طبعت هذه النسخة الشريفه في عهد همايون

پادشاه سليمان منقبت
ديهيم افروز مسند خلافت
سريرآرای ملك ودولت خاقان البرين
والبحرين خادم الحرمين الشريفين شهنشاه
جهان الا وهو السلطان الغازي سلطان
محمود خان ابن السلطان الغازي مصطفى خان
ابن السلطان الغازي محمد خان خلدت
خلافته وابد سلطانه
الى انتهاء الزمان

وفي ايام صدارت ... وفي اوان حضرت

صدر عالی جناب
دستور معالی انصاب ناظم
امور جمهور حافظ بلاد وثغور
تشریفسازِ مقام صدارت عظمی
رونق افزای مسند وكالت كبری
صدر اعظم وزیر افخم غازی علی
پاشا دام بالبر ذكره وفشا

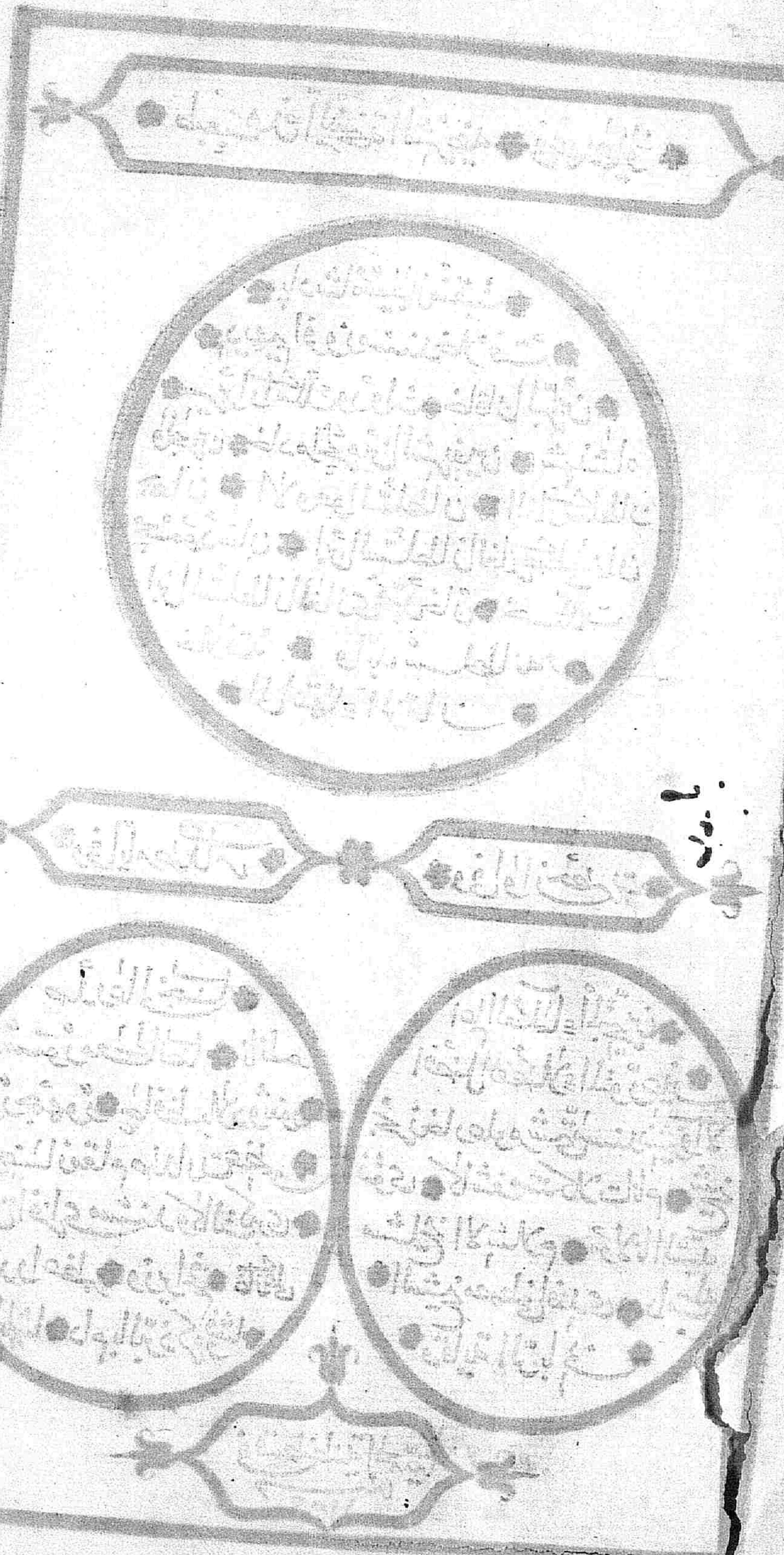
اعلم العلماء المتبحرين
افضل الفضلاء المتورعين
بحر زخار علوم شتی مسند نشين والا
فتوی كاشف مشكلات انام شيخ
مشايخ الاسلام مولانا السيد
الشيخ مصطفی افندی دامت له
وقاية الربانی

في قسطنطينية المحمية
سنه ١١٥٥

مفتاح

معلوم اوله که بو کتاب مستطاب بر مقدمه وایکی دفتر وبر خاتمه اوزرینه مبنی اولوب مقدمه ده حروف تهجیدن دواخل ولواحق کلمه اولان حروفك عملاری ومستقلا ومن حیث الدخول واللحوق افاده ایلدیکی معانیسی مستشهداتیله ذکر وبیان ودفتر اوّل ضروب امثال واصطلاحات وکنایاته مبنی اولمغین معنای لغویسی غیر مراد اولوب سماعه وقوف معنای آخر مقصودی کذلك شواهد یله تصریح وعیان ودفتر ثانیده مفردات اسمادن مشتق وجامد ومنقول ومرتجل ومفرد ومرکب اولان لغاتی همچنان استشهاد ابیات بلغای عجم ایله تفصیل وتبیان وخاتمه ده نسخهٔ مطبوعهٔ مرقومه نك سبب تألیف وکیفیت تصنیف وتاریخ بدایه ونهایه سن ومجتمعه اولان لغات فارسیهٔ صرفه ومعجمه ولغات عربیه دن نزد فارسیانده غایت شیوعله مستعمل اولان الفاظ لطیفه وابیات مستشهده نك عدادی وکتاب کمیاب مذکورده مسطوره اولان الفاظ مجموعه نك من غیر ترك شیءٍ بجملتها تحریر وترقیمی تمنی ورجا مألنده تسطیر حروف اولنمشدر * اما طریق ترتیب مقدمه ده وقوع بولان حروف مفرده بولندیغی مقدار ترتیبی ایله تنسیق ودفتر اوّلده مسطور ضروب امثال واصطلاحات وکنایاتك انجق اوائلی رعایت حروف تهجی اوزره تنسیق ودفتر ثانیده موفوره مفردات اسمانك حرکات ثلثه ده بر نسق حروف هجا اوائلی باب واواخری مع ایله ترقیم اولنوب اوائل کلمه ده واقعه الف ممدوده لر ایکیشر الف ایله ترسیم اولنمشدر مثلا اوّلی الف ممدوده اولنلر باب الالف الممدودة مع الالف مع الباء مع التاء الی آخره باب الالف المقصورة مع الالف مع الباء الی آخره باب الباء المفتوحة مع الالف باب الباء المکسورة مع الالف مع الباء الی آخره * حرّر لیعلم مافیها وترتیبها فی بادی النظر اجمالا

فهرست اجمالی

وقف سلطان العرب والعجم وسلطان خاقان الممالك في العالم
ناشر الدين وقانون السلاطين من آل عثمان الممدوح بالشجاعة والعدالة
بكل لغة ولسان السلطان بن السلطان السلطان الغازي الفتوح
والمغازي محمود خان بن السلطان مصطفى خان لا زال مصابيح
سلطنته إلى آخر الزمان منيرا وتاريخ سراج خلافته
إلى يوم القيام منيرا وأنا الفقير إليه سبحانه وتعالى
مصطفى طاهر المفتش بالحرمين الشريفين
المحرر غفر له

الجلد الاول من لسط العجم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی علم الانسان ما لم یعلم * وکرمه بما فی خصوصیته وعلم بالقلم * وخلقه باحسن تقویم * وجعله مستعد اللتعلم والتعلیم * وصلی الله علی من اوتی جوامع الکلم * وفرائد الحکم * النبی المکرم * والرسول المعظم * محمد المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم * وعلی آله وعترته صلوة قائمة بقیام العالم * وعلی اصحابه المهدیین وخلفائه الراشدین خیر الامم * من قبائل العرب والعجم ﴿ اما بعد ﴾ بو فقیر کثیر التقصیر قلیل البضاعه عدیم الاستطاعه ﴿ الجامعه ﴾ کمال عقل وفهمك پرقصوری * خطاوادیسنك صاحب شعوری * نثر * زمان کسب کمال وتحصیل معرفتکه * اوان استطاعت ووقت قدرتدر همواره ایام عمر سریع السیری ضایع شدهٔ هوا وهوس ونقود سرمایهٔ اقتدار تیزگذری صرف کردهٔ خواهش نفس آرزو ملتمس ایدوب ﴿ الجامعه ﴾ هوسمنی بهوس ماندونی عقل بعقل * غالبا خلقت من نیست چو آدم اول * نثر * مصداقنجه برحالت معقوله ایله اوقات گذار * وبرحرکت مقبوله دن بهره دار * اولمیوب ایام عبث مرور وبیهوده گذرانده نه خاکروب آستان اصحاب جاه وجلال اولمغله تنعمات مرادات دنیویه یه واصل * ونه خدمات کفش کردانیٔ ارباب فضل وکمال ایتمکله سعادات ابدیهٔ اخرویه حاصل اولوب یعنی ﴿ الجامعه ﴾ نه ذوق دنیه دن بهره نه نفع اخروی روزی تأسف خورده وناد مم تهی کف قالدی دل حیران نثر تا که تاریخ هجرة علیهٔ من له العز والشرف حد وسنه خمس وسبعین والفه ایردکده ﴿ الجامعه ﴾ سر بزانوی تحیردی خرد بی تدبیر * دیده بربسته تحسردی کوکل پادر گل * نثر * برروز فیروز بهجت پروزده خاطر فاتر حیرت اندوزه

اندوزه الهام مسرت انجام حضرت باری لایح * وبرید خجسته نوید سعادت فرجام کردگاری سانح اولوب دیدهٔ غنودیده یی نومة البطالین رقدهٔ غفلتدن متیقظ وگشاده * ودل دمبستهٔ عجز وقصوری وسادهٔ نوم * الکسل احلی من العسل * تکاسلندن متخلص وآزاده ایدوب ﴿ الجامعه ﴾ نظر صالدقده اطرافه کوردی روی شادانی * خلاص اولدی کوکل غمدن ایرشدی لطف ربانی * نثر * اول حالت سرور افزاده منصهٔ خاطر غم فرسادن عروس اندیشهٔ اصابت پیشه جلوه نما * وحجلهٔ عقل زنکزدادن صور خیال بدایع جمال نجابت چهره پیرا اولوب فارس یکسسته عنان حلبهٔ بطالت اولان وهم کاهل فیفای بیکران تأملده تك وپو * وحارس کوشه نشینان حجرهٔ کسالت اولان فکر ذاهل غبرای بی پایان تعقلده طریق چاره یی جستجو ایلدکده ﴿ الجامعه ﴾ شاهد لطف خدا ناکه اولوب جلوه نما * ایلدی تاب رخی دیدهٔ بختی بیدار * مضطرب کوردی دل زاری غم ومحنتله * دیدی ای دردوغم دهر ایله اوقات گذار * تا بکی اوله انیسك الم درد وفراق * تا بکی چشم حزینك ایله صد گریه وزار * یا نیچون قلمیه سن حالکه تدبیر علاج * سعی ایدوب ایتمیه سن درد درونه تیمار * اولمیه خامهٔ مشکین رقملك غالیه ریز * ایتمیه روی بیاض ورقی نقش ونگار * یعنی کم ایتمیه سن بر اثر پاکه شروع * نامکی تا که ایده فعل حسن زنده شعار * بی شعور اولمه صاقن ایله شعوری ثابت * ایله توفیقی رجا درکه حقدن هربار * نثر * قائف تدبیر الهام ربانی وسائق تقدیر احکام یزدانی دلالتیله سر دامن همتی میان جانه بند * وقلادهٔ خلوص طویتی کردن دله پیوند ایلیوب ﴿ الجامعه ﴾ متصل کتمه دن نقد رواج فرصت * عدم قدرت ایله وصلت مطلب هیهات * هرزه کرد اولمه یاخود کنج نشین حیرت * ممکنی وار ایکن ایت سعی قضای ما فات * مضمون نصایح مشحونی آویزهٔ بنا کوش جان ووشاح الصدر اذعان اولوب هر مرد عاقبت اندیش وصاحب طبع خرد کیشه معلوم ومرشند رکه بو روزکار کج رفتار وجهان ناپایدارده مضمون سعادت مقرون وصحت مرهون کلام معجز نظام سید انام * علیه افضل الصلوة والسلام که ﴿ خیر الناس من ینفع الناس ﴾ مصداقیله عامل یعنی براثر فوائد شامل صورت کیر وجود پذیر ایلمك لازم وتقلید السلف خیر الخلف امر مهم اولمغین سمند تند پای تفکره ارخای عنان وتك وپوی دشت ملسای امکان ایلدکده زعمیجه سر منزل مراده جمله دن اقرب وقدرت وجود ضعف نهاده عقل قاصر مجه اهون وانسب اولان برقاچ ورق تحریرشی یسیر وجود پذیر اولمغه نیت صادقه وعزیمت واثقه اولندی لکن بو امر خطیر برکار وعسیر اولوب خدنك دلدوز وجکر سوز * من صنف فقد استهدف * سینه گذار اولمق احتمالی خرخشه ساز دل صداقت پرداز در لکن دامن باهر الامن توکله تشبث ایله تشمیر ساعد اقدام وتشیید عضد اهتمام ایدوب ابنای زمانه نك دلپسند ومطلوبی وطالبان معارفك مقبول ومرغوبی زبان نزاکت بیان فارسی ولسان لطافت عنوان دریدر لکن معانیٔ فصاحت اسلوبن تعبیر وتعلیمه ومضامین نظیف بلاغت مصحوبن تقریر وتفهیمه آلات لازمه واسباب مهمه علم لغتدر وکه اقنوم جملهٔ معارف وفنون ترجمان اسرار شروح ومتون لاسیما سوداگران کالای کرانبهای انشایه سرمایه وبالاخانهٔ رفیع القدر اشعاره مرقات بلند پایه درشه کیم شعر حقنده دینلمشدر ﴿ الجامعه ﴾ شعر در آینهٔ قوت طبع موزون * شعر در زیور شاهد نطق عرفان * شعر وانشا ایله در رغبتی ارباب

ذلك * پست در ذاتی كبی رتبهٔ قدر نادان * نثر * لاجرم بو فن جليل الاعتبار و بو علم
عظيم المقدار قبل الآن ارهاف مخادم يراعه وارعاف محاطم براعه ايدن استادان كامل الصنايع
كاركاه سخندانی وعارفان نادر البدايع بندركاه معانی ع الجامعه ع كلك سحر ايله ايدوب نقش
ونكار مطبوع * سالك تحريره چكوب دركلام مقبول * نثر * يعنی حديقهٔ انيقهٔ علم ومعرفتك
ازهار نودميده واثمار تازه رسيده‌سن اقتطاف وچيده وسزاوار عرضه كاه تحسين و پسنديده
ايلمكده بذل مقدور وسعی نامحصور ايلمشلر يعنی بو عصابهٔ با اصابه‌دن برقع انداز چهرهٔ تحقيق
ونكته پرداز معنئ تدقيق اولنلرك هر بری علم لغتده بديع الاسلوب بر كتاب مقبول ومرغوب
وجوده كتورمشلر شكر الله مساعيهم وجوزی بالخيرات ساعيهم لكن كيمی لغات مشهوره‌یی
اختيار وتفسيرنده اقتصار وكيمی غير مشهوره‌يی ده اعتبار وتحقيق وتصحيحنده اختصاره
سالك اولمشلر وبعضيلری سمت تطويله ذاهب وتفصيل كلامه راغب اولوب لكن تبويب
وترتيبنه مراعی وفوائد كثيره‌سنه مساعی اولمامغله معنای كليه ومبنای اصليه‌یی جامع وهر بر
لغتك اصلی وفرعی كشمس الضحی ساطع اولمدوغندن ماعدا بعض محلده مطلوب طالب
ومقصود راغب سراپردهٔ صحايفدن بديدار وميان صف سطوردن ظاهر وآشكار وهر كسك
مرادی مراد اوزره ناموجود بلكه عن اصل نابود ويحتمل كه خطهٔ خطدن مفقود اولوب وموجود
اولدوغی حالده دخی معنای لازمی علی ما هو المقصود دمور ود اولميوب وحاوی اولدوغی
معانی سنك شرح وبيانی متروك وتوضيح وتعريفی مشكوك وروی دلارای مشكلاتی مانند
شاهد آمال پوشيده ومستور وياخود شرح تفصيل واطناب وتطويل كلامدن سررشتهٔ
مرام دست ارباب معارفدن مثل سيم وزر كمكشته وعديم اولور ع الجامعه ع شاهد اميد بيكانه
دل ناشاددن * وصلت مقصوده بردم فرصت اولمز آشنا * نثر * معناسی اوزره افاده سندن
دل طالبان مستفيد ومطالعه سندن سرور وخاطر راغبان حاصل وبديدار اولمدوغی اجلدن
بو فقير بی مكنت وكم مايه وعديم القدرة خواب نوشين راحتی چشم جاندن دور ونيجه سحر
سهری اختيار وترك آرام وحضور ايدوب قوت عاجزانه وقدرت ضعيفانه احاطه ايتدوكی
مرتبه بذل مقدور وسعی نامحصور ايله اقلام بديعة الارقامه تا تقيين دقايق وصدور قراطيسه
ابداع فرائد حقايق ايلیم ع الجامعه ع مكرر چند باشد شهد وشكر * شود بسيار نفع وخوب
وخوشتر * نثر * شويله كه هر فرده مطالعه سی اسهل وهر طالبك مشكلی حل وفارسيده صاحب
يد طولی اولمينلره استنباط واستخراج لغتی آسان وعوام اناسه فوائدی رايكان اولق اميديله
بو حقيرك رسيدهٔ نظر كوته بينی وخرمن معانی سندن خوشه چينی اولدوغی كتب لغات
صحيحة الرواياتدن سنه سبع عشر والفده مؤلف جديد اولان فرهنك جهانكيری تأليف
حسن بن محمد انجوی وسنه خمس والفده مؤلف اولان مجمع الفرس تأليف سروریٔ كاشی
بو ايكی فرهنك عظيم القدر اول مرتبه جامع لغتدر كه مثللری سبقت ايتمامشدر ومأخذلری
تحفة الاحباب تأليف حافظ اوبهی وفرهنك مولانا حسين وفايی وفرهنك ميرزا ابراهيم بن ميرزا
شاه حسين اصفهانی وفرهنك ادات الفضلا تأليف قاضيخان بدر محمد دهلوی وفرهنك
مؤيد الفضلا تأليف محمد لاوی وفرهنك جامع اللغات منظومهٔ نيازئ حجازی وفرهنك زفانكويا

زفانكويا وفرهنك لسان الشعراء وترجمهٔ صيدنهٔ ابی ريحان وفرهنك ابراهيم قواس وفرهنك
حكيم قطران ارموی بومذكور الاسامی اولان كتب لغت مقدم الذكر ايكی فرهنكك مأخذی
اولمغين معنی ده جمله سنك لغتلری بو مجموعه ده موجوددر بو محلده ايراد اساميدن مراد بو نسخه‌یی
فقيرانلرك مطالعه سندن مستغنی ايتدوكی ايچوندر اما بو حقيرينا توانك مأخذی فرهنك
جهانكيری ومجمع الفرس وشرفنامهٔ منيری تأليف ابراهيم قوام فاروقی وفرهنك محمودی كه
عزيز الوجود كتاب معتبردر وفرهنك محمد هندوشاه نخجوانی وصحاح عجم كبير وصغير وشرح
كتاب السامی فی الاسامی للميدانی ومقدمة الادب للعلامة الزمخشری وفرهنك جامع اللغات
وفرهنك كشف اللغة ومعيار جمالی تأليف شمس فخری اصفهانی وكرشاسب نامهٔ منصور
علی بن احمد الاسدی الطوسی واقنوم عجم ولغت نعمة الله وبحر الغرائب حايمی ووسيلة
المقاصد ومقدمة الفرس وكتاب المشكلات ودقايق الحقايق تأليف كمال پاشازاده ومشكلات
المثنوی تأليف شيخ اسمعيل انقروی ومشكلات شهنامه ورسالهٔ دستور العمل لمولانا
رياضی ورسالهٔ محمد ميرك بدخشی والحاصل بومذكور الاسامی اولان كتب ورسائلدن
مقبول وغير مردود اولان لغات صحيحة الورودی معانئ متعدده سيله علی قدر الامكان جمع
وبيان وتحرير وترتيب ونسق مخصوص ومنهج منصوص ايله تفصيل وتبويب ايتمكه نطاق
بند همت وحزام سمند عزيمت اولنوب لكن بعض ارباب لغت واصحاب مكنت وقدرت
كشيدهٔ سلك تأليف ايتدكلری لغت كتابلرنده مؤلفين متقدمين كلام مقصد قرينه‌لرين عدم
وقوف سببی ايله ردوباب انصافی سد ايدوب زعملرنجه بعض لغتنه اصل وبيان وسبب تسميه
عيان ايتمك قصديله عندی معنی ويروب استادان اسلافه دخل وتعرضدن خالی اولميوب
ادنی مناسبت ايله كندو قول ساخته وپرداخته‌لرين ترجيح ايتمكله كلام غرض آميز وسخن طعن
انكيزلری مقبول اهالی وپسنديده اعالی اولمدوغی اجلدن بو فقير پر تقصير ادنی من النقير من كل
الوجوه كسنه‌نك سوزين رد وكم اعتراضی شد ايتميوب انجق هر لغتده كلام مرجحی اختيار
ومحتمل الغرض اولان محلك قيل وقالنی اقتصار ومعنای اصول وفروعن ممكن اولدوغی مرتبه
طريق جاده وعبارت ساده واداى تركی ايله تعبير وافاده وانتفاعی طالب اولان اخوانه آماده
ايدوب استخراج مطلوبك تسهيل وتيسيری ايچون هر لغتك اول وآخر حرفلرين ضبط
وحركات ثلاثه يعنی فتحه وكسره وضمه اعتباری ايله قيد وربط وهر برينك اولندن ممكن اولديغی
مرتبه ترتيب حروفه رعايت قصد وهر حرفك اولنده ابواب وآخری كلدكجه مع فلان اداسنی شرط
ايدوب مثلا مفردات بياننده باب الالف المفتوحة مع الالف ديوب بو مقوله آ ا لغتلر
يازيلوب بعده ع آبا ع بعده ع آبجرا ع بعده آبستا ع يازيلور وباب الالف المكسورة والمضمومة
منوال مشروح اوزره بعده باب الالف مع الباده ع آب ع بعده ع آب شب ع بعده
آدشتاب ع وباب البا مع الالفده اول ع با ع بعده ع با با ع يازيلوب سائر ابواب دخی الی آخر التهجی
بو منوال اوزره ضبط وتحرير اولندی وهر لغتك تاج معناسی وارايسه ايراد اولنوب حل اشكال
اولنقدن صكره اثبات مدعايه شاهد بی خلل وكواه بی علل اساطين فضلای متقدمين
ومشاهير شعرای متعمدين نظم واشعارلرندن ممكن مرتبه يعنی احاطهٔ قدرت مقداری

بر بيت سلاست شعار ونظم آبدار ايراد ومعناى منقوله استشهاد اولنوب بر مقدمه وايكى
دفتر وبر خاتمهٔ لطائف كستر اوزره ترقيم اولندى مقدمه طريق نحو عربى اوزره قواعد
اصول فارسيه يعنى حروف تهجيدن داخل كلمه اولان حروف واعمالى يعنى هر بر حرف داخل
ويا خود لاحق كلمه اولدقده قاج معنايه استعمال اولنور وقواعد اصوليه وصنايع بديعيه سى
تحرير وبيان اولندى دفتر اول ضروب امثال واصطلاحات كه واقع اولديغى محلارده
معناى تحت اللفظى مراد اولنميوب معناى آخر ايله استعمال اولنان تراكيب كه هر برى سماعه
موقوف اولمغين ابيات مستشهدات ايله تقرير وعيان قلندى دفتر ثانى مفردات اسماكه
هر برى مشتق وغير مشتق واسم جامد ومنقول ومرتجل ومفرد ومركب اولدقلرينك تفصيل
احوالى بيان وكيفيت استعمالى قرين اذعان اولندى وديار عجمده كتاب لغتى فرهنك تعبير
ومؤلفى اسمنه مضاف ايلدكارى شايع وبلاد رومده بو تعبير غير واقع اولمغله امتيازا عن غيره
فرهنك شعورى لقبيله ملقب وجمله لغاتى شامل وجامع اولدوغيچون لسان العجم اسميله
مسمى قلندى ومن الله الاعانة والتوفيق وهو يهدى الى سواء الطريق جامعه شعورى
ايلدك دعوانى تطويل * دعا قيل كيم اوله مقصود تحصيل * ايرسه فيض لطف لايزالى *
اولور بو نسخهٔ بيمثل تكميل جامعه ايتديكى دعوايه قادر اولمه در شرط هنر * آدمى
وسواى ايدر اثباته عجز قدرتى * دم اورمه علم ومعارفدن ايده عكسى ظهور * موتدن اولدر اشد
وارايسه عار وغيرتى * عجزينى اقرار ايلك خيلى هنر در عارفه * بلمدوكين بيلمامك جهليله اولور
شهرتى * نثر * فروزنده شمع باركاه معرفت فرخنده جمع كاركاه فضيلت اولان سر دفتر فرقهٔ
دانش وبينش ومعانى پرور زمرهٔ عارفان سخن كيشلك ضمير منير آيينه نظير وخاطر خطير الهام
پذيرلرينه معلوم وروشن واوضح ومفهوم ومبرهندركه عادت معروفهٔ مصنفين وقاعدهٔ
مألوفهٔ مؤلفين بويله دركه بر كتاب بلاغت مضمون جليلة المقدار وبر نسخهٔ فصاحت مرهونه
عظيمة الاعتبارى كه كشيدهٔ سلك تحرير عنبرين فام ورسيدهٔ سمط تقرير مسكى الختام ايدهلر
حيز يافتهٔ نظرگاه قبول ومعتبر داشتهٔ پيشگاه فحول اولوب مدى الدهر مطمح انظار اولوا الابصار
ومطلع الانوار سپهر آثار اولمق امنيه سيله لابد بر دولتمند صاحب دانش بلند وبر سعادت پيوند
معارف پسندك اسم ساميسى ايله مشرف ومعزز ونام كرامى ايله معنون ومطرز ايدرلر بناء على
ذلك بو نسخهٔ حقير عاجزانه ووسيلهٔ فقير نيازمندانه دخى مدى الشهور والاعوام بين الخاص
والعام رغبت ياب وشرف اكتساب اولوب مقبول وبنام اوله جامعه اوله عز وشرفله
قدرى عالى * بوله قدر بلند عند الاهالى * طوته مقبول انى ارباب عرفان * او قندقجه اوله
تحسينه ارزان * جهان ايچره اوله مشهور آفاق * ايده نفعينى ظاهر حكيم خلاق * اله اوزره
طوته ارباب معارف * قومايه طاق نسيان اوزره عارف * دگلدر گرچه عنوانه سزاوار * مگر
لطف خدا اوله بديدار * اولوب صدر شرمله زيبنده عنوان * شرف فرماى نام صدر ديوان *
نه صدر صدر والاى يگانه * كه لطفى رايگان اهل جهانه * اولوز سه كرنگاه لطفه مظهر *
شرفياب جهان اولمق مقرر * اگر تحسينه خود اولورسه ارزان * اولور تا حشره دك نفعى
فراوان * اولور خاص وعوامه نفعى حاصل * هم اولور رتبهٔ عليايه واصل * خداوندا

خداوندا بحق آل احمد * انى احسانك ايله قيل ممجد * يعنى شرف بخشاى مملكت فضل
وعرفان * زينت فرماى مسند صدر ديوان * طليعه آراى عرصهٔ سپهر اقبال * ذريعه
پيراى فلك جاه واجلال * بالانشين سرير صدارت عظمى * خورشيد تمكين وكالت كبرى
رافع الويهٔ ناموس سلطنت * حامى اوديهٔ دين ودولت * فارس خطهٔ عز وسعادت *
حارس كشور ملك وملت * سوار ساعد علم وكمال * سوار سمند فضل وافضال * دايره مركز آراى
مضمار صولت * مشير مملكت پيراى آصف منزلت * مرجع اصحاب استحقاق * مجمع مكارم
اخلاق * مهجهٔ رايات وقار وحشمت * مضمون آيات تمكين وهيبت * سپهر مكرمتك
آفتاب ضيا كسترى * رياض معدلتك ماهتاب مهر اثرى * رافع اعلام فتح ونصرت * قامع
اساس اعداى ملك ودولت * حامى بيضهٔ دين مبين * ماحى بدع فرقهٔ ضلالت آيين *
قائمة السيف متانت وشجاعت * قادمة الجيش عزيمت وهمت * نقش نگين خاتم وكالت *
مالك اليمين خلافت وصدارت * دستور اكرم برجيس تدبير * وزير اعظم آصف نظير جامعه
وزير اعدل واكرم مشير اعظم وافخم * سمى مفخر عالم جناب مصطفى پاشا * ابدالله ايام
عمره ودولته * وشيد اركان عزه وسعادته جامعه كاتب حكم قضا روز ازلده نامنه *
يازدى منشور ابد عنوانى طغراى كمال ايليوب پرورده ذاتن صنع استاد قديم * ايلمش انواع
لطفه مظهر فيض نوال كيم كف درپاشى اوله مقسم ارزاق خلق هركسك اميدى حاصل
اوله اندن بى سؤال اوله آسوده زماننده جهان خلقى انك ايرميه چرخ فلكدن كيمسيه
جور وملال هر خطادن ذاتنى حفظ ايليه عين اله عز ودولت خدمتنده اوله ايام وليال
نثر نير ضيا بخشاى جهات جهان وشعشعه فرماى اقطار آسمان اولان آستان فلك
آشيان وخاكپاى اكسير نشانلرينه ره آورد فقيرانه ودست آويز حقيرانه تقديم داعيه سى
خاطر حزينده جايگير ودل غمكينده قرارپذير اولمغله زعم فاسد وفهم قاصر وكاسد بو انديشه يى
تدبير حسن ورأى مستحسن ملاحظه ايدوب عربيه والنمل يعذر فى القدر الذى حملا
مصداقى اوزره نظم نمله جاءت برجل من جراد توسليمانى كن اى عالى نژاد اين نمى
باشد ره آورد نفيس بلكه مانند مراشئ خسيس نثر اگرچه هرچند منظور نظر
عنايت پيوند ومقبول طبع لطيف مشكل پسندلرى اولمغه لايق وسزاوار اولميوب لكن
دستخوش خدام عالى مقام اولوب بو بندهٔ ناچيز معذور تخواه وافكندهٔ جاى خجلت اشتباهك
نهال كلبن اميدينى آب زلال كرم قبول ايله سرسبز وبرومند ودوحهٔ حديقهٔ آمالن حصول
مراميله سربلند يعنى حسن قبول احسانيله شادكام بيورلمق نياز والتيام بندهٔ ناكامدركه
بو نسخهٔ قليل المقدار وعديم الاعتبار صحيفهٔ روزگارده الى يوم القرار شهرت شعار وپسنديده
ونامدار اوله وما توفيقى الا بالله وعليه توكلت مقدمه طريق نحويه اوزره قواعد فارسيه
بيان اولنور معلوم اوله كه حروف تهجيدن داخل ولاحق كلمه اولان اصحاب اعمال بونلردر
ا ب ت ج د ز ش ك م ن و ه ى بو حرفلردن بعض اوائل كلمه يه داخل وبعض آخرنه
لاحق اولدقده هر برينك عمللرى بيانته شروع اولندى ومن الله الاعانة والتوفيق حرف
الالف همزهٔ مفتوحه كه لسان عربده ادات استفهامدر فارسيده داخل ولاحق اولدقده

هر محلده بركونه معنايه استعمال اولنور ندا تنبيه استفهام استغاثه تمنى استمرار
تعجب نسبت زائد تعريه توسل ملازمه مقابله مبالغهٔ اتصاف بمعنى واو عطف
امر وصف تركيبى اولا حرف ندادركه آخر كلمهٔ منادى يه لاحق اولور مثالى خواجه حافظ
بيت خسروا دادكرا بحر كفا شير دلا * اى جمال تو بانواع هنر ارزانى * نثر بعض محلده اداته
دخى الحاق اولنوب منادى محذوف اولور مثالى خواجه حافظ بيت ايا پر لعل كرده جام زرين
ببخشا بركسى كش زر نباشد * ودخى تنبيه معناسنه اولور كلمه يه لاحق اولدقده مثالى ببخشا
كبى وادوات اولنه داخل اولور مثالى حكيم فردوسى بيت ايا شاه محمود كشوركشاى * كر از من
نترسى بترس از خداى نثر بو بيتده ندا معناسيده فهم اولنور مثال ديكر حكيم فردوسى بيت
ابر داه دو هفته شد كدخداى * كرفتند هريك سزاوار جاى * داه پرستار معناسنه در ودخى
استفهاميه اولور مثالى شيخ سعدى بيت كه سلطان از ين روزه آيا چه خواست * كه از طاو
اوعيد طفلان ماست * نثر * والف مقصوره ايله ده استعمال اولنور مثالى استاد عنصرى
بيت اكر خيز و دسوى او باده درون * ايا چكونه شود حال عاشق مغبون * ودخى استغاثه
وندبه ايچون ايراد ايدرلر مثالى شيخ سعدى بيت دردا و حسرتا كه عنانم ز دست رفت *
دستم نميرسد كه بكيرم عنان دوست * ودخى تمنى معناسنه استعمال اولنور مثالى خواجه
حافظ بيت آنان كه خاك را بنظر كيميا كنند * آيا بود كه كوشهٔ چشمى بما كنند * ودخى استمرار
ودوام معناسنه كلور وكاهى دعا اولان كلمه نك ميانده واقع اولور مثالهما شيخ سعدى بيت
خدايا دشمنش جايى بميراد * كه هيچش دوست بر بالين نباشد * مثال ديكر خواجه حافظ بيت
بماناد دستى كه انكور چيد * مرزاد پايى كه درهم فشرد * بو معنايه محمد حصار بيت كه ما در پيش
بالاى تو ميراد * بجز دست تو تا بر تش مكيراد * وله ايضا بيت بچشمان دردانه دام تو چيناد *
بروايت خويشتن را مرده بيناد * ودخى حرف تعجب اولور كه ضمه ايله ا ديرلر يعنى بونه ديمك
اولور مثالى استاد منجيك بيت اكر خالق ترا باشند جويان * چو با بدت فرو كويند اكويان
ودخى نسبت معناسنى افاده ايدر فارسيده ادات نسبت يالكز حرف ياء ايله دكل الفله دخى اولديغين
متأخرين تحقيق ايلشلردر مثالى حكيم اسدى بيت بسا زورمندا كه افتاد سخت * پس
افتاده را ياورى كرد بخت * بو دقيقه دن آكاه اولينلر زورمندا لفظنى جمع ظن ايدوب زور
مندان دن مخفف صانورلر ودخى بعض كلمه آخرنده زائد واقع اولور واسقاط اولنسه معنى كلمه يه
خلل كلمز مثالى شيخ سعدى بيت بكفتا من كلى ناچيز بودم * وليكن مدتى با كل نشستم * نثر
بكفتاده كى الف زائده قوافى اشعارده چوق واقع اولور انجق رعايت قافيه قصد اولنور مثالى
شاكر بخارى بيت با تش در ون بر مثال سمندر * هميدون باب اندرون چون نهنكا * مثال
ديكر استاد دقيقى بيت پياده شود دشمن از اسب دولت * چو كردى بر اسب سعادت سوارا
بر اسب سعادت سوارى ودارى * بدست اندرون از سعادت سوارا * نثر * سوار اول ضمله
فارسيده آتلو معناسنه سوار ثانى كسرله عربيده دست برنجن معناسنه ومرقوم الف زائده كاهى
تحسين لفظ ايچونده ايراد اولنور مثالى حكيم خاقانى بيت بدا سلطانيا كور ابو دريغ دلا شوبى * خوشا
درويشيا كورا بود كنج تن آسانى . نثر سلطانيا و درويشياده اولان الف مقحم يعنى زائده در اما

اما لفظك محسنانندندر مثال ديكر حكيم فردوسى بيت پرى چهرهٔ باسبا وحشيا * كه دلها
بمهرت همى بخشيا * ودخى تعريه ايچون اولور كه شعراى عجم مصادر وافعال اواخرنه ادخال
ايدرلر كاهى ممدوده كاهى مقصوره واقع اولور مدخولى اولان لفظ اندن عارى اولسه معنايه
خلل كلمز مثال ممدوده استاد رودكى بيت چون بكردد پاى او از پايدان * آشكو خيده نماند
همچنان * اصلى شكوخيدن دركه سورچمك معناسنه مصدردر مثال مقصوره استاد لطيفى
بيت ابى جرم را كركنى ظلم و جور * كند مر ترا بى كنه جور دور * دخى توسل در يعنى بعض كلمات
مركبه بيننه ايراد ايدرلر الف ساكنه در سراسر وسراپا وسراسركبى كه ايكى معنالى كلمه يى بركلمه
ايتمكه وسيله اولور مثالى شيخ سعدى بيت بخداى وبسراپاى تو كر دوستيست * خبر از
دشمن و انديشهٔ دشنامم نيست * ودخى ملازمه معناسنه كلور واقع اولدوغى محللرده بو نوع
معنا افاده ايدر مثلا ايكى كلمه نك كه برى فاعل اوله انكله تركيب اولنان كلمه يى كند وكبى ايله اول
الفه ملازمه تعبير اولنور مثالى شيخ نظامى بيت تارسيدند هر دو دوشادوش * به بيابانى
از بحار بجوش * وملازمه نك بر معناسى دخى هم فاعل وهم مفعول اولور مثالى شيخ نظامى بيت
درهم آميختيم خندا خند * من و چون من فسانه كوى چند * يعنى بر بريمز ايله قارشدق كوله رك
وكولدورك وبر معناسى دخى باء الصاق معناسى كبيدر مثالى شيخ نظامى بيت
شه ز كرمى نسيا ستم فرمود * در هلاكم مكوش ز ود آزود * كه معناسى بر ود آينده ديمكدر ودخى
نيوشا وكوشا وجويا و پويا بو قبيلدندر كه اسم فاعلدر معناسى نيوشنده وكوشنده وجوينده و پوينده در
ودخى مقابله ومساوات معناسنى افاده ايدر ايكى كلمه كه بر جنس اوله ار اريسنه الف ساكنه كتوروب
بر كلمه ايدرلر سراسر كبى مثالى شيخ سعدى بيت جهان كرچه سراسر لاله زارست * برهنه
پا مرو انجا كه خارست * ولبالب كبى مثالى مير نظمىٔ هروى بيت اشك حسرت دمبدم از ديده
ويزان ميشود * چون لبالب باشد آب از كاسه ميريزد برون * ودنكادنك ورنكارنك وكردا كرد
وپيچاپيچ وكوناكون جمله مقابله ومساواة معناسنه در ودخى مبالغهٔ اتصاف ايچون صيغهٔ امرك
آخرينه الف ساكنه ايراد ايدرلر دانا و بينا و شنوا كبى كه موصوفك صفتن زياده ايدر ودخى ذكر اولنان
الف ملازمه ايله اسم فاعل اولان كلمه لرك آخرينه بر نون ساكنه الحاق ايدوب اتصافلرين مبالغه
ايله زياده ايدرلر خندان وكريان وتابان كبى ودخى صيغهٔ امرك آخرينه كه الف ساكنه ايراد اولنور
مبالغهٔ اتصاف ايچون اول الفى بعض كلمه يه دخى الحاق ايدرلر ده معناى آخر حاصل اولور مثلا
آمدن صيغه سنك امرى كه الف ممدوده در برون لفظنه الحاق ايدنجه برونا اولور بازا دخى
بو يله در مثالى شيخ سعدى بيت بازا كه در فراق تو چشم اميدوار * چون كوش روزه دار
بر الله اكبرست * ودخى هر صيغهٔ امر مجردكه بعض تركيبلرده صفت استعمال اولنور اكا وصف
تركيبى ديرلر مثلا خوش آينده و پنهان و آشكار لفظلرنده كه خوشا و پنهانا و اشكارا ديمك جائز
اوله ودخى واو عطف معناسنه استعمال اولنور الف مفتوحه كه ادات استفهاميه اوله مضموم
ايدوب بعض ادوات اولنه ادخال ايدرلر مثالى حكيم فردوسى بيت ايا خلعت خوب باخرمى
برفتى همى بر نوشتى دمى * بو الف مضمومه ايله الف تعريه شهنامه ده چوق واقع اولمشدر فارسيده
رسوخ تامى اولنلره معلومدر بعض نسخه لرده الف استفهاميه دن ذكره واو معدوله يازلدوغى

وصیغهٔ نظرده اول واو خود وخورشید واولری کبی معدوله اولمغله ساقطة التلفظ اولوب الف
مضمومه ایله اکتفا اولنور معلوم اوله که ذکری مرور ایدن ندا وتنبیه واستغاثه وتمنی واستفهام
اداتی اولان الفلرك معنالری بر برلرینه غایت قریبدر انجق فرقلری واقع اولدقلری محللرده هر الف
مدخولنك معناسن افاده ایدر دقایق فارسیه ده ممارسی اولنلره ظاهردر والف زائده وتحسین
وتعریه معنالریده بر برلرینه قریبدر وکذلك توسل وملازمه ومقابله الفلرینك دخی معنالری
بر برلرینه قریبدر فرقی غایت دقیقدر والحاصل الف حرفنك دخول ولحوقی حالنده شعبه‌لریله
بکرمی معنایه ده استعمال اولنور والله سبحانه العالم ﴿ حرف الباء ﴾ باء مفرده که اوائل
کلماته داخله اوله برقاچ معنایه استعمال اولنور جمله‌دن * الصاق * مصاحبه * قسم * ظرفیه
تشبیه * زائده * التباس * توسل * تأکید * علت * دخول بمضارع * باء
مفتوحه که بعض ادوات اوایلنه داخله اولور عربیه اولان حروف جاره دن باء مکسور کبی در
از جمله بسم الله ده واقعدر فارسیه بنام ایزد دینلور مثالی شیخ سعدی بیت بنام خداوند
جان آفرین * حکیمی سخن در زبان آفرین * حکیم فردوسی دخی بیت بنام خداوند جان
وخرد * کزین برتر اندیشه بر نکذرد * ودخی الصاق ایچون اولور که عربیه‌کی لام جار کبی در
مثالی خواجه حافظ بیت عاشق که شد که یار بحالش نظر نکرد * ای خواجه درد نیست
وکرنه طبیب هست * ودخی مصاحبه که عربیه اولان مع معناسن افاده ایدر خواجه حافظ
بیت ببال وپر مرو از ره که تیر پرتابی * هوا کرفت زمانی ولی بخاك نشست * ودخی قسم ایچون
ایراد اولنور خواجه حافظ بیت بجان یار وبحق قدیم وعهد درست * که مونس دل وجانم
دعای دولت تست * ودخی ظرفیت معناسن افاده ایدر مثالی خواجه سلمان بیت ای
کریمی که بدوران بهار عدلت * درهمه روی زمین باد خلافی نه وزید * ودخی تشبیه ایچون
استعمال اولنور استاد عسجدی بیت روبت بکل ویاسمن باغ نکوید * هرانکه بود راست
نظر راست ببیند ودخی زائد اولور انجق تحسین لفظ وکاهی ضرورت وزن ایچون
استعمال ایدرلر مثالی خواجه کمال بیت بطلب یافت نشان از لب شیرین فرهاد * ره سوی
لعل نبردند بجز کوه کنان * ودخی التباس یعنی اختلاط معناسنه کلور اصلی ظرفیتك
برنوعیدر زیرا فی معناسنه اولان در لفظیله معنا لرنده قربیت اولمغله التباس ظاهر اولور انجق
فرق بودر که مذکور بانك افاده ایتدوکی ظرفیتی ترکیبه فلانده ایله تعبیر ایدرلر شیخ سعدی
بیت بدریا در منافع بیشمارست * وکر خواهی سلامت در کنارست * وبو بوزنده دیجك
پرده بروی زمین دیرلر مثالی میر محمد نظمی بیت نکویم من این نظم از بهر مال * نباشد
به پیش کسی پایمال * مرادم شود یاد کار بهین * پس از من بماند بروی زمین * وکوکده دیجك
پوده باسمان دیرلر مثالی خواجه آصفی بیت مجنون باسمان قمری دید وحال کرد * کویا کاچ خیمهٔ
لیلی خیال کرد * ودخی در معناسنه استعمال اولنور عربیه‌کی فی معناسن افاده ایدر
مثالی استاد رودکی بیت شاهی که بروز رزم از زادی * زرین نهد او بتیر در پیکان * تا کشتهٔ
او از آن کفن سازد * تا خستهٔ او از آن کند درمان * یعنی روز رزمده وتیرده دیمك اولور مثال
دیکر حکیم فردوسی بیت می لعلکون در بجام بلور * بخوردند تا در سر افتاد شور * یعنی

یعنی جام بلورده ومثال دیکر شیخ سعدی بیت بشب کفتی از جرم کیتی فروز * دری بود از روشنایی
بروز * یعنی کیجه‌ده دیدك دیمك اولور وکاهی عربیه‌کی علی معناسن افاده ایدن بر معناسنه ده
استعمال اولنور مثالی ظهیر فاریابی بیت توشمع عصمتی بشب ظلم در تباب * تو ابر رحمتی
بسر خلق بر بیار * یعنی بر سر خلق بر بیار مثال دیکر تاج مآثر بیت کر صاعقه بر سنك همی
کارکر آید * تیرش به ازان کارکر آید بسپر بر * آن تیر نه تیر است عقابیست که بسته است
خط اجل وفتح بمنقار بپربر * یعنی بر سپر وبر پر دیمکدر معلوم اوله که باء مذکوره که ادوات مرقومه
معنالرینه استعمال اولنور بونلردن ماعدا حرف زا ورا معنالرینه دخی کلور بو مذکورلرك
جمله‌سی بر برلرینه قائم مقام اولور هر بری محلنه کوره استعمال اولنمق جائزدر ودخی ادات
توسلدر که مشتقاتنده انکله توسل اولنور لکن کلمه‌یه داخل اولدقده مکسور تلفظ اولنور مثلا
بداند وبدانست کبی مثالی استاد لطیفی بیت بدانست کان روح پیغامبراست * که بهر بهیم
بدان اندراست * ودخی تأکید ایچون اولور افعال مستقبلدن غیری‌یه که داخل اوله
معنای تأکید مراد اولنور بشد وبکرد وبدید دیرلر مثالی شمس فخری بیت بشد اندران
شاه میفروش * بکردند مستان زشوقش خروش * ودخی ادات علتدر اوائل اسمایه
داخل اوله معنای علت ظاهر اولور مثالی خواجه حافظ بیت آسایش دوکیتی تفسیر این
دو حرفست * بادوستان مروت بادشمنان مدارا * وحرف الف که حروف علتدندر لسان
فارسیه حذفی شایعدر اصلی با اولان حرف بنك معناسی بودر اما اصلی بادن مخفف اولمیان
باء مفرده‌نك معنالری که مقدم ذکر اولندی عربیه حروف جاره‌دن اولان حرف با که
الصاق ومصاحبه وقسم وبمعنی مع وبمعنی فی که مدلولنك ظرفیتی بیان ایدر
وبمعنی علی وبمعنی الی ولام تخصیص معناسنه‌ده اولور مثالی استاد بیت سنبلستان خطم
خشك نکشتست هنوز * بمن آیدکه آهوی خطا بید همه * ودخی اوائل مضارعه داخل
اولان باء مفرده که مستقبله اختصاصی اولور بداند وبشناسد وبخواند کبی اول بانك حرکتی
مابعدنه تابع اولور مابعدنده اولان حرف مفتوح اولسه ویاخود مکسور اولسه اول با ایکیسنده
دخی مکسور اولور بیاید وبرود وبشناسد وبنشیند کبی زیرا بو کلمه‌لرده مفتوح اولمق فصیح
اولماز واما مابعدی مضموم اولورسه اول با دخی مضموم تلفظ اولنور بکوید وبجوید وبنماید کبی
اما تعدیه والصاق ایچون اولان بانك فرقی ایلکه مفتوح اولسه جایزدر معلوم اولا که باء مذکوره
شعبه‌لریله اون بش معنایه استعمال اولنور بعضیلرینك فرقی غایت دقیقدر لکن اهل
اولانلره واضحدر والله سبحانه الخبیر ﴿ حرف التاء ﴾ حرف تا که اصحاب اعمالدندر ایکی نوعدر
یا اوائل کلمه‌یه داخل اولور یاخود آخر کلمه‌یه لاحق اولور لکن اول کلمه‌ده الفله اولمغه محتاجدر
آخرنده مفرده اولور برقاچ معنایه کلور بونلردر * ابتداء غایه * انتهاء غایه * غایت غرض *
تحذیر * بمعنی مادام * تعلیل * ادات توقیت * ادات شرط * تعجب * مضاعفه * خطابیه *
ابدال * اولا ابتداء غایت ایچوندر که عربیه اولان من معناسن افاده ایدر مثالی خواجه
حافظ بیت تا شدم حلقه بکوش در میخانهٔ عشق * هردم آید غمی از تو بمبارك بادم *
ودخی انتهاء غایت ایچون عربیه‌که الی معناسنه استعمال اولنور مثالی خواجه حافظ بیت

آنم که یکدم از تك وتازم شکیب نیست * تامکه ومدینه نکیرم حبیب نیست * ودخی غایه
غرض اولور مثالی حکیم فردوسی بیت بفرمود تارخش راز ین کنند * دم اندر دم نای زرین
کنند * ودخی مقام تخت پرده صاقن دیجك پرده ایرادایدرلر مثالی شیخ سعدی بیت تانکنی
خدمت سلطان دلیر * تیغ وسنان رویداز اندام شیر * ودخی مادام معناسنه کلور مثالی
مولانا جامی بیت تادر آید بشتر کشته سوار * بودکردون اشتران کرده قطار * ودخی ادات
تعلیلدر عربیه‌کی کی معناسنه اولور مثالی استاد لطیفی بیت ازمهد تابلحد بیاموز وپاك زی
تانزد حق وخلق جهان معتبر شوی * مصراع ثانیده اولان تاتاء تعلیلدر ودخی توقیت ایچون استعمال
اولنور مثالی کمال اسمعیل بیت تاجهانست صدر ما دل باد * فیض جودش چوعدل شامل
باد * ودخی ادات شرطدر مثالی اهلی شیرازی بیت تاپریشان نشود کار بسامان نشود *
شرط عقلست که تا این نشود آن نشود * ودخی عجب معناسن افاده ایدر مثالی شاهی بیت
نخل قدت که آب کل و یاسمن بریخت * تادر کدام آب وهوا حاصل ایدست * مثال دیکر مولانا
جامی بیت من پس زانوی غم تا یار همزانوی کیست * خاطر من سوی او تا خاطر او سوی
کیست * ودخی مضاعفه اولور مثلا یکتا ودوتا دیرلر کاهی اخرینه یا زیاده ایدرلر مثالی شیخ
سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تاچوتو فرزند زاد مادر ایام را *
وتاء مفرده که اواخر کلماته لاحقه اولور علامت خطابدر عربیده حروف جاره دن کاف خطاب
معناسن افاده ایدر مثالی شیخ سعدی بیت خدایا بران تربت نامدار * بفضلت که باران
رحمت ببار * مکردان غریب از درت بی نصیب * مبادا که کردی بدر ها غریب * مثال دیکر حکیم
انوری بیت نه منتقم زان که امکان ندارد * چوخلق عدم عدوت انتقامت * تاء مذکورنك
انواع شعبه لری واردر ماقبلی متحرك ویا ساکن اولمق واواخر اسماده مضاف الیه اولمق ومفعولیت
معنالرینه کلمك واواخر روابطه ملحق اولمق ومفتوح ویا مکسور اولدوغی حالده وزیاده
حرف علت وهاء علامت واقع اولدقده نه حال اوزره اولمق اولا علامت افصح بودرکه ماقبلی متحرك
تلفظ اولنه مثالی مولانا جامی بیت هرچه قندسری ازان دردلت * معنئ توکرد ازان حاصلت
کاهی ضرورت وزن ایچون ماقبلی ساکن اولور مثالی حکیم سنائی بیت علت روز وشب
خواست یقین * چون کذشتی نه انت ماند نه این * کاهی اسم اخرینه لاحق اولوب مضاف
الیه معناسن افاده ایدر مثالی شیخ سعدی بیت جهانت بکام وفلك یار باد * جهان افرینت
نکهدار باد * وکاهی افعال آخرینه لاحق اولوب مفعولیت معناسن افاده ایدر مثلا دیدت
فعل ماضی وبیندت فعل مضارع ودیدمت حال معناسنه اولور مثال اول میر محمد نظمی بیت
دوش دیدت باز رقیب از دوستان * کج کله ساغر بکف در بوستان * مثال ثانی وله بیت
میشود افتاده هرکه بیندت * هان که باشد کریه عاشق بدت * مثال ثالث وله بیت میروم
هر صبح رویت بینمت * روی تو با دیکران را دیدمت * وکاهی روابط اخرینه لاحق اولور مثالی
کمال خجندی بیت تا یار رسی کمال روزی * در عمر اکرت نصیب باشد * افصح بودرکه ماقبلی
مفتوح تلفظ اولنور مثالی مولانا جامی بیت کرد سرت ابطحی ویثربی * خاك درت مشرقی
ومغربی * وکاهی ماقبلی مکسور اولسه ساکن اولور مثالی وله ایضا بیت محمد اولی

اولی واخریت * متفق باطنی وظاهریت * واخرنده حرف الف اولان لفظه لاحق اولدقده
لابد ساکن تلفظ اولنور مثالی حکیم فردوسی بیت بدین نام چون بازکردی بجای *
بکوتات خواننده بل رهنمای * والفدن غیری هر نه حرف ساکن واقع اولسه مذکور تادخی ساکن
تلفظ اولنور مثالی مولانا جامی بیت که در زیر پرت بپرورده ام * ایا بچه کانت براورده ام *
وکاهی الف ساکنه دن صکره یا دخی زیاده ایدرلر مثالی استاد لطیفی بیت چون باده شدی
عصای پیران * عاصی مشو ومنه عصایت * وکاهی مذکور تانك ماقبلنده واو واقع اولسه
ایکی وجه‌له تلفظ اولنور مرقوم واو کاهی ساکن اولور مثالی شمس فخری بیت بود بروز وغا
همچو پیکر بهرام * ز تیغ وتیر بماند عدوت در تب وتاب * مثال دیکر شیخ سعدی بیت
کیسوت عنبرینه کردن تمام بود * معشوق خوبروی چه محتاج زیورست * واو مذکور کاهی
مفتوح واقع اولور مثالی لطیفی بیت کمان ابروت پیوسته مارا * بتیر غمزه که میتوازد * کاهی
واودن صکره یا زیاده اولنور مثالی وله بیت اکر از کشتن چشمت عزیزان عفوها جوید *
چو مقصود منست از دل نجوم کشت معفویت * ویای مصدریه واقع اولدقده یا دخی زیاده
ایدرلر مثالی کمال اسمعیل بیت نکرکه دوستئیت را بها چه باشد خود * چو دشمنئ ترا دشمنت
بجان بخرید * ویای مصدریه دن اول نون واقع اولسه وصل واتباع‌له تلفظ اولنور مثالی
مولانا جامی بیت کوش جهان کاه خدا خوانیت * درج کهر شد زسخن رانیت * وتاء
مذکورنك ماقبلنده هاء علامت واقع اولدقده افصح بودرکه اول هادن صکره همزه مفتوحه
مجتلبه زیاده اولنه مثالی خواجوی کرمانی بیت بی خدت نامه میل کل وبرك سمنم * تاشدم
بنده ات ازاده سرو چمنم * وکاهی محل اقتضا سیله هاء علامتی حذف ایدوب ماقبلنده اولان
حرف ساکنه وصل ایدرلر مثالی شمس فخری بیت زر ویاقوت ولعل اندر خزینت * نه بیند
روی کیسه تا تبنکو * وکاهی تاء مذکوره یی ادات جمع اولان الف ونونله ده استعمال
ایدرلر مثالی کمال اسمعیل بیت طناب عمرتان باد اسلامت * بهم پیوسته بادا تا قیامت *
مثال دیکر خواجه حافظ بیت عمرتان باد افزون ای ساقیان بزم جم * کرچه جام ماشد
پرمی بدوران شما * بو تاء خطابه اصطلاح شعراده اضافت تعبیر ایدرلر وشین ضمیر غائبه
ومیم نفس متکلمه دخی اضافت اعتبار ایدرلر ودخی بعض محلده تاء مذکوره یی داله ابدال ایدوب
کردیت ورفتیت دیجك پرده کردید ورفتید دیرلر خوارزم لغتیدر حضرت مولانا قدس
سره الاعلی کذر کاهت پرینه بو شعرنده کذرکاهد یازمشلر کند ومجموعه لرنده خط شریفلری ایله
مسوده طریقیله یازدقلرین بو فقیر کوروب نقل ایلدم ﴿ شعر ﴾ دل کرچه کذرکاهد شد *
اوراست نخواهد شد * کر راستی خواهد شد * ان سرو چمن دارد * معلوم اوله که
حرف تانك شعبه لریله اون التی معناسی واردر شعبه لرینك فرق دقیقدر فارسیده رسوخی اولنلر
بیلورلر والله سبحانه الهادی ﴿ حرف الجیم ﴾ جیم فارسی آخرنده هاء ساکنه ایله ایکی
معنایه کلور ادات تصغیر وغیر ذوی العقولدن سؤالدر وهاء علامتسز دخی ایکی معنایه
استعمال اولنور هاء علامتله تصغیر قصد اولندقده باغچه وهندوچه کبی مثال اول شیخ سعدی
بیت هرکه را باغچهٔ هست بستان نرود * زانکه مجموع نشسته است پریشان نرود *

مثال ثانی عماد فقیه بیت خیال خال تو هندوچه حدیقهٔ چشم * سواد خط تو دیباچهٔ
سفینهٔ دل * ومعنای ثانی غیر ذوی العقولدن سؤال درنه دیمك معناسنه معنای اول مطلق
جیمك فتحه سیله وثانی فتحه ایله ده کسره ایله ده تلفظ جائزدرهاء علامتله کتابت اولنور اما
تلفظ اولنمز وکاهی هاء علامتی حذف ایدوب مابعدنده اولان حرفی ساکن وجیمی اکا وصل ایله
استعمال ایدرلر چیست کبی که اصلی چه است در وکذلك چون کبی واوی حذف ایدوب آن
واین حرفلرینکده الفلرین حذف وجیمی ادخال ایدوب چنان وچنین دیرلر اصلی چون آن وچون
این ایدی وهاء علامتسز اواخر کلمه ده علامت تعریبدر مثلا بنفشه وشاهتره لفظلرنده هاء
علامتی حذف ویرینه جیم عربی کتوروب بنفسج وشاهترج دیدیلر لکام وبنك کلمه لرنده اولان
کاف عجمی یرینه جیم عربی کتوروب تعریب ایلیوب لجام وبنج دیدیلر وعلی هذا القیاس

﴿حرف الدال﴾ لسان فارسیده دال مهمله ایله ذال معجمه نك فرقی دقیقه قاعده بودرکه
هر کلمه آخرنده مضارع علامتی اولان دال مهملهدن غیری دال واقع اولسه ماقبلی حرف صحیح
وساکن ایسه دال مهملهدر کرد ومرد وسمند ونوند وپسند کبی ودخی اکر ماقبلنده
حرف علت واقع اولسه یعنی الف وواو ویا حرفلرندن بری اولسه ذال معجمهدر نته کم افصح
المتکلمین خواجه محمود ابن یمین بو قاعدهیی بر قطعه ایله بیان ایلمشدر ﴿قطعه﴾ در زبان فارسی
فرق میان دال وذال * یاد کیر از من که این نزد افاضل مبهم است * پیش ازو در لفظ مفرد کر صحیح
وساکنست * دال خوان آنرا وباقی جمله ذال معجمه است * وشعرای عجمك استاد عالیجنابی
مولانا ظهیر فاریابی بو قطعهٔ عربیه ایله بیان ایلمشدر ﴿قطعه﴾ احفظوا الفرق بین دال وذال
فهو رکن بالفارسیة معظم * کل ماقبله سکون بلا وای * فهو دال وغیره ذال معجم * لفظ وای
حروف علتدر وشهاب الدین احمد حکیم کرمانی مثال للریله واضح نظم ایلمشدر ﴿قطعه﴾ هرکجا
ماقبل وی جز حرف علت ساکنست * همچو مرد وکرد وسرد وبرد آنرا دال خوان * هرکجا ماقبل
وی ساکن بحرف علت است * همچو باذ وبیذ وبوذ وباذه آنرا ذال خوان * مذکور قطعه لرده
ماقبلی ساکن وصحیح اولان کلمه لری دال مهمله وحروف علت اولانلری ذال معجمه یه مخصوص
ایلمشلر اما حروف متحرکی ذکر ایتمامشلر بو تقدیرجه حروف علت واقع اولنلر ذال معجمه
اولور مابا قی اکر ساکن واکر متحرك دال مهمله اولمق اقتضا ایدر اما اصح بودرکه ذال معجمه بو زبان
نزاکت بیانده اولمیه زیرا استادان مدققین وکاملان محققین شعرلرنده دال وذال فرقنی
رعایت ایتمامشلردر ودخی دال ساکنه که افعال آخرینه لاحقه اوله علامت فعل مضارع اولور داند
وشناسد * وکوید * وخواند * کبی واکر کلمه ده فعل مضارع اولنه حرف می ویا خود همی داخل
اوله صیغهٔ حال اولور میداند ومیشناسد وهمیداند وهمی شناسد کبی واکر مجرد
صیغه اولسه یا خود باء مضارع داخل اولسه صیغهٔ مستقبل اولور بداند وبشناسد کبی بوفنك
اصحاب وقوفلرندن بعضیلری می لفظنی حالده وهمی لفظنی مستقبلده استعمال ایلمشلردر لکن
قاعدهٔ کلیه دکلدر وفعل مضارع جمعنده دالك ماقبلنه نون کتوروب جمع اوقورلر مثلا دانند
وشناسند کبی ودالك مابعدنه هاء علامت کتورلر اسم فاعل صیغه سی اولور داننده وشناسنده
کبی والله سبحانه الوهاب ﴿حرف الزاء﴾ حرف زاء معجمهٔ مفرده که اوائل کلماته داخل اوله لسان

لسان غربده اولان من وعن معنالرین افاده ایدر کاهی الف دخولیله از دیرلر وکاهی در معناسنه که
ظرفیت معناسن افاده ایدر واقع اولدیغی کلمه نك حرف اولی ساکن اولور اکثر حروف علت ایله
مناسبتی واردر زان وزین وزو کبی ومابعدی حرف صحیح اولدقده مثالی شیخ سعدی بیت
اکر روزی بدانش برفزودی * زنادان تنك روزی تر نبودی * تونك حرف صحیحدر
مزبور حرف زالابد مابعدنه تابع اولور حرکات ثلاثده مثال فتحه شیخ سعدی بیت
زآنکه که ترا بر من مسکین نظر است * آثارم از آفتاب مشهورترست * مثال کسره مولانا
جامی بیت زان نسزد تهمت این درج را * زین نرسد ظلمت این برج را * مثال ضمه ایضا له
بیت اربعین است که درهای فتوح * زو کشادست بخلوتکه روح * وکاهی کاف رابطه یه
الحاق اولنور که حرف که درهاء علامتن حذف ایدوب زانی الحاق وکافه فتحه ویروب کز دیرلر
والله اعلم ﴿حرف الشین﴾ حرف شین معجمه که کلمات آخرنه لاحقه اولور ایکی قسمدر
بر قسمی ضمیر غائب وبر قسمی علامت اسم مصدردر وقسم اول دخی ایکی نوعدر شوندنه
خالی دکلدر که یا اسمه لاحق اوله ویا فعله لاحق اوله اسمه لاحق اولدقده ضمیر غائب اولوب
مضاف الیه معناسن افاده ایدر مثالی میر نظمی بیت ز روی ان ملك بچه منور شد د بستانش
بهشت عدن باشد وقت رفتن باغ وبستانش * واکر فعله لاحق اولورسه مفعولیت
معناسن افاده ایدر دیدش وشنیدش وغیرهما کبی مثالی شاعر بیت باز آمد آن مهی که ندیدش
فلك بخواب * آورد آتشی که نمیرد بهیچ آب * بو ایکی معنا دخی ظهیرك بو بیتنده واقع در
بیت دادیم دل بدست تو درپا میفکنش * غافل مشو ز ناله وزاری وشیونش *
بو شینك اتصالی احوالی تاء خطابیه نك اتصالی حالی کبیدر وقسم ثانی که علامت اسم
مصدردر امر مجرد صیغه سنه ملحق اولور دانش وبخشایش وستایش وخورش وپوشش
کبی که اصللری دان وبخشا وستای وخور وپوش ایدی مذکور ایکی قسم شینك علامتلری
وجمله خصایصلری اولدرکه ضمیر غائب ومفعولیت معناسنه اولان شینك لابد ماقبلی مفتوح
اولور وعلامت اسم مصدر اولان شینك لابد ماقبلی مکسور اولور نته کیم مثاللرندن ظاهر
اولور وکاهی قسم اول اولان شینك ماقبلی مفتوح ایکن ضرورت حالنده ساکن ایدرلر نته کیم
بو بیتنده واقعدر شیخ سعدی بیت هر که مزروع خود بخورد خوید * وقت خرمنش خوشه
باید چید * ودخی ضمیر غایب شینی اسمه لاحق اولوب جمعله استعمال اولنمق لازم کلدکده
ایکی نوع جمعه الحاق اولنور بری ها والف جمع صورتی اوله ایکی وجهله اولور بری اسم جمعك
حالی اوزره الحاق اولنور دلهاش وجهانهاش کبی وبر وجهی دخی شینك ماقبلنه بر یا کتوروب
دلهایش وجانهایش دیرلر وبر جمع دخی الف ونونله اولور ماقبلنه فتحه ویروب اسبانش وکاوانش
دیرلر اکر مزبور شینك ماقبلنده واو واقع اولسه اوج وجه جائز اولور ساکن تلفظ ایتمك
اولور کیسوش کبی ومتحرك تلفظ ایتمك اولور کیسوش کبی ویای مفتوحه ایله کیسویش
کبی واکر حرف یا واقع اوله انده دخی اوج وجه جایز اولور مثلا دوستیش کبی یا حرفنی ساکن ایتمك
دوستیش کبی یایی مفتوح ایتمك دوستیش کبی وبر یا دخی زیاده ایتمك دوستییش کبی
واکر کلمه نك آخرنده هاء علامت اولان لفظه لاحق اولسه میانلرینه الف مجتلبه زیاده ایدوب

بنده اش وجامه اش دیرلر وکاهی اولور که هاء علامتی ساقط اللفظ ایدوب متصل ایدرلر
خزینه اش لفظنه خزینش دیرلر ومزبور شین بر نوع جمعه دخی داخل اولور ادات جمعدن
اول کتوریلوب سرشان ودلشان وجانشان دیرلر والله اعلم بحقیقة الامور

فی حرف الکاف

کاف عربیه اواخر اسمایه لاحقه اولدقده ادات تصغیردر اول اسمك آخری ساکن ایسه
مفتوح ایدوب مابعدنه کاف عربیه ساکنه الحاق ایدرلر مردك وزنك وطفلك کبی مثالی شیخ
سعدی بیت بروتا زخوانت نصیبی دهند * که فرزند کانت بسختی درند * بیندیش ازان
طفلك بی پدر * وزاه دل دردمندش حذر * وکاهی تاء خطابك اولنه کاف تصغیر کتورلر
مثالی شیخ سعدی بیت قربانکت شوم پدرت را بزن بکش * عیسیٔ مریمی تو پدر راچه
میکنی * وشول اسمك آخرنده که هاء علامت اوله اول هایی یایه قلب وحرکه سن مفتوحه ایدوب
کاف تصغیر الحاق ایدرلر مثلا خواجه نك تصغیرنده خواجیك وبنده نك تصغیرنده
بندیك دیرلر وکاه اولور که کاف تصغیر آخرینه یای خطابیه ویای وصفیه الحاق ایدرلر
ویای وحدتله دخی استعمال ایدرلر مثاللری مثلا غریبی فی نظم کشتم خراب وشیفتهٔ
خردسالکی * قدش نهالکی چه نازکنهالکی * جون آفتاب کشته جهانسوز رنککش
هرسو برافتاب زابرو هلالکی * شیرینکی شکرلبکی شوخ چشمکی * مهرویکی بروبکش
ازمشك خالکی * ودخی حرف که کاف عربیه نك کسره سیله وهاء علامت ایله ادات رابطه در
ماقبلنی مابعدنه ارتباط ایچون ایرادایدرلر اکرچه مثاله حاجت یوق لکن چونکه هرسوزه
برشاهد التزام اولندی بر بیت تحریرندن استنکاف اولنمدی استاد لطیفی بیت جوهرم که نه
خویشتن یابم * عرضم نه بدیکری پایی * وکاف مزبوره کاهی ادات اسم استعمال اولنوب
ذوی العقول ذاتنه دلالت ایدر عربیه فتح میمله من هو معناسنه ترکیده کیم دیرلر مثالی لطیفی
بیت هرکه در پیش آیدش برمیچهد دندان زند * هرکه در پس میرود می پاید ودندان
کند * ومذکور که کاهی ادات تعلیل اولور عربیه کی معناسن افاده ایدر

فی حرف المیم

حرف میم ایکی نوع استعمال اولنور برنوعی اوائل افعاله ادخال اولنوب مفتوح تلفظ اولنور
عربیه کی لا معناسنه علامت نهی درمکو ومخوان ومخور ومرو کبی وبرنوعی اواخر کلماته لاحق
اولوب ساکن تلفظ اولنور ضمیر متکلم دردانستم وآموختم وکفتم کبی وکاهی بو ضمیر متکلم متحرك واقع
اولور من ومرا معناارینه مثالی شیخ سعدی از بوستان بیت تومولای مردان ان خاك وبوم *
برانکیختم خاطر ازشام وروم * چومولام خوانند صدر کبیر * نماید مردم بچشم حقیر * وله از
کلستان بیت کفتم که کلی بچینم از باغ * کل دیدم ومست شد ببویی * یعنی مست شدم حکیم
انوری بیت جستم زجای وپیش دویدم سلام کرد * وآوردنش چو تنك شکر تنك درکنار *
القصه بازکشتم وامد بخانه زود * در بازکرد وبازبیست در پس استوار * یعنی آمدم ودر بازکردم
وبازبستم ظهیر فاریابی بیت سفر کزیدم وبشکست عهد وقربی را * مکر بحیله ببینم جمال
سلمی را * حله نام قبیله درخواجه حافظ بیت کل در بر ومی در کف ومعشوقه بکامست *
سلطان جهانم بچنین روز غلامست * یعنی کل در برم ومی در کفم وجمع مراد اولندقده نفس متکلم
مع الغیر معناسنه مذکور میم ساکن اولنه بریا زیاده ایدوب میدانیم ومیشناسیم ومیکوییم دیرلر

دیرلر فی حرف النون نون مفتوحه که اوائل کلماته داخل اوله عربیه کی حرف ما کبی
معنای نفی افاده ایدر کلمه یه متصل کتابت اولنور افعال ومصادر واسم فاعل واسم مفعول
صیغه لرنده مثلا نداند ندانست ندانستن وندانسته وندانند کبی ونفی ذوات وسلب
صفات متعلقه قصد اولندقده هاء علامتله منفصل کتابت اولنور واسماء جامده واسماء
مصادر واسم زمان واسم مکان ومبالغه صیغه لرنده واسم فاعل که مفعولنه متعلق اوله انك نفی
وسلبی قصد اولندقده وقس علی هذا الباقی استاد لطیفی بیت جبری نه حیدری ونه داناوکاملی
دانندهٔ کلی ونه داننده دلی * ودخی نا حرفی نون والفله درعربیه لیس معناسنده ترکیده
دکل دیدکلری دربودخی ادات نفی اولوب بونکله توصیف قصد ایدرلر مثلا نابینا کبی کور ایچی
دکل دیمك اولور وادات افعاله ده داخل اولور نادان وناشناس کبی واسمایه ده داخل اولور
نامرد وناکس کبی ودخی نون ساکنه که فعل ماضی آخرینه لاحق اوله علامت مصدردر
تفصیل احوالی مصادر بیاننده ذکر اولنور انشاء الله تعالی

فی حرف الواو

واو مفتوحه که عربیه حرف عطف رفارسیده دخی حرف عطف اولور بین الکلمتین واقع اولوب کلمهٔ اخرایی
کلمهٔ اولی یه عطف ایتدککده لابد مضموم تلفظ اولنور بعض محلده معطوف علیهك ضمه سیله
اکتفا اولنوب بلکه واو تلفظ اولنماز والفدن یاخود یادن صکره واقع اولدقده واوك اشباعی
ظاهر اولور مثالی واحد من الشعرا بیت پارسا ورند وصوفی وظریف * وصفهای
من شده در وقتها * وکاهی ضرورت وزن ایله همان آخر معطوف علیهك ضمه سنه اشباع
ویروب واوی ساکن ایدرلر مثالی همام تبریزی بیت بر سر وچشم من کذر کن تا * جویباری
بکل بیارایی * وکاهی ضرورت محل ایچون واو مفتوح تلفظ اولنور مثالی مولا ناشاهی
بیت مابکمل وبکروی چنین وان کل رعنا * افسوس که از هر طرفی روی دکر داشت * وکاهی
واو ساکنه آخر کلمه ده اشباع ایله تلفظ اولنور بو حالت اکثر قوافی ده واقع اولور مثالی حکیم
فردوسی بیت بیاموخته کری وجادویی * ندانسته چینی وهم پهلویی * واکر واو ساکنه کلمه نك
آخرینه لاحق اولوب ماقبلنك حرکتی واوجنسدن اولورسه خراسانیلر قتنده ادات تصغیر اولور
فی ودخی معلوم اوله که فارسیده واو معروفه وواو مجهوله واردر بو تعبیر حرف یای تحتانیده دخی
استعمال اولنور واو معروفه اولدرکه ماقبلنده اولان حرف مضمومه اولوب ضمه یه اشباع ایله
حرکت ویریله وواو مجهوله ماقبلنده اولان حرف ینه مضمومه اولوب ضمه سنه زیاده اشباع
ویریلیوب تخفیفا تلفظ اولنه کذلك حرف یانك ماقبلنده اولان حرف مکسوره اولوب کسره یه
اشباعی ظاهر اوله یای معروفه دیرلر تخفیفا تلفظ اولنان یایه یای مجهوله دیرلر والله العلیم

فی حرف الهاء

حرف ها که آخر کلمه یه لاحق اولور برقاچ معنایه کلور لیاقت * مقدار زمان *
یعنی راتبه * هاء اصلی * هاء علامت * اولا لیاقت ونسبت معناسن افاده ایدر شمس فخری
بیت شاه فرزانه شیخ ابواسحق * که همه کار اوست مردانه * ودخی مقدار زمان معناسنه
وقدر ومرتبه ده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت می دوساله ومحبوب چارده ساله *
همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * ودخی راتبهٔ هرروزه یعنی وظیفه وحساب همه عمره معناسنه
خواجه سلمان بیت کرچه کوی تو کند کعبه همه عمره طواف * پیش روی تو بروقبله همه روزه

نماز * مثال دیکر وله بیت ای باز کشته از سفر کعبه مرحبا * از حج تست کعبه همه عمره باصفا * ودخی های اصلی دکه جمیع حالاتده ها تلفظ اولنور کره وهمره کبی وبرنوعی ده هاء علامتدر که کتابت اولنور تلفظ اولنماز انجق ماقبلنك فتحه سنی محافظه ایدر کریه وبنده کبی بنده ها صورتنده یازیلور مثالی محمد صوفی * رباعیه * در هر مجلس چوکلزار آکنده شدی * با هرخس وخار در شکر خنده شدی * با مشرب هرکه هست سازنده شدی * حاصل که چو آفتاب تابنده شدی * ودخی حالت توصیفده و حالت اضافتده بنده ها صورتنده یازیلور اما یاکبی اوقنور نهایت اوزرینه بر همزه یازیلور مثلا شهزادهٔ جوانبخت ونوباوهٔ باغ مکرمت کبی والف ونون جمع اولندقده ویای مصدریه الحاق اولندقده کاف فارسیه توسل اولنور شهزادکان وبندکان کبی لسان عربده آخرنده هاء تأنیث اولان اسملر فارسیه نقل اولندقده بوقبیلدن اولور غمزه وهمزه کبی ویاخود تای اصلی کبی تلفظ اولنور اوزون تا یازیلور دولت وسعادت کبی وکاه اولور که هاء علامت محاذاتنده ضرورت وزن ایچون حرف ساکنه احتیاج واقع اولور اول وقت صریح ها تلفظ اولنمق قبیحدر افصح بودر که فتحه یی سلکه رك تلفظ اولنه شویله که نه صریح ها اوله ونه صحیح الف اوله مثالی استاد لطیفی بیت ای شاه ستمکر وی دلبر زهمه رعنا * تاکی دل بیچاره باشد بفراقت خون ﴿ حرف الیاء ﴾ حرف یا که آخر کلمه یه الحاق اولنور ایکی جنسدر بر جنسی حروف معانی دنددر وبر جنسی حروف مبانی دندر حروف معانی اول حرفلردر که بسائط کلماتك ترکیبندن دکلدر وضعده ودلالتده غیره تبعیتلری یوقدر بلکه مستقل وضعلری ودلالتلری واردر آخر کلمه یه لاحق اولدقده متعدد معنالری اولور ایکی نوعدر بری اسم مصطلح درکه مستقل وضعی ودلالتی ومستقل مدلولی واردر یای خطابیه کبی وبرنوعی دخی حرف مصطلح درکه مستقل وضعی ودلالتی واردر اما مستقل مدلولی یوقدر بلکه مدلولی غیرك مدلولی ضمننده ملحوظ اولور یای وصفیه کبی اصول یای معانی بونلردر یای خطابیه نك درت شعبه سی واردر یای استفهامیه ویای وصفیه ویای نسبت بو ایکی نوعدر ویای تخصیص ویای مصدریه ایکی نوعدر یای تنکیر ویای فعل ماضی ویای وحدتك بر شعبه سی واردر یای زائده بو اصحاب اعمال اولان یالر ایله یای مبانی اصول وفروعلریله اون یدی نوع اولور اولا یای خطابیه که لسان عربده اولان ضمیر متصل مرفوع معناسنه در مثلا عرب طوردك واوردك دیمکده تمت وضربت دیر عجم ایستادی وزدی دیر بو یای عجمی اول تای عربینك فایده سنی اظهار ایدرنته کیم تأکید ایچون ضمیر منفصل ایله ضمیر متصلی جمع ایدوب انت ضربت دیر عجم توزدی دیر وانت فعلت دیدکلرینه عجم توکردی دیرنته کیم بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت توکردی ورا رستم داستان * وکرنه خری بود در سیستان * ویای مذکورك شعبه لری که جملهٔ خصایصندندر اواخر کلماته لاحق اولور کرك اسم وکرك فعل وکرك مضارع اولسون مثلا چونی وکردی ومیکنی دیرلر یعنی نجه سن وایتدکی وایدرمیسن دیمك اولور مثال اول محمد صوفی ﴿ رباعیه ﴾ ای دوست که کفتهٔ محمد چونی * عیشت باد اهمیشه درافزونی * ایستاده بزیر آسمان چون آنم * کایستاده بزیر دار باشد خونی * مثال ثانی وله ﴿ رباعیه ﴾ ای انکه مرا بمدح افزون کردی * وز

وز دایرهٔ شعر بیرون کردی * همکاری ما ازدی چون کردی * کرنیست مرا تو هستی اکنون کردی * ودخی بیان خطاب ایدوب سن سن دیه جك یرده تویی دیرلر مثالی حکیم سنائی بیت چه کنم رحمت تویی ودویی * چو یقین شد که من منم تو تویی * ومذکور حرف یا فعل مضارعه داخل اولدقده کلمه ترخیم اولنور یعنی علامت فعل مضارع اولان دال کلمه دن اسقاط اولنوب یرینه حرف یا لاحق اولور فارسیده رسوخی وتمام وقوفی اولمیانلر مذکور حرف یایی صیغهٔ امرك مدخولی قیاس ایدرلر ومی لفظی که مضارعه داخل اولور مشترکدر حال ایله مستقبل میاننده اما اصح بودر که صیغهٔ حاله مخصوصدر زیرا کتب فقهیه ده مسطوردر که اکر شاهد شهادتنده کواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله در اکر کواهی دهم دیرسه مقبوله اولمز زیرا شهادت ایتمکه وعده ایتمش اولور بوندن ظاهردر که حاله مخصوص اوله وکاهی مذکور یانك کلمه یه لحوقی رابطه واسطه سیله اولور مثلا کردستی وداستی دیرلر یعنی سن ایتمش سن وسن ویرمش سن دیمکدر راست که ادات رابطه درکلمهٔ مذکوره یه ملحق اولغله معناسنی تغییر ایتمشدر اول حالت مراد اولندقده همزه اسقاط اولنور وکاه اصلی اوزره ساکن قومق جائزدر مثال اول استاد لطیفی بیت اختیار عشق بر کل مهتریست * سر نهادن اندرین ره سروریست * مثال ثانی حضرت مولانا بیت اهل عرفان را دویدن دوری است * این دویی اندر تو از مستوری است * ودخی یای استفهامی درکه ادات استفهام عربیده در اما ترکیده اولان آخر کلمه ده کی می که کوردکمی بیلدکمی ترکینك استفهامی در لکن فارسیده استفهام ایچون مستقل موضوع ادات یوقدر انجق کلمه اولنه داخل اولان الفك محلنده معناسی استفهام مراد اولنور ویردخی کلمه آخرینه ملحق اولان یای خطابیه بعینها محلنده مقام استفهامده استعمال اولنور اول معنی ایسه قرینهٔ حالیه ایله فهم اولنور مثلا شنیدی ودیدی دیرلر سؤال رنکنده اشتدکمی وکوردکمی دیمکده مثالی استاد لطیفی بیت دیدی که چه کرد اشرف خر * او مظلمه بردوجانی یك زر * ودخی یای وصفیه درمعنای توصیف افاده ایدر وصف ایله توصیف اراسنده بر نسبت غیر مستقله دن عبارتدر یعنی ملحق اولدوغی کلمه نك مدلول وصفیسی اولان موصوفك حالتی انکه قائم اولور واکا دلالت ایدر اول کلمه کرك مرکب اولسون زرکری کبی کرکسه بسیط جامد اولسون سردی کبی کرکسه بسیط مشتق اولسون شکیبا کبی افادهٔ توصیف قصد اولندقده اول کلمه لرك آخرلرینه حرف یا زیاده اولنوب زرکری وسردی وشکیبایی دینلور مثالی وقوعی تبریزی بیت بوده ام از تاب عشقت همچو زر کامل عیار * او بداند قدر زر هرکه باشد زرکری * میر محمد حسن نظمی بیت چنان زسردی دی کشته آه در دل تنك * چو سیخ از دهنم لعلکون برون آید * میرزا قلی بیك بیت فراق میکشد واین زمان میکوید * سزای انکه کند تکیه بر شکیبایی * بو وصفیت ایچون اولان یا کاه اولور که حذف اولنوب مدخولی اولان کلمه کسره ایله تلفظ اولنور مثلا نیکی دیه جك یرده نیك ایله اکتفا اولنور مولانا کاتبی بیت دشمن چه غم که نیك کدایان او نکفت * کویند در عقب بدیٔ میر پادشاه * وبدی دیه جك یرده بد ایله ادا ایدرلر مولانا کاتبی بیت بد من دائما اندیشه داری * نه نیکست اینچنین نیکو بیندیش

وخونریزی دیه جك یرده خونریز دیمك ایله معنی تمام اولور مولانا کاتبی بیت تیغت نکرد
میل بخونریز کاتبی * آخرچه کرده ام که چنین زار میکشی * بو یانك بر نوعنه یای مصدریه
دیرلر مصدره مخصوص اولان یادن غیریدرکه حالت توصیفده وصف کلمه اینه دوکی کبی حالت
اضافتده دخی اول عملی ایدر مثلا سروری کرد وجوهری بوده یرلرکه معناسی سرورلك ایتدی
وجواهرجی ایدی دیمك اولور مثالی طالب آملی بیت ان کور باطنان نشناسند ازسفال *
با آنکه خویش راهمه کیرند جوهری * ودخی یای نسبتدرکه لاحق اولدوغی کلمه نك
مدلولنه نسبت معناسن افاده ایدر ومدلولنك مجموعندن وصف نسبی حاصل اولور
مثلا عربی کبی که عرب طائفه سنه منسوب وعجمی که ولایت عجمه منسوب دیمك اولور
مثالی نعت شریفده مولانا جامی بیت فهم رازش نکنم اوعربی من عجمی * لاف مهرش
چه زنم اوقرشی من حبشی * ونسبت دخی ایکی نوعدر بری نسبت لازمه درکه متغیر ومتبدل اولماز
وبریده غیرلازمه درکه متغیر ومتبدل اولور مثلا زبان تازی دیرلرانده اولان یا نسبت
لازمه غیرمطلقه در وبعض کسنه ایچون کتابی دیرلرانده اولان یا غیرلازمه درکه کتب سماویه دن
غیری یه ده انتقال جائزدرکه اول کتابی نك کتابه نسبتی غیرلازمه در وفارسی ودری وپهلوی
دیرلرفارسه ودره وپهلوه منسوب دیمکدر مصری وشامی وروسی کبی وکاه اولورکه
مذکوریای نسبینك تأکید نسبت ایچون آخرینه برنون زیاده ایدوب مشکین وسنکین کبی
اومقوله نسبتك ایکی حالی وار بری بوکه نسبت ایچون اولان یا منسوب الیهك ماده
وجودینی بیان ایچون اولور مثلا توجدن دوزلمش نسنه یه روین وطاشدن دوزلمشه
سنکین ودموردن یاپلمشه آهنین دیرلربری دخی بوکه منسوب الیهك بعض اوصافنی بیان
ایچون اولور مثلا رنکنی بیان مراد اولنسه مشك رنکنده اولانه مشکین دیرلرخواجه سلمان
مصرع * مه تابان ماداردشب مشکین بردوشش * قرمزی کله کل آتشین دیرلرمولانا هاتفی بیت
ازآتش تب چوعارضش سوخت * همچون کل آتشین برا فروخت * کاه اولورکه تأکید
نسبت ایچون اولان نوندن مقدم برالف زیاده ایدرلر مثلا دیار پهلوه نسبت اولندقده پهلوانی
دیرلراول دیاره منسوب اولان لسان مراد اولنور شاعردیمشدر بیت کشاده زبان وجوانیست
هست * سخن کفتن پهلوانیست هست * کاه اولورکه الف ونوندن صکره یادن بدل برهاء نسبت
زیاده ایدرلر مثلا ملوکانه وعاقلانه وعارفانه دیرلرکاه اولور بوکاف فارسی زیاده ایدرلرکه اوده نسبتده
زیاده اولنه کلمشدر مثلا جداکانه دیرلرجدایه نسبتده شیخ نظامی * مصرع * جداکانه در
هرفنی یکفنی * کاه اولورکه بوکافی یایله ده جمع ایدوب زندکانی وبندکانی دیرلرکاه اولورکه بوکافی
یادن صکره کتوروب نزدیك وتاریك ویاریك دخی اویله درکاه اولورکه انجق کافی کتورورلرکردکان
کبی کودکانده اویله درکرده نسبتی واردرالف ونون تأکید نسبت ایچون اولدوغی کبی کاه اولورکه
معنای ظرفیت افاده ایدر مثلا بامداده دیه جك یرده بامدادان دیرلرمولانا جامی بیت بدبکر
رزیوسف بامدادان * که شد دلها ازفیض صبح شادان * ونوبهارده دیه جك یرده نوبهاران دیرلر
مولانا جامی بیت نوبهاران خلیفه بغداد * بزم عشرت بطرف دجله نهاد * صبحکاهان دخی
بویله درولها ایضا بیت چوشد تاریخ مشرق صبحکاهان * چوسیب سیغ چون سیب صفاهان

صفاهان * ودخی مذکوریا کاه اولورکه تخصیص ایچون استعمال اولنور وخصوصیتی احدضدینی
آخره تخصیص ایچون استعاره طریقیله استعمال ایدرلر مثلا انکشتری دیرلر آخرنده اولان
یا خصوصیه در پرمق که انکشت دریوزك آکا مخصوص اولمغله انکشتری دیرلرواول خصوصیتی
تأکید ایچون یادن صکره نون زیاده ایدوب انکشترین دیدیلرودخی مذکوریا آخرمصدرده لاحق
اولوب تهیئه واستعداد معناسن افاده ایدر مثلا کفتنی وخوردنی دیرلرسویلیه جك ویبه جك
دیمك اولور مراد سویلمکه لایق سوزویمکه حاضرلنمش طعامدر واولمکه مستحق آدمه
کشتنی دیرلر نته کم بو بیتده واقعدر سیفی بخاری بیت شمع درمجلس اکرباتودم ازنورزند * کشتنی
سوختنی باشد وآویختنی * وکیده جك نسنه یه رفتنی دیرلر مثالی بیت چوتوان رفتنی راداشت
دربند * کره بستن بموران درشکم چند * وکاه اولورکه لیاقت معناسنده ده استعمال ایدرلر
مثلا آوردنی دیرلر پیشکش مراد اولنور کتورمکه لایق نسنه دیمك اولور نته کم
مولانا هاتفی بیت زآوردنیهای شاهانه نیز * دران عرضکه بردبسیارچیز * تهیئه معناسنه
اولان یا ایله بو یانك فرقی غایت دقیقدر تنبیه مذکوریادخی کاهی مجرد تنکیرایچون استعمال
اولنور تنکیر قصد اولندقده مصادره الحاق ایدرلرشمس فخری * نظم * من سرکشته کشتم
هردیاری * ندیدم مثل خسروشهریاری * جمال الدین ابواسحق که اورا * نباشد روزبزم ورزم
یاری * بو یانك یای وحدتله معنالری غایت قریبدر فرقی دقیقدر رسوخ تامی اولان بیلور
ودخی فعل ماضی آخرینه ملحق اولورکه حکایت حال ماضی معناسن افاده ایدروبا خود
متعلقلرینك حالتیله اتصاف قصد ایدوب استعمال ایدرلرشاه ناصرخسرو * نظم * من زدست
این حزان آخربیغان برشدم * ورنه هرکزآدمی دیدی که اوعنقاستی * پشت این مشت
مقلد خم که کردی درسجود * ورنه درجنت امید قلیه وحلواستی * نثر * وکاهی حکایت
حال ماضی قصد اولندقده فعل آخرینه دخی لاحق اولور مثالی استاد فرخی بیت کرپذیرفتی
نکارا خویش قربان کردمی * کرقبولت آمدی ترك سروجان کردمی * ودخی یای مذکور
اسما وافعال آخرلرینه لاحق اولوب معنای وحدت افاده ایدر یعنی مدخولنك مدلولندن
معنای وحدت ظاهر اولور بوحالت اکثر اسماده استعمال اولنور مثالی شیخ سعدی بیت
ظالمی راخفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است خوابش برده به * دیکرلطیفی بیت
پادشاهی راشدم بنده کنون * کاهل عالم تابع فرمان اوست * ودخی کاهی اشباع حروف
ایچون بریا زیاده یازرلر اما کلمه ده معناسنك اشتراکی یوقدر یعنی معنای کلمه یه افاده سی
اولمیوب انجق ماقبلنده اولان کلمه نك آخرحرفنی اشباع ایدر آکا یای زائده دیرلر مثالی بیت
اکر بشمه لطفش شروع شرح افتد * هزار خامه وکاغذ وفای آن نکند * بودخی معلوم اولاکه
کیانی وخسروانیده اولان یا لرمثللی یا حرفی دخی بر نوع نسبتدر اما الف ونون جمع ایچون دکلدر
بلکه اول حرفلرك زیاده سی قاعده لسان عربدرکه اول قاعده اوزره تعبیرات نسبتدر مثلا
اسکندرانی دیرلر اسکندره منسوب دیمکدر ودخی برحالت واردر قرینه سابقه ایله صکره کلان
حرف یا کلمه دن ساقط اولور مثالی حکیم انوری بیت تاروی بخطه خراسان * آوردی وماندم
خطارا * یعنی ماندمی وجنس یانك بری دخی مبانی اولدوغی حرف یای بیانینك اولنده ذکر

اولنمشیدی حروف مبانی شول حرفلردرکه بسائط کلمات که وسائط حروف معانیدر انلردن
مرکب اولور مثلا بنای وسرای وجای کبی که ترکیبی اول ادات ایله صورت ترکیب بولور
اول یالرده مستقل وضع ودلالت اولمزبلکه موضوع اولان لفظك ولفظ دالك جزؤلری
واقع اولوریای نی وکی ومی دخی اول قبیلدندر حروف عواملکه اول مبحثده ذکر اولنمشیدی
اون ایکی حرف علی قدر الامکان تفصیل وبیان اولندی بعد ذلك قواعد آخر بیاننه شروع
اولندی والله المستعان ﴿ قاعدهٔ اشتقاق ﴾ معلوم اوله که ارباب لغت قتنده زبان فارسیده
اصل مشتق منه فعل ماضیدر ماضینك آخر حرفی ایکی حالدن خالی دکلدر یا تاء ساکنه
اولور دانست وشناخت واموخت وکفت وکذشت ورفت کبی ویاخود دال ساکنه
اولور آمد ورسید وخواند وکرد وخورد کبی کلمه نك آخر حرفنه فتحه ویروب آخرینه نون
ساکنه کتوررلر مصدر اولور دانستن وشناختن وآموختن کبی وقس علیه الباقی ودخی آمدن
وکردن والباقی مثلهما واکر بونون ساکنه دن صکره بریای ساکنه زیاده ایدرلر ایسه صیغهٔ
اسم زمان وصیغهٔ اسم مکان ومناط فعل اولور مثلا خواندنیٔ وقت ونمودنیٔ جای کبی ومثلهما
الباقی واکر صیغهٔ ماضینك آخرینه هاء علامت الحاق اولنسه صیغهٔ مفعول اولور مثلا
دانسته وشناخته کبی وهر صیغهٔ ماضینك مجهولی اول صیغه نك مفعولی صیغه سیدر شد
لفظی ضم اولنسه مثلا دانسته شد وشناخته شد وخوانده شد ورسیده شد کبی زیرا
فارسیده مفعول اسم صیغه سنه شاملدر واشتقاقده بوصیغه لردن وامثالندن غیریده تبدل
وتغییر واقع اولمق قاعدهٔ لازمه در حذفله وزیاده ایله وابدال ایله وتحریك ساکنه وعکسی ایله محللك
اقتضاسی حسبیله مثاللری اقلاب تعریفنده معلوم اولور وهر صیغهٔ امرك اولیکه الف واقع
اوله واکا یای ایجابیه لاحق ویاخود میم ناهیه داخل اوله لابد الف یایه ومیمه تبدیل اولنور
مثلا آرامیدن وآسودن وافکندن کلمه لرینك امرنده ونهینده بیارام وبیارامند ومیارام
ومیارامند وبیاسای وبیاسایند ومیاسای ومیاسایند وبیفکن وبیفکنند ومیفکن
ومیفکنند دیرلر وقس علیه الباقی ﴿ قاعدهٔ اقلاب وابدال ﴾ بویله درکه کلمهٔ ماضینك
امر ومضارع اولمه سنده اتفاق لغوینی اوزره قاعده بویله درکه کلمهٔ ماضینك آخر حرفی امرنده
ترخیم ومضارعنده داله ابدال اولنور مثلا ماضینك آخر حرفنك ماقبلی خا اولسه امرنده
ومضارعنده زا حرفنه ابدال اولنور آموخت کبی امری آموز ومضارعی آموزد اولور
وساخت کلمه سنك امری ساز ومضارعی سازد اولور وماضی سنده خا اولان کلمه لر بر قاچدرکه
ابدال اولنورلر مثلا شناخت کلمه سنك امری زا اولمق ممکن دکل اناك تواخیسی اولان سینه
ابدال اولنورکه امری شناس ومضارعی شناسد اولور اما افراخت وافروخت ودوخت
وپخت وسوخت بونلر جمله زایه ابدال اولنورلر واکر کلمهٔ ماضینك آخر حرفنك ماقبلی سین
ساکنه والف معتمده اولسه حرف مکسوره ایله اول سینی حذف ومکسوری مفتوح ایدرلر
مثلا دانست کلمه سنك امری دان ومضارعی داند اولور کذلك شایست کلمه سنك امری
شای مضارعی شاید وکذلك داشت کلمه سنك شینی راء مهمله یه ابدال اولنوب امری دار
مضارعی دارد اولور واکر بر کلمهٔ ماضینك آخر حرفنك ماقبلی فا ساکنه والف معتمده اولسه یا

یا حرفنه ابدال اولنور ویا یله فا ارا سنده تواخی اولدوغی جهتله مثلا تافت کلمه سنك امری
تاب ومضارعی تابد اولور شتافت دخی بویله در امری شتاب ومضارعی شتابد اولور یافت
دخی بویله در امری یاب ومضارعی یابد اولور واکر کلمهٔ ماضینك آخر حرفی دال اولان صیغه لردن
بر کلمه نك آخر حرفنك ماقبلی یاء ساکنه اولسه اول یایی حذف وماقبلنی مفتوح ایدرلر مثلا
رسید کلمه سنك امری رس ومضارعی رسد اولور وشنید کلمه سنك یاسی واوه قلب
ایدوب امرنده شنو ومضارعنده شنود دیرلر ودرخشید کلمه سی رسید کبیدر امری درخش
ومضارعی درخشد اولور واکر آخری دال اولان کلمه لردن بر کلمه نك آخری دال وماقبلی
الف معتمده اولسه افتاد ونهاد کبی امرلری افت ونه ومضارعلری افتد ونهد اولور واکر دالك
ماقبلی واو اولسه نمود وفرمود کبی واو الفه قلب وبر یا زیاده اولنوب امرلری نمای وفرمای
ومضارعلری فرماید ونماید اولور واکر دال مذکورنك ماقبلی راء ساکنه اولسه خورد وبرد
کبی امرلری حذف دال ایله خور وبر ومضارعلرنده راء ساکنه یی مفتوح ایدوب خورد وبرد
دیرلر سائرلری جمله بونلره قیاس اولنور ﴿ احوال جمع ومضارع ﴾ ومضارعك جمله استعمالنده
قاعده بودرکه لفظ مفردینك آخرنده دال ساکنه وار ایسه ماقبلنه بر نون زیاده اولنور مثلا
خورد جمعنده خورند وآشامد جمعنده آشامند دیرلر واکر اصل کلمه ده نون وار ایسه بر نون
دخی زیاده ایدرلر مثلا داند وماند لفظلرنده دانند ومانند دیرلر واکر مضارع کلمه سنك اول
حرفی همزهٔ مفتوحه اولورسه یایه قلب وباء استقبال داخل ایدرلر مثلا آمد وآورد لفظلرنده
بیامد وبیاورد دیرلر وآمد لفظنك امری که الف ممدوده ذر آکلور یا لکن استعمال
اولنمدوغندن حرف یا زیاده ایدیلر آی اولدی قاعدهٔ مذکوره اوزره باء استقبال ادخال
ایدیلر بیای اولدی استعمالنده نوع ثقلت بولنمغله الفی یا ایله قلب مکان ایدیلر بیا اولدی جمله
استعمالنده بیامند وبیایند دیدیلر وبیاورند دخی بویله در واکر مضارع کلمه سنك اولنده
حرف می وهمی واقع اولسه اول کلمه حاله مخصوص اولور میدانند وهمیدانند کبی مرقوم حرفلر یرینه
باء استقبال که باء مضارع دخی دیرلر ادخال اولنسه اول صیغه مضارع اولوب مستقبله مخصوص
اولور بداند وبکوید کبی باء مستقبلك احوالی بو مقدار ایله اکتفا اولندی وقس علیه الباقی
﴿ قاعدهٔ غیر مشتقه ﴾ اسماء غیر مشتقه که صیغهٔ امر ایله مرکب اوله اسم فاعل معناسن
افاده ایدر اکا اصطلاح لغویونده وصف ترکیبی دیرلر مثلا سخندان وشعرشناس وکشورکشا
وکیتی ستان کبی ترکیبده بر اسمی لفظ جی ایله تعبیر ایتدکلری معنایه سوز بیلیجی وشعر اکلیجی واقلیم
آچیجی وجهان آلیجی دیمك اولور سخندان اصلنده دانندهٔ سخن وشعرشناس شناسندهٔ شعر
ایدی تلفظلرنده نوع ثقلت اولدیغی اجلدن داننده وشناسنده که مبتدادر دال مضارعله هاء
علامتی حذف ایدوب خبرلری که سخن وشعردر تقدیم ایدوب سخندان وشعرشناس
دیدیلر سائر وصف ترکیبیلرده دخی حال بویله در ﴿ قاعدهٔ اسم فاعل ﴾ بودرکه کلمهٔ مضارع
دالنك ماقبلنه نون ومابعدنه هاء غیر ملفوظه کتوررلر واکر کلمه نك اصلنده دالدن مقدم نون
وار ایسه بر نون دخی زیاده ایدرلر مثلا داند که صیغهٔ مضارعدر اسم فاعل ایتمك مراد اولندقده
وجه مشروح اوزره آخر حرفی که دالدر ماقبلنه اولان نون اصلیه سنك ماقبلنه بر نون ومابعدنه

هاء علامت كتوروب دانشه ديرلر سائر صيغه لردخى بو منوال اوزره در وبر قاعده دخى صيغهٔ امرك
آخرينه الف ايله نون زياده ايدرلر اسم فاعل اولور بوى وكوى وخوان لفظلرينه الف ايله
نون زياده ايتدكده پويان وكويان وخوانان اولور وسوپايجى واوقويجى وبايجى ديمك اولور
مثال اول ميرابو المعانى بيت شده پويان چو صبا وقت سحر دركويش * پاسبانى بكند دل
بهوايش همه شب * مثال ثانى ابراهيم فاروقى بيت دشمنان سلك نهاد دوزخى مأوات را *
اخسئوا كويان زبانى ميكند بئس العذاب * مثال ثالث حكيم انورى بيت رزم ايشان چو
سعير است كه در حفرهٔ او * اخسئوا خوانان بشمشير كند نيرانى * اخسئو جمع اخسأدر اخساء
الكلب ديرلر يعنى كوپكى سوردى ديمكدر واسم فاعلده بر قاعده دخى آخر كلمهٔ امره بر الف الحاقيله
اولور مثلا پويا وكويا وخوانا وقس عليه الباقى ﴿ قاعدهٔ اسم مفعول ﴾ قاعدهٔ كليه
بويله دركه كلمهٔ ماضينك آخر حرفى مكسور ويا مضموم وياخود ساكن اولسه مفتوح ومتحرك
ايدرلر وهاء غير ملفوظى كتوررلر مثلا دانست وخفت صيغه لرينك تا لرينى مفتوح وهاء غير
ملفوظى الحاق ايدوب دانسته وخفته ديرلر وكذلك خورد وآشاميد صيغه لرينك داللرينى
مفتوح وهاء غير ملفوظى الحاق ايدوب خورده وآشاميده ديرلر سائر صيغه لردخى
بو قياس اوزره در اجمال كلام اسم فاعل مضارعدن واسم مفعول ماضيدن اولور ﴿ قاعدهٔ
نفى ﴾ لسان فارسيده نفيك قاعده سى بودركه صيغهٔ ماضى وصيغهٔ مضارعك اوائل كلمه لرينه
نون مفتوحهٔ موصوله ادخال ايدرلر مثلا دانست وكفت كلمه لرى كه فعل ماضى ايدى اوللرينه
نون مفتوحه متصل اولدقده ندانست ونكفت اولدى معنالرى كه بيلدى وسويلدى در وداند
وكويد كلمه لرى كه فعل مضارعدر اوللرينه نون مفتوحه متصل اولدقده نداند ونكويد اولدى كه
معنالرى بيلز وسويلز ديمكدر بو نون مفرده يه عربيده نون نافيه ديرلر معناى كلمه يى نفى
ايتدوكيچون ﴿ قاعدهٔ نهى ﴾ لسان فارسيده قاعدهٔ نهى صيغهٔ امره ميم مفتوحهٔ مفرده
ادخال ايدرلر علامت نهى در مثلا دان وخوان وخور كلمه لرى كه صيغهٔ امردر ميم مفتوحه ايله
مدان ومخوان ومخور اولور معنالرى كه بيلمه واوقومه ويمه ديمك اولور نون نافيه كه لسان عربده
حرف ما معناسنى افاده ايدر ما زيد قائما ديرلر فارسيده زيد نخاست ديمك اولور وميم ناهيه كه
عربيده حرف لا معناسنى افاده ايدركه لا رجل حاضرا ديرلر وبردخى لا تقل كلاما ديمك معناسنده
فارسيده مخفى مكو ديرلر بو ايكى حرف كه نون نافيه وميم ناهيه عربينك ما ولا حرفلرى كبى دركه
معارفه ونكراته ومبتدا وخبره داخل اولورلر ولكن فارسيده مبتدا وخبر عبارتى شايع دكلدر
اول ادارك معناسى محلنده مضاف ومضاف اليه تعبيريله مستعملدر ﴿ قاعدهٔ نعت ﴾ صيغهٔ
ماضينك آخرينه الف وراضم ايدرلر نعت معناسنى افاده ايدر خريدار كبى كه خريد فعل ماضى در
صاتون آلدى معناسنه آرحرفلرى كه الف ورادر ضم اولندقده خريدار اولدى كه معناسى
صاتون آليجى ديمكدر ﴿ مناط ﴾ دخى بويله در لكن اسم مصدره الف ورا لاحق اوليجق
مناط اولور نمودار كبى معناسى كوستريجى ديمك اولور استاد روم كمال پاشا زاده مرحوم
بو محلده بيوررركه ديدار لفظى كفتار كبى در ورفتار دخى اويله در تركيبى خفى اولان الفاظ مركبه
دندركه ديدارك برجزوى ديد وبرجزوى آر دركه معناسى كورمك كتوريجى ديمك اولور آر

١٣ آر اسم فاعلدر آوردندن اصلى آرنده دركه ترخيم اولنمشدر ترخيم كلمه آخرندن بعض حروفك
سقوطى دركه لسان فارسيده شايعدر وكفتارك معناى تركيبى سوز كتوريجيدر بو مقوله يه باعث
فعله فاعل اسمنى استعمال ايدرلر ترتيب وتركيب مقتضاصحيح عبارت آركه مضافدر كفت اوزرينه كه
مضاف اليه در معناى عام تركيبيدن معناى خاص علميته نقل اوليجق قاعدهٔ تركيب تغيير
اولنوب مضاف اليه تقديم اولندى بو تعبير نقل مذكورك جملهٔ علايمندندر مولاناى مومى
اليهك كتابندن عبارتى بعينها نقل اولندى ﴿ قاعدهٔ جمع ﴾ معلوم اوله كه لسان فارسيده
تثنيه ايچون ادات يوقدر واحددن يوقاروسنى ادات جمعله ادا ايدرلر اسمانك جمعنده قاعدهٔ
مقررلرى بودركه اكر اسم ذوى الارواحدن اولوب آخرى ساكن اولورسه الف ونونله
جمع ايدرلر مثلا آدمى وپرى وجنى كبى جمعلرنده آدميان وپريان وجنيان ديرلر ومرد وزن
جمعنده مردان وزنان ديرلر واكر اسمك آخرنده هاء علامت وارايسه مذكور الف ونوندن
مقدم بعض يرده هاء علامتى كاف عجمى يه ابدال ايدوب جمع ايدرلر مثلا فرشته وخواجه
وبنده كبيلرده فرشتكان وخواجكان وبندكان ديرلر وبر نوع جمع دخى اكر اسم جماداتدن ايسه
اكثريا آخر اسمه ها والف كتوروب جمع ايدرلر اسمك آخرى متحرك وكرك ساكن اولسون
مثلا آسمانها وزمينها ونامها وجانها وسنكها وآبها وبادها وخاكها كبى بو جمله بر قبيلدندركه
مذكور اسملرك آخرلرى بعض متحرك وبعض ساكندر بو محلده اعتبار اولنمز بر مثال دخى كل ولاله
جمعنده كلها ولالهها ديرلر مثالى استاد بيت من همچو آب وخاكم وتو آفتاب وابر * كل ها ولالهها
دهم ار تو بيت كنى * اما اكر جماداتك بعض جهتله حيوانه مشابهتى وارايسه نموى اولدوغى
تقريبله اولمقوله ده ايكى وجهله جمع جائز اولور از جمله درختك بر وجهله جماداتدن جمعنده
درختها دينلور وبر وجهى دخى نموى اولمغله درختان دينلورنته كيم شيخ سعدى بيت برك
درختان سبز در نظر هوشيار * هر ورقى دفتريست معرفت كردكار * واعضاى وجود انسانده
دخى ها والف ايله جمع واقع اولور مثلا تنها وجانها وسرها وچشمها ودستها وپايها دينلور
كمال خجنديك بو بيتى مناسب دوشدى بيت خوش ميشدى خرامان چون سرو عقل ميكفت
خوش ميروى به تنها تنها فداى جانت * اولكى تنها يالكز صكره كى تنها جسدلر ديمكدر
مثال ديكر بيت زبان تيغهاى چاكر وسير * شده در جان جانها چاشنيكير * اكرچه
ها والف جمعى ذوى الارواحده جائز اولميوب كسها ومردها وزنها دينلمز بلكه الف ونون ايله كسان
ومردان وزنان دينلور وحيوانات جمعنده دخى جائز اولوب كاوان وستوران وخران
وشتران دينلور شيخ سعدى بيت نديدستى كه كاوان در علفزار * بيالايد همه كاوان ده را
مثال ديكر وله بيت سران خيل پيراهن دريدند * دم ويال ستوران رابريدند * وله ايضا
بيت كاوان وخران باربردار * به زآدميان مردم آزار * اما اشتر ذوى الارواحدن ايكن
ها والف ايله جمعى جائز كورمشلرنته كيم كاتبينك بو بيتنده واقعدر بيت كريزم از شتران سپهر
وحجرهٔ خاك * كه حجره راست شترهاى مست پيرامن * وآفتاب وماه ذوى الارواحدن
دكل ايكن حركت وسيرلرى اولمغله خلاف قياس الف ونونله جمع اولنمشلر شيخ سعدى * نظم
كدايان بينى اندر روز محشر * بتخت وملك بر چون پادشاهان * چنان نورانى از فر عبادت

توکویی آفتا بانند وماهان * بوکه مثال اشجارده الف ونون جمعی خلاف قیاس ایکن ینه شیخ
سعدینك بیت پیراهن سبز بر درختان * چون جامهٔ عید نیکبختان * بردخی بیت برك درختان
سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * دیدوکی ظاهرا نموی اعتباریله در زیرا
درخت تعبیری اغاجه حالت خضریتی ونموی وار ایکند ربعد القطع درخت اطلاقی صحیح اولمز بلکه
بدنه ستون وشاخلرینه چوب ویانمغه صالح اولانه هیزم دینلور واولمحل بوادات ایله جمع اولنمیوب
بلکه ها والفله جمع اولنور چوبها وستونها دینلور و قبل القطع انسانك اعضاسی ها
والف ایله جمع اولندیغی کبی اشجارك دخی ها والفله جمع اولنوب شاخها وبرکها ومیوه هادیرلر
وبعض کلمه آخرنده که هاء علامت اوله جمعنده حذف ایدرلر مثلا بادها وجامها دیرلر انجق
فتحه ایله اکتفا اولنور نته کیم ابراهیم فاروقی بیت بدورت جامهای خوب وفاخر * همه دم شاعران
پوشند ونوشند * بو بیتده سکون میمله ده تجویز اولنمشدر ﴿ قاعدهٔ ستان ﴾ لفظ ستان
اکثر مکان مراد اولنان یرلرده استعمال اولنور مثلا شهر اولان یره شهرستان و بزاز لر بیع
وشرا ایتدکاری یره بزازستان وطاشلو یره سنکستان وطاغ اولان یره کوهستان وکللکه
کلستان وچملو یره چمنستان دیرلر بونلر جمله اسم مرکبدر وراییحه لو یره بوستان دیرلر اصلی
بوی ستاندر تلفظی غلیظ اولمغله یاسنی حذف ایتمشلر وکیمدرك واوین دخی قالدیروب
بستان ایله اکتفا ایلمشلر مثالی مولانا جامی بیت درین بستان سرای پر نظاره * نمانده باز
چون چشم ستاره * حقیقتده ستان لفظی مکان معناسنه مخصوص دکلدر زمان ایله
مکان اراسنده مشترك بر لفظدر که زمان مراد اولندوغی محلده دخی استعمال ایدرلر مثلا یاز فصلنه
تابستان دیرلر معنای ترکیبی حرارت زمانی دیمك اولور زیرا تاب لفظنك کرچه بر قاج معناسی
واردر از جمله بر معناسیده اسی در بونده اول معنا مراددر کذلك قیش فصلنه زمستان دیرلر
معنای ترکیبی برودت زمانی دیمك اولور زیرا فارسیده صوقلغه کسر زا ایله زم دیرلر مراد صوق
زمانی دیمك اولور بو تفصیل مرحوم کمال پاشازاده نك تعبیریدر بیورر که طپراغك طبیعتی بارد
اولدوغندن کسر زاء معجمه ایله صوق معناسنه اولان زمك آخرنده یای نسبت کتوروب
ونسبتی تأکید ایچون بر نون زیاده ایدوب یره زمین دیرلر اما جمیع فرهنکلرده زمین زاء مفتوحه
یا بنده مسطوردر و بهارستان دخی بو قبیلدندر اما خارستان وکلستان معنای اول قبیلندندر که
مراد مکاندر اما دلستان ایکی قبیلدن دکلدر معنای ترکیبی کوکل آلیجی دیمکدر واصح بودر که
دلستان یازلدقده لام ستانه وصل اولنمیوب منفصل یازله ترکیب آخر اولدوغی ظاهر اوله اما
کلستانده وصل جائزدر نته کیم بو بیتده واقعدر بیت این آبادست دل ای دوستان * چشمها
در کلستان در کل ستان * دل ستانك ستانی مشتقدر ستاندن لفظندن اسم فاعلدر آلیجی
معناسنه اصلی ستاننده ایدی ترخیم اولندی ﴿ قاعدهٔ دان ﴾ بعض یرده که لفظ دان واقع
اولور ایکی حالدن خالی دکلدر * یا مرکبدر سخندان کبی ویاخود اصلدر جزدان کبی سخندانده کی
اولان دان مشتقدر دانستندن اسم فاعلدر معنای ترکیبی سوز بیلیجی دیمك اولور اما جزدانده کی
دان اسم جامددر ظرف مکان معناسنه مخصوصدر نته کیم سابقا ذکری مرور ایلین ستان ایله
بونك اراسنده ایکی جهتله فرق واردر بری بودر که ستانك عمومی واردر ظرف مکان وظرف زمان

زمان معناسنه ده استعمال اولنور کما مر ذکره ودانك انجق خصوصیتی واردر ظرف مکان معناسنه
ایکنجی فرق بودر که ستان لفظ نحویدر یعنی نحویلر اصطلاحی اوزره ظرفدر مظروفی احاطه
ایتمکه واکا نوع اختصاصی اولمق بو معنایه اولان ظرفه لازم دکلدر ودان لفظ لغویدر مظروفی
احاطه ایتمکه واکا نوع اختصاصی اولمق اهل لغت یاننده که ظرفده معتبردر مثلا خامه دان اول
ظرفدر که ایچنده خامه طورر وجامه دان دخی اویله در وشمعدان ونمکدان بو مقوله لر که ظرفدر
مظروفه اختصاصی واردر شول اعتبار ایله که اول مصلحت ایچون وضع اولنمشدر اما خاندان
اول معنایه دکلدر زیرا خاندان لسان عربده کی حرم دیدکلری مکاندن عبارتدر که عرب خاتونلره
حرمله کنایه ایتدکلری کبی عجم خواتین اولدوغی یره خاندان ایله کنایه ایدرلر مثالی شیخ سعدی
بیت با بدان یار کشت همسر لوط * خانه دان نبوتش کم شد * یعنی منکوحه یه همسر
دیرلر وخانه داندن مراد حرمدر واصل کلام همسر لوط با بدان یار کشت وحرم نبوتش کم شد
دیمکدر بو معنادن ایکی عبارتله تعبیردن مراد اطناب طریقیله سلوك تفننددر ﴿ قاعدهٔ
کاه ﴾ کاه لفظی کاف فارسیله اسم زمان ایله اسم مکان اراسنده مشترك اولان معنانك اسمیدر که
کاهی اسم مکان معناسنه استعمال اولنور چراکاه وخیمه کاه وکریزکاه وکارکاه وکاهی
اسم زمان معناسنه استعمال اولنور سحرکاه وچاشتکاه وجایکاه کبی بونلر جمله لفظ مرکبدر
وترکیبلری اضافتسزدر اما جایکاه اضافت ایله ترکیب اولنمشدر مجلس معناسنه که موضع ایله
کاهدن مرکبدر ومعنالرینك فرقی واردر نته کیم بو بیتده واقعدر بیت کل رویش نموداز رشك
ماهم * شده چون صحن کلشن جایکاهم * وجایکاهك بر معناسی دخی اوتوراجق یردر که اصلی
جای کاه ایدی یانك کسریله که علامت اضافتدر علیته نقل اولنیجق حرکتی سکونه تبدیل
اولندی ومذکور کاهدن زمان قصد اولنان یرده که استعمال اولنور بریده صبحکاهدر
نته کیم خواجه حافظ بیت مرو بخواب که حافظ ببارکاه قبول * ز ورد نیمشب ودرس صبحکاه
منست * ورددن مراد مداومت ودرسدن مراد تکراردر ومذکور لفظی کاهی جمعله ده ادا
ایدرلر مثالی بیت چوشد تاریخ مشرق صبحکاهان * سفید وسرخ چون سیب صفاهان
* الف ونون که ادات جمعدر صبح کاذب ایله صبح صادقدن مراد ایتدکلری محلده صبحکاهان
دیرلر لسان عربده اولان تثنیه کبی فارسیده ادات تثنیه اولمدوغندن مافوق الواحدی ادات جمعله
ادا ایدرلر ودخی درکاه دیرلر معناسی قپو یریدر خواجه حافظ بیت هرکه خواهد کو بیا و هرکه
خواهد کو بکو * کبر وناز حاجب ودربان این درکاه نیست * وانکا ایده جك یره تکیه کاه
دیرلر مثالی خواجه حافظ بیت ازان زمان که برین آستان نهادم روی * فراز مسند خورشید
تکیه کاه منست * قبله کاه وسجده کاه وحواله کاه جمله بو قبیلدندر مثالی وله ایضا
بیت جز آستان توام در جهان پناهی نیست * سر مرا بجز این در حواله کاهی نیست * اکرچه
لفظ کاه ستان کبی زمان ایله مکان اراسنده مشترکدر لکن ارالرنده فرق بودر که ستانده وسعت
ومظروفنده وفرت معتبردر اول اجلدن مضاف الیهه محتاجدر اما کاهده اول اعتبار اولمامغله
بعض محلده یالکز استعمال اولنور مثلا کاه وبیکاه وبکاه وناکاه دیرلر معناسی کند ونفسنده دلالت
ایدر مثال بکاه مولانا جامی بیت ببستند پیمان که فردا بکاه * ببزدیك یعقوب کیرم راه * کاه

لغت مشترکه در محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی وتخفیفا الفی حذف اولنوب که دخی دیرلر
کاهك جمیع معنالریله مترادف وعملریله عامل اولور فی قاعدهٔ زار فی لفظ زار دخی ستان کبیدر
بلکه معنالرینه قریبدر مثلا چمنستان دیرلر چمنزار ده دیرلر نهایت الامر زار اسم جامدر یعنی لفظ
آخردن اشتقاقی یوقدر شول معنادن عبارتدرکه ترکیده آخر کلمه یه لك الحاق ایتمکله
تعبیر ایدرلر مثلا کشت زارا کنلك در وسبزه زار وکلزار وسنبلزار ولاله زار بونلر
وامثاللری جمله برجنس در لکن کلزار ایله کلستان ده فرق بوار اده ظاهردرکه
کلستان کل یری وکلزار کل لك دیمك اولور وترکیده بعض یرلرده یعنی بعض کلمه ده لق تعبیر
اولنور اما برنوعدر مثلا نمکزار طوزلق وشورزاده شوراقلق دیرلر فی قاعدهٔ بان فی بان اسم
جامددر کوزه دیجی معناسنه ادات نسبت اولور مثلا حمایت ایدیجی یه پشتیبان وکمی جیه
کشتیبان دیرلر نته کیم شیخ سعدی دیباجهٔ کلستانده بیورر بیت چه غم دیوار امت راکه
دارد چون تو پشتیبان * چه باك از موج بحر انراکه باشد نوح کشتیبان * باغبان باغی
محافظه ایتدوکیچون ودشتیبان مزروعاتی کوزتدوکیچون دیده بان بونلرکبی اوللوایدی
اما انده نوع توسع واردر بوتعبیر کوزی کوزه دردیمك اولمز بلکه کوزاول خدمتك آلتی اولمغله در
نکاهبان دخی بویله در وشهر وبازار بکجیسنه پاسبان دیرلر حمایت ایدوب بکلمکه پاس دیرلر
نته کیم بوندن معلوم مدرکه شیخ سعدی بیت برتست پاس خاطر بیچارکان وشکر * برما
وبرخدای جهان آفرین جزا * اما بادبان بادبکله مز بطریق الاستعاره درجهانبان مذکوره کبیدر
یعنی جهان بکجیسی دیمك اولور جهان خلقنی حمایه ایدوب دشمندن وظلمدن بکلدوکیچون
پادشاهلره علم اولمشدر مثالی استاد لطیفی بیت کر پدرم رفت جهانبان منم * وارث اکلیل
سلیمان منم فی قاعدهٔ دار فی فارسیده حرف یادن غیری ادات نسبت چوقدر ازجمله بریده دار
کلمه سیدر مثلا حصه دار وغصه دار وتیره دار وساحدار وجهاندار وامثاللری جمله حافظ
معناسنه در اکرچه داشتن لفظندن اسم فاعلدر طوتیجی معناسنه لکن مذکور
اسملر ایله ترکیب اولندقده حفظ معناسی مراد اولنور جهاندار جهان صقلایجی یعنی جهان
خلقنی حمایت وصیانت وحفظ وحراست ایتمکه در بو اعتبار ایله پادشاهلره علم اولمشدر مثالی
استاد بیت جهاندار جم قدرکیتی پنا * که خورشید ملکست وظل اله * وماللواولان
دولتلولر اقچه صاقلمغله مالدار ودرمدار دیرلر بو مشهور بیت محله مناسب اولمغله تحریر اولندی
بیت کرمداران عالم رادرم نیست * درمداران عالم را کرم نیست فی قاعدهٔ در فی حرف در
لسان عربده اولان فی معناسن افاده ایدر ادات ظرفیه در اکرچه مثال ایراده حاجت یوقدر
اما معلوم اولان معناسندن غیری تحسین لفظ ایچون کلدوکی بیان فائده دن خالی دکلدر
وبعض افعال ومصادر اوللرینه ادخال اولنور مثالی لطیفی بیت شدم خوار وبیچان ای چان کر *
رهی را بچشم کرم درنکر * بومعناسندن خبردار اولین مذکوریتده درنکرك معناسن فهمده
عسرت چکر ومذکور حرف که دائما کلمات اولنه ادخال اولنور وداخل اولدوغی کلمه نك اولنده
الف واقع اولسه اول الف لابد حذف اولنور مثلا این واولفظلرینه داخل اولسه درین ودرو
دیلور مثالی مولانا جامی بیت تاکه درین بادیهٔ هولناك * ازسر افلاك نیفتی بخاك * مثال

مثال دیکر اهلی شیرازی بیت نویدی ده از لطف بخشا پشم * که باشد در وخواب
آسا پشم * ودرك بونلردن غیری معنالری واردر بو محلك مناسبتی اولمامغله باب الدال المفتوحه ده
ذکر اولنسه کرکدر انشاء الله تعالی فی قاعدهٔ حرف را فی کلمه آخرینه لاحق اولان حرف را لسان
عربده اولان لام جار معناسن افاده ایدر ودخی برقاچ معنایه کلور بونلردر بمعنی لام جار وعلامت
مفعول وبمعنی تخصیص وزائد وبمعنی قسم اولا لام جار معناسنه مثالی خواجه حافظ بیت
خدارا دادمن بستان ازوای شحنهٔ مجلس * که می بادیکری خورد دست با ماسر کران دارد *
ودخی علامت مفعولدر ترکیده آکا وانی دیمکله تعبیر ایدر مثلا زیدرا بکو زیده سویله وعمرورا
بیار عمروی کتور بوایکی لفظك را ایله اداسی حالنده فرق غایت دقیقدر بو لسانده ممارستی
اولمیان فهمندن غافل در مثال اول مولانا جامی بیت علم چاه ببطحا افراخت * مکه راسکهٔ
دولت نوساخت * علم جاهی بطحاده قالدردی ومکه ده یکی دولت سکه سی دوزدی دیمکدر
مثال ثانی وله ایضا بیت بادرا خاك سیه ریز بفرق * خاك را کن زنم طوفان غرق * یعنی خاکی
طوفان نمندن غرق ایله دیمکدر مثال دیکر وله ایضا بیت کاو واذبح کن ازخنجر بیم * پشت ماهی بدو
ازان دونیم * ودخی تخصیص ایچون استعمال ایدرلر مثالی ابوطالب کلیم بیت دو مصراع
ازسبکروحی کلیم ان طورمی باید * که در پروازشهرت بال باشد مرغ معنی را * خواجه حافظ
بیت زرقیب دیوسیرت بخدای خود پناهم * مکران شهاب ثاقب مددی کند سها را *
ودخی بمعنی قسم خواجه حافظ بیت دل میرود زدستم صاحب دلان خدارا * دردا که راز
پنهان خواهد شد آشکارا * ودخی مذکور حرف کاه اولورکه زائد اولور انجق تحسین لفظ ایچون
ایراد ایدرلر مثالی بیت وانکه خلق آفتاب کوئیدش * راسئی را بچشم من نه نکوست *
یالکز راسئی ایله معنی تمام اولور فی قاعدهٔ حرف ور وار فی فارسیده حرف ور لسان عربده
اولان ذو معناسن افاده ایدر مثلا هنرور وبهره ور دیرلر هنرلو ونصیبلو دیمك اولور مثالی
میر نظمی * رباعیه * در نزد هنروران هنرور نیستم * ازطعنه زنان ولی چوکمتر نیستم * از روز ازل
غنی وجاهل نشدم * حاجت نبرم جز بخدا توانکر نیستم * وکاه اولورکه آور دن لفظندن اسم
فاعل اولان آورك الفی حذف وسخن لفظیله ترکیب ایدوب سخنور دیرلر ودلاورکه
دلدن مراد قوت قلبدر واوردن مراد اظهاردر بو اعتبار ایله بهادره دلاور دیدیلر نته کیم
بو بیتده آکا تلمیح وار در بیت ولیکن نیندیشم از خشم شاه * دلاور بود در سخن بیکناه *
اما سرورده کی مجازدر سردن مراد ریاست ومتبوعیت در غلبهٔ استعمال ایله سر مقدم ومتبوعیت
معناسنه حقیقت منزله سنه وارمشدر صاحب ریاست دیمك اولور * ولفظ وار مناسبت
ولیاقت معناسن افاده ایدر بزرکوار کبی که معنای ترکیبی اولولغه لایق دیمك اولور واصلی
بزرکی وار ایدی تخفیفا یا حرفی حذف اولندی وشاهوار شاهه لایق دیمکدر وراهوار آت
اوصافندندرکه یوله لایق دیمکدر وسوکوار دخی بویله درکه سوك مصیبت معناسنه در نته کیم
بو بیتده واقعدر بیت کرستن بهنکام با سوك ودرد * به از خنده نا بهنکام سرد * ومقام
تشبیه ده دخی وار لفظی استعمال اولنور مثالی بیت قصاب وار مردم چشمت بنازکی *
مژکان قنان کرده ودلها بروزده * فی قاعدهٔ آن واو فی آن اسم اشارتدر بعید ایچون لسان

عربیده اولان ذاك كبی واین اسم اشارتدر قریب ایچون عربیده كی هذا وهكذا كبی كاه اولور كه
آنك اولنه واو كتوروب وان دیرلر مثالی استاد بیت آن نیز كذشت ازین كذر كاه * وان
كیست كه نكذرد ازین راه * آن لفظنك بر معناسی دخی كیمك نسی دردیه جك یرده آن كیست
دیرلر اضافت ایله مثالی حضرت مولانا مثنویده بیورر نظم كفت زاهد در سبوها
چیست این * كفت باده كفت آن كیست این * كفت آن آن فلان میراجل * كفت طالب
راچنین باید عمل * او * او ضمیر منفصل غائب در لسان عربیده اولان هو معناسنه در ولفظ آنك
مدلولی مجرد اشارتدر كه مشار الیهه دلالت ایدر اسمله جمعی جائزدر اول اسم كركسه معلوم
اولسون زید كبی كركسه مجهول اولسون كس كبی ومدلولی شیء مبهمدر لاجرم بر اسمله دخی
شیء مبهمه دلالت ایلیه یا شیء معینه دلالت ایلیه جمعی جائز اولمز واونك اصلی اوی درتته كیم
بو بیتده اصلی اوزره وارد اولمشدر حكیم سنایی بیت از من كنه آید و من اوم * وز تو كرم
آید وتو اوبی * كثرت استعمالله یاسنی حذف ایدوب استخفافا او دیدیلر قاعدهٔ حرف
وز و وی وزده كی واو عطفدر اصلی واز درتته كیم سابقا از شرحنده مرور ایلدی و وان
مرقومك دخی واوی عطفدر كه اصلی وآن در همزه نك مدیله كاه اولور كه اوی حرفنك الفنی حذف
ایدوب واو اوزرنده ضمه ثقیل اولدوغندن فتحه یه تبدیل ایدوب آخرنده كی یای اصلیه ایله
وی دیدیلر مثالی بیت من اوراچه كویم چه رنك آورم * كه نادست وی نرسنك آورم *
كاه اولور كه اوینك اولنی وآخرینی حذف ایدوب یالكز واو ساكن قالور استعمالنده حرف
ساكنله ابتدا متعذر اولمغین حركت ویرلمك لازم كلنجه فتحه اخف حركاتدن اولمغله مفتوح
ایلدیلر مثلا ورا دیرلر نته كیم بیت توكردی ورا رستم داستان * وكرنه ی بود در سیستان *
اما ماقبلنده بر كلمه نك آخری واقع اولسه اكا مخصوص حركته حاجت قالمز حالی اوزره قالوب
سكونی ایله استعمال ایدرلر و واو مذكورك ماقبلنده بر حرف متحرك واقع اولسه اول كلمه نك
حركتنه تابع ایدرلر مثلا ضم كافله كو دیرلر كه اصلی كه او در مثالی بیت كو دشمن شوخ چشم
وبی باك * كو عیب مرا بمن نماید * اولكی كو قنی صكره كی كو كه او دیمكدر قاعدهٔ مند
مند ادات توصیفدر مثلا حاجتمند دیرلر معناسی حاجتلو دیمكدر ولفظ مندك حالتی
عارضی در لفظ حاجته لاحق اولمغله وصف ایلدی ونیازمند وزورمند ودردمند كبی نیازده
وزورده ودردده حاجت كبی امور عارضیه دندر اول حالت كه خلقی اوله انك اداتی آخر كلمه ده
واقع اولان الفدر كه بینا وتوانا وامثالهماده واقعدر اولمقوله الف كبی كه زورادیمدوكی كبی
توانمند دخی دینلمز زیرا قاعدهٔ مذكورنك اقتضاسی اولدر وهوشمند تركیبی زورمند
ودردمند كبی درهوش تركیبده اوص دیدكلری حالتدر كه عقلدن غیری در عقلك وراسنده
بر حال در بعض محلده عقله توصیف ایدرلر مثالی مولانا جامی بیت بود نقش دل هر هوشمندی *
كه باشد نقشها را نقشبندی * وعاقله خردمند دینلور وعقلمند دینلمز شیخ سعدی بیت
كرمیل تو با بیخرد ونادانست * من نیز چنان اهل وخردمند نیم قاعدهٔ تر تر ادات تفضیلدر
فارسیده افعل تفضیل معناسی مراد اولندقده تر لفظی تركیب ایله ادا ایدرلر قنغی معناده
تفضیل قصد اولنسه اول معنایه دال اولان اسمك آخرینه مذكور اداتی الحاق ایدرلر مثلا

مثلا زیاده كثرت مراد اولنسه فزونتر وزیاده قلتده كمتر دیرلر مثالی بیت چو كردد ابر دولت
بر تو پربار * فزونتر باش همچون شاخ پربار * وبیشتر ده دخی ادات تفضیل مقصوددر مثالی
بیت زكوة مال بدركن كه فضلهٔ رزرا * چو باغبان ببرد بیشتر دهد انكور قاعدهٔ است
لفظ است ادات خبردر لاحق اولدوغی كلمه نك آخری مفتوح ایسه الفی خطده وتلفظده
ثابت اولور مولانا جامی بیت قامت طوبی زقدش سایه است * سدره زكاخ شرفش پایه
است * واكر آخر كلمه ساكن اولور ایسه خطده وتلفظده حذف وساقط اولور مثالی وله
ایضا بیت آمدی وآمدنت بس خوشست * دیدن روی تو عجب دلكشست * مثال
دیكر وله بیت كرچه كهروار چو تیغ آمدست * بلكه كهر بار چو میغ آمدست * بو آمدستك
اصلی آمده است در وزن ایچون هاء علامت محذوفدر لكن بویله الف ثابت اولور ایسه جائزدر
اما افصح بودر كه بونك كبیلر ساكن صورتنده حركت اختلاسیه ایله تلفظ اولنه وآخرنده
هاء علامت اولان اسمه متصل اولدقده الفی ساقط اولنمیه مثالی كمال خجندی بیت زسر تا پا
كلی ای شاخ نازك * كه بركت شیوه است ومیوه ات ناز * اما حاصل بو كه اكثر فارسی خوانلر
بو قاعده یه رعایت ایتمیوب بلكه رابطه اولدوغین دخی بلمیوب لفظ زائد صنورلر وبعضیلر
همان یالكز تركیبده قرار كاه كلمه ده استعمال ایلدكلری در معناسنه قیاس ایدرلر اول سببدن
حالت كتابتده الفی كاه ثابت وكاه ساقط ایدرلر رئیس الحكما شیخ ابن سینا استك رابطه اولدوغن
تصریح ایلمشدر عبارتی بودر كافی الفارسیة الاصلیة وهو است فی قولنا زید بیراست وهذه اللفظ
تسمی رابطة انتهی قاعدهٔ حرف اند است لفظی نك جمعی اندكلور مثلا مفرد قصد
اولنسه فلان این سخن كفته است یا فلان چیزی كرده است دیرلر واما جمع مراد اولندقده
این سخن كفته اند یاخود چیزی كرده اند دیرلر ایمدی اند لفظی علامت جمع اولوب بو محله
مخصوص اولدی بونكده الفنك حالی استك الفی حالی كبیدر وكاه اولور كه لفظ استه لاحق اولور
اول محلده الفنك سقوطی لازم كلور مثالی حكیم سنایی بیت این كروهی كه نو رسیده ستند *
شیوهٔ جان وزر خریده ستند * شمس فخری لفظ اند نیچه معناسنه اسم كلور وعدد مجهولدن
عبارتدر دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت فیض جودش زسنك خاره بین * كل امید بشكفانده اند *
مصدر مصادر احوالی مقدما اشتقاق تفصیلی سیاقنده ذكر اولندی احوالی اولیه در
ودخی مصدر البته یا لازم اولور رسیدن وخوابیدن كبی كه ایرشمك واویومق كبی یاخود متعدی
اولور رسانیدن وخوابانیدن كبی معناسی ایرشدرمك واویوتمق كبی وبعض مصدر واردر هم لازم
وهم متعدی اولور آسودن كبی وبعض مصدر مشترك در لكن مصدر ردكلدر اولمقوله هر بابده نون
فصلنده سباق وسیاق ایله یازلمشدر مصادر ایله آلوده در والله اعلم واحكم دفتر اول ضروب
امثال واصطلاحات استعارات واصطلاحات وضروب ونادرات كه مقصود منه
اولان معانی وكنایات عبارت لفظندن مفهوم وتركیب كلمه دن معلوم اولیوب معنای آخر
قصد اولنوب بلكه معناسی سماعه موقوف اولدوغی اجلدن كتب لغتده مسطور اولدوغی
محللرده میان اسمادن اخراج وباشقه بر دفتر قید یله علی قدر الامكان جمع وحروف تهجی اوزره
ترتیب ومعانیلری شرح وبیان اولنور خفی اولمیه كه لسان نزاكت عنوان دری زبان زد بلاغت

پروری اولمق شرفنی احرازایله ماعدای عربدن ممتاز وافسر تارك اعتبار وزیور تاج افتخار اولمغله
برنوای تازه طرز وروح افزا درکه مطرب شیرین ادا مقام عجمده یاغلمش وبرکا زنقش بهجت آرای
خاطر اداد درکه ترانه پرداز وزمزمه ساز اولوب صحایف زرین چنبر اوراقده خامهٔ طرفه صریر
آهنك اوفرایله اصول کیر اولدقده اهل عراق وحجازی شوق انداز ایلمشدر ﴿الجامعه﴾
طبعی میل ایلرایسه نوله زبان عجمه * زمرهٔ اهل سخندن کیم اوله پاك نهاد * لطف طبع ایله بولوب
راست مقام عالی * فیض بخش اولمق ایچون یاغلمش انی استاد * بناء علی ذلك استاد شیرین
کار اندیشه وکلك خیال نزاکت پیشه کاشانهٔ ضمیرده نقش وتصویر ایلدوکی معلومات
بدایع وسخن شناسان عجمدن تشنیف کوش هوش ایتدوکی نادرات صنایع وسطور صحایف
معتبراتده تعبیر اولنان فرائدات ودایع ومیان فضلا وبلغای فرسده زبانزد وشایع اولان
امثال ونکات واصطلاح واستعارات قدرت عاجزانه وقوت ضعیفانه حاوی اولدوغی
مرتبه بومجموعهٔ مطبوعه وبوجریدهٔ مصنوعه ده قلم طرفه رقم یکان یکان نکاشته وتحریر
ومعانیٔ مجموعهٔ غیرموضوعه سن بر بیت استشهادی ایله برداشته وبیان وتقریر قلنمغه شروع
وعزیمت اولندی ومن الله الاعانة والتوفیق ﴿الجامعه﴾ جهانده بردعا ایسه مرادك *
شعوری اولیکور تحریره ساعی * مثال مشکلاتی ایله حل کیم * اوله عالمده ظاهر انتفاعی *
﴿باب الالف المفتوحه﴾ آب آتش مزاج * بادهٔ سرخ میر ابوالمعانی بیت بده ساقیا آب
آتش مزاج * که در بزم دل عشق یابد رواج * آب آتشین * اشك غمزده استاد دقیقی بیت
شود خون جکر از دل چکیده * که آب آتشین آید زدیده * آب ازسر کذشت * ایش ایشدن
کچدی خواجه سلمان بیت غمش دریای بی پایان ومارا دستکیری نی * کذشت آب از
سرت سلمان چه پایی دست وپایی زن * آب باب نمیرسد * کیمسه دن کیمسه یه فائده یوق حکیم
سوزنی ﴿رباعیه﴾ بیداد جهان بسر نخواهد آمد * اندوه توکارکر نخواهد آمد * صد
همچو توکر بخاك خواهد شد * هم آب باب بر نخواهد آمد * آب بروی کار آورد * ایشه صورت
ویردی مولانا جامی بیت تاچند خون دل خورم کوساقیٔ جان پرورم * زین آتشین می آورد
آبی بروی کار خود * آب بروی کار ارد * دخی دیرلر کمال خجندی بیت خاك خجند راکه زشیراز
کم نهند * آرد بروزکار تو آبی بروی کار * آب بروی کار آمد * ایش صورت بولدی خواجه
سلمان بیت آبی بروی کار من آمد زدیده باز * آن آب اکرچه باز نیاید بکار من * آب بر
جکر دارد * قوت وقدرتی وار درکمال خجندی بیت نام دریا دلی براوردی * نیست این طرفه
آب برجکرست * آب بی لجام * اقبال ودولت دنیادن کنایه در مولانا صائب بیت میکند کار
شراب تلخ آب بی لجام * این سخن ازمستیٔ ارباب دولت روشنست * آبت زیرکاهست * لایق
اولاین نسنه عارض اولدقده ضرب ایدرلر حکیم انوری بیت بساخرمن که آتش در زنی زود
هنوزت آب خوبی زیرکاهست * آب حسرت * اشك نومیدی مولانا هلالی بیت دردهان
غنچه ازلعل تو آب حسرتست * لیك پندارند مردم قطرهٔ شبنم درو * آب خشك * یعنی
شیشه قنبر نیشابوری بیت ازبرای دفع یاجوج هوا ازآب خشك * خاك بیزان بیز کدسد
برآتش ترکرده اند * آب خضر * علم لدن کذا فی مؤید الفضلا ویعنی آب حیات خواجه سلمان

سلمان بیت باد سحر ازبوی تودم زدهمه جان شد * آب خضر از لعل توجان یافت روان
شد * آب درجکر نیست * قوت وقدرتی یوقدر کرك جهت مالیه کرکسه وجه آخر اولسون
خواجه سلمان بیت باآنکه اب درجکرم نیست هرشبی * باشد خیال روی توام میهمان چشم
آب درجوی تست * دولت واقبالك وار درکذا فی المجمع وامور عالم تصرفکده در کذا فی شرفنامه
آب دردهان آمد * اغزی صولندی رشکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت چودید طلعت خصم
ترش لقایت را * نیام تیغ ترا آب دردهان آمد * آب در زیرکاه دارد * ایشی کزلو ایدر استاد
عنصری بیت زاهل دنیا مجو وفاداری * مردیت اندرون نیاید کار * چو شود زیرکاه آب
درو * وقت حاجت امید ازو بردار * آب دندان * ضعف ومغلوبیت حکیم انوری بیت دشمنت
باتو اکرنرد عداوت بازد * آب دندان ترازو کس نتوان دید باز * ودله دوشمك معناسنه ده
استعمال اولنور استاد لطیفی بیت کرچه کشتم آب دندان دردهان حاسدان * لیك همچون
علك رومی بوی خوش آیدزمن * آب رو وآب جونیست * یوز صوین دوکمه دیمکدر کمال
خجندی بیت چندریزد دیدهٔ ما آب رو * نیست آب روی مردم آب جو * آب درجو
بازآید * ترکیده صواقدوغی یره ینه اقردیدکلری مثلدر کمال خجندی بیت باخیال لب وآن
عارض نازك درچشم * آب دولت همه را بازبجو آمده بود * ابرو بالا کرد * جور وستم ایلدی
عبدالرزاق کاشی بیت بازابرو کرد بالا ترك تیرانداز من * عالمی را کشت دارد انیز مان انداز
من * آب روشن * شراب ممزوج حکیم انوری بیت ساغر پر بادهٔ رنکین چنان دارد بچشم *
کرمیان آب روشن برفروزی آزری * وآب صافی معناسنه مثالی خواجه حافظ
بیت باب روشن می عارفی طهارت کرد * علی الصباح که میخانه را زیارت کرد * ابروزند * رضا
ویرر مولانا عارفی بیت طبع تو ببخشیدن صد کنج کهر * ابروزند وکره برابرونزند *
ابروفراخ * یعنی خوش طبع وخوش دل شیخ نظامی بیت دل شده دران مجلس تنکبار * درابرو
فراخی درآمد بکار * آب زد * صولهدی دیمکدر خواجه حافظ بیت درسرای مغان رفته بود
وآب زده * نشسته پیر وصلایی بشیخ وشاب زده * آب زن * آرام وقرار ویریجی
کذا فی شرفنامه ﴿آبستن فرادخوان﴾ یعنی بربط کذا فی شرفنامه ﴿آب شد﴾ اریدی
هرنه اولورسه میرخسرو بیت تاکل ازشرم رویت آب شده * یکزمان دورکن ازچهره
نقاب ﴿آب شناس﴾ رسم وقانون بلیجی شرف الدین یزدی بیت سخنی زیر پرده باید کفت
این سخن کفته اند آب شناس ﴿آب صفت باش﴾ کثیر النفع اول یعنی هرکس سندن
سودمند اولسون کذا فی شرفنامه ﴿آب کشت﴾ آب شد مرقوم معناسنه در عبدالله
هاتفی بیت یکی مرکز رایت فتح باب * کزان زهرهٔ اژدها کشت آب ﴿آبله در سخن پیداست﴾
آدم سوزندن بللو در لواحد من الشعرا بیت حسب مرد مجو مشهور است * آبله در سخن
توان شناخت ﴿آب مرا بروی کار آمد﴾ مرادم حاصل اولدی مولانا جامی ﴿رباعیه﴾
آبم زکرم بروی کار آوردی * وزموج فراقم بکنار آوردی * صبرم بدل ازغم فکار آوردی *
خوابم بدو چشم اشکبار آوردی ﴿آب مریم﴾ یعنی صلاح وعفت ابوالمعانی بیت معجز
حسنت کند تکمیل ایمانم هنوز * زاب مریم کرد کویا عیسیٔ عشقت طهور * ویعنی شیره

انکور کذا فی مؤید الفضلا آب من از هیچ کس نکشاد مرادم کمسه دن حاصل اولمدی غلم
فاریابی بیت هزار دامن کوهر نثار شان کردم * که هیچکس شبهٔ برکنار من ننهاد * هزار بیت
بکفتم که آب از و بچکید * بجز ز دیده دکر آبم از کسی نکشاد آب نشاط یعنی منی که
وقت خروجده حاصل اولان سروردن کنایه در کذا فی المجمع آتش از چنار آید غیر
معهودنسنه دن ظهور ایدر حکیم انوری بیت آبی از روی کار اکر ببرم * آتشی دانکه از چنار
آید * آتش بهار رونق وطراوت فصل بهار کذا فی ادات الفضلاء ابو المعانی بیت
داده پیام عیش وطرب نالهٔ هزار * افروده ذوق حسن چمن آتش بهار * آتش تر * یعنی شراب
قنبویندشا بوری بیت آب خشک این آسمان وآتش تر انجم است * برخلاف از آب خشک
این آتش ترکرده اند آتش سیال دخی شرابدر خواجه سلمان بیت چون شراب
لعل ساقی ریخت بر جام بلور * آتش سیال در آب زلال آید برون * آتش شجر * بودخی
شرابدر کذا فی شرفنامه آتش عنان یوکرک آت خواجه سلمان بیت اسب سیه
نخواهم وخواهم بدولتت * برخنک باد سرعت آتش عنان نشست آتشین آب یعنی
شراب مولانا هاتفی بیت به ساقی آن آتشین آب را * کرانمایه بیجارهٔ تاب را احمد پارینه
را با زهمان حال شد اسکی عادتی اوزره اولدی میرخسرو بیت تو به زمی کرده دل
چون توکه ساقی شدی * با زهمان حال شد احمد پارینه را * اختر کذشت تقدیره موافق
دوشدی خواجه حافظ بیت روز هجران وشب فرقت یار آخر شد * زدم این فال کذشت
اختر و کار آخر شد * شیخ نظامی بیت بسا فالی که از بازیچه برخواست * چو اختر
میکذشت آن فال شد راست آخم روی مفروش اکشی صورت کوسترمه ماوراء النهرده
استعمال اولنور اداه کذا فی شرفنامه آخور سنکین فائده سز اولان نسنه حکیم
خاقانی بیت رخش ترا آخور سنکین روزکار * برک کیانه وخر تو عنبرین چرا آدمی
سرودوست آدملکلی وانسانیتلی دیمکدر خواجه آصفی * مصرع * ز عکس روی تو آیینه
آدمی سرودوست * آدمی سرودست دخی بو معنایه درولـه * مصرع * بغمزه کرد اشارت شد
آدمی سرودست آرزو در دل شکست مراد حاصل اولمدی مولانا کاتبی بیت بغیر
تیر تو هیچ آرزو نداشت دلم * شکست در دل من چرخ آرزوی چند * خواجه سلمان بیت
در دل من بود نیست آرزوی زلف تو * هجر تو آن آرزو در دل سلمان شکست * آرزو
دله شکست اولمق معرض وجوده کلممکدر سیفی بخاری بیت دل شکستهٔ من آرزوی
زلف تو داشت * چه آرزو که من خسته را بدل بشکست آرزوی من بشکن مرادمی
حاصل ایله مولانا رفیقی بیت شکستن سر زلف تو آرزوی منست * که در جهان تو یکی
آرزوی من بشکن آرزو شکن دخی دیرلر میر ابو المعانی بیت عمریست دل که تشنهٔ
لعل لبت شده * ای یار بیوفا تو یکی آرزو شکن از آتشها دودی ندیده روزکار کرم
وسردین چکمامش خواجه آصفی بیت تو یی که هست عذار تو مشکسود هنوز * منم
کز آتش عشقت ندیده دود هنوز آزادی او کوید انک مدح وثناسن ایدر آزاده دار
کمسه وکی اکا مدح ایندر استاد عنصری * مصرع * سیرت آزاده دار ناظر آزادکی ازان باز

اول زماندن برو خواجه سلمان بیت بر لب رود علی تا آب دجلوی فرات * بسته شد زان
زور باز افتاده آب از چشمها ست از باران کریخته وزیر ناودان آمده المدن قاچدی
بلایه اوغرادی شیخ نظامی بیت کنون در خطرکاه جان آمدیم * ز باران سوی ناودان
آمدیم از پای افتاده محنت ومشقتده اولمقدن کنایه ایدرلر ریاضی سمرقندی
بیت باز خون جکر از دیده کشادم بی تو * دست من کیر که از پای فتادم بی تو *
کاهی الفلرین اسقاط ایله استعمال ایدرلر خواجه سلمان بیت ز پا فتاده ام ای دوست
دست کیر مرا * که کار دست کرفتن فتاده را در پای از پای در آمد دخی اول معنایه در
کمال اسمعیل بیت هنرز خدمت فرمان در آمدی از پای * اکر بدست نکردی ز خامهٔ
تو عصا * از پرده برون شد * حددن تجاوز ایلدی خواجه حافظ بیت اکر از پرده برون
شد دل من عیب مکن * شکر ایزد که نه در پردهٔ انکار بماند * از بن دندان بر در بند * قیمت
متاعدن کنایه در خرجی ایچندن چقار دیمکدر ابو المعانی بیت خواجه ابر بحر اکر فکر زیان
در افتند * از بن بر دبپای بزد ر بندد * از بن دندان یعنی * جان وکوکلدن خواجه سلمان بیت
فتح بابی ز فلک یافت کسی کو میکردد * خدمتی بردر شه از بن دندان چو کلید * اوحد الدین
اصفهانی بیت در جهان نوش لبی را بشناسیم امروز * که غلام دهن او از بن دندان چو کلید *
از بن سی ود و * بو دخی اول معنایه در کذا فی شرفنامه * از بن کوش * بو دخی اول معنایه در
خواجه حافظ بیت از بهر قبولت از بن کوش * لولوی خوشاب کنشه لالا * خواجه
سلمان بیت خوش میخرامد و زبن کوش میکند * هردم بدوش غاشیهٔ زلف او شمال *
از پوست برون شد حددن تجاوز ایلدی کمال اسمعیل بیت بدان ز پوست برون آمدم
که همچون رک * چو راست نشستم وصد زخم نیشتر دیدم از خانهٔ جغد باز نیاید اصلی
فرومایه دن اصل زاده کلمز حکیم فردوسی بیت همان چنین کفت دهقان سغد *
که بر ناید از خانهٔ باز جغد از خاک برکرفتهٔ او انک چراغی واحیاسی در عشقی کاشی
بیت این منظری که طاق چو ابروی دلبر ست * از خاک برکرفتهٔ دارای کشور ست از دکر
کرد اندن اعراض ایلدی خیالی سمرقندی بیت کر سرو مرا یار هوای دکری نیست * بی جرم
چرا از من دیوانه دکر کرد * بو معنایه شهیدی قمی بیت شنیدی در حق من عاقبت قول
بد اندیشان * ترا کفتم مکن کوش از طرف دیکر دکر کردی از دل آمد کوکلدن قویدی
مولانا طوسی بیت تیر توکه در سینهٔ من ساخته منزل * خواهم که برون میکنمش نامده از دل *
والدن کلدی معناسنه تمامی مشهدی بیت ماند پیکان خدنکت در دل بیحاصلم * خواستم
از دل برون آرم نیامد از دلم از سر انکشت یعنی تغا فلانه وکوکلسز ابو المعانی بیت
انتظار آن هلال ابرو کشیدم روز عید * مرحبا کرده ولیکن از سر انکشت کرد از سر
خواستن با شدن بخمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت نه زیرکان همه برخواستند
از سر خویش * چو لاف میزنی از زیرکی تو هم خیزد از سر مادر کذر کنه وحایزه قودیمکدر
میر نوایی بیت پیش چشم دم مزن ای ابر نیسانی دکر * پایهٔ خود دوانکه کن از سر مادر کذر
از سر نهاد آشاغی قودی کمال خجندی بیت مه که نهادی کلهٔ حسن کج * روی تو دید آن مه

ازسر نهاد ق ازسر واکرد ع باشدن صاودی مولانا طوسی بیت عقد دستار بلا پیست
ترا ای طوسی * این بلارا زسر خود توچرا وانکنی * بومعنایه مولانا هلالی بیت بسکه مخمورم
کرانی میکند دستار من * میفروشان این بلارا ازسرمن واکنید ق ازطاق دل افتاد ع
کوزدن کوکلدن دوشدی استاد بیت مدار چشم اجابت که در زمانهٔ ما * دعا ز طاق
دل افتاده است آمین را * مولانا عرفی بیت افتاده ام زطاق دل دوستان ولی * خورشید را
زبان نرسد زان ز والها ق از طبق حالی برافتاد ع یعنی صباح اولدی محمد عصار بیت
بدان دلها که او بنمود ازیاد * طبق پوش از طبق حالی برافتاد ق ازفلان چیز دندان برکندم ع
فلان شیدن امیدی کسدم حکیم انوری بیت مرا ازسر هوای آن لب میکون نخواهد شد *
نخواهم کند دندان ازلبش تاخون نخواهد شد ق ازکاو کیج میخواهد واز ماهی درم ع غایت طمع
خامدن کنایه در شیخ نظامی بیت کسی کو برد بر تروخشك ریج * زماهی درم خواهد ازکاو کنج
ق ازکاوی غدودی ندهد ع بودخی منکور معنایه در شیخ عبد الله انصاری بیت کی بود صوفی
چنان خرطمع کو از حرص خویش * می نخواهد باکسی را باشد ازکاوی غدود ق ازکعبه چو
یکدری ع برنسنه نك نهایتندن کنایه در کذا فی شرفنامه ق ازکلها چه کل ع اصلاك ندر ترکیبه
سنك قوشلك آدی ندر دیدکاری مضمونده مولانا مجد الدین امامی بیت کفتمش کل کل برامد
عارضت ازتاب مل * غنچه اش خندان شد وکفتا که ازکلها چه کل ق ازمار بچه زاید ع
یداصلدن ینه بداصل اولور ابو المعانی بیت زبد اصل هرکز حقیقت مخواه * بجز مار بچه
چه زاید زمار ق ازماست پرماست ع ترکیبه قرتاله براوق دکش کند و یلکندن دیدکاری
مثلدر وله ایضا بیت چونکو نظر کرد دید اشناست * بکفت ازکه نالم پرما زماست *
ق ازمن درکذر ع یعنی خطامدن کیچ مولانا کاتبی بیت تیری زده چشمت طلبید این دل
کستاخ * فرمانکه نرنجند ازو درکذرانند ق ازو آزادی کرد ع انك اصلی حرایدوکینی سویلدی
کمال اسمعیل بیت زخلق خوی تو میکرد سوسن آزادی * برای بندکیش سرو بوستان
برخاست ق ازو بازخورد ع اندن اینجندی خواجه سلمان بیت لعل روان زجام زرنوش غم
جهان مخور * زین فلك زمردین بهرچه باز میخوری * بومعنایه میرخسرو بیت خواهم بحذسب
بدعا کاسه دهم * لیك از رقیب بیهده کو باز میخورم ق ازو بازی خورد ع بودخی بومعنایه در
مولانا کاتبی بیت مرغ دلم با بروی پرچین تست خوش * کر بازیٔ زطاق مقرنس نمیخورم *
ازو بربست ع اندن فائده ایتدی خواجه سلمان بیت با آنکه درمیان تو دل بست عالمی *
کس زان میان بغیر کمر هیچ برنبست ق ازو پهلو تهی کرد ع اندن ایراق اولدی ظهیر فاریابی بیت
همچون نیام تیغت دارد اجل زهیبت * پهلو تهی همیشه از تیغ جان شکارت ق ازو پهلو کرد
دخی دیرلر محمد عصار بیت خلایق را چو با روٴیت بود رو * چرا باید ازیشان کرد پهلو *
از دست برد ع آکا غالب اولدی کذا فی بعض اللغه ازو دکر کرد ع اندن یوزدوندردی ق ازو دل
برداشت ع آکا بیحضور اولدی مولانا جامی بیت کند چون کل رخ خود در تصور * وزان
دارد زکل غنچهٔ دل پر * وله ایضا بیت صراحی باوجود لعلش ازمی * دل برداشت بر ساغر
تهی کرد ق ازو دندان برکن ع اندن امیدی قطع ایله خواجه سلمان بیت درد آمد وکفت

کفت ازین دندان بامن * راحت طلبی زکام دندان برکن ق ازو زاغ کرفت ع انی آلدادی یعنی
حیله ایتدی شاه طاهر دکنی بیت طاوس عقل ارچه بسی زاغ کیر کشت * بکرفت طوطیٔ
خطت ازوی کلاغها ق ازو طرف بربست ع اندن فائده مند اولدی خواجه سلمان بیت
پیداست که ازمیان چه بربست کمر * تا من زکمر چه طرف برخواهم بست ق ازو طرفی نبست
یعنی اندن فائده کورمدی خواجه حافظ بیت کس بدور نرکست طرفی نیست ازعافیت *
به که نفروشند مستوری بمستان شما * وله ایضا بیت من ازنسیم سخن چین چه طرف بر
بستم * چو سرو راست درین باغ نیست محرم راز ق ازو طوق برد ع آکا غالب اولدی شیخ
نظامی بیت بدان طوق کوی آن بت ناجوی * زمه طوق برد و زخورشید کوی * ازو فقاع
کشاید ع آکا ناز وشیوه ایدر و دخی لاف اورر معناسنه ده مرویدر حکیم خاقانی بیت
انجا که من فقاع کشایم زدست خویش * آلام دیده کان چو یخ افسرده دل نیند * ازو کرانه کرد
اندن ایراق اولدی حکیم انوری مصرع بهرکه عرضه داشتم ازمن کرانه کرد * ترکیبه کنار جزدی
دیدکاری معنایه در کنار کرد دخی دیرلر ق ازو کلاغ کرفت ع انی آلدادی شاه طاهر دکنی بیت
زاغ کیرد همه ازبلبل شوریده کلاغ * برك پژمرده کند با کل صد برك خنك ق ازو کنار کرد ع
اندن ایراق اولدی مولانا هلالی بیت مکو کناره کن ازمن که جان زکف ندهی * تو درمیانهٔ جانی
چسان کناره کنم ق ازو کوی برد ع آکا سبقت ایلدی و آکا غلبه ایلدی معناسنه مولانا هاتفی
بیت شب ازروز روشن همی برد کوی * شب روز آیینهٔ شد دوروی ق زوی دامن افشاند ع
انی ترك ایلدی خواجه سلمان بیت تا نه پنداری که سلمان دامن از دلبر فشاند * دامن ازدل
برفشاند ودامن دلبر کرفت ق ازوی درکذر ع یعنی صوچن عفو ایله ابو المعانی بیت این دل
کستاخ ازتو کر امید وصل کرد * کو خطا کردست و دانند لطف کن ازوی کذر ق ازوی کوتهی کرد
کوکلدن قویدی وله ایضا بیت بوده شد درعشق اورا منتهی * بدل جانرا کرد ازوی کوتهی
ق ازهم فرو ریخت ع پریشان خاطر اولدی والم چکدی معناسنه شرف الدین یزدی
بیت یکباره ازهم فرو ریخته * هرآنکو نشد کشته بکریخته ق ازهیچ ویرانه دودمی آید
برسفله دعوای بزرکی ایتدکده ایراد ایدرلر شیخ نظامی بیت مثل زد درین انکه فرزانه بود *
که برناید ازهیچ ویرانه دود ق ازین دست ع یعنی بو اسلوب اوزره خواجه حافظ بیت ساقی
ارباده ازین دست بجام اندازد * عارفانرا همه شب شرب مدام اندازد ق ازین سپس ع
شمدن صکره معناسنه بدخشیلر ادا سیدر مخلصی بدخشانی بیت ندانم چه شاید بدن
زین سپس * که راز سپهری ندانست کس ق اسب وفرزین نهد ع کندویه لازم اولانی
غیری یه ویرر کمال سخادن کنایه در شیخ سعدی بیت کدایی که بر شیر زین نهد * ابوزیدرا
اسب وفرزین نهد ق آستین افشاند ع یعنی تهی کرد مولانا وحشی بیت تیغ قضا دمی که
کشد برکسان قدر * افشانی آستین که برو ترك آن کند ق آستین برزد * حاضر وآماده
اولدی مولانا هاتفی بیت بکار آوران آستین برزدند * کزان کز زیاده بزین برزدند *
ودخی ایشه مستعد اولدی ظهیر فاریابی بیت چو سنبل توسر از برك یاسمین برزد * غمت
بریختن خونم آستین برزد ق آستین برافشاند * ترك ایتمکدن کنایه در مولانا جامی بیت

نام جانان شنید جان افشاند * آستین برهمه جهان افشاند * آستین بوستین * یعنی
عیب کذا فی شرفنامه ق آستین تیز کرد ع دست درازلقدن ال چکدی حکیم انوری بیت
تیز کرد حوادث ز آستین * چون دامن تو دید کریبان روزکار ق آش فلان را بختم * فلانک
مصلحتن کوردم آفتی حلوا اکر در حق جوان طباخ بیت کفت آن شوخ که من اش تراخواهم
پخت * پخت آشی که چنان آش نخوزدم هرکز * آفتاب بکل اندود * آشکارا اولانی کزلادی
کذا فی المحمودی * آفتاب بیوه کداز * آفتاب یتیم کش * کلاها بضم الکاف حمایه سنه الدانوب
ضرری کوریلن کبار کمسنه لر حقنده ایرادایدرلر نته کیم منصور قره باغی قاضی عبد الوهاب طوسی
حقنده دیمشدر بیت قاضیا بر سر یتیمانی * خونشان میخوری مکر سبشی * کفته آفتاب
شرع منم * آفتابی ولی یتیم کشی * آفتاب روان * یعنی شراب خواجه حافظ بیت روان
درده آن آب عین روان * نه آب روان که آفتاب روان * آفتاب روی * کونش اصابت
ایدن محله دیرلر واصابت اتمین یره سایه روی دیرلر اما ایکی عبارت دخی محبوب تعریفنده
استعمال اولنور خواجه سلمان بیت بر سایه سواد سر زلف خوش کیر * مارا که
سوختیم درین آفتاب روی ق افیون در شراب انداختیم * یعنی کشف راز ایلدک شیخ
سعدی بیت عارفان درچرخ وصوفی در سماع آورده ایم * شاهد اندر رقص وافیون
در شراب افکنده ایم * مولانا عرفی بیت باهوسناکان همی کفتند در میخانه
دوش * هان قناعت کن که افیون در شراب انداختیم ق اکر براید * قولای کلورسه
خواجه حافظ بیت کفتم غم تو دارم کفتا غمت سراید * کفتم که ماه من شو کفتا اکر
براید ق اکر روی سازد کو بساز ع آلنورسه قو آلنسون مولانا ظهوری بیت نشین ماهرا
در مقابل نیاز * اکرروی سازد چه شد کو بساز ق الف کوفیان ع بر نسنه نک
اکریلکندن کنایه ایدرلر خلاق المعانی بیت از کان نجل زیبق وشنجرف رد مرا * کردون که
کرد چون الف کوفیان مرا ق آلوده دامن ع یعنی کنهکار وملوث کذا فی المجمع ق آنجا که
زراست کوش باید داشت ع دولتلونک هر برده سوزی دیکلنور کمال اسمعیل * رباعیه * آمد برمن
چو درکفم زرپند اشت * چون دید زرا نداشتم زود بکذاشت * از حلقه کوش اومراشد معلوم
آنجا که زراست کوش باید داشت ق اندازمن دارد ع بنم قصدمده اولور خواجه حافظ بیت
باز ابروکرد بالا ترك تیرانداز من * عالمی را کشت دارد اینزمان اندازمن ق انکبین بوم ع
یعنی متلاشی مولانا هاتفی بیت بنا سازکاری دارای روم * که آلوده بود انکبینش بوم
ق انکشت بدندان کزید ع یعنی پشیمان ونادم اولدی کمال خجندی بیت امروز کران لب
نکزد زاهد خود کام * بسیار بدندان کزد انکشت ندامت ق انکشت بر حرف نهاد ع
دخل وتعرض ایلدی وله ایضا بیت چون قلم انکشت بر حرفم منه صوفی که من * خرقه کردم
رهن ومستان وسخن در دفترست * دیکر بیت کر بنا لم چو نی انکشت منه بر حرفم * هرکه
زخمی خورد البته فغانی دارد ق انکشت برابش زد ع آغزین ارادی طالب آملی بیت
آن غنچه ام که کر زنی انکشت برلبم * خون سلاست ازلب پرخون کشایدم * مولانا عرفی بیت
زخمه هرچند که انکشت زند برلب تار * ناله از بیم نیارد که برارد آواز * حکیم شفائی بیت غنچه

غنچه باغ محبتم زرفتار دلست * برلب کل نیز انکشتی زدیم آزادنیست ق انکشت نیل ع
غایت فقردن کنایه در شیخ سعدی بیت یامرو با یار ازرق پیرهن * یابکش در خانمان انکشت
نیل ق انکور خور وباغ مپرس ع ترکیده اوز منیه باغنی صورمه دیدکلریدر کمال خجندی
بیت ببوسه سیب ذقن کفتمش زکلشن کیست * کمال کفت توانکور خور وباغ مپرس ق انکورك
چشم ع یعنی مردمك چشم شمس الدین سرایی بیت انکورك چشم ماست خالش یارب *
درعین سواد مردم دیده فتاد ق آواز دهل شنیدن از دور خوش است ع معناسی شهرت
کاذبه در ترکیده طاولسسی ایراقدن قبا کلور دیرلر میر خسرو بیت سنجر اکر خورد
زنوبت غرور * نوبت اوبانك دهل به زدور * عجم شهزاده لرندن بری شرف الدین یزدی نی
دعوت ایدروار مغه تعلل ایلدکده یاز وب کوندرمش شرف الدین صاحب شکم اولمغله بو
مثل اکا مناسب اولمشدر شهزاده نك یازدوغی بیت زنهار شرف ز نزد بیرون نشوی *
کاواز دهل شنیدن از دور خوشست ق آواز داد ع دعوت ایلدی خواجه سلمان بیت
تانیست فرورفته دم آواز دهیدش * کوکوش بره دارد وچشمش نکرانست ق آواز کرد ع
دخی بو معنایه در شاه محمود بیت تا شد از خیل سکان سر کویت مخلص * یکره ش سوی
خود آواز نکردی هرکز ق آهن پایه ع یعنی خمیازه کذا فی مجمع الفرس ق آهن دل ع یعنی
شجیع خواجه سلمان بیت برسر خصم توامد تیغ کریان شد برو * باهمه آهن دلی ایام کفتش
خون کری ق آهنین جکر ع یعنی مبارز وسخت دل کذا فی شرفنامه ق آهو دل ع یعنی
قورقق اوحد الدین اصفهانی بیت کر صید عشق خواهی تو آهو دلی مکن * همراه عشق
باش که شیریست درشکار ق آهو کذشت ع یعنی فرصت کچدی شاپور بیت غافل آن
وحشی غزالم تند از پهلو کذشت * پیش میرفتم تبسم کرد وکفت آهو کذشت * ق آهوی
سفید ع غزال رومی نته کیم آهوی خطایی درلر ومحبوب رومی ومحبوب خطایی مراد ایدرلر
خواجه آصفی بیت چشمت آهو مست دلی آهوی خطا * چشم خوبان دکر در غمت آهوی
سفید ق آهوی دنباله کشیده ع چشم محبوب عبد الواسع جبلی بیت دنباله خود می
کشدان نرکس جادو * من بنده آن آهوی دنباله کشیده * آیین بست * یعنی قانون واسلوب
استاد بیت مکو ساقی که می خوردن تباهست * که آیین همایون پادشاهست * آیین
بند * شهر دونماسی طالب آملی * بیت باپین بندی بازار خلوت میروم طالب * که دارم
با وجود کامل خود میل سودایی ق آیینه چین ع چین ولایتنده معروف پولاد آیینه در
بیت بضاعت سخن خویش بینم از خواری * بسان آیینه چین میان رسته زنك ق باب الالف
المکسوره ع این از فلکست از حسن نیست * بو ایشده اختیارم یوق ضروریدر دیمك
معناسنه نهاوندی شاه محمد حقنده دیمشدر ق قطعه ع بزن خویش کفت شاه محمد *
کین بچه زکیست کارمن نیست * این از حسن کلاه دوزست * حقا که درین سخن سخن نیست
زن نیز جواب پخته کفت * این از فلکست از حسن نیست * این بشب جمعه تعلق ندارد
بونك اذکاه علاقه سی یوقدر ابو تراب بیك بیت کویند محو رمی که شب جمعه غم آرد * این
هیچ تعلق بشب جمعه ندادر * این دوزنکی ورومی * یعنی شب وروز وپیری وجوانی

وفقر وغنا وغم وشادیدن کنایه درکذا فی شرفنامه * این ره بترکستانست * بو یول صنی
سر منزل مقصوده ایلتمز شیخ سعدی بیت ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی * کین ره که تو میروی
بترکستانست * این سخن ته دارد * بو سوزك اصلی ونتیجه سی وار در شیخ ابو اسحق کازرونی
در توحید بیت دریا خود و گوهر خود وغواص خودست * هان غوری کن که این سخن ته دارد
بو معنایه بیت مزبور منلا سحابینك رباعیسندن اولق اوزره مروید ر * رباعیه * انکس که بچشم
خویشتن ره دارد * در چشم که اوشه نظر که دارد * دریا خود وگوهر خود وغواص خودست
هان غوری کن که این سخن ته دارد * اینك تراز و * ترکیده اشته ار شون اشته میدان
دیدکاری مثلدر کمال خجندی بیت سخن از ماه مجویی وپروین * اکر منکر شوی اینك
ترازو * اینك کز واینك میدان * مثله وله ایضا بیت لاف اکر زد ز قدت سرو چمن * کو یش
اینك کز واینك میدان * این مرده بشیون نیرزد * یعنی غمنی چکمکه دکمز لواحد من الشعرا
بیت غم مخور جان من ار رفته شد این مال ومنال * شادمی باش که این مرده نیرزد شیون
این همه آورده تست * بو هب سنك قباحتکدر خواجه سلمان بیت از شمیم گل وملی این دل
من رفته بباد * اخرای باد صبا این همه آورده تست * این همه نیست * هیچ نسنه دکلدر
روزمره سوزلریدر کذا فی المحمودی خواجه حافظ بیت حاصل کار که کون ومکان این همه
نیست * باده پیش آر که اسباب جهان این همه نیست * این هم اسیری شد * بو ایشده
بندی دیمکدر کذا فی شرفنامه * این یکی دیکر * بو دخی بویله اولسون انصاری قمی بیت کفتی
یاغ هجر بسوزانمت جکر * صد داغ هست بر جکرم این یکی دیکر ع باب الالف المضمومة ع
استخوان اوبست * آنك اصلنی بیان ایلدی خواجه آصفی بیت استخوان من که از سنك
جنون صد جا شکست * استخوان قصه فرهاد ومجنون بسته اند * استخوان اول کوك
ثانی اصل معناسنه در * استخوان قصه خوانان * قصه اوقینلرك سراغاز قصه ده ایتدکاری
اجمال حکایه در * اشتر بین * دور اندیشه صاحبی اولانه دیرلر لواحد من الشعرا بیت
غافل شدی ز حالم با آنکه شتر بینی * عاجز شدم ز دستت با انکه ذوفنونم * اشتر خو * کین
طونیجی اثیر الدین اخسیکتی بیت در مرتبه ها کشت کمال تو نبا شد * کردون شتر خو که
ز کوهان قرارد * اشتر دل * قورقق ترکیده دوه یورکلی دیرلر مولانا کاتبی بیت مرا غمیست
شتر وارها بحجره تن * شتر دلی نکنم غم بکجا بحجره من * اشتلم کرد * مجادله وغوغا ایلدی
مولانا هاتفی بیت طریق مدارا شدش اشتلم * خم باده صلح رو بینه خم * افتاده مرد
خدا * تواضع ایلدی شیخ سعدی بیت اکر زیر دستی بیفتد چه خواست * زبر دست افتاده
مرد خداست * او چه مه کرد که او ته کند * اونه باشردیکه بونه باشره خواجه آصفی بیت نامه
من خط مراته کند * هاله چه مه کرد که او ته کند * او وارسد * آکا لایقدر خواجه سلمان
بیت مرا رسد که توام توبه داده کفتی * شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور * او مرغ این
انجیر نیست * اول بو ایشلك آدمی دکلدر حکیم انوری بیت برو که فکرت تو نیست مرد این
دعوی * مکن که خاطر تو نیست مرغ این انجیر * او نقش شما ندارد * اوسزه لایق دکلدر
سیفی بخاری بیت زاهدان کوشه محراب غنیمت دانند * که ندارد خم ابروی بتان نقش شما

شما ع باب الباء المفتوحة ع با او پا کرفت * آکا مقاومت ایلدی خواجه سلمان بیت محیط
با تو بروز سخا نکیرد پای * سپهر با تو بهنکام کین ندارد پای ع با او پای داشت ع بو دخی او معنایه در
کمال خجندی بیت با حلم اوندارد کوه بلند سنکی * با عزم اوندارد باد بهار پایی * با او پای نکیرد
انکله مقابله ایده مز خواجه سلمان * مصرع * محیط با تو بروز سخا نکیرد پای ع با او بسر برد ع
آنکله اختلاط ایدر کمال خجندی بیت رند شراب خوار بسر میبرد سبو * ما هم بان سریم که
با او بسر بریم ع با او بسر کند ع بو دخی اول معنایه در مولانا عرفی بیت چنان بانیك وبد
عرفی بسر کن تا پس از مردن * مسلمانت بزمزم شوید وهندو بسوزاند ع با او پهلو زند ع
اکابر ایله اولور خواجه سلمان بیت با دولتت چه کار کند چرخ سفله بخت * با قله جبال چه پهلو زند
سفال ع با او سر براورد ع آنکله مقابل طوردی خواجه کمال بیت تا همچو خط بچهره
تو سر براورم * از فرق سر کنم چو قلم آشکار پای * وانکله معارضه ایتدی معناسنه ده
کلور کمال اسمعیل بیت کر سر براورد چو کدو با تو بدسکال * تیغ قضا همیکندش چون
چنار پای ع با او سری داشت ع آکا میل ایلدی وانکله معامله نهانی سی وار منلا حیرتی بیت
ولیه به صحرای جنون رفت چو مجنون * هر کس که بدیوانکی عشق سری داشت ع با پادشه
دست زد ع عدالت وعمارت مملکته شروع ایلدی محمود دیده پادشاهه ملاقی اولدی دیمکدر
با باد دم * یعنی مغرور ومتکبر حکیم فردوسی بیت بیاراست ان جنك را پیلتم * همیراند
چون شیر با باد دم ع باب اندر شکر دارد ع یعنی اندن کم اوندن ضعیفدر کذا فی مؤید الفضلا
مذکور معنایه ابو المعانی بیت باه سرد وافسرده دلم از روی خورشیدش * نیارد تاب او هرکز
باب اندر شکر دارد ع بابت او ع یعنی سزای او حکیم شفایی * مصرع * دشمن تو چو بابت تیغ است
یا بردار * صاحب مرتبه عالی کذا نقل صاحب کتاب المحمودی ع بادام دو مغز است ع
یعنی بیوه نجی کذا فی شرفنامه اما خاطره کلور که اتحاد صحبت ودوستی معناسنه اولسه مناسب
ایدی ع باد بدستش ع الندن نسنه یوق خواجه حافظ بیت عنقا شکار کس نشود دام باز
چین * کاینجا همیشه باد بدست است دام را ع باد پیما ع بی فائده ایشه یاپجی مولانا امیدی
بیت دشمن آتش نژاد وباد پیما کو بیا * بر سریر کامرانی چون سلیمانیش بین * باد پیمودن
کار بیهوده ایلك کذا فی شرفنامه ع باددست ع یعنی سخی ترکیده الی اچق دیرلر ظهیر فاریابی
بیت بدان جواد که چون ابر باددستی را * وجوه چرخ دهد سالها بیك ادرار * پا در رکاب
یعنی سوار وسواری کذا فی شرفنامه وهر شیئه عزیمته حاضر وآماده اولیجی ع بادسران ع یعنی
مغروران ومتکبران کذا فی شرفنامه ع باد سر سرد ع یعنی نومید ومأیوس کذا فی ادات
الفضلا ع باد عنان ع یوکرك آتدن کنایه در مولانا جامی بیت خاك توام دست من نه بر کابت
رسد * کرد تو نایافته باد عنانان هنوز * باد عیسی * یعنی معجزات عیسی علی نبینا وعلیه الصلوة
والسلام کذا فی شرفنامه ع باد وبید ع بیهوده وبیحاصل حکیم فردوسی بیت که بهرام دادش
با یران نوید * سخن کفتن او بود باد وبید ع باده پیمودن ع یعنی شراب خوردن کذا فی مجمع
الفرس ع باد هرزه ع وعده خلاف کذا فی المحمودی ع باده مست ع کسمکین شراب خواجه حافظ
بیت آنچه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم * اکر از خمر بهشت است وکر باده مست * باده

مستانه * دخی اولمعنایه درولهایضا بیت ساکنان حرم ستر عفاف وملکوت * بامن راه نشین
بادهٔ مستانه زدند * بادهٔ نوشین * یعنی شراب خوشگوار خواجه سلمان بیت دیدم از بادهٔ
نوشین ولب نوش لبان * بزم رندان خرابات پراز نوشانوش * بارداد * یعنی دیوان ایتدی میر
ابوالمعانی بیت نشست و بر سرش افسر نهاده * ز بهر کار مردم بارداده * بار فاقه کردن
کاف عجمیله وسیلهٔ کار یعنی واسطهٔ حصول مصالح وله ایضا بیت مانع وصلت مرا بخت سیاهم
بوده است * بارفاقه کردن از آه سحر کاهم شود * بار کاب تو نماکست * مراد ایتدیکك سکا
مطیع درکذا فی شرفنامه * با رنك وبوی * دارات وکر وفر معنا سنه درکذا فی شرفنامه
* پارهٔ کار * یعنی شوخ وشنکل شیخ نظامی بیت چوشاپور اندر آمد چارهٔ کار * دلم را پاره
کرد آن پارهٔ کار * باریك بین مدقق وراست نظر خواجه سلمان بیت مردم باریك بین اندر
خط تارك شب * راستی باریك وروشن معنیٔ وادیه اند * باریك میرسند * یعنی ضعیف وناتوان
حضرت مولانا بیت چون نباشم اشك چون باریك ریس * من منی دست فضولی کاسه لیس
بازار خاك * یعنی عظمت وسروری وامور دنیوی کذا فی شرفنامه * بازاری * دلبر عاشق پرست
وقابل تحصیل منلا بزمیٔ اصفهانی بیت امید بلبل بی دل زکل وفاداریست * ولی وفا نکند
شاهدی که بازاریست * باز آوردن * ارمغان که آکا بره کتوررلر مولانا کاتبی بیت طرفتی داشت
این درویش با خال سیه پوشت * خطت آورد برك سبز واز خاطر ببرد انش * باز آوردی
کرد * اعتذار ایلدی وله ایضا بیت کفتم از کوینش روم باز آمدم باصد نیاز * هرکه کوید ناسزا پی
باز آوردی کند * باز خواست کرد * رجا وتمنا ایلدی مولانا هاتفی بیت مقرر چنین شد که
دستور راست * اساس سپاهی کند باز خواست * ودخی سؤال معناسنه خواجه سلمان
مصرع * صدر از درکه تو مراهست باز خواست * روز قیامت یوم السؤال اولمغله روز باز
خواست دیرلر خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز باز خواست * نان حلال
شیخ ز آب حرام ما * باز خورد * مغلوب اولدی خواجه سلمان بیت لعل روان زجام
ز رنوش وغم جهان مخور * زین فلك زمردین هرچه باز میخوری * وقوجوندی معناسنه ده
استعمال اولنور میرخسرو بیت خواهم بحسب بدعا کاسهٔ دهم * لیك از رقیب بیم
کو باز میخورم * وراست کلدی معناسنه ده اولور کمال اسمعیل بیت هرکه باز خورد تف
کینه جو تو شمع * وجود خویشتن از دیدکان بپالاید * واوغرادی معناسنه شیخ عطار
بیت خورد عطاری بدان دلخسته باز * باوثاقش بردودستش بسته باز * مذکور
معنایه یا لکز خورد دخی دیرلر مولانا جامی بیت سینه شکافم هر سحر کاسه صباز ان مزلم *
باشد خوردزین رهکذر بکلخطه بادی بردلم * بازی بخایه کند * بیهوده عبث ایش ایدر
کاتبی خواجکان نام بر طبیب حقنه دیشدر * قطعه * خواجکان شد ملازم فرتاش * تا کند
رفع ریش خایهٔ او * میبود هر بستن مرهم * بازئ میکند بخایهٔ او * بازیچهٔ روم وزنکی * یعنی
مسخرهٔ عالم کذا فی شرفنامه * بازیدن * بذل ایتمك معناسنه بازی معناسندن مصدر کلدر
اصطلاحی برکلمه در مولانا کاتبی بیت جان بباز م وزمیان اوند ارم دست باز * کین محبت به زصد
جانست یکموی حبیب * کامی در ایله دور باز مدخی دیرلر فدا وبذل معناسنه اولدوغندن جانباز

جانباز دیرلر جان بذل وفدا ایدر دیمك اولور * باسك بجوال نشاید رفتن * همجنسی اولمیانلر
ایله صحبت اولنمز قلعه ضرب ایدرلر کمال بجندی رباعیه * خصمم که بکفت وکو درامد
با من * ریشی چو جوال دیدمش تا دامن * کفتم که دران ریش دوم عقلم کفت * باسك بجوال در
نشاید رفتن * پاسبان فلك * یعنی کوکب زحل کذا فی شرفنامه * پاکان خطهٔ اول * یعنی
کروبیان وحملهٔ عرش ایضا منها * بافسون کس درچاه مرو * کمسه نك ایپی ایله قیویه اینمه
بابا فغانی بیت چه سود از دیدهٔ کریان فغانی چون شد آن یوسف * چرا اول بافسون
کسان در چاه میرفتی * بالاتر از سیاهی رنك دکر نباشد * بوندن ایلرو ایش اولمز خواجه
کرمانی بیت کفتم که روز عیشم شد تیره کفت خواجو * بالاتر از سیاهی رنك دکر نباشد *
بو معنایه محتشم کاشی بیت صد رنك بوالعجب هست درحسن لیك از آنها * بالاتر از سیاهی
بالای چشم وابرو * بالادوی * شاطرلك اول مخصوص او بونلر یدر که لنك چالار خلاق المعانی
رباعیه * شاطر بچهٔ که نکته بر باد کرفت * صد ملك دل از حسن خداداد کرفت * بالادوی
از د ود دل من اموخت * درچشم ترم قطره زدن یاد کرفت * قطره زدن دخی لنك اورمقدر
* بام چشم * کوز قپاغی کذا فی شرفنامه * بام مسیح * یعنی فلك چهارم ایضا منها * بام نهم
یعنی عرش مجید ایضا منها * پاند اشت * مقابل اولهمدی ترکیه قچی طوتمدی دیدکلریدر
کمال بجندی بیت در وفای تو پاند اشت رقیب باجوا نمرد ر اقدم نمود * یاو بازداشت * وضعی
ایدرسك محلنه ایله کمال اسمعیل بیت کهرز دیدهٔ من حیف هرزه روشنه بود * تو باز داشتی انرا
بتنکنای دهان * باهم زبان دارند * اغزبر ایتدیلر امیر حاج بیت من از نوش لبان اوبخواهم کام
دل جستن * که بهر کشتنم باهم زبان دارند آن لبها * پای بدامن کردن * یعنی صبر ایدوب فارغ
اولق کذا فی المحمودی * پای بزاکندن * سفر ایتمکدن کنایه در شیخ نظامی بیت مرادر
کوت ای شمع نکویی * فلك پای بزاکند سخت کوبی * پای تا به کشاد * یعنی سفردن کلدی
کذا فی شرفنامه * بابچه بالا کرد * اتك درمیان ایتدی میرخسرو بیت ساخته طاوس
ملائك شعار * بابچه بالا زده طاوس وار * پای پچیدن * یعنی فرار کردن کذا فی المحمودی
پای خاکی کرد * یعنی سفر ایلدی کذا فی شرفنامه * پای دامن * بر محل که زمینه یقین اوله کذا
فی المحمودی * پای دراز کشید * آشوری آتدی دیدکاری سوز درواياق اوزاتدی تسلطدن
کنایه درخواجه سلمان بیت سرو بردامن جوپای کشید ست دراز * واسنی خرم وآراسته
جای دارد * پای درکل ماند * عاجز ومتحیر اولدی حکیم شفایی بیت چو رکترن ساعد
سیمین اودید * بجود چون طسمه زین اندیشه پچید * زحیرت پای درکل ماند فصاد * که آزار
کل از دستش نمیداد * پای درمیان آورد * یعنی مصلحت ایچنده بولندی کمال اسمعیل بیت
درازدستی احداث پرفسون را بین * که رای روشن اوپای درمیان آورد * پای رنج کشند *
یعنی حاضر وآماده اولهلر شیخ نظامی بیت بفرمود شه تا رقیبان کنج * کشند از پی میهمان
پای رنج * پای زاغ کرد * بو صویه کیردی ودخی کزلندی مولانا دهکی بیت طاوس وار چون
تو بجولان در آمدی * درباغ بس پری صفتان پای زاغ کرد * پای درسنك آمد * خوف
ایتمکدن کنایه در مولانا هاتفی بیت مران حد صلح ونی زور جنك * وزین هره دو پایم در آمد

بسنك * پایش در خواب شد * آیاغی اویشدی خواجه آصفی بیت درره بادیه
شب ناقهٔ لیلی کم شد * بود درخواب مکرپای طلب مجنونرا * پای فشرد * ثابت قدم اولدی
کمال اسمعیل بیت پای بفشارم ودرعشق تونمایم پشت * شمع واراربودم آتش سوزان
بوسر * پی فشرد * دخی دیرلر شیخ نظامی بیت چنان کام وناکام خواهی سپرد * بخود کام کی
پی چه باید فشرد * پای کرد کرد * اباغن التنه الدی مولانا دهکی * مصرع * پا کردکن
ومنتظر دست کرم باش * اباق دوشرمکدن کنایه در * بابکدیکرزبان دارند * آغز براتدیلو
اتفاق ایتمکدن کنایه در مولانا دعائی بیت دولعل یار که بابکدیکر زبان دارند * حدیث
کشتن من هردو درمیان دارند * پای کرفت * یعنی جماع اتدی ابو المعانی بیت روز تاشام مرا
سنك ستم اندازند * یعنی شب تا بسحر پای کرفتن نکنم * پای کشانیده * کرمحنته ودخی آزاد
اولمش کذا فی المحمودی * پای کم آورد * خصمندن قاچدی نظام استرآبادی بیت بی پاشود
زتیغ توعنتر بروز رزم * پیش توهر زیاده سرآورده پای کم * زیاده سر شجیع و بها در
معناسنه در کذا فی المحمودی * پای ماچان رفت * اعتذار ایلدی حضرت مولانا بیت
آدم ازفردوس وازبالای هفت * پای ماچان از برای عذر رفت * پای ماچان کرد * بودخی
اول معنایه در حکیم خاقانی بیت هوامی خواست تا بوصف بالاتری جوید * کرفتم دست
وافکندم بصف پای ماچانش * پای مرد * معین ودستکیر وله ایضا بیت ای زهر تودستکیر
تریاق * وی دردتو پای مرد درمان * پای مردی کرد * امداد ومعاونت ایلدی کمال خجندی
بیت کرم بکاشد وانعام راچه پیش آمد * چرا ازین دویکی پای مردما نبود * مولانا
امیدی * قطعه * بحمد الله که ابد بوسرما * جوانمردی درین دیر ریایی * که پامردی نماید
وارهاند * مرا ازدست مشت پشت پایی * پای وپر * یعنی طاقت وقدرت حکیم فردوسی بیت
ستوران همی سازدش زال وزر * ندارد همی جنك راپای وپر * بپای انداز * یعنی سورچوب
دوشدی کذا فی المحمودی * بپای دار * محافظه ایله شیخ سعدی بیت مراکه پای بعقلست
ورای * دهم کلهٔ خویش داری بپای * بپای داشتن * وجوده کتورمکدن عبارتدر خواجه
حافظ بیت بپای دار طریق قیام لیل چو شمع * که نور طلعت شمس از کرامت سحر است *
بتراز وفروشد * نازلی صاتر ودخی تدریجله ایدر کمال خجندی بیت صد حسن بان رخ تو بیك
دفعه فروشی * مه رفت بمیزان که فروشد بترازو * بتنك آمد * طارلدی میرخسرو بیت
ناله راهرچند میخواهم که پنهان میکشم * سینه میکوید که من تنك آمدم فریاد کن * بتنك
میار * طارلتمه دیمکدر مولانا طوسی بیت چو کفتمش که دهان تو هست تنك بمی * بخنده
کفت دهان مرا بتنك میار * بتیر نمی یافت * چراغله آرایوب بولمدی مولانا شاهی بیت
عالمی بی دل شدند از تیرمژ کانت چنان * در همه شهر اینزمان یکدل نمی یابد بتیر * بتیغ
خاست * دیك طوردی هرنه اولورسه ابو المعانی چو خفته بود کشا دست بند شلوارش
بتیغ خاست دکرخفته درمیان پایم * بجام عدل بده * برابر ویر کذا فی شرفنامه * بجان
آمد * بیزار اولدی مولانا شاهی بیت ناله ام راه کلو بسته بحدی که نفس * تابرون میرود
ازسینه بجان می آید * پالکز * بجان * دخی دیرلر مولانا بیانی بیت بجان از نالهٔ من خلق

خلق ومن ازناله کردن هم * بجانی ای اجل تاوارهاند ایشان زمن من هم * بجای او * انك حقنده
خواجه حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است وافسون * نیکی بجای یاران فرصت
شمار یارا * بجای خود بست * ایشی محلنده ایتدی کذا فی شرفنامه * بچهٔ خورشید * یعنی
لعل ویاقوت وامثالهما ایضا منها * بچهٔ نوبرآورد * نتیجه پیدا ایلدی ایضا منها * بحال
درآمد * وجد وشوقه کلدی لواحد من الشعرا بیت مکوکه ازحرکت سرو از شمال درآمد
چو دید قامت تودرچمن بحال درآمد * بخاك نشست * اعتبار سز اولدی خواجه حافظ بیت
ازان بخاك نشستم که آن کمان ابرو * مرا چو تیر بخود میکشید ودورانداخت * بخاك نشاند *
اعتبار دن قودی * بخاك راه نشاند * مثله وله بیت مرا وسر وچمن را بخاك راه نشاند *
زمانه تا قصب نرکس قبای تو بست * بخت بدندان خای * بخت بد وطالع ناسازدن کنایه در
کذا فی شرفنامه * بخت بد وهمت عالی بلاست * روزکاری نامساعد اولان کمسنه
حقنده ایراد ایدرلر نته کیم شاعر دیمشدر بیت بخت بد وهمت عالی بلاست * وای بر آنکس
که بدین مبتلاست * بخط بلا درسرآوردم * یعنی بلا ومحنته راضی اولدم کذا فی المحمودی
بخت زومادہ * دولت اقبال برقرار اولمز کذا فی شرفنامه * بخم درشد * یعنی مراقبه ده
اولدی کذا فی المحمودی * بخود فرو رفت * جابدن ویا خود غم والمدن باشی اشاغی ایده نه
دیرلر خواجه سلمان بیت وقت برآمدن بصبح ازنظر غضب کند * صبح بخود فرو رود چون
نفس ازمکدری * بخود فروشد * بودخی بو معنایه در مولانا خاقانی وصفت معراج کفته بیت
برآمد بکردون چومه بی نقاب * فروشد زشرمش بخود آفتاب * بخیه بر روی کار افتاد *
اسراری کشف وشایع اولدی میرزا عجیبی بیت ماه خیاطی که چون ابریشیم دارد نزار *
ترسم افتد بخیه ام دور از رخش برروی کار * بو معنایه محمد عصار بیت زغمزه دشمن غماز وجادو
فتاده پیش مردم بخیه بدرو * بد ادائی کند * ایکی کمسه میانه فتنه وشور براغور لواحد
من الشعرا بیت فلك تا چند بی مهری نماید * زمانه تا بکی این بد ادائی * بد آغاز * یعنی
بد سرشت وبد نهاد ابو شکور بیت یکی زشت روی وبد آغاز بود * تو کویی بمردم کژی
مار بود * بد پرتو * یرامزحاللو خواجه سلمان بیت بخت بد پرتو مرا در بی نوائی بیرساخت
با جوانمردان عالم را جوانمردی نماند * بد برد * یعنی انجنور مولانا طوسی بیت میروی ومیبری
باخود رقیب * ورهمیکویم مبر بد میبری * بو معنایه بابا فغانی بیت کرچه طور رندی وبد
نامی ازحد میبرم * کافرم کرشمهٔ ازحال خود بد میبرم * بد دل * اکل وشربه مقید اولوب
هیچ ایش طوتمز شیخ نظامی بیت چو شیران با ندك خوری خو بکیر * که بد دل بود کاو بسیار سیر
بدر برد * رد ایتدی یعنی سوردی خواجه حافظ بیت سیل سرشك ما زدلش کین بدر نبرد
کین سنك خاره قطرهٔ باران اثر نکرد * بدر رفت * رد اولنمه نك لازمیدرکه طشره کتدی
معناسنه در وله ایضا بیت توازمکارم اخلاق عالم دکری * وفا وعهد من ازخاطرت بدر نرود
ندر کرد * یعنی بدر برد وله ایضا بیت مباش بی می ومطرب بزیر طاق سپهر * بدین
ترانه غم ازدل بدر توانی کرد * بدر ود کرد * یعنی وداع ایلدی وله ایضا بیت ماه کنعانی
من مسند مصر آن تو شد * وقت آنست که بدرود کنی زندانرا * بدست باش * یعنی آکاه

اول شیخ سعدی بیت چو بر ولایت دل دست یافت لشکر عشق * بدست باش که هر
بامداد یغما بیست * ودخی تقصیرا یتمه معناسنه خواجه حافظ بیت کرت زدست بر اید
مراد خاطر ما * بدست باش که خیری بجای خویشتن است * بدست دیکران مار کیر *
ایشی واسطه ایله وجوده کتورمه شیخ نظامی بیت چو از دست تو ناید هیچ کاری * بدست
دیکران میکیر ماری * بو عبارت اضداد استعمال اولنور نته کیم باب المیمده کلور انشاء الله
تعالی * بدعلف * هرنه بولسه ییان آدم اوکوزینه دیرلر خواجه حافظ بیت صوفی زسر
بدعلفی دختر رز را * در صومعه هرکز نکشند ش که حرامست * بد قمار * یعنی بد امتزاج
مولانا وحشی در مرثیهٔ قسمی بیلک کفته بیت بد قمار یهای شطرنج مجازی خوش
نکرد * رفت تا جایی که می باز ند خاصان نرد عشق * مقابلی خوش قماردر * محتشم کاشی
بیت بقصد جان بخواندی نقد از داد وفا برمن * که در نرد محبت خوش قماریهای من بینی *
بدکوهر * یعنی بد خلقت و بد طینت کذا فی المشکلات * بدمست * کوه زه سرخوش لغتنده بد
اوضاع خاتم کاشی بیت یار رنجید ز بدمستی دوشت خاتم * باده بایست باندازه
خوری زور نبود * بدهمسایه همسایه داند * یرامزی قونشیان بیلور شیخ نظامی بیت
سرشت طفل بد را دایه داند * بدهمسایه را همسایه داند * بدقن بود * چکه ایله الدادی
کمال خجندی بیت از مه زنبان کوی لطافت بدقن بود * لیهاش دل خستهٔ ما را بدهن برد
دی بر آب کوید یعنی حاضر جواب کذا فی مجمع الفرس * بر آب نوشت * یعنی ضایع ایتدی
وضایع ایدر مولانا هاتفی بیت نبادان بود پندیش ناصواب * نشاید نصیحت نوشتن
بر آب * بر افتاد * یعنی منقطع اولسون بددعا محلنده استعمال ایدرلر کمال خجندی بیت
درمیان دیده و دیدار جان افزای دوست * چند مانع میشوی یارب بر افتی این نقاب *
بومعناده لازمی ایله واقع اولمشدر خواجه حافظ بیت پس تجربه کردیم درین دیر مکافات *
بادردکشان هرکه درافتاد بر افتاده * برامد بهم * یعنی غضبه کلدی کاهی تقدیم و تأخیر ایله دخی
استعمال ایدرلر کذا فی شرفنامه * بر انکشت پیچیده * یعنی مذمت ایلدی حکیم انوری بیت
جز نکوبی نکنم با همه تا دست رسد * که بر انکشت نه پیچید بدان بیخبران * بر آورد * سعد
ایلدی اهلی شیرازی بیت ز دیده بر دلم آمد ز دل بدر نرود * که شد بخون دل رهکذر بر آورده
بر آید * نصیب اولور سه خواجه حافظ بیت کفتم غم تو دارم کفتا غمت سر اید * کفتم که
ماه من شو کفتا اکر بر اید * بر پا میداشت * احیا ایلدی یعنی دوشمش ایکن ایاقلندردی
خواجه آصفی بیت پای مجنون نه همین سلسلهٔ سودا داشت * هرکه دیوانه شد این
سلسله بر پا میداشت * بربست * یعنی فائده لندی خواجه سلمان بیت با آنکه درمیان تو
دل بست عالمی * کس زان میان بغیر کمر هیچ بر نبست * برچین کاه * یعنی کرسی کذا فی المحمودی
برخط میدار * یعنی مطیع اول ایضا منه * برخود پیچید * مضطرب اولدی کمال اسمعیل
بیت میپیچ برخود وچون غنچه تنکدل منشین * چو کل ز پوست برون آی حرم وخندان
بومعنایه بتاب رفت دخی دیرلر بابافغانی بیت زکاکل تو دل تیره بخت میجویم * فرو متاب
وسر از بهره این بهانه مکش * بو معنایه می تابد دخی دیرلر محتشم کاشی بیت

بیت می تابم از ینکه میکند زلف * بازی بازیٔ ازان دهن خط * بر خود کر قتم * احتمال الدر
بن ایتمش اولم کذا فی المحمودی * پرداخت * یعنی مشغول اولدی کمال اسمعیل بیت چو
پنبه زار بنا کوش بشکفید ترا * ز کوش پنبه برون کن بکار حق پرداز * بو بیتده مضارعی
واقع اولمشدر ودخی خالی قالدی معناسنه مولانا جامی بیت دیر نشین باش چو عیسی زمان
خانه بپرداز زنا محرمان * یعنی زنا محرمان خانه خالی کن ودخی فارغ اولدی معناسنه اصلی
اوزره واقعدر مولانا جامی بیت وه که افسانهٔ جامی نشنیدی هرکز * تا نپرداختی از لابهٔ
لاغ دکران * ودخی تمام ایلدی معناسنه موضوع لهی اوزره شیخ نظامی بیت چو خوانندهٔ
نامهٔ شهریار * بپرداخت آن نامه را چون نکار * پرده بر او درید * انی رسوای ایلدی کمال
اسمعیل بیت زمانه بسکه درید ست پرده بر عشاق * تو نیز چیره مدر بر من از جفا پرده *
پرده بر افکند * یعنی بی حیالق ایلدی کذا فی المحمودی * پرده بر کرفت * آشکار ایلدی
ایضا منه * پرده شناس * یعنی مطرب شیخ نظامی بیت پرده شناسان بنوادر شکرف
پرده نشینان بنوا در شکرف * پرده نشین * محرمان خلوتسرای یعنی اهل بزم ودخی ملائکه
کذا فی شرفنامه * بر رسید * فهم ایلدی کمال اسمعیل بیت بیماریٔ من بچشم خود می بینی
اشکفتکیم نیز ز زلفت بر رس * بر روی روز افتاد * آشکار اولدی مولانا لسانی بیت غم جکر
سوز ست منع چشم کریان چون کنم * راز من بر روی روز افتاد پنهان چون کنم * بر روی
افتاد * دخی دیرلر ریاضی سمرقندی بیت نکفتم قصهٔ خون خوردن دل با کسی هرکز * بر روی
افتاد پیش مردمان از اشک غمازم * بر روی دوید * یوزه یا پشدی وله ایضا بیت دید اشک
من که چشم خوابکاه من نشد * میدوید بر روی ومیکیرد کریبان مرا * بر روی چهید * مثله
خواجه سلمان بیت سالها ای اشک جا دادم ترا در چشم خویش * وقت فرقت کی روا دارد که
بر رویم چهید * بر زده دامان * یعنی منتظر فرمان ابو المعانی در توحید باری جل شانه بیت
بر زده دامان خدمت تشنی و روح القدس * هرچه فرماید اطاعت میبرد کون ومکان * پرسنده
خیال * یعنی شاعر کذا فی شرفنامه * بر سر بیضه شکست * یعنی مسخره ورسوای ایلدی
مولانا جامی بیت های بیضهٔ کینی زفتن * بر سر فتنه کران بیضه شکن * بیضه در کلاه
شکست * دخی بو معنایه در کمال اسمعیل بیت صبا بشعبده اش بیضه در کلاه شکست * که
یاسمین وزر دست بیضه سان نرکس * بر شکست * سیکرک صا اولدی شیخ سعدی
بیت یکی فتنه دید از طرف بر شکست * یکی درمیان آمد ودر شکست * بر شاخ آهو *
یعنی وعدهٔ دروغ کذا فی موید الفضلا * بر طاق نهاد * کوزدن براقدی یعنی اعتبار ایتمز
اولدی محمد عصار بیت ز شرم جام طاقش چرخ زراق * نهاده جام ماه ومهر بر طاق *
بر طبق کند * ظاهر ایدر خواجه آصفی بیت میخواست ماه چارده را بر طبق کند *
رخسار او در آینه عرض جمال کرد * بر طبق ست * ظاهر وآشکار ادر مولانا طوسی بیت
باده از شرم لب لعل تو غرق عرقست * وه چه کل پیش رخت هرچه بود بر طبقست
بر عالمی فروخت * یعنی افشا ایلدی همایون شاه بیت بکویش دوش پنهان بودم ایدل
فا کد از بویش * بفریاد آمدی بر عالمی بفروختی بازم * بر کاو جل بست * طبان قالدیروب

قاچدی مولانا طوسی بیت بطوسی جامهٔ ده کوازین شهر * همی خواهد که جل برگاو بندد
برکرفت وبرکیرد * یعنی قبول ایلدی خواجه حافظ بیت من این دلق ملمع را بخواهم سوختن
روزی * که پیرمیفروشانش بجامی برنمکیرد * برکشید * ایلروکتوردی خواجه سلمان بیت
دربعزت مصطفی را درفاند برکشید * کشت منزل بهر اعزاز تو نص انما * برکشیدهٔ
اوست * انك ایلرو چکمسی درولهٔ ایضا بیت تیغ تو برکشیدهٔ دوات اوست راستی * کرچه
بنفس خویشتن هست باصل کوهری * برلب کاوخ مالید * اعتذار ایلدی دیمکدن عبارتدر
مولانا جامی * مثنوی * چوشب بکذشت دقع هرکا نرا * بشست ازکریه چشم خونفشا نرا * لبش
تربود از خون خوردن شب * کاوخ خشك راما لید برلب * برمن مشکن * بکا انجمه
حکیم انوری بیت برمن مشکن پیش که من توبه شکستم * زان دست که صد قلزم از ویك
شمر آید * پرندور * یعنی شمشیر نیك شاعر بیت همه زهر زخم پرند آوران * برآمیخت
باخون کند آوران برو زمانشیند اودخی بزم کبی طالعدر مولانا شاهی بیت هرکس
که شبی نشست باتو * بسیار برو زمانشیند برو زاونشست مثله خواجه سلمان * رباعیه *
آتش ز زبان شمع می جست * ناکاه سپیده دم ز بانش بشکست * سررشته تباه باشد
تا پیش نماند * روشن بشب آمد و برو زم بنشست برنشستن یعنی قصد کردن
پروای سرو ریش خودم نیست * بنم کندو باشمه درما نم یوق دیمکدر خواجه سلمان بیت
من که پروای سرو ریش خودم نیست مکر * سرسودای سخن پای چوموییم زکجاست *
پرورش آموز * یعنی علم وحکمت ومجاهده و پیر مرشد وبعضیلر جناب خدای تعالی
وتقدس دیمشلر کذا فی شرفنامه * پرویز فالاع * یعنی خورشید ایضا منها * پره زند
سورکون آوی حکیم انوری بیت کر بره زند لشکر عزمت نبود راه * جز داخل او نیست
ردیف سرطانرا * بریخ زدن او * یعنی انی ذکرایتمزلر کذا فی شرفنامه * بریخ بنشست
یعنی معدوم ایتدی کذا فی المجمع * بریخ نویس وآفتاب نه * ادا اولنمزدین ایچون ودخی
وبره سی ایچون ایرادایدرلر کمال خجندی قطعه بافقاعی کفتم از روی مزاح * بدمعامل
نیستم من ای خسیس * وجه شربتها که داری نسیه ام * کر فراموشت شود بریخ نویس *
بریسمان کس در چاه مرو * کسنه نك القاسیله تهلکه یه دوشمه مولانا امیدی بیت بریسمان
دغل دوستان مرو در چاه * که یوسفی تو وداری برادران غیور * بریسمان او در چاه رفت
بودخی او معنایه در مولانا کاتبی بیت دلا بعشوهٔ زلفش مرو بچاه زقن * بریسمان کسان چند
میروی در چاه * برازانه شد تازه لك کورمش دلبره وکاهی وقتی کچوب وایکان اولمش
میوه یه دیرلر مولانا عصمت بخاری بیت عصمت از محبوب هرجایی مجورسم وفا * زانکه
بی لذت بود میوه چو برازانه شد پس انداز میکند جمع مال وادخار ایدن کمسنه
حقنده ایراد ایدرلر خواجه آصفی بیت اسباب حسن ماه مراخال وخط بسست * کیسوی
تاب داده پس انداز میکند پس سرکند دخی بو معنایه درو له ایضا بیت منه کاکل
پریشانی وسیل فتنه کمترکن * جهانی را بس است آن زلف کاکل را پس سرکن پس افتاد
وپس افکند برکسنه نك وفاتندن صکره قلانه دیرلر کمال اسمعیل بیت زرو درم نه بماند نظر

نظر معنی را * که بس فکند بزرکان به از ثنا نبود بس چرخه نفرین کند برکسنه نك غیبتنه
ذم وشتم ایده نه دیرلر شیخ سعدی بیت چه سود آفرین بر سر انجمن * پس چرخه نفرین
کند مردوزن بسته رحم عطاوکرمدن حظی اولمیان آدمه دیرلر کذا فی شرفنامه بسخن
رسیده صاحب طبع اولان آدمه دیرلر ضمیری اصفهانی بیت چه خوشست همزبانی بحریف
نکته دانی * که سخن نکرده باشی بسخن رسیده باشد بس خم زد خلاف وعد ایتدی
ظهوری ترشیزی * مثنوی * بده ساقی آن شمع ساغر لکن * که روئیت سحر بر تو از نام من * بغیر
از غم تو نماند غمی * شب تیره بخت زند بس خمی بسر دست درآمد اله کیردی دیمکدن
کنایه در فخر الدین علی صفی بیت کو بخت که بی که من مست درآید * زلفش کشم وشب
بسر دست درآید بسر خود شد کمسه نك حکمی التنده اولمامق لواحد من الشعرا
بیت شد سر اهل وفا خاك که ملك غم او * کشوری نیست که هرکس بسر خود باشد بسر
درآمد یعنی دپه سی اوستنه دوشدی حکیم انوری مصرع آخر الامر درآمد بسر اسب
جنیبش بسر بردن ثابت قدم اولمق کذا فی المحمودی بسر تازیانه ستانم آلت
حر بسنز آلورم بی رحمت المقدن کنایه در ایضا منه بسر زلف سخن کوید سوزی
کنایه ایله سویلر شکر الله بیت چون زخط پرسمت از مشك ختن میکویی * چند ما را بسر
زلف سخن میکویی بسر زلف سخن کند ناز وشیوه ایله سویلر امیر حاج بیت بسر زلف
میکنی سخنی * فتنه زان روی میکنی انکیز بسر وقت او افتاد انك رازنه واقف اولدی
استاد بیت رقیب امروز منع کرد از آمد شد کویش ، * بسر وقت غم پنهانم افتادی به
بیداری بس زانو نشست یعنی منزوی اولدی مولانا جامی بیت این دم از کشمکش این بستم
پس زانوی وفا بنشستم بس کوش انداخت ایشتمزلندی مائلی تبریزی بیت کفتمش
زلف تو صد رخنه بدین دوش انداخت * بشنید آن بت بدکیش پس کوش انداخت پشم
شد پراکنده اولدی کذا فی شرفنامه بعدم پازده یعنی نابود ایله ایضا منها بغداد
خرابست اچلقدن کنایه در بسحاق اطعمه بیت بغداد خراب است از خراسان * معمور کنم
بنام بغرا دیکروله بیت سرتاسر آفاق همه بوی کبابست * این با که توان کفت که بغداد
خرابست بغل زد مسخره لقدن کنایه در حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت
تو نخواهم جفت کمترزن بغل * جفت انصافم نیم جفت دغل بفلان سر بی آبی دارم فلان
ایله باشم خوش دکلدر شیخ اوحد الدین رباعیه درسینه زدست دل جگر تا بیهاست * در
دیده ز تاب سینه بی خا بیهاست * ای دیده بریز خون این دل که مرا * دیدیست که با او سر بی
آبیهاست بقلم پازده یعنی محوایله کذا فی شرفنامه بکار نیاید ایشه یرامز خواجه سلمان
بیت زین بخت خفته هرکز کارم برنیامد * کاری از و نیامد بسیارش آزمودم بکاغذ برند
تمام عزت ایدرلر کذا فی شرفنامه بکرد رفت محو اولدی مولانا کاتبی بیت
دور سماع اونکر قصهٔ مهر ومه مکوی * زآنکه سماع او همان چرخ بکرد میرود *
بو معنایه بصیری بغدادی بیت تا خاکپایت ارنظر اهل در درفت * چندان کریست دیده که
دریا بکرد رفت بکردن درآمد ایشد ربشه دوشدی استاد بیت کفتم هوس ساعد

ودستش نگیم * لیکن چو بگردم درآمد چه کنم ؏ بلا کردان ؏ یعنی صدقه واحسان مولانا
محتشم کاشی بیت هرکه که بخرآمد بنازان قامت فتان تو * مرهم برقص آیم کنم جانم بلا کردان
تو ؏ بم زد ؏ سله اوردی مولانا عبد الله هاتفی بیت ازان هریکی با ناك بوخم زدی * اکر
دم زدی بوسرش بم زدی ؏ پنبه شد ؏ قاچدی وهرزه کارلق ایلدی معناسنه ؏ پنبه کرد ؏
مثله کذا فی ادات الفضلا ؏ پنبه کن ؏ منکر اول ودخی محو ایله حکیم خاقانی بیت پنبه کن
ای جان دشمن از تنی * کوز ترکش دوکمان خواهد نمود ؏ پنبه کرد ؏ بو معناسی دخی عاجز
ایلدی دیمکدر میرخسرو بیت پنبه کنم لشکر شانرا چنان * کزتن شان پنبه کنم استخوان *
نجم رواق ؏ یعنی فلك مریخ کذا فی شرفنامه ؏ بند زبان ندارد ؏ سوزی صاقله مزایشتند وکین
سوبلر مولانا کاتبی بیت میکفت دوش سوسن در کلستان به بلبل * عاشق نباشد آنکو
بند زبان ندارد ؏ بهم بر آمد ؏ مضطرب اولدی خواجه سلمان بیت بهم بر آمده ام زان
دو سنبلت که چرا * فروکنند ونهندش بدوش دلبرپای ؏ بهم زد ؏ بری برینه قاتدی
خواجه حافظ بیت ار باد فتنه هر دو جهانرا بهم زند * ما و چراغ چشم وره انتظار دوست
پهلو بندی ؏ غیرك کیسه سندن احسان ایتمك کذا فی مجمع الفرس ؏ پهلو تهی کرد ؏
فرار ایلدی طالب آملی بیت پهلو تهی زنکهت کل میکند مشام * امشب که در بران بت مشکین
کلاله نیست * واجتناب ایلدی معناسنه ظهیر فاریابی بیت همچون نیام تیغت دارد
اجل زهیبت ؏ پهلو تهی همیشه از تیغ جان شکارت ؏ پهلو کرد ؏ دخی دیرلر کذا فی مؤید الفضلا
؏ پهلو تهی کند ؏ بر طرفه کیدر معناسنه طالب آملی بیت هان ای صف ملائکه پهلو تهی
کنید * این دم که پهلوی نفسم را کمان پرست ؏ پهلو کند ؏ دخی دیرلر شیخ نظامی بیت
شه از رزم او به که یکسو کند * کزان پهلوان پیل پهلو کند * دیکر بیت پهلو کند زکرز کران
سنك تو فلك * یکسو رود زاسب سبکسیر تو زمین ؏ پهلو داد ؏ ترکیه یان ویردی دیرلر دونوب
کتمکدن کنایه در کذا فی شرفنامه ؏ پهلو زد ؏ برابرلك ایلدی ایضا منها ؏ بهم نرسید ؏ حاصل
اولمدی مولانا هلالی بیت بدان امید که امشب بهم رسد بابشن * کباب ونقل ومی آورده
ام بهم نرسید ؏ بیاضی ؏ منتخب وکزیدهٔ اشعار وغیره که خلافنه دیوانی دیرلر یعنی کزیده
اولمینه مولانا عرفی بیت زمانه خواند وفلك بر بیاض دیده نوشت که * این قصیده
بیاضی بود نه دیوانی ؏ پی باز نهاد ؏ کیرو چکلدی حکیم انوری بیت وراز مراد تو پی باز
می نهد کردون * باضطرار چو کردون بار کشی دون باد ؏ بیت اللطف ؏ فتح لام وطا ایله
بوزن کاف قحبه خانه که باب اللوق دخی دیرلر حکیم شفایی در هجو مؤمن خان بیت
با بابی تو چاروب کش بیت لطف شد * اجداد تو کشتند بتدریج بزرکان ؏ بیضه در آب ؏
یعنی پخته اولدی کذا فی مؤید الفضلا ؏ بیضه در کلاه شکست ؏ حیله سی ظاهر اولدی
خواجه حافظ بیت بازی چرخ بشکنندش بیضه در کلاه * زیرا که عرض شعبده با اهل
راز کرد ؏ بیضهٔ صبح ؏ یعنی آفتاب کذا فی شرفنامه ؏ بیضهٔ کافور ؏ برقدن کنایه در ایضا
منها ؏ بیك نیم نهاد ؏ بو طرف ایتدی مولانا شاهی بیت هرچند دو نیمست زهجران دل
شاهی * بازآی که ماجمله بیك نیم نهادیم * بو معنایه خواجه آصفی بیت ما بستر راحت

راحت زتو یك نیم نهادیم * بالین اجل راسر تسلیم نهادیم ؏ پی کم کرد ؏ ایزآزدردی حکیم خاقانی
بیت نیم شب پی کم کنان در کوی جانان آمدیم * همچو جان بی سایه وچون سایه بیجان آمدیم
؏ پیمانه پر شد ؏ عمر آخره ایرشدی مولانا کاتبی بیت باز آن مشرب مستان سر پیمان دارد *
سیاقیا چیست مکر پرشده پیمانهٔ ما ؏ باب الباء المکسوره ؏ بزاد وبرامد * قوجه یاشلو
عورت دیمکدن کنایه در ابو المعانی بیت مخور فریب حسنش مبند ار عروسی * این پیره
زال دهر بزاد وبرآمده ؏ بزاد وبشد ؏ کلوب کتدی خواجه حافظ بیت مکر که لاله
بدانست بیوفایی عمر * که تا بزاد وبشد جام می زکف ننهاد ؏ بسیار کس بیکس بود ؏
خدمتکاری چوق اولانك خدمتی مراد اوزره اولمز شیخ نظامی * مثنوی * ازان مختلف رای
شد روزکار * که دارد پدر هفت ومادر چهار * یکی جفت همت تو ابس بود * که بسیار کس
مرد بیکس بود ؏ بناز م چشم مستت را ؏ نازك کوزلکه تفاخر ایدرم کذا فی شرفنامه اصلنده
بنازم فخر لنورم دیمکدر منلا کشوری بیت بنازم پادشاهی را که از تأیید سبحانی *
نهاده دیو ساری را بکف مهر سلیمانی ؏ به از بهی باشد ؏ یعنی ال الدن اوستوندر مولانا
هاتفی بیت مناز از بهی ای زخیل بهان * که باشد به از بهی در جهان * بهترین خلف
یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ؏ بی آب شد ؏ یعنی شرمنده وخجیل
اولدی کذا فی شرفنامه ؏ پیراستن ؏ یعنی کسمك خواجه سلمان بیت کلك بی رای
تو حرفی نتواند بنکاشت * تیغ بی حکم تو یکموی نیارد پیراست ؏ پیراموزست ؏ حصولی
ممکن اولان ایش مولانا طوسی بیت رندی آموز طوسی از زندان * کرچه این هست
که پیراموزست * بو معنایه اوحد الدین بیت همچو فرهاد از غمش روزی بصحرا میدوم
تا نه بیننده این جوانان عشق پیراموز را ؏ پیر چهل ساله ؏ یعنی حضرت آدم علیه السلام
کذا فی شرفنامه ؏ پیر دهقان ؏ یعنی می انکور ایضا منها ؏ پیر سرندیب ؏ یعنی حضرت
آدم علیه السلام ایضا منها ؏ پی روستایی عید ؏ کدورسز صحبت وانکلسز عشرت کمال خجندی
بیت رقیب ای کاش ازانا که چو ماه روزه میشدم * که تا بی روستایی عید میکردم بد لجویان
؏ بیست ویك وشاق ؏ یعنی بکرمی بر صورت شمالی فلك البروج حکیم خاقانی بیت
یا بیست ویك وشاق زسقلاب ترکوار * بوراه وی کمین بمفاجا بر افکنند ؏ بیست ویك پیکر ؏
دخی دیرلر کذا فی المشکلات ؏ بی سر وپا ؏ یعنی پریشان احوال خواجه سلمان بیت
کر نباشد مددی لطف تو بیدا باشد * کرچه از دست من بی سر وپا برخیزد * بی سر وسامان
بودنی اول معنایه در مولانا نظمی بیت دلم از بادهٔ هجرت چو شده مست وخراب * کرده
خوشدل چو ترا بی سر وسامانی ما ؏ پیش افتاد ؏ یعنی سرکذشت میرخسرو بیت هر ساعت
از مژکان خود خون دلم پیش اوفتد * زین زار ما نده بخت بد کایفست پیش افتاد من ؏ پیشانی
دار ؏ یعنی یك یوزلو خواجه سلمان بیت ابروی تو آن سیاه پیشانی دار * پیوسته بقصد
من میان بسته بود ؏ سخت پیشانی ؏ دخی دیرلر اوحد الدین در جام جم بیت جکرم
خون شد از پریشانی * آه ازین جان سخت پیشانی * بو معنایه یالکز ؏ پیشانی ؏ ده دیرلر
خواجه سلمان بیت غمزه وچشم تو شوخند ولی آمده اند * ابروان تو به پیشانی از ایشان

برسر * پیش خود برپا * خودبین ومتکبر وحشی زمانه اولان شعر احقنده دیمشدر بیت
سراسر دزد و ناشاعر تمامی پیش خود برپا * برابر مونس خاطر پس سر دشمن جانی * پیش
خورد * یعنی سلم ایله بعض اشیا فروخت ایتمشه دیرلر حکیم انوری بیت دست رادش کرده
در اطلاق رزق * مهلتی مرآز زا از پیش خورد * کذا فی المحمودی والمشکلات اما شرفنامه ده
چاشنکیرلر چاشنی ایچون یدکلری نسنه یه دیرلر ف پیش رس ت یعنی تورفنده ایرشمش
میوه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت بمیدان رسید از هزارش یکی * بود باغ را پیش رس اندکی *
وله ایضا بیت بمنزل رسید از همه پیشتر * بود عزت پیش رس بیشتر * پیش دستی کردن *
ایلرو طوتمق هرنه اولورسه مولانا جامی بیت قتل من خواهد زیکسو غم زدیکر سو اجل * پیش
دستی کن که بنود دست پیشین رابدل * دست پیشین رابدل دخی ضرب مثلدر ایش
اوّلکی ایشدر معناسنه در ف پیشانی کرد ت کستاخلق وترک ادب ایلدی اوحد الدین
* رباعیه * درباغ شد سرو سرافشانی کرد * سنبل زنسیم تو پریشانی کرد * کل روی ترا بدید
چون سجده نکرد * مردم همه کفتند که پیشانی کرد ف پیش رس ت عاقبت اندیش
کذا فی شرفنامه ف پیش کن کرد ت یعنی سبقت ایلدی کذا فی المحمودی ف پیش نشین ت
یعنی دایهٔ زن حامل که عربیده قابله ترکیده ابه دیرلر کذا فی شرفنامه ف پیش نهاد ت
هرنسنه نک مقدمه سی کذا فی المحمودی ف پیش داد ت یعنی تقدمهٔ اجرت کذا منهما
ف بی صرفه کفت ت حدندن زیاده سویلدی وفکرسز جواب ایلدی مولانا هاتفی بیت
غیورانه بکشاد لب درجواب * زکفتار بی صرفهٔ ناصواب ف بی ظرف ت حوصله سز
مولانا وحشی بیت می ز رطل عشق خوردن کار هر بی ظرف نیست * وحشی میباید که
ورلب کیرد این پیمانه را ف بی ته ت دخی دیرلر بو معنایه محتشم کاشی بیت چاه زنخدانش
ببین ای دیده وکاری مکن * کاندر ته دوزخ فتد جان من بی ته دکر ف پیل آبکش ت یعنی
سحاب کذا فی شرفنامه ف پیل افکندن ت شطرنج اویننده مات ایتمک کذا فی المحمودی
ف بی نمکی کرد ت یعنی نامعقول ایلدی ودخی بیوفالق ایلدی کذا فی شرفنامه ف بید برک ت
یعنی نیزه شیخ نظامی بیت درآمد زبحران سر بید برک * کشاده در و روزن درع و ترک
ف بی قدم ت یمنسز یعنی اوغوری یوق دیمکدر اوحد الدین بیت چنین معشوقهٔ درشهر
وانکه دیدنش ممکن * کسی کز پای ننشیند بغایت بی قدم باشد ف بیکانه خو ت وحشی
طبیعت یعنی آدم ایله کچنمز آلیشمز ضدی زود آشنا در ولی دشت بیاضی بیت از کف غیر
بامن و بر رغم من بغیر * بیکانه خو چو شادی وزود آشنا چو غم ف بیکانه رو ت مقابلی
آشنارودر حکیم رکنا بیت بیکانه روشدیم بهر آشنا ویار * باشد مکر بروی تو چشم
آشنا کنم ف باب الباء المضمومة ف پخته خوار ت کدا ودخی دامادیه دیرلر کذا فی مجمع الفرس
ف براق جم ت یعنی باده کذا فی شرفنامه ف پربار ت زن حامل مولانا هلالی بیت چو درکم
خوردن زن پربار باشد مرد * پرخوارکر وصد ناخوشی زاید بکنار ف پرآمد قفیز ت اجل
ایرشدی ترکیده پیمانه طولدی دیمکدر حکیم فردوسی بیت که کاریست این خوار ودشوار
نیز * که برتخم ساسان پر آمد قفیز ف پرپهلو ت سخن ناخوش مولانا هاتفی بیت سخنهای

سخنهای پرپهلو پش بیشتر * چو خار وخسک هر طرف نیشتر ف برج ثریا ت یعنی دهان
دلبران دیشلری مناسبتیله در حکیم خاقانی بیت آخر تو آسمان شکنی یا کهرشکن * از درج
در و برج ثریا چه خواهمی ف برج در انداز ت بی تکلفانه کلور کذا فی ادات الفضلا ف پردل
یعنی بهادر وشجیع کذا فی شرفنامه مولانا هاتفی بیت جهان دیده وزیرک وپردلم * نه کم سال
ونادان وبیحاصلم ف پرکار ت صنعتنده ماهر اولان استاد بیت طبیب محتشم در عشق پرکاریست
کز قدرت * المهای جفا خوش میکند داغ نمکسودش * مولانا وحشی بیت نخستین
کاردان استاد پرکار * نمی جنباند از جا پای پرکار * صفت شیوه ونازده ماهر اولان خوبلره ده
دیرلر وله درفرهاد وشیرین بیت بتان کاردان خوبان پرکار * درآغاز وفاها رند وخوش یار
وغمزهٔ پرکارده دیرلر محتشم کاشی بیت ساغر زده می آیی وکیفیت مستی * از غمزهٔ
صید افکنی پرکار تو پیداست ف پرکرده پی ت اشمش یورتمش وصاحب تجربه مولانا ظهوری
بیت بیای نواساز پرکرده پی * زخویشم تهی ساز و بردار نی ف برون شو کردن ت آچماز دن
ایش ایتمک حضرت مولانا مثنوی یه طعن ایدنلر حقنده بیورر بیت ای سک طاعن
توعوعو میکنی * طعن قرآنرا برون شو میکنی * وله قدس سره بیت او مجال راز دل کفتن
ندید * زو برون شو کرد ودر لاغش کشید ف برقدم ت یعنی دون وسفله طبع لواحد من الشعرا
بیت من ندیدم زبرقدم کرمی * کرتو دیدی سلام من برسان ف پشت پا زدن ت ترک
ایتمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت آنکو زند ز روی جفا پشت پای من * بوسم چو دامنش
باب اعتذار پای * وفارغ اولمق معناسنه خواجه سلمان بیت سرکویش هوس داری هوس
را پشت پایی زن * درین اندیشه بکر وشو دوعالم را قفاپایی زن * کتاب محمودی ده یوز
دوندرمک معناسنه منقولدر ف پشت اشقر ت روز بهترین کذا فی المحمودی * پشت
دادن * فرار ایتمک شیخ سعدی بیت مده تا توانی درین جنک پشت * که زنده است
سعدی که عشقش بکشت ف پشت نمودن ت مثله وله ایضا بیت سواری که درجنک بنمود
پشت * نه خود را که نام آوران را بکشت ف پشت کرمی ت ارقه ویروب حمایت ایلمک کمال
خجندی بیت اجل که شیوهٔ اوبی کنه کشیست مدام * به پشت کرمی آن غمزه میکند
کاری * یالکز ف پشتی ت دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت چو مطرح ارچه که افکنده ایم
بی سپریم * به پشتی تو چو مسند شویم سینه فرز * واستظهار معناسنه ده کلور بیت دو تو امند
حسام وقلم که خسرو عهد * به پشت کرمی این هردو کردن افرازند * وادانی واسافلدن
بری دولته نائل اولوب خلقه جور واذیت ایلسه ویاخود بر یره انتساب ایله ناهموار وضع ایلسه
فلان پشت کرمی کرد دیرلر ودخی بو معنایه سرکرانی کرد دخی دیرلر مولانا وحشی یزدی
* قطعه * شهادا این ناکسان زمانی * فغان زین خسیسان آخر زمانی * بصوف
سقرلاطشان پشت کرمی * بمردم زدستارشان سرکرانی ف پشت یافت ت قوت وقدرت
بولدی کذا فی المحمودی ف بنیاد عمر بریخ ت عمرده وفا یوق نیز آخر اولور کذا فی شرفنامه
ت بن دامان شبستان کن * یعنی مراقبه ایله دیمک اولور کذا فی المحمودی ف بند بستن ت
کوچ ایلمک ایضا منه ف بو الکاسم ت یعنی بو الفضول لواحد من الشعرا بیت کفتم که

روم بگوشهٔ بنشینم * هرگوشه زبوالکاشمی نیست خالی لغ بودنی بود ع اولاجق اولور خواجه سلمان بیت تدبیر چاره چیست درین درد غیر صبر * چون بودبودنی چه توان کرد غیر صبر لغ بوزیا بوی کنیم ع خانهٔ جدیدن تهنیه و تبریك ایله لم دیه جك یرده استعمال ایدرلر کذا فی المحمودی وغیر المعتبرات لغ پوستین اودرید ع یعنی انی غیبت ایلدی شیخ سعدی بیت روا باشد ار پوستینم درند * که طاقت ندارم که مغزم درند * پوستین کرد * یعنی غیبت ایلدی کذا فی المجمع لغ پوستین گرفت ع بودخی اول معنایه در ایضا منه لغ پوستین کندن ع مثله کذا فی کشف اللغه لغ پوست باز کرده ع یعنی ظاهر ایلدی کذا فی المحمودی پوست سك در روی ع یعنی بی ادب و بی حیا ایضا منه لغ پوشیده راز ع یعنی اسراری کزلو شیخ نظامی بیت خطی کش بزرگان نه انند باز * چه دانند طفلان پوشیده راز لغ پوشیده زنج ع حرامی و قطاع طریقدن کنایه در یول کسیجیلر بلنما مك ایچون یوزلرینی اورتلو طوتارلر لواحد من الشعرا * رباعیه * قاضی که بتزویر دزد پوشیده زنج * وز مکر و حیل نشسته بر منبر شیخ این کرمی وسردی که درومی بینی * یك نیمه ز آتش است و یك نیمه زنج لغ بوقلمون شد بهار ع بهار مزین اولدی کذا فی شرفنامه لغ پوکرفت ع غایت سرعتدن کنایه ایدرلر شیخ نظامی بیت شبه یو سکی داشت که چون پوکرفت * سایهٔ خورشید بر آهو گرفت لغ پولاد سنجان ع یعنی مبارزان و دلیران و شجیعان و بهادران کذا فی مجمع الفرس فی باب التاء المفتوحه لغ تا چه سر دارد نه خیال و نه فکر ایدر ابو المعانی بیت هرکز نبست نقش وفا از تو کس بدل * دارد عجب که عاشق بیچاره تا چه سر لغ تا خط ازرق ع پیاله وغیری زیاده طولو اولمقدن کنایه در اکثر باده ده استعمال اولنور کذا فی شرفنامه لغ تا خط بغداد ع مثله ایضا منها لغ تا خط جور مثلهما کذا فی المحمودی مذکور اوج لفظدن مراد اولنان معنی طلو اولمقدر لغ تب دارد ع یعنی خلط کلام ایدر مولانا لسانی بیت گفتم ای شوخ مرا آتش هجران توسوخت * گفت ای عاشق مسکین تو مگر تب داری لغ تب طلب کنی تب ندهد ع غایت خسیس بیا ندر تو کیمه کسه یه استمه سن و یرمز دیدکلریدر حکیم انوری بیت ای دل مطلب شربت صحت زنهار * زین قوم که تب میطلبی تب ندهد لغ تختهٔ اول ع یعنی لوح محفوظ کذا فی المحمودی لغ تختهٔ خاك یعنی روی زمین کذا فی شرفنامه لغ ترازوی پولاد سنجان ع نیزهٔ مبارزان شیخ نظامی بیت ترازوی پولاد سنجان بمیل * ز کفه بکفه همی راند سیل لغ ترجمان ع یعنی پیشکش مولانا هاتفی بیت پی سفره زانکه که نانش کشید * که در پیش خان ترجمانش کشید لغ تر دامن آلودهٔ معصیت ودخی معیوب معناسنه کذا فی شرفنامه لغ تر زبان ع حاضر جواب مولانا عرفی بیت چون درآید همت مطلب شکافت در سؤال * تر زبانی چون تمناخشك ماند درجواب لغ ترشد ع یعنی آلندی کمال خجندی * رباعیه * دیوان کمال یکی همی خواند * دیدم که دها نش پر شکر شد * از غایت لطف آبداری * حاسد سخنش شنید و ترشد * و بعضو راولدی معناسنه خواجه سلمان بیت رویم از دیده بخون ترشد و میدانستم * که روی من ازین دیده بلایی برسد لغ ترشود ع آلینور مصراعیدر شاه طاهر دکنی بیت ترشود لاله چو بر داغ دل پر خونش * بر زلب خنده کند غنچه و نرکس چشمك لغ ترکشت ع یعنی

یعنی ترشد شیخ اوحد الدین کرمانی بیت چو اوحدی سخن از آب دیده خواهد گفت * که پر نیست جد پیش مراز ترکشتن لغ ترکش ریخت ع یعنی مغلوب اولدی شیخ سعدی بیت چو دانست کز خصم نتوان گریخت * بنا کامی او نیز ترکش بریخت لغ تکلیف سمرقندی ع ترکیله قوزغون تکلیفی دیدکلری مضموندر ابو المعانی بیت یار با اغیار تنها سیر گلشن میکند * چون مرا بینند تکلیف سمرقندی کنند لغ تن آسا یدن ع خاموش اولمق کذا فی کشف اللغه لغ تن داد ع یعنی وجود ویردی خواجه سلمان بیت من جان نازنینم درداده تن بقا لب * اینجا بیار گشتم و انجا مدام بودم لغ تن دران دهد ع یعنی درتن بپوشد کذا فی جان بغداد لغ تن در دهد ع رضا ویرد حکیم انوری بیت پایهٔ قدر ترا از مه نشان میخواستم * گفت او کی در دهد تن را بدین خلقان خیام * بو معنایه خواجه سلمان بیت بردم کمان که هست میان ترا کنار * اما بکامیان تو تن درکمان دهد * بو بیتده اصلی او زرینه واقع اولمشدر وله ایضا بیت تن ده برضا که هرچه قضا بر تو نوشته است * از تو نشود دفع بتعوید و حمائل لغ تند و خند ع یعنی رخت و بخت کذا فی جامع الفرس لغ تن زدن ع خاموش اولمق مولانا جامی * رباعیه * جامی تن زن سخن طرازی تا چند افسونگری و سخن سازی تا چند * اظهار حقایق بسخن هست محال * ای ساده دل این خیال بازی تا چند لغ تن زد ع سوسدی و غائب اولدی معناسنه حکیم انوری بیت امروز روز عید و تو در شهر تن زدی * فردا تراچه گوید دستور و شهریاری لغ تن زند ع خاموش اولور شیخ عطار بیت عشق آتش در همه خرمن زند * او برفرقش نهند و تن زند لغ تن فرو داد ع مطیع اولدی اوحد الدین کرمانی بیت سر زنا چاری براورده به بی سامانی * تن زنا کامی فرو داده بدشمنکامی لغ تنك چشم ع آج کوزلی غزالی مشهدی بیت الهی کور کردی از کمال تنك چشمیها * که در چشمت بود خاك سیه کحل صفاهانی * بو معنایه خواجه حافظ بیت عاشقا نرا گر در آتش می بسوزد لطف یار * تنك چشمم گر نظر در چشمهٔ کوثر کنم * کاهی چشم محبوب وصفنده استعمال ایدرلر شیخ نظامی بیت می و مرغ و ریحان و آواز چنك تن تنك چشمان در اغوش تنك لغ تنك روی ع یوزی یمشق کمال اسمعیل بیت حق بگویم همه کس را در روی * گرچه از آب تنك روی ترم لغ تنك در برگیر ع قوجاغکه طوت کذا فی شرفنامه لغ تنك شراب ع یعنی بد مست شرابه تحملی اولمیان بابا نصیبی بیت آخر حسن این صنم راه زد این خراب را * بوی بس از می کهن بر تنك شراب را لغ تنك ظرف دخی بو معنایه در ابو طالب کلیم بیت بر تنك ظرف ست مینا هرزه خند افتاد جام * بد حریفانند دیگر می کشی تنها خوش است لغ تن کمان دهد ع طن تحصیل ایلدی کذا فی شرفنامه لغ تن نها د مطیع اولدی خواجه سلمان بیت قاضی چرخ میزند بی کنهم زخم برون * من چه کنم نهاده ام تن بقضای آسمان لغ تهی پای ع یوریمه ده یورك آت و کرك غیری شیخ نظامی بیت وهم تهی پای بسی ره نوشت * هم ز درش دست تهی رای کشت لغ تهی چشم ع آج کوزلو دیمکدر میر خسرو بیت وقتی غباری ز آستان بفرست روی چاکرت * تا کی تهی چشمم کند باد بیه ام خاك درت لغ تهی دو ع بوش یلن مولانا جامی بیت دوم براه غمت از غبار غیبتهی * بجستجوی تو چون من کسی تهی دو نیست * حکیم خاقانی بیت دل پرورد تهی

دو بروانی نرسید * خود روا بر سر این درد بکرمی نرسید ع تهی رای ج تدبیرده قصوری اولان کذا فی المجمع ع تهی روی ج یولسز کیدن و بمعنی سفر کذا فی المحمودی ع باب التاء المکسورة ع تیر اوداردی * آنك حمایتنده درزمان قدیمده پادشاهلر برکسنه یه امان ویرسه‌لر کندونك مخصوص اوقلرندن بر اوق ویرولر ایمش من بعد اول آدمه تعرض اولنماز ایمش حکیم خاقانی بیت یك حدنك از ترکش آن شحنهٔ بازار عشق * نزد عقل از بیم چرخ جانستان آورده ام ع تیر بازوی چرخ ج یعنی عطارد ودخی برنوع اوقدر کمان چرخله آتیلور کذا فی شرفنامه ع تیر پرتابی ج منزل اوقی اوحد الدین کرمانی بیت کشیدهٔ چوکمان دشمنی مراد بر * مراز پیش میفکن چو تیر پرتابی * بومعنایه خواجه حافظ بیت بیال وپر مرو انجا چو تیر پرتابی * هوا کرفت زمانی ولی بخاك نشست ع تیر چرخ ج برنوع اوقدر ابو المعانی بیت نکاه دو رامل کرده ام ببرج مراد * فلك مرا بستم همچو تیر چرخ انداخت ع تیر خاکی ج نشان اوقی کمال خجندی بیت تیر خاکی نبود درسم کدو رانداز * خاکیم من زخود دمدو رمیند از چنین ع تیر خورده کراز ج ترکیده اوقلنمش طوکوز دیرلر عبد الله هاتفی بیت کند حمله چون تیر خورده کرلز * شود فرض فرزانه را احتراز ع تیر روی ترکش ج یعنی حاضر وآماده اولمش هرنه اولورسه حکیم زکنا بیت ماچومی آییم درمیدان عشق * ناله تیر روی ترکش میکنم * طالب آملی بیت مارا غلوی زمزمه با معجز دمست * کان تیر روی ترکش عیسی مریمست ع تیرك زدن ج صو فسقیه‌دن یا خود یاردن قان آتیلوب حقد وغنه دیرلر مولانا هاتفی بیت چو خونی که تیرك زد ازفرقگاه * بلانرا برافراخت پر کلاه ع تیره کشت ج یعنی الم چکوب قساوتلندی مولانا جامی بیت تیره نا کشته دست اوکیرد * عذر اورا بلطف بپذیرد ع تیغ بند ج یعنی خدمتکار بابا فغانی بیت مصاحب نیستی بکندر فغانی زین می ومجلس * برون در طفیل تیغ بندان میتوان بودن ع تنین فلك ج یعنی رأس وذنب کذا فی شرفنامه ع باب التاء المضمومة ج ترکتاز کرد * یعنی چاپدی ابو المعانی بیت دلیران زهر سوشده جنك ساز * در آنجا که میکرده اند ترکتاز ع ترکی میکند ج ناسازلك واد بسزلك ایدر شیخ نظامی بیت دیکر چشم زنکی ترکی کرد * بعذر آمد چو هندوی جوانمرد ع تند رود ج یعنی شتابله کیدنه دیرلر لواحد من الشعرا بیت آنچنان تند رود در پی هیچ * کو بیا کار ضروری دارد ع تند عنان ج اشکون آتلی مولانا کاتبی بیت خلقی ستاده بر سر راهند منتظر * آن شهسوار تند عنان را خبر کنید ع تنك بزم ج ضمتینله مجلسده یاوه‌لك ایده نه دیرلر نظام استرآبادی بیت چون تنکان بزم من از می لعلی شفق * کوهر خویش راعیان ساخت سپهر کوهری ع تو بکردن خرد ج ضم خاء وسکون راو دال موقوفله شو حالکه کندوکی آدم صانور سن دیمکدر لواحد من الشعرا بیت پدرت کرد بود ومادر کرد * چون تو شاعر شدی بکردن خرد ع باب الثاء المفتوحة ج ثلاثه غساله * باده مجلسنده محبة ایچلان طلواوج اولسون بش اولسون خواجه حافظ بیت ساقی حدیث سرو وکل ولاله میرود * وین بحث باثلاثهٔ غساله میرود * استانبولی قنالی زاده علی افندی ترکی نظمه کتورمش مناسب محل اولمغین ایراد اولندی بیت قچن ثلاثه

ثلاثهٔ غساله‌یی ایدرسم نوش * اولور او چرله‌دن مضطرب سفینهٔ هوش ع باب الجیم المفتوحه ج چادر ترسا ج یعنی خورشید و شعاع خورشید کذا فی شرفنامه ع چادر لاجورد یعنی آسمان ودخی سبزه‌زار ایضا منها ع چادر اژدها ج یعنی عناصر اربعه ایضا منها ع چار تکبیر بر وزد ج بر نسنه‌دن فارغ اولمقدن کنایه‌در خواجه حافظ بیت من همانندم که وضو ساختم از چشمهٔ عشق * چار تکبیر زدم یکسره بر هرچه که هست ع چار تکبیر بر و کفت ج دخی اول معنایه‌در محمد عصار بیت بنه بر هفت دوزخ هفت تکبیر * بکو بر هشت جنت چار تکبیر ع چار خایه ج هر پرده عورت آلانه ومتعد دعورتی اولانه دیرلر مولانا امیدی بیت پیرانه سر که قد امیدی دوتا شده * از چار خایکی دوسه جا کتخدا شده ع چارم اسباب ج یعنی چار قوت که جاذبه وماسکه وهاضمه ودافعه کذا فی شرفنامه ع چار مبخ حیات ج یعنی عناصر اربعه کذا فی المحمودی ع چاشنی دل ج یعنی سخن کذا فی شرفنامه ع جام بر سنك زد توبهٔ نصوح ایله تائب اولدی ایضا منها ع جام فرعونی ج مجلسده بحث ایله ایچلن بیوك قدح که بردن ایچلسی ممکن دکل اصلنده بر بیوك قدح ایمش شویله که طلوسن درت آدم انجق قالدرر ایمش حکیم خاقانی بیت جام فرعونی اندر آر که صبح * دست موسی برارد از کهسار ع جامه بر قدش تنك آمد ج بر ینك طبیعتی طاریلوب مضطرب اولدقده دیرلر خواجه آصفی بیت هرکه آن یوسف کلبیرهن انداخت قبا * جامه بر قد عزیزان دکر تنك آمد ع جامهٔ خورشید یعنی زمین کذا فی شرفنامه ع جامه در انجانها د ج آنده وفات ایلدی معین الدین شیرازی بیت شد دلق مرصع کرو باده وشادیم * آخر بسر کوی مغان جامه نهادیم ع جامهٔ دال وکل ج برنوع قماشدر که زمینی دال وزمانی کل نقشی اولور مولانا هزاری بیت نباشد جامهٔ دال وکل شاهی هوس مارا * که بر تن نعل وداغ حسرت ودرد تو بس مارا ع جامه در نیل زد ج یاس وماتمدن کنایه‌در مولانا جامی بیت ز مصر ار چه اوکوس تحویل زد * که مصر از غمش جامه در نیل زد ع جامهٔ فتحی ج برنوع اینجه قماشدر طالب آملی بیت جامهٔ فتحست بر تن کسوت داغ والم * وارکون بختم شکون دارد سیه پوشی مرا ع جامه قبا کرد ج رازین آچدی خواجه حافظ بیت چون کل از نکهت او جامه قبا کن حافظ * وان قبا در ره آن قامت چالاك انداز ع جام هلالی ج هلال ماهه مشابه بر قدحدر خواجه حافظ بیت عشق من باخط مشکین تو امروزی نیست * دیر کاهست کزین جام هلالی مستم ع جان بر میان ج حاضر ومستعد دیمکدر کذا فی شرفنامه ع جان درازی ج طول عمردن کنایه‌در خواجه سلمان بیت از بهر جان درازی او ساکنان خاك * بکشاده دستها همه چون سرو چون چنار ع جان در آستین داشت ج باشن اورتایه قودی خواجه حافظ بیت حریم عشق را درکه بسی بالاتر از عقلست * کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد ع جان کرو وجامه کرو ج جان وباش یولکه فدا مولانا طوسی بیت جان وتن رهن می ناب کن از من بشنو * مثل اینست دلا جان کرو وجامه کرو ع جان من وجان شما ج سزکله بزصاغ اولهلم خواجه حافظ بیت دل خرابی میکند دلدار را آکه کنید * زینهار ای دوستان جان من وجان شما * شرفنامه‌ده اتحاد محبتدن عبارتدر وبعض نسخه‌ده قسم اولوب سزك وبزم جانمز حقی

ایچون دیکمدر چب دادن یاره یه چالدی وصاودی * مصرع * چب دادبتازاوترا خواست
دل من جدا کردن طوار با غلقدن عبارتدر محتشم کاشی بیت دکر نبرمکه عیش
طول شب خواهی * فلك جدا کند دست و پای توسن خود * مولانا ظهوری بیت رخش
کلکم ملك معنی را به پیمودی تمام * رشتهٔ شغل کتابت کرنمی بودی جدار چراغ چرخ
چارم حضرت عیسی علیه السلام ابوالمعانی در نعت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیت
چراغ چرخ چارم کر نکیرد شعله از نورش * نیا ویزد چراغ معجزه طاق رسالت را چراغ
در زیر دامان شاهدی یا نمده حاضر کمال خجندی بیت نشان شبرو ان دارد سر زلف
پریشانش * دلیل روشنست اینکه چراغی زیر دامانش چراغ مغان یعنی شراب کذا
فی شرفنامه چرب آخور یعنی فراخئ عیش کذا فی المحمودی چرب پهلو یعنی سمور
حکیم خاقانی بیت از سفر می آیم و در راه صید افکنده ایم * هست صید چرب پهلو کارمغان
آورده ایم چرب و خشك یعنی نیك و بد و زیاده و نقصان کذا فی شرفنامه چرخ اکر
لکام خاید فلك اکر مراد اوزره اولمزسه ابوالمعانی بیت زیر احکام آوری با چوب شرع * راه
امرت چرخ اکر خاید لکام چرخ ترساجامه یعنی آسمان دنیا کذا فی شرفنامه چرخ زرین
لکام و چرخ زرین کاسه یعنی آسمان چهارم ایضا منها چرخ صوفی جامه یعنی آسمان
ایضا منها چشما رو زنان عجم عروسدن زخم چشم دفعی ایچون بر بیوك دستی بی مزین
و منقش ایدوب اکابری ایچنه اقچه و اصاغری نقل طولدروب بر یوکسك یردن اشاغی
اتارلر فقیر یاوب ایچنده کی طاغلدقده یغما ایدرلر شیخ سعدی بیت چو چشمار وانکه خورند
از تو سفیر * که از بام پنجه کرفتی بزیر چشم آسمان کورست نا اهل دولت و نعمتده و اهل
فقر و مذلتده اولقده ضرب ایدرلر بیت رای بیند و با مهر و ماه خویش می نازد * کنون
روشن شد اینمعنی که چشم آسمان کورست چشم بنام یعنی تعویذ شمس فخری بیت
هرکه با حرز مدح او باشد * نبود حاجتش بچشم بنام چشم پناه مثله ابوالمعانی بیت
فلك از بهر حفظ جاه و ذاتش * ز پروین ساخته چشم پناهش چشم دارد یعنی امید
ایدر خواجه حافظ بیت چشم انعام مدارید ز انعامی چند * چشم دارم که بجاه از همه افزون
باشی چشم دریده یوزی کوزی آچلمش ایضا له بیت شوخی نرکس بیش چشم تو بشکفت
چشم دریده ادب نکاه ندارد چشم راسیه کرد ترکیده کوز قرارتدی دیدکلریدر مولانا
هاتفی بیت کرده در چینان آلوده خشم * بتاراج هندی سیه کرده چشم چشم زدن
فراغت ایتمك حسن بیك نازکی بیت ای دل از چشم میزنی ز بلا * چشم بردوز از ان بلا انکیز
چشم شب پرید مطلوبندن خبر آلدی خواجه آصفی بیت در کلستان چو نسیم تو وزیدن
کیرد چشم نرکس بسر سبزه بریدن کیرد چشمش چهید مثله کمال خجندی بیت جان من میر قصد
از شادی مکر یار آمده است * میچهد چشم همانا وقت دیدار آمده است چشم شب پیمای
چشم بیدار یعنی اویخوسز قالمش کذا فی شرفنامه چشمش را آب داد برکمسنه استدیکی
کمسنه یی کور دکده ایرادایدرلر حکیم انوری بیت بیا کز کار رخت چشم جهان بین را دهم آبی
بکار از جهان هرچه آورند بیش مارا چشمش مرساد کوز دکمسون کذا فی شرفنامه

چشم غزال شراب ایله طلو قدح مولانا صائب بیت خمار من نشکست از ایاغ چشم
غزال * فزود داغ جنونم ز داغ چشم غزال چشم فرنکی یعنی کوزلك لواحد من الشعرا
بیت ز بهر دیدن روی تو روز و شب حمام * هزار چشم فرنکی نهاده بر در و بام چشم کاوانه
یعنی چشم فراخ بر نوع ایری بیاضی چوق کوز کذا فی شرفنامه چشمك زن کینه لو نظر
مولانا جامی بیت چشم از ابهام کند چشمك زن * فتنه در انجمن و وهم فکن چشمك زد
کوز قیپدی مولانا صائب بیت میزند هر قطره باران چشمکی بر ساقیان * کاینچنین روزی
چرا پیمانها سرشار نیست چشم کس بیهوده نکرنیست هر کسك بردردی وار شیخ نظامی
بیت بپرسید از و کین کریه از چیست * بکفتا چشم کس بیهده نکرنیست چشم چشمها
دیده یعنی کوردم کوردم عصمت بخاری بیت دلم چندین فسون از چشم ترکان بلا دیده *
فریبم چون دهد نرکس که چشم چشمها دیده چشمهٔ تدبیر یعنی مغز سر قوت مفکره دن
کنایه در کذا فی شرفنامه چشمه در ماهی روان یعنی آفتاب در برج حوت ایضا منها
چشمهٔ سیماب روزدن و آفتابدن کنایه در ایضا منها چشمهٔ هفت اختر منازل
قمردن بر منزله دریدیار دیدکلری ایضا منها چشمهٔ هفت سر مثله جلال هریسه پز
استاد طباخ دیمکدر کذا فی المحمودی جمشید ماهی کیر یعنی حضرت سلیمان علی نبینا
و علیه السلام و آفتاب در برج حوت کشتن که اول وقت ایام شتا اولور کذا فی شرفنامه چناری
و کدویی ایکی نسنه نك میاننده مناسبت اولمدقده ضرب ایدرلر کمال خجندی * نظم *
دریاب کمال این سخن نازك و باریك * آزرده مکن خاطرت از کس سر مویی * کز با تو برابر
زند آن صوفی اقرع * یادست مراد رحق او بیت نکویی * بد خواه تو خود ابن زکی چو تواند
لیکن مثلست اینکه چناری و کدویی * میر خسرو بیت کدو در صحن بستان چیست یاری *
که جوید سر بلندی با چناری * خواجه سلمان دخی دیمشدر بیت کر سرو پیش قد تو زد لاف
همسری * آنرا چمن حدیث چنار و کدو کرفت جنك زرکری ترکیده قصاب جنکی دیدکلری
معنایه در محتشم کاشی بیت کرده ای بت تا بکی این جنکهای زرکری * از تو ضایع ناوك
بیداد و از من تیر آه جوهر علوی یعنی آسمان کذا فی شرفنامه جو نماندست یعنی
اولکی حال یوق شیخ نظامی بیت شعیری زان شعار نو نماندست * و کرتا زی ندانی
جو نماندست جهار تابش ارکان یعنی عناصر اربعه کذا فی شرفنامه جهار دریچه
یعنی حواس اربعه که چشم و کوش و بینی و دهان در کذا فی شرفنامه جهار کرکس بو دخی
عناصر اربعه دن کنایه در ایضا منها جهار کهر بو دخی معنای مذکوره در خواجه سلمان
بیت هفت اختر و جهار کهر در مصیبتند * و احسرتا خلاصهٔ هفت و جهار کو جهار
کوشه یعنی تابوت کذا فی شرفنامه جهار میخ کند یعنی لواطه میکند کذا فی مجمع
الفرس جهار نظم یعنی عناصر اربعه کذا فی شرفنامه جهار هفته یعنی ناچیز و نابود
کذا فی مؤید الفضلا چهره دل آغوش کرد یعنی یوزین النه آلدی طالب آملی
بیت بستوری مشوای زن نومید از وصال او * که این شاهد لقا بین چهره در آغوش
می آید * بو بیتدن یوزه چقار معناسی دخی استنباط اولنور چهره کشا یعنی نقاش

ومصور خواجه سلمان بیت ورق دفتر نقاش فر وشوکه کنون * باد بر هر طرفی چهره
کشایی دارد ؏ چهره نشد ؏ صورت ویرمدی مولانا هاشمی بیت ای غنچه دهن چهره
نشد پیش تو یوسف * با آنکه زکل چهره واز غنچه دهن داشت ؏ باب الجیم المکسورة ؏
جکر کربه خورده است * برقیمتلو نسنه ضایع اولدقده ایراد ایدرلر شیخ نظامی بیت کشت
؏ آن شیر سك از کربه مرد * مرد دران غم که جکر کربه خورد ؏ جهان دیده بسیار کوید
دروغ ؏ چوق کزن چوق بیلور شیخ سعدی * قطعه * غریبی کرت ماست پیش آورد *
دو پیمانه آبست ویك چمچه دوغ * خطایی کر از من شنیدی بجش * جهان دیده بسیار کوید
دروغ ؏ چه سکست ؏ نه وجودی ونه حدی وار در مولانا جامی بیت زین پوست شدم
چو نافهٔ مشکین * اینجا چه سکست آهوی چین ؏ چه طرف بست ؏ نه فائده کوردی
خواجه سلمان * مصرع * تا من زکر چه طرف خواهم بست ؏ چیره دست ؏ الی اوز
ودخی پهلوان وچابکدست میر خسرو بیت مسلمان چیره دست وهندوان رام * ندانستی
کس از جنس مغل نام * ضدی خیره دست در وچیره نك اصل معنای موضوعی هندستانه
برنوع دستار دردر تکلم مشفقی بخاری * قطعه * عرصهٔ هند شکرستانی نیست * طوطیانش
شکر فروش همه * مکسانش چو هندویان سیاه * چیره بندو تکوچه پوش همه ؏ چیره
شدن ؏ حاضر وآماده اولمق حکیم فردوسی بیت پذیره شدن را چو چیره شدند * سپاه
وسپهبد پذیره شدند ؏ چین انداز د بچهره ؏ یعنی مخالف اولور کذا فی شرفنامه ؏ چین قبا ؏
انضافتله قفتان پکنه اولان بکلم ظهیر فاریابی بیت تند باد اجل پریشان کرد * زلف مشکین
وچین دستارش ؏ چینی نواز ؏ فنجان چالجی ظهوری بیت زغلغل صراحیست چینی نواز *
دهان قدح مانده از خنده باز ؏ باب الجیم المضمومة ؏ جبهٔ خورشید وماه * یعنی روز
وشب کذا فی شرفنامه ؏ جنبش اول ؏ یعنی ابتداء حرکت قلم قدرت واول حرکت افلاك
وحرکت سیارات از برج حمل کذا فی شرفنامه ؏ چوب بر درخت خوشست ؏ هرشی محلنده
اولور وهر نسنه یرنده ایو در مولانا جامی بیت دل نهادم بر جفا چون دیدم آن قد بلند *
بر درخت آن به که بیند مرد عاقل چوب را ؏ چوب در آبست ؏ ادبسزی تأدیب ایدرلر دیه جك
یرده ضرب ایدرلر مولانا کاتبی بیت بدورقد توسروی کشیده برلب جو قد * زعکس خویشتن
اورا هزار چوب در آبست ؏ چوب قیلغه ؏ عسس دکنکی وچاوش چوکانی که آنکله هجوم خلقی
منع ایدرلر شریف تبریزی بیت بچوب قیلغه کو قاف شوکه تا کوبند * بلند مرتبه مستوفی
باستحقاق ؏ چوبك زن ؏ یعنی پاسبان بودیار دده غایت متعارفدر حکیم خاقانی بیت
چوبك زن بام تست کردون * با این همه دیدهای بیدار ؏ چو مهره درششدر ؏ یعنی عاجز
وفرومانده کذا فی المحمودی ؏ چون آخر حرفست در ابجد ؏ یعنی بلبل اول مناسبتله که
آخر ابجدکه غین حرفیدر عددی هزار در هزار ایسه بلبلدر کذا فی شرفنامه ؏ چون چشم
سوزن ؏ بر نسنه نك زیاده تنکلکندن کنایه در کذا فی المحمودی ؏ چون ماه چهار هفته ؏
یعنی ناچیز ومعدوم اول مناسبتله که درت هفته ده آی تمام اولوب هلالدن بر کیجه مقدم
محاق اولور کورنمز کذا فی شرفنامه ؏ جوینده یابنده است ؏ یعنی ترکیده آراین

مولاسن بولور دیدکلریدر مولانا دهکی بیت چنین زد مثل شاه کوینده کان * که جوینده کانند
یابنده کان * حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت کر کران وکر شتابنده بود * عاقبت
جوینده یابنده بود ؏ باب الحاء المهملة المفتوحة ؏ حاضر قندیل باش ؏ غافل اولمه بصیرت
اوزره اول نته کیم سید نسیمی شیخی فضل الله ولیدن اذن سیاحت طلب ایلدکده کشف طریقیله
بیورمشلر بیت کر بسفر میروی از حلب اندیشه کن * ور بحلب میروی حاضر قندیل
باش * ومولانا کاتبی دیمشدر بیت در زیارتها شبان تا روز میسوزم چو شمع * دود آه من
ببین وحاضر قندیل باش ؏ حاضردم باش ؏ دخی بو معنایه در ومتنبه ومتیقظ اول
دیمك اولور مولانا کاتبی بیت ایدل همه دم همدم ارباب ندم باش * خون میرود از دیده
من حاضردم باش * وغافل اولمه معناسنه کمال خجندی بیت غمزه اش آنکه کمال حاضردم
باش * شیشه نکهدار از ان شخص که مستست ؏ حال کرد ؏ یعنی وجد وشوقه کلدی
مولانا نحیفی بیت مجنون سنك کعبه سیه دید وحال کرد * کویا که خال عارض لیلی خیال
کرد * خواجه آصفی بیت مجنون براوج قرص قمر دید وحال کرد * کویا کماج خیمهٔ لیلی
خیال کرد * بو معنایی مؤید صائب دخی دیمشدر بیت مجنون نظر بشوخئ چشم غزال
کرد * یاد آمدش زوحشت لیلی وحال کرد ؏ حرف کیر ؏ اکسك طونیجی وسوزك
سقط وغلطنی آرایجی شیخ سعدی بیت بکویند ازین حرفکیران هزار * که سعدی نه اهلست
وآموزکار * شرفنامه ده عیب کیر معناسنه در ؏ حبایل شیطان ؏ یعنی زنان کذا فی
شرفنامه ؏ حریف آب دندان ؏ حلوا کبی لطیف دیمك اولور محمد عصار بیت انارش
چون لب دلدار خندان * ظریفانرا حریف اب دندان ؏ بعض نسخه ده حریف آب دندان
طبعه موافق نسنه معناسنه مرویدر ومحمد عصارك بیت مرقومی ایراد ایلمشلر ودخی عاشقه رام
ووفادار اولان محبوبه دیرلر حکیم خاقانی بیت شاهدان آب دندان آمده در کار آب * فتنه را
از خواب خوش دندان کنان انکیخته ؏ حریف کاو بر ؏ یعنی روزکار غدار کذا فی شرفنامه
؏ حلقه بر در زد ؏ یعنی مضطرب اولدی خواجه سلمان بیت چشم او هر لحظه مستانرا
بر میزند * شور عشقش عاشقانرا حلقه بر در میزند ؏ حلقه بکوش ؏ یعنی بندهٔ مطیع
کمال خجندی بیت زائر کعبه را بکو حلقه بکوش این درم * کوش که میکنند ذکر حجاز میکنی
؏ حلقهٔ سودا ؏ بازرکانلرك بیع وشرا ایچون عقد ایتدکلری مجلس خواجه سلمان
بیت مرسحر در حلقهٔ سودای شام طره ات * بار چین بکشاده باد صبح ومشك ارزان شده
؏ حلوا ازدیك چو پین خورد ؏ بر کسنه یه زحمتسز دولت ومشقتسز نعمت حاصل اولدقده
حقنده ایراد ایدرلر کمال خجندی * رباعیه * در باغ ببین تو کونه کون برك ونوا * زان برك ونوا
آرزوی طبع روا * برخیز وبیا ومیوهٔ از شاخ مخور * کر خورده نهٔ زدیك چو پین حلوا
؏ حلوای بی دود ؏ زحمتسز حصوله کلن نسنه وقازانلمش ماله مالك اولدقده ایراد ایدرلر
کمال خجندی بیت بخشی از خوان ملاحت بجکر سوخته را * بده امروز که حلوای لبت
بیدودست ؏ حلوا مخور ؏ خلط کلام ایتمه حضرت مولانا بیت کر سخن خواهی که کویی
چون شکر * صبر کن از حرص واین حلوا مخور ؏ حلوا میخورد ؏ یعنی خلط کلام ایدر ویاوه

صو پاردیمکدر حوادث افیون خورد یعنی فتنه باصلدی کذا فی شرفنامه حوض
ترسا اوزم صقیلان تکنه که ایچنده اوزم عصر ایدرلر باب الخاء المضمومة حسن کلوسوز
یعنی بی بدل و بی نظیر ممتاز حسن که کورن مفتون اولور طالب آملی بیت تا نکو بیم که در عرصه
نشان نیست ز حسن * حسن بسیار ولی حسن کلوسوز کم است حقه های مینا فام
یعنی افلاك کذا فی شرفنامه حلهٔ ادم یعنی سبزه و سبزه زار ایضا منها حلی بند آب
سبزه یی آب ایله بزه یجی و صدفه آبی ابچو ایدیجی کذا فی شرفنامه حور از وست یعنی
روح از وست ایضا منها باب الخاء المفتوحة خاتم وحی کسر تاء مثنات ایله یعنی
سرور کائنات و مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم خاتم کویا فتح تاء مثناة ایله دهن
دلبران کذا فی شرفنامه خارای عبائی برنوعه قیمتلی لطیف موجه دار قماشدر ایضا منها
خارای صاحبی بودخی بر لطیف قماشدر مثل اول ایضا منها خاتون عرب کعبهٔ معظمه
ایضا منها خاتون کائنات مثله ایضا منها خار زمانه با خرماست هر محنتك یعنی
هر عسرك یسری اولوردیمکدر ابو المعانی بیت اکر درخت امل بار ورنمی باشد * مشو ملول
که خار زمانه با خرماست خارکن فتح کافله عاشق بلادیده و مزد محنت کشیده اوحد الدین
کرمانی * رباعیه * دل بندهٔ بوی عنبر آمیز کاست * جان چاکر عارض دلاویز کاست * یا بلبل که
هزار خارکن بندهٔ اوست * او نیز غلام خار سر تیز کاست خاطرکشا یعنی خاطرشکن
مولانا ظهیری * مثنوی * همه کرك طبعان و ضرغام کین * همه زیردستان و بالانشین *
بخاطرکشایی سراسر کره * چو دنبال عقرب کره بر کره خاك برلب مالید اول دکلدن
کلدی کمال اسمعیل * رباعیه * خاك سر کوی آن بت مشکین خالی * می بوسیدم دوش
باامید وصال * پنهان ز رقیب آمد و در کوشم کفت * می خور غم او و خاك برلب ممال
خاکدان غرور یعنی دنیا کذا فی شرفنامه خاك رنکین یعنی التون ایضا منها خاك
شد یعنی خور و ذلیل اولدی ایضا منها ابو المعانی بیت هر که باامیدشان دل چاك شد *
بود راین سفلکانرا خاك شد خاك و باد تست سنك بنده ك و سنك قاصدکدر کذا فی
شرفنامه خاك تست بودخی بویله در خاك و آب تست دخی بو معنایه در خانه
بدوش درویش بی نوا و لاابالی مشرب خوش نشین دخی دیرلر مولانا وحشیٔ یزدی
بیت ما مردمان خانه بدوشیم و خوش نشین * نی زان کروه خانه نکهدار عالمیم خاك
بر دهان انداخت بجا بندن سکوت ایلدی مثالی خواجه حافظ بیت ز شرم آنکه
بروی تو نسبتش کردند * سمن بدست صبا خاك بر دهان انداخت خاك
بدهن دخی دیرلر مثالی مولانا جامی * رباعیه * ای کز غمش افتاده چاکت بکفن
آلوده مکن ضمیر پاکت بسخن * چون لاله توان بوده بکوش پس ازین * کز لب بسخن کشایی
خاکت بدهن خانه برانداز یعنی خانه خراب ایدیجی و دخی امر اولور کذا فی شرفنامه
خانه پرداز یعنی خانه برانداز و دخی امر اولور ایضا کذا فی المحمودی خانه فروش
تارك دنیا و مجرد پاك کذا فی شرفنامه خانه بهندو که سپردست اوغری یه کیم امانت
ویرور شیخ نظامی بیت غارت ازین ترك نبردست کس * خانه بهندو نه سپردست کس

خانه سیاه شده است ماتمده اولمقدن کنایه در خواجه سلمان بیت بدان دو چشم مکحل
نظر در آینه کن * ببین که خانهٔ مردم چرا شده است سیاه خانه پرور ناز ایله بسلنمش
خواجه حافظ بیت کفتمش مکذر زمانی کفت معذورم بدار * خانه پروردی چه تاب آرد غم
چندین غریب خبر کرم شد خبر شایع اولدی شیخ نظامی بیت خبر کرم شد در همه
مرز بوم * که آمد برون اژدهایی بروم خردل کسر دال ایله نامرد و ناکس معناسنه
خرطبع دخی دیرلر کذا فی شرفنامه خر رفت و رسن برد ازاله سی لازم اولان ایله
بر لازم شی بیله کتدکده ضرب ایدرلر کمال خجندی بیت بستاند رقیبم سر زلفت بکف و رفت *
نوشد مثل کهنه که خر رفت و رسن برد خر رابعروسی خواندند مکر آب و هیزم لازم آمده
ترکیده اشکی دوکونه اوقشلریاصو اکسلك یا اودون شیخ نظامی بیت خر را کسی در عروسی
نخواند * مکر آن زمان آب و هیزم نماند خر ظریف نزاکتدن بی خبر اولان کمسنه
نزاکت خروج و صرف ایتدکده ضرب ایدرلر وحشیٔ یزدی بیت وحشی بدست چند توان
بست خردرا * از خر ظریف شهر میندیش زنهار خر کدا ابرام ایله دلنجیلك ایدوب
نسنه استینه دیرلر شیخ نظامی بیت یاوه طبعان خر کدایی زا * چه عجب بخل میکنند
مردم * نته کیم یوز قراردوب شی استینه بز کدا دیرلر مولانا آصفی بیت میشود هر دم بحسن
روی او کل بز کدا * عندلیب خوش نوا باشد طفیلی از هزار خرکه سنجاب یعنی آسمان
کذا فی شرفنامه خسپوش نفاق و ریادن کنایه در کذا فی مجمع الفرس خسپوش
کردن ظاهر و معلوم اولان نسنه یی ستر ایتمکه دیرلر کذا فی المحمودی خس در دهن
کرفته یعنی عاجز اولمش کذا فی مؤید الفضلا خط بجهان کش تارك دنیا اول کذا
فی المشکلات خط بر کردن کشید اطاعت امر ایلدی ابو المعانی بیت سرا آنکه که اندازد
بشمشیر جفای خود * بکش برکردنم اول خطی از خاکپای خود * دیار عجمده قاعدهٔ
قدیمه بودر که مقتولك ابتدا اکردنه جلاد بر خط چکوب و کوزلرین باغلیوب نطع ریك
اوزره اوتوردوب ایکی اوچ دفعه اذن طلب ایدوب بعده قتل ایدر مقتولك کوزی باغلندیغنه
خواجه آصفی بیت قاتل من چشم می بندد دم بسمل مرا * تا بماند آرزوی روی او در دل مرا *
و نطع ریك دوشندیکنه شیخ نظامی بیت نطع بیفکند بر و ریك ریخت * دیو ز دیوانکیش
میکریخت خط بطلان خط سقیم اوزره چکیلان خط کمال اسمعیل بیت هر که چون
نقطهٔ نه دایرهٔ حکمت اوست * زود باشد که کشندش خط بطلان بر سر * بو معنایی مؤید
طالب کلیم بیت مجنب دست کهرپاش فیض کستر او * ز موجها خط بطلان کشیده بردریا
خط خطا دخی بو معنایه در مولانا کاتبی بیت آنکه او خط خطا بر اهل سودا میکشد *
روسیه کردد اکر بیند بچشم این خال را خط بیزاری مثله کمال اسمعیل بیت لاجرم میکشم
بتو مندی * بر سر فضل خط بیزاری خط نسخ مثله رباضیٔ سمرقندی بیت بی تو خط نسخ
بر حرف بقا خواهم کشید * رخت تمکینم ازین دار فنا خواهم کشید خط بغداد کنار جام
جمده اولان خطوط سبعه نك انتهاسنده اولان خط در که طلوا اولمقدن کنایه در خواجه سلمان
بیت وقت صبحست و لب دجله و انفاس بهار * ای پسر کشتیٔ می تا خط بغداد بیار *

وسنورمعناسنه خط يالكزا يراداولنور وله ايضا بيت دراماں تيغ حكمت خطهٔ ايران زمين
باد تا خط خطا والله اعلم بالصواب * يعنى ايران سنورى خطا سنورينه دك ﮒ خط ساغر
يعنى خط بغداد مير حسن دهلوى بيت خط ساغر بجاكه بكرفتست * دل من از كتابت اشعار
خم باش ﭼ مطيع ومنقاد اول مولانا دهكى بيت صوفى كه سر از جرعه كشد كر تو دهى مى *
چون چنك كشد هر كس از سينه كه خم باش ﮒ خم زد ﭼ سيكه رك قاچدى مولانا بزمى بيت
كشت بردامن افلاك نمايان مه عيد * خم ابروى تو راديد وروان بس خم زد * فارغ اولق
معناسنه ده استعمال ايدرلر مولانا جامى بيت بيا تا زهر خيره كى خم زنيم * زمانى بهم از
صفادم زنيم ﮒ خم ندهد ﭼ دفع ورده قادر دكلدر حكيم انورى بيت شاهى كه چو كردند
قران پيلك دستش * البته كمان خم ندهد حكم قرانرا ﮒ خميرمايه ﭼ اصل ومنشأ وطينت
كمال اسمعيل بيت پيرى خميرمايهٔ هر كست وين عجب * از موى كس شنيد كه آيد برون خمير
محتشم كاشى بيت دلم كه بى تو لكد كوب محنت والمست * خمير مايهٔ چندين هزار درد
وغمست ﮒ خنجرامام ﭼ اول كمسنه حقنده ضرب ايدرلركه بر مجلسدن طرد ورد ايتمكه كتمز
هر ورده عار سزلق ايله ثقلت ايدرا بو المعانى بيت چندان كه شود ثقلت او مجلس عرفان * كويا كه
شده فى المثل او خنجر امام ﮒ خنجر امام اكا ديرلركه شمر ذى الجوشن ديدكلرى شخص قاتله الله
حضرت سعيد شهيد امير المؤمنين امام حسين بن امام على رضى الله عنهمايى شهيد ايتدوكى
خنجر بو وجهله يانندن آيرلمق واقع اولمغله ضرب مثل ايلمشلردر ﮒ خنده دردل شكن ﭼ مرادم
حاصل ايله ديمكدن كنايه در كمال اسمعيل بيت تاكى ورق عمر بغم در شكنم * وين خندهٔ مى
دردل ساغر شكنم ﮒ خنده خريش ﭼ اول خنده دركه سخره واستهزا ايله اوله كذا فى شرفنامه
خنك كردن ﭼ فتح نون ايله لطيفه ومزاح ايتمك شاه طاهر دكنى بيت زاغ كيرد همه از بلبل
شوريده كلاغ * برك پژمرده كند با كل صد برك خنك ﮒ خواب خركوش ﭼ غفلت ويرمك
وآلدامق تركيبنده دخى بو معنايه طوشان اويقوسى ويردى ديرلر مراد آلدادى ديمكدر كذا فى
شرفنامه ﮒ خوابكاه غول ﭼ يعنى دنيا ايضا منها ﮒ خواركار ﭼ واو معدوله ايله يعنى
ستمكار منوجهرى بيت تو خواركار تركى ومن بردبار عشق * زشتست خواركارى وخوبست
بردبار ﮒ خير الحركات ﭼ يعنى صوم وصلاة وعبادات وطاعات كذا فى شرفنامه ﮒ خير العمل
يعنى فكر در صفات الله تعالى وقدرته وجلال وعظمت كبريائه جل شانه وعم نواله ايضا منها
ﮒ خيمه برون زد ﭼ يعنى طشره چيقدى مولانا جامى بيت خيمه برون زد زحد ودصفات *
پردهٔ اوشد تتق نور ذات * بو بيتده لازمى ايله تعبير اولنمشدر وله ايضا بيت لهم از شعلهٔ
شوق آبلهٔ پر خون زد * بهر پا بوس تو جان خيمه زتن بيرون زد ﮒ خيمه برون زد ﭼ انله ير ايتدى
وحشى يزدى بيت پاك سازاز غير دل وز خود تهى شو چون حباب * كز سبكروحى تواند
خيمه زد بر روى آب ﮒ باب الخاء المعجمة المكسورة ﮒ خرد در خطست ﭼ عقل زائل اولوب
بيهوش اولمغه ديرلر ابو المعانى بيت نماند طاقت كفتار در هوش * خرد در خط شده از
جور بيهوش ﮒ خرقه درانداختن ﭼ كناهه اعتراف ايتمك وعاجزانه تسليم ايتمك كذا فى
شرفنامه ﮒ خرقه درانداز ﭼ يعنى مجرد اول ايضا منها ﮒ خرقه كردن ﭼ يعنى چاك وپاره پاره

پاره ايتمك كذا فى المحمودى ﮒ خرقه سوخت ﭼ خصومت وغوغا اوتى بر طرف ايلدى خواجه
حافظ بيت ماجرا كم كن وبازا كه مرا مردم چشم * خرقه از سر بدر آورد وبشكرانه بسوخت
خشم بيهودانه ﭼ جاهلانه محاوره وبى اصل وبيهوده غوغا ايلك حضرت مولانا بيت از بغل
اونيز طومارى نمود * تا بر آمد هر دو را خشم بهود ﮒ خط اول وخط كل ﭼ يعنى عرش مجيد
كذا فى شرفنامه ﮒ خيره دست ﭼ ذكرى مرور ايدن چيره دستك ضديدر كمال اسمعيل
بيت دست سخن ز دامن مدح تو كوته است * خيره چرا دراز كنم قيل وقال را ﮒ خيره سر ﭼ
ابله واحمق وسرسم مولانا هاتفى بيت شب تيره بخشش ازان تيره تر * سراسيمه كرديد ازان
خيره سر ﮒ خيره شير ﭼ غضبناك وخشم آلود وله ايضا منها بيت باين خيره شايدكه اين
خيره شير * رود جانب صيد ديكر دلير ﮒ خيره كش ﭼ ضم كافله مثل خيره سر وله بيت
چو صاحبقران ديد كان خيره كش * نه آزرم ونى وهم دارد نه هش ﮒ باب الخاء المعجمة
المضمومة ﭼ خدا دوران ﭼ ضم دال وواو معروفله ظالمان وفاسقان كذا فى شرفنامه
خدايى فروشان ﭼ اهل لعنت كه دعواى خدايى ايدرلر ايضا منها ﮒ خرده دان ﭼ غايت دقيق
فكرلى مولانا عرفى بيت كين را بهر مفروش اى عشق دوست دشمن * زين بهترك فرا كير
يا ران خرده دانرا ﮒ خرده كير ﭼ سوزده وغيريده اكسك طوتيجى شيخ سعدى بيت توان
كفت با اين حقايق شناس * ولى خرده كيرند اهل قياس * وطعن ودخل ايديجى معناسنه
خواجه حافظ بيت بروای زاهد وبر دردكشان خورده مكير * كه ندادند جز اين تحفه بما
روز الست ﮒ خشك باختن ﭼ رهنسز قمار ويرداويناماق كمال اسمعيل بيت چشم من با رخ
تو هر دو جهان * خشك مى باز دو ترمى ماند ﮒ خشك با خشك نكيرد ﭼ قورى ايدن قورى يه
نسنه بولاشمز ديدكلرى مثلدر شوقى يزدى بيت چوب وتسبيح زهد سنىٔ زاهد دورست *
خشك با خشك نكيرد مثل مشهورست ﮒ خشك ريش ﭼ يعنى عذر وبهانه حكيم انورى
بيت خشك ريشت كند فلك ميذير * تا برد خشك وتر زحوت وحمل * حسن بيك انسى
بيت آن شوخ ميبرد بكلستان رقيب را * ما را بخشك ريش دهد صد فريب را *
خشك سر ﭼ يعنى ديوانه سر كذا فى شرفنامه ﮒ خشك مغز ﭼ مثله ايضا منها ﮒ خشك
وتر ﭼ يعنى روز وشب ميرزا فصيح بيت آهوى آتشين راچون پيش در بر آيد * كافور خشك
كردد با مشك تر برابر * ودخى نيك وبد معناسنه استعمال اولنور ﮒ خفت وخيز ﭼ يعنى آهسته
وتدريج اولواحد من الشعرا بيت دولت آنست كه خفت وخيز بود * دولت تيز رستخيز بود
ﮒ خلقت آزاد كرد ﭼ مدح وثناكى ايتدردى خواجه سلمان بيت سوسن آزادىٔ خلقت كرد
باسرو سهى * لطف طبعت را خوش آمد هر دو را آزاد كرد ﮒ خم هفتجوش ﭼ يعنى كوس
يدى معدندن تركيب اولندوغيچون هفتجوش ديديلر مولانا عبد الله هاتفى بيت درنكادرنك
خم هفتجوش * ربود از سر ومغز نه چرخ هوش * وپهلوانلرك كرزينه ده ديرلر وله ايضا بيت
يكى كرز ششي پهلوى هفتجوش * كه مير بخت مغز سرا نراز كوش ﮒ خواجهٔ مساح ﭼ يعنى
حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم مساحك معناسى كثير الخيردر ﮒ خوب
نمودى جانم ﭼ محل تحسينده استعمال اولنور برادر سيفىٔ بخارى بيت كفتيم جان

توانیست ونمودی لب خویش * آفرین بر تو عجب خوب نمودی جانم ل خودپرست ع
خودبین ومتکبر کذا فی شرفنامه ل خودرا ببالا رود وخودرا ببالا برد ع کندویی یوقاری
طوتدی لواحد من الشعرا بیت زانچه کفتی برد بالا یت مراد دل منست * منکرم زیرا که بس
خودرا ببالا میبری ل خودرو ع تربیت اولنمامش خواجه حافظ بیت مکن درین چمنم
سرزنش بخودرویی * چنانکه پرورشم میدهند میرویم ل خودسر ع بی پاک وبی پروا
محتشم کاشی بیت به بی قید آهوانت کوکه بسیار اینچنین خودسر * مناسب نیست در دشت
دل مردم چریدنها ل خوردوستان ع تازه فدانکه هنوز بتمش اوله ل خورشید سواران ع
یعنی شب بیداران کذا فی شرفنامه ل خوش ادا ع یعنی بداداضدیله بیان اولنور بد ادا
دینلدکله خوش ادامرادا ولنور نتکم بو بیتدن فهم اولنور بیت برش اداکنم مدعای خود
هرکز * که مدعی زحسد بدادای خود نکند ل خوش برا ع یعنی صفاده اول مولانا کاتبی
بیت دلبر کشید خنجر ودل نیم بسمل است * ای جان تو خوش برا که مراد تو حاصلست
ل خوش صحبت * ندیم ومصاحب وله ایضا بیت هرکه با هر مردمی خوش صحبتست *
میتوان کفتن که او خوش صحبتست ل خوش علف ع ایو کو وحلال وحرام دیمیوب اکل
ایدنه دیرلر خواجه حافظ بیت صوفی شهر بین که چون لقمهٔ شبهه میخورد * پار
دمش درازباد آن حیوان خوش علف * واکول یعنی بسیار خوار مولانا جامی بیت
بخوری خواه کلهر خواه صفی * کاو وخر نیست باین خوش علفی ل خوش قلم ع خوش
نویس کاتب حیله کار شیخ سعدی * مثنوی * دوهم جنس دیرینهٔ خوش قلم * نباید
فرستاد یکجا بهم * چه دانی که همدست کردند یار * یکی دزد باشد یکی پرده دار ل خوش
کردن ع قبول واستحسان خواجه سلمان بیت دامنت دود دل عود کرفت وخوش کرد *
تا بدانی که دم سوخته کانرا اثراست ل خوش نشین ع بر یرده متمکن اولمیان وحشی یزدی
بیت ما مردمان خانه بدوشیم خوش نشین * هرجا که میرویم شود خانمان ما ل خوشه
درکلو آورد ع یعنی بنشدی واکا یقین وار دی کذا فی شرفنامه ل خولی بکفم به زکانکی بهوا ع
ترکیده بو کونکی بمورطه یا رنکی طاوقدن بکمدر استاد دیمشدر بیت نقد پشیز به از
بدرهٔ نسیه ما را * خولی را بکفم به زکلنکی بهوا ل خون در چشمش نیست ع بر نسنه یه
اقتداری یوقدر خواجه سلمان بیت بحر وکانرا نیست خون در چشم وآب اندر جکر *
بسکه جودش دخل بحر وحاصل کان میبرد ل خون کرفته ع اجلی یتشمش خواجه
حافظ بیت اجل بجاست که این جان خون کرفته چو کل * فدای نکهت کیسوی یار خواهم
کرد ع بو معنایه محتشم بیت دل باراده میدهد دست ببند زلف او * ماهی خون کرفته
بین جانب شست میرود ل خونی که باشیر درشود با جان برآید ع کشی خوینی اوانجیه داك
ترك ایتمز شاعر بیت عشق تو دردرونم ومهر تو در دلم * باشیر اندرون شد وبا جان بدر شود
ل باب الدال المفتوحه ع دادی ما راسر براب ع بنی یاریه آتدی باباغفانی بیت وعده کردی
شب که می آیم بکشت ماهتاب * رفتی ودادی من بی خانمانراسر برآب ل دارد جای دیکر
کل درآب ع انك برغیری پرده دخی علاقه سی وار در مولانا بنایی بیت خانهٔ درکوی

کوی تقوی داشتم کردم خراب * ازبرای آنکه دارم جای دیکر کل درآب ل دارند عزیز بهر
چشمی صد چشم ع بر آدم ایچون نیچه آدملره دخی رعایت ایدرلر بو مثله عربده لاجل عین تکرم
الف عین دیرلر کمال اسمعیل بیت بردیده نهم زبهر چشمت نرکس * دارند عزیز بهر چشمی صد
چشم ل داغ شدم ع یعنی هلاك اولدم ملاءفی بیت شدم بباغ که تسکین دل دهم دیدم
میان بلبل وکل کرمیٔ که داغ شدم ل داغ غلامی ع عجمده قاچقون قوللك آلننه قورلر
بر نوع معلوم داغدر مولانا جامی بیت کشیدش برجبین داغ غلامی * برامد آنکهی نام
تمامی * ابو طالب کلیم بیت بنده کی رادر ره خدمت بسی شایسته ام * میشود داغ غلامی
خط پیشانی مرا ل داغ کندم خون ع هرکسك دردی درونده در اما کمال بخندی سؤاله
جواب اولمق اوزره نظمه کتورمش بیت بکفتمش که دلم بردهٔ بمکر وفسون * بخنده کفت
بتا زیکه داغ کندم خون * داغك عربیسی کی درو کندمه بردیرلر ضم بالیه وخون که دم در ترکیب
اولجق کی بردم دیمك اولور ل دامن ازوافشاند ع انی ترك ایلدی خواجه سلمان بیت
تا نه پنداریکه سلمان دامن ازدلبر فشاند * دامن ازدل برفشاند ودامن دلبر کرفت ل دامن
باغی کرفت ع عزلت اختیار ایتدی کذا فی شرفنامه ل دامن بدندان کرفت ع سرعتله
قاچدی شیخ سعدی بیت بجا پکتر از خود میندازتیر * چو افتاده دامن بدندان بکیر ل دامن
دراز ع احمق وبیهوده کار مولانا جامی بیت نوشته بدان نکتهٔ جانکداز * که ای کوته اندیش
ودامن دراز ل دامن درکش ع ترك صحبت وفراغت اختلاط ایله کذا فی شرفنامه ل دامن
کشان ع صفا وعزونازیله یوریمك * مصرع * عیدست وخلق هرطرف دامن کشان
بایار خود ل دامن افشانی ع مثله ومعنی ترك وفراغت ل دامن کشیدن ع اعراض ایلك
دامن افشاندن ع مثله کذا فی اللغة المعتبرة ل دانای ایران ع یعنی جاماسب ل دانای یونان
یعنی افلاطون کذا فی بعض اللغه ل داو بهفت ع نرد ده دوشش آتقدن کنایه در حکیم
خاقانی بیت عفت طواف کعبه راهفت بتان پسنده اند * ماوسه پنج کعبتین داو بهفته آوری
حکیم انوری * مصرع * همه در ششدر عجزند وتراد وبهفت ل درآب میراند ع پاره یه
اتار خواجه آصفی بیت نمودی چهره درآیینه تاسوزی دل زاهد * بدلسوزی چرا درآب
میرانی مسلمانرا ل درآستین اینست ع حاضرده بووار دربابا فغانی بیت کشود چاك کریبانکه
یاسمین اینست * نمود ساعد وکفتا درآستین اینست ل درآستین باید ع حاضر وآماده
کرك کمال اسمعیل بیت باید چو ساعد تو زسیمش برآستین * هرکس که دست در تو چو آن
آستین زند ل درافتاد ع خصومت ایلدی خواجه حافظ بیت بس تجربه کردیم درین دیر
مکافات * با دردکشان هرکه در افتاد برافتاد * وبرافتادك بدعا اولدوغی ذکر اولنمشیدی
بو معناسی دخی بی سروپا اولدی دیمکدر حضرت مولانا بیت بسودای سر زلفت درافتادم
برافتادم * درین دریای بی پایان درافتادم برافتادم * کاهی الفسز ل درافتد ع دخی دیرلر
مولانا هاتفی بیت کرش سرفتد با تو چون برفتد * کلاه توهم شاید از سر فتد ل دران
دست وپای داشت ع انده مدخلی وعلاقه سی واردر حکیم انوری بیت نیاید بسنکی در
انکشت وپایی * که با اودران دست وپای ندارد * بو بیتده عکسی واقع اولمشدر امابنه

معناسی اولدر در پا افتد بیجال و بیجان اولدی خواجه سلمان . بیت دلی چو زلف
توسرتا بپای جمله شکست * زسر برامده در پا فتاده رفته زدست در پا برون متاعی
اپاغه اورمقدن کنایه در وله بیت تاری از موت بجانی میخرم مویت بدین * سرفرو
آورد لیکن تو چو در پا میبری در بازم بذل ایده رم خواجه حافظ . بیت در خرابات
مغان کرکذر افتد بازم * حاصل خرقه وسجاده روان در بازم در باقی شد برنسنه باقی
قالمادی ودخی آخر اولدی شیخ نظامی . بیت مطرب آمد روانه شو ساقی * شد طرب
را بهانه در باقی در پای در آمد محنته اولمقدن کنایه در خواجوی کرمانی بیت مستم
بدو چشم نیم مستش * در پای در آمدم ز دستش در پای عدالت حنا یعنی عدلك ثبوت
وقیامی واردر کذا فی شرفنامه در پرده دارد انکار ایدر کمال خجندی . بیت دل ریش
ارچه راز خود زجان در پرده میدارد * نباشد بر تو پوشیده جراحتهای پنهانش در پس
زانو افتاد منزوی اولدی کمال اسمعیل * قطعه * چون دل زجهان عیش بیکسو افتاد *
دردام بلا زان خم کیسو افتاد * تا با سر کیسوی تو همزانو شد * چون کیسوی تو در پس
زانو افتاد در پوستین او رفت انی غیبت ایلدی مولانا جامی * قطعه * مردك خشك
مغز را دیدم * رفت در پوستین صاحب جاه * کفتم ای خواجه کر تو بد بختی * مردم نیك
بخت را چه کناه در پوست نمی کنجد کثرت سرور و فرحدن کنایه در ترکیده دخی
بو معنایه در یسنه صغمز اولدی دیرلر کذا فی المحمودی در پیش او کلاه نهاد اکا تعظیم
ایلدی بو معنا دیار اسلامیه ده اجرا اولنمزلکن طائفهٔ فرنك میانلرنده جاریدر انجق
مقصود تعظیم در حکیم انوری . بیت ای فلك با کلاه دارئ خویش * پیش قدرت کلاه بنهاده
در تیره کشت قساوتلندی در تیره ام قساوتده یم خواجه سلمان . بیت در تیره ام
زباد که آمد سوی بت * وز شانه که دست میزند موی بت در چه تیری نه پایه ده سن
مولانا طوسی بیت ایدل چو تیرش آمد ز وداز هوا بکیری * تا در صف دلیران بینیم که در چه
تیری در حساب میکیرد یعنی مؤاخذه ایدر کذا فی شرفنامه در خاك نشست اعتبار سنز
اولدی کمال اسمعیل بیت نشست آب ز رشك لطافتت در خاك * چنانکه باد بر آتش زنعل
آن بکران در خط رفت مضطرب اولدی محمد عصار بیت پرخطش که جانرا بود از وقوت *
زحسنش رفته در خط جان یاقوت در خط شد مثله خواجه حافظ بیت مپوش روی
مشو در خط از تفرج من * که خواند خط تو بر روی واین بکاد و دمید * ودخی آزرده اولدی
شیخ نظامی بیت زد بیاو غلام واشتر وکنج * دبیر انوا قلم در خط شد از رنج * ودخی متغیر
اولدی حکیم خاقانی بیت اکر ز ظلم کله کرده ام مشو در خط * تو منصفی قسم نوشتو بفصل
خطاب * شرفنامه ده بیخود و بیهوش و در اندیشه شدن معنالرینه مرویدر در خم
اندازی کسر خا ایله دوریاوب بوکیلوب آتلمغه طور ر مولانا عرفی بیت عرفی آن زلف
سبکدست کمند اندازش * مانده چین بر سر چین در خم اندازی هست در خواست
کردن رجا و تمنا اتمك خواجه حافظ بیت کسی که در ازلش جام می نصیب بود * چرا بحشر
کند این کناه را درخواست * وبمعنی دریوزه کردن کمال اسمعیل بیت دل از ین به نظری ازتو

ازتو همی دارد چشم * کرچه خود میکنی آنچه از تو سزد می درخواست درد خورده بلایه
اوغرامش کمال خجندی بیت این جهان درد خورده ندانست * وارهیدی از وچو برکندی
در دهن عام افتاد شایع اولدی وشهرت بولدی ولی دشت بیاضی در هزل . بیت خواستم
کوزکی آهسته زنم با نکی کرد * جست از کون من و در دهن عام افتاد * خواجه سلمان بیت
جام از نقل لب لعل تو نقلی میکرد * راز سربستهٔ خم در دهن عام افتاد در زبان کرفت
فصل ایلدی غیبتك بر نوعیدر بو معنایه اندر زبان کرفت دخی دیرلر خواجه سلمان
بیت در زمان دولت اوکرد آتش سرکشی * لاجرم در انجمن شمعش کرفت اندر زبان در زر
کرفت کثرت احساندن کنایه ایدرلر خواجه حافظ بیت بدین شعر تر شیرین ز شاهنشه
عجب دارم * که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمیکیرد * التونه غرق ایلدی دیمك اولور نتکم
در کوهر کرفت جواهره غرق ایلدی دیمکدر ایکسی دخی بو بیتده واقع در مولانا
جامی بیت چه از اسبان زین در زر کرفته * زدم تا کوش در کوهر کرفته در سر آمد
یقلوب دوشدی مولانا هاتفی بیت کورانه عصا زد و برامد * لغزید ز پا و در سر آمد *
وله ایضا بیت در سر آمد سمند شهزاده * در شکسته کمند شهزاده در سر زبان رفت
دلی بلاسنه اوغرادی مولانا طوسی بیت بار وت چو شمع لاف میزد * آن سوخته در سر
زبان رفت در سفید کرد عزیز مهمانی کلدی دیار عجمده قاعده بودر که بر دولتمند بر فقیرك
مهمانی اولسه قاپوسن کرج ایله اغارتدر میر حسن دهلوی در نعت شریف بیت عنکبوت
غار را کفتم که این پرده چرا * کفت مهمان عزیز آمد که کردم در سفید در شو ایچرو کیر
کمال خجندی بیت بر درش حلقه زدم کفت کمال * خاك این در شوی در نشوی در فراز
کرد نومید ایلدی وله ایضا بیت رفتم بر طبیب که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید
روان در فراز کرد در قدم باشیم خدمته اولالم مولانا هلالی * قطعه * زهی سعادت اکر
خاك آن قدم باشیم * بهر کجا که نهی پای در قدم باشیم * چو عاشقان بوفا جان کشید در
پا بت * امید هست که ما نیز در قدم باشیم در کجا میخورد یعنی قانده یراشور حکیم انوری
بیت بدین پیری و روشنائی کهر * ترا در کجا میخورد زندکانی در کرفت شعله لندی
خواجه سلمان بیت باز دل سودای آن زنجیر مو از سر کرفت * آتشم بنشسته بود از شمع رویش در
کرفت * ورونق بولدی خواجه حافظ . بیت ساقی بیا که یار ز رخ پرده بر کرفت * کار چراغ
خلوتیان باز در کرفت * وتأثیر ایلدی وله ایضا بیت نکرفت در تو کریهٔ حافظ بهیچ روی * حیران
آن دلم که کم از سنك خاره نیست در لباس یعنی مخفی ومستور بابا فغانی بیت کند قتل
محبان در لباس آن ترك میترسم * کزین خونهای پنهان دامنش پرخون شود روزی *
وسوزی پرده لو اتمك معناسنه وحشی یزدی بیت دلا وحشی صفت یکحرف بشنو در
لباس از من * بکش سر در کریبان غم اندر وقت عریانی درلباس بودن نفاق
اوزره اولمق مولانا عرفی . بیت کسی که با تو بود در لباس همچو پیاز * بزیر تیغ کشندش برهنه
همچو سپر در لوزینه سپیر دارد شادیلقده غم کتورر دیمکدر بعض فرهنکلرده سروری
وغمی ده ایلر و کتورر حکیم انوری بیت که بود با تو همه دوست در وفا چو پیاز * که روز کار

باوزینه درندانش شیر ع درمیان باشد ع یعنی رهن اوله منلازمی بیت میووم در
آستان پیر آن روشندلی * درمیان باشد بمی هر روز تسبیح وعصا * کمال خجندی
بیت کرمیان باشدش بزیر قبا * خرقهٔ بند درمیان باشد ع درنمی آید ع حاصل اولمدی
خواجه سلمان بیت بران بودم که چون دولت درآید از درم روزی * بهرپایی که کوشیدم
ازین در درنمی آید ع درنمیکیرد ع کارکر اولمز کذا فی شرفنامه ع درو صلهٔ او نشست
انك مرادنجه حرکت ایلدی مولانا طوسی بیت راست درجان ودل طوسی نشنید تیر او *
شکر باری عاقبت در وصلهٔ یاران نشست ع درون پروران ع یعنی انبیا علیهم الصلوة
والسلام واصحاب قلوب یعنی اولیا وارباب مجاهدات کذا فی شرفنامه ع درون دار ع
یعنی کینه دار مسعود قمی بیت درونش کره بر کره پرشکنج * درون دار چون مردم کینه
سنج ع دریاب ع برقاج معنایه کلور اول اسرکه معناسنه مولانا شاهی بیت دریاب دمی
شاهی دلخستهٔ خودرا * ترسم که بجویی ودیکر باز نیابی * ودخی معاونت وامداد ایله معناسنه
خواجه حافظ بیت بعشق روی تو عاشق غریق بحر بلاست * که فوت میشود اینك
بیا بکی دریاب * ودخی تدارك ایله معناسنه حافظ * مصرع * راح چون لعل آتشین
دریاب * ودخی فهم ایله واکله معناسنه وله * مصرع * بیا وحاصل عمر عزیز ادریاب *
دریافت ع فهم ایتدی واکلدی خواجه سلمان بیت موی تو درقفا چو بدیدم نیافتم *
کفتم مکر که دودلی از قفای تست * وسرعت ایلدی دیمك اولور شیخ نظامی بیت چنان
تیز روشد که دریافتش * بزخمی سر از فلك برتافتش ع دریای بصره ع یعنی پیالهٔ بزرك
کذا فی شرفنامه ودخی شراب بسیار معناسنه مرویدر ع دریك تیرست ع برپایه ده در مولانا
طوسی بیت در روز وغا تیر تو ونیزهٔ مهر * روشن شده پیش توکه دریك تیرست *
یو معناده درچه تیری دخی دیرلر نه پایه ده سن دیمك اولور وله بیت ایدل چو تیرش آمد زود
از هوا بکیری * تا دروصف دلبران بیتم که درچه تیری ع دستار بند ع یعنی دانشمند کذا
فی المحمودی ع دستارچه ساز ع یعنی هدیه ویر حکیم خاقانی بیت از سیم صراحی و زرزری *
دستارچه ساز دلبران را * مؤید الفضلا ده بمعنی استمالت ساز ومجمع الفرسده بمعنی
دست بدار ع مسطور در ع دست از پا خطا کرد ع الن وایاغن شاشردی مولانا طوسی
بیت مردم چین را خطایی مشك ازبند می نهد * میکند کر با سر زلف تو دست از پا خطا
ع دستادست ع یعنی نقد که بسا دست وبره سیدرابو شکور بیت ستد وداد مکن هرکز جز
دستا دست * که بسا دست خلاف آرد والفت ببرد ع دست افراز ع آلات ارباب
صنایع مولانا کاتبی بیت هنر سخاست دکر جمله دست افرازند * اکر ترا بهر انکشت
خویش صد هنرست * بعض نسخه ده الدوان معناسنه ده مرویدر الدوان اولماسی پای
افراز آیاق دولاغی اولدوغی مناسبتله درمولانا جامی بیت کر باومنت بنود دست رس *
جلد قدم پای فراز تو بس ع دست افشار ع هرنه که لادن کبی الله اوینارلر عموما والتوندن
مصنع وملایم طوب ایدوب آکا برو ملوك الله طوتارلر خصوصا ابتدا خسرو پرویز ایچون
دوزلمشدر شیخ نظامی * مثنوی * سر پنش را اکر افشردیش مشت * برون آرد خمیرآسا

آسا زانکشت * زدست افشار زراکنون خمش شو * بیا وسیم دست افشار بشنو ع دست
افشان شدن ع رقص وسماع ایلمك خواجه سلمان بیت دستها کوییند بهم سرو وهرساعت
چنار * درهوای مهرجان رقصان ودست افشان شده * ووجد وحال ایله شوقه کلمك
معناسنه خواجه حافظ * مثنوی * چو در دست است رودی خوش بزن مطرب سرودی
خوش * که دست افشان غزل خوانیم وپاکوبان سراندازیم ع دست افشانی ع ذوق وصفاده
اولمق شیخ فیضی * مصرع * باد دست افشان درآمد آب پاکوبان رسید ع دست انداز ع
ظلم وستم خواجه سلمان بیت چنان زملك براندا خت رسم دست انداز * که بارکش نتوانست
برکبوتر زد * وحددن تجاوز وجور وتعدی معناسنه محبوبدن اولسون غیریدن اولسون
محتشم کاشی بیت ترك من مست ودست انداخت بر دوش رقیب * وه که شد ملك دلم
ویران زدست اندازاو ع دست بردل نهاد ع جان نه جبر ایلدی مولانا شاهی بیت چند
بینم رخ خوبان ودل از دست دهم * وقت آنست که دستی بنهم بردل خویش ع دست برد ع
غالب اولمق جنکده وغیریده خواجه حافظ بیت مرامی دکر باره از دستبرد * بمن باز بنمودی
از دستبرد ع دستبرد شد ع مغلوب اولدی حکیم انوری بیت باری ازان پای شوم پایمال *
باری ازان دست شوم دستبرد ع دست برون کن ع یعنی دست واقطع کن کذا فی شرفنامه غیری
فرهنکلرده هرنسنه دن قطع علاقه ایلمك معناسنه در حکیم انوری بیت باچنین دست مرا
دست برون کن پس ازین * کرقناعت نکند دست کشد پیش نیاز ع دست بر ترکش زد ع
یعنی عجب ایش ایتدی خواجه آصفی بیت زان کمان ابرو زچاك دل کشیدم تیر آه * در صف
عشاق دستی باز بر ترکش زدم ع دست برو افشاند ع انی ترك ایلدی خواجه سلمان بیت دنیا
چو کرد کردن تشبث بدامنت * افشاند همت تو بران خاکسار دست ع دست پیشین را بدل نیست
ایش اولکی ایشدر مولانا جامی بیت زبان دهر ازین به مثل نیست * که کویند دست پیشین
را بدل نیست ع دست بکاسه یافت ع مباشرت جماع اوزره بولدی مولانا عطایی بیت
دوش بوقت صبحدم طرف چمن شتافتم * نرکس می پرست رادست بکاسه یافتم ع دست خر ع
عورتن واوغلانن فلان ایتدیکم دیو سوکمك شیخ سعدی بیت کسی پای مرغی نیاورد پیش
ولی دست خر رفت زاندازه بیش * حکیم انوری بیت دست خرتا میبرم اما * می نکویم
که در کجاست هنوز ع دستخوش ع دست افشار مرقوم معناسنه در مولا جامی بیت با دل
دستخوش خوف ورجا * کفت ای کرم روان تا بکجا * ترکیب اضافی صورتنده دخی استعمال
اولنور استاد بیت عصمت وعقلست برسر آمده از کائنات * او بهم پامال شهوت بود
ودستخوش هوا ع دستخون ع قمار اوینده رهن کنند وجانبنه بخلغه دیرلر حکیم خاقانی بیت
درقرهٔ زمانه فتادی بدستخون * داماد کعبتین که حریف تست بس وغا ع دست داد ع
یعنی میسر اولدی ودخی رام اولدی معناسنه استعمال اولنور خواجه حافظ بیت در آب
وکل زرخسارت چو جان دادم ببوی او * چو نقشی دست داد اول رقم برجان سیاران زد
دیکر بیت تشریف دستبوس توازاکه دست داد * می افتدش بسان زمین چرخ در قدم
ع دست درآستین کرد ع یعنی هرنسنه دن الچکدی کذا فی المحمودی ع دست شست ع

نومید اولدی بو عبارت ترکیلرده دخی مستعملدر میر ابو المعانی بیت دیکرانرا وفا چوکرد
نهان * دست شستند عاشقان از جان دست شکسته یعنی بی مایه و بی قدرت
کذا فی شرفنامه دست صلیبی مکن یعنی تعظیم ایچون ال باغلمه کذا فی مؤید الفضلا
دست کشاد یعنی سخاوجوانمردی کرد کذا فی المحمودی دست کشیدن تصرف
اولنمش شیٔ مولانا امیدی * مثنوی * بیا ساقی آن طفل نوسالهرا * کرانمایه یا قوت
سیالهرا * بده کرچه درکیش هشیار و مست * نشاید کشیدن بیکساله دست دست
مردی شفاعت وامانت ومعین معناسنه ده اولور کذا فی ادات الفضلا دست موزه
آلات عنا یعنی مولانا جامی بیت اوّل ازشرع دست موزه کند * پس سؤال نماز وروزه
کند دست موسی یعنی آفتاب حکیم خاقانی بیت جام فرعونی اندر آرکه صبح *
دست موسی برارداز کهسار دست یازد چالشدی وچبالدی مولانا کاتبی بیت برای
کشتن خود دست و پا زدم بسیار * ولی بکوشش خود سرخ روی نتوان شد * مثال ثانی
میرزا قلی بیک بیت دست و پا چند زنی عرض شهیدان بردی * یکزمان صبرکن ای کشته که
قاتل برود دست و پا کم کرد کندوبی یتوردی شیخ سعدی بیت خواهم اندر پایت
افتم دامنت کیرم بدست * چون ترا بینم زشادی دست پا کم میکنم دست وکریبان شد
یاقه یاقه یه اولدی خواجه سلمان بیت غنچه را یاد چو آید بتقاضا اکرش * درمیانه
زر نبود دست وکریبان باشد دست کردن شد قول قوله اولدی دست وکریبانک
خلافیدر بابا فغانی بیت عفا الله مستیٔ آن شوخ مردم کش که باخوبان * برغم عاشق
خوددرسرمی دست وکردن شد دست ساخت منفعل اولدی خواجه حافظ بیت
درباغ زاشتیاق وصلت * کل ساخت دسته خویشتن را دسته شد مضطرب اولدی
خواجه سلمان بیت بنفشه دسته ازان میشود بمجلس باغ * کهدر بهار بخود میرود فروغمکین
دستیار یعنی معین ظهوری بیت وفا پا مرد و سخادستیار * ظرافت ندیم وادب پیشکار
دست یافت ظفر معناسنه در مولانا هاتفی بیت وزانجا عنان سوی البرز تافت * بران کوه
ودشت ازکران کرزیافت دغل درای عیب بولغه چالشورسن وعیب ارارسن
کذا فی مجمع الفرس دفتر شکست کاغد کناوین بوکمک حکیم انوری بیت نیر مستوفی
بدیوان درخوشاکردان او * می بریدی کاغدی یا میشکستی دفتری دف زدن نسنه
استمک ودخی کریه ایلمک کذا فی مؤید الفضلا دفکش یعنی یا زنک که عورت یازنکنه دیلور
اوغلان یازنکنه کوه دلال دیرلر ایکیسیله بو بیتله واقعدر مولانا امیدی بیت کوه دلال
ودفکشی بترا * بهتر از شاعری و منلافی دماغ دارد یعنی متکبرو خودبین کذا فی
شرفنامه دم بکام فرورفت محنته او لمقدن کنایه در خواجوی کرمانی بیت دمی
زوصل توخواهم مکر بکام رسم * دمم بکام فرورفت وبرنیاید کام دم فرورفت دخی دیرلر
خواجه سلمان بیت نابیست فرورفته دم آوازدهیدش * کوکوش بره دارد وچشمش
نکرانست دم درکشید خاموش اولدی لازمیله تعبیر اولنمشدر خواجه حافظ بیت
حافظ چونافهٔ سرزلفش بدست تست * دم درکش ارنه بادصبا راخبر شود * کاهی

کاهی ملزومیله ده تعبیر اولنور وله ایضا بیت مرا بکوی که خاموش باش ودم درکش * کهتر
چمن نتوان کفت مرغ را خاموش دم زد انک مقابلیدر سویلدی معناسنه ایضا بیت
جایی که یار من بشکرخنده دم زند * ای پسته کیستی تو خدارا بخود مخند دندان باوفرو
برد آکا مشغول اولدی دندان طمع فروبرد دخی دیرلر بابا فغانی بیت درین
مجلس بچیزی هرکسی دندان فروبرد * امید ما بران لبهای شکرخند خواهد بود دندان
بخون برد یعنی اصردی شیخ سعدی بیت که بندی چودندان بخون دربرد * زحلقوم
بیداد کرخون خورد دندان برجکر نهاد صبر وتحمل ایلدی امیر سهیلی بیت چند
خون دل خورم عشقت زسرخواهم نهاد * هرچه باداباد دندان برجکر خواهم نهاد دندان
فشرد دخی دیرلر مولانا جامی بیت بسختی چند روز انجا بسر برد * بدان محنت بسی دندان
بیفشرد دندان برکن یعنی طمع ایله خواجه سلمان بیت درآمد وکفت ازین دندان
بامن * راحت طلبی زکام دندان برکن دندان طمع برکن اصلی اوزره در مولانا کاتبی
بیت همه دندان طمع ازلب لعلت کنند * من اکر پیرشوم برنکنم دندانرا دندان بکار
فروبرد جان ودلدن سعی ایلدی اوحد الدین اصفهانی * رباعیه * دشمن کرووصل زمن
برد آخر * اوکشت بزرک ومن شدم خرد آخر * آورد بجان لب ترا ازبوسه * دندان
بوخت نیز فروبرد آخر دندان دارد یعنی خشم وکین ایلر کذا فی المحمودی دندان سپید
یعنی مسرور وخندان شیخ نظامی بیت سیاهان ازان کار دندان سپید * زخندان لب
ورومیان ناامید دندان شکند عاجز وفرومانده ایدر کمال خجندی بیت کر بسنک
ستم عشق تودندان شکند * دل زلبهای تودندان طمع برنکند دندان فروبرد حرصندن
اوزینه دوشدی خواجه سلمان بیت بدندان فرومیبرا میدای دل ازترا * روزی لب
نکار بکام زمان دهد دندان کنان رسوای ایدیجیلر بو معناسی دخی زاری ایدیجیلردر
ایکی معناسیله بو بیتدن فهم اولنور حکیم خاقانی بیت شاهدان آب دندان آمده در کار آب
فتنه را ازخواب خوش دندان کنان انکیخته * وعاجز اولمق معناسنه ده وله بیت او سرکران
کرده بان من پیش او زاری کنان * دلها دران دندان کنان دامن بدندان دیده ام دندان
نماید خشم وغضب ایلر کذا فی شرفنامه ومجمع الفرسده خندان معناسنه در بو معنایه
حکیم خاقانی بیت نقاب شکر فام بندد هوارا * چوصبح ازشکرخنده دندان نماید * ودخی
عاجز اولمق معناسنه مرویدر دندان نمای ظاهر ایدیجی مذکور معنالرده کذا فی المجمع
دنکاسه وکاسهٔ جلبان کلاهما یعنی کرانجان ومفتخوار ایکیسیله بو معنایه بو بیتله
واقعدر غزالیٔ مشهدی بیت کدوکشکول درکف بهر شور با دربدر کردی * نکردی سیر
ازین دنکاسکی وکاسه جلبانی دور کوشمال یعنی روزکار بد وایام فتنه وظلم وحالت
فقر وفاقه کذا فی شرفنامه دور کیران یعنی پادشاهان ودخی باده نوشان مثال اول
ابو المعانی بیت اینقدر دادی نکرده بوده پیش * دور کیران جهان درعهد خویش * مثال
ثانی وله بیت جوهر جورت نکهدارد بچشم * دور کیران بادهٔ عشقت بسر ده پانزده
داری زیب وزینت وآرایش وفر وشوکت کذا فی شرفنامه ده دهی خالص ودا...

التون ع ده پنجی ع پچمز التون واقچه اپکیسینی بو بیتده واقعدر شیخ نظامی بیت برمنست
اینکه درسخن سنجی * ده دهی ز ردهم نه ده پنجی ع دهن دریده ع سوز صاقلمز خواجه
سلمان بیت آه دهن دریده مرا فاش کرد راز * اورا کناه نیست منش برکشیده ام *
ع باب الدال المکسورة ع درادوزا ع بو براداد رکه برعاقل وکامل اولان کمسنه دن خطا
ایله بر زله صادر اولوب فی الحال اصلاح ایتدکده ایرادایدرلر لواحد من الشعرا بیت خه خه
ای دلبردرا دوزا * نیك میدری وخوش میدوزی ع دراز آهنك ع اوزون اوزاق
دیمکدر مولانا جامی بیت دراز آهنك شد این کار با تو * ندانم چون کنم ای یار با تو ع دریده
دهان ع هرایشده وکن سوبلاین آدمه دیرلر اغزی یرتق دیمکدر شاعر بیت تنك دهان
شکرلبان مرهم آن جراحتند * کرزدهان دریده زخم زبان خود کنی ع درّ برو ع خشمناك
اولان آدمه دیرلر کذا فی شرفنامه سروری مجمع الفرس ده فتح دال ایله نقل ایلشدر ع دل
بردل کواهی میدهد ع کوکلدن کوکله یول وار میر ابوالمعانی بیت نو نجم کرکنند دلدار جودم
کدل بردل کواهی میدهد راست ع دلداد ع رضا ویردی ظهیر فاریابی بیت اکرضرورت
ازین سان نکیردم دامن * چکونه دل دهدم کزدر تو درکذرم * بو معنایه خواجه سلمان بیت
خود دل کرادهد بدهد دل به بیوفا * بازی چو دل دهد بمه مهربان دهد ع دلدل کنان ع
اضطراب ویر بچیلردیمکدر مؤید الفضلاده بمعنی آه زنان ومجمع الفرس ده امورنده متردد
اولنلر معناسنه بومعنایه حکیم خاقانی * مسمط * بغداد جانهار وی اوطرار دلها موی او * دلدل
کنان درکوی او چون خود فراوان دیده ام ع دلشب ع کسر لام ایله نصف اللیل معناسنه دو
خواجه حافظ بیت دوش در حلقهٔ ما قصهٔ کیسوی تو بود * تادل شب سخن از سلسلهٔ
موی تو بود ع دل کران کرد ع خاطرمانده اولدی مولانا صفی بیت نهاده بر دل ما کوه غم
زسنکدلی * سبب چه بود دل خود بما کران کردد ع دل کرفت ع طارلدی خواجه حافظ
بیت دلم کرفت زسالوس وطبل زدچو کلیم * خوش آنزمانکه بمخانه در کشم علمی ع دلکیر شد ع
مثله خواجه سلمان بیت نیست سودای سرزلف توکار همه کس * کان طریقست خم اندرخم
دلکیر ودراز ع دلنشین ع مقبول ومطبوع اولقدن کنایه در مولانا عرفی بیت زنهار کوش
باش درین بزم دلنشین * تا نغمه حلقه را بدر کوش میزند * واقف ضمیر اولمق معناسنه ده
استعمال اولنور شیخ فیضی ازدل ودمن بیت هردیده وری بدلنشینی * میخواند خطی زنیش
بینی ع دل نمود ع التفات ایلدی کمال اسمعیل بیت چو بسته باهمه کس دل نمودکیست ترا * ازان
بودهمه سالت زخنده ابها باز * بو بیتك مضمونی کولریوز کوستردی تعبیرینه مناسبدر خواجه
سلمان بیت تو دل نمودکی غنچه باصبا بنکر * کده هردمش چوبه بیند کنار بکشاید * بومعنایه روی
دل نمود دخی دیرلر وله ایضا بیت آمد صبا وغنچه دل راز هم کشود * روی دلی به بلبل خونین
جکر نمود ع دلنهاد ع اطمینان قلب کوستردی یا خود اطمینان نفس ایلدی کمال خجندی بیت
دلنهادم من بیچاره بدرد دل ریش * چکنم باغم اونیست جزاین چارهٔ من * بومعنایه حسن
بیك نازکی بیت دلنهادیم بر غمت آری * کاربایدنهاد بر بنیاد ع دهقان خلد ع یعنی حضرت
رضوان علیه السلام که خازن جنت دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ع ده بجاو درختان بجا ع اوقنه

اوقنه یوقنه ده دیمکدر مولانا شوقی یزدی بیت زطوبی زند صوفی خشك لاف * ببینی ده بجا
ودرختان بجا ع دیبای پخته درپخته ع بر نوع دیبادرکه تاروپودی سیم وزردر کذا فی المجمع ع دیدار
کرد ع یعنی ظاهر اولدی حکیم فردوسی از یوسف وزلیخا بیت دو چشم از زمین سوی دیوار کرد *
زلیخا زدیوار دیدا کرد * ظاهر اولدی معناسنده اولور کمال اسمعیل بیت بخدایی که او
زعطسهٔ خوك * موش را کرد درجهان دیدار ع دیده سرخ کرد ع کوز قرارتدی دیه جك یرده
ایرادایدرلر مولانا جامی بیت بهر کلرخ که کردم سرخ دیده * کنون ازهر مژه خونم چکیده *
بومعنایه مولانا هلالی بیت ازمی شوق مست شد بلبل * چشم خود سرخ کرد بر رخ کل ع دیدهٔ
کافوری ع یعنی نابینا کذا فی شرفنامه ابوالمعانی بیت چو قانم کشته میبودم نظاره * زکریه
دیده ام کافوری بوده ع دیر آید درست آید ع کیج کلور ایو کلور مولانا کاتبی در نعت شریف
* مثنوی * محمل جان چون بمطاف آمده * قبلهٔ جانها بطواف آمده * دیر و درست آمده
عکس ملل * زوشده دیر آی ودوست این مثل * شیخ نظامی بیت چه خوش کفت این مثل
مرد جهانکرد * که دیر آید درست آید جوانمرد ع دیر آشتی ع دوه کینلی نته کیم ضدنه زود
خشم دیرلر مولانا هاتفی بیت همه زود خشمان دیر آشتی * سرشته ز خشمند پنداشتی
دیرپای ع یعنی قائم وثابت شیخ نظامی بیت کیست درین دستکه دیرپای * کولمن الملك زند
جز خدای ع دیبا هرچند کهنه شود پاتیانه نکردد ع اصل زاده هرنقدر فقیر اولسه رزالت
قبول ایتمز ابوالمعانی بیت بدی ناید زمردم زاده هرکز * نکردد پاتیانه کهنه دیبا ع دیکر
کمر نبست ع ضایع وتلف اولمش نسنه دن کنایه در مولانا طوسی بیت تا نمودی بنیشکر
لب خود * آن شکسته دکر نبسته کمر ع دیکر نمی بندد کمر ع مثله شیخ عبدالله انصاری بیت
هرکه جز موی میان اوخیالی بسته است * درمیان عاشقان دیکر نمی بندد کمر ع دیك
طوسی بجوش آمد ع صوفی مقلده وشیخ مزورحقنده ایرادایدرلر شیخ کمال خجندی کندونك
علاءالدین نام بر صوفیسی حقنده دیمشدر * قطعه * چون علاءالدین ما وقت سماع *
درفغان وخروش می آید * کوییا از حرارت انکشت * دیك طوسی بجوش می آید *
ع دین فروشان ع یعنی اصحاب ریا کذا فی شرفنامه ع دیوارپست ع ترکیبده یا ایمی
الحق دیدکلریدر مولانا هاتفی بیت چه صفهای چرکه بهم داد دست * شد آن پیکران
دشت دیوار پست ع دیوار کج برآورد ع نامعقول ایش ایلمکدن عبارتدر خیالی عجم بیت
ازطاق ابروانش دوکردهٔ بمحراب * درپیش خویش تاکی دیوار کج برآری
ع دیوار کوش دارد ع طوبلمز ایش اولمز ترکیده دیوارك قولاغی وار دیدکلری درا قاشا پور
بیت ازحال خود نه راحت مارا نخوش دارد * کفتن نمیتوانم دیوار کوش دارد ع دیوانه
ماه نو دیده ع جنونی بی سببدر وآی باشنده جنون زیاده اولقدن عبارتدر مولانا
هاتفی بیت کان شیفتهٔ رسن بریده * دیوانهٔ ماه نو بدیده ع دیوکیر ع هندوستانده
ایشلنور برنوع لطیف حریرقاشدر میرخسرو * مثنوی * نکو دانند خوبان پری کیش *
که لطف دیوکیرش از کتان بیش * زلطف این جامه براندام آبیست * ویاخود سایهٔ
پاماهتابیست ع دیودولت ع تیززائل اولان دولت ومدبرشمن دولته دیرلر کذا فی شرفنامه

«دیوجان» یعنی سخت جان و شریر و مثل دیومردم کذا فی شرفنامه «دیومردم» یعنی
مردم بد اخلاق و شورانکیز وفتنه جوی کذا منها «دیومردم فریب» مرد حیله کار ابو المعانی
بیت حیله پرور پلید و بد مشرب * دیومردم فریب و بد مذهب «دیوهفت سر» یعنی زمین
اول اعتبار ایله که هفت اقلیم اوله یاخود یدی قات اوله کذا فی شرفنامه «باب الدال المضمومه»
«درملک» راه موقوف ایله یعنی خاتون حکیم شفائی در هجو مؤمن خان بیت کر درملک کل منی سلک
باز سقط شد * با بای کله زنکله جنبان بکجا رفت «دزد افشار» خرسز بتاغی میر خسرو
بیت چو جوید متقی ادرار دزد افشار خوان اورا * کدلا بدمی بباید ساخت با دزدان ایوانش
«دزدی از هندوان عجب نبود» بر بد اصلدن فعل قبیح صادر اولدقده ضرب ایدرلر
شیخ نظامی بیت زاغ جز هندوی نسب نبود * دزدی از هندوان عجب نبود «دشمن
خانکی» دوست کخنو ر دشمن مولانا ظهوری بیت همه آشنایان بیکانکی * محل جوی
چون دشمن خانکی «دشمنکام» یعنی بد احوال ترکیه ارقسی حاللودیر لر مولانا بیانی بیت
بعاقبت شدم از دور چرخ دشمنکام * من بلازده از دوستکای بسیار * مقابل «دوستکامدر
دشوار پسند» دکه کسنه یی بکنمز آدم اهلی شیرازی بیت کردهم جان بوفایش نه پسندی هرکز
آه ازان شوخ جفا پیشه و دشوار پسند «دعا کفت» یعنی روانه اولدی خواجه حافظ بیت
صلاح ازما چه میجوئی که مستان را صلا کفتیم * بدور نرکس مستش سلامت را دعا کفتیم *
بو بیتدن وداع معناسی استنباط اولنور «دمبه نهاد» یعنی فریب داد آلدادی دیمکدر
حکیم خاقانی بیت اجلت دمبه نهاد ار بره ٔ چرخ هنوز * همچو آهو بره مشغول چرایند همه
«دم لابه سك» یالتقانمق معناسنه خواجه غیاث الدین بیت زدم لابه ٔ سك چه شادی
رسد * که از عف عفش موجب غم بود «دمل برآورده زر زیاده شود» زحمت چکن راحت
بولور مولانا امیدی بیت غنچه نمود زر شاه کل افزود بلی * زر زیاده شود آنرا که برارد دمل
«دم کرک» ضم کافله صبح کاذب کذا فی شرفنامه «دم مخور» یعنی الدانمه ایضا منها
«دمبه پرور» یعنی تن پرور ایش اشلمیوب خورد و خوابه مشغول اولانه دیرلر ایضا منها
«دمبه میدهد» یعنی فریب میدهد کذا فی المحمودی «دوازده جوسق» یعنی اون ایکی
بروج فلکی کذا فی شرفنامه «دواسبه» چتال آتلو اولوب کیدن آدم آتك برینه بنوب برین یدك
ایدر کاهی ایکسین یدك ایدوب برینه دخی بنر اکا سه اسبه دیرلر مولانا جامی بیت دل کو دواسبه
از غم جانان همی کریخت * عشقت عنان کرفته بسوی تو میکشد * مثال سه اسبه کمال اسمعیل
بیت بکوش جود تو تا که حدیث کان برسید * سه اسبه خامه ٔ تو تاختن بران آورد
«دوچار زد» راست کلدی کذا فی بعض النسخة المعتبره «دوچار شد» مصادف اولدی
شاه طاهر دکنی بیت بهر طرف که روی زیرنه سپهر دورنك * زشش جهت شود ت کار و آن
غصه دوچار «دوچار کردید» مثله محتشم کاشی بیت چو با جمعی دوچارم کردد
از من صد سخن کوید * چو تنها بینمم مهر سکوتش در دهن باشد «دوچشم چار شد»
مثله ایکی کوز درت اولمق راست کلوب مقابل اولقدن کنایه در کذا فی المحمودی «دود بسوی
نکویان باشد» عالم دولتلویه توجه ایدر شیخ نظامی بیت بهر جا که شود آتش روان زود *

* بسوی نیکویان خوشتر رود دود «دود کد امین چراغ» کیمك حمایتنده در وکیمه طیانور
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت که آیا زد و دکد امین چراغ * مشامه خان بدپسان پریشان
دماغ «دود آمد» بدبخت وشوم معناسنه میر حسن دهلوی بیت آن پریرو چونهان
کشت مرا تاب نماند * رفت جان از بد نم بخت من از دود آمد «دوردست» اوزون
اوزاق بیت بفکر سیم کردن از سر زلف * مرو ای دل که باشد دوردستی * مولانا جامی بیت
ز دست اجل تا شوم پای پست * کشم پا ازین جنبش دوردست «دوست دشمن»
دوستلقده نفاق اوزره اولانه دیرلر مولانا عرفی بیت دوست دشمن را بخون غلطان کنم
عرفی ولی * دوست دارم دشمنی کو را زبان و دل یکیست «دوستکام» نیك احوال خواجه
سلمان بیت دشمنان کفتند کام دوست ناکامی بود * عاقبت سلمان برغم دشمنان شد
دوستکام «دوستکانی» یاران مجلسنده بر برلرینه محبة ایچدکلری طلو ساغره دیرلر حکیم
خاقانی بیت بد ستم دوستکانی داد خاص از جام خرسندی * که خاك جرعه ٔ او کشت
خضر و آب حیوانی * خواجه سلمان بیت نرکسش در عین مستی دمبدم چشم مرا * ساغر
از خون لبالب دوستکانی میدهد «دوشاخ شد» یعنی فرار ایلدی کذا فی بعض اللغة
المعتبره «دوش بادوش» تمام نظیر وهمتا مولانا عرفی در منقبت امام علی رضی الله عنه
مصرع * دوش باد وش نبی و شرف کوهر ذات «دومرجان» یعنی دواب محبوبان کذا فی
شرفنامه «باب الراء المفتوحه» «راز آب» صوده کورینن عکس هرنه اولورسه ابو المعانی
بیت حال عاشق چون شود در دیدن آن ماهتاب * میشود عاشق بحسنش کربیند راز
آب «راز زمین» یعنی سبزه و شکوفه کذا فی شرفنامه «ران کشادن» آتدن اینمك
وسایر مرکوبدن اینمك و آت اوزنده اکر بوشالتمق کذا فی مؤید الفضلا اما مجمع الفرسده
یعنی ظاهر کردن عیب مسطوردر و بعض فرهنکده یعنی برهنه شدن واقعدر مثال معنی ٔ اول
حکیم خاقانی بیت سر نعل بهای سم اسبت دهم امروز * کاهی بکمیت دل ماوان بکشائی
«راه انجام» اسباب سفر مرکوب وغیره کبی کذا فی نسخه ٔ میرزا ابراهیم اما مؤید الفضلاده
انجق مرکوب معناسنه نقل اولنمشدر بو معنائی مؤید شیخ نظامی بیت تنوری چنین کرم
در بند نان * ره انجام را کرم ترکن عنان «راه آورد» ارمغان مولانا کاتبی بیت ز راه
یار من آور غبار رای باد * مرا ازان نبود خوبتر ره آوردی «راه دیکر زد» غیری سمت
طوتدی خواجه سلمان بیت دل همی نالد چو چنك عشق بر آهنك تو * در دل عشاق هردم
راه دیکر میزند «راه روان سحر» یعنی اولیا و سالکان وشب بیداران کذا فی شرفنامه «راه
فنا» یعنی امراض وعلل مهلکه ایضا منها «راهیست که کاسه میتوان داد بدست» ایشلك
وهموار وصعوبتسز یولدر دیمکدر استاد * رباعیه * راهیست ز کعبه تا بمقصد پیوست *
وز جانب میخانه ره دیکر هست * لیکن ره میخانه ز آبادانی * راهیست که کاسه میتوان داد
بدست «رخت بربست» یعنی مسافر اولدی «رخت افکند» یعنی مقیم اولدی بو ایکی
عبارت بو بیتده واقع اولمشدر ابو المعانی بیت درهوای عشقت افتم آنزمان درد وغمت
رخت خود افکند در دل عقل و دین بر بست رخت «رسید» یعنی رواشد بو معنی

اصطلاحیدر اصل معناسی ایرشدی دیمکدر خواجه سلمان بیت مرا رسد که تراتو به
داده وکفتن * شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور فی وصل که خاکی فم فتح کاف عجمی
واطها رها یله یعنی قالب انسان کذا فی شرفنامه فی رفت فم یعنی ظاهر شد بودخی
اصطلاحیدر خواجه حافظ بیت دوراز رخ او دمبدم ازکوشهٔ چشم * سیلاب سرشک
آمد وطوفان بلا رفت * وبر معناسی دخی ایلدی در کرد معناسنه بودخی اصطلاحیدر
ترکیده بوکا بکنور تعبیر وار درایو ایتدم دیه جك یرده ایووار دم دیرلر سیفی اسفرنکی. بیت
دلا وصف میان نازك جانان من کفتی * نکوره فتی حدیثی از میان جان من کفتی * بومعنای
مصطلحی دخی جاری اولمقدر مولانا شاهی. بیت چو کلك صنع چنین رفت برصحیفهٔ ما * مکیر
خرده برارباب عشق وعیب مکن فی رقم زد فم یعنی فرمان کرد مولانا هاتفی بیت
رقم زد دکربار هسیصد هزار * که باشند فرمان بران یسار فی رقیبان راز فم یعنی عارفان
وارباب مشاهدات غیبیه کذا فی شرفنامه فی رنك آزادان فم یعنی سیرت وروش مردمان
احرار وجوانمردان ایضا منها فی رنك آور فم یعنی شیوه ونازایله فریب وریجی کذا فی مجمع الفرس
فی رنك آورد فم یعنی تخیل اولدی ابوالمعانی بیت بحسن یکدمیش کل چولاف خوبی زد *
بدیدرنك ورخ وعارض تورنك آورد فی رنك شه زنکبار فم یعنی تاریکی وسیاهی شب کذا فی
شرفنامه فی رواق بیستون فم یعنی آسمان وافلاك ایضا منها فی روان آورد فم یعنی عاقل
ودانا کذا فی مجمع الفرس فی روضهٔ ترکیب فم یعنی قالب انسان کذا فی شرفنامه فی ره بره
بیشه به نیشه فم ایولکه ایلاك کملکه کملك بومعنی ترکیده یولی یول ایله اورمانی بالته ایله دیرلر
ابوالمعانی بیت دوستانرا لطف باید دشمنانرا تیغ تیز * این مثل شد ره بره بیشه به نیشه
کفته اند فی ره خوابیده فم آشلاك یول دیمکدر فی ره سپر شد فم ضم سین ایله یولی طوتوب
کیتدی ابوالمعانی بیت شنید قیس که رفتست محمل لیلی * شداست ره سپر ورونهاده در
صحرا فی ره نورد فم غایت اشکون آت حکیم فردوسی بیت چرا نعلهٔ کرکس اندرنبرد *
چمانعلهٔ چرمهٔ ره نورد فی ره هوان نتوان رفت فم رزالت وخواری ایتمك اولمز کذا فی
شرفنامه فی باب الراء المکسورة فم رشته بانکشت بست * یعنی سپارشی اونتمدی مولانا
صائب بیت غافل مشوز مرك که درچشم اهل هوش * موی سفید رشته بانکشت
بستن است فی رشته براوره فم برکسنه سفرده خسته اولدقده ایرادایدرلر ولایت بخارایه
مخصوص برعلتدر ساق انسانده ظاهر اولور ایپلك کبی برنسنه درقطع اولنسه صاحبی
هلاك اولور حالی اوزره قالسه کتدکجه اوزار لواحد من الشعرا بیت خورد آب بخارا
کرفرشته * برآرد پای خود ارنج رشته * شیخ سعدی بیت یکی راحکایت کنند از ملوك
که بیماریٔ رشته کردش چوذوك فی رکاب کران کشت فم یعنی سوار شد وحمله کرد کذا فی
شرفنامه فی رندان خاکبیز فم یعنی اصحاب دقایق شناس ایضا منها فی رند عالمسوز فم
مرد لاابالی وبی قید خواجه حافظ بیت مامست وخراب ورند عالمسوزیم * باما منشین
وکرنه بدنام شوی فی ریزی بریز فم یعنی مرحمت ایله حکیم خاقانی بیت ای فیض رحمت توروان
عاصیان را * ریزی بریز بردل خاقانی از صفا فی ریش گاو فم یعنی ابله واحمق مولانا جامی

جامی بیت درطلب ناکشیده محنت ورنج * ریش گاوی بود توقع کنج فی ریش گاوبریشخند ارزد
فم هرکس ایله مرتبهٔ عقلجه سویاشی شیخ نظامی بیت بباید ساخت با هرنا پسندی *
که ارزد ریش گاوی ریشخندی فی ریش ناطوری فم هرکسه سزا وناسزا دیو عیوب تملق وتواضع
ایدنه دیرلر بومعنایه ناطورکنجه تعبیری دخی مشهوردر ابوالمعانی بیت شد آنکس
ازمروت درجهان دور * که ریش خود کند چون ریش ناطور فی ریك فلان پوشیده است فم
فلانك احوالی نامعلومدر دیه جك یرده ضرب ایدرلر شیخ اوحدالدین بیت ماریك قصهٔ
خود پوشیده ایم زخلق * وانکه زقصهٔ ماعالم خبر کرفت فی باب الراء المضمومة فم رستم
عنان * یعنی بهادر وشجیع پهلوان عبدالله هاتفی بیت برستم عنانان سپردش عنان * که آتش
فروزان شود از سنان فی رقعهٔ غبرا فم یعنی روی زمین کذا فی شرفنامه فی روپوش فم یعنی
مخفی وپوشیده مولانا جامی بیت نیست حد چومنی بردن نام چوتویی * بهر روپوش بنام
دکرانت خوانم فی روز استفتاح فم روزمبارك شاعر بیت عزیز دان زمان وصال را کاندم *
مقابل شب قدرست وروز استفتاح * شب قدر مناسبتیله روز عید اولمق فهم اولنور
ودخی شهر رجبك اون بشی اولمق ده فهم اولنور حضرت مولانا بیت مثنوی که صیقل
ارواح بود * بازکشتش روز استفتاح بود فی روزبازار فم ایام رواج خواجه سلمان بیت
باسر زلفت شب دوشین سحر وکارم بود * درجمالت شب همه شب روزبازارم بود * حکیم
انوری بیت دور عیش وطرب بستانست * روزبازار کل وریحانست فی روز بازخواست فم
روز قیامت خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ ز آب
حرام ما فی روز بیم وامید فم بودخی روز قیامتدر کذا فی شرفنامه فی روز خود بازار خود
دید فم یعنی کندو حالنه مشغول اولوب آخره دخل وتعرض ترك ایلدی محمد عصار بیت
دکان بند رافی الحال بر چید * روان روز خود بازار خود دید فی روزشمار فم روز قیامت
حکیم شفایی بیت از هجر تو بر هجوستم کردم وداغم * کین مایهٔ تعظیم تو تا روزشمارست
فی روز عزلت فم یعنی روز صوم کذا فی شرفنامه فی روز نو روزی نو فم رزق مقدر هرکون
جدید در عربیده یوم جدید رزق جدید دیرلر شیخ نظامی بیت اکرچه از عمر بیشی رفت
کوزرو * کنون روزنوست وروزیٔ نو فی روکش فلان کرد فم برکسیه آخر آدم الیله ستم
ایرشمکدن کنایه در محتشم کاشی بیت سروکارم بغزالیست کز اغیار مدام * میکند
روکش مردم سك مردم روی فی رونما فم هدیهٔ مردم باعروس ترکیده یوز کورملکی دیویکی
کلنه کوپکونك ویوردیکی هدیه خواجه سلمان بیت آن ماه رواکر نمایدشبی مرا * در وجه
اونهیم دل وجان برونما فی کاهی رونمادهد فم دیرلر خواجه آصفی بیت مانع ز روی خوب
توآیینه میشود * تا اهل دید جان وجهان رونما دهد فی روی او بیند فم انك طرفن
طوتار شاعر دیمشدر بیت ریش داری اکرش با پسری بحث افتد * هرکه آید بمیان
روی پسر می بیند فی روی آورد فم توجه وعزیمت ایلدی کذا فی شرفنامه فی روی بدیوار
کرد فم خلوت نشین اولدی خواجه آصفی بیت آصفی روی برآورد بمحراب دعا * روز
ازابروی بتان روی بدیوار آورد فی روی در دیوار آورد فم مختفی اولدی ظهیرفاریابی

بیت فلك بجای تو افراشت پشت بومسند * ستم بعهد تو آورد روی در دیوار لغ روی
پسر بیند ع آنك جانبین طوتار بیت هرکه آید بمیان روی پسر می بیند * شاهد کام دلم راه
دیگر می بیند لغ روی بقا ع یعنی پاینده وصحت کذا فی شرفنامه لغ روی ترکش ع سوبانمکه
حاضر لنمش سوز ایضا منها لغ روی داد ع ظاهر اولدی کمال خجندی بیت روی تو دیدم
سخنی روی داد * زانکه طوطی بسخن درفتاد لغ روی در دیوار ع فراغتدن کنایه در شیخ
عطار بیت چون وصالت هیچ کس را روی نیست * روی در دیوار وهجرت خوشترست
لغ روی دهد ع ظاهر اولور کمال اسمعیل بیت هرکه از خط شریعت ننهد پای برون *
هردمش فتح دگر روی دهد چون پرکار * لغ روی دل نمود ع تسلیت خاطر والتفات ایلدی
طالب آملی بیت تا چاك سینه از دم تیغت کشوده ایم * صدر وی دل بمردم عالم نموده ایم *
حکیم شفایی بیت شفایی در قیامت نیز روی دل نمی بینم * که در کوی بلا هر کس که کم شد
جاودان کم شد لغ روی زرد کرد ع یعنی یوز قرارتدی اکثر رجا وساطتیله استعمال ایدرلر
خواجه آصفی بیت بیمار عشق را چو دوا نیست از چه رو * پیش طبیب این همه روز زرد میکنند *
لغ روی سپید ع کزیده ومنتخب بو معناده سر سپید دخی دیرلر طالب آملی بیت ما کلخنیان
سنبل ونسرین نشناسیم * آتش بود آتش گل روی سپید ما لغ روی شناسان ع
آشنایان ومعارف ومشاهیر کذا فی شرفنامه لغ روی نمود ع ظاهر اولدی حکیم فردوسی
بیت بفرمان یزدان خجسته سروش * مرا روی بنمود در خواب دوش لغ باب الزاء المفتوحه ع
زاد خوست ع قلت اکلدن ضعیف اولان حقنده ایراد ایدرلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی
زادمنش ع یعنی کریم وجوانمرد اصلی آزاده منش درکه حر الاصل دیمك اولور * مصرع * زاده مردی
چاشتگاهی در رسید لغ زادهٔ خاطر ع یعنی فکر ومنشآت وشعر وغزل وامثالهم کذا فی
شرفنامه لغ زادهٔ مریخ ع یعنی آهن کذا فی مجمع الفرس لغ زاغ کمان ع یعنی کوشهٔ کمان
کذا فی شرفنامه لغ زال مداین ع نوش الروان ایواننده اوینك قاپوسی اولان عجوزه ایضا
منها لغ زانو زند ع تعظیم ایتدی مولانا کاتبی بیت سکان یا ربما گر شوند همزانو * زساق عرش
ملائك زنند زانو نیم لغ زانو زند ع تعظیم ایدر ظهوری بیت صراحی بخورشید پهلو زند
حریفان بناهید زانو زند لغ زانو زنان ع تعظیم ایدیجیلر مولانا هاتفی بیت پی تهنیت یك
بیك همکنان * زبان برکشادند زانو زنان لغ زاهد کوه ع یعنی آفتاب کذا فی المجمع
زبان آور ع یعنی بدزبان خواجه سلمان بیت دلست غنچه بیکار وسوسنست زبان *
بسیست رهز زبان آوری بدلداری * کاهی وصف شعرا قصد اولنور کمال اسمعیل بیت بهر
کجا که زبان آوریست شمع صفت * زکنه وصف تو باشد به الکن وعجز قرین * وکاهی افشای
راز ایدنه دیرلر شیخ نظامی بیت زبان آور ان بتو یادنیست * که با مشعله کنج را کار نیست
زبانرا بشکست ع یعنی رشوت ویردی مولانا اقدسی * رباعیه * ساقی بده آن قدح زبانم بشکن
وز بادهٔ بی خمار جانم بشکن * پیشانیٔ توبه را شکستم زلبت * کر توبه کنم دکر دهانم بشکن
زبانرا کبود کرد ع اغزنده توی بتدی دیدیکاری معنادر خواجه سلمان بیت تیغ کهر فروش
زبانرا کبود کرد * از بس که بر سحاب امان الامان نهاد لغ زبانزد ع روزمره سوز یعنی برلفظی

برلفظی سوز ار اسنده تکرار ایتمکی معتاد ایلمك ودخی جمله نك معلومی اولان اداخواجه
آصفی بیت مراحدیث زبانزد شکست کوه غمت * که من به تیشهٔ فرهاد همزبان شده ام
لغ زبان زرگری ع ایکی کمسنه میاننده معهود انه سوز که معناسن انجق کندولر بیله لر
وآخری ایشتدکده فهم ایلمیه کذا فی فرهنگ جهانگیری لغ زبان کشاد ع یعنی سوزه
باشلدی کذا فی شرفنامه لغ زبردست ع اوست اولان کمسنه قوتده وهیأتده ترکیبده توانا
وزورلو آدمه دیرلر مولانا هاتفی بیت چو از چهره کرد خجالت فشاند * زبردست شهزادگانت
نشاند * بو بیتدن اوست طرف اولمق فهم اولنور زیرا شهزاده لرینی اوست طرفنه
اوتورتدی دیمك اولور شیخ سعدی بیت زبردست هردست دست آفرید * خدایی که
بالا وپست آفرید * بو معنایه بالادست دخی دیرلر وحشی یزدی بیت کسی را کین هما
بوسر نشیند * ببالادست اسکندر نشیند لغ زخم بریان ع یانه اوزرنده قانکه پختی لنمش
اوله کذا فی شرفنامه لغ زر بزرداد ع باشه باش ویردی یرنسنه با زارنده برجانبنه زیاده للمع
اولمیه خواجه حافظ بیت آمد وکرم ببرد آب رخم اشك چو سیم * زر بزر داد کسی آمد وکین
بالا برد لغ زرده دهی ع خالص العیار التونکه زر هفت دهه دخی دیرلر مولانا جامی
بیت چون مس او به زر زرده دهیست * ذکر زری در زر او بی رهیست * کمال خجندی بیت گفتهای
تو که بروی زدهٔ سکه کمال * هفت هفتست ولی چون زر خالص ده ده لغ زرکانی ع مثله
معدنی زر خالص اولمق اعتباریله در شرف یزدی بیت زرکانی ونقرهٔ زیبقی * که مهتاب
راداده بی رونقی * کاهی زر مشدد اولمق اقتضا ایدر مولانا هاتفی بیت شد ان زرکانی
ناکاسته * بنام جهانگیر آراسته لغ زرده کوش ع زراق وسالوس ومرایی کفته خواد
خواجو از کمال نامه بیت بروای زرده کوش واز رق پوش * شیخ زراق وشوخ وزرق
فروش * کاهی دنبك وقلتبان معناسنه ده اولور منلا حیرتی بیت حسود تیره دل زرده
کوش ونا انصاف * که بود خیری وپهلو بور داحمر زد لغ زر زر کشد بی زری دردسر ع اقچه
اقچه یی چکر اقچه سزلق دردسر شیخ نظامی بیت شنیدم زپیران دینار سنج * که زر زو
کشد کنج زرین کنج * ابو المعانی بیت شنیدم مثل زدیکی پرهنر * که زر زر کشد بی زری
دردسر لغ زر سفید ازپی روز سیاهست ع آق اقچه قره کون ایچوندر نظام استرآبادی
بیت بود همیشه ازپی روز سیه زر سفید * اختر وشب بصدق آن واقعه داد یا وری
لغ زر روی بست ع نقد ناروا یعنی پخمز اقچه نظام دست غیب بیت پای قبول باطنیت
همچو ظاهرست * کان زرکه روی بست همه نقد ناروا ست لغ زرق فروش ع مرایی
وسالوس مولانا جامی بیت چرخ کحلی صفت واز رق پوش * همه ابنای زمان زرق فروش
لغ زرمشت افشار ع خسروك مصنوع آلتون طوپیدرکه لادن کبی الده اویناد ر ایدی
دستخوش دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زرمشت افشار بودی بوسهٔ اورا بها * سبلت
آورد وسزای تیرمشت افشار بود لغ زر مصری ع یعنی زر خالص کذا فی شرفنامه
لغ زرمغربی ع مثله ایضا منها لغ زمزم آتش فشان ع یعنی آفتاب کذا ایضا منها لغ زمین
کوب ع یعنی ستوران آت وقاطر وغیرهما ایضا منها لغ زمین کیر ع کوترم طالب آملی

بيت عجب دارم بدين بخت زمين كير * كه چون آهم قرين سرفراست ڨ زن بزد ڠ
دوسبی عورت وروسبی عورتلو مولانا جامی بيت بران كار اكر مزد دارد طمع * همين
بسكه نامش بود زن بمزد ڨ زنبيل در آب افكن ڠ فارغ اول وترك ايله مولانا نوعی بيت
شيرازه اكر تازه كنم جلد سخن را * زنبيل در آب افكنم انجيل كهن را ڨ زن جلب ڠ فاحشه
عورتلو ديمكدر شاعر بيت زن جلبی رفته چو در هجو وذم * كرده بسی حرف برايشان رقم
ڨ زنخ آورد ڠ مزه‌لنه‌دی كمال اسمعيل بيت فلك برابریٔ همت توانديشد * بروخرد زنخی
مغز دلستان آورد ڨ زنخ برد ڠ مزه‌لنور وآلدادر معناسنه اوحد الدين اصفهانی * رباعيه *
ای ماه رخت جامهٔ دل درخون برد * تادبه ترا رخت دل ماچون برد * آن خال كه بركوشهٔ
چشم است ترا * خال لب خوبان بزنخ بيرون برد ڨ زنخ زد ڠ لاف اوردی شيخ عطار
بيت بريش آمد زعشقت جمله حالات * كنون كشتی زنخ زن در كرامات * مذكور اوج
تركيب بربرلرينك معناسنه قائم اولورلر محلنه كوره استعمال اولنور زنخ لفظی مطلق چكه در
حقيقة كركسه مجازا محمد عصار بيت خطی كان مشتری را از زنخ زاد * نشايد كرد از آن
برمهر بيداد * لاف اوران آدمه زنخ زن ديرلر مير خسرو بيت كرد زنخشان زمحاسن كمان
اهل زنخ راز محاسن چه كار ڨ زن دود افكن ڠ يعنی شب كذا فی مؤيد الفضلا ڨ زن كوچه
باستان ڠ يعنی دنيا كذا فی ادات الفضلا ڨ زنكله روز ڠ يعنی آفتاب كذا فی المحمودی
ڨ زورق زرين وزورق سيمين ڠ يعنی ماه نو كذا فی شرفنامه ڨ زهرخند ڠ ستر خجالت
ايچون اولان خنده ايضا منها والم وغصه‌دن حاصل اولان خنده ڨ باب الزاء المكسورة ڠ
ڨ ز باغ توام ڠ يعنی سنك پروردك وسنك احيا كرده كم ديمكدر كذا فی شرفنامه ڨ ز دست بركيرد ڠ
يعنی هلاك ايدر ظهير فاريابی بيت بچشم كه كفتی زودت زدست بركيرم * چه كويمت كه زدست
درست بنوايی ڨ ز ريش او فراغتی داريم ڠ بزم آندن پروامز يوقدر شاعر ديمشدر بيت
هر كه باما بروت می تابد * ما ز ريشش فراغتی داريم * پروای ريش اونداريم دخی ديرلر
مولانا جامی بيت می ده بيانك نی كه ندارم بفر عشق * پروای ريش محتسب وسبلت فقيه
ڨ زسين سخن فراختر ستت ڠ كثرت كلامدن كنايه‌در كذا فی شرفنامه ڨ زعرض دور كن ڠ
يعنی هلاك ايله ايضا منها ڨ زكوش پنبه برون كن ڠ غافل اولمه وهر مصلحت مرادك
اوزره اولمز تركيبده دخی بو تعبير واردر استاد بيت بريشخندیٔ دنيا مشو فريب ايدل *
زكوش پنبه برون كن خبير شو ازحق ڨ ز ندانی بود ڠ يعنی مكدر الاحوال مولانا هلالی
بيت شكر صد شكر كه امروز كسی يافته‌ام * كه ستاند زفلك دادمن زندانی ڨ زندكانی
ميدهد ڠ يعنی هلاك ايدر ضد يله بيا ندر كذا فی شرفنامه ڨ زينهار خوار ڠ پيمان شكن
شيخ نظامی بيت وليكن بود صحبت زينهاری * نكردند از وفا زينهار خواری ڨ زه مريخ ڠ
يعنی آهن كذا فی المجمع ڨ زهندوستان ياد فيل داد ڠ كچمش احوالی خاطره كتوردی
مولانا هاتفی بيت كه آن بيخرد چركس بدنژاد * زهندوستان فيل را ياد داد ڨ زياده سر ڠ
چوق سوزلو شيخ آزری بيت هر كز بمنزلی نرسد كمرهی كه او * دنبال هرزياده سرو بوالفضول
شد * ودخی شجيع وبهادر معناسنه ده كلور نظام استرابادی بيت بی پاشود ز تيغ تو

تو عنتر بروز رزم * پيش تو هر زاده سر آورده پای كم ڨ زير ران نهاد ڠ جنكده ياخود
دعوا ومباحثه‌ده عاجز ومغلوب اولمقدن كنايه‌در كذا فی مجمع الفرس ڨ زير وبالا كويد ڠ
خلط كلام ايدر اوحد الدين اصفهانی بيت كرزبر فلك براستی چون بالات * كويند كه
هست ولی زير وبالا شد ڨ زير وبالا نيست ڠ شك وشبهه يوقدر مولانا فخر الدين
فتح الله بيت بلاست آنكه تو نامش نهادهٔ بالا * حديث راست همينست كه زير وبالا نيست
ڨ زيره بكرمان مبر ڠ تركيبه طرخو نجيه طرخون صاتمه ديدكلری مثلدر مولانا اميدی
بيت من اين قصيده كه آورده‌ام بدان ماند * چنانكه زيره بكرمان ودر بدريا بار * مولانا
جامی بيت خيال زيركی باخود مبر پيش خدادانان * نه بندد بار زيره آنكه باشد عزم
كرمانش ڨ زيره بوعده پرورد ڠ وعده بی انجاز يعنی قوری وعد ايله اكلندرمك شيخ نظامی
بيت اميد خودش بهتراست از خورش * بوعده بود زيره راپرورش * بومضمونی رومده
عزمی افندی تركی نظم ايلمش بيت قوری وعده‌يله بولوب نشو ونما دونمشدر * كشت
زار املم مزرعهٔ كمونه ڨ زين دست ڠ بو اسلوب وبو طرز اوزره خواجه حافظ بيت كر
تو زين دست مرا بيسر وسامان داری * من باه سحرت زلف مشوش دارم * كاهی يالكز زين
لفظيله ده بو معنايی قصد ايدرلر خواجه سلمان بيت قضا تا مهد اطفال فلك را ميدهد
جنبش * نخوابانيد زين ماهی درين كهوارهٔ مينا ڨ باب الزاء المضمومة ڨ زلف اورابسته
دلبر عشاقنه شيوهٔ حسن كوسترمكدن كنايه‌در مير ابو المعانی بيت زبان در وصف جورش
شد شكسته * كه دل را باكمند زلف بسته ڨ زلف بستن ڠ عرض ديدار خوبا ندن كنايه‌در
كذا فی مؤيد الفضلا ڨ زلف بقر ڠ يعنی اختيار وپير كمال خجندی بيت زلف بقر نميشوند
يافتكان شصت * كر عمر رسد بهفتاد نيابند ڨ زلف خطا ڠ يعنی كناه ومعصيت كذا فی
شرفنامه ڨ زلف زمين ڠ يعنی شب ايضا منها ڨ زنار المسلمين ڠ چرب روده يعنی مومبار
طولمه‌سی ڨ زود آشنا ڠ هر كوردوكی آدمله ياران اولان دلبر ابو المعانی بيت آن زود
آشنا همه كس آشنا شود * بيكانه وضع كند بنظر كر بما كند ڨ زود از ود ڠ تيز تيز ديمكدر
مولانا كاتبی بيت ديد يرت التماس كشتن خود ميكنم * تا نرنجی از كدا بيهای زود از ود من *
ڨ زور آوری كرد ڠ ايشی باشه چيقاردی ابو المعانی بيت بحمد الله كه بختم ياوری كرد *
دلم در عشق اوزور آوری كرد ڨ زاهدان نهاد ڠ اوچ معنايه استعمال اولنور اول خصمه
جوابده عاجز اولمق ثانی بر نسنه‌يه راغب اولمق ثالث تملق وتواضع كوسترمك كذا فی مجمع
الفرس ڨ باب السين المفتوحه ڠ ساده لوح ڠ يعنی صاف درون لو احد من الشعرا بيت
ای دوستان فغانكه من ساده لوح را * كشتند بيكناه بتان بهانه جو * ونادان وابله
معناسنه‌ده استعمال اولنور شاعر * مصرع * در مكتب كمالش چرخست ساده لوحی
بو معنايه يالكز ساده دخی ديرلر مولانا جامی بيت عقل شد مفتون مشكين طره‌ات * ساده
كو در دام دلداری فتاد * معنای اوله سليم دخی ديرلر وله ايضا بيت صد كرامت بنام او سازند
تا سليمی بدامش اندازند ڨ سازسه تا ڠ يعنی مواليد ثلثه حكيم خاقانی بيت درميكده زن
نقب كه در طاق فلك صبح * بر سازسه تا جنك زد اين سازسه تايی ڨ ساقی شب ڠ يعنی ماه

ابو المعانی بیت ساقی شب عاشق حسن وجمالش بوده است * زان سبب کردد بکرد بزم
خاصش تا سحر ؏ سال نیکو ز بهارش پیداست ؏ ترکیبه قوتلو کون طوغشندن بللودر
مثلیدر خواجه آصفی بیت بردامن کل بنفشه زارش پیداست * چون سال نیکو ز بهارش
پیداست * بیت مزبور بو وجه اوزره بولنمشدر * رباعیه * بردامن کل بنفشه زارش پیداست *
آن حور که خط مشکبارش پیداست * امثال طراوت عذارش پیداست *
سالی که نکوست ز بهارش پیداست ؏ ساقی عروسان ؏ بر نوعه لطیف حلوادر
سایس بنجم رواق ؏ مریخ کذا فی شرفنامه ؏ سایه پرست ؏ یعنی فاسق و فاجر ابو المعانی
بیت نباشد در میان عشق دستان * سزای عشق تو سایه پرستان ؏ سایه برکارش
بینداخت ؏ اسراری ظاهر اولدی خواجه سلمان بیت دران تاریکیش فی الحال نشناخت
ولیکن سایه برکارش بینداخت ؏ سایه پرور ؏ ناز ونعیم ایله پرورده اولمش مولانا وحشی
بیت پیش روی تو آفتاب بی زلف * زیر زلف تو سایه پرور کل ؏ سایه دار ؏ جن طوتمش
میرخسرو بیت سایه دارم هر شب از سودای زلفش چون کنم * چند کرد خود کهی سحر
وکهی افسون کنم ؏ سایه داشت ؏ مثله سایه رکاب یعنی حمایه واتباع کذا فی شرفنامه ؏ سایه
رو ؏ یعنی شب بیدار ایضا منها ؏ سایه شکن ؏ ایکی معنایه اول ناسخ مذهب باطل ثانی
جلا کر یعنی پاس آچیجی ایضا منها ؏ سایهٔ یزدان ؏ نائب الله وخلیفة الله وپادشاه ذی
شکوه ایضا منها ؏ سبز پای ؏ نامبارك قدم میرخسرو بیت چو سرسبزئ خواجه
باشد بجای * چه اندیشد از دشمن سبز پای * مقابلی سپید پای در ؏ سبزته کالکون ؏
محبوب سیه چرده قاسم میرزا بیت زدلش غنچه های ناکشوده * هزاران سبزته کالکون
نموده * بو معنایه یالکز سبز دخی اطلاق ایدرلر مولانا هاتفی بیت درختان سبزش همه
دلپسند * چو سبزان رعنای بالا بلند ؏ سبز خانه ؏ یعنی ماتم خانه حکیم شفائی بیت
بو العجب روح روح انسانیست * که درین سبزخانه زندانیست ؏ سبکدستی کرد ؏ چابکلك
ایلدی وجست دپرندی میرخسرو بیت کفتم بتوبهٔ که سبکدستیٔ ولی * دست صلاح در ته
رطل کران بماند ؏ سبکسر ؏ خفیف العقل وسفیه کمال اسمعیل بیت خصمت سبکسر
آمده زان دست روزکار * بر پای او زحادثه بند کران نهاد ؏ سبکسار ؏ مثله وله ایضا بیت
بکو بد آهن سرد از سبکساری درین دوران * اکرچه کرز را این سرزنش از من کران آید
؏ سبك عنان ؏ سرعتله یورویجی و دخی خصمه پیا پی حمله ایدیجی کذا فی المحمودی ؏ سبو
شکست ؏ یعنی نومید اولدی کذا فی شرفنامه ؏ سپید پای ؏ یعنی مبارك قدم ایضا منها
؏ سپید کار ؏ صالح ونیکوکار حکیم خاقانی بیت اندر شفاست عارضهٔ هر سپید کار *
واندر نجات مهلکهٔ هر سیه کلیم * مقابلی سیه کلیم در ؏ سپید وسیاه ؏ یعنی نیك وبد وصالح
وطالح وروز وشب وعرب وعجم وامثالهم کذا فی نسخ المعتبرة ؏ سپیده بالایی ؏ یعنی صبح
کاذب کذا فی شرفنامه ؏ سپیده پهنایی ؏ یعنی صبح صادق ایضا منها ؏ سپیده دم ؏ مثله
ظهیر فاریابی بیت سپیده دم که زدم آستین بشمع شعور * شنیدم آیت تو بوا الی الله از لب
حور ؏ ستاره بست ستان ؏ سین اول مفتوح ثانی مکسور زهره سایر یلدزلری رباب

رباب ایلدی یعنی ضیاسی سایره غالب اولدی برکسنه امثالنه تفوق ایلدکده ضرب اولنور
کذا فی شرفنامه ؏ سجادهٔ نان ؏ یعنی سفره مثله سزد نی جائزدر ایضا منها ؏ سخت کوشی فائده
ندهد ؏ یعنی جد وجهد ایله اولمز کذا فی فرهنك شرف یزدی ؏ سخت لکام ؏ یعنی سرکس
وبدرام عربیده بو مثله شدید الشکیمه دیرلر وصعب الشکیمه دخی دیرلر ؏ سخن از پرده کوید ؏
سوزی کنایه‌لی سویلر حسین میرزا اقلی بیت تار طنبور که راز دل من میکوید * کوش کن
کوش که از پرده سخن میکوید * لفظ سخن مفتوح ومضموم اوقنور ؏ سخن از نقاب کوید ؏
مثله مولانا لسانی بیت در بکدو نکته صد غرض اظهار کرد وقت * رخسار بسته بود
سخن از نقاب کفت ؏ سخن بر پهلو میکوید ؏ یعنی سوزی طعن ونکته ایله سویلر مولانا هاتفی
مثنوی * چه قاصد که از غصه فرسوده * بزهر هلاهل لب آلوده * سخنهای
بر پهلو یش پیشتر * چو خاری خسك هر طرف نیشتر ؏ سخن بهم بر زند ؏ سوزده خلط
وخبط ایدر اوحد الدین اصفهانی بیت کرهم برزده بینی سخنم عیب مکن * کاوحدی از می
دوشینه بهم برزده است ؏ سخن پروران ؏ یعنی شاعران ومنشیان ؏ سخن در آفتابست ؏
سوزی متین وعالی دیمکدر شیخ نظامی بیت چنین مهدی که ماهش در نقابش * زمه بکذر
سخن در آفتابش ؏ سخن در ره کفت ؏ کتمه ده عجله وشتابدن کنایه‌در خواجه حافظ
بیت نیست مشتاق کعبه صوفی شهر * سخن کعبه کرنه در ره کفت * وله ایضا بیت بکوی
فقر قدم کر نهی روان برخیز * طواف کعبه اکر بایدت سخن در راه ؏ سخن میان تهی ؏
اصلی یوق سوز کمال اسمعیل بیت در کوش تو هر سخن که بی زر باشد * از حلقهٔ تو میان تهی
تر باشد * بو معنایه ؏ سخن بی مغز ؏ دخی دیرلر ؏ سخون آفرین ؏ یعنی شاعر ومنتظم
الکلام اولانه دیرلر اکرچه واوسز سخن دینلمك کرك ایدی لکن شرفنامه‌ده واو ایله کورلمدیکی
اعتراض اولنمدی ؏ سر ؏ جهت علو واستعلادن عبارتدر که ترکیده اوست ایله تعبیر ایدرلر
اصل معناسی باش درکه اندن مجاز اولور مثلا بر سر آب دیرلر صو اوستنده دیمك اولور
کمال خجندی بیت جز سر کویش اقامت وانمی شاید کمال * زانکه عالم بر سر آبست وبنا
محکم پلی * واوج معناسنه‌ده استعمال اولنور ؏ سرکار ؏ ترکیده ایش باشنده دیدکلریدر
اما اصل معنا ایش اوستنده دیمك اولور ؏ سرکوی ؏ دخی بویله در وبر سر آتش دیرلر
آتش اوزرنده دیمك اولور ومجازا استعاره‌در میرخسرو بیت خونابه میچکاندم از کریه سوق
دل * خوش کریه ایست بر سر آتش کباب را * اما بو معنایه استعمال اولنان سرلرده بر لفظی
اکثریا ادخال ایدرلر ودخی سرك بر معناسی دخی آرزودر اکثر خبره مبتدا اولق اوزره استعمال
اولنور مثلا سر سودا دیرلر اکثر سودا سرك عطف تفسیری اوقع اوله کلمشدر خواجه سلمان
مصرع * لاابالی را سر سودای این بازار نیست * ؏ سر زلف ؏ دیرلر زلفك اوجی مراد دکلدر
بلکه زلفك آرزوسی مراددر وله بو بیت چرخ از سپیدن پای تو دارد خم به پشت * قد او همچون
هوادار سر زلف دوتاست * ولفظ برك کاهی بونك کبی عطف تفسیر واقع اولور قاضی میرك
بیت بکسی دکرندادم سر وبرك آشنائی * که نیرزد آشنائی بمشقت جدائی ؏ سر وبرك ؏
طلب وآرزو معناسنه استعمال اولندوغی بو بیتدن مفهومدر طالب آملی بیت آشفته

دماغم سر و برك سخنم نيست * دامن چه كشايم كه كلى در چمنم نيست ع سراپردهٔ كحلى ع
يعنى ابر سياه وآسمان كذا فى المشكلات ع سراچه آفتاب ع يعنى سركردان ومتحير ابو المعانى
بيت آنقدر كوى حوادث بر سرم زد چرخ دون * كين دل مسكين شد از حيرت سراچه آفتاب
ع سرافكند ع يعنى عاجز اولدى كذا فى شرفنامه ع سرآمد ع يعنى تمام اولدى خواجه
حافظ بيت عاشق شو ارنه روزى كار جهان سرآمد * ناخوانده نقش مقصود از كار
گاه هستى * وبى بهانه يعنى قصورى وعلتى اولميانه ديرلر ايكى معناسى ده بو بيتده واقع
اولمش بتغيير ترتيب ابو المعانى بيت هر انكه كشته سرامد بدولت دنيا * يقين بدانكه بدولت
بو سرامد شد ع سرانداخت وسرانداز ع بعض حالتده كندودن بيخبر اولانه ديرلر
خواجه حافظ بيت چو در دست است رود خوش بزن مطرب سرود خوش * كه دست
افشان غزل خوانيم و پا كوبان سر اندازيم * بو بيتده تحكين سرخوش معناسى استنباط
اولنور بو معنايه مولانا هاتفى بيت چو سلطان سرانداز باشد زمى * فتد بيخبر از سرش
تاج كى ع سراى سپنج ع سراى عاريت دنيادن كنايه در ابو المعانى بيت هيچكس را نكشت جاى
حضور * اين سراى سپنج دار غرور * وله ايضا بيت اين سراى سپنج ده روزه * عاريت
بوده بر سليمانرا ع سربا وفرو برد ع آكا مشغول اولدى حكيم انورى بيت تو سر بناى ونوش
فرو بردهٔ ومن * خاموش وسر فكنده كه هان بوك وهين مكن ع سر براورد وسر بر كرد ع كلاهما
يعنى عاصى وباغى كذا فى المحمودى ع سر بر خط ع يعنى مطيع ومنقاد كذا فى شرفنامه ع سر
بر زد ع ظاهر اولدى مولانا جامى بيت چو ديك از آتش دل كشت جوشان چشمهٔ چشم *
مكر طوفان نوحست اينكه سر بر زد ز آتشدان ع سر ز بر زانو نهاد ع مراقبه يه ودخى فكره
واردى كذا فى المجمع ع سر زد ع مثل سر بر زد خواجه سلمان بيت سخن بوصف
رخش چون ز خاطرم سر زد * ز مطلع سخنم آفتاب سر بر زد ع سر بر كرد ع مثله محمد
عصار بيت نديده حاصلى جز حرقت ودمع * بهر جمعى كه سر بر كرد چون شمع ع سركند ع
ظهور ايدر كمال اسمعيل بيت چون بر زبان من كذرد ياد دست تو * همچون شكوفه از دهنم
سيم سر كند ع سر بر كرمى زند ع مال خوليايه دوشدى وديوانه اولدى كذا فى المحمودى
ع سر بسته ع مخفى ومستور خواجه حافظ بيت راز سر بستهٔ ما بين كه بدستان كفتند *
هر زمان با دف ونى بر سر بازار دكر ع سر بمهر ع مثله وله ايضا بيت ترسم كه اشك از غم ما
پرده در شود * وين راز سر بمهر بعالم سمر شود * سمر عربيدر حكايه معناسنه ع سر
پنجه كرد ع زور آزمالق ايلدى كذا فى المحمودى بوكا قريب شيخ سعدى بيت هر كه با فولاد
بازو پنجه كرد * ساعد سيمين خود را رنجه كرد ع سر پوش ع معناى مصطلحى سر بمهر كبيدر
معناى لغويسى كله پوشدر مير خسرو بيت به نيمى فرق سرپوش شفق دام * شفق را
نيمروزى كرده دشنام ع سر پيش كرد ع معناى مصطلحى انديشناك اولدى كذا فى المحمودى
ودخى شرمنده وخجيل اولدى ع سرتافت ع يعنى عاصى وباغى اولدى كذا فى شرفنامه
ع سرت سبز باد ع نعمت ودولتله اوليو دعا ايتمكدن كنايه در خواجه حافظ بيت
سرت سبز ودلت خوش باد دائم * كه خوش نقشى نمودى از خط يار ع سر سبزى ع

ع دولتلى لك شيخ عطار بيت هر كجا سرسبزئ از پر او * باشه باشد پشهٔ از فر او ع سبزى
دولت ونعمت مولانا هلالى بيت نركس از بهر چه با اين همه سبزى در باغ * چشم خود دوخت
بهر كى كه در آيد ز بصل * بسر سبز تو ديرلر مراد دولتلى باشك ايچون ديمك اولور
بونده حرف با قسميه اولور خواجه حافظ بيت بسر سبز تو اى سرو كه خاك توشوم * ناز
از سر بنه وسايه برين خاك انداز ع سرت كردم ع كاف عجميله قربانك اولايم ديمكدر شانى
تكلو بيت سرت كردم ز دستت هرچه مى آيد بجانم كن * بقربان سرت كردم جوان خونخوار
مى آيد ع سر تو دارد ع سنك محبتكده در كمال خجندى بيت سرى كه پيش تو دادم براستان
حق كيست * منم كه از همه عالم سر تو دارم وبس ع سر جفت كرد ع يعنى وساطت ايدوب
ايكى باشى بر يره كتوردى كذا فى المحمودى ع سر جوشم خورده است ع حاصل عمرمى
وسرمايهٔ كارمى آكا صرف ايلدم شيخ نظامى بيت كر آشفته شدم هوشم تو بردى * بهر
جوشم كه سر جوشم تو خوردى ع سر خاريدن ع نوميد وعاجز اولمقدن كنايه در كذا فى
المجمع اما محموديده شرمنده اولمق معناسنه مرويدر ع سر خود كرفت ع باشن آلوب كتدى
مولانا جامى بيت مرغ چمن كرفت سر خود ز فغان كنان * كش طاقت شنيدن افغان من
نبود ع سر خود كرد ع مثله خواجه كمال بيت هر شه كه بميدان بهاسد پى كوى * چوكان
سر زلف تو ديد وسر خود كرد ع سر خويش بر كف نهاد ع باشن اورتايه قودى استاد
بيت هر كه شد شيفتهٔ چشم تو چون نركس مست * بايد اول كه سر خويش نهد بر كف
دست ع سر خيل شياطين ع يعنى ابليس لعين كذا فى شرفنامه ع سرداد ع صالى ويردى
خواجه حافظ بيت صبا بلطف بكوان غزال رعنارا * كه سر بكوه وبيابان تو دادهٔ مارا
ع سر در پيش نهاد ع اوردنه دوشدى منلا حيرتى بيت من سايه وش ز هر سو سر در پيش
نهادم * او هر طرف كريزان چون آفتاب از ما ع سر در پيش داشت ع مثله مولانا جامى
بيت مرا تا ديده دارد در پيم سر * كه كردد كام او از من ميسر ع سر در كرد ع يعنى عتاب ايلدى
كذا فى مؤيد الفضلا ع سر در كرد ع مثله كذا فى مجمع الفرس ع سر دست افشاند ع
ترك ايتمكدن كنايه در شيخ سعدى * مصرع * فشاند سر دست بر كائنات * وال ايله
اشارت ايدوب منع ايلك معناسنه ده كلور وله ايضا بيت ملك در سخن كفتنش خيره ماند *
سر دست فرماندهى بر فشاند * بو بيتى كرچه بو معنايه شاهد ايتمشلردر اما ترك ايتمك معناسى
دخى اقربدر مكر ترك معناسنه ال ايله اشارت ايتمك اوله منع معناسى فهم اولنمز ع سردستى ع
يعنى فى الحال كذا فى المحمودى ع سردست ع اصلنده ال اوجيله طوتمقدن كنايه در كمال
اسمعيل بيت سر دستيست شعر من انرا كه مى نداد * ابكار فكر بر حسب اختيار دست
ع سر در سر ع يعنى فضولى كرد كذا فى شرفنامه ع سر در شكم نهاد ع شرمنده وخجيل اولدى
شيخ نظامى بيت ز دوش بسان استره سر در شكم نهاد * در عهد تو هر انكه بموبى كزند كرد
ع سر دمه ميبرد ع حمله وهجوم ايدر مولانا هاتفى بيت ديار عجم ملك من شد همه * بملك
عرب ميبرم سر دمه ع سر دندان سپيد كرد ع يعنى تبسم ايلدى حكيم انورى بيت چونكه
جانم سياه خواهى كرد * سر دندان سپيد كن بارى ع سر ده ع يعنى صالى ور ميرزا حسابى

بيت چشم راسرزده بدل تا طعمهٔ نازش كند * كرچه عار ازصيد كنجشكي بود شهباز را
ع سر راه دارم م يعني خيال مسافرت ايده رم كذا في شرفنامه ع سر رشته م يعني مقصود
ايضا منها ع سر زده م يعني ظاهر اولدي معناسنه خواجه سلمان بيت من سرچو قلم
بر خط سوداى تو دارم * با آنكه من سر زده را سر زدهٔ باز * بو معناسي دخي متفكر اولمش ديمكدر
كمال اسمعيل بيت نه بيند با هزاران ديده در عالم نظير او * سپهر سر زده هر چند بر كرد جهان
كردد * بو بيتده متحير اولمق معناسي دخي انسب در معناى اولده بو بيتدن مفهوم مدر مولانا جامي
بيت كبك درى پا بحنا بر زده * زد بسر سبز قدم سر زده ع سر سبد م كزيده و منتخب
ابو المعاني بيت عجب نباشد اكر ترك كلستان دارم * كل سر سبد اعتبار من داغست
ع سرشار م يعني طلو ملا الشعرا صائب اصفهاني بيت يارب از عرفان مرا پيمانهٔ
سرشار ده * چشم بينا جان آكاه و دل بيدار ده * بدر الدين محمد ظهوري در قسميه بيت با بيك
حاج و دير مغان * بخمهاى سرشار و حبر مغان ع سر كران م بر قاچ معنايه استعمال اولنور
اول مغرور و غضبناك كذا في المحمودي ثاني مخمور خواجه حافظ بيت چشمت ار باز بحافظ
نكند ميل آرى * سر كراني صفت نركس رعنا باشد * ثالث خسته معناسنه شيخ سعدي
بيت خداوند خرمن زيان ميكند * كه بر خوشه سر كران ميكند ع سر كرفته م يفعلنمش
حيرتئ عجمه حالت جواني ده بو حال واقع اولدقده ظرفا حقنده ديمشدر * مصرع * شعرا
هر چند سر كيرند روشنتر شود * بالاخره ترك وطن ايدوب كيدركن كند و سر كذشتنه
او غرامش بر جوانه راست كلوب بر بيننك حالنه مطلع اولوب بو بيتي نظم ايدوب همراه اولورلر
بيت از دست چرخ با دل افكار ميروم * ماهر دو سر كرفته بيكبار ميرويم ع سر كرم م عاشق
ودلداده و ابدال اصفهاني بيت اى شمع بزم دوش چرا ميكريستي * پروانه عاشق تو تو سر كرم
كيستي ع سر كوش كرد م فسلدى ايلدى مير حضوري بيت نشستم چون بت با غير كردي
طرح سر كوشي * اكر صحبت باين تقريب خواهي كرد برخيزم ع سر مخار م يعني توقف
ايله حكيم فردوسي بيت بدستان بكو آنچه ديدي زكار * وكر آنكه در آمدن سر مخار
ع سر من داري م نيم محتمله سمن كذا في شرفنامه ع سر و پا م خلعت و تشريف * مصرع *
في الحال ز رضوان سر و پا بيرون كرد م سر ر وكرد م يعني عتاب ايلدي كذا في المحمودي
ع سر وقت م يعني خوب و نيك وقت خواجه سلمان بيت با چنين سر وقتي ندانم آب چرا
مكدر ست در ابرو فكندن اينهمه چين * بو معناسي دخي خلوت در ع سره مرد م يعني مرد نيك
شيخ سعدي بيت بخوراى نيك سيرت و سره مرد * آن نكون بخت كرد كرد و نخورد * اوبو
يوريشلو آته اسب سره رفتار ديرلر و ايو اقچه يه نقد سره و كمنه نا سره ديرلر ع سرى كه از
تو بپيچد بريده به م سكا مخالفت ايدن و مطيع اولميان دنياده صاغ اولمسون ابو المعاني بيت
دهن كه ذم تو كويد دريده بودن به * سرى كه از تو بپيچد بريده بودن به ع سعتر باز م زبقجي
دورت كذا في المؤيد ع سعتري م مثله كذا في المجمع ع سقف نيم خانه م يعني آسمان
وكنبد خانه كذا في شرفنامه ع سفيد شدن م حاضر اولمق مولانا كاتبي بيت قطعه
قطعه استخوان نسر طائر شد سفيد * همتت ليكن برانها قط نزد قطعا قلم * ودخي داخل

داخل مكان اولمق معناسنه اولور مولانا اهلي بيت چه خوش بزم ميست رنكين مجلس جانان
چه سوداما * كه نتوان شد سفيد از شومئ بخت سياه انجا ع سفيد آهو م وآهوى سفيد
ده ديرلر دلبر مراد اولنور مخلصي بدخشاني بيت صيد چشمان تواى جان شده آهوى سفيد *
داده صد جان بهواى كل خوشبوى سفيد ع وكريه دن يا خود بر علتدن آغارمش
كوزه ده آهوى سفيد ديرلر بو بيتدن فهم اولنور خواجه آصفي بيت چشمت
آهوست ولي آهوى مشكين خطا ست * چشم خوبان دكر در غمت آهوى سفيد
ع سفيد كار م يعني نيكو كار اوحد الدين اصفهاني بيت تو در لباس شهيشان نظر مكن بخطا
كه در ميان سياهي سفيد كارانند ع سكالش كرده م ايشي فكر و تدبير ايله ايدر ابو الفرج
روني بيت رزم و بزم و عزم و چشن فرخش * كه سكالش كرده ناكه ياد باد ع سك جان م
تركيبده ايت جانلو ديدكارى معنايه در شيخ نظامي بيت چه سك جانم كه با اين درد ناكي *
چو سكبانان دوم خوني و خاكي ع سك نشيند بجاى كيبابي م برايو كيدوب يرينه بر كم
كلدكده ضرب ايدرلر ابو المعاني * قطعه * دوش جانان ببزم ما بوده * ديد اغيا رو داده
است جايي * چون بجايش نشست ميكفتم * سك نشيند بجاى كيبابي ع سك نشيند
بجاى كلب عقور م بر ظالم كيدوب يرينه اندن اهون بر ظالم دخي كلدكده ضرب ايدرلر وله
* قطعه * جان بدوزخ سپرد آن مغرور * جايش آمد كريم محكم ضرور * اين هم آدم نبود ميكفتم
سك نشيند بجاى كلب عقور ع سك هر سوار م كورديكي آدمك يانته اويوب كيدنه ديرلر
وله بيت مشو طالب وصلش زينهار * هر آن ياركه باشد سك هر سوار ع سك هرزه
مرس م بي فائده و بيمعني ياوب كزن آدمه ديرلر ع سلام روستايي بي طمع نيست م نسنه
اميدي ايله تواضع و القيام ايدنلر حقنده ايراد ايدرلر ابو المعاني بيت چو دستش بوس خواهم
كرد كفتا * سلام روستايي بي طمع نيست ع سنك انداز م يعني مست مدام سيد حسين
غزنوي * رباعيه * هر سنكي را آفتاب ازتك و تاز * فيروزه و لعل كرد از ايام دراز * در بزم
ببخشيد شه بنده نواز * يعني كه ز من چنين سنز د سنك انداز ع سنك در آستين م ظالم
و ستمكار كمال خجندي بيت نيست مسموع آنكه كفتي با تو ماوا جنك نيست * در برت دل
هست اكر در آستينها سنك نيست ع سنك در قنديل م يعني تاريك و مكدر كذا في المؤيد
بو معنايه حكيم انوري بيت نيست سنكم بنزد كس كه مرا * سنكها زد زمانه در قنديل
ع سنك در موزه م ترك سفر ايتمكدن كنايه در كذا في فرهنك ميرزا ابراهيم اما بعض نسخه ده
بطئ الحركه معناسنه واقعدر بو معنايه مؤيد حكيم سنايي * قطعه * چون روى با كلاه بر منبر *
چه روى باز كام در كلزار * كله انكه كني كه در قند است * سنك در موزه كيك در شلوار *
ع سنك و داغ شد م باشي كوزي يارلدي شهيد قمي بيت نشان سنك جفاى تو داغ
بيداد ست * كجاست آنكه ز كوى تو سنك و داغ نشد ع سنك و سبو م خدمت و اطاعت
معناسنه خواجه حافظ بيت نه من سبوكش اين دير رند سوزم و بس * بسا سرا كه درين
كارخانه سنك و سبوست ع سه خوان م يعني ثالث ثلاثه دين كفره عليهم اللعنه كذا في
شرفنامه ع سه غرفهٔ دماغ م يعني سر آدمي اول تقريبله كه سر محل فكرت و محل

خیال ومحل حفظدر کذا فی شرفنامه ۞ باب السین المکسورة سپر افکند ۞ یعنی عاجز
ومغلوب اولدی کمال اسمعیل بیت اینک جبین کل زلفایش عرق چکان * اینک درست زر
زسخایش سپر فکند ۞ سپر انداخت ۞ مثله شیخ سعدی بیت نه هر جای مرکب توان تاختن
که جاها سپر باید انداختن ۞ سپر براب فکند ۞ دخی بو معنایه در خواجه سلمان بیت
چشم سپر برآب فکندست تا ترا * کیسو کمند وعارض وابرو کمان چشم ۞ سپید دست ۞ یعنی
سخی وجوانمرد حکیم خاقانی بیت دهر سپید دست سیه کاسه ایست صعب * منکر بخوش
زبانیٔ این ترش میزبان * مقابلی سیه دستدر ۞ سپید کاری کرد ۞ کار نامعقول ایلدی
ترکیبده برکسنه نامعقول وضع ایتدکده یوغرتلدی دیدکاری مضموندر خواجه سلمان بیت خصم
سپید کار وسیه دودهٔ ترا * بادا سیاه کشته بدود عذاب روی ۞ سپید کار ۞ کاهی
نیکوکار معناسنه ده استعمال اولنور ابو المعانی بیت گذشت عمر گرامی به پی سیه کاری *
نکشته حیف دلم در جهان سپید کاری ۞ سپید مهره ۞ صدف قابوغندن برمهره در نسنه در
بوری کبی چالارلر لواحد من الشعرا بیت سپید مهرهٔ صیتش چنان دمید جهان * که رخنه
خواست شد این سبز حقه آوازش ۞ ستارهٔ سوخته ۞ یعنی طالع بد وحال بد کذا فی المحمودی
۞ ستاره شناس ۞ یعنی منجم حکیم فردوسی بیت شد انجمن بر سرش بخردان * ستاره
شناسان وهم موبدان * بخردان عاقلان دیمکدر ۞ ستارهٔ قلندران ۞ یعنی آفتاب
کذا فی شرفنامه ۞ سحر خوان وسحر سخون ۞ یعنی فصاحت اهلی ایضا منها ۞ سرکه ابرو ۞
اکشی یوزلو ایضا منها ۞ سرکه پیشانی ۞ مثله صائب اصفهانی بیت بنان خشک قناعت
نمیتوان کردن * چه نعمتیست که افلاک سرکه پیشانی ۞ سرکهٔ ده ساله ۞ یعنی عداوت قدیمه
ابو المعانی بیت اهل دل از بخت بد هر دم جکر پر کاله است * ترش روییٔ فلک از سرکهٔ ده
ساله است ۞ سرکه فروخت ۞ اغلامش چهره لو کذا فی شرفنامه ۞ سرکه فروش ۞ مثله
طالب آملی بیت خصمت زچهره سرکه فروشست لاجرم * جوشید بر سرش صف ادبار پشه وار
۞ سرکه فشان ۞ بدکوی وطعنه زن کذا فی المحمودی ۞ سکندر خورد ۞ آتک سکر درکن
تکر لنمه سنه دیرلر محمد عصار بیت درین میدان ناهموار وغبرا * سکندر خورد اسب عمر دارا
۞ سکه بر زر زد ۞ ترکیبده سکه یی مرمرده قازدی دیدکلری معنایه در عبید زاکانی بیت هر کجا
صیت تو رفته خطبها آراسته * هر کجا عدلت رسیده سکهٔ بر زر زده * مولانا جامی بیت
بوخ نقش خیال او کشیدی * زدی ای اشک آخر سکه بر زر ۞ سکه زد ۞ غالب اولدی
مولانا جامی بیت چو زد سکه بر نقد قبچاقیان * می فتح خورد از کف ساقیان ۞ سیاه باد
زبانش ۞ دلی قوریسون دیدکلری محتشم کاشی بیت سیاه باد زبانش که بی محابا راند * زبان
بمرثیه ات کلک سر بریدهٔ من ۞ سیاه زبان ۞ خیر سو یلمز خواجوی کرمانی بیت غم دل بخامه
کفتم که بیان کنم ولیکن * نبود مبارک آنکس که سیه بود زبانش ۞ سیاه مست ۞ کوک سرخوش
دیدکاری که زیاده چکدین اولان سرخوشه دیرلر بیت چشم سیاه مستش سرمایهٔ جنونم *
زلف دراز دستش درکردنم سلاسل ۞ سیاهی ده ۞ یعنی بخیل ایله کذا فی المؤید شرفنامه ده
بمعنی خلافش کن واقعدر ۞ سیبی وسجودی ۞ ترکیبده دلده نیاز الله پیاز دیدکاریدر لواحد من

من الشعرا بیت سیب ذقنت دیدم ودر سجده فتادم * در فقر طریقست که سیبی وسجودی
۞ سیر آمدن ۞ یعنی ملول شدن کذا فی المحمودی ۞ سیر درلو زینه داد ۞ غم وشادیلغی
بر یودن کتوردی کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس ۞ سیم بسیار سوخت ۞ اتلاف مال ایلدی
دیمکدر وساعد وساق دلبره سیم سوخته دیرلر مولانا وصفی ایکی معنایه بیت سوختن سیم
وزر عاشق رواست * ساعد خود را چرا میسوختی ۞ سیم شب درمیان ۞ آن سنه کمی
وقناسی اولان اقچه یه دیرلر کمال اسمعیل بیت سیم او نقدست لیکن سیم او شب درمیان *
حلیتش نورست ولیکن حشو او نور وظلام * بو بیت دوات حقنده واقع اولمشدر ۞ سیم در زر
بافد ۞ یعنی صنعت کوستررا بو المعانی بیت چون چشم خوش تو نبا شد نرکس * وز خود
بکرشمه سیم در زر بافد ۞ سینهٔ باز ۞ یعنی دورنک اولان نسنه از اقبالنامه بیت تذروان
رومی وزاغان زنک * شده سینهٔ باز یعنی دورنک ۞ سینه برطاق ۞ عاشق بیقرار
مولانا سیمی نیشابوری بیت دل مجروح حاجتمند ومشتاق * بیاد ابروت شد سینه
برطاق ۞ سینه کرد ۞ یان باشی کلدی محمد عصار بیت زلعلش غنچه خون دل همی خورد
برش بر برک نسرین سینه میکرد ۞ سین دوخت ۞ یعنی بخیل وشوم کذا فی شرفنامه
۞ سیماب شد ۞ یعنی قاچدی ونا پدید اولدی ایضا منها ۞ سیه بادام هر سو میفند از ۞
قره خبر ویرمه وغم کتور رسوز سو یلمه مولانا جامی بیت سیه بادام را هر سو میفکن از نظر
بازی * نکهدارش کدر وزمرک درتا بوتم اندازی * اعجام برعزیز کمسنه لری اولدککه مغز بادامی
چوید ایله بو یا یوب اول میتک اوزرینه صاچمق عادتلری ایمش ۞ سیه پستان ۞ اولادی
یشامز عورت کذا فی المحمودی ۞ سیه دست ۞ بخیل وخسیس مقابلی سپید دستدر وشوم
ومنحوس معناسنه ده مرویدر ۞ سیه کار ۞ یعنی فاسق وبدکار شیخ سعدی بیت
سیه کاری از نردبانی فتاد * شنیدم که هم در نفس جان بداد ۞ سیه کاسه ۞ بخیل
وخسیس ترکیبده قره چناقلی دیدکلریدر خواجه حافظ بیت برو از خانهٔ کردون بدر و نان
مطلب * کین سیه کاسه در آخر بکشد مهمانرا ۞ سیه کلیم ۞ بد بخت وبد احوال خواجه سلمان
بیت چون زلف زاهدان تو هر کس که سر بتافت * خود را سیه کلیم وپراکنده حال یافت
۞ باب السین المضمومة ۞ ستون زنخ ۞ چادر قپوسی دیرکی کذا فی بعض اللغه ۞ سرخ رویی
یوز آقلغی مولانا جامی بیت ای حیات دل هر زنده دلی * سرخ رویی ده هر جا خجلی ۞ سرمهٔ
کیتی ۞ یعنی شب کذا فی شرفنامه ۞ سروش اعظم ۞ یعنی حضرت جبریل امین علیه السلام
۞ سست اندام ۞ آلت رجلینی عمل ماندهاولمش آدم نقل من خط عزمی زاده ۞ سست کوش ۞
یعنی زبون ومغلوب مولانا عبد الله هاتفی بیت بود قحبهٔ باج ده نزد هوش * به از شاه رشوت
ده سست کوش ۞ سفته کوش ۞ یعنی بنده عجمده قوللرک قولاغنه خلقه چکورمک قاعده
اولدوغی مناسبتیله ابو المعانی بیت از مهد سفته کوش تو بودم بیمن عشق * اکنون بفر
دردولت نامور شدم * مولانا هاتفی بیت هزبران همه سر زمین تا بسغد * شد ندش
همه سفته کوشان هند ۞ سفره در دیوار آویخت ۞ یعنی بخل وخست ایلدی کذا فی بعض
اللغه ۞ سفره در طاق نهاد ۞ مثله ایضا ۞ سوق الثلاثا ۞ شهر بغدادده بر بازار آدیدر که

توسایانك فحول علما سی خانه‌لری اناه‌واقعدر ﮒ سوی خود تیشه زند ﻉ کندوطرفنه
یونار مولانا آصفی بیت بهرخود ساخته کاری همه‌کس جز فرهاد * سوی خود هیچ نزد
تیشه عجب کاری کرد ﮒ باب الشین المفتوحة ﻉ شاخ درشاخ ﻉ یعنی کوناکون ابو المعانی
بیت دیدباغی خرم آن آشفته حال * شاخ درشاخست بارش برنهال ﮒ شادزی ﻉ ایوحال
ایله کچین کمال خجندی بیت بوورق دارد کل رنکین بخون آن خط کمال * شادزی چون عمر
بادست ای برادر عمر باد ﮒ شادیٔ اوخورد ﻉ انك عشقنه ایچدی کمال اسمعیل بیت مکر
شادیٔ قدرت خوردنرکس * که مست افتاده اندر پای سر دست ﮒ شادمرك ﻉ
افراط سروردن هلاك اولمق میرزافلی بیك میلی بیت از شادیٔ مرك عدو جسم کند
چون ترك جان * درمدت عمری شدم شادی وآنهم شادمرك ﮒ شادی همه صلوات ﻉ ایکی
آدم برنسنه‌اوزرینه متفق اولدقده ضرب ایدرلرخواجه حافظ * رباعیه * کفتم که لبست کفت
لبم آب حیات * کفتم دهنت کفت زهی حب نبات * کفتم سخن توکفت حافظ کفتا * شادی
همه لطیفه کویان صلوات ﮒ شافعی برامد کشتند ﻉ برنسنه برمحذورایچون ترك اولندقده
ضرب ایدرلر شاه اسمعیل ثانی‌یی سنی دردیو قزلباش قتل ایتدکلرنده بورباعی‌یی دیمشلر
ﮒ رباعی ﻉ اویماق قزلباش که چون بیخ مشتند * پیوسته بهم چون سریك انکشتند
شاه اسمعیل نشاند نه بتخت * دیدند شافعی برآمد کشتند ﮒ شاه سال ﻉ ایوکلان
ییل که اولندن ظاهر اولور مولانا دهکی بیت نخل قدت سال عشاقست ای شاه بتان *
شادشد چون شاه سال اینچنین درویش دید ﮒ شاه مثلثی ﻉ یعنی آفتاب کذافی
شرفنامه ﮒ شاهنشاه زنداوستا ﻉ یعنی آفتاب بوترکیب بو عبارت اوزره کتاب زنددن
منقولدر آتش پرست طائفه‌سی جمیع اشیا حرارت آفتابدن متولد اولدوغی اجلدن
آفتابه شاهنشاه لقب ایلشلر بو معنی کتابلرنده مذکوردر ﮒ شب آذین ﻉ موم دونماسی
کذافی بعض اللغه ﮒ شب آبستن ﻉ عربیده اللیلة حبلی وترکیده کون طوغدین نه‌لر طوغر
دیدکلری مثلدر خواجه حافظ بیت فریب جهان قصهٔ روشن است * ببین تاچه زاید
شب آبستن است ﮒ شبان وادیٔ ایمن ﻉ یعنی حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام
کذافی شرفنامه ﮒ شب خوش کرد ﻉ وداع ایتدی ومجازا فراغت معناسنه‌ده استعمال
اولنور محمد عصار بیت ندیده دل ازین خط روز بازار * بخواهد شب خوش جان کردناچار
خصوصیتی کیجه‌وداعیدر غلبهٔ استعمالدن معنای عموم اولمشدر کمال اسمعیل بیت روز
خوش را دل من شب خوش کرد * تاکه اوراست شب خوش زلفت * بو معنایه خیربادکرد
دخی دیرلر مولانا کاتبی بیت کرچه هرآزاده میسوز دز تودر خیرباد * بنده‌را درعکس آنها
سوختنی درمرحبا * مولانا جامی بیت تاکه آن کیسه فرامش کردهٔ * خیربادخرد دروهش
کردهٔ ﮒ شب درمیان دهد ﻉ وعده ایله معامله ایدر ظهیر فاریابی بیت دانی که خال درچه
سیمین اوچراست * کان سیم کردهد بتوشب درمیان دهد ﮒ شب شد ﻉ یعنی یکتالع
کیتدی بو معنایه ﮒ شب درکذشت ﻉ دخی دیرلر کذافی شرفنامه ﮒ شتل پول شتل ﻉ
قمارباز لرمیاننده معروف ادادرخارجدن یعنی قمارده رهنی اولمینه قاعده‌لری اوزره ویردکلری

ویردکلری حصه‌یه شتل دیرلر شاه طاهردکنی بیت کروازشاخ شکوفه بردازابربهار *
درمی چند نهد درکف نرکس چوشتل ﮒ شحنهٔ چارم کتاب ﻉ یعنی حضرت رسالت جناب
صلی الله علیه وسلم کذافی شرفنامه ﮒ شحنهٔ دریای عشق ﻉ یعنی حضرت رسالت پناه
صلی علیه الاله ایضا منها ﮒ شحنهٔ کشور صدق ﻉ یعنی امیر المؤمنین ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه ﮒ شحنهٔ اقلیم عدل وداد ﻉ یعنی امیر المؤمنین عمر الفاروق رضی الله عنه
شحنهٔ ملك حیا ﻉ یعنی امیر المؤمنین عثمان ذی النورین رضی الله عنه ﮒ شحنهٔ نجف ﻉ
یعنی امیر المؤمنین علی رضی الله عنه مولانا جامی بیت اصبحت زائرالك یا شحنة النجف
بهرنثار مقدم تونقد جان بکف ﮒ شحنهٔ غوغا ﻉ یعنی سرو آعظان کذافی شرفنامه
ﮒ ششدرفنا ﻉ یعنی دنیا کذا منها ایضا ﮒ شش روزکون ﻉ عالمك خلق اولندوغی
التی کون ایضا منها ﮒ ششم هفت آب ﻉ یعنی با احتیاط تمام ایضا منها ﮒ شش مسکن
یعنی صدف ودرخت میوه‌دار کذافی شرفنامه اما فرهنك میرزا ابراهیمده رحم امهات معناسنه
مرویدر ﮒ شش نتیجهٔ خوب ﻉ یعنی کوهر وزر ومشك وشکر وانکبین ومیوه‌های شیرین
ایضا منها ﮒ شکرریزی ﻉ یعنی غم وشادی ایضا منها ﮒ شلاپین کند ﻉ ترك ادب ایدر
وبی محل سوز سویلر محتشم کاشی بیت که این شرم وادب بکذار وبرخیز * شلاپین وار
درداماننش آویز * شمامهٔ کافور ﻉ یعنی آفتاب کذافی شرفنامه ﮒ شمع الهی ﻉ یعنی قرآن
مجید ایضا منها ﮒ شمع رابکش ﻉ یعنی مومی سوندر دیمکدر شیخ سعدی * قطعه * جانکرانی
به پیش شمع آید * خیزش اندرمیان جمع بکش * درشکرخنده است وشیرین لب *
آستینش بکیر وشمع بکش ﮒ شمعی پیرهن ﻉ صاری برنوع بورنجکدر خواجه سلمان در
صفت شمع بیت ماه رخسار ومعنبرزلف را ماندکه او * سربرارد هرشبی ازجیب شمعی
پیرهن ﮒ شهرروان ﻉ رایج اولان نسنه خواجه حافظ بیت آنراکه خواند استادکربنکری
بتحقیق * صنعت کریست اما شهرروان ندارد ﮒ شهرشهره ﻉ مشهور ومقبول نسنه‌یه
دیرلر امیدی بیت این وضع ناقبول که ازشهوت فضول * مقبول وشهرشهرهٔ هرروستا شده
ﮒ شهریزدان ﻉ عالم مثالده برشهردر بلدة الاولیاء دیرلر اولیاء الله اول شهره واردقده دروازه‌سنده
لباسلرین چقاروب نوردن حله‌لر کیوب شهری کزرلر عالم اشباحده اولیا متعلقلرندن بری
فوت اولدقده اول شهرك خلقی عزاسن ایدرلر بوبیتده بو معنایه اشارت واردر میرخسرو
بیت زهرسوخواسته غلغل بدان سان * که کشته شهرسلطان شهریزدان ﮒ شهری وکلی
نوادردن برعدیم المثل نسنه تعریفنده برشهرو براو دیمکدر مولانا جامی درنعت شریف بیت
کل وشهردوجهانست ولی * هست شهری وکلی زومثلی * کمال خجندی بیت ای کل
روی تراچون من بهرسو بلبلی * ازتودارداین مثل شهرت که شهری وکلی ﮒ شیخ نجدی ﻉ
یعنی ابلیس لعین علیه اللعنة کذافی شرفنامه ﮒ باب الشین المکسورة ﻉ شکسته بسته
ایو کم هرنه اولورسه خواجه سلمان بیت زاهل نظر جواب سخن کردهٔ سؤال * چشم
شکسته بسته بیان کرداین جواب ﮒ شکسته کمان ﻉ یعنی مخالف مولانا هاتفی بیت
من اول کنم عزم خوارزم جست * کنم آن شکسته کمانرا درست ﻉ شکمهای چارپهلو ﻉ

حدن زیاده طوقلقدن کنایه‌در ظهیر فاریابی بیت نه‌فلک‌رخوان انعامت به‌پنج انکشت
باد * قرب‌ده نوبت شکمها چارپهلو کرده‌اند شمشیر فرنکی زمین پلنکی اثبات مدعا
قصد اولندقده ایرادایدرلر زمین پلنکی اصلنده میدان واسعه دیمکدر نتکم مخلصی بدخشانی
نعت شریفده بیت در پیش قاف قدرت وکوه شکوه او * رنکیست کوه قاف فتاده زمین
پلنک شیب بلا دنیادن کنایه‌در کذا فی شرفنامه شیرازی نیستم برادرکه
آشنایه بیکانه معامله‌سی اولندقده ایرادایدرلر همام تبریزی * قطعه * بیك کرشمه توانی که کار
ماسازی * ولی بچارهٔ بیچارکان نپردازی * همام را سخن دلپذیر بسیارست * ولی چه
سود که بیچان نیست شیرازی شیرسکی یعنی تازی شیخ نظامی بیت شیرسکی داشت که
چون یوکرفت * سایهٔ خورشید بر آهو کرفت شیرسوار یعنی آفتاب کذا فی شرفنامه
شیرسیستان یعنی رستم زال ایضا منها شیرشادروان اول ارسلان صورتیدرکه
قالیچه‌ونها لیلرده وغیری یرلرده ایدرلر ایضا منها شیرکیر نیم مست یعنی چکن اولمدق
سرخوش خواجه حافظ بیت بده تاروم برفلك شیرکیر * بهم برزنم دام این کرك پیر *
مولانا محمد ظهوری بیت بیك ساغرم کرکنی شیرکیر * کشم پوست برفرق این کرك پیر *
شیرمرد بهادر وشجیع معناسنه کمال خجندی بیت با غمزهٔ شکارکش وچشم شیرکیر
بس شیرمردرا که توکردی شکار چشم شیرمرغ محال اولان نسنه شیخ نظامی بیت
علفکاه مرغان این کشوراوست * اکر شیر مرغان بخواهی دراوست شیرین دهنان
یعنی محبوبان حافظ بیت کرچه شیرین دهنان پادشهانند ولی * او سلیمان زمانست که
خاتم با اوست شیرین کار مجلس آرا وشعبده‌باز کمال اسمعیل بیت بچشم بندیٔ خواب
وخیال لعبت باز * بوهم شعبده‌باز وبوصل شیرینکار * ودخی حلواجیه دیرلر افتیٔ حلواکر
بیت بسکه وصف لب توکرده بشیرینکاری * شهرهٔ شهر شده افتیٔ حلواکاری شیوازبان یعنی
فصیح اللسان کذا فی شرفنامه باب الشین المضمومة شترحجره سرعتله یورو ویجیدن
کنایه‌در اثیرالدین اخسیکتی بیت همچون شترحجره رو دابر سبکپای * تا باز زفتح توبعالم
خبرآرد شتردل ترکیده‌دوه‌کینلی دیدکلریدر وله ایضا بیت از شغل خلافت چه برد
خصم شتردل * احسن که پلاسی ومهاری بسرآرد شترزهره فتح زا ایله قورقق وکاهل
کذا فی المحمودی شترکربه ایولوکملو دیه‌جك یرده ضرب ایدرلر مولانا امیدی * قطعه *
درخور لایق تو پیشکشی نیست مرا * تحفه‌ٔ نیست که پیشت بودش قدر ومحل * پنج بیت است
شترکربه روان از پی هم * نه‌سه چاری زسمورنه قطاری زجمل * بونك موردی مشهوردرکه
برعرب بردوه ضایع ایدر یمین ایدرکه بولورسم بر درهمه صاته‌یم حکمت دوه‌یی بولور یمیننده
حانث اولمامق ایچون بوغازینه بر کدی تعلیق ایدوب دوه بر درهمه کدی بیك درهمه صفقهٔ
واحده ایله صاترم دیو کزدرر کورنلر ما ارخص الناقة لولا الملعونة فی عنقها دیرلر شدنی شد
اولان اولدی ابوالمعانی بیت باررنجید مراکه غم دل می کفتم * شدنی شد که نماند زدلم پنهانی
شده سینهٔ باز یعنی دورلك اولمش کذا فی شرفنامه شرب الیهود یساق ایامنده مخفی
شراب ایچمکدن کنایه‌در مثالی خواجه حافظ بیت احوال شیخ وقاضی وشرب الیهود

الیهودستان * کردم سؤال صبحدم ازپیر میفروش * کفتا نه کفتنیست سخن کرچه محرمی
درکش زبان وپرده نکهدار وپی بنوش * ومولانا بدرالدین محمد ظهوری بیت بزن ده بکلبانك
رود وسرود * که نتوان ازین پیش شرب الیهود شکوفه کرد یعنی قی ایتدی مولانا
جامی بیت زشیرمادر دهرم ضرر رسید نه نفع * کنون شکوفه کنان بهر رفع آن ضررم
کمال اسمعیل بیت دهان باز کرده‌است وخم داده کردون * بمستی مکر عهد عبهر شکوفه
شش پستان اول عورته دیرلرکه نرم پستان اوله کذا فی شرفنامه شوخ چشم
یوزی کوزی آچلمش بی شرم وحیا وکستاخ معناسنه خواجه حافظ بیت کرچه کرد
آلود فقرم شرم باداز همتم * شوخ چشم کر نظر در چشمهٔ حیوان کنم شوخ نهال
بودخی اول معنایه‌در مولانا طالب آملی بیت آن شوخ نهالم که اکر بر کنی از جا * در سطح
هوا سبز کنم ریشهٔ خودرا شوریده‌سر یعنی دیوانه وبعض قلندران صاچ وصقاللرینی
قارشمورش ایدوب ولیده مواولدقلرندن انلره ده شوریده سر دیرلر دیوانه‌یه مشابهتی
اولدیغی حسبیله شوم پی نامبارك خواجه سلمان بیت کوصفدری که روز وغا خصم شوم پی
می جست همچو تیرز شست کمان او باب الصاد المفتوحه صاحب التاج * یعنی خورشید
که غضبان فلك دخی دیرلر صاحب جوزا یعنی عطارد برج جوزا آنك خانه‌سی اولدیغی
مناسبتله کذا فی شرفنامه صاحب فصل الخطاب حضرت داود علی نبینا وعلیه افضل
الصلاة والسلام قرآن عظیم الشانده آنك حقنده وآتیناه الحکمة وفصل الخطاب وارد
اولمشدر صاحب ید بیضا یعنی حضرت موسی علیه السلام قرآن جلیل البرهانده
واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری وارد اولمشدر اول مناسبتله
صاحب ید بیضا دیدیلر صد بیمار ازلب کور واکشت ترکیده چقمادق جانده امید
وار دیدکلریدر شیخ نظامی بیت نشاید کرد بر آزار خود زور * که صد بیمار واکشت ازلب کور
صراف خزان * یعنی آفتاب بعضیلر باد خزان دیدیلر کذا فی شرفنامه صرفهٔ خزان
بودخی آنك کبیدر ایضا منها باب الصاد المکسورة صفرکن * یعنی خالی کن کذا فی المؤید
باب الصاد المضمومة صبح ملمع نقاب * یعنی صبح اول که صبح کاذب دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
صورت شیشه برآورد یعنی قالدی مولانا عرفی بیت از حجاب سخنم بسکه عرق
داد برون * صورت شیشه براورد زلال تسنیم صورت نه‌بست وجوده کلمدی استاد
دیمشدر بیت خواست تا مثلت سرشکم صورتی ریزد زسیم * هرزمان بر آب زد نقشی ولی
صورت نبست * دیکر بیت داشت تصویر رخش صورتکر چین آرزو * بست چندین
صورت وصورت نبست این آرزو صورت نه‌بندد وجوده کلمز خواجه سلمان بیت
شبی نوشین لبت دیدن بخواب خوش هوس دارم * ولی صورت نمی بندد خیال خواب
نوشینم باب الضاد المفتوحه ضحاك را ز حمت ماران کذاشتیم * کارمکروهی اهلنه
ترك ایلمکدن کنایه‌در حلوائیٔ سمرقندی بیت زلف تا رقیب بکردن کرفته بود * ضحاك
راز حمت ماران کذاشتیم باب الطاء المفتوحه طاق ترم * یعنی دارات وطمطراق معناسنه
کذا فی شرفنامه طبل پنهان زد کزلو ایش اشلدی خواجه سلمان بیت عشقم ازروی

طبق پردهٔ تقوی برداشت * طبل پنهان چه زنم طشت من از بام افتاد * مصرع ثانی ده ایکی
مثل واقع اولمشدر ل طبل درکلیم زد م کار مخفی وجه معقول ایله واقع اولمسندن کنایه در
کمال اسمعیل در نعت شریف بیت صیت وصدات مشرق ومغرب کرفته اند * دست نبوت
توز ده طبل درکلیم ل طبل میخورد م یعنی اورکر آو جیلر طبلبازایدوب شکاری قالدردیغی
منا سبتله مولانا صائب بیت هما ز سایهٔ من طبل میخورد صائب * چنان صدای
شکستم زاستخوان برخاست ل طبع کافوری م کند طبیعت وخشك مشرب کذا فی شرفنامه
ل طبق زن م یعنی سحاقه عورت حکیم خاقانی بیت اهل بغداد یان زنان بینم * طبقات
طبق زنان بینم ل طبیب خایه م حکیم جاهل وناهل تنکم خواجکان نام برطبیب حقنهٔ ریاضیٔ
عجم دیمشدر * قطعه * نوجوانی رابنز دیك بخند * دملی آمد برون از مایها * خواجکان
پایان پای اونشست * تا نهد مرهم بچند ین مایها * کرچه خود را بوعلی ثانی کرفت * کفتمش
خیزای طبیب خایها ل طرفدار پنجم م یعنی مریخ ودخی اقلیم خامس واکثر بلاد روم
اقلیم خامس جانبی اولمغله اهل رومه دخی طرفدار پنجم دیرلر کذا فی شرفنامه ل طرف کرفت م
اعانت ایلدی مولانا کاتبی بیت کاتبی از طرف خیل خط خوبانست * زانکه ایشان
طرف روی نکو میکیرد ل طشت از بام افتاد م اسرار خفیه ظاهر اولدی دیمکدر اوحد الدین
اصفهانی بیت وقتی زخلق راز دل خود نهفتمی * اکنون نمیتوان که ز بام اوفتاد طشت *
وخبر شایع اولدی معناسنه مولانا هلالی بیت طشت شهزاده چون ز بام افتاد * آن
صدا در میان عام افتاد ل طشت وخایه م یعنی آسمان وآفتاب کذا فی شرفنامه ل طفرهٔ
نظام م ملزم اولمز کسنه حقنده ضرب ایدرلر طفره لغتده صچرامق واصطلاحده متکلم وحکیم
معناسنه در نظام ظاء مشدده ایله معتزله دن بر متعین ومتعصب کسنه در ابراهیم نظام دیرلر
کند وز عمیجه الزام قبول ایتمز ایدی مولانا جامی در سلسلة الذهب بیت متقارب نهاده درون کام
متجانب زطفرهٔ نظام ل طوق بهار م یعنی قوس قزح کذا فی شرفنامه ل طوق عنبر م
خط تمام رسیدهٔ محبوب ایضا منها ل باب الطاء المکسوره م طفل چهل روزه * اشارت
بحضرت آدم علیه السلام کذا فی شرفنامه ل طفل خاموش شیر نخورده م ترکیده اغلیان
اوغلانه مه ویرمزلر دیدکلریدر ابو المعانی بیت طلب رزق خویش را درکوش * نخورد
شیر طفل شد خاموش ل طفل غازیان م یعنی امرد وقلندر روش کدای غازیان دیرلر
بر قلندری طائفه درز ور ایله دلنجیلك ایدرلر کذا فی شرفنامه ل طفل مشیمهٔ رزان م
یعنی شراب انکوری ایضا منها ل باب الطاء المضمومه م طرفهٔ بغداد * محبوب بی نظیر
کمال خجندی بیت هرکزم روزی نکرد آن طرفهٔ بغداد داد * خرمن امید از آن رو کرده
ام برباد باد * مولانا جامی بیت پوست کنی معنیٔ استاد را * طور کنی طرفهٔ بغداد را *
ل باب العین المفتوحه م عاشق بیجان * صرمشق چیچکی ریاضیٔ عجم بیت بران قد
سنبل مشکین اوازیادمی پیچد * مثال عاشق بیجان که بر شمشادمی پیچد ل عاشق خشك م
عاشق غیر صادق کذا فی شرفنامه ل عالم آب م مجلس باده وحالت مستی سیفیٔ بخاری
بیت چه کویم از سر مستی لبت می نابست * مریخ از سخن ماکه عالم آبست * بومعنایه کاو

کار آب دخی دیرلر کمال خجندی بیت دکر زساده دلی غنچه کار آب کند * ببین که عاقبت
کار آتشست جزا ل عرق فتنه م عطریات ندر کلاب کبی استعمال اولنور محمد قلی سلیم بیت
مارانه سر کل نه تمنای کلابست * در مجلس مستان عرق فتنه کلابست ل عروس چمن *
کل اغاجی ودخی درخت میوه دار کذا فی شرفنامه ل عروس عرب م یعنی کعبهٔ شریفه
شرفها الله تعالی * عروسان درخت * یعنی اغاجك تازه شاخلری ایضا منها ل عقد
دستار م صارق قولانی وچین قبا وبرلرینه ابدال ایله ده استعمال اولنور مولانا عرفی
بیت بعقد کوشهٔ دستار شاعران حریص * که بی برات صله سنبه ایست پر آزاز *
سنبه اکه دمور یدر عقد دستارك بورمه لغی سنبه یه تشبیه ایلمشدر ل علم چهل صبح م
یعنی حضرت آدم علی نبینا وعلیه افضل الصلوة والتسلیم قرق کون تخمیر اولندوغی مناسبتله در
ل عمود الصبح م یعنی صبح کاذب ایضا منها ل عین الکمال م اصابت زخم چشم خواجه سلمان
بیت عین عیدست آنکه برکردون عیان شد بامکر * حسن ماه روزه را عین الکمال آید
بدید ل باب العین المکسوره م عنان از دست شد م اختیار الدن کتدی مولانا کاتبی بیت
نشستم بر سر ره تا عنان مرکبش کیرم * ولی خواهد شد از دستم عنان چون آن سوار آمد
ل عنان از دست رفت م دخی دیرلر ل عنان بافت م یعنی فرار ایلدی کذا فی شرفنامه ل عنان
سست کرد م یعنی سکرتدی مولانا هاتفی بیت بیغمای دهلی میان کرده جست * میان
کرده جست وعنان کرده سست ل عنان کش م یعنی عسکر اوکنجه کیدن کذا فی کشف اللغة
ل عیسیٔ خرد م کسرخا وفتح را ایله خوشهٔ انکور کذا فی شرفنامه ل عیسیٔ دهقان م یعنی
شراب انکوری حکیم خاقانی بیت چنك شش پستان زنی رومی دلی زنکی تنی * عیسیٔ
دهقان بتن مریم صفت آبستنی ل عیسیٔ شش ماهه م یعنی انکور ومیوه وایام بهار کذا فی
شرفنامه ل عیسیٔ هر درد م یعنی شراب ناب ایضا منها ل عیش ده روزه م یعنی زندکانی
اندك ایضا منها ل باب العین المضمومه م عذر خواست م حسن تعبیر ایله دفع ایلدی مولانا
جامی بیت تو حور جنتی اما زچشم فتانت * زبسکه خواست بلا عذر خواست رضوانت *
ل عذر زکناهش بدتر م عذری کناهندن ارتق محتشم کاشی بیت عذر خواهی کندم بعد
قتل * عذر بدتر زکناهش نکرید ل عذر لنك میکند م بمعنی بهانه ایدر مولانا صائب
بیت چون پذیرد از تو عذر لنك از بهر سفر * بادپایی همچو حال بیقرارت داده اند *
بومضمونی باقی افندی لطیف نظم ایلمشدر بیت هزاران عذر لنك ایلر قچر کلمزدی میدانه *
اکرخونریز چشمك دعوت ایتسه جنکه تموری ل باب الغین المفتوحه م غرق پران م
تمام بدرمك میان پاچه سورشد رمکدر امیر بیك طرفی * وباعیه * هرکاه که میل غرق پران
کردم * دیدمکه خاطرش پریشان کردم * آخر بمیان پاچه قراری دادم * برخود دشوار
وبروی آسان کردم ل غم خود خور که لاغر نشوی م کندی دردیکی کور آخرك غمن چکمه
کمال خجندی بیت مخور ای زاهد غمخوار غم * غم خود خور تو که لاغر نشوی ل غمیانه
نکاه میکنند م دوسته دشمن کبی بقر محتشم کاشی بیت عاشق از حسرت رخسار تو آهی
نکنند * که در وغیر غمیانه نکاهی نکنند ل غیوران شب م یعنی عاشقان وشب بیداران کذا فی

شرفنامه ل باب الفاء المفتوحة ل فاتحه خواند ع بدعا ایلدی کمال خجندی بیت
در زیر لب از بیم رقیب تو بران در * ما فاتحه خواندیم دمیدن که تواند ل فتیله موی ع
یعنی مجنون خواجه آصفی بیت تویی که شمع شب وصلت آرزو کرده * جنون عشق تو اورا
فتیله موکرده ل فراخ آستین ع یعنی جوانمرد و سخی دیمکدر کذا فی شرفنامه ل فراخ دست
زیاده سخی ایضا منها ل فراخ کام ع دولتمند و منعم طالب آملی بیت کوشه گیران ستوده
نام بوند * کوچه کردان فراخ کام بوند * سرعتله یوریجی معناسنه ده اولسه جائزدر
ل فراغت از ریش و بروتش دارم ع غم آندن باکم والمم یوقدر شاعر بیت هرکه برمن
بروت نماید * من فراغت ز ریش او دارم ل فرامکیر ع مزه لنوب مضره یه المه ابو المعانی
بیت از نشوهٔ می ناب بهره نداری خاموش * فرامکیر رندان ای واعظ ریاپوش ل فردا نیز
دور نیست ل خلاف وعده مقابلنه جوابدر شاعر بیت عمرم کذشت وعدهٔ فردا همی کنند
کفتم ای شوخ نیست فردا دور ل فرد باطل ع اول عدده دیرلر که نصف مجموع حاشیتین
واقع اولمیه مثلا اوچ عددکه بین الحاشیتین در عدد تحتانیسی ایکیدر منطق یعنی تنصیف
اولندقده نصفی صحیح اولور یعنی نصفلرنده نصف بولنمز آنک ایچون حاشیه دیرلر و عدد
فوقانیسی دورتدر که نصفی منطق محیدر حاشیتین جمع اولندقده ایکی ایله درت التی اولور
تنصیف اولنسه اوچ اولور بش عدد دخی بویله در ایمدی شول عددکه منطق اولمیه یعنی
تنصیف اولندقده کسر قاله اول فرد باطلدر ایمدی ایکی عدد فرد باطلدر زیرا حاشیتی منطق
اولمز مافوقی اوچدر نصفی بربچق اولور کذلک ما تحتی بردر بو تقریر اوزره فرد حقیقی جناب
حضرت باری جل شانه در ماسوی فرد باطلدر صائب بو مضمونی لطیف بسله مشدر
تا درین وحدتسرا داری نظر برخویشتن * در حساب دفتر ایجاد فرد باطلی ل فرزین بند
آور ع یعنی حیله ایله مصلحت بتور دیمکدن کنایه در شکم عصمت بخاری اوغلی شاه ایله
شطرنج اوینارکن باباسی اوغلنه نزاکت ایله تعلیم لعب ایدوب دیمشدر بیت زعشقت فیل
ماند در تو فرزین بند پیش آری * شود شه مات در یکدم رخت کر باختن کیرد ل فرس نهاده
تست ع سنک مغلوبکدر بیت کرد دوران فرس نهادهٔ تست * ماه هفت آسمان پیادهٔ
تست ل فرمان یافتن ع وفات ایلمکدر خواجه کمال بیت هرکز که کمان بود کزینسان ناکاه
فرماندهٔ روزکار فرمان یابد ل فلان و بهمان ع الفاظ اتباعیه دندر کنج کبی کمال اسمعیل
بیت دل خود طلب چو کردم ز تو نرکست مرا کفت * برو ای فلان و بهمان بر من چه کار داری
کاهی تابعی تقدیم ایدوب بهمان و فلان دیرلر حکیم انوری بیت در نسبت شاهی تو همچون
شه شطرنج * نامست و دکر هیچ نه بهمان و فلانرا ل فلان و بهمان بی نقش کوید ع یعنی بی
تکلفانه سویلر مولانا جامی بیت چو دیبا است کر نقش تکلف ساده نقش من * چه غم کر
ساده میکوید فلان از نقش بهمانش ل باب الفاء المكسورة ع فراز کردن ع جمع ایتمک
مثلا در فراز کرد دیرلر قپویی قپادی دیمک اولور شاعر * مصرع * چون ناله ام شنید در وان
در فراز کرد ل فقع از و کشاد ع اندن مرادی حاصل اولمدی حکیم انوری بیت من از وصلت
فقع تاکی کشایم * چو تو نام که بریخ می نکارم * وله ایضا بیت مرا کویی کزین آخر چه میجوبی

چه میجوبی چه میجویم * کمر از تو بربندم فقع تا از تو بکشایم * ل فقع کشادن ع لاف آرزو
زدن حکیم خاقانی بیت چرخ شد آب زلیش دوش فقع کشاد و کفت * اینت نسیم مشکپاش
اینت فقاع سکری ل فیل افکند ع مغلوب و زبون ایلدی شیخ نظامی بیت چو بشنید این
حکم یأجوج را * که فیل افکند هر دیکی عوج را ل باب الفاء المضمومة ع فروتنی کرد ع یعنی
تواضع ایلدی شیخ نظامی بیت فروتن بود هوشمند کزین * نهد شاخ پر میوه سر بر زمین *
ل فرود آورد ع سرکش و توانایی زبون ایلمکدن کنایه در شیخ نظامی بیت فرود آی از سر این
کبر و این ناز * فرود آوردهٔ خود را میندار ل فرودست ع یعنی زبردست خواجه سلمان
بیت درجهان رسم قدیمست از بزرکان مرحمت * در فرودستان خطا والله اعلم بالصواب
ل فرو رفته دم ع محنتلو والملو دیمک معناسنه وله ایضا بیت نایست فرو رفته دم آواز
دهیدش * کو کوش بره دارد و چشم نکرانست ل فروشدن ع مرده شدن اولمک معناسنه
کمال اسمعیل * رباعیه * چون باد اجل همنفس مرد شود * چون صبح زدم زنده نفس سرد شود
خورشید که کس نیست از و پردهٔ دل * از بیم فروشدن همی زرد شود ل فروکرد ع جمع
ایلدی شاعر بیت در روز عید ساقی از غیر در فروکن * دستی بعذرخواهی در کردن سبوکن
ل فروکش کن ع یعنی مقام طوت خواجه حافظ بیت دل کفت فروکش کنم این شهر ببویش
بیچاره ندانست که یارش سفری بود ل فروکشید ع مکان طوتدی خواجه سلمان بیت
دولت وطن کرفته در کوشهٔ سریرت * نصرت فروکشیده در خانهٔ کمانست ل فولاد جنک ع
یعنی متین و محکم مولانا هاتفی بیت چو دیدند دیوان فولاد جنک * که آهن نخواهد شکستن
بسنک ل باب القاف المفتوحة ع قادرانداز ع اوق آتمقده ماهر اولانه دیرلر مشفقی همدانی
بیت کمانداری که بر قتلم پیاپی میرسد اکنون * عجایب قادراندازیست رحمت باد بر تیرش
ل قدرانداز ع استاد تیرانداز که آتدوغی اوق خطا ایتمامکدن کنایه در مولانا کاتبی بیت
زان همه تیر که ترک قدرانداز منست * بخت کو تا بسوی من قدری اندازد * حکم انداز
دخی بو معنایه در کمال اسمعیل بیت در مصاف کینه ادراک تو حکم انداز عقل * در هزیمت تیر
بشکسته کمان انداخته ل قاضی کیرنک ع لطیفه کوی اولان آدمه دیرلر ظهیر فاریابی بیت
برات بخشش تو بر وجود عامل مرو * معاش دشمنت از نقد قاضی کیرنک * اصلنده قاضی کیرنک
نصر الدین خواجه کبی برینده کوی اوغوز آدم ایمش لساندن بعض لطیفه واوغوزانه
سوزلر نقل ایدرلر کذا فی شرفنامه ل قائم آورد ع یعنی روز شود ابو المعانی بیت طی شد
زمان حسرتم آمد پیام از دلستان * برداشت سمورم فلک آورد قائم پیک بخت ل قالب
تهی کرد ع یعنی وفات ایلدی امیر حاج بیت نه صورت بر در دیوار صورتخانهٔ چین است *
ترا دیدند و خوبان و تهی کردند قالبها ل قالب از جان تهی کرد ع اصلی بویله در بو بیتده
اصلی اوزره واقع اولمشدر میرخسرو بیت بیا ای جان هر قالب که تا زنده شوند از سر * بکویت
عاشقان کز جان تهی کردند قالبها ل قائم انداز ع استاد شطرنج باز شیخ نظامی بیت ملک را
قائم الهی بود * قائم انداز پادشاهی بود ل قائم بریخت ع عاجز اولوب جنک و خصومت ایلدی
حکیم خاقانی بیت بس بقائم ریخت با عدلش جهان * کوچو قائم در جهان ملک باد *

بو ایکی ترکیب مؤید الفضلاده عاجز شدن معناسنه مسطوردر قبا کرد پیرهن یعنی
پاره وچاك ایلدی کذا فی المحمودی قبای کاغذین پوشید یعنی شکایت ایلدی
وداد و فریاد ایلدی رومده شکواسی اولان حصیر پاره سن دلوب بوغازینه چوروب یاقدوغی
کبی دیار عجمده دخی شکواسی اولان کاغذدن جامه ایدوب وکیوب پادشاه اوکنده یقرلر ایمش
محمد عصار بیت زدست ظلم کاکم کرد دفتر * قبای کاغذین همواره در بر قرارداد
مقرر وتحقیق ایلدی ولی دشت بیاضی بیت نمیکنی شبم از ناله منع تا ندهم * بخود قرارکه
کوش برفغان منست * وعهد بغلق معناسنه خواجه حافظ بیت قراری داده ام باهی
فروشان * که روز غم بجز ساغر نکیرم قزوینی احمق وسخن نافهم وباطل و بیهوده
سوزه سخن قزوینی دیرلر خواجه سلمان درحق عبید زاکانی * قطعه * جهنمی وهجاکو عبید
زاکانی * مقرر است به بیدولتی وبی دینی * اکرچه نیست زقزوین وروستازادست *
ولیك میشود اندر حدیث قزوینی قصاب آشناجوید آلدامغه دوست آرار ودوستنی
آلدار دیمکدر اولور کمال خجندی بیت کمال آن غمزه خونت ریخت چون هردم باو بازی * نبودت
یادپنداری که قصاب آشناجوید قصبسه دامنی مراد دنیادر اول اعتباریله که موالید
ثلثه انده قائمدر کذا فی المحمودی قصر دوازده دری یعنی فلك ثامن که کواکب ثوابت وبروج
اثنی عشر اولمق مناسبتیله کذا فی شرفنامه قطرهٔ دزد یعنی آفتاب کذا فی اداة الفضلا
قطره زدن لنك چالمق مولانا جامی درصفت اسب بیت براه ارچه شد برقطرهٔ خوی *
ندیدی هیچکس یکقطره ازوی قطره زنان یابجی ولنك اوریجی وله ایضا بیت بوسه
دستار زنی صبحکاه * قطره زنان تادر اصحاب جاه * اصلنده شاطرلك لنکنه دیرلر ایدی محتشم
بیت قطره زدن از چشم ترمن آموخت * بالا دوی ازدود دلم یاد کرفت * بو مقوله شتابله
کیده نه کرم قطره دخی دیرلر وله ایضا بیت که شتاب که چون برق کرم قطره شود * بود میان
عرق آتش جهنده شرر قفاخورد سله یدی خواجه سلمان بیت ساز ونوای اینجهان
همچونی است یکدمه * بهر نوای یکدمه چند چو دف قفاخوری قفازن مثله خواجه
سلمان بیت سرکویش هوس داری هوس راپشت وپای زن * وزین اندیشه بکرو شود عالمرا
قفای زن قلم درکشید یعنی محو ایلدی کذا فی شرفنامه بومعنایه مولانا هاتفی بیت بکشور
کشایی علم درکشید * تن آسوده کی را قلم درکشید قلندر ازدیده کوید کشی کوره
کلدیکن ایدر حسین قلندر بیت تو نی چو دیده مرا بلکه بهتر از دیده * منم قلندر وکوید
قلندر ازدیده قلیه خوار عاشق ومعشوق اراسنده واسطه اولانه دیرلر ابوالمعانی
بیت اکرچه قلیه خواری کرد بسیار * نشسته بردر کاشانهٔ یار * ودعوتسز مجالسه
واران سازنکه ده دیرلر وله بیت صحبت تنها کنند ارعارفان * برسر خوان قلیه خوار
آمد همان باب القاف المکسورة قبلهٔ زرتشتیان * یعنی آتش زرتشت طائفه سی
آتش پرست اولدقلری مناسبتیله در کذا فی شرفنامه قطعهٔ وزیری کمی اولان قطعه که
طولی ایکی عرضی قدر اولور قطع وزیری ده دیرلر مولانا نیشابوری بیت وزیر کفت که فناجی
ارید یوان جست * عجب مدار وزیر دست قطع دیوانم باب القاف المضمومة قرآن خوان * یعنی

یعنی منصبدن معزول کذا فی مؤید الفضلا مولانا عبید الدین بیت نمیدانست دروقت 1
عمل الحمد وشد ناکه * بحکم شاه قرآن خوان بحمد الله بحمد الله قلماش بیهوده
کو و هرزه درای حضرت مولانا بیت خمش کو تا که قلماشست کویم * ولکن له تطالبن بمعناه
قندزارد یعنی شب شود ابوالمعانی بیت زلف چون برعارض آن ماهرو کردد نقاب *
قندزارد درنکاه صبح رویش شد حجاب قربان سرش کن باشنه فدا ایله حکیم شفائی
بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سرنازکن وسوی من انداز * حکیم
شفائی یه شاه عجم بربدره التون انعام ایتدکده بکمامك ایله سك اوندنام بر ندیم مجلس
بوبیتی تحریف ایدوب بالبداهه سویلر بیت آن بدرهٔ زری که شفائی نه پسندد * قربان سرکربه
کن وپیش سك انداز باب الکاف المفتوحة کاتب جان * یعنی خداوند تعالی جل
ذکره کذا فی شرفنامه کاخ خورده یعنی سله یدی حکیم انوری بیت نه چرخ چرخ
از وکاخ خورده درجنبش * نه کوه کوه از وکوش خورده دربالا * کوش خورده کوشمال
یدی دیمکدر کار از سرکذشت ایش ایشدن کچدی میر ابوالمعانی بیت غم حسرت
بعلاج صبر میکرد دهجوم ایدل * چوکار ازسرکذشت آیاچه باشد بعد ازین تدبیر * بومعنایه
عربیده بلغ السیل الربا دیرلر نتکم بوبیتده واقعدر اوحد الدین اصفها بیت بنزدیك آن
دلربا کفته نیست * که ماراکذر کرد سیل از ربا کار اوکل کرد کیزلو ایشی آچلدی
مولانا عرفی شیرازی بیت مشوباهر خسی ای غنچهٔ باغ حیا همدم * تبسم کردنت با این
وآن کل میکند آخر * بومعنایه طالب آملی بیت غنچه های کل که قصد خون بلبل میکند *
عاشقی پنهان نماند عاقبت کل میکند کارد باستخوان رسید تحمله جان قالمدی بوتعبیر
ترکیده دخی وار درعبد الخالق بیت نماند طاقت جور زمانهٔ غدار * رسید کارد آخر
باستخوان مرا کارد زد ایشی کوکلسز طوتانه دیرلر مولانا هاتفی بیت باندازهٔ کار
کس دادمزد * زمزدش نشد بهره دور کارد زد کارش بالا کرفت ایشی ایلرو کلدی
خیالی عجم بیت تا دل از شوق کل رویت ره صحرا کرفت * کار او از بنده کی قامتت بالا
کرفت کارش بالا میرود مثله خواجه حافظ بیت زبزم مجلس سلطان غیاث دین *
غافل مشو که کار تو بالا همی رود کارش روشن شد ایشی صورت بولدی محمد عصار
بیت چو کارمن نشد روشن بکفتار * لکن راکار فرمودم درین کار کارش روشن نکشته
ایشی صورت بولمدی وله ایضا بیت زتاب فکرشان بکداخته تن * نکشته از زبانشان کار
روشن کارمدار کمسنه یی رنجیده خاطر ایلمه محتشم بیت ای باغبان چو باغ زمرغان
تهی کنی * کاری به بلبلان کهن آشیان بکن کارهند وان واژکونه است برنسنه ایچونه
معکوس ومقلوب دیمکدن کنایه در رکن الدین بکرانی بیت خاکپا بت رازدل از دیده
برسر می نهد * آری آری هست دائم کارهندو واژکون * مولانا هاتفی در تعریف فیل بیت
دمی دار دازپیش خرطوم تام * بود واژکون کارهندو تمام کاریست دست بسته
بو ایشی هیچ کمسنه ایتمدی محتشم کاشی بیت تادست راحنا بست دل بردازین شکسته *
دل بردنی باین رنك کاریست دست بسته کاسه کردانی یعنی کدایی کذا فی شرفنامه

اما فرهنگ جهانگیریده تکرار معناسنده روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش حکیم خاقانی
بیت درطریق کعبه جان چرخ زرین کاسه را * ازپی دریوزه جانی کاسه گردان دیده اند
؎ کاسهٔ همسایه پایها دارد ؏ ترکیده ارلقمه‌سی اوقرنده قالمزدیدکلری مثلدر
ابو المعانی بیت نان مردان میشود برمرد وام * کاسهٔ همسایه دارد پایها ؎ کاغذ زر ؏
پادشاهلر فقرا وصلحایه احسان ایتدیکی وظیفه براتی کمال اسمعیل . بیت چونکه
کاغذ زر شاعرانرا * بده باری بهای شعر کاغذ ؎ کافر ماجرا ؏ بدمعامله وخصومت
ایدیجی مولانا امیدی بیت سیاه فتنه چون کم فرصتی کرد * سپهر سفله کافر ماجرایی
؎ کاله برخرش بنه ؏ کندویه حدینی بیلدر مولانا جامی بیت کالهٔ دجال بنه برخرش *
روبه بیابان عدم ده سرش ؎ کان یسار ؏ یعنی دولتمند ومالدار کذا فی شرفنامه ؎ کاودل ؏
زبون وضعیفه جور ایدیجی شیخ نظامی بیت مشو با زبون افکنان کاودل * که مانی
درانده چون خر بکل ؎ کاوریش ؏ ابله واحمق حکیم خاقانی بیت کی عجب گر کاوریش
زرکر کوساله ساز * طبع صاحب کف بیضا برنتابد پیش ازین ؎ کاوزاد ؏ میراث
حاصل اولدی ودخی امید اولنمیان یردن زیاده نفع حاصل اولدقده ضرب ایدرلر از اقبالنامه
بیت بهندوستان بیری ازخر فتاد * بدر مردهٔ را بچین کاوزاد ؎ کاوزرین ؏ اول التون
قدح که کاو شکلنده دوزلمش اوله ؎ کاوسیمین ؏ کمشدن اولان ؎ کاوسفالین ؏ خاکدن
اولان اما طپراق قدحدن شراب ایچمنك حسنی ندر فغفوریدن اولمق وار ؎ کاوگردون ؏
برج ثور ؎ کاوکون ؏ یعنی احمق وابله کذا فی المحمودی ؎ کاهل پای مرد ؏ ایش سز
کوچسز اولان آدم کمال خجندی بیت کونکیری جست شرین دست سیمینش کمال * پیش
اهل عقل باشی کاهل مرد وپای ؎ کباب خامسوز ؏ قرصنبه دیدکلری درعصمت بخاری
بیت بر آتش سوختم دلرا ازان حسرت که تاروزی * کباب خامسوز خود رسانم بر نمکدانش
یا لکز خامسوز دخی دیرلر ولی دشت بیاضی بیت جگر کباب شود لیك خامسوز
شود * در وکهی که شود زور تراتو آتش * بو معنایه نیم سوز دخی دیرلر میرخسرو بیت
مست خراب مرا حاجت نقلی دگر * هست ولی نیمسوز سوی نمکدان برید ؎ کب زدن ؏
آوردلوتدرمك ودخی لاف اورمق معناسنه در حکیم انوری بیت نفس من بر تر ازانست که
مجروح شود * خاصه از کب زدن بیهدهٔ بی هنران ؎ کبود کیسه ؏ صکره دن دولته
ایرمش کمال اسمعیل بیت بیش کبودی این کیسهٔ سپهر که او * بیك دست چنین نیز
میکند بازار ؎ کج دار ومریز ؏ ترکیده قارده یوری ایزك بلورتمه دیدکلریدر ابو المعانی بیت
در ازل داد کفم جام غمت ساقی عشق * گفت کج دار ومریز خون جگر سرشار است * کمال
خجندی بیت کرد خون همه بگردن زلف * گفت کج دار وطره را ومریز ؎ کدو افتاد
وبادنجان آمد ؏ بر شخص بیهوده کیدوب یرینه کندوکبی بر باطل دخی کلدکده ضرب ایدرلر
کمال خجندینك کل احمد نام بر درویشی کیدوب یرینه حاجی اسود نام اول طبیعت واول
خلقده بر درویش کلدکده شیخ بو قطعه‌یی بیورمش * قطعه * چو حاجی احمد گل از در
شیخ * جدا افتاد وافغان بر آمد * روان بر منظر او حاجی اسود * طربناك وخوش

وخوش وخندان بر آمد * چو تا بستان رسید وشد هوا گرم * کدو افتاد وبادنجان بر آمد
؎ کرد آلود ساز د ؏ یعنی اثواب دنیا ویرر کذا فی ادات الفضلا ؎ کرد رفت ؏ کاف عجمیله محو
اولدی دیمکدر شاعر بیت از حسرت نگاه تو ای شوخ وشیوه کار * چندان گریست دیده
که دریا بگرد رفت ؎ گردون سرشت ؏ یعنی متکبر ومتعظم کذا فی مؤید الفضلا ؎ گردون
نمط پلنگ کرد ؏ یعنی جهانده امن قالمادی کذا فی شرفنامه ؎ کردی کرد ؏ مردلك وپهلوانلق
ایلدی مولانا کاتبی . بیت گرد در چشم غبار خاك راه او صبا * کس چه داند تا که او چنین
کردی کند ؎ کردی ومردی ؏ نقدر حقیر ایسه ده حریفندن قالمز کمال خجندی بیت بروی
مرد باشد کرد این راه * نخواندی این مثل کردی ومردی * دیگر بیت هست مردان نهان
بهر کردی * نه شنیدی که کردی ومردی ؎ گرگس تیه کش ؏ ونیر کرهٔ آتش کبه لرده
یلدز دوشدی دیدکلریدر عربیده شهاب دوشدی دیرلر کذا فی شرفنامه ؎ گرم خون ؏
روحه یقین اولان آدم اکثر دلبر وصفنده استعمال اولنور کاهی باده یه ده صفت ایدرلر مولانا
هلالی . بیت دختر رز که شیشه منزل کرد * گرم خون بود جای در دل کرد ؎ گرم دلان ؏
یعنی عاشقان وسوخته دلان کذا فی شرفنامه ؎ گرمران ؏ آتی پك سورب شتابله کیدنه
دیرلر شاعر * مصرع * آن اسب تاز تاختن وگرم راندنت * بو معنایه ؎ گرم تازی ؏ دخی
دیرلر ؎ گرم روان ؏ یعنی عاشقان وسالکان وبشتاب روندکان کذا فی شرفنامه ؎ گرم
سیر ؏ کسرسین ایله سواهل یعنی زیاده اسی مواضع شیخ نظامی * مثنوی * مهین باتو زمین
بوسید وبرجست * بخسرو گفت ماراحاجتی هست * که دار الملك بردع را نوازی * زمستانی
درانجا عیش سازی * هوای گرمسیرست آن طرف را * فراخیها بود آب وعلف را ؎ گرم
شد ؏ انجندی ودخی تهور ایلدی شیخ نظامی بیت چو آگاه شد آن نصیحت گذار * که از پند
او گرم شد شهریار ؎ گرم عنان ؏ مثل گرمران مرقوم مولانا کاتبی بیت فغان زتندیٔ آن
شهسوار گرم عنان * که روحوالهٔ در ویش تازیانه کند ؎ کس از بهر کس خود درانه کشته
است ؏ ترکیده اولمش ارد نجه اولمش یوق دیدکلریدر شیخ نظامی . بیت بجز شیرین که در
خاك درشتست * کسی از بهر کس خود درانه کشتست ؎ کسی داند که اشتر میچراند ؏ روزکارك
حالنی ستم چکن بیلور استاد دیمشدر بیت میان عاشق ومعشوق رمزیست * کسی داند
که اشتر میچراند * بو مثلده حضرت اویس القرنی رضی الله عنهه تلمیح واردر ؎ کس نکوید
که دوغ من ترشست ؏ ترکیده بعینها مستعملدر کمسه یوغردم اکشیدر دیمز دیرلر شیخ نظامی
بیت هر کسی در زمانه بی رهشست * کس نکوید که دوغ من ترشست ؎ کشتیٔ زر ؏
یعنی ماه نو وشراب طلو ساغردن کنایه در کذا فی شرفنامه ؎ کشش خاطر ؏ شوق ومیل
خاطر کذا فی المحمودی ؎ کعب الغزال ؏ پنیر شکری حافظ بیت کالقند شعر من زبنفشه
شکر پراست * زان غیرت طبرزد وکعب الغزال شد ؎ کعبهٔ جها نکرد ؏ یعنی آفتاب
کذا فی المجمع ؎ کفن بر دوش افکند ؏ یعنی عذرین دیلدی خواجه سلمان بیت غلام خواجهٔ
بودم بر وعاصی شدم عمری * پس افکندم کفن بر دوش وپیشش با کفن رفتم ؎ کلوخ خشك
برلب مالید ؏ تجاهل ایتدی یعنی اول دکلدن کلدی شیخ نظامی بیت لبش تر بود از خون

خوردن شب * گاوخ خشك راما ليد برلب ق كلاغش بركاوخ نشيند ع هركسه رام
اولان دلبر حقنده ايراد ايدرلر شيخ نظامى . بيت چه بايد ملك جان دادن بشوخى *
كه نشيند كلاغش بر كاوخى ق كاوخ امرود ع اسلوب وقيافتى آدم كبى معقول اما طبيعتى
وحوش و بهايم كبى نامعقول اولان آدم وغيرى مولانا جامى بيت كه بر آن سيب نه دستش
بودى * كرده از سنك كاوخ امرودى ق كليد ايمان ع يعنى كلمهٔ شهادت كذا فى شرفنامه
ق كمان از نهال فرود ار ع تهور وغضبى اشاغى قو يعنى تسكين ايله بو تركيب بو تعبير ايله
راقم الحروفه اثناى جمع وتأليف كتابده عالم رؤياده بو ضرب مثلى دخى كتابكه يازدكمى
ديو اشارت وبيان اولندى خاطرده فى الحال نقش اولوب بو محله تسويد وترقيم اولندى
حال وكه بو واقعه دن اقدم مسموع ويا خود منظور فقير دكل ايدى اول اجلدن نقل وشاهدى
يازلما مشدر ق كم آب ع يعنى بى حجاب وبى حيا خواجه سلمان . بيت از غايت كم آبى روى
سمرشمر * كو نام خويش قلزم زخار ميكند ق كمان افكند ع عاجز اولدى كمال اسمعيل
در توحيد بارى . بيت كلامى كه بر قصر ادراك او * بيفكند فكرت كمان كمان ق كمان دستكش ع
قوله قولاى آدم معنى جهتيله كپازه يه دخى ديرلر خواجه سلمان . بيت طفل بخت تست
بر نانى كه چرخ كوز پشت * چون كمان دستكش در قبضهٔ فرمان اوست * بو معناده
يا لكز دستكش دخى ديرلر وله ايضا بيت پيش زور بازويت قوس فلك شد دستكش *
زير پاى همتت مال جهان شد پايمال * مجاز امغلوب معناسنه ده استعمال اولنور وله ايضا
بيت دستكش جفا مكن آب رخم كه فيض او * بى مدد سرشك من در عدن نميكند *
ق كمر بسته ع يعنى خدمتكار نثارى بيت فلك زخيل كمر بسته هاى اوست كه بندد *
ز شكل قوس قزح بر ميان خويش مناطق ق كم زد ع يعنى ترك ايلدى حكيم سنايى * مثنوى *
دين وملت كه در عدم زد نست * كم شدن از براى كم زدنست * آنكه كم زد وجود عالم را *
كو ببين مصطفى وآدم را * وتواضع ايلدى معناسنه حضرت مولانا بيت كم زدهٔ آن
مه نو بدر شد * تا نزنى كم نرهى از كمى * ودخى نقش زار قمار رهنه دن اكسك كلدوكنه
ديرلر زيرا ايله اوليجق رهنه يى آلينز مغلوب اولور شيخ نظامى در نعت بيت سكه تو زن تا امرا
كم زنند * خطبه تو كن تا خطبا دم زنند ق كم زده چند ع يعنى كفار ومنافقين كذا فى
شرفنامه ق كم زده ع مدبر وبى دولت شيخ نظامى بيت طالع بد بود وبد اختر شدم *
كم زدهٔ كوى قلندر شدم ق كم ظرف ع حوصله سز وچوق شرابه تحملى اولميان طالب آملى
بيت ازان پيمانه آمد اولين دور * زكم ظرفى شدم از بوى آن مست * ومجلسده ياوه للك
ايدنه ده ديرلر شانى تكلو بيت شراب عشق پر زور ست كم در كارشانى كن * كه او بسيار
كم ظرفست ترسم تار ودتابش * بو معنايه بناء دخى ديرلر محتشم كاشى . بيت چاه
زنخدانش ببين اى ديده وكارى مكن * كاندر ته دوزخ فتد جان من بى ته دكر ق كم كرفت ع
ترك ايلدى مولانا هاتفى * مثنوى * كسى كو تواند كه كم سر كرفت * تواند كريبان قيصر كرفت *
اكر بايدت سر كم تاج كير * اكر تاج ده باش ته باج كير ق كمكاسه ع خسيس وبخيل شريف
تبريزى بيت كان ودريا پيش او كمكاسه ونو كيسه اند * پيشهٔ آن ممسكى وشيوهٔ اين مدخلى

مدخلى ق كنج باد آورد ع زحمتسز قازانلمش مال ومشقتسز رزق شيخ نظامى . بيت زنا كش
راه را كنج زوان بود * مكر خود كنج باد آورد آن بود ق كنج حكيم ع يعنى سورهٔ فاتحه كذا فى
شرفنامه ق كنج نامه ع يعنى طبيعته موافق نسنه ودخى سخن اصلندن مغر بيلوك فتح كنوز
ودفائن ايچون مخصوص كتابنه ده ديرلر مولانا كاتبى بيت غلامىٔ خط ساقى سعادت ازلست
كداى ميكده را كنج نامه در بغلست * وله ايضا بيت كنج مراد را خط خوبان بود سجل * اين كنج
نامه ايست كه هيچ اژدها نيافت ق كندم نما ع بوزه كو ليجى كمال خجندى . بيت روى كندم كون نمود
وجان ما يكجو فروخت * از چه شد يار اينچنين كندم نما وجو فروش ق كندهٔ جهار بند
يعنى دنيا كذا فى مؤيد الفضلا ق كهر خطا نكند ع اصل خطا ايلمز كمال اسمعيل بيت همه
صواب رود بر زبان او زيرا * كه لفظ او كهر است وكهر نكرد خطا ق كوهر زاى ع يعنى
نيكوكار وهنرمند كذا فى شرفنامه ق كوهر مطهره ع يعنى اصل پاك ونفس پاك ايضا منها
ق باب الكاف المكسورة ع كران پاى ع آغر يورييشلو هرنه اولورسه نصير همدانى
بيت نكاهم هر كجا كردد كران پاى * بماند از دلم صد پاره از جاى ق كرانجان ع يعنى ثقيل
وكاهل كذا فى المؤيد اما شرفنامه ده پالوده معناسنه مسطوردر ق كران ركاب ع كرانپاى مرقوم
معناسنه در مولانا وحشى بيت چو منش ركاب بوسم چه سبك عنان سوارى * چو بغير
همعنانى چه بلا كران ركابى ق كران سايه ع آغر جانلو ووجودى ثقيل اولانه ديرلر حكيم
انورى بيت چون كرانمايه شد از من كه ستانم تشريف * چون كران سايه تر از من كه نمايد ابرام
ق كران سر ع يعنى متكبر وسپاه انبوه كذا فى شرفنامه تركيده آغر باشلو ديمك صفت
ممدوحه در ق كران سرشت ع يعنى متكبر وحمال باركش ودخى كاهل كذا فى المحمودى
ق كرانمايه ع قيمتلو وزياده سرمايه لو كذا فى مجمع الفرس ق كردار ع ايش وكوج معناسنه مولانا
صائب اصفهانى بيت مدتى كفتار بى كردار كردى مرحمت * روزكارى هم بمن كردار بى كفتار ده
ق كرد پاى حوض ميكشت ع محل تهمته اوغره دى ودخى ايشى آشكار ايتمامك استدى شيخ
نظامى . بيت بشب زان حوض پايه پايه نكذشت * همه شب كرد پاى حوض ميكشت *
ق كرد سرش كردم ع جانمى يولنه فدا ايلرم وقوعى تبريزى بيت چه كرده ام سبب رنجش
تو چيست بكو * بيا كه كرد سر بلا كاتيت كردم * يالكز سرش كردم دخى ديرلر قاضىٔ نور
اصفهانى بيت سر آن تند خو كردم كه بتواند باسانى * جهانى را بيك چين جبين بى دست
وپا كردان ق كرد سر خود دويد ع كندى كندوين سركشته وآواره ايلدى ودخى كندو
بلد بكنه كتدى ديمك اولور ق كرد سر خود كرديد ع دخى بو معنايه در كمال اسمعيل بيت پركار وش
از آن خود بركرد سر بكرديد * كو مى نهد بيكسو از بهر يار پايى ق كردش نميتوان كرديد ع يانته
اوغره مق اولمز شاعر بيت بران سرم كه بكردش بكرده ام ليكن * چنان نشسته بكردش
نميتوان كرديد ق كردنامه ع سكه لى دينار رضى الدين نيشابورى بيت كردنامه است كه شه
اهل هنر را كرده است * شكل تدوير كه بر دائرهٔ دينارست ق كرفته زد ع لاف اوردى شيخ
نظامى بيت كرفته مزن در حريف افكنى * كرفته شوى كر كرفته زنى ق كرفته سر ع واله
ومتحير كمال خجندى بيت حديث سر ما وپاى حبيب * چو از سر كرفتى بپايان رسان *

ق کره بباد مزن ع دنیا تحصیلنه چالشمه خواجه حافظ بیت کره بباد مزن کرچه بمراد وزد
کاین مثل بسخن باد با سلیمان کفت ق کره بر باد بست ع مشکل مصلحتی وجوده کتوردی
مولانا هاتفی بیت کره بست بر باد تیمار کر * دم باد پا برکره خوبتر ق کریز پای ع یعنی
قاچغان قول وغیره بیت هستم زجان غلامت اما کریز پایم * صدره اکر فروشی بکریزم
وبیایم ق کری کند ع اکا دکردیك معنا سنه خواجه حافظ بیت مکذ راست دل آتش
بخرقه خواهم کرد * بیا بیا که کری میکند تماشایی * مولانا جامی بیت بمیر داز غم یاری که
بهر او * کر صد هزار یار بمیری کری کند * کاهی آخرینه ادات توصف کتوروب کری منذ
دیرلر وله ایضا بیت بکری منذ تحفه یاد کند * بکرامی هدیه شاد کند ق کریه در کلو کره شد ع
شدت المدن کنایه درکمال جندی بیت کم باه وناله غم از دل برون کنم * شد کریه در کلو کرهم آه
چون کنم ق کله تو ترا آن من مرا ع ایکی دوست چکشوب بارشد قلرنده ماجرا اکلامق ایچون
ایراد ایدرلر شاعر بیت آزردن دل بدید و بخنده کفت * کله تو تراو آن من مرا ق کیرخانه
قاضیست ع کاوب کیده نی وکیروب چقانی چوق اولان اوه دیرلر قاضی بخارا حقنده غلام
زیرکی دیمشدر * قطعه * پسرك معطی خراباتیست * قاضی کوچك از وبمی راضیست
کیرش ازکون بدر نمی آید * کون او کیرخانه قاضیست ق کیر کاشی ع زبق که عورات
استعمال ایدرلر حکیم شفایی درهجو ملا ذوقی * رباعیه * ذوقی ریشت به پشم ماشی ماند
شعرت بمدز خوش قاشی ماند * پیغت بسنك سر تراشی ماند * عینك چو نهی بکیر
کاشی ماند ق کیر کاوی خورد که خر نخورد ع دو کلمکله اصلاح اولمیان حقنده ضرب ایدرلر
مولانا طوسی * قطعه * سرو اکر با قدت کند دعوی * یارب از عمر خوش بر نخورد * کز
رقیبت کند بطوسی جنك * کیر کاوی خورد که خر نخورد ق کیر و دار ع اکرچه جنك معناسنه در
اما شرفنامه ده بمعنی فرماندهی یعنی حاکم ق کیسه ببرك کند تا بند ع یعنی سخاوت کند شیخ
نظامی بیت بزرکی بایدت دل در سخا بند * سر کیسه ببرك کند تا بند ق کیك در شلوار ع
مضطرب وبیقرار اولمقدن کنایه در حکیم انوری بیت چرخ را با شرفش سنك فتد در موزه
کوه را با سخطش کیك فتد در شلوار ق باب الکاف المضمومة ع کدام سکست ع یعنی نه
وجودی ونه حدی وار در قاضی یحیی نور بخشی بیت نهاده بوفاداری ارچه نام سکم * سك
تو اهل وفایند من کدام سکم ق کربه بید ع سکوت چیچکی مولانا امیدی بیت اکر با نبات
از نهیب آوردر و * کند کربه بید قصد کبوتر ق کربه درانبان ع مکر وحیله دن کنایه در
حکیم انوری بیت طمع کو کربه درانبان فروشد * که بخل امروز با سك در جوالست *
ق کربه در زندان سرا ع غایت بخلدن کنایه در کربه یی حفظ ممکن دکل ایکن زندانده حبس
ایدردیمکدر کذا فی موید الفضلا ق کربه عابد نماز کرد ع ورع وتقوی اظهار ایلدی بنه
حیله سی واردر خواجه حافظ بیت ای کبك خوشخرام کجا میروی بایست * غره مشو که کربه
عابد نماز کرد ق کربه همه شب بخواب بیند دنبه ع ترکیده آج طاوق کندوینی آرپه انبارنده
صانور دیدکلری مثلدر میر صادق بیت عاشق بخودش کر بکند وصلتش امید * کربه همه
شب بخواب بیند دنبه ق کرك آشتی کردن ع ظاهرده محبت وباطنده عداوت طوتمقه دیرلر مولانا

مولانا آصفی بیت ای صبا در دل یوسف بکو یعقوب را * آشتی کردند اخوانش ولی کرك
آشتی * شیخ نظامی بیت باد کدبا خاك بکرك آشتیست * ایمن ازین راه نبا داشتیست ق کرك
آشنایی ع غدر ونفاق ومکر وحیله ایله دوستلق ایتمکه دیرلر کذا فی المحمودی ق کرك باران
دیده ع اشمش یورتمش وکورمش پکورمش بصیری بغدادی بیت روز باران بسکه
در کوی بتان کردیده ام * در طریق عشقبازی کرك باران دیده ام ق کرك زاده عاقبت کرك شود
بد اصل تربیت ایله اصل زاده اولمز شیخ سعدی بیت عاقبت کرك زاده کرك شود * کرچه با
آدمی بزرك شود ق کرك یوسف ع افترا ایله متهم اولان آدم حقنده ایراد ایدرلر ابو المعانی بیت
بیخبر از جرمم وکردند اعدا متهم * دامن پاکم دروغ آلوده کرك یوسفم ق کره از خر نزاید ع
بد اصلدن ایولك کلمز حضرت مولانا بیت هیچ کندم کاری وجو بردهد * دیده اسپی که
کره خر دهد ق کشاده ابرو ع یعنی کولر یوزلو عربیده صبیح الوجه دیدکلریدر ابو المعانی
بیت روی عبوس واعظ نبود کشاده ابرو * رندان باده آشام دائم شوند خوش رو
ق کشاده پیشانی ع یوزی آق آلنی آچق عربیده وضاح الجبین دیدکلری تعبیردر ق کشادن
قفاع ع یعنی تفاخر کردن کذا فی شرفنامه ق کشادنامه ع منشور احکام سلاطین حکیم
سنایی بیت نشود ستسته جز به بی طمعی * نقشهای کشادنامه دعا ق کلاه انداز ع
اشتیاق تام ایله طالب معناسنه ملا عزتی بیت بشوخی مثل آن هرکز ندیدم * کلاه انداز
میکشتم بعمری ق کلاه برسر نهاد ع آزنسنه یی زیاده وعظیم کوسترمك حکیم انوری بیت
قطره باران از وبر روی ابری کی چکد * کو کلاهی برسرش ننهاد خالی از حباب ق کلاهش
زدوبر دنیا ید ع علو همتدن عبارتدر حکیم انوری بیت کفت او را کاه چکونه کنم * که کلاهی
نیایدش زدوبرد ق کل اوست ع انك نشانی وعلامتی واردر میر خسرو بیت رخش کل کل
برامد از می و کفتم چه تابست این * کشاد آن غنچه لب لب را که کلهای شرابست این * مولانا
هلالی بیت مستانه زکلهاست که برسر زده باز * اینها کل آنست که ساغر زده باز ق کل
ابری ع یعنی ابو بهاری مولانا صائب بیت هر فرقه را دل از سخنی تازه میشود * بهر کل
زمین کل ابری کاشته اند * وله بیت کار ما از ساغر پر می بسامان میشود * مجلس ما از کل ابری
کلستان میشود ق کل بچشم افتاد ع یعنی کوزه آق دوشدی صائب بیت روز کارم تیره
وبختم سیاه افتاده است * کل بچشم روزم از مهر وماه افتاده است ق کلدسته ع منارهدن
کنایه در مولانا هاتفی بیت موذن زکلدسته شد نغمه ساز * چو بلبل که برشاخ کل سند
طراز ق کل زمین ع عیش وعشرت اوله جق مکان مولانا آصفی بیت در هر کل زمینی دارند
شکل نرکس * پیران باده پیما پر کرده جام باده * ودخی محلات اراسنده جای جمعیت
اولان مکانه دیرلر بابا فغانی بیت تو در غرور حسن که در هر کل زمین * خلقی در آرزوی
سلام تو میکشند ق کل صباح ع یعنی چین سحر صباح وقتی ظاهر اولدیغی محل مولانا آصفی
بیت عرق زمی بدرخت کل صباح بهار * نشسته بر سمن ولاله شبنم سحراست ق کاشتن
شکوفه کرد ع کزلو احوالی آچلدی شیخ نظامی بیت آن شب از رخنه که داشت ملش *
زاب دیده شکوفه کرد کاش ق کل شکفتن ع راز آچلمقدر سیفی بخاری بیت هست ازدهت

دردل هرغنچه سخنها * کلها شکفد کر بکشایند دهنها ڲ کل کردن ڃ رازآچمق معناسنه طالب کیلانی نینك بیت غنچهٔ کل باز قصد خون بلبل میکند * عاشقی پنهان نماند عاقبت کل میکند * برحادثه ظهورینه‌ده دیرلرخواجه کمال بیت مشوباهرکسی ای غنچهٔ باغ حیاهمدم * تبسم کردنت با این وآن کل میکند آخر ڲ کل وا کردن ڃ دخی بومعنایه درغیاث الدین بیت ای صبا آن باغ عارض راتماشا کردهٔ * مضطرب می بینمت کویا که کل وا کردهٔ * مولانا عبدالرحمن جامی حادثه ظهورینه ڲ کل شکفت ڃ دخی دیمشدر بیت کلها شکفت وکارخ من زیر خاك خفت * ماراد رین دیار عجایب کلی شکفت ڲ کل نافرمان ڃ بنفشه مجنون چپ نویس بیت روی برتافت زحکم توکل نافرمان * هست برکشتن رویش کل نافرمانی ڲ کلوخ انداز ڃ بیهوده کفتار و پریشان کوی شیخ نظامی بیت کلوخ انداخته چون خشم نماك کلوخ اندازیٔ ناکرده برخاك * ودخی کندینی بلاز اوضاع ناهموارصاحبنه دیرلر شیخ سعدی بیت مکن باهرکلوخ انداز بیکار * سرخودرا بنادانی شکستی ڲ کله رنکه جنبان ڃ دیار عجمده زنبان اشخاصنك کلاهلری اولور اوزرنده خایه شکلنده سرخ رنك نشانلری اولور اول مقوله‌لره بووجه تسمیه اولنمش حکیم شفایی درهجو وزیرمؤمن خان بیت کردملك کل منی سیك بازسقط شد * بابای کله رنکه جنبان بکجارفت ڲ کله شکست ڃ صاریغی یاعرقچینی بجر وکیمکدن عبارتدرخواجه سلمان * مصرع * خاصه که طرف کله برمه تابان شکست وکاغد بوکمکه ده کاغد شکست دیرلرمصرع ثانی * مصرع * تیرمحرد تراکاغذ دیوان شکست ڲ کم شد پی نخودسیاه ڃ برکسنه مرادمقصودنه وصولدن عاجز اولدقده ایراد ایدرلر بیت ربود خال توکفتم دل مرا ای ماه * بنازکفت که کم شد پی نخودسیاه ڲ کنبد اعظم ڃ یعنی عرش مجید کذافی شرفنامه ڲ کنبدزد ڃ آتنی نقله قودی ودخی آت چاپدی مولانا جامی در صفت براق بیت کنبدخاك پس پشت افکن * رانداز آفاق برون کنبدزن * کنبد اصلنده نقل اوغلك موضوع اسمیدر میرخسرو بیت زهمت ساختم رخش فلك کام * بیلك کنبد رسیدم برنهم بام ڲ کنبدکرد ڃ مثله حضرت مولانا بیت تازیانه برزدی اسپم بکشت کنبدی کرد وزکردون برکذشت ڲ کنبدکل ڃ یعنی غنچهٔ کل حکیم خاقانی بیت فریب کنبد نیلوفری مخورکه کنون * اجل چو کنبد کل برفشاندت عمدا * بومعنایه خواجه سلمان بیت وکرز باد نکردد خراب کنبد کل * نسیم لطف اکر بادراشود معمار ڲ کنبد چهاربند ڃ یعنی دنیا کذافی مجمع الفرس ڲ کنبد صوفی لباس ڃ یعنی فلك کذافی شرفنامه ڲ کنبد طاقدیس یعنی فلك ایضا منها ڲ کنبد مقرنس ڃ مثله ایضا منها ڲ کنده برپای خویش زد ڃ ترکیده کندی ایاغنه بالته اوردی دیدکاری مثلدر شیخ نظامی بیت چو طالع جهانکردی آورد به پیش * نشاید زدن کنده برپای خویش ڲ کندهٔ تیرخورده ڃ مرد پخته ومحنت کشیده وکارجهان آزموده کمال خجندی بیت دلم زخم زبانها نکردد آزرده * که عاشق تو بودکندهٔ تیرخورده ڲ کواه او در آستین ڃ حاضرجواب وسوزی اثباتله سویلر مولانا کشوری درنعت شریف بیت اطلس زربفت سلطانیست فرش آسمان * شال فقرش را کواه رحمت اندر آستین * عشقیٔ تبریزی بیت زساعد توزبس داغ آتشین باشد * کواه

کواه عاشق مسکین در آستین باشد ڲ کواه او مغربیست ڃ سوزنده صدق وحقیقت وادعاسنده دلالت وثبات یوق دیمکدر مولانا کاتبی بیت کرکویدت فقیه که زریست پاك این * مشنوکه آن کواهیٔ او مغربی بود ڲ کوته آستین ڃ صورت صلاحده اولان اهل فساد زیراسارق فراخ آستین اولور مسروقی سترواخفا ایچون عربده اخذید القمیص دیرلرخواجه حافظ * مصرع * درازدستیٔ این کوته آستینان بین ڲ کوته اندیش ڃ صوکن صاییمز مولانا جامی بیت نوشته بدان نکتهٔ جانکداز * که‌ای کوته اندیش ودامن دراز ڲ کوته بام ڃ دون همت وبی غیرت ودخی اسرار واحوالنی افشا ایدیجی اوحدالدین اصفهانی بیت حال می خوردنم از روزن وسوراخ نشست * همه همسایه بدیدندزکوته بامی ڲ کوته بین ڃ غلط اندیش وبی تدبیر کمال خجندی بیت بعهد قامتت برکنده باداچشم کوته بین * که چون نرکس نظربرسرو وبرشمشاد میدارد ڲ کوته دیوار ڃ ترکیده یالیی ایلحق دیدکاری مثلدر کمال اصفهانی بیت کنبد چرخ که بالا ودراز آهنکست * هست باهمت عالیٔ توکوته دیوار * بومعنایه پست دیوار دخی دیرلرمولانا هاتفی بیت چه صفهای چرکه بهم داد دست * شد آن پیکران دشت دیوارپست * چرکه سورکون آویدر ڲ کودران ڃ یعنی رفاهیت ابوالمعانی بیت کشته ام درشهر عشقت ازستم بی خانمان * در زمان حسن دلسوزت ندیدم کودران ڲ کورجدا خانه جدا ڃ برکسنه‌نك صحبتندن اعراض اولندقده ایراد ایدرلر مولانا جامی بیت مرده وزنده ملولم زملاقات رقیب * هست دیرین مثلی کورجدا خانه جدا ڲ کوساله ازپشت میخ بود ڃ ترکیده ال قناد یله اوچار دیدکاری مثلدر ابوالمعانی بیت بوندان چرا میکند صوفی توبیخ * که پرید کوساله ازپشت میخ ڲ کوش بدرشد ڃ یعنی منتظر اولدی کذافی شرفنامه ڲ کوش پهن کرد ڃ قولق قبارتدی خواجه حافظ بیت دوشم زبلبلی چه خوش آمدکه می سرود * کل پهن کرده کوش زشاخ درخت خویش ڲ کوش بیفشرد ڃ یعنی کوشمال ویردی کذافی شرفنامه ڲ کوش خورد ڃ مثله حکیم انوری بیت نه زآسیب قضا کوش خوری * نه باشکال فلك درمانی ڲ کوش دار ڃ شرفنامه ده محافظه ایله معناسنه دراما مشهوری غافل اولمه معناسنه در حکیم فردوسی بیت درآندم که اسپ افکنی هوش دار * سایه وهم آورد را کوش دار * فرهنك میرزا شاه حسین وفائی ده بمعنی بدل کردن وعوض دادن مسطوردر ومجمع الفرس سروری ده بمعنی نژاد واصل ونهاد مرقومدر ڲ کوش داشت ڃ کوش دار مرقومك ماضیسی اولور محافظه ایلدی معناسنه تنکم خواجه سلمان بیت آسمان درحلقهٔ خود کوهری میداشت کوش * ساخت امروزش برای آفرینش کوشوار * شرفنامه صاحبنك قولنی مؤید خواجه حافظ بیت ای ملك العرش مرادش بده * وزخطرچشم بدش کوش دار ڲ کوش سرای ڃ ایشتدوکن فهم ایدوب حفظ ایلدنه دیرلر استاد * قطعه * دشمن درکهت که نشناسد * لحن داود رازبانك درای * رشك عیسی شودا کرکرد د * مدحتت رابصدق کوش سرای ڲ کوش رانوازش دادن ڃ یعنی قولق چکمك حکیم شفایی بیت نوازش داد عرش دوستداری * به پیغام قبولم کوش داری ڲ کوش کذاری کرد ڃ سوزی ایهاملی سویلدی خواجه حافظ

بیت کس نیارد که برود مزند از قصهٔ ما * مگرش باد صبا گوش گذاری بکند ؎ گوش
کرد ؎ تنگاه ایلدی وفهم ایدوب اکلادی کذا فی المحمودی بو معنایه شیخ نظامی بیت کلاغی تک
کبک را گوش کرد * تک خویشتن را فراموش کرد * بو معنایه درگوش کردنی دیرلر
مولانا جامی بیت کلاغی ز کبک درگوش کرد * ز خویش راهم فراموش کرد ؎ کول او مخور
آنک حیله والنه آلدانمه دیه جك یرده استعمال اولنور کذا فی فرهنگ جهانگیری ؎ کوله بار ؎
ارقه یوکی کمال * رباعیه * آسوده کسی که عشق یاری دارد * از محنت وغم کوله باری دارد *
ارقسم جماد باشد آدم نبود * آنکس که بغیر عشق کاری دارد ؎ کون خر ؎ غایت احمق
معنا سنه در کذا فی شرفنامه بعض نسخه ده کوتی دیمکدر ؎ کون خری ؎ کوتی للك شمس فخری
بیت روان وخون وسر گشته چشم بسته مدام * بود ز کون خری بر مثال گاو خراس ؎ کون
خرزا کبیر خرمی یابد ؎ یرامزه یرامزلق کرکدر ابو المعانی * نظم * هر که از مقدار خود افزون
شود * پند و تأدیبش حوادث میکنند * این مثل درحق او راست آیدش * کون خر را کبیر
خرمی باید ش * بو معنایه ؎ کس زن ؎ دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت طمع چو منقطع آمد
ز کس بود کس زن * که خویشتن همه کمتر از ین وآن داند ؎ کون فراخی میکند ؎ حدندن
زیاده خرج وصرف وسفاهت ایدن حقنده ایراد ایدرلر بو تعبیر ترکیده دخی مستعملدر کوت
ککلیکی ایدر دیرلر ؎ کوه بکوه نمیرسد آدم بآدم میرسد ؎ ترکیده طاغ طاغه قاوشمز آدم
آدمه قاوشور دیرلر شیخ نظامی * قطعه * باور نکردمی که رسد کوه سوی کوه * مردم رسد
بمردمی باور بکردمی * کوهی بود غمم که باو کوه غم رسید * من مردمم چرا نرسیدم بمردمی
؎ کوه دلال ؎ کاف عجمی ایله اوغلان پازنکی نتکم عورت پازنکنه دفتر دیرلر مولانا
امیدی * قطعه * گفت حافظ فلان ماهیچه * همه درویش رسم بغرانی * کوه دلال ودفتر
صد بار * بهتر از شاعری ومنلابی ؎ کوه را فرهاد کند ولعل را پرویز یافت ؎ بری زحمت
چکوب چالشدی نصیب غیره اولدی ابو المعانی بیت برده ام صد رنج وصلت شد نصیب
دیگران * کوه را فرهاد کند ولعل را پرویز یافت ؎ کوه میخورد ون میرود ؎ یاوه کوی
و بیهوده گفتار حقنده ایراد ایدرلر مشفقی درحق امینی * قطعه * یتیمی ومنلا امینی بهم
که شهر از جفاهای مه میرود * ندارند جز شعر خود توشهٔ * که کوه میخورد داوره میرود
؎ کهن کیسه ؎ خسیس وبخیل شیخ نظامی بیت کهن کیسه شد خاك پنهان شکنج * که هرکز
برون نارد آواز کنج ؎ کویا که رفت وسنك بست ؎ اکلندی کلدی دیمکدر وصالی مشهدی
بیت دل بمن میگفت کز کوه غمش آرم خبر * بینکرید آن سنگدل کویا که رفت وسنگ بست
؎ کوی بست وچوکان هم ؎ ایشته میدان دیمکدر اهلی شیرازی بیت زانجم کوی خوبی بردی
واز ماه تابان هم * اگر خورشید دعوی میکند گوی بست وچوکان هم ؎ کوی بنده را دم کرفت ؎
سو باجیدن سوز صادر اولمدی کذا فی شرفنامه ؎ کوی هفت راه ؎ یعنی دنیا ایضا
منها ؎ کهنه سوار ؎ اشمش وبورتمش بابرشاه بیت اندر زمانه کهنه سواران یکی می
است * انکو دم قبول نفس میزند نی است ؎ باب اللام المفتوحه ؎ لب شیرین * میخوش
اولان تسنه در هرنه اولورسه شاعر بیت لب شیرین بباده دیرین * چو رسانند گشت لب

لب شیرین ؎ لب وسنك ؎ خاموش اول دیمکدر مولانا جامی درنعت شریف بیت بسکه از گوش
خسان در تو تنگ * دارد ای خواجه از ین بس لب وسنگ * بو معنایه همایون شاه * رباعیه *
هند وپسری دیدم اندر صف جنگ * رخسارهٔ آواز آتش می شد کارنک * گفتم صنما ز لعل لبت
کامم بخش * درخنده شد وکفت همایون لب وسنگ ؎ لشکر شکوف ؎ یعنی شجیع وبهادر
دلاور کذا فی المجمع ؎ لعل سفته ؎ یعنی می سرخ ؎ لعل ناسفته ؎ یعنی سرود شیخ نظامی بیت کهی
لعل سفته به پیمانه خورد * کهی گوش بر لعل ناسفته کرد ؎ باب اللام المکسورة ؎ لباس
راهبان ؎ یعنی سیاه رنك وسیاهی کذا فی شرفنامه ؎ باب اللام المضمومة ؎ لعاب کاو ؎
یعنی کاغذ کذا فی شرفنامه ؎ لعاب کوزن ؎ صباح آیدنلغی ابو المعانی بیت دهانش
خشك بوده از تب وتاب * لعاب کوزنش می دادوی تاب * مجمع الفرسده یعنی برق وتابش
آفتاب مسطوردر ؎ لقمهٔ خلیفه ؎ یعنی حلوای سکری کذا فی شرفنامه ؎ باب المیم
المفتوحة ؎ مادر بخطا ؎ یعنی ولد الزنا مولانا نامی سبزواری بیت ای قدر خطت نامه زدی
بی سر وپایی * غماز وسیه باطن ومادر بخطایی ؎ مادر جلب ؎ روسبی انا لودیمکدر
عبید از کانی بیت حیزیست بسی پدر زنیه * مادر جلب است وکون دریده ؎ ماده کاو زین
کرد ؎ یعنی فرار ایدوب قاچدی کذا فی لغة المعتبرة ؎ مارا بما رها کن ؎ بزی کندوحالمزه
قو کمال خجندی بیت چند کوئی شد بدریا اشك مژگانت کمال * ای ملامتگر رها کن
یکدمی ما را بما ؎ مارا فرو مگیر ؎ بزی مزه لنوب مسخره یه آلمه حسن بیك عجزی بیت
مدعی مارا فرو گیرد بدوری از وصال * او نمیداند که ذوق هجر بهتر داردم ؎ مار خوردن
یعنی رنج ومحنت چکمك کذا فی المحمودی ؎ مار در آستین ؎ یرامزاولانی ویاخود عدوی
صفاله مقدن کنایه در مولانا هاتفی بیت مکن فتنه انگیز را همنشین * بساعده منه مار در
آستین ؎ مار را بدست دیگران گیر ؎ بو عبارت ایکی وجهله استعمال اولنور بری مصلحتك
غیریله الیله وجوده کتور بری دخی مصلحتکی کندك کور ال الیله بلان طوت یعنی ایشیکی
غیره اناعمه دیرلر اضداد قبیلندندر ؎ مار شکم سوراخ ؎ یعنی نای کذا فی المحمودی ؎ مار
کزیده از ریسمان میترسد ؎ برکسنه برنسنه دن متضرر اولسه هرکوردیکنی اویله صانور شیخ
نظامی بیت ترسم ز رسن که مار دیدم * چه مار که اژدها کزیدم ؎ مار میخوری ؎ یعنی غم میخوری
کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه خواجه سلمان بیت لعل روان ز جام ز رنوش وغم جهان مخور
زین فلك زمرد ین بهرچه مار میخوری ؎ ما کیان بردرکنند ؎ غایت بخلدن کنایه در کذا فی
شرفنامه ؎ ما نیز ازین نمد کلاهی داریم ؎ بزمده اول ایشده الیمز واریعنی آنی بزده بیلورز
* رباعیه * گوینده جماعتی که راهی داریم * در کسوت عارفان کلاهی داریم * کر تاج ونمد
کمال ایشان باشد * ما نیز ازین نمد کلاهی داریم ؎ ماه دو هفته ؎ یعنی آیك اون دردی
کذا فی شرفنامه ؎ ماه سی روزه ؎ یعنی غایت اینجه ایضا منها ؎ ماه سی شبه ؎ یعنی
ناچیز ومحو اولمش ایضا منها ؎ ماه نو بروی او دیدم ؎ برکسنه بو کسنه سببیله نفع کوردکده
ایراد ایدرلر خواجه حافظ بیت عید است وموسم گل ویاران در انتظار * ساقی بروی شاه
ببین ماه ومی بیار ؎ ماه نو بروی دوست دیدن ؎ ایش راست کلمکدن عبارتدر حالئ عجم

بیت ز شب عید ابروی دلدار دیدن خوش بود * ماه نو آری بروی یار دیدن خوش بود *
؏ ماه نو کردن بروی دوست ؏ مثاله سیفی بخاری بیت رسم باشد ماه نو دیدن بروی دوستان
ما از ان ابرو بروی دوست نو کردیم ماه ؏ میناد مزد ؏ خیر کورمسون دیمکدن کنایه‌در
مولانا هاتفی بیت بکرکان جنکیزی کارد زد * مرا کرد نسبت میناد مزد ؏ متاع روی
دست ؏ متاعک کیم درکه اول صاتلق ایچون دکان یوزینه قورلار مولانا عرفی بیت تا فریبد
ابلهان را از متاع روی دست * آسمان پیش از تو یوسف بهر بازار آورد * یالکزروی دست ده
دیرلر طالب آملی بیت روی دست شوق من مشاطهٔ حسرت شمار * آنکه بی کالا کونه روی
اشك را کالا کون کند ؏ مثل مالیدن ؏ ذوق دلبر ه واصل اولق خواجه سلمان بیت چو
شهد خویش خواهی از مثالش * ولی تا موم نستانی نمالش * ؏ محك ز ایمان ؏ یعنی
حجر الاسود کذا فی شرفنامه ؏ مرا از زیر لب پرسید ؏ کوکلمو کو کاسنز خاطرم اله آلدی
از سر پا پرسید دخی بو معنایه‌در ایکی مثل ده بو بیته واقعدر اوحد الدین اصفهانی بیت
کی سخنی کفتهٔ یا دم از زیر لب * یا بمثل پرسشی از سر پا کردهٔ ؏ مرد این انجیر نیست ؏ اول
بو ایشك صاحبی دکلدر عدم قدرتدن عبارتدر وله ایضا بیت درین باغ اکر لاله چینی وکل * نخواهی
شدن مرد انجیر عشق ؏ مردی راست کو نیست ؏ ارلك طوغری سو یلکدر شیخ نظامی
بیت ترا بسیار خصلت جز نکو نیست * بکویم راست مردی راست کو نیست ؏ مرکب جام ؏
چاپك یم ییچی آت کذا فی المحمودی ؏ مرکب جم ؏ یعنی هوا بوجمدن مراد حضرت سلیماندر
علی نبینا و علیه السلام خواجه سلمان * مصرع * بهمن به پشت مرکب جم بر نهاد زین *
مولانا جامی بیت کر کشد در ته آن مرکب جم * که برون آورد از هند حشم ؏ مرك خر عروسی
سکست ؏ برخسیسك مالی وار ثلر ه ویا خود غیر یلره نصیب اولدقده ضرب ایدرلر کمال خجندی
بیت چه خوش کفت آن نهاوندی بطوسی * که مرك خر بود سك را عروسی ؏ مزن مبارك
مخوان تبارك ؏ بر ظالم خلقه ظلم ایدوب اوراد و اذکاره مشغول اولدقده ضرب ایدرلر
؏ مستکار ؏ کسنکین شراب میر خسرو بیت ز لبهای تنك جام لبالب داد خسرو را * اکرچه
می تنك بود دست اما مستکار آمد ؏ مسند جم ؏ مرکب جم کبی هوا دیمکدر کذا فی شرفنامه
مشیمهٔ عالم ؏ یعنی آفتاب ایضا منها مغز پوسیده ؏ یعنی بی عقل شیخ نظامی بیت توای مغز
پوسیدهٔ سال خرد * ز کستاخی خسروان باز کرد ؏ بیدار مغز بونك عکسیدر ایضا له بیت
نشستند بیدار مغزان روم * بمهر فلك نرم کردند موم * بیدار هوش دخی بو معنایه‌در وله
ایضا بیت جهان دیده پیران بیدار هوش * چو کفتار کوینده کردند کوش ؏ مغز تر کرد ؏
یعنی سوز سویلدی ؏ مغز در سر کرد ؏ یعنی خاموش اولدی بو ایکی مثل دخی بو بیته واقعدر
ایضا له بیت بکفت کسان مغز در سر کنیم * بکفتار شه مغز را تر کنیم ؏ مغز قلم ؏ یعنی استخوان
بدن بابا فغانی بیت تا مغز قلم سوخته در تجربهٔ عشق * بر سوختکان مرهم داغیست دل ما *
؏ مغز ما برد ؏ بز صداع ویردی کذا فی شرفنامه ؏ مقصود کن فکان ؏ یعنی حضرت خاتم
انبیا صلی الله علیه و سلم ؏ مقصورهٔ عمرولیث ؏ ولایت شیراز ؏ معمورهٔ عمرولیث ؏ دخی دیرلر
؏ ملائك پی اند ؏ یعنی مبارك قدم ایضا منها ؏ من آسمان میکویم او ریسمان میکوید ؏

؏ یعنی ایشیدن سویلین آدمك جوابن فهم ایتمدکده ضرب ایدرلر مولانا حسینی هروی بیت
دل از آسمان کرد با او خطاب * نبودش جزا ز ریسمان یك جواب * وله ایضا بیت رخت
کفتم بمه ماند میانم کفت چون مو بیست * سؤال از آسمان کردم جواب از ریسمان آمد
؏ من سنك فلان را پای سنك نیستم ؏ بن فلان ایله خصومته قادر دکلم مولانا کاتبی بیت نیست
کردون بر کوب چرخ چندین خاك و سنك * لیك در میزان قدرت کم نمود از پای سنك * پای
سنك اصلنده ترازونك ناقص طرفنه باغلدقلری طاشدر عربیده رکوب دیرلر پای سنك
بودن عاشق اولمق معناسنه ده استعمال اولنور بو معنایه مولانا آصفی بیت مهربان بود
میان همه خوبان شیرین * پای فرهاد ازین واسطه بر سنك آمد ؏ مه پیشانی ؏ آلنی
صقر آت و صغر و سائر حیوانات یمن و سعادتله مشهوردر طالب آملی بیت تبارك الله
ازین اشهب ستاره خرام * که در حقیقت صبحست و ماه پیشانی ؏ مهتاب نمودن ؏
بیهوده کوی و هرزه کردلکدن کنایه‌در کذا فی المحمودی ؏ مهد مینا ؏ یعنی افلاك کذا فی
شرفنامه ؏ می خط ازرق کشیم ؏ یعنی شرابی طلوایچه‌لم دیمکدر کذا فی المحمودی ؏ باب المیم
المکسورة ؏ ملك خدا بندهٔ خدا ؏ حکم و قدرت خدانکدر فاعل مطلق اولدر شاعر بیت
کو عاقلی مباش مقید بهیچ جا * نشنیدهٔ که ملك خدا بندهٔ خدا ؏ میز آلوده کان ؏ یعنی فاسقان
و امر معروفله مقید اولمینلر کذا فی مجمع الفرس ؏ منقار کل ؏ یعنی زبان ایضا منها ؏ مهر کیاه
خورده ؏ خلق اراسنده ممدوح و مقبول اولمقدن کنایه‌در ایضا منها شاعر بیت رخ تو چشمهٔ
مهر است و کرد چشمهٔ مهر * دمیده سبزهٔ خطت مکر که مهر کیاست ؏ میان پاچه ؏ شور شد رملك
معناسنه سیفی بخاری بیت نکار کله برچك که دل سراچهٔ اوست * تمام لذت عالم میان
پاچهٔ اوست * میان پاچه موضع معهود زنانه‌ده دیرلر میر م سیاه بیت میلم بمیان پاچهٔ وی
پیش کند * زیرا که میان پاچه ز کس تنکتر است ؏ میان پا زدن ؏ یعنی جماع ایتمك
میان پای آلت رجله‌ده دیرلر حکیم سنائی بیت هر که پستان میان پای نداد او را شیر
نیست امروز میان عقلا خرز سران ؏ میانجی چنان کن که نه سیخ سوزد نه کباب ؏ ترکیده
شو یله ایله که نه شیش یانسون نه کباب دیدکاری مثلدر مراد طرفینك مصلحتن مساوی ایله
دیمکدر بو مناسبتله ایلچی به‌ده میانجی دیرلر اصلاح ذات البین ایتد وکیچون مثال اول شیخ
نظامی بیت میانجی چنان کن ز راه صواب * که هم سیخ بر جا بود هم کباب * مثال معنای ثانی وله
ایضا بیت میانجی نهٔ شاه زادهٔ * فرستنده نه بل فرستادهٔ ؏ میان جست کرد ؏ یعنی عزیمت
ایلدی مولانا هاتفی بیت بیغمای دهلی میان کرده جست * میان کرده جست و عنان
کرده سست ؏ میانکیر ؏ کوشه باشلرینه بکلیوب خلقدن جر و سؤال ایده نه دیرلر کیم
او اورسه کثرت استعمالدن مطلق جرار و سائل علی اولمشدر مولانا کاتبی بیت میانکیر
کیرمت عیم مکن پیش * میانکیری عجب نبود ز درویش ؏ میخ قدم ؏ علایقدن منقطع
اولوب منزوی و کوشه نشین اولمقدن کنایه‌در کذا فی مؤید الفضلا ؏ میوهٔ دل ؏ یعنی سخن
کذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده یعنی فرزندان واقعدر بو معنایه عربیده ثمرة الفؤاد
دیرلر ؏ باب المیم المضمومة ؏ مخالفان ترا هست طبل زیر کلیم ؏ یعنی دشمنلرك عداوتلرینی

اظهار ایلمزلر کذا فی المحمودی استاد بمشهد بیت درین زمان نکرده کسی ز امرت سر *
مخالفان تراهست طبل زیر گلیم ۋ مخالف مال ۼ یعنی سنجی کذا فی شرفنامه ۋ مردار بسکان
اولیتر ۼ مکروه نسنه اهلنه ترك اولنمقدن کنایه در میر محمد مؤمن بیت مخواه دولت دنیا
ز چرخ بد پرور * مردار بسکان فراغت اولیتر ۋ مرده ریك ۼ یعنی آلت رجل بهشتی بیت
دامن چو برکشید عیان کشت تخت عاج * بنشست مرده ریك من انجا با حتشام ۋ مرغ این
انجیر نیست ۼ بو ایشك رجلی و بو مصلحتك اهلی دکلدر حکیم انوری بیت بروکه فکرت
تو نیست مرد این دعوی * مکن که خاطر تو نیست مرغ این انجیر ۋ مرغ دل ۼ یعنی عقل کذا فی
شرح المخزن ۋ مرغ چمن ۼ یعنی بلبل کذا فی شرفنامه ۋ مرغ سلیمان ۼ یعنی هدهد
ۋ مرغ شبخوان ۼ یعنی بلبل منها ۋ مرغ شب و روز ۼ یعنی آفتاب و ماهتاب ایضا منها
ۋ مرغ کاذ ز فروز ۼ یعنی پروانه ایضا منها ۋ مرقع دار ابلیسی ۼ یعنی مباشر فسق
و فجور ایضا منها ۋ مزدور دیو ۼ یعنی و بی فایده ایش اشلینه دیرلر کذا فی المحمودی
عربیده اجیر الشیطان دیرلر ۋ مشت افشار ۼ دست افشار معناسنه در حکیم سوزنی مصرع
ز ر مشت افشار بودی بوسه اورا بها ۋ مشت بر درفش راحت نمی آید ۼ بر فقیرك بر
دولتمند ایله مخاصمه سی اولدقده ضرب ایدرلر مولانا هاتفی بیت اکر بر درفش آوری مشت
خویش * کنی هم خود آزرده انکشت خویش ۋ مشت درفشست ۼ جنك و خصومت
اوزره دیمکدر سیفی بخاری بیت ای شوخ کفش دوزکه بردی قرار دل * با غمزه تو مشت
و درفشست کار دل ۋ مشتی زیاد ۼ یعنی مخالفان کذا فی شرفنامه مشتی بر آوج معناسنه در
مسعود فی بیت در دشت غم آه درون کردست سرکردان مرا * چون کرد بادی آورد
در چرخ مشتی خاك را * و بر اوك معناسنه ده کلور مولانا امیدی بیت اعادی کند امند مشتی
ارازل * اقارب چه بی چشم و روچون عقارب * یکمشت دخی دیرلر مولانا جامی بیت
قرص مه را پی یکمشت لئیم * بسر انکشت کرم کرده دو نیم * و بر مقدار معناسنه ده مشتی دیرلر
شیخ نظامی * مصرع * باتش بدل کشت مشتی شرار * صفت صبح در ۋ مشك را کافور کرده ۼ
یعنی صقالی آغردی کذا فی شرفنامه ۋ مشك فروشان ۼ یعنی خوشخوا ولنلر کذا فی المجمع
ۋ مشکل پسند ۼ دکمه نسنه یی بکنمز مولانا لسانی بیت طور من راز آرزو بجد بتان مشکل
پسند * من بجا سودای این مشکل پسند انم کجا ۋ مضایقه کرد ۼ تکلیف ما لا یطاق ایلدی
کمال خجندی بیت نمیدهد دهنت کام ما ازان لب شیرین * چرا ننك دلان میکنند مضایقه
چندین ۋ مطوق میم ۼ آلت رجلدن کنایه در شیخ نظامی بیت آنچه درین ازین صوفی است
میم مطوق الف کوفی است ۋ مفرد سوار ۼ یالکز آتلو یعنی جنکه و یوله یالکز کیدن آدم
مولانا هاتفی بیت ز مفرد سواران دانند کار * زلشکر رقم کرد پنجه هزار ۋ موزه و کل ۼ
یعنی کار دشوار و درمانده لك حکیم انوری بیت تا دی مثل او مثل موزه و کل بود * اکنون مثل بود
او مثل موی و خمیر است ۋ موی و خمیر ۼ انك عکسی در موی و روغن دخی انك کبیدر کذا فی
شرفنامه ۋ موشك دوان کرد ۼ ترکیده صمان آلتنه صو یوریدر دیدکاری مثلدر مولانا وحشی
یزدی بیت بتا راج برك درختان زهرسو * کند موزی باد موشك دوانی ۋ موم نرم کردند یعنی

یعنی مشاوره ایلدیلر شیخ نظامی بیت نشستند بیدار مغزان روم * بمهر قلاع نرم کردند موم
ۋ مهر دهان روزه داران ۼ یعنی آفتاب کذا فی المحمودی ۋ مهره از ششدر نیامد ۼ
مراد حاصل اولمدی مولانا جامی بیت بشش جانب نشد کارش میسر * نیامد مهره اش
بیرون ز ششدر ۋ مهره در ششدر انداخت ۼ بر حادثه پیدا ایدوب اورته یه براقدی
مولانا عرفی بیت نقش کج بین مباز با عرفی * مهره نا که بششدر انداز ۋ مهره در ششدر
شرفنامه ده عاجز و فرو مانده معناسنه مرویدر ۋ مهره کل ۼ کسر کافله یعنی زمین و قالب
کذا فی المؤید والاداة ۋ باب النون المفتوحة ۋ ناتوان بین ۼ یعنی حسود و بدخواه مولانا
هاتفی بیت ز من ناتوان بین بود در حجاب * چو شب پرکه کوری کشد آفتاب ۋ ناخن
زنی ۼ ایکی آدم اراسن افساد ایتمك در قاضی نور اصفهانی بیت چو او سوار شود ماه نوزند
ناخن * که در میان دو خورشید کرده غوغایی * و دخی پرمق چیتلتمق معناسنه فیضی هندی
* مصرع * میکرد ناخن زنی بر شمین تار ۋ ناخنی تر نکرد ۼ یعنی اندن نسنه اکسلمز شیخ نظامی
بیت بخشد دست او صد بحر کوهر * که در بخشش نکردد ناخنی تر ۋ ناداشت ۼ بی شرم
و حیا و له ایضا بیت چنین آمدست از بزرکان پیر * که با هیچ ناداشت کشتی مکیر ۋ نادان
ده مرده کوی ۼ دائما یعنی و بیهوده سوز سویلیجی و له ایضا بیت حذر کن ز نادان ده مرده
کوی * چو دانا یکی کوی و پرورده کوی ۋ ناصیه داران پاك ۼ یعنی اولیا و صلحا و اتقیا
کذا فی شرفنامه ۋ ناطور کنجه ۼ هرکسه یعنی و بلا استحقاق تواضع و التیام ایلینه دیرلر
میرابو المعانی * مثنوی * نباشد کار مردان خود پسندی * که باشد از تواضع سربلندی
نبود ه از تواضع کرچه رنجه * ولی نه همچنان ناطور کنجه ۋ ناف او بر غم زدند ۼ نحس وقتده
وجوده کلدی کذا فی شرفنامه ۋ ناف من زد ۼ یعنی نمله کوچکدن بیله در کذا فی بعض اللغة
ۋ نافه بوی ۼ اضداد قبیلندن هم خوشبو اولان نسنه و هم آغزدن چیقان بد رایحه شیخ
نظامی بیت جهانجوی چون دید کان نافه کوی * چو نافه کند خویش را نافه بوی ۋ نافه
مشك یافت ۼ مشهور عالم اولدی کذا فی مؤید الفضلا ۋ ناله در لب شکست ۼ مرادم حاصل
اولمدی شیخ فیضی هندی * مصرع * بیم تو بر لب شکند بانك رعد ۋ نامش بر آب نویس ۼ
آدینی اکمه خواجه کمال * مصرع * نوشته کفت نام دریا بر آب ۋ نامش بریخ زند ۼ آدینی اکمز شیخ
نظامی بیت به از شاه بریخ زند نام او * نیارد درین کشور آرام او ۋ نامش بریخ کار ید ۼ مثله
حکیم انوری بیت من از وصلت فقع تا کی کشایم * که تو نامم به یخ برمیکماری ۋ نامش بریخ نویس
مثله کمال خجندی * مصرع * نویسید از تغافل نام بریخ ۋ نامه را ترساز ۼ تهی مکتوب
کوندرمه کمال خجندی بیت کمال از خون دل ترساز نامه * سلام خشك چون نتوان فرستاد
ۋ نامه سیاه ۼ کهنکار یا افغانی بیت بهر تو در متاع خود آتش زدیم لیك * رحمی بحال نامه
سیاهی نمیکند ۋ نان در روغن افتاد ۼ زحمت و مشقتسز نعمته واصل اولدی بیت چو
عشق کله پر بر کردن افتاد * دلا خوش باش نان در روغن افتاد ۋ نان کور ۼ خسیس
و کفران نعمت کذا فی بعض اللغة ۋ نن و نمکدان شکست ۼ یعنی حرام نمکه چالشدی کذا
فی شرفنامه اما معنای ترکیب طوز اتمکه باقمدی یعنی حقوقه رعایت ایتمدی دیمکدر ۋ ناوك

انداز ادب ع انجام قتنده مجازا مربی ومعلم معناسنه در حکیم خاقانی بیت من که طفل آن
دبستان معانی پرورم * عقل کل آنجا نباشد ناوك انداز ادب * مولانا عرفی بیت من که باشم
عقل کل راناوك انداز ادب * مرغ اوصاف توازاوج بیان انداخته * عرفی شناس اولنلر
بوبیتده معنای استفهامی ویررلر اما ترجمهٔ عبارت اولق اوزره استفهامی اولمامق اقتضا ایدر
ف ناوك سحری ع یعنی بددعا کذا فی شرفنامه ف نبیرهٔ رز ع یعنی شراب خواجه سلمان دو
نعت شریف بیت مردود توشد نبیرهٔ رز * زانست سرشك دیدهٔ تاك ف نرکدا ع یوز
قرار دوبشی استین خواجه آصفی * مصرع * میشود هردم بحسن روی اوکل نرکدا *
ف نرکیسهٔ سقف چرخ ع یعنی انجم کذا فی المحمودی ف نسل ادهم ع سیاه اوزم شرابی کذا فی
شرفنامه ف نظر باز ع صاحب بصیرت خواجه حافظ بیت کمال دلبری وحسن در نظر
بازیست * بشیوهٔ نظر ازنادران دوران باش ف نظر راآب داد ع کوزی آیدین اولدی
عربیده قریر العین دیرلر سونمکدن کوزیاشردوغنه اشارتدر مولانا صائب بیت زسیر
باغ نظر آب میدهد شبنم * بعندلیب کلوی دربهار میماند * طالب آملی بیت چه نظر آب
دهم ازکل رخسار وجود * ماکه دردامن زلف عدم آویخته ایم ف نعل درآتش نهاد ع یعنی
سحر ایلدی مولانا محمد ظهوری بیت بالعل لبت نعل درآتشم * بکشتی میم ده قلندر وشم
میرخسرو بیت خسرو براه کرم زآتش نهاد نعل * درهرزمین که ازسم اسبش نشان نماند *
ف نعل رادرآتش داشت ع مثله خواجه حافظ بیت درنهانخانهٔ عشرت صنمی خوش
دارم * کز زلف ورخ او نعل درآتش دارم ف نعل درآتش کرد ع مثله خواجه سلمان
بیت بیقرار ازدست اسبان سنك کوبی سنك را * بادپایان نعل راکردند درآتش مکر *
ف نعل درآتش انداخت ع مثله مولانا جامی بیت ابروش پی هزار سرکش * انداخت نعلها
درآتش ف نفس آباد ع بیاض جکرو بوش بوکر شیخ نظامی بیت درنفس آباددم بیسوز
صدرنشین کشت شه نیمروز ف نفس کل ع یعنی عرش مجید کذا فی شرفنامه ف نقد شب
درمیان ع مغشوش اولان نسنه کمال اسمعیل درصفت دوات بیت سیم اونقداست لیکن
نقد اوشب درمیان * خلقتش نوراست واما حشو او نور ظلام ف نقد شش روزه ع کائنات
یعنی جهان ومافیها کذا فی شرفنامه ف نقد ناروا ع پخمز اقچه والتون نظام استرآبادی
بیت پای قبول باطنیت همچو ظاهرست * کان زرکه روی بست چوازنقد نارواست ف نقش
اوبخوان ع انك عجب حالنی کور خواجه سلمان بیت زآب دیده هرساعت نویسم نامهٔ لیکن
توحال مانمی پرسی ونقش ما نمیخوانی ف نقش برآب زد ع عجب ایش ایتدی خواجه
حافظ بیت نقشی برآب میزنم ازکریه حالیا * تاکی شود قرین حقیقت مجاز من * وحیله
وخدعه معناسنه ده استعمال اولنور مولانا امیدی بیت فلك برآب نقشی زد ولی بود *
چونقش روی آبش بی بقا بود * ومراد اوزره اولمق خواجه حافظ بیت خط ساقی کرازین
کونه زند نقش برآب * ای بسارخ که بخونابه منقش باشد ف نقش بردرحمام ع بی فائده
وبی اصل وفصول کمال خجندی * قطعه * نشسته بردرحمام دیدم آن مه را * به رخان دکر
کفتمش زبعد سلام * اکرتوآدمیٔ اعتقاد من اینست * که دیکران همه نقشند بردر حمام

حمام ف نقش بست ع صورت ویردی مولانا هاتفی بیت پس آنکه نقاش بهزاددست *
زنام نکویش درم نقش بست * شرفنامه ده تخیل معناسنه در ف نقش زباد ع
شرفنامه ده اسم بلامسمی ومجمع الفرس ده کورلمك قابل اولمیان نسنه بومعنایه مؤید مولانا
محمود بن یمین بیت الحق لسان نقش زیادان دهان تست * موهوم نقطه ایست نه پنهان نه
آشکار * آخر نسخه لرده نرداوینارکن زارده کلن نقش که آتان غالب اوله اوره ربی آلور ف نقشش
بحام ع یعنی قیافته دکنر کذا فی شرفنامه ف نقش فلان نداز ع یعنی فلانك خصمی ویاخود حریفی
وکیلدر سمرقندیلر اداسیدر ریاضی سمرقندی بیت زاهدان کوشهٔ محراب غنیمت کیرند *
که ندارد خم ابروی بتان نقش شما ف نماز اوبرد ع اکا تعظیم ایتدی مولانا کاتبی بیت
ابروی چون هلال توکر قبله ام نبود * کی برفلك برند ملائك نماز من * زیاده تواضع ایچون
اکلمکدن کنایه در خواجه سلمان بیت درخاکبوس ماه وسپهرش نماز برد * زانروی ماه خاکی
وپشت فلك خمست ف نمازی کردند ع یعنی پاك ایتدیلر وله بیت تانمازی نکنی خرقه بدزدیٔ
قدح * چون صراحی نتوان پیش صنم برد نماز ف نمکچش ع یعنی نمونه وتورفنده مولانا عرفی
بیت چکویمت که بجانم چه مایه لذت داد * کرشمهٔ تو بزنکش نمکچش تسلیم ف نمك حرامی کرد ع
طوز اتمك حقن بلمدی مولانا هاتفی بیت بخم باده نمك محتسب ز خامی کرد * باهل میکده
آخر نمك حرامی کرد ف نواله برشاخ آویخت ع برکسنه مقدما سخاوت ایدوب بعده بخل
کوسترسه تعریفنده ایراد ایدرلر اوحد الدین اصفهانی * رباعی * کل شرم سمن هیچ روئی نبرد *
ازلاله خجالت سرموئی نبرد * شب غنچه ازان نواله برشاخ آویخت * تاکربهٔ بید بازبوئی
نبرد ف نوبراوکرد ع آنك لذتن آلدی طالب آملی بیت خراب بادهٔ بیرنك وبوی عشق شوم *
که مست نشوهٔ اونوبرخمار نکردند نوبرلغنده تورفنده میوه در حکیم شفائی بیت نه ماند
دکان کسادی که دل ماست * هرکزنکند نوبربازار روائی ف نوکیسه ع یعنی یکی دولت بولمش
امیریادکار بیت برتنت پیراهن کتان زتحریك نسیم * هست چون نوکیسهٔ لرزنده بربالای
سیم ف نه مارست ونه ماهی ع محبت وعداوتی معلوم اولمیان آدم حقنده ایراد ایدرلر حکیم
انوری بیت بمارماهی بمانی نه این تمام ونه آن * منافقی چه کنی مارباش یاماهی ف باب النون
المکسورة ع نشیمن دیو * یعنی دنیا کذا فی شرفنامه ف نکران باش ع حاضر اول خواجه
حافظ بیت مرغ دل بازهواداركمان ابرویست * ای کبوترنکران باش که شاهین آمد * بوبیتده
لازمی ایله تعبیر اولنمشدر وله بیت آن یارکه کفتا توام دل نکرانست * کومیرسم اینك بسلامت
نکرانم ف نعمت توجند راصم ع یعنی نعمتکی کمسه کورمز ف نعمت توازهشت بهشت ع مثله
کذا فی شرفنامه ف نکوئی کن درآب افکن ع ترکیده ایولکی ایت صویه براق بالق بلمزسه خالق
بیلور دیدکاری مثلدر کمال خجندی بیت چشم تر خاك درت جوید فکن دردامنش * مردمان
کویند نکوئی کن ودرآب فکن ف نهی درنورد ع یعنی بی نام ونشان ایله کذا فی اصطلاح
الشعرا ف نیت من کردم روزی دیکر بود ع بن سعی ایله وجوده کتوردم غیره نصیب اولدی
شیخ نظامی بیت مثل زد کرك چون روبه وغا بود * نیت من کردم وروزی ترا بود ف نیم ته
کردن ع ته کسرتاء مثناة ایله ایکی یان اتمك مولانا هاتفی بیت یکی نیم ته کرد قصاب وار *

بنی قوچ جنکی دران کارزار باب النون المضمومة نزل پرستنده * یعنی نعمت خوار ودخی
طالب نعمت ودوستدار بهشت کذا فی شرفنامه نقل نور وزی یعنی مستان کذا فی
المحمودی نکته بروکرفت آکاطعن ایلدی خواجه حافظ بیت حافظ جواب لطف
زنظم تو هیچکس * حاسد چه کونه نکته تواند بروکرفت نوشدار وکه پس ازمرک بسهراب
دهند محلسز لطف وقتسز کرم اولندقده ضرب ایدرلر باب الواو المفتوحة واخوردن
واستکاننك مخلصی بدخشانی بیت ابروی او که آمد چون مد آه کج * تا واء مردمان
نخورد کرد راه کج * وقوجنق معناسنده استعمال اولنور خواجوی کرمانی بیت کرخلق
جهان بکشتنم برخیزند * من میخورم وزهیچکس وانخورم * بومعنایه عربیده انفعال دیرلر
محمد بدرالدین ظهوری بیت بده تا درین دامگاه مجاز * زکنجشك من واخورد شاهباز
واز کونه است کارهند وان نامعقول وضع اولندقده ضرب اولنور بومثل باب الکافده
تقدیم کارایله ذکر اولنمشدی راقم الحروفك تصرفی اولمیوب نسخه لرده کورلدیکی اوزره در
مولانا هاتفی * مثنوی * ذترسی زخرطوم پیلان مست * که او آستین است خالی زدست
دمی دارد از پیش خرطوم نام * بو دواز کون کارهند وتمام واسوخت عشق وهوسدن
فراغت ایلدی استاد بیت از سرکوبت کند شتم چشم خود راد وختم * تا بدانی از تو توکل
عاقبت واسوختم * دیکر * مصرع * نام واسوختکی بردم ورامش کردم وارستکی مثله
شیخ نظامی بیت کهی وارستکی برخویش بندد * میان کریه بی دردانه خندد وایافت
هرجهتدن کالن بولمش مولانا کاتبی بیت آنکه اوراه تراوایافته * در طریقت باشد
اووایافته وجه درخورزد صفتنه لایق سویلدی خواجه کمال بیت هرکه خورشید
خواند روی ترا * مثلی بس بوجه درخورزد ورق بکردان فارغ اول میرحسن دهلوی
بیت سخنوران چو حدیث سمنبران خوانند * حدیث تو چو درافتد ورق بکردانند ورق
راباز افکن مثله خواجه سلمان بیت از حسن کل بکلی باز افکند ورق را * کر بر شمال
خوانی یکدره آن شمائل ورق دیکر مثله شاعر بیت نود کوش کل فغان ترا * ورق
دیکر ای هزار چمن ورق راباز کردان مثله خواجه سلمان بیت صفحهٔ روی تو ادید بیکبارکی
بادورق باز کرد از کل واز یاسمن وعده میان تهی اصلی چیقماین وعده * مصرع *
میان تهیست همه وعده های تو چو کمر ولد الزنا یلدز بوجکی حکیم خاقانی بیت
ولد الزناست حاسد منم آنکه طالع من * ولد الزنا کش آمد چو ستارهٔ یمانی ولد الزنا
کش سهیل یمانی دیدکاری کوکب درکه طلوعنده یلدز بوجکی قیریلوب بردانه قالماز کذا فی
المشکلات بومعنایه بیت کوید که سهیل راد هم تاب * کذب ولد الزنابه بیند باب الواو
المکسورة ویرانترز تبریز است * برنسخه نك زیاده خرابلغندن کنایه در منلا وقوعی تبریزی
بیت وقوعی کر بلا تسکین دردم مید هد ورنه * دلم از حسرت تبریز ویرانترز تبریزست *
باب الواو المضمومة وشاق * غلام ساده رو حکیم خاقانی بیت وشتی ده که در برم کیرم
باوشاقی که در برش کیرد باب الهاء المفتوحة هادی مهدی غلام یعنی حضرت
سید الانام علیه افضل الصلوة واکمل السلام کذا فی شرفنامه هر بزبپای خویش آویزند هر

هرکشی عملندن مسؤلدر ابو المعانی * قطعه * جزای کار خود یابد در آخر * کسی باخیر
وشر آمیخته باشد * ندیدی در جهان دکان قصاب * که هر بز پای خود آویخته باشد هرچه
کاری بدروی ترکیبده هرکس اکدوکین بیجر دیدکارید ر حضرت مولانا بیت هرچه کاری
بدروی آن آن تست * ورنه این بیداد بر توشد درست * کمال خجندی بیت زمین
بجرعه بده آب تخم عشق بکار * که خواجه آن درود درجهان که میکارد هرچه نخوری
یخنی بود طعام فضله سی بعض نسخه ده ذخیره یه یخنی دیرلر مراد بونلاین نسنه یخنی اولور
دیمکدر شیخ نظامی بیت مخور غم زصیدی که تا کردهٔ * که یخنی بود هرچه ناخوردهٔ هرزه
درای بولدیغی سوزی سویلینه دیرلروبی فائده ایش اشلینه دخی دیرلر شاه اسمعیل محاربه سنده
امیدی دیمشدر بیت درای چرخ زد بانك مخالف * پشیمانست ازین هرزه درایی هرزه خند
دائما بیمعنی کولن آدم ابوطالب کلیم * مصرع * برتنك ظرفست میناهرزه خند افتاد جام *
هرکس مصلحت خویش نکو میداند معناسی ظاهردر کمال خجندی بیت ناصح مصلحت
من هوس روی نکوست * هرکسی مصلحت خویش نکو میداند هرکار رسمی دارد
هرنسنه نك یراشغی وار در محمد عصار بیت زمهرت کرچه شد مجنون وشیداست * ولی
هرکار را رسمی هویداست هرکه سك رامیکشد اومیکشد ترکیبده ایتی اولدرن نه سوریدرلر
دیدکاری مثلدر ابو المعانی * قطعه * دوش دیدم درسر کویش رقیب * برسرش سفکی
زدم آرزده کرد * کشته دوشم یار وکفتند این مثل * هرکه سك رامیکشد اومیکشد
هرهفت آرایش وزینت کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم هرهفت کرد زینت کرد
مولانا جامی بیت کنیزانی همه هرهفت کرده * بهودج در پس زربفت کرده هزار میخی
فقرا ودرویشانك سراپا تکمه لو خرقه سی ودخی بنك بنك منقش برنوع قماشدر خواجه
سلمان بیت دو تویی فقرا جامه ایست کز عظمت * هزار میخی افلاکش آستریابی * وله
یعنی اول بیت این دلق هزار میخ نه تو * پوشیده بجا نقاهت افلاك هزار نقش باردی یعنی
بیلك درلو صنعت کوستر کذا فی شرفنامه هفتاد ودوشاخ فرق ضاله که یتمش ایکی فرقه در
کذا فی المحمودی هفت اصل یعنی اطباق سبعهٔ زمین کذا فی شرفنامه هفت پیکر
درسفر یعنی سبعهٔ سیاره ایضا منها هفت تنان یعنی اصحاب کهف ایضا منها هفت
جوش معادن سبعه دن دوزلمش کرز وکوس ونقاره حکیم فردوسی بیت یکی کرز شش
پهلوی هفتجوش * که میریخت مغز سرانرا بکوش هفت خراس یعنی هفت آسمان کذا
فی شرفنامه هفت خط هفت اقالیم ایضا منها هفتخوان رستمك بر مخصوص ومشهود
جنکی در دیرلرکه اول کون یدی نوع سرسباع صورتنده دوزلمش کرز وآلات حربله جنك
ایدوب تورانیلردن بحساب پهلوان هلاك ایلمشدر خواجه سلمان بیت رخت میان بسته
نهد بهردام ودد * یکخوان کد شرح رزمکهٔ هفتخوان دهد هفت رخشان سبعهٔ سیاره
کذا فی شرفنامه هفت طارم هفت فلك منها هفت فرش هفت زمین منها هفت
محیط هفت فلك هفت قطع هفت زمین منها هفت نه کرد یعنی کندوبی دوزوب
قوشدی استاد بیت آن حسن روی جهان زیب دلفریب * چون ماه مهر لعه خودش کرد

کردهفت نه ع همان بودهمین بود ج لازم اولان نه ایسه اولدی کمال خجندی بیت حاجت بمی
ونقل نشد مجلسیانرا * کان لب بشکرخند همان بودهمین بود ع همان خرسیاه بردراست ج
دید یکمز اولمزسه اسکی حال حاضردر ترکیبده قره اشك قبوده دیدکلریدر ابوالمعانی بیت
کرباسخن نرود رقیب بزور رود * ظاهرشود این مثل خرسیه بردر ع هم پیاله ج یعنی یاران
طالب آملی بیت می درکفست طره معشوق کو مباش * مارا پیاله هست اکرهم پیاله
نیست ع هم دزدمی نالدهم کاروانی ج ترکیبده اولوبی اولدر هم بله اغلر دیدکلری مثلدر
خواجه آصفی بیت دلم بردی بصد زاری ومی نالدز افغانم * که دیدست الله الله دزد نالد
کاروانی هم ع همداستان وهمدستان ج یعنی مطابق حال وموافق احوال اولنلره دیرلر کمال اسمعیل
بیت بهرچه کرد داز خاطر قضا همدست شد با او * بهرچه کرد اندیشه قدر همداستان
آمد ع همدوش ج برابر معناسنه لغت عامدر طالب آملی بیت ناله رعدکه همدوش فغان
دل ماست * تا رز براست که در ساخته باتا ربم است ع همسر طاوس طاوس است ج
هر جنس جنسیله وهرکشی اقرانیله شیخ نظامی بیت مراچون من کسی نایدبناموس * که باشد
همسر طاوس طاوس ع همکنان ج ندما وراز داران مولانا هاتفی بیت چو مجلس تهی شد
زنامحرمان * کهر ریخت در دامن همکنان * بو بیتك معناسی اوزن میمك سکونیله دراما
بعض یرده حمله معناسنه کلور اول محل میم مفتوح اوقنور ع همین سنکست وپشت بام
قرشی ج برمصلحتك حصولندن مأیوس اولوب عجزایله تکرار عزیمت ومباشرت اولندقده
ضرب اولنور مولانا بنایی مغول طائفه سی شهر نسفه هجوم ایلدکلرنده برطام اوزرندن
طاش آتوب بو بیتی اوقورمش بیت مدد میخواهم از سلطان عرشی * همین سنکست
وپشت بام قرشی * قرشی شهر نسفك نام قدیمیدر ع هواجوی ج یعنی عاشق وطالب دلخواه
کمال اسمعیل بیت چاوش ناله درهمه آفاق بانك زد * وای آندلی که هست هواجوی خوشدلی
ع هوا کرد ج یعنی پرواز اوردی مولانا جامی بیت مجوی حالت مستان که بانك هی هی او *
که مرغ وانس هوا میکند از ان هی هی ع هوای خفتان پوش ج یعنی بولوتلی هوا کذا فی
شرفنامه ع هوای سنجاب کون ج مثله ایضا منها ع باب الهاء المکسورة * هندوی جان برمیان
بندهٔ فرمانبر ج کمال اسمعیل بیت پیش زبان تو تیغ هندوی جان برمیان * ای قلمت بر
دوات طوطی هندوستان * هندو قول معناسنه اولدیغی بو بیتده تصریح اولنمشدر خواجه
سلمان بیت فرخ آنست که لالای شهنشاه شود * مقبل آنست که او هندوی سلطان
باشد ع هندوزاده ج یعنی بداصل وناجنس وله بیت از بداندیشت که هندوزاده است
ایمن مباش * چون توان بوده خلاف سنت پیغمبری ع هندو ج خصوصیله اهل هندك
کفره سنه اطلاق اولنور بوسببدن اساری سنه اسم جنس اولمشدر میر خسرو بیت
خودکام دلی دارم دیوانه مهرویان * یارب که مبادا این هند ومسلمانرا ع هندوستان فیل نه
بندند ج سنك دید یکك اولمزدیمکدر کمال خجندی بیت کمال زلف بتان کرخیال می بندی *
مروبخواب که هندوستان نه بند دفیل ع هیچ کاره ج بوش یلر وله بیت چو کار او بیان
ودهان اوست نرنجم * کرم فرشته اعمال هیچ کاره نویسد ع هیچ کاره همه کاره ج ترکیبده یلر

یلر اوکز دیدکلری مثلدر شهیدی قمی بیت کشتم زهجر بلاها بوصل کارندارم * زکوی
عشق منم هیچ کاره همه کار ع همینا هین ج شتاب وعجله مثالی حکیم انوری بیت رخنهٔ کرد
حال نظم مرا * درچنین دار وکیر همینا هین ج باب الهاء المضمومة * هوراو کشته است ع طالعی
نحوستده در ع هور ج بوزن نور طالع معناسنه در حکیم فردوسی بیت زبیژن فزون
بود هومان بزور * هنر عیب باشد چو بر کشت هور ع هوش ربای ج حیرت معناسنه
مولانا جامی بیت ای درین کارکه هوش ربای * روز وشب چشم نه وکوش کشای ع باب
الیاء المفتوحة * یاد هندوستان فیل کرد ج اونودلمش نسنه نك شوقله مذاکره سنده
ایراد اولنور مثلدر باب الزاده دخی ذکری مرور ایلدی امیر سهیلی بیت زسودای میخانه
رفتم زجای * دکر یاد هندوستان کرد فیل ع یارفروش ج معنای اضداد ایله استعمال
اولنور بری وعده یه خلاف ایدوب ودوستی سهل شیشه صاتر بری دخی دوستی مدح وتعریف
وحسن حالن توصیف ایدر دیمکدر سیفی بخاری بیت سك تو برهمه عالم فروخت سیفی را *
چراکه یارفروشی طریق یارانست ع یارنوبهار ست ج ایو کون دوستی دیمکدن کنایه در شیخ
نظامی بیت زنی نوکن ای یار هر نوبهار * که تقویم پارینه نایدبکار ع یمانه ج اوندانه دیمکدر
سیفی بخاری بیت روان راه تو درهای اشك ما همه روز * تو همنشین به یمانه کوی خود هرشب
ع یك انداز ج درست اوق آتیجی که قادر انداز معناسنه کمال اسمعیل بیت بایك اندازی
کلکت تیرچرخ کردم زند * همچو سوفارش زبان بیرون کند کردون زکام ع یکبارکی ج بددعا
قصد اولنوب بردخی کلیه وبردخی اولیه معناسنه خواجه آصفی بیت بارها از آستانت رفت آمد
آصفی * میرود این بار دیکر هم ولی یکبارکی ع یکانه کوی ج یعنی مؤمن وموحد میر خسرو بیت
یکانه کو کسی باشد که او ترك کسی کیرد * نه آن بیچارهٔ ناکس که از کیس وکسما کوید ع یك برویك
روکن ج ایشی عوق وتأخیر ایتمه بر طرف ایله مولانا هاتفی بیت یکی بسته تیغ دو برمیان *
که یك رو کند قصهٔ رومیان ع یك تنه ج عسکردن جنکه یا لکز چیقان آتا وکمال اسمعیل
بیت ستاره کرچه فراوان بود زپشت دهند * چو یك تنه روی آورد روسوی پیکار
ع یکه تاز ج مثله مولانا هاتفی بیت زهردو طرف یکه تازان تیز * کشادند برهم کمان ستیز
ع یك دینار ج بر منقوره مولانا جامی بیت زد رقم سکهٔ تو بر کارم * که بصیرند زیك دینارم
ع یك رویه ج برکره معناسنه محمد عصار بیت همه یکرویه برکردند از آن پشت * از یشان
هر کرامید ید ومیکشت ع یکدست جامه ج یعنی سرتا پا کذا فی المشکلات بو معنایه شیخ
نظامی بیت شهنشاه چون دید از اندیشه کیخ * بفرمود تا جامه دستی زکیخ ع یك عنایت
قاضی به از هزار کواه ج بر حمایت ونظر عنایت بیك سعیدن یکدر ابو المعانی در توحید حضرت
باری جل شانه بیت هدایت تو مرا بهتراست زعلم وعمل * که یك عنایت قاضی به از هزار کواه
ع یك قلمه ج یعنی باشدن باشه مولانا هلالی بیت ملك معنی از آن تست همه * این قلمرو
تراست یك قلمه ع یك نکته همین باشد ج آکلینه بر اشارت یتر کمال خجندی بیت کفتار
کمال ارزد هر بیت بدیوانی * یك نکته ازین معنی کفتیم همین باشد ع یك نشست ج یار
موافق ودوست مناسب کذا فی شرفنامه ع یك نیم نهاد ج فارغ اولدی وبر طرف ایتدی

خواجه آصفی بیت ما پستر راحت که بیك نیم نهادیم * بالین اجل راسر تسلیم نهادیم * کاهی
مرتب واحضار معناسنه اولور وله ایضا بیت بوی دل بریان وکباب جکر آید * ما بهر
سکت هردو بیك نیم نهادیم ل یکی خورد ع منفعل اولدی وآلندی سیفی بخاری بیت
میخواست خورد دو سه بوسه * چون رقیب وایکی خورد ازمن ل باب الیاء المکسورة ع
ل یله کردن ع صالی ویرمك شیخ نظامی بیت تماشا کنان وقت ازان مرحله * عنان کرد بر
سوی صحرا یله * وطواری اوته صالمق مولانا هاتفی بیت دائم کله بان بعیش میکشت * کرده
کله را یله در آن دشت ل یله آمد ع آشاغی کلدی ابو المعانی بیت دیده از دور آمد از جایی
یله آمد ز کاخ بالایی ل یله کند ع یعنی قدا ایدر حکیم فردوسی * مصرع * کنم هرچه دارم بر ایشان
یله ل باب الیاء المضمومة * یوغ آرد بر سر من ع بنی بلایه اوغرادر ابو شکور بیت کر آید
به پیش تو کویم دروغ * دروغ اندر آرد سر من به یوغ * ابو المعانی * مصرع * به یوغ آرد سر
عاشق هوس را ل دفتر ثانی من لسان العجم مفردات اسما بیاننده در ع رای معنی آرای
ارباب فطنت ودها وضمیر آفتاب تنویر اصحاب خبرت وذکایه مخفی ومستور دکلدر که
لسان نزاکت عنوان فارسیده حروف تهجی طرفلرندن سکز حرف مستعمل دکلدر نتکم
اهل معارفدن بری بو قطعه لطیفی چکیده قلم مشکین رقمی قلمشدر * قطعه * هشت حرفست
آنکه اندر فارسی نابد همی * تا نیاموزی نباشی اندرین معنی معاف * بشنو از من تا کدامست
این حروف ویاد کیر ل ثا وحا وصاد وضاد وطا وظا وعین وقاف ع * نثر *
لکن اکرچه اوائل کلمه ده واقع اولمز قصد اولنمش ایسه حرف ذال معجمه دخی اوائل کلمه ده
جایکیر اولمز اویله اولسه طقوز حرف ساقط عن الاستعمال اولور وذال معجمه اواخر کلمه ده
واقع اولمشدر زیرا مدخولی اولدیغی حالده علامتی ماقبلنده حرف علت ساکنه واقع اولمقدر
محلنده تفصیل اولنور انشاء الله تعالی اما حرف صاد بعض محلده سینه وحرف طا تاء مثناته
ابدال ایله استعمال اولنور وحروف مرقومه اوائل کلماتده واقع اولسه عربیدن منقول
ویاخود غلطات عوام اولور درت حرف که بونلردر ل ث ذ ض ظ ع اوائل کلماتده واقع
اولمق بعید در بونلردن بدل بو درت حرف ل پ چ ژ ك ع لغت فارسیه نك ارکنی در علامتلری
اوچر نقطه در آنکه بیان وتلفظده مخارجی عیاندر وفرس قدیمده ایکی حرفی دخی عجمی
استعمال ایلمشلردر بری ل ف ع وبری ل ق ع درفایه شده ثقیله وقافه غین معجمه مخرجنه
قریب حرکت ویرمشلردر لکن چندان مستعمل ومتداول واستادان متأخرین لسانلرنده
مستعمل اولمدیغندن عند ارباب اللغة مطروح دفاتر ومتروك مأثر قلنمشدر بو دخی معلوم
اوله که ابدال حروف بو زبان لطافت بیانده جائز وشایعدر مثلا فایی بایه وزایی سینه
وطایی تایه وواوی بای موحده یه تبدیل واستعمال ایدرلر هر برینك محلی کلدکده بیان
اولنور انشاء الله تعالی بو دخی معلوم اوله که اسم درت نوع اولور اول مصادردن مشتق اسم
فاعل واسم مفعول وصیغه امر وبو کا مثال ثانی اسم مرکبدر ایکی کلمه دن یا خود بر کلمه
وبر حرف ویا ایکی حرفدن بو نوع اسم زمان واسم مکان واسم آلتلرده اکثر واقع اولور ثالث
منقولدر که معنای عام ترکیبدن معنای خاص علمیته نقل اولنمش اولور رابع اسم جامددر که

جامددر که اصلنده نه بر صیغه دن اشتقاقی وار درونه خود ترکیب اولنمشدر انجق واضع اول
اسمی موضوعی اولدیغی معنایه دلالت ایتمك ایچون وضع ایتمشدر بو دخی ایکی جنسدر
بر جنسی موضوع له اولان نسنه نك اصلنه دلالت ایدر وبر جنسی دلالت ایتمیوب انجق موضوع له
اولدیغی معنایی افاده ایدر وانواع اربعه نك مشهور ومتعارف اولمیانلرینه ولغه مشترکه ومعانی
متعدده یه استعمال اولنانلره اطلاع فقیر حاصل اولدیغی مرتبه مشاهیر شعرا واساطین
فصحانك بر ر بیتلری استشهاد اولنوب اثبات مدعایه بذل قوت عاجزانه وصرف قدرت
قاصرانه اولنمشدر بو دخی ارباب اولو الالبابه خفی اولمیه که تحریر اولنان لغات میاننده آب ونان
مقوله سی نیجه لغات معروفه ترقیم اولنمشدر اکرچه او مقوله نك ایرادنده چندان فائده
ملحوظ دکلدر لکن اول قسم لغتك معنای معلومندن غیری معنای مشهوری واردر که معنای
آخر له بعض محلده استادان ذکر ایلمشلردر آندن ماعدا مقصود فقیر بو کتابك مألی جمله یه
جامع اولمقدر که خارج از تحریر لغت قالمیه حتی بعض عربی لغتلر دخی ضم وتحریر اولنمشدر اندن
مراد فارسیده استعمالی شایع وبعض تراکیب فارسیه یه جزو اولنمشدر ایله اولسه اعجام
لغتی کبی اولمغین ایرادنده انسداد باب اعتراض رجا اولنور والتزام اولنوب هر لغتك حروفی
حرکتی اعراب وفتح وکسر وضمله اولدقلری بیان اولنمشدر بو التزامك سببی خاتمه ده بیان
اولنور انشاء الله تعالی وترتیب اسامی ایچون هر لغتك اوائل حرفلری حرکات ثلثه یعنی
مفتوح ومکسور ومضموم اعتباریله واواخری حروف تهجی اوزره ضبط وترتیب اولنمشدر
مثلا باب الالف مع الالف بعده مع الباء بعده مع التاء الی آخره وکذلك باب الباء مع الالف
بعده مع الباء الی آخره بو منوال اوزره ضبط وتحریر وثبت وتسطیر اولندی ودخی هر حرفك بابلری
حرکاتندن لغتلرك مفتوح ومضمومی سرخ ومکسوری لعلی ایله یازلمشدر تا کیم لغت بولمق
آسان اوله ومن الله الاعانة والتوفیق ل باب الالف الممدودة مع الالف ل آ ع یعنی
آی حرف ندادر آمدن لفظندن صیغه امر اولور بیرون آ ودرون آ دیرلر مولانا جامی بیت
خیز وبکذار درون آ یکی * نرکس بینا بکشا دندر آ ل آبا ع فتح باء موحده ایله اوج معنایه
کلور اول جنس طعامدن چوربادر که اصلی شوربا ایدی ابو المعانی بیت مخور آبا زخوان
سفله دون * شود زهر درونت راکند خون * ثانی مجمع الفرسده یعنی آشامیدن ثالث
حرف تعجب در آی عجب معناسنه ل آبجار ع بای موقوف وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله
فرهنك جهانکیریده غدای مختصردر که قبل الطعام تناول اولنور طبیعت صویه اقبال ایدر سه
آج قارنه صو ایچمك مخالف حکمت اولمغله درفرهنك منلا داود سرمندی وبعض فرهنکلرده
انس وجن ووحوش وطیور غدالرینه دیرلر ل آبستا ع فتح باء موحده وتا وسکون سین
مهمله ایله حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامك صحفی اسمیدر میر خسرو بیت چو اینجا
معنی قرآن ندانم * روم آنجا وآبستا بخوانم ل آبشتنکا ع کسر باء موحده وسکون شین
معجمه ونون وفتح تاء مثناة وکاف فارسیه جای نهفته یعنی طهارتخانه کذا فی فرهنك جهانکیری
ل آتشکا ع فتح تاء مثناة وکاف فارسیله آتشکده معناسنه درمیر نظمی هروی بیت
دل از دوری حسرت را بسوزم * با تشکا روم آتش فروزم ل آذرخشا ع فتح ذال معجمه

وشین وسکون را وخاء معجمه ایله شدت شتا نك اولمرتبه سنه دیرلرکه آدم وحیوان هلاك ایده
ودخی بمعنی صاعقه استاد رودکی بیت نباشد زین زمانه بس شکفتی * اکر بر ما بیارد
آذرخشا في اذرفزا ع خدمهٔ آتشکده معنای ترکیب آتش آرتریجی یعنی یا قیجی آذر
افزاد خی دیرلر استاد رودکی بیت نفس رابعذرم چوانکیز کرد * چوآذرفزا آتشم تیز کرد
في ارا ع آرایش وآرا یبدن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی درسخن آراوبزم آرا کبی
میر نظمی بیت روی نماو بزم را آرا * چون تویی ماه روی بزم آرا * کاهی اسم فاعل ده
اولور مولانا عرفی بیت انجمن آرای حریم سماع * نوحه طراز لب کرم وداع في ارستها ع
فتح راوسکون سین مهملتین وتاء موقوفله بمعنی آراسته یعنی بزنمش استاد فرخی بیت
ایا ببزمکه آرستها زصد حاتم * ویا بمعرکه مردانه تر زصد سهراب في اسا ع اون معنایه
استعمال اولنور اول ادات تشبیه درشمس فخری بیت شفیق کشت زمانه مراغلام
صفت * رفیق کشت سعادت مرامرید آسا * ثانی بمعنی مثل ومانند بوایکی معنانك فرقلری
دقیقدر شهیدی قمی بیت عدوی او شود روباه بددل * چوشیر آسا اوخرامد بمیدان
واستعاره طریقیله ذی روح اولمیانه ده تشبیه ایدرلر استاد ابوالفرج رونی بیت عزم وجزمش
بجنبش وبسکون * آسمان باشد وزمین آسا * ثالث بمعنی روشن وقاعده مولانا محمود ابن یمین
بیت ببین که صنعت استاد رشتهٔ کرمش * چکونه دوخت باسا قبای تربیتم * رابع بمعنی
زیب وزینت استاد عسجدی * قطعه * با میل قبولت بکر فکرم * چو بهر یوسف مصری
زلیخا * بانواع نفایس خویشتن را * بسان نوعروسان کرده آسا * خامس بمعنی هیبت
وصلابت مختاری بیت زودپستاند بیر توازبچهٔ شیر * کیر بیرون کند آسای تواز
طبع پلنك * سادس ماوراء النهرده وقار وتمکین معناسنه استعمال اولنور ابن یمین
بیت سروا کرباقد رعنای توهم بالاستی * نی چنان مطبوع وخوش اندام وبا آساستی *
بومعنایه لمقا بادی * قطعه * پیوسته همی شتاب وتمکین * ای شاه که طاعتت بود فرض *
ازعزم توچرخ میکند وام * زآسای تو میکند زمین فرض * سابع بمعنی خمیازه که باسك
ودهان دم وفارثه دخی دیرلر اسنه مك که خمیازه ردن ویاخود اویخوسزلقدن واقع اولور
بهرامی بیت چنان نمودیمن دوش ماه نو دیدار * چوماه من که کند کاه خواب خوش آسا *
کاهی غم واندوه وملالتدن ده عارض اولور شمس فخری بیت ازین سپس که کشیدم
بسی غم واندوه * زفرط خواب ملالت بسی زدم آسا * ثامن بمعنی آسودن حکیم اسدی
درصفت اسب بیت کم آساو دمسازو همجا رجوی * سبکپای وآسان رو و تیز پوی * تاسع
آسودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور مولانا کاتبی بیت درکه کین معرکه
آرای رزم * دردم عیش انجمن آسای بزم * عاشر آسایش لفظندن صیغهٔ امر استعمال
اولنور رکن الدین بکرانی بیت بکش از راه جست وجویش پا * از تك وپوی یکزمان آسا
في اسیا ع آسمان معناسنه نونی ترخیم اولنمشدر بعض فرهنکلرده مکان عالی معناسنه
مسطور در ودخی بر موضعك اسمیدر في اسیا ع دکرمان معناسنه آسیاب لفظندن
مخففدر حکیم سنایی بیت با کرانجان مکوی هرکز راز * کاسیا چون دوشد شود غماز *

غماز * بو بیتدن فهم اولنور که دکرمان طاشی اوله زیرا کلام معنای موضوع له ده مجاز مرسل
طریقنجه خود دقنغیسی کرکسه مراد اول اولور في اشا ع شین معجمه ایله آسا کبی مثل ومانند
معناسنه درکذا فی شرفنامه في اشکارا ع معناسی ظاهر درخواجه حافظ بیت دل میرود
زدستم صاحب دلان خدارا * دردا که رازپنهان خواهد شد اشکارا في اشنا ع اوج معنایه
کلور اول اسم مصدر درصوده اوزمك سباحت معناسنه خلاق المعانی بیت باعلم آشنا
شود از آب برسرای * کز آب برسرآمدن از علم آشناست * ثانی اسم فاعل اولور صوده
اوزیجی سابح معناسنه لواحد من الشعرا بیت کسی کاندرآب ست آب آشناست * از آب
از چوآتش بترسد رواست * ثالث ضد بیکانه عربیده کی صاحب معناسنه شمس فخری
بیت هر آشنا که کرد دبیکانه بر درت * دائم دوآب دیده ورا آشنا بود * بو بیتده ایکی
معناده مذکور درمثله ابراهیم فاروقی بیت بدریای جودت کند آشنا * چه بیکانه مردم
چه شهر آشنا في اشیا ع کسرشین وفتح یای تحتانیله یوه معناسنه آشیان لفظندن مخففدر
ودخی آشای مرقوم معناسنه در ابوالمعانی بیت سعادت کند دربان شه بردرت * کند مرغ
دولت دران آشیا في اغارا ع فتح غین معجمه وراء مهمله ایله کفشکرلر پابوج اوکچه سنه
قودقلری اغاجدر في افتفیا ع سکون فاء اول وفتح تاء مثناة وفای ثانیله نباتاتدن قوزی
قولاغی که عربیده لسان الحمل دیرلر براکثی بپراقدر عصاره سنه آفتافیا دیرلر في الا ع
بوزن والا ایکی معنایه کلور اول آلودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در بولاشق
معناسنه ابوالمعانی * مصرع * مفکن زدوشت ای دل این خرقهٔ می الا * ثانی سرخ نیرنك که
آل دیرلر منصور شیرازی بیت چو چشم ابرشد آلا وروی کلناری * درابکون قدح افکن
شراب کلناری * عربیده جمع آلی درکه نعمت معناسنه درشیخ سعدی بیت بس پرده بیند
عملهای بد * همان پرده پوشد بالای خود في التمغا ع سکون لام ومیم وفتح تاء مثناة وغین
معجمه ایله احکام سلاطین خواجه سلمان بیت خون بدخواهان او آلیست برحکم اجل *
آنچنان حکم آل تمغا بر نتابد پیش ازین في الوا ع صبر دیدکاری اجی داردر وهو عصارة
شجرة مر اعلاسی سقطری نام جزیره ده اولور ابوالمعانی بیت عشقت بدلم آمده اول چوشکری *
شد صبر فراقت بمذاقم همه آلوا في انرا ع اکاوآنی دیمك معناسنه درآن اول وحرف را
علامت مفعولدر شیخ سعدی بیت این مدعیان درطلبش بیخبرانند * آنرا که خبر شد
خبری بازنیامد في اوا ع آواز لفظندن تخفیف اولنمشدر حکیم خاقانی بیت هر صبح سر
زکلشن سودا برآورم * وزصور آه برفلك آوا براورم * شمس فخری معیار جمالیده آوا
آواز باشد وهزار دستانرا نیز کویند دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت سزد که اهل هنر چون
هزار آوا نیز * بر آورند بتحسین او هزار آوا في اوها ع آبهاد یمکدر که جمع آبدر واوایله بادة
تبادل جائز اولدیغی ایچون ودخی جمع آبادرشو رباکر معناسنه في آهن ربا ع ضم راء مهمله ایله
مقناطیس طاشی درربا ربودن لفظندن اسم فاعل در دمور قاپیجی دیمك اولور ابوالمعانی
بیت دلم بادرد وغم کشته چوآهن * دل آن سنکدل آهن ربایست في آهن قبا ع اضافتسز
دمور قفتان که مراد زره در بجیم دخی اولور که جبه دیرلر مولانا هاتفی بیت کشیده ندد زره

آهن قبا * ببالای آن نیوز رکش عبا ل اهو پا ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول خانهٔ
ششش پهلوکه عربیده مسدس الاضلاع دیورلر یعنی التی طرفی اولان او وبعض نسخه ده مقرنس
نقش اولنمش خانه وسقف خانه ابوالفرج رونی درصفت خانه بیت ای مبارك بنای آهو پای *
آهوی درنهاده در تو خدای * ثانی ناله وفریاد صدا اسندن سکردوب قاچمقدن کنایه در
امیرخسرو بیت زان بساط دوان آهن خای * کرده باهم دوانش آهو پای ل ایا ع کلمهٔ
تجهید رمحل استفهام واستخبارده استعمال اولنور خواجه حافظ بیت آنانکه خاك را بنظر کیمیا
کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند * مجمع الفرسده بمعنی خورش یعنی اکل وشربه صالح
اولان نسنه ل اپینه ع کیتی نما ایکی معنایه در اول اصل موضوعی اسکندرك لب دریاده
میل او زرینه وضع ایتدیکی آیینه درکه نه مقوله کشتی اولورسه دوستمیدر دشمنمیدر اول
آیینه ده کورینور ایدی ثانی بحسب الاصطلاح باده طلو قدحه دیرلر ل مع الباء اب ع سکون
معنایه کلور اول صویك مخصوص اسمیدر سراج الدین باخی بیت آب دارد طبع آتش
راست کویی درتموز * فعل آتش خاصیت پیدا کند درطبع آب * ثانی لطافت معناسنه
شیخ نظامی بیت پیش رخسار عرقناك تو مه را اب نیست * چشمهٔ خورشید را کرتاب
هست این آب نیست * بو معناده اکثر تاب ایله مرادف ایدوب آب وتاب دیرلر ثالث رونق
و رواج معناسنه حکیم انوری بیت کر براهی او نباشد تو نخواهی جاه وآب * ور برای تو نباشد
او نخواهد صدر وقدر * رابع فرهنك جهانکیریده اعتبار وقدر معناسنه حضرت مولانا درصفت
بلقیس بیت بر سر زرتا چهل فرسنك راند * تاکه زر را درنظر آبی نماند * خامس طرز
و روش معناسنه میرخسرو بیت باز ابر تیره ازهرسوی سر برمیکند * سبزه را درهر چمن
بر آب دیکر میکند * سادس مراد معناسنه مولانا ظهوری بیت هزار بیت بکفتم که آب ازو
بچکید * بجز دیده دل آبم از کسی نکشاد * سابع مشهور رومیه دن آخر یازآیی که
آغستوس دخی دیرلر حکیم انوری بیت ساخت آفاق را اکنون که فراش سپهر * ازحزیران
صدر کستروز تموز وآب یخ * بومعنایه سیف اسفرنکی بیت بسوزد بشب خرمن ماه را *
سموم نهیب تو ازماه آب * ثامن مؤید الفضلاده طریق معناسنه مسطور در مثلا بر آب
فلان دیورلر بطریق فلان دیمك مراد اولنور میرخسرو بیت نیکوان راندند سوی کلشن وآب
روان * هر یکی درهر چمن بر آب دیکر میرود ل اب شیب ع یوکسك یردن اشاغی اقان
صویه و آقندی یسنه دیرلر کذا فی مجمع الفرس ل اتشتاب ع کلخن وکلخانی معناسنه آتش
ایله تابدن مرکبدرکه تاب تابیدندن اسم فاعل اولور میرنظمی بیت شده ازتاب رویش
دل خوی افشان * فتد کویا باتشتاب هجران ل اذرشب ع ضم ذال وشین معجمتین ایله
ل اذرشب ل ضم ذال وفتح شین معجمتین ایله ل اذرکشت ع فتح ذال معجمه وضم کاف
فارسیله ل اذرکشسب ع فتح ذال معجمه وشین وضم کاف فارسی وسکون سین مهمله ایله
بودرت لغت مترادف اوج معنایه در اول فرهنك جهانکیریده مذکور درکه آتش پرستلرك
زعم فاسدلرنجه بر فرشته اسمی اولهکه آتشکدهیه موکل اوله ملائکه بیننده او لقدر تند وجلد
برملك اولیه دیرلر منوچهری درصفت اسب بیت درشود بی زخم و زجرو درشود بی ترس وبیم

وبیم * همچو آذرشب باتش همچو مرغابی بجوی * حکیم سنایی بیت آب وآتش نخوانده
اورا اسب * آن صرف خواند وایش آذرکشسب * حکیم فردوسی بیت چو برساخت
کاندر آمد باسب * بیامد بکردار آذرکشسب * ثانی بلخده بر آتشکده نامیدرکه کشتاسب
بنا ایدوب جمیع خزینه سن انده پنهان ایلمشیدی مرویدرکه اسکندر ذوالقرنین اول بنایی
منهدم ایدوب مذکور خزائن مدفونه یی دست تصرفه کتوردی شیخ نظامی دراسکندرنامه
* مثنوی * ببلخ آمد وآذر زردهشت * بطوفان شمشیر چون آب کشت * بهار دل افروز
دربلخ بود * کز و و تازه کل رادهن تلخ بود * زده موبدش نعل زرین اسب * شده نام آن
خانه آذرکشسب * مجمع الفرسده منقولدرکه آذربرزین کبی مجوس آتشکده لرندن
بر آتشکده نك اسمیدرکه بانیسی اسمی اضافتیله مشهور اولوب حکیم فردوسینك بو بیتلرندن
فهم اولنور * مثنوی * چنان دید خودراد رآتش پرست * سه آتش بیروی فروزان بدست
چوآذرکشسب چوخرداد ومهر * فروزان بکردار کردان سپهر * بوتقدیرجه لفظ مرکب
اولور برجزوی آذردر آتش معناسنه برجزوی ده کشسب در بودخی ایکی کلمه دن مرکبدر
برکلمه کش در فتح کافله خوب معناسنه وبرکلمه دخی اسب در ترکیب اولندقده الفی حذف اولنوب
کشسب ایلدیلر حکیم فردوسینك بو بیتنده بو معنایه دلالت وار دربیت نیاید همی کردنت
سرکشی * که ازسرکشی کس نبند دکشی بعض روایتده مطلق آتشکده یه دیرلر حکیم فردوسی
سیاوشك کرشیوزه خطابی محلنده دیمشدر بیت همان اسب تو شاه اسب منست *
کلاه تو آذرکشسب منست * ثالث برق معناسنه درکه معنای ترکیب آتش چهنده دیمك
اولورکه آذر آتش وشب وشسب وکشب وکشسب چهنده معناسنه در حکیم فردوسی
سام نریمان طرفنه قاصد کوندردیکی محلده دیر بیت سواری بکردار آذرکشسب * زکابل
سوی شام شد سه اسب * ودخی فردوسی بر پهلوان اسمی اولمق اوزره دیمشدر * مصرع *
سپهبد چنین کفت آذرکشسب ل اسیاب ع دکرمان معناسنه اصلی آس آب درکه
اضافتله صو دکرمنی دیمك اولور نتکم آت دکرمننه خراس دیرلر کسره ایله الف ممدوده نك
جمعنده نوع ثقلت اولمغین تلفظده سهولت ایچون ما بینلرینه بریا کتوروب آسیاب ایلدیلر
ابوالمعانی بیت دانهٔ ایام عمرم محو شد * جوی اشکم کرده جسم آسیاب ل اسیب ع کسر
سین مهمله وسکون یای تحتانیله وجودا نسانه ویاخود برهیئات مشخصه یه بر قاتی نسنه
زورایله طوقنمق که عربیده صدمه وزبان هندی ده دکه دیرلر کثرت استعمالله هر ایکی
قاتی نسنه بو بریته زورایله طوقنمق معناسنه اولمشدر حکیم فردوسی بیت سر بادبانها بر آمد
براوج * بجنبید کشتی زآسیب موج * شمس فخری معیار جمالیده چون دوکس بهم رسند
دوش بدوش ویاخود پهلو به پهلو زنند اورا اسیب کویند دیمشدر بیت زدند پهلو بهم
چون سپهر وقدرت شاه * کبود کشت تن آسمان ازان آسیب * بو معنایی مؤید حکیم علی
فرقدی بیت شعلهٔ قهر تو کر با کوثر آسیبی زند * زو برآید همچنان کز قعر دوزخ التهاب
فرهنك جهانکیریده کاهی آفت وکلفت معناسنه اولدیغی مسطور در حکیم خاقانی بیت
چوآزاد ند درویشان زآسیب کرانباری * چه محتاجند سلطانان باسباب جهانبانی *

ل اشکوب ع سکون شین معجمه وضم کافله اوج معنایه کلور اول سقف خانهٔ ثانی خانهٔ
بالا که عربیده طبقهٔ علیا دیرلر کمال اسمعیل درصفت عمارت بیت بر آشکوب نخستینش
دست فکرت من * بزیر پای فلك را چونردبان افکند * ثالث آسمانه دخی دیرلر استعاره
طریقیله اولمق اولور حکیم ازرقی بیت باداندر و وزیده زپهنای آشکوب * ابر اندر وکذشته
زبالای قیروان ل اشناب ع ذکری مرور ایدن آشناناك معنای اولنه شیخ عطار بیت
زمین را خون چنان غرقاب میکرد * که ماهی زمین آشناب میکرد ل اشوب ع ضم
شین معجمه ایله فتنه وغوغا وهرنسنه نك قارشمه سنه دیرلر وآشفتن لفظندن وصف ترکیبی
اولور دل آشوب وسنك آشوب کبی حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ شیرینکار شهر
آشوب * چنان بردند صبر ازدل که ترکان خوان یغمارا ل اشیب ع کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانیله آسیب مرقوم معناسنه کذا فی مجمع الفرس فرهنك جهانکیریده زحمت
ولرزش اندام معناسنه در ل افتاب ع معروف مرحوم کمال پاشازاده نك تصرفات
خاصه لرندندر که آفتاب لفظ مرکبدر اما خورشید کبی ظاهرا ترکیبی معلوم دکلدر برجزؤی
آف درکه اصلی آب در بافایه ابدال اولنمشدر برجزؤی ده تاب درکه تابیدن صیغه سندن
اسم فاعلدر قزدیریجی معناسنه معنای ترکیبی صوقزدیریجی اولور صو بالطبع بارددر قزماسی
عارضیدر اول سببدن قزمه یی کندیسنه نسبت ایتمشلردر نتکم شیخ سعدی بیت عمر برفست
وآفتاب تموز * اندکی ماند وخواجه غره هنوز * فاضل مرحوم بو مبحثده بر نکته یی دخی ایشلدر
ایرادنده سواد قرطاسدن غیری نفع اولمامغله بو مقدار ایله اکتفا اولندی ل اکب ع ضم
کافله آغزایچی معناسنه در زبان هندیده کاله دیرلر فرهنك جهانکیریده باء فارسیله مرویدر
خسروانی بیت کند از خست او همی پنهان * همچو میمون نخود در اکب خویش ل الب ع
سکون لامله پهلوان معناسنه لغت ترکیدر اما انلر الف مقصوره ایله استعمال ایدوب
الب ارسلان کبی بعض مبارزه اسم ایدرلر ل مع التاء * ا ایافت ع سکون فا ایله غلیظ
وخشین پرتلمش و پارلنمش اثواب مقوله سی ابوالمعانی بیت مکش از چرخ دون پروردلا
منت بد نیارا * نداری جامهٔ اطلس بدوشت میشود آیافت ل اب پشت ع نطفه یعنی
منی وله ایضا بیت آن قدر دارد فضائل از نیا واز پدر * آرد ازسر چشمهٔ عرفان کویا آب
پشت ل اب حیات ع ظلماتده واقع برچشمه اولدیغی مشهوردر اسکندر ذوالقرنین انك
طلبی سوداسیله ظلماته واردی بامر الله تعالی اکا نصیب اولمیوب خضر نبی علیه السلامه
نصیب اولدی دیرلر واستعاره طریقیله لب دلبرده دیرلر وله ایضا بیت لبش آب حیات
وروی خورشید * میان تیره زلفش زندکی بخش ل ابخست ع سکون باء موحده وسین
وفتح خاء معجمه ایله جزیره معناسنه در شمس فخری بیت زدریای تعظیم شاه دلیر * بود
هفت کردون کمین آبخست * فرهنك جهانکیریده ایچی چوریمش قاوون وقارپوز وخیار
امثالی نسنه لرا برزفت دخی دیرلر حکیم علی فرقدی بیت روی ترکان تازر آیادکست * زردو
پرچین چون ترنج آبخست * تحفة الاحبابده بیوك صولر ایچنده واقع کوچك جزیره لرکه انده
صو متعفن اولوب سازو اوت اولمه دیمشدر ل ابخوست ع سکون با وفتح خا وواو معدوله ایله

ایله بوزن آبدست آبخست مرقوم معناسنه در استاد عنصری بیت برسرنهد بادموج بالند *
تا بیك آبخوستشان افکند ل ابدست ع معروف عبادتدر حضرت مولانا بیت جمال
یار شد قبله نمازم * زاشك انك نوشد آبدستم * حکیم خاقانی بیت نعیم پاك بستاند چو کرد
آلوده بسپارد * زشرم از آبدست آید نه تنك از آبدستانش * نسخهٔ میرزا ابراهیمده پاك ومجتنب
از معاصی معناسنه در فرهنك جهانکیریده اول استاد پاکه کاره دیرلرکه ایشی رونقلی وطراوت
پذیر وخوب اوله شیخ نظامی * مثنوی * بنقاشی زمانی مژده داده * برسامی زاقلیدس
زیاده * چنان درلطف بودش آبدستی * که برآب از لطافت نقش بستی ل اب رفت ع
ضم راء مهمله وسکون فا ثله صولیوب سوپرمك معناسنه فرهنك حسینوفائیده سنك آب
خورده باشد یعنی صودوکش طاش که دائما صو ایچنده ویا صو التنده اوله ل ابزرفت ع
سکون باء موحده وزاء معجمه وضم فا ایله بمعنی ابخست مرقوم حکیم طرطری بیت چون آبزرفت
روی زشتش * چندین عفن وترش چراشد ل ابست ع فتح باء موحده وسکون سین
ایله زن حامل آبستندن مخففدر حضرت مولانا بیت آنچه آبست است شب جز آن مزاد
حیلها ومکرها یادست باد * فرهنك جهانکیریده فتح باثله بمعنی کوشت ترنج وکسر با ایله بمعنی
آبستن دیوب مولانانك بو بیتنه متمسك اولمش * مثنوی * جزو جزو آبست ازشاه بهار *
چشمشان چون درج پردر شهوار * مریمان بی شوی آبست از مسیح * خامشان بی لاف وکفتار
فصیح ل ابفت ع آیافت مرقوم معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت تن همان خاك کران سیه
است ارچند * شاره وآبفت کنی قرطه وشلوارش ل اخت ع سکون خا ایله آختن لفظندن
فعل ماضی درچکمك معناسنه عموما قلیچ چکمك خصوصا شاعر بیت تیغ زبان آخت
برای جدل * کای شده درشهرت کاذب مثل ل اخردست ع ایکی معنایه در اول صف
نعال یعنی آخر مجلس نشینان ابوالمعانی بیت ندهد درصف عشاق مرا جای نشست *
بروم کوی غمش جای کنم آخردست * ثانی قومار اویونی قماربازلر میاننده معروف سوزدر وله
بیت تاکی بستم شیشهٔ دل کردشکست * خواهم که کنم عشق ترا آخردست ل اذرپرست
یعنی آتش پرست که کبر دخی دیرلر ل اذرذردهشت ع آتشکده های فارسدن یدنجی
آتشکده نك نامیدر حکیم فردوسی * مثنوی * پرستندهٔ آذرزردهشت * همی رفت با ثار
زسم بهشت * چوازدور جای پرستش بدید * شد از آب دیده رخش ناپدید ل ارت ع
فتح راء مهمله ایله درسك که آرنج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل ارست ع کسر وا
وسکون سین مهملتین ایله حیوانات ك یان باشی کذا فی نعمة الله ل ازاد درخت ع قاین
اغاجی تسمیه اغاجیده دیرلر طبرستانده تاجك دیرلر لیلاك کبی شکوفه سی اولور دانه بقلو
تناول اولنمز خوشبو چیچکی اولور ودانه سن تسبیح ایدرلر ل ازرمیدخت ع فتح زا وسکون
راء مهمله وخا وکسر میم وضم دال ایله خسرو پرویزك قزی اسمیدر باباسندن صکره عسکر اکا
بیعت ایدوب الثی آی پادشاه اولمشیدی اصل اسمی آزرمیدردخت قزدیمکدر حوالی
غزنینده برشهر بنا ایدوب کند و اسمیله تسمیه ایلدی کذا فی مجمع الفرس ل ازفت ع ضم
زاء معجمه وسکون فا ثله محمد هندوشاه صحاحده سنك آب خورده یعنی صودوکش طاش

دیو نقل ایدر ع آفتاب پرست ع اکثر ارباب لغت کون چچکی دیدیلر اما سروری کاشی مجمع الفرسده بمعنی نیلوفر تصحیح ایلمش ودخی بر جانور در عربیده حربا وهندی لساننده کرکت دیرلر سوسمار نوعندندر کونشه قارشو اوتور وب کونش کتدکجه اولدخی اولطرفه دونر منکور کون چچکی دخی کونش دوندکجه دونر فرهنك جهانکیریده بر چچکدر کونشله بیله دونر و یپراقلری دخی اولطرفه میل ایدر اهل هند بطریق العموم هرکل کبوده دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * هرسوی کافتاب سردارد * کل از رق درو نظردارد * لاجرم هرکلی که ازرق هست * خواندش هندو آفتاب پرست ع آفت ع فتح فا ایله ضرر وهلاك ایدیجی معناسنه در مولانا عرفی * رباعی * تازنده جهان از تو بارایش آفت * ای آفت آسایش وآسایش آفت * چند آنکه دلت آفت نازت طلبد هست * درحوصله عشق تو کنجایش آفت ع آکفت ع کسر کاف فارسی وسکون فا ایله رنج وزحمت معناسنه در سلطان سنجر کوی بازلق ایدرکن آتدن دوشدکده امیر معزی بالبداهه بورباعی ینی نظم ایلمش * رباعی * شاها ادبی کن فلك بدخورا * کاکفت رسانید رخ نیکورا * کرکوی غلط رفت بجو کانش زن * وراسب خطا کرد ببن بخش اورا * سلطان سنجر دخی محظوظ اولوب فی الحال آتی رختیله امیر معزی یه عطا ایدرمز بور ینه بداهة بورباعی ینی نظم ایدر * رباعی * رفتم براسب تا بجرمش بکشم * کفتا که زمن شنو این عذر خوشم * من کاوزمینم که جهان بر دارم * یا چرخ جهارم که خورشید کشم * سلطان تکرار بحساب احسان ایدر ع آلجخت ع سکون لام وفتح جیم فارسی بعده خاء ساکنه ایله حرص وطمع معناسنه بعض نسخه ده همزهٔ مفتوحه ایله در وکتاب محبیده الف ولام سزمرویدر ع آلست ع بوزن ومعنی آرست مرقوم ودخی اویلق باشی که جانب مقعده اولور استاد عسجدی بیت همچون رطب اندام وچو روغن کف دست * همچون شبه زلفین وجودشبه آلست * بو بیت بر استاد دیواننده بویله کورلدی بیت همچون رطب اندام وچو روغنش سراپای * همچون شبه زلفین چو پیلسته الست * بوهمزهٔ مفتوحه ایله اولور ع آلفت ع ضم فا ایله محنت وسرکردانی شمس فخری بیت همیشه دشمن درکاه جاهت * زاحداث فلك آلفت باشد ع آلفخت ع سکون لام وخا وفتح فا ایله عوداغاجی ابو المعانی بیت هر صبحدم زکوی جانان بوی نسیم آید * اشجار کوه ودشتش کویا که آلفخت است * ع آموت ع ضم میم وواو معروفله لاتهٔ مرغ شکاری یعنی شاهین وطوغان یوه سی منجیك بیت برقلهٔ قاف بخت واقبال * آموت عقاب دولت تست ع آموخت ع اموختن لفظندن فعل ماضی در اوکرتدی دیمك واسم فاعل دخی اولور شیخ سعدی ایکی معنایه * قطعه * معلمت همه شوخی ودلبری آموخت * جفا وناز وعتاب وستمکری آموخت * من آدمی بچنین شکل وقد وروی حسن * ندیده ام مکر این شیوه ازپری آموخت ع آهخت ع کسرها وسکون خا ایله آهختن لفظندن فعل ماضی در خنجر وقلیچ چکمك معناسنه فی الجمله جسمانی وروحانی حرکتی متضمن درهاد نصکره یا ایله آهیخت دخی جائزدر شیخ سعدی بیت چو غرمش بر آهخت شمشیر بیم * بمعجز میان قمر زد دو نیم * شمس فخری فتح ها ایله برهخت لفظنه قافیه ایلمش * قطعه * ابو اسحاق سلطانی که در رزم * چو کینش تیغ بی پاکی بر آهخت * بسان

بسان هندوان ترك فلك را * بجوب کین بمالید وبپرهخت * برهخت یعنی ادب کرد ع آهن جفت ع چفت دموری که آنکله تارلایی سوروب تخم اکرلر آکا ایلد وایمروکا وآهن دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ع آهیخت ع بمعنی آهخت مرقوم کمال اسمعیل بیت همچون کشف بسینه سرا ندرکشد اجل * انجاکه نیزهٔ تو بر آهیخت بالرا ع آیفت ع ضم یای تحتانی وسکون فا ایله حاجت وتمنا معناسنه آیفت دخی دیرلر زراتشت بهرام بیت زیزدان خواستن آنجمله آیفت * که تا نرسد مرورا هیچ آکفت ع آیت ع ضم یای تحتانی وسکون نونله بمعنی آیفت مرقوم میر نظمی هروی بیت چوماند نیم بسمل مرغ دلرا * بجز کشتن زیار آینت من نیست ع مع الجیم * آبلوج ع سکون باء موحده ایله نبات شکری ابو المعانی بیت زشهد غیر جانم دردهن بهر خروج آید * جواب تلخ جانان درمذاقم آبلوج آید * پور بهای جامی * قطعه * تا آبلوج همچو طبرزد نشد بطع * تاچون نبات نیست بپیش نظر شکر * بادا نهاده دردهن دولتت مقیم * دست نشاط وعیش بفتح ظفر شکر ع آج ع ایلغون اغاجی ابو المعانی بیت رقیب درددلش را علاج می خواهد * برای پشت وشکم چوب آج می باید * حیوانات صانجو طوتدقده ایلغون اغاجیله قارننه اورر لر دفع اولور دیرلر ع آخشیج ع سکون خا وکسر شین معجمتین ایله معنای موضوعی ضد در عناصر اربعه ده ضدیت اولدیغی مناسبتیله عناصرك هر برینه آخشیج ومجموعنه آخشیجان دیرلر شمس فخری بیت عالم از عدل ابو اسحق کشتست آنچنان * کز جهان برخاست رسم کفتکوی آخشیج * حکیم خاقانی بیت بردم از زادکینی یکدو داواندرسه رحم * کرچه از چار آخشیج وپنج دردو ششدرم ع آرج ع فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول بمعنی آرنج که اندن مخففدر ثانی نام پرنده در ع آرنج ع فتح راء مهمله وسکون نونله درسك معناسنه که عربیده مرفق دیرلر کسر میم وسکون را وفتح فا ایله حکیم اسدی بیت آستین از برای رنج دلم * تا بارنج میزنی هردم * شمس فخری قصر الفله میانه ساعد وبازو دیو نقل ایلمش ع آزج ع ضم زاء معجمه وسکون نونله کوزده حاصل اولان چپق استاد لطیفی بیت کویا که آشیانه بود پوست چشم او * هموار با پلیدی وآزنج کنده است بعض فرهنکلرده کسر زا ایله وبعضنده جیم عجمیله منقولدر وبعض نسخه ده ترکو علتی مرویدر ع آزنج ع جیم فارسیله آزنج مرقوم معناسنه طیان مرغزی بیت شده که بخار از دماغ ودهان * رخش زیر آزنج وچشمش نهان ع آکج ع فتح کافله قانجه دیدکلری اوجی اکری دمور در محمد هندوشاه صحاحده آکج قلابی بودآهنین بر سرچوبی دیدوکی قولی مؤید شمس فخری بیت کشتی مه از ساحل مغرب بکشد باز * حکمش زسر قدرت بی زحمت آکج استاد عنصری بیت بجستند تاراج وزشتنش را * باکج کرفتند کشتنش را ع آلخج ع فتح کاف وسکون خاء معجمه ایله جلاب معناسنه در بعض نسخه ده خا یرینه حاء مهمله واقع اولمش اما فقیر صانورم غلط کاتب اوله زیرا زبان فارسیده حاء مهمله اولمدیغندن ماعدا تلفظنده عسرت وار در تحفة الاحبابده همزهٔ مقصوره ایله مرویدر ع آکنج ع کسر کاف وسکون نونله قیمه ات ویرنج طولمش بغرسق که مومبار دخی دیرلر شمس فخری بیت خوری

برخوان کیتی هرچه خواهی * اباو قلیه وحلوا وآکنج * بعض یرلرده قیمه جکرله طولدردقلری
اجلدن جکرآکنج وجکرآکند وچرغنده وروده دخی دیرلر عربیده عصیب دیرلر کذا فی الصحاح
بو معنایه مؤید مولانای کسائی بیت عصیب کرده برون کن وزو برنج نرود * جکر بیازن
وآکنج ازو بسامان کن * آزندن اکنه صاغچوب دیکمکه دیرلر فرهنك جهانکیریده فتح کاف
فارسیله مطلق طولدرلمش هرنه اولورسه سیف اسفرنکی بیت چون لنك خرمرده آن
جغد پرآفت * چون روده ناشسته با روی که آکنج فی اکوج مع ضم کاف فارسیله قانجه
دموری آکنج مرقوم معناسنه ابو المعانی بیت هرتیرکه بو سینهٔ دشمن زده پیکان * از بهر
پرو کرده جکر میشود آکوج فی اکیج مع کسر کاف فارسیله آکنج مرقوم معناسنه یعنی مومبار
طولمه‌سی فی الفنج مع فتح فا وسکون نونله عوداغاجی معناسنه ابو المعانی بیت در وقت
وصف هجران حاجت نبود آتش * در مجمر آلفنجی از آه دل بسوزد فی النج مع ضم لام
وسکون نونله یعنی آلوچه کذا فی فرهنك جهانکیری فی النجوج مع فتح لام وسکون نون
وضم جیمله عودکبی رایحه‌سی چقار برنوع اغاجدر ایضا منه فی اماج مع الثی معنایه کلور
اول اوق نشانه‌سی هدف دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هرتیرکه از شصت قضا وقدر آید
پیشش تن بدخواه شهنشه شده آماج * ثانی چولدن برطوربه درکه ایچنه پنبه دانه‌سی قویوب
اوق آتمغه مشق ایدرلر ثالث باغ چبوغی رابع حراثه وزراعت آلتلرندن بر آلتدر بو ایکی
معنایه حکیم سوزنی بیت برکند تیرتو هرکه خاك در آماج کاه * بز رکر برکنده پنداری
باماج وکلند * کلنك معناسنه در خامس فرهنك جهانکیریده تخت پادشاهی حکیم فردوسی
بیت چنان هم کرازان وکویان زشاه * زفرمان واز فر آماجکاه * سادس برفرسنك
اعتبار اولنان یرك یکرمی دورت حصه‌سندن برحصه‌یه دیرلر معلوم اوله‌که فرسنك اوچ
میلدر و میل ایکی ندا مسافه درکه فرسنك التی ندا اولور و ندادورت آماج مقداری مسافه در
فرسنك یکرمی درت آماج اولور فهمی دخی آسان اوله فرسنك که اوچ میلدر و میل درت بیك
خطوه آدیمه دیرلر اون ایکی بیك آدیم اولور یکرمی درده تقسیم اولندقده آماج بشیوز آدیم
اولور هرآدیم بریچق آرشدر هرآرش التی قبضه در هرقبضه درت اصبعدر هراصبع بریچق
شعیردر فی اهنج مع کسر ها وسکون نونله بوزن نارنج بمعنی کشنده یعنی چکیجی شیخ نظامی بیت
شه عالم آهنج کیتی نورد * دران خاك یکماه کرد آبخورد * کذا فی الدستور والمجمع اما فرهنك
جهانکیریده فتح ها ایله بمعنی کشیده مسطوردر کمال اسمعیل بیت بدست داد تواند حسام جان
آهنج * بدان صفت که بود درمیان بحر نهنك * محمد هندوشاه صحاحده بمعنی آهیختن روایت ایلشدر
وآخر فرهنکلرده فتیل وچنبر وخلال معنالرینه وشمس فخری مطلق نسنه چکمك معناسنه نظم
ایلشدر بیت شها کز مس قوی باشد حسودت * بشفتاهنج تدبیرش در آهنج * شفتاهنج
صورمه کش حدیده سید زادات الفضلاده بمعنی انداختن فی مع الحاء اخ مع افرین معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری فی ادخ مع فتح دال ایله ایکی معنایه در اول خوش کلدی معناسنه
حکیم ناصرخسرو * قطعه * روز توهر کزبایمان سعد ومیمون کی شود * چون تو بر ابلیس
ملعون خویشتن مفتون کنی * کر بشارستان علم اندر بکیری خانهٔ * روزخوش امروز

امروز فردا آدخ ومیمون کنی * ثانی بمعنی بلندی ورتبهٔ عالی کذا فی فرهنك جهانکیری فی ازخ مع
فتح زاء معجمه ایله باغ چبوغنك بوداننی چوپلری ابو المعانی بیت درباغ عشق نکهدار دل زار *
از تاك لطف میند از چوآزخ * وضم زا ایله ایکی معنایه کلور اول ایچی چورك وبوش جوزوله
بیت ناقص چه شود از بر باغ کرم خود * کریاد کنی این دل مهجور بازخ * ثانی یدك آت که
عربیده جنیب دیرلر میر نظمی بیت نشسته بر سمند ناز جانان * کشیده در برش کلکون آزخ
فی ازخ مع ضم زاء فارسیله ایکی معنایه در اول کوزده اولان چپق که آژخ دخی دیرلر شمس
فخری بیت هرآن بصرکه زخاك درش نشد روشن * بجای مقله نهد اندرو فلك آژخ *
ثانی اعضاده ظاهر اولان سکل که فارس وعراق وعجمده کوك وترکستانده کوی نك وزبان
تبریزیده سیکل ولسان هندیده مساو عربیده ثولول دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * بکرد
عارض انماه روی چاه زنخ * سیاه رنك در آمد بسان مور وملخ * کل رخا تش زمشك سیاه خالی
داشت * چه جرم کرد که کل خار کشت وخال آژخ * بو معنایه مولانا مرادی بیت آن زشت
عمامه بر سر او * چون آژخ زشت بر سر کیر * چوزلمش نسنه معناسنه ده مرویدر
فی ازیخ مع بمعنای اول آژخ مرقوم کبی که کیخ دخی دیرلر عربیده رمص دیرلر فی اواخ مع ایکی
معنایه در اول بمعنی آه تحسر حضرت مولانا * رباعی * از کنج قدم شدیم ویرانهٔ او * افسانهٔ
اوشدیم زافسانهٔ او * آواخ زپیمان وزپیمانهٔ او * کس خانهٔ اوندانداز خانهٔ او * ثانی بمعنی
نصیب مرویدر فی اوخ مع فتح واو ایله آواخ مرقوم کبی ایکی معنایه در اول بمعنی آه وای وای
دیمکدر استاد لطیفی بیت عمر دنیا بدین بدی آوخ * کارم آخر کشد سوی دوزخ * بمعنی آه
شیخ سعدی بیت ما کشتهٔ نفسیم بس آوخ که بر آید * ازما بقیامت که چرا نفس بکشتیم
حضرت مولانا بیت دل یافت دیدهٔ که مقیم هوای اوست * آوخ که آن هوا چه دل ودیده
پرورست * ثانی بمعنی نصیب شهیدی قمی بیت از تو پیش که وکجا نالم * کاوخم از تو جز غم
دل نیست فی مع الدال اباد مع دال حرفنك ما قبلنده الف ساکنه واقع اولدقده
عند المتقدمین ذال معجمه اوقنور بناء علی هذا بو فقیر ذال معجمه یی تفریق ایلیوب دال
مهمله اعتبار ایلدم آباد سکز معنایه کلور اول بمعنی معمور ثانی بمعنی همیشه بو ایکی معنایه
شمس فخری بیت زکردکار برین پادشاه یاد آباد * که کرد ملك جهان را بعدل وداد آباد *
ثالث بمعنی آفرین شیخ نظامی بیت درجلوهٔ آن عروس دلشاد * آباد بر آنکه کفت
آباد * رابع فرهنك جهانکیریده نام خانهٔ کعبهٔ معظمه در حکیم اسدی * مثنوی *
فرستاد پس کردکار از بهشت * بدست سروش خجسته سرشت * زیاقوت یکپارهٔ لعل فام
درختان بدان خانه آباد نام * مر ازان میان جهان جای کرد * پرستشکه خاطر آرای کرد *
خامس بمعنی خوب ونیك حکیم فردوسی بیت بپایان دولت زغم یاد باد * همیشه تن وبخت
آباد باد * سادس خوش آمد حضرت مولانا بیت اکنون بیا شاد آمدی خندان وآباد آمدی
چون سرو آزاد آمدی میکو بزیر لب صلا * سابع بمعنی صحرا مجمع الفرسده مسطوردر که
بو معنایه اسد آباد وخرم آباد دیرلر مراد صحرادر که صحرای اسد وصحرای خرم دیمك اولور
عوام غلط فهم ایلیوب بو مقوله آبادی بانئ عمارت معناسنه اتخاذ ایدرلر روم دیارنده دخی

بویلەدر اما مشهوری معنای اصل اوزرە مثلا طاش اوه وقازاوه وارتق اوه دیرلر بعض
کتاب ناشناس صحیح یازارم قیاس ایدوب طاش آباد وقاضی آباد وارتق آباد یازرلر اصلن
سؤال اینسەك طاش ایلە بنا اولنمش وقاضی بنا ایلمش وارتق یا پلمشدردیو جواب ایدرلر حال
بوکه اولمحالردە نسبت ایدەجك بنا یوقدر ثامن استعارە طریقیلە مجازاعم آباد ومحنت آباد
دیرلر بویلە محالردە مراد بنا اولسە جائزدر ق ا ابخورد ع باء موقوف وفتح خاء معجمە
وواو معدولە ایلە ایکی معنایە کلور اول صوکنارندە حیوانات صواریلە جق یرکە آبخور
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت جان شد اینجا چوخا کبیزدتن * کاب خوردش از بجهان
برخواست * ثانی توقف ایلك ومقام طوتمق معناسنە شیخ نظامی بیت شە عالم آهنج
کیتی نورد * دران خاك بکماه کرد آبخورد ق ا اب سرد ع اضافتلە یعنی کسربا وفتح سین
ایلە وباء موقوف وکسر سین ایلەدە جائز بخنی کە اتی قینادوب صوین مجمد ایدرلر اصلی
سرد آب در علم اولدقدە مضاف الیە تقدیم اولنور فارسیدە حالت علمیدە مضاف الیە تقدیم
اولنمق قاعدەسی شایعدر ق ا ابشخورد ع لفظ مرکبدر آب وشین مصدریە ولفظ خوردن دن
معنای ترکیب صوایچەجك یردیمك اولور ابو المعانی بیت هر بحار اکە باشد آبشخورد *
انس وحیوان شوندروزی مند ق ا ابکند ع لفظ مرکبدر آب ایلە کند دن کە کندیدن دن
مشتق اسم فاعل اولور قازیجی معناسنە کە مجرای سیل در یعنی سیل یرتدوغی محل شمس فخری
بیت از سیلخیز حادثە اعدی بشا هرا * شد خانمان خراب بکردار آبکند * ونهر جاری
اولدوغی محل معناسنە شاعر بیت آبکند دوران تاریك جای * لغزلغزان چون دران بنهند
پای ق ا اب کبود ع ایکی معنایە در اول ولایت چین دە حدود مشرقدە واقع اولان
دریانك اسمیدر بحر اخضر وبحر اعظم دخی دیرلر منقولدر کە تا هالە پری صفت دکز قزلری
اول دریادن ماهتابدە چیقوب اوینا شرلر کونش چقدوغی کبی ینە دریایە کیدرلر کذا فی
شرفنامە ثانی اصطلاحدە قلیچ وخنجر دموری کە جوهردار اولە ابو المعانی بیت آب کبود
تیغ نماید چو آینە * روز مصاف در نظر خصم روی مرك ق ا اب منجمد ع لفظ مرکب
اولدیغی ظاهردر استعارە طریقیلە قلیچ وخنجر ونیزە دموری ودخی بللور وشیشە وامثالی
نسنەلر عموما وبللور بیالە خصوصا کذا فی مجمع الفرس بو معنایە میر نظمی در صفت تیغ بیت
باشعاع نور کشتە منعقد * میتوان کفتنش آب منجمد * ولە در صفت پیالە بیت شود در بزم
آن کل روی پرتاب * باب منجمد از آتشین آب ق ا اذرآباد ع ضم ذال معجمە وسکون را
ایلە شهر تبریزدە بر آتشکدەنك نامیدر معنای ترکیب معمورۀ آتشدر ودخی شهر تبریزك
نام قدیمیدر معربی آذربیجاندر کذا فی فرهنك جهانکیری ق ا اذرخرداد ع ایکی معنایە در اول
شیرازدە بر آتشکدەدر غایت مکلف عالی بنادر آتشکدۀ فارسك بشنجی آتشکدەنك نامیدر آذر
خرزین دخی دیرلر استاد فرخی * قطعە * پدر ومادرش سخاوت وجود * هردو خوانند شاه
راداماد * پیش دودست او سجود کنند * چون مغان پیش آذرخرداد * شرف شفروه
بیت با رحمت تودو دستقر مروحهٔ نور * باهیبت تو نکهت صبح آذرخرداد * ثانی برموبد
اسمیدرکە مذکور آتشکدەنك بانیسیدر اهل فارسك بعضیلرینك اعتقادلری برملك اسمی اولەکە

اولەکە آتشکدەلری محافظە ایدر استاد فرخی بیت همە بیابان زان روشنایی آکە شد *
چوجان آذرخرداد زاذرخرداد ق ا اراد ع راء مهملە ایلە ایکی معنایە در اول نام فرشتەدرکە
روز آرادە مؤکلدرکە اول کونك تدابیر اموری ومصالحی اکا متعلقدر ثانی شهور شمسیەنك
یکرمی بشنجی کونی اسمیدر آرود دخی دیرلر جدید اثواب بچمك وکیمك جائز ومبارکدر اما نقل
وتحویل وسفر مناسب دکلدر ق ا اراید ع فتح راء مهملە ایلە بوزن اشامد ارابیدن لفظندن
فعل مضارعدر زینت ایدر معناسنە شیخ عطار بیت اهل دنیارا چو دیو آرایدش * لقمهای
چرب شیرین بایدش ق ا ارامید ع آرامیدن لفظندن فعل ماضیدر قرار ایتدی وراحت
ایتدی معناسنە حکیم اسدی بیت سپاه آرامید بر جای خویش * همان شب مها نرا بهو
خواند پیش * بعض نسخەدە شاکر معناسنەدە مرویدر ق ا ارایش خورشید ع
مجمع الفرسدە مصنفات باربد خسرودن برنوا اسمیدر شیخ نظامی در صفت باربد بیت چو
زدز آرایش خورشید راهی * در آرایش بدی خورشید ماهی ق ا ارداد ع سکون راء
مهملە وفتح دالە مردم فریب وغول بیابانی معناسنە غول بیابانی اکا دیرلرکە شکل انسانە
وآدم کبی اولور هر جوارح واعضاسی انجق ایاقلری اوزون اولور وسراپا قیللو بعض
یولجییە وکاربانە آیرلش کسنەلرە کیجەلردە اوکنە دوشوب یولدن آزدرر اول کسنە
ایسە آنی یولداشی صانوب آردنە دوشرسە بیابانە کتوروب هلاك ایدوب قانن ایچر
ق ا ارد ع سکون راء مهملە ایلە مطلق اوندر دقیق معناسنە بغدای اولسون غیری
اولسون عربیدە دقیق وطحین دخی دیرلر وفتح را ایلە بوزن دارد ایکی معنایە کلور اول آرداد
مرقومدن مخففدر ثانی فعل مضارعدرکتورر معناسنە فرهنك جهانکیریدە سکون را ایلە
تقصیر معناسنەدە مرویدر ق ا ارزومند ع آستکلو عربیدە مشتاق معناسنە آرز واستکدر
طلب معناسنە مند ادات نسبتدر فارسیدە ادات نسبت همان حرف یاء دکلدر نیچە حرف
وکلمە واردر هربرینك محلی کلدکجە بیان اولنور انشاءالله تعالی میر نظمی بیت عاشق
آنست فارغ از جانش * آرزومند درد هجرانش ق ا ازاد ع فتح زاء معجمە ایلە الی معنایە
کلور اول بی قید بودخی برقاچ معنایە استعمال اولنور متعلقات امور دینیە وضرورات
بشریەدن فارغ کبی دخی فلان بندۀ آزاددیرلر یعنی قید عبودیتدن خلاص اولمش دیمك اولور
وسرو وسوسنە آزاد معناسی قید وعلت وبرشاخە پیچیدە اولمقدن فراغتی معناسن افادە
ایدر نتکم حضرت مولانا بیوریر بیت کیست مولی آنکە او شادت کند * همچو سرو وسوسن
آزادت کند * صاحب اختیارات بدیعی سوسنی درت نوع یازمش مائی وصاری وقرمزی
وبیاضدر بیاضنە آزاد دیرلر رنکدن آزادە وخالی اولدوغیچون آزاد تسمیە اولنمشدر وذخیرە
خوارزمشاهیدە مسطوردرکە آزاد درخت دیدکاری اغاجك میوەسی اولمیوب سرو وسوسن
کبی اولمغین اکادە آزاد تسمیە اولنمشدر کتب طبیەدە مرقومدرکە هر اغاجك کە میوەسی اولمیوب
بدنی بالا وهموار وشاخلری سراپا مساوی اولە اکا آزاد دیلور شرف شفروە بیت من بندۀ آن
قد چو آزاد در ختم * من هندوی آن صورت چون لعبت چینم * وسروە آزاد تسمیەسندە برقاچ
سبب یازمشلردر ازانجملە برکون مجنون عامری آشفتە وسرکردان کزرکن کوردکە بر باغبان

بو موزون وبالاقد سرو اغاجنه بالته اوروب کسمك استرقده موزون لیلی یه بکزردیو
باغبانه یالواروب وسروی صاتون آلوب کسمکدن آزاد ایدر اول سروه آزاد تسمیه ایدرلر
مرور ایام وکثرت استعمال ایله هر سروه اسم اولمشدر بو معنایه مولانا هاتفی لیلی ومجنون
کتابنده یازمش * مثنوی * مجنون شد ازان سخن بیکبار * کفت این سخن تو بود زیبا *
بستان زمنش بهای این سرو * یا خود ببرش بجای این سرو * لعلی که خراج عالمی بود *
فی الحال زدست خویش بکشود * آورد وبدست باغبان داد * آن سرو زاره کشت آزاد *
آن سرو چمن چو شد غلامش * آزاد ازان زمان نامش * وبو سبب دخی شیخ سعدی کلستاننده
یازمشدر * نثر * از حکیمی پرسیدند که چندین درخت نامور که خدای عز وجل
آفریده است وبرومند کردانید هیچ یکرا آزاد نخوانده مکر سرورا که هیچ ثمر ندارد
کفت دیکر درختان کاهی ثمردارد وکاهی بی برك وپژمرده وسرو را همه وقت خوش است
وتازه وتر ازین علتها فارغست پس صفت آزادکان اینست بیت کرت زدست براید چو نخل
باش وکریم * وکر زدست نیاید چو سرو باش آزاد * مشار الیه بربرده دخی بیورمشدر
بیت بسرو کفت یکی میوه نمی آری * جواب داد که آزادکان تهی دستند * معنای ثانی
ولایت کیلانده اولور بالاقد وخوش اندام بر درخت بویی التمش ویتمش ذراع وصنوبر اغاجی
کبی شاخری اولور تا باشنه دك هموار برمنوال اوزره لطیف وجوهر دار اولور ثالث تو امان
نخجوانده بر مختصر شهر نامیدر خلقی سپیدکون وخوبروی اولور انده شرابلك غایت کثرت
وشهرتی واردر حمد الله مستوفی نزهة القلوب نام کتابنده ذکر ایلمشدر رابع بر نوع ماهینك
اسمیدر دریای کیلانده چوق اولور خامس یته بر درخت اسمیدر که حیوانات انك یپراغندن
یا خود تازه شاخلرندن یسه فی الحال هلاك اولور بو معنی اختیارات بدیعیه مذکوردر
سادس کامل التعبیر نام کتابده مسطوردر که درخت ارزنه دخی آزاد دیرلر فرهنك جهانکیریده
مرقوم درخت بادام کوهی اولدیغی تحقیق اولنمشدر وسائر دیاردن ولایت فارس کوهستاننده
چوق اولور ﴿ آزمند ﴾ زاء موقوف ایله حریص وطمعکار معناسنه که آز حرص معناسنه
مند لفظیله مرکبدر حکیم سوزنی بیت حاسد وبدخواه جاه اوبمرك است آزمند * کردرین
حسرت بمیرد باك نبود کو بمیر ﴿ آرند ﴾ فتح زاء فارسی وسکون نونله ایکی معنایه در اول
اشکسته وخلل پذیر اولانی صاروب محکم ایلمك ابو المعانی بیت دلم صد پاره شد از سنك جور
یار واکر یکدم * چه باشد این شکسته دل بیارند بپهلویش * ثانی دیوار بناسنده طاش
اراسنه قوننلان بالچق معناسنه فرهنك جهانکیریده صولر دبنه چوکن بالچق معناسنه
مسطوردر ﴿ آزود ﴾ ضم زاء معجمه ایله عاقل وزیرك معناسنه نعمة الله نقل ایلمشدر
﴿ آسمند ﴾ سکون سین مهمله وفتح میمله ایکی معنایه در اول آلدامق وجه اوزره کذب
سویلمك ثانی سرکشته وحیران کذا فی فرهنك جهانکیری همزه مفتوحه ایله ده جائزدر
﴿ آسیاباد ﴾ یل دکرمانی ترکیبی ظاهردر آسیای بادنقل یرنده ابو المعانی بیت نوبت دولت
مخواه از آسیاباد فلك * عز وجاهش بکذرد چون باد از وغافل مباش ﴿ آشمید ﴾ سکون
شین معجمه ویای تحتانی وکسر میمله آشامیدن لفظندن اختصار اولنمشدر شیخ نظامی بیت

بیت خوشدل شد وآرمید باو * هم خورد وهم آشمید باو ﴿ آشنود ﴾ سکون شین
معجمه وضم نون وواو معروفله ایام خمسه مسترقه نك ایکنجی کونی اسمیدر ﴿ آغارید ﴾
فتح غین معجمه وکسر را ایله ﴿ آغارد ﴾ فتح عین وراء مهمله ایله یوغورر معناسنه
اغاریدن لفظندن اسم فاعلدر مجمع الفرسده شکر وعسل وامثالی نسنه لر ازمك معناسنه در
بو معنایه ابن یمین محمود بیت بسکه کردونرا خوش آمد شربت کفتار من * در کلاب دیده
هردم چون شکر اغاردم ﴿ آغازید ﴾ فتح غین وکسر زاء معجمتین ایله باشلدی وابتدا
ایلدی معناسنه حضرت مولانا بیت چون سماع آید زاول تا کران * مطرب آغازید یك
ضرب کران ﴿ آغالد ﴾ فتح لامله اغالیدن لفظندن اسم فاعلدر جنکه مجد اولور
وشورش وغوغا تحریك ایدر مسعود سعد سلمان بیت مطر بانرا بهم بر آغالد * وزمیانه
سبك برون کالد ﴿ آفرید ﴾ آفریدن لفظندن فعل ماضیدر حکیم فردوسی بیت جهان
آفرین تا جهان آفرید * سواری چو رستم نیامد بدید * دخی مضارع واسم فاعل اولور ﴿ آفند ﴾
فتح فاو سکون نونله جنك وخصومت معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه حکیم فردوسی بیت
دلیر جهانسوز وپرخاشخر * ندارد جز آفند کار دکر * حکیم سوزنی بیت آورد پیامی که
مبادا که خوری می * مستك شوی وعربده آغاری وآفند ﴿ آکند ﴾ فتح کاف عربیله
کول کبی صو جمع اولوب طوردوغی یره دیرلر میر نظمی بیت بمجال زاریم بین جو رتا چند *
زسیل اشك شد عالم پر آکند ﴿ آکند ﴾ فتح کاف فارسیله طولدردی معناسنه عز الدین
شیروانی بیت سائل بسؤالی زدر تو * صد کنج زر وسیم آکند * وبمعنی پر کرده یعنی چوق
ایتدی استادر ودکی بیت نشان بهشت منست آن دو زلف مشك آکین * نشان جان منست
آن دو چشم سحر آکند * بو معنایه آغند دخی دیرلر ﴿ آلید ﴾ کسر لامله آدم وحیوانات
بر نسنه یی بدیهی کوردکده اورکمکه دیرلر ابو المعانی بیت دوش رفته سیر کلشن با رقیب آن
سیم تن * چون شنیدم این سخن آلید جانم در بدن ﴿ آمد شد ﴾ کلوب کتمك وکلور
کیدر وکلدی کتدی هر بری محلنده استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت کشیده دار بدست
ادب عنان نظر * که فتنهٔ دل از آمد شد نظر یابی * فضلای روم دن وقضاة شیرین سخندن
منطقی افندی نام شاعر ساحرك بو بیت نادری محلنه مناسب اولمغله ثبت اولندی بیت یادست
آویز محنتله کلور یا تحفهٔ غمله * او صاندم حاصلی آمد شد لیل ونهار مدن ﴿ آمود ﴾ ضم
میم وواو معروفله ایکی معنایه در اول آمیختن لفظندن اسم فاعلدر قارشدردی معناسنه
شیخ نظامی بیت فسون چند با خواهش برآمود * فسون کردن ببابل کی کند سود * ثانی بمعنی
آمیخته اسم مفعول اولور امیر خسرو بیت مکر سیل آمد از دریای مقصود * که شد پای
حریفان کوهر آمود * ثالث بمعنی آراسته فخر الدین ابو المعانی بیت کرانمایه سپاهی داشت
فرسود * باستقبال شهزاده برآمود * بو معنایه میر خسرو بیت نشاندش بر سریر کوهر
آمود * زمین را کرد ازلب شکر آلود ﴿ آوازداد ﴾ دعوت ایتدی معناسنه خواجه سلمان
بیت ماهست فرو رفته دم آواز دهیدش * کو کوش بره دار دو چشمش نکرانست * ودخی
چغردی معناسنه در میر نظمی بیت بسوی اوز دور آواز داده * که ای سرکشته واز هوش

ساده ق ا اوازكرد ق دخی اول معنایه در كذا فی المجمع چغتای لسانیده اوندادی دیرلر یعنی
چغردی اوندامق اسم مصدردر چغرمق معناسنه ق ا اورد ق فتح واو وسكون را ایله اوج
معنایه در اول جنك و پیكار معناسنه حكیم فردوسی بیت هم آورد او در زمین پیل نیست
چو كرد پی اسب او نیل نیست * ثانی شجاعت ومبارزت ابوالفرج رونی بیت ز نعل خنكش
روی زمین كه آورد * پراز پشیزه شود همچو پشت ماهی شیم * ثالث آوردن لفظندن
صیغهٔ ماضیدر معنای اول ایله بو معنایه شاعر دیمشدر بیت هر آن مردی كه حاضر شد
باورد * كند ظاهر كه از پا هرچه آورد ق ا اوند ق فتح واو وسكون نون ایله ایكی معنایه كلور
اول حجت و برهان معناسنه حكیم فردوسی بیت چنین كفت با پهلوان زال زر * چو آوند
خواهی به تیغ نكر * ثانی اوزم خوشه لرین اوزرینه اصدقلری ایپه دیرلر ودخی اثواب صردكاری
ایپ حكیم سوزنی * قطعه * بر پستر غم خفت حسود تو چنان زار * كش تن شود از تار
فرا كند شكسته * وز دار عنا كشت حسود تو نكونسار * چون خوشهٔ انكور بر آوند شكسته
ثالث مؤید الفضلاده ظرف واناء معناسنه در بو معنایه خواجه عمید لوبكی بیت مبادا ساغرش
یكلحظه از خون رزان خالی * فلك را تا ر ود خون رزان زین نیلی آوندش * شاعر دیمشدر
بیت شود هر سفالی كه آوندمی * بر ما بود بهتر از تاج كی * رابع فرهنك جهانكیریده
بمعنی تخت و مسند خامس بمعنی شطرنج سادس بمعنی نخست یعنی اول ودخی صولجان
معناسنه ده كلدوكی رسیدهٔ نظردر ق ا اویزه بند ق كوپه منكوش معناسنه مولانا هاتفی
بیت چو كوش خدیو از لاٰلی پند * شد از روی اخلاص آویزه بند ق ا اهمند ق سكون
ها و نون وفتح میمله دروغ كوی یلانجی معناسنه حكیم اسدی بیت كفش سوختی كر بدی آهمند
وكر راست بودی نكردی كزند * وصاحب فرهنك منظومه بیت آذرخش صاعقه بدی
آسیب * آهمندان دروغكو بفریب ق ا اهنجد ق فتح ها وجیم وسكون نون ایله بمعنی كشند
وچكه چك آلت حكیم ناصرخسرو بیت خوب كفتن پیشه كن با هر كسی * كین برون آهنجد
از دل بیخ كین ق ا اهنود ق سكون ها وضم نون و واو معروفله خمسهٔ مسترقه نك اول
كونی اسمیدر ق ا اید ق فعل مضارعدر كلور و كله معناسنه مولانا عرفی بیت آن سوخته
جانی كه بكشمیر درآید * كر مرغ كبابست كه با بال وپر آید * شیخ سعدی بیت از دست
وزبان كه بر آید * كز عهدهٔ شكرش بدر آید ق ا اپین جمشید ق نوا الحانندن بر نوا اسمیدر كه
اختراعی جمشیده نسبت اولنور جمشیدك باریدی ایجاد ایتمك جائزدر كذا فی مجمع الفرس
ق ا ایینه داد ق سرتراش و حجام یعنی بربر و فصاد كذا فی فرهنك جهانكیری ق مع الراء المهمله
ا ابام كبوتر ق كوكرجنلك یبان كوكرجینی كلوب اندهیا وری چقارمق ایچون قلعه برجی
كبی یپارلر میرنظمی بیت جهان مانند آبام كبوتر * رود هر كوشهٔ مهمان بشكر ق ا ابار ق
فتح باء موحده ایله اریمش قورشون ق ا ابخور ق سكون باء موحده وفتح خاء معجمه و واو
معدوله ایله صو كنارلرنده آدم وحیوان صو ایچه جك یر تركیده صواد وعربیده عطن وشرعه
وزبان هندیده كهات دیرلر حكیم خاقانی بیت در غمت ای زود سیر خون جكر میخورم *
تشنه بخرمن كه دید آبخور ش آتشین * وضم خا و واو مجهول ایله نصیب و یه جك معناسنه

معناسنه خواجه حافظ بیت در عیش نقد كوش كه چون آبخور نماند * آدم بهشت
روضهٔ دار السلام را * حكیم قطران ارموی بیت ترسم كه براید ز جهان آبخور من * كو
شهر براورد جهان آبخور تو * مذكور ایكی معنایه استاد لطیفی بیت درین آبخور كس
نشد آبخور * كه آخر بخاك نشد تیره تر ق ا ابدار ق درت معنایه كلور اول طری وتازه
ولطیف میوه وغیره ثانی فرهنك جهانكیریده مرد مصاحب ومجلس آرا وجمعیت وسامان
معناسنه حكیم سوزنی بیت ثقة الملك طاهر آنكه چو آب * ایزدش آبدار خواهد كرد *
ثالث تیغ وخنجر جوهردار وامثاللری حكیم فردوسی * مثنوی چو با او ندید ایچ جای درنك *
همان آبدار یكه بردش بجنك * بزد بر سر ترك آن نامدار * تو كفتی تنش سر نیاورد بار *
رابع بمعنی كیاه یعنی براوت ز لیف خرمایه مشابه ق ا اب سر ق ات یخنی سی عموما وكله
وپاچه یخنی سی خصوصا ق ا ابشخور ق كسر با وسكون شین و فتح خا و واو معدوله ایله
آبخور مرقوم معناسنه كمال اسمعیل بیت كی با بشخور حكمت دل تو راه برد * كز كدای همه
خود در دل تونان كردد * وضم خا و واو معروفله دخی بائذر نصیب وخوردنی معناسنه در
خواجه حافظ بیت ما برفتیم وتودانی ودل غمخور ما * بخت بد تا بكجا میبرد آبشخور ما
فرهنك جهانكیریده مسطوردر كه استخر وتالاب ورودخانه كنارنده مخصوص بر محلی
اسمیدر كه انسان وحیوان انده صو ایچرلر كمال اسمعیل بیت هر كجا باز سر رایت تو
سایه فكند * كبك وشاهین بهم آمیز سوی آبشخور * ثالث توقف وآرام ومكان طوتمق
معناسنه حكیم اسدی بیت بتوران زمین زادی از مادرت * هما نجا بد آرام وآبشخورت
ق ا ابكار ق سكون با وفتح كاف ایله ایكی معنایه اول سقا معناسنه میرخسرو در نعت
بیت در تنق بار كهش كاه كار * مائده كش عیسی وخضر آبكار * ثانی باده خور
وباده فروش معنالرینه كذا فی فرهنك جهانكیری ق ا ابكرار ق فتح باء فارسیله اولاق
معناسنه ابو المعانی بیت دوا سبه میرود كویش دل وجانم چو آبكرار * چو بازاید
از آن دهر نفس صد جا كند منزل ق ا ابكیر ق آب ایله كیردن مركبدر معناسی بعض
چقور یرلرده یغموردن وسیلدن صو جمع اولوب طوردوغی یركه ازیر وزی وآبدانه
واستخر وتالاب وكولاب دخی دیرلر حكیم اسدی در صفت باغ بیت در آبكیری به پهنای باغ
شناور در آب شكن كیر باغ * بهرامی بیت هر كه باشد تشنه و چشمه نیابد هیچ جا * بیكمان
راضی نباشد كر بیابد آبكیر * بر معناسی دخی اوتدن صپور كه ایدوب صو یه باتروب جلاهلر
طوقد قلری بز اوزرینه سپلر حكیم خاقانی در قسمیه بیت برفتهٔ جد و ماشوره وكلاوه
وچرخ * با بكیر و بشتوت و میخكوب وطناب ق ا ابیار ق ایكی معنایه در اول اسم مصدردر صوارمق
معناسنه كمال اسمعیل بیت تا كشت تخم مهر تو بكدم جدا نشد * از چشمسار خون
جكر آبیار چشم * ثانی اسم فاعل اولور صواریجی بوستان وكشتزار وغیره ابو المعانی بیت
خامه ام میزاب كلزار سخن بود ستا * آبیار نخل معنی ریشه شد هر قطره اش ق ا اتشبار ق
اسم فاعل اولور آتش یاغدریجی معناسنه وله بیت نالهٔ جانسوز خیزد از دل افكار ما *
میرساند تا بكردون آه آتشبار ما ق ا اتش بهار ق یعنی رونق وطراوت ولطافت بهار

ابو المعانی بیت داده بپیام عیش وطرب ناله هزار * افزود حسن گل بچمن آتش بهار
ڨ اتش تر ﭺ یعنی شراب استعاره طریقیله شرابك تأثیر حرارتندن آتش ایله تعبیر اولنمشدر
قنبر نیشابوری بیت آب خشك این آسمان وآتش تر انجمست * برخلاف از آب خشك
این آتش تر کرده اند ڨ انشخوار ﭺ فتح خاو واو معدوله ایله سمندر دیدکلری قوشکه دائما
آتش ییوب آتش ایله تعیش ایلر پکچون آنشخوار تسمیه اولندی مولانا عرفی بیت
یاری دل مخورم عرفی زقهر بانکاه عشق * مرغ آنشخوار جز اخکر نخواهد دانه را * فرهنك
جهانکیریده ظالم آدمدن کنایه در دیو یازمش بو معنایی مؤید حکیم سنائی بیت ببرد
آب عالم ابرار * مدحت پادشاه آنشخوار ڨ اجار ﭺ فتح جیمله طراوت ولطافت وتازه
معناسنه ابو المعانی بیت باده خور غمکین مشو باعشق جانان عیش کن * داده حسن روی
عالم موسم آجار گل * فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله اوج معنایه در اول معروفدر میرخسرو
بیت راست نگردد دروغ مکر بچاره * معصیت رابدین دروغ میاچار * ثانی امیخته وضم شده
معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت درویش بعشق خود در خلق تواز ناز * لقمه نرودزهرچه
آچار نیابی * ثالث انش یوقش وشکسته موضع فخر کورکانی مثنوی زمینی نیست دو عالم
سراسر * ازین پژ مرده تر زین بس عجبتر * چکونه جای باشد صعب ودشوار * یکی دریا
دکر آجار کهسار * وزبان عالمانه اهل هندده احکام شرعیه ایله عمل ایتمکه دیرلر ڨ اخر ﭺ
فتح خاء معجمه ایله حوض وحمام قورنه سی وامثالی کذا فی جهانکیری عربیده دیکر معناسنه وکسر
خا ایله تعجب وتعرض معناسنه استعمال اولنور مثال معنیٔ اول استاد لطیفی بیت راهم زدی
ولطف نمودی بدلبری * آخر چه شد که ازسر من باز کشته * مثال معنیٔ ثانی شیخ سعدی
* مصرع * عشقبازی نه من آخر بجهان آوردم * وعربیده نهایت معناسنه در وضم خا ایله
ایکی معنایه در اول طوار بیتاجق یرکه معلف ومتبن اولان محل معناسنه در واوجهول ایله آخور
دخی دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده سینه نك جانب بالاسنده کوردن التنده اولان کوکه دیرلر
کاهی آخرك دخی دیرلر عربیده ترقوه دیدکاریدر میرخسرو در صفت شمشیر بیت بهر آن
خنك توسن دشمن * جای ساز دباخر کردن * حکیم زازیٔ قهستانی بیت بزد برآخر کردن
چنانش * که بکذشت از بغل آب روانش ڨ اخیزکر ﭺ کرپیچ اشلیجی کرکار لفظندن
مخفف رفاعل معناسنه آخیز کر مجدر بعض نسخه ده کرپیچ قالبی معناسنه در ڨ اذار ﭺ سنه
شمسیه دن اول بهار آیی در خواجه سلمان بیت آذار ببرد آب رخ آذر وکانون * وزدر دسو
هردو امان داد جهانرا * عربیده دال مهمله ایله معنای مرقومه استعمال ایدرلر واشعارلرنده
دخی ایراد ایدرلر شمس الدین احمد الطیبی بیت اسقنیها فی فصل اذا رحتی * یصل السکر بی
الی تموز ڨ اذر ﭺ فتح ذال معجمه ایله جناب باری تعالی عز اسمه اسماء شریفه سندندر ودخی
صاعقه وبرق معناسنه مرویدر اما ضم ذال ایله اولدیغی ارباب رصد وتنجیم تحقیق ایلشلودر
فرهنك جهانکیریده درت معنایه منقولدر اوّل اسم فرشته در که نیر اعظمه موکلدر انك
تدبیر امور ومصالحن ایدر وهر آیك طقوزنجی کونی ماه آذرده واقع اوله آکا متعلقدر ثانی آتش
محسوسه دیرلر حکیم انوری فتح ذال ایله استعمال ایلشدر ومشهوری دخی فتحه ایله در بیت

بیت ساغرش پر باده رنکین چنان آید بچشم * کز میان آب روشن بر فروزی آذری * روایت
اولنور که اعجامك یدی معظم آتشکده لری وار در اسملری بونلر در اول آذرمهر ثانی آذرنوش
ثالث آذر بهرام رابع آذر بین خامس آذر خرداد سادس آذر برزین سابع آذر زردهشت
بو آتشکده لرك هر برینی کواکب سبعهٔ سیاره لرك برینه منسوب طوتمشلردر واول کوکبه
متعلق اولان بخوری اول منسوب طوتدقلری آتشکده ده یقرلر معنای ثالث سنهٔ شمسیه نك
طقوزنجی آیك اسمیدر که اول آیده نیر اعظم برج قوسده اولور مختاری بیت کر نیست آب
نقش پذیرنده پس چرا * هر بامداد نقش کند باد آذرش * معنای مذکور ایله معنای
ثانی یه مسعود سعد سلمان بیت ای ماه رسید ماه آذر * برخیز وبده می چو آذر * معنای
رابع هر ماه شمسیه نك طقوزنجی کونی اسمیدر اهل فارسك قاعدهٔ مقرره لریدر که هر آیك
اسمی که اول آی کونی نك اسمنه مطابق کله اول کون عید جشن ایدرلر مسعود سعد سلمان
بیت ای خردمند سرو وتابان ماه * روز آذر می چو آذر خواه * روز مرقومی اعجام نوروز
اعتباریله اول سنه اعتبار ایدرلر حکیم خاقانی * قطعه * اکرنی کلك اوسد ناف آهو * دکرنی
طبع اوسد ابر آذر * چرا بار دبنطق این درد ریا * چرا بیزد بنوك از مشك اذفر * وآخر قصیده ده
بیت همیشه تا بوددی پیش امروز * همیشه تا بوددی پیش آذر ڨ آدر ﭺ ضم دال مهمله ایله
ذال معجمه ایله اولان آذر معناسنه در وکسر دال ایله نیشتر فصاد معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ڨ اذرفزار ﭺ آتش یاقیجی معناسنه آذرافزا وآذرفزا کبی میرنظمی بیت چنان
تابش هجران کلعذار * شده در دلم حسرت آذرفزار ڨ ارامکار ﭺ کاف عربیله هرایشی
تأنی وآهسته ایدنه دیرلر اوله بیت دلم کشته است از غمش بیقرار * ندارم تحمل بار امکار
ڨ آر ﭺ آوردن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور کفتار ونمودار ودیدار کبی بونلر
وامثاللرنده اولان آر وصف ترکیب استعمال اولنور وامر استعمالنده باء مضارع ادخال
اولنور لکن تلفظنده عسرت اولمغله ماببیننه بر یای تحتانی زیاده ایدوب بیار دیرلر حاصل
کلام آرکتو ومعناسنه درا کرچه استشهاده حاجت یوقدر اما استاد شعری اولمغله صائبك
بو بیتی ایراد اولندی بیت دل راز سینه در نظر دلستان براد * آیینه پیش یوسف از آیینه
دان برآر ڨ اریر ﭺ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول تیز فهم وزیرك
ثانی صاحب ورع وتقوی یعنی مکروهاتدن پرهیزکار معناسنه در کذا فی الصحاح ڨ ازادوار ﭺ
دال موقوف ایله ایکی معنایه در اول موسیقیده برصوت اسمیدر منوچهری * قطعه *
صلصل باغی بباغ اندرهمی نالد بدرد * بلبل زاغی بزاغ اندرهمی نالد بزار * این زند برچنکهای
سغدیان پالیزبان * وان زند بنایهای لوریان آزادوار * ثانی اسفراینن اعمالندن برقریه
اسمیدر بی نظیر میوه لری اولور باخصوص اوزومی بغایت لطیف اولور ڨ ازار ﭺ آرزدن
معناسنه اسم مصدر در اینجتمك وشتم خفیف ایلك معناسنه خواجه حافظ بیت مباش
درپی آزار هرچه خواهی کن * که در شریعت ما غیر ازین کناهی نیست * وبعض ترکیبه
صفت استعمال ایدرلر دل آزار ومردم آزار کبی ڨ ازر ﭺ اوج معنایه کلور اول قدر وقیمت
معناسنه ابو المعانی بیت کرده آماده دلم بهر نثار مقدمش * دراشك دیده راچندانکه بی

آزرشن * ثانی آزردن لفظندن صیغهٔ امر در ثالث نام پدر حضرت ابراهیم علیه السلام در
بوایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * نکار وصورت آن بت بهندو چین درهم * شکست
خامهٔ مانی ورندهٔ آرز * نکار آز رومانی غلام صورت اوست * زمن بدین که بکفتم کرابدی
آرز ق ا ازور ع سکون زاء معجمه وفتح واو ایله بوزن تاجور حریص وطمع خام صاحبی
معناسنه لفظ مرکبدر آز ایله که حرص در ور لفظیله که عربیه کی ذو معناسنه حکیم اسدی
بیت بجیزی فریبد دل آزور * که باشد نیازش بدان بیشتر * وضم زا وسکون واو ایله
بوزن ساجور مجمع الفرس صاحبی حریص وطمعکار معناسنه تصحیح ایلمش خلاق المعانی
بیت دهان تیرچنان با زماند ازپی جست * اکرنشد بجکر کوشهٔ عدوت آزور ق ا اژور ع
ضم زاء فارسیله اژور مرقوم معناسنه محمد هندوشاه صحاحده نقل ایلمش بو قولی مؤید حکیم
انوری * قطعه * جرعهٔ جام کس اکر محورم * بکنند درد محنتم مجبور * مرد باش ای حمیت قانع
خاك خواری طبیعت آژور ق ا ازیر ع کسر زاء معجمه ایله تیز فهم و زیرك معناسنه معیار
جمالیده شمس فخری نقل ایلمش بیت کجاست درهمه ایوان کنون چو توشاهی * کریم و پردل ودانا
وعاقل وآزیر * اما فرهنك جهانکیریده بمعنی آزار روایت اولنمش بو قولی مؤید حکیم انوری
* قطعه * درجهان چند انکه خواهی بیشمار * نیستی ومحنت آزیر هست * وز فلاع
چند انکه خواهی بیقیاس * نفرت آهو وچشم شیرهست ق ا اژیر ع کسر زاء فارسیله
بش معنایه کلور اول زیرکی وتیز فهم معناسنه حکیم فردوسی بیت سپه را نکهدار و آژیر باش
شب وروز با ترکش وتیر باش * ثانی پرهیزکار حکیم اسدی در صفت برهمن خلوت نشین
در بادیه بیت سراسر همه دشت نخجیر بود * کیا خوردن وپوش آژیر بود *
ثالث بمعنی حاضر وآماده حکیم فردوسی بیت زبان درسخن کفتن آژیر کن * خرد را کمان
وزبان تیر کن * رابع بمعنی آبکیر مرقوم منوچهری درصفت بهار بیت شیر دهد شان بپای
مادر آژیر * کودك دیدی بجا بپای خورد شیر * خامس بمعنی بانك وفریاد کذا فی فرهنك
جهانکیری ق ا استر ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله معروف جامه استری
عربیده بطانه دیرلر مولانا ترشیزی بیت فراوان درین کارکه کارکر * یکی ابره بافد یکی
آستر ق ا اسبر ع ضم سین مهمله ایله بمعنی کشت زار منجیك بیت چو ابر کف شه تقاطر
نماید * زراز آسر طمع سائل بروید ق ا اسمار ع سکون سین ایله موز دیدکاری اغاج
پیراغی که عربیده آس ومرسین دیرلر ق ا اسیمه سار ع سراسیمه معناسنه که آسیمه سرك
صفتی در آسیب معناسنه که آفت سود یمك اولور وسار یعنی تیره کله در ترکیده سرسم
دیدکاری معنایه در حکیم فردوسی بیت من از بهر آن چه آسیم سار * همیکردم اندر جهان
سوکوار ق ا اشکار ع معروف ضد نهاندر ق ا اغار ع فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول آغاریدن لفظندن صیغهٔ امر در واسم مصدر دخی استعمال اولنور اصلاتمق واصلانمق
معناسنه کمال اسمعیل بیت زباد سرد کجا آب منعقد کردد * بلطف طبعش اکر آب را بیاغاری
نسخهٔ حسین وفاییده برنسنه یی اصلدوب یوغرمق معناسنه ومعیار جمالیده شمس
فخری آغار چیزی درجای سرشتن دیوب بو بیتی نظم ه کتورمش بیت دران زمان که

زمان که زتیزیٔ تیغ وتندی کرز * خمیر خاك بخون یلان شود آغار * فرهنك جهانکیریده
چه دن اصلانمغه دیرلر که فرغار وفرغرد دخی دیلور حکیم ناصر خسرو بیت ارهرچه سبورکی
ازسر وزپهلویش * زآبچیز برون آید برون دهد آغار * حکیم نزاریٔ قهستانی بیت
بمنزلی که فرو دایم ازفراق رخت * زخون دیده جهان سربسر بیاغارم * ثانی بمعنی انکیختن
وتحریك کردن که برغلانیمدن دخی دیرلر عربیده اعرا دیدکلریدر منوچهری بیت باچنین کم
دشمنی خواجه بیاغار دبجنك * اژدها را حرب نیك آید که باحربا کند * استاد عنصری
بمعنیٔ اول بیت عقیق وار بود آن زمین زبس کزخون * بروی دشت وبیابان فروش
دست آغار ق ا اغر ع اول قوری جای که صویی چکیلوب جابجا صولرقالمش اوله عمق
بخاری درصفت راه صعب بیت فرازش پراز خون چوکوه بتزخون * نشیبش زاشکم چو
ارغاب وآغر ق ا افریدکار ع جناب باری تعالی عز اسمه وجلت عظمته یرادیجی دیمکدر
ق ا اکور ع ضم کاف فارسیله آتشده پشمش کرپیج که کرمید دیرلر وتوغله دخی دیرلر مسعود سعد
سلمان بیت بردر وبام برف پنداری * پختهٔ کج وکشته آکورست * حکیم سنائی * مثنوی *
خانهٔ جغد رابکوشیدی * بکج آکور ونقش پوشیدی * آن کج اکور کرده خانهٔ دین *
وین بیاراسته بنور یقین * عربیده آجر دیرلر بونك معربیدر ق ا اکر ع کاف فارسیله بمعنی
سمرون یعنی اوتراق کذا فی فرهنك جهانکیری ق ا الر ع فتح لامله بمعنی سمرون یعنی بودك جانب
بالاسی انسانده اوجه وحیوانده صغری دیرلر طیان مرغزی بیت بینی آن خربن اندام تو
وآلر تو * جان من بادفدای پدر ومادر تو * بو معنایه ابو المثل بیت یکی کرم طبانچه که بران
آلر تو * برزدم چنك چه سازی چه کنی بانك وغار ق ا السر ع ضم سین مهمله ایله بو دخی
سمرون یعنی نشستنه کاه عبید زاکانی بیت ندیدیده دنیا که دلبری دارد * سفید ونازك وفربه که
آلسرت باشد ق ا امار ع فتح میمله اوج معنایه در اول حساب معناسنه که آماره واوار
وآواره دخی دیرلر ثانی تحفة الاحبابده ورسالهٔ حسین وفاییده استقصا وتتبع معناسنه
اما شرفنامه ده آمار حساب وآمارکیر حساب کیر باشد مسطوردر ثالث شمس فخری
بمعنی استسقا یعنی یغمور طلب ایتمك روایت ایدوب بو بیتی نظمه کتورمش بیت حسود جاه
توبی آب در تموز فتن * مباد جز به بیابان فتادهٔ آمار ق ا امرزکار ع یرلغایجی معناسنه
آمرزیدن یارلغمق وعفو ایتمك معناسنه در ق ا اموزکار ع تعلیم ایدیجی آموزنده عربیده کی معلم
معناسنه شیخ سعدی بیت دولت جان پرورت صحبت آموزکار * خلوت بی مدعی
سفرهٔ بی انتظار ق ا امیر ع کسر میمله بسیار خوار عربیده اکول دیرلر ابو المعانی بیت
ازلطف بی دریغت خلق جهان شده سیر * در سفرهٔ سخابت چندان شوند آمیر ق ا انبار ع
یعنی اول دفعه وله بیت آن بار کفته بودم زنهار از رقیبان * این بار پندم اجرا کردی
خلاف واقع ق ا اوار ع یدی معنایه کلور اول بمعنی حساب که آواره وآبار وآمار دخی
دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت من بچه کارم خدا یرا که بیانست * کردن چندین کارها که بی
آوار * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی کم وناپود حکیم خاقانی بیت توبادی ومن خاك تو توآب
ومن خاشاك تو * باخوی آتشناك تو صبر من آوار آمده * ثالث پراکنده وپریشان معناسنه

حکیم فردوسی بیت نه بیچد دولت چنین کارها * برین درد وبیمار و آوارها * رابع خرابه معناسنه شاه ناصر خسرو بیت خشم کیری جنگ جویی چون بمانی از جواب * خشم یکسو نه سخن کمترکه شهر آوار نیست * خامس بمعنی ظلم وستم شمس فخری بیت شکوه تاج کیان شاه دهر ابو اسحق * که از ممالك آوار کرده است آوار * سادس یقین معناسنه که آوردخی دیرلر سابع ریزهٔ آهن نعل دلوکندن چقان خرده دمور وامثالی نسنه لر ف اآور ع ایکی معنایه کلور اول یقین که ظن وشبهه دن خالی اولمق ثانی آوردن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور سخن آور وزور آور کبی شمس فخری بیت بنده او بود فلك لا شك * چاکر او بود جهان آور * مجمع الفرسده اورك بر معناسی دخی نام آسمان هفتم در ابو شعیب بیت اکر دیده بکردون برکمارد * زمینش پاره پاره کرد آور * بو بیتدن نام آسمان هفتم اولمق استنباط اولنمز مطلق نام آسمان اولمق جائز اما فلك سابع اولمدوغنه دلالت یوقدر مجمع الفرس صاحبنه محل اعتراضدر بعض نسخه ده سخن زشت معناسنه مسطوردر بوقولی مؤید استاد عنصری بیت نزدیك عقل جمله درین عهد یاورست * کامروز همچو جهل هنر زشت آورست * بو بیتدن آور یقین معناسنه اولمق مفهوم در فرهنك جهانکیریده اعتقاد صحیح معناسنه مولانا کسایی بیت هرچه کردی نیك وبد فردا به پیشت آورند * بی شك ای مسکین اکر دردل نداری آوری * بو بیتدن اسم مصدر اولمق فهم اولنور بو معنایه حکیم ناصر خسرو بیت لجاج ومشغله باغاز تا سخن کویم * که ماز مشغلهٔ توز خانه آواریم * ودخی سوز راست وصحیح اولمق استاد فرخی بیت کروهی دیکر کفتند کین کزین بت را * بر آسمان بزمین بود جایکاه آور * بو معنایه استاد رودکی بیت مردمان همواردانند آوری * کزنهان من توخودآکه تری ف اوزار ع طعامه قونیلان بهارات همزهٔ مفتوحه ایله اوزار وابزار دخی دیرلر ف اهار ع اوج معنایه در اول کاغد وبزه پرداخت وصیقل طوتمق ایچون سوردکاری نسنه نشاسته یاخود کثیرا یاخود کل خطمی دن قینادوب سوررلر هر نوعی بر جنس نسنه یه مخصوصدر حکیم فردوسی بیت زمین سر بسر زیر پای اندرون * چو کرپاس آهار دار دبخون * لامعی جرجانی بیت الماس کرده چنك راخوش کرده دل تیونك را * آهار کرده سنك را از کشتن شیر دژم * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی فولاد جوهردار بوقولی مؤید حکیم اسدی بیت نهاد از کیین هرکه سالار بود * عمودش زپولاد آهار بود * ثالث بمعنی خورش یعنی طعام که وجود انسانه تقویت ویرر نتکیم کاغد وبزه سوردکاری نسنه تقویت ویرر اول مناسبتله آهار تسمیه اولنمشدر ف اهنتر ع جوهردار دمور صواریلمش اولمغله بو مقوله دموره سبز دخی دیرلر تفصیل احوالی محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ف اهنکر ع لفظ مرکبدر آهنله کردن کداصلی کارد رکه تا لفظ آسان اولمق ایچون تخفیف اولنمشدر مولانا هاتفی بیت شده کرم بازار آهنکران * همه جنس پولاد وآهن کران ف اهونبر ع ضم ها وواو مجهول وسکون نون وفتح باء موحده ایله نقب زن که ترکیده لغمجی دیرلر شاعر بیت بدل درفکندی چنان چاکرا * که میتین آهونبران خاك را * ف اپر وا اپیر ع کسر یای تحتانیه ایله قورداشنی دیدکاری علتدر ف ایینه دار ع اول آیینه

آیینه دوزیجی ثانی کبار وار باب جاهك آیینه خدمتنه مخصوص اولان غلامه دیرلر ابو المعانی بیت عکس حسن روی تست این آفتاب وماه نیست * چرخ کردد خدمت آیینه داری روز وشب ف مع الزاء المعجمه * اابخیز ع باء موقوف وکسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله موجهٔ آب یعنی صو اوزرنده تحریك هوا ایله ظاهر اولان موج که خیزاب وکوهراب دخی دیرلر شیخ اوحدی بیت اندرین آبخیز نوح توبی * واندرین دامکه فتوح توبی فرهنك جهانکیریده اول زمینه دیرلر که بر مقدار قازمغله صو چیقار ودخی بمعنی ناودان مرقومدر ف اابریز ع باء موقوف وکسر راء مهمله وسکون یا ایله اوج معنایه کلور اول قوغه که عربیده دلو دیرلر حکیم سنایی بیت دوستی ز آبریز چرخ مجو * زانکه آن که تهی وکاهی پر ثانی متوضأ که عربیده مستراح دیرلر حکیم سوزنی بیت شعر تو باید با آبریز انداخت * کر بوده شك وربنشته با بریز * ابریز کسر الفله التون معناسنه در ثالث غسل ایچون استعمال اولنان صو ظرفی که صو دوکیجی دیملك اولور ف ااتش افروز * واتش فروز ع اوج معنایه کلور اول ایچی بوش بر باقر ظرفدر آدم کله سی قدر غایت تنك سوراخلوی واردر قیزدروب صویه قورلر صویی کندوچکر آتش یاقق استدکده اول ظرفی آتش اوزرنده قیزدروب ایچنده اولان صویك بخاری آتشی یاقر جالینوس حکیمك اختراعیدر براسمی دخی دمه در عربیده جرهٔ منقبه دیرلر ثانی تاریخ یزدجرد سنه سنك اون برنجی آیی نامیدر ثالث بر قوشدر ققنوس دخی دیرلر ف ااتش انکیز ع ایکی معنایه در اول قاودرهندن اولور ایسه ثانی استعاره طریقیله حرارت کلیه ویرر نسنه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت آن دلشده زان فسانه شد تیز * بکشاد دهان آتش انکیز ف ااتشباز ع آتش اوینایجی معناسنه فشنکجی وقلعه محاصره لرنده خمبره وسائر آتش آلتلریله جنك ایدن کمسنه یه ده دیرلر ابو المعانی بیت شرار دود دل هرشب رسد برکنبد افلاك * شد آتشباز کویا می نماید صنعت ناری ف ااجاز ع فتح جیمله صوغان ترشیسی در بعض نسخه ده راء مهمله ایله واقعدر ف ااخاز ع فتح خاء معجمه ایله عمل مانده وبرایشه یرامیوب آتیلان نسنه هرنه اولورسه شمس فخری بیت حسود دشمن مخدوم شاه دشمن مال * بود هر آیینه در خانهٔ وجود آخاز ف ااخیز ع کسر خاء معجمه ایله کربیج وکربیج قالبی ودیوار مهره سی ف ااذرافروز * واذرفروز ع کلاهما یعنی آتش افروز که آذر آتش معناسنه اولدوغی ذکر اولنمشیدی ف ااردبیز ع سکون راء مهمله ودال موقوف وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله الك معناسنه که آرد اوندر بیزبیزیدندن اسم فاعل ووصف ترکیبیدر اون الهیجی دیمك اولور میر نظمی درصفت شنا بیت شده آن چنان برق وباران تیز * فلك کرد کویا سحاب آردبیز ف ااز ع اسم جامددر حرص وطمع معناسنه کمال اسمعیل بیت از تست اینکه همه چیز چنین نا یابست * آز کم کن تو که نرخ همه ارزان کردد * حکیم خاقانی بیت افسر عقل بایدت برسر * از سر آز خون دل چه کنی ف ااش پز ع آش بشوریجی طباخ معناسنه میر نظمی * مثنوی * بدکان آش پزیکی نوجوان * همیرفت آشی خوردنا کهان * بدید آمد انجا کدای فضول * کرفنست کشکول وکرده دخول ف ااشوب انکیز ع فتنه قوباریجی وغوغا ایدیجی وله بیت سخنها از لب آن شکر

آمیز * نگاهش ملك دل را آشوب انگیز آغاز فتح عین معجمه ایله اوچ معنایه در اول
ابتدا و شروع معناسنه مولانا صائب بیت در تلاش جست و جو بت سر بهم آورده اند *
مقطع انجامها و مطلع آغازها * ثانی صدا اوندا معناسنه استادرودکی بیت بدشمن پراز خشم
و آوازکرد * تو کفتی مکر تندر آغاز کرد * ثالث بمعنی قصد حکیم سنایی * قطعه * رو بکرد
خاکپا زی کرد این راه تنست * کاندرین ره با براق خلد خر تازی کنی * باز کی خود مرد آن
باشی که خود را چون خلی * در کف محنت چو کوی باز آغازی کنی آلیز کسر لام و سکون
یای تحتانیه ایله انسان یاخود حیوان بر حال صدور ندن و یاخود بر نسنه کوروب اورکمك
معناسنه در مصدری آلیزیدن کلور آموز آموزیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف
ترکیبیدر استادان متقدمین آموختن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر دیرلر
اما مولانا سودی بو بابده قلب حروفی تجویز ایلمیوب آموزیدن لفظندن مشتقدر دیمشدر
شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق زپروانه بیاموز * کان سوخته را جان شد
و آواز نیامد آمیز آمیزیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر شکر آمیز
و زهر آمیز کبی و اسم مصدر دخی استعمال اولنور قاریشق معناسنه آواز ایکی
معنایه در اول معروف شیخ سعدی بیت عاشقان کشتکان معشوقند * بر نیاید زکشتکان
آواز * ثانی فرهنك جهانکیریده مشهور اولمق و برکسنه دن حکایه اولنمق معناسنه فخر
کورکانی بیت اکر نومید ازین در باز کردم * بزشتی در جهان آواز کردم آوریز
آویز مرقوم معناسنه در فارسیده حرف با واوه قلب اولنمق قاعده سی شایعدر آیاز
سلطان ابراهیم بن سلطان مسعود بن سلطان محمود غزنوینك وزراسندن بر ندیم خاصنك
اسمیدر ابو الفرج رونی بیت نکند کار تیر آیازی * مثل هندی و نیزهٔ تازی آویز
آویزیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر بو کلمه آویختن دن مشتق اولماز مرحوم
سودینك سوزی بو محلده معتبردر شیخ سعدی بیت بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز
تو مستم آیینه افروز آیینه فروز کلاهما بمعنی صیقل وجلا که اکثر موردده استعمال
اولنور خصوصا و سائرنده ده عموما مع الزاء الفارسی آژ بمعنی آسودن و بیاسا کذا
فی فرهنك جهانکیری بو معنانی مؤید حکیم ناصر خسرو بیت ازکرد سفاهت بلب جوی
سخندان * جانرا بکف عقل و همی شوی همی آژ آیژ بوزن جایز شرارهٔ آتش معناسنه
میر نظمی بیت تا سحر هر شب ز هجر یار جور انکیز من * میجهد آیژ زدود آه حسرت خیز من
آبیژ بیای تحتانی زیاده سیله ده آیژ مرقوم معناسنه سراج الدین بلخی بیت ز آتش خجلت
و آبیژ حسرت صد کرت * سوختی سینهٔ بحر و دل کان آرزوی * ودخی بردار و اسمیدر
بوی مادران دخی دیرلر مع السین المهمله * آب شناس دریاده کمی کیدرکن مخاطره
یرلردن کمی یی محافظه ایچون صاغه کیت صوله کیت دیو دومن طوتانه سویلینه دیرلر یاخود
صحراده و طاغده طپراق التنده صو اولدیغی محلی بلن آدمه دیرلر بعض عربی عبارت ایله مشروح
اولان فارسی لغت کتابلرنده آب شناس تفسیرنده البصیر بالماء فی صفر الفناء عبارتی ایله
تعبیر اولنمشدر آبس باء موحده ایله شرفنامه ده بر شهر اسمیدر دیو مسطوردر

آبنوس معروف بر سیاه اغاجدر چوق ایشه قوللنورلر مولانا هاتفی بیت هوا کشت
از ابر چون آبنوس * دران نعرهٔ رعد کلبانك کوس آذرطوس بر حکیمك اسمیدر که
عذرانك والده سنی تأهل ایلمشیدی استاد عنصری وامق و عذرا ده دیمشدر بیت پدر
داده بوده اش کودکی * باذرطوس آن حکیم مکی آرس فتح راء مهمله ایله آردج
اغاجی بعض نسخه ده چنار در دیمشلر و بعض فرهنکلرده الف مقصوره ایله روایت اولنمشدر
آس اوچ معنایه کلور اول دکرمان معناسنه حکیم انوری بیت دامن بخت تو پاك
ازکرد آس آسمان * وز جفای آسمان خصم تو سرکردان چو آس * فرهنك جهانکیریده
بمعنی سنك آسیاب مرویدر حکیم سنایی بیت عزت از آس آسمان سوده * تو دمی زو
بجان نیاسوده * دکرمان اولمق ظاهردر زیرا الدکرمانه دستاس وطوار دوندردیکی
دکرمانه خراس و یل دکرمانه آسیاباد و صو دکرمانه آسیاب دینلمش ایکن آخر وجهله
معنا نجه صحیح اولور و آسیابه آسیا دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت هست به پیرامنش
طوف کنا آسمان * آری به کرد قطب چرخ راند آسیا * ثانی دکرمانده خرد اولمش
غله یه دیرلر استاد لبیبی بیت دوستان جای بیغ و مرد شناس * تند خواهم با سیای
تو آس * سید حسن غزنوی بیت موافقانرا بست بماله وچه عجب * در آسیای فلك
سنبله نکردد آس * مختاری بیت من بپای خود این خطا کردم * تا بدستاس رنج کشتم
آس * و آسیابانکه دکرمانجیدر آسیان دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت هنوز
این آس خون کردان از انست * که آن بی آب دیده آسیا نیست * ثالث فارس مضافاتندن
بر قریه اسمیدر و بو لفظ لغت مشترکدر عربیده دخی درت معنایه کلور اول مورد اغاجنك
آدیدرکه یمشنه حب الاس دیرلر فارسیده آشمار دیرلر ولایت رومده بالا یاند اغاجاری
اولور غایت موزون و همیشه بهار دیرپراغی خزان اولماز اغاجی لطیف خوش اندام اولور
اشعار عربیده ذکر اولنور شیخ بهاء الدین زهیری بیت لااشتهی احد سواك یرالك یا * بدر السماء
ویا قضیب الاس * و قاضی سعد بن سنا بیت ان غاب قدك خضراء یا نعة * غالطت
قلبی باغصان من الاس * عجایب البلدان نام کتابده مذکوردرکه حضرت موسی علی نبینا
و علیه السلامك عصاسی اول اغاجدن ایدی خوشبو برك وشکوفه سی اولور منقولدرکه
برکسنه قوقلایوب خوابه وارسه لابد احتلام اولور معنای ثانی بقیهٔ عسله دیرلر که موم ایچنده
قالمش اوله ثالث آتش یرنده قلان خاکستره دیرلر رابع عمارت نشانلرینه و ترکستانده ایکی
معنایه در اول دشت قبچاقده بر شهر آدیدر ثانی طوشاندن کوچك بر بیاض جانوردر باشی
و قویروغی سیاه اولور رومده قاقم دیرلر معروف کورکدر و زبان هندیده ایکی معنایه در
اول امید معناسنه ثانی تیر انداز ماهر آسریس کسر سین و راء مهملتین و سکون
یای تحتانیه ایله میدان معناسنه آسیریس دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نشانه نهادند بر
آسریس * سیاوش نکردا یچ با کس مکیس آکارس کاف عربیه ایله منظر معناسنه
بعض نسخه ده طوملانکه عربیده کما دیرلر آکاریس یای تحتانیه ایله آکارس مرقوم
یعنی کما آکس ضم کاف ایله طاش یوندقلری دمور آلت کذا فی مؤید الفضلا

ومجمع الفرس لغ االاس ع فتح لامله کومرکه زغال وزکال وانکشت دخی دیرلر کذا فی المجمع
لغ ااماس ع اسم مصدردر شیشکه انسان وحیوان وجودنده ظاهر اولور عربیده ورم
دیرلر شمس فخری بیت مباد خرمی خصم تو بجز جنون * مباد فربهی دشمنت مکر ز اماس
لغ اامس ع ضم میمله بیوک قدح که آنکله شراب ایچرلر اصلی عربیده امص دیرلردی تعجیم اولنوب
آمس دیدیلر ابو المعانی بیت نباشد باده خوردن با پیاله رند مخموران * بده ای ساقی مستانرا
می لعلین با آمس لغ ااورس ع آردج اغاجی بعض نسخه ده صاری چنا و بعضنده سرو
معناسنه منقولدر بیت دست امل بقامت وصلت نمیرسد * قد تراست در چمن حسن چو
آورس لغ مع الشین المعجمه * اابکش ع سقا معناسنه درکش کشیدن لفظندن صیغه امر
ووصف ترکیبیدر و اسم فاعل دخی اولور ابو المعانی بیت نبود شی پای خیال آلوده از خال وثم *
زانسبب شد دو سر راهش دو چشم آبکش لغ ااتش ع معروف و عناصر اربعه نك
عنصر اعلاسی وله بیت آتش و باد و آب و خاك همه * بهر تو روز شب چو در کارند * عربیده
نار و چغتای لساننده اوت دیرلر او دیمك اولور طا ثقیله مزبور لسانلرنده دال و طا حرفلرین
تاء مثناة و صادی سین ایله ادا ایدرلر میر علیشیر بیت اوتغاسا لغل سروئی اول قد موزون
بولمسا * بیلکا بیرکیل کلنی رخسار کالکون بولمسا * اوتك بو معنا سیده کیچمکدرکه اوتماك
لفظندن امردر لغ ااخش ع فتح خاء معجمه ایله قیمت یعنی بها شمس فخری بیت در سلك
مدحت تو بنکر که چون کشیدم * دری که هست آز اصل ملك بیم آخش لغ ااذرتش ع
ضم تاء مثناة ایله شمندر یدکلری قوشدر آتش ایله تعیش ایتدوکی ایچون آذرتش دیدیلر
تخفیفا واوی حذف اولنمشدر استاد منوچهری بیت در رود بی زخم وز جرو در شود بی ترس
وبیم * همچو آذرتش با تش همچو مرغابی بجوی لغ ااذرخش ع سکون ذال و خاء معجمتین
وفتح راء مهمله ایله یلدرم که عربیده صاعقه دیرلر شمس فخری * قطعه * ز ابر از بفرمان
اقبال او * بوقت بهاران بخندد ذرخش * شود روز آسایش بوستان * بیابان
تیره شب آذرخش * فرهنك جهانکیریده ایکی معنا یه دخی روایت اولنمش اول بمعنی
برق بو معنا یی مؤید حکیم اسدی بیت خصمت بود بچنك خف تیرت آذرخش * تو
همچو کوه و تیر بد اندیش تو صدا * ثانی ماه آذرك طقوزنجی کونی اسمیدر اهل فارس
بو کونه تعظیم ایدوب عید و جشن ایدرلر و هر ایشلرینه بو کونده ابتدا ایدوب شروع ایدرلر
لغ ااذرکیش ع کسر کافله کیش دین و مذهب معناسنه در معنای ترکیب آتش پرست
دیمك اولور لغ ااذرنوش ع فارسده مشهور اولان یدی معظم آتشکده دن ایکنجی
آتشکده نك اسمیدر لغ ااذیش ع کسر ذال معجمه و سکون یای تحتانیله قپو آردنه قونلان
اغاج که عربیده نجف دیرلر حکیم انوری بیت کر کند چوب آستان تو حکم * شحنه
جو بها شود آذیش * شرفنامه ده و مؤید الفضلاده آتش معناسنه منقولدر فرهنك
جهانکیریده کسر دال مهمله و حذف یای تحتانیله ادش آتش معناسنه نقل اولنمشدر ودخی
مزبور کتابده دیرکه علمای فرس حروف هجایی بو بریله ابدال اولنمغی جایز کورمشلردر اول
اجلدن دال تاء مثناته ابدال اولنمشدر فرس قدیمده آتش کسر تا ثله در لغ اارایش ع راء

راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول اسم مصدردر زیب و زینت معناسنه در مولانا عرفی بیت
تابوم این تحفه بتکمیل عرش * زو کنم آرایش قندیل عشق * ثانی بمعنی رسم و آیین حکیم
فردوسی بیت سوی او یکی نامه بنوشته * ز آرایش بندکی کشته * ثالث موسیقی ده بر نوا
اسمیدر لغ اارش ع فتح راء مهمله ایله مجمع الفرسده شاه ایران طهماسب شاهك سلحداری
نامی در شاه توران افراسیاب ایله مصالحه ایتدکلرنده ایران ایله توران اراسنده قطع سنور
ایچون شهر آملدن مزبور آرش بر اوق آتمشیدی مرو شهرینه دوشدکده اول محلده سنور وضع
ایدرلر شیخ نظامی بیت از ان شد نام آرش را جهانکیر * که از آمل بمرو انداخت او تیر * فرهنك
جهانکیریده لشکر منوچهرده ایرانی بر پهلوان آدیدر که اوق آتمقده بیمثل و بی نظیر ایدی مذکور
اوقی آملدن آتان اولدر خسروی * رباعی * چون کار بقفل و بند تقدیر فتد * از جیب خرد کلید
تدبیر فتد * آرش کهرم ولی چو بر کرد دبخت * در معرکه پیکان و پر از تیر فتد لغ اارمش ع سکون
راء مهمله و کسر میمله آرامش لفظندن مخففدر شیخ آذری * قطعه * راه راهر کسی نمی
شاید * پیر جوهر شناس می باید * تار خورشید پرورش باید * در دل خلق آرمش باید
لغ اازمایش ع آزمودن لفظندن اسم مصدر درصنه مق معناسنه عربیده امتحان دیرلر
میر نظمی بیت آزمایش کرده شمشیرش کشید * روز روشن را هماندم تیره دید لغ ااسایش ع
آسودن لفظندن اسم مصدر در راحتلك معناسنه خواجه حافظ بیت آسایش دو کیتی
تفسیر این دو حرفست * با دوستان تلطف با دشمنان مدارا لغ ااسریش ع کسر سین و راء
مهملتین ایله آسریش مرقوم معناسنه ابو المعانی بیت معلوم شود مرد هنر و رصف مردان *
در روز نبرد پیش عدو راد را آسریش لغ ااش ع طعام پخته اسم جنسدر هر مطبوخ
طعامه دیرلر لغ ااغالش واغانش ع کلاهما بفتح الغین المعجمه اول کسر لام ثانی نونله
تحریك فساد یعنی ومکر و ایشه ترغیب و تحریص ایلمك شمس فخری بیت مخالفان تراشد
ز بهر خونخواری * اکر کند دو سه روزی زمانه آغانش لغ ااغوش ع اوج معنایه کلور
اول اسم مصدر در قوچمق وقوجاغه آلمق معناسنه شیخ بیت در اغوش آنچنان کیرم
تنت را * که بنود آکهی پیراهنت را * ثانی قوجاغه صیغه جق شی حقیقة ومجازا اولسون
ثالث فرهنك جهانکیریده بنده معناسنه در ایکی معنایه شیخ سعدی بیت مکر باسبانت
فراموش شد * که دست در آغوش آغوش شد * وبنه شیخ مشار الیه * مثنوی * بر بنده
مکیر خشم بسیار * جور ش مکن دلش میازار * او را تو بصد درم خریدی * آخر نه
بقدرت آفریدی * این چشم غرور و حکم تا چند * هست از تو بزرکتر خداوند * ای خواجه
ارسلان آغوش * فرمانده خود مکن فراموش لغ اافرینش ع یراتمق معناسنه اسم
مصدر در مولانا عرفی در نعت رسول علیه السلام * مصرع * ای مهر تو جان آفرینش *
لغ ااقوش ع ضم قاف و واو معروفله بر دیدکلری جانوردر بعض نسخه ده ارسلان درسباعده
اسم جنس اولمق جمله دن اصحدر لغ ااکنش ع فتح کاف فارسی وکسر نونله آکندن لفظندن
اسم مصدر در طولدرمق معناسنه کذا فی مؤید الفضلا بو معنا یی مؤید حکیم سنایی بیت
جز چشم زخم امت و تعویذ نخل نیست * جز رد چرخ و آکنش روزکار نیست لغ ااکوش ع

ضم كاف عجمی وواو مجهول ایله بمعنی آغوش مرقوم مسعود سعد سلمان در تعریف فیل
بیت گاه بادش گرفته بر کردن * گاه کردش کشیده در آکوش * فضل الله غازی * رباعی *
در مجلس ما کلی و خاری باشد * آکوش آکوش مرغزاری باشد * سرتاسرا کر پلاس
وکر پاس بود * این اکسو نست کلاه واری باشد ل اکیش ع کسر کاف عجمی و سکون
یای تحتانیله ایکی معنایه در اول آصلمش آویخته معناسنه ثانی اوزانمش معناسنه در
استاد رودکی بیت توشهٔ جان خویش ازو برباى * پیش کاید مرك پای آکیش ل الایش ع
آلودن و آلاییدن لفظلرندن اسم مصدر در بولاشمش معناسنه میر نظمی بیت برای
لقمهٔ مکشاد هانرا * مساز آلایش منت زبانرا ل الش ع کسر لام ایله عجله وشتاب معناسنه که
یوریمکده اوله یعنی سرعتله یوریمك کذا فی فرهنك جهانکیری ل امرزش ع آمرزیدندن
اسم مصدر در یرلغامق معناسنه وله در مناجات * مثنوی * مکن رد ازدرت صاحب خطارا *
که کیرد عاصیان ذیل رجارا * بخواهد از تو آمرزش کنهکار * چو عفو ورحمت تو بهر بد کار
ل امیزش ع آمیختن لفظندن اسم مصدر در بقول متقدمین اما مرحوم سودی افندی
قولنجه بو مقوله لری یته کند وجنسندن مشتق ایدر مثلا آمیز لفظی آمیزیدن دن مشتق
صیغهٔ امر ایدر اولتقدیرجه آمیزیدن لفظندن اسم مصدر اولور ل اورکوش ع ایکی
معنایه در کوش آورتقدیرنجه برمعناسی کوپه و بر معناسی دیکله دیمك اولور ل اهنکش ع
فتح ها و کاف و سکون نونله مقناطیس طاشی در آهن ربا دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل مع الغین المعجمة اروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله ککرمك که طعام معده ده غلیان ایدوب
هضمه قریب اولدقده ریح عارضی حرکت ایدوب فم معده دن ظاهر اولان صدادر آچل وراچل
و آرغ دخی دیرلر حکیم انوری بیت زامتلا هضم نیابد بد وصد کوزه فقاع * کر کسی نان خورد
وبر درش آروغ زند ل ارغ ع واوسز رانك ضمه سیله ده استعمال اولنور شمس فخری
بیت فقع ناخورده چند از معدهٔ تنك * بریشم بر هلد ایام از آرغ ل اریغ ع کسر راء
مهمله و سکون یای تحتانیله سوزدن یاخود بر شیئه صدور ندن دلتنك اولوب متغیر اولمق
شمس فخری بیت از جفای زمانه چند رسد * بدل خسته نفرت و آریغ * فرهنك
جهانکیریده بمعنی کینه خسروانی بیت آه از دل آن نکاه بد مهر * کاریغ زمن بدل کرفته *
ل ازغ ع فتح زاء معجمه ایله باغ بوداندیسی احمد ابن اسمعیل بو لغت تفسیرنده * وهو ما یقطع
من اغصان الکرم * یعنی اوزم تکاکی داللرندن کسیلان زیاده لر ل ازغ ع ضم زاء فارسیله ایکی
معنایه در اول لیف خرما ثانی هراغاجك خرده چیقان داللری ابو المعانی بیت پرشد جهان
زد بدبهٔ صیت معدلت * مرغان ثنای مدح تو خوانند بر آزغ ل ازوغ ع ضم زاء فارسی
و واو معروفله کوف و پاس دموردە وغیریده وله بیت خصمت نتواند که کشد تیغ از نیام *
از وهم تو آزوغ کرفتست در بغل ل ازیغ ع کسر زاء معجمه ایله طبیعت نفرت ایلمك
وله بیت زشعر بیزه ومهملت شود حاصل * بطبع اهل هنر از شنیدنش آزیغ ل اسموغ
سکون سین مهمله وضم میم ایله فرهنك جهانکیریده بر دیو یعنی شیطان علیه اللعنه نك
آدیدر آهرمن توابعندن تمن چینی و کذب سویلمك ایله معروف در کاری متصل

متصل ایکی آدم میاننه فتنه و آشوب و غوغا براقمقدر طیان مرغزی بیت
کفته اش جملکی دروغ بود * او سخن چین اسموغ بود ل اشوغ ع ضم شین معجمه
و واو معروف ایله مجهول نسنه آدم و غیری حکیم طرطری بیت چکنم ازجفای دهر که من
هستم آشوغ در میان شما ل امرغ ع ضم میمله اوج معنایه کلور اول مقدار جزوی
معناسنه کسایی بیت از عمر نماندست بر من مکر آمرغ * و ز کیسه نماندست بر من
مکر آخال * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت سیل ستم وحادثه از سرچو کذر کرد *
و زمایهٔ امید نماندست چو آمرغ * تحفة الاحباب صاحبی دخی اندکی از چیزی باشد
دیمشدر ثانی نفع و فایده معناسنه حکیم سنایی بیت ببکی دلو سیر کرد د مرغ *
صد درم مرمرا شود آمرغ * ثالث میرزا ابراهیم رساله سنده بمعنی قدر و قیمت و بو قولی
مؤید ابوشکور بیت جوان تاش پیری نیاید بروی * جوانی بامرغ نزدیك اوی *
فرهنك جهانکیریده بمعنی قدر و مرتبه واقعدر و له ایضا بیت نداند دل آمرغ پیوند
دوست * نداند که بی دوست کارش نکوست ل اموغ ع ضم میم و واو معروفله قد و قامت
و وقار و هیبت معناسنه میر نظمی * مثنوی * بکیرد لرزه در اندام شیران * ز آموغ و وقار شاه
ایران * نکیرد جای هرکز کوه از بیم * که بود آموغ شاه از تاج و دیهیم ل امیغ ع کسر میمله ایکی
معنایه در اول بمعنی آمیخته استاد رودکی بیت آه ازجور این زمانه شوم * همه شادی ومن
عنا آمیغ * تحفة الاحبابده اسم مصدر در حکیم خاقانی بیت بحر یست کفش که ماهیش
تیغ * بر ماهی بحر کوهر آمیغ * بو معنایه مؤید استاد عنصری بیت چو آمیغ بر نا شد
آراسته * دو خفته سه باشند برخاسته * رسالهٔ میرزا ابراهیم ده دخی بو معنایه منقولدر
ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی مجامعت و مباشرت مسطور در بو قولی مؤید حکیم اسدی بیت
بسی کرد آمیغ خوبان مکرد * که تن سست و جان کم کند در وی زرد ل اهجلوغ ع فتح ها
و جیم و سکون نون و ضم لام ایله بمعنی فشردن یعنی صقمق ل ایاغ ع فتح یای تحتانیله داغ
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الفاء اصف ع حضرت سلیمان علی نبینا و علیه
السلامك وزیری آصف بن برخیا در خصوصا و سائر وزرایه دیرلر عموما شرفنامه ده بنی اسرائیلدن
بر عالم و فاضل کسنه نك نامی در ایکی معنایه ابو المعانی در مدح وزیر بیت کر سلیمان نیست
اینجا مملکت خالی نبود * آصفی مانند آصف هست پیش شهریار ل مع القاف ابوق ع
ضم باء موحده و واو مجهول ایله کل نیلوفر خواجه عمید لویکی بیت صنعتش زسر کوه برویانده
شقایق * در باغ دماند لطفش سوری و آبوق ل اروق ع بمعنی اروغ مرقوم شیخ اوحدی
در جام جم بیت اچنین خوردن و چنان آروق * کی بری رخت خویش بر عیوق ل انجاق ع
آنده دیمکدر چغتای لسانی در خواجوی کرمانی بیت در جا بجا نان خطا کافر نمیکرد این جفا
این بسکه در عهد تو ما یاد آوریم انجاق را ل مع الکاف ابك ع ضم باء موحده ایله اوج
معنایه کلور اول کیمیاکرلر اصطلاحنده زیبقه دیرلر تعریب ایدوب آبق دیدیلر میر خجسته بیت
مس وجود من شود از می بسان زر * کویا که می چو آبك ز اجزای کیمیاست * ثانی آبله یعنی
قبرجق که اطفالده اکثر واقع اولور ثالث صولو نسنه و صو ایله طلو ظرف مثللو نسنه یه

دیرلر ق اتشك ع فتحتین ایله اوج معنایه در اول برعلت درکه فرنك زحمتی دیرلر ماده سی دم محترقدر ثانی مجمع الفرسده یلدز قوردی که شبتاب وشبچراغك وولد الزنادخی دیرلر ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی برق که ترکیده شمشك دیرلر ق اخرك ع ضم خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بالای سینه ده وزیر کردنده اولان استخوان میرخسرو بیت تیغ تو نیز نیست که شد حنك توسنی * درخورد او بکردن خصم آخرك بود ق ادك ع فتح دال مهمله ایله جزیره معناسنه در ابو المعانی بیت زآتش غضبت همچو خاری وخاشاك * میان بحر بسوزد عدوت بر آدك ق ازده بحزك ع ضم باء موحده وسکون خا وفتح راء مهمله ایله مؤید الفضلاده بر میوه در ایری چنکال کبی دیکنلری اولور اکا تشبیها ایری چنکاله دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ق از رنك ع فتح زاء معجمه وراء مهمله وسکون نونله مؤید الفضلاده خیار سبز وفرهنك جهانکیریده بمعنی فلاکت ومحنت وغم سخت حکیم سوزنی بیت انصاف وعدل شاه بنده پرورای تو * برداشت از جهان ستم وجور وآزرنك ق ازفنداك ع سکون زاء معجمه ونون وفتح فا ودال ایله قوس وقزح آرضدن صعود اید ر لطیف بخار در اول وقت که شمسك اطرافی بخاردن خالی اوله مرشعاع اول لطیف بخاراوزرینه دوشه شمسك عکسی اول بخاری الوان اید ر کیفیت وکمیت حسبیله قوس وقزح ظاهر اولور بو قولك دلیلی قوس قزح تحت الشمس واقع اولمیوب شمسك مقابلنه یا جانب شرقده یا طرف غربده اولدیغیدر حکیم اسدی بیت کمان آزفنداك شد ژاله تیر * کل غنچه پیکان زره آبکیر * استاد لطیفی بیت میغ چون پنبه باد چون نداف * آزفنداك چون درونه بوف * فرهنك جهانکیریده زاء فارسی وکسر فا ایله در ق اژیراك ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ادات الفضلاده بانك ستورینی دواب ومواشی صداسی ق اسك ع فتح سین مهمله ایله ارجان قربنده برموضع اسمیدر وارجان شیرازدن التمش فرسخ بعیدیرده واقع برشهردر عوام غلط ایدوب ارغان دیرلر ق افتاب کردك ع آفتاب پرست دخی دیرلر برجانوردر عربیده حربا دیرلر کذا فی مجمع الفرس ق افنداك ع کسر فا ایله بمعنی آزفنداك مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ق اك ع بوزن خاك بمعنی آفت منصور شیرازی بیت عدوی توکه چو هیزم شکسته باد مدام * تنورحادثه میسوزدش در آتش آك * فرهنك جهانکیریده عیب معناسنده مسطوردر حکیم سوزنی بیت آکی نرسید برتواز من * صد بار مرا زتو رسد اك * آك ثانی آفت اولسه ده مناسبدر زیرا شاعرك خطابی معشوقه ایسه عاشقه معشوقدن عیب ایرشمز آفت ایریشور ق الك ع فتح لامله سنبل الطیب دیمکدر هندی لساننده چهردیرلر ق اموزناك ع زاء موقوف وفتح نونله ای خدای تعالی ودخی معلم معناسنه در کذا فی شرفنامه ق انك ع فتح نونله اوج معنایه در اول اشارت بعید در تنکم اینك اشارت قریبدر ثانی مشکلاتده ضم نونله بمعنی اسرب یعنی قورشون وبمعنی چون آن ثالث شرفنامه ده وجود انسانده ظاهر اولان چبان نوعنه دیرلر ق اورك ع فتح واو وراء مهمله ایله شرفنامه ده بازبیج یعنی صالنجق ق اهك ع فتح ها ایله آهك دیدر عربیده جبصین دیرلر از تاج المآثر بیت زمین زملاقات طوفان تیغش * همان خاصیت یافت کز آب وآهك * حکیم خاقانی بیت

بیت سنك البرز را کند آهك * آتش آب پرورتیغش ق اهن دیك ع معنای ترکیب دمور چولمك مراد قازغان مثللو نسنه لر اولمقدروا لادمور چولمك استعمالی بعیدر ابو المعانی بیت زآه دود درون روز چون شب تاریك * که قرص مهر شد ست برمثال آهن دیك ق ایزك ع کسر یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اغاج قوردی اما بعض فرهنکده کرم شبتابدر ق ایژك ع فتح زاء فارسیله بمعنی آیژ مرقوم یعنی شراره آتش ابو المعانی بیت ببین بچشم بصیرت که درشب هجران * شده زآه درون آیژك نجوم سما ق ایین برك ع سکون راء مهمله ایله معنای آیین ده توسع اولمغله بونده برك یات یراق معناسنه اولور که معنای ترکیب آلات ایله مزین ومرتب دیمك اولور حکیم فردوسی بیت سوار وپیاده با یین برك * همه زیرجوشن همه زیر ترك ق مع الکاف الفارسی * اب ورنك ع لطافت ورونق اکثر چهره ده استعمال اولنور مولانا شاهی بیت زقد وروی تو شرمنده باغبان میکفت * که آب ورنك ندارند سرو ولاله ما ق اتش برك ع سکون راء مهمله ایله چاقمق مولانا خواجه حسین ثنایی بیت شد انچنان برطوبت هواکه آتش برك * زسنك قطره برون آورد بجای شرار ق ادرنك ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله غم مشکل ومصیبت عظیمه شمس فخری بیت * زترکیب دست شه وتیغ او * فلك کرد دفع غم وآدرنك * ابوشکور بیت زفرزند برجان وتن ست آدرنك * تواز بهراوروز شب چون نهنك * حکیم سنایی بیت ازچشم بدای مرا چودیده * یکروز مباد آدرنکت * الف ممدوده نك حذفیله ده جائزدر نسخه میرزا ابراهیم ده بمعنی دمار وهلاك مسطوردر ق اذرنك ع فتح ذال معجمه ایله بمعنی ضیاوروشنی حکیم فردوسی * مثنوی * بسنك کران آمد از سنك خرد * مران سنك این سنك بشکست خرد * فروغی بدید آید از هردو سنك * دل سنك کشت ازفروغ آذرنك * ایکی پهلوانك عمود ایله جنکاری وصفیدر کلام اکابرده آتش معناسنه ده وارد اولمشدر مسعود سعد سلمان بیت چو کوکرد زد محنتم آذرنك * که درخاکم افکند چون یادرنك ق ارنك ع فتح راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول اون معناسنه اولان رنك که کونه دیمکدر آرنك آرنك دیرلر حکیم انوری بیت ازمن خوش کیر زانکه کیرد * انکور انکور آرنك آرنك طهیرفاریابی بیت آرنك زرد باد چونارنك روی خصم * باداش سر بریده چو سرکفته باد رنك * ثانی رنك کرفته یعنی برنسنه برنسنه دن رنك آلمق شمس فخری بیت اکرقلم زجود او کفت کهرپاشد * سزد که کیرد از همنشینش آرنك * بو معنایه کمال اسمعیل بیت ای عجب شمشیرخسرو ازچه سبزارنك شد * چون همه ساله زخون خصم می باید خورش * ثالث بمعنی آرنج یعنی درسك منصور شیرازی بیت کربعهد توظلم بازد جنك * باد دستش بریده از آرنك * رابع بمعنا همانا استاد رودکی بیت هرکز نکند سوی من خسته نکاهی * آرنك نخواهد که شود شاد دل من * خامس بمعنی رنج ومحنت کمال اسمعیل بیت نه هرکز ازتورسیده بموری ازنکی * نه هرکز از تورسیده بمردی آزاری * سادس بمعنی مکروحیله شرف شفروه بیت برطبل قرهمی زند رایت * کای شاهد پیشه این چه آرنکست * سابع بمعنی حاکم که کنارنك دخی دیرلر ق ازنك ع فتح زاء معجمه وسکون نون ایله روی

و جبینی انسانده واقع اولان چین یعنی بوروشق که پیرلکده وحالت غضبده ظاهر اولور
عربیده مکاسر الجلد دیرلر حکیم اسدی بیت بر آژنك رخ داشت آن شیخ ترك * که کر کوچکم
هست کارم بزرك * بو معنایه شمس فخری زاء فارسیله آژنك نقل ایلمش بیت زنوك غمزه
کلکت که تیرفتنهٔ اوست * بر ابروان مقوس فکنده ماه آژنك * شاه ناصر خسرو بیت
تراچشم دردمنت ومن آفتابم * ازیرا زمن رخ پر آژنك وچینی * حکیم ازرقی * رباعی * آندم که
بدم جوان ومویم سیه رنك * صد جور بدی بدامنم در زده چنك * اکنون که شدم
پیر ورخ بر آژنك * ازمن زن وفرزند همیدارد رنك * در اونك * فتح واو ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی آویخته شاعر بیت جانم چو بدار هجرت آونك شود * صحرای جهان
بردل من تنك شود * حضرت مولانا بیت وظیفهٔ تو رسیده نیافت از ره دور * زهی کرم که
ز روزن بکردنش آونك * ثانی اول ایپه دیرلر که آکا اوزم صلقملرین بغلارلر دورر
کاهی اثواب سردکاری ایپه ده دیرلر حکیم انوری بیت دختر رزکه چو بر طارم تاکش دیدی
مدتی شد که بر آونك سرش در کتب است در اهنك * فتح ها وسکون نون ایله اون معنایه
کلور اول بمعنی قصد وعزم شیخ سعدی بیت چو آهنك رفتن کند جان پاك * چه بر تخت
مردن چه بر روی خاك * ثانی اهتمام ایله برنسنه یه اولاشمغه دیرلر مولانا جامی بیت دراز
آهنك شد این کار با تو * ندانم چون کنم این یا ربا تو * ثالث موزون آواز وساز
معناسنه سیف اسفرنکی بیت هرشبی زاویهٔ مدح کهربا رتو بود * روشن از شمع رخ
مطرب ناهید آهنك * رابع بعض تراکیبده صفت اولور نتکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت
ربط با زنیر آهنك میزد * برقص کبك شاهین چنك میزد * خامس طاق ایوانك
بای محدبی یعنی اکری یری اصطلاح معمارانده آکا لنکه دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت
جلالت ار بفلك بر بصدر بنشیند * شکسته کردد طاق سپهر را آهنك * سادس کنار
صفه و حوض وامثالی مواضعه دیرلر کمال اسمعیل بیت زبی نوایی جایی رسیده ام که مرا *
مسافتیست که ز آهنك صفه تا پرده * سابع طرز وروش وصفت حکاك بیت چو بد کردم بتوای
شوخ بد مهر * که محزونم بدین آهنك داری * ثامن صفت مردم وجانوران حکیم ازرقی
بیت زمین پیکر از یکدیکر بکسلاند * بروز نبرد تو آهنك لشکر * تاسع بمعنی کشیدن که
مصدری آهنکیدن کلور عاشر بمعنی طویله وآخته خانه در مع اللام * ا ابسال * فتح
سکون باء موحده ایله باغ معناسنه فخر کورکانی بیت همان شیپور بر صد راه تالان *
بسان بلبلان در آبسالان در اثل * کسر تاء مثناة ایله بر نهر عظیم اسمیدر که اس و بلغار
طاغلرندن کلور روایت اولنورکه دنیاده اول قدر بیوك ایرمق یوقدر حتی مزبور ایرمقدن
یمشدن زیاده ایرمق منشعب اولمشدر که هیچ بریسندن آسان کچلمز یعنی پکد ویرمز حکیم
خاقانی بیت کر سوی قند ز زمرکان نرسد آتل اشك * ز قند ز سوی آتل بحر زنکشاید
در اجال * فتح جیمله خاك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری در اجل * ضم جیمله
بمعنی آروغ مرقوم یعنی ککرمك شیخ روزبهان بیت با خوشیهای دهر را باجل * باید
خورد ونا زدن آروغ * عربیده کسر جیمله اوج معنایه کلور اول آخر نسنه یعنی تأخیر اولنمش

اولنمش ثانی قوپمش وقوپارمق ثالث مهیب معناسنه در اخال * فتح خاء معجمه ایله
بمعنی افکندهٔ نی پوست میوه یعنی براغلمش میوه قابوغی وتراشهٔ چوب وخس وخاشاك مثللو
نسنه لر حکیم سنایی بیت دامن تر دامنان عقل درآخال کش * ساعد هودج کشان عشق
بر خلخال کن * استاد فرخی بیت از بس کل مجهول که در باغ بخندید * نزدیك همه کس
کل معروف شد آخال در اذرکل * صاری رنك بر لطیف چیچکدر خواجه سلمان بیت
بوقت قهر در میدان ز آب آذر برانکیزی * بکاه لطف در کانون آذر کل برویانی در اسال *
فتح سین مهمله ایله بمعنی بنیاد ابو شکور بیت زدانا شنیدم که پیمان شکن * زن جاف جافست
آسال کن در اشبغول * سکون شین معجمه ایله حبوباتدن بوی دید کلری درکه عربیده حلبه
دیرلر ضم حاء مهمله ایله در اشپول * سکون شین معجمه وضم باء فارسیله خاویار درکه بالق
قرنندن چقار و بالق یمرطه سنه ده دیرلر در اغال * غین معجمه ایله یدی معنایه کلور
اول جنك وخصومته تحریص ایتمك معناسنه کذا فی الصحاح ثانی تحریك فتنه شاعر دیمشدر
بیت ترك آغال فتنه سازی کن * جامهٔ خلق خود نمازی کن * مولانا حسن کاشی بیت
بکرد عارض آن زلف را بیا غالد * بروم قافلهٔ زنکبار بکشاید * ثالث صیغهٔ امر اولور
بو معنایه حکیم فردوسی بیت تو لشکر بر آغال بر لشکرش * بیکبار تا خیره کردد سرش *
رابع فرهنك جهانکیریده لقمه یی چیکنیوب یوتمق معناسنه حکیم ازرقی بیت ز روی تیغ
تواند ردو چشم دشمن تو * دهان کشان ده نماید نهنك مرك آغال * خامس طاغده وصحراده
قیون یاتمق ایچون ایتدکلری آغل سادس خانهٔ زنبور سابع بمعنی آغاز یعنی ابتدا
در اغل * کسر غین معجمه ایله جای کوسفندان فرهنك جهانکیریده بمعنی آغال مرقوم
مسطور در حضرت مولانا بمعنیٔ اول بیت برو برو که خران آمدند با غلها * خر جوان
وخر پیر و خر بکساله در اغول * ضم غین ایله بمعنی آغل مرقوم در اغیل * کسر غین
معجمه وسکون یا ایله کوز اوجیله باقمق که چشماغیل دخی دیرلر شمس فخری بیت کر کند
شهریار خصم شکار * سوی کردون بچشم چشماغیل * حکاك در وصف دلبر بیت
زملك او راسلام کردم وی * کر دسوم نکه بچشماغیل در ال * سکز معنایه کلور اول
مکر وحیله معناسنه ثانی بر معلوم رنکدر نیمرنك سرخدر میرزا قاسم کوتابادی در وصف
ابراهیم میرزا بیت در اطلس آل وکرم سرکش * ابراهیمی میان آتش * ثالث بر نوع
پوللی بالقدر غایت ایری اولور بال ووال دخی دیرلر رابع بر مرض مهلکدر هنوز طوغرمش
عورته واقع وعارض اولوریدی کوننه دك عربیده آکا عقیله دیرلر خامس یوکسك بیر سادس
نیزه ایله اورمق شاعر بیت هر طعنه بال تیز کرده * کویی که فلك ستیز کرده * سابع
سرعت وشتاب ایله کتمك ثامن بر نسنه نك لونی ظاهر اولمق طالب بیت نه باده یابی
روشن نه رنك ساقی لعل * نه چشمه بینی صاقی نه چهره بینی آل * لغت مشترکه در عربیده
درت معنایه کلور اول بمعنی سراب که بادیه لرده صو کبی کورینور مولانا حسین واعظ کاشفی
بیت نسبت دست تو میکردم بدریا عقل کفت * رسم دانش نیست کردن نسبت دریا بال *
ثانی هر نسنه نك شخصنه دیرلر میر نظمی بیت شخصی که بود طرفه تمثال * مخصوص

باوست هیأت آل * ثالث نسل واعقاب که اولاد اولاد اولاددر * رابع شرابك اسماسندندر
بر اسمدرکه شام وسحرا یچیلور و ترکستانك پادشاهلرینه دیرلر احکام اوزرنده اولور اکا
آل تمغا دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت زنیم خاتم القاب تونهادوستند * بحکم یرلیغ از آل
ایلخان یاقوت * ولغت خوارزمده خندان معناسنه کلدوکی مسطوردر آمل
ضم میم ایله ولایت مازندرانده برشهرك اسمیدر طالب شهر مزبوردن اولدیغنه دیشدر
بیت زمکث ملتان نزدیك شد بدانکه مرا * بدل شود بلقب آملی بملتانی * وله بیت
بلی چو بلبل آمل شود ترانه سرای * چه جای زمزمهٔ عندلیب شیرازست آهول ضم
ها وواو معروفله زیر زمین یولی معناسنه میر نظمی در وصف حصار بیت ز بیرون قلعه را
کرد ند آهول * ولی نتوان که یابند واه موصول * زبان هندیده براغاج اسمیدرکه کوکنی
قیناد وب صو بیله سرخ رنك جامه بویارلر مع المیم * آب آجام فتح جیمله قامشلق
وسازلقده اولان صو حکیم شیرازی بیت آب آجام وبطایح بد ترست * کان به پیشه
وین بسنك اخضرست آبام باء موحده ایله برج معناسنه در عموما هر نه برجی
اولورسه وکوکرجین برجی خصوصا وبحسب الاعتبار بروج کواکبه ده دیرلر میر نظمی بیت
چو آید مهر در آبام میزان * شود با عنبر وکافور یکسان * یعنی کیجه کوندز برابر اولور
آبشیم سکون با ویاو کسر شین معجمه ایله ابریشم معناسنه در اما بعض فرهنکده
خام ابریشم اولمق اوزره تخصیص وتصحیح ایلمشلردر آب کرم ایلیجه دیدکاری حمام
عدایی درشاعر طبیب بیت جرب را بکن آب کرمش دوا * دوباری بدن کربشوبی روا
آبلهٔ چشم کوزه مخصوص برعلتدر ترکیده ایت درسکی دیرلر شاعر بیت دیدم
رقیب بزانوی دلبر غنوده بود * در دیده دل آبلهٔ چشم شد همان آتش سم ضم سین
مهمله ایله آت سرعتله طاش اوزرنده یوریدکده نعلندن چقان آتش شرارهسیدر آدم
حضرت ابو البشر علی نبینا وعلیه السلام طپراقدن خلق اولندوغی ایچون آدم تسمیه
اولنمشدر زیرا آدیم ارض معناسنه در اندن صکره اولادنه اسم مطلق اولمشدر خواجه حافظ
بیت درنقد عیش کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دار السلام را * شیخ
سعدی * مصرع * بنی آدم اعضای یکدیکرند آذر بهرام ضم ذال معجمه ایله
آتشکدهٔ فارسك اوچنجی معظم آتشکدهسی اسمیدر آذرم سکون ذال معجمه وفتح
راء مهمله ایله ذکلتی که نمدزین دخی دیرلر حکیم اسدی بیت چنان باشنه حمله کردادهمش
که در حمله خوی خون شد آذرمش * شنه شبهه معناسنه در اما شمس فخری ایرك ایکی
پارچه نجه سنه دیرلر کیده اکریم دیدکلریدر بیت زین اسب کتابی شهرا * ازمه ومهر
بسته آذرم است * کتابی پادشاهه مخصوص خدمتکاردر فرهنك جهانکیریده آدرم
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی نمدزین شرف شفروه بیت دو پهلوی من از خشکی
بسوده * جوان اسبی که اورا آدرم نی * ثانی بمعنی اسلحه شمشیر وخنجر وامثالی نسنه لو
صاحب فرهنك منظومه بیت چیست آن جام آخر کارست * آدرم اسلحه که خونخوارست *
آرام راء مهمله ایله آرمیدندن اسم مصدردر ایکی معنایه در اول دیکلنمك سکون معناسنه

معناسنه سیف الدین زهری بیت ای برده زمن قرار وآرام * نزد من بیقرار آرام *
آرام اول قرار وسکون ثانی امردر دیکلن دیمکدر وثانی موضع ومکان معناسنه در حکیم
فردوسی بیت بمردی نشیند بآرام تو * زتاج وکمر بستردنام تو آردم سکون را
وفتح دال مهملتین ایله کل آذرکون معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری آزرم فتح زاء
معجمه وسکون راء مهمله ایله اون بش معنایه کلور اول بمعنی شرم وحیا امیر خسرو بیت
چو بازار تمنا کرم تر کشت * دلم زاندیشه بی آزرم تر کشت * استاد لطیفی بیت هر که ایمان
ودین وشرم دارد * زمردان وزنان آزرم دارد * ثانی بمعنی ادب احمد کرمانی بیت فارغ همه
از حیا وآزرم * بدسیرت وکینه جوی وبی شرم * ثالث رحم وشفقت معناسنه میر خسرو
بیت بسید بوش برفق وآزرم * خارید بسرش بناخن شرم * رابع بزرکی وعزت واعتبار
حکیم انوری بیت ای بزرکی کراز بلندیٔ قدر * آسمانرا نداشتی آزرم * خامس عدل
وانصاف شیخ نظامی * مثنوی * پیرزنی راستمی بر کرفت * دست زد ودامن سنجر کرفت * کای
ملك آزرم توکم دیده ام * از تو همه ساله ستم دیده ام * سادس راحت وسلامت وله ایضا
دوکس را روزکار آزرم دادست * یکی کومرد ودیکر کو نزادست * سابع محافظه معناسنه
ایضا له بیت دباغت چنان دادم این چرم را * که برتا آید سیب آزرم را * ثامن توان وتاب
وطاقت معناسنه حکیم فردوسی بیت سر پهلوانان بد وکرم کشت * دل طوس تواز چه
آزرم کشت * تاسع خسرو پرویزك قزی آدیدرکه باباسی وفاتنده اون دورت آی
پادشاهلق ایلدی آزرمی دخت دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی دختری بود آزرم نام
زتاج بزرکان شد اوشادکام * عاشر ظاهر وآشکارا امیر خسرو بیت باز دو کنجینه کرم
کرد باز * که سخن آزرم شد وکاه راز * حادی عشر غم واندوه حکیم فردوسی بیت
که اندر زمانه مرا کودکیست * که آزرم او بر دلم خواب نیست * ثانی عشر طرز نیکی واسلوب
خوشی ثالث عشر مسلمان شدن بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت هران درجهان کاز آزرم
زیست * بلا شبهه در راه آزرم زیست * رابع عشر خورلقدن قومق خامس عشر
کناه وخطا معناسنه بو ایکی معنایه ایضا له بیت کسی که کریزد ز آزرم زشت * که او بی شك
وشبهه آزرم یافت استیم سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله محمد هندوشاه
صحاحده بمعنی استر وبعض فرهنکده بمعنی آستین منقولدر آشام دورت وجهله
استعمال اولنور اول اسم فاعل اولور آشامنده معناسنه ثانی آشامیدندن صیغهٔ امر اولور
بو ایکی معنایه سراج الدین راجی بیت در ادر بزم رندان غم آشام * زشادی صاف شود در غم
آشام * ثالث اسم مصدر اولور آشامیدنی معناسنه سید حسین اخلاطی بیت آشام خود
بزخم زبان میخورد عوان * آری درندکان همه از زبان خورند * بو معنایه میر خسرو
* رباعیه * چون نتوانم که نفس رام کنم * خود را بهوزه شهرهٔ عام کنم * زائل نشود تیرکی
خاطر من * کر چشمهٔ خور فی المثل آشام کنم * عربیده بو معنایه تجرع دیرلر شربت
وشراب وصو امثالی نسنه لری ایچمك معناسنه حکیم خاقانی بیت حسرت فرو
خورم چو به سینه کره شود * آشام خون دل کنم از افرو برم * رابع فرهنك جهانکیریده

بمعنی خوردنی که عربیده قوت دیرلر بو معناده بو عبارتله ادا ایدرلرکه * وهو مایقوم به بدن الانسان من الطعام * استاد دیمشدر بیت بملك شام بدهم تارمو بت * ندارم کرچه کاه شام آشام ﯤ ا اشتوم ﭺ سکون شین وضم تاء مثناة ایله بورچق صاپندن ایلدکلری سپورکه ﯤ ا اشتیم ﭺ سکون شین وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله صحاحده بمعنی ریم یعنی جراحتدن ظاهر اولان چرك که ترکیده ایرین دیرلر ﯤ ا اکام ﭺ بوزن ناکام سماروغ یعنی منطر کذا فی الصحاح ﯤ ا اوام ﭺ بمعنی وام که عربیده دین ترکیده بورج دیرلر ابو المعانی بیت ناچارا کرشوی بناکام * از چهر بدان مخواه آوام ﯤ ا ایام ﭺ یای تحتانیله بمعنی آوام مرقوم ﯤ مع النون

ا ابادان ﭺ آباد معمور معناسنه در الف ونون ایله زیاده معمور دیمك اولور ﯤ ا ابادا بیدن ﭺ بو آباد تحسین معناسنه ومدح معناسنه اولانلرکه مصدر اولور مجمع الفرسده ستودن وستوده معنالرینه هم مصدر وهم اسم مفعولدر یعنی هم مدح وهم ممدوح معناسن افاده ایدر ﯤ ا ابان ﭺ باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول آفتاب برج عقربده اولدیغی آیك اسمیدرکه حساب رومیده تشرین اول دیرلر اورته کوز آییدر شاعر دیمشدر بیت کرم خونم چو آب درخرداد * سرد آهم چو باد در آبان * ثانی شهور شمسیه نك اونجی کونی اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت آبان ماهست وروز آبان * خرم کردن باب زرجان * ثالث فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدرکه موکل معدن آهن در و ماه آبان وروز آبانده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر معنای اول ایله بو معنایه حکیم خاقانی بیت کرچه درغربت زپی آبان شکسته خاطرم * زآتش خاطر بابان ضمیران آورده ام فرهنك ابی نصر فارابیده همزهٔ مفتوحهٔ مقصوره ایله مرویدر ﯤ ا ابایان ﭺ فتح باء موحده ویای تحتانیله بر جبل عظیم اسمیدر منقولدرکه قرق فرسخ یوکسکلیکی واردر ﯤ ا ا ب باران ﭺ شهر کابل مضافاتندن خواجه سه باران ناحیه سنده واقع بر تفرجکاه موضعك اسمیدر شاعر دیمشدر بیت اکرچه جای خوش کابل آب بارانست * بهشت روی زمین خواجهٔ سه بارانست ﯤ ا اب برین ﭺ سکون باء موحدهٔ اول وفتح ثانی وکسر راء مهمله ایله بمعنی لب جوی شکافته یعنی ارمق کنارلرنده جابجا یاریلن یر ابو المعانی بیت از خدنك غمزه شد سوراخ سر تا پاتنم * خون روان چون آب برین هر طرف اعضای من ﯤ ا اب تاختن ﭺ ایلرو سکرتمك معناسنه استاد رودکی بیت زقلب آنچنان سوی دشمن بتاخت * کرازهیبتش شیر زآب تاخت ﯤ ا ابتین ﭺ سکون باء موحده وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله نام پدر فریدون شاهدر حکیم خاقانی بیت حاصل سیمرغ چیست جز پدر وستم * قاتل ضحاك کیست جز پسر آبتین ﯤ ا اب چین ﭺ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر جیم عجمیله میتی غسل ایتدکدن صکره تنشیف ایلدکلری کرپاس در حکیم فردوسی بیت به پیمان که چیزی نخواهی زمن * ندارم بمرك آب چین وکفن * حکیم اسدی بیت بپوشم با پین بجامه عجم * کفن آب چین ده زکافور نم ﯤ ا ابدان ﭺ سکون باء موحده وفتح دال ایله آب ایله اسم ظرف اولان داندن مرکبدر اوج معنایه کلور اول صو جمع اولوب طور دوغی محل طالب آملی بیت وزی ناخورده از دست نسیم * موج بدمستی کند در آبدان * ثانی یغمور صوبی

صوبی ایرکلدوکی یرکه آبکیر دخی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * چو ابر فندق سیمین در آبدان زیرد برار دازدل فیروزه شکل سیمین رنك * مشعبدیست که برخرده ریزهای رخام * بحقه های باورین همیکشد نیرنك * ثالث محل بول که ترکیده قاوق دیرلر فرهنك جهانکیریده قاون وقار پوز وامثالی نسنه لره مرویدر ﯤ ا ابدستان وا ابدستدان ا ابدسدان ﭺ کلهم بمعنی آفتابه یعنی ابریق اسم مرکبدر آبدست ایله داندن معنای ترکیب آبدست ظرفی اولور بویله اولنجه آبدسته مخصوص اولان ابریق اولمق لازمکلور حضرت مولانا بیت من خمش کردمکه آمد خوان غیب * یك بنان با آبدستان میرسند * حکیم خاقانی بیت نعیم پاك بستاند چو کرد آلوده بسپارد * زشرم از آبدست آید نه ننك از آبدستانش * بعض فرهنکرده مطهره معناسنه منقولدر ﯤ ا اب دندان ﭺ اکرچه معنای مصطلحی دفتر اولده ذکر اولندی مقدم ذکر اولنان معنالرندن غیری فرهنك جهانکیریده زبون وضعیف معناسنه در حکیم انوری بیت حادثه در نرد در دفتنه در شطرنج غم * بدسکالت را حریف آب دندان یافته * بو بیتده مغلوب معناسی دخی انسب در بوندن غیری اوج معنا دخی روایت اولنمش اول بر نوع امرود درغایت لطیف وآبدار اولور ثانی بر نوع قبوغی یوفقه دانه دار انار در ثالث بر کونه حلوای تر لطیفدر بونلر آبدار ولطیف ونازك اولدقلری مناسبتیله در ﯤ ا اب رزان ﭺ شراب انکوری رزان اوزم اغاجیدر اسم مرکب اولور خواجه سلمان بیت بر آز رست مراجان بیاد آب رزانم * زشوق آب رزانم بسوخت جان بر آزر ﯤ ا اب روغن ﭺ ثرید یعنی ات صوینی آلوب اتمکی طغرایوب اوزرینه دوکوب بر نوع طعام ایدرلر عربیده هشم دیرلر حضرت سید الکونین ومفخر عالم صلی الله علیه وسلم جنابنك جدی هاشمه سبب تلقیب ایام قحط وغلاده خلقه هشم ثرید ایله ضیافت ایتدوکیچون هاشم لقبیله ملقب ایلدیلر ﯤ ا اب ریزکان ﭺ بر جشن عظیم اسمیدرکه اعجام یعنی اهل فارس تیرماهك اون اوچنجی کونی عید جشن ایدوب بربرلری اوزرلرینه آب وکلاب صاچرلر بریزکان ویزکان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯤ ا ابزن ﭺ سکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله آدم بوینجه طولانی بر ظرفدر تابوت کبی باقردن ویاخود دموردن ایدوب طبق سرپوشی کبی سرپوش ایدوب تا اورته سندن بردلك ایدوب بعض خسته یی ایچنه یاتروب معالجه ایدرلر اول دلكدن تنفس ایچوندر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯤ ا ابستان ﭺ کسر باء موحده وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی آبستن یعنی یوکلو عورت حضرت مولانا بیت درد زه کر رنج آبستان بود * بر جنین اشکستن زندان بود ﯤ ا ابستن ﭺ یوکلی عورت وحیوانات دخی دیرلر مطلق حامل معناسنه ابو المعانی بیت حوادث را فلك آبستن است هر شام حکمت زای * که صدکونه حوادث زاید از وی پیش خورشیدش * ﯤ ا ابستن فریاد خوان ﭺ فارسیلر شب آبستن است دیدکلرینه عربیده اللیلة حبلی دیرلر ﯤ ا ابسکون ﭺ کسر باء موحده وسکون سین وضم کاف ایله مجمع الفرسده استر آباددن اوج فرسخ یرده واقع بر بیوك قریه نك اسمیدر جرجانه اوج کونلك مسافه دره ولایت خوارزمدن جاری اولان

نهر عظیم مذکور قریه قربنده ن مرور ایتمکله اول نهره دخی آبسکون دیرلر رضی الدین
نیشابوری بیت چو بحر آبسکون کشت دیدها باشد * شریف قالب شهزاده رادر آب سکون
فرهنك جهانکیریده مسطوردر که خوارزمدن بر نهر کاوب دریای خزره واصل اولور آدی
اسکوندر عوام غلط ایدوب قلزم دیرلر دریایه واصل اولدیغی محلده آبکون وآبسکون تسمیه
ایدلمشدر محمد خوارزمشاه لشکر تاتاردن فرار ایدوب آنده اولان جزیره یه واردقده ایام
عمرینه آخره ایرمشدی استاد رودکی بیت کرفته روی دریا جمله کشتیهای برنو * زبهر
مدح خوانانت زشروان تابا بسکون * مذکور جزیره یه ده آبسکون دیرلر استاد فرخی
بیت تو داری از کنار کنك تادریای آبسکون * تو داری از در کاکنج تا قصدار تا مکران
۞ اب سواران ۞ یعنی حبابها صوا وزرنده اولان قبرجقلر سواران آب دخی دیرلر
میرخسرو بیت آب که او خیمه زبا ران کند * دایرهٔ آب سواران کند ۞ ابسیان ۞ کسر
باء موحده وسکون سین وفتح یای تحتانی ایله کوز یاشی که اشك وسرشك دخی دیرلر ۞ ابشتن ۞
کسر باء موحده و سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کزلمك وکزلنمك معناسنه اسم
مصدردر کذا فی مجمع الفرس ۞ اب طبرستان ۞ بر کوه مشهورك شاهقه سنده بر بیکاردر
ولایت طبرستانده واقع مرویدر که اول بیکارك باشنه واروب طور دیسه لر طورر آق
دیسه لر اقار الی غیر النهایة بو حالتله در کذا فی مجمع الفرس ابو المعانی بیت همچو آب
طبرستان شده اشك دیده * جریانی وسکون باسخن یارشود ۞ اب کشادن ۞ بر علتدر
اکثر آتلرك ایاغنده اولور آب آوردن دخی دیرلر وله بیت پای اغیار اکر لنك شده نیست
عجب * چون ستوران بودش آب کشادن ظاهر ۞ ابکون ۞ سکون با وضم کاف
فارسیله اوج معنایه کلور اول آسمانی رنك یعنی سودما ئیسی غوما وآسمانه وقایجه دیرلر
خصوصا نظام استرآبادی بیت شفق ظاهر نشد بر آبکون کردون که افتاده * فروغ
مشعل تابنده بر قارورهٔ مینا * ثانی بر نهر عظیم آدیدر که آبسکون دخی دیرلر ثالث فرهنك
جهانکیریده نشاسته معناسنه دز ۞ اب مرغان ۞ قهستانده واقع بر بیکاردر روایت
اولنور که بر دیاره ملخ مستولی اولدقده واروب اول بیکاردن بر شیشه یه بر مقدار قویوب
کتورورلر اول صویه ملازم قوشلر واردر صغرجق قدر عربیده سمرد یرلر اول آلدقلری صوقنده
کیدر سه اول قوشلر دخی اول دیاره واروب چکرکه یی با لتمام هلاك ایدرلر فرهنك جهانکیریده
شیراز نواحی سنده بر تفرجکاه اسمیدر ماه رجبده هر روز سه شنبه ده اول محله واروب سیر وصحبت
ایدرلر شاعر بیت دیکر نرووم باب مرغان * دیکر نخورم کباب مرغان ۞ ابیش ۞
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله پیراهن مخصوصدر که هر کیم کوکو
اولورسه زفاف کیجه سی کیدرولر بعض نسخه ده حذف نونله مرویدر میر نظمی بیت
عروسی جاه رامشاطهٔ دهر * زدولت کرده آبیشی چو در بر ۞ ابین ۞ کسر باء موحده
ویای معروفله شیراز مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر که قربنده بر مغاره واقعدر انده مومیای
معدنی حاصل اولور اول قریه خلقی آنك محافظه سنه مأمورلردر ۞ آتش آسمان ۞
اضافتله برق معناسنه ابو المعانی درصفت اسب بیت آن بادپای ورعد صهیل وسحاب تن

وسحاب تن * مانند صاعقه بشتاب آتش آسمان ۞ اتشدان ۞ دان ظرف آتش معروف
اوجاق دیمکدر عربیده کانون دیرلر بعض یرلرده دمور دن اوجاق اولور اکا منا سبدر
۞ اتش دهقان ۞ ذراعین تارلادن غله یی قالدردقده یرنده قلان خاشاکه اوردقلری
آتش که ارض قوتلنمك ایچوندر خواجه حافظ بیت فلك چون آتش دهقان زبان کین
کشد بر من * بزین ملکت ۞ هیچ نیست مساحی ودهقانی ۞ اتش فشان ۞ آتش صاچیجی
هر کیم اولورسه مولانا عرفی بیت صبا از کوی لیلی کرو زد بر تربت مجنون * شود آتش
فشان چون شمع مغز استخوانش را * آتشبار معناسنه ده کلور ۞ اتشین ۞ شدت
حرارتدن عبارتدر آتشله متصف نسنه که حرف یا نسبت معناسنه ونون تأکید نسبت
ایچوندر آتشه منسوب دیمك اولور میرزا صبحی بیت آهوی آتشین چون زبره برآید
کافور خشك کردد بامشك تر برابر * معنای بیت آفتاب حمل برجنه کلدکده کوندزله کیجه
برابر اولور چغتای لسانندە بو معنایه اوتلوغ دیرلر میر علیشیر بیت یا غماس ایدی هجر
دین رخسار دین اوتلوغ بولماسا * اول سبیدین دیلد ابار دور عشقدین تاغ فراق
۞ اتشکان ۞ کان آتش تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنمشدر آتشکده معناسنه
کثرت اشتعال آتشدن کنایه در ۞ اتوربان ۞ ضم تاء مثناة وواو مجهول وسکون را
وفتح باء موحده ایله عابد وزاهد وصاحب تقوی وورع معناسنه اسمدرکه نقل احمد بن
اسمعیل ۞ اتون ۞ ضم تاء مثناة وواو مجهول ایله ایکی معنایه در اول بوزن ومعنی خاتون که
کد بانو دیرلر قزلره تعلیم قرأت وسایر صنایع مخصوص زمان ایدر ثانی رحم مادرده
اولان مشیمه معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ اجستن ۞ فتح جیمله اغاج وطاش
دیکمك وفدان اشجار غرس ایتمك که هنوز دیکلمش فدانه نو آجسته دیرلر ۞ اجنکان ۞
فتح جیم وکاف عجمی وسکون نونله سرخس مضافاتندن بر قریه اسمیدر تعریب ایدوب
آجنقان دیدیلر ۞ اختن ۞ سکون خاء معجمه ایله اسم مصدردر قایچ وخنجر چکمك
معناسنه حکیم اسدی بیت دکر یاره هر دو سپه ساختند * کشیدند صف تیغ وخشت
آختند * شیخ سعدی بیت کرش بر فریدون بدی تاختن * اما نش ندادی بتیغ اختن *
بعض فرهنکده بر پادشاه اسمی اولقده مرویدر ۞ اخریان ۞ سکون خاء معجمه وکسر
راء مهمله وفتح یای تحتانیله متاع وقماش وثواب تجارت عربیده سلعه دیرلر استاد عسجدی
بیت آخریان خرد سفته فرستم بدوست * هیچ ندارم دکرچون دل وجان نزد اوست
بعض فرهنکده اثواب خانه که عربیده آثاث البیت دیرلر ۞ اخشیجان ۞ سکون خا
ویا وکسر شین وفتح جیمله اضداد معناسنه که آخشیج دخی دیرلر ضد واحد معناسنه که الف
ونون ادات جمعدر یاخود معنای مفرد استعمال لنده وصفیتن تأکید ایچون مبالغه قصد
اولنه حکیم سنایی بیت آخشیجان کنبد دوار * مرد کانند زند کانی وار * وعناصر
اربعه وموالید ثلثه بربرلرینه ضد اولدقلرینه بناء انلره دخی آخشیج دیرلر حکیم انوری
* قطعه * تا سه فرزند آخشیجان * چار مادر چنانکه نه پدرست * تا کیز برزمانه باد بقات
تازه روبه وسته نا کزرست * وعداوت معناسنه احمد کرمانی بیت نا شکرده کبوتر

جان * شاهین فضارا آخشیجان * آخریان ایله بولغت الف مقصوره ایله ده روایت
اولنمشدر آخیدن کسرخا و یای معروف ایله بمعنی رسیدن ایرشمك متعدیسی
آخاییدن اولور الف ونون زیاده سیله آخیریدن کسرخاء معجمه وراء مهمله و سكون
یائین تحتانیین ایله بمعنی آختن مرقوم میر نظمی بیت مقابل بکمه بکر تیغ آخیریده *
هماندم سینهٔ خصمش دریده آذرابادکان و آذربادکان و آذربایکان کاهم
بعد الاذر بفتح الباء الموحده آتشکده معناسنه دربادکان و بایکان بمعنی خازن وحافظ خسرو
کیکاوس آتشکده ده مکث وآراملری محلندن حکیم فردوسی بیت بیکماه در آذرآبادکان *
ببودند شاهان وآزادکان * ولایت آذربیجانده سائر ممالکدن زیاده آتشکده اولمغله
اکا دخی آذربادکان وآذربایکان دیرلر آذربایجان انك معربیدر شیخ نظامی بیت وزانجا
بتدبیر آزادکان بجایدسوی آذرابادکان آذربایجان مشهور مملکتدر دارالملکی
تبریزدر خواجه سلمان بیت والئ تبریزرا کر خط اشرف میرسد * باج بر کردن ز آذربایجان
می آورد * عجایب البلدانده مسطوردرکه آذربایجان معرب آذربایکاندر معنای ترکیب
حافظ آتشدر آذربرزین ضم باء موحده و سکون را و کسر زا ایله بدی آتشکده
فارسدن التنجی آتشکده نك اسمیدر شرف شفروه بیت ستمکارا بیا سوز دل ما * ببین کر آذر
برزین ندیدی * سبب تسمیه سنده وجوه ذکر اولنمشدر بر روایتده انی زردشت برزین نام
بر موبد بنا ایلمشدر قاعدهٔ مجوس اوزره بانیسی اسمی اضافیله تسمیه ایلدیلر حکیم فردوسینك
بو بیتندن بو معنایه دلالت وار در بیت سزادادن جستن کین منم * برزم آذر تیر برزین منم
اما بو برزین مشهور پهلوان آدیدر آتشکده نك بانیسی نامی ده اولمق محتملدر نسخهٔ حسین
وفاییده فتح باء موحده ایله مسطوردر وروایت آخر بویله درکه بر کون کیخسرو سوار اولمش
کیدرکن اوزرینه صاعقه دوشوب کندوبی سراسیمه آتدن آتدقده صاعقه آتی واول
محلی بر وجهله یاقمش که آتشنی سوندرمك ممکن اولمیوب آنده بر آتشکده بنا ایلمشلر
آتش ایو اوزرینه معناسن ترکیب ایلیوب آذربرزین دیدیلر حکیم انوری بیت ای نمودار
رحمت و سخطت * آب حیوان وآذربرزین * وبر سبب دخی ائمهٔ دین ابراهیم علی نبینا
وعلیه السلام حضرتلرندن برزین نام برزردشتك بنا سیدر حکیم فردوسی بیت
یکی آذری ساخت برزین بنام * که با فرخی بود و با رای کام آذرخرین آتشکدهٔ
فارسدن بشنجی آتشکده اسمیدرکه آذرخرداد دخی دیرلر آذرستین کسرشین
معجمه ایله سمندرقوشی که آتشده تعیش ایندوکی مشهوردر ابو المعانی بیت مانده
امدرتار حسرت کشته ام غرقاب اشك * همچو آذرستین در آتش بوده چون
ماهی درآب آذرکون فتح ذال معجمه وضم کاف فارسیله بر نوع صاری چیچکدر
ابو المعانی بیت بفیض عشق چه باشد چو کل شوم خندان * که کرد درد غمت چهره
ام چو آذرکون * فرهنك جهانکیریده ضم ذال معجمه ایله شقایقدن بر نوعدر کناری
غایت سرخ واورتاسنده سیاه نقطه سی اولور حکیم سنایی بیت که پنهان کرد جز ایزد
بسنك خاره در آذر * که رو یاند همی جزوی زخاك تیره آذرکون آذرهمایون نسل

نسل سامدن بر دختر محبوبهٔ ساحره نك اسمیدر که خادمهٔ آتشکدهٔ صفاهان ایدی اسکندر
آنی حبالهٔ ازدواج بلیناس حکیمه کتورمش ایدی اول سببدن حکیم مرقومه لقب سحر نسبت
اولندی شیخ نظامی * مثنوی * بهارکهن بود و چینی نکار * بسی خوشتر از باغ در نو بهار *
بآیین زردشت و رسم مجوس * بخدمت در آتشخانه چندین عروس * هم آشوب دیده هم
آشوب دل * فرورفته دل را بسی پا بکل * درو دختر جادو از نسل سام * پدر کرده آذر
همایونش نام آذرین کسر ذال معجمه وراء مهمله ایله بمعنی آذین که عنقریب ذکر
اولنور انشاء الله تعالی آذریون ذال معجمه نك فتحیله ده ضمیله ده مرویدر تحفة
الاحبابده کل خیری بعض نسخه ده کل خطمی و نسخهٔ حسین وفاییده آذرکون وآذریون صاری
رنك برکاندر خراسانده همیشه بهاردیرلر و شیرازده کاوچشم دیرلر ظهیر فاریابی بیت هوای
طاعت تست آن نسیم جان پرور * که ازمیانهٔ آذر بروید آذریون آذون ضم ذال
معجمه و واو معروفله بمعنی چنان آنچلاین دیمك حکیم سنایی بیت تفکر کن یکی در خلقت شاهین
و مرغابی * نکوبین کرچه معنی راست این ایدون وآن آذون آذین کسر ذال معجمه
ایله دیار عجمده قاعدهٔ مشهوره و معروفه درکه ولایت حاکمی یاخود پادشاه بر شهره کلدکده دروازهٔ
شهری و دکاکین بازاری زیب و زینت ایله آراسته ایدرلر و نوروز و ایام عید و جشن اولدقده
کذلك اکا آذین بند دخی دیرلر شمس فخری بیت زفر دولت کیخسرو ملك آیین * زمانه را بنوی
باز بسته اند آذین * واستعاره طریقیله باغك زینت ازهارینه ده دیرلر حکیم سوزنی بیت بر کل
نسرین زغنچه بند آذین ای عجب * وانکهی نظاره کرداند بر ان آذین مرا * وزینت جمال دلبرانه ده
دیرلر امیر معزی بیت یار مشك خم کرفته درکلش آذین بود * خم کرفتن قامت عشاق را آذین
بود * ومطلق زینت وآرایش معناسنه حکیم سنایی بیت از پی قدر خویش صدرش را * بسته
روح القدس زخلد آذین * بعض فرهنکلرده رسم وعادت معناسنه ده منقولدر آراخیدن
فتح راء مهمله و دال و کسر خا وسكون یا ایله بمعنی آرامیدن راحت اولمق و دیکلنمك معناسنه
متعدیسی آراخانیدن کلور ابو المعانی بیت دوش در کلشن به بلبل کفتم ای بیهوده کو * باز
آراخید تاچند ناله و فریاد کن * آرستن و آراستن کلاهما بفتح الراء وسكون السین
المهملتین بمعنی زیب وزینت کردن استاد عنصری بیت بنام کینیت آرسته بادا * ستایشکاه
شهر و خطبه تاحشر آرامبن فتح راء مهمله ومیم موقوف وباء موحدهٔ مفتوحه ایله
میان شهر و قصبات وقراده واقع مختصر باغ و باغچه معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری
آرامدن و آرمدن کلاهما بفتح الراء وسكون المیم راحت اولمق و دیکلنمك معناسنه
حکیم فردوسی بیت چو بیدار باشی تو خواب آیدم * چو آرمده باشی شتاب آیدم آرامیدن
و آرمیدن کلاهما مثلهما کمال خجندی بیت بی تو ازدردم آرمیدن نیست * وز توام
طاقت بریدن نیست آران فتح راء مهمله ایله کاشان مضافاتندن بر قریه اسمیدر غایت ایری
اشکاری اولور قاتره مشابه حکیم شفایی در هجو وزیر بیت خوانی دو سه آراست که آرایش
آن بود * یك کله کاو دو سه دست خر آران آرایدن کسر یای تحتانی اول و سكون
ثانی ایله بمعنی آراستن مرقوم آردی روغن یعنی حلوای تر و لطیف ونازك آردروغن دخی

دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ آرزودن ﴾ سكون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله شوق وطلب كوسترمك آرزومندی معناسنه ﴿ آرمان ﴾ سكون راء مهمله ایله بمعنی آرزو وحسرت حضرت مولانا بیت هر حوایج راكه بودش آرمان * راست كردی میر شهری رایكان ﴿ آروغ كردن ﴾ ككرمك معناسنه در ﴿ آرن ﴾ فتح راء مهمله ایله بمعنی آرنج آنك مرخمیدر كه جیمی ترخیم اولنمشدر دیرسك كه عربیده مرفق دیرلر اغاجی بیت زمانی دست كرده جفت رخسار * زمانی جفت زانو كرده آرن * بعض نسخه‌ده كسر را ایله منقولدر استاد لطیفی بیت مشو با مفلس ورندان مقارن * كه خون آلوده یابی تا بارن * بعض فرهنكلرده ساعد معناسنه استعمال اولنمش ابوشكور بیت كهی بیازوی بادوش خود فراشته داشت * كهی برنج جهان اندرون سپر آرن * ﴿ آرون ﴾ ضم را وواو معروفله بمعنی صفت خوب استاد عنصری بیت بارون او نیست در بوم ورست * جهانرا بارون وآذین بست ﴿ آروین ﴾ سكون راء مهمله وكسر واو ایله تجربه یعنی صنه‌مق كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ آرین ﴾ كسر راء مهمله ایله بمعنی آرن مرقوم ﴿ آزاریدن ﴾ فتح زاء معجمه وكسر راء مهمله ایله بمعنی آزرده كردن یعنی اینجتمك ﴿ آزردن ﴾ ضم زاء معجمه وسكون راء مهمله ایله رنجیده اولمق وفتح زاء معجمه ایله شتوم ایلمكدر ﴿ آزدن ﴾ سكون زا وفتح دال ایله خنجر وبچاق وایكنه وبونلر امثالی نسنه‌یی صانجمق شاكر بخاری بیت اندام دشمنان تو از تیر ناوكی * مانند سیوك خوشه چو باد آزدن ﴿ آژدن ﴾ سكون زاء فارسیه‌له ایكنه ایله نسنه كوزه‌مك حكیم اسدی بیت بنزدیك آن كرك بایدشدن * كه هر جرم اورا بتیر آژدن ﴿ آزرم داشتن ﴾ شرم وحیا ایلمك كذا فی فرهنك احمد ابن اسمعیل ﴿ آزرمیدن ﴾ فتح زاء معجمه وسكون راء مهمله ایله حرمت وتعظیم ایلمك میر نظمی بیت كرا ترس خدا وشرم دارد * بنزدیك جهان آزرم دارد * ومیل ایلمك معناسنه‌ده كلور ﴿ آژكان ﴾ سكون زا وفتح كاف فارسیه‌یله غم وغصه معناسنه وله بیت یار با غیر عیش ونوش كند * دردلم آژكان خروش كند ﴿ آزمودن ﴾ صنه‌مق وتجربه ایلمك معناسنه خواجه حافظ بیت هرچند كازمودم ازوی نبود سودم * من جرب المجرب حلت به الندامه ﴿ آزمون ﴾ آزمودن لفظندن اسم مصدر در امتحان معناسنه حكیم اسدی بیت یكی تیغ تو دارم الماس كون * بزخم نوی خواهمش آزمون * امیر خسرو بیت آزمون زر بخش وادر بذل كاه تنكیست * امتحان نقاش رادر نقش اسب لاغر است * حكیم ازرقی در تعریف اسب بیت از نكین بیرون جهد چون باد در وزمعركه * كر كسی كوید ز بهر آزمون او راكه هان * ﴿ آزندن ﴾ فتح زاء معجمه وسكون نونله ایكنه ایله دیكمك وكوزه‌مك كسائی بیت عصیب وكرده برون كن وز وزونج نورد * جكر بیا زن وآكنج از وبسامان كن ﴿ آزن ﴾ فتح زاء معجمه ایله بمعنی آرن مرقوم وصحاح بندكاه زیربا زو عبارتیله تفسیر اولنمشدر دیرسك معناسنه بعض نسخه‌ده ساعد معناسنه مرویدر ﴿ آژن ﴾ فتح زاء فارسیه‌له دكرمان طاشنی كسكین ایلمك عربیده نقرطا خون دیرلر آژده دخی دیرلر سید ذوالفقار شیروانی بیت كشف كردار هر كو در كشید از طوق امرت سر * بسامان خار پشنش كرد

كوردشست چرخ تیر آرن * وبریره ایكنه صانجمق معناسنه ﴿ آزیدن وآژیدن ﴾ اول زاء معجمه ثانی زاء فارسیه‌له كلاهما بمعنی آزدن مرقوم ابو المعانی بیت نتوانم كه روی او بینم * مژه آژیدن نكاهم كرد ﴿ آژیدن ﴾ كسر زاء فارسی ودال اول وسكون یاپین ایله بمعنی هشیار كردن كذا فی مجمع الفرس ﴿ آسافژون ﴾ سكون سین وفا وضم زاء فارسیه‌له ومعجمه ایله‌ده جائزدر دكرمان طاشنی كسكین ایتدكاری دمور آلتكه آژینه دخی دیرلر كذا فی مجمع الفرس ﴿ آساكشیدن ﴾ اسنمك كه فاژ وفاژه ودهان دره دخی دیرلر ﴿ آسانیدن ﴾ كسر نونله قولایلق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت كه آسانیدن عاشق را محالست * كه آسان بودن اور اقیل وقالست ﴿ آسایدن ﴾ كسر یای اول وسكون ثانیله راحتلنمرمك معناسنه مصدردر ﴿ آسان ﴾ قولای كه مقابل دشوار در عربیده اسهل واهون دیدكاری معنایه بر مصلحت زحمتسز وجوده كلمكه راحت بولنلرغه‌دن آسانی دیرلر جمالای شیرازی بیت باسان بر نمیكیرم دل از لعل لبت آری * مكس آسان بشهد افتد ولی دشوار برخیزد * ﴿ آستان ﴾ كسر سین وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه كلور اول قپو اشیكی عربیده عتبه دیرلر طالب آملی در منقبت حضرت امام علی رضی الله عنه بیت همانكه فخر كنان ز آستان او روبند * مقدسان فلك با جباه كرد جباه * ثانی دركاه پادشاهان ومراقد انبیا واولیایه دیرلر تعظیما وله بیت باستان جلالش ز شوق كردونرا * نخست دیده رسد وانكهی جباه رسد * ثالث آرقه او ستنه یاتمغه دیرلر قصر همزه ایله‌ده جائزدر خواجه سلمان بیت در تنكنای بیضه زتأثیر عدل او * نقاش صنع پیكر مرغ آستان نهاد * رابع استخراج سالهای مخوف مولوده دیرلر عربیده عتبه وعوام قران دیرلر ﴿ آستین ﴾ یك كه قفتان وكوكلك وسائر ملبوساتك اوله اسم جنسدر لسان عربده كم دیرلر ضم كافله محب جان قدسی بیت دارم ولی اما چه دل صدكونه حرمان دربغل * چشمی وخون در آستین اشكی وطوفان دربغل ﴿ آستن ﴾ حذف یا ایله آستین معناسنه در كذا فی شرفنامه ﴿ آسكون ﴾ سكون سین وضم كافله فرهنك جهانكیریده دریای خزرك اسمیدر كه دریای كیلاندر عوام دریای قلزم دیرلر حكیم خاقانی در ستایش نیر اعظم بیت میغ از تو اسب بر آسكون تاخت * میدان فلك پلنك وشی ساخت * ﴿ آسمان ﴾ اوج معنایه‌در اول معروف كمال پاشا زاده مرحومك تصرفات خاصندندركه آسمان لفظ مركبدر بر جزؤی آس دركه دكرماندر وبر جزؤی ماندر كه بكزه‌یجی معناسنه ماستن‌دن اسم فاعلدر كوكه آسمان اطلاقی معنای تركیبینك آنده تحقیقی اعتباریله در غلبه استعماله علم منزله‌سنه وارمشدر انتهی كلامه ثانی مشهور فارسیه‌نك یكرمی یدنجی كونی اسمیدر بو ایكی معنایه مسعود سعد سلمان بیت آسمان روز ای چوماه آسمان * باده نوش ودار دل راشادمان * ثالث فرهنك جهانكیریده بر فرشته اسمیدر كه مهمات امور روز مزبوره موكلدر اول كونده واقع اولان تدبیر امور مصالح اكا متعلقدر حكیم فردوسی بیت همه ساله زاشناد واز آسمان * تن وجانت باشادی وكامتان ﴿ آسنستان ﴾ كسر سین اول ونون وسكون ثانی ایله نام پدر زن وامق دركه آخر كار وامق انی عرضه هلاك كتوردی استاد عنصری بیت بفرمود تا آسنستان بكاه * بیامد بنزدیك رخشنده ماه *

تحفة الاحبابده همزهٔ مقصوره وتاء مشدده ایله مرویدر ق آسودن ع ضم سین وواو
معروفله راحت اولمق معناسنه مصدر درابوالمعانی بیت همین بودست تار وزلف رسم
سیه بختان * نباشد روزیٔ عاشق زغم آسودن دل را ق آسیابان ع دکرمانجی لفظ
مرکب اولدیغی ظاهردرکه اصلی آسیاب بان در تخفیفا بانك بری محذوفدر سانیم نهراسی
* قطعه * رفته بودم بکسب استعداد * کاشکی رفتمی بدهقانی * کاش کردی بدهر بخت
سیاه * روسفیدی باسیابانی ق آسیازن ع دکرمان طاشی اوزرینه باغلواولان تخته
پاره که دانه‌یی تدریج ایله دوکمك ایچون ایدرلر دکرمانی متصل دوکدوکندن بو اسمله موسوم
ایلدیلر ابوالمعانی بیت شه دندان آسیاب وزبان * آسیازن بدانهٔ سخن است
ق آسیون ع کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح واوایله سرکشته وسرکردان معناسنه
مجنیك بیت کرنه عشقت کرده آسیون مرا * ازچه روسرکشته وآسیونم ق آشامیدن ع
شین معجمه ایله صو وشراب وغیری نسنه‌لر ایچمك ق آش بچکان ع سکون شین معجمه
وجیم عجمی وفتح با وکاف فارسی ایله بمعنی چندبادستر که جند بیدستر دخی دیرلر طبیب یوسفی
بیت چند بیدستر آتش بچکانست * که کند دفع علت صبیان ق آشردن ع ضم شین معجمه
وسکون راء مهمله ایله ق آشزدن ع ضم شین وسکون زاء معجمه ایله کلاهما نسنه یوغرمق
سرشتن معناسنه اصفهانیلر لغتی در ق آشفتن ع ضم شین وسکون فا ایله متغیر الفهم وعقله
خلل ایرشمك ومشوش الاحوال اولمق مولانا طالب آملی بیت آشفته دماغم سرو برك
سخنم نیست * دامن چه کشایم که کلی درچمنم نیست ق آشوردن ع ضم شین وواو مجهول
وسکون راء مهمله ایله یوغرمق خمیر اولسون وغیری اولسون ابوالمعانی بیت خاکپاك
عاشقان آشوردهٔ خون دلست * اختلاطی زین سبب بادرد ومحنت داشته اند ق آشوفتن ع
ضم شین وواو مجهول وسکون فا ایله بمعنی آشفتن مرقوم حکیم فردوسی بیت سپاهی همه
خسته وکوفته * کریزان وبخت اندر آشوفته ق آشیان ع یوه معناسنه درعموما مولانا
عرفی بیت ای نه فلك زخوشهٔ صنع تودانهٔ * در جنب کبریای تو عرش آشیانهٔ *
وقوش یوه سنه ده دیرلر خصوصا طالب آملی بیت ما مرغ آتشیم اکر نیست باورت *
درشاخسار شعله ببین آشیان ما * کاهی وطن معناسنه ده استعمال اولنور محمد جان
قدسی بیت آسوده کی ندیده لبم ازفغان هنوز * یادم دهد زحلقه دم آشیان هنوز ق آغاردن
وآغاریدن ع کلاهما بفتح الغین المعجمه وسکون راء اول وکسر ثانیله اصلتمق صو ییله وغیریله
شاعر دیمشدر بیت زآغاریدن آن زشت با خون * شده یکسر درختانش طبرخون * طبرخون
قزل سکوتدر ق آغازیدن ع فتح غین وکسر زاء معجمتین ایله ابتدا ایتمك وبر نسنه‌یه باشلمق شروع
معناسنه آغاز کردن دخی دیرلر ق آغاشدن ع فتح غین وسکون شین معجمتین ایله بربری اوستنه
نسنه یغمق معناسنه میرنظمی بیت برآورد آنجا بر آغاشدند * متاع وقماش آفراشتند *
ق آغالشتن ع کسر لام وسکون شین وفتح تاء مثناة ایله مثل آغاشدن مرقوم ق آغالیدن
کسر لام وسکون یای تحتانیله جنك وغوغایه تحریص ایلمك وفتنه قوپارمق ابوشکور بیت
برآغالیدنش استیز کردند * بکینه چون پلنکش تیز کردند ق آغستن ع فتح غین معجمه وسکون

وسکون سین مهمله وتاء مفتوحه ایله فرهنك جهانکیریده برنسنه‌یی زورایله طولدرمق
معناسنه در ق آغشتن ع کسر غین وسکون شین معجمتین ایله اصلتمق ویوغرمق حکیم فردوسی
بیت زایرانیان من بسی کشته ام * زمین رابخون کل آغشته ام * مشهوری کسر غینله درامّا
فردوسی ضم غینله کشته‌یه قافیه ایلمش ق آغندن ع فتح غین وسکون نون ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی آکندن طولدرمق معناسنه در ق آغوشتن ع ضم غین وواو معروف ایله
قوچمق وقوجاغه آلمق آغوش کردن دخی دیرلر ق آغوشیدن ع بمعنی آغیشتن ق آغیشتن
کسر غین معجمه وسکون یا وشین ایله بمعنی آغشتن مرقوم اسدیٔ طوسی نقلی اوزره اصلتمق
ویوغرمق معناسنه ق آفریدن ع فتح فا وکسر راء مهمله ایله یراتمق خلق معناسنه شیخ سعدی
بنام خداوند جان آفرین * حکیمی سخن در زبان آفرین * بو بیتده اصلی اوزره واقعدر
میرنظمی بیت اطاعت بامرش که مخصوص اوست * جهان آفریدن که مخصوص اوست *
ق آفریدون ع قاتل ضحاك اولان مشهور پادشاهدرکه قصر الف ایله افریدون وفریدون
دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زدهقان بومایه کس را ندید * که شایستهٔ آفریدون سزید
ق آفرین ع آفریدندن اسم فاعل در جان آفرین وجهان آفرین کبی وتحسین معناسنه دخی
استعمال اولنور وشیخ عطار ابتداء منطق الطیرده بیت آفرین جان آفرین پاك را * آنکه
جان بخشید وایمان خاك را * ودعای خیر دخی اولور حکیم انوری بیت تا کس از آفرین
سخن کوید * سخن خلق آفرین تو باد * معنای رابع خمسهٔ مسترقه نك اول کونی اسمیدر کذا
فی فرهنك جهانکیری ق آفندیدن ع فتح فا وسکون نون ویا وکسر دال اول ایله جنك
وخصومت ایلمك استادلبیبی بیت دزدل آوان نصیحت کار کرد * ترك آفندیدن وپیکار کرد
وقصر همزه ایله بوزن پسندیدن مرویدر ق آفیلن ع کسر فا وسکون یای تحتانی وفتح
لام ایله لبه‌ده دیرلر بونوع یاصی بیراقدر بعض چبان وشیش اوزرینه قورلر نافعدر ق آکاهیدن ع
کاف عجمیله خبردار اولمق وخبردار ایتمك معناسنه هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور
ق آکلیون ع کاف عجمیله منقش اطلس تفسیرنده جامهٔ باشدکه ازهفت رنك بافته باشد
وهفت رنك را دران بتوان دید * دیوبازمشلر شمس فخری بیت کشد بساط چمن
ازبرای مجلس شاه * بهر بهار پی فرش شه زآکلیون * انکلیون دخی دیرلر ق آکن ع
فتح کاف عجمیله آکندن لفظندن صیغهٔ امردر شاه ناصر خسرو بیت خری آموختت آنکس
کدفرمودت * که همیشه شکم ومعده همی آکن * ودخی قفتان ویاصدق وامثالی نسنه‌لره
قویلان پنبه که عربیده حشو دیرلر وله ایضا بیت چون راست بود خوب نماید سخن * کدر
خوب جامه بود کرآکن ق آکندن ع کاف فارسیله بمعنی انباشتن طولدرمق معناسنه شاعر
بیت بهمیان تابکی آکندن زر * زنقد علم دل راکن توانکر ق آکنیدن ع فتح کاف وکسر
نون وسکون یای تحتانیله بمعنی آکندن مرقوم شیخ اوحدی بیت آنکه اندر جهان ندارد
کنج * چون توان آکنیدنش اوکنج ق آکوشیدن ع ضم کاف عجمی ایله بمعنی آغوشیدن
مرقوم وبمعنی زادن وسپاریدن شهنامه لغتی در ق آکین ع کسر کاف فارسیله دوشك
ویاصدق وجامه وامثالی نسنه‌لرك ایچی عربیده حشو دیرلر وبعض تراکیبه صفت اولور

غم آکین و مشك آکین کبی کمال اسمعیل بیت زبسکه عنبر و مشك است توده بر توده *
دماغ ودانش از اندیشه عنبر اکین است في اکین بالین ع یاصدق ایچی وسائر نسنه لرده
دخی بویله صفت ایدرلر حکیم خاقانی بیت خود برکبو تر آن مینوست * کاکین جهار بالش
اوست في اکیلون ع بمعنی اکایون مرقوم یعنی هفت منقش قماش في الان ع ولایت
ترکستانده بر شهرك آدیدر حکیم خاقانی بیت تف تیغ هندیش هندوستانی * علی روس در
روس آلان نماید * ومجمع الفرسده برطاغ اسمیدر في الاییدن ع کسر یای اول وسکون
ثانیله بمعنی آلادن هم لازم وهم متعدی اولور مصدردر في التمغان ع زبان خوار زمده نشان
همایون دریعنی پادشاهلرك حکمی کاغدی چغتای لغتیدر لکن عجم ده استعمالی شایعدر ابو المعانی
بیت چو حکم عشق باشد عاشقا زادادن جانی * زشاه حسن زلف آورده خط آلتمغانی *
دیکر شاعر * قطعه * چو خط از شاه حسنست آلتمغان * که معنیش همین بد دجانستانی *
که فرمان همایون اینچنین بود * شهید عشق را باید نشانی في الفتن ع ضم لام وسکون فا
ایله بی تکلف اولمق وآلشمق وحیران اولمق معنالرینه مصدردر ابو المعانی بیت بدرد هجر
آلفتن عجبتر حال دشوارست * کر افلاطون وکر رستم کشیدن چارنا چارست في الفتیدن ع
آلفتن مرقوم معنالرینه مصدر ومتعدیدر في الودن ع ضم لام وواو معروف ایله بولاشمق
وبولاشدرمق معناسنه در معنای مصطلحی کنهکاردر نتکم شاعر بیت دعا یی میکنم یا رب
باین آلوده دامانی * مکن شرمنده پیش قد سیانم ازدعای خود في الوسن ع ضم لام وواو
معروف وفتح سین مهمله ایله برنوع لطیف ارکدر تلیین طبع ایدر حکیم شیرازی بیت بس بخود
مطبوخ آلوسن بزود * تا کند تسکین بردو هم خود في الوشیدن ع ضم لام وکسر شین
معجمه ایله بعض فرهنکده آغوشیدن معناسنه در في الیردن وا لیزیدن ع کلاهما
بکسر اللام وسکون الیاء التحتانی آت وقاطر وسائر حیوانات اورکمك وبوکلمك وآزه جق
سوزدن آلنوب چبالمق في امادن ع حاضر ومهیا اولمق ابو المعانی بیت خیال دوست چو آید
بخانهٔ دل را * نثار مقدمشان نقد جان آمادن في اماسیدن ع کسر سین مهمله وسکون
یای تحتانیله ششمك في اماهیدن ع کسرها وسکون یا ایله بمعنی آماسیدن مرقوم *
امايیدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله بمعنی آماسیدن وآماهیدن في امختن ع ضم میم
وسکون خاء معجمه ایله بمعنی آموختن في امدن ع فتحتینله کلمك معناسنه مصدردر مستقبلنده
میم یایه قلب اولنوب آید وآیند دینلور في امدشدن ع اسم مصدردر کلوب کتمك معناسنه
في امرزیدن ع ضم میم وسکون را وکسر زا ایله یارلغمق وعفو کناه ایتمك بعض فرهنکده ایرشمك
معناسنه مرویدر بو معنایه میر نظمی بیت مخور غم بهر رزقت همچو نادان * بیامرزد نصیب
ازلطف یزدان في اموختن ع تعلم وتعلیم معناسنه لازم ومتعدی استعمال اولنور اوکرنمك
واوکرتمك شیخ سعدی * قطعه * معلمت همه شوخی ودلبری آموخت * جفاوناز وعتاب
وستمکری آموخت * من آدمی بچنین شکل وقد وخوی وروش * ندیده ام مکر این شیوه
از پری آموخت * کمال خجندی بیت کمال این کفته کر مرغی برد پر بهندستان * بیاید طوطی
وازتو سخن آموختن کیرد * چغتای لسانده اوکرانمك دیرلر ترکی دلده استعمال اولندوغی

اولندیغی اوزره انجق برحرفی تقدم وتأخیر ایله شلر نتکم میر علیشیرك بو بیتنده واقعدر بیت اول
بلاغه اور کاتیب مین ابلا کم جانیم چیقار * کورمسام باشمدا بیر ساعت مین شیدا بلا *
بو بیتده مضارعی واقعدر وله بیت اوتوب عشق ایچرا عمروم زاهدا قوی زهد
وارشادی * کشی موتداق اولوق ایشی ضعیف اولغاندا اورکاتماس في امودن ع ضم
میم وواو معروفله آراستن وآرسته شدن یعنی بزه مك وبزنمش اولمق معناسنه استاد
دقیقی بیت در آمودن آن همایون بنا * نماند ایچ باقی بکنجینه ها * مؤید الفضلاده
بمعنی آمیختن وآمیخته شدن مسطوردر في اموزیدن ع اوکرنمك واوکرتمك آموختن
کبی هم لازم وهم متعدی اولور شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق زپروانه بیاموز *
کان سوخته را جان شد وآواز نیامد في امن ع بوزن دامن پیرامن لفظندن اختصار
اولنمشدر چونه معناسنه میر نظمی بیت کهی برپاستاده که نشینند * چو هاله آمن آئمه
کرفتند في امون ع ضم میم وواو معروفله ایکی معنایه در اول مجمع الفرسده پیرامن
معناسنه در مختصر پیرامون در ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی آموی بر مشهور ایر مقدر
آب آمو دیرلر شاعر دیمشدر بیت آن رود که خوشترست زآمون * بی شبهه که هست
رود سیحون * مولانا هاتفی در تیمور نامه بیت جواز آب آمون کذشت ان سپاه * برآمد
هیاهو زماهی بماه في امیختن ع کسر میم وسکون یای تحتانی وخاء معجمه ایله قارشمق
وقارشدرمق لازم متعدی کمال خجندی بیت نا تخکامی میبرد از ما بدور آن دولبی * ساقیان
در باده ها کویا شکر آمیختند في امیزیدن ع کسر میم وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین
ایله بمعنی آمیختن مرقوم هم لازم هم متعدی اولور قارشمق وقارشدرمق معناسنه
چغتای لسانده بو معنایه قوزغاماق دیرلر هم لازم هم متعدی استعمال اولنور میر علیشیر
بیت ملایك قوشلاری غم شامی قوزغالماق تانك ایرماس کم * بیتیب توکوککا زیو
آهیم خدنکی بیلکه آشیب تور في اندون ع سکون نون وضم دال مهمله ایله اوچ معنایه
کلور اول بمعنی آنجا که مقابلی ایدون در آنجا معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت راه تو زین
خیر وشر دو کشادست * خواهی ایدون که ای وخواهی آندون * ثانی بمعنی آنچنان
صاحب فرهنك منظومه بیت مثل آندون چنان چنین ایدون * آنکه آزیر بودن ازچه
وچون * ثالث فرهنك جهانکیریده آنکاه وآنزمان معناسنه مسطوردر في انکندن ع
سکون نونین وفتح کاف فارسیله بمعنی آکندن مرقوم في ان ع بش معنایه کلور اول
آشارت بعید ایچون اسمدر عربیده ذاك معناسنه ثانی محمد هند وشاه نقد حسن
ایله تعبیر ایلمش عربیده جاذبه دیدکاری در محبوبلرده برحالتدر که لسان ایله تعبیر اولنماز
وعبارته کلمز انجق مشاهده ذوقیله معلوم اولور خواجه حافظ بیت شاهد آن نیست
که موئی ومیانی دارد * بندهٔ طلعت آن باش که آنی دارد * ثالث ادات جمعدر که اسم آخرینه
لاحق اولورسه معنای جمعیت افاده ایدر آدمیان ومردان وزنان کبی رابع ادات
توصیف در بونده دخی کلمه آخرینه لاحق اولور رافتان وخیزان کبی خامس بعض تراکیبه
وصفیت ایچون مزج ایدرلر آنچنان کبی في انین ع کسر نون وسکون یای تحتانیله

یایق که انکله سوددن یاغ چیقارر لر بستو دخی دیرلر طیان مرغزی بیت سبوی و ساغر
آیین و غولین * حصیر و جای روب و خیم و پالان * و یایق طاشنه دیرلر که اول ظرفك ایچنه
قورلر و له بیت دو غم ای دوست در آیین تو خواهم ریخت * تا کنم روغن ازین دوغ همی جنبانم
ق اوادان ع بمعنی آبادان با واو قلب اولمق قاعدهٔ فارسیه در ق اوریدن ع کسر راء
مهمله ایله یوتمق اوباریدن معناسنه و دخی مصاحبت آراسنه سوز قاتمق و کتورمك معناسنه
استادلطیفی بیت مراد کسان آوریدی شها * مراد از غریب آوریدی چرا ق آواز کن ع
دعوت ایله دیمکدر مولانا محمد ظهوری بیت بیا مطربا پردهٔ ساز کن * طرب میرود اکنون
آواز کن ق آوازیدن ع کسر زاء معجمه ایله چغرمق آواز کردن معناسنه ق آوان ع
دیوان معناسنه بعض نسخه ده دیوان حکمی معناسنه مرویدر ابو المعانی بمعنیٔ اول بیت
حال دل خود عرض کند ای شه خوبان * عشاق در آیند در آوان تو هر روز
ق آوردن ع کتورمك معناسنه مصدر در ق آوریدن ع بمعنی آوردن حکیم اسدی
بیت تو آنچه از بمبر رسیدت بکوش * ببین و بجای آوریدن بکوش ق آوزارادان ع
آوزار مرقومك ظرفی معناسنه که ایچنه مذکور نسنه لری قورلر محلنده استعمال ایتمك
ایچون ق آوزین ع سکون واو و کسر زاء معجمه ایله آردج اغاجی کذا فی الحلبی
ق آوشین ع سکون واو و کسر شین معجمه ایله عربیده سعتر ترکیده کویکو اوتی دیرلر
ق آوغون ع سکون واو و ضم غین معجمه ایله کاریز معناسنه ابو المعانی بیت رود اب
از دهانش وقت کفتن * کشوده کو بیا آوغون حمام ق آونکان ع فتح واو و کاف
فارسی و سکون نونله شرفنامه ده بمعنی آویزان و آویخته شدن ق آون ع فتح واو ایله آونك
لفظندن مرخم در آویخته معناسنه استاد منوچهری * قطعه * شبی چون چاه بیژن
تنك و تاریك * چو بیژن در میان چاه آون * ثریا چون منیژه بر سر چاه * دو چشم من بدو
چون چشم بیژن ق آویختن ع کسر واو و سکون یا و خاء معجمه ایله آصمق هر نه اولورسه
کمال بخندی بیت نازکی و لطف در دید از بنا کوش تو در * غوطها در آب دادند انکه شی
آویختند ق آویدن ع کسر واو و سکون یای تحتانیله یورمق معناسنه ق آویژکن ع
سکون زاء معجمه و کسر کافله اولاشیجی و یاپشیجی اولان نسنه بعض نسخه ده حیزوما برن
معناسنه منقولدر ق آویزیدن ع آویختن مرقوم معناسنه در ق آویشتن ع شین
موقوف و فتح تا ایله شرفنامه ده براوتدر زلف شاهدان دخی دیرلر عربیده صعتر دیدکاریدر
ق آویشن ع کسر واو و سکون یای تحتانی و فتح شین ایله براوتدر آجیرق قوریدوب
بعض ادویه یه جزؤ ایدرلر و دورویشان و عزلت کرینان کمون و نمك ایله آمیخته ایدوب
تناول ایدرلر عربیده صعتر عراقده ککیك اوتی و کیلانده کته سکته و هندده سابل مروا
دیرلر شاه ناصر خسرو بیت چه کنی دنیای دنی و خرد ریزرا * خوش نباشد بی نان
ریزه و آویشن ق آویندن ع کسر واو و سکون یای تحتانی و نونله امید و رجا ایتمك بعض
نسخه ده امز غنق معناسنه مرویدر ق آهختن و آهیختن ع کلاهما بکسر الهاء و
سکون خاء المعجمه قابح چکمك خصوصا و غیری نسنه چکمك عموما حکیم فردوسی بیت

بیت ز آهختن تیغها از غلاف * که قاف را دردل آفتاد کاف * شمس فخری فتح ها ایله نقل
ایدوب بو قطعه یی نظم ایلمش * قطعه * ابو اسحق سلطانی که در رزم * چو کینش تیغ
بی باکی بر آهیخت * بسان هندوان ترك فلك را * بجوب کین بمالیدو بیر هیخت ق آهرمن
آهرمن آهرن آهریمن ع کلهم بسکون الهاء و فتح الراء المهملة رهنمای بدی یعنی سوء
افعاله دلالت ایدهنه دیرلر علامهٔ طوسی نقل ایدر که طائفهٔ مجوس آهرمن شیطانه
دیرلر و ملکه یزدان دیرلر عبارتی بودر * المجوس من الوثنیة یقولون ان فاعل الخیر یزدان
و فاعل الشر اهرمن و یزعمون بهما ملکا و شیطانا والله تعالی منزه عن الخیر والشر انتهی
حکیم سنایی بیت کرد بادی کر نکردی کرد خاکی هم مکرد * مرد یزدان کر نباشی جفت
اهرامن مباش * یعنی الله اری اوله مزسك باری قرین شیطان اولمه دیمکدر عبد الواسع
جبلی بیت باغ برجسته زنج کوی که از بیم درخش * از شهاب اندر هوا آتش کرفته
آهرمن بعض نسخه لرده ولسان ناسده اکثر الف مقصوره ایله مستعملدر شمس
فخری بویله نقل ایتمش کمال پاشا زاده مرحوم الف ممدوده و هاء متحرکه ایله در والفك
قصری و هانك سکونیله ده جائزدر دیمش و بعض فرهنکده الف ممدوده و فتح ها و سکون
را ایله مرویدر حکیم اسدی بیت ستیزا وری کار آهرمنست * ستیزیٔ پر خاشت آبستنست
اصح قول اولدر * قطعه * کران دو عارض رخشان ز فعل یزدانست * ز فعل آهرمن آن دو زلف
چو کانست * بدین دلیل همی تابوی درست کشند * که خیر کشت ز یزدان و شر ز اهرمنست
اهرمنك معنای لغویسی دیو دیمکدر ق آهزن ع سکون ها و فتح زاء معجمه ایله نفت یاغی
ابو المعانی بیت شرار آتش غم آنچنان جکر سوزست * سرشك دیده مثال آهزن برون
آید ق آهسته سخن ع ایکی معنایه در اول فسلدیجه فجفج دخی دیرلر ثانی زیرلیدن
سو یلمك که عربیده همس دیرلر ابو المعانی بیت آهسته صبا پا زده در بزم بهاران * آهسته
سخن کرد بکل غنچهٔ خندان * ق آهن ع مطلق دمور در خام اولسون معمول اولسون بو اسم
مدلولی اوزره موضوعدر فرهنك جهانکیریده شمشیره دخی آهن دینلدوکی مسطوردر بو معنایی
مؤید شیخ نظامی بیت کسی را که جانش باهن کرم * بسی جامها در سکاهن رزم ق آهیدن ع
کسر جیمله بمعنی آهختن یعنی کشیدن تیغ و خنجر و غیری ویوزمك سلاح معناسنه اما مجمع الفرس
جیم عجمیله بمعنی کشیدن و مؤید الفضلاده بمعنی انداختن مسطوردر ق آهنکیدن ع سکون
نون و یا و کسر کاف فارسیله بمعنی قصد آهنك کردن کبی ق آهنین ع دموردن دوزلمش
نسنه هر نه اولورسه آهن آخرنده یای نسبی در و نون نسبتی تأکید ایچوندر ق آهنین خفتان
جبه و جوشن و زره که عربیده ورع دیرلر خواجه سلمان بیت میدرخشید از میان آهنین
خفتان و خود * هم روان صورت که در پولاد چینی تابان کهر ق آهوان ع نقب ذن یعنی زیر زمین
قازیجی استاد دقیقی بیت حور بهشتی کرش ببیند بی شك * خواهد اندر زمین بیارد آهوان
ق آهون ع ضم ها و واو مجهول ایله رخنهٔ دیوار و نقب زمین حکیم اسدی در صفت نقب زن
مثنوی * با هون زدن در زمین باشتاب * سبکتر روندی ز ماهی در آب * بن یاره سر تا سر آهون
زدند * نکون یاره بر روی هامون زدند * شمس فخری آهون نقب زن و نقب باشد دیوب بو بیتی

نظم ایلمش بیت سپاس یزدان ابواسحق ازان بلند تراست * که دستبرد حوادث دران کند آهون
فرهنك جهانكیریده نقب معناسنه مرویدر حکیم ناصر خسرو بیت منکر بسوی حرام جز حق
مشنوا * تابنزد دزد سوی نقد تو آهون ﮓ اایان ﭺ کسر یای اول وفتح ثانیله یعنی آیا
ااییدن ﭺ کسر یای اول وسکون ثانیله یعنی آمدن ﮓ ااینه دان ﭺ آیینه ظرفی صائب اصفهانی
بیت دل راز سینه درنظر دلستان بر آر * آیینه پیش یوسف ازآیینه دان برار ﮓ ااین ﭺ
کسر یای اول وسکون ثانیله یدی معنایه کلور اول عادت وقانون معناسنه شیخ سعدی در
بوستان بیت کس این رسم وترتیب وآیین ندید * فریدون با آن شکوه این ندید * کاه
اولور امر لزومندن عادتده معنای لزوم افاده سیچون ایراد ایدرلر نتکم بو بیتدن مفهومدر
بیت که تا زنده برتو نفرین بود * پس زنده کی دوزخ آیین بود * ثانی رسم وروش وطرز اسلوب
معناسنه حکیم سنایی بیت همه هم صورتند وهم سیرت * همه هم سنتند وهم آیین * ثالث
فرهنك جهانكیریده یعنی آفرین مرقومدر سیف اسفرنکی بیت کشاد ابروی طاق فتح رادین
ظفر برطاق کرون بست آیین * رابع دونمای شهر وبازار معناسنه طالب آملی بیت بایین
بندی بازار خلوت میروم طالب * که دارم در وجود کامل خودمیل سودایی * حکیم فردوسی
بیت بر آیین جهانی شد آراسته * در وبام ودیوار برخاسته * خامس تحفة الاحبابده نهره
معناسنه کهروغنی آیراندن جدا ایدن نسنه در اما فرهنك حسینی وفاییده نونله آنین وارد
اولمشدر سادس ابن مؤلفدن منقولدر که مومیای معدنی حاصل اولان مغاره نك قریبنده برکوی
اسمیدرکه ده آیین دیرلر بوسببله مومیایه موم آیین دیدیلر مرور ایام وتغییر السنه عوام ایله کثرت
استعمالدن مومیا دیدیلر سابع عبارت آیینده عجم توسع ایدوب یراق یساق دیجك یرده برك
لفظی که یراق معناسنه در آیین لفظنه مضاف الیه ایدوب آیین برك دیدیلر ﮓ مع الواو ﭺ
ﮓ اابخو ﭺ سکون باء موحده وضم خاء معجمه ایله جزیره معناسنه که آبخوست
لفظندن ترخیم اولنمشدر عمعق بخاری بیت کویی که هست مردمك دیده آبخو * یاخود
چوماهی است که دارد در آب خو ﮓ اابرو ﭺ کسر باء موحده وضم راء مهمله ایله یوز
صویی دیمکدر مجازا ایکی معنایه دخی کلور اول کزیده معناسنه که صنف وجنسنك
اشبه واعلاسی اوله مثلا فلان آبروی عسکر وآبروی شهردر دیرلر افراد نوعنك اشبهی
دیمك اولور ثانی عار وغیرتدن کنایه ایدوب آبروی فلان ریخت دیرلر یعنی فلان یوزی صویی
دوکدی ترك عار وناموس ایلدی دیمك اولور مولانا عرفی بیت آبروی شمع را بیهوده
نتوان ریختن * صد شب یلداست درهر کوشه زندان ما ﮓ اابو ﭺ ضم باء موحده ایله
نام چیزی شیخ آذری بیت ای کرد درت آب رخ خواجه کاریز * وی خاك کف پای تو تاج
سر آبو ﮓ اا تشتا و ﭺ آتشتاب مرقوم معناسنه در که باء موحده واوه ابدال اولنمشدر
کلخن معناسن افاده ایدر ﮓ اا تشتو ﭺ فتح تاء مثناة ایله آتشتاو مرقومدن مخففدر
ﮓ اا تشکاو ﭺ فتح تاء مثناة وکاف وسکون شین ایله آتش قارشدره جق دمور آلت کاو
کاویدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در ابو المعانی بیت سینه پرتاب را چند انکه
کاویدم بدست * کشته آتشکاو دستم را آتش تاب درون ﮓ ااذربو ﭺ فتح ذال معجمه

معجمه وسکون راء مهمله وضم باء موحده ایله یعنی آذربویه ومجمع الفرسده صاری چیچکی
اولور بر دکنلو اوت کوکیدر شیرازده چوپك شنان دیرلر ﮓ اارزو ﭺ حالات قلبیه دن
نسنه طلب ایتمکدر نتکم دیمشلردر بیت یارب این آرزوی من چه خوشست * تو بدین
آرزو مرا برسان ﮓ اازو ﭺ ضم زاء معجمه ایله انتهای اسنان اولان ایری دیشلر که عربیده
طاحونه دیرلر طعامی چینیوب خردایندوکیچون ﮓ ااسو ﭺ ضم سین مهمله ایله قاقم
دیدکلری جانوردر ودخی ایچ ادك که عربیده خف دیرلر ﮓ ااشناو ﭺ فرهنك جهانكیریده
یعنی آب بازمسطوردر یعنی صوده اوزیجی عربیده سباح دیرلر سید حسن اشرفی * رباعی *
دلبسته روزکار برو زق شدن * باشیفته بقای چون برق شدن * چون مردم آشناو زاندر
کرداب * دستی زد نست وبعد ازین غرق شدن ﮓ ااشو ﭺ ضم شین معجمه ایله مخفف
آشوب در حکیم خاقانی بیت بساز م مجلسی ازسایه خویش * که اینجا مجلس آشوبی
ندارم ﮓ ااقت دیو ﭺ اضافتله اوچق طوتمق ابو المعانی بیت دیدم که شده آفت دیو برلب
جانان * پرسیدم از وکفت بخوابم کرفته دیو ﮓ اا لاو ﭺ زبانه آتش یعنی آتش شعله زن
قصر الفله دخی جائزدر شیخ آذری بیت براوج کنبد کردون ازان بتابد مهر * که یافت ازتف
قندیل مرتضی آلاو ﮓ اا لو بالو ﭺ کراس دیدکلری میوه در عربیده مفردات طبده قراصیا حلو
دیرلر میر نظمی درصفت باغ بیت چنادست آبدار وتازه وتر * شد آلوبالو همچون
لعل دلبر ﮓ اا لو ﭺ ضم لامله اوچ معنایه کلور اول خصوص ایله ارك اسمیدر که آلوی سیاه
وآلوی بخارا دیرلر ونوعنه دخی دیرلر زرد آلو وشفتالو کبی ثانی آلود لفظندن ترخیم اولنمشدر
حضرت مولانا بیت جمله اهل بیت خشم آلو شدند * که همه در شیر طامع بدند *
ثالث خشت پز یعنی کرپیچ پشورن اوجاغیدر معنای اوله عربیده خوخ دیرلر وچغتای لساننده
اورك دیرلر ضم همزه وراء وسکون واوین ایله ﮓ اامو ﭺ ماوراء النهرده برایر مقدر آب
آمو دیرلر معیار جمالیده شمس فخری آمور ودجیحون کنارنده برشهرك اسمیدر اول
اجلدن نهر جیحونه آب آمو دیرلر دیوب بوبیتی نظم ایلمش بیت بخارا خیز وآتش کن سرخصم
زغم کن چشمشان چون رود آمو * فرهنك جهانكیریده آمو ایران ایله توران اراسن
فاصل اولان نهرك آدیدر که باشنده واقع برقریه نك اسمیدر که اول ایرماغی اکا نسبت ایدوب
آب آمو دیرلر سید حسن غزنوی بیت شخصم چو موی کشت عجبتر مکر که کرد * اشکم چو چشم
چشمه آموی موی او ﮓ اامیزه مو ﭺ بیاض قاریشق صقال وباش قیلی که دوموی معناسنه
استاد دقیقی بیت اکر شاه هرهفت کشور بود * چو آمیزه موشد مکدر بود ﮓ ااو ﭺ یعنی
آب تبادل حروف جائز اولمغله آو دخی دیرلر استاد لطیفی بیت کی تواند که همچو ماغ چکاو
بکند غوطه درمیانه آو * شرف شفروه بیت دستی که جود با کف او آشنا وشست *
دستی که آو دریم او آشنا ورست * زبان هندیده بیا معناسنه در ﮓ ااوو ﭺ فتح واو ایله
مجمع الفرسده برشهر اسمیدر ﮓ اا هنکاو ﭺ فتح ها وکاف فارسیله یعنی آهنجفت که کاوآهن
دخی دیرلر صبان دموری در ﮓ اا هنو ﭺ سکون ها وفتح نونله خوشه پیشه کاران یعنی
مزروعات وباغده وبوستانده وضع ایتدکلری کالبد که آدم اسلوبنده ایدرلر حیوانات

زبان کارلق ایتمامك ایچون آهو ضم ها ایله بش معنایه کلور اول جیرانکه ترکیده
کیك دیرلر وقره جه نك نوعیدر ثانی عیب معناسنه‌در بو ایکی معنایه شاعر بیت
بتیه حرص چون آهوچه تازی نفس همچون سك * بصحرای قناعت روکه بی آهوست
آن صحرا * معنای ثانی یه نظیری نیشابوری بیت پیش چشم سیهت یاد غزالت آهو *
نزد آن سنبل مودم زدن از مشك خطاست * حکیم خاقانی بیت دیدی آن جانورکه زاید
مشك * نامش آهو واو همه هنرست * ثالث فریاد وآواز بانه معناسنه حکیم فردوسی
بیت باهو زبان فتاد وبمرد * بدیدان زاده آن دستبرد * رابع استعاره طریقیله چشم
دلبره‌ده دیرلر مولانا عبدالرحمن جامی * مثنوی * چوبستی نرکسش راپردهٔ خواب * شدی
باشمع همدم درتب وتاب * دومست آهوی خودرا سحرگاه * چرا نیدی بباغ حسن آنماه
خامس بر مرض اسمیدرکه آدمده وحیوانده ظاهر اولور نفسی تنك ایدر عربیده ضیق النفس
دیرلر شیخ نظامی بیت سك تازی که آهو کیرکردد * بکیرد آهوش چون پیر کردد *
آیینهٔ زانو یعنی دیز کوزی مولانا جامی بیت بسته‌ام من روی با آیینهٔ زانوی خویش
تاکنون آن ماه رو چون آیینه روبا روی کیست مع الهاء * آب افسرده طوکمش
صو مرادات یحیی سیدر افسرده اسم مفعولدر که آخرنده‌کی ها مفعولیتن اظهار ایچوندر
آب آورده برعلتدر حیوانات خصوصا آت ایاغنده واقع اولور ابوالمعانی بیت درپی
جانان رودیك رو سیه با پای لنك * کفتم آب آورده این خبر نمی شاید روا آبتابه
سکون باء موحدهٔ اول وفتح ثانی وتاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول صو قیزدنجق ظرف
معناسنه اولور که لفظ مرکبدر آب ایله تابدن که حرارت معناسنه اولان تابدر وآخرنده‌کی ها معنای
خاص علمیته نقل ایچوندر ثانی آفتابه معناسنه که ابریق دیمکدر بو معنی بایله فاده تبادل وتواخی
اولدوغندندر آبجامه سکون باء موحده وفتح جیم ایله ایکی معنایه کلور لفظ مرکبدر
آب ایله جامه‌دن اول اثواب یویه‌جق ظرف ثانی فرهنك جهانکیریده بر مخصوص جامدر
آنکله صو ایچرلر بو معناده اصلی جام آب ایدی جام شرابدن تمییز ایچون علمیته نقل اولندقده
مضاف الیه تقدیم اولندی که قاعدهٔ مقررهٔ عجمدر حکیم سنائی بیت زمردم لطف آبجامهٔ
اوست * کعبهٔ اهل فضل خانهٔ اوست آبخانه سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله ایکی
معنایه کلور اول لفظ مرکبدر آب ایله خانه‌دن صو طوره‌جق مکان حوض وامثالی صو
مخزنی وغیری ثانی طهارتخانه‌در آبخره وآبخور کلاهما بسکون الباء الموحده
وفتح الخا والراء ثانی وواو معدوله ایله آبخور مرقوم معناسنه آخرلرنده اولان ها علامت
معنای اختصاصدر آبده سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله هرزه وهذیان یاوه
سوز معناسنه ابوالمعانی بیت بروصلت دم زدن در پیش اهل دل خطاست * غیر دردعشق
گفتن نزد عشاق آبده * ودروغ حکایه وبی اصل کلمات معناسنه وله بیت کفتم بیاموخت
تویك حرف ازوفا * کفت این سخن آبده است در زبان ما آبراهه * وآب راه یعنی
کذرکاه آب سیف اسفرنکی بیت خاك کوبس کن ازین روح طبیعی تا من * زاب راهش
زکذرکاه جکر برینده آبره سکون باء موحده وفتح راء مهمله واخفای ها ایله قفتان بوزی قماش

قماش اولسون غیری اولسون مولانا ظهوری بیت فراوان دربن کارکه کارکر * یکی ابره
باقدیکی آستر * الف مقصوره ایله‌ده جائزدر آبریزه آبریز مرقوم معناسنه آخرنده‌کی
ها علامت مفعولدر آبزه کسر با وفتح زاء معجمه واظهارها ایله صو صزندیسی زه
زهیدن لفظندن اسم فاعل واسم مصدرده اولور ابوالمعانی بیت همچو کرمابه دماغم از بخار
تاب دل * دیده‌ام چون کوزهٔ اشکسته داردآب زه آبستانه کسر باء موحده وسکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله وسکون با وکسر سین ایله‌ده جائزدر صو الاجق ظرف طاس
وبقراج وامثالهما آب ایله ستاندن مرکب لفظدر آبستنکاه کسر باء موحده وسکون
سین وسکون نون وفتح تاء مثناة ایله طهارتخانه معناسنه شین معجمه ایله دخی روایت اولنمشدر
شمس فخری بیت کیست کیتی که شود همت تو ملتفتش * نشود روح قدس مائل آبستنکاه
آبسته فتح باء موحده وتاء مثناه وسکون سین مهمله ایله جاسوس معناسنه
وجاباوس معناسنه‌ده مرویدر شرفنامه‌ده عایشه وزنی اوزره آیشه وشیشه وزنی اوزره
ایشه دخی دیرلر امام مؤید الفضلاده آبسته زمین راست وهموار کرده بجهت زراعت
مسطوردر یعنی زراعت ایچون اصلاح اولنمش یر وبعض فرهنکده آبستن معناسنه که
اندن اسم مفعولدر وبعض نسخه‌ده زهدان معناسنه مرویدر آبشتنکاه وآبشتنکه
کلاهما بکسر الباء وسکون الشین المعجمه بمعنی جای نهفته یعنی طهارتخانه فرید الدهر بیت
نه همین بازشناسند زعنبر سرکین * نه کلستان بشناسند زآبشتنکاه آبشخوار
کسر باء موحده وسکون شین وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله آبشخوار مرقوم معناسنه
آخرنده‌کی ها مفعولیتن اظهار ایچوندر آبکامه سکون باء موحده وفتح کاف عجمی ومیمله
اریه اوننده ویاخود قوزی اتمکدن اصلدوب اکشیدرلر بونوع صودر بوزه کبی عربیده مری
دیرلر ودخی ترخانه وترشی صونه‌ده دیرلر اعجام بیننده متعارف دروهاضمدر بو استعمال ایدرلر
شاعر بیت درخوان دکر آنقدر رش میخورد آشی * آبکامه اکر بجر شود هضم نباشد آبکاه
صو یری یعنی صو طوردوغی مکان ومحل زیرا کاه اسم مکاندر آبکنده آبکند مرقوم
معناسنه شاعر بیت رخسار نکنده‌ام بناخن * کز کریه شده است آبکنده آبکینه
سکون باء موحده وکسر کاف عجمیله اوج معنایه‌در اول صرچه معناسنه حکیم سوزنی
قطعه * زان شرابی خوردباید خرم ویاقوت فام * کز فروغش سیمکون ساغر شود یاقوت
سان * زابکینه عکس او چون نور بر دست افکند * دست بیرون کرد پنداری کلیم
ازبادبان * ثانی بمعنی شراب شیخ نظامی بیت چوآن جام کیخسروانی نماند * نه جام
آبکینه چوباید فشاند * ثالث فرهنك جهانکیریده الماس معناسنه منقولدر اما کمال
پاشا زاده مرحوم بوکا دخی تصرف خاصی اوزره معنی تحریر ایلمشدر بیوررکه آبکینه لفظ
مرکبدر آب ایله آکیندن که ایچ معناسنه در الفی تخفیفا حذف اولنوب آبکین
اولور وآخرنده‌کی ها معنای عام ترکیبی‌دن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر
وایچنده صو ویا شراب اولمق شرطدر که ایچی صو دیمك تحقیق اوله وآبکینه
اطلاقی وضع معنای لغوی سنه موافق اوله بوبیتده معنای مذکور ظاهردر بیت

می خور تو در آبکینه با نالهٔ چنك ز آن * پیش که آبکینه آید بسنك * انتهی کلامه بو تقریر
اوزره بوش شیشه یه آبکینه دینلمیه مکر کثرت استعمال الله مجازا بوش واکر طلو شیشه یه
نام اولمش اوله ل اابله ع کسر باء موحده ایله قبرجق که وجود آدمی ده ظاهر اولور ودخی
چیچك که اطفال وصبیانده چیقار عربیده جدری دیرلر ودخی پیاده‌لر ولکدن آیاقده پیدا
اولان قبرجق شمس فخری بیت مانده در سنکلاخ محنت وغم * آبله کرده با شکافته پل * وکاهی
تبخاله معناسنه یعنی طوداقده اولان قبرجق خواجه سلمان بیت با زبانی پر بخار و با لبی
پر آبله * ازچه سوزد کر تب محرق ندارد در بدن ل اابلیته ع کسر باء موحده ولام وسکون
یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرسده زراعت ایدیجی معناسنه در ل اابلیسه ع
تاء بدینه سین مهمله ایله آبلیتهٔ مرقوم معناسنه در استاد لطیفی بیت چو ابن الوقت نبود
آبلیسه * پنیرك چنید او وقت هریسه * پنیرك قائمه سز براوتدر ل ااب ماه ع صوك
یاز آیی در سنهٔ شمسیه دن لسان رومده آغستوس دیرلر اصلی ماه آب در ابو المعانی
بیت شد بتابستان چنان سردی زباران برف ویخ * نامده فصل بهاران در تموز و آب
ماه ل اابه ع بوزن تابه ایکی معنایه در اول شهر ساوه قربنده بر قریه اسمیدر رحالا بین
الناس آوه دیرلر ثانی صوبك لطافتندن بیان قصدیله صاف معناسنه استعمال ایدرلر
میر نظمی در عشق وحسن بیت ضمیر ازعجب و کبر وکین ساده * دلش بی غل وغش چون
آب آبه ل ااتش افروزنه ع اسم آلتدر آتش یاقه جق نسنه خار وخاشاك وقاو وغیری
نسنه لر که آنکله آتش یاقرلر ل ااتشپاره ع ایکی معنایه در اول یلدز قوردی که شبتاب
دخی دیرلر ثانی شرارهٔ آتش مولانا صائب بیت میکنم از سینه بیرون این دل غمخواره را *
چند بتوان در کریبان داشت آتشپاره را * استعاره طریقیله متحرك و براق ولماع وآتشه بکزر
نسنه لره دیرلر میر نظمی بیت نشسته بر سمندان شوخ سرمست * کرفته تیغ آتشپاره
در دست ل ااتشتابه ع آتشتاب مرقوم معناسنه آخرنده کی ها مفعولیتن اظهار
ایچون در میر نظمی بیت لبش تفسیده کشت ودیده پرنم * درونش بوده آتشتابه از غم
ل ااتشخوار ع فتح تا وخا وسکون شین و واو معدوله ایله بر قوشدر اکثر و اغلب آتش یر
سمندر و سمندور وسمندول وسمندون دخی دیرلر میر خسرو بیت خسرواست و سوز
دل وز ذوق عالم بیخبر * مرغ آتشخواره کی لذت شناسد دانه را ل ااتش زنه ع فتح تاء
وزاء معجمه ونون ایله چقماق که طاشدن اوروب آتش چقاردوغندن تسمیه اولنمش خواجه
افضل کاشی * رباعی * آتش زنه وسوخته وسنك بهم * کی در کیرد چه سوخته دارد نم *
نزدیکی دوربت بلا پیوست عظیم * دوری ز تو کافری ونزدیکی هم ل ااتشکاه ع کاف
عجمیله کاه مکان معناسنه اولمغین مراد اوجاق اولور طالب آملی بیت شده زاب وضوی
او بیکمشت * بکردون دود آتشکاه زردشت * بو بیتدن آتشکده اولدوغی فهم اولنور دائما
آتش یاندوغندن اوجاغه ده تسمیه اولنور ل ااتشکده ع کاف عجمیله در اما عربیله ده
تجویز اولنمشدر مجوس طائفه سنك خذلهم الله عبادتکاهلری در طالب آملی بیت خود
مقیم حرم کعبهٔ اسلامم لیك * هوسم زائر آتشکدهٔ کفارست ل ااتشکیره ع کسر کاف

کاف عجمیله آتش یاقه جق وآتش طوته جق دمور آلتدر مولانا جامی بیت شد آتشدان
وآتشکیره این مشت خس وان خس * که بهر خانمانها سوختن باشند اعوانش ل ااتشیزه ع
فتح تا وزاء معجمه وکسر شین وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده آتشلك مرقوم
معناسنه در ل ااجیده ع کسر جیم وسکون یای تحتانیله نکنده معناسنه مولانا عجیبی بیت تا قدم
چون سوزن از سر ساختم در راه تو * بر جبین افکنده چین آن تند خو آجیده را ل ااخته
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول آختن لفظندن اسم مفعولدر
چکلمش معناسنه ظرفندن چقمغه صالح اولان نسنه که تیغ آخته دیرلر حکیم انوری بیت
تا بتاج هدهد وطاوس در کین عدوت * تیرهای پر زدست وتیغهای آخته * بو معنایی
موید شیخ سعدی بیت آنکه شمشیر جفا بر سر من آخته بود * صلح کردیم که ما را سر پیکار
تو نیست * ثانی خادم اولمش آدم وحیوان یودخی چکلمکدن کنایه در ثالث دردی چکلمش
شراب که می آخته دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت بده ساقیا آن می آخته * که جام جم از وی
بپرداخته ل ااخسته ع فتح خاء معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله قپواشیکی که
عربیده عتبه دیرلر میر نظمی در حق زنان بیت فرق دارد در قدمهای زنان * یمن در آخسته
هم در آستان ل ااخسمه ع سکون خاء معجمه وفتح سین ومیمله بر نوع شرابدر طاریدن
واریه دن دخی ایدرلر کذا فی مجمع الفرس وقصر همزه ایله ده مرویدر فرهنك جهانکیریده
ضم سین ایله تصحیح اولنمش وبعض نسخه ده میمك سینه تقدیمیله آخمسه واقع اولمشدر
ااخمسه ع سکون خاء معجمه وفتح میم وسین ایله آخسمهٔ مرقوم معناسنه اما فرهنك زفانکویاده
شین معجمه ایله مرویدر ل ااخیسه واخیه ع اول سکون خا وکسر یای تحتانی وفتح سین
ایله ثانی سکون خا وفتح یای تحتانیله حیوانات سوریسی اوکنده کیدن حیوان در که سائری
اکا تابع اولور وحلیمی ونعمة الله نقلیدر ل اادہ ع فتح دال مهمله واخفای هایله اول نسنه در که
ایکی اغاجی دیکوب آرقوری بر اغاج باغلرلر کوکرجین وطاوق اوزرنده اوتورر میر سنجری
بیت فلك چو برج کبوتر کبوتران چو نجوم * میان برج خط استواست چون آده ل اادینه ع
سکون دال ونون وفتح یای تحتانی ایله بوزن آبکینه فرهنك جهانکیریده قوس قزح
معناسنه استاد رودکی بیت علم ابروتند بودکوس او * کمان آدینه شود ژاله تیر *
ل ااذربویه ع فتح ذال معجمه وسکون را وضم باء موحده ویاء مفتوحه ایله کل آشتان
دیرلر صاری چیچکدر آذربو دخی دیرلر عربیده فلاردیدکلری در ل ااذرماه ع شهور فارسیه دن
آخر کوز آییدر که رومیلر وغیری لساننده تشرین ثانی دیرلر تفصیل احوالی آذر شرحنده مرور
ایلدی ل ااذینه ع یوم جمعه در نوروز کونلرینه وروز چشنلره اعتبار ایتدکلرینه بناء روز
جمعه ده دخی اشغالدن فارغ اولوب عیش وعشرت ایدرلر ذکری مرور ایدن آذیندن مأخوذدر
علم خاص اولمق ایچون آخرینه هاء علامت کتورمشلر در طالب آملی بیت کنونکه کر مغزوی
جوش بهار آنست مستانه * صباح شنبه از جیب شب آذینه میجوشد * خاتم کاشی
بیت خامش نشود طفل دبستان محبت * این مدرسه را شنبه وآذینه نباشد *
ل اارامکاه وارمکه ع کلاهما بفتح الراء وسکون المیم آرام وقرار یری کاه مکان معناسنه

معنای ترکیب قرار ایمجك محل دیمکدر عربیده مقام وجغتای لسانده اورون دیرلر ضم
همزه ایله اسکندرنامه‌ده نوش الروان وصفنده بیت اورون کرچه کا فرغه دوزخ دورر
اینینك عدلیدین اوروق برزخ دورور * بونلر اکثریا اضافتله استعمال ایدرلر سبعهٔ سیارده
فرخ شاه قدسه کند یکی حکایه‌ده بیت اول زمان کیم قیلسا عزم طواف * کعبه اورنیغه
قدس ایردی مطاف * یعنی کعبه یرینه قدس مطاف ایدی ل اردابه ع سکون را ودال
موقوف وفتح باء موحده ایله اون چورباسی واونی صو ایله قارشدیروب برنوع طعام ایدرلر
کذا فی المحمودی ل ارداله ع سکون را وفتح دال مهملتین ولام ایله ایکی معنایه در اول عربیده
طحینه دیدکاری ثانی دوه وقاطر قطارینك الك کیروسنه آصدقلری قپاصدالی چاك ل اردتوله
سکون را ودال وضم تاء مثناة ایله کاجی کبی برنوع طعامدر عربیده سخینه دیرلر بسحاق
اطعمه بیت آن آرد توله خورکه بمن لوت خوار کفت * چون ماستبا بخت زمن عذرها
بخواست ل اردروه ع سکون راء اول وفتح ثانی وواو ودال موقوف ایله اسم مرکبدر
آرد ایله روه‌دن الك که انکله اون الرلر ل اردزده ع سکون را ودال وفتح زاء معجمه ودال
ثانی ایله بودخی الك معناسنه اسم مرکبدر آرد ایله زده‌دن ل ارده ع سکون را وفتح دال
ایله ال دکرمانی که دستاس دخی دیرلر ابوالمعانی بیت استخوانم آنقدر اشکست جورش
آردشد * بوده‌ام در دست جوریار کویا آرده ل اردوله ع سکون را وضم دال وواو معروفله
یعنی آرد تولهٔ مرقوم ل اردهاله ع سکون را ودال وفتح ها ایله بودخی آرد تولهٔ مرقوم
معناسنه‌در ل اردینه ع سکون را وکسر دال ویای تحتانیٔ مکسوره ایله اون ایله اولان طعام
حاصلی اون آشیدر ل ارزه ع سکون را وفتح زاء معجمه ایله صماغلی باتلق یاپیجسنه آرزه‌کن
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل ارسته ع فتح را وسکون سین مهملتین وتاء مثناة ایله
بزه‌نلمش که آراسته دخی دیرلر آرستندن اسم مفعولدر خواجه سلمان ساوجی بیت بسیار مشو
غره بدین حسن دلاویز * کین حسن دلاویز تو از عشق من آرست * استاد عنصری
بیت بنام وکنیتت آرسته بادا * ستایشکاه شهر خطه تا حشر ل ارغه ع فتح را ودال
مهملتین وسکون غین معجمه ایله مجمع الفرسده خشم وغضب معناسنه اما اکثریا سباعده
استعمال اولنور حکیم فردوسی بیت سراپردهٔ سعبز دیدم بزرك * سپاهی بکردار آرغده
کرك * وشرفنامه‌ده حرکت معناسنه منقولدر بومعنایی مؤید استاد رودکی بیت کهی آرامده
وکه آرغده * کهی آشفته وکه آهسته * وحریص معناسنه‌ده مرویدر بو معنایه استاد منوجهری
بیت آرغده بر ثنای تو جان منست ازانك * پروردهٔ مکارم اخلاق تومنم * تحفة الاحباب
صاحبی بمعنی خشم دیمش اما فرهنك حسین وفاییده بمعنی خشم آلود نقل اولنمشدر ادات
الفضلاده قصر الفله بوزن سرزده غضبناك معناسنه روایت اولنمش مؤید الفضلاده
کذلك وفرهنك جهانکیریده ضم را ایله خشمکین وقهر آلود معناسنه بو معنایه استاد فرخی
* قطعه * شیر آرغده اکر پیش تو آید به نبرد * پیل آشفته اکر کرد تو کردد بجدال *
پیل پیچستهٔ صمصام تو بینند اندام * شیر پیرایهٔ میدان تو آید چنکال * ونونله آرغنده
دخی منقولدر ل ارغنده ع سکون را ونون وفتح غین ودالله طالب شراب اولان مست یعنی

یعنی چکین سرخوش اداة الفضلاده قصر الفله بوزن برکنده مسطوردر شاعر دیمشدر بیت
ازمیت دل نیشود هشیار * مست عشق تو بود آرغنده ل ارمده ع فتح را ودال مهملتین
وسکون میمله یعنی آرمیده قرار ایتمش دیمکدر استاد کسائی بیت بود مرد آرمده دربند
سخت * چو جنبیده کردد شود نیکبخت * حکیم اسدی در توحید باری بیت کران ساخت
سنك سبك باد پاك * روان کرد کردون وآرمده خاك ل اره ع بوزن خاره یعنی بن
دندانها یعنی دیشلرك دیبی خسروی بیت بادام چشمکانت رخنه شود ببوسه * وان سی
ودو کهرها همه بکسلد زآره ل آزادمیوه ع فتح زاء معجمه ایله برنوع حلوادر که بادام وفندق
وفستق وبونلر امثالی نسنه‌لر ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت کعب الغزال دارد ازبوی
مشك سهمی * آزاد میوه راهست از قند خرده کردی * وبعض نسخه‌ده برنوع
حلوادر که بندورات وعسل ایله ایدرلر ل آزاده ع فارغ وتارك وقورتلمش معنالرینه آزاد
معروف وآخرنده‌کی ها علاقت مفعولیتدر بعض اسمه صفت ایچون مضاف ایدرلر سرآزاده
کبی که تفصیلی آزاد ذیلنده مرور ایلدی ل آزده ع سکون زاء معجمه وفتح دال ایله کوز
خیره لنمك معناسنه در ابوالمعانی بیت از رخت شد نکاه من کوتاه * دیده از آفتاب شود
آزده * وفتح زا ایله بوزن آمده درت معنایه کلور اول رنك ویرمك معناسنه حکیم فردوسی
بیت سوی خانه شد دختر دلزده * رخان معصفر بخون آزده * ثانی ایکنه وامثالی
نسنه‌لر ایله صانجمق معناسنه حکیم انوری بیت بادام وار چشم حسود تو آزده * وزناله
باز مانده دهان همچو پسته باد * بو معنایه شمس فخری بیت در معدلتش ظالم بی باك غانده
همچون خرلنکی که بود آزده در کل * ثالث نکنده که آجده وآجیده وآژده وآژیده دخی
دیرلر حکیم اسدی بیت پی افراز سیمین وزرین زده * درون مشك وبیرون بدر آزده * رابع
تشبیه‌ادور پی دیشیلرینه‌ده دیرلر حکیم انوری بیت از ملاقات صبار وی غدیر * راست
چون آزدهٔ سوهانست ل آژده ع فتح زاء عجمی ودال مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
ایکنه وامثالی نسنه‌لر صانجمق واستره ایله یارمق ودکرمان طاشنه کسکین ایتمك ایچون
دمور آلات اورمق معناسنه ظهیر فاریابی بیت رخ عدوت چونارنك ز دو آژده باد *
بسوزنی که ز آتش کند اردونه زرنك * وبعض نسخه‌ده جانور صورتنده دوزلمش شراب
قدحنه ده دیرلر ل آزده ع فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بوزن آکنده ایچی طولمش
نسنه هرنه اولورسه میرنظمی هروی بیت طالع آنچنان سرآورده * سینه از غم شدست
آزرده * وضم زاء معجمه ایله آرزدن لفظندن اسم مفعول صیغه سیدر انجنمش ورنجیده اولنمش
معناسنه اولور مستقبلنده بر الف زیاده اولوب آزارد ومصدری آزاریدن واسم مصدری
آزار کلور ل ازغه وازغنده ع بو ایکی لغت زاء معجمه ایله صحاح عجمده بمعنی آرغه
مرقوم مسطوردر ل ازمرده ع سکون زاء معجمه وراء مهمله وفتح میمله آز ایله مرده‌دن
مرکبدر که آز حرص وطمع معناسنه ومرده که آدم معناسنه هاء مخفی خصوصیت ایچوندر مراد
طمعکار دیمك اولور میرنظمی بوت ستمکاری بسرنیاورده * آنکسی که شدست آزمرده
ل ازموده ع سکون زاء معجمه وضم میم وواو معروفله آزمودن لفظندن اسم مفعولدر

لازم ومتعدی اولور صنامش وصنانمش معناسنه که کار آزموده دیرلر وصف ترکیبی دخی
اولور ایکی معناسنه ده شاعر دیمشدر بیت درجهان او آزموده میشود * باشد او کار
آزموده درجهان آزنه فتح زاء معجمه وسکون نونله برنسنه‌یی صاروب محکم
ایلمك استاد لطیفی بیت نیست دندان سست آزنه * همچو دندان رشته خانیه
آزنه فتحتین ایله بوزن تازنه هرنسنه‌یی یرینه وضع ایلمك میرنظمی درتعریف وزیر بیت
ازان شد دلش همچو آتش زنه * که کار بزرکی نشد آزنه آژه فتح زاء عجمی ایله
آلچی که عربیده جصین دیرلر ویوغرلمش کرج دیدکلریده مرویدر آژیانه کسر زاء
فارسی وفتح نون ویای تحتانیله بوزن تازیانه مرمرطاش وکرج ایله دوشنمش فرش زمین
وکرج ایله یاپلمش طاش کذا فی فرهنك جهانکیری خواجه عمید لویکی بیت برای زینت درکاه
عالیت * زمهر وماه کردند آژیانه آژیده کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح
دال ایله یعنی آژده مرقوم آژینه کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیله طوقوق معناسنه که
پتك دخی دیرلر زاء معجمه ایله ده منقولدر میرنظمی بیت مرا طالع بد که پرکینه شد * غم
بر سر دل چو آژینه شد * فرهنك جهانکیریده اول دمور آلت که آنکله دکرمان طاشی
اصلاح ایدرلر آسیازنه دخی دیرلر وآخر فرهنکلرده مطلق دمور طوقاقدر آسار
فتح سین وراء مهملتین ایله بوزن آوار فرهنك جهانکیریده حساب معناسنه که آمار دخی
دیرلر آستانه حقیقتا ومجازا قپو اشیکی درآستان دخی دینلور آخرنده‌کی هاء مختفی
معنای خصوصیت ایچوندر مولانا طالب آملی بیت رخ سوده کعبه بر در ودیوار خانه
ات * کلهای بوسه ریخت بر آستانه ات آستة سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله چکردك معناسنه هرنه نك اولورسه اسم عامدر آستینه سکون سین وکسر تاء
مثناة ایله تخم مرغ هرنه قوشك یمرطه‌سی اولورسه اسم جنسدر مؤید الفضلاده شین
معجمه ایله ونسخهٔ منظومهٔ نیازی بخاریده قصر الفله مرویدر آسغده ضم سین
مهمله وسکون غین معجمه ایله اوجی یانمش اودون که کوسکی دیرلر معروفی بیت ایستاده
میان کرمابه * همچو آسغده درمیان تنور آسفده ضم سین وسکون فا ایله یعنی
حاضر وآماده مسعود سعد سلمان بیت خاطر عالیٔ تو غارت کرد * کنج آسفدهٔ نهان قلم
آسمانه سینك سکونیده وکسریده جائز سقف خانه معناسنه حکیم انوری بیت
از آسمانهٔ ایوان کسری اندرملك * تراز قیصراست آستانهٔ درکاه * معیار جمالیده شمس
فخری طاق خانه باشد دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت توان شاهی که از قدر معالی * بود از آسمانت
آسمانه آسمان دره سکون نون وکسر دال وفتح راء مشدده ایله کهکشان که عربیده مجره
وترکیده صمان اوغریسی دیرلر منلا ثنایی بیت سمند از آسمان داده نشانش * مثال آسمان
دره‌کانش * ومنجیك بو معنایه تخفیف را ایله دیمشدر بیت بکوچهٔ که روی باکف کهر
افشان * چو آسمان دره سازی زبس کهرباری آسمه کسر سین وفتح میم ایله سراسیمه‌دن
مخففدر عقل خیره اولمق بعض نسخه‌ده دیوانه معناسنه در آسیمه دخی دیرلر کذا فی مجمع
الفرس آسوده ضم سین وواو معروفله راحت اولمش آسودن لفظندن اسم

مفعولدر مولانا صائب بیت در تمام عمر اکر یکروز عاشق بوده * درحساب زندکانی روز
حشر آسوده آسه فتح سین مهمله ایله بوزن کاسه اوچ معنایه کلور اول بالق قلچیغی
ابو المعانی بیت کرچه باشد درمذاق ظالمان چون شکر * لیك باشد همچو آسه درکلو
مال کسان * ثانی فرهنك جهانکیریده زراعت ایچون حاضر اولنمش زمین ثالث آس
معناسنه که دکرمان اولور آسیازنه کسر سین وفتح یای تحتانی وزاء معجمه ونونله
اول دمور آلت که آنکله دکرمان طاشنی کسکین ایدرلر آسیانه سینك کسره‌سیله ده
سکونیله ده جائزدر کوسره دیدکلری بلکوطاشی که انکله استره بیلرلر آسیمه کسر سین
وسکون یای تحتانی وفتح میمله عقل خیره اولمق معناسنه حکیم فردوسی بیت سراپرده
بردند از ایوان بدشت * سپه از خروشیدن آسیمه کشت * بعض نسخه‌ده دیوانه مزاج
مسطوردر وشوریده حال ومتحیر معناسنه حکیم خاقانی * رباعی * تا ماه بکشتی دردمن
درخطرم * چون کشتی از آب دیده آسیمه سرم * زان بادکزو بشادی آردخبرم * چون آب
نشیم وچون کشتیٔ بیرم * وله بیت ای مه دوران چوتو آسیمه‌سرم * نسبت جورم
نه بدوران چه کنم آشتنکاه سکون شین معجمه ونون وفتح تاء مثناة وکاف عجمیله
آبشتنکاه مرقوم معناسنه ابو المعانی بیت مشو غره اکرچه خوردنت شیر وشکر باشد
وجود خویش بین در آشتنکاه مغروران آشتوه سکون شین وضم تا وواو معروفله
برآجی اغاج اسمیدر کذا فی اختیارات بدیعی آشتیخوار سکون شین معجمه وکسر تا بعده
یای ساکنه وفتح خا وواو معدوله ایله صلح نزاع وباریشق ایچون بشوردکاری طعام
معناسنه در معنای ترکیبی صلح یمکی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری آشتینه سکون
شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله شرفنامه‌ده آستینهٔ مرقوم معناسنه مرویدر
آش خلیل الله مرجمك آشی که روضهٔ خلیل الله علی نبینا وعلیه السلامده
پشورلر کذا فی شرفنامه آشفته ضم شین وسکون فا ایله سراسیمه ومتغیر الحال
ومختل الدماغ معناسنه طالب آملی بیت آشفته دماغم سرو برك سخنم نیست * دامن
چه کشایم که کلی درچمنم نیست * چغتای لسانندە آلوغ وآلوق دخی دیرلر میر علیشیر بیت
بنفشه نینك نیچا بولمش دماغی موئجه آلوق * که خطینکا سینك اول هندوبی دوروز
مایوق آشکاره ایکی معنایه در اول آشکارای مرقوم ثانی سکون شین ایله آشچی
یعنی طباخ بو معنایه لفظ مرکب اولور آش ایله کاره دن آشکره سکون شین وفتح
کاف عجمیله مطلق آوجی قوش هرنه جنس اولورسه ابو المعانی بیت درمانده مرغ بی پر وبال
این دل بزه * درصید اوشده غم عشق تو آشکره آشکونه سکون شین ایله بوزن ومعنی
باژکونه یعنی معکوس ومقلوب وله بیت جاهل بدولت اهل سخن درغم والم * کارجهان
درهمه حال آشکونه است آشکه سکون شین وفتح کاف عجمیله انچقرق که امتلاء
معده‌دن حاصل اولور عربیده فواق دیرلر وله ایضا بیت آمد رقیب همچو قضا ناکهان
ببزم * شد آشکه مراز سخن ناکوار او آشناه سکون شین وفتح نون واظهار ها ایله
صوده یوزمك که آشنا وشناه دخی دیرلر عربیده سباحت معناسنه حکیم فردوسی بیت بزرکان

بدانش نیابند راه * زدریا کذر نیست بی آشناه في آشوفته ع ضم شین و واو مجهول
ایله آشفتهٔ مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت سپاهی همه خسته وکوفته * کریزان
وسخت اندر آشوفته في آشیانه ع کسر شین ایله طیوره مخصوص اولان یوه که آشیان
دخی دیرلر انجق آشیان اسم عامدر وآشیانه اسم خاصدر میرزا فصیحی بیت بر آشیانهٔ بابل
نسیم پا زد وکفت * که خانمان اسیران خراب می باید * کاهی اسم عام استعمال اولنور
مولانا عرفی در توحید باری بیت ای نه فلك زخوشهٔ صنع تودانهٔ * در جنب کبریای تو
عرش آشیانهٔ * وخاص استعمال اولندقده وله ایضا بیت پروازکاه طائر صنعت کجا بود
جایی که دارد از دو جهان آشیانهٔ * فرهنك جهانکیریده بمعنی سقف مسطوردر عبد الواسع
جبلی بمعنیٔ اول وثانی * قطعه * بر ایوانش مه وسال از بلندی * نهاده نسر طائر آشیانه
زفخر ومرتبت زیبد که باشد * سپهرش کاخ ومهرش آشیانه في آشیکاه ع کسر شین
وسکون یای تحتانی وفتح کاف عجمیله بمعنی آشتنکاه مرقوم في آشیهه ع کسر شین
وسکون یای تحتانی وفتح ها ایله آت آوازی که شیهه وشنه وغرشت دخی دیرلر عربیده
صهیل دیدکلریدر مولانا عرفی در تعریف اسب * قطعه * شاهنشها حقیقت اسبی که دادهٔ
بشنو زمن که تا برسانم بعز عرض * پیراست وعلتی بجوش زان فزوده ام * آری بود رعایت
پیر علیل فرض * کر شیههٔ زند بجوانی ستایمش * در نقطهٔ رود کمش نام طی ارض *
میر نظمی بیت زند آشیهه همچون رعد اسبان * چو برق تیزتاب تیغ مردان *
في آصیه ع کسر صاد مهمله وفتح یای تحتانیله عربیده خریره دیدکلری طعامدر بعض
فرهنکلرده خرمایی یاغده پشوردکلری طعامه دیرلر شاعر دیمشدر بیت همچو قرص مه دو
نانی بمرض شافی بود * یك طبق آصیه در سفره شود کافی بود في آغار ع فتح غین معجمه
وراء مهمله ایله نعلین طسمه سی بعض فرهنکده مشیندن اولان آستر که بعض نسخه لرده
ایدرلر استاد دقیقی در نعت شریف بمعنیٔ اول بیت از هلال توشده آغارهٔ نعلین او *
روی میسودند ملائك در رکاب عرش سای في آغازه ع فتح غین وزاء معجمتین ایله ابتدا
وایشه شروع ایلمك عموما وترنمات ونغمات خصوصا میر نظمی بیت چو مطرب از کسل خمیازه
دارد * چه ساز ونغمه وآغازه دارد * فرهنك جهانکیریده کفش دوزلرك بو آلتیدر وبعض
فرهنکده اول قایش پاره سنه دیرلر که کفشکر وموزه دوزلر دیکش اراسنه قورلر صو
وطپراق کیرمکه مانع اوله في آغال پشه ع بر اغاج اسمیدر که سده دخی دیرلر تفسیری
سده ذکری محلنده تفصیل اولنور انشاء الله تعالی عربیده شجرة البق دیرلر في آغالیده ع
فتح غین معجمه وکسر لام ایله جنك وغوغایه حریص معناسنه ومجمع الفرسده آشفته ایلمك
معناسنه مرویدر اکثر فرهنکلرده حریص خصومت وآشوب معناسنه در في آغرده ع فتح
غین معجمه وسکون راء مهمله ایله جامهٔ تنك وچسبان یعنی اعجامك بالاپوش اولان
طار اثوابی حکیم سوزنی بیت بدرد خواست کمرکاهت از بسی نرمی * که پوشش زبرین
توبوده آغرده * مؤید الفضلاده وفرهنك ابراهیم قواسده بمعنی فربهی که دربرش جامهٔ
تنك پاره کرده باشد یعنی سموزلکندن طار اثواب اوزرنده پاره لنمش اوله في آغره ع سکون غین

غین معجمه وفتح راء مهمله ایله بمعنی پزیون یعنی تمرکوعلی که وجود انسانده ظاهر اولور میر ١٢
نظمی بیت خلق بد وزشت ر وطبع خسیسی شده * چون بهق وآغره لکهٔ مسئی شده
ودخی دائرهٔ پرکاله دیرلر في آغشته ع آغشتن لفظندن اسم مفعولدر درت معنایه کلور
اول معروف واوچی دخی بربرلرینه قریبدر هر بوینك آخرینه ابدال ومحلنده کورن استعمال
جائزدر اول قارشمش ویوغرلمش معناسنه شمس فخری بیت شیخ ابو اسحق کاندر روز
رزم * خاك را باخون خصم آغشته است * ثانی نمناك ویاش نسنه ایله نرم اولمشه
دیرلر حکیم فردوسی بیت از ایرانیان من بسی کشته ام * زمین را بخون کل آغشته ام *
ثالث اصلانمش معناسنه هرنه ایله اولورسه استاد عنصری بیت لاله از خون دل آغشته
متحیر ماند سرکشته * رابع اصلانمقدن طلو اولمش یعنی بولاشوب طولمش شیخ نظامی
بیت زمینش باب زر آغشته اند * تو کویی در آن زعفران کشته اند في آغنده ع
فتح غین معجمه وسکون نون ایله بمعنی آکنده یعنی طولمش هرنه اولورسه یاصدق ودوشك
وسائر امثالی وماکولاتدن مومبار وسائر طولمه لر ودخی جمله طلو اولان محسوسا
ومعنا میر نظمی بیت عداوت رادرون دارنده بودی * درونش کبر وکین آغنده بودی *
وضم غین ایله ایکی معنایه کلور اول اکیلمك ایچون یوماق اولمش پنبه ثانی برنوع بیوك
عنکبوتدر زهرناك اولور في آفتاب کاه ع کونش اصابت ایدن محله دیرلر کاه بونده اسم مکاندر
في آفتابه ع ابریقدر عموما یاصی ابریقدر خصوصا مولانا جامی در یوسف زلیخا * مثنوی
بدستش داد زرین آفتابه * کنیزی از پیش زرکش عصابه * یکی طشتش بکف از نقرهٔ
خام * بسان سایه اوراکام برکام في آفتاوه ع بونه اولمعنایه دربا واو ه قلب اولمشدر
فارسیده اقلاب حروف قاعدهٔ مقرره در في آفرازه ع سکون فا وفتح راء مهمله وزاء
معجمه ایله شعلهٔ آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت کنم ز آتش طبع تو آفرازه
بلند * ز آفرین تو باشد کز آفرازهٔ من في آفروشه ع سکون فا وضم را وفتح شین معجمه
ایله برنوع لطیف حلوادر که صنعتی روغن سادهیی قینادوب اوزرینه ایجه المش اونی
دوکوب نرم آتش اوزرنده ال ایله اوارلر تا که دانه دانه اوله بعده اوزرینه شکر یاخود
عسل مصفایی دوکوب آهسته قارشدررلر بی نظیر سریع الهضم لطیف حلوا
اولور استاد رودکی بیت رفیقا چند کویی کو نشاطت * نه بکریزد کسی کرم آفروشه
شاه ناصر خسرو بیت این آفروشه ایست که زاغشت * خوالکرستش هردو قرین یکدیکر
خوالکر مطبخی وخوانسالار معناسنه ده کلور فرهنك جهانکیریده مسطوردر که اهل
کیلاندن مسموعدر که آفروشه کیلانه مخصوص برنوع خورش یعنی یمکدر مشهور
ومعروفدر که طریق طبخی بویله در برقاج یمرطه صاروسن سودا بچنده چالقیوب نرم آتش
اوزرنده برمقدار قوییلندقدن صکره اوزرینه شکر یاخود عسل دوکوب قاشق ایله
آمیخته ایدوب خشکه پلاو اوزرینه دوکوب تناول ایدرلر قصر الفله افروشه وحلق
الفله فروشه دخی دیرلر ورضی الدین نیشابوری یه نسبت اولنان قولده افروشه اوزرینه
اولمق اوزرینه منقولدر شکم مزبور دیمشدر بیت همه جهان شکر لفظ تو کرفت وهنوز *

آفروشه درون میدهی عدو را سیر ؤ ا آفریده ع یرادلمش عربیده کی مخلوق معناسنه
طالب آملی دو نعت شریف بیت همه از آفرینش برگزیده * همه از نور پاک ذات آفریده *
ؤ آفریننده ع یرادیجی عربیده خالق معناسنه آفریدندن اسم فاعلدر منظومهٔ شاهدیده
بیت بیل آفریننده پاره دیجی * رزق وی بجیدر روزی دهنده ؤ ا افسانه ع سکون فا و فتح سین
ونون ایله فرهنگ جهانگیریده افسانه معناسنه در میر عمادی * قطعه * آن موی که دوستا یش
آمد * زلفست وکله نه موی وشانه * مردم جستم نه ریش ودستار * حکمت گفتم نه از فسانه
ؤ ا افکانه ع سکون فا و فتح کاف فارسی ونون ایله ناتمام مطروح اولان ولد عربیده
سقط دیرلر کسر سین وسکون قافله انسانده وحیوانده اولور مسعود سعد سلمان بیت
شکم حادثات آبستن * از هیبت تو افکانه کند * فرهنگ جهانگیریده قصر الفله وحذف
الفله فکانه دخی جائزدر ؤ ا اقشته ع کسر قاف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله
سکیلار ومخزن معناسنه در کاور میر نظمی بیت زهر چیزی که باشد خوب وزیبا *
ازان آقشته پر کرده زکالا ؤ ا آگاه وا گه ع فتح کاف فارسی واظهار هایله خبردار ومتیقظ
ومتنبه معناسنه مصدری آگاهیدن گلور وله بیت پیامی در رسید ز انسوی ناگاه * ز احوال
ولایت گشته آگاه ؤ ا اکسه ع فتح کاف وسین مهمله ایله فرهنگ جهانگیریده طارق
برنسنه یه ایلشمک ودنی ال ایله طوتوب آصلمغه دیرلر حکیم سوزنی بیت هیچ اهل هوا
وبدعت را * چنگ در دامن تو آکسه نیست ؤ ا اکسته ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون
سین مهمله ایله محکم باغلنمش معناسنه شین معجمه ایله ده مرویدر کمال اسمعیل بیت خود مکن
قصه دراز آخر نباشد کم زیان * چون طمع آکسته است از جبه ودستار او ؤ ا اکشته ع
سکون شین معجمه ایله آکستهٔ مرقوم معناسنه شمس فخری بیت کردن دشمن بزنجیر بلا *
انتقام تو بکین آکشته است * ودخی بمعنی آکنده وله ایضا بیت خوری از خوان عالم هرچه
داری * ابا وقلیه وآکشته آکنج ؤ ا اکنده ع فتح کاف عربی وسکون نونله بوزن
تابنده آخور معناسنه که عربیده اصطبل دیرلر وله شمس فخری بیت زانکه از جود خسروی
دارم * سبز خنگ فلک در آکنده * وضم کافله بوزن آشفته مرویدر ابو العباس بیت
روز باکنده شدم یا قتم * آخر چون پاتلهٔ سفلکان * پاتله بیوک قازغاندر ؤ ا اکنده ع فتح
کاف عجمیله طولمش مملو معناسنه هرنه اولورسه یاصدق ودوشک وامثالی وکبه وسائر
هرنه که طولمق قابل اوله وماکولاتده مومبا روشیردان وسائرلری جمله سنه دیرلر حکیم
سوزنی بیت سائل وزائر زکف زاد تو درر وزبرم * بدرها گیرند آکنده زر جعفری *
فرهنگ جهانگیریده طویلهٔ آخور معناسنه ده مرویدر بو ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه
لؤلؤ افشان کند دو جزع مرا * عشق آن لعل لؤلؤ آکنده * وان دگر کنده کان دران حجره
بر سگیران چو حجره آکنده ؤ ا اگنیده ع فتح کاف عجمی وکسر نون وسکون یای تحتانیله
آکندهٔ مرقوم معناسنه شاکر بخاری بیت منم در کشور عشقت خنیده * دلی از مهر
روت آکنیده ؤ ا اکنه ع کسر کاف وفتح نونله بوزن عاقله قفتان وزبون ویورغان وامثالهم
ایچنه قویلان پنبه یه دیرلر حکیم سوزنی بیت شد زمستان وزجودت بنهٔ میخواهم * ابره

ابره واستر وآکنهٔ میخواهم ؤ ا الاله ع فتح لامین واخفاء هایله لاله که معروف شکوفه در
ؤ ا لانه ع فتح لام ونونله بمعنی لانه که آشیانه دخی دیرلر میر نظمی بیت چه کوهی در جهان
همتا نبودی * که در بالای او آلانه بودی * بر معناسی دخی قبو خلقه سیدر وبعض
فرهنگده سایه معناسنه ده مرویدر ؤ ا الغه ع ضم لام وسکون غین معجمه ایله تحفة
الاحبابده آرغهٔ مرقومک ایکی معناسیله ده مترادفدر استاد رودکی بمعنیٔ اول بیت شیر
آلغه که بیرون جهد از خانه بصید * تا بجنگ آرد آهو را و آهو بره را ؤ ا الغونه ع سکون
لام وضم غین وفتح نونله قزلجه که زنان یوزینه سوررلر گلگونه وفگرد دخی دیرلر استاد
منجیک بیت سرخ رویش بالغونه کنید * رو کرا در نبرد کرد دزرد * بو معنایه شمس
فخری بیت رخسار روزکارت با داهمیشه گلگون * زانسانکه روی خوبان از رنگ
آلغونه ؤ الفته ع بوزن ومعنیٔ آشفته وواله وحیران معناسنه ده مرویدر استاد لطیفی
بیت چو دل در آل غم آلفته باشد * همه حال بدن آشفته باشد * فرهنگ جهانگیریده
یعنی درویش بینوا مسطوردر اما بین الناس لاابالی وبی قید وتکلف معناسنه مستعملدر
ؤ ا الفنده ع فتح فا وسکون نونله بمعنی اندوخته یعنی قزانلمش عربیده مکتسب معناسنه
ؤ ا الکونه ع سکون لام وضم کاف عجمیله بمعنی آلغونهٔ مرقوم ؤ ا النده ع فتح لام
وسکون نونله قپو سورمه سی شاعرد بمشدر بیت کسی گفتار زان خواهنده بودی * پس
درخویش را آلنده بودی ؤ ا الواه ع سکون لام وفتح واو واظهار هایله اکیر دیدکاری
کوک که عربیده وج دیرلر ؤ ا الوچه ع مصغر آلودر که خرده ارکلر بعض نسخه ده چالی
یمشیدر که عربیده انبر بارس دیرلر وبعض فرهنگده کوکم دیدکاری که بین الناس
قراصیا دیرلر ؤ ا الوده ع آلودن لفظندن اسم مفعولدر بولاشیق وقاریشق وگاهی
ملوث معناسنه وگاهی مرتکب معاصی ومناهی معناسنه ده استعمال اولنور نتکم مولانا
عرفی بیت ما لب آلوده بهر توبه بگشاییم لیک * بانگ عصیان میزند ناقوس استغفار ما
معنای اوله یعنی بولاشق معناسنه چغتای لسانده بولقاش ویوقش دخی دیرلر نتکم میر
علیشیر بیت ناوکی نینک نیرو پیکانیدن ارنگن توز ایغاس * تا که کونگلومدین که پران
اوتی بولقاش قان انکا ؤ ا الونه ع ضم لام وواو معروف وفتح نونله آلغونهٔ مرقوم
معناسنه بلکه اندن اختصار اولنمشدر ابو طالب کلیم بیت گلزار شد آلونه کنام زگل اشک
کردیم دواداغ فراق همدانرا ؤ ا الوه ع ضم لام وواو معروف واظهار هایله طوشنجل
قوشی که عربیده عقاب دیرلر بعض نسخه ده قره قوش مرویدر صیادلر قره قوش عقابدن
غیریدر دیرلر ؤ ا اله ع بوزن ناله طوشنجل قوشیدر میر نظمیٔ هروی بیت عقل پیران
بجا ونوساله * کار شاهین نمیکند آله ؤ ا اله ع ضم لام واظهار هایله مجمع الفرس ده
طوشنجیل قوشیدر آلوه دن مختصردر وله بیت وصلتش خواهد آنکه وآله بود * چون
کلنکی که صید آله بود * ؤ ا الیزنده ع کسر لام وسکون یای تحتانی ونون وفتح زاء معجمه
ایله اورکک وبدخوی اولان حیوان که اکثر قاطرده وبعض آتده استعمال اولنور ابو شکور
بیت چو آلیزنده شد در مرغزاری * نباشد بر دلش از یار باری ؤ ا اماده ع اسم

مفعولدر حاضر ومهيا معناسنه امير خسرو بيت تو دادى بدل گنج آماده را * تو كردى
بلند آدمى زاده را * اولمش بتمش ودوزلمش معناسنه دخى استعمال اولنور شمس فخرى
بيت سرور بهجت ارباب فضل در كيفر * بفر دولت شاهيست دائم آماده لغ اامار مع
فتح راء مهمله ايله حساب ودفتر معناسنه كه آوار دخى ديرلر آمار كير محاسب معناسنه
اولور لغ اماه مع اظهار ها ايله يعنى آماس شيش كه عربيده ورم ديرلر شرف شفروه
* قطعه * شير كر مالش عدل تو دباغت يابد * كرد نش نرمتر از نيفهٔ روباه بود *
خصمت ار فربهى يافت زمعجون غرور * چه شود فربهئ طبل ز آماه بود لغ اامخته مع ضم
ميم وسكون خا وفتح تاء مثناة ايله آموخته لفظندن اختصار اولنمشدر اوكرنمش
معناسنه كذا فى مجمع الفرس لغ اامه مع ايكى معنايه در اول اسم مفعولدر ماضى ده
وحالده استعمال اولنور كلمش وكلدى ديمكدر ثانى بديهه ولطيفه معناسنه امير خسرو
بيت بارها در شدى بمجلس خاص * كه نواز ندى وكدر قاص * كاه كفتى بشوخى آمهٔ *
كه نمودى بعشوه شعبدهٔ لغ اامله مع كسر ميم وفتح لامله املج ديدكلرى دار ودركه بلى
نوعندندر اما اندن كوچكدر قبوغى استعمال اولنوب چكردكى آتيلور طب كتابلرنده
قشر املج يا زيلور نوشدارو تركيبنك جز واعظمى در لغ اامته مع فتح ميم ونونله بوزن
امده يغلمش اودون بعض نسخه ده يارياوب يا قمقه حاضرلنمش اودون يعنى ميرزا ابراهيم
الف ممدوده ومقصوره ايله ده روايت ايلمش حكيم سوزنى بيت هزار آمده هيزم همه زكوه
خشك * نهاده اند چوانبار ومن در انبازم * خشك فتحتين ايله مجمع الفرسده نام كوه
مسطوردر لغ اامودهٔ مع درت معنايه در اول نسخهٔ ميرزا ابراهيم ده بمعنى آراسته شيخ نظامى
بيت دو خركه داشتى خسرو مهيا * بر آموده بكوهر تا ثريا * بو معنايه امير خسرو بيت
دكر باده در جنبش آمد نشاط * بر آموده شد خسروانى بساط * ثانى بمعنى آميخته
يعنى قارشمش شيخ نظامى بيت بخوى خوش آموده به كوهرم * برين زپستم هم برين
بلندم * ثالث فرهنك جهانكيريده اينجو ولعل وامثالى جواهركه ايپلكه ديزلمش اوله شيخ
نظامى بيت بر آموده جوهر بعشكين كمند * فر وهشته بركوهر آكين كمند * رابع بمعنى
پركرده وله بيت كذارندهٔ طرف كوهر فروش * سخن را بكوهر بر آموده كوش * ودخى
آمودن لفظندن اسم مفعولدر اوكرنمش معناسنه لغ اامه مع بوزن نامه دوات معناسنه كه
دواستان وخواسته دخى ديرلر عربيده محبره معناسنه حكيم طرطرى بيت اى ترا تينك
آمه نى خامه * لوح تعليم تخته نردست * فرهنك جهانكيريده بمعنى آمتهٔ مرقوم مرويدر
لغ اامیزه مع كسر ميم وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه كلور فرهنك
جهانكيريده اول بمعنى آميخته حكيم سنايى بيت كرد كرده بسى سخن ويزه * نيك وبد خيره
درهم آميزه * مصدرى آميزيدن اولور ثانى بمعنى مباشرت جماع لغ اامیژه مع زاء عجميله
مجمع الفرسده مرد وموى يعنى قرغل عربيده كهل ديرلر شمس فخرى بيت هركه با بندهٔ
كان شاه جهان * دارد اخلاص نسبت ويژه * پير كردد ولى يقين نبود * در جهان رنك
مويش آميژه لغ اامیغه مع كسر ميم وسكون ياى تحتانى وفتح غين معجمه ايله بمعنى آميخته كذا

كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ اانجه مع آنكه چه دن مركبدر آن اشارت بعيد وچه نه ديمكدر
معناى تركيب اول نه ديمك اولور وآنى ديمك معناسنه ده كلور شيخ سعدى بيت آتش
سوزان نكند با سپند * آنچه كند دود دل مستمند لغ اانسته مع فرهنك ميرزا ابراهيم ده
كسر نون وسكون سين وفتح تاء مثناة ايله براوت كوكيدر خوشبو مشكك دخى ديرلر وفرهنك
جهانكيريده فتح نونله بوزن وارسته براوتك كوكيدر عربيده سعد ديرلر ضم سين ايله ولسان
هنديده موته ديرلر لغ اانكاه واانكه مع كلاهما بسكون النون وفتح كاف عجميله اول وقت
ديمكدر نظام استرآبادى * قطعه * زيمن ويسر وارستم زفوق وتحت بكذشتم * برين
حالى مكان آنكه كشتم لامكان پيما * هزاران ساله راه لامكان آنكه برون كشتم * زقصر رفعت
سلطان دين شد آسمان پيدا * بو بيتلرده اندن صكره معناسى ده استنباط اولنور
لغ اانكه مع سكون نون وكسر كاف عربى واخفاء ها ايله آن ايله كه دن مركبدر اول كمسنه
معناسنه وكه ادات حرفيدركه مابعدينى ما قبلنه ارتباط ايچون ايراد اولنور وكاهى اسم
استعمال اولندقده بر نسنه نك ذاتنه استدلال ايدر كاهى عربيده اولان مع هذا معناسنه
ايراد ايدرلر نتكم مولانا عرفى بيت با آنكه يقين است كه در كلشن فردوس * صد كل بتهى
دستئ هر خار فروشند لغ اآوارچه مع آوار لفظنك تصغيريدر وقت حساب معناسنه
ابو المعانى بيت بيك ثواب نيابند غير معصيتم * اكر نظر بكنند آوار چه ام بروز حساب
لغ اآوار مع فتح واو وراء مهمله ايله آمار مرقوم معناسنه در استاد معزى بيت پيش ديده
بماندست كه ملك ملكان را * از ند بديوان تو آوار ودفتر * رسالهٔ حسين وفايى ده آوار اول دموره
خرده لريدركه نعل دلوكندن چقار بر معناسى دخى وطن ومسكنندن دور اولمش ديمكدر شمس
فخرى بيت شكوه تاج كيان وارث ممالك جم * كه از ممالك آوار كرده است اورا لغ اآوازه مع
فتح زاء معجمه ايله صدا ومقام ايله اوفق ودخى غيرت معناسنه ابو المعانى بيت چنان شد
است برون شهر تش ز اندازه * كه رفته است همه آفاق صيت وآوازه لغ اآواه مع اظهار
ها ايله آواز معناسنه دركه آواد دخى ديرلر حكيم اسدى بيت زمنزل بمنزل همى شد جهان *
سبك همچو آواه بكوش از جهان لغ اآورچه مع آوارچهٔ مرقومدن مخففدر حساب معناسنه
استاد لطيفى بيت هر آنكه خر مزاج وغرچه باشد * وراچه قول وچه آورچه باشد
لغ اآوردگاه واوردكه مع كلاهما بكاف الفارسى جنك يرى محل معركه آورد جنكدر كاه وكه
اسم مكاندر حكيم فردوسى * مثنوى * نهادند آوردكاهى بزرك * دو جنكى بكردار غندهٔ كرك
صف آراى اين لشكر كينه خواه * چنين بست صفهاى آوردكاه * مثال ثانى مير نظمى بيت
كنهان مهمان خواست در صبحكه * نهادند وسوى آوردكه لغ اآورده مع بر علتدر انسانده
وحيوانده طرزق دبنده واقع اولور وله بيت عدويت چو نتوان بخارد سرش * شد آورده در
ناخن كار خوش لغ اآورن مع سكون واو وفتح راء مهمله ايله بوزن ومعنئ آبره قفتان ويصدق
ود وشلك يوزى وهر نه كه آستر لى اوله لابد يوزى اولور اول يوزه آبره وآورن ديرلر حرف
با ايله واو ميانهده تبادل اولديغى شايعدر لغ اآوله مع سكون واو وفتح لامله بمعنى آبله كسر
واو ايله صحيحى در قبرجق كه وجود انسانده ظاهر اولور ابو المعانى بيت ز آتش هجرت

چنان جان ودل من سوخته * صد هزاران اوله پیدا شعله در سینه ام ۏ آوه ع فتح واو
واظهار ها ایله بوزن اکه آه دیمکدر حضرت مولا * مثنوی * همچو مجنونی که بشنید از یکی
که مرض آمد بلیلی اندکی * گفت آوه بی بهانه چون روم * ور بمانم از عیادت
چون شوم * واخفاء ها ایله بوزن کاوه اوج معنایه کلور اول شهر ساوه قربنده برشهر مختصر
اسمیدر ثانی کرنج وکرمیه پشوردکاری اوجاق ثالث صدا ونداء ایچی معناسنه ۏ آویخته
آویختن لفظندن اسم مفعولدر آصلمش معناسنه ابو المعانی بیت هرکس از اعمال خود کرنیك
وبد یا بد جزا * تونه بینی هر بزی از پای خویش آویخته * ودخی قصابلرك ات
اصدقلری چنکال وهرچنکال که نسنه آصیلور ودخی اطراف وجوانب معناسنه ده رسیده
نظردر ۏ آویزه ع کسر واو وسکون یا وفتح زاء معجمه ایله آویخته مرقوم معنالریله مترادفدر
وبمعنی کوشوار یعنی کوپه که قولاغه یکورلر مولانا هاتفی بیت در نظم من در تمام جهان
شد آویزه کوش شاهنشهان ۏ آویژه ع زاء فارسیله بمعنی کوشوار کوپه که یاقلی اوله
لواحد من الشعراء * رباعی * ای از تو مرا کوش برود بله تهی * خوش آنکه زکوش پای در دیله
نهی * تو مردم دیده نه آویژه کوش * ازکوش بدیدا که در دیده بهی * ودخی اوزم
وخرما صالقملری وقواق وسکوت اغاجلرنده صالنان نسنه لر وامثالنه دیرلر ۏ آویشه ع
کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله براوتدر قوریدوب بعض ترکیبه جزو
ایدرلر آویشن مرقوم کبی ترکیبه ککیك اوتی دیرلر طبیب یوسفی * قطعه * آویشه خوری
چونیم مثقال * بیرون برد از تن توبلغم * نیکو بود از برای معده * قوت یابد از و جکر هم فارغ
کندت ز دد سینه تشویش سبز واکندکم ۏ آه ع کلمه عذابدر شدت وغضب وغم ومحنت
اصابتنده استعمال اولنور یعنی مشغوف ومعلول ومریض ومجروح اولانلرك دروندن
خروج ایدن صوتدر واهل دردك الم وغم وغصه دن دردناك نفسیدر ۏ آهازیده ع
فتح ها وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ۏ آهته ع سکون ها وفتح تاء مثناة
واخفای ها ایله ۏ آهخته ع فتح ها وسکون خاء معجمه ایله کلاهم بمعنی کشیده یعنی مذکور
اوج لغت قد کشیده وشمشیر کشیده وآته قولان چکمك وعمارت طولانی وهرنه یوده که
چکلمك تعبیری صحیح اوله آنلرده استعمال اولنور حکیم اسدی * مثنوی * برآهخت
خرطوم فیل از زره * به پیچید وچون رشته بر زد کره * بکرزش چنان کوفت زخم درشت
کش اندر شکم ریخت مهره ز پشت ۏ آهانه ع فتح ها ونونله مطلق دپه کرك انسان وحیوانات
کرکسه طاغ دپه سی اولسون مثالی شمس فخری بیت بر سر دشمن کند قهر تراز وزوغا
مغفرش چون مهر برتابیده برآهانه را ۏ آهسته ع فتح ها وتا وسکون سین ایله
تأنی وتدریجله حرکت وعجله سز ایش ایتمك مولانا صائب بیت بساغر نقل کرد از خم
شراب آهسته آهسته * برآمد از پس کوه آفتاب آهسته آهسته * ونرم وملایم طوتمق
معناسنه حکیم سنائی بیت آهسته صبا دست دران پیرهن انداز * یك کل ز کریبانش
بدزد و بمن انداز ۏ آهن پایه ع لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر کباب شیشی نك یاقلری که
اوزرنده کباب چویرولر اما مجمع الفرس ده باء موحده ایله خمیازه معناسنه درکه اساودهان درن

اساودهان درن دخی دیرلر ۏ آهنجه ع فتح ها وجیم وسکون نونله دمور چنبرکه بعض نسنه لره
ایدرلر ودخی جلاءلرك متوت دیدکلری کنار کیر دموری اثیر الدین اخسیکتی * قطعه *
ز تشریف صاحب بکویم که من * بفریادم از صاحب مخزنش * توخود حله کیر بو قد دور
ببغداد خلد برین معدنش * ز آغاز جبریل آهنجه کار * بفرجام ادریس باکوزنش *
اما مشکلات ده آهنجه هو الرسن الذی یجریه الغزل حالة المسح فی الصخر وغیرها مسطوردر
ۏ آهنه ع فتحتینله آهنجه مرقوم معناسنه در معنای اولنده شاعر دیمشدر بیت
بند عشقش رفتم از خود اکر مانع شده * درد آه حسرتم بر کردن دل آهنه * بو بیتدن
فهم اولنور که مجرملرك کردننه اوردقلری دمور اوله اسم عام اولمغله جائزدر ۏ آهوبره *
وآهوون ع ایکیسیده جیران یاوریسی که آهو کیك وبره قوزیدرون دخی بره معناسنه
ابو المعانی بیت آهو بره صیاد فریبست دو چشمش * آهوی خطا زان همه افتاد بصحرا *
ۏ آهیانه ع کسر ها وفتح یای تحتانی ونونله دماغك بالاسنده اولان کموك که عربیده قحف
دیرلر ۏ آهیخته ع کسر ها وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله آهخته
مرقوم معناسنه شمس فخری بیت خسرو اصاحبقرانا صفدرا * یعنی تیغ انتقام آهیخته
ۏ آهینابه ع فتح ها وسکون نون وفتح یای تحتانی بعده باء موحده مفتوحه ایله
خمیازه معناسنه که دهان درن واسا وفازه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۏ آید ع
سکون یای تحتانی وفتح دال ایله صیزندی صو اولسون غیری اولسون عربیده رشح
معناسنه ۏ آیشته ع کسر یای تحتانی وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ۏ آیشنه ع
تاء مثناة یرینه نونله ۏ آیشه ع کسر یای تحتانی وفتح شین واخفای ها ایله اوچیده فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول جاموس معناسنه ثانی چاپلوس ایتمك معناسنه در مثال معنی
اول میر نظمی بیت بعیب مردمان دیدن مکوشی * مسازی آیشه با چشم کوشی ۏ آینده ع
فتح یای تحتانی وسکون نونله اسم فاعلدر کلیجی معناسنه ۏ آینده ع ضم یای تحتانی
وسکون نون ایله بیهوده کوو پریشان کفتار وسبکسر معنالرینه میر نظمی بیت نشین
باعاقلان وکاردانا * که آینده سخن نشنیدن اولی ۏ آییژه ع کسر یای اول
وسکون ثانی وفتح زاء فارسیله شرار آتش معناسنه ابو المعانی بیت ز آتش غم رفته
آییژه باوج آسمان * سر زده طوفان آتش از تنور سینه ام ۏ آییشه ع کسر یای
اول وسکون ثانی وفتح شین معجمه ایله آیشه مرقوم معناسنه میر نظمی بیت در افعال نکو باشی
همه کار * بمردان آییشه کردن بود عار ۏ آیینه وآینه ع کلاهما معروف که عربیده
مرآت معناسنه شیخ سعدی بیت تامل در آیینه دل کنی * صفایی بتدریج حاصل
کنی * حکیم اسدی بیت تنت آیینه ساز هر دو جهان * ببین اندر وآشکار ونهان *
انجق فرقلری نظمده وزن اقتضاسنجه اولور ۏ مع الیا * آای ع آمدن لفظندن صیغه
امر ووصف ترکیبیدر مولانا جامی در نعت شریف بیت کرده نعلین جلالت در پای *
از در خانه خرامان بدرآی ۏ آبادانی ع معمور مکان معناسنه آخرنده که یای نسبتدر
عمارته منسوب اولان مکان ویای وصفیه دخی اولور ۏ آب آشامی ع ایچه جك صو

دیمکدر اضافتله یعنی آب آشامه مضاف اولور آخرنده کی حرف یا صفت ایچوندر میرنظمی
بیت اکرساقی می نابش نیارد * بجایش آب آشامی بیارد ۞ اابا ءعلوی ۞ یعنی
کواکب سبعهٔ سیاره کذا فی شرفنامه ۞ ااب زندکانی ۞ یعنی آب حیات لفظ مرکبدر
برجزؤی آب اولدیغی ظاهر و بر جزؤی ده زندکی در و بر جزؤنده الف ونوندرکه زندکنیك
یاسی حرف نسبتدر والف ونون نسبتی تأکید ایچوندر میرنظمی بیت حیات افزای نطق
جاودانی * لطافت بخش آب زندکانی ۞ ااب سردی ۞ روز کاردن صوغمش صو
صو قلغه منسوب صو دیمك اولور ۞ اابی ۞ کسر باو یای معروف ایله اوج معنایه در اول
ایوا دیدکاری معروف میوه در عربیده سفرجل دیرلر حکیم سنایی بیت چرا بریك زمین
چندین نبات مختلف روید * زنخل ونار وسیب و بید چون آبی وچون زیتون * ایوانك
اوزرنده اولان غباری نوخط محبوب عذارینه تشبیه ایتمشلردر تکیم مولانا امیدی
* مثنوی * آبی که بود برو غباری * نوخط ذقنی بود زیاری * کرد در یرقان فتاده باشد *
بس رو به بهی نهاده باشد * بر آدی دخی به در کسر باء موحده واظهار ها ایله معنای
ثانی اوردکدرکه مرغ آبی دخی دیرلر صوده تعیش ایتدیکیچون ثالث برنوع ایری وآبدار
اوزمدر ۞ اآتش فارسی ۞ وجود انسانده ظاهر اولور برعلتدر عربیده نار فارسی دیرلر
کتب طبیده مسطور درکه نار فارسیله جمره برعلت اوله اما بعض اطبا خصوصا متأخرین
ایکی مرضدر ماده لری بر اولمغله بر برلرینه قریبدر سببی هیجان صفرادر علت مزبوره آتشك
دیدکلری علتدن غیریدر صفرا متعفن اولوب خرده قبرجقلر ظهور ایدر صاری رنك اولور
صاحبی اکثر زمانده حرارتده اولوب سوزناك وشدید چرکی ووجعی وصاری صویی
قینایوب دوکیلور دکد یکی پرده غیری قبرجقلر ظاهر اولور علت شدیده اولدیغنه استاد
دیمشدر * قطعه * دل بین که مراغم که مهمان آمد * وز عشق که برسرم طوفان آمد *
از آتش پارسی روانسوز تراست * این عشق که از خاك خراسان آورد * بعض فرهنکارده
آبخاله یعنی اوچق معناسنه مذکور در حکیم خاقانی حضرت حضره خطا با دیمشدر بیت
دیده مرا کرفنه لب آتش فارسی زتب * نطق من آب تازبان برده بنکتهٔ دری ۞ اآتشی ۞
آتشه منسوب نسنه لره وکاه یای وصفیه ایله آتش صفت معناسنه حدت طبع وتند
وتیز مشرب اولان آدمه دیرلر میرنظمی بیت جهان سوختی تاکی این شعله پوی *
مشو آتشی ای شهی تند خوی ۞ اآدمی ۞ بو یادخی کاه نسبت وکاه صفت استعمال
اولنور میرنظمی بیت ندیده کسی اینچنین مشربت * پری صورت وآدمی
طینتت ۞ اآرای ۞ فتح راء مهمله ایله آرایدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور انجمن آرای وجهان آرای کبی طالب آملی بیت زدم خوش درجوانی بر طریق
معصیت پایی * کنون در بزم طاعت نیست چون من مجلس آرایی * بو بیتدن اسم فاعل
اولمق استنباط اولنور ۞ اآری ۞ کسر راء مهمله و یای معروفله جوابده بلی واوت دیمکدر
عربیده نعم معناسنه مولانا عرفی بیت اقبال کرم میکزد ارباب همم را * همت نخورد
نشتر آری ونعم را * وله در تعریف اسب بیت پیراست وعلی بجوش زان فرود آم * آری

آری بو درعایت بیر علیل فرض ۞ ااری ۞ فتح راء مهمله و یای مجهول ایله دیش دیبی
آره مرقوم معناسنه ودخی آلچی معناسنه در مرویدر ۞ اآزادی ۞ فتح زاء معجمه وکسر
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بی قید اولمق ثانی حمد وشکر معناسنه بو ایکی معنایه
حکیم فردوسی بیت هم آزادی تو بیزدان کنیم * همی پیش آزاد مردان کنیم ۞ اآزمای ۞
آزمودن لفظندن اسم مصدر در آزمایش کبی کاهی صیغهٔ امر ووصف ترکیبی استعمال اولنور
۞ اآسانی ۞ فتح سین مهمله ایله اوج معنایه در اول راحت معناسنه مولانا عرفی بیت
ز دهرم رفتی و مردم همان نفس فریاد * که بی تو مردم وآنکه چنین باسانی * وله بیت
لب توجرعه ده بادهٔ دل آشوبی * غم توشانه کش طرهٔ تن آسانی * ثانی ضد دشوار در
آخرنده کی یا یای مصدریه در طالب آملی بیت قفس برین دل چون صعوه نشکنی هرچند *
همای قدس بدام آوری بآسانی * ثالث خواب وآسایشه دیرلر معنای اول ایله بو معنا
بو برینه قریبدر حکیم سنایی بیت روز بیکاری وشب آسانی * یدرسی بوصدر وسلطانی
۞ اآسای ۞ ایکی معنایه در اول آسایدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبدر ثانی
ادات تشبیه در فلان آسای فلان کبی حکیم خاقانی بیت صبحدم چون کله بندد آه
دود آسای من * چون شفق در خون نشیند چشم شب پیمای من ۞ اآستانی ۞ آستان
قپو اشیکی در آخرنده کی یا حرف کاه نسبت وکاه صفت اولور وکاهی وحدت استعمال
اولنور طالب آملی بیت سری چون نقش پای دوست با افتادکان دارم * ازان بر آسمانی
برکزیدم آستانی را ۞ اآسمانی ۞ یای وصفیه در آسمان کبی اولان معروف رنکدر هرنه
اولورسه تشبیها استعمال ایدرلر بو محلده خاطر پرفتور برترکی بیت لایح اولمغین ثبت اولندی
بیت هوای سنبلیده سیرستنبلار اعلادر * زمینی آسمانی کوسترا و زکه تماشادر ۞ اآسنی ۞
سکون سین وکسر تاء مثناة ایله آستین لفظندن ترخیم اولنشدر حکیم خاقانی بیت روح الله
ارز آستیٔ مریم آمدست * صدمریمست روح ترا اندر آستین * ابو المعانی بیت دست بوس
او نباشد تا نصیب بند کان * ساعد سیمین خوددارد نهان در آستی ۞ اآسنی ۞ سکون سین
وکسر نونله قومه عورت که وسنی وآسی دخی دیرلر کذا فی لغة المعتبرة ۞ اآسی ۞ کسر
سین مهمله ایله قومه عورت یعنی بر آدمك ایکی یا اوج عورتی اولور بو برینه قومه دیرلر
ابو المعانی بیت درجهان راحتی نمی یابد * هرکسی شوی آسی می باشد ۞ اآشتی ۞
سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بارشمق که عربیده صلح دیرلر مولانا هاتفی بیت کرکار شود
باشتی دیر * زان پس منم وسنان و شمشیر * مولانا عرفی مقابلی ایله ذکر ایتمشدر بیت
جنك آتش آشتی آتش مدارا آتشست * خوش سروکاری از آن بدخو مرا
تاآتشست ۞ اآشکوی ۞ سکون شین معجمه وضم کاف عجمی و واو معروف واظهار ها
یا ایله قصر وچار طاق وعالی مکان معناسنه استاد دیمشدر بیت تو یی که از غرف
آشکوی طارم چرخ * نزول یافت بایوان حدتو نتزبل ۞ اآشنای ۞ اظهار یا ایله
آشنا معناسنه در ۞ اآشنایی ۞ یای مصدریه ایله بلشك معناسنه اولور خواجه
سلمان بیت دلت را با غم عشقت یعنی آشنایی ده * که تن را آشنا کردن نمی شاید درین

دوبا * آشنای ثانی سیا حقدر ق اافتابی ع سایبان یعنی کولکه لك مولانا وحشی
پیش روی توآفتابی زلف * زیر زلف تو سایه پرورکل ق االای ع بوزن بالای یعنی آلوده
شدن طالب آملی بیت لبش کاهی بخواهش لقمه آلای * ولی در زیر لب لخت جکرخای
ق االی ع سکون لام وکسر نونله قپو سورمه سی میر نظمی بیت وصف عدل حکومتش
این بس * نیست حاجت بالنی درکس ق االوی دشتی ع کوکم دیدکاری طاغ یمشی بعض
یرلرده الچ که عربیده زعرور دیرلر بر نوع طاغ یمشیدر ق االی بالی ع کراس که آلوبالو
دخی دیرلر نعمة الله فشنه دردیمش ق اامانی ع صغنق معناسنه ودخی دارالحربدن
استیمان ایله اسلام دیارینه کلان کفره که عربیده مستأمن دیرلر بعض نسخه ده خراجکذاره
دخی دیرلر ابوالمعانی بیت بدور دولت تو هیچکس نرنجید نه * حسود جاه تو هم میشد نه
آمانی ق ااماى ع سروری کاشی مجمع الفرسده یعنی آراینده وساخته کننده یعنی
دوزوب قوشیجی دیمك اولوردیش شیخ نظامی بیت کواکب راز قدرت کارفرمای * طبایع را
بصنعت کوهر آمای * وآمودن لفظندن صیغهٔ امراولور بیارای وساخته کن معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری ق اامویی ع ضم میم وواو معروف واظهار یا ایله
ترجمه سی مروارید آمو معنالریله مترادف در شاعر دیمشدر بیت درجها تراکد آب چشم
منست * آب آموی درنمی کنجد ق اانکاهی * واانکهی ع اولوقت واند نصکره
معناسنده استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت ترك بدی مقدمهٔ فعل نیکی است *
کاول علاج واجب بیمار احتماست * خودنفی باطل اول لفظ شهادتست * کاول اعوذ
وانکهی الحمد والضحی ست ق ااوای ع آواز معناسنه اوا دخی دیرلر بوبا حرفی جای
وامثالنده اولان یا کبیدر حذف اولنسه معنایه خلل کلمز ق ااوردنی ع واوك فتحیده
وضمی ده جائز هدایا وارمغان وپیشکش معناسنه آوردن کتور مکدر آخرنده یا حرفی
لیاقت معناسنه در خوردنی وپوشیدنی کبی مولانا هاتفی بیت ز آورد نیهای شاهانه نیز
درا ن عرضه که بر دبسیار چیز ق ااوری ع بوزن داوری آور مرقوم معناسنه در آخرنده کی
حرف یا نسبی در محمد هندوشاه صحاحده وسروری مجمع الفرسده یعنی صاحب یقین
درست یعنی اعتقادپاك صاحبی دیمشدر ابوشکور بیت کسی کو بمحشر بود آوری *
ندارد بکس کینه وداوری ق ااهستکی ع کاف تصغیر ویای مصدریه ایله یواشلق وتأنی
ایتمکلك ق ااهن سای ع دموراز یجی معنای ترکیبی در مراد که دیمکدر که دموراکه لرلو
سای سایدندن اسم فاعل صیغه سیدر ابوالمعانی * قطعه * دلت زآهن سردنی سخت
تر * چرا بند هرکز نکرددا تر * چوآهن سای در دست حداد * بتدریج باشد دروکاوکر
ق ااهوای ع سکون ها وفتح واومعروفله نهر جیحون کنارنده معروف برشهر اسمیدر
ق ااهوری ع ضم ها وواو مجهول وکسر راء مهمله ایله خردل معناسنه در ترکیده قچی
وهندولسا ننده راسی دیرلر مولانا شهاب طلحه درصفت اسب بیت وقت برجستن چو
آهو پیست تند * کاه بر رفتن چوآهو دست تیز ق اایینهٔ اسکندری ع اسکندر ذوالقرنینه
منسوب اولان آیینه در حکما علم حکمتله تصنیف ایلمشلر ولب دریاده برمیل اوزرینه وضع

وضع ایلمشلرکه دریادن کلن کمیلر بو زمیلدن زیاده یردن ایچنده کوریننوردی وایچنده اولان
دوستمیدر ویاخود دشمنمیدر معلوم اولوردی تصنیفنی حکیم ارسطویه نسبت ایدرلر
ومجازا باده طلوجامه ده دیرلر خواجه حافظ بیت آیینهٔ سکندرجام جمست وبنکر * تا بر
توعرضه دارد احوال ملك دارا ق اایینهٔ چینی ع جوهردار فولاددن دوزلمش بر آیینه در
خاصه سی اولدیغنه طبیب یوسفی دیمشدر * رباعی * آنراکه رسد ازمرض لقوه کزند *
باید که بیاددارد ازمن این پند * آیینهٔ چینی بنظر آورده * درخانهٔ تاریك نشیند یکچند
بورباعی نك مضمونی برکسنه لقوه مرضنه مبتلا اولسه لقوه اغزاکلکدر آیینهٔ چینی یه برقرا
کواوده اوتوروب برازایام نظر ایده دیمکدر ق باب الالف المقصورة المفتوحة مع الالف ق اابا ع
اصطلاح فردوسی ده یعنی بامع معناسنه الف زیاده سیله شهنامه ده چوق محلده ایراد اولنمشدر
بوقولی مؤید شهنامه ده بیت اباشهریاران لشکرشکن * چهاباخت این روز کارکهن وله بیت
روم خیمه برطرف جیحون زنم * ابادشمنان دست درخون زنم * کتاب محمودیده ومجمع الفرسده
وشرفنامه ده بو معنایه روایت اولنمشدر ق اابرکابشا ع فتح باء موحدهٔ اولی وکسر ثانیه
وکاف وشین معجمهٔ مفتوحتین ایله خانهٔ عنکبوت معناسنه کذا فی مجمع الفرس ق اابرکاکیا ع
بوزن ومعنیٔ ابرکابشا کاف اول عجمی وثانی عربیله در کذا فی المجمع بو معنایی مؤید استاد لطیفی
بیت دلیل توا بریست پوشای حق * نه سستیست همچون ابرکاکیا ق اابستا ع ممدوده
ذکری مرور ایدن آبستا معناسنه در خسروانی بیت چوکلبن ازکل آتش نهاد عکس
افکند * بشاخ او بردراج شد آبستاخوان ق اابوخلسا ع ضم باء موحده وفتح خا وسین وسکون
لامله اعشابدن براوتدر شکاردخی دیرلر ق اادهجا ع سکون دال مهمله وکسرها وفتح جیمله چهره
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ق اارسطولونیا ع قرغه دوکلکی دیدکاری دارودر میر
نظمی بیت باابوخلسا ارسطولونیا * طبع بد را برنمی باشد دوا ق اارده خرما ع سکون
راوفتح دال مهملتین ایله چنکل خرمادر کذا فی شرفنامه ق ااارغا ع سکون را وفتح غین معجمه
ایله ارمق معناسنه در ارغاب وارغاودخی دیرلر شاه داعی شیرازی بیت بردور خسارش دوارغا
ازدوچشم * رفته ازدست خیالش خواب چشم ق اارمیا ع سکون را وکسر میم وفتح یای
تحتانیه ایله بنی اسرائیل پیغمبرلرندن بر پیغمبراد یدر الف مضمومه ایله ده مرویدر ویای مشدده
ایله ده تجویز ایتمشلر شیخ روزبهان قدس سره العزیز قسمیه لرنده بیوررلر بیت بلطف
شیث بمهر برفعت ادریس * باب دبدبهٔ نوح وبحلم ارمیا ق اازا ع فتح زاء معجمه ایله مصطکی
سافزکما نقله صاحب وسیلة المقاصد بو معنایه میرنظمی بیت به پیش بزرکان مشو ژاژخا *
مکن دردهن هرسخن را ازا ق ااژدرها وارژدها ع کلاهما بزاء الفارسی اصلی اژدردرها والف
الحاق ایدوب اکثریا جمع صیغه سیله استعمال ایدرلر لکن جمع دکلدر درت معنایه
کاور اول غایت بیوك یلاندر ودیرلرکه یلانك عمرطبیعی سی بیك ییلدر آفت ایرشمیوب
باشد قچه اژدراولور وایاقلری چقار کمال اسمعیل بیت کنج را برسر اکر رسم بود
اژدرها * کنج حسنی وترا زلف چوثعبان برسر * بومعنایه شمس فخری بیت
شیردربیشه اژدها درکوه * بفکند از نهیب تیغ تو یشك * خواجه سلمان بیت مراد

وکام دنیاوی مضر چو زن زهر مار آمد * ز بهر زهر هر ساعت مرو در کام اژدرها * ثانی
مرد شجیع ودلاور وخشمکین بو ایکی معنایه استاد دیمشدر بیت شه چو در رهگذر بلا را
دید * اژدها شد چو اژدها را دید * ثالث حکیم فردوسی شهنامه ده پادشاه ظالم
معناسنه عموما وضحاکه خصوصا دیمشدر بیت بدانست کان خانه اژدهاست * که جای
بزرگی وجای بلاست * وله ایضا بیت بران محضر اژدها ناگزیر * گواهی نوشتند برنا
وپیر * بو معناده اصلی اژدها که در تخفیفا کافی حذف ایدوب اژدها دیرلر رابع علم
سنجق یعنی سنجاغك باشنده کی اکثر اژدها پیکر اولدوغندن در خواجه سلمان بیت
اژدهای علم عزم ورا بهر عدو * عقرب از پیش دوان نیش در دنبال است * وشاعر دیمشدر
بیت کشاده دهان اژدهای علم * که شیر فلك را در آرد بدم * کاهی سنجاغه دخی دیلور
سیف اسفرنگی بیت در سایهٔ اژدهای رایت * روید بدل گیاه ارقم ل ازدست پزا ع
وازدست فزا ع ایکیسی مترادف المعنی در ایکی معنایه در اول ساج اوزرنده پشن یوفقه
اتمك اشکوه دخی دیرلر ثانی نشان حکم پادشاهی که برکسنه یه خراج وتکالیفدن معافیت
ایچون ویرورلر کذا فی التحفه ل ازیرا ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء
مهمله ایله از برای آن دیمك معناسنه در حضرت مولانا بیت بگو دل را که گرد غم نگردد *
ازیرا غم بخوردن کم نگردد * کاهی الف اولی بی حذف ایدوب زیرا دیرلر ترکیده دخی بو
معنایه استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ازیرا که پیلان دیگر بکین * بران سوی کشتند
دوندار کین ل اسا ع فتح سین مهمله ایله الف ممدوده دذکری مرور ایدن آسا معناسنه در
استاد ابو الفرج رونی بیت عزم وجزمش بجنبش وبسکون * آسمان وزمین اسا باشد
ل استا ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فرهنك جهانگیریده ولایت رستمدارده
برقلعه اسمیدرکه متانت وحصانتده تمام شهرتی واردر ل اسما ع نام کریمهٔ حضرت
امیر المؤمنین ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه وابنته والدهٔ مکرمهٔ عبد الله بن زبیردر
رضی الله عنهما ودخی نام زوجهٔ حضرت حسن المجتبی بن حضرت علی المرتضی در رضی الله
تعالی عنهما ودخی شرفنامه ده بر عورت اسمیدرکه اسمعیل نام برکسنه نك معشوقه سی ایدی که
اسما بنت اسما دیرلردی حکیم خاقانی بیت سخن بهست که ماند زما در فکرت * که یادگار رهم
اسمانکوتر از اسما * بو اسمانك بری جمع اسمدر وعربیه مزبوره اسما حقنده لواحد من الشعراء
بیت فقالت لی ای اسمعیل صبرا * فقلت لها ای اسماعیل صبری ل اشنا ع سکون شین معجمه
وفتح نون ایله مجمع الفرسده گوهر ذی قیمت معناسنه مذکوردر ل افدستا ع سکون فا وسین وکسر دال
مهملتین وفتح تاء مثناة ایله لفظ مرکبدر برجزوی افد در عجب معناسنه وبر جزوی ستادر ستایش
معناسنه که مدح عجب دیمك اولور استاد دقیقی بیت جز از ایزد توام خداوندی * زان کنم
از تو بر دل افدستا * صحاح الفرسده کلمهٔ پهلویست بمعنی شگفت ستایش مسطوردر
وشمس فخریده بو معنایه نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت بدین کتاب اعانت نمود طبع مرا
که جمله بندگی شاه راست افدستا ل افندستا ع زیادهٔ تا ایله دخی مجمع الفرسده معنای
مذکور مسطوردر ل افرا ع سکون فا وفتح راء مهمله ایله فرهنك جهانگیریده بمعنی آفرین که

که افرای دخی دیرلر ل افردستا ع فتح فا ودال مهمله وتاء مثناة وسکون را وسین مهملتین
ایله هر اوزون نسنه نك اوجی مناره دپه سی ونیزه واوق وخنجر وچوالدوز وایکنه اوچلری
ودخی عمارت عالیه وطاغ دپه سی وبونلر مثللو نسنه لره دیرلر میر نظمی علی الاطلاق دیمشدر
بیت نباشد مرد عاقل در طمع خام * افردستا بناشد جای آرام ل افسا ع سکون فا وفتح
سین مهمله ایله افسونگر یعنی افسون ایدیجی شیخ نظامی بیت فسونگر مار را بگرفت
در مشت * گمان بردم که مار افسای را کشت * حکیم نزاری قهستانی بیت آرزو میکندم
تاکه شبی زلف پنش * حلقه در گردن خود کرده چو مار افسایی ل آقا ع فتح قافله بزرك معناسنه
ترکیده اغا دیدکاریدر خوارزمیلر اداسیدر وشاعر دیمشدر بیت بشنیدم شبی آقا شاپور
کشته در مجلس شهی مأمور * ملا طرزی بیت ناگهان در شبی آقا طفلی * کشته از قبض
وامتلا رنجور ل اکرا ع سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله ارشته کبی برنوع طعامدر
لکن شوربا دکلدر حکیم شیرازی بیت بباید خوردنی هرچه خفیفست * ابا وقلیه واکرا
لطیفست ل اککرا واکارا ع کلاهما بکاف الفارسی اول بسکون الکاف الثانی وثانی
باللام عاقرقرحا در لسان یونانیده قوزیون دیرلر ل الف استوا ع یعنی خط استوا که
عربیده محور دیرلر کذا فی المحمودی حکمای رصد قتلرنده برخط موهومدر وسط السماده که
براوجی قطب شمالی وبراوجی قطب جنوبی یه متصلدر واما اقالیمده خط استوا دیدکلری غیریدر
ارتفاع شمس واستواء معدل النهاری بر ولایتك اول خط استوادرکه شمس اول خطه
ایرشدکده لیل ونهار مساوی اولور اول حالتدن صکره سیر شمسه ارتفاع دینلمز بلکه زوال
دنیلور اگرچه حرارت شمس وضیای نهار زیاده اولور کذا فی مواقف المواید ل الف باتا ع
تختهٔ اولدن عبارتدر کذا فی شرفنامه ل الاسا ندرا ع نام اسکندر ذو القرنین در لفظ
یونانیدرکه اسکندرانك معربیدر کذا فی فرهنك جهانگیری ل الوا ع سکون لام وفتح واو
معروفدر رستم زالك نیزه داری اسمیدر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی کابلی بود الوا بنام
سبك تیغ کین برکشید از نیام * بجا نیزهٔ رستم اوداشتی * پس پشت او هیچ نگذاشتی *
وهمزهٔ مکسوره ایله صبر معناسنه در ل امیا ع سکون میم وفتح یای تحتانیه مجمع الفرسده
کیسه وهمیان معناسنه در میر نظمی بیت تمنای وصال خوبرویان * خیال خواب
بر امیا فراغان ل انارکیرا ع کسر کاف فارسیله خشخاش قوزاغی که کوکنار دخی دیرلر
وله بیت ندارم باده چون کوکنار جویم * انارکیرا بجای گل بیویم ل اندا ع سکون نون
وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول صمانلی بالچق که کهگل دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
درم بجور ستانان زر نسبت ده * بنای خانه کنانند وبام قصر اندا * کمال اسمعیل
بیت بخون دیده همین بس رسید حسود تو خاك * بدان هوس که گلی سازد آفتاب
اندای * اصح بود که صوا اوله زیرا صواحیه اندایشگر دیرلر ثانی غیبت معناسنه
یعنی برکسنه نك غیبتنده عیوبن سویلمك شیخ سعدی بیت بسمع رضا مشنو اندای کس
چو گفتند باری بخوش برس * ثالث روئیای صالحه یه دیرلر استاد رودکی بیت
باندا نمودند خستور را * بدیدان سراپا همه نور را * عربیده شبنم معناسنه در ندا

دخی دیرلر ﴿ اندامدانا ﴾ حواس خمسهٔ ظاهره که سمع و بصر وشم ولمس و ذائقه‌در میرنظمی
بیت چنان بروی اثر کرد ست سودا * که مختل شد همه اندام دانا ﴿ اندروا ﴾ سکون
نون ورا و فتح دال مهمله‌ین وواو ایله آویخته و سرنکون که اندر وای ودروای دخی دیرلر خلاق
المعانی بیت ای که از هرسرموی تو دلی اندر واست * هرسرموی تراهردوجهان نیم بهاست
فرهنك زفانکویا که معتبرات کتب لغت فارسیه دندر آنده حاجت معنا سنه ده روایت
اولنمشدر اندر بایست و بایست ودر واو نیاز و بضم التا ٔ ین تانك وتانه دخی دیرلر کذا فی
مجمع الفرس ﴿ انقردیا ﴾ سکون نون وراء مهمله وفتح قاف ویای تحتانیله اعشاب
قسمندن سوسن هندی در بحر الغرائب صاحبی بلادر معنا سنه نقل ایلمشدر ﴿ انکروا
وانکرتوا ﴾ کلاهما بسکون النون وفتح الکاف العجمی اول راء مهمله ثانی زاء فارسیله قیون
ویکی آغیلی خراسانیلر لغتی در و فرهنك قاضی ظهیرده ضم الف وضم کافله منقولدر
﴿ انکشت نما ﴾ غایت مشهور ومعروف دیمکدر عربیده مشار الیه بالبنان معناسنه
خواجه حافظ بیت ای که انکشت نمایی بکرم درهمه شهر * وه که در کار غریبان عجبت
اهمالیست ﴿ انکشتوا ﴾ سکون نون وکسر کافله انکشت کومر دولفظ واطعام معناسنه در
معنای ترکیب کومرله بشن اتمك اولور کذا فی مجمع الفرس ﴿ انوپا ﴾ ضم نون وواو مجهول
وفتح باء فارسیله لسان الثور دیدکلری اوتدر که اختیارات بدیعی ده بیان اولنمشدر اما
فرهنك جهانکیریده مذهب کبران معناسنه مذکوردر ﴿ انوشا ﴾ ضم نون و واو مجهول وفتح
شین معجمه ایله مذهب وملت کبران حکیم خاقانی بیت روم خدمت کنم در دین عیسی * برآرم
برنس وزنار انوشا ﴿ اوا ﴾ ممدوده ده‌ذکری مرور ایدن آواکبی آواز معناسنه در حضرت
مولانا قدس سره بیت ای شمس تبریزی بکو سر شهان شاه جو * کورنك و بوی
کفتکو از شمس بشنو این اوا ﴿ عربیده صدا وچغتای لسانده ایند اب دیرلر نتکم خیر الابرار ده
بشنجی مقاله ده حاتم طی لسانندن نقل ایدر بیت دیدی بیرکون قیلیبان چشن عام *
ایندب ایدیم بادیه اهلین تمام ﴿ اورا ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله حصار معناسنه در
ابن یمین بیت زوعدو در خود بود در حصن هفت اوروای چرخ * آن کشد از دست حید و
مالك خیبر کشید ﴿ اوغا ﴾ سکون واو وفتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی باد
یعنی هوا مذکوردر ﴿ اوینا ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح نونله عصار معناسنه یعنی
صقندی استاد لطیفی بیت تراکه کرامند اصل دنیا * خوش آید از انکور خوش اوینا
کسر واو وسکون نون وفتح یا ایله اونیاد خی مرویدر ﴿ ایا ﴾ حرف ندادر تفصیلی مقدمه ده
مذکوردر ﴿ ایها ﴾ سکون یای تحتانی وفتح هایله فراغت معناسنه ابو المعانی بیت ایها
کنند از جور بکفتند ولیکن * عشاق همین طالع مسعود ندارند ﴿ مع الباء * ابرسیراب ﴾
یاغمورلی بولت که نافع اوله مولانا جامی بیت ابرسیرابی تف دیده لبان * خوان خرسند
دوزی طلبان * ﴿ اتروب ﴾ سکون تاء مثناة وضم راء مهمله ایله برعلتدر وجود انسانده
ظاهر اولوب جلد انسانی تباه وآواره ایدر لسان هندیده رد دیرلر کذا فی المحمودی
﴿ ابو العجب ﴾ شعبده باز وکنیة باز یکر ایضا منه ﴿ ابوتراب ﴾ کنیة حضرت امیر المؤمنین

امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ایضا منه ﴿ ادب ﴾ معروف اکرچه لفظ
عربیدر لکن فارسیده استعمالی بغایت شایع اولمغله بو محله ثبت اولندی مولانا عرفی
مصرع * ادب کی میکند ارد تا ببوسم آستانش را * شیخ فیضی بیت ما سجده برسایهٔ
دیوار کنشتیم * از بی ادبان پرس حرمکاه صنم را ﴿ ارجاسب ﴾ پادشاهان توران زمیندن
بر پادشاهك نامیدر ودخی افراسیاب شاهك بر پهلوانی نامیدر مرویدر که ارجاسب نبیرهٔ
افراسیابدر که توران پادشاه اولمشیدی روبین دز نام قلعه‌ده توطن ایدوب کشتاسب
شاهك بکرمی نفردن زیاده فرزند و فرزندزاده ونبیره‌لرین هلاك ایلدی وپدر کشتاسب که
لهراسب شاهدر شاهلقدن فارغ اولوب شهر بلخده عبادته مشغول ایکن اوروب قتل
ایدوب کشتاسب شاهك قزلری به آفرین وهمایی آلوب کوتروب قلعه‌سنده حبس ایلدی
بعده اسفندیار بن کشتاسب روبین دز قلعه‌سن قبضهٔ تسخیره کتوروب ارجاسبی هلاك
ایدوب همشیره‌لری به آفرین ایله همایی خلاص ایلدی ﴿ ارغاب ﴾ سکون راء مهمله
وفتح غین معجمه ایله بمعنی جوی یعنی ارمق ارغاو دخی دیرلر عمعق بخاری بیت فرازش پراز
خون چوکوه نیر خون * نشیبش زاشکم چوار غاب آغر ﴿ ارغنداب ﴾ سکون راء
مهمله ونون وضم غین معجمه ایله برر ودخانه‌در عراق ایله آذربایجان اراسنده واقعدر ودیرلر که
برزودخانه‌در قندهار نواحیسندن جریان ایدر لفظ مرکبدر معنای ترکیبی خشمکین در نهر
مز بور غایت شدت ایله آقدوغندن تسمیه اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ اروندابی ﴾
سکون راء مهمله ونون وفتح واو ودال ایله نام پدر ضحاکدر ﴿ ازدب ﴾ سکون زاء معجمه
وفتح دال مهمله ایله بمعنی مکیر ومکش کذا فی المحمودی ﴿ ازنب ﴾ سکون زاء معجمه وفتح
نونله بمعنی رنجش یعنی انجمك عربیده معناسی قربه در ﴿ اسب ﴾ خصوصله آتك عموم
اوزره اسمیدر یعنی هرلون آتك بر آدی واردر هر برینك محلی کلدکجه ذکر اولنور اما مطلق
اسب جمله‌سنه اطلاق اولنور ﴿ اسب شب ﴾ کسر شینین معجمتین وسکون بائین
موحدتین ایله غایت اشکن آته دیرلر میرنظمی بیت رفته درسوی او بجوش وخروش *
اسب شب شب بزیر ونیزه بدوش ﴿ اسیرم اب ﴾ کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح
راء مهمله ومیم موقوفله فرهنك جهانکیریده بعض ادویه‌یی صووده قینادوب مریضك بدنی
یورلر عربیده اکا نطول دیرلر کذا فی کتب الطب ﴿ افراس آب ﴾ شرفنامه‌ده صواوزرنده
اولان قبرجقلر که عربیده حباب دیرلر فتح حا ایله ولغت محمودیده اسب دریا بیدر ترکیده دکز
آیغری دیدکلری ﴿ افراسیاب ﴾ توران زمین پادشاهلرندن بر مشهور ونامدار پادشاه نامیدر
کیخسرو ایله ارالرنده جنك وجدال وحرب وقتال متمادی اولوب نیجه ییللر مخاصمه ایلمشلردر
احواللری شهنامه‌ده تفصیل اوزره مذکوردر ﴿ الب ﴾ سکون لام ایله بوزن قلب پهلوان
دلاور معناسنه‌در نتکم شاهدی بیت کوجلویه توانا دیدیلر لیك بهادر * الب اولدی
ونیو اولدی دلیر اولدی دلاور * وبعض اسمه مضاف ایدوب الب ارسلان دیرلر حکیم خاقانی
بیت اول شب اینکین ووشاقی بدیم لیك * الب ارسلان شدیم بدیوان صبحکاه * اینکین
کسر همزه ایله خداوند ووشاق کسر واو ایله خدمتکار معناسنه‌در ﴿ انداب ﴾ سرحد

خراسانده هند جانبنده شهر غزنینه قریب بر شهرك اسمیدر حکیم فردوسی بیت زغزنین
سوی انداب آمدیم * زآسایش اندر شتاب آمدیم ﴿ اندروب ﴾ سکون نون وفتح دال
وضم راء مهملتین ایله بر علتدر وجود انسانده ظاهر اولدقده جلدی سیاه ودرشت ایلر
وکیجیك عارض اولور عربیده قوبا ولسان هندیده زاد دیرلر ﴿ انروب ﴾ سکون نون
وضم راء مهمله وواو معروفله اویوز علتی که کردنی دیرلر کاف عجمیله وپریون دهدیرلر باء عجمیله
عربیده جرب دیدکلریدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ مع التاء * ات ﴾ ادات خطابدر کلمه آخرینه
لاحق اولور ولاحق اولدوغی کلمه نك آخرنده ضمیر اولورسه الفی ثابت اولور بو بیتده
واقعدر طالب آملی بیت طالب شراب وساقی وکل هر سه حاضرند * دیکر چه ماند
بهر شکفتن بهانه ات * واکر ماقبلنده حروف علتدن بر حرف واقع اولسه
حرکنده اکا تابع اولور واکر بونلردن غیری حرف واقع اولسه الفی حذف اولنور
جانت ودلت وسرت کبی تفصیلی مقدمهٔ کتابده مرور ایتمشدر ﴿ احسنت ﴾ فارسیلر
شاباش وشادباش معناسنه استعمال ایدرلر کذا فی المحمودی ﴿ اخسیکت ﴾ سکون
خاء معجمه ویای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح کافله ماوراء النهرده فرغانه ناحیه سنده
بر شهرك اسمیدر افصح الشعرا اثیر الدین اول شهردندر بو کتابده وافر اشعاری ایراد
اولنمشدر ﴿ اردی بهشت ﴾ درت معنایه در اول فصل ربیعك ماه ثانیسی اسمیدر رومی
نیسان ویونانی آبریل دیرلر شمسك برج ثورده اولدوغی ایامدر شیخ سعدی بیت اول اردی
بهشت ماه جلالی * بلبل کوینده بر منابر قضبان * معنای ثانی تاریخ جلالیده کبیسا
اعتباری اولمامغله شهر مز بورك اوچنجی کونی درکه هر سنه بر وقت معیننده واقع اولور اول کونك
اسمیدر ویار عجمده قاعدهٔ مطرده بودر که هر آیدکه آیك اسمی بر کونك اسمیله مطابق وموافق
کله اول کون عید جشن ایدرلر بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت اردی بهشت روز ست
ای ماه دلستان * امروز چون بهشت برین است بوستان * ثالث فرهنك جهانکیریده
بر فرشته نامیدر که محافظ جبال وتدبیر امور روزاردی بهشت واکا متعلق امور ومصالح
تدبیرنه مأموردر حکیم فردوسی بیت همه ساله اردی بهشت هژیر * نکهبان تو بهش
ورای وویر * رابع فرهنك جهانکیریده آتش معناسنه ده کاور دیوب بو بیتله متمسك
اولمش زر آتشت بهرام بیت بسوزد تنش را باردی بهشت * روانش نیابد خوشی
در بهشت * بعض متأخرین فرهنکلرنده ضم الفله مرویدر ﴿ ارست ﴾ فتح را وسکون سین
مهملتین ایله ایکی معنایه در اول یعنی توانست میر نظمی بیت تو داتی نباشد کزو بهتر ست *
نکوبی بکن باهمه کر ارست * ثانی ار است لفظندن مخففدر کذا فی جهانکیری ﴿ ازدست ﴾
یعنی مطیع ومحکوم وزیردست حکیم سنایی بیت من که از دست اینم وآنم * من کنون
دست راست سلطانم ﴿ ازهلالت ﴾ ای ابروی تو وکمان تو ویا بیر کوز پشت اولانه کذا فی
المحمودی ﴿ است ﴾ ادات رابطه در حکم وخبر معناسن افاده ایدر ماقبلنده اولان اسمه متصل
اولدوغی حالده الفی ساقط اولور آمدست ورفتست وجانست ودلست کبی ماقبلنده اولان
اسمك آخرنده هاء ملفوظی وهاء علامت اولورسه الفی ثابت اولمق ده جائز کفته است و

وکوینده است کبی شیخ کمال خجندی بیت زسر تا پا کلی ای شاخ نازك * که بر کت شیوه
است ومیوه ات ناز * شیخ سعدی بیت ای لعبت خندان لب لعلت کزیده است * وز باغ
لطافت کل رویت که چیده است * فرهنك جهانکیریده استر معناسنه درکه اندن تر خیم اولنمش
﴿ اغافت ﴾ فتح غین معجمه وفایله براوتدرهندولر اکا سربیل دیرلر ﴿ افراخت ﴾ افراختن
لفظنك فعل ماضی سیدر بمعنی بلند کردیعنی یوقارو قالدردی خواجه عمید لویکی بیت افراخت
لوای پادشاهی * بکرفت سفیدی وسیاهی ﴿ الجخت ﴾ سکون لام وفتح جیم بعده خاء
معجمهٔ ساکنه ایله بعض نسخه ده جیم فارسیله منقولدر طمع وحرص معناسنه شمس فخری
بیت یکانه شیخ ابو اسحق شاهی * که انس وجن ازو دارند الجخت ﴿ الفخت ﴾ سکون
لام وخاء معجمه وفتح فایله بمعنی اندوختن عربیده کسب معناسن افاده ایدر شمس فخری بیت
عجزوی کیست اندر پادشاهی * بعدل وداد نام نیك الفخت ﴿ الفت ﴾ ضم لام وسکون فایله
محنت ومشقت وبر نسنه یه مبتلا اولمق ابو المعانی بیت الفت کزید وباهمه دردو غمش الفت
کفتم بدل چکونهٔ مراخوشم بکفت ﴿ الموت ﴾ فتح لام وضم میم وواو معروفله کیلان ناحیه سنده
بر مشهور ومعروف قلعه اسمیدر اصلنده نامی آله آموت در آله عقاب وآموت آشیانه
معناسنه در آنده عقابك کثرتندن تسمیه اولنمشدر وقلعهٔ مزبوره غایت عالی وبلند اولمغین
عقاب دخی یوکسك یرلرده آشیانه ایدر سبب تسمیه بودر مرور ایام وتغییر السنهٔ عوام ایله الموت
اولدی سلطان ملکشاه زماننده اول قلعه یی رئیس ملاحده حسن الصباح قبضهٔ تسخیره
کتوروب مدت مدیده تصرفنده اولمشدر عبد القادر نائینی بیت کراست قدرت آن کین
حصار کردانرا * بجای خویش ندارد چو قلعهٔ الموت ﴿ امروت ﴾ فرهنك جهانکیریده
امرود معناسنه اولدوغی مسطوردر ﴿ انباشت ﴾ یعنی پر کرد انباشتن لفظندن فعل
ماضیدر حکیم اسدی بیت بدین کرد شاید نهان آفتاب * بدان شاید انباشت دریای آب
﴿ انبست ﴾ سکون نون وسین مهمله وفتح باء موحده ایله غلیظ معناسنه کذا فی مجمع
الفرس میر نظمی بیت کر انجانی کند در بزم دلدار * نمی فهمد سخن انبست اغیار *
﴿ انبوت ﴾ سکون نون وضم باء موحده وواو معروفله بمعنی بخ کیاه یعنی اوت کوکی
﴿ انجخت ﴾ سکون نون وفتح جیم بعده خاء معجمهٔ ساکنه ایله بمعنی برجست یعنی صچرادی
میر نظمی بیت شبی در بزم خاصش را نشسته * چو اغیار آمده انجخت ورفته ﴿ انزروت ﴾
بر دکنلو اوتدن حاصل اولور صمغدر سرخ وسفید اولور اکا عنزروت وعنزو وکنجد وشیراز یلر
کوردد یرلر کوه شبانکاره ده ولوردجانده چوق اولور اعلاسی بیاض وصارویه مائل اولاندر
غایت نافعدر امامسهل بلغم لزج وصفرادر ودرد چشمه نفعی واردر کذا فی البدیعی ﴿ انفت ﴾
فتحات ثلثه ایله زیان ونقصان وغبن وخسارت معناسنه مختاری بیت هر آینه انفت کرده
باشد ازدانش * کسی که جز به ثنای تو باشدش مفخر * عربیده ننك وعار معناسنه در
﴿ انفخت ﴾ سکون نون وخاء معجمه وفتح فایله الفخت مرقوم معناسنه میر نظمی بیت
شهان را سیم وزر در دست باشد * بعالم نیکنام انفخت باشد ﴿ انفست ﴾ سکون نون وسین
مهمله وفتح فایله بمعنی خانهٔ عنکبوت یعنی اورمجك آغی شمس فخری بیت شهنشاهی که

خیط شمس کردون * بود برطاق ایوان وی انفست انکشت سکون نون وشین معجمه
وکسر کاف عربیله کومرکه عربیده فخم دیرلر حکیم سنایی بیت یعنی ریخچ دیده ودولب زشت
چشمی از آتش ورخی از انکشت * شیخ نظامی بیت بباغ شعله درد هقان انکشت * بنفشه
میدرود لاله میکشت انکشت سکون نون وشین معجمه وضم کاف عجمیله پرمق که عربیده
اصبع وبنان دیرلر محمدقلی سلیم بیت مکن بحلقهٔ آن زلف تا بدار انکشت * که هیچکس نکند
دردهان مار انکشت اودست سکون واو وسین وفتح دال مهملتین ایله قارش که بدست
دخی دیرلر عربیده وجب وشبر دینلور ایخشت سکون یای تحتانی وشین وفتح خاء معجمتین
ایله زر وسیم وسائر فلزات یعنی معادن کذا فی فرهنک جهانکیری ایفات سکون یای
تحتانی وفتح فایله غماز ومفسد معناسنه میر نظمی بیت نهفتن حال دل چندانکه میخواست
بغمزه فاش کردان چشم ایفات ایفت سکون یای تحتانی وفتح فایله حاجت والتماس
معناسنه وله بیت نیاز آورده رفته پیش جانان * نظر کردا یفت دل کرد اذعان مع الجیم
اج ایکی معنایه در اول طمع وحرص کدا آز دخی دیرلر ثانی ایاغون اغاجی ایکی معنایه
ترتیب اوزره ابو المعانی * قطعه * درجهان سودی نه بیند آنکه هست * دردرونش راحسد
هم بخل واج * هیچ کرد او مکرد احمق مباش * زانکه ناید بوی عود از چوب اج اخشیج
ممدوده ده ذکری مرور ایدن آخشیج معناسنه که طبایع یعنی عناصر اربعه دن هر بریته دیرلر
کذا فی شرفنامه ارج سکون راء مهمله ایله اتی معنایه کلور اول قدر وقیمت که ارزد دخی
دیرلر شیخ عطار * مثنوی * بجایی اوفتی کانجا خدایی * ترا باشد حقیقت بیریایی * ز جمله
فارغ ودر جملکی درج * دریغا کرندانی خویش را ارج * بو معنایه شمس الدین کوتوالی
بیت دل اکر نیست پسند توبمن باز فرست * جان ندارد بر تو ارج بمن باز فرست * ثانی
یعنی برکندن یعنی قوپارمق بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی * قطعه * بمدح وثنا
ارجمندی خودرا * بمدح وثنای تو با ارج کردم * بظل همای همایون جاهت * دو بازوی
زاغ رخج ارج کردم * رخج فتح خاء معجمه ایله بدخو وزشت معناسنه ثالث مرتبه واعتبار
معناسنه شمس فخری بیت از و یافت تخت شهی زیب وفر * وزو یافت تاج کیان جاه وارج
رابع یعنی مقدار حکیم اسدی * مثنوی * چو خواهی رهی راهمی کردمه * بزرکیش بجز
پایه پایه مده * که چون از کدا فش بزرکی دهی * نه ارج تو داند نه ارج رهی * خامس فرهنک
جهانکیریده کرکدانک اسمیدر حضرت مولانا قدس سره بیت یك جهانی بی نوا پر پیل وارج
بی طلسمی کی بماند سبز ومرج * سادس برقوش درکه تویی غایت نرم ولطیفدر یوزیا صدیغی
ایچنه قورلر ترکیده قوغو دیرلر فارسیده پر یقو دیدکلریدر ارغج سکون راء مهمله ومیم
وفتح غین معجمه ایله طوقومق ایچون اوزاتدقلری ایپلك که تاردخی دیرلر عربیده سدا دیرلر
ارنج ممدوده ده ذکری سبق ایدن آرنج معناسنه شمس فخری بیت چه غم مملکت راکه
دردفع ظلم * شکسته است شاه آستین تا ارنج اسفنج سکون سین مهمله ونون وفتح
فایله مؤید الفضلاده لوج معنایه مرقومدر اول یعنی پژمرده ثانی دوائی صوده اصلتمق مریضه
ایچورمك ایچون ثالث بولت معناسنه اکحج سکون کاف وکسر حاء مهمله ایله جلاب

جلاب معناسنه که ارپه بی قینادوب صوینه شکر قتارلر بو لغت فرهنک جهانکیریده الف ممدوده
ایله مذکوردر اما تحفة الاحبابده الف مقصوره وحاء مهمله ایله مرویدر الفنج
سکون لام ونون وفتح فایله یعنی اندوختن واندوخته یعنی قزانمق وقزانلمش ابو شکور
بیت جهاندیده را دانش الفنج بود * ز الفنج دانش دلش کنج بود * وصیغهٔ امردخی استعمال
اولنور استاد لطیفی بیت میالفنج دشمن که دشمن یکی * فراوان ودوست از هزار اندکی *
بو معنایه مؤید شمس فخری بیت هوای شیخ ابو اسحق که می وزد * بجز مهروی از کینی میالفنج
امکاج سکون میم وفتح کاف عجمیله عالی وبالا معناسنه عربیده که اوج معناسنه ده
مقابلی حضیض در بعض فرهنکلرده کواکبك منزل اوجیدر اولدیغی حالته مخصوص طوتمشلر
ابو المعانی بیت کلبه ام در نیمشب آن مهجبین پر نور کرد * کوکب بخت مکر در منزل امکاج بود
انج سکون نونله بوزن رنج ایکی معنایه در اول یعنی کرداکرد روی یعنی اطراف چهره ثانی
برون کشیده اولان نسنه معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم انجوج سکون نون وضم
جیمله عود اغاجیدر انفج سکون نون وفتح فایله الفنج مرقوم معناسنه اسم مصدردر
کذا فی وسیلة المقاصد انقوج سکون نون وضم قافله شکن روی یعنی حالت غضبدن
یاخود پیرلکدن چهره ده اولان بوریشق کذا فی مجمع الفرس بو معنایه ابو المعانی بیت
سحاب نیست منرا که در آسمان بینی * زمانه پیر شد ودر کرفته روی انقوج انموذج
سکون نون وفتح ذال معجمه ایله یعنی نمودار ومانند وچاشنی کذا فی المحمودی اوج عالی
وبلند که مقابلی حضیضدر شمس فخری بیت شهی که خاطر او پیك هرنهان باشد *
حضیض درکه او اوج فرقدان باشد * فرقدان داخل رصد اولان کواکبدندر اوج سمادده
اولورا یکی یلدزدر اوداج ریکهای باریك یعنی اینجه طمرلر وهموار حرکتده اولان طمرلر
کذا فی المحمودی اورنج یعنی انکور اوکنج سکون واو ونون وفتح کاف فارسیله یعنی پشیمانی
وندامت کشیدن کذا فی مجمع الفرس اولنج سکون واو ونون وفتح لام ایله التی معنایه در
بش معناسی اورنك لغتینك بش معناسیله ده مترادفدر عن قریب ذکر اولنور معنای
سادس اورنج مرقوم معناسنه در بعض لغتلرده شبستان یعنی حجله کاه معناسنه در ابو المعانی
بیت عاشقانرا غیر فکر یار میکردن خطاست * زانکه بیکانه نکنجد چون بود اولنج خاص
اوماج سکون واو ایله آماج مرقوم معناسنه که نشانهٔ تیردر عربیده هدف دیرلر ولد بیت
تیر مژکان راست کرده از کمان ابروان * سینه اوماج خدنك غمزهٔ دلدوز شد مع الجیم
الفارسی * ابلوچ سکون باء موحده وضم لام ایله قند که شکر معناسنه در حضرت مولانا
قدس سره بیت امروز زکنده های ابلوچ * پهلوی چو الها دریده ارغج سکون راء
مهمله وفتح غین معجمه ایله بر نوع صرمشقدر هر اغاجه که طولاشوب صاریله البته قوریدر
آکاسرند وتوپیچ دخی دیرلر عربیده اسمی عشقه در شاعر دیمشدر بیت نهال قدمن از عشق
زرد شد آری * درخت خشك شود کر بر و تند ارغج ایلج سکون لام ایله غرور وکبر
ونخوت صاحبی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الخاء * اخ اخ یعنی خوش خوش که
عربیده طوبی وبخ بخ دیدکلری معنایه در کذا فی فرهنك جهانکیری ودخی مقام حیرت

وثانسفنه لساننده جاری اولور بر کلمه در و دخی وجع ویاخود الم شدیدن اصابتنده تکلم اولنور
ل اخ ع بمعنی آفرین و بمعنی بخ بخ کذا فی شرفنامه ل اپرانداخ واپرنداخ ع کلاهما بسکون
الباء الفارسی والنون وفتح الرا والدال المهملتین سختیان معناسنه الفسز پرنداخ دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل اژخ ع فتح زاء فارسیله ممدوده ده ذکری مرور ایدن
آزخ معناسنه درکه کوز بکارنده اولان چیق در خواجه عمید لویکی بیت رخ سپهر اژخ داشت
ازدیت کوپی * هلال قاب مقوس نمود کرد اژخ * وله ایضا بیت زحل در هشتمش چون چشم
زخ کرد * زاشك خون رخ ما پر اژخ کرد ل اسب سرخ ع طوری آت که عربیده کمیت دیرلر
میر نظمی بیت بزیر اسب سرخ و باهن بجیم * زمین در نوردد بپا چون ادیم * وله بیت بزیر اسب
سرخ و همه سرخ جامه * شده چهره اش سرخ از سرخ باده ل اشکوخ ع سکون شین معجمه
وضم کافله بمعنی خزیدن ولغزیدن یعنی سورنمك وسورچمك مصدری اشکوخیدن وشکوخیدندر
وحذف الفله شکوخ دخی لغتدر کذا فی مجمع الفرس ل افراز رخ ع سکون فایله یکاغك
جانب اعلاسی که افراز وفراز بالادر ورخ یکاقدر بعض نسخه ده یو مری یکاغه دیرلر کذا فی المجمع
ل الجوخ ع فتح لام وسکون نون وضم جیمله عود اغاجی که ممدوده ده دخی مذکوردر میر نظمی
در تعریف صحرا بیت چمن از سبزهٔ خوشبوی تا دوخ * معطر کرده عالم چون الجوخ *
ل انجخ وانجوخ ع کلاهما بسکون النون وضم الجیم آدمك چهره سی و پیشانیسی پیرلکدن
یاخود الم وغصه دن بوریشق اولمق بعض نسخه ده ال و ایاق دریسی یارلمق معناسنه ده
مرویدر کتاب مجتبی ده شکن پوست لاغر و کتاب محبوب العارفینده انجق شکن روی
مسطوردر معنای اوله استاد رودکی بیت شدم پیرو بدین سان وتو خود هم نه جوانی *
مرا سینه پر انجوخ وتو خود در جفته کانی * شمس فخری معیار جمالیده انجوخ روی وتن را
کویند که چین کرفته باشد وفراهم آمده دیمشدر * قطعه * سپهر کفت چو عقل شهنشهم
وبروز * شنید عقل وبدو کفت هان کوای شوخ * که بخت شاه جوانست وروی او شاداب
کرفته روی تو از غایت کبر انجوخ * محمد هندوشاه صحاحده انجوخ دو معنی دارد
اول آب دهان باشد بلغة بعض ولایت خراسان دوم چین وشکن باشد که در روی و پوست
تن افتد دیمشدر ل مع الدال * ابر قباد ع اهواز ایله فارس میاننده واقع اولان ارجان تام
مملکتك توابعندن بر اولکه در قباد شهر یا رانده بر قلعه وشهر بنا ایلمشدر ل ابرود ع سکون
باء موحده وضم راء مهمله ایله سنبل معناسنه در الف ممدوده ایله ده جائز لغتدر ابو المعانی
بیت با خیال روی جانان پیچ وتاب انداخته * لاله وریحان وابرود وکل ونسرین باغ
ل ابیداد ع ظلم وبیداد معناسنه حکیم سوزنی بیت ستمکاره یار ست ومن مرد عاجز *
که تا با ابیدا دو چون کنم چون ل اجود ع سکون جیم وضم مهمله کرفس معناسنه در ل احسند ع
مع التاء ده ذکری مرور ایدن احسنت معناسنه در کذا فی المحمودی ل ادند ع فتح دال وسکون
نونله نیچه دیمك معناسنه سؤالدر میر نظمی بیت کفت ادند حال تو از جور من * کفتم از
عاشق نپرسند این سخن ل ادید ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله هر امور ده متبوع
معناسنه یعنی هر نه ایشده اولورسه تابع اولدقلری کسنه یه دیرلر ابو المعانی بیت آنقدر

آنقدر برخلق عالم شد روان فرمان او * میتوان کفتن که فرمانش ادید انس وجان ل اراوند ع
اروند معناسنه که عن قریب ایراد اولنور ل ارجمند ع ارج ایله منددن مرکبدر ارج قدر واعتبار
ومرتبه معنالرینه ومند ادات نسبتدر هوشمند ودانشمند کبی معنای ترکیب صاحب قدر ورتبه
ومعزز ومحترم دیمکدر وبر معناسی دخی خرنوب شکوفه سنه دیرلر ل ارجند ع سکون
راء مهمله ونون وفتح جیمله بر شهر اسمیدر میر نظمی بیت زین طرف در سوی ارجند رفته
بود * سر کذشت خویش یك یك کفته بود ل ارداد ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله پری
ومردم فریب معناسنه کذا فی وسیلة المقاصد ل ارد ع سکون راء مهمله ایله بوزن نرد مجمع
الفرسده دقیق معناسنه آرد لفظندن مخففدر و فرهنك جهانکیریده قهر وخشم معناسنه
منقولدر ل اردهٔ کنجد ع برچنکالدر یعنی برایری دکندر تازه ایکن رطب ودوشاب ایله یرلر
کذا فی شرفنامه ل ارزرود ع سکون راء مهملهٔ اول وضم ثانی وزاء معجمهٔ موقوفله ولایت
ماوراء النهر اسمیدر ارز ایله روددن مرکبدر کذا فی مجمع الفرس ل ارغند ع سکون راء
مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله پهلوان دلیر ومرد خصم افکن معناسنه میر نظمی بیت سواری
آمده از سوی اروند * یلی زور آزمای ومرد ارغند ل ارغند ع سکون را وضم غین معجمه
ایله حریص معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ل ارفند ع سکون را ونون وفتح فایله نهر دجله یه
دیرلر بغداد اوکندن جاری اولان صودر مشهوری اروند در فایله واو اراسنده تبادل وتواخی
اولدیغی شایعدر میر نظمی بیت ز درد هجر آن شوخ شکر خند * سرشك هر دو دیده شد
دوارفند ل اروند ع سکون را ونون وفتح واو ایله یدی معنایه کلور اول نهر دجله که
شط العرب دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تو اروند را دجله خوان
صاحب فرهنك منظومه بیت دار اروند رود را بریاد * که بتازی بود شط بغداد * شمس
فخری بیت آنکه از بیم تیغ او دشمن * کرد بر زعفران روان اروند * ثانی همدان اولکه سنده
واقع بر جبل شامخ اسمیدر که بین الناس کوه الوند دیمکله مشهوردر حکیم خاقانی بیت شراری
جهد ز آتش نعل اسبش * که حراقش اروند وشهلان نماید * شهلان دخی بر عظیم طاغدر
اثیر الدین اخسیکی بیت صدای ناله بخصمت ز کوه این آید * بس ای درشت وکرانجان
وسر و چون اروند * بو معناده شعرای عربدن بری نظم ایلمش * فارقت اروندا لا طابت
مراتعها * بعدی کالم یطب لی بعدها الجبل * انی ترکت بها الامال مثمرة * لا ارتجی بعدها
ان یرتجی الامل * هبنی اطلعت علی اروند ثانیة * هل للشباب الذی ضیعته بدل * ثالث
آزمایش وتجربه معناسنه حکیم اسدی بیت بادمان واروند مرد هنر * فراز آورد کونه کون
سیم وزر * رابع حسرت وآرزو معناسنه وله ایضا بیت باروند وحسرت چو مانده بجای
شده بر سرش تنك واسع سرای * خامس فر وشکوه معناسنه حکیم فردوسی بیت
سیاوش مرا خود چو فرزند بود * که با فر وبا برز واروند بود * برز ضم بایله سرفرازی معناسنه در
سادس آکاهی واحتیاط معناسنه ایضا له بیت همه بر ترابند وتنبل فروخت * باروند
چشم خرد را بدوخت * سابع نام پدر لهراسب شاه درکه کیقباد نسلندندر وایضا له بیت که
لهراسب پور اروند شاه * که اورا بدی آنزمان تاج وکاه * کاه تخت معناسنه در محلنده ذکر

ولنور ازاد فتح زاء معجمه ایله ممدوده ده ذکری مرور ایدن آزاد معناسنه در
میر نظمی بیت شود درد و عالم زمحنت آزاد * کر ار وز محشر شد اندر یاد *
 ازارود فتح زاء معجمه وضم راء مهمله ایله نام ولایت ماوراء النهر در شمس فخری بیت
یکموی مباد ازسر اوکم که جهانرا * آنموی به ازجمله سمرقند وازارود ازرد فتح زاء معجمه
وسکون راء مهمله ایله رنك معناسنه در حکیم قطران ارموی بیت ابر پروردین بیاران
برچمن پروردورد * کشت خیری بافراق نرکسش ازرد زرد ازناد سکون زاء معجمه وفتح
نونله بر ناحیه اسمیدر کذا فی فرهنك تحفة الاحباب ودال یرینه واوایله ده مرویدر ازند
فتح زاء عجمی وسکون نونله دیوارده طاش ایله یاپلق ارامسنه استحکام ایچون قونیلان
خرده طاشه دیرلر اسپهبد سکون سین وهاوفتح بائین ایله ملوك طبرستانك لقبی درکه
ملوك رومه قیصر وعجمه کسری وترك یعنی اوزبك پادشاهلرینه خاقان وهنده رای وچینه
فغفور وحبشه نجاشی ویمنه تبع ومصر پادشاهلرینه فراعنه دینلمك مخصوص اولدوغی
کبی بودخی مخصوصدر ومعجم البلدانده طبرستانده بر ولایت اسمیدر لسان اکا برده سر عسکر
دینمکدر الفسرده جائزدر نتکم شاهدی * هم اولدی سپهدار وسپهبد چری باشی *
دیمشدر حکیم فردوسی بیت که از بیم اسپهبد نامور * چکونه کشایم پیش تو در * اسپهبد
دیدوکی زال زردر اسفد سکون سین مهمله وفتح فایله هیزم نیم سوخته کذا فی المحمودی
 اسمند سکون سین ونون وفتح میمله سمرقند مضافاتندن بر قریه اسمیدر حذف الفله
دخی مشهوردر اشتاد سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در اول نام
فرشته در که روز اشتادده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر زرآتشت بهرام
بیت روانت باد ویژه جان ودل شاد * نکهدارد سروش ورش واشتاد * ثانی هر ماه
شمسی نك یکرمی التنجی کونی اسمیدر بو کونده طلب حاجات وتصدق ولباس جدید بچمك
وکیمك مناسبدر مسعود سعد سلمان بیت اشتاد روزه تازه کل بوستان * ای دوست می
ستان زکف دوستان * ثالث کتاب زندکه یکرمی برنسك دراندن برنسکك آدیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری اشتود سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله خمسهٔ مسترقه نك
ایکنجی کونی اسمیدر انجام چشن مغان کونلرینه پنجهٔ مسترقه وپنجهٔ دزدیده وفروجان دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس اشنود سکون شین معجمه وضم نونله فرهنك جهانکیریده
خمسهٔ مسترقهٔ سال ملکی نك ایکنجی کونی اسمیدر مجمعده تا ایله بونده نونله مذکوردر اشفند
سکون شین معجمه ونون وفتح فایله نواحیٔ نیشابورده بر اولکه اسمیدر سکسان اوج قریه یی
مشتملدر وقصبه سنه فرهادکرد دیرلر افد وافند کلاهما بسکون الفاء یعنی عجب
مصدری افدیدن کلور مثلا ابدال بیت در فصل بهار ارنکنم میل چه افدست * اشکفتهٔ
کل سینه شدست پنبهٔ داغم افراشته قد یعنی بالابلند اوزون بویلو کذا فی المحمودی
 البان کبود ترکیبده صور قون سکود دیدکاریدر ابو المعانی بیت چنان در عام بوده
فیض جودش * شده باد آور البان کبودش الرد ضم لام وسکون راء مهمله ایله آغ کبی
سبیك طوقمش چوال که باغبانلر آنکله سبزه چکرلر همام تبریزی بیت بساز پرشکم از زردك

اززردك وچقندر خام * که جای شلغم و زردك بود همیشه الرد الوند شهر همدان قربنده
واقع مشهور بر جبل عالی وشامخ نامیدر معجم البلدانده الوند اسم جبل در محمد هندوشاه صحاحده
الف مضمومه ایله نقل ایلمش اما اکثر فرهنکلرده مفتوحه ده مذکوردر امد سکون
میمله یعنی هنکام وزمان حکیم سوزنی بیت ای دستکاه لقمهٔ تو دیو بر بند اشت *
امد جدایی آمد شد دستکاه تنك امرود معروف میوه در ترکیده رای تقدیم
ایدوب ارمود دیرلر عربیده اسمی کمثری در ضم کاف ایله امشاسپند وامشاسفند
وامهوسپند وامهوسفند کلاهم بسکون المیم وسین الموقوف یعنی سروش که فرشته دخی
دیرلر زراتشت بهرام بیت زامشاسپند این بکزیده تو * بنزدیك یزدان پسندیده تو
وله ایضا بیت همه قد بالای امهوسپند * بیاراستهٔ همچو سرو بلند * دیکر شاعر بیت
چو امشاسفندست نیکونهاد * همه خصلتش آمده پاك زاد انار فرهاد کوه بیستونده
واقع بر انار اغاجی در منقولدر اول وقت که فرهاده بر پیره زن کلوب شیرین اولدی دیو خبر
ویردکده الندهکی تیشه سن باشنه اوروب دوشوب کندودخی اولدکده تیشهٔ خون آلوده
دوشوب دسته سی یره صانجلدی بامر الله تعالی کیده رك نشو ونما بولوب برك وبار ویردی
مکر اول دسته انار اغاجندن ایدی قدرت الهی ایله میوه سی حاصل اولوب بی نظیر انار
اولدی بردانه سن قوپاروب یاردقده ایچی دل عاشق مثال یاغمش وخاکستر اولمش کوردیلر
الی الان بویله در دیرلر کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس اناهید فتح نون وکسر ها ایله
زهره یلدزینك اسمی در الفسز ناهید دخی دیرلر وزادر وبیدخت دینلدوکی مرویدر
 انبرود سکون نون وفتح باء موحده وضم راء مهمله ایله امروده دیرلر صاحب کامل
التعبیر بیت انبر ودست مایهٔ شادی * مال وازقبل محنت آزادی انبوبید
سکون نون وضم باء موحده وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بوییدن لفظندن صیغهٔ
ماضی در قریع الدهر بیت چه انبوبید زلف مشکسایش * ختن کردید ازسر تا بپایش
کاهی صیغهٔ امر استعمال ایدرلر حکیم سنایی بیت کفت اطفال راهمی بوبید * این تکو
یاد رامی انبوبید انداد سکون نون وفتح دال ایله ترهٔ تیزك که کیکیز دخی دیرلر عربیده
جرجیر دیدکاری اوتدر کذا فی المجمع وسیستان اهالیسی ترهٔ تیزه دیرلر بعض محلده اندود
یعنی صوا معناسنه مذکوردر معنای عربیسی جمع ندر شبیه ونظیر معناسنه اند
سکون نونله بش معنایه کلور اول اوچدن اونه وارنجه عدد مجهولدر مثلا یکچند نفراند
دیرلر مراد اوندن اکسك عدد در بو معنایه عربیده نیف وبضع دیرلر کمال اسمعیل بیت
میپسند کش بعهد تو برمن ظفر بود * کردون که قصد نکبت من اند بار کرد * ثانی امیدوار
اولمق معناسنه شمس فخری بیت فیض جودش زسنك خانهٔ یأس * کل امید بشکفاند
اند * ثالث براغاج آدیدر که مهك دخی دیرلر عربیده سوس دیدکاریدر رابع شك وشبهه
ایله سوز سویلمك معناسنه خامس ادات رابطه اولان استك جمعیدر آخرنده الف ویاخود
واو اولان کلمه یه الحاق اولنسه الفك یرینه یای تحتانی کتورلر مثلا آشنا لفظنده آشنایند
ومهر ولفظنده مهرویند دیرلر وآخرنده هاء علامت اولان کلمه یه الحاق اولنسه الفی

اثبات ایدرلر مثلا رفته لفظنه رفته اند و آمده اند و کفته اند دیرلر بو ایکی نوع کلمه دن غیری
کلماته الحاق اولنسه انجق الفنی حذف ایدرلر مثلا جانند و سرند دیرلر کاه اولور که مفردی
اولان است یرنده ثابت ایکن آخرینه اند الحاق ایدرلر اما الفن حذف ایتمك قاعده‌سی کتابدر
حکیم سنائی بیت این کروهی که نو رسیده ستند * عشوه را جان و زر خریده ستند ق اندرخورد
واندرخورند ع کلاهما بمعنی سزاوار یعنی لایق حکیم فردوسی بیت کنون ای خردمند وصف
خرد * بدان جایکه کفتن اندرخورد * حکیم قطران ارموی بیت اکر بهمتش اندرخورند
بودی جای * جهانش مجلس بودی سپهر شادروان ق اندرود ع سکون نون وفتح دال
وضم راء مهملتین ایله صوا ویالدزوانلره مشابه اولانه دیرلر کذا فی مجمع الفرس ق اندود ع
سکون نون وضم دال مهمله ایله اسم عام در دیواره صوا اورمق وکمشه و باقره التون یالدز
ایلمك و بعض نسنه یه قلای اورمق و بونلره بکزر نه اولورسه و مستقبلنده واو الفه قلب اولنوب
بربای تحتانی زیاده سیله انداید دینلور ق اندیشه مند ع فکر صاحبی و اهل تدبیرکه
اندیشه فکر در اصابت اولسون فاسد اولسون و مند ادات توصیفدر هوشمند و دولتمند کبی
بعضیلر لفظ مند حرف نسبتدر دیمشلر فرقی دقیقدر ق انکرد ع سکون نون وکسر کاف
وفتح زاء فارسیه ایله بر بد بو صمغدر عربیده حلتیت دیرلر ترکیده قاصنی دیدکلری درشیرازیلر
انکشك کنده و هندی لسانده هنك دیرلر شیخ نظامی در هفت پیکر بیت خواجه چین
چو نافه بار کند * مشك را انکرد حصار کند * ابی ریحان بیرونی صیدنه ترجمه سنده بو
صمغ درخت انکدان حاصل اولمغله انکرد تسمیه اولنمشدر انکدان رد دخی دیرلر زد فارسیده
صمغ دیمکدر درجه ثالثده طبیعتی حار و یابسدر حلتیت قاصنی دن غیری اولدوغنه قول اطبا
واردر ق انکوزد ع بر واو زیاده ایله انکرد مرقوم معناسنه در ق انویید ع ضم نون و واو
معروف وکسر یای تحتانی اول و سکون ثانیله ناله و زاری معناسنه میر نظمی بیت چو
بشنید از وای سخنها کریست * انویید و اشك از دو دیده بریخت ق اوبرد ع سکون واو
وضم باء موحده و راء مهمله ساکنه ایله بکلوفر و برد معناسنه که بوغازدن اشاغی ایلندی
یعنی یوتدی دیمك اولور مسعود سعد سلمان بیت بر من نهاد روی و بیوبرد سر بسر *
نیرنك و سحر خاطر و طبع چو اژدها * اصلنده باوبرد ایدی همزه یایه قلب اولنوب بیوبرد
اولدی یا نداخت بینداخت اولدیغی کبی دخی امثالی چوقدر ق اورد ع ممدوده ده ذکری مرور
ایدن آورد معنالرینه مجمع الفرسده قصر الفله ده تجویز اولنمشدر ق اورند ع سکون
واو و نون وفتح راء مهمله ایله سکز معنایه کلور اول فر و شکوه معناسنه که افرند دخی دیرلر حکیم
اسدی بیت جهان خرم از فر و اورند او * هم از میر محمود و فرزند او * ثانی تخت معناسنه که
اورنك دخی دیرلر شمس فخری بیت خسرو بحر و بر ابو اسحق * زیب شاهی و زینت اورند *
فوشك خطیب * مسمط * شاه پدر فرزند تو میر بلند اورند تو * سد سکندر پند تو
خضر سخن پیوند تو * ثالث پسندیده و معتبر معناسنه حکیم فردوسی بیت سیاوش
مرا همچو فرزند بود * که با فر و با برز و اورند بود * رابع عقل و عزت معناسنه وله ایضا
بیت کر ایدون که آید ز مینو سروش * نباشند افزون او رند و هوش * خامس کی نشین

نشین او غلنك نامیدر که پدر لهراسب دراروند دخی دیرلر ایدی وله ایضا بیت هم اورند او کوهر
کی نشین * که کردی پدر بر نشین آفرین * سادس فریب و دغا معناسنه که مصدری
اورندیدن کلور سابع بمعنی زندکانی که اورنك دخی دیرلر ثامن مجمع الفرسده مانی نقاشك
ارژنك نام کتابنه دیرلر وکسر واو ایله ده خدعه و فریب معناسنه مرویدر ق اوزند و اورژند ع
کلاهما سکون واو وفتح زاء معجمه وزاء فارسیه ایله بمعنی افکند و اوکند و انداز دخی دیرلر مولانا
جوهری بیت شمشیر تو شیر اوزند بر تاب تو پیل افکند * یك حمله تو بر کند بنیاد صد حصن
حصین ق اوکند ع سکون واو و نون وفتح کاف عجمیه ایله بمعنی افکند ابو المعانی بیت
چشم مرد اوکند تیغ غمزه بر دل میکشد * کو بیا جلاد تیغش قصد کشتن میکشد ق اوند ع
فتح واو و سکون نونله ظرف و اناء معناسنه در خواجه عمید لویکی بیت بر چنبر سپهر
منازل چو چرخ آب * هر بیست و هشت حکمت اویست چون اوند * مقتضای نظم
اولدقده ممدوده ده اولان آوند معنالریله مترادف اولور ق اهنود ع سکون ها وضم نونله
ق اهواند ع سکون ها و نون وفتح واو ایله کلاهما خمسه مسترقه نك اول کونی آدیدر
کذا فی مجمع الفرس و فرهنك جهانکیری ق ایبد ع سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله
شراره آتش معناسنه در کذا فی مؤید الفضلا ق ایاید ع سکون یائین تحتانیین
وکسر لامله کاوجفت یعنی چفت اوکوزنه دیرلر ق ایمد ع سکون یای تحتانی وکسر میمله
صبان دموری بعض دیارده چفته ده دیرلر ق مع الراء المهمله * ار ع حرف شرط
اولان اکر لفظندن تخفیف اولنمشدر و دخی دولکر آلتلرندن اره لفظندن مرخمدر بچقو
معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * چو خسته تو نیاید نه بند دکر * بپرم میانش ببرنده ار *
نه من پیش دارم نه جمشید فر * که ببرید ببور میانش به ار * ببور نام ضحاکدر بو معنایه
اثیر الدین اخسیکتی بیت کالك مانی طبعش آن استاد چابك صورتست * کاز رانده
دستکاه صنعتش ارمیکند * فرهنك جهانکیریده یاغی آلنمش دانه نك سفلی سی که هروبل
وکنجاره دخی دیرلر ق ابر ع سکون باء موحده ایله بولت معناسنه که میغ دخی دیرلر اکرچه
شاهده احتیاجی یوق لکن تبرکا شیخ سعدی بیت ابر و باد و مه و خورشید فلك در کارند *
تا تو نانی بکف آری و بغفلت نخوری * مؤید الفضلاده و ادات الفضلاده و شرفنامه ده
و مجمع الفرسده ابر بمعنی مرد یعنی آدم مسطوردر و بو معنایه مؤید شیخ نظامی بیت ازان
ابر عاصی چنان ریزم آب * که نارد دکر دست در آفتاب * وفتح باء موحده ایله بو وزنده
اکر بو معناسنه الفی زائددر حکیم فردوسی شهنامه ده چوق یرده ایراد ایلمشدر بیت ابرداه
دو هفته شد کد خدای * بکرفتند هر یك سزاوار جای ق ابرسپر ع سکون باء موحده
وکسر را و سین مهملتین و باء فارسیه ایله اسپر دیدکلری اولکه نك اسمیدر کذا فی مجمع الفرس
ق ابرسیر ع سکون باء موحده وکسر را و سین مهملتین بعده یای تحتانی ساکنه ایله
یغمورلی بولت و اول یرده که مراد اوزره یغمورلی بولت اوله اول موضعه ابرسیر دیرلر
و سیر بر لفظدر که معنای لغویسی طوق و معنای مصطلحی سی مرادجه دوکرمسی و سیر دسیه
کبی مرادجه اسی و مرادجه صو طوق دیمك اولور ق ابرشهر ع ولایت نیشابورك اسمی

قدیمی اولدوغی مجمع الفرسده مسطور در شرفنامه ده بر روز معین آدیدر دیو ذکر
اولنمشدر ابدشهر رایرینه دال ایله بعض نسخه ده مرقومدر ابسار سکون
باء موحده و فتح سین مهمله ایله بلکو طاشی که فسان دخی دیرلر ابوالمعانی بیت برای
قطع عرق دشمن دین تیغ عزمش را * سر اعدا کند در دست همت سنك ابساری ابشخور
کسر باء موحده و سکون شین و ضم خاء معجمتین و فتح خا وواو معدوله ایله ده جائزدر ووده ده
ذکری مرور ایدن آبشخور معنالریله مترادفدر کذا فی فرهنگ جهانگیری ابکار
سکون باء موحده و فتح کاف عجمیله زراعت معناسنه شاه ناصر خسرو بیت چو درزه
با بکار بیرون شود * یکی نان بگیرد بزیر بغل * عربیده کاف عربیله جمع بکره درکه صباحلر
دیمك اولور ودخی قز معناسنه اولان بکرك جمعیدر ابیر کسر باء موحده و سکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کلور اول قوغه که عربیده دلو دیرلر ثانی شرارهٔ آتش معناسنه در
اثر عربیدر بر قاج معنایه کلور اول ایجاد و تألیف معناسنه مولانا صائب بیت
کرامتیاز نام بود مطلب از اثر * این امتیاز کز تو نماند اثر بس است * ثانی نتیجه معناسنه
حکیم شفائی بیت تیغ آهم بفسون اثرم ساخته اند * پای تا سر ز دعای سحرم ساخته اند
وعقب و ایز معناسنه طالب آملی بیت امید رفته بکوی توام چو از سفر آید * بهر قدم که
رود حیرتش بر اثر آید اثیر کسر ثاء مثلثه و سکون یای تحتانیه کرهٔ آتش که
اعلای عناصر اربعه در کذا فی شرفنامه اما کتاب مجود دیده * قیل فلك الدنیا وقیل فلك
الافلاك و بمعنی سرشك چشم و آفتاب نیز کینده مسطوردر اختر سکون
خا و فتح تاء مثناة ایله درت معنایه در اول ستاره و طالع نیکو شمس فخری بیت ملك
دین را بقدرت کرکر * کشت مسعود عاقبت اختر * دیکر وله بیت و بحك آن بادپای
مرکب شاه * که زند پشت دست بر اختر * و بخت و طالع معناسنه مولانا هاتفی بیت
مسخر شدش ملك ایران تمام * زکار چنان اخترش داد کام * ثانی فال نیکو حکیم فردوسی
بیت یکی اختری کفت از آن پس براه * کزینسان برم سر سپاه و شاه * ثالث بمعنی رایت درکه
درفش کاویانه اختر کاویان دیرلر و کاوهٔ آهنکرك مخصوص علمی در میر خسرو بیت هر طرفی
کاختر او رو نهاد * فتح دوید و در دولت کشاد * حکیم فردوسی بیت بتازید کاید بنزدیك
شاه * چو ترکان بدیدند اختر براه * رابع مراد مبارك و مسعود اولمق وله ایضا بیت
چنین کفت هومان که این اخترست * که نیروی ایران بدو اندرست اخکر سکون
خاء معجمه و فتح کافله آتش قوری که زلك دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت ازدر مشرق
آتش افروزد * سوی هر روزن اخکر اندازد * دیکر بیت یك یك برو بخلق فرو اخکر
نجوم * از منقل سپهر شتر مرغ وار بر * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت حرز مدحش
بخوان و بر خود دم * پس برو در میانهٔ اخکر اخیر کسر خاء معجمه و سکون یای
تحتانیه قطع سنور و بیان حدود ایچون وضع اولنان صره انمش طاش ودخی دیوار
بناسنده بنالر قور اعتبار ایتدکاری نسنه یه دیرلر ابوالمعانی بیت خطهٔ فرمانروایش
همچنان وسعت پذیر * در بیان حد ملکش کوه قاف باشد اخیر ادبار سکون دال

دال مهمله و فتح باء موحده ایله بوغازدن آشاغی نسنه ایتمك اوبار معناسنه وله بیت هر شب
هجر غم جانان مرا بیزار کرد * زهر قهر حسرتش جان حزین ادبار کرد ادغر سکون
دال مهمله و فتح غین معجمه ایله خانه لرده هوا کیرمك ایچون ایتدکاری بیوك باد کیرکه
باد غرد دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ادفر سکون دال مهمله و فتح فا ایله برادر
زاده که افدر دخی دیرلر بعض فرهنکلرده همشیره زاده یه ده دیرلر ارتیشدار سکون راء مهمله
و کسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله ایکی معنایه در اول سپاه و لشکر معناسنه زراتشت
بهرام بیت هنوز زند شاه ارتیشداران * پیاده سلح پرورد با سواران * ثانی دشت
قبچاق حدودنده بر نهر عظیم آدیدر اردشیر ایکی معنایه در اول بهمن بن اسفندیار
شاهك لقبیدر جدی کشتاسب آنی شجیع و مرد دلیر کورب لقبن اردشیر قودی که ارد
قهر و خشم معناسنه درکه ذکر اولندی و شیر معروف خشمناك ارسلان دیمك اولور حکیم
فردوسی بیت چو دیدش بدانکونه مرد دلیر * همیخواند از آن پس ورا اردشیر * ثانی
ساسانیانك اول پادشاهلری اسمیدر که اردشیر بابکان دیمکله معروف و مشهوردر حکیم
فردوسی * مثنوی * همان اردشیرش پدر کرد نام * نباشد بدید اراو شادکام * مر اورا
کنون مردم یادکیر * همیخواندش بابکان اردشیر * و سلسلهٔ کیانیانك بر پادشاه اسمیدر که
اردشیر بن پرویز بن هرمز بن انوشیروان بن کیقباد شاهدر شعرای عربدن شمس الدین
احمد الطیبی نظمه کتورمش بیت قهوة فارسیة من خبایا * اردشیر انجله ابرویز ارزه کر
سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه و کاف فارسیله صوایجی اندیشکر معناسنه در لغت محمودیده
بمعنی اندیشه کر یعنی فکر ایدیجیدر ازار فتح زاء معجمه ایله صحاحده بمعنی درهم مسطوردر
ازبر * واز بیر * کلاهما بسکون الزاء المعجمه اول فتح باء موحده ثانی کسر ایله و سکون
یای تحتانیه خاطرده طوتمق و حفظ ایتمك ترکیبه دخی ازبر دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری
حکیم خاقانی بیت روزی هزار بار بخوانم کتاب صبر * چشمم نبست لاجرم ازبر نمیشود *
استاد فرخی * قطعه * باعطارد بسر خامه سخن داند کفت * هر دبیری که بدیوان کند آنرا
تقریر * از پی رسم در آموختن نامه کنند * نامهٔ خواجه بزرکان و دبیران ازبیر ازدر
سکون زاء معجمه و فتح دال مهمله ایله لایق و سزاوار معناسنه حکیم خاقانی بیت صورت
مردان طلبکار در میدان بود * نقش برایوان چه سود رستم و اسفندیار * وله بیت
روز از در بزم است شراب ازدر خوردن * هرچند چمن نیست کنون ازدر دیدار * حکیم
انوری در هجو بیت ریش از پی کندن پیاپی * سر ازدر سیلی دمادم اژدر سکون
زاء فارسیله معروف اژدرهادن مخففدر استاد لطیفی بیت چون اژدر چارپاست دنیا * کو هفت
سر دمنده دارد ازیر کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیه زاهد و متقی و عاقل و دانا
و زیرك و کامل معناسنه ممدوده ایله ده مرویدر شمس فخری بیت کجاست درهمه ایوان کنون
چو تو شاهی کریم * و فاضل و دانا عالم و آزیر اژیر کسر زاء فارسیله یوکسك یردن
آقان صویك و چولکده صو و امثالنك قیناركن اولان صدا اسیدر اسبانبر سکون
سین مهمله و نون و فتح باء موحدهٔ اول و ضم ثانیله بر شهرك نامیدر که انی کسری

بنا ایلشدر اصلنده استفا بو رایدی ق استار ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
اطبا اصطلاحنده التی بچق درهمه دیرلر بر روایتده ربع مثقالدرکه دورت استار بر
مثقال اولور نتکم شاعر بیت الطباکه کردند وزن اعتبار * بشش درهم ونیم خوانده
استار ق استر ع قاطرکه عربیده بغل دیرلر ق استیر ع سکون سین مهمله وکسر تاء
مثناة بعده یای ساکنه ایله عند الاطبا نصف رطل اعتبار اولنور کذا فی نسخهٔ حکیم اسدی
بیت ازان دارو هارا با وزان بگیر * بجوشید در آب با قند استیر ق اسرار ع کزلو اولان
نسنه جمع سر در مولانا جامی بیت خطبهٔ ملت ودین از سر گیر * کشف اسرار یقین
از سر گیر ق اسمندر ع برجانوردرکه اکا سامندر وسامندل وسامندور *
وسامندول وسمندر وسمندل وسمندور وسمندول دخی دیرلر شرح وتفصیلی سامندر
لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی شیخ عطار بیت آتشی بر دست دشمن در گرفت *
تا خلیلش طبع اسمندر گرفت ق اسوار ع سکون سین ایله اوج معنایه کلور اول سفرنامهٔ حکیم
ناصر خسروده مسطوردرکه صعید ولایتنده واقع بر شهر آدیدر ولایت نوبه نك یولی درت فرسخ
بر اول شهره قریب واقع اولمشدر وجانب جنوبیسنده بر عظیم طاغ واردر نیل مبارك انك اتکندن
چقار دیرلر ثانی سوار یعنی آتلو ثالث اهل گیلان لسانده لشکردن جمع قلیل مرتبه سنده
دیرلرکه اللرنده اوق ویا چوماق اولوب جنك محلنده بر بولرینه تیر وچوماق ایرشدرنلر
اول کمسنه دکه تیر ویا چوماق نشانی اولمیه اکا دلاور ومرد شجاع دیرلر ق اسیر ع معروف
گرفته معناسنه ودخی بر قلعه اسمیدر نظیری نیشابوری * چو رو ببرج شرف کرد آفتاب
منیر * دمیده فاتحهٔ فتح بر حصار اسیر ق اشغر ع سکون شین وفتح غین معجمتین ایله
اشقر معناسنه آتده اکثر وآدمده احیانا استعمال اولنور شاعر در قیافتنامه بیت
شود در اسب وآدم وصف اشغر * در اسب مقبول دیگر نیست خوشتر ق اشغور ع
سکون شین وضم غین معجمتین ایله یورسق دیدکلری جانوردر بعض نسخه ده ضم الف ایله
واقعدر ق اغار ع فتح غین معجمه ایله ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغار معناسنه تفصیلی
انده در ق افدر ع سکون فا وفتح دال مهمله ایله برادر زاده یه دیرلر بعض فرهنگلرده
همشیره زاده یه دیرلر بو شعیب بیت سلسله جعدی بنفشه عارضی * کت سیاوش افدر
وپرویز جد ق افر ع فتح فا ایله بو زن اثر شیرازده بر ناحیه اسمیدر بر قریه اسمیده اولمق
مرویدر ق افر ع سکون فا ایله بوزن امر غمده ایکن بدیهی سرور وشادی ایرشمکه دیرلر
ولاغر ایکن فربه اولمق وبونلر امثالی یرامزلقده ایکن حال ایولکه مبدل اولمغه دیرلر ابو المعانی
بیت یکشب از جانان پیام وعدهٔ وصل آمده * افر حاصل شد بجانم کز غمش آزرده
بود ق افراز ع سکون فا وفتح زاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول ابزار معناسنه که کمون
وفلفل وکشنیز وامثالی بهاراتله سحق ایدوب طعام اوزرینه دوکرلر زیاده لذت ویرر حکیم
خاقانی بیت افراز زبس کنند در دیگ * حلواز پس آورند بر خوان * ثانی آلات پیشه
گران * یعنی ارباب صنایع آلاتی ثالث کفش معناسنه که پای افراز دیرلر میر خسرو
بیت همه کلاه سری مید هد بتاجوران * که از کلاه سلاطین بپایش افرازست * رابع

رابع بادبان یعنی کمی یلکنی کذا فی فرهنك جهانگیری ق افسار ع سکون فا وفتح سین مهمله
ایله یولار آتك اولسون غیری اولسون شیخ بهاء الدین عاملی بیت هرکه نبود سینهٔ
او عشق یار * بهر او افسار و پالانی بیار * عربی * من فی لم یعشق الوجه الحسن * قدم الرحل
الیه والرسن ق افسر ع سکون فا وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول شاهلره مخصوص
اولان تاج مرصع معناسنه در شمس فخری بیت سایهٔ حق جمال دینی ودین * زینت تخت
وزیور افسر * حکیم سنایی بیت بر افسر شهان جهانم بدی فخر * کز بارد مرکبش افسار
منتی * ثانی افساردن مخففدر ق افسونگر ع معنای ترکیبی افسون ایدیجیدر حیله وخدعه
ایتمکه ده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت دل اژدهای سینه شد دو نیم * ز تدبیر افسونگران
کردیم ق افشار ع سکون فا وفتح شین معجمه ایله دوکیجی وصاچیجی معناسنه در اکثر
ترکیب اولنمق معتاددر بدون الترکیب استعمالی قلیلدر خلاق المعانی بیت بحر بو العجب
آیین وکوه وآه نشین * ببرق آتشبار وباران آب افشار * وخلانده معناسنه ده کلور حکیم
سوزنی بیت منم کلوك خر فشار وکنك عالم سوز * حرامزاده وقلاش ورند آدمسوز *
فرهنك جهانگیریده بمعنی ممد ومعاون ورفیق وشریك معنالرینه دخی بعض مرکباتده
فاعل معناسنه کلور حضرت مولانا قدس سره بیت دلم دزد نظر او دزد آن دزد * عجب
آن دزد دو دزد افشار چونست * مجمع الفرسده بمعنی ریختن وخلانیدن مذکوردر وبعض
نسخه ده چلاه دستکاهینك چوقوری معناسنه مرویدر وافشردن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی اولور ق افشرگر ع سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله عصار معناسنه
یعنی صقیجی هرنه اولورسه ق افکار ع سکون فا وفتح کاف فارسیله جراحت وآزردکی
انسانده وحیوانده استعمال اولنور تحفة الاحبابده چارپانك حمل ثقلیدن ارقه سنده
ظاهر اولان جراحتکه یاغر دیرلر وترجمهٔ مصادرده زمین گیر یعنی کوترم وبجای مانده یعنی
یورلمش معناسنه منقولدر عربی کافله اندیشه معناسنه جمع فکردر ق اکار ع فتح کاف
مشدده ایله بمعنی باغبان کذا فی شرفنامه ق اگر ع حرف شرطدر خواجه حافظ بیت اگر آن
ترك شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارارا * وکاف عجمیله
فرهنك جهانگیریده عود معناسنه مذکوردر ق الله اکبر ع شیراز ناحیه سنده بر مشهور
طاغ آدیدر خواجه حافظ مدح ایتدوکی آب رکناباد که بیت بده ساقی می باقی که در جنت
نخواهی یافت * کنار آب رکناباد وگلگشت مصلارا * دیدوکی صو اول طاغده بر بیکاردن
چیقوب رکناباد کنارندن جاری اولور ق الر ع ضم لام ایله ممدوده ده ذکری مرور ایدن آلر
معناسنه درکه حلیمی بحر الغرائبده قصر الفله ده جائزدر دیو نقل ایتمشدر ق الغار ع
سکون لام وفتح غین معجمه ایله چاپمق معناسنه در کذا فی وسیلة المقاصد ق الغنجار ع
سکون لام ونون وضم غین معجمه وفتح جیم ایله ایکی معنایه کلور اول محبوبانك ناز وشیوه
ایله ایلدکلری خشم واعراض معناسنه مختاری بیت چو پیر کشتی بیدادکشتی ای نادان *
ترش بود پس هفتاد لاشك الغنجار * ثانی بر نوع میوه در زرد آلویه بکزر لکن رنکی
یشیل وبنفشی وصاری وقرمزی اولور طعمی میخوش در اکا کرده آلو وآلوکرده

وخلو کرده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ق امار ع فتح میمله اها رکه کاغد وبز
ایدرلر کثیر و نشاسته و خطمی دن دخی ایدرلر ورقیق قماش آردینه دخی سوردرلر ق امار کیر
و امار کیر ع محاسب معناسنه در ممدوده منکور در قصر همزه ایله ده جائز اولدوغی جهانکیریده
مسطور در ق امر ع فتح میمله بوزن کمر حقیقتا و مجازا عاقبت کار معناسنه در میر نظمی
بیت ببندند مردان زهمت کمر * کنند هردم اندیشه در خود امر * عربیده مبالغه ایله
تلخ معناسنه در و سکون میمله ینه عربیده حکم و فرمان و شغل و عمل معنالرینه در فارسیده
دخی اول معنالر ایله استعمال اولنور ق انار ع ترکیده نار عربیده رمان دیدکاری میوهٔ
معروفه در و خبرده وارد اولمشدر * من اکل رمانة انار الله قلبه اربعین یوما * ممدوح
میوه در قرآن عظیم الشانده * فیها فاکهة ونخل و رمان * ذکر اولنمشدر مفسرین
بو آیت تفسیرنده دیرلر که فاکهه ذکرندن صکره نخل ورمان ذکر اولنمسنك حکمتی کیمی
سائر میوه لردن امتیاز و ترجیح ایچوندر دیدیلر وکیمی دیدیلر که نخل ورمان فاکهه جنسنه
داخل دکلدر نخل که خرمادر غدا قبیلندندر ورمان که انار در دوا قسمندندر والله اعلم
بحقیقة الحال ق انبار ع سکون نون و فتح باء موحده ایله درت معنایه کلور اول بمعنی
پر یعنی طلو مملو معناسنه ظهیر الدین فاریابی بیت بیك سخن دهن آرزو فرو بندی
بیك سخا شکم آز را بینباری * ثانی خانه یقلمق و دیوار یقلوب دوشمك معناسنه حکیم
سنایی بیت نه فلك را بکام بکذاریم * پنج و چار و سه را بینباریم * شمس طبسی بیت
زمین کر دار با من کر نباشد آسمان خاکی * در انبارم بسیل اشك از بن هفت نیلانش
ثالث خار و خاشاك و سرکین امثالی که بعض کوشه لرده ییغلوب چوروبه مزروعاته
قوت بولمق ایچون دوکرلر در هجو حیدر کلوچ بیت شعر رنکا رنك از طبع کج حیدر
کلوچ * همچنین سر میزند کز تودهٔ انبار کل * رابع حوض معناسنه که آب انبار دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * مشت کندم که اندرین دامست * هست آنز امدد
زانباری * باغ دنیا که تازه میکردد * آخر آتش بود زانباری ق انبر وانبور ع کلاهما
سکون نون وضم باء موحده ایله قصاج که عربیده کلبتین دیرلر ابو المعانی در هجو یکی کفته بیت
دهن کون کو یا طعام آهنست * دو انکشت او همچو انبرستی ق انبیر ع سکون نون و کسر باء
موحده و یای ساکنه ایله ایکی معنایه در اول مجمع الفرسده کل تر و کل خشك بو معنا جه
اضداددن اولور ثانی بمعنی پر کردن یعنی طولدرمق ق انجاز ع سکون نون و فتح جیمله
بر ولایت اسمیدر که خسرو پرویز شیرین ایله انك شهرنده ایام شتاده و یایلاقنده ایام
صیفده اوتوروب عیش و عشرت ایدرلر ایدی ق انجیر ع سکون نون و یای تحتانی و کسر
جیمله اوج معنایه در اول معروف میوه در عربیده تین دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده سوراخ
مقعد معناسنه در ابو العلاء شوشتری بیت ای کیر من ای کیر تو انجیر که دار * سرکین خوری
وقتی و پاك نداری * انجیردن سوراخ کردن معناسنه ده منقولدر ثالث برایرمق آدیدر
ولایت هراتده باغ زاغان اراسندن بکر اکا انجیل دخی دیرلر و زبان یونانیده حسنه انجیر دیرلر
ق اندایشکر ع کهکل کننده یعنی صوا ایچون صمانلی بالچق ایدیجی مراد صوایجی دیمکدر

دیمکدر میر نظمی در منقبت یکی بیت چو تخمیر نجس ترکیب اورا * بکر داند ایشکر ترتیب
اورا ق اندر ع سکون نونله اوچ معنایه در اول برکلمه در اوکی معناسنه یعنی اوکی بابایه پدر اندر
اندر و اوکی آنایه مادر اندر و کذلك برادر و خواهرده دخی بویله در شمس فخری بیت در مطالع
بنور معدلتش * چه قریب و چه خویش خود چه اندر * ثانی درون معناسنه که اندرون
لفظی بوندندر مثلا اندر خانه دیرلر در درون خانه دیمکدر مولانا جامی بیت چو ماه
نخشب اندر چاه نخشب * سه روز آن ماه درچه بود تا شب * حضرت یوسف علی نبینا
وعلیه السلام حکایه سنده در ثالث عربیده اولان فی معناسنه در شیخ سعدی کلستاننده
و بشکر اندرش مزید نعمت * دیدوکی بو معنایه در بو معناده لفظ در ایله بر برینه قائم اولورلر
اما قاعده اولدر که تحسین لفظ ایچون اولان حرف بائی جمع ایتمك مراد اولنسه بو ترکیبده
با تقدیم اولنور مثلا برنج درست کبی و بدریا در منافع کبی و بشکر اندرش کبی متقدمین
اشعارلرنده چوق واقع اولور اما متأخرین ایکسنك جمعنده نوع ثقلت اولدوغندن عیب
عد ایدرلر و جمع ایتمزلر ق اندر خور ع اندر خورد مرقوم معناسنه در سزاوار و لایق
معناسنه حکیم سنایی بیت مرز نانست جامه اندر خور * حیدر و مرد جوشن اندر
جور ق اندشمار ع سکون نون و شین معجمه و کسر دال ایله اشکار اصد او جهر ایله
نسنه اوقومق کذا فی وسیلة المقاصد ق انکار ع سکون نون و فتح کاف فارسیله
پندارنده و تصور کننده یعنی صانیجی و تصور ایدیجی بو معناده صیغهٔ امرده اولور مثالی
شیخ عمر خیام بیت چون عاقبت کار فنا خواهد بود * انکار که نیستی چو هستی خوش
باش * نسخهٔ میرزا ابراهیمده تصور معناسنه در و کسر همزه ایله نکارنده یعنی نقاش
معناسنه در ق انکدار ع سکون نون و کاف فارسیله قاضی یه مشابه براغاج صمغی در
تعریب اولنوب انجدار دیدیلر کریه رایحه سی وار در ق انکشتر ع یوزك معناسنه مهر
اولسون غیری اولسون هر نه که کوچك پرماغه طاقیلور اکا دیرلر محمد قلی سلیم بیت
جهان بزیر نکین تو با چو انکشتر * کند بچشم حسود تو روزکار انکشت ق انکشت تر ع
اورته پرمق دیمکدر ترکیده یوزك دیدکارینك اصلی اوزوکدر نتکم میر علیشیر دیمشدر
بیت خاتم لعلینك اکراغزیغه بتسا تیشلاکوم * مهر اتیار دامو میا یوشغان کبی باسقاج
اوزوك ق انکور ع تازه اوزم عربیده عنب دیرلر کسر عین و فتح نونله طالب آملی بیت
شراب کهنهٔ ماشیره کشت از واژکون بختی * اکر زپستان بماند هفتهٔ انکور میکردد *
صحیح شرابه شراب انکوری دیدکاری تازه اوزمدن غیری یدن دخی شراب اولور لکن اوزمدن
اولان جمله دن اعلی اولور ق اوار ع اوج معنایه کلور اول دفتر حساب ثانی دیوانخانه
ثالث ویژهٔ آهن بو اوج معناده اوارده دخی دینلور تفصیلی محلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی ق اوبار ع سکون واو و فتح باء موحده ایله برقاچ معنایه کلور اول یوتمق ابتلاع
معناسنه دو شرفنامه ده مسطور در حکیم خاقانی * مسمط * آن روح دوزخ با رنین
حور زبانی سار بین * بحر نهنك اوبار بین آهنك اعدا داشته * بو معنایی موید شمس
فخری بیت زهی زلطف تو یك شمه خضر جان پرور * خهی ز قهر تو رمزی نهنك مرك

اوبار * مؤید الفضلاده اوبارخانه باشد وچیزی که جانور زنده را فرو برد چون ماهی
وزهر مهلك وآتش غالب ودخی امردر یوت معناسنه وبراقفه ده امر اولور اما
ادات الفضلاده انجق خانه معناسنه روایت اولنمشدر وانباشتن واوباریدن لفظلرندن
صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور ﮒ اودر ﮒ سکون واو وفتح دال مهمله ایله فرهنك
جهانکیریده برادر پدرکه عربیده عم دیرلر ﮒ اوزار ﮒ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله
درت معنایه در اول کمی یلکنی ثانی دست افزار یعنی ارباب صنایع آلاتی ثالث کفش
رابع بعض ادویهٔ حاره که دوکوب اینجه الیوب طعامه قورلر آکا ابزار وافزار دخی دیرلر
اما دست افزار معناسنده عربیله مشترکدر زیرا آلات اهل صنایعه اوزار دیرلر ﮒ اوز ﮒ
سکون واو وفتح زاء معجمه ایله مشتری یلدزینك برآدیدرکه برجیس دخی دیرلر میرنظمی
بیت نیکبختی تاج دولت برسرش * بوده ازششش طارم اوزرهم سرش ﮒ اوغر ﮒ سکون
واو وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول مجمع کبار ومحفل اشراف ثانی روزکاری وافی
اولان یره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ اوکار ﮒ سکون واو وفتح کاف فارسیله
مجمع الفرسده سرکذشت صاحبی که ترکیده بوکلو دیرلر ودخی مست لایعقل وافکار
مرقوم معنالریله مترادفدر رشید الدین وطواط بیت هم بجان خسته هم بتن رنجور
هم بجون غرقه هم زغم اوکار ﮒ اوکر ﮒ سکون واو وکسر کاف عجمیله خرما لیفندن
بوکلش رسن که جلاه وغیریلر قوللنورلر ﮒ اونار ﮒ سکون واو وفتح نونله یعنی خسبیدن
یعنی یاتمق ﮒ اول عنصر ﮒ یعنی خاك کذا فی المحمودی ﮒ اهوار ﮒ سکون ها وفتح واو ایله
واله وحیران معناسنه مولانا سبحانی * رباعی * در راه خدا مکوکه رهوار بماند * یکذشت
وازو بس دو شهوار بماند * حق جو حق دید خلق حیران بماندند * ستطر رفت بجرجو دو اهوار
بماند * ﮒ اهمر ﮒ سکون ها وفتح میمله سك مانند بر جانوردر سلاطین ماضیه دن
بوینك زماننده ظهور ایتدی دیرلر که اندن اقدم وجودی عدیم ایدی بعده شغاله ده
اسم اولدی کذا فی مجمع الفرس ﮒ اهور ﮒ سکون ها وفتح واو ایله ایکی معنایه کلور اول
فرهنك جهانکیریده معشوق ومحبوب معناسنه درمنوچهری * قطعه * بزی همچنان
سالهای دراز * دمان ورمان وچمان وچران * دوکوشت همیشه سوی کنج کاو * دوچشمت
همیشه سوی اهوران * حکیم خاقانی بیت در جنت مجلست چراکاه * آهو حرکات
اهو رانرا * مجمع الفرسده بوشهرك اسمیدر جملهٔ خواصندندرکه برکمسنه انده اقامت
ایلسه دنیایه حرصی زیاده وخسیس وبخیل اولور ﮒ ایار ﮒ سال رومیانده آخر بهار آیی در
یونانی مایس دیرلر شیخ سعدی بیت این هنوز اول آذر جهان افروزست * باش
تا خیمه زند دولت نیسان وایار ﮒ ایدر ﮒ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله یعنی
اینجا یعنی بونده دیمك معناسنه سید حسن غزنوی بیت ناورده برون چو منی در هزار
سال * اینك تو ایدری فلکا ومن ایدرم * بو معنایی مؤید حکیم اسدی بیت درنك او
زایدر بری بی نیاز * بود کاید آن بخت برکشته باز ﮒ ایوار ﮒ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله
مسافرکیجه یله کتمك کوندز کتمکه شبکیر دیرلر مولانا هاتفی بیت شب و روز رفتن

نجی درنك * زشبکیر وایوارش آید تبنك ﮒ مع الزاء المعجمه * ابخاز ﮒ سکون باء موحده
وفتح خاء معجمه ایله بر ولایت اسمیدر اکثر خلقی مغان وترسا وظلم وجورله مشهوردر حکیم
خاقانی بیت در ابخازیان اینك کشاده * حریم رومیان اینك مهیا ﮒ ابراز ﮒ سکون
باء موحده وفتح را ایله افزار واوزار مرقوم کبی بهاراتی دوکوب نرم ایدوب برظرف ایچنده
حفظ ایدوب طعام تناول ایدرکن اوزرینه دوکرلر کذا فی مجمع الفرس ﮒ ابرز ﮒ سکون باء
موحده وفتح راء مهمله ایله همدان اولکه سنده بر طاغ نامیدر ﮒ اپرویز ﮒ فتح باء فارسی
وسکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله پرویز ایله معناده مترادفدر باب الباء مع الزاء ده
ذکری تفصیل اولنور انشاء الله تعالی ﮒ ابیز ﮒ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله
شرارهٔ آتش معناسنه در استاد منجیك بیت هست آهم ز آتش دوزخ ابیز * نالهٔ ازمن
زشرر صد ازیز ﮒ اتسز ﮒ سکون تاء مثناة وکسر سین مهمله ایله نام پادشاه خوارزمدرکه
ممدوح رشید وطواط در وعلامهٔ زمخشری دخی آنك زماننده رئیس العلما ایدی کذا فی
شرفنامه ﮒ اختر سرسبز ﮒ یعنی ستارهٔ سعد وفال سعد معناسنه درکذا فی شرفنامه
ﮒ اخکوز ﮒ سکون خاء معجمه وضم کاف ایله بادام چغله سی وناپخته خرما ﮒ اردپوز ﮒ
سکون راء مهمله ودال موقوف وضم باء فارسیله الواندن فستقی رنکه دیرلر میرنظمی بیت
بپوشند خوبان درروز نوروز * همه جامها سبز وسرخ وردپوز ﮒ ارز ﮒ سکون راء
مهمله ایله درت معنایه کلور اول جاه ومرتبه معناسنه حکیم فردوسی بیت بسنده کنم زین
جهان مرز خویش * بداند مکر پایه وارز خویش * بو معنایه مختاری بیت بروت توکه
مراکوبا رز من بجزد * مکر بروی زمین ز ردهد بجای کیا * ثانی قدر وقیمت معناسنه
شیخ اوحدی بیت بردو باری کن قناعت ورز * تا بدلها قبول یابی وارز * حکیم زجاجی
بیت شهنشاه برکشت از راه مرز * بهمدان بباید بیفزود ارز * ثالث معین معناسنه
ابوالمعانی بیت صرف کردم دوره غم هرچه هستی داردم * بی سر وسامان بماندم ارز در
حالم نبود * رابع برنسنه یه مالك معناسنه وله بیت کرده آماده دلم بهر نثار مقدمش
دراشك چشم راچند انکه بی ارزی شدم ﮒ ارزیز ﮒ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر
زاء معجمه ایله معادندن قلای درکه جمیع فلزاتدن خفیفدر تتمم شیخ الرئیس ابن سینا
ایکی بیتنده اوزان معادنی بیان ایتمشدر * قطعه * نه فلز مستوی الحجم راچون برکشی *
اختلاف وزن دارد هریکی بی اشتباه * زر لکن زیبق الم اسرب دهن ارزیز حل * فضه ند آهن
یکی مس وشبه مه صفر ماه * بو حساب اوزن ارزیز حل دیدوکی اوتوز سکز اولور ﮒ ارنواز ﮒ
جمشید شاهك همشیره سی نامیدرکه ضحاك تزویج ایتمشدر حکیم فردوسی بیت در ایوان
شاهی شب دیر باز * بخواب اندرون بود با ارنواز ﮒ ارنیز ﮒ سکون راء مهمله وکسر نون
ویای ساکنه بعده باء مکسوره ایله ترخون دیدکلری سبزه در تخمی اولدوغندن چوبی
دیکرلر بتر ﮒ ازیز ﮒ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله بانك ونالهٔ معناسنه حضرت
مولانا قدس سره * مثنوی * کرد با اویك بهانه دلپذیر * کی شد ستم زیز کنیزك من نفیر
زین سبب کرغیرت ورشك کنیز * مادر وفرزند دارد صد ازیز * مادر وفرزندها بس

حقها ست * اونه در خورد وچنین جور وجفاست ﴿و﴾ اسب انکیز ﴿ج﴾ ایکی معنایه در اول
اول مهمازکه مهمیز دخی دیرلر اوجی تکنرلکلی دمور در چزمه اوکچه سنه مخانمش آتی انکله
سوررلر ثانی صیغهٔ اسم فاعلدر اسب انکیزنده معناسنه وصیغهٔ امرده اولور آت قوپار
معناسنه ﴿و﴾ اسب تاز ﴿ج﴾ سکون سین وبا وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول صیغهٔ
امردر آت سکرت در معناسنه ثانی مشهور ملکی نك اون سکزنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿و﴾ افراز ﴿ج﴾ سکون فا وفتح راء مهمله ایله اون ایکی معنایه کلور اول یعنی بالا
یعنی یوقارو که مقابلی نشیب در فراز دخی دینلور استاد لبیبی بیت زبس رفعتش شاهباز
خرد * نیارد رافراز برپرد * ثانی باند معناسنه در بو معناده کاه اسم فاعل اولور وکاه
صیغهٔ امر استعمال اولنور ابو عاصم بیت ای دردهمه علمها سرافراز * دائم زجهانیان سر
افراز * ثالث منبر معناسنه حکیم زجاجی بیت خطیبان پس از نام پاك امام * برافراز
ازین شاه بردند نام * رابع یعنی جمع سیف اسفرنکی بیت روح اقسام شادمانی را *
ازپی بزم تو کند افراز * خامس فرهنك جهانکیریده یعنی پسته سادس یعنی نزدیك
بو ایکی معنایه میرنظمی بیت آمد افراز بر شاه دلیر * بوده افراز میا نرا شمشیر * سابع
یعنی کشاده وپهن ثامن یعنی پیش تاسع یعنی ازین باز عاشر یعنی نشیب بو معنا جه
اضداددن اولور حادی عشر سرکش ثانی عشر خرزه بو معانی فرهنك جهانکیریدن
منقولدر ﴿و﴾ افروز ﴿ج﴾ افروختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر عالم افروز مجلس
افروز ودل افروز کبی ابو عاصم بیت ای روی تو ماه مجلس افروز * بنشین چوماه مجلس
افروز ﴿و﴾ البرز ﴿ج﴾ سکون لام وراو وضم باء موحده ایله بر مشهور طاغ آدیدر غایت عالی
وعظیم اولدیغندن عظیم نسنه لره مثال ایراد ایدرلر نتکم تیمورنا مه ده لشکر وصفنده مولانا
هاتفی بیت زدریا کذر کرد البرز کوه * درآمد بسرحد ایران شکوه * فرهنك جهانکیریده
بر پهلوان ایرانی نامیدر ﴿و﴾ الدکز * وایلدکز ﴿ج﴾ کلاهما بسکون اللام وکسر الدال
بر معروف ومشهور پادشاه اسمیدر ﴿و﴾ الکز ﴿ج﴾ سکون لام وفتح کافله کچ زبان یعنی
پلتك عربیده الکن دیرلر میرنظمی بیت مکو در سخن الکز ست آن جوان * نخواهد رود
هیچ حرف ازدهان ﴿و﴾ انباز ﴿ج﴾ اورتاق عربیده شریك معناسنه وله در توحید بیت اوست
درقدرت بصنعش بی نظیر * نیست انباز ووکیل وهم وزیر ﴿و﴾ انداز ﴿ج﴾ بش معنایه کلور
اول انداختن لفظندن صیغهٔ امردر حکیم شفایی بیت آهسته صبا دست دران پیرهن
انداز * یك کل زکریبانش بدزدو بمن انداز * ثانی وصف ترکیبی اولور یعنی رند میخوار
ومست اوکار ثالث قهر معناسنه بو ایکی معنایه ترتیب اوزره مولانا عبد الرزاق کاشی
بیت با زابرو کرد بالا ترك تیر اندازمن * عالمی را کشت ودارد این زمان اندازمن * قصد
معناسنه سیفی بخاری بیت کر مرغ سازند از کلم بر بامش افتم از هوا * خواهم شد آخر
صید او میدانم از انداز خود * رابع تخمین ایلمك مولانا هاتفی بیت شدند آن هزبران
آهو شکار * برانداز آهو بر آهو سوار * خامس یعنی قیاس استاد فرخی بیت جا ودانه
شاد زیاد آن ملك کامروا * لشکرش بی عدد ومملکتش بی انداز ﴿و﴾ اندرز ﴿ج﴾ سکون نون

نون وراو وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول وصیت معناسنه حکیم سنایی بیت همه اندرز
من بتو اینست * که تو طفلی وخانه رنکینست * ثانی نصیحت معناسنه حکیم خاقانی بیت مرا
طبیب دل اندرز کونهٔ کردست * کزین سواد بترس از حوادث سودا * راء مهمله نك
ضمی ایله ده دخی مرویدر ﴿و﴾ اندروز ﴿ج﴾ سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله
چارسو وبازار وبیع وشرایه مخصوص اولان موضع ومکان معناسنه میرنظمی بیت چه
سودست شد شعر من دلفروز * بهنیم جو نخرد هیچ کس اندروز ﴿و﴾ اندز ﴿ج﴾ سکون نون وفتح
دال مهمله ایله انداز لفظندن اختصار اولنمشدر قصد وتخمین معنالرینه کذا فی مجمع الفرس
﴿و﴾ اندوز ﴿ج﴾ اندوختن واندوزیدن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر غم اندوز
وزر اندوز کبی ودخی جمع ایدیجی معناسنه اولور میرخسرو بیت نقد بقار اعمل اندوزکن
قیمت فردای خود امروز کن * وجمع ایتمك معناسنه مصدر استعمال اولنور بدر الدین کاشی
بیت کنجها کیر وسا ئلا نرا بخش * دوست اندوز ودشمنا نرا سوز ﴿و﴾ انکاز ﴿ج﴾ سکون نون
وفتح کاف عجمیله فرهنك جهانکیریده ارباب صنایع آلاتیدر ﴿و﴾ انکز ﴿ج﴾ سکون نون وفتح کاف
عجمیله دمور بیل که آنکله زمین هموار ایدرلر کذا فی المجمع اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده ضم کافله
مرویدر ومؤید الفضلاده اول دموردر که آنکله فیلی یوریدرلر ابو الفرج رونی بیت چو
طور ست پیل وچو موسی مهاوه * بجای عصا انکز مار پیکر * استعاره طریقیله آلت
رجله ده دیرلر نتکم بو بیتدن مفهوم مدر شاعر بیت حبذا مهر زقلق پرداز * مرحبا انکز
بزرك ودراز * زاء فارسیله ده روایت اولنمشدر ﴿و﴾ انکیز ﴿ج﴾ تحریك معناسنه صیغهٔ امر
ووصف ترکیبیدر استاد دقیقی بیت آنکه میکشت مرا غمزهٔ خونریز تو بود * کرچه او کشت
ولیکن همه انکیز تو بود * ودخی حسن ولطافت معناسنه میرخسرو بیت هرچند که آن
رخ کل انکیز نشاند * ما را بر آتش آغاز ونیز نشاند * ودخی قصد وعزیمت معناسنه ریاضی
سمرقندی بیت وه که باز آن سنکدل عاشق کشی انکیز کرد * چرخ تیغ غمزهٔ اورا بخونم تیز
کرد ﴿و﴾ انز ﴿ج﴾ فتح نونله بوزن چرز فرهنك جهانکیریده بد وزشت معناسنه مولانا محتشم
کاشی بیت تو در کشت با چهرهٔ کلنا ری * زپی عاشقان انز کله کاه * وسکون نونله بوزن
کنز مرجمك معناسنه در میرنظمی بیت هر که شود قانع بلغور انز * میشود او مالك بی رنج
کنز ﴿و﴾ اوراز ﴿ج﴾ افراز مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر کذا فی مجمع الفرس ﴿و﴾ اهواز ﴿ج﴾
بصره شهرینه قریب بر شهر اسمیدر روایت اولنور که بر کمسنه اول شهرده بر سنه مقیم اولسه
عقلی مختل اولور حالا ویران اولمشدر حکیم سوزنی بیت نه دیر مانده که تا پیش تو خراج آرند
زمصر وکوفه وبغداد وبصره واهواز * ومنقولدر که زهرناك عقربی اولور هر کیمی
صوقسه البته هلاك ایلر سیف اسفرنکی بیت زهر کیفیت حیات دهد * درسرنیش
کژدم اهواز ﴿و﴾ اهیز ﴿ج﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیله یعنی آهسته ابو المعانی بیت اهیز
رفته بکویش رسیده بودم دوش * مکر پسین نفسم در رسیده بود بکوش ﴿و﴾ ایاز ﴿ج﴾ شاه
محمود غزنوینك وزیری وندیم ومصاحبی ایدی خاص ایاز لقبله شهرت پرداز ایدی طالب
آملی بیت ای عشق مکش تیغ ستم بر دل محمود * آن شاه که صید حرم زلف ایاز ست *

مولانا صائب اصفهانی بیت دل مجود اکرهمی خواهی * دست کوته مکن ززلف ایاز *
ڨ مع الزاء الفارسی * ارنبیژ ڠ فتح راو سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله
ترخون دیدکلری سبزه معربی طرخوندر ڨ اندرواژ ڠ فرهنك جهانکیریده بمعنی نکون
وآویخته که اندرواو اندروای دخی دیرلر ڨ انکژ ڠ انکژ مرقوم معنالریله مترادفدر حکیم
خاقانی بیت بپیل مستم مغزم ازانکژ بیاشوبند ازانك * کربیاسایم دمی هندوستان یاد آورم
ڨ مع السین المهمله * اخترشناس ڠ منجم ورمال معناسنه کمال اسمعیل بیت درکتاب
طالع مادیده بود اخترشناس * ازسرزلفت بسی تشویش در دورقمر * مولانا هاتفی بیت
ارسطو کلامان اخترشناس * بساعت نکندند طرح اساس ڨ ادوس ڠ ضم دال مهمله و واو
معروفله فرهنك جهانکیریده اول کسه یه دیرلرکه برعلت سببی ایله کوزینه قره صو اینمش
اوله ڨ ارجس ڠ سکون راء مهمله وکسر جیمله برکوه بزرك اسمیدرکه مدی الایام باشنده
قار اکسك اولمز حتی زلال دیدکلری نسنه اندن بولنور وزلال اکا دیرلرکه بر پرده یازوقیش
قارطوروب من بعد زائل اولمیه ایچنده بینه قاردن برمق قدر قورد کبی نسنه حاصل اولوب
ایچی طلو صو اولور شکردن لذیذ وقاردن بیاض وصوق برمنلا هجونده شاعر دیمشدر
بیت انقدر جرمش ثقیل وکشته دستارش بزرك * برسرش بودست کویا درسر
ارجس برف ڨ ارس ڠ فتح راء مهمله ایله بوزن مرس برنهر عظیم اسمیدرکه روان اولکه سندن
جاری اولوب نخجوان صحراسندن کچوب آران ناحیه سنه واردقده برقاج بخش اولوب
اول اطرافك مزروعات وباغچه وبوستانلرین سقی ایتدکدن صکره تکرار مجتمع اولوب
بربیوك نهره قاریشوب دریای فارسه دوکیلور برفائده اوصودر خواجه حافظ بیت ای
صبا کر بکذری برساحل جوی ارس * بوسه زن برخاك آن وادی ومشکین کن نفس *
مولانا هاتفی بیت درآورد کشتی بآب ارس * زدریای لشکر ارس ماند پس * وقپچاق
شاهلرندن برشهزاده نامیدر وله بیت به پور ارس خان سپردش عنان * قوی دست
کردش بتیغ وسنان * وسکون را ایله بوزن درس اشك چشم معناسنه در قریع الدهر
بیت زآهم بودیك شراره زرخش * ارس را بود ارس من مایه بخش * بو معنایه استاد لطیفی
بیت ارس شد ارس من درجست وجویت * سبوبی پرزفت ازوی بکویت * وکسر
را ایله آردج اغاجی دربعض فرهنکده چنار اغاجی منقولدر ڨ ارستطالیس ڠ معلم
اول لقبیله مشهور برحکیم ذوفنون درلسان یونانیده معناسی استاد کل دیمکدر
مرویدرکه اول نامی ارسطو ایدی بعده ارسطالیس دیدیلر بعده ارستطالیس ایلدیلر
بعده کیدرك ارسطاطالیس اولدی اصلی بودرکه عادت حکمای قدیم بویله درکه
هربر حکیمك علمی وعلم حکمتده عملی زیاده اولدقچه اسمنه برحرف زیاده ایدرلر
علومی افلاطوندن اخذ ایتمشدر منقولدرکه مزبور حکیم ارسطو نام طفل ایکن
افلاطون صاحب فنونه خدمت ایلدی افلاطون اوائل حالنده ملك روفسطالیس
نام برملکك حکیمی ووزیری ایدی ملك مزبور بطاقروش نام فرزندین افلاطونه
شاکرد ایلدی اولدخی ملك زاده یه تقید تام واهتمام مالاکلام ایدوب تعلیم علم ایلدکچه فهم

فهم وذکاوتدرك وکیاستدن بی نصیب اولمغله اصلا برنسنه اخذ وتعلم ایلمدی افلاطون
هرچندکه تفهیم وتکرار ایدردی اصلا فائده ویرمزدی مکر اول اثناده ارسطو هربار
استماع تعلیم ایتمکله علومی اتقان وتقریر حکیمی ضبط واذعان ایدرایمش واول زمانده
قاعده بویله ایمش که برحکیم برتلمیذین باشقه چقارمق مراد ایلدکده بر روز جمعیتده شاکردی
کرسی یه چقاروب تعلم ایتدیکی علومی خلقه افاده ایدر حکیم اولمغه لیاقتی ظاهر
اولورسه پادشاه طرفندن باشنه تاج مرصع واکننه خلعت فاخره ذی قیمت کیدیروب نامنه
حکیم دیرلر ایدی مکر یوم معهودده ملك اوغلنی حکیمه ابرام والحاح ایله کرسی یه چقاردر
ملك زاده اول محلده اصلا نطقه قادر اولمدوغندن ملك دلکیر اولوب افلاطونه خطاب
وتقیید ایلیوب تعلیمده اهمال وتکاسل ایلمش سز دیو عتاب ایتدکده افلاطون ارسطویه
اشارت ایدوب ارسطو دخی بی باك کرسی یه چیقوب اولقدر معلومات صرف ایدرکه
جمیع خلق عالم تحسین وآفرین ایدر افلاطون ملکه ایشته اوغلکه بن بو علومی تعلیم
ایلمشیدم واکا تعلیم ایدرکن بو اوغلان ایراقدن اشتمکله اخذ ایلمش امانه چاره جناب
حضرت واهب الامال جل عن الشبیه والمثال اکا نصیب ایتمامش بوکا احسان ایلمش
بو طفل یتیم استماع ایتمکله بو مرتبه یه واصل اولدی دیدکده ملك بالضرور ملزم اولوب
وقاعده احسانلر ایدوب ارسطویه حکیم تسمیه ایلدیلر ڨ اروس ڠ ضم راء مهمله
و واو معروفله متاع وکالا معناسنه پور بهای جامی بیت بکمروز چارپا ببرد اسیم ازکله *
روز دکر اروس وقماش ازنهاندره ڨ اریس ڠ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بمعنی
زیرك وهوشیار عربیده متابع معناسنه وکسر همزه وراء مشدده ایله ینه عربیده مزارع
معناسنه در ڨ اسپریس ڠ سکون سین وراء مهملتین وکسر باء فارسیله آت میدانه دیرلر
شمس فخری بیت زهی پادشاهی که سطح فلك * بود بندکان ترا اسپریس ڨ اسریس ڠ
ممدوده ده ذکری مرور ایدن آسریس مرقوم معناسنه ڨ اشکبوس ڠ سکون شین
وکاف وضم باء موحده ایله کاشانی بر مبارز پهلوان اسمیدرکه افراسیابه امداده کلمش
ایدی افراسیاب دخی سپهسالاری طوس ونودرز ایله ایران لشکری جنکنه کوندردی رهام
کودرز اکا مقابل اولدی امامقاومت ایده میجه همان رستم زال پیاده ایریشوب برزخم
تیر ایله اشکبوسی خاك هلاکه دوشوردی حکیم فردوسی بیت پیاده ازانم فرستاد طوس
که تا اسب بستانم از اشکبوس ڨ اطلس ڠ معروف ساده طوقنمش حریر قماشدر وفلك
تاسع اسمیدرکه اکبدن خالی اولدوغی اجلدن اطلس تسمیه اولنمشدر وبر کتاب اسمیدر
ڨ افسوس ڠ اوچ معنایه کلور اول برکلمه درکه متحیر حالت حیرتده تکلم ایدر ودریغ
وحیف وحسرت معناسنه خواجه حافظ بیت افسوس ازان کسان که نداننداینقدر
یا عمران خوش است که یکلحظه باهمند * وبونده رکه برشی ضایع اولسه یاخود فائده لو
مصلحت فوت اولسه ایراد ایدرلر حکیم انوری بیت آخر افسوستان نباید ازانك * ملك
دردست مشت افسوس است * ثانی لاغ وسخره یه ده دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت
برخرید ارفسون سخره وافسوس کنند * وانکهی جزکه همه تنبل وافسون نخنند * ثالث

ظلم وستم وبيراهی معناسنه مانع سرخشی * قطعه * ای صد رنایبی بولایت فرست تو * معزول
کن معینك ومنحوس دز درا * زرهای بیشمار با فسوس میبرد * آخر شما را وبکن از بهر
مزد را ﴿ اکارس ﴾ فتح کاف وکسر راء مهمله ایله عربیده کما ترکیده طوملان دیدکلریدر
بعض صحراده نمناك ومتعفن یرلرده حاصل اولور اما فرهنك جهانکیری صاحبی نقل ایدرکه
نمناك ومتعفن یرلرده ومزبلهده وشراب کوپلری دیبنده بتر برآدم قبوغن صویوب وقوریدوب
نیم درم مقدارینی تناول ایلسه بیهوش ایدر واکر برکسه جنابت ونا پاك ایکن ییسه نسلی
منقطع اولوب من بعد اولادی اولمز وایکی درم مقدارینك تناولندن خدر وسکته عارض
اولور واحتمال درهلاك ایلیه واکر هلاك ایلمزایسه عسر البول وهیضه ایراث ایدر اکا سما روغ
واهکل دخی دیرلر اکرچه فرهنك جهانکیری صاحبی بویله نقل وروایت ایلمش اما فقیره شبهه
حاصل اولدی اول اجلدن که فقیر طب کتابلرنده کوردم کثرت تناولندن اخلاط غلیظه
تولد ایدر متعفن اولدوغی مقرر درحتی برسنه یرنده قالسه ایچنده یلان حاصل اولوردیو
یا زمشلر بزم دیارمزه قریب چول یرلرده غایت ایریسی اولور شول مرتبه که بعض سنه لرده
خصوصا ایام وباده بش وقیه واون وقیه وبعضیسی دکرمان طاشی جرمنده اولور بهر
سنه فصل بهارده خرده لرین عربان وترکمان طائفه سی چقاروب شهر حلبه کتورلر
عرطه وقیمه ات ایله قابوغن صویوب بشورلر تناول غایت شایعدر غدائیتی زیاده در
ومقوی باهدر ودوکوب صوینی کوزه چکسه لر وجعن زائل ایدوب نورچشمی زیاده
ایدر حال بو که فرهنك جهانکیری صاحبنك نقلنه مخالفدر احتمالدر آنك ولایتنده حاصل
اولانده سمیت اوله والله اعلم ﴿ الکوس ﴾ تورانیلردن بر نامدار پهلوان نامی در رستم النده
هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت بپرسید الکوس جنکی کجاست * که چندین همی جنك
شیران بجاست ﴿ الماس ﴾ نوع جواهردن ذی قیمت طاشدر ودخی جوهردار دمور
دیرلر تیغ وخنجر وغیری ظهیر فاریابی بیت همین بسست که الماس خاطرم دارد * چو خنجر
ملك العرش بر زبان کوهر * بو معناده شیخ نظامی بیت ازان آتش که الماسش فروزد
عدو کر آهنین باشد کبوزد ﴿ انبرباریس ﴾ میمله امبرباریس وامیرباریس دخی دیرلر بر نوع
چالی یمشی درخموضتی واردر ربنی قینادوب شکر ایله شربت ایدرلر طبیعتی بارد ویابسدر
معده یه قوت ویرر وطعامه اشتهایی قوی ایدر وصفرایی قمع وحمای صفراوی یی دفع ایدر
﴿ انبیس ﴾ سکون نون وکسر باء موحده بعده یای تحتانی سکونیله پاك اولمش غله خرمنی
یعنی صمانندن وکسمکدن آیرلمش دانه احمد بن اسمعیلك مشکلات نام کتابنده بویله منقولدر
ومجد هندوشاه نخجوانی صحاح آخرینی نونله روایت ایلمشدر ﴿ اندروس ﴾ سکون
نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله برکسنه نامیدر که هار نام بر جزیره ده هارونام برشخصك
هارونه نام ز وجه سنه عاشق اولوب هارونه اول جزیره ده ساکن اولوب کیجه لرده آتش
یاقرلر اندروس آتش ضیاسیله دریاده شنا ورلك ایدوب هارونه ایله بولشورایدی اتفاقا
بر کیجه روزکار وشدت باران آتشی سوینددردی اندروس قراکوده قالوب دریایه غرق
اولدی نتکم استاد عنصری وامق وعذرا نام نظمنده دیمشدر بیت نه من کمتر از اندروسم

وضم بهر * نه هارونه نیز عذرا بجهر ﴿ انیس ﴾ باغچه معناسنه درشاعر بیت درجهان
دیکر نباشد غیر از اینها خوش انیس * چون کنار آب وباده ساقی باشد در انیس *
انیس اول عربیدر ندیم ومصاحب یاران معناسنه در ﴿ اودس ﴾ سکون واو وفتح دال
مهمله ایله قارش معناسنه در که بدست دخی دیرلر کسرتین ایله عربیده وجب وشبر دخی دیرلر
﴿ اورس ﴾ کسر واو وسکون راء مهمله ایله سرو کوهی درکه عربیده ابهل دیرلر ﴿ ایاس ﴾
ایازمرقوم که سلطان محمودك ندیم وانیسی ووزیر جلیسی ایدی شیخ عطار در منطق الطیر بیت
کر تو مرد طالبی وحق شناس * بندکی کردن بیاموز از ایاس * حضرت مولانا قدس سره
بیت خویشتن را تو رها کن چون ایاس * تازه شه بینی تو لطف بی قیاس ﴿ مع الشین *
ابرش سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله کمال پاشازاده چیل آتدر بو لفظك آته اطلاق
باعتبار الوصف دردیمش وآته ابرش دینلدوکی حکیم فردوسی بیت چو برابرش تند کشتی
سوار * بلرزید از هیبتش کوهسار * و برمعناسی دخی وجود انسان وحیوانده فضلات
بلغمدن خارج جلدده بیاضلق ظاهر اولور اکا برص دخی دیرلر لسان عربده آته
دینلدوکی شایعدر نتکم وجیه الدین ابن الدوری بیت واقبح من یلتقی الی اللهو سابقا
فتی عادمنه ادهم الراس ابرشا * جغتای لسانده دخی چیل آته ابرش دیرلر ﴿ ابوقائیش ﴾
اعشابدن براوت کوکیدر صابون کبی کوپکلنور آنکله اثواب یورلر ﴿ اختردانش ﴾
اضافتله مشتری وعطارد یلدزلرینه دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ اخروش ﴾ سکون خاء معجمه
وضم راء مهمله ایله بمعنی خروش استاد منجیك بیت شادی وخوشی امروز به ازدوش کنم *
بچهم دست زنم نعره واخروش کنم ﴿ اخش ﴾ سکون خاء معجمه ایله بوزن رخش قیمتدار
معناسنه مثلا کالای اخش وکوهر اخش دیرلر بو لغت اکثر فرهنکلرده ممدوده ایله مرویدر
اما رساله ابوحفص سعدیده قصر الفله روایت اولنمشدر استاد عنصری بیت خود نماید
همیشه مهر فروغ * خود نماید همیشه کوهر اخش * ومعیارده شمس فخری الف ممدوده
وخاء مفتوحه ایله آتش وزنی اوزره نقل ایلمشدر کما مر ﴿ اخکوش ﴾ سکون خاء معجمه
وضم کاف ایله ناپخته میوه وغیره استاد لطیفی بیت نشود دوست بی جفاو خدوش *
که رطب بود پیشتر اخکوش ﴿ اخکوکش ﴾ بر کاف زیاده ایله اخکوش مرقوم معناسنه
اولدوغی مجمع الفرسده مسطوردر ﴿ ادانوش ﴾ برکسنه نك آدیدر که اندراس انی نامه
ایله عذرایه کوندروب یقین اولمغه اذن طلب ایلمشیدی عذرا دخی غضبه کلوب اوروب
بر کوزین چقاردی نتکم استاد عنصری بیت بر وجست عذرا چو شیر نژند * بزد دست
وچشم ادانوش کند ﴿ ارزش ﴾ ارزیدن لفظندن اسم مصدردر قیمت ونسنه نك لایق
اولان بها ومدح وثنا معناسنه ﴿ ارسمندش ﴾ سکون را وفتح سین مهملتین ومیم ونون
ساکنه وکسر دال مهمله ایله بر حکیم اسمیدر که اسکندر ذوالقرنینك انیس وجلیسی ایدی
کذا فی شرفنامه ﴿ ارش ﴾ کسر را ایله ایکی معنایه در اول ساعد انسان ثانی برمق اوجندن
درسك باشنه وارنجه مقداره دیرلر مولاهاتفی بیت بکف مار وش نیزه ده ارش * ز خون
عدو یافته پرورش * حکیم اسدی بیت هما نجایکی سهمکین چاه بود * که ژرفیش نه صد

ارش راه بود * اما صاحب فرهنك منظومه بو معنايه فتح رايله نقل ايدوب ديمش بيت
ديواعريمن آزرست آتش * ساعد نيند هردوارش آرش * ثانى شروان ولايتنده برشهر
آديدر وعربيده راى ساكنه ايله ايكى معنايه در اول ديت جراحت معناسنه ابو المعانى
بيت دركتاب حصن اينست حكم كيش عاشقان * روز محشر رانخواهند از توارش
كشتكان * ثانى برقوم وبرطائفه اراسنه فساد براغوب جنك وفتنه قوپارمق معناسنه در
لغ ارقش بع سكون راء مهمله وكسر قافله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده وبعض فرهنكلرده
كاروان معناسنه مذكوردر لغ اريش بع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله مؤيد
الفضلاده زيرك وهوشيار معناسنه در بو معنايى مؤيد مير نظمى بيت شود مال و
جاه وبزركى به پيش * كند هركه كارى بعقل واريش بع ازخش بع سكون زاو فتح خاء
معجمتين ايله مجمع الفرسده يادوم معناسنه در لغ اژدهافش بع سكون زاء فارسى
وكسر فايله نام ضحاكدركه اژدهاك دخى ديرلر حكيم فردوسى بيت ببايد سها زاكنون
كفت راست * كه آن بى بها اژدهافش كجاست لغ اسپريش بع ذكرى مرور ايدن
اسپريس معناسنه دركه شين ايله ده مرويدر مير نظمى بيت چوكشته به تندى سوار
اسب خويش * دليرانه كرده بعزم اسپريش لغ اش بع علامت ضمير غائبدر بركلمه نك آخرينه
متصل اولدقده الفى حذف اولنور اما كلمه آخرنده هاء علامت واقع اولسه الفى ثابت
اولور لغ اشكش بع سكون شين معجمه وفتح كافله بر مبارز پهلوان آديدر لغ اغالش بع
ممدوده ده ذكرى مرور ايدن آغالش معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى لغ اكارش بع
مع السين ده مذكور اولان اكارس معناسنه دركه شين ايله ده مرويدر كذا فى مجمع الفرس
لغ اكنش بع كسر كاف وسكون نونله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده وادات الفضلاده ديوار تعميرو
وبنا ايتمك بو معنايه مير نظمى بيت نباشد اكر دوستى حق شناس * بماند اكنشى كه شد بى
اساس لغ اناغافش بع فتح نون وغين معجمه وكسر فايله اعشاب قسمندن براوتدر آت
كوزنده كى اولدقده دوكوب سورسه لر فى الحال دفع ايدر لغ اناغالش بع فايبنه لاميله
بودخى مذكور اوتدر آت كوزنده كيسنه نافع در ابو المعانى بيت ديدم دوچشم رقيب علت
رمددادر * كفتم كه اين حيوان اناغالش علاج كن لغ انبارش بع سكون نون وفتح باء موحده
وكسر راء مهمله ايله يصدق وامثالى نسنه لر ايچى عربيده حشو ديرلر وله بيت چو مخزن
پرمكن از هرچه يابى * مساز انبارش خوردن شكم را لغ انبوش بع سكون نون وضم
باء موحده ايله انبوت مرقوم معناسنه وتره كوكنه ده ديرلر لغ انديش بع سكون نون وفتح
دال مهمله وكسر ياى تحتانيله صوا بالچغى تتكم انديشكر صوايجى در لغ اندخش بع سكون
نون وخاء معجمه وفتح دال مهمله ايله فرهنك جهانكيريده پناه وپشتى يعنى حمايه لغ اندوخش بع
اندوختن دن اسم مصدر دركار وكسب معناسنه ابو المعانى بيت مكافاتش شود در
روز محشر * از اندوخش اكر نيكست اكر بد لغ انكارش بع سكون نون وفتح كاف
فارسى وكسر راء مهمله ايله دفتر محاسبات ودخى افسانه واحوال كذشته معناسنه
شمس فخرى بيت هر كجا مجمعى بود زشهان * همه از وى كنند انكارش لغ اوباش بع سكون

سكون واو وفتح باء موحده ايله آلفته وآلوده واوندبى كار خواجه كمال خجندى بيت
هيچ قبله نيامد فروسرا اوباش * زهى مراتب رندو علو همت او * مرحوم كمال پاشا زاده
لغت مشتركه در عيار وقلاش معناسنه ودخى دانا مقابلى اولان سفيه ونادان
معناسنه ديمش وبو بيتى استشهاد ايلمش بيت توهم دانى كه كردانا واوباش * ندانند نقش
واكس به ز نقاش لغ اوزايش بع بمعنى افزايش فا ايله واو اراسنده تبادل مقرر اولمغله
استعمالنى تجويز ايتمشلر لغ اويش بع كسر واو وسكون ياى تحتانيله سعتر معناسنه در
شاه ناصر خسرو بيت چه كنى دنياى ودين وخرد زيراكه * خوش نباشد نان زيره
واويش لغ مع العين المهمله * اقطاع بع سكون قاف وفتح طاء مهمله ايله سربست واوجاقلق
ومالكانه تصرف اولنان قرا واراضى وباغ وبوستان وغيرى شيخ سعدى بيت كرفتم كه
خود خدمتى كردهٔ * زپيوسته اقطاع اوخوردهٔ لغ انجوع بع سكون نون وضم جيمله ايكى
معنايه در اول انجقرق زغنك دخى ديرلر عربيده فواق ديدكلرى ثانى اوچق كه تبخاله
ودبوفرساى دخى ديرلر انجوع كرفته دينلور لغ ايقاع بع سكون ياى تحتانى وفتح قافله
غماز ومفسد وسخن چين معناسنه ابو المعانى بيت هرزه كويى وفتنه وايقاع * توباخر محنت
اندازد لغ مع الغين المعجمه * ارغ بع فتح راء مهمله ايله ايچى طلو وصاغ جوز يعنى چورك وچتن
اولميه لغ اروغ بع ضم راء مهمله وواو معروفله نسل واعقاب وآل واحفاد معناسنه ماوراء النهر
لغتيدر لغ ازغ بع فتح زاء معجمه ايله برقاج معنايه مرويدر اول باغ چبغنك بوداتوب
دوشنلرى كه عربيده قصابه وحلمه ديرلر ضم جيمله وقره ابلك وكف وپاص وچوريش نسنه
واغاج بوداغى واغاج يپراغنك ابتدا چيقان كوزى وسپسى نسنه لر واوكى قوشى معنالرينه در
لغ ازوغ بع ضم زاء معجمه ايله كف يعنى ژنك ممدوده ده ذكر اولنمشيدى مير نظمى ازساقى
نامه بيت دل ازكرد غم چون كرفته ازوغ * بزن صيقل ازبادهٔ پر فروغ لغ ازيغ بع كسر
زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله خاطره لايح اولان نسنه خطور معناسنه ابو المعانى بيت
ازيغ خاطر عاشق نباشد * بغير فكر وصلت تا قيامت لغ اطفال باغ بع شرفنامه ده سبزه
ونباتات ونهال نورسته وشاخ تازه معنالرينه مسطوردر لغ افروغ بع سكون فا وضم راء
مهمله ايله پرتو آفتاب وضياى قمر وضوء شمع وقنديل وچراغ ابو شكور بيت چوپر
رويت افتاد از پيرى انجوغ * نه بينى دكر در دل خويش افروغ لغ الجوغ بع فتح لام وسكون
نون وضم جيمله انجوغ مرقوم معناسنه كه عوداغاجيدر لغ امروغ بع سكون ميم وضم راء
مهمله ايله عالى رتبه ومهابت وفر وشكوه معنالرينه مير نظمى بيت بهر رودر خودش امروغ
دارد * چراغ قدر وجاه افروغ دارد لغ انباغ بع سكون نون وفتح باء موحده ايله قومه
عورت معناسنه كه برآدمك ايكى يا اوچ عورتى اولدقده بربرلرينه انباغ ديرلر ووسى ونباج
دخى دينلور حكيم ناصر خسرو در مذمت دنيا * بيت زين قحبه كه خواهران انباغى *
هستند دروجها رهم پهلو لغ انجغ * وانجوغ بع كلاهما بسكون النون وضم الجيم پيراكندن
چهره ده وساير اعضاده اولان شكن وپيچش معناسنه ابو شكور * مصرع * چوپر رويت
ازپيرى افتاد انجوغ لغ اياغ بع بزم ميده دور اولنان قدح معناسنه چغتاى لغتيدر اما

فارسیده استعمالی غایت شایعدر فرهادنامه ده ساقی یه خطاب ایدر بیت میئی دین بانکلیغ
می پرست ایت * نولا چینی ایاغلار بیرلا مست ایت * جغتای ده ساقی یه ایاقچی دیرلر
لغ مع الفاء * اژدف ع سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله آلچ دیدکلری طاغ یمشیدر
واغاجنه ده اژدف دیرلر عربیده زعرور دیدکلریدر میرنظمی بیت نیابی اکرمیوهٔ آبدار
شو دار دف اندردهان خوشگوار لغ اسپرسف ع سکون سین مهملهٔ اولی وفتح ثانیه وباء
فارسیله شرفنامه ده اسپریس مرقوم معنا سنه در لغ مع القاف * ابلق ع لفظ عربیدر
اما عجمده استعمالی شایعدر اکثر آلاجه آتده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت خروشیدن
ابلق خاره سم * شده نعرهٔ آفت کاودم * میرنظمی بیت میان دلیران یل نامدار * برون
آمده است ابلق سوار لغ ایبق ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله آبی رنکه دیرلر مثلا
ماتینک غایت آچقی و آکا بکزر که بین الناس نیمرنک دیرلر شیخ آذری بیت نسای شام پس
پردهای چرخ شده ند * لوای روز چو برزد سر از فضای ایبق لغ ازادخلق ع کامل
الخلقه یعنی وجود واندامده تمام الاعضا وعقل ودانشی وآداب ومعرفتی مکمل اولان آدمه
دیرلر کذا فی شرفنامه لغ ازرق ع سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله جام جهان نمای
جمشیدکه جام جم دخی دیرلر انک خطوطندن کنارینه قریب بر خطک آدیدر کذا فی شرفنامه
لغ اشاق ع فتح شین معجمه ایله غلام بچه که وشاق دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بفرمود
اشاقان درکاه را * زدن برلب جوی خرکاه را * بو بیتدن خدمتکار اولمق فهم اولنور
لغ المالق ع سکون لام اول وفتح ثانیله بر ولایت اسمیدر کذا فی مؤید الفضلا لغ امیرصاحب
دلق ع یعنی امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ورضی الله عنه کذا فی شرفنامه
بعض فرهنکده امیرالمؤمنین عمر رضی الله عنه اولمق مذکوردر لغ انباق ع سکون نون وفتح
باء موحده ایله سرد یوتان یعنی کیدی باشی عبید زاکانی بیت همیشه دست بخیر باشدت
بوفاق * بکارسازی مجردان شوی انباق لغ انوق ع ضم نونله لوری قوشی معناسنه در
کذا فی نعمة الله لغ ایاق پیاله وکاسه وقدح که بزم میده دور اولنور ایاغ مرقوم معناسنه
کذا فی المحمودی لغ ایلاق ع سکون یای تحتانیله اداة الفضلاده بر شهر اسمیدر منوجهری
بیت اکرخانرا بترکستان فرستد مهر کنجوری * پیاده از بلاساغون دواند تا بایلاقش
بلاساغون جیحون کنارنده واقع بر شهردر وشرفنامه ده ایلاق بر اغاج اسمیدر ولغت
محمودیده پادشاهلرک ایام تابستانده نشیمنکاهلرینه دیرلر ومعه یایلاق دیدکاری یردر وکسر
الفله دخی مرویدر لغ مع الکاف * ابرک ع سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله
صونکرکه عربیده سفنج دیرلر ومعنای عربیسی مبالغه ایله مبارک معناسنه افعل تفضیلدر
ابوالمعانی بیت اشک دیده میکشد ازموج دریای دلم * دود آه ابرسیه مانند ابرک بوده
است لغ اپرناک ع ضم باء فارسی وسکون راء مهمله وفتح نونله فرهنک جهانکیریده جوان
معناسنه در لغ ابلک ع سکون باء موحده وفتح لامله دورنک معناسنه عموما سیاه وسفید
معناسنه خصوصا سیف اسفرنکی * قطعه * تا سوی اونکشد دولت او پیش کان * خصم
شادست بدلجوئی تیرناوک * کدبداندکه بدور تو دورنکی عیب است * صبح صادق نکند ادهم

ادهم شب را ابلک لغ ابوالکنجک ع فتح کاف فارسی وجیم وسکون نونله بو زن ابوالمنجک یعنی
مضحک وطرفه ابوالمعانی بیت عبادت کردن بی علم ودانش عابد جاهل * بشیطانرا
ابوالکنجک شود بازهد بیمعنی لغ اتابک ع فتح تاء مثناة وباء موحده ایله مربی ومعلم معناسنه
واعتماد الدوله خصوصا حکیم خاقانی بیت بایتیمی چومصطفی میساز * چکنی جبرئیل
اتابک تست * وملوک شیرازه اتابک لقب اولمشدر شیخ سعدینک ممدوحی اولان سعد
بن زنکی اتابک سلطان سنجرایدی که سنجر آنی حاکم شیراز ایلمشیدی سنجرک وفاتندن
صکره شیرازده مستقل پادشاه اولدی اتابک خطابی کندوده قرار ایلدی اتابک عبارتی
جغتای لسانیدر انجق انلرک عادتلری اوزره کلمه ده بریا زیاده ایدوب اتابیک دیرلر
فرهادنامه ده خاقان چینک وزیری ملک آرا حقنده دیمشدر بیت هم اول فرهادغه ایردی
اتابیک * کوروب فرهاد خود آنی اتادیک * انلر اتابیک معناسنه انکه دخی دیرلر
لغ اخسیسک ع سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر سین مهملهٔ اول وفتح ثانیله ماوراء النهرده
ناحیهٔ فرغانده بر شهر اسمیدر کذا فی فرهنک جهانکیری لغ اخشیک ع سکون خاء وکسر
شین معجمتین ایله اخشیج مرقوم معناسنه کذا فی فرهنک جهانکیری لغ اخکوک ع سکون
خاء معجمه وضم کاف عجمیله میوهٔ نارسیده اخکوش مرقوم کبی حکیم اسدی بیت زفیروزه
واز زمرد دکر * نماینده اخکوک نورس ببر لغ اداک ع فتح دال مهمله ایله جزیره معناسنه که
دریا اورتاسنده واقع اولور آبخو وآبخوست دخی دیرلر ممدوده ایله آداک دخی دینلمشدر
لغ ادرنک ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله رنج وزحمت والم ومشقت معناسنه در ابوالمعانی بیت
بوجان حزین رحم کن ای ظالم دل سنک * کز درد غم عشق تو دل کشته پرادرنک لغ اراستک ع
فتح راء مهمله وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله قرلغوج که پرستوک وپرستو دخی دیرلر عربیده
خطاف دیدکاریدر لغ اراک ع فتح راء مهمله ایله مسواک معناسنه لفظ عربیدر لکن
دهان اعجامده دخی مستعملدر لغ ارشک ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله اویقو
اوتی فرهنک جهانکیریده کسر را وسکون شین ایله رشک وحسد معناسنه مسطوردر
ابوالمعانی بیت ارشک وبغض وحسد از دل تو بیرون کن * اکر ترا بشود مطلب نکوکاری
لغ ارک ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بیوک قلعه ایچنده اولان کوچک قلعه یه
دیرلر ثانی ولایت سیستانده مخصوص بر قلعه آدیدر استاد فرخی بیت جنکها کرده
چو جنک دشت بلخ * قلعه ها کنده چو ارک سیستان * وله بیت شاهی که فتحها ست مراورا
چوفتح ارک * شاهی که جنکهاست مراورا چو جنک خان * زبان علیٔ اهل هندده نیر اعظم
اسماسندندر لغ اژدنک ع سکون زاء فارسی ونون وفتح دال مهمله ایله صحاحده اسم دیوان
مسطوردر لغ اژدهاک ع سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله وها ایله ضحاک ماریننک اسمیدر
ضحاک لقبیدر اصلی ده آک ایدی تعریب ایدوب ضحاک دیدیلر زمانن اولده بر ذی قوت پادشاه
ایدی بامر الله تعالی ایکی اوموزی باشنده یلان مانندی ایکی پارچه ات بتمشیدی کتدکجه
اوزایوب یلان باشی کبی باشلری اولوب قولقلری دلوکنه کیروب زیاده وجع و زحمت
ویررلردی بر وجهله علاج پذیر اولمیوب برکون ابلیس لعین حکیم صورتنده کلوب هرکونده

هر برینه بر آدم بینی سنی ویرك حتی ساكن اولوب زحمت ویرمسونلر دیو تلقین وتعلیم ایتمكله عذابی شدید اولدوغی اجلدن هر كون ایكی آدم قتل ایدوب بینی لری ایله علاج ایدرلردی بو حالتله نیجه زماندن صكره خلقك جاننه كار ایدوب كاوهٔ آهنكر تحریكیله اوزرینه غلو ایدوب قتل ایلدیلر وبرینه فریدون نام شهزاده یی كتوروب پادشاه ایلدیلر تفصیلی شهنامه ده وآخر تواریخده مسطوردر عبد القادر نائینی بیت جمشید تاجدار بیك ان سر برید * ده آك اژدهاك اسیر دومار كرد * شمس فخری بیت با توكسی كه پكسر مو آورد خلاف * مو بر تن از خلافش چون اژدهاك بود ڤ ازفنداك ﻉ ممدوده ده ذكری مرور ایدن آزفنداك مرقوم كبیدر قصر الفلاه ده جائز كورمشلر ابو المعانی بیت همچو ازفنداك بو دست با شهاب ثاقبی * قصد اعدا اركه در دستش شود تیر وكمان ڤ اژنك ﻉ فتح زاء فارسی وسكون نون ایله غضب یا خود طبعه ناخوش نسنه عارض اولدقده چهره اكشیلوب یوز بورشدرمق معناسنه دركذا فی شرفنامه ڤ اژهراك ﻉ سكون زاء فارسی وكسرها وفتح راء مهمله ایله اژدهاك مرقوم كبی نام ضحاكدر استاد دقیقی بیت ایا شاهی كه ملك توقد بجست * نه با كت بردهٔ ناك اژهراكا ڤ اسب خنك ﻉ كسر خاء معجمه وسكون نونله دمور قیری آته دیرلر اما خنك قوله آته دخی دیدكلری مسموعدر اما اصحی بوز رنكلو آت اولقدر حكیم اسدی بیت چوز درخت زرین بر اسب خنك * كشیده زر شكش عدو آدرنك ڤ اسك ﻉ سكون سین مهمله ایله بمعنی قاصد خبر ایلدیجی ابو المعانی بیت كنج حیرت راكرفته بوده ام شب تا سحر * اسك غم آمد بنا كه كرد جانان جان طلب ڤ اشك ﻉ سكون شین معجمه ایله ایكی معنایه در اول هر قطره یه دیرلر عموما شیخ عطار بیت چنان شد ظلم در ایام اوكم * كه اشكی درمیان بحر قلزم * وكوز یاشی قطره سنه دیرلر خصوصا بو معنا ایسه معروفدر سرشك ایله مترادف المعنی در ثانی ملوك عجمدن بر طائفه در اشكانیان دیرلر ابتدا پادشاه اولانلرینك آدی اشك اولمغله اولادو اعقابی اكا منسوب طوتوب الف نونكه ادات جمعدر یای نسبتله اشكانی وبر الف ونون دخی نسبتی تأكید ایچون زیاده ایدوب اشكانیان دیدیلر ملوك عجم قدیم الایامده درت طائفه اولوب برینه دادیان وبرینه كیانیان وبرینه اشكانیان وبرینه ساسانیان دیدكلری كتب تواریخده مسطوردر ڤ افشك وافشنك ﻉ كلاهما بسكون الفاء وفتح الشین المعجمه ثانی نون زیاده سیله مؤید الفضلاده وفرهنك جهانكیریده شبنم معناسنه مرویدر استاد رودكی بیت باغ ملك آمد طری از رشحهٔ كلك وزیر * زانكه افشك میكند مر باغ بستانرا طری دیكر بیت شد عرق ریزان پری روز بر زلفش از حجاب * بر كل رعنا مكركه افشنك افتاده است ڤ اكاك ﻉ سكون كاف وفتح میمله قیٔ واستفراغ معناسنه عربیده القلس دیرلر كذا فی شرفنامه ڤ اك ﻉ ممدوده ده مذكور اولان آك كبیدر كه قصر الفلاه ده مرویدر حكیم سنائی * مثنوی * آن فكنده بجاه بهر اكم * وان بها كردم بهر ده درم * قیمت مرد قلب بی كم وبیش * اوزهر ده هزار عالم پیش ڤ الچیك ﻉ سكون لام ویای تحتانی وكسر جیم فارسیٔ اول وفتح ثانیله شرفنامه ده نام پادشاه زاده اولدوغی مسطوردر اما قنغی پادشاه زاده در یا زماشی

یا زمامشی ڤ الوچك ﻉ ضم لام وواو معروف وفتح جیم فارسیله صدفه مشابه بر نوع دریا بوجكیدر آندن كروه درویشان كشكول ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت در میان چشم من تخم الوچك كاشتم * لكلكم كردی وانكه بذر من میكاشتم ڤ انار مشك ﻉ رمان مصربدر الفك حذفیله نار مشك دخی دیرلر هندی لسانده تاك كیر دیرلر ڤ انبانك ﻉ سكون نون اول وفتح ثانیله طغرجق آخرنده كی كاف تصغیردر كوچك طغرجق وچانته اولور ڤ انبوهناك ﻉ لفظ مركبدر انبوه كه جمعیت معناسنه وناك اختلاطدن عبارتدر اشراب طریقیله نمناك وغمناك كبی معنای تركیب غلبه لو دیمكدر ڤ انجرك ﻉ سكون نون وفتح جیم وراء مهمله ایله بر روایتده كسر جیمله ایكی معنایه در اول بر صحرا آدیدر شیخ نظامی بیت بدشت انجرك آرام كردند * بنوشانوش می درجام كردند * ثانی مرزنكوش معناسنه در ڤ انجكك ﻉ سكون نون وفتح جیم وكافله حبوبات قسمندن بر نوع سیاه دانه در ایچی بیاض امرود چكردكنه بكزر ڤ انجلك ﻉ سكون نون وضم جیمله لذت ولطافتی اولمیان میوه یه دیرلر كذا فی شرفنامه ڤ انجوك ﻉ سكون نون وضم جیمله مؤید الفضلاده بر صحرا نامی اولمق اوزره مسطوردر ڤ اندك ﻉ سكون نونله قلیل معناسنه كه مقابلی بسیاردر میر نظمی اندك اندك نوش كردن باده را * بهتر از بسیار خور افتاده را ڤ اندوهناك ﻉ غصه لو معناسنه لفظ مركبدر اندوه ایله ناكدن ابو المعانی بیت در كلستان عندلیب وفاخته زار وحزین * هركه دور افتد زجانان همچو من اندوهناك ڤ اندیشناك ﻉ اكرچه معناسی فكرلودر اما غمناك اولوب فكرلو اولقدر ڤ اندیك ﻉ سكون نون ویای تحتانی وكسر دال مهمله ایله ایكی معنایه در اول نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی بوكه كه عربیده عسی ولعل ولیت كه تمنی وترجی معناسن افاده ایدر اصلی بودكه ایدی دالی حذف اولنوب بوكه دیدیلر وادات الفضلاده اندیك باید معناسنه در كلام استاداندن دخی بو وجه اوزره استنباط واستخراج اولنور میر عماره بیت كر خوار شدم پیش بت خویش روا بود * اندیك بر بهتر خود خوار نباشم * خاقانی بیت كر حلهٔ حیات مطرا نكرد دت * اندیك در نمانی ازین كسوت وبها * اما بو ابیات معنای اوله شاهدلردر رشید الدین وطواط بیت هرچند كه بودیم زهجران تو غمكین * اندیك زهجران تو شادیم دكر بار * حكیم قطران ارموی بیت كر یار نداند خطر وقدر تو شاید * اندیك فلك داند قدر وخطر تو * ثانی بمعنی زیرا كه وچرا كه اثیر الدین اخسیكتی بیت با آنكه من از عشق تو رسوای جهانم * هم راضیم اندیك تو زیبای جهانی ڤ انك ﻉ سكون نونله بوزن رنك بال آروسی عربیده نحل دیرلر ڤ اورك ﻉ سكون واو وفتح راء مهمله ایله اطفال ایام عیدده براغاجه ایكی ایپ بغلیوب اوجنه بر تخته بند ایدوب اوزرینه اوتوروب صالنورلر اكا بازپیچ وكازو وكازه وهلو وهلوچین دخی دیرلر مولانا شمالی دهستانی بیت هركه را عقل باشد وفرهنك * نزد او اورك سته از اورنك ڤ امك ﻉ ممدوده ده ذكری مرور ایدن آهك كبی آهكی معناسنه در حكیم سوزنی * قطعه * نوح لك وار بخواه عمر خویش * چون نكنی طاعت نوح لك * كز چو زدنیا نبرد زر وسیم پس چه زر وسیم وچو سنك واهك ڤ مع الكاف الفارسی * ابلوك ﻉ سكون باء موحده

وشم لامله فضول ومنافق ودوروی یعنی ایکی یوزلو معناسنه شاه داعی شیرازی بیت
بوداز ان جوق قلندرابلهی * مردابلوك زئیب بیرهی ق ادرك ع سكون دال وفتح راء مهملتین
ایله مجمع الفرسده صالنجق معناسنه که باز پیچ وکاز وکازه دخی دیرلر ق ارتنك ع سكون
راء مهمله وفتح تاء مثناة ونون ساكنه ایله اوج معنایه کلور اول نكارخانهٔ مانی نقاش
سیف اسفرنكی بیت اکر مانی شود زنده چو بیند نقش توقیعش * بمیرد باز از شرم
نكارستان ارتنكش * رفیع الدین لبنانی بیت صبا نكاشته آن نقشها که تریٔ آن
باب لطف فروشسته تختهٔ ارتنك * استاد لطیفی بیت زبس جادو بیبهای ونیرنك او
بدو بکروید ندوارتنك او * ثانی مانی نك دستور العمل اولان کتابی معناسنه که هر نقش که
خاطرینه خطور ایلیه ویاخود برغریب صورت وعجیب رسم وهیئات کورن اول کتابه
ایتدامسوده ایدوب بعده نقش وتصویر ایدردی نتکم شمس فخری دیمشدر بیت چو حسن
صورت نقاش نقش نامیه دید * باب دادزمانه صحایف ارتنك * آب داد ضرب مثلدر
ایشه صورت ویردی دیمکدر ثالث مانی نك کندویه اطلاق اولنور شرف شفروه بیت
با کلك تو چون قلم زند ارتنك * چه ساده نكار کر که ارتنکست * رسالهٔ حسین وفائی ده
ثاء مثلثه ایله ارثنك واقع اولوب تفسیرنده مانی نقاشك صورتلری واختراع ایتدوکی
رسوماتی نقش ایلدیکی کتابك اسمیدر دیمش ومحمد هندوشاه صحاحده بتخانه معناسنه روایت
ایلمشدر وحکیم اسدیٔ طوسی شاهنامه ده مانی کتابنك بوندن غیری اسمی اولدوغنه
اطلاع حاصل ایلمدم دیر ولغت فرسده ثاء مثلثه واقع اولمامش الا ارثنك وثغ لغتلری در
بوسببدن ثاء مثلثی زاء فارسیه تبدیل ایدوب ارژنك دیدیلر وارچنك وارسنك دخی
دیدکاری مرویدر ق ارچنك ع سكون راء مهمله ونون وفتح جیم فارسیله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول ارتنك مرقوم ثانی نقش وتصویر معناسنه در ق ارژنك ع
سكون راء مهمله ونون وفتح زاء فارسیله صحاحده تمامه ارتنك معناسنه مرقومدر وبتخانهٔ
چینی معناسنه شیخ نظامی * مثنوی * عجب ماندازان کارنظارکی * بغیرت فروماند یکبارکی
که چون کرده اند این دو صورت نكار * دوارژنك را بریکی سان نكار * نسخهٔ میرزا ابراهیمده
مانی نك نكارخانه سی معناسنه مذکور در بو معنایه شیخ سعدی بیت کرالتفات
خداوندیش بیارآید * نكارخانهٔ چینی ونقش ارژنکیست * بو بیتدن فهم اولنور که نكارخانهٔ
چینی مانی نك اولمیوب اخرك اوله زیرا بو معناده شیخ نظامی بیت روان کرد کلك سیه
رنك را * ببرد آب مانی وارژنك را * بو بیتدن فهم اولنور که مانی غیری وارژنك غیری اوله
اما کتاب اسمی اولسه معنی برنده اولور مصراع ثانیده مانی نك وکتابنك رونقی
کیدردی دیمك اولور ومانی نقاشك مخصوص اسمی اولدوغنه بو بیتده دلالت واردر
میرخسرو بیت که درچین دیدم ازارژنك پرکار * که کردی دائره بی دور پرکار *
وفرهنك جهانکیریده ارژنكك جملهٔ معانیسندن مازندران دیولرندن بر دیوك آدیدر که
انی رستم هلاك ایلدی مختاری دیمشدر بیت ازغبار سم اسبت فلکی سازد طبع * ملکی
کردد بالطف تو دیوار ژنك * بو معنایه حکیم ازرقی بیت هزار لشکر داری که هر یکی ذیشان

ذیشان * فرو نترند زدیو سپید وازارژنك * شمس فخری دخی بر دیو نامی اولمق اوزره
معیارده نقل ایلمشدر وسیلة المقاصد صاحبی دخی اکا متابعت ایتمش اما صحاحده ارژنك
برکسنه نك نامیدر که مانی آنك وزیری ایدی دیمش ومشکلات شهنامه ده ارژنك
پسر زره در تورانیلردن سرلشکر ایران طوس بن کودرز الندههلاك اولدی دیمش حکیم
فردوسی * مثنوی * به پور زره کفت نام تو چیست * زکردان جنکی ترا نام کیست *
بدو کفت ارژنك جنکی منم * سرافراز شیر درنکی منم ق ارسنك ع سكون را ونون وفتح
سین مهملتین ایله فرهنك جهانکیریده ارتنك وارژنك وارچنك معنالرینه در استاد فرخی
بیت همی تافت از پرنیان روی خویش * نكاریست کویی بر ارسنك مانی ق ارغنك ع
سكون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله مجمع الفرسده ارتنك وارژنك مرقوم معناسنه
شاعر بیت ندارد همچو زلف وچشم تو آهوی چینی * نباشد هیچ وجهی حسن صورت نقش
ارغنك ق ارهنك ع سكون راء مهمله ونون وفتح ها ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در
اول بدخشان مضافاتندن بر قصبه اسمیدر ثانی ارتنك وارچنك وارژنك وارسنك
وارغنك معنالریله مترادفدر ق ازرنك ع سكون زاء معجمه ونون وفتح راء مهمله ایله خیال
معناسنه در که آزرنك وبادرنك دخی دیرلر ق اژرنك ع سكون زاء فارسی وفتح راء مهمله ایله
نام دیودر کذا فی مجمع الفرس ق استرنك ع سكون سین مهمله ونون وفتح تاء مثناة
وراء مهمله ایله یبروح الصنم دیدکلری کوکدر غایت مخدردر هرنقدر جزوی تناول اولنسه
وجوده خدر ویرر خاصه سی چوقدر از جمله بر صحیح اولوب شکست اولمیانی بر آدم
یانند کوتورسه جمیع خلق ایچنده معزز ومکرم وموقر ومحترم اولوب هرکس محبت ایدوب
دائما دولت وعزتده اولور دیرلر هیئات واسلوبی بعینه انسانه بکزر بتدیکی یرده ارککی
دیشیسیله بر برینه قوللرین صارمش بتر ارککینك صقلی وبیغی وذکری اولور ودیشی سنك
ممه لری وصاچی وفرجی اولور ایکیسنك ده صاچلری کوك اولمق اوزره باشلری اشاغی وایاقلری
یوقارو بتر ویردن یوقارو صاچی اولوب بوکرتلن بپراغی کبی بپراغی اولور علامتی بتدوکی
یرده کیجه لرده التون کبی ایشیلر واروب اطرافنه کل دوکوب صباح قوپاررلر روایت
اولنور که قوپارلدقده بر موحش صدا ظاهر اولور ذی روحدن ایشیدن هلاك اولور
اکا بویله چاره بولمشلر که بر ایپی کتوروب بر اوجنی صاپنه محکم بغلیوب بر اوجنی بر کلبه
بغلیوب ایراقدن ات قورلر اول کلب چکنه رك یرندن قوپارر واول کلب صدا سندن هلاك
اولور اعلاسی چینی ولا یتنده اولور آنده صحیح الاعضا چقار حکیم اسدی * مثنوی * همان
از کیاهان یا بود رنك * شناسنده خواندورا استرنك * ازان هرکه کندی فتادی زپای *
چو ایشان شدی بیروان هم بجای * پکاوان ازان چند کندندو برد * هران کاو کان کند برجای
مرد * بپراغنه عربیده سراج القطرب دیرلر اکرچه ردم دیارنده دخی اولور لکن صحیح الصورة
بولنمز وهم ایری اولور چین دیارنده اولانك قطعه سی کوچك وانسان کبی جوارح واعضاسی تمام
اولور واستاد عسجدی بیت هند چون دریای چین شد چین چو دریا بار وا * زین قبل روید
بچین بر شبه مردم استرنك * بعض روایتده سترنك شجر وقواق در دیمشلر شمس فخری معیار

جمالیه * استرنك درخت بهروح باشد که ثمرهٔ آن برصورت آدمی باشد هرکسی که آنرا ازبیخ
برکند در حال بمیرد وآنرا بهروح الصنم کویند بیت زفرط کرم خواستی تا دهند *
درختان ثمر مرد چون استرنك * واسترنك عقیم عورته دخی دیرلر ف افرنك ع سکون
فا ونون وفتح راء مهمله ایله بش معنایه کاور اول کفره طائفه سندن فرنك دیدکاری
قومدرکه معربی افرنجدر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ادهمی زاید وصد قطره
روان * که درافتادم بجلاد وعوان * تا نمیرد هیچ افرنکی چنین * هیچ ملحدرا مبادا
اینچنین * ثانی فیروزیبائی معناسنه استاد فرخی بیت خسرو پردل ستوده سیر * پادشا
زادهٔ بزرك افرنك * استاد عنصری بیت جهان خیره ماندز فرهنك او * ازان پرز بالا
وافرنك او * ثالث زیب وزینت معناسنه منصور شیرازی بیت زها کیای تودارد سر
فلك افسر * زحسن رای تودارد عروس ملك افرنك * رابع خشمت ووقار معناسنه استاد
دقیقی بیت فروافرنك تو کیرد دین * منبر از خطبهٔ تو آراید * خامس تخت پادشاهان که
اورنك دخی دیرلر ف انك ع سکون نون ایله ایکی معنایه در اول صویك مجراسی ایچون
طوپراقدن یاپوب یرالتنه قورلرکه صو ایچندن جاری اوله اکا کنك دیرلر ضم کافله وهنك
دخی دیرلر ثانی ولایت هندوستانده بر ناحیه آدیدر ف انکشت سترك ع بیوك پرمق یعنی
باش پرمق سترك ضم سین ایله بیوك دیمکدر ف اورنك ع سکون واو ونون وفتح راء
مهمله ایله سکز معنایه کاور اول پادشاهلرك تختی نجیب الدین جرد پادقانی بیت زهی بهم
تو سرکشته در جهان افسر * خهی ز بهر تو پا بسته بر زمین اورنك * شمس فخری بیت
خدیو ملك سلیمان ملاذ سیف وقلم * عزیز خلق جهان زیب افسر واورنك * تخت شاهی
اولدوغی جهتله معنای اصلیه سنده تخته دن اولمق لازم دکل ندن اولورسه اولسون حکیم
فردوسی * مصرع * بر اورنك بنشست شید اسب شاد * دیدوکی مراد تختدر ثانی عقل
ودانش معناسنه حکیم سنایی بیت ای کرفته دو عالم اندر عدل * بکمال صیانت
اورنك * ثالث فروز بیایی کمال اسمعیل بیت زهی زفر تو صد سپهر چرخ مینا رنك *
زمقدم تو سپاهان کرفته صد اورنك * وله بیت خدایکان صدور جهان شهاب الدین
که مملکت زشکوه تو میبرد اورنك * رابع مکر وحیله شیخ نظامی بیت چو نوشابه دانست
اورنك شاه * بفال همایون برآمد زراه * خامس بمعنی شادی استعمال اولنور زراتشت
بهرام بیت جهان آباد کشت وشاد واورنك * زداد ودین وازخوبیٔ هوشنك * سادس
کلچهر نام محبوبه نك عاشقی آدیدرکه بنام ومشهور کمسنه ایدی خواجه حافظ بیت
اورنك کو کلچهر کو نقش وفا ومهر کو * حال من اندر عاشقی داد تمامی میزنم * سابع
بمعنی زندکانی که اکا رنك واورند دخی دیرلر ثامن استعاره طریقیله آسمانه ده اورنك دیرلر
مولانا جامی بیت هفت رنکست زیر هفت اورنك * نیست بالاتر از سیاهی رنك * فاضل
روم کمال پاشا زاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب اورنك ایکی نوع در بری مفرد وبری
لفظ مرکبدر او ایله رنکدن که اوك اصلی آب ایدی با واوه قلب اولنوب تخفیفا مدی دخی
فتحه یه تبدیل اولندی ورنك معلوم ترکیب اولنوب اورنك اولدی نتکم عنصرینك بو بیتندن

بو بیتندن ظاهردر بیت رخش فرو اورنك را جای کشت * ستان زحسن وی آرای کشت
حسن سیمادن اورنك ایله تعبیر ایتدکاری بیت مرقومدن مفهومدر ف اوژنك ع
سکون واو ونون وفتح زاء فارسیه ایله بر مصلحت ایچون یراق کورمك معناسنه میر
نظمی بیت بدل راند ارم قراری دکر * بر اوژنك شولا زم آمد سفر ف اوشنك ع
سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله اوزرینه اثواب سریلان ایپه دیرلر واول ایپه دخی
دیرلرکه اولرا ایچنده بغلیوب اوزرینه بعض نسنه قورلر اکا اونك ورژه وورژه اونك
دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ف اوك ع سکون واو ایله طرف بالا وبلندیٔ هوا که معربی
اوجدر کذا فی فرهنك جهانکیری ف مع اللام * ابجل ع سکون باء موحده وفتح جیمله
نام پادشاه ولایت جابلسادر کذا فی شرفنامه ف اجل ع فتح جیمله شرفنامه ده ککرمك
معناسنه که ارغ وارغ وروغ ورچك دخی دیرلر عربیده نم معناسنه ودخی آخر حیات
عمر ووزمعین وموعود معناسنه در مولانا عرفی بیت کل حیات من ازبسکه هست پژمرده
اجل نمیزند از ننك بر سر دستار ف اخکل ع سکون خاء معجمه وفتح کاف عجمیله غله
سنبله سی وبعض فرهنکده داس معناسنه یعنی قلچق ف اردبیل ع مشهور شهردر
مجمع الفرسده نوش الروانك جدی شاه فیروز بنا ایلمش اما مؤید الفضلاده اردبیل بن
ارمین بن لنطی بن یونان بنا ایلدوکی مسطوردر ف ارمائیل ع بر شهزاده نك نامیدرکه
ضحاکانی وکرمائیل نام ایکی شهزاده یی تعیین ایلمشیدی هرکون ایکی اوغلان کتوررلردی
بونلره تسلیم ایدرلر ایدی که بینلرن چقاروب ضحاکك اموزی باشنده اولان مارلره غدا
ایده لر بونلر ایسه اول اوغلانلرك برینی قتل ایدوب برینك یرینه برقیون بینی سنی آمیخته
ایدوب بر اوغلانی ازاد ایدوب کوه وبیابانلره قاچوررلر ایدی مرویدرکه اکراد طائفه سنك
نسللری انلردندر ف ازکیل ع سکون زا وکسر کاف فارسیین ایله موشمله دیدکاری طاغ
یمشی درشاعرد یمشدر بیت مکیر ازباغبان دهر بامنت ترنج وسیب * بخور درکوه ازکیل
وبزی بی منت دونان ف ازمل ع سکون زاء معجمه وفتح میمله اوج معنایه در اول آواز
ثانی بسیار ثالث همه معناسنه در مثال اول میر نظمی بیت بکوشم رسید ست ازدور
ازمل * که آن دشت بوده بشیران محل * مثال ثانی وله بیت درآنجای ازمل سباع غرین
که بهر شکاری شده در کمین * مثال ثالث وله بیت درآنجای کرده چو شیر وپلنك
شده ازملی صید را بی درنك ف اصبیل ع سکون سین مهمله وکسر باء موحده بعده یای
تحتانیٔ ساکنه ایله آت اوغریسی درکه دائما صنعتی آت سرقه ایتمك اوله کذا فی تحفة الاحباب
ف اسل ع فتح سین مهمله ایله سازلق اوتی که انی حصیر ایدرلر ف اسیرل ع کسر سین مهمله
وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پارهٔ خربزه یعنی قاون دلمی کذا فی فرهنك جهانکیری
ف اشپل ع سکون شین معجمه وفتح باء فارسیله قره حویارکه بالق قرنندن چقار
ف اشپغول ع سکون شین معجمه وفتح باء فارسیله بوی تخمی که عربیده حلبه دیرلر
ضم حا ایله اما صحاح فرسده بو لغت سکون سین مهمله وباء موحده ایله واقعدر حکیم شیرازی
بیت سینه را در هاجره کن ترنطول * زاب بربهن ولعاب اسپغول ف اغل واغول واغیل ع

ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغیل معناسنه که ترکیده دخی اغیل دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت غم مخور دیدهر شترده نبرد درین اغل * زانکه ببستند ما بر سر کوه بو شرف
افزول سکون فا وضم زاء فارسیله تحریك وتقاضا که ترکیده قندرمق دیرلر اوزول
دخی دینلور ابو المعانی بیت شود پیوسته کردون را شرار شعلهٔ آهی * غم افزولست
دردل ناله وافغان سحرگاهی افسوکل سکون فا وضم سین مهمله ایله پهلویجه دیمکدر
کذا فی وسیلة المقاصد اکلیل سکون کاف وکسر لامله لغت مشترکه‌در عربیده تاج
معناسنه ودخی منازل قمردن بر منزله اسمیدر واعشاب نوعندن براوت آدیدر اکلیل
الملك دیرلر امیر النحل یعنی امیر المؤمنین ویعسوب المسلمین علی ابن ابی طالب کرم الله
وجهه ورضی الله عنه حضرت علی هنوز طفل ایکن شاه زنبوران عسکریله کلوب اوکنده
شهادت کلمه‌سنی نطق ایدوب ایمان کتورمکین امیر النحل لقبیله ملقب ایلدیلر کذا فی
المحمودی اکال اکاك مرقوم معناسنه‌در اندشمال سکون نون وشین معجمه
وفتح دال مهمله ومیمله یعنی اندشمار مرقوم که صدای ظاهر وقرأت جهری دیمکدر *
اندول سکون نون وضم دال مهمله ایله زنکستانده بر کلیمك ویاخود بر چارشبك درت
کوشه‌سنه ایپ بغلیوب ودرت طرفن اغاج ایله کروب پادشاهلری ایچنه اوتوروب
خاص قوللری درت جانبندن قالدروب کوتوررلر کانه بو وضع توقیر واحترام اوله حکیم
اسدی بیت نشستن که‌نا ز دارند وکام * دران بومش اندول خوانندنام انکشتال
سکون نون وشین معجمه وضم کاف وفتح تاء مثناة ایله یعنی بیمار وناك یعنی دائما خسته
وعلیل ابو العباس بیت زخانمان ومراتب بغربت افتادم * بماندم اینجا بی برك وبار
انکشتال انکل وانکول وانکیل اوچیده ایکی معنایه‌در اول ابلك که آکادوکمه چوررلر
اثیر الدین اخسیکتی بیت اجزای ذات توچوبهم دست در زده * کوئی که بر صفای قباکوی
انکلست * ثانی صحبتی مکروه واختلاطی ثقیل آدم ترکیده دخی انکل دیرلر محبی بیت
دل بغم کفتا که انکل واشود * غم دلم را دوستداری میکند اوزول سکون واو اول
وضم زاء فارسی وواو معروفله یعنی افزول مرقوم ایلاول سکون یای تحتانی وفتح
لامله بر طاغ اسمیدر ایلول اول کوز آیینك آدیدر که مارت مقابلیدر زیرا بوننك
اون ایکنجی کونی شمس برج میزانه تحویل ایدوب روز وشب مساوی اولور مع المیم *
ابریشم معروف ترکیده ایپك عربیده حریر دیرلر سین مهمله ایله ده صحیح لغتدر وبر
معناسیله بر نوع ساز درشاعر دیمشدر بیت ابریشم وعود وچنك وطنبور * در بزم تو
باد زهره مزدور ابیشم ابریشمدن مخففدر ودخی خام ایپکه دیرلر کذا فی مجمع
الفرس اجم فتح جیمله بیشهٔ شیر یعنی ارسلان یتاغی که مشه لکدر کذا فی المحمودی *
اخکم سکون خاء معجمه وفتح کاف ایله الك وغربال دائره‌سی که قاصنق دیرلر میر
نظمی بیت بنادان بیزش قسمت شد سئی * فلك غربال بی اخکم ببستی ادرام سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله فرهنك جهانکیریده اکریم یاپچی معناسنه‌در ادرم سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله اکیدر که ایرایچنه دیکلور ایکی پارچه کیچه‌در حکیم نزاری

نزاری قهستانی بیت میان ریش پالان کرده دردم * بیك ضربت دونیمه زدچو ادرم *
ادیم کسر دال مهمله وسکون یا ایله یعنی روی وجه معناسنه وعربیده ایکی معنایه ده کلور
اول روی زمین ثانی سختیان آدم طپراقدن خلق اولندوغیچون آدم تسمیه اولندی
شاعر بیت باد یمانی زسهیل نسیم * ساخته کیمخت زمین را ادیم ارم شداد بن
عادك جنت نامیله بنیاد ایتدوکی باغ ارمدر که قرآن عظیم الشانده ذکر اولنمشدر عربیده
الف مکسوره ایله در شداد ظلمله عالمی خراب ایدوب جهان خلقنك مالن آلوب بر باغچه
یاپدردی که اغاچلری التون وکمش ویپراقلری زمرد ومیوه‌لری لعل ویاقوت وانجو
وزمینی مسك وعنبر علی هذا القیاس تمام اولدقده ایچنه کیروب اوتورمق میسر اولمدی
قپودان ایچرو برایاق قودوغی کبی حضرت عزرائیل علیه السلام جانن قبض ایلدی
نظیری نیشابوری بیت پس از حصول مرادات اهل آن فاسد * مثل چو باغ ارم کشت وحسرت
شداد ازازدم سکون زائین معجمتین ایله بر نوع غله‌در که لوبیا دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ازبم سکون زاء معجمه وراء مهمله وفتح باء موحده ایله حفظ معناسنه‌در
شیخ سعدی بیت اکر خود هفت سبع از برم خوانی * چو آشفتی الف بی تی ندانی *
ازم فتح زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده یعنی فرزند مسطوردر استام
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله زر وسیم ایله دوزلمش رخت ومجمع الفرسده آت
اثوابندن نه اولورسه الفسز ستام دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت بفرش واسب
واستام وخزینه * چه افرازی چنین از فخر سینه استیم سکون سین مهمله وکسر
تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله یعنی آستین وممدوده ایله آستیم دخی دیرلر میر خسرو
بیت خیز وپیش آرازان می خوشبوی * زود بکشای چنك را استیم * نسخهٔ ابو حفص
سغدیده دهن ظروف یعنی طلوم اغزی معناسنه دیوب بیت مزبوری تمسك ایدمش
وشمس فخری معیارده جراحت مندمل اولوب یعنی یاریلوب اراسنده ایریك قاله دیمش
وشرفنامه‌ده جراحتی صوغوق اوروب شیخ اتمك معناسنه مسطوردر ولسان الشعراده
جراحتدن سیلان ایدن ایریك معناسنه مرقومدر اشام فتح شین معجمه ایله حاجت
قدری طعام که عربیده قوت دیرلر قوتك صریح معناسی بو عبارت ایله بیان اولنمشدر *
وهو ما یقوم به بدن الانسان من الطعام اشتوم سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
ایله بورچاقدن اولان سپور که کمامر فی الممدوده اشتیم سکون شین معجمه وکسر تاء
مثناة ایله سین مهمله ایله اولان استیم معناسنه‌در جراحتده اولان ایریك معناسنه شمس
فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریز دخصم * کشت جسم عدوش چون اشتیم افام
اصلی فامدر الف زائده‌در انجق تحسین لفظ ایچون ایراد اولنور ایکی معنایه کلور اول
لون یعنی رنك که مینا فام ولعل فام دیرلر ثانی بورج معناسنه که وام واوام دخی دیرلر اقنوم
سکون قاف وضم نونله ایکی معنایه‌در اول اصل معناسنه که اقنوم عجم دیرلر اصل عجم دیمك
اولور بو بر فرهنك فارسی اسمیدر که اصول لغاتی بیان ایدر ثانی یهود کتابی آدیدر که اوچ
کتابدر حکیم خاقانی معروف قصیده‌سنده بیت سه اقنوم وسه فرقف را ببرهان * بکویم

مختصر شرح موفا ﻕ ام ﻉ ضمیر نفس متکلم وحلا در برادا تدرکه لاحق اولدوغی افعالك
ها ء علامت وارایسه الفی ثابت اولور رفته ام وآمده ام وخورده ام کبی هاء علامت
یوغیسه الفی ساقط اولور رفتم وکفتم وخفتم کبی ابو المعانی بیت رفته ام درکوی جانان
لیك تنها نیستم * بودهمراهم غم عشق وخیال روی یار ﻕ انجام ﻉ سکون نون وفتح
جیمله آخر کار وغیره مقابلی آغاز در شمس فخری بیت چون فلك جاه اوست بی آغاز *
چون قضا حکم اوست بی انجام * وقدم معناسنه مرادفی فرجام در شیخ عطار بیت زهر
چیزی که دارد کام ناکام * جدامی بایدت کشتن بانجام * کاهی اسم فاعل اولور آخره
ایرشدیریجی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت صبور وصابر وکشتم مجبس بند ارچند *
زمانه دارم اندر بلای جان انجام * وکاهی امر استعمال اولنور وله بیت ره انجام ودل
اندر خرمی دار * که روز خرمی این دیار رست * ترکیده صوك وچغتایده سونك دیرلر
مثلا صکره کی دیمکده سونککی دیرلر سبعهٔ سیاره ده بهرام شاه دلارام فراقنده بیت
کوردیك تون ایرور قرانقو منکا * بولسانی ایردی سونککی اویقو منکا ﻕ انجیر آدم ﻉ
بر نوع یمشدر هندوستانده اولور حنظله بکزر مدور وقرمزی اورته سنده بیاض نقطه سی
واردر ﻕ اندام ﻉ بش معنایه استعمال اولنور اول حسن وجود تعریفنده خوش اندام
دیرلر بو معنا معروف ومعلومدر شیخ سعدی بیت اندام تو خود حریر چین است * دیکر
چکنی قبای اطلس * ثانی تناسب اعضایه دیرلر شاعر دیمشدر * مصرع * کیرم که فلك جامه
ذهد کو اندام * ثالث اسلوب وروش معناسنه عبد الرزاق کاشی بیت سر کونه
باندام کند بندکی تو * آرند بدان سرسه طلاق بشش اندام * رابع نظام حال معناسنه
حکیم سوزنی بیت چون سخن در نظر از لفظ تو اندام کرفت * بعدم بازر ودخصم تو اندام
اندام * بو معناده فلانك کاری با ندامست دیرلر مراد فلانك ایشی انتظام اوزره در دیمك
اولور شمس فخری بیت همه اندام خصم چون بکرفت * تا چرا کار اوست با اندام
خامس آلت رجل وفرج نسوانه دیرلر عبید زاکانی بیت مناسب آیدار یکبار نهادی *
در اندام ترا اندام مایی * وفرهنك جهانکیریده بو جمله معانیدن غیری فضای خانه
معناسنه ده مرویدر ﻕ انکام ﻉ سکون نون وفتح کاف فارسیله بمعنی هنکام یعنی وقت
خلاق المعانی بیت همه ثابت قدم انکام کوشش * همه در وقت راحت لذت افزای *
ﻕ انکشت دشنام ﻉ شهادت پرمغی بر کسنه بر کسنه یه خطاب وعتاب ایلدکده اول پرمغله
اشارت ایلدوکی مناسبتله دیمشلر کذا فی شرفنامه ﻕ اوام ﻉ فتح واوایله ایکی معنایه در
اول بورج معناسنه که وام دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت تا درین شهر آمدم از بس اوام *
من رهی بفروختم کاشانهٔ * وله بیت کردن همت ز وام بندکان آزادکن * زانکه در شرط
کریمان نیست پذرفته اوام * بو معنایه شمس فخری بیت کیست انکو سپهر میخواهد *
رفعت خاك در کهش باوام * ثانی بمعنا رنك فام ووام دخی دیرلر ﻕ امام ﻉ بو دخی اوام
معناسنه در دیمشلر عربیده ایلرو معناسنه در ﻕ اهرم ﻉ سکون ها وفتح راء مهمله ایله باشی
مدور اغاجدر که آنکله هریسه دوکرلر مولانا لسانی در شهر آشوب * رباعی * ای یار

یار هریسه پز نداری غم خود * اندیشه نمیکنی زبیش وکم خود * خواهم که تو شب خواب کنی
من تا روز * بر دیك هریسه ات زنم اهرم خود ﻕ مع الغون * ابان ﻉ فتح باء موحده ایله درت
معنایه در اول بمعنی همیشه وثانی غضب معناسنه بوایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت
بملك حسن ابان ای شاه خوبان * مکن عشاق را هردم ابانی * ثالث وحشت رابع اورته کوز آییدرکه
رومیلر تشرین اول واعجام آبانماه دیرلر ﻕ ابدان ﻉ سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی دودمان ثانی بمعنی سزاوار کذا فی فرهنك جهانکیری وعربیده جمع بدندر
ﻕ ابرازدان ﻉ ابراز دوکلش بهاراتدر طعام اوزرینه دوکرلر ودان ظرف معناسنه در
ﻕ ابر پوشان ﻉ هوا یوزی بولوت بولوت اولمق معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ﻕ ابرکاکیان ﻉ
فتح باء موحده وکاف اول وسکون راء مهمله وکسر کاف ثانیله تارعنکبوت معناسنه یعنی
اورمجك آغی استاد لطیفی بیت دلیلت چو ابریست پوشان جو * نه سستیست همچون
ابرکاکیان ﻕ ابرمادران ﻉ بر نوع لطیف حلوای خانکیدر که غایت نرم وتر اولور میر نظمی
بیت نباشد ز حلوا ازان بهتری * که باشد ابرمادران سکری ﻕ ابرنجن ﻉ سکون
باء موحده ونون وفتح راء مهمله وجیمله بلازك وخلخال معناسنه اما باشقه باشقه مراد
اولندقده دست ابرنجن وپای ابرنجن دیرلر ﻕ ابروکن ﻉ سکون باء موحده وضم راء مهمله
ایله بو آلتدر انکله قیل قوپاررلر ترکیده جمبستره دیرلر حکیم خاقانی بیت ابروکنی عنتر
وسمه پزی سك * ای چوبك پشت دردی کوپك رهداد ﻕ ابناخون ﻉ سکون باء موحده
وفتح نون وخاء معجمه وواو معدوله ایله حصار وقلعه معناسنه در نونك بایه تقدیمیله دخی
صحیح لغتدر عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی بهرامی بیت زسوی هند کشادی هزار
شهرستان * زسوی سند کرفتی هزار ابناخون ﻕ ابومان ﻉ ضم باء موحده وواو معروفه
وفتح میمله پشیمانی وندامت معناسنه ابو المعانی بیت مکن بیدلانرا ستم عاقبت * رود رونق
حسن ابومان خوری ﻕ ابوبان ﻉ بعض نسخه ده لغت مذکورك میمی یرینه یای تحتانی
واقع اولمشدر کذا فی مجمع الفرس ﻕ اپیون ﻉ سکون باء فارسی وضم یای تحتانی ایله
افیون در الفسز پیون دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت که حالست این که مدهوش
یکسر * که پنداری که خورد ستند اپیون ﻕ اچنکان ﻉ فتح جیم وکاف فارسیین وسکون
نونله سرخس اعمالندن بر قریه اسمیدر که تعریب ایدوب اخنقان دیرلر ﻕ اختر کاوان واختر
کاویان ﻉ کلاهما بمعنی علم کاویانی که درفش کاویان دخی دیرلر کاوهٔ آهنکرك ضحاك
قصدینه قالدردوغی علمدر حکیم خاقانی بیت کورایت بو المظفری بین * آن کاختر کاویان
ندیدست * استاد دقیقی بیت زروی تو ای سرفراز کیان * برو فرخی اختر کاویان
ﻕ اخریان ﻉ ممدوده ده ذکری مرور ایدن آخریان مرقوم معناسنه درکه قصر ایله ده
استعمال ایدرلر خلاق المعانی بیت چون میدهی مرا تو عطاهای به کزین * جز به کزین
چه آرمد از اخریان شکر ﻕ اخشیجان ﻉ ممدوده ده ذکری مرور ایدن آخشیجان مرقوم
معناسنه درکه اخشیکان دخی دیرلر شمس فخری بیت چون طبایع بیکدکر ضدند * زان
سبب کفته اند اخشیجان ﻕ اخشیکان ﻉ جیم یرینه کاف عجمیله اخشیجان معناسنه در

مجدد همکر بیت شنیده ام بمی وآزموده کزن طبع * با صحنا له دکر میشوند اخشیکان
ادرفن فتح دال وفا وسکون راء مهملتین ونونله برعلتدر ایکی نوع اولور بری حاصل
اولان اخلاط فاسده دن تولد ایدر وبری قوت طبیعت خلط غلیظ سوداوی که دم ایله
مختلط و متغیر اولان اعضادن دفع ایدوب ظاهر بدنده ظهور ایدر آکا پریون واکریون
دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکاری علتدر لسان هندیده راود دیرلر ادیان وادیون
کلاهما بسکون الدال المهمله اول فتح یای تحتانی ثانی ضم ایله سموز وفربه سباع که یرتجی جانوردر
کذا فی فرهنك جهانکیری اران فتح راء مهمله مشدده ایله بر ولایت وسیعه اسمیدر که بردع
وکنجه وشمکور و بیلقان نام شهرلری مشتملدر اول ولایتله آذربایجان اراسندن نهر ارس
جاریدر شرف شفروه مجیر الدین بیلقانی هجونده دیمشدر * رباعی * شهری که به از هزار
اران باشد * کی لایق همچو توکرانجان باشد * سرمه چکنی که درصفاهان باشد * میل
تو بمیاست که فراوان باشد * فرهنك جهانکیرده تخفیف را ایله آذربایجانده برجماعت آدیدر
حکیم خاقانی * مسمط * فتح اران نام را زیورزده ایام را * فتح عراق وشام را وقتی مهیاداشته
اربون سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله بیع وشراده ثمن متاع بیعدن مقدم
عقد بیع ایچون ویریلان برمقدار اقچه یه دیرلر ودخی بین الناس واقع وجاری اولان معامله یه
دیرلر اربیان سکون راء مهمله وکسر باء موحده وفتح یای تحتانیله اختپوت بالغی که
دوکلکه سمرور ابو المعانی بیت چنان فربه شود از خوردن چوب سمر راهی * رقیب سخت
جان کو یا که بوده اربیان ماهی * اما فرهنك جهانکیرده بمعنی ملخ آبی که میتك دخی دیرلر
عربیده جراد البحر ولسان هندیده جهینکه دیرلر ارجن سکون راء مهمله وفتح
جیمله خرمن صاوردقلری پرمقلی اغاج که یبا دیرلر ابوالمعانی بیت حاصل عمرم ابربادداده
روزکار * کو بیادر خرمنش دست اجل ارجن شده ارجوان سکون راء مهمله وضم
جیمله اوج معنایه در اول هرآیك اول کوننه دیرلر ثانی خرنوب ثالث معرب ارغواندر
اردجان سکون را وفتح دال مهملتین ایله اشکال فلك وعلم نجوم معناسنه در کذا فی
ادات الفضلا اردشیران بردار واسمیدر که عربیده مرو دیرلر اردکان سکون
را وفتح دال مهملتین وکاف عجمیله ایکی معنایه در اول اشکال واسرار نجومدن برنوعدر
معربی اردجاندر ثانی شیراز مضافاتندن برموضع اسمیدر ودخی نواحی یزدده برقریه اسمیدر
اردن سکون را وفتح دال مهملتین ایله ممدوده مذکور اولان آردن معناسنه در
وعربیده شام نواحیسندن برشهر قدیم اسمیدر منقولدر که مسکن حضرت یعقوب وچاه
حضرت یوسف علی نبینا وعلیهما السلام انده واقعدر اردوان سکون راء مهمله ایله
طوائف ملوکدن آخرلری اولان ملکك آدیدر اردشیر بابکان آکا خدمت ایدردی آخر الامر
آنی قتل ایدوب یرینه پادشاه اولدی حکیم فردوسی بیت وراخوانده اند اردوان بزرك *
که از میش بکسست چنکال کرك * وهندوستان پادشاهلرندن برپادشاه نامی اولمقله مرویدر
بومعنایه خواجه سلمان بیت اردشیر شیردل اسکندر کیتی ستان * افسردار او تخت
اردوان بدرود کرد * حکیم اسدی بیت جهان مرده وبکسست از هردوان * اکر اردشیر ست

است اکر اردوان ارزان ایکی معنایه استعمال اولنور اول اوجوز که عربیده رخیص
دیرلر میر نظمی بیت غم جانان بجان ارزان ستانند * یعنی تن دهند وجان ستانند *
ثانی لایق معناسنه ولی دشت بیاضی بیت جان اکر میطلبی اینك جان * بتوجان وتو
بجان ارزانی ارزان شدن اوجوز اولمق ولایق اولمق ارزن سکون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله طاری در عربیده درادیرلر ضم داللة ارژن سکون راء مهمله وفتح
زاء فارسیله بادام کوهی نوعندن براغاج آدیدر یمشی غایت آجی در معربی ارجن در
بعض ادویه یه ادخال ایدرلر وقابوغن یایه صاررلر که توز وتوژ دیرلر وچبوغندن عصا
ایدرلر زیاده پکدر نتکم مهستی دیمشدر بیت دی محتسبی براه بکذشت * بردست کرفته
چوب ارژن ارزنیون سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه وضم یای تحتانیله
مجمع الفرسده نام دختر پادشاه مغرب زمین که بهرام کور آنی حباله ازدواجه کتورمشیدی
اما فرهنك جهانکیرده سکون راء مهمله وزاء معجمه وکسر تاء مثناة وضم یای تحتانیله
ارزتیون مرویدر ارزنین ارزن طاری ویا یای نسبت وآخرنده کی نون تأکید
ایچوندر معنای ترکیبی طاری اتمکی در شاه ناصر خسرو بیت برآشفته انداز توترکان
چکوم * میان سکان دریکی ارزنینست ارزیدن مصدردر برنسنه برنسنه یه دکمك
ولایق اولمق ارزانیدن متعدی ارزیدندر ارستن فتح را وتاء مثناة وسکونه
سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول مخفف آراستن ثانی فرهنك جهانکیرده بمعنی توانستن
یعنی قادر اولمق ارسن سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی انجمن ومحفل میر نظمی
بیت بعیش ونوش در کلشن بتازند * که مهرویان دران ارسن بسازند ارشن
سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بولت یعنی ابردشت قیچاق لغتی در ارطیون
سکون را وطاء مهملتین ویای تحتانیله ایکی معنایه در اول زیرك ودانا معناسنه ثانی
بر حکیم حاذق اسمیدر کذا فی ادات الفضلا ارغن سکون راء مهمله وفتح غین
معجمه ایله مخفف ارغنوندر که برسازدر افلاطون اختراع وایجاد ایلمش حکیم خاقانی بیت
اکر ناهید در عشرتکه چرخ * سراید شعر من برساز ارغن * وله بیت ازچنك غم خلاص
نمی کنم زدهر * کافغان بنای خلق چوارغن برآورم * وتند ونیز معناسنه ده کلور
بومعنایه ارغون دخی دیرلر ارغنون کفره یه مخصوص برساز درکنیسه لرنده
چالرلر متعدد ایری وخرده ایچی بوش قامش کبی اغاجلری زیر وبم اصولی اوزره وضع ایدوب
آردنده کورك کبی برنسنه ایمشلر چکدکجه اندن حاصل اولان هوادن اول اغاجلر موسیقار
کبی صدا ویررا کثر کنیسه لرنده یوم معیلرنده چالرلر شیخ ابوسعید * رباعی * ازسینه
صدای ارغنون می آید * وزدیده بجای اشك خون می آید * درشام فراق ناله ام ازدل
تنك * آغشته بخون دل برون می آید ارغون سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی ارغنون ثانی تند ونیز معناسنه ارغن مرقوم ایله مترادف المعنی در
حکیم قطران ارموی بیت تراچه ناله کوس وچه ناله ارغن * برو زجنك چه باشی نشسته
برارغون * بومعنایه حکیم اسدی بیت چنان تاخت ارغون پولادسم * که درکنبد ازکرد

شد ماه کم * وترکستانده اتراکدن برقومك آدیدر ارغوان برنوع قرمزی
چیچکدراغاجنه بتر ایری اغاجی اولور مظفرشاه بیت چون غرابست اینجهان برمن
از آن زلف غراب * ارغوان نارست جسم زان بسان زعفران ارغیدن سکون
راء مهمله وکسر غین معجمه ایله تهور وغضب وخشم وتندی ایلك ارمغان معروف
ره آورد معناسنه سوغات دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت از سفرمی آیم ودر راه صید
افکنده ام * هست صید چرب پهلو کارمغان آورده ام * شیخ سعدی بیت چه ارمغانی
از ین به که دوستان آمد * توخود بیا که دکرهیچ در نمی باید ارمان سکون راء مهمله
وفتح میمله پشیمان اولمق وحسرت ورنج ومشقت معنالرینه حکیم فردوسی بیت بارمان
واروند مردهنر * فراز آوردکونه کون سیم وزر ارمانیدن ارمان مر قوم معنالرینه
مصدر در رنجانیدن وحسرت بردن وپشیمانی خوردن کبی ارمن سکون راء مهمله
ایله آذربایجانده بر ولایت اسمیدر خسرو وشیرین ایله آنك طاغی یا یلاقنده عشرت وصحبت
ایدرلردی شیخ نظامی بیت خاص کن این ملك جهان برعموم * هم ملك ارمن وهم شاه
روم ارمنین سکون راء مهمله ایله انارکوهی کذا فی اختیارات بدیعی ارمون
سکون راء مهمله ایله اجیره وقتندن مقدم ویریلان اجرت وبیع وشراده علی الحساب
ویریلان ثمن که اربون دخی دیرلر استاد لطیفی بیت منم درد ترا بادل خریدار * که ارمون
داده ام جان بهر بازار ارمین سکون راء مهمله وکسر میمله کیقباد شاهك دردنجی
اوغلنك آدیدرکه کیکاوس شاهك کوچك قرنداشیدر ارندان فتح راو دال مهملتین
وسکون نونله انکار معناسنه در حضرت پیرهرات خواجه عبد الله انصاری قدس سره
طبقات نام کتابنده ذکر ایدرکه * شیخ الاسلام کفت که آن پیشینه که وی کفت علم توبه
بود که آن را خاص وعام قبول کنند ودیکر علم توکل ومعامله ومحبت بود که خاص قبول
کنند وعام فرا آن نیاردوسه دیکر علم خصوص وحقیقت بود نه برك خلق بود نه ببرك طاقت وعلم
وعقل خلق در نیافتند وبرا مجهور کردند وبرخاستند با نکار وارندان ارن فتح راء مهمله
ایله درسلك که عربیده مرفق دیرلر ابو المعانی بیت بدستش کر کشد انجاز وعده کرده
میباشد * چه خوش میز یبد او راتا ارن دستش حنا کرده ارونغ کردن ضم راء مهمله
ایله سپلك وسلمك معنالرینه اروندیدن ضم راء مهمله وواو مجهول وسکون نون
وکسر دال اول ایله کاهل اولمق مدایله ده جائزدر اورون سکون راء مهمله وفتح واو ایله
صفراوی طبیعت وصفرا غلبه سنه دیرلر اروین سکون راء مهمله ویای تحتانی
وکسر واو ایله مجمع الفرسده تجربه وامتحان معناسنه در ازان فتح زاء معجمه ایله ازایله
آندن مرکب کلمه در اندن معناسنه که عربیده منه دیرلر اژدن سکون زاء فارسی
وفتح دال مهمله ایله آلج دیدکلری طاغ یمشی وبعض فرهنکده طوشنجل معناسنه در
از راه بردن یولدن چقارمق یعنی طریقندن آزدرمق حقیقتا ومجازا ازسرکردن
ایارتمق وباشدن چقارمق معناده لغت اوله قریبدر اژکان سکون زاء وفتح کاف
فارسیین ایله غم وغصه معناسنه مدیله ده جائز درکامر میرنظمی بیت زهجر وحسرت

حسرت دیدار جانان * انیس وهمنشینم بود اژکان اژکن سکون زا وفتح کاف
فارسیین ایله بعض پنجره ایتدکاری قفس که عربیده شعریه دیرلر ودخی برنسنه یی بیلوب
بلمزلنمك عربیده تجاهل العارف دیرلر اژکهان واژکهن کلاهما بسکون الزاو فتح الکاف
الفارسیین ایله کاهل وبیکار وبطال اولمق معناسنه ازکین واژکین واژهن دخی دیرلر
مثال اول شمس فخری بیت ایام با کفایت اوهست کم خرد * افلاك باجلالت او هست
اژکهان * زراتشت بهرام بیت اشوکفت انکه می بینی روانش * بدی اندر جهان کار
اژکهانش * مثال ثانی وله بیت تن ازاژکهن در دوزخ درونست * ولی یك پایش
از آتش برونست * شاکر بخاری بیت بدلدر بورن مردی وشاطری ای مه * ببوسه
دادن جان پدر بس اژکهنی * استاد منوچهری بیت رخش با اولا غرشبدیز با اوکندرو
دردبا او ارجل ومحموم با اواژکهن اژکین سکون زاء وکسر کاف فارسیین ایله بمعنی
اژکهان مرقوم زاء معجمه ایله ده مرویدر شاعر بیت جانستاندن غمزه جست وچابك وخنجر
بدست * دیده اژکین عاشقانرا لطف کردن یکنظر ازمان سکون زاء معجمه ایله
بمعنی ارمان مرقوم یعنی تحسر وتأسف ازمان خوردن یعنی حسرت بردن وتأسف
خوردن ازمانیدن مصدردر تحسر وتأسف چکمك معناسنه اژندیدن فتح
زاء فارسی وسکون نون وکسر دال اول ایله یا پوده طاش وکرپیج اراسنه قونیلان باچق
کذا فی المجمع اژنیان سکون زاء فارسی وفتح نون ویای تحتانی ایله وسیلة المقاصد
صاحبی ضرب من الاقحوان وهو نبت دیویا زمش پپادیه دیدکاری پپراقلری بیاض اورته سی
صاری برنوع چیچکدر اژهن سکون زاء فاسی وفتح ها ایله بمعنی اژکهان مرقوم
اسب افکن اول مرد دلاوره دیرلرکه دشمن آلاینه یا الکزا آت قویه حکیم فردوسی بیت
بر آشفت ازان پور اسفندیار * جوانی بد اسب افکن ونامدار استان سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله جای خواب وآرامکه آستانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
استربان قاطرجی نتکم اشتربان دوه جیه دیدکاری کبی کشتیبان وباغبان قبیلندن
برترکیبدر استین ممدوده مذکور اولان آستین معناسنه که یك دیمکدر قصر الفله
دخی چوق استعمال اولنمشدر ازجمله حضرت مولانا قدس سره بیت جبرئیل رابر استین
بستهٔ * پروبالش رابصد جا شستهٔ اسکندان سکون سین مهمله ونون وفتح کاف ایله
کلیدك قوغه سی که پری کیردیکی یردر کلیددان وکلیدان دخی دیرلر اسن فتح سین مهمله
ایله ایکی معنایه در اول جامهٔ بازکونه یعنی اثوابی ترس کیمك ثانی نورسیله قاون شین معجمه
ایله دخی مرویدر اشخوان سکون شین وضم خاء معجمتین وفتح واو ایله اشقون دیدکاری
اکشی اوت در عربیده ریباس دیرلر نظیرشربتی اولور طبیعتی باردویابسدر احمیات
صفراویه یه بغایت نافعدر اشك شیرین سونمکدن آغلمق کریهٔ شادی دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس برکمسنه مأیوس ایکن مرادی اولان نسنه بدیهی حاصل اولدقده
بو حالت واقع اولور ابو المعانی بیت شد میسر بعد نومیدی وصال آن صنم * اشك
شیرین شد ازان پس کریهٔ خوناب ما اشن فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول

جامهٔ بازکونه ثانی خربزهٔ نارسیدهکه کالك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری *
ل اطوارین ع سکون طا وفتح واو وکسر راء مهملتین ایله دریای محیط جزیره لرندن
برجزیره آدیدرکه انده اجنه ساکن اولورا بو المعانی بیت ندارد هیچ الفت باکسی آن بد
سرشت اما * رودبا جنیان ساکن شود در کوه اطوارین ل اغلن ع سکون غین معجمه وفتح
لامله جنك وخصومته تحریص ایتمك ودخی تیمورشاهك اقرباسندن برمتعین بکزاده نك
نامیدر مولانا هاتفی بیت یمین سپه کرد خان بزرك * زنیروی اغلن نژادان سترك *
ل افتیمون ع بردار و دربندری یعنی تخمی وزهری یعنی چیچکی وقصبا تی یعنی اغاجی خرده
اولور اعلاسی اقریطی ویا مقدسی اولاندر انطاقیه طاغنده اولانده مشهوردر صرع
وتشنجه نافع ومسهل سوداد روما لیخولیایه غایت نفعی وار در مطبوخی استعمال اولنور
ل افدیدن ع سکون فا ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی ایله مجمع الفرسده شکفتی
کردن وتعجب نمودن یعنی بر نسنه یه تعجب ایلمك کذا فی لغت المعتبره ل افراختن وافراشتن ع
کلاهما بمعنی بلند کردن یعنی یوکسك قالدرمق افرازیدن واوراشتن دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت چه میخواهی ازطارم افراشتن * همینست بس از بهر بکفاشتن ل افرازیدن ع
سکون فا وفتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی افراختن لکن فرقلری بودرکه افراختن
مصدری فعل ماضیدن کلورکه افراخت در اما افرازیدن فعل مضارعدن کلورکه افرازددر
بوایسه شاذدر زیرا اصل قاعده ماضی دن اولمقدر ل افروختن وافروزیدن ع آتش
وچراغ یاقمق معناسنه خواجه کمال خجندی بیت شبی کز آتش عشق توجانم سوختن
کیرد * چراغ دولتم آن شب زسر افروختن کیرد * بونلردخی لغت سابقلر کبی بری ماضیدن که
افروخت در بری مضارعدن که افروزد در عربیده ایقاد واشعال معنالرینه در چغتای لسانند
اورتاماك دیرلر ل افریدون ع فریدون دیدکلری مشهور پادشاهدر حکیم خاقانی بیت
دست آهنکر مراچون مارضحاکی کشید * کنج افریدون چه سود اندر دل دانای من *
نظیری نیشاپوری بیت بجاست کیوهٔ کیلی وتاج افریدون * بجاست کاسهٔ اشپول وراح
ریحانی ل افریدن وافرنیدن ع کلاهما سکون فا ویای تحتانی وکسر راء مهمله ثانی
قبل الیانون زیاده سیله بمعنی آفریدن ل افزاییدن ع سکون فا وفتح زاء معجمه ایله آرتمق
وآرتورمق هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور اکرچه افزاییدن متعدی اولور *
ل افزودن ع سکون فا وضم زاء معجمه ایله بودخی آرتمق معناسنه در مصدر لازمیدر
ل افزونیدن ع اکا متعدی اولور آرتورمق معناسنه ل افژودن ع سکون فاوضم
زاء فارسیله بمعنی افکندن براقمق معناسنه کذا فی مجمع الفرس ل افزولیدن ع سکون
فا وضم زاء معجمه وکسر لامله حریص ایلمك معناسنه افزولانیدن ده متعدی اولور
ل افژولیدن ع سکون فا وضم زاء فارسی وکسر لامله مجمع الفرسده بر نسنه قوپارمق
وجامه دن نسنه کیدرمك معناسنه ل افزون ع سکون فا وضم زاء معجمه ایله آرتق
زیاده معناسنه حکیم انوری بیت همیشه تا بجهان در کمی وافزونیست * حسود جاه توکم
بادو عمرت افزون باد ل افزون نان ع مایهٔ خمیرکه اتمك ایچون خمیر ایچینه قورلر ل افسان ع

ل افسان ع سکون فا وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه دراول بلکو طاشدن اولسون
دموردن اولسون کاهی الفی حذف ایدوب فسان دیرلر بو محلده سنکی مضاف ایدوب
ایدوب سنك فسان دیرلر وکاهی فاسنی ده حذف ایدوب سان دیرلر محلنده ذکر اولنور
انشاء الله تعالی حکیم خاقانی بیت رندهٔ مریخ زند چون شود ش کندهسیر * چرخ
کندهساعتی از زحل افسان او ل مختاری در صفت اسب بیت از کین عدو بر زمین زند سم
تانعل چوخنجر کند برافسان * ثانی بمعنی افسانه یعنی حکایات بی فائده حکیم سنایی بیت
ازنفس سخن که جود ر مجلس جانبازی * بر تارك بی نفسی فرموده دل افسانها * حکیم
قطران ارموی بیت هزار وده صفت از هفتخوان رویین دز * فروشنیدم وخواندم
من از هزار افسان ل افسانه کفتن ع حکایه سویلمك وبی فائده سوز متعدیسی
افسانیدن اولور ل افسردن ع سکون فا ورا وضم سین مهملتین ایله طوکمق وصوغومق
معناسنه ل افسنتین ع براوتدر عربیده ماميثا ترکیده یاین دیرلر ولایت رومده غایت
اعلاسی اولمغین طب کتابلرنده افسنتین رومی دیرلر اخراج بلغم وسودایه نافعدر
ل افسوس داشتن ع سکون فاء وضم سین مهمله ایله مسخره یه المق معناسنه ابو المعانی
بیت چون شود حال بان سنکین دل * هرچه کفتم ازغمش افسوس داشت ل افسوس کردن ع
اوزی کوینمك وترحما حیف دیمك معناسنه وله بیت آنچه کرده غمزهٔ خونی بجان *
هرکه دیده پردلم افسوس کرد ل افسون ع سحر ومکر معناسنه حکیم انوری بیت
ازنهیب معدهٔ او هرشبی تابامداد * اهل شهر روز وستا برنان همین افسون کنند * وحیله
وفریب معناسنه صاحب کلشن راز بیت همه افسانه وافسون بند ست * بجان خواجه
کاینها ریشخند ست * وبلان وعقرب وسائر موذیلردن تعویذ ایچون اوقنان دعایه دیرلر
عربیده تعویذ وچغتای لساننده ارباغ دیرلر میر علیشیر بیت زلفی سوداسیدا بلماسمین
نوایی نکته سین * کیم جنون کفتاریدر یاخود ابلانینك ارباغی ل افشاردن ع سکون
فا وراء مهمله وفتح شین معجمه ایله ل افشاریدن ع سکون فاء وفتح شین وکسر راء مهمله
ایله ل افشردن ع سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله اوچیده ایکی معنایه دراول
صقمق هرنه اولورسه کرك عصر معناسنه اولسون اوزم وغیری نسنه صقمق کبی کرکسه
ایکی قاتی نسنه اراسنده بر نسنه صقمق ثانی یاوه وفحشیات سویلمك معناسنه بیت
ل افشانیدن ع سکون فا ونون وفتح شین معجمه ایله صاچمق وسلکمك وسپمك معنالرینه
ل افشانیدن ع بودخی مذکور معنالره در ل افشان ع افشاندن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی در وکاهی اسم فاعل اولور محمد قلی سلیم * قطعه * انکه دائم چو پنجهٔ خورشید *
کف جودش کند زرافشانی * نیست درروز کار رحمت او * قطره افشان سحاب نیسانی
ل افشین ع سکون فا وکسر شین معجمه ایله اکابر مکرماندن برینك آدیدر حکیم سوزنی
بیت ای مه بهرمندی ازصاحب وازصابی * وی به بجوانمردی ازحاتم وازافشین ل افعی قربان ع
سکون فاء وراء وکسر عین مهملتین وقاف وفتح باء موحده ایله بمعنی کمان کذا فی المحمودی
ل افغان ع ایکی معنایه در اول ناله وزاری وفریاد معناسنه که فغان واوغان دخی دیرلر

شیخ سعدی بیت براورد افغان که سلطان بمرد * جهان ماند نام پسندیده برد *
افکندن در افتن برافتق حذف واسقاط وطرح معنالرینه استعمال اولنور فکندن دخی دیرلر
افلاطون در ارسطو الهی اوغلیدر توحید وحکمیات ایله معروف وعقل وفنون ایله
موصوف ایدی اردشیر اول عصرنده دنیایه کلدی علومی سقراطدن اخذ وتلمذ ایدوب
وفاتندن صکره جانشینی اولوب اندن کوردیکی علومدن غیری چوق علوم ومعارفه مالک
اولوب هر علمده صاحب یدطولا ایدی شاکردلری ایکی طائفه ایدی برینه مشائیون
وبرینه اشراقیون دیرلر اولقدر عقل وفراست وعلم وکیاست صاحبی اولمش که پیرلکی
حالنده علم حکمتله برکوب تصنیف ایدوب ایچنده اوتورر ایمش برمریض وعلیل کلدکده
الیله اول کوپه اورر کوپک صداسندن مرضن تشخیص ایدوب علاجن سویلر ایمش
افلاطون خمنشین دیمکله مشهوردر افلاطون عبارتنک معناسی صادق القول دیمکدر
لغت یونانیدر چوق تألیفاتی واردر ارغنون واکثر سازلرانک اختراعیدر افلاک شناسان
یعنی منجمان کذا فی شرفنامه افلاکیان در نجوم سیارات وثوابته پرستش ایدن مخالف
ادیاندن برطائفه در ایضا منها لغت محو دیده ملائکه وثوابت وسیارات وطائفه
بدمذهبان منقولدر افندیدن در فتح فا وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله
بمعنی خصومت کردن کذا فی المجمع بو معنانی موئد میر نظمی بیت بد سنش تیغ وپیرامن
بکردید * بعزم قتل او ازجان افندید افیون در معروف اپیون دخی دیرلر طالب آملی
مصرع * مارا برات نشأه افیون داده اند اکریون در سکون کاف فارسی وکسر
راء مهمله وضم یای تحتانیله برعلتدر که ظهورینه ایکی سبب واردر بری خلط فاسد وبری
دخی قوت طبیعتدر وخلط فاسد ایکی کونه اولور بری رقیق وبری غلیظ قچن که سودا
دم ایله آمیخته اوله قوت طبیعت اول فاسد خلطی داخل بدندن منع وظاهر بدنه دفع
ایدر اکا ادرفن وپریون دخی دیرلر عربیده قوبا ولسان هندیده راو دیرلر اکسون در
سکون کاف وضم سین مهمله ایله برنوع فاخر سیاه جامه در که سلاطین مهابت وشوکت
ایچون کیرلر ظهیر فاریابی بیت برسم خدمتی اندرپی جنیبت تو * فکنده دهر زر وز اطلس
وز شب اکسون * کذا فی مجمع الفرس اما صحاحده * نوعی از دیبا باشد بسیاهی زند * وشمس
فخری معیارده * اکسون جامه ایست مثل زیبقی دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت سزد که
درقدم دولتت بپای انداز * زمانه درکشد از چرخ اطلس واکسون * وفرهنک جهانکیرده
دیبای سیاه رنک که از غایت نفیس وقیمتدار باشد واقعدر حضرت مولانا قدس سره بیت
اطلس واکسون مجنون پوستست * پوست پوشد هرکه لیلی دوستست اکلیون در
سکون کاف وکسر لامله برنوع کل نقشی کمخادر اکنان در سکون کاف فارسی وفتح نونله
طاغ اتکلرنده ویا زالتلرنده واقع اولان اویولش یره دیرلر میر نظمی بیت بسرما هر وانزا
وقت باران * شود جای مفرح غار واکنان اکنون در سکون کافله شمدی عربیده
الحالة هذه والان معناسنه در مولانا عرفی * مصرع * خم بجوش آمد بکوکه توبه اکنون
بشکنم * والفسز کنون دخی دیرلر کسر کافله اکن در فتح کافله ممدوده مرور ایدن

ایدن آکن معناسنه در اکوان در سکون کافله مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر که رستمی
دریایه آتمشدر آخر کار رستم النده هلاک اولدی الزیدن در سکون لام وکسر زاء معجمه
ایله هضم اتمک معناسنه در الفاختن والفختن در کلاهما بسکون اللام والخاء المعجمه
وفتح الفاء کار وکسب ایتمک یعنی قزانمق میر خسرو بیت آنکه مرادش درم الفاختن
پیشه او سوختن وساختن * ابو شکور بیت اکر قارون منوی ز الفختن مال * شوی در زیر
پای خاک پامال الفخدن در تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله بمعنی الفختن مرقوم الفغدن در
سکون لام وفتح فا بعده غین معجمه ساکنه ایله بمعنی انفختن مرقوم مختاری بیت
باسایش خلق بخشنده جودی * در الفغدن نام خواهنده آزی الفقدن در خای معجمه
یرینه قافله دخی مرویدر شاه ناصر خسرو بیت تو بی تمیز بر الفقدن ثواب مرا * اکر بدانی
مزدور رایکان شده الفنجیدن در سکون لام ونون ویای تحتانی وفتح فا وکسر جیمله
ذکر اولنان بش لغت معناسنه در ابو شکور بیت درستی عمل کر خواهی ای یار * ز الفنجیدن
علمست ناچار * حکیم سنایی بیت با قناعت کش از کشی غم ورنج * ورنه بکذر ز عقل
وعشق الفنج الفندن در فادن صکره نونله دخی معنای مرقومه مرویدر الفیدن
فادن صکره یای تحتانیله دخی فرهنک جهانکیرده مسطوردر بو سکز لغت جمله اندوختن معناسنه
استعمال اولنور حکیم ناصر خسرو بیت صورت علمی ترا خود باید الفیدن جهد * در تو
ایزد آفریدست آنچه در کس نافرید الغندن در فا یرینه غین معجمه ایله ده بعض فرهنکده
معنای مذکوره روایت اولنمشدر الکن در سکون لام وفتح کافله جرب زبان معناسنه
حال بو که عربیده الکن تکلمده عسرت چکنه دیرلر الوان خوردن در بی ادبانه طعام
یمک مثلا طعامی کوردکده بیقرار اولوب هر بریندن عجله وشتاب ایله آلوب یمک ابو المعانی
درهجو بیت طفیلی وکرسنه چشم وپرخوار * بالوان خوردنش خو در اکشد زار الیدن در
کسر لام وسکون یای تحتانیله بلکلمک وسویلرکن چابلقلنمق معناسنه در الیدیدن در
بریای تحتانی وبر دال مهمله زیاده ایله الیدن مرقوم معناسنه در الیزیدن در کسر لام
وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی الیدن مرقوم امان در اوج معنایه در
نقاره ومهلت وزنهار معنالرینه عربیله مشترک لغتدر بو اوج معنایه ترتیب اوزره میر نظمی
بیت چو بکدم طبل وسورنا وامان زد * دلیران بی امان تیغ امان زد امجختن در سکون
میم وخاء معجمه وفتح جیم وتاء مثناة ایله طمع وحرص ایلمک معناسنه امیان در سکون
میم وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در بری کیسه وبری همیان در شاعر بیت از تمنای
خاک آنحضرت * خاک کشته ادیم امیانها انباخون در سکون نون وفتح باء موحده
وخاء معجمه وواو معدوله ایله قلعه وحصار معناسنه شمس فخری ضم خا وواو معروفله
افلاطون وزنی اوزره نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت قلاع دولت آن پادشاه جم قدرت
که هست باره چرخش کمینه انباخون انباردن در سکون نون وراء مهمله وفتح باء موحده
ودال مهمله ایله انباشتن در سکون نون وشین معجمه وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله
کلاهما بمعنی پرکردن یعنی طولدرمق چقور یر اولسون غیری اولسون مولانا سعید هروی

بيت زانبا شتن چاه زنخدانش بمشك * معلوم شد كه دل بروت تا بد ازو ل انباريدن

وانبازشدن م كلاهما بمعنى شركت يعنى اورتاقلق واورتاق اولمق معناسنه ل انبان م سكون

نون وفتح باء موحده ايله طغرجق كه دريدن ايدرلر مولانا هاتفى بيت مسافركه نانش

درانبان بود * بروراه دشوار آسان بود ل انبودن م سكون نون وضم باء موحده ايله

بمعنى چيدن يعنى دوشرمك مولانا محمود بن يمين * قطعه * باغبانى بنفشه مى انبود

كفتش اى چنك پشت وجامه كبود * چه رسيدست اززمانه ترا * پيرنا كشته درشكستئ

زود * كفت پيران شكستهٔ دهرند * در جوانى شكسته بايد بود ل انبوذن م سكون

نون وضم باء موحده وفتح ذال معجمه ايله اصل آفرينش يعنى اصل خلقت لواحد من الشعراء

بيت بودنت درخاك باشد عاقبت * همچنان كزخاك بود انبوذنت ل انبوسيدن م

سكون نون وضم باء موحده وكسر سين مهمله ايله اعضا اويوشمق ونسنه چوريمك نعمة الله

دوشرمك معناسنه ديمش فرهنك جهانكيريده بمعنى بديد آمدن يعنى ظاهر اولق

مسطوردر ل انبون م سكون نون وضم باء موحده ايله بمعنى فراخ يعنى بول كه عربيده واسع

ديرلر مير نظمى بيت شمار روز عمر افزون بادا * فضاى جاه ومال انبون بادا ل انبويدن م

سكون نون وضم باء موحده وكسر ياى اول وسكون ثانيله قوقلق معناسنه مصدردر

عربيده استشمام ديرلر فخرزركر بيت از دست خيال روى تو وقت سحر * كلدستهٔ

وصل توهمى انبويم * مجازا قوقلق معناسنه ده كلور حكيم سنايى بيت هركه مرعقل

را بينبويد * از حد پنش همه نكت رويد ل انجاليدن م سكون نون وفتح جيم وكسر

لامله برايشه اقدام ايدنى كيرو طوتمق ورجا ايدن رجادن رجوع ايتمك ودخى دونمك ويورلمق

معنالرينه درمتعديسى انجالانيدن كلور ل انجاميدن م سكون نون وفتح جيم وكسر ميمله

ايشى آخر ايتمك وبرشيئك آخرى اولمق معناسنه هم لازم وهم متعدى اولور ابن شاهفور

بيت از لعبت چينان بانداميرى * وزرودوسرودغم انجامترى * لغت مسعودى ده

غمى آخر ايتمك معناسنه مخصوصدر ل انجامين م بمعنى انجام آخرنده كى ياياى وصفيه

ونون وصفيتن اظهار ايچوندر ل انجاييدن م سكون نون اول وكسر ثانيله بمعنى انجاميدن

مرقوم ل انجاييدن م نون يرينه ياى تحتانيله بمعنى انديشه كردن مير نظمى بيت

هركر از ذوق وصل مى بايد * از غم حسرتش نينجايد ل انجختن م سكون نون وفتح جيم

وخاء معجمه ايله مجمع الفرسده بمعنى برجستن وفرهنك جهانكيريده چهره بورشمق كه

انجوختن دخى ديرلر ل انجدان م سكون نون وكسر جيم وفتح دال الله معرب انكدان دركه

عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى ل انجسكيدن م سكون نون وسين مهمله وفتح

جيم وكسر كافله كيرو دونمك وكيرو طوتمق معناسنه ل انجكيدن م فتح جيم وكسر كافله انجسيكدن

مرقوم معناسنه ل انجمن م مجلس ومجمع معناسنه حكيم فردوسى بيت بشادى يكى

انجمن برشكفت * شهنشاه كيتى زها زه كرفت ل انجن م سكون نون وفتح جيمله انجنيدن

لفظندن صيغهٔ امر واسم مصدردر انجمك معناسنه ودخى يارمق وطوغرمق معناسنه ده

كلور نتكم مولانا كسايى بيت عصيب كرده برون كن وزوغ نورد * جكر بينجن وآبيخ

وآبيخ ازو بسامان كن * زوبخ بوزن برنج مو نباريدكمدر ل انجوختن وانجوفتن م كلاهما

بسكون النون وضم الجيم وفتح التاء المثناة اول سكون خاء معجمه ثانى سكون فايله بمعنى

انجختن مرقوم ل انجيدن م سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله اوج معنايه دراول حجامت

معناسنه شيخ نظامى بيت علاج الرأس او انجيدن كوش * دم الاخوين اوخون سياووش

ثانى طشره چكمك معناسنه وله بيت زمين خسته ازخون انجيدكان * هوابسته ازآه

رنجيدكان * ثالث شرفنامه ده ريزه ريزه ايتمك معناسنه مسطوردر ل انجين م سكون

نون وكسر جيمله ريزه ريزه معناسنه محمود ابن يمين بيت دائم آتش بود تنور آشوب *

اكر انجينش اين بود پيوست ل انداختن م آتمق معناسنه مولانا عرفى بيت اى متاع

درد دربازار جان انداخته * كوهر هر سود درجيب زيان انداخته ل اندادن م سكون

نون وفتح دالين مهملتين ايله ايكى معنايه در اول صوامق وكشه وباقره يالدز ايتمك ثانى

طمع ايتمك معناسنه ابو المعانى بيت دلم بردى وقصد جان كردى * باندادن روانبود

بهرچيز ل اندايدن م كسر ياى تحتانئ اول وسكون ثانيله اندادن مرقوم معناسيله

مترادفدر ل اندخسيدن م سكون نون وخاء معجمه وفتح دال وكسر سين مهملتين ايله بمعنى پناه

كرفتن كذا فى مجمع الفرس ل اندران م سكون نون وفتح دال وراء مهملتين ايله براغاج

صمغيدركه صمغ طرتوث ديرلر عربيده اشق واشج دخى ديرلر مفتح سدهٔ جكر ودافع سنك

مثانه وصلابت طحال ووجع مفاصل وعرق النساء وصرعه نافعدر كذا فى البديعى

ولفظ مركب استعمال اولندقده برنسنه نك ايچنده معناسنه اولور معنا ومحسوسا *

ل اندرخوردن م لايق اولمق معناسنه كه درخورلايق ديمكدر شاهدى منظومه سنده

* مصرع * درخور ندرلايق وهم داخى سزاوار * استاد لطيفى بيت زينت ازبهر زن

بودكه بمرد * جز فرشاكند نبود اندرخورد * فرشاكند زره آلتنه كيلن نكنده لوقفتاندر

ل اندرون م ايچرو معناسنه درون دخى ديرلر محسوساتدن اولان هر نسنه نك داخلنه

اطلاق اولنور چغتاى لسانندە ايچكارى ديرلر سبعهٔ سيارده بهرام شاه ختنى جاريه يى

قتل ايتدكدنصكره بدحال اولوب شيون ايتمك ايچون تنها مكان ايتدوكى محلده ديو

بيت ايچكاريدن ايشيني باغلادى نيز * ياتدى اندا ظاهرا بنى رستخيز ل اندريمان م

سكون نون وفتح دال وكسر راء مهملتين ايله تورانيلردن برمبارز ناميدركه دوازده رخ

جنكنده كركين النده هلاك اولدى ل اندوختن م قزانمق كسب معناسنه كمال بخندى

بيت زشادى برچهم هردم چو كنكم پرسرتابه * كران خط دانهٔ دلها چومو ر

اندوختن كيرد ل اندودن م اوج معنايه كلور اول صوامق باچلق اولسون كرج

اولسون كل اندود وكچ اندود كبى كركسه يالدز اولسون زراندود وسيم اندود كبى

ثانى اندوختن مرقوم معناسنه ثالث احمد ابن اسمعيل مشكلاتده بمعنى نوردیدن

وپيچيدن روايت ايلمش ل اندون م سكون نون وضم دال مهمله ايله اندودن لفظندن

اختصار اولنمشدر ل اندوهيدن م غصه لنمك والمناك اولمق معناسنه مصدردر

ل اندوهكين واندوهكن م كلاهما غصه لو والملودیمكدر اندوه غم وغصه دركين آكيندن

مخففدر اندوه ناك بوندن مبالغه ده تعبير اولنور غايت غصه لو ديمكدر ل اندهان ع
سكون نون وضم داللہ جمع انده در الف ونون ادات جمعدر شاعر بيت روزسه
چار اندہ تو داشت هركسى * آن سوز بر طرف شد وآن اندهان بماند ل انديدن ع
سكون نون وكسر دال مهمله ايله اوچ معنايه در اول ظن وشك ايله سوزسويلمك ابوالمعانى
بيت صاف دل شو دوستان ادوستى برصدق كن * راست كوكسر اسخن باطن وانديدن مكو *
ثانى يعنى اندودن خواجه سلمان بيت اكر حسن تو بكشايد نقاب از چهره دعورا * بكل
رضوان دراندايد درفردوس اعلى را * ثالث كاهل اولمق معناسنه در ل انديشيدن ع
سكون نون وياء ثين تحتانيين وكسر دال مهمله وشين معجمه ايله فكرلنمك وتشويشلنمك
معناسنه مصدردر ل انديشه كردن ع فكرايتمك معناسنه در ل انطليسون ع سكون
نون وفتح طا وكسر لام وضم سين مهملتين ايله مجمع الفرسده قوس وقزح معناسنه در *
ل انكاردن وانكاريدن ع كلاهما بسكون النون وفتح الكاف الفارسى ظن وكمان ايلمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بيت زشت بايد ديد انكاريد خوب * زهر بايد خورد انكاريد
قند ل انكاشتن ع سكون نون وشين معجمه وفتح كاف عجميله يعنى انكاريدن مرقوم يعنى
سزمك ل انكبان ع سكون نون وضم كاف فارسى وفتح باء موحده ايله ككنر ديدكلرى كوكدر
بردكنلو اوتدر كوكى ساقز كبى چينه نور وتازه ايكن قبوغى صو يلوب ينور ل انكبين ع سكون
نون وضم كاف فارسيله بال كه عربيده عسل وشهد ديرلر ل انكدان ع سكون نون وكسر
كاف وفتح دال مهمله ايله اوچ معنايه در اول براغاجدركه صمغنه حلتيت ديرلر بعض نسخه ده
قاصنى اولمق اوزره معربى انجدان در بعض نسخه ده انكدان صمغنك آديدر ل انكوان ع
دخى ديرلر استادفلكى شروانى بيت تابمذاق انس وجان ندهد نارود جهان * نكهت كل
زانكدان لذت مل ز آمله * ثانى مؤيد الفضلاده يعنى نسناس كه بر نوع حيواندر آدمه بكزر
يو لحيلرى يولندن آزدر ورديو مردم فريب دخى ديرلر ثالث كاشان مضافاتندن برقريه اسميدر
انجدان ديمكله مشهوردر ل انكسون ع سكون نون وكاف فارسى وضم سين مهمله ايله
بر نوع برقدركه الوان اولور هر تابشده بر رنك كورينور ابو المعانى بيت نيرت سرعدورا دارد
بكار باران * تيغت بچشم دشمن چون انكسون نمايد ل انكشتان ع سكون نون وشين وضم
كاف فارسيله برمقلر كه انكشت برمقدر الف ونون ادات جمعدر اما هم جمع وهم مفرد استعمال
اولنور ابو المعانى بيت در انكشتان نكين عز ودولت * شه چون خاتم جم كارفرما ل انكليون ع
سكون نون ولام وفتح كاف فارسى وضم ياى تحتانيله اوچ معنايه كلور اول انجيل معناسنه
حكيم سنائى بيت تا دم عيسى چليپا كرشد اكنون بلبلان * بهر انكليون صرا ييدن بترسائى
شد ند * حضرت مولانا قدس سره بيت او بيان ميكرد با ايشان براز * سر انكليون وزنار
ونماز * ثانى بركتاب آديدركه مانى نقاش تصويرلروا سلمى وخطائى نقشلر وانواع صنايع بدايعكه
اختراع ايتمشيدى اول كتابده نقش وتحرير اولنمشيدى امير معزى بيت بطغرا بركند صورت
بسان نقش چينستان * بدفتر بركشد جدول بسان صحف انكليون * رشيد الدين
وطواط بيت زنقشهاى بديع وزشكلهاى غريب * صحيفهاى چمن شد چو صحف انكليون *

* حضرت عيسى عليه السلام وزنار وچليپا ايله ذكر اولنديقده مراد انجيلدر ونقش ونكار
ورسم وصورت ذكر اولنديغى محلده مراد كتاب مرقومدر ثالث هفت رنك بر نوع منقش ديبادر
سيد ذو الفقار شروانى بيت خسروا من كه بمدح تونكار سخنم * رشك ارتنك شد وكاركه
انكليون * محمود ابن يمن * قطعه * هميشه تا كه بود كوز پشت سركردان * ز رشك رفعت
جاهت سپهر انكليون * كسى كه باتو نه برسمت مستقيم بود * خميده قامت وسركشته باد چون
كردون ل انكيخدن ع سكون نون وياى تحتانى وفتح كاف فارسى وكسر نون ثانى ايله يعنى
آكندن ل انكيبان ع سكون نون وياى تحتانى وكسر كاف فارسى وفتح باء موحده ايله يعنى انكبان
مرقوم وسزغله ديرلر براوته دخى ديناور ل انكيبون ع سكون نون وياى تحتانى وكسر كاف
فارسى وضم باء موحده ايله الوان حريرايله طوقنمش برلطيف قماشدر بوقلمون كورينور وطراقلى
هيدكارى الاجه طوقنمش قماشدر ل انكيختن ع سكون نون ويا وخاء معجمه وكسر كاف
فارسيله درت معنايه كلور اول قوپارمق معناسنه ابو المعانى بيت چو باغبان فلك ديد
قامت خوبت * بدست رشك برانكيخت سروها از باغ * ثانى يعنى دور كردن شيخ سعدى
بيت تولاى مردان اين مرزوبوم * برانكيختم خاطر از شام وروم * ثالث پيدا كردن
معناسنه خواجه كمال خجندى بيت در سجود آمد درود يوار پيش آن جمال * از تو در بتخانها
هر صورتى كانكيختند * رابع يعنى بركشيدن ابو المعانى بيت هر تير مژه كامد در سينه
واسع * انكيخته بيرون نبود فكرت خاطر ل انكيزيدن ع كسر كاف وزاء معجمه ايله يعنى
انكيختن ل انكيسان ع كسر كاف فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله يعنى
انكبان مرقوم ل انكيدن ع سكون نون وياى تحتانى وكسر كاف فارسى ايله يعنى انكيختن
ل انكييون ع سكون نون وياى اول وكسر كاف فارسى وضم ياى ثانيله بر قاج لون
كوسترر بر نوع حرير قماشدر ل انوييدن ع ضم نون وواو معروف وكسر ياى تحتانى
اول وسكون ثانيله ناله وزارى ايتمك يعنى ايكلمك كذا فى المجمع ل انيران ع كسر نون
وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بر فرشته اسميدركه جميع امور
نكاح اكا مفوضدر وتدبير امور ومصالح كه روز انيرانده واقع اولور اكا متعلقدر ثانى هر ماه
شمسينك اوتوزنجى كونى آديدر اول كونده ثواب بچمك وكيمك وقرض ويرمك وآلمق مناسبدر
حكيم فردوسى بيت خجسته هميشه انيران تو * بشادى جوانان وپيران تو * شرف الدين
شيرازى مؤلف تاريخ وصاف بيت سال بر هفتصد وده از كه هجرت شعر * كفته شد روز
انيران زمه فروردين * زرا تشت بهرام * مثنوى * سفندار مذماه رفته تمام * بروزى كه
خوانى انيرا نش نام * درين روز زردشت پاكيزه دين * در آمد سوى حد ايران زمين *
كذا فى فرهنك جهانكيرى ل انيسان ع كسر نون وسكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله
مجمع الفرسده يعنى مخالفت اما تحفة الاحبابده ومعيار جماليده دروغ وبيهوده معناسنه
شمس فخرى ديمشدر بيت نه درجودش بود هركز تدونق * نه در قوالش بود هركز انيسان
وسخن بيهوده معناسنه ابو شكور بيت من انكه سوكند انيسان خورم * كرين شهر من رخت
بيرون برم ل انيسون ع كسر نون وسكون ياى تحتانى وضم سين مهمله ايله يعنى انيسانه

مرقوم مولانا جامی بیت ذر دتوکه پیوسته انیس دل ماست * ای یار انیس از تو انیسون
نرود * زبان یونانیده رازیانهٔ رومی یه دیرلر ۞ انین ۞ کسر نون وسکون یای تحتانیله
اول آواز حزیندرکه مرض وعلتدن ویاخود درد والمدن عارض اولان وجع وغم سببی ایله
ظاهر اولور ترکیده ایکلدی دیرلر ودخی یایق طاشی که آنکله یاغ چیقاررلر ممدوده ایله ده
مستعملدر ۞ اوارین ۞ فتح واو وکسر راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بد وزشت
معناسنه تنکم برارین خوب ونیکو معناسنه‌در ۞ اوباریدن ۞ سکون واو وفتح باء
موحده وکسر راء مهمله ایله یوتمق فروبردن کبی عربیده کی بلع معناسنه حکیم سنایی
* قطعه * نیست اندر نکارخانهٔ کن * صورت ونقش مؤمن وکافر * زانکه در قعر
بحر الا الله * لا نهنکیست کفر ودین اوبار * استاد رودکی بیت پس بیوباریدا یشانرا
همه * نه شبانرا هست زنده نه رمه ۞ اوباشتن ۞ سکون واو وشین معجمه وفتح با
وتا ایله اوج معنایه کلور اول یعنی اوباریدن حکیم اسدی بیت نهنکی تو کاندر نکو
داشتن * مکافات داری جزا وباشتن * ثانی یعنی افکندن ثالث یعنی پرکردن صاحب
فرهنك منظومه بیت هست اوباشتن چه افکندن * معنیٔ دیکرش چه آکندن *
۞ اوبانیدن ۞ سکون واو وفتح باء موحده وکسر نون ایله امزغنق واوغنق معنالرینه
۞ اوردیدن ۞ فتح واو وسکون را وکسر دال مهملتین ایله جنك کردن وحمله آوردن
معناسنه ۞ اورنجن واورنجین ۞ کلاهما بسکون الواو وفتح الراء ابرنجن مرقوم معناسنه
با ایله واو ار اسنده تبادل اولدوغی معلوم ارباب معارفدر ۞ اورندن ۞ سکون واو
ونون وفتح راء مهمله ایله یعنی انداختن ۞ اورندیدن ۞ سکون واو ونون ویای تحتانی
وفتح را وکسر دال مهملتین ایله ایکی معنایه‌در اول کاهل اولمق وایشه تکاسل ایلمك ثانی
فریب دادن یعنی الدامق ابوشکور بیت ز روز واپسین آنکس خبر نیست * جز اورندیدنش
کار دکر نیست ۞ اوریدن ۞ سکون واو ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله یعنی اورندیدن
ودخی یمك وکتورمك معنالرینه ۞ اوزندیدن ۞ سکون واو ونون ویا وفتح زاء معجمه
وکسر دال ایله یعنی افکندن وانداختن کذا فی المجمع ۞ اوژولیدن ۞ سکون واوین
وضم زاء فارسی وکسر لام ایله یعنی افژولیدن مرقوم یعنی حریص اولمق ۞ اوزن ۞ سکون
واو وفتح زاء معجمه ایله بهادر وشجیع معناسنه که مرد اوزن وشیراوزن دیرلر بهادر وشجیع
ارسلان دیمك اولور یعنی صفت استعمال اولنور قاعدهٔ فرس اوزن قیاس بودرکه اوزندن
یعنی افکندن اوله که صیغهٔ امر وصف ترکیبی اوله لکن حال بویله اولیوب خصوصله معنای مرقومه
استعمال اولنور ۞ اوژن ۞ سکون واو وفتح زاء فارسیله فرهنك جهانکیریده ایکی
معنایه‌در اول یعنی انداختن منوچهری * قطعه * رسیدم من بدرکاهی که دولت * ازو
خیزد چو رمانی زمعدن * بدرکاه سپهسالار مشرق * سوار نیزه دار خنجر اوژن *
ثانی قتل معناسنه شاعر بیت مده رخصت بیوژن خصم بد دل * نباشد فوت فرصت
کار عاقل ۞ اوسن ۞ سکون واو وفتح سین مهمله ایله وسیلة المقاصدده قصه معناسنه‌در
۞ اوسون ۞ سکون واوین وضم سین مهمله ایله افسون معناسنه‌در ۞ اوشاندن ۞

۞ سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله یعنی افشاندن مرقوم ۞ اوغان ۞ سکون واو وفتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول یعنی افغان ابو المعانی * رباعی * ای شوخ جهان
زدست نازت اوغان * زین شورش حسن جانکداز اوغان * یکلحظه نمیداربدل
صبر وقرار * اوغان زعشوهای فتنه سازت اوغان * ثانی برقوم آدیدر اوغانیان
واوغانی دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت همه خیل اوغانی وبکذری * بفرمانبری واطاعتکری
۞ اومان ۞ سکون واو وفتح میمله همدان قریه‌لرندن بر قریه اسمیدرکه اثیر الدین اومانی
اول قریه‌دندر ۞ اونیدن ۞ سکون واو وکسر نون بعده یای ساکنه ایله یعنی اوبانیدن یعنی
امزغنق ۞ اوکندن ۞ فتح کافله یعنی افکندن ۞ اهران ۞ سکون ها وفتح راء مهمله ایله
یعنی ئیشه یعنی کسر وطاش قراجق کولنك حکیم نزاریٔ قهستانی بیت بکاه ارکوی
کندن دست دادی * نه اهران یایدی نه اوستادی ۞ اهرمن ۞ سکون ها وفتح راء مهمله
ایله ۞ اهرمن ۞ بکسر الراء المهمله ۞ اهریمن ۞ بکسر الراء المهمله وسکون الیاء التحتانی
جمله‌سی دیو معناسنه درکه ممدوده ایله دخی مرویدرلر حکیم فردوسی بیت برفت اهرمن را
بافسون ببست * چو برتیز روباره کی برنشست * شیخ سعدی بیت دو کس بر حدیثی
کمارند کوش * ازان تا بان اهرمن تا سروش * امیر معزی بیت مکر نا کدکین آورد بر عفریت
سیاه * مکر در شب شبیخون کرد بر مریخ اهریمن * دیکر مثال ثانی وثالث حکیم فردوسی
بیت چنان دان که هرتن اهریمنست * همه خلق را اهرمن دشمنست ۞ اهرن ۞ سکون ها
وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول یعنی اهرمن مرقوم حکیم سوزنی بیت زبیاتر از پریست
بیزم اندرون ولیك * در رزمکاه با زندانی زاهرنش * ثانی نام داماد قیصر رومدرکه سافه
کشتاسب ایدی حکیم فردوسی بیت باهرن سپردند پس دخترش * بدستوریٔ مهربان
مادرش * لسان هندیده سندان معناسنه‌در ۞ اهرون ۞ سکون ها وضم راء مهمله وواو
معروفله بر طبیب یهودی نامیدرکه هر علمده ماهر ایدی حکیم ناصر خسرو بیت از ره دانش
بکوش اهرون شو * زیرا آن کاهرون بدانش اهرون شد * وله بیت اهرون باعلم شد
ستمی بجهان در * کر تو بیاموزی ای پسر توبی اهرون ۞ اهزن ۞ سکون ها وفتح زاء معجمه ایله نفت
یاغی که عربیده نفط دیرلر ۞ اهزون ۞ سکون ها وضم زاء معجمه وواو معروفله فرهنك جهانکیریده
یعنی اکنون مسطوردر ۞ اهوان ۞ سکون ها وفتح واو ایله دزد نقب زن یعنی دیوار دلیجی
خرسوز ومطلق نقب زن اسمیدر ۞ ایدون ۞ سکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله
اوج معنایه‌در اول فرهنك جهانکیریده یعنی اکنون شیخ نظامی بیت کر ایدون فریدون
که آید بمن * کرفتار کردد هم ایدون بمن * ثانی مجمع الفرسده یعنی همچنین حکیم فردوسی
بیت کر ایدون زمینو برآید سروش * نباشد بدان مرد اورند وهوش * ثالث یعنی
اینجا بو معنایه ذاهب اولنلر ایدون کلمه‌سنی مقابله طوتمشلردرکه آنجا دیمکدر بو معنایی مؤید
شمس فخری بیت همیشه در حق صاحب هنر نیکویی کن * که حد وباب تو پیوسته کرده است
ایدون * حکیم ناصر خسرو بیت زان همی خواهی که باشی می خوری تاچون زمان
هم ز رعنایی کهی ایدون وکاه اندون کنی ۞ ایوان ۞ سکون یای تحتانیله رواق وطاق عالی

و طرهٔ خانه وكمر بالاوسا يبان معنالرينه ودخى پادشاه ديوانخانه‌سنه ديرلر شمس فخرى
بيت زبدسكال بپرداخت قلعه وباره * بفرخيشى بيا واست طارم وايوان ق مع الواو ع
ق ابرو ع سكون باء موحده وضم راء مهمله ايله قاش كه عربيده حاجب ديرلر ايكى جانبى
مراد اولدقده ابروان ديرلر شاعر بيت ابروانست طاق ايوان جمال * آب روى حسن
خوبان ابرويت ق اخكلندو ع سكون خاء معجمه وفتح كاف ولامله چكشاغى كه كشدن
ويا باقردن ايدوب ايچنه خرده سنكريزه قورلر اطفال اللرنده اوينادوب صداسى
چقار شمس فخرى بيت ظفر از رايت دلشاد باشد * بسان طفلكان از اخكلندو
ق اخكلندو ع اخكلندوى مرقوم معناسنه‌در ق اربو ع سكون راء مهمله وضم باء موحده
ايله ارمود دركه اغاجنه اربود ديرلر شاعر ديمشدر بيت بوسر چشمه پاى اربو دار *
ليس فى الدار غيره ديار ق اردشيردارو ع برنج دارو طبيب اسميدركه ضرب مثل اولمشدر
وهر تلخ علاج اولان كسنه‌يه‌ده ديرلر ق ارستو ع فتح را و سكون سين مهملتين وضم
تاء مثناة ايله پرستو يدكارى كوچك قوشدركه قرلغوج ديرلر ابو المعانى بيت بلى غره
شود خواجه بيا لاخانه وايوان * نمى بيند ارستو لانه دارد بر سر خانه ق ارسطو ع
اسكندر ذو القرنينك وزيرى وحكيم كاردانى واستادى اسمى ايدى لغت يونانيده معناسى
كامل الفضائل ديمكدر ق ارغاو ع سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ايله ادات الفضلاده
دود يعنى ارمق حكيم سوزنى بيت زعشق دو رخ چون ارغوانت بردو رخم * زهر دو ديده
روان ارغاو خون شدست روان * سيف اسفرنكى بيت آنكه از عشوهاى او ارغاو *
ميدهد تشنه‌را فريب سراب ق ازو ع ضم زاء معجمه ايله لفظ مركبدر از ايله اودن كه
الفى محذوف در ضمير منفصل غايبدر عربيده منه معناسنه تركيده اندن ديمكدر خواجه
حافظ بيت حضورى كرهمى خواهى ازو غايب مشو حافظ * متى ما تلق من تهوى دع الدنيا
واهملها ق اسو ع ضم سين مهمله ايله بمعنى سوى يعنى جانب حكيم سوزنى بيت خرى كه
كاه وجووى زبرك تاك ونكسك * مراغه كردن وغلتيدنش اسوباسو ق اشبو ع سكون
شين معجمه وضم باء موحده ايله فرهنك جهانكيريده بمعنى انكشتدان يعنى كومر قويلان
ظرف ومحل كه كومرلك ديرلر ق اشتو ع سكون شين معجمه وضم تاء مثناة ايله بمعنى انكشتوانه
يعنى زهكير كذا فى فرهنك جهانكيرى ق اشكو ع سكون شين معجمه وضم كاف فارسيله
بمعنى قصر عالى وخانهٔ بالا وقبهٔ بلند شيخ آذرى بيت اى قبهٔ بيت الحرمت عالم ششدرو
وى سدهٔ خاك درت ايوان نه اشكو ق افسو ع سكون فا وضم سين مهمله ايله بمعنى بيا
يعنى برو كل لغت پهلوى در ق افشو ع سكون فا وضم شين معجمه ايله معناى مرقومه‌در
ق الاو ع فتح لامله آتش لاو دخى ديرلر مولانا طوسى * قطعه * ترا اى خواجه كرهيزم
نباشد * دم سرما كه هنكام الاوست * سواد شعر طوسى را طلب كن * بسوزانش كه
او سركين كاوست ق انبرو ع سكون نون وضم باء موحده وراء مهمله ايله امروده ديرلر
ميرنظمى بيت فرونا كذشته بكيرد كلو * چونا پخته باشد هنوز انبرو ق انجو ع سكون
نون وضم جيمله بمعنى انجوست مرقوم يعنى جزره ابو المعانى بيت در شب هجران سرشك ديده‌ام

ديده‌ام دُر ياشده * همچو انجو جسم لاغر در ميان آب ماند ق اندرو ع سكون نون وفتح
دال وضم راء مهملتين ايله ايكى معنايه‌در اول اندرون لفظندن مرخمدر اول معناده مفرد
اولور ثانى آنده معناسنه بو معناده اندر ايله اودن مركب لفظ اولور ميرنظمى
بيت سينه از داغها شده كلزار * نغمه زن اندرو دلم چو هزار ق اندو ع سكون
نون وضم دال مهمله ايله بمعنى اندرون حكيم فردوسى بيت ازان جايكه شد باندوى
شهر * كه بردارد از روزشا ديش بهر ق اندرو ع سكون نون وفتح ذال معجمه وضم
راء مهمله ايله بادزهر معناسنه‌در كذا فى نسخة ميرزا ابراهيم ق انكشتو ع سكون نون
وشين معجمه وضم كاف فارسى وتاء مثناة ايله بمعنى ماليده كذا فى مؤيد الفضلا وفرهنك
جهانكيريده اتمكى خرده ايدوب اوزرينه روغن ساده وعسل قويوب نرم آتش اوزرنده
ال ايله اوغوب طعام ايدرلر اكا عفيسه ديرلر ق اوسو ع سكون واو وضم سين مهمله ايله
بمعنى ماتم كذا فى مجمع الفرس بو معنايه ابو المعانى بيت دل نميداند چكونه جان حالش كند
درفراق آن پرى شام وسحر اوسوكند ق او ع بوزن نو يوك معناسنه وعربيده بر اداتدر يا خود
معناسنه مثلا فلان او فلان ديرلر ق مع الهاء * اه ع ايكى معنايه‌در اول بمعنى آه حكيم
سنائى بيت چون نيست قبولى بسوى دردشمارا * درماتم بى بركى باريك اهى كو * ثانى بركلمه‌در
حسرت وافسوس محلنده ديرلر عضا يرىٔ رازى بيت اه كز استيلاى نفس شالهنك * همچو
شالنكيست واپس رفتنم ق ابتره ع سكون باء موحده وفتح تاء مثناة وراء مهمله ايله باركشلكدن
عل مانده اولمش دوه‌يه ديرلر غواصى كندى بيته بوكنار جوى بيتم رسته شد بادام و بيد *
واست پندارى قطار اشتران ابتره ق ابرانه ع اصلى الف ممدوده ايله آبرانه دركه لفظ مركبدر
آب ايله رانه‌دن معناى تركيب صو يولجى ديمك اولور ق ابركاكياه ع مع الالف ذكرى مرور
ايدن ابركاكيا معناسنده كه نارعنكبوتدر وسيله المقاصد صاحبى ايله اياسى آخرينى ها ايله نقل
ايلمشلر ساير فرهنكلرده ابركاكيا وابركاكيان مسطوردر ق ابركوه ع فتح باء موحده وسكون
راء مهمله وضم كافله عراق عجمده برشهر آديدر مزبور شهرك زمينى بر طاغ اتكنده واقع اولمغله
اول طاغه‌ده ابركوه وور كوه وواركوه دخى ديرلر تعريب ايدوب ابرقوه ديدكلرى حاليا مشهورى
ابرقوه‌در ق ابرمرده ع فتح باء موحده ايله بردارود صويه قونلسه سونكر كبى صوينى كندويه
جذب ايدر كذا فى مؤيد الفضلا ق ابره ع سكون باء موحده وفتح راء مهمله ايله قفتان وساير
آسترلى اولان نسنه‌لرك يوزينه ديرلر الف ممدوده ايله‌ده مستعملدر طالب آملى بيت هم
پدستورى كه باشد ابره فوق آستر * اطلس قدرت بود بالاى پرند چرخ زير * شيخ سعدى
بيت كند ابره پاكيزه تر زاستر * كه اين در حجاب ست وآن در نظر * ياصدق يوزينه‌ده ديرلر
مولانا هاتفى بيت فكند آن كرد بالش زير پاشه * كه بودش ابره خورشيد آسترمه * وبعض
فرهنكده ابابيل قوشنه‌ده ابره ديرلر ق ابسته ع كسر باء موحده وسكون سين مهمله وفتح تاء
مثناة ايله شرفنامه‌ده جاسوس معناسنه‌در ممدوده ايله دخى مستعملدر ميرنظمى بيت چو
خواهد زلف دلرا كرد بسته * ولى غمزه در انجا بود ابسته ق ابكار ع سكون باء موحده وفتح كاف
وراء مهمله ايله شرفنامه‌ده احوال كذشته يازمق نونله انكارن دخى ديرلر ق ابكامه ع سكون

باء موحده وفتح كاف فارسى وميمله ممدوده ده ذكرى مرور ايدن آبكامه معناسنه مذكوردر
ق ابله ع سكون با وفتح لام واظهار ها ايله ساده دل معناسنه عربيله مشتركدر ميرنظمى
بيت نداند خويشتن آن ابله وكول * كه كارش نا سزايا بود معقول ق ابليه ع سكون
باء موحده وكسر لام وفتح ياى تحتانيله يعنى برزكر اكنجى معناسنه عربيده زراع وحراث
ديرلر شاعر بيت هركه مالش كرد اسراف احمق است * ابليه برخلق الطاف حق است
ق ابوزنه ع كنيت بوزينه يعنى ميمون كذا فى المحمودى ق اتاله ع فتح تاء مثناة ولامله
بولماج آشى ميرنظمى بيت قناعت پيشكان راحت بيابند * اتاله خورده را دندان
نبايد ق اجهره ع سكون جيم وفتح ها وراء مهمله ايله فرهنك جهانكيريده بر دكنلو اوتدر
اتوابه يا پشوردكه حال ايله آيرلمز هندى لسانده خنجره ديرلر ق اخستة ع سكون خاء
معجمه وسين مهمله وفتح جيم وتاء مثناة ايله قپونك آلت اشيكى كه عربيده عتبه ديرلر فتحات
ثلثه ايله استاد لطيفى بيت خنك آن سنك بر در بسته باشد * كه با ليتش زدر اخستة
باشد * ومجمع الفرسده ارغوان چچكى اولمق اوزره مسطوردر ق اخسمه ع سكون خاء
معجمه وفتح سين مهمله وميمله اريه دن وقورى اوزمدن ايتدكلرى شراب كه عربيده نبيذ
ديرلر وسيندن مقدم ميمله ق اخمسه ع دخى ديرلر ق اخشنده ع سكون خا ونون وفتح شين معجمه
ايله اخكلندوى مرقوم معناسنه دركذا فى مجمع الفرس ق اخكر تفته ع حقيقتا يانوب قور
اولمش آتشه ديرلر اخكر اصلنده قوردر تفته ايله قيد مجاز احتمالنى دفع ايچوندر نته كيم
بو بيتده واقعدر بيت هواش آتش واخكر تفته بوم * كيا هش همه زهر وباد سموم *
آتش سوينه كدن صكره اخكر دينلسه جائز اولور مجازا اما تفته دينلدكدن صكره اوله
احتمال قالمز ق اخكلنده ع سكون خا ونون وفتح كاف ولامله آت قشاغيسى معناسنه در
ق اخكوچه ع سكون خاء معجمه وضم كاف وفتح جيم فارسيله دوكمه كه قفتان يقاسنه دكيلور
ق اخكوژنه ع ضم كاف وفتح زاء فارسيين ايله بودخى دوكمه در ياقه ده اولسون غيريده
اولسون فريد الدين خوارزمى بيت در دري فلك كه مهرست * اخكوژنه كلاه او باد
ق اخكوزه واخكوژه ع كلاهما بسكون الخاء المعجمه اول بفتح زاء المعجمه ثانى بالفارسى
اخكوچه مرقوم معناسنه ودخى چلاهلر طوقودقلرى بزى صاردقلرى اغاج كه عربيده منوال
ديرلر ودخى خرماى خامه دينلور ق اخكونه ع ضم كاف وفتح نون ايله ده اخكوچه معناسنه در
عز الدين شروانى بيت ميكشايد ديكرانرا بى تكلف سينه اش * قفل دخمه ميشود مارا
چو آن اخكونه را ق اخيسه ع كسر خاء معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله
حيوان سوريسى اوكنجه كيدن كچى وقيون قوچى ق ارداله ع سكون را وفتح دال مهملتين ايله اون كه
كه عربيده دقيق وطحين دخى ديرلر ابو المعانى بيت عاجز ودرمانده ام دردست چرخ بى امان
آسياى غم كند ارداله جسم ناتوان ق اردشيرخره ع ضم خاء معجمه وفتح راء مشدده ايله برعظيم
ايلكه نك اسميدر كه فارس وسيمكان وترخان وشيراز وكازرون وكام فيروز واران اولكه لرى اراسنده
واقع رسم كرده اردشيردر بعضيلر دخى رسم كرده نمرود بن كنعاندر ديرلر ق ارده ع سكون
را وفتح دال مهملتين ايله ايكى معنايه در اول يعنى آسياب ثانى اون آسنه ديرلر ق ارژنه ع

ق ارژنه ع سكون راء مهمله وفتح زاء فارسى ونونله فارس ملكنده برصحرانك آديدر كه شيرازه
اوتوز فرسخ يردر تعريب ايدوب ارجنه ديدبلر امير المؤمنين على رضى الله عنه وكرم الله وجهه
اول صحراده سلمان فارسى حضرتلرينى ارسلان پنجه سندن خلاص ايلدى بو مشهور
وقعه در استاد ديمشدر بيت سوار ارژنه را مدح كوى وازدشمن * جوى مترس اكر پنجه زن
چو شير نرست ق ارزه ع سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله برنوع قطراندر صنوبر
اغاجندن حاصل اولور صنوبر اغاجنه ارز ديدكلرى سببدن قطرانه دخى ارزه ديرلر حكيم
سوزنى بيت پنبه بكوش اندرا كند ز تو ممدوح * پنبه چه باشد كه ارزه ريزدوار زيز *
مجمع الفرسده نام سرودر وبعض فرهنكده ايكيسندن غيرى بر اغاجدر وفرهنك جهانكيريده
كاهكل معناسنه دركه كاهكلكره ارزه كر ديرلر ودخى هفت كشوردن كشور اول نا ميدر
ق ارغنده وارغنده ع كلاهما بسكون الراء المهمله وضم الغين المعجمه تحفة الاحبابده مطلق خشمناك
اما غيريده سباع خشمناك معناسنه در حكيم فردوسى بيت يكى نامه بنوشت نزديك
كيد * چو شيرى كه ارغنده كردد زصيد * حكيم اسدى * مثنوى * زره دار كردى همانكه زدرد
درون آمد از كرد راهم نبرد * بكشتند باهم دو كرد سترك * كه ارغنده بودند پرسان كرك
مجمع الفرسده يعنى جنك آوردبوب بو بيتى متمسك اولمش حكيم فردوسى بيت سوى رزم
آمد چو ارغنده شير * كمندى بباز وسمندى بزير * بو بيتده خشمناك معناسى ظاهردر زيرا
شير خشم وغضب ايله معروفدر ق ارمنده وارمينده ع كلاهما بسكون الراء المهمله اولهما
بفتح الميم وسكون النون ثانيهما بكسر الميم وسكون الياء التحتانى آراميده وآرام دهنده
معناسنه در حكيم سوزنى * قطعه * تا بدان كند كان رسم بكره * خربيا راى غلام
خربنده * كه چو من در نشاط اين سفرند * مانده از سفره نان ارمنده * ميرنظمى هروى
بيت زدل بيخ هوس برچيده بايد * چو مردان نفس خود ارمينده بايد ق اروانه ع سكون
راء مهمله وفتح واو ونونله ايكى معنايه در اول دوه نك ديشى سنه ديرلر مختارى بيت
من بنده كه روى سوى ره دارم * بى بختى وبيسراك واروانه * ثانى برنوع چچكدر خيرى
صحرائى ديرلر اكر محو اولمسه لرنه مرتبه رايحه كريهه اولسه زائل ايدر كذا فى فرهنك جهانكيرى
ق ارويه ع سكون راء مهمله وكسر واو وفتح ياى تحتانيله برعظيم طاغ اسميدر كه قرق
فرسخ علوى واردر ديرلر العهدة على الراوى ق اره ع فتح راء مشدده ايله بجقو كه عربيده
منشار ديرلر كوچك اولسون بيوك اولسون تخفيف ايله دخى جائزدر ميرنظمى در تعريف
بسمله بيت نقطه بانكته سر اله * سين بود اره نخل كناه * مولانا هاتفى بيت دم تيغرا
رخنها كرده خود * بان رخنها اره فرق بود ق اريكه ع كسر راء مهمله وسكون ياى
تحتانى وفتح كافله تخت مزين وآراسته ابو المعانى بيت خلقه بكوش بنده اوباشدش فلك
با عز وتخت وجاه اريكه نشين شود ق ازاده ع فتح زاء معجمه ودال مهمله ايله ممدوده ده
ذكرى مرور ايدن آزاده معنالرينه وكامل وبى عيب معناسنه وله بيت ازسراپا نيست عيب
آن سرو كلزار جمال * همچو او نخل ازاده هم نرسته در جهان ق ازكار ع سكون زاء معجمه وفتح
كاف وراء مهمله ايله پچمش احوالى ياد ايتمك وكچمش احوالى يازمق ايكار معناسنه كذا فى

شرفنامه ل ارثده ع فتح زاء فارسی وسکون نونله دیوار بناسنده طاش اراسنه قونیلان
بالچق آخرنده اولان ها مفعولیتی ایجاب ایتمکین دیوانه قونلد قدنصکره تسمیه اولنمشدر
ل ارثنه وارثینه ع اول سکون زا وثانی کسر زاء فارسیین ایله دکرمان طاشنی کسکین
ایتدکلری دمور آلت کذا فی مجمع الفرس ل ارژه ع فتح زاء فارسیله کرج که آهك وکج
دخی دیرلر اما آهك کیدرك آلچی یه تخصیص اولندی عربیده کلس دیرلر کسر کافله
ل اساسه ع فتح سینین مهملتین ایله کوشه‌ٔ چشمله باقق بعض فرهنکلرده کیرویه باقق
وصکره کورمك معناسنه‌ده مسطور درعربیده دیوار تملی معناسنه‌در ل اسب لاشه ع
اول آته دیرلرکه باباسی عربی وآناسی رومی ویاخود ترکی اوله اولمقوله آته عربیده مسمار الخیل
دیرلر یعنی باباسی کحیل الاصل وآناسی مجهول النسل دیمك اولور ایکی طرفدن کحیلان
اولانه هدوده دیرلر ابوالمعانی بیت مرد باشد هنور میدان * نکند اسب لاشه کار اصیل
ل اسبه ع سکون سین وفتح باء موحده ایله بنلمکه ناقابل آت یعنی هنوز کامل اولمین طای
وله بیت اسبه ناچار اکر شود درزیر * لیك باشد سوار اودلکیر ل استانه ع سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله جای خواب وآرام حضرت مولانا قدس سره بیت کوبی
ازتوبه بسازم خانهٔ * درزمستان باشدم استانهٔ ل استه ع سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله استخوان خرما یعنی خرما چکردکی ودخی زردالو وشفتالو وآلو امثالی
میوه‌لرك چکردکی که خسته دخی دیرلر وعربیده کسر سین ایله سکه دیرلر ابوالمثل بیت
نباشد هیچ چیزی بی بهانه * رطب را استه دارد درمیانه * کمال اسمعیل * قطعه * آنکه
اندر لحاف وچادر شب * نبود شب چواستهٔ خرما * روز بینی مثال جوز برو * کشته
کیمخت خشك از سرما ل اسغده ع فتح سین مهمله وسکون غین معجمه ایله بمعنی آماده ومهیا که
بسغده دخی دیرلر مصدری اسغدیدن کلور ل اسغده ع ضم سین وسکون فا وفتح دال
مهملتین ایله ل اسفره ع ضم سین وسکون فا وفتح راء مهملتین ایله کلاهما بمعنی هیزم
نیم سوخته کذا فی مجمع الفرس ل اشتنکاه ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ونون
ساکنه ایله قدمکاه معناسنه ابوالمعانی بیت کر نفهمد سخن آن خرمکنش عیب که او *
نکند فرق کلستان بحضور اشتنکاه ل اشتوه ع سکون شین معجمه وضم تاء مثناة وواو معروف
واظهار ها ایله غایت آجی براغاجدر ل اشنوشه ع سکون شین معجمهٔ اولی وفتح ثانیه وضم
نونله بمعنی عطسه زدن یعنی اقسرمق استاد لطیفی بیت اکر اشنوشه صحت رامدارست
مرانشمیت دوران نقطه‌دارست ل اشه ع فتح شین معجمه واخفاء ها ایله براوتدرکه انکرلر
یعنی یابجیلر بازوی بدرفته‌یه بغلرلر عربیده اشق دیرلر ل اشیهه ع کسر شین معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح ها ایله فرهنك جهانکیریده شیههٔ اسب یعنی آت کشنه‌سی ل اغشته ع
ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغشته معناسنه کذا فی هنك جهانکیری ل افراخته ع
افراختن لفظندن اسم مفعولدر افراشته کبی یوقارو قالقمش معناسنه آخرنده‌کی هاء علامت
مفعولیتدر میرنظمی بیت علمهای زرین برافراخته * صف جنکجویان همی ساخته
ل افراشته ع بودخی افراخته کبی درمصدری افراشتن کلور ل افراه ع سکون فا وفتح راء

راء مهمله واظهار ها ایله زندانده محبوسلر ایچون اولان طعام کذا فی تحفة الاحباب ل افرنجه ع
سکون فا ونون وفتح راء مهمله وجیم ایله برشهر اسمیدرکه بنا کردهٔ نوش الروان درمادر
عذرا آنده ساکن ایدی استاد عنصری بیت با فرنجه افراطن نامدار * یکی پادشاهی
بدی کامکار * رسالهٔ دستورده ملك زنکبارده برولایت نامی درفرهنك زفانکویاده بلاد
عربده واقع بربرك آدیدر اما حلیمی بحر الغرائبده افرنجه اطفال قورتمق ایچون ایتدکلری
نسنه درکه چپدوس وشفوت وخرتیوز دخی دیرلر دیو یازمش ل افروخته ع
افروختن لفظندن اسم مفعولدر یانمش معناسنه میرنظمی بیت چوشمع رخش را
برافروخته * دل عاشقان اندر وسوخته ل افروزنده ع افروختن لفظندن اسم فاعلدر
یاقیجی معناسنه مقدمهٔ کتابده مضارعده خا زایه قلب اولندوغی تفصیل اولنمشدر
ل افروشه ع ممدوده ده ذکری مرور ایدن آفروشه معناسنه حلوای خانکی دیمکدر
شاعر بیت بنازك مشربان دیکر نباشد درجهان توشه * خوشا پالودهٔ سکر خوشا
حلوای افروشه ل افژولنده ع سکون فا وضم زاء فارسیله مجمع الفرسده بمعنی انکیزنده
وتقاضا کننده ودورکردنده معناسنه مسطوردر ل افسانه ع سکون فا وفتح [illegible] مهمله
ونونله حکایت وبی فائده کلمات معناسنه خواجه حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است
وافسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا * چغتای لساننده چورچك دیرلر میر
علیشیر بیت حبیبم حسنی وصفین ایله مهلاع انکا کیم بولغای * قاشیده اقصهٔ یوسف
براویقو کیلتورور چورچك ل افسرده ع سکون فا وراو وضم سین مهملتین ایله افسردن
لفظندن اسم مفعولدر طوکمش معناسنه کاهی وصف ترکیبی اولوب دل افسرده دیرلر
میرنظمی بیت هنرپرور ازاخوش آید سخن * دل افسرده کاز انباشد سخن ل افشرده ع
سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله افشردن لفظندن اسم مفعولدر آخرنده‌کی
ها مفعولیتی افاده ایدر صقلمش معناسنه عربیده‌کی عصیر کبی ل افشره ع سکون فا وفتح
شین معجمه وراء مهمله ایله صقندی عربیده‌کی عصاره معناسنه ضم عین ایله ابوشعیب
بیت افشرهٔ خون دل ازچشم او * ریخته پالادل مژکان فرو ل افشنه ع سکون
فا وفتح شین معجمه ونونله بخارا مضافاتندن برقریه اسمیدر دیرلرکه شیخ ابوعلی ابن سینا
اول قریه‌ده تولد ایتمشدر ل افشه ع سکون فا وفتح شین معجمه ایله دکرمانده هنوز اون
اولمامش بغدای که قرلمش اوله وبلغوره دخی دینلدوکی مرویدر رضی الدین نیشابوری
بیت کندم افشه که معهود دست * که بود بیشتر ره آورد م ل افکانه ع سکون فا وفتح کاف
فارسی ونون ایله انساندن ویاحیواندن مدت حملی ناتمام بلکه روح کلمدین مادری شکمندن
دوشن جنین که عربیده سقط دخی دیرلر کسر سین وقافله میرخسرو بیت فلك را سهمش
ازدوخانه افتد * حوادث زاشکمش افکانه افتد * حکیم سنایی بیت ما در ایام اکرچند
ازفنا آبستن است * چرخ بهر عمر او افکانه کرد ست ازفنا * حکیم خاقانی بیت ما در
بخل که افکانه کند هرسحرش * چون شفق خون شده زهدان بخراسان یابم * الفسن
فکانه دخی دیرلر ل افچه ع معروف نسخه در اکثرناسك مطلوب ومرغوبی وقتلرنده نافذ القول

صفیلر و محبوبی دیرلکن هزار آشنا بر دلبر بیوفادر شاعر بیت مرثد کانی کل از غنچه برون
می آید * صد هزار اقچه بریزند درختان بهار * چغتای لساننده یارماغ دیرلر
فرهاد نامه ده خاقان امیریله وزیری ملك آرا فرهاد ایچون درت قصر بناسنه بذل اتدوکی مالی
تعبیرنده بیت چو سوزتابتی نهایت توکدی یارماغ * تأمل سزبچوك کیم طاغ وتو فراغ
ل اکرچه ع ادات شرطیه در ترکیده دخی استعمال اولنور ل الغده ع فتح لام ودال مهمله وسکون
غین معجمه ایله بمعنی آمیخته یعنی قارشمش کذا فی فرهنك جهانکیری ل الغونه ع سکون لام
وضم غین معجمه و فتح نونله بمعنی فکر یعنی قرللق که الکونه دخی دیرلر ابو المعانی بیت چو حسن
عارضی حاصل که باالغونه باشد یار * نیامد بر سر آن کاری که بی الغونه میکردد ل الفغده ع
سکون لام و فتح فا بعده غین معجمهٔ ساکنه ایله بمعنی اندوخته یعنی کسب کرده استاد لطیفی
بیت زدغد و هند کذر خوب وخوش کن الفغده * هر آنکه بیند کوید تر قیود غده ل الفقده ع
سکون لام و فتح فا بعده قاف ساکنه ایله بمعنی کسب کرده مصدری الفقدن کلور شمس
فخری بیت ابو اسحق شاهی کز جنابش * سلاطین عدل وداد الفقده باشد ل الفنده ع
سکون [illegible] نون وفتح فایله بمعنی الفقدهٔ مرقوم یعنی اندوخته ل الفینه والفیه ع کلاهما
بسکون اللام وکسر الفاء آلت رجل عربیده تشدید یای تحتانیله در حکیم سوزنی بیت
حکیم نورده واعلی بدید آمد * که راحت ازسر الفینهٔ کلان بیند * وله بیت چو از و در کندری
نوبت بهزاد آید * آنکه باسر بت او الفیه ناکاد آید ل الکونه ع سکون لام وضم کاف
فا وسیله بمعنی الغونهٔ مرقوم ل الواه ع سکون لام ایله اکیر دیکاری بهار کوکیدرکه
عربیده وج دیرلر ل اله ع فتح لامله عربیده مقل ارزق دیدکاری دار ودر استاد فلکی
شروانی بیت هست طراز یاسمین لالهٔ لولو قرین * کرده لبش چو انکبین تعبیه در شکر اله
ممدوده ایله ولام مشدده ایله دخی عقاب معناسنه در ل امار ع فتح میم وراء مهمله ایله
حساب ودفتر محاسبه که امار واوار واوارده دخی دیرلر امارکیر محاسبه جی دیمك اولور
استاد لبیبی بیت اکر خواهی سپاهش را شمار * برون باید شد از حد امار ل امنه ع فتح
میم ونونله بمعنی ایچون کومه لمش اودون اینه دخی دیرلر استاد لطیفی بیت دردم آلر تو کردد کم
هر دمی هیزم هزار امنه ل امه ع فتح میم واخفاء هایله بمعنی دوات عربیده محبره دیرلر مرکب
قوبیلان ظرف میر نظمی بیت خامه شکسته شد وکاغذ درشت * زنك کرفته امه
و بود ششت * ششت زشت دیمکدر ل امیله ع کسر میم وسکون یای تحتانیله املج که
ممدوده ده یاسنر مسطوردر ل انبارده ع سکون نون وفتح باء موحده وسکون راء مهمله
ایله بمعنی پر عربیده مملو دیرلر ودخی وفرت مال ومنال وکثرت اولاد واتباع ایله خوشحال اولمق
معناسنه در میر نظمی بیت شود انبارده بی شبهه شاکر * ز لطف حق بود هر چیز حاضر *
ل انباشته ع سکون نون وشین معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی مملو طلو دیمکدر وله بیت
سیم وزر چندانکه بسیار داشته * در صرا سوراخ نماند انباشته ل انبانه ع سکون نون اول
وفتح ثانی وباء موحده ایله طغرجق که انبان دخی دیرلر خواجه حافظ بیت که ای سالك
چه در انبانه داری * بیا دامی بنه کردانه داری ل انبروه ع سکون نون وضم باء موحده وراء

راء مهمله واظهار هایله ایکی معنایه در اول شتر ریخته موی که انبره دخی دیرلر ثانی بمعنی شرابکش
یعنی شراب چکیجی کذا فی فرهنك جهانکیری ل انبره ع سکون نون وضم باء موحده وفتح
راء مهمله ایله شتر ریخته موی خصوصا وحیوان ریخته موی عموما یعنی توبی دوکلش کذا
فی الصحاح غوامی در صفت خزان بیت برکنار آب بینی چون به وسیب وانار * راست کوئی
چون قطار اشترانند انبره * عربیده اشکنبه معناسنه ل انبسته ع سکون نون وسین مهمله
وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله طوکوب منعقد اولمش نسنه مرکب وصو وقان وغیری
نسنه لر شهریاری بیت چون زخوناب نماندست اثر در جکرم * خون انبسته همی ریزم
از چشم ترم ل انبسه ع سکون نون وفتح باء موحده وسین مهمله ایله مجمع الفرسده بمعنی
انبستهٔ مرقوم ل انبله ع سکون نون وفتح باء موحده ولامله تمر هندی یه دیرلر زبان
هندیده انبلی دیرلر ظهیر فاریابی بیت کر عدو لاف زند تا باتو همجنسی کند * عاقلان دانند
مور از مار وشهد از انبله * مسعود سعد سلمان بیت همچو ماز ور فنشان لفج وستیه چون
بیرزه * چون هلیله زردشان روی وترش چون انبله ل انبوه وانبه ع کلاهما بسکون
النون وضم الباء الموحده اوج معنایه کلور اول غلبه وجمعیت وکثرت معناسنه آدمده
وغیریده خلاق المعانی بیت انبوه کران وزشت وناخوش * مانندهٔ ابر مهرجانی *
حضرت مولانا قدس سره بیت باسپاهی همچو استاره اسیر * انبه فیروز وصفدر ملك کیر
ثانی دیلمان مضافاتندن بر قصبه اسمیدر که بر طاغ اوزرنده واقعدر یانندن شهرود نام
بر صو اقار باغ وباغچه لری وافر اولمغله بی نظیر شرابی اولور که مشهور آفاقدر نتکم شاعر
دیمشدر بیت کر بنك خوری بنك قزل کوه بخور * ور باده خوری بادهٔ انبوه بخور *
ثالث خانه ودیوار یقیلوب دوکلمکه دیرلر انبار کبی ل انبیره ع سکون نون وکسر باء موحده ایله
طام اوزرینه اورتلن چالی که طپراق دوکلسون دیو دیرك اوزرینه قویوب اوستنه طپراق
قورلر ل انجره ع سکون نون وکسر جیمله اصرغان دیدکلری دیدکاری اوتدر ل انجمنکاه ع
جمعیت یری انجمن ایله کاهدن مرکبدر که کاه زمانله مکان اراسنده مشترك بر لغتدر جمعیت
مکانیدن غیری جمعیت وقتی دخی دینلور جای عشرت و وقت صحبت معناسنه اولور ل انجوخه
سکون نون وضم جیم وفتح خاء معجمه ایله شکن پوست که انسان دریسنده اولور انجوخ دخی
دیرلر یعنی چهره ده وپیشانیده وسائر اعضاده اولان بورشقلق میر نظمی بیت چو
ضعف پیری از رویش نموده * سراپا روی وپوست انجوخه بوده ل انجیده ع سکون
نون ویای تحتانی وکسر جیمله ایکی معنایه در اول کندنای کوهی ثانی ریزه ریزه معناسنه
شیخ نظامی بیت زمین خسته از خون انجیدکان * هوا بسته از آه رنجیدکان ل انجیره ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم وفتح راء مهمله ایله سوراخ کس ز نان وحلقهٔ کون معناسنه
حکیم سنایی بیت هر که شد کون پرست برخیره * نیز یابد ثواب از انجیره * شمس فخری * قطعه
اکرچه بد سکال آستانت * بغایت سخت چشم وخیره باشد * ولی چون بنکرد از انتقامش
بدامش خرزه در انجیره باشد * ودخی یزد شهرندن درت فرسخ یرده واقع خراسان یولی
اوزرنده بر چشمه نك آدیدر ل اندابه واندوه ع کلاهما بسکون النون وفتح الدال المهملتین

اول بفتح الباء الموحدة ثانی با لواو صواجیلرآلتی اولان ماله درکه انکله دیوار صواسن هموار
ایدرلر حکیم سوزنی بیت باهچه اندودن کس را بدوغ * خواست زمن عاریت اندایه
کیر ل انداچه ع سکون نون وفتح دال مهمله وجیم فارسیله فرهنك جهانکیریده بمعنی
اندیشه مسطوردر ل اندازه ع سکون نون وفتح دال مهمله وزاء معجمه ایله التی معنایه در
اول قماش وکرپاس اولچمك ایچون استعمال اولنان زراعك برنوعی ابوالمعانی بیت خواجهٔ
محنت شدم در بند راقلیم عشق * کین متاع درد بی اندازه زان آورده ام * ثانی رسم نقش
وتصویر که ترکیده اورنك دیرلر شیخ نظامی بیت چواندازه زچشم خویش کیرد * بر آهوی صد
آهو پیش کیرد * ثالث مقدار وقیاس معناسنه حکیم سنایی بیت توهستی زن ومردمن پس
نخست * زمن باید اندازه فرهنك جست * رابع پیمانه واولچك معناسنه حاتم کاشی
بیت یار رنجید زبدمستی دوشت حاتم * باده بایست باندازه خوری زور نبود * خامس
قوت وقدرت معناسنه شیخ نظامی بیت پر ومنه را یاوه زان شد کلید * کز اندازهٔ
خونشتن در تو دید * سادس لایق وسزاوار معناسنه طالب آملی بیت طالب که مدح
وثنا خاصهٔ اوساز * کین درنه باندازهٔ کوش دکرانست ل اندخسواده ع سکون نون
وخاء معجمه وفتح دالین وسین مهملات ایله برشخصه ویاخود برمکانه دیرلرکه اکا پناه کتوریله
وحمایه اولنه یعنی طیانه جق وصغنه جق یر ل اندخوان ع سکون نون ودال مهملهٔ موقوفه
وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله جای پناه ومحل تحصن وحصار معناسنه استاد لبیبی بیت
زخشم این کهن کرکرکان * ندارم جزدرت هیچ اندخوان ل اندرخوان ع سکون نون ورا
وفتح دال مهملتین وخاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی لایق وسزاوار ل اندرواه ع سکون
نون ورا وفتح دال مهملتین واظهار هایله بمعنی آویخته اندروا واندروای دخی دیرلر
ابوالمعانی بیت کرشئه درسر زلفت دل ما اندرواه * کارعشق بود چنین دردل ما نیست کناه
ل اندرونه ع سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله ایچرو ودخی چادرشب معناسنه
کلور ل اندمه ع سکون نون وفتح دال مهمله ومیمله غصهٔ دیرینه وآلام کذشته یی یاد
واحوال وماجرای ماضیه یی ذکر وحکایه ایلمکه دیرلر مولانا کسائی بیت بهترین یاران
نزدیکان همه * نزدشان دارم همیشه اندمه ل اندوزه واندوشه ع کلاهما بسکون
النون وضم الدال المهملة اول زاء معجمه وزاء فارسیله ده مرویدر ثانی شین معجمه ایله بنفشه دو
هرنه رنك اولورسه یعنی مور وبیاض وصاری والاجه بعض نسخه ده اندوزدیدکاری اوتدر
ل اندوه ع سکون نون وضم دال مهمله واظهار هایله غم وغصه والمدر ل اندوهه ع
فتح هاء اول ایله غم کذشته والم رفته یی خاطره کتوروب تذکر ایتمك ابوالمعانی بیت ماجرای
کذشته یاد آمد * سخن دل شدست اندوهه ل انده ع سکون نون وضم دال مهمله واظهار
ها ایله اندوه مرقوم کبیدر حکیم اسدی بیت مده روز فرخ بروز نژند * زبهر جهان دل
درانده مبند ل اندیشه ع مطلق فکردر ابو اولسون کم اولسون حواس باطنیه دن قوهٔ مفکره ده
حاصل اولان حالتدر کاهی وصف ترکیبی ایدوب خیراندیش وبداندیش دیرلر واندیشه مند
واندیشه ناك دخی دینلور احتراز ایدیلمکدر * قطعه * بارها باخود این قرار کنم * کدروم ترك

ترك عشق یار کنم * باز اندیشه میکنم که اکر * نکنم عاشقی چه کار کنم ل انزه ع سکون
نون وفتح زاء معجمه ایله مرجمك که منجوونسك دخی دیرلر عربیده اسمی جلجدر
فتحتین ایله ل انفغده ع سکون نون وغین معجمه وفتح فا ودال مهمله ایله ل انفقده ع سکون
نون وفتح فا وقاف سا کنه ایله ایکی لغتده قال اولنمش خالص العیار کمشه دینلور ابوالمعانی
بیت معنبر زلف وخد کل چشم نرکس * شد ازانفقده کویا ساق وساعد * میرنظمی بیت
زقدرت کرد اوخلاق عالم * زانفقده سراپا شکل آدم ل انقله ع سکون نون وفتح قاف
ولام مله جدوار دیدکاری کوکدرکه ماه پروین دخی دیرلر بعض نسخه ده بو اسمی مغرب زمینده
حاصل اولانه تخصیص ایتمشلر ل انکارده ع سکون نون وراء وفتح کاف عجمی ودال
مهملتین ایله بمعنی افسانه یعنی حکایه ومثل حکیم سنایی بیت بانك برداشتم ازغایت
دلتنکیٔ عشق * کفتم ای عشوه فروشندهٔ انکارده خر ل انکاره ع سکون نون وفتح کاف
فارسی وراء مهمله ایله جریده دفتر حساب معناسنه ودخی نامهٔ اعمال معناسنه استاد لطیفی
بیت زان پیش که پیش آیدت آن روز پرازهول * بذ بنشین وتن اندر ده وانکاره پیش آر
شرفنامه ده بمعنی انکارش یعنی افسانه وسرکذشت واحوال ماضیه یی سویلین آدمه انکاره کوی
دیرلر ابومعانی مؤید شمس فخری بیت هرکجا مجمعی بود زشهان * همه ازوی کننده
انکاره * زبان هندیده آتش قوزینه انکاره دیرلر ل انکاژه ع سکون نون وفتح کاف وزاء
فارسین ایله بر طوقودقلری طراغی قودقلری اغاج که عربیده دفه دیرلر ل انکامه ع سکون
نون وفتح کاف فارسی ومیمله مجمع الفرسده بمعنی هنکامه کمال اسمعیل بیت انکامه ایست
کرم زشکر عواطفت * هرکوی برزنی که من انجا فرارسم ل انکاه ع فتح کاف فارسی
واظهار هایله ممدوده ده مذکور اولان آنکاه معناسنه در ل انکبینه ع سکون نون
وضم کاف فارسی وکسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله طتلو پستل که اوزوم
شیره سندن ایدرلر ودخی بال ایله پشمش حلوادر وامثالی اولنلره دینلور ل انکرده ع
سکون نون وراء مهمله وفتح کاف فارسیله صیدنهٔ ابن ریحانده اوزم دانه سنه دیرلر
ل انکرژه ع سکون نون وفتح کاف فارسین ایله انکرژد مرقوم معناسنه که قاصنی در حکیم
انوری * قطعه * بندهٔ شاکرد خوارزمیست شیطان هیکلی * کانچنان هیکل نه در کوه
ونه در هامون کنند * یکدم از خالی شود خلقش که زهرش بادومار * راست چون دیوی بود
کش انکرژه درکون کنند ل انکشبه ع سکون نون وشین معجمه وفتح کاف وباء فارسیین
ایله جد وسعی وکوشش ایله کارکذار اولانه دیرلر استاد رودکی بیت درراه نشابور دهی
دیدم بس خوب * انکشبهٔ اورانه عدد بود نه مره ل انکشتوانه ع سکون نون وضم
کاف فارسی وتاء مثناة وفتح واو وشین معجمه ایله زهکیر معناسنه درکه پرماغه نسبتله
تسمیه اولنمشدر ابوالمعانی در هجو یکی بیت چو کونش بکذراند کردن کیر * شود از لعل
سرخ انکشتوانه ل انکشتنه ع سکون نون وشین وتاء مثناة وضم کاف فارسی وفتح
نونله درزیلر بر مقارینه قود قلری یوکسوك معناسنه ابوالمعانی * قطعه * برم روزی
بیامد آن پری رو * که جامه دوخته بودم همانا * بکفتا این دریده جامه ام دوز * بکفتم

بسعر وبرچشم جانا * ولی انکشتنه درکف ندارم * برهنه کشته وکفتا که حالا * مکرا کنون
زکون سیمکونم * کنی انکشتنه انکشتنت را ؏ انکشتنه ؟ سکون نون وشین معجمه وضم
کاف وفتح تاء مثناة ایله خرمن صاوردقلری پرمق کبی آلت که ترکیده یبا وعربیده مذری دیرلر
کسر میمله مولانا کسایی بیت از کراز ونش وانکشته بهمان وفلان * با نبرزین ودبوسی
ورکاب وکری ؏ انکله وانکوله وانکیله ؟ کلهم بسکون النون اول وثانی بضم الکاف الفارسی
وثالث کسرایله اوچی دخی ایکی معنایه استعمال اولنور اول دوکه کچه جك ایلك معناسنه
مسعود سعد سلمان * قطعه * من دریده جیب واندرکردن آن سیمتن * دستها افکنده
درهم همچوکوی وانکله * چون قدح کیری درایوان اسمان خواند ترا * مشتری بربسته
زلف وبرکشاده انکله * احیانا بعض شعرادوکمه معناسنه ده استعمال ایتمشلر اثیرالدین
اخسیکثی بیت هرآن انکیله زرین که چرخ ازاختران سازد * لباس عمراو را برکریبان زمان
زیبد * وکلاه وقاوق دپه سنده اولان دوکمه یه ده دیرلر شاعر بیت افلاك چیست خاسته
کردسیاه اوست * خورشید چیست انکله برکلاه اوست * ثانی صحبتی مکروه وجسمی ثقیل
کرانجان آدمه دیرلر خصوصا بزم دلبرده ترکیده انکل دیرلر شرف شفرده بیت ای هجر
کران انکله وقت سفر تست * وی صبر هزیمت شده وقت ظفر آمد ؏ انکیشته ؟ سکون
نون ویای تحتانی وشین معجمه وکسر کاف وفتح تاء مثناة ایله بزرکی ووقار وحشمت ودخی بمعنی بزرکر
یعنی اکنجی حارث معناسنه ؏ انکیشه ؟ سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف وفتح شین
معجمه ایله بمعنی آهسته ابو المعانی بیت ای صبا انکیشه رو درکوی جانان صبحدم * از پریشان
کرده زلف از خواب بیدارش کنی ؏ انوشه ؟ ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله
یدی معنایه کلور اول خرمی وخوشی ونیك حالی معناسنه حکیم فردوسی بیت بدو کفت
پیران که ای شهریار * انوشه بزی تابود روزکار * ثانی نیکبخت وله بیت بدو کفت شاها
انوشه بدی * زتو دور دست همیشه بدی * ثالث طعن طریقیله آفرین دیمك معناسنه
فریدونك اوغللری ایرج وسلم وتوره دیدوکی محلده حکیم فردوسی بیت انوشه که کردید کوهر
بدید * درود از شما خوربدیسان سزید * رابع رساله حسینی وفایی ده بمعنی طوبی وخنکا ترکیده
نه موطلو دیدکلریدر وله بیت فروغست جسم وروانرا خرد * انوشه کسی کوخرد پرورد
حکیم اسدی بیت انوشه کسی کونکو نام مرد * چوزی دربشد نام نیکو برد * خامس
شرابه دیرلر منوچهری بیت انوشه خور وطرب کن جاودان زی * درم ده دوست خوان
دشمن پراکن * سادس نام عمه شاپور در سابع هرپادشاه نوجوانه دیرلر یعنی نورسیده
وخرده سال اوله بومعنی استعاره طریقیله اولمق خاطره لایح اولور ؏ انوه ؟ سکون نون
وفتح واوایله فرهنك جهانکیریده بمعنی امیدکرد مسطوردر ؏ انیسه ؟ کسر نون وسکون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله مؤید الفضلاده منعقد اولمش قان وغیره ادات الفضلاده
باء موحده ایله مذکوراولان انبسه وانبسته معنالریله مترادفدر ؏ انیشه وایشه ؟ اولها
بکسر النون وسکون الیاء التحتانی وثانیها بسکون الیاء التحتانی وکلاهما بفتح الشین المعجمه
بمعنی جاسوس شهیدی قمی بیت درکوی توچوایشه همیکردمی نکاه * دزدیده تامکرت به بینم

به بینم بنام ز * وپیشه وچنکل معنالرینه ده کلور کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ اواره ؟ فتح
واو وراء مهمله ایله اوج معنایه در اول دیوان حکومت معناسنه شهیدی قمی بیت همی
فزونی جوید اوان از افلاك * که توبطالع میمون دران نهادی پای * ثانی دفتر حساب که
دیوانك پراکنده حسابی آکا قید اولنور حکیم فردوسی بیت دوصد برج پرطوق بان همه
که بدنام شان درآوان همه * بومعنایه قریب احکام که دیواندن صادر اولور شمس فخری بیت
شهنشاهی که اندر شرق تاغرب * بنام اونهد اعیان اوان * ثالث فرهنك جهانکیریده آهن
ریزه که نعل دلکلرندن چقار وآکا بکزر خرده دمور معناسنه مرقومدر بعض نسخه ده
ممدوده ایله تصحیح اولنمشدر وضم الفله کرما معناسنه در ؏ اواه ؟ تخفیف واوایله بمعنی آوا
صدای بلند وتشدید واو ایله ای وای دیمك اولور ؏ اورہ ؟ سکون واو وفتح راء مهمله ایله
مجمع الفرسده وفرهنك جهانکیریده بمعنی ابره یعنی جامه وغیری نسنه لرك یوزی حکیم خاقانی
بیت حال مقلوب شد که برتن دهر * اوره کرپاس ودیبه آستر ست * وله بیت اوره
ماز خام خامانرا * جز نسیج آستر بدوخته اند ؏ اوزولنده ؟ سکون واو بین وضم زاء فارسی
وفتح لام ایله بمعنی افزولنده مرقوم ؏ اوسه ؟ سکون واو وفتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
بمعنی ربوده یعنی قاپلمش هرنه اولور سه مجمع الفرسده ضم الفله مرویدر ؏ اوشه ؟ سکون
واو وفتح شین معجمه ایله شبنم معناسنه درکه افشه دخی دیرلر وضم الفله براوتدر ؏ اویزه ؟
کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی خاص وخالص والف
ممدوده ایله دخی مذکور در ثانی شراب انکوری یعنی شرابك جمله اسماسندندر ؏ اهریمه ؟
سکون ها ویای تحتانی وکسر راء مهمله وضم میمله فرهنك جهانکیریده بمعنی اهرمن واهریمن حکیم
ناصرخسرو بیت راهشان دیو کرفتند وندارند خبر * زانچه اهریمه در پوی وتك وبا بطرند *
؏ اهنامه ؟ سکون ها وفتح نون ومیمله ایکی معنایه در اول بمعنی رسوایی باباطاهر عریان بیت
زخم اهنامه مستوران چه دانند * اوج دیداراودونان چه دانند * وله بیت شاخ اهنامه بی
ما برنکیری * زهرباران صدف کوهر نکیری * ثانی بمعنی خویش آرایی وخودآرایی وهوش
وبوش ؏ اهیانه ؟ سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله ممدوده ده ذکر اولنان آهیانه مرقوم که
کاسه سر معناسنه اما فرهنك جهانکیریده شقیقه یعنی باشك قولق جانبی مسطوردر وبعض
فرهنکده بمعنی برازده یعنی نای حلقوم مذکوردر ؏ ایارده ؟ فتح یای تحتانی وسکون راء
مهمله ایله تفسیر زندك تمامنه ایارده وپریشان اجزاسنه یعنی جزولرینه خرده دیرلر استاد
دقیقی بیت ببینم آخر روزی بکام دل خودرا * کهی ایارده خوانم شها کهی خرده * ودیرلرکه
دین مغانده برکتاب نامیدر خسروانی بیت چه مایه زاهد وپرهیزکار وصومعه کیر * که
نسك خوان شده درعشق وایارده کوی * نسك کسر نونله کتاب کبران جزویدر ؏ ایارماه
شهور فارسیه دن یعنی شمسیه دن اول بهار آیدر رومیلر قوانجه آخر بهار آیدر مایس
دیرلر ؏ ایارن ؟ فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله اوج معنایه در اول ایارج که مسهل صفرا
برنوع ترکیبدر حبلر ایدرلر لطیف ملین طبیعتدر ثانی یارن معناسنه که برنجن دخی دیرلر
بلازك وخلخال کبی که معربی یارقدر شاعر دیمشدر بیت چو آرد زینت خوردر شماره

هلالش زبید از بهرایان * ثالث دفتر حساب که امار واوارەدخی دیرلر ل ایاسه ع فتح
یای تحتانی وسین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده آرزو واشتیاق ودروندن طلب ایلمك
معناسنه در ل ایغده ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ودال مهمله ایله بیهوده کوی وسبکسر
وبیمعنی کفتار معناسنه شمس فخری بیت یاددر حکمتش مه هر بیهده کار وسپهر * دشمنش
خوار وبخل دائم بسان ایغده ل ایفده ع سکون یای تحتانی وفتح فا ایله ایغده مرقوم
معناسنه ودخی لاف زن وپریشان سخن معناسنه استاد رودکی بیت این ایفده سری چه
بکار آیدای فتی * درياب دانش این سخن بیهده مکوی ل ایمه ع سکون یای تحتانی وفتح
میمله بمعنی یاوه شده یعنی ضایع اولمش کذافی تحفة الاحباب حکیم خاقانی بیت ایمه
مکوکه آسمان اهل برون نمیدهد * اهل چونامد از عدم چیست خطای آسمان * اکرچه
بو لغتی بو معنایه یازوب بیت مزبوره متمسك اولمشلر اما چندان منا سبتی یوقدر چونکه
تحفة الاحباب صاحبی ومجمع الفرس مؤلفی وجه محرر اوزره یازمشلر فقیر دخی انلره
اتباعا نقل وایراد ایلمك اقتضا ایلدی فرهنك جهانکیریده بمعنی اکنون منقولدر بو معنایی
مؤید سیف اسفرنكی بیت کوهر عمرم شکسته شد ز فراقت * ایمه بصد پاره شد کدام شکسته
ل مع الیاء * ابی ع کسر باء موحده ویای مجهول ایله بمعنی بی زیادهٔ الف ایله حکیم فردوسی
شهنامه ده چوق استعمال ایلمشدر استاد عنصری بیت خیال شعبدهٔ جادوان فرعونست
توکفتی آن سپهستی ابی کرانه روم ل ابیاری ع سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله
شرفنامه ده بر نوع جامه اسمیدرکه غایت نازك ولطیف اولور فرهنك جهانکیریده کوکرجین
جنسندن بر نوع کوکرجین آدیدر ل احدی ع فتح حاء وکسر دال مهملتین ایله هندوستان
پادشاهنك بر فرقه عسکرینك آدیدرکه هر یوز نفرینه برسرباوك ایدوب نامنه صدی
دیرلر وبیك نفرینه برباش ایدوب اسمنه هزاری دیرلر عجمك یوزباشی وبیك باشی دیدکاری
کبی ل اخترکوی ع یعنی منجم یلدزاحوالندن سویلدوکی ایچون تسمیه ایلمشلر ابو المعانی بیت
ز حال طالع بختم زاخترکوی پرسیدم * بکفت آنمه ترا باشد کهی ظاهر کهی پنهان ل ارزانی ع
درت معنایه کلور اول یای مصدریه وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوجوزلق
معناسنه طالب آملی بیت بعهد جود او کوهر کرانی یافت تا حدی * که در اشك عاشق هم
فرامش کرد ارزانی * ثانی لیاقت معناسنه که ارز قدر وقیمت در الف ونون تاکید ومبالغه
ایچوندر وآخرنده کی یا یای نسبتدرکه صفتك موصوفه نسبتنی مبالغه ایله تاکید ایدر طالب
آملی بیت مدام ازتیغ وکوهر تابود کفتار در عالم * بشمشیر تو باد اجوهر اقبال ارزانی *
وله بیت کدام ساغر پیمانهٔ ارادت دوست * که باد بر لب ارباب فیض ارزانی * ثالث بمعنی
مسلم مولانا فتوحی درمدح انوری بیت انوری این سخن تو بسخن ارزانی * کر بجانت
بخرند اهل سخن ارزانی * رابع بمعنی مستحق عطا ودرویش حکیم فردوسی بیت بارزانیان
ده همه هرچه هست * مباداکه آید بما برشکست * وله بیت بارزانیان بخش هرچت هواست
که کنج توارزانیان راسزاست ل ارمجی ع سکون راء مهمله ومیم وفتح غین معجمه وکسر جیمله
یکرمی زراعدن زیاده اولان ایپلك وکندر واورغان ل ارغوانی ع ارغوان رنکنده اولان

اولان اشیا لکن دون الترکیب استعمال اولنمز فلان ارغوانی دینلمکه محتاجدر انجق شرابه
یالکز استعمال اولنمق جائزدر ابو المعانی بیت بنوش اول توسا قی پس بکیراند رکفت
ساغر * بکن ازخد خود رنکین مجلس ارغوانی را ل ارمغانی ع هدیه اولان نسنه ره آورد
معناسنه خلاق المعانی بیت چو فکرت بمعراج معنی خرامد * همه حور عین آورد ارمغانی
ل ازدمی ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله مؤید الفضلاده بر جانور اسمیدر مجمع
الفرسده راء مهمله ایله ده جائزدر ل اسب خلعتی ع پیشکش آتی دیمکدر ملوك وسلاطین
ووزرا وکباره آت پیشکش اولندقده خلعت ویرلك معتاد اولمغله تسمیه اولنمشدر ل اسب
نوبتی ع منزل بارکیری وبرقاج کسنه بیننده مشترك اولان آت که نوبتله بنرلر ابو المعانی
بیت دوش دیدم درمیان دلبرانرا خر رقیب * همچو اسب نوبتی طفلان بر وکشته سوار
ل افراخت پای ع اوج معنایه در اول قاچمه دن کنایه اولوب ایاق قالدردی ترکیده طیان
قالدردی دیرلر ثانی طبان التی یعنی ایاغ التنه دوشمش ثالث استعاره طریقیله فقیر وبیچاره یه
دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ل افرای وافری ع کلاهما بسکون الفاء اول بفتح الراء المهمله
ثانی بالکسر بمعنی آفرین کذافی فرهنك جهانکیری ل افسای ع سکون فا وفتح سین مهمله
ایله افسون وافسون خوان معناسنه حکیم انوری بیت دشمنش کر بسیست عاجز نیست
اژدها از جواب مارافسای ل افسرسکزی ع سکز کسر سین مهمله وفتح کاف فا وسیله ایکی
معنایه در اول بر ساز آدیدر منوچهری بیت ببانك شیشم وبابانك افسرسکزی * بکیر
بادهٔ نوشین ونوش کن بصواب * ثانی بر صوت ولحن آدیدر ل النی ع سکون لام وکسر نونله
قپوباز وسنك اغاجنه دیرلر ل انایی ع فتح نون وکسر یای تحتانیله جاهل واحمق وکندودن
بیخبر کمسنه یه دیرلر مولانا امیدی بیت سخن در وصف تو بحر عمیقست * دکنجد در انای هر
انایی * انای اول کسرالفله ظرف معناسنه در ل انباردکی وانباشتکی ع کلاهما بسکون
النون وفتح الباء الموحده کافلری کاف تصغیردر وفرت مال وکثرت منالدن عبارتدر ل انبوی ع
سکون نون وضم باء موحده ایله قوقو المق وقوقولمق وقوقولی منجیك بیت کل انبوی
شد لاله اندر کمر * سمنسای شد باد آتش بخار * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت ترنج
آسمان کرددمعنبر * اکرکرددز خلقش دسته انبوی * تحفة الاحبابده بو وجه اوزره مسطوردر
اما قوقو المق معناسنه فخر زرکوب بیت ازدست خیال روی تو وقت سحر * کلدستهٔ وصل
توهمی انبویم ل اندای ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله صواکه دیوار وطام اوزرینه ایدرلر
نوعی خبوشانی بیت درونش همچو بیرون غارت اندای * چوایوان خیال از هیچ بر پای * طالب
آملی بیت تن اندر جوشن سیماب سیمای * سر اندر مغفر خورشید اندای ل اندربای ع سکون
نون ورا وفتح دال مهملتین وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول بازنکون وآویخته معناسنه که
اندروای دخی دینلور ثانی لازم وضروری وحاجت معناسنه استاد فرخی بیت زهی تن
وهنر وچشم نیکنامی را * چوروح درخور وهمچون دوبده اندربای ل اندروای ع
واوایله دخی اندربای مرقوم کبی دراوج معنایه کلور اول بمعنی بازنکون وآویخته حکیم قطران
ارموی بیت کر بمهر تونکرداند زمان رای رای * کوید از غم روز وشب جای وی اندروای وای

* ثانی سرکشته وسرکردان معناسنه حکیم انوری بیت توان کفت که محتاج
نباشد لیکن * باد حرصش نکند همچوخسان اندروای * حکیم سوزنی * قطعه * تازمین
را سکون نخواهد بود * جز بدور سپهر اندروای * پای جز بر زمین لهو منه * فرق
جز بر سپهر جاه مسای * ثالث حاجت ومراد معناسنه در ڤ اندروایی ﭺ زیادهٔ یای
نسبتله اندروای مرقوم معنالرینه درودخی سرکشته‌کی معناسنه شاکر بخاری بیت
زاندروایی کر خواهی نجات * ترا باید ز جور آوری براتی ڤ اندرونی ﭺ یای نسبتله ایچرویه
منسوب اولان ودخی چادرشب معناسنه ڤ اندی ﭺ سکون نون وکسر دال مهمله ایله
خصوصا دیمکدر میر عمان بیت کر خوار شدم سوی بت خویش روا باد * اندی که بر مهتر
ما خوار نیم خوار ڤ انطاکی ﭺ یعنی سقمونیا غایت مسهل بر اوتدر محموده دخی دیرلر
غایت اعلاسی انطاکیه ناحیه‌سنده اولمغله سقمونیای انطاکی دیرلر بونام ایله مشهور
آنا قدر ڤ انکریزی ﭺ سکون نون وکاف فارسی وکسر راء مهمله وزاء معجمه ایله ترخون
دیدکلری اوتدر تره مقوله‌سیدر ڤ انکونی ﭺ سکون نون اول وکسر ثانی وضم کاف فارسیله
کار باطل کننده معناسنه میر نظمی بیت بقول وفعل باحق شو همیشه * مکن در کار
خود انکونی پیشه ڤ اورنکی ﭺ اختراعات باربدخسرو اولان اوتوز برلحندن برلحن ونوا
اسمیدر شیخ نظامی بیت چو ناقوسی واورنکی زدی ساز * شدی اورنک چون ناقوسش آواز
ڤ اهنوخوشی ﭺ سکون ها وضم نون وخاء معجمه ایله اهل حرفت معناسنه درکه انلر جمشیدک
خلقی تقسیم ایتدوکی درت قسمک بریدر تفصیلی لغت کانوری ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی ڤ ایازی وایاسی ﭺ قیلدن وحریردن طوقیوب عورات نقاب کبی یوزلرینه طوتارلر
ترکیده پچه وعربیده شعریه دیرلر شرف شفروه * قطعه * دل من عشقبازی از که آموخت
لبت عاشق نوازی از که آموخت * ندیدم آنکه برقع داشت خورشید * رخت رسم ایازی
از که آموخت * رفیع الدین لبنانی بیت شفق غلالهٔ خورشید ارغوانی دوخت * چو زهره
بست ایاسیٔ عنبرین برچشم ڤ ایدری ﭺ سکون یای تحتانی وفتح دال وکسر راء مهملتین
ایله بمعنی اینجایی یعنی بونده‌سک وبوراده‌سک شاه ناصرخسرو بیت مرا کفت اینجا غم بست
جانت * بدو کن عنایت تت ایدری است ڤ ایدی ﭺ سکون یای تحتانی وکسر دال مهمله
ایله بمعنی نیز دخی دیمکدر کذا فی فرهنک جهانکیری ڤ اینی ﭺ سکون یای تحتانی وکسر نون ایله
فرهنک جهانکیریده ناله واین معناسنه‌در بو معنایه شاعر دیمشدر بیت نه در دحسرتت
چند انکه اینی * نکردم من تو کویی این چه اینی ڤ ای ﭺ حرف ندادر اما فارسیده کسره
ایله استعمالی نزاکتدن خالی دکلدر شیخ سعدی بیت ای کریمی که از خزانهٔ غیب *
کبر و ترسا وظیفه خورداری ڤ باب الالف المکسورة مع الالف * ابا ﭺ فتح باء موحده
ایله شوربا معناسنه در کذا فی سرفنامه ظهیر فاریابی بیت اباء شعر مرانیز چاشنی
مطلب * که در مذاق زمانه یکیست شهد وشرنک * کمال اسمعیل بیت روزی که از برای غدای
وروان وعقل * از خوان خاطر تو زهر کون ابا پزند * ثانی معناسی طعام در بزرکی کوید بیت
در مطبخ توچوب خورد تا ابا پزند * آتش که از نکبر سرمایهٔ اباست * مؤلف شرفنامه ابراهیم

ابراهیم فاروقی کوید * قطعه * زحکم تو آنکس که آرد ابا * جوین نانش وبادامان بی ابا *
مبادا ابنان حسودت ابا * وکرهست بادان ابایش وبا ڤ اجرا ﭺ سکون جیم وفتح راء
مهمله ایله آقمق میر نظمی بیت ز زرد و چشم کردم سیل اجرا * بجای اشک دیده خون
دلرا * معین ومقرر طونلمق معناسنه عربیله مشترکدر چغتای لسانده آقزماق دیرلر
ڤ ازارپا ﭺ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله ایاغه کیلن طون که شلوار دخی دیرلر
کمال اسمعیل بیت چون کل دزد زجود تو پیراهن حریر * در پاچو سرو آنکه ندارد ازارپا
ڤ اسپیدبا ﭺ سکون سین مهمله وکسر باء فارسی وفتح باء موحده ایله بوزچه آشی
دیدکلری یوغرت شورباسی سپیدبا وماستبا دخی دیرلر اصلی اباء سپید ایدی علم اولدقده
مضاف الیه تقدیم وابانک الفی حذف اولندی ڤ استا ﭺ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله ایکی معنایه در اول ستایش ایدیجی یعنی مدح وثنا ایدیجی میر نظمی بیت کنم شام وسحر
ورد دعایش * شوم استا کز جود وسخایش * ثانی تفسیر زند معناسنه که زند استا دخی
دیرلر شمس فخری بیت کند بیان معالی شه مطاوی او * بدان مثال که الفاظ زند را استا
مجمع الفرس سمرقند مضافاتندن بر قریه اسمیدر که اهالیسنه استانی دیرلر ڤ استیا ﭺ
سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة وفتح یای تحتانیله ولایت هرات ایله غزنه میاننده واقع
بر طاغ اسمیدر ڤ اسفیدبا ﭺ ایکی معنایه در اول اسپیدبا مرقوم معناسنه ثانی بر نوع
طعام درات وپیاز وروغن زیت وکرفس وکشنیز ایله بشورولر ڤ اقلیمیا ﭺ سکون
قاف وکسر لام ومیم وسکون یای اول ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده التون وکمش طپراغیدر که
اریدوب قال اولندقدن صکره برنده قلان طپراغه دیرلر کتاب اختیاراتده خردهٔ سیم
وزردرکه بر قاج نوع اولور ذهبی وفضی ومعدنی ونحاسی وعملی اولور بعض نسخه‌ده
منقولدرکه اقلیمیا بر جوهردر سیم وزر معدنندن اخراج اولنوب قیناد وغنده اوزرنده
حاصل اولان کفدر وبعضیلر سیم وزر جوهرینک اسفلنده دردی درکه آتشه قونلدقده
آیریلور حکیم خاقانی بیت ازین سک خورده شیرینی نه بینی * زریم آهن اقلیمیانیابی
بو بیتده حذف یای ثانیله درو حذف همزه ایله قلیمیا دخی دیرلر ودخی حضرت آدم علی نبینا وعلیه
السلامک بر دختر پاکیزه اختری نامی در ڤ الوا ﭺ سکون لامله بر صمغدر غایتده آجی اولور
دواره ترکیب ایدرلر مسهلدر عربیده صبر دیرلر اعلاسی سقطری در سقطره نام جزیره‌ده
اولور صبر سقطری دیرلر هندی لسانده ایلیا دیرلر حکیم سنایی بیت چون ز دست
دوست خوردی بایدت درخوان جان * لقمهٔ حلوا والوا هر دو یکسان داشتن * شمس الدین
شرف شاه بیت زکین مهر او کردون نماید رنج وراحت را * ز قهر ولطف او دوران دهد
حلوا والوارا * مولانا امینی بیت زحل باقدر او دون واجل باتیغ او بیکس * عسل باخشم
اوالوا سقر با عفو او کوثر ڤ اورسیا ﭺ کسر واو وسکون راء مهمله ایله آق سوسن کوکیدرمور
سوسن کوکنه ایرسیاه دیرلر ڤ ای بسا ﭺ لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر چوق کمسنه‌لر
دیمکدر ونیچه کمسنه‌لر دیمکده اولور محلنه کوره میر نظمی بیت کس نشد لایق قبول عشق او
ای بسا افتاده راه عشق او * وله بیت ای بسا دعوای عشقت کرده بود * هیچکس بر سر

برده دعویش ق اینبا ع سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة وفتح باء موحده ایله
عیش وعشرت وذوق وصحبت معناسنه ابو المعانی . بیت دردعشقش خوش سر وکاری
بود * میکند در بزم غم دل اینبا ق اینیا ع سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة وفتح یای
ثانیله بیا بید وشمارید دیمك در ظهیر فاریابی . بیت چو آسمان وزمین را با ینیا بنواخت
یکی ازین دو ندانست کفش از دستار ق ایدرا ع سکون یای تحتانی ودال موقوف وفتح
راء مهملتین ایله بو زمانده و بو اراده دیمك اولور ابو المعانی . بیت هرکسی سودی ندارد دیکر اورا
در جهان * بود مشغول ایدرا هرکس بذوق کار خویش ق ایرا ع سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیرا کمال اسمعیل . بیت عقل را بنده شهوت مکن ایرا نه سزاست
که ملاء همه کش مطبخ شیطان کرد * حکیم خاقانی . بیت دانی زچه سرخ رویم ایرا * بسیار
دمیدم آتش غم * ودخی از بهر آن معناسنه در ایجه حافظ . بیت شیراز معدن لب
لعلست وکان حسن * من جوهری مفلسم ایرا مشوشم ق ایرسا ع سکون یای
تحتانی وراء موقوف وفتح سین مهمله ایله مور سوسن کوکیدر حکیم شیرازی . بیت ایرسا وخیری
وهم یاسمین * شد لطیف ومائل کرمی یقین * بو بیتدن سوسن کند واولمق مفهوم مدر مجمع
الفرسده مسطوردر که اول ایرسا نام قوس وقزح ایدی بعده سوسنده الوان رنك بولندوغیچون
استعاره طریقیله تسمیه اولندی ق ایرسپا ع سیندن صکره بریا زیاده ایله بو دخی مور
سوسندر ق ایسا ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله اوج معنایه در اول بمعنی اینسا
ثانی بمعنی اینزمان ثالث نام صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام ق ایلیا ع سکون یای اول
وکسر لام وفتح یای ثانی ایله نام شریف حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی
عنه وکرم الله وجهه استاد عسجدی . بیت درین معنی که کفتی بیکمانم * به پیغمبر بحق ایلیاهم
ودخی ترجمان خضر علیه السلام ونام بیت المقدس حکیم اسدی * قطعه * بدر هجت
کنك آمد از راه شام * که خوانیش بیت المقدس بنام * بدانکه که ضحاك شد پادشاهی
خواند این خانه را ایلیا * ودخی انبیای بنی اسرائیلدن بر پیغمبرك اسمیدر کذا فی مجمع
الفرس ق اینبا ع بونده دیمکدر مقابلی آنجادر این ایله جادن مرکب لفظدر معنای ترکیب
بوردر بونده . بو بکا معنالرنده استعمال اولنور ق اینسا ع سکون یای تحتانی ونون وفتح
سین مهمله ایله کلام بیهوده وخبر بی اصل معناسنه میر نظمی . بیت شنیدم که کفتست
آن بیوفا * وفا میکنم این سخن اینسا ق اینها ع بونلر معناسنه جمع درکه ها الف ادات
جمع اولدوغی معلوم در شاعر * مصرع * دوستان اینها نکویند این حدیث دشمنست
ق مع الباء * اسب ع سکون سین مهمله ایله بیلدن اشاغی ده اولان قیل که اطراف
مقعدده وغیری یرده اولور سنه ق اسپرسب ع سکون سین اول وراء مهملتین وفتح سین
ثانیله میدان معناسنه که اسپرسف واسفرسف دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ق اسپرم آب ع برنوع اوتدر صودہ قینادوب خسته نك وجودین ویاخود علت اولان وغی
عضوین یورلر عربیده آکا نطول دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ق اسپیجاب واسفیجاب ع کلاهما
بسکون السین المهمله والیاء وفتح الجیم اول وکسر باء فارسی ثانی فایله مملکت ماوراء النهرده بر

وشهر آدیدر اول ولایت خلقی لسانلرنه سپوم دیرلر سعید سراج الدین سکزی * قطعه * چشم
ملکت را بروی روم وقسطنطین نظر * چشم جاهت رابسوی چاج واسپیجاب تاخت
مسند جودش فلك در روم قسطنطین نهاد * مقصد شکرش جهان در چاج واسفیجاب
یافت ق اسفرسب ع سکون سین مهمله اول وفتح ثانیه وفتح فا ایله بمعنی اسپرسب مرقوم
ق اشتاب ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی شتاب یعنی عجله وسرعت کذا فی
شرفنامه ق اشناب ع سکون شین معجمه وفتح نون ایله بمعنی شنا وری یعنی سباحت صوده
یوزمك شیخ عطار . بیت دو استاد سیاهانی با شناب * برون بردند جان از دست
غرقاب ق افرسب ع سکون فا وسین وفتح راء مهملتین ایله سقف خانیه قونیلان
اغاج شاعر . بیت از کرانی اکرشوی بربام * بام وافرسب افتد از اندام ق اندراب ع
سکون نون وراء وفتح دال مهملتین ایله انجوست یعنی کوچك دیه جکار که صو ایچنده
واقع اولور جزیره کبی معنای ترکیبی دخی انی اقتضا ایدر رضایی مشهدی . بیت میان
موج غم را زورق دل اضطراب افتد * اکر باد موافق میوزد در اندراب افتد ق ایراب ع
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی فیروزی یافتن یعنی ظفر بولمق وطالعی یاری
قلمق ابو المعانی . بیت هرکه سختی راکند صبر وتحمل در جهان * برهمه ازلطف حق ایرابه
دلخواهش رسد ق ایزدکشسب ع بهرام چوبین امراسندن بر مبارزنامی در صفت
صف بهرام ده حکیم فردوسی . بیت بیکدست بربود ایزدکشسب * که بدنامشی آب
دریا بسب ق مع التاء * است ع سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول ایستادن
لفظندن صیغه امردر طورمق معناسنه حضرت مولانا قدس سره . بیت برشتر مست
رخت ما این دل تنك سخت ما * است مکن چو غافله روی بدین طرف کند * ثانی بمعنی
ستایش یعنی مدح وثنا ایتمك ثالث بمعنی حلقه کون اما عربیده مطلق مقعد معناسنه در
شمس فخری سرصرون دیوب بوبیتی نظم ایتمش . بیت از پی افتخار حشمت خویش * شیر را
داغ او نهد براست * وسوراخ مقعد معناسنه حکیم سنایی . بیت کفتی بنزد خواجه که
آن غزنوی غراست * تا زان سبب مرابیری نزد خواجه آب * چون تو دروغ کفتی داد
از طریق است * هم لفظ غزنوی بمصحف تراجواب ق اسپست ع سکون سینین مهملتین وکسر
باء فارسیله یونجه دیدکاری اوتدر الفسز سپست دخی دیرلر عربیده فصفصه دیدکاریدر
اکرچه چمن مقوله سیدر لکن تخم ایله زراعت اولنور بهایم اطعمه . بیت نخوردی
یك شکم اسپست هرکز * چرا کاهت بود صحرای پرخار ق اسفست ع بسکون سینین
مهملتین وکسر فا ایله اسپست مرقوم معناسنه در ودخی صو ایچنده بتن اوته دیرلر کذا فی
مجمع الفرس ق اسفید دشت ع نواحی اصفهانده بر قریه اسمیدر وبر صحرا نامی اولمقله
مرویدر ق اشکفت ع سکون شین معجمه وفا وفتح کاف فارسیله فرهنك جهانکیریده
غار معناسنه در شکفت دخی دیرلر وضم کاف ایله شکفتن کل یعنی کل آچلمق معناسنه در
ق ایفت ع سکون یای تحتانی وضم فا ایله حاجت وتمنا معناسنه استاد دقیقی . بیت
ناسزا را مکن ایفت که ارجت بشود * بسزاوار کن ایفت که ارجت دارد ق اینانوشت ع

سكون ياى تحتانى وشين معجمه وفتح نون اول وضم ثانيله ترخون ديدكلرى اوتدر ل اينفت ع
سكون ياى تحتانى وفا وضم نونله حاجت طلب ايلمك معناسنه دركذا فى مجمع الفرس مير نظمى
بيت نخواهم فيض نور از جرم خورشيد * ندارم هيچكس اينفت واميد ل مع الثاء المثلثة ع
ل اغريرث ع سكون غين معجمه وياى تحتانى وكسر راء مهملهٔ اولى وفتح ثانيه ايله افراسياب
شاهك قرنداشى اسميدر تفصيل احوالى شهنامه ده مذكوردر كذا فى شرفنامه فارسيله
حرف ثاء اكرچه بوقدر اما بو لغت شرفنامه يه اتباعا تحرير اولندى ل مع الجيم * اسباج ع
سكون سين مهمله وفتح باء موحده ونونله بمعنى اسفاناخ حضرت مولانا قدس سره بيت
اسباج خويشم را با ترش پز وشيرين * با هرد وشدم پخته تا با تو نه پيوستم ل اسپانج ع
سكون سين مهمله ونون وفتح باء فارسى ولامله براوتدر طبيعتى بارد ويابسدر بورون قانن
وغيرى اعضادن چيقان قانى قطع ايدوب اسكى جراحتلره وقرحه‌لره نفعى عظيمدر
عربيده ارباب الجيل ولحية التيس دخى ديرلر ل استرنج ع سكون سين وفتح تاء مثناة وراء
مهملتين بعده نونله بمعنى استرنك مرقوم يعنى يبروح الصنم ل اسرنج ع سكون سين ونون
وفتح راء مهملتين ايله قزل بويادركه سلوكن ديرلر عربيده سليقون ديرلر مير نظمى بيت
نشسته قصر بالاى غم ورنج * نگارنده بنگار و باسرنج ل اسفرنج ع سكون سين وفتح
فا وراء مهملتين ايله سمرقند اعمالندن برمعظم قريه اسميدركه معربى اسفرنكدر كذا فى
مجمع الفرس ل اسفيداج ع سكون سين مهمله وكسر فايله برنوع بياض ونرم وسست
طپراقدر سفيداج دخى ديرلر زنان كلابله ازوب يوزينه سوررلر براق وبياض ايدر
اسفيداك دخى دينلور مير نظمى بيت چو داد آرايش مشاطه رويش * باسفيداج
ووسمه رنك وبويش ل اسكنج ع سكون شين معجمه ونون وفتح كافله بيشانى وساعده
وبعض يرلرده اولان بوروشق ودخى زلفه بوكلمه ديرلر ابو المعانى بيت فمر اشكنج زلف
مشكينش * مرغ عقلم بدام اندازد ل الغاج ع كسر لام وفتح غين معجمه ايله بمعنى يغما وتاراج
وله بيت غمت كيرد ز كالاى دلم باج * فراقت ملك صبرم كرد الغاج ل ايچ ع سكون
ياى تحتانيله بمعنى هيچ حكيم اسدى بيت نبست ايچ درايزدى نياز * كزان به درى بيش
نكشوده باز * حكيم سنايى بيت علم با تو نكويد ايچ سخن * زانكه داند توئى نه مرد ونه زن
ل ايرج ع سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله فريدون شاهك فرزند مهترى يعنى بيوك
اوغلى اسميدر ملكنى كندو حياتنده اوچ اوغلنه بخش وتقسيم ايتدكده كندو پاى تختى اولان ايران
زمينى اكا ويرمشيدى وماوراء النهرى تورا دلو اوغلنه ويرمشيدى كه ايران وتوران تسميه‌سى
انلردن قالدى بعده سلم نامنده اولان اوغلى تور آدلو اوغلى ايله يكدل ويكجهت اولوب
ايرجى هلاك ايلديلر بو سببدن اولادلرى بيننده نزاع واقع اولوب ميانلرنده واقع اولان جنك
وجدال وحرب وقتال مدى الايام والليال متمادى اولدى شهنامه بونلرك احواللرى حكايه‌سنه
مبنى در ل ايژغنج ع سكون ياى تحتانى وزاء فارسى موقوف وفتح غين معجمه ايله چوال
معناسنه دركذا فى تحفة الاحباب ل مع الخاء المعجمه * استاخ ع سكون سين مهمله وفتح
تاء مثناة ايله ايكى معنايه در اول بمعنى دلو يعنى قوغه ثانى كستاخ معناسنه استاد لطيفى

لطيفى بيت رفتم استاخ بردرش ناكام * كرد بر من چوسك هجوم رقيب ل اسپناخ ع
معروف سبزه در پشورب تناول ايدرلر اسفاناخ دخى دينلور ل اصطرخ ع سكون صاد وفتح
طاء مهملتين ايله ايران زميننده برشهر اسميدركه تختكاه دارا بن داراب ايدى عجايب البلدانده
مذكوردركه حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام اشكرين انده توردى صطرخ واصطخر
واسطخر دخى ديرلر ل مع الدال المهمله * اپيد ع سكون باء فارسى وياى تحتانى وكسر
ميمله ايكى معنايه در اول اكنجى آلتلرندن صبان دمورى ثانى چفت سورن اوكوزه اپيد دخى
ديرلر كذا فى مجمع الفرس ل ابيورد ع كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح واو ايله
نسف ايله سرخس ميانده واقع برشهر معظم ناميدر منقولدركه كيكاوس اقطاع وباورد
بن كودرزه مقرر ايلدى اول اجلدن باورد اول شهرى بنا ايدوب كندو اسميله مسمى ايلدى
ل اتميد ع سكون تاء مثناة وياى تحتانى وكسر ميمله اپيد مرقوم معناسنه در ل ادند
كسر دال مهمله وسكون نونله ايكى معنايه در اول عدد مجهولدر ثانى تنك يعنى يوكك
بويا نيدر ل ارد ع سكون راء مهمله ايله مشهور فارسيه نك يكرمى بشنجى كونى اسميدر حكيم
فردوسى بيت همى رفت سوى سياوخش كرد * بماه سپندار دروز ارد * سياوخش
كرد بر معلوم محلدركه آنى سياوش بنا ايلمشيدى ل اسپرد ع سكون سين وكسر باء
فارسى وراء مهملتين ايله طوكش ات صويى ات اولسون بالق اولسون پاچه اولسونكه
اكا يخنى ديرلر كسر باء فارسيله ل اسپرود ع سكون سين وضم باء فارسى وراء مهملتين
ايله بر كوچك قوشدر سرچه دن بيوجك برقاج اوزون تويلرى واردر تركيده قيل قويرق
وعربيده قطاة ديرلر خواصنده منقولدركه استخوانى آتشه ياقوب كولنى زيت ياغى ايله
قينادوب داء الثعلب علتنه سوررلر قيل بتورر اكا اسفرود دخى ديرلر ل اسپندارمد
واسفندارمد ع كلاهما بسكون السين والنون والراء المهملات وضم الميم اول بعد السين
باء فارسى ثانى فايله درت معنايه كلور اول بمعنى زمين ثانى برفرشته آديدركه درختان
ومشيستان اوزرينه موكلدر واسفندارماهده واقع اولان تدبير امور ومصالح اكا
مفوضدر ثالث سال شمسيه دن اون ايكنجى آيك اسميدركه نير اعظمك برج حوتده مدت
مكثيدر مختارى بيت بادعمر وملك اوچون ماهرويان همنشين * تا ز اسفندارمد مه را
بفروردين رود * وشرف الدين شيرازى مؤلف تاريخ وصاف بيت دراسپندارمد ماه
اوفتد جمر * وما للبرد مثل الخمر والجمر * رابع هرماه شمسى نك بشنجى كونى آديدر اهل
فارسك قاعده‌لرى بودركه هر آيك اسمى كه كونك اسمنه مطابق كله اول كون البته عيد
جشن ايدرلر استاد عطايى بيت روز اسفندارمد بر تخت شد * تخت را نور از تن ومش
بخت شد ل اسپهبد ع سكون سين وها وفتح باء فارسى وباء موحده ايله سردار لشكر
وسر عسكر وچرى باشيلرى حكيم فردوسى بيت بيستاد در پيش نيزه بدست * توكفتى
مكر طوس اسپهبدست ل اسپيد واسفيد ع كلاهما بسكون السين المهمله وكسر الباء
الفارسى والفا بياض ديمكدر سپيد وسفيد دخى ديرلر ل استارباد ع سكون سين وراء
مهملتين وفتح تاء مثناة وباء موحده ايله استرآباد ديدكلرى شهر معظمدر استاد

منوچهری * قطعه * تا طرب مطرب ست مشرق ویا مغرب ست * تا یمن ویثر بست آمد
واستار باد * بنشین وخورشیدوار می خور جمشید وار * فرخ امید وارچون پسر
کیقباد ن استانید ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر نون بعده یای تحتانی
ساکنه ایله بمعنی باز داشت یعنی کیرو طوتدی حضرت مولانا قدس سره بیت مرکب
استانید وپس آواز داد * آن سلام وآن امانت باز داد ن اسفرود ع سکون سین وفتح
فا وضم راء مهملتین ایله سپرود مرقوم معناسنه که قیل قویرق دیدکاری قوشدر شاعر
دیمشدر بیت پیش عمان کی نماید آب رود * پیش شاهین چون بمازد اسفرود *
ن اسفند واسفندند ع کلاهما بسکون السین المهمله والنون وفتح الفاء بمعنی اسفند ارمذ
مرقوم بلکه اندن اختصار اولنمشدر ودخی فروجان که خمسهٔ مسترقه نک بشنجی کونی
اسمیدر ن اسکندرآباد ع عجمك سرحد جنوبنده برشهر اسمیدرکه اسکندر ذو القرنین بنا
ایلمشدر ن اسکند ع سکون سین مهمله ونون وفتح کاف ایله شعبده باز وجانباز که باشی اوزرنده
دونه یعنی تقله اوره میر نظمی بیت چرخ کردون دائما اسکند بود * کار او بر اهل
عرفان بند بود ن اسناد واشناد ع اول سکون سین مهمله ثانی شین معجمه کلاهما
بفتح النون مشهور شمسیه نك یکرمی التنجی کونی اسمیدر ن اشنود واشنوند ع کلاهما
بسکون الشین المعجمه وضم النون خمسهٔ مسترقه نك ایکنجی کونی اسمیدر وفتح نون
وواو ایله فعل مضارع اولور اول مفرد وثانی جمعدر ایشیدر وایشیدرلر معناسنه
ن اعتمید ع سکون عین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی اعتماد تصرفات اعجام قبیلندندر
مولانا هاتفی بیت خدنك فدایی تا اعتمید * زخون دلیران شده سرخ بید * وله ایضا
بیت بروز سیاهش امیدی نماند * بتد بیر عقل اعتمیدی نماند ن اقلید ع سکون قاف
ویای تحتانی وکسر لام ایله کلیدك مخصوص آدیدر دمور اولسون اغاج اولسون اسم عامدر
یونانیدرکه اقلیدوس الحکمه دیو بر حکیم وبر کتاب اسمیدرکه حکمت کلیدی دیمك اولور
ن الباد ع سکون لام وفتح باء موحده ایله حلاج معناسنه درحکیم سوزنی بیت بروی
مشتهٔ الباد ی درکون کنت * بهجا کفتن ازین مجلس بیرون کنت ن ایدند ع سکون
یای تحتانی ونون وفتح دال مهمله ایله ایند واندکی عدد مجهولدن عبارتدر اوچدن اونه
وارنجه استاد فرخی بیت هر کجا مردم رسید وهر کجا مردم رسد * تو رسید ستی ولشکر
پروه اند ایدند یار ن ایزد ع سکون یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله جناب باری تعالی عز
اسمه وعم نواله حضرتنك جملهٔ اسماء شریفه سندندر عربیده اسم جلال کبی فارسیده
ایزد تعالی دیرلر الله تعالی دیمکدر شیخ سعدی بیت اول دفتر بنام ایزد دانا * قادر روزی
رسان حی وتوانا * شاهدی منظومه سنده * مصرع * تکری نك آدی درر ایزد ویزدان خدای
جفتای لساننده ضم همزه ایله اوغان دیرلر الله دیمکدر لطفی دیواننده نعت شریفده دیمشدر
بیت اول ادمغه ودیعت قیلادی نور دنکنی اوغان * اشبو سوزنی بیلما کانلار بولدی مردود
ولعین ن ایمد ع سکون یای تحتانی وفتح میم ایله کتاب السامی فی الاسامی ده ذال معجمه ایله
روایت اولنمشدر اول اغاجدرکه آکا دمورچکور وب تارلا سوررلر ن ایند ع سکون یای

یای تحتانی وفتح نون اول وسکون ثانیله عدد مجهولدن کنایه در استاد رودکی بیت
جهان اینست وچونین ست ونابود * وکر همچون بود ایند یارا * حکیم ناصر خسرو
بیت ازخورد وبرد رفتن بیهوده هر سوی * ایند سال بود تنت چون ستور بیر * بو معنایی
موید شمس فخری بیت چون تو صاحبقران نه بیند چرخ * وین سخن فاش کفته ام ایند
ادات الفضلاده اند واینده عدد مجهولدرکه اوچدن اونه وارنجه اوله بعض نسخه ده زیاده
بیاندر مثلا فلان چیزرا باند بکو دیرلر ن مع الراء المهمله * ادرار ع سکون دال وفتح راء
مهملتین ایله صوآقتمق معناسنه ن ازار ع فتح راء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول صوبك
دیبی حکیم انوری بیت اندیشه درسواحل دریای جاه تو * بسیار غوطه خورد ولی کم ازار
نیافت * ثانی عربیدر اول دخی ایکی معنایه در اول زن دیمکدر ثانی ایاق طونی معناسنه در
ن ازغار ع سکون زاء وفتح غین معجمتین ایله بخیل وخسیس ودنی معناسنه ابو المعانی
بیت جوانمردان که مقبول جهانند * نباید هیچ جا ازغار وغبت ن اسپر ع سکون سین
مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی سپر یعنی قلقان عربیده جنه وترس دیرلر ضم تاء مثناة ایله
ن استار ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله وقیه معناسنه در بعض نسخه ده التی
درهمه دیرلر ن استبر ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة بعده باء موحدهٔ ساکنه ایله
یوغون وغلیظ ستبر وسطبر دخی دیرلر استاد دقیقی بیت دوبازوش استبر وپشتش
قوی * فروزان ازو فرهٔ خسروی ن اسخر ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
فارس مملکتنده برشهر وبر قلعه اسمیدر ستخر واصطخر دخی دیرلر حکیم زجاجی بیت مقامش
در اول باستخر بود * شها نرا بدان بوم بر فخر بود ن استرا ع سکون سین وفتح تاء
مثناة وراء مهملتین ایله نوع غله دن مرجمك درکه نرسك وانزه ونجو دخی دیرلر
عربیده عدس وهندی لساننده سود دیرلر ن استیر ع سکون سین مهمله وکسر تاء
مثناة ویای ساکنه ایله استار مرقوم معناسنه در ن اسطبر ع سکون سین وفتح طاء
مهملتین ایله استبر مرقوم کبیدر ن اسفندیار ع سکون سین مهمله ونون وفتح فا ویای
تحتانیله ایکی معنایه در اول اسفندار مرقوم معناسنه ثانی کشتاسب شاه اوغلینك
آدیدرکه رویین تن لقبیله معروف ومشهوردر ن اسکندر ع ایکی معنایه در اول ذو القرنین
لقبی ایله مشهور اولان پادشاه اسمیدرکه ربع مسکونه حکمی جاری وامری ساری
ایدی یاجوجه سد بنا ایلدی مشهوری اسکندر ایکی اولمقدر بری ذو القرنیندرکه
قرآن عظیم الشانده وارد اولمشدر فیلقوس اوغلیدر مشرق ومغربی تسخیر ایدوب آب
حیاته طالب اولاندر وبری دارا اوغلیدرکه آکا اسکندر رومی دیرلر بو اسکندر مشرق
ومغربه پادشاه اولدی بونك اسمی اصلنده الاساندرا ایدی تعریب ایدوب اسکندر
دیدیلر ثانی بمعنی وان یعنی اویلق شاعر دیمشدر بیت دو پارچه چو آیینه سیم اندوده
اسکندرکه لبریز زین بوده است ن اشخار ع سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی نوشادر میر خسرو بیت خدای جوبی بکرنك باش چون مردان
که زن بسرخ وسفید حنا واشخارست * ثانی قلیه طپراغی که صابون آنکله طبخ اولنور

اصلی براوتد: دوشروب یاقرلیاندقدن صکره پارچه پارچه طپراق کبی اولور اصلا دوب
صوین آلوب بر مقدار کرج صویی وزیت یاغی قاتوب قینادوب تمام کالن بولدقده
بو مشق طپراق اوزرینه دوکوب قالب قالب کسوب قوریدرلر فخر زرکوب بیت اب آن
د خراش چون رنکار * خاك آن جانکزای چون زنکار ف الغار ع سکون لام وفتح غین
معجمه ایله تاراج معناسنه اما مشهوری چاپقدر چغتای لساننده یاغماق دیرلر اسکندر
نامه ده میرعلیشیر بیت آزکیشی بیرلا بیر طرف کیتمش * خصم باشیغه یاغا بان یتمش
ف انبار ع سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی این بار یعنی بو دفعه ملك طیفور * رباعی
انبار دلم بجوش در میماند * این کاوش غصه در جکر میماند * این درنه همچون دردهای
دکرست * این غم نه بغمهای دکر میماند ف انجبار ع براوتدر صوکنارلرنده بتر ادویه
شریفه دندر غایت سرخ رنك اولور نفث دمه یعنی قان توکرمکه وسحج امعایه و بواصره که
دموی اوله غایت نفعی واردر ف انکار ع سکون نون وفتح کاف ایله نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی
نکارنده یعنی نقش ایدیجی میرخسرو بیت نصیحت کردن مردان بنا مردان همان ماند
که بر آب روان صورت نکاری مردانکاری * عربیده کاف عربیله ضد اقراردر ف ایدر ع
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی همیشه حکیم اسدی بیت درنك آور ایدر بزی بی نیاز
بود کاید آن بخت برکشته باز * وبمعنی اینجا ودرینجا حکیم سنایی بیت عقل وجان آن جهان را
وعیت شو چو شرع * زانکه دیوانه است ومرده عقل وجان ایدری ف ایدور ع سکون یای
تحتانی وضم دال مهمله ایله مجمع الفرسده بمعنی دروکر یعنی نجار ترکیده دولکر دیرلر دروکر
لفظندن غلطدر ف ایران شهر ع نیشابورك اصل آدیدر استاد فرخی بیت بایرانی
چکونه شاد شاید بود توانی * پس ازچندین بلا کامد ز ایران شهر بر توران ف ایر ع
بوزن تیرخرده دانه جکار درکه وجود انسانده ظاهر اولوب سوزش ویرر وخارش
حاصل ایدر عربیده شری دیرلر ف ایرمانخور ع سکون یای تحتانی ونون وراء موقوف
وفتح ثا وواو معدوله ایله حسرت خوار دیمك اولور کذا فی شرفنامه ف ای شهریار ع
شهوررملکی نك اوتوزبجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ف ایمز ع سکون یای
تحتانی وفتح میمله شرفنامه ده چفت دموری معناسنه در اما کتاب السامی فی الاسامی ده
مولانا میدانی بونیدرق که عربیده سنه دیرلر کسر سین ونون مشدده ایله در ف این بیر ع
اشارت بافلاك بوفلاك دیمکدر کذا فی المحمودی ف این دوخواهر ع ایکی یلدزدرکه آکا
اختناسهیل دیرلر ایضامنه ف این دو کلهدار ع اشارت بماه وآفتاب ایضا منه ف این سه جوهر
یعنی موالید ثلثه که حیوان ومعادن ونباتات ایضامنه ف این سه دختر ع بنات النعش
دیدکلری یلدزه متصل اوچ یلدزدر ایضامنه ف این سه ستار ع مثله ف این ششدر ع
اشارت بدنیا ایضامنه ف این کبود حصار ع اشارت بفلك دنیا ف این هفت وهشت کلهدار ع
اشارت بافلاك ایضامنه ف این پشت کود ع اشارت بفلك ایضامنه ف این کروه وهم سوز ع
اشارت بفلکست که وهم ازان نمی تواند کذشت ایضامنه ف این عروس ع کلنجك دیدکلری
جانورکه واصودخی دیرلر اسمان هندیده بیول دیرلر ایضامنه ف این سبز طاوس ع اشارت

اشارت بفلکست ایضامنه ف این بار ع بوکره دیمکدر بار لفظنك معنالری چوقدر
بو ترکیبده مره معناسنه در ف ایوار ع سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول عصردن
صکره کی وقت که کیجه یه داخلدر تنکم صباحه شبکیر دیرلر پندار رازی بیت توکر شبکیر بوران
تهی زین * بدانان کی رسی کایوار رانند * ثانی کیجه یوله کیدن یولجی وکاروانه دیرلر تنکم
کوندز کیدنلره شبکیر دیرلر مولانا هاتفی بیت شب وروز از رفتن بیدرنك * زشبکیر
وایوارش آید بتنك ف مع الزاء المعجمه * ابریز ع سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله خالص التون عربیله مشترکدر یحیی الصرصری فی نعت النبی علیه السلام
بیت نظم القریض بمده غیرك نقده * زیف ونقد مدیحك الابریز ف اسپرز واسپریز ع
کلاهما بسکون السین المهمله وفتح الباء الفارسی میدان معناسنه آسپریس واسپرس
وآسریس دخی دیرلر واسفرس وایتفریس دخی دینلدوکی مرویدر ف اسپروز ع سکون
سین وضم باء فارسی ایله بر بلند سر طاغ اسمیدر حکیم فردوسی بیت همیکفت کابوس
لشکر فروز * ببر کاه با پیش کوه اسپروز ف امروز ع بوکون معناسنه این روز دیمکدر
نون میمه قلب اولنمشدر شاعر بیت که باما نیاید فرستاده نش * که امروز باید بما دادنش
ف انیز ع کسر نون وسکون یای تحتانیله بردار ودربوی مادران دیرلر ف اینکز ع سکون
یای تحتانی وتاء موقوف وفتح کاف فارسیله خوارزم پادشاهلرندن بر پادشاه اسمیدر ف ایلمکز ع
سکون یای تحتانی وفتح لام مله اینکز مرقومك صحیح عبارتیدر کذا فی شرفنامه ف ایواز ع
وایوز ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی بمعنی آراسته وزیبنده ایوازه وایوزه دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت بهای یاسمن وچکریم فرست امروز * که دوستیم دو باقی شراب داد ایواز
ف مع السین المهمله * اسپرلوس ع سکون سین وراء مهملتین وفتح باء فارسی وضم
لام مله ملوك وسلاطین سرایلرینه دیرلر عبهری بیت چه نقصان دیدی از کعبه تولی
دین * که کردی کرد اسپرلوس شاهان ف اسپرس واسپریس ع کلاهما بسکون السین
وفتح الباء الفارسی میدان معناسنه شمس فخری بیت زهی شهریاری که سطح فلك * بود
بندکان ترا اسپریس ف اسقلینوس ع سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر قاف ولام وضم
نونله بر استاد کامل حکیمك آدیدر جالینوس آنك حقنده نقل ایدرکه ولایت یونانده
عدیم المثل بر حکیم ایدی ایکی اوغلی وار ایدی علم طب وعلم حکمتی انلره تعلیم ایدوب وصیت
ایلشدی که اجنبی یه تعلیم ایلیوب اولادلرینه تعلیم ایده لر ووصیت ایده لر که انلر دخی
اولادلرندن غیریه تعلیم ایلمیه لر تا که بو علم شریف مضبوط قاله بقراطه کلنجیه دك بو وصیتی
اجرا ایلدیلر بقراط اون التی بطندن صکره دنیایه کلدی اول بو علم شریفی شایع ایلدی
زیرا شاکردلری چوغیدی ف اسکندروس ع نام پسر اسکندردر که روشنك بنت
دارادن متولد اولمشدر ودیرلرکه نام مادر اسکندردر واسکندروس لسان رومیانده
صغیر معناسنه در شیخ نظامی بیت همان پور اسکندر اسکندروس * همی آمد وخاك
میداد بوس ف اقلیدوس واقلیدیس ع کلاهما بسکون القاف والیاء وکسر اللام
اول بعد الدال والثانی بالیاء علم حکمت وهیئاتده بر استاددر که علوم ریاضیاتده رسوخ

نامه سی وار ایدی اصلنده اقلید کلید دیمکدر حکمت کلیدی دیمك معناسنه‌در بو رحکیمه
اقلیدوس الحکمه دیرلر ایدی شاعر بیت ندانی بطالع چکونه است قدرت * کر اقلیدوس
باشی درعلم حکمت ل اقیانوس ع سکون قاف وفتح یا وضم نونله دریای محیط اسمیدر بعض
نسخه‌ده دریای سیاه آدیدر که اکا خلیج اسکندر دخی دیرلر ل انیس ع سکون نون
وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله بغدای وارپه وسائر حبوبات صماندن چقوب کومه
اولدوغی حالنه دیرلر عربیده صبره دیرلر ل اینکس ع سکون یای تحتانی ونون موقوف
وفتح کافله لفظ مرکبدر بوکسنه معناسنه که این ایله کسدن اشارت حاضر در جمعی اینکسان
اولور ل مع الشین المعجمه * اسپرش واسپریش ع کلاهما بسکون السین وکسر الباء
الفارسی میدان معناسنه‌در که مع السین المهمله‌ده ذکری مرور ایلدی ل اسپیوش
ل واسفیوش ع کلاهما بسکون السین اول کسر باء فارسی ثانی فایله بز رقطونا دیدکاری
تخمدر که اسبغول دخی دیرلر بعض نسخه‌ده بغه یپراغنه‌ده دیرلر ل استاره آتش ع
یعنی شراره آتش که ترکیده قغلجم دیرلر ابو المعانی بیت مکورد آسمان انجم در خشنده
بودهرشب * که این استاره آتش شوداز دود دل پیدا ل استهروش ع سکون سین
وها وفتح تاء مثناه وضم راء مهمله ایله لوری قوشی بعضیلر قرتال دیدیلر ل اسکالش ع
سکون سین مهمله وفتح کاف فارسی وکسر لامله بمعنی اندیشه حضرت مولانا قدس سره بیت
او نمی خندد زذوق ما لشت * او همی خندد بران اسکالشت ل اشکنش ع سکون شین
معجمه ونون وفتح کاف فارسیله دیوار یاپمق وعمارت وجوده کتورمك معناسنه منقولدر
ل اکدش ع سکون کاف فارسی وکسر دال مهمله ایله اوج معنایه‌در اول ایکی نسنه‌ارا سنده
اتصال وامتزاج اوله اکا دیرلر مجمع الفرسده ایکی نطفه متغایرا جنسدن حاصل اولان
ولده دیرلر مثلا بری هندی وبری رومی اوله شیخ نظامی بیت نظامی اکدش خلوت
نشین است * که نیمی سرکه نیمی انکبین است * وله بیت دل که بر وخطبه سلطانی است
اکدش روحانی وجسمانی است * وهرنه که ایکی جنسدن اوله عموم اوزره اکدش دیرلر
خواجه سلمان بیت بباغ نرکس جماش راستی بیوم * بعهد اکدش چشم تو کج نهاده کلاه
ثانی نسخه نیازی مجازیده اول آته دیرلر که برطرفی عربی وبرطرفی رومی اوله عربیده
اکا مجنس دیرلر استاد دیمشدر بیت کسسته کرته اندر بربنوك ناخج وزوبین * شکسته
جوش اندرتن بنعل اکدش پکران * ثالث محبوب ومطلوب معناسنه فرهنك جهانکیری
صاحبی روایت ایتمشدر * حکیم نزاری قهستانی بیت تنها نشین نداردازعمر هیچ لذت
دریا زهردوعالم ترتیب اکدشی کن * بو معنالره یکدش دخی دیرلر معنای ثانیده عربیله
مشترکدر ل مع الطاء المهمله * اسفنط ع سکون سین ونون وفتح فایله اشربه نوعندن
بر جنس شرابدر امار ومی لسانده شراب انکوری یه دیرلر صحاح جوهریده * وهو فارسی
معرب ضرب من الاشربه مذکوردر ل مع الفاء * اژدف ع سکون زاء فارسی
وفتح دال ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی در عربیده زعرور دیرلر میر نظمی بیت باژدف
باشدت وزبار موجود * بعالم کونباشد سیب وامرود ل اسپرسف واسفرسف ع کلاهما

کلاهما بسکون السین اول بفتح الباء الفارسی ثانی فایله میدان معناسنه که اسپرس
واسپریس واسفریس دخی دیرلر ل اشکرف ع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کاف
فارسیله بمعنی نیکو وخوش آینده وبزرك مرتبه معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت قصه آن آبگیرست ای عنود * که دران سه ماهی اشکرف بود * یعنی ماهی بزرك
بود مجمع الفرسده بمعنی قوی ووقار وحشمت وتمکین که شکرف دخی دیرلر ل مع القاف ع
ل ابریق ع معروف کش ویا قرو طپراق هرنه اولورسه ابو المعانی بیت ابریق زمی پرکنی
ای ساقی کلرخ * پرشوق بکن بزم حریفان اسیران ل اغراق ع غرق ایتمك ومدحده
مبالغه ایتمك کذا فی المحمودی ل املاق ع سکون میم ایله ترکستانده بر ولایت اسمیدر
کذا فی الاداء عربیله مشترکدر ل اناق ع فتح نونله بمعنی ایئیم یعنی عم والمدن امینز
دیمك اولور ترکستان لسانیدر ل انبیق ع اول لوله‌در که انکله عرق چیقارورلر یعنی بعض
اوتلرك صویني وکلاب کلابن وامثالی نسنه‌لری قزغانه قیندوب اول لوله نك برباشنی قزغانه
وبرباشنی قرع دیدکاری نسنه نك اغزنه قورلر اول وجهله استدکاری نسنه نك استقطار ایله
عرقن آلورلر ل انق ع فتح نون ایله بمعنی اینك اشارت حاضردر ایشته دیمکدر بو دخی
ترکستان لسانیدر ل ایغاق ع سکون یای تحتانی وفتح فایله غماز وفتنه کر ومفسد
معناسنه زبان خوار زمیدر کذا فی جامع الفرس ل این کهن طاق ع اشارت بفلك
کذا فی المحمودی ل این هفت اوراق ع اشارت بافلاك سبع ایضا منه ل مع الکاف * ارتجك ع
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناه وکسر جیمله مجمع الفرسده بمعنی برق که ترکیده شمشك دیرلر
بو معنایه فرید الدین احول بیت شه نشسته به پشت پیل چوابر * اندر زر چوارتجك
دردست * اورمزدی بیت اسب بادر زین شفق درلشکر شاه بهار * ابر پیل وکوس تندر
ارتجك زرین تجك ل ارکاك ع سکون راء مهمله وفتح کاف عربیله خرده یغمور ودخی
قطره‌لری شهاب الدین خطاط بیت یکقطره زارکاك کفت راد تو نشاها * تشوردده قلزم
وعمان ومحیط ست ل اسپرك ع سکون سین وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله صاری
رنك براغاجدر آنی خرده طوغرایوب وقینادوب صویله صاری رنك بویارلر ععله چویله
چکرلر بی نظیر نفتی زنك اولور اسپرك نفتیسی دیرلر مقبول رنکدر ل استرك ع سکون سین
وفتح تاء مثناه وراء مهملتین ایله میعه سائله دیرلر خوشبو بر کوکدر ترکیده قره کونلك
دیرلر ل اسفیداك ع سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر فا ایله بمعنی اسفیداج بلکه
آندن تعجیم اولنمشدر ل اسکرك ع سکون سین وفتح کاف وراء مهملتین ایله انجقرق که فواق
دیرلر ابو المعانی بیت چون بتو دربزم باده میخورم ای کلبدن * اسکرك کیرد رقیب بدکهرا
ازحسد ل اسکنك ع سکون سین مهمله وفتح کاف ونونله دولکر آلتلرندن بر آلتدر اسکنه
دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ل اشتالنك ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناه ولام ایله
طوپق که عربیده کعب دیرلر ساقدن اشاغی بند قدمین درشتالنك وشتالنك دخی دیرلر
شاه داعی شیرازی بیت زچیست خوبی ایشان زترك لهو ولعب * زچیست زشتی ایشان
زنرد واشتالنك ل اشتك ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناه ایله هنوز طوغمش طفلی

صارد قلری بز کذا فی فرهنگ جهانگیری ف الک ج فتح لامله بجاده معناسنه یعنی جواهر
خوده‌سی کذا فی شرفنامه ف اینوک ج سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله مژده
معناسنه حکیم سوزنی بیت ازکلک تست نفرت دین محمدی * اینوک ده بشاه که کلکم
حسام تست ف ایراک ج سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیراکه ابو المعانی بیت درراه
تراخاک شدم ای شه خوبان * ایراک شدم عاشق آن نرکس فتان ف ایژک ج سکون
یای تحتانی وفتح زاء فارسیله شراره آتش که ایژ دخی دیرلر شهیدی قمی بیت چو زدساوه
یکان ایژک از ولیکن چو بنشستی * شدی زرساوه چون سیمین پشیز وغیبه وجوشن *
ف ایلاك ج سکون یای تحتانی وکسر لامله ترکستانده بر معظم شهر آدیدر خوبلری غایت
چوق اولور هند وشاه بیت بیا ای خسرو خوبان ایلاك * که بی توجان شیرین کشت مهلك
ابو الفرج رونی بیت تا ایلاك وخان قبلهٔ یغما وتتارند * خرد رکه توقبله مباد ایلاك وخانرا
بعض نسخه‌ده ایلاك یغما شهرینك پادشاهی اسمی اولدوغی مسطوردر واول شهره کمال
کثرت خوباندن شهر حسن خیز دخی دیرلر ف اینك ج سکون یای تحتانی وفتح نون ایله
اشارت حاضردر اینشته معناسنه شاعر بیت خسروکه زیست باهمه خوبان بتوبسی
اینك بناز یانهٔ عشق تورام شد * کاهی آخرینه میم متکلم الحاق ایدوب اینکم دیرلر اینشته بن
دیمك اولور ومتکلم مع الغیر اولور اینکیم دیرلر اینشته بز وبر تاء خطاب الحاقیله اینکت دیرلر
اینشته سن دیمك اولور چغتای لسانیده بو معنایه آنینذ دیرلر میر علیشیر بیت نه قاتیغ حال
که هجرنینك کیجه‌سی انکالی قویماس * بیر آنین اشك ایلا اننی کوك انین نعرهٔ یارب *
آنین لغت مشترکه‌در برمعناسیده انوکیجوندر ف این پردهٔ هفت رنك ج اشارت بدنیاست
کذا فی المحمودی ف این تنك نشیمن نهنك ج مثله یعنی دنیا ایضا منه ف این خاك تاریك ج
اشارت بخاك وبذات تیره وبقالب تیرهٔ جاهل وکافر ایضا منه ف این دورنك ج اشارت
بزمانه ای شب وروز وغم وشادی ونیك وبد وشاهی وفقیری وقبح وحسن وامثالهم
ایضا منه ف این کهن کرك ج اشارت بفلك وبادمی عاقل وچالاك ایضا منه ف مع اللام ج
ف اجفیل ج سکون جیم ویای تحتانی وکسر فایله بمعنی شترمرغ یعنی ارکك دوه قوشی
شاعر دیمشدر بیت نه وفا کند بو عهد نه درست جور آنشوخ * نه کشد بار چو اشتر نه
همی پرد چو اجفیل * استاد لطیفی بیت پایداری کن بجایت پیل وار * ورنه بکریزی
زمنج اجفیل وار * بو بیت شترمرغ زنبوردن قاچمسن اشعار ایدر ف ازکیل ج سکون
زاء معجمه ویای تحتانی وکسر کافله موشمله دیدکلری کوهی یمشدر غایت اولمشی مزه‌دن
خالی دکلدر ف اسپخول ج سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وضم خاء معجمه ایله قوش
ترسی که بنجال دخی دیرلر بهرامی بیت بهچکاه نیازم بخانه کرد مقام * ازانکه خانه پر
از اسپخول جانوست * تحفة الاحبابده حافظ اوبهی اسپخولك معناسنه واقف اولمیوب
یعنی اسپغول دیوب بیت مرقومه متمسك اولمش بیلمدی ایسه اسپغول که بذرقطونادر
اصلا مناسبت یوقدر ف اسپغول ج سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وضم غین معجمه ایله
بذرقطونادر بعض نسخه‌ده بقه یپراغی مرویدر واسپغون واسپغونه واسپغه واسپیون

واسپیون واسفیون دخی دیدکلری رسیلهٔ نظر در صیدنهٔ ابی ریحانده وجه تسمیه اولدر که
اسب ایله غولدن مرکبدر وغول کوش معناسنه اولدوغی محلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی معنای ترکیب آت قولاغنه مشابه اولمقله‌در امابویله اولنجه همزهٔ مفتوحه ایله کرك
ایدی مفتوحه‌ده ذکر اولندیغی بو اجلدندر ف استل ج سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله برکه وآبکیر معناسنه که ستل وستخر واستخر دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ف اکلیل ج
سکون کاف ویای تحتانی وکسر لام ایله تاج مرصع معناسنه در لغت مشترکدر ف ال ج
سکون لام ایله نام جلیل حضرت باری تعالی جل شانه‌در لغت سریانیدر ف ایرال ج
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی کرد یعنی اطراف وچوره هرنه‌نك اولورسه میر
نظمی بیت کند فریاد هر روز وشبانه * بکردد دود آه ایرال خانه ف ایغال ج سکون یای
تحتانی وفتح قافله مفسد وغماز وسخن چین معناسنه لسان خوار زمیدر ابو المعانی بیت
عشق اوچند انکه پنهان داشتم دردل ولی * حال خود کفته بچشمش غمزهٔ ایغال را ف ایلاول ج
سکون یای تحتانی وفتح لام وضم واو ایله شرفنامه‌ده بر طاغ اسمیدر ف این دو منزل ج اشارت
بدنیا وعقبا کذا فی المحمودی ف این آبکون پل ج اشارت بفلك ایضا منه ف مع المیم ج
ف ابراهام ج سکون باء فارسی وفتح را وها ایله فرس قدیمده براسمدر براهام دخی دیرلر معربی
ابراهیمدر ف ارم ج فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول برشخصك اسمیدر که چنك دیدکلری
سازك مخترعیدر استاد دیمشدر بیت چنك ارم دربر وآهنك بست * راه حزین درلب
وآواز نرم * ثانی نشانه معناسنه در میر نظمی بیت زاشك دیده دامن پردرم شد *
به پیکان مژه سینه ارم شد * عربیده شداد بن عادك جنت دیو دنیانك مال ومنال وجواهرین
جمع ایدوب یاپدوغی باغك اسمیدر قرآن عظیم الشانده وارد اولمشدر واستاد دیمشدر
بیت چون کوی تو بر اهل کرم باغ ارم نیست * باغ ارم آن خلد برین جای حرم نیست
بو بیت نعت شریف اولمق واردر ف اسپرغم ج سکون سین وراء مهملتین وفتح باء
فارسی وغین معجمه ایله ریحان نوعنه دیرلر که شاه اسپرم وشاه اسپرغم وشاه اسفرم
وشاهپرم وشاه سپرغم دخی دیرلر شاعر بیت بررخش آن طرهٔ پرخم نکر *
بر ریاض خلد اسپرغم نکر * شاه ناصر خسرو فتح را وسکون غین ایله ایراد وبو بیتی نظم
ایلمش بیت بیکمان شوزانکه روزی ابر دهر بیوفا * برف بارد بران شاه اسپرغم مرغزی
صیدنهٔ ابی ریحانده اسپرغم مطلق ریحاندر وشاهپرم برنوع خرده یپراقلی غایت خوشبو
ریحاندر ف اسپرم واسپرهم ج کلاهما بمعنی اسپرغم زرآتشت بهرام بیت چنان پنداشتی
آن مرد دلخواه * که اندر اسپرم رفتی همه راه * مختاری بیت از بدیع اسپرمهای صحرا * همچو
دیبا همه منقش شد ف استم ج سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی ستم یعنی جور وظلم
منوجهری بیت آخر دیوی نماند استم استمکران * زانکه جهان آفرین دوست ندارد ستم
ف استیم ج سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله مجمع الفرسده بمعنی
غلاف مسطوردر ف اشتیم ج سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانیله تخشور
وشلوار وایاق طونی معناسنه اشم دخی دیرلر ف اشکم ج سکون شین معجمه وفتح کافله بمعنی شکم

كذا فى شرفنامه ق اشم ع سكون شين معجمه ايله بمعنى اشتيم مرقوم ق ام ع اين معنا سنه
مثلا امروز وامشب وامسال اما امماه وامهفته ديمز واضع لغتك تحكمى تخصيصلرى
قبيلندندر زيرا من جهة المعنى اختصاص اقتضا ايدر نسنه يوقدر بونك كبيلر لغت عربيده
چوقدر ق اهرام ع سكون هاايله مصر ديارنده بر عظيم بنادر قله كبى ياپلمش قاپوسى وباجه سى
يوق ايچنده نه وار ايدوكين ونه مصلحت ايچون ياپلدوغين كمسنه بلمز وبر كتابده دخى
احوالندن شفاى صدر حاصل اولور معنى يازلمامش انجق مشهور اولان طوفان نوح على نبينا
وعليه السلامه طوفاندن امين اولمق ملاحظه سيله ياپدلر ديرلر وبر روايت دخى حضرت
آدم على نبينا وعليه السلامدن اول جان بن جان قومى بنا سيدر ديرلر هر برى عقلى يتد كچه
بر رموز سويلرلر اكرچه هم لفظ عربيدر وهم عرب ديارنده واقعدر لكن برمتين ومحكم
بنا اولمغله شعرا ابنيه وصفنده استعاره طريقيله نظملرنده ايراد ايدرلر مير نظمى در صفت
قلعه بيت بناى قلعه راچون يافت اتمام * توكوئى درمتانت بود اهرام ق ابشيم ع سكون
يائين تحتانيين وكسر شين معجمه ايله ايكى معنايه در اول بمعنى اشتيم مرقوم ثانى كشتكيرلرك ياغلى
سختيان طومانلرى بردلبر كشتكير وصفنده ابو المعانى بيت كشتكيرما هر ورا بين چه
صنعت كرده بود * كوه بلورى در ابشيم كرده از ديده نهان ق ايم ع سكون ياى تحتانيله
بركلمه آخرينه لاحق اولدقده نفس متكلم مع الغير معناسن افاده ايدر آخرنده ضمير اولان
كلمه لرده رفته ايم وكرده ايم كبى الفى ثابت اولور غيريلرده بوديم وكرديم وكفتيم كبى الفى ساقط
اولور ق اقليم ع بمعنى كشور ربع مسكون يدى حصه در اول يدى حصه يدى كوكبه متعلقدر كه
هر اقليم بر كوكبه منسوبدر بلاد هند كشور زحلدر برج جدى ودلو خانه سيدر وبلاد چين
كشور مشتريدر برج قوس وحوت خانه سيدر وبلاد تركستان كشور مريخ در برج حمل
وعقرب خانه سيدر وبلاد خراسان كشور شمسدر برج اسد خانه سيدر وبلاد ماوراء النهر
كشور زهره در برج ثور وميزان خانه سيدر وبلاد روم كشور عطارددر برج جوزا
وسنبله خانه سيدر وبلاد بلخ كشور قمر در برج سرطان خانه سيدر كذا فى المحمودى
ق مع النون * ابان ع فتح باء موحده ايله جفت معناسنه شاعر ديمشدر بيت رزق
وافر در زمين از بهر ما پنهان شده * با ابان سعى وكوشش از زمين آيد برون ق ابرنجين ع
سكون باء موحده ونون وياى تحتانى وكسر جيمله الف مفتوحه ده ذكرى مرور ايدن
ابرنجن معناسنه فرهنك جهانكيريده كسر همزه ايله ده نقل اولنمشدر ق ابشتن ع كسر باء
موحده وشين معجمه وفتح تاء مثناة ايله پوشيده طوتمق معناسنه ق ارمكان ع سكون
راء مهمله وفتح ميم وكافله مربى وترتيب وسعد وسعادت معنالرينه حكيم خاقانى در مدح نيراعظم
* مثنوى * كرتو بدى ارمكان مكه * زرين كنى آستان مكه * كعبه زتو سرجاودان يافت
مكه ببقات ارمكان يافت * وله در محل ديكر بيت در طالع هركه ارمكان يافت * سرمايه
عمر جاودان يافت ق اروند ع سكون راء مهمله ايله آلج معناسنه بعض نسخه ده
طوشنجل در ق ازدن ع سكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ايله بمعنى ازدف مرقوم ق اسپتان ع
سكون سين مهمله وفتح باء فارسى وتاء مثناة ايله ق اسپندان ع سكون سين مهمله وفتح

وفتح باء فارسى ونون ساكنه ايله اوزرلك كه عربيده حرمل وحب الرشاد دخى ديرلر بعض منافع
ايچون خصوصا چشم زخم دفعى ايچون آتشه ياقرلر سپند دخى ديرلر صائب تبريزى
بيت اى صبا مشت سپندى برسر آتش بريز * كربپرسد باز حال صائب دلخسته را
ق اسپغون واسپيون واسفيون ع كلاهم بسكون السين وفتح الباء الفارسى وفا اسپغول مرقوم
معناسنه ق استادن ع سكون سين وفتح تاء مثناة ودال مهملتين ايله طورمق اياغ اوزره
كرك يورركن طورمق وتوقف ايلك ستادن دخى ديرلر سلطان حسين بيقرا * مصرع * سرو
در باغ بيك پاى ستاده چكند * جواب مولانا جامى * مصرع * در ركاب تو رود كر بودش پاى
دكر ق استدن ع سكون سين وفتح تا ودال مهملتين ايله استادن مرقوم معنالريله مترادفدر
ق استاندن ع سكون سين وفتح تاء مثناة ونون ساكنه ايله المق اخذ معناسنه ستاندن
دخى ديرلر ق استندن ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ونون ساكنه ايله بمعنى
استاندن مرقوم ق استانيدن ع متعدى استاندر ق استرون ع سكون سين وراء مهملتين
وفتح تاء مثناة وواو ايله زن عقيم يعنى اولادكتور مز عورت حيوانده دخى استعمال اولنور
شمس فخرى بيت بران سبب كه فحول كرام عنين اند * شدند ما در ايام نيز استرون *
حضرت مولانا قدس سره بيت نكاحى ميكند بادل بهردم صورت عنين * نزايد كرچه
جمع آيند وصد عنين استرون * مير خسرو بيت خرسند دست دادوى استرونى
حرص * كازونيا زبچه همى توامان كنند ق استفان ع سكون سين وكسر تا وفتح
فا ايله ايكى معنايه در اول بمعنى جوى يعنى ايرمق ثانى بر نوع مرصع ومكلل تاجدر عورات
باشلرينه باغلرلر ايكى معنايه ترتيب اوزره ابو المعانى بيت ديدم روان شده در باغ آب
استفان * داده شكوفه زينت شخ تاب استفان ق استفنان ع سكون سين مهمله وفا
وكسر تاء مثناة تله اصرغان ديدكلرى اوتدر ق استهيدن واستيهيدن ع كلاهما
بسكون السين والبا وكسر الها بمعنى لج كردن يعنى هر ايشده لج وعناد ايتمكه ديرلر
حضرت مولانا قدس سره بيت هر كه باشد شيوه استهيدنش * ديده خود را بپوشى
از ديدنش ق استيدن ع سكون سين وكسر تا وياى ساكنه ايله بمعنى استادن مرقوم
ق اسفراين ع سكون سين وياى تحتانى وفتح فا وراايله نواحى نيشابورده بر شهر معظم
اسميدر راه جرجانك نصفنده واقع اولمشدر واسپراين دخى ديرلر سبب تسميه سى بويله
مسموعدر كه اسپر قلقان وآيين عادت در شهر مزبور خلقى دائما يانلرنده قلقان كتوررلر اول
مناسبتله تسميه اولنمشدر اسپراين تسميه ايدنلر بويله توجيه مناسب ايدرلر ق اسفنان ع
سكون سين مهمله وفتح فا ونونله زنانك موضع معهودينك ايكى جانبى ق اسفهان ع
مشهور شهر معظمدر كتاب معجم البلدانده تصحيح اسم اصفهانده قال حمزه بن حسن الاصفهانى
اسم مشتق من الجندية وذلك من لفظ اصبهان اذا رد الى اسمه بالفارسية كان اسپاهان
وهو جمع اسپاه واسپاه اسم للجند اوالكلب تخفيف فيقال اسپه كما ذكر ق اسكنان ع
سكون سين وفتح كاف ونونله بمعنى اسفنان مرقوم ق اسكندران ع سكون سين وفتح
كاف ونون وراء مهملتين ايله اويلغك ايكى طرفى ومطلق اويلق معناسنه در شاعر ديمشدر

بیت می نماید عجب سرحمدان * چون رود در میان اسکنه ران اشخون واشغون
کلاهما بسکون الشین وضم الخاء المعجمه براوتدر لطیف خوشبو وار درصوین آلوب
شکر ایله شربت ایدرلر غایت خوشبو ومزه ونافع وصفرایی قامعدر عربیده ریباس دیرلر
اشتافتن سکون شین وفاو فتح تائین ایله بمعنی شتاب کردن یعنی عجله ایتمك
الفسز شتافتن دخی دیرلر اشخوان سکون شین معجمه وکسر خا ایله فدان درخت
یعنی اغاج دالی ودیبندن چقان تازه فلز وشکوفه سنه دیرلر ابو المعانی بیت باده
وساقی کلرخ درلب جوی اشخوان * درچنین حالت نشستن کفر باشد رندرا اشکستن
بمعنی شکستن یعنی قرمق اشکندن سکون شین ونون وفتح کافله صمق وصندرمق
شکندن دخی مصدردر اشکوخیدن سکون شین وضم کاف وکسر خاء معجمه ین ایله بمعنی
لغزیدن وبسر آمدن یعنی سورچمك وباش اوزرینه کلمك بعض فرهنکده سورچوب دوشمه ین
اباغ اوزرینه طورمق الف ممدوده ایله آشکوخیدن والفسز شکوخیدن دخی دینلور
اشنیدن سکون شین وکسر نون ویای ساکنه ایله بمعنی شنیدن ایشتمك معناسنه در
میر نظمی بیت بکفت از زیر لب کفتار چندین * کرفته کوش واشنید کرد نفرین
افتالیدن سکون فاو فتح تا وکسر لام ویای ساکنه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی پاشیدن
وپراکندن وبرفشاندن یعنی صاچمق وطاغتمق حکیم قطران ارموی * قطعه * دونوبهار
پدید آمدند از اول سال * ز فصل سال وز وصل شه ستوده خصال * ازین بهار شده
دست جود در افشان * وزان بهار شده چشم ابر در افتاد * ثانی شکافتن ودریدن
یعنی یارمق ویرتمق فتالیدن دخی دیرلر ایتکین سکون یائین تحتانیین وتاء موقوف
وکسر کاف فارسیله بمعنی خداوند خانه وخانه دار حکیم خاقانی بیت اول شب ایتکین
وشاقی بدیم لیك * الب ارسلان شدیم بدیوان صبحکاه ایذون سکون یای
تحتانی وضم ذال معجمه ایله فرهنك حسین وفایی ده بمعنی اکنون وتحفة الاحبابده ورساله
میرزاده بمعنی چنین مسطوردر واستاد شعر لرنده دخی بو معنا لره اولمق فهم اولنور حکیم
فردوسی بیت در ایذون که رستم نیاید بدید * سر از ابی سر بخواهم برید * شیخ سعدی
بو معنایه مناسب بیت در ایذون که دشوارت آید سخن * ذکر انجه دشوار باشد مکن
ایران سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول نام هوشنك شاه بن
سیامك شاهدر ثانی مجموع ولایت عراق وفارس وآذربایجان وخراسان مملکتلریدر که
فریدون شاه بیوك اوغلی ایرجه ویرمشدی ایران اسمی آندندر فهراموننك اورته جانبی
تور نام اوغلنه ویرمشیدی توران تسمیه سی اندندر ایرسون سکون یای تحتانی
وراء موقوف وضم سین مهمله ایله مجمع الفرسده بمعنی زرورق وفرهنك جهانکیریده طلق
دیدکاری معدنی شبه یه بکزر نسنه درشیرا زیلر برقك وهندیلر ابهرك دیرلر میر نظمی
بیت بیاید ودردست کرفته کتاب * بد ایرسون سراسر نوشته خطاب ایرمان
سکون یای تحتانی وراء موقوفله اوچ معنایه در اول مهمان معناسنه مهمانسرایه
ایرمانسرای دیرلر خلاق المعانی بیت ای شرع پروری که کذشت از جناب تو * اقبال

اقبال هر کجا که بود ایرمان تو * ثانی خانهٔ عاریت که ایرمانسرای عاریتسرای دیمکدر
سلمان ساوجی بیت همی بایدت رفتن آخر کرفتم * که بس دیر مانی درین ایرمان *
ثالث آرزو وحسرت معناسنه کمال اسمعیل بیت چنان شود پس ازین کزپی نظارهٔ
عیش * زخلد سوی وی آید بایرمان نرکس ایزان سکون یای تحتانی وفتح زاء
معجمه ایله آیك اوتوز بجی کونی اسمیدر ایشان ضمیر جمع غائبدر آنلر دیمك معناسنه
شاعر بیت ایشان دل من دارند ایشان دارند * ایشان که سر زلف پریشان دارند *
عربیده هؤلاء عبارتیله ادا اولنور چغتای لسانینده آلار دیرلر دیوان اول دیباجه سنده میر
علیشیر بیت ردامودر بزنیك فرخ زمانده * آلارنی دربدر قیلماق جهانده ایکیاون
سکون یای اول وکسر کاف وفتح یای ثانی ایله مغان مذهبنده براوتدر ایلکان
سکون یای تحتانی وفتح لام وکاف ایله شهر ایلکه منسوب دیمکدر خواجه سلمان
بیت بکریست بخت شاه بر ایلکان تاج بخش * کاورد فخر اختر شاهی بکوهرش * بعض
فرهنکده ولایت یغما پادشاهنك لقبیدر مسعود سعد سلمان بیت ببزمکاه توشاهان
وخسروان خدام * برزمکاه تو خاقان وایلکان حجاب ایلیاین سکون یای اول وفتح
ثانی وکسر ثالثله نام بیت المقدس یعنی قدس شریف اسمی اولدیغی فرهنکلرده مسطوردر
ایلیا یوحن سکون یای اول وفتح ثانی وضم ثالثله نام شریف حضرت حضر نبی علی
نبینا وعلیه السلام ایمن سکون یای تحتانی وفتح میمله غم واندیشه دن فارغ وخوف
وهراسدن آسوده وامین دیمکدر نتکم صائب دیمشدر بیت بخاموشی زمکر دشمن بدرك
مشو ایمن * که توسن کوش خوابانیده لکدها درقفادارد این اسم اشارت قریبدر
بو معناسنه عربیده هذا معناسن افاده ایدر اینان جمع این بونلر معناسنه که مقابلی
آنان در بو بیتده واقعدر ابو المعانی بیت آنانکه نظر بر عاشق زار ونزار کنند * اینان بسینه
تیرنکه را بکار کنند اینچنین این ایله چنیندن مرکبدر بویله دیمکدر شاعر بیت
تاجهان بود اینچنین بوده * این شتر کربه دائما باشد * چغتای لسانینده موندق دیرلر
اینجیدن سکون یای اول وثانی ونون وکسر جیمله یارملق جرح معناسنه ویارلمق
شق معناسنه ویارمك معناسنه ده منقولدر این خم آهنکون ضم خا وکاف فارسیله
اشارت بدنیا کذا فی المحمودی این دزرو بین کسر دال وزاء معجمه ایله اشارت بفلك ایضا
منه این ده ویران کسر دال وها ایله اشارت بدنیاست ایضا منه این روز رفتکان
کاف فارسیله بیدولتان وتاریك خاطران منه این نقره کیران کسر کاف فارسیله
دینا داران وزاهدان زله داران ایضا منه مع الواو * اسپرو سکون سین وفتح باء
فارسی وضم راء مهملتین ایله اسپرود لفظندن مختصردر اشکو سکون شین معجمه وضم کافله
مرغ شکاری یعنی آوجی قوش میر نظمی بیت مرغ اشکو شود نفایس خوار * لیك کرکسی
بلاشه زیست هزار ایجو سکون یای تحتانی وضم جیمله خاصهٔ پادشاهان خوارزم
لغتیدر اینجو سکون یای تحتانی ونون وضم جیمله ایجوی مرقوم معناسنه بو دخی
خوارزم لغتیدر مع الهاء * اباله فتح باء موحده ولامله بمعنی آبدست خانه میر نظمی

بیت درجهان آسوده کی نبود بدید * جای راحت جز باله کس ندید ق ابرده ع کسر باء
موحده وسکون را و فتح دال مهملتین ایله وقت سحرده اولان برودت معناسنه کثرت استعماللله
صباح وقتنه علم اولمشدر وله بیت درابرده آمد برمن صبا * کفت بوی زلفش آوردم ترا
ق ارمینیه ع سکون را و فتح میم ونون ویای تحتانیه ایله بر مشهور شهر اسمیدر ق اساسه ع
فتح سینین ایله کوز اوجیله نکاه ایتمك دلبرانه اول حالته دزدیده نکاه دیرلر کذا فی ادات
الفضلا ق اسپهبد خوره و اسفهبد خوره ع کلاهما بسکون السین المهمله والهاء اول
فتح باء فارسی ثانی فتح فا و باء موحده ایله اشراقیان فارس نفس ناطقه یه دیرلر
ق اسبه ع سکون سین و فتح باء موحده واظهار ها ایله مخفف اسپاه در لشکر معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره بیت چوق چوق اسپاه تصورات ما * سوی چشمه دل شتابان
از ظما ق استارچه ع سکون سین و راء مهملتین و فتح جیم فارسیله شرارهٔ آتش استاره
دخی دیرلر میر نظمی بیت آتش افروزد بسر دستارچه * ناکهان افتاده است استارچه
ق استاره ع سکون سین و فتح تاء مثناة وراء مهملتین ایله التی معنایه کلور اول ستاره یعنی
یلدز حضرت مولانا قدس سره بیت بیمار شود عاشق لیکن به نمی میرد * ماه ارچه شود
لاغر استاره نخواهد شد * ثانی تنبورهٔ سه تاری ثالث برچادر در که شامیانه وسایبان
دخی دیرلر رابع جدول ومسطر خامس کیلان مضافاتندن بر ملك آدیدر سادس
ولایت دکن ده بر قلعه اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ق استفه ع سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة و فا ایله حامل عورت وحیوانه دخی استعمال اولنور کذا فی المجمع ق استنبه ع
سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ونون ساکنه وفتح باء موحده ایله غلیظ و یوغون و زشت
اولان نسنه حکیم سنائی بیت صحبت عام آتش پنبه است * زشت روی و تباه واستنبه است
مجمع الفرس ده مرد دلیر وقوی باز و معناسنه اما مشهوری غلیظ دیودر ق استوه ع
سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وواو معروفه ایله یعنی ملول ودلتنك وعاجز شده معناسنه
ستوه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت که آن خوبان چه استوه آمد ندی * بتابستان دران
کوه آمد ندی ق استیزه ع سکون سین مهمله وتاء مکسوره ویای ساکنه ایله لج و عناد
و محاوره ایتمك ستیزه دخی دیرلر شیخ عطار بیت هر که او استیزه با سلطان کند * خانه
خود بر سر ویران کند ق اسروشنه ع سکون سین و واو و فتح راء مهملتین و شین معجمه و نونله
ماوراء النهرده بر شهر آدیدر ترکان حالا ثنینه دیرلر ق اسکنه ع سکون سین مهمله و فتح
کاف و نونله دولکر آلتلرندن بر آلتدر که آنکله اغاج قرارلرودلر عربیده بیرم دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت جور و جفا ودوری کا کمکار میکند * بر دل و جان ما بتر ز اسکنه
کار میکند * مسعود سعد سلمان بیت چو منتنه توشدم درغم تو سرکردان * بسان
چوب تو از اسکنه شدم دل ریش ق اسکیزه ع سکون سین مهمله و یای تحتانی و کسر
کاف و فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جست و چالاك ثانی لکد زن یعنی چفته آتمق آت
وغیریله حضرت مولانا قدس سره بیت چونکه مستغنی شد اوطاغی شود * خر چو بار
انداخت اسکیزه زند ق اشپشه ع سکون شین معجمه اولی و فتح ثانیه و باء فارسیله بر

برقوز مجغزدر اکثریا زایا منك چوقه واثواب پشمینه وکورکه دوشوب تباه ایدر آکا شپشه دخی
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آنکه درانبان ماند وصرفه کرد * اشپشه
وموش حوادث پاك خورد ق اشپخته ع سکون شین وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه
و خاء معجمتین وفتح تاء مثناة ایله یعنی پاشیدهٔ آب وتوشیح که شپخته دخی دیرلر شیخ الاسلام
خواجه عبدالله انصاری بیوورر * نثر * درویشی خاکیست بیخته وابکی بروا شپخته
نه کف پارا ازو دردی نه پشت یارا ازو کردی * وشریف تبریزی در هجو غیاث کهره
بیت عبارت تو بدین ناخوشی که درسر او * وتوش جستم واشپخته بشد دامن ق اشکره
سکون شین معجمه وفتح کاف وراء مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی مرغ شکاری میر خسرو
بیت اشکره وار در پی جزر و کلنك * هست چو آویزش قصاب چنك ق اشکنه ع سکون
شین معجمه وفتح کاف ونونله اوچ معنایه کلور اول یعنی چین وشکن یعنی بوکلم میر خسرو
بیت فتنه رخش نرکس بیمارهم * اشکنه زلف بخوارهم * ثانی موسقیدن بر نوا آدیدر
منوچهری بیت مطربان ساعت بساعت بر بنالی زیر و بم * کاه سروستان زنند امروز
کاهی اشکنه * سروستان دخی بر نوا آدیدر ثالث اتصونه اتمك طوغرمغه دخی دیرلر
عربیده ثرید دیدکلریدر بسحاق اطعمه بیت بریمینت چو بود اشکنه وبورانی *
بریسارت چو بود نان وپنیر و بچار ق اشکوه ع سکون شین معجمه وضم کاف وواو
معروف واظهار ها ایله وقار و عظمت وحشمت معناسنه شکوه دخی دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت صدق موسی بر عصا وکوه زد * بلکه بر دریای پر اشکوه زد ق ازاره ع
سکون نون وفتح رائین مهملتین ایله دیواردن آیریلوب دوکلن کرج ویالچق کذا فی مجمع
الفرس ق ایشه ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول جاسوس
معناسنه که ممدوده ده عایشه وزنی اوزره اولان آیشه کبی در ابوالحسن شهید بیت
در کوی توچو ایشه همیکردمی نکاه * دزدیده تا مکربت بینم ببام ودر * ثانی یعنی بیشه
یعنی اورمان وچنکلستان ق ایغه ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بیهوده کوی
وسبکسار شمس فخری * قطعه ع تا نباشد ایغه مانند خاموش وصبور * ناهله نبود
بنزد هیچکس چون بیهده * باد در حکمش مه هر بیهده کار وسپهر * دشمنش خوار
وخجل دایم بسان ایغه ق ایمه ع سکون یای تحتانی وفتح میمله یعنی اینچنین حکیم خاقانی
بیت ایمه مکو که آسمان اهل پرون نمیدهد * اهل که نامد از عدم چیست خطای آسمان
ق ایوره ع سکون یای تحتانی وفتح واو وراء مهمله ایله یعنی آراسته کذا فی ادات الفضلا
ق اقبال یکهفته ع دولت اندك روزه محمودی ق این سیل کاه ع اشارت بدنیا منه
ق این کوه هفتاد راه ع اشارت بآفتاب منه ق این ترك سلطان شکوه ع مثله منه *
ق این زال مستحاضه ع اشارت بدنیاست منه ق این خاك تیره ع اشارت بذات
بشر منه ق این دامکاه ع اشارت بدنیا منه ق این نه صحیفه ع اشارت به نه فلك منه
ق این هفت جزیره ع اشارت بهفت اقلیم منه ق این هفت صحیفه ع اشارت بهفت
فلك منه ق این هفت نقطه ع اشارت بستارهٔ سیاره منه ق مع الیاء * ابانی ع فتح

باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی شور با حکیم خاقانی بیت ذات طبخها که دیك سلامت
همی پزد * خوشخوارترز فقرا بانی نیا فنم * ثانی شور با طبخ اولنان ظرف دیك وغیره
شرف شفروه بیت در مدح تو صد ابانی جوشن دارم * افسوس که معدهٔ قلم تنك است
ڤ اجی ع کسر جیمله وزیر وافندی وترکیده تعظیما سلطانم دیدکاری معنایه در بعض
فرهنکلرده آغجه معنا سنه منقولدر ڤ ادراری ع سکون دال ورای ثانی وفتح اول ایله
وظیفهٔ معینه ودخی بر طبق نسخه دیمکدر ڤ اسپری ع سکون سین مهمله وکسر باء
فارسی وراء مهمله ایله شرفنامه ده بمعنا تمام شدن حکیم انوری بیت آنکه قوم نوح را
از تند باد لا تذر * در دودم کرد از زمین آسیب قهرش اسپری * بو بیتدن معدوم اولمق
معنا سی تمام اولمق معناسندن اقرب فهم اولنور ڤ اسپنوی ع سکون سین مهمله وفتح
باء فارسی وضم نونله نام جاریهٔ نژاد که داماد افراسیاب شاه ایدی غایت جمیله ایدی اول
وقتکه نژاد فرار ایلدی بیژن اول جاریه یی قبضهٔ تصرفه کتوردی ڤ استای ڤ سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایستادن لفظندن صیغهٔ امردر رضی الدین نیشابوری بیت
اسب چه طاقت تو دارد زین برکهٔ نه * تخت چه در خود تو باشد چرخ استای ڤ اسفستی ع
سکون سینین مهملتین وفتح فا وتاء مثناة ایله یونجه لق یعنی یونجه اکلنش یر ڤ اسلیمی ع
سکون سین مهمله وکسر لام ومیمله خطایی کبی بر نقشدر سلطان سلیم خان شاه اسمعیل
ایله چلدران نام محلده محاربه ایتدکده شاه اسمعیل مغلوبا منهزم اولدقده مولانا امیدی
شاهی تسلیت ایچون بر قصیدهٔ غرا نظم ایلدیکه مطلعی بودر بیت قضادر بارکاه کبریایی
فکنده نقش اسلیمی خطایی * اسلیمی سلطان سلیم وخطایی شاهك مخلصی اولمغه کنایتدر
ڤ اشکاری ع سکون شین معجمه وفتح کاف ایله آوجی صیاد معناسنه شمس تبریزی بیت بیا
بر بام ای عارف بکن هر نیمشب زاری * کبوترهای دلها را اتویی شاهین اشکاری ڤ ایتکمینی ع
سکون یائین وتاء موقوف وکسر کافله بمعنی خداوندی وخانه داری یعنی او صاحبی اولمق
کذا فی مجمع الفرس ڤ ایرمانسرای ع یعنی مهمانسرای وخانهٔ عاریت حکیم خاقانی بیت
بنکرچه ناخلف پسری کز وجود تو * دار الخلافهٔ پدرت ایرمانسرای ڤ ایزدی ع جناب
باری تعالی جل ذکره ایچون ویریلان نسخه شیخ سعدی بیت بجا آمد آن وعدهٔ ایزدی *
بزاد آن پسر خوب وپاك ازبدی ڤ ایشی ع سکون یای تحتانی وکسر شین معجمه ایله صفت
تعظیم خواتین دربی بی کبی عربیده ستی وترکستانده بیکم وبیکه دیرلر حکیم انوری بیت
بنده ایشی دعا همیکوید * بنماز شیت همیجوید * حکیم سوزنی * قطعه تا بنم دردما ای
شه شادی فزای * برخون بربط کند ایشی بیکانه شای * ده خت علی بامی آنکه هست عطا
از خدای * آنکه بروی وبیر هست چو خورشید وماه ڤ ایلخانی ع سکون یای تحتانی
ولام وفتح خاء معجمه وکسر نونله فرمانده عسکر وسپهسالار وطائفهٔ مغول ملوکندن برینك
مخصوص اسمیدر وجنکیز خان واولادو اولادنه نسبت ایله ایلخانی دیرلر اجداد جنکیزدن
برینك آدی اولمق واردر بو نقل وروایت اوزره تاتار خانلرده ایلخانی دیمك صحیح اولمق
اقتضا ایدر زیرا آنلر کندولرین آل جنکیز ادعا ایدرلر اول تقدیرجه ایلخانی لقبی

لقبی صحیح ودرست اولور ڤ باب الالف المضمومة مع الالف * استا ع سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول تفسیر کتاب زند در که است دخی دیرلر حکیم خاقانی
بیت اکر قیصر سکالد زار زردشت * کنم زنده رسوم زند واستا * حکیم فردوسی * مثنوی *
اکر پیشتی اند راستا وزند * فرستاده را زنیهار از کزند * ازین خواب بیدار تان کردمی * همی
زند بروارتان کردمی * شمس فخری بیت کند بیان معالی شه مطاوی او * بدان مثال که الفاظ
زند واستا * ثانی استاد لفظندن ترخیم اولنمشدر ڤ استخوان ربا ع هما قوشیدر دائما غداسی
استخوان اولدوغی مشهوردر شیخ سعدی کلستانده دیمش بیت همای بر همه مرغان
از آن شرف دارد * که استخوان خورد وجانور نیازارد * ربا ضم را ایله ربودن لفظندن
اسم فاعل صیغه سیدر قاپجی معناسنه استخوان رند واستخوان رنك دخی دیرلر ڤ استقیلا ع
سکون سین وتاء موقوف وکسر قاف ویای ساکنه ایله تورانیلردن افراسیاب لشکرنده
بر پهلوان نامدارك اسمیدر کذا فی المجمع ڤ اشترپا ع ترکیده ککك اوتی دیدکاری آجیرق
براوتدر نعمة الله سعتره بکزر براوتدر دیمش اما اصحی سعتردر ڤ اشترکیا ع دوه دکنی که
اشترخار دخی دیرلر دوه یی بغایت سمردر بعض فرهنکده سایجه دیدکاری دارودر
ڤ اشتروا ع دوه یوکندن اشلنمش جامه وکلیم وغیر هما میرنظمی بیت برش پری
بر آمد شیخ بند اشت * ز اشتروا کلاه وجامه میداشت ڤ اشتوا ع سکون شین معجمه وضم تاء ایله
انکشت وانکشوانه ڤ اکرا ع سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله ارشته شوربا سی پوربهای
جامی بیت کنج کاید فراق تو بتر خون خوردم * تا چشیدم هم از بوی وصالت اکرا ڤ البا ع
سکون لام وفتح باء موحده ایله قلیه بونی حکیم سوزنی بیت رویت چویکی کاسهٔ اکرا شده
زار ثنك * ور کاج قضا کشته برنك منش البا ڤ الوا ع سکون لام وفتح واو ایله بمعنی
ستاره یعنی کواکب وانجم مسعود سعدی سلمان در صفت عمارت بیت ز نقش بدایع چون
بوستان پر از انوار * ز نقش جواهر چون آسمان پر از الوا ڤ امی کویا ع ضم کاف فارسی وواو ایله
حضرت محمد صلی الله وسلم ڤ اورا ع ضمیر غائبدر اکا وآنی دیمك اولور چغتای لسانندن
آنکا دیرلر اکا عبارتنه لفظا ومعنا موافقدر انجق کتابتده نون یازیلور چغتایده کلیا بو مقوله
کافك اوکنه نون یازمق قاعدهٔ مقررهلریدر اکارو وا کلامنی انکلامق املا ایدرلر
اول نون تعبیرده ظاهر اولمز همان بو دیارده استعمال اولندوغی کبیدر ڤ اوریا ع سکون
واو وکسر راء مهمله وفتح یا ایله حضرت داود علی نبینا وعلیه السلام اصحابندن بر متعین کمسنه
ایدی که انك اسمیدر جالوت جنکنده شهید اولمشدر حضرت داود خاتونی حبالهٔ ازدواجه
کتورمشیدی منقولدر که حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام اندن وجوده کلدی اما
صحتی معلوم دکلدر العلم عند الله تاج مآثر بیت بکریم همی در فراقش چنان * که داود بر تربت
اوریا ڤ اوستا ع اوستاد لفظندن مخففدر حضرت مولانا قدس سره بیت بینی اندر دل
علوم انبیا * بی کتاب وبی معید واوستا ڤ اونیا ع سکون واو وکسر نون وفتح یای تحتانیله
بمعنی افشرده عربیده عصاره وعصیر دیرلر استاد لطیفی بیت تراکه کرامند اصل ونیا *
خوش آید از انکور خوش اونیا ڤ اویا ع واو معروف ایله بوزن کویا کاهل وابله وسمه

معناسنه شیخ سعدی بیت بکوش شام وسحر در طاعت حق * مشو اویا محو باشی پشیمان
ده ایا ده ضم همزه وفتح یا ایله استعمال اولنور اویا معناسنه ده مع الباء * اریب ده کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیله منحرف یعنی اکری ریب دخی دینلور ترکیده ورب دیرلر بوندن
غلطدر حضرت مولانا قدس سره بیت بکقدم چون زد زبالا تا نشیب * بکقدم چون
فیل رفته برارب ده اسرب ده سکون سین وضم راء مهملتین ایله قورشون که عربیده رصاصه
دیرلر برنوع معدندر کمش ایله برمعدنده حاصل اولور وزنده التون ایله جیوه دن ماعدا
معدنلردن آغر اولور غایت نرمدر جمیع معادندن الیندر والماس که جمیع معادندن سختدر
قورشون که نرم وسست اولمغله صونپاره یی قورشونه قویوب الماسی تراش ایدرلر شاعر
دیمشدر بیت آنچه در سختی مجدی بوده است الماس بین * اینقدر هستی زاسرب میتراشد
چون پنیر ده اسطرلاب ده معروف نسنه در معناسی ترازوی آفتاب دیمکدر اسطر ضمتین
ایله زبان یونانیده ترازو دیمکدر ولاب زبان رومیده آفتاب دیمکدر ایکی لساندن مرکب
لغتدر میر خسرو * مثنوی * بیونانی اسطر ترازو بود * که در سکۀ عدل سازو بود * وگر
معنیم از پرسی زلاب * بودهم بکفتار روم آفتاب * پس انکو مراد سطرلاب جست * ترازوی
خورشید باشد درست * بعض روایتده برحکیمک اسمیدر که انی تصنیف ایلمشدر دیرلر وبعض
روایتده لاب حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلام اوغلینک آدیدر اکا نسبت ایدوب
لاب ترازوسی دیمک اولور بویله اولدوغی حالده لاب کونش اسمی اولماسن منع ایتمز شیخ
نظامی بیت نظرش برفلک تنیده لعاب * ازدم عنکبوت اسطرلاب ده اسلوب ده سکون
سین وضم لام مهمله ایکی معنایه در اول برحکیم آدیدر ثانی اطعمه جنسندن برنوع طعام آدیدر
وعربیده طرز وروش وقانون وقاعده معناسنه در مذکور ایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی
بیت شنیدم چنین گفت اسلوب استاد * خورش را نباشد ز اسلوب معتاد ده اشتاب ده
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله شتاب معناسنه که اشتاو دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت چه باید کرد ایشانرا که ایشان * چه برق وباد سخت اشتاب رفتند ده اندوب ده
سکون نون وواو وضم دال مهمله ایله برنوع قبر جقدر وجود انسانده ظاهر اولور عربیده قوبا
دیرلر افضل الدین کرمانی بیت تراده کی بود درپیش محبوب * که دادی درهمه اندام
اندوب ده اوب ده بوزن خوب اوباشتن واوباریدن لفظلرندن صیغۀ امردر یوتمق بلع
معناسنه ودخی زاری ایتمک معناسنه مثال معنیٔ اول حکیم اسدی بیت نهنکی توکاندر نکو
داشتن * مکار اندازی جزاو باشتن * مثال معنیٔ ثانی استاد رودکی بیت پس باو بارید
ایشانرا همه * نه شبانرا هست زنده نه رمه ده مع التاء * اسپست ده سکون سینین وضم
باء فارسیله تازه یونجه که سپست دخی دیرلر ده اسپوست ده سکون سینین وضم باء فارسی
وواو معروف ایله آخر کوزآیی معناسنه شاعر دیمشدر بیت شراب کهنه خوش از دست
تازه * خصوص در بهار کهنه اسپوست ده است ده سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در
اول نسخۀ میرزا ابراهیمده تفسیر زند که استا ودستا دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت که دین
مسیحی ندارد درست * همی کبرکی ورزد وزندواست * وله بیت شهنشاه ایران

ایران سروتن بشست * بمعبد خرامید باز ند واست * ثانی فرهنک جهانکیریده بمعنی افکندن
وانداختن که ناستی دخی دیرلر ضم سین ایله شرف شفروه بیت برنطع زمین طرح شهی
چون توباشی * لعبیست زتوکش فلک سرزده ننهاد * ثالث معیار جمالیده شمس فخری
شرین معناسنه یعنی اویلق باشی * قطعه * چرخ درمهر شیخ ابواسحق * چون میانرا ببست
چابک وجست * ازپی افتخار حشمت خویش * شیر وار داغ شه نهد براست ده اسطقسات ده
سکون سین وقاف وضم طاء مهملتین ایله شرفنامه ده عناصر اربعه یه دیرلر که هربرینه اسطقس
دینلور عنصر معناسنه والقسز سطقسات دخی دیرلر ده اکسوت ده سکون کاف فارسی
وضم سین مهمله ایله اکلیج معناسنه ده اکشوت ده سکون کاف وضم شین معجمه ایله ده
اول معنایه در حکیم شیرازی بیت اپرسا از مشش دوم تاده درم * چل درم افشرج واکشوت هم
ده اوت ده لفظ مرکبدر او ایله تاء خطابدن که اول سنکدر واول سنسن دیمک اولور
ابوالمعانی بیت کفت جانان که سنک کوی من آمد بدرم * شاد باش ایدل نالان که سخن
اوت بود ده مع الثاء ام الخبائث ده یعنی شراب کذا فی شرفنامه خواجه حافظ شعرنده
ایراد ایلمش بیت آن تلخ وش که صوفی ام الخبائثش خواند * احلی لنا واشهی من قبلة العذارا
عذارا جمع عذرا در بکاق معناسنه ده مع الجیم * اج ده بمعنی کرو یعنی رهن که برنسنه یه قول
وشرط ایدوب بحثله برنسنه رهن ایدرلر ترکیده ماله ایله استعمال اولنور ده اجاج ده
سکون جیمله فرهنک جهانکیریده بمعنی بهشت که ترکیده اوجماق دیرلر غالبا اجماج لفظندن
غلطدر ده ارکنج ده سکون راء مهمله ونون وفتح کافله خراسان سرحدنده برشهر آدیدر
یوسف فضلونی بیت بروم ومصر وبارکنج اضطراب افتد * همه بجد عراق وبسرحد
کرکان ده اسفنج ده سکون سین مهمله ونون وضم فایله سونکر که سفنج دخی دینلور عربیله
مشترکدر ابوالمعانی بیت پارۀ لخت جکر باسیل اشکم رفته است * درلب دریا فتاده
جابجا اسفنج نیست ده انترج ده سکون نون وراء مهمله وضم تاء مثناة ایله اترج معناسنه که
ترنج انواعندن برنوعدر ده اندوج ده سکون نون وضم دال مهمله وواو مجهول ایله برنوع
قبرجقدر وجود انسانده ظاهر اولور جلدی سیاه ودرشت ایدر ایکی نوعدر بری سیاهدر
ماده سی سودادر بری ده بیاضدر ماده سی بلغمدر عربیده قوبا دیرلر ده انفوج ده سکون
نون وضم فایله پورسوق دیدکلری جانوردر مشهوری بودر که دوکدجه سمرور ابوالمعانی
بیت چنان خوردست چوب اندر سر کوی * شده فربه رقیب سک چوانفوج ده اورکنج ده
سکون واو وراء مهمله ونون وفتح کافین ایله خوارزم مملکتنک اسمیدر بعض نسخه ده نفس
شهرک اسمیدر ده اونج ده سکون واو ونون وکسر لام مهمله اوزرنده اوزمی اولوب وقتی
پکمش اوزم چبوغی عربیده عشوش دیرلر کذا فی مجمع الفرس ده اولج ده سکون واو
وکسر لام مهمله اولنج مرقوم معناسنه در ده اوماج ده سکون واو وفتح میمله آماج یعنی نشانه
تیر عربیده هدف دیرلر ده اوج ده فتح واو وسکون نونله بمعنی الفت ومؤانست کذا فی فرهنک
جهانکیری ده مع الخاء * اخ ده برکلمه در که نهایت حظ محلنده صادر اولور ابوالمعانی بیت
صدای زفتن اغیار چون شده شایع * زحظ مردم عالم باوج رسید اخ اخ ده اخنون ده

سکون خاء معجمه وضم نون و واو مجهول ایله نام ادریس نبی علی نبینا وعلیه السلام حکیم
سنایی بیت کجا نامش اخنوخ خوانی همی * وکر نامش ادریس دانی همی استاخ
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی گستاخ استاد لطیفی بیت رفتم استاخ بردرش
ناکاه * کرد بر من چو سک هجوم رقیب * حکیم سوزنی بیت بدین زبان مکش استاخی
مراو بدان * مراه نخای توکر دست پیش ازین استاخ * سیف اسفرنکی بیت تیر از کشاد
چشم تو استاخ میرود * شاید که در حریم دل خصم محرم است اسکوخ سکون سین مهمله
وضم کاف فارسیله خریدن صاتون المق ودخی جدا دوشمک معناسنه در کذا فی الصحاح
اوستاخ سکون واو وسین مهمله ایله بمعنی استاخ مرقوم حضرت مولانا قدس سره
بیت روی صحرا هست هموار وفراخ * هر قدم دامیست کم ران اوستاخ مع الدال المهمله
اجند فتح جیم وسکون نونله ایله بوزن بخند بمعنی مطیع ومنقاد میر نظمی بیت بود
اینجا عابد عالم پسند * امر حق را بادل وجان بود اجند ارد سکون راء مهمله ایله
بمعنی شبه ومانند کذا فی فرهنک جهانکیری ارمزد سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم
میمله درت معنایه کلور اول بر فرشته نک نامیدر که مصالح روز ارمزد بالجمله اوله آکا متعلقدر
ثانی هر ماه شمسی نک اول کونی اسمیدر حکیم فردوسی بیت یکی کودک آمدش ارمزد روز
به نیک اختر و فال کیتی فروز * مسعود سعد سلمان بیت امروز ارمزدست ایا یار غمکسار
برخیز وناز کم کن وآن جام می بیار * ثالث نام ستاره برجیس که عربیده مشتری دیرلر
حکیم سنایی بیت قوس وحوتست وطایر وارمزد * جدی ودلو از زحل بجوید مزد
استاد لطیفی بیت هرانکه زاده ز دی در دباشد * اکرچه دایه اش ارمزد باشد * رابع نام
پسر زاده اسفندیار در ارمزد واورمزد دخی دیرلر استاد معروف معلم وفننده ماهر
کمسنه یه دیرلر حکیم انوری بیت تمتعی که من از خلق در جهان دارم * همان جفای پدر بود
سله استاد * کسر الفله عربیده سید ومولی یعنی صاحب عبد ومالیک وجواری دیمکدر
عجم بو مقوله لری تصرف ایدوب کند ولسانلرنده استعمال ایدرلر بعض کلمه یی افعاله
نقل ایدوب مصدری اسم وکسر الفی ضمه یه وفتحه یه وفتحه یی کسره یه علی هذا القیاس تبدیل
ایدرلر استعمالی دلالت ایدر استخوان بند عضو اشکسته یی باغلدقلری بند که عربیده
جبیره دیرلر وباغاجی معناسنه ده کلور ابو المعانی بیت سنک جودت کرده است دل را
شکست * تار زلف استخوان بندم بکن استخوان رند فتح راء مهمله وسکون نونله
هما قوشی معناسنه در بعض فرهنکده قرتال دیدکلری سیاه قوشدر شیخ عطار بیت
فغان از حرص مشتی استخوان رند * همه سک سیرتان وموش پیوند اشنود سکون
شین معجمه وضم نون و واو معروفله بمعنی بشنید یعنی ایشت دیمکدر امردر شیخ فخر الدین
عراقی * قطعه * پروانه چو ذوق سوختن یافت * نبود بشعاع شمع خشنود * این حال اکر
عجب نماید * بشنو ز من از نوای اشنود امید عربیده کی توقع معناسنه در کاهی میمی مشدد
ایدرلر مولانا جامی بیت الهی غنچه امید بکشای * کلی از روضه جاوید بنمای اورمزد
ارمزد مرقوم کبی درت معنایه کلور اول بر فرشته اسمیدر که روز اورمزد ده واقع اولان

اولان تدبیر امور ومصالح آکا متعلقدر ثانی هر ماه شمسی نک ابتدا کونی آدیدر بو کونده
سفر ایتمک وجامه جدید بچوب وکیمک والحی ومکتوب کوندرمک مناسبدر حکیم فردوسی
بیت شب اورمزد آمد وماه دی * ز کفتن بر آسای و بر دادمی * مختاری بیت
دو حاجبند جهانرا بسوی صدر جهان * از اورمزدی وغره مه رمضان * ثالث ستاره
مشتری که برجیس دخی دیرلر رابع پسر اسفندیار نامیدر بو ایکی معنایه حکیم فردوسی
بیت سر وکاه دیهیم شاه اورمزد * درخشان بدی چون بماه اورمزد اورند سکون
واو ونون وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیب وزیبایی وفر وبهایی کذا فی الصحاح اوژنید سکون
واو وفتح زاء فارسی وکسر نون ایله مجمع الفرسده بمعنی افکند وافکنید که اوکند واوکنید
دخی دیرلر اوکنید سکون واو وفتح کاف وکسر نونله بمعنی افکنید حضرت مولانا قدس
سره بیت حاجت آوردش بغفلت سوی من * اوکنیدش مو کشان درکوی من اولاد
سکون واو ایله بوزن فولاد مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر حکیم فردوسی بیت کرفت
اوکر کاه دیو سپید * چو ارژنگ وغندی واولاد و بید مع الراء المهمله * استخوان خوار
اوری قوشی که دائما استخوان بولدقده بوغازینه اولچوب بعده یودار بوغازندن اوری
اولورسه یوتمایوب آثار نتکم شاعر دیمشدر * مثنوی * استخوان خوار را ندیدی استخوان
فکر هضمش دارد اول بعد از ان * میخورد آسان رود تا از کلو * کر شود دشوار اندازد فرو
استوار سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح واو ایله بش معنایه کلور اول محکم
ومتین معناسنه مسعود سعد سلمان بیت پایدار واستوار ست از تو دین وملکت * پایدار
وپایدار واستوار واستوار * ثانی معتمد وامین معناسنه حکیم سنایی * قطعه * حق همی کوید که
ده تا ده مکافات دهم * آن بحق ندهی وبس آسان بباشی در شیار * این نه شرط
مؤمنی باشد که در ایمان تو * حق همی خاین نماید خار وسرکین استوار * ثالث بمعنی
باور اینانمق معناسنه استوار داشتن دیرلر باور داشتن دیمک اولور شیخ سعدی * قطعه
ای که میکویی خرد به یار دان * من نکویم کر تو داری استوار * آدمی را عقل باید در بدن
ورنه جان در کالبد دارد حمار * رابع تمام شدن خامس برابر آمدن یعنی برابر اولمق کذا
فی فرهنک جهانکیری استور سکون سین مهمله وضم تاء مثناة و واو معروفله
دواب ومواشی که ستور دخی دیرلر چارپا حیوانا تدر اسغر سکون سین مهمله وضم
غین معجمه ایله فرهنک جهانکیریده بر جانوردر الاجه کنلری اولور هر نه قدر دوکسه لر فربه اولور
ودخی کرپیدر که اوقلری اوزون بیاضلی وسیاهلی اولور بعضیسنک بر انداز قدر اوقلری واردر
سلکنوب آتدقده کوسنک یایک اوقی قدر یره وارر آکا اشغر وسغر وسغرنه وسکر وسکرنه
وسبخول واسقور دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هست حیوانی که نامش اسغرست
او بزخم چوب زفت وکترست اسقور سکون سین مهمله وضم قافله ماء مستعمل که
غسل ووضوده الدن وبوزدن وسایر عضودن دوکیلور ودخی بمعنی اسغر مرقوم اسکدار
سکون سین مهمله وضم کافله شول اولاقه دیرلر که دیار عجمده زمان سابقده بو بوینه قریب
منزللر وضع اولنمشدر وهر منزلده بر ایکیشر آت ایله آدم حاضر آنی اکرلنمش طوردر

بوولایته حکم شاهی کوندرلدکده اولاغك برینه ویرورلر اولدخی طولودیزکین کیدوب منزله
قریب اولدقده بر آدم دخی آت اوزرنده منتظر طورر کلان آدمك الندن حکمی آلوب
سکردوب برینه دخی ویرور بو اسلوب اوزره مکان بعیده زمان قلیلده حکم شاهی یی واصل
ایدرلر بو معنایه تلمیح ایدوب عنصری دیمشدر بیت تو کویی کز اخبار ایشان همی * فرستاده
بدو آفتاب اسکدار * کذا فی مجمع الفرس و فرهنك جهانکیریده بو نوع قاصده چپر ایلچی
و یام دخی دیرلر زبان هندیده دانکجوکی دیرلر استاد منوچهری * نظم * این چشن فرخ
شده را چون طلایکان * از پیش خویشتن بفرستاد کردکار * کفتار و بنزد ز مستان
بتاختن * صحرا همی نوردو بیابان همی کذار * چون اندر وسی بشب تیره و سیاه *
زین آتش بلند برافروز روز وار * وزعزم جنبش و نیت من که کرده ام * نزد شهنشه
ملکان بر باسکدار * ازمن خدایکان همه شرق و غرب را * در ساعت این خبر بکند اری خبر
کذار * شمس فخری معیار جمالیده * نثر * اسکدار قاصدیست که بتعجیل بجای رود
و در هر منزلی ازبرای او اسبی بسته باشد واوراترکانان بام کویند بیت از برای اشتهار صیت
او * خسرو اجرام باشد اسکدار * خسرو اجرام یعنی آفتاب وکتاب الاسامی
فی الاسامیده * اسکدار خریطة الفتح یضع فیها الکتب * یعنی اسکدار قاصدك کوتوردیکی
مکتوبلری قودوغی کیسه در ئ اسکدار ج سکون سین مهمله وضم کاف وفتح ذال معجمه
ایله مکتوب وحکم شاهی و قاصد واولاق معناسنه اولاق آت ایله سکردوب کیدن
وقاصد یایاق کیدنه دیرلر وبعض فرهنکلرده اسکدار صو کچدی ولب دریاده اولان
اسکله و بیوك صولر کنارنده اولان محل شهر استانبول مقابلنده اولان شهره دینلدوکی
بو معنایه در ئ اشتر ج سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله دوه نك مخصوص اسمیدر شتر
دخی دیرلر عربیده آدی چوقدر ازجمله بعیر وناقه وجمل ومطیه دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت نه باشتری سوارم نه چو اشتر زیربارم * نه خداوند رعیت نه غلام شهریارم *
ئ اشترخار ج بردکندر که دوه آنی بغایت سورر دوه‌یی سمردر ترکیده دوه دکنی دیرلر شترخار
وخاراشتر وخارشتر دخی دیرلر ئ اشغار واشغر ج کلاهما بسکون الشین وضم غین المعجمتین
پورسق دیدکلری جانوردر اکثر طپراق ایچنده تعیش ایدر بیت زبیم صید قهرش خصم
بددل * شود در زیر خاکش راچو اشغار ئ اصطور واصطر ج کلاهما بسکون الصاد وضم
طاء المهملتین ایکی معنایه در اول ترازو ثانی بوغه دکنی ئ افور ج ضم فا وواو معروفله ایکی
معنایه در اول بمعنی کوف یعنی اوکی قوشی ثانی بمعنی آروغ ئ اوار ج فتح واو ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی کرا ثانی مجمع الفرسده دفتر حساب که آمار وآماره وآوار وآواره
دخی دیرلر ابوالمعانی بیت کشتهٔ عشق توام اینست فخر عاشقان * در اوارم میکنند عنوان
دفتر کاتبان ئ اوبار ج سکون واو وفتح باء موحده ایله ناله وزاری ایتمك معناسنه اوباریدن
واوباشتن لفظلرندن صیغهٔ امر اولورلر وکاهی اسم فاعل واسم مفعول اولور صاحب وقعه
وماجرا چکمش معناسنه ابوالمعانی بیت رفت عمرم یکنفس راحت بمن را روند اد * باغم
عشق ترا اوبار کردم روزو شب ئ اوذر ج سکون واو وفتح ذال معجمه ایله بر طرف وبرجانب

وبرجانب معناسنه وله بیت درسر کویت فغانرا پیشه کردم صبح وشام * کشته اوذر
عافیت ازدرد هجرانت مدام ئ اور ج بوزن شور ایکی معنایه در اول بمعنی مشت یعنی
یومرق که برکسنه نك باشنه ودیشنه اوره‌لر اکا اوزد دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ثانی
فرهنك جهانکیریده ایچی آسان چیقمیان جوز وبادام وامثالی نسنه لرکه بیوز دخی
دیرلر ئ اهنوبر ج سکون ها وضم نون وفتح باء موحده ایله اوزم چبوغی معناسنه در
ئ مع الزاء المعجمه * اشترباز ج دوه یوکندن طوقنمش جامه وغیره ئ اشترغاز ج
فتح غین معجمه ایله انکدان اغاجنك کوکیدر وصمغیدر اولور عربیده زنجبیل العجم وشوکة
الجمال دخی دیرلر ولایت مرو بیابانده اکثر اولور اعلاسی رومیدر ظهیر فاریابی بیت
زحاسدان شتردل مدار مردی چشم * که نیشکر به نروید ز بیخ اشترغاز * وکوکنی قیناد وب
کاغد وبزه آهار ایدرلر حکیم سنایی بیت بسکه دادند مرترا این قوم * بدل کاو روغن اشترغاز
ئ اورمز ج اورمزد مرقومك درت معناسیله ده مترادفدر اول بمعنی ستارهٔ برجیس
حکیم فردوسی بیت کمین بندهٔ تو بود اورمز * که تو چون شبانی ومردم بز ئ اوز ج
زبان خوارزمده ایش دوزیجی ومصلح معناسنه ترکیده دخی الی اوز دیرلر وفلان فلان
ایله اوزلاشدی یعنی مصالحه ایلدی ئ مع السین المهمله * ارس ج سکون راء مهمله
ایله بوزن فرس برآغاجدر عربیده اهل دیرلر استاد لطیفی بیت تویی شهسوار جوانان
فرس * که وقت تو ماه رسته بر ارس * منوچهری بیت نریزد ازدرخت ارس کافور
نخیزد ازمیان لادلادن * ابن یمین بیت ازبرای قوت دل کر نخوری می بایدم * صندل
ومندل نیایم غیر چوب ارس وتاغ ئ اس ج سکون سین مهمله ایله سله معناسنه در یعنی
طبانجه میرنظمی بیت کزینه بود کویا برسرهم * هراس که میزند بر روی دل غم ئ اسبس
سکون سین مهمله وضم باء فارسیله کهله که ترکیده بت عربیده قمله دیرلر فتح قافله
ئ اسطوخودس ج براوتدر چیچکنی بعض ادویه‌یه جزو ایدرلر دماغه خیلی نفعی واردر وکاهی
شکر ایله خمیر ایدرلر ترکیده قره باش وبعض یرده قره بورك دیرلر علل دماغیه‌یه دخل عظیم
ونفعی عمیم درا طبا اقتنده ممدوح ومقبول دوا اولمغله ممد الارواح وممسك الارواح وموقف الارواح
ئ اقلیدس ج سکون قاف ویای تحتانی وکسر لام ودال ایله وکسر همزه وضم دال
ایله ده جائزدر علوم ریاضیه دن برکتاب اسمیدر وعلم هندسه یه ده دیدکلری مرویدر
وصاحب کتاب یعنی علم حکمتده اقلیدس نام کتابك مؤلفی اسمی اولمق دخی مرویدر علوم
ریاضیه دن برعلمك نامی اولدوغی خواجه حافظك بو بیتندن فهم اولنور بیت دراقلیدس
وطب ونحو ونجوم * چنان شد که داستان درعلوم * ومؤلف کتاب نامی اولدوغنه مولانا
جامی بیت زتشکیك مجسطی سخت آسان * زتحریر وی اقلیدس هراسان * حاشیهٔ
تجریدده اقلیدس بضم الهمزه مصنف هذا الکتاب وبالکسر اسم الکتاب ترقیم اولندوغی
رسیدهٔ نظردر ئ اندلس ج سکون نون وضم دال ولامله مغرب زمینده برشهر عظیمدر
بو لغت مجمع الفرس صاحبی سروری کاشی‌یه تبعا تحریر اولندی قدوة الکاملین واسود
الواصلین وعمدة العارفین شیخ محی الدین عربی قدس سره العزیز حضرتلرینك مولدی

ومنشاسی اول شهردر مرو زایا مله حا لیافرنلغ تصرفنده در ولایتنه اسپانیه دیمك ایله
مشهوردر ع اوس ع سکون واو ایله بوزن طوس بمعنی ربودن صیغهٔ امردر ع اولوس ع
سکون واوین وضم لامله خلق معناسنه چغتای لسانیدر ع اویس ع فتح واو وسکون یای
تحتانیله کبار اولیادن اویس قرنی قدس سره العزیز حضرتلرینك اسم شریفیدر ودخی
سلمان ساوجینك ممدوحی اولان سلطان اویس نامیدر شرفنا مده کرك یعنی قوردك
آدیدر ع مع الشین المعجمه * اباش ع فتح باء موحده ایله اجناس آدملر مجمعی یعنی هر
جنسدن بریره جمع اولان آدملره دیرلر شیخ سعدی * قطعه * اکرتو بردل مسکین من
نبخشایی * چه لازمست که جور وجفا کنی چندین * بصدر صاحب دیوان ایلخان نالم *
که در اباشهٔ اوجور نیست برمسکین ع اسروش ع سکون سین وضم راء مهملتین ایله
فرهنك جهانکیریده سروش یعنی فرشته مسطوردر ع استرش ع سکون سین مهمله وضم
تاء مثناة وکسر راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده چفت سوردکاری دمورکه آهن جفت
دخی دیرلر ع اغلمش ع ضم غین معجمه وسکون لام وکسر میمله پادشاهان سلفدن برینك
آدیدر نتکم شاعر دیمشدر بیت سزاوار سریر ولایق تخت * اوغلمش شهریاران جوان
بخت * شیخ سعدی کلستاننك باب اولنك برحکایه ده سرهنك زادهٔ بردر سرای اغلمش دیدوکی
مذکوردر ع الش ع ضم لامله بمعنی نصیب وحصه ترکستاننك استعمال اولنور لغتدر
حکیم شیرازی بیت معدهٔ سرد دارد آروغ ترش * میکوار دسرو هاجوید الش ع الغاش ع
سکون لام وفتح غین معجمه ایله ایکی یوزلو کسنه وبوغادکنی دخی دیرلر مثال معنیٔ اول میرنظمی
بیت مشو الغاش کربودی مسلمان * که یکدل باش ویکروشو بیاران ع اوش ع
بوزن دوش ماوراء النهر ایله ترکستان میاننك واقع برشهرك اسمیدر شاعر دیمشدر
بیت معلوم من نشد که کجا رفت پیر اوش * بااوچه کرد کردش ایام دی ودوش ع مع الغین
المعجمه * ارغ ع سکون راء مهمله ایله بوزن مرغ چورك جوز وفندق وهرنه که آنلرك
امثالی اوله عربیده خنز دیرلر فتح خاء معجمه وکسر نونله کذا فی مجمع الفرس ع اروغ ع
ضم راء مهمله وواو معروفله ایکی معنایه در اول کون دیدکاری صغردر ریسیدر ثانی اوکی
قوشی میرنظمی بیت شود خانهٔ ظالمان بی فروغ * که در بام اولانه کیرد اروغ ع اشترمرغ
سکون شین معجمه ایله دوه قوشی عربیده نعامه دیرلر الفسز شترمرغ دخی دیرلر نوعا
دوه یه مشابهتی اولدوغیچون تسمیه اولنمشدر ع اشتروغ ع سکون شین معجمه وضم تاء
مثناة وراء مهمله ایله دوه دکنی که اشتوخان دخی دیرلر ع الاغ ع اسب وتوشهٔ مهیا
اولاق واسب خرد ومیانکی نیز کویند کذا فی المحمودی ع اوتاغ ع خرکاه یعنی معظم چرکه
وچادر لفظ ترکیدر ایضا منه ع اورداغ ع سکون واو وراء مهمله ایله اوتاغ معناسنه در
میرنظمی بیت چو زرین طناب خیمه سبز وسپید * که اورداغ اوسر بکردون کشید
ع اوردغ ع سکون واو وراو وضم دال مهملتین ایله ... معناسنه شاعر بیت
عرق ریزشد روی از تاب ملی * فتادست کویا که اوردغ بکل ع مع الفاء * اسقف ع
سکون سین مهمله وضم قاف ایله قاضیٔ ترسایان وعالمان ترسا حکیم خاقانی بیت

بیت مرا اسقف محقق ترشناسند * زیعقوب وزنسطور وزملکا ع مع القاف * ارتاق ع
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله زبان خوارزمیانده بازرکان دیمکدر میرنظمی
بیت بکالای غم بانان ارتاق * بدل باجان ودل کردست عشاق ع الباق ع سکون
لام وباء موحده ایله بمعنی قبا یعنی قفتان کذا فی المحمودی ع الاق ع اولاغ مرقوم
معناسنه در کذا فی المحمودی ع مع الکاف * اشترك ع سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
وفتح راء مهمله ایله موج دریا معناسنه در مولانا هاتفی بیت روان شد سپاه پرآشوب
سیل * دران اشترك اشتران خیل خیل ع اشتك ع سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
ایله اطفاله صاردقلری جامه معناسنه کذا فی مجمع الفرس ابوالمعانی بیت سینه اشتك
کرده بودم طفل فکر وصل را * خوش نمی پیچید اورا چاك چاك فرقتش ع اوچك ع
سکون واو وفتح جیم فارسیله طام اوستی معناسنه خوارزم لغتیدر ع اوزبك ع سکون
واو وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله تاتاردن برطائفه در بعض روایتده ترك دیدکلری قومدر
میرعلیشیر بیت اکر حسن اولسا قتل زاونی درویش ونی سلطان * وکر عشق اولسا
کامل بارنی هندو ونی اوزبك ع اوك ع سکون واو ایله فره مضافاتندن فره ایله سیستان
اراسنده واقع برقلعه اسمیدر ع مع الکاف الفارسی * استخوان رنك ع فرهنك لسان الشعراده
استخوان رند مرقوم که هما قوشیدر ع استخوان بزرك ع ای اصل بزرك کذا فی المحمودی
ع استرنك ع سکون سین مهمله ونون وفتح تا وراء مهمله ایله عقیم عورت وحیوانات دن
طوغرمینه دیرلر وقواق اغاجنه ده دینلدوکی مرویدر ع اشترکاویلنك ع ذرافه که عوام
زرنپا دیرلر بوینی دوه یه وایاقلری صغره وارقه سی قپلانه مشابه اولدوغندن اوچ اسمله
مسمادر ع اورنك ع سکون واو ونون وفتح راء مهمله ایله تخت معناسنه در مشهوری
الف مفتوحه ایله در ع اوشهنك ع سکون واو وشین معجمه ونون وفتح هایله برپادشاه
آدیدرکه هوشنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع انجاك وانجك ع کلاهما
بضم الجیم برلطیف میوه در کذا فی المحمودی ع مع اللام * ابهل ع سکون باء موحده وضم
هایله آردج اغاجنك قزلجه یمشی که دودك دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بکوهستان نمنك
ونالهٔ وابهل * به اندر باغ ناکس ازبه وکل * اصلنده فتحه ایله ایدی غلط عوام ایله ضم ایله
استعمالی مشهور اولمشدر ع اختاسهیل ع ایکی کوکبدر برج سرطانه قریب برینه شعری
غمیصا وبرینه شعری یمانی دیرلر وایکیسنه شعریان دیرلر کذا فی المحمودی
ع اشتردل ع دوه کینلی دیمك معناسنه استعمال اولنور مراد کینه لودیمکدر خسروانی
بیت خصم اشتردل توکر خرنیست * از چه روافسرش شدست فسار * اماتر کیده
دوه یورکلی دیمك قورقق معناسی قصد اولنور ع ال ع بوزن مل فرهنك جهانکیریده
بمعنی یا او یعنی انکله دیمك معناسنه مرویدر ع اوزول ع سکون واوین وضم زاء فارسیله
بوزن ثولول لسان الشعراده تصحیح اولنمشدر شتاب یعنی عجله معناسنه در ولغت محمودیده
هر عجله ایله وجوده کتورمك معناسنه در اما مشکلاتده فتح الفله روایت اولنمشدر
ع مع المیم * استام ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ساخته

زین یعنی اکر آلاتی که ستام دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت کوزن وکورکه استام را نخواهند
زقید وبند وغل وبار پشت رستنستند * وله بیت ایدون شب وروز می پرستم * استاده
ز بهر اسب واستام * ثانی معتمد معناسنه که اوستام دخی دیرلر اسطرلاب چارم یعنی
آفتاب کذا فی المحمودی اشتلم سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله غوغا وشورش
معناسنه میر خسرو بیت چو باشی بدنبال لشکر کشان * مباش اشتلم جو با سرکشان
بو معناده نوعی خموشانی بیت چنان باسجه ام سر اشتلم کرد * که افسر در میان سجه
کرد الام بمعنی جای موضع ومکان معناسنه خوارزم لغتیدر الم الم لفظ مکرره
فوج فوج وکروه کروه وزود زود معناسنه مجمع الفرسده مسطوردر الغ بیرم یعنی
عید فطر کذا فی المحمودی ام الطعام کندم وجایکاه طعام در شکم یعنی معده کذا فی
المحمودی امی صادق الکلام حضرت سید الانام علیه افضل الصلوة والسلام ایضا منه
ام ملدم یعنی حماتب معناسنه منه اوستام استام مرقوم کبی درت معنایه کلور
اول ساخته زین یعنی ایر دونماسی که استام وستام دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت چون
بر اهختی زمن شرم ای پسر * یافتی دینار واسب اوستام * ثانی آستانه در یعنی قپواشیکی
وله بیت اندر جهان تهی تر از آن نیست خانهٔ * کز دام کرد مرد در وفرش واوستام *
شمس فخری معیارده اوستام معتمد علیه راکویند دیوب بو بیتی نظم ایتمش بیت هر کجا
دزد بود راهزنی * از نهیب وی اوستام برد * ثالث معتمد معناسنه ابو شکور بیت به افرای
خوانند اورا بنام * هم از نام کرداد وهم اوستام * رابع فرهنگ جهانکیریده لجام فرس
معناسنه مرویدر مع النون * ابان فتح باء موحده ایله بمعنی کوه طاغ معناسنه ابو المعانی
بیت دود آهم که رود فرق سرم راکویند * کوییا ابرسیه برسر ابان کشته اران فتح
راء مشدده ایله بوزن بران تختهٔ تابوت میر نظمی بیت شود یکسان در آخر شاه ودرویش
که باران آبی از پس وپیش اربون سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله امرود
معناسنه ارمون دخی دیرلر ارمان سکون راء مهمله وفتح میم ایله الم ومحنت ورنج ومشقت
معناسنه میر نظمی بیت ز عشقت تلخ وشیرین را چشیدم * درین سودا بسی ارمان
کشیدم ازدودن سکون زاء معجمه وواو وضم دال اول وفتح ثانی ایله بمعنی زدودن یعنی
پاسدن آچمق استخوان درت معنایه کلور اول معروف کمک که عربیده عظم دیرلر
ثانی اساس بنا ومتن کتاب معناسنه مولانا آصفی بیت استخوان من که ان سنک جنون
صد جا شکست * استخوان قصهٔ فرهاد ومجنون کرده اند * ثالث حیواناتده اصل
معناسنه درلواحد من الشعرا بیت همیشه خصم تو در سایهٔ همای بود * ز بسکه برسرش
از بهر استخوان کردد * رابع میوه چکردکی نباتاتك جمیعنده استعمال اولنور شیخ سعدی
بیت چو خرما بشیرینی اندوده پوست * چو بازش کنی استخوانی درست استردن
سکون سین وراء مهملتین وضم تاء مثناة وفتح دال مهمله ایله بمعنی ستردن قازیمق هرنه
اولورسه حضرت مولانا قدس سره بیت از جا نبرد چیزی آنرا که تو جا داری * غم نستران
دل کور از غم استردن استرون سکون سین وراء مهملتین وضم تاء وفتح واو ایله طوغرمز

طوغرمز عورت وحیوان خسروی بیت کشته از زادن مخالف تو * مادر روز کار استرون
شمس فخری بیت بدان سبب که فحول کرام عنین اند * شدست مادر ایام نیز استرون
استن سکون سین وضم تاء مثناة ایله بمعنی ستون که دیرك در حضرت مولانا قدس
سره * مثنوی * استن حنانه از هجر رسول * ناله میزد همچو ارباب عقول * معجز موسی
واحمد را نکر * چون عصا شد ما روا ستن بخبر استوان سکون سین مهمله وضم
تاء مثناة ایله بمعنی استوار محکم ومتین معناسنه زر آتشت بهرام بیت پذیرفتیم وبر
دین استوانیم * بجز پیغامبر با کس نخوانیم استون سکون سین مهمله وضم تاء مثناة
ایله بمعنی ستون یعنی دیرك اشتربان دوه جی شتربان دخی دیرلر بونده کی بان باغبان
وکشتیبان وجهانبان بانلری کبیدر اشتلم کردن چکشمك وغوغا ایتمك معناسنه در
اشخوان سکون شین وضم خاء معجمتین ایله شکوفهٔ درخت یعنی اغاجده اولان
چیچك میوه لو ومیوه سز اولسون میر نظمی بیت در آید بجلوه چو سرو روان * نثارش
کند در چمن اشخوان اشنان سکون شین معجمه وفتح نون ایله براوتدر آنکله اثواب یورلر
صابون کبی کوپوکلنور وکاهی اختصار ایدوب اشنه دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت اشنانش
بنکرده سر از بادیان خاك * کز شعلهٔ سموم شدی در زمان شخار * اشتلم دخی دیرلر
برقاج نوع اولور اعلاسی سبز ناك اولاندر بارقی دیرلر بارق کوفه قربنده بر موضع اسمیدر
مفتح سده ومنقی درنیم درمی عسر البوله کشاد ویرر وبردرمی نفتیج حیض ایدر وبش
درمی جنین مرده ویازنده یی طرح ایتدیرر واون درمی سم قاتلدر افتادن ایکی معنایه در
اول دوشمك سقوط معناسنه ثانی واقع اولمق ووقوع معناسنه چغتای لساننده توتوشماج
دیرلر افتان وخیزان ظاهر معناسی دوشه قالقه دیمکدر محسوسا دوشوب
قالقمق ومعناسی ایدرك بو مرتبه یه ایرمکه دیرلر میر نظمی بیت بکرد درش صبح وشام
آفتاب * چو افتان وخیزان بکردد شتاب افتیدن بمعنی افتادن اوباریدن
سکون واو وفتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله ناله وزاری ایتمك وفتح همزه ایله بمعنی افکندن
اوباشتن سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی اوباریدن اوتاییدن سکون واو
وفتح تاء مثناة ایله امزغمق واوغمق معناسنه در اورامن سکون واو وفتح راء مهمله ومیم ایله
بر نوع کویندر لکدرکه فارسیانه مخصوص صدر شعری زبان پهلوی درود دیرلرکه بو لحن اورامن نام
بر شخصك اختراعیدر پنداری رازی بیت لحن اورامن وبیت پهلوی * زخمهٔ رود وسماع خسروی
ودخی شهر کوشکان مضافاتندن بر قریه اسمیدر اوزن بر طاقفه در تنبوره چالوب
ترکی سویلرلر واوغوزنامه اوقورلر ترکیده اوزان دیدکلریدر اوزولیدن سکون
واوین وضم زاء فارسی وکسر لام ایله برنسنه یی برندن قوپارمق افزولیدن دخی دیرلر فتح همزه
ایله اوستان سکون واو وسین وفتح تاء مثناة ایله طولا بنا اولنمش دیوار وطولا ایدلمش
نسنه ودخی واسع یعنی بول اولان هرنه اولورسه اوفتادن واوساکنه ایله بمعنی افتادن
مرقوم اوفتیدن واو ساکنه ایله بمعنی افتادن مرقوم اهزون سکون ها وضم زاء
معجمه وواو معروف ایله زن عقیم یعنی طوغرمز عورت شاعرد یمشدر بیت زن دنیا که اهزونست

مثلث * نزادست ونمیزاید پس از تو ؎ ام الصبیان ؏ بر علتدر مهالك اكثر اطفاله عارض
اولور كذا فی المحمودی ؎ استاد سرای هفت رخشان ؏ یعنی اختر مشتری ایضا منه
؎ مع الواو * اردو ؏ سكون را وضم دال مهملتین ایله معروف نسنه در سفرلرده عسكر
ایچون اهل سوق كثرت استعماللله جمعیت خیمه وخرگاه وجمعیت لشكرگاه معناسنه
اولمشدر ابو المعانی بیت مجنون در آسمان شفقی دید وحال كرد * عكس چراغ اردوی
لیلی خیال كرد ؎ اشتاو ؏ سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی اشتاب مرقوم
؎ اشتركاو ؏ برجانور در بوینی وباشی دوه وایاقلری صغر ایاغنه بكزه دو كیچون تسمیه
ایتمشلر اشتركاو پلنك دخی دیرلر عربیده زرافه ضم زایله تركیده زرنپا دیرلر ؎ اشتو ؏
سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة واخفاء واوایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی انگشت دان
یعنی كومر طرفی وكومرلك وادات الفضلاده اظهار واوایله بمعنی انگشت یعنی كومر ومجمع
الفرسده فتح همزه ایله در اما فرهنك جهانگیریده اشتو واشتوا ایكی معنایه در اول بمعنی
سبزه وثانی بمعنی انگشت كه زگال وزغال دخی دیرلر منصور شیرازی بیت اگر ز قلزم
لطف تو قطرهٔ بچكد * درون كورهٔ دوزخ لهب شود اشتو ؎ اسو واوسو ؏ كلاهما
بسكون السین المهملتین بمعنی ربودن وربایش یعنی قاپمق وقاپش كذا فی مجمع الفرس
؎ اوریو ؏ سكون واو ویای تحتانی وكسر راء مهمله ایله بمعنی اوریب وریب عربیده محرف
ومنحرف تركیده ورو دیرلر یوربهای جامی بیت بریدن میانش باره نكوست * زدن
كردن اوباوریوبه ؎ او ؏ اسماء اشارتدن ضمیر منفصل غائب كه عربیده هو وتركیده
شول وچغتای لسانیده اوشال واوشول دیرلر ؎ مع الهاء * اباشه ؏ فتح باء موحده
وشین معجمه ایله اوباش مرقوم معناسنه در ؎ ابره ؏ سكون باء موحده وفتح راء مهمله ایله
برقوشدر كه غایت لذیذدر اكا چرز وجال وهوبره دخی دیرلر تركستانده توعدری وعربیده
حباری دیرلر ظهیر فاریابی بیت روزی كه باز قهر توپرواز میكند * در چنك او عقاب
فلك همچو ابره شد ؎ اتاقه ؏ فتح تاء مثناة وقافله صورغج دیمكدر طالب آملی بیت
چون كج نهم بفرق خرد افسر بیان * از مدح شه اتاقه زنم بر سر زبان * بو عبارت
چغتای اسانیدركه اترا تاغه دخی دیرلر زیرا قتلرنده قافله غینك تیادلی شایعدر وتاج دپه سی
معناسنه ده كلور مولانا هاتفی بیت یكی كوه آهن از آن هر هژیر * اتاغه سر كوه را لخت ابر
وله بیت اتاغه فتاده پلا نرا زفرق * چو مرغان بسمل بخون كشته غرق ؎ ادره ؏ سكون
دال وفتح راء مهملتین ایله دیه للك قا وقده وطاقیه ده وغیریده ؎ استوه ؏ سكون سین مهمله
وضم تاء مثناة وواو معروف واظهار ها ایله طوكنش وقالمش نسنه حكیم فردوسی
بیت زبس كان سپه كوه پر كوه بود * زانبوه هشان كوه استوه بود ؎ اسغره ؏ سكون
سین مهمله وضم غین معجمه وفتح راء مهمله ایله بمعنی اسغر مرقوم ؎ اسكره ؏ سكون
سین وفتح كاف وراء مهمله ایله كاسهٔ مختصر تركیده كا فك ضمیله استعمال اولنور حضرت
مولانا قدس سره بیت بحر را پیموده هیچ اسكره * شیر را برداشت هر كز بره ؎ اسوده ؏
ضم سین وسكون واو معروف وفتح دال مهملتین ایله ال ایله نسنه یوقلمق میر نظمی بیت

بیت دلم چون در شكنج زلف بوده * بدست ناز كش گاهی اسوده ؎ اشتوانه ؏ بسكون
شین معجمه وضم تاء مثناة وفتح واو ونونله یوزك وزهگیره ده دیمشلر ؎ اشكوفه ؏ مطلق
چیچكدر اغاچه اولسون یرده اولسون شكوفه دخی دیرلر ابو علی اغاجی بیت تا باش
تا دوخهٔ اقبال تو اشكوفه كند * كر نسیمش همه آفاق معطر كردد ؎ اشكفه ؏ حذف
واو ایله ده اشكوفه كبی در اثیر الدین اخسیكثی بیت ای گل بستان آنك خنده زدی
دروغا * از سر نیلوفرش اشكفهٔ ارغوان ؎ اشكونه ؏ سكون شین معجمه وضم كاف
فارسی وواو معروف وفتح نونله بمعنی باژگونه یعنی عكسنه عربیده معكوس ومقلوب
دیرلر ؎ اشكوه ؏ سكون شین وضم كاف وواو معروف واظهار ها ایله حشمت وعظمت
ووقار معناسنه شكوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت صدق موسی
بر عصا وكوه زد * بلكه بر دریای پر اشكوه زد ؎ اشكوهه واشكهه ؏ كلاهما بسكون
الشین المعجمه وضم الكاف الحقرق معناسنه كه عربیده فواق دیرلر ؎ اشنوشه ؏ سكون
شین اول وفتح ثانی وضم نونله بمعنی عطسه یعنی اغسرمق ابو الخطیر بیت دماغ خشك او
اشنوشهٔ تر * چو آرد كوش كردونرا كند كر ؎ اشنوهنه ؏ سكون شین معجمه وها وضم
نون اول وفتح ثانیله مجمع الفرسده بمعنی عطسه یعنی اغسرمق ؎ اشنه ؏ سكون شین
معجمه وفتح نونله ایكی معنایه در اول بمعنی اشنان مرقوم ثانی بعض نسخه ده صو یوزنده
اولان یوصون واغاچده اولانه ده دیرلر ؎ اطره ؏ سكون طا وفتح راء مهملتین ایله طعام
قونیلان نسنه كه تركیده بام دیرلر ؎ اغره ؏ سكون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله اول
جراحته دیرلر كه كرد نده وقاسقده اولور عربیده نكفه دیرلر نعمة الله اور معناسنه
دیمش كه برشیشدر المه ووجعی اولماز آدمك وحیوانك بوش یرلرنده ظهور ایدر ؎ افجه ؏
سكون فا وفتح جیم فاسیله مزروعاتده وباغلرده قوش اوركتمك ایچون نصب ایتدكلری
نسنه در كذا فی ادات الفضلا ؎ افده ؏ سكون فا وفتح دال مهمله ایله ایكی معنایه در اول
بمعنی شكفته یعنی آچلمش ثانی بمعنی شكفته یعنی عجبلنمش كذا فی مجمع الفرس ؎ اواره ؏
فتح واو وراء مهمله ایله بمعنی كرما یعنی محل تابستان واسی كذا فی فرهنك جهانگیری *
؎ اوبه ؏ سكون واو معروف وكسر باء موحده واظهار ها ایله هرات اعمالندن برقریه
اسمیدر كذا فی تحفة الاحباب ؎ اورامه ؏ اورامن مرقوم معناسنه در كذا فی فرهنك
جهانگیری ؎ اوسه ؏ واو معروف وفتح سین مهمله ایله بمعنی ربودن یعنی قاپمق كذا فی
مجمع الفرس ؎ اوشنده ؏ واو معروف وسكون نون وفتح شین معجمه ودال مهمله ایله
دوكمه كه قفتان كوكسنه ویكارینه دیكرلر اكا اخكوچه واخكوژه دخی دیرلر ابو المعانی بیت
بی مشقت دیكران بكشاید آن اوشنده را * بو مرا كوبا طلسم كنج بكشودن محال ؎ اوشه
سكون واو معروف وفتح شین معجمه ایله براوت اسمیدر ؎ اوفسانه ؏ بمعنی افسانه پوربهای
جامی بیت حید رش كفت من ندارم زر * اوفسانه مخوان ورنج مبر ؎ اوله ؏ سكون واو
معروف وفتح لامله طوشنجل كه آله دخی دیرلر ؎ اشترزهره ؏ قورقق وكاهل كمسنه كذا فی المحمودی
؎ استخوان افشانده ؏ ای تخم خرما كاشته وبر زمین ریخته ایضا منه ؎ مع الیاء ؏

ن اردی ع سکون را وکسر دال مهملتین ایله مخفف اردی بهشت یعنی اول کوز آیه دیرلر
حکیم فردوسی بیت دی بهمن واردی وفرودین * همیشه پر ازلاله بینی زمین ن استوی ع
سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله مهرهٔ پشت یعنی ارقه ده اولان خرده کمو کلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ن امهات سفلی ع یعنی عناصر اربعه کذا فی شرفنامه ن اوی ع سکون
واو مجهول ویای موقوفه ایله یعنی اوکه اسماء اشارتدندر ایضا منه ن باب الباء المفتوحة
مع الف * با ع ایکی وجهله استعمال اولنور بر وجهی حرفدرکه تفصیل حالی مقدمه ده
ذکر اولندی بر وجهی دخی کلمه در بوده ایکی معنایه کلور اول شوربادرکه ترکیب ایدوب
ماستبا ودوغبا وغورهبا دیرلر بوبانك اصلی آبادر حکیم سنایی بیت کی شود صفرای تو
ساکن زخوان ما که هست * مطبخ مارا بجای زیربا تقصیربا * ثانی با دلفظندن مخففدر
اولسون معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مهمان شاهم هرشبی برخوان اخوان
الصفا * مهمان صاحب دولتی کش دولتی پاینده با ن بابا ع یعنی اتا عربیده کی اب معناسنه
کرك حقیقة کرك مجازا شانی متحمل اولان آدمه وعایه لشانه بابا دیرلر ظهوری درساقی
نامه بیت بابای شفیق پیرخوشدم * تاریخ کهن سرای عالم ن بادا ع عربیده کی تمنی
وترجی معناسنه شاعر بیت تافلك بادا اینچنین بادا * این شتر کربه دائما باشد * دیکر بیت
بادا همیشه عاقبت کار تو محمود * دربزم شود شمع رخ کام تو افروز ن باد افرا ع سکون فا
وفتح راء مهمله ایله فعل شره جزا نتکم فعل خیره جزایه پاداش دینلور امیر معزی بیت
موافقان وترا مخالفان ترا * زمهر وکین تو پاداش باد وبادافرا * بو بیتده لف ونشر مرتب
صنعتی واردر ن بادپا ع سکون دال مهمله وفتح باء فارسیله سرعت مشیدن کنایه در
اکثر آت تعریفنده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت بادپای آب راد ردی باهن بسته بود
این دمش زنجیر درکردن دوان می آورد * مولانا هاتفی بیت نشسته تند بر بادپایان روان
کرفتند چرخان بزیر آهوان ن بادپروا ع سکون دال وراء مهملتین وفتح باء فارسی وواو ایله
اوله روزکار کیرمك ایچون ایتدکلری پنجره که بادکیردخی دیرلر حکیم خاقانی * قطعه *
زخط استوا وخط محور * فلك را تا صلیب آرد هویدا * زتثلیث لحا سعد فلك راست *
بتربیع صلیب وبادپروا ن بادپیما ع سکون دال مهمله وفتح باء فارسیله بوش یلیجی
یعنی بیمعنی وبی فائده کزیجی معناسنه استادلبیبی بیت یکی بادپیمای کم زن بود * که ازکینه
باخویش دشمن بود ن بادصبا ع غایت لطیف وموافق طبع هوادر ابوالمعانی بیت باد صبا
کر بکذرد از کوی جانان درسحر * آرد زبوی زلف یار بر جان بیمارم خبر ن بادمسیحا ع
یعنی معجزهٔ عیسی علیه السلام کذا فی شرفنامه ن باده پیما ع باء ثانی فارسی ومفتوح
وسکون یای تحتانی وفتح میمله یعنی شرابخور وشرابخواه معناسنه خواجه حافظ بیت
چوبا حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان بادپیمارا ن بارچا ع سکون راء
مهمله وفتح جیم فارسیله دیوان معناسنه بارك جملهٔ معانیسندن بری بارکاهدرکه مراد دیواندر
میرخسرو بیت دل پاکش که هست از کینه معصوم * بجا آهن ودر بارچا موم *
ن بارخدا ع سکون راء مهمله ایله خدای تعالی دیمکدر لفظ بارك اون طقوز معناسندن

معناسندن بری نام خدای عز وجلدر وخدانك بر معناسی دخی صاحب بادرکه اصلی
خدای بارایدی علم اولیجق ترکیب بوزیلوب مضاف الیه تقدیم اولندی تمام اناه صاحب
دیمك اولور وبار الله تعالی درکاهندن غیریده اولدوغندن لفظ مذکورك اطلاقی
حق تعالی حضرتلرینه مخصوصدر منوچهری بیت شاه ملکان پیشرو بارخدایان *
زایزد ملکی یافته وبارخدایی * حرف رانك سکونیله اولیجق معنی ذکر اولنان ندر اما کسریله
اولدقده لفظ عربی اولورکه اصلی باری در ایلیجی دیمکدر حکیم انوری بیت ای بر اطراف
ملك فرمانده * وی بر ابنای دهر بارخدای * ودخی شعرا ممدوحنه خداوند معناسی
محلنده بارخدا دخی دیرلر بو معنایه حکیم انوری بیت اجل از بارخدای اجل اندر نکفت
کرتو کویی که زمن در کذرت این سودا ن بارسا ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله یعنی
اول کاریعنی اول ایشلمن ایش معناسنه وایشلك اولی ن باغ سخا ع دنیا ومردسخی کذا
فی المحمودی ن بالا ع بش معنایه کلور اول ابعاد ثلثه نك اولی که بعد واوج دیرلر نتکم
بو بیتده واقعدر بیت چو آمد بدان کوه هیزم فراز * بدانست بالا وپهن ودراز *
بالا بعد وپهن عرض ودراز طولدن عبارتدر مذکور بعدده انساندن غیری حیواناتده
وجماداتده جانب مرکزدن جهت اوجه اعتبار اولنور اکثریا رفعت لازم اولدوغیچون
بو وجه معناسنه استعمال اولندوغندن بعدك طرف اعلاسنه بالا دیرلر مقابلی پستدر
وکاهی زیر ایله ده مقابل ایدرلر نتکم مولانا جامی بیت هر نقش عجب که زیر وبالاست *
برهان وجود حق تعالی ست * عربیده اوج وجغتای لسانده اوندور دیرلر بو وجه دیمك
اولور سبعهٔ سیاره ده سور تعریفنده بیت ایلماك بست جرم غبرانی * اوندورا تیماك
سپهر خضرانی * ثانی بمعنی قد وقامت که قد وبالا دیرلر خواجه حافظ بیت شدم عاشق
ببالای بلندش * که کار عاشقان بالا کرفتست * ثالث بمعنی فرق سر وهر نسنه نك
طرف اعلاسنه بالا دیرلر مسعود سعد سلمان بیت ای شاه به پیمود زمین را وفلك را
جاه تو وقدر تو به بالا وبه پهنا * رابع بمعنی احسن یعنی بهترکه ازان بالا دیرلر اندن یکدر
دیمك اولور کمال خجندی بیت درچمن برخاستست از سرو فریاد وفغان * تا ازان بالا
حدیثی عندلیبان کفته اند * خامس یدك آت معناسنه که عربیده جنیب دیرلر حکیم
فردوسی بیت ببالای وزم اندر آورد پای * خروشان وجوشان درآمد زجای *
بو معنایه حکیم اسدی بیت فزار اسب بالای پیشش دو نون * بپرکستوان وزره کونه کون
ن بالوا ع سکون لام وفتح واو ایله ثمره کو دیدکلری علتدرکه وجود آدمیده فضلات
یاغمدن ظاهر اولور ن بانوا ع فتح نون وضم ایله ده جائزدر منعم ومالدار معناسنه میر
نظمی بیت اکر بی نوا واکر بانوا * هر آیینه آخر رود زین سرا * ودخی شهرت صاحبی
معناسنه در ن باهها ع سکون هاء اول وفتح ثانیله جمع باهدر اوج معنایه درشوربا
ودربا وعربیده منی معناسنه درکه مفردی عربی وجمعی فارسیدر وتفصیلی باه ذیلنده ذکر
اولنور ن بایا ع فتح یای تحتانیله بمعنی بایست ومجمع الفرسده ضروری معناسنده
مروید رمثال معنی اول حکیم سوزنی بیت بایاتری بسی زمم ابر بر نبات * ازبهر تا ز

بودن دلهای خاص وعام * وله بیت با یاتری بمصاحت عالم را * از بهتری بسینه بیماران *
ق ببا ع فتح باء موحده ایله نیجه معنا سنه در ابو شکور بیت ببا روزکاری برآید برین
کنم پیش هرکس هزار آفرین ق بتا ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی بکند ارکیج وفارغ اول اسم امردر
لکن کند وصیغه سنده ن ماضی ومضارع ومصدر تصرفاتی راقم الحروفك منظوری
اولمامشدر شمس فخری بیت ریاض بر گل معنیش چون بمدحت شاه * ره حدایق
سحر وبدایعش توبتا * بو معنایی مؤید شیخ سعدی بیت بکفتانه آخر دهان ترکنم *
بتا جان شیرینش درسر کنم * ودخی بر نوع طعامدر ق بدا ع فتح دال مهمله ایله لفظ
فاحش یعنی یرامز سوزه دیرلر ابو المعانی بیت کفتم ای ماه جبین بزم میم روشن کن
ازچه آزرده شدی این سخنم نیست بدا * ویرامز نسنه یه ده دیرلر حکیم خاقانی بیت بدا
سلطانیا کورا بود رنج دل آشوبی * خوشا درویشیا کورا بود کنج تن آسانی * وعربیده
ابتدا معناسنه در ق برا ع فتح راء مهمله ایله اطعمه نوعندن بر نوع طعامدرات وقیمه
وبهارات ایله آیه کوفته سی کبی یاغی ایدوب یاغ ایله قاورب تناول ایدرلر بوری دخی دیرلر
بودخی بر نوع طعامدر مدور کوفته ایدوب یرلر اکثریا بوری ایله مترادف ایدوب ایراد یدرلر
نتکم عرفی شیرازینك بو بیتنده واقعدر بیت ماه براشوی وستان بوری شوی * درخوان نعمتت
نتواند برابری ق بردا ع سکون راء وفتح دال مهملتین ایله صدای مهیب وجنکده اولان
های وهوی شمس فخری بیت ابو اسحق که افلاك اختر انرا * همیکویند هان از راه بردا *
بعض فرهنکده لغز معناسنه اولدوغی رسیده نظردر ق برشیما ع سکون راء مهمله وکسر
شین معجمه ویای ساکنه وفتح جیمله ایران ایله توران مملکتی اراسنده واقع بر مکان اسمیدر
ق برصیصا ع سکون راء مهمله ویا وکسر صاد اول وفتح ثانیله بر شیخ عابدك نامیدر
بو قدر زمان عبادت ایتمشیکن بعده برقیز سببی ایله کافر اولدی دیرلر حقنده روایات مختلفه
وار در تفصیل احوالی کتب تواریخده مسطوردر ق برنا ع سکون راء مهمله وفتح نونله
ایکی معنایه در اول بمعنی جوان یعنی صباوتی وتازه لکی یکمش یکت شیخ سعدی بیت بران
حمل کردند برنا وپیر * که پروای خدمت ندارد فقیر * حکیم سنایی بیت هر کجا دولتیست
برنایی * تو بدان کس مخنج که برنایی * شاه کبود جامه بیت عشق وپیری سر بسر زشتی
ورسوایی بود * ره بده بوی اکر یاری حلم برنا سنی * ثانی حنا معناسنه در که برناك وبرنام
دخی دیرلر ق برهلیا ع سکون راء مهمله وفتح ها ویای تحتانیه تخم رازیانه کذا فی اختیارات
بدیعی ق بسا ع فتح سین مهمله ایله بتر وچوق ونیجه معنالرینه در وحالیه کون استعمال
اولنور نیجه معناسنه شاعر بیت ز هر بیرون بپسندی درونش همچنان باشد * بسا
حلوای صابونی که زهرش درمیان باشد * ودخی مملکت فارسده بر شهرك اسمیدر که فسا
دخی دیرلر ق بسا بسا ع بسای مرقومك معناسنه مبالغه وتأکید قصد اولندقده
ایراد ایدرلر ق بطحا ع سکون طا وفتح حاء مهملتین ایله کعبهٔ مکرمه شرفها الله
تعالی قربنده واقع اولان طاغ اراسنده کی وادینك اسمیدر خصوصا وهر طاغ اراسنده
واقع اولان وادی یه دیرلر عموما اکرچه لفظ عربیدر لکن شعرای عجم شعرلرنده

استعمال ولسانلرنده جاری اولمغله تبرکا وتیمنا بو مجموعه ده ثبت روا کورلدی مولانا
جامی بیت علمش بو حرم بطحا زن * تیغ قهرش بسر اعدا زن ق بغا ع فتح غین معجمه ایله
حیز ومخنث معناسنه در خلاق المعانی بیت هرکه در کون هلد بغا باشد * کرمرکی شهرما باشد
حکیم سوزنی بیت زن کفت این مسلمان در کون همی برد * این کیر مرده ریك ندانم بغا کند
ق بغرا ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله ارکك خنزیر که کراز دخی دیرلر ضم بایله
بر طعامدر ق بکیتا ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله آکابر واعیان
ورؤسای قومه دیرلر ق بلا ع معروف لکن فارسیده کهنه وپوسیده معناسنه بعض فرهنکلرده
قره صغره دیرلر ق بلکا ع سکون لام وفتح کافله بر لفظ درکه طائفهٔ مغل سوزلرنده ایراد
ایدرلر یعنی بر اسمی ذکر ایتدکده مقدم بلکا دیرلر مثلا بلکا نکین وبلکا خاصیك دیرلر حکیم
انوری بیت شیر چرخ از بیم شیرانیت افغان کند * کالامان ای فخر دین اینانچه
بلکا خاصیك ق بلما ع سکون لام وفتح میمله قبا اولان نسنه معناسنه یعنی بی فائده ایری
اولان نسنه قبا صقاله بلما ریش وبله ریش دخی دیرلر میر نظمی بیت ریش بلما دارد آن
ماجد خراك * موی تا بازاشو دسرمایه یك ق بنیا ع سکون نون وفتح یای تحتانیله بعض
نسخه ده نونك صکره باء موحده ایله بر طعامدر که اکثر یاران تفرجه کتدکلرنده پشورلر
کذا فی مجمع الفرس ق بوا ع بوزن هوا بمعنی بادا یعنی اوله دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت که خرم
بوامیهن ومان تو * بکیتی پراکنده فرمان تو ق بها ع قیمت وعربیده حسن وآن معناسنه
ق بهرا ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی بجهت وبرای چیزی حکیم سنایی بیت حاجت
عقل اندر وکشت روا ای عجب * ساخت ز بهرای خویش از دل وطبعش سلب ع بهمنا
بهمنان لفظندن مرخمدر یعنی بهمن اصفر وبهمن احمر دیرلر ایکی نوع اجزادر ق بیا ع فتح
یای تحتانیله استخبار عن الشئ یعنی بر نسنه دن سؤال درکه نیجه دیمکدر ابو المعانی بیت
ای صبا کر بکذری از کوی جانان راست کو * در شکنج زلف او حال دل زارم بیا ق مع الباء ع
ق باب ع ایکی معنایه در اول بمعنی پدر شیخ عطار بیت کر بخوانی باب ومامت را بنام *
نعمت حق بر تو میکردد حرام * مام مادر معناسنه در حکیم خاقانی بیت عطسهٔ او آدمست
عطسهٔ آدم مسیح * اینت خلف کز شرف عطسهٔ او بود باب * ثانی سزاوار معناسنه که بابه
فلان یعنی لایق فلان دیمك اولور طالب آملی بیت دل پر آبله داری بپلاس مژکان ناز
که این متاع تو باب کهر فروشا نست ق باپ ع باء فارسیله ده پدر معناسنه استعمال
اولنور حکیم سنایی بیت هرد ور ادر جناب عشق طلب * پارسی باب دان وتازی آب
ق بابت ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی سزاوار ولایق که بابت وباب دخی دیرلر مولانا عبد الباقی
هروی بیت یار چو کل در صفا عاشق بلبل نوا * خنده باو وا سزا بابت من کریه است
ق باراب ع فتح راء مهمله ایله بمعنی فاراب بر واسع وعظیم ناحیه نك اسمیدر که ما وراء النهر
جیحونده واقع در حکیم سوزنی بیت نیست آن سرکه وی یار ابیست * نه چو آن سرکه وست
درباراب ق باران شتاب ع صغنقلی یغمور یعنی شدت ووفرت ایله یغان یغمور
ق باکشست ع فتح کاف وشین معجمه وسکون سین مهمله ایله رستمك قزی اسمیدر حکیم

فردوسی بیت از آتش کمی کردبانوکشسب * ایا خواسته همچو آذرکشسب بت فریب
مشهور ملکی دن بکرمی درد بجی کونی اسمیدر بتکوب سکون تاء مثناة وضم کافله
ریچال نوعندن قوزایچی وسوت وبال ایله ایدرلر بونوع ریچالدر شمس فخری بیت بر دشمن
دراوشد روز تیره وز غم * لوزینه ده رمد اقش بتکوب می نماید بتیاب سکون تا وفتح
یای تحتانی ایله رنج وتعب ودرد ومحنت معناسنه میرنظمی بیت اکر قانع نباشی
روزیت هم * کشی بتیاب بسیار دردوعالم بدرشب سکون دال وراء مهملتین ایله
آیك اون دردنجی کیجه سی که تمام ماه بدر اولور اصلنده شب بدر ایدی علم اولیجق مضاف
الیه تقدیم اولندی قاعدهٔ فرس اوزره میرنظمی بیت خیال عارض ان ماه یارب *
کندکی خانهٔ دل را بدرشب براب سکون راء مهمله ایله ده وکسریله ده جائزدر
صو باصمز دوغات وبوستان شاعر بیت روان شد آنچنان سیل سرشکم * جهان
بوده براب از جوی اشکم برغاب سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله صویندی
معناسنه کذا فی شرح السامی فی الاسامی حلیمی زاء معجمه ایله روایت ایلمشدر اما اصحی
راء مهمله ایله در مجمع الفرسده صو جمع اولدوغی یردر بسار وب فتح سین وضم راء
مهملتین وواو معروفله یعنی خوشه چینی یعنی تارلا وبوستانك محصولندن صکره باشق ایتمك
بط شراب کلندر در که باده فروشلر آنکله شراب اوچرلر دوکرلر وباده یه مخصوص
اولان ظروف خواجه حافظ بیت صفیر مرغ برآمد بط شراب کجاست * فغان فتاد
به بلبل نقاب کل که کشید بناسیب فتح نون وکسر سین وسکون یای تحتانیله صاقز
اغاجنك یمشی که تمشك دخی دیرلر عربیده حبة الخضرا دیرلر وترکیسنی نعمة الله بنوش
وایاس مندوبیس وحلیمی چرته دیو یازمشلر اما بزم بیلدیکمز منه کوشدر بند اب
سکون نون ودال مهمله ایله جزیره معناسنه کذا نجوست دخی دیرلر ومتصل معناسنه ده
کلدوکی رسیلهٔ نظردر مع التاء * بابات فتح باء موحده ایله مسعود ومبارك ونیکبخت
دیمکدر ابوالمعانی بیت دوش در بزم آمده خنجر بدست آن مست ناز * طالع بختم مکر
مقرون باباب باشد ست بابت فتح باء موحده ایله لایق وسزاوار معناسنه که
بابت اودیرلر انك لایقی دیمك اولور خواجه سلمان بیت آنچه کرد اسکندر اندر باب سد
مملکت * بابت آن ثانی جم بارهٔ بغداد کرد * ابوالمعانی بیت در دلم فکر وصال ومقتضای
عشق غم * هرکسی باقدر خود را بابت خود میشود باد بدست بیحاصل وتهی دست
دیمکدن کنایه در ابن یمین * قطعه * تکیه بر چار چیز می نکنی * که شوی زان امید باد
بدست * بروفای زن وتعصب عام * خونی امرد وتواضع مست باد بروت سکون
دال وضم باء موحده وراء مهملتین ایله بد اخلاق وبد طینت اولان معجب ومتکبرلر حقنده
ایراد ایدرلر بوسوزدرکه معنای ترکیبی بیغنه قواره یعنی ضرطه دیمك اولور زیرا بروت
ضم با وراء ایله بیق در باد معلوم میرنظمی بیت بمردمان نکند زندکانی باد بروت * فلك
بکون خسیسان دهد بروتش باد باد دست یعنی مسرف ومتلف النه کیرن مال
دنیایی خرج وتلف ایدنه دیرلر شاعر بیت از وی ناید بهم دست چنار باد دست * بسکه بر نقد

بر نقد لطافت ساخت ابر درفشان بادفت سکون دال مهمله وفتح فا ایله براغاجدر
روزکار اسد بجه اندن رایحهٔ طیبه ظاهر اولور حکیم اسدی بیت پراز کوه وبیشه جزیری
فراخ * جزیری همه عود وبادفت شاخ بازخواست سکون زاء معجمه وخاء وواو معدوله
ایله روز محشر معناسنه اعمال ناسدن سؤال وحساب طلب اولنمغین کیرو استمك معناسنه
خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ ز آب حرام ما
بازداشت سکون زا وفتح دال مهمله وسکون شین معجمتین ایله کیرو طوتمق ومنع ایتمك
وحمایه ایتمك وصاقلمق معنالرینه استعمال اولنور ابوالمعانی بیت فلك که نعمت دنیا
مرا کند باز داشت * ز هرطرف چو مرا باز داشت معتادش باشت سکون شین معجمه
ایله اول اوزون دیرکدر که اوزرینه سقف خانه ایدرلر اکا تیروشاه تیروفرسب دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت بی پایه ترا وسقف بی باشت * با عقل نمیتوان نکه داشت
بالست فتح لام وسکون سین مهمله ایله یعنی دوشیزه یعنی بکر قیز حضرت مولانا
قدس سره بیت کیست که از دمدمهٔ روح قدس * حامله چون مریم بالست نیست
بالشت کسر لام وسکون شین معجمه ایله یعنی بالش یصدق معناسنه شیخ عمادالدین
رباعیه * در چشم محققان چه زیبا وچه زشت * سر منزل عاشقان چه دوزخ چه
بهشت * پوشیدن بیدلان چه اطلس چه پلاس * زیر سر عاشقان چه بالشت وچه
خشت بایست کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله ایله حاجت یعنی کرك دیمکدر اسم
مصدر اولور ابوالمثل بیت کفت من پاسخ تو باز دهم * آنچه بایست بست سازدهم
فعل ماضی دخی اولور کرك ایدی معناسنه حاتم کاشی بیت یار رنجید زبد مستی دوشت
حاتم * باده بایست باندازه خوری زورنبود بت بوزن لات آهار درکه جلاهلر بزه وقماشه
سورر لر وکاغده سوردکاری آهاره دخی دیرلر شمس فخری بیت جمال دینی ودین انکه
در زمان مصاف * دهد بخون عدو تار وپود اورا بت * ودخی هرنه که آهار کبی سورلور اوله
میرعماره بیت ریشی چکونه ریشی چون مالهٔ بتا لود * کوبی که دوش تا روز بر ریش
کوه پالود * وبعض فرهنکده یعنی جلاه خانه فرهنك حسین وفائی ده برنج پخته معناسنه
مسطوردر بتکوت سکون تاء مثناة وضم کافله یعنی بتکوب مرقومکه بر نوع ریچالدر
بخت درت معنایه کلور اول معروف طالع سعد معناسنه شاعر بیت طالع وبخت
مرا هیچ منجم نشناخت * یارب از مادر کیتی بچه طالع زادم * ثانی دولت وعزت معناسنه
شاعر * مصرع * بخت پاینده خدایار وسعادت باقی * ثالث پدر پدرکه عربیده جد
وفارسیده نیا دخی دیرلر بیت پدر چون بخت خود بدمرد عاقل * نبوده همچو من از خویش
غافل * ابوالمعانی بیت چو تاج وتخت اومیراث بخت است * سرافراز شهان این بخت
وتخت است * رابع عمود که کرزده دیرلر اول زمانده انکله جنك ایدرلر ایدی شاعر
بیت کرفته بخت را باقوت دست * حواله کرده بود آن پیل سرمست بخست فتح
خاء معجمه وسکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول اویقوده بوغازدن یاخود ککزدن ظاهر
اولان صدا ترکیده خورلدی دیرلر ثانی بنه اویورکن آغر یاصدق که عربیده کابوس دیرلر

ثالث بر جانور در جكركه يه بكزر كذا في فرهنك جهانكيرى ﴿ بد پشت ﴾ سكون دال
مهمله وشين معجمه وضم باء فارسيله بد خوى آت وقاطركه ايراوردر مزوبند ومز اوله ميرنظمى
بيت سخت بد پشت توسن كردون * زير جاهل شود هميشه زبون ﴿ بدروشت ﴾ سكون
دال وواو وشين معجمه وضم راء مهمله ايله اسلام ايله كفار ميا نندہ اولان سنور وسرحدكه
عربيده ثغور ديدكلريدر ودنى اميد معناسنه ده رسيده نظردر ﴿ برات ﴾ حكم پادشاهى
معناسنه نتكم بو بيتدن فهم اولنور بيت هر كس بقدر خويش كرفتار محنتست * كس را
نداده اند برات مسلمى * طالب آملى * مصرع * ما را برات نشأه افيون داده اند
﴿ برغست ﴾ سكون را وسين مهملتين وغين معجمه ايله تحفة الاحبابده ومعيار جماليده
چارپا حيوان يدوكى اوت معناسنه شمس فخرى بيت براى دشمنان كاوطبعش * زشهم
حنظل آرد دهر برغست * فرهنك حسين غانى ده تره بهاريدركه طعمى تيزدر تازه سن
يشوروب يرلر قوريدقده حيوانا ته يدررلر وفرهنك جهانكيريده كياه خودروى كه مزروعات
اراسنده وارمق كنارنده بتر بعض روستايى لر طعامه قورلر اكا ژند وجه دخى ديرلر حكيم سوزنى
بيت برين قرانى كرسوزنى نه شاعر * خداى داند تا چند خايدى برغست * و بر معناسى
دخى اينجه اوقلودركه زراعين چقدوغى يردن اكنلر اراسنه آقيدرلر خسروانى بيت
وكر شراب نبودى وحاجتى بودى * زنوك هر مژه راندمى دوصد برغست * بعض
نسخه ده صو اوزرنده يشل نسنه كه بوصون ديرلر واختيارات بديعيده برغست كياهيست
بتازى قنابرى وعلول كلول نيز كويند مسطوردر ﴿ بركاشت ﴾ سكون راء مهمله
وشين معجمه وفتح كاف ايله فعل ماضى در دوندردى معناسنه مصدرى بركاشتن كلور
بركشتن دخى دينلور حكيم اسدى بيت چوكوينداز جنك بركاشت پشت * ازان به كه
كويند دشمن بكشت * بو معنايه حكيم فردوسى بيت عنانرا به پيچيد و بركاشت اسب
بيامد بكردار آذركشسب ﴿ بركست ﴾ سكون را وسين مهملتين وفتح كاف عجميله يعنى
معاذالله ومبادا حكيم فردوسى * مثنوى * فرستاد پاسخ بشيروى باز * كه اى تاجور
شاه كردون فراز * سخنها كه كفتى تو بركست باد * دل وجان بد كيش مركست باد *
شمس فخرى بيت كسى چون او بود در ملك هيهات * شهى چون او بود بر تخت بركست *
﴿ بركشت ﴾ سكون را وشين معجمه وضم كاف فارسيله بر نوع اوتدر صاج كبى بربرينه
طولاشوب اوزانور ﴿ برنجاست ﴾ فتح را وجيم وسين مهملتين وسكون نونله نسخه ميرزا
ابراهيمده ادويه نوعندن براوتدركه بوى مادران وبلنجاست دخى ديرلر بعض نسخه ده برنجاست
وبرنجاسف دخى واقع اولمشدر ﴿ برهخت ﴾ سكون راء مهمله وخاء معجمه وفتح هايله صيغه
ماضيدر ادب ايلدى وتعليم ايتدى معناسنه مصدرى برهختن كلور شمس فخرى بيت
بسان هندوان ترك فلك را * بجوب كين بماليد وبرهخت ﴿ بساد ست ﴾ فتح سين اول
ودال مهملتين وسكون سين ثانيله بيع وشراده واخذ واعطاده وعده معناسنه مثلا
بسادست داديعنى وعده دادبو شكور بيت ستد وداد مكن هر كز جز دستادست * كه بسادست
خلاف آرد وصحبت ببرد * دستادست ديمك نقد ديمكدر ﴿ بست ﴾ سكون سين مهمله ايله

ايله ربط معناسنه اولان بستن لفظندن صيغه ماضيدر باغلدى معناسنه ودخى دستاركه
باشه صاريلور عمامه معناسنه ميرنظمى بيت بنكرى آن لئيم بد فرجام * بر سرش
بست كنبد حمام ﴿ بشت ﴾ سكون شين معجمه ايله يعنى بست مرقوم ﴿ بكسمات ﴾ سكون
كاف وفتح سين مهمله وميمله بر نوع اتمكدر مربع كسلمش وقوريمش مسافرلر براوبحرا سفر
ايتدكلرده كوتورب آزق ايدرلر بسحاق اطعمه بيت توز بكسمات وحلوا بجمازه بند محمل *
كه بدين جمازه بتوان سفر حجاز كرده ﴿ بلفخت ﴾ سكون لام وخاء معجمه وفتح فايله ايكى
معنايه در اول جمع ايلدى كار جهتى ايله وثانى كسب ايلدى معناسنه در مصدرى الفختن
كلور استاد رودكى بيت خود خور وخورده بجا نبود پشيمان * هر كه بداده بخورد ازانچه
كه بلفخت ﴿ بهشت ﴾ كسر ها وسكون شين معجمه ايله ايكى معنايه در اول جنت كبى اسمدر
ثانى فعل ماضيدر قودى معناسنه بو ايكى معنا سنده دخى كسر بايله ده جائزدر خواجه
حافظ ايكى معنايه ترتيب اوزره بيت نه من از خانه تقوى بدر افتادم بس * پدرم نيز
بهشت ابد از دست بهشت ﴿ بياغاشت ﴾ فتح ياى تحتانى وغين وسكون شين معجمتين
ايله يعنى بسرشت ونمناك كرد آغشتن لفظندن فعل ماضيدر يوغوردى واصلتدى ديمك
اولور صويله اولسون وقانله وغيريله اولسون مظفرهروى بيت شهنشهى كه چو برداشت
روز كين خنجر * بخون خصم بياغاشت خاك را يكسر ﴿ مع الجيم ﴾ ﴿ باج ﴾ اوج معنايه
كلور اول فرهنك جهانكيريده اول مال واثواب وزروسيمه ديرلركه ذى قوت پادشاهه
كندودن ادنى پادشاهلر وبكلر ومملكت ضابطلرى ويررلر حكيم فردوسى بيت ساليج
وهيونان واثواب باج * بايران فرستاد با تخت عاج * ثانى باج معروف كه باجدارلر آينده
وروندهيه كلرندن آلورلر حكيم خاقانى بيت غم زلب باج نفس ميكيرد * لب بفرياد نفس
زان چكنم * ومجمع الفرسده خراج معناسنه دركه باژ وساو دخى ديرلر شمس فخرى
بيت چودشمن خر روستايى برد * ملك باج وده يك چرا ميخورد * ثالث يعنى خاموشى
اول خاموشلقدركه مغان يعنى آتش پرستان بدنلرين يودقده ويمك يدكده اصلا تكلم ايتمزلر
شيخ نظامى * مثنوى * بدان وقتى كه خسرو دستكه داشت * رسوم باج برسم رانكه داشت
چو آمد وقت خواند ريح عالم * زمو بد خواست رسم باج وبرسم ﴿ بادپيچ ﴾ سكون
دال مهمله وكسر باء فارسى وياء ساكنه ايله ايام عيد ونوروزلرده ايتدكلرى صالنجق كه
صبيان وزنان اوتورب صالنورلر شمس فخرى بيت امن وعدل واستقامت درهواى
ملك تو * ميخرامد باد چون بازى كنان بر بادپيچ * اهل هرات كاز واهل كرمان كوچه
وكواچو واهل اصفهان خنجيل وچنجولى واهل شيراز باد پيچ ديرلر بو معنايه ابو المثل بيت
چو هندوانى بر باد پيچ بازى كر * زتاك خوشه فروهشته وز باد توان * ادات الفضلاده
باز پيچ وواز پيچ واقع اولمشدر ﴿ بادروج ﴾ سكون دال وضم راء مهملتين وواو معروفله
بيان بالى عربيده عرق السوس ديدكلرى كوكدر قينادوب صوين ايچرلر سعاله غايت
نافعدر ﴿ بادسنج ﴾ سكون دال ونون وفتح سين مهملتين ايله ايكى معنايه در اول خام
طمع واميد محال ثانى معجب ومتكبر آدمه ديرلر مثال اول ميرنظمى بيت بوديكى هرزه

كروباد سنج * برده بمی در طلب گنج رنج باد کنج سکون دال مهمله ونون وفتح کاف
فارسیله قولنج علتی که طب کتابلرنده هی الریح التی یکون منها الحدب عبارتیله مذکوردر باد نج
کسر دال مهمله وسکون نونله نارجیل درکه محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی باد هلج
سکون دال مهمله ولام وکسر ها ایله باد کیرکه عربیده باد هنج دیرلر ابو المعانی بیت چون صبا
کرده کذر بر کل عنبر فشان * آمده در باد هلج وداده از بویش نشان باراج فتح راء
مهمله ایله ابه دیدکلری عورتکه اوغلان طوغردوب کوبکن کسر قابله وماما پیشکان
وآورده دخی دیرلر بارج فتح راء مهمله ایله بمعنی سکنکورکه ایت اوزمیدر عربیده
عنب الثعلب دیرلر کذا فی هنك جهانکیری بارسنج سکون را ونون وفتح سین مهملتین
ایله ایکی معنایه در اول وزان یعنی یوك طارتیجی معنای ترکیبی اقتضاسنجه ثانی ترازو
کفه سنك خفیف طرفنه تعلیق ایتدکاری سنك پاره که پارسنك دخی دیرلر ابو المعانی
هر صفت ثقیلی بیت شود همسنك الوند کر بسنجی * بمیزان فلك را بارسنجی بازیج
سکون زاء معجمه وکسر باء فارسیله برقاج بوغجی براپیلکه طاقوب اطفالك بشیکنه
اصارلر عربیده دوداة دیرلر شهیدی قمی بیت پی مهد اطفال جاهت سزد * که عقد
ثریا شود بازیچ * شرح السامی فی الاسامیده * بازیچ هی خشبات یضم بعضها الی بعض
ویوضع علیها شیء اما من خشب او غیره من اللباس لیکون للصبی بمنزلة المهد * مسطوردر
یعنی اطفال ایچون بشك کبی ایتدکاری صالنجق که طفلی ایچنه یاتروب صاللرلر بازیج
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول کیجه دن برمقدار معناسنه که
بازیزه دخی دیرلر ثانی اطفال اوینامق ایچون بشیکنه آصدقلری بونجق که بازیچ دخی
دیرلر استاد لبیبی بیت آید ز باغ بی سرود بازیج * دست بکراغه بر آردو زیج باسیج
کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله قرلغوج که پرستو دخی دیرلر میر نظمی بیت چو
کردست خیل زمستان کذار * بباسیچ آمد پیام بهار باغج وباغنج کلاهما بفتح
الغین المعجمه انکور نیم رسیده تمام پشمامش اوزم ابو المعانی بیت چونیك وبد همه از همنشین
بیاموزد * شود برفته سیه همچو یکدکر باغج بنج فتح تاء مثناة وسکون نونله
بمعنی افشردن یعنی صقمق باء مکسوره ایله ده مرویدر بج بوزن کج اندرون دهان یعنی
آورداچی شمس فخری بیت بی مدحت تو هرکه دهان را بکشاید * دندانش کند چرخ
برون یك بیك از بج * کذا فی تحفة الاحباب اما کتاب السامی فی الاسامیده بمعنی کوشت
روی یعنی یوزك اتی وطوداغه یقین یرده اولان ات معناسنه وفرهنك جهانکیریده پالایش
اب وشراب یعنی ظرفدن صزندی اولمق که عربیده ترشح دیرلر روزها بدینلور بخجج
سکون خاء معجمه وفتح جیم اول ایله واقعه منام یعنی رؤیا ابو المعانی بیت نشد چو
حسن جمالش مشاهده ممکن * کند مساعده بختم مکر که در بخجج بدرج سکون دال
وضم راء مهملتین ایله بستان افروز دیدکلری چیچکدرکه عن قریب ذکر اولنور انشاء الله
تعالی برج سکون راء مهمله ایله اوقلغی که آنکله یوفقه اچارلر برخاج سکون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله اغرشق که بادریسه دخی دیرلر برخج سکون راء مهمله

مهمله وفتح خاء معجمه ایله زشت وکریه معناسنه که فرخج دخی دیرلر ابو المعانی بیت بچشم
طالبان پر زیب وزینت * زن دنیا نماید روی برخج برفنج سکون راء مهمله ونون
وفتح فا ایله صعب ودشوار یول میر نظمی هروی بیت در راه غمش مرو بشیوه * برفنج
بلاست آن کریوه برکنج وبرکینج کلاهما بسکون الراء المهمله والنون وفتح الکاف
الفارسی حلوای سفید که برنوع بیاض حلوادر ابو المعانی بیت شدم در خواب پهلوهم
مکیدم لعل شیرینش * زهی برکنج بی منت زهی پالوده ارزان بربج فتح راء مهمله
وسکون نونله اعمی ویا خود کوزلری معلول اولان کمسنه یه دیرلر که الیله دیوار طوتارق
کیده بروج سکون راء مهمله وفتح واو ایله اعظم بلاد هنددن بر شهر عظیم اسمیدر
کذا فی مجمع الفرس برهانج سکون راء مهمله وفتح ها ونونله مجمع الفرسده خشتك که
قفتان وکوملك قولتوغنه دیکرلر سونج وسونجه دخی دیرلر کذا فی کتب المعتبره برج
ضم زاء فارسیله فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پیدا کردن چیزی بو معنایه ابو المعانی بیت
از روز ازل بود چنان عشق تو محکم * در جان ودلم غم نه کنون کشته برژج بروج
ضم زاء فارسی وواو معروفله برژج مرقوم معناسنه در کذا فی شرفنامه بساج فتح
سین مهمله ایله فتنه وفساد معناسنه میر نظمی بیت که یافت آنچنان شور وغوغا
رواج * دراقلیم دل کرده چشمش بساج بسانج فتح سین مهمله وکسر نون ایله
براوتدر هزارپا هیأتنده قبوغی اوزرنده دوکوملر اولور قرلدقده ایچی صاری ودر کذا فی
فرهنك جهانکیری بسنیناج سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه
ونون مفتوحه ایله خلال اوتی ترکیده قلو دیرلر کسر قافله وعربیده خلطان دیرلر کسر خا ایله
بشکنج سکون شین معجمه ونون وفتح کافله بمعنی ساعد دست یعنی بیلك اما بعض
فرهنکلرده بمعنی دست چپ یعنی صول ال بشنج فتح شین معجمه وسکون نونله ایکی
معنایه در اول طراوت رخسار ولطافت روی معناسنه ثانی جلاء آلتلرندن اوکردیدکلری
نسنه در بفتنج سکون فا ونون وفتح تاء مثناة ایله برنوع قزل ییلاندر چندان موزی
ومضردکلدر شمس فخری بیت دعای مدح اورا ورد خود ساز * که افعی با تو کم باشد
زبفتنج بلفرخج سکون لام وخاء معجمه وفتح فا وراء مهمله ایله زشت وپلید که پلشت دخی
دیرلر وبعض فرهنکلرده چپل ومردار نسنه دن حاصل اولمشه ده دیرلر استاد لبیبی بیت
ای بلفرخج ساده همیدون همه فرخج * نامت فرخج وکنیت ملعون بلفرخج بلنج
فتح لام وسکون نونله اندازه وبر نسنه نك مقداری دیمك اولور کذا فی شرفنامه بنارنج
فتح نون اول وراء مهمله وسکون نون ثانیله بمعنی شبان یعنی چوبان بنانج فتح نونك
ایله قومه عورت یعنی بر آدمك ایکی عورتی اوله بربرینه بنانج دیرلر عربیده ضره دیرلر
شمس فخری بیت بقا نسازد باخصم شیخ ابو اسحق * بدان صفت که نسازد بنانج
پیش بنانج * حکیم سوزنی بیت بوده پیش بده ساله بنانج زن من * که خدای جلب
خویش ومرا کد بانو مع الجیم الفارسی * بازیچ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی
ونونله اطفال ایچون اغاجه ایب بغلیوب ایتدکاری صالنجق که بادیچ وبازنج وبازیچ

ووازبنج دخی دیرلر زبان نخجوانیده چملول وعربیده اورجوحه دیرلر ابوالمثل * مصرع *
چو زنکبانی که بریا زبنج بازیکر * ودخی اورك وهلو وهلوچین دخی دیرلر ق بانوج ع
ضم نون وواو معروفله بمعنی بازبنج مرقوم قرلاوی بیت طارمی ازسرای تست فلك *
منطقه ریسمان بانوچ است ق بخچ ع سکون خاء معجمه ایله اوج معنایه در اول اورمق
ایله یاصیلمش نسنه یه دیرلر شمس فخری بیت اکر بوسر مردزد درنبرد * سر وقامتش
برزمین بخچ کرد * ثانی حصر اولوب صقلش نسنه ثالث زاج سیاه ق بخیچ ع کسر
خاء معجمه وسکون یای تحتانیه له بخچ مرقوم معناسنه شمس فخری بیت روز پیکار شیخ
ابو اسحق * مغز دشمن بکرز بخیچ شود ق بدیچ ع کسر دال مهمله و سکون یای تحتانیه ایله ملیچ
دیدکاری دارویه دیرلر ق برخچ ع سکون را و فتح خاء معجمه ایله بمعنی فرخج یعنی زشت وکریه
ق برخفچ وبرحفنج ع کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح الخاء بمعنی کرانی وثقلی خواب
یعنی اویقوده اغر باصمق عربیده کابوس دیرلر سببی بودرکه عروق شریانده جریان دمك
وقوفندن عارض اولور برحالتدر بعض خیالات کوریور شمس فخری بیت چنان
درخواب شد ظلم از نهیبش * که پنداری ورا بکرفت برخفچ * بو معنایه اغاجی دیمشدر
بیت بوصال تو من ایمن بدم از مکر جهان * تا فراق آمد وبکرفت چو برخفچ مرا *
ق برفخچ ع خاء معجمه دن مقدم فایله ده کابوس معناسنه مرویدر ق بسیچ ع کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیه له درت معنایه در اول تدارك مهمات معناسنه شیخ سعدی
بیت بسیچ سفر کردم اندر نفس * بپایان کرفتم چو مرغ از قفس * بو معنایه شمس فخری
بیت بخیل وعدۀ لشکر چه حاجتست اورا * که ملك کیوی اورا خدای کرد بسیچ * ثانی
بمعنی ساخته وپرداخته وآماده شده حکیم فردوسی بیت نیامد درنك اندرین کار هیچ * کجا
آمد آسانی اندر بسیچ * ثالث ساختن لفظندن صیغۀ امر اولور بساز معناسنه حکیم
فردوسی بیت بدو کفت روز میندیش هیچ * اکر هوشیاری و رفتن بسیچ * رابع معنای
مزبوره اسم فاعل اولور ساز کار کننده معناسنه شیخ نظامی بیت ترازوی کردون
کردش بسیچ * نماند ونماند بسنجیده هیچ ق بفچ ع سکون فایله سویلرکن اغزدن توکرك
صاچلمق شمس فخری بیت بنك میرفت وخون از دیده میریخت * چنان آب از دهان وقت
سخن بفچ ق بلاچ ع فتح لامله حصیر ایتدکاری اوت که لوخ ولخ دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ق بلخچ ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله زاج سیاه که بز وجامه بویارلر
ق بلوچ ع ضم لام وواو معروفله برقوم حرامی اسمیدر مرور ایام وکثرت استعمالله مطلق
حرامی نامیدر ق بوچ ع سکون واو ایله بمعنی کروفر وخود نمایی که بوش دخی دیرلر پیر
هرات خواجه عبدالله انصاری قدس سره طبقات نام کتابنده بیورر که * جنید متمکن
بود واو رابوچ وبوش نبوده ق مع الخاء المعجمه * باخ ع بوزن کاخ درت معنایه کلور اول
بمعنی زیبایی وحسن جمال ابوالمعانی بیت نکردی چرا عاشقان دل فراخ * خدا آفریده
ترا حسن وباخ * ثانی سیم وزر تا سره یعنی قمراقچه والتون وله بیت سرشکم مکر
بوده است کمعیار * قبولش نکرد ند چون نقره باخ * ثالث ایلچی وقاصد معناسنه میر

میر نظمی بیت نشسته شه آن عز ودولت بکاخ * در آندم بخدمت رسید ست باخ *
رابع بمعنی دون همتی قریع الدهر * مصرع * همه راهمت باخ وهمه در راه بساخ *
ق بخ ع اوج معنایه در اول کوزده اولان چرك که چپق دیرلر شمس فخری بیت زبسکه
خون رود از چشم خصم شاه جهان * همیشه بر مژه اش خشك چون بسودن بخ *
ثانی شطرنج ثالث زهی دیمکدر تحسین معناسنه کاهی مکرر استعمال ایدوب ق بخ بخ ع
دیرلر تحسین ایچون زهی زهی نیکانیکا معناسنه استاد نظملرنده چوق واقع اولور مولانا
نظیری نیشابوری بیت بخ بخ ای دین محمد کنز کال رفعتش * استوار اجماع ابرار واجلا
ساخته ق برچخ ع سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله کوچك نیزه اکثر هندوستان خلقی
قوللنور برچه دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت از خنجر دودویه سه کشور کرفته ش * وز برچخ
سه پایه دو سلطان شکسته ش ق برخ ع سکون راء مهمله ایله بش معنایه در اول بر مقدار
یعنی برجمعدن بر مقداری هرنه اولورسه ترکیده بر زیدکاری معنایه شاعر بیت برخی
از عمر کرامی صرف کرد * تا زباغ آرزو بشکفت ورد * ثانی فرهنك جهانکیریده برق
معناسنه مرویدر ثالث چقوریرکه یغموردن وسیلدن صوایرکلش اوله که تاراب دخی دیرلر
رابع ادات الفضلاده بمعنی ماهی مسطوردر خامس نسخۀ نعمة اللهده بمعنی خانۀ سفلی منقولدر
وضم بایله شبنم معناسنه در ق بساخ ع فتح سین مهمله ایله بمعنی فتنه وفساد قریع الدهر
بیت همه راهمت باخ وهمه در راه بساخ * همه را کون فراخ وهمه را روزی تنك ق بلخ ع
سکون لامله ایکی معنایه در اول آوانۀ شراب وآلات بزم یعنی صراحی وساغر وغیرهما
حکیم سوزنی بیت بهای یاسمن وجکری فرصت امروز * که دوستیم دو بلخ شراب داد انواز
ثانی ماوراء النهرده واقع بر شهر معظم ومشهوردر علما وفضلا ومشایخی چوق اولدوغندن
قبة الاسلام دیرلر نهر جیحون ایکی فرسخ مقداری قریب محلدن جاری اولور برامکه اول
شهردندر ق بیدخ ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اسب تند وجنك آور میر
نظمی بیت همه نیزه داران وبیدخ سوار * بجان جنکجو شیر وبه شکار ق مع الدال المهمله
ق باد ع اون بر معنایه کلور اول عناصر اربعه دن هوانك آدیدر که معلوم ومعروفدر ثانی
فرهنك جهانکیریده برفرشته اسمیدر که ترویج اوزرینه موکل دررو زبادك تدبیراموروه مصالحی
اکا متعلقدر ثالث هرماه شمسینك یکرمی ایکنجی کونی اسمیدر اول کونده آته سوار اولمق
ویکی اثواب کیمك ویچمك واحبا ودوستان زیارت ایتمك مناسبدر زراتشت بهرام بیت
فلك داده رآب اورا بباد * بهنکام آبا نمه ورو زباد * استاد رافعی بیت همیشه تا بود
از پیش وپس مهر وسروش * چنانکه از پس بهرام باشد وباد * رابع بمعنی نابود جوهری
دیمشدر بیت روز وصالم باد شد بیت فراق آباد شد * داد تنم بیداد شد کشته خرابم کار
ازان * خامس سخن معناسندن کنایه در حکیم سنایی بیت تو داده شعاری بمن ویافته شعری
این یافته جاویدی وآن داده فنایی * من لفج پر از باد ازین کوی بدان کوی * وز خلعت تو
تو ز همه شکر سرایی * سادس آه دیمکدر حکیم سنایی بیت بوره کر بلا بیستادی * بر کشیدی
ز درد دل بادی * یادی کشید یعنی آهی کشید سابع تند وتیز معناسنه حکیم اسدی بیت

بکفت این وبس یور کین بادکرد * سبکدست زی کرز پولاد کرد * ثامن بمعنی مدح وثنا وتعریف حکیم قطران ارموی بیت کرکند بلبل بالحان دم او را یاد چیست * باد اصل اوخدای عرش درقرآن کند * تاسع نام کنج کیخسرو که خزینهٔ سبعه سندن برخزینه در باد آورد دخی دیرلر تفصیلی کنج بادآورد ذیلنده ذکر اولنور عاشر نخوت وکبر وخودبینی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت هفت اختر بی آب را کز خاکیان خون میخورند * هم آب بر آتش زنم هم پادشاهان بشکنم * حادی عشر باد الفظندن مختصردر اولسون معناسنه طالب آملی بیت جبین بخت مرا خاکروب هردرگاه * زمانه ساخت که روی زمانه باد سیاه باداباد هرنه اولورسه اولسون دیمکدر مابیننده اولان الف مقابله ومساوات ایچوندر شاعر بیت هرچه باداباد حرفی چند میکویم بتو * غائبش زین وصل ناچسبان مرا مهجوردار بادآوردر درت معنایه در اول ترکیده چاقردکنی دیدکاری که فصل حریفده اولور هوا اسدکجه یرندن قوپوب روزکار اوکنه دوشوب کیدر عربیده شوکة البیضا دیرلر ثانی خسرو پرویزک یدی خزینه سندن برخزینه نک آدیدر کنج بادآورد دیرلر تفصیلی کنج بادآورد ذیلنده ذکراولنور واستعاره طریقیله باد هوادن بلاسعی وتعب حاصل اولان ماله دیرلر بوایکی معنایه استاد منجیک بیت کر بکرد کنج بادآورد کردم فی المثل آن زبخنم خار بادآورد کردد درزمان * مثال معنیٔ ثانی عما دفقیه بیت ریزی ار دردل توباشد درد * خاک برروی کنج بادآورد * ثالث واسط نام مشهور قریه ده برموضع اسمیدر رابع موسیقی ده برنوانک آدیدر آکا کنج بادآورد دخی دیرلر باد برود سکون دال وراء مهملتین وضم باء موحده ایله بادبروت مرقوم معناسنه که معجب ومتکبر دیمکدر بادغد وبادغند کلاهما بسکون الدال المهمله وفتح الغین المعجمه بادکیر وخانهٔ تابستانی شاعر بیت از آتش حرص وحسد ای خاکسارا بکند * بربادادی خویش را پیوسته همچو بادغند بادغرد سکون دال وراء مهملتین وفتح غین معجمه ایله خانهٔ تابستانی وبادکیر یا زه مخصوص اولان او وولایت عجمده یازاولرنده دیار روم ده اولان بادکیر کبی دکلدر بردیواری تمام کمرایدوب سقفنه بادکیر قورلر کذا فی الصحاح ومجمع الفرس بومعنایه ابو شکور بیت خوش آن جای کاشانه وبادغرد * بدواندرون شادی ونوش خرد * کاشانه قیش اوینه دیرلر بادکرد سکون دال وراء مهملتین وفتح کاف فارسیله ترکیده قاصرغه وعربیده زوبعه دیرلر فتح زاء معجمه ایله میرنظمی بیت شدچشمها تیره کرد ازنبرد * که خیزد زپای سمند بادکرد بادکند سکون دال مهمله ونون وفتح کاف ایله ترکیده دبه دیرلر خصیتینده واقع برعلتدر ایچنه ماده اینوب شیشیرور استاد لطیفی بیت به پشتی تودرخایهٔ بادکند * بجاسازکارت شود زن به بند * بعض نسخه ده علت قولنج واقعدر بادید کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیه هوالذی انتفخت خصیته مسطوردر باربد سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله تحتانیله بمعنی بدید یعنی ظاهر ونمایان باربد مطرب معناسنه در عموما شمس فخری بیت ای شهنشاه جهان خسرو شیرین حرکات * مجلس بزم تراز هره کند باربدی * وخسرو پرویزک صاحب مخترع الحان برمشهور

مشهور مطربیدر خصوصا مزبور مطرب شیرازمضا فاتندن جهرم نام قریه دندر علم موسیقیده فرید عصر ونادردوران سرود ومسجع آنک اختراعیدر میرخسرو بیت کرش شیرین بخوانی باربد هست * وکر جان نیست یاری کالبد هست * حکیم ازرقی بیت بشاخهای سمن مرغکان باغ پرست * بلحن باربدی برکشیده اند آهنک * خواجه حافظ بیت روان بزرکان زخود شادکن * زپرویز واز باربد یادکن باردادسکون را وفتح دال مهملتین ایله اجازت ویرمک وحاجب معناسنه که دخول مجالس کبارده یول ویردوکیچون تسمیه اولنمشدر مولانا جامی بیت توباردادی هرخسی من مردم ازغیرت بسی * یکباره میرد هرکسی بیچاره جامی باردها باروت ضم راء مهمله وواو معروفله کوهرچاله وکوکرد وسکوت کومری ایله دوکوب آمیخته ایدوب طوب وتوفنک اتارلر ترکیده باروت دیرلر بازخمید سکون زاو فتح خاء معجمتین وکسر میمله برکسنه برشخصه طعن ایله یاخود توبیخ وسرزنشله اندن حکایت ایلدی معناسنه ابوالمعانی بیت باجنون عشق چون جوش وخروشم دیده اند * بازخمیدی کرده اند ازساده لوحیهای خویش بازسفید کسر زاء معجمه ایله بیاض چاقرطوغان که ترکیده طویغون دیرلر شاعر بیت بازسفید آفت طاوس وقاز چرخ کنز وبسته شود چشم باز * چرخ اسکفلی طوغاندر بازوبند معروف هیکل وحرزکه بعض ادعیه یازوب ایچنه قویوب قوله بغلرلر باشد فتح شین معجمه ایله تنی وترجی معناسنه مثاله محتاج دکلدر بالاد فتح لامله اسب جنیب ترکیده یدک آت دیرلر شمس فخری بیت شهنشهی که کشد بخت درمواکب او * چونقره خنک همه فلک دوصد بالاد بالواد سکون لام وفتح واو ایله ابابیل قوشیدر بالود ضم لام وواو معروفله عربیده نمو دیدکلری معنایه که بیومک وایری اولمق بالیدندن اسم مصدردر حضرت مولانا قدس سره بیت این نسب پیوسته اورا بوده است * کرشهنشاهان مه بالوده است بالید کسر لام وسکون یای تحتانی ایله نموکرد وافزود یعنی بیودی وآرتدی معناسنه رشید الدین وطواط درهزل بیت ایراند رمیان شلوارم * پیرهن پیرهن همی بالید ودخی چارق که شیم دخی دیرلر استاد رودکی بیت ازخروبالید انجام رسیدم که همی موزهٔ چینیٔ توخواهم واسپ تازی بامداد سکون میم وفتح دال مهمله ایله صباح وقتی که صبح صادقدر اما مطلق صباح دیمکدر کاهی صبح کاذب صبح صادق مراد ایدینوب بامدادان دیرلر مثال اول حکیم اسدی بیت اخترسرسبز مکر بامداد * کفت زمینی راکه سرت سبز باد بامشاد برمطرب اسمیدر که باربد کبی خنیاکرلکده بی مثل وبی نظیر ایدی منوچهری بیت بلبل باغی بباغ دوش نوائی بزد * خوبتر از باربد نیکتر از بامشاد * باورد فتح واو وسکون راء مهمله ایله بیورد کبی برشهر اسمیدر وبرمبارز نامیدر باید بایستن لفظندن مضارع غدرکرک معناسنه شیخ سعدی بیت چه می باید از ضعف حالم کریست * که کرمن ضعیفم پناهم قویست بخجد سکون خاء وفتح جیمله بمعنی زیم آهن یعنی دمور بوقی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس فخری بیت کرآهنکران شکرجود توکویند * بکوهر دورن زره شود جمله بخجد بخجد کسر خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله عاقل

ومدبر وصاحب رأی وتدبیر دیمکدر استاد لطیفی بیت چوشد چارساله ورا روز وشب
به بخرد سپردش برای ادب * ل بخساند ع سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ونونله اسم
فاعلدر اریدر ودخی حرارتدن بوزیلور حضرت مولانا قدس سره بیت کفرکه کبریت
دوزخ اوست بس * بین که می بخساند اورا این نفس ل بخسید ع سکون خاء معجمه
ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله فعل ماضیدر اریدی وبوزلدی ودخی بر نسنه قرمغله
بوزلدی وچین اولدی دیمکدر شمس فخری بیت مخالف ارچه که خودرا چوسنك می پنداشت
زتاب آتش تیغش چوموم شد بخسید ل بد ع مقابلی نیکدر یرامز معناسنه عربیده
ردی دیرلر بعض ترکیبلره صفت ایدوب بدنژاد وبدزبان ومثل ذلك ودخی بو معناسی دکوی
نیمسوخته وزیاده کهنه وآشنمش وسوزنمش نسنه لره دیرلر ل بد پسند ع یعنی مشکل
پسند هر نسنه یی بکنمز معناسنه استاد فرخی بیت سخنانش را بر دیده همی نقش کنند *
بد پسندان همه بصره وآن بغداد ل بدرآید ع فتح دال وسکون راء مهملتین ایله لفظ
مرکبدر حرف یا ودر وآیدن که معناسی قپویه کلور وبو معناسی دخی طشره کلور وبو
معناسیله قادر اولور دیمکدر شیخ سعدی بیت ازدست وزبان که برآید * کز عهدهٔ
شکرش بدرآید ل بدر بلند ع یعنی ماه تمام آیك تمام بدر اولماسندن عبارتدر ابوالمعانی
بیت درشب تاریك هجران کلبهٔ احزان ما * کی بود یارب ضیا بخشا بدان بدر بلند *
ل بدکند ع سکون دال مهمله وفتح کاف ونون ساکنه ایله رشوت معناسنه شمس فخری
* قطعه * دختر ابکار من در مدح شاه * هست عذرا بیست بی شبهت غرید * تا به
بیند یکنظر رخسار شاه * روح قدسی جان به بدکند آورید ل بدنژاد ع بد اصل وبد
نهاد معناسنه حکیم فردوسی بیت بدو کفت بیژن که ای بدنژاد * که چون تو پرستارکس را
مباد ل بدنهاد ع یعنی بد خلقت نهاد اصل خلقت معناسنه در ل بدید ع کسر دال مهمله
ایله ظاهر وهویدا وآشکار حضرت مولانا قدس سره بیت چون درو آثار دوستی شد
بدید * کفت یکدم سرکذشت من شنید * چغتای لساننده بیلکورماك دیرلر میر علیشیر
بیت انداق لطیف ورتی کیم ایچسا جامی * باورتی داقورسا غیغا تیکرو بیلکوروب
ل برآرد ع سکون راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله بمعنی زیبد یعنی یراشور شمس فخری
بیت یقین تاج شاهی ازوزین کیرد * حقیقت ورا تخت شاهی برآرد * وبر معناسی دخی
کتورر دیمکدر ل برازد ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله بمعنی زیبد خلاق المعانی بیت
می بوآزد ترا که سیمبری * ترك شیرین زبان سیمبری ل برید ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده
ایله ایکی معنایه در اول نام ولایت نیمروز که سیستان دیمکله مشهوردر ثانی مخفف باریددر که
ذکری مرور ایلدی ل بربلند ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله مکان رفیع وجای
عالی معناسنه ابوالمعانی بیت بعقل وفکر نظرهم نمیرسد اورا * رفیع مرتبه وبربلند جاهت را
ل بربند ع سکون راء مهمله وفتح با ونون ساکنه ایله عورات سینه لرینه بغلدقلری اینجو
والتون ولعل وزمرد ایله دوزلمش نسنه ناز زنك دخی دیرلر عربیده لبیب دیدکلری در
ل برد ع بوزن سرد صحاحین وفرهنك جهانکیریده ومجمع الفرسده یولدن صاول دیمك

دیمك معناسنه مسطوردر بو معنایه حکیم فردوسی بیت سپهبد برآشفت وکفت ازنبرد
مرا چرخ کردان نکوید که برد * حکیم انوری بیت مصرع حکم توصد بار قرون * چرخ را
کفته بود کرده برد ل بردابرد وبردبرد ع کلاهما بمعنی برد مرقوم حکیم سوزنی بیت روزداز
کیر وبردابرد میدان نبرد * هرغلام شه بردی همنبرد زال باد * حضرت مولانا قدس سره
بیت همت سبك مدار که باهمت شکرف * چاوش پادشاه براند که برد برد * مصدری
بردیدن اولور وبعض فرهنکده بمعنی سنك منقولدر ل بردمید ع سکون راء وفتح دال
مهملتین وکسر میمله اوچ معنایه در اول ظاهر اولدی ثانی سبزه ودرخت بتدی ثالث غضبناك
اولدی معناسنه در که بو معنایه حکیم فردوسی بیت چورستم بیامد سپهبد شنید *
زدریای آتش زکین بردمید ل برسید ع بمعنی پرسید یعنی سؤال ایلدی حضرت مولانا
قدس سره بیت چون درو آثار مستی شد بدید * یك مرید اورا ازاندم برسید *
ل برفند ع سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله بمعنی لشکر میر نظمی بیت چو آمد سپهبد
بدامان کوه * درآنجا بدیدند برفند انبوه * ودخی سخن مقبول وجای عمیق معناسنه در
ل برك بید ع سکوت یپراغنه مشابه بر نوع دمرندر شیخ نظامی بیت بدی کرخود بدی
دیو سفیدی * به پیش برك بیدش برك بیدی * امیر خسرو بیت کشت رعنایان بود
درزیر بید وپای کل * بوستان شیرمردان برك بید خنجرست * بومعناده بید برك دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت کرآری بجز وارها درع وترك * بجا باشدت بیك یك بید برك *
ل برمخید ع سکون راء مهمله وفتح میم وکسر خاء معجمه ایله بمعنی فرزند عاق یعنی والدینه
عاصی ولد ابو شکور بیت مرا ورا یکی برمخید پسر * زمهر جهان بد پدر کینه ور ل برکند
سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله بمعنی ازهیچ برآورد یرندن قوپاردی دیمکدر ل پرند ع
فتح راء مهمله وسکون نونله قلیچ جوهری که کسرتین ایله برند وفرند دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت بینداخت تیغی برند آورش * همیخواست ازتن کسستن سرش ل برنیامد ع فعل
ماضی منفی در ایکی معنایه اول باشه چقمدی معناسنه میر نظمی بیت باهیست ازجهان
امیدواری * برنیامد زهیچکس یاری * ثانی حقندن کلمدی دیمکدر ل برنیاید ع فعل
مضارعدر اوچ معنایه اول کلمز یعنی ظاهر اولمز دیمکدر شیخ سعدی بیت عاشقان کشتکان
معشوقند * برنیاید زکشتکان آواز * ثانی زمان مرور ایتمز ثالث باشه چقمز دیمکدر
ابوالمعانی بیت چنین کردی که دلخواهت برآید * همین دانم که کارت برنیاید ل برود ع ضم
راء مهمله وواو معروفله احمد بن اسمعیل مشکلاتنده شانه که درکنند نقل ایلمش ل بروفرود ع
ضم رائین مهملتین وفا وواو معروفله بمعنی فراز ونشیب وزیر وبالا شیخ نظامی بیت چون
بود درست کار وبارت * بندیش زبروفرودکارت ل برومند ع ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح میم وسکون نونله اصناف ثلثه ده استعمال اولنور برتعبیردر مثلا انسانده دولتلو
وسرمایه لو وغنی ومالدار واصحاب جاه واجلال ووسعت رزق ومرفه الحال دیمکدر
وحیواناتده قوی الاعضا وصحیح البدن وفربه وتوانا ونباتاتده فیض ولطافت ونشوونما
وطراوت معناسنه در شیخ سعدی بیت خدیو خردمند وفرخ نژاد * که شاخ امیدش

برومندباد * وله * مثنوی * برومند بادآن گرامی درخت * كه درسایهٔ اوتوان بردرخت
كه ازمیوه آرایش خوان دهد * كه ازسایه آسایش جان دهد ۋ برهود چ سكون راء مهمله
وضم ها وواو معروفله ایكی معنایه دراول بیهوده سوز ثانی حرارت آتشدن اثوابك رنكی
متغیراولوب صرارمق مثال معنیٔ اول شاه ناصرخسرو بیت چو نرم گویم باتو مرادرشت
مگو * مسوزدست جزآنراكه مرترا برهود * مثال معنیٔ ثانی ابوشكور بیت جگرنخواهم
برهودمن بیاده چنانك * ترازوان دل ازعشق آن كین برهود ۋ برید چ كسرراء مهمله وسكون
یاء تحتانیه‌له قاصد معناسنه درشاعر بیت ناگهان ظاهرشد ان جانب برید * كش پیام
دوست درگوشم رسید * عربیده اون ایكی فرسنخ یره دیرلر ۋ بزماورد چ سكون زاء معجمه وراء
مهمله ایله ات وتره وخایكنبه كه یوفقه اتمكه صاروب یوله گوتوررلر اكا عرفده نواله دیرلر
كذا فی مجمع الفرس ۋ بساوند چ فتح سین مهمله وواو وسكون نونله قافیهٔ شعر وغزل
استادلبیبی بیت همه یاد وهمه خام وهمه سست * معانی باز گونه نابساوند ۋ بسند چ
فتح سین مهمله وسكون نونله بمعنی كافی وتمام امیرخسرو بیت بسندست اینكه زلف اندر
بناگوشت علم گیرد * مفرما غمزهٔ خونریزرا كرخط حشم گیرد * استاد منجیك * قید
كجا كن ازو دور شو ازدهردون * هرچه باخربه است بهر ترا آن بسند ۋ بغداد چ مشهور
شهردرعراق عربده واقع حضرت امام اعظم وهمام اكرم ابی حنیفه رضی الله تعالی عنه
حضرتلرینك مرقد متبركه سی خارج شهرده نهرشطه قریب یرده واقع وقارشویقاده
امام موسی كاظم رضی الله عنه حضرتلرینك مرقد شریفی اولدخی كنار دجله‌ده واقعدر
وداخل شهرده قراكوقپویه قریب حضرت شیخ الشیوخ عبد القادر كیلانی قدس سره
العزیز حضرتلرینك مزار متبركه سی عظیم آستانه‌در وآق قپو داخلنده شیخ شهاب الدین
سهروردی قدس سره العزیزك مزار شریفی وقارشوده كی قوشلر قلعه سی دیمكله معروفدر
حضرت شیخ معروف كرخی وجنید بغدادی وداود طائی وحسین بن منصور حلاج وبهلول
دانا قدس الله اسرارهم مزار شریفلری بونلردن ماعدا بیحد وبی قیاس اولیا شهرایچنده
شیخ محمد الوتر وشیخ ابوالحسن قدوری وبونلر امثالی مشایخ عظام واعزهٔ كرام مدفونلردركه
حسابلرن جناب الله جل ذكره بیلور بوسببدن برج اولیا دیو نام قومشلر ودار السلام
دخی دیرلر قدیم زماننده شهر قارشو قوشلر قلعه سی یرنده ایمش خلفاء عباسیوندن
ابوجعفر منصور الدوانقی حالیا شهر اولان مكانی قلعه وحصار وایچ قلعه بنا ایدوب
خلفاء عباسیونه تختگاه اولمش غایت واسع قلعه در قدیم زماننده اول مرتبه معمور
ایمش كه بیك التیوز حمامی وارایمش سائر ابنیه سی اكا قیاس اولنه وبغداد دیو خطوط
جام جمدن كه برمصنوع جامدر برخطك اسمیدركه خط بغداد دیرلر التی خطك دخی آدلری
واردر حكیم خاقانی بیت دجله دجله تاخط بغداد جام * می دهید وازكسان باد آورید
ۋ بغند چ فتح غین معجمه وسكون نونله صغریدن غیری اكا بكزر بردرشت دریدر غرغند
وغرغن وغرغنه دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت درجمله ازنگاوردشمن جدا كند * كیمخت را
بناخج وشش مهرماز بغند * وله بیت روزهیجا ازسرچابكسواری بردری * ازفرخش وران

دران اسب خصم كیمخت وبغند * برمعناسی دخی بعض نسخه‌ده جست وجود رابو المعانی
بیت دوستی رابیغرض هرگزغی یافتم اثر * درجهان چندانكه كردم دیدنش سعی وبغند *
ۋ بلاد چ بوزن كساد یعنی ناستوده یعنی مذموم ونامقبول میرنظمی بیت درجهان
ماند بتحقیق نامراد * هركه قول وفعل اوباشد بلاد ۋ بلاشجرد چ فتح لام وسكون شین
معجمه وراء مهمله وكسر جیمله مروشهرندن درت فرسخ بعید یرده واقع برقریه اسمیدر زمان
جاهلیتده بلاشرنام بركمسنه بنا ایلمش كذا فی مجمع الفرس ۋ بلد چ فتح لامله قولاغوز معناسنه
نابلد یولسزدیمك اولور حكیم شفائی بیت این نابلدان كوی دانش * پرسند زمن نشان
معنی * عربیده شهر دیمكدر ۋ بلند چ فتح لام وسكون نونله قپو وپنجره چارچوپه سنك
اوست اغاجی معناسنه عربیده اسكفه دیرلر حكیم سوزنی بیت ازهیبت ازكند بدرخارجی
نظر * بفتد براستان درخارجی بلند ۋ بلیاد چ سكون لام وفتح یاء تحتانی ایله جامهٔ
ساده معناسنه دركذا فی مجمع الفرس ۋ بنام ایزد وبنام یزد چ بركلمه‌در قسم قصد
اولنده ایراد ایدرلر ودخی محل تعجبده استعمال ایدرلر ودخی طوبی له معناسنه‌ده مرویدر
حكیم سنائی بیت چونت آراست ای غلام ایزد * چشم بد دوروه بنام ایزد ۋ بند چ
سكون نونله یكرمی درت معنایه گلور اول مفصل عضو كه بندكشه‌ده دیرلر مولانا هلالی
بیت عاقبت بگسلد چوبند ازبند * بندبند مرا بخود پیوند * ثانی مجرم ایاغنه اوردقلری
زنجیره دیرلر ثالث صندوق وسپت قپاقلرینه وقاپو وپنجره ودولاب قنادلرینه میخلدقلری
دمور حضرت مولانا قدس سره بیت طبع خواهد تاكشد از طبع كین * عقل بر نفس است
بند آهنین * رابع قفل معناسنه استاد فرخی بیت امان درزمانش بجدی رسید * كه منسوخ
شد رسم بند وكلید * خامس مكر وحیله استاد رودكی بیت همه به تنبل وبند است باز
كشتن او * شرنك نوش امیغست روی زراندود * حكیم فردوسی بیت نهادم ترانام
دستان زند * كه باتوپدر كرده دستان وبند * صاحب گلشن راز بیت همه افسانه وافسون
وبندست * بجای خواجه كایتهار پشخندست * سادس زرق وفریب حكیم فردوسی
بیت همه بند ونیرنگست ازرنك برد * دلارام نگرفت كامت سپرد * سابع عهد ویمین حكیم
فردوسی بیت زبعن بند وسوگند وایمان تو * همی نگذرم من زپیمان تو * ثامن غم
وغصه یه دیرلر حكیم فردوسی بیت بیامد چنین تالب هیرمند * همه لب پراز یاد ودل پر زبند
تاسع گره وعقده معناسنه سیف اسفرنگی بیت ای قلمت بند روزكار كشاده * رای ترا
دست اختیار كشاده * عاشر صواوكنه بغلدقلری سد كه بوستان وباغچه صوارمق ایچون
ودگرمان بندی دخی آنلردر حادی عاشر خیال وملاحظه معناسنه مثلا فلان دربند سفراست
ویاخود فلان دربند آزار فلانست دیرلر علی هذا القیاس ثانی عشر توقع وامید معناسنه
بو ایكی معناده فرقلری دقیقدر شیخ سعدی بیت ملك اقلیمی بگیرد پادشاه * همچنان
دربند اقلیم دگر * ثالث عشر كمربند ومیان بند قوشق وقلج وتركش باغی وامثالی نسنه‌لره
دیرلر ضیاء الدین فارسی بیت زكلك ودست تو دردست ملك ودین محست * جگرشكاف
چوتیغ وگهرنگار چوبند * رابع عشر قبا ویكتنه باغلوی كه ایلك ودوكمه یرینه ایدرلر اعجام

قفتان و بالاپوشلرینه دوکه دیکمیوب بند ایدرلر میر خسرو بیت زنهار که آن بند قبا جست
مبند ید * کرنا زکیش بخیه براندام برآید * خامس عشر ریسمان وطناب وامثالی نسنه لر
حضرت مولانا قدس سره بیت باز فرور یخت عشق از در و دیوار من * باز بدرید بند
اشتر کین دار من * سادس عشر ترجیع وترکیب بیتنه دیرلر که بر قافیه ده بر قاچ بیت نصکره
آخر قافیه ده بر بیت ایراد ایدرلر اول بیت هر بند ده تکرار کلورسه ترجیع بند دینلور
تکرار اولمزسه ترکیب بند دیرلر سابع عشر بستن لفظندن صیغهٔ امر اولور حضرت سلطان
ولد بیت نیست خنکی بهر آن ره همچو صوق * این سخن را بند بر کردن چو طوق * ثامن عشر
بمعنی کرو یعنی رهن ابو المعانی بیت کر تو خواهی فیض از پیر مغان * خرقه و تسبیح کن بند
شراب * تاسع عشر کورشجی اویونی شکم شیخ سعدی کلستانده برحکایه ده دیر * یکی
در صنعت کشتی کرفتن بر سر آمده بود و سیصد و شصت بند فاخر درین علم بدانستی و هر روز
بنوع دیکر کشتی کرفتی مکر کوشهٔ خاطرش یکی از شاکردان میلی داشت سیصد و پنجاه
ونه بندش آموخت مکر یك بند که در تعلیم آن دفع انداختی و تهاون کردی * عشرین بر چفت
او کوزه دیرلر که چفت سورمك و عربه چکمك ایچون اوله الواحد والعشرین طومار کاغده
دیرلر الثانی والعشرین دار الحربدن اسیر طوتمق الثالث والعشرین بچاق و ورسق
وامثالینك باغی که بیله طاقلور الرابع والعشرین چیلق که اکا غلیواج وغلیواژ و چوزه لواد
وچنکلاهی دخی دیرلر عربیده مذکور معنالرك بعضیلرینه قید دیرلر بغ اطلاق اولنان
معنالرده و باغلمق معناسنه چغتاییده ایلماك دیرلر بند ایتمك وایاشدرمك محلنده اما اکثریا
حاصل بالمصدر اطلاق اولنور شکم میر علیشیر بیت ملایك دام زلفیدین قوتولماس
وه قوتولغایمو * حزین کونکلوم قوشیغا ایلاسا اول حلقه دین ایلماك ع بند کشاد ع
سکون نون وکاف وفتح دال مهمله وشین معجمه ایله مفاصل اعضا و بوغون و بومری اولان
نسنه لره دیرلر ع بوارد ع فتح واو وکسر راء مهمله ایله بر نوع طعامدر که سرکه ایله پکمزی
قینادوب ایچنه اتمك قویوب تناول ایدرلر ع بهره مند ع بهره ایله منددن مرکبدر قصد
ونصیب ومندادات نسبتدر که حصه لو ونصیبلو دیمك اولور شاعر بیت در جهان از تو
نکشتم بهره مند * بوده ام از لطف دنیا دیده بند ع بیاد ع فتح یای تحتانیه ایله بیداری که
عربیده یقظه دیرلر اویانقلق معناسنه حکیم فردوسی بیت که افراسیاب بش بسر بر نهاد
نبودی جدا زو بخواب و بیاد * بو معنایه امیر معزی بیت خلد را بیند بخواب انکو ترا
بیند بیاد * بخت را بیند بیاد آنکه ترا بیند بخواب ع بیاغارید ع فتح یای تحتانیهٔ اول
وغین معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای ثانیه صو ویاخود قان ایله اصلنوب بوغرلش
ودخی نمناك اولمش معناسنه ابو المعانی بیت بتیغ غمزه اش هم عرصهٔ خاك * بیاغارید
از خون شهیدان ع بیکند ع سکون یای تحتانی ونون وفتح کاف ایله افراسیاب
شاهك تختکاهی اولان شهرك آدیدر ع مع الراء المهمله * بیاتر ع کسر تاء مثناة
ایله بر مبارز پهلوان نامیدر وشرفنامه ده طورنه اسمی اولدوغی مسطوردر *
ع باحور ع ضم حاء مهمله وسکون واو ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یازایامنده زمیندن

زمیندن چیقان بخاره دیرلر وادات الفضلاده غایت شدت حره دیرلر میم ایله ماحور دخی
دینلور حکیم انوری بیت باغ دولت را که آن آب لعاب کلك تست * بانوای عهد نیسان
حاصل باحور باد ع باختر ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله جانب مغربه دیرلر بعضیلر
طرف مشرقدر دیمشلر شمس فخری معیار ده * باختر مشرق باشد پیش اغلب شعرا
از باختر غرض مغرب واز خاور غرض مشرقست * دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خورشید
واد رایت صیت وصدای تو * بکرفت تا بخاور واز حد باختر * وهندو شاه صحاحده
باختر مشرق وخاور مغربست دیمشدر بو قولی مؤید حکیم لامعی بیت خورشیدرا چون
بست شد از جانب خاور علم * پیدا شد اندر باختر بر آستین شب علم * متأخرین خاوری
مشرق وباختری مغرب اتخاذ ایلمشلردر اما متقدمین عکسی اولمق اوزره دیرلر یعنی باختر
مشرق وخاور مغرب اوله کذا فی تحفة الاحباب بو معنایی مؤید حکیم فردوسی بیت
چو مهر آورد سوی خاور کریغ * هم از باختر بر زند باز تیغ * اما حکیم خاقانی خاور مشرق
وباختر مغرب اولمق اوزره بیت ماه چون در جیب مغرب برد سر * آفتاب از جانب
خاور برزار * جمیع ارباب لغت بواختلافی فصل ایتمیوب باختری کیمی مشرق وکیمی مغربدر
دیمشلر استعمالات اشعاری مقتضا سنجه ع باخور ع ضم خاء معجمه ایله فرهنك زفانکویا ده
ایام تابستانده اون بش کونه دیرلر که غایت هوا کرم اوله ع باد آور ع باد آور دمر قومدن
ترخیم اولنمشدر انك معنالریله مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری کنج باد آور معناسنه
حکیم فردوسی بیت دکر کنج کش نام باد آورست * فراوان در و زیور و کوهراست
ع باد انجیر ع بر نوع انجیردر که جمیع انواع انجیردن اول انجیری ایریشور اکا کاواك
وپرباد دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت که زنا پاکی ز باد انجیر بید انکیختند * که بجود داری زبید
انجیر عرعر ساختند ع باد بار ع سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله یاپرزه که عربیده
مروحه دیرلر بونده کی بار اشکبار ومشکبارده اولان بار کبیدر وصف ترکیبی اولور ع باد بر ع
سکون دال وفتح باء موحده ایله مجالس ومحافلده نفسنی مدح وتعریف ومال وجاهنی خلقه
عرض ایدن کمسنه یه دیرلر که عربیده فتح فا ایله فیاش دیرلر میر نظمی بیت لاف زند آنکه
زخود بیخبر * کوش مزن بر سخن باد بر ع باد بر ع سکون دال وضم باء موحده ایله اول مدور
نسنه در که اطفال اغاجدن یا پوب ایب صاروب الدن یره براقدقده فرلنوب دونر اکا کردنا
دخی دیرلر کذا فی شرفنامه کتاب السامی فی الاسامیده باء ثانی یرینه فا ایله باد فر روایت
اولنمشدر و نسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله ضبط اولنمشدر ع باد خوار ع سکون دال مهمله
وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی باد خایه یعنی علت فتق که خایه یه اینوب دبه ایدر
ع باد خور ع سکون دال مهمله وضم خا وواو مجهول ایله پنجره معناسنه در اما یوقارو پنجره
اولمق مناسبدر میر نظمی بیت نشسته خانهٔ بالا زراندود * بهر جانب که چندین
باد خور بود * ودخی هما قوشی معناسنه مروید رهوا بر تعبیری ایله ع باد دار ع سکون
دال اول وفتح ثانیه ایله هیچ انکار و بمعنی بر باد ودخی فوت اولمق معناسنه در کذا فی المشکلات
ع باد ر ع بمعنی سترخباد که اکا تب دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ع باد سار ع سکون دال

وفتح سین مهملتین ایله بی حرمت وبی وقار معناسنه حکیم اسدی بیت فکندی بمردی تن اندر
هلاك * نه مردست کان باد سار ست باك * ودخی بمعنی کوی ولاف زن شاه ناصر
خسرو بیت نکوید تا برویش شکر م من * نه چون هرزه خای وبادساری ﴿ بادسر ﴾
سکون دال وفتح سین مهملتین ایله بمعنی معجب وخودبین ومتکبر حکیم فردوسی بیت مرا پیش
کاوس بردی توان * یکی باد سرنا مور پهلوان ﴿ بادغر ﴾ سکون دال مهمله وفتح غین
معجمه ایله بادغرد مرقوم کبی هوا ایشلمك ایچون یازاولرینك سقفندن دلك ایدرلر بادکیر دخی
دیرلر خسروانی بیت که هرکه که تیره بکرد دجهان * بسوزد چو دوزخ شود بادغر
ابوشکور درهزل بیت بهر مجلسی کونت ای زشت خر * چو در باغ خانه شدی بادغر
﴿ بادفر ﴾ سکون دال مهمله وفتح فا ایله درت معنایه دراول یعنی بادبر مرقوم که اطفال برمدور
اغاجه ایب بغلیوب فرلندررلر حکیم خاقانی * قطعه * چرخ بازیچه کون چو بازیچه *
در کف هفت طفل جان شکرست * بدو خیط ملون شب روز * درکشا کش بسان بادفرست * ثانی آیشه قادر اولمیوب لاف وکذاف ایده نه دیرلر ثالث یعنی خشت بادیعنی
یلپزه رابع مکانات بدکه بادافراه دخی دیرلر ﴿ بادکر ﴾ سکون دال مهمله وفتح کاف فارسیله
بادکرد مرقوم یعنی قصرغه ﴿ بادکیر ﴾ سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله
ترکیله دخی بادکیر دیدکلری بدرکه روزکار کرمك ایچون یا پیلان پنجره در شاعر درهزل بیت
زند صد هزار تیز در یکنفس * شده کوییا کون او بادکیر ﴿ باده کسار ﴾ ضم کاف فارسی
وفتح سین مهمله ایله باده نوش دیمکدر مولانا جامی بیت نه که ازجام شوی باده کسار *
داریش برکف دست آبله دار ﴿ بادیار ﴾ سکون دال مهمله وفتح یای تحتانی ایله شکاره
تعلیم اولنمش طوغان میرنظمی بیت ر بود مست مرغ دلم شیوه کار * که شاهین چشمش
شده بادیار ﴿ بار ﴾ بکرمی یدی معنایه کلور اول نام شریف واسم لطیف خدای تعالی عز
اسمه کمال اسمعیل بیت بزبان همه دروغ ودغل * دهدت دل که نام بار بری * ثانی بمعنی
رخصت عموما اثیرالدین اخسیکتی بوایکی معنایه دیمشدر بیت تازبانت خمش نکشت
ازقول * ندهد بار نطقت ایزد بار * ورخصت مجلس خاص خصوصا حکیم سنایی بیت
ازحشمت جاه تو همی پیش نیاید * نور قمروشمس بنزدیك تو بی بار * حکیم فردوسی بیت بیامد
برسائل پرده دار * بکفت وبفرمود تاداد بار * معنای مزبور طالب آملینك بو بیتنده
غایت واضحدر بیت معاشران که ببزم تو بارمی یابند * طراوت کل ورنك بهارمی یابند
ثالث کره ومرتبه معناسنه شیخ سعدی بیت هزار بار بکفتم هزار بار هزار * بدل که ای دل
مسکین مروتواز پی بار * معنای ثانیله بومعناده مولانا جامی بیت توداد بار هرخسی من مردم
ازغیرت بسی * پکبار میرد هرکسی بیچاره جامی بارها * رابع اغاجلر بتن میوه کرك
استعمالة قابل اولسون کرکسه اولمسون زیرا یمشی اولان اغاجه درخت بار ور دیرلر
وبداغنه شاخ بربار دینلور نتکم شاعر دیمشدر بیت چو باشد ابر دولت بر تو پر بار * فروتر
باش همچون شاخ پربار * خصوصیتله انسان یدوکی یمش اولمسنه درکه عربیده فاکهه
دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * درختی که تلخست اورا سرشت * کرش درنشانی بباغ

بباغ بهشت * وراز جوی خلدش بهنکام آب * به بیخ انکبین ریزی وشهد ناب * سرانجام
کوهر بکار آورد * همان میوه تلخ بار آورد * خامس بارکاه معناسنه درکه اختصار
طریقیله در میرخسرو بیت کله بارت شده براوج میغ * کنکر قصرت زند براوج تیغ *
سادس بمعنی بیخ وبن حکیم سنایی بیت قفس تنك چرخ وطبع حواس * پروبالت بکند
ازبن وبار * سابع مترادف کار درکه کار وبار دیرلر ترکیده ایش کوج دیدکلری معنایه در
حکیم سنایی بیت بردر ما تمسرای دین چندین نای ونوش * بردر رعناسرای دیو
چندین کاروبار * ثامن جای جمعیت ومحل بسیاری معناسنه که هندوبار وکنجبار
ودریابار دیرلر کمال اسمعیل بیت بجاتم توکه درباش تا کمرکاهست * بخامه آب که سر
میبرد بهندوبار * حکیم فردوسی بیت بیارم نشانمش بوتخت بار * وزان بس کشایم درکنج
بار * تاسع بمعنی بارنده که زلف مشکبار وابربارانبار کبی استاد بیت اکرباران خودرا
اوکند بار * زمین پرسیم وزرکردد چوعبهر * عاشر حاصل نباتات معناسنه حکیم ازرقی
بیت باغیست عارض توکه دارد بنفشه بار * سرویست قامت توکه دارد بر آفتاب *
حادی عشر غش اولمقکه زعفران ومشك کبی نسنه لره غیری نسنه لر آمیخته اوله حکیم
ناصر خسرو بیت زر چون بعیار آمد کم پیش نباشد * کم پیش شود زری کان باغش
وبارست * حکیم خاقانی بیت هرجاکه محرمیست خسی هم حریف اوست * آری زکوشت
کاو بود بار زعفران * حکیم ازرقی بیت شنیده ام صنما من که بار مشك کنند * ازان جکرکه
ازآتش بدور سینه اثر * ثانی عشر دیکدان معناسنه یعنی اق اطعمه بیت عشق یحیی
دل ما برد بیغما امروز * مطبخی خیز وبرودیك کلان نه بر بار * بومعنی ساج ایاغی اولمق
مناسبدر * ثالث عشر یعنی پرده کمال اسمعیل بیت کلك تومقنعه داریست که در پرده
غیب * هیچ بکری را ازوی نه بجا بست ونه بار * رابع عشر دوست معناسنه که باره دخی
دیرلر نباره وغلام باره زندوست وغلام دوست دیمك اولور ابن یمین بیت انکوبچه
بار وطفل کاییست * این بسکه کشد زخیر رنجه * خامس عشر حمل زنان وغیره وهرحامل
چارپا حیوان حملنه دیرلر شیخ نظامی بیت هرآن کره کزان تخمش بود بار * زدوران
تك بود از بادرفتار * سادس عشر فرهنك جهانکیریده انبار معناسنه که ایچنه غله قورلر
ان اکثر تخته دن ایدرلر سابع عشر قلعه معناسنه حکیم فردوسی بیت در بار بکشا
ودستان سام * برفتند کردان بوزین ستام * ثامن عشر یوك معناسنه کرك آدم
ارقه سنده کوتورسون کرکسه حیوان یوکی اولسون حکیم انوری بیت بارانده مکش که
باردکر * برهانیدن ازغم ایزد بار * تاسع عشر مجمع الفرسده بو کمسنه ایله ملاقات اولمق
معناسنه حکیم انوری بیت راست کویی که زبسیاری انجم هستی * درکه خواجه زبسیاری
شاهان که بار * عشرین طریق یول معناسنه خواجه حافظ بیت وکرچنانکه دران حضرت
نباشد بار * برای دیده بیاور غباری ازدر دوست * الحادی والعشرین نسخه نیازی
جازیده کناه معناسنه بو بیتك اول معنایه شمولی وار در شاعر بیت دل اکر بارکشد یا
نکاری باری * سرا کرکشته شود بر سر کاری باری * الثانی والعشرین ترجی وتمنی معناسنه

بیت مرقومده اولان باری اول معنایه کلور الثالث والعشرین دیوان شاهان معناسنه شیخ
نظامی بیت بروز بار کو رایار بودی * به پیشش پنج صف در کار بودی * الرابع والعشرین
فرهنك جهانکیریده سازلره دیرلر الخامس والعشرین پوخ وطاری که بوزه ایتمك ایچون
بشوروب آماده اوله اماهنوز صاف اولمامش اوله السادس والعشرین مجمع الفرسده جمیع
شکوفه یه دیرلر السابع والعشرین نیشابور مضافاتندن برقریه اسمیدر ﮊ باربو ﻉ
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله حمال معناسنه که معنای ترکیبی یوك ایلدیجی دیمك اولور
شاعر بیت چنان می نهد بار غم عشق یار * که شد باربردل زغم اضطرار ﮊ باربردار ﻉ
ایکی معنایه در اول یوك چکن حیوان وآدم ثانی طریق غیر نافذ یعنی چقمز یول ﮊ باردار ﻉ
سکون را وفتح دال مهملتین ایله زن حامل ودرخت میوه دار کذا فی المحمودی ﮊ بارکیر ﻉ
معروف اصیل اولمین آت که یوك اورلق معتاد در ﮊ بازار ﻉ فتح زاء معجمه ایله بیع وشرا یعنی
آلم صاتم اولان یر کرك اوسئی اورتمش اولسون کرك اولماسون ومبیع یعنی صاتلمش شیخ
سعدی بیت ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پرنیاوری دستار ﮊ بازبار ﻉ سکون
زاء معجمه وفتح باء موحده ایله طغابجی دیمك اولور ﮊ بازدار ﻉ سکون زاء معجمه وفتح
دال مهمله ایله یعنی زراع اکنجی معناسنه در خواجه سلمان بیت باغ چون زاغش خراب
وکشت چون دشتش سراب * زاغ ازا باغبان وقازاین را بازدار * شرفنامه ده ونسخهٔ
میرزا ابراهیمده دخی معنای مزبور مرویدر اما کتاب شرح السامی ده بازدار کیروطوبجی ودخی
دارندهٔ باز یعنی طغابجی که باز طغان ودار اسم فاعل اولور داشتن دن مشتق ﮊ بازدار ﻉ
سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله یعنی باجدار ﮊ بازکذار ﻉ سکون زاء معجمه وضم
کاف فارسیله یعنی موافق ومناسب ودخی باز آید وباز آینده معناسنه در ﮊ بازکیر ﻉ
سکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله یعنی باجکیر وزاء فارسیله ده منقولدر ابو المعانی
بیت چشمت بفسون ساز بست کیرد دل من از دست * کویا که برنشسته درکوشه باز کیری
ودخی صیاد باز یعنی وحشی طغان طوتیجی ﮊ بازور ﻉ ضم زاء معجمه وواو معروفله برجادونك
آدیدر که ایران عسکرینه جادولق ایدوب طوس سرلشکر اولدوغی کون شکست واقع
اولدی آخر کار برهام بن کودرز اول جادویی بر طاغده بولوب قتل ایلدی حکیم فردوسی
* مثنوی * ز ترکان یکی بود بازور نام * بافسون بهر جام کستردکام * بیامد یکی مرد پنهان
پژوه * ببرهام بنمود زانکشت کوه * که بازور جادوی نستوه بود * بافسون و تنبل
دران کوه بود ﮊ بازیار ﻉ سکون زاء معجمه وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول یعنی برزکر
یعنی اکنجی خواجه سلمان * قطعه * در ضیاع او که هریك بو دشهری معتبر * کور و
واهو واست مسکن شیرو روبه را قرار * باغ چون راغش خراب وکشت کشتش چون سراب
زاغ آنرا باغبان وقازاین را بازیار * ثانی میر شکار که باز داردخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه
تا بکرد بازیان کش خرامیدن ز کبك * تانیا موزه خرامان کبك بازیدن زباز * دست
در زلف چو چنك بازیار کبك زن * وز شکار بوسه چون بازان بسوی کبك باز * کمال
پاشا زاده مرحوم تصریف خاصندن بیورر که بازیار باغبان معناسنه درکه اصلی باغ باردر باغ

باغ اوکاریجی دیمك اولور فارسیده حرف زاغین معجمه یه ابدال اولنمق جائز اولمغله در
ﮊ باستار وبیستار ﻉ کلاهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة وثانی کسر
باء موحده ایله فرهنك جهانکیریده یعنی بهمان وفلان وهمچنانکه فلان وبهمان دیرلر
ویا زارلر کاهی یا لکز فلان ویا لکز بهمان ده دیرلر بوکا دخی کاهی یا لکز باستار ویا لکز
بیستارده دیرلر مکاتبات عین القضاة همدانی قدس سره ده مسطور درکه * علی الجمله
از قدرت راه بشرط ومشروط یکیست بی تفاوت وبعض هرکه پندارد که فلان حادثه را سبب
وجود فلان چیزست وبهمان چیز را سبب وجود بهمان چیزست وبهمان چیز را سبب
وجود باستار چیزست باطلست وبعاقبت آخر این اسباب حقست انتهی * بو معنایه
استاد رودکی بیت آن خواجه این همه که تو برمیدهی شمار * بادام تر وسیکی وبهمان
وباستار * ومعیار جمالیده بعض کسنه بر کلمه یی ذبا نزد ایدیشوب هرسوزنده اول کلمه یی
ایراد ایدر اکا باستار دیرلر شمس فخری بیت باوجود ست از شهان باستان * بر زبان
نارد فلان جز باستار ﮊ باغر ﻉ کسر غین معجمه ایله اول یومری اتکه وجود انسانده دری
آلتنده ظاهر اولور ﮊ بافکار ﻉ سکون فا وفتح کافله چلاه معناسنه باف طوقو یعنی
وکار اشلمك معناسنه اسم مرکب اولور استاد لبیبی بیت بافکاری بود در شهر هراة * داشت
زیبا روی رعنا دلبری ﮊ بالار ﻉ بوزن ناچار اوزرینه سقف قودقلری اوزون دیرك که نیو
وفرسب وفلوزه دخی دیرلر شمس فخری بیت زمین خانه وباغ از زبرجد ست وعمیق
عجب مدارکه هست از زمردش بالار ﮊ بالاکر ﻉ فتح لام وکاف فارسیله یعنی ستون خانه
کذا فی فرهنك جهانکیری ﮊ بالاور ﻉ فتح لام وواو ایله یعنی کوزهٔ پر آب یعنی صو
طلو برداق ایضا منه ﮊ باور ﻉ بوزن داور اینانمق معناسنه باوریدن لفظندن
اسم مصدردر خلاق المعانی بیت نیست درفن خودم چون خورشاهان همتا * بازپرس
از سخنم کرتو نباشد باور * شیخ سعدی بیت ملحد کرسنه وخانهٔ خالی پرنان *
عقل باور نکند کز رمضان اندیشد * مجمع الفرسده راستکوی معناسنه مرویدر *
ﮊ باهار ﻉ بوزن ناچار نسخهٔ میرزا ابراهیمده پهلوی دیمکدر قزوینی اسماننده منه دیرلر
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول برنوع ظرفدرکه آوند دخی دیرلر ثانی برروش در
پهلوی وراوندی دیمك اولور ﮊ ببر ﻉ سکون باء موحده ایله درت معنایه در اول سباعدن
ارسلانه مشابه بریرتجی جانوردر قویروغی ارسلاندن قصه درغایت قوتلو ومهابتلو موحش
جانوردر استاد فرخی بیت ماهی کز ماه جام دارد وساغر * شیری کز شیر ببر دارد وکشور *
ثانی روغنده پشمش اتمك معناسنه ثالث بعض فرهنکلده تدبیر معناسنه در رابع رستمك
کندویه مخصوص اولان بکمینه دیرلر حکیم فردوسی یکی جامه دارد ز چرم پلنك * ببوشید
ببر اندر آید بجنك * وله بیت از ایران به تیره بر آمد بابر * که آمد خداوند کوپال وببر
فرهنك جهانکیریده باء ثانینك سکونیله ایکی معنایه در بری مذکور جانوره دیرلر وبر معناسی
دخی جیب جامه یه دیرلر ﮊ بتاوار ﻉ فتح تاء مثناة ایله یعنی عافیت منوچهری بیت
من خوب مکافات شما باز کذارم * من حق شما باز کذارم به بتاوار * حکیم سوزنی بیت

کل شد وبرد بکون داغ ودردش کبیرم * اثری ماند ازان داغ تباوار مرا ؏ بترع فتح تاء مثناة
ایله اصلی بد تردر که یرامزرق دیمك اولور دال حذف اولنوب یرینه تا یه شده ویردیلر
وکاهی تخفیفله ده استعمال اولنور حکیم اسدی بیت تواز برد باران فروتر شی دار *
که ازتند درکین بتر زدبا ور ؏ بتغور ع سکون تاء مثناة وضم قاف ایله یرتجی جانورلرك بچه سی
سباعلر وطیور ده استعمال اولنور حکیم سوزنی بیت نهاده اند زن وبچهٔ من ازسرما *
پسان سك بچه بتغور بر درسوراخ ؏ بتیار ع سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانیه ایله رنج
ومشقت معنا سنه ابوالفرج رونی بیت بوزن عدلش میزانهای ظلم سبك * بعون
رایش بتیارهای دهرسایم ؏ بخار ع فتح خاء معجمه ایله ذلت ومحنت ایله دیرلمك معناسنه
بخواری دیمك واو معدوله سی اسقاط اولنشدر ابو المعانی بیت درسخا کوش وبه نیکی
وقت را خوش میکذار * هرکه می ورزد بخل ومیزید دائم بخار ؏ بختاور ع سکون خاء
معجمه وتاء موقوف ایله دولتمند وفیروز بخت که بخت آور در بختیار کبی ؏ بختیار ع بختاور
معناسنه بختی مساعد مراد دولتمند دیمکدر مثال هر دورا شاعر کوید بیت آستانت
رو بما لد هرکه بختاور شود * کر نظر کردی بکس را در دو عالم بختیار ؏ بختور ع سکون
خاء معجمه وضم تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده هرغرنده اولانه دیرلر عموما اعدایه دیرلر
خصوصا استاد رودکی بیت عاجز شود زاشك دو چشم غریو من * ابر بهار کاهی وبختور
درمطر ؏ بخجور ع سکون خاء معجمه وضم جیمله یعنی بختاور وبختیار مرقومان کذا
فی مجمع الفرس ؏ بخشایشکر ع بخشایش بخشیدن لفظندن مشتق اسم مصدردر
عطا واحسان وعفو ومرحمت ایتمکلك ؏ بدار ع بوزن بکار جفت آلتلرندن اوکندره
دیدکلری در ؏ بداختر ع یعنی بد بخت وبد طالع دیمك اولور مولانا عبدالله هاتفی بیت
زانعام واحسان صاحبقران * فراموش کردند بد اختران ؏ بداغار ع سکون دال مهمله
وفتح غین معجمه ایله یعنی بد سرشت وبد نهاد ابو شکور بیت یکی زشت روی وبد آغار بود
توکویی بمردم کزی مار بود ؏ بدپدر ع اوکی اتا شمس فخری بیت کریان شدست بی تو
چو پیوسته بخت وملاع * همچون یتیم طفل که در دست بدپدر * بو معنایه استاد لطیفی
بیت حال دلم بدست عقاب رقیب تو * چون حال طفل کشته بازار بدپدر * شاه ناصر
خسرو بیت زین بدپدر بسی زادر خورد جز حذر نیست * زیرا زبی وفایی شکرش زبی
بخرنیست ؏ بدسوار ع بدخوی آت که اکر او ودرمز وبند رمز احمد مشکلاتده بدسوار
اسپ بدخوی باشد بترکی بنکس کوبیند بو تصحیح اولنشدر ؏ بدکار وبدکردار ع کلاهما یعنی
اهل فساد وافعال قبیحه واعمال فضیحه صاحبی میر نظمی بیت خصم بدکار تورا درکار خود
بوده است بدکار بدکردار خود ؏ بدنکر ع فتح دال مهمله وسکون نونله بعض فرهنکده
سکون دال وکسر نونله بد ایله نکردن مرکب لفظدر بد نظر معناسنه ؏ بر ع اون طقوز
معنایه کلور اول عربیده کی علی معناسنه که برمن بر تو دیرلر مولانا جامی بیت چیره کن بر
شجر سدره چمن * برسر شاخ کن زبیخ شکن * کمال اسمعیل بیت هرکه منظور توشد همچو
ستاره زشرف * جایکاهش برازین طارم نه منظر شد * ثانی یعنی نزد عربیده کی جنب

جنب وقرب معناسن افاده ایدر ترکیده فلان یانینه کتدم دیدکلرینه عجم بر فلان رفتم دیر
نتکم بو بیتده واقعدر بیت رفتم بر طبیب که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید ورو ان
درفراز کرد * ثالث عربیده کی فی معناسنه فلانده دیجك یرده برفلان دیرلر مولانا جامی
بیت قافیه آنجا که نظامی نواست * بر کذر قافیه جامی سزاست * رابع یعنی سینه حکیم
سوزنی بیت برواب ورخ دلبستهٔ بود مرا * یکی حریر ودوم بسد وسیوم دیبا *
خامس اصلده معنای موضوعی سینه نك یانلریدر حکیم فردوسی * مثنوی * بروسینهٔ
آن صنم سیمرنك * همیداشت ازتختهٔ سیم تنك * بزد بر بروسینهٔ اشکبوس * فلك
آن زمان دست او داد بوس * سادس یعنی کنارهٔ آغوش که ترکیده قوجاق دیرلر میرخسرو
بیت نازکترست آن بدن از برك کل بسی * عیشیست که برهنه کشد دربرش کسی *
سابع عذارك محاذیسنه یعنی یکاغك جانب بالاسنه دیرلر شاعر بیت همه نارنج غبغب
نار پستان * عذار وبر کلستان بر کلستان * ثامن فرهنك جهانکیریده مخفف برك استعمال
اولنور کمال اسمعیل بیت هرکه چون نرکس صاحب نظرست ازسر ذوق * چون کل از آرزوی
دیدن او صد بر شد * تاسع باردرخت یعنی اغاج میوه سی حکیم فردوسی * مثنوی *
درختی که شیرین بود بار او * نکردد کسی کرد آزار او * وکر زانکه شیرین نباشد برش *
زپا اندر آید زنا که سرش * شیخ سعدی بیت درخت کرم هرکجا بیخ کرد * کذشت از فلك
شاخ بالای بر * عاشر حاصل نباتاته دیرلر که بوستان وتارلاده حاصل اوله استاد
فرخی درصعوبت راه * قطعه * دراز ترزغم مستمند سوخته دل * کشیده ترزغم دردمند
خسته جکر * چو چشم شوخ همه چشمهای اوبی آب * چو قول سفله همه کشتهای
اوبی بر * دیکر بیت درین باغ ازکل سرخ وکل زرد * پشیمانی نخورد آنکس که برخورد *
حادی عشر یعنی بذر یعنی تخم مولانا جامی بیت که یوسف نه ازکوهر دیکراست * که با ما زیك
شاخ وازیك برست * ثانی عشر یعنی نصیب شمس فخری بیت زین خزان آنکس خورد
بر کو مدام * مردم ایشان بود چون بار دم * بو معنی استعاره طریقیله اولمق اوجه در
ثالث عشر یعنی قرارکاه وخانه وسرای معناسنه که عربیده وطن ومسکن دیدکلرینه عجم
بوم دیر دیر ترکیده یربورت دیدکلری تفصیل احوالی عنقریب ذکر اولنور بو معنایه حکیم
فردوسی بیت فرستم بنزدیك افراسیاب * نه آرام جویم بر بوم ونه خواب * رابع عشر
بردن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور دلبر وهوشبر کبی خامس عشر فرهنك
جهانکیریده یعنی پهنا سادس عشر یعنی زن تازه سابع عشر یعنی یاد وحفظ که
از بر دیرلر حفظدن دیمك اولور ثامن عشر یعنی طرف که یك برشود یرلر یکطرف شود یمك
اولور تاسع عشر افعال ومصادر اوائلنه ادخال ایدرلر انجق تحسین لفظ ایچوندر اسقاط
اولنسه معنایه خلل اولمز نوعی خوشانی بیت بر آهنکی زنم ناخن بمضراب * که از آب
آتش وزآتش چکد آب ؏ برابر ع معروف تساوی معناسنه طالب آملی بیت با من
سخنوران که درین عرصهٔ کلام * هرلحظه میزنند نوای برابری * عربیده مساوات وچغتای
لسانینه اوترو دیرلر بو مطلعده تجنیس تام قصد اولنوب اولدن معنای ثانی وثانیدن

معنای اول مراد ایدر میرعلیشیر بیت توشدا کوردم یارنی خندان رقیبی اوترودا
دشکدین دم دم نیشم قرجیلدا دورمین اوترودا * بواوترودا قارشو معناسنه ایکی
معنایه ده اوترودیرلر ق برانغار ع وجوانغار ع کلاهما بفتح الراء المهملتین وغین معجمه ثانی
ضم جیمله جانب یمین ویسارکه جنك صفوفنده میمنه ومیسره دیملك معناسنه در مولانا
عبد الله هاتفی بیت جهانشاه وشهزاده سلطان حسین * زسوی برانغار چوپان وشین
یعنی جانب یمیننده ق بربار ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اول خانه یه دیرلرکه
برخانه نك اوزرنده بنا اولنمش اوله بربان وبروان دخی دیرلر ترکیده چارطاق دیدکلری
خانه در ق بربر ع معروف سرتراش دخی دیرلر عربیده حلاق وحجام دخی دیرلر وجانب
غربده مشهور بر ولایت اسمیدر ودخی زیاده یوقار ودیمکدر اعلی الاعالی معناسنه ق برتر ع
فتح تاء مثناة ایله اوستونرك دیمك اولورکه براوست وترادات تفضیلدر مولانا جامی در توحید
باری تعالی جل شانه بیت لیك ثنایش زکمان برترست * هرچه زبان کویدازان برترست
ق برخوار ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله حصه ونصیب معناسنه در
ق برخوردار ع سکون رائین مهملتین وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله نصیبلو وحصه مند
وبهره مند معناسنه لفظ مرکبدر ایکی جهتله بری برخور ایله دار لفظلرندن وبریده
بروخور وداردن لفظ مرکب اولور ق برخور ع سکون راء مهمله وضم خاء معجمه وواو
معروف ایله ایکی معنایه در اول نصیب ثانی شریك معناسنه شمس فخری ایکی معنایه
ترتیب اوزره بیت زملك وجیش وجوانی وسلطنت برخور * که ازشهان جهان نیست
شاهرا برخور * معنای ثانیه استاد فرخی بیت زبس عطا که دهد هرکه زر عطا کیرد *
کمان بری که مراورا شریك وبرخور نیست * نسخهٔ حکیم اسدی ونسخهٔ حسین وفایی
ولسان الشعرا موافق معیار جمالیدر اما شرفنامه ده فتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بووزن
ابتر واقع اولمشدر ق بردار ع اوج معنایه در اول خانهٔ تابستانی ثانی مصلوب یعنی
آصلمش ثالث داشتن لفظندن صیغهٔ امردر یوقارو طوت معناسنه ق برزکار ع
کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح کاف ایله اکنجی زراع معناسنه که برزکر وبرزه کر
وبرزیکر دخی دیرلر ق برزکر ع سکون زاء معجمه ایله ق برزه کر ع فتح زاء معجمه وها ایله
ق برزیکر ع کسر زاء معجمه ایله کلهم یعنی زراع وحراث مثال ثانی فخر کورکانی
بیت عقل بود برزه کر وتخم روح * آب دهش خضر ومسیحا ونوح * مثال ثالث حکیم
انوری بیت کار خالد جز بجعفر کی شود هرکز تمام * کان یکی جلاهکی داند دکر برزیکری
ق برفندار ع سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله مفتی ومفسر وشارح واهل علم وماهر معناسنه
ق برکدار ع سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ارمغان وهدیهٔ قلیل معناسنه ابو المعانی بیت
برده بودم پیش جانان تحفهٔ جانم بدست * برکدار مختصر بوده نکرد از من قبول ق برکر ع
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بخت وطالع معناسنه وله ایضا بیت چوکردم بذل جان
درراه جانان * ولی سودی ندارم برکرم نیست ق برمر ع سکون راء مهمله وفتح میمله اوج معنایه در
اول انتظار معناسنه مختاری بیت جان اعدا برد بکلك چنانك * نبود پیش مرك برمر تیغ * ثانی

ثانی امید معناسنه وله ایضا بیت هنوز هست فلك را حیم کشتن روی * هنوز هست
سخن را قوی شدن برمر * ثالث بال آروسنه دیرلر باجیلر اصطلاحنده مذکور اوج معناسنه
برمور دخی دیرلر بعض فرهنکلرده باء فارسیله ده مذکوردر ق برمور ع سکون راء مهمله
وضم میم وواو معروفله ایکی معنایه در اول علف معناسنه ثانی برمر مرقوم معناسنه باء
فارسیله دخی مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری ق برنبور ع فتح راء مهمله وسکون نون وضم
باء موحده ایله اطفال برپارچه مدور کون اورته سن دلوب ایپ چکوب ایکی اوجندن
طوتوب فرفر چورلر ق برنداور ع فتح راء مهمله وسکون نونله جوهردار دمور قلیچ وغیری
اصلنده برند فتحتین ایله دمورده اولان جوهردر فرند دخی دیرلر استاد لطیفی بیت کوه را
پر نیان بود چون یافت * قوت دست اوبرنداور ق برور ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله
درخت باروریعنی میوه دار بارور لفظندن مختصردر حکیم ناصر خسرو بیت اندیشه
مر مرا شجر خوب برورست * پرهیز وعلم ریزد ازان برك وبرمرا ق بزر ع سکون زاء
معجمه ایله یعنی شعله میر نظمی بیت جهان روشن شده چون ماه تابان * بانجم بوده است
بزر وچراغان ق بزرکر ع سکون زاء معجمه وراء موقوف وفتح کاف فارسیله کتان
تخمی در ق بزرود ع سکون زاء معجمه وراء موقوف وفتح واو ایله تخم انجون قونیلان نسنه
هرنه تخمی اولورسه بعض فرهنکلرده مشغول معناسنه مرویدر ق بزه کار ع فتح زاء معجمه
وکافله کنهکار معناسنه که بزه کناهدر وکار ایدیجی دیمکدر خلاق المعانی بیت بار دیکر بزه
اندوز شوم * که نمی آیدمارا ز ثواب ق بشتو ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول تحفة الاحبابده نام حضرت میکائیل علیه السلامدر استاد دقیقی
* قطعه * بشتر خوانمت به برکت او * چوتو کوبی بودبکاه عطا * بشتر را عطا همان آبست
مرتوازر وکوهرست عطا * شمس فخری بیت میرساند بخلق دست تورزق * بی تقاضا
ومنت بشتر * رسالهٔ ابو حفص سغدیده یعنی ابردیوب دقیقی نك بیت ثانی سن ایراد
ایلمش ثانی فرهنك جهانکیریده برفرشته نك نامیدرکه باران نباتات اکا حواله اولنمشدر
ق بط زر ع اضافتله نیر اعظمك جملهٔ اسماسندن بریدر نظام استرآبادی بیت بط زر
خور دغوطه درزلال بحر سیمابی * برآب ازجنبش آن شد حباب بیعدد پیدا ق بکتر ع
سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله جبه زره که دمور پاره لرین قطیفه ویا آخر نسنه اوزرینه
دیکوب جنك کونلرنده کیرلر ترکیده قابورغه زره دیرلر ابو شکور بیت ززر برنهاده بسر
مغفری * زفولاد کرده بیر بکتری * بوقولی مؤید محمد عصار بیت ز تیر چار پر وز کرز
ششپر * سپرها چون زره مغفر چو بکتر ق بکه تر ع فتح کاف فارسی واظهار ها ایله ایرکن رك
معناسنه که بکه ایرکن وترادات تفضیلدرکه غایت ایرکن دیمك اولور شیخ نظامی بیت
بکه تر سپهدار چین از غرور * زمین کرد چون عرصه کاه نشور ق بلاجور ع فتح لام وضم
جیمله قره صغر اسمیدر نعمة الله نقلی اوزره ق بلادر ع فتح لام وکسر دال مهمله ایله نسخهٔ
میرزا ابراهیمده پیرایهٔ عروس یعنی زیب وزینت عروس که التون وجواهر واقمشهٔ نفیسه دن
عبارتدر مؤید الفضلاده زرینهٔ عروس مرویدر میرخسرو بیت بسته بلادر همه برسر بلا

داده به بیهوشی عالم صلا * بلادور ضم دال مهمله و واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول
بر آغاجدر که دوالرده استعمال اولنور اکا لسان یونانیده انقردیا و هندولساننده بهلاوه
و بهیله دخی دیرلر هند دیارنده حاصل اولور ثانی زرینه و پیرایه عروس و زنان بعض فرهنکلرده
بر پیرایه در باشه بغلارلر * بلار بوزن منار آذر بویه دیدکلری نسنه‌نک کوکیدر بعضیلر
اشنان دیرلر * بلقندر سکون لام و نون و فتح قاف ایله بر لفظدر دشنام محلنده تلفظ ایدرلر
بی دین و بی مذهب معناسنه خلاق المعانی بیت بزر و مال مردمان اندر * هست بر اعتقاد
بلقندر * بناور فتح نون و واو ایله یعنی دمل و دنبل و دمبل دخی دیرلر چبان معناسنه
* بند امیر بر بنددر که عضد الدوله دیلمی زماننده امیر نام بر مسافر دوزمکله اسمنه مضاف
اولمشدر کذا فی مجمع الفرس * بند شهریار موسیقیده بر نوا اسمیدر استاد منوچهری بیت
بزیر عندلیب زند بند شهریار * بر سرو زندواف زند تخت اردشیر * بند کیر بر نسنه‌در
پنبه و زیت و کرج ایله دوکوب صوکنکلوین آنکله محکم ایدرلر عربیده لقون و ترکیده لکون
دیرلر ضم لام ایله * بهار اون درت معنایه کلور اول معروف فصل ربیعدر که شهور شمسیه‌دن
آذر و نیسان و ایار آیلرینه شاملدر که نیر اعظمک حمل و ثور و جوزا برجلرنده اولدوغی ایام
مکثیدر اول فصل نو بهار دخی دیرلر استاد بیت خلوت از اغنیا و بایدنی بهار * پوستین
بهر دی آمدنی بهار * ثانی برک درخته دیرلر عموما بیت کلی بی آفت برک خزانی * بهار
تازه بر شاخ جوانی * و هنوز چقمش یپراغه نو بهار دیدکلرینه بو بیتده دلالت وار در حکیم
اسدی بیت ببر جوشن جوش چون نو بهار * بزیر اباقی تند چون روزکار * ثالث نارنج
و ترنج اغاجنک یپراغنه دیرلر خصوصا سائر اشجاره مخالف نارنجک اول یمشی ایریشور
صکره یپراغی چقار شیخ نظامی تصریح ایلمشدر بیت وسم ترنجست که در روزکار * پیش
دهد میوه پس آرد بهار * رابع شکوفه‌یه دیرلر عموما و ترنج شکوفه‌سنه دیرلر خصوصا
خامس بتکده‌یه دخی بهار دیرلر بو ایکی معنا ایله معنای اوله شیخ عثمان مختاری * قطعه *
تا کوهر از فروغ شرف کیرد و خطر * تا عالم از بهار شود چون بت بهار * رای تو باد کوهر
انصاف را فروغ * روی تو باد عالم اسلام را بهار * و بتخانه ایله معنای اوله شمس فخری
بیت رسید موسم نوروز کز نسیم بهار * شود بسان آراسته بسان بهار * بتخانه‌یه
بهار دینلدوکی استاد فرخینک بو بیتنده واضحدر بیت وثاق از وجو بهار ست او در وچو صنم
سرای او چو بهشتست او در وچون حور * دیکر حکیم اسدی بیت همانا که کمتر بد از شش
هزار * بت لاله رخ چون نکار بهار * سادس بر آتشکده‌نک نامیدر خصوصیت ایله
شیخ نظامی از اقبالنامه بیت بهار دل افروز در بلخ بود * کزان سرخ کل را دهان تلخ بود
سابع یوکک برد نکنه یعنی برتاینه دیرلر استاد فرخی بیت بهر ما دحی مال بخشد جهانی
بهر زائری زر بخشد بهاری * ثامن بر نوع کلدر که کاو چشم دیرلر بو معنی حمد الله مستوفی‌نک
نزهة القلوب نام کتابنده مسطور اولوب اندن استخراج اولنمشدر تاسع ادات الفضلاده
ترکستانده بر معروف و مشهور خانه‌نک اسمیدر عاشر فرهنک جهانکیریده کل زرد یعنی
بهار کوینده حادی عشر فرهنک زفانکویاده بر نوع کاهدر بهار دیرلر ثانی عشر تحفة الاحبابده

یعنی خانه منقش و پر نکار ثالث عشر شرفنامه‌ده بر جزیره اسمیدر رابع عشر لسان الشعراده
هندوستانده بر خطه‌نک نامی اولدوغی مسطوردر * بها کیر یعنی قیمتدار کیرنده
بها تقدیر ینده در حکیم فردوسی بیت دو پاره بها کیر و دو کوشوار * یکی طوق پر کوهر
شاهوار * بهاور بودخی بها کیرکبی در بهالو معناسنه ابو الخطیر بیت بهاور دری
از دستم برون برد * به نیرنک و بافسون دهر غدار * بهر سکون ها ایله بش معنایه در
اول تخصیص لام چاره معناسنه بهر تو بهر شما بهر من بهر ما دیرلر ثانی دخی حرف را
معناسنه اولوب ترا شمارا مرا امارا معناسنه استعمال اولنور میر خسرو بیت نه از من
ویخنست این زهر بر تو * که این بود ست بهر از دهر بر تو * ثالث حصه معناسنه که بهره دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت عراق از ربع مسکون هست بهری * وزان بهره مداین هست
شهری * رابع شرفنامه‌ده بر ولایت اسمی اولدوغی مسطوردر خامس بعض فرهنکلرده
شعاع قمر و نجوم معناسنه مرویدر و عربیده ایکی معنایه در اول یعنی عجب ثانی یعنی هلاک
معنای اولنه چغتای لساننده اوچون دیرلر میر علیشیر بیت کوز یا کیلماس اوچون
کیلکاندا اول یوز اباتما * انجه بخشی انکلاماس کوز کیم قوباشقه او ترود ور * بهمار
سکون ها و فتح میم ایله یعنی بسیار میر نظمی بیت شود هر چند با دیکر وفادار * دل زارم
جفا میکرد بهمار * بهمن یار یای تحتانیه شیخ ابو علی ابن سینا شاکردلرندن بر صاحب
تصنیف فاضل کمسنه‌نک آدیدر * بیاوار فتح یای تحتانیه یعنی شغل و عمل و کار
و کسب که فیاوار دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت من نقش همی بندم و تو جامه همی باف
اینست مرا با تو همه شغل و بیاور * مع الزاء المعجمه * باخرز فتح خا و سکون راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بر مشهور شهرک آدیدر ثانی شرفنامه‌ده موسیقی نغماتنک فرق
شعبه‌سندن بر شعبه اسمیدر میر خسرو بیت که بنغمات تراندوهکاه * یافته در عرصه
باخرز راه * بادان فیروز شهر اردبیلک نام اصلیدر که اول شهری فیروز شاه
بنا ایدوب کندو نامنه اضافتله تسمیه ایلمش آبادان کرده فیروز دیمک اولور تخفیفا بادان
فیروز دیدیلر * بادانکیز بر نوع کلک اسمیدر خاصه‌سی اولدر که اصحاب غله خرمن صاورمق
مراد ایتدکلرنده هوا ساکن اولدقده اول کلک قوری یپراقلرین الله اووب هوایه اتارلر
باذن الله تعالی فی الحال هوا چقوب خرمن صاورلر کذا فی فرهنک جهانکیری * باد بیز
و باد بیز کلاهما سکون دال و باء موحده مفتوحه و مسکونه ایله مروحه معناسنه که
باد بیزن دخی دیرلر و بادزن ده دینلور شاعر بیت آتش هجران مکو تسکین شود با بادبیز
شعله آتش فزون ترمیشود لابد زباد * بادروز سکون دال و ضم راء مهمله‌نین و واو معروفله
وظیفه روزمره یعنی هر کون و یربلان تعیین و دخی هر کون کیلن جامه و هر کون ییمکه معتاد
اولان طعام میر نظمی بیت زهر قهر چرخ خوردن شد مکر * بادروزم بوده است شام و سحر
* بادفوز سکون دال مهمله و ضم فا ایله کندو قولیله عمل ایتمین آدم یعنی خلقه پند و نصیحت
ایلیوب کندوسی عمل ایلمیه راء مهمله ایله مرویدر نظمی هروی بیت پند خود هرکز نکیری
ای خر کرسی نشین * وعظ تا چند میکنی ای بادفوز لاف زن * بادنوروز یار بد خسروک

اوتوزایکی لحن دن بر لحن آدیدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بادویز ﴾ واو ایله باد بیز مرقوم
معناسنه در ﴿ باران کریز ﴾ فتح راء مهمله اول وکسر ثانی وکاف ایله دیوار اوزرنده
اولان سیچق وطام کنارینك سیچنی وامثالی نسنه لرکه یغموردن قاچان التنه وار ر ﴿ باروازه ﴾
سکون راء مهمله و فتح واو ایله پابوجه دیرلر میرنظمی . بیت بپایش بار وازی رانبوده
زهر جانب ره محنت کشوده ﴿ باز ﴾ اون درت معنایه کاور اول بمعنی عودت یعنی کیرو دونمك
کمال اسمعیل . بیت کسی که دست چپ از دست راست داند باز * با ختیار ز مقصود خود
بکرددباز * ثانی بمعنی تکرار شمس فخری . بیت پناه ملك سلیمان جمال دنیی ودین * که
صد ملك نه بیند چو تو سکندر باز * ثالث فرق وتمیز معناسنه کمال اسمعیل . بیت چکونه
دامن شاهی چنین زدست دهد * کسی که دست چپ از دست راست داند باز * رابع بمعنی طرف
وجانب حکیم سوزنی . بیت آن حسام بن حسامی که حسام نظرش * هرکز از خصم بالزام
نشد باز بناز * خامس بمعنی ذراع شمس فخری . بیت زچاه فکرد هم تشنکان معنی را *
زلال جان ز زبانی بقدر سیصد باز * سادس بمعنی واماندن ونارسیدن یعنی کیرو قالمق
وایرشمامك شیخ سعدی . بیت کرکسی وصف اوزمن پرسد * بی دل از بی نشان چه کوید
باز * سابع بمعنی دخی استاد منوچهری بیت آمدت نوروز وآمد جشن نوروزی فراز
کامکارا کارکینی تازه ازسرکیرباز * ثامن بازیدن دن صیغهٔ امراولور وله ایضا بیت
شاخ کل شطرنج سیمین وعقیقین کشته است * وقت شبکیران بنطع سبز برشطرنج باز *
تاسع بمعنی کشاده وروشن وله بیت ای خداوندی که تا تو زعدم پیدا شدی * بسته
شد درهای بد درهای نیکی کشت باز * عاشر قولاج که عربیده باع دیرلر وله بیت آفرین
زان مرکبی کر بشنود در نیمشب * بانك پای مورچه در زیر چاه شصت باز * حادی عشر
بمعنی فراز وله ایضا بیت همچوان سنکی که او راسیل کرداند زکوه * کاه زینسو کاه زانسو
که نشیب وکاه باز * ثانی عشر طوغان بو معناده عربیله مشترکدر وله . بیت کاه رهواری
چو کبك وکاه جولان چون عقاب * کاه برجستن چو باشه کاه برکشتن چو باز * طوغان
جنسنه مطلقا باز دیرلر آوجی وجکردار وایری طوغانه شاهباز دیدکلری حبوباتدن ایری
اولان نسنه یه شاهدانه دیدك کبیدر اما چاقره خصوصیله باز اسمی اعلام غالبه دن
اولمشدر مطلق باز ذکر اولنسه مراد چاقردر بو بیتدن فهم اولنور بیت ره بط باز تیز
آهنك میزد * برقص کبك شاهین چنك میزد * ثالث عشر بعض ترکیبلره صفت اولور
شعبده باز ولعبت باز کبی نوعی خوشنانی بیت همه غافل زلعبت باز کردون * چه بازی
آورد از پرده بیرون * رابع عشر فرهنك جهانکیریده بمعنی کندر کاه سیل یعنی سیل
اوغرادوغی یره دیرلر ﴿ باز خیز ﴾ خیز خاستن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر
کیرو قالقمق مثلا دوشوب قالقمق واوتورب قالقمق کبی میرنظمی . بیت سکان پیکانه را
آواز خیز ست * کجا باشد فتاده باز خیز ست * بوندن درکه روز قیامته دخی باز خیز دیرلر
﴿ بالاوز ﴾ فتح واو ایله صوطلو برداق وامثالی ظروف که صوطلو اوله کذا فی مؤید الفضلا
﴿ بانك نماز ﴾ اذان معناسنه معنای ترکیب نماز صداسی دیمك اولور شیخ سعدی

سعدی بیت مؤذن غلط کرد بانك نماز * مکر همچو من مست ومدهوش بود * میرنظمی
بیت بدیوان ایزد برو با نیاز * بکوشت رسیده چو بانك نماز ﴿ بتفوز ﴾ سکون تاء مثناة
وضم فا ایله پیرامن دهان یعنی اغزچوره سی عموما سباعك خصوصا که پوز وپرپوس
وبدپوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم ازرقی درصفت زمستان بیت بند فولاد بردهن باید *
آهواز برشمرنهد بتفوز * شمس فخری معیارده * بتفوز مرغانرا منقار ودیکر حیوانرا بیرون
دهان باشد دیمش بیت زعدل خسرو اعظم مجال ویارا نیست * که وحش وطیر درمنهلی
زنند بتفوز * وصحاحین ده دخی بو وجه اوزره مسطوردر ﴿ بخیز ﴾ کسر خاء معجمه
وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی کمینکاه یعنی پوصو یری ﴿ بدپوز وبدفوز ﴾ کلاهما بسکون
الدال المهمله وضم الباء الفارسی والفا بتفوز مرقوم معناسنه مثال اول حکیم سوزنی بیت
عاریت داده پدر سبلت وریش وبدپوز * بخاراشاه هنکام صبی علم آموز * مثال ثانی
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * دایهٔ کو طفل شیرآموز را * تا بنعمت خوش
کند بدفوز را * کر ببندد راه آن پستان برد * برکشاید راه صد پستان دهد ﴿ بدواز ﴾
سکون دال مهمله وفتح واو ایله تحفة الاحبابده بمعنی جای آرام ونشیمن وقرارکاه اما شرفنامه ده
تاء مثناة ایله بتواز واقع اولمشدر عربیده بقعه وصفه دیرلر بو معنایه شمس فخری
بیت ملاذ سیف وقلم خسرو ستاره حشم * که هست خلق جهانرا جناب او بدواز *
﴿ بذله باز ﴾ سکون ذال معجمه وفتح لام وباء موحده ایله لطیفه کو ومزاح انکیز وندیم مجلس
آرا وحاضر جواب وخوش ادایه دیرلر بیت ساقی . بیار باده ومطرب که میشود * ما را برای
دفع الم بذله باز بزم ﴿ براز ﴾ فتح راء مهمله ایله بمعنی آراسته ومزین ونیکو بوده شمس
فخری بیت خدایکان جوانبخت شیخ ابواسحق * که تخت خسروی از ذات او کرفت براز
استاد فرخی بیت مجلس عشرت بسیج وچهرهٔ معشوق بین * خانه رامش براز وفرش
دولت کستران * بو بیتده آراسته کن معناسنه امر اولور بعض محلده کار مرا بیراز دیرلر
تمام ایشمی ایو ایله دیمك معناسنه اولور ودخی کفشکرلر پابوج قالبی ازاسنه قودقلری
چوی ودخی اودون یارانلر کندلك یاردوغی اودون آراسنه قودقلری چوی
﴿ برپوز ﴾ سکون راء مهمله وضم باء فارسیله بتفوز مرقوم معناسنه کذا فی مجمع
الفرس ﴿ برخوز ﴾ سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله بمعنی انبان یعنی طغرجق ابوالمعانی
بیت دردست عصا ومسبحه بردوش شال پرفسون * زرق وریا در آستین برخوز حیله
دربغل ﴿ برز ﴾ سکون راء مهمله ایله بلندی وبالای مردم وزیبایی جمال ودخی ماله که آنکله
دیوار صوارلر ولسان الشعراده فتح با ایله زیبایی وضمه ایله بالای مردم معناسنه مسطوردر
وبر معناسی دخی تنهٔ درخت ومطلق بلندی معناسنه حکیم فردوسی بیت چو خورشید
برزد سر از برز کوه * میانها ببستند توران کروه ﴿ برك ریز ﴾ سکون راء مهمله اول
وکسر ثانیله فصل خزان معناسنه یپراق دوکلکدن عبارتدر کما دقیقه بیت برك ریز ست
شاخ دانشرا * این خزانرا بهار بایستی ﴿ برفوز ﴾ سکون راء مهمله وضم فا ایله
﴿ برکاپوز ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف وضم باء فارسیله ﴿ برکافوز ﴾ سکون راء مهمله وضم فا ایله

کلهم بمعنی بر پوز مرقوم حضرت مولانا قدس سره بیت چنین باشد بیان نور ناطق * نه‌ایت
باشد نه آوازونه برفوز ﯨ برمغاز ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم وغین معجمه ایله شاکردانه
یعنی استادی شاکردنه وایش اشلدن شاکردلك ویردوکی مزد بر مفازه دخی دیرلر ﯨ برموز ﭺ
سکون راء مهمله وضم میمله علف دواب معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ﯨ برواز ﭺ
سکون راء مهمله وفتح واوایله جای قرار وآرام معناسنه شمس فخری بیت ملاذ سیف
وقلم خسروستان حشم * که هست خلق جهانرا جناب او برواز ﯨ بروز ﭺ ضم راء مهمله
وواو معروفله جنك وغوغا معناسنه ﯨ بز ﭺ اوج معنایه‌در اول رسم وآیین ثانی بزیدن
لفظندن صیغهٔ امر اولور بو ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * بحرهٔ زنیسان وتاز
زان کرداو * شغل ازین طرز وحرفتی زان بز * بحرهٔ ماست یادخانهٔ بوق * ساعتی یاد
بوق ازنیسو بز * ثالث مخفف بزم در وعربیده زاء مشدده ایله جامهٔ ریسمانی معناسنه‌در
ﯨ بزاز ﭺ جامه فروش ترکیده بو عبارت زاء مشدده ایله مستعملدر بزودلبند وامثالی
نسنه‌لر ابو المعانی بیت کرم کردی درجهان با زار مکر وفتنه‌مرا * دردکان حیله را بزاز وبازرکان
شدی ﯨ بزباز ﭺ سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی بسباس که بسباسه دخی دیرلر
بردار ودر مفردات ادویه‌ده معروفدر ﯨ بشنیز ﭺ سکون شین معجمه وکسر نون بعده یای
ساکنه ایله بوی مادران دیدکلری که برنجاسف دخی دیرلر ترکیده قوان چیچکی دیرلر ﯨ بغاز ﭺ
فتح غین معجمه ایله نجار ونشار تخته بچرکن بچقو اشلمك ایچون تخته ارا سنه قودقلری چوی
وکفشکرلر پابوج قالبی ارا سنه قودقلری نسنه‌در شمس فخری بیت عدو شکاری کردست
بازوی خصمش * کند مدامی بخار حادثات بغاز ﯨ بغیاز ﭺ سکون غین معجمه وفتح یای تحتانی
ایله مزد شاکردانه یعنی شاکرده ویریلان اجرت وبخشش شمس فخری بیت بهر طریق که
خواهی همیشه مال دهد * به بخشش وبصله خیر وصدقه وبغیاز * قفیاز وبرمغاز دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﯨ بقلنقاز ﭺ سکون قاف ول ونون وفتح لام وقاف ثانی ایله
برجانور در کردنی ابلق وایاقلری اوزون ومنقاری یاصی وکبود رنك اکلی جایزدر کذا فی
فرهنك میرزا ابراهیم بقلن ایله قاز لفظندن مرکبدر ﯨ بقیاز ﭺ سکون قاف وفتح یای تحتانی
ایله کلیم سیاه ابو المعانی بیت بپوش جامهٔ نیکو خصال کر اهل دلی * بنزد عاقل وعارف
چه اطلس وبقیاز ﯨ بکاز ﭺ فتح کاف عربی ایله طاغلرده وبیابانلرده اولان مغاره یه دیرلر که
ایام شتاده ایچنه قیون وصغر قورلر استاد فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد دور
افتد * از سمنزار بخارستان واز کاخ بکاز * حکیم اسدیٔ طوسی وهند وشاه نخجوانی
بو لغتی بو یا جه بایله معنای مذکوره روایت ایتمشلر اما فقیرك خاطرینه کلور که اصل لغت کاز
اولوب با الصاقیه اولور ﯨ بکماز ﭺ سکون کاف فارسی وفتح میمله درت معنایه استعمال
اولنور اول بمعنی شراب حکیم فردوسی بیت نوازندهٔ چنك درچنك وچنك * زدل برده
بکماز چون رنك رنك * شمس فخری بیت زتاج وطوق مرصع چه غم خورد خودش
هرانکهی که نشیند بمجلس بکماز * ثانی بمعنی مجلس باده حکیم فردوسی بیت به بکماز
بنشست یکروز شاه * همیدون بزرکان ایران سپاه * ثالث بمعنی مجلس کردن وله ایضا

ایضا بیت یکی بزم سام انکهی ساز کرد * سه روز اندران بزم بکماز کرد * رابع بمعنی پیاله
امیر معزی * رباعی * لبیك زند بخت چو آوازدهی * تکبیر کند چو رزم را ساز دهی *
آنراکه بدست خویش بکماز دهی * اقبال کذشته را بدو باز دهی * حکیم فردوسی بیت
تو با این سواران بسی ارجمند * بیارای دل را به بکماز چند * شرفنامه صاحبی ومیرزا
ابراهیم بمعنی غم واندوه ومهمانی نیز کویند دیمشلردر ﯨ بکیز ﭺ کسر کاف فارسی وسکون
یای تحتانیله خیار شنبه که مشهور ومسهل دوادر کذا فی الاختیارات ﯨ بلواز ﭺ سکون لام
وفتح واوایله دیواردن طشره چقن دیرك اوجنه دیرلر ﯨ بندروز ﭺ سکون نون وفتح دال
وضم راء مهملتین وواو معروفله چوالدوز معناسنه‌در اما شرح السامی فی الاسامی‌ده
ﯨ بندوز ﭺ راسز واقع اولمشدر اکرچه غیری نسخه‌ده بندوز چوالدوزه یکن ایپلك در ﯨ بندرز ﭺ
سکون نون ورا وفتح دال مهملتین ایله فرهنك جهانکیریده چوالدوز معناسنه‌در ﯨ بنیز ﭺ
کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی هرکز حکیم اسدی بیت نه بینم درین رای کردون چه
چیز * دکر بینمت یا نه بینم بنیز * ودخی اثنای کلامده استعمال اولنان نیز معناسنه
ابو شکور بیت نه این را بیازرد روزی بنیز * نه آنرا ازو اندهی بود نیز * کذا فی الصحاحین
ﯨ بوز ﭺ سکون واوایله بوزن جوز ایکی معنایه‌در اول یشل کوف که اتمکده وجامه‌ده
اولور رطوبت هوا ونم سببی ایله اکا بوزك دخی دیرلر ثانی سیاه زنبور درکه شکوفه‌یه
قونار اکا هندی لسانده بهنوره دیرلر ﯨ مع الزاء الفارسی * باژ ﭺ درت معنایه کلور
اول مال واثواب وزر وسیم امثالی ارزاق که پادشاه قوی وذی قدرت وشوکت که زیردستنده
اولان حکامدن آلور حکیم فردوسی بیت چنان بد که هرسال یك جرم کاو * ز کابلی
همیخواستی باژ وساو * شمس فخری بیت سوی درکه پور محمود شاه * زمصر وز چین
آورد خلق باژ * ثانی راهداران وباجداران بازرکاندن ویولجیلردن آلدقلری ماله دیرلر
حکیم خاقانی بیت زان این رصدان مقیم راهند * کز قافله باژ عمر خواهند * حکیم فردوسی
بیت به بیچارکی باژ وساو بکران * پذیرفت باید ترا بیکران * ثالث اول سکوت وخاموشی که
مغان حالت غسل بدن ووقت طعام خوردن اختیار ایدیورلر بونك اصلی وشرح وتفصیلی
لغت برسم ذیلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی حکیم فردوسی بیت نشستند باباژ هردو
براسب * دوان تا سوی جان آذر کشسب * رابع طوس مضافاتندن طبران بزرك
ناحیه‌سنده واقع بر قریه اسمیدر که حکیم فردوسینك مولدی اول قریه‌ده‌در ﯨ بژ ﭺ بمعنی
پشته کذا فی شرفنامه ﯨ برژ ﭺ سکون راء مهمله ایله کرداب که دریاده واقع اولور کذا فی
ادات الفضلا ﯨ بوژ ﭺ فتح واوایله بمعنی کرداب دریا کذا فی مجمع الفرس ﯨ مع السین المهمله
ﯨ باتس ﭺ ضم تاء مثناة ایله ترنج معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ﯨ بادرس ﭺ
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله بادکیر که یاز اولرنده ایدرلر باد ایله رس لفظلرندن مرکبدر
هوا ایرشدریجی معناسنه بادغس دخی دیرلر ﯨ بادریس ﭺ سکون دال وکسر راء مهملتین
وسکون یای تحتانیله اغرشق که قورشوندن ویاخود اغاجدن مدور ایدوب اورتاسنی
دلوب ایکه پچرروب ایپلك اکیررلر شمس طبسی بیت با آب روی عدل تو این بادریس

آسمان * ازکردهای خویشتن خودرا پشیمان ساخته بادغس سکون دال مهمله وفتح
غین معجمه ایله بمعنی باد رس مرقوم یعنی بادکیر بادغیس سکون دال مهمله ویای
تحتانی وکسر غین معجمه ایله مرو وهراة اعمالندن بعید قرایی مشتمل برعظیم ناحیه اسمیدر
اصلی بادخیز در روز کاری وافر اولدوغی منا سبتله تسمیه اولنمش حکیم سوزنی بیت
سموم مرك چون عیشه کند خشك * اکر پیش شمال بادغیسم باسبوس سکون
سین مهمله وضم باء موحده ایله برنوع ریحاندرکه مرزنکوش دیرلر عربیسی مرزنجوش در
کذا فی فرهنك جهانکیری بالبوس سکون لام وضم باء موحده ایله نسخهٔ میرزا
ابراهیمده ولایت قندهارك اسم قدیمیدر اما فرهنك جهانکیریده باء ثانی یرینه یای تحتانی
ایله مرقومدر بالوس ضم لام وواو معروفله کافور مغشوش معناسنه درشین معجمه
ایله ده روایت اولنمشدر بامس ضم میمله اکا دیرلرکه برکمسنه بی شغل وعمل بیهوده یره بر یرده
اکلنوب قاله ومراد ایتدوکی یره کتمکه قادر اولهمیه استاد دقیقی بیت خدا یکانه بامس
بشهر بیکانه * فزون ازین نتوانم نشست دستوری * حکیم سوزنی * قطعه * ازشرف
فروجاه برفلك سادسید * درچمن باغ لهو یاسمن ونرکسید * باهمه سنکیدورنك بیهده
وبامسید * خودبخود ازیکدیکر رازنهان برسید * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت
همچون خرلنکست حسودش اوجل * افتاده وپر بار وبماند شده بامس باورس
فتح واو وضمله دخی مرویدر اول عورته دیرلر قوجه سنك اولادلی برعورتی دخی اوله میو
نظمی بیت کاراودرزندکی شیون شود * چون زنش باورس استرون شود * بعض
نسخه ده مضمر معناسنه منقولدر ببلس سکون باء موحده وضم لامله اول نان خشکه
دیرلرکه اوزرینه صحان کزمش وجا بجا پشلمش وایشه مش اوله ودخی ایچ یاغی که عربیده شحم
دیرلر بجس سکون جیمله نرمهٔ بینی یعنی بورون یومشغی کذافی مؤید الفضلا
بخس سکون خاء معجمه ایله بوزن لمس ایکی معنایه در اول حرارت درونندن
ویاخود الم وغصه دن ویاخود رنج وعلت سببی ایله رنك روی پژمرده ومتغیر اوله وبی تاب
وتوان اولمق معناسنه شمس فخری بیت جان چون ندهد دشمن این شاه بیدروز *
زینسان که دلش کشت زآسیب فنا بخس * تحفة الاحبابده بمعنی عشوه کذاری
ورنج ودخی کشت بی آب حاصل شده معنا سنه مرویدر بخس کسر خاء معجمه ایله
لغت مشترکه در درمعنی بی قیمت وفنا رسیده معناسنه فارسیده کذلك شمس فخری
بیت شاهی که اکر خاك درش رابفروشند * امروز بملکی بوداو راثمن بخس * حکیم
اسدی بوایکی لغتی بخسیدن معناسنه اسم مصدر روایت ایلمش بخسلوس سکون
خاء معجمه وکسر سین مهمله وضم لام وواو معروفله عذرایی جبرا آلان پادشاهك اسمیدر
حکیم سنایی بیت حال اصحاب کهف ودقیا نوس * قصهٔ بخسلوس وشهر فسوس
بدجنس بد اصل ونسبی مجهول دیمك اولور ابو المعانی بیت بدروی وبدلقا وبد
اندام وبدزبان * بدجنس وبدنهاد وبداوضاع وبدکمان بدنفس ظاهر معناسی ذاتی
یرامز اولانه دیرلر اما اکثر منهیاتدن اجتناب ایمیوب مرتکب محرماته دیرلر بدوس ضم

ضم دال وواو معروفله امید وزجا معناسنه شاعر بیت درخلق جهان انکه بود عاقل
ومردی * ازسفله ودونان ندارند بدوسی * وحسام اسمنه معمادر بوپوس سکون
راء مهمله وضم باء فارسی وواو معروفله بتفوز مرقوم معناسنه که پیرامن دهاندر حکیم سنایی
درصفت جمع کوران که دست براعضای فیل مالیده وهریك ازا بچیزی تعبیر نموده اند
* مثنوی * آنکه رابدر پیل ملموسش * دست وپای سطبر بر پوسش * کفت شکلی
چنانکه مضبوطست * راست همچون عمود مخروطست برتاس سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بر مبارز نامیدر ثانی روس حدودنده واقع برشهر
آدیدر بور وایتده ترکستان ولایتنده برشهر آدیدر حکیم سوزنی بیت ای شیر فلك روبه
برتاسیٔ تو * جمشید فلك غلام نخاسیٔ تو * مذکور ولایتك غایت ایو دلکوسی اولور
دریسن کورك ایدرلر وکورکه برتاسی دیرلر برجاس سکون راء مهمله وفتح جیمله
نشانهٔ تیر هدف وآماج معناسنه شمس فخری بیت بوقت آنکه کند قصد قادراندازی
بغیر سینهٔ دشمن نباشدش برجاس برجیس سکون راء مهمله وکسر جیمله ایکی معنایه در
اول مشتری یلدزینك آدیدر ثانی سودی وافر اولان دوه یه دیرلر ابو المعانی بیت شاهی که
بعطای او شد کدایان * همچون عربی که اشترش برجیس بررس سکون راء
اول وفتح ثانیله ایکی معنایه در اول بمعنی بپرس یعنی امر در سؤال ایله معناسنه حکیم سنایی
بیت آز بکذار که با آز بحکمت نرسی * کر بیان بایدت ازحال سنایی بررس * کمال
اسمعیل * رباعی * ازحال دل سوخته خرمن بررس * حال دل زارخواهی ازمن بررس *
کرد ردل منت زمن باورنیست * ای دوست روا بود زدشمن بررس * ثانی رسیدن
لفظندن صیغهٔ امردر ایرش معناسنه حکیم سوزنی بیت شاهی که ماه رایت منصور اوبقدر
ازماه برکذشت وبخورشید بررسید برس بوزن ترس نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی افسار
اما کتاب السامی فی الاسامیده یواشه که سرکش آت وقاطر ودوه نك بورننه چوب ضبط
ایدرلر حکیم انوری بیت چون کسستی مهار وبریدی * زودبینی به بینی اندربرس برفوس
سکون راء مهمله وضم فا وواو معروف ایله برکاپوس سکون راء مهمله وفتح کاف
وضم باء فارسیله برکافوس سکون را وفتح کاف وضم فایله کاهم بمعنی برفوز مرقوم که
برکاپوز وبرکافوز دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری برکس سکون راء مهمله وفتح کافله
برنسنه یی انکار محلنده معاذالله دیمك معناسنه در استاد رودکی بیت کرچه نامردمست آن
ناکس * بشود سیواز ودلم برکس برلاس طائفهٔ تاتاردن ایکی بلوکدر برینه
برلاس وبرینه ارلاس دیرلر مولانا هاتفی ازتیمورنامه بیت زبرلاس وارلاس وپیشش شمار
نمودند چندین یساول ازیسار * یساول جمعیت معناسنه در بولغت چغتای لساننده در ارلات
دخی دیرلر میرعلیشیر بیت ای نوایی نیلای ایل ارلاس ایل برلاسنی * کیم بر ور کونکلوم کا
حالا مالش اول شوخ ملش برناس سکون را وفتح نونله غافل ونادان معناسنه
شاه ناصر خسرو بیت نامها پیش توهمی آید * هم زبیدار دلهم ازبرناس برنس
سکون را وکسر نونله قپون قرقچق مقراض ثانی یورکه عارض اولان صنجوکه عربیده

مغض دیرلر میر نظمی بیت رفته بودم از پیش چون سایه آن سرو قد * دید اغیار
ازحسد برنس کرفته در شکم ؛ برنوس ؛ سکون راء مهمله وضم نونله ؛ برونوس ؛
ضم راء مهمله ونون وسکون واوبن ایله بو ایکی لغت نسخهٔ میرزا ابراهیمده نام لشکردر
ومؤید الفضلاده شین معجمه ایله سرلشکر معناسنه وادات الفضلاده سرلشکرلردن
برسرلشکرک نامیدر ؛ برنیس ؛ سکون را وکسر نونله مجمع الفرسده برنوع باو طدر
؛ بس ؛ اوج معنایه در اول یتردیمکدر کافی معناسنه شیخ سعدی بیت چو یکبار کفتی
مکو باز پس * که حلوا چو یکبار خوردند بس * ثانی نیجه دیمکدر کیف معناسنه وله ایضا
بیت ای بسا اسب تیز روکه بماند * بس خرلنک جان بمنزل برد * ثالث بسیاردن مخففدر
چوق دیمکدر کثیر معناسنه وله ایضا بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند * کز هستیش
بروی زمین بر نشان نماند ؛ بسباس ؛ سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی هرزه
وهذیان وسخن بیمعنی مختاری * قطعه * بسرمن که چون بخوانی شعر * این بدل برنویسی
از قرطاس * که کران نام قلتبان بس بس * زین فضولی وحکمت بسباس * عربیده
ادویه دن بردوادر بزباز وبسباسه دخی دیرلر ؛ بسناس ؛ سکون سین مهمله وفتح نونله
نام استاد دهریان یعنی دهریلرطائفه سنک رئیسی اسمیدر ؛ بطارس ؛ فتح طاء وکسر
راء مهملتین ایله عربیده سرخس دیدکاری اوت که ترکیده ایرلئی دیرلر ؛ بطلیوس ؛ سکون
طاء وفتح لام وکسر میم وضم یای تحتانیه بر حکیمک اسمیدر که مجسطی کبیر وجغرافیا
وکتاب اللحون الثمانیه واسطرلاب آنک تصنیفیدر روایت اولنور که ابتدا هیأت فلکیه یی
شرح ایدن اولدر وعلم هندسه یی اخراج ایدوب قوالدن فعله کتورمشدر ومنقولدرکه
اسکندر یونانی دن صکره اوچنجی پادشاه بودر وملوک یونانه بطلیوس نامی بوندن قالمشدر
اسطرلابی کرهٔ مطبوعهٔ هیأت افلاک اوزره وضع ایلمشدر افلاک طقوز اولوب اولی فلک
قمردر که کرهٔ ارضه قریب وعناصر اربعه یی محیط ومماسدر وافلاکک اصغریدر آنک
اوزرنده وانی محیط فلک عطارد آنک اوزرنده فلک زهره آنک اوزرنده فلک شمس آنک
اوزرنده فلک مریخ آنک اوزرنده فلک مشتری آنک اوزرنده فلک زحل که فلک سابعدر آنک
اوزرنده فلک ثامن که فلک البروج وفلک الثوابت دخی دیرلر اول اجلدن که جمیع کواکب
ثابته اندهدر افلاک سبعهده مذکور اولان بر کوکبدر غیری کوکب یوقدر انلره سیار دخی
دیرلر هر برینک حرکت مخصوصه سی واردر مذکور فلک ثامنی اون ایکی قسمه منقسم ایدوب
هر قسمنه برج دیوب برر آدقومشلر که حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله ومیزان
وعقرب وقوس وجدی ودلو وحوت در بونلرک التیسی شرقی والتیسی غربی در
بو التینک اوچی صعود واوچی هبوطدر وهر برجه اوتوز درجه تعیین اولنوب طقسان درجه
صعود وطقسان درجه هبوطدر که شمس هر کون بر درجه دن طلوع ایدر طقسان درجه ده
طلوع ایتدکجه کون اوزانور وهبوط ایتدکجه قصه لور یوز سکسان کونده بر روز وشب
مساوی اولورکه بر دفعه برج حمله وبر دفعه برج میزانه تحویل ایتدکده که بری بهار وبری
کوز فصلنده مساوات واقع اولور والتی کوکبک دخی مذکور برجلره تحویلی فلکی نک حرکتنه کون

کوندر شمس هر برجده اوتوز کون مکث ایتمکله اوچیوز التمش کونده دوره سنی تمام ایدر
قمر هر برجده ایکی بچق کون مکث ایتمکله اوتوز کونده دوره سنی تمام ایدر بش کوکب دخی
هر بری حرکت مخصوصه سیله اون ایکی برجی دور ایدر فلک ثوابتک اوزرنده فلک تاسع که
فلک الافلاک وفلک اعظم وفلک اطلس دخی دیرلر اول اجلدن که انده ثوابت وسیارهدن بر کوکب
واقع اولمامشدر بامر الله تعالی جل شانه جمیع افلاکه حاکم وجمیعسنی محیطدر بوکه فلک الاثیر
دخی دیرلر افلاکی قسری دوراتدرور یعنی زور ایله دوندرور سرعت حرکت وحدت دوری
شول مرتبه درکه یکرمی درت ساعتده یعنی بر کون وبر کیجه ده دوره سنی تمام ایدر وسیری شرقدن
غربه در وسائر افلاکک یعنی افلاک سبعه نک حرکتی وسیری کیمی رحاوی در وغربدن
شرقه در وکیمی حمایلی درمذکور فلک اعظمک دوری سریع وسائرینک دوری بطیٔ اولمغله
دور وحرکتلری مشاهد دکلدر مثلا خارجده مثالی دریاده بر سفینه هوادن بر اوب
کتدکده بر پیاده آدم سفینه نک عکسنه یوریدوکی نیجه ایسه بودخی اویله در بوندن دخی
فهمه اقرب مثالی بودر که بر آدم ال دکرمانی صاغدن صوله دوندر دکده صولدن صاغه
اوزرنده بر قرنجه یوریسه قرنجه نک یوریدوکی کورینورمی بوکه قیاس اولنه وسرعت سیری
اول مرتبه درکه بقدر عظم شانه کرهٔ ارضی وافلاک ثمانیه یی محیط اولوب جمله سنی دوندرور ایکن
بر کون بر کیجه ده دوره سنی تمام ایدر منقولدر بر کون حضرت سلطان الانبیا حبیب
خدا وخواجهٔ هردوسرا علیه افضل الصلوة واذکاها حضرت جبریل امین وپیک رب العالمین
علیه السلامه سؤال بیوردیلرکه وقت ظهر داخل اولدومی لا ونعم دیو جواب ویردکده
حضرت بیوردیلرکه بونه کونه جوابدر جبریل امین بیوردیلرکه سؤال الدکده محلی هنوز ظاهر
اولمامشیدی لانک اصلی اول ایدی نعم دیینجه دک شمس بیک سکز یوز فرسخ قطع ایلدی
دیدی الله اعلم بحقیقة الامور ؛ بقس ؛ سکون قافله شمشاد اغاجی که ترکیده چمشیر دیرلر
شاعر بیت درخرام آبی چه باشد جانب افتادکان * ای شده در بوستان حسن قدت
سرو وبقس ؛ بلبوس ؛ سکون لام وضم باء موحده وواو معروفله ثوم بری یعنی یبان
صرمسغی بعض نسخه ده بصل برید ر ؛ بلیناس ؛ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح نونله
؛ بلینوس ؛ کسر لام وسکون یای تحتانی وضم نون وواو معروفله ایکیسیده بر حکیمک
اسمیدر که هرمس حکیمک شاکردیدر علم طبایع اشیا وطلسمات وحکمیات وعلم فلکیات
وروحانیاتده شول مرتبه استاد ماهر ایدی که زماننده نبی در دیدیلر حکیم جالینوسدن
مرویدر که اول وقت که الله تعالی نبی در بیلهٔ قتالدن خلاص ایلدی بلینوسک بناسی اولان
هیکل اسقلینوس دیمکله معروف اولان دیره وار دمکه مزبور هیکل رومیاده در انده کوردم
ایچنده بر صورت وضع ایلمش حرکات نجومیه برله ترکیب اولنمش آدم ایله تکلم ایلر حرکات
عجیبه سی واردر حکیم مزبورک تصنیفی ایمش ؛ مع الشین المعجمه * با اوش ؛ ضم همزه
ایله خیار بزرک بوستانده تخم ایچون قونلمش اوله شرفنامه ده خوشهٔ انکور مرقومدر مثال
معنی اول شاعر بیت برد دست اجل اول چونه بر مردم دانا * بجا ماند چو بااوش
بی کزندی مردم دانا ؛ باتش ؛ ضم تاء مثناة ایله بمعنی ترنج کذا فی فرهنک جهانکیری

باد افراش ضد پاداش یعنی جزای بد و عقوبت معناسنه که باد افراه دخی دیرلر شمس فخری بیت عفو وا غماض اباد یش جا نرسند * که اعادی همه پاداش بود باد افراش باد کش سکون دال مهمله وفتح کاف ایله بمعنی باد زن یعنی مروحه کذا فی مجمع الفرس فرهنك جهانکیریده خشت باد معناسنه مرویدر باراغوش سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله قوجاغه صغار دسنه یعنی هر نه که قوجاغه کوتورلمك ممکن اوله وبعض نسخه ده * مقدارما یحمله الانسان ملاصقا بجنبه عبارتیله ذکر اولنمشدر باش صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در اینچنین باش وغافل مباش کبیدر ودخی صبر ایله معناسنه اولور طالب آملی بیت تن بفراغت مده طالب آزار باش * برکل وکلشن بجوش همنفس خار باش ودخی منتظر اول معناسنه اولور شیخ سعدی * مثنوی * کرنداری ناخن درنده تیز * با بدان بهتر که کم کیری ستیز * باش تا دستش ببندد روزکار * پس بکام دوستان مغزش برار بو بیت معنای ثانی که صبر ایله دیمکدر آکا مناسبدر ومنتظر اول معناسنه خواجه سلمان بیت باش تا غنچهٔ این روضه دماند کل سرخ * باش تا طایر این بیضه برآرد پر و بال ودخی باشد لفظندن ترخیم اولنمشدر اول معناده باش دیرلر طالب آملی بیت ای بافته ذوق طرب وچاشنی عیش * دامان می از دست مده کو رمضان باش بالاپوش اوسته کیلن اثواب که رومده قونتوش و فراجه وغیری دیرلر بالش کسر لام ایله یاصدق که بالین دخی دیرلر عموما وقولتوق یاصدوغی که مدور اوله خصوصا ودخی نمو وافزایش نباتات ودرخت معناسنه میرخسرو بیت دکر کفت از خور شهاتن چو سیر ست * دران بالش ز بالا باز زیر ست * نسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله مرویدر بالوش ضم لام وواو معروفله بت که کهله دخی دیرلر وجود انسانده فضلهٔ طعامدن بعد الهضم حاصل اولان چرکدن متولد اولور میر نظمی بیت ستبش در جامه اش پر جوش بوده * که اندامش همه بالوش بوده بانقش سکون نون وکسر قافله منکوش فتح میم ونونله درطاغلرده حاصل اولور بر نوع چالی یمشیدر باء موحده ایله بن ودال ایله دن دخی دیرلر عربیده حبة الخضرا دیرلر بانکش سکون نون وفتح کافله اصلی بانك کش درایکی کافك جمعنده نوع ثقلت اولدیغی بری حذف اولنوب تخفیف اولنمش بر جنس اولرده قفسده بسلرلر خوش آواز کوکرجین در بعضیسندن صریحا یا کریم صداسی فهم اولنور میر نظمی بیت همه وحش وطیور در ذکر باشند * که بانکش درقفس توحید خواند بپا باش فتح باء فارسی وباء موحده ایله ایاق اوزره طور دیمکدر کذا فی المحمودی بتکیش سکون تاء مثناة ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله تیردان یعنی اوق قوبیلان ظرف کذا فی تحفة الاحباب بجش فتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اول نرمهٔ بینی یعنی بورون یومشاغی ثانی بمعنی سستی ثالث رنج ومشقت معناسنه در بخش سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول حصه ونصیب حکیم فردوسی بیت چو پیدا شد آن چادر عاج کون * خور ازبخش دو پیکر آمد برون * ثانی بخشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی درجان بخش وعطا بخش کبی خواجه حافظ بیت درعهد پادشاه عطا بخش وجرم پوش * حافظ

حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش بخشایش اسم مصدردر مرحمت وعطا وکرم واحسان بخشش ایکی معنایه در اول اسم مصدردر بخشیدن لفظندن ثانی برج ماهی یعنی حوت برجنك اسمیدر کذا فی تحفة الاحباب بو قولی مؤید استاد رودکی بیت آفتاب آید ز بخشش زی بره * روی کیتی سبز کردد یکسره بد اندیش برامز صاحبی که بدکان دخی دیرلر میر نظمی بیت مزن کوش هر سخنهای بد اندیش * دهد بر طبع پاکت رنج وتشویش بداهوش سکون دال مهمله وضم ها وواو معروفله برامز عقللو دیمکدر بودخی بد اندیشه یقین بر سوزدر بدخش فتح دال مهمله وسکون خاء معجمه وشین موقوفله کوهر نفیس ولعل حاصل اولان طاغك آدیدر که لعلك معدنی اولمغله لعل بدخشی دیرلر بامر الله تعالی طاغ سرخ رنك کورینور ولایت وشهرینه بدخشان دیرلر کذا فی مؤید الفضلا استاد الشعرا حکیم خاقانی بیت صبح ستاره نمای خنجریست انداب * کاه درخشی جهان کاه بدخش مذاب * مذاب فتحتین ایله اریمش معناسنه در لعله مذاب تعبیری آبدار اولوب ایچنده صو وارکبی کورندیکندندر بدروش سکون دال وضم راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بمعنی سرحد ثانی بمعنی امید وتوقع میر نظمی بیت دلم را پاس ودرمان کرد الفت * ندارم هیچکس بدروش ومنت بدکنش سکون دال مهمله وکسر کاف ونونله بدخوی وبد افعال معناسنه شمس فخری بیت شادمان از اهتمامست نیك کار * ممتحن از انتقامش بدکنش * حکیم فردوسی بیت چنین داد پاسخ که بر بدکنش نباید مکر کشتن سرزنش بدکیش سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کاف ایله ایچی دین وبد مذهب وبد ملت معناسنه کیش مذهبدر میر نظمی بیت همیشه سعی کن بر طاعت حق * مکن صحبت بیدکیش واحمق بدوش ضم دال مهمله وواو ایله بدوسی مرقوم یعنی امید کذا فی مجمع الفرس براش فتح راء مهمله ایله بمعنی خراش که غراش دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری برخش فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله پشت اسب یعنی آت ارقه سنه دیرلر کذا فی تحفة الاحباب مسعود سعد سلمان بیت بود شد چرمهٔ تو از پس خون * که زدرش بر برخش و پهلو بر برش سکون راء مهمله ایله آرزو معناسنه میر نظمی بیت بدل را برش وصلت دیده پر خون * زهجر وحسرتش حالم دکرکون * برش کسر راء مهمله ایله مها رشته یعنی دوه یولاری برنش سکون راء مهمله وکسر نونله درد شکم وبعض نسخه ده وجع مفاصل مرویدر اما اکثر نسخه لرده صحیحو که عربیده مغض دیرلر برباش سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بریش کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی برافشان وبرافشانده معناسنه در وبراشیده معناسنه ده اولور کذا فی الصحاح بش ایکی معنایه کلور اول بمعنی بتك کشته که صندوقه کلید اورمق ایچون ایتدکاری دمور وباقردن دخی ایدرلر حکیم فردوسی بیت مرا کفت بکر قفلش زیر کش * همی بر کر ساختم بنچه بش * شمس فخری بیت ازغایت سخاوت هر کز خزاین تو * نه منع دید ونه ردنه قفل دید ونه بش * قپویه کلید اورمق ایچون ایتدکاری دمور معناسنه ابو المؤید بیت ز آبنوس دری اندر وفراشته بود

بجای آهن وسیمین همه بش ومسمار * باء فارسیله ده مرویدر ثانی یغمورایله حاصل
اولان زراعتکه بخس دخی دینور وعربیده تشدید ایله خرم وکشاده روی معناسنه‌در
ل بشولش ح ضم شین معجمه وسکون واو وکسر لام ایله بمعنی برهمزدکی وپریشانی یعنی
غمناك والمناك شیخ عطار بیت صبح اکرکشتی نفس رادردهان * کی رسیدی این بشولش
درجهان * مجمع الفرسده کارکذاری وبینندکی ودانندکی معنالرنده ده مذکوردر ل بغانوش ح
فتح غین معجمه وضم نونله اشکون آت وقاطره‌ده دیرلر میرنظمی بیت بجیم آهنین بودست
بردوش * بدستش نیزه براسب بغانوش ل بفش ح سکون فایله بمعنی شکوه وعظمت
وکروفرکه بوش دخی دیرلر حکیم سنائی درمذمت مقلد علما * مثنوی * بخته ازحسرت طلب
کاشان * سوخته زاتش وفادلشان * باد وبفشی برای حرمت فرع * باعوام بهانشان
بوشرع * وله ایضا بیت بدین بادبفش وسروریش کویی * سنائی نیم بوعلی سیجورم
ل بقش ح سکون قافله بمعنی بقس مرقومکه درخت شمشاددر ل بلمه‌ریش ح سکون
لام وفتح میمله بلمه قبا اولان شیئه دیرلر وریش صقال اولدر معنای ترکیب قبا صقال دیمك
اولور مولانا رکن الدین بکرانی بیت کرنه ابله بودچه خواهد بود * بلمه‌ریش دراز
روستایی ل بنات النعش ح یدی یلدیزدکاری یلدزدرلامع جرجانی بیت وقت سحر بقطب
فلك بربنات نعش * چون نافهٔ شکوفه دراکاستان عطش ل بنفش ح فتح نون وسکون
فایله مور رنك بنفشه رنکی اولمغله اثواب وغیریده استعمال اولنور میرنظمی بیت بنفشی
جامه دربرسبز درزیر * که درباغ جمالش بود دلکیر ل بنوماش ح ضم نون وواو معروف
وفتح میمله ماش که معروف حبوباتدندر کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ل بوش ح کسر
واوایله بوزن روش تقدیر معناسنه حکیم فردوسی بیت هرآن چیز کوساخت اندربوش
برانست چرخ دوانرا روش * وله ایضا بیت نوشته چنین بود مان ازبوش * برسم بوش
اندرآمدروش * وسکون واوایله بوزن خوش شهرت وتفاخر معناسنه امیرخسرو بیت
خسروا معذورشان میدار کز بوش ورع * خانها شان بسکه پرشد مردمی راجا نماند *
وکروفر معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت چه جای حال وچه نام وننکو چه حرمت
بوش * چه خانمان سلامت چه اهل وچه فرزند * وله * مثنوی * خطبهٔ شاهان
بکردد آن کیا * جز کیاه خطبه‌های انبیا * زانکه بوش پادشاهان ازهواست * بانك
انبیا از کبریاست ل بهش ح فتح هایله تازه‌سا قردر ل مع الطاء المهمله * بربط ح سکون
راء مهمله وضم باء موحده ایله قوپوزدیدکاری سازدر بعض نسخه‌ده رباب معناسنه‌در
میرنظمی بیت بیا ای مطرب بربط نوازی * بکن بابلبلان آهنك سازی * شیخ سعدی
بیت چوآهنك بربط شود مستقیم * کی ازدست مطرب خوردکوشمال ل بط ح قازدر
لکن دشتی اولانه بط دیرلر خانکی اولانه قاز دینلور بیت درشکم بازکه چندین خطست
تذکرهٔ جان تذرو وبط است * وبرنوع یصی شراب ظرفنه ده بط دیرلر نظیری نیشابوری
بیت ما برکناره تشنهٔ یك کوش ماهییم * طوفان کذشته ازشط خم درکلوی بط *
ل بهط ح فتح هایله بوزن نمط سودلی پرنج آشی شاعر بیت می باکباب تاخط بغداد

بغداد جام کش * باتشنهٔ خوشاب ملك کاسه ازبهط ل مع العین المهمله * بردع ح
سکون راوفتح دال مهملتین ایله مازندران مملکتنه قریب بر ولایت وبرشهر عظیم آدیدر
بی نظیر بزرك وخوش اندام قاطری اولور هاتفی درتیمورنامه بیت بسی بردعی استر
برق رو * که درپویه بردی زصرصر کرو * عربیده اشك پالانه دیرلر ل مع الغین المعجمه *
ل باغ ح معروف وباغچه وتفرجکاه واشجاره مشتمل مسیره مکان کاهی ترکیب وصفیه
ایدوب باغ جنت وباغ ارم دیرلر عموما صائب تبریزی بیت چندانکه بهارست وخزانست
درین باغ * چشم دل شبنم نکرانست درین باغ * مولانا عرفی بیت درباغ طبیعت
نفشردیم قدم را * چیدیم وکذشتیم کل شادی وغم را * میرزا فصیح بیت کشته دستم
شاخ کل ازبسکه دارد داغها * یادکار باغ نومیدیست برسر میزنم * روی محبوبی باغه
تشبیه ایدوب دیرلر محمد قلی سالم بیت زآب رنك کل باغ عارضت کلچین * کمان بری که
مکر بسته درنکار انکشت ل بالغ ح ضم لام ایله صحاحده شاخ کاو پاك کرده که پیاله باشد
یعنی صغر بوینوزندن دوزلمش شراب قدحی ونسخهٔ حسین وفاییده بیوك شراب قدحی
هرندن اولورسه بوقولی مؤید میرعماد بیت باچنك سغدیانه وبابالغ شراب * آمد بخون
چاکرخودخواجه باصواب * ونسخهٔ میرزا ابراهیمده بفتح اللام بالغ نام ولایتست شمالی
وبکسر اللام پیمانه بودکه ازچوب یا ازشاخ کاو وغیره سازند وبدان شراب خورند مسطوردر
ومؤید الفضلاده باء فارسیله واقع اولمشدر ل برغ ح سکون راء مهمله ایله خس وخاشاك
وباچقله صوا وکن باغلمغه دیرلر شیخ عطار * مثنوی * زمین ازخون اعدا لاله‌زاری *
هوا ازتیرباران ژاله‌باری * جهانرا بود برغ وآب جسته * زکشت پیش برغی بازبسته
بومعنایه کسر راء مهمله ایله ده مرویدر وصواوزنده کزن جانور جکلره دخی دیرلر ل بزغ ح
فتح زاء معجمه ایله بوزن ومعنیٔ وزغ یعنی قورباغه که چغز وغوك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت
اکرخود شود غرقه درزهرمار * نخواهد کسی ازبزغ زینهار * شرف شفروه بیت ماهی
ازیافه درای بزغ کم سخنست * کوه ازخست آواز صدا خاموشست * کتاب الاسامی
فی الاسامیده سکون زایله مسطوردر ونسخهٔ حلیمیده تازه غرس اولنمش فدان که هنوز
سبز اولمامش اوله ل بزداغ ح سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بعض نسخه‌ده ضم
بایله درنسخهٔ میرزا ابراهیم مصقله درکه انکله پاس آچوب جلا ایدرلر ابو المعانی بیت
دل کرفته زنك ازآلام دردحسرتش * باخیال عارضش بزداغ میسازم مکر ل بسغ ح
فتح سین مهمله ایله اول خانه‌یه دیرلرکه صرچه ایله یاخود کاشی ایله یاپلمش اوله ابو المعانی
بیت اهل دل دانند قدر عشق جانان همچنان * دردرون سینه هردم خانه سازند ازبسغ
ل بشترغ ح سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله بمعنی اسپرك مرقوم یعنی صاری رنك بویا
کذا فی مؤید الفضلا ل بناغ ح فتح نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی دبیر یعنی کاتب
منصور شیرازی بیت ضمیر من بودآن بلبلی که کاه بیان * به پیش اوشود ابکم زبان تیر
بناغ * ثانی خام ابریشم حضرت مولانا قدس سره بیت حله باغان باغ می بافند *
حله‌ها وبدید نیست بناغ * بوبیتدن صاف ابریشم اولمق اقتضا ایدر حکیم سوزنی

بیت ازکاخ خوردن آن سك بی حمیت جهود * بی دوك وپنبه كردن خود را ابناغ كرد *
بو بیتدن خام ابریشم اولق فهم اولنور وبعض فرهنکده ماسوره یه صارلمش ایپلك وایپك معناسنه كه
چغرسته وزغونه وكیسته دخی دیرلر ثالث ایكی عورت كه بر اردهاوله بربرینه بناغ اولوركه
قومه دیمكله معروفدر انباغ وبناغ دخی دیرلر ل بندروغ ح سكون نون وفتح دال وضم
راء مهملتین وواو معروفله بیوك ارمقدن صو آیروب باشقه یره آقتمق ایچون ایتدكاری
بنده دیرلر لفظ مركبدر بند ایله روغدن كه برغ وورغ دخی دیرلر استاد رودكی بیت آب
اكرچه كمتر ونیروكند * بندروغ ارسست كشته بفكند ل بوارغ ح كسر راء مهمله ایله
شرفنامه ده بمعنی تخت بستن مرزن را یعنی عورت ایچون وضع حمل محلنده ایتدكاری تخت
واكا مثال نسنه لره دیرلر ل مع الفاء * باف ح بافتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی در
بوریاباف واطلس باف كبی اسم فاعل دخی اولور حكیم شفایی بیت لب توزهر عتابی
بكام عالم ریخت * كه موج برتن آب بقا كفن بافست ل برف ح سكون راء مهمله ایله
قاردركه عربیده ثلج دیرلر میرنظمی بیت پارهٔ یخ بودهٔ خنجر بكف * كرد بخیزد بسر دهر
برف ل برجاسف ح فتح راء وجیم وسین مهملتین وسكون نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده
براوندر چیچكی اولور برنجاسب وبوی مادران وبانجاست دینلدوكی دخی مذكوردر تركیده
قوان چیچكی دیرلر ل برنداف ح فتح را ودال مهملتین وسكون نونله فرهنك جهانكیریده
ایكی معنایه در اول دوال دیدكاری قایش كه اوزنكی آنكله آصیلور مولانا عثمان مختاری
* مثنوی * كشد نیر تواز بر شیرپی * در تیغ توبرتن پیل خام * از یراكه بی زین وزان
بایدت * برنداف زین وعنان ولكام * ثانی بمعنی زودكانی یعنی بغرسق ل بف ح
اول اغاج دركه چلاهلر بزی طوقودقچه آنكله اوروب صقلشدررلر دفه ودفته ودفتن
دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت زان پیرك چولاههٔ بف خوارهٔ بدباف * نی نی دو پسر ماند
نكوبم كه دو خر ماند ل مع القاف * باسناق ح سكون سین مهمله وفتح نونله زبان خوارزمده
شحنه ومحتسب دیمكدر تركیده صوباشی دیرلر ابوالمعانی بیت ازشراب عشق تو عالم همه
مستانه شد * باسناق دهر میكیرد مكرهشیار را ل بختاق ح سكون خاء معجمه وفتح تاء
مثناة ایله كلاه آهن كه مبارزان وبهادران جنك كونلرنده باشلرینه كیرلر لسان تركیده
توغلغه وعربیده مغفر وزبان فارسیده سرپناه دخی دیرلر شمس فخری بیت اكرنه
ترك فلك پیش او كمر بندی * فلك بجای كله برسرش نهد بختاق ل برزیق ح سكون
راء مهمله وكسر زاء معجمه ایله بمعنی ناشناس نسنه فهم ایتمز آدمه دیرلر میرنظمی بیت
كند دعوای علم ازجهل وبرزیق * همه كارش شده تزویر وتزریق ل برق ح شمشك
معناسنه لفظ عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر ابوطالب كلیم بیت سوخته
آرزوم آب زبرق هجراو * سایه كرافكند بروخشك كند سحاب را ل برقوق ح
سكون راء مهمله وضم قافله نعمة الله زردالو معناسنه نقل ایلمشدر ل بزق ح فتح زاء
معجمه ایله بمعنی بزغ مرقوم یعنی قور بغه اندن غیری سمه معناسنه ده مرویدر ابوالمعانی بیت
درجهان پیشكاه اهل خرد * ستم روزكار كرده بزق ل بشبق ح سكون شین معجمه

معجمه وفتح باء موحده ایله مروشهری مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر بشبه دخی دیرلر
كذا فی مجمع الفرس ل بشماق ح تركیده دخی بشمق دیرلر خواجوی كرمانی بیت كفتم كه
یكراه ای صنم بر چشم خواجونه قدم * كفت ازسرشك دیده اش پرخون كنم بشماق را
ل بغتاق ح سكون غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایكی معنایه در اول اعجامه مخصوص اولان
قفتان كه بغلبند دخی دیرلر ثانی اطفالی بشكده صاردقلری اوزون نسنه كه باغربند دیرلر
خواجه سلمان بیت اكرنه ترك فلك بهراو كمر بندد * بجای جامه بدوشش همی نهد بغتاق
ل بغلتاق ح بغتاق مرقومك ایكی معناسیله مرادفدر ابوالمعانی بیت اطلس كردون
برد رشك بغلتاقش همی * كالهٔ خود را بسازدم بهد آن نازك بدن ل بنداق ح سكون
نون وفتح دال مهمله ایله اوكی وآردی یریق اشق وقلندران كلاهی ل بیدق ح سكون یای
تحتانیله پیادهٔ شطرنج مولانا كاتبی نیشابوری بیت جان وتن بستان به پیكان خصم
شطرنج ترا * بیدقی فیلی ستانیدن بیك فرزین خوشست ل بیرق ح معروف علامت
عسكر وعسكری اولق ایچون نیزه یه بغلرلر مولانا حسن سامی بیت سپاهی سیاه زنك
چون شد از نظر پنهان * فروغ بیرق زرین زشاه روم شد پیدا * وعلم معناسنه حكیم
خاقانی بیت تف غضب تودر كف صبح * بربیرق شام سوخت پرچم * بو معنایه خواجوی
كرمانی بیت عقابان تركش برآورده پر * برآفاق بیرق برآورده سر * ودخی سنجاق كه
حریردن شقه ایدوب نیزه یه بغلرلر علامت جیش كراندر مولانا هاتفی بیت زبیرق
پلانرا بسر خود زر * بهی بود برك خزانش بسر ل بیهق ح سكون یای تحتانی وفتح ها ایله
شرفنامه ده برشهر اسمیدر ل مع الكاف * بابك ح فتح باء موحده ایله پادشاه صاحب
خیل وحشم وذی قوت دیمكدر اول اجلادن اردشیره بابكان دیرلر ایدی كذا فی شرفنامه
ودخی پدر معناسنه اما تصغیر ایله تركیده باباجغم دیدكاریدر شیخ سعدی بیت پسر كفت
ای بابك نامجوی * یكی مشكلست ازتو پرسم بكوی ل بابوك ح ضم باء موحده وواو مجهول
ایله ابله واحمق معناسنه میرنظمی بیت بكن آنچنان اختلاط وسلوك * كه مردم نكویند
بابوك ولوك ل باجنك ح فتح جیم وسكون نونله كوشك وقصر پنجره لری شمس فخری بیت
هزار كونه كل ازشاخ جهره نمودند * چولعبتان كل اندام نازك از باجنك * ومطلق
اولرده اولان كوچك پنجره كه اكثر سقفه یقین یرلرده ایدرلر ابوعاصم بیت مال فراز
آوری نكاه نداری * تا بپرند ازره دریچه وباجنك ل بادروك ح سكون دال وضم راء
مهملتین ایله بیان بالی كه عربیده سوس دیرلر بعض نسخه ده كاف فارسیله مرویدر ل باریك ح
كسر راء مهمله ایله باریك لفظندن مخففدر استاد رودكی بیت خلخیان خواهی وچماش
چشم * كرد سرین خواهی وبارك میان ل باریك ح كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله
انجلمش معناسنه كه بار دخی دیرلر بعض ارباب لغت بار ایله باریكی بر معنایه در دیمشلر اما
فرقی اولدوغی ظاهردر شاعر دیمشدر بیت چشمان خوش ومیان باریك * ما اطیب
فاك جل باریك * عربیده رقیق وچغتای لسانده اینچكه دیرلر اینجه دیمك اولور از دیوان
لطفی بیت قیلدین دیسام اینچكارك بیلینكنی * یوقتور كیشی نیك كه قیل وقالی

ل باستزك ب سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهمله ايله الاجه صغرجق ديدكلريدر ميرنظمى بيت در دست غمت راشده ام آنچنان زبون * در پنجهٔ شاهين فتاده چو باسترك

ل باسك ب ضم سين مهمله ايله خميازه كه اسنوقازه ودهان دره دخى ديرلر استاد لبيبى بيت چو باسك كند ماه من ازخمار * قرار ازمه نو نماند قرار ل باشترك ب سكون شين معجمه ايله بمعنى استرك مرقوم اما ذخيرهٔ خوارزم شاهى ده بمعنى خطاف يعنى قرلغوج مسطوردر ل باشكوك ب سكون شين معجمه وضم كاف فارسيله بمعنى كاركذار يعنى ايش بيلور ومصلحت بتورر ابوالمعانى بيت باكريهٔ دوچشم شده مطلب دلم * هركز نبود باشكوك دردوغم مرا ل باك ب قورقو واحتراز معناسنه بيم ايله باكك فرقى بودركه بيم اصلنده خوف معناسنه در وباك احتراز معناسنه دركه بر نسنه دن قورقوب صاقنمقدر شمس فخرى بيت وحشى آخراى مه بى باك * نظرى آخراى بت چالاك * باك شول حالتدن عبارتدركه تركيده اپلنمك ايله تعبير ايدرلر خوفه مخصوص لغت دكلدر زيرا اپلنمك كاه قورقودن وكاه حيادن وكاه اجتنابدن اولور عربيده اول حالتى مبالات ايله تعبير ايدرلر شيخ سعدى بيت تو پاك باش ومدار اى برادر ازكس باك * زنند جامهٔ ناپاك كازران برسنك * وقورقو معناسنه ده اولور وله ايضا بيت چه غم ديوار امت راكه باشد چون تو پشتيبان * چه باك ازموج بحر آنرا كه باشد نوح كشتيبان * فرهنك جهانكيريده بمعنى انديشه مذكور در حكيم انورى * قطعه * من واين نفس كه باقحبهٔ رعناى جهان * چو خسان عشق بنازم نه بسهو ونه بعمد * قوت را دادن اكرنيست مرا باكى نيست * همت ناستدن هست ولله الحمد ل بالشك ب كسر لام وسكون شين معجمه ايله ايرياصدوغى يعنى اكريم ودخى مصغر بالش در ل باهك ب فتح ها ايله اشكنجه كه بعض دزدانه وبعض مجرمه ايدرلركه ايندوكى جرمه مقر اوله ابوشعيب بيت دل آن چون آب پاى تن چون بهار بادى * از بيم چشم حاسد كش كنده باد باهك ل بايسك ب كسر ياى تحتانى وسكون سين مهمله ايله فرهنك جهانكيريده علم شخصدر ل ببك ب فتح باء موحده ايله ايكى معنايه كلور اول مردم چشم كه تركيده دخى بويله ادا اولنور يعنى انلرده ببك ديرلر ثانى اطفال معناسنه در ايكى معنايه ترتيب اوزره ابوالمعانى بيت بوده آن چشم جهان چون ببك چشم مرا * زانكه آن دلبر نازك كه هنوزش ببكست ل بتك ب سكون تاء مثناة ايله فرهنك جهانكيريده خط وكتابت ونامه معناسنه در ل بتوراك ب ضم تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله غله حفظ اولندوغى محله ديرلر ل بچك ب فتح جيم فارسيله اساحه دن برسلاحدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل بچرك ب سكون جيم فارسى وفتح راء مهمله ايله مضحك وفريب خورده كذا فى شرفنامه اما ادات الفضلاده كسر با وجيم وسكون راء ايله مسطوردر ل بختك ب سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله اوج معنايه در اول طالع بد ثانى مصغر بخت ثالث نام وزير معتمد شاه نوشروان دربو اوج معنايه ابوالمعانى بيت بختكم بودست بختك همچو بخت عاشقان * عشق شاه ملك دل شد طالع بختك شده

ل بخرك ب سكون خا وفتح راء مهمله ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بادام كوهى مسطوردر ل بدبوك ب سكون دال مهمله وضم باء موحده ايله بمعنى بددل وبد انديش وقورقق كاف

فارسيله ده مرويدر ابوالمعانى بيت نه بيند عاقبت نيكى هرآن بدبوك وبدكارى * رساند جاى اعلا راكسى كردار نيكى شد ل برباشك ب سكون راء مهمله وشين معجمه ايله براوتدر ادويه دن برنجاسب وبرنجاسف وبانجاسب وبانجاسف دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى

ل برتك ب سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ايله يورغه آت وباركير كذا فى فرهنك جهانكيرى ومجمع الفرس ل برتنك ب سكون راء مهمله ونونله وفتح تاء مثناة ايله بغلتاق كه اطفالى بشكه قوندقلده آنكله صارارلر دوشمسون ديو ركن الدين كاشى بيت زدود مان جلال تو آسمان طفليست * فكنده دايهٔ صنعش زكهكشان برتنك * فرهنك جهانكيريده ايراكيرمنك برجانبى كه زير تنك دخى ديرلر شرف شفروه بيت پكران تراخم فلك زين طرفش قمر ومجره برتنك * مجره لسان عربيده كهكشان معناسنه مرويدر ل بردك ب سكون را وفتح دال مهملتين ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنى افسانه واغلوطه كه تركيده ياكلتمج ديرلر لسان الشعراده وادات الفضلاده فتح يا ايله افسانه وضم با ايله لغزه ديرلر ل برزك ب سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله كندر تخمى معناسنه ل برشك ل سكون راء مهمله وفتح شين معجمه ايله طبقور قولانى كه ايراو زرينه چكرلر ميرنظمى بيت هميديد ازانسو كه لشكر رسيد * فرود آمد ازاسب وبرشك كشيد ل برفناك ب سكون راء مهمله وفا وفتح نونله يازو قيش قارطوران يره ديرلر برف ايله ناكدن مركبدر حكيم شيرازى بيت برفناك وكوه را اصلاح برف * چون شمال انجامى باشد بصرف ل برفنجك ب سكون راء مهمله ونون وفتح فا وجيمله آغر باصمق كه عربيده كابوس ديرلر كذا فى المجمع ل برك ب فتح راء مهمله ايله درت معنايه در اول دوه يوكندن طوقنمش نسنه دركه درويشان اندن قبا وكلاه وعمامه ايدرلر شيخ سعدى * قطعه * دلقت بچه كار آيد وتسبيح ومرقع * خود را زعملهاى نكوهيده برى دار * حاجت بكلاه بركى داشتنت نيست * درويش صفت باش وكلاه تترى دار * لواحد من الشعرا بيت بركى بسته بود بر سر خويش * بر زمين ميكشيد ريشهٔ آن * ثانى بر طرز جامه دركوتاه بلى اشاغى آزچرا اكثرد ار المرز خلقى كيرلر بعض يرده اكا عجايبى ديرلر كمال غياث بيت تو سبز پوش روى سپيدى بسان خضر * از سندس است عمامه وز استبرق برك * ثالث بر عظيم بزرك نهر اسميدر خسروى بيت چون نمك خود تبه شود چه علاج * چاره چه غرقه را زورد برك * رابع سهيل يلدزينه ديرلر استاد عميد الدين بيت طاسك مه شكست شد بر سر وپاى هر مهى * ره بمحيط بسته شد كرده ستارهٔ برك * شرفنامه صاحبى بو معنايه باء فارسيله نقل ايتمشدر ل برمك ب سكون راء مهمله وفتح ميمله ولايت بلخده بر طائفه در برامكه ديرلر خلفاى عباسيوندن هارون الرشيدك وزيرى ايدنلر مشهورلرى جعفر ويحيى وخالد برمكى ديرلر نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بر ولايت اسميدركه برامكى لقب اولمشدر وبعض نسخه ده بركمسنه نك نامى ايدى كه شعر وانشاده وسخاوجود وكرمده ضرب المثل عالم ايدنلر بعض كتب تواريخده مسطوردركه جعفرك پدرى برمكى ديدكارى كمسنه شام شريف بنى اميه ده دار السلطنه ايكن سليمان بن عبد الملكك خلافتنده منزبور برمكى كلوب مجلسنه داخل اولدقده فى الحال سليمان امر ايتدى

ضشره چیقار دیلرندماسی سببن سؤال ایتدیلر سلمان دیدیکه بازولرمده ایکی کوهر
وار دربرکسنه نك یاننده ویاخود برطعام ایچنده زهر اولسه اول کوهرلر حرکت ایدرلر بو آدم
مجلسه داخل اولدقده کوهرلر حرکت واضطراب ایلدیلر بو امرك ایضاحنی برمکیدن سؤال
ایلدیلر جواب ایلدیکه یوزکمك طاشی التنده برمقدار زهر موضوعدر برشدت عظیمه
محلنده اول زهری یالارم دیه جك یرده قارسیله آن زهررا برمکم دیو جواب ویروب اصلنی
بیان ایدر بناء علی ذلك اول آدمك اسمی برمکی قالدی ایام دولتلرنده ابتدا ظهور
ایدن جعفر اوغلی خالدانك اوغلی یحیی ایدی واقربا وتعلقاتی غایت چوق ایدی جمله سی
کرم وجود وسخا ایله ممدوح آدم ومشهور عالم ایدیلر ﴿برناك﴾ سکون راء مهمله وفتح
نونله فرهنك جهانکیره جوان یکیت معناسنه که برنا وبرناه دخی دیرلر ﴿برنك﴾ سکون
راء مهمله وفتح نونله هیولا واصل ترکیب وذات مشخصه معناسنه در فرهنك جهانکیریده
بمعنی درای مسطوردر ﴿برندك﴾ سکون نون وفتح راودال مهملتین ایله مؤید الفضلاده
بمعنی پشته وکوه خرده واما مجمع الفرسده بمعنی برنج کابلی ومشکلاتده کلید ودخی کلند
معناسنه مسطوردر بعض فرهنکده زاء معجمه ایله مرویدر ﴿بروشك﴾ ضم راو واو معروف
وفتح شین معجمه ایله تحفة الاحبابده بمعنی خاك مرویدر مولانا قطب الدین بیت درشب هجرم
که سرزد کریهٔ بادودآه * در بروشك از سرشکم سبزه میروید سیاه ﴿بزرك﴾ سکون
زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله حبو باتدن برنوع دانه آدیدر که یاغن چقاروب چراغده یاقرلر
کذا فی مجمع الفرس ﴿بزك﴾ فتح زاء معجمه ایله تسبیح بوجکیدر میرنظمی بیت بخاك
مذلت حسودت هما نا * بماند چوکرم بزك زیرپا ﴿بساك﴾ فتح سین مهمله ایام عیشده
وذوق قده باغ وباغچه ده پسران ونوجوانان ریاحیندن کلاه ایدوب باشلرینه کیرلر شمس
فخری بیت همچو خاك جناب شاه جهان * خاکپایت مراست تاج بساك * ابو الفرج
رونی بیت همه امیدش انکه خدمت تو * بسر ش برنهند زبخت بساك * صحاحده
باء فارسیله منقولدر ﴿بساهنك﴾ فتح سین مهمله وهاو سکون نونله اوکه دموری وچوی
معناسنه بعض نسخه ده باء فارسیله مرویدر ﴿بسك﴾ فتح سین مهمله ایله اکلیل الملك
دیدکاری اوتدر بعض نسخه ده کاف فارسیله منقولدر وسکون سین مهمله ایله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول غله یی بچدکدن صکره ایلدکاری دسته در که خرمن یرینه
چکمکه حاضر اوله ثانی خمیازه که پاسك وفازه ودهان دره دخی دیرلر ﴿بسدك﴾ فتح
سین وسکون دال مهملتین ایله فرهنك میرزا ابراهیمده غله یی یعنی جو وکندمی حصاد
محلنده ایلدکاری دسته در ﴿بشتك﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کوچك
مرطبانی طبق معناسنه ضم بایله ده مرویدر کذا فی ادات الفضلا ومؤید الفضلا ﴿بشك﴾
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول مجمع الفرسده بمعنی شبنم یعنی چه خسروانی
بیت ازنسیم ریاض دولت تو * بررخ کل درثمین شد بشك * ثانی فرهنك جهانکیریده
بمعنی عشوه وغمزهٔ دلبران حکیم نزاری قهستانی بیت کرشمهٔ کن وبشکی بزن چه باشد
اکر * بکوشهٔ لب همچون شکر فروخندی * وله ایضا بیت یارك نازكای وپرنمك وبی شرمك

* ششت پیمانکی محکم دلك وبشلك زنك ﴿بغالك﴾ سکون غین معجمه وفتح لامله اول
یومرجه نسنه در که آدمك قولتوغنده ظهور ایدر مرور ایامله پشوب چرك وایرك بغلر اما وجعی
چندان اولمز ﴿بك﴾ بوزن تك وجك ودك درت معنایه در اول قوربغه در که جغزووزغ
وغوك ومکل دخی دیرلر استاد رودکی بیت ای همچو بك پایك چو اودیدها برون * مانند
آن کسی که کنی مرور ابجنك * کمال غیاث * قطعه * ازمرغ تا بماهی وازمورتا ملخ *
ازمار تا بعقرب وازعکه تا بپك * روزی خوران خوان پرازنعمت تواند * هرکوشهٔ که
می نکرم صدهزار دلك * بسحاق اطعمه بزجی اکلمك وآنك صوایله چامور میاننده بولنمسی
وصحبت جغزو لاك پشت وصفنده دیو بیت بسربا ریش بدبلا لی درشت * ندیمی بك
وصحبت لاك پشت * ثانی لك وتك لفظلرینه تابع ایدوب مزاوجه طریقیله استعمال ایدرلر
استاد عسجدی بیت عسجدی نام نیز نیز مبر * چه کنی خیر کرد اولك وبك * ثالث اثواب
وآلات خانه رابع رعنالمك ﴿بکسالك﴾ سکون کاف وفتح سین مهمله ولام ایله شرفنامه ده
کوربز وتوانا وزورمند معناسنه مسطوردر ﴿بك ولك﴾ توابع الفاظ قبیلندندر که بك
یاشقه ولك یاشقه لفظ در واوایله جمع وترکیب اولندقده برلفظ اولور رعنایی وبی هنری
معناسنه شمس فخری بیت جهان زخاك درتست وعرصهٔ ملکت * چرانکوهد عدانش
بتهمت بك ولك ﴿بکونك﴾ ضم کاف وواو مجهول وفتح نون ایله شمشیر چوبین یعنی اغاج
قلیج بعض اهل صنایع آلتی اولور وخطیبلر بعض شهرلرده که جبرا وقهرا قلیج ایله فتح اولان
ولایتلرده منبره چقدقده النده طوتارق خطابت ایدر ودخی درویشان وقلندران اظهار کرامت
ایچون قولتوقلرنده کوتررلر بکونه وبلونك دخی دیرلر ﴿بکوك﴾ ضم کاف وواو مجهول
ایله نشانهٔ تیرکه آماج وهدف دخی دیرلر ابو المعانی بیت چواندازد بهر تیری زمژکان
درست آید بکوك سینه امرا ﴿بلارك﴾ فتح لام وراء مهمله ایله یاصی اوق دمرنی حکیم فردوسی
بیت هران تیرباران که آمد فرود * بلارك همیکشت جان میدرود * بو معنایی مؤید حکیم
خاقانی بیت روضهٔ آتشین بلارك تست * باوجودی شکاف ناوك تست * وخنجر
ونیزه وقلیج دموری معناسنه استاد عنصری * قطعه * چه چیزست آن روننده تیرپران
چه چیزست آن بلارك تیغ بران * یکی اندرد هان خلق زبانست * یکی اندردهان
مرك دندان * وجوهردار قلیجه ده دیرلر خلاق المعانی بیت تیغ بلارك ارچه زکوهر
توانکرست * پیوسته هم زپهلوی کالمت کند تراش * وقلیج جوهرینه دخی دیرلر شیخ نظامی
بیت بلارك چنان تافت آزروی تیغ * که درشب ستاره زتاریك میغ * وله بیت
درفشان یکی تیغ چون چشم کور * بلارك برورفته چون پای مور ﴿بلالك﴾ فتح لامین
ایله بلارك مرقوم معنالرینه شیخ نظامی بیت بدریا کرفتد عکس بلالك * بماهی کاوکوید
کیف حالك ﴿بالسك﴾ کسر لام وسین مهمله ایله بمعنی پرستو یعنی قرلغج که عربیده خطاف
دیرلر کذا فی ادات الفضلا ﴿بلونك﴾ ضم لام وواو مجهول وفتح نونله بکونك مرقوم
معنالرینه مرادفدر کذا فی مجمع الفرس ﴿بلوك﴾ ضم لام وواو معروف ایله برنوع پیاله در که
آنکله شراب ایچرلر استاد عسجدی بیت میکسار اندربلوك شاهوار * خوربشادی روزکار

نوبهار * بعض نسخه ده لام یرینه کاف ایله مرویدر ئ بندك ع سکون نون وفتح دال مهمله
ایله آتیلوب اکرمك ایچون یومق اولمش پنبه که باغند وکندش دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس
ئ بنوك ع ضم نون وواو مجهول ایله بمعنی کرم باسو یعنی کلر کذا فی شرفنامه ئ بنیك ع
کسر نون وسکون یای تحتانیله هندوشاه صحاحنده اول قزدرکه ابریشمك قباسیدر اندن
چوب وامثالی قبه نسنه لر طوقورلر ئ بهرك ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول چرك یعنی جراحتدن وچبان دن اقان ایرك ثانی الو اياق دریسی ایش
ایشلمکدن درشت وخشین اولور اکا پینه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ئ بهشت کنك
کنك فتح کاف فارسی وسکون نونله دار الملك افراسیاب شاه اولان شهرك آدیدر حکیم
سوزنی بیت مارا بهشت نیست بکار وبکارنیست * سر بر زدن بخاك وبهار وبهشت کنك
ئ بهك ع فتح ها ایله بر علتدر آدمك دریسنی بیاض ایدر معرب بهق در ایکی نوع اولور
بر نوعی بیاضدر ماده سی بلغمدر وبرنوعی سیاهدر ماده سی بلغم سودا ایله ممتزج وایکیسیده
فاسد اولوب ظاهر بدنه دفع ایتمکله ظهور ایدر شاعر بیت سراپا تنش بوده اورا بهك
نشانه بود طبع ماری بشك * کمال غیاث * قطعه * صد لعنت خدای بمروان وبریزید
کوداشت علت برص وزحمت بهك * دانی نجاست مسکن ومأوای آن مکان * آنرا مقام
وبل مراین را مکان درك ئ بیانك ع فتح یای تحتانی ونونله اول اوتلقدرکه آندن حصیر
ایدرلر کذا فی مجمع الفرس ئ بیلك ع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله بر نوع چتال دمرناو
اوق که باء فارسیله پیلك وفیلك دخی دیرلر شمس فخری بیت ایا شهی که بدوزی بروزکین
ومصاف * براسمان مه وخورشید را بپیك بیلك ئ مع الکاف الفارسی * بادبرك ع سکون
دال وراء مهملتین وفتح باء موحده ایله بمعنی کاغذباد یعنی هوایه اوچوردقلری کاغد کذا فی
فرهنك جهانکیری ئ بادرنك ع کسر دال وفتح راء مهملتین وسکون نونله التی معنایه کاور
اول بر نوع ایری خیاردرکه تخملق ایدرلر حکیم انوری بیت باچهل پناه کاندرین باغ * بربید
همیشه بادرنکت * ثانی بمعنی اسب تندو تیز ثالث ترنج بوایکی معنایه استاد دیمشدر بیت
بادرنك آمد نکارم باعذار یادرنك * یادرنکی زیران برکف کرفته بادرنك * وترنج معناسنه
حکیم اسدی نقل ایدوب بو بیتی یازمش منجیك بیت یاسمن آمد بمجلس با بنفشه دست سور
چله کرد ند وشکسته شد سیاه بادرنك * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * اکر بهر
تسکین صفرا کسی * بامون مرکب کند باد رنك * زترکیب دست شه وتیغ او * فلك کرد
دفع غم وآدرنك * رابع فرهنك جهانکیریده سینه بند اطفال حکیم سوزنی بیت تام ورا
بسینهٔ اطفال شیعه بر * تابرکشیده نقش نبند ند باد رنك * خامس اول علت بیماریدرکه
زیاده غمدن بغرسقده بر علتدر نفخ وقراقر ظاهر وکوبکده بوری حاصل اولور هندی
لساننده بادکول دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت دارد غم باد رنك عشقت * در بردن
جان من شتابی * سادس صحاحده ترنجبویا دیدکاری اوت که ریاحین قسمندندر بادرنجبویه
دخی دیرلر ترکیده لیمون ریحان دیدکلریدر ئ باذارنك ع فتح ذال معجمه وراء مهمله وسکون
نون ایله ترنج معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ئ باردنك وبادنك ع سکون راء مهمله

مهمله ونون وفتح دال وثانی حذف را ایله سینه بند اطفال معناسنه در ایضا منه ئ بارنك ع
فتح راء مهمله وسکون نونله ترنج معناسنه میر نظمی بیت همه نازك وجود وعشوه آهنك
همه سیمین تن وپستان بارنك ئ بازرنك ع سکون زاء معجمه ونون وفتح راء مهمله ایله
تحفة الاحبابده سینه بند اطفال معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * درکام ما حلاوت شهد
شهادتست * ای بی شریك شهد شهادت مکن شرنك * در عمر خویش در تونیاورده ایم شك
درمهد بسته اند بد نیکونه بازرنك * اما فرهنك جهانکیریده سینه بند زنان درکه ایکی پارچه اوج
کوشه لو ابریشمدن طوقنمش نسنه در زنان کوکسلرینه بغلرلرکه ممه لری ایری اولمیه حکیم وایجان
* قطعه * مطربه ناهید پستانت برقص * چون درآید دل ناهید برد * بازرنك ازمه وخورشید
کند * بازرنك لزمه وخورشید برد ئ باشنك ع کسر شین معجمه وسکون نونله ایکی معنایه در
اول اغاجی اوزرنده قالمش وزمانی یچمکله صولمش اوزم صالقمی شمس فخری بیت بنام
دست تو کر شاخ رز نهد دهقان * عقیق ولعل درآید زشاخ نه باشنك * ثانی تخم
ایچون بوستانده الیقونیلان خیار استاد منجیك بیت آن سك ملعون برفت این سنك را
درخویشتن * تخم راماند باشنك اندرش برجای ماند * فرس قدیمده قاون معناسنه
مرویدر بدر الدین محمود بیت بوقت خربزه تذکیر سفچه لذت تو * دراز همچو خیار ست
وسرد چون باشنك ئ بافنك ع فتح فا ونون ایله زرداوه دیدکاری جانوردرکه دریسنی کورك
ایدرلر سموره بکزر بر لطیف کورکدر ئ بالنك ع فتح لام وسکون نون ایله شرفنامه ده
ایری ترنجك بر نوعیدر اما فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه منقولدر بر معناسی خیارك
بر نوعیدرکه باد رنك دخی دیرلر وبر معناسیده بر نوع خوش مزه لطیف ترنجدر شکر ایله
مربا ایدرلر بسحاق اطعمه بیت به شیخ وسیب مفتی وریواس محتسب * بالنك شد کاو
وترنجست شیرکشت ئ بانك ع سکون نونله ایکی معنایه در اول صوت وصدا هرنه نك
اولورسه مولانا عرفی بیت ما لب آلودهٔ بهر تو بکشاییم لیك * بانك عصیان میزند ناقوس
استغفار ما * ثانی فرهنك جهانکیریده بر اغاجدر خوشبو شکوفه سی اولور وتخمی ده
اولور عربیده حب البان واغاجنه قضیب البان دیرلر ئ بدرك ع سکون دال وفتح راء
مهملتین ایله بد اندیش وبد اصل وبد نهاد معناسنه مولانا صائب اصفهانی بیت بخاموشی
زمکر دشمن بدرك مشو ایمن * چو توسن کوش خوابا ندلکدها درقفا دارد * مولانا هاتفی
در تیمورنامه بیت مرآن بدرکانرا زبان عجب * زباندا نشان نی عجم نی عرب ئ برك ع سکون
راء مهمله ایله اون بر معنایه کاور اول معروف که یپراقدر بود خی ایکی نوعدر بری اغاج
یپراغیدر نتکم شیخ سعدی بیت برك درختان سبز درنظر هوشیار * هر ورقی دفتریست
معرفت کردکار * بر بریده شکوفه ونباتات زمین یپراغیدر خواجه حافظ بیت بلبلی برك
کلی خوش رنك درمنقار داشت * واندران برك ونوا خوش ناله های زار داشت * ثانی تدارك
مهمات سفر شاعر بیت راه تو دور آمد ومنزل دراز * برك راه توشهٔ منزل بساز * ثالث
اسباب ولوازم راه که برك وبار دخی دیرلر شیخ سعدی بیت بهیکل قوی چون تناور درخت
ولیکن فروماند ازبی برك سخت * رابع انتظام حال ومال ومنال وبو معناده انتظام کلامه دخی

دیرلر سرو برك دیمك ذکر اولنان معناره شامل اولور قاضی میر بیت بکسی دگر ندارم
سرو برك آشنایی * که نیرزد آشنایی بمشقت جدایی * طالب آملی بیت آشفته دماغم
سرو برك سخنم نیست * دامن چه کشایم که گلی در چمنم نیست * بو معناده یالکز برك ایله ده
افادهٔ کلام ایدرلر کمال اسمعیل بیت همچون صفت حرب برك چنار دید شبنم * بر آورد دستم
بیان کر بود برك دیدنم * خامس ساز ونوا معناسنه اعمدر نتکم بیت مرقومك * واندر آن
برك ونوا خوش ناله های زار داشت دیناشیدی * سادس یعنی آهنك ونغمه حضرت
مولانا قدس سره بیت جمله مرغان برك کرده جیك جیك * با سلیمان کشت اصبح من اخیك
سابع یعنی سرو سامان مجد همکر * رباعی * نی برك که خیمه زنم پهلو یت * نی سیم که خانه
جزم درکویت * من دیده وکوش ازان میخواهم * تا بشنوم آواز ببینم رویت * ثامن یعنی
سرانجام شیخ سعدی بیت خانه برکندم ویکجو نفرستاد زپیش * برك مرکت چه غم
وبرك ز مستانی نیست * تاسع عزم وقصد معناسنه کمال اسمعیل بیت دست از طلب
مدار کرت برك آن رهت * کانرا که توشهٔ نه زفقر ست وبی نوا * عاشر یعنی پروا استاد
فرخی بیت توبا کل وسوسن زن ومن بالب وزلفش * در برك بود بنشین تا بوسه شماری
حادی عشر رزق وذخیره معناسنه شیخ سعدی بیت برك عیشی بکور خویش فرست *
کس نیارد زپس تو پیش فرست ﴿ بسنك ﴾ فتح سین مهمله وسکون نون ایله ایکی
معنایه در اول التی ده کز رو بیابانده پرورده اولمش آت که هنوز بنلمامش اوله میر نظمی
بیت درسرش میزند لجام امرت * توسن چرخ کر بسنك آید * ثانی انجیلدن
استنباط اولنمش بر کتاب اسمیدر ﴿ بشلنك ﴾ سکون شین معجمه ونون وفتح لام ایله
هندوستانده بر متین ومستحکم قلعه آدیدر الکه سنده مشهوردر ﴿ بکنك ﴾ سکون
کاف وفتح نون ایله حیوان دم بریده یعنی قویروغی کسلمش حیوان کذا فی ادات الفضلا
﴿ بلك ﴾ سکون لام ایله یعنی برك مرقوم یعنی یپراق وبعض معناسنه ده استعمال
اولنور نتکم شاعرد یمشدر بیت رجا کرده ام بوسه از یار وخندید * شکوفه دهد پیش
بلکش نهال ﴿ بنك ﴾ سکون نون ایله معروف حشیشدرکه قوریدوب یورلر عقلی زائل
ووجودی تخدیر ایدر معربی بنجدر ورق الحشیش وغبیرا دیدکلریدر شیخ عمر خیام *
* رباعی * هرکه که دلت تنك شود بنك بخور * یا یکدو قدح بادهٔ کلرنك بخور * کراین
نخوری آن نخوری ای احمق * پس لایق توسنك بود سنك بخور * وفتح نون ایله ایکی معنایه در
اول بر نوع قماشدرکه زمینی اطلس اولور واو زرینه صرمه وقلابدون ایله کل نقشی
زربفت ایدرلر مولانا محمد ظهوری بیت زجامه خانهٔ عشق تو الطلسم کردون * بنعل
وداغ بنك پوش کردهٔ مارا * ثانی چنکستانده اولور بر نوع میوه در بن دیرلر ترکیده
چتلاقوج دیرلر ﴿ مع اللام ﴾ * بابل ﴿ کسر باء موحده ایله وسط عراق عربده واقع
بر شهر وبر ولایت آدیدر عجایب البلدانده یازرکه عراق اوسط دنیادر بابل مرکز دائرهٔ
عالم اولمق لازم کلور ونزهة القلوب نام کتابده مسطوردرکه بابل اقلیم ثالثدن عراقك مداین
سبعه سندندر اما اصحی نهر فراتك جانب شرقیسنده کنارنهرده واقع حله شهرینه تابعدر حالا

حالا اخرابدر اول شهرك قلعه سی پشته او زرنده اولوب ایچنده بر چاه عمیق واردر هاروت
وماروت که ایکی ملکلر ایدیلرانده محبوسلردر قدیم زمانده بعض کمسنه لر واروب انلردن
سحر اوکرنورلر ایمش خواجه حافظ بیت در بایدم شدن سوی هاروت بابلی * صد کونه
ساحری بکنم تا بیارمت ﴿ باقل ﴾ کسر قاف ایله برالکن وغایت احمق آدمك آدیدر اجمال
حسینی نام کتابده مذکوردر برکون اون بردرهمه برآهو صاتون آلوب قوجاغنده طوتوب
کیدرکن یولده بر دوستی راست کلوب نیجه یه دك الدك بوآهویی دیو سؤال ایدر اولدخی
ایکی النك پرمقلرین آچوب ودلین چقاروب کوستورهمان آهو صحرایوب قاچر اول زماندن
اعیا من باقل دیو ضرب مثل ایدرلر ﴿ بال ﴾ سکز معنایه کلور اول قنادکه طیورده اولور
عربیده جناح دیرلر شمس فخری بیت همای اوج شرف شاه شیخ ابو اسحق * که مرغ فتح
زند درهوای او پروبال * ثانی طیوردن غیری پرنده جکلر قنادنه ده دیرلر بو معناده مجموع
قناده بال اطلاق اولندوغی ظاهردر طالب آملی بیت با ختلال نسیم صبا عجب نبود *
که شمع کابن پروانه رابسوزد بال * وله ایضا بیت زخط باد صبا بلبلان بطرف چمن * نقاب
غنچه کشایند از تحرك بال * پروانه ده وبلبلده پر اولمزبال اولور که قناددر زیرا پر قنادك یلکنه
دیرلر ثالث چارپا حیوانانك للرینه اوموز باشلرینه وارنجه دیرلر که آت وصفنده یال وبال
دینلور نتکم طالب آملی نك بو بیتنده واقعدر بیت بیال وبال چوهز برست وخشم وکینش
چو پلنك * بخال وخط چوتذرو وبدست وپا چوغزال * رابع انسانك قوللرینه ده دینلور که
ترکیده بوی بوص صاحبی ویال وبال اسی دیرلر حکیم فردوسی بیت بیو سید مادرد وبال
وبرش * همی آفرین خواند بر پیکرش * خامس فرهنك جهانکیریده بر نوع ماهی درکه
غایت ایری اولور دریاده چوق فساد ایدر اما اتی خوش ولذیذدر حکیم فردوسی بیت
بیا راست خوان خورش بکسره * سه دیکر بمرغ وببال وبره * سادس یعنی نمو یعنی
اوزانوب بویومك استادرودکی بیت چنان ببالد از آواز سائلانش جان * که جان مادر
از آواز کرشته فرزند * بو معنیده بالیدن دن صیغهٔ امردر اولور ناصر الدین شروانی
بیت ای سرو بباغ سینه ام بال * تا دل نشود چو سبزه پامال * سابع پر چلك که عوراتك
قصه صاچی در ثامن یعنی مال وکاله ﴿ بالال ﴾ بوزن پامال یعنی تیر سقف یعنی طام
دیرکلری که التنه ار قوری قونیلن اوزون دیرك کذا فی مجمع الفرس ﴿ باول ﴾ فتح واو ایله
بر موضع اسمیدرکه انده غایت لطیف قماش وجامه طوقنور حکیم خاقانی بیت هر خلعه
کزوتن ولی یافت * خورشید نسیج باولی یافت ﴿ بحل ﴾ کسر حاء مهمله ایله حلال ایلمك
یعنی استحلال میر خسرو دهلوی بیت ماراب دادی کن حلال از لب شراب ناب خود * باری
بحل کن یك نظر روزی دران جلاب خود * شیخ نظامی بیت آزردمت ای پدر نه برجای
وای ار بحلم نمیکنی وای * میراسیوی * بیت قاتل خودرا بحل کردم که دست از من نداشت
داشتم تا بیم جانی دست او در کار بود ﴿ بدل ﴾ بد بوك مرقوم معناسنه یعنی قورقق عربیده
جبان دیرلر مولانا شیرازی بیت بددلی رفتن شجاعت آمدن * بحل وغم وفکر بد
زائل شدن * وکینه دار معناسنه ده کلور ﴿ بدسکال ﴾ سکون دال وفتح سین مهملتین

وکافله پرامز صانجی دیمك اولور سكال سكالیدن دن اسم فاعلدر حکیم فردوسی * مثنوی *
بد ادور هش یافت آن نیکویی * چو نیکی سکالی فریدون تو یی * که یك شربت آب را
بد سكال * بود خوشتر از عمر هفتاد سال * شیخ سعدی بیت تو نیکو روش باش
تا بدسكال * بنقص تو گفتن نیابد مجال بدبل کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله
شرفنامه ده نام خاقانی مذکوردر یعنی بر خاقان آدیدر براجیل فتح راء مهمله وکسر
جیم وسکون یای تحتانیله کرفس دیدکلری سبزه در کذا فی الاختیارات برطاییل
سکون را وفتح طاء مهملتین وکسر یای تحتانی اولی وسکون ثانیه ایله هند وستانده
بر جزیره اسمیدر که جمیع جهات ایله خرم وآراسته وکتب معتبراتده مسطور درکه اول
جزیره ده بر طاغ واردر که کیجه لرده طبل وسرنا آوازی وکاهی دف وساز صداسی ونغمات
وترنمات استماع اولنور دیرلر انده بر منتها درخت واردر نه اغاجی ایدوکی معلوم دکلدر اول
آوازلردن ظاهر اولور حکیم اسدی بیت جزیره همه جای شادی وکام * که خوانند برطاییل
اورا بنام برغول سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله بغدایی قیناد وب وقوریدوب
دکرمانده خرد ایتدکدن صکره پلاو وشوربا ایدرلر ترکیده ضم با ایله بلغور وعربیده برغل
دیرلر شمس فخری * قطعه * مطلب مال وجاه قانع شو * بدو تانان وکاسهٔ برغول *
چند باشی برای شهوت وحرص * پای بسته بطرهٔ مرغول * بو معنایه حکاك بیت آسیای
صبوریم که درا * که ببر غول وکه بسرمه کنم * صحاح کبیر وصغیرده ونسخهٔ میرزا ابراهیمده
بر نوع خانکی حلوادرکه اون ایله بشوررلر اکا افروشه دخی دیرلر کذا فی مؤید الفضلا
اما ادات الفضلاده ومجمع الفرسده معیار جمالی نقلی اوزره مسطوردر وباء فارسیله ده مرویدر
برك نیل کاف فارسیله چوید بپراغی در اصلنده چوید نباتات قبیلندندر زنان
مذکور بپراغی دوکوب صوین آلوب قاشلرینه چکرلر واغارمش صاچلرینه سوررلر براق
ایام قالور ابو المعانی بیت از سویدای دل من دود آه * همچو برك نیل کرد مویم سیاه
برشکول سکون زاء فارسی وضم کاف ایله مردقوی هیکل وزحمتکش وشغل وعمله
حریص ومجد معناسنه بشکول دخی دیرلر بسل فتح سین مهمله ایله یعنی کاورس که
بر نوع طاریدر خرده وصاری اولور کذا فی مجمع الفرس عربیده یعنی دیوان جمعی بسیل کاور
وسکون سین ایله بنه عربیده هم حلاله وهم حرامه دیرلر اسماء اضداددندر بشکول
سکون شین معجمه وضم کاف ایله یعنی برشکول مرقوم شمس فخری * قطعه * چو درار زاق
پیش وکم نشود * فارغ البال و مردم بشکول * چه که برتخت نازخسبی خوش * چه که در
کل نهی دو دست پرشول بشال فتح شین معجمه ایله نسخهٔ حسین وفایی ده یعنی دراو بز
بو معنایه شمس فخری بیت کرت بایدکه بکذری زسها * دست خور در زکاب شاه بشال
بشول ضم شین معجمه ایله یعنی کارکذارنده وبیننده ودانندهٔ یعنی ایش بتوریجی ومصلحت
کوریجی وایش بیلیجی ابو شکور بیت کار بشولی که خردکیش شد * از سر تدبیر وخرد بیش
شد * ومصلحت بتورمك معناسنه حکیم اسدی بیت نریمان بید شاد کفتا همول * همی
کارهای دکر بر بشول * همول صبر وتوقف ایله دیمکدر ودخی پر همزدکی و پریشان

و پریشان اولمق معناسنه کلور ابن یمین بیت بیان طرهٔ تو کردمی وایك دلم * ز بس بشول که
دار دبکنه او نرسد * وپرهمزدن معناسنه امر استعمال اولنور اثیر الدین اخسیکی بیت
حشمتش آنجا که داد نامیه را کو شمال * لقمه بشولی نکرد خار بیوم رطب * حکیم انوری
در هجو قاضی کیرنك بیت از دوکشت از فراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاهه
دول بغل فتح غین معجمه ایله قولتق در کش دخی دیرلر عربیده قاطر معناسنه در محمد جان
قدسی بیت دارم دلی اما چه دل صد کونه حرمان در بغل * چشمی وخون دو آستین اشکی
وطوفان در بغل بلال بوزن ملال بلا در مرقوم معناسنه یعنی اذربویه بل
بوزن حل اوچه بولغی انجق نعمة الله مفتوحه ده تصحیح ایلمش سائر نسخه وفرهنکلرده
مکسور ایله روایت ایلمشلر بهرام تل تل فتح تاء مثناة ایله بر منار درکه بهرام چوبین
سرتر کاندن یا پمشدر حکیم فردوسی * مثنوی * همیکشت بر دشت کرد نبرد * سر
سرکشان را زتن دور کرد * چو برهم نهاد ند وانبوه کشت * ز بالا وپهنا یکی کوه ودشت
چنان جای را نامداران پل * همی هر کسی خواند بهرام تل مع المیم * بادام معروف
یمشدر بادام دخی دیرلر عربیده اسمی لوزدر واستعاره طریقیله چشم دلبره ده دیرلر میر نظمی
بیت بسو یم نکه کرد آن چشم بادام * بمرغ دلم طره اش کرد دردام بادتخم سکون
دال مهمله ایله رازیانه درکه عربیده شمره دیرلر ضم شین ایله بادرم سکون دال وضم راء
مهملتین ایله ایکی معنایه در اول صحاحده یعنی کلام عبث وسخن بیهوده معناسنه در استاد
عنصری بیت چون بایشان باز خورد آسیب شاه شهریار * جنك ایشان عجز کشت
وسحر ایشان بادرم * اما شمس فخری زاء معجمه ایله نقل ایلمش بیت هر که جز مدح ذات او کوید
قول وفعلش تباه وبادزم است * ثانی یعنی رعیت صاحب فرهنك منظومه بیت جلد
بشکول دان وخوش بدارم * بادرم شد رعیتا نرا نام بادرفام وبادرکام وبادرنام
وبادروام کلهم بکسر الدال المهمله وسکون الزاء الفارسی فرهنك میرزا ابراهیمده
شراب سرخ اما کتاب السامی فی الاسامیده ایکی دال ایله بادرنام غلبهٔ دمدن وجود
انسانده ظاهر اولان قزللق در مؤید الفضلاده بادرفام وبادروام شراب سرخ مرویدر
اما مذکوردرت لغت فرهنك جهانکیریده بر نوع سرخدر که بنفشی رنك اولور کمودت
وکدورت سببی ایله انسانك یوزنده ظاهر اولور علتی احتراق دمدر بادزنام فتح دال
مهمله ایله بعض فرهنکلرده ذال معجمه ایله یعنی عمود خیمهٔ سیاه یعنی عربك سیاه شال اولرینك
عمودی کذا فی فرهنك جهانکیری بادشفام وبادشکام وبادشنام وبادشوام کلهم
بکسر الدال المهمله وسکون الشین المعجمه یعنی بادرفام مرقوم واخواته یعنی غلبهٔ دمدن
برقزللقدر انسانك یوزنده ظاهر اولور که مقدمهٔ جذام در علاج اولنوب دفع اولنمزسه
عاقبت اول علته منجر اولور طبیب یوسفی رئیس الاطبای بابر میرزا * رباعی * آنها که کرفتار
باد شنامند * کر رك نزنند با درد شنامند * مطبوخ هلیله بعد ازین کر نخورند
در طور وطریق پخته کاری خامند بادودم ضم دالین مهملتین وواو مجهول ایله عجب
وغرور وتکبر معناسنه حکیم فردوسی بیت بیا راست ان جنك را پیلسم * همیراند چون

شیرها بادودم ﴿ باذزم ﴾ سکون ذال وفتح زاء معجمتین ایله نسخهٔ حسینی وفائیده
بمعنی کار بیهوده و عبث شغل ﴿ بازام ﴾ فتح زاء معجمه ایله بمعنی بادبیج یعنی صالنجق
﴿ بازبام ﴾ سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله طغانجی معناسنه ابو المعانی بیت چشمت
بدست کیرد شاهین غمزه اش را * مرغ دلم چو صعلوك از باز بام رمیده ﴿ باسرم ﴾
سکون سین وفتح راء مهملتین ایله زراعت ایچون حاضر اولمش زمین کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ باشام ﴾ فتح شین معجمه ایله مجمع الفرسده مطلقا پرده معناسنه در ﴿ بافدم ﴾
سکون فا وضم دال مهمله ایله بمعنی آخر وانجام کار شمس فخری * قطعه * زین حزان
بران خورد کرد دائما * در دم ایشان فتنه چون پا ردم * کرکند دارای دولت تربیت * کار
دانا نیك کردد بافدم * بعد ازین معناسنه یعنی بوندن صکره ابو شکور بیت چه باید
کردن کنون بافدم * مکر خانه روبی چو روبه بدم * فرهنك جهانکیریده فتح دال مهمله
ایله منقولدر حکیم اسدی بیت براسپ کان از ره راست جم * قرارت بدوزخ بود بافدم
نسخهٔ حسینی وفائیده وادات الفضلاده فا یرینه قافله روایت اولنمش وقوللرینه شاهد استاد
رودکی بیت کرچه هر روز اندکی بردارد ش * بافدم روزی بپایان آردش ﴿ بام ﴾
بش معنایه کلور اول صباح وقتی شیخ اوحدی بیت نیمشب دیدهٔ مؤذن شام * دیده
این سوی شام وزانسو بام * ثانی سقف خانه نك اوستی که طام دیرلر شیخ نظامی بیت زحل
بر بام او از پاسداران * فلك بر درکهش از روزباناٰن * ثالث طنبوره بم دیدکلری قبا
صدالو قیلی خواجوی کرمانی بیت بسوز نالهٔ زارم زعشاق * نوای زیر وبامی بر نیاید
رابع بمعنی وام که بورج در میر نظمی بیت خواستم ذوق وصالش کام داد * بوسه از لب
داد وان هم بام داد * خامس بمعنی فام که رنك معناسنه بو ایکی معناده بانك فایه و واوه
تبادلی جائز اولدوغندندر ﴿ بام چشم ﴾ یعنی کوز قپاغی که پلك چشم دخی دیرلر عربیده
جفن واجفان دیرلر حکیم سوزنی بیت چون بوم بام چشم بابروبر وزخشم * وزکینه کشته
پره به بینیش نیل وار ﴿ باهم ﴾ فتح ها ایله مع معناسنه اولان حرف با ایله همدن مرکبدر
بربرده وانکله بیله بهم دخی دیرلر مولانا عرفی بیت حوبان چو بهم کرمیٔ بازار فروشند
باهم بنشیند وخریدار فروشند ﴿ باهم ﴾ ضم ها ایله کشتیبانان اصطلاحنده باد مراد و باد
شرطه یعنی موافق روزکار دیمکدر سالك اصفهانی بیت سالك این شرطه بساحل
برساند مارا * کشتی بحر انست که باهم دارد ﴿ بچکم ﴾ سکون جیم فارسی وفتح کافله
ایکی معنایه در اول خانهٔ تابستان یعنی یازه مخصوص خانه کذا فی الصحاح بو معنایه
استاد رودکی بیت از تو خالی نکار خانهٔ چشم * فرش دیبا کشیده بر بچکم * ثانی
کرکان ترك طائفه سنك اسمیدر ﴿ بجم ﴾ فتح جیمله بمعنی انتظام حال کار م بجم دیرلر حالم
منتظمدر دیمك اولور شاکر بخاری بیت چرا شکر نکنم نعمت ترا شب وروز * که با تو
اخترمن سعد کشت وکار بجم ﴿ بحر الغمام ﴾ کاشغر جانبنده بر دریاچه در عجایب البلدانده
مسطوردر که بر کمسنه مرقوم دریایه بر طاش آتسه فی الحال بر پارچه بولوت ظاهر اولوب
سهمناك رعد صداسی کلور شویله که خوفدن کمسه یقین وارمز ﴿ بحر خوارزم ﴾ بودنی

بودنی بر دریاچه در که آب آمو آنده مجتمع اولور کذا فی مجمع الفرس ﴿ بخسم ﴾ سکون خاء
معجمه وضم سین مهمله ایله بر نوع شربتدر بغدایدن ایدرلر حکیم سوزنی بیت بکنی وبخسم
خورند وزان شوند مست وخراب * ز آب تماجی که باشد سردو بی شکور بت و سیر ﴿ بخم ﴾
سکون خاء معجمه ایله بر ولایت اسمیدر که مسکك اعلاسی آنده حاصل اولور اثیر الدین اخسیکتی
بیت ماه تو در مشك بخم لعل تو با جزع درژم * شهدیست در آغوش سم نفعیست در کام
ضرر ﴿ بدرام ﴾ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول سرکش حیوانات
عموما وآت واسترده خصوصا حضرت مولانا قدس سره بیت تا که نور شرق شمس الدین
بمن راحت نمون * نفس بدرام کنون در عشق اوشد رام دام * شرف شفروه بیت زهی
خواجهٔ صدر چارم غلامت * خهی ابلق دهر بد رام رامت * ثانی جای خرم وآراسته
معناسنه شمس فخری ایکی معنایه بیت چرخ بدرام تا که شد رامش * از کواکب چو خارشد
بذرام ﴿ بذرام ﴾ سکون ذال معجمه ایله بمعنی جای خرم وآراسته حکیم انوری بیت ای
ز طبع تو طبعها خرم * وی زعیش تو عیشها بذرام * بو معناده باء فارسیله ده منقولدر
﴿ براهام ﴾ فتح راء مهمله ایله بر یهودینك آدیدر که بهرام کور مالنی آلوب لئیملك نام برکریم
النفس سقایه ویرمشیدی که مزبور سقانك کندوایله دوستلغی وزیاده محبتی وارایدی
حکیم خاقانی بیت بهرام نکرد به براهام چون که چشم * بر خوان وخان لنبك سقا برافکند
﴿ برزم ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله کرشمه معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بیت هست برزم کرشمه بالا اسپ * ده هزار اسپ بیور اینجا اسپ ﴿ برسام ﴾ سکون را
وفتح سین مهملتین ایله بر علتدر اطبا بیننده معروف وجع صدره دخی دیرلر ﴿ برسم ﴾
سکون را وفتح سین مهملتین ایله آتش پرستلرك کتابیدر آتشه پرستش ایتدکلرنده اول
کتابدن اللرنده بر رجزو طوتوب اوقورلر آیین باطللری اوزره کانه عبادت ایدرلر حکیم
فردوسی بیت سروتن بشویم برسم بدست * چنان چون بود مرد یزدان پرست *
بعض فرهنکلرده دستاویز یعنی هدیهٔ مختصر مرویدر ﴿ برشام ﴾ سکون راء مهمله وفتح
شین معجمه ایله بمعنی حد البصر یعنی غایت تیز نظر و کسکین قابح و تیز دندان معناسنه ده
مرویدر ﴿ برکم ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله منع ایتمك معناسنه در شمس فخری
بیت که شود کرنه عدل او باشد * خیل یأجوج فتنه را برکم ﴿ برم ﴾ سکون راء مهمله ایله
بوزن شرم درت معنایه کلور اول بمعنی حفظ که ازبر دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * این مرکب
بیداد تو توسن چو دل تست * آنرا چو لب خویش چرا نرم نداری * از دفتر تندی ودرشتی
نه عمانا * یك سوره بر آید که توان برم نداری * ثانی چشمهٔ آب ومجمع الفرسده صوجمع
اولمش یره دیرلر که تالاب و بزغ و برخ دخی دیرلر ابو الحسن شهید بلخی در صفت چشمهٔ عشق
افزا * مثنوی * چون تن خود ببرد پاك نشست * از مشامش تمام لولو رست * نرم
نرمك زبوم بیرون شد * مهرش از آنچه بود افزون شد * ثالث انتظار معناسنه که بوهو
دخی دیرلر رابع بر سبزه آدیدر که اکثر صو کنارلرنده اولور و آکا مرغ وفرزد دخی دیرلر وفتح را ایله
بوزن حرم اول چتال اغاجه دیرلر که اوزم وخیار وقباق تکاکارینی اوزرینه قورلر و عربیده

اوج معنایه كلور اول ملول اولمق ثانی قمار مجلسنده اوتوران آدمه دیرلركه اوتوررامّا قمار
اوینامز ثالث درخت عضماه میوه سیدر عضماه بردكنلو اغاج دیمكدر ل برپشم ع كسر
راء مهمله وشین معجمه وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در ابریشم لفظندن مخففدر یعنی
الفی محذوفدر حریر معناسنه ثانی سازقللری كمال خجندی بیت می باواز بریشم خودكمال
مطربی كرآیدت وروزی بچنگك ل برشم ع فتح زاء وسكون شین معجمتین ایله پچی قلینك
نرم ولطیفی كه طراقله قوپاروب وانجه اكیروب شال صوف وبعض نازك اثواب ولطیف
نسنه‌لر طوقورلر كاغرچه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت بازم زصغر آمد دیدم كه بزشم آورد
چون نیك نظر كردم میش آمد وپشم آورد ل بزغم ع سكون زاء وفتح غین معجمتین ایله
بردكنلو اوتدر عصاره سنه عقا قیا دیرلر كذا فی شرفنامه بعض نسخه ده راء مهمله ایله مرویدر
ل بزم ع سكون زاء معجمه ایله اوج معنایه كلور اول مجلس شراب وعیش وصحبت ومهمانی
وخوشحالی حكیم نزاری قهستانی بیت اسباب طرب جمع كن وبزم بیارای * اطباق سموات چه
كسترده وچه طی * ثانی بواناتدن برقریه اسمیدركه امامزاده‌لردن بری آنده مدفوندر ثالث
خیمه معناسنه در میر نظمی بیت زده در چمنزار بزم بلند * بفرمود بزم شراب آورند *
وعربیده ایكی معنایه كلور اول دیش ایله اصرمق ثانی صبابه ووسطی پرمقلریله سود صاغمق
ل بژم ع سكون زاء فارسیله شبنم معناسنه دركه بشك دخی دیرلر ل بسته رحم ع یعنی زن
عقیم اولاد طوغرمز عورت ركن الدین یكرانی بیت ای در نظر جود تو بیقدر درم *
وز زادن شبه توجهان بسته رحم ل بشم ع فتح شین معجمه ایله ایكی معنایه در اول بمعنی
ملول ثانی بمعنی ناكواری كه امتلا حاصل ایدر یعنی هضم اولمامق بومعناده حكیم شیرازی بیت
خورده ماند طعام وغیر منهضم * فضلها كردآید اندر تن بشم * اما بو بیتده قافیه
اقتضاسیله شین مكسوره اولمق لازم كلور وسكون شین ایله اوج معنایه كلور اول شول
بیاضلق كه وقت سحرده سبزه اوزرینه دوشر شبنم كبی قرالاوی بیت چون مور بود سبز
كهن موی من همه * دردا كه برنشست بران موی سبز بشم * ثانی ملحد بی دین دیمك
اولور حكیم سوزنی بیت بشمی كه بر رسول خدا افتری كند * باآل او بدم شكالی مری كند
ثالث طبرستان ایله ری میاننده واقع بر موضعك اسمیدر بغایت صرد یردر ل بفخم ع
سكون فا وفتح خاء معجمه ایله ایكی معنایه در اول بمعنی بسیار كمال اسمعیل بیت كه مناظره
باكوه اكر سخن رانی * زاعتراض تو بفخم شود معید صدا * میر منجیك بیت بدان ماند
بنفشه برلب جوی * كه بر آتش نهی كوكرد بفخم * ثانی نثار چیمنان برچار شبك درت
طرفنه اغاجلر بغلیوب نثار التنه طوتارلر استاد عنصری بیت بسكه از كرد كردن بفخم
نه شكرچید هیچكس نه درم ل بفم ع سكون فا ایله دلتنك معناسنه كه فرم دخی دیرلر كذا فی
فرهنك جهانكیری ل بقم ع فتح قاف ایله برقرمزی اغاجدر خرده ایدوب صوده قیناتدوب
ابریشم بویارلر لطیف قرمزی رنك اولور وغایتده پك اغاجدر نیچه ییللر طورسه اصلا
چوریوب فنا بولمز بكلكندن كنایه ایدرلر شاعر بیت عمرنازك مله بطول امل * نه نشاندی
بجهان چوب بقم ل بكم ع فتح كاف ایله بقم مرقوم معناسنه در فارسی بكم وتعریب اولنوب

بقم اولسه جائزدر استاد فرزدق بیت هركه در دنیا بشد قانع بكم * سرخ رو باشد بعقبی
چون بكم ل بلخم ع سكون لام وفتح خاء معجمه ایله فلاخن یعنی صپان كذا فی نسخهٔ
میرزا ابراهیم بو معنایه مولانا مؤید الدین بیت كه با نان اونهند ازقدر * مهر و مه را چو
سنك در بلخم ل بم ع اوج معنایه كلور اول بر كسنه نك باشنه ویاخود صارغنه ال ایله
اورمغه دیرلر منلا حیدر ذهنی درهجو قاضی افضل بیت عمامه زبم كرده ورم برسر قاضی *
آموخته تا رست حرم برسر قاضی * شاعر دیمشدر بیت دستار كه برسر رقیب است *
صد بم زده رنك مینماید * ثانی طنبور وسائر سازك یوغون قیللی كه قباسسلی در زیر وبم
دیرلر امیر خسرو بیت برقسم هند كوناكون مزامیر * بجانها بسته اشكال از بم وزیر * حكیم
اسدی بیت زبس بابله كونهٔ كل كرفت * بم وزیر آوای بلبل كرفت * ثالث كرمان
مضافاتندن برقلعه نك آدیدر میرعماره بیت عدو وار بردل ازوی یار غم باد * سنان اوكلیه
فتح بم باد * شرفنامه ده حدود مشرقده برشهر اسمیدر دیو مرقومدر ل بنام ع ایكی
معنایه در اول نامدار ومشهور ومعروف دیمكدر حكیم اسدی بیت سراپردهٔ شاه ایران
تمام * بكرد آمده پهلوان بنام * ثانی باء معیت ایله تركیب اولنوب فلانك اسمیله دیمك
اولور شیخ سعدی بیت بنام خداوند جان آفرین * حكیمی سخن در زبان آفرین *
ل بنوك كرم ع سكون كاف اول وكسر ثانیله كلر دیدكلری جانور در ل بهرام ع درت
معنایه كلور اول شاهان سلفدن برذی قدرت پادشاهك نامیدر شمس فخری بیت دائم
ازعدل او برمشك بود * همچو كسری بكور در بهرام * ثانی سبعهٔ سیاره دن مریخ
یلدزینك آدیدر سراج الدین قمری بیت ای زبدهٔ وجود جهانت بكام باد * كیوان ترا
مسخر وبهرام رام باد * حكیم سنائی بیت فلك خامس آنكه بهرام است * آنكه در فعل
ورای خودكام است * ثالث برفرشته نامیدر كه محافظ مسافران وامور مصالحكه روز
بهرامده اوله آكا متعلقدر رابع هرماه شمسی نك یكرمنجی كونی نك اسمیدر حكیم فردوسی
بیت زبهرام كردون ببهرام روز * ولی را بساز وعدو را بسوز * شمس فخری بیت همه
روز شن بخرمی كذرد * همچو شاهان فرس را بهرام * روزمزبور عجمده اعتبار اولنمغندندر
بو معنایه رافعی بیت همیشه تا بود از پیش رش مهر وسروش * چنانچه ازپس بهرام
رام باشد وباد * رش ١٩ روز مهر ١٧ سروش ١٨ روزایمدی رشدن اول
مهر وسروش اولدی وبهرام ٢٠ روز رام ٢١ باد ٢٢ بهرامدن صكره رام وباد
اولدی واستعاره طریقیله شمشیره دخی بهرام دیرلر وعجم پادشاهلرینه خسرو لقبی كبی بهرام
دخی لقبدر كذا فی المجمع ل بهرم ع سكون ها وفتح راء مهمله ایله عصفور دیدكلری اوتدركه
آنكله صاری وآل رنك ایدرلر ل بهیم ع كسرها وسكون یای تحتانیله رایان هنددن برینك
آدیدر استاد فرخی * قطعه * چو نهرواله كه اندر دیار هند بهیم * بنهرواله همیكرد
برشهان مفخر * همیشه راه بهیم اندر ومقیم نعیم * نشسته ایمن ودل برنشاط بازو بطر
ل بیرام ع روز معروف عربیده عید دیدكلری معنایه در غرهٔ شوال وعاشر ذی الحجه ده واقع
اولور ل بیرم ع سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فرهنك جهانكیریده پارچهٔ قماش

نوعندن بر نوع لطیف منقالی بزه مشابه نازك وابجه بزدر استاد فرخی بیت بتیر با سپر
کرك ومغفر پولاد * همان کند که بسوزن کنند با بیرم * اما مشکلاتده * بیرم شیء من الحدید
یقوم به اشیاء الغلیظ * دیو یازمش یعنی دموردن برشی در آنکله غلیظ شیلری طوغریدرلر
ل مع النون * با پایان ح باء ثانی فارسی ویای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی شتران که
اصلی باد پایان ایدی تخفیفا دالی حذف اولنوب با پایان اولدی ثانی بمعنی انجام نهایت
معناسنه میرنظمی * قطعه * شاه خلق جهان زانعام لطفش * ندارد حد انعام وسخایش
چنان سرخیل شد بر نیك مردان * که با پایان نمیدارد عطایش ل بابزن ح سکون باء
موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی سیخ آهن یعنی دمور شیش کباب شیشی اولسون غیری
اولسون چلو چوب دخی دیرلر شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین ست آنکه هست
جان عدو چو بسمل ورمحش چو بابزن * صحاحده آهنی باشد دراز مرغ وگوشت بدان
بریان کنند سیخ نیز گویند واقعدر * حکیم سنایی بیت شاد باش ای عندلیبی کز پی
وصفت همین * مرغ بریان طوطی گویا شود بر بابزن * امیر معزی * قطعه * معلقست
وگرفتار وعاجز وگردان * دل عدوت زبس کاندران فرست وفن است * کهی چو مرغ
هوا وکهی چو مرغ بدام * کهی چو مرغ قفس که چو مرغ بابزن است ل بابیزان ح کسر باء
موحده وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی کفیل وضمان معناسنه ده مرویدر
ل بابیزن ح سقوط همزه ایله دخی معنای مرقومه در ومجمع الفرسده بادبیزندن مخففدر که
دالی حذف اولنمشدر ل باتنکان ح کسر تاء مثناة وسکون نون وکاف عجمی مفتوحه
ایله بادنجاندر که آندن تعجیم اولنمق فهم اولنور حکیم سوزنی بیت حبیب کاسی ای کاسه
صورت بنکان * که عاشق کله کون شدی چو باتنکان ل کاسن ح فتح سین مهمله ایله بوزن
دادن نام موضعدر کذا فی مجمع الفرس ل باچنك کرفتن ح فتح جیم فارسیله چمد کلمك معناسنه
باچنکل کرفتن دخی دیرلر ل باختن ح سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوینامق لعب
معناسنه لکن رقص معناسنه دکلدر مثلا کوی وچوکان وشطرنج وقمار اوینامق کبی کمال اسمعیل
بیت مهرهای چشم کردانی وبازیها بری * تو حریف شوخ چشمی با تو نتوان باختن *
مستقبلنده خا زایه قلب اولنوب بازد وبازنده دیرلر اما بو قول نعمة الله وحلیمی وامثاللری
کسنه لرك قولیدر اما مولانا شارح کلستان ودیوان حافظ اولان سودی مرحوم بو سوزه
راضی دکلدر باختنك مضارعی بازد کلمکه سبب ندر بازد بازیدن لفظندن اولمق فصاحت
وبلاغته انسب دردیر وحق الندهدر اقلاب حروفه حاجت یوقدر ل باخه زن وباخیزان ح
کلاهما بمعنی بنا یعنی دیوار وخانه یاپوجی باخسه دخی دیرلر اما باخه بنا اصطلاحنده
دیوارده قور دیدکلری درکه طاشی صره ایله قویانه باخه زن دینلور ل باداشن ح
فتح دال مهمله وشین معجمه ایله جزای خیردر نونسز باداش دخی دیرلر مکافات ایتمك
معناسنه اولور شاه ناصر خسرو بیت آن کن از طاعت ونیکی که نداری شرم * چون
به بینش در آن معدن باداشن * جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت اکر بلذت مشغولی
احتلامست آن * جنب زخواب درایی بروز باداشن ل بادان ح فتح دال مهمله ایله فرهنك

فرهنك جهانکیریده مخفف آبادان درل بادبان ح سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله ١٧٩
اوج معنایه کلور اول کمی یلکنی حکیم انوری بیت آسمان در کشتی عمرم کند دایم دوکار *
کاه شادی بادبانی وقت انده لنکری * بعض فرهنکده یلکن بغلدقلری دیرك که سرن دیرلر
اما باد مناسبتیله یلکن اولمق اصحدر طالب آملی بیت از باد دامن کرمش در محیط فیض *
فارغ شود سفینه همت زبادبان * ثانی استعاره طریقیله ساغره دیرلر حکیم ازرقی بیت
ز آبکینه عکس آن چون نور بر دست افکند * دست بیرون کرد پنداری کلیم از بادبان
ثالث قفتان وپیراهن یاقه سنه دیرلر عبد الواسع جبلی بیت کر صبا در آستین یاسمن
عنبر نهاد * ابرهم در بادبان ارغوان کوهر نهاد * حکیم سنایی بیت خوب نبود عیسی
اندر خانه پس در بادبان * از برای توتیا سنك سیاهان داشتن ل بادوان ح یعنی بادبان
باواوه ابدال اولنمشدر کاربان ایله کاروان کبی ل بادبرین ل لطیف هوا باد صبا معناسنه
شمس فخری بیت بزیر چرخ برین بیمثال فرمانش * زسوی قبله نیارد وزیده باد برین
ل باد پسین ح یعنی ضرطه پسین کیرودن اولان نسنه در ابو المعانی درهجا بیت وقت
کفتن ازدهانش آنچنان آید نفس * ترب میخورده که بویش آمد از باد پسین ل بادبیزن ح
سکون دال مهمله وکسر باء فارسیله مروحه که ترکیده یلپزه دیرلر کمال خجندی بیت بادبیزن
که کسی بر من بیمار زند * زضعیفی چو مکس باد برد پیکر من ل بادویزن ح باء موحده برینه
واو ایله ده مروحه معناسنه در مسعود سعد سلمان در تعریف فیل بیت راست کویی که باد
رفتارش * خاستی از دو بادویزن کوش ل بادخون ح سکون دال مهمله وضم خاء معجمه
ایله هوا ایشلیه چك پنجره شمس فخری * قطعه * دشمن درکاه ابو اسحق را * دیده ودل
دایم از غم باد خون * کرد دالحق چون سموم از باد صبح * بکندر داعداش را بر باد خون *
صحاحده فتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بادکیرلی خانه معناسنه شمالی دهستانی در تعریف
طاوس بیت چون صوفیان بخانقه وشاهدان ببزم * خون سعتری بباغ ومعاش ببادخون
مطلق بادکیر معناسنه اولدوغی برقاج نسخه ده مسطور در کسایی بیت عمر چکونه جهد
از دست خلق * باد چکونه جهد از بادخون ل بادخن ح سکون دال مهمله وخاء معجمه ایله
وهکذر باد معناسنه لامعی جرجانی * قطعه * وقت سحر بقطب فلك بر بنات نعش *
چون نافه شکفته ورا کلستان عطن * کردان بران مثال که از کاغد آسیا * آرند کورکان
صنوی بالا زبادخن ل فرهنك جهانکیریده بادکیری اولان خانه در حکیم سنایی * قطعه *
باش تا اعضای خود برخود کوا یابی زحق * باش تا برکف نهندت نامه سر وعلن * دانی
آنکه کاین رعونت بود خواب بیهشان * دانی آنکه کاین ترفع بود وباد بادخن ل بادران ح
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله برملك اسمیدرکه هوایه موکلدر امر یزدان ایله حرکت
ایندور لفظ مرکبدر یل سوریجی دیمك اولور حضرت مولانا قدس سره بیت آدمی چون
کشتی است وبادبان * تا که آرد باد را آن بادران ل بادرنکین ح بادرنك مرقوم
معناسنه در ترنجبویا وغیری معنالرنده ل بادزن ح سکون دال وفتح زاء معجمه ایله باد
بیزن مرقوم معناسنه یعنی مروحه ابو المعانی بیت آتش سوز دلم تسکین نکرد د بادزن

شعلهٔ آتش شود افزون از باد وزان ﴿باد زین﴾ یعنی باد نسیم کذا فی نسخة المعتبره
﴿بادسین﴾ سکون دال وکسر سین مهملتین ایله زن مرضعه یعنی امزکلو عورت کذا فی
وسیلة المقاصد ﴿باد فرور دین﴾ سکون رائین مهملتین وفتح وواو کسر دال ثانیله
﴿باد فرودین﴾ فتح فا وضم راء مهمله ایله باد بود معناسنه شمس فخری بیت . بیاد خلق
شده در باغ وبستان * دم عیسی بود باد فرودین ﴿باد فوردین﴾ فتح فا وواو وسکون
راء وکسر دال مهملتین ایله بو دخی باد بود معناسنه در استاد رودکی بیت کیفیت چنان آید
وکردند بدیشان * هم باد برین آید وهم باد فور دین * بو معنایه یوسف عروضی بیت
خلقا نش کرد جامه زرنکاری * این تند وتیز باد فوردنیا ﴿باد کن﴾ سکون دال مهمله وفتح
کافله بمعنی باد کند یعنی ریح فتق که فاسق یارلسی شاعر . بیت بخایه ترا کرشدی بادکن *
مکن بیش ازین صحبت جمع زن ﴿بادنجان﴾ معروف ترکیده وعربیده بادنجان دیرلر کتب
طبده انب ومعدو وعد وصدق ومند وحیصل دیو ذکر ایدرلر اعلاسی فارسی وتازه
وشیرین اولاندر اکر روغن ساده ایله بریان اولنه طبیعتی نرم واین ایدر واکر سماق ایله طبخ
اولنه قبض ایدر مولد سودادر درد معده وخاصره حاصل ایدر وسر وچشمه مضردر خون
سیاه تولد ایدر شیخ الرئیس دیرکه اسکیسی غایت مضردر تازه سی سالمترکدر ﴿بادیان﴾
کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله رازیانه . بری وانیسون بری در دیمشلر کذا فی الاختیارات
بدیعی ﴿باران﴾ یغمور در باریدن لفظندن اسم فاعل اولور یاغیجی معناسنه ونم که ایام
بهار اسحارنده رطوبت هوادن حاصل اولور اکا دخی باران دیرلر شیخ نظامی . بیت چو
از دامن ابر چین کم شود * بیابان زباران پر از نم شود * عربیده هر نوع یغمورک بر آدی وار در
اما مطر اسم عامدر چغتای لساننده یاغین دیرلر ﴿بارانه کردن﴾ مخاطره یه اوغرامق
و بر یردن آتلامق وتفاخر ایلمک معنالرینه در ﴿باردان﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله صراحی
معناسنه در خاقانی شعرنده ایراد ایلمشدر وفرهنک حسین وفائی ومؤید الفضلاده با، فارسیله
چوال معناسنه در اما نعمة الله ده اولرده اولان آوانی واشیا قویه جق ظروف اسمیدر دیمش
وفرهنک جهانکیریده خورج یعنی بیوک هکبه معناسنه شیخ آذری * مثنوی * باردانهای بار
پر دانست * مدفن سرهای پنهانست * باردانی که بود با نصد من * کندم انداخت اندرون
یکمن ﴿بار سنجن﴾ سکون را ونون وفتح سین مهملتین وجیمله قنطارجی یعنی طارتیجی
عربیده وزان دیرلر میر نظمی . بیت زر وسیمش بجا نمیکنجد * بار سنجن نمیتوان سنجد
﴿بارکین﴾ سکون راء مهمله ویا وکسر کافله آبکیر معناسنه که شهر وقصباتده اولور
عربیده قنا وترکیده صویولی ودخی یغمور صویی جمع اولمش یره دیرلر حکیم خاقانی بیت
خویش را همجنس خاقانی شمارند از سخن * بارکین ابر نیسانی شمارند از سخا ﴿بارمان﴾
سکون راء مهمله وفتح میمله توراندن بر پهلوان مبارز آدیدر حکیم فردوسی . بیت برفتند
یکبارکی در زمان * چو بهرام کودرز با بارمان ﴿بارنانه کردن﴾ سکون راء مهمله
وفتح نونله آدم کندو نفسنی تهلکه یه براقق معناسنه در ﴿باریدن﴾ کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله یاغمق یغمور وغیری مصدر لازمیدر ﴿بازارکان﴾ فتح زاء معجمه وکاف

وکاف وسکون راء مهمله ایله بازرکان معناسنه سوداکر دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
خبر یافت بازارکان کو برفت * ببدرود کردنش بشتافت وتفت ﴿بازافکن﴾ اول اسکی
پاره لره دیرلر که درویشان وفقرا خرقه یه دیکرلر که پنبه دوز دیرلر ترکیده پاره وعربیده رقعه
دیرلر حکیم خاقانی بیت دلقش هزار میخی چرخ وعجیب خاک * بازافکنش زنور وفرآویزش
از ظلام ﴿بازبان﴾ سکون زاء معجمه وفتح باء عربیله باز بام مرقوم معناسنه ﴿بازخشین﴾
سکون زا وخا وکسر شین معجمات ایله کوک رنکه مائل بیاض طوغاندر غایت جکردار
اولور بو صفتده اولان طغانه اسپیددیرلر زیرا بو صفتده مناسب اولدر شمس فخری . بیت
ز بعد این نکشد رنک یار شیرین کوی * ازین سپس نبرد کبک بچه باز خشین * خواجه
سلمان . بیت ای که در سایهٔ انصاف لوایت چون کبک * خنده بر باز خشین میزند اکنون
عصفور ﴿بازستان﴾ سکون زاء معجمه وکسر سین مهمله ایله باجدار وعشر زمین
وخراج باغ واشجار وبوستان الیجی دیمکدر رومده امین وعمال ومحصل اموال دیرلر
﴿بازکردیدن﴾ کیرودوندرمک که بازکیر وکردیدن فتح کاف فارسیله دوندرمک
معناسنه مصدردر ﴿بازکشتن﴾ سکون زا وشین معجمتین وفتح کاف فارسی وتاء مثناة
ایله کرودونمک معناسنه مثال هردو خواجه سلمان بیت . هیچ باب زکوی تو بازکشتن نیست
که نیست کوی ترا راه بازکردیدن ﴿بازکون﴾ سکون زا وضم کاف فارسیله
حقیقتا ومجازا معکوس ومقلوب معناسنه در مولانا یحیی بیت کر نخیزد زحل بطاعت تو
بازکون کار میشود هندو ﴿بازن﴾ فتح زاء فارسیله پیشرو کلهٔ کوسفندان یعنی قیون
وکچی سوریسنک اوکنجه کیدن قوچ ویاخود کچی اوله ﴿بازوشتن﴾ ضم زا وواو معروف
وسکون شین معجمتین ایله برشیئک اوجن قورمق معناسنه در ﴿بازیدن﴾ کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانی ایله اویون اوینامق وکروا تمک واچمق وبازک اکثر معنالرینه مصدر
اولور ﴿باستان﴾ کسر سین مهمله ایله بوزن داستان بمعنی کذشته یعنی کچمش احوال
وکار وسائره اولور وسه اسم عامدر میر معزی . بیت عقل نپسندد که من تو شیروان خوانم
ترا * کرچه کس نبود چو او از خسروان باستان * خواجه سلمان بیت ذکر عهد او که
تاد ورآید وپاینده باد * قصها در داستان باستان می آورد * حکیم خاقانی بیت تخت
نزد پاکبازان در عدم کسترده اند * کرسرش داری بر اند از این بساط باستان ﴿باستین﴾
کسر سین مهمله وتاء مثناة ایله تحفة الاحبابده اغاج دالی اراسنده اولان میوه یه دیرلر شین
معجمه ایله ده مرویدر ﴿باسرشدن﴾ کسر سین وسکون راء مهملتین ایله قچن قچن کیرو
کتمک عربیده قهقرا دیرلر ﴿باشتین﴾ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله فرهنک
جهانکیریده ایکی معنایه در اول باستین مرقوم معناسنه ثانی سبزه وار ناحیه سنده برکویک
آدیدر ﴿باشکون﴾ سکون شین معجمه وضم کاف فارسیله بازکون معناسنه یعنی
معکوس ومقلوب رکن الدین یکرانی بیت خاکپایت را زحل از دیده بر سر مینهد * آری
آری هست دایم کار هندو باشکون ﴿باشیدن﴾ اولمق وطورمق وتوقف وصیرورت
معناسنه ﴿باغبان﴾ باغچه جی باغ معلوم وبان کوزدیجی معناسنه اولدوغی برقاج یرده

يازلمشدر ﮒ باغ سياوشان ﮒ باربد پرويزك اوتوز الحانندن برلحن آديدر كذا في مجمع الفرس بو معنايه استاد منوچهرى بيت قمريان راه كل نوش لبينان دانند * صلصلان باغ سياوشان باسروستان * سروستان دخى برلحن آديدر ﮒ باغ شيرين ﮒ بودخى اوتوز الحان باربددن برلحن آديدر خسروك باربدى اختراع ايلمشدر شيخ نظامى بيت چو كردى باغ شيرين راشكربار * شدى باغ از زمين بوسش شكرخوار ﮒ بافتن ﮒ با فتح ﮒ سكون فا وفتح تاء مثناة ايله طوقومق معناسنه بز اولسون قماش اولسون حصير اولسون جمله سنه بافتن ديرلر مصدردر عربيده نسج وچغتايده توقوماق ديرلر بو بيتده مفعولى واقع اولمشدر مير عليشير بيت عشق او تيدين تندا انداق صعب اولوبدر كويا كيم * كيم شررلار تاريدين كويا توقولمش كونكلا كيم ﮒ بافرجن ﮒ فتح فا وجيم وسكون راء مهمله ايله بمعنى پارنجن يعنى خلخال ﮒ بافيدن ﮒ كسر فا وسكون ياى تحتانيله بمعنى طوقومق مصدردر بافتن كبى بو لغت هم لازم وهم متعدى اولور ﮒ باكيدن ﮒ كسر كاف وسكون ياى تحتانيله قورقمق يعنى خوف ايلمك معناسنه ﮒ بالافتن ﮒ سكون فا وفتح تاء مثناة ايله سوزمك وصاف ايتمك معناسنه پالودن دخى ديرلر ﮒ بالان ﮒ درت معنايه كلور اول نموكننده يعنى بيوديجى وبيوييجى معناسنه حكيم خاقانى بيت سرو بالان كه زبالين سرش آمد بستوه * دايه كان رانش بالانش ببر بازدهد * ثانى بمعنى جنبان ومتحرك يعنى دپرديجى ودپرنيجى حكيم سنايى بيت بازنا صنعتى دراندازد * ريش بالان بسوى ره تازد * ثالث بمعنى رفتاركننده يعنى صالنيجى وصالندريجى استاد عنصرى بيت يكى راسد پاجوجست پاره * يكى را روضهٔ خلد ست بالان * رابع صحاحده ومعيار جماليده بمعنى دهليز خانه مسطوردر شمس فخرى بيت مخالف ارچه كه خودرا چو سنك مى پنداشت * زتاب آتش تيغش چو موم شد بالان * فرهنك جهانكيريده وحشى جانور طوزاغى مرويدر ﮒ بالزن ﮒ سكون لام وفتح زاء معجمه ايله پروازكننده معناسنه دركه عربيده طيار ديرلر وكاهى امر معناسنه ده كلور نتكم مولانا صائب تبريزى ديواننده بيت چون حباب از بيضهٔ هستى قدم بيرون كذار * در فضاى بحرها موج سبكرو بالزن ﮒ بالزين ﮒ كسر لام وزاء معجمه ايله ايرانكى كه بالدن مراد انكدركه ايكى جانبده قنادكبى اولمغله استعمال طريقيله دروزين ايردر ﮒ بالستن ﮒ ضم لام وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله صوكى خير اولهديمكدر شين معجمه ايله ده مرويدر ﮒ بالشتن ﮒ ضم لام وسكون شين معجمه ايله بالستن مرقوم معناسنه در ابو المعانى بيت تازه عاشق كشته ام كرچه مرا آسان نمود جور ومحنت درپس اما ليك بالشتن شود ﮒ بالش چرمين ﮒ سختيان دن اولان ياصدق بالش كسر لام ايله ياصدقدر چرم فتح جيم فارسيله كوندر مراد دريدر حرف يا نسبت ونون تأكيدايچوندر معناى تركيب كوندن يصدق ديمك اولور ﮒ بالودن ﮒ ضم لام وواو معروف وفتح دال ايله بيالمق وبولاندرمق وبولامق معناسنه هم لازم هم متعدى اولور ﮒ باليدن ﮒ كسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى نموكردن وافزودن اوزايوب بيومك وآرتمق معناسنه شاه ناصر خسرو بيت زباليدن قد آن دلبرانرا * بكل سرو آزادرا ماندهٔ پا * عربيده

عربيده نمو وچغتايده اينغماق ديرلر ﮒ بالين ﮒ كسر لام ايله مطلق يصدقدر مولانا صائب اصفهانى بيت باخيال يارد ريك پيرهن خوابيده ام * برندارد سر زبالين هركه بيدرم اكند * وطيانمق معناسنه ده كلور وله ايضا بيت از براى كام دنيا خويش راغمكين مكن پشت وپازن دردوعالم دست را بالين مكن ﮒ باميئن ﮒ كسر ميم وهمزه وسكون ياى تحتانيله اعمال هراتدن بادغيس ناحيه سنده برقصبه نك اسميدر اسقاط همزه ايله شاه ناصر خسرو باميين ديمشدر بيت ديكر چو تو كيست چون تو كشتى * مفتى وفقيه بلخ وباميين ﮒ بامدادان ﮒ صبح صادقدر اما اصحى صباح وقتيدر صباح بامداددر الف ونون ادات جمعدر بونده جمع قصد اولنسه صبح كاذب وصبح صادق اولور جمع ايله تعبيرده صباح وقتى مراد اولنور شيخ سعدى كلستان ديباجه سنده * بامدادان كه خاطر بازآمدن براى نشستن غالب آمد * ديدوكى صباح وقتى اقتضا ايدر صبحكاهان كبيدر ﮒ بام ستون ﮒ خانهٔ عالى معناسنه در اما شرفنامه ده غرفهٔ سرنا پوشيده ديدوكى اوستى اورتلمامش كوشك ودمده قريه تعبير ايتدكاريدر مشكلاتده بو قولى مؤيد * اى الغرفة بلاسقف مرويدر ﮒ بامون ﮒ ضم ميم ايله مخنث كه عربيده مأبون ديرلر شاعر بيت نماند آب رودردادن كون كه مردى برنمى آيدز بامون ﮒ باميان ﮒ كسر ميم وفتح ياى تحتانيله كوهستانده برالكه نك آديدركه بلخ ايله غزنه اراسنده واقعدر بلكه بلخ شهرينه ايكى منزل يرفريبدر ومزبورك طاغلرندن برطاغده ايكى طاشدن ايكى بت تراش اولنمشدر برينه خنك بت وبرينه سرخ بت نام قومشلردر تفصيلى سرخ بت ذيلنده ذكر اولنور انشاء الله تعالى سيف اسفرنكى بيت مردم نادان اكرحاكم داناستى * شحنهٔ يونان بدى خنك بت باميان * ﮒ بان ﮒ تحفة الاحبابده مختصر بانك دريعنى آواز ومجمع الفرسده بمعنى نكاهدارنده اما اصلنده بان اسم جامددركوزتيجى معناسنه برنسنه يى كوزتمكدن كنايه در مراد آنك محافظه سى امرنده قيام وخدمتنده اهتمامدر باغبان وپاسبان وكشتيبان كبى وبرمعناسى دخى خانه سقفى دربام معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت سرفروكن يكدمى ازبان چرخ * تازم من چرخها برسان چرخ * وزبان پهلويده اسير معناسنه ودخى تهامه ناحيه سنده براغاجدر فندق قدردانه لرى اولور فستق كبى لكن فستغك ايكى پهلوسى اولور بونك پهلوسى اوچدر عربيده فستق البان ديرلر شمس فخرى بيت من از محنت بسان عود سوزان * خزان عصر رااز عود بان توغ * بعض نسخه ده يالغون اغاجيدر ديمشلر اما صحيح دكلدر صحاحده درختيست كه كل وبرك آن خوشبوى عجم آنرا بيد مشك خوانند * وعربيده قضيب البان ديرلر شعرا قد محبوبه تشبيها شعرلرنده ايراد ايدرلر انورى بيت آهو بسر سبزه مكو نافه بينداخت * كزخاك چمن آب بشد عنبر وبانرا * بو معناده بانك دخى ديرلر ﮒ بانكيدن ﮒ سكون نون وكسر كاف فارسيله چغرمق بانك كردن معناسنه ﮒ باوريدن ﮒ فتح واو وكسر راء مهمله ايله اينانمق باوركردن معناسنه ﮒ باوين ﮒ كسر واو وسكون ياى تحتانيله اول كوچك سبددركه ايچنه اكيرلمش ايپلك قورلر ودخى اكا بكزر نسنه لر قورلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ باهمان ﮒ سكون ها وفتح ميم ايله بمعنى بهمان يعنى فلان

لفظنه مرادف اولان بهمان معنا سنه در استاد علی بن حسن باخرزی * قطعه * نه چشم
چرا كه كند روی ساقی * نه كوشم بد ردر حدیث نهانی * زمطرب سرور آرزو هم نخواهم
ذكويم فلانی تو ما با همانی ﮓ باهم آوردن ﻊ جمع ایدوب كتورمك معنا سنه مصدردر
ﮓ باهم آمدن ﻊ غوغا وغضب ایلمك وبربره كلمك جمعیت معناسنه ﮓ بایستن ﻊ كسر یای تحتانی
وسكون سین مهمله ایله كرك اولمق طالب آملی بیت شون بو مست جهان ور نه بعهد
مژه ام * سر بستر دهر كلستان ارم بایستی ﮓ ببر بیان ﻊ رستم زاله مخصوص بركیملك
آدیدركه رستم آنی جنك كونلرنده كیردی حكیم فردوسی بیت تهمتن بپوشید ببر بیان *
نشستند ابرهٔ اژدهای ژیان * تهمتن ضم تاء مثناة ایله رستمك لقبیدر منكور قپلان
دریسندن ایدی تنكم بو بیتلرده تصریح واردر حكیم فردوسی * مثنوی * یكی جامه دارد
زچرم پلنك * بپوشد همان ببر اندر بجنك * همی نام ببر بیان خواندش * ز خفتان
وجوشن فزون داندش * شمس فخری معیارده ببر بیان جست وچالاك معنا سنه ده
كلور دیمش اما صحاح ده ببر بیان پوششیست ازكتان كه پادشاهان آنرا بفال داشتندی
ور وز جنك پوشیدندی وكویند جبرئیل علیه السلام از بهشت آورده است ﮓ بپساویدن
سكون باء فارسی وفتح سین مهمله وكسر واو ایله بمعنی سودن یعنی سورمك لمس معنا سنه
ابو الفرج رونی بیت بغون عدل تو صیاد عدل بپساود * سری وآهوی نخجیری وسیلت دام
ﮓ بپسودان وبپسودن ﻊ كلاهما بسكون الباء الفارسی وضم السین المهمله فرهنك
جهانكیریده بمعنی سودن یعنی بر عضوه ویاخود بر نسنه یه ال سورمك برماس دخی دیرلر
عربیده كی لمس معنا سنه حكیم سوزنی درمرثیه بیت بخاك دادی آن كلچهره كه آبله كرد
باستین حریر ازچه نرم بپسودی * ابو الفرج رونی بیت كوه بپسود زخم تیرش وكفت
صاعقه است این نه تیر واغوثاه ﮓ بتابیدن ﻊ فتح تاء مثناة وكسر یای تحتانی اول
وسكون ثانیله بمعنی كذاشتن اكرچه قاعده اوزره مصدر دكلدر لكن مصدر صیغه سیدر
میر نظمی بیت من این بخت بد را كه نفرین كنم * بتابیدن جان شیرین كنم * ﮓ بچكان
وبچكین ﻊ فتح جیم فارسیله جمع بچه در اول الف ونون ایله كه ادات جمعدر ثانی یای وصفیه
ونون تأكید ایله در ﮓ بحكان ﻊ حاء مهمله ایله دریاده اولانلر دیمكدر شاعر بیت برآورده
ازهرچه كانش همه * بروف آمد بحكانش همه ﮓ بخجیدن ﻊ سكون خاء معجمه
وكسر جیم فارسیله بر نسنه یی یصیلمق ودخی طولاشمق معنا سنه در ﮓ بخجیریدن ﻊ
سكون خاء معجمه ویاءین تحتانیین وكسر جیم فارسی وراء مهمله ایله یوقاردن اشاغی
یوالنمق وتكرلنمك معناسنه ﮓ بخریدن ﻊ سكون خاء معجمه وكسر راء مهمله وسكون یای
تحتانیله اطفالی اوچق طوتمق كه عربیده ام الصبیان دیرلر ﮓ بخسان ﻊ سكون خاء
معجمه وفتح سین مهمله ایله بمعنی پژمرده وفراهم آمده یعنی صولمق وبوزلمك ودخی رنج دیده
معناسنه یعنی زحمت كورمش استاد رودكی بیت ازوبی اندهی بكزین وشادی باتن آسانی
به تیمار جهان دل را چرا باید كه بخسانی * ودخی كداختن وكداران معنا سنه كه فاعل
ومفعول اولور كذا فی نسخهٔ حسین وفایی بمعنی كدازان شمس فخری بیت مخالف ارچه كه

كه خودرا چو سنك می پنداشت * زتاب آتش قهرش چو موم شد بخسان ﮓ بخسانیدن
سكون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله اریمك واریتمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور
میر نظمی در صفت تموز بیت زتاب آفتابش سنك خارا * بخسانید همچون شمع
ازجا ﮓ بخستن ﻊ كسر خاء معجمه وسكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اویقوده خورلدمق
معنا سنه در ﮓ بخستوآمدن ﻊ فتح خاء معجمه وسكون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله
اقرار واعتراف ایلمك میر نظمی بیت بخستو آمده از وزر پنهان * بتوبه آمده فی الحال
ازجان ﮓ بخسودن وبخسیدن ﻊ كلاهما بسكون الخاء المعجمه بمعنی كداختن یعنی اریمك
وچوریلمك وبورك اوینامق ومتغیر اولمق وتنكدل اولمق وبر نسنه یی بنجمك معنالرینه
مصدردر ﮓ بخشودن وبخشیدن ﻊ كلاهما بسكون الخاء المعجمه اول بضم الشین ثانی
بالكسر ایكی معنایه كلور اول باغشلمق ثانی ترحم ایلمك معناسنه حكیم انوری * قطعه *
قضا با دست او هر ساعتی كفتی نمیكفتی * كه در بخشش نه دینی مطلبی دارم نه دنیایی *
ولیكن بر كرم واجب بود درویش بخشودن * چه كان درویش كشت از تو چرا بروی بخشایی
ﮓ بخكلون وبخكلیون ﻊ كلاهما بسكون الخاء المعجمه وفتح الكاف ایكی معنایه در اول كردكان
دشوار یعنی چتین قوزكه قرالدقده ایچی صحیح چقمز ثانی چنلك اوتی ﮓ بخنودن ﻊ سكون
خاء معجمه وضم نونله یلدرم عربیده صاعقه دیرلر ﮓ بخون ﻊ ضم خاء معجمه وواو معروفه ایله
رنجور وزحمتلو معناسنه كذا فی نسخهٔ حسین وفایی بو معنایی مؤید میر نظمی بیت زعشقت
تلخ وشیرین را چشیدم * بدین سودا بخون دل كشیدم * فرهنك جهانكیریده نام ستاره
مریخ در ﮓ بخیدن ﻊ كسر خاء معجمه وسكون یای تحتانیله آتلمش پنبه ویوك معنا سنه
حكیم نزاری قهستانی بیت همه دشت فرشست بر هم فكنده * همه كوه پشمست بر هم بخیده
ﮓ بخیریدن ﻊ كسر خاء معجمه وراء مهمله وسكون یاءین تحتانیین ایله طابیق معناسنه در
ﮓ بخیزیدن ﻊ كسر خا وزاء معجمتین ایله بر كمسنه یه تعظیما اوكنده باش قومق ﮓ بدان ﻊ
فتح دال مهمله ایله اشارت بعیددر آكا دیمك اولور كمال اسمعیل بیت میكفت آسمان من
ورای شاه عقل * كفتش بطنز كار تو اكنون بدان رسید * وباء مصاحبه ایله اولدقده
آنكله معناسنی افاده ایدر استاد لطیفی بیت بدان وقت اندر غلامت شدم * كه با جان
بلی كوینا مت شدم * كاهی باحرف قسم اولور وله ایضا بیت بدان خدای كه عقل وروان
وجان بخشید * بجز جناب رفیع تو می ندارم امید ﮓ بدخشان ﻊ فتح دال مهمله وشین
وسكون خاء معجمتین ایله خراسان ایله هند سرحدی میاننده بر مشهور ولایتدركه آنده
لعل معدنی واردر اما میر صدر الدین محمد شیرازی جواهرنامه سنده ذكر ایدركه نسبت
لعل بدخشانه معدنی آنده اولدوغی سببدن دكلدر بلكه معدننده اخراج وبدخشانه
نقل وآنده پرداخت اولندوغی واسطه ایله در ﮓ بدران ﻊ سكون دال وفتح راء مهملتین
ایله ایكی معنایه در اول راندهٔ بد معناسنه اسم فاعل اولور ثانی بر نوع سبزه در توب كبی
تلخ وبد بودر كذا فی ادات الفضلا بو معنایه بسحاق اطعمه بیت عیب بدران مكن وهرچه
بود نیكو بین * كه بصحرای جهان هیچ نروید بی كار ﮓ بدرودكردن ﻊ سكون دال مهمله

اول وثانی وضم راء مهمله وواو معروفله وداع ایلمك مثلا فلان کیدن کسنه‌یی تودیع ایلدم
دیمکده فلانرا بدرود کردم دیرلر حکیم اسدی بیت بکفت این وز آب مژه رود کرد * بدرود بوسیدش
ازمهر وبدرود کرد * بو لغتده حرف بالاصل کلمه‌در ع بدین ع کسر دال مهمله وسکون
یای تحتانیله اشارت قریبدر بوکا وبونی وبونکله دیمك اولور بدان لفظنك مقابلیدر میر
نظمی بیت بدین حسن ولطافت ای کل اندام * ترا عاشق شود عالم بنا کام ع بذیون ع
سکون ذال معجمه وضم یای تحتانی ایله اقمشهٔ نفیسه معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بیت بر زبالا بود بلند برین * هست بذیون قماشهای کزین ع بر آزیدن ع سکون راء
اول وکسر ثانی مهملتین ایله کتورمك وقالدرمق معنالرینه مصدردر ع براز وان ع فتح راء
مهمله وسکون زاء معجمه ایله قلیج وبچاق وقلمتراش قبضه‌لرینك دموزایله ازالرینه استوار
ایتدکاری نسنه که زر وسیم وباقر وپرنجدن ایدرلر براز بان دخی دیرلر ترکیده پرازونه دیدکاریدر
ع برزیدن ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بزامك وزیبا کوسترمك خفاف بیت تا بکی ازعجب
کرازیدنت * در نظر خویش را برازیدنت ع براغالیدن ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله تحریص ایلمك وآتمق وقوپارمق معنالرینه چغتای لساننده باشقارمق دیرلر بو بیتده
ماضیسی ذکر اولنمشدر میرعلیشیر بیت اله کیل ور بولسا مجنون شیوه وبی اختیار *
قویما بین او زاخنیا ریغه بوسا ری باشقا رو ع برافژولیدن ع سکون راء مهمله وفا
وضم زاء فارسیله بمعنی براغالیدن مرقوم یعنی تحریص ایلمك وآتمق وقوپارمق مذکوردر
ایکی لغت بر معنایه استعمال اولنور ع برآمدن ع سکون راء مهمله ایله کلمك وبوقاروچقمق
ومجازا ایش حاصل اولمق معنالرینه ع برانکیختن ع بالاتفاق مصدردر قوپارمق هرنه اولورسه
معنا ومحسوسا میرنظمی بیت بناکه‌در سر من کردفتنه * برانکیختن شده مانند دمنه *
ودخی ایرکورمك معناسنه بقول احمد بن اسمعیل درمشکلات ع بران ع فتح راء مهمله ایله
برایله آندن مرکبدر آن بره مضاف الیه اولسه رامکسور اولور آنك اوزرینه معناسنه
اما اکا وآنکه معنالرینه کلور شیخ علی نقی بیت ای وای بران مرغ کرفتار که روزی *
صیاد شود غافل ودر دام بمیرد ع برآوردن ع کتورمك وچقارمق ویوقار وقالدرمق
وحاصل ایتمك ومجازا خلل اصلاح ایلمك وصحاحده یاپمق وبتورمك ووجوده کتورمك
معنالرینه یازلمشدر ع براهختن وبراهیختن ع کلاهما بفتح الراء المهمله اول فتح‌ها ثانی بالکسر
برکشیدن تیغ وخنجر وبچاق وامثالهما عبدالواسع جبلی بیت اکر آتش فشان خنجر
براهختی بکوه اندر * شود آتش چو خاکستر زهیبت دردل خارا ع براهنجیدن ع
فتح راء مهمله وها وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی برکشیدن چکمك هرنه
اولورسه ابو المؤید بیت چون براهنجیدن تیغش بدید * درتن شیرژیان شد زهره آب
ع براهیدن ع فتح را وکسر ها وسکون یای تحتانی ایله یوللمق یعنی یوله کوندرمك ویوله
کتمك براه کردن دخی دیرلر ابو المعانی بیت براهیدومرا تنها نهاده * خیالش صبر دل
برباد داده ع برباران ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله یغمور ایله حاصل اولان مزروعات
وله بیت زسیل اشك چشم سبز کشته * شده این کشت برباران کویا ع برپروشان

ع بر پروشان وبروشان ع کلاهما بمعنی امت استاد دقیقی بیت شفیع باش بر شه
مرا باین ذلت * چو مصطفی بر دادار بر پروشانرا * شمس فخری بیت اکر دعوی کند
رایش نبوت * بود خورشید ومه اورا بروشان ع بربانذین ع سکون راء مهمله ونون
ویای تحتانی وفتح باء موحده ولام ایله پیرامن درخانه یعنی قپو پروازی استاد درصفت عمارت
بطریق تمثیل کفته بیت در وافراشته درهای سیمین * جواهر برنشانده بر بانذین * هم
درین معنی شمس فخری بیت سعادت همچو دولت پادشه‌را * بود دائم ملازم بر بانذین
بومعنایه بر سر بانذین دخی دیرلر ع بربهین ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده وها ایله
تختکان دیدکاری سبزه در عربیده بقلة الحمقا وترکیده سمز اوت وپرپوم دخی دیرلر بعض
فرهنکده اورته قیش آینه‌ده دیرلر مشهوری بهمن‌در ع برتافتن ع سکون راء مهمله وفا وفتح
تاء مثناتین ایله دونمك وبوکمك ودوندرمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور
مصدر درشاعر بیت مراد ید وهمین برتافت رویش * سخن ناید زکس هرکز بسویش
ودمك یعنی پنبه‌یی یاخود یوکی ال ایله آچمق بقول احمد بن اسمعیل درمشکلات ع برتهیدن ع
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکسر ها ایله بر یری اوزرینه نسنه یغمق معناسنه‌در
ع برچدن ع سکون راء مهمله وکسر جیم فارسیله مخفف برچیدن‌در دوشرمك
معناسنه ع برجستن ع سکون را وسین مهملتین وفتح جیم وتاء مثناة ایله صچرامق
ووجود انسان علت سببی ایله قبارمق ابو المعانی بیت عشق انداخت آتش غم برتنم
ازتف دل سر بسر برجسته شد ع برچیدن ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیم
فارسیله دوشرمك میوه اولسون وغیری اولسون عمعق بخاری بیت هوای قیرکون
برچه نقاب قیرکون از رخ * سپهر ساج کون بنهاد تاج عاج کون بر سر ع برخاستن ع
سکون را وسین مهملتین وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله قالقمق یعنی اوتوردکن یاخود
یاتوردکن قالقمق میرزاقلی بیك میلی بیت از بزم تا ز آمدن من برون شده * برخاست
کزم ودادن جارا بهانه ساخت ع برخان ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی
آواز صدا معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ع برخیدن ع سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر خاء معجمه ایله برمقدار آرام ایلمك واکلنمك وبرمقدار زمان پکچورمك وامثالی
نسنه‌لر مصدردر ع برخین ع سکون راء مهمله وباء موحده وکسر خاء معجمه ایله مقدار
قلیل ترکیده برز دیدکاری معنایه در برخی دخی دیرلر مثلا ازشب برخی کذشت دیرلر میر
نظمی بیت یار چون تیر مژه انداخته * میکذشت از سینه وبرخین نماند ع برداریدن ع
سکون راء اول وکسر ثانی وفتح دالین مهملتین ایله یوقار وقالدرمق ویوقار وطوتمق
وکوترمك وآصمق معنالرینه بردار کردن کبی عربیده صلب وچغتای لساننده اسمك دیرلر
ترکیبده صاد ایله استعمال اولنان لفظی انلر سین ایله ادا ایدرلر بو بیتده واقعدر میرعلیشیر
بیت کرقویاش رنکین فلك رفتار لیغ رخشینغه آس * کیم توزار اول رنك نوحنك
نغمه سین افغان آرا ع برداشتن ع برداریدن لفظنك آصمقدن غیری معنالریله مترادفدر
ع بردکان ع سکون را وفتح دال مهملتین وکاف فارسیله جمع برده‌در بند کان معناسنه

بردیدن سکون را و کسر دال اول و ثانی مهملات ایله از راه دور شدن یعنی یولدن
بر نسنه دن صاولمق بردین سکون را و کسر دال مهملتین ایله چرك و وسخ یعنی کیر
و پاس میر نظمی بیت معتمد بوده قول پیشین را * شاه آلوده جامه بردین را برزن
سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله محله معناسنه شمس فخری بیت بود ایادی اوراجهان
کمینه عطا * بود معالی اورا فلك کهن برزن * ودخی محل یعنی مکان حکیم اسدی بیت
سراندیب شد زین شکن پرخروش * ز شیران بهر برزن خاص خوش * و سرکوی یعنی
محله باشی که اهل محله جمعیت ایدر حکیم انوری بیت ای ترك می بیار که عید ست و بهمن است
غائب مشو نه موسم بازی برزن است * ادات الفضلاده مسطوردر که رساله نصیرده
صحرا معناسنه منقولدر برزون سکون راء مهمله و ضم زاء معجمه ایله اسب ترکی
معناسنه در برزیدن سکون راء مهمله و کسر زاء معجمه ایله مداومت و ملازمت ایتمك
ودخی زراعت و حراثت ایلمك معناسنه مرویدر برزین سکون راء مهمله و کسر
زاء معجمه و یای ساکنه ایله ذین حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه السلام علماسندن برینك
اسمیدر یاخود اول ملتدن بر ملت آدیدر و نقل اولنور که بر شخص نامیدر که بر عظیم آتشکده
بنا ایتمشدر اول آتشکده یه آذر برزین دیرلر شمس فخری بیت خلیل وار شکسته بتان
باطل را * دل مخالف کرده بر آذر برزین * بو معنایه حکیم انوری بیت کردلاله ز فروغ لاله
کفت آتشکده برزین است * ز راتشت بهرام بیت بکفت این و نشست آنکاه برزین * روان
شوی آتشکاه برزین * آتش معناسنه ده مرویدر شیخ نظامی بیت ز برزین و دهقان
و افسون زند * بر آورده دودی بچرخ بلند برسان سکون را و فتح سین مهملتین ایله
امت معناسنه که بروسان و بر پروسان و بروشان دخی دیرلر میر نظمی بیت میکند آن
رسول فخر جهان * روز محشر شفاعت برسان * و بر معناسی دخی دوشاب خوب یعنی
پکمزك اعلاسی کذا فی مجمع الفرس برسیان سکون را و کسر سین مهملتین ایله
طار طغان دیدکاری اوتدر برشان سکون راء مهمله و فتح شین معجمه ایله مختصر
بر پروشان مرقوم یعنی امت برشجان سکون راء مهمله و کسر شین معجمه و فتح جیمله
میان ایران و توران‌ده واقع بر مقام اسمیدر برشخان سکون را و کسر شین و فتح خاء
معجمتین ایله بودخی ایران ایله توران بیننده واقع بر موضع اسمیدر جیمله مقدم ذکر اولنان اوله
و یاخود غیری اوله برشن سکون راء مهمله و فتح شین معجمه ایله صرمشق دیدکاری
اوت که اغاجه صاریلوب چقار میر نظمی بیت چو تار ز لف او افتد بکردن * بسر و حسن را
پیچیده برشن برغالیدن برغالیدن مرقوم معناسنه در برغلانیدن یعنی
براغالیدن مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر نظمی بیت مقابل شد در آنجا
آن دو لشکر * بیکدیکر برغلانیدند یکسر برغمان سکون راء مهمله و فتح غین معجمه
و میمله ما ورزك و یاخود اژدها اوله برغندان سکون راء مهمله و نون و فتح غین معجمه
ایله فرهنك جهانکیریده معنی چشن و نشاط و جای سیران و تفرجکاه و موضع عیش
و عشرت که اواخر ماه شعبانده ایدرلر رومیلر شکبك دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت رمضان

رمضان می رسد اینك دهم شعبانست * می بیارید و بنوشید که برغندانست * وله بیت تو چو
در آخر مه شعبان * زده یك هفته طبل برغندان * بو معنایه برقندان دخی دیرلر برفدان
سکون را و فاء موقوف و فتح دال مهملتین ایله قار قودقلری ظرف که برف قاردر و دان ظرف
معناسنه در جامه‌دان و قلمدان کبی ودخی قار باصدقلری موضع معناسنه ابو المعانی بیت آنچنان
کرمست تاب آفتاب * جای آرام نیست غیر برفدان برقان سکون راء مهمله و فتح
قافله قوزی دریسی که خرده و قورجق توبلو اولور کورك ایدوب کیرلر برقندان
سکون راء مهمله و نون و فتح قافله مجمع الفرسده و نسخه میرزا ابراهیمده آخر ماه شعبان که
برغندان مرقوم معناسنه اولور شاعر دیمشدر بیت لعل او قند است و ما جویای قند *
وقت آن آمد که برقندان زنیم * دیکر بیت آخر شعبان ما را رخصت است * روز برقندان
روز عشرت نیست برکاریدن سکون راء مهمله اول و کسر ثانی و فتح کاف عربیله قاون
و قارپوزدن دیلم کسمك و قفتان و کوملکدن یاقه اویمق برکاشتن سکون راء مهمله
و شین معجمه و فتح کاف فارسی و تاء مثناة ایله دوندرمك برکشتن دخی دیرلر حکیم اسدی
بیت چو کوبند از جنك بر کاشت پشت * ازان به که کویند دشمن بکشت * و کاف عربیله
زراعت ایتمك معناسنه اولور برکاویدن فتح کاف عربیله یعنی برکاریدن مرقوم
ودخی قازمق معناسنه اولور برکرایستن کسر کاف فارسی و یای تحتانی و فتح راء
مهمله و تاء مثناة و سکون سین مهمله ایله بر نسنه نك وزنن بلمك ایچون ال ایله طارتمق
مثلا بر نسنه‌یی اله آلوب مثومقدار کلور دیرلر برکرابیدن ایکی یای تحتانیله دخی
اول معنایه‌در برك رزان سکون راء اول و کاف فارسی و فتح راء ثانی و زاء معجمه
ایله یپرق صرارمق مراد فصل خزاندر برك رز دخی دیرلر محمد مؤمن بیت برك رزان بود
نهال امل * طرفه بهارست که در عمر ماست برکردن سکون رائین مهملتین و فتح
کاف ایله قوپارمق برکندن دخی دیرلر برکرفتن سکون راء مهمله و فا و کسر کاف و فتح
تاء مثناة ایله طوتمق و کوترمك و کیدرمك معنالرینه مصدردر ایکی معنایه میر نظمی
بیت چو او را بدید و زجا برکرفت * مثتابان ازان تا سرا برکرفت برکستان سکون را
و سین مهملتین و ضم کاف فارسیله بجیم که جنك کونلرنده آته کیدررلر بجین و برکستوان
دخی دیرلر میرخسرو بیت صف از پیشم چو سین هفت شاخه است * سواران آب برکستان
ناخد است * شرف شفروه در مرثیه بیت مریخ را ز هیبت این صعب واقعه * از دست
و دوش خنجر و برکستوان فتاد برکستوان سکون را و سین مهملتین و تاء مثناة و ضم
کاف فارسیله بجیم معناسنه در عبد الواسع جبلی بیت تا بدان کاهی که از خون بر تن شبدیز او
شد به بجاده مرصع غبه برکستوان * کمال اسمعیل بیت از تیغ مهر و ناوك انجم خلاص
یافت * این ابلق زمانه ز برکستوان برف برکشتن سکون راء مهمله و شین معجمه
و فتح کاف فارسیله دوندرمك که عربیه‌ده کی اقلاب معناسنه در برکندن سکون راء
مهمله و نون و فتح کاف ایله قوپارمق که عربیه‌ده کی قلع معناسنه ذرجغتای لسانده قونکارماق
دیرلر میر علیشیر بیت عشق نخیلنی کونکولدا اکتیم * بارچه نینك میلی نهالین قونکاریب

ل برماسیدن ب سکون را و یا و کسر سین مهملتین ایله یوقلمق برمسیدن دخی دیرلر
ل برمایون ب سکون راء مهمله و فتح میم و ضم یای تحتانیله فریدونک شاهی پنهان ایتدکاری
مغاره ده سودیله بسلدکاری کاوک آدیدر استاد دقیقی بیت مهرگان آمد جشن ملک
فریدونا * آن کجا کاربکو بودش برمایونا * شمس فخری بیت تورستمی و فریدون
بارکیر ترا * زاحترام بخوانند رخش برمایون ل برمجیدن ب سکون راء مهمله و فتح
میم و کسر جیمله سورنمک و سورتمک معناسنه استاد لطیفی بیت تو دلفریب جهانی بشیوهٔ
خونی * به برمجیدن یوسف ببوی یعقوبی ل برمخیدن ب سکون راء مهمله و فتح میم
و کسر خاء معجمه ایله مخالفت ایتمک و بعض نسخه ده عاق والدین اولمق معناسنه ابوشکور
بیت مرا او رایکی برمخیده پسر * زمهر جهان بد پدر کینه ور ل برمسیدن ب برماسیدن
مرقوم معناسنه در ل برمشیدن ب سکون راء مهمله و فتح میم و کسر شین معجمه ایله بمعنی
برمجیدن مرقوم ل برمون ب سکون راء مهمله و ضم میمله اشارت متکلم بنفسه یعنی بزم
اوزریمزه دیمکدر شاعر بیت به تنها باده خور با ساده رویان * بدش برمون اکر بینی
زبانش ل برن ب فتح راء مهمله ایله زراعت تارلایه تخم صاچوب اورتمک ایچون اوزرینه
چکدکلری تخته که ترکیده یامی سنه کشان یومری سنه طبان دیرلر و دخی بر شهر اسمی اولمق
مرویدر مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت یکی درشکست و برن برداشتیر * دیکر یك متاع
سرا تا حصیر ل برنجن و برنجین ب کلاهما بفتح الراء المهملة و سکون النون بلازك که عورات
قوللرینه طاقرلر التوندن و کمشدن و جواهرله مرصع ایدرلر ابرنجن و اورنجن دخی دیرلر
عربیده کسر سین مهمله ایله سوار دیرلر ل برنشستن ب آته نمك معناسنه مصدردر حکیم
فردوسی * مصرع * نشست از بر بارهٔ تند باز * مطلق اوتورمق معناسنه ده کلور
ل برنون ب سکون راء مهمله و ضم نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ابریشم معناسنه در واداة الفضلاده
نون برینه یای تحتانیله بریون واقعدر استاد رودکی بیت از پی طفلان آب و کل صبا فراش
وار * بالش از بغدادی و بستر ز برنون ساخته ل بروسان و بروشان ب کلاهما بضم
الراء المهملة بمعنی امت که برسان و برشان و بروسنان دخی دیرلر استاد دقیقی بیت شفیع
باش برشه مرا بدین دولت * چو مصطفی برداد بر بروشا نرا ل بروسنان ب ضم را و واو
مجهول و سکون سین مهمله و فتح نونله امت معناسنه بروشنان دخی دیرلر استاد دقیقی بیت
شفیع باش کناهم بنزد یار مرا * به پیش حق چو رسولان بروسنانی را ل برهختن و برهیختن ب
کلاهما بسکون الراء المهملة و خاء المعجمة بمعنی ادب کردن شمس فخری بیت بسان هندوان
ترك فلك را * بچوب کین بمالید و بهرهخت ل برهمن ب ایکی معنایه در اول نام حکما
و دانشمندان بت پرستان شیخ سعدی بیت بتقلید کافر شدم چند روز * برهمن شدم
در مقالات زند * ثانی بمعنی بتکده امیر معزی بیت بهار چین کن ازان روی بزم خانهٔ
خویش * اکرچه خانهٔ تو نوبهار برهمن است * بهار دخی بتکده معناسنه در کذا فی نسخهٔ
حسین وفائی اما تحفة الاحبابده بتکده معناسنه بهرمن منقولدر که ها رادن مقدم ذکر
اولنمشدر مخفی اولمیه که برهمن فتح بایله ایکی وجهله استعمال اولنور بر وجهی سکون

سکون را و فتح هایله در مثالی نوعی خوشانی بیت زترك برهمن زنهار کویان * زکفر
رفته استغفار کویان * و بر وجهی ده فتح را و سکون هایله در مثالی وله بیت برهمن
ملتان بت پرستار * هدایت مرشد ناقوس و زنار * و ایکی وجهنده ضم بایله روایت
و استعمال اولنمشدر ل برهون ب سکون راء مهمله و ضم هایله بوزن مرهون هندوشاه
نخجوانی صحاحنده کرکاه معناسنه روایت ایتمش اما معیارده شمس فخری دائره معناسنه
روایت ایدوب بو بیتی نظم ایلمشدر تعریف حصار بیت فرود چرخ محل حوادث آمد دان
بصد هزار جهان خارجیست ازین برهون * و بعض معتبر نسخه ده پرکار اولمق اوزره نقل
اولنوب عمعق بخارینك بو بیتی ایله استشهاد اولنمش بیت مردم چشم چو مرکز پلك چون
برهون شود * مرکز و برهون زعشقت هر شبی پرخون شود * تحفة الاحبابده دخی پرکار
معناسنه در و شرفنامهٔ صاحبی ابراهیم فاروقی بمعنی هاله و آرایش دیمش و فرهنك حسین
وفائیده باء موحده ایله کرکاه و باء فارسیله دائره معناسنه منقولدر اما حسن بن
یوسف انجوی فرهنك جهانکیریده برهون هر نکه اورتاسی بوش اوله اکا دیرلر مثلا هاله
و طوق کردن و کمربند و خانه که دیوار ایچنده در و حصار و هر نکه محوطه اوله و چوب بندی
و خاربست یعنی دکن و چالیدن اولان دیوار و پرچین و بونلر امثالی نسنه لره دیرلر استاد
رودکی بمعنی هالهٔ ماه بیت ایا قد تو چون سروی زدیبا کرد آن آذین * و یا روی تو چون
ماهی زعنبر کرد آن برهون * شاه ناصرخسرو بمعنی خانه و درخانه * قطعه * دل یقین
ای پسر خزانهٔ دینست * چشم تو چون روزنست و کوش چو برهون * کوهر دین چون
خزانهٔ بنهادی * روزن و برهونش هر دو سخت کن اکنون * روزن و برهون چو بسته
کشت چنانت * راه نیابد بسوی کوهر مخزون * وله بمعنی حصار و محوطه بیت ای شده
غافل زعلم و بحث برهان * جهل کشیده بکرد جان تو برهون * حکیم قطران ارموی بمعنی
چوب بندی و پرچین بیت بباغ و کل ماند رخ تو سالاسال * زمانه بسته زشمشاد کرد
او برهون ل برهیون ب زیادهٔ یای تحتانیله برهون مرقوم معنالرینه منقولدر کذا فی
نعمة الله ل برین ب کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله درت معنایه در اول بمعنی بالائی
عالی معناسنه که عرش برین و چرخ برین و سپهر برین دیرلر مولانا جامی بیت ساختهٔ
عرش برین فرش وا * فرش قدم کن چو زمین عرش را * بو معنایه ظهیر فاریابی بیت راست
کفی مطلع ایست سیاه * ستر برافراخته ز چرخ برین * حکیم انوری بیت غوطه توان داد
روز عرض ضمیرش * در عرق آفتاب چرخ برین را * ثانی باد صبایه دیرلر بو ایکی معنایه
شمس فخری بیت بزیر چرخ برین بمثال فرمانش * زسوی قبله نیارد وزید باد برین *
ثالث پارچه که قاون و قاربوز و خیار و امثاللری نسنه لرك اینجه دلیمی اوله حضرت مولانا
قدس سره بیت چون بزید و داد او را یك برین * همچو شکر خوردش چون انکبین *
رابع لفظ مرکب اولور برایله این دن الفی محذوفدر تخفیفا بونك اوزرینه عربیده کی علی
هذا معناسنه مولانا جامی بیت چند در ستر خفا بنشستن * در برین خاك نشینان بستن
ورخنه معناسنه ده رسیده نظردر ل بریون ب کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی و فتح

واو ایله وجود انسانده ظاهر اولور بر علتدر سبب ظهوری ایکی نسنه در بری بدنده خلط فاسد غلبه سیدر وبری خلط فاسدی قوت طبیعت دفعیدر وخلط فاسد دخی ایکی کونه در بری خلط غلیظ سوداد رکه دم ایله آمیخته اولور قوت طبیعت آنی اعضای شریفه دن منع ایتمکله ظاهر بدنده ظهور ایدر عربیده بو علته قوبا دیرلر وزبان هندیده راد دیرلر طبیب یوسفی رباعیاتنده دیمشدر * رباعی * شراب اسطو خودس کر خورد کس * زمن بشنو حدیث پیر یارا * بواسیر و بریون را دهد نفع * برد هم علت مالیخولیارا ع بزان ج فتح زاء معجمه ایله بمعنی جهنده یعنی صحرا بچی کذا فی مجمع الفرس بو معنایه حکیم انوری بیت باز چون باز آمد از اقبال میمون موکبش * تازه شد چون در سحر کاهان کل از باد بزان * ودخی بمعنی وزان یعنی اسیجی مسعود سعد سلمان بیت نه ابر بهارم که چندین بکویم * نه باد بزانم که چندین بپویم ع بزن ج فتح زاء معجمه ایله برن مرقوم معناسنه یعنی طپان که زراعتی آنکله هموار ایدرلر ع بزن ج فتح زاء فارسیله قره باچق که حوض وچشمه دیبلرنده قالور اکالای وچن ولرثن دخی دیرلر کذا فی تحفة الاحباب ع بزیدن ج کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه بمعنی وزیدن یعنی یل اسمك ع بزین ج کسر زاء معجمه ایله بمعنی وزان حکیم سنایی * مثنوی * بابا ز آنزمان چنین فرمود * که سخن بیش ازین ندارد سود * زین غلامان مایکی بگزین * که رود زینسا چو باد بزین ع بسامان فتح سین مهمله ایله منتظم الاحوال ومرفه البال دیمکدر میر نظمی بیت خدایا کار بنده کن بسامان * ندارم جز ز تو امید احسان ع بسان ج فتح سین مهمله ایله بمعنی مثل ومانند انك کبی دیمك اولور خواجه سلمان بیت دل ز افکار دقیق افکار ومن در کار خود روز وشب نالان وسر کردان بسان آسیا ع بستن ج سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بغلمق معناسنه مصدر در خواجه سلمان بیت حدیث دوستان درست نتوانم شکستن در ولیکن توبه بتوانم که باز ش میتوان بستن ع بسجین ج سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر جیمله بر نوع پك اغاجدر که اندن یای ایدرلر ع بسغدیدن ج فتح سین مهمله وسکون غین معجمه ویای تحتانی وکسر دال ایله بمعنی ساخته شدن ومهیا کشتن یعنی دوزلمش اولمق وحاضر لنمق ابو شکور بیت تن وجان جوهر دو قرار آمدند * بیکجای هر دو بسغدیدند ع بسمان ج سکون سین مهمله وفتح میمله بر نسنه یی بحث ایدوب رهن قودقلری نسنه یه دیرلر ع بسندیدن ج فتح سین مهمله وسکون نونله بسند قناعتدر ویا دال ونونله مصدر اولور قناعت ایلمك معناسنه بسند کردن دخی دینلور میر نظمی بیت که یك بوسه ز لعلت می پسندم * اکر دشنام میدادی بسندم ع بسوریدن ج ضم سین مهمله وواو معروف وکسر راء مهمله ایله بمعنی نفرین کردن کذا فی ادات الفضلا بو معنایه شاعر بیت اکر خواهی شوی ممدوح عالم * بسوریدن زبانت کیز هردم * ع بسچیدن ج کسر سین مهمله وجیم فارسی وسکون یائین ایله بمعنی ساز کاری کردن یعنی مصلحت بتورمك وایش کورمك استاد لبیبی بیت بباید بسچیدن این کار را * بزیره شدن رزم وپیکار را ع بشیبون ج سکون شین معجمه وکسر باء موحده وضم

واو یای تحتانیله شرفنامه ده بمعنی فربه یعنی سمیز اما مؤید الفضلاده بشیون واقع اولمشدر حذف بایله ع بشخودن ج سکون شین وضم خاء معجمتین ایله صقمق عربیده کی عصر معناسنه اولسون حصر معناسنه اولسون ع بشخیدن ج سکون شین وکسر خاء معجمتین ایله اوج معنایه کلور اول ضیا ولمعه معناسنه میر نظمی بیت بفرق سر مرصع تاج شاهان * همی بشخید چون مهر درخشان * ثانی صو صاچمق عربیده رش ما معناسنه ثالث مایه چالمق ع بشکولیدن ج سکون شین معجمه وضم کافله جلادت کوسترمك وایش اوزرینه حریص اولمق ع بشکون ج سکون شین معجمه وضم کاف ایله بمعنی بشکول مرقوم یعنی ایشه حریص وحصول مصالحه مقدم وسعی ایدیجی میر نظمی بیت بسعی قسمت روزی نمیشود افزون * چرا بکوشش بی فائده شوی بشکون ع بشن ج سکون شین معجمه ایله بوزن جشن قد بالا معناسنه حکیم انوری بیت وه که برخی بپای تا سراو * بشن بالای چون صنوبر او * فتحتین ایله طوس قربنده بر موضع اسمیدر ع بشوتن ج ضم شین معجمه وواو مجهول وفتح تاء مثناة ایله بد اخلاق وبد خصلت دیمکدر میر نظمی بیت بقول وعهد نیکان نیك داری * بشوتن را نشاید دوستداری ع بغلان ج سکون غین معجمه ایله تابع معناسنه در مثلا فلان بفلان فلانست دیرلر فلان تابع فلاندر دیمك اولور کذا فی مجمع الفرس ع بکتوسان ج سکون کاف وضم تاء مثناة وفتح سین مهمله ایله شرفنامه ده بر عاقل ودانا وزبرك کمسنه نك اسمیدر ع بکشان ج سکون کاف فارسی وفتح شین معجمه ایله رئیسان قوم ومهتران کروه معناسنه در شاعر بیت پروانه صفت بکرد شمعش * بکشان همه آمدند بجمعش ع بکهوجتان ج سکون کاف وجیم وضم ها وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خرپشته یعنی حمال ارقه سنده کی سمر کذا فی شرفنامهٔ منیری ع بلاتکین ج فتح لام وکسر تاء مثناة وکاف فارسیله چوماق که باشی یومری دکنکدر ع بلاساغون ج فتح لام وسین مهمله وضم غین معجمه ایله ماوراء النهرده کاشغره قریب بر شهر اسمیدر امیر معزی بیت رومیان یکسر کریزند از خطر سوی خطا * قیصر از بیم بلاسوی بلاساغون شود * ع بلبن ج سکون لام وفتح باء موحده ایله بمعنی بریهن که سمیز اوتدر عربیده بقلة الحمقا وخرفه وفرفخ دخی دیرلر ع بلسان ج سکون لام وفتح سین مهمله ایله بر اوتدر مرجمك کبی تخمی اولور وفتح لام وسین مهمله ایله بر اغاجدر یاغی ترشح ایدر وبر روایتده یمشینك یاغی چقار غایت نافعدر وبر جراحته سورسه لر یکرمی درت ساعته دك اصلاح ایدوب بتورر واستخوانده اولان اماس ووجعلره غایت نافعدر مکهٔ مکرمه ده ومصرقاهره ده چوق اولور ع بلکن ج سکون لام وفتح کافله منجنیق معناسنه در شمس فخری بیت ز سیل خیز فنا ایمنست قصر بقات * چنانچه حصن فلکها ز صدمت بلکن * شرفنامه ده سر دیوار معناسنه بو معنایی مؤید زین الدین سنجری * رباعی * نیش مژه که میکذار د زجکن * خود کو که چه کونستی حال دل من * ای عهد تو بیدار وپیمانت سست * چون برف تموز وآفتاب بلکن ع بلندین ج فتح لام وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله قپو پروازی که بو بلندین دخی دیرلر شاکر بخاری بیت در وافراشته درهای سیمین * جواهر هانشانده

بر بلندین فی بمزدن مع سکون میم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله بر کسنه نك باشنه
اورمق ترکیبه طوم دیرلر مولانا هاتفی بیت ازان هریکی بانك بر جم زدی * دکردم زدی
بر سرش بم زدی فی بمنکیدن مع فتح میم وسکون نون ویای تحتانی وکسر کافله طورلدتمق
معناسنه در فی بن مع ایکی معنایه در اول باغ وزراعت معناسنه وبعضیلر خرمن دیمشلر
باغبان ودشتبانه بنون دیرلر ثانی بر نوع خرده میوه در بنوردن دخی دیرلر فی بندیدن مع
سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله بغلمق معناسنه مصدر در عربیده ربط
وارتباط دینلور چغتای لسانده اینماك دیرلر اما له ایله بو بیتده صیغهٔ امری واقع اولمشدر
میر علیشیر بیت ییلی تاری هجریدین جسمم بولوبدر تاردیك ای فلك * رحم ایت بو ایکی
رشته نی بیر بیرکا اینش فی بنطاقلون مع سکون نون وفتح طاء مهمله وکسر قاف وضم
لامله بش برمق دیرلر براوتدر اما پیغمبر چیچکی اولمق اوزره تصحیح اولنمشدر فی بنوان وبنون
کلاهما بسکون النون وفتح الواو نسخهٔ میرزا ابراهیمده نکاهبان خرمن یعنی خرمن بکجیسی
بو معنایه ابو المعانی بیت برد محصول عمرت کرفریبی میدهد دنیا * دهد خرمن بباد برا
اکر غافل شود بنوان فی بنوردن مع سکون نون وراء وفتح واو ودال مهملتین ایله
بر خرده طاغ یمشیدر فی بهاران مع فصل ربیعدر ومقدم ذکر اولندوغی اوزره بیراغده
بهار دینلور اما الف ونون ادات جمع قیاس اولنمیوب بهار نسبتنده مبالغه ایچوندر نتکم
بو بیتده واقعدر بیت درخت اندر بهاران بر فشاند * زمستان لاجرم بی برك ماند فی بهرامن
وبهرمان مع کلاهما بسکون الهاء وفتح الراء المهمله ومیم درت معنایه کلور اول یاقوت
سرخ حکیم خاقانی بیت نور مه از خاك کند سرخ کل * قرص خور سنك کند بهرمان
حکیم قطران ارموی بیت از رضای او شود چون بهرمان سرخ رنك * در خلاف او شود
چون مردم از مهجور خود * شمس فخری * قطعه * تا بود خور شید ومه برکرزمان
تا بود در کان عقیق وبهرمان * پیش تیغ خسرو آفاق بود * کوه خارا بر مثال بهرمان
ثانی بر نوع رنکارنك لطیف اسلمش حریره دیرلر امیر خسرو بیت درویش کو برنك
ورباب بسنده کرد * جای کلیم به که بپر بهرمان کشد * حکیم ازرقی بیت آن آب
نیلکون مفکن کان بری * مالیده کرنه ایست ز پیروزه بهرمان * مولانا عثمان مختاری
بیت حله بافی کرده در سیماب حیما کارکاه * نقشبندی کرده در پیروزه پیکر بهرمان *
ثالث کل معصفر که کل کافیشه وشسبك وکاژیره دخی دیرلر امام هروی بیت آن نکرکو
تاب لعل وتاب یاقوت شدی * آب کردون آتش ونیلوفر او بهرمان * رابع غازه که
زنان یوزلرینه سوردرلر کلکونه وفکر دخی دیرلر امیر خسرو بیت چنانست نکبت چرخ
از ولایتش معزول * که بهرمان عروسانست خنجر بهرام فی بهرمن مع سکون ها وفتح راء
مهمله ومیمله یعنی بهرمان مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری فی بهم آمدن مع غضبه کلمك
ومنقبض اولوب طارلمق بهم برآمدن دخی دینلور ودخی بر یره مجتمع اولمق هر نه اولورسه
بو ایکی معنایه میر نظمی بیت بهم آمده دید چون آن کروه * بهم آمد ورفت بر موی کوه
فی بهمان مع شخص مجهولدن کنایه ایدوب فلان لفظنه تابع ایدرلر حکیم سنائی بیت تو بر

تو بر آورده دست بر بهمان * که چرا دست می بر آرد آن * مولانا عرفی در نعت شریف
بیت در جلب تعینت دو عالم * بهمان وفلان آفرینش فی بهمن مع سکون ها وفتح میمله
اون اوچ معنایه کلور اول لفظ حکیم ترجمه سیدر که راست کفتار ودرست کردار دیمکدر
ثانی خرده سال وبسیار دان اولانه دیرلر ثالث دراز دست معرفت که چابك وهنرمنددن
کنایه در بو مناسبتله اول مشهور پادشاهه لقب اتمشلر در رابع فرهنك جهانکیریده بر فرشته
اسمیدر که تسکین غضب مردمان اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت کدا ورمزد بادت دزین
وزمکاه * چو بهمن نکهدار تخت وکلاه * ودخی چارپا حیوانك اکثرینه موکلدر وماه
بهمن وروز بهمنده واقع اولان امور ومصالح اکا مفوضدر خامس عقل اوله دیرلر نتکم قاضی
میر حسین میبذی امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه دیوانی شرحنده یازمشدر که
* نثر * عقل نزد مشائین ده است میکویند که خدا واحد محض است واز واحد محض
غیر واحد صادر نمیتواند شد آن واحدی که از خدا صادر شده عقل اول است حکمای
فرس انرا بهمن کویند * سادس نام پسر اسفندیار بن کشتاسب درکه اردشیر دخی دیرلر
مورخین وجه تسمیه سنده وجوه ایراد ایلمشلر که راست کفتار ودرست کردار ایدی وجه
آخر اول طفولیتده غایت زیرك وبسیار دان ایدی وجه آخر دیرلر که اللری اول رتبه ده
دراز ایدی که ایاق اوزره طوردقده دیزلرینه چکرایدی نتکم منوچهری دیمشدر بیت
شنیدم که بر پای ایستاده * رسیدی تا بزانو دست بهمن * وبر کروه الی اوزوناغنه تأویل
ایدوب دیدیلر که اکثر بلاد عالمك ضبط وتسخیرینه ال ایرشدردکندن دیمشلردر وبر کروه
دیدیلر که دوستلق ارالق جهتندن نام فرشته ایله تسمیه اولنمشدر تبرکا وتیمنا سابع سال
شمسیدن اون برنجی آیك اسمیدر که نیر اعظمك برج دلوده مدت ایامه مکثی در بو معناده
خواجه حافظ دیمشدر بیت ذخیرهٔ بنه از رنك وبوی فصل بهار * که میرسد ز پیش رهزنان
بهمن ودی * ثامن بر نوع شکوفه در بهمن ماهنده آچیلور کوکی ادویهٔ مشهوره دن که ایکی نوع
اولور سرخ وسپید اوچ معنایه که سادس وسابع وثامن ترتیب اوزره حکیم خاقانی نظم
ایلمشدر * مثنوی * چون زال بسته قفسم نوحه زان کنم * تازه چنین مخاطر بهمن در آورم
نشکفت اکر چو آهوی چین مشك بردمم * چون سر بخورد سنبل وبهمن در آورم * نی نی
که باغم است مرا انس لاجرم * مریم صفت بهار به بهمن در آورم * معنای ثامنده میر خسرو
در وصف جنکاه بیت بیابان که شد روی صحرا سراسر * بر بهمن لعل وخون سیاوش
تاسع هر ماه شمسینك ایکنجی کونی آدیدر مسعود سعد سلمان بیت بهمن روز ای صنم
دلستان * بنشین باعاشق در بوستان * استاد منوچهری * قطعه * رسم بهمن کیر
وز سر تازه کن بهمنجنه * ای درخت ملك بارت عز وبیداری سنه * اورمزد وبهمن وبهمنجنه
فرخ بود * فرخت باد اورمزد وبهمن وبهمنجنه * اهل فرس قاعده لری بویله در که هر وقت که
نام روز نام ماهه موافق اوله البته اول کون عید جشن ایدرلر عاشر موسقیده بر پرده آدیدر
منوچهری بیت همه روزه دو چشمت سوی معشوق * همه وقته دو کوشت سوی بهمن
وله بیت بجوش اندر ودیك بهمنجنه * بکوش اندر وبهمن وقیصران * حادی عشر

نواحی ازدبیلده برقلعه آدیدرکه اوائلده انده جادولر چوق اولوردی ودیرلرکه کیخسرو اوائل
سلطنتنده اول قلعه نك طلسمن فتح ایلدی حکیم فردوسی بیت برزی کجا آن زر بهمن است
همه ساله پرخاش اهرمن است * وله درمحل دیکر بیت چو نزدیکی حصن بهمن رسید
برابر سپهرا فرود آورید * ثانی عشر عالی ومعظم برطاغ آدیدر ابوالفرج رونی بیت
در ترازوی همت اعلاش * دانهٔ سنك آمد بژ بهمن * ثالث عشر طاغلر باشنده
اولان قارك حرارت شمس سببی ایله آیریلوب دوشدوکنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بهمنان فتح اول ایکی بهمن درکه معنای ثامن بهمنده ذکر اولنان شکوفه کوکیدر ایکی
نوع اولور بری سرخ وبری سفید عربیده دخی بهمنین دیرلر تثنیه اولق اوزره فارسیده تثنیه
ایچون مخصوص ادات اولمیوب ماعدای فردی جمعله ادا ایدرلرکه بهمنانك آخرنده اولان
الف ونون ادات جمعدر نسخهٔ میرزا ابراهیمده ذکر ایدرلرکه منکوردغا بیت نافع دوادر جسدی
فربه وریحی دفع واخراج وقوت باهی زیاده ایدر بهیدن کسر ها وسکون یای تحتانیله
باضمق معناسنه مصدردر بیابان معروف دشت وصحرا وعمارتدن خالی اراضی نصیر
همدانی بیت کیم دیوانهٔ ازخود دهر اسان * زمن تامن بیابان در بیابان بیابان نشین
کوچر اولی طائفه سی عربیده اهل اخبیه دیرلر مولانا هاتفی بیت بیابان نشینان کروها کروه
نشیمن کرفتند سرهای کوه بیکیدن سکون یائین تحتانیین وکسر کافله اغزه صو
آلوب یفکرمك معناسنه بیون ضم یای تحتانیله افیون معناسنه که ابیون دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس مع الواو * با او آنکله دیمکدر حذف همزه ایله باود دخی دیرلر امابااو
لفظنده معنای جمعیت افاده اولنور معنای معیتده ظاهر اولور خواجه حافظ بیت دهنت کرچه
زما خاتم دلها دزدید * چون بخندد همه دانند که خاتم با اوست * وله بیت آن سینه
چرده که شیرینئ عالم با اوست * چشم میکون لب خندان دل خرم با اوست * مصراع
ثانیده کی با اوست از اوست معناسنه در باتو ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور
اول بمعنی باتو مرقوم که ترنج معناسنه در ثانی بمعنی حب السلاطین دیدکلری دارودر کذا فی
فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معناده لفظ مفرد اولور اما لفظ مرکب اولدقده سنکله
معناسن افاده ایدر باچو ضم جیم فارسیله تاتارخانلرینك لقبیدر لفظ کرای کبی کذا فی
وسیلة المقاصد بادرنبو سکون دال ونون وفتح راء مهملتین وضم باء موحده ایله چشمك
معناسنه در ابوالمعانی بیت از غلوی شوق نظاره بروی خوب یار * بادرنبو میزده در چشم
اندیشه دلم بادرنکبو سکون دال ونون وکاف وفتح راء مهملتین وضم باء موحده ایله
اوغل اوتی که معربی بادرنجبویه در بادرو سکون دال وضم راء مهملتین ایله فرهنك
میرزا ابراهیمده برنوع تره در ریحانه مشابه باداور دخی دیرلر محبوب العارفین نام لغتده بادر
وترکی بیقلو تره کونید واو بارپوز است دیو یازمش وبعض فرهنکده شاهسپرغم کبی برتره در
بادرویه دخی دیرلر شمس فخری بیت کیوان برای سبزهٔ شیلانت روزبار * ازکشت زار
اجرام آورده بادرو باذرو فتح ذال معجمه ایله معدنوس معناسنه در باردو سکون را
وضم دال مهملتین ایله نهال میوه دار آلتنه مسند اولق ایچون قونیلان باشی چتال اغاج که ثقل

ثقل میوه دن نهال درخت قرلمیه کذا فی مجمع الفرس بارکاو سکون راء مهمله وفتح کاف
عجمیله دوزن معناسنه میر نظمی بیت نکرده یکدمی آهنك موزون * نباشد بارکاو ساز
کردون بارنکو بادرنکبویدن مخففدر بارو ضم راء مهمله ایله قلعه حصاری وبرج
معناسنه منصور شیرازی بیت بود نخست قدم پاسبان قدرترا * فراز کنکر این هفت
حصن ونه بارو بازو ضم زاء معجمه ایله قولك طرف بالاسی ترکیده قره جه دیدکلری عضو
شیخ سعدی بیت هرکه باپولاد بازو پنجه کرد * ساعد سیمین خودرا رنجه کرد باسو
ضم سین مهمله ایله بمعنی عصا یعنی دکنك باشکو سکون شین معجمه وضم کاف عجمیله
مقام تسلیمده ایراد اولنور اولدی طوت واولدی دی معناسنه استاد لطیفی بیت چون
بدیدی جان ودلرا غمزه را برهمزدی * قصد کشتن کرده باتیغ وخنجر باشکو باشو
ضم شین معجمه ایله بمعنی چلپاسه کاردیدکلری جانوردر کذا فی فرهنك جهانکیری باقو
ضم قافله اوچ معنایه در اول برمبارز اسمیدر ثانی برموضع آدیدر ثالث منازل مریخدن بر
منزله نك نامی در ایضا منه باکو ضم کاف ایله برموضع آدیدر مولانا هاتفی بیت
زدربند باکو کذر کردنیز * بدوران نمودان اساس ستیز بالنکو فتح لام وسکون
نون وضم کاف فارسیله بادرنبویه وبادرنجبویه دیدکلریدر ریاحین نوعندندر ترنجان
دخی دیرلر عربیده بقلهٔ اترجیه دیدکلریدر مجموع علل بلغمیه یه نافعدر وعلل سودایه
مخصوص دوادر جرب وسدهٔ دماغ وقوت جکر وقوت قلبه دخلی عظیمدر کذا فی البدیعی
بالو ضم لامله کرا سدر آلو بالو دخی دیرلر بانو ضم نونله ایکی معنایه در اول
خاتون خانه نشین که تعظیما بیوك قادین دیمك اولور میرخسرو بیت مهین بانوچو آمد
پیش شیرین * نصیحت کرده ازکفتار پیشین * ثانی صراحی که شراب وکلاب قورلر باهو
ضم ها ایله دکنك که ترکیده چوماق دیرلر حکیم سوزنی بیت هرکه ازپشت دلش بار ولای
تو فکند * زخم باهو خورد از حادثهٔ چرخ بلند * شمس فخری چوبان دکنکی دیوب بو بیتی
نظم ایلمش بیت تو آن شاهی که در ایام عدلت * شبان از دست بفکندست باهو * مطلق
دکنکدر هرنه اولورسه استاد فرخی بیت من چون چنان بدیدم جستم زجای خواب *
باهو بدست کرده باشتر شدم فراز * فرهنك جهانکیریده باز و معناسنه ده مرویدر
بتبو سکون تاء مثناة وضم باء موحده ایله اکشی یوغرت قوریسی که ترکلر کش وعربلر
قریشه دیرلر بتو فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مشرق بومعنی خراسانیلر لغتیدر
ثانی برموضعه دیرلرکه همیشه کونش اصابت ایلیه وضم تا ایله اوچ معنایه در اول برنوع
پیاله درکه دیبنده اوله سی اولور شیشه نك اغزینه قویوب شراب ویاخود غیری نسنه
طولدررلر ترکیده خونی عربیده قیف دیرلر ثانی کوچك طوپچغز که دکنك وقمچی وامثالی
نسنه لرباشنه برکدرلر ثالث طاشدن هاون الی که نسنه سحق ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
حرف بایله مرکب اولدقده سکا وسنکله دیمك اولور شاعر بیت بتو کفتم ای یار فرخنده
روی * بهرجا مرو باکسی پرمکوی بچه کو فتح جیم فارسی وضم کافله حرامزاده
معناسنه که خشوك وسندو وسندره وفغاك دخی دیرلر بختو سکون خاء معجمه

وضم تاء مثناة ایله هندوشاه صحاحنده بمعنی بدپدر یعنی اوکی آتا بو معنایه استاد لطیفی
بیت بخ بخ پسر است نیکبخت او * ما هست عروس مهر بختو * سابق فرهنکلرده رعد
معناسنه در شمس فخری * قطعه * بر خلقت اکر آهوی تاتار * زنافه دم زند باشد ز آهو
زرشك كالك تو ناله كند ابر * كه خلقش نام میکردند بختو * سروری کاشی مجمع الفرسده
رعد معناسنه بختور نقل ایلمشدر بخستو فتح خاء معجمه وسکون سین مهمله وضم
تاء مثناة ایله مقر ومعترف اولمق معناسنه اصلی خستو در حرف با اصل کلمه دن اولمق ده
جائز زائده اولمقده جائزدر بخد کلمه سنده اولان با کبیدر دیمشلر مشکلاتده الباء فیه
کافی لفظ بخد مسطور در بخنو سکون خاء معجمه وفتح نونله رعد معناسنه استاد
رودکی بیت چون ببانك آمد از هوا بخنو * می خور وبانك چنك ورود بشنو * وصاعقه
معناسنده مروید فرهنك حسین وفائیده بخنو نونله بمعنی بدپدر مرقوم در بدرو
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله اسب پالانی یعنی سمر بارکیری بدو ضم دال مهمله
واخفاء واو ایله آکا دیمك اولور شیخ سعدی بیت بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی
دلاویز تو مستم * وفتح دال مهمله ایله عربیدر ابتدا معناسنه در کاهی فارسیده دخی استعمال
اولنور راء المعانی بیت چون حسن طلعت تو نبود یکی زخوبان * از بدو آفرینش تا انقراض
دوران * بو بیت نعت شریف اولمق معناسنه در بذله کو سکون ذال معجمه ایله لطیفه
کو ومحل خوان دیمکدر خواجه حافظ بیت خانه بی تشویش ساقی یار ومطرب بذله کو * موسم
عیش است ودور ساغر وعهد شباب برزه کاو سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
چفتدن قچان کاهل اوکوز مختاری در مذمت فلك بیت برزه کاو یست کر خور دناچار *
بر تخمی که خود کند شد یار برسیان دارو بر اوتدر اطبا قتنده عصی الراعی دیمکله
معروفدر برموع سکون راء مهمله وضم میمله انتظار معناسنه کذا فی فرهنك میرزا
ابراهیم بو معنایه نور الدین مقدم بیت هست آسان رفتنم برموی سر * نزد من بسیار
از برموی وصل برنو سکون راء مهمله وضم نونله دیبای تنك یعنی آغر بهالو سراسر
کذا فی مؤید الفضلا برو ضم راء مهمله واخفاء واو ایله ابرو معناسنه حکیم سنایی بیت
هر که آن روی ببیند زپی خدمت تو * هم بروی تو که پشتش چو بروی تو بود * استاد بهرامی
بیت بغمزه تیر ومژه تیر وقد وقامت تیر * برو کمان وببازو درون فکنده کمان * زبان
هندیده بر نوع قلندر وسکون راء مهمله وواو موقوفه ایله بوزن سرو مشتری یلدزینك آدیدر
حکیم فردوسی بیت ببالای تو در چمن سرو نیست * چو رخسار تو تابش برو نیست
بستو سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در
اول یایق که براغاجدر آنکله یوغردی دوکوب یاغ چقاررلر ثانی کوچك مرطبانی طبق
وچناق ومجمع الفرسده میان دوش وکردنده اولان استخوان معناسنه در بنکو
سکون نون وضم کافله بذرقطونا دیدکلری تخمدر کذا فی مجمع الفرس بنو ضم نونله
خرمن معناسنه در میر نظمی بیت تیر دم حاصلی از کشت عمرم * زده آتش بنوی صبر
هردم * هایله بنوه دخی دیرلر بو بوزن شو اشتربچه دریسنی درست سلخ ایدوب

ایدوب ایچنه اوت ویا صمان طولدروب صغمل دوه نك یاننه قورلر کندو یاوریسی
صانوب سودینی صاغمغه سرکشلك ایتمز کذا فی مجمع الفرس بهو سکون هایله
کوشك معناسنه در وضم هایله رایان هنددن برینك آدیدر حکیم اسدی بیت بیکبار
بر قلب لشکر زدند * ربودند شان بر بهو بر زدند مع الهاء * بافراه سکون فا
وفتح راء مهمله ایله براوتدر که رنج خفقانه غایت سودمنددر کذا فی اختیارات البدیعی
با انکه لفظ مرکبدر با وآن وکه حرفلرندن که آنکله بیله دیمك معناسنه عربیه کی مع هذا
معناسنی افاده اولنور مولانا عرفی بیت با آنکه یقین است که در کلشن فردوس * صد کل
بتهی دستی بر خار نفروشند بابونه ضم باء موحده وفتح نونله براوتدر عربیده بابونج
وترکیده پاپادیه وقیون کوزی دیدکلریدر بابه فتح باء موحده ایله بوزن لابه بمعنی
پشم آکنده یعنی یوك طولدرلمش نسنه دوشك ویصدق وغیری هر نه اولورسه باتره
فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله دف که چالرلر دائره دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت خواهت
همی ببرد من انکشت ازان زدم * پیش تو بر کناره خوش بانك باتره باتونه ضم تاء
مثناة وفتح نونله کوزه پر آب یعنی صو طولو بوداق بالاور دخی دیرلر تاریه مؤید الفضلاده
باء موحده واقع اولمشدر باج نامه بمعنی بازنامه که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله
تعالی حکیم انوری بیت دل او برده باج نامه بحر * کف او کرده کارنامه جود باخته
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله لعب معناسنه اولان باختن لفظندن اسم مفعولدر
شیخ عطار بیت بندکان حق چو جان زا باختند * اسب همت تا ثریا تاختند باخسه
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله مهره دیوار یعنی بنالرك اصطلاحنده دیوارده قور
تعبیر ایتدکلری مراد ضره ایله دیزلش طاش وکرپچدر حکیم اسدی * مثنوی * یکی
بتکده دید ساده زسنك * چهل باخسه هریك از رنك رنك * بهر باخسه بر چهل لادنیز
زجزع ورخام وزهر کونه چیز * فرهنك جهانکیریده خانه نك قپوسندن غیری اولان یولنه
دیرلر که آندن کلوب کتمك قابل اوله بو معناسی دخی نشتر حجامدر باخه فتح خاء معجمه
ایله قپلو بغه که سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر عربیده سلحفه وسلحفات دیرلر امیر
خسرو بیت بسا بر دل نهنك از تیغ کینه * که سر دزدیده چون باخه بسینه * وله بیت
ضربت کرز نهنکان سپاهت در وغا * خصم را چون باخه سر در سینه پنهان میکند *
وله بیت چون باخه چو بهمت زادی زبیضه دین * وان خصم جان هوارا چون ماهیان
هوا زا باد آبله سکون دال مهمله وکسر باء موحده ایله سوزنك ودردناك بر نوع
قبرجقدر باداوله دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس بادافراه ضد پاداش یعنی جزای
بدکه جزای نیکه پاداش دیرلر بادافرا وبادفرا وبادفراه دخی دینلور حکیم انوری بیت زشیر
کین بستاند بشیر شادروان * زآب کرد بر آرد بباد بادافراه * اثیر الدین اخسیکثی بیت
ای کرده سعی مکرمت خوان عدل تو * پاداش خوار معلی بادافراه راه بادفره سکون
دال وفتح راء مهملتین واخفای هایله بادافراه مرقوم معناسنه که بادفره دخی دیرلر حکیم
اسدی بیت که از یك کناه ار بکشتم زراه * فتادم ز بادافره صد کناه * شمس فخری

* قطعه * خسرو ملاء شیخ ابو اسحق * عظم الله فی العلی قدره * آنکه باشد بزمعالیش او
اطلس چرخ ژنده وتره * همه پاداش داند واحسان * خالی از انتقام وباد افره *
بادامتره فتح دال وتاء مثناة وراء مهملتین وسکون میمله ریحان نوعندن برنوع
خوشبو اوتدر بادامه فتح دال مهمله ومیمله یدی معنایه کلور اول نسخهٔ حسینی
وفاییده ونسخهٔ میرزا ابراهیمده مرقع جامهٔ درویشاندر که الوان پارهلرایله مرتب دیکلمش
اولور ثانی شرفنامه‌ده ومجمع الفرسده حریردن ایشلنمش برنوع لطیف قماشدر شیخ
نظامی بیت ای که ترا به زجنس جامه نیست * حکم برابریشم بادامه نیست * وبش معناسیله
فرهنک جهانکیریده مسطوردر اول ایپك قوردی که کرم پیله‌ده دیرلر حکیم خاقانی بیت
آن غنچهای نستربادامه‌های ترشد * ز رقواضمه دزوی چون کرم پیله مضمر * ثانی یوزك
قاشنه‌دیرلر امیرخسرو بیت بخنده‌ی پیش هرچشمی زچشم خسروت شرمی * پسنده
نیست آخر بریکی خاتم دو بادامه * ثالث کوزکبی برطاشدر اصابت عیندن ایچون اطفال
باشنه دیکرلر آلتون ویاکمش ایله یاپرلر امیرخسرو بیت ازبسکه برکلاهش بردوختم دودیده
بادامهٔ نشانه بربستهٔ کلاهش * رابع آتدن وجودانسانده بلککبی اولور سیاهنه خال
وبیاضنه بادامه دیرلر بدیع سیفی بیت میان ابردو بادامهٔ سیاه چنانك * بقبضه برده
یکی تیرله تا پیکان * خامس زنجیرك هردانهٔ حلقه‌سنه دیرلر بادپره سکون دال
وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله تراشه یعنی اغاج یونلدقده دوکیلن پارهلره دیرلر بادخایه
فتق دیدکلری علتدرکه خایه شیشر بعض نسخه‌ده ریح قولنج واقعدر بادرنبویه ترکیده
لیمونی ریحان دیدکلری خوشبو اوتدر تعریب ایدوب بادرنجبویه دیدیلر صوین استقطار
ایدرلر غایت نافعدر بادروزه سکون دال وضم راء مهملتین وفتح زاء معجمه ایله نسخهٔ
میرزا ابراهیمده جامهٔ کهن وهرکون کیلن اثواب ونسخهٔ حسینی وفاییده ومجمع الفرسده نفقهٔ
روز مره که کون بکون اوله بو معنایه حکیم سنایی بیت یکی جامه وین بادروزهٔ قوت *
دکر اینهمه پیشی وسیری نیست * تحفة الاحبابده اکادیرلرکه انسانك هرکون ایشلکی
معتاد واشتغال ایلیه بو معنای مؤید حکیم سوزنی بیت مشرف ای شرف کوهر حمید الدین
که شد مدیح تو تسبیح بادروزهٔ من بادرونه سکون دال وضم راء مهملتین وواو مجهول
وفتح نونله برنوع ریحاندر بادرنجبویه وبادرنبویه وبادرودخی دیرلر بادره سکون دال
وفتح راء مهملتین ایله نسخهٔ حلیمی‌ده ایچ طونی پاچه‌سی وفرهنک جهانکیریده بی فکر
وبی تأمل سوز سویلمك وهرایشده تیزلك وعجله ایلمك معناسنه مسطوردر بادریسه
سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر دال ایله‌ده جائزدر وراء مکسوره وفتح سین مهمله
ایله نسخهٔ حسینی وفاییده قورشوندن مدور اورته‌سی دلك نسنه‌درایکه چوروب ایپلك
اکیررلر ترکیده اغرشق دیرلر حکیم سنایی بیت نشود مرد پردل وصعلوك * پیش ماما
وبادریسه ودوك * عربیده فلکه دیرلر شرفنامه‌ده وفرهنك جهانکیریده چادر دیرکینك
کوبکنه‌ده دیرلر مدور اولوب اورته‌سی دلك اولدیغیچون حکیم خاقانی بیت سرکشته کرد
چرخم چون چرخ بادریسه * فریاد ازین فسونکر زن فعل سبز چادر * نسخهٔ نیازیده بخاریله یعنی

یعنی بادزن واقع اولمشدر غالبا مدور اولان مروحه‌یه دیرلر بادریه بادریسهٔ مرقوم
معناسنه‌در سین یرینه یاء موحده واقع اولمشدر بادزنه سکون دال مهمله وفتح زاء
معجمه ونونله یعنی باد بیزن مرقوم امیرخسرو بیت بادزنه دست بدست همه * وز دم او
بادزدست همه بادزهره برمرضدر بوغازده شیشی اولوب نفس المغه عسرت ویرر
عربیده اطباخناق دیرلر بادسره سکون دال وفتح سین وراء مهملات ایله اتك مرض
وزحمتلی اولان یری کذا فی مؤید الفضلا بادشرطه سکون دال وراوفتح شین معجمه
وطاء مهملات ایله بعضیلر ضم شین ایله اوقورلر موافق روزکاردر خواجه حافظ بیت کشتی
نشستکانیم ای بادشرطه برخیز * باشد که بازبینیم دیدار آشنارا * امابعض فرهنکلرده بادشرطه
شین مفتوحه ایله پویراز دیدکلری روزکار معناسنه مرویدر شیخ سعدی بیت با طبع
مخالف چه کند دل که بسازد * شرطه همه وقتی نبود لایق کشتی * بو بیتده اولان معنی
موافق روزکاردینلرك سوزلرینه منافیدر بادفره سکون دال وفتح فا وراء مهملتین
ایله اما صحاحده ضم فا وراء مشدده ایله * چو یکی باشد رشته درمیان کرده وکودکان از تاب
دهند یعنی برتخته پارهسنك اورته‌سن دلوب ایپ چکیروب اطفال اللرنده فرفر دوندررلر
مجمع الفرسده اولکی نقل اوزره‌در مولانا کسایی بیت که نغمهای او چو چرخ روان * همه
خوابست وباد وبادفره بادکانه سکون دال مهمله وفتح کاف فارسی ونونله مشبك
پنجره که پالکانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری باده معروف عربیده خمر دیرلر لکن
هر شربت مسکره باده دینلمز انجق تازه اوزمدن اولانه دینلور شاعر بیت باده دست
میالای که آن همه خونست * که قطره قطره چکیدست ازدل انکور * اما پخته یعنی کندودن
قینامش اولانه باده دیرلر که زیرا کوپده کندودن قینایوب غلیان ایدر نه می وشراب دیرلر
بو مدعایی خواجه حافظك بو بیتی اشعار ایدر بیت همچون باده دلم از توبه که کردم بشکست *
همچو باده جکرم بی می وپیمانه بسوخت * فرهنك جهانکیریده حسن بن یوسف انجری
باده هم معروف مشرابهٔ وهم پیالهٔ مشرابه دیرلر دیوب حکیم سنایینك بو بیتنه متمسك اولمش
چون شوخ نه بستان نرکس * یك باده دهد زباده رنکت * بادهٔ اول پیاله وثانی شرابدر
موی الیهك بو بیتی دخی ایراد ایلمش بیت بکره بدو باده دست کوته کن * این عقل دراز
قد احمق را * چغتای لسانده شرابه چاغیر وچاقیر دیرلر امیرعلیشیر بیت چاغیرغه توشکالی
یوقتور قرار وخواب منکا * چو اوتغه توشتوم ایماس عیب اضطراب منکا بادهراه
سکون دال مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی باد شمال حکیم سوزنی بیت مر رعیت را
صبای عدل مهر امیز تو * خوش نسیم آید چو با مشك تبت بادهراه * بو بیتده اضافتله
واقع اولمشدر بادهرزه اضافتله اول افسونه دیرلرکه دزدان اوقیوب متاع صاحبنك
اوزرینه اوفورلر آغراویقو مستولی اولوب آکاه اولمیه خاقانی درقسمیه بیت بچار بارهٔ
ونکی ببادهرزهٔ دزد * ببانك زنکل نباش وکم نقاب بادیانه کسر دال مهمله وفتح
یای تحتانله ونونله بادیان مرقوم که رازیانه بری در بادیه ایکی معنایه‌در اول عربیله
مشترك صحرا معناسنه‌در مولانا جامی بیت ازمنزل دوست بی سروپای * شد بادیه کردوراه

پیمای * ثانی اول شراب ظرفیدرکه باطیه دیرلر ق بارانه ع فتح راء مهمله ونون ایله اول
دیرکدر اوزرینه سقف خانه وغیری نسنه‌لر قورلر مشکلاتده * هی الخشبة التی تقام
وتعرض علیها الزعم تجری علیها التوای ویقال لها بالفارسیة بارانه برمعناسی دخی اوغل
اوتی‌که پاردو دخی دیرلر ق باربنکاه و باربنه ع کلاهما بسکون الراء المهملتین وکسر الباء
الموحدة وفتح النون ترکیده یوک یاپ تعبیر ایلدکاری معنایه‌در ابو المعانی بیت براه عشق
بدادم همه سروسامان * بیاد دادمرا هرچه هست باربنه ق بارچه ع سکون راء مهمله
وفتح جیم فارسیله یعنی دیکران یعنی غیریلر چغتای لغتیدر شیخ نظامی بیت بابلبل عرشند
سخن پروران * بارچه مانند همه دیکران * مشایخ کرام ماوراء النهردن اتا لقبی ایله
شهرت شعار اولان اولیادن بعضیلری * بارچه بخشی من یمان بارچه بغدای من
صمان * دیدکاری کتاب رشحاتده مسطوردر ق بادخانه ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله تجارت اثوابینک یوکاری واثواب قونیلان مکان معناسنه ق بارخیمه ع کسر راء مهمله
وفتح خاء معجمه ومیمله یوللرده وکذرکاه محللرده باجدارلرک قرارکاهلری وکثرت استعمال ایله
باجدار معناسنه اولمشدر میرنظمی * قطعه * خیال غمزه‌ها دردل نشسته * بجان آمده
شدن راه بسته * بخواهد بارخیمه از دل وجان * کذرکاه نفس بند ید هرآن ق بارکاه ع
شول محله دینلورکه پادشاهلر دستور سلاطین قدیم اوزره اول محله چیقوب ارباب حاجاته
عرض احوال ایتمکه اجازت ویرر عرف لساننده پادشاهلر اوتاغی وسرای قپولری دیمک
اولور خواجه حافظ بیت مرو بخواب توحافظ ببارکاه قبول * زورد نیمشب وآه صبحکاه
منست ق بارنامه ع سکون راء مهمله وفتح نون ومیمله اوج معنایه‌کلور اول اثواب وتجمل
وحشمت معناسنه حکیم سنایی * قطعه * دین فروشی همی که نا سازی * بارکی
نقره‌خنک وزین زرکند * کویی ازبهر حرمت علم است * اینهمه طمطراق خنک وسمند
علم از بارنامه مستغنیست * توبرو بر بروت خویش مخند * ثانی منت معناسنه حکیم
انوری * قطعه * انوری لاف مزن قاعده بسیار منه * بالغی طفل نهٔ جای ببین ژاژمخای
بارنامه مکش بارخدایی که سپهر * هست ازپای ورکابی پدرش کشته دوتای * ثالث
غرور وتفاخر معناسنه شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی * غیرزلفی که ماه درچنبراوست *
شیرین سخنی که شهد درشکراوست * زان چند بارنامه کاندرسراوست * فرماندهٔ
روزکار فرمانبراوست * بعض فرهنکلرده احکام پادشاه وقانون نامه معناسنه مرویدر
ق بارنده ع فتح را ودال مهملتین وسکون نون ایله باریدن لفظندن اسم فاعلدر یاغیجی
معناسنه ویاغدریجی دخی اولور میرنظمی بیت شد ابردودل بارندهٔ خون * ازان شد در
سرم دستار کلکون ق بارنکبویه ع فتح راء مهمله وسکون نون وکاف وضم باء موحده
ایله برنوع خوشبو ریحاندر بادرنبو وبادرنبویه وبادرنجبویه وبادرود دخی دیرلر
عربیده بادروج دیرلر ق باروزنه ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء معجمه ونون
ایله موسقیده برنوا اسمیدر استاد منوجهری بیت ساقی سیوار تیروساقی کبک دری
ساقی سروستاه وساقی باروزنه * بوبیتده درت نوا اسمی واقع اولمشدر ق باروزه ع

ق باروزه ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء معجمه ایله بادروزه مرقوم معناسنه‌در
کذا فی مجمع الفرس ق باره ع بوزن خاره اون ایکی معنایه‌کلور اول کره معناسنه‌که یکبار
ودوباره دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * ازنالهٔ قاف سنکش آرند * باره زستاره برکذارند *
صدباره برآورند بهتر * صدباره زبارهٔ سکندر * دیکرشاعر دیمشدر بیت سکی راقمهٔ
هرکز فراموش * نکردد ورزنی ده باره اش سنک * ثانی نوبت معناسنه‌در جمال الدین
عبدالرزاق کاشی بیت دکرباره چه صنعت کرد باما * سپهر سرکش وفرتوت ورعنا
ثالث یعنی اسب حکیم اسدی بیت فرستاده را بارهٔ خویش داد * پی اندازه دیبا وزر
پیش داد * بومعنایه حکیم فردوسی بیت نشست ازبر بارهٔ تندباز * همیرفت باوی
بسی رزمساز * وله بیت پی بارهٔ کوچماند بجنک * نماید بران روی جنکی پلنک * غایت
ایوآته باره وباره‌کی دیرلر اسب کبی اسم عامدکلدر ایضا وله بیت فرودآمد بکیسو باره‌کی
بست * دران اندیشه نظاره کی بست * رابع سلاح معناسنه معنای مقدم ایله شمس
فخری بیت بارهٔ خصم پاره پاره کند * چون نهد شاه پای بر باره * خامس باروی شهر
وقلعه حکیم اسدی بیت بن باره سرتا بسرامون زدند * نکون باره بر روی هامون زدند
شمس فخری بیت هرکجا هیبتش کشد لشکر * چه کشاید زحصن واز باره * سادس
حق وشان معناسنه‌که بنم حقمده وبنم شانمده دیه‌جک یرده دربارهٔ من دیرلر منلا موٌمن
حسین یزدی * رباعی * یک لطف نکردیار دربارهٔ من * کس یادنکرد از دل آوارهٔ من
شرمندهٔ ناصحم که دارد کاهی * حق نمکی برجکر بارهٔ من * استاد لطیفی بیت درباره
تومنم هواخواه * دربارهٔ من توبی درآکاه * بومعناده منلا محمد کشمیریٔ شهوری مخلص
بیت شهرهستی شد شهوری را خراب از هجرتو * وقت آن شد کر کرم لطفی کنی درباره‌اش
سابع فرهنک جهانکیریده دوست معناسنه‌که یاردخی دیرلر غلامباره وزنباره بوندندرکه
غلام دوست وزندوست دیمک اولور دوست معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
نیست شهرت طلب وخسروشاعرباره * تابه بیت وغزل وشعر روان بفریبم * ثامن
طرز واسلوب وروش معناسنه حکیم فردوسی بیت ازین باره کفتار بسیار کشت *
دل مردم خفته بیدارکشت * تاسع برنوع مشروبدر یعنی شراب کبی مکیفدر برنجدن
ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زنور عقل کل عقلم چنان دنک آمد وخیره * کزان
معزول آمد خمروبنک وباره وشیره * عاشر زلف معناسنه‌ده استعمال اولنور حکیم
سنایی بیت هرزمان مدعین راز غرور دل خویش * تازه خونی همدراند رخم هربارهٔ
دوست * حادی عشر رمهٔ کوسفند وکاو معناسنه ثانی عشر رخت بارکیر معناسنه
شاعر بیت یکی باره پیشش ببالای او * کمندی فروهشته تاپای او * بونلردن ماعدا
مجمع الفرسده ابرو وزبانه وحریص معنالرینه روایت اولنمشدر ق بازکونه ع سکون زاء
معجمه وضم کاف عجمی وفتح نون ایله ایکی معنایه‌در اول یعنی معکوس حقیقتا اولسون
مجازا اولسون ثانی شوم ونحس معناسنه‌در بوایکی معنایه استاد فرخی بیت بازکونه
دشمنانش رازبیم کلک تو * موی کردد بازکونه بربدن دندان مار * مصرع اولدن معنای

ثانی ومصرع ثانیدن معنای اول مستفاد اولنور لغ بازه ع فتح زاء معجمه ایله درت معنایه
کلور اول قولاج که عربیده باع دیرلر حکیم اسدی بیت بهی ژرف دید نه صد بازه راه
یکی چرخ کرده بالای چاه * ثانی دسته چوب معناسنه میر بخسته بیت نشسته
بصد چشم در کازه * کرفته بچنك اندرون بازه * ثالث ایکی دیوار وایکی طاغ اراسنده
واقع اولان مکان فاصله معناسنه رابع طغان جنسنه دیرلر لغ بازیچه ع کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله نازکلك وخرده کاری وملعبه معنالرینه مثلا نظیری
نیشابوری بیت صنعت بازیچه چند بست وما راهمچو طفل * بهر دفع کریه مشغول
تماشا ساخته لغ بازیره ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله کیجه نك
بومقدار وقتی اولندن اولسون آخرندن اولسون مثلا بازیره نخستین وبازیره پسین
دیرلر لغ باستره وباسره ع اول سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ورایله ثانی کسر سین
وفتح راء مهملتین ایله بمعنی کشتزار یعنی اکنلك شمس فخری بیت پیوسته کشتزار امیدش
زآب کام * سیراب باد تا که بود نام باسره * ثانی تواریخ خوان وقصه کوی
معناسنه در لغ باشامه ع فتح شین معجمه ایله سرپوش زنان یعنی زنانك باش اورتیسی
چادر ومعجر وغیرهما که حریردن طوقنمش اوله شاعر بیت در دیده ماه پیکر جامه در بر
فکنده لاله کون باشامه برسر * فرهنك جهانکیریده انجق معجر معناسنه مروید کمال کوته
پای * رباعی * باشامه بکرد جبین مهوش * چون هاله بکرد ماه زبینه وخوش * هر کس که
بدید آن رخ چون خورشید * فریاد برآورد که آتش آتش لغ باشانه ع فتح شین معجمه
ونون ایله بمعنی پیه ایچ یاغی که عربیده شحم دیرلر مشکلاتده باشانه هو الشحم قرعشی الکرش
والامعاء رقیق مسطوردر ودخی جوز یاغنه دیدکاری رسیده نظردر لغ باشکونه ع سکون
شین معجمه وضم کاف فارسی وفتح نونله بازکونه مرقوم معناسنه که معکوس ومقلوب
دیمکدر شیخ نظامی بیت کرا باشکونه بود پیرهن * بحاجت کند باز کشتن بتن لغ باشنامه ع
سکون شین معجمه وفتح نون ومیمله بارنامه مرقوم معناسنه در کذا فی المحمودی لغ باشومه ع
ضم شین معجمه وواو معروف وفتح میمله بمعنی باشامه مرقوم کذا فی مجمع الفرس لغ باشه ع
بوزن لاشه آنجه دیدکاری طغان عربیده باشق دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت هرکجا
میزان عدلت شامل شاهین باد * از سر کنجشك عاجز ظلم باشه باز کرد * مولانا هاتفی
بیت زباشه چه اندیشه دارد عقاب * سها چیست نزد بلند آفتاب لغ باغچه ع معروف
اشجار مثمره وشکوفه یه مشتمل اولان موضع لغ باغره ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله
ترکیده اوردیدکاری بومری اتکه وجودانسانده ظاهر اولور وجع وزحمتی اولمز بعض
حیوانده دخی اولور راستا دلطیفی بیت برکله کل عمامه زشت * چون باغره بر سر قضیب بست
لغ باغنده ع فتح غین معجمه ودال مهمله وسکون نونله اکرملك ایچون آتلمش ویومق اولمش
پنبه کذا فی مجمع الفرس لغ باغوچه ع ضم غین معجمه وواو معروف وفتح جیم فارسی ایله
کله بك دیدکاری بوجکدر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی بو معنایه ابو المعانی بیت مانده
باحیرت درین باغ جهان بی نوا * همچو باغوچه که مانده بر سر دیوار باغ لغ بافنده ع فتح فا

فا وسکون نون ایله بافتن لفظندن اسم فاعلدر طوقوجی معناسنه ومعتبر نسخه لرده
بیهوده کو واحمق معناسنه مروید ر شاعر بیت سخنهابت کنی چون در خوشاب *
مشو بافنده لفاف وکذاب لغ باقله ع کسر قاف له معروف غله در حبوبات قسمندن ترکیده
بقله وعربیده باقلا وفول دیرلر لغ باکیه ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله نسخه حسین
وفاییده حریر تنك باف یعنی اینجه طوقنمش حریر قماش مجمع الفرسده یاقوت سرخ مسطوردر
لغ بالانده ع فتح لام وسکون نونله بمعنی جنبانیده ومتحرك ساخته یعنی حرکت ایدیجی حکیم
سنائی بیت یك قصیده دو دست جا خوانده * پیش هر سفله ریش بالانده لغ بالانه ع
فتح لام ونونله بالان مرقوم کبی درت معنایه کلور معنای اوله حکیم سنائی صدر اجل قوام الدین
خلد متلرینه تحریر ایلدیکی مکتوبده بوعبارتله یازمشدر * تخت وتاج خواص دربالای
علیین منتظر اوست دربالانه اسفل السافلین چه کار دارد لغ بالش تکیه ع بالش اسم
عامدر یصدوغه دینلور تکیه قید یله دیواره طیاد قلری یصدق دیمك اولور لغ بالشجه ع
ایری یصدوغی اکری دیدکلریدر لغ بالکانه ع کسر لام وفتح کاف فارسیله نسخه حسین
وفاییده اول پنجره یه دیرلر که ایچرودن طشره سی کورینه طشره دن ایچروسی کورنمیه
تحفة الاحبابده پنجره نك دموری که مشبك اوله بو معنایه مؤید استاد رودکی * مثنوی *
بهشت آیین سرایی را بپرداخت * زهر کونه درو تمثالها ساخت * ز عود وعنبر اورا آستانه
درش سیمین وزرین بالکانه لغ بالواسه ع سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله طوقوق
ایچون حاضر لنمش ایپلك که تانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ بالوانه ع سکون
لام وفتح نونله سرچه یه مشابه بر قوشدر که سیاهلی وبیاضلی اولور ترکیده دارو قوشی دیرلر
صحاح فرسده نون یرینه یای تحتانیله روایت اولنمشدر لغ بالوایه ع سکون را وفتح یای تحتانیله
صحاح عبارتی بودر * مرغکیست که چون کنجشك سیاه وسپید باشد وکوته پای چون
بر زمین نشیند دشوار برخیزد بدین سبب بیشتر بر دیوار ودرخت نشیند * بو معنایی
مؤید ابو المعانی بیت چه زهره پیش تو دارد عدو بت * بحا شاهین بحارا بالوایه لغ بالونه
ویالویه ع کلاهما بمعنی بالوانه مرقوم بعض نسخه ده قرلغوج معناسنه در لغ باله ع بوزن
هاله چوال معناسنه ادیب صابر بیت چون کیر در سبوختم اندر کسش تمام * دیدم
کسی فراخ بمانند باله * عربیده اول ظرفه دیرلر که ایچنه خوشبو نسنه لر قونیله وزبان هندیده
خس خوشبویه دیرلر لغ بالیده ع بوزن مالیده بالاو بالنده ونمو یافته وافزوده اولان نسنه لره
دیرلر شاعر بیت رخسار وقدت بر کل وسرو شعار است * بالیده نهالیست که ماهش
بار رست لغ بامره ع سکون میم وفتح راء مهمله واظهار ها ایله نردبان معناسنه لفظ مرکبدر و
معنای ترکیب طام یولی اولور اغاج اولسون طاش اولسون لغ بامکاه ع سکون میم وفتح
کاف فارسیله بمعنی بامداد صباح وقتی دیمکدر ابو المعانی بیت بودمی تنها بشب آمد خیالش
در برم * از شبانکه ذوق وصلت کرده ام تا بامکاه لغ بامه ع بوزن خامه نسخه میرزا ابراهیمده
درازریش که بلمه دخی دیرلر لغ بانه ع بوزن دانه قاسق قیلی عربیده عانه دیرلر شاعر بیت
مثال دیو یا خود غول صحرا * نبوده پاك هرکز کون وبانه لغ باه ع بوزن شاه ایکی معنایه در اول

شو وبا ثانی وعلة طریقیله اولسون ونوله دیمکدر عربیده منی وجماع معناسنه‌در ع باهه ع فتح هایله ایکی معنایه‌در اول دریاچه‌در که بحر ویرمیه بیوك کول کبی ثانی ایری کوده‌لو آت معناسنه‌در ع بایسته ع کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اول نسنه‌در که محتاج الیه ومطلوب اوله وفرهنك جهانکیریده ضرورت وضروری معناسنه میرخسرو بیت سا دل عزیز تر شده از آب نشسته را * خواهنده هم ز خواسته بایسته تربسی ع بتره ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول لج وعناد ثانی بره‌لنمش وزده‌لنمش معناسنه ع بته ع فتح تاء مثناة ایله اول طاشه دیرلرکه اوزرنده بعض نسنه صلایه ایدرلر یعنی حل ایدرلر بتو دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس وفرهنك جهانکیریده خشکه پلاود رکه بته دخی دیرلر ع بتیاره ع سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله نسخهٔ حسین وفاییده بلا ورنج وعنا معناسنه‌در بعض نسخه‌ده بو معنایه زاء معجمه ایله مرویدر وتحفة الاحبابده ومجمع الفرسده یعنی دیو که عربیده عفریت دیرلر استاد کسایی بیت برکشت چرخ از من بیچاره چون کنم * آهنك جنك دارد بتیاره چون کنم * بعض فرهنکلرده دیو بزرك معناسنه‌در ودیو فریب دهنده معناسنه‌ده مرویدر بو معنایی مؤید شیخ الاسلام بهایی افندی بعض منظومه‌سنده بیت پیروی نفس امارهٔ * سر بزنجیر دیو بتیاره * حکیم اسدی راء مهمله ایله یعنی رنج وبلا وشمس فخری زاء معجمه ایله دیوباشنه دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت دشمنش را نخواهد آنچه کسی * زانکه او مرد کیست بتیاره ع بچکله ع سکون جیم فارسی وفتح کاف ولامله شرفنامه‌ده یعنی کوزهٔ سفت پخته یعنی زیاده بشمش برداق ع بجه ع فتح جیمله فارس ایله اصفهان میاننده واقع بر شهر اسمیدر کذا فی مجمع الفرس ع بچه ع فتح جیم فارسیله یاوری معناسنه‌در هرنه اولورسه اسم عامدر ترسا بچه ودهقان بچه واشتر بچه وشیر بچه کبی ع بخستوه ع سکون خا وضم تاء مثناة واظهار هایله بختور وبختوی معنالرینه‌در ع بخته ع سکون خا وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول ایکی ویا اوچ یاشنده اولان قیون معناسنه حکیم سوزنی بیت چو کرك کرسنه اندر فتد میان رمه * چه میش وچه بره دندانش را چه بخته چه شاك * حکیم نزاری قهستانی بیت بدین شکوانه داد آن هرزه اندیش * دو پانصد بختهٔ فربه بدرویش * ثانی سلخ اولمش یعنی یوزلمش دری معناسنه اثیر الدین اخسیکتی بیت باز تراکه شاه طیور ست چون عقاب * از کوسفند بختهٔ افلاك مسته باد * فرهنك جهانکیریده ضم بایله مرویدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده دریسنه طلو یعنی غایت سمز قیون معناسنه منقولدر ع بخشاینده وبخشنده ع کلاهما یعنی بغشلایجی مولانا جامی بیت جرم بخشنده وبخشاینده * دربروی همه کشاینده ع بخکله ع سکون خا وفتح کاف ولامله بخکلون مرقوم معناسنه‌در ع بخله ع سکون خا وفتح لامله سمز اوت که بربهن وفرفخ وعربیده بقلة الحمقا دیرلر ع بخنونه ع سکون خاء معجمه وضم نون اول وفتح ثانیله برق که شمشك در بخنود دخی دیرلر ابو المعانی بیت تاب رویش را بپوشد طره‌ها * زیر تار زلف چون بخنونه است ع بخیده ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله آکلمش پنبه وبرندن آیرلمش ابریشم معناسنه

معناسنه کذا فی شرفنامه ع بخیه ع سکون خاء معجمه وفتح یای تحتانیله دکیلمکدر معناسنه طالب آملی بیت رشتهٔ مدت عمر خضر وعهد مسیح * صرف یك بخیه شود در جکر پارهٔ ما مولانا تنی بیت کهی خرقه‌دوزی آن خضروش * شدی سوزن عیسی اش بخیه کش ع بداکه ع فتح دال مهمله وکاف واظهار هایله بداندیش وخشم آلود معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ع بدخواه ع سکون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله یرامزلق استیجی مراد دشمن وحسود دیمکدر طالب آملی بیت تیغش سر بدخواه ربایدز تن آسان * زانسانکه ربایدز سری دزد کلاهی ع بدرزه ع فتح دال وسکون راء مهملتین وفتح زاء معجمه ایله یعنی بهره وحصه ولسان الشعراده مأکولاتدن اول مقدار نسنه‌در که ازاره بغلنوب بیره کوتریله کذا فی الصحاح ونسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله منقولدر ع بدرقه ع سکون دال وفتح راء مهملتین وقافله یعنی رهبر عربیده دلیل دیرلر ودخی امین وموقت ومرشد راه خدا معناسنه میر نظمی بیت راه طلب بدرقه در پیش کیر * نیت صافی زهمه خویش کیر ع بدره ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله اون بیك اقچه‌یه بعضیلر اون ایکی بیك اقچه صره‌سنه دیرلر سك اولد بیت آن بدرهٔ زری که شفایی نه پسند د * قربان سرکربه کن وپیش سك انداز ع بدزهره ع سکون دال وها وفتح زاء معجمه وراء مهملتین ایله یرامزکوکللو بعض نسخه‌ده قورقق معناسنه‌در ع بدوره ع ضم دال وسکون واو وفتح راء مهملتین ایله نسخهٔ حسین وفاییده ازاره بغلنمش یمك که بعض یاران صیره کتدکده کوتوررلر ع بده ع فتح دال مهمله ایله خشکه پلاوکه بته دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت پرستنده باشم بانشکده * نسازم خورش جز ز شیر و بده ع بذله ع سکون ذال معجمه وفتح لامله آوازایله شعر اوقومق ولطیفه سویلمك معناسنه شیخ آذری بیت بذله کویی میان جمع بود * سرو کارش بنه بدرویشی ع براکنده ع فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون نونله رشوت معناسنه ع براکوه ع فتح راء مهمله وضم کاف واظهار هایله قصبه اوشك جانب مشرق ایله جنوبنده واقع بر طاغ آدیدر اوش ولایت فرغانه‌ده اندجان شهرینه درت فرسخ یرده واقعدر حکیم نزاری قهستانی بیت وقت برچیدن کوزار ببراکوه رود * بکس اهلش دره دوده درکونش ع برانه ع فتح راء مهمله ونونله حسین وفاییده بر شهر آدیدر استاد عنصری بیت سپه کشید چه از تازی وچه از بلغار * چه از برانه وآن نرابکند واز فاراب ع برآورده ع ایکی معنایه‌در اول بنا معناسنه بعض فرهنکلرده قلعه حصار معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * بدرکاه شاه آفریدون رسید * برآورده دیده سرنابدید * بایوان درآورده بالای او * زمین کوه تا کوه پهنای او * نشسته بدر برکرانمایکان * ببرده درون جان پرمایکان * ثانی اول شخصه دیرلرکه ملوك وسلاطین انی التفات ایله مرتبه‌یه کتورلر حکیم فردوسی بیت چه باده فرست این برآورده را * چه سازیم درمان خود کرده را ع براه ع فتح راء مهمله واظهار هایله یعنی زیب وزینت شمس فخری بیت مسند خسروی از مقدم او دارد زیب * افسر شاهی هم از طلعت او یافت براه * ودخی یعنی نیکویی وآراسته استاد عنصری بیت کار زرکر بزد شود ببراه * زر بزرکر سپار وکار بخواه * بو معنایه

حکیم سنایی * قطعه * طبع آراست همی از پی مدحت چو بهشت * زانکه هر لحظه همی
فضل تو آورد سپاه * لاجرم کرد عروسی ز مدیحت جلوه * که به از حور بهشتست که فر و براه
و بمعنی خوب و نیکو حکیم اسدی بیت بدانکونه شالا رزار و تباه * همی شد رهی پیشش
آید براه ﴿ بربان و بروان ﴾ کلاهما بسکون الراء اول باء موحده ثانی واو ایله بمعنی حجرهٔ
بالا برحجرهٔ دیکر یعنی فوقانی خانه که چار طاق دیمکله معروفدر حکیم سنایی بیت هست
بربانٔ او رازمی از بام فلك * همت شاه جهان ساکن بروانٔ اوست ﴿ بربسته ﴾ سکون را
و سین مهملتین و فتح تاء مثناة ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده جمادات کبی نسنه لر که نمو اولمیه ضدی
یعنی نمو اولانه بروسته اول ﴿ بربشه ﴾ سکون راء مهمله و فتح باء موحده و شین معجمه ایله جماد
مقوله سی نسنه و هر نه که آرتوب منجمد اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بربخته ﴾ سکون
راء مهمله و کسر باء موحده و یای تحتانیٔ ساکنه و خاء معجمه و فتح تاء مثناة ایله مؤید الفضلاده
بمعنی پیچد حکیم خاقانی بیت شاه اسب عقل انکیخته دست فلك بربیخته * هم خون دشمن
ریخته هم ملك آباد داشته ﴿ برته ﴾ سکون راء مهمله و فتح تاء مثناة و اظهار ها ایله توران
پهلوانلرندن بر مبارز اسمیدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ برجامه ﴾ سکون راء مهمله و فتح
جیم و میمله قیمتدار اثواب و جامه معناسنه در ﴿ برخه ﴾ سکون راء مهمله و فتح خاء معجمه
ایله برخ مرقومك معنای اولیله مترادفدر بر مقدار معناسنه استاد عسجدی بیت از چرخ
برخه برخه سعادت بجانش باد * از عرش جمله جمله زاحسان کرد کار * زان برخه برخه برخه
برجان او ز سعد * زان جمله جمله جمله مراو را زبخت یار ﴿ برداشته ﴾ برداشتن لفظندن اسم
مفعولدر قالدرلمش و طرح اولنمش و بر تهمتدن قاچوب خوار و ذلیل اولمش معناسنه
شاعر بیت چند عزت یافتم از درد و غم * فکر وصل یار من برداشته ﴿ بردخته ﴾
سکون را و خاء معجمه و فتح دال مهملتین و تاء مثناة ایله تمام اولمش معناسنه حکیم اسدی
بیت از آهو سخن پاك و بردخته کوی * تراز و خرد ساز دش تخته کو ﴿ برده ﴾ سکون
را و فتح دال مهملتین ایله شول اسیره دیرلر که سبی اولنمش اوله بنده معناسنه لکن بنده اسم عامدر
برده اسم خاصدر شاعر دیمشدر بیت بسان یکی برده در پیش او * بهر جا که رفتی بدی
خویش او * و مطلق بنده معناسنه کاوردیلر بو بیته تمسك اولمشلر حضرت مولانا قدس
سره بیت چون بیاید برده را هاز خواجهٔ * عرصه دار داز هنرد یباجهٔ * خانه زاد
اولان اسیره بنده دیرلر برده دینلمز بو بیتدن فهم اولنور بیت پذیرفت هر چیز که آورده بود
طرائف بد و برده و برده بود * اما قیاس بوایدیکه جمله بنده یه برده دینله زیرا در الاصل اولانه
دبره دیرلر تنکم حکیم فردوسی بیت می آورد و رامشکران را بخواند * و زایران نبرده
مدران را بخواند ﴿ برراه و برن ﴾ کلاهما بسکون الراء اول و فتح الثانی براه مرقوم معناسنه
شیخ نظامی بیت از شیر و کوزن و کرك و روباه * لشکر که اوکشیده بر راه ﴿ بررسته ﴾
سکون راء اول و سین و فتح راء ثانیٔ مهملات و تاء مثناة ایله کیاه بی ساق یعنی زمینه برابر
چایر و چمن و ضد بربستهٔ مرقوم ﴿ برزه ﴾ سکون راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله اوچ
معنایه در اول زراعت ثانی شاخ درخت ثالث ابریشم و ایپلك ایله طوقنمش قماش که حلالی

حلالی و الاجه و امثالی ﴿ برسوله ﴾ سکون را و ضم سین مهملتین و فتح لام ایله فرهنك
جهانکیریده بر نوع قرصدر که جوز و بزباز و بعض ادویه ایله ایدرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت روح مار اعصامی صافیست * نه معاجین و بنك و برسوله ﴿ برسیاه ﴾ سکون
را و کسر سین مهملتین ایله کندم کون معناسنه میر نظمی بیت دلبر برسیاه و برعشوه *
صبر و آرام از دلم برده ﴿ برشده ﴾ سکون را و ضم شین معجمه و فتح دال مهملتین ایله بمعنی
بلند شده و بالا رفته حکیم انوری بیت سپهر برشده دارای او بخدمت خواند * میان ببست
بجوزا چو نبد کان بدوال ﴿ برطله ﴾ سکون را و فتح طاء مهملتین و ضمله ده مرویدر قرمزی
بورك و طاقیه ﴿ برغه ﴾ سکون راء مهمله و فتح غین معجمه ایله بریده زبان میر نظمی بیت
بنفشه بود شرمنده زخطش * دهانش غنچه دید و کشته برغه ﴿ برفنده ﴾ سکون را
و نون و فتح فا و دال مهملتین ایله بمعنی برونده یعنی قماش صارغیسی عربیده زرمه دیرلر ﴿ برکسه ﴾
سکون را و فتح کاف و سین مهملتین ایله پوشیده و پنهان معناسنه حکیم سوزنی بیت دی
بسی کس ز شاه مدرسه خواست * ظاهرست این نهان و برکسه نیست ﴿ برك کاه ﴾
کاف اول فارسی ثانی عربیله صمان چوپی لفظ مرکبدر ﴿ برکوه ﴾ سکون راء مهمله
و واو و ضم کاف و اظهار ها ایله عراق عجمده بر شهر اسمیدر ابرکوه و ادرکوه دخی دیرلر معربی
برقوه در بالفعل تعریبله معروف و مشهور در ﴿ برمایه ﴾ سکون راء مهمله و فتح میم و یای
تحتانیله فریدونی سود یله بسلدکاری کاوك آدیدر بورمایون دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
یکی کاو برمایه خواهد بدن * جهانجوی را دایه خواهد بدن * وله * مثنوی * بسر
همیکشت کردان سپهر * نشد رام با آفریدون بمهر * جزان کاوکش نام برمایه بود * زکاوان
خود برترین پایه بود ﴿ برمخیده ﴾ سکون راء مهمله و فتح میم و کسر فا ایله بمعنی فرزند عاق
یعنی مخالف و الدین اولان و لد شمس فخری * قطعه * پیش از ظهور عدل شهنشاه تاج
بخش * کرچه فلك حرون و جهان برمخیده بود * مرتاض شد سپهر و جهان هم مطیع کشت
وین از وفور رافت شاه خنیده بود * خنیده پسندیده کوی دیمکدر ابو شکور بیت مرا و را
یکی برمخیده پسر * ز مهر جهان برید کینه ور ﴿ برمسیده ﴾ سکون را و فتح میم و کسر سین
مهملتین ایله بر نسنه یی قاورایوب طوتمق برجیده دخی دیرلر ﴿ برمغازه ﴾ سکون راء
مهمله و فتح میم و غین و زاء معجمتین ایله بمعنی شاکردانه که برمغاز دخی دیرلر ﴿ برموزه ﴾
سکون راء مهمله و ضم میم و فتح زاء معجمه ایله نام پسر ساده شاه مؤید الفضلاده باء
فارسیله در ﴿ برمکیه ﴾ سکون را و فتح میم و یا و کسر کافله عود ملبس که شکر و بعض
عطریات ایله عودی آلوده ایدرلر ﴿ برمه ﴾ سکون راء مهمله و فتح میمله نجار آلتلرندن
مثقب که مته و ماهه دخی دیرلر رضی الدین نیشابوری در مذمت اسب بیت ورهمه از پهی
از بهر رفتن بر سرش * اوقتد مها دوخته برخای چون برمه بود * باء فارسیله ده مرویدر
﴿ برماه ﴾ بودخی منقب در کذا فی مجمع الفرس ﴿ برنامه ﴾ بوزن و معنیٔ وسرنامه یعنی
مکتوب باشنده تحریر اولنان آمرزیده باد که بفلان محل فلان کسه را برساند یازدقلری
غریبه عنوان دیدکلریدر ﴿ برناه ﴾ سکون راء مهمله و فتح نون و اظهار ها ایله کنج یکیت

معناسنه ضم بایله ده استعمال اولنور ابوالفرج رونی بیت بوستا نیست عدل او خرم
قهرمانیست محنت او ك برناه ع بوزن چرنده اسم فاعلدر ایلجی معناسنه مؤید
الفضلاده پروانهٔ چراغ معناسنه مرویدر اما آخر فرهنکلرده بو معنایه باء فارسیله در
ك برنه ع سکون را وفتح نونله مبارزان ایرانڭ بر پهلوان آدیدر ك بروان ع سکون
راء اول وفتح ثانیله بربانٔ مرقوم معناسنه در بعض لغتده خانه نڭ متعارف اولان قپوسندن
غیری ممری اولان یرینه دیرلر ك بروند ع سکون راء مهمله ونون وفتح واویله سله وسپد
معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم وکتاب السامی فی الاسامیده بستهٔ قماش یعنی متاع
تنکی که عربیده زرمه دیرلر ك برهخته ع سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها وتاء مثناة ایله
برهختن لفظندن اسم مفعولدر یعنی ادب کرده میر نظمی بیت کسی راکر رود بیرون زحد ش
فلك از هرجهت برهخته کردش ك برهوه ع سکون راء مهمله وضم ها وفتح واویله ایکی
معنایه در اول فرهنك جهانکیریده صابون معناسنه وثانی مابون معناسنه یعنی مرض
ابنه یه مبتلا شاعر بیت غلام بان نماید خویشتن را * مکر او برهوه بود وپسیخوان * پسیخوان
پشت دیمکدر ك بره ع فتح را واخفاء هایله ایکی معنایه در اول قوزی که عربیده حمل دیرلر
فتحتین ایله بو معناده رانڭ تخفیفی ده تشدیدیده جائزدر بو مناسبتله حمل برجنه ده برج بره
دیرلر تنکم جدی برجنه بزه دیرلر ضم باو فتح زاء معجمه ایله میرزا فصیحی بیت آهوی
آتشین دم چون از بره برآید * کافور خشك کرد دبا مشك تر برابر * بو مصنع بیتده
آهوی آتشین کونشدر بره برج حملدر کافور خشك روز مشك ترشبدر ثانی ابره
لفظندن مخففدر قفتان یوزی معناسنه استاد عنصری بیت عارضش را جامه پوشیده است
نیکوئی فر * جامه کانرا برهٔ مشکست وآتش آستر * واظهار هایله بزاه مرقوم
معناسنه درکه یولجی زیب وزینت دیمکدر ك بزانه ع فتح زاء معجمه ونونله یعنی وزانه وزنده
یعنی اسیجی میر خسرو بیت ولایت دارم وکنج وخزانه * سپاهی نیز چون باد بزانه
ك بزجامه ع سکون زاء معجمه وفتح جیم ومیمله جامهٔ فاخر ومتاع تفاریق ذی قیمت
معناسنه ك بزغسمه ع فتح زا ومیم وسکون غین معجمتین وکسر سین مهمله ایله کنار آبده
بتن اوت که ایچنده قوربغه یاتور فیروز الکاتب بیت ختنی کشته نیز در ریشش * چون بزغ
در بزغسمه پنهان ك بزغمه ع حذف سین ایله بزغسمهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی مجمع الفرس
ك بزغه ع سکون زا وفتح غین معجمتین ایله اوزم چبوغنڭ التنه یره دوشمامك ایچون
ایتدکلری چار طاق که عربیده عریش دیرلر ك بزمونه ع سکون زاء معجمه وضم میم وفتح نونله
شهور سال ملکی نڭ ایکنجی کونی آدیدر ك بزمه ع سکون زاء معجمه وفتح میمله یعنی کوشهٔ
بزمکاه از همای همایون بیت ارم نقشی از بزمهٔ بزم او * قیامت نموداری از رزم او ك بزه ع
فتح زاء معجمه واخفاء هایله کناه وخطا معناسنه شیخ عطار بیت خلق خود را پاك دار از هر بزه
تا نیفتی در وبال ودر بزه * شاعر دیمشدر بیت ای خون دوستانت بکردن مکن بزه * کس
بر نداشتست بدستی دو خر بزه * حکیم سنائی بیت یك کره را خانها پر غیبت ورزد وبزه * یك
کره را کنجها پر طاعت واعمال ماند * حکیم فردوسی * مثنوی * ز هر کونه چون نظم آراستم * بکفتم

بکفتم درو هرچه خود خواستم * اکرچه دلم بود ازان با مزه * همی کاشتم تخم زرد وبزه * وشخص
مسکین وبی مجال وزبونه دیرلر عربیده دخی معنای مرقومه استعمال اولنور عماد الکاتب الاصفهانی
بیت وعزیز علی ان اصطباری * فیه قد عزه العزام وبزه ك بزیده ع کسر زاء معجمه وسکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله ایله یعنی بادوز یعنی اثیر الدین اخسیکتی بیت ای نقش مهر بر همه دلها
نشستهٔ * وی باد لطف بر همه تنها بزیدهٔ ك بزیشه ع کسر زا وسکون یا وفتح شین معجمتین
ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده آرد کنجد یعنی سمسم اونی مسطوردر ك بسارده ع فتح سین وسکون
را وفتح دال مهملات ایله زراعت ایچون سورلمش تارلا کتاب السامی فی الاسامیده هی الارض
التی ارسل فیها الماء یعنی اول یره دیرلر که صو صالنمش اوله کذلك مجمع الفرسده زمینی آب
داده باشد یعنی صوارلمش یر بعض نسخه ده سوریلوب قالمش یر که عربیده فلحان دیرلر ك بسان ع
فتح سین وراء مهملتین ایله تحفة الاحبابده صفه معناسنه در میر نظمی بیت نشسته
بانديمان در بسان * کشیده ماهرویی در کنار ك بستوقه ع سکون سین مهمله وضم
تاء مثناة وفتح قافله اموزده کردنه متصل اولان استخوان ك بسته ع سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول بستن لفظندن اسم مفعولدر بغلنمش دیمك اولور
ثانی تحفة الاحبابده الوان ابریشم که تخته پاره لرینه صاروب نقشلی نسنه لر ایشلرلر اکثر
بو مقوله منقش قماشلر استرآباد وکرکانده اشلنور ثالث مجمع الفرسده مقامه بغلنمش شعر
معناسنه بو معنایله رومده دخی مستعملدر بستهٔ فلان دیرلر مربع دیمکدر ك بسغده ع فتح
سین ودال مهملتین وسکون غین معجمه ایله برایش ایچون حاضرلنمش نسنه که اسغده
دخی دیرلر استاد عنصری بیت تن وجان جوهر دو قرار آمدند * بیکجای هردو بسغده
شدند * مطلق حاضر وآماده معناسنه استاد فرخی * قطعه * بفرخی وبشاهی وشادی
ایرانشاه * بمهرکانی بنشست بامداد بکاه * بدانکه چون بکند مهرکان بفرخ روز *
بجنك دشمن وارون کشد بسغده سپاه * خجسته بادت وفرخنده جشن وفرخ باد * بسغده
رفتن وبیرون شدن زخانه براه ك بسکله ع سکون سین مهمله وفتح کاف ولامله مجمع
الفرسده چوبی که در پس درکذارند یعنی قپوار دنه قودقلری اغاج ك بسله ع سکون
سین مهمله وفتح لام ایله حبوبات قسمندن ماشه مشابه بر نوع دانه در بقله ارasنده بتر
کردستان وکرکان وکرمان طرفلرنده چوق اولور عدس وبقله ایله بشورلر اکا ملاع
دخی دیرلر عربیده خلر دیرلر ضم خاء وفتح لام مشدده ایله ك بسمه ع سکون سین مهمله وفتح
میمله وسمه دیدکلری چوید بپراغی که زنان ازوب قاشلرینه سورلر سیاه ایدر ك بسنده ع
فتح سین مهمله وسکون نونله کافی وتمام معناسنه حکیم فردوسی بیت بسنده کنم زین جهان
مرز خویش * بداند مکر پایه وارز خویش ك بسنه ع سکون سین مهمله وفتح نونله
هنوز بنلمش آت که ترکیده کره دیرلر ك بسوته ع ضم سین مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة
ایله زلف معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ك بسوده ع ضم سین وواو معروف وفتح
دال مهملتین ایله مجمع الفرسده یعنی دست زده یعنی ال اورلمش خلاق المعانی بیت یکشب
خیال دست تو بسوده ام بخواب * میلیم از حلاوت آن کریه وار دست * ودخی سوراخ

کرده و مالیدن کذا فی تحفة الاحباب ونسخهٔ حسین وفاییده باء عجمیله واقع اولمشدر بسه
فتح سین مهمله واخفای هایله براوتدر بسك دخی دیرلر عربیده اکلیل الملك دیرلر کذا فی
امتیازات البدیعی بسپچیده کسر سین مهمله وجیم فارسی وسکون یائین تحتانیتین ایله
یعنی سازکرده بسفر یعنی سفره حاضر اولمش نسنه ومهمات سفر معناسنه در شاعر
بیت بسپچیده بودم که آیم دمان * بدنبال تومن بهندوستان بسپچیدن کسر سین
مهمله ویای ثانی یرینه نونله معنای مزبورك فاعلی اولور کذا فی مجمع الفرس بشتره
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده چنکالی باشد که میخورند
یعنی براکری دکنلی اوتدر ینور ومجمع الفرسده بر نوع طعامدر که اون وسمسم وخرما ایله ایدرلر
یسحاق اطعمه بیت کر نیر بلا بارد درکوچهٔ ماهیچه * از نان سپری سازم وز بشتره
آماجی * بعض نسخه ده بشنزه فتح نون وزاء معجمه ایله واقعدر بشخچه سکون
شین وفتح خاء معجمتین ایله فورچه که خنزیر قیلندن ایدوب کتان نرم ایدرلر بشغره
سکون شین وفتح غین معجمتین وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده ساخته وپرداخته
معناسنه مرویدر یعنی دوزلمش میر نظمی بیت بران روز دیکر چو بکذشته بود * همه
چیزها بشغره کشته بود بشمه بوزن چشمه خام دری که سیرم دخی دیرلر کذا فی
شرفنامه بشنیزه سکون شین معجمه وکسر نون بعده یای تحتانی ساکنه وفتح زا ایله
براوتدر دوالرده استعمال اولنور بوی مادران دخی دیرلر عربیده برنجاسب وبرنجاسف
دخی دیرلر بغامه فتح غین معجمه ومیمله یعنی غول بیابانی کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه
میرنظمی بیت زشت وبداندام وبدوان طبع خر * با بغامه بوده اش بادیو نر بفتره
سکون فا وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله قوش قنادندن ایدوب طغان چغردقلری ابوالمعانی
بیت عاشق خیال خام نیفتد بصید یار * آن شاهبا ز حسن نیاید به بفتره بفدره
سکون فا وفتح دال مهمله ایله دخی بفتره معناسنه در وله بیت بکیر بفدره بدست ای
خیال خام اندیش * دراوج عشوه پردآن همای ناز وحسن بگاه فتح کاف عجمیله وقت
صبح دیمکدر مولانا جامی بیت ببستند پیمان که فردا بگاه * بنزدیك یعقوب کیریم راه *
بکبکه ایکی کاف میانلرنده باء موحده ایله بوزن چکچکه شرفنامه ده کشلك روغن
آلوده یعنی یاغ ایله پشمش ترخانه بکره فتحتین ایله مقره که ایب طاقوب بعض نسنه
چکرلر قیودن صو چکمك وسفینه لرده چوق قوللنورلر ابوالمعانی بیت دلم زچاه بدن را
همی کشد کویا * که تار زلف رسن بود ابرویش بکره بکشه سکون کاف وفتح شین
معجمه ایله کردن وشکمده ظاهر اولور برنوع جراحتدر عربیده نکفه دیرلر فتحتین ایله کذا فی
مجمع الفرس بگونه ضم کاف فارسی وفتح نونله بگونك مرقوم معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری بکه اوج معنایه در اول تشدید کافله بوزن مکه سرور وشادمانی
ثانی کاف فارسی واظهار هایله بگاه لفظندن مخفف اولور وقت صبح معناسنه ثالث
کسر کافله کیمه معناسنه اولور بلابه فتح لام وباء موحده ایله بوزن کبابه یعنی زن
فاحشه استاد کسایی بیت کس بسك اندر فکن که کیر کسایی * نیز نکاید کس زنان بلابه

* شمس فخری بیت کر فلاح بغض علم زاد چه شد * از بلابه چه زاد غیر خشوك بلاده
فتح لام ودال مهمله ایله بوزن کباده بیهوده وبی عقل وحرامزاده وبدکار ونابکار معناسنه شمس
فخری * قطعه زهی ازصیت انعام تودائم * صدا در طارم اعلا فتاده * چنان ایمن شد
از عدالت که برداشت * زمانه فتنهٔ دزد وبلاده * شرفنامه ده بمعنی اهل فساد
وهرزه کاری معناسنه مرویدر ومجمع الفرسده بمعنی نحس وبدفعال استاد رودکی بیت
هرآن کریم که فرزند او بلاده بود * شکفت باشد اکر از کناه ساده بود * جمع روایتلرك
معنالری بربرینه قریبدر بلانه فتح لام ونونله بمعنی کارنا تمام میرنظمی بیت هرآن
کاری که غیر عشق باشد * بلانه بوده است کر مشق باشد بلایه فتح لام
ویای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی بد وتباهه عموما خواجه عمید اویکی بیت دامن
وقت پاك به زین فرق بلایه فن * پیشکه این ند ارسد در سفرت که ما سلاح *
وزن فاحشه یه دیرلر خصوصا فخر کورکانی بیت بیارید این پلید بدکنش را * بلایه
کندهٔ پیرید منش را * وله بیت هزاران جفت به از ویس یابی * چرا دل زان بلایه *
وبمعنی بدافعال شیخ عطار بیت زبان بکشاد هرمز کای بلایه * ندانم چون تو جادو هیچ دایه
بابکه سکون لام وفتح باء موحده وکاف ایله تره باغنه دیرلر که مسکه دخی دیرلر
بلغنده سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله بمعنی رزمه یعنی بستهٔ قماش ومتاع
تنکی حکیم سوزنی بیت راه یابد برید ورنج کشید * کیسه باید کشاد وبلغنده * مؤید
الفضلاده بمعنی هرچیزی که بسته باشد مسطوردر بلغونه سکون لام وضم غین معجمه
وفتح نونله بمعنی اندیشه بلکه جائزکه معناسنه ترکیده دخی مستعملدر کمال خجندی
بیت کفتیم جوابی نه که از کفتهٔ سعدی * بلکه این دو غزل خوبتر از یکدکر افتاد بلمه
سکون لام وفتح میمله قبا صقلکه بلمه ریش دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کوسهٔ را
کر بکیرد بلمه ریش در بزد * هندوئی ترکی بیاموزد ملاح توغاج را * رکن الدین بکرانی
بیت که نه ابله بود چه خواهد بود * بلمه ریش ودراز ور ستائی * دراز طویل القامه در
ویالکز ریش سز بلمه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آنچه کوسه داند از خاك
کسان * بلمه از خاك خورش کی داند آن بلوازه سکون لام وفتح واو وزاء فارسیله
میشه معناسنه ومشکلاتده یجوز بالراء المهمله مسطوردر بلوایه سکون لام وفتح
واو ویای تحتانیله قرلغچ که بالوایه وپرستو وپرستوك دخی دیرلر بندرگاه بندر
بازرکان اشلدوکی یر وکاه محل معناسنه در یعنی تجار یوك بغلیوب آچدقلری موضع
ودخی بازرکان کمیسی یناشدوغی اسکله ولیمان اولان مکان معناسنده ده استعمال اولنور
میرنظمی بیت همی بردم متاع عیش ودم را * به بندرگاه اقلیم عدم را بندگاه
مفاصل اعضا معناسنه در بندنایزه زاء فارسیله حبوبات صاپی قریلوب صمان
اولدقده اول دوکلره دیرلر که ترکیده کسمك دیرلر بندنه و بندینه کلاهما بسکون
النون وکسر الدال المهملتین دوکه درکه قفتانه دیکیلور ودوکه یرینه دیکیلن باغ ترکیده دخی
بند دیرلر بنده مطلق قولدر اما ارکك اولمق اوزره حقیقتا قیمتله اشترا اولنمش اولسون

ومجازا رضا ایله قوللق ایتمش اولسون وکفاردن سبی اولنمش اولسون اسم عامدر حکیم فردوسی
بیت سپاه اندر ایران پراکنده شد * زن ومرد وکورك همه بنده شد ع بندیمه ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله وفتح میمله بندینهٔ مرقوم معناسنه‌در کذا فی
مجمع الفرس ع بنفشه کرده ع بمعنی کبود کرده کذا فی المحمودی کوك رنك ایتمکدن کنایه‌در
ع بنفشه ع معروف چیچکدر معربی بنفسج در استعاره طریقیله نوخط دلبرك خطنه دیرلر
محمد قلی سلیم بیت لبت کرفته بننك شکر هزار کرفت * خطت نهاده بخط بنفشه زار انکشت
ع بنکاله ع سکون نون وفتح کاف ولام ایله هندوستانده بر معظم شهر اسمیدر قدیمی
پادشاهلرینك تختکاهی ایمش ع بنکاه ع سکون نون وفتح کاف فارسیله ترکمان طائفه‌سنك
کچه‌دن دریم اوی دیدکلریدر بعده کثرت استعمال ایله وزرا واکابر چادرلرینه علم اولدی
بار وبنکاه وخیمه وخرکاه دیرلر ع بنکره ع سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله اول
ازکیلی ذکردرکه عورات بشکده اویومق ایچون اوقورلرتانودخی دیرلر حکیم ناصر خسرو
بیت توخفته خوش ای پسر وچرخ روز وشب * هموار میکنند ببالینت بنکره ع بنلیقه ع
سکون نون ویای تحتانی وکسر لام وفتح قافله قفتان وپیراهن قولتغنه قویلان پارهٔ که
خشتك وسوزه دخی دیرلر ع بنون ع فتح نون وراء مهمله وسکون واو ایله اساس
دیوار وبنا تملی معناسنه بدیع سیفی بیت توصدر آن سرا زیبی که باشد * زفضلش سقف
وازدانش بنون ع بنوه ع ضم نون وواو معروف واظهار ها ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده خرمن
معناسنه درکه خرمن بکچیسنه بنوان دیرلر میر نظمی بیت غمت بودی سبب دلبستکی را
زدی آتش بنوه هستیم را ع بهار بشکنه ع برنوا اسمیدر منوچهری * قطعه * مطربان
ساعت بساعت برنیاید زیرویم * کاه سروستان زنند اکنون کاهی اشکنه * کاه زیر
قیصران وکاه تخت اردشیر * کاه نوروز بزرك وکه بهار بشکنه * هر مصراعده ایکی نوا
ذکر اولنمشدر ع بهرامه ع سکون ها وفتح راء مهمله ومیمله شرفنامه‌ده ابریشم معناسنه‌در
بو معنایه شاعر بیت کفن حله شد کرم بهرامه را * که ابریشم ازجان کند جامه را *
فرهنك جهانکیریده بیدمشك معناسنه‌ده کلورکه کله موش دخی دیرلر معربی بهرامج در
ع بهرمه ع بوزن مقرمه نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی مسته ورود کردان یعنی ارباب صنعت
ونجار آلتلرندن متقب دیدکلری سوری دموردر ع بهره ع بوزن جهره نصیب وحصه
معناسنه روزی دیدکلری معنادن عبارتدر کرچه معنای تقدیرده مشارکدرلکن روزی کبی رزقه
اختصاصی یوقدر غیرنده استعمال اولنور اجرت کبی وعربیده کی خط معناسنی افاده ایدر
بو بیتدن فهم اولنور شاعر بیت آنکه خط آفرید وروزی بخت * بافضلیت همید هد بابخت
وحصه معناسنه حکیم شفائی * رباعی * قلیون زلب توبهره ور میکردد * نی در دهنت چو
نیشکر میکردد * دردو ورخت مثال تنباکو نیست * ابریست که دردور قمر میکردد * وبوك تنکنه
دینلدوکی مسطوردر ع بهله ع سکون ها وفتح لامله الدوان که یرتجی قوشی اله آلدقده
یرتمامق ایچون کیرلر عربیده قفار دیرلر شمس فخری * رباعی * ای برفرس سعادت ازقدر
سوار * شاهی تووشاهین بوداز بهر شکار * زان بهله کشند پادشاهان بردست * تادست

تادست لطیفشان نکیرد آزار ع بهمجنه ع سکون ها ونون اول وفتح میم وجیم ونون ثانی
ایله بهمن ماهك ایکنجی کونی آدیدر ملوك فارس اول کونی مبارك ومعظم طوتارلرایتکم منوچهری
بیت رسم بهمن کیر وازسر تازه کون بهمجنه * ای درخت ملك بارت عزو بیداری سمنه
حکیم انوری * قطعه * بعد ما کرسر عشرت همه روز افکندی * سخن رفتن ونارفتن من
در افواه * اندر آمد زدر حجرهٔ من صبحدمی * روز بهمجنه یعنی دویم بهمنماه * ودخی برنوع
طعامدر بهمنین ایله ایدرلر ع بهمجه ع حذف نونله صحاحینده بهمجنهٔ مرقوم معناسنه
مرویدر ع بهنانه ع سکون ها وفتح نونین ایله ایکی معنایه‌در اول کلیچهٔ نان سفید
وثانی میمون که کبی دخی دیرلر شمس فخری بوایکی معنایه ترتیب اوزره * قطعه * هست
برخوان سائلان درش * قلیه وخوب آش وبهنانه * دشمنش کرچه آدمی شکلست *
هست کمتر بمعنی زبهنانه ع بهه ع فتح ها ایله اشارت بعیددر مثلا برایراق نسنه‌اعلامی
مراد ایندکده ایرا ایدرلر ع بیغاره ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه وراء مهمله ایله
سرزنش وطعنه معناسنه حکیم انوری * قطعه * چومرغ خدمت آن بارکاه دید مرا *
که صحن وسقفش بیغارهٔ زمین وسماست * بدست حادثه بندی نهاد برپایم * که همچو
حادثه کاهی نهان وکه پیداست * مولانا هاتفی بیت ز بیغاره بایدبننك آوریش * ستیزه
کنان سوی جنك آوریش ع بیك راه ع دفعةً یعنی براوغوردن میر نظمی بیت دریغ
دیار زحسرت مرا نماند قرار * بجان ودل که بیك راه میرویم ترا ع مع الیاء التحتانی ع
ع باباشیخی ع برنوع خربزه‌در یعنی قاون غایت لطیفدر کذا فی شرفنامه ع باد افراهی ع
مکافات بد یعنی انتقام استاد دقیقی بیت بجای هربهی پاداش نیکی * بجای هربدی
باد افراهی ع بادام کوهی ع بخرك مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه ع بادخانی ع سکون
دال وفتح خاء معجمه ایله برچشمه آدیدر دامغان قریه‌لرندن هوا نام برقریه‌ده واقعدر روایت
اولنورکه برحایض عورت حیض بزلرینی اول چشمه‌یه براقسه بامرالله تعالی بر مرتبه باران
وسیل یدروزکار اولورکه سیللر آت وآدمی قاپوب آلور نتکم شیخ آذری عجایب الدنیا نام
کتابنده دیمشدر * مثنوی * شهر قومش که دامغان دانند * قریهٔ هست کش هوا خوانند
هست مشهور وازان مرار مقام * چشمه آب بادخانی نام * ار زنی حایض ازکوی پلید *
اندران افکند کسی که رسید * ازحوالیٔ آن برآید باد * برکند بادخاك آن بنیاد *
ع بادسری ع سکون دال وفتح سین وکسر راء مهملات ایله کبر وعجب معناسنه امیر
خسرو بیت آنکه در وبادسری راه کرد * هم زبریدن سرش آکاه کرد ع بادعیسی ع یعنی
معجزهٔ حضرت عیسی علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام ع بادکنجی ع سکون دال وضم کافله
قولنج دیدکلری علت که مشکلاتده هی الریح التی یکون منها الحدب روایت اولنمشدر شاعر
بیت به پشت تراهست چون بادکنجی * بجا سازکارت بود ازشکنجی ع بارانی ع یغمورلق
ودلبند بورکی یغمور محلنده کیلدوکی اجلدن بارانی تسمیه اولنمشدر حکیم انوری بیت
تاچه ابریست کان شان که چوباران بارد * آسمان برسرخورشید کشد بارانی ع بارکی ع
فتح راء مهمله ایله آت معناسنه‌در مولانا جامی بیت چون بارکی ازحرم برون راند *

حادی بجادوی کری فسون خواند * بعضیلر یوکرك آته دیمشلر حکیم فردوسی بیت برفت
اهرمن را بافسون ببست * چو بر تیز رو بارکی برنشست * شمس فخری اسب خوش
اندام معنا سنه دیوب نظم ایتمش * قطعه * رانك بر روی سپهر تند خو * شهسوار کین
خسرو بارکی * دل نهاده بر عنان روزکار * دشمن درکاه او یکبارکی ل بارنبوی ع فتح
راء مهمله وسکون نون وضم باء موحده ایله بر نوع خوشبوی ریحاندر کذا فی مجمع الفرس
ل بارندکی ع باریدن لفظندن اسم مصدردر یاغش وهرنه که جو سماده هوادن نازل اوله
ژاله وقار کبی میرنظمی بیت نرفت ازجای چون بارندکی دید * نشست دامن رفتار برچید
ل باری ع کسر راء مهمله ایله الثی معنایه در اول جناب حضرت حق جل ذکره وعز اسمه
علی درکه باری تعالی دینلور بزرکی ورفعت وعظمت معنا سندندر آخرنده کی یا وحدت
معناسنه بارخدا دیمك بوندندر ثانی مقام تمنی ومحل ترجیده باری همچنین باشد دیرلر خواجه
سلمانك بو مشهور بیتندن مفهومدر بیت دل اکر بارکشد یارنکاری باری * سر اکر کشته
شود بر سر کاری باری * اصل بیت ورکسی یار کزینند چو تو یاری باری * ثالث برج حصار که بارو
دخی دیرلر رابع بمعنی تعلیل وبمعنی اولی بودن * مصرع * باری آن بت بپرستید که جانی دارد
خامس بر دفعه معناسنه که آخرنده کی یا یای وحدت اولور سادس هندوستانده بر قصبه اسمیدر
نججه پاره کویلر توابعی واردر استاد فرخی بیت آن شاه عدو بند که بگرفت و بیفکند * کرکی
ودرثم شیری اندر ره باری * حاصل کلام آخرنده کی حرف یا مصدریه ووصفیه ووحدت
معنالریله ذکری مرور ایدن بار مرقومك اون طقوز معنالریله مترادف اولور ل بازك ترکی ع
فتح زاء معجمه وسکون کافله دلوجه طوغاندر کاهی ترکی ترك ایدوب یالکز ل بازکی ع دیرلر
میرنظمی بیت عدو کرترا قصد زورین کند * بجا بازکی کار شاهین کند ل بازی ع کسر
زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اویوندر لعب معناسنه ابوالمعانی بیت طفلی چو کند
بجان عاشق بازی * باید که کند عاشق او سر بازی * بعض نسخه ده جانباز معناسنه ده
مرویدر ل باشکونکی ع بمعنی بازکونکی یعنی مقلوب ومعکوس اولمق متجانس فارسیدر
کذا فی شرفنامه ل باقلی ع کسر قافله حبوباتدن بر نوعدر چچکه رچشم احوله صفت
ایدرلر بیت نرکس شوخ وکل باقلی امروز بباغ * چون دو چشمند یکی اشهل ودیکر احول
ل بالادوی ع فتح لام ودال مهمله وکسر واو ایله شاطرلکلنك اوردوغنه دیرلر تکم شاطر
جلال حقنده محتشم کاشی دیمشدر بیت چون شود ازکرمی بالادوی غرق عرق *
پای در کل ماند ازهمراهیش پیك خیال ل بالانی ع کسر نونله باشك اورته یری فرق
سر معناسنه ل بالای ع بوزن تاپای بمعنی اسب جنیب یعنی یدك آت کذا فی تحفة الاحباب
والصحاح بو معنایه حکیم فردوسی بیت فرود آمد ازکوه وبالای خواست * همان جامهٔ
خسروآرای خواست ل بالودکی ع ضم لام وواو معروف وکسر دال مهمله وکافله سوزك که
بالودن سوزمك معناسنه مصدردر ابوالمعانی بیت فصل بهار وکلشن باران چو بوده
صاف * در باده وغل وغش نه بپالودکی چه کار ل بامی ع کسر میمله شهر بلخك لقب
قدیمیدر حکیم فردوسی بیت چو از بلخ بامی بجیحون کشید * سپاهی که هرکز چنان

چنان کس ندید ل باورجی ع فتح واو وسکون راء مهمله وکسر جیمله خوارزم لغتنده
چاشنکیر کذا فی مجمع الفرس ل باوسنی ع ضم واو وسکون سین مهمله وکسر نون ایله
اول عورته دیرلر که زوجینك بر عورتی دخی اوله ترکیده قومه دیدکلریدر مشکلاتده التی
لزوجها امرأة اخری یازمشدر ل باوی ع کسر واو ایله بمعنی باشی اولاسن دیمك اولور
کذا فی المشکلات ل بایستی ع کسر یای تحتانی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله کرك
معناسنه بایستندن اسم مصدر اولور خواجه حافظ بیت اکر سرای جهانرا سزا جزایی
نیست * اساس او به ازین استوار بایستی ل بپای ع فتح باء موحده ایله بمعنی بمان یعنی
قال عربیده قف معناسنه ودخی ضد بددر کذا فی شرفنامه ل بتکچی ع فتح تاء مثناة
وسکون کاف وکسر جیم فارسیله بمعنی نویسنده یا زیجی دیمکدر ل بحلی ع کسر حاء مهمله
ولامله حلال لك معناسنه در مولانا جامی بیت بحلی خواست از ستم زدکان * شادمان ساخت
جان غم زدکان ل بخسی ع سکون خاء معجمه وکسر سین مهمله ایله اوج معنایه کلور اول
پژمرده وبی آب حاصل اولمش نباتات حکیم ناصرخسرو بیت توکشتمند جهانی ز داس
مرك بترس * کنونکه زرد شد ستی چو کندم بخسی * ثانی بمعنی کداخته اریمش معناسنه
وله بیت اکر زری نکند کار بر تر آتش تیز * وکر مسی بفنا تا ابد همی بخسی * ثالث ایکی
بر مقله بر آدملك درپسنی طوتوب قصمق ترکیده چمدك دیرلر استاد لطیفی بیت چند بخسی
تنش توای کدنه * نیست چوب اوکه میزنی شکنه ل بخشای ع بخشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر مولانا جامی بیت بر سستی وپیریم ببخشای * بر عجز وفقیریم ببخشای *
واسم مصدر دخی استعمال اولنور ل بخودی ع ضم خاء معجمه وواو معروفله باشقه
باشنه دیمکدر میرنظمی بیت جست همین تند دل وپرغضب * رفت بصحرا بخودی
نیمشب ل بخیازی ع سکون خا وفتح یای تحتانی وکسر زاء معجمتین ایله یکی جامه کیلدکده
شاکرده ویو پلان شربت بها واسکی جامه یی بر فقیره ویرمك ل بدخشی ع مراد لعل
دیمکدر کذا فی شرفنامه ل بدرآی ع فتح دال وسکون راء مهملتین ایله لفظ مرکبدر طشره
کل معناسنه مولانا جامی بیت یکدم از پردهٔ غفلت بدرآی * باشد این راز شود پرده کشای
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله پرامز فکرلو وسقط تدبیرلو اولور ل بدری ع سکون دال وکسر
راء مهملتین ایله اول چارکوشه بز درکه ایچنه زر وسیم قویوب صره نامیله برکسنه یه ویررلر
ویا خود کوندررلر عندیلر پوری دیرلر حکیم سنایی بیت جبهٔ خواهم ودراعه نخواهم زر وسیم *
زانکه بهتر بود این هردو ز پانصد بدری ل بدی ع کملك که ضدی نیکیدر میرنظمی بیت بدی
وابدی کردنی امر بود * بدی را نکو کردن از خیر بود * ودخی مختصر یادیدر که دعای خیر
اولور مثلا برخوردار بادی دیمکده برخورداربدی دیرلر ل براتی ع فتح راء مهمله وکسر تاء مثناة
ایله ایکی معنایه در اول جامه وغیری کهنه نسنه لر وفرسوده اولمش اشیا وجه برات ایچون
یعنی تصدق اولیریلور اول مناسبتله براتی دیرلر میرخسرو بیت براتی پوش اندام توسیم است
برادر زادهٔ زلفت نسیم است * شرف شفروه بیت زنو تازه کن خلعت حسن هردم
پس آنکه براتی بشمع خورانداز * ثانی اول جماعته دیرلر که دامادی عروس خانه سنه

ایلدرلر ل برای ح عربیده لام جان ولاجل معنا سنه درکه ترکیده ایچون دیرلر شیخ سعدی
گلستاننده * شاهان برای پاس رعیت اند رعیت نه از بهر طاعت پادشاه * چغتای لساننده
بو معنایه آیین دیرلر انوکیچون دیمك اولور اسکندرنامه ده کشمیر شاهی ملوشاهك اوغلی
اناسی فیروز حقنده اسکندره دیدی بیت آیین بو جهتدن خطا ایلادی * که شه
یور وغیدین ابا ایلادی * وآیین ده لغت مشترکه در بر معناسینه ایشته دیمکدر ثانی معناسی
هیبت ووقار در ابو المثل بیت رای ملك خویش کن شاها که نیست * ملك رابی تونکوین وبرای
ل برتی ح سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکسر نونله بحتر وتفاخر وتعاظم ایله صالتمق کذا فی مجمع
الفرس ل برجوشیدکی ح قورد اشی دیدکاری علت که سببی هیجان دم اولوب وجودده
قبردوغی مناسبتله تسمیه اولنمشدر کذا فی بعض النسخ ل برخفجی ح سکون راء مهمله
وفا وفتح خاء معجمه ایله بمعنی ستیزه کاری کذا فی مؤید الفضلا غوغا وهرنه اولورسه مجادله
ایدیجی کذا فی مجمع الفرس ل برخی ح سکون راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله فدا معناسنه
تشدید ایله ده مرویدر خواجوی کرمانی بیت بجان تو ای جان من زان تو * دل وجان من برخی
جان تو * شیخ سعدی بیت جان برخی روی یار کردم * کفتم مکرش وفاست چون نیست
سپاهانی بیت نامه باری همی نویس که جان * برخی آن خط وعبارت تو * وله در بوستان
بیت همیرفتی ودیدها در پیش * دل دوستان کرده جان برخیش * تشدید ایله کمال
اسمعیل بیت برخی آن دو عارض وآن زلف عنبرین * جان من ارچه نیست بدین حال
نازنین * شارح بوستان سروری وشمعی برخی لفظندن برعلی معناسنه وخی عرق معناسنه
صانوب فدا معناسنه اوغرامامشلر و بر معناسیده برز درکه برخی از شب کذشت کیجه دن
برز کچدی دیمکدر ل بردقی ح سکون را وفتح دال مهملتین وکسر قاف ایله بردعی دیمکدر
ایکی معنایه کلور اول بردع نکلتید ریای نسبتله تکلنجی اولور ثانی ولایت بردعه منسوب
اولان خلق ل بردی ح سکون را وکسر دال مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول فرهنك
جهانکیریده برنوع لطیف خرما درکه شتك واشکنك دخی دیرلر ثانی ظروف سنکین یعنی
طاشدن تراش اولنمش قابلر ثالث مجمع الفرسده تمسخر معناسنه در بیت بردی که کند
زیبد اورا * کور اشده مسخره بشیطان ل برزکری وبرزیکری ح کلاهما بسکون
الراء المهمله وکسر الزاء المعجمه وفتح الکاف الفارسی زراعت وحراثت ایتمك اکنجیلك
معناسنه در ل برزی ح اکنجی که کشاورز دخی دینلور کذا فی مشکلات ل برسی ح سکون
را وکسر سین مهملتین ایله بمعنی بیزار و بمعنی بردن کذا فی مشکلات ل برکری ح سکون
راء مهمله وکسر کافله برکیری لفظندن اختصار اولنمشدر ل برکی ح فتح راء مهمله وکسر کاف
فارسیله کلاه درازکه درویشان کیرلر عربیده برنس دیرلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی
بو معنایه شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه برکی داشتنت نیست * درویش صفت باش
وکلاه تتری دار ل برومندی ح ضم راء مهمله وواو معروف وفتح میم وسکون نونله بمعنی برخورداری
بیومك وکامل اولمق معناسنه در ل بری ح کسر راء مهمله مخففه ایله ذکری مرور ایدن بو
ایله مترادف استعمال اولنوب براری دیرلر براکبی بودخی قیمه و بهارات ایله آیه کوفته سی کبی

کبی ایدوب بوغرت ایله بشورولر نهایت ایریسنه برا وخرده سنه بری دیرلر هندوستانه
مخصوص طعامدر عرفی شیرازی هندوارمغله شعرنده دیمشدر بیت کرمه براشو دوستان
شودبری * درخوان نعمتت نتواند برابری * وبراوت اسمیدر خیروك دخی دیرلر عربیده
تخفیفله بر نسنه منفصل وفارغ ودور اولمق معنالرینه وتشدید ایله اهل صحرا وبادیه
دیمکدر بره منسوب ل بژرنی ح فتح زاء فارسی وسکون راء مهمله وکسر نونله تجمل
ووقار وحشمت ایله دیمکدر حکیم فردوسی * مصرع * بژرنی نکهدار آن مرز وبوم *
ل بژندی ح فتح زاء فارسی وسکون نون وکسر دال مهمله ایله بمعنی تنکی معیشت وبیچارکی
یعنی فقر وعاجز اولمق اکرچه حرکتی اشعار اولنمامش لکن باء مفتوحه جمله دن انسب اولمغله
بو محله تحریر اولندی اصحاب وقوف نظرنده خلافی ظهور ایدر ایسه اعتراضدن عفو رجا
اولنور ل بسکوی ح سکون سین مهمله وضم کاف فارسیله بمعنی پرکوی وبسیارکفتار
ابو المعانی بیت هرکز نرود بکوش کل فریادت * ای بلبل بسکوی بکی ناله وزارت ل بسی ح
بسا لفظنك اماله سیدر هر معناسنده بمعنی بسیار حکیم فردوسی بیت چه تا خوش
بود دوستی باکسی * که مایه ندارد ز دانش بسی * ودخی پنجه معناسنه شاعر بیت برانچه
میکذرد دل منه که دجله بسی * پس از خلیفه بخواهد کذشت در بغداد ل بشکاری ح
سکون شین معجمه وفتح کافله بمعنی کشت وکار شیخ آزری بیت چون شود وقت کشت
بشکاری * آب آن چشمه میشود جاری ل بشلی ح کسر شین معجمه ولامله بمعنی بچسبی
ودرآویزی یعنی بر نسنه یه صاریوب آصلمق شاه ناصر خسرو بیت هیچ نیابی فراز وپند
وقران * بر غزل دی بطمع در بشلی ل بطمی ح برنوع شراب ظرفیدر سائلی دیمشدر بیت
سائلی خسته دل بی بطمی شد کباب * وه که کبابم چه سود ساختن اکنون ز بط ل بفتری ح
سکون فا وفتح تا وکسر راء مهمله ایله جلاه آلتلرندن اول نسنه درکه ایلکی اکا چکیروب
طوقودقچه آنکله اوروب صیق ایدرلر ابریشم کارلر نبره وکفتری وافراز دخی دیرلر عربیده
دقه وترکیده طراق دیرلر خسروانی بیت کارکاه نطق را طبعش چو نساجی کند * لفظ
زیبد تار ومعنی پود کالکش بفتری ل بکرایی وبکروی ح کلاهما بسکون الکاف وفتح الراء المهمله
برنوع میوه در نارنج ایله لیمون اراسنده لکن نارنجدن کوچك وطتلو در شبانکارده چوق اولور
حکیم فردوسی بیت بخانه درون بود تا بکروی * نهاده برش نار وسیب وبهی ل بلبلانی ح
سکون لام اول وفتح ثانی وباء موحده وکسر نونله ترکانه مخصوص بر طعامدر کذا فی شرفنامه
ومحو دیده بو مثل مشهوردر که حلوای بلبلانی تا نخوری ندانی مسطوردر ل بندباکوری ح
براوتدرنیه توجه دیرلر ل بندی ح کافر النده اسیر اولان مسلمانه دیرلر ابو المعانی بیت
جفا هاکه کشیدم از رقیبان * چنان بندی که شد در دست کافر ل بهرکی ح سکون ها
وفتح راء مهمله ایله غنا وتمول معناسنه ودخی غنی ومتمول معناسنه ل بهری ح برمقدار
وحصه دیمکدر ل بهی ح کسر ها ایله بمعنی روشن حکیم شیرازی بیت باز کردانید مایه که کهی
شد ز استفراغ او معنی بهی ل باب الباء المکسورة مع الالف * برون سرا ح اول التون
وکمشه دیرلر که ضرب خانه دن غیری یرده سکه لنمش اوله یعنی قلب سکه بیرون سرادخی دیرلر

زبان هندیده غیرسال دیرلر کسر غین ایله حکیم نزاری قهستانی * قطعه * روشنایی نتوان
شناخت قلب از نقد * اکرچه نقد روان مرا روایی نی * محك شاهد حالست عاقلان رانند
که سکهٔ درم من برون سرایی نی * وله بیت افسانهٔ موعظت سرایان * نقد یست ولی
برون سرایی ؕ بریان محلا ﺝ ضم میم وفتح حاء مهمله ایله شرفنامه ده اول بریانه دیرلرکه
محل تناولنده تره وتورب وسبزه موجود اولوب معاً تناول اولنه ؕ بکیاسا ﺝ سکون کاف
وفتح یای تحتانی وسین مهمله ایله تنبلیت یعنی کوچك یوك که اوز رینه بنلمك قابل اوله وقیل
بالباء الفارسی کذا فی المحمودی ؕ بنا ﺝ عربیدرلکن فارسیده استعمالی شایعدر حقیقتا
عمارت معناسنه در ابوطالب کلیم بیت زهوش اوست که پهلو نمیزند به سپهر * که برسرش
به فتد کنبدی که کهنه بناست * ومجازا بنا برین دیرلر بناء علی ذلك معناسنه ؕ بیا ﺝ کل
معناسنه صیغهٔ امر دراصلی آید ر حرف با ادخال اولنوب یای اولدی قلب مکان اولنوب
بیا اولدی خواجه حافظ بیت بیا که قصر امل سخت سست بنیادست * بیار باده که
بنیاد عمر بر بادست ؕ بیدلا ﺝ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی هدیان حکیم نزاری
قهستانی بیت سخن جای دکر بردم ازان سری بیفتادم * نشاید بیدلا کفتن بیا تا بکذرم
زینها ؕ بیرون سرا ﺝ برون سرای مرقوم معناسنده که دغل سکه دیمکدر کذا فی فرهنك
جهانکیری حکیم نزاری قهستانی * قطعه * نپرسیدی نه پیغامی فرستادی درین مدت
نکو بکذشت ایامی که دردم را روا بودی * باول سینه با من همچو سیم صاف نمودی * باخر
امتحان کردم ز بیرون سرا بودی ؕ بیسر و پا ﺝ رند لاابالی وکدای پریشان حالی
خواجه سلمان بیت شاها فلاك سای سر و پاست بر آورده * یکبارکی احوال مرا بیسر و پا
کرده ؕ بینا ﺝ کوریجی در چشم بینا کور و کوزدیمکدر مولانا صائب بیت یا رب از عرفان
مرا پیمانهٔ سرشار ده * چشم بینا جان آکاه ودل بیدار ده * بین لفظی که صیغهٔ امر در کاه
اسم فاعل اولور الف داخل اولدقده بونده اولان الف فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك
اداتی در توانا وشنوا وکویا ده کی الف کبیده ومقابلی نابینادر فرهنك جهانکیریده بینایی دیرلر
چشم مرادایدرلر شاه ناصر خسرو بیت بر معصیت کاشته روز و شب مدام * جان ودل
ودو کوش ودو بینا بیت تمام * وکتاب زنده بینانی بمعنی ماه که عربیده شهر دیرلر ؕ مع الباء
بتلاب ﺝ سکون تاء مثناة وفتح لام ایله خرماچیچکی نك غلافی که کوزه نخ دخی دینلور ودخی
برنجاسب معناسنه که بوی مادران دخی دیرلر ؕ برنجاسب ﺝ کسر را وسکون نون وفتح
جیم وسین مهملتین ایله غایت آچی برسبزه اوتدر باجاسب وبرنجاسف وبلنجاسف دخی دیرلر
ؕ بشتاب ﺝ شتابیدن لفظندن صیغهٔ امر در عجله ایله معناسنه میر نظمی هروی بیت
چو در بزم ما یار شد بی حجاب * باوردن باده رابشتاب ؕ بلنجاسب ﺝ کسر لام وسکون
نون ایله برنجاسب مرقوم معناسنه در برنجاست دخی دیرلر ؕ بی آب ﺝ بی رونق وبی لطافت
میر نظمی بیت همین از خمارم مکر شد کباب * شود بزم بی باده بی آب و تاب ؕ بی تاب ﺝ
بی طاقت وبی قوت وبی فروغ ابوالمعانی بیت از قد موزون تو شد سرو بی تاب از حجاب
پیش رخسارت شود خورشید بی تاب از حجاب * وبی مجال ویورغون معناسنه عربیده فاتر

فاتردیرلر وچغتای لسانده یورلمشه آرماغ و آرماق دیرلر خمسهٔ میرعلیشیردن لیلی ومجنونده
مجنون لیلی نك قبیله سی کوچدیکی یرده کوردیکی آرق آت وصفنده دیر بیت ایننی نیری
زخمیده ین آریب * اعضاسی خراشیده ین قیز اریب * یعنی دریسنی کوترمکدن یوریلوب
واعضاسی قاشمقدن قیزاروب دیمکدر ؕ بیوراسب ﺝ سکون یای تحتانی ورا وسین
مهملتین وفتح واو وهمزه ایله نام ضحاك ماریدر وجه تسمیه سی بیوراون بیك عدد راسب
معلوم اون بیك آته مالك دیمك اولور خاقانینك استادی فلکیٔ شروانی بیت زمانه
مملکت جم به بیوراسب نداری * اکر بجرعه رسیدی زجام دولت برخم * وحکیم خاقانی
کتف محمد از در مهر نبوتست * آن کتف بیوراسب بود جای اژدها ؕ بیجاده لب ﺝ دوداق
اوزرنده اولان صاری وقرمزی رنك کذا فی فرهنك محمودی ؕ مع التاء * بدست ﺝ فتح دال
وسکون سین مهملتین ایله بعض نسخه ده کسر دال ایله ده منقولدر قارش معناسنه که
عربیده شبر دیرلر کسر شین ایله منوچهری درصفت اسب بیت بر تو از آخته پویه کند
چون عنکبوت * بر بدستی جای بر جولان کند چون با بزن * حکیم سوزنی بیت
نبود از تصرف تو برون * یك بدست از زمین نه فلك * شیخ سعدی بیت بدستی
واکه در مشتی نکنجد * چو انکشتی فرو برده بجا تم ؕ برنجاست ﺝ فتح را وجیم وسین مهملتین
وسکون نون ایله برنجاسب مرقوم معناسنه براوتدر صاری چیچکی اولور بوی مادران
دخی دیرلر بعض معاجات ترکیبنه جزو ایدرلر لسان یونانیده ارطمیسا دیرلر ؕ بست ﺝ
سکون سین مهمله ایله یکرمی عدد معناسنه اولان بیست لفظندن اختصار اولنمشدر
ؕ بنشاخت ﺝ کسر نون وفتح شین وسکون خاء معجمتین ایله بمعنی نصب کرد نشاندن
لفظندن فعل ماضی در حکیم فردوسی بیت باکرام شاهانه بنواختش * بر خویش بر تخت
بنشاختش ؕ بنشاست ﺝ کسر نون وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله بمعنی بنشست
یعنی جلوس کرد استاد منوچهری بیت فاخته کان همی بنشاستند * نای زنان بر سر شاخ
چنار ؕ بهشت ﺝ کسر ها وسکون شین معجمه ایله بمعنی بنهاد یعنی قودی خواجه حافظ
بیت در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دار السلام را
ؕ بیخشت ﺝ سکون یای تحتانی وشین وکسر خاء معجمتین ایله نسخهٔ حسین وفایی ده
اغاج وغیری کوکیله قوپمش وقوپدی دیمکدر شمس فخری بیت چنان بنیاد ظلم از کشور
خویش * بفرمان الهی کرد بیخشت ؕ بیدخت ﺝ سکون یای تحتانی وخاء معجمه وضم دال
مهمله ایله نام ستارهٔ زهره که ناهید دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ؕ بیست ﺝ سکون
یای تحتانی وسین مهمله ایله اوج معنایه در اول مرتبهٔ اعداده یکرمی عدد در که عربیده
عشرین دیرلر ابو المعانی بیت چارده ساله کرچه محبوبست * بیست ساله جوان
مطلوبست * ثانی بمعنی زیان رسیده حضرت مولانا قدس سره بیت صد هزاران کرك را
این مکر نیست * عاقبت رسوا شود این کرك بیست * ثالث مختصر بایست در شیخ
سعدی بیت دکر مرکب عقل را پویه نیست * بکیرد عنانش تحیرکه بیست ؕ بیلفت ﺝ
سکون یای تحتانی وفا وضم لام ایله نام ستارهٔ زهره در کذا فی مجمع الفرس ؕ مع الجیم * بجیج ﺝ

سکون جیم فارسی وکسر باء موحده ایله بعض نسخه ده اخرینده جیم فارسی ایله در ایکی
معنایه کلور اول مخفی سو بلمك که ترکیده فسلدی دیرلر ثانی برلفظدر که چوبانلرکی نواخت
ایدرلر یعنی چغردلر بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * دردسته انصاف جمال الحق
والدین * هرکز سخن ظلم نکویند به بجبج * ازمعدلتش کرك شبان همچو شبانان * خوانند
بزکان کله را جمله به بجبج ل برکنج ع سکون راء مهمله ونون وکسر کافله حلوای پشمینه وایری
شهدانه اولان نسنه یه دیرلر ل بج ع مجمع الفرسده بمعنی ریم چشم یعنی کوزده اولان چپق
وفرهنك جهانکیریده برنج معناسنه مسطوردر ل برنج ع معروف عربیده ارز دیرلر
فتح همزه وضم رایله اهل کیلان بغدای یرینه برنج تناول ایدرلر وجود انسانده امراض وعللر
تولد ایتدرمز وبغدای آدمی عمر طبیعیه ایرشدرمز دیرلر شول مرتبه زعملری وار درکه
میته نوحه ایتدکده نان نخوردی چرامردی دیرلر کیلان شعراسندن بری دیمشدر بیت
مکش زرنج الم در جهان مخور کندم * برنج خورکه نباشد ازو ضرر پیدا ل بشنج ع
فتح شین معجمه وسکون نونله نسخه میرزا ابراهیمده شکنج روی یعنی بوریشق که اختیارلق
ویا غضب سببی ایله چهره ده ظاهر اولور کتاب السامی فی الاسامیده چهره ده طراوت اولمیوب
خشکی اولمق معناسنه وبر روایتده عربیده کاف دیدکاری علتدر بو قول صحته اقربدر
ل بلاج ع لام والفله بوریا یعنی حصیر که فقرا ودرویشان دوشنورلر کذا فی مجمع الفرس
ل بانج ع کسر لام ونونله برنسنه نك مقدار واندازه سنه دیرلر مثلا بانج فلان دیرلر مقدار
فلان دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل بنج ع سکون نونله بمعنی کره یعنی دوکم هرنه ده
اولورسه ابو المعانی بیت برنیاید ناله از ضعف جان فرسای دل * بنج باشد در کلو
هر آه دود آسای دل ل بیمار غنج ع فتح غین معجمه وسکون نونله اکثرا اوقاتده خسته اولوب
عمری خسته لکله کچن میرنظمی بیت هرکه شد مبتلای بیمار غنج * دست مشوید ازین سرای
سپنج ل مع الخاء * بیخ ع سکون یای تحتانی ایله کوك واصل درخت که ریشه دخی دیرلر
شیخ سعدی بیت اکر زباغ رعیت ملك خوردسیبی * برآورند غلامان درخت او از بیخ
اصل معناسنه طالب آملی * مثنوی * نشاندی بیخ ازیشان بردریار * زاحوال همه عالم
خبردار * زخاصان بیخ او بیرون درکاه * ندیده هیچکه بیرون درکاه ل بیدسرخ ع قزل
سکوت معناسنه محمد یوسف بیت هر آن زمین که خورد آب جوی تیغ تو شاید * که سرخ
بید برون آید از میانش ولرزد ل بیستاخ ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله بمعنی گستاخ که بستاخ دخی دیرلر میرخسرو بیت بسیار شد این سخن فراخی *
زاندازه گذشت بیستاخی ل بکران چرخ ع حوران بهشت وستارکان کذا فی فرهنك
محمودی ل مع الدال المهملة * بخرد ع سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله عقللو دیمکدر
باخرد نقد یرنده حکیم سنایی بیت دوست دانی نه بنده مرخودرا * این بود پیشه مرد
بخرد را ل بخفد ع فتح خاء معجمه وفا ایله بمعنی عطسه کند یعنی اقسرر مصدری خفیدن
کلور منجیك بیت چون بخفد صبح سعادت اثر * غالیه سا کردد باد سحر * کذا فی المؤید
وادات الفضلا و مجمع الفرسده بوزن بخورد بمعنی سرفه اوکسورك معناسنه در ل بدرود ع

سکون دال وضم راء مهملتین وواو معروفله وداع معناسنه ترکیده اصمارلشمك دیرلر
خواجه حافظ بیت ماه کنعانی من مسند مصر آن تو شد * وقت آنست که بدرود کنی زندان را
حکیم اسدی بیت بکفت این وزار از مژه رود کرد * ببوسیدش از مهر وبدرود کرد *
ل برسد ع فتح راء وسین مهملتین ایله برکلمه درکه لسان درویشانده جاری در حق یتوره
معناسنه مولانا طوسی بیت کفتم از غمزه خدنکی بکدایان برسان * چشم برهم زد وکفتا
برسد درویشان * وایریشور معناسنه رسیدندن فعل مضارعدر ل بسیجد ع کسر
سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ساز کاری ایدر معناسنه فعل مضارعدر
مصدری بسیجیدن کلور حاضر وآماده ایتمك معناسنه استاد دقیقی بیت کنون رزم کردان
بسیجد همی * سرازرای وتدبیر پیچد همی ل بشکرد ع سکون شین معجمه وراء مهمله
وفتح کاف فارسیله اصلنده شکرد ایدی که شکاریدندن مشتقدر باء زائده ادخال اولنمشدر
ل بشکلید ع سکون شین معجمه وکسر کاف ولامله طرنقله ویاخود نیروبچق وقلمتراش ایله
یارملك ودکن جامه یه یا پشوب یرتمق شمس فخری بیت خسرو رستم جلال زبده محمود
شاه * آنکه به پیکان تیر روی قمر بشکلید * استاد کسایی بیت یاسمن لعل پوش سوسن
کوهر فروش * برزنخ بیلغوش نقطه زد وبشکلید * کذا فی تحفة الاحباب اما نسخه
حسینی وفاییده بمعنی نشان ورخنه در فکنده باشد بسرناخن ویا بانکشت مسطوردر
ل بشلد ع کسر شین معجمه وفتح لامله بمعنی بچسبد ودر آویزد بمعنی اول حکیم ناصرخسرو
بیت آتش پیشك بجان در بشلد * چون تو بجز خرام در بشلی * وبمعنی ثانی ابو شکور
بیت که بی داور داوری بکسلد * وکر بیکناه آنچه بد بشلد ل بنوند ع فتح نون اول وواو
وسکون ثانیله برنسنه یی بر یرده طوتمق مثلا صویی کوزه ده صقلمق کبی کذا فی مجمع الفرس
ل بهبود ع سکون ها وضم باء موحده ایله ایولك وصف ایتمك وایو اولمق معناسنه میر
نظمی بیت بیهوده مده دردسرم بهر علاج * زخم دل ما قابل بهبود نبود * ودخی اعلام
رجالدندر مرویدر که حضرت سلمان رضی الله عنه جنابنك اول اسم لطیفی بهبود ایدی
بعده سلمان تسمیه ایلمشلر ل بیجاد ع سکون یای تحتانی وفتح جیمله بیجاده دخی
دیرلر یاقوتك برنوعیدر بعضیلر یاقوت خرده سیدر دیدیلر بعضیلر لعل جنسندن وبعضیلر
فیروزه نوعندن دیدیلر وبعض لغتده کاهربا دیدیلر اصح جواهر خرده سیدر شمس فخری
کاهربا معناسنه در دیو یازمش بیت شمول معدلت او بغایتی برسید * که از تعرض کاهست
برحذر بیجاد * شعرای متأخرین چارابرو دلبرك هنوز باورمش خط لبنه دیمشلر ابو المعانی
بیت درجهان مثلش دلارامی بنوده ایجاد * حسن آن مهرو بیفزوده بغایت بیجاد ل بید ع
سکون یای تحتانیله النی معنایه کلور اول سکوت اغاجنه که عربیده صفصاف دیرلر محمد یوسف
* قطعه * بغیر بید که بالطبع رعشه داشت چه تخلست * که پرورد بزمان تو باغبانش
ولرزد * خیال کفت نه بیدست بالعرض متزلزل * باین دلیل که با دست هرزمانش ولرزد
ثانی بمعنی باشد حکیم فردوسی بیت میان بسته دارید وبیدار بید * همه در پناه جهاندار بید
ثالث مازندرانی بر دیو آدیدر وله بیت نمایی مرا جای دیو سپید * همان جان پولاد غندی

وبيد * غندى دخى ديوآ ديدر رابع مترادف باددركه بادو بيد ديرلر يعنى بيهوده وبى فائده ديمك وله بيت سخن كفتن اوبود باد وبيد * كه بهرام دارش بايران نويد * خامس بمعنى بود وباشيد * وله بيت همه درپناه جهاندار وبيد * خردمند بيدوبى آزار بيد * سادس اول قور تجغزدركه چوقه يه وكيجه يه ذ وشوب تباه ايدر تركيده كوه ديرلر مظفر هروى بيت هواچنان به برودت كه آدمى خواهد * كه همچو بيد بموينه ميشود پنهان * و زبان هنديده بر كتاب آديدركه مذهب هندويان احكامنه مشتمل عقيدهٔ باطله لرى بويله دركه اول كتاب آسماندن نازل اولمش اوله مير خسرو * مثنوى * زهى هندوزبانت مانده دربيد * كه درمحراب دارى روى اميد * كه آن شد كه از بيدت برآرم * زآبت سرخ بيد ولاله كارم بيداد سكون ياى تحتانيه ايله ايكى معنايه در اول معروف ظلم وجور معناسنه كه ظالمه بيدادكر ديرلر ثانى تركستانده برشهر اسميدركه رستم آنى فتح ايلدى پادشاهنه كافور ديرلر مردم خوار بركافر ايدى حكيم فردوسى بيت دزى بود ازمردم آباد بود * بجانام اوشهر بيداد بود * بيراد سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله پير واختيار وعمل مانده معناسنه مير نظمى بيت كه برمردمان كار بيداد بود * اكرچه كهن سال وبيراد بود بيرزد سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله وزاء معجمه ايله مجمع الفرسده اكه ديشندن چقان دمور خردهسى كه عربيده براده ديرلر ودخى بردار ودر قبرجغه سور رلر نفع حاصل ايدر وديرلركه اوزرينه قوغاز وفرهنك جهانكيريده برنوع صمغدر مصطكى يه مشابه عسل كبى صافى وبى غش اولور وغايت تيز بويدر طبيعتى حار ويابسدر عرق النسا ونقرسه نافعدر وادرار حيض ايدر آكا بيرزه وبيرزى دخى ديرلر بيركند سكون ياى تحتانى وراء مهمله ونون وفتح كافله برشهر آديدر معربى برجند در پور بهاى جامى * قطعهٔ ديكر ازان بنده برد * درنيشابور آن پليد بدسير * خواند برتو شيربان وبكمنى * زعفران بيركندى كردجو بيمند سكون ياى تحتانى ونون وفتح ميمله چاقلدق كه دكرمان طاشى اوزرينه قورلر دانهيى تدريجله دوكمك ايچون وغيريده دخى اولور مير نظمى بيت درونش آسياب باددارد * زبانش دردهان بودست بيمند بينند سكون ياى تحتانى ونون ثانى وفتح نون اول ايله بمعنى اميد واميدوارى ودخى جمع فعل مضارعدر كوررلر ديمك اولور بيند سكون ياى تحتانى وفتح نونله اوچ معنايه در اول اميد طوتار ثانى كره وعده معناسنه بوايكى معنايه ترتيب اوزره شمس فخرى بيت چرخ صاحبقرانى زو بيند * وين سخن فاش كفتهام بيند * بيند اول اميدناك وثانى چند وكرت ديمكدر ثالث مفرد فعل مضارعدر كورر ديمكدر بيند فتح ياى تحتانى وسكون نونله بوزن كى اند بمعنى هستند حكيم انورى بيت چه بزركى بوددران به بيند * هم درين آشيان ومأوى جاى بيورد سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح واو ايله بوزن بيدرد ايكى معنايه در اول تورانى برمبارز ناميدركه افراسياب پيران ويسه امدادنه كوندرمشيدى ثانى برشهر اسميدركه مشهورى بايورد دريا وورددخى ديرلر بيهود سكون ياى تحتانى وضم هاو واو مجهول ايله آتشدن اثواب صرار وب يانمغه قريب اولمغه ديرلر شمس فخرى بيت كفتند بلاراكه تن وجان

وجان عدو سوز * كفتاكه چه وقتست هنوزانچه به بيهود مع الراء المهمله * بنيار سكون تاء مثناة ايله بتسيار كسر تاء مثناة وسكون سين مهمله وفتح ياى تحتانيه ايله حكيم اسدى بلا معناسنه نقل ايلشدر برادر حقيقتا قرنداش معناسنه در شيخ سعدى بيت جهان اى برادر نماند بكس * دل اندر جهان آفرين بند وبس * مولانا جامى در يوسف زليخا بيت برادر يوسف آن نوردوديده * زكم سالى بصحراكم رسيده * مولانا هاتفى درليلى ومجنون بيت صدبار بود سك موافق * بهتر ز برادر منافق برادر كهتر كسر كافله كوچك قرنداش برادر مهتر كسر ميمله بيوك قرنداش برادرنكر سكون نون وفتح كاف فارسيله اوكى قرنداش فارسيده بونلر ايچون مخصوص اسم يوقدر چغتايده كوچك قرنداشه كسر الفله اينى ديرلر كتاب سبعهٔ سياره ده يدى اقليم شاهلرى كاوب بهرام كون قصر يابد قارى يرده كاور بيت اينى يانكليغ ريا اوغول يانكليغ * شهغه خدمت قيلوردا قول يا نكليغ * يانكليغ كبى ديمكدر براز فتح راء مهمله وزاء معجمه ايله نيكويى وزيبايى وپيرايه ولطافت معناسنه در بستار سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله مست ونا استوار معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت عروة الوثقى حقيقت مهر فرزندان اوست * سيعتست انكس اندرعهد او بستار نيست بسيار كثرتى بياندر هرنهده اولورسه مخصوص چوق معناسنه مولانا عرفى * قطعه * درمحبت درد اكر بيحد وابسيار نيست * ريش اكرنا سور شد الماس در بازار نيست * كردلم تنكيست وخونم تلخ عرفى باك نيست * ديدهرا هرآشنا وكريهٔ بسيار نيست * عربيده كى كثير معناسنه در چغتاى لسانده قالين ودخى كوب ديرلر فرهاد نامه ده فرهاد هنوز طفل ايكن وصفنده ديركه بيت كيم اينسا درد دينى آزآز روايت * قيليب اول درد آنكا كوب سرايت بشار فتح شين معجمه ايله بش معنايه كلور اول بمعنى نثار يعنى اول نسنه كه صاچلور تاج الدين بخارى بيت صاحبا هرنكتهٔ تو به زكنج سيم وزر * لعل ومرواريد بر لعل كهر بار ت بشار * شمس فخرى بيت بشير باد صبا مژدهٔ كل آورده * همى فشاند درپايش ابر وشاخ بشار * ثانى پابند وكرفتار معناسنه مير خسرو بيت هرضعيفى كى جهد از پاى بند آب وكل * پيل بيجاره شود چون درو حل كردد بشاد * وله بيت بشر مباد كه كرد دبدست حرص اسير * مكس مباد كه ماند ميان شهد بشار * ثالث بمعنى لمس يعنى الصوروب برنسنه يى يوقلق استاد فرخى بيت هنوز پيشرو وسپاه بطوع نكرد * ركاب اورا بتكو بدست خويش بشار * رابع بمعنى زركوب خامس نسخهٔ حسينى وفايى ده وحكيم اسدى نسخهسنده بمعنى كوفته وواما نده بومعنايه مسعود سعد سلمان بيت امروزبت پرستان هستند بيكمان * در بيشه ها خزيده ودوغارها بشار بغار فتح غين معجمه ايله بمعنى آب روان بكمار ضم كاف ايله امر صيغهسيدر بمعنى مستولى كن رشيد الدين وطواط بيت بازكردان ز حرب لشكر خويش * بردل از لهو لشكر بكمار بناكر معمار معناسنه اصلى بناكاردركه كركاردن مخففدر ايديجى معناسنه چوق يرده واقعدر بهار ولايت هندوستانده شهر دهلى نك جانب شرقيسنده واقع برشهردركه آندن جنوب ولايت بنكاله يه واريلور اول ولايتك دار الملكى در

میر خسرو بیت کرانی ستم پیش بیش که سوی شرق افتاد * فرود گشت بهار و بانك شد غزنین
فی بهتر ع ایورك دیمکدر که به ایو ترادات تفضیلدر معنای ترکیب یکرك اولور محمد رضا
بیت کیفیت بزم تو ملالست امشب * هجران تو بهتر ز وصالست امشب فی بیار ع کتور
معناسنه صیغهٔ امردر اصلی آردر آوردندن حرف باء مکسوره ادخال اولنوب بار اولدی
تلفظنده نوع ثقلت اولمغین حرف مدبدل یای تحتانی کتورب بیار دیدیلر از ساقی نامهٔ اقدسی
بیت پی سروحدت بهر سو مرو * بیا راز سربسته از خم شنو فی بیجکر ع سکون یای
تحتانی وکسر جیمله قورقق عربیده کی جبان معناسن افاده ایدر مولانا هاتفی بیت نیم
بیجکرهم که ترسم ز جنك * وزان چنك پایم در آید بسنك فی بیخاور ع سکون یای تحتانی
وفتح خاء معجمه وواو ایله کوکلی اغاج تناور ترکیبی کبیدر اصلی بیخ آوردر متصل یازلمق
رسم اولنمشدر کذا فی المجمع فی بیدار ع اویانق ومتیقظ معناسنه مولانا صائب بیت
تاکی غبار هستیٔ موهوم چون حباب * صائب حجاب دیدهٔ بیدار من شود * ودخی آکاه
ومتنبه معناسنه وله بیت دست بیدار دلان آبله فرسود شده است * تا ازین خانهٔ
تاریك دری یافته اند * چغتای لسانده اویقاغ دیرلر اویانق دیمکدر سبعهٔ سیاره ده
معراج وصفنده بیت دهر شور وشردین آسوده * کونکلی اویقاغ و کوزی اویقوده *
واویاغ دخی دیرلر سبعهٔ سیاره ده بیت خواجه بیلمای که مست ایرو یاساغ * یا نیمه
اویقوده ایرو یا ز اویاغ فی بیدانجیر ع ترکیبده کنه اوتی عربیده کسر خا وسکون را وفتح واو ایله
خروع دیرلر تخمنك یاغی چیقاروب زیتون یاغی کبی چراغده یاقرلر فی بیدستر ع سکون یای
تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بحری بر حیوان در قره ده دخی تعیش ایدر سك بحری
دیرلر وسك آبی ده دینلور ترکیده قوندوز دیدکلری حیواندر خایه سن بعض معالجه یه
ادخال ایدرلر اخراج ریح ودفع امراض بلغمیه وسوداویه نافعدر جند بیدستر وجند بادستر
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت بینام هم کنونش چو بیدستر خصی * آن بدگهر شغالك توسن
رك استرك فی بیر ع سکون یای تحتانیله بوزن شیر ایکی معنایه در اول بعنی صاعقه که ترکیده یلدرم
دیرلر کذا فی الصحاح بو معنایه استاد دقیقی * قطعه * تو آن ابری که تا سایه شب وروز *
ز بازیدن چنان چون از کمان تیر * ببازی بر کف دلخواه چون زر * چنان چون بر سر بدخواه جز بیر
ثانی بعنی جامهٔ خواب شمس فخری بیت تو آن شهی که همیشه دعات میکویند * مسافران
همه در راه وخفتکان در بیر فی بیرو بار ع حضرت جناب باری جل ذکره اسماء شریفه سندندر
فی بیزار ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اوصانمق وترك ایتمك معناسنه مولانا رومی
بیت دل نی الم عشق تو لذت نشناسد * بیزارم از ان دل که محبت نشناسد * چغتای لسانده
اوسال دیرلر فی بیزر ع اقچه سز یعنی مفلس وچری دیمکدر نتکم ضروب امثالده دیمشلردر
زر زر کشد بیزری در دسر فی بیستار ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله سوز اراسنده برسوزی متصل تکرار ایلمك بعض آدم برسوزی مرکز کلام
ایدینوب هر سوزنده انی ایراد ایدر فرهنك جهانکیریده بیستار بر لفظ در بهمان وفلان کبی
فلانی وبهمانی کاه تتابع وکاهی مفردا ایراد ایدرلر کفلك باستار وبیستار دیرلر بو دخی کاه

کاه متتابع وکاه منفرد اولور فی بیسر ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بر نوع
شکاری قوشدر پیغو وشکره یه مشابه اما انلردن کیر پردر یعنی پك اوچار بیسره دخی دیرلر
فی بیسور ع سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله برشهرك اسمیدر حکیم زجاجی بیت
بجایی که بیسور بد نام او * فرود آمدند آن دو خیل کران فی بیشتر ع ارتوق معناسنه که
بیش زیاده وتر معلوم صائب تبریزی بیت پیران تلاش رزق فزون از جوان کنند *
حرص کدا شود طرف شام بیشتر فی بیشکار ع سکون یا وشین معجمه وفتح کافله اجرتسز
ایش ایشلتمك رشید الدین وطواط بیت قهرت ار مجتهد شود ببرد * آسمان را بسخره
وبیشکار فی بیکار ع ترکیبده بکار دیدکلری لوند هرزه کرد روزکار که بر یرده مسکن وقرار
طوتمیوب ایشسز شهر بشهر قریه بقریه خانه بخانه کزوب لقمه جیلك ایدر ودخی
درویشان اسلوبنده اولوب درویشلکده علاقه سی اولمیانه دیرلر صائبك بو بیتی محله مناسب
اولمغله ایراد اولندی بیت بیکاری وتوکل دوست از مروت * بر دوش خلق مفکن
زنهار بار خود را فی بیمار ع خسته ومریض وعلیل معناسنه که مقابلی تندرستدر مولانا
عرفی بیت کفن بیاور وتابوت وجامه نیلی کن * که روزکار طبیب است وعافیت بیمار
واستعاره طریقیله چشم دلبرانه ده بیمار دینلور اما خسته دینلمز صائب بیت دوستان
آینهٔ صورت احوال همند * من خراب توام وچشم تو بیمار منست فی بیمر ع سکون یای
تحتانی وفتح میمله بیحد وبی اندازه معناسنه میر نظمی بیت نمانده فکر خاطر عقل در سر
کشیده جان بی فر درد بیمر فی بیور ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله اوچ معنایه در اول
اون بیك عدده دیرلر اسمیدر حکیم فردوسی بیت بجا بیور آن پهلوانی شمار * بود
در زبان دری ده هزار * وله بیت سپه بود بیور سوی کارزار * که بیور بود در عدد ده هزار
بولغتی بو معنایه محمود بیسا خوانی باء فارسیله تصحیح ایلمش ثانی نام ضحاکدر که بیوراسب
لفظندن مختصردر حکیم فردوسی بیت نه من پیش دارم ز جمشید فر * که بیور بد بیور
میانش بار * ثالث هر نسنه که معمور اوله جوز کبی وطوب کبی آکا دیرلر بو معنا فرهنك
جهانکیریده مسطوردر فی مع الزاء المعجمه * براز ع بوزن دراز اوکوزك بوینده روغنه
یغلدقلری قایش پارچه سنه دیرلر فی بز ع بوزن دز زنبور دیدکلری صاری آری معناسنه
حکیم خاقانی بیت شاید اکر درحرم سك ندهد آب دست * زیبد اکر در آورم بز نبود
میوه چین فی بساز ع ساختن لفظندن صیغهٔ امردر روز معناسنه ومحل تمنی ده دخی
استعمال اولنور شاعر بیت بساز کار مرا ای خدای بنده نواز * که تست هر دو جهان
چاره ساز بی انباز * لمحرره * مصرع * ای خدای کارساز کارشعوری بساز فی بلاز ع
بوزن پیاز بی سبب وبی تقریب معناسنه پوربهای جامی بیت بود زاهد بلاز وشد فاسق
امردی دید شد بدو عاشق فی بنیز ع کسر نون وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه در اول
بعنی هرگز حکیم ازرقی بیت در مدح ناکسان نکنم کهنه بن بنیز * زان پاك نایدم که بود کهنه
پیرهن * ثانی بعنی نیز حکیم قطران ارموی بیت اکر باز آیدم دلبر نبینم بشم بنیز از جان * اکر
باز آیدم جانان نبینم پشم بنیز از دل * ثالث بعنی زور حکیم فردوسی بیت اسیران

وازخواسته چند خیز * فرستاد نزدیك خسرو بنیز بهروز سكون ها وضم راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بللور كبود دركه غایت خوش رنکدر اما کم بهادر ثانی کندو
هندیدر واعلام رجالدن دخی اولور بیروز سكون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله
ایکی معنایه در اول بی طالع و بی نصیب ثانی فرهنك جهانكیریده بر نوع یشل طاشدر زمرده
مشابه اما کم بهادر حضرت مولانا قدس سره بیت چنان مستم چنان مستم من امروز *
كه پیروزه ندانم من زبیروز بیمارخیز خسته لكدن هنوز قالقمش كمسنه میرنظمی
بیت چه باشد سود وصلت در دحسرت اینقدر باشد * زنعمتهای زیبارا تمتع نیست بیمار
خیز بیواز سكون یای تحتانی و فتح واو ایله بمعنی اجابت وجواب ویرمك والتماسی قبول
ایلك معناسنه بهرامی بیت باامید رفتم بدرکاه او * امید مرا جمله بیواز کرد * استادلطیفی
بیت خداوندا دعایم باز بیواز * منم درمانده بیچاره دراهواز مع السین المهمله بخس
سكون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول نرمی یعنی یوروق یومشقی ثانی سستی
یعنی كوشكلك كذا فی فرهنك جهانكیری برجیس فرهنك جهانكیریده باء مكسوره
ایله نام ستارهٔ مشتری مسطور در مختاری بیت خوانده نظم وصال رابرجیس * کشته
تیرفراق رابرجاس بالتیس سكون لام وكسر تاء مثناة بعده یای ساكنه ایله بردارو
آدیدر بلكس سكون لام وكسر كافله بمعنی سر دیوار كذا فی مجمع الفرس بیرلاس
سكون یای تحتانی وراء مهمله ایله چغتای طائفه سندن بر قبیله آدیدر برلاس دخی دیرلر
میرعلیشیر بیت ای یوزنك لوحنده محفوظ آیت ام الكتاب * توغمادی بیرلاس اولوسیدین
سینیك یك آفتاب بیكس معروف حامیسی ومعینی اولمین كمسنه شاعر بیت كس
بیكسانی ومن بیكسم * كرم دست كیری بجای یرسم مع الشین المعجمه * براش فتح راء
مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی پاشیدن وفروشاندن یعنی صاچمق ودخی اشاغی قومق
معناسنه صیغهٔ امراولور بریش كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله آیرمق
وطاغتمق معناسنه صیغهٔ امر درابوالمعانی بیت بریش زلف سیاهت زبوی مشكینش
رسد بعاشق دلخسته راحیات ابد بلاش بی سبب وبی تقریب معناسنه که بلاز
دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری بناكوش قولق بیاضی شعرا شعرلرنده چوق
استعمال ایلشلر دراز انجمله مولانا صائب بیت از خجلت روی توكه سرجوش بهارست
شبنم عرق شرم بناكوش بهارست * وقولغك كوپه طاقچق یری شیخ سعدی بیت انكشت
خوبروی وبناكوش دلفریب * بی كوشوار وخاتم پیروزه شاهدست بندش سكون
نون وكسر دال مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده آنلش وطوب اولمش پنبه كه اكیرملك ایچون
حاضرلنمش اوله غنده وغندش وكندش وهندك دخی دیرلر بیدموش اغاجده بتر
برشكوفه در بید مشك ومشك بید وكربهٔ بید دخی دیرلر كذا فی المؤید خواجوی كرمانی
بیت چوبیرون زمد كربهٔ بیدموش * چمن بشكفد لاله ازچارسوش بیشی موش
صحانه مشابه بر جانوردر بیش بیراغی التنده مكان ایدر بعض نسخه ده تریاك بیشدر دیمشلر
كذا فی مجمع الفرس بیش سكون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول زیاده معناسنه كه

كه مقابلی كم درارتق اكسك دیمكده بیش وكم دیرلر حكیم اسدی بیت ابا هاى الوان زصد كونه
بیش * بخوانهای زرین نهادند پیش * ثانی بركوكدر جدواره بكزر انجق فرقی بودركه
جدواری قیروب واصلدوب كاغده سورلدكده بنفشی رنك اولور بیش قرامتوق
اولوروصاری اولور و برفرقی دخی جدوار رومده بوستانجی كلاهی كبی دپه سی پك سوری
اولمزدكرمیرك اولور بیش یا لته جی كلاهی كبی سوری اولور جدوارك خاصه سی سموماتی
دفع ایدر بیش كندوسی زهردر معتاد اولمین آدم برقیراطدن زیاده تناول ایتسه هلاك
ایتمك احتمالی اولور سند ولاینده چوق اولور شهرهلاهل طاغلرنده اكثر بتر اول دیارخلقی
تازه ایكن یرلرضرر ایتمز ایمش اوج نوع اولور برنوعی اكلیل الملكدن ایری عقده لری اولور
سنبل هندی اراسنده بولنور آكا فرون سنبلی وهلاهل دخی دیرلر بیاض نقطه لری واردر
كند وسیاه رنكدر برنوعی دخی یشل رنكه قریب بوزرق اولور سیاه نقطه لری اولور
ماميران كوكنه بكزر برنوعی دخی سیاه رنكدر صاروبه مائل عقده لو در قامش كوكی كبی
بونوعی غایت مهلكدر بونكله برص وجذام علتلرینه علاج ایدرلر كذا فی كتب مفردات طب
بینوش سكون یای تحتانی وضم نونله صیغهٔ امردر دكله دیمك معناسنه طالب
آملی بیت مشكین رقم بیان طالب * سرجوش طبیعتست بینوش مع الغین المعجمه *
بریغ كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله بوزن دریغ نسخهٔ حسین وفاییده خوشه
انكور باشد یعنی اوزم صالقمی بزاغ فتح زاء معجمه ایله برآلتدر آنكله آیینه وقابچ
پاسلرین آچرلر عربیده مصقله دیرلر منصور شیرازی بیت دهد صباهمه آیینهٔ رخت
كانورا * بود زخاطر شاه فلك محل بزاغ مع الكاف * ببتك سكون باء موحده وفتح
تاء مثناة ایله اوزم وخرما صالقمنك برپارچه سی كه برقاچ دانه لو اولور زبان قزوینی ده
ازغ دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری بجشاك فتح جیم فارسی وشین معجمه ایله نعلبند
معناسنه در بعض فرهنكده علاف معناسنه بلسك سكون لام وفتح سین مهمله ایله
بعض نسخه ده كسر لام وسكون سین ایله بو اصحدر بر دمورشدر باشی یصی اولور آنكله
تنورده آتش قارشدررلر ویا پوشتی خمیر پاره لرین قوپاروب پاك ایدرلر وكاهی تنوراوزرینه
قویوب بریان اصارلر استاد فتوحی بیت درتنوروبلی بادا دشمنت * ازبلسك وخیمور
آویخته بلك فتح لامله ایکی معنایه در اول نسخهٔ میرزا ابراهیمده جامهٔ نوشرفنامه ده
هرنسنه كه مشاهده سی خوشنما اوله وفرهنك جهانكیریده بمعنی نوباوه وهرنه كه تازه وتر
اولوب كورمه سنده لطافت اوله وطبیعت حظ ایده ثانی تحفه وهدیه معناسنه درخواجه
سلمان بیت خاروخاشاك فضایت میفرستد هرصباح * كلشن فردوس رافراش رارسم
بلك بلك سكون لامله بوزن سلك مجمع الفرسده بمعنی شرارهٔ آتش بومعنایه
میرنظمی بیت درشب هجران عالم پرضیا * ازشعاع بلك رود آه ما * وكسر لامله برنسنه یه
یاپشوب اتمك معناسنه در بلكاك سكون لام وفتح كافله آب نیم كرم یعنی ایلنمش
صو بلكل دخی دیرلر میرنظمی بیت كاه بلكاك كاه آب كرم شد * اشك خون آلودماكز
چشم شد بمنك فتح میم وسكون نونله غم واندوه وتنكی دل معناسنه در بهترك

سکون ها وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله زیاده یوجه‌رک دیمک اولور ع بیارک ع فتح یای تحتانی
وراء مهمله ایله بابله بکزر بر قوشدر وبعض نسخه‌ده زاء معجمه ایله واقعدر ع بیرشک ع سکون
یای تحتانی وشین معجمه وفتح راء مهمله ایله بی عار وغیرت وبی حمیت معناسنه ع بیسراک ع
سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده استر بچهٔ یکساله
ودوساله یعنی بر یاشنده وایکی یاشنده دوه یاوریسی امیر معزی بیت پیوسته درچشم
ودلم درآب وآتش منزلم * بر بیسراک محلم بر کوه وصحرا کام زن * بعض نسخه‌ده
ارکك وتولی دوه‌یه دیرلر شیخ نظامی بیت هزاران بختیئین ازو بیسراک * یکشتی کشی کوه‌را
کرده خاک * وفرهنك جهانکیریده شتر جوان قوی بدن معناسنه‌در کمال اسمعیل درقصیده
بیت به بیسراک شب آهنك ولوك ترکی روز * که زیر سبزه کردون همیکنند افسار
حکیم اسدی بیت دکر چارصد بختی بیسراک * بصندوقها شان همه سیم پاک * بعض
نسخه‌ده اول استره دیرلر که اناسی ناقهٔ عربی وباباسی اور بختی یعنی بغور اوله وشرفنامه‌ده
خر کره‌یه ده دیرلر ع بیماریارک ع ایچه اغری دیدکاری علتدر که عربیده سل دیرلر ع بیوک ع
ضم یای تحتانی وسکون واو ایله بمعنی عروس فخر کورکانی * مثنوی * همه ساز عروسی کرده
شهرو * بیوکش ویسه وداماد ویرو * زن وویرو بودشایسته جوهر * بیوک من بود
بایسته دختر * دروخرم بیوکان وحسودان * بیوک دختران داماد پوران * شمس فخری
بیت مال ودانش عروس وداماد است * سوی داماد نیست میل بیوک ع بیهزک ع
سکون یای تحتانی وفتح ها وزاء معجمه ایله فرس قدیمده کبیسا اعتبار اولنیوب هر یوز
یکرمی سنه‌ده بر سنه زیاده ایدوب اول سنه‌یی اون اوچ آی اعتبار ایدوب اول آیی تماما
عید ایدرلر اکا بیهزج دخی دیرلر بعده جلال الدین ملکشاه سلجوقی اول عادتی ابطال
ایدوب تاریخ جلالی دیدکاری حساب کبیسا اعتباریله ضبط تاریخ ایلدیلر شاعر دیمشدر
بیت شها باشدت روز وشب قدر وعید * همه سال وماهیت شود بیهزک * ومعتبر
لغتلرده مسطوردر که فارسیان قبل الاسلام هر یوز یکرمی سالده بر سالی کبیسا اعتبار
ایدوب اول سالی اون اوچ آی اعتبار ایدوب اکا بیهزک دیرلر واول سالی ایکی اردی بهشت
طوتارلر وتفاوت سنه اعتبار ایتدکاری قنغی پادشاهك زماننده واقع اولورسه انك
عظمت وشوکتنه دلیل بیاورلر واکا اعظم سلاطین دیرلر اول حدده عقیده‌لری بویله‌درکه
بو سال واقع اولمز الا بردی شوکت پادشاه زماننده اولور حتی شاه نوش الروان زماننده اولدی
دیرلر بو معنایه شهریاری دیمشدر بیت زد ورچرخ تراعمر آنقدر بادا * که بیهزک سزدش
عمر نوح وصد چون آن ع مع الکاف الفارسی * بیچشک ع کسر جیم فارسی وسکون شین
معجمه وکاف موقوفله طبیعت معناسنه که بزشك دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت دردم
چه بود که هیچ نداند * حال دل من بیچشک ورمال * حکیم خاقانی بیت همرنك زرشك
شد سرشکم * یکشاده رك مجر بیچشکم ع برنك ع فتح راء مهمله وسکون نون‌له نسخهٔ میرزا
ابراهیمده ذخیره وجرس وکلید معنالرینه مسطوردر وبعض نسخه‌ده کلید معناسنه زاء معجمه
ایله مروید وضمتین ایله ذخیره معناسنه ودخی بر ولایت اسمیدر که قطب جنوبی اوزرنده

اوزرنده طلوع ایدر نتکم دیمشلردر بیت قطب عالم چو شهر ما بودست * کو بیا شهر ماست
شهر برنك * فرهنك جهانکیریده حیوانات بر نوع عددرکه ادویه‌یه ادخال ایدرلر کابلدن
کلور برنك کابلی دیرلر ع برنك ع کسر راء مهمله وسکون نون‌له برنج کابلیدر کذا فی مجمع
الفرس ع بزشك ع کسر زاء وسکون شین معجمتین ایله حکیم وطبیب وجراح معنالرینه‌در
نتکم ابیات مشهدی دلالت ایدر بعض اصحاب فرهنك باء فارسیله تصحیح ایلمشلر جیم ایله
بجشك دخی دیرلر حکیم معناسنه ناصر خسرو بیت عرب بر ره شعر دارد سواری * بزشکی
کزیدند مردان یونان * یعنی طبیب حکیم اسدی * مثنوی * خورش باید از میزبان
کونه‌کون * نه کفتن کز این کم خورد زان فزون * اکرچه بود میزبان خوش زبان * بزشکی
نه خوب آمد از میزبان * یعنی جراح حکیم ازرقی بیت باد خوارزمی چو سنکین دل
بزشك ودستکار * جیب برجستار دارد آستین بر نیشتر ع بستر آهنك ع سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله یورغان ودوشك چارشبی استاد لبیبی بیت خوشا حال طاف
وبستر آهنك * که میکیرند هر شب دربرت تنك ع بشلنك ع سکون شین معجمه ونون وفتح
لام‌له هندوستانده بر قلعه آدیدر استاد عنصری * قطعه * بکوه ساوه زتو مرك بر نخواهد
کشت * همی برآید درروی تواز وآزلك * اکر بخواهی بردشت ساوه بنشینی * وکر بخواهی
درشو بقلعهٔ بشلنك ع بید برك ع بر نوع اوقدرکه مرنی سکوت پراغنه بکزر حکیم فردوسی
بیت یکی بید برکی نشانده بتیر * که از سهم اوتیر چرخ است پیر * بو معنایه خواجوی کرمانی
بیت زترکش کرده بیرون شاهزاده * چو آتش بید برکی آب داده * حکیم اسدینك
تو بیتنده ظاهردر بیت خدایی که پیکانش بد بید برك * فرو دوخت بر تارك ترك ترك *
وبر نوع نیزه‌یه ده دیرلر شیخ نظامی بیت درآمد زبحران سر بید برك * کشاده بر وروزن
درع ترك ع بیرنك ع سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله شخص هیولایی یعنی
بر نسنه‌نك اصل وترکیبی وبنیادی ونقاشك تصویردن اول ایلدوکی رسمنه دیرلر شمس
فخری بیت خدایکانی وشاهی که رسم خانهٔ او * کشید بار دکر عدل وداد را بیرنك *
یعنی اصل وترکیب حکیم سنائی بیت آنکه بیرنك زدترا بیرنك * باز نستاند از تو هرکز
رنك ع بیناسك ع سکون یای تحتانی وفتح نون وسین مهمله ایله بمعنی دریچه کذا فی مجمع
الفرس ع مع اللام * برنجشمال ع کسر راء مهمله وجیم وسکون نون وشین معجمه ایله
مرغن دیدکاری طعامدرکه روغن وشکر ایله مالیده وآمیخته اولنمش برنج ع بسمل ع
سکون سین مهمله وکسر میمله بوغزلنمش مذبوح معناسنه خواجه آصفی بیت قاتل من
چشم می بندد دم بسمل مرا * تابماند حسرت دیدار او در دل مرا * وتمام بوغزلنمامش اولسه
نیم بسمل دیرلر ثانی نکلو بیت همچو مرغ نیم بسمل مانده ام در دام تو * یا بکش یا دانه‌ده
یا از کفت آزاد کن * وتیغله کشته اولانه ده دیرلر قطب الدین یزدی بیت بسمل خنجر
اخلاص شوار میخواهی * که بتیغ ملك الموت نکردی مردار ع بشپول ع سکون شین
معجمه وضم باء فارسیله صیغهٔ امردر پراکنده وپریشان کن دیمك اولور شرف شفروه
بیت آن کیسوی مشکبار خویش بشپول * وان جزع کهرفشان چو دریا کن ع بشکل ع

سكون شين معجمه وفتح كافله ايكى معنايه دراول بمعنى غم واندوه ثانى قورجق صاج
معناسنه ل بشكول م سكون شين معجمه وضم كافله بمعنى مرد جلد وهوشيار وقوى
دركار حكيم اسدى بيت بهركار بيدار وبشكول باش * بدل دشمن خواب فرغول باش
ل بشول م ضم شين معجمه ايله بمعنى ببين وبدان حكيم انورى درهجو قاضى كبيرنك بيت
زرد كشت از فراق لقمه بشول * روى سرخ من اى سياهه دول * اثيرالدين اخسيكثى
بيت حشمتش آنجا كذار ونامية راكوشمال * لقمه بشولى نكرد خار ببزم رطب *
ل بلال م آزربويه ديدكارى ريحاندر ودخى بردكن كوكيدركه شيرازده چوپك اشنان
ديرلر كذا فى مجمع الفرس ل بلكل م سكون لام وفتح كافله بمعنى بلكك مرقوم يعنى آب
نيم كرم ل بل م بهل لفظندن اختصار اولنمشدر يعنى كيج وقو استاد اغاجى ديمشدر بيت
بل تا جكرم خشك شود آب نماند * برروى من آبست كزو دجله توان كرد * بو معنايه
مؤيد شمس فخرى بيت خواست شه تاكه دست اوكيرد * كفت چرخ اوكه باشد اى شه بل
شرف شفروه بيت خرسندم از كسى بغرض غيبتم كنند * بل تا كنند بزخم زبان جامه
شوى من * حكيم سنايى بيت بل تا كف پاى تو ببوسم * انكاركه مهرلا لكانيم ل بهل م
زياده هايله ده اول معنايه در ل بيخال م سكون ياى وفتح خاء معجمه ايله سركين مرغ
يعنى طاوق وسائر قوش ترسى عربيده ذرق الطير ديرلر شمس فخرى بيت هماى ظل
ورا احتياج ظل نبود * كه ملك بخشد هرجاكه بفكند بيخال ل بيدمال م سكون ياى تحتانى
ودال وفتح ميمله قاپچ وخنجر وامثالى نسنه لرى پاسدن آچمق سكوت اغاجيله معتاد
اولمغين اول مناسبتله تسميه اولنمشدر ميرخسرو بيت بين مدح عادلى كه بعهدش زايمنى
آزاد بود تيغ چوسوسن ز بيدمال ل بيغال م سكون ياى تحتانى وفتح غين معجمه ايله
يعنى نيزه كه عربيده رمح ديدكارى در ابوالمعانى بيت شود برآتش قهرش چوسيخ مرغ كباب
زند چو سينهٔ اعدا بطعنهٔ بيغال ل بيل م سكون ياى تحتانيله اوچ معنايه در اول باغبانلرك
اول يا مى دموريدركه اغاجه پچيروب باغ وبوستان قازارلر عربيده مرديرلر فتح ميمله شيخ
سعدى بيت سرچشمه بايد كرفتن به بيل * چو پرشد نشايد كذشتن به پيل * ثانى
كميلرده كى كمى يورتدكارى كورككى اوزون اغاج امير خسرو بيت موج شوى جاريه
ميبرد دست * بيل بسيليش هميكرد پست * ثالث به هندى كه بل دخى ديرلر اندن خوش
مربا بشورورلر ل بيهمال م سكون ياى تحتانى وضم هايله بمعنى بيمثل وبى همتاكه همال
نظير وعديل معناسنه در ابوالمعانى بيت بجود وفضل وكرم درجهان بى مانند * بروز رزم
عدو اوست بيهمال ونظير ل مع الميم * بجم م فتح جيم فارسيله كارم نظام داشت معناسنه
يعنى ايشم صورت بولدى ديمكدر شاكر بخارى بيت چرا نه شكر كنم نعمت تراشب وروز
كه از تواخترمن سعد كشت وكار بجم * ودخى چميدن لفظندن اسم مصدردر نازايله صالنمق
معناسنه شيخ سعدى بيت يكى سربرآراز كريبان غم * بارام دل يا جوانان بجم ل بوسام م
سكون راء وفتح سين مهملتين ايله بوعلتدر سينه ده اولور عربيده ذات الصدر ديرلر
ل برندكام م فتح راودال مهملتين وسكون نونله بردار ودربا بونه كاودخى ديرلر ل بريشم م كسر

كسر راء مهمله وشين معجمه وسكون ياى تحتانيله ابريشم وساز قللرى كمال خجندى بيت
مى با واز بريشم خوركمال * مطربى كر آيدت روزى بچنك ل بستام م سكون سين
مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى بسد عربيده مرجان ديدكلرى اميرخسرو بيت جهان كه
نزد خردمند دفتر صحكست * بنيم خنده نيرزد ازان لب بستام ل بشتالم م سكون شين
معجمه وفتح تاء مثناة ولامله مجمع الفرسده بمعنى طفيل يعنى دعوتسز طعامه حاضر اولان
ل بشتام م سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله فرهنك جهانكيريده بمعنى طفيلى
مسطوردر ل بشخشم م فتح شينين وسكون خاء معجمات ايله بمعنى لغزيدن يعنى سورچمك
حكيم سنايى بيت آن خوش از نفس وشهوت وشره است * ورنه جانى بشخشم وتبه است
ل بشكم م سكون شين معجمه وفتح كافله صفه معناسنه شهاب الدين مؤيد بيت
خانهٔ چون سراى جان خرم * بشكمش غيرت فضاى ارم ل بفم م فتح فايله بمعنى دلتنك
وفرومانده كذا فى مجمع الفرس ل بهرام م سكون ها وفتح راء مهمله ايله بمعنى روزه يعنى
اورج ل بياكنم م فتح يا وكاف فارسى ونونله بمعنى بركنم كذا فى شرفنامه ل بيدخام م
يعنى عود خام ايضا منه ل بيرم م سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله كرد ديدكارى
طعامدر ل بيم م سكون ياى تحتانى ايله خوف وهراس شاعر بيت هم اندر زمان
زوى اوشد سفيد * مراى خداوند بيم واميد ل بى نام م ايكى معنايه دراول اورته
پرمق النده اولان پرمق كه تركيده دخى آدسز ديرلر عربيده بنصر ديدكاريدر ثانى اسمى مشهور
اولمين ومجهول اولان آدم وغيرى ل مع النون * بخردان م سكون خاء معجمه وفتح راودال
مهملتين ايله جمع بخرددر عاقلان وزيركان وحكيمان معناسنه حكيم فردوسى بيت بفرمود
پس شاه باموبدان * ستاره شناسان وهم بخردان ل بتكن م سكون تاء مثناة وفتح
كافله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده ومؤيد الفضلاده امتلادن طبيعته فتور عارض اولمق وفرهنك
جهانكيريده ايكى معنايه دراول امتلادن باش اغرمق وثانى طپان ديدكارى اغاج كه تارلايه
تخمى صاچدقدن صكره آنكله هموار ايدرلر ل بتكدن وبتكنديدن م مؤيد الفضلاده
امتلادن وجوده الم اولمق معناسنه مسطوردر ل بردون م سكون راو ضم دال مهملتين
ايله اكدش آت مير نظمى بيت لطف كج بخش چرخ افزون باد * اسب تازى بنود بردون
باد ل برزن م سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله پالچقدن پالمس تاوه كه اوزرنده اتمك
بشورورلر قريع الدهردر توحيد بارى تعالى عظمت اسماوه بيت در سفرهٔ سخاى تو
خورشيد ومه دونان * درمطبخ نوال تو افلاك برزنست ل برن م ضم راء مهمله ايله برون
لفظندن اختصار اولنمشدر كذا فى مجمع الفرس ل برون م ضم راء مهمله وواو معروفله
ايكى معنايه دراول طشره معناسنه كه بيرون دخى ديرلر ثانى برون تو براى تو ديمك معناسنه
اولور استاد رودكى * قطعه * يادكن زيرت اندرون تخته * توبر وخوار خوابنيده ستان
جعد مويانت جعده كنده همى * ببريده برون تو پستان ل بريان م سكون راء مهمله
وفتح ياى تحتانى ايله معروف سوكلمه كباب شاعر بيت پس از مردن اكر مرغى نشيند برسر
سنكم * شود بريان اكر آهى برآرم ازدل تنكم ل بريجن م كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى

وفتح جیمله یعنی تنور کذا فی مجمع الفرس ۏ بریزن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح
زاء معجمه ایله مجمع الفرسده یعنی برنجن مرقوم فرهنك جهانکیریده بر صمغدر بعض تراکیبه جزؤ
ایدوب دوا ایدرلر بعبارتی ده دیرلر مصطکی یه مشابه اما سبك وخشك ومانند عسل
صاف وبراق اولور اما رایحه سی آغردر تعریب ایدوب بارزد وبیرزد دخی دیرلر ۏ برین ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله آب بد بو اما فرهنك جهانکیریده یعنی سوراخ که
بهینه دخی دیرلر ۏ بزدابیدن وبزدودن ع کلاهما بسکون الزاء المعجمه آیینه وتیغ وخنجر
وغیری نسنه لرك پاسنی آچمق معناسنه ۏ بزمایون ع سکون زاء معجمه ایله یعنی برمایون
مرقوم که فریدونی سود ایله بسلدکلری کاوك اسمیدر ۏ بساردن ع فتح سین وسکون
راء مهملتین ایله زمینی یارمق ۏ بستان ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
ستاندن لفظندن صیغهٔ امردر آل دیمك اولور غربیله خذ معناسنه طالب آملی بیت
چومی برکف نهد ازعکس جامش انجمن کردد * بصد رنکی شود چون بال طاوسان
بستانی ۏ بستردن ع سکون سین وراء مهملتین وضم تاء مثناة ایله قازمق معناسنه که
ستردن دخی دیرلر ۏ بسلانیدن ع سکون سین مهمله وفتح لام وکسر نون ایله یعنی
بکسلانیدن اوزمك واوزلمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت هرکس فریباند مرا
کز عشق بسلاند مرا * آنکه دهد فهم بیاکو یدکه پیش من بیا ۏ بشخاییدن ع سکون شین
ویای ثانی وفتح خاء معجمتین وکسر یای اول ایله یعنی خراشیدن طرملق معناسنه که شخودن
دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت سواران خفته واو اسب برسرشان همی تازد * که نی کس را
بکوید سر نه کس را روی بشخاید ۏ بشخودن ع سکون شین وضم خاء معجمتین ایله یعنی خراشیدن
کمال اسمعیل بیت بشخوده اند چهره وبرند طره ها * زان جو دها که با کل وشمشاد میکنند
ۏ بشکستن ع سکون شین وسین وفتح کاف ایله قیرمق وصندرمق معناسنه خواجه سلمان بیت
من هشیار بامستان ندارم روی بنشستن * که میکویند بشکن عهد وبی شرمیست بشکستن
ۏ بشکلیدن * سکون شین معجمه وفتح کاف وکسر لامله مجمع الفرسده یعنی نشان کردن
وحکیم اسدی نقلنده برمق اوجیله نشان قومق معناسنه وشرفنامه صاحبی بو معنایه مطابق
روایت ایدر نتکم مولانا کسائی بیت یاسمن لعل پوش سوسن کوهرفروش * برسمن
ولعل کوش نقطه زد و بشکلید * فرهنك جهانکیریده طرنقله یاخود قلمتراش وبچق وامثالی
نسنه لر اوجیله یاره لمك معناسنه در ونعمة الله ده قوجاقلمق ونسنه کوستکلمك معناسنه
نقل ایتمش ۏ بشکن ع شکنیدن لفظندن صیغهٔ امردر قیر وصندر معناسنه میرخسرو
بیت بشکن دلم که رایحهٔ درد بشنوی * کس از برون شیشه نبوید کلاب را ۏ بشلیدن ع
سکون شین معجمه وکسر لامله یعنی چسبانیدن ودوسانیدن یعنی یاقشدرمق ومیل
ایتدرمك اغاجی بیت در کل غربت زپا بشلیدنم * نیست ممکن روی یاران دیدنم *
ۏ بشاختن ع سکون نون وخا وفتح شین معجمتین وتاء مثناة ایله یعنی بنشاندن نسنه
دیکمك استاد لبیبی بیت چوباز آمد ازجمله وتاختن * بفرمودش ازپای بنشاختن *
ۏ بنشاندن ع اغاج وطاش دیکمك واوتورتمق نصب واجلاس معناسنه ۏ بنشستن ع اوتورمق

اوتورمق معناسنه لازم ومتعدی اولور خواجه سلمان بیت نیم صافی که برخیزم چو صوفی
ازسر دردی * چو دردی درین خمخانه خواهم رفت وبنشستن ۏ بنکان ع سکون نون وفتح
کاف فارسیله طاس وقدحاندن بیوك ظرف مجمع الفرسده دیبی دلك طاس که اهل قری آنکله
صو تقسیم ایدرلر ونسخهٔ حسینی وفاییده باء فارسیله منقولدر خلاق المعانی بیت برسر آمد
زتهی مغزی خصمت چه عجب * آب چون کشت تهی بنکان آمد برسر * ونسخهٔ میرزا ابراهیمده
صحن رویین یعنی توج وباقردن دوزلمش صحن بو معنایی مؤید سراج الدین قمری بیت طشت
زر شرق پر آتش برای سینه ام * هر سحر ازنیش این فیروزه بنکان میرسد ۏ به آفرین ع
اظهارها ایله اسفندیار بن کشتاسبك همشیره سی اسمیدر که ارجاسب انی اسیر ایدوب
رویین دز نام قلعه ده حبس ایتمشیدی بعده اسفندیار واروب ارجاسبی قتل ایدوب
به آفرینی خلاص ایلدی ۏ بهان ع جمع بهدر ایولر دیمکدر کهان ومهان کبی اما استعمالی
چندان معتبر دکلدر زیرا انك معناسنه نیکان استعمال ایدرلر ۏ بهرون ع سکون ها وضم
راء مهمله ایله نام اسکندر ذو القرنیندر کذا فی فرهنك جهانکیری ۏ به کزین ع اظهار ها
وضم کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله هر شیئك اعلاسنی اختیار ایدیجی وصراف ونقاد معناسنه
ومختار وکزیده معناسنه خلاق المعانی بیت چون میدهی مرا تو عطاهای به کزین * جز به کزین
چه آرمت آخر زاخریان * فرهنك جهانکیریده منتخب ونقود معناسنه مرویدر فخر
کورکانی بیت برطالعی بعلج درآمد که آسمان * از جند کاه باز چنین کرد به کزین * محمود
ابن یمین بیت نبود کر اختیار بود دین وملك را * در به کزین بغیر تو مختار ملك ودین * وله
بیت شاها سپهر اکرچه که فرقی نمی نهد * اندر میان اهل هنر کاه به کزین ۏ بهین ع
کسر ها وسکون یای تحتانیله اوج معنایه در اول یعنی بهترین حکیم انوری بیت ای ملك
بهین رکن ترکالك وزیرست * کالکی که فلك قدرت وسیاره مسیرست * ثانی هفته ثالث نداف
یعنی حلاج که بهیفه دخی دیرلر ۏ بیاغاریدن ع ایکی معنایه در اول یعنی خیساریدن
اصلاتمق ثانی یعنی آمیختن وسرشتن قارشدرمق ویوغرمق ۏ بی تاب شدن ع طاقتسز
اولمق ویورلمق معناسنه چغتای لسانندن تالمق دیرلر میر علیشیرك بو بیتنده تالغان واقع
اولمشدر یورولدی دیمك اولور بیت قیل اوزلوك دشتنی طی ایستاسانك مقصد ادا آسایش
نی تانك بنسه حرم ایچرابیا بان قطعیدین تالغان ۏ بیچن ع سکون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله یعنی بیژن که پسر کیودر ۏ بیچون ع حضرت حق سبحانه وتعالی جنابی بیچون
ایله ذکر ایدرلر کنه ذاتندن سؤال جایز اولمیوب نته لکسز معناسنه ایزد بیچون دیرلر جل
ذکره ۏ بیختن ع سکون یا وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله الهمك معناسنه کمال خجندی
بیت قصهٔ درد مفرو میر یخت کفتم موبمو * کو پس ازمن دوستان خاك مرامی بیختند
ودخی کرفتار وعاجز اولمق وبرکسنه یی عاجز وبی مجال ایلمك معناسنه مرویدر ۏ بیخستن ع
سکون یا وسین مهمله وفتح خاء معجمه وتا ایله کرفتار وعاجز ایلمك استاد عسجدی بیت
شادی وبقا بادت وزین پیش نکویم * کاین قافیهٔ تنك مرا نیك به بیخست * کرفتار
وعاجز اولانه بیخسته دیرلر ۏ بیدار شدن ع اویقودن اویانمق وآکاه وخبردار اولمق

ده بیراستین ج سکون یا وسین مهمله ویای ثانی وکسر تاء مثناة ایله صحاحلر اغاجلك زاید
اولان دالللرین قیروب پاك ایلمك معناسنه ابو المعانی بیت هرقبا و پیرهن رفتست وعریان
مانده ام * چون درخت پرنهالم کرده شد بیراستین ده بیران ج سکون یای تحتانی وفتح
راء مهمله ایله بو زن ومعنی وبران کذا فی مجمع الفرس ده بیروزن ج سکون یا وضم راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله یوکلك معناسنه ده بیرون ج طشره خارج معناسنه ابو تراب بیك بیت
خدنکست در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه * کهی بیرون رود کاهی بکرد میهمان
کردد * چغتای لسانده تاشقاری دیرلر ده بیره زن ج سکون یا وفتح راء مهمله وزاء معجمه
ایله تاوه کبی برنسنه در اوزرنده اتمك بشورولر بوزن دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نشسته
جوانمرد اطلس فروش * زخاکستر بیره زن درع پوش ده بیزیدن ج سکون یائین تحتانیتین
وکسر زاء معجمه ایله بمعنی بیختن مرقوم ده بیستون ج دیار عجمده بر مشهور طاغك آدیدر
فرهاد آنی کسوب صو کتورمك قصدیله بوقدر زمان عشق شیرین ایله چالشمش
وهر کسدوکی طاشه شیرینك تصویرین قازوب نقش ایلمش معنای ترکیب لغت دیرکسز
یعنی اغاجسز دیمك اولور خواجه سلمان بیت پنجه زد فرهاد باقبال خسرو لاجرم *
کرد چرخ بیستون چون نقش شیرینش خراب ده بیسر و سامان ج پریشان احوال
وبی انتظام کار ابو المعانی بیت این سفر کردن واین بیسرو سامانی ما * سر بصحرا دهد
این حال پریشانی ما ده بیستان ج سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
بمعنی کذشتکان یعنی کچمشلر ده بیلغان ج سکون یا ولام وفتح غین معجمه ایله ترکستان
دیارنده مشهور برولایت وبرشهر آدیدر ده بیمارژون ج سکون یا وراء مهمله وضم
زاء عجمیله خسته یه مخصوص اولان طعام یعنی خسته یمکی ده بیمارسان وبیمارستان ج اول
سکون یا وراو فتح سین مهملتین ایله ثانی کسر راو سکون سین مهملتین وفتح تا ایله بیمارخانه که
عربیده دار الشفا دیرلر حکیم فردوسی بیت بدو کفت کودرز بیمارسان * ترا جای زیباتر
از جارسان ده بیمارکون وبیمارکین ج اول ضم کاف عجمی ثانی کسر ایله علیل وخسته مزاج
یعنی دائما مریض کبی اولان ده بین ج صیغهٔ امردر کور یعنی نظر ایله دیمکدر و وصف
ترکیبی اولور حق بین کبی شیخ عمر خیام بیت این تابهٔ چرخ بین نکون افتادست * در دهمه
زیرکان زبون افتادست * کاهی اولنه بر با ادخال ایدوب ببین دیرلر مولانا صائب تبریزی
بیت جلوهٔ مستانهٔ آن سرو قامت را ببین * چشم بکشا موجهٔ دریای رحمت را ببین
ده بیواریدن ج سکون یای اول وثانی وفتح واو وکسر راء مهمله ایله جواب ویرمك معناسنه
ده بیوازیدن ج زاء معجمه ایله ده اجابت وجواب ویرمك معناسنه مرویدر ده بیورداشتن ج
سکون یا وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی برداشتن ده بیوسیدن ج ضم یا و واو معروف وکسر
سین مهمله ایله بمعنی امید داشتن وبعض نسخه ده بمعنی جابلوسی کردن منقولدر ده بیوکندن ج
فتح یای تحتانی وکاف وسکون نون واو ومعروفله بوزن ومعنی بیفکندن کذا فی مجمع الفرس
ده بیوه زن ج سکون یای تحتانیله طول عورت دیمکدر مولانا هاتفی بیت برون کن
زانکشت قیصر نکین * نه از دست بیوه زن انکشترین ده بیهاشدن ج سکون ها وضم شین

شین معجمه ایله آتشدن جامه صرارمق ده بیهودن ج مثله وبی معنی سویلمك ده بیهش ج
سکون یائین وکسر ها ایله بکرك یعنی ایورك معناسنه در ده مع الواو * بتو ج ضم تاء مثناة
ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده دبهٔ روغن وظرف کلاب وبعض مدور نسنه نك اینجه صاپی اوله واغاج
یاشندن یومری نسنه وهاون دسته سی وبونلره بکزرنه اولورسه وعربیده مقمع دیدکلری
نسنه بو مقوله نسنه لره دبه دخی دیرلر ده برهنه جو ج شعیر مقشر یعنی قبوغی چقمش
آرپه که عربیده سلت دیرلر کتاب السامی فی الاسامیده السلت نوع من الشعیر لاسترلها کانها
حنطة دیو مسطوردر ده بیاستو ج فتح یای تحتانی وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله
نسخهٔ حسین وفاییده دهان دریده کمسنه یه دیرلر یعنی ایشتدوکین وبولدوغین سویلر
مولانا معروفی بیت بیاستو نبود خلق را مکر بدهان * ترا بکون نبود کون بسان
دروازه * صاحب تحفة الاحباب بمعنی کنده دهان یعنی اغزی قوقار معناسنه نقل ایتمش
بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * کفتم ترا به بخشش وکوشش با بروشیر * نسبت
کنم ولیك نمی آیدم نکو * زیراکه آن چو دودی باشد سیاه رنك * وین نیز کربه ایست
بنسبت بیاستو ده بیرو ج سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله بمعنی کیسهٔ زر وغیره
کذا فی تحفة الاحباب ده بیندو ج سکون یای تحتانی ونون وضم دال مهمله ایله حرامزاده
وبد اصل معناسنه میر نظمی بیت مادرش قحبه وپدر هندو * چه بود زاده شان بجز بیندو
ده بیو ج بوزن دیو ترکیده کوه دیدکلری قورتجغزدر بعض نسخه ده دال ایله بید دخی دیرلر
فخر الدین ابو المعانی بیت زعدلش کرك باصد حیله وریو * نهان کرد دبه پشم میش چون
بیو ده مع الهاء * بدره ج سکون دال وفتح راء مهملتین واخفاء ها ایله اغاج قوردی که
بونجه دخی دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت نرسد هیچ کزند چون بدره * کرنباشد درخت
وابدره ده بده ج کسر دال مهمله واظهار هایله بمعنی بزن امردر اضرب معناسنه حکیم فردوسی
* مصرع * دهاده برآمد زهروکروه * خلاق المعانی * رباعی * چون دید که کرد
غمزه خیره بسته * برقصد دلم کمان ابرویش زه * از بسته همیکرد اشارت که مزن *
از کوشهٔ بادام همیکوید ده * ودخی ویر معناسنه صیغهٔ امردر ده بذله ج سکون ذال
معجمه ایله بمعنی لطیفه وعربیده هرکون کیلن اثواب معناسنه در ده برادر خوانده ج آخرت
قرنداشی که ایکی کمسنه محبتا بربریله عقد اخوت ایدرلر ده برادرنده ج یعنی اوکی قرنداش
برادر اندر دخی دیرلر ده برهنه ج فتح راء مهمله ونون وسکون هایله چپلق وسکون را وفتح
هایله ده جائزدر عریان معناسنه مولانا عرفی بیت تیغ در برهنکی فاش کند جوهر خویش
مصلحتها ست درین شیوهٔ عریانی ما * چغتای لسانده یالانك دیرلر کاف عجمیله ترکیده
یالنجق دیدکلری بوندر ده بستو وبسته ج کلاهما بسکون السین المهملة وضم التاء المثناة
واظهار هایله دلتنك وعاجز وسرکردان معناسنه که ستوه وسته دخی دیرلر ضم سین مهمله
ایله واظهار هایله کذا فی فرهنك جهانکیری ده بسملکاه ج سکون سین ولام وکسر میمله قیون
وصغیر بوغزلدقلری مکان عربیده مذبح ومسلخ دیرلر ترکیده سلخانه دیدکلری شعرا نظملرنده
چوق ایراد ایدرلر شیخ علی نقی بیت به بسملکاه حسرت پرزنان آن مرغ رقاصم * که هرکه

بال غم برهم زنم خون از پرم ریزد * مثلا نصرتی بیت نه آن مستم که هردم بی سبب
درانجمن رقصم * به بسملکاه می آیم بکام خویشتن رقصم بشخوده سکون شین وضم
خاء معجمتین وواو معروفله طرنق وقلمتراش اوجیله یاره لمق معناسنه اسم مفعولدر نسخه
میرزا ابراهیمده بمعنی خراشیده بهرامی بیت کرده بشخوده رخ خود آن نکار * کشت
کارارش بشکل لاله زار بشکله سکون شین معجمه وفتح کاف ولامله قپو قلابی یعنی
اول چنکالدرکه قپو وپنجره قپاقلرینه ایدرلر بشکنه سکون شین معجمه وضم کاف
ونونله کلید پریسی کذا فی فرهنک جهانکیری بشکونه سکون شین معجمه وضم کاف
وفتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی شکوفه حکیم اسدی بیت بهنکام بشکونه گلستان
برون برد لشکر ز زابلستان * ثانی فیء واستفراغ معناسنه که اکا دخی اصطلاحده
شکوفه کرددیرلر بشکوه سکون شین معجمه وضم کاف واظهار هایله حشمت ووقار
وتمکین استاد لبیبی بیت زبس بود بشکوه با فرهی * جهان دیداورا سرای شهی
بشنجه فرهنک جهانکیریده کسر شین وسکون نون وفتح جیمله برآلتدر جلاهلر آنکله
بزه آهار ایدرلر وبعض فرهنکده آهار معناسنه در شیخ نظامی بیت بشنجه روی وازرق
چشم واشقر * سزاوار خم کل نی خم زر * قریع الدهر بیت تا روپود مراد من نشود
بافته بی بشنجه لطفت بشولیده ضم شین وواو مجهول وکسر لامله بمعنی دیده ودانسته
وبمعنی کارکندار بله اما بعض فرهنک معتبرده برهمزده وپریشان شده بومعنایی مؤید
شیخ عطار بیت دل بخود باز آورد آرام کیر * جمع کن خود را بشولیده خمیر * محمود
ابن یمین بیت بر سر آتش سودای توام سوخت جکر * این هم از کار بشیولیده خام
دل ماست بنجه سکون نون وفتح جیم فارسیله زنان آلتلرینه بغلدقلری نسنه عربیده کی
عصابه معناسنه در استاد رودکی بیت هرکرا در غمش بسازد اسیر * بازکیرد به بنجه
بند بزیر بنکره سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله اکیراد لغتجه ایپک اوزرینه صاریان
ایپلکه که فرموک دخی دیرلر بنه فتح نون مشدد ومخفف ایله ده جایز یوک یا ب دیدکاری
ذخیره باروبنه دیرلر باروبنکاه جای بنه اولور حکیم فردوسی بیت چو شیران شرزه زجا
برجهید * بکوه هماون بنه برنهید * وله بیت نه خیمه نه خرکه نه باروبنه * چنین چند
باشد سپه کرسنه به اظهار هایله ایو دیمکدر نیک معناسنه من از توبه دارم دیرلر بنی
سندن ایو بیلورم دیمکدر نتکم بو بیتده واقعدر بیت کفتی که ستاره توسعد است * من طالع
خود از توبه بدانم * اما حقیقتده بهک معناسی ترکیده یک دیدکاری در زیرا ایو دیمکه نیک
دیرلر ایک دیمکه به دیرلر نتکم بو رباعیدن مفهومدر * رباعی * شیری که شکاری تکنه
روبه به * عمری که بتلخی کذرد کوته به * آنکس که حق نان ونمک نشناسد * کر یوسف
مصری بود اندر چه به بهروزه سکون ها وضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بر نوع کبود رنک بللوردرکه غایت خوش رنک اولور اما کم بهادر حضرت
مولانا قدس سره بیت شاهیم نه شهروزه لعلیم نه بهروزه * عشقیم نه سردستی مستیم
نه از سیکی * ثانی کندر هندی درایرینه جمله بهروزه دخی مروید کذا فی فرهنک جهانکیری

جهانکیری بهینه کسرها وسکون یای تحتانی وفتح نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی
هفته که ایام اسبوعدر شاکر بخاری بیت صاحب صد بهینه ومه وسال * بکذری کز
رهی نیاری یاد * ثانی بمعنی بهترین ثالث بمعنی نداف یعنی حلاج پیر هرات خواجه عبدالله
انصاری قدس سره طبقاتنده وابراهیم ادهم حضرتلرینک احوالی سیاقنده بیوررکه * بز ازارچه
پلاس فروشد بهینه باز نخواند بی ته کسر تاء مثناة ایله بمعنی بی حوصله محتشم
کاشی بیت چاه زنخدانش ببین ای دیده وکاری مکن * کاندرته دوزخ فتد جان من بی ته
دکر * ودخی دیپسز دیمک اولور بیجاده سکون یای تحتانی وفتح جیم ودال مهمله
ایله جواهر انواعندن بر نوعدر بعضیلر لعل وبعضیلر یاقوت وبعضیلر شبه دردیدیلر اما تحفة
الاحبابده وحسین وفاییده کهربا اولاق اوزره تصحیح ایلمشلر ولکن میر صدرالدین محمد شروانی
جواهرنامه سنده یاقوتک نوعیدر دیمش وحکیم فردوسینک بو بیتندن استنباط اولنور
بیت توکفتی که بیجاده بارد همی * بسنک اندرون لاله کارد همی * بومعناده حکیم انوری
بیت پاس توکر اندیشه کند در کان * رنک رخ بیجاده شود کاهی * جواهر نوعندن
اولدوغنه مولانا هاتفی بیت بیا ساقی آن لعلکون باده را * که بشکست بازار بیجاده را
هله کهربا اولدوغنه حکیم خاقانینک بو بیتی دلالت ایدر بیت اقلیم کشایی که ز جاسوسی
عقلش * بیجاده بیارد که کند کاهربایی بیخته بیختن لفظندن اسم مفعولدر الکنمش
معناسنه ابوالمعانی بیت خاکراهت دیده بامژکان حسرت بیخته * تا نباشد پای آزرده
خیال نازکت بیخسته سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله
درمانده وعاجز وسرکردان معناسنه خسروانی بیت دلخسته ومحرومم وبیخسته وکمراه
کریان بسپیده دم ونالان بسحرکاه * شاه ناصر خسرو بیت بر رفتنیم اکرچه درین کنبد*
درمانده ایم بسته وبیخسته بیداد سکون یای تحتانی وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی
عاشق دلداده میر نظمی بیت عالم شده برخسنت دلداده وآواره * چون منکه نمی باشد
افتاده وبیداره بیدره سکون یای تحتانی وفتح دال وراء مهملتین ایله آهنکران
چقوریکه ایچنده طوروب دمور دوکرلر بیذار سکون یای تحتانی وفتح ذال معجمه
وراء مهمله ایله مکر وحیله معناسنه بیراسته سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء
مثناة ایله اغاجی بودایوب زائد داللرین کیدرمک میر نظمی بیت درختی چون ببرک آراسته
باشد * شود پربار چون بیراسته باشد بیراه مذهبی مخالف اولوب ازغون اولانه
دیرلر ودخی نامناسب حرکت ایدر بیرزه سکون یاء تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
عسل کبی بر صمغدر تیز بوی اولور بیرز دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت همچو ماز وزرفشان
بفج وسیه چون بیرزه * چون هلیله زرد شان روی وترش چون انبله بیژه سکون
یای تحتانی وفتح زاء فارسیله خالص وبی غل وغش اولان نسنه بژه دخی دیرلر شاعر بیت
آنچنان این خسته دل بر آتش هجران سوخت * بیژه کرد در بوته عشقت همین استاد
غم بیسره سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله بر نوع شکاری قوشدر غایت
تیز پر اولور خواجه عبید لویکی بیت بلبلی مخططش چون پرهد هد از عقب * تیز روی بیلک

دوچون پس بازبیسره ﴿ع﴾ بیسه ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بوزن کیسه الاجه قماش وغیری هرنه نوع اولورسه ﴿ع﴾ بیشه ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله چنکلستان ونیستان شاعر * رباعی * درقلب صفیه تیغ زدن پیشهٔ ماست * مردی وهنر همیشه اندیشهٔ ماست * هرشیرکه درجهان شکاری کیرد * مردان دانند که آن هم بیشهٔ ماست * مثال نیستان مولانا طرزی بیت شیرد ربیشهٔ ما طعمهٔ روبه کردد ای اجل بیحکری الحذر ازبیشهٔ ما * وچوبانلرك نایی که قوال دیرلر حکیم خاقانی بیت چون بیشهٔ ضمیر من آوابر آورد * جان مغزی آنجا مغزکند برقص * عربیده یوك وچغتای لسانده چیکل دیرلر فتح جمله ﴿ع﴾ بی صرفه ﴿ع﴾ فتح صاد وفا وسکون راء مهملتین ایله فائده سز واندیشه سز مولانا هاتفی بیت غیورانه بکشاد لب درجواب * بکفتاری بی صرفهٔ ناصواب ﴿ع﴾ بیکاده ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح کاف عجمی ودال مهمله ایله جماعه قادر اولین عربیده عنین دیرلر میرنظمی بیت بکفت اوراکه نتوانست کایی * شود بیکاده شوهرزن خطایی ﴿ع﴾ بیکانه ﴿ع﴾ کاف عجمیدر یاد معناسنه که مقابلی آشنادر مولانا صائب بیت ای دل زاوضاع جهان بیکانه شو بیکانه شو * با آن نکار خانکی همخانه شو همخانه شو ﴿ع﴾ بیکاه ﴿ع﴾ کاف عجمیله غایت سحری ووقتسز دیمکدر مترادف قبیلندندرکاه وبیکاه دیرلر وقتلو ووقتسز معناسنه اولور ﴿ع﴾ بیلاده ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ودال مهمله ایله یعنی شاکردانه اجیرانه معناسنه میرنظمی بیت خودت مفروش نزد عاقلانرا * بشو بیلاده پیش کاملانرا ﴿ع﴾ بیلسته ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح لام وتاء مثناة ایله یعنی انکشتان حکیم خاقانی بیت نیش وبیلستهٔ ناقص چو شغال * شغل سکساری ودستان چکنم * حکیم اسدی بیت به بیلسته سنبل همی دسته کرد * بدونیز بیلسته را خسته کرد ﴿ع﴾ بیله ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح لامله بش معنایه کلور اول یعنی انجوست که جزیره دوعمق بحاری بیت بعمان قدرت فلك یك حباب * زدریای جاهت جهان بیله است ثانی یعنی بیلك یعنی یصی دمرلو اوق بیله مشابه اولمغله تسمیه اولنمشدر شمس فخری قطعه * سالکان مسالك تحقیق * فارغند ازشراب وتفشیله * دفع شیطان کفر رادارند درکمان مجاهدت بیله * استاد فرخی بیت چنان چون سوزن وشی وآب روشن ازتوزی زطوسی بیل بکذار وباماج اندرو بیله * ثالث رخسار معناسنه حکیم خاقانی بیت بیله توکرد روی مه وزهره راخجل * زان میکنند هرسحری روی درنقاب * رابع یعنی پهلو حکیم سوزنی بیت آندل که درمیان رو بیله بکین تست * بروی رسد زقوس فلك تیر بیلکی خامس یعنی بیل که ترکیده چپادیرلر ﴿ع﴾ بیمار سیاه ﴿ع﴾ دولتمه خسته لکی غایت صعب اولمغندن سیاه تسمیه اولنمشدر اعجام صعبلکندن کنایه اید وب سیاه تعبیر ایدرلر بلای سیاه وبخت سیاه کبی ﴿ع﴾ بینار ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح نون وراء مهمله ایله یعنی بنیارهٔ مرقوم یعنی دیواستنبه وزشت صورت ﴿ع﴾ بیوار ﴿ع﴾ بوزن ومعنی بیچاره وغریب وبیکس وعاجز معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * ببرسید کای مرد بیوار کیست * که کستاخ اندرچنین یار کیست * بدو کفت کزخانه آواره ام * از ایران یکی مرد بیواره ام ﴿ع﴾ بیوسنده ﴿ع﴾ ضم یای

یای تحتانی وفتح سین مهمله وسکون نونله جاپلوسی کننده وریا ایله تواضع وتملق ایدیجی حکیم سنایی بیت سك بیوسنده کرك درنده است * سفله سالوس ولوس خرنده است ﴿ع﴾ بیوه ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله طول عورت که بیوه زن دیرلر مولانا جامی بیت هیچ غم نیست کرش غصب کنان * شحنهٔ ده کشد ازبیوه زنان * عربیده ارمله وچغتایده تول دیرلر ﴿ع﴾ بیهده ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وضم ها ایله ناحق وباطل معناسنه استاد لطیفی بیت بازار متاع تست کاسد * کارت همه بیهده وفاسد * هده حق دیمکدر نتکم بو بیتدن مفهومدر شاعر کفته بیت مهر خواهی زمن وبیهده * هده خواهی زمن وبیهده ﴿ع﴾ بیهوده ﴿ع﴾ بیهده کبی باطل وعبث وبیمعنی دیمك اولور کمال خجندی بیت ایا بکام هوس رام عمر بیهوده * هنوز سیرنکشتی زکار بیهوده ﴿ع﴾ مع الباء * بخردی ﴿ع﴾ سکون خاء معجمه وفتح را وکسر دال مهملتین ایله یعنی دانایی وهوشمندی کذا فی شرفنامه ﴿ع﴾ بهبودی ﴿ع﴾ سکون ها وضم باء موحده ایله ایواولمقلق صحت بدن وانتظام حال وحسن معیشت کبی ﴿ع﴾ بهرای ﴿ع﴾ سکون ها وفتح راء مهمله ایله نیك رای وتدبیر وعاقل ومدبر معناسنه شاعر بیت مردی که شود بکار خود بهرایی * باید که کند کار خودش پیرایی * ﴿ع﴾ بهی ﴿ع﴾ ایولك نفسنده وغیریده استعمال اولنور نظام استرآبادی بیت کند زصنعت استاد صنع شیرینکار * بکونهٔ عسلی دربهی محل * ویارم یعنی جراحت ایواولق چغتای لسانده اونکالمق دیرلر بو بیتده مضارعی واقع اولمشدر میرعلیشیر بیت کونکولکا یوزتومان یتیش اورساهجران ایلامان ناله * وصالنینك نوشیدین اول زخملار بیرکون اونکالغایدیب ﴿ع﴾ بی ﴿ع﴾ شول معنایی افاده ایدرکه ترکیده سزایله تعبیر ایدر مثلا بی دل کوکلسز بی زبان دلسز دینلور شیخ سعدی بیت کرکسی وصف اوزمن پرسد * بی دل ازبی نشان چه کوید باز * وکاهی حرف سلب اولان نالفظنك معناسنه قریب اولور لکن هریرده اول معنایه صحیح اولمز مثلا ناکس دیمکله بی کس دینلمز زیرا ناکس آدم دکل دیمکدر بیکس آدم سز دیمك اولور بویله دقیق محل تأمله محتاجدر ﴿ع﴾ بی بی ﴿ع﴾ زن نیکو وخاتون خانه نشین مولانا هاتفی بیت بازنش کفت خواجه کای بی بی * دل بوین نه که ازوطن کیبی * بومعناسی دخی ایوایودیمك اولوربه به معناسنه منوچهری بیت بی بی آن ترکی که چون اوبرزند برچنك چنك * ازدل ابدال بکریزد بصد فرسنك سنك ﴿ع﴾ بیخوانی ﴿ع﴾ فتح خاء معجمه وواو معدوله وکسر نونله یعنی بی نمك طاتسز طعامده وغیریده جایزدر میرنظمی بیت سخنش چون طعام بیخوانی * نتوان خورد بی نمك نانی ﴿ع﴾ بیداری ﴿ع﴾ اویانقلق وشرفنامه ده صاحب دلی یعنی آکاه اولمق بیت بیداریٔ سحرکاه روشن کن دلانست * آنکس که بود درخواب تیره شدست جانرا * عربیده تیقظ وچغتایده اویقا غلیغ واویاغلیغ دخی دیرلر ﴿ع﴾ بیدطبری ﴿ع﴾ بیدهفتکانه قسمندن برنوع سکوتدر کربه بید دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ونسخهٔ میرزا ابراهیمده بید موله معناسنه درظهیرفاریابی بیت همچو مستان صبوحی شده افتان خیزان * شاخهای سمن تازه وبید طبری ﴿ع﴾ بیرای ﴿ع﴾ بی تدبیر وامورنده اصابت ایتمیوب نامعقول ایش ایدیجی معناسنه ضد بهرای مرقومدر ﴿ع﴾ بیرزی

سکون یای تحتانی وراء مهمله موقوف وکسر زاء معجمه ایله بیرزه مرقوم معناسنه درکه بیرزر
دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت شاکرند ارباب معنی زین که باری زینهار * می شناسی
بیرزی ازکوهر وسوسن زسیر ع بیرونی ع طشره کی دیمکدر خارج معناسنه مقابلی اندرونی در
ع بیزاری ع ترك ایتمك واوصانمق وخلاص اولمق معناسنه خواجه سلمان بیت زارم
از بی زری ومیترسم * که کشد بیزری به بیزاری ع بیستکانی ع سکون یا وسین مهمله
وفتح تا وکاف عجمیله دیار رومده ماه بماه ویریلان وظیفه که زمان سلفده شاهان عجم
وظیفه خوارانه هر یکرمی کونده ویرلر ایمش که سنه شمسیه اعتباریله سنه آخرنده
حساب موافق کلمه زیرا شهور فارسیه نك هر بری اوتوز اولمزیده کثرت استعمال ایله مطلق
وظیفه معناسنه اولمش استاد منوچهری بیت یکی را ازین پیش کاهی بخشی * یکی را
دوباره دهی بیستکانی ع بیسکی ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ابرص وچیل اولمق
معناسنه باء فارسیله ده منقولدر افصح ده فارسیله اولمق خاطره کلور ع بیغی ع سکون
یای تحتانی وکسر غین معجمه ایله شرفنامه ده دفع معناسنه در ع بی نیازی ع دولتلولك
واحتیاج اولمامق معناسنه در ع بینی ع سکون یای تحتانی وکسر نونله ایکی معنایه دراول
آخرنده کی حرف اصلیه اولوب بورون معناسنه کلور عربیده انف دیرلر ثانی مذکور یا
خطابیه در کورسن دیمك اولور نتکم صائب دیمشدر بیت کوش راکرکن وبشنوکه چها
میشنوی * دیده برېند ونظرکن که چها می بینی ع بیوکانی ع ضم یای تحتانی وواو مجهول
وفتح کاف عجمیله دوکون سوزمعناسنه استاد عنصری بیت ساخت آنکه عجب بیوکانی *
هم بر آیین برسم یونانی ع باب الباء الموحدة المضمومة مع الالف * بیا ع فتح باء موحده ایله تفرج
وسیره کتدکلرنده مخصوص طعامدرکه بشوروب کتورورلر میر نظمی بیت کند آن جان
اکر در سینه منزل * بیاسازم جکر باپاره دل ع بتیبا ع کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانی وفتح باء موحده ایله بمعنی توبه کردن میرنظمی بیت چو کردم چندکه اندیشه ازجان
بتیبایی کنم ازعشق خوبان ع بخارا ع مغل لساننده مجمع علوم دیمکدر وماوراء النهرده
بر مشهور شهردر سمرقنده قریب علما ومشایخی غایت چوق اولدوغندن قبة الاسلام دیرلر
خواجه حافظ بیت اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند
وبخارارا ع براغ ع راء مهمله مشدده ایله براق لفظندن ترخیم اولنمشدر کسیجی وکسکین
معناسنه تخفیف راایله ده جایزدر دیمشلر شاعر بیت بکن با تیغ غمزه قتل مارا * چون او
شمشیر رستم نیست برا ع برج ثریا ع کنایه از دهن محبوب ودرخت کذا فی المحمودی ع برزوبلا
سکون راء مهمله وزاء معجمه موقوفه وفتح واو ایله افراسیاب پهلوانلرندن بر تورانی مبارز
اسمیدر کذا فی شرفنامه ع بستان پیرا ع باغبان معناسنه حکیم انوری بیت
برده رضوان بهشت ازپی پیوند کری * ازتو هرفضله که انداخته بستان پیرا *
ع بستانسرا ع سرای پادشاهانده اولان باغچه یه دیرلر ع بغرا ع سکون غین معجمه
وفتح راء مهمله ایله ارشته کبی برطعامدر اکثر یاران عجم سیر وتفرجلرده بشورورلر فرهنك
جهانکیریده ترکستان شاهلرندن بغراخان نام برشاهك اختراعی اولمغله مخترعی اسمیله

اسمیله تسمیه اولنمشدر بسحاق اطعمه بیت بجو قلیه در صحن بغرابتا * که جوینده کی
عینی یابنده کیست * وله بیت ماهیچه بکوش حلقه کرده است * یعنی که منم غلام
بغرا * وبر پادشاه اسمی اولدوغنه شاعر بیت قراخان وابلاء چو بغرا کذشت *
توکویی که بادی بصحرا کذشت * ادات الفضلاده نام پادشاه خوارزم وبمعنی کلنك بیشه
وکلنکان نیز کویند مسطوردر ع بوبا ع واو معروف وفتح باء موحده ایله بر نوع
طعامدر ع بورا ع واو معروف وفتح راء مهمله ایله سرمنج یعنی اکسر باشی ویاخود اوجی
ع بوریا ع واو معروف ایله حصیر وحصیر ایدنلری ساز مثال اول ابوطالب کلیم
بیت در دمند بهای من بر هیچکس پوشیده نیست * مینماید از تنم مانند نقش بوریا *
مثال ثانی شیخ سعدی بیت با فرومایه روزکار مبر * کزنی بوریا شکر نخوری ع بوشا ع
واو معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی اندیشه میرنظمی هروی بیت شوم ازدرد حسرت باده
نوشا * همین در خاطرم اینست بوشا ع بویا ع بوزن کویا قوقجی معناسنه اسم فاعلدر
ع بوی سا ع واو مجهول ویای موقوف وفتح سین مهمله ایله عطریات صلایه ایدنلری
طاشه دیرلر که اوزرنده مسك وامثالی نسنه لر حل ایدرلر اصلی بوی سای در کذا فی مجمع
الفرس ع مع الباء * برجاسب ع نام مبارز تورانیدر که افراسیاب پیران ویسه ایله
سر لشکر ایدوب ایران لشکری اوزرینه کودرز جنکنه کوندردی ع بوالعجب ع یعنی
حقه باز شاعر بیت عشق جوان حقه وآن مهره دید * بوالعجبی کرد وبساطی کشید
ع بوب ع بوزن خوب بساط وفرش خانه معناسنه استاد رودکی بیت شاه دیکر روز
باغ اراست خوب * تختها بنهاد وبرکسترد بوب ع بوتراب ع کنیه امیر المؤمنین علی بن
ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه کذا فی شرفنامه ع بوشاسب ع سکون واو وفتح
شین معجمه وسین مهمله موقوفه ایله فرهنك جهانکیریده واقعه که بوشیاس دخی دیرلر عربیده
رؤیا دیدکلری ز رآتشت بهرام بیت نه دربیداری کفتم نی ببوشاسب * نکویم جز به پیش
تخت کشتاسب ع مع التاء * بت ع صنم معناسنه زمانای مسیحا بیت در بت شکنی خلیل
عهدم هرچند * دربتکده یم پیشه آزر دادند * واستعاره طریقیله جوان محبوبه ده دیرلر
وحشی یزدی بیت خوش آن بتی که هزاران هزار عشوه وناز * به نیم جنبش مژکان
ادا تواند کرد ع بت پرست ع بتلطابچی ابوالمعانی بیت بت پرست کردی مرا این شیوه
عاشق فریب * رحم کن برجان مسکین از خدا اندیشه کن ع بخت ع سکون خا ایله نام
پادشاه جبار در که باباسنه نصر دیرلر ایدی بخت النصر نامیله شهرت بولمشدی دنیانی
شرقدن غربه دك ضبط ایلدی دنیانی شرقدن غربه دك درت پادشاه ضبط ایلمشیدی
ایکیسی مسلمان که حضرت سلیمان واسکندر ذوالقرنین علی نبینا وعلیهما السلام وایکیسی
کافر که بری مزبور وبریده نمرود ایدی لغت محودیده نام پادشاه خوارزم در ودخی اول
طورنه یه دیرلرکه کندو سوریسنك اوکنه دوشوب اوچار ع برست ع ضم راو سکون
سین مهملتین ایله نشو ونما یافت یعنی بیوییوب ایرشدی دیمکدر ابوالمعانی بیت دیدم
خیال سرو قدش این سخن درست * باآب دیده درچمن سینه را برست ع بروت ع ضم

راء مهمله وواو مجهول ایله بیق که سبلت دخی دیرلر ؏ بست ؏ سکون سین مهمله ایله التی
معنایه کلور اول قاورلمش بغدای که تاتار وسیاحلر توشه یعنی ازق ایدرلر ثانی دکرمان
سپکی که برده موردر دکرمان آنك اوز رینه دونر ثالث مجمع الفرسده کاباستانده بر ولایت
و برشهر آدیدر رابع نسخهٔ حسین وفاییده تقسیم آب معناسنه خامس فرهنك جهانکیریده
خوشبو وخوش طعم میوه حاصل اولان بر معناسنه سادس بعض نسخه‌ده ارقه حمالنك
سمری معناسنه که میر نظمی . بیت رهیدازخریت مهارش کسست * که آهسته
از پشت او رفت بست ؏ بقرات ؏ نام حکیم وهم وزیر اسکندر ذوالقرنین وما لك الفتحه
لسان عربیده ابقراط دیرلر ؏ بندخت ؏ سکون نون وخاء معجمه وضم دال مهمله ایله
شرفنامه‌ده بمعنی چهره مسطوردر ؏ بوخت ؏ واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی پسر اوغل معناسنه مرویدر ؏ بوشاسب ؏ واو معروف وفتح شین
وسکون سین مهمله ایله کیجه ایله اوتورب بعض نسنه فکر ایلمك ودخی احتلام اولمق معناسنه
بو ایکی معنایه میر نظمی . بیت چو وصل یار را بوشاسب بودم * شدم بوشاسب
با او چون غنودم ؏ بوی پوست ایکی معنایه در اول بمعنی سك بو معنی حقیقتادر زیرا کوپك
قدر رایحه آلور حیوان اولمز ثانی پارس دیدکاری حیوان عربیده فهد فرسیده یوز دیرلر
خصوصا ومجازا اول طفیلی آدمه دیرلر که همیشه کزوب قنده طعام بشه وضیافت یاخود
دوکون اوله آنی تجسس ایدوب لابد واررر ؏ مع الجیم * بج ؏ اندرون دهان یعنی
اغز ایچی فخر الدین اصفهانی . بیت بی مدحت او هرکه دهان باز کشاید * دندانش کند
چرخ برون یك بیك از بج * فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله ایکی معنایه روایت اولنمشدر
اول اندرون لبنوس یعنی آوردك طشره‌سی ثانی بمعنی موی پیش سر یعنی باشك ایلروسنده
اولان صاچ ؏ برج ؏ ایکی معنایه‌در اول قلعه‌ده اولان برج بدن ثانی آسمانی تقسیم ایتدکاری
اون ایکی قسمك هر برینه برج دیرلر ثالث کوکرجین ساکن اولدوغی یر خواجه سلمان بیت
ای کبوتر روبرجی کاخترانش چینه اند * کرتو میخواهی که یابی دانهٔ نیك اختری
؏ برهان راج ؏ ای کلام وسخن تحقیق معنی کذا فی المحمودی ؏ بزغنج ؏ سکون زا ونون
وضم غین معجمتین ایله فستق اغاجنه دیرلر ومرویدر که فستق اغاجی برسنه ایچلی اولور
و برسنه بوش اولور ایچلی اولدقده پسته دیرلر . بوش اولدقده بزغنج دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ؏ بستج ؏ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله بادیه‌لرده اولور بر اغاجدر کذا فی
مجمع الفرس ؏ بسحاق حلاج ؏ صاحب دیوان اطعمه کذا فی المحمودی ؏ بغنج ؏ ضم غین
معجمه وسکون نونله سیاه چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده حبة السودا دیدکاریدر
میر نظمی بیت بروی کلعذاران خال سودا * چو افشانده بغنج برنان زیبا ؏ بلاج ؏ بر نوع
کاچی یعنی بولماج آشی درکه رقیق وپر آب وبی کوشت بشور زلر حریره ماننده‌ی بسحاق
اطعمه بیت عاقل نکرد مایل ببلاج * تا قلیه بیند برروی تماج ؏ بلوج ؏ ضم لام
وواو مجهول ایله صحرانشین بر طائفه درکه غایت بی عقل وبی انصاف اولورلر یوللرده کیدن
قافله وبولجیلری غارت ایدرلر اکثری شجیع وبهادر اولورلر کوج بلوج دخی دیرلر نسخهٔ میرزا

میرزا ابراهیمده ایوان وطاق ورواق اورزینه قورلر بر علامتدر و بر معناسی ده زنانك موضع
معهودنده بتن ات پارسنه دیرلر مؤید الفضلاده ایران زمیننده بر مکان اسمیدر وادات الفضلاده
خروسك دیه‌سنه اولان کوشت پاره‌یه دیرلر ؏ بوغنج ؏ واو معروف وضم غین معجمه
وسکون نونله شهر هرات قربنده واقع بر قصبه اسمیدر وبغنج مرقوم معناسنه مرویدر
کذا فی مجمع الفرس ؏ مع الخاء المعجمه * برخ ؏ سکون راء مهمله ایله ادات الفضلاده
بمعنی شبنم . بو معنایه میر نظمی بیت عرق بزست ازمی چهرهٔ سرخ * که بر برك کل آفتاده است
برخ ؏ بستاخ ؏ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کستاخ میرخسرو
مثنوی * بزرکی کردن ارچه نا روا نیست * نه کبر ست اینکه فر پادشا نیست * اکر
بود بچشم خاصکان باز * زبستاخی که دارد عام را باز * کلامیٔ اصفهانی بیت بعهد عدل
تو بستاخ نکرد بلبل * بسوی عارض کلبرك وطرهٔ شمشاد ؏ مع الدال المهمله * بتلاد ؏
سکون تاء مثناة وفتح لامله بمعنی پشتوانه یعنی قپو آردنه قونیلان اغاج طیاق ؏ بد ؏
بوزن شد بود لفظندن اختصار اولنمشدر اقتضای محل ایله واوین حذف ایدوب
ضمه ایله حرکت ویرلر طالب آملی بیت لطافت پای بند آن فضا بد * که زنجیرش
هم ازموج هوا بد ؏ براز د ؏ فتح زاء مهمله و زاء معجمه ایله بمعنی زیبایی و زینت و زیب
میر نظمی بیت برازد دلبری با عشوه وناز * که در ملك لطافت بود ممتاز ؏ برد ؏ سکون
راء مهمله ایله بر لفظدر جنك محلنده تلفظ ایدرلر صاول معناسنه شمس فخری . بیت
ابو اسحق که افلاك اخترانرا * همیکوید همان از راه او برد * ودخی بردن لفظنك فعل ماضیسی
اولور ایلتدی معناسنه وکتاب السامی فی الاسامیده لغز درکه صحبتلرده یاران بر برندن سؤال
ایدرلر ترکیده بلمجه دیرلر عربیده آکا آبده دیرلر مد همزه وکسر باء موحده ایله و عربیده
برد الاجه جامه‌یه دیرلر ؏ بردابرد ؏ برد مرقومك معنای اولنده مستعملدر صاولا
صاول دیمك اولور بر جنسدن اولان ایکی کلمه اراسنده اولان الفه مقابله ومساواة
دیرلر چکاچك ودهاده وشقاشق کبی ؏ برند ؏ فتح راء مهمله وسکون نونله قیل تراش
ایتمك باشنه وغیری یردن ابو المعانی بیت آن شخص طرفه هیکل ریش بزرك دارد *
بسیار ثقیلی بوره چون میبرند شاید ؏ برود ؏ سکون راء مهمله وفتح واو ایله زمین
پشته کذا فی مجمع الفرس ؏ بزخید ؏ سکون زا وکسر خاء معجمتین ایله بمعنی بزماده
یعنی دیشی کچی ؏ بزرك امید ؏ ضم زاء معجمه و سکون راء مهمله وکاف موقوفله خسروك
استادی وندیمی بر مشهور حکیمك اسمیدر ؏ بزغیدن ؏ سکون زا وضم غین معجمتین ایله
نسخهٔ میرزا ابراهیمده نام درخت ومؤید الفضلاده فستق کبی برنسنه درینه فستق اغاجنه
اولور اما ایچی اولماز آنکله دری دباغت ایدرلر باء فارسیله‌ده مرویدر ؏ بسد ؏ فتح سین
مهملهٔ مشدده ایله ومخففه ایله‌ده جایز در مرجان معناسنه که کامه دخی دیرلر مقرر دریاده
بتر غواصلر کندا آتوب قیروب چقاررلر روزکار دکوب کونش طوقندقجه سرخ رنك اولور
اصلنده بیاض بتر حکیم انوری بیت زرو کشست بعناب عنبرین سنبل * فرونکشت بخوشاب
بسدین شکر * مشکلاتده بسد بکسر الباء وضمها امح وفتح السین المشدده وهو المرجان

وبعض نسخه‌ده * البسد وهو حجر الاحمر وقیل اللؤلؤ کبار الدر والمرجان صغاره والواحد
مرجانة وبعض روایتده بسد مرجان کوکیدر لکن قرمزی اولمز میر خسروك بو بیتنده وصائبك
اکا برشعرلرنده سرخ اولمق اوزره مرجان مراد اولنمشدر استاد بیت نه طوطیست
بملکش که ازمکس کرچه * زمرد یش پر وبسد یش منقارش * فرید الدهرك بوقطعه‌سی
مرجان اولدوغینی اشعار ایدر * قطعه * کروهیند ندانند بازسیم زسرب * همه
دروغ زن وخربطند وخیره سرند * نمتك وبسد ونزدیکشان یکی باشند * ازآن که
هردو بکونه شبیه یکدکرند * نمتك آلج دیمکدر ق بلغد وبلغند ع کلاهما بسکون اللام
وفتح الغین المعجمه بربری اوزرینه نسنه یغمق وبریره کتورمك ق بلکفد ع سکون لام وفا
وفتح کاف عجمیله بوالکفد دخی دیرلر کسر کافله باره وپاره وساره ده دیرلر رشوت معناسنه
کذا فی التحفه اما شرفنامه‌ده سکون لام وفا وضم کاف فارسیله مسطوردر ابو العباس
بیت بوالحرب یار تو بود ازمرو تا نشابور * سوکند خود که صد ره بلکفد از وبخوردی
ق بلند ع یوکسك مقابل پست در نتکم بو بیتده واقعدر بیت جهانرا بلندی وپستی تویی
ندانم چه هرچه هستی تویی * عربیده کی عالی معناسنه‌ده کلور نصیرای همدانی بیت
هرجلوه که دیده ام آن سرو قامتت * چون مصرع بلند زیادم نمیرود * چغتای لسانده
بیبیك دیرلر کسر باء موحده ایله وسکون یائین ایله که یوکسك وبوجه دیمکدر میر علیشیر
بیت قدی قویغاج سرو اکر توشسا ایاغینه اپکالی * یوق عجب کیم پست اولور سایه
قویاش بوالعجب بیبیك ق باور ع ضم لامله مقیم اولمق معناسنه اکثر خیمه وخرکاه ایله
اوتوران کمسنه‌لره واول مقوله طائفه‌یه دیرلر میرنظمی * قطعه * چون ندارم عمارت
وخانه * بنشینم بزیر چرخ کبود * نتوانم که باشم اندر شهر * خیمه از دود دل کنم چوبلور
ق بنداد وبنلاد ع کلاهما بسکون النون بری دال مهمله وبری لامله بمعنی بنیاد دیوار وامثالی
بنا قرالاوی بیت لادرا بر بنای محکم نه * که نکهدار لاد بنلاد دست * کذا فی تحفة الاحباب
وصحاح وفرهنك جهانکیریده اساس بنا معناسنه وترکیب لغت دخی آنی اقتضا ایدرکه
بن دیب در ولاد بنادر بو معنایه کلامی اصفهانی بیت یقین شناس که چندان بقا نخواهد
ماند * بنای عمر عدو را چو بد بود بنلاد * اما نسخه زفانکویاده بمعنی پشتیبان مسطوردر
شمس فخری بیت بنا ملاذ سلمین جمال دنیی ودین * که هست لادشهی را وجود او بنلاد
ق بود بند ع سکون واو ودال مهمله موقوفه وفتح باء موحده ایله اغرباغی معناسنه میرنظمی
بیت زلعل لبانش مراداده قند * زده توسن مقصدم بودبند ق بود ع فتح واو ایله
شود معناسنه استعمال اولنور طالب آملی * رباعی * در زلف تو دل قرین آزار بود
دائم بطپیدنش سروکار بود * خود کرچه بود حال دل کنجشکی * کوراخس وخار آشیان
مار بود ق بود ع سکون واو ایله بودن لفظنك صیغه ماضی سیدر اکثر حکایت عن الماضی
استعمال اولنور ادات روابطدر ترکیده معناسی ایدی ایله تعبیر اولنور ودخی قرارگاه
ووجود معناسنه شیخ نظامی بیت ای جهان دیده بود خویش از تو * هیچ بودی نبود پیش
از تو * معلوم اولا که بود ایله بودن صیغه‌سی مشتقدر فعل ماضی ده اولور حاصل حال

حاصل بالمصدر معناسنه‌ده کلور بوراده حال بویله در سعید شریف نورالله مضجعه شروح
تجرید اوزرینه تعلیق ایتدوکی حاشیه‌سنده وجودی بودن ایله تفسیر ایلمش یرنده سو یلمش
اما بعده هستی ایله بودنی مترادف طوتمش نه سبب ایله دیمش اوله بودنی اولاجق معناسنه‌درکه
بو بیتده مصرحدر بیت کذشته خود کذشت وبودنی بود * پشیمانی بهیچ داردکنون سود
بودنی آخرنده اولان حرف یا مصدریه‌درکه مصادر آخرینه لاحق اولور تهیه واستعداد
معناسنی افاده ایدر کفتنی وخوردنی وپوشیدنی یالری کبی عربیده کان ایله ادا اولنور
وچغتای لسانده ایردی دیرلر کسر الفله مثلا بیلور ایدی دیمکده بلکان ایردی واید ایدی
دیمکده ایتکان ایردی دیرلر کسر الفله مثلا ایدوکنه ایرکانکا دیرلر فرهاد نامه‌ده مناجاتده
کلور بیت اوزونك چیکتینك رقم تابقاج بونامه * شقی یا خود سعید ایرکانکا نامه *
واید وکین دیمکده ایرکانین دیرلر سبعه سیاره اولنده توحیدده کلور بیت نی اوچون ایرکانین
کیشی بیلماس * کیشی هرنی که حق ایشی بیلماس ق بوزکند ع سکون زاء معجمه ونون
وکاف مفتوحه ایله ایوان وطاق ورواق معناسنه میر نظمی بیت شد این بوزکند
مقرنس نما * به نه کنکره طاق عالی بنا ق بوزمند ع سکون زاء معجمه وفتح میمله
خوشبو براوتدر مؤید الفضلاده باء فارسیله منقولدر ق بوشاد ع واو مجهول وفتح شین
معجمه ایله شلغم معناسنه اولمق اوزره فرهنك جهانکیریده مسطوردر ق بوغند ع واو
مجهول وفتح غین معجمه وسکون نونله برنوع صارمشقدر صارلدوغی اغاجی قوریدر عربیده
لبلاب دیرلر شاعر بیت زدرد وغم نماند آب تابم * خیال زلف او برمن چو بوغند ق بوکند ع
واو معروفله شیخ نظامی بیت بوکندکی ازنفاق خیزد * بی روزی از اتفاق خیزد ق بوند ع
فتح واو وسکون نونله بمعنی باشند ودخی مرد صاحب نخوت وصاحب هستی کذا فی مجمع
الفرس وسکون واو ایله بمعنی آهستکی که بونده آهسته دیمك اولور ق بهود ع ضم ها
وواو معروفله آتشدن صراروب یانمغه قریب اولمش اثواب که بهودشده دیرلر ق بیوسد ع ضم
یای تحتانی وواو مجهول وفتح سین مهمله ایله بمعنی طمع دارد وامیدوار شود استاد عنصری
بیت نکنند میل بی هنر هنری * که بیوسد ز زهر طعم شکر ق مع الراء المهمله * بخار ع
فتح خاء معجمه ایله علم ودانش معناسنه استاد فرخی بیت فخر کند روزکار تو بتو زیرا *
کاصل بزرکی تویی اصل بخاری * بخارا لفظندن مشتقدرکه معناسی چوق علم دیمکدر و
اول مناسبتله که بخارا دیدکلری شهرده علما وفضلا غایت چوقدر ق بختکار ع سکون خاء
معجمه وفتح تاء مثناة وکافله بمعنی خفت یعنی سبك شدن ق بخور ع ضم خاء معجمه وواو
معروفله عسل النبی که عربیده میعه سائله ویونانیده اصطفی وهندی سلارس دیرلر درخت
رومدن حاصل اولور میرنظمی بیت بخور وعنبر وعود قماری * زمشك از فر بار و قطاری
ق بردبار ع سکون راء مهمله ودال موقوف وفتح باء موحده ایله ایشده تأنی وتأخیر ومتانت
ووقار ایله حرکت ایتمك شیخ عطار بیت بردباری جوی وبی آزار باش * تا که کردد
در هنر نام تو فاش * مولانا صائب تبریزی بیت بردباری پیشه خودکن که در راه سلوك * هرکه
سنککین تر بود بارش بمنزل میرسد ق برکه ع اردشیر برشهر اسمیدرکه اردشیر بن قباد آنده

ومعظم بركه بنا ايتمشدر كذا في مجمع الفرس بزركوار بزرك ايله واردن مركب لغتدر
اولو واولولغه لايق ديمك اولور شيخ سعدى بيت خدا يراست مسلم بزركوارى ولطف
كه جرم بيند ونان برقرار ميدارد بسر ضم سين مهمله ايله خرماى ناپخته ميرنظمى
بيت بود انكور باده اندك ايام * بسر خرما شود با صبر وآرام بسور ضم سين مهمله
وواو معروف ايله بدعا ونفرين بعض فرهنكلرده شين معجمه ايله وبعضنده باء فارسيله
مرويدر بشتر سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله مجمع الفرسده دميدكى اندام
يعنى اعضاده قبرجق ظاهر اوله كذا في مؤيد الفضلا والاداة عربيده بو علته شرى
ديرلر ابو المعانى بيت به پيغام وصالش چشم وكوشت * وجودم را سراپا نيست بشتر
بشجير سكون شين معجمه وكسر جيمله براغاجدركه ياى اغاجن آندن ايدرلر عربيده
فتح تايله طبع وزنى اوزره تبع ديرلر كذا في مجمع الفرس بشخور سكون شين وضم خاء
معجمتين ايله آبشخور مرقوم معناسنه در ودخى حيوانانك ايچدوكى صو بقيه سى كه عربيده
سؤر ديرلر كذا منه بكذار وبكذر كلاهما بسكون الكاف العجمى وفتح الذال المعجمه
كذاردن وكذشتن لفظلرندن صيغهٔ امردر واز كچ وقو معناسنه طالب آملى * رباعى *
طالب كل اين چمن به بستان بكذار * بكذار كه ميشوى پشيمان بكذار * هندو نبرد تحفه
كسى جانب هند * بخت سيه خويش بايران بكذار * ومرور معناسنه دخى كلور نوعى
خبوشانى بيت يكى برطرف آتشخانه بكذر * برآيين بت وبتخانه بكذر بكمار سكون
كاف فارسى وفتح ميمله غالب معناسنه رشيد الدين وطواط بيت با زكردان زحرب
لشكر خويش * بردل از سهو لشكرى بكمار بكير كسر كاف فارسيله خيارشنبر
معناسنه در استاد لطيفى درهزل بيت اى هميشه كن دريده ناكزير * كه بكير وكاف
باشاف بكير بلغندر سكون لام ونون وفتح غين معجمه ايله بى قيد وبى ديانت وبى
مذهب اكرچه بعض نسخه ده قافله روايت اولنمش اما اصح غين ايله در كمال اسمعيل درهجا
بيت بزر ومال مردمان اندر * هست براعتقاد بلغندر بلغور قينامش بغداى
دكرمانده دوكوب قابوغن چيقاروب قيروب پلاو وشوربا وبعض طعام ايدرلر وهرنه كه
بغداى دن طعام ايدرلر اكا بلغور ديرلر عربيده برغل ديرلر بلند اختر يعنى صاحب
جاه ودولت واقبال مولانا هاتفى بيت نديده چون اوكس بلند اخترى * بكشور كشايى بست
اسكندرى بلند نظر عالى همت وصاحب رتبه معناسنه در كذا في شرفنامه بلور
ضم لام مشدده ومخففه ايله ده جائزدر صرچه نك صاف وپاك اولانى يعنى شيشه يى تكرار
قيناوب صاف ايدوب بعضى آوانى ايدرلر بناور فتح نونله دمل بزرك يعنى ايرى
چبان كه وجود انسانده ظاهر اولوب زياده وجع والمى اولور عربيده كسر حا وباء موحده
ايله حبن ديرلر كذا في مجمع الفرس بندار سكون نون وفتح دال مهمله ايله بمعنى خانه دار
ومكتب ومالك درهم ودينار وصاحب ثروت ومكنت شاه ناصر خسرو بيت برسر كنجى كه
يزدان دردل احمد نهاد * جز على كنجور نبود جز على بندار نيست بندر سكون نون
وفتح دال مهمله ايله غرچه ده واقع برشهر اسميدر كذا في تحفة الاحباب بوبر واو مجهول

مجهول وفتح باء موحده ايله بمعنى بلبل بو بردك دخى ديرلر كذا في فرهنك جهانكيرى بوتيمار
بعض نسخه ده بالقچين منقولدر اما اصح بودر كه خورك ديرلر سرخ منقار برقوشدر غايت
احمق وكندطبع در غايت تشنه ايكن صولر كنارنده اوتوروب صو ايچمكه قورقاركه دريا مثال
صولر دوكنورسه بالقلر هلاك اولوب قالماز بن صكره نه يرم ديو مغموم ومحزون اولور
عربيده يمام ديرلر فتح يا وميمله ويونانى سفتين ديرلر حكيم صاحب درقسميه بيت به بى نوايى
فقر وبصبر دريا دل * برزق بى ثمر ودرد رزق بوتيمار * مرويدر كه اتنى يلك اويقوكتورر
اما مقوىٔ حافظه در ذهنى تيز وقوى ايدر حكيم سنايى بيت در هواى صفا چو بوتيمار * دردت
ار هست كو صفير مباش بور واو معروفله بوزن حور الوانڭ فستقى رنك آديدر
بعضيلر قرله مائل آت وبعضيلر دخى بوز قير آت ديديلر منلا عبد الرزاق كاشى بيت خواهى كه
بركتف فكنى اطلس وقصب * خواهى كه زيردان بكشى اسب خنك وبور * اداة الفضلاده
مرغ تذروه دخى بور ديلدوكى مسطوردر منقولدر كه بور هندوستانده برشهرك آديدر
وخلقى جمله كافرلردر ياران عجم كافر شديد وبيرحم ديه جك يرده كافر بورى ديرلر والواندن
عسلى رنكدر سمرقندليلر لسانيدر بوبيتده محبوبك عسلى رنك تاجى وصفنده واقع اولمشدر
بيت عقل ودين ودل برد آن تاج بور اندر سرش * كافر بورى كه ميكويند تاج بور اوست
بوزار سكون واو وفتح زاء معجمه ايله ادويهٔ حاره كه بهاراتدر طعامه قورلر قرنفل و
دارچينى وهيل ومصطكى وكمون كبى نسنه لر بوزنجر واو معروف وفتح زاء معجمه وجيم
وسكون نونله تيمورك اجدادندن برينك آدى اوله ياخود قبيله نامى اوله مولانا هاتفى
بيت پس آنكاه سرخيل بوزنجرى * بفرمود تا شهرى ولشكرى * وله بيت اكر برترين
جد او قيصر ست * بهين جد من نيز بوزنجر ست بوك ومكر كاف عجميله بمعنى بود
وباشدكه عربيده عسى ولعل ديرلر حكيم انورى بيت بربوك ومكر عمر كرامى مكذاريد *
خود محنت ما جمله زبوك ومكر آمد بولجار واو معروف وسكون لام وفتح جيمله محل
اعتماد وجاى معركه بولكندر سكون لام وكسر كاف ودال مهمله وفتح نونله رشوت
يعنى مصالحت ايچون حكامه ويريلان مال بولكند دخى ديرلر مير نظمى * مثنوى * نيست
ديكر نزد ارباب دول * چاره ساز عاجزان جز ما حصل * بولكندرده كه بر كار آيدت *
كار بر سر آمده كر بايدت بوم بر تركيده يريورت ديدكلرى تعبيردر طالب آملى بيت
از بوم وبر تودهٔ خاكستر حيرت * چون كل نكند دود مكر پستر ما نيست بوى افزار
ايكى معنايه در اول مجمر كه عود وعنبر ياقرلر ثانى اول بهارات كه طعامه قورلر كذا في المحمودى
بهار اوچيوز بطمان اسميدر بهر سكون هايله دمادم ديمكدر مير نظمى بيت
بهر وصلت بهر دردو غم كشد * محنت ورنج والم درهم كشد مع الزاء المعجمه * بدفوز
سكون دال مهمله وضم فايله بهره مند وصاحب روزى براز فتح راء مهمله ايله بمعنى
زيبايى كذا في الصحاح وياقشق معناسنه شمس فخرى بيت خدايكان جوانبخت شيخ ابو اسحق
كه تخت خسروى از ذات او كرفت براز برز سكون راء مهمله وضم باء فارسيله
اكير كوكى كه عربيده وج ديرلر ودخى طاغ اوزرنده اولان كوچك دپه لر معناسنه در برز

سكون راء مهمله ايله يدى معنايه كلور اول بمعنى قد وقامت حكيم فردوسى بيت پس وپيش
وهر سو هميكوفت كرز * دوتا كرد بسيار بالا وبرز * ابو شكور بيت منش بايد از مرد
چون سرو راست * اكر برز وبالا ندارد رواست * ثانى بمعنى بلندئ هرچيز عموما حكيم
فردوسى بيت برش چون برشير وبالاش برز * زتركان نديدم چنان دست وكرز * ثالث
بمعنى سرفرازى وله بيت ببالا بود چون يكى سرو برز * بكردن برآرد زپولاد كرز * رابع
بمعنى عالى وله بيت به پيش جهانجوى برد ند كرز * فروزان بكردار خورشيد برز *
خامس بمعنى شكوه وله بيت زدمنش بيفتاد برزينه كرز * توكفتى برفتش همى فرو برز
سادس هر عالى نسنه يه صفت استعمال ايدرلر عموما حكيم اسدى بيت چو آمد بران تيغ
كهسار برز * بزد نعرهٔ تند وبفراخت كرز * صفت كوه اولور خصوصا وله بيت نهاد تيغ
در يكدكر تيغ وكرز * چو سنك كران كايد از كوه برز * حضرت آدم على نبينا وعليه السلام
قدمى نشانى اولدوغى طاغه صفت استعمال اولنمشدر وله بيت نه كوهيست ازين برز تر
در جهان * نه ياقوت دارد جز اين جايكاه * سابع اسم مصدر در استاد عنصرى بيت فرو
كوفتند آن بتان را بكرز * نه شان رنك ماند ونه افزونه برز ك بروز ع ضم راء مهمله ايله
بمعنى مفروشات خانه يعنى اودوشمه سى ميرنظمى بيت شده در جهان از علايق رها * ندارد
بروزى بجز بوريا ك برز ع اهلى چچى درزيرا دشتى سنه زهك ديرلر تنكم بويتده اول معنايه
دلالت وار در بيت بلى برزا چو كيرد آخرين خواب * بپاى خود رود در كوى قصاب *
عربيده معز ديرلر سكون عين مهمله ايله وچغتاى لسانند اوچكو ديرلر خيرة الابرارده در دنجى
مقالده بيت طرفه ساقالين آسيبان كولكوديك * ايلكى بيغاج و زراچيقيب اوچكوديك
ك بستان افروز ع قرمزى بر نوع چيچكدر كه مرز نش دخى ديرلر رايحه سى اولماز تركيده
سلطان يوركى وكل يوسف ديرلر بعض نسخه ده امير عاشقان ديرلر نسخهٔ ميرزا ابراهيمده
بر نوع سرخ رنك چيچكدر سيف اسفرنكى بيت كر بخواهى بدم سرد صبا در كيرد *
در شبستان چمن مشعل بستان افروز * نسخهٔ حاميده فاريته باء موحده ايله بستان
ابروز واقع اولمشدر ك بغماز ع سكون غين معجمه ايله چوى يعنى اغاج ميخ وبعض نسخه ده
كرپچ ياپدقلرى قالب معناسنه در ك بوز ع سكون واو ايله بوز رنكلو آت كه نه سياه ونه بياض
ونه قوله بو اوج رنك آراسنده بر رنكدر فرهنك جهانكيريده تند وتيز آته وذكى وفهيم
آدمه دخى ديرلر وكندفهم اولان آدمه كودن ديدكلرى كبى پالان اورپلان آته ده كودن
ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت شاكرد تومن باشم كر كودن اكر بوزم * نازان لب
خندانست بكخنده بياموزم ك مع الزاء الفارسى * بژ ع سرد هوادن ايام شتاده ريزه
ريزه دوكيلن قاره ديرلر كذا فى مجمع الفرس بو معنايه مير نظمى بيت چنان پرشد در
آنجا برق وباران * زسردئ هوا بژ كشته ريزان ك مع السين المهملة * برجاس ع
سكون راء مهمله وفتح جيم ايله صحاحده نشانهٔ تيركه هواده اوله يعنى پرده اولميه نسخهٔ
حاميده لغت مشتركه در عربيده مخصوصا هواده اولان نشانه هرنه اولورسه
فارسيده مطلق نشانه معناسنه در شمس فخرى بيت بوقت آنكه كند قصد قادر اندازى

اندازى * بغير سينهٔ دشمن نباشدش برجاس ك برس ع سكون راء اول وضم ثانيله
پيرس بمعنى اسئل يعنى صور ديمكدر حكيم سنايى بيت از بكذار كه با از بحكمت نرسى *
كريبان بايدت از حال سنايى برس ك برس ع سكون راء مهمله ايله سرو كوهى طاغ يمشى كه
عربيده ورس ديرلر كذا فى مؤيد الفضلا ك برنس ع سكون راء مهمله وضم نونله بر نوع
جامه در اوكى دكيلو باشدن كيجورلر اكثر رهبان وبطريقلره مخصوصدر سياه چوقه دن
وشالدن ايدرلر حكيم خاقانى در قسيمه بيت بدل سازم بزنار وببرنس * دراو طيلسان
چون پورسقا ك بس ع كباب شيشى كه باشك دخى ديرلر عربيده سفو ديرلر فتح سين
وضم فايله كذا فى مجمع الفرس ك بلس ع ضم لام مهمله مرجمك كه نسك ومجوده ديرلر عربيده
عدس وهند بلو مسر د ديرلر ك بلوس ع ضم لام وواو معروف ايله زبان جرب وفريب ايله
آزديروب يولدن چقارمق شمس فخرى بيت بجا بلوسى خود درانميكند پركار * ولى نيكو
نبود كار جا بلوس وپاوس ك بوس ع بوسيدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى
اولور دامنبوس وخاكبوس كبى مثال امر مير نظمى بيت ببوس خاك درش اى نسيم وقت
سحر * زشام حسرت دل عرضه ده بخاك نياز * طالب آملى مثال ثانى بيت مراكه تشنه
لب خاكبوس دركاهى * هميشه ورد زبان ياد خاك آن دركاه * فرهنك جهانكيريده بمعنى
سخنى مسطور در ك بوشپاس ع واو مجهول وسكون شين معجمه وفتح باء فارسيله واقعه كه
رؤيا معناسنه زرآتشت بهرام * مثنوى * شدم در زمان تا برخواب كوى * خردمند
همسايهٔ نيك خوى * جهانديده بد پير اختر شناس * بدو باز كفتم من اين بوشپاس
ك بوغلس ع واو مجهول وفتح غين معجمه وسكون لام مهمله اسبان الثور ديدكلرى اوتدر عربيده
بوغلص ديرلر بعض نسخه ده صادله واقعدر ك بيوس ع ضم ياى تحتانى وواو مجهول ايله اميد
محال وطمع خام معناسنه حكيم انورى بيت كريهٔ به بيوس نتوان بود * هم درين بيشه
بود شير غرين * وله بيت به بيوسى از جهان دانى كه چون آيد مرا * همچنان كرباد كين
كردن اميد كوثرى ك مع الشين المعجمة * برنش ع سكون راء مهمله وكسر نون بعده
ياى ساكنه ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنى راندن شكم يعنى يورك سورمك واغرمق عربيده
مغص ديرلر وكتاب السامى فى الاساميده مغص معناسندن غيرى قطع معناسنه وبعض
نسخه ده كسر رايله برنده يعنى كسيجى بو معنايه شيخ نظامى بيت ادلى بايد اند يشه را تيز وتند
كه برنيش نايد زشمشير كند ك بزهش ع سكون زاء معجمه وكسر هايله بمعنى مقابله كذا فى
تحفة الاحباب شاعر ديمشدر بيت نباشد مرد آنكه روز ميدان * نيارد تاب بزهش
پيش مردان ك بش ع صحاحده بمعنى موى كردن وقفاى اسب يعنى آتك ياليسى وقفاسنده كى
قيللرى ك بن كوش ع اضافتله يعنى تمام جان وكوكلدن اطاعت وانقياد ديمكدر شيخ
سعدى بيت اندر طلبت بجان بكوشم * وانكاه ضرورت از بن كوش ك بنوماش ع
ضم نون وفتح ميمله ياش معناسنه ك بنوش ع ضم نون وواو معروفله نوشيدن لفظندن
صيغهٔ امردر ايچ معناسنه مولانا اميدى بيت على الصباح كه ساقى دهد شراب طهور
بنوش وباك مدار ان ربنا لغفور * خواجه حافظ بيت هاتفى از كوشهٔ ميخانه دوش

کفت بخشند کندمی بنوش بنیوش ضم نون و یای تحتانیله امر دربکله معناسنه که عربیده اسمع دیرلر خواجه حافظ . بیت زمن بنیوش و دل در شاهدی بند * که حسنش بسته زیور نباشد * وله بیت بکوش و هوش بنیوش از من بعشرت کوش * که این سخن سحر از هاتفم بکوش آمد بودش واو مجهول و کسر دال مهمله ایله اسم مصدر اولور هستی معناسنه ترکیبی وارلق دیمکدر شاه ناصر خسرو بیت بیرونت بر انداز در مرك * چون از در بودش اندر آیی بوش کسر واو ایله بمعنی بودن اولمق معناسنه اسم مصدردر حکیم فردوسی بیت هر آن چیز کو ساخت اندر بوش * بر انست چرخ روا نرا روش بوی فروش یعنی عطار کذا فی اداة الفضلا بو معنایه ابن یمین بیت در چین سر زلف تو در بوی فروشی * دم جز بخطای نزند نافه آهو بیازش فتح یای تحتانی و کسر زاء معجمه ایله علت زوبان و مطلق معلول معناسنه ابو المعانی بیت از درد غم عشق توام کشت بیازش * کر ما نرسی حال دکرکون شود آخر بیوش ضم یای تحتانیله تملق و تواضع واظهار مسکنت معناسنه در مع الطاء المهمله * بقراط اقلیدوس اوغلی مشهور حکیمدر بهمن شاه بن اسفندیار زماننده ایدی دیرلر که حکمای مشاهیردن یدنجی حکیمدر اوللری اسقلینوس که سقراط وافلاطوندن اقدمدر صناعت طبی ایجاد ایدن اولدر حکیم جالینوس بعض تالیفاتنده یازر که حکیم اسقلینوس علم طبدن ماعدا علم نجوم و علم حکمت و علم هیئات و علوم ریاضیاتی کما هو حقه بیلور ایدی وتعلیم ایدردی منقولدر که کندودن سؤال ایتمشلر که انسان مجامعتی نه مرتبه ایتمك کرك دیمش که جمیع عمرنده برکره ایلیه قادر اولمز ایسه سنه ده بردفعه ایده اکا دخی قادر اولمزسه آیده بر دفعه ایده اکا دخی قادر اولمزسه هفته ده بردفعه ایلیه دیمشلر اکاده قادر اولمزسه جواب ایلمش که روحی کند والنده اولور نه زمان استرسه صالیورسون کذا فی فرهنك جهانکیری مع الغین المعجمه * بوغ سکون راء مهمله ایله صوینده‌ی معناسنه ابو المعانی بیت جهان بکرفت طوفان سرشکم * که کویا برغ رود چشم من نیست بزوغ ضم زاء معجمه و واو معروفله بمعنی فروغ یعنی شعاع طلوع آفتاب و ماه و ستارکان و چراغ بوغ بوزن توغ بوغچه که اصلی بوغچه‌در میر نظمی در هزل بیت بنا اهلان چنان از زان فروشند متاع دلبران در بوغ بستند مع الفاء * براندف سکون را و نون و فتح دال مهملتین ایله بمعنی رودها یعنی ارمقلر کذا فی فرهنك جهانکیری برجاف سکون را و فتح جیمله حبوبات قسمندن برنوع سیاه دانه غله‌در عربیده جلبان وملك دیرلر ایضا منه بوریاباف حصیرجی باف بافتن دن اسم فاعلدر بوریا طوقیجی اولور ابو المعانی بیت نظیره کی توان کوینده شعرم * بحاز ز دوز و کار بوریاباف بوف واو مجهول ایله برجانور طیاردر که محوستله مشهور در یوم و کوف دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت تو باز سدره نشینی فلك نشین تست * چرا چو بوف کنی آشیان بویرانه مع القاف * باق سکون لام مله برصو اسمیدر کذا فی نعمة الله وحلیمی بواسحق و بوسحق معروف طائفه‌در منقولدر که بیشا پوزده برقاچ پرده فیروزه معدنی واردر بو معدنه ابواسحاقی دیرلر مشهور اولان فیروزه

فیروزه اول معدندن چقار خواجه حافظك بو بیتنده اکا تلمیح وار در بیت راستی خاتم فیروزه بواسحاقی * خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود * بو دولتدن مراد شمس فخرینك ممدوحی اولان شیخ ابواسحق دولتیدر بوغراق واو مجهول و سکون غین معجمه و فتح راء مهمله ایله بغراء مرقوم معناسنه در بوق واو معروف ایله بوری حکیم فردوسی بیت چو بشنید جوشن بپوشید طوس * بر آمد دم بوق و آوای کوس * بعض نسخه ده نای عراقیدر اما اشقلرك بو یتوزدن اولان بوریلری اولمق اصحدر حکیم شفایی مشهور هجونده بیت خرچین و دف و تنبك و بوق و سلك کرکین * اسباب کدایی عزیزان بکجارفت مع الکاف * بتخاك سکون تاء مثناة و فتح خاء معجمه ایله شهر کابل قربنده واقع بر موضع اسمیدر کذا فی شرفنامه بخرك سکون خاء معجمه و فتح راء مهمله ایله بادام کوهی طبیعتی درجه ثالثده حار و رطبدر بعض معالجاتده تراکیبه جزو ایدرلر بدبدك سکون دال اول و فتح ثانی و ضم باء ثانیله هدهد دیدکلری قوش کذا فی فرهنك جهانکیری بدنك سکون دال مهمله و فتح نونله صو کنارلرنده بتر نعناعه مشابه براوتدر بعض نسخه ده یارپوز دیدکلری اوتدر که یلانی غایت سومز شاعر بیت کریزم از رقیب واو به پیش من همی آید * کریز مار از بدنك چو رویدا و بسو راخش بزرك اولو مقابلی کوچکدر کمال پاشازاده دقایق الحقایقنده دیر که بوزرجمهرده جزو اولان بزر بو معنایه در که اصلی بزرکمهردر تعریب اولنوب کاف جیمه تبدیل اولنمشدر قاعده تعریب اوزره نتکم نرجس و جلنارك جیملری کافدن بدلدر انتهی و کاهی بزرکی خرد مقابلنده ذکر ایدرلر نتکم بو بیتده واقعدر بیت ستوده بود نزد خرد و بزرك * در آزاد مردم نباشد سترك * چغتای لساننده اولوغ دیرلر فرهادنامه ده فرهادك استادی وصفنده دیر بیت وکر حکمتده رایی جسم اینیب قسم * کوز یکا نقطه موهوم اولوغ جسم * واولغ واولق دخی دیرلر میر علیشیر بیت اغزی کیم سوزدا مسیحا دیك * قیلور اولنی تیریك * پس اولوق سوزلو دوروکرچه ایرور سترو کیچیك بسنك ضم سین مهمله و سکون نونله برطاغ اسمیدر آنده کبوتردن غیری جنس طیور اولمز و مکان طوتمز ایمش و منقولدر که برکمسنه هرنه نیت ایله اول طاغه وارسه جوابی اشارت اولنور ایمش بسك سکون سین مهمله ایله ارپه و بغدایی بچوب ایتدکلری دسته یه دیرلر کذا فی اداة الفضلا بسك ضمتین ایله پنبه یی اکیرمك ایچون ایتدکلری فتیل کذا فی مجمع الفرس بشك سکون شین معجمه ایله مجمع الفرسده بمعنی موی مجعد یعنی قورجق صاچ و فرهنك جهانکیریده پیش سر یعنی باشك ایلروسنده اولان صاچ بعض فرهنکده زلف معناسنه منقولدر استاد عنصری بیت بشك معشوق چون سفید شود * دل عاشق از و شود بستوه بشیك کسر شین معجمه و سکون یای تحتانیله سرکین کوسفندان یعنی قیون ترسی کذا فی الصحاح بلك ضم لام مله فرهنك جهانکیریده اول چشم بزرك که طشره چقمش اوله بدر الدین جاجرمی بیت پی نظاره بزمت که باغ فردوس است * بلك شده همه را همچو دیده انکور بالکنجك سکون لام و نون و فتح کاف و جیمله مسخره و مضحك معناسنه منجیك درهجو * قطعه * شاعرکه

دید باقد کاونجك * بیهوده کوی ونجسك وبالکنجك * ازکون خرفرو تربنج ارش
می برجهد سبکتر ازمنجسك * نسخهٔ حسین وفاییده طرفه ومضحك معناسنه شهیدی قمی
بیت ای صورت توچو صورت بالکنجك * هستی توبصورت هرکسی کاونجك * بعض
فرهنکلرده بوانجك وبوانجك و بولکنجك واقع اولمشدر ﴿ باونك وباوك ﴾ کلاهما
بضم اللام نشانهٔ تیرو تویغار دیدکلری قوش نسخهٔ حلیمی ده ولایت محصولنی جمع ایدنی
وقبضنه مأمور اولان که عربیده عمال دیرلر ومجمع الفرسده سرکین مشترکه عربیده بعره دیرلر
ودخی برجماعت معناسنه در وفرهنك جهانکیریده برظرفدر آنکله شراب ایچرلر بومعنایه
استاد رودکی بیت میکسارا اندر باوك شا هوار * خوش بشادی درخزان ودر بهار *
﴿ بنجك ﴾ سکون نون وفتح جیمله اکیرمك ایچون یومق ایتدکاری آتلمش پنبه کذا فی
مجمع الفرس ﴿ بنکلك ﴾ سکون نون وضم کاف فارسی وفتح لامله نسخهٔ میرزا ابراهیمده
درخت کل وشرفنامه ده میوهٔ غلیظ مثل سپستان که اندن بوی کل استشمام اولنه ﴿ بنك ﴾
فتح نونله ایکی معنایه در اول مصغربنه یعنی درخت کوچك ثانی نشان معناسنه که بنك
ازفلان نماند یعنی نشان ازفلان نماند کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بوبردك ﴾ واو مجهول
وضم باء موحده ایله یابدل که بوبر دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت نمیدانی که
سیمرغم که کردقاف میکردد * نمیدانی که بوبردم که درکلزار میکردد ﴿ بوبك ﴾ واومعروف
وفتح باء موحده ایله دختر بکرکه دوشیزه دخی دیرلر زبان هندیده احمق ونادان دیمکدر
﴿ بوسك ﴾ فتح سین مهمله ایله پروبال معناسنه قناد دیمکدر میرنظمی بیت شهباتار
زلفش پای بسته * چنان مرغ زبون بوسك شکسته ﴿ بوسلیك ﴾ موسقیده برمقام
آدیدر ﴿ بوکالك ﴾ واومعروف وفتح کاف وکسر لامله بن کوهی دیدکاری طاغ پسته سیدرکه
خنجك دخی دیرلر ترکیده چتلاقوج دیرلر بسحاق اطعمه بیت نخوری بوکالك وانجلامی بحاصل
تا بریش خود ویاران نکنی تف بسیار ﴿ بوك ﴾ درت معنایه در اول عربیده عسی ولعل
معناسنه که رجا وامید وتمنی ایچلك اکثر مکر لفظنی مترادف ایدوب بوك ومکر دیرلر خواجه
سلمان بیت رفت بوبوك ومکر عمر توسلمان چه کنم * کار دنیاهمه بربوك ومکر میکذرد
حکیم انوری بیت بیاد بوك ومکر چند سال بردادم * مراخدای نداد دست زندکانی نوح
مولا نامحمود بن یمین بیت توهم ابن یمین برین می باش * مکذراز عمر خود به بوك وبکاش
ثانی غله قیو سنك آغزنه قودقلری خس وخاشاك خفاف * قطعه * مادراز بوکان
برون افکند پرورد بشیر * کرنه شیرسك منرید سئی تواز پستان او * چونکه تا مادر نسازی
خوی سك داری که باد * فربه بوتوسك نژادی بوك بر بوکان او * ثالث عربیده میشه
معناسنه شمس فخری بو اوج معنایه دیمشدر * قطعه * بامید بهی کاری چند * همی کوئم
دلا مکر بابوك * غم اکر یارمن بود چه عجب * میل آتش بود همیشه به بوك * زیرخار وخس
غم هجران * مانند فضل وهنر چو غله به بوك * رابع بودکه لفظندن مخففدر ﴿ بویانك ﴾
واومجهول وفتح یای تحتانی ونونله معدنوس بعض نسخه ده پودنه معناسنه درکه عربیده قیصوم
دیرلر ﴿ بوی کالك ﴾ واومعروف ویای موقوف وفتح کاف وکسر لامله شرفنامه ده بنکلك مرقوم

مرقوم کبی درخت کل ومجمع الفرسده بن کوهی که بر نوع ایچی بوش یشل دانه درچتلاغوج دیرلر
هرنه قدر یسه آغزده برنسنه بولنماز عربیده مشغلة البطالین دیرلر بسحاق اطعمه نك
بیت مرقومنی مجمع الفرسده بووجهله ایراد ایلمشلر بیت مشکن انجکامی وبوی کالك بحاصل
تا بریش خود یاران نکنی تف بسیار ﴿ بوینك ﴾ واومجهول ویای موقوف وفتح نونله وکسر
ایله ده مرویدر ریاحین قسمندن بر ریحاندر تناول اولنور عربیده بادروج دیرلر ﴿ بیوك ﴾
ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله عروس معناسنه استاد رودکی بیت پس عزیزان بعن
کرامی شادباش * اندرین خانه بسان توبیوك ﴿ مع الکاف الفارسی * برتنك ﴾ سکون
راء مهمله وفتح تاء مثناة بعده نون ساکنه ایله اطفالی صاردقلری نسنه بز اولسون غیری
اولسون رکن الدین بکرانی بیت بدودمان جلال توآسمان طفلیست * فکنده دایهٔ صنعش
زکهکشان برتنك ﴿ برنك ﴾ فتح زاء مهمله وسکون نونله ذخیره معناسنه ودخی بر ولایت
اسمیدرکه قطب جنوبی آنده کورینور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بلشك ﴾ ضم لام وسکون
شین معجمه ایله سیخ کباب آهنین یعنی دمور کباب شیشی کذا فی المجمع اما نسخهٔ حسین
وفایی ده کسرتین ایله واقعدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده کاف عربیله
مرویدر کتاب السامی فی الاسامی ده سین مهمله ایله وهم تنور بریان آصدقلری دمور واغاج
نسنه معناسنه منقولدر ﴿ بلغاك ﴾ سکون لام وفتح غین معجمه ایله فریاد وشورش
وغوغای عظیم معناسنه لفظ مرکبدرکه بل بسیار وغاك غوغا معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری میرخسرو بیت بکیتی کشت بلغاکی بدیدار * که مردم درزمین دورفت
چون مار * ابن یمین بیت مراچون زلف توتشویش ازانست * که چشمت درجهان افکند
بلغاك * مجمع الفرسده قافله بلغاق دخی مسطوردر ﴿ بورك ﴾ واومعروف وفتح راء مهمله
ایله درت معنایه کلور اول برنوع قماردرکه شتل دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت
ندانم توازوی چه بردی ولیکن * کنار جهان پرکهر شد زبورك * ثانی صحاحده قمار اوینایانلر
آلدقلری رهندن مجلسده حاضر اولوب اوینامیانلره ویردکاری حصه یه دیرلر فخر الدین
هندوشاه بیت باهل بزم ده چون دست بروی * نقود چرخ هشتم را به بورك * ثالث
اتمك قوریوب اوزرنده اولان کوفه دیرلر طیان مرغزی بیت تا تواند کفت نانرا مخورم
با نان خورش * میکذارد تابران از کهنه کی بورك فتاد * رابع قیمه ات ایله یاپدقلری طعامدر
ترکیده دخی بورك دیرلر بسحاق اطعمه بیت قدح پربورکست وقلیه اندك * چو بودی کرچه
بورك قلیه بودی * وله بیت صبحکاهی که بود از شب مستیم خمار * پیش من جز قدح بورك
پرسیر میار ﴿ مع اللام * بجال ﴾ فتح جیمله مجمع الفرسده کومر معناسنه که زکال وانکشت دخی
دیرلر فرهنك جهانکیریده کوه معناسنه درکه یزد دخی دیرلر ﴿ بجل ﴾ ضم جیمله آشق که معروف
استخواندر عربیده کعب دیرلر قماربازلر واطفال آنکله قمار اوینارلر ترکم حکیم اسدی بیت
قماربازی تومن ببین چسان شده ام * چو شش بجل زغمت مشت استخوان شده ام ﴿ برج هلال ﴾
یعنی سرطان کذا فی شرفنامه ﴿ بزول ﴾ ضم زاء عجمیله طوپوق کوکی که شتالنك دخی دیرلر
﴿ بسول ﴾ ضم سین مهمله ایله بسوز مرقوم معناسنه که بدعا ونفرین دیمکدر کذا فی

فرهنك جهانكیری فی بشول ع ضم شین معجمه و واو معروفله صیغهٔ امر دربدان و بیش
دیمکدر حکیم اسدی بیت نریمان ببدمشاد کفتا هول * همه کارهای دکر بر بشول *
فی بلبل ع معروف قوشدر هزاردستان دخی دیرلر نصیرای همدانی * مثنوی * فلاع
از بسکه با رد بر سرم خون * مراشد طرهٔ دستار کلکون * دمادم بلبلان بوسند دستم
که پندارند کل بر سر زد ستم فی بل ع ایکی معنایه کلور اول احمق و نادان معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت من بلم خودرا اکر زخمی زدم بر خود زدم * ور بطراری ربودم رخت طراری
چه شد * ثانی بمعنی بسیار که باهوس و باکام دیرلر یعنی بسیار هوس و بسیار کام دیمکدر
فی بلکل ع سکون لام و ضم کاف فارسیله آب نیم کرم یعنی ایلیجق صو کذا فی مجمع الفرس
فی بوخل ع سکون واو و فتح خاء معجمه ایله حزفه دیدکاری اوت که بربهن دخی دیرلر عربیده
بقلة الحمقا دیدکاریدر فی بول ع قوش بورنی که نون ایله نول دخی دیرلر عربیده منقار دیرلر
فی مع المیم * بخور مریم ع طوشان قولاغی دیدکاری شکوفه دربنج انکشت دخی دیرلر
شرفنامه ده مسطوردرکه حضرت مریم علیها السلام منر بور اوتك اوزرینه ید مبارکه سن قومش
بقدرت الله تعالی اول لطیف رایحه حاصل اولمش ابو المعانی بیت لاله در بزم چمن مجمره افروز
شده است * نشر شد رایحهٔ بوی بخور مریم فی بزوشم ع سکون زا و شین معجمتین و فتح
واو ایله یکی تویتکه صوف طوقورلر کذا فی مجمع الفرس فی بشترم ع سکون شین معجمه و راء
مهمله و ضم تاء مثناة ایله کتاب السامی فی الاسامی ده چوشش اعضا یعنی بر علتدر اعضاده
ظاهر اولوب قبرجقلر اولور عربیده شری دیرلر نسخهٔ میرزا ابراهیمده فتح یا ایله مرویدر
فی بوم ع التی معنایه کلور اول یورت معناسنه که بر و بوم دیرلر یر یورت دیمك اولور
مولانا جامی بیت بشادی ره مصر برداشتند * بر و بوم خود پاك بکذاشتند * ثانی
زمین معناسنه لکن ارض معناسنه اولان زمین دکلدر مسکن و وطن معناسنه اولان زمیندر
فلان کسه فلان یرلودر دیرلر وله بیت رفیقی که دارد بر و بوم سست * اساسی بر و بست
نتوان درست * معلوم اولاکه معمور اولان یورته بوم آباد و خرابه یه بوم ویران دیرلر مثالی
* مثنوی * وزان بوم آباد و جای مهان * زمانه بسی کنج دارد نهان * چو مرغان ده یاد کن
خانه را * رها کن مرین بوم ویرانه را * ثالث رسالهٔ میرزا ابراهیمده بوم زمین شیار نا کرده
یعنی نطس اولنمامش یرکه عربیده ارض بور دیرلر شمس فخری بیت هست در حکم شیخ
ابو اسحق * هرچه اونام بود و بردارد * رابع استعاره طریقیله قماشده اولان نقشك یرینه ده
بوم دیرلر ترکیده زمینی فلان نقشی فلان دیدکاری بو بیتدن فهم اولنور بیت بصد ر همسنك
دیبای روم * پسندیده نقش و پسندیده بوم * دیکر بیت همان دق مصری و دیبای روم
که همچون بهاری نه از نقش و بوم * خامس جغد دیدکاری قوش که نحوستله مشهوردر
لکن بو معناده عربیله مشترکدر شیخ سعدی بیت کس نیاید بزیر سایهٔ بوم * ور همای
از جهان شود معدوم * میرخسرو معنای ثانیله بو معنایه بیت بوم شد آباد عرب تا عجم
خاصیت بوم بدل کشت هم * سادس بمعنی سرشت و طبیعت شیخ سعدی بیت شنیدم
که مردیست پاکیزه بوم * شناسا و رهرو در اقصای روم فی مع النون * بخارزندان ع ولایت

ولایت بخاراده واقع بر شهر قدیمك آدیدر حالیا مولیان دیمکله معروف و مشهوردر کذا فی
لغات المعتبره فی بخردن و بخریدن ع کلاهما بسکون الخاء المعجمه وکسر الراء المهمله صرع
طوتمق و عقل زائل اولمق فی بخستن ع ضم خاء معجمه و سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة
ایله مجمع الفرسده صدا کردن دماغ خفته یعنی اویورکن خورلد مق ودخی صایقلمق
معناسنه میر نظمی بیت نه بینم خواب غیرش وقت خفتن * که جز نامش نکویم در بخستن
فی بخوریدن ع بمعنی بخزدن مرقوم فی بدن فی فتح دال مهمله ایله اولمق بودن لفظندن
تخفیف اولنمشدر حکیم انوری بیت ازین چه نقص تواند بدن کمال ترا * چو سال
و ماه بتو وفق ایزد ذو المنن فی برازیدن ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه و سکون یای
تحتانیله براشمق و یراشدرمق معناسنه لازم و متعدی اولور استاد فرخی بیت کر سیستان
بتازد بر شهرها برازد * زیرا که سیستان را زیبد بخواجه مفخر فی براندن ع فتح راء مهمله
و سکون نون ایله اویونده مغلوب اولمقدر و راء مشدده ایله کسیجی اولمق معناسنه در
فی بران ع راء مهملهٔ مشدده ایله کسکین و کسیجی معناسنه بریدندن اسم فاعل اولور
و بعض ترکیبه جزو و صفت ایدوب تیغ بران دیرلر و راء مخففه ایله فعل ماضی اولور
پچمش معناسنه میر نظمی بیت بغیر وصل یار از دل برانم * کدمن زاول ز جان دل برانم *
معنای اوله عربیده صارم دیرلر مثلا سیف صارم تیغ بران دیمك اولور چغتای لساننده ایتیك
دیرلر ایتیماك کسکین اولمقدر میر علیشیر بیت کونکلوما سانجار غه ای کل قیلمارکا نینکنی تیز
کیم تیکان نینك ایکنه سین حاجت ایماس قیلماق ایتیك * مومی الیهك بو بیت لطیفنده
کسمز عبارتیله واقعدر بیت اشکمنی کورب تیز بولور کونکلی جفاغه * آری ایتماس
چونکه سوبی بولماسا پولاد فی بردن ع سکون را و فتح دال مهملتین ایله اپامك و اویونده
غالب اولمق و جنکده غلبه ایتمك معناسنه معنای اوله چغتای لساننده ایاتی دیرلر لیلی
مجنونده پادشاه وصفنده بو بیتده دیر بیت تا ایاتی پیر بخسته منزل * هر نوع مرادانه
حاصل فی برزین ع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله آشکارا و ظاهر معناسنه نتکیم
میر نظمی بیت چسان دارم نهان دردل ملالم * زکفتارم شود برزین حالم فی برسن ع
سکون راء و فتح سین مهملتین ایله یولار و مهار و یوانه و بورند رق معنالرینه کذا فی
مجمع الفرس فی برسیدن ع سکون را وکسر سین مهملتین ایله تمام اولمق ودخی نابود اولمق
معنالرینه برسانیدن متعدی اولور فی برون ع ضم راء مهمله و واو معروف ایله طشره
معناسنه عربیده خارج دیرلر اصلی بیرون ایدی اندن تخفیف اولندی مولانا جامی در وصف
معراج بیت خیمه برون زد ز حد و جهات * پردهٔ اوشد تتق نور ذات فی بریدن ع
کسر راء مهمله ایله کسمك قطع معناسنه کمال خجندی بیت بمهر یوسف از جان قطع کن
قطع * بتیغی دست بریدن چه حاجت * بو بیتده راء مشدده واقعدر اما اکثر استعمالی
تخفیفله در وله بیت لرزان دلم چو بیم جدا بیست همچو برك * بنکر ز شاخ لرزه بوقت بریدنش
فی برهان ع سکون زاء فارسی و فتح ها ایله غبطه معناسنه یعنی آخرك بر مقبول نسنه سن
کورب کندو دخی آنك کبی نسنه یه نائل و مالك اولماسین تمنی ایتمکه دیرلر بو کا حسد مقبوله ده

دیمشلر بهرامی بیت بر پیچش زلف تست شب راغیرت * بر تابش روی تست مه را بر هان
ادات الفضلاده باء فارسیله مرویدر ل بستان ع معروف بوستان لفظندن مخففدر
ودخی کوه سرندیبه قریب بر شهر اسمیدر شاعر دیمشدر بیت بدل میلی ندارم صیر بستان
روم از فرقتت تا شهر بستان ل بستان شیرین ع باربد خسروك اوتوز ایکی نواسندن بر نوا
آدیدر کذا فی المجمع ل بسودن ع ضم سین مهمله و واو معروفله الّنی بر نسنه یه سورمك
یوقلق ایچون لمس معناسنه ل بشخیدن ع سکون شین معجمه وکسر فا وسکون یای
تحتانیله بمعنی روشنی یعنی ضیا ولمعان ل بشوتن ع ضم شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نام
برادر اسفندیاردر کذا فی المجمع ونسخهٔ میرزا ابراهیمده وحسینٍ وفایی ده بمعنی پوزینه یعنی
میمون بو معنایه میر نظمی بیت رقیبت راز لطفت نیست بهره * بشوتن کر شود آن منخ
چهره ل بشودن ع ضم شین معجمه و واو معروف وفتح دال مهمله ایله یومق غسل معناسنه
مجمع الفرسده بدخوی وبدطبع استاد لطیفی بیت کسی کر بشودن بود زشت کار * بهر
جاکه باشد کند کار زار ل بشولیدن ع ضم شین معجمه و واو معروف وکسر لام ایله اسم
مصدردر دیدن ودانستن معناسنه وبو معناسی دخی بر همزدن وپریشان کردن استاد
بهرامی بیت فلك در بشولیدن کار اوست * تو بنشین وبکما ز بستان زدوست *
ل بکران ع سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله کرما نیلرك وترکستانیلرك چولمك یانقلری
دیو استعمال ایتدکاری نسنه در ل بکسستن ع سکون کاف وسین ثانی وضم سین اول ایله
اوزلمك هم لازم وهم متعدی اولور خواجه سلمان بیت بسودای توصد زنجیر وزی بکسلم من هم
ولی یك رشتهٔ پیوند نتوانیم بکسستن ل بکشتن ع فتح کاف فارسی وتاء مثناة وسکون
شین معجمه ایله میل ایلمك ودوندرمك وضم کاف عربیله اولدرمك معناسنه مصدردر
میر ابو المعانی ترتیب اوزره بیت بکشتن عاشقانرا خواهد آن شوخ * مناسب از همه
لطفش بکشتن ل بلندیدن ع فتح لام وسکون نون ویای تحتانی ایله عالی وبالا اولمق
متعدیسی بلندانیدن اولور ل بلوکان ع ضم لام و واو مجهول وفتح کاف ایله جمع
بلوك که جماعت وطائفه وکروه دیمکدر الف ونون ادات جمعدر طوائف معناسنه
اولور ل بلون ع ضم لام و واو معروف ایله فرهنك جهانکیریده بنك معناسنه
یعنی قول حکیم نزاری قهستانی دو مسمط نظم کرده بیت صاحبا در سر کاك تونهادست
خدای * بهمه حال همه خلق جهانرا روزی * منعم ومفلس وآزاده وبلون ل بمان ع
ماندن لفظندن صیغهٔ امر در قال معناسنه ل بن ع بوزن کن دیبکه قعر معناسنه
هر نسنه نك غایتی ونهایتی واغاجك کوکی وقیونك وحوضك وآنلره بکزر نه وارایسه
دیبلرینه دیرلر ابو المعانی بیت رود عرق میرود از بن هر موی من * آنچه بخالت کشم
آمده کر سوی من * وسوراخ مقعد معناسنه ده کلور عربیده قهوه یه دیرلر ل بنکران ع
سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله چولمکده بریان اولمش برنج یعنی چولمکده قینامش
برنج آشی بکران دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * وارثانمرا سلام
من بکو * این وصیت رابکویم مو بمو * تا ز بسیاریٔ آن زر نشکنند * بنکرانی پیش

پیش آن مهمان نهند ل بنکشتن ع سکون نون وشین معجمه وفتح کاف عجمی وتاء مثناة ایله
یومق اوبازیدن معناسنه که عربیده بلع دیرلر کذا فی ادات الفضلا ل بنکن ع سکون نون
وفتح کاف ایله قازمه معناسنه لفظ مرکبدر که بن کوکدر وکن کندن دن اسم فاعلدر کوك
قازیجی دیمك اولور معناسی چپا وهرنه اول مقوله دمور آلت وار ایسه ل بنکن ع سکون
نون وکسر کافله بر یصی دمور دراکی باشندن ایپ بغلیوب چکوب زمینی هموار ایدرلر
ضم کافله کرادخی دیرلر عربیده منسفه ومسواة دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ل بوب اندین ع
خیمه وخرکاه واوتاغ وبارکاه معناسنه منقولدر میر نظمی بیت چو بودی جای خرم
دلکشاده * که بوب اندین شه آنجا نهاده ل بودن ع اولمق صیرورت معناسنه چغتای
لساننده بولماغ وبولماق ده دیرلر بولغانده اولدقده دیمکدر بولغوسی اولسه کرکدر فرهاد
نامه ده فرهاد ایچون بنا اولنان قصرلر وصفنده بیت غریب کوب هویدا بولغوسی دور
بسی شکل آنده پیدا بولغوسی دور * وبو بودن دخی کینونت معناسنه کلور مستقبلنده
واو مفتوح اولنوب بود دینلور امر غائبنده باد کلور که اصلی بواد ایدی کثرت استعمال ایله
واوی حذف اولنوب باد اولدی بو کا چغتای لساننده ایرماك دیرلر رابطه استعمال ایدرلر
ل بوستان ع معروف تکم دیمشلر * مصرع * بوستان چون سبز کردد باغبان خرم شود
ل بوسلیمان ع هدهد دیدکاری قوشدر بعض نسخه ده خروس واقع اولمش میر نظمی
بیت کرد برخی از شب حسرت کذر * بوسلیمان از سحر داده خبر ل بوسیدن ع واو مجهول
وکسر سین مهمله ایله اوپمك عربیده قبله دیرلر ضم قافله کمال خجندی بیت کرآرد جان
بلب عاشق درین کار * لب معشوق بوسیدن چه کار ست ل بوسین ع واو معروف وکسر
سین مهمله ایله تعییب ایلمك یعنی بر کمسنه یی عیبلمك ل بوش کردن ع اتك در میان اتمك
وزیاده دورشمق ل بوشیدن ع دخی اتك در میان اتمك وجرأت کوسترمك واعتماد
ایلمك وبر نسنه یه جد وجهد ایتمك معناسنه ل بوقان ع واو معروف وفتح قافله قزل
قور دلرکه بسکالدن کله کذا فی المحمودی ل بوقلمون ع آلتی معنایه کلور اول برجا نوردر
آفتابه قرشو طورر کونش طوقندقچه التون کبی کورینور ثانی روزکار متلون الاحوال
اولمغله آکاده بوقلمون دیرلر ثالث الوان صرچه که مینا دیرلر رابع انواع شکوفه که چمنزار
وبوستانده بته ویاخود اغاج چچکلری یره دوکله تکم شیخ سعدی بیت باد در سایهٔ
درختانش * کسترانیده فرش بوقلمون * خامس منقش دیبای رومی که صاری وبیاض
صرمه ایله اشلنمش ویاخود الوان حریر ایله طوقنمش اوله منوچهری بیت فری زان تیغ وی
هنکام هیجا * چنان دیبای بوقلمون نموده * سادس بر قوشدر صویه باتدقچه تویلری الوان
کورینور تحقیقی بودرکه هرنکه الوان ورنکارنك اوله آکا بوقلمون دیرلر ومخصوص بر کاردر
تکم مقدم ذکر اولندی ل بوکان ع واو معروف وفتح کافله رحم مادر که زهدان دخی دیرلر
شمس فخری بیت زنان حامله رابیم بدکه پیش از وقت * ز مهر او بدر اینداجنه از بوکان
ل بومهن وبومهین ع کلاهما بفتح المیم زلزله معناسنه کذا فی تحفة الاحباب بهرامی بیت
زمین از بومهن از پای تا سر * چنان لرزان که عاصی روز محشر * حکیم اسدی بیت بر آمد

یکی بو مهش نیمشب * تو کفتی زمین دارد از لرزه تب * نسخهٔ میرزا ابراهیمده قیون بغرسغی معناسنه مرقومدر ﮪ بون ﮪ واو معروفله بوزن خون اوج معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده یعنی آسمان حضرت مولانا قدس سره بیت چه خواهی ذوق این آب سیه را چه جویی سبزهٔ این بام و بون را * ثانی یعنی پایان ونهایت استاد دقیقی بیت موج کریمی بر آمد از لب دریا * ریك همه لاله کشت از سر تا بون * ودیب معناسنه استاد لطیفی بیت درختی را که کردد کیر افزون * بسوزد نیر از شاخ تا بون * ثالث قیون وصغرك پاك اولنماش بغرسغی وبعض نسخه‌ده حیوانك بچه دانی معناسنه در ﮪ بویان ﮪ واو معروف وفتح یای تحتانیله رایحه ویریجی نسنه وزیاده قوقیجی حکیم انوری بیت نور ظلمت به بویهٔ قدمت * خاك کوبت چو عاشقان بویان * و بر مملکت اسمی اولدوغی منقولدر ﮪ بویدان ﮪ عطریات ظرفی یعنی عطر قونیلان ظرف هر نه‌دن اولور سه بوی ایله داندن مرکب لفظدر ﮪ بوی مادران ﮪ قوان چیچکی عربیده برنجاسب وبرنجاسف دخی دیرلر ﮪ بوی ماران ﮪ براوتدر کوکه مائل چیچکی اولور اغر قوقوسی واردر ﮪ بوییدن ﮪ واو معروف وکسر یای اول وسکون ثانیله قوقولق که عربیده استشمام وجغتای لسانده بوراماق دیرلر تعدیه سنده بوراتماق دینلور میر علیشیر بیت زلف ویوز سنبلونکنی کل او زاتار قاتماکوب * دهر باغیدا کل وسنبل ایسین بوراتماکوب * بو لغت مشترکه در طاغتق معناسنه‌ده بوراتماق دیرلر ﮪ بهتان ﮪ معروف اصلی اولمیان شیٔ اسناد ایلمك ﮪ بیوکان ﮪ صحاحده عروس وعروسی کردن معناسنه در ﮪ مع الواو * بختکاو ﮪ سکون خاء معجمه وتاء موقوف وفتح کاف عجمیله ادویه‌یی قینادوب صوین آلوب خسته‌نك اعضاسن یودقلری صویه دیرلر عربیده نطول دیدکلریدر ﮪ برغو ﮪ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله ایچی بوش براغاجدر نفیر کبی چالرلر شیخ آذری بیت آه سحر از نایژهٔ صبح بر آید * پیچان بهوا چون نفس از لولهٔ برغو * وله بیت زان طرف کر کنند برغو ساز * نشنود زین طرف کسی آواز ﮪ برو ﮪ ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ابرودن مخففدر قاش معناسنه حکیم اسدی بیت زد از کینه آنکه کره بر برو * شد آشفته از چشم ودل بر بهو * حکیم سنایی بیت هر که آن روی تو بیند زپی خدمت تو * هم بروی توکه پشتش چو بروی تو بود * استاد بهرامی بیت بغمزه تیر ومژه تیر وقد وقامت تیر * بروکمان بباز و درون فکنده کمان * وهندی لسانده نی قلم معناسنه در ثانی فرهنك جهانکیریده بروت لفظندن مرخمدر حکیم فردوسی بیت که دارد که کینه پر آب او * ندیده بروهای پرتاب او * وفتح راء مهمله وواو موقوفله صیغهٔ امر اولور کیت معناسنه نتکم شاهدی منظومه‌سنده بیت کیت برو وسویله بکو کل بیا * از چه ندن چون نه هیچون چرا ﮪ بو بو ﮪ اخفاء واوین ایله هدهد قوشی سراج الدین قمری بیت بر شاخ ثنای تو اکر نیست نوازان * فرق سر او با دیده شاخ چو بوبو ﮪ بو ﮪ ایکی معنایه در اول رایحه معناسنه یای تحتانیله دخی صحیحدر عتیقی کاشی بیت چنان ذرات اعضایم زمهرت کشته مالامال * اکر خنجر زنی بوی محبت آید از خونم * ثانی فرهنك جهانکیریده بود لفظندن ترخیم اولنمشدر تحفیفا خواجه حافظ

حافظ بیت با صبا همراه بفرست از رخت کلدستهٔ * بو که بویی بشنویم از خاك بستان شما * حکیم خاقانی بیت پای نهم درعدم بو که بدست آورم * همنفسی تا کند درد دلم را دوا معنای اوله عربیده رایحه وجغتای لسانده ایس دیرلر مثلا کل ایسی ومشك ایسی دیرلر میر علیشیر بیت تیلار مین ایسلاب ایسلاب غبغبینکنی * که اوپسام عارضینکنی که لبینکنی خیرة الابرار ده مستزاد مخلسنده دیر بیت سیل سوین تاپسا ایجیب مل کیبی * صبای تا شیق تاپسا ایسیب کل کبی ﮪ بیو ﮪ ضم یای تحتانیله ترکیده کوه دیدکلری قور تجغزدر ﮪ مع الهاء ﮪ ﮪ بتخانه ﮪ صنم طوردوغی مکان میرزا فصیحی بیت ما بت نه از اندیشهٔ معبود شکستیم آرایش بتخانهٔ ما بود شکستیم * نوعی خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بتکده * برآیین بت وبتخانه بتکده ﮪ بتکده ﮪ یعنی بتخانه ومعبد خانهٔ کبران میر والهی قمی بیت عزلت کزین زاویهٔ طاعت تواند * کر پیر بتکده است وکر شیخ خانقاه ﮪ بخته ﮪ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله قوج قیون کبش دخی دیرلر ﮪ بخله ﮪ سکون خاء معجمه وفتح لامله براوتدر خرقه وپرپهن وتخمکان دخی دیرلر کذا فی تحفة الاحباب عربیده بقلة الحمقا ترکیده پرپرم وسموزاوت دیرلر استاد عسجدی بیت در آویزم حمائل وار بکسر خویش را بروی * بکرد کردن وپشتش کنم آغوش چون بخله ﮪ بخنوه ﮪ سکون خاء معجمه وضم نون وواو معروف واظهار ها ایله یعنی برق که ترکیده شمشك دیرلر کذا فی ادات الفضلا فتح با ونون وواو موقوفله ده مرویدر ﮪ بخور شیشه ﮪ عطریات نوعندن مجالسده اصلدوب شیشه ایله آتشه قورلر لطیف رایحه‌سی چقار کذا فی شرفنامه ﮪ بخیله ﮪ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله بخلهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﮪ بذه ﮪ فتح ذال معجمه ایله یعنی رکوی سوخته یعنی یانمش اسکی بز که یاقوب قاو ایدرلر کذا فی الصحاح ﮪ براده ﮪ فتح را ودال مهملتین ایله اکه اغزندن دوکیلن اینجه پولاد وآهن خرده‌سی که سونش دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮪ براه ﮪ فتح راء مهمله واظهار ها ایله یعنی زیبایی وزیب وزینت شمس فخری بیت مسند خسروی از مقدم او دارد زیب * افسر شاهی هم از طلعت او یافت براه ﮪ برایه ﮪ فتح راء مهمله ویای تحتانیله تراشهٔ قلم یعنی قلمك خرده یونقه‌سی ابو المعانی بیت جوهر خنجر مریخ براده تیغش * سرمهٔ عطارد که برایه چشم قلمش ﮪ برزه ﮪ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله صمغه بکزر براغاج پسیددر غایت بد بو اولور عربیده قنه دیرلر فتح قافله کذا فی کتاب السامی فی الاسامی ﮪ برساله ﮪ سکون را وفتح سین مهملتین ولامله یعنی پیرسال خورده کذا فی المجمع ﮪ برکه ﮪ سکون را وفتح کافله ایکی معنایه در اول حوض وثانی بر بیاض قوشدر اکثر صوده تعیش ایدر ﮪ برمه ﮪ سکون را وفتح میمله ایکی معنایه در اول مثقب که اغاج وغیری نسنه دلرلر شاعر بیت در صدف از رنج برمه بوده است آسوده در * لیك در اشکم از مژکان سوراخ آمده ﮪ بروفه ﮪ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح فا ایله مجمع الفرسده دستار رومیان بند یعنی طرز رومیده اولان صارق کذا فی تحفة الاحباب ﮪ بزغاله ﮪ سکون زا وفتح غین معجمتین ایله کچی اوغلاغی وصغر بوزاغو صنه‌ده دیرلر ﮪ بزغه ﮪ سکون زا وفتح غین معجمتین ایله دهره که آنکه باغ

بوداقلر بر نوع کسکین اکری دمور در عربیده مجل دیرلر ل برژمره ع سکون زاء فارسی
اول وفتح ثانی ومیم مفتوحه ایله برجانور در چلپاسه یه مشابه اما اندن کوچك اولور
یشه کار جنسندندر آفتابه قرشو یوز طوتوب طورر آفتاب پرست دخی دیرلر شیخ
سوداني بيت ازرق دیو چشم برژمره رنك * ازبدی مست واز هجیری رنك ل بزه ع
فتح زاء معجمه واخفاء ها ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده زمین پشته دار یعنی دپه لو یر وشرفنامه ده
میوهٔ خوشبو معناسنه مذکوردر ودخی اون ایکی برجدن اونجی برج که جدی برجنه
دیرلر ابوشکور بيت چوخورشید آید ببرج بزه * جهانرا به بیرون نماند مزه ل بزیچه ع
کسر زاء معجمه وسکون یا وفتح جیم عجمیه اوغلاق معناسنه بزیچه دخی دیرلر مختاری بيت
این بزیچه که او کیا بچرد * بدل شیر خون شیر بخورد * خواجه عمید لویکی بيت مخالفان
ترا چون بزیچه سلاخ * سه پایه از علمت باد وچارسو مسلخ * مسعود سعد سلمان بيت
ازین بزیچهٔ بسته دهن چرا پرسی * که هرکزش نه چراخور بود نه آبشخور * بعض فرهنکلرده
برج جدیه دخی دیرلر ل بزیشه ع کسر زا وسکون یا وفتح شین معجمتین ایله آردهٔ
کنجد یعنی سوسام اونی کذا فی فرهنك جهانکیری ل بسوده ع ضم سین مهمله ایله ال ایله
نسنه یوقلق لمس معناسنه مستقبلنده واو الفه قلب اولنوب بساید دیرلر
ل بشنزه ع سکون شین وکسر نون وفتح زاء معجمتین ایله برطعامدر یوفقه اتمك ویاغ
وخرما ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بيت من بعالم بپای بشنزه روی * کویم از دست زخم
بریان داد ل بکره ع سکون کاف وفتح راء مهمله ایله میخانه معناسنه در ابو المعانی بيت
سحر در بکره بوده همت پیر مغان مارا * فیوض نشاهٔ روشینهٔ داده زیك ساغر ل بکسه ع
سکون کاف وفتح سین مهمله ایله ات پارچه سنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل بابله ع
امزکلو شراب ابریقی وصراحی وهرنه که ایکنزر شراب ظرفی اولور خواجه سلمان
بيت درخت شد دم طاوس وغنچه شد سر طوطی * زحلق بابله باید کشاد خون کبوتر
خون کبوتر یعنی شراب ل بلغده وبلغنده ع کلاهما بسکون اللام وضم الغین المعجمه
بویره کتورلمش وبربری اوزرینه قونلمش نسنه حکیم ناصر خسرو بيت درین بند وزندان
بکار وبدانش * ببلغنده باید همی نامداری ل بلغونه ع سکون لام وضم غین معجمه وفتح
نونله قزلجه که زنان یوزلرینه سوررلر که افکر دیرلر کسر فا وفتح کاف عجمیه وا لغونه والکونه
وکلغونه وکلکونه دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بيت صباسیده باغونه کرد برکل سرخ
بنفشهٔ برزده سر همچو سبزه از لب جو ل بلکامه ع سکون لام وفتح کافله چوق مراده
نائل اولمش دیمکدر که بل چوقدر وکامه مراددر بو بل باهوسدن اولان بل کبی در فرس
قدیمدر استاد رودکی * رباعی * درپیش خود آن هجر چو بلکامه نهم * پروین ز سرشك
دیده برجامه نهم * بسر نامه تو جودست برخامه نهم * خواهم که دل اندر شکن نامه نهم *
ل بلکفده ع سکون لام وفا وفتح کافله رشوت معناسنه در بلکفد مرقوم کبی ل بنتومه ع
سکون نون وضم تاء مثناة وفتح میمله برکوچه نسنه در اکثر اغاجلرده اولور نعمة الله
ترکیسنی یالمی قره ایله شرح ایلمش ل بنساله ع سکون نون وفتح سین مهمله ولامله نسخهٔ

نسخهٔ حسین وفایی ده یعنی کهنه وسالخورده استاد رودکی بيت بکشته زین پرند شبیز
شاخ بید بنساله * جهان چون اشك مهجوران نشسته ژاله بر ژاله ل بنکاه ع سکون
نون وفتح کاف عجمیه یوك یاب قونیلان محل اصلی بندکاه ایدی تخفیفا ها حذف اولندی اکثر
با رایله مترادف ایدوب باروبنکاه دیرلر شیخ سعدی بيت زبنکاه حاتم یکی پیرمرد * طلب ده
درمسنك فانید کرد ل بنکه ع بنکاهدن مخففدر ل بنه ع فتح نون مشدده ایله ومخففه
ایله ده جائزدر مجمع الفرسده رخت واثواب معناسنه شیخ نظامی از خسرو وشیرین بيت
بنه در یك شکارستان نمی ماند * شکارستان شکارستان همی راند * و یعنی جای ومکانه
از مخزن اسرار بيت ظلمتیان وابنه پرنور کرد * جوهر یا نواعرض ازدو رکرد * فرهنك جهانکیریده
یعنی اثواب خانه حضرت مولانا قدس سره بيت یك حملهٔ دیکر بنهٔ خواب بسوزیم *
زیرا که چنین دولت بیدار در آمد * خواجه حسین شانی بيت ای حصر زاد رهی تا بخراسان
بروم * بنه آتش زنم وهمچو خراسان بروم * و یعنی بن چیزی یعنی برنسنه نك غوری
ونهایتی میر خسرو بيت هر شجر باغ زشر تابنه * مانده زبی برکی خود برهنه * ودخی بیخ
وبنیاد معناسنه حکیم ناصر خسرو بيت از نام بد ار همی بترسی * با یار بد از بنه مپوینه
ل بوبه ع سکون واو وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول یعنی مرغ هدهد ثانی یعنی
آرزومند بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه * بدار آیی که از انعام عامش *
بود طوق حمام وتاج بوبه * که پیش ازحد واز اندازه دارم * بدرکاه شه آفاق بوبه *
بعض نسخه ده آرزومند بوپه نقل اولنمشدر که بضم الباء الموحده ثم الیاء بنقطتین من تحتها
بونقل ایله روایت مضطرب اولور زیرا شعرای متقدمین اشعارلرنده باء موحده یی کلماته
قافیه ایدوب معنای مرقومه استعمال ایلمشلر هرچند که تتبع واستقصا اولندی ایسه بویله
بولندی خصوصا شمس فخرینك معیارنده وحکیم اسدینك کرشاسب نامه سنده بویله
تصحیح ایدوب بر بیت ایله اثبات مدعا ایتمشلردر ل بوته ع واو مجهول وفتح تاء مثناة ایله
فرهنك جهانکیریده درت معنایه کلور اول اول اغاجه دیرلر که بویی وبدنی اولمیوب
همان کوکندن چیقوب دالری اوله ثانی آدم وحیوانات یاوریسنه دیرلر عموما وارسلان
یاوریسنه دیرلر خصوصا ثالث اوق نشانه سی رابع طین حکمتله دوزلمش کوچك وبیوك
ظرف که ایچنده التون وکمش اریدرلر غالبی قویمجیلر آلتی در وقاجیلر وللنورلر معربی بوتقه در
استاد دیمشدر * قطعه * نه درغنچه کامل شود پیکر کل * نه دربوته ظاهر شود
صفوت زر * زاجدات چرخست تهذیب مردم * چو از زخم خایسك نیری خنجر *
ل بوخله ع واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله خرقه وبریهن و پاپین وتخمکان دیدکاری
اوت که ترکیده سموز اوت دیرلر ل بوده ع بودن لفظندن اسم مفعولدر صیرورت وکینونت
معنالرینه شاعر دیمشدر بيت تاجهان بوده اینچنین بوده * این شتر کربه دائما باشد *
ل بوذاونه ع سکون واوین ونون وضم ذال معجمه ایله صحاحده قاوو معناسنه که عربیده حف
دیرلر حوزستانده بیغه آذربایجانده یوز دیرلر ل بوره ع واو مجهول وفتح را ایله ایکی معنایه
کلور اول اطعمه دن بورك در که ات یاقیمه ایله ایدوب یاغده بشورلر انواعی اولور یاخود

شكر و بادام ايله ايدوب شكربوره ديرلر بسحاق اطعمه بيت چرا منعم كنی صوفی ز محراب
شكربوره * كسی كويد مسلمانرا كه روی از قبله بركردان * ثانی برادويه در بوره
ارمنی ديرلر ل بورنده م واو مجهول و فتح راو دال مهملتين و سكون نون ايله نسخهٔ ميرزا
ابراهيمده وارلقلی كمسنه يعنی غنی ومالدار ل بوزه م واو مجهول وفتح زاء معجمه ايله
داريدن و ياخود برنجدن ايدرلر تركيده دخی بوزه ديرلر و او مفخم ايله شرفنامه ده اغاجك
بدننه ديرلر مثال معنیٔ اول محمود ابن يمين بيت زدونان چون طمع داری كرمهای جوانمردان
خرددانكه در عشرت شرابی نايد از بوزه ل بوزمه م واو مجهول وسكون زاء معجمه وفتح
ميمله خوشبو براوتدر كذا فی مؤيد الفضلا ل بوزنه وبوزينه و بوزينه م كلهم بواو المعروف
ميمون اسملريدر كبی دخی ديرلر عربيده بوكينه سعدان وكوچكنه شبك ديرلر حكيم خاقانی
در قسمينه بيت بريش تيس و به بينیٔ پيل وغبغب كاو * بجنس رقص كن و بوزينهٔ لعاب
حضرت مولانا قدس سره بيت برخوان شيران يكشبی بوزينهٔ همراه شد * استيزه
روكرنيدسئی آواز بجا شيراز بجا ل بوژنه م واو معروف و فتح زاء فارسی ونون ايله بمعنی غنچهٔ
شكوفه يعنی هنوز آچلمامش چچكدر عربيده برعم ضم باوغين معجمه ايله كذا فی مجمع الفرس
بو معنايه ميرنظمی بيت دهانش بوژنه درباغ رويش * از آرزو نشكفده يكحرف سويش
ل بوسكاه م فتح سين مهمله وكاف عجميله اوپه جك يرهر نه ير اولورسه ابو المعانی درنعت
شريف بيت بحسن روی ترا روح قدس مشتاقست * هميشه خاك درت بوسكاه عشاقست
ل بوسه م اوپمك عربيله مشتركدر فارسيده غيری نامی يوقدر زيرا اولدوغی شايع
دكلدر چغتای لساننده موجك ديرلر ل بوكه م واو معروف وكسر كاف واخفای هايله
بودكه لفظندن اختصار اولنمشدر اوله كه معناسنه خواجه حافظ بيت باصبا همراه بفرست
از رخت كلدستهٔ * بوكه بويی بشنويم از خاك بستان شما ل بوله م واو معروف و فتح
لامله بوزن ومعنی لوله كه ابريق وامثالی نسنه لرده اولور ل بوماره م سكون واو و فتح ميم
وراء مهمله ايله فرهنك جهانكيريده بر پرنده جانوردر ل بومه م لغت قديمه در طاش اوزرنده
آت اياغنك نعلندن پيحره يان قغاچم شيخ نظامی معراجيه ده براق و صفنده بيورمشدر
بيت درشب تاريك بان اتفاق * برق شده بومهٔ پای براق ل بوهه م سكون واو و فتح
هايله هدهد قوشی كذا فی نعمة الله ل بويه م واو معروف وفتح يای تحتانيله بمعنی آرزومند
حكيم انوری بيت ای در حرم جاه امينی كه نيايد * از بويهٔ او خواب خوش آهوی حرم را *
شرفنامه ده عشق معناسنه مرويدر بيت مرقومك عشق معناسنه ده شوق معنا سنه ده
شمولی واردر ل به م اظهار هايله اوكی قوشی كه بايقوشدن بيوك اولور كذا فی نعمة الله
ل بهمه م سكون هاء اول وفتح ميم واخفای هايله بهادر وشجاع كمسنه لرك لقبی در فلان مرد
بهمه است ديرلر ل مع الياء التحتانی * بختی م سكون خاء معجمه وكسر تاء مثناة تله اشتر جنسندن
پيسراك ديدكلری اركك وتويلی دوه معناسنه كثرت استعمال ايله دوه نك صفت ممدوحه سی
اولمشدر مير نظمی بيت به سيصد اسب خوش تازی نهادی * بيانصد اشتر بختی نژادی
ل بردی * سكون راو كسر دال مهملتين ايله حصير ايتدكلری اوت تركيده ساز ديرلر ل

ل برزی م سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله تورانيلودن بر مبارز پهلوانك نا ميدر
ل بزكوهی م كسر زاء معجمه وضم كافله طاغ كچيسی كه رنك دخی ديرلر شاعر بيت بروريش
درازو كوته عقلش * بزكوهی توان كفتن بشكلش ل بلبلی م شرفنامه ده صراحی و شراب
پرداغيدر فرهنك جهانكيريده اوچ معنايه روايت اولنمشدر اول بكماز لغتی كبی هم شرابه
وهم پياله يه ديرلر بواكی معنايه ترتيب اوزره حكيم فردوسی * مثنوی * توبی ميكسار
ازمی زابلی * به پيمای تا سر يكی بلبلی * يكی بلبلی سرخ در جام زرد * تهمتن بروی زوان
بخورد * ثانی اول سختيان كه انواع و نازك و لطيف الوان رنكلر ايدرلر ثالث بر نوع زردالودر
ل بلغاری م ثلاثين ديدكلری خوشبود رينك نوعيدر آنده دخی جزوی رايحه واردر
بلغار ديارنده اشلنمكله بلغاری تسميه اولنمشدر بعضيلر ثلاثين ديرلر ل بن كوهی م ياغلو
براوتدر آنكله طعام بشورورلر كذا فی شرفنامه اما مؤيد الفضلاده براوتدر جرب و شيرين
اولدوغندن طعامه تاتو ب اندن طعام ايدرلر و بعض نسخه ده بوی كلك مرقوم معناسنه در
ل بوالعجبی م حقه باز وشعبده ساز در ميرنظمی بيت بوالعجبی آمده روزی بشهر *
شعبده آموخت ازو خلق دهر * كذا فی مجمع الفرس ل بوخلانی م واو معروف وسكون
خاء معجمه ايله يعنی شيطان كذا فی شرفنامه ل بودی م شرحی مرور ايدن بود
معناسنه در آخرنده كی ياحرفی كاه مصدريه وكاه خطابيه وكاه وصفيه استعمال اولنور
محلنه كوره صاحبك بوبيتلرندن فهم اولنور * قطعه * دانهٔ مادر ضمير خاك بودی كاشكی
ياچو سرزددر زمان دهقان وروديكاشكی * دست چون افتاد خالی همت عالی بلاست
آنچه دارم درنظر در دست بودی كاشكی ل بوعلی م حكمای اسلاميه دن ابن سينا در
شيخ الرئيس دخی ديرلر و دخی اسلام حكماسندن حكيم مشرب اولانه ديرلر كذا فی شرفنامه
ل بويحيی م يعنی ملك الموت محمد هندوشاه صحاحده بولفظ كرچه عربيدر اما مرقوم معنايه
فارسيده استعمال اولوردی يا زمش ل بوی سای م اوزرنده مسك وعطريات
ازدكلری طاش ل بوی م بش معنايه استعمال اولنور اميد و محبت وطمع وخوی وپس
روی معنالرينه كذا فی اشرفنامه بمعنی اميد خواجه حافظ بيت ببوی نافهٔ كاخر صبا زان طره
بكشايد * زتاب جعد مشكينش چه خون افتاد در دلها * بو معنالره واقف اولمين قوقو
معناسنه صانور ل بوی م كسر واو ايله بمعنی باشی يعنی اوله سن واولورمی سن ديمكدر كذا فی
شرفنامه ل بهمی م سكون ها وفتح ميمله بوزن حبلی كدی اوتی ديدكلريدر كه اربه
سنبله سی كبی باشی اولور اطبا عصاره سن آلورلر غايت قابضدر وقطع دم ايدر شاعر
برينك هجونده ديمشدر بيت كرفت خون زرك آنكه ميخورد اورا * مكركه نان ترا از خمير بهمی
بود ل باب الباء الفارسی المفتوحة مع الالف * پا م بش معنايه كلور اول معروف اياق
معناسنه حرف يای تحتانيله پای دخی ديرلر ثانی تاب وطاقت معناسنه كمال اسمعيل بيت
شاد باش ای شه پردل كه ندارد پا بت * دشمن ار خود بمثل رستم دستان باشد * ثالث
مقاومت معناسنه وله بيت كرسر برآورد چوكدو با تو بدسكال * تيغ قضا همی كندش
چون چنار پای * رابع ايزكه پی دخی ديرلر خامس بهانه معناسنه مرويدر ل پاتشكاه م كسر

تاء مثناة وسكون شين معجمه ایله بادنجان كه معروفدر ﴿ پاتنكا ﴾ كسر تاء مثناة وسكون
نون وفتح كاف فارسیله بو دخی بادنجاندر باتنكان دخی دیرلر تعریب اولنوب بادنجان دیدیلر
شاعر بیت چنان بود ست دانس هیچ دانا * كه باتنكا نمید اندز آبا ﴿ پاتوا ﴾ ضم تاء مثناة
ایله ایاق دولاغی كه پاتابه دخی دیرلر ﴿ پادشا ﴾ سكون دال مهمله وفتح شین معجمه ایله
پادشاه دیمكدر كسر دال ایله اوقیان لفظ مركب اولوب معناسندن بیخبردر زیرا پاد ایله
شاهدن مركبدر پاد نكهبان وبزرك وجهانبان ودافع ضرر معناسنه در كذا فی اجمال
حسینی والضمیرو الدستور والمحمودی وغیرهم وشاه صاحب واصل معناسنه در معنای
تركیب صاحب جهان دیمك اولور پادشا پادشاه لفظندن مرخمدر شاعر بیت كه من تا
ترا دیدم ای جان من * نیم پادشا بر دل خویشتن ﴿ پارسا ﴾ سكون راء مهمله ایله زاهد
وعابد وپاكیزه وپاك دامن وتزكیه اولنمش شاهد وحلال زاده وشغله مستعجل وكاركذار
معنالرینه مثال زاهد وعابد شیخ سعدی بیت هر كرا جامه پارسا بینی * پارسادان ونیك
مردانكار * مثال پاكیزه وحلال زاده وله بیت كرانها كه من كفتمی كردمی * نكوسیرت
وپارسا مردمی ﴿ پازبا ﴾ سكون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله پادزهر معناسنه ابو المعانی بیت
كر كند تأثیر دل را زهر قهر غم بخود * بهر رفعش ساز آندم ساغرمی پازبا ﴿ پاشا ﴾ وزیر
ووالی ووكیل دولت ودخی انجه طوغان معناسنه كه باشه دخی دیرلر ﴿ پاشنا ﴾ سكون شین
معجمه وفتح نونله اوكچه كه پاشنه دخی دیرلر میرخسرو * مثنوی * عملهای جهان برعكس هم هست
كه بر ملك كدایی را دهد دست * چنین هم دیده ام كا فسرده پایی * بتخت زر دریده پاشنایی
﴿ پالا ﴾ درت معنایه كلور اول اسب جنیب یعنی یدك آت حكیم فردوسی بیت نشست ازبر
تند پالای خویش * چو خورشید بنمود پهنای خویش * ثانی صاف ایدیجی مراد سوزكی در
لكن بو معناده یالكز استعمال اولنمز بركلمه ایله تركیبه محتاجدر شیخ فیضی بیت مست عشقیم
وریا شوی حرم باده ما * باده پالای درمیكده سجاده ما * ثالث بمعنی آو بخته رابع بمعنی فریاد
بو معنالر كتاب زنددن مستخرجدر ﴿ پدآسیا ﴾ سكون دال وكسر سین مهملتین ایله دكرمان
اغاجی ﴿ پذیرا ﴾ كسر ذال معجمه وسكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله قبول ایدیجی ویوریجی
وامر طوتیجی وسوز دیكلایجی كذا فی شرفنامه ﴿ پردا ﴾ سكون را وفتح دال مهملتین ایله
بو زن ومعنی فردا كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ پرده سرا ﴾ حرم قپوسنده وملوك
ووزرا وكبارك خاص خانه لری قپوسنده اولان پرده معناسنه خواجه سلمان بیت
افلاك را خیام وسرا پرده بر كنید * زین پس خیام وپرده سرا راچه میكند * مولانا
هاتفی بیت زپرده سرا شد بمحفل سرای * براورنك زرین بر آراست جای *
﴿ پرستا ﴾ فتح را وتا وسكون سین مهملتین ایله پرستاردن ترخیم اولنمشدر قول
وجاریه در كذا فی المجمع ﴿ پرنا ﴾ سكون را وفتح نونله برنوع منقش دیبادر غایت لطیف
ونازك اولور پرنو وپرنون وپرنیان دخی دیرلر منوچهری * قطعه * از فروع كل اكر اهرمن
آید پرتو * از پری بازندانی دوزخ اهرمنا * چونكه زرین قدحی بر كف سیمین صنمی * یادرفشنده
چراغی بمیان پرنا * ادیب صابر بیت بروی وسینه وساعد بخجل شدند از وی * یكی حریر

حریر ودوم حله وسیوم پرنا ﴿ پروا ﴾ سكون راء مهمله ایله یدی معنایه كلور اول طاقت وآرام
ثانی دانستن بو ایكی معنایه ترتیب اوزره حضرت مولانا قدس سره * قطعه * هر ان پروانه
كه شمع ترا دید * شبش خوشتر ز روز آمد بسیما * همی پر دیكرد شمع حسنت * بروز وشب ندارد
هیچ پروا نمی آرم بیان كردن ازین بیش * بكفتم اینقدر باقی تو پروا * ثالث بمعنی سرو برك
سیف اسفرنكی بیت بكوی عاشقان ای از سر سودای ما داری * دل از جان وجهان بركیر
اكر پروای ما داری * رابع بمعنی توجه والتفات ومیل ورغبت بابا فغانی بیت فراموشم كند
آن دیر پروا * بلای جان مردودم همینست * وله بیت پروا نمیكنی وبهر كس كه دل
دهم * چون بینندم بداغ تو سرمیدهد مرا * دیكر بیت دادما آن شوخ بی پروا نداد *
وسكه بی پرواست داد ما نداد * خامس بمعنی مبالات یعنی ترك وباك داشتن میر خسرو
بیت جوان وشوخ وفراموشكار وبی پرواست * زمان زمان زمن خسته دل كه یاد دهد
كمال اسمعیل بیت كمال از عاشقی پروا ندارد * كه غیر از سوختن پروا ندارد * سادس
فراغت معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ربود چشم ورخ وزلف آن بت رعنا
یكی قرار ودوم طاقت وسیوم پروا * سابع بمعنی سراسیمه شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان
شهنشه ایران * كه آسمان ز معالی اوست با پروا * ودخی آكاه وآسانی معناسنه ده
وسیله نظردر ﴿ پره آسیا ﴾ دكرمان چرخی معناسنه ابو المعانی بیت دردهر یكنفس
نشد دل رها ز غم * كشتم زبون از پره آسیای چرخ ﴿ پسا ﴾ فتح سین مهمله ایله ولایت
فارسده برشهر آدیدر فسا دخی دیرلر كه معربیدر ﴿ پنجپا ﴾ سكون نون وجیم موقوف وفتح
باء فارسیله ینكچ كه خرچنك دخی دیرلر عربیده سرطان دیدكلریدر حكیم خاقانی بیت
جوقی لئیم وبكه وسه كژ سیر وكوژ سار * چون پنجپای آبی وچون چارپای خاك ﴿ پنج دعا ﴾
ای صلوة خمسه كذا فی المحمودی ﴿ پندوا ﴾ سكون نون ودال موقوف وفتح واو ایله قیجی
دیدكلری اجی اوتدر تناول ایدرلر مزه دن خالی دكلدر ﴿ پهنا ﴾ سكون ها وفتح نونله ابعاد
ثلثه دن شول بعده دیرلر كه عرب عرض دیر عجم پهن ترك یاى دیر بو تقدیرجه اینمه چكلن
تسمه یه پهنا دینلور بو بیاتدن فهم اولنور * مثنوی * چو بشنید وشد چون یكی پان ابر
بسر پوش پولادود رتش كبر * ز هر اوستادی یكی خانه خواست * درازی وپهناش صد كام
ارست ﴿ پیدا ﴾ نهان مقابله سنده اولان ظاهر معناسنه در شیخ سعدی بیت بكفت
احوال ما برق جهانست * دمی پیدا ودیكر دم نهانست * كاهی آشكارا معناسنه اقتضا
ایتدیكجه استعمال ایدرلر شیخ علی نقی * رباعی * بی عشق دلی كه اضطرابش پیداست *
بی ظرف تنی كه پیچ وتابش پیداست * سر دل پر عشق نكردد ظاهر * تا نیمه بود شیشه شرابش
پیداست ﴿ پیما ﴾ سكون یای تحتانی وفتح میمله اوچمك معناسنه اكثر اصطلاح واستعمال ایله
استعمال اولنور زیرا قولاچلیوب وآدملیوب اوچمك وشراب اوچمك معناسنه اصطلاحیدر
ایچمك مراد اولنور كه باده پیما وباد پیما دیرلر حافظك بو بیتنده ایكی وجهیله مذكوردر
بیت چو با حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان باد پیمارا * دیكر بیت دشمن آتش
نهاد وباد پیمار ابكو * خاك بر سر كن كه آب رفته باز آید بجو ﴿ مع الباء ﴾ ﴿ پاتاب ﴾ تاء مثناة

ایله ماننده ومقابله و برابری معناسنه میر نظمی . بیت شود در بزم او زهره بخل پایاب *
نیارد در زم اومریخ پاتاب پاروب ضم راء مهمله وواو معروفله کورك که پارو دخی دیرلر
پاریاب سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله اول مزروعاته دیرلرکه عمل ایله صواریله
پاریاو وفاریاب وفاریاو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری پاکوب ضم کافله ایاغله
دپمك ودپیجی رقاص اولسون وغیری اولسون میرنظمی . بیت زن دنیا بود هرچند مرغوب
شود لیکن ببزم سفله پاکوب * پالای اسب یدك چکلن آت کذا فی المجمع پایاب
فتح یای تحتانیله طقوز معنایه استعمال اولنور اول طاقت معناسنه حکیم فردوسی . بیت
که این پاره نیست پایاب او * درنکی کند چرخ راتاب او * ثانی حوض معناسنه خفاف
بیت کل کبودچو . برتافت آفتاب . برون * زبیم چشم نهان کشت در دل پایاب * ثالث
معیار جمالیله صو اولان مکانك نهایتی دیوب بو بیتی نظم ایلمش شمس فخری بیت خدایکان
جهان آفتاب چرخ جناب * که بحر بخشش اورا ندیده کس پایاب * وترکیبی پای آب اولمغله
معنای رابع شمس فخری بکا راباغی صویك آقوب جمع اولدوغی یره دینلور دیمش
خامس فرهنك جهانکیریده قیونك آسمان وجهله اشاغیسنه اینمك ایچون اپاق بصمه جق
یرلرینه که رای دخی دیرلر وزبان هندیده پاولی دیرلر بو معنایه حکیم نزاری قهستانی
در طلب شراب کفته * قطعه * می حیات منست وممکن نیست * زومیسر . بهیچ اسبابم
ای دریغا که آب زر بودی * واخریدی زآب پایابم * سادس دیبنه ایاق ایریشن صویه ده
دیرلرکه ضد غرقاب در حکیم سنایی . بیت ای ز جودت سراب بحر محیط * دل راد تو بحر بی
پایاب * سابع پاینده یعنی ضمان کننده اسفندیارك رستمدن هلاك مرتبه سنه یدوکی زخمدن
شکایتی محلنده حکیم فردوسی * مثنوی * امید من آنست کاندر بهشت * دل پاك من
بدرود هرچه کشت * مرا سخت از انست کان باب من * بکیتی نخواست پایاب من * ثامن
تاب وتوان معناسنه شمس فخری بیت جمال دولت اسلام شیخ ابو اسحق * که چرخ رانبود
زیر ران او پایاب * تاسع یعنی نهایت وغایت کمال اسمعیل . بیت همت عالی تو پایان نیست
که ندیدست شهریش پایاب * بو معنایه کمال خجندی بیت بحر عشقت بحر بی پایاب کفتن
میتوان * زر وصلت کوهر نایاب کفتن میتوان * محمد هندو شاه صحاحده یعنی کرداب وبن آب
دیو نقل ایلمشدر پای شیب وپاشیب کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله دشوار
عقبه یه اسمیدر حکیم خاقانی رمی احجار ایچون دیمشدر . بیت دست بالاهمت مردان که کرده
زیر پای * پای شیبی کان عقوبت جای شیطان دیده اند * فرهنك جهانکیریده پاشیب
یعنی زیره پایه مولانا مطهر * قطعه * ساحت بسمتا نسرای و بام قصرش کز علو * کاخ
وفرواره فراز لامکان آورده اند * در عمود صبح پاشیبی برین بربسته اند * وز بنات النعش
ازرا ز دبان آورده اند * بوندن فهم اولنور که عمود کرسی و نردبان التنده صفه کبی ایتد کلری
باصمه ق پا بکوب یعنی پاکوب مرقوم یعنی رقاص حکیم اسدی بیت تراشاید
آن کاوخ وسیتن * که هم پا بکو بست وهم نای زن پتکوب سکون تاء مثناة وضم کافله
آچار که جوز وسوز و چغراتدن ایدرلر کذا فی شرفنامه پرتاب منزل اوق ونشان بعیده

بعیده درست واران اوق جوهری زرکری بیت شمشیر تو شیراوژند پرتاب تو پیل افکند
یك حمله تو برکند بنیاد صد حصن حصین * ودخی دور افکنده ایراغه آتلمش هرنه اولورسه
شیخ سعدی بیت نظر کن چو سوفار داری بنشست * نه آنکه که پرتاب کردی ز دست *
بو معنایه چغتای لساننده اوچوردی دیرلر میر علیشیر . بیت کم اول ایتکو نجه بزم اچون
تنعیم * اوچوروب ایردی باشینی تیغیم پژغاب سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله
صوبندی که بوستان صوار بلجق صو آرقلرنده ایدرلرکه مراد اولنان جانبه آقه کذا فی
مجمع الفرس پیاب فتح یای تحتانی ایله پایاب لفظندن اختصار اولنمشدر آنك جمیع
معنالرنده استعمال اولنور پیترسب سکون یای تحتانی وسین وفتح تاء مثناة وراء
مهملتین ایله نام پدر پورشسب که پدر زردهشت در پارسیلر اکا نبوت اسناد واعتقاد ایدرلر
ایدی زرآتشت بهرام * مثنوی * مران مر درانام بد پیترسب * همان نام فرزند او
پورشسب * که زردشت ازپشتش آمد بدید * که شد قفلهای جهانرا کلید پیوراسب
نام ضحاك ماری درکه غایت ظالم پادشاه ایدی وبیك سنه دن برقاج کون ناقص عمر سوردی
آخر فریدون شاه انی قتل ایلدی . بو اسمی اصحاب فرهنکك کیمی باء موحده ایله وکیمی باء عجمیله
نقل ایلدیلر مع التاء المثناة پایت فتح تاء مثناة ایله یعنی بابت که حرف باده مرور
ایلدی لایق سزاوار معناسنه ابو المعانی . بیت همیشه دلخوشی وشادی دلبران شاید
چنانکه کریه وزاری بپایت عاشق پات یعنی تخت کذا فی فرهنك جهانکیری
پاخوست ضم خاء معجمه وواو مجهول وسکون سین مهمله ایله ایاق التنده باصلوب
یاصی لنمش نسنه پاداشت یعنی پاداش که جزای نیك ضدی بادافراه استاد فرخی . بیت
خدایکان جهان آنکه از خدای جهان * جهانیانرا پاداشتست وبادافراه پاساخت
حاضر ومهیا یعنی دوزیلوب حاضر وآماده اولان نسنه میرنظمی . بیت شه جمجاه وعالی
بخت وکوکب * کند بزمش فلك پاساخت هرشب پای بست یای موقوف وفتح باء
موحده ایله بنا تملی که عربیده اساس دیرلر شیخ سعدی بیت اول اندیشه وانکهی کفتار *
پای بست آمدست پس دیوار * بعض فرهنکده پاپونك اول شروحی معناسنه ابو المعانی
در نعت شریف بیت رسالت باورا شد زیردست * که کردون نبوده هنوز پای بست *
پای برکابست ای درسفرست ودر سواری پایخست وپایخوست کلاهما بیای
موقوف وفتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین ایله ایاق التنده یاصی لنمش نسنه حکیم اسدی
بیت فراوان کس از پیل شد پایخست * بسی کس نکون مانده در پا و دست * شمس فخری
بیت ابو اسحاق آن شاه عادل که شد * بپای علوش زحل پایخوست پایست کسر یای
تحتانی وسکون سین مهمله ایله یعنی بقایافت وپاینده شد یعنی باقی وثابت اولدی دیمکدر
مسعود سعد سلمان بیت چو عزمن وذل تو نپایست * همه ذل من وعز تو پاید پت ایکی
معنایه در اول آهارکه بزه وکاغده ایدرلر منوچهری * قطعه * جهان ماچو یکی زود سیر پیشه
وراست * چهار پیشه کند هر زمان بد بکرزی * بروزکار خزان پتکری کند شب وروز *
بروزکار بهاران کندت زنکرزی * بروزکار زمستان کند دسیمکری * بروزکار خزیران کندت

خشت پزی * ثانی اول یومشق خرده توی که چکیننك توبلری دیبنه بترانی طراق ایله قوپاروب
اکیروب شال وصوف ولطیف جامه‌لر طوقورلر آکا برشم وکرك وکالك دخی دیرلر پذرفت
سکون ذال معجمه وفا وضم راء مهمله ایله قبول ایلدی دیمکدر حضرت مولانا قدس سره بیت
اندل چون سنك را باچند چند * پند کفتیم ونمی پذرفت پند پذیرفت پذیرفتن دن
فعل ماضیدر قبول ایلدی دیمك اولور استاد دقیقی. بیت پذیرفت از وشهریار آنچه
کفت * کل رویش از نازکی برشکفت پرداخت سکون را وخاء معجمه ایله بش معنایه
کلور اول بمعنی خالی کرده ناصرالدین بجه بیت رایت عشق معنوی افراخت * دل ز سودای
زلف او پرداخت * ثانی فارغ شدن معناسنه شیخ نظامی. بیت میزبان چون ز کار خود
پرداخت * پیش از اندازه پیشکشها ساخت * ثالث بمعنی در ساخت خواص کفته بیت
همه شب باخیال دوست پرداخت * دوایی غیر درد دوست نشناخت * رابع بمعنی آراسته
ومرتب کرده استاد رودکی بیت بهشت آیین سرایی را بپرداخت * ز هرکونه درو تمثالها
ساخت * خامس جلاداده عماد فقیه بیت که پرداخت آیینهٔ روی تو * که از مشك
تر ساخت کیسوی تو پردخت حذف الفله پرداخت مرقومك جمیع معنالرنده استعمال
اولنور بمعنی فارغ شده وتمام کرده حکیم فردوسی. بیت بیاراست روی زمین را بداد *
چو پردخت ازان تاج بر سر نهاد پرست پرستیدن لفظندن اسم فاعل ووصف
ترکیبی اولور خداپرست وعاشق پرست کبی مولانا عرفی. بیت در آن زمان که فتادش
نظر بشمسهٔ او * شد آفتاب پرست آفتاب حرباوار پرکست سکون را وسین
مهملتین وفتح کاف فارسیله بمعنی معاذ الله ومبادا کذا فی نسخهٔ حسین وفایی بو معنایه
مؤید شمس فخری. بیت کسی چون او بود درملك هیهات * شهی چون او بود در دهر
پرکست پریرفت کسر راء اول وضم ثانی وسکون یای تحتانیله اوچق طوتمش میرنظمی
بیت نشانش همین بس که چون لاله شد * پریرفت بر لب چو تبخاله شد پریوت سکون
راء مهمله وضم یای تحتانی وواو مجهول ایله ترکیده قورلغان دیرلر برعلتدر طرنق دیبنه
چیقار بونی دخی دیرلر کذا فی نعمة الله پسادست فتح سین مهمله ایله وبروسی که عربیده نسیه
دیرلر مقابلی دستادست درکه نقد دیمکدر ابوشکور بیت ستد وداد مکن هرکز جز دستادست
که پسادست خلاف آرد والفت ببرد پست آلچق که مقابلی بالادر شیخ سعدی
بیت خدایی که بالا و پست آفرید * زبردست هر دست دست آفرید * استعاره طریقیله
خسیس ودنی یه ده پست دیرلر بو معناده دخی ضدینه بالادینلور عربیده که عالی معناسنه در
معیار جمالیده بمعنی کوتاه شمس فخری. بیت جمال الدین ابو اسحق که آمد * که برقدر عاوش
آسمان پست * بو بیتده آلچق معناسی دخی اقربدر پشم دوات شمس فخری وبعض
اصحاب فرهنك دوات لیقه سی دیدیلر ومعنای ترکیب دخی اویله اولور اما شرفنامه ده کیجه لرده
صبحه قریب اولان برودت دیدیلر معنای ترکیب ایسه آنی اقتضا ایلمز پاشت فتح
لام وسکون شین معجمه ایله مردار وچپل معناسنه استاد کسایی بیت بادل پاك مرا جامهٔ
ناپاك رواست * مدبران راکه دل ودیده پلیدست وپلشت پلوت ضم لامله بمعنی

بمعنی دستارچه یعنی مختصر کوچك صارق پلون دخی دیرلر اما بعض نسخه‌ده دستار
حقیرانه واقعدر میرنظمی بیت در آنجا که مردی نشسته سکوت * برش جامهٔ کهنه
برسر پلوت پنج اوکشت فتح همزه وسکون واو وشین معجمه وضم کاف عجمی ایله
ایراغاجی که ترکیده قلتق دیرلر فتح تاء مثناة وسکون لامله پنج انکشت وپنجنکشت
ایکی معنایه کلور اول براوتدر کوچك اغاجی اولور ارمق کنارنده بتر پیراغی شاهدانه پیراغی
کبی اولور عربیده فرنجمشك دیرلر ودخی ذوخمسهٔ اوراق وذوخمسهٔ اطباق وذوخمسهٔ
اصابع دیرلر وتخمنه شیرازیلر تخم دلاشوب دیرلر طبیب یوسفی * قطعه * کند چون
دود پنجنکشت وازن * بزیر خود کند کم شهوتش را * وکر مردش کند در زیر خود دود
برانکیزد از وراقو تش را * ثانی مراغهٔ تبریزه قریب بر موضعك اسمیدر پنج شاخ دست
ای پنج انکشت کذا فی المحمودی پنج نوبت ای صلوة خمسه وبش نوبت که پادشاهلر
قپوسنده مهترلر چالارلر ایضا منه پنجوکشت بمعنی پنج اوکشت مرقوم پهن دشت
واسع وبی پایان صحرا که عربیده فلات وبیداء ومفازه دخی دیرلر میرنظمی بیت نی همین
بوده بچشمش سر کذشت * آهوانرا تنك بوده پهن دشت پیخست سکون یای تحتانی
وسین مهمله وضم خاء معجمه ایله نسخهٔ حسین وفایی ده بمعنی کرفتار محنت وعاجز ونسخهٔ
میرزا ابراهیمده بمعنی محبوس وبندی مثال معنیٔ اول استاد عنصری بیت شادی وبقا
بادت زین بیش نکویم * کین قافیه تنك مراتنك به پیخست پیخشت سکون یای تحتانی
وشین وکسر خاء معجمتین ایله اعلمدن ویرندن قوپمش نسنه وکوکندن قوپمش اغاج
عربیده که مقلوع معناسنه شمس فخری بیت چنان بنیاد ظلم از کشور خویش * بفرمان
الهی کرد پیخشت پیوست ایکی معنایه در اول بمعنی پیوند یعنی اتصال شیخ سعدی
بیت بعد از ان بارا درش پیوست * مهر از ین برکرفت ودروی بست * ثانی بمعنی همیشه
ظهیر فاریابی بیت از نسیم شمائلت پیوست * درخوی خجلتست آهوی چین مع الجیم * پارنج
کسر راء مهمله وسکون نونله شعرا وسازنده وامثالی کمسنه‌لره ویرلان جائزه وعطیه که
صله دیرلر شیخ نظامی بیت مغنی راکه پارنجی ندادی * بهر دستان که از نجی ندادی پازاج
فتح زاء معجمه ایله اطفال کوبکن کسن عورت که ترکیده ابه وعربیده قابله دیرلر حکیم سوزنی
بیت کفتهٔ من حلال زاده بطبع * نبود مرخشوك را پازاج * وبعض نسخه‌ده دایه معناسنه
مرویدر منصور شیرازی بیت بناز مادر ایام طفل بخت ترا * بزرك میکند اندر کنار چون
پازاج پخج سکون خاء معجمه ایله یاصیلمش نسنه حکیم سنایی بیت بینی پخج بود
درپی زشت * چشمی از آتش ورخ از انکشت * کمال اسمعیل بیت ززیرکه تودانی که
چون جهد دشمن * بچهره زرد وبتن پخج کشته چون دینار * وبو نسنه‌یی اوروب یاصیلمه ده
دیرلر حکیم فردوسی بیت چو زد کرز برفرق اودرنبرد * سر ومغفرش چون سپر پخج کرد
پرخج فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله اسب واستر وکاو وخر وغیریلرك صاغریسی
فرخج وپرخش وکفل دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده جیم عجمیله مرویدر مسعود سعد سلمان
بیت همی تاکیم کرد بایدنکاه * به پشت وپرخج غلیوار ثورنك پرهنج کسر راء مهمله

وها وسكون نون ايله فرهنك جهانكيريده برنوع غله در بغدايه بكزر اما بغدايدن اينجه
وضعيفركدر اولور پسيچ كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيله يعنى آماده كى حاضرلنمش
معناسنه مولانا هاتفى بيت سپه را بمنزل بريدن پسيچ * زمين از روارو ودر آمد به پيچ *
پشنج فتح شين معجمه وسكون نونله چهره‌ده ظاهر اولان لكه كه عربيده كلف ديرلر وصودن
صچرايان قطرات كه عربيده رشاشه ديرلر ابو المعانى بيت بر روى ماه آنچه نمايان پشنج نيست
دود سينه زدرد دلم كرده است اثر پشيج كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانى ايله
واسع ووافر معناسنه پفج سكون فا ايله شرحى مرور ايدن بفج مرقوم معناسنه
يعنى سويلركن اغزدن صاچلن توكرك شهيدى قمى بيت فى لوقت آنراكه سرورودى تو بيند
زان خلم وازان پفج چكان بر برورويت پناپج فتح نون اول وكسر ثانيله باء موحده‌ده
ذكرى مرور ايدن بنابج مرقوم معناسنه پنج مرتبهٔ اعداده بش عدددر شيخ نظامى
بيت پنج نمازست به از پنج كنج * به كه بدين پنج شوى كنج سنج * ديكر بيت پنجهٔ خود ساز
بدين پنج سخت * پنجهٔ ابليس بدر لخت لخت مع الخاء المعجمه * پازخ فتح زاء معجمه ايله
فرهنك جهانكيريده بمعنى نالش يعنى اكلدى عماد زوزنى بيت اى كرده دلم غم تو رخ رخ
تاچند كنم زعشق پازخ * ودخى آواز معناسنه ميرنظمى بيت كسى كر كند پند با جان
شنيد * شنيد از جان پازخ دهيد پاسخ ضم سين مهمله ايله جواب معناسنه
شيخ نظامى بيت زبانش كرد پاسخ را فرامشت * نهاد از عاجزى بر ديده انكشت * حكيم
خاقانى بيت كر زغمت صد يكى شرح دهم پيش كوه * آه دهد پاسخم كوه بجاى صدا *
سوز ديكله دينلكله پاسخ شنو ديرلر شاعر ديمشدر بيت پيامت شنيدم تو پاسخ شنو *
بكايك بكو وبزودى برو * وجواب ويرديمكله پاسخ بده ديرلر شيخ نظامى بيت سخن
پرسمت كر تو پاسخ دهى * شدم شاد اكر راى فرخ نهى * حكيم فردوسى بيت چنين
داد پاسخ كه نخچير نيست * مرا خود كمان وزه تير نيست پاكباز چرخ اى ماهتاب
يعنى پرتو ماه كذا فى المحمودى پتخ سكون تاء مثناة ايله مبهوت وكاليوه يعنى بون
ومتحير كذا فى فرهنك جهانكيرى پخ ايكى معنايه در اول بمعنى خوش پخ پخ ديرلر
خوش خوش ديمك اولور كاهى بومعنايه په په ديرلر ثانى بركلمه‌در كه كدى وكوپكى اول
لفظ ايله سوررلر كذا فى فرهنك جهانكيرى بومعنايه حكيم سوزنى بيت كسى كه كردن
شيران شرزه درشكند * به كربه توبه پى حرمتى نكويد پخ پركار چرخ دوّر فلك
كذا فى المحمودى پرخ سكون راء مهمله ايله ايكى معنايه كلور اوّل حصه معناسنه
ميرنظمى بيت زنعمتهاى كوناكون دنيا * دلم را پرخ غم افتاده تنها * ثانى خانمان ومتاع
كاسد ابو المعانى بيت متاع معرفت را طالبى نيست * درين بازار دانش پرخ بوده *
پرنداخ فتح را ودال مهملتين وسكون نون ايله سختيان اديم معناسنه كذا فى تحفة
الاحباب پرندخ حذف الفله فرهنك جهانكيريده نيز معناسنه مسطوردر پرنيخ
سكون راء مهمله وكسر نون وياى ساكنه ايله مجمع الفرسده بمعنى تخته سنك استاد رودكى
بيت فكنند برلاد پرنيخ سنك * نكردند دركار مويد درنك پلخ فتح لام ايله بوزن ملخ بمعنى

كاو يعنى بوغاز عربيده حلق ديرلر حكيم نزارى قهستانى بيت ازبس افغان
وناله وفرياد * مردمانرا فروكرفت پلخ مع الدال المهمله * پابند آت اياغنه اورلر
برنوع كستكدر خصوصا صاوهر اياق باغنه ديرلر عموما ودخى اياقده اولان اعصاب يعنى سكرلره
ديرلر ومجازا اياق باغى نتكم شيخ سعدى بيت اى كرفتار پاى بند عيال * دكر آزادكى
مبند خيال پاد اوچ معنايه كلور اول نكهبان وبزرك ثانى دافع ضرر ومصلح فساد
پادشاه وپادزهر بو معنالر واسطه سيله تركيب لفظ اولنمشدر ثالث بمعنى پاينده يعنى
پاصمق وثابت وبرقرار اولمقدر وفرهنك جهانكيريده تخت معناسنه ده مسطوردر كه
اصلنده پات ايدى تحريف السنه ومرور ايامله پاد ايلديلر دالك تايه ابدالى مخرجى قريب
اولدوغى ايچوندر پاربد سكون راء مهمله وضم باء موحده ايله نام مطرب خسرو
پرويزدر كه مبتدع سرود ايدر ايدى وافر اختراعاتى واردر كذا فى شرفنامه پارد سكون
راء مهمله ايله صقرغه كه كنه ديدكلريدر حيواناته ياپشور پارود ضم راء مهمله ايله
باغ هركى ابو المعانى بيت كر نباشد عشق دردل ميشود افسرده تن * تاك بى برميشود
پارودمى بر نكند همين پارهٔ آرد فقرايه مخصوص بر طعامدر كه بر مقدار بغدايى اون
ايله قاورشدروب برز صو ايله بشوروب يرلر كذا فى مجمع الفرس پارهٔ زرد طائفهٔ يهود
علامت ايچون اوموزلرينه بر پارچه صارى بز وياخود قماش ديكرلر عربيده غيار ديرلر فتح
غين معجمه ايله حكيم خاقانى بيت كردون يهوديانه بكتف كبود خويش * آن زرد پاره
بين كه چه عمدا برافكند پازند فتح زاء معجمه وسكون نونله بعض فرهنكلرده مجوس كتابى
اسميدر وبعضنده صحف ابراهيم على نبينا وعليه السلامك تفسيريدر واصح ده بودر ايكى
تفسيردر برينه زند وبرينه پازند ديرلر اما زند وپازند بربرينك تفسيريده اولمق مرويدر
حكيم انورى بيت صوت وحرف از قضا بكرداند * مرحبا زند وحبذا پازند * وبعض
فرهنكلرده صحف ابراهيمك نصايح وحكمياته متضمن اولان محالرين جمع ايدوب پازند تسميه ايلديلر
وبعض فرهنكلرده كتاب ترسايان مرويدر طالب آملى بيت سنكوه او صليب از پادرافكند *
كزان آتش بسوزد زند وپازند * بو بيتدن كتاب مجوس اولسه مضمون دخى بليغ اولور
ايدى پاغند فتح غين معجمه وسكون نون ايله آتلمش پنبه معناسنه شمس فخرى
بيت چه لاد بر تيغ سپاهيش چه پولاد * چه كوه بر كرز غلامانش چه پاغند * وآتلمش
پنبه‌يى طوب طوب ايدرلر وله بيت فتح وظفر ونصرت وفيروزى دولت * باشند هميشه
بدر شاه چو پاغند * فرهنك جهانكيريده ضم غين ايله نقل اولنمش ينه پنبه طوپى كه اكيرملك
ايچون ايدرلر بومعنايه بدر جاجرمى * قطعه * تا وقت شاخ بيوه زنى پنج شوبه را * پاغند
بركنار نهد چرخ احضرش * بادا چو غوزه ديدهٔ خصمت سفيد دل * وزتاب داشكستهٔ دل
نيست پرورش پاكند فتح كاف عجمى وسكون نون ايله ايكى معنايه مرويدر اول
ياقوته ديرلر شمس فخرى بيت تا بود نوبهار در بستان * لاله وكل بكونهٔ پاكند * ثانى
استعاره طريقيله باده‌يه ديرلر شاكر بخارى بيت بكجا تو باشى كردند بى خطر خوابان *
بچست راچه خطر هر كجا بود پاكند * كذا فى جامع الانس والمشكلات پالاد ايكى معنايه در

اول يدك آتى كه غربيلك جنيب ديرلر شمس فخرى بيت شهنشهى كه كشد پيش بخت موكب او
چو ذره خنك سمند فلك دو صد پالاد * ثانى نوبت ايله بنلن آت فرالاوى بيت من رهى
پيوسست پاى شدم * نتوان زاه كرك بى پالاد * بو بيتدن يدك فهم اولنور لكن تفاوت
شو لقدر دركه يدك ايرو رخت ايله مكمل يديلن آتدر نوبت آتى ايسه ايرسز چكيلن آته ديلور
ق پالود ع ضم لام و واو معروفله ايكى معنايه در اول صاف سوزلمش وغل وغشدن پاك اولمش
معناسنه ثانى قوزى درى سندن اولان كورك مير نظمى بيت كه پوشد جاهلان سنجاب وسمور
نيايد عاقلان پالودسنور ق پامزد ع ضم ميم وسكون زاء معجمه ايله اجرت قدم معناسنه دو
ميرزا حسن بيت بانسيم آيد پيام وصل يار * نقد جان پامزد اوراميدهم ق پانصد ع سكون
نون وفتح صاد مهمله ايله مراتب اعداددن بشيوز عدده ديرلر ق پانيد ع كسر نون وسكون
ياى تحتانيله شكر مصفا شكر قانيد دخى ديرلر شيخ سعدى بيت زبنكاه حاتم يكى پيرمرد * طلب ده
درم سنك پانيد كرد ق پاوند ع فتح واو وسكون نونله بمعنى پابند مرقوم ق پاى بند ع بو دخى
پابند معناسنه درپاى بجاى كبى با ايله وپاسز دخى استعمال اولنور ق پايد ع فتح ياى تحتانيله
پاييدن لفظندن فعل مضارعدر قائم وثابت وبرقرار اولور معناسنه استاد لطيفى بيت
جوهرم نه بخويشتن پايم * عرضم نى بديكرى پايد * وانتظار معناسنه حكيم اسدى بيت مرا
ايزد از بهر جنك آفريد * چه پايم كه جنك آمد اكنون بديد * واياغله ديمك استاد لطيفى بيت
هرچه درپيش آيدش ورميچهد ندان زند * هركه درپس ميرودمى پايدود ندان كند ق پايمرد
ياى موقوف وفتح ميم وسكون راء مهمله ايله معين معناسنه حكيم خاقانى * قطعه * اى زهر تو
دستكيرترياق * اى درد تو پايمرد درمان * هركس كه نويسد اين قصيده * درحد عراق تا خراسان
داند كه تونيك پايمردى * خاقانى رابصدر خاقان * وشفيع معناسنده ده استعمال اولنمش استاد
بيت بپرسيد كاى مجلس آراى مرد * كه بوداندرين محتسب پايمرد * وحامى وياردم ايدجى
معناسنه حكيم انورى بيت كفتم كه پايمردو شيله كه باشدم * كفتا كه نيست جز كرم او كسى دكر
ق پايمزد ع ياى موقوف وضم ميم وسكون زاء معجمه ايله پامزد مرقوم معناسنه ميرزا جلالى
بيت همه پايمزد غلامان تست * بن پراز امروز فرمان تست ق پخچود وپخچيد ع كلاهما
بسكون الخاء المعجمه وكسر الجيم له باصلوب دوكلمش وياصيانمش معناسنه جمال الدين عبد
الرزاق كاشى بيت چو خار پشت كه كشتم زتير باراتش * كه موى بر تن صبرم ززخم او پخچود *
ق پخشود وپخشيد ع كلاهما سكون خا وكسر شين معجمات ايله بمعنى پخچود وپخچيد
مرقومان ق پراشيد ع فتح راء مهمله وكسر شين معجمه وسكون ياى تحتانيله بمعنى پريشان كرد
مسعود سعد سلمان بيت دوپراكند بخت نيكه چوابر * زرپراشيد نجم سعد چو خور ق پراكند
فتح راء مهمله ايله متفرق وپريشان كرد تركيده پراكنده ايلدى شاعر بيت دست وزبان زردشد
زسعى نكويى * نام بكيتى نه ازكذاف پراكند * امير خسرو بيت برك كل را پرشكر كردى واب
ميخوانيش * زلف رابرمه پراكندى وشب ميخوانيش ق پرد ع فتح راء مهمله ايله بوزن رود
فعل مضارعدر اوچار معناسنه اما سكون را ايله بوزن مرد وكرد ايكى معنايه در اول تاى معناسنه كه
مثلا يك پرد وپرد ديرلر يكتاى دوتاى ديمك اولور ثانى خواب معناسنه كلور كذا فى

فى فرهنك جهانكيرى حركات ثلثه ده معناى آخر ايله استعمال اولنور ق پرزد ع سكون
راو فتح زاء معجمه ايله ادويه نوعندن صمغ كبى برنسنه در اوچ نوع اولور برى وبحرى وجبلى
وايكى لون اولور برى سفيد وبرى زرد سفيدى سبك وخشك وزردى نرم وثقيل عسل
صافى كبى عرق النساء ونقرس علتلرينه نافعدر پارزو وپرزو دخى ديرلر كذا فى الاختيارات
ق پرشيد ع سكون راء مهمله وياو كسر شين معجمه ايله پراشيد مرقومدن اختصار
اولنمشدر بنه اول معنايه استاد فرخى بيت برون آمد از خيمه وزان دوزلف * بنفشه بپرشيد
برنسترن ق پرند ع فتح راء مهمله وسكون نونله بش معنايه كلور اول حريردن طوقنمش
قماش معناسنه حكيم خاقانى بيت ديده آتش كه چون سوزد پرند * برق هجرت آنچنانم
سوخته نيست * مجمع الفرسده حريردن ساده طوقنمش قماش منقشنه پرنيان ديوب بوبيتى
ايراد ايلمش شيخ نظامى ازخسرو وشيرين بيت پرند آسمان كون برميان زد * بشب درآب
وآتش درجهان زد * اما مطلق حريردن اشلنن هرنه اولورسه شمس فخرى بيت اى كه
بر تيغ ونيرتو پكسان * سنك وسندان پرنيان وپرند * ثانى فرهنك جهانكيريده بمعنى پروين
ثالث بمعنى شمشير بوايكى معنايه حكيم خاقانى بيت خنجر توچون پرند روشن وبازنيست
خون دل عاشقان نقش پرند توباد * رابع خنجر وقاپچ وامثالى دمورده اولان جوهر معناسنه
استاد عنصرى بيت چه ديبهى كه برنك پرند هندى تيغ * زبرجد يش بود پودوز مرديش تار
حكيم ازرقى بيت مبادزان قدر قدرت وقضا حمله * براى تيغ خود از خنجر پرند برند * وجوهردار
تيغ وخنجر معناسنه شمس فخرى * مصرع * اى كه بر تيغ وخنجر تو پرند * حكيم اسدى
كرشاسب نامه سنده كسر را ايله نقل ايدوب بوبيتى نظم ايلمش بيت برآورد آن شه حرير پرند
هم ازمحمل هرطرف تا بهند * حكيم فردوسى دخى اسدى روايتى اوزره هندله قافيه ايدوب قاپچ
جوهرى معناسنه درديمش بيت برزين سمين يكى تيغ هند * جزاوسى بزهر آب داده پرند
اما شيخ نظامى خمسه ده هرنه يرده ذكر ايتديسه فتح را ايله ايراد ايلمشدر بيت ديدم افكنده
بربساط بلند * خوابكاهى زپرنيان وپرند * خامس فرهنك جهانكيريده خيار دستى
معناسنه نقل اولنمشدر ق پروند ع سكون راء مهمله ونون ايله مجمع الفرسده بمعنى امرد يعنى
ساده رو امابعض فرهنكده ميان عاشق ومعشوقده اولان واسطه معناسنه مرقومدر بومعنايه
مير نظمى بيت ميان يادوبامن نيست پروند * مكردل دامن آهم كند بند ق پرهود ع سكون
راء مهمله وضم ها وواو معروف ايله جامه تاثير آتشدن صرارمق معناسنه ابو شكور
بيت جكر نخواهم پرهود من بباده چنانك * تراز وان دل ازعشق آن كمين برهود ق پريشد ع
كسر راو فتح شين معجمه ايله پراكنده وپريشان شود معناسنه حكيم سنايى بيت مرد بدل
خيانت انديشد * راز خود پيش خلق بپريشد ق پژامند وپژاوند ع كلاهما بفتح الزاء
الفارسى وميم وواو ايله قپو اردنه قونيلان طياق كه اغاجدن ايدرلر شمس فخرى بيت درهم
شكند از چه بود حصن عدو را * ازسد سكندر دروازقاف پژاوند * مجمع الفرسده كرينه
كاز ران يعنى قصار طوقاغى ق پژغند ع سكون زاء فارسى ونون وفتح غين معجمه ايله بر درخت
نامبدر وقيل بالباء الموحده كذا فى شرفنامه ق پژقند ع سكون زاء فارسى ونون وفتح قافله

معنا سنز سوز وفایده سز ومصاحبت بعض نسخه ده فایله مروید زمیر نظمی بیت مکو مشنو
کلام هرزه پیوند * شود اوقات راضایع زپژ قند کا پژماورد کج سکون زاء فارسی و راء
مهمله وفتح میمله برنوع طعامدر ترکیده خلیفه لقمه سی دیرلر و بعض یرده قاضی لقمه سی
وخراسانده نواله دیرلر عربیده زماورد ومیسرو ومهیا ونرجس المائده دیرلر کا پژند کج فتح زاء
فارسی وسکون نونله برنوع اوتلقدر برغست دخی دیرلر بعض نسخه ده عربیده قثاء بری
وغملول وکملول دخی دیرلر استاد عسجدی بیت نه هم قیمت لعل باشد باور * نه همرنك
کلنار باشد پژند * کذا فی تحفة الاحباب شمس فخری بو معنایه موافق خیار دشتی نقل ایدوب
بو بیتی نظم ایلمش بوی خلقت بهر زمین که گذشت * نیشکر آورد بجای پژند * مجمع الفرسده
ونسخه میرزا ابراهیمده زاء معجمه ایله گیاه خوشبو درکه برغست و ورغست دخی دیرلر بعض
نسخه ده دخی زاء معجمه ایله قزل بویه معناسنه نقل اولنوب عسجدینك بو بیتی ایراد اولنمش
بیت نه کرباس باشد بسان پرند * همرنك کلنار باشد پژند کا پژولید کج ضم زاء فارسی
وواو مجهول وکسر لامله بمعنی پژمرده کرد یعنی صولدردی واو رسلدی میر نظمی بیت نهان
بود در دل غم عشق یار * پژولید رویش شد آشکار کا پژوند کج سکون زاء فارسی ونون
وفتح واو یله داری قوشی دیرلر بر کوچك قوشدر بعض نسخه ده بمعنی کنجشك نسخهٔ حسینی
وفاییده پژاوند مرقوم معناسنه کانه اندن اختصار اولنمشدر کا پساوند کج فتح سین مهمله
و واو وسکون نون ایله نظم واشعار قافیه سی بعضیلر ردیف معناسنه وبعضیلر مسلسل
ومتصل کلماته دیرلر استاد لبیبی بمعنی قافیه بیت همه پوچ وهمه خام وهمه سست * معانی
ازچکامه ناپساوند کا پسند کج فتح سین مهمله وسکون نون ایله قبول معناسنه شیخ سعدی
بیت کر خود همه عیبها بدین بنده درست * هر عیب که سلطان بپسندد هنرست * خواجه
حافظ بیت در کوی نیکنامی مارا گذر ندادند * کر تو نمی پسندی تغییر کن قضارا * ودخی
ممدوح وکزیده معناسنه کلور کذا فی مجمع الفرس کا پشماکند کج سکون شین معجمه ونون
وفتح میم وکافله ایکی معنایه در اول حیوان ارقه سنده یوك اورتاسنه قودقلری نسنه که عربیده
علاوه دیرلر شیخ سعدی بیت کر بجان آمدم ز محنت و رنج * داغ بیطار وبار پشماکند *
ثانی فرهنك جهانگیریده پالان معناسنه حکیم سنایی بیت کفش عیسی مدوز واز اطلس
خر اورا مساز پشماکند * حکیم خاقانی بیت هم سکان را قلاده ز رینت * هم خران را خراست
پشماکند کا پشنجد کج فتح شین معجمه وجیم وسکون نونله صو ویاخود قان صاچلمش اولق
کذا فی مجمع الفرس کا پکند کج فتح کاف وسکون نونله خیوق لسانیده اتمك دیمکدر وسوب
صو دیمکدر حکیم انوری بیت محنت سوب وپکند اوکه از بیخم بکند * طبع موزون همی
زاید یشه ناموزون کند کا پناهید کج یعنی پناه آورد والتجا کرد صغندی دیمك اولور حکیم
فردوسی بیت بیزدان بد ونیك بازار او * بیزدان پناهید از کار او کا پناهد کج یعنی
پناه آرد والتجا کند حکیم اسدی بیت ز گیتی بدین در پناهد همی * ز جامت می لعل
خواهد همی کا پند کج سکون نونله ایکی معنایه در اول معروف نصیحت ثانی بمعنی غلیواژ یعنی
چیلق که غلیواج وزغن وکوشت ربا دخی دیرلر حکیم سوزنی ایکی معنایه * قطعه * دادیك

دادیك از رای او دست ستم بند کرد * زانکه همه رای او حکمت نابست وپند * کر زده پند
او داد دهد دادیك * جوزه زین برکند شهپر باز وی پند * وله بمعنی ثانی بیت پند را فرهما
آید بدید اندر هوا * از بر کاخ همایونت ار بود بر وار پند * شمس فخری بو معنایه بیت نور رای
تو کی دهد خورشید * کار عنقا کجا تواند پند کا پند کج فتح نون اول وسکون ثانیله عدد
مجهول یعنی حدی نامعلوم عدد ابو المعانی بیت گفتمت بو الهوسان را سخن وعده مده *
نه زدی کوش یکی گفتمت این پند پند کا پهلو زند کج اکرچه معنای ترکیبیان اوررد دیمکدر
اما برابر اولور معناسنه استعمال ایدرلر برابرلکده صورتایان یا نه طور مغله ظاهر اولور
مولانا ظهوری بیت صراحی بحر وشید پهلو زند * حریفان بناهید زانو زند کا پهلوکند کج
یعنی کنارکند قوجاقلار دیمك اولور شیخ نظامی بیت شه از رزم اوبه که یکسو کند *
کزان پهلوان پیل پهلوکند کا پهند کج فتح ها وسکون نونله بمعنی دام آهو کذا فی تحفة الاحباب
کا پیداد کج سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی پیدا یعنی ظاهر استاد فرخی
قطعه * من یقینم که درین پنجه سال ایچ کسی * درخور نامهٔ او نامه بکس نفرستاد *
بر بساط ملك الشرق از وفا ضلتر * کز نه بنشست وکسی کرد نداند پیداد * کذا فی
فرهنك جهانکیری کا پیکند کج سکون یای تحتانی ونون وفتح کاف فارسیله بمعنی درسلمك
کشیده وپیوست وجمع کرد کذا فی مجمع الفرس یعنی ایپلکه دیزدی واولاشدردی وبریره
کتوردی معنالرینه استاد رودکی بیت هر آنچه راو داز ابسالها پیوست * هر آنچه قارون
از ابعمرها پیکند * وکاف عربیله سمرقندك قدیم اسمیدر کا پیوند کج سکون یای
تحتانی ونونله اتصال وسبب وبند مفاصل وقید وتعلقات معنالرینه کا مع الراء المهمله *
کا پا افزار کج فتح همزه وزاء معجمه وسکون فائله کفش معناسنه یعنی پاشمق میر خسرو
بیت طرب زانکونه برشاه اشتلم کرد * که پا افزار جست وپای کم کرد کا پا اوژار کج
زاء فارسیله جلاهلرك چقورده ایاق بصدقلری تخته کذا فی فرهنك جهانکیری کا پا تیمار کج
کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله بمعنی شتاب یعنی عجله کذا فی فرهنك جهانکیری
کا پادار کج یعنی همیشه پایدار اوله دیمکدر پایدار لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی
شرفنامه کا پادزهر وپازهر کج دال موقوف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول
دافع زهر دیمك معناسنه درزیرا پادافع ضرر ومصلح فساد معناسنه اولدوغی ذکر اولنمشیدی
بو دخی زهری دفع ایدوب روح حیوانیه یی اصابت مضرت سموماتدن حفظ ایتدکیچون
تسمیه اولنمشدر ثانی بر معروف ومخصوص طاشدر لونی صفرته مائل بوز رق اولان
غایت اعلاسیدر زیتونی رنك اولان عند الاهالی مقبول ومعتبر دکلدر حکیم ارسطودن
معدنی اولمق اوزره منقولدر که هندك جانب شرقیسنده ولایت چینی حدودنده حاصل
اولور دیرلر بنه اول سمتلرده غایت آکا بکزر طاشلر اولور ذوق وقوفدن حصه مند اولمینلره
پازهر دیو ایناندرلر اما تجربه سی اولدرکه نرم ولطیف اولوب لونی صاروییه یقین کوك کبی
کوربنور کونشه طوتنجه براق ولمعان وضیادار اولور نوعا درلر کبی نمناك اولور وزهر آلود
طعام اوزرینه قورلر فی الحال درلر جملهٔ خواصندن آدمك بیلان صوقدوغی یری اوزرینه

قوسه لر یاپشوب زهری کندویه جذب ایدوب دوشر التنه صو ایله بر ظرف قومق
کرکدر که صویه دوشوب زهری دفع اوله تکرار یاپشدره لرینه زهری آلوب دوشر
بو وجه اوزره وجودده زهر قالمایجه دك بعده یاپشمز اولور دیدیلر اصلی بیان ایلمیلرك
کیمی بویله روایت ایلدیلر که زیاده یاشلو بیلانك دپه سنده حاصل اولور بعضیلری اژدرها
قارننده اولور دیدیلر و بعضیلر چتال بوینوزلی کیکده اولور دیدیلر بویله دینلرك کیمی
مرقوم کیك دائما بیلان یمکه معتاد اولوب درونده حاصل اولان حرارتك بخاری کوزلرندن
چیقوب بیکارنده مجتمع و منجمد اولدقجه قات قات اولوب قمر اولدوغنك سببی دخی بودر
دیدیلر اما اختیارات بدیعی صاحبی یازمشدر که ذکر اولندوغی وجه اوزره اولان کیك
بهار فصلنده یعنی ایام ربیعده مخلصه دیدکاری تخمك تازه اوتنی برغایت حار اولمغله
حرارتنك بخاری کوزی بیکارنده منجمد اولور اما اصح بودر که معدسنده مجتمع و قات برقات
حاصل اولور علامت صحتی برینی شکست ایتسك البته ایك اورتاسنده مخلصه اوتنك
چوپی و یاخود دانه سی بولنور دیدیلر فی الحقیقه ایچنده چوب بولنمش چوقدر و معدده
حاصل اولدوغنه دلیل در اما برنوع کوچك صنوبر شکلنده اولانی کوزده حاصل اولمقده
جایزدر ل پازیر ع کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیله دیوار یاپلور ایکن اراسنه قونیلان
حاطل اغاجی در استاد رودکی بیت نه پازیر باید ترا نه ستون * نه دیوار خشت و نه آهن
درای * شمس فخری زاء معجمه یرینه دال مهمله ایله معنای مزبوره نقل ایلمشدر بیت نیست دیوار
حصن دولت را * به ز تاییداو دکر پازیر * محمد هندوشاه صحاحده ذال معجمه ایله
روایت ایدوب نیارشی دخی دیرلر دیمش ل پار ع درت معنایه کلور اول سال گذشته که
ترکیده یلدر و گچن یل دیرلر طالب آملی بیت طالب چراغ بخت ترا کم نکشته نور * امسال
نیز نرم چو پار از تو دروشنست * ثانی پاره معناسنه حکیم سنائی بیت دین زردشت
آشکارشده * پرده زخم پاره پارشده * ثالث یعنی پاریدن و پریدن حضرت مولانا
قدس سره بیت پر پروانه بی دوك تف شمع بود * چونکه بریافت نخواهد پرو پر پاریدن
رابع دباغت اولنمش صغر دریسنه دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل پازار ع فتح زاء معجمه
ایله روستایی ترکلر ایاقلرینه چارق التنه صاردقلری که پاتابه دخی دیرلر ل پاژکر ع سکون زاء
وفتح کاف فارسینك ایله باجدار معناسنه ابو المعانی بیت پاژکر بوده است در اقلیم حسنت
چشم شوخ * زان سبب برده متاع صبر دل در راه عشق ل پاژیر ع کسر زاء فارسی ایله یعنی
پازهر مرقوم میر نظمی بیت زدست ساقی کاروی ساغر * برای زهر غم پاژیر بهتر ل پاسار
و پاسپار ع اول فتح سین مهمله ثانی سکونیله وفتح باء فارسیله یعنی لکدکوب ایاغله دپك
پاسپر دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس شعرای قدمادن بری دیمشدر بیت چون شد ندی
زبیهشان درخواب * پاسپاری بپاسپانش زد ل پاسدار ع سکون سین مهمله ایله
پاسبان یعنی کیجه بکجیسی شمس فخری بیت زحل بربام او از پاسداران * فلك بردرکهش
از روز تابان ل پاغر ع ضم غین معجمه ایله برعلتدر پیلپا دخی دیرلر عربیده داء الفیل دیدکاری
علتدر ل پافزار ع فتح فا و زاء معجمه ایله پا افزار مرقوم معناسنه که پای افزار دخی دیرلر

دیرلر کمال اسمعیل بیت دست انعام برسرش مینهاد * ورنه ترتیب پافزارکند ل پاکار ع
فتح کاف عربیله املاك وعقار محصولنی جمع ایدن آدم خدمتکار وامین مال معناسنه در
ل پالار ع لام الفله سقف خانه یعنی اودیرکی اوزرینه قونیلان اوزون دیرك ودیرك
اوزرینه دوشنن تخته و یاخود چالی وامثالی نسنه لر ل پاوزار ع واو موقوف وفتح زاء
معجمه ایله چلاهلرك ایاق باصدقلری تخته کذا فی نعمة الله ل پای افزار ع یعنی کفش
و جلاهلرك ایاق التنه قودقلری تخته مثال معنیء اول ابو المعانی بیت خاك راهش کیرم
ودرجان نکه میدارم * کحل سازم دیده دل کرد پای افزاراو ل پای افسار و پای افشار ع
قادن صکره اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله پای افزار مرقوم معناسنه شیخ آذری
بیت نیست بافعله اوید ست افزار * نه بما کرنورد و پای افشار ل پایدار ع سکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله پای لفظیله داردن مرکبدر محکم واستوار وثابت وقائم
معناسنه که پای اقامت و دارداشتن دن مشتقدر معنای ترکیب ثابت وقائم اولمق معناسنه اولور
شیخ سعدی بیت یار ناپایدار دوست مدار * دوستی را نشاید این غدار ل پایزار ع
یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله پای افزاردن اختصار اولنمشدر بیته اولمعنایه کلور ل پای
ستور ع چوبانلره مخصوص برنوع سازدر که قیل یرینه حیوان طرنغنك ایچنی بوشالدوب
قوریدوب اوزرینه تخته ایدوب وآت قیللرندن قیللر طاقوب چالارلر بیت نه مطربکه
آواز پای ستور * سماعست کر عشق داری بشور ل پای شور ع یای موقوف وضم شین
معجمه ایله برسازاسمیدرکه جمله سازلرك ادناسیدر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل پایکار ع
بکاف العربی فرهنگ جهانگیریده ایکی معنایه در اول پاکار مرقوم کبی اول شخصه دیرلر که رعایادن
مال رسوم آلوب تحصیلدار و تسلیم ایلیه عامل خدمتکاری اولور حکیم سوزنی بیت
بردکان ترك بخشیدم حسابی واکه ترك * جزقنق ناوردشان خط رئیس و پایکار *
ثانی یعنی کناس یعنی خدمتكارك ادناسی که سپورکه خدمتنه تعیین اولنور حکیم فردوسی
بیت بدو کفت بهرام شو پایکار * بیاور که سرکین کشد برکناز * شرفنامه ده مستراح
سپوریجیدر ل پتر ع فتحتین ایله تنکه که زر و سیم و باقر و قلای و آهن وسائر فلزاتدن
ایدرلر حکیم خاقانی بیت هر حمائل که دران تعبیه تعویذ زرست * باز رش و یحك از آهن
پتر آمیخته اند * وله در مرثیه بیت چشم بد کز پتر آهن و تعویذ نکشت * بند تعویذ ببرید
پتر باز دهید ل پتکیر ع سکون تاء مثناة ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله یعنی پرویزن
یعنی اللك ل پتیر ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بوغچه که اثواب قونیلور کذا فی
نعمة الله ل پدر ع معروف اب معناسنه که ترکیده بابا و آته دیرلر حضرت آدم علیه السلام
آته دیرلر حافظ بیت پدرم روضه رضوان بدو کندم بفروخت * ناخلف باشم اکرمن
بجوی نفروشم ل پدراندر و پدندر ع ایکیسیده اوکی آته معناسنه درکه اوکی انایه
مادراندر و مادندر دیرلر استاد لبیبی بیت از پدرچون از پدندر دشمنی بیند همی *
مادراز کینه برد مادندر ماد ندر شود * مادندر اوکی آته در جمیع فرهنکلرده باء فارسیله
غضنفر وزنی اوزره مسطوردر اما شمس فخری باء موحده ایله بداثر وزنی اوزره نقل ایلمشدر

﴿پدیو﴾ کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی پذرفتن وبو لفظدن اختصار اولنمش صیغهٔ امردرطشره کیت معناسنه ودخی اسم مصدر اولور میر نظمی بیت نیا شد خوشدلی آنکس پذیرش * به ناچار از وطن باید پذیرش ﴿پذرفتار وپذیرفتار﴾ سکون ذال معجمه وضم را ایله پذیرفتن لفظندن اسم مصدردر قبول ایتمک معناسنه مناط فعل استعمال اولنور استاد بیت دلت بر ازخدا از زمانه راه بدست * کفت بروزی خلق خدای پذرفتار * مجمع الفرسده بمعنی پایندان ﴿پذرفتکار وپذیرفتکار﴾ قبول ایدیجی معناسنه اسم فاعل اولور شیخ نظامی بیت چو روشن کشت بر شاپور کارش * بصد سوکند شد پذرفتکارش ﴿پذیر﴾ کسر ذال معجمه وسکون یای تحتانیله پذیرفتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور شیخ عطار بیت باحسان خود پوزش من پذیر * که جز تو ندارم کسی دستکیر * شیخ سعدی بیت من نکویم که طاعتم بپذیر * قلم عفو بر کناهم کش * وله بیت خداوند بخشندهٔ دستکیر کریم خطا بخش وپوزش پذیر ﴿پر﴾ اون معنایه کلور اول قناددر اما اصح قنادك یاکی در زیرا پر وبال دیرلر بال قناد اولدقده پرپلك اولور عربیده ریش دیرلر مولانا جامی بیت در نعت خواندم که پر ریشست * پیش دانشور لغت پرداز * لیك آن پر که کرد کرد عدم * میکند مرغ نیکویی پرواز * ثانی فرهنك جهانکیریده پرتو معناسنه غالبا آندن اختصار اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت چشم را صد پر زنور عکس رخسار شماست * ای که هردو چشم را یك پر مبادا بی شما * استاد فرخی * قطعه * کرینالی پر تیغت بنکارند بموی * سایهٔ پر فکند بر سر یك میل آن نال * زیر آن سایه باب اندر اکر برکذرد * همچو خویش از پرمه ریزه شود ماهی دال * ثالث قول که اوموزباشندن برمق اوجنه وارنجه در بال دخی دینلور حکیم ناصر خسرو بیت برفلك بی باده پردانی که نتوانی شدن * پس چرا پرناوری از دین ودانش پاو پر * حکیم فردوسی * مثنوی * خداوند کفت این سرای منست * همی بخت بد رهنمای منست * نه کاهستمی ونه اسب ونه خر * نه مردی نه دانش نه پاونه پر * رابع بمعنی برك یعنی یپرق شرف شفروه بیت تو سرو خرامانی ومن که پر لاغر * اکنون چه توان کرد تو آنی ومن اینم * خامس کلاه ترکنه دیرلر حکیم سنایی بیت آن جهانی نیست کاندر لاف کاه نوبهار * کج نهد طرف کلاه چار پر ترك سمن * سادس بمعنی دامن وهر نسنه نك کناری مثلا پر بام وپر بیابان ویرهٔ بینی دیرلر حکیم انوری * قطعه * رای اورا مکرملاقاتی * خواست افتاد با فلك ناکاه اتفاقا بوجه کستاخی * سوی او کرد آفتاب نکاه * هرچه او همیکشاد بند قبا * او فرو میکشید پر کلاه * سابع پر تیر که اوق یاکی در میر نظمی بیت خدنکت سینه را تا پر نشسته زشوقش دل نفس را راه بسته * ثامن برمق ایله نسنه حساب ایتمکه دیرلر تاسع پرهٔ آسیاب ویرهٔ چرخ وپرهٔ دولاب عاشر پریدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور ﴿پرآور﴾ بمعنی پرنده وتیز پر وتیز رو خواجو از همای همایون بیت کهی با پر آور پرآور شدی * کهی با چراور چراور شدی ﴿پربار﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله خانهٔ تابستانی معناسنه که پرباره وپربال وپرباله وفرواز وفرواره دخی دیرلر

دیرلر ﴿پرپر﴾ سکون راء مهمله وفتح باء فارسیه ایله بمعنی فرفرکه تیهو دخی دیرلر ترکیده چل دیدکاری کوچك قوشدر کذا فی المجمع ﴿پرخاشخر﴾ فتح خاء اول وکسر ثانی وسکون شین معجمتین ایله بمعنی جنکجو وجنك آور وشجیع وبهادر حکیم فردوسی بیت دو پرخاشخر بایکی بند خو * کرفتند پرسش نه بر آرزو ﴿پرده در﴾ سکون را وفتح دال مهملتین وکسر دال ثانیله کشف راز وکشف اسرار ایدیجی معنای ترکیب پرده یرتیجی دیمك اولور میر نظمی * مصرع * مکو راز دل را بهر پرده در ﴿پردهٔ زنبور﴾ موسیقی ده بر پرده اسمیدر سیف اسفرنکی بیت مساز توشهٔ راه از ریا که نتوان ساخت * نوای خانهٔ عنقا ز پردهٔ زنبور وبو نوع لطیف اشانمش پرده درکه پردهٔ زنبوری دیرلر ﴿پرستار﴾ فتح را وتاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله خدمتکار وقول وجاریه وامثالی امابعض نسخه ده ازجمله استاد روم کمال پاشازاده مرحوم دقایق الحقایق نام کتابنده پرستار ایله پرستنده نك فرقنی بیان ایدوب دیرکه پرستار طاپوجی دیمکدر پرستنده کبی قول اولمق لازم دکلدر زیرا خدمتکار ایله پرستارك فرقی واردر مثلا هرکون کلوب اکابری تعظیما سلاملیوب ملازمت ایدنه پرستاردیرلر وقوللق ایدوب خدمت ایدنه پرستنده دیرلر بوبیتده اکا تلمیح واردر بیت اکر نیز بد خادم اوهزار * همیدون پرستار او بیشمار * پرستار اسم مرکبدر پرست ایله آردن که طاپوکتوریجی دیمك اولور انتهی کلامه اما حکیم فردوسینك بوبیتندن قول اولمق اقتضا ایدر بیت پرستارزاده نیاید بکار * اکر باشدش خود پدر شهریار * جمیع فرهنکلرده غلام وجاریه معناسنه مسطوردر بو معنایه حکیم سنایی بیت مرجاه ترا حکم ترا از سر معنی * ابادسطقسات غلامند وپرستار * بو بیت کمال پاشازاده نك قولنی تأیید ایدر زیرا غلامله پرستاری تفریق ایتدی وشیخ سعدی مطلق خدام معناسنه نقل ایلمش بیور رکه بیت پرستار امرش همه چیز کس * بنی آدم ومرغ ومور ومکس ﴿پرکار﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیه ایله دوت معنایه کلور اول معروف آلتدرکه نقش وصور ومجلدو دخی ارباب صنایع قوللنورلر طالب آملی بیت زبس تحرك پرکار تیغ وجد ول رمح بپرنیان هوا مرتسم شود اشکال * ثانی فرهنك جهانکیریده اشیایه دیرلر شیخ آزری غرائب الدنیا نام کتابنده دیر * مثنوی * نیست قدرت زچوب کارد رهاست * اثر قدرت ید بیضاست * قدرت از دست احمدی چه بتافت * قرص مه را بر آسمان بشکافت * حاصل از دست کرد این پرکار * غیری دستست جمله دست افزار * ثالث بمعنی سامان واثواب خانه منلا حیدری رودبادی بیت همه پرکار من بجای خورست * دلمست آنکه کم شده زمیان * رابع بمعنی ثانیٔ پرکاله که عنقریب ذکر اولنور انشاءالله تعالی ﴿پرکر﴾ فتح کاف فارسیه زمان سلفده عجم شاهلری کردنلرینه طاقدقلری مرصع طوق کذا فی المجمع حکیم اسدی بیت عدوزا از تو بهره غل وپاوند * ولی را از تو بهره تاج وپرکر ﴿پرمر﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله انتظار معناسنه کذا فی المجمع مسعود سعد سلمان بیت ملك در جمله آن مراد بیافت * که همیداشت سالها پرمر ﴿پرند آور﴾ فتح را وسکون دال مهملتین ایله بمعنی تیغ جوهردار شمس فخری بیت کوه چون پرنیان شود چون یافت

قوت دست او پرند آور * حکیم فردوسی بیت همه زهر زخم پرند آوران * بر آمیخت باخون
کند اوران * کذا فی مجموعه وجامع ومجمع حکیم اسدی بیت زخون پرند آوران پشت پیل
چو شنکرف پاشیده بر نیل نیل * مولانا محمود ابن یمین بیت از نهیب جو ردست درفشانش
روز رزم * کار از تیغ پرند آور جدا یی میکند ق پرندوار ع فتح راء مهمله وواو وسکون نون
ودال موقوفله یعنی پرندوش که پر پرشب دن عبارتدر کذا فی فرهنك جهانکیری ق پروار ع
سکون راء مهمله ایله بسلنمك معناسنه اسم مصدردر وکاهی پروری معناسنه کلور که کاو پروار
دیرلر بسلنمش صغر دیمکدر حکیم اسدی بیت روان پروریدن که تن پروری * به پروار تن رنج
تا کی بری * و پرورش معناسنه عماد شهریاری بیت سودای تو از برای قربان * بسته است
زمانه را به پروار * تحفة الاحباب ونسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی مجمرهٔ عود وعنبر وشرفنامه ده
یعنی قاروره بیمار ومؤید الفضلاده خانهٔ تابستانی مسطوردر ق پروردکار ع اسم مرکبدر
بسلیجی معناسنه جناب حضرت باری تعالی عز اسمه جمله مخلوقك رزقن ویریجی وبسلیجی اولمغله
ذات مقدس صفاتنه اسمدر ق پره سر ع فتح را واخفاء ها وفتح سین مهمله نك ایله اوجی
سوری اولان نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه ق پریدار ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
لفظ مرکبدر پری ایله داردن ترکیب اولنمش صاحب دعوت یعنی اجنه تسخیرینه قادر اولان
خواجه سلمان بیت ساقی بزم پری جام پریدار بود * چون پریدار کف آورده بلب زان
باشد ق پریر ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله دونکی کوندن اولکی کون که پرندوش
دخی دیرلر عربیده اول امس وچغتایده اوزاغون کون دیرلر شیخ عمر خیام بیت چون دی
و پریر و پار و پیرار کذشت * شادی و غم وصحت و بیمار کذشت * امروز بد آنچه میرسد
خوش می باش * این نیز چنانچه آمد آنکار کذشت ق پریر پریر ع دخی اولکی کون دیمکدر
ق پژار ع فتح زاء فارسیله آدم معناسنه عربیده خطوه دیرلر ابو المعانی بیت چو آیم
بجانب جانان دو منزل یکقدم سازم * بوقت رفتنم در هر پژارم راه یکسالست ق پزسو
سکون زاء معجمه وفتح سین مهمله ایله طاز باش یعنی سربی موی ق پزکر ع سکون زاء
معجمه وفتح کاف عجمیله آشجی معناسنه اسم مرکبدر پز ایله کردن پزیدندن یعنی بشورمکدن
اسم فاعلدر وکر کاردن مخففدر شمس تبریزی بیت تو مهمانان نور آیین برو دیکی بنه زرین
بپز کر پروری داری وهم خرکوش کهساری ق پژنکار و پژنکر ع کلاهما بفتح الزاء
الفارسی وسکون النون دباغ وآهنکر و زرکر وامثالی اهل صنایعه دیرلر ابو المعانی
بیت معرفت کس نکیرد ش ازمن * کاش بودم پژنکر ودهقان ق پستیوار ع سکون
سین مهمله وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله صنعتنده ماهر اولمیوب نا اهل اولانه دیرلر
نتکم صنعتنده کامل اولانه پیشه ور دیرلر ق پسخور ع سکون سین مهمله وکسریله ده جائز
وضم خاء معجمه ایله فضلهٔ طعام انسان وبقیهٔ علف حیوان شاعر بیت ندهد بخت نعمت
ارزان * قانع کرد پسخور دونان ق پسور ع سکون سین مهمله وفتح واو ایله کیر وکتوریجی
اصلی پس آوردر کیرودن کتورن وصکره کتورن معناسنه اولور ق پشتکر ع فتح شین
معجمه وکاف وسکون تاء مثناة ایله ازو دیشلره دیرلر کذا فی جهانکیری ق پشه دار ع براغاجدر

براغاجدر قوزلغی اولور ایچنده سوری سنك حاصل اولور کرم وپشه خانه دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ق پلازور ع لام وزاء مضمومه ایله قره ساقز که پلاجور دخی دیرلر ق پالنکر ع
فتح لام وکاف عجمی وسکون نونله پادشاه زنکیان اسمیدر که اسکندر آنی میدان معرکه ده
قتل ایلدی کذا فی مجمع الفرس بو معنا یه شاعر بیت مشو دمقهور والبته هر ستمکر * بقوت
کر بود همچون پالنکر ق پناور ع فتح نونله چبان که وجود انسانده ظاهر اولور عربیده
دمل دیرلر ق پنجر ع سکون نون وفتح جیمله بوزن خنجر قفس معناسنه درکذا فی نسخهٔ میرزا
ابراهیم ق پنجمیر ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم ومیمله توران زمیننده بر ولایت اسمیدر
کذا فی شرفنامه ق پنجیر ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بوزن زنجیر یعنی پنجره
مرقوم ابو شکور بیت بکنعالکی رفته از پنجه ایر * رمیده از و مرغك کر مسیر * کنعاله
اوینانش معناسنه در ق پنیر ع کسر نون وسکون یای تحتانیله بوزن خمیر ترکیده یایی نونه
تقدیم ایله استعمال ایدرلر بیت پنیر وخربزه بینی شهید کن خودرا * که مرکهای چنین
دیر دیرمی آید * دیکر بیت قرمانی پنیر وتازه لواش * ماحضر خورد نیست دور مباش
ق پهر ع سکون ها ایله کیجه نك وکوندزك ربع حصه سنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بو معنا یه حکیم فردوسی * مثنوی * چو پهری ز تیره شب اندر چمید * که آن نامور
پیش یزدان خمید * چو نیمی ز تیره شب اندر کذشت * شب آهنك بر چرخ کردان بکشت
ق پهناور ع زیاده یاصی دیمکدر زیرا پهن یاصی در آوردن مراد مبالغه در اکثر صحرا لرده
استعمال اولنور ق پیام آور ع یعنی پیغامبر وقاصد وایلچی کذا فی شرفنامه ق پیامبر
و پیمبر ع پیام که خبردر برایلدیجیدر مراد پیغامبر و پیغمبر دیمك اولور طالب آملی
بیت فتوای او که نسخهٔ عیسیٔ ملتست * جانها رمیده درتن شرع پیمبری ق پیرار ع
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله یکی سنه دن اولکی دیمکدر کذا فی شرفنامه بو معنا یه
شاعر بیت آن چیز راکه پار به پیرار زدست رفت * امسال خوردنت غم از پنهاحماقتست *
ق پی سپر ع سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح باء فارسیله ایکی معنا یه در اول
اول نسنه یه دیرلر که ایاق التنده دوکلمش اوله حکیم خاقانی بیت زرطلب کم کنم که طالب زر
همچو زر نثار پی سپر ست * وایاغله دیمك وایزه باصمق معناسنه حکیم انوری بیت
کردون که پی وهم مهندس نسپردش * اندیشهٔ تا بیند ترا پی سپر آمد * ثانی یعنی رونده
یعنی کیدیجی معناسنه مولانا وحشیٔ یزدی بیت وحشی واشك حسرت وتف سموم بادیه
آب زچشم تر دهد پی سپر سراب را ق پیغامبر و پیغمبر ع کلاهما یعنی رسول و نبی معناسی
اصلی خبر ایلدیجیدر چونکه انبیا علیهم الصلوة والسلام جناب باری تعالی جلت عظمته
وعزت اسماؤه دن خبر ایلدرلر انلره علم اولمشدر شاهدی منظومه سنده بیت همدخی
پیغمبر اول کیم ویره حقدن خبر دیدوکی بو معنا یه در ق پیکار ع سکون یای تحتانی
وفتح کافله جنك وجدال معناسنه شیخ سعدی بیت به پیکار دشمن دلیران فرست
هزبران نبرد شیران فرست * باء مکسور ایله ده جائزدر ق پیکر ع سکون یای
تحتانی وفتح کافله هیئات وصورت معناسنه درکالبد ایله بو من وجه معناده مشترکدر

شمس فخری بیت اوچونو رست ملك داری چشم * اوچوبا نست و مملکت پیکر * ارالرنده
فرق بوجهتدن درکه کالبدده هیأت و شکل صورت معتبردکلدر انجق شخصیت مراددر
پیکرده هیأت و شکل و صورت معتبر درمسعود سعد سلمان بیت بیار آن بادپای
وکوه پیکر * زمین کوب وره انجام وتك آور پیور سکون یای تحتانی وفتح واوایله
اون بیك عدده دیرلر حکیم فردوسی بیت بجا پیور ازپهلوانی شمار * بود بر زبان دری
ده هزار مع الزاء المعجمه * پاره دوز اسکیجی معناسنه مولانا هاتفی بیت زدار اتوان
ساخت اسکندری * نه ازپاره دوزی وآهنگری پاریز کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله بمعنی پاییز یعنی فصل خریف که کوز ایامیدر کذافی المجمع پاکباز یعنی پاك نظر
شهوت ومعصیت اوزرە نظر ایتمیوب عفت وعصمت اوزره محبت خوبان والفت وصحبت
دلبران ایلیجی شیخ سعدی بیت جوانی پاکباز وپاك دو بود * که باپاکیزه رویی درگرو بود
کمال خجندی بیت منکرو هدم بروبت تانظربا ز آمدم * پاکبازم من دعایی خوش نمی آید
مرا پالیز کسر لام و سکون یای تحتانیله سبزه وات زراعت اولنان بوستان
معناسنه ومطلق بوستان هرنه زراعت اولنمش ایسه حکیم فردوسی * مثنوی * یکی دختری
داز دآن نامدار * ببالا چو سرو وبرخ نوبهار * شهنشاه بیند پسند آیدش * بپالیز
سرو بلند آیدش پای انداز ملوك وسلاطین برشهره کلدکلرنده آتلری اوکنه دوشنن
قماش وغیره که اباق التنه دوشنور شمس فخری بیت سزد که درقدم دولتت بپای انداز
زمانه درکشد از چرخ اطلس واکسون * واستعاره طریقیله دخی استعمال اولنور نوعی
خوشانی بیت بپای انداز حمدت کار جمند ست * زبان تا دل پرند اندر پرند ست پاییز
وپایز کسر یای تحتانیله فصل خریف معناسنه میر نظمی بیت شراب کهنه خور
درفصل پایز * بهار کهنه یا روساقی جایز پتفوز سکون تاء مثناة وضم فایله اغز چوره سی
حیوانات وقوش منقاریده اولمق مرویدر پتلوز سکون تاء مثناة وضم لامله پتکوب
مرقوم معناسنه پتواز سکون تاء مثناة وفتح واوایله طوغان اوتراغی کذافی المحمودی
وشرفنامه فرهنگ جهانگیریده هرنه جنس قوش اولورسه اوتوراجغی اغاج که آوه دخی
دینلور میر غروری بیت دریغ ودرد که بختم نشد دلیل اکنون * قفس شکسته ور وحم
نشسته پرپتواز پدواز سکون دال مهمله وفتح واوایله پتفوز مرقوم معناسنه شمس
فخری بیت ملاذ سیف وقلم خسرو ستاره حشم * که هست خلق جهانرا جناب اوپدواز
پرپوز سکون راء مهمله وضم باء فارسیله بمعنی پتفوز مرقوم معناسنه کذافی شرفنامه
پرداز سکون راو فتح دال مهملتین ایله پرداختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور سخن پرداز کبی مصادرده واقع اولان حرف خا حال ومضارعنده زایه قلب اولنور قاعده
کلیه در ودخی پردازنده معناسنه اسم فاعل اولور محلنه کوره پرموز سکون راء مهمله وضم
میم وواو معروف ایله بمعنی علف کذافی شرفنامه پرواز درت معنایه کلور اول پر ایله
وازدن مرکبدر قناد آچدی واز بازه بدلدر مراد طیورك هواده طیرانیدر شمس فخری
بیت زمانه برمن چون مشفقی نهاد آغاز * کرفت مرغ دلم درهوای حق پرواز * ثانی فرهنگ

فرهنگ جهانگیریده نثار معناسنه شیخ سعدی درستایش شیراز بیت هزار پیرو ولی
پیش باشد اندروی * که کعبه برسر ایشان همیکند پرواز * ثالث بمعنی پرتو ونور شیخ نظامی
* مثنوی * رسولی کازل تا ابد هرچه هست * بارایش نام او نقش بست * چراغی که
پروازبینش ازوست * فروغ همه آفرینش ازوست * رابع نسخهٔ حسین وفایی ده
نشستگاه مرغان ونشیمنگاه وقرارگاه معناسنه اغاجی * قطعه * عهد میثاق باز تازه
کنیم * از سحرگاه تا بوقت نماز * بال پرواز خویش باز شویم * چون زره بال جنبد از پرواز
پرورش آموز یعنی صاحب علم وحکمت ومجاهده وسلوك تعلیم ایدیجی و مرشد
معناسنه ده اولور کذافی شرفنامه پروردگی رز یعنی می انکور کذافی المحمودی
پروز سکون راء مهمله وفتح واوایله اوج معنایه کلور اول سنجاف که قفتان وفراجه
وغیریده ایدرلر حکیم خاقانی بیت کوی کریبان تو کر نماید فروغ * زرین پروز شود دامن
روح الامین * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت ای قضا کسوت وقبای ترا * داده
از اطلس فلك پروز * وسایر اشیانك دخی پروازی معناسنه وله بیت کسوتی را ارکرم پوشید
جودش در وجود * طاق اطلس با جلالت پروزدلهای اوست * ثانی نسخهٔ حسین وفاییده
بمعنی اصل ونژاد حکیم فردوسی بیت بدو کفت من خویش کرشیوزم * بشاهی کشید
بیکمان پروزم * وله بیت همان مادرت خویش کرشیوزست * ازین سوی وآن سوی
باپروزست * ثالث فرهنگ جهانگیریده برنوع سبزه در غایت یشل اولور اکا فرزد وفروزد
وفریزد ومرغ دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت پروز وسبزه دمید برنمط آبگیر * زلف بنفشه
خمید برعنب جویبار پرویز یدی معنایه کلور اول صاحب کامل التواریخ بولفظی مظفر
ایله تعبیر ایلمشدر ومصنف مفاتح العلوم کلمهٔ خسرو پرویزی ملك عزیز ایله تفسیر ایلمشدرکه
خسرو ملك یعنی پادشاه وپرویز عزیز دیمك اوله ثانی جامع تاریخ مجمع الانساب نقل ایدرکه
خسرو پرویز لقبی ماهی بی غایت سودکچون ایدی زیرا زبان پهلویده ماهی یه پرویز دیرلر
ثالث شیخ نظامی خسرو وشیرینده دیرکه پرویز برآلتدرکه آنکله شکری سوزوب صاف
ایدرلر وبو معنی بو بیتدن مستفاد اولور بیت ازان بد نام آن شهزاده پرویز * که بودی
درسخن کفتن شکر ریز * رابع بمعنی بیختن یعنی الهمك حکیم نزاری قهستانی بیت تو خسروی
ومن از صدق دل نه ازپی زر * برآستانهٔ قصر تو خاك پرویزم * خامس فرهنگ جهانگیریده
بمعنی پرویزوله بیت زمانه خاك تو هم عاقبت به پرویزن * فروکذارد اکرماورانی پرویزی
سادس بمعنی جلوه کردن حضرت مولانا قدس سره بیت شمس الحق تبریزی آنجاکه تو پرویزی
از تابش خورشیدت هرکز خطر دی نی * سابع فولاغوز معناسنه میر نظمی بیت خدایاری
چوکرده کارا ورا * شده پرویز او درشهر خود را پرهیز اجتناب ایتمك وصاقنمق
معناسنه اطبا معده یی ناموافق طعامدن وعلما وجودی نامشروع ایشلردن صاقنمق واجتناب
ایتمکه دیرلر پریز کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول فریاد ونعره
حکیم علی فرقدی بیت ای پرپزت چنان بلرزد کوه * که زمین بومهین بلرزاند * ثانی
اول سبزه یه دیرلرکه صوکنارلرنده چوق بتروبعض فرهنگلرده آردیعنی اون معناسنه در

پری سوز کسر را و سکون یای تحتانی و ضم سین مهملتین ایله بر دیر یعنی کلیسانامیدرکه
خسرو پرویز زماننده بنا و عمارت اولنمشدر شیخ نظامی . بیت از آنجا تا در دیر پری سوز
پرنیدی پری رویان دران روز پشیز کسر شین معجمه و سکون یای تحتانیه ایله پولکه
باقردن و پرنجدن ایدرلر بیع و شراده رایج اولور عربیده منقور دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت چنان روزکارش بکنجی نشاند * که بر یك پشیزش تصرف نماند * شمس فخری پشیزی
بردرهم برینه پخن اقچه در دیو بوبیتی نظم ایلمش بیت شهنشهی که نیرزد بنزد همت او * جهان
وهرچه بود در جهان بنیم پشیز * مجمع الفرسده و سایر معتبر لغت کتابلرنده منقور اولق
اوزره مسطور در میر خسرو . بیت کانرا که بکینه نیست چیزی * خوری کشد از پی پشیزی
حکیم اسدی . بیت همی تا بود جان توان یافت چیز * چو جان شد نیرزد جهان یك پشیز
پلوز ضم لام و واو معروفله پشکیر معناسنه شاعر . بیت دلیل طعامست خوان
و پلوز * نظر بر صحنها نیاید هنوز پنبه پز و پنبه وز کلاهمایعنی حلاج حکیم نزاری
قهستانی . بیت پنبه پزی فاش کرد یك نکت از سر عشق * در همه عالم فتاد شور از آن
مسئله * و له بیت سر انا الحق نبود در سر هر پنبه وز * لایق حلاج بود مرتبهٔ دار عشق
پندوز سکون نون و ضم دال مهمله ایله چوالدوز معناسنه در میر نظمی بیت شود
کفتار بدکویان جکر سوز * فلاك لبهاش را دوزد به پندوز پیواز سکون یای تحتانی
ایله بمعنی اجابت یعنی جواب ویرمك استاد لطیفی . بیت خداوندا دعایم باز پیواز * منم بیچاره
و درمانده اهواز مع الزاء الفارسی * پروژ سکون راء مهمله و فتح واو ایله مدفون
معناسنه در هرنه اولورسه میر نظمی . بیت که بسیار کس بوده پروژ همین * که نامش
شده زنده روی زمین پژ دربند و عقبه که طاغلرده اولور شمس فخری بیت همیشه
باشد و بدخواه شاه چون خرلنك * بزیر بار کران مانده در میانهٔ پژ * بو معنایه خسروانی
بیت سفر خوشست کسی را که با مراد بود * اکر سراسر کوه پژ آیدش در پیش * یعنی
دربند حکیم سنایی . بیت از نشان دو کونه من صاغر * همه پژ پر نشان پای ستر * و عقبه
معناسنه ابو الفرج رونی . بیت در ترازوی همت اعلاش * دآنکه سنك آمده پژ بهمن
خواجه عمید لویکی بیت درجناب تو و هم خاطر کژ * راست چون لاشه بر کریوهٔ پژ *
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه دخی مرویدر اول بمعنی کهنه ثانی بمعنی چرك و بر نسخه ده
اکیر کوکی که عربیده وج دیرلر پژاژ فتح زاء فارسیله قایش معناسنه در پژیژ
کسر زاء فارسی و سکون یای تحتانیه یوك که پشمینه دخی دیرلر عربیده صوف دیرلر بعض
نسخه ده قوش توینه دیرلر شاعر بیت اکر بکند ز مرغ ریزد پر پژ * شود کر به کرسنه آید یقین
پیواژ سکون یای تحتانی و فتح واو ایله جواب ویرمك معناسنه فرس قدیمدر
مع السین المهمله * پابس فتح باء موحده ایله بمعنی پابند و بمعنی پاس و بی فائده
بریده قالمق بو معناده پابست دخی دیرلر کویا بو لفظدن مرخمدر پارس سکون
راء مهمله ایله ولایت عجمدر که دار الملکی شیراز شهریدر عربیده فارس دینلور لسان فارسی
اول دیاره منسوب اولمغله فارسی دینلدی شیخ سعدی شیراز مدحنده بیت اقلیم پارس

پارس را غم از آسیب دهر نیست * تا بر سرش بود چو توای سایهٔ خدا پاس بش
معنایه در اول بمعنی حصهٔ لیل یعنی کیجه نك درت بخشندن بر بخشنه دیرلر اما فرهنك
جهانکیریده کیجه نك سکز بخشندن بر بخشنه دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کفت صد ره
ز یزدان سپاس * نیایش کنم روز و شب در سه پاس * کلام اکابرده وارد اولمشدر که اول
وقتلرده بیدار اولانه پاسبان دیرلر کیجه نك بر بخشنه پاس دیدکلری غایت شایعدر شیخ نظامی
بیت چو پاسی از شب دیجور بکذشت * از ان در شاه دل رنجور بکذشت * بو قدر وارد رکه اول
وقتده بیدار اولانه پاسبان دینلدوکی مثبوت دکلدر زیرا کیجه بکیجیسنه پاسبان دینلدوکی
ظاهر و ثابتدر اول وقته بکچی مخصوص دکلدر بتون کیجه یه مخصوصدر مطلقا ثانی پاسبان
معناسنه حکیم انوری بیت ای بر سم دولت از آغاز دوران داشته * طارم قدر تراهندوی هفتم
چرخ پاس * حکیم اسدی * مثنوی * چلیپا پرستان و رومی کروه * چنان شد از دوستانش
ستوه * که دارند روز و شب از پیش هراس * بهر کوه دیده بهر دیر پاس * ثالث محافظه و حفظ
معناسنه شیخ سعدی کلستانده ممدوحنه خطاب ایدر بیت بر تست پاس خاطر بیچارکان و شکر
بر ما و بر خدای جهان آفرین جزا * رابع فرهنك جهانکیریده بمعنی تنکیٔ دل و غم و اندوه
خاطر حکیم فردوسی بیت فرشته کرفته ز پس بیم پاس * پری در نهیب اهرمن در هراس
خامس خوف معناسنه شمس فخری بیت پناه ممالك کیان یعنی شیخ ابو اسحق * که ملك
دنیی و دین را ز پاس دارد پاس پالاس کهنه کلیم و کیجه و چول وامثالی نسنه لرکه
ترکیده دخی پلاس دیرلر پیلس سکون باء فارسی و ضم لام ایله بر نوع طعامدر قوری
اتمکدن یاغله بشورورلر کذا فی شرفنامه بو معنایه صحاق الاطعمه بیت مراد رشته همین
قلیه است در دل اوست * ولی چه سود که هست او چو پیلس از دل دور پخس سکون
خاء معجمه ایله مؤید الفضلاده خوشه ده انکور دانه لری پژمرده اولمق و نسخهٔ حسینی
وفاییده انسان غم و اندوه فقر سببی ایله پژمرده اولمق و صحاحده دخی بو معنایه در اما
فرهنك جهانکیریده روغن ساده و شحم شمع روغن وامثالی نسنه لر آتشدن و یاخود
کونشدن اریمك معناسنه مسطور در حضرت مولانا قدس سره در مذمت دنیا بیت
همچو کرمابه که تفسیده * تنك آبی و جانت پخسیده * و بش فرهنکلرك اسملری
بو کتابده مذکور در عشق و عشقدن پژمرده اولمق معناسنه در پرکاس سکون
راء مهمله و فتح کاف ایله فرهنك جهانکیریده تلاش ایتمك و برشیٔ اوزرینه تعلق و تقید
ایلمك و هندك زبان علیسنده طلوع شمسه دیرلر پرمکس کسر راء مهمله ایله یعنی
اضافتله بر نوع جامه در حریردن ایدرلر غایت اینجه و نازك اولور و فرهنك جهانکیریده قلج
جوهری و اساحه دن بر نوع سلاحدر و بر نوع نوا اسمیدر کذا فی المحمودی پرواس
سکون راء مهمله ایله ال ایله نسنه یوقلمق معناسنه شمس فخری بیت نبود اطلس کردون
سزای بارکهش * اکر چه کرد قضا اندر آن پسی پرواس * بو معنایه ابو شکور بیت
هر کجا کوهر یست بشناسم * دست سوی دکرنه پرواسم * نسخهٔ حسینی و فاییده بمعنی پرداختن
و فارغ شدن شاه ناصر خسرو بیت بعدل او بود از جور بدکنش رستن * بخیر او بود از شر این

جهان پرواش ق پس ع اوج معنایه در اول قفا معناسنه که ترکیده آرد دیرلر مقابلی پیشدرکه اوك دیرلر حکیم فردوسی بیت پس و پیش ترکان طاوس رنك * چپ وراست شیران پولاد چنك * ثانی بمعنی بعد ترکیده صوك دیرلر شیخ سعدی بیت پس از مرك دشمن یکی شربت آب * به ازملك کاوس وافراسیاب * صکره یه دیجك پرده باز پس دیرلر شاعر بیت کر تضرع کنی وکر فریاد * ذرد زر باز پس نخواهد داد * پسك بر معناسی دخی نجون در پس چرا دیرلر معنای اوله عربیده ورا دیرلر و لسان جغتایده کینی دیرلر میر علیشیر بیت چیقما توقوز پرده کینی دین که عالم کویا سون * السانك آلتی بیتی برقع قویغل ایکی اوج بجاب ق پلاس ع پالاس مرقومدن اختصار اولنمشدر ق پلس ع سکون لام وفتح میله ایکی معنایه کاور اول مضطرب اولمق والدن وایاقدن قالمق ثانی بمعنی دروغ کفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ق پلوس ع ضم لام و واو معروف ایله رند وعیار وحیله کار معناسنه شاعر بیت نکرد عاشق صادق وفا هزار افسوس * فریب میخورد ازبوالهوس دروغ وپلوس ق پیخس ع سکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله ظن وکمان ایتمك وکمان یوزندن فهم ایتمك کذا فی فرهنك جهانکیری ق پیوس ع ضم یای تحتانی و واو معروفله ظن وکمان وامید معناسنه حکیم اسدی بیت بداندیش اهواز وده پارس شهر * همی زین فرونتر پیوسیش بهر * اما صحاحده انتظار معناسنه در ق مع الشین المعجمه * پاپوش ع ضم باء فارسیله ایاغه کیلن هر نه اولورسه مخصوصا پاپوج معناسنه لفظ مرکبدر پا ایله پوشدن که پوشیدندن مشتقدر ق پاداش ع فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول لفظ مفرددر عوض خیر معناسنه که مکافاتدر ضدی بادافراهدر شیخ سعدی * مثنوی * بترس ازخداوند جان وروان * که هست او توانا وما ناتوان * کراندر نکیردت فرجام کار * نکردد بپاداش روز شمار * حکیم انوری بیت ای بتو زنده سنت پاداش * وی بتو مرده رسم بادافراه * ثانی کال پاشازاده عندنده لفظ مرکبدر که اصلی پای تاش ایدی یا حذف اولنوب تادال ایله بدال اولندی که معناسی ایاقداش دیمکدر بو معنی مرحومك دقایق الحقایق نام کتابندن غیری نسخه لرده روایت اولنمامشدر ق پاش ع پاشیدن لفظندن صیغه امردر بمعنی برافشان ووصف ترکیبیدر کهرپاش ونمکپاش کبی کذا فی فرهنك جهانکیری ق پاغوش ع ضم غین معجمه ایله مجمع الفرسده بمعنی غوطه خوردن صویه طالمق عربیده غطس دیرلر استاد رودکی بیت بود زود اکه آیی نیك خاموش * چو مرغابی زنی درخاك پاغوش * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت نه هرکه غوطه خورد دربرآورد زبحار * بسا کسی که بود مردن وی از پاغوش * ق پالش ع کسر لامله بمعنی افزونی وافزایش یعنی آرتمق وزیاده لك کذا فی نسخه میرزا ابراهیم بو معنایه ابو المعانی بیت هرکه می بیند مرا کوید چرا نالش کنی * تابکی از هجر خود در دولت پالش کنی ق پالوش ع ضم لامله کافور مغشوش معناسنه در مجمع الفرسده مطلق مغشوش اولان نسنه که ضدی خالصدر شمس فخری بیت حسود اکر نبود با تو خالص اندر مهر * عجب مدار که ویژه نیاید از پالوش ق پخش ع سکون خاء

خاء معجمه ایله بمعنی پخج مرقوم یعنی ایاغله باصمق ویاصیلوب باصیلنمش حکیم فردوسی بیت بسوی طلا به برانکیخت رخش * بکرزی سواری همیکرد پخش * کذا فی فرهنك جهانکیری ق پذیرش ع کسر ذال معجمه ایله قبول ایتمك اسم مصدردر شیخ نظامی بیت خردمند رو از پذیرش بتافت * بغواصی دربدریا شتافت ق پراش ع فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی پریشان کردن حکیم سنایی بیت سنبل پرتاب را کرد سمن بر پراش * چشم خرد برکشا قدرت الله ببین ق پربارش ع سکون رائین وفتح بائین موحدتین وضم راء ثالث مهملات ایله بمعنی فلاء کذا فی مؤید الفضلا ق پرخاش ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله جنك وغوغا استاد عنصری * رباعی * ای شب نکنی آن همه پرخاش که دوش * راز دل من مکن چنان فاش که دوش * دیدی چه دراز بود دوشینه شبم * هان ای شب وصل همچنان باش که دوش * شمس فخری بیت کرا مجال که کر پادشاه ابواسحق کند تصور کین وتخیل پرخاش ق پرخش ع فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله بمعنی کفل یعنی صاغری اسب واستر وخر وامثالی مختاری در صفت اسب بیت دیو سیرت سروش نصرت بخش * بهر سینه پالنك رخش پرخش ق پرسیاوش ع مشهور اوتدر که پرسیاوشان دخی دیرلر عربیده شعر الجن وشعر الغول وشعر الحی دخی دیرلر ترکیده بالدری قره دیدکلریدر ق پرش ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول دپرتمه ثانی اشمه بیکار اولسون غیری اولسون ابو المعانی بیت عجب وادی بود صحرای سینه * بجای آب خون آید زپرشش ق پرکاوش ع سکون راء مهمله وفتح کافله اوزوم اغاجنك زیاده دالرین قرمغه دیرلر فرهنك جهانکیریده سائر اغاجلری دخی بوداماغه دیرلر دیو مسطوردر ق پرندوش ع فتح راء وسکون نون وضم دال مهملتین ایله دون کیجه نك اولکی کیجه سنه که عربیده اول امس دیرلر حکیم انوری بیت دیدم ازبا فی پرندوشین * شیشه نیمه برکناره طاق * فرهنك جهانکیریده بمعنی شب وروز کذشته یعنی دونکی کون وکیجه حضرت مولانا قدس سره بیت پرندوش پرندوش چه سان بود خرابات * بکویید متر سید اکر مست وخرابید * ق پرنیش ع سکون راء مهمله ونون مکسوره بعده یای ساکنه ایله یورك بوریسی علی که عربیده مغص دیرلر میر نظمی بیت چو دیده یار آید منزل خویش * ز رشك اغیار را بکرفته پرنیش ق پرواش ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله واله وحیران وکندودن بیخبر میر نظمی بیت چو زیب وزینت دنیاست زایل * مشو از حال خود پرواش وغافل * ق پرورش ع پروردن لفظندن اسم مصدردر بسلیش معناسنه شیخ نظامی * مثنوی * شه از خواب دوشینه سر برکرفت * بنالشکری کردن از سر کرفت * به نیکی زنیکی دهش یاد کرد * بدان پرورش عالم آباد کرد ق پرویش ع بیای تحتانی زیاده ایله کلبشکر وبنفشه خمیره سی وامثالی پرورده لر ق پروش ع ضم راء مهمله و واو مجهول ایله برنوع چبان وقبرجقدر اعضای انسانده ظاهر اولور عربیده ثبره دیرلر فتح ثاء مثلثه وسکون باء موحده ایله ق پرویش ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله شغل وعمل وتقصیر وکار وکسبده تکاسل معناسنه فرویش دخی دیرلر امیر خسرو بیت اژدها پیشست

وتیغ اندر عقب ایام شد * ره مده ای دوست سوی خویشتن پرویش را ل پریش ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی پریشان کننده کذا فی فرهنك جهانکیری
بومعنایه حکیم سنایی بیت درخموشی نبوده لهو اندیش * کاه کفتن نبود لغو پریش *
حکیم انوری بیت باد برینده توهم نرسید * باد فکرت ز باد خاك پریش * وبمعنی
پریشان شدن وافشاندن کذا فی مجمع الفرس شمس فخری بیت مکر که در سر زلف بتان
زباد صبا * نماند درهمه ملکش دکر مجال پریش ل پژوهش ع ضم زاء معجمه وواو معروف
وکسرهایله تجسس وتفحص معناسنه اسم مصدر در خلاق المعانی بیت بجز ز خدمت تو
بنده انتما نکنند * بهر کجا که پژوهش رود ز اصل نژاد ل پش ع اوج معنایه کلور اول پرچم
اسب بود بهای جامی بیت کفلها ش کرد پش ودم دراز * پروبال فربی او لاغرمیان *
استاد لطیفی بیت بجای نعل تو مه بسته بر پای * بجای دُرّ پروین بسته بر پش * حکیم
اسدی بیت پش بارکی چون عنان تافتند * کمندی وتیغ وبکف آختند * ثانی طرهٔ
اسب یعنی آتك لننده اولان پرچمی استاد * قطعه * ظفر چو تیغ بدست تو دید وکفت
بتیغ * همه سلامت آن در وی چون نکار تو با * چو دید فتح پس اسب تو با سبش کفت *
همه سعادت آن زلف چون نکار تو باد * ودخی طیلسان که صارغك اوجی صالی و یررلر
قس دخی دیرلر ثالث ناقص وفرومایه معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بعض
نسخه ده باء موحده ایله تصحیح ایتمشلر اما فرهنك مرقومده ومجمع الفرسده وسائر متأخرینك
معتبر لغتلرنده باء فارسیله منقولدر ل پنجش ع سکون نون وکسر جیمله بمعنی ورزش
یعنی اوزمك وبمعنی رنجش یعنی انجمك اسم مصدر در ل پنجنوش ع سکون نون اول وضم
ثانی وجیم موقوفه ایله برنوع شرابدر که بنج تریاق دخی دیرلر کذا فی المحمودی اما فرهنك جهانکیریده
برنوع معجوندر بش جزؤدن ترکیب اولنمشدر تقویت قلبه عظیم دخلی وزیاده نفعی
واردر معربی فنجوشدر حکیم خاقانی بیت دو چارسوی فقر در ا تا زره ذوق * دلرا
به پنجنوش سلامت دوا کنی ل پنیوش ع سکون نون وضم یای تحتانیله برنسنه در اوردکه
یان لنوب دوکلك معناسنه در ل پیاموش ع فتح یای تحتانی وضم میمله بیاض صوغان که
عربیده بصل عنصل وطب کتابلری مفرداتنده اسقیل وترکیده اطه صوغانی دیرلر *
ل پیوش ع ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله طشره دن ایچروده اولان مصاحبنی دیکلمکه
دیرلر میر نظمی بیت نشسته اند در بزم وکرد ندمی نوش * پیوشی ز بیرون همیزد بکوش
ل مع الغین المعجمه * پالغ ع ضم لامله وقیل بالفتح برنوع قدحدر اغاجدن یاخود
صغر بوینوزندن ایدوب مجلس آخرنده آنکله محبتا طلو ایچرلر حکیم اسدی بیت بدیدش
همان جای بر تخت خویش * یکی پالغ وکاله می به پیش * کذا فی فرهنك جهانکیری
ل پرنده چراغ ع یعنی پروانه عربیده فراش دیرلر ابو المعانی بیت چو دید روشنی شمع روی تو
هرشب * ازان بشمع بسوزد خودش پرنده چراغ ل پزداغ ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله
ایله بمعنی مصقله که آیینه وقلیچ وامثالی نسنه لرك پاسن آنکله آچارلر کذا فی شرفنامه بولغتی
مکسور ومضموم اولمقده جائز کورمشلر ل پزغ ع فتح زاء عجمیله اوج معنایه در اول

اول صوبندی ثانی قوربغه که وزغ دخی دیرلر ثالث بمعنی سراسیمه مثال معنی ثانی وثالث
میر نظمی بیت پزغ بوده میان آب ایستاد * پزغ نهادید او راکرد فریاد ل پناغ ع فتح
نونله ایکی معنایه در اول بمعنی دبیر یعنی کاتب منصور شیرازی بیت ضمیر تو بود آن بلبلی که
کاه بیان * به پیش او بود ابکم زبان تیز پناغ * ثانی بمعنی حریر وابریشم استاد لطیفی بیت
پیله پناغ چند دهش بهر راحتش * کیرد بظلم اطلس فاخر بتربیت * بو بیتك مضمونی
اوزره خام ابریشم اولمق کرکدر نسخهٔ حسین وفایی ده خام ایپلك که ایپك ایله اکیرلر
بیضه کبی اولورو بعض نسخه ده ماصون اوزرینه صارلمش ایپلك وابریشم معناسنه در
شاعر بیت تو سیمین قفی من چو زرین پناغ * تو تابان مهی من چو سوزان چراغ *
ل پنجال مرغ ع سکون نون وفتح جیمله قوش بورنی عربیده منقار دیرلر ل پیامیغ ع
فتح یای تحتانی اول وسکون ثانیله بالق اتی معناسنه ل مع الفاء * پای باف ع جلاه
معناسنه باف بافیدن لفظندن اسم فاعل وصیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور طوقومقده
ایاغك دخی عملی اولدوغندن اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر استاد عنصری بیت کفتم
از جو داو عنا برکیست * کفت بر پای باف وبر ضراب * ابو شکور بیت کشاد زر وآهنکر
وپای باف * چو بیکار ماندند سرشان بکاف * بو معنایه شمس فخری بیت خاك بر سر شاعری
وا کا شکی * بودمی سرشور یا نه پای باف ل پذیرف ع پذیرفت لفظندن ترخیم اولنمشدر
بنه اول معنایه میر نظمی بیت کسی را که کارش پذیرف شود * چراغ بدی باد هن پف شود
ل پلنجاسف ع فتح لام وجیم وسین وسکون نونله آق قواق چیچکی کذا فی نسخهٔ حلیمی
برنجاسف دخی دیرلر ل مع القاف * پرواق ع سکون راء مهمله ایله چریش اوتی که کوکنی
دوکوب چریش ایدرلر ل پستوق ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله اوموز باشندن
کردنه یقین اولان استخوانه دیرلر شاعر درهجو بیت بهر سوختن فندقی کو یاکه بر سوزن
نهند * کردن وسر از میان هردو پستوق سر زده ل پشماق ع سکون شین معجمه وفتح
میمله شرفنامه ده بمعنی اسب مرقومدر ل پنجم رواق ع کسر راء مهمله ایله فلك خامس که
مقام مریخدر کذا فی شرفنامه ل مع الکاف * پابسترك ع فتح باء موحده وتاء مثناة ورا
وسکون سین مهملتین ایله اطفال دماغی قالدرمغه یعنی طفلك دماغی دوشدکده
بوماغله قالدرمق ل پاچك ع فتح جیم فارسیله قوری صغر تزکی که یاقمق ایچون کرپچ قالبی
کبی دکرمی ایدرلر غوشاك وغوشای دخی دیرلر کذا فی شرفنامه زبان هندیده برداریه
دیرلر که هضم طعام ایچون یرلر ل پاسبك ع فتح سین مهمله وضم باء موحده ایله ایشنده
مقدم واموزنده مستعجل اولان آدم و بو کرك آت واشکون قاطره دخی دیرلر ابو المعانی
بیت پاسبك بودم چنان در راه کوی دلبران * پیش من باد صبا نکرفته هرکز در روان *
ل پاسك ع فتح سین مهمله ایله بمعنی خمیازه که دهان دره دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر
وله بیت بادهٔ هجرت چنان از دست غم نوشیده ام * بعد مردن تا بروز حشر پاسك
میکشم ل پاك ع اوج معنایه کلور اول معروف طاهر معناسنه شیخ عطار بیت حمد
بیحد آن خدای پاك را * آنکه ایمان داد مشتی خاك را * ثانی شرفنامه ده مجو دیده بمعنی

تمام مثلا همه پاك برد وپاك پسوخت ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت همه بگذشت بر تو پاك
چو باد * مال وملك وتن درست شباب * ثالث فرهنك جهانكيريده بمعنى همه حكيم فردوسى
درماتم مادر سهراب * مصرع * در خانها را سيه كرد پاك * يعنى اولرى قپوسن جمله سياه
ايلدى معناى اولنه چغتايده آريغ ديرلر ع پالارنك ع فتح لام وراء مهمله وسكون نونله
جوهردار قليچ وجوهرلى پولاد معناسنه در ع پاليك ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله
يعنى چرمين وپاى افزار تركيده چارق وطولاق ديرلر استاد رودكى . بيت از خر وپاليك
آنجاى رسيدم كه همى * موزهٔ چينى توخواهم واسب تازى ع پانمشك ع سكون نون وشين
معجمه وضم ميمله تركيده منه كوش وعربيده حبة الخضرا ديرلر ع پاوچك ع سكون واو
وفتح جيم فارسيله پاچك مرقوم معناسنه ع پاهك ع فتح هايله نسخهٔ حسين وفائيده ومجمع
الفرسده اشكنجه معناسنه فرهنك جهانكيريده اسم مصدر روايت اولنمشدر بو شعيب
بيت دلمان چو آب يامى تن چو بهار بادى * از بيم چشم حاسد كش كنده باد پاهك ع پاهنك ع
فتح ها وسكون نونله پاچنك وپاشنك معنالرينه سيأتى ذكره كذا فى فرهنك جهانكيرى
ع پپتك ع سكون باء فارسى وفتح تاء مثناة ايله مؤيد الفضلاده ايكى باء موحده ايله
وشرفنامه ده باء ثانى موحده ايله خرما واوزم صالقمندن بر پارچه كه تركيده چرتك ديرلر
مجمع الفرسده كاف فارسيله وادات الفضلاده ايكى باء موحده وكاف عربيله روايت اولنمشدر
ع پتك ع سكون تاء مثناة ايله دمورجى چكيجى معناسنه حكيم فردوسى . بيت سر سروران
زير كرز كران * چو سندان بر وپتك آهنكران * بعض نسخه ده بمعنى در آغوش يعنى پهلويه
آلمق منقولدر ع پچواك ع سكون جيم فارسى ايله برلساندن برلسانه سوز ترجمه ايلمك
معناسنه در كذا فى مجمع الفرس وترجمانلق معناسنه ابو المعانى . بيت نزد بجانب من كوش
التفات آنشوخ * زبان حال دل زار چون كند پچواك ع پرالك ع فتح راء مهمله ولامله جوهردار
پولاد معناسنه عموما وقليچ دمورى خصوصا حكيم اسدى بيت ازان آهن لعلكون تيغ چار
هم از روهنى وپرالك هزار ع پرك ع فتح راء مهمله ايله شرفنامه ده بمعنى نجم سهيل مسطوردر
شاعر بيت بتابد بهر چند در شب پرك * نشود نزد تاب دلم شب پرك * خواجه عميد لويكى
بيت تاسك مه شكستهٔ بستر پاى هر مهى * غور محيط بستهٔ كردستارهٔ پرك ع پركوك ع
سكون راء مهمله وضم كاف فارسيله مجمع الفرسده عمارت عالى معناسنه در ع پرندك ع
فتح را ودال مهملتين وسكون نونله صحراده واقع پشته وكوچك طاغ معناسنه كذا فى
فرهنك جهانكيرى ع پروانك ع سكون را وفتح واو ونونله قره قولاق ديدكلرى جانوركه
سياهكوش دخى ديرلر دائما ارسلانه قولاغوزلق ايدر عربيده فروانق ديرلر بعض نسخه ده
قولاغوز معناسنه در ابو المعانى بيت عشق توشير مست وپروانك غمست اى مه جمال *
بو الهوس را زهرهٔ تاب وتوان بودن محال ع پساك ع فتح سين مهمله ايله سرور وعيش
وعشرت محللرنده باغ وباغچه لرده دلبران وتازه جوان رياحيندن وگل وشكوفه دن تاج كبى
ياپوب اهل عشرت باشلرينه كيرلر شمس فخرى بيت همچو خاك جناب شاه جهان خاكپايت
مراست تاج وپساك * ابو الفرج رونى بيت همه اميدش آنكه خدمت تو * برسرش مى

نهند زبخت پساك ع پستك ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ورايله انجقرقه
عربيده فواق ديرلر وبر معناسى دخى كيورك در ودخى كاغده پرداخت ايدركن التنه قونيلان
كيرلك مثال معنى اول ابو المعانى بيت . بزم نهان وصل ترا بود خوش تترك * روى رقيب
زشت دهد ليك پستترك ع پسكك ع فتح سين مهمله وكاف فارسى وسكون نونله بمعنى
ژاله كذا فى مجمع الفرس ع پشتك ع سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله بمعنى شبنم
وبعض نسخه ده قورجق صاچ وقيون وكچى سركينى معناسنه ودخى حيوانات آز وديشلرى
معناسنه شمس فخرى بيت شير در بيشه اژدها در كوه * بفكند از نهيب او پشتك *
ع پشك ع فتح شين معجمه ايله بمعنى شبنم وسكون شين ايله فرهنك جهانكيريده التى معنايه
گلور اول برابر وبرابر ايلمك معناسنه حكيم نزارى قهستانى بيت بجس افتاده ماخورشيد در
پشك * بقامت سرورا افكنده در رشك * ثانى بمعنى عشق ثالث بمعنى درآويختن رابع
جعل خامس آته مخصوص بر علتدر سادس بمعنى جغد يعنى بيقوش ابو المعانى بيت
چون كند يارب زبد بختى دل ديوانه ام * پشك باشد كرهما آيد بسقف خانه ام ع پك ولك ع
يعنى سبزى وخرمى ورعنايى شمس فخرى بيت جهان چو خاك در تست وعرصهٔ ملكت *
چرانكوهد عقلش بتهمت پك ولك * تحفة الاحبابده بمعنى تك وپو وآلات واثواب خانه
مرويدر وادات الفضلاده پك ضم با ايله سبزى ورعنايى وكسرا ايله بتد انكشتها منقولدر
ع پك ع درت معنايه در اول دختر نوجوانكه ممه لرى انار كبى اوله ثانى اطفال فندقه
وچوب كچوروب قرلندرلر ثالث بمعنى كروهه يعنى يوالق رابع قوزبغه كه چغرو وزغ دخى ديرلر
شمس فخرى . بيت كسى كه چون سرطان باتو كج رود بشكن * بسنك پشتش در پارگين فكن
چون پك * استاد لبيبى * قطعه * اى همچو پك پليد چون او ديدها برون * مانند آنكسى كه
كنى مرورا چنك * تاكى همى در آيى وكردم همى روى * حقا كه كمترى وفرا كن ترى زپك
ع پكوك ع ضم كافله ايكى معنايه در اول پتك آهنكران يعنى دمورجى چكيچى كذا فى
المحمودى ثانى مخرجهٔ بالاخانه كه عربيده غرفه ديرلر وفرهنك جهانكيريده يوكسك صفه
وطام كنارنده اغاجدن وطاشدن ايتدكلرى قورقولق پلوك دخى ديرلر ع پلارك ع
فتح راء مهمله ايله فرهنك جهانكيريده باء فارسيله ايكى معنايه در اول بمعنى شمشير حكيم خاقانى
بيت حصرم ديدى كز وچكد مى * درمعركه بين پلارك وى * ثانى قليچ جوهرى معناسنه
شيخ نظامى . بيت پلارك چنان تافت از روى تيغ * كه در شب ستاره بتاريك ميغ ع پلالك ع
فتح لامين ايله ايكى معنايه در پلارك كبى اول جوهردار پولادكه اندن قليچ ايدرلر حكيم اسدى
بيت ازان آهن لعلكون تيغ چار * هم از روهنى پلالك هزار * ثانى قليچ معناسنه استاد
عنصرى * قطعه * چه چيرست آن روفده نير خسرو * چه چيزست آن پلالك تيغ
بران * يكى اندر دهان حق زبانست * يكى اندر دهان مرك دندان * صاحب فرهنك
منظومه . بيت باپلارك پلارلك وبرزن * آن دو تيغست واين يكى مسكن ع پلك ع فتح
لامله ايكى معنايه در اول كوز قپاغى كه عربيده جفن ديرلر فتح . جيله امير خسرو بيت
تيرت سواد چشم عدو حك كند چنانك * نى آكهى بديده ونى در پلك بود * وله بيت

پالاٸ همی ند و دل همی برد چشمت * چو جادوی که لب اندر فسون بجنباند * بو معنایه کسر
با وسکون لام ایله دخی صحیح لغتدر ثانی بمعنی آویخته کذا فی فرهنك جهانکیری ق پلنك ع
فتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول قپلان دیدکلری یرتجی جانوردر عربیده نمر دیرلر
کسر نونله طالب آملی در تعریف اسب بیت ببال و پر چو هزبر بیست وخشم وکین چو پلنك
بخال وخط چو تذروو بدست وپا چو غزال * ثانی فرهنك جهانکیریده درت ایاقلی تخت
کبی نسخه درکه اورته سنی ایپلك قولان ایله اورب اوزرنده یاتورلر عربیده سریر دیرلر
وکسر لام ایله اشیك اوکندن دیوار آردنه وارنجه دیوارك صحا متنه دیرلر ق پلنك رنك ع
یورغه آت عجمده اکثر الاجه آتلری یورغه ایتدکلری ایچون تسمیه اولنمشدر ق پلنك مشك
نباتاتدن براوتدر عربیده سنجلاط دیرلر کسر سین ایله وسنبل رومی اولقده مرویدر
کتاب الاسامی فی الاسامی ده مسطوردرکه * پلنك مشك هو نبت له نور کهیئة الورد یشبه
لونه لون النمر وریحه کریح المشك انتهی * وحکیم خاقانی بیت عطر کنند از پلنك مشك
بغداد * آهوی مشك آید از فضای صفاهان * بعض نسخه ده بقلة الخراسانی در دیدیلر
وبعض نسخه ده خرما رنکنده بر یشدر بغداد ده اولور ایری اغاجی واردر ق پلوك ع ضم
لام ایله ایکی معنایه در اول پتك آهنکران یعنی دمورجیلر چکیجی کذا فی فرهنك جهانکیری
ثانی مخرجه بالاخانه که عربیده غرفه دیرلر اما شرفنامه ده قامشدن وسازدن ایدرلر
اکثر باغچه لرده وباغلرده بکجی اوتورمق ایچون اکا دیرلر ق پنجك ع سکون نون وفتح جیم
فارسیله بر نوع صرمشق در اوزم کبی یمشی اولور اما نمر عربیده عشقه دیرلر کذا فی المجمع
ق پنجایك ع سکون نون وفتح جیم ویای تحتانیله پنکج که عربیده سرطان دیرلر کذا فی
مؤید الفضلا ق پنچپایك ع سکون نون وجیم وفتح باء فارسیه ویای تحتانیله بمعنی خرچنك
بودخی پنکجدر عربیده سرطان دیرلر ایضا منه ق پنك ع سکون نون ایله بیوك طاسدر
ق پنیرك ع کسر نون ویای تحتانی وفتح راء مهمله ایله براوتدر عربیده ملوکیه دیرلر بعض
نسخه ده براوتدر پنیرکی ومیوه سی ده اولور آفتاب کردك دیرلر کنش قنغی طرفه کیدرسه
اول طرفه دونرمثالی اثیر الدین اخسیکتی بیت زبولی که خیزد زداء الثمنین * تلافیش
مشکل بود بر پنیرك ق پیك ع سکون یای تحتانیله قاصد ونامه بر وشاطر معناسنه ده
کاور ق مع الکاف الفارسی * پاپوك ع ضم باء موحده ایله پاپوش که ترکیده پابوج دیرلر
ق پاچنك ع فتح جیم فارسی وسکون نونله کوچك پنجره که طشره یه مخفی نظاره ایچون
ایدرلر ابو عاصم بیت مال فراز آوری نکاه نداری * تا ببرند از ره دریچه وپاچنك * شمس
فخری بیت هزار کونه کل از شاخ چهره نمود * چو لعبتان کل اندام نازك و پاچنك *
نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی پای افزار وچرمین واقع اولمشدر ق پاچوك ع ضم جیم فارسیله
آتشه یاقمق ایچون دکرمی ایدوب قورتدقلری صغر تزکنه دیرلرکه غوشای دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس ق پادنك ع کسر دال مهمله وسکون نونله غله دوکدکلری اغاج طوقمق
عموما برنج چلتوکی دوکدکلری نسخه یه دیرلر خصوصا کذا فی فرهنك جهانکیری ق پارسنك
سکون راء ونون وفتح سین مهملتین ایله برابر اولمق ایچون ترازو کفه سنك خفیف طرفنه

طرفنه بغداد قلری نسنه که کیمی سنکپاره وکیمی با قورو دمور پارچه لردن بغلرلر مولانا کاتبی بیت
بست دوران برکوی چرخ چندین سنك وخاك * لیك در میزان حلمش کم نمود از پارسنك
ق پارژنك ع فتح زاء فارسی وسکون نون ایله بمعنی پاچنك مرقوم کذا فی فرهنك
جهانکیری ق پاسنك ع حذف راء مهمله ایله پارسنك مرقوم معناسنه در اثیر الدین
اخسیکتی بیت وجود خصم چو وزن آورد در ان میزان * که بو قبیس ندارد مجال پاسنکی
ق پاشنك ع فتح شین معجمه وسکون نون ایله تخملق خیار وامثالی کذا فی شرفنامه
وفرهنك جهانکیریده بمعنی خوشه انکور حکیم اسدی بیت توکویی دزخشنده پاشنك
بود * ویا در دل شب شباهنك بود ق پالاهنك ع فتح لام وها وسکون نون ایله یولار
صاپی ویدك چکدکلری یولار مجمع الفرسده اول دوال دیرلرکه یولار او جنه بغلرلر امیر معزی
بیت کشی ز روم بخوار زم بت پرستانرا * فسار در سر و در دست نیز پالاهنك * بمعنی
افسار حکیم سنایی * قطعه * در که خسروان همه دریاست * یك کهر نی وصد هزار نهنك
در پناه خرد نشین که خرد * کردن از راست بود پالاهنك ق پالك ع فتح لام ایله بمعنی پای
افزار که چرم کاو باشد یعنی صغر کونندن اولان چارق که پالیك دخی دیرلر ق پالنك ع فتح
لام وسکون نون ایله بمعنی پاچنك مرقوم مجودده کاف فارسیله بیوك ترنجه دیرلر ق پالهنك
سکون لام ایله پالاهنك مرقوم معناسنه شمس فخری بیت فریدون اکر زنده کین او *
نهادی بکردن برش پالهنك * حکیم انوری بیت در کردن اختیار احراز * اکنون ردائش
پالهنکست * نیازی حجازی جامع اللغاتده پالهنکی کهکشان معناسنه روایت ایتمشدر
ق پاهنك ع فتح ها ایله فرهنك جهانکیریده پاشنك مرقوم معناسنه مرویدر ق پردك ع
سکون راء وفتح دال مهملتین ایله بمعنی چیستان یعنی بلمجه عربیده لغز وهندی پهیلی دیرلر
امیر خسرو بیت ز پردکهای دوراد وربسته * که از فکرش دل دانا ست خسته ق پرژك ع
سکون راء مهمله وفتح زاء فارسیله بمعنی کریه وکریستن کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
حکیم قطران ارموی بیت عرش وکرسی در آب شد پنهان * بسکه کردم ز فرقتت پرژك *
ق پرسنك ع پارسنك مرقومدن مخففدر کذا فی مجمع الفرس ق پرواك ع سکون راء
مهمله ایله بکجی معناسنه که عربیده حارس دیرلر ابو المعانی بیت برای دفع رقیبان از سر
کویت * نکه بکرددرت تا سحر شود پرواك ق پژواك ع سکون زاء فارسیله موحش صدا
وآواز مهیب ودهشت افزا اوله بیت آنقدر فریاد وزاری کرده ام از درد وغم * ساکنان
آسمان در حیرت از پژواك شد ق پساهنك ع فتح سین مهمله وها وسکون نون ایله اوچه
دموری معناسنه وچوی یه ده دیرلر ق پشلنك ع سکون شین معجمه ونون وفتح لام ایله
مجمع الفرسده بمعنی پس افتاده باشد یعنی کیرو دوشمش میر نظمی بیت در پس جانان
رقیب لنك بود * در پی عمری اجل پشلنك بود ق پشنك ع فتح شین معجمه وسکون نونله
پش معنایه در اول مجمع الفرسده بر دمور آلتدر اوزون واوجی سوری که آنکله طاش
قوپاررلر ودیوار دلرلر شمس فخری بیت در آورد سخطش باره سپهر از جای * بیك اشارتی
پی دسته برد بیل وپشنك * ثانی نام پدر افراسیاب در ثالث زنبرك معناسنه حکیم سوزنی

درصفت کیرخود اوج معنایی ترتیب اوزن * قطعه * همچون پشنك كرثی ورکناك وشوخناك
کوئی که کر زتو زی درقبضهٔ پشنك * آزا که از توخورد نه درچاپکه فتاد * برداشت اززمین
نتواندش بی پشنك * رابع فرهنك جهانکیریده جفاوستم معنا سنه درویش عبد علی
بیت بی تیغ ازان اجل جنه سازد عدوت را * کز خون غاسدش نرود برکسی پشنك *
خامس دریاده اولور بر جانور در که ی قدر ارقه سی خار پشت مانندی دکنلی وباشی پیلان
باشی کبیدر دریاده نقدر بیوك بالق وار ایسه آندن فرار ایدر اکثر دریای چینده اولور
پلسك فتح لام وسکون سین مهمله ایله دمور کباب شیشی ابوالمعانی بیت دردرون
برآتش هجر ترا * درجکر پیکان غم بوده پلسك پلوك ضم لامله سقف خانه او زرینه
قوینلان اغاج که تالار دخی دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم پلهنك پالهنك مرقومدن
مخفف درکذا فی مجمع الفرس پنانك فتح نونین ایله بمعنی صمغ اغاج ییسی در کذا فی فرهنك
جهانکیری پنك فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی پشنك مرقوم کذا فی شرفنامه پنك
فتح نون ایله درت معنایه در اول خرما صالقمی ثانی چوب ثالث دریچه رابع وقت صباح
بو معنی کتاب زنددن منقولدر پهمزك سکون ها وفتح میم وزاء معجمه ایله کرپی که
سیغول دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری پیوك ضم یای تحتانیله بمعنی عروس
شمس فخری بیت مال ودانش عروس ودامادست * سوی داماد نیست میل پیوك *
مع اللام * پاچال جیم فارسیله چلاه ودمورجی وسائرلرینك چقور یشه دیرلر اما
فرهنك جهانکیریده چلاه اوزرینه ایاقلرین قودوغی تخته یه دیرلر خاقانی درقسمیه بیت
بلوح پای وبپاچال وغرغرونشکر * بتاره بمکوك وبتار وپود ثیاب پارسال بکمز سنه
معناسنه لفظ مرکبدرکه پاربلدر وسال معلوم عربیده عام اول دیرلر پالاپال فتح باء
ثانی فارسیله محکم وقوی وتند معناسنه استاد دقیقی بیت بفر وهیبت شمشیر او قرار
کرفت * زمانه که پرآشوب بود پالاپال * تحفة الاحبابده بمعنی پالوده سخت یعنی قویی
پالوده فرهنك جهانکیریده بمعنی نخست واقع اولمشدر پالایال فتح یای تحتانی ایله
صحاحده بمعنی سخت تابنده یعنی غایت براق ولماع بعض نسخه ده سیال ومیال معناسنه منقولدر
ایکی معنایه بو بیتده واقع اولمشدر میرنظمی بیت عذارتو چومه وآفتاب پالایال * که
طبع شوخ مرا پرشتاب پالایال پالیال کسر لام وفتح یای تحتانیله بمعنی همیشه
ومتصل ابوالمعانی بیت چه سود کر بشود بعد ازین کرم کستر * زبون کرد مرا پالیال
جور وستم پای پیل ایکی معنایه در اول برنوع بیوك فیل ایاغنه مشابه پیاله در که
آنکله شراب ایچرلر حکیم خاقانی بیت تا بپای پیل می برکعبهٔ عقل آمدست * پیل بالا
نقد جان بر پیلبان افشانده اند * ثانی محمودیده زنکیانك برنوع سلاحیدر فرهنك
جهانکیریده برنوع حربه در اکثر زنکیلر قوللنور حکیم خاقانی بیت من صید آنکه کعبهٔ جانهاست
منظرش * با من بپای پیل کند جنك عبهرش پامال وپایمال کلاهما بفتح المیم ایاق
التنده قالمش وپاصلمش معناسنه استعاره طریقیله زبون وخوار وذلیل معناسنه ابوالمعانی
بیت پایمال غم هجران تو بودم اکنون * مددم کر نرسی حال دکرکون باشد * میرنظمی

نظمی بیت شدم پامال جور چرخ غدار * که آه وناله شد شام وسحرکار پربال سکون
راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی خانهٔ تابستانی که پرباره وپرباله دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری پردال سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی پرکال که پروال دخی
دیرلر ایضا منه پردهٔ دل یعنی خون جکر عربیده حجه دیدکلری بعض نسخه ده عربیده
دیه دیدکلری آق جکر معناسنه در بو مناسبدر شاعر بیت زاشك چشم منم جو یهاست
کشته بخل * زتاب آتش غم آب کشته پردهٔ دل پردهٔ دیوسال موسیقی ده بر پرده
نامیدر شیخ نظامی بیت مغنی بزن پردهٔ دیوسال * نوایی برانکیز وبا آن بنال پرغول
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله برنوع حلوادر که افروشه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
پرکال سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول شول پاره که اثوابه
یاما ایدوب دیکرلر پرکاله دخی دیرلر ثانی معروف چتال دمور در که دائره چزرلر کذا فی المجمع
پروال سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی پرکال مرقوم کذا فی شرفنامه پژول
ضم زاء فارسیله طوپوق که عربیده کعب دیرلر شمس فخری * قطعه * چون دار زاق بیش
وکم نشود * فارغ بال مردم بشکول * چه که بر تخت نازخسپی خوش * چه که در کل نهی دو
دست پژول * مؤید الفضلاده اول بندقه دیرلر که اطفال آنکله اوینارلر پشکول
سکون شین معجمه وضم کافله مغموم ومهموم والمناك معناسنه در وبرقصبه آدیدر که آنك
نازك ولطیف دلبندی اشلنور پشکولی دیرلر پشه غال براغاجدر که کرم وپشه دار
وپشه خانه معناسنه ده کلور پکمال سکون کاف فارسی وفتح میمله دست افزار کفشکران
یعنی پابوجیلر آلتندن بر آلتدر که آنکله خط چکرلر عربیده مخط دیرلر پکول ضم کاف
ایله بمعنی پلوك مرقوم یعنی سقف خانه یه قودقلری اغاج کذا فی مجمع الفرس پل
بوزن ثل خسته لکدن قالقمش مزاج ضعف اوزره اولمق میرنظمی بیت کند بیمار هر شب
درد حسرت * شود در روز پل بی تاب وطاقت پنجال سکون نون وفتح جیمله سرکین
مرغ وماکیان وکبوتر عموما عربیده ذرق دیرلر شمس فخری بیت همای لطف ورا احتیاج
ظل نبود * که ملك بخشد هرجا که بفکند پنجال پهل سکون ها ایله حشم معناسنه که
عرب خیل وحشم دیدکلرینه عجم پهل وسپه دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی هفته بودند
باسوك ودرد * سرهفته پهل وسپه کرد کرد مع المیم * پادام فتح دال مهمله ایله بمعنی
مصلا یعنی نمازکاه میرنظمی بیت اکو برینه را پیغام باشد * مراخاك درت پادام باشد
پاردم سکون راوضم دال مهملتین ایله قوسقون معناسنه که ترکیده پالدم دیدکلریدر
خواجه حافظ بیت صوفی شهر بین که چون لقمه به شبهه میخورد * پاردمش دراز باد این
حیوان خوش علف پالدم معروف سمر قوسقونی شمس فخری بیت زین خران
آنکس خورند برکو مدام * دردم ایشان فتد چون پالدم * حضرت مولانا قدس سره
بیت ابروان چون پالدم زیر آمده * چشم را نم آمده تاری شده پایدام سکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله صیادلر دام ایچنه بغلدقلری قوشه دیرلر که قوشلر آنی کوروب
یانته کلوب دامه دوشرلر اکا خروهه دخی دیرلر عربیده ملواح دیرلر کسر میمله کذا فی

شرفنامه و فرهنك جهانكیریده وسائر معتبر لغت كتابلرنده دام معناسنه در حكیم خاقانی
بیت كفتم ببارگاه ملائك توان رسید * كفتا اكر توان نشود حرص پایدام * حكیم سوزنی
بیت اجل پایدامی نهادست صعب * بنا كام باید همی در فتاد پدرام سكون دال
وفتح راء مهملتین ایله بمعنی بدخواه و بی مهر و محبت ودخی همیشه كذا فی المحمودی پرچم
سكون راء مهمله وفتح جیم فارسیله بش معنایه كاور اول مجمع الفرسده سیاه تویدن مدور
طوب ایدوب نیزه باشنه قورلر مثالی نیزه مناسبتیله مولانا هاتفی بیت ز پرچم فروزنده
نوك سنان * چو آن شعله كاید برون از دخان * ثانی علم شقه سنه دیرلر علم مناسبتیله
عماد فقیه بیت پرچم مشكین علمهای شاه * دستهٔ ریحان و كریبان ماه * ثالث توغه
دیرلر حكیم خاقانی * مثنوی * از بهر تو می طراز دایام * منجوق ز صبح پرچم از شام * دارد
فرسش بدین نشانی * پرچم دم شیر آسمانی * رابع نیازی بحا زی جامع اللغات نام كتابنده
قطاس كه دم كاو بحریدر اكا دیمش بو معنایه اثیر الدین اخسیكتی بیت كاوی نشان دهند
درین قلزم نكون * لیكن نه پرچمست مر او را نه عنبرست * خامس بمعنی كاكل حضرت مولانا
بیت كرچه ناخن رفت خون باشی مرا * بركنم من پرچم خورشید را * مثنوی شرحنده
مسطوردر كه حضرت قطب الاقطاب ابو الجناب نجم الدین كبری قدس سره العزیز شهادتی
محلنده بركافرك پرچمنی النده طوتمشیدی شهید اولدوغندن صكره اون قدر آدم چالشدیلر
پرچمی الندن اله مدیلر النده قالدی حضرت مولانا قدس سره الاعلی حضرتلری كندولرین
ابو الجناب حضرتلرینه منسوب طوتوب بیوردیلر * قطعه * ما از ان محتشمانیم كه ساغر كیرند
نی ازان مفلسكان كه بزلاغر كیرند * بیكی دست می خالص ایمان نوشند * بیكی دست دكر
پرچم كافر كیرند پرخم سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی درهم و پریشانی
كذا فی المحمودی پردهٔ خرم موسیقیده بر پرده آدیدر حضرت مولانا قدس سره بیت
افتد عطارد در وحل آتش در افتد در زحل * زهره نماند زهره را تا پردهٔ خرم زند پرسم
سكون را وضم سین مهملتین ایله خمیر اچاركن اوزرینه صاچدقلری اون كه تختهیه یاپشمیه
یسحاق اطعمه در مرثیهٔ بغرا كه در جنك زرده پلاو كشته شده بود بیت نمك
كشت چون سركه رویش سیاه * خمیرش ز پرسم بسر ریخت كاه پركام سكون
راء مهمله وفتح كاف فارسیله بمعنی بچهدان كه زهدان و بوكان دخی دیرلر عربیده رحم دیدكلریدر
كذا فی فرهنك جهانكیری پركم سكون راء مهمله وفتح كاف ایله ایشدن وكوجدن
آیریلوب بیكار اولان آدمه دیرلر امیر خسرو بیت موركه پر یافت نه پركم بود * پر زدنش
زانسوی عالم بود * شاعر دیمشدر * رباعی * ای دادهٔ تو دادمرا هردم دم * یك مرغ بدام
تو چومن پركم كم * چون زلف تو خویش را ببندم كم كم * در حلق دلم همیشه دمدم غم *
پریشم بمعنی ابریشم كذا فی شرفنامه پژم فتح زاء فارسیله قرا كوود دومان معناسنه
دیمشلر شاعر بیت آهم بر درشاشهٔ اشكم بر آسمان * یكسر كرفته بود پژم زین سبب
جهان * درویش شاهدی منظومه سنده سكون زاء معجمه ایله نقل ایدوب دیمش * مصرع
اولدی دومان الدرم پژمله بجخو * پژوم ضم زاء فارسیله بمعنی فقیر و خوار و ذلیل

و ذلیل كذا فی مجمع الفرس پشترم سكون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله الاقرغه یه دیرلر
پشام فتح شین معجمه ایله بمعنی تیره كی یعنی قرامترق رنكلی اولان نسنه پشترم سكون
شین معجمه و راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله قوورداشنی دیدكلری علت كه فساد دمدن حاصل
وظاهر اولور كذا فی مجمع الفرس پشم سكون شین معجمه ایله یوك كه عربیده صوف
دیرلر هر حیوان توینه پشم دینلمز انجق قیون یپاغیسنه دیرلر شاعر بیت پشم شدن
جامه به از پرنیان * لقمه اكر جرب نشد بس تو نان پغنم سكون فا وفتح خاء معجمه ایله
بمعنی بسیار میره نجیلك بیت بدان ماند بنفشه برلب جوی * كه در آتش زنی كوكرد
پغنم پلخم سكون لام وفتح خاء معجمه ایله صپان كه فلاخن دخی دیرلر پلم سكون لام مله
بمعنی خاك زر آتشت بهرام بیت كجا تور وكجا ایرج كجا سلم * كاجل برریخت بر رخسارشان
پلم پنام فتح نون ایله اوج معنایه كاور اول پوشیده و پنهان كذا فی فرهنك جهانكیری
بو معنایه كمال اسمعیل بیت با اكابر بمجلس خلوت * كفتكوی پنام میخواهم * ثانی بمعنی
تعویذ كه چشم پنامه دیرلر صحاحده و نسخهٔ حسینیده وفا بیه چشم بدن وسائر آفاتدن حفظ
ایچون یازوب كوتوردكاری ادعیه كه حرز و هیكل دخی دیرلر شهیدی قمی بیت ابتانكارا
از چشم بد بترس همی * چرا نخواهی باخویشتن تو چشم پنام * ثالث كتاب زند ده مرقومدر كه
چار كوشه تزپاره سیدر زردشتیلر زند وستا اوقورلر ایكن یوزلری اوزرینه بغلرلر
زر آتشت بهرام بیت بشد بر تخت زر اروای براف * پنامی بر رخ وكشتیش بر ناف
پنجهٔ مریم براوتدر كه مریم رضی الله عنها حین وضع حملنده الن اول اوت اوزرینه قویدی
اول اوت بامر الله تعالی بش پرمق كبی اولدی اكا پنج انكشت دخی دیرلر پیام فتح یای تحتانی
ایله خبر معناسنه پیغام دخی دیرلر خواجه حافظ بیت ای باد اكر بكلشن احباب بكذری
زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما * حكیم انوری بیت نوك پیكانها چو پیكان قضا * از اجل
آرند خصمانرا پیام پیتام سكون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پیام و پیغام
كذا فی فرهنك جهانكیری پیغام و پیغم كلاهما بمعنی پیام مرقوم میر والهی قمی بیت
عاشق از هریك نكه صدمدعا كوید بیار * عشق چون این رتبه دارد قاصد و پیغام چیست
پیكانهسم سكون یای تحتانی وفتح كاف ونون وضم سین مهمله ایله طرنغی اوق دمرنی كبی
اولان قوش وغیری هرنه اولورسه كذا فی شرفنامه مع النون * پا اورنجن و پا برنجن
و پا رنجن و پاورنجن كلهم بمعنی خلخال اورنجن و برنجن ورنجن وورنجن كه حلقه كبی اولان
نسنهلردر زیرا بلاز كه دست اورنجن و دست برنجن دیرلر استاد معروفی بیت ز پا اورنجن
آن سرو نو شاد * بكل درمانده پای سرو آزاد پاتون ضم تاء مثناة ایله نشانلی
طوغان معناسنه پاچان فتح جیم فارسیله پاشیدن صیغه سندن اسم فاعل اولان
پاشان معناسنه دركه مصدری پاچیدن كلور كذا فی فرهنك جهانكیری معنای مرقومه حكیم
ناصر خسرو بیت طاعت اركان ببین مرچرخ وانجم را بطبع * تا بطاعت چرخ وانجم شان
همی پاچان كند پاداشن فتح دال مهمله وشین معجمه ایله پاداش مرقوم كبی جزاء نیكی
كذا فی مجمع الفرس بو معنایه لامعی جرجانی بیت یكانهٔ كه دو دستش كه عطا بدهد *

هزار نایه با صد هزار پاداش پارکین راء موقوف وکسر کاف فارسیله فرهنك
جهانکیریده مطبخ وحماملرده چرکاب اقیق ایچون ایتدکلری چقور دیرلر حکیم سنایی * قطعه
کرچه سوی صورتیان کاه شکل * زیرتك جامه چو دیبست دین * نیك درآنست که دراند خرد
چشمهٔ حیوان زنم پارکین * مجمع الفرسده چقور یرلرده یغموردن جمع اولان صو معناسنه
عموما حکیم انوری بیت به پیوسی از جهاندانی که چون آید مرا * همچنان کز بار کین
امید کردن کوثرست * بو بیت معنای اولده دخی مناسبدر پارنجن خلخال معناسنه در
کامر ذکره خاقانی از تحفة العراقین بیت کرده زپی نجیب سرمست * پارنجن و پاو پاوهٔ
دست پارودن ضم راء مهمله و واو معروفله کورك ایله نسنه کورمك پارین
کسر را و سکون یای تحتانیله پلدرکی دیمك اولور زیرا پار پلدر در حرف یا نسبت ونون
تأکید ایچوندر که پلدرکی معناسی حاصل اولور نوعی خوشانینك بو بیتندن مفهومدر
بیت کهن شد قصهٔ فرهاد و شیرین * چو عیش رفته و تقویم پارین پارکین سکون
زاء وکسر کاف فارسیله پارکین مرقوم معناسنه کلدوکی تصحیح اولنمشدر شمس فخری
بیت کسی که چون سرطان با توکج رود بشکن * بسنك پشتش و در پارکین فکن چون پلك
پلك قوربغه در پازن فتح زاء معجمه ایله عورت واوغلان تحصیل ایدوب استمنی بولره
کوتورن پزونکه دیرلر که پازنك دخی دیلور عربیده قواد دیرلر میر نظمی بیت زن چلبی
صنعت او پازن است * پازنکی بازن خود ازن است پازین کسر زاء معجمه و سکون
یای تحتانی ایله کیجه برمقدار یاتمك ویاخود برمقدار قالمق حصة من اللیل معناسنه وله
بیت چو پازین از شب موعود کشته * نهانی کوی جانانرا کذشته پاسبان سکون
سین مهمله وفتح باء موحده ایله کیجه بکجیسی پاس کیجه‌نك برحصه‌سنه وبکجیسنه دینلدوکی
تفصیلا پاس لغتی ذیلنده ذکر اولندی عربیده حارس و چغتایده تنقتار دیرلر پاسیدن
کسر سین مهمله و یای تحتانی ایله بمعنی نکهبانی کردن و پاس داشتن یعنی بکلمك کذا فی
المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت عجب نباشد اکر دولتت شود محفوظ * که روز و شب
شه کار سپهر پاسیدن پاشیدن کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی ایله پراکنده
کردن و برافشاندن صاچمق وطاغتمق ظهیر فاریابی بیت مرغی کز آشیانهٔ اقبال او پرد
از اختران ثابته پاشند ارزنش * مجمع الفرسده میوه انواعی قاون وقارپوز واوزم وامثاللری
اکرچه بو معنی انده مسطوردر اما نه مناسبتله اولدوغنه شفای صدر حاصل اولمامشدر
پاشنین کسر شین معجمه ونون و سکون یای تحتانی ایله تخته واغاج پارهلری منجیك
بیت پیش کرفته سپر پاشنین * هریك از وهمچو در بیم حکم پاك دامن یعنی صاحب
عفت وعصمت مولانا قیدی شیرازی بیت بوالهوس وحشی غزالم را با فسون رام کرد
پاك دامن دلبری را بی سبب بد نام کرد پاکردن فتح کاف و سکون را ایله طیانوب ایاغ
اوزره طورمق مولانا تقی بیت دلیران ستادند پاکرده سخت * ستادن در آموخت
زیشان درخت پاکشدن پاك اولمق چغتایده آریمق دیرلر آریغ پاك کدر پاکوفتن
رقص ایلمك معناسنه در کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی بیت قدر دست کیر دساغر

ساغر می * شود پاکوفت زهره با دف ونی پاکیدن کسر کاف وسکون یای تحتانیله
پاك ایلمك معناسنه مصدردر پالاوان و پالاون کلاهما بفتح اللام والواو حلواجیلرك
کفکیرکبی بال وشکر سوزجك آلتدر ابو شعیب بیت افشرهٔ خون دل از چشم او *
ریخته پالاون مژکان فرو پالان دهلیز معناسنه شمس فخری بیت فکنده پالان
ونالان چو خر بمانده بکل * وداع کرده بنا چار صفه و پالان پالاییدن کسر یای
اول وسکون ثانی تحتانیین ایله ایکی معنایه در اول صاف ایتمك ثانی زیاده ایتمك معناسنه‌در
پالودن ضم لام وواو معروف ایله سوزمك وصاف ایتمك کذا فی مجمع الفرس
پالیدن کسر لام ایله آرتورمق وآرتوق اولمق واوزایوب بیومك کذا فی شرفنامه
وبمعنی دیدن وتفحص کردن وجستن کذا فی فرهنك جهانکیری پالیزبان و پالیزوان کلاهما
بکسر اللام وسکون الیاء وزاء الموقوف بوستانجی و بو معناسی‌ده اوتوزایکی نوادن برنوا
آدیدر ایکی معنایه حکیم انوری بیت رونق پالیز رفت اکنون یابل نیمشب * بر سر پالیزبان
کمتر زند پالیزبان * واستاد منوچهری * قطعه * صلصل باغی بباغ اندرهمیکوید بدرد
بلبل زاغی بزاغ اندر همی ناله بزار * این زند بر چنکهای سغدیان پالیزوان * وان زند بر نایهای
لوریان آزادوار پان برنوع قزل پیراقدر چینه سلو و یادو کسه لر قرمزی صویی چقار
هرنیه طوقنسه قرمزی رنك ایدر اکثر جوانان ودختران دوداقلرینه سوروب غایت رنکین
ایدر طالبی آملی بیت کهر یاقوت کشته با بران لب * زخون غنچه رنك پان فتان *
پاورنجن فتح واو وراء مهمله وجیم ایله پاورنجن مرقوم معناسنه بدر الدین شاشی بیت
کند دور بهشتش طوق کردن * اکر از پایش افتد پاورنجن پاهکیدن فتح ها وکسر
کاف ایله زن داوریدن بمعنی اشکنجه کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس پای ابرنجن بمعنی پابرنجن
مرقوم پایان نهایت وهر نسنه‌نك آخری پایان کار دیرلر ومجمع الفرسده بمعنی کرانه
اوج معناسنه مسعود سعدی سلمان بیت نیست پایان شغل من پیدا * هست یك
شغل نیست پایانی پای پوزان یای تحتانی موقوف وضم باء فارسی و واو وفتح زاء
معجمه ایله مجمع الفرسده و نسخهٔ حسین وفاییده سهمناك آواز معناسنه منقولدر
پای پیچیدن یعنی فرار کردن قاچمق معناسنه کذا فی المحمودی پایدان یای موقوف
وفتح دال مهمله ایله پابوج معناسنه اسم مرکبدر پای ایله داندن مرکبدر دان ظرف اولدوغی
ظاهردر پایداری کردن بمعنی پاییدن یعنی ثابت وقائم اولمق وبریرده توقف وآرام
ایلمك پایزن سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله پازن مرقوم واسیر وخدمتکار
معناسنه‌ده کلور پایستن کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بکلمك
انتظار معناسنه در پایندان فتح یای تحتانی وسکون نونله اوج معنایه در اول ضامن
وکفیل معناسنه کذا فی شرفنامه بو معنایه مؤید الدین بیت زرق را کلك تو پایندان شد
علم را کلك تو پایندان باد * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت که بعمر و بجاه توشده اند
روزکار و سپهر پایندان * حضرت مولانا قدس سره بیت وی همی کفتی که پایندان
شدم * که بود نافتح ونصرت دمبدم * ثانی فرهنك جهانکیریده بر معناسی دخی کرو یعنی

وهن حکیم نزاری قهستانی بیت ای پسر وانخواه روز پسین * جان ستانند برهن وپایندان
ثالث صف نعال یعنی پابوج چقه جق یراستا دهلیك بیت ماه را در محفل خورشید من
جای اندر صف پایندان بود ی پایندگان ع کاف فارسیله اهل جنت واهل جهنم ودخی عرش
اعظم وامثالی که من بعد فنا اولمز کذا فی شرفنامه ی پایندن ع فتح یای تحتانی وسکون
نونله توقف ایلمك وانتظار معناسنه حکیم اسدی بیت مرا ایزد از بهر جنك آفرید * چه
پایم که جنك اکنون آمد پدید ی پاییدن ع کسر یای اول وسکون ثانیله قایم وثابت
وبر یرده توقف ایلمك وبرنسنه یی محکم طوتمق وزینت ایلمك واپاغله دپمك وباصمق حکیم
اسدی بیت زبا نرا بپای از بداندیش دوست * که نزدیکتر دشمن سیرت اوست * واپاغله
باصمق استاد لطیفی بیت بپا بید پای مرا ناکهان * بروبی که در پی بپا یی نهان ی پاپین ع
کسر یای اول وسکون ثانیله هر نسنه نك اشاغی جانبی عموما ونردبانك اول پایه سی
خصوصا ی پایون ع ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله بمعنی پیرایه وزیور کذا فی ادات
الفضلا ی پخچودن ع سکون خاء معجمه وضم جیم فارسیله ی پخچیدن ع سکون خاء
معجمه وکسر جیم فارسیله کلاهما بمعنی کوفته شدن وپهن شدن یعنی اپاغله دپمك وباصی اولمق
کذا فی مجمع الفرس ی پخسان ع سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله پخس مرقوم
معنالرینه اسم فاعلدر استاد فرخی بیت شاه ایران ازان کریمترست * که دل چون می
کند پخسان ی پخسایدن وپخسیدن ع کلاهما بسکون الخاء المعجمتین اول وفتح سین مهمله
ثانی کسر ایله صالنی یوریمك باء موحده ایله ده مرویدر کذا فی شرفنامه ی پخشان ع
سکون خا وفتح شین معجمتین ایله المناك ودردناك کذا فی صحاح بو معنایه میر نظمی بیت
چه بودی کرکی یکبار شادان * که بودم در همه عمر پست پخشان ی پخشاییدن ع سکون
خا وفتح شین معجمتین وایکی یای تحتانی ایله رنج والم ویرمك معناسنه مصدردر کذا فی شرفنامه
ی پخشن ع سکون خا وفتح شین معجمتین ایله یوکسکدن سوزینوب ایتمك میر نظمی بیت
هر شرار دود دل خیزد زجان * آمد پخشن زبام آسمان ی پخشیدن ع سکون خا ویا
وکسر شین معجمتین ایله مجمع الفرسده بمعنی پخجیدن مرقوم اما شرفنامه ده بمعنی فروزان
ویلدرمق معناسنه در ی پدرزن ع قاین آتا اصلی اضافتله رامسکور تلفظ اولنمقدر
استعمالنده خفت اولمق ایچون راساکن اولمشدر شیخ سعدی بیت باپدرزن نمود قصهٔ
خویش * کای مصالح شناس وخیراندیش ی پذرفتن ع سکون ذال معجمه وفا وضم
راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله قبول ایلمك حکیم اسدی بیت بکرشاسب کفت اثری ای شور
بخت * زشاه ازچه پذرفتی این کار سخت ی پذیرفتن ع کسر ذال معجمه وسکون یای تحتانیله
قبول ایلمك وپسند ایلمك ی پذیرفتاریدن ع تعهد ایلمك وبرنسنه یی درعهده ایتمك وقبول
ایتدرمك وبکندرمك معناسنه ده کلور مصدر متعدیدر ی پذیره شدن ع قارشولمق
ومقبول وپسندیده معناسنه ده استعمال اولنور وکیرو کتمك ودونوب کلمك معناسنه ده
کلور حکیم فردوسی بیت پذیره شدن را جبیره شدند * سپاه وسپهبد پذیره شدند
نسخهٔ میرزا ابراهیمده برکسنه نك امرین قبول ایلمك معناسنه مرویدر ی پراذران ع فتح

فتح رائین مهملتین وسکون ذال معجمه ایله چاقرجنسندن بر آوجی قوشدر غایت خوش
منظر وپاکیزه هیأت لیکن چندان نفعی یوقدر شاید قاز واوردك آله سرخ رنك اولانی
مقبول طوتارلر اولدخی دائما طوغانجیلر کتوروب تعلیم ایدرسه آوجی اولاق اولور
عربیده اسمنه زمج دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی پراشیدن ع فتح راء مهمله وکسر شین
معجمه ایله شرفنامه ده بمعنی فروشاندن مجمع الفرسده بدحال وپریشان اولمق معناسنه
پریشیدن دخی دیرلر ی پراکندن ع فتح راء مهمله وکافله طاغتمقدر ی پراکندیدن ع
پراکنده کردن لفظنك متعدیسی اولور عربیده تفریق ونثار وچغتایده پوترا تماق دیرلر
میر علیشیر بیت تاشلارکیم اول پری پیکر بومجنونغه آتیب * عقل ودانش قوشلارین
کونکلوم اوییدا این پوترا تیب ی پرانیدن ع فتح راء مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیله
متعدیدر اوچورمق معناسنه لازمی پریدندر میر نظمی بیت کنون مرغ دل ارتن آن
سیم تن * پرانید حیفا زبرج بدن ی پرپهن ع سکون راء مهمله وها وفتح باء فارسیله
براوتدر طبیعتی بارد ورطبدر لطیف تناول اولنور چیچك وپشمش ینور ترکیده سموزاوت
وپرپوم دخی دیرلر عربیده قرفخ ورجله وبقله دخی دیرلر وزبان هندیده لوبه وکهول
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت زمینها که سیه ترز تخم پرپهنست * چو تخم پرپهن آرد برون
سپیده لعاب * وبر معناسی پرهاپهن درفتحات ایله پهن یاصی دیمکدر پرایله ترکیب اولند قنا
قناد آچمش دیمك اولور وبر معناسی دخی تختگاه در بو ایکی معنایه امام همام فخر رازی
بیورمشدر * قطعه * چشم شب تیره را هم برص وهم جذام * چشم مه خیره را هم سبل
وهم وشن * در نظر مردمك چون تره زار فلك * روشنیش کوکنار تیره کیش پرپهن * پرپهن
آسمان راست چنان طوطی * کرهوس بچکان باز کند پرپهن ی پرتمیدن ع سکون راء
مهمله وفتح تاء مثناة وکسر میمله تپسرمك یعنی دوداق شیشوب یارلمق * پرتمیدن ای شفته
ارتفعت عن موضعها کانها مقدمة کذا فی المشکلات ی پرچیدن ع سکون راء مهمله
وکسر جیم فارسیله میخ تاقمق واوجن پرکتمك ترکیده دخی پرچین دیرلر ی پرچین ع سکون
راء مهمله وکسر جیم فارسیله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده باغ وبوستان اطرافنه
ایتدکاری دیوار که اکثر دکنلی چالیدن ایدرلر ثانی مجمع الفرسده باغ وبوستان دیواری اوزینه
قودقلری چالی که اوزرندن آشلمیه اکا سرنیز وفاقند دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعه
یاری ندهمت را برین دیو * جز طاعت وحب آل یاسین * کرد ردل خود زدوستیشان *
پردیو حصار سازو پرچین ی پرداختن وپردختن ع کلاهما بسکون الراء المهمله والخاء المعجمه طقوز
معنایه کلور اول توجه کوسترمك ومقید اولمق شیخ نظامی بیت من که باین آینه پرداختم
آینهٔ دیده در انداختم * ثانی ساز چالمق ونغمه ایلمك شیخ نظامی بیت چو رود بار بد
این پرده برداخت * بیکی ساز ود وچنك خویش بنواخت * ثالث فارغ اولمق معناسنه
حکیم فردوسی بیت دل از داوریها بپرداختند * با یین یکی جشن نو ساختند * شیخ نظامی
بیت از خواندن نامه چون بپرداخت * تعویذ کاوی خویشتن ساخت * رابع قالدرمق
رفع ایلمك خامس خالی ایلمك بو ایکی معنایه وله ایضا بیت حجاب سیاست بپرداختند

زبیكانكان جره پرداختند * سادس آخره ایرشمك یعنی تمام ایلك وتمام اولق وله
ایضا بیت دولت اكر همدمی ساختی * عمر باین روز نپرداختی * سابع طوتمق وقاپمق
معناسنه وله ایضا بیت چودیوان بسی چارها ساختم * كران در كلوخی نپرداختم *
ثامن بمعنی آراستن و مرتب كردانیدن خواجه حسین ثنایی بیت چوز آرایش صف
بپرداختند * نظر سوی یكدیكری ساختند * تاسع مجمع الفرسده جلا دادن یعنی صیقل
ایتمك وحذف الفله یعنی پرداختن مذكور معنالرك جمله سنده استعمال اولنور حكیم اسدی
بیت ازآهو سخن پاك وپرداخته كوی * تراز و خرد ساز دش سفته كوی ڭ پرستان ع
فتح را و تا و سكون سین مهملتین ایله طاوس كبی بر منقش تویلو قوشدر وبر معناسی دخی
تنوردر وكسر بایله قوزی قولاغیدر ڭ پرستیدن ع فتح را و سكون سین مهملتین وكسر
تاء مثناته طاپمق وخدمت ایلك بوندندركه خدمتكاره پرستار دیرلر میر نظمی بیت خدا
خالق انس وهم جن بود * پرستیدنش شرط مؤمن بود ڭ پرسیاوشان ع ایكی معنایه در
اول بر اوتدر صاپی سیاه و یپراغی یشل اولور اكثر قیو اغزلرنده و ایرمق كنارلرنده اولور
وطاش ارالرنده دخی بتر تركیده بالدری قره دیرلر وعربیده شعر الجن وشعر البحر وشعر الغول
دیرلر ثانی اشكال فلكیدن بر شكل آدیدر كه یكرمی طقوز یلدزه مشتملدر صورتی بر آدم
ایاغی اوزره طورب النده بغایت موحش بر غول باشی طوتار كبی كورینور وكوا كبی ثور
برجنده در باتفاق ارباب رصد ڭ پركوهان ع بوزن معتوهان اوتوز بر الحاندن بر نوا آدیدر
ونغمه مطرب وآواز طوطی یه ده دیرلر كذا فی مجمع الفرس ڭ پركین ع سكون راء مهمله وكسر
كاف فارسیله بمعنی آشكار میر نظمی بیت چو نتوان حال دل داردنهفتن * بناچارش سخن
پركین كفتن ڭ پرمون ع سكون راء مهمله ایله بمعنی آرایش وزیور كذا فی فرهنك
جهانكیری ڭ پرنان ع سكون را مهمله وفتح نونله اتمك اوزرینه الاجه ایتمك كذا فی
نعمة الله ڭ پرندون ع فتح راء مهمله وسكون نون ایله بمعنی پرندوش دون كیجه دیمكدر
ڭ پرندین ع فتح را و سكون نون وكسر دال مهملتین ایله حریردن اشلنمش قماش وامتعه
هرنه اولورسه حكیم اسدی بیت زهر سوی اندازه دروی بجوش * بتان پرندین و پرنون
پوش ڭ پرن ع فتح راء مهمله ایله اوج معنایه كلور اول اولكر دیدكلری كه منازل قمردن
ثریا دیرلر كویا پروین دن مختصردر كمال اسمعیل بیت سیاست تو اكر بانك بر سپهر زند
بنات نعش بهم رفتند بسان پرن * وله بیت بكاه فكر اكر بر بنات نعش خودم * بنوك
كلك بنظم آورم چنان پرنش * شمس فخری بیت برای قبضه تیغت بجای مروارید *
سپهر بهر تفاخر دهد نجوم پرن * ثانی بمعنی ماهتاب ثالث بمعنی دیبا وحریر منقش
ڭ پرنون ع سكون راء مهمله وضم نونله شرفنامه وفرهنك جهانكیریده اینجه و رقیق
طوقنمش دیبا وامثالی حریر منقش معناسنه شاه ناصر خسرو بیت كرچه نه پشمند هردو
هركز بوده است * پیش تو ای دو ربین حریر چو پرنون * استاد رودكی بیت نپردبابل
اندر باغ جز بر بسد ومینا * نپوید آهو اندر دشت جز بر غالی و پرنون ڭ پرنیان ع سكون
راء مهمله وكسر نون ایله منقش اطلس وحریردن منقش طوقنمش قماش كه مقابلی پرندركه

پرندركه ساده اطلس وساده حریر قماش در شمس فخری بیت آنكه باشد پیش رایش
سر غیب * روشن وظاهر چو نقش پرنیان * حكیم فردوسی * مثنوی * درختی كه پروردی
آمد ببار * به بینی برش هم كنون در كنار * كرش بار خاره است خود كشته * وكر
پرنیا نست خود رشته ڭ پرواسیدن ع سكون راء وكسر سین مهملتین ایله بر نسنه نك
نرم ودرشتلكن بیلمك ایچون السوروب یوقلمغه دیرلر شهاب الدین بیت ز پرواسیدن آن
نازك اندام * شكفت اندر كفم كلهای بادام ڭ پروان ع سكون راء مهمله ایله ایكی
معنایه كلور اول غزنین قربنده بر شهرك آدیدر حكیم فردوسی بیت بدو كفت كی نامبردار
هند * ز پروان بفرمان تو تا بسند * ثانی فرهنك جهانكیریده ابریشم چرخی دركه ایاغله
دوندررلر ڭ پروردن وپروریدن ع كلاهما بسكون الراء المهملتین وفتح الواو بسلمك
معناسنه مصدردر ڭ پروندیدن وپروندیدن ع كلاهما بسكون الراء المهملتین ونون
بز وامثالی اثواب بوكن باغلمغه دیرلر پرونده بوك باغلنمش بزه دیرلر كه عربیده رزمه دیدكلریدر
ڭ پروزن ع سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله الك معناسنه كه پرویزن دخی دیرلر
لفظ مركبدر پرایله وزندن پرسوراخ وشبكه معناسنه وزن وزیدن لفظندن مشتقدر
عربیده منخل دیرلر حكیم ناصر خسرو بیت چرخ پنداری بخواهد شیفتن * زان همی پوشد
لباس پروزن ڭ پروهان ع سكون راء مهمله وفتح واو وهایله فرهنك جهانكیریده بمعنی
ظاهر وآشكار اثیر الدین اخسیكتی بیت ز وپشت روز كار قوی كشت واین سخن *
در روی روزكار بكویم به پروهان * وله بیت بپروهان ملك باختر مظفر دین * كه زیر كردش
خاور ملك ندارد یار ڭ پرویزن ع سكون راء مهمله وكسر واو وفتح زاء معجمه ایله الك كه
اونلرلو پروزن كویا كه پرویزندن اختصار اولنمشدر شیخ سعدی بیت بپرویزن معرفت بیخته
بشهد عبارت بر آمیخته ڭ پرون ع سكون راء مهمله ایله ایكی معنایه در اول مبارزان
ایراندن كیو نام پهلوانك همخوابه سی یعنی منكوحه سنك آدیدر كذا فی المجمع ثانی مخفف
پروان مرقوم كه معنای ثانیسیله مترادفدر ابو الفرج رونی بیت از تفاخر چو كرم پیله سپهر
تا ر مهرش كشیده بر پرون ڭ پروین ع سكون راء مهمله وكسر واو ایله یكرمی سكز
منزل قمردن بر منزله آدیدركه ثریا دیرلر تركیده اولكر دیدكلری در نظام استرآبادی بیت
مكو پروین نماید بر سواد شب كه این خازن * بروی نطع مشكین ریخت مشت لولوی لالا
ڭ پرهختن ع سكون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها وتاء مثناة ایله ادب اوكرتمك وتربیت قبول
ایلمك معناسنه شمس فخری * قطعه * ابو اسحق سلطانی كه در رزم * چو كینش تیغ بی باكی
بر آهخت * بسان هندوان ترك فلك را * بچوب كین بمالید و بپرهخت ڭ پرهیختن ع
حرف یا زیاده سیله پرهختن مرقوم معناسنه در صاحب فرهنك منظومه بیت هست
یاقوت بهرمان پرهیخت * ادب آمد كه دیو از و بكریخت ڭ پرهودن ع سكون راء مهمله
وضم ها ایله آتش ایسندن اثواب صرارمق ابو شكور بیت جكر نخواهم پرهودمن بباده
چنانك * تر از وان دل از عشق آن كین پرهود ڭ پرهون ع سكون راء مهمله
وضم ها ایله پركال ایله چزلمش دائره معناسنه شمس فخری بیت فرود چرخ محل حوادث

آمد دان * بصد هزار جهان خارجست ازین پرهون * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق دایره
اوله ۞ پریان ۞ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله پرنیان لفظندن مخففدر ۞ پریخوان
یعنی افسون وعزائم کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت یار تشریف نکرد خانهٔ ویرانیٔ ما
حیف تأثیر نمی داشت پریخوانیٔ ما * مولانا هاتفی بیت پریخانه سازیم بتخانه را
پریخوان دران پیر کاشانه را ۞ پریدن ۞ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله اوچمق
عربیده طیران دیرلر کمال خجندی بیت کشتنی مرغی که باشد خانگی * کو بیا م او پریدن
میتوان * چغتای لسانده دخی اوچماق دیرلر فرهاد نامه‌ده خزان وصفنده دیو بیت
اوچوب برك اوتیدین هریان شران * نیچوك کیم زرو رقتیش پاره پاره ۞ پریشان ۞
معروف طاغلمش ودخی غمناك والمناك معناسنه طالب آملی بیت دوستان شاد
شوند از غم پنهانیٔ ما * جمع کردد دل یاران ز پریشانیٔ ما ۞ پریشیدن ۞ پریشان اولمق
و بدحال وبیخود اولمق کذا فی شرفنامه استاد فرخی بیت برون آمد از خیمه وآن دو زلف
بنفشه پریشیده بر نسترن ۞ پریشن ۞ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین
معجمه ایله یعنی فشاندن ونشان کردن کذا فی المجمع ۞ پریون ۞ سکون راء مهمله
وضم یای تحتانی ایله ترکیده قورلغان دیرلر بر علتدر طرنق دبنده ظاهر اولور بعض نسخه‌ده
تمرکودیدکاری علتدر ۞ پریبان ۞ کسر راء مهمله ویای اول وفتح ثانیله یعنی پریشان
۞ پژاختن ۞ فتح زاء فارسی وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله یعنی گداختن یعنی اریمك کذا فی
مؤید الفضلا بو معنایه ابو المعانی بیت در شب وصلت سراپا جسم من * همچو شمع
از آتش رو بت پژاخت ۞ پژآسمان ۞ سکون زاء فارسی وسین مهمله ایله اوج فلك
وماوراء فلك معناسنه کسایی بیت پژ آسمان ببرد جاهلی برتبه وجاه * کند هر عاقل
ودانا فلك را برخاك ۞ پژاکن ۞ فتح زاء فارسی وکسر کاف ایله یعنی زشت وپلید ابو شکور
بیت لطیف وجوانم چو گل در بهار * پژاکن نیم سال خورده نیم ۞ پژاون ۞ فتح زاء
فارسی ایله یعنی پراونده مرقوم یعنی قصارود قاق طوقماغی ۞ پژمان ۞ سکون زاء فارسی
ایله غمناك وپشیمان خورده وندامت کشیده شمس فخری بیت نشسته خسرو دلشاد
بر سریر سهی * عدو کریخته بر کوه خسته وپژمان * یعنی غمناك استاد عنصری بیت
اندرین خانه بوده‌ام مهمان * کرده‌ام شاد از دل پژمان ۞ پژمایون ۞ سکون زاء
فارسیله فریدونی سنودیله بسلدکاری کاوك آدیدر استاد دقیقی بیت مهرکان آمد
جیش ملك افریدون * آن کجا کاو را نام بود پژمایون ۞ پژمردن ۞ سکون زاء فارسی
و راء مهمله ایله صولمق معناسنه ۞ پژمرده شدن ۞ صولمش اولمق ۞ پژمریدن ۞
سکون زاء فارسی وکسر راء مهمله ایله صولمق معناسنه‌در ۞ پژن ۞ فتح زاء فارسیله
ایکی معنایه کلور اول یعنی سر محله وسر راه ثانی فرهنك جهانگیریده یعنی زغن که غلیواج
وکوشتربا دخی دیرلر ۞ پژولیدن ۞ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لام ایله یعنی پژمرده
شدن وپژمرده کردن اما مؤید الفضلاده یعنی نرم کردن مسطوردر ۞ پژومان ۞ ضم
زاء فارسی ایله یعنی فقیر شدن وبیچاره بودن یعنی جان سزا اولمق کذا فی المجمع بو معنایه شاعر

شاعر بیت هرچه دارم راه عشقت صرف شد * رحم کن اکنون پژومان کشته‌ام *
۞ پژوهیدن ۞ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر ها ایله تفحص تام وتجسس بلیغ ایتمك
مؤید الدین بیت در پژوهیدن اسرار علوم * شوی از کاهلی آخر محروم * وجد وجهد
ایله صورمق وآرامق معناسنه حکیم فردوسی بیت پژوهید بسیار وپرسید چند *
بیامد ز خوبان کس اورا پسند ۞ پژوین ۞ سکون زاء فارسی وکسر واو ایله نسخهٔ
حسینی وفایی ده یعنی چرکین شده وچرکین داشته وآخر نسخه‌ده مطلق چرکین معناسنه‌در
حکیم سنایی بیت پیشم آرد روان بن سوراخ * قلم سست وکاغذ پژوین * پور بهای
جامی * قطعه * صاحبا انصاف من بستان از و * کو نکاهی در من مسکین نکرد * از جفاها
درحق من هیچ نیست * کان پلید مدبر و پژوین نکرد ۞ پژهان بودن ۞ سکون زاء فارسیله
آرزو ایتمك وقایرمق معناسنه درچغتای لسانده بو لغت پژوهیدن معناسنه ایما نمك
دیرلر میر علیشیر بیت مین کیم وکستاخ اوپماك ایلکینك ای سلطان حسن * ایتلارینك نینك
چون کف و پارسین او بارمیق ایمانیب ۞ پژهان ۞ سکون زاء فارسی وفتح ها ایله الم وغصه
معناسنه میر نظمی بیت نشد روی مراد از تو نمایان * که پژهان دلم را نیست پایان ۞ پژهیدن ۞
سکون زاء فارسی وکسر ها ایله پژوهیدن مرقوم معناسنه‌در ۞ پژیدن ۞ کسر زاء فارسیله
پشورمك طبخ معناسنه ۞ پژیون ۞ سکون زاء فارسیله بر نوع بیوك ویوکسك کیمدر
۞ پسانیدن ۞ فتح سین مهمله وکسر نونله یعنی آب دادن یعنی صوارمق کذا فی فرهنگ
جهانگیری حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای روزیٔ دلها رسان جان کسان وناکسان
ترکاریٔ باغ پسان هموار وناهموار ۞ پسندیدن ۞ بکنمك معناسنه مصدردر ۞ پشیجیدن ۞
کسر سین مهمله وجیم وسکون یائین ایله حاضر وآماده ایلمك ۞ پسین ۞ کسر سین مهمله
وسکون یای تحتانیله صکره کی دیمکدر باز پسین وفاز پسین کبی ۞ پشخوان ۞ سکون شین وفتح
خاء معجمتین وواو معدوله ایله اوج معنایه در اول یعنی پخیدن باصلوب یاصیلمق ثانی
بخشش معناسنه ثالث تخته سفره که ترکیده پشکون دیرلر ایکی معنایه میر نظمی بیت
جهان پشخوان تو معتاد کستر * بنزد خوان مه پشخوان کمتر ۞ پشخیدن ۞ سکون شین
وکسر خاء معجمتین ایله یعنی برافشاندن آب یعنی صو صاچمق معناسنه ۞ پشلیدن ۞
سکون شین معجمه وکسر لام مله ال ایله نسخه یوقلق عربیده لمس دیرلر ابو شکور بیت که بی داور
این داوری نکسلد * و بر بی گناه ایچ بد نپشلد ۞ پشم شدن ۞ سکون شین معجمه
ومیمله پراکنده اولمق و برومندن جدا اولمق معناسنه‌در کذا فی مجمع الفرس ۞ پشمیدن ۞
سکون شین وکسر میمله پراکنده ایتمك وجدا ایتمك معناسنه کذا فی فرهنگ جهانگیری
۞ پشمین ۞ سکون شین معجمه وکسر میمله یوکدن طوقنمش واشانمش هرنه اولورسه
پشم یوکدر یاحرف نسبتدر ونون تأکید نسبت ایچوندر ۞ پشن ۞ فتح شین معجمه ایله
مجمع الفرسده جنك یری وتورانیلردن برمبارز پهلوان آدیدر شهنامه‌ده مسطوردر که
حکیم ابو القاسم حسن فردوسی شهر طوسدن غزنینه کلدکده بر باغچه‌ده اکلنوب شهره
متزل تدارکیچون آدم کوندروب کندو نماز قیلورکن سلطان محمود سبکتکین شعراسندن

استاد عنصری و فرخی و عسجدی بر رساده روغلامله اول باغچه یه عیش وعشرت ایچون
کلورلر فردوسی نماز قیلور کن کوردکلرنده بو زاهد خشك وغریب آدم ایله صحبت نه ممکندر
و خاطر مانده اوله‌جق سوز سویلمکی ده رواکورمیوب بدیهی بر مصراع نظم ایده لم که
مصراع رابعی اولمغه قافیه مشکل اوله واندن طلب ایده لم وشاعر اولمین بزمله صحبت ایده مز
دیه لم دیو معقول رأی ایتدیلر فردوسی دخی نمازدن فارغ اولوب یانلرینه کلدکده اولا عنصری
چون عارض تو ماه نباشد روشن * دیو بعده عسجدی * مانند رخت کل نبود در کلشن
دیو بعده فرخی * مژکانت همیکذر کند از جوشن * دیوب قافیه قالمدی ملاحظه سیله
مصراع رابعی فردوسی یه تکلیف ایدوب اولدخی * مانند سنان کیو در جنك پشن * دیوب
اتمام ایدر بونلر متحیر اولوب کیو کیمدر و پشن کیمدر دیوب بیانن نیاز ایدرلر فردوسی دخی
اول محلدن برقاچ بیت اوقیوب بونلر ایله صحبت ایدر بعده سلطان محمود مجلسنه داخل اولور
شهنامه نظمنه سلطان محمود دن اشارت اولور وروایت اولنور که پشن طوس قربنده
بر مکان اسمیدر نودرز افراسیاب ایله اول محلده عظیم جنك ایدوب تورانیلر مغلوب اولدیلر
کودرزك اول جنکده چوق اولادی هلاك اولدی جنك پشن دیو شهرت بولدی ؛ پشنجیدن ؛
فتح شین معجمه وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صو ویاخود قان وامثالی نسنه‌لر صاچمق
معناسنه‌در کذا فی مجمع الفرس ؛ پشیمان ؛ کسر شین معجمه ایله ندامت چکمك و تأسف
ایلمك چغتای لسانده اقسوم دیرلر میر علیشیر . بیت می ایچسانك بولماغیل اقسوم که پیردیو
دیدی * که بوایش اولدی بیز نینك دیوار اکمنه یازدق ؛ پشین ؛ کسر شین معجمه ایله
نام پسر سیوم کیقباد در که کیکاوسك برادر کهتریدر کشتاسب پدری لهراسب انك فرزندیدر
حکیم فردوسی بیت پشین بود ازدجم کیقباد * خردمند شاهی داش پر زداد ؛ پلخمان ؛
سکون لام وفتح خاء معجمه ومیمله یعنی فلاخن یعنی صپان کذا فی فرهنك جهانکیر ؛ پلکن ؛
سکون لام وفتح کافله منجنیق معناسنه ابو المثل بیت سروست کوه سیمین جزیلك
مباش سوزن * حصنست جان عاشق وان غمزهاست پلکن ؛ پلمیدن ؛ سکون لام
اول وکسر ثانی وفتح میمله کندوکندویه سویلمك معناسنه ؛ پلندین ؛ فتح لام وسکون نون
وکسر دال مهمله ایله باء موحده ده ذکری مرور ایدن بلندین مرقوم معناسنه‌در شرفنامه
صاحبی ابراهیم فاروقی باء فارسیله تصحیح ایلمش ؛ پنافتن ؛ فتح نون وتاء مثناة وسکون فا ایله
صو یولی وسدك یولی طوتلق پنافته شدن دخی دیرلر ؛ پناهیدن ؛ فتح نون وکسر ها ایله
صغنمق التجا معناسنه حکیم فردوسی بیت بد یداز بد ونیك با زار او * بیزدان پناهید از کار او
؛ پنبه زن ؛ یعنی حلاج حکیم سنایی بیت آن شنیدی که بود پنبه زنی * مفلس
وقلتبان پیش زنی ؛ پنبه کن ؛ فتح کافله پنبه دولابی که پنبه نك حبه سن چقارر لر
؛ پنجمین ؛ پشنجی دیمك اولور رسماء خامسه فلك پنجمین دیرلر ؛ پنجیدن ؛ سکون نون
وکسر جیمله پارملمك احمد بن اسمعیل مشکلاتده نقل ایلمشدر بو معنایه میر نظمی بیت جکر
بنجیدن شمشیر غم شد * بدل همواره کار او ستم شد ؛ پنجین ؛ سکون نون وکسر جیمله پنجمین
مرقوم معناسنه ؛ پندیدن ؛ سکون نون وکسر دال اول ایله نصیحت ایلمك ونصیحت قبول ایلمك

ایلمك کذا فی شرفنامه ؛ پنکان ؛ سکون نون وفتح کاف فارسیله بیوك طاس ودخی لکن وقم ساعت
و بر نوع صو ساعتنه دیرلر ابو المعانی بمعنی ساعت بیت هزار سال شود در جهان
اکر عمرت * همیر سد چو اجل نیست اندرین پنکان ؛ پنهان ؛ مخفی مقابلی پیدادر
وآشکارا مقابلنده دخی ذکر ایدرلر نتکم خواجه حافظ بیت دل میرود زدستم صاحب
دلان خدارا * دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا * دیمشدر اما تمام مقابلی دکلدر
انجق قافیه ایچوندر تمام مقابلی خفیدر وخفی ایله مخفی نك فرقی وار در مخفی غیرك فعلیله
اولور اختفا خفیده معتبر دکلدر واما کاه اولور که نهان مقابله سنده پیدا کلور نتکم نظام
استر آبادینك بو بیتنده واقعدر بیت کهی پیدا بود کاهی نهان چون آرزوی دل * کهی
داو د سپر کاهی کمان چون صاحب هیجا ؛ پهیون ؛ سکون نون وضم یای تحتانی ایله بمعنی
رونده یعنی کیدیجی ؛ پهلوان ؛ بهادر معناسنه لفظ مفرددر حکیم فردوسی بیت کسی
کو بود پهلوان جهان * میان سپه در نماند نهان * وعسکر مقدمنه دخی پهلوان دیرلر وله
بیت توکر پهلوانی زقلب سپاه * چرا آمدستی درین رزمگاه * وله بیت مرا شاه داد این
درفش سیاه * همان پهلوانی وتخت وکلاه * کمال پاشا زاده مرحوم بونده دخی تصرف
خاص ایدوب بیورر که مقتضای تدقیق نظر اولدر که پهلوان اسم مرکب اوله بر جزؤی پهلودر
چشم معناسنه و بر جزؤیده وان درکه اصلی باندر حافظ معناسنه جهانبان کبی حشم بان
اولور معنای ترکیب عسکر کوزدیجی اولور وجه آخر بودر که بر جزؤی پهلودر که اسم
ولایتدر و بر جزؤیده الف ونوندر ادات جمع اولمیوب نسبت مبالغه اوله خسروانی کبی
پهلوانی اولور نتکم بو بیتده واقعدر * مثنوی * کشاده زبان وجوانیست هست * سخن کفتن
پهلوانیست هست * اکر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تو اروند را دجله خوان * ونعظیم
ایچون بر نسنه‌یی وصف ایدرلر مثلا بیوك اغاجه درخت پهلوانی دیرلر نتکم بو بیتده
واقعدر بیت چو زد دهره بر پهلوانی درخت * شد از خانه دولتش تاج و تخت ؛ پهن ؛
سکون ها ایله اکرچه مشهوری یاصیدر نتکم بو بیتده واقعدر . بیت زر را برای صرف
کند سکه دار پهن * لعنت بران کسی که ور اکر دمیکند * اما اصلنده عریض معناسنه‌در که
ترکیده اینلو دیرلر طولنه چکلن نسنه‌یه درازو عرضنه چکلنه پهنا دیرلر حکیم فردوسی بیت
زسم ستوران دران پهن دشت * زمین شش شد وآسمان کشت هشت * فرهنك جهانکیرده
فتح ها ایله پستانیدن سود افراطله آقمغه دیرلر کاه اولور که مادر بچه سنه شفقتی سببی ایله
طغیان ایدر مولانا آنی بیت پستان بسان غنچه پر از شیر شبنمست * از مهر طفل سبزه
برون آمدش پهن ؛ پهین ؛ کسر ها ایله بمعنی پهنا زیاده اینلو دیمك اولور ؛ پیچیدن ؛
اکرچه مشهوری کسر با ایله در اما شرفنامه ده فتح با ایله اولمغین متابعت اولندی صارمق
ویار لمق ویارلمق معناسنه ؛ پیراستن ؛ اکرچه بونك دخی مشهوری کسر با ایله در
اما شرفنامه ده فتحه ایله در بر نسنه‌دن یاقشیمه نی کیدرمك وزیاده اولانی دفع ایتمك مثلا
اغاجك ناهموار شاخلرین قرمق کبی وکون دباغت ایتمك کبی معنای لازمی کون دباغت بولمقدر
؛ پیرامون ؛ سکون یا وفتح راء مهمله ایله بهتان وافترا ایلمکلر معناسنه دراز منشآت

نظام الدین نیشابوری وباء مکسور ایله غیری معنایه در محلنده ذکر اولنور ق پیسودن ع
سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله بمعنی میل کردن کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ق پیغن ع
سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله سداب دیدکاری اغرقو قولو براوتدر تعریب ایدوب
فیجن دیدیلر کذا فی مجمع الفرس ق پیغون ع سکون یای تحتانی وضم غین معجمه ایله
بمعنی شرط وعهد و پیمان کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم بو معنایه میر نظمی بیت شود
آنکس بکار خویش مغبون * نباشد باکسی راعهد و پیغون ق پیکان ع اوق دمرنی
طالب آملی بیت خدنك آتشین پیکان او کاندر دل اعدا * خیالش حلقهٔ چشم زره را
کرده مژکانی * ونیزه حربه سی وله بیت از بهر سرخئ لب زخم عدوی او * کافی بود
شباهت پیکان ببرك پان * چغتای لساننده باشاغ وباشاق دخی دیرلر ق پیکردن ع
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح کافله سکرلمك یعنی سکری کسمك لفظ مرکبدر پی ایله
کردندن میرنظمی بیت همه شب تا سحر درکوی جانان * نشینم بهر پیکردن رقیبان
ق پیکندن ع سکون یای تحتانی ونون وفتح کافله بمعنی جمع کردن و درسلك کشیدن
کذا فی مجمع الفرس ق پیکن ع سکون یای تحتانی و فتح کاف ایله غربال وبغدای وامثالی
نسنه صاپندن اوسه جك که طبق کبی ایدرلر وبعض نسخه ده یردن کوك قوپارجق نسنه دمور
اولسون اغاج اولسون ق پیمان ع سکون یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول معروف عهد
معناسنه ثانی اقربا وتعلقات معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت با این همه
کوفتن توکو عهد وکو سوکند تو * چون بوریا برمی شکنی ای پیمان من ق پیمودن ع
سکون یای تحتانی ایله اولچمك معناسنه کیله ایله اولسون آرشون ایله اولسون واستعاره
طریقیله دخی استعمال اولنور ق پیوستن ع سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله اولاشمق
واولاشدرمق هم لازم هم متعدی اولور وامید طوتمق معناسنه ده کلور خواجه سلمان
بیت مرا پیوند من از من جدایی داده است از تو * کنون سلمان زمن خواهد بریدن
پا تو پیوستن ق پیوسیدن ع ضم یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر سین مهمله ایله امید
طوتمق ودخی ظن وکمان ایلمك معناسنه ق مع الواو * پا آهو ع ضم ها ایله بنالر اصطلاحیدر
التی خانه لو اوه یعنی قبه اوطه نك قبه سی التی کوشه یاخود کمری التی کوشه اوله عربیده اکا
مسدس الاضلاع دیرلر وبعض فرهنکده خانهٔ پرنقش ونکاره دیرلر حکیم ناصر خسرو در مذمت
دنیا بیت زین دیو وفا چرا طمع داری * همچون من ازین بنای پا آهو ق پاتو ع ضم
تاء مثناة ایله فلك عطارده مریخ منزله لرندن بر منزله آدیدر شمس طبسی بیت کر تیر فلك
عرض دهد منصب کلکت * بی آب شود خنجر بهرام بپاتو ق پاداو ع فتح دال مهمله ایله
قوجه قری عورت که پاراو دخی دیرلر ثانی حوالئ قزوینده برموضع اسمیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری ق پاراو ع فتح راء مهمله ایله بمعنی پیره زن که فرتوت عورت دیمکدر
کذا فی تحفة الاحباب ق پاردو ع سکون را وضم دال مهملتین ایله اوغلاونی که بارانه
وبادرنبو ومعربی بادرنجبویه در دافع سودا براوتدر ق پارو ع ضم راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول کورك که آنکله تار وطپراق وسائر نسنه کوررلر ثانی زن معناسنه در کذا

معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ق پاریاو ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله
صو ایله صواریلان مزروعات که فاریاب وپاریاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ق پازو ع ضم زاء معجمه ایله معروف یامی یپراقدر قیمه ات وپرنج ایله طولمه ایدرلر وقیو
طیاغنه دخی دیرلر کذا فی نعمة الله ق پاشو ع ضم شین معجمه ایله مطلقا عصا معناسنه در
فرهنك جهانکیریده سین مهمله ایله منقولدر اما سائرلرده شین معجمه ایله در شمس فخری
بیت توآن شاهی که در ایام عدلت * شبان ازدست بفکند ست پاشو ق پالو ع ضم
لام ایله ایکی معنایه در اول اول دانه لردر که وجود انساننده ظاهر اولورلر اما وجعی اولمز وبشوب
دشلمز بر زایام قالورلر بعده غائب اولورلر وارثخ وزخ دخی دیرلر وبعض ولایات فارس وعراق
عجمده کوك وتبریز بلر سکیل وترکان کوینك وهند بلر ساو وعربیده ثولول دیرلر شمس
فخری بیت بروبت هرکه روشن نیست چشمش * شود مقله بچشمش همچو پالو *
ق پاو ع بمعنی شستن و پاك کردن کذا فی فرهنك جهانکیری وزبان هندیده پای معناسنه در
ق پتسو ع سکون تاء مثناة وضم سین مهمله ایله یوغرت قوریسی که ترکیده کش دیرلر
وآیرانه دخی دیرلر ق پتو ع ضم تاء مثناة ایله یوکدن طوقنمش برنوع صوفدر قرالاوی درصفت
جوان صوفی بیت بتن بربکی ژندهٔ ازپتو * شب وروز بودی بموی وبرو ق پرتاو ع
سکون راء مهمله ایله پرتاب معناسنه در منزل اوقی دیمکدر ق پرتو ع سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة ایله ضیا وشعاع معناسنه عموما سیف اسفرنکی بیت بیاض صبح نمود از دل
شب دیجور * چنانچه پرتو نور از سواد دیدهٔ حور ق پرخاشجو ع سکون راء مهمله وشین وفتح
خاء معجمتین وضم جیمله جنککجی معناسنه در که پرخاش جنکدر جو آرایجیدر اسم فاعل معناسنه که
پهلوان ومبارز دیمك اولور حکیم اسدی بیت منوشان برین جنك پرخاشجو * سپه نیمه
برکشت زار بهو ق پرخجو ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده
ایکی معنایه در اول برنوع انباردر که اولو ایچنه طپراقدن وتخته دن ایدوب ایچنه ذخیره
غله سن قورلر شیخ آزری بیت کندمند خرقدرش که ذخیرهٔ جود * بجای خنب نطاقات
چرخ را پرخو * ثانی اغاجك زیاده بوداقلرین کسوب هموار ایتمکه دیرلر وبعض نسخه ده
بمعنی شادمانی مرویدر ق پردو ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اوطه لرده فوقانی کوچك
پنجره که ایچرویه ضیا ایچون ایدرلر میرنظمی بیت آمده باد سحر از جانب جانان من *
پرتو از پردو بر آمد کلبهٔ احزان من ق پرمیو ع سکون راء مهمله وکسر میمله برعلتدر
مثانه ده اولور سوزاك دیرلر عربیده حرقة البول وترکیده بیل صوقلغی دیرلر ابو المعانی
بیت بدیدن خواب را هرشب خیالش * شدم پرمیو از فکر وصالش ق پرنو ع سکون
راء مهمله وفتح نونله دیبای تنك یعنی اینجه طوقنمش دیبا که پرنون دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
ومحمودی ق پرندو ع فتح را وسکون نون وضم دال مهملتین ایله پرندوش لفظندن ترخیم
اولنمشدر دون کیجه معناسنه ق پرو ع سکون راء مهمله واظهار واو ایله ثریا معناسنه
پروین لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم اسدی درصفت عمارت بیت خم طاق هریك
چو پرتدرو * زبس رنك یاقوت رخشان چو پرو * شمس فخری بیت فروغ رای منیرش

اکرجهد درباغ * بجای خوشه زنانش همی برآید پر پساو فتح سین مهمله و اظهار
واو ایله ال ایله نسنه یوقلمق لمس معناسنه کذا فی الصحاح پشتو سکون شین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله زبان افغانیان یعنی قوم افغان لسانه دیرلر معربی پشتوقه در کذا فی
فرهنك جهانکیری پلاو معروف ومشهور طعامدر ترکیده کسر با ایله استعمال
ایدرلر بسحاق اطعمه بیت هیچ نعمت نمیرسد به پلاو * هیچ شربت نمیرسد به شکر *
پنج پهلو هرنه که بش کوشه لو اوله خانه ده وغیریده استعمال اولنور پندو
سکون نون وضم دال مهمله واخفای واو ایله کنه دیدکلری سکك که حیواناته یاپشور میر
نظمی بیت رقیبش آنچنان ازمن کریخته * بکرما چون خرپندو کرفته پهلو سکون
ها وفتح لام ایله درت معنایه کلور اول شجیع ودلاور ومبارز پهلوان معناسنه نتکم شاعر بیت
دل پهلو بسی بساز آورد * سازلهوش همان فراز آورد * کذا فی مجمع الفرس بو معنایه
عبد الواسع جبلی بیت شد ایران وتوران رامسلم شد بیك هفته * بلاد خسرو توران
بسعی پهلو ایران * ابن یمین بیت هستند کاه بخشش وکوشش غلام او * حاتم بزرفشانی
ورستم به پهلوی * ثانی سرحد همدانه قریب برشهر اسمیدرکه حکیم فردوسی * مثنوی
همی بود تا بکزمان شهریار * به پهلو برون شد زبهر شکار * یکی لشکر آمد زپهلو بدشت
که از کرد ایشان هوا تیره کشت * کذا فی فرهنك جهانکیری ثالث بر ولایت اسمیدرکه بش
پاره شهره مشتملدر زبان پهلوی اول دیاره منسوبدر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا قارن
جنکجوی * زپهلو بدشت اندر آورد روی * رابع معجم البلدان نام کتابده پهلو نواحی
اصفهان اولدوغی مسطوردر اما مولانا حمزهٔ اصفهانی کتاب التنبیه ده تصریح ایتدوکی
قولده عبارتی بعینه بودر * اعلم ان الفرس قد یما یجری علی خمسة السنة وهی الفهلویه
والدریه والفارسیه والخوزیه والشیرازیه والفارسیه قد یطلق ویعنی بها ما یعم الکل
والفهلویه فکان یجری بها کلام الملوك فی مجالسهم وهی لغة منسوبة الی فهلو وهو اسم
یقع علی خمسة بلدان اصفهان وری وهمدان ونهاوند وآذربایجان انتهی * فهلو معرب
پهلودر وخوزیه دیدوکی خراسان مملکتیدر وآذربایجان تبریز ولایتیدر پهلو سکون
ها وضم لام ایله ایکی معنایه دراول یان که عربیده جنب دیرلر حکیم شفائی بیت پرستاری
ندارم برسر بالین بیماری * مکر آهم ازین پهلو بان پهلو بکرداند * ثانی فرهنك جهانکیریده
نفع وفائده دن کنایه در میرابو المعانی بیت زرنکارنك کلهای زمانه بو نمیدارم * چه پهلوی
بزرکان بودم پهلو نمیدارم پیرو سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ایزسوریجی که
عربیده قایف دیرلر وبر معناسیده بر کمسنه نك آردنجه کیتمك وطرز وروشنه تقلید ایتمکدر که
فلان پیرو فلان شد دیرلر پی ایله رودن مرکب لفظدر پیغو سکون یای تحتانی وضم
غین معجمه ایله برشهر عظیم آدیدرکه آنده زبرباد ویاقوت معدنی واردر پیکودخی دیرلر حکیم
اسدی بیت زیاقوت سیصد کمر پیغو یست * زکوهر چهل کرزن خسرو یست * وشاه
ناصر خسرونك بو بیتندن بیت هرچند مها رخلق بکرفتند * امروز نکین وپیالك وپیغو *
فهم اولنور که پیغو اول ولایتك پادشاهی آدی اوله وهرکیم پادشاه اولورسه نامنه پیغو

پیغو دیرلر یغما پادشاهلرینه ایلخان دیدکلری کبی پیکرکاو برنوع ساغردرکه صغر
صورتنده ایدوب زیاده سرور وعشرتده آنکله شراب ایچرلر کذا فی المحمودی پیو
واو مجهول ایله کاوخ معناسنه درودخی رشته علتیدرکه وجود انسانده ظاهر اولور
نارودخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الهاء * پاتابه فتح تاء مثناة وباء موحده
ایله ایاق طولاغی اکثر عجم روستاییلری دیزلرینه وارنجه بزصارارلر ابو المعانی بیت رزالت را
نمیکردد قبول آنکه شود مردم * نباشد هیچ پاتابه اکرکهنه بود دیبا پاتاوه
یعنی پاتابه مرقوم پاتخته فتح تائین وسکون خاء معجمه ایله یعنی پای افزار مرقوم
یعنی چارق پاتله وپاتیله کلاهما بکسر التاء المثناة ثانی بسکون الیاء التحتانی
حلوا جیلرك بیوك قازغانه دیرلر ابو العباس بیت دی جو پاکنده شدم یا فتم * آخرجو
پاتلهٔ سفلکان * شمس تبریزی بیت خاموش باش ولامکو جز آنکه حق بخشد مجو *
جوشان زحلوای رضا برجمره چون پاتیلهٔ * کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم اما صحاحده مطلق
طنجره معناسنه پاتونه ضم تاء مثناة وفتح نون ایله یعنی پاتون مرقوم یعنی نشانلو طوغان
پاچه معروف طعامدر وشلوار وطومان پاچه سی پاچاهه فتح جیم فارسیله
چلاهلره مخصوص مکاندرکه ایش محلنده واروب آنده ایش ایشلرلر کذا فی مجمع الفرس
اما جلاهلر ایاقلرین قودقلری چقور اولمق مناسبدر پاچله کسر جیم فارسیله قار
اوزرنده یوریمك ایچون غربال کبی برنسنه در ایاغه بغلیوب یوررلر حکیم سنائی بیت دردرون
کعبه رسم قبله نیست * چه غم ارغواص را پاچله نیست پاچنامه سکون جیم فارسی
وفتح نون ایله لقب معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری وبعض فرهنکلرده قرین وهمال
معناسنه در پاچیله کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانیله مجمع الفرسده عموما ایاغه
کیلن نسنه شیخ نظامی بیت برون کن پا ازین پاچیلهٔ تنك * که کفش تنك دارد پای رالنك
فرهنك جهانکیریده خصوصا پاچلهٔ مرقوم معناسنه در پاخره سکون خاء معجمه
وفتح راء مهمله ایله قپو اوکنده اوتورمق ایچون ایتدکلری کوچك صفه طاشدن وغیریدن
کذا فی مجمع الفرس پادشاه وپادشه معروف لفظ مرکبدر برجزؤی پاددرکه دافع
ضرر ومصلح فساد دیمکدر وبرجزؤیده شاهدرکه اولو یعنی بیوك دیمکدر بحسب العرف
اطلاقی اوزره استعمال اولندقده مراد سلطان دیمك اولور سنه شاهدن مختصردر اصللری
بردر الفك اسقاطی ده اثباتی ده جائزدر وشاهك بو معنا سینه وبل ونفرین دربو بیتلردن
مفهومدر * مثنوی * همیکفت شه برمن وچهرمن * برین دوستی کردن ومهرمن * تن
کوه دارم کنون چون کهست * یکی آتشم من که دودم سهست * فرهنك جهانکیریده
مذکوردرکه پادشاه پادایله شاهدن مرکبدر پاداوج معنایه کلور اول پاسبان معناسنه
ثانی یعنی پاینده ثالث تخت معناسنه دروشاه درت معنایه در اول اول نسنه یه دیرلر
امثالندن بهتر وبزرکتر اوله مثلا قصیده ده بیتك اعلاسنه شاه بیت دیرلر وایو آتلویه
شاهسوار دیرلر وایشلك وواسع یوله شاهراه دیرلر وقوشلرك جمله سندن بیوك برقوش
واردر شاهرخ دیرلر ثانی داماد معناسنه در ثالث اصل وصاحب معناسنه در ایدی

اسمنك شرفيني دوت جهتدن خارج دكلدر چونكه پادشاه پاسبان خلق ورعيت در وملكه
عروسدر اكا داماد در و پادشاهلر حسب ونسبده سائر خلقدن ممتاز وسر افرازدر
پادكانه سكون دال مهمله وفتح كاف فارسی ونونله رسالهٔ زفانكو پاده بمعنی بام
بلند يعنی يوكسك طام وشرفنامه ده دريچهٔ بالا معناسنه در پاده فتح دال مهمله
ايله مجمع الفرسده كلهٔ كاو ياخرسنه يعنی صغر وياخود اشك سوريسی قرالاوی بيت
ماده كاوان پاره اش هر يك * شاه پرور بود چه پرمايون * ومؤيد الفضلاده بمعنی
چوپان ونكهبان كوسفند ولسان الشعراده بمعنی چراكاه اسبان وشتران مسطوردر
وفرهنك جهانكيريده بمعنی چوب دست حكيم سنائی بيت خصم در دست قهرت افتاده *
پا نهاد ركاب چون پاده پادنكه كسر دال مهمله وسكون نون وفتح كاف فارسيله بمعنی
پادنك مرقوم يعنی غله دوكدكلری اغاج پار زده سكون راء مهمله وزاء معجمه ايله
ايكی معنايه در اول قاصنی كه بدبو برمعندر ثانی سينه بند اطفال يعنی طفل كوكسلكی
ابو المعانی بيت داغ سينه متصل بودند باهم يكدكر * پار زده بند ند كويا سينهٔ طفل
دلم پارسه سكون را وفتح سين مهملتين ايله بمعنی كدائی كذا فی فرهنك جهانكيری
پاروچه ضم راء مهمله وفتح جيم فارسيله با لحق چكدكلری ظرف پارول ضم راء
وفتح لامله اوچ معنايه كلور اول تخته واغاج يونقه سی ثانی مزاح ولاغ ولطيفه ايدجيه
ديرلر ثالث بمعنی مرد يعنی ايشه يرامز آدم مير نظمی بيت نه عشقت لايقم نه ترك
عشقت * همان پارولم در كار عشقت پاره التی معنايه كلور اول معروف قطعه كه
پارچه دخی ديرلر ثانی صحاحده رشوت معناسنه در استاد عنصری بيت هر آنجا كه پاره
شد از در درون * شود استواری زر وزن برون * مذكور ايكی معنايه حضرت مولانا
قدس سره بيت مكن ای دوست ز جور اين دلم آواره مكن * جان بی پاره مكير وجكرم
پاره مكن * ثالث فرهنك جهانكيريده تحفه معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت به از نيكو
سخن چيزی نيابی * كه نه دانا بری بر رسم پاره * رابع سكری حلوا كه شكر پاره دخی ديرلر
وله * قطعه * زی مرد حكيم درجهان نيست * خوشتر ز مزه ز قند جز پند * پندی بمزه چو
قند بشنو * بی عيب چو پارهٔ سمرقند * خامس بمعنی پريدن يعنی اوچمق حكيم سنائی
در صفت اسب بيت كر بپرد بپر همای بود * پارهٔ او بدست وپای بود * سادس بمعنی
كرز مسعود سعد سلمان بيت بری راكوفته پاره دلی را دوخته زوبين * سری را خاروخس
بالين تنی را خاك وخون بستر * زبان هندیده بمعنی سيماب يعنی ژيوه يه ديرلر پازنامه
سكون زاء فارسيله بمعنی پاچنامهٔ مرقوم كذا فی فرهنك جهانكيری پازه فتح زاء معجمه
ايله حيوان سوروجك اغاج كه چوبانك وچفتجی نك ومكارينك وسائرينك اللرنده كتوردكلری
پاژه فتح زاء فارسيله پاچه كه معروف طعامدر عربيده كراع ديرلر پازيره كسر
زاء معجمه وسكون يای تحتانی وفتح راء مهمله ايله اوچ معنايه در اول كيجه دن برحصه يعنی
كيجه دن بر مقدار كچمش وياخود قالمش اوله نتكم مير نظمی بيت بحمد الله بختم ياوری داد
بپازيره شب آمد آن پری زاد * ثانی بمعنی شب پره كه عربيده خفاش ديرلر تركيده يراسه

يراسه ديدكلری ثالث بمعنی زندوست پاسره فتحتين ايله صاحب مزروعات بروجه
اخراجات باشقه قويوب مزارعلره ويردوكی غله يه ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری پاسنامه
سكون شين معجمه وفتح نونله بمعنی متوازن يكديكر كه نير دخی ديرلر كذا فی شرفنامه
پاشنكه بمعنی پاشنك مرقوم يعنی خوشهٔ انكور وخرما وتخملق خيار كذا فی فرهنك
جهانكيری پاشنه وپاشينه كلاهما بكسر الشين المعجمه اوكچه معناسنه آدمك اولسون
حيوانك اولسون مولانا جامی بيت پاشنه از خنده دهان كرده باز * زابلها ريخته اشك
نياز پاغنده فتح غين معجمه وسكون نونله آتيلوب طوب اولمش پنبه شمس فخری بيت
فلكهٔ ريسمان فكر مرا * باشد از مهر وماه پاغنده * فرهنك جهانكيريده ضم غين ايله
روايت ايدوب بو بيته متمسك اولمش حضرت مولانا قدس سره بيت همچو منصور تو
بردار بكن ناطقه را * چون زبان چند برين پنبهٔ پاغنده زنی پاكاه كاف عجميله
قدمكاه در تركيده اياق يولی ديرلر عجم اياق محلی ديمك ايچون پاكاه ديرلر ونردبان اياغی
معناسنه ده كلور پاكيزه كسر كافله زياده پاك ولطيف ونازك معناسنه مير نظمی
بيت چون بمجلس آمد آن پاكيزه روی * كشته اند خامش همه استيزه كوی پالاده
فتح دال مهمله ايله بمعنی اسب جنيب يعنی يدك آت استاد عنصری بيت ابلق ايام را
تا برنشيند مير ود * سبز خنك چرخ پيش قد او پالادهٔ * رسالهٔ حسين وفائی ده بمعنی
اهل غيبت واهل فساد مرقومدر پالكانه سكون لام وفتح كاف فارسيله دريچه
معناسنه ابو المثل بيت ز عود وصندل او را آستانه * درش سيمين وزرين پالكانه *
كمال اسمعيل بيت ترسم ز پالكانهٔ ديده برون جهد * اين چند قطره خون كه محل وفای
تست پالنده فتح لام وسكون نونله بمعنی افزاينده يعنی آرتجی وبيوبيجی كذا فی شرفنامه
پالوازه سكون لام وفتح زاء معجمه ايله صالنجق كه عيد ونوروز وجشنلرده ايدوب
اوغلانجقلری صالارلر كذا فی المعتبرات پالواسه سكون لام وفتح سين مهمله ايله
تاسه كه غم واندوه كذا فی التحفه اما بعض نسخه ده تاء مثناة ايله تالواسه واقعدر مير نظمی
بيت بود در بزم جنون با دل من همكاسه * همچو مجنون شده ام از اثر پالواسه پالوانه
سكون لام وفتح نونله حليمی نسخه سنده قرلغوج مرويدر اما معيار ده شمس فخری برسياه
قوشدر هميشه هواده اوچار يره قونسه قالقمغه مجالی اولمز ديمش بيت شهنشاها تو عنقائی
بر تبت * حسود در كه تو پالوانه پالوايه سكون لام وفتح يای تحتانيله تحفة الاحبابده
بمعنی پالوانهٔ مرقوم كه پيلوايه ده ديرلر اما شمس فخری زمانه وچمانه قافيه سنده نقل ايتمشدر
ورسالهٔ ميرزا ابراهيمده هم نونله وهم يای تحتانيله منقولدر پالوده معروف
طعامدر ودخی غل وغشدن صاف وپاك معناسنه شمس فخری بيت ز پر دهای زجاجيش
راوق عنبی * مهابت تو به بيروی تيغ پالوده * فرهنك جهانكيريده پلهٔ ترازو معناسنه ده
مرويدر پالونه ضم لام وفتح نونله بمعنی پالاون مرقوم يعنی حلواجيلر كفكيری آنكله
عسل وشكر سوزب صاف ايدرلر جمال الدين عبد الرزاق كاشی بيت ديده پالونهٔ
سرشك امل * طبع پيمانهٔ عذاب شدست * حكيم خاقانی بيت هر می كه ريخت بخت

بپالونه مزه * باد خیال انس رسان تو مخورم ق پالیده ع کسر لام وسکون یای
تحتانیله مجمع الفرسده بمعنی صاف کرده یعنی سوزلمش وادات الفضلاده بمعنی افزوده نمو
یعنی بیومش زیاده معناسنه در ق پانزده ع اظهار هایله اون بش عدد در ق پانه ع
فتح نونله قپو آزدنه قونیلان اغاج ودخی نجار وکسار آغاج ییریارلمق ایچون یاریغه
صوقدقلری چوی معناسنه در خانه و پهنانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
شاه ناصر خسرو بیت تراخانه دنیست وداننش درون شو * بدین خانه سخت کن
دربپانه ق پاوزاره ع سکون واو وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله چلاهلرك ایاق قودقلری
تخته ق پاهنکه ع فتح ها وکاف فارسی وسکون نونله بمعنی کفش یعنی پا بوج کذا فی فرهنك
جهانکیری شیخ نظامی درمذمت دنیا بیت برون کن با ازین پاهنکه تنك * که کفش
تنك دارد پای را لنك ق پاه ع اظهار هایله اکرچه طعام در لکن اکثر شور باارده استعمال
اولنور ق پای اوزاره ع زاء فارسیله چلاهلر ایاق قودقلری تخته کذا فی کتاب السامی
ق پای تابه ع یعنی پاتابه مرقوم ق پایچه ع سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله شلوار
پاچه سی وغیره عربیده رجلان دیرلر میر خسرو بیت ساخته طاوس ملایك نکار *
پایچه بالارده طاوس وار ق پای خاسته ع فتح خاء معجمه ایله ایاق التنده باصلمش واپاغله
دوکلمش اولان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ق پای خوشه ع ضم خا وفتح شین معجمتین ایله
اول یره دیرلر که یغمور دن اصلنوب آدم وحیوانات باصمقدن قوزیدقده کسك اولوب
پك اوله یضامنه ق پایداره ع سکون یا وفتح دال وراء مهملتین ایله معین ومددکار معناسنه
پایمردخی یرلر رضی الدین نیشابوری بیت زهی مودت تو پایداره اقبال * زهی عداوت
تو دست موزه حرمان ق پایزه ع کسر یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله عطیه واحسان
ودخی معاف نامه و برات وظیفه که کاغد زر دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ق پایژه
زاء فارسیله ده پایزه مرقوم معناسنه در ودخی جایزه که اصطلاحات کتابده تشریف دیرلر
وخلعت وعطیه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت ایلچی آمده وخلعت خان آورده
یرلغ پایژه وحکم غران آورده * ودخی بمعنی پایچه مرقوم مجمع الفرسده ذکین اوجنده
اولان اورمه معناسنه وفرهنك جهانکیریده بو معنالردن غیری چادرك قصه طنابی
معناسنه ده مرویدر ق پایسته ع کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
بمعنی بقا کرده وپاینده یعنی مقیم وثابت و برقرار شیخ نظامی بیت جهانا چه درخورد
وپایسته * وکرچند با کس نپایسته ق پایکاه ع کاف فارسیله بش معنایه کلور اول
قدر ومرتبه حکیم انوری ق قطعه ع ای کرده بخدمت همایونت * هفت اختر نه فلك تولا
همدست تو دستکاه روزی * همصدر تو پایکاه والا * ثانی بمعنی پایاب مرقوم یعنی دیبنه
ایاق ایرشن صویری حکیم فردوسی بیت بدریا همیکرد پای شناه * بیامد بجایی که
بد پایکاه * ثالث هر نسنه نك بناسی واصل نسبی معناسنه شیخ سعدی بیت از ان پیش
حق پایکاهش قویست * که دست ضعیفان بجاهش قویست * کذا فی فرهنك جهانکیری
رابع اولر اوکنده اولان رواق و قپواوزرنده کی صوندرمه خامس نردبان معناسنه در کذا

كذا فی مجمع الفرس ق پاینداه ع فتح یای تحتانی وسکون نون واظهار هایله بمعنی ضمان
وکفالت ق پایه ع فتح یای تحتانیله بش معنایه کلور اول مرتبه وعز وجاه معناسنه
حکیم انوری بیت بر پایه تو پای توهم نسپرده * بر دامن تو دست معانی نرسیده شیخ
سعدی بیت دریغ آمدم باچنین مایه * که بیهم ترا در چنین پایه * ثانی بمعنی زبون حضرت
مولانا قدس سره بیت جوهرست انسان وچرخ اوراعرض * جمله فرع پایه اند واو غرض
ثالث کیلانی لسانده دکنکه دیرلر میرزا قلی بیك درهجو یکی از بزرکان کیلان بیت
شنیدن از تو خوشست این عتاب با مزه را * که باد پایه وزن پیله خل بلایزه * رابع
باران اشاغی دوکلمکه دیرلر شیخ آزری بیت سنك بسیار ریخت بر باران * همچو ژاله
ز پایه باران * خامس نردبان ایاغنه دیرلر ابن یمین بیت چون نهد بر پایه منبر زبهر
وعظ پای * آنکه چون کرو بیان دارد بعصمت اشتهار ق پته ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی
پده که عنقریب ذکر اولنور ان شاء الله تعالی ق پتیاره ع سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانی
وراء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول آفت وبلا معناسنه حکیم انوری بیت چو لطفش
آمد پتیاره زمانه هباست * چو قهرش آمد اقبال آسمان هد راست * ابو الفرج رونی
بیت بزور وعدلش میزانهای ظلم سبك * بعون رایش پتیارههای دهر سلیم * ثانی
زشت ومهیب صورت حکیم فردوسی بیت جهانی بران جنك نظاره بود * که آن اژدها
جنك پتیاره بود * ثالث مکنون ومخزون معناسنه سید ذو الفقار شروانی بیت اندر ضمیر
او عیان پتیاره سر قدر * واندر کان او نهان پیرایه نور یقین * رابع بمعنی بخلت وله بیت
ای خواجه که سرعت ساعی عزم تو * پتیاره تحرك باد بزان دهد * خامس بمعنی سختی
وشدت ونفاذ حکم وله بیت کردش افلاك با پتیاره حکمش بخل * صورت تقدیر در آیینه
علمش عیان * سادس مکر وحیله حکیم فردوسی بیت نباید ز ما با قضا چاره * نه سودی
کند هیچ پتیاره * سابع شور وغوغا معناسنه وله بیت مران آبداران بصد پان کر *
بسی شور وپرخاش وپتیاره کر ق پتیره ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله طبیعته مکروه کلان نسنه یه دیرلر حکیم زجاجی بیت بهین میوم زین پتیره سرای * نماند
جهان نام ماند بجای ق پتیله ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی فتیله
با حرفی فایه ابدال اولنمق قاعده در ق پچوه ع سکون جیم فارسی واخفاء هایله ترجمه
معناسنه که ترجمانه پچواك دیرلر بیت زباندانی بجا وپچوه کردن * به پچواکی سخن را راست
کفتن ق پچه ع فتح جیم فارسیله صرمشق معناسنه ابو المعانی بیت شد پچه بر درخت
وودم آه * رفته پیچیده برهوا هرکاه ق پخچوده وپخچیده ع کلاهما بسکون الخاء المعجمه
اول بضم الجیم الفارسی ثانی بالکسر یرده باصلوب یصیلمش نسنه یه دیرلر سراج الدین راجی
بیت تیغت تن کوهسارا نخچیده * کرزت سر روزکار پخچیده ق پخته ع سکون خاء
معجمه وفتح تاء مثناة ایله پنبه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بدان یکیست بد وزد
که دل زهی همه عمر * زهی بریشم وپخته زهی ذو دست وقبا ق پخشوده وپخشیده ع
کلاهما بسکون الخاء اول بضم الشین المعجمتین ثانی بالکسر بمعنی پخچوده مرقوم شمس

فخری بیت بروز رزم چو بر باد پای کشته سوار * بپای اسب سر بدسگال پخشوده
پدرخته سکون دال وخاء معجمه وفتح راء مهملتین وتاء مثناة ایله بمعنی غمکین واندوهناك
حکیم فردوسی * مثنوی * شنیدم چو دستان زمادر بزاد * برآمد همه کار ایران بباد
که چون او جدا شد زمادر بفال * جهان سر بسر کشت پر قیل وقال * ززادن چو مادرش
پردخته شد * روانش ازان دیو پدرخته شد پدرزه فتح دال وسکون راء مهملتین
بعده زاء معجمه مفتوحه ایله ازاری بوغچه کبی ایدوب ایچنه اثواب قونیلوب باغلنمش اوله
پرزه دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس پدمه سکون دال مهمله وفتح میمله بمعنی بهره یعنی
حصه ونصیب کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم پده فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول
قاو معناسنه که عربیده حراقه دیرلر ثانی براغاجدر میوه سی اولماز اودون ایدرلر ایکی
معنایه شمس فخری * قطعه * خسرو معنی جمال دین و دینی آنکه هست * آتش تیغ
وراجان وتن اعدا پده * کرز فیض دست اویکقطره بارد برزمین * میوهٔ باغ بهشت
البته بار آرد پده * مثال معنی ثانی شاعر بیت این پنج درختند که می نارد بار * بید وپده
وسرو وسپیدار وچنار * حکیم نزاری قهستانی بیت سهم تو او فکند به پیکان بید برك
بر پیکر معاند تو لرزه چون پده پذه ذال معجمه ایله پدهٔ مرقوم معناسنه در پذیرفته
یعنی قبول کرده پذیرفتن دن اسم مفعولدر شیخ نظامی بیت عیب جوانان نه پذیرفته اند
پیری وصد عیب چنین کفته اند پذیره کسر ذال معجمه وسکون یا وفتح راء مهمله ایله
بمعنی استقبال شمس فخری بیت هران دولت که از افلاك آید * شود اقبال تو او را پذیره
حکیم سنایی بیت منزل عفو او بدشت کناه * لشکر لطف او پذیرهٔ آه * صحاحده کیرو کتمك
ودونوب کلمك معناسنه مرویدر عبارت مرقوم ایکی فعل اولور سه اضداددن اولمق اقتضا
ایدر بر فعل اولوب کلمك معناسنه اولور سه کتمك شرط اولمش اولور ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده دخی استقبال وبمعنی قبول امر کسی واقعدر استاد عنصری بیت سؤال رفتی
پیش عطا پذیره کنون * همه عطای تو آمد پذیره پیش سؤال پرازده فتح را ودال
مهملتین وسکون زاء معجمه ایله خمیرلنمش اون که اتمك ایتمکه حاضر اوله زواله دخی دیرلر
هندی لسانده پیره دیرلر پرازوانه بچاق وقلیچ وقلمتراش قبضه سیله دموری
ارا سنه اینه کاری نسنه وقین دبلکی معناسنه پراشیده فتح راء مهمله وکسر شین
معجمه ایله پریشان شده وپراکنده کشته معناسنه شاکر بخاری * مسمط * مجلس پراشیده
همه میوه خراشیده همه * زرها بپاشیده همه نقل کران کرده یله پراکنده پریشان
ومتفرق شیخ سعدی بیت خداوند نعمت بحق مشتغل * پراکنده روزی پراکنده دل
پاشیده معناسنه ده رسیدهٔ نظردر پراکوه فتح راء مهمله وضم کاف ایله طاغدن سیل
اقق ایله صانمش اولان یرینه دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده پراکوه هو من الجبل حیث
ینفجر الیه الماء ای ینسکب مسطوردر پرانه فتح راء مهمله ونونله بوشهر اسمیدر بعض
نسخه ده برنهر آدیدر کذا فی مجمع الفرس پربان وپرباله کلاهما بسکون الراء المهمله
وفتح الباء الموحده بمعنی خانهٔ تابستان که فروان وفرواله ودرواره ودرواله دخی دیرلر

دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری پرپره سکون راء اول وفتح ثانی وباء فارسیه ایله سکه لنمش
التون معناسنه ابوالمعانی بیت داغهای سینه ام شد چون زر خالص عیار * بوده است
درد ارضرب عشق جانان پرپره پرتله سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة
ولامله ایکی معنایه در بری پیشکش وبری دلبند بورکی پرتوه سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة وواو ایله بمعنی تیر پرتابی پرداخته فتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در
اول تهی کرده وخالی ساخته یعنی بوشانمش وبوش ایتمش معناسنه حکیم انوری بیت
تا خاك برآمد شد هر کاین فاسد * پرداخته وپر نکند پشت وشکم را * ثانی آراسته
وجلاداده معناسنه شیخ نظامی بیت چو شد پرداخته آن نامهٔ شاه * زشادی بادبان
زد بر سر راه * ثالث درساخته ومشغول شده معناسنه شاعر بیت دل از هر دو عالم
تهی ساخته * بیاد خداوند پرداخته * وپرداختن لفظنك جمیع معنالرینه اسم مفعولدر
پردهٔ چغانه موسیقیده بر پرده اسمیدر شیخ فخرالدین عراقی بیت مطرب عشق
میزند هردم * چنك در پردهٔ چغانهٔ عشق پرده معروف وحجاب ونقاب وساز
پرده لری پرزه سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله جامهٔ خاودار مثل قطیفه
وچوقه وما اشبه ذلك ودخی محل شریف ومکان لطیف معنالرینه شمس فخری بیت
آسمان قدر تو اچون مجلسیست * آن نجوم آورده بر رخ پرزه پرستنده پرستیدن
لفظندن اسم فاعل صیغه سیدر قوللق ایدیجی معناسنه بیت زهر در پرستنده کاتب بود
هم آزاد وهم بنده کاتب بود * پرستار ایله بنده نك فرقی مقدم پرستار شرحنده ذکر اولنمشدر
پرسته سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی کدایی یعنی دلنجیلك که پارسه دخی
دیرلر قاضی نور اصفهانی بیت هوای پرسهٔ بازار همتت دارد * سحاب ازان بکف خود
همیکشد از بال پرطیه طاء مهمله ایله اما حرکتی اشعار اولنما مشدر بوشهر وبر ولایت
اسمی اولمق اوزره منقولدر پرغونه سکون راء مهمله وضم غین معجمه وفتح نونله
یعنی زشت که فرخج دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس پرکاره سکون راء مهمله وفتح کاف
وراء ثانیله درت معنایه کلور اول معروف آلتدر آنکله جدول ودائره وسائر ایشلر ایدرلر
ثانی اشیا معناسنه شیخ آزری بیت حاصل از دست کرد این پرکار * غیر دست
جمله دست افزار * ثالث اثواب خانه رابع پارچه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت
بر خرقهٔ تسلیم زن از سوزن اخلاص * یك رقعهٔ پرکارهٔ ارباب حقایق پرکاله
سکون راء مهمله وفتح کاف ولامله درت معنایه کلور اول هر نسنه نك پاره سنه دیرلر میر
خسرو بیت من آب طلب کردم ازان دیدهٔ خونبار * اوخود همه پرکالهٔ خون جکر آورد
مختاری بیت بلبلان امروز من در کلستانم کل مجوی * ازجکر پرکاله ها بر نوك هر خاری
ببین * ثانی اثواب خانه پارچه لرینه دیرلر شمس فخری بیت شهریاری که بند کاتش را
اطلس آفتاب پرکاله * ثالث بر قطعه نسنه یه دیرلر قطعه قطعه دیمکده پرکاله پرکاله دیرلر
معنای اول ایله بو معنانك فرقی غایت دقیقدر سراج الدین قمی بیت دیده ام در غم فراق
تو کرد * چیز پرکالهٔ جکر دامن * کذا فی تحفة الاحباب رابع یوغون اپلك ایله طوقنمش

برجنس بزدر شیخ علی نقی بیت این قافله را راه مکر برجکر افتاد * دربادسر بشکم همه پرکالهٔ خونست ل پرکاه ع سکون راء مهمله وفتح کاف ایله شیٔ حقیر معناسنه لفظ مرکبدر پرایله کاهدن ترکیبله صمان چوپی دیدکاریدر * مصرع * در طرب چند انکه کاویدم بپرکاهی نداشت ل پرکنه ع سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله پراکنده لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم ازرقی بیت ازان قصاید پرکنده دفتری کردم * که خوانده بودم برتاج خسروان اندر ل پرکنه ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسی ونون ایله سیم وزر خرده سی که پرکینه دخی دیرلر ل پرکینه ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله یعنی پرکنهٔ مرقوم وسیم وزری اکه لیوب مفرحات ترکیبلره جزؤ ایدرلر که قلبه فرح وقوت ویرر ل پرماسه ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله بش معنایه کلور اول یعنی دانستن حکیم سنایی بیت هرکه او نفس خویش نشاسد * نفس دیکر کسی چه پرماسد ثانی برنسنه یه ال سوروب یوقلمق معناسنه که عربیده لمس دیرلر شرح تعریفده * قال ابو عبد الله البناجی * الروح جسم تلطف عن الحس وتکبر عن اللمس * یعنی کفت ابو عبد الله بناجی که روح جسمیست لطیفتر از انکه ویرا بحس دریابد وبزرکتر از انکه ویرا هیچ چیز نه پرماسد * ثالث اوزانمق معناسنه ابو شکور بیت هرکجا کوهریست بشناسم * دست سوی دکرنه پرماسم * رابع خلاص ونجات معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت بعدل او بود از جود بدکنش رستن * بخیر او بود از شر دشمنان پرماس * خامس یعنی پرداختن کذا فی فرهنک جهانکیری ل پرماه وپرمه ع کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح المیم مثقب که حکاکلر انجو وجواهر دلرلر ودولکرلر تخته وطاش دلرلر امیر خسرو بیت بهم لعل وعقیق داشته جفت عقیق از پرمهٔ یاقوت می سفت * رضی الدین نیشابوری بیت از همه اره نهی ازبهر رفتن بوسرش * وی قد مها دوخته برجای چون پرمه بود ل پرموده ع سکون راء مهمله وضم میمله نام پسر ساوه شاه کذا فی فرهنک جهانکیری ل پرندوشینه ع دونکیجه کی نسنه هرنه اولورسه استعمال اولنور ل پرنده ع سکون نون وزانک شده سیله وتخفیفله ده جایز اوچیجی طیار معناسنه وقایقدن کوچک زورق معناسنه غالبا رومده پرمه بوندن غلطدر ل پرواره ع سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله اوچ معنایه کلور اول خانهٔ تابستانی وبعض نسخه لرده خانهٔ فوقانی که اطرافی پنجره لو اوله اکا پرپاره وفروارده وروان وچارطاق دخی دیرلر فرهنک جهانکیریده مسطوردرکه اوده بسلنمش حیوانه پرواری دیدکاری بوندندر بعضیلر غلط ایدوب پرواری لغتنی پرورش داده معناسنه صانورلر حال بوکه پرورش داده یه پرورده دینلمک کرکدر پرواری دینلمک صحیح دکلدر انتهی حکیم خاقانی بیت روز به پروار بود فربه ازان شد چنین * شب تن بیمار داشت لاغر ازان شد چنان * حکیم ناصر خسرو بیت ناکاه باد دنیا مرد دین را * درچه فکند از سر پرواره * ثانی یعنی کنجینه ثالث سقف خانه یه پوشش ایتدکاری تخته یه دیرلر ل پروازه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول تفرجه کیدلدکده کوتردکاری طعام وسائر بوم آلاتی معناسنه حکیم سوزنی بیت برسرکویی که جوانمرد وار * نقل برون آرم وپروازه کیر

کیر کذا فی تحفة الاحباب ونسخهٔ حسین وفائیده عروسه اوزرینه اولان نثار درهم ودینار معناسنه در حکیم خاقانی بیت آنانکه چو من بی پر وپروازهٔ عشقند * جز در حرم جانان پرواز نخواهند * ثالث شرفنامه ده آتش وشعله درکه دوکونلرده وسرور محللرنده ایدرلر بعض نسخه لرده آتشبازلرک لعبلری که دوکون وعیش وعشرت وصحبت کیجه لرنده ایدرلر ل پرواسیده ع سکون را وکسر سین مهملتین ایله یعنی دست مالیده که نرمی ودرشتی تمییز ایچون ال ایله یوقلمق پرماسهٔ مرقوم کبی شهرهٔ آفاق دیمشدر بیت هرکه پرواسیده آن اندام را * درکف خود دید سیم خام را ل پروانه ع اوچ معنایه کلور اول معروف کلبکدر کیجه شمعه طولاشور شمس فخری بیت آنکه باشند کر کسان سپهر * شمع قدر ورا چو پروانه * ثانی دلیل ورهبر وقاصد معناسنه حکیم خاقانی بیت عادل غضنفری تو وپروانهٔ تو من * پروانه در پناه غضنفر نکوترست * قره قولغه پروانه نک اسمی بو معنادندرکه دلیل ورهبر شیردر ثالث فرهنک جهانکیریده یعنی حکم نامهٔ همایون ظهیر فاریابی بیت شمعیست چهرهٔ تو که هر شب زنور خویش * پروانهٔ عطایه آسمان دهد * خواجه حافظ بیت کسی بوصل تو چون شمع یافت پروانه * که زیر تیغ تو هردم سر دکر دارد ل پروردشانه ع سکون را ودال مهملتین وفتح واو وشین معجمه ایله یعنی درخش کننده یعنی یلدرایجی ل پرورده ع بسلنمش معناسنه اسم مفعولدر عموما ل پروره ع سکون راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله یعنی فربه شده وپروار کرده که پروار لفظندن مخففدر شهاب الدین مؤید سمرقندی بیت چو مرغ پروره مغرور خصمت آکه نیست * از آنکه رمح غلامان تست بابزنش ل پرونه ع سکون راء مهمله ونون ایله قماش صارغیسی وقماش صندوغی اما اصحی بودرکه قماش وتفاریق واثواب تنکی که باغلنوب صارلمش اوله عربیده رزمه دیرلر شمس فخری بیت کیسه ام زو پرست از بدره * خانه ام زوست پر زپرونده ل پروه ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول جنک وجدال وترکتاز ایله دشمندن آلنان مال غنیمت معناسنه شرف شفروه بیت آن جکر کوشهٔ یاقوت که از کان خیزد * در شبیخون صفا پروهٔ یغمای تو باد * ثانی یعنی خیمه ثالث پروین لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنک جهانکیری ل پره ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله بش معنایه کلور اول لشکر سوار وپیاده صف اولوب کثمه لرینه دیرلر جنک ایچون اولسون شکار ایچون اولسون آلای ایچون اولسون کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم صف معناسنه حکیم انوری بیت کر پره شود لشکر عزمش تبودتک * جز داخل اونیز ردیف سرطان نرا * ثانی برنسنه اتکی وکناری مثلا دامن کوهه پرهٔ کوه وصحرا اوجنه پرهٔ دشت وبورن اوجنه پرهٔ بینی دیرلر اسم عامدر شرف یزدی بیت چو لشکر جمع شد در پرهٔ کوه * زمین بر کاو مینا لدز انبوه * حکیم سوزنی بیت چون بوم وبام چشم باروبزدز خشم * از کینه کشته پره ببینیش پیلوار * حضرت مولانا قدس سره بیت برنشان پای آن سرکشته راند * کرد آن پره بیابان برفشاند * فخر کورکانی بیت همیدون پره های کوه قارن * به پیشش همچنان آیدکه کاشن * ثالث کلیه پریسی که آنکله محکم اولور کذا فی مجمع الفرس بو معنایه اثیر الدین اخسیکتی بیت کرای

روشنت نه کلید جهان شود * در کام قفل شب شکند پره بهار * سیف اسفرنکی بیت
ناطقه بی اختیار مدح تو سازد * پره قفل سخن کلید زبان را * کلید فارسیده مفتاح معناسنه ده
وابع فرهنك جهانکیریده بمعنی برك کاه حکیم خاقانی بیت بر نتوانم کرفت پرهٔ کاهی ز ضعف
کرچه بصوزت یکیست روی من وکهربا * ظهیر فاریابی بیت از بهر جذب خنجر و بیجاده
رنك بست * در آخور مجرّه اکر پرهٔ کهیست * خامس پرهٔ آسیاب ودولاب وامثالی
نسنه لر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بارهٔ بدرو منقب و کمانه و مقل * بخط مهرهٔ کردون
وپرّهٔ دولاب * وتخفیف را ایله پهلو معناسنه شاه ناصرخسرو بیت این بارکران بکو بدت
بی شك * در کردن و پشت و مهره و پرّه ل پرهازه ع سکون راء مهمله و فتح ها و زاء معجمه
ایله یاغمش بزکه قاوایدرلر واغاج وسائر نسنه لرك قاوی که پده دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل پرهوده ع سکون را وضم ها و فتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول
آتشدن اثواب صرارمق ثانی سخن بیهوده ل پریچه ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی
وفتح جیم فارسیه ایله یخ خرما معناسنه در ل پریره و پریرینه ع کلاهما بکسر الراء المهملة وسکون
الیای التحتانیین دونکی کوندن اولکی کونه اولمش نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه ل پریزه ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول زر سرخ ثانی آتش
قوری اوزرنده پشن اتمك که خمیری کوله کوموب پشورزلر ل پریشیده ع کسر راء مهمله وشین
معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله پریشان اولمش وباده ویرلمش پراشیده دخی دیرلر شیخ
سعدی بیت پریشیده عقل و پراکنده هوش * ز قول نصیحت کر اکنده کوش ل پزاوه ع فتح
زاء فارسی وواو ایله اول فرونه دیرلر که ظروف سفالین وکرمیت و توغله پشورزلر امیرخسرو
بیت زین زیر با ز طاس سفالینه کر مجوی * کاندر پزاوه دیك تهی میپزد کلال ل پزغرده
سکون زاء فارسی وراء مهمله و فتح غین معجمه ایله برنوع دکندر و دخی افلغ معناسنه در
ل پزقله ع سکون زاء فارسی و فتح قاف ولام ایله تسبیح بوجکیدر ل پزمایه ع سکون زاء
فارسی و فتح میم ویای تحتانیله فریدون شاهی سودیله بسلدکلری کاوك آدیدر پزمایون
دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کاو پزمایه خواهد بدن * جهانجوی را دایه خواهد
بدن * وله بیت یکی کاو کش نام پزمایه بود * ز کاوان ورا برترین پایه بود * کذا فی تحفة
الاحباب اما مؤید الفضلاده کسر باء موحده وسکون راء مهمله ایله برمایه مرویدر ل پزمرده
اکرچه صولمش معناسنه در نباتاتده استعمال اولنور اما انسانده وسائرلرده دخی متغیر الاحوال
ومتفکر و خسته اولانه دخی پزمرده دیرلر ل پزمزه ع سکون زاء فارسی اول وفتح ثانیله
چملوز کوزه دیرلر حکیم سنائی در هجو وزیر مؤمن خان بیت ای خرمکس وامشوی قیرملاقات
وی پزمزهٔ کر بشنه مرهقه رفتار ل پزولیده ع ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لام
ایله بمعنی پزمرده شده مولانا جامی بیت نبرده آن هوا آب وکاش را * پزولیده
نکرده سنبلش را ل پزوهنده ع ضم زاء فارسی وکسر ها وسکون نون ایله بمعنی باز
پرسنده و تفحص و تجسس احوال کننده شیخ نظامی بیت پزوهنده بود بخت نمای * در ان
انجمن کشت شاه آزمای ل پزوهیده ع ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر ها وسکون یای

یای تحتانی ایله عاقل وزیرك وتتبع علوم واتقان رسوم ایتمش معناسنه شمس فخری * قطعه *
دولت ونصرت وسعادت را * نیست کاری بغیر خرویده * تا که باشند معتکف باشند
بر در خسروی پزوهیده ل پزوه ع ضم زاء فارسی وواو مجهول واظهار ها ایله پزوهیدن
لفظندن اسم مصدر در خبر پزوه ولشکر پزوه دیرلر تفحص وتفقد وتجسس وجاسوس
معناسنه استاد منوچهری بیت جام کیر وجای دار ونام جوی وکام ران * بت فریب
وکین کذار ودین پزوه ور ونمای * بعض لسان استادانده سکون زا وفتح واو ایله ده
مسموع در ل پزه ع فتح زاء فارسیله نسخهٔ میرزا ابراهیمده آستر قفتانك وغیرك ادات
الفضلاده بمعنی زمین پشته پشته وناهموار ومجمع الفرسده بمعنی آلات حرب مرقومدر
ل پزیزه ع کسر زاء فارسی اول وفتح ثانی وسکون یای تحتانیله دقیق معناسنه در
ل پزیشه ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی پزیزه مرقوم
ل پسته ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله عورات کارکاهه چکوب اشلدکلری منقش
ایش که مقرمه وسائرنه اولورسه ل پسکله ع سکون سین مهمله وفتح کاف عربیله
قپو منذلی که ایچ طرفدن قپویی محکم ایدرلر میر نظمی بیت بشهر او فتاد شورش
وولوله * در شهر بست در پس زده پسکله ل پسکوهه ع سکون سین مهمله وضم کافله
ایرك آرد قاشی معناسنه وله * مثنوی * چو میکرده حواله فرق سر تیغ * بلارك میجهد
کویا که از میغ * به تیغش واسپر بکرفته در دست * دو نیمه کرده و پسکوهه بشکست
ل پس مانده ع ایکی معنایه در اول کیرو قالمش معناسنه و فضلهٔ طعام وشراب کبی یه ده
وبرشی کیرو قونلغه ده دیرلر چغتای لساننده ارتاماق دیرلر نتکیم اسکندر رومه عزم
ایتدوکی محلده دیر بیت تینیکیز ایلابان قطع وتاغ ارتاییب * یور ور ایردی یول روم عزمن
قیلیب * ثانی مال میته دیرلر مخلفات معناسنه بوده کیرو قومقدن کنایه در ل پسند ع
فتح سین مهمله وسکون نونله اوکی اوغل پسندر دخی دیرلر ل پشمه ع سکون شین معجمه
وفتح میمله یوزن چشمه کوزه چکان تو تیا عربیده شباف دیرلر شاعر بیت بحر عمان چشمهٔ
جان و دلم * خاکپای پشمهٔ جان ودلم ل پشمینه ع سکون شین معجمه ایله یوکدن طوقنمش
هرنه اولورسه لفظ مرکبدر پشم ایله یای نسبت ونون تأکیددن ودخی برنوع لطیف حلوادر
ل پشنجیده ع فتح شین معجمه وسکون نون وکسر جیمله صو وقان وامثالی نسنه لر صاچلمش
دیمکدر استاد لبیبی بیت بخنجر همه تنش انجیده بود * بران خاك خونش پشنجیده بود
ل پشنجه ع فتح شین معجمه وسکون نون وفتح جیمله کتاب السامی فی الاسامیده بردسته
اوتدر سپور که کبی آنکله چلاهلر بز اوزرینه دستکاهده صو سپرلر عربیده مرطم ومرشیه
دیرلر ل پشه ع شین مشدده ایله سوری سکك شیخ سعدی بیت پشه چو پرشد
بزند پیل را * با همه مردی وصلابت که اوست ل پشه خانه و پشغانه ع کلاهما بفتح الشین
والخا المعجمتین جبنلك دیدکلری اوکبی برنسنه در قاشدن ایدرلر ل پشیزه ع کسر
شین مشدده ایله مخففله دخی جائز در درت معنایه کلور اول پول که عربیده منقور دیرلر
حکیم ناصرخسرو بیت سخن تا نکویی بدینار ماند * ولیکن چو کفتی پشیزه بینی * ثانی

تحفة الاحبابده اژدرك وماهی نك پولنه دیرلر استاد عنصری * مثنوی * تاش پرپشیزه
زسر تامیان * بکردار رغیبه برکستوان * از وهر پشیزی چو شلیك سپر * نه آتش
نه آهن درو کار کر * مثال ثانی حکیم انوری * قطعه * نسیم لطف تو یا خاك اکر سخن کوید
حیات ونطق پذیر داز و عظام رمیم * سموم قهرتو با آب اکر عتاب کند * پشیزه داغ
شود برمسام ماهی شیم * ثالث بعض نسخه ده بچاق پرازوانه سی مرقومدر * رابع مؤید
الفضلاده چادرانکی نك پروازی معناسنه در فی پفتره ج باء موحده ده ذکری مروراید ن
بفتره دراصح بودر فی پفره ج سکون فا وفتح راء مهمله ایله چلاه آلتلرندن کوچی
دیدکاری نسنه در کذافی نعمة الله فی پکاه و پکه ج کلاهما بفتح الکاف واظهار الهاء
فرهنك جهانکیریده صبح کاذب معناسنه در ابن یمین بیت ازچه روشاهی رسد خورشید را
براختران * خاك در کاه او نبوسد بنده وارش هر پکاه * وله بیت آنکه چون صبح از پکه
چیزی * در دل از مهر حق چراغ افروخت فی پکنه ج سکون کاف وفتح نونله فرهنك جهانکیریده
سمو ز وفربه و کوتاه قد اولان آدمه دیرلر حکیم انوری بیت آن دختر پکنه عصمت الدین
سرمایهٔ زهد ونیکنامیست فی پاغنه ج فتح لام وسکون غین معجمه ایله یعنی کندیده یعنی
قوتمش بعض فرهنکده هر قوتمشه دیرلر عموما مرطه نك قوتمشنه دیرلر خصوصا مثلا مرغ
بیضه را پلغنه کرده یعنی طاوق مرطه سن قوتدی حکیم سوزنی بیت دوخایه کرده پلغنه
شده که اندر وقت * شکست وریخت هما ناسپیده وزرده فی پلغنده ج سکون لام و نون وفتح
غین معجمه ایله یعنی پرونده و پرفنده یعنی قماش تنکی ومشکلاتده الکان من الثیاب وهو ما یضم
الانسان علی ظهره او علی صدره و محجله مرة فی پلمرده ج سکون لام و راء مهمله وفتح میمله
یعنی پژمرده یعنی صولمش ابوالمعانی بیت چون عارض تو کل نبود تازه و رنکین * پلمرده
شو درونق حسنش دوسه روزی فی پلسه ج سکون لام وفتح میم وسین مهمله ایله یعنی دست
وپا کم کردن ودروغ کفتن کذافی مجمع الفرس و برکسنه یی اسناد وافترا ایله متهم ایلمکه دیرلر
مؤید الفضلاده نف سین مهمله ایله بو معنایه فی پلمه ج دیرلر سکون لام ایله فرهنك جهانکیریده
ایکی معنایه در اول لوح تخته سی که اوزرینه ابجد وغیری حروف یازوب اطفاله تعلیم ایدرلر
خواجه عمید لویکی بیت نخست چون پدرم پلمه در کنار نهاد * چه علمها که بخواندم ازان بغیر
زبان * ثانی یعنی دروغ وافترا وتهمت فی پلنکینه ج پلنکه منسوب اولان نسنه مثلا
قپلان دریسی و اکا مشابه نقشی اولان نسنه لر وخصوصا کیومرث شاهك قپلان دریسندن
دباغت اولنمش قفتانی حکیم فردوسی در وصف کیومرث شاه بیت پلنکینه پوشید خود
باکروه * که نبود دنشسستش بجز برزکوه * رستم واکا بکزر پهلوانلر مهابت ایچون اول مقوله
نسنه لر کیرلر تنکم مولانا هاتفی تیمور نامه ده بیت پلنکینه پوشان آهو سوار * ببستند
تنك کمر استوار فی پلونده ج سکون لام و نون وفتح واو یله یعنی پرونده که قماش ومتاع
تنکی که عربیده رزمه دیرلر حکیم سوزنی بیت راه باید برید وریج کشید * کیسه باید کشاد
و پلونده فی پله ج فتح لامله ایکی معنایه در اول خورد و براغاجدر هندوستان چنکلستاننده
چوق اولور کلی نارنجی وارسلان طرنغی کبی میوه سی اولور کوکی سیاه با پچقده اولور میو

میرخسرو * مثنوی * بچه کشاده کل لعل پله * غرق بخون ناخن شیر یله * نی غلط م نافه
ولی نیم خام * چیز از ان مشك وکر خون تمام * ثانی شیر حیوانات نوزاده یعنی هنوز
طوغرمش حیوانك سودی که آتشه قودقده تازه پنیر کبی قویلنور ترکیده اغز عربیده لبا دیر
غایت لذیذ اولور فارسیده فله دخی دیرلر وتشدید لامله درت معنایه کلور اول نردبانك
هر پایه سنه دیرلر استاد لطیفی بیت یکی انبار دیدم پرز غله * که دارد نردبانی بیست پله
ثانی فرهنك جهانکیریده تراز و کفه سی ثالث مؤید الفضلاده بضاعت قلیل رابع موی
اطراف سر فی پلیته ج کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله فتیله که چراغه
و بعض جراحته قورلر حکیم ناصر خسرو بیت چون دل اندر چراغ خواهی افروخت *
علم و عمل باید ت پلیته و روغن فی پلیله ج کسر لام اول ایله بوزن هلیله متواضع و بسیار دان
معناسنه در میر نظمی بیت در جهان شو پلیله و خوشخوی * نشوی خود پسند وچرکین
روی فی پناوه ج فتح نون و واو واخفاء هایله یعنی توکل استاد عنصری بیت سرکه باشد
چو کشته پرکنه را * دور باشد پناوهٔ کرسنه را فی پناه ج فتح نون واظهار هایله التجا معناسنه
یعنی صغنمق و پناهیدن دن اسم فاعل اولور عالم پناه کبی واسم مصدر اولور میر خسرو بیت
ای بدر ماندکی پناه همه * کرم تست عذرخواه همه * وصیغهٔ امر اولور التجا آور وآرزو
پرس معناسنه حکیم فردوسی در وصیت کاوس به منلاد * مثنوی * بدو کفت کردشمن
آید پدید * تراتیغ کینه نباید کشید * زهر بد بزال و برستم پناه * که پشت سپاهند
وزیبای کاه فی پناکاه ج فتح نون وکاف فارسیله صغنه جق یر ملجاء معناسنه اصلی
پناه کاهدر تخفیفا هاء اول حذف ودر فی پناهنده ج فتح نون اول وسکون ثانیله یعنی پناه
کیرنده یعنی التجا کتورجی اسم فاعلدر صغنجی معناسنه شیخ نظامی بیت در کذر از جرم که
خواهنده ایم * چاره ما کن که پناهنده ایم * وله بیت پناهنده را یاد کیر از نخست * نیت کرد
بر کامکاری درست فی پنبه ج سکون نون وفتح باء موحده ایله پاموق عربیده قطن دیرلر فارسیده
دانه لو سنه و آتلمامشنه ده پنبه دیرلر اما عربیده ابتدا جوز قطن آچلدقده قطن جوز
ودانه لو سنه محبوب وچکیدی آیرلمشنه محلوج دیرلر چغتای لسانننده ماموغ دیرلر میر علیشیر
بیت ماموغ اوزره سورتوبان کافور قویمانك داغیمه * کیم ماموغ داغی توتاشور هم بومرهم
اورتانور فی پنتومه ج سکون نون وضم تاء مثناة ایله بر کوچه نسنه در اغاجده بتردیو
نعمة الله نسخه سنده یازمش نه اولدوغن بیان ایتمامش فی پنجاه ج مرتبهٔ اعداد ده اللی
عدد در عربیده خمسین دیرلر وچغتا یده تشدید یا ایله ایلیك دیرلر بو رباعیده واقعدر
* رباعی * ایلیك بیلا التمیشغه یتتی قدمیم * نی معنی که بولمادی ایرکین رقمیم * نی طرفه که
ثبت ایتمادی ایرکین قلمیم * کیم یوق دیبریدین خاطر اراجز المیم فی پنجاهه ج یعنی اعتکاف
ترساغا بدلری ونصاری زاهدلری اللی کون خلوت نشین اولوب عبادت ایدرلر حکیم خاقانی
بیت پس از چند ین چله در عهد سی سال * روم پنجاهه کیرم اشکارا فی پنجپایه ج ایکی معنایه در
اول معنای ترکیبی بش ایاقلی بر جانور درهم صوده وهم قوریده تعیش ایدر خرچنك
دخی دیرلر ترکیده ینکیج عربیده سرطان دیرلر حکیم سنایی بیت هرکه دزدی کند از ین

کفتار * پنجپایه است وزشت وکج رفتار * ثانی برج اثنی عشردن سرطان برجنه دیرلر بو اسم اصطلاحیدر دقایق فیروز شاهیده علم نجومدن اولان رساله منظومه ده . بیت
ولی باشد زعقل با کفایه * بسمت سرمد ار پنجپایه ع پنجره ع ترکیبده دخی بو عبارتله استعمال اولنور لکن لفظ فارسیدر درون خانه یه ضیا اولمق ایچون وضع خاص معتبره در روزن دخی
دیرلر شاعر بیت زوزن باغ ازعلم سرخ وزرد * پنجرها ساخته پر لاجورد * عربی اسمنه اعتبار ایله جهت دخی معتبر در نظر کاهه آچلمق لازم درکه پنجره اطلاق صحیح اوله
منظره معناسنه که عربیسی در والاهر پنجره یه پنجره دینلر روزن وروزنه ده دیرلر محمد خافی نك بو کلامندن فهم اولنور * مرغان بر کنکرهای شاخها چون مغنیان در پنجرهای
کاخها ع پنجشنبه ع ایام اسبوعدن یعنی هفته کونلرندن بشنجی کون که خمیس کونیدر ع پنجه بیچار ع عربیده خمسه متحیره دیدکاری یلدزلردر که زحل ومشتری ومریخ وزهره
وعطارددن کنایه در بدیع سیفی بیت ازهجر مرادلیست چندین پاره * بیچاره ترم زپنجه بیچاره * کذا فی فرهنك جهانکیری ع پنجه دزدیده ع عربیده خمسه مسترقه دیدکاری
بش کوندر که هرسنه تفاوت ماه حسابندن واقع اولور کبیسه مقابلیدر وهر کونینك مخصوص آدی واردر ع پنجه کربه ع ضم کاف فارسی وسکون راء مهمله وفتح باء موحده
ایله بید مشك که بید کربه دخی دیرلر ایضا منه ع پنجه ع اخفاء ها ایله پرمقلر ایله اطلاق اولنور زیرا آوج ایچنه کف دیرلر خصوصا وجمله اله دیرلر عموما مثلا الذکر اولندقده پرمقلر
معنا مراد اولنسه پنجه دیرلر آنك ایچون پنجه طوتشدقده پرمقلر بربرینه کیرمکله پنجه دینلور وموید الفضلاده مسطوردرکه عجمده معروف برنوع رقصدر رقاصلر بربرلرینك اللرین طوتوب
رقص ایدرلر آکا پنجه دیرلر ومخزن شرحنده علوله ودخی منجنیق معناسنه ده کلور علوله دیدکلری قلعه برجلری اوزرینه قودقلری طاشلردر جنك محلنده دشمن اوزرینه آتارلر اکثر قلعه
قپوسی اوزرنده اولور که سوراخ ایتمشلردر یوریوب قپویه هجوم ایدنلرك باشلری اوزرینه براغورلر واظهار ها ایله پنجاه لفظندن اختصار اولنمشدر ع پنجیانه ع سکون
نون وکسر جیم وفتح یای تحتانی ونون ثانیله بمعنی پنکیانه زیرا بنکه عربیده بنج دیرلر ع پنجیوده ع سکون نون وجیم موقوف وضم یای تحتانی وواو معروف وفتح دال مهمله ایله
نصف عشره درکه عشره یه دهیوده دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع پنزه ع سکون نون وفتح زاء معجمه ایله برنوع رقصدر که پنجه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع پنهاله ع سکون
نون وفتح ها ولامله عربیده لوزینه دیدکاری شکر وبادام واون ایله ایدرلر ترکیبده صمصه دیدکاری لطیف ولذیذ وقابل الهضم برنوع خرده بقلوادر ابوالمعانی بیت با دایاب کفرنم
نجاله * بل داغ شود دانه هر پنهاله ع پنه ع فتح نون واخفاء ها ایله مزبله معناسنه در میرنظمی بیت برش جامه پاکیزه وشسته است * چو آن سبزه بر پنه رسته است ع پنیره ع
کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پنیرمایه سیدر که سودده قویوب پنیر ایدرلر ع پنیزه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله شاهتره دیدکاری بد بو وغایت تلخ براوتدر عربیده شاهترج دیرلر دم فاسدی اصلاح ایدر لکن استعمالی عسیردر ع پنیسه ع

کسر نون وسکون یای تحتانیه بودخی شاهتره در ع پوانه ع فتح واو ونون ایله ولایت عجمده بر مشهور دربنددر ع پهانه ع فتح ها ونون ایله بمعنی پانه مرقوم یعنی قپو آردنه قودقلری
اغاج وچوی معناسنه در ع پهره ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی پاس یعنی بکله مك که پاسبانه پهره دار دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت بلبل ازبیم آن زنهار خواران * مرتب
داشت جمعی پهره داران ع پهنانه ع سکون ها وفتح نونین ایله ایکی معنایه در اول برنوع میوه در نتکم حکیم خاقانی درهجا بیت چنبك زند چو پوزنه خنبك زند چو خرس *
آن پوزنینه ریشك وپهنانه منظرك * ثانی باغده پشمش اتمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع پهنه ع فتحتین ایله بمعنی پهن مرقوم که مه دن افراط ایله سوداقق معناسنه در
وسکون ها ایله درت معنایه کلور اول برنوع چوکاندر باشی کفچه کبیدر اوزرینه طوپی قویوب هوایه اتارلر ایترکن ینه اول چوکان ایله اوروب ایلرو آتارلر پیره دوشورمزلر تا که
میدان باشنده نصب اولنمش ایکی میل واردر اراسندن چکه اما میدانك ایکی باشنده ده ایکیشر میل نصب اولنمشدر آتلولر ایکی بلوك اولور اراده طوب بردر هر بلوك کند وطرفنده
اولان میلدن چکورمکه سعی ایدر عربیده اول چوکانه طبطاب دیرلر بو بیتده واقع اولمشدر استاد بیت بنات النعش چون طبطاب سیمیش * نها دستندزیر وپهنه ازبر * کذا فی
موید الفضلا حکیم سنائی بیت قدم دره ملکی نه که هر ساعت همی باشی * تو همچون کوی سرکردان وره چون پهنه بی پهنا * استاد فرخی بیت ناوك اندازی وزوبین فکن وسخت
کمان * پهنه بازی وکمند افکنی وچوکان باز * وله بیت نامه نویسد بدیع نظم کند خوب تیغ زند نیك پهنه بازد چوکان * ثانی آت میدانه دیرلر کمال اسمعیل بیت جرم هلال
ازبراین سبزه پهنه چیست * ما تا زسم اسب تویروی نشان رسید * ثالث پهنی رانه ازاندرون * یعنی بودك ایچ طرفدن یاصیلغنه دیرلر عربیده فطن دیرلر رابع بمعنی پهنا یعنی اینلو
هرنه اولورسه کذا فی فرهنك جهانکیری ع پهپه ع بوبر لفظدر که وقت حیرت ومحل تحسینده دخی ایراد ایدرلر کمال اسمعیل بیت روحانیان چو بینند ابکار فکر من * پهپه زنند
دروی ونام خدا برند ع پیخوسته ع سکون یای تحتانی وضم خاء معجمه وواو مجهول وسکون سین مهمله وفتح تا ایله بمعنی درزیر پامانده یعنی ایاق آلتنده قالمش وبیچاره ودرمانده استاد عنصری بیت زبس کشش بخاك اندرون کنج بود * ازو خاك پیخوسته رارنج بود *
ع پیغاله ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بمعنی پیمانه شراب کذا فی مجمع الفرس ع پیغله ع سکون یای تحتانی وضم غین معجمه وفتح لامله کوشه وبوجاق که پیغوله
دخی دیرلر بلکه آندن مخففدر حکیم فردوسی بیت کزینم کزیشها یکی پیغله * کنم هرچه دارم زکینی یله * نسخه میرزا ابراهیمده پیغله بمعنی کوشه چشم خصوصا کذا فی الاداة ع پیغوله ع
سکون یا وضم غین معجمه ایله بوزن پیموده کوشه وکنج خانه معناسنه حکیم خاقانی بیت
ای که دردل جای داری برسرو چشم نشین * کاندرین پیغوله ترسم تنك باشد جای تو * امیر خسرو بیت همی هستی خود بیکسو کنم * به پیغوله نیستی خو کنم * حکیم انوری درطلب شراب
قطعه * پنج قلاشیم در پیغوله * دردریغی کورباب خوش زند * چرخ مردم خوار کوپی

خصم ماست * تاچو برخیزیم بر هرشش زند * بی شراب آتش اندر بازست * کیست
کوابی برین آتش زند ق پیمانه ع پیمودن لفظندن مشتق اسمدر بیوك ساغروشراب
قدحینك بیوکنه دیرلر استاد دیمشدر بیت روح بستان راحده پیمان ستان پیمانه ده *
باده لعل ولبت مرجان ای جانانه ده * وبر معناسیده اوچلك درکه عربیده کیل وقفیز دیرلر
رکن الدین بکرانی بیت پیمانهٔ خرمن غم توشد دل من * بکشا زسر زلف وفامشکل من *
چغتایده اوچلك دیرلر میر علیشیر بیت چید ارمین هر مجاز ختم اورسا اول قائل ولی
بولماس * چید اماق کربیرین اوز عضوینه قیلساکشی اوچلك ق پیموده ع پیمودن
لفظندن اسم مفعولدر اوچلمش واستعاره طریقیله شراب ایچمشه دیرلر خواجه حافظ بیت
چو با حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان باد پیمارا * ویلوب یورمغه دیرلر صائب
تبریزی بیت جز پشیمانی ندارد حاصل طول امل * چند پیمایی مکر راین ره پیموده را *
ق پیوزه ع سکون یای تحتانی وفتح واو وزاء فارسیله کوکلك وامثالی بول اثواب معناسنه
ق پیوسته ع سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله بمعنی متصل یعنی اولاشمش میر خسرو
بیت زان زر وفولادکه پیوسته شد * راه خصومت زمیان بسته شد * ودخی بمعنی همیشه
حکیم انوری بیت باد پیوسته ازسرشك حسد * روی بدخواه توچو پشت پلنك *
تحفة الاحبابده زیاده کریه دن سوزه قادر اوله مق والمدن طقینه رق سویلك معناسنه
ق مع الیاء التحتانی * پارکی ع سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله مؤید الفضلاده
بمعنی قحبه کی کردن یعنی روسبی لك ایتمك ولغت محمودیده حوض ودخی ناودان وحمام ده
آب مستعمل جمع اولدوغی یر وسائر صو جمع اولدوغی محلر معناسنه در ومشکلاتده
بمعنی اسب واقعدر اما باء موحده ایله اولدوغی اصحدر ق پاری ع کسر راء مهمله ایله اشجار
وباغ قسمندن حاصل اولان حصول معناسنه میر نظمی بیت هرکه از دست وزبان یاری
نبود * چون درختی سایه وپاری نبود ق پازپرمی ع مشهد رضا رضی الله عنه حضرتلرینك
نواحیسنده واقع بر قریه اسمیدر بی نظیر اوزمی اولور ق پاسی ع کسر سین مهمله ایله کیجه دن
برمقدار دیمکدر یا پکمش یا قالمش اوله شیخ نظامی بیت چو پاسی از شب دیجور بکذشت *
ازان در شاه دل رنجور بکذشت * شیخ سعدی کلستانده باب اولده دزدا نده * در شعب
جبل پنهان کشته ند چند انکه پاسی از شب در کذشت * دیدوکی کیجه یه مخصوص اولدوغی
ثابت ایدر ق پاشکونکی ع سکون شین معجمه وضم کاف فارسی اول وکسر ثانیله بمعنی
باز کونکی مقلوب ومعکوس معناسنه کذا فی المحمودی ق پاکابوی ع فتح کاف فارسی
وضم باء موحده وواو معروفله معاصی وکبایردن مبرا یعنی عصمت وعفت صاحبی دیمك
اولور ق پاکاری ع فتح کاف وکسر راء مهمله ایله املاك وعقار واوقاف محصولنی جمع ایدنه
دیرلرکه عربیده جابی دیدکاریدر حکیم شفایی وزیر مؤمن خان هجونده دیمشدر بیت
مؤمن هللم بازی چملان بکجا رفت * پاکاری صد درصد کرمان بکجا رفت ق پاکی ع کسر
کافله استره معناسنه که ستره دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * سر تراشی ماهرو پیشم کرفت
فرق سر از زنك روکالکون شده * از سرتی باکی چندان پاکی زد * سر بسر بهرید وپاکی

وپاکی خون شده * ازسر تسلیم پرسیدن ازو * کفت صبر عاشقی ازمون شده ق پالانی ع
بمعنی اسب بارکش یعنی یوك چکر بارکیر کذا فی المحمودی ق پالای ع اسب جنیب یعنی
یدك چکیلور آت شمس فخری بیت شهنشهی که کشد پیش تخت موکب او * چو ذره
خنك وسمند فلك دو صد پالای * ودخی یدك اولمغه مخصوص اولان آته دیرلر وله بیت
کرده پیش رکاب آفتاب * سبز خنك سپهر راپالای * ودخی اسم فاعل اولور صاف
ایدیجی معناسنه شیخ عطار بیت کهی از نرکست خوناب پالای * کهی بیخواب وکه مهتاب
پیمای * ودخی اسم مفعول اولور صاف اولمش معناسنه حکیم انوری بیت زانکه پالوده
سرکوبت * امتحانش کن وفروپالای * کذا فی ادات الفضلا ق پای ع معروف ومقاومت
معناسنه مثلا فلان بافلان پای ندارد دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مادرین
جا صفدریم وپهلوان * کس ندارد پای ما اندر جهان * واستحکام ومتانت معناسنه
خلاق المعانی بیت سهلست پایداری تو در مقام وصل * چون دستبرد تجربه بینی بدار پای
ودخی بمعنی پاینده یعنی ثابت ومقیم معناسنه شیخ نظامی بیت کیست درین دیرکه دیرپای
کو لمن الملك زند جز خدای * بو معناده امر معناسیله اولور مسعود سعد سلمان بیت بملك
خویش بنا زد زعدل خود برخود * بکام ودولت پای وبفر وحشمت پای ق پتی ع فتح
تاء مثناة وکسر نونله چبوقدن وبغدای صاپندن اورلمش طبق که آنکله غله صاوررلر
پای تنی وغله بر افشان دخی دیرلر اثیر الدین اومانی بیت بوسر از بسکه زر تازه کشد تو کسنی
پتنی برد وسترش چون دو سرمیزا نست ق پذیرای ع پذیرفتن لفظندن مبالغه ایله صیغه
امردر فرمانبردار بیورق طوت دیمك شیخ نظامی بیت شه نامور نام اوفیلقوس *
پذیرای فرمان اوروم وروس * وقابل ومقبول وقبول معنالرینه استعمال اولنور محلنه
کوره ق پرده کی ع سکون راء مهمله ایله مخفی ومستور معناسنه عموما وزنان مستوره
معناسنه خصوصا شیخ نظامی بیت آنکه رخش پرده کی خاص بود * آینهٔ صورت اخلاص
بود * وله بیت پرده کی زهردران پرده جست * زخمه شکسته باد ای درست ق پرشهی ع
اضافتله قناد اوجنده اولان اوزون یا کلرکه شهبال دخی دیرلر ق پرنیان خوی ع یعنی نرم
طبیعت وخوش خوی ترکیده بو عبارت استعمال اولنور ابریشم تلی کبی آدمدر دیرلر کذا فی
المحمودی ق پروای ع یعنی پروا که مرقوم اولمشدر اکثرا باب لغت جمله دن حکیم قطران
ارموی وحکیم اسدی طوسی ومحمد هندوشاه نخجوانی که صحاح صاحبیدر وشمس فخری
واستاد لطیفی بالاتفاق فراغت وطاقت معناسنه دیمشلردر استاد دقیقی بیت ابو سعد
آنکه از کیتی بد وبرکشته شد بدها * مظفر آنکه شمشیرش برد از دشمنان پروای * ومبالاة
معناسنه ده رسیدی نظردر ق پرواری ع سکون راء اول وکسر ثانی مهملتین ایله اودده
بسلنمش اولان حیوانه دیرلر سبب تسمیه سی پروار لغتی ذیلنده ذکر اولندی شیخ عطار
بیت چرخ مردم خوار اکر روزی دو مردم پرورست * نیست از شفقت مکر پرواری اولاغرست
بو معنانی مؤید شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه کاو پرواری
ق پروازی ع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بر نسنه نك چون سنه دیکلن ویاخود

بيله اشانمش وبيله طوقنمش اوله عجم آكا پروز وتركيده پرواز ديرلر ابو المعانى بيت اى سُها
خلعت قباى ترا * كشته پرواز اطلس كردون لغ پروپاى ع بمعنى پاى وپر مرقوم يعنى
توانايى وطاقت حكيم فردوسى بيت چواين خار كوهى بجاى آورد * دلاور شود پروپاى
آورد لغ پرورى ع بسلايجى معناسنه بونده بو حرف يا مصدريه اولور ووصفيه اولور
واسم فاعل اولور واسم مفعول اولور محلنه كوره طالب آملى بيت اى شرع تو مروج دين
پيمبرى * زيب ازتو يافته روش شرع پرورى * وپروارىٔ مرقوم معناسنه ده اولور
لغ پرى ع معروف بر مخلوقدر مسلم وموحد درلر اوچدقلرى اجلدن قنادلى تسميه اولنمشدر
پرى قنادلى ديمكدر وآفتاب معناسنده كلدوكى معتبر لغت كتابلرنده مسطور در استعاره
طريقيله طالب آملى بيت نه بزم بادهٔ نى شوخ چشم نى پرى رويى * بدين آشفتكى
چون بشكفانم چين ابرويى لغ پرى افساى وپرى ساى ع تسخير ارواح ايچون اوقود قلرى
عزايم وافسون استاد لبيبى بيت كهى چومرد پرى ساى كونه كونه صور * همى نمايد ازين
بند آبكينه قباب * بو بيتدن افسون اوقيوجى معناسى فهم اولنور لغ پژوهندكى ع ضم
زاء فارسيله تفحص وتجسس ايلك ودقت ايله صورمق معناسنه شيخ نظامى بيت دروكرد
بايد پژوهندكى * كه ازماند ارد شكوهندكى لغ پزوى ع سكون زاء معجمه وفتح واو وياى
موقوفله بمعنى مرد فرومايه يعنى اصلى آلچق ومجهول النسب ودنى طبيعت اولان آدمه
ديرلر كذا فى مؤيد الفضلا لغ پس پاى ع سكون سين مهمله وفتح باء فارسيله بر نوجوان
وساده روى شكار ايدوب ودركار اولمق معناسنه در لغ پشى ع كسر شين معجمه ايله بر نوع
خرده منقور دركه غايت خرده وكوچك اولور حكيم سوزنى بيت نرخ جماع از پشى وسيمك
بدينار * كار فروشنده راست واى خريدار لغ پلانى ع كسر نون ايله بمعنى اسب كنده رو
يعنى اشكنى آزاولان آت كذا فى مجمع الفرس لغ پلسكى ع فتح لام وسكون سين مهمله وكسر
كاف فارسيله قزل بويه ودخى فرنكستانده برشهر آديدر ديرلر العهدة على الراوى لغ پلنكى
بمعنى كينه دار فرصت كوزديجى سباعدن قپلان قدر كينه ور اولمدوغندن كينه يى آكا نسبت
ايدرلر نصيراى همدانى بيت ميوش از آسمان رخت دورنكى * مكن با كوكب چون من
پلنكى لغ پليندى ع سكون لام وفتح ياى تحتانى بعده نون ساكنه ايله بر نوع خربزه در غايت
لذيذ اولور كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ پهلوانى وپهلوى ع كلاهما بسكون الهاء وفتح اللام
اوج معنايه كلور اول شهرلى ديمكدر زيرا پهلو برشهر آديدر ثانى پهلوانه منسوب ثالث
فارسىٔ باستانى يه ديرلر حكيم فردوسى بيت اكر پهلوانى ندانى زبان * بتازى تو اروند را
دجله خوان * وله بيت زمن كشت دست فصاحت قوى * بپرداختم دفتر پهلوى لغ پهلوساى
سكون ها وضم لام وواو معروفله هم مرتبه وهم نشين معناسنه در كذا فى شرفنامه لغ پهناورى ع
سكون ها ايله اينلولك معناسنه دركه پهناور لفظ موكبدر اينلو عربيده كى عريض
معناسنه در آخرنده كى يا حرفى مصدريه در حاصلى پهنا ايله پهناورى بر معنايه تفسير ايلمش
اما فرقى ظاهر در وبو بيتدن دخى فهم اولنور بيت اسب مارا تا ميان آيد همى *
آب جيحونٔ باچنان پهناورى لغ پهى ع كسر ها ايله حنظل معناسنه در زابل ولايتنده

ولايتنده آكا خربزهٔ تلخ ديرلر تركيده ابوجهل قارپوزى ديرلر حنظل عربيسى در لطيف
مسهل در لغ پياپى ع فتح ياى تحتانى وباء فارسيله بربرى آردنجه معناسنه در عربيده
متعاقب ديرلر وپى ايزدر ايكى كلمه ميانده اولان الفه الف مساوات ومقابله ديرلر
برابرلك افاده ايدر بونده بربرينك ايزى اوزرينه ديمك اولور لغ پيداوسى ع سكون
يا وفتح دال وكسر واو وسين مهملتين ايله بر نوع اقچه يه ديرلركه كيانيان زماننده رايج ايدى
هر برى بش دينار كدردى حكيم فردوسى * مثنوى * هزار وصد وشست قنطار بود * درم
بدكر وپنج دينار بود * كه بر پهلوى موبد فارسى * همى نام كردش به پيداوسى لغ پيراى ع
سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله بمعنى آراى وبير صيغهٔ امر اولور ودخى بمعنى
آراينده وبرنده اسم فاعل اولور كذا فى شرفنامه لغ پيغوى ع سكون ياى تحتانى وفتح
غين معجمه وكسر واو ايله لسان تركيده ديمك اولور ديو ياز مشلر اما اشتقاقندن ايدوكين
بيان ايتمامشلر نقل اولنان معنايه ميرنظمى بيت بكفتم كه وصلت ستانم بجان * بكفت
پيغوى راندانم زبان لغ پيكانى ع لعلك بر نوعيدر ظاهر بودر كه قطعه سى جهتيله پيكانه
تشبيها اوله خلاق المعانى بيت زتاب چشم تو پيكانهاى لعل شود * بچشم خصم تو در
لعلهاى پيكانى لغ پى ع سكز معنايه كلور اول معروف سكردركه عربيده عصب ديرلر ثانى
پاى معناسنه مير خسرو بيت چوخواهى برتراز عالم نهى پى * بكو ترك جهانى هرچه دروى
ثالث نشان پاى تركيده ايز ديرلر آدمك اولسون وحيوانك اولسون كمال اسمعيل بيت
دوراهر وكه براهى رود بريك سمت * عجب نباشد اكر اوفتد پى اندرپى * رابع بمعنى دنبال
شيخ سعدى بيت سك اصحاب كهف روزىٔ چند * پى نيكان كرفت ومردم شد * خامس
مقام تعليله ايراد ايدرلر سيف اسفرنكى بيت چوجان خصم ترا در ازل پديد آورد * پى افريد
خدا ازپى عذاب آتش * بومعناده براى معناسنه ده كلور فرقلرى دقيقدر خواجه حافظ
بيت ازپى تفريح طبع وزيور حسن ادب * خوش بود تركيب زرين جام با لعل مذاب
سادس بمعنى كرت ومرتبه سيف اسفرنكى بيت بكذار اين سخن كه پر ازطاق اوعقول
درپاى اوفتند زمانى هزار پى * سابع نشان وايزليوب نشان بولمق معناسنه شيخ عطار
بيت بكويد جملكى باجان وبادل * اكر توپى برى كور ازمشكل * ثامن تاب وطاقت حكيم
فردوسى * مثنوى * زهند وزفغفور وخاقان چين * زروم وزهر كشورى همچنين
بياور دهر كس باو با ژوساو * نه پى بودبا اوكسى رانه تاو لغ پى اندرپى ع بربرى ارد نجه
هرنه اولورسه مراد متصل ديمكدر ميرنظمى بيت پى اندرپى كشيدم جام هجرش * ببزم
غم چشيدم زهر مهرش لغ باب الباء الفارسى المكسورة مع الالف * پيرا ع سكون ياى
تحتانى وفتح راء مهمله ايله صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور واسم فاعل دخى استعمال اولنور
سخن پيرا ونخل پيرا وامثاللرى كبى طالب آملى بيت نه ديده باغبان دهرونى من بعدهم بينند
رياض ملك راچون ذوالفقارش نخل پيرايى لغ پيرماستبا ع يعنى چقرآت كذا فى شرفنامه
لغ پيشپا ع سكون ياى تحتانى وشين معجمه وفتح باء فارسيله صدرخانه يه دوشنن مقعد
وفراش معتبر وذى قيمت اثواب خانه در لغ پيشوا ع سكون يا وشين معجمه ايله مقتدا وائمه

وخطبا و رئيس القوم واقوال وافعال وكلامنه اتباع اولنور كمسنه لره ديرلر ابو المعانى بيت
قول و فعلش را موافق بوده درشرع خدا * مقتداى مؤمنين و پيشواى مسلمين ع پيلپا ع
سكون ياى تحتانى ولام وفتح باء فارسيله اوچ معنايه كلور اول مجمع الفرسده برنوع بيوك
قدحدر مجلس آخرنده آنكله طلو ايچرلر ثانى نسخهٔ ميرزا ابراهيمده زنكيانه مخصوص
برنوع سلاحدر بو ايكى معنايه ترتيب اوزره شيخ نظامى بيت چو در پيلپاى قدح مى كنم *
بيك پيلپا پيل راپى كنم * ثالث فرهنك جهانكيريده بر مرض آديدر انسانك اياغنده ورم
ظاهر اولور عربيده داء الفيل ديرلر ع پيلبالا ع اى بلند وتوده كه به پيل ماند وبسيار
كذا فى المحمودى ع پيلوا ع سكون باولامله بمعنى دار و فروش عربيده عشاب ديرلر شين
مشدده ايله كذا فى شرفنامه ع پينو وا ع سكون ياى تحتانى وضم نون و واو معروف اول
وفتح واو ثانى ايله ترخانه آشى معناسنه لفظ كبدر پينوكه ترخانه در وآش معناسنه در
كذا فى مجمع الفرس ع مع التاء المثناة * پست ع سكون سين مهمله ايله قاورلمش اونه ديرلر
عموما واربه اونه ديرلر خصوصا حكيم انورى بيت داغ دارى بسوزن بتوانى شد خرد * پست
دارى بدهان دزنتوانى زدواى * شيخ نظامى بيت منم رو از جهان دركوشه كرده * كفى
پست جوين راتوشه كرده * حكيم خاقانى بيت اشك چشمم در دهان افتد كه افطار ازانك
جز باب كرم پستى نكند رددرناى من ع پلست ع كسر لام وسكون سين مهمله ايله بمعنى
بدست يعنى قارش كه عربيده شبر ديرلر كسرتين ايله ابو المعانى درهزل بيت بود آن جوان
نازك دنبه سفيد وفربه * بايدكه كير باشد اورا پلست ونيمى ع پيست ع سكون ياى
تحتانى وسين مهمله ايله مجذوم وابرص وبهقلى ديمكدر كذا فى مجمع الفرس ع پيشادست
سكون ياى تحتانى وفتح شين معجمه ودال مهمله بعده سين ساكنه ايله نقد معناسنه درهم
ودينار وغيرى اولسون استاد لبيبى بيت ستد وداد جز به پيشادست * داورى باشد
وزبان شكست ع پيش دست ع كتاب محوديده صدر نشين وقوى وتوانا معناسنه
شرفنامه ده سابق وقوى معناسنه در ع پيهكست ع سكون ياوها وسين وكسر كافله قرغه
دوكلكى ديدكارى دار ودر كذا فى الحليمى ع مع الجيم * پجيم ع سكون جيم وكسر باء فارسيله
ايله ايكى معنايه در اول مخفى سوپلشمك فسلدى معناسنه ثانى چوبان پكى پى نواخت
ايدوب يانه چغردوغى صوته ديرلر حكيم سنائى بيت نشود دل ز حرف قرآن به * نشود
نز به پچپى فربه ع پشنج ع كسر شين وسكون نونله تدارك سفر ومهمات طريق معناسنه در
ميرنظمى بيت برفتن جانب دلدادة كرده * پشنج ره همه آماده كرده ع پچا پيچ ع ايكى
نسنه بر برينه طولاشمق مثلا ايكى آدم پنچه طوتسه لر پچاپيچ بوند ديرلر وموى زلف
وكيسو طولاشمق وهرنه كه زياده پچيده اوله چغتايده تولغاتماق ديرلر فرهادنامه ده درت قصو
بناسيچون طاش چكن كردونه لر وصفنده دير بيت شفق بيرلا فلق دين توما لغاى باش تاشيب
ايش باشيغا آق وقيزيل ياش ع پيچ ع پيچيدن لفظندن صيغهٔ امردر وبورغاج معناسنه ده
كلور شاعر بيت اى بسا كز آتش سوداى آن مشكين رسن * دود پچاپيچ دل زين آبكون
چنبر كذشت ع پيچ ع سكون يائين تحتانيين وكسر جيم فارسيله اشكنجه ودرد ومحنت

محنت معناسنه كذا فى نعمة الله ع پيروج ع سكون ياى تحتانى وراء موقوف وفتح واو ايله
ماكول اللحم برقوش آديدر پرتكال چنكاستانده ومغرب زمينده اولور اول طرفلردن كتورلر
پيلمرغ دخى ديرلر بورنينك يعنى منقارينك اوزرنده بر پارچه درى فيل خرطومى كبى اشاغى
صارقمشدر وباشنده و بوينينده تويى يوقدر اما هر زمان باشى و بوينى بر دراو رنكه كيرور
اكثر سرخ وسپيد وبنفشى اولور وقويروغى اوزرنده بر قاچ تويى وار درغايتده درشت وخشين
كذا فى فرهنك جهانكيرى ع مع الخاء * پخ ع بوزن شيخ كوزده ظاهر اولان چرك كه
چيق وعربيده رمص ديرلر عماره بيت هموار پراز پخست آن چشم فراكن * كويى كه
دوبوم آبخاد وخانه كرفتست * شمس فخرى بيت ز بسكه خون رود از چشم خصم شاه
شود * هميشه برمژه اش خشك خون بصورت پخ * پخال وفراكن دخى ديرلر
ع پيروزهٔ چرخ ع فلك ششم واختر مشترى كذا فى المحمودى ع مع الدال المهمله * پرد ع
فتح راء مهمله ايله بمعنى كردد كذا فى فرهنك جهانكيرى ع پرند ع كسر راء مهمله وسكون نون
ايله قليج جوهرى معناسنه كه فرند دخى ديرلر كه معربيدر ع پسند ع فتح سين مهمله
وسكون نونله پسنديدن لفظندن اسم مصدردر قبول واستحسان معناسنه طالب آملى
بيت ديده نظر باكدام عضو تونا زد * هرسرمو بر تنت نظاره پسند ست * وكاهى
صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور خود پسند وشاه پسند كبى منجيك بيت قند جدا كن
زو دور شو از زهروند * هرچه باخرد هست بهرتو اورا پسند * وكاهى اسم فاعل اولور
مثلا بر كلمه يه مضاف اولندقده مضاف اليهى وصف ايدر نتكم طالبك بو بيتندن فهم اولنور
بيت ماخذ راز برق چشم زخم نداريم * خرمن ما را تمام دانه پسند ست ع پشكليد ع
سكون شين معجمه ولام ويا وكسر كافله مجمع الفرسده رخنه با ناخن كردن يعنى طرنقله يارم
ايلمك وطرنقله نشانلمق معناسنه مرويدر ع پكند ع فتح كاف وسكون نونله خيوق لسانى
اوزره نان ديمكدر وخيوق كسر خا وسكون يا وفتح واو ايله خوارزم اولكه سنك براسميدر
بو معنايه حكيم انورى بيت محنت سوب وپكند اوكه از بيخم بكند * طبع موزونم همى
زانديشه ناموزون كند ع پند ع سكون نونله بوزن هند بمعنى نشستكاه مردم يعنى اوتراق
يرى عربيده مقعد واست ديرلر كسر الفاله سيف اسفرنكى بيت پند وتره حامدى آن كشته
مفابجا * بركير نجوم آژخ و بر خايه طب فتح ع پيچند ع سكون ياى تحتانى ونون وفتح
جيم فارسيله باش باغى كذا فى نعمة الله و برنوع صرمشقدر هراغاجه كه طولاشه لابدقوريدر
اكافرغند وغساك دخى ديرلر كذا فى المجمع وطرهٔ كيسو وزلف معناسنه ده كلور كذا فى المؤيد
ع پيد ع سكون ياى تحتانيله ايچ ياغيدر ع پيراد ع سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله
ايله بمعنى پيرادسال يعنى پچن سنه دن اوّلكى سنه كذا فى شرفنامه ع پيراكند ع سكون
ياى تحتانى ونون وفتح را وكافله متفرق و پريشان پراكنده معناسنه خلاق المعانى بيت
دلم ز كردش ايام ريش بود فلك * نمك نكر كه چكونه بران به پيراكند ع پيرزاد ع سكون
را وفتح زاء معجمه ايله تعظيما پدر بزركوار ديمك معناسنه مراد اختيار تعبير يدر ع پيرزد ع
سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح زاء معجمه ايله دانهٔ چادر وهو ضرب من الادويه وهو القنفه

ڨ پیروزد چ ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی پیرزدمر قوم ڨ پیرهنك چ سکون یای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله وهایله بمعنی پیرهن یعنی کوملك حکیم سوزنی بیت من ترا
پیرهندم وزیباست * کهن من کالیجه مانده من ڨ پیشانی بند چ اصفهان دیدکاری
مرصع وبجوهرو بعضیسی انجوایله ایدرلر زنان آلنلرینه بغلرلر بعض نسخه ده برنوع تاجدر
وآلنه بغلنان هرنه اولورسه انلره ده دینلور عصابه معناسنه ڨ پیشخورد چ طعام
ما حضر شرفنامه ده قوشلق وقتنده اولان طعام که چاشت دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت
دست راوش کرده از اطلاق رزق * ممتلی مرآزرا از پیشخورد * فرهنگ جهانگیریده
بمعنی نمکچش یعنی چاشنکیر شیخ نظامی بیت جهان پیشخورد جوانیت باد * فزون ازهمه
زندکانیت باد * نسخهٔ میرزا ابراهیمده سلم ایله صاتلمش معناسنه مسطوردر مبیعی تسلیم
ایتمزدن اول بهاسنی اکل ایلمکله ترکیبدن بومعنایی چقاردر اعرابیلر بو بیعه هم سلم وهم تقدمه
دیرلر حکیم اسدی بیت جو امید دادی نباشم بدرد * که امید نیکو به از پیشخورد * شاه
مفتوحه وواو معدوله ایله اولمق واردر ڨ پیشداد چ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
اوچ معنایه کلور اول عجم پادشاهلرندن بر طائفه دن طبقهٔ اولی نامیدر که پادشاهلری
کیومرث وطهمورث وسیامك وهوشنك وجمشید وضحاك وفریدون ومنوچهر
وافراسیاب ترك وبزد بن طهماسب بن منوچهر وکرشاسب وکیخسرو وکیقباددر اما
اصلنده پیشداد لقبی هوشنك بن سیامکه قونلمشدر غایت عاقل وعادل پادشاه ایدی
هرکیمك بر دادی اولسه بالذات کندو اوکنه وارب داد ایدردی اول مناسبتله کندویه
پیشداد وانساب واعقابی اولان پادشاهلره پیشدادیان دیدیلر معنای ثانی کارکریعنی
ایشجیلره عملرندن اول ویریلن اقچه یه دیرلر عربیده تقدمه دیرلر استاد عسجدی در مدح
سلطان محمود بیت زبس خرص بخشش نکرده سؤال * بسائل دهد جود او پیشداد
ثالث معنای اولدر کثرت استعمال ومرور ایامله پادشاه معناسنه اولمش شیخ نظامی بیت
زکاوس کیخسرو وکیقباد * تویی پیشداد شه پیشداد ڨ پیش مزد چ ضم میم وسکون
زاء معجمه ایله اجیر وکارکر واهل صنعته عملندن اول ویریلن اجرت معناسنه میر نظمی بیت
بو عمله وصالنس نجاشد بلی * بده پیش مزدش اکر عاقلی ڨ پیشند چ سکون یای
تحتانی ونون وفتح شین معجمه ایله خرما لیفی که رسن بوکرلر وچوال اشلرلر کباك وکبال دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس بو معنایی مؤید میر نظمی بیت ورع درفعل آوردن بکوشند
اکر اطلس اکر پیشند پوشند ڨ پیکند چ سکون یا ونون وفتح کافله توران زمیننك
بومکان اسمیدر حکیم فردوسی بیت زدریای پیکند تا مرز تور * ازان بخش کشتی زنزدیك
ودور ڨ پیل امرود چ برنوع امرودك آدیدر کذا فی فرهنگ جهانگیری پیل ایله تسمیه
اولنمقدن مراد غالبا ایریلکن بیاندر یاخود صاپی فیل خرطومنه بکزمك اوله ڨ مع الراء
المهمله * پدراندر وپدندر چ کلاهما بفتح الدالات وسکون الراآت المهملات ونونین ایله
اوکی بابا معناسنه در که اوکی انا یه مادندر واوکی اوغله پسراندر وپسندر دیرلر استاد
لبیبی بیت ازپدرچون ازپدندر دشمنی بیند همی * مادر از کینه برد مانند مادندر شود

شود حال بوکه بعض نسخه لرده باء مفتوحه ده غضنفروزنی اوزره شمس فخری وبرایکی
نسخه ده باء موحده ایله نقل ایلمشلر اما مجمع الفرس که سروری کاشی بیك بش تاریخنده
تألیف ایلمش جمله دن مؤخر اولمغله راقم الحروف شعوری ناتوان اکا تابع اولمغی اولی کورب
مکسوره ده تحریر ایلدی ڨ پستر چ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دوشك واکا
مثال دوشمه که عربیده فراش اعتبار اولنان اشیایه دیرلر طالب آملی بیت بیمار اشتیاق
تراز اتش فراق * اجزای آب کشته زپستر فروچکد ڨ پشنجیر چ کسر شین معجمه وجیم
وسکون نون ویای تحتانیله یای یا پدقلری اغاجه دیرلر ڨ پندار چ سکون نون ایله بمعنی
ظن یعنی صانمق اسم مصدردر وزعم معناسنه ده کلور ابو المعانی * قطعه * فلاع خنلد
بروی سفلکانرا * که پندارند ایشان دولتست این * نداند جهلشان این حال مشکل
که پندار اهل دل را ویل ونفرین * وپنداشتن لفظندن صیغهٔ امردر ڨ پنکار چ سکون
نون وفتح کاف ایله عجب وکبر معناسنه هم فعل وهم اسم فاعل اولور خودبین وصاحب
زعم وپندار معناسنه میر نظمی بیت نباشد هرکزش باخلق خوشحال * هر آنکس کو
بود پنکار وبدافعال ڨ پیرانه سر چ قوجه واری واختیارلق حالنده دیمك مولانا امیدی
بیت پیرانه سر که قد امیدی دوتا شده * ازچار جا یکی دو سه جا کتخدا شده * یرقاج عورتی
اولانه چارجایه دیرلر جغتاییده قوجه یه قاری وپیرانه سر معناسنه قاریغان چاغدا دیرلر
میر علیشیر بیت قاریغان چاغدا ابرمهوش بکیت شیداسی بولمش مین * که عشقیدا قاری بیرلا
یکیت وسواسی بولمش مین ڨ پیر چ معروف مسن وغایت اختیار ومرشد طریق معناسنه
خواجه حافظ بیت دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیرما * چیست یاران طریقت
بعد ازین تدبیرما * وفتح یا ایله بوزن سیر فرهنگ جهانگیریده بمعنی پدر مسطوردر حضرت
مولانا قدس سره * قطعه * ای خشك درختی که درین باغ برسنست * وی خورد
عزیزی که درین ظل شجر نیست * بکذر زجر عشق که کرد رستمی * مانده این عشق ترا
مار وپیر نیست * مار مادردیمکدر ڨ پیرز چ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله النه
بعض نسخه کزدیروب صانیجی یه دیرلر ڨ پیشیار چ سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح
باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول واجب التعظیم مهمان اوکنه قونیلان سکری حلویات
ومربیات مقوله سی نسنه لر ثانی طوغرکن اولادن اولوکتورن عورته دیرلر مشکلاتده
مرأة التی تقتل الولد عند الولادة مسطوردر ابو المعانی بیت اکر دولت شود یکچند
روزی عمر کوته شد * کشد فرزند خودرا وقت زادن مادر دنیا ڨ پیشتر چ سکون یای
تحتانی وشین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایلروك معناسنه که پیش ایلرو وترادات تفضیلدر
ڨ پیشخور چ پیشخورد مرقومدن مخففدر طعام چاشت معناسنه ڨ پیشکار چ سکون
یای تحتانی وشین معجمه وفتح کافله بش معنایه کلور اول بمعنی شاکرد استاد رودکی
بیت نه ماه سمایی نه مهر فلك * که اینت غلامست وآن پیشکار * ثانی امین شهر ومصاحب
کذار مملکت وکتخدای محله معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * بدو کفت هرکزتو درحال من
ازین بس نباشی نکر حال من * چنین داد پاسخ ورا پیشکار * که ایدون کانم من ای شهریار *

که از تخت نیابی تو هرکز بهره * بن چون دهی کتخدایی شهر * ثالث خدمتکار معناسنه خواجه
حافظ بیت دوستکاران دوستکامند وحریفان باادب * پیشکاران نیکنام وصف نشینان
نیکخواه * رابع معاون وهمدم خامس بمعنی کارکذار حکیم انوری بیت بجل وعقد جهانرا
زمانه ایست دکر * که پیشکار قضا ومدبر قدر ست لغ پیشه کر و پیشه ور لغ کلاهما
بسکون الیاء التحتانی وفتح الشین المعجمه بمعنی اهل صنعت واستادکار کذا فی المجمع لغ پیشیار
سکون یای تحتانی ٔ اول وشین معجمه وفتح یای ثانیله اوج معنایه کاور اول فرهنك جهانکیریده
اجرتسز ایش ایشلتمك معناسنه که باء موحده ده مذکور اولان پیشکار معنالرینه در اول
معنای مرقومه استاد رودکی بیت بخت دولت چو پیشکار تواند * نصرت وفتح پیشیار تو باد
ثانی بمعنی قاروره ٔ بیمار حکیم سنایی * قطعه * کی توان رفتن براه حق ز راه داق وحلق * درد
باید دلق سوز دحلق دوز دحق کذار * زانچنان دردی که با جانان نکوید دردمند * نی از ان
دردی که با ترسا بکوید پیشیار * حکیم انوری بیت از نهیب تو شیر کردونرا * آب ناخورده
پیشیار کرفت * ثالث مجمع الفرسده بمعنی چمین که شاش دخی دیرلر عربیده بول دیدکلری در
استاد لبیبی بیت بر روی براسك زن میندیش * چون بود درت به پیشیارت * شمس
فخری قاروره معناسنه ذکر ایتمشی که اطبا تشخیص علت ایچون علیلك بولنی الدقلری
شیشه در بولیله بیت دشمنت درچنك مرکست وحسود * بودنش پیش حکیمان پیشیار
لغ پیکارکر لغ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح کاف عربی ٔ اول وکاف فارسی ٔ ثانیله نقاش
معناسنه در ابو المعانی بیت آنچنان بدشکل وبد اندام بود وبدلقا * رسم صورت کردنش
عاجز شود پیکارکر لغ پیلور لغ سکون یای تحتانی وفتح لام وواو ایله پیله چرچی آلتیدرکه
پیلورچرچی دیمك ترکیب اولندقده ضمیر حذف اولنمشدر شیخ سعدی * قطعه * زبان
در دهان ای خردمند چیست * کلید در کنج صاحب هنر * چو در بسته باشد چه داند کسی
که جوهرفروشست یا پیلور لغ مع الزاء المعجمه * پغاز لغ فتح غین معجمه ایله براغاج چوبیدرکه
نجار ونشار وکسار اغاج بچر ویرار ایکن ارایه صوقارلر ودخی کفشکرلر قالب اراسته استوار
ایتدکلری چوی که پهانه وخانه وپانه دخی دیرلر استاد بیت ز ارثم میخایم وچون زارثم خشك
خارها دارم چون نوك پغاز * شمس فخری بیت عدوشکاری کز دست وساعد خصمش
کند به تیشه ٔ نجار حادثات پغاز * بعض فرهنك اصحابی باء موحده وفا وراء مهمله ایله بفار
روایت ایلمشلر اما اصابت ایلمامشلر لغ پیاز لغ فتح یای تحتانیله صوغانه دیرلر عموما
کرك ینسون کرك ینمسون وطعامه قونیلان صوغانه دیرلر خصوصا عربیده بصل دیرلر مثال
اول میر نظمی بیت کر نباشد زیستن با برك وساز * همچو سنبل میتوان بایك پیاز *
لغ پیرکله پز لغ پاچه جی وآشجی دیمشلر فهم اولنان کله بشوریجی بر مشهور آدم اولمقدر
لغ پیروز لغ سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله نیکبخت ومظفر وطالع مسعودکه فیروز
دخی دیرلر شیخ سعدی بیت چو پیروز شد دزد تیره روان * چه غم دارد از کریه ٔ کاروان
لغ پیش نماز لغ یعنی امام صلوة وخطیب دیمکدر لغ پینه دوز لغ سکون یای تحتانی وفتح
نون وضم دال مهمله ایله اسکیجی واسکی دیکیجی که پینه اسکی یه دیرلر دوزدوختن لفظندن اسم

اسم فاعلدر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * آن بسر پینه دوز شب دمدشب تا بروز
بانك زند چون خروس * اسکی پابوج کیمده وار لغ پیواز لغ سکون یای تحتانی وفتح
واو ایله مرغ عیسی دیدکلری قوشدرکه ترکیده دخی عیسی قوشی دیرلر مجمع الفرسده خر پیواز
مرقومدر لغ پیهسوز لغ سکون یای تحتانی وهاء موقوف وضم سین مهمله ایله یاغ
یاقیجی دیمك اولور معنای ترکیب بویله در لکن روایت اولنان معنی موم قونیلان پسوس
وچراغدن وشمعدان دیمکدر لغ مع السین المهمله * پیرجیس لغ سکون یائین
تحتانیین وکسر جیمله نام زحل ونام ابلیس علیه اللعنه کذا فی شرفنامه لغ پیس لغ
سکون یای تحتانیله برص علتی که انسانك وحیوانك ظاهر جلدنده واقع اولور بر لکه در
بیاض اولور وسیاه اولور عربیده بیاضنه برص وسیاهنه بهق دیرلر نسخه ٔ میرزا
ابراهیمده خرمای ابو جهل که قابوغی لیف کبی اولور آندن رسن ایدرلر مثال معنی ٔ اول شیخ
سعدی بیت چه قدر آورد بنده نزد رئیس * که زیر قبادارد اندام پیس لغ پیش رس لغ
اولا ایریشجی میوه که مراد طورفنده میوه در مولانا هاتفی بیت بمید ان رسید از هزارش یکی
بود باغ را پیش رس اندکی لغ پیلس لغ سکون یای تحتانی وفتح لامله فیل کوکی که عاج دخی
دیرلر میر نظمی بیت اکر بر تخت پیلس را نشینی * شود جا عاقبت زیر زمینی لغ پیوس لغ
ضم یای تحتانی وواو معروف ایله ایکی معنایه در اول طمع معناسنه حکیم انوری بیت به پیوسی
از جهان دانی که چون آید مرا * همچنان کر پا رکین کردن امید کوثری * ثانی بمعنی انتظار
ابن یمین * قطعه * با عقل کاردیده بخلوت شکایتی * میکردم از نکایت کردون پرفسوس *
کفتم زجور اوست که اصحاب فضل را * عمر عزیز میرود اندر سر پیوس لغ مع الشین المعجمه *
لغ پژولش لغ ضم زاء فارسی وواو مجهول ایله بمعنی درهم شدن وپریشان کردن کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ پیاموزش لغ برنوع بیاض صوغان کبی کوکدر بیابانده بتر عربیده
بصل الفار دیرلر نافع دوادر لغ پیچش لغ سکون یای تحتانی وکسر جیمله بوروش معناسنه
اسم مصدر در شاعر بیت پیچش زلف دلاویز ترا * در دل من پیچ وتاب انداخته لغ پیراهش
سکون یای تحتانی وکسر هاء ایله بمعنی پیرایش ودخی دباغت اولنمش دری ودباغه دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس لغ پیرایش لغ سکون یای اول وکسر ثانیله پیراستن لفظندن اسم
مصدر در بزه مك وزیب وزینت ایلمك معناسنه شیخ نظامی بیت به پیرایش جامه ٔ خسروی
کهن سرو را باز داده نوی لغ پیشا پیش لغ پیش ایلرو معناسنه ایکی پیش اراسنده کی الف
مقابله ومساوات ایچون معنای ترکیب ایلرو ایلرو دیمك اولور لغ پیشی لغ اوکدر مقابلی
پس دروایلرو معناسنه ده کلور حکیم اسدی بیت ابا های الوان زصد کونه پیش * بخونهای
زرین نهادند پیش * عربیده امامه دیرلر چغتای لسانده ایکی وجهله استعمال اولنور
بری قاش دیرلر سبعه ٔ سیاره ده مناجاتده دیر بیت کیم نیکیم بت قاشیدا پست ایلاب *
مجبره قیلماقده بت پرست ایلاب * وبری دخی ایلای دیرلر ایلا بیمدا اوکلده دیمکدر فرهادك شیرینه
مکتوبنده دیر بیت ایلا بیمدا کیساك کوه بیلادور * کوزمکا نیسار شته ازدهارود لغ پیشکش
معروف سلاطینه ویر یلان هدایا ابو المعانی بیت غیر جان رانبود در دست دل * تحفه

بجانوا مکر پیشکش کنم * چغتای لساننده تارتیغ دیرلر میر علیشیر بیت اول ای کلیغه
کیلدی جان بیرور خوناب ایلا آهیم * نی تارتیغلار مرتب ایلامیش میڭ میهما نیمغه *
ڤ پیلغوش ﭺ سکون یای تحتانیله ولام موقوف وضم غین معجمه ایله سوسن نوعندن
بر سوسن درکنارنده نقطه ورخنه لری اولور و بعض نسخه ده منقش سوسن معناسنه مرویدر
شمس فخری بیت وصف ومدح شاه میکردند دوش * سنبل ونسرین و ورد و پیلغوش
ڤ پیلکوش ﭺ سکون یای تحتانی ولام وضم کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول بر
بپراقدر فیل قولاغنه بکزر فیلکوش دخی دیرلر استاد رودکی بیت چون بود سرخ ازمیان
پیلکوش * باخور زین کوشوار وخوب کوش * استاد کسائی * رباعی * بر پیلکوش قطره
باران نکاه کن * چون اشك چشم عاشق کریان غمزده * کویی که پر بار سفید ست برك
آن * منقار باز لولوٴ ناسفته برجده * ثانی بر نوع خاك انداز در یعنی طپراق آته جق بیلدن
بیوك واوج طرفی یوکسك ایدرلر آنکله زنبیله وچواله طپراق وسپور ندی قورلر ابو الفرج
رونی بیت آفتابش خاکروب پیلکوش * آسمانش کنبد خرکاه باد ڤ مع الفاء * پیچای ناف
کوبك بوریسی دیدکلری سنجودر ڤ مع الکاف * پرستك و پرستوك ﭺ کلاهما بکسر الراء
وسکون السین المهملات اول فتح تاء مثناة ثانی ضم ایله مجمع الفرسده وبعض فرهنکلرده
باء فارسی مفتوحه ایله روایت ایدرلر اما فرهنك جهانکیریده کسر با ایله ضبط وتصحیح
اولنمش فرهنك مرقوم هم تألیف متأخر وهم مأخذی معتمد کتب اولمغله اکا متابعت اولندی
بر قوشدر ارقه سی وقویروغی سیاه وسینه سی بیاض ومنقاری سرخ اولور اکثر درون
سقف خانه لرده آشیانه ایدر فرشتوك وفرستو دخی دیرلر ترکیده قرلغج عربیده خطاف دیرلر
طبیب یوسفی بیت از پرستوك خوری کرلحمش * دیده را روشنی آید حاصل * خون
اورا جو بیاشامد زن * شهوت زن همه کردد زائل ڤ پرك ﭺ سکون راء مهمله ایله یوزن
وبمعنی پلك چشم یعنی کوز قپاغی حکیم فردوسی * مثنوی * چو نامه برین کونه باشد بدوی
چه من دشمن لشکر جنکجوی * تمام که برهم زنم پرك چشم * نکویم سخن پیش او جز بخشم
ڤ پرتك ﭺ کسر راء مهمله وسکون نونله بمعنی پرند مرقوم یعنی قالچ جوهری وآنك لمعه سی
کذا فی مؤید الفضلا اما فرهنك جهانکیریده شمشیر جوهردار وفلزات نوعندن برنج معناسنه
زبان هندیده پنیل دیرلر ڤ پزشك ﭺ فتح زا وسکون شین معجمتین ایله حکیم وطبیب
وجراح معنالرینه روایت اولنمشدر اما باء موحده وآخری کاف فارسیله اولمق اوزره اکثر
معتبر ومعتمد لغتلرده مسطور اولمغین باء موحده ده دخی تحریر اولندی حکیم فردوسی بیت
پزشکی ود رمان هر دردمند * درتن درستی وراه کزند ڤ پستنك ﭺ سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ونونله ایکنجه دیدکاری یمشدر ڤ پشك ﭺ سکون شین معجمه ایله درت معنایه
کلور اول بمعنی جعد یعنی قور جق صاچ ابو المعانی بیت کیسوی پشك بر سر آن سرو باغ
من * مرغ دل انام سته لانه کوییا * ثانی مخلب مرغان معناسنه ثالث بعض فرهنکلرده
الم وغصه معناسنه رابع فرهنك جهانکیریده قرعه در شرکا میانلرنده تقسیم اشیا ایچون
تارلر ڤ پلستك ﭺ کسر لام وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله قرلغج معناسنه که پرستوك

پرستوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ پلك ﭺ سکون لامله کوز قپاغی معناسنه
خواجه سلمان بیت پلك کبود نرکس چشم پر آب من * نیلوفریست کو نکند میل آفتاب
ضم بایله ده مرویدر ڤ پننك ﭺ فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی دریچهٔ خانه کذا فی المؤید
ڤ پنك ﭺ سکون نونله بر نوع صو اولچکی در بو شیا نروزی یی که یکرمی درت ساعتدر اون
بیك اولچك صو طاولنجیه دك تخمین وتقسیم ایتمشلر انك بر اولچکنه پنك دیرلر باقردن
ویاخود توجدن کاسه کبی ایدوب دیبنده بر کوچك دلك قویوب صواوزرینه قورلر تدریجیله
طولر و بر صنعت ایلمشلر طولدقده کنه ودن بو شانور بر کون بر کیجه ده اون بیك کره طولوب
بوشانور اکا پنك و پنکان دخی دیرلر تعریب ایدوب فنجان دیدیلر ومتعارف بورك فنجانه مشابهتی
وار در حکیم سنائی بیت درجهانی که بایدت بودن * که به پنکان توانش پیمودن * وطریق
مجاز اوزره هر کاسه یه پنکان دیرلر ڤ پیازك ﭺ فتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول بر اوتدر اندن حصیر یاپارلر واورلر ثانی بر نوع کرز درکه باشی اولان طوپی زنجیر
ویاخود طسمه ایله دسته سنه بند ایدرلر پیازی دخی دیرلر ترکستانده کسکن دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ڤ پیتك ﭺ سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بید لغتینك معنای
رابعی ایله مرادفدر بیهوده وبی فایده معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ پیچاك ﭺ
سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله کوبك بوریسی معناسنه کذا فی المحمودی وطولاشق
دسنه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت ز پیچاك مارکیانی کمند * به پیچید برخود سپهر بلند ڤ پیچك
سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله درت معنایه کلور اول بر اوتدرکه کوکی اولمز هر قنغی
اغاجه صاریلورسه قوریدر عربیده عشقه ولبلاب دخی دیرلر ثانی سر بند زنان یعنی عورتلر
باشلرینه بغلدقلری نسنه ثالث ابریشم وپلك یوماغی رابع زهکیر که بو ینوزدن وکموکدن
ایدرلر ڤ پیلك ﭺ سکون یای تحتانی وفتح لامله چتال دمرنلو براوقدر نتکم بو بیتدن فهم
اولنور بیت هلال عیدرا مانست چرخ پیلك انداز ان * که بکشاینداز وزه وجود شن
کشتهٔ دشمن * کذا نقله کمال پادشازاده اما سائر نسخه لرده یغمی دمرنلو اوقه دیرلر ومناسبت
دخی وار در چتال دمرنلو اوقدر دیمش بو قدر ڤ مع الکاف الفارسی * پستر آهنك ﭺ
لوازم جامه خواب یورغان ودوشك وچارشب وامثالی ڤ پیش آونك ﭺ انسانده وحیوانده
جمله دن ایلرو کیدنه دیرلر دوه وقاطر قطارنده پشنك دیدکاری بوندر واصلی ڤ پیش آهنك ﭺ
اولوب قصدی ایلرو وایلرو کیدیجی دیمك اولور شانی تکلو بیت شانی از فرهاد ومجنون
واپسی دون همتیست * در قطار مختیان عشق پیش آهنك باش ڤ پیل کوشك ﭺ کل
ریباس درکه عربیده نوار الریباس دیرلر فتح نونله کذا فی مؤید الفضلا ڤ پینوك ﭺ سکون
یای تحتانی وضم نونله اکشی یوغرت معناسنه که پینو دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ڤ مع اللام *
پشل ﭺ کسر شین معجمه ایله ایکی نسنه یه دیرلر که بری برینه اونلر زنبیل کبی وامثالی هر نه که
بری برینه اوریلور کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ پلپل ﭺ سکون لامین وبائین مکسورتین
ایله بو برکه عربیده فلفل دیرلر منوچهری * قطعه * نکار من چو حال من چنین دید * ببارید
از مژه باران وابل * تو کفتی پلپل سوده بکف داشت * پراکند از کف اندر دیده پلپل

وابل كسر باء موحده ايله عربيدر و فرتله يغان يغموره ديرلر ق پل ع بو زن دل اوچنجه
معناسنه كه پاشنه دخى ديرلر حكيم فردوسى بيت دريغ اين برو برز بالاى او * ركيب
دراز و پل وپاى او * شمس فخرى مانده در سنكلاخ محنت وغم * آبله كشته پاشكافته پل
بو قولى مؤيد مولانا معروفى بيت هميشه كفش وپاشن راكفيده بينم من * بجاى كفش
وپاشن دل كفيده پا بسنى ق پيخال ع سكون ياى تحتانى وفتح خاء معجمه ايله فضلهٔ مرغ يعنى
قوش تُرسى مير خسرو بيت روز كور فسق كى بيند مقام نور شرع * كنبد مسجد چو
از پيخال مرغ شب پره است ق پيرارسال ع سكون ياى تحتانى وراء ثانى وفتح اول وسين
مهملتين ايله سنهٔ كذشته دن اولكى سنه معناسنه در مير نظمى بيت نه اكنون بوده است
اين محنت وغم * كه از پيرارسال دردش كشيدم ق پير زال ع ايكى معنايه در اول
لفظ مركب اولوب پدر رستم اولان زال دركه تعظيما پير كلمه سنى مضاف ايلمشلر در ثانى
فرتوت يعنى ياشلو عورت اسميدركه پيره زال دخى ديرلر ومسن اختيارلره اكراما پير زال
ديرلر ق پيل ع سكون يا ايله ايكى معنايه در اول بر جانوردر معروف معربى فيل در ثانى
يعنى خريطه كه پيله دخى ديرلر وشپيل بوندندر ق مع الميم * پچكم ع سكون جيم فارسى
وفتح كافله ايوان وباركاه معناسنه كه پشكم دخى ديرلر بعض فرهنكلرده اول خانه يه ديرلركه
اطرافى شبيكه اوله استاد رودكى بيت از تو خانى نكارخانهٔ چشم * فرش ديبا كشيده
در پچكم * شمس فخرى * قطعه * رستم عهد شيخ ابو اسحق * شاه عادل شهنشه اعظم
آنكه از نو بهار معدلتش * همه آفاق كشت چون پچكم ق پدرام ع سكون دال وفتح راء
مهملتين ايله آراسته وخرم ونيكو با آسايش وجاى آرام چون باغ وخانه ومجلس كذا فى
شرفنامه حكيم انورى بيت اى ز طبع توطبعها خرم * وى ز عيش توعيشها پدرام * مختارى
* قطعه * يكى قصيده بكو وبخوانش بر سر خوان * چو روز عيد بتز ديك او روى بسلام
دوان بكوى درين عيد صد هزار بيان * نه روز كار وفادار دولت پدرام * بعض فرهنكلرده
يعنى هميشه مذكور در مختارينك بيتى بو معنايه مناسبدر ق پراهام ع اسم عجميدركه معربى
ابراهيم در بهرام كور زماننده غايت بخل وخست ايله مشهور بركمسنه واردى انك نامى ايدى
حكيم فردوسى بيت پراهام بى بر جهود ديست زفت * بكار فتى او رانشايد نهفت *
مجمع الفرسده فتح باء موحده ايله ذكر اولندى كامر اما فرهنك جهانكيريده كسر باء فارسيله
تصحيح اولنمشدر ق پشكم ع سكون شين معجمه ايله يعنى پچكم مرقوم حكيم ناصر خسرو
بيت اين جنبش بيقرار يك حال * افتاده بدين بلند پشكم * وله بيت بديدار دسخن
در خلق عالم پيشى وكمى * چو فردا اين سخن كويان برون آيند ازين پشكم ق پير تعليم ع
معلم علوم دين كذا فى شرفنامه بو معنايه حكيم خاقانى * مصرع * مرا دل پير تعليم است ومن
طفل سبقخوانش ق پيروزرام ع ضم راء اول وفتح ثانى وزاء معجمهٔ موقوفه ايله زمان قديمده
بر شهر آديدر حكيم فردوسى * مثنوى * يكى شادمان كرد پيروزرام * بفرمود كورا
نهادند نام * جهانديده كويند كويد ديست * كه آرام شاهان فرخ پيست * بو بيتدن
فهم اولنوركه شهر رى اوله ق پيلارام ع سكون ياى تحتانيله بو زن بى آرام برمعظم مستحكم

و مستحكم حصاردر كه اسميدر وحذف يا ايله دلارام وزنى اوزنده دخى مرويدر كذا فى مجمع الفرس
بو معنايه مسعود سعد سلمان بيت توبه بلارام وسهم تو بخراسان * توبه بلاهور وهول
تو بسر انديب ق پيلسم ع سكون ياى تحتانى ولام موقوف وضم سين مهمله ايله تورانيلردن
پيران ويسه نك برادريدر رستم ايله عظيم جنك ايدوب آخر رستم آنى هلاك ايلدى حكيم
فردوسى بيت بياراست آن جنك را پيلسم * هميراند چون شير با يال ودم * حكيم خاقانى بيت
آتش تيغش چو تافت پنبه شود بو قبيس * باد نهيبش چو خاست پشه شود پيلسم
ق مع النون * پتيان ع سكون تاء مثناة وفتح ياى تحتانيله يعنى دشمن كذا فى المجمع
بو معنايه مير نظمى بيت بهار عمر هر بدخواه و پتيان * هميشه در خزان و برك ريزان
ق پژمان ع سكون زاء فارسى وفتح ميمله افسرده و بى رونق سيف اسفرنكى بيت
در انتظار عهد مشب قدر زلف تو * پژمان تر از چراغ بروزم زمان زمان ق پژوليدن ع
ضم زاء فارسيله درهم شدن و پريشان كرديدن حضرت مولانا قدس سره بيت يكشب
اين ديوانه را مهمان آن زنجير كير * در پژولاند سر زلف ترا ژوليده كير * فرهنك جهانكيريده
كسر با ايله مرويدر ق پستان ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله مه معناسنه در صائب
تبريزى بيت عقل دور انديش پر مار اه روزى بسته است * ورنه هر انكشت پستانيست
طفل شيرا ق پسندن ع فتح سين مهمله وسكون نونله پسنديدن لفظندن مخففدر ق پنداريدن
سكون نون وكسر زاء معجمه ايله ق پنداشتن ع سكون نون وشين معجمه ايله كلاهما
صانمق و دانستن معناسنه يعنى بلمك وتكبرلك ايلمك يعنى كند وده اولمين نسنه يى وار صانمق
معناسنه در عربيده ظن وچغتايده ساغيتماق ديرلر ق پنكان ع سكون نون وفتح كاف
فارسيله طاس معناسنه در بيوك اولسون كوچك اولسون عموما وشربتجيلر طاسى در
خصوصا حكيم سنائى بيت درجهانى چه بايدت بودن * كه به پنكان توانش پيمودن
ق پنكيدن ع سكون نون وكسر كافله كند وكنسو ايله سو باتمق و طار لغتق معناسنه در
ق پنهان ع اكرچه كزلو وخفى معناسنه در اما مخفى يعنى كزلنمش معناسنه ده كلور چغتاى
لساننده ياشونقان ديرلر فرهاد نامه ده خزان وصفنده ايدر بيت ياشوندى برك كل تو فراغ
ايچيده * نهان اولدى شجر يا فراغ ايچيده ق پياوردن ع ضم واو وسكون راء مهمله ايله
درى ايچنده ات بر نمكه ديرلر ق پيچيدن ع سكون يا ثانى وكسر جيم فارسيله برقاج معنايه
مصدر اولور بوزلمك وصارلمق وطولاشمق وسوبلركن طقلمق و بوكلمك و بوكمك معنالرينه
بالاتفاق مثال معنى اخير خواجه سلمان بيت مپيچ سر ز من اى عمر نازنين مپاى * كه
نيست عمر مراوقت پاى پيچيدن * معانى مذكورنك متعديسى پيچانيدن كلور صارلمق
معناسنه چغتايده تانكلاماق وتانكارماق ديرلر فرهادنامه ده فرهادى بشكه قوندقلرى محلده
ديور بيت حرير حله ايچره اباغلابان جست * مرصع مهد ايچيكا تانكيلار دست *
وصارمغه چيرماغ دخى ديرلر مثلا مكتوبى وياخود بزى وقماشى بو وارق صارمغه ده ديرلر
مير عليشير بيت جانداقويدم چيرماغان مكتوبينى هجران ارا * بيلمان اول مكتوب تور ياخود
الفت وجان ارا * طولاشوب صارلمغه تارماشماق ديرلر مير عليشير بيت چيقتى زلفين

سا الغاج اوق چاه زنخدان دین کونکل * عنکبوب اول نوع که تاریغه چیقغان تارماشیب
ف پیختن ع سکون یای تحتانی وخاء معجمه موقوفه وفتح تا ایله بمعنی پیچیدن مرقوم فی جمیع
المعانی کذا فی فرهنگ جهانگیری قاضی رکن الدین دعویدار قمی * قطعه * جز آب دو دیده
می نشوید * گردی که زمانه بر رخم بیخت * چون هست زمانه سفله پرور * کی دست زمانه
میتوان پیخت ف پیخیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر خاء معجمه ایله پارملق وقالقمق
معناسنه ف پیراستن ع فتح را وسکون سین مهملتین ایله جمیع فرهنگلرده دوزمك
وبزه مك وکورك سیپه‌لك واغاج وباغ بوداموق وزراعت ایچون تارلا اصلاح ایتمك وچقوری
طولدرمق معنالرینه مصدردر اما فرهنگ جهانگیریده پیراستن ضد آراستن از آن جهت که
آراستن بمعنی افزودن است وپیراستن کم کردن بو معنایه شاهدی اولدر که اول وقت که
سلطان محمود خاص ایازه امر ایلدیکه زلفن کسوب کیدره ایاز امری یرینه کتوردیکچ
سلطان محمود اول حالدن بی تاب اولدقده استاد عنصری نظم ایتمشدر * رباعی * کرعیب
سر زلف بت از کاستن است * چه جای بغم نشستن وخاستن است * جای طرب ونشاط
می خواستن است * کاراستن سرو زپیراستن است ف پیرامن و پیرامون ع کلاهما بسکون
الیاء وفتح الراء چون معناسنه که عربیده اطراف وحوالی دیرلر شیخ سعدی بیت درمیر
ووزیر وسلطان را * بی وسیلت مکرد پیرامن * ابوشکور بیت به پیرامون آن در بود کوهی
کران بد درد دل گردون شکوهی * چغتای لسانده تیکرا دیرلر ف پیران ع سکون یای
تحتانی وفتح راء مهمله ایله افراسیابك صاغ قولده وزیری ایدی اکثر رستمله جنکه سرلشکر
ایدردی پیران ویسه‌ده دیرلر وصول قولده وزیری قراخان ایدی ف پیراهان ع فتح راء مهمله
وها ایله بمعنی پیراهن حضرت مولانا قدس سره بیت برو بر بوی پیراهان یوسف * که چون
یعقوب ماتم وار کشتی ف پیراهن ع کوکلك عربیده قمیص دیرلر طالب آملی بیت غافل
از مصر بکنعان مرو ای باد صبا * که بتاراج دهی نکهت پیراهن را * شیخ سعدی بیت
پیراهن برك بر درختان * چون جامهٔ عید نیکبختان ف پیرهن ع حذف الفله ده جائزدر
واستعمال اولنور ف پیرا پیدن ع فتح راء مهمله وکسر یای اول وسکون ثانیله پیراستن
معنالرینك متعدیسی اولور ف پیره زن ع یاشلی قوجه قری یه دیرلر میر نظمی بیت
پیره زن دهر طلاقش بده * بر سر او پای مرادت بنه ف پیرین ع سکون یائین تحتانیین
وکسر راء مهمله ایله بمعنی آب بد بو ف پیژن ع سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله کیکاوسك
برنامدار پهلوانی اسمیدر حکیم فردوسی بیت کجا پیژن وکیو وآزادگان * جهانگیر
کودرز وکشوارگان * وله بیت ابا پیژن وکیو وکلباد را * که برهم زند آتش وباد را *
نچه زمان برچاه عمیق ایچنده محبوس قالوب عاقبت رستم واروب حبسدن خلاص ایلدی
صائب تبریزی بیت زقید عشق ترا چرخ میکند آزاد * که رستم آرد بیرون چاه پیژن را
پیشان ع بوزن ایشان بمعنی پیش پیش یعنی زیاده ایله ایلرو شویلکه آندن ایلرو کمسنه اولمیه
شیخ عطار بیت ای مرد کرم رو چه روی پیش زین به پیش * چندین مرو به پیش که
پیشان بدید نیست * ودخی قاش وچوقه وامثالی امتعه‌نك اولکری معناسنه ف پیش نشین ع

ع ابه که ماماجه دخی دیرلر عربیده قابله دیرلر اطفال طوغردوب کوبکین کسن خاتونه دیرلر
کذا فی فرهنگ جهانگیری ف پیشن ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله خرما لیفی که
آندن رسن ایدرلر کذا فی شرفنامه ف پیشین ع ایلرو اولان نسنه نماز ظهره نماز پیشین
دیرلر نهارده نماز مقدمدر مقابلی پسین درکه کیرو اولان نسنه یه دیرلر عربیده مقدم وچغتایده
یوروندیرلر صبحه سیارده پادشاه مدحی اولنده بیت چون دینیلکوسی شاهلار قولی
شاه مدحن یوروندیمك اولی ف پیکیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر کافله قاورلمش
بغدایی صویله یوغمه دیرلر ف پیکن ع سکون یای تحتانی وفتح کافله اوروش الك میر
نظمی بیت بن هرموی سوراخ کشته درتن * شد از پیکان مژکان جسم پیکن ف پیلتن
بر نسنه‌نك بیوکلکی وصفنده استعاره طریقیله پیلتن دیرلر خواجه سلمان بیت آمد بدور
معدلتش کربه شیرگیر * کردد بمین تربیتش پشه پیلتن * ودخی رستم زال القابندندر *
ف پیل دمان ع دمان زورمند وشتابان وخشمناك معناسنه درکه فیلك صفت ممدوحه سیدر
میر نظمی بیت چو بربستند بر پیل دمان تخت * بر و بنشسته آن شاه جوانبخت *
ف پیلقن ع سکون یای تحتانی ولام موقوف وفتح قافله فربه اولان حیوان ودخی یوغون
اولان نسنه یه دیرلر ف پیلون ع سکون یای تحتانی وفتح لام و واو ایله بر نوع لطیف وانجه
حریردرکه ذی قیمت اقمشه‌یی آندن ایدرلر ف پینو پین ع سکون یای اول وثالث وکسر
ثانی وضم نونله یوغرت قوریسیله پشن طعامه دیرلر پینو یوغرت قوریسیدر یای ثانی
نسبت ونون تاکیدا ایچوندر ف مع الواو * پخنجو ع سکون خاء معجمه وفتح نون وضم جیم
فارسیله اول کمسنه یه دیرلرکه الیله قولتوغندن صدا اظهار ایدر مسخره لق ایچون اکا
غلغلج وغلیلج وغلغچه دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری شاعر دیمشدر بیت شده
از شعر من بخنده مکر * شعر من خصم پخنجو دارد ف پرستو ع کسر را وسکون سین مهملتین
وضم تاء مثناة ایله قرلغچ که عربیده خطاف دیرلر شیخ سعدی بیت لبانش لعل چون
خون کبوتر * سواد زلف چون پر پرستو * وشمس فخری بیت همای فتح برایوان قدرت
نهادست آشیانه چون پرستو ف پندو ع سکون نون وضم دال مهمله ایله بوزن هندو ایکی
معنایه در اول صدای آب ثانی کنه دید کاری مکس درحیوانات یا پشور ف پیازو ع
فتح یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله بر نوع پیازدشتیدر بصل عنصل وطب کتابلرنده
اسقیل دخی دیرلر ف پیاستو ع فتح یای تحتانی وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول دهن فراخ یعنی بول آغز معروفی بیت پیاستو نبود خلق رامکر بدهان *
ترا بکون بود وکون بسان دروازه * ثانی بمعنی بوی دهان شمس فخری * قطعه * نسبت ترا
به بخشش وکوشش بابر وشیر * کفتم کنم ولیك نمی آیدم نکو * زیرا که این چو دودی باشد
سیاه روی * وان نیز کربه است بنسبت پیاستو ف پیشرو ع سکون یای تحتانی وشین
معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ایلرو کیدیجی ومقدمهٔ جیش وغیری شیخ
سعدی بیت کرکدا پیشرو لشکر اسلام بود * کافر از بیم توقع برود تا در چین * ثانی
سازلرده مقدم ادا اولنان آهنك معناسنه چغتای لسانده ایلرو کتمکه باشلامق دیرلر

صبحه ستیاره ده فرخ شاه جانانه یی خواجه اخی یه نکاح ایدوب خلق اوکیجه زفافه
کوتردکلرنده دیر * قطعه * خواجه یی باشلادیلر اول ساری * که نهان ایردی ماه رخساری
خواجه اول اوبکا چونکه قویدی ایاق * باشلاغان خلق چیقتی جمله ایراق پیلو
سکون یای تحتانی وضم لام ایله مسواك اغاجیدر که عربیده اراك دیرلر حقایق الاشیا نام
کتابده مسطوردر که پیلو اراك اغاجنك یمشیدر کذا فی مؤید الفضلا پینو سکون یای
تحتانی وضم نون ایله اکشی یوغرت ویوغرت قوریسی شمس فخری بیت چو توشهد نباتی
وحسودت * بود سخت وترش مانند پینو * حکیم سوزنی * قطعه * برادران را یوسف چو
دادکندم وجو * بها کرفت از یشان بضاعت مزجاه * اکر بضاعت مزجاه پشم و پینو بود *
نبود کندم وجو نیز جز که تخم وکیاه * میان تخم وکیاه ومیان کندم و جو * بسی تفاوت
نبود چو عقل بیند راه مع الهاء * پخلوجه وپخاجه کلاهما بسکون الخاء المعجمة الاول
بضم اللام والثانی بکسر الها بمعنی پخجوی مرقوم یعنی قولتق اوتدرمك کذا فی نیازی بخاری
بیت درمیان فرس میدانی چه باشد پخجو * درهری پخلوچه کویند از صغیر واز کبیر *
پرازده فتح راء مهمله وسکون زاء معجمه ایله اتمك یا یمق ایچون دکرمی کسلمش خمیره
دیرلر کذا فی مؤید الفضلا پرپره سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه وکسر باء فارسیله
یعنی پشیز یعنی پول شمس الدین محمد ورکانی بیت درست کشت که خورشید در خزانه تو
قراضه ایست دغل برمثال پرپره پرسته کسر را وسکون سین مهملتین وفتح تاء مثناة
ایله عورت خدمتکاره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده فتح با ایله منقولدر
پزه فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اکیرکوکی وج معناسنه ثانی اسلحه یعنی
جنك آلاتی میر نظمی بیت بپوشیده پزه سرتا قدم را * کشیده پیش خود زرین علم را
پسته سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فستق اغزی آچلمشنه پسته خندان
دیرلر صائب تبریزی بیت مهر زن بردهن خنده که درباغ جهان * سرخود میخورد آن
پسته که خندان باشد پسندره فتح سین ودال وراء مهملات وسکون نون ایله یعنی
حرامزاده ولد الزنا دیمك اولور ابو المعانی بیت چو اصل دختر رز بوده است حلال بکو *
عرق میار بمجلس پسندره باشد پسندیده اسم مفعولدر مقبول وکزیده وخوش
کردار ودخی تزکیه اولنمش شاهد معناسنه در پشولیده ضم شین معجمه وکسر لام ایله
پراکنده وپریشان ورژولیده شرف شفروه بیت دل درویش سراسیمه بهست * طره
دوست پشولیده خوشست پله لام مشدد ایله تراز وکفه سی حکیم سوزنی بیت
در پله ترازوی اعمال عمر ماست * طاعات دانه دانه وعصیان تنك تنك پله لام
مخفف ایله برنوع سکوت اغاجیدر بپراغی بنجه یه بکزر قران السعدین دیمشدر بیت بنجه
کشا دست درخت پله * راست بچون ناخن شیر پله * بو معناسیله پایه نردبان فلکی
شروانی مسمط * خسرو مملکت ستان بارکهش بر آسمان * بام ورا زنردبان چرخ فرو ترین پله
صحاح محمد هندوشاه پله فتح با ولام مشدده ایله بوزن سله پایه نردبان وکسر با ایله کفه
ترازو دیمش شمس فخری بیت زجود وبخشش او باز کرده * ززر پر کرده کیل وصاع پله

ویله پندره سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی پسندره مرقوم پندوره
سکون نون وواو معروف وضم دال وفتح راء مهملتین ایله بمعنی صدای آب یعنی صو
آقرکن ظاهر اولان صداسی ابو المعانی بیت آنقدر شد سیل طوفان زای اشك چشم من
پوشده کوش جهان پندوره عالم کرفت پنکره سکون نون وفتح کاف فارسی وراء
مهمله ایله بغدای صاپندن ایتدکلری طبق که غله صاوررلر پیاده درت معنایه کلور
اول معروف ثانی شطرنج قطعه لرندن معروفدر ثالث مؤید الفضلاده برنوع کلدر بوقولی
مؤید میر خسرو بیت جائی که بره کنند کلکش * درکوچه دهد کل پیاده * رابع مجمع الفرسده
برنوع سکوتدر سیف اسفرنکی بیت از پی بید پیاده در بهار خلق تو * بادهای دی عنان
صنبر اشهب کشید پیاله مخصوص شراب قدحیدر خواجه حافظ بیت ما در پیاله
عکس رخ یار دیده ایم * ای بیخبر ز لذت شرب مدام ما * وطلو شراب اولمق شرطدر
طالب آملی بیت اوراق کهنه کی بمی کهنه میرسد * ذوقی که در پیاله بود در رساله نیست
پیته سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی فتیله عموما
ثانی فتیله چراغ خصوصا پیچه سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بش معنایه کلور
اول بمعنی نیستان یعنی قامشلق ثانی بورغی که تخته دلرلر ثالث صارغی که بعض نسخه لرده
صاررلر رابع پرده خامس صارمق معناسنه که فرغند دخی دیرلر ابو المعانی بیت درکردن دل ما
زلفش شدست پیچه * نتوان رهائی ممکن این کار خاص عشقست پیچیان پیچیدن
لفظندن اسم مفعولدر ودخی بلازك که جبه ویا خود یورمه اوله * وهو البوار المعمول من الذهب
والفضة کذا فی المشکلات پیچیله سکون یائین تحتانیین وکسر جیم فارسیله پچی یمشی
دیرلر بر اغاجدر پیراسته پیراستن لفظندن اسم مفعولدر حالت معانیسی ذکر اولندی
اول بمعنی آراسته شاعر بیت زپولاد بودند پیراسته * به پیش شهنشاه برخاسته * ثانی
باغ واشجارك زیاده داللرین کسمك معناسنه حکیم انوری بیت ای جهان از عدل تو آراسته
باغ وملك از خنجرت پیراسته * ثالث کتاب السامی فی الاسامیده مزروعات واشجاری
کثیره اولان قریه وغیری مکان رابع زراعت ایچون اصلاح اولنمش تارلا خامس مجمع الفرسده
خارج شهرده بعض امکنهٔ معلومه مزین ومرتب اولمغه دیرلر پیرانه قوجه واری
دیمکدر خواجه حافظ بیت ای دل شباب رفت نچیدی کلی زعمر * پیرانه سر بکن
هنری ننك ونام را * وبمعنی پیری واختیاری وله بیت اکر آن طائر قدسی زدرم باز آید
عمر بکذشته به پیرانه سرم باز آید * بو عبارتك اکثر اراسنده سرا ضا فتیله استعمال
ایدرلر بعض نسخه ده صیاد معناسنه ده منقولدر پیرایه سکون یای اول وفتح ثانی
وراء مهمله ایله آرایش وزیور وزیب وزینت ویاقشق معناسنه حکیم انوری بیت بهر
از کوهر تودست قضا * هیچ پیرایه بر زمانه نبست پیرزه سکون یا وراء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله ازار بعض نسخه قویوب بغلق اثواب وغیری کذا فی المؤید پیروزه
یعنی فیروزه معروف جواهر نوعندن کوك طاشدر مقبول واعلاسی نیشابور طاغلرنده اولور
برنوع جدید معدنی شبابکی دیرلر قیمتی نیشابوری قدر دکلدر معربی فیروزج در جواهرنامه

میرصدرالدین ده مسطوردرکه جمله خواصندن برکسنه برمقدار بن محق واستعمال ایلسه
آکا هر نقدر زهر یدرسه لرکارا تیمه وعقرب وسائر موذیات صوقدوغنه ومسموم اولانه برمقدار
محق ایدوب ایچورسه لر فی الحال دفع ایدر احمد التیفاشی جواهرنامه سنده ذکر ایدرکه
ملوک عجم دائما خاتم فیروزه یی پرمقلرندن کیدرمزلردی واعتقادلری بویله ایدی که قتلدن
واصابت ضرردن ومسمومات ایچمه سندن مصون ایدر فی الحقیقه مقتول پرماغنده فیروزه
کورلمامشدر ومنقولدرکه جنک وخصومات دعاویده برکسنه نک پرماغنده فیروزه خاتم
بولنسه بامرالله تعالی خصمنه غالب اولور فی پیره بع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
واخفاء هایله ارباب طریقت خلیفه سنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت جهان
پیر بوناشد زعشق این جوانمردان * زهی چرخ وزمین خوش که آن پیرست واین پیره *
وبرمعناسیده کل یعنی اقرع ابوالمعانی بیت کاو خلقت خرطبیعت بدزبان * چشم احول
کج دهان وپیره سر * ودخی اوغل بالنه دیرلر فی پیسه بع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله
ایله الاقارغه معناسنه وصقسغانه ده دیرلر ودخی هرنه که سیاه وبیاض ایله الاجه اوله
آکا پیسه دیرلر حکیم انوری بیت جاه توسایه ایست که خورشید را بعمر * امکان پیسه
کردن آن نیست درشمار فی پیشباره بع سکون یای تحتانی وفتح باء موحده وراء مهمله
وشین معجمه موقوفه ایله مهمان اوکنه قبل الطعام قونیلان حلویات شکروبادام ومربیات
کبی میرنظمی بیت شود مهمان خیالش پیشباره * کند لخت جکر دل پاره پاره *
فی پیشکاره بع پیشکار مرقوم معنالرینه ودخی بمعنی مامی یعنی کبار اولرنده کتخدا قادین
دیدکلری بیوک خاتون فی پیشگاه بع سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح کاف فارسیله
بش معنایه کلور اول نسخه حسین وفائی ده فرشی باشد که در پیش افکنند یعنی صدر
اوکنه دوشنن دوشمه معروف بیت بدیدم یکی خانه محتشم * نه نج دیدم آنجاونی پیشگاه
ثانی مجمع الفرسده بمعنی نظرگاه خواجه حافظ بیت باچنین اوج جلال از پیشگاه
مسکنت * آکهی وخدمت دلهای آکه میکنی * ثالث مقام خدمت معناسنه شیخ
نظامی بیت پرستار چندین بزرین کلاه * مزینش باتاج در پیشگاه * رابع شرفنامه ده
بمعنی صدر مجلس وفرش صدر حکیم سنائی بیت پیشگاه دوست راشاهی چوبردرگاه عشق
عافیت را سرنکون ساز اندر آویزی بدار * خامس بمعنی جای پادشاه وصاحب تخت
ومسند حکیم فردوسی درحق منوچهرشاه بیت ازان پس بدخمه سپردند شاه * تو
کفتی نبد نامور پیشگاه * وله درحق مهراب شاه بیت بیزدان کرفتند هردوپناه * هم آن
دلشده ماه وهم پیشگاه * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت ازچوتومحتشم فروزد ملک *
وزچوتو پیشگاه نازد گاه فی پیشگه بع پیشگاهدن مخففدر بومقوله تخفیفات لفظ
فارسیده چوقدر فی پیشه بع سکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول شغل وحرفت وصنعت
ثانی فرهنگ جهانگیریده برنوع نایدر اکثر چوبانلر چالرلر توتک دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت
باتاج خسروی چکنی ازکیا کلاه * باساز یاربد چکنی پیشه شبان فی پیشیان بع سکون
یای اول وفتح ثانی وشین معجمه موقوفه ایله برنوع لطیف ولذیذ حلوادر دقیق وروغن وعسل

وعسل یادوشاب وکبار سکرایله ایدرلر عربیده شفارج دیرلر ضم شین ایله شاه ناصرخسرو
بیت سخن بهتر که پیش آری خوش آراک * سخن بهتربسی از پیشیاره فی پیشینه بع
سکون یائین وکسر شین وفتح نونله متاع بهاسنه مقدم ویریلان که عربیده بیع دیرلر ودخی
مقدم اولان نسنه هرنه اولورسه وارکن ایشه شروع ایلمکه دیرلر جغتایده ایر پکماک دیرلر
لیلی مجنونده لیلی وصفنده بیت برکون ایر پکیب مهمؤدب * توشتی باشیغه هوای مکتب
واسکندرنامه ده بیت بیلمدی که کوب طبعی راغب دورور * ایر پکراک اینینک منی واجب
دورور فی پیغه بع سکون یا وفتح فایله بوراغاجدرکندودن یرنده چوروب قاواولور
خراسانده قاو برینه قوللنورلر وهم کند ولسانلریدرکذا فی مجمع الفرس فی پیلسته بع سکون
یا وسین مهمله وفتح لامله ایکی معنایه کلور اول سختیان که خسان وادیم ودخی دیرلر
ثانی فیل دیشی معناسنه استاد عنصری بیت چوبرروی ساعد نهد سربخواب * سمن
راز پیلسته ساز دستون * والسنه اصحاب وتوفدن بطریق الاستعاره انکشت معناسنه
مسموعدر بوقولی مؤید حکیم اسدی بیت به پیلسته سنبل همی دسته کرد * بدرباز
پیلسته راخسته کرد * وتتبع بلیغ واستقصای تمام دنصکره برمعتبر نسخه ده عاج معناسنه
یعنی فیل کوکی معناسنه منظور راقم الحروف اولوب ابیات مرقومه لردن دخی مناسبت فهم اولنور
فی پیله بع سکون یا وفتح لامله تحفة الاحبابده ابریشم قوردی معناسنه در میرخسرو بیت
پیله که از برک کیا کرد نوش * برهنه بینی همه آفاق پوش * اما شمس فخری ابریشم معناسنه
نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت زانکه ایشان زکرم قزنه تنند * از ره حرص کرد
خود پیله * وکتاب السامی فی الاسامیده پیله اول ابریشمدرکه قوردانی اوزرینه طولاشدرر
واصح بودر وبوقولی مؤید مولانا کاتبی بیت وجود جاهل اکردرنخ نسیج بود * چوکرم
مرده شود کودرون پیله درست * بومعنایه حسین ثنائی بیت من چوکرم پیله از دیبا
واطلس فارغم * برتن عریان لعابی ازدهان افشانده ام * شاعر بیت جامه کعبه راکه
می پوشند * اونه ازکرم پیله نامی شد * نسخه میرزا ابراهیمده پیله کیاه نوعندن برکیاهدر
بعض نهرلر آیریلوب اراده برمقدار قوری یرقالوب ینه قاوشور اول مقوله یرلرده بتر
آکاده پیله دیرلر وجراحتده حاصل اولان قورده دینلدوکی دخی رسیده نظردر فی پینه بع
سکون یای تحتانی وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول یامه که ر کودخی دیرلر وثانی قولتق
واندهبتن قیل معناسنه در فی پیواسته بع سکون یا وسین وفتح واو وتاء مثناة ایله نسخه
میرزا براهیمده برج وحصار معناسنه در میرنظمی بیت شد آن پیواسته را محکم نبایی *
که پای عقل وهوش اورا رسائی فی پیوه بع سکون یای تحتانی وفتح واوایله کوه دیدکلری
قورتجغزکه چوقه وسائر پشمینه اشیایی کسوب سوراخ سوراخ ایدر وکورکی کندلکی تباه
ایدر فی پیهزده بع سکون یای تحتانی وهاو فتح زاء معجمه ودال مهمله ایله ترکیبده نه چادری
دیدکلری اوتدر فی پیهورده بع سکون یاوهاوراو فتح واو ودال مهملتین ایله لسان پهلویده
پیک معناسنه در فی پیه بع سکون یا واظهارها ایله ایچ یاغی وقورق یاغنه ده دیرلر
فی مع الیاء * پسکل تارکی بع سکون سین مهمله وفتح کافله مغل دیارنده اولور برنوع فستقدر

پی سکون یای ایله ایچ یاغیدر پیه دن مخففدر شمس فخری بیت نهیبت جشم وجان
خصم بکداخت * بدان صورت که آتش جرم پی را پیازدشتی طب کتابلرنده اسقیل
دیدکلری عربیده بصل الفصل و بصل الفار و بصل الفی دخی دیرلر کذا فی البدیعی پیازکی
فتح زاء معجمه وکسر کافله قیمتلی بر معدن لعلی در بدخشانده پیازك نام بر قریه یه منسوبدر
لعل معدنی اولان طاغك سفلی سنده واقعدر میر عجیبی بیت ازچشم برده قاعدهٔ چرخ
معدنی * وزاب شکسته قیمت لعل پیازکی پیازی دخی دیرلر حذف کافله
رضی الدین نیشابوری بیت اشکم ازشوق توچون لعل پیازی وانکهی * تو بطلبت مره را
هرلحظه میکوبی چوسیر پیتکانی سکون یای تحتانی وتاء مثناة وفتح کاف وکسر نونله
یعنی منجنیق کذا فی المجمع پیرای پیراینده معناسنه اسم فاعلدر چهره پیرای دیرلر
زیب وزینت ویریجی دیمکدر و بر معناسی دخی اغاجلك زیاده داللرین کسیجی بستان پیرای
دیرلر حکیم انوری بیت برده رضوان بهشت از پی پیوسته کری * در توهر فضله که انداخته
بستان پیرای * وایکی معناده صیغهٔ امرده اولور کذا فی الصحاح پیرزی سکون یا
وراو وکسر زاء معجمه ایله یعنی خردوات وخرده فروش که پیرزی فروش ده دیرلر پیسی
سکون یا وکسر سین مهمله ایله علت برص و بهق که جلد آدمیده وحیوانده ظاهر اولور ولی
دشت بیاضی درهجو وزیرشاهی * رباعی * ای شاهی قلب کرده نخوت مستت * از کشمکش
زمانه خواهم پستت * یك شاهی قلب اکر بدستت افتد * چون لکهٔ پیسی نرود از دستت
پیشانی ایکی معنایه در اول آلن که عربیده جبهه وناصیه دیرلر شیخ نظامی بیت
به پیشانیش داغی برکشیده * چو خطی برخطایی برکشیده * ثانی یعنی متابعت نفس
ودلخواهی خلاق المعانی بیت نکاراچند ازین پیمان شکستن * به پیشانی دل انسان شکستن
بو معنایی مؤید شیخ سعدی بیت طاعت آن نیست که برخاك نهی پیشانی * صدق پیش
آر که اخلاص به پیشانی نیست پیش پایی اول حالته دیرلر که ایلرو ایاق قویه کذا فی
شرفنامه پیش دستی یعنی سبقت وتقدم بدیکران کذا منه پیشگاهی صدرنشین
یعنی حاکم وامیر مجلس و پیشگاه مرقوم معنالرنده مصدر ودخی صفت استعمال اولنور
حکیم اسدی بیت ترا برسراندیب شاهی دهم * بهند اندرت پیشگاهی دهم پیشکی
سکون یا وفتح شین معجمه وکسر کافله یعنی خدمت و پیش آوری کذا فی شرفنامه پیشی
یعنی پیش دستیٔ مرقوم یعنی ایلرولك ویای نسبتله ایلرویه مخصوص اولان نسنه
پیلهٔ بینی برون قنادی معناسنه در پینکی سکون یای تحتانی وفتح نون
وکسر کاف فارسیله یعنی غنودن سبك یعنی امزغنق عربیده سنه دیرلر کسر سین ایله
کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه محمد میرك درهجو ولی دشت بیاضی * قطعه * ولیٔ دشت
بیاضی ظهیر ثانی عصر * بروی مسند شاهی شد واساس انداخت * چو خواست دید بهٔ
شاعری فروکوید * به پینکی زد و خوش مهرهٔ بطاس انداخت باب الباء الفارسی
المضمومة مع الالف * پختهٔ تدبیرها رأی صائب وتدبیر درست کذا فی المحمودی پرسا
سکون راو فتح سین مهملتین ایله پرسانیدن لفظندن مشتق اسم فاعلدر صوریجی معناسنه

معنا سنه پشیز خرما کسر شین وسکون یای تحتانی وزاء معجمتین ایله خرما طرفی که
ایچندن خرما صاتقمی چقار پکا فتح کاف عربیده معروف براغاجدر پورسینا
نام ابو علی ابن سینا درکه ذکری مرور ایلدی پورعنقا نام زال زردر که حکایه سی
مشهوردر شاعر بیت بی یاری زال پورعنقا * برخصم ظفر نیافت رستم پوستیرا
سکون سین مهمله وکسر تا بعده یای تحتانی ایله دباغ معناسنه درکه اصلی پوست پیرا ایدی
تخفیفا یایی حذف اولنمشدر پوشا واو معروف وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور
اول یعنی پوشیدنی یعنی جامه ولباس میر نظمی بیت شود بخت سیه مانع ز پوشا * از ارو
شد برهنه قیس شیدا * ثانی یعنی اندیشه یعنی فکر وله بیت نخواهم درجهان جز وصل
یارا * نمیدارم بدل را غیر پوشا * کذا فی مجمع الفرس پویا واو معروف وفتح یای
تحتانی ایله غایت اشکون آت بعض نسخه ده یورغه آت دیمشلر استاد لطیفی بیت عشوه
کرد اهل عشق را پویا * بلبل از عشق کل شده کویا * بو بیتدن مطلق یایجی فهم اولنور آته
مخصوص اولمامش اولور مع الباء * پوب واو مجهول ایله اوج معنایه کلور اول یعنی پدر
حکیم خاقانی بیت عطسهٔ او آدمست عطسهٔ آدم مسیح * اینت خلف کز شرف عطسهٔ او بود پوب
ثانی یعنی فرش خانه وپادشاهلره مخصوص دوشمه استاد رودکی بیت شاه دیکر روز باغ
آراست خوب * تختها بنهاد و برکسترد پوب * ثالث محمودیده یعنی تاج مرغان وفرهنك
جهانکیریده کاکل مرغان دیمشدر تاجله کاکلك فرقی بودر که تاج هرقوشده اولماز اما کاکل
هرقوشده بولنور خواجه عمید لویکی * مسمط * ازپادهٔ زاغت بجان از سوك پوب ازسر
کنان * طاق فلك ندهد نشان جفتی موافق مثل این پوتاب واو مجهول وفتح
تاء مثناة ایله نشانهٔ تیر یعنی هدف ابو المعانی بیت جوهر غم پرشده ظاهر شود کنجینه ام
کاز مان پوتاب کرده تیر مژکان سینه ام پورشسب نام پدر زردشت واوپسر بیترسب است
زر آتشت بهرام بیت بکفتش همه راز باپورشسب * همه مرده بردند زی بیترسب
مع التاء المثناة * پخت سکون خاء معجمه ایله پختن لفظندن فعل ماضیدر پشدی
وبشوردی معناسنه وایاق ایله دیمك معناسنه ده مرویدر پختکان حقیقت واصلان
حق وسالکان راه خدا پشت سکون شین معجمه ایله اوچ معنایه در اول ارقه که
عربیده ظهر دیرلر فتح ظا ایله ثانی ولایت نیشابورده بر شهر اسمیدر سبب تسمیه سی کوه
نیشابورك ارقه سنده واقع اولمشدر ایکیوز یکرمی التی قریه یی مشتمل برشهر عظیمدر حکیم
فردوسی بیت ز کرکان بیامد سوی راه پشت * پرازنك رخسار و دل درشت *
ثالث نواحی هراتدن بادغیس ناحیه سنده بر قریه اسمیدر کذا فی مجمع الفرس پشت بست
پشتدن صکره فتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله بست بغلدی دیمکدر معنای ترکیب
کلیم و آکا بکزر نسنه ایچنه بعض شیء قویوب ارقه ده کوتوردکلری نسنه یه دیرلر ترکیله
نعمة الله انی ارقلوج عبارتیله تفسیر ایتمش پلست ضم لام وسکون سین مهمله ایله
یعنی زشت و پلید که پاشت دخی دیرلر میر نظمی بیت نباید ازان هیچ کار درست * که طبعش
کج وروی ترش و پلست پوت واو مجهول ایله جکر معناسنه در جکردن ایتدکلری

قلیه یه پوتی دیرلر اکثر شعرلرده پوتی لوت معناسنه ایراد ایدرلر اول ایسه طعام قسمندندر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * شیرخوار کی شناسد ذوق لوت * هر پری را بوی باشد لوت پوت * عشق باشد لوت و پوت جانها * جوع ازین رو یست قوت جانها *
لغ پوخت ع واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله بمعنی پخت کذا فی فرهنگ جهانکیری میر خسرو بیت همه کس بهر عادت حیله می پوخت * شه غازی بت و بتخانه میسوخت
لغ پور درخت ع یعنی تنه درخت ترکیده اغاج اوزدکی دیرلر لغ پوست ع واو معروف وسکون سین مهمله ایله مطلق دریدر آدمک وحیوانک ونباتات قشورنه ده دیرلر عربیده جلد دیرلر کسر جیمله چغتایده تیری دیرلر کسر تا ایله لغ مع الجیم * پچ ع یومری اولان نسنه یه دیرلر و بریدم یعنی و بعض اشیاده کثرت معناسنه کلور ضبط وحددن متجاوز اوله میر نظمی بیت نماند بدل صبر ای تند خو * ولی پچ شد جور و آزار تو لغ پچ پچ ع ایکی آدم ارasında مخفی مکالمه که فسلدی دیرلر ودخی برلفظدر که اوغلاق و کچی چغررلر ایکی معنایه شمس فخری قطعه * در وستة انصاف جمال الحق والدین * هرکز سخنی ظلم نکویند به پچ پچ * ازمعدلتش کرک شبان همچو شبانان * خوانند بزان کله را جمله به پچ پچ * بو لغتی بعض صاحب فرهنگ باء مکسوره ده روایت ایتمش و بعضیلری خصوصا فرهنگ جهانکیری مؤلفی باء مضمومه ایله نقل ایلمش ایکی وجهی ده جائز اولمغله تحریر اولندی لغ پرکنج ع سکون راء مهمله وفتح کاف ونونله جوزلی و بادملی حلوا وکسر کافله ده مرویدر لغ پلوج ع ضم لام وسکون واو ایله سست اندام اولمق معناسنه میر نظمی بیت کذشت عمر ز نای ایام پوج * رسیله به پیری و بوده پلوج لغ پوج ع واو معروفله ایکی معنایه در اول درشت وناهموار و یومری اولان نسنه که لطافت ونزاکتدن خارج اوله ثانی هیچ برایشه یرامین نسنه اکثر هیچ لفظنه مترادف استعمال ایدرلر شاپور بیت شم بوعده وروزم بانتظار کذشت * بهیچ و پوچ مرا روز و روز کار کذشت * وصائب دخی دیمشدر بیت کفتکوی پوچ ناصح رانمی فهمم که چیست ایقدر دانم که جای پنبه درکوشم تهیست لغ پوزنج ع واو معروف وکسر زاء معجمه وسکون نونله عذر معناسنه یعنی اعتذار ایلك پوزش دخی دیرلر لغ مع الخاء المعجمه * پخ ع کوزده اولان چپق که علت سببی ایله اوله لغ پوخ ع واو مجهول ایله دخی چپق معناسنه مرویدر میر نظمی بیت شد این ضعف پیری نشان شیوخ * بود چرك بینی ودر چشم پوخ *
لغ مع الدال المهمله * پرد ع فتح راء مهمله ایله فرهنگ جهانکیریده بمعنی پرشود شیخ سعدی بیت تو خود را کمان پرده پرخرد * انایی که پرشد دکرچون پرد * ثانی سکون را ایله لغز و باکلتمج معناسنه در ابوالمعانی بیت تا نفهمد سخن از حال دلم حرف وصال * پرد کوید بمن آن دلبر بی مثل وهمال * وزبان کیلانی ده پل معناسنه در لغ پرغند ع سکون زا و نون وفتح غین معجمتین ایله سماق بیراغی ودری دباغت ایتدکلری اوت بعض نسخه ده قاطر آوازنه دیرلر لغ پنجه بند ع سکون نون وفتح جیم فارسیله پیشانی بند معناسنه در آلن باغی دیمك اولور عربیده عصابه دیرلر استاد رودکی بیت هرکه مارا دوغمی سازد اسیر * چون ز پنجه باز کیرد پنجه بند * واستاد عسجدی بیت به پنجه دلم چون به پنجه تم * به بند دبر غم دلم

دلم پنجه بند لغ پند ع سکون نون ایله محلوج پنبه یوماغی که اکیرلمك ایچون حاضر ایدرلر اکا پنجش و پنجك و پندك و غنده و باغنده و کاله دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری
لغ پود ع اوج معنایه کلور اول اماله ایله ارغچ درکه عربیده سدا دیرلر حکیم فردوسی بیت ز یزدان وازما بدان کس درود * که تارش خرد باشد وزاد پود * شیخ نظامی بیت چند ز تار طمع و پود لاف * برقد هر سفله شوی حله باف * بو بیتك مقتضاسی تار ارغچ و پود ارش اولمقدر لکن رومده فارسی لغت جمع وتحریر ایدنلر نعمة الله وحلیمی وغیریلری پود ارغچ و تار ارش دردیو یازمشلر ظاهر لسان فارسیده توغلری چندان اولمامقدر ثانی فرهنگ جهانکیریده بمعنی کهنه حکیم فردوسی بیت شهی کو نترسد ز درویش پود * بشهنامه او را نباید ستود * ثالث اماله سزاسکی بزی یاقوب قاوایدرلر اکا پد وخفت دخی دیرلر عربیده حراق دیرلر شمس فخری بیت شك نیست که آتش زنه سنك بلا را * جز جان و تن دشمن جاهش نبود پود لغ پورمند ع واو معروف وسکون راء مهمله ونون وفتح میمله صاحب اولاد اولان آدمه دیرلر وواو مجهول ایله خوشبو براوت آدیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری
پوشند ع واو معروف وفتح شین معجمه وسکون نونله بمعنی سرپوش کذا فی مجمع الفرس لغ پولاد اوج معنایه کلور اول جوهردار دمور درکه معروفدر طالب آملی بیت سحاب لطف تو کرآستین فشان کردد * نقوش کینه شود محو از دل پولاد * ثانی مبارز ایرانیاندن بر پهلوان آدیدر ثالث مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر که رستم آنی هلاك ایلدی لغ مع الراء المهمله * پخته خوار ع یعنی کدا و دامادمثال اول شیخ سعدی بیت اکر دست همت بداری ز کار * کدا پیشه خوانندت و پخته خوار * و داماد معناسنه اولدوغی عموم اولمامقدر ایچ کوییکو اولانلره دینلمك صحیح اولور مکر کثرت استعمال ایله جمله سنه شامل اوله لغ پر ع اکرچه طلو معناسنه درکه مقابلی تهی در اما تکرار و بسیار معناسنه استعمالی دخی غایت شایعدر صائب تبریزی بیت چار بازار عناصر پر مکرر کشته است * وقت آن آمد که برچینند این بازارها * عربیده مملو چغتایده تولون وتولا دیرلر سبعه شیبان ده بیت تولای آینیب سرشك پیرلا کوز * آیتا باشلادی حالتیدین سوز لغ پرغور ع سکون راء مهمله و ضم غین معجمه ایله بلغور معناسنه میر نظمی بیت نباشد درشکایت هیچ پرکو * چو در خانه شود پرغور و منجو لغ پرکر ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله مرصع طوق وامثالی مجوهر نسنه لر وله بیت شاهد این بنده او بودم * پرکری زنجیر خدمت کردنم لغ پسندر ع فتح سین مهمله وسکون نون ایله اوکی اوغل معناسنه استاد عنصری بیت جز بداد ندر نماند این جهان کینه جو * با پسندر کینه دارد همچو باد ختندرا * مادندر اوکی آنا و دختندر اوکی قزدیمکدر لغ پشت دار ع بمعنا پشتیبان حضرت مولانا قدس سره بیت نه مادر امد دو پشت دار موسی ساخت * نه لحظه لحظه زعین جفا و فا سازد لغ پشخور ع سکون شین وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله کلام زائد و بیمعنی وهذیان میر نظمی بیت کران آید بدل پیش هنرور * سخن را چون شود بیهوده پشخور لغ پندار ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی مالدار و صاحب انبار و محکم وقوی لغ پندر ع سکون نون ایله شیراز الکه سنده برقلعه

اعمیدر کذافی شرفنامه پور واو معروف ایله دژث معنایه کلور اول اوغل عربیده که
ولد معناسنه حکیم خاقانی بیت دل در سخن محمدی بند * ای پور علی ز بو علی چند * ثانی
فرهنك جهانکیریده شهر کنوج حاکمی که هند پادشاهلرینه رای دیرلر آنك نامی در فور دخی
دیرلر ثالث مجمع الفرسده آتك جمله ٔ اسماسندندر حکیم فردوسی بیت کرازان کرازان نه آگاه
ازین * که پیژن نهاد دست بر پور زین * وحکیم اسدی بیت به پور نبردی برافکند زین *
دو صد کرد کرد از دلیران کزین * رابع نسخه ٔ میرزا ابراهیمده بمعنی نادان کرفتن خودرا یعنی کشی
کندویی بلمزلند رمك عربیده تجاهل دیرلر و دراج معناسنه کلدوکیده مرویدر پور آزر
یعنی حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام کذافی شرفنامه پور هاجر یعنی
حضرت اسمعیل علی نبینا وعلیه السلام ایضا منه پهر سکون ها ایله بمعنی مدرسه ٔ
جهودان کذافی موید الفضلا مع الزاء المعجمه * پراز فتح راء مهمله ایله جفت آتلرندن
بوینددرق اغاجی که اوکوزك بوینه چکور ر لر آنی بغلدقلری قایشه دیرلر مشکلاتده باء
مکسوره ایله مرویدر پرز سکون راء مهمله ایله خاوکه قطیفه وچوقه وقالیچه ده
اولور وابریشم وایلك ده اولان که ترکیده ضم را ایله مستعملدر حکیم انوری بیت از چه خیزد
در سخن حشو از خطا بینی بطبع * وز چه باشد پرز بر دیبا ز نا جنسیء لاس * حکیم خاقانی
بیت از پرز پلاس آخرتو * برجیس بطیلسان نه بینم پژول باز ضم زاء فارسیله
پژول برنوع اویوندر پسلم دخی دیرلر باز آکا فاعل اولور یعنی اول اویونی اوینایجی دیمك اولور
پشتمازه سکون شین معجمه وتاء موقوف ایله مهره ٔ پشت یعنی آرقه کمکی عربیده
فقرات دیرلر و یجوز بالراء المهمله مشکلاتده وهو الذی یؤخذ فی الجلد کهیأت الدرهم
تعبیریله مسطوردر پشخیز سکون شین ویای تحتانی وکسر خاء معجمتین ایله یای
اغاجی که مشکلاتده وهو شجر صلب یتخذ منه القشر ویعملون فیه القوس پوز
اطراف دهن یعنی آغز چوره سی حضرت مولانا قدس سره بیت روی پنهان میکند ز یشان
پوز * تا سوی باغش نه بکشاید پوز * شیخ سعدی * قطعه * میرفت وهزاردیده با او
همچون شکرش لبی و پوزی * باز آمد وعارضش دمیده * مانند شبی بروی روزی *
ومطلق دهن حیوانات معناسنه حکیم سنایی بیت از پی صید آهوی خوش پوز * چشمها
پرز سرمه کرد چو یوز مع الزاء الفارسی * پراژ فتح راء مهمله ایله بمعنی پراکنده و پریشان
کردن پرپژ سکون زا وضم باء فارسیین ایله فرهنك جهانکیریده برکلمه درکه اوغلاق
ویکی نواخت ایدرلر حکیم سنایی بیت نشوه ٔ دل بحرف قرآن به * نشود بزبه پرپژی فربه *
پژ بمعنی شبنم پوژ واو معروف ایله بمعنی زنخدان یعنی چکه استاد منجیك دیمشدر
بیت امروز باز و پوژت ایدون بتافت اسب * کویی همی نداند آن توهمی کرفت *
مع السین المهمله * پرس پرسیدن لفظندن صیغه ٔ امردر صور معناسنه شیخ فیضی
ما سجده بر سایه ٔ دیوار کنشتیم * از بی ادبان پرس حرمگاه صنم را پس بمعنی پسر
حکیم فردوسی * مثنوی * بیامد نخست آن سوار هژیر * پس شهریار جهان اردشیر *
بیستاد در پیش نیزه بدست * توکفتی مکر طوس اسپهبدست * وله بیت پس آنگاه

آنگاه کردند زان کارزار * پس شاه را فرخ اسفندیار پلوس ضم لام وسکون واو ایله
یعنی تواضع وتملق وفریب شمس فخری بیت مجا پاوسیء خود را همی کند پرکار * بلی
همیشه بود کار جاپلوس پاوس پوس واو مجهول ایله چرب زبانله فریب ویرمك
معناسنه کذافی شرفنامه مع الشین المعجمه * پخته جوش نسخه ٔ میرزا ابراهیمده
شراب شیره ٔ جوشانیده یعنی زیاده قینامغله غلیظ وقوی اولمش شراب باده اولسون اشربه
اولسون استاد دیمشدر بیت نه ٔ مستی که عقلت نیست کردد * ز صاف پخته جوش جام
هستی * اما فرهنك جهانکیریده برنوع شرابدرکه شیره ٔ انکوری سموز قوزی اتیله چولمکه
قویوب بعض بهارات ایله قینادوب استعمال ایدرلر طریق ترکیبی طب کتابلرنده مصرحدر
ضعف معده وکبد وضعف باه ایچون و وجع ایچون مفاصل وفالج ولقوه یه نافعدر وکسر
ریاح وادرار بول ایدر نافع شرابدر خواجه عمید لویکی بیت منم که طبع درایام من قبول
کنند * قدید ودنبه وسبکی و پخته جوش کران پرتاش سکون راء مهمله وفتح تاء
مثناة ایله ولایت ترکانك نامیدر کذافی موید الفضلا پش بمعنی کیسوی اسب یعنی
آت یلیسی حکیم اسدی بیت کمندی تیغی بکف آختند * پش بارکی چون عنان آفتند
اما موید الفضلاده پش ضم با ایله بمعنی جعد وفتح ایله کیسوی اسبدر و مجمع الفرسده
طرف که کراوز رینه بغلرلر وبو معناسی دخی فرومایه دیمکدر پنجش سکون نون وکسر
جیمله اکیرلمك ایچون اولمش پنبه طوپی که پندش و پندك دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری
پندش سکون نون وکسر دال مهمله ایله بمعنی پنجش مرقوم پوزش واو معروف
وکسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول عذر دیلمك ثانی مطلق عذردر شیخ سعدی بیت
خداوند بخشنده و دستکیر * کریم خطا بخش پوزش پذیر * آخرنده کی شین ایله اسم مصدر
اولمق کورینور اما اصل کلمه دندر حکیم خاقانی بیت دست برکن زلف بت رویان بکیر *
پوزش خجلت ز نادانی بخواه * حکیم اسدی بیت منه درکه خشم او زیر پای * چو خشم
از تو آید تو پوزش نمای پوش سکون واو ایله ایکی معنایه کلور اول پوشیدن لفظندن
صیغه ٔ امر ووصف ترکیبی اولور خواجه حافظ بیت در عهد پادشاه خطا بخش وجرم
پوش * حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * فرهنك جهانکیریده صیغه ٔ امردر از راه دور
شو معناسنه که بودر وبردار دخی دیرلر ثانی زره معناسنه در مولانا شهابی بیت چو ماهیء
شیم آنکه بد پوش دار * چه غوك اندران آب شد غوطه خوار پوشش اورتونه جك
وکیاجك معناسنه اسم مصدر صیغه سیدر میر نظمی بیت که بی پوشش بماند این جسم
لاغر * زمین وآسمان شد زیر و ردیر * پویش یای تحتانیله پوییدن لفظندن اسم
مصدردر یلوب یوپورمق معناسنه مع الغین المعجمه * پشتروغ سکون شین معجمه
وضم تا وراء مهمله ایله برنوع سرتیزدکندر حجازبویه سنده چوق اولور تازه ایکن دوه ییسه
فی الحال هلاك اولور عربیده ضریع دیرلر قرآن کریم الشانده اهل جهنم حقنده * لیس لهم
طعام الا من ضریع * وارد اولمشدر پشته ٔ باغ چایر و چمن وسبزه زار دیمکدر ابو المعانی
بیت درکنار آب کلشن پشته ٔ باغ لطیف * باده با ساقیء کلرخ کر بود تنها خوشست *

في پاوغ ع ضم لام ايله حيوانا تدن سود صاغمق استحلاب معناسنه في مع الفاء * پف ع
آغزدن چقان هوا شمع وچراغ سوينديرمكه اخراج ايدرلر مولانا جامی بيت هركه برروی
مه فشاند تف * ميكند برچراغ انجم پف في مع الكاف * پتك ع سكون تاء مثناة ايله
اورس اوزرنده دمور وبا قردوكلری بيوك چكيچ در حكيم فردوسی بيت سرسروران
زيركرز كران * چو سندان بر و پتك آهنكران في پچشك ع ضم جيم وسكون شين معجمه
ايله قويون وكچی وامثالی حيوان ترسی كذا في مجمع الفرس في پرتك ع سكون راء مهمله
وضم تاء مثناة ايله زياده اسكون ويورغه آته ديرلر وكوج معناسنه ده رسيده نظردر
في پردك ع سكون را وفتح دال مهملتين ايله لغز وياكاتم معناسنه مير نظمی بيت باوكی زنم
حرف نيل وصال * بكويد مرا پردك بی مآل في پژوك ع ضم زاء فارسيله بمعنی صدای
موحش ومهيب ابو المعانی بيت زآه ونالهٔ زارم پژوك افتاده درعالم * كه پنداريد برخاسته
قيامت مرده وزنده في پژك ع سكون زاء فارسيله تسبيح بوجكی معناسنه در في پشتك
سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله اوج معنايه كلور اول جامهٔ كوتاه كه بيله دك ايدرلر
ديار روم ديارنده دخی مستعملدر پشتی وعجايبی دخی ديرلر حكيم سوزنی بيت اكرجبهٔ
خاره رامستقيم * زتوبس كنم پشتكی ژند پيچی * ثانی برمرضدر آته وقاطره عارض
اولور اياقلرنده خرده دانه جكلر چيقوب پشتر وشيشتر يوريمكدن آليقور ثالث برنوع اويندر
برآدم ايكی الني يره قويوب اياقلرين يوقارو قالدوروب يورور اول اويونه سكندر وكردم
دخی ديرلر هندی لسانده بولغت كتاب معناسنه در في پشتنك ع سكون شين معجمه ونون
وفتح تاء مثناة ايله طبقور قولانه ديرلر في پشك ع فتح شين معجمه ايله كدی دركه پوشك
دخی ديرلر عربيده هره وسنور ديرلر حكيم سنائی * مثنوی * دل مجروح را شفا قرآن *
جان پردرد را دوا قرآن * توكلام خدا برابی شك * كرنهٔ طوطی وحمار وپشك * اصل
ايمان وركن تقوی دان * كان ياقوت وكنج معنی دان * كمال غياث * قطعه * از چرخ
تاكبوتر وازمرغ تاشتر * ازكرك تا ببرّه واز موش تا پشك * روزی خوران خوان پراز نعمت
نوالند * هركوشهٔ كه می نكرم صد هزارلك * وسكون شين معجمه ايله اوج معنايه كلور اول
سركين آهو وكوسفند وبزوشتر وامثالهم حكيم شيرازی بيت بعض اودارد بشوی كرم
وخشك * بعض اودر طبع سركينست وپشك * بومعنايه فرهنك جهانكيريده كسر بايله
نقل اولنمشدر كه پشكر وپشكره وپشكل وپشكله دخی ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت
كفت جاي بيش رابروب از سنك وپشك * ور بود توربز بروی خاك خشك * بوبيتده ضم بايله
خشك قافيه اولنمشدر ثانی چغبزه ديرلر ثالث براغاج آديدر في پك ع اوج معنايه كلور اول
كنده وناهموار اولان نسنه يه ديرلر ثانی ايچی بوش نسنه كه مخفف پوكدر ثالث دمورجی
چكيجی بومعناده دخی پتك مرقومدن مخففدر بواوج معنايه ترتيب اوزره پور بهای جامی
* قطعه * ای شور بخت ومدبر ومعلول شوم پی * وی ترش روی ناخوش ومكروه ولك
وپك * ثيری وبی طعام وتفه چون پنيرودوغ * بی ذوق خشك مغز وتهی همچوجوزپك
پامن مشو چواهن وپولاد سخت چشم * تا نشكنم سرتو چوسنداك بزخم پك في پلاك ع سكون

سكون لام ايله ايكی معنايه در اول كوز قپاغی معناسنه خواجه سلمان بيت بادام چشم من
زده بر پلكها شكر * لوزينه ايست ريخته جلا بش از كلاب * ثانی بوكرك كه عربيده كليه
ديرلر في پلوك ع ضم لام ايله دوه ترسی كه عربيده بعره ديرلر في پنچشك ع سكون نون
وشين معجمه وضم جيم ايله بوزن ومعنی كنجشك يعنی سرچه عربيده عصفور ديرلر شيخ سعدی
بيت پنچشك بين كه صحبت شاهين آرزوست * بيچاره برهلاك تن خويشتن عجول
في پنجك ع سكون نون وفتح جيم ايله محلوج پنبه يوماغی كه اكيرلمك ايچون حاضر اولمش
اوله پاغند وپاغنده وغنده وپند وپنده وپندش وپندك وكاله دخی ديرلر حكيم روحانی بيت
يكی از يشان پنجك ستان وپنبه فروش * كه دريش كاوی نامه است ونام او عنوان في پندك ع
سكون نون وفتح دال مهمله ايله بمعنی پندك مرقوم في پوبك ع واو معروف وفتح باء موحده
ايله هدهد قوشی كذا في تحفة الاحباب هند وشاه ديمشدر بيت الا تا بازكويند از سليمان
كه با بلقيس وصلش داد پوبك * شمس فخری * قطعه * نهاد تخت شهی تاج فخر برتارك * زفر
مقدم اين زبدهٔ نجوم فلك * پناه ملك سليمان كه چون سليمانش * نويد ملك سباد مبدم
دهد پوبك * مؤيد الفضلاده يكی باء موحده ايله هدهد وباء فارسيله دختر بكر معناسنه
مرويدر في پورك ع نام دختر راى كنوج دركه بهرام كور آنی حبالهٔ ازدواجه كتورمش
ايدی فورك دخی ديرلر في پوشك ع واو معروف وفتح شين معجمه ايله ماوراء النهر لسانده
كربه معناسنه دركه عربيده هرّه ديرلر شمس فخری بيت خدايكانا شاهنشهی كه شير فلك
بريزدامن لطفت خزيده چون پوشك * ابو الحسن شهيدی * قطعه * چند بردار دآن
هريوخروش * نشود باده باسرود ش نوش * راست كويی كه دركاوش كسی * پوشكی را
همی بمالد كوش * بعض نسخه ده باء موحده ايله وبعضيسنده ميمله موشك وصحاحده ياى
تحتانی ايله يوشك واقع اولمشدر في مع الكاف الفارسی * پشتلنك ع سكون شين
ونون وفتح تاء مثناة ولام ايله ناقص ومعيوب وهرزه وهذيان معناسنه در حكيم سوزنی بيت
درملك توپسند نكردند بندكی * نمرود پشه خورده وفرعون پشتلنك في پشنك ع
فتح شين معجمه وسكون نونله زمان قديمده وضع اولنمش نشان وقازمه معناسنه شمس فخری
بيت درآورد سخطش پارهٔ سپهر ازجای * بيك اشارتی بی دستبرد پيل وپشنك *
في پوشنك ع واو مجهول وفتح شين معجمه ونونله هری مضافاتندن برقريه اسميدر تعريب
ايدوب فوشنج ديديلر في پوك ع واو معروفله اوج معنايه كلور اول غله قودقلری قيونك
اغزينه قونيلان خس وخاشاك معناسنه مجيك بيت برمرك پدر كرچه پسر دارد سوك
درخاك نهان كند ش ما ننده پوك * ثانی نسخهٔ حسين وفا ئيده بمعنی هوای دهن دركه اوفورمك
ايله آتش ياقرلر وسائر شيلر ايچون اخراج ايدرلر استاد اغاجی بيت كربر فكنند كرم دم
خويش بكوكرد * بی پوك زكوكرد زبانه زند آتش * ثالث يانمش بزدركه قاو ايدرلر شمس
فخری بيت غم اكر يار من بود چه عجب * ميل آتش بود هميشه به پوك * مؤيد الفضلاده
قاو وپنهان اولمش غله معناسنه در بعض نسخه ده باء موحده ايله منقولدر ع مع اللام *
پخل ع سكون خاء معجمه ايله بمعنی برهنه كه تحمكان وفوفح دخی ديرلر تركيده سموزاوت ديرلر

ف پرتکال ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکاف فارسیله هندك حدودنه داخل بر ولایت
اسمیدر طالب آملی بیت می شیوا زیم از در دسرکشت * علاج سر با ده های پرتکالست
بو بیتدن مرادهندك آرزودور ف پردل ع شجیع و بهادر وصاحب فکر و رای معناسنه شمس
فخری بیت کجاست درهمه ایوان همچو تو شاهی * کریم و پردل و دانا و عاقل و کامل *
ف پرشکال ع سکون را وکسر شین معجمه وفتح کاف فارسیله بولتلو هوا یعنی کوك یوزنده
بولوت اولوب یاغمدوغی محل وکاهی ترشح ایلیه نتکم طالب آملی بیت کهی ابر تو وکاهی
ترشح کونه که باران * بیا درچشم من بنکر هوای پرشکالی را ف پرغول ع سکون زاء فارسی
وضم غین معجمه ایله بمعنی برغول مرقوم یعنی باغور دن اولان طعام ف پل ع ایکی معنایه
کلور اول معروف یعنی کوپری مولانا ثنی بیت چنین دار فرمان بخیل مغل * که بر روی
جیحون بستند پل * وکمرکه عربیده قنطره دیرلر ثانی پول معناسنه در حکیم نزاری قهستانی
بیت بار حسرت میکشم از بی پلی * خاك بر سر میکنم از بی معی ف پوپل ع سکون واو وفتح
باء فارسیله جوز بوا قدر اولور بر نسنه در تعریب ایدوب فوفل دیدیلر بر نوع دار و در لسان
هندیده سپاری دیرلر استاد فرخی بیت درو در ختان چون جوز هندی پوپل * که هر
درخت سیال دکر مکور دیر ف پوخل ع واو مجهول ایله بخل مرقوم معناسنه در ف پوستکال ع
واو معروف وسکون سین مهمله وتا وفتح کاف فارسیله فرهنك جهانکیریده پوست بی مو که
درته دنبه باشد یعنی قویرق دبنده اولان تویسزدری و مجمع الفرسده قیونك قویروغی
تو بلرینه یا پشوب صالنان سرکین حکیم سنائی بیت از غلام آنکه ذی عیال آمد *
اوزدنبه پوستکال آمد ف پول ع واو مجهول ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی پیشة مرقوم
ثانی کار بانسرای ومنزل غربا ثالث کوپری که عربیده جسر دیرلر کسر جیمله حکیم فردوسی
بیت یکی پول دیکر بباید زدن * شدن را یکی راه و بازآمدن * وشمس فخری بیت
آنکه بهر خیر ببعد در جهان * خانقه کرد و رباط و پول وسم * وسیلة المقاصدده بر داق
اوله سنه ده دیرلر ف مع انیم * پرسم ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله پرایله سمدن
مرکبدر منت اولان طعامه دیرلر بر آدمه احسان ایدوب تحمیل منت ایلمکدن کنایه در
میر نظمی بیت از عطای سفله امیدی مبند * کر دهد نانی بتو پرسم دهد ف پرم ع فتح زاء
فارسیله قراغو معناسنه وهو ما یسقط من الثلج فی اللیل کذا فی المشکلات ف پشترم ع
سکون شین معجمه وراء مهمله وضم تاء مثناة ایله قورداشنی دیدکاری علت که عربیده شری
دیرلر ف پل چکنم ع ولایت شیرازده بر کوپری نامیدر وجه تسمیه سی بودر که بر بازرکان
متمول وافر تجمل واحمال ایله شیرازه کلوب جمیع مالن خراباتده ذوق وعشرته دکیشوب
مفلس وبی نوا اولدقده شیرازدن چیقوب منکور کوپری یه بیهوش کلوب آنده چکنم
چکنم دیه رك قالوب ایلروکیرو کیدمز اول زماندن بر و اول کوپرو به اسم اولمش دیرلر
کذا فی شرفنامه ف پوشیده چشم ع یعنی نابینا عربیده اعمی معناسنه کذا فی المحمودی
ف مع النون * پختن ع سکون خاء معجمه ایله پشمك وپشورمك معناسنه مستقبلنده
خانی زایه قلب ایدوب پزد و پزنده دیرلر ف پرسان ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله

ایله بمعنی پرسنده صورجی معناسنه اسم فاعلدر ابو المعانی بیت پرسان نشدی حال دل زار
بیکدم * ای آفت جان تا بکی این جور تغافل ف پرسیدن ع صورمق که عربیده سؤال
معناسنه چغتایده صادی سین اوقویوب سورماك دیرلر سبعهٔ سیاره ده پادشاهه خطاب
محلنده دیر بیت اندا شیرین کلام وخندان یوز * بیرلا کیم خلقدین سورار سین سوز
ف پرکردن ع چوق ایتمك وطولدرمق وتکرار ایلمك نتکم دیمشلردر * مصرع * کار نیکو
کردن از پرکردنست ف پرکسون ع سکون را وضم کاف فارسی وسین مهملتین ایله
ابر اوزرینه اورتیلن یاپوق که عربیده غاشیه دیرلر ف پروین ع سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر واو ایله بمعنی چرك وشوخکین ابو المعانی بیت هیچکس از بوی بد در پهلویش
نتوان نشست * زان دهان وبینیش پروین پرست همچون خلا ف پزیدن ع کسر زاء معجمه
ایله چمدیلك معناسنه ف پشتوان ع سکون شین معجمه وتاء موقوفله دیوار استحکام ایچون
قونیلان اغاج که ترکیده خطل دیرلر خلاق المعانی بیت چنین خلل که به بنیاد دین بر آمد
بود * کر اعتماد بر این پشتوان نبودی وای * صحاحده قپو آردینه قودقلری اغاج معناسنه در
فرهنك جهانکیریده بمعنی پشت وپناه منقولدر مولانا مطهر کرخی بیت پناه ملکت اسلام
وپشتوان سپاه * صفی حضرت سلطان ولی دولت شاه ف پشتیبان ع پشت ایله باندن
مرکب لفظدر ارقه ویریجی وحمایه ایدیجی معناسنه شیخ سعدی در نعت شریف بیت چه غم
دیوار امت را که باشد چون تو پشتیبان * چه باك از موج بحر انرا که باشد نوح کشتیبان
ف پشیزه نشان ع بمعنی سکه زن ف پشتیون ع مختصر پشتوان مرقوم ف پفشریدن ع
سکون فا وکسر شین معجمه وراء مهمله ایله بمعنی بر افشاندن یعنی صاچمق ف پفیدن ع کسر
فا وسکون یای تحتانی ایله شمع وچراغ سویندرمك اطفا معناسنه چغتای اسا سندا اوچماق
دیرلر میر علیشیر * رباعی * کل باردی ایسا چمن معطر بولسون * شمع اوچتی ایسا قویاش
منور بولسون * شهزاده غه کر وضع میسر بولدی * سلطانغه جهان ملکی میسر بولسون
وفرهادنامه ده فرهاد آیینه یه باقوب بی مجال اولدقده دیر بیت بولوب پروانه دیك اطرافیغا
جمع * ولی اول یا تیب آنداق کیم اوچوك شمع ف پلوان وپلون ع سکون لامله مؤید
الفضلاده بمعنی پشتوان کاه یعنی ارقه یوکنی قویوب آرام ایده جك یر معناسنه در فرهنك
جهانکیریده مزروعات وباغ وبوستان اطرافنه حفظ ایچون وحیوانات کیرمك ایچون
دیوارکبی یپراقدن ایتدکاری یوکسك یر معناسنه در میر خسرو بیت عجب نبود کرا نباری
قرولغزد باب وکل * که بحتی کوك کردد چون کند باشد بپلوانش * وله بیت سبکباری
کزین تا سهل دانی کزجبل پرتی * که کر یه از شتر بهتر تواند رفت بر پلوان ف پنجشك زبان ع
بر صاری وقزل رنکده بوبار بر نسنه در و بر نوع دوادر عربیده لسان العصفور دیرلر ف پور اتین ع
کسر باء موحده وتاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله آبتین فریدون شاهك پدری نامیدر
پور اوغل در معنای ترکیب فریدون شاهدر ف پوران ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله
شهر کتوچ آدیدر فوران دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ف پوردستان ع یعنی رستم
دستان که دستان رستمك باباسی لقبیدر ف پوردکان وپوردیان ع بچهٔ دزدیده یعنی

خمسهٔ مسترقه‌نك اوز رینه بش کون دخی زیاده ایدرلر اون کون اولور پوردکان وپوردیانی
دیرلر فارسیلر بو کونلره زیاده اعتبار ایدوب عظیم جشن ایدرلر معربی فوردجاندر ل پور عمران
یعنی حضرت موسی وهارون علی نبینا وعلیهما الصلوة والسلام ل پوریان ع کسر راء
مهمله ایله یعنی متوطنان شهر کنوج که پور شهرك آدی اولمغله یای نسبتله آنده ساکن
اولان اهالیسی دیمك اولور ل پوزن ع واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله زراعت ایچون تارلایی
پاك ایدوب آماده ایلمك معناسنه در وزاء فارسیله کثرت شغلدن الده ظاهر اولان قبرجغه
دیرلر ابو المعانی بیت بهر محصول غم عشقش زمین سینه ام * در ازل از خار وخاشاك دكر
پوزن شد ل پوزیدان ع واو معروف وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی عذر
آوردن واعتذار معناسنه کذا فی مجمع الفرس ل پوزیدن ع کسر زاء معجمه ایله عذر ایلمك
ونسنه پشرمك طبخ معناسنه پوزش کردن دخی دیرلر ل پوستیان ع سکون واو وسین
مهمله وکسر تاء مثناة وفتح یای تحتانی ایله صاغری دیدکاری دریدر ل پوستین ع سکون
سین مهمله وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله دری معناسنه عموماً نختیان وساغری ودریدن
مصنوع اولان اشیا وکورك معناسنه در خصوصا هر نه اولورسه پوست دریدر یا ایله نون
جملهٔ ماده سنك اسمنه الحاق ایچوندر وبو معناسی دخی غیبتدر استعاره طریقیله استعمال
اولنور شیخ سعدی کلستانك ایکنجی بابنده بر حکایه ده کندونك بابا سیله مناقشه ایلدکاری
محلده * ای جان پدر تو نیز خفته بودی به که در پوستین خلق افتی * دیدوکی شاهد
مدعادر وحکیم انوری بیت ازعقاب پوستینش کرنکوید به بود * کرچه در دریا تواند
کرد خر بط کازری ل پوسیدن ع واو معروف وکسر سین مهمله ایله چورمك معناسنه در
ل پوشکان ع واو مجهول وشین موقوف وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول شهر
نیشابوره قریب بر مکان اسمیدر ثانی موسیقیده بر نوا اسمیدر کذا فی مجمع الفرس ل پوشیدن ع
واو معروف وکسر شین معجمه ایله اورتمك ستر معناسنه وکیمك لبس معناسنه مصدردر
کمال خجندی بو ایکی معنایه بیت بدامن عیب رندان پوش زاهد * لباس زهد پوشیدن چه
کارست ل پوکان وپوبکان ع کلاهما بکاف العجمی رحم مادر معناسنه زهدان دخی دیرلر
وبر معناسیده بر نسنه یی نمناك ایتمك ایچون بر مقدار صو سپمكدر ل پون ع واو معروفله
تکلی معناسنه که نمدزین دخی دیرلر ل پویان ع واو معروف وفتح یای تحتانی ایله پوییدن
لفظندن اسم فاعلدر یاپجی معناسنه حکیم سنایی بیت کفر ودین هر دو در رهش پویان
وحده لاشریك له کویان ل پوییدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله یلمك وشدتله
کتمك معناسنه پویاییدن آکا متعدی اولور کمال خجندی بیت این خبر جستن وپرسیدن نیست
این طلب کیست چه پوییدن نیست ل پیوسیدن ع ضم یای تحتانی اول وسکون ثانی وواو
وکسر سین مهمله ایله ظن ایتمك ورجا وتواضع ایلمك وماتم ایلمك نعمة الله نقلیدر ل پیوشیدن
شین معجمه ایله ده اول معنالره مرویدر ل مع الواو * پخته کاو ع اول ادویه درکه قینادوب
صو ایله بدن مریضی یورلر آکا سپرم دخی دیرلر ل پشتمازو ع بمعنی پشتماز مرقوم ودخی
بمعنی کوشت پشت یعنی ارقه ده اولان ات وبیل کوکی که عربیده فقرات دیرلر حکیم سوزنی

سوزنی بیت شکمش همچو مشك کردان پر * کشته از دوغ پشتمازوی من ل پو ع
پوییدن لفظندن صیغهٔ امردر واسم مصدر دخی استعمال اولنور پویه دخی دیرلر شیخ نظامی
شیر سکی داشت که چون پو کرفت * سایهٔ خورشید بر آهو کرفت * شیر سك تازی دیمکدر
وسکرتمك معناسنه در مولانا محمود ابن یمین بیت کرت باید نظر کردن به مینو * بسوی مشهد
سید حسن پو ل پوپو ع پوپك مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه بمعنی هدهد اثیر الدین اخسیکتی
* قطعه * تویی که حاکم مطلق تراشناخت خرد * اکرچه دست دکرکس عمل به نیرو کرد
خلاف نیست که شاه پرندکان یارست * اکرچه تاج ولخن باچکاو پوپو کرد * فرهنك جهانکیریده
آواز هدهده دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت وصال بابلبل باکل هنوز نابوده * بجیره
شور برآورده شانه سر پوپو ل پیو ع ضم یای تحتانیله بمعنی کلوخ کذا فی نسخهٔ میرزا
ابراهیم وغیری نسخه ده توام اولان اولاد ترکیده ایکیز دیرلر میر نظمی بیت راه شادی را
نکرده هیچ پو * کوییا دل باغمت بوده پیو ل مع الهاء * پجنه ع پجنن لفظندن اسم مفعولدر
پشمش معناسنه اسم عامدر واستعاره طریقیله جهاندیده وکرم وسرد کشیده به ده دیرلر
ابو المعانی بیت معنی نتوان کفته تا در نکند سفته * بسیار نقب باید تا خام شود پخته *
ل پرپایه ع قرق ایاق دیدکاری بر موذی جانوردر چیان دخی دیرلر عربیده هثیث دیرلر
فتحتین ایله کذا فی مجمع الفرس ل پرده ع ایکی معنایه در اول معروف ثانی بمعنی پردم مرقوم
یعنی لغز ویا کلتمج ل پرزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی
پارهٔ جامه یعنی اثواب پاره لری وشرفنامه ده وتحفة الاحبابده بمعنی پرزی یعنی خاوکه جامه
پشمینه وقطیفه ده اولور شمس فخری بیت آسمان قدرترا چون مجلسیست * از نجوم
آورده برخ پرزهٔ * وسپچق معناسنه ده اولدوغی رسیدهٔ نظردر ل پرسه ع سکون
را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی پرسش بیمار عربیده عیادت دیرلر کسر عین مهمله وفتح یای
تحتانیله میر ابو القاسم مجمزی بیت صحت ارخواهی درین دیر کهن * خستکان بی نوا را پرسه کن
ل پرمه ع سکون راء مهمله ایله بوزن سرمه ایکی معنایه کلور اول مثقب که اغاج ودمور
دلرلر ثانی دیك سنکین یعنی طاش چولمك بعض نسخه ده ایر معناسنه ده رسیدهٔ نظردر
ل پرّه ع بوزن مرّه جست وچالاك معناسنه در ل پسر بچه ع فتح سین وکسر راء مهملتین
وسکون یای تحتانیله بمعنی پسران بدکار ونا خلف کذا فی مؤید الفضلا ل پشتار ع سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله بمعنی پشتوار ل پشتمازه ع بمعنی پشتمازوی مرقوم
یعنی فقرات ظهر که صلب دخی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * دران کهی که زطعن سنان
وزخم تبر * ز پشتمازهٔ کردان کریز جوید ماه * بر آسمان زبس کرد وچون ستارهٔ حوت
زبیم تیغ بدریا در اوفتد بشناه * حکیم سوزنی بیت ز پشتمازهٔ کاو زمین وصد آسیب *
چو در کشم خرخمخانه زیر پای هجا ل پشتمزه ع الفسز دخی معنای مرقومه در ل پشتنره ع
بودخی پشتمازهٔ مرقوم معناسنه در ل پشتواره ع سکون شین معجمه وتاء مثناة ایله آرقه
یوکی که پشتاره دخی دیرلر شیخ عطار بیت هرکه آوری چون کاش خواهد * مدتی خار
پشتواره کند ل پشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله دپه که صحرالرده طپراقدن

واقع اوله غربیله مائل دیرلر خصوصا وهرنه که دپه کبی یغلمش اوله وما استاد رودکی بیت
آن کسان آتش همی پند اشتند * پشتهٔ هیزم برو برداشتند پشتره فتح شین وزاء
معجمتین وسکون نون ایله روغن ساده ایله پشمش خرمایه دیرلر پغنه سکون غین معجمه
وفتح نون ایله نردبان ایاغی کذا فی فرهنگ جهانکیری بو معنایی مؤید مولانا شهاب مهمره بیت
پغنهٔ بام دولتت باشد * این چهار آخشیج وهفت فلك پالغته ضم لام وسکون فاو فتح
تاء مثناة ایله یاغون سوینك كدن صكره یرنده جابجا بولنان آتش معناسنه کذا فی فرهنگ
جهانکیری پله فتح لام مشدده ایله ترازو کفه سی ابو المعانی بیت در پلهٔ ترازو باحسن یار
وخورشید * دروزن ناقص آمد خورشید رفت بالا پنجه سکون نون وفتح جیمله
بوزن غنچه یعنی پیشانی که عربیده جبین وناصیه دیرلر شاعر بیت بتیغ طره ببرد ز پنجهٔ
خاتون * بکرز پست کند تاج بر سر چیپال * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * آن
خسروی که سرخ زخون عدوش کرد * سلطان نوبهاری پیکان غنچه را * بر آستان درگه
شاه جهان پناه * ساینده مهر وماه شب وروز پنجه را پنده سکون نون ایله یعنی
پند مرقوم یعنی کنه که حیواناته یاپشور وبعض نسخه ده جسم حیوانده ظاهر اولان یومری
ات معناسنه مرقومدر پوپه سکون واو وفتح باء فارسیله پوپوی مرقوم کبی هدهد
معناسنه در شمس فخری بیت بدارایی که از انعام عامش * بود طوق حمام وتاج پوپه *
پوته سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول زرکر آلتلرندن طپراقدن
برحقه در ایچنده زر وسیم اریدرلر خواجه سلمان بیت هیچ نقدی درخلاص پوتهٔ عالم نماند
هیچ دودی درچراغ دودهٔ آهم نماند * ثانی خزانه معناسنه شاه داعی شیرازی بیت دل
بفراغت نه ولنکوته بند * از جهت زر نه بجان پوته بند پودنه واو مجهول وفتح دال
مهمله ونونله یارپوزدر که عربیده نعناع بری دیرلر اختیارات بدیعی ده نمام ونمام الملك ونماما
دخی دیرلر وسیسنبر دیدکاری ده مسطوردر وسه سنبل دخی دیرلر پوده واو معروف
وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه در اول ارغج که پود دخی دیرلر ثانی کهنه وپوسیده معناسنه
حکیم سنایی بیت نظم کوهر باد جان افزای عقل افروز تو * کرد شعر شاعران پوده را
یکسر بها * ثالث اسکی بزکه یاقوب قاوایدرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده یعنی
اولمز براغاجدر مسعود سعد سلمان بیت نم بر آمد زدیك تفته زمین * بر برون زد زشاخ
پوده شجر * وچوریمش اغاج معناسنه حکیم فردوسی بیت چو فرزند بد رفت سوی پدر *
توانده این چوب پوده مخور * وبر فرهنکده سخت سوده وریخته معناسنه مرویدر حکیم
سنایی بیت کر بود هر دمی نمودهٔ تو * بودهٔ حق بعقل پودهٔ تو پوره واو معروف
وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول یعنی پور مرقوم حضرت مولانا قدس سره * مسمط
خرد پودهٔ ادهم چه خبر دارد ازین دم * که من از جمله عالم بدو صد پرده نهانم * ثانی تنهٔ درخت
معناسنه در زبان هندیده تمام معناسنه در پوژه واو معروف وفتح زاء فارسیله
ساق معناسنه در آدم وحیوانده واغاجده کوکه یقین یرینه دیرلر پوزینه واو معروف
وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نون ایله وزاء فارسیله ده جایزدر میمون که کبی

کبی دخی دیرلر پوژینه کسر زاء فارسیله قنطار معناسنه در ابو المعانی بیت بیارندش
اکر آن قلتبان پوژینه با البرز * رود بالا وماند بر زمین جسم کرانجانش پوسانه واو
معروف وفتح سین مهمله ونونله یعنی فریب دادن ومغلوب کردن کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم
پوست پاره کاوهٔ آهنکر ضحاك اوزرینه جمعیت ایلدکده نیزه یه باغلدیغی دریدر که
علم ایتمشیدی فریدون آنی تبرکا مرصع ومجوهر ایدوب خزینه سنده حفظ ایلدی نیجه زمان
پادشاهلر خزینه سنده باقی ایدی اختر کاوانی واختر کاویانی ودرفش کاوانی ودرفش کاویانی
دخی دیرلر کذا فی شرفنامه پوستکاله کاف فارسیله یعنی پوستکال مرقوم یعنی
قویون قویروغنده آویخته اولان سرکین حکیم سنایی بیت دوستی کز پی پیاله کنند *
بدل دنبه پوستکاله کنند * نعمة الله نسخه سنده سپانمامش دری معناسنه مرویدر پوسه
واو معروف وفتح سین مهمله ایله صارلمش ایلك کذا فی التحفه پوسیده واو معروف
وفتح سین مهمله ایله اسم مفعول صیغه سیدر چوریمش معناسنه وچوریوب پاسلنمش
معناسنه ده کلور ابو المعانی بیت تیز کن فهم راست باتدبیر * نکند کار تیغ پوسیده *
پوشاله سکون واو وفتح شین معجمه ولامله کیه جك جامه واورته جك اثواب پوشنه
فتح شین معجمه ونونله یعنی پوشاله وسرپوش معناسنه ده مرویدر پوشیده پوشیدن
لفظندن اسم مفعولدر اورتلمش مستور معناسنه که اخفاء لازمیدر مثلا برکسنه اخفاء اسرار
ایلسه آکا پوشیده راز دیرلر وکیمش یعنی اوزرنده اثواب اولانه دخی پوشیده دیرلر میر نظمی
بیت چو فاخر جامها پوشیده دیده * بهر سو بهر خدمت رادویده پوله واو معروف وفتح
لامله ازلمش قاون وقارپوز وامثالی میوه لر بعض نسخه ده قو دز قورده دخی دینلدوکی مرویدر
پویژه واو معروف وکسر یای تحتانی وفتح زاء فارسیله یعنی امید وارشدن یعنی
برکسنه دن برنسنه رجاسنده اولمق کذا فی شرفنامه پویه واو معروف وفتح یای تحتانی
ایله اوج معنایه مرویدر اول یعنی رویدن یعنی سکردوب یلمك استاد لبیبی بیت بکرمی چو
برق وبه نرمی چو ابر * به پویه چو رنك وبکینه چو ببر * بو معنایه قاضی بدر الدین کنجه بیت
بزیر ران تو رامست ابرشی که بود * بکاه پویه سمندر مثال در آتش * وله ایضا بیت بکاه
پویه اکر سایه اش فتد بر کوه * سزد که کوه کران سنك را بر آید پر * ثانی یعنی آرزو
با اضطراب ثالث دیلمی طائفه سندن برشخصك نامیدر اولادلری برمدت پادشاهلق ایلدیلر
طبقه لری تواریخده مسطوردر آل پویه دیرلر زبده وکزیده لری عضد الدوله ایدی مؤلف
فرهنگ جهانکیری نك نسبی مزبور عضد الدوله یه منتهی اولور مع الیاء * پژموی سکون
زاء فارسیله چیچك نشانی یعنی روی آدمده جدری دیدکاری علتدن نشان اولمق
ابو المعانی بیت مکو بروی خوش آن نشان پژمویست * که سایهٔ مژه اش بر رخش اثر
کرده پژوی ضم زاء فارسی وسکون واو ایله یعنی فرومایه کذا فی فرهنگ جهانکیری
پشنی یای نسبتله ارقه ویرمك رجوع معناسنه واتکاء واول مناسبتله کوندادیه ده
دیرلر پشی کسر شین معجمه ایله یعنی پشیز مرقوم پالچی سکون لام وکسر جیم فارسیله
یعنی خرمهره پالچی فروش یعنی مهره فروش محمود ابن یمین * قطعه * من کرفتم عطاردی بهتر *

کرهنرراکسی که مشتریست * چون بنزدیك اهل عقل کنوز * مرد پالهی فروش جوهریست
ق پوتی ع سکون واو وکسر تاء مثناة ایله جکر قلیه سی ق پوج بیتی ع بورناز معناسنه بیت
آن پوج بیتی بوده بازار دهر صحنره * از بهرجر کرفته برروی تختهٔ زر ق پوست پیرای ع دباغ
معناسنه که معنای ترکیبی دری دوزیجی دیمك اولور ق پوستیرای ع حذف یا ایله دخی اول
معنایه در ق پولانی ع سکون واو وفتح لام وکسر نونله برنوع اون آشیدر کذا فی فرهنك جهانکیری
ق پوی ع پوییدن لفظندن صیغهٔ امردر سکرت معناسنه واسم مصدر اولور تك و پوی
دیرلر ق پوی پوی ع لفظ مکرری سکردی سکردی دیمك اولور حکیم فردوسی بیت همه
پیش من جنکجوی آمدند * چنان خیره و پوی پوی آمدند ق باب التاء المفتوحة مع الالف
تا ع حرف تا داخل ولاحق اولدوغی کلمه لرده عملی شامل اولان معنالری مقدمه ده تفصیل
و بیان اولنمشدر لکن الف ایله معنای لغویسی بو محلده ذکر اولنور سکز معنایه کلور اول ضد
جفت اولان تك معناسنه در میر نظمی بیت تامرو هرکز براه وهم مشو * هیچ در جا این سخن
از من مشنو * ثانی یولك تنکی معناسنه شیخ اوحدی بیت بنویسد برات بر جایی * کز و
خروار واکند تایی * ثالث بمعنی کیفیت جامه وغیره بو معنی کتاب اصطلاحیدر تای جامه
وتای کاغذ وغیری اشیایه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کر بکوید شرح این بحد
شود * مثنوی هشتاد تا کاغذ شود * رابع بمعنی نیز استعمال اولنور استاد دیمشدر
* رباعی * آنروز که عقد کار کردون زده اند * نقد زر عاشقی در کون زده اند * واقف
نشوی ز عقل تا چون زده اند * کین زر زسرای عقل بیرون زده اند * خامس تار لفظندن
ترخیم اولنمشدر حکیم خاقانی * مسمط * آن هشت تا بربط نکر جانرا بهشت هشتدر
هرتا از و طوبی ثمر صد میوه هرتا زیخته * سادس عدد معناسنه کلور خواجه حافظ
تار معناسیله بو معنایه بیت مغنی ملولم دوتایی بزن * بیك تایی اوکه تایی بزن * سابع
بمعنی زنهار شیخ سعدی بیت زصاحب غرض تا سخن نشنوی * که کر کار بندی پشیمان شوی
ثامن مثل و مانند معناسنه مولانا کاتبی * رباعی * چون خواجه نظام نیست بزم آرایی
بی صوت خوشش مباد جایی جایی * هر ساز که هست تای آن نتوان یافت * تنبور رویست
آنکه ندارد تایی ق تابا ع فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول طبق معناسنه ثانی تاوه
معناسنه ابو المعانی بیت بدید روی جهانتاب آن ملك سیما * ز خجلتش شده ماه سپهر
چون تابا ق تاتا ع فتح تاء مثناة ایله یاتلك که عربیده لکنت دیرلر ضم لام ایله ق تارا ع راء مهمله
ایله بمعنی ستاره واختر یلدز معناسنه عیسی ششتری * قطعه * برآید خسرو انجم فراز قلعهٔ
کردون * بکیرد تیغ او یکسر جهان زیر و بالارا * طلوع و کوکب سعدش خلایق را کند روشن
فروغ طلعت عدلش بسوزد بخشش تارا ق تاسا ع سین مهمله ایله اندوه وملالت معناسنه
پور بهای جامی بیت خواجه حاجی چو از ره تاسا * خورد چوب اندر آمدش تاسا
ق تاوانا ع فتح واو ونونله قوت وقدرت معناسنه در کمال اسمعیل بیت هر که او راهست معنی
کمترك * پیش بیتم لاف تاوانای او ق تبا ع فتح باء موحده ایله بمعنی بکندر میر نظمی بیت مکن
کرتو خردمندی جفا خویش * تبا از عشق دلدار ستم کیش ق تبیرك اسیا ع فتح باء موحده

موحده وراء مهمله وکاف تصغیر ایله دکرمان طاشنی اصلاح ایلدکاری دمور آلت معناسنه در
ق تحشا ع سکون خا وفتح شین معجمتین ایله بمعنی کوشنده وسعی کننده کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه زرآتشت بهرام بیت بکو تحشا بکاری کرفر یوست * همی باشید
مید اریك پیوست ق ترا ع راء مهمله ایله بلند وعالی دیوارکه دیوانخانهٔ ملوك وکاربانسرا ایلرده
ایدرلر رضی الدین نیشابوری بیت زبیم تیغ جهانکیر همچو خورشیدش * همیشه ماه ترا بسته
باشد از خرمن * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت محیط مرکز دولت جمال دنیی و دین *
که سد عدلش و یأجوج فتنه راست ترا ق ترسا ع ملت نصاری شیخ سعدی بیت ای
کریمی که از خزانهٔ غیب * کبر و ترسا وظیفه خور داری ق ترف با وترف وا ع کلاهما
بسکون الراء المهملة والفاء الموقوف برنوع طعامدر یوغرت قوریسی ایله و پنیر صوییله
بشورلر عربیده مصلیه فتح میم وسکون صاد ایله کذا فی مجمع الفرس ق ترکا ع سکون
راء مهمله وفتح کافله زنانه تعظیم واکرام ایچون خاتون دیمك معناسنه میر نظمی بیت
اصل مردم بجوی در هرجا * که کنیزك نمیشود ترکا ق ترکش جوزا ق برقاج یلدزدر که جوزا
بوجنده ترکش شکلنده اولور کذا فی الاداة ق ترین وا ع کسر راء مهمله ایله برنوع طعامدر
خویشه دیرلر بعض نسخه ده ترخانه شوربا سیدرکه ترین وترینه ترخانه در وا آوادن مخففدر
ق تزهٔ آسیا ع فتح زاء معجمه ایله دکرمان اوچکی در ابو المعانی بیت روز وشب این مهر
وماه در فلك از بهر چه * عمر تو پیموده اند چون تزهٔ آسیا ق تغیرا ع کسر فا وسکون
یای تحتانی ایله برنوع نرم و بیاض طاشدر قلندران پالهنك ایدرلر ق تلا ع بوزن خلا
درویش وکدا فقردن عبارتدر شاعر بیت هرچه هست از عقل وفکر و دل مرا * صرف
کردم راه تو ماندم تلا ق تماشا ع معروف شاعر بیت شود کر وصالت یکشب ندانم *
تماشا کنم می خورم زار کویم ق تمخیشا ع سکون میم و یای تحتانی وکسر خا وفتح شین
معجمتین ایله بر معروف دعا اسمیدر کمال اسمعیل بیت بجای حلقهٔ ابریشمین بکف تسبیح *
بجای زخمه بدستش دعا و تمخیشا ق تمغا ع معروف التونه وکمشه اورلر و چارپا
حیوانا ته نشان ایچون قورلر شرفنامه ده باج معناسنه درکه یوللرده و دربندلرده الحق
یو کلردن آلورلر معنیٔ اول ابو المعانی در نعت شریف بیت برای خدمت خاك درت سپهر
زدند * نشان بندکی این مهر وماه تمغاییست ق تنکلوشا ع سکون نون وفتح کاف فارسی
وشین معجمه وضم لام ایله مجمع الفرسده بمعنی خانهٔ رومیان ورسالهٔ حسین وفایی ده و بو
معتبر نسخه ده تنکلوشا وارتنك رومیلر ده ایکی کتاب اسمیدر بو معنایی مؤید حکیم خاقانی
بیت بنام قیصران سازم تصانیف * به از ارتنك روم و تنکلوشا * و مؤید الفضلاده
تنکلوشا علم خانهٔ رومیان و برصورتکر از ارتنك وفرهنك جهانکیریده مسطوردر
تنکلوشا و تنکلوش لوشای حکیمك تصنیف واختراعی بر کتابدر که اسلیمی وخطایی نقوش
و تصاویر و کره بند وصنایع بدایع اختراع ایدوب یازمشکه ارتنك وانکلیون مانی به معادلدر
مانی نقاش چینه نه مرتبه سرآمد ایسه مزبور لوشا دخی رومده همچنان سرآمد استاد
ماهر ایدی کتاب مرقومك اسمی تنکدر لوشایه مضاف اولنوب تنکلوشا دیدیلر روایت

اوزن کاف مکسور اولق کرکدر مفتوح نقل ایدنه مخالف اولور شیخ نظامی در صفت قصر
خورنق بیت قطب آن پیکر جنوب وشمال * تنکلوشای صد هزار خیال تنکنا
سکون نون اول وفتح ثانی وکاف فارسی ایله جای تنك ومحل مضیق تنها اوج معنایه
کلور اول یالکز معناسنه لفظ مفرد استعمال اولنور میر سنجر بیت تنها نشینی باعث
سودای بسیار آورد * آخر نهال عشق تو دیوانکی بار آورد * ثانی بو معنایه قریب
همان یالکز بن دکلم دیمکدر تنهانه من دیرلر تنکم عرفی * مصرع * تنها نه دلم باده نابش همه
خونست * ثالث لفظ مرکب اولنجه تن لر دیمك اولور بو بیتده معنای اول وثالث واقعدر
بیت دی میشدی خرامان چون سرو عقل میکفت * خوش میوه به تنها تنها فدای
جانت * عربیده منفرد وچغتایده یالغوز دیرلر توا ضایع وتلف معناسنه در مولانا
مطهر بیت زیروزبر بکرد همه خانمانشان * واسباب ملك جمله تلف کرده وتوا توغا
سکون واو وفتح غین معجمه ایله بر نوع طعامدر بغدای وقوزی اتی ویوغرت ایله بشورلر
ترکیده بو اسمله معروفدر تهجا سکون ها وفتح جیمله اوزمدن شیره آلمق معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری ته وبالا اظهار هایله یعنی زیر وبالا ودخی مضطرب وبی قرار
اولمقدن کنایه در کذا فی المؤید تینا سکون یای تحتانی وفتح نونله شیوه خوبان وناز
محبوبان معناسنه میر نظمی بیت ندارم بعد ازین ارام یکسر * هلاکم کرده آن تینای دلبر
تیوا سکون یای تحتانی وفتح واوایله تینای مرقوم معناسنه کذا فی المجمع مع الباء
الموحده * تاب اون ایکی معنایه کلور اول ضیا وفروغ معناسنه شمس فخری بیت
تو آفتاب جهانی وسایه یزدان * بر آسمان مه خودرا بود زرای تو تاب * ثانی یعنی
حرارت که تاب آتش وتاب خورشید دیرلر خواجه حافظ بیت زباغ وصل تو یابد ریاض
رضوان آب * زتاب هجر تو دارد شرار دوزخ تاب * ثالث رنج واضطراب معناسنه شمس
فخری بیت بود بروز وغا همچو پیکر بهرام * زتیغ و تیر تو افتد عدوت در تب وتاب *
رابع یعنی پیچش شمس فخری بیت چنان زمعدلتت راستی کرفت جهان * که باز شد زسر زلف
ماهرویان تاب * کاهی پیچ لفظنه عطف تفسیر ایدوب پیچ وتاب دیرلر استاد دیمشدر
بیت همه بند پیچ وهمه تاب خم * خم وپیچ وی عنبرین پیش وکم * خامس طاقت معناسنه که
کاهی توانه معطوف علیه ایدوب تاب وتوان دیرلر یعنی طاقت شاعر دیمشدر بیت سپهر با تو
بهنکام کین ندارد تاب * محیط با تو بروز سخا نکیرد پای * مرقوم درت معنایه استاد عنصری
رباعی * کفتم متاب زلف ومرا ای پسر متاب * کفتا ربهر تاب تو دارم چنین بتاب *
کفتم تهی برین دلم آن تابدار زلف * کفتا که مشکناب ندارد قرار وتاب * سادس یعنی
کردیدن دوندرمك معناسنه رومکردان دیمکده روی متاب دینلور مولانا بسباطی بیت رخ
متاب ازنازاکر بیشت نیاز آرد کسی * نازنینی به که زو خاطر نیازارد کسی * سابع درد
ومحنت ومشقت معناسنه حکیم سنائی * مثنوی * داشت لقمان یکی کریچه تنك * چون کلو
کاه نای وسینه چنك * روزیمی با فتاب شدی * شب درو در رنج وتاب شدی * ثامن
تابیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی استعمال اولنور ماهتاب وعالمتاب کبی خواجه

خواجه سلمان بیت مرا بدور رخت شد یقین که جوهر عقل * بدید میشود از آفتاب عالمتاب
تاسع تابیدن دن مشتق اسم فاعل اولور که قورمق وبوکمکدن معنای حاصد ر رسنی قاعده
مخصوصه اوزره قورب بوکنه رسنتاب وقیل بوکنه موتاب دیرلر عاشر یعنی مردعالم
حادی عشر یعنی شورش ثانی عشر یعنی خشم کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرس
وشرفنامه ودیکر نسخ معتبرات صحاح عجمده هرچه روشن ودرخشان وتافته آهن وهرچه
کرم بود تاب کویند تالاب حوض وصوجمع اولمش موضع معناسنه تب
حمی علتی ترکیده اسمه دیرلر حرارتندن مقدم اوشدوب دترتدوکی اجلدن تب ولرزه دخی دیرلر
وحمی دن عارض اولان حرارتی تبه مضاف ایدوب تب تاب دیرلر ابو المعانی بیت ضعیف
وخسته شدم نی همین غم وحسرت * زبیم غمزه وتاب رخت شدم درتب * محمومك
ساعد وکردننه دفع حمی ایچون اصلاء بغلق مشهور اولمغین خواجه سلمان بیت تب تبار
رشته می بندند مردم لیك او * هرشبی بندد تباب رشته تب خویشتن تپ باء فارسیله
فرهنك جهانکیریده مضطرب وبی آرام اولمق معناسنه شیخ عطار بیت فراغت بین که
در بنیاد کار ست * مثپ کین ساز کار استاد کار ست تراب فتح راء مهمله ایله نسخه
حسینیه وغایه یعنی ترابیدن یعنی طرفدن صو وياخود یاغ صیزوب چقمق شمس فخری بیت
خدایکانا شاهی که چشمه حیوان * غلام رشحه کلکش بود بوقت تراب * حضرت
مولانا قدس سره بیت خموش وآب نکهدار همچو مشك درست * وراز شکاف بریزی
تراب معیوبی * ضمه ایله عربیده خاك معناسنه در بو ایکی معنایه ترنیب اوزره امیر معزی
بیت اکر تراب زدست تو ایدی بزمین * بجای سبزه زبرجد برویدی زتراب * مصدری
ترابیدن کلور ترب سکون راء مهمله ایله بوزن جرب یعنی مکر وحیله وزبانداری
کذا فی الصحاح بو معنایه میر نظمی بیت از برای لقمه شیرین وجرب * باکسی زنهار مکن
تیزنك وترب * بعض نسخه ده یعنی شکنجه وبه تیزی رفتن واقع اولمشدر ترپ باء
فارسیله کشنك سیاه که طرف دخی دیرلر تریك وتریو ترکیده قره قورت وعربیده طریف دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ترنیب سکون راء مهمله وکسر نونله یعنی کل پژمرده یعنی
صولمش چیچك تزاب سکون زاء معجمه وفتح لامله اون آشی اوزرینه قودقلری ارشته
وقویرق یاغی معناسنه فخر الدین منوچهری در صفت لاخشه * قطعه * از چشمه ماهتاب
کن سحن * وز قرصه آفتاب نه خوان * دوغش خوش ور وغنش مروق * سیرانده
وتزابش فراوان تکاب کاف فارسیله بش معنایه کلور اول صو آقدوغی یرده جا بجا
اتری قالمق معناسنه کذا فی مجمع الفرس بو معنایه حکیم انوری بیت چو آب چتر تو سیل
ظفر برانکیزد * ازان کمینه تکابی فرات وجیحون باد * وفرهنك جهانکیریده بو معنایه
آلچق یرلرده صیل ویغموردن صو قالوب سبزه بتمك معناسنه میر خسرو بیت تکابی
بدبر آب وسبزه د روی * بلند بهاش پیرامن بیابی * ثانی جنك وخصومت معناسنه
ابو الفرج رونی بیت نه مرا با تکاب او پایان * نه مرا با کشاد او جوشن * ثالث ولایت کنجه
مضافاتندن بر قریه اسمیدر رابع موسیقیده بر پرده نامیدر تکا ودخی دیرلر خامس بر آلتدر

آغزی فراخ ودیبی دللو وانبجه شیشه آغزنه قویوب شراب وغیری نسنه طولدررلر ترکیده
خونی وآغزلق دخی دیرلر ی تنکیاب ع سکون نون وکاف موقوف وفتح یای تحتانیله
عسرت ودشواریدن کنایه در حکیم خاقانی بیت صاحب اشتر همه بانك برایشان زدند
کین حرم کبریاست باربود تنکیاب ی تورآشوب ع اوجی یانمش اودون که ترکیده کوسکو
دیرلر میرنظمی بیت تنورآشوب اکرسرصبر باشد * زبد طبعان نکوکاری برآید *
ی تنورتاب ع تنورقزدرمق ایچون اولان آلت معناسنه ابوالمعانی بیت روز تابستان
هجرت بادزن دردست من * چون تنورتاب آتش عشقت فروزد در دلم ی مع التاء المثناة ع
ی تات ع ایکی معنایه کلور اول تایله تاء مفرده دن مرکبدرکه تاء خطابیه در انتهاء غایه
معناسنه اولان تایه لاحق اولوب تاترا معناسنی افاده ایدر ثانی تعلیم خانه اوقنه دیرلر
بوایکی معنایه ابوالمعانی بیت تات شد تیرمژه تعلیم خانه سینه ام * کی رساند تات فریاد
دل زارم دکر ی تاخت ع سکون خاء معجمه ایله تاختن لفظندن فعل ماضی در چاپدی
معناسنه میرنظمی بیت آنقدر تاخت اسب رعنایی * آرزو وانمانده هیچ جایی ی تارات ع فتح
راء مهمله ایله یعنی تاراج حکیم خاقانی * مثنوی * از نافهٔ مشك صبح ازفر * سالی بصلایه
فلك بر * زان غالیهٔ کنی سماوی * بر تربت بوتراب ساوی * خود بوسرنا کش ازکرامات * تاتاو
همیرود بتارات ی تالت ع فتح لامله سلاح دوزی معناسنه ابوالمعانی بیت چشم شوخت
کو بیا تالت شده از بهردل * غمزه تیغ تیر ومژکان تیز دلدوزی کند ی تانست ع
کسرنون وسکون سین مهمله ایله مخفف توانست در حضرت مولانا قدس سره بیت
دل راز حق کز برکنی برکه نهی آخر بکو * بیجان کسی که دل ازو یکلحظه برتانست کند *
ی تبت ع فتح باء موحدهٔ مشدده ایله ومخففله ده جائزدر حدود چینده برشهراسمیدر
آب وهواسی غایت لطیف وسبزه زاردر آنده مشك خالص حاصل اولور خواجه سلمان
بیت حدیث از اثر مشك کیسوت چو شنید * بریخت مشك ز رشك آهوی تبت ناچار *
تخفیف بایله جائز اولدوغی بیت مرقومدن فهم اولنور وتشدید ایله شاه ناصرخسرو
بیت بینی این بادکه کویی دم بارستی * باش برتبت وجز خیر کذارستی * نقل اولنورکه
دریای چینده برجزیره ده برقیو واردر ایچندن قرق نوع لسانله صدا کلور یغمور اولدقده
صدا کلمز وکاهی ایچندن آتش علوی چقاردر یادن بامر الله تعالی صوکلوب آتشی صوندرر
اول قویویه چاه تبت دیرلر ی تبست ع فتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله برکلمه درکه
اکثر تباه لفظندن صکره اتباع ومزاوجه طریقیله استعمال ایدرلر حکیم سوزنی بیت اکر
نه عدل شهستی ونیك رایی او * شدی سراسر کار جهان تباه وتبست * مجمع الفرسده
یعنی زشت وسست از کاوشه دیوب بو بیتی ایراد ایلمش شاعر بیت دریغ من که مرا مرك
وزندکی ناخیست * که دل تبست وتباهست واین تباه وتبست ی تحلیت ع سکون حاء
مهمله ویای تحتانی وکسر لامله یعنی بارانك یعنی تبلیت دیدکاری مختصر یوك کذا فی
مجمع الفرس ی تخت ع معروف عربیده سریره دیرلر اغاجدن اولوق شرطدر یامی اغاجه
تخته دیندوکی تخت مزبوره انتسابی اعتباری ایله در شاعر بیت روان چون روان شد

شد فرو ریخت تخت * چه بر سخت تخته چه بر نرم تخت * معنای اصلیسنده سریر سلاطینه
اختصاصی یوقدر انجق اول معنایه کثرت استعمال ایله اعلام غالبه دن اولمشدر ی تست ع
سکون سین مهمله ایله بیوك لکن که اثواب یورلر وخمیر یوغوررلر اکا مثال ایشاره قوللنورلر مشهوری
شین معجمه ایله در میرنظمی بیت چورکزن بازوی سیمین او بست * فلك در دست بکرفته
زرین تست ی تشت ع سکون شین معجمه ایله لکن معناسنه در لسان عجمده حرف طائی
تاء مثناة اوقورلر ویازرلر حکیم فردوسی بیت کرش تاج خواهی وزرینه تشت * بملك
عراقت بباید کذشت * تعریب ایدوب معنای مزبوره طشت دیدیلر نتکم دیمشلردر بیت
وقع الطشت عبره منکسر * لیته لم یقع وینکسر ی تفت ع سکون فایله بش معنایه کلور
اول کرم معناسنه مسعود سعد سلمان بیت تفت این دل کرم ازدم سردم همه شب *
شد سرخ زخون چهرهٔ زردم همه شب * کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیریده مطلق کرم
معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت چه جلاب آخراز یکقطره آبش * بجان آید دل پرتفت
وتابش * وغضبدن کرم اولمق وکرم طوتمق وکرم سویلمك وامثالی معنالرینه حضرت
مولانا قدس سره بیت بعد ازان برداشت هیزم رود رفت * سوی شهر از پیش من او
تیز وتفت * حکیم فردوسی بیت سپهدار کودرز کشواد رفت * بنزدیك خسرو خرمید وتفت
ثانی یعنی دویدن یعنی سکرتمك بو معناده کرم رفتن دن کنایه در حکیم فردوسی بیت بدستوریٔ
شاه دیوان برفت * به پیش جهاندار کاوس تفت * ثالث یعنی خرامیدن بو معناده
طبیعت کرم اولمقدن عبارتدر حکیم اسدی بیت ز تیغت همیدشت کردن بتفت * زباکش
همی کوه وهامون بکفت * رابع ادویه دن براوتدرکوکنی تناول ایلسه لر تا تولهٔ کبی عقلی
زائل ایدر اکا شوکران دخی دیرلر صاحب اختیارات بدیعی یازمش که برکمسنه اول اوتدن
اوج مثقال تناول ایلسه عقلی بالکلیه زائل اولور شویله که دکه حال ایله کروکلز خامس
یزد مضافاتندن برموضع اسمیدر هواسی کرمسیردر ی تملیت ع سکون میم ویای تحتانی
وکسر لامله کوچك یوکه دیرلر بیوك یوك اوزرینه بعض فرهنکده یوکك برتنکنه دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ی تنبلیت ع سکون نون وفتح باء موحده وکسر لامله یعنی بارانك
یعنی مختصر یوك کذا فی المجمع ی تندرست ع صحت بدن وصحیح القوی معناسنه میرنظمی
بیت میشود لاغر وضعیف وزار * نشود تندرست عاشق زار ی تنکدست ع فتح کاف
فارسیله شرفنامه ده بخیل وممسك وفقیر الحال اولاندن کنایه در میرنظمی بیت کشته ام
در جهان آواره * مانده ام تنکدست وبیچاره ی تنکست ع سکون نون وسین مهمله وفتح
کاف فارسیله برموضع اسمیدر آنده بللور آبی اولورکه بللور جنسینك اعلاسیدر بللوری
وصفده اول محله نسبت ایدوب بللور تنکسی دیرلر کذا فی مؤید الفضلا ی تنهٔ عنکبوت
اورمجك آغی ابوالمعانی بیت زغمش همچو پشه می بسته * تنهٔ عنکبوت تن شده دل
ی توشت ع کسر واو وسکون شین معجمه ایله حرارتدن قزمق معناسنه اسم مصدردر
کذا فی المجمع ی تهی دست ع فقیر وبی نوا وبر نسنه سی اولمینه دیرلر شیخ سعدی بیت
ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پر نیاوری دستار * ابوالمعانی بیت دست امید ورجا

بکشوده هر برك درخت * باتهی دستی بخواهد روز و شب احسان زحق ع مع الجیم ع
ع تاج ع معروف پادشاهان قدیمه مخصوص باشنه کیلن نسنه درکه مرصع ومجوهر ومزین
ایدوب تختنه اوتوردقلری محل کیرلردی شاهلره نسبت ایله تاج کیانی وتاج خسروانی
دیرلر میرعلیشیر بیت آتشین لعلی که تاج خسروانرا زیورست * اخکری بهر خیال
خام پختن درسرست * وافسردنی دیرلر ودخی خروسك و هدهدك وغیری قوشلرك
دپه سنده اولان توپه یه دیرلر ع تاراج ع فتح راء مهمله ایله یغما معناسنه عربیده غارت
دیرلر عموما الطلاق اولنور کرکسه مال صاحبی نك رضاسی اولسون مثالی شیخ نظامی
بیت مال بصد خانه بتاراج داد * رفت بصد کریه بپا ایستاد * وکرکسه اولمسون
مثالی مولانا جامی بیت چون سلامت ماند از تاراج نقد این حصار * پاسبان درخواب
وبر هر رخنه دزدی دیکراست * ومجازا دخی استعمال اولنور استاد دقیقی بیت دانی
دل من آنکه فکندست بتاراج * آن درخط مشکین که بدید آمدش ازعاج ع تاکاج ع
فتح کافله فرهنك جهانکیریده معنی یکتاکاه ویکبار حکیم سنائی بیت زهی دولت که من دارم که
دیدم * چوتو ممدوح مکرم رابتاکاج ع تالاج ع لامله بوزن تاراج ایکی معنایه در اول
بانك معناسنه که صدا دیمکدر وثانی مشعله معناسنه میرنظمی درتعریف مطرب بیت
هوش بشنوا رود بتاراج * وانکه که کند بنغمه تالاج ع تبانج ع فتح باء موحده وکسر
نونله معنی بتانج مرقوم یعنی قومه عورتلر بربرینه تبانج دیرلر کذا فی المحمودی ع ترخفج ع
سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه وفایله معنی برخفج مرقوم یعنی اویقوده آغربصمق که
عربیده کابوس دیرلر ع ترفنج ع سکون راء مهمله ونون وفتح فایله نسخهٔ حسینی وفائیده
معنی راه باریك ودشوار شمس فخری بیت ره مقصد بود تردیك وآسانت * نباشد دور
ونی سامان وترفنج * صحاحده ربند وکریوهٔ راه مسطوردر شیخ روزبهان بقلی بیت ره دوزخ
خوش ونغز ووسیع است * ره مینوست بس دشوار وترفنج ع ترفنج ع سکون راء مهمله
ونون وفتح قافله معنی بادخایه یعنی دبه که غرو بنج دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت عجب آید
مرازتوکه همی * چون کشی بادخایه وترفنج ع ترنج ع فتح راء مهمله وسکون نونله معنی
ترفنج مرقوم یعنی راه دشوار کذا فی مجمع الفرس ع تسوج ع ضم سین مهمله ایله اصلی
تسودرکه فارسیدر تعریب ایدوب جیم الحاق اولنمشدر نیم دانك معناسنه شمس فخری
بیت چودینار بیست شش دانك ای برادر * ودانکی چارتسوجست اشهر ع تشنج ع فتح شین
معجمه وضم نونله جراحت بر سبب ایله عضوی باطل ودست وپا عاطل معناسنه در کذا فی
مؤید الفضلا ع تشهیزج ع سکون شین ویای تحتانی وکسرها وفتح زاء معجمتین معنی چشمك
کوزلك معناسنه در ع ثلاج ع مخفف تالاج مرقومدر صدا وغلبه معناسنه طیان مرغزی
بیت آمدش شب دیربا بانك وثلاج * دربجنبانید بامرد فراج * منصور شیرازی بیت
زآه زخمی وآواز کوس ونالشها * بکوش چرخ رسد غلغل وغریو وثلاج * شمس فخری
بیت نیست ممکن درهمایون عهد او * کرکسی درملك برخیزد ثلاج ع تلج ع فتح لامله
براوت اسمیدر ودخی سوراخ عقربی معناسنه در ع تنج ع سکون نونله بوزن کنج معنی

معنی پیچیدن وفراهم آوردن وفشردن یعنی صارمق وبربره کتورمك وصقمق کذا فی المجمع
مزبورلرده امر صیغه سی دخی اولور شمس فخری بیت کهی میزان بپای کین ومیکش *
کهی میکش بدست قهرومی تنج ع مع الخاء المعجمه * تاخ ع براغاجدر میوه سی اولماز
اودون ایدرلرکه آتشی پرقاج کونه دك سونمز عربیده غضا دیرلر کسرغین معجمه ایله حکیم
سوزنی بیت سؤال من بتوکیرانترست من دانم * ازانکه آتش افروخته بهیزم تاخ *
صحاحده معنی هیزم خشك کوهی مسطوردر شمس فخری بیت مطبخ شاه راهمه هیزم * صندل
وعود کرده اند بتاخ ع تارخ ع ضم راء مهمله ایله حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامك
باباسی اسمیدر زبان پهلویدر ع ترخ ع سکون راء مهمله ایله براوت آدیدر کذا فی مجمع الفرس
بعض نسخه ده ترخون واقع اولمشدر اویله اولنجه آندن ترخیم اولنمشدر ع تشاخ ع سکون
شین معجمه ویای تحتانی وکسرلامله سجاده معناسنه شمس فخری بیت زبیم محتسب
قهراوزند زهره * بجای چنك ودف وجام مصحف وتشاخ ع تلخ ع آجی درکه شیرینك
ضدیدر خواجه حافظ بیت بدم کفتی وخرسندم عفاك الله نکوکفتی * جواب تلخ میزیبد
لب لعل شکرخارا ع تنسخ ع سکون نون وضم سین مهمله ایله اول نسنه یه دیرلر که غایتده
نادره وبی مثل ونهایتده نفیس وبی عدیل اوله ابن یمین * قطعه * دل سؤال یکنظر
میکرد ازان فرخ رخش * ازلب شیرین نباید جز بتلخی پاسخش * کاه مهرم کین نماید وقت
صلح آید بجنك * دورباد اچشم بدزان شیوهای تنسخش * تعریب ایدوب تنسوق دیدیلر
ع توبیخ ع واو معروف ایله سرزنش که ترکیده قاقنج دیرلر ع مع الدال المهمله * تابد ع
فتح باء موحده ایله تابیدن لفظنك فعل مضارعیدر ضیا ویرور وحرارت ویرر ابوالمعانی
بیت خوش نماید روی دل بر دیکران آن پرجفا * اختر عاشق نتابد هیچ دربرج وفا ع تارد ع
فتح راء مهمله ایله کنه دیدکلری بوجك که حیوانات یاپشور فرهنك جهانکیریده ضم راء
مهمله ایله مرویدر ع تاروپود ع ایکی کلمه دن مرکبدر ارش وآرغج معناسنه ارباب لغتك
کیمی تارارش پود آرغج در وکیمی پودارش تارآرغج در دیدیلر وهربرینك یالکز استعماللری
معنالری واردر محلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی خواجه حسین ثنایی بیت از بخشش
قضای کرم یافت طول وعرض * درهیبت لباس بقا یافت پود وتار ع تازی کارد ع
کسر زاء معجمه ایله تازی عربی دیمکدر وسکون راء مهمله ایله کارد بچاقدر معنای ترکیب
عربی بچاق دیمك اولور عربستانده معروف برنوع بچاقدر ع تبرزد ع فتح باء موحده
وسکون راء مهمله بعده فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده نبات
شکری معناسنه شیخ سعدی بیت ازدست دوست هرچه ستانی شکر بود * وزدست
غیر دوست تبرزد نبود * ابن یمین بیت مکش ازربقهٔ ایمان سر تسلیم ورضا * که
شرنك ازکف محبوب تبرزد باشد * بعض فرهنکلرده شکر سپید معناسنه در وتعریب
ایدوب طبرخون دیدیلر ثانی براوتدر غایت آجی اولور الوادنی دیرلر شیخ سعدی بیت
تبرزد همان قدر دارد که هست * وکردرمیان شقایق نشست ع تبلاد ع سکون باء
موحده ایله پشتوان دیوار اینجه قویلان اغاج کذا فی المحمودی ع تبند ع فتح باء موحده

وسكون نون ايله مكر وحيله معناسنه كه ترفند دخی ديرلر كذا في المجمع پور بهای جامی بيت
خر سلاك لولیٔ غربال بند * مه بربد بخت تونیٔ تبند لـ نبيد بـ كسر باء فارسی وسكون
یای تحتانیله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنی جنبيد وازجای برجست يعنی دپرندی وپرندن
صحرادی استاد عنصری بيت چو آواز هم ستوران شنيد * فلاطوس رادل يكی در نپيد
لـ تخته بند بـ اعضای شكسته يی بغلدقلری اغاج پاره لری وبغلمق معناسنه كذا في شرفنامه
لـ ترابد بـ فتح راء مهمله وباء موحده ايله ترابيدن لفظندن مشتق اسمدر طاملر وترشح
ايدر معناسنه ابن يمين بيت ازمسام ابر ترابد بجز آب حيات * بسكه ميكردد ز بحر دست او
راوش شرمسار لـ تراود بـ فتح راء مهمله وواو ايله بمعنی ترابد مرقوم شاعر * مصرع * از
كوزه همان برون تراود كه دروست لـ ترتند بـ سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة بعده
سكون نون ايله بمعنی باطل وبيهوده ابو المعانی بيت نه سودی ديدم ازعشق ونه فارغ
ميتوان كشتم * درين وادیٔ حيرت مانده ام ترتند وبيهوده لـ ترشد بـ يعنی اينجندی وغضبه
كلدی مولانا كاتبی بيت كاتبی را درشمانی آب برسر ريختند * جامهای كهنه اش ترشد
ولی اوترنشد لـ ترغند بـ سكون راء مهمله ونون وفتح غين معجمه ايله مفاصل حركتدن
قالوب عضو باطل اولمق استيلای بلغمدن اعضايه رطوبت عارض اولمغله عضو عاطل
اولوب حركت ايتمز عربيده فلج ديرلر برعلت مزمنه در لـ ترفند بـ سكون راء مهمله ونون
وفتح فا ايله مجمع الفرسده بمعنی مكر وحيله ونسخهٔ حسينی وفاييده دروغ ومحال معناسنه
بو قولی مؤيد شمس فخری بيت نبود دركلام تو جز عدل * نرود برزبان تو ترفند * فرهنك
جهانكيريده بمعنی سخن بيهوده شاه ناصر خسرو * قطعه * پندم چه دهی نخست خودرا
محكم كمری زپند بربند * چون خود نكنی چنانكه كويی * پند تو بود دروغ وترفند *
وبمعنی سخن بيهوده حكيم سنايی بيت نزد من قبله دوست عقل وهوا * هرچه زين دو برون
همه ترفند * بو معنايه حكيم انوری بيت پس چه كفتارت اين چه كفر بود * تا چه بيهوده
باشد وترفند * تحفة الاحبابده هايله ترفنده واقع اولمشدر لـ ترقند بـ قاف ايله قافله دخی
معانیٔ مزبوره يه مرويدر حكيم سوزنی بيت طبع پسر مسعود از كفتن ترقند * چون طبع
پدر كشت باشعار طرف بود لـ تركند بـ كافله ده بو معنالره منقولدر خسروانی بيت
اين چه تركندست ای بت كه هميكويد خلق * كه سفر باشد فرجام تراجای ومقر را لـ تروند بـ
واو ايله ده مكر وحيله معناسنه روايت اولنمشدر وبعض نسخه ده تروند سنور وحدود
معناسنه مرويدر مير نظمی بيت كشيده سر بسر معمار عدلت * حصار آهنين تروند
ملكت * فرهنك جهانكيريده ميوهٔ نورسيده معناسنه دركه تروند دخی ديرلر لـ ترنجيد بـ
فتح راء مهمله وسكون نون ويای تحتانی وكسر جيمله قوشاغی وآتك قولانی محكم چكمك
معناسنه حكيم اسدی بيت بتنجيد عذرا چو مردان جنك * ترنجيد بر باركی تنك تنك *
لـ ترند بـ فتح راء مهمله وسكون نون ايله بر كوچك صاری قوشدر تركيده قره جان
ديرلر باغلرده وچمنزارلرده اولور اصفهانيلر لغتيدر ديو مجمع الفرسده مرقومدر
صريه وصعو ديرلر فتح واو وسكون صاد مهمله ايله شيرازيلر واليزه ديرلر كذا في ادات

كذا في ادات الفضلا لـ تزد بـ فتح زاء معجمه ايله مزروعاتده اولور بر نوع سياه چكركه در
وهو جراد اسود يكون في الزرع كذا في المشكلات لـ تسويد بـ سكون سين مهمله
ويای تحتانی وكسر واو ايله غصه وغم ورنج والم معناسنه مير نظمی بيت چو سر زد
از درونم اشتياقت * هلاكم كرد تسويد فراقت لـ تكبند بـ سكون كاف وفتح باء موحده
بعده سكون نونله فرهنك جهانكيريده اول قوشاغه ديرلر كه ابريشمدن ياخود يوكدن
ايدرلر وبرباشنه بر مهره بند ايدوب وبرباشنی ايلمك ايدوب قوشاندقده مهره يی
آكا كيچوررلر مولانا جامی بيت سنك تكبند قلندر از پی تجريد را * از پی تسكين هجر بی نوايی
لنكرست لـ تكند بـ فتح كاف وسكون نونله وكسرايله ده مرويدر شرفنامه ده يمرطه
معناسنه در ودخی طاوق بسلدكلری موضعه ده ديرلر آشيان وآشيانه ونشيم ونشيمن دخی
ديرلر لـ تلاد بـ فتح لام ايله شهر چينه قريب بر معظم شهرك اسميدر لـ تنبد بـ سكون نون وفتح
باء موحده ايله مؤيد الفضلاده بمعنی خاموش شدن وادات الفضلاده بمعنی لرزه كردن بو معنايه
مير خسرو بيت پای بتنبد چو بسر می بود * مستی وثابت قدمی كی بود لـ تند بـ سكون
نونله هوايی قيلامش بولت ونسخهٔ حليميده پراكنده اولمش معناسنه مرويدر لـ تنند بـ
فتح نون اول وسكون ثانيله ايكی معنايه كلور اول بمعنی عنكبوت استاد اغاجی بيت ز تاريكی
وسستی هردو پايم * تو ميكويی مكر پای تنندست * ثانی كاهل وتنبل معناسنه در
لـ تند وخند لـ كلاهما بسكون النون الفاظ اتباع قبيلندندر ترت ومرت وتار ومار كبی
شمس فخری بيت از صرصر فنا همه كشتند تا رومار * وزتند باد قهر اجل جمله تند وخند
لـ تنومند بـ لفظ مركبدر تنو ايله منددن تنو اصلنده تن در آخرنده اولان واو بر نوع
نسبت مخصوصه يه دلالت ايچوندر محكم وقوی بدن اولان نسنه يه تنومند ديرلر اكثر دوده
استعمال اولنور انسانه وغيری حيوانه خصوصيتی يوقدر اسم عامدر تناور كبی اما تناوردن
بو ابلغدر بعض نسخه ده تندرست معناسنه مرويدر حكيم سنايی بيت ای روان همه
تنومندان * آرزو بخش آرزومندان * نسخهٔ حسينی وفاييده دارندهٔ تن معناسنه
روايت اولنمشدر شيخ نظامی بيت تنومند را قدر چندان بود * كه در خانهٔ كالبد جان بود
ومعيارده شمس فخری بمعنی شاد ديوب بو بيتی نظم ايلمش بيت شاهنشه روزی كه بپوشند
غلامان * از خسرو رستم دل وازشاه تنومند لـ تنوند بـ سكون نونين وفتح واوايله
زياده پراكنده معناسنه در مير نظمی بيت غم دلدار شد با جان پيوند * سرشك
ديده ام چون در تنوند لـ تنه درود بـ فتح نون ودال مهمله ايله تره ياغی معناسنه در كذا في
نعمة الله لـ مع الراء المهمله * تابدار بـ سكون باء موحده ايله ضيالی وحرارتلی معناسنه در
اما اكثر مراد اولنان فروغ شعله وضيا معنالرينه استعمال اولنور استاد عنصری بيت
كفتم نهی برين دلم آن تابدار زلف * كفتا كه مشكناب ندارد قرار وتاب لـ تاتار بـ معروف
طايفه در مشك اعلاسی انلرك ولايتلرنده حاصل اولمغله نافهٔ مشكی انلره منسوب ايدرلر
خواجه حافظ بيت دران زمين كه نسيمی وزد زطرهٔ دوست * چه جای دم زدن نافهای
تاتاريست لـ تاجدار بـ جيم موقوفله ايكی معنايله مستعملدر اول تاج طوتيجی كه مراد

پادشاه دیشاندر بو معناده تاجور دخی دیرلر ثانی تاجی حفظ ایدیجی معناسنه که خازن تاج
دیمك اولور بو معناده تاج حفظ اولنان مخزنه ده دینلور تاج خانه وسرای تاج معناسنه کذا فی
شرفنامه ۞ تاجور ۞ سکون جیم وفتح واوایله تاج صاحبی دیمك اولور ور وار لفظندن
مخففدر لیاقت معناسنه تاجه لایق دیمکدر غلبهٔ استعمالله تاجور پادشاه معناسنه
اولور خواجه حسین ثنایی بیت بر آشفت ازان پیلوش تاجور * که نیش سخن چنگاش
زد بسر * مولانا هاتفی بیت چنین خواست آن تاجور شهریار * که صاحبش بخویش شود
استوار ۞ تاراجکر ۞ فتح راء مهمله وکاف فارسیله یغماجی دیمکدر مولانا هاتفی بیت
ز چکول دریوزه تاجام زد * ببردند ترکان تاراجکر ۞ تار ۞ اون معنایه کلور اول دپه
معناسنه که عربیده فرق دیرلر آدمك اولسون غیرك اولسون بو معناده تارك لفظندن
مرخمدر آدم دپه سنه دینلدوکینه ابو شکور بیت زدن مرد را تیغ بر تارخویش * به
ازباز کشتن زکفتار خویش * وآدمدن غیرك دپه سنه دینلدوکنه شمس فخری بیت دعای
بندکی شاه میکند سوسن * شکوفه نقره همی ریزدش ازان بر تار * ثانی قرارمش نسنه یه
دیرلر تاریك لفظندن ترخیم اولنمشدر کیجه قراکوسی اولسون غیرك اولسون کیجه قراکوسی
معناسنه حکیم فردوسی بیت شب تار بود وچو قطران سیاه * نه پروین بدیدار بود ونه ماه
وغیریده حکیم انوری بیت ای بجنب همت تو پایهٔ اجرام پست * وی به پیش طلعت تو
چشمهٔ خورشید تار * ثالث ارش که ضد پود در معا استعمال اولندقده تار وپود دیرلر
حکیم انوری بیت جز رایت تو کسوتی که دارد * کش فتح وظفر پود وتار باشد * معنای
ثانیله بو معناده حکیم اسدی بیت زبس کرد چون پود در تار شد * بران غول چهران جهان
تار شد * وحکیم فردوسی بمعنی ضد پود بیت تن زال سیمرغ بد رود کرد * از و تار از خویشتن
پود کرد * رابع بولانق صویه دیرلر میر نظمی بیت اندروم دردوغم بسیار شد * سیل اشك
ازکرد راهم تار شد * خامس ابریشم تلیدر استاد * مسمط * از بس فغان وشیونم چنکیست
هم کشته نم * اشك آمده تادامنم از هر مژه چون تارها * سادس ساز قلنه دیرلر سابع یای
کرشی معناسنه کذا فی مجمع الفرس و فرهنك جهانکیری ثامن صحاحده بمعنی میان بند
تاسع تار زلف یعنی موی زلف وتار کیسو دخی دیرلر عاشر بر نوع اغاجدر خرما اغاجنه
شبیه آندن بر صو حاصل ایدرلر اکرچه نشوه کتورر اما دردسر ایراث ایدر تال دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ تار تار ۞ لفظ مکرر در ذره ذره وپاره پاره معناسنه
کذا فی مجمع الفرس حکیم سنایی بیت بنکرید اکنون بنات النعش وار ازدست مرك
نیزهاشان شاخ شاخ وتیرهاشان تار تار * شاخ شاخ دال دال وچاك چاك وپاره پاره معنالرینه
۞ تار ومار ۞ توابع الفاظ قبیلندندر ترت ومرت یعنی پراکنده معناسنه شمس فخری
بیت عالمی کردی زتاب تیغ بران ترت ومرت * کشوری کردی زسهم تیر بران تار ومار
فرهنك جهانکیریده بمعنی زیروزبر خواجه حسین ثنایی بیت کر بود فتنه چون سر زلفت
بایبنی * اکنون نسیم عدل شهش تار ومار کرد * چغتاییده آلاقاق دیرلر آلاق بولاق
بوندندر ۞ تارو پور ۞ ضم راء مهمله وباء فارسیله غایت تاریك معناسنه در میر نظمی . بیت

بیت غمت کفت دلرا چون آیم بزور * کنم روز روشن ترا تار وپور ۞ تار وتور ۞ ضم تاء مثناة
ایله غایت تاریك معناسنه در حکیم فردوسی . بمیدان چنین کفت بهرام کور * که اکنون
چو شد روز ما تار وتور ۞ تافسیار وتافیار ۞ اول بکسر الفاء وسکون السین ثانی کسر فا
ایله درباس دیرلر براوتدر بپراغی را زیانه یه بکزر ضماد وطلالرده استعمال ایدرلر غایت
مسهل اولمغله تناولی مخاطره در ۞ تالار ۞ اول خانه یه وتخته دیرلرکه درت یاخود دخی
زیاده دیرك اوزرینه وضع اولنمش اوله کذا فی مجمع الفرس بو معنایی مؤید میر نظمی بیت
نشسته بر سریر چار پارا * شه تالار عز وجاه مأوا * فرهنك جهانکیریده درت صفه لو
کوشك معناسنه حکیم سوزنی بیت چندین رنج وبلا وجور نمودم * تاش ببالای
خانه بردم تالار ۞ تبار ۞ فتح باء موحده ایله قوم وقبیله معناسنه صحاحده ومجمع الفرسده
بمعنی اصل مردم مسطوردر بو قولی مؤید حکیم فردوسی بیت چو اندر تبارش بزرکی
نبود * نیارست نام بزرکان شنود * عربیده هلاك معناسنه در مرقوم ایکی معنایه
حکیم سوزنی * قطعه * فخر دین احمد که تا با مصطفی خیزد بحشر * خویشتن را ساخت
با اولاد او خویش وتبار * هر که خویش واز تبار آل پیغمبر شود * درد وکیتی باشد ایمن
از خسار واز تبار * حکیم قطران ارموی ده ایکی معنایه دیمشدر بیت خزینه بخش وولایت
ستان ملك جشان * تبار جان بداندیش وآفتاب تبار * معنای اوله چغتای لسانندہ
اوروق قاپاش دیرلر اوروق طارق دیمك یعنی خصم قوم دیمکدر لیلی نك اتاسی نوفله
زبون اولیجق لیلی یی هلاك ایتمك مشورتنده دیر . بیت چارلاتتی روان اوروق قاپاشین
سالدی آراغه اول ایش کینکاشین * ومیر علیشیرك دیوان اولنده بیت پری وحور اول
آیغه قرابت اولمیشلار * ولیك آنجا کیشی یوق اوروق قاپاشیدا ۞ تباشیر ۞ فتح باء موحده
وکسر شین معجمه ایله بر نوع سست طاشدر معروف طبیعتی بارددر وعربیده هر نسنه نك اولی
تباشیر کل شیٔ اوله وروشنایی صبح کذا فی شرفنامه شیخ نظامی بیت تنی چون شیر باشکر
سرشته * تباشیرش برابر شیر هشته ۞ تبر ۞ فتح باء موحده ایله بالته معناسنه میر خسرو
بیت شکر کوی از فقر نفست را کشد زیرا خلیل * چون تبر برداشت منت با بتان
آزر ست ۞ تبغور ۞ سکون باء موحده وضم غین معجمه ایله قوش معناسنه کذا فی
نعمة الله ۞ تبندر ۞ فتح باء موحده وسکون نونله اول بیوك اغاجه دیرلرکه قبو آردنه
طیازلر اکا فدرنك وپژاوند دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ تبنکو ۞ فتح باء موحده
وسکون نونله طبلهٔ نان یعنی اتمك قودقلری آغاج طبق ایضا منه ۞ تبیر ۞ کسر باء موحده
وسکون یای تحتانی ایله طبل وکوس معناسنه میر نظمی . بیت فلك پر شد از نالهای نفیر
جهان را کرفته صدای تبیر * استاد رودکی * مثنوی * پیش تبیری دید نزدیك درخت *
هر کهی بانکی بجستی تند وسخت * کرسنه روباه شد تا آن تبیر * چشم زی او بود مانده
خیر خیر * امیر معزی . بیت سوی کیوان رفته از ایوان واز میدان تو * نعرهٔ کوس
وتبیر وناله چنك ورباب ۞ تتار ۞ مخفف تاتاردرکه معروف طائفه در وبر ولایتدرکه
آنده مشك حاصل اولور خلاق المعانی بیت در پای تا فکندهٔ آن زلف مشکبار * بر میزنی

زنا ز بشك تتارپای * طائفهٔ ترکانه منسوب مشك تتاری وتتری کبی تیغ تتار یده دیرلر
شیخ سعدی بیت که در سینه پیکان وتیغ تتار * به از ثقل ماکول ناساز کار * ولایت
اسمی اولدوغیله مرویدر مولانا عرفی بیت بکاوش مژه از کور تا نجف بروم * اکر بهند
بخاکم کنی وکر به تتار * تتاری وتتری دیدکلری نسنه اول ولایته منسوب دیمك اولور یای نسبتیله
ابن یمین بیت چه بادخوش نفس بود اینکه بشکست * بیکدم قیمت مشك تتاری *
تتر فتح مخفف تتار مرقومدر شیخ سعدی درهجو مخنثی * قطعه * کر تتر بکشد آن مخنث را
تتری را عوض نباید کشت * چند باشد چو جسر بغدادش * آب در زیر وآدمی در پشت
تجار فتح جیمله بمعنی کردهٔ اسب یعنی دخی ایراورلمامش طای که تجار واستاغ دخی دیرلر
استاد فرخی بیت آنکه تدبیر او سواری کرد * برجهان از تجاریٔ توسن * کتاب زنده بمعنی نونله
مرقومدر تجر فتح جیمله خانهٔ زمستانی یعنی قیش اوی که بخاری وشوری اوله اکا بخانه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه حکیم نزاریٔ قهستانی * قطعه * میان این
تجر وکنبد فلك فرقیست * که هست این ثبات آن ندارد آرامش * چو تاب آتش می درهوای
این بپچید * تتافت خانه از آن تا بجانه شد نامش * اهل قزوین کنجینه معناسنه استعمال
ایدرلر تخت اردشیر موسقیده بر نوا اسمیدر استاد منوچهری بیت بر بید عندلیب
زند بند شهریار * بوسرو زند لاف باربد تخت اردشیر * زند لاف بابل در تختدار سکون
خاء معجمه وتاء موقوفله ایکی معنایه کلور اول جامهٔ سیاه وسفید ثانی جامه خواب درکه تخت
وزرینه دوشرلر معربی دختدار در کذا فی فرهنك جهانکیری تذور ضم ذال معجمه
وواو معروفله نعمة الله مزکلدك دیدکاری قوشدر دیمش اما آخر نسخهٔ معتبره ده دراج
روایت اولنمشدر تر ادات تفضیلدر کما ذکر فی المقدمه فزونتر وکمتر کبی لاحق اولدوغی
کلمه نك زیاده ونقصانن تفضیل ایدر و بو معناسیله یاش اولان نسنه درکه مراد رطوبتدر
کاهی یاشلغن زیاده مراد ایدوب تر وتازه دیرلر ضدی خشك در تنکم بو بیتده واقعدر بیت
کوش شه خالی وبانك غلغلش در دسرست * هرکه قانع شد بخشك وتر شه بحر وبرست
کاهی تازه لکده لطافت مقرر اولمغین لطیف معناسنه استعمال ایدرلر خواجه حافظ بیت کی
شعر تر انکیزد خاطر که حزین باشد * یك نکته ازین دفتر کفتیم همین باشد * مجمع الفرسده
برکوچك قوشدرکه ترندوش وترندوك دخی دیرلر ترپو سکون راء مهمله وفتح باء
فارسیله بمعنی کشك سیاه که ترکیده قره قورت دیرلر ترمشیر فتح راء مهمله وسکون میم
وکسر شین معجمه ایله شرفنامه ده اجزای اکسیردن بر دار واسمیدر کذا فی المؤید ترهشیر
فتح راء مهمله واخفاء ها وکسر شین معجمه ایله ترخون کبی بر آجی اوتدر ترکیده ککیك وعربیده
سعتر دیرلر کذا فی المؤید تریر کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله فرهنك
جهانکیری ده بمعنی ورزاغ بعض نسخه ده قورقودیجی معناسنه که عربیده ندیر دیرلر ترندر
فتح زاء معجمه وسکون نونله عربیده صعوه دیدکاری برکوچك قوشدر کذا فی لسان الشعرا
بو معنایه مؤید ابو المعانی بیت جان خلاصی بردنش شد بعد ازین بردل محال * چون ترندز
مانده است در دست شاهین غمت تسخر سکون سین مهمله وفتح خاء معجمه ایله تمسخر

معناسنه یعنی مسخره لغة الحق فارسیلر استعمال ایلدکاری شیخ واحدی کلماتنده رسیدهٔ
نظر در تشتدار سکون شین معجمه وتاء موقوفله تشت ایله داردن مرکبدر ابریق دار معناسنه
آبدستاندار دخی دیرلر مثالی شرف شفروه بیت شایدکه تشتدار سرایش شود خضر
زیرا که تشتخانهٔ او چرخ اخضرست * تشتخانه نك معناسی محلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی تشتر سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نام حضرت میکائیل علیه السلام
ابو المعانی در توحید باری عز اسمه بیت برزده دامان بخدمت تشتر وروح القدس *
هرچه فرماید اطاعت میبرد کون ومکان * استاد دقیقی بیت هرچه تشتر را عطا باران بودهٔ
مرترا در وکهر باشد عطا تشویر سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر واو ایله بمعنی
خجالت شیخ سعدی بیت همی کفتی چو کشته غرق تشویر * مرا افکن ز دست یار منکیر
تشیر کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله بمعنی سایه کاه میر نظمی بیت چو دید
اندران تاب مهر منیر * نه آرامکاه ونه جای تشیر تغار فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول معروف ترکیده دخی تغار دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت تا بدسر مکرد رکنارم
بی دوغ دروغ در تغارم * ثانی خوردنی وآزق وراتبه معنالرینه مولانا سعید هروی بیت
از برای مطبخ انعام او کیوان ز چرخ * ز ارتفاع سنبله هر ماه بفرستد تغار تفور ضم
فا وواو معروفله طاشدن وطپراقدن اولان آوانی چناق وچوملك وامثالی نسنه لر
عربیده فخار وفاخور دیرلر استاد لطیفی بیت منشین ای دوست بهر غرچه وغر بچه بسنك
جفا ها شکند کاسهٔ چینی چو تفور تکاور فتح کاف وواو ایله یورغه آت معناسنه غلبهٔ
استعمالدن مطلق آته علم اولمشدر خواجه سلمان بیت ز تاب رخش تکاور برزاوی ماند
باتشی که بر انکیزد آب حیوانش * مولانا هاتفی بیت صلای خصومت نزد کاو دم *
تکاور ز میدان نفرسوده سم تکر فتح کاف فارسی وراء مهملهٔ مشدده ایله بمعنی
تار عنکبوت میر نظمی بیت بکریه شود دود آهم بسر * چو پشه کرفته شدم در تکر *
تلخبار تلخ ایله باردن مرکبدر تناول واکله صالح اولمیان یمش که طاغلرده وبیابانلرده
اولور ومیشه ار ارنده خودرو اغاجلرده بتر حکیم فردوسی * مثنوی * درختی که تلخست
اوراسرشت * کرش در نشانی بباغ بهشت * ورش جوی خلدش بهنکام آب * بپیچ
انکبینش ریزی ومشکناب * سرانجام کوهر بکار آورد * همان میوهٔ تلخبار آورد تناور
فتح نون وواو ایله تن ایله آوردن مرکبدر کوده لو واتلو اولمقدن کنایه در تنومند معناسنه
شیخ سعدی بیت چو بینی که تناور شود بپنجه سال * به پنج روز بیالاش
بوشود یقطین * یقطین عربیده قبق در تندر وتندور کلاهما بسکون النون اول
فتح دال ثانی ضمله بمعنی رعد یعنی کوك کورلسی کمال اسمعیل بیت همی تبرقد زهرهٔ شاخ کوبی
که ترسد ز آواز تندر شکوفه * طیان مرغزی بیت خورد سیلی زند بسیار تنبور *
دمد نیز ونیارد همچو تندور * ادات الفضلاده ایکیسیده ضم تا ایله مسطور در وبعض نسخه ده
بابل معناسنه واقعدر تنکار سکون نون وفتح کاف فارسیله برنوع توزدرکه قویمجیلر
آلتون قال ایدرلر وبعض دینش چور بکنه قورلر نافع اولور وبعض نسخه ده عربیده

بورق دید کاری که فتح با و راء مهمله و سکون واو ایله در فرهنك جهانکیریده الهم معناسنه که آلتون
ایله کمشی بر برینه یاپشدررلر اکا کفشیر دخی دیرلر هندی لسانده سهاکه دیرلر تنکبار
سکون نون و کاف موقوف و فتح باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول لفظ مفرددر نام حضرت
باری تعالی جل شانه شیخ نظامی در اقبالنامه بیت وجود تو از حضرت تنکبار * کند پیك
اندیشه را سنکسار * ثانی لفظ مرکبدر تنك ایله باردن تنك معلوم بار یول معناسنه در
فرهنك جهانکیریده اول کمسنه یه دیرلر که او کمسنه یه کورمیه و یانندن کچمك دخی دشوار
اوله سیف اسفرنکی بیت در برزده و صل عاشقانرا * درکاه خیال تنکبارست * ثالث
شرفنامه ده اول کمسنه یه دیرلر که فضوللق ایله آدمه یول ویرمیه و هر وقت اکا وصوله یول اولمیه
شیخ نظامی بیت چون دران قصر تنکبا رسیدیم * هر دو چون بخت سازکار رسیدیم * اکرچه
معنای اوله لفظ مفرد دینلدی ادب رعایت اولنوب معنای ثانی و ثالثدن احتیاطا دراما
حقیقة نظر اولنسه اول دخی لفظ مرکبدر زیرا معرفة اللهه یول بولمق غرتبه دشوار ایدوکن
ارباب عقول فهم ایدر تنور ضم نون مخفف ایله فارسیدر و تشدید ایله عربیدر ابو المعانی
بیت سوخت فکر دیکران در تاب دل * هر چه می افتد بسوز د در تنور توار طوار
اوزرنده یوك بغلدقلری رسن معناسنه کذا فی المحمودی تور فتح واو ایله بمعنی تبر یاواوه
ابدال اولنمق فارسیه شایعدر کذا فی مجمع الفرس بوقولی مؤید میر نظمی بیت یکی را
چو دیدست آن برخرد * که بر پای شاخی تور زین زند تهمیر سکون ها و یای تحتانی
و کسر میمله رستم زال اقرباسندن بر مبارز نامیدر مع الزاء المعجمه * تاز درت معنایه
کلور اول مجمع الفرسده بمعنی فرومایه که عربیده سفله و دون دیرلر ثانی امرد فاسق که فسقه
و اراذل ایله مصاحبت و معاشرت ایده شیخ اوحدی بیت چه وفا خیزد ز تاز وجلب *
یاری از روشنان چرخ طلب * ثالث فرهنك جهانکیریده محبوب معناسنه در حکیم فردوسی
بدو کفت مادر که ای تاز نام * چه بودی که کشتی چنین رزدوام * رابع ادات الفضلاده
تازیدن لفظندن صیغهٔ امر و تازنده معناسنه اسم فاعل اولور تازباز سکون زاء
معجمه ایله بمعنی غلامباره تاز امرد معناسنه اولیجق بازنا زیدندن اسم فاعل اولور استاد
فرخی بیت بکرفتمش مهار و شدم بر فراز او * چون آنکه تاز باز شود بر فراز او * کذا فی
المجمع تبریز مشهور مملکت و شهرك آدیدر مولانا هاتفی بیت چو تبریز را سکه زد
بودرم * شد از نام نیکش درم محترم تبفوز سکون باء موحده و ضم فا ایله حرف باده
ذکری مرور ایدن بتفوز کبی که قوش بورنی معناسنه در تحفة الاحبابده تمفوز واقع اولمشدر
و بو معتبر فرهنکده دردور بح معناسنه مرویدر تب و لرز استمه علتی که اوشود ب
قزردوغی اجلدن تب حرارتی و لرزد تو تمه سی اولدوغندن تسمیه ایلدیلر عربیده حمی دیرلر ضم
حا ایله چغتایده ایستیغان و ایستیماق دیرلر فرهادنامه ده فرهاد عاشق اولمزدن اول شوریده للغ
علایمی ظهورنده دیر بیت ایستیماق چون شرارت ظاهر ایلار * بدن اول حرارت ظاهر
ایلار تحرمز فتح حا و سکون راء مهملتین و ضم میمله مؤید الفضلاده بمعنی حرامزاده
و مجمع الفرسده حرامزاده نك اسم مصدریدر بوقولی مؤید میر نظمی بیت چو نیکی بود

بود مرد نیکو نشان * تحرمزنه کار اصیل جهان تخکوز سکون خاء معجمه و ضم کاف
ولامله چنین قوز معناسنه نعمة الله وایاسی نقل ایلشلردر تراز فتح راء مهمله ایله اوج
معنایه کلور اول خام ایپلك رشته سی حکیم ناصر خسرو بیت بچپ و راست بد و راست برد راه
ببین راه دین راست ترست ای پسر از تار تراز * استاد منوچهری در صفت اسب بیت بجهد
کر بجهانی ز سر کوه بکوه * برود کر بدوانی ز بر تار تراز * ثانی بمعنی درخت صنوبر ثالث ترکستانده
بر شهر عظیم آدیدر خوبلری چوق اولور ایکی معنایه استاد رودکی بیت از غم تار تراز همه
خوبان تراز * زرد و بار یکم و لرزانم چون برك تراز * معربی طراز در حالا مشهوری معربیدر
کذا فی فرهنك جهانکیری تز ایکی معنایه در اول بر کوچك قوشدر بهار ایامنده زیاده
ناله و فریاد ایدر خوش آوازدر استاد رودکی بیت چون لطیف آید بکاه نوبهار * بانك
کبك و بانك رود و بانك تز * شمس فخری بیت چه عجب کر بدور معدلتت * باز رشوت
بود ز خانهٔ تز * ثانی بمعنی سر کشتن یعنی باش دونمك حکیم سوزنی بیت نخواهم مغز کوز انه
بها آنرا * که مغز کوز خوردن سر کند تز تفوز ضم فا ایله مع الزاده اولان تفور معناسنه در
کذا فی المجمع تکتاز و تك و تاز اول سکون کاف ثانی ضم ایله و چاپوب کتمك تاختن
و دویدن و جستجوی کردن معناسنه خواجه سلمان بیت ای ز سرم اثر رای تو خور در تب و تاب
وی ز رشك سم شبدیز تو مه در تك و تاز * مولانا جامی بیت بین که نور بصرت بی تك و تاز
چون بکردون رود و آید باز تکیز کسر کافله اوزم چکردکی تکز دخی دیرلر تموز
اورته یازآیی در بقول یونانیان نیر اعظمك برج اسدده مدت اقامتی در غایت حرارت شمس
اولور شیخ سعدی بیت عمر برفست و آفتاب تموز * اندکی ماند و خواجه غره هنوز *
عربیده دخی استعمال اولنور لابن لؤلؤ بیت کم آب من آب علیها مرة * وانی فاحکم طبخها تموز
تنکبیز ضم نون و سکون کاف و کسر باء موحده ایله حلواجیلرك کفکیر کبی بر آلتیدر
آنکله روغن و عسل و شکر صاف ایدرلر پالاون دخی دیرلر کذا فی المؤید تنکز سکون
نون و کسر کاف ایله بر اغاجدر غایت دکنلو اولور یا ندقده زیاده تند و تیز اولور تنکس دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الزاء الفارسی * تاژ بمعنی خیمه و خرکاه کذا فی شرفنامه
و صغر سکرندن اولان تازیانه معناسنه در کذا فی المجمع تباجیژ فتح باء موحده و سکون
نون و کسر جیم فارسیله کل فرونی معناسنه نعمة الله نقل ایلشدر ترکژ سکون
راء مهمله و فتح کافله بمعنی تخم که عربیده بذر دیرلر و بعض نسخه ده زراعته آماده اولنمش
تارلا که عربیده فالحان دیرلر تژ یردن هنوز چقمش مزروعات و دخی بمعنی زمین
قراز و بعض نسخه ده دندانهٔ کلید معناسنه شاعر بیت ده کار بی دهست و شتر یان بی شتر
پالان بی خرست و کلیدی تهی زتژ تکژ فتح کافله دانهٔ انکور معناسنه شمس فخری
ضم تاء مثناة ایله نقل ایدوب قافیه سی یوقدر دیمش اما کتاب السامی فی الاسامی ده کسر
کافله روایت اولنمش معنای مرقومی مؤید ابو العباس بیت تکژ نیست کویی درانکور او *
همه شیر دیدیم یکسر زرش * و اوزم چکردکی معناسنه ده مرویدر استاد لبیبی بیت
کر بیارند و بکوبند و هندت بریاد * تو بسنك تکژی نان ندهی تاب ترا تکوژ

ضم كاف وواو مجهول ايله تكرر مرقوم معناسنه در ﴿تارش﴾ فتح لام ايله تكرر مرقوم معناسنه در
كذا في المشكلات ﴿تاس﴾ مع السين المهمله * تاج خروس ﴿تاج خروس﴾ سلطان بورك ديدكلرى شكوفه در
كه بعضلر تتوز جندى ديرلر كذا في نسخهٔ حليمى مولانا هاتفى بيت بساخون كه ازتارك اهل
روس * برآورد سر همچو تاج خروس ﴿تاس﴾ بمعنى بيطاقت كه تاسه وتلواسه دخى
ديرلر استاد عنصرى بيت تاسه كيرد ترا زحق شنوى * من نكويم رواست شو تو بتاس
﴿تحس﴾ سكون حاء مهمله ايله الم وغصه دن پچش دل معناسنه ابو المعانى بيت طالع
بد درجهان بر عكس بود * درهمه عمرى نصيبم تحس بود ﴿تخس﴾ سكون خاء معجمه ايله
بمعنى تحس مرقوم يعنى غم وغصه دن دلكير ومتغير الاحوال اولمق معناسنه باء موحده ايله ده
مرويدر ﴿ترس﴾ سكون راء مهمله ايله مطلق قورقودر خوف معناسنه كركسه فعل
مضارعدن اولسون حكيم فردوسى بيت نشست ازبر اسب تازى سمند * همى رفت ترسان
زبيم كزند * كرك فعل ماضيدن اولسون وله بيت چنانم زعشق اى چودر يتيم * كه يادم نيايد
همى ترس وبيم * شاعرك ترسدن مرادى مطلق قورقودر اما حقيقت ترس واقعدن قورقودر
بيم متوقعدن قورقودر فرق بو قدردر ضم را ايله شرفنامه ده بمعنى زمين سخت واقعدر
﴿ترمس﴾ سكون راء مهمله وضم ميمله برداروا سيدر كذا في نعمة الله ﴿ترناس﴾ سكون راء مهمله
وفتح نون ايله فرهنك جهانكيريده اوق آتدقده ظاهر اولان صدايه ديرلر حكيم فردوسى بيت دل
سركشان پر زوسواس بود * همه دشت پربانك ترناس بود * حكيم اسدى بيت كمان ابر باد آتش
الماس بود * همه كوه پربانك ترناس بود ﴿تس﴾ يعنى تبانجه سيلى ده ديرلر استاد رودكى
بيت رخ اعدات از تس نكبت * همچو قير وشبه سياه آمد * پارسيلر دن برى ديمشدر
* رباعى * اكر تو يار كيرى يككى بس * وكر بادوكنى يارت بنى كس * وكر باسه كنى بى يار كردى
وكر افزون كنى بو سرزنى تس * ضمله توكرمك معناسنه در ﴿تفس﴾ سكون فا ايله بمعنى
كرمى يعنى ايسيلك شين معجمه ايله ده مرويدر كذا في المحمودى ﴿تكس﴾ فتح كافله اوزم
چكردكى وصقلدقدن صكره اولان جبره سنه ده ديرلر وشين معجمه ايله ده مرويدر اما اصحى
سين مهمله ايله در بهرامى * قطعه * آن خوشه بين چنانكه يكى چنك پر بينند * سر بسته
ونبرده برو دست هيچكس * بركونهٔ سياهى چشمست غرب او * هم بر مثال مردمك چشم ازو
تكس ﴿تلاس﴾ تركستان زمينده برشهر آديدر كذا في شرفنامه ﴿تندس وتنديس﴾
كلاهما بسكون النون وكسر الدال المهمله بمعنى تمثال لفظ مركبدر تن ايله دسدن ماند معناسنه
استعمال اولنور استاد فرخى درصفت عمارت بيت فرود كاخ يكى بوستان چوباغ بهشت
هزاركونه درو شكل وتندس دلبر ﴿تنكس﴾ سكون نون وكسر كاف ايله بر نوع
اغاجدر زيادهده كنلو وآتشى غايت تند وتيز اولور اثير الدين اخسيكتى بيت چهره همه
كالكونهٔ تزوير چو لاله * چنكال همه ناخن دزديده چو تنكس ﴿تنكش﴾ مع الشين المعجمه * تابش
كسر باء موحده ايله تابيدن لفظندن اسم مصدردر كلمهٔ تاب هر نقدير معنايه كلورسه شين
مصدريه ايله اسم مصدر اولور ابو المعانى بيت سوخته ست دل زتابش زلف وعذار يار * از تاب
سوز عشق ندارد دلم قرار ﴿تاجبوش﴾ سكون جيم وضم باء فارسيله هدهد ديدكلرى قوشدر

قوشدر باشنده اولان تاجه نسبتله تسميه اولنمشدر ميرنظمى بيت همه مرغان كلشن را
خروشى * شده سرهنك ايشان تاجبوشى ﴿تاركش﴾ راء موقوفه ايله صرمه كشلرك
وزركرلرك حك ديدكلرى دلكلى دمور آلتلريدركه سوراخلرندن التون وكمش چكرلر شمس
فخرى بيت شاه بخشند قدرخان معظم كه به تير * سينهٔ دشمن چون تاركش زركر كرد
﴿تازش﴾ كسر زاء معجمه ايله تك وپوى معناسنه اسم مصدردر تركيده ياوب يوريش
ديمك اولور حكيم اسدى بيت دوره شش هزار ابره تازش هيون * زفرش ونمد بارشان
كونه كون ﴿تاش﴾ اوج معنايه استعمال اولنور اول ادات شركتدر معناى مقارنتله
مثلا ايكى قول برآدمك اولدقده انلره خواجه تاش ديرلر كمال اسمعيل بيت اى اهل فضل را
بقدوم تو انتعاشى * برآستان تو من واقبال خواجه تاش * بو معنايه شيخ سعدى بيت
تو ومن هردو خواجه تاشانيم * بندهٔ باركاه سلطانيم * وايكى كمسنه بر زمره دن اولسه لر
انلره خيلتاش ديرلر شيخ سعدى بيت چه خوش كفت بكتاش با خيلتاش * چو دشمن خراشيدى
ايمن مباش * ثانى مؤيد الفضلاده بمعنى خداوند يار وخانه باشد يعنى يوك ياب ويار خانه
صاحبى ثالث فرهنك جهانكيريده بمعنى كاف يعنى اول لكه كه وجه انسانده ظاهر اولور آكا
چلك دخى ديرلر طبيب يوسفى بيت چو بيخ سوسن آزاده راجو شى واز آبش * بشوى
روى خود را پاك سازى تاش از روبت ﴿تاغوش﴾ ضم غين معجمه ايله آدم وحيوانك
باشى صويه باتمغه ديرلر كذا في نعمة الله ﴿تالاش﴾ جنك وجدال وغوغا معناسنه
تاتارلغتيدر اشعار فارسيه وارد اولمشدر تلاش صورتنده يازرلر طالب آملى بيت مارا
تلاش بر سر مال ومعاش نيست * دردو دمان همت ما اين تلاش نيست ﴿تالش﴾ كسر
لام ايله ايكى معنايه كلور اول اوق ياكى معناسنه در ميرنظمى بيت چشم خونريزاو چو مردكزين
تيغ وخنجر بدست نشسته كين * وله بيت كمان ابروانش كرفته بدست * خدنك مژه
تا بتالش نشست * ثانى كيلان خلقندن معروف برقومك آديدر ابن يمين بيت خسرو
خسرونشان تالش جمشيد فر * مهر سپهر كرم سايهٔ پرورد كار ﴿تاوش﴾ ضم واو ايله
آياق سسيدر ايكى واو ايله تاووش دخى ديرلر چغتاى لسانيدر ميرنظمى بيت بخلوت را
نشسته آن دل آراى * وسنيله كوش هوشش تاوش پاى * وفرهادنامه ده شاپور اويوركن
فرهادك واردوغى محلده بيت تاوشيدين آنينك اويغاندى شاپور * تابيب تون ظلمتيدا
بو العجب نور ﴿تبش﴾ كسر باء موحده ايله تاب لفظنك اسم مصدريدر كرميت وحرارت
وضيا وشعله معنالرنده شيخ سعدى بيت همى بر فلك شد زمردم خروش * دماغ از تبش
مى درآيد بجوش * شمس فخرى بيت سينهٔ بدخواهت از تاب عنا * هست دائم همچو
دوزخ در تبش * فرهنك جهانكيريده تابش لفظنك دخى مخففى اولور شيخ نظامى بيت
حرفش ز تبش جهان فروزد * كانكشت برونهى بسوزد ﴿تخش﴾ سكون خاء معجمه ايله
بمعنى تحس مرقوم يعنى الم وغصه وغم واندوه مجمع الفرسده بمعنى بالانشين كه تخشيده ديرلر
يعنى بالانشسته شمس فخرى وحكيم اسدى طوسى باء موحده ايله نقل ايتمشلر اما صحاح
مجمه هندوشاه ته مثناة ايله تحرير ايتمش كذلك مشكلاتده اولها بالتاء المنقوطة من فوقها

واقع اولمشدر ﮒ تراوش ﻉ فتح راء مهمله وضم واو ایله ایکی معنایه کلور اول صو یوقارودن
آشاغی آهسته آقغه دیرلر ثانی صوویا شراب ظرفندن صزموق معناسنه در مولانا اقدسی
بیت بانشای مدحت درین انجمن * تراوش که میریزد از کلك من * مولانا هاتفی بیت
سر نیزه در سینه کاوش کرفت * زچشم زره خون تراوش کرفت ﮒ ترخش ﻉ فتح راء
مهمله وسکون خاء معجمه ایله فرهنك زفانکویاده بمعنی کشیدن یعنی چکمك ﮒ ترکش ﻉ جمیع
فرهنکلرده مخصوصا اوق قونیلن ظرف معناسنه درکه یای اولدوغی ظرفه قربان دیرلر حکیم
فردوسی بیت کشیدند رستم دلان زمان * ز ترکش خدنك وز قربان کمان * وله
بیت چو ترکش ز هر کوشه قربان جنك * تهی از کمان کشته پر از خدنك * مرور ایام
وغلبهٔ استعمال ایله جمله سنه ترکش اطلاق اولندی شمس فخری بیت مریخ را حمل سان
کردند جمله قربان * هرکه که بند کانش بربسته اند ترکش * اصلی تیرکیشدر رومده لغت
فارسی تحریر ایدنلر ترکشی قبور ایله تفسیر ایلمشلر قبوره تیردان دینلور وصحاحده دخی
هندوشاه تیردان تفسیر ایلمش مجرد اوق طوردمغله اما فرقی واردر والحاصل یایلغی وار قلغی
ایله ترکش دینلمك اعلام غالبه دندر مولانا هاتفی بیت یکی بست ترکش بجهد وشتاب
بر آراست بال آن شکاری عقاب * ترکشه قبور تعبیر ایدنلر بو بیت ایله اثبات مدعا ایلمشلر
بیت غمی شد دلش ساز نخجیر کرد * کمر بست وترکش پر از تیر کرد * بو بیتده قبور اولدوغنه
دلالت یوقدر وترکش لفظنی شعرای عرب دخی استعمال ایلمشلردر از انجمله حسام الدین
الحاجزی بیت جعلت فدا الظبی الذی جاء لحظه * الی سائر العشاق یحمل ترکشا ﮒ ترمش ﻉ
سکون راء مهمله وکسر میمله ایاسی جمع وتحریر ایلدوکی اجمال لغتنده خرنوب معناسنه
نقل ایلمش بعض نسخه ده ضم میمله براوت اسمی اولمق اوزره مرویدرکه اکا نور وترمش دخی
دیرلر خرنوب ضم تا وسین مهمله ایله ترمش منقولدر ﮒ ترندش ﻉ فتح را وسکون نون
وکسر دال مهملتین ایله برکوچك قوشدرکه اکا ترو ترند دخی دیرلر ﮒ ترموش ﻉ سکون
راء مهمله وضم میم وواو معروفله بوکرتلن دکنی ﮒ تش ﻉ بوزن کش ایکی معنایه در
اول آتش لفظندن اختصار اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت موسی اندر درخت
هم تش دید * سبز تر میشد ان درخت از نار * حکیم فردوسی بیت از ان پس نبد
زند کانیش خوش * زتیمار ز دبر دل خویش تش * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی تیشه
حکیم سوزنی بیت ای سوزنی بسوزن توحید جرب کن * کان سوزنی که از تو تبرها کنند
تش * بو معناده شمس فخری تیرهیزم دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خرم چکونه باشد خصمت
که چرخ دارد * از بهر حرق وخرقش پیوسته آتش وتش ﮒ تفش ﻉ سکون فا ایله بوزن
کفش بمعنی طعنه وکسر فا ایله بمعنی تبش مرقوم یعنی کرمی وحرارت کذا فی المجمع وبعض نسخه ده
کوپك که عربیده زبد دیرلر فتحتین ایله ﮒ تکش ﻉ فتح کافله مع السین مذکور اولان تکس
معناسنه در وبر معناسی دخی ملوك ماضیه دن بر پادشاه اسمیدر تکش شیخ سعدی بیت
تکش با غلامان یکی راز کفت * که این را نباید بکس باز کفت ﮒ تلاش ﻉ طاغیلوب پراکنده
وپریشان اولق معناسنه کرك محسوساتدن اولسون کرکسه اولمسون بو حالتك صاحبنه

صاحبنه متلاشی دیدکاری بو معنادندر شمس فخری بیت نیست ممکن در همایون عهد او
درکسی درملك او باشد تلاش * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور الشیخ شهاب الدین
احمد الخیمی بیت وجسمی کلما ظهرت وزادت * صبابات واشواقی تلاشا ﮒ تنك ریش ﻉ
ضم نون وکاف موقوفله بمعنی کوسج کذا فی المحمودی ﮒ تنکلوش ﻉ ذکری مرور ایدن تنکلوشا
معناسنه در ﮒ توخش ﻉ فتح واو وسکون خاء معجمه ایله بمعنی کشیدن کذا فی فرهنك زفانکویا
ﮒ توش ﻉ کسر واو ایله بمعنی تبش مرقوم یعنی کرمی وحرارت ابو المعانی بیت از آتش فراقت
جسمم بسوخت اکنون * مانده ست در دل زار سوز توش زعشقت ﮒ مع العین المهمله *
توقیع ﻉ اصلنده احکام پادشاهی اوزرنده اولان علامت مخصوصه که طغرا دیرلر مولانا هاتفی
بیت این نامه که خامه کرد بنیاد * توقیع قبول روزیش باد * غلبهٔ استعمالدن برات وامر
وفرمان پادشاهی یه ده دیرلر ﮒ مع الغین المعجمه * تارمیغ ﻉ بخاردرکه ایام شتاده روی
هواده ظاهر اولور هوایه مماس اولمغله زمیندن دخان پیدا اولوب اطرافی تاریك ایدر اکا
تمن وماغ ومیغ ونژم دخی دیرلر استاد مختاری بیت سرما چنان در آتش خورشید جسته
بود * کز تار میغ کفتی طشتیست اندر آب ﮒ تاغ ﻉ نعمة الله بش نوع اغاجه دیرلر دیمش
بری سکوت وبری ایاغون وبری سنجان وبری دیشلو ارمود وبری قره اغاجدر دیو نسخه سنده
ذکر ایتمش وبعض نسخه ده انجق قره اغاج اودونی واقع اولمشدر صحاحده تاغ براغاجدرکه
آتشه یاندقده اخکری برهفته قدر طورر سونمزدیو مسطوردر ومعیارده شمس فخری تاغ
براغاجدر ایشه یرامز انجق اودون ایدرلر دیمش بیت درکوه ودشت بنام شهنشه جمال دین
کل روید ازخسك ورطب آید زچوب تاغ * فرهنك جهانکیریده اوج معنایه کلور اول بمعنی
تاج مرقوم کمال اسمعیل بیت دارم اسبی کزاستخوان در پوست * هست چون درجوال هیزم
تاغ * ثانی بمعنی تخم مرغ ثالث سیستان ولایتنده برقلعه اسمیدر ﮒ تبستغ ﻉ فتح باء موحده
وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله فصیح اللسان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
منجیك بیت کشتم از ین مدحت شه دین * در سخن بعس تبستغ وشیوا * شیوا دخی فصیح
اللسان معناسنه در ﮒ تره ودوغ ﻉ طعام مختصر وماحضر معناسنه در مراد طعام فقرا دیمکدر
مولانا جامی بیت نان خود با تره ودوغ زنی * به که از خوردنش آروغ زنی ﮒ تغتغ ﻉ سکون
غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ماوراء النهرده معروف ومستعمل بیوك کیله درکه آنکله غلال بیع
وشرا ایدرلر شمس فخری بیت حاتم عهد شیخ ابو اسحق * که دهد زر بدامن وتغتغ * کذا فی
نسخهٔ حسین وفایی اما مؤید الفضلاده ضم تائین ایله مرویدر ﮒ تفاغ ﻉ فتح فا ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی آهیانه یعنی قفا کوکی ثانی ساغر بزرك که آخر بزمده آنکله طلوا ایچرلر
شمس فخری بیت در بزم عیش دولت باد اهزار سال * بر دستکیر ونوش بکن کاسهٔ تفاغ *
بومعنی استعاره طریقیله در زمان قدیمده پهلوان مشاهیر دیوکه سن صاغر ایدوب کرمیت
حالنده آنکله شراب ایچدکلرندن کیدرك ساغر معناسنه ایتدیلر مجمع الفرسده بمعنی پیاله
دیوب بو بیت ایله استشهاد اولنمشدر ابو شکور بیت بیکماز بنشست درمیان باغ *
بخورده بباران بدار وتفاغ * بو لغت نوتله ده نفاغ روایت اولنمشدر ﮒ تکمرغ ﻉ سکون

کاف وضم میمله قوش بورنی منقار معناسنه در گ مع الفاء * ترف ع سکون راء مهمله ایله
بوزن حرف بر نوع طعامدر یوغرت قوریسیله و پنیر صو بیله بشوررلر حکیم انوری بیت
ترف عدو ترش نشود زانکه بخت او * کاو یست نیك شیر ولیکن لکدزنست *
حکیم سوزنی بیت تشبیب این قصیده توفنده ترف طعم * مخلص بمدح او شده شد طعم ترف
قند گ تشریف ع خلعت که پادشاهان اهل مناصبه کیدررلر ابو المعانی بیت قانع یك
ته نان آنچه شود بی منت * در برم خرقه فقرست بجای تشریف گ تف ع اوج معنایه
کلور اول بمعنی تب یعنی حرارت وکرمی حکیم انوری بیت به تف تیغ از آتش بر آورند بخار
به نعل اسب زخاکش بر آورند دخان * بو معنایه شمس فخری بیت ای ملاع پناهی که
ز رشك شرف تو * اندر دل خورشید بود روز وشبان تف * حکیم اسدی بیت بدریا
بسوزد ز تف خیزران * چون او زد نوند سبك خیزران * ثانی بمعنی بخار که زمیندن هوایه
چقار حضرت مولانا قدس سره بیت آرام بخش جان شده زان می که از تفش * صبر
وقرار وتوبه وآرام میرود * میرخسرو بیت تکلف دیکرست وشوق دیکر زانکه تف
ندهد * اکرده جای بنکاری بدیوار آتش سوزان * ثالث بمعنی پرتو وروشنی حکیم خاقانی
بیت آه من چندان فروزان شد که کوران نیمشب * از تف این آه سوزان رشته در سوزن
کشند گ تلاتف وتلاتوف ع کلاهما بفتح اللام وضم التاء المثناة ایکی معنایه در اول بمعنی
شور وغوغا حکیم اسدی بیت ز چرخ اختراز بیم دیوانه دیو * زمین با تلاتوف وکه با غریو
ثانی اول کسیه دیرلر که اثواب ووجودی ملوث وکیرلی طوته شویله که خلق کندودن نفرت
ایده شمس فخری بیت نباشد فیلسوف آنکس که باشد * بهر زشتی وناپاکی تلاتوف
گ مع القاف * تاق ع بمعنی تاغ مرقوم آتشی برهفته سونمین اغاج شاعر دیمشدر بیت
درحوالت کنم چو هیزم تاق * بتبرکویمت طراق طراق گ تایاق ع فتح یای تحتانی ایله دسته
چوب معناسنه ترکی اصطلاحده طیاق چکدی دیدکلری معنایه در میرنظمی بیت خلاف
امر را کرده بهانه * زده تایاق بر سر رستمانه * کذا فی الصحاحین گ تغرچاق ع فتح غین
معجمه وجیم فارسیله بمعنی ساخته کذا فی التحفه گ تلاق ع ایکی معنایه در اول بمعنی ازار
پایچه ثانی کسر تاء مثناة ایله بمعنی ریشی که میان فرج زنان بود کذا فی شرفنامه گ مع الکاف *
تاك ع اوزم چبوغی نه دیرلر نتکم مولانا محمد ظهوری در ساقی نامه بیت بنا میکنم ایزد پاك را
زیاده طارم تاك را * مرشد یزدجری بیت فلك برك تاکی زباغ منست * شفق قطره خون زداغ
منست گ تاپاك ع فتح باء فارسیله بیقرار ومضطرب اولمق معناسنه میرخسرو بیت تاپاك
جان از حد کذشت افتاد کار ابو درت * بو نیم بسمل کشتکان دستوری ره نازرا * باء
فارسی یرینه باء موحده ایله تنه درخت معناسنه در گ تابناك ع سکون باء موحده ایله بمعنی
تابان تاب ضیا وشعله معناسنه ناك ترکیبله لو ایله تعبیر ایتدکلری معنایه در غمناك وفرحناك
کبی میرنظمی بیت همان شب کشته از مه تابناکش * همیرفت ودو دیده خواب ناکش
گ تاجك ع فتح جیمله مصغر تاجدر وکسر ایله بر ولایت آدیدر گ تاجیك ع کسر جیمله
بمعنی تاجك مرقوم شرفنامه ده ممالك عرب وترکدن ماعدا مملکتلره دیرلر تازیك وتاژیك دخی

دخی بو معنایه در ترکانك نام اصلیسی در مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت دو سه سست
تاجیك ناکرده کار * از یشان چه آید که کارزار گ تارك ع فتح راء مهمله ایله دپه معناسنه در
عموما وانسان دپه سیدر خصوصا که عربیده فرق دیرلر ناصرالدین بلخی بیت خلعت شاه
مبارکباددت * تاج اقبال تبارك باددت * مولانا هاتفی بیت یکی تیغ هندیش تارك شکاف *
که بودیش از ترك تارك غلاف * اصلنده تارد په در وآخرنده کاف تصغیردر هرنسنه نك که
باشینك اوجی سوری اوله اکا تارد یرلر سائرندن امتیاز ایچون دپه مراد اولندقده کاف تصغیر
الحاق ایدرلر ونیزه اوجنه تارك سنان دیرلر مولانا جامی بیت دیده بر تارك سنان دیدن *
بر ترازوی دشمنان دیدن * عربیده کسر را ایله فارغ معناسنه در فارسیده مختصر تاریکدر
گ تاریك ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله قرا کودرکه کیجه قرا کوسنه شب تاریك
دیرلر خواجه حافظ بیت شب تاریك وبیم موج وکردابی چنین هائل * کجا دانند حال
ما سبکباران ساحلها گ تاشك ع فتح شین معجمه ایله یوغرت آلندقدن صکره یرنده قلان
صویه دیرلر کذا فی التحفه وفرهنك جهانکیریده تره یاخی معناسنه مرویدر که عربیده زبده
دیرلر وبر نسخه ده بمعنی مرد چابك رسیده نظردر گ تافشك ع فتح فا وشین معجمه ایله کوه
کبی بر قورتجغزدر کورك وجامه ایچنده بولنورسه کسوب تباه ایدر اکا دیونجو ودیوجه
ودیوك والنبك دخی دیرلر عربیده ارضه دیرلر فحتینله ابو المعانی بیت حال خود آخر نیندیشی
ویاشی تا بکی * در میان جامه وسمور همچون تافشك گ تالانك ع فتح لام ونونله قیسی
وزردالو وتوت سز شفتالو وامثالی میوه لره دیرلر عموما گ تاتونك ع سکون واو وفتح تاء
مثناة ایله پیر مخنی معناسنه ودخی ایکی نسنه بر برده دیمك معناسنه که ایکی شیئك معیتن
بیان ایدر شاعر بیت بیك تا وکر بیشتر تاوتك * که باشد که بیشی بود کاه تك گ تاوك ع فتح
واو ایله کنج اشك واوکوزه دیرلر کذا فی المجمع گ تپاك ع فتح باء فارسیله اضطراب وبی
آرامی معناسنه فخر کورکانی * مثنوی * بپاسا فی آن شیره جان بیار * همان حاصل
عمر دهقان بیار * همان خون جوشیده در باد تاك * که ازتن برد رنج وازدل تپاك گ تبرك
فتح باء موحده وسکون راء مهمله ایله طبله که عود وعنبر وسائر خوشبو عطریات ویاخود
میوه قورلر گ تبك ع سکون باء موحده ایله قوشاق وغیری نسنه لرك ابریشم کنارینه دیرلر
استاد رودکی بیت فاخته کون شد هوا زکردش خورشید * جامه خانه بتبك فاخته
کون شد گ تبشك ع فتح باء موحده وسکون شین معجمه ایله اول ابریشمه دیرلر که
الدوان وچوزب ایشلرلر گ تبنك ع فتح باء موحده وسکون نونله بالا قدو توانا محبوب
جوانه دیرلر استاد لطیفی بیت چه نیکو بود باخیالات نیك * بریز آوریدن حریف تبنك
گ تپنك ع سکون باء فارسی وفتح نونله ریخته قالبی که قویمجیلر التون وکمشی ایدوب
اکادوکرلر استاد عنصری بیت تپنك ارکر نهد کسی بی شك * ریخته کر بر آید از تپنك
گ تبوك ع ضم باء موحده وواو مجهول ایله بقال ومیوه فروشلرك میوه قودقلری طبق
شمس فخری بیت خاك بر تارك دوات وقلم * جبه ادیه وچوال وتبوك * واو یرینه نونله ده
تبنك مرویدر گ تبورك ع ضم باء موحده وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور

اول دبالکه مزروعات ناطورلری جانوراورکتمك ایچون چالرلر وبعض مضحك قولتقی آلتنه
آلوب چالرنکم شاعرد یمشدر * قطعه * آن خرپدرت بدست خاشاك زدی * مامات
دف دور وبه چالاك زدی * آن برسرکورها تبارك خواندی * وین بردرخانها تبوراك زدی
بو معناده استاد لطیفی بیت توچر اشکرنیاری نکثی یادکه پیش * تو تبوراك بدست وزنت
اندرجولان * وبعض فرهنکرده دف معناسنه در حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
عاشقم من کشته وقربان لا * جان من نوتبکه طبل بلا * خود تبوراکیست این تهدیدها
پیش آنچه دیده است این دیدها * پیش اوچه بود تبوراك توطفل * کی کشد او طبل سلطان
هست کفل * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی غربال ثالث بمعنی تبنك مرقوم فی تننك ع
سکون تاء مثناة وفتح نونله بمعنی تبنك مرقوم یعنی قالب ریخته فی تدك ع فتح دال مهمله
ایله دراج دیدکاری قوش میرنظمی بیت با زقهرش که بال بکشاید ع خصم درپیش چون
تدك آید فی تراك ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول شکاف معناسنه حکیم واولی
بیت بردل شیروپانك افتد آنکاه تراك * که بشست توبرآید زکمان تو تراك * ثانی اول
صدایه دیرلرکه برنسنه یارلمقدن یاخود قرلمقدن ظاهر اولور فی تربك ع سکون راء
مهمله وفتح باء فارسیله کشلك سیاه که طرف وتربر دخی دیرلر ترکیده قره قورت دیدکاریدر
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * شبی عشق فریبنده بیامد جانب بنده * که بسم الله
تتماجی برای تو پزیده ستم * یکی تتماجی آورداو که کردم سورشته * شکستم سوزن آنساعت
کریبا نزا بریده ستم * که نوشیدم چو تتماجش فروکوبید چون سیرم * چو تربك روترش
کردم که آن شیرین بریده ستم فی ترترك ع سکون راء مهمله اول وفتح ثانی وتاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول کلمهٔ ترکه ادات تفضیلدر بونده مکرری افعل تفضیل اولور کذا فی
المجمع وثانی فرهنك جهانکیریده برجانوردرکه ما وراء النهرده دخترصوفی دیرلر فی تردك ع
سکون را وفتح دال مهملتین ایله تخته بتی کذا فی المجمع وبمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی کذا فی
الاداة فی ترك ع سکون راء مهمله ایله توغلغه که عربیده مغفر دیرلر شاعر * رباعی *
در بیهده کم کوش که با حملهٔ مرك * سودی نکند برتن وسر جوشن ترك * زود اکه درخت
زندکی را بینی * پژمرده شکوفه وفرو ریخته برك * بو معنایه خواجه سلمان بیت تارك وترك
وکلاه کله ازیك موی فرق * در میان نکذشت قطعا زخم شمشیر وتبر * بعض نسخه ده ترکش
لفظندن اختصار اولنمشدر فی ترندك ع فتح را ودال مهملتین وسکون نون ایله بمعنی ترترك
مرقوم کذا فی المجمع فی تره تیزك ع فتح راء مهمله وزاء معجمه وکسر تاء مثناة ایله قیجی دیدکاری
اوت که مشهوردی تره در فی تزتك ع سکون زاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله آغز تفنکی
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری فی تزدك ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله
راء مهمله ایله اولان تردك مرقوم معناسنه در کذا فی شرفنامه فی تفتیك ع سکون فاو کسر
تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده پکینك تو یلری دیبنده اولان نرم
تویه دیرلرکه شانه ایله قوپاروب اکیروب شال وصوف وبعض لطیف نسنه لر طوقورلر
ثانی چوللك قیناراپکن چقان بوغه دیرلر بو معنایه مرکب اولمق اقتضا ایدرکه اصلی تف

تف دیمك اولوب دال تایه ابدال اولنمش اوله فی تك ع طقوز معنایه کلور اول بمعنی اندك
یعنی قلیل حکیم نزاری قهستانی * قطعه * صفت تره زارها هیهات * چون کنم مشتبه
بکوسه زنخ * همچو پشت کسی بتان تنار * مانده هرجای تك تك ونخ نخ * ثانی براوتدر
بغدای ارا سنده بتر بغدای صاپندن پك اولور ثالث بنه براوته دیرلرکه صووده بتر آندن کاحصیر
ایدرلر اکابردی دیرلر رابع بمعنی زدن عموما حکیم فردوسی بیت ز رستم بپرسید برمایه طوس
که می یاقت پیل از تك کرز لوس * بو معناده حمله ایتمك معناسنده ده استعمال اولنور ومهرهٔ
نردی ودخی کعبتینی درست اوتور تمغه دیرلر خصوصا مثلا درست زد معناسنه خامس سکرتمك
دویدن معناسنه شیخ سعدی بیت بتك ژاله میریخت برکوه ودشت * توکفتی مکرابرنیسان
کذشت * سادس بلك که بو معناده تك وپو دیرلر استاد لطیفی بیت بشناه اندر آب همچو
نهنك * بتك اندر فراز وشیب چو باد * سابع بمعنی قعر یعنی دیب قیونك وغیرك
حکیم سوزنی بیت هرکه درچاه عریض او نکه کرد از حسد * زان حسد خودرا فکند اندرتك
چاه سقر * ثامن تکیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور تاسع ادات تشبیه اولور
ماه تك ویادتك کبی کذا فی مجمع الفرس فی تکاك ع فتح کافله بمعنی تکس مرقوم یعنی اوزم
چکردکی وجبره سی کذا فی کتاب محبوب العارفین فی تکوك ع ضم کاف وواو معروفله فرهنك
حسینی وفائی ده سیم وزردن حیوانات صورتنده دوزلمش قدح که بزم آخرنده آنکله طلو شراب
ایچرلر استاد رودکی بیت میکسارا ندر تکوك شاهوار * خور بشادی روزکارنوبهار
مطلق قدح معناسنه دخی استعمال اولنمشدر حکیم اسدی بیت هزار از بزرکان خسرو
پرست * تکوك بلورین وبالغ بدست * تحفة الاحبابده لامله تلوك واقع اولمشدر وبعض
نسخه ده تاء مثناة یرینه باء موحده ایله بکوك وبلوك روایت اولنمشدر وفرهنك علی بیکده
ضم تا ایله غرفه وبزرك معناسنه مسطوردر کشف اللغه ده کذلك عربیده احمق ونادان
معناسنه در فی تلتك ع سکون لام وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تبنك مرقوم یعنی قالب ریخته
وپوته که سیم وزر قال ایدرلر فی تلخك ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله غایت آجی براوتدر
وفرهنك جهانکیریده خربزهٔ تلخ که عربیده حنظل دیرلر بو معنایه میرنظمی بیت چوکاز
وبار عاشق درد باشد * زدست یار تلخك شهد باشد فی تلخناك ع آجی اولان نسنه تلخ
ایله تاکدن مرکبدر غمناك وفرحناك کبی فی تلك ع سکون لامله اوچ معنایه در اول بمعنی
زر ورق که تعریب ایدوب طلق دیدیلر ثانی دیار هندده اشلنوب برنوع لطیف قماشدر
حکیم اسدی بیت هم از مخمل وهم طرائف زهند * پر از شاره وتلك وخود وپرند * ثالث
بمعنی تلخ مرویدر وفرهنك جهانکیریده فتح لامله بوزن فلك بیقلری وصقالی دوکلش آدمه
دیرلر ومجمع الفرسده نشانهٔ تیر معناسنه مرویدر فی تلنك ع سکون لام وفتح نونله بمعنی
تلتك مرقوم یعنی قالب ریخته وپوته فی تلوك ع ضم لامله نشانهٔ تیر معناسنه تموك دخی
دیرلر فی تمرقزك ع کسر میم وسکون راء مهمله وفتح قاف وزاء معجمه ایله فرهنك ابراهیم قواسمده
بمعنی قرآن مجید کذا فی المؤید والمجمع فی تملوك ع سکون میم وضم لامله قنابری دیدکاری اوتدر
بعض نسخه ده تملول واقع اولمشدر فی تموك ع ضم میمله پوته یه آتدقلری وتیرنشانه کذا فی

کرشاسب نامه بعض نسخه ده یصی دمرنلو اوقه دیرلر میرعمان بیت پسر خواجه دست
بردبکوك * خواجه اورا بزد به تیرتوك * ونشانه تیر معناسنه شمس فخری بیت سپر مدح
شاه بسکه مرا * نکند پیش تیر فاقه تموك * مؤید الفضلاده بو معناده تلوك واقع اولمشدر
تحفة الاحبابده دخی یصی دمرنلو اوقدر صحاحده تموك بر اوقدرکه دمرنی یصی وایکی جانبی
سووری اولور اصابت ایتدوکی یردن دشوار چقار فرهنك جهانکیریده تموك اول اوقدرکه
اصابت ایتدوکی آدم ویا حیوان استخوانندن آسان وجهله چقماز دیوب شمس فخرینك مذکور
بیتنی استشهاد ایلمش تنبك وتنبوك کلاهما بسکون النون اول بفتح الباء الموحدة
وثانی بالضم اوج معنایه در اول چناغ زین یعنی ایرچناغی وچناغ دوال دخی دیمشلو
بعض نسخه ده ایرقلتاغی وشرفنامه ده دامن زین روایت اولنمشدر ثانی بمعنی کمان کپاده که
لیزم دخی دیرلر ابو الفرج رونی بیت کمان رستم دستان بسختی * که از تنبوك نرم شهریارست
وخواجه عمید لویکی بیت درکمان چرخ پیش پیلکت مریخ را * هم کمان تنبوك وهم شمشیر
ساطور آمده * ادات الفضلاده تنبك بمعنی دریچهٔ زین وتنبوك چناغ زین روایت
اولنمشدر ثالث تنبك مدوّر سینی معناسنه در مخلصی بدخشانی درنعت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم بیت بهتر فتنهی که جرم مه انکشت معجزش * شق کرده همچو
دائرهٔ قرص در تنبك تنتاك سکون نون وفتح تاء مثناة ایله برپادشاه اسمیدر غلبهٔ
استعمالدن اعلام رجالدن اولمشدر کذا فی مجمع الفرس تنك ضم نون ایله یوفقه
معناسنه که عربیده رقیق دیرلر قاشده وبزده وبونلر امثالی نسنه لرده استعمال اولنور
وصوکنارلرنده واقع اولان یوفقه یرلره دیرلر واستعاره طریقیله حوصله سز آدمه ده دیرلر ابو المعانی
بیت کاسهای در دنوشیدم ببزم عشق دوست * این تنك ظرفان مجلس کی خورند
پامن شراب * وسکون نونله ایرقولانی وطبقور قولانی که زیر تنك دخی دیرلر عبد الله
هاتفی بیت کشید ند تازیان بر تنکها * ببستند بر تختیان زنکها تنکاتنك محل جنك
وجدالده ایکی عسکر برلرینه قاریشوب مضایقه ویرمکه دیرلر کذلك کوی وچوکان
وجرید اویونلرنده وچارشو بازار وجمعیت یرلرنده اولان تقلته دیرلر تهك فتح ها ایله
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول خاك معناسنه ثانی بمعنی برهنه عریان معناسنه شرفنامه ده
تهی معناسنه در کاهی تهی لفظنه اتباع ایدرلر شمس فخری بیت مردمی نزد توچرا باید * ای همه
مردمی تهی وتهك * بو معناده میر نظمی درصفت فقیر بیت ندارد چو چیزی زنان ونمك
که بود است خانه تهی وتهك مع الکاف الفارسی * تابوك ضم باء موحده وواو معروفله
مجازجه عمارت معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم بعض فرهنکده کاف عربیله منقولدر کلا النقلین
معنای مرقومه در قرالاوی بیت هوشم زذوق نطق سخنهای جانفزاش * از حجرهٔ دلم سوی تابوك
هوش شد تاتاریك فتح تاء مثناة وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله اوکیك قوشی که
فاخته دخی دیرلر تارنك فتح راء مهمله وسکون نونله بمعنی پیلپایهٔ دیوار ادات الفضلاده
زاء معجمه ایله واقعدر تازك کسر زاء معجمه ایله تازیك لفظندن تخفیف اولنمشدر
ابو نصر احمد دافعی بیت زچین وماچین بکرویه تالب جیحون * ز ترك وتازك وز ترکمان وغز حزز

حزز تازیك فتح زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ترکانك نام اصلیسی در
زاء فا رسیله ده منقولدر شرفنامه ده عرب زاده که عجمده نشو ونما بولمش اوله تاژیك
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی ایله تازیك مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع تبرك
سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله بمعنی حصار خصوصا حصار اصفهان خصوصا شرف
منفروه بیت بکروزه وجه حاشیهٔ درکه تو نیست * چندین ذخیرها که برین سبز تبرك است
وله بیت آن زمان ساجقیان ملك جهان میراندند * که نه مه بود ونه این قلعه ونی تبرك بود
تبنك فتح باء موحده وسکون نونله بوزن پلنك اوج معنایه کلور اول یامی طبق که
حلواجیلر ویا غلی اتمك بشوریجیلر قوللنورلر مولانا کاتبی بیت نان ریزهای سفره
خوانش فلك همه * دریوزه کرد روز وشب وریخت در تبنك * بو معنایه محمود ابن یمین
بیت برای بزم غلامان اوزهاله وماه * نهاد کاسهٔ شربت قضامیان تبنك * ثانی دف
معناسنه حکیم سوزنی بیت درجد قرینشانم لیکن بگاه هزل * من کوس خسروانم وایشان
دق وتبنك * وله بیت بازرکانت کوس خدایی همیزنند * آکاه نی که کوس خدا ییست باتبنك
ثالث بلند وتیز آواز ناقوس صدا کبی کذا فی فرهنك جهانکیری ترك فتح راء مهمله ایله
درت معنایه کلور اول خندق معناسنه که قلعه وحصار وباغ وامثالی نك اطرافنه ایدرلر
عمیدلویکی بیت قدرت دست باغبان ربع زمینش مزرعی * فیض مجوز سبعه راساخته
کرداوترك * ثانی برر ودخانه اسمیدر شروان دربندینه قریب واقع اولمشدر حکیم فردوسی
مثنوی * منار برآرم بشمشیر وکنج * زهیناك ناکس نیابم برنج * چه باشد منار به پیش ترك
بزرکان زترکا ستانند چك * ثالث برنوع حلواد رنشاسته وقند وتخم ریحان ایله بشوررلر
رابع بمعنی دوشیزه یعنی بکر قز کذا فی فرهنك جهانکیری وسکون راء مهمله ایله اوج معنایه
کلور اول خود یعنی توغلغه ثانی قاوق وخیمه ترکی حکیم فردوسی بیت بد وچکونه دهم
کسوتی که از شرفش * کلاه کوشهٔ عرش بست ترك شب پوشم * کلامی اصفهانی بیت خیمهٔ نه
ترك کردون سایبان جاه تست * قطبها برهرطرف چون میخ ومحور چون طناب *
ثالث آذربایجان مضافاتندن برقصبه اسمیدر ترنکاترنك پیاپی آتیلان اوق آوازی
ویایدن اوق چقارکن ظاهر اولان صدا سنه وسازقللرینك صداسنه که بر دفعه دن ظاهر
اوله کذا فی المجمع ترنك فتح راء مهمله وسکون نونله التی معنایه کلور اول یای کریشی
صداسی که اوق چقدقده ظاهر اولور استاد عسجدی بیت ازدل وپشت مبارز می برآید
صد تراك * کرزه عالی کمان رستم آیدیك ترنك * شیخ نظامی بیت ترنك کمان رفته درمغز کوه
فشافش کنان تیر برهر کروه * ثانی سازقللرینك صداسنه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت
تکشاید تیر چشم وکوشم * رنك قدح وترنك تنبور * ثالث صدای کرز زدن سیف اسفرنکی
بیت برداشت زخم کرز کرانش بیك ترنك * از بالش درنك سرکوه دید خواب * رابع
بمعنی تارك سر منصور شیرازی بیت بتیغ غصه عدوی ترا برید کلو * بسنك حادثه خصم
ترا شکسته ترنك * خامس بمعنی انکیز وجست وخیز بونلرده امر اولور شیخ اوحدی
* مثنوی * شب کنی روز وروز درکارش * درنویسی بدرج تو تارش * باز شعریش

بوتر نکانی * بتقاضا قدم بلنکانی * سادس بمعنی غرقاب وزبان هندیده موج آبه دیرلر
ضم تاء مثناتله تذرو معناسنه منقولدر ﴿لغ﴾ تك ﴿بغ﴾ بش معنایه کلور اول بمعنی بن که عربیده قعر
دیرلر محو دیده هر نسنه‌نك دیبی که تك دریا وتك حوض دیرلر میرخسرو در صفت تالاب
بیت در تك آبش زصف ریك خرد * کو رتواند بدل شب شمرد * فرهنك جهانکیریده
معنای مرقومه وپایین هر چیز که پایین درخت وپایین دیوار کبی ثانی بمعنی دویدن که کاهی تك
ودو دیرلر متعارفدر مولانا جامی بیت یکاه جاه اکرچه نیز تك بود * بوقت کامرانی سست
رك بود * ثالث بوم وزمین معناسنه بدر الدین جاجرمی بیت مه در نسیج تك سیه براز
صیایی کله * تك ز رفوطه‌ته به هنکام سودا ریخته * رابع بلند آوازایله فریاد ایتمك
وچاغرمقده دیرلر خامس خرما معناسنه بومعنی کتاب زنددن نقل اولنمشدر بعض نسخه‌ده
دوش اسب معناسنه رسیده نظردر ﴿لغ﴾ تکرك ﴿بغ﴾ فتح کاف عجمی وسکون راء مهمله ایله
طولو که شدت سرمادن یغمور طوکوب دانه دانه دوشر اکا سنکك وسنکچه ویخچه دخی دیرلر
ابو المعانی بیت جای باران تکرك می بارید * زاه سردم فسرده ابرست ﴿لغ﴾ تکسك ﴿بغ﴾ فتح
کاف وسکون سین مهمله ایله اوزم چکردکی معناسنه حکیم سوزنی بیت کاله سرش ازدبوس
منکر بشکست * همچو تکسك مویز ودانهٔ خرما ﴿لغ﴾ تلخ چوك وتلخ چکوك ﴿بغ﴾ اول ضم جیم
ثانی فتح ایله برنوع تره در عربیده طرخشفوق دیرلر ﴿لغ﴾ تملك ﴿بغ﴾ سکون میم وفتح نونله بمعنی زور
آوردن یعنی کوج وقوت کذا فی المجمع وبمعنی آلچ که عربیده زعرور دیرلر کذا فی فرهنك زفانکویا
﴿لغ﴾ تمیك ﴿بغ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله برنوع قرمزی واکشی یمشدر چالیده بتر کذا فی
شرفنامه ﴿لغ﴾ تنك ﴿بغ﴾ سکون نونله اوچ معنایه کلور اول بمعنی تمهٔ خروار یعنی یوکك برتایی
حکیم ازرقی بیت سحاب کویی در منصب ست بکیل * شمال کویی عود مثلث است به تنك
حکیم انوری بیت منصب مطلب که هر کجاهست * هر خرواری همین دو تنکست * ثانی بمعنی باز
بسته یعنی بغلنمش یوك شاعر بیت متاع شکوهٔ من تنك بر تنکست همان بهتر * که جز در
روز بازار قیامت باز نکشایم * ثالث اول صفحه ویا اول تخته‌یه دیرلر که نقاش ومصور اوزرینه
رسم ایدوب صنایع اختراع ایدرلر عموما ونکارنامه‌یه دیرلر خصوصا که ارتنك وارژنك
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت دران ختن که در وتنك هست وصورت نیست
مکو فلان چه کسست وفلانه راچه شدست * مختاری بیت کرفت آن ارج وآن قیمت زبان
ما ز مدح تو * که تنك از خامهٔ مانی وچوب از رندهٔ آزر * رابع فرهنك جهانکیریده قولان
معناسنه که آت اوزرنده ایری محکم ضبط ایتمك ایچون ایدرلر حکیم سوزنی بیت ریز وزبر
شود دل خصم تودر نبرد زیت * چو بسته اشد بزبر تنك وزبر تنك * مجمع الفرسده
آتك قولاننه دیرلر طالب آملی بیت اجل چون برخش قضا بست تنك * نماند کسی را
مجال درنك * خامس بمعنی درهٔ کوه یعنی طاغ اراسنده اولان دره منجیك بیت بزلف تنك
ببند برآهوی تنکی * بدیده دیله بدزدد زجادوی محتال * اثیر الدین اخسیکتی بیت
عقاب تیر تراچون کشاده کرد پر * سرین وسینه برد تحفه آهوی تنکی * بو معنایه
نجیب الدین جرد پادقانی بیت زبیم سکزن خیل تودر جهان خراب * بکوهسار در آهو کریزد

کریزد کوشهٔ تنك * سادس طار معناسنه که معروف ومشهوردر عربیده ضیق دیرلر ابو المعانی
بیت بدن تنك آمده برجان ازانرو سینه کردم چاك * میندار که ازشکوه کریبان پاره
میکردم * سابع تهور وغضبدن طارلق معناسنه مولانا جامی بیت بتنك آمد زخود
ترك خودی کرد * به نیکی چون نشد میل بدی کرد * قراری کیلانی * رباعی * تنك آمده‌ام
زخون دل خوردن خویش * من نیز جوان دوست شدم دشمن خویش * کشتم خودرا
زخون خود افکندم * از غایت دوستیش در کردن خویش * ثامن بوغلق که عربیده
اختناق دیرلر مولانا جامی بیت طناب از کیسوی شبرنك میکرد * بدان راه نفس را تنك
میکرد * تاسع بمعنی نزدیك شیخ نظامی بیت درآورد لشکر بیکبار تنك * بیاراسته یك
بیك ساز جنك * حکیم فردوسی بیت چو دستان پیام اندر آمد بتنك * پیاده شد ندش
همه بی درنك * عاشر بمعنی نایاب وعدیم المثل خواجوی کرمانی بیت بسر نام دل کرچه
از تنك نیست * که این جنس در ملك ما تنك نیست * حادی عشر عصارلرك تیری که آنکله
دانه‌یی صقوب یاغن چقاررلر شیخ سودان دهلی بیت کیوهٔ کهنهٔ عماد کزه * چوب
تنك دکان عصاری * ثانی عشر بمعنی شیخ عمر خیام * رباعی * ناقوس محبت بدرنك
آوردم * خوش مذهب وملتی بجنك آوردم * با این دل خودکام چه سازم چه کنم *
هفتاد ودو فرقه را بتنك آوردم * ثالث عشر شرفنامه‌ده ترکستانده بدخشانه قریب بر
موضع اسمیدر که اهالیسنه ترکان تنکی دیرلر خواجه سلمان بیت بت فرخار ندیدیم بدین حسن
وجمال * ترك تنکی نشنیدیم بدین شیوه وتنك ﴿لغ﴾ توتك ﴿بغ﴾ سکون واو وفتح تاء مثناة ایله
ادات الفضلاده بمعنی کنجینه مسطوردر شرفنامه‌ده بومعنایه تاء ثانی یرینه نون واقع اولمشدر
﴿لغ﴾ مع اللام * تاپال ﴿بغ﴾ فتح باء فارسیله بمعنی قامت بالا ابو المعانی بیت شود درباغ سرو
ونخل تاپال * کر آید جلوه آن موزون تاپال * مجمعده بمعنی بال یعنی قنادو شرفنامه‌ده
تنهٔ درخت معناسنه در ﴿لغ﴾ تابل ﴿بغ﴾ ضم باء موحده وکسر ایله‌ده جائز در طعامه قونیلن
اقاویه یعنی نخود وپیاز وسبزه وغیری امثالی نسنه‌لره دیرلر ﴿لغ﴾ تاتول ﴿بغ﴾ ضم تاء مثناة ایله
بمعنی زفردهان یعنی اغزقوقوسی کذا فی الصحاح ﴿لغ﴾ تاشکل ﴿بغ﴾ سکون شین معجمه ایله بمعنی آرشخ
مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿لغ﴾ تال ﴿بغ﴾ درت معنایه کلور اول خرما اغاجی کبی بر اغاجدر
دیار هندده اولور اندن برصو حاصل اولور نشأسی واردر اما صداع عارض ایدر بر اوشوندن
زیاده بپراغی اولور برهمنلر کتابلرین آنك بپراغی اوزرینه یازرلر روزنانی اول بپراق پارهلرین
نومهٔ کوشلرینه اصارلر میرخسرو * قطعه * عمیا کسی که دم زدازین صبح کاذبست *
خفاش لاف نور کجا دارد احتمال * کوش هلال باز توان کرد این ورق * همچون شکاف
کوش برهمن زبرك تال * ثانی باقر وبرنج وکشدن اولان طبقه دیرلر میرخسرو بیت زسیری
بسکه هند وسپیرخور شید * همه تال برنجش تال زرشد * ثالث ایکی یوفقه کوچك طبقه در
برنجدن رقاصلر رقص محلنده اللرینه آلوب زیل کبی بر برینه اوروب اصوله آهنك ایدرلر که
چارپاره دخی دیرلر میرخسرو * رباعی * دکرساز برنجن نام آن تال * برانکشت پری رویان
قتال * کرفته چون پیاله نال در دست * نه ازمی چون سرود خویشتن مست * رابع آبکینه

معناسنه كه تالاب دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ومجمع الفرس ده براغاج ميوه سنه
بوجهل خرماسى ديرلر قابوغندن ايپ بوكوب قوللنورلر درخت بوجهل ديمكله مشهوردر
كذا فى المؤيد بو معنايه شاعر بيت نيامد نيكويى از بد فعالى * نيارد بار شيرين نخل تالى
ی تال ومال ع بمعنى تار ومار يعنى پراكنده وزير وزبر كذا فى شرفنامه بو معنايه حكيم
فردوسى بيت تهمتن بزابلستان نيست وزال * شود كار ايران همه تال ومال ی تامول ع
ضم ميمله بر نوع يپراقدر ال قدر اولور دخى بيوك وكوچك اولور هندوستانده فوفل واهك ايله
استعمال ايدرلر تنبول وپان دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ی تانبول ع سكون نون
وضم باء موحده ايله بمعنى تامول مرقوم ی تانول ع ضم نونله اغز چوره سى يوز مرقوم
معناسنه استاد عسجدى بيت من پيرم و پيدا شده فالج همه بر من * تانولم و بينى كج وكفته
شده دندان ی تاول ع فتح واو ايله بمعنى تاوك مرقوم يعنى كاو وخرپچه صحاحده كاواهلى
معناسنه شمس فخرى بيت كاه بخشش بسائلان بخشد * كله ها اسب واستر وتاول *
وكسر واو ايله الده وياقده پيدا اولان قبرجقه ديرلر ی تبخال ع سكون باء موحده وفتح خاء معجمه
ايله حرارت حمى وغيريدن طوداقده ظاهر اولان قبرجق كه تبخاله دخى ديرلر تركيده اوچق
ديدكلريدر تاج المآثر بيت ترنجست چون زرد رخسار امرود * كه تبخال پيدا شود
پيكرانش ی تبل ع فتح باء موحده ايله چين وشكنج يعنى بوريشق اما اويله بوريشق كه بادام
قابوغى كى اولور مختارى * قطعه * ديده دشمنت زكينه تو * همچو بادام دركرفته تبل
هركه بيند بخواب نير ترا * طبع بكشايدش زديده سبل ی تخجل ع سكون خاء معجمه وفتح
جيمله چمدك معناسنه كه شيرازيلر لغتى در اصفهانيلر تسكنج وكرمانيلر ترنجى ديرلر شمس
فخرى بيت از قضا بكسلد زبس تندى * اكرش كيرى از سرين تخجل ی تخكول ع
سكون خاء معجمه وفتح كاف وضم لامله چتين قوز كه تخكوز وتخكلون دخى ديرلر ی تخميل ع
سكون خاء معجمه وياى تحتانى وكسر ميمله باطل وبيهوده معناسنه شاعر بيت پشيمانى شود
دركار تحصيل * كفتارش شود هذيان وتخميل ی ترخال ع سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ايله قوش ترسى سركين مرغ معناسنه ی تزوال ع سكون زاء فارسيله اوت يپراغى كذا
فى المجمع فرهنك زفانكويا ده زاء معجمه ايله وفرهنك جهانكيريده راء مهمله ايله منقولدر
ی تشبيل ع سكون شين معجمه وكسر باء موحده بعده سكون ياى تحتانيله بالق اولته سى
معناسنه در مير نظمى بيت بيك لقمه كند هركس كه تعجيل * شود او راچو كام ماهى تشبيل
ی تكسل ع فتح كاف وسكون سين مهمله ولام موقوفله دانه انكور كه استه وخسته دخى
ديرلر عربيده عجمه معناسنه در كذا فى المجمع ی تكل ع فتح كافله جنكجى قوج معناسنه حكيم
خاقانى بيت يا من پلنك سارك ور وباه طبع كست * اين خوك كردنك تكل ودمنه كوهرك
وكسر كافله ساده رو يعنى امرد اوغلان شمس فخرى بيت بدردانى چراست خفت خسوف *
زانكه تمام بودو يو تكل ی تل ع يغن ودپه معناسنه حكيم اسدى بيت در از زين ودينا
دروكرى وبام * فروزان زهر سو تل عود خام * عربيده پشته معناسنه در كه تركيده دپه ديرلر
ی تملول ع سكون ميم وضم لامله تملوك مرقوم معناسنه كه قنناء بريدر ی تنبل ع سكون

نون وضم با ايله كاهل وايش سز آدمه ديرلر كمال اسمعيل بيت در كنج خانه پشت بديوار
دادنش * ترخشك زاهد يست كه از زرق وتنبلست ی تنبول ع سكون نون وضم باء موحده
ايله اوج معنايه كلور اول هندوستانده معروف بر يپراقدر آوج ايچى قدر اولور كرچه
باصدر وب فوفل ايله تربيه ايدوب تناول ايدرلر پان وتامول وتانبول دخى ديرلر شيخ
آزرى بيت برك تنبول خاص هندستان * بوزه آمد نصيب تركستان * امير خسرو
بيت كسى كز تو خورد تنبول اميد * كند بخشش ذخيره برك جاويد * ثانى كمان ايزم يعنى
كباده امير خسرو بيت وكر كيكى ملك فرمانده كول * كه برعنقا زند پيكان ز تنبول * ثالث
هندوستانده بر قلعه آديدر زن تنبور ديمكله مشهوردر كذا فى فرهنك جهانكيرى ی تنبيل
سكون نون وكسر باء موحده ايله مكر وحيله معناسنه كه ضمه ايله تنبل دخى ديرلر ی توابل
ضم باء موحده ايله تابل مرقوم معناسنه در ی توبل ع كسر واو وسكون ياى تحتانيله سر
بى مو يعنى طاز باش شمس فخرى * قطعه * كركند شهريار خصم شكار * سوى كردون
نظر بچشم آغيل * اختران بر زمين نهند زبيم * از پى بندكى شاه توبل * مير نظمى * قطعه
سرش كويى كه پشت طاس حمام * با بر و يش سر بى مو تو يا ست * چنانش در بدر در شهر
كردان * كدايى ميكند عور وعوياست ی تهال ع فتح ها ايله بمعنى غار كذا فى فرهنك
جهانكيرى ی تهبل وتهمل ع كلاهما بسكون الهاء اول بفتح الباء الموحدة ثانى بالميم بمعنى
كاهل وبسيار خوار وايشه يرامز كذا فى مجمع الفرس ی مع الميم * تام ع شرفنامه ده بمعنى
اندك واقعدر لواحد من الشعرا بيت نيازونا له را بسيار كردم * نيا زتام اونامد جوابى
عربيده تمام معناسنه در ی تارم ع اصلنده قيلدن يا پلمش قره اوه ديرلر كثرت استعمال
ايله فوقانى قبه واوزم چارطاقى وسقف بلند وعالى يه ده ديدبلر شهرتى طاء مهمله ايله درلكن
فارسيده حرف طا مستعمل دكلدر ی تالش وديلم ع ايكى مشهور شهرك اسميدر بربرلرينه
قريب واقع اولمشدر غايت اعلا محبوبلرى اولور طالب آملى بيت مردم خراب زهره جبينان
ديلم اند * طالب اسير سلسله مويان تالش است ی تام ع فتح نون ايله مخفف توانم در
حضرت مولانا قدس سره بيت من نتانم ترك امر شاه كرد * من نيارم سر برآوردى ز رد *
ودخى دانم معناسنه استعمال ايدرلر حضرت مولانا قدس سره بيت من چه خورشيدم
درون نور غرق * من نتانم كرد خويش از نور فرق * ابيات مستشهده لرك فرقى وار درفتأمل
ی تيرلكام ع فتح ياى تحتانى وسكون راء مهمله وكسر لامله آتكى يعنى لجامه چوب آتك
آغزنه اوررلر ی تبرم ع فتح باء موحده وسكون راء مهمله وميم موقوفله خاتون بزرك
معناسنه مير نظمى بيت تبرم خانواده بود ماما * نظر كاهش چو بوده جلوه آرا ی تخجم
سكون خاء معجمه وضم جيمله حرص وطمع صاحبى معناسنه حكيم خاقانى بيت نام هماى
دولت وشهباز حضرتت * نى كركس قرچخه ونى زاغ تخجم است ی تخكم ع سكون خاء
معجمه وفتح كاف عجميله خانه تابستانى يازه مخصوص اولان خانه ودخى تركستانده براكه
اسميدر ی تخم ع فتح خاء معجمه ايله اول چارشنبه ديرلر كه عروس اوز رينه نثار اولان اقچه
ايچنه دوشمك ايچون طوتارلر شمس فخرى بيت بكه آنكه شاه زر پاشد * چرخ سازد

زمرط ابر تخم * مرط منه بل وچار دیدکاریدر بیله قوشانورلر کذا فی المجمع قانون الادبه
تخم جامهٔ خزرا کویند ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله مقیددر ف ترم ع
سکون راء مهمله ایله اول بخاردرکه بولت کبی اولور اما زمینه یقین اولوب هوا آنی تاریك
ایتمکله توتون کبی کورینور دمه و ترم دخی دیرلر عربیده ضباب دیدکلریدر کذا فی شرفنامه
ف تقویم ع منجمان قولی اوزره برسنه نك حسابی واحکامیدرکه نیر اعظم برج حمله تحویل
ایتدکده استخراج ایدوب اول سنه نك طالعی اعتبار ایدرلر برسنهٔ رومیه تمامنده احکامی عاطل
اولور نوعی خموشانی بیت کهن شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چو عیش رفته و تقویم پارین
ف تم ع بوزن جم هر نسنه نك پرده سی عموما کوز پرده سنه دیرلر خصوصا عربیده سبل
دیدکاری علتدر حکیم اسدی بیت زبس کرد چشم جهان تم کرفت * زبس کشته پشت
زمین خم کرفت * عربیده تمام اولدی معناسنه‌در ف توام ع سکون واو وفتح همزه ایله
ایکیز معناسنه عربیدر لکن فارسیده‌ده مستعملدر ابوالمعانی بیت بزادماد رکیتی بطالعت
اقبال * که بوده توام اودرجهان جاه وجلال ف تهم ع فتح ها ایله قوت ودلاور معناسنه حکیم
فردوسی بیت تهم هست درپهلوانی زبان * بمردی فزون ز اژدهای دمان * ودولت
وحشمت وبزرکی معناسنه وله بیت بنزدیك شنکل فرستاده بود * هما که شاه وتهم زاده بود
کذا فی الصحاح وبمثل ومانند معناسنه ده استعمال اولنور سکون ها ایله ده جائزدر وله
بیت یکی آفرین خواند سام دلیر * که تهما هژبرا بمان سال دیر * شجیع وبهادر معناسنه
سکون ایله شمس فخری بیت نیست در بزم چون شهنشه زاد * نیست در رزم همچو
شاه تهم * واعلام رجالدن اولمشدر تهمتن دیدکاری شجیع وبها در اولدوغندندر
ف مع النون * تابان ع تابیدن لفظندن اسم فاعلدر ضیا ویریجی معناسنه ماه تابان وشمع
تابان کبی چغتای لساننده ایلتورار دیرلر میر علیشیر بیت اخترید ورنحس عشاق بد
اخترجانیغه * اولکه هربان ایلتورار هجران تونی نیك شور رونی ف تابدان ع سکون باء
موحده ایله پنجره معناسنه ترکیبندن فهم اولنورکه یاجه اوله مولانا جامی بیت تادر آید
آفتاب دولتش روزی ز در * تابدان ار ماند بر در چشمها د رانتظار ف تابستان ع
کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یاز فصلی تاب حرارت ستان اسم
زماندرکه حرارت زمانی دیمك اولور ف تابشان ع کسر باء موحده وسکون شین معجمه
ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی طیلسان یعنی سرد ستار ثانی تاب معنالرنده جمع ضمیر
غائیدر بو ایکی معنایه استاد لطیفی بیت نیست فصل سردر وزتابشان * جز بکسوتهای
خوب تابشان ف تابه بریان ع اضافتسز شرفنامه ده ات پشدکدن صکره تاوه ده اولان
بریاندر ف تابیدن ع کسر باء موحده ایله مصدردر قزمق وقزدرمق وضیا وشعله ویرمك
وطاقت کتورمك وبوکمك معنالرینه هم لازم وهم متعدی اولور ف تاجران ع ضم جیمله
بمعنی ترجمان یعنی برلغتی لغت آخر ایله ادا وتفهیم ایلیه کذا فی فرهنك جهانکیری ف تاختن ع
سکون خاء معجمه ایله چاپمق یعنی آت سکرتمك خواجه سلمان بیت کرنه ضحاکست چون
برکرد مارش سر زدوش * ورنه بهر ذوالقرنین بر ظلمات آرد تاختن * ودخی ابریشم بوکوب

بوکوب قورمق معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور تابیدن کبی کسائی بیت زهول تاختن
وکینه آختنش مرا * همی کداخته همچون کناغ تاخته کیر ف تاران ع فتح راء مهمله ایله بمعنی
تاریك ساران آفاق وانفس خوشقدمده مرقومدر بیت مردمان بینند روز روشن
وشبهای تار * من شب روشن بسان روز تاران دیده‌ام ف تارین ع کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی تاریك مثنوی شریف عبارتیدر حضرت مولانا قدس سره
بیت ای خواجه من جام میم چون سینه را غمکین کنم * شمع وچراغ خانه‌ام چون خانه را
تارین کنم * وبر معناسی دخی بر نوع صودرکه بر اغاجدن حاصل اولور مصدع نشئه سی واردر
ف تازیان ع کسر زاء معجمه وفتح یای تحتانیه ایله شرفنامه ده بمعنی قصد کنان ومجمع الفرسده
چاپمق معناسنه وجمع تازی اولور ف تازیدن ع کسر زاء معجمه ایله سکرتمك وچاپمك
معناسنه‌در ف تاشدن ع ضم شین معجمه ایله اولنجه دیمك معناسنه در میر نظمی بیت تاشدن
ازجانب جانان من * یك اشارت از پی درمان من * چغتای لساننده اتقونجه دیرلر میر
علیشیر بیت بزم وصلیدا نوا قددین نوایی بیلماد نیك * کیجه فرقت ایچرا تانك اتقونجه
افغاندرسزا ف تاغستان ع تاغ کیمی ایلغون وکیمی قره اغاج وکیمی برنوع یك اغاجدر آتشی
طیانوردیدیلر وستان اسم مکاندر معنای ترکیب مذکور اغاجلك میشه لکی دیمك اولور
ودخی طاغستان دیدکاری الکه‌در ف تافتن ع سکون فا ایله قزمق وقزدرمق ویاقمق وبوکمك
ودوندرمك معنالرینه‌در خواجه سلمان بیت آنکه بخشیدش کلاه وبر سرش مقراض راند
کو سرش بردر حکمش سر نشاید تافتن * وبوکمك معناسنه چغتای لساننده ایشماك دیرلر
فرهادنامه ده فرهاد طفل ایکن عاشقلق اماراتی ظاهر اولدیغی محلده بیت ایشیلکای
رشته سی تاب وفادین * نیشیلکای باغری حکاك قضادین ف تالان ع یغما معناسنه
ترکیده دخی شایعدر ف تالسان ع کسر لام وفتح سین مهمله ایله طیلسان معناسنه ابوالمعانی
بیت خرقهٔ زهد وعصای زرق وتسبیح وورع * برسر دوش ریا بش تالسان انداخته ف تالشان ع
فتح شین معجمه ایله ده طیلسان معناسنه مرویدر ف تالیدن ع کسر لامله یغمالمق معناسنه
ف تان ع آلتی معنایه کلور اول مجمعده تا آن لفظندن اختصار اولنمشدر ثانی بمعنی شمار یعنی
صیره ثالث بمعنی قوت توان لفظنك مختصریدر رابع موید الفضلاده بمعنی دهان میر عمادی
بیت کوچك تانی که در حکایت * ریزد همه درهای مکنون * خامس محمودیده بمعنی درون
دهان واقعدر سادس فرهنك جهانکیریده بمعنی تار طولانی که چلا هلرطوقومق ایچون
اوزاتدقلری ایپلك که تانه وفرت وفلات دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت چولاهیست همره
اودرسرای او * کر کسوت لطیف ورا پود وتان کند ف تاوان ع جرم وکناه معناسنه
همام تبریزی بیت همام خسته را چندین مرنجان * کند دل کرد او تاوان ندارد *
صحاحده بمعنی غرامت مذکوردر ف تاون ع فتح واو ایله چقته قوشلمش صغره دیرلر ف تاویدن ع
کسر واو ایله بمعنی تابیدن قزمق وقزدرمق وبوکمك وغیری معنالرنده دخی استعمال اولنور
ف تاییدن ع کسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بکزمك معناسنه در ف تباسیدن
فتح باء موحده وکسر سین مهمله ایله حرارتدن وکرمیتدن بیخود اولمق کذا فی فرهنك

زغانکو یا که تبان فی فتح باء فارسیله طپراق چکیجی وطپراق طاشویجی معناسنه اسم فاعلدر
که تباهیدن فی فتح باء موحده وکسر هایله فاسد اولمق وآزمق وفنا اولمق وفنا ایتمك
معنالرینه در که تبرخون فی فتح باء موحده وسکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله اوج
معنایه کلور اول عناب که معروف میوه در شاه ناصر خسرو بیت فضل تبرخون نیافت سنجد
هرکز * کرچه بدیدن چو سنجد ست تبرخون * وله بیت زرد چو زهره است عارض بهی
وسیب * سرخ چو مریخ روی تار وتبرخون * ثانی بعض فرهنکده سرخ رنك براغاجدر
غایت سخت وسنکین اولور شاطرلر دسته چوب ایدوب الده کتورلر وبعض فرهنکده
سرخ بید وبعضنده بقم اغاجی رقم اولنمشدر شیخ حسن نظامی * قطعه * ازبسکه تو در هند
ودر ایران زده تیغ * ازبسکه دزین هردو زمین ریخته خون * زین هردو زمین هرچه
کیار وید تاحشر * بخش همه رو پین بود وشاخ تبرخون * حکیم اسدی بیت همه
دشت دست وسر وخون کرفت * دل ریك رنك تبرخون کرفت * ثالث برنوع تره در اتمك
ایله طعام میاننده تناول ایدرلر اکا ترخان وترخون دیرلر مغربی طبرخون در که تبرزن فی
فتح باء موحده وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بالته جی عربیده کسار دیرلر مولانا
هاتفی بیت تبرزن در آمد زهر سو بباغ * زرنج دل باغبانش فراغ * وشمشیرزن
معناسنه ده کلور میر نظمی بیت بروز جنك نتوان مرد کفتن * که بددل میشود مرد تبرزن
که تبرزین فی سکون راء مهمله وفتح باء موحده وکسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول نجاق
وکوچك بالته که ایو قاشنده کتورلر اضافتله ایو بالته سی دیمك اولور وغلبهٔ استعمال ایله اضافی
رفع واول مقوله یه علم اولدی حکیم نزاری قهستانی بیت کروهی کشته محکم بسته بر زین *
کروهی خستهٔ تیغ وتبرزین * مولانا هاتفی بیت تبرزین بخون یلان کشته غرق * چو تاج
خروسان جنکی بفرق * ثانی فرهنك جهانکیریده یعنی نمك کوهی که نبات شکر نیه مشابهی
اولدیغی سببی ایله تسمیه اولنمشدر تبرزد وتبرزین دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعه * برحمد
وثنا مباش فتنه * برسخن ست این سخن بشاپین * مشك نیی به پشك مفروش * مستان
بدل شکر تبرزین که تبسیدن فی سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر سینین وفتح دال مهملتین
ایله دوداق تبسرمك حرارت کبد وحمادن ظاهر اولور عربیده ظامیه دیرلر باء فارسیله ده
جائزدر که تبیدن فی کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله یعنی لرزیدن کذا فی فرهنك
جهانکیری که تپیدن فی کسر باء فارسیله طپیمق وچبالمق مشهوری طا ایله طپیدندر
لکن حرف طا زبان فارسیده متداول دکلدر استاد عنصری بیت چو آواز سم ستوران
شنید * فلاطوس را دل بکی بر تپید * واضطراب معناسنه ولی دشت بیاضی بیت
ز تپیدن دل خود شب هجر در عذابم * که در ونمیتواند که دمی قرار کیرد که تخازن فی فتح خا
وزاء معجمتین ایله خیار وتخلان کذا فی المحمودی که تخته کردن فی پنبه یی آتوب محلوج ایلکه
دیرلر که عرندق وحلاجه نداف دیرلر که تختهٔ نان فی خبازلرك اتمك سردکاری تخته ودخی
یوفقه آچدقلری تخته که دیار رومده اکا یاصتغج دیرلر که تخکلون فی سکون خاء معجمه
وفتح کاف وضم لام ایله چتین قوزکه قبوغندن ایچی آیرلمز میر نظمی بیت مشومسك مال

مال وسخت درون * نیاید بکار کسی تخکلون که تخمین فی سکون خاء معجمه ایله کمان وقیاس
معناسنه یعنی خاطرده نسنه ظن ایلمك ابو المعانی بیت آنچنان مبذول بوده لطف
واحسان عام را * در دل شاعر نکنجد هیچ تخمین وقیاس که ترابیدن فی فتح راء مهمله
وکسر باء موحده وسکون یای تحتانیله صزمق عربیده ترشح معناسنه در که ترانکبین فی
قدرت حلواسی که عربیده منّ دیرلر اصل الفسز ترنکبین در که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی
که تراویدن فی کسر واو وسکون یای تحتانی ایله صو یوقاریدن اشاغی آقمغه دیرلر
کذا فی شرفنامه والمجمع که ترابیدن فی کسر یای اول وسکون ثانیله یعنی تراویدن که ترین
سکون زاء مهمله وضم باء موحده ایله یعنی زمین سخت کذا فی شرفنامه که ترجمان فی سکون
راء مهمله وفتح جیم ومیم ایله اوچ معنایه کلور اول ایکی لغتی بر ندن برینه نقل ایلمك معناسنه که
ترجمه در فتح جیمله تا قلمنه ترجمان ودیوان ادبده بچواك وترزفان دخی دیرلر حکیم
خاقانی بیت اهل زبانرا بزبان خرد * از ملکوت وملکم ترجمان * ثانی پیشکش معناسنه
مولانا هاتفی بیت پی توره زانو زنانش کشید * که درپیش خان ترجمانش کشید * عربیده کی
ترجمانه هدیة الرجل دیدکلری بو معنایه قریبدر ثالث جریمه که مجرمدن آلنور اکا دخی
دیرلر حکیم رکنا بیت میرم برای خوی تو کز جرم یك کناه * صد قطره خون زدیده ودل ترجمان
کرفت که ترخان فی سکون راو فتح خاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول مجمع الفرسده اول کمسه یه
دیرلر که منصب ودیرلکنده مسلم اولوب منصبی اوجاقلق تصرف ایلیه اکا ترخانی دیرلر
وفرهنك جهانکیریده اول کمسه یه دیرلر حضور پادشاهیده قلم تکلیف اوزرندن رفع اولنوب
هرنه سویلرسه وهرنه یوزدن کناه وتقصیر وترك آداب مجلس ایدرسه معاتب ومؤاخذه
اولنمیه حکیم نزاری قهستانی بیت اکر صد خون بیك غمزه بریزی کس نمی پرسد *
مکر یرلیغ ترخانی زسلطان ایلخان داری * ثانی برنوع سبزه در نعناع کبی میان طعامده
اتمك ایله تناول ایدرلر طرخون دیدکلریدر بسحاق اطعمه بیت می نهم از شاخ ترخان
زلف بر روی پنیر * میکشم از برك نعنا وسمه بر ابروی نان * ثالث طائفهٔ چغتایده برقبیله در
رابع ابو النصر فاریابینك لقبیدر که ترخون فی سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله درت
معنایه کلور اول خونی وبی باك واوباش معناسنه شرفنامه ده بو معنایه ترخان دخی دیرلر
بو قولی مؤید خواجوی کرمانی بیت تو ترخان وترخون زجور تو خواجو * دل از غم چو خانی
ورخ زرخانی * ثانی بمعنی درخت بقم حکیم اسدی بیت کیا هابد از خون ترخون شده *
دل خان زیر وزبر خون شده * ثالث بردار ودرکه اکا اکل کردنی دیرلر عربیده عاقر قرحا
دیدکلریدر رابع برسبزه در تره کبی تناول اولنور معربی طرخون در تخمی اولمز اصلی
بویله درکه اوزرلك تخمنی کسکین سرکه ده اصلدوب طبعی تبدیل اولور ربعها کرلر ترخون بتر
کذا فی فرهنك جهانکیری فی ترزفان فی سکون راو فتح زاء معجمه وفایله بمعنی ترجمان کذا فی
شرفنامه حکیم سوزنی بیت وصف تو آنست کر زفان تو کفتم * من بمیان راست ترزفان
بیانم که ترسان فی قورقلو خائف معناسنه حکیم فردوسی بیت نشست از بر اسب تازی
بمند * همیرفت ترسان زبیم کزند * بیم ایله ترسك فرقی مقدم ذکر اولندی عربیده کی ها

ايله غم كيبدر ع ترسيدن ج قورقمق خوف معناسنه مصدردر ع ترفان ج سكون را
وفتح فايله بمعنى ترجمان كذا فى فرهنك جهانكيرى ع ترقين ج سكون راوكسر قافله شرفنامه ده
برخطدركه كتاب بعض محللرده ايكى حرف ميانه چكرلر بو لغت نبطى در حكيم انورى بيت
كرد ترخيم حشو واستعارت * بار ز صنعت كسان ترقين * مشكلاتده وهو خط يوضع على كلمة
لابطاله يعنى برخطدركه بر كلمه نك اوزرينه چكرلر ابطال ايچون حاليا كتاب اصطلاحيدر ع
تركون ج سكون راء مهمله وضم كافله فتراك معناسنه يعنى تركى وتركى باغنده ديرلر
استاد منجيك بيت تا بدر پادشاه عادل رفتند * بسته بتركون درون فضول وخطا را
ع تركهارن ج سكون راء اول وكسر كاف وفتح ها و راء ثانيله وزاء معجمه ايله ده مرويدر بعض
نسخه ده كسر را ايله واقعدر يوغرت قوريسى ازه جك نكنه معناسنه آكا كشكزن دخى ديرلر
ع تركيدن ج سكون راوكسر كافله برنسنه آيريلوركن صدا ويرمك تراكيدن لفظندن
مخففدر خواجه سلمان بيت فصلى از وصف جمال تو همى خواند بهار * كو رميشد ز حسد
نركس وكل مى تركيد ع ترميدن ج سكون راوكسر ميم ايله آتمق انداختن معناسنه كذا فى
فرهنك جهانكيرى ع ترنجان ج فتح راء مهمله وجيم وسكون نونله ريحان قسمندن بر
خوشبو اوتدر بادرنجبويه وبادرنبويه دخى ديرلر كذا فى اختيارات بديعى
ع ترنجيدن ج فتح راء مهمله وسكون نون وكسر جيمله قوشاغى وقولانى محكم چكمكه ديرلر
وشرفنامه ده غايت نرم اولمق وايو جمع اولمق معناسنه مؤيد الفضلاده خشك شدن پوست
وغيره وبعض فرهنكلرده درشت شدن معناسنه در ع ترنكبين ج فتح راء مهمله وسكون نون
وضم كاف وكسر بايله بردار ودر رنكى يشل وطعمى شيرين اولور نقل ايدرلر شبنم دوه دكنى
يپراغى اوزرينه دوشوب ترنكبين اولور تركيبده قدرت حلواسى عربيده من ديرلر تشديد ايله
لطيفه ملين در حضرت مولانا قدس سره بيت اندر بلا چو نيشكر اندر رجا چو شهد *
فانى براى تست چو خار ترنكبين * شيخ سعدى بيت ترنكبين وصالم ده كه شربت هجر
نميكند خفقان فؤاد راتسكين ع ترنكيدن ج فتح راء مهمله وسكون نون وكسر كاف
عجميله آيرلق معناسنه فرهنك جهانكيريده كرز وقليج اورمق معناسنه در اثير الدين
وفائى بيت ز كوب كرز وترنكيدن حسام بود * فضاى معركه همچون دكان آهنكر *
ع ترن ج فتح راء مهمله ايله كل نسرين دركه نسترون ونسترن دخى ديرلر بعض فرهنكلرده
بمعنى دشت وبيابان واقع اولمشدر ع ترنيان ج سكون راء مهمله وكسر نون ايله ميوه
سبدى كه ايچنه ميوه قويوب كتوررلر واكا بكزر نسنه لره دخى ديرلر ع ترهشتن ج سكون
راء مهمله وشين معجمه وكسر ها ايله بولانمق وقاقيمق يعنى غضبه كلمك كذا فى فرهنك جهانكيرى
ع تريان ج سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانى ايله ترنيان مرقومدن تخفيف اولنمشدر
شمس فخرى بيت زحل بطبخت از كشتزار چرخ آرد * بقول برطبق مه بصورت تريان *
صحا حينده سكوت چوغندن اورلمش سنبله ديرلر ع تريدن ج كسر راء مهمله وسكون
ياى تحتانى ايله طشره چكمك يعنى برنسنه يى چكوب چقارمق كذا فى شرفنامه ع ترين ج
كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله ياشرق ديمك اولور لفظ تركيه باشدر و حرف يا نسبت ونون

ونون وصفيتن تاكيد ايچوندر اصطلاحده خوبرق ديمك اولور خوبترين معناسنه ع ترفان ج
سكون زاء معجمه وفتح فايله بمعنى ترجمان كذا فى شرفنامه ع تسبيدن ج سكون سين وكسر
باء موحده بعده ياى تحتانى ايله بوغلمق معناسنه در ميرنظمى بيت بماند لقمه در حلقوم
بند د * اكر باشد بزرك البت بتسبيد ع تسفيدن ج سكون سين مهمله وكسر فايله التون
يالدزلمق كذا فى فرهنك جهانكيرى ع تشت خوان ج يمك سينى سى بعض آكا بر طعام ايچون
بر بيوك سينى قويوب اوزرنده طعام يرلر ديار رومده غايت متعارفدر ع تشتن ج سكون شين
معجمه وفتح تاء مثناة ايله چيلاق ديدكلرى قوش كه غليواج وغليوار دخى ديرلر ميرنظمى
بيت مقابل كى شود خصم بدآيين * نباشد كار تشتن كار شاهين ع تشرين ج كوز
فصلنده ايكى ماه روميه نك آديدر تشرين اول وتشرين ثانى ديرلر ع تشن ج فتح شين
معجمه ايله حبوباتدن بر نوعدر قبوغى سياه ونرم وايچى مرجمكدن ايريجه اولور رجا كشو
دخى ديرلر مير نظمى بيت چنان باشد بكا وجفت وخر را * تشن به ميشود از جل ديبا *
ع تفتن ج سكون فا وفتح تاء مثناة ايله تافتن لفظندن اختصار اولنمشدر معناى اخيره
كذا فى المجمع ع تفريدن ج سكون فا وكسر راء مهمله ايله قاورمق مثلا قزغانده قاورمق
كبى عربيده قلى ديرلر مير نظمى از زبان عاشق بيت نماند اميد دل در وصل جانان * جكر
تفريده شد از نار هجران ع تفسيدن ج سكون فا وكسر سين مهمله ايله قزمق ودخى قزدرمق
لازم ومتعدى اولور ع تفيدن ج كسر فا وسكون ياى تحتانيله دوداق بسرمك ودخى
كنده وطرفنه نسنه يومق وكوشه قارشو اوتورمق معنالرينه در ميرنظمى بيت زسرما هم
دران دادى بكرديد * تفيده زان سبب در پيش خورشيد ع تفين ج كسر فا وسكون ياى تحتانى
ايله پرده عنكبوت يعنى اورمجك آغى كذا فى المجمع وله ايضا بيت چو كشتند درغار آن
يار پنهان * كشيده تفين پرده برد رهمان ع تكن ج فتح كافله ميوه اغاجنه ديرلر ابوالمعانى
بيت خوش نباشد تلخ كفتن غير آن شيرين دهن * ميوه شيرين ترين وخوش نيارد
هر تكن ع تكيدن ج كسر كافله ياوب يوپرمق وسكرتمك معناسنه ع تكين ج كسر كاف
وسكون ياى تحتانى ايله مرد بها درو بيوك خاتون معناسنه زن مرد ده استعمال اولنور
ع تلابيدن ج كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى ايله چكرمق ودپكمك معناسنه در
كذا فى فرهنك جهانكيرى ع تلاتون ج ضم تاء مثناة وواو معروفله وجودين واثوابين
اوث ونجاستدن پاك طوتانه ديرلر ميرنظمى بيت شود نزديك عالم قدرش افزون *
وجود وجامه را باشد تلاتون ع تلاشيدن ج كسر شين معجمه ايله طاغلمق وپراكنده
وپريشان اولمق وله بيت شتابيدن نباشد كار حاصل * تلاشيدن نشايد مرد عاقل *
ع تلافتون ج ضم فا وتاء مثناة ايله معجب ومتكبر يعنى خودبين وخودپسند ع تلاويدن ج
كسر واو وسكون ياى تحتانى ايله طشره چقمق معناسنه در كذا فى شامل اللغه ع تلفن ج
سكون لام وفتح فايله قره باچق كه لاى دخى ديرلر عربيده حماء مسنون معناسنه ع تلى در زبان ج
در زيلر ايكنه قودقلرى ظرف معناسنه در ع تلميان ج نام پهلوان ايرانيدر كذا فى شرفنامه
ع تمرزدن ج سكون ميم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ايله ابسم اولمق خاموش شدن

معنا سنه میر نظمی بیت دم کفتن سخن خاموش باشد * بوقت تمزدن کفتار دارد فی تن ع
کوده در اما باش وال وایاق معما سندن خارجدر لسان عربیه اولان بدن معنا سنه دو
اطراف مذکوره بدندن خارج اولدوغن مولانا خلیل کتاب العینده تصریح ایتمشدر بو معنایه
شاعر دیمشدر بیت خروس وار سحرخیز باش تا سروتن * بتاج لعل و قبای چکن بیارایی
تن اسمنه باش داخل اولمدوغنه باشی اولمین نسنه لرده تن دیرلر شاعر بیت در غم آن واله
خال سیاه * جمله تن شد خال او در روی ماه فی تن سان ع آسوده و راحت یاب دیمکدر
استاد فرخی بیت از تن او چنان هراسد بحلی * که تن آسان و تندرست از تب فی تنالیدن ع
فتح نون وکسر لامله دوکمك وسلکمك کذا فی فرهنك جهانکیری فی تن بتن ع یعنی آدم
بادم استاد لطیفی بیت همه تن بتن مرد را ماد حیم * بمهر دلش سر بسر ناصحیم
فی تن پرستان ع تن بسایجی که تن پروردخی دیرلر هر زمان تنعم و رفاهیت تحصیلی قیدی
وفکرنده اولانلره دیرلر میر نظمی بیت مرد باش ودر جهان شد دین پرست * تا بکی باشی
چوحیوان تن پرست فی تنبسیدن ع سکون نون وفتح باء موحده وکسر سین مهمله ایله ایب
اورمك معناسنه کذا فی شرفنامه فی تنبیدن ع سکون نون وکسر باء موحده ایله مجمع
الفرسده لرزیدن معناسنده در فرهنك جهانکیریده ایب اورمك وایلاك چوزمك وبزطوقومق
وصارمق وطولامق واورمجك آغ ایتمك معناسنه معنای اوله چغتای لسانینده تورلوغ
دیرلر سبعه سیاره ده عصمت پناه وصفنك اولنه فلك تعریفنده دیر بیت پرده لار بیر بیر
یکا آیلانتغان * درامجم دین اینجو تورلاتغان فی تنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر
جیمله ایکی معنایه در اول بمعنی ترنجیدن مرقوم یعنی قوشاغی وقولانی وامثالنی محکم چکمك
معنا سنه استاد رودکی * قطعه * مهر مفکن برین سرای سپنج * کین جهان پاکبازی ورنج
نیك اورا فسانه داری شد * بد اورا مکرت سخت بتنج * ثانی طرلغمق معناسنه کاور
حکیم اسدی بیت بسی راندی از کفت بی سود خنج * کنون پاسخ از بخت یابی متنج *
فی تن دادن ع رضا ویرمك وتسلیم اولمق معناسنه در ابو المعانی بیت چو عاشق کشتن اورا
بود معتاد * بتیغ غمزه اش عشاق تن داد فی چغتای ده اونامان دیرلر بو بیتده ماضیسی ده واقع
اولمشدر میر علیشیر بیت تاموغ اوتیغا اوناب هجرینك اوتیغا اونامان * باشیم یاروغه
چیدارمین فراقینکا چیدامان فی تندیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
ایله ایکی معنایه در اول کورلمك انسانده وسباعده وبولنده استعمال اولنور ثانی اغاج
بوك ویاروویرمك معناسنه در استاد عنصری بیت بصد کار تخم اندر افکند بخت * بتندید
وشاخی بر آورد درخت فی تن زدن ع خاموش اولمق مثل تمزدن مرقوم فی تنسیدن ع سکون
نون ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله تضجر واضطراب چکمك یعنی کوکل طارلمق عربیه
بو معنایه انقباض قلب تعبیر ایدرلر وچغتایده تاریغماق دیرلر میر علیشیر بیت دوستلار
بو کیجه واقف بولونکوز حیقه تورور * آنسز بن آشفته جانیم تن اوپیدا تاریقیب * فرهنك
جهانکیریده چزمك معناسنه ده مسطوردر فی تنك ترکان ع اضافتله وکاف اول فارسیله
شرفنامه ده بر موضعدرکه محبوبلری غایت چوق اولور خواجه سلمان بیت بت فرخار ندیدیم

ندیدیم بدین حسن وجمال * تنك ترکی ندیدیم بدین شیوه و تنك فی تنودن ع ضم نون
و واو معروفله ایلاك وقیل اورمك تنیدن معناسنه وکشیدن معنا سنه حکیم ناصر خسرو
قطعه * ربوده خواهد این پیرهن ترا اکنون * همه کسسته وفرسوده کشته تارش وپود
ترا چکونه بسا و دکر بپاکی علم * که جان ودلت جز از جهل وفعل بد نتنود فی تنه درون ع
تره یاغی که تنه درود ومسکه دخی دیرلر فی تنیدن ع کسر نون وسکون یای تحتانیله قیل
وایب اورمك واورلمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ای که از توظلم چاهی
میکنی * از برای خویش راهی میکنی * کرد خود چون کرم پیله بر متن * بهر خود چه میکنی
اندازه کن * ودخی اورمجك آغی اورمك خواجه سلمان بیت چشم وچراغ ثانی اثنین من بغار
در رفت وعنکبوت برو می تند حجاب * ودخی خاموش بودن تن زدن معناسنه در فی توامان
سکون واو ایله ایکیز لر معنا سنه لفظ عربیه در لکن فارسیده استعمالی شایعدر فی توانیدن
کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله آجیمق وآجتمق معنا سنه لازم ومتعدی
اولور فی تودرین ع سکون واو وفتح دال وکسر راء مهملتین ایله مجاق وکوچك بالته که ایو
قاشنده کتورورلر فی توسن ع سکون واو وفتح سین مهمله ایله اصلنده تعلیم اولنمامش الغی ده
کر زه سرکش آته دیرلر غلبه استعمال ایله مطلق آته علم اولمشدر خواجه سلمان بیت
عنان توسن دولت بدست تو شد رام * بکام خویش بر غم حسود میرانش * سرکشلکدن
کنایه طریقیله فلکه استعاره ایدرلر خواجه حافظ بیت توخود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار
که توسنی چو فلك رام تازیانه تست فی تولیدن ع سکون واو وکسر لامله نسنه صانجمق
ودخی صوت بلند ایله حایقرمق معناسنه مرویدر فی تهان ع فتح ها ایله تهی معنا سنه
بوش دیمکدر ابو المعانی بیت درون پرشد از درد وغم آنچنان * که از عقل ودانش
دماغم تهان فی تهمتن ع جاه وحشمت وشجاعت ومهابت صاحبی ودخی رستم زال اقرباسندن
بر مشهور مبارز پهلوان اسمیدر کذا فی المجمع و رستمك لقبی اولدیغی مشهور آفاق در نظیری
نیشابوری بیت دوران هنوز خون سیاوش نکرده پاك * سهراب وا بجیب تهمتن در آورم *
رستمه تهمتن لقبنه سبب تهم شجیع ودلاور دیمکدر تن معروف در امیر خسرو بیت یکی تن که
در پیش صد تن بود * اکر خود تهمتن بود زن بود فی مع الواو * تاو ع تاب مرقومك معنالرینه
استعمال اولنور حرف بایله واوك میانه لرنده تبادل وتواخی اولدیغی جهتدن ایله از آنجمله بمعنی
طاقت حکیم فردوسی بیت که با جنك رستم نداری توتاو * بده بیکمان با رجا نرا بسا و *
وبمعنی توان حکیم اسدی بیت زند تیغ را نوك از زور تاو * براهنجد از پشت ماهی وکاو * بمعنی
کردیدن یعنی دوندرمك بو بیتده امر واقعدر شیخ آزری بیت اکر طریق یقین خواهی وسبیل
صواب * سر از متابعت مصطفی وآل متاو * سایر معنالرنده دخی مستعملدر فی تانکو ع
سکون نون وضم کاف عجمیله بمعنی جام توانکو دخی دیرلر کذا فی شرفنامه فی تاهو ع ضم ها
واخفای واو ایله شراب ظرفی معناسنه امیر خسرو بیت تکلف نیست حاجت خوبروی
خواهم وکنجی * می تاهو نه انکوری سکوری کل نه جام جم فی تبنکو ع فتح باء موحده وسکون
نون وضم کاف عجمیله صندوق معناسنه عموما وانچه صندوغی خصوصا شمس فخری بیت

زر و یاقوت و لعل اندر خزینت * نه بیند روی کیسه نه تبنکو * واهل حرفك متاعلری
غله سی اولان اقچه یی قودقلری صندوق کوچك کرك بیوك استادرودکی بیت آن تبنکوکه
ند رودینار * بستد وراند اوکه تا هشتاد * بعض نسخه ده قیو مجیلرك ایش دوکدکلری
قالب معناسنه وبعضیلر اغاج انبار معناسنه مرویدر ل تبو ع ضم باء موحده ایله
یرمکان اسمیدر منقولدرکه آنده صودکرمنی کبی دکرمان وار در اما صویی یوق حضرت یونس
علی نبینا وعلیه السلام یاپمش دیرلر یونسی سورسك یوری دیرلر یوررطوردیرلر طوررمش
ل تتربو ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله وضم باء موحده ایله شرفنامه ده لاغ وتمسخر
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم سوزنی بیت لیکن نه یازکردم از شر دشمنان
کاندر خور تماخره وتتربو شوم ل تدو ع ضم دال مهمله ایله جعل کبی بر بوجکدر اکثر
حماملرده اولور عربیده ابن وردان دیرلر ل تذرو ع فتح ذال معجمه وسکون راء مهمله
و واو موقوفه له سکون دیدکلری قوش آتی اعلاینور ابوالمعانی بیت با فسوس شیوه
شهباز دلم راکرده صید * در چمنزار محبت آن تذرو خوشخرام * مولانا هاتفی بیت ندیده
تذروی چو چنکال باز * خرامد سوی آشیانش بناز ل ترازو ع معروف مولانا وحشی
بیت ترازو در کف بقال ومن در صورتش حیران * بیا ای مشتری بنکر قمر در خانهٔ میزان
ل تربو ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله اینجه اکیریلوب طوقنمش جامه یه دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ل ترقو ع کسر راء مهمله وضم قافله آزری بیت بستد زبرای
قدم خسرو خاور * بربام افق شکل سراپردهٔ ترقو ل تژاو ع فتح زاء فارسیله تورانیلردن
برمبارزك اسمیدرکه افراسیابك دامادی ایدی وایکی کروهه حاکم ایدی کیوآنی زنده
کرفتار کمند ایدوب برادری انتقامی ایچون بهرام قتل ایلدی حکیم فردوسی بیت چنین
کفت با کیو جنکی تژاو * که توچون عقابی ومن چون چکاو ل تزرو ع سکون زاء معجمه وضم
راء مهمله ایله سلکن دیدکلری آل رنك بویه در عربیده سیرقون دیرلر ل تسو ع ضم سین
مهمله ایله ایکی حبه درکه یکرمی درت حبه بر دینار در مثقال دخی دیرلر سدسنه دانك دیرلرکه
درت حبه اولور بعضیلر تسو دانکك ربعیدر دیدیلر بر حبه اولمق اقتضا ایدر لکن شمس فخری
تصریح ایلمشدر * قطعه * چو دینار ست شش دانك ای برادر * ودانکی چار تسو جست اشهر
وتسو جی دو حبه او فتاد ست * ولی حبه دو جو کشته برابر * معربی طسوج وتسوجدر کمال
اسمعیل * قطعه * باکف دریاش توهردم زننك * ابر زند بررخ دریا تفو * کرچه مرا هست بخوان
فضل * نیست روا نکانه مرا یك تسو ل تفو ع ضم فایله توکرمك معناسنه ابوشکور
بیت بشکرده بیربد زیرکاو * تفو پرچنین باشکیبا تفو ل تکاو ع کاف عجمیله نکاب
مرقومك بش معناسیله ده مترادفدر اول ولایت کنجه مضافاتندن بر ناحیه آدیدر حکیم سنایی
بیت داشت زالی بروستای تکاو * مهستی نام دختری ودو کاو * ثانی موسقیده بر پرده آدیدر
پردهٔ تکاوی دیرلر استاد منوچهری بیت وقت سحرکه چکاو خوش بزند بر تکاو * ساعتکی
کنج کاو ساعتکی کنج باد * ثالث بر نوع پیاله در اشاغی جانبی اوزون ودلك شیشه آغزینه قویوب
وکلاب وامثالی نسنه لر طولدررلر ترکیده آکاحوقی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * جز سبوی

سبوی سر دوره کوش خم پهلو * کاسهٔ پشت وکدو کردن تکاو کلو * چو آید باوی سبوی
ودوره وخم * چوشد کاسه رودبادی وتکاو کدو * رابع جنك وخصومت معناسنه خامس آلچق
یرلرکه جابجا یغمور صویی ایرکلنش اولوب سبزه بتمش اوله بو ایکی معنانك شاهدلری تکاب
ذیلنده یازلمشدر ل تك وپو ع یلوب کزمك ونسنه ایچون سکردوب آرامق معناسنه
تکاپوی دخی دیرلر ل تکو ع ضم کاف عجمیله بمعنی موی مجعد یعنی قورجق صاچ کذا فی المجمع
ونسخهٔ میرزا ابراهیمده مطلق موی معناسنه واقعدر وفرهنك جهانکیریده دخی موی مجعد
معناسنه در امیرخسرو بیت ای نکار سیه چشم وتکو موی * سروقد ونکو روی ونکوکوی
ل تلو ع ضم لامله خار معناسنه که عربیده شوك ترکیده دکن دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل تنباکو ع سکون نون وفتح باء موحده وضم کاف عجمیله توتون یپراغی که قوریدوب
خرده ایدوب لوله ده استعمال ایدرلر عربیده موضوع له اسمی طبقه در فتحات ثلثه ایله
کرچه محدثدر لکن اول مرتبه قوت ظهور بولمشدرکه رفع وترکی محال منزله سنه وارمشدر
بعض اهل دل وذوی العقولدن مسموعدرکه لفظ طبقه یوز اون التی عدددر وقهوه دخی یوز اون
آلتی عدددر بونك ایکیسی اسماء حسنی دن قوی اسمنه مظهردرشمشلردر رفعلری ممکن اولمامسنه
سبب اولدر دیرلر وفارسیده تنباکو دینلدوکی مولانا مخلی بخاری * رباعی * تنباکوکشی
یکلعذاران چه خوشست * سنبل بلب چشمهٔ حیوان چه خوشست * دود ش بمثال
زلف در هر نفسی * برعارض مهوشان پریشان چه خوشست * واستادان متأخریندن
حکیم شفایی * رباعی * قلیون زلب توبهره ور میکردد * نی در دهنت چو نیشکر میکردد
در دور رخت مثال تنباکو نیست * ابریست که در دور قمر میکردد ل تندو ع سکون نون
وضم دال مهمله ایله اور مجك معناسنه که تندو وجولاه وچولاهه وکرتنه
وکرتینه ودیوپا ودیوچه دخی دیرلر عربیده عنکبوت دیرلر شمس فخری بیت مشاعنقای
قاف فتح ونصرت * بودبر طاق ایوان توتندو * تحفة الاحبابده ضم تاء مثناة ایله
مرویدر ل تنکو ع سکون نون وضم کاف عجمیله ایکی معنایه در اوله تینکو لفظندن مخففدر
صندوق معناسنه ثانی ادات الفضلاده وفرهنك جهانکیریده نام پادشاه خطا وختن در خواجه
عمید لویکی بیت باحکم قدیم توچه کسری وچه قیصر * در پیش قضای توچه خاقان وچه تنکو
ل تنندو ع فتح نون اول وسکون ثانی وضم دال مهمله واخفای واو ایله بمعنی عنکبوت کذا فی
فرهنك وفایی ومجمع الفرس امیر معزی بیت شود در پناهت چو سد سکندر * اکر
خانه سازم زتار تنندو ل تنو ع ضم نون ایله لغت محمودیده مختصر تنومند مسطوردر
ل تو ع اخفاء واو ایله بوزن نو تاب معناسنه اما ضمه ایله دخی اصحدر واچمق وحبه معنالرینه
مرویدر وفرهنك جهانکیریده بمعنی تاب که حرارت معناسنه اوله بو قولی مؤید حکیم
سوزنی بیت منکر مشو توانی تارسعیر را * تا اندر و بحشر بسوزی وپرتوی ل تونکو ع
فتح واو وسکون نون وضم کاف عجمیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی تبنکوکه با ایله واوك
تبادلی جائز اولدوغی سببیله ثانی شرفنامه ده بمعنی تانکو یعنی جام ل مع الهاء * تابخانه ع
سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله شرفنامه ده دیواری بلور جام ایله یاپلمش خانه که

ایچروندن طشره یی کوریمه وکونشک ضیاسی ایچرو تأثیر ایلیه بو معنا تاب ضیا معناسنه اولدوغی اعتبار ایله در اما لغت محمودیده بمعنی کرمابه وکرمخانه واقعدر بو معناده تاب حرارت معناسنه اولمق اعتبار ایله در بوکا قریب فرهنک جهانکیریده بمعنی خانهٔ تابستانی یعنی یازاوی بوقولی مؤید حکیم خاقانی در ستایش نیر اعظم در تحفة العراقین بیت سردابه وخست زمانه * ازفر تو کشته تابخانه * وکار بانسرایلرکیاز فصلی منزلکاهنه ده دیرلر مشهوری تاوخانه در تابده سکون باء موحده وکسر دال مهمله واظهار ها ایله لفظ مرکبدر ضیاو پریجی وایب وایلک بوکبی معنالرینه تابسه فتح باء موحده وسین مهمله ایله اوتلو وصولو مکان چراکاه معناسنه در ابوالمعانی بیت رود هرکه یکلش را نباشد پیش خود دلبر * چوحیوانی که باشد تابسه جای قرار او را تابه فتح باء موحده واخفاء ها ایله تاوه معناسنه در قرد اجق دیمک اولور حضرت مولانا قدس سره بیت ماهی اندر تابهٔ کرم ازهواست * رفتن ازمستوریان شرم ازهواست تاج فیروزه کیخسرو شاهک مشهور ومعروف تاجیدر که تاج کیخسرو یده دیرلر کذا فی شرفنامه تاجه فتح جیمله تاج خروش یعنی خروسک ایبکی کذا فی نعمة الله وزنانه مخصوص بر نوع طاقیه در مولانا هاتفی بیت دو صد کاروان پرنیان فرنک * بحر زرکش وتاجهٔ هفترنک تاخته سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تکاپوی یعنی چاپوق سیک قاسم انوار بیت فراز مرکب تحقیق از برای طلب * زصبحکاه ازل تابشام تاخته ایم * ومعنی وجودده ویاغیرده یومری نسخه ظاهر اولمق اسدی ماضیسن ایراد ایتمش بیت زبالا دو چیز از دل سنک سخت * برون تاخت همچون زنخ از درخت * زنخ ضمله اغاج صمغی که ترکیده پیس دیرلر بورلش تافته معناسنه کذا فی الحلیمی وبمعنی ریخته کذا فی فرهنک جهانکیری تاخیره کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله برکلمه درکه برکسنه نک ابتدا احوالن بیان معناسن افاده ایدر مثلا سن شوحالت اوزره وجوده کلدک وآنکله بویودک دیمک محلنده تاخیره ات فلا نست دیرلر کذا فی المجمع اما فرهنک جهانکیریده نصیب وسرنوشت معناسنه در مثلا تاخیرهٔ فلان همچنین بود دیرلر میر نظمی بیت زعشقت نصیبم چو هجران بدی * که تاخیره ام یأس وحرمان بدی تارچوبه سکون راء مهمله وضم جیم فارسی وفتح باء موحده ایله بردار ودرمار چوبه دخی دیرلر عربیده هلیون دیرلر تاره بوزن خاره سکز معنایه کلور اول فرهنک جهانکیریده بمعنی طارم حکیم ناصر خسرو * قطعه * نه خوانشان نه دانشان ببینم * همی بینم ستاره چون نظاره * مکر کایشان همی بیرون کشندت * ازین همواره دیدر سبز تاره * ثانی تارک سر معناسنه مختاری بیت ازهول کنوف جان دهد برسو بیت * انکس که همی تیغ زده بر تاره * ثالث بمعنی تاریک خواجوی کرمانی بیت شود در کردنم بند سلاسل * خیال زلف او شبهای تاره رابع بمعنی تارکرک ریسمان اولسون کرک تار چنک اولسون وآنک امثالی نسخه لرده دیرلر شاه قاسم انوار بیت چنک غمش میزند بردل وهر تارهٔ * کشف روانی میکند معنی حبل الورید محمود ابن یمین بیت چون دیدهٔ موزی وچو پکتارهٔ مویی * آورد بیازار دهانی ومیانی *

* خامس قیبان معناسنه شمس فخری بیت چون بو دراسیٔ معدلتش * چون برآید ز تله وتاره * سادس ارش که چولاهلر طوقودق ایچون ایلکی اوزادرلر آکا تاروتان وتانه وفلات وفرت دخی دیرلر سابع تغار معناسنه در ثامن عربیده کره معناسنه تارة اخری برکره دخی دیمک اولور تازانه وتازیانه کلاهما بفتح الزاء المعجمه والنون ثانی یای تحتانی زیاده سیله قمچی معناسنه در حکیم اسدی بیت بزد بر سرم مرد تازانه چند * فکندن همیخواست کوش سمند * خواجه حافظ بیت توخود چه لعبتی ای شهسوار شهر آشوب * که توسنی چو فلک رام تازیانهٔ تست تازه معروف ترکیده دخی استعمالی شایعدر محبوبده ومیوه ده وغیریده ابوالمعانی بیت خیال تازهٔ آن روی تازه در دلم تازه * شود با فکر وصل آن پری رو در دو غم تازه تاسه فتح سین مهمله ایله فرهنک حسینی وفایی ده اغاقدن ویاخود امتلای معده دن بوغاز صقلمسنه دیرلر کذا فی الصحاح ودخی المناک وغمناک اولوب طبیعت صقلمق حکیم سنایی بیت یار همکاسه هست بسیاری * لیک همتاسه کم بود یاری * شرفنامه ده غم وغصه ده چهره ده سیاه لکه کبی که حبک ونفسه دخی دیرلر عربیده کلف وکلفه دیرلر وفرهنک محمودیده اضطراب دل وبیقراری وعلت ضیق النفس ومشکلاتده اطعمه دن کور دوکنی تناوله میل ایلمک وزنان حامل ایکن برنسنه یه آرزو ایتمک که ترکیده آش یرمک دیرلر تافته تافتن لفظندن اسم مفعولدر التی معنایه استعمال اولنور اول بمعنی سوخته حکیم اسدی بیت جهان زآتش تیغها تافته * دلی که زبانک پلان کافته * ثانی ضیا وفروغ معناسنه استاد لطیفی بیت برفت ابرتا که ستاره بتافت * رهی راه کم کرده را باز یافت ثالث بمعنی پیچیده یعنی بوکلمش زلف وکاکل وغیری نسخه لرده دخی استعمال اولنور منجیک بیت امروز باز پوزشت ایدون بتافتست * کویی همی بدیدان خواهی کرفت کوس * رابع بمعنی آزردهٔ غم واندوه ازسودا حکیم خاقانی بیت ای زفروغ رخت تافته صد آفتاب تافته ام ازغمت روی زمن بومتاب * تافتهٔ اول فروغ ثانی آزرده معناسنه در خامس بمعنی برکشته یعنی دونمش خواجه حسین ثنایی بیت کر بمثل جا کنی در پس آیینه شخص بیند تمثال خویش تافته رو برقفا * سادس ابریشمدن اینجه طوقنمش بر نوع قماشدر آکا ده تافته دیرلر ابوالمعانی بیت چشم عاشق میشود خیره زجسم نازکش * کر بپوشد تافته بیرون شود تاب بدن تاکدانه سکون کاف وفتح دال مهمله ونونله اوزم چکردکی بعض نسخه ده بوکلمش ایلک معناسنه در تالانه فتح لام ونونله شرفنامه ده شفتالو کبی برمیوه در شفترنک وسکیل دخی دیرلر کذا فی المجمع وفرهنک جهانکیری بمحاق اطعمه بیت تار رباب تخته ونارنج میر آش * تالانه لشکری شد وامرود میر کشتنه * وله بیت زانکه در خوان چنین میوه ضرورت باشد * مثل شفتالو وتالانه وانکور وانار تالواسه سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله تاسهٔ مرقوم معنالریله متراد فدر خفاف بیت مرمرا ای دروغ کوی سرک * تالواسه کرفت ازین ترفند تامواره سکون میم وفتح واو وراء مهمله ایله بمعنی آفتابه یعنی ابریق تاوانه فتح واو ونونله بمعنی تابخانهٔ مرقوم تاوخانه بمعنی تابخانه یعنی کاربانسرای تاوسه ضم واو وفتح سین مهمله ایله

بمعنی تابسه مرقوم یعنی چراکاه کذا فی فرهنك جهانکیری تاوه اوج معنایه کاور اول
معروف ثانی خشت بزرك یعنی ایری کرپیچ ثالث آشی دیدکاری قزل طپراق تاه اوج
معنایه کاور اول قات معناسنه که یکتاه دوتاه دیرلر ثانی فرهنك مجودیله عدد مجهولدن کنایه در
الی ما لانهایه اما فرهنك جهانکیریده عدد فرد معناسنه مرویدر حکیم سوزنی بیت
همتا مشه شرق وکسی نشنود این ماه * زیرا ملك الشرق زهمتاهان تاه است * ثالث مؤید
الفضلاده یاس که قابچ وخنجر وامثالنه اولور تابه فتح یای تحتانی ایله اینجه اشانش
ایلك وضیای روغن هر نه اولورسه تبانجه بمعنی سیلی میر نظمی بیت تبانجه خورد
روی دریا زباد * برون از درون هرچه هست اوفتاد تباه فنا وفاسد وپوسیده
وبمعنی هیچ شدن ویرایو حالدن بر یرامز حاله دونمك خواجه سلمان بیت کر توکنی حمایت
کوکرد را ز آتش * یاقوت وش نباید تاب تب تباهی * ودخی بو معناسیده خسام دیمکدر
تباهجه وتباهه کلاهما بفتح الباء الموحده اول سکون ها وفتح جیم ثانی فتح ها ایله کوشت
نرم که لطیف پشمش اوله تبهره وتبه دخی دیرلر مولانا مطهر بیت نه مرد مفتی وقاضی شدم که
دارم دوست * بهین تباهجه با لطیف حلوائی * حکیم انوری بیت مرا کفت بسیخ حمدان
همیزن * زکون زنت روزکی د وتباهه * نسخهٔ حلیمیه بمرطه قلیه سی ونعمة الله ده
بورانی دیدکاری طعامدر تب باده اضافتسز صحاحینده بمعنی تب لرزه یعنی حما
بوقولی مؤید شمس فخری بیت مباد دشمن خسرو دکر بود بادا * همیشه دریرقان
ازبلا وتب باده * بو معنایه مولانا عضایری رازی بیت چنان دشمنت بیم تیغ تو لرزد *
که کوئی کرفتست تب باده اورا تبخاله سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله حرارت
کبددن وتأثیر حمادن دوداقده ظاهر اولان قبرجق معناسنه در واستعاره طریقیله قدحه
باده اوزرنده اولان حبابه دیرلر ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت شد تبخاله لب
شیرین دهن را * چنان تبخاله می در پیاله تبرزه فتح باء موحده وزاء معجمه وسکون راء
مهمله ایله زبان کوهستانیده کولاقی برپشتماله ویا بر بوغچه یه بغلقدر کذا فی الصحاح فرهنك
جهانکیریده نبات شکری وبر نوع طوز در نباته مشابه اولدوغی جهتله نیشابور طاغلرنده
ودخی بعض طاغلرده اولور ودخی بر نوع اوزمدر شهر تبریزه مخصوص غایت شیرین
اولدوغندن نباته بکزمکله تبرزه وتبرزد دخی دیرلر تبسته فتح باء موحده وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله سجاقلی قالیچه وسجاده وامثال ذلك تبنجه بمعنی تبانجه
مرقوم کذا فی شرفنامه تبنکه فتح باء موحده وسکون نونله بمعنی تنبکو وانبار ایتدکاری
تخته دن بیوك صندق تبهره وتبه کلاهما بفتح الباء الموحده وسکون الهاء لطیف
ونرم پشمش ات که تباهجه وتباهه دخی دیرلر استاد فرخی * رباعی * یا من چون کل شکفته
باشی که که * کاهی باشی چوکار بادکوشت تبه * روزی همه آری کنی وروزی نه * یك رم
صنما بنه مرابیك رم تبیره کسر باوسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله طبل وکوس
معناسنه در شمس فخری بیت ایاشاهی که در درکاه جاهت * زطاس مهر ومه باشد تبیره
استاد منوچهری بیت تبیره زن بزد طبل نخستین * شتربانان همی بندید محمل * تحفة

تحفة الاحباب جای مزبله معناسنه دخی مرویدر تبیکه کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح کافله بمعنی ختور نان یعنی اتمك آلتلرندن بر آلتدر تبیله کسر باء موحده
وسکون یا وفتح لامله دخی تبیکه مرقوم معناسنه در تبینه کسر با وسکون یا وفتح
نونله بمعنی عنکبوت میر نظمی بیت درون خانه سیم وزر دفینه * کشیده پرده رش
پرده تبینه تتارچه فتح تاء مثناة وسکون راء مهمله وجیم فارسیله بر نوع اوق دمرنی
سائر اوق دمرنی کبی اولمیوب مخصوص طرزدر کذا فی المجمع تتربوه سکون تاء مثناة
وفتح را وضم با وواو مجهول ایله تتربوی مرقوم معناسنه یعنی لاغ وتمسخر ومضحك مجلس اولق
شهاب مهمره بیت کشت آنکه شد همیشه پی هزل وتتربوه * ازکه سبکتر ارچه کران بود همچو
کوه تتره سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله سماق وبیراغنه دخی دیرلر تجار
فتح جیم وراء مهمله ایله هنوز ایراورلامش آت تجاو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بو معنایه فخر کرکانی * قطعه * برفت از شهر کرکان یکسوار * بزیرش تازی اسبی
خوش تجاره * صد اسب تازی وسیصد تجار * زکوهر همچو پر کردون ستاره *
تجت فیروزه یعنی تخت کیخسرو شاه کذا فی شرفنامه تختکاه اصلی کاه تخت
ایدی که تخت یری دیمك اولور معنای ترکیبیدن علمیته نقل اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر
حکیم فردوسی بیت بر آرد ترا تختکاه کیان * بتو شاد مردم درین دودمان * بحر الغرائبده
حلیمی لفظ کاهی تخت ایله تفسیر ایدوب حکیم اسدینك بو بیتنی استشهاد ایلمش بیت فدایم
زجان آفرین شاه را * که زیبا است بر خسروی کاه را * وپادشاه اوتوردوغی شهره ده دیرلر
تخته معروف اغاجدراندن تخت یاپدقلری اجلدن تسمیه اولنمشدر آخرنده کی
ها اول اول معنانی اظهار ایچوندر شاعر بیت روان چون روان شد فرو ریخت رخت *
چه بر سخت تخته چه بر نرم تخت تخته جامه منکنه وجندره معناسنه که ترکیب اثواب
تخته سیدر تخله سکون خاء معجمه وفتح لامله نعلین معناسنه بعض نسخه ده صدای
مشایخ معناسنه مرویدر شمس فخری * قطعه * ایاشاهی که هرسائل که آید * بدرکاه
تو بی دستار وتخله * زجود بخشش تو باز کردد * ذ زر پرکرده صاع وکیس وبغله * صحاحده
نعلین معناسنه در وفرهنك جهانکیریده هرنسنه نك خرده سنه دیرلر تده فتح دال مهمله
واخفاء ها ایله بمعنی تنیه اورمجك آغی معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت وسواس
بد سکال تو کشته کفن برو * چون تار کرم پیله که برخود زخود تند تران فتح راء ایله بمعنی
مزبله ترانه فتح راء مهمله ونونله اوج معنایه کاور اول ابیات واشعاری مقام ایله اوقومغه
دیرلر صحاحده دوبیته دیرلر ثانی شرفنامه ده نغماتدن بر نغمه در ثالث محبوب تازه وخوبرویه
دیرلر بو ایکی معنایه شیخ نظامی بیت هر نسفته دری دری میسفت * هر ترانه ترانهٔ میکفت
تربره سکون راء اول وفتح باء موحده وراء ثانیله بر نوع اوزمدر کذا فی فرهنك
جهانکیری تربسه سکون را وفتح باء موحده وسین مهملتین ایله قوس وقزح معناسنه
ایضا منه ترخانه وترخینه کلاهما بسکون الراء اول فتح ثانی کسر ایله معروف
طعامدر بسحاق اطعمه بیت عاشق نانم اکر ترخانه نبود کو مباش * بلکه با نان نیز اکر بریان

نباشد کو مباش * حضرت مولانا قدس سره. بیت چون بروی زین جهان سوی خرابات
جان * درعوضش می بکیر بی مزه ترخانه‌ٔ ** ترخجه ** سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح
جیمله اوزم چبوغی که تکاك دخی دیرلر ** ترخرانه ** سکون راء اول و فتح خاء معجمه وراء
ثانیله ماحضری طعامدر فقرا قیش ایچون ذخیره ایدرلر یاغوری چکوب بعض ادویه‌ٔ
حاره ایله یوغرت ایچنه قویوب پارچه پارچه ایدوب قوریدرلر وقت حاجتده اصلدوب
بشورلر ترخانه وترخینه ده دیرلر ** ترده ** سکون راودال مهملتین ایله لغت محمودیده
وشرفنامه ده ذکرمان اجرتی ومجمع الفرسده ذکرماجیه ده دیرلر آسیابانی معناسنه
مشکلاتده ترده وهوطحان ** ترزده ** سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله حجت وسجل
معناسنه که عربیده صکوکه وقباله دیرلر شمس فخری. بیت قاضی کردون چو دیده عدل
ملك وداد او * مملکت را تا ابد بسته بنامش ترزده * تحفة الاحبابده بمعنی ترده که
عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ** ترشه ** سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله
برمیوه در تروشه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ** ترغازه ** سکون راوفتح غین وزاء معجمتین
ایله غالب وسرکش معناسنه یعنی غلبه وسرکشلك ایدنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * همی کوشم بخاموشی ولیکن زین شکرنوشی * کرفته خون آن غمزه که آن غمزه است
غمازه * که کنزا کنت مخفیا وقد احببت ان اعرف * برای جان مشتاقان برغم نفس ترغازه
** ترغله ** فتح راء مهمله وسکون غین معجمه ایله عاطل اولمش عضوه دیرلر محمودیده بمعنی
کوفته وترنجیده واقعدر استاده نجیلك. بیت زبس کوب از زمانه یافت دشمن * همه اعضای
اوکشته ترغله ** ترفنده ** سکون راء مهمله ونون وفتح فایله مکروحیله معناسنه بعض
نسخه ده قافله ترقنده واقعدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ترس وبیم معناسنه مسطوردر
** ترفینه ** سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا وفتح نونله آنتی درکه قرده قروتی قاتق ایدرلر
حضرت مولانا قدس سره. بیت من مست ابد باشم نی مست زباغ ورز * من لقمهٔ جان
خوردم نی لقمهٔ ترفینه ** ترکنده ** سکون راء مهمله ونون وفتح کافله بمعنی ترفند مرقوم
یعنی سخن بیهوده. بمعنی حکیم سوزنی بیت جز مدح تو ترکنده بوده رچه نویسم * کردم
قلم از یافه وترکنده شکسته ** ترلوه ** سکون راوفتح لام وواوایله انیشلی ویوقشلی یول
یعنی راه نشیب وفراز کذا فی المشکلات ** ترمسه ** سکون راوفتح میم وسین مهملتین ایله
نصف دانك معناسنه که ایکی قیراط اولور میرنظمی. بیت درون کرا که شده وسوسه *
وجود ش نیرزد به نیم ترمسه ** ترمه ** فتح میمله شرفنامه ده بمعنی ترب یعنی مکر وحیله
** ترمره وترمون ** کلاهما بسکون الراو ضم المیم وفتح رائین الاخرین صالنجق معناسنه
مرویدر ** ترنانه ** سکون راء مهمله وفتح نونین ایله بمعنی ناخورش یعنی قاتق که اتمك
ایله یرلر عربیده ادام دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت سائلی آمد بسوی خانهٔ *
خشك نانی خواست با ترنانهٔ * وله ایضا * مثنوی * چون روز کردد میل وداز بهر
کسب وبهر کد * تا خشك نانی میشود از مشتری ترنانهٔ ** ترنجیده ** فتح راء مهمله وسکون
نون ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی تنك دل ودرهم یعنی طارغین وانجمش کذا فی المجمع اما

اما موید الفضلاده ضم تاء مثناة ایله شکنج کرفته ودرشت واقعدر ومنشی نسخه سنده
صقلمش معناسنه روایت ایدر مصدری ترنجیدندر ** تروشه ** ضم راء مهمله وواو
معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی ترشهٔ مرقوم کذا فی المجمع ** ترومیده ** ضم راء مهمله
وواو مجهول وکسر میمله بمعنی آمیخته واندوخته کذا فی المجمع ** تروند ** سکون راء
مهمله ونون وواوایله ایکی معنایه دراول ابتدا ایریشن میوه حضرت مولانا قدس سره
بیت تروندهٔ پالیز جان هرکاو وخرراکی رسد * زین میوهای نادره ازبرك دل کر بخورد
محمود ابن یمین * قطعه * میوهٔ شیرین بکام دوستان زان تازه شاخ * از پی تلخی
عیش دشمنان آمد بدید * زانچنان ازآه شاخی اینچنین تروندهٔ * هم زبخت خسرو
خسروفشان آمد بدید * ثانی بمعنی ترفندهٔ مرقوم ** تروهیده ** ضم راء مهمله وواو
مجهول وکسر هایله بمعنی ترومیدهٔ مرقوم یعنی آمیخته بدر جاجرمی بیت هرکرا باز تروهیٔ
تو دشمن کیری * که بکینی همه خاین تن با نقصانست ** تروه وتروه ** کلاهما بسکون
الراء المهمله وضم واو واظهار هایله ضد چفت اولان تك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری
** تروه ** کسر راء مهمله وفتح واو واخفاء هایله بمعنی ترفنج مرقوم یعنی راه دشوار وباریك که
اکثرطاغلرده اولور کذا فی مجمع الفرس ** ترویه ** دخی اول معنایه در ویول کنارنده اولان
کوچك بغچه‌لر کذا منه ** تره کربه ** بادرنجبویه دیدکلری اوتدرکه کدی آنی سودکیچون
تسمیه اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ** تره میره ** فتح رائین مهملتین وکسر میم
واخفاء هائین ایله برنوع تره در عربیده ایهقان دیرلر کذا فی شرفنامه ** ترهنده ** سکون راء
مهمله ونون وفتح هایله طراوت ولطافت ایله آراسته اولمش نسنه‌یه دیرلر خواجه عمید
لویکی بیت شد زمین مقدمت آراسته ترهنده باز * چون زخیل خسرو سیارکان روی فلك
** تره ** فتح راء مهمله ایله معروف برسبزه در تشدیدایله ده مستعملدر بره کبی عربیده رشاد
دیرلر خصوصا کمال اسمعیل * قطعه * کرچه در خدمت صدر تو هنرمیدانند * وین زهی
باردل وزحمت خاطر باشد * لیك رسمست که برخوان ملوك ازپی رسم * تره اول بود وحلوا
آخر باشد * وسائر سبزه واته دیرلر عموما محمود ابن یمین بیت بهای ترهٔ بکروزه خوان
همت اوست * هران ذخیره که در بحر وکان بود مخزون * واظهار هایله بمعنی زیره یعنی کمون
وچمن که باصدرمه ایتدکارنده آنکله تربیه ایدرلر شمس فخری * قطعه * آنکه باشد بر جلالت
او * اطلس چرخ ژنده وتره * همه پاداش داند واحسان * خالی از انتقام بادافره *
** ترینه ** کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نون ایله ایکی معنایه دراول فرهنك
جهانکیریده برنوع قاتقدر اون آشی اوزرینه دوکوب فقرا اودرویشان تناول ایدرلر حکیم
سنایی بیت ترینه بخورد مرد سفله پیش از مرك * پس از وفات چه لذت ز تره وحلوا
مجمع الفرسده ترخانه آشی معناسنه در طیان مرغزی بیت کرهمه دیدکان ترینه شود *
تو کبیتای کنجدین منی * ثانی انواع سبزه‌یه دیرلر ترهٔ بادام وترهٔ نیزك وبادرنبویه وکندنا
وامثالی کبی حکیم ناصرخسرو بیت شکرچه نهی بخوان اندر ندازی * بخوان اندر مکر سرکه
وترینه ** تریوه ** کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله ایکی معنایه دراول بمعنی

کرِیوه یعنی بلك وصرب طاغ یولی استاد لطیفی بیت چون باز پرنده بر کرِیوه * چون
قاز رونده برتریوه * ثانی راه پشته پشته معناسنه شهیدی در صفت اسب بیت برکۀ والا
چون چه همچون عقاب اندرهوا * برتریوه راه چون چه همچو بر صحرا شمال لغ تزده مع
سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول دکرمان طاشنی تیز ودرست
ایلمك ایچون ویو یلان کرا خصوصا وهر شیئك کراسی عموما ثانی دکرمانك اون دوکلدوکی
یرینه دیرلر لغ تژده مع زاء فارسیله دخی معنای مرقومه مرویدر لغ تزه مع فتح زاء معجمه
واخفاء هایله صحاح دندانۀ کلید معناسنه وآخر نسخه لرده حنطه وشعیر سنبله سنك
قلچغی معناسنه در بو معنایه میر نظمی بیت هرکه مزروعش خورد اندر سلف * کام امیدش
تزه رنجه خلف لغ تژه مع فتح زاء فارسیله اوج معنایه در اول چوب روغنکر یعنی یاغ چقارنلرك
اغاجی که ترکیده یایق دیرلر ثانی سر آلت رجل معناسنه میر نظمی بیت دخت کودك غرق
پر ان خواهدش * از تژه اول بفریاد آیدش * ثالث کتاب السامی فی الاسامی ده سقف
خانه اطرافنه قودقلری ستونکه عربیده جائزه دیرلر لغ تسخره مع سکون سین وفتح خاء معجمه
وراء مهملتین ایله طنز واستهزا معناسنه سکون راایله ده مستعملدر سلطان ولد قدس سره
بیت میرمی اکنون تسخر میکنی * طفل چون آن میکنی تو میرنی لغ تسمه مع سکون سین مهمله وفتح
میمله دباغت اولنمامش خام دری معناسنه مشکلاتده طوتوق قایشی معناسنه در شرفنامه ده
بالای پیشانیده اورلش صاج معناسنه مسطوردر لغ تشتخانه مع سکون شین وتاء موقوف
وفتح خاء معجمتین ونون ایله ایکی معنایه در اوّل جامه خواب که یورغان ویاصدق وغیرهمادن
عبارتدر اکا توشك دخی دیرلر وکاهی توشکخانه یه اطلاق ایدرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت
آنجا که تشتخانه ز قدرت کنند باز * تن دردهد وطایی ملایك بفرشی * ثانی آفتابجی خانه
معناسنه در شرف شفروه بیت شاید که تشتدار سرایش شود خضر * زیرا که تشتخانۀ
او چرخ اخضرست * فهم اولنور که ابریق ولکن قونیلان مکان اوله واز روی ادب آبخانه یه
دیرلر آبستنکاه وآبشتنکاه ده دیرلر عربیده مبرز دیرلر وبیت الخلاده دیرلر امیر خسرو بیت
در جمع هرزه کویان ار کفت بد چه عیب * شرمندکی نیرزد در تشتخانه نیز * وله بیت
دهانی پرهمه چون چاه مبرز * زبانی چون سفال تشتخانه * لغ تشته مع سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ساعت ظرفی وکوچك تکنه که ایچنده مختصر نسخه
یازرلر لغ تشنه مع سکون شین معجمه وفتح نون ایله صوسز عربیده عطشان دیرلر ابو تراب
بیت ما خشك لبان تشنۀ دیدار شرابیم * چون کاسۀ ما کشت تهی خانه خرابیم * واستعاره
طریقیله آرزومند معناسنه ده استعمال اولنور بیت مرقوم بو معنایه مناسبدر وبعض
نسخه ده خنجر معناسنه ده کلور دشنه کبی لغ تشه مع شین معجمۀ مشدده ایله یعنی صاج
روغن یعنی یاغ اوچکی کذا فی شرفنامه لغ تعبیه مع سکون عین مهمله وکسر باء موحده وفتح
یای تحتانیله لشکر ترتیب ایلمك وعطریاتی بربرینه آمیخته ایلمك واثواب برلشدرمك معنالرینه
لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور مثالی معنیٔ اول میر نظمی بیت چو بشنید
این خبر شاه جهانبان * ز بهر تعبیه کرد ست فرمان * مثال معنیٔ ثانی وله بیت چو مشاطه بیا

بیارایید بانو * بکرده تعبیه انواع خوشبو * مثال معنیٔ ثالث وله بیت براه عزم را
کشتند حاضر * لوازم تعبیه کردند اکابر لغ تفته مع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یعنی
تافتۀ مرقوم یعنی قزمش واریمش نسخه شمس فخری بیت تن ظالم ودل ظالم بعهدش *
چو مس در کورۀ غم تفته باشد * ویا الکز قزمش معناسنه شیخ سعدی بیت بدست
آهن تفته کردن خمیر * به از دست بر سینه پیش امیر * شرفنامه ده انسانك جکری حرارتدن
محروراولمق معناسنه ومجمع الفرسده برکشته وپیچیده وآزرده ومکدر شکل معنالرینه
مسطوردر وبو معناسی دخی تار عنکبوت در شمس فخری بیت مجق کردکار اونکه داشت
ز دشمن احمد مرسل بتفته لغ تفده مع سکون فا وفتح دال مهمله ایله حبوباتدن کشنیز دیدکلری
دانه در عربیده کزبره دیرلر ضم کافله لغ تفرغه مع سکون فا وکسر راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله دیار چین ده بر شهر آدیدر فتح رایله مشهوردر لغ تفسیده مع سکون فا ویای تحتانی
وکسر سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول حرارتدن قبارمش اولان عضوه دیرلر مولانا جامی
بیت باد مخالف زده در دیده ریك * پای فرو رفته بتفسیده ریك * ثانی یعنی کرم شده
مولانا مطهر ملك * رباعی * دوزخ شود از درون من درزنهار * مکند ارکه اوفتد باهم سروکار
تفسیده بود ریك بیابان دلم * ترسم قدم ناله شود آبله دار لغ تفسیره مع سکون فا ویای
تحتانی وکسر سین وفتح راء مهملتین ایله یعنی قارورۀ علیلی یعنی خسته نك بولی شیشه یه
قویوب اطبا تشخیص علت ایدرلر لغ تفسیله مع سکون فا ویای تحتانی وکسر سین مهمله
وفتح لامله شرفنامه ده بر نوع جامه در که آندن قفتان وزبون ایدرلر لغ تفشره مع سکون فا
وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله نعمة الله اطعمه دن بقلوا معناسنه روایت ایلمش بو قولی
موید میر نظمی در صفت مجلس بیت خوان کوناکون کشیده بکسره * سکری پالوده
حلوا تفشره لغ تفشیره مع سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله مرجمك آشی
معناسنه منقولدر اسمده تفشره یه قرابتی وار اما جسمده مناسبت یوقدر نعمة اللهك بو مقوله
روایتی چوقدر لغ تفشله وتفشیله مع کلاهما بسکون الفا وکسر الشین المعجمه وفتح اللام
ثانی بعد الشین یا زیاده سیله مجمعده کرز قلیه سی دو منجیك بیت عمری ای نابکار خون غیله
روی چون نان که پخته تفشیله * فرهنك جهانکیریده اول قلیه درکه ات ویمرطه وبال ایله بشروب
اوزرینه کشنیز وکمنا قورلر شمس فخری بیت سالکان مسالك تحقیق * فارغند از شراب
وتفشیله لغ تفشه مع طعنه اورمق معناسنه استاد لطیفی بیت مکن تفشه بر من نوای
تندخوی * چو دانی چه آید برت زدجوی لغ تفنه مع سکون فا وفتح نونله تار عنکبوت
معناسنه شهیدی بیت عشق او عنکبوت را ماند * بتنیدست تفنه کرد دلم لغ تفه مع
فتح فا واخفاء هایله ایکی معنایه در اول یعنی کینه ثانی طومان معناسنه لغ تفینه مع کسر
فا وسکون یای تحتانیله یعنی تفنۀ مرقوم کذا فی شرفنامه لغ تفیه لغ سکون فا وفتح یای
تحتانیله قبو اوزرینه ایندکاری پحاق معناسنه در لغ تکرژدانه مع فتح کاف وسکون زاء
فارسیله مجمع الفرسده دانۀ انکور وفرهنك محمودیده کسر کافله مرویدر وتکرژ اوزم قبوغنه
دینلدوکی رسیدۀ نظردر لغ تکه مع فتح کاف عربیٔ مخفف واخفاء هایله اوچ معنایه در اول

ارکاك یکی ثانی اینجه دزی جلد دقیق ثالث صغر تزکی که یامی ایدوب قوریدوب او دون
یرینه یاقرلر اکا پاچك دخی دیرلر عربیده چله دیرلر کاف فارسیله اوچقور معناسنه در
ابو المعانی بیت خوش بود مجلس می بارخ ساده تنها * میدهد ذوق دکر حل تکه از شلوار
ل تکیسه ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله هکبه که عربیده خرج
دیرلر ضم خاء معجمه ایله ل تکیه ع معروف ایکی معنایه در اول جای درویشان ومحل
مشایخ ثانی طیانمق یاصدغه ودیوار وغیریلره لفظ عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر
چغتاییده تایاقغان دیرلر میر علیشیر بیت ضعفیم ایچرا قصر تامیغا تایاقغان دیك دورور *
هر ساری کورسانك یا پوشقان کوی نینك دیواریدا ل تکیه کاه ع طیانه جق یردر خواجه
حافظ بیت ازان زمان که برین آستان نهادم سر * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست
ل تلابه ع فتح لام وباء موحده ایله قراول اصلی طلابه در عربیدر تعجیم ایدوب تلابه
دیدیلر ل تلایه ع یای تحتانیله ده اول معنایه در ابو المعانی بیت لشکر حسرت نیاید
درخیال * خواب درچشم تلایه میشود ل تلبینه ع سکون لام وکسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح نون ایله سودلو آش لفظ عربی اولمق کرکدر لبندن مأخوذ نعمة الله بو لفظی
نیچه فارسی ایدر بلمم ل تلخه ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله ترکیده ککرمسی دیدکاری
طعمدر عربیده عفصی دیرلر ابو المعانی بیت آکه نیم ازمذاق لذت * از تلخه ومر وترش
وشیرین ل تلخینه ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله یعنی ترخینهٔ مرقوم
ل تلنده ع فتح لام وسکون نونله کیم زبانه دیرلر که درست تکلمه قادر اولمیه فافاو تمتم دخی
دیرلر ل تلواسه ع سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول اضطراب
یعنی تنکئ دل وبی آرامی جمال الدین اشهری بیت زبس تلواسه کاندر جان من بود * تو
کفتی مردمم درمان من بود * ثانی غنچهٔ شکوفه ثالث خرمن چاچی یعنی صاورلمش خرمن که
چاچ ایدرلر ل تلوسه ع سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله یعنی تلواسهٔ مرقوم امیر
خسرو بیت کاهم از تلوسهٔ مرك لبالب ناخست * شربتی آب زهر دیده بیارید مرا
وله بیت در تلوسهٔ چنین جکرسوز * میدهد عقوبتی دوسه روز ل تلومه ع سکون
لام وفتح واو ومیمله شکوفه غنچه سنه دیرلر عموما ل تله ع فتحتین ایله طوقوز معنایه کلور
اول شرفنامه ده پایهٔ نردبان بو معنایه میر نظمی بیت در قصر وصال آن ملك رو * آهم تله
شد بکام نیکو * ثانی قوق دیدکاری طوزاق که آنکله قوش طوتارلر شمس فخری بیت در ارتفاع
دولت تودست کبریا * بند زقدر قائمهٔ عرش بر تله * اوچی ده درزی آلتیدر اول اوتی که
خیاطتی هموار ایدرلر ثانی ایکنه لك که ایکنه قورلر ثالث اول کیسه درکه یوکسوك وتباشیر
وابریشم قورلر * وهو وعاء یکون فیه آلات الخیاطة کذا فی المشکلات سادس یعنی فسان
یعنی بلکو طاشی سابع مسلخ که قیون ذبح اولنور ثامن توبره که بزدن ایدوب ایچنه بعض شی
قورلر تاسع ذکر معناسنه ده مرویدر ل تلیسه ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین
مهمله ایله یعنی تکیسهٔ مرقوم یعنی هکبه ل تماخره ع فتح میم وسکون خاء معجمه وفتح راء مهمله
ایله یعنی مسخره وطنز واستهزا کذا فی شرفنامه والمحمودی فرهنك جهانکیریده فتح خاء معجمه ایله

ایله مرویدر حکیم ناصر خسرو بیت کرتو تماخره کنی اندر چنین سفر * بر خویشتن کنی تو نه
بر من تماخره * پور بهای جامی بیت ای احمقی که هرکه ترا دید از خریت * خالی قرا کرفت مزاح
وتماخره ل تمزه ع سکون میم وفتح زاء فارسی ایله یعنی بالای سقف خانه کذا فی المجمع
ل تمشیه ع سکون میم وکسر شین معجمه وفتح یای تحتانی مشدده ایله فرهنك محمودیده
ایران زمیننده بر شهر اسمیدر حکیم فردوسی بیت ز آمل کذر سوی تمشیه کرد * نشست
اندران نامور تهنیه کرد * عربیده تشدید ایله استمك ارادت معناسنه در وتخفیف ایله
یوریمك رفتار معناسنه در ل تمتمه ع فتح میم وسکون نونله یالتك که مخارج حروف رعایتنه
قادر اولمیه عربیده الکن دیرلر کذا فی الصحاح ل تمیشه * کسر میم وسکون یای تحتانی
وفتح سین مهمله ایله شرفنامه ده ایران زمیننده بر شهر آدیدر که افریدون شاهك تختکاهی
ایدی تمشیه بوندن غلط اولمق محتملدر یاخود بین الناس اویله معروفدر وفرهنك
جهانکیریده شهر آمل نواحیسنده بر میشه آدیدر که آملیلر میاننده شمای بیشه دیرلر میر
نظمی بیت کذر کرد از تمیشه آن جوانبخت * بیاراییداز وهم تاج وهم تخت ل تنبه ع
سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول قالن اغاج که آچلمامق ایچون قپو
آردنه قورلر اکا کلندر وکلندره دخی دیرلر امیر خسرو بیت زنقش شوم آن روهای
منکر * تبینه کشته هریك تنبهٔ در * ثانی بیوك خرج معناسنه در ل تنبسه وتنبیسه ع
کلاهما بسکون النون وفتح السین المهمله اول فتح با ثانی کسر با وسکون یا ایله یعنی قالیجه تعریب
اولنوب طنفسه دیدیلر ل تنته ع سکون نون وفتح تاء مثناة ایله یعنی تار عنکبوت کذا فی المجمع
ل تنجاله ع سکون نون وفتح جیم ولام ایله یعنی قشردن یعنی صقمق ابو المعانی در تعریف
کرانجانی بیت شوی در باغ اکر با این کرانی * شود تنجاله از خود آب انکور ل تنجامه ع
سکون نون وفتح جیم ومیمله یعنی جامهٔ تن یعنی کیجك اثواب ل تنجیده ع سکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله یعنی ترنجیده یعنی درم کشیده طارلمش وصقلمش دیمك اولور ل تندسه
وتندیسه ع کلاهما بسکون النون اول بفتح الدال المهمله ثانی بکسرها وکلاهما بفتح السین
المهمله باغلر وبوستانلرده وسائر مزروعاتده آدم صورتنده برشی یاپوب قورلر که حیوانات زیان
ایرشدرمیه اکا کالیده دخی دیرلر مشکلاتده وهو ما تراه تجبه الانسان بو معنایی مؤید معروف
بیت بیاراسته ازایمه پیکران * باشکال وتندیسهٔ بیکران ل تن زده ع یعنی خاموش
شده ساکت معناسنه خواجه سلمان بیت روان شد مرکب جانا نچراتن میزنی ای جان *
چو خواهی رفت ازین خوشتر نخواهی یافت همراهی ل تنسته ع فتح نون وتاء مثناة وسکون
سین مهمله ایله تافتهٔ عنکبوت یعنی اورمجك آغی خواجه عمید لویکی * قطعه * همان سراچه
وخرکه که اوج مه میشد * کنون حضیض نشین شد چو سایه دربن چاه * فراش بو قلمون
شد یکی پلاس درشت * تنق تنستهٔ این عنکبوت چولاه ل تنسه ع سکون نون
وفتح سین مهمله ایله منضجر معناسنه ل تنفسه وتنفه ع کلاهما بسکون النون وفتح الفاء
اولها بالسین والثانی بحذفها قالیجه که تنبسه وتنبیسه دخی دیرلر ل تن قره ع سکون نونه
وفتح قاف وراء مهمله ایله برص سیاه معناسنه در کذا فی شرفنامه ل تنکه ع فتح نون وکاف

فارسیله معروف ودخی اوندن مایه سز خمیر ایدوب یوفقه اتمك ایدرلر اقچه تنکه لری کبی
یفرا دخی دیرلر کذا فی المجمع ولغت محودیده نقره کش وتنکهٔ سیاه و تنکهٔ سرخ وتنکهٔ سپید
دیرلر ق تنکیره ع سکون نون ویای تحتانی وکسر کافله بمعنی طنجره یعنی کوچك قازغان
میرنظمی در حکایهٔ زن فرتوت بیت در آب انداخت آندم ماکیانش * به تنکیره
بجوشیده در آتش ق تنند ع فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی تنندو بمعنی تار عنکبوت
بافته ق تنور ع ضم نون مشدد ومخففله ده جائزدر وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله التی
معنایه کلور اول معروف تنور معناسنه حکیم سنائی بیت چون تنور بزیر آن جا رم *
همه آتش دهان آهن دم * ثانی بر نوع سلاحدر جوشن کبی اما کمش پوللر ایدوب جابجا
اوزرینه محکم ایدرلر اکا چیرو کرتك دخی دیرلر حکیم اسدی بیت تنور بزد کردش اندر
سپاه * ز هر سو بر خمش کرفتند راه * وله بیت هزار ازدلیران جوینده کین * بکردش
تنور زدند از کمین * ثالث اول دری یه دیرلر که قلندران بیللرینه ستر عورت ایچون بغلرلر
بعض بزدن وبعض احرامدن ایدرلر رابع بر طوبدر دکرمان یاننده اولور که صو زور ایله
اکا طوقنوب دکرمان چرخنك پرپلرین انجیه خامس هرنسنه که مدور اولوب چرخ
اوره اکا دیرلر سادس اهل سفرك دموردن اولان اوجاغنه دیرلر ق تنوزه ع ضم نون وواو
معروف وفتح زاء معجمه ایله بمعنی چاك شده یعنی هرنسنه که یارلمش اوله تنوز چاك وشکاف
معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * بر تن ز سر سرشك جامهٔ عیدی * وزماتم دل دوستان تنوره
خاقانی صبح خیزهرشامی * نکشاید جز بجون دل روزه ق تنه ع فتح نونله یدی معنایه کلور اول
تمام طونلق اولان جامه که بیله دك اولانه یمتنه دیرلر ثانی شجیع ودلاور جنکه یالکز وارد قلری
اجلدن بهادرلقدن کنایه ایدوب یکنته دیرلر که تن کوده در آخرنده کی ها اختصاصیه در
زیرا هر اسمه که اطلاق اولنان معنی حقیقت اوزره اولمیوب تشبیها اولسه لابد آخرینه برها
الحاق ایدرلر ابو المعانی بیت چو دلان در روز میدان جنك کردند یکتنه * آنکه از مردن
کنداند یشه مجوید رفیق * ثالث تشبیه طریقیله اغاجك اوزکنه دیرلر حکیم اسدی
بیت نخستین کیاهی نماید درخت * تنه کیرد آنکه بود بیخ سخت * رابع تنیدهٔ عنکبوت
معناسنه شیخ نظامی بیت چند بری چون مکس از بهر قوت * در دهن این تنهٔ عنکبوت
سیف اسفرنکی بیت بر کند منجنیق مور چه ما جزم او * از تنهٔ عنکبوت حصن بر آرد حصین
خامس بمعنی کننده سادس بمعنی اندرون سابع تفقك معناسنه که یکی نك نرم تویی در
ق تنیده ع کسر نون وسکون یای تحتانی ایله اورلمش اورجك آغی معناسنه نصیرای
همدانی بیت که آهم چون لعاب عنکبوتان * تنیده بر در و دیوار زندان * ودخی جولاهلرك
ایب بغلدقلری اغاجه دیرلر ق توان ع فتح واو وراء مهمله ایله مجمع الفرسده قامشدن
یاپلمش اوکه ایچنه سپور ندی و زبل دوکرلر شمس فخری بیت بساط دوستانت در بسائین
مقام دشمنت ملك توان * فرهنك جهانکیرده علف بغدای وآرپه صمانندن یاپلمش خانه که
بوستان کنارلرنده وخرمن یکلینلو یاپوب ایچنه کو لکه لنورلر حکیم ناصر خسرو بیت بیاید
وقت آخر چند باشی * تو متواری درین خانه توان * وشرفنامه ده باغ و بوستان اطرافنه

اطرافنه چکدکلری خس وخاشاکدن دیواردر که اکا پرچین وخار بست وقلفند دخی دیرلر
ق توانچه ع فتح واو وجیم فارسی وسکون نونله بمعنی تبانچه ق توایه ع فتح یای تحتانیله
بر مبارز ایرانی اسمیدر بر پهلوان اوغلی وار ایدی اکا توته دیرلر ایدی کذا فی شرفنامه
ق تور ع فتح واو وراء مهمله ایله بمعنی فرزند عزیز کذا فی شرفنامه ق تونکه ع فتح واو وکاف
فارسی وسکون نونله کنجینه معناسنه ابو المعانی بیت کسی که روزی اندك همیشه شود قانع *
چو پادشاه جهان مالك تونکه شود ق توه ع بالفتح والکسر بمعنی نیشتر فصاد کذا فی شرفنامه
ق ته ع اظهار هایله بمعنی تاه مرقوم وهرنسنه نك جانب سفلیسی کذا فی المحمودی ق ته ته ع
یعنی قات قات کذا فی المجمع ق تهیشه ع کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله
بر شهرك آدیدر که فریدون انده ساکن ایدی قالدروب کتوروب پادشاه ایلدیلر کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایه ابو المعانی بیت نه هرکسی که شود در تهیشه شاه شود * نه هر پسنده
جهان خو بروشود یوسف ق تهیکاه ع بوش بوکر که عربیده خاصره دیرلر چغتایده کومراك
دیرلر بعض نسخه ده معده معناسنه در مولانا هاتفی بیت تهیکاه کاوست در خورد شیر * نشانه
شیر اوزان خرکوش سیر ق مع الیاء التحتانی * تابستانی ع یایلاق ویازاوی ویازه منسوبه
اولان نسنه لر تابستان که یازدر لفظ مرکبدر تاب ایله ستاندن که اسم مکان واسم زمانله مشترك
المعنادر آخرنده کی حرف یا کاه مصدریه وکاه نسبت وکاه وصفیه استعمال اولنور محلنه کوره
ق تابی ع کسر باء موحده ایله روشنی معناسنه که تاب قاج معنایه کلورسه آخرینه حرف یا
الحاق ایدوب محلنه کوره استعمال ایدرلر میرنظمی بیت زتاریکی در آن کم کشته ره شد
مکر تابی زدور اندر نکه شد ق تاتاری ع تاتاره وولایتلرینه منسوب اولان نسنه لره دیرلر
مثلا کلاه تاتاری ومشك تاتاری وآهوی تاتاری ونافهٔ تاتاری دیرلر علی هذا الاسلوب خواجه
حافظ بیت دران زمین که نسیمی وزد زطرهٔ دوست * چه جای دم زدن نافهای تاتاریست
ق تاثلی ع کسر تاء مثناة ولامله بمعنی دستار خوان یعنی پیشکیر شیخ جنید انصاری خالی
بیت چو خوردم تاثلی برداشت از پیش * ادای شکر نعمت کرد درویش ق تاجکی ع
کسر ثین ایله تبریزیلره مخصوص بر نوع جامه در ق تاختنی ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
وکسر نونله تاختن لفظندن اسم مصدر در سکرتمك وچاپمق معناسنه بونك آخرنده اولان
حرف یا کاه مصدریه اولور معنای مرقومه وکاه وصفیه اولوب منزل بارکیری واوکدل آتنه
دیرلر ق تاریکی ع کسر ثین ایله قرا کولق معناسنه مثلا تاریکی شب وتاریکی چشم دیرلر
مراد قرا کولغی یاندر بونده کی یا وصفیه در میرنظمی بیت تاریکی شب برفتن راه *
تاریکی دل چو پرتو ماه ق تازی ع کسر راء مهمله ایله تارك معنالرنده کاه صفت اولور
تاریکی معناسنه وکاه وحدت معناسنه اولوب بر قیل دیمك اولور سازده اولسون صاچده
اولسون ابریشمده اولسون ق تازی ع کسر زاء معجمه ایله عربی دیمکدر مثلا اسب تازی
وزبان تازی دیرلر شیخ سعدی بیت اسب تازی اکر ضعیف بود * همچنان از طویلهٔ خربه
وشرف یزدینك بوسه معناسنده * زلعل یار خواهم ضد مشرقی * بتازی ودری وقلب وتصحیف
دیدوکی عربی وفارسی لغت ایله دیمکدر وآته یالکز تازی دیرلر عبد الله هاتفی در تیمورنامه

بیت نشستند بر تازیان فوج فوج * محیط سلامت برآمد بموج * وتازیدن لفظندن
اسم مصدر اولور وصفت دخی اولور یوغه آته تازی دیرلر چاپدوغی اجلدن که ترکیده
چاپقون معناسنه شاعر. بیت خرخود را چنان چابک نه بینم * که با تازی سواران برنشینم
ڲ تالکی ع فتح لام وکسر کاف فارسیله کشنیز بری در ڲ تای ع درت معنایه کلور اول قات که
بر قاته یکتای ایکی قاته دوتای دیرلر شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلک راست شد از خرمی
تاچو تو فرزند نزاد مادر ایام را * ثانی فرهنگ جهانگیریده بمعنی جامه داری یعنی قماش
جنسندن یاخود بز قسمندن بر طوناق معناسنه حکیم نزاری قهستانی * قطعه * تا بدیوان
ممالک درحساب * وز بدینار آمد و جامه بتای * عقد عمرت بار محکم تا بود * همچنین قانون
این دولت بپای * ثالث بمعنی عدد رابع تار معناسنه استعمال اولنور شمس تبریزی بیت
بکند از دت زنار چو موئت کند ضعیف * ندهی بهر دو عالم یک تای موی دوست * بوغزلک
قافیه سی جای نای پای واقع اولمشدر ڲ تباری ع فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله بمعنی
وظیفه روزی عربیده راتبه دیرلر ابو المعانی بیت دعای دولت آن شاه معدلت کستر *
شده تباری خلق جهان بشام وسحر ڲ تبشی ع سکون باء موحده وکسر شین معجمه ایله اول
لب کردان طبقه دیرلر که کشمدن ویاخود دباقردن دوزلمش اوله ابن یمین بیت بازدر بزم چمن
نرکس سرمست نهاد * بر سر تبشی سیمین قدحی زر عیار * وله بیت غمزهٔ سرمست او عربده
آغاز کرد * نرکس مخمور را تبشی وساغر شکست ڲ تبنکوی ع مرقوم تبنکو معناسنه
بویا موی وروی وسوی ده اولان یالرکبی در نفیده اثباتی ده جایزدر ڲ تبی ع کسر باء موحده
ایله صیق نکنه لو جامه وعرقچین وغیره ماسوزنی دخی دیرلر ڲ نتری ع ایکی معنایه کلور اول
فتح تاء مثناة ایله بر نوع کلاهدر که عجمک عسکریسی کیرلر شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه
برکی داشتنت نیست * درویش صفت باش وکلاه نتری دار * ثانی سکون تاء مثناة ایله
قماق معناسنه شمس فخری. بیت در بسا ئین لطف بحجهٔ او * شاید ار فند آید از نتری *
حکیم ناصر خسرو بیت خار هر دو تا نکرد دست وانکشتان فکار * کرنهالو تخم نتری نیشکر
خواهد چشید ڲ تخت طاقدیسی ع خسرو پرویزک مشهور باربدیننک اوتوز براخانندن
بولخی آدیدر کذا فی المجمع ڲ تراهی ع فتح راء مهمله وکسر ها ایله بمعنی نو باوه یعنی ترفنده شیخ
سعدی بیت برد بوستانبان بایوان شاه * تراهی ولی هم ز بستان شاه ڲ تربالی ع
سکون راء مهمله وفتح باء موحده وکسر لام ایله بر عالی عمارت نامیدر اردشیر بابک بنا ایتمشدر
شهر کورک شرقی سنده واقعدر که پارس شهرلرندندر معربی جوندر ومنقولدر که مذکور
بنانک اوزرنده بر آتشکده بنا اولنمشدر وشهر مزبورک برابرنده بر عظیم طاغ واقع اولمشدر
اندن اول آتشکده یه صو کتورمشلر تربالی اوزرندن مرور ایدر کذا فی فرهنگ جهانکیری
ڲ تری ع لطافت وتازه معناسنه آخرنده کی حرف یا وصفیه در میر خسرو بیت تری و نم
کشت مرکب زرود * نام ترنم شدش اندر سرود * فرهنگ جهانکیریده ترامعناسنه در که
سکادیمک اولور ڲ تسی ع کسر سین مهمله ایله اوزون اوق اولان کرچی استاد لطیفی. بیت
اکرچه کشدریخ سر ما بسی * نسازد کسی پوستین از تسی ڲ تشی ع کسر شین معجمه ایله ده

ایله ده تسی مرقوم معناسنه در مشکلاتده خار پشت بزرک وشرفنامه ده دخی بمعنی خار پشت که
اکا چیر وزوچیروژ وچرک وجرک وچیز ووچیژ ووچکاشه وریکاشه وروباه ترکی وزکاسه
وژکاسه وسغر وسنجول وسغرنه وسکاشه وسکرنه دخی دیرلر عربیده قنفذ دیرلر
ڲ تفت یزدی ع سکون فا وتاء موقوف ایله شهر یزدده بر شهر مکیف در یاخود یزد
خلقندن بر آدمک اختراعی اوله یزدک آخرنده کی حرف یا نسبت اولور ڲ تفنی ع سکون فا
وکسر نون ایله بمعنی پردهٔ عنکبوت کذا فی المجمع ڲ تکی ع کسر کافله سکرتمک معناسنه اسم
مصدر در قاضی بدر الدین کنجه بیت سبکتکی که خلل نفکند اکر بمثل * ببام قصر حباب
افتدش مجال کند ڲ تکاپوی ع یلوب یوپرمق آت کاه یورغه لیوب وکاهلنک اوردوغی چون
تکاورد یدیلرتک کتوریجی یعنی یایجی دیمک اولور که پوینه دخی دیرلر صحاحده بمعنی آمد شدن
یعنی آمدن وپودن وبهر سو پراکنده شدن مسطور در ڲ تک وپوی ع مثل تکاپوی مرقوم
صیغهٔ امر دخی اولور ڲ تکوی ع ضم کاف وواو مجهول واظهار یا ایله بمعنی موی مجعد یعنی
قوورجق صاچ اثیر الدین اخسیکتی بیت در تکوی تست جان من اثیر * چون غریبی کو
بظلمات خر کرفت * وخمیری یاغلی یوفقه اتمکه دیرلر ڲ تلاشی ع کسر شین معجمه ایله
پراکنده وپریشان اولمق کرک معنا وکرک محسوسا ڲ تلی ع کسر لام ایله بوکورتلن دکنی دیدکاری
اوت ودخی درویش وفقیر وبعض نسخه ده در زیلرک ایکنه وابریشم کیسه سنه دیرلر ڲ تنشوی
سکون نون وضم شین معجمه ایله ایکی معنایه تن ایله شویدن مرکب لفظدر اول مطبخلرک وزقاقلرک
وحولیلرک چرکابی آقه جغی یرکه عربیده بالوعه دیرلر ثانی میت یودقلری تخته که عربیده مغتسل
دیرلر ڲ تنکای وتنکنای ع کلاهما بسکون النون اول فتح کاف فارسی ثانی سکون ایله
طار یول ودهلیز ومحل مضیق معناسنه در میر نظمی بیت که آید بدیجا غنی وکدای *
کذر کاه باشد درین تنکنای ڲ تنکوی ع سکون نون وضم کاف فارسیله چوپدن وسازدن
اورلمش سله وسپدکه ایچنه اتمک وبعض اشیا قورلر ڲ باب التاء المکسورة مع الالف ع
ڲ تیبا ع سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله عشوهٔ محبوبان وناز خوبانه دیرلر میر
نظمی. بیت کند صد کونه تیبا آن پری رو * فریبد مردمان آن چشم آهو ڲ تیزپا ع
سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء فارسیله آتده ودوه ده وقاطرده اشکون ویوکرک
معناسنه در وله بیت ز پیش همرهان آید بمنزل * چو باشد تیزپا هر اسب مقبل *
ڲ تیزنا ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح نون ایله هر نسنه نک کسکین وسوری اولان
یرینه دیرلر جمال الدین عبد الرزاق کاشی. بیت ز وصف تیغ توزان قاصرم که اندیشه * بریده
کشت چو بر تیزناش کرد کذار ڲ تیلا ع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی رسن یعنی ایپ
کذا فی فرهنگ میرزا ابراهیم ڲ تیلیا ع سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وکسر لام ایله بر نوع
معدندر جواهر قسمندن ڲ تیها ع سکون یای تحتانی وفتح ها ایله جعلدن کوچک بر بوجکدر
مزروعات اوزرنده رطوبتدن بیاض نسنه حاصل اولوب تمام اولدقده ایچندن بر سیاه بوجک
چقار ڲ مع الیاء * تراب ع تاء مفتوحه ده ذکری مرور ایدن تراب معناسنه در کسر تا ایله
دخی جایز اولوب فرهنکلرده یازلدوغیچون ایراد اولندی ابو المعانی بیت اکر تو تخته شدی

هرسخن نمیکفتی * ز ظرف خام شود دائما چو آب تراب ﴿ترنیب﴾ سکون زاء مهمله وکسر نونله خاکستر چکه جك دمور آلت ﴿تلاب﴾ فتح لامله دوکلوب صاچلن صوو شراب وغیرهما ابو المعانی بیت اشك چشم چو ابرمی بارد * بر سر کوی تو تلاب شود ﴿تیب﴾ سکون یای تحتانیله متحیر معناسنه شمس فخری بیت آصف اکرچه صاحب تدبیر ورای بود باعقل ودانش تو ورا تیب دان وشیب ﴿تیب وشیب﴾ یعنی سرکشته ومتحیر استاد رودکی بیت شیب تو با فراز وفراز تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بتیب وشیب ﴿تیره شیب﴾ غایت قراکو کیجه تیره اصلنده بولانقدر و بولانقده قرالق مقرر اولغین شبه صفت اولمشدر کمال خجندی بیت کرنه بینم رخت از طرهٔ مشکین چه عجب * در شب تیره بخورشید نکه نتوان کرد ﴿تیزاب﴾ معروف ومشهور صودر قیو مجیلر آلتونی کمشدن آنکله تفریق ایدرلر لفظ مرکبدر تیز ایله آبدن کسکین صو دیمك اولور ﴿تیز تیب﴾ بی اختیار صدور ایدن ریح اسفل اول حالتده حیرت واقع اولغین تسمیه ایلمشلر تیز ضرطه در تیب حیرت دیمك اولغله ترکیب اولنمشدر ابو المعانی درهجو بیت پی اندرپی ز ند ضرطه که کویند * به تیز تیب کونش طبل دربند ﴿مع التاء المثناة﴾ * ترست ﴿کسر راء وسکون سین مهملتین وتاء موقوفله مراتب اعداددن اوچیوز عدده دیرلر سیصد دخی دینلور ﴿ترشت﴾ کسر راء مهمله وسکون شین معجمه ایله باغبان آلتلرندن چپا دیدکاری دمور آلتدر ﴿تکت﴾ کسر کاف فارسیله قارن صفر معناسنه در میر نظمی بیت چو رفته سیر کلشن آن سمن سا * رقیبش چون تکت آمد بمرعی ﴿تیرست﴾ ترست مرقوم معناسنه یای تحتانیله ده استعمال ایدرلر مولانا جامی در یوسف زلیخا بیت بر آورده یکسر ز سنك رخام * در آزاده پهناش تیرست کام ﴿تیری راست﴾ اضافتله موسقی ده بر پرده اسمیدر عربیده اول پرده یه کیردونیه دیرلر امیر خسرو بیت بر دل عاشق که بکشتن سزاست * راست چو تیر آمده تیری راست ﴿تیر یکدست﴾ جنکده بر دفعه دن اوق آتمغه تیرباران دخی دیرلر میر نظمی بیت چو انداختند دلیران تیر یکدست * شکست خصم را کشتند یکدست ﴿مع الجیم﴾ * تماج ﴿فتح میمله سختیان معناسنه در میر نظمی بیت نباید پوستین اول بکاری * تماج خوش کند دباغ آری ﴿تیچ﴾ بوزن هیچ اوج معنایه در اول اشلنمامش ابریشم ثانی تیر وکمان ثالث ال ایله آچلمش پنبه کذا فی فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده حلاج یایندن اطرافه صاچلن پنبه ریزه لری معناسنه در ﴿تیر تماج﴾ خمیر آچدقلری اوقلاغی کذا فی شرفنامه تماج اوقی تعبیری اقتضا ایدرکه یوفقه اوقلاغیدر اولیوب بو رکجیلرك قوللندیغی یوغون اوقلاغی اوله ﴿تیریج﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله قفتانده وسائر اثوابده تیریز دیدکاری پاره در ﴿تیماج﴾ سکون یای تحتانی وفتح میمله نشانهٔ تیر آماج معناسنه میر نظمی بیت تیر مژکانش چنان شد راست رو * سینهٔ دل بوده تماجش شنو * شرفنامه ده بر نوع جلمه دبوغدر طلوع نجم سهیل ده طشره ده آچوب قورولر رنك وبو حاصل ایدر ﴿مع الخاء المعجمه﴾ ﴿تیخ﴾ سکون یای تحتانیله هراوجی سوری اولان نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿مع الدال المهمله﴾ * ترید ﴿سکون راء مهمله وکسر باء موحده ایله ادویه دن بر دوادر خراسانده

خراسانده اعلاسی اولور ترکیب مسهلاته جزؤ ایدرلر ﴿ترمد﴾ سکون راء مهمله وکسر میم ایله بر شهر آدیدر آنده اولان سادات کرام بالاتفاق صحیح النسب اولدقلری مشهوردر ﴿ترند﴾ کسر راء مهمله وسکون نونله فرجان دیدکلری قوشدر سرچه دن کوچك اولور اصفهانیلر لغتیدر میر نظمی بیت لاف دعوی چه کند سرور هند * پیش شاهین چه زند بال ترند * ﴿تکند﴾ کسر کاف وسکون نونله یعنی آشیانهٔ مرغ کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ﴿مع الراء المهمله﴾ * تبر ﴿کسر باء موحده ایله برقوش آدیدر عربیده رزراد دیرلر کذا فی المؤید بولغتك معناسی عربیده اکسیردر یعنی ارمش آلتون ﴿تمر﴾ کسر میمله بر علتدر که بر آدمده اوله قرق یاشنی تجاوز ایتدکدن صکره کوزلرنده ظاهر اولوب نور دیده سی یعنی قوت باصره سی نقصان اولمغه باشلر کذا فی المؤید اما فرهنك جهانکیریده مسطوردر که قرقدن صکره اول علت ظاهر اولور اللی یاشنی تجاوز ده خود بخود زائل اولور وبعض فرهنکده آب مروارید ده تمر دیرلر وعربیده خرمایه کیمی کسره ایله وکیمی فتحه ایله ایراد ایدرلر وضم میمله ترکستانده آهن معناسنه در وکسر میمله زبان علی هندیده تاریکی معناسنه در ﴿تیر﴾ مجمع الفرس ده وفرهنك جهانکیریده وسائر فرهنکلرده نقل وروایت اولنان معنالری تمکن اولدیغی قدر شاهدلریله تحریر اولندی اوتوز درت معنایه کلور اول معروف اوقدر که عربیده سهم ونشاب دیرلر فرشته نك اسمیدرکه ستوران اوزرینه موکلدر وتدبیر امور مصالح که ماه تیر وروز تیرده واقع اولور اکا متعلقدر ٣ سال شمسی نك که اکا تاریخ جلالیده دیرلر دردنجی آیی نك آدیدر که تیر اعظمك برج سرطانده مدت مکثیدر شمس فخری بیت اکر ز معدلتت در تموز یاد کنند ز اعتدال چو ارد بهشت کردد تیر * ماه مزبور اول فصل تابستان اولمغله تابستانه دخی تیره ماه دیرلر حکیم قطران ارموی بیت لاله سرخی یافته بهره ز تو وقت بهار * آلی از می یافته زردی بکاه تیر تیر ٤ هر ماه شمسی نك اون اوچنجی کونی آدیدر اول کون دعا ایتمك وحاجت طلب ایلمك مناسبدر قاعدهٔ فارسیاندر نام روز که نام ماهه موافق اوله اول کون قتلرنده زیاده معتبر اولوب عید جشن ایدرلر مسعود سعد سلمان بیت ای نکاه تیر بالا روز تیر * خیز وجام باده ده درلحن زیر * روز مزبورده عید جشنه بر سبب دخی بودرکه افراسیاب مملکت ایرانه مستولی اولوب منوچهر قلعهٔ آمل تبرستانده متحصن ایکن مابینلری صلح اولنوب شول شرطله که منوچهر لشکرنده آرش نام بر تیر انداز وارایدی اول بر اوق آته نه یره دوشرایسه اول محلی سنور قطع ایده لر افراسیاب بو شرطی قبول ایدوب مزبور آرش آمل شهرندن بر اوق آتدی بامر الله تعالی اوق آب آمو کنارینه دوشدی اول زمان نهر آموبی ایران وتوران میاننه فاصل تعیین ایلدیلر بو احوال روز مرقومده واقع اولمشیدی تتکم بو روایتی مشعر حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تا از کمان سه پی * کشاید یکی چار پر تیر تی * هر آنجا که ناوك شود جایکیر * از آنجا بود ملك قسمت پذیر * پس آرش سوی قبضه بازید دست * کمانرا بمالید وبکشاد شست * بینداخت تیر وبه پیوند کام * بد انسان جهان بخش شد والسلام * ٥ یعنی حصه حکیم سوزنی بیت عشرت وشادی ولهو بهرهٔ او باد تیر * بهره وتیر حسود آمده کرم وزحیر * حکیم نزاری قهستانی بیت

چو لشکر جمع شد سنه تیر کردند * برای تعبیه تدبیر کردند * شمس فخری یعنی روز وماه
وحصه بو اوج معنایه بیت بروز تیر ومه تیر عزم شادی کن * که از سپهر ترا فتح ونصرت
آمد تیر ۶ یعنی نصیب وزوری که عربیده نصیب معنا سنه اولان سهمك ترجمه سیدر
حکیم فردوسی بیت همه ساله تیر تو از روز تیر * بزرگی وشادی وتاج وسریر *
حکیم سوزنی بیت زشست زلف وکمان ابروان تیر قدان * نماند بهره وحظ ونصیب
و تیر مرا * ۷ سبعه سیاره دن بر یلدز آدیدر که عطارد دخی دیرلر حکیم انوری بیت کرنامه
وهد نه بیروانه تو تیر * شغلش فرو کشاده ودستش ببسته باد * شاعر بیت تیره برچرخ
سر افراخته * تیر فلك خانه زنی ساخته * ۸ سقف خانه التنه قویلان اوزون و یوغون
دیره که دیرلر ترکیده کریش دیدکلریدر یدنجی معنا ایله بو معنایه شمس فخری بیت بزخم تیغ
زخورشید نور بستانی * بنوك تیر بسقف فلك بدوزی تیر * ۹ یعنی قهر وغضب امیر خسرو
بیت سهلست اینکه تیر تو برکه نایستاد * بلکه نایستاد به پیش تو کاه تیر * ۱۰ یعنی
تنك یعنی طار تنك وتیر دیرلر حکیم سنایی بیت آنکه در پیش سخن تیغ زبانش که زخم *
از پی فائده چون تیر میان بندد تیر * کمال اسمعیل بیت شیرین که یافت کام دل از لذت جهان
کوتنك تیر حادثه چون نیشکر بدید * ۱۱ یعنی تیره وتاریك حکیم سوزنی بیت پیری
چو عمر من بمه وسال صید کرد * شد روزهای روشن من چون شبان تیر * ۱۲ فصل خزانه
یعنی کوز فصلنه ده دیرلر حکیم سوزنی بیت سال عالم عنف ولطف ومهر وکینت مایه کرد
تا زمستان وبهار آورد تابستان و تیر * شمس فخری بیت خزان موافق رای ترا بود چو
بهار * بهاد شمن ملك ترا بود چون تیر * ۱۳ سر قوم یعنی رئیس الجماعه ابو المعانی بیت هر کرا
باشد زجور وناز تو قدش کمان * درمیان عاشقانت تیر کرددبی خلاف ۱٤ قمار او یونلرندن
براو یون آدیدر که اون سهم اولور هر سهم بر حصه تعیین اولنوب اوج سهمی حصه دن
خالی اولور آکا تیر دیرلر ابو المعانی بیت عشق تو چو بازی قمارست * در حصه من فتاده است
تیر * ۱۵ کیلورده یلکن بغلد قلری اغاج که بزم لسانمزده سرن دیرلر شمس فخری بیت
زموج معرکه کشتی عمر آن نجهد * که باشدش زدعا وثنات لنکر و تیر * ۱۶ یعنی قدر ومرتبه
شیخ فیضی بیت قسم بقبضه قدر وکمان قدرت حق * که یاد نیست کس از زور و زکار دریك تیر
۱۷ هر طوغری واوزون اغاجه تیر دیرلر سقف خانه کرشی وکمی سرنی وترازو کفه لری
آصلان اغاج ومعصره ده صقنه یی چویرن اغاج واوقلغی ودخی هر نه که بونلره بکزر اولوب
مخصوص اسمی اولمیه جمله سنه تیر دیرلر سیف اسفرنکی بیت دورنك وسر کش و پیکار همچو
قوس وقزح * غلیظ وخشك وکران خیز همچو تیر خراس * ۱۸ اصبان اوقنه که ترکیده دوکن دیرلر
۱۹ پنبه قوپارجق ایجه واوزون دموره دیرلر ۲۰ یلدرمکه عربیده صاعقه دیرلر ابو المعانی
بیت شدست قهر فلك همچو برق تیز کذر * ولی شود غضبت همچو تیر سوزنده * ۲۱
شکوفه خرما که عربیده طلع دیرلر ۲۲ قولاغوز که عربیده دلیل دیرلر ۲۳ یعنی تاب وتوان
یعنی طاقت ۲٤ بر نوع پیلانه دیرلر که ایجه وچوق اوزون اولور اما پر تاب ایتدکده دموردن
یکر بعض آتلونك اوزنکوسن دلدوکی واقعدر ۲۵ جنس طیوردن بر قوشدر ۲۶ قفتان اتکی

اتکی لك طولانی سی ۲۷ اخکر سوزنده یعنی یانمش قور ۲۸ بر نوع قرنجه در ۲۹ یعنی کرباس
۳۰ نرکس چچکنه دیرلر ۳۱ اول نسنه یه دیرلرکه ند وجنسی افرادندن بهتر اوله ۳۲ طوب وتفنك
کله سی ۳۳ باوك معنا سنه ۳٤ قدیم فارسیده موی ورشته یه دخی دیلدوکی روایت
اولنمشدر بلوکه چغتای لسانمزده اولوش دیرلر فرهادنامه ده بیت کیتو رساقی جیکیب بیغلار
وچون اون * منکا تویدین اولوش بیر جام کلکون * واسکندر نامه ده رای ملکك مکتوبنده
بیت ایلمیکا بولوب قتل ویغماغه توش * کیلیب اون اولوشدین بو یان بیر اولوش ف تیر تیر و
منزل اوقی معنا سنه در ف تیمور ع سکون یای تحتانی وضم میم ایله حیوانات قارندن
چقان حرزه اکثرکاو بریده حاصل اولور تریاق نوعندن درپاد زهره قریب منافعی وار در
ف تیور و تیر ع کلاهما بضم الیاء التحتانی اول واوایله ثانی اشباع ضمه ایله طاوسه مشابه
بر قوشدر لکن اندن کوچك اولور عربیده شقفتین دیرلر کذا فی المجمع ف تیز و یر ع سکون
یائین تحتانیین و زاء موقوف وکسر واو ایله تیز فهم یعنی هر نسنه یی ادنی اشارتله فهم واذعان
ایدنه دیرلر حکیم فردوسی بیت همان بچه شیر ناخورده شیر * شناسد همان موبد تیز ویر
نسخه حسین وفاییده یعنی حافظ وبمعنی افغان وآشوب منقولدر ف تیغ سر ع غین موقوف
وفتح سین مهمله ایله یاپجین قیا معنا سنه در ف تیمار ع التی معنایه کاور اول یعنی غم تیمار
ادستن ای غم خوردن حکیم انوری * قطعه * سایه رمح وعکس شمشیرش * کربر افتد برجبال
وبحار * سنك این خاك کرد داز ناله * آب آن تیره کردد از تیمار * حکیم سنایی بیت
از جود تو وعلم تو غرنین بهشت است * زیرا که در و نیست نه بیمار ونه تیمار * ثانی یعنی محافظه
کردن حکیم انوری بیت آنکه دارند در مراتب سلك * بندکانش ملوك را تیمار * سیف
اسفرنکی بیت خسرو سیارکان اجری خور نور منست * کیست کردون تا بود در عهد
تیمار من * ثالث یعنی غم وغصه شیخ نظامی بیت کفت بنهاد بروری چو ماهش * بپرسید
از غم وتیمار راهش * رابع یعنی محنت ومشقت شرف الدین یزدی بیت کمان نبود مرا
تو بتو که بی جرمی * ز فرقت تو کشم دمبدم غم وتیمار * خامس برکمسنه نك غم وغصه سن
چکمك یعنی بسلمك ورعایتنده اولمق ودردنه علاج ایتمك بو معنی مشهور ومعلوم عالمیاندر
سادس فرهنك جهانکیریده یعنی اندیشه واقعدر ف مع الزاء المعجمه * تبراز ع سکون باء
موحده وفتح راء مهمله ایله یعنی قوس وقزح ابو المعانی بیت پدود آه که از سوخته جکر آید
بر آسمان رسد و مینمایدش تبراز ف تبریز ع سکون باء موحده و یای تحتانی وکسر راء مهمله
ایله سفره معنا سنه در وله بیت چنانکه عام شده نعمت فراوانش * به پیش مردم وحیوان
همیکشد تبریز ف تریاز ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانی ایله براوت کوکیدر مفردات
طبده مسطوردر ف تیب تیز ع تیز تیب مرقوم معنا سنه درتقدیم وتأخیر جایزدر ف تیره کوز ع
ایری کوزلی غربال درکه غله و طپراق الرلر عربیده صراد دیرلر فتح صاد وراء مشدده ایله
ف تیریز ع سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جامه و پیراهن
تیریزی یعنی یان مخصوص کسمی وار درمسعود سعدی سلمان بیت نیست پیراهنی وشلواری
نیست بر هر دو نیفه وتیریز * حکیم سوزنی بیت هر روز نو جامه شادی وطرب پوش *

تاجامهٔ غم رابدرد دامن تیریز * ثانی پر مرغان معناسنه کذا فی الصحاح ونسخهٔ حسین وفا بیله
بو معنایی اثبات ایچون بر قطعه ایراد اولنمشدر میر معزی * قطعه * مکرکه کیکان اندر ضیافت
نوروز * بوبیله اند سر زاغ بر سر کهسار * که بسته اند همه پر زاغ بر تیریز * که کرده اند همه خون
زاغ بر منقار ﴿ تیز ﴾ بوزن چیز اوج معنایه کلور اول اما له ایله نفوذ معناسنه ترکیده کچمك
ایله تعبیر ایدرلر ونیزه یه وصف اولوب نیزهٔ تیز دیرلر دلیجی دیمك اولور وتیغه وصف اولوب
کسمك مراد اولنور تیغ تیز دیرلر شیخ سعدی بیت تیز مکن تیغ سخن در دهان * تا نبرد خلق
ترا نا کهان ﴿ بونك مقابلی کند در نفوذی یوق معناسنه ترکیده اکا چونکه دیرلر اما مستعمل
اولان کچمز وکسمز تعبیر ایدر وزبانیله تیز ایله وصف ایدرلر شاعر بیت استره هرچند زبان
تیز یافت * موسترد مو نتواند شکافت * وحد تلو آدمه تیز طبع دیرلر خواجه حافظ
بیت اکرچه باده فرح بخش وباد کلبیز ست * ببانك چنك مخور می که محتسب تیز ست *
ثانی اماله سز حدت معناسنه در طتلو وآجی واکشی نسنه لرده استعمال اولنور ثالث اول
ریح سفلی درکه عربیده ضراطه وضرطه دیرلر میر نظمی بیت منکر هر نعمت حق مدبر ست
تیز بدو سبلت هر منکر ست ﴿ تیزی ﴾ باخرز ﴿ موسیقیده بر پرده آدیدر میر خسرو بیت
عقل مسافر شده زین کار کاه * تیزی باخرز کنان قطع راه ﴿ تیغ افروز ﴾ قلیچ پاسنی آچیجی
وقلیچ صواریجی معناسنه در افروز اصلنده ضیا وروشنیدر قلیجك پاسی کیدوب آیینه کبی
اولدقده روشن اولدوغی اجلدن تسمیه اولنمشدر ﴿ تیغه باز ﴾ بر مشهور اویوندر قلیچ ایله
اوینارلر اوینایانه تیغه باز دیرلر وبر معناسی دخی تیغ زن بهادر ودلاور جنکجوی در خواجه
سلمان بیت فدای کردش چشم دو تیغه باز توام * که هیچ رشته بسر تیزی نکاهش نیست
﴿ تیکوز ﴾ سکون یای تحتانی وضم کاف فارسیله یعنی کشك که یوغرت ایله آلوده اولوب
قورومش بلغور درکه پنیود دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بکنی ونجم خورند وزوشوند مست
وخراب * زاب تماجی که باشد سرد وبی تیکوز وسیر ﴿ مع الزاء الفارسی * تژ ﴾ یعنی
تیریز مرقوم ودخی برك درخت وبر نوع کیاهدر عربیده حقل دیرلر فتح حا وسکون قافله کذا فی
شرفنامه ﴿ تیژ ﴾ سکون یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول اکین آغلی ثانی یعنی فراق
یعنی یوقش کذا فی بعض اللغه ﴿ مع السین المهمله * تفلیس ﴾ سکون فا ویای تحتانی وکسر
لام ایله نهر ارس کنارنده برشهر آدیدر کورجستاندر حاکمی عجم شاهلری طرفندندر کذا فی
شرفنامه ﴿ تلاس ﴾ بوزن هراس ولایت ترکستانده برشهر معظم اسمیدر کذا فی المجمع
﴿ تیماس ﴾ سکون یای تحتانی وفتح میمله یعنی پیشه که عربیده اجم دیرلر اکثرا ارسلان مکانی
اولان یرلره دیرلر ابو العباس بیت نهاد روی بخدمت چنانچه روبه پیر * پلنگ وانکر آن آید
از در تیماس * قول اخیری موید میر نظمی بیت توان یافت زنجاپلان دلیر * که تیماس
خالی نباشد زشیر ﴿ تینوس ﴾ سکون یای تحتانی وضم نونله خرمن یعنی معناسنه کذا فی
نعمة الله ﴿ مع الشین المعجمه * تراش ﴾ تراشیدن لفظندن اسم فاعل اولور قلمتراش
وسر تراش کبی ویونمق ویولومق معناسنه ده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت میزند
از پی تراش استره ساکن بر سنك * آنکه او کرد دو زبان بر دو زکس مویی خواست ﴿ تفش ﴾

ع ایکی معنایه کلور اول یعنی تشنکی ثانی یعنی ستیش کذا فی فرهنك جهانکیری فتحه ایله آتش
ونیشه ضمه ایله قلق واضطراب معناسنه در ﴿ تیرکش ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله
وفتح کافله ترکش معناسنه اصلی اوزره واقعدر یای طوردوغی جانبه قربان دیرلر کسر قافله
غلبهٔ استعمالدن جمله سنه ترکش وتیرکشده دیرلر شیخ نظامی بیت غمی شد دلش سازز نخجیر
کرد * مکر یست ترکش پراز تیر کرد ﴿ تیغ کش ﴾ اول مرد دلاوره دیرلر که خصمنی قاچدن غیری
ایله قارشولیه ابو المعانی بیت تیغ غمزه میکشد هردم بقتل عاشقان * دیدهٔ خونریز وش
هرکز ندیدم تیغ کش ﴿ تیهوش ﴾ سکون یای تحتانی وضم هایله چیل دید کلری قوشدرکه
تهو وتیهو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الغین المعجمه * تیغ ﴾ هر کسکین وتیز
اولان نسنه یه دیرلر عموما دمور اولسون غیری اولسون قلیجه دیرلر خصوصا بونده دخی
انواعی واردر اون درت معنایه کلور اول قلیجدرکه عربیده قرق دن متجاوز آدی واردر
ازانجمله سیف درکه حدیث صحیح نبویده صلی الله تعالی علیه وسلم انا نبی السیف * وبر حدیثده
دخی * خالد بن الولید سیف الله * وارد اولمشدر وکلام اکابرده * السیف اصدق انباء
من الکتب * بوکا کوره سوزچو قدر شاعر بیت جهانرا خلعت آهن آنچنان شد * که تیغ
از ننك عریانی شد آزاد * ثانی خنجر دمور یشه دیرلر حکیم انوری بیت کرتو رچو عقرب
بی بندی وبی فهم * در قبضهٔ تیغ تو نشاندی ورانده نی * دیکر بیت تیغ بباید زدنش
بر جکر * هرکه زبانش دکر ودل دکر * ثالث مزراق دموریشه دیرلر استاد بیت زبان تیغهای
نیزه وتیر * شده در کانس سرها چاشنی کیر * رابع اوق دمرنده ده دیرلر ابو المعانی * قطعه *
کر نیاید صدای نالهٔ دل * در درون بود عشق دیرینه * تیغ تیر مژه کند سوراخ * همچو
غربال شد بروسینه * خامس بچاق سادس نجاق دمورلرینه دینلور سابع سراج ومجلد
وکفشکرلرك سختیان تراش ایتدکلری دموره دیرلر ثامن طاغ دپه سنك سوریسنه دیرلر
حکیم اسدی بیت پلانش بکفتا نیاید سپاه * تو بر تیغها روهمی کن نکاه * شمس فخری بیت
همچو کوهم خزینهٔ کوهر * چه غم ار هست برق رادم تیغ * حکیم فردوسی بیت بیفتاد پیژن
جدا کشت ازوی * سوی تیغ با تیغ بنهاد روی * تاسع کنار سطوح یعنی طام کناری وله
بیت مرا کفت بنکر بر تیغ کیست * چو رفتی بکویش که از بهر چیست * عاشر خرمنی
صاوورمق ایچون اوزون بغلدقلرینه دیرلر استاد لطیفی بیت درآن ده فرود آمد از بهر کشت
یکی تیغ چون یافت اسبش بهشت * حادی عشر فروغ وروشنی یه دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت تیغ بر آور هله ای آفتاب * نور ده این کوشهٔ ویرانه را * وضیایه ده
دیرلر شمس فخری بیت آفتابم بقدر ونام بود * آفتاب آنهمه ضمیرم تیغ * ثانی عشر شعله
وبرق معناسنه ده استعمال اولنور کسالی بیت ازپس پرده نهانی سوی چا کرنکرید *
کفت از تیغ همی تیغ زند مهر وماه * ثالث عشر کفشکر وغیرك بزینه دیرلر رابع عشر
سقرق دید کلری اوته دخی دیرلر ﴿ مع القاف * ترزیق ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی
وکسر زاء معجمه ایله اصلسز سوز واصلسز ایش وپلان خبر ابو المعانی بیت نمی شاید که
او صدیق باشد * که کفتارش همه ترزیق باشد ﴿ تریاق ﴾ بر معجون مشهورك اسمیدر

وهرنكه سم وزهری دفع ایده آكا دیرلر خواجه سلمان بیت یقین بوضع تریاق داده باشی
زهر * بجای زهرعدو را اكردهی تریاق ﮒ تغرجاق ﻊ كسر غین معجمه وسكون راء مهمله
وفتح جیمله یعنی ساخته كذا فی تحفة الاحباب ﮒ تلاق ﻊ زنانك موضع معهودنه اولان
كوشت پاره كذا فی المؤید ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ازارپاره سنه دیرلر ﮒ مع الكاف * تراك ﻊ
فتح راء مهمله ایله صحاحده آسمان طرفندن ظاهر اولان مهیب صداكه طراق دخی دیرلر
وچاتلدی معناسنه امیرخسرو بیت وان شب تیره كان ستاره برفت * وامد از آسمان صدای
تراك * ومطلق چاتلامق صداسی هرندن اولورسه حكیم عنصری بیت از دل وپشت
مبارز برکش آید صد تراك * كز زه عالی كمان خسرو آید یك تراك ﮒ ترترك ﻊ سكون راء
مهمله اولی وكسر ثانیه وتاء مثناة ایله شرفنامه ده برقوشدر قویروغی بیاض ویشل اولور
ومنقاری اوزون اولور ترندك دخی دیرلر عربیده صعوه دیدكاریدر وفرهنك جهانكیریده
سبك وبی تمكین معناسنه در ﮒ ترك ﻊ فتح راء مهمله ایله تراك لفظندن اختصار اولنمشدر
ﮒ ترندك ﻊ كسر را ودال مهملتین وسكون نونله ترترك مرقوم معناسنه اولان قوشدر
ﮒ ترنك ﻊ كسر راء مهمله وسكون نونله یای كرشی صداسیدر فتح راء مهمله ایله ده مرویدر
ﮒ تریاك ﻊ تریاق مرقوم معناسنه تعجیم اولنمشدر وپادزهر معناسنه حكیم سنایی بیت
یك جهان زیر كنبد افلاك * كام پرزهر وخانه پرتریاك ﮒ تلاك ﻊ سكون لامله مؤید الفضلاده
لوبیا معناسنه وفتح تاء مثناة ایله هندوستانده استعمال اولنور برنوع قماشدر وفرهنك جهانكیریده
فتح لامله ایكی معنایه كلور اول جامهٔ پیشوانه یعنی اوست كیلن اثواب كه ترلك وترلیك دخی دیرلر
شرف شفروه بیت قبا بسته سرو ازعطای جزیات * تلك دوخته بید زانعام عامت * ثانی
تفاح بری اغاجیدر كه كیج دخی دیرلر عربیده ذو ثلاث حبات ویونانی زعرور وشیرازیلر كیل
دیرلر وسكون لامله بو نخیل تر معناسنه كه هندی لساننده ادرك دیرلر ﮒ تلنك ﻊ فتح لام
وسكون نونله ملك دكنده بر ولایت اسمیدر وكسر لامله ایكی معنایه كلور اول دهله ودفه برمق
اورمغه دیرلر شیخ محی الدین عراقی * رباعی * آنجا كه بجز خست مه از ضرب تلنك *
آتش زند از شوق دران راه شلنك * رفتیم ورسیدیم وكرفتیم بچنك * آن حلقه كه صود
ازوست یك صوت چلنك * ثانی كوچك صالقملر كه اوزم صالقملرنده اولور آكا تلسك دخی
دیرلر ﮒ تنك ﻊ سكون نونله منقار مرغ كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ تهك ﻊ كسر ها ایله ایچی
بوش نسنه هرنه اولورسه ابو المعانی بیت درونش ازكمال وعقل ودانش * چو جیب
ودست وكیس اوتهك بود ﮒ تیرك ﻊ سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله آغری كه عربیده
وجع دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * چون سنك درون كرده كرد دمدرك * از درد زند كرده
چوناوك تیرك * دركرده كسی چو یاد كرد دمدرك * نافع باشد كماو واسپوس ونمك ﮒ تیره رنك ﻊ
طونق وبولانق اولان نسنه هرنه اولورسه وقوله یه یقین رنكلو آته دیرلر ﮒ تیزك ﻊ
سكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ضرطهٔ آهسته ابو المعانی بیت خواهد كه زند تیزك
اما نكرفته * عالم شده پرولولهٔ صیت وصدایش ﮒ مع الكاف الفارسی * ترنك ﻊ كسر
راء مهمله وسكون نون ایله خوب وزیبا وتازه وطوی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت

بیت لاجرم چون چنین كرانجام * ناخوش وناترنك ونادانم * پوربهای جامی بیت
برفكندی به پشت كنكی را * زین پی آلات ناترنكی را ﮒ تكسك ﻊ فتح كاف عربی وسكون
سین مهمله ایله تكس مرقوم معناسنه كه اوزم چكردكی ودانه سنه ده دیرلر حكیم سوزنی
بیت به تكسكی نیرزد وخواهد * بوسهٔ رازمن بهای دوزر ﮒ تك ﻊ اوج معنایه در اول
شرفنامه ده بمعنی اسب مسطوردر ثانی فرهنك جهانكیریده تكه وكرداس معناسنه كه عربیده
لقمه دیرلر ثالث بمعنی پیش یعنی ایلرو ﮒ تلسك ﻊ كسر لام وسكون سین مهمله ایله كوچك
اوزم صالقمی كه بیوك صالقمارده اولور آكا تلنك دخی دیرلر ﮒ مع اللام * تكل ﻊ كسر كاف
فارسیله ایكی معنایه در اول دلبر نوجوان یعنی اول ساده رو محبوب چار ابروكه ایرشمش یكیت
اوله ابو المعانی * قطعه * بدل دادن نیرزد طفل نورس * اكر با شند خوبان چكل را *
بكوش هوش بشنو پند از من * بشو باجان ودل عاشق تكل را * ثانی اول پارچه یه دیرلر كه
خرقیه وجامه یه یاما ایدوب دیكرلر آكا پینه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
چو رپسمان شده ام زانكه سوزن هجرت * همی زند بقبای دلم هزار تكل * وله قدس سره
بیت فرعون زفرعونی آمنت بجان كفته * برخرقهٔ جان دیده ز ایمان تكل دیكر ﮒ تیره دل ﻊ
ایكی معنایه در اول غمناك والمناك ثانی قره كوكللو مراد كینه دار وبدكمان دیمكدر ﮒ مع المیم
ﮒ تم ﻊ سماق كه طعامه قورلر لطیف لذت ویرر سرخ رنك اولور قینادقده بیاض صویی چقار
ابو المعانی بیت اكر سرشك در آید زخون دل رنكین * لذیذ ترشود آبا اكر پزد باتم *
ﮒ تهكیم ﻊ كسر ها ایله مستور ومخفی معناسنه در نظیری مشهدی بیت تو طبل همچو
كدا درته كلیم زنی * وكرنه بر لب بام مست كوس سلطانی ﮒ تیرم ﻊ سكون یای تحتانی
وضم راء مهمله ایله بیوك خاتون دیمكدر نتكم استاد در مدح والدهٔ یكی از شاهان بیت اندرین
عهد ازبزركی كشور خوارزم را * سترعالی مهد عالی تیرم تركان توپی ﮒ تیره لكام ﻊ آت
كمینك دماغیدر ﮒ تیزكام ﻊ سكون یای تحتانی وزاء موقوف وفتح كافله اشكون ویوریكن
آت وكاف عربیله تو دولت اولان آدمه دیرلر ﮒ تیم ﻊ سكون یای تحتانیله بعض فرهنكرده
بزازستان وچارسو معناسنه در استاد لبیبی بیت ازشمار توكس طرفه بهرست هنوز *
وزشمار دكران چون در تیم دود رست * حكیم اسدی كرشاسب نامه ده وهندوشاه صحاحده
وشمس فخری معیارده كاروانسرای معناسنه روایت ایلشلر دربو معنایه مؤید شیخ عطار
بیت ای كلام تو رشك در یتیم * وی عطای تو دیه خانه وتیم * شمس فخری بیت شد
زعدلش چنانكه مردم را * چه بیابان زایمنی وچه تیم * ومجمع الفرسده بمعنی اندوه وكرفتكی
دل مسطوردر ﮒ مع النون * ترابیدن ﻊ فتح راء مهمله وكسر باء موحده وسكون یای
تحتانیله ظرفدن صو ویاشراب صزمق ترشح معناسنه ﮒ تراختن ﻊ سكون خاء معجمه وفتح
تاء مثناة ایله عجله ایله كتمك معناسنه در ابو المعانی بیت اكرنیا زوفا میكنند ازان خونی
بقتل عاشق نالان تراختن كیرد ﮒ تراشیدن ﻊ كسر شین وسكون یای تحتانیله یونمق وقیل
یولومك خواجه سلمان بیت سرورا دوش شنیدم كه مكر سلطانرا * بتراشیدن موی سر
شهزاده هواست * وقلم یونمق معناسنه خواجه كمال خجندی بیت كمال وصف میانش

اکرکنی تحریر * قلم بباید باریکتر تراشیدن لغ تراکیدن ع کسر کافله چاتلیوب صدا ویرمك
معناسنه‌در لغ تراویدن ع کسر واو ایله ترابیدن مرقوم کبی در ترشح معناسنه لغ ترقیدن
کسر قافله لغ ترکیدن ع کسر کافله کلاهما بمعنی تراکیدن یعنی چاتلق لغ ترلنگان ع سکون
راء مهمله ونون وفتح لام وکافله بمعنی زنده کننده وبدید آرنده همه تعالی و تقدس یعنی محیی
وخالق معناسنه‌در کذا فی شرفنامه لغ ترنکیدن ع فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی
وکسر کافله یای کرشی صدا ویرمك معناسنه‌در لغ تریان ع سکون راء مهمله وفتح یای
تحتانیله بیوك سپد که ایچنه میوه وسبزه قورلر میر نظمی بیت برای میوه انعام واحسان
زسله بایدش بیرون نه تریان لغ تکسین ع سکون کاف وکسر سین مهمله ایله تورانیلردن
صاحب نام وشان بر پهلوان آدیدر کذا فی مؤید الفضلا لغ تکین ع کسر کاف وسکون یای
تحتانیله مرد بهادر وشجیع معناسنه‌در لغ تکینان ع جمع تکین یعنی بهادران ابو المعانی بیت
شود بتره جهان در چشم اعدا * بروز رزم از تیغ تکینان لغ تلاویدن ع بمعنی تراویدن
وترابیدن کذا فی فرهنك جهانکیری لغ تلنکین ع فتح لام وسکون نون ویای تحتانی وکسر
کافله قدرت حلواسی لغ تنین ع کسر نون وسکون یای تحتانیله کوه صراندیبه قریب دریای
محیطده بر جزیره‌در و بر معناسی دخی چوق یاشلو بیوك ییلان که اژدر اولمغه یقین اولمش اوله
لغ تهیدن ع کسر ها ایله بوشالمق معناسنه لغ تیان ع فتح یای تحتانیله آغزی آچق چولمك
اولید دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت عشق چو مغز ست وجهان همچو پوست
عشق چو حلواست جهان چون تیان لغ تیرباران ع جنکده بهادر و مبارزلر اوق سرپمکه دیرلر
مولانا هاتفی بیت کشیدند ازان تیرباران بسر * کله های بارانی از خود زر * میر نظمی
بیت به پیش استاده بودند پهلوانان * همیکردند یکدست تیرباران لغ تیردان ع صندوقه که
اوق حفظ ایچون چارکوشه تخته‌دن ایدوب ایچنه اوق قورلر ودخی قبورکه ایچنه اوق قونیلور
لغ تیرکان ع فتح کاف فارسیله روز تیرکه ماه تیرده واقع اوله لغ تیرنان ع فتح نونله یوفقه
آچه قلری اوقلاغی معناسنه‌در لغ تیره شدن ع قاقیوب غضبه کلمك معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ تیزدادن ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله ضرطه اورمق ابو المعانی
درهجو بیت توان گفتن یکی اشعار شاید * نباشد کار او کر تیز دادن لغ تیزك دادن ع
صوت ویرمك یعنی آغزدن صدا چقارمق لغ تیز کردن ع قلیجی وسایرد موری کسکین
ایتمك لغ تیزیدن ع بمعنی تیزدادن لغ تیغ زن ع مشهور ملکی دناون اوچنجی کونك اسمیدر
لغ تیهان ع جعلدن کوچك بر سیاه بوجکدر اوت اوزرنده و رطوبتدن حاصل اولور *
لغ مع الواو * تهو ع ضم ها ایله بر قوشدر تیهو وتیهوش دخی دیرلر لغ تیو ع یای تحتانیله
بوزن دیو بمعنی تاب وطاقت حکیم اسدی بیت فتادند برخاك بیهوش وتیو * همید اشتند
ازغم دل غریو * وله بیت نکه کرد از دور سالار تیو * کریزان وتازان بیهوش وتیو *
و بهادر وعاقل ودانا معناسنه‌در نتکم بیت ثانینك مصراع اولنده بو معنایه تلمیح واردر حکیم عنصری
بیت یکی مهره بازست کیتی که دیو * ندارد بتر فند او هیچ تیو لغ تیهو ع سکون یای تحتانی وضم
ها ایله چیل دیدکلری قوشدر اتی ینور تعریب ایدوب طیهوج دیدیلر ودخی یواش معناسنه‌در لغ

لغ مع الهاء * تخله ع سکون خاء معجمه وفتح لام ایله نعلین وعصا که مشایخه مخصوص اوله
کذا فی شرفنامه بو معنایی مؤید میر نظمی بیت بد وشش خرقه ودر دست تسبیح *
وپایش را بتخله کرده تصریح لغ تراشه ع فتح راء مهمله وشین معجمه ایله یونغه قلمق وتخته
واغاججك جمله‌یه دیرلر نتکم شاعر دیمشدر بیت تراشای قلم برزبر اقدام * منه البته ده فقر
آردبنا کام لغ تقده ع سکون قاف وفتح دال مهمله ایله کشنیز دیدکاری صیاه دانه‌در عربیده
کزبره دیرلر ضم کافله لغ تقرده ع کسر قاف وسکون راء مهمله ایله بر نوع دانه در اغاجده
میوه کبی حاصل اولور عربیده کراویا دیرلر لغ تکمه ع سکون کاف وفتح میمله التون تل ایله
استانمش اطلس وغیری وزر طلا معناسنه‌ده مرویدر لغ تکه ع فتح کاف مشدده واخفاء
ها ایله بمعنی بند شلوار ترکیده اوچقور دیدکاری میر نظمی بیت نماند عقل وهوش وصبر
وآرام * کشوده تکه اش یار خوش اندام * وتخفیف کافله ایکی معنایه کلور اول تاریخ
وصافده تکه لقمه خوار واقعدر وثانی پاره معناسنه‌در هر نسنه‌که پاره لنور مثلا فلان
چیز تکه تکه شد دیرلر پاره پاره اولدی دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری لغ تله ع فتح
لام مشدده ایله طوزاق معناسنه‌که فتح تایله‌ده اول معنایه‌در شاعر بیت نهادند ش بتله
کرك کیران ونیاید کرك * زبوی زخم پشتش کرك در صحرا حذر دارد * وبمعنی زر طلا مرویدر
لغ ته ع بمعنی زیر آلت دیمکدر ته سنك وته پای دیرلر فتاحی نیشابوری بیت ته پایت چو
می پرداخت هجران سینه ام از غم * لبت را آرزوی بوسه دل پرداز بایستی * وته چوب دیرلر
شاعر بیت اکر کردندی از جوش خردکوب * زبان چون اره کردی در ته چوب * وهر
نسنه‌نك التنه ته دیرلر میر خسرو بیت درین کنبد به تیکی برکش آواز * که کنبد هرچه
کویی کوید تباز * یکی را ده صدا پایی درین راه * که بالا کنبدست ودرتهش چاه * عربیده
تازایله صالمغه دیرلر لغ تهیگاه ع مفتوحه‌ده ذکری مرور ایدن تهیگاه معناسنه‌در
لغ تیراره وتیرازه ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول بفتح الرائین المهملتین ثانی فتح راء مهمله
وزاء معجمه ایله بمعنی قوس وقزح لغ تیره ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله التی معنایه
کلور اول بولانق شاعر بیت روشن بدیده ام نشود روی اینجهان * کین چشم تیره‌کی بتواند
نظر کند * ثانی قرامترق نسنه‌یه دیرلر ثالث منور اولان نسنه متغیر اولوب قرارمغه دیرلر
احمد کرمانی * مثنوی * از پنجه پنج حس چو رستم * ور شش دره شش جهت چو رستم
نه شمسه شمس تیره کردد * نه دیده دهر خیره کردد * رابع قرانکو اولان نسنه‌یه‌ده دیرلر
شب تیره کبی کمال خجندی بیت کرنه بینم رخت از طره مشکینش چه عجب * درشب تیره
بخود رشید نظر نتواند کرد * خامس بعض محلده مجازا دخی قرا نسنه‌یه دیرلر تیره بخت کبی خام
کاشی بیت تیره بختیم بنوعی که حریفان در روز * شمع همراه خود آرند بکاشانه ما *
سادس یاغ چقاردقلری اغاج که عربیده مشفتین دیرلر تیره نك اصلی تیرایدی آخرینه هاء علامت
کتوروب علم ایلدیلر لغ تیژه ع سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله پاره بوچق ترکیده الغم
صالغد یرلرودخی اوزون اغاج که مرتك دیرلر لغ تیشه ع نجار آلتلرندن معروف آلتدر کسر
دیرلرودخی طاش کسدکاری بیوك کولنك شاعر بیت عاشقی ازهمه فن باعث فارغ بالیست

کوهکن سنتك تراشست بهم تیشهٔ ماه لغ تیغ کوه ع یعنی سر کوه وهر نسنه نك اك یوکسك
یرینه تیغ دیرلر کذا فی شرفنامه لغ تیمور ع سکون یای تحتانی وضم میم وفتح راء مهمله ایله
حیوانات قارنندن چقان طاش که خرزه دخی دیرلر لغ تینه ع سکون یا وفتح نون ایله او رمجك
پرده سی یعنی تار عنکبوت لغ تیه ع سکون یا ایله صحرا و بیابان معناسنه میر نظمی بیت کر فتم
طارز مجنون درره عشق * شدم در تیه رسوایی شه عشق * ودخی اوولمق معناسنه لغ مع الیاء
لغ تواسی ع فتح واو وکسر سین ایله کلیم وفرش منقش معناسنه عبد القادر نایینی بیت فکندست
فراش باد بهاری * تواسی الوان ابر کوه وکزدر لغ تهی ع بمعنی خالی یعنی بوش و یجوز
بالفتح کذا فی اللغه شاعر * رباعی * ای از تو مرا کوش و برو دیده تهی * خوش آنکه زکوش
پای در دیده تهی * تو مردم دیدهٔ نه آویزهٔ کوش * از کوش بدیده آکه در دیده تهی *
لغ تیرماهی ع برداروا سپید رکذا فی شرفنامه لغ تیزتای ع سکون یای تحتانی وزاء موقوفه
وفتح تاء مثناة ایله قایچ وخنجر و بچاق وآنلره بکزر نسنه لرك کسکین یوزی لغ تیزی ع ایکی
معنایه در اول بمعنی تازی یعنی عربی عموما واسب تازی خصوصا امیر خسرو بیت جنبش
تیزی سواران دلیر * لرزه می افکند در اندام شیر * ثانی زنجبیل معناسنه در لغ تی ع تهی
لفظندن تخفیف اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی مردیست قوتش جمله درد
این یکی دیکر میان تی جمله کرد لغ تی تی ع تیز تیز معناسنه در میر نظمی بیت آمد و فی الحال
تی تی رفته بود * آن سخن تنها بکوشش کفته بود * یعنی تیز تیز کتدی دیمکدر *
لغ باب التاء المضمومة مع الالف * ترا ع سکا دیمك معناسنه ضمیر خطاب اولان تا حرفی
ایله علامت مفعول اولان رادن مرکبدر اصلنده واو ملفوظی ایله تورا ایدی استعمالنده
نوع ثقلت اولمغین واوی حذف اولنوب ترا اولدی نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی خودرا
مسطوردر شیخ نظامی بیت کفت بامن فروش باغ ترا * تا دهم روشنی وباغ ترا *
لغ ترشبا ع سکون راء مهمله وشین معجمهٔ موقوفه وفتح باء موحده ایله اکشیلو شوربا که
اصلی ترش آبا ایدی ترکیب اولندقده الف ممدوده سی حذف اولندی ابو المعانی * قطعه *
به میخوران مناصب در سحر که * دو ساغر باده یك کاسه ترشبا * شود تنها زنا فهمان ونادان *
غلام ساده ر وکر باشد اولی لغ ترش کیا ع نباتات قسمندن براکشی اوتدر منافعی مفردات
طب کتابلرنده مسطوردر لغ تفیرا ع فتح فا وراء مهمله وسکون یای تحتانیه رومده سید غازی
پنیری دیمکله معروف نرم طاشدر قلندران پالهنك ایدوب بیللرینه بغلرلر وباز وبند دخی
ایدرلر لغ توانا ع واو معروف ایله کوچلو دیمکدر که توان کوجدر وآخرنده کی الف اتصاف
ایچون لاحق اولمشدر بعضیلر توانی تاب ایله تفسیر ایدرلر لکن صحیح اولمز زیرا تاب طاقت
وتوان کوجدر میانلرنده تفاوت ظاهردر بو قطعه دن معلوم اولور * قطعه * چنان باشد
اول که کویی تنش * دودل دارد از تاب و زور و توان * چنان کرد دآخر که کویی مکر * بسستی
تنش را براید روان لغ توتیا ع مشهور ومعروف ترکیبدر که کوزه چکرلر و برنوع بیاض
چیچکدر قوریدوب آنیله کوزه چکرلر غایت مفید نسنه در شیخ فیضی بیت دیدهٔ
سر را اکر سرمه بخشد فروغ * کوری دل راچه سود مکحلهٔ توتیا لغ مع الباء * ترب ع

ع سکون راء مهمله ایله ترکیده دخی ترب دیرلر عربیده فجل دیرلر کسر فا ایله میر نظمی
بیت ترب کرچه هضم کرد هر طعام * لیك خود هرکز نیاید انهضام لغ توب ع بو زن خوب
قات معناسنه دریك توب دو توب دیرلر بر قات ایکی قات دیمك اولور ابو المعانی بیت پشت
دو توب ارشود راست فلك راسزاست * بسکه زتو دیده است تربیت عام را لغ مع التاء * تخت
سکون خاء معجمه ایله بمعنی دخت که دختر لفظندن اختصارا اولنمشدر و بر معناسی دخی التیوز
درهم در بعض یرلرده وقیه یه تخت دیرلر لغ تربت ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله
مزار در عربیده وفارسیده دخی استعمال اولنور طالب آملی بیت عمارتی نبود تربت غریبانرا
غنیمتست که شمع مزارمی یابند * مولانا عرفی بیت صبا از کوی لیلی کرو زد بر تربت مجنون *
کند آتش فشان چون شمع مغز استخوانش را لغ ترت مرت ع تار ومار که ترکیده طارطغان
دیرلر شمس فخری بیت بدسکال نیکخواهش تار ومار * نیکخواه بدسکالش ترت مرت *
حکیم سنایی بیت ای بسا باد و بوش تکسینان * ترت مرت از دعای مسکینان * ودخی
بد اندام و بد اسلوب ونظرده حقیر کورینن فرهنك جهانکیریده فتحه ایله روایت اولنمشدر
و بر معناسی دخی تاخت وتاراج نقل اولنمشدر لغ ترشت ع ضم راء مهمله وسکون شین معجمه
ایله قازمه معناسنه در لغ تریت ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله صوینه یاخود
شوربا صوینه اتمك طوغرایوب طعام اتمکه دیرلر عربیده ثاء مثلثه ودال ایله ثرید دیرلر
بسحاق اطعمه بیت روغنی کز پاچه جمع آوردهٔ برکله پز * کفچه کفچه بر تریت شیردان
خواهم فشاند * حضرت مولانا قدس سره بیت بس کن این وسر تنور بنه * تا که نانهات را
تریت کنند لغ توت ع واو معروفله معروف میوه در عربیده دخی واو معروفله توت دیرلر
ترکیده واو مجهول ایله ینه توت دیرلر لغ توخت ع واو معروف وسکون خاء معجمه ایله
بمعنی کزارد واد اکرد یعنی اوده دی حکیم سنایی بیت عقل حقش بتوخت ونیك بتاخت
عجز در راه او شناخت شناخت * وبمعنی کشید یعنی چکدی استاد فرخی بیت مظفری
که باندیشه کیی تواند توخت * زپیل آهن پشك وزشیر آهن خای * ودخی جمع کرد وحاصل
کرد معنالرینه مرویدر لغ توران دوخت ع نام دختر خسرو پرویزدر که از دمید خندن
اول بر ییل دورت آی باباسی تختنده پادشاهلق ایلدی لغ تهمت ع معروف بر کسنه یه اسناد
اولنان فعل قبیحه دیرلر ابو المعانی بیت تهمت آلوده چو کرك یوسفم * از برادر دیده ام
چندین ستم لغ مع الجیم * تتماج ع سکون تاء مثناة وفتح میم ایله نوع اطعمه دندر لاکشه
دخی دیرلر بسحاق اطعمه * قطعه * برکیر سر خمیر تتماج * کز جان شده ام اسیر تتماج * دانی که
نخود چه نکته ها کفت * یا قیمهٔ خرده کیر تتماج * از روغن دنبه کشت روشن * در صحن
قدح خمیر تتماج * شرفنامه ده جیم فارسیله واقعدر لغ ترنج ع ترکیده دخی ترنج دیرلر
معروف یمشدر و بر معناسی دخی سخت ودرهم کشیده دیمکدر فرهنك جهانکیریده بمعنی چین
وشکنج که ارتك وانجوخ دخی دیرلر و معنای مذکوره صیغهٔ امر دخی کلور شاه ناصر
خسرو بیت لختی بترنج دیت راسخت میان شو * از بهر تن این سست میان چند ترنجی * ودخی
خشك شده و بمعنی درست مرویدر کذا فی المجمع لغ توج ع معروف صاری باقردن عمل ایله

ایدرلر وفرهنك جهانكیریده ایوایه ده توج دیدكاری مسطوردركه به وآبی ده دیرلر توخج
واو مجهول وفتح خاء معجمه ایله بمعنی آواز بلند میر نظمی بیت سواری برسلاح آنجا كذر كرد
ببالای سر باد وتوخج زد تورج فتح راء مهمله ایله فریدونك ایكنجی اوغلنك اسمیدر
تور وتوز دخی دیرلر فریدون حیاتنده مملكتی تقسیم ایدوب توران زمینی آكا وایران زمینی
بیوك قرنداشی ایرجه وعراق وآذربایجان مملكتن كوچك قرنداشی سلمه تعیین ایتمشیدی
پابالرندن صكره تورج بو تقسیمه راضی اولمیوب ایرج ایله میانلرنده نزاع وخصومت پابرجا
اولوب كیده رك اولادلرینه دخی سرایت ونیچه مدت ایران وتوران آرالرنده جنك وجدال وحرب
وقتال متمادی اولدی توغاج فتح غین معجمه ایله خطا ولایتنده بتر بر كوكدر زحیر مرضنه
نافعدر تولاج بوزن قولاج لغت خوارزمی در یكپاره معناسنه ودخی بزی آغرتمق
ایچون اصلندقلری نسنه یه دیرلر میر نظمی در صفت سرما بیت جهان كشته بروی مهر
محتاج * چنان روی زمین رنج بسته تولاج تویج كسر واو وسكون یای تحتانی ایله
صرمشق كه هر اغاجه صاریله لابد قوریدر عربیده عشقه دیرلر مع الدال المهمله * ترت مرد
سكون راو تاء موقوف وضم میمله بمعنی ترت مرت مرقوم كذا فی المجمع ترد سكون راء
مهمله ایله كورك ونازك اولان نسنه یه دیرلر صاحب طبیعت شاعرك بری دیر بیت خوشا
وقت سحر را میتوان خورد * اكر كاكی بروغن میزند ترد ترفد سكون راء مهمله
وضم فا ایله بر كوچك قوشدركه دالیزه دخی دیرلر كذا فی المجمع ترنجید ضم راء مهمله
وسكون نون وكسر جیمله سخت درهم شد یعنی ابنجندی ابو العباس بیت چون ترنجید از غم
هجران مرا * از نسیم وصل كن درمان مرا * صحاحده بمعنی پیچید وفراهم آورد واقعدر ترید
كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی ایله تریت مرقوم معناسنه كه عربیده ثرید دیدكاری طعامدر
یسحاق اطعمه بیت اكرچه مطبخیت انتظار مهمان داد * تواز ترید سردیك عذرخواهی كن
تلد سكون لام ایله یومری نسنه هرنه اولورسه تند سكون نونله بش
معنایه كلور اول شرفنامه ده جست ومتحرك معناسنه ثانی فرهنك جهانكیریده تیز لفظنه
مترادف ایدوب تند وتیز دیرلر خشمكین وغضبناك معناسنه از ظفرنامه بیت روان از پیش
لشكر بیشمار * همه صفدر وتند وخنجر كذار * ثالث دیو معناسنه یعنی دیوه دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * هركسی كفتی كه سحرست وطلسم * كان زسد باشد
عدوی جان وجسم * وآن دكر كفتی كه پریا ندوتند * اندران مهمان كشان با تیغ كند *
وله در شكایت پشه از باد نزد سلیمان علیه السلام وامر كردن سلیمان دیو را بطلب
باد بیت بانك زد آن تند كای باد صبا * پشه افغان كرد از ظلمت بیا * رابع طاغ باشنه دیرلركه
چكاد وچكاده دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت تو با شاه بر شو ببالای تند * ز پیران
لشكر مشو هیچ كند * خامس بمعنی بلند وبلندی استاد فرخی بیت كهی شكاف فرود آرد
وبرون آرد * ز كوه تند پلنك وز آب ژرف نهنك * وپور بهای جامی بمعنی بلندی بیت
چشم او سخت تنك چون كن ز * تند پیشانیش چو خایه خر تند باد قاصرغه وشدید
روزكار شاعر بیت اكر تند بادی برآید ز كنج * بخاك افكند نارسیده ترنج * عبد الله هاتفی

عبد الله هاتفی بیت قضا را یكی سهمكین تند باد * زوان شد سوی چان چو طوفان
تند وخوند ضم خاء معجمه ایله ترت ومرت كبی تار ومار معناسنه دراغاجی بیت هرچه
ورزیدند مار اسالیان * شد بدست اندر بساعت تند وخوند * شمس فخری بیت از صرصر
فنا همه كشتند تار ومار * وز تند باد قهر اجل جمله تند خوند تندید سكون نون
ویای تحتانیله خشم كرفت وتیز شد معناسنه استاد عنصری بیت بتندید بروی
چو شیر نژند * بزد دست وچشم ادانوش كرد * صحاحده وتحفة الاحبابده بمعنی درخت
شكوفه دار یعنی چیچكی آچلمش اغاجلره درختها بتندید دیرلر استاد عنصری بیت بصد
جای تخم اندرآورد بخت * بتندید شاخ وبرآورد رخت تود واو معروفله بوزن سود
توت دیدكاری یمشدر حكیم ناصرخسرو * قطعه * بفعل وقول زبان یك نهاد باش ومباش
بدل خلاو زبان چون پشیز زراندود * مباش مادح خویش ومكوی خیره مرا * كه من ترنج
لطیف وخوشم تو بیمزه تود * شیخ نظامی بیت كریمی كه از تود واز برك تود * ز حلوا
وابریشم آورد سود * واو مجهول تا غطیله توده معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
آسمان نسبت بعرش آمد فرود * ورنه بس عالیست پیش خاك تود تورفند
مفتوحه ده ذكری مرور ایدن ترفند معناسنه كه سخن بیمعنی ودروغ دیمكدر میر نظمی
بیت بقول وبفعلش ندارد فروغ * سخنهاش تورفند ولاغ ودروغ توزید كسر زا
وسكون یای تحتانی ایله بمعنی كسب كرد وحاصل كرد وادا كرد معنالرینه وبمعنی كشید كذا فی المجمع
توفید كسر فا وسكون یای تحتانی ایله بمعنی شورش وغلبه وآواز استادلبیبی بیت
ازان نعره جند توفید دهر * بكام عدو نوش شد همچو زهر تولد فتح لامله یامی بوزاو
وازغون چهره لو معناسنه در مع الراء المهمله * تخمار سكون خاء معجمه وفتح میمله
دمرنسنز اوقه دیرلر تخوار فتح خا وواو معدوله ایله نام پادشاه دهستاندر وكیخسرو لشكرنده
برنامدار ومبارز پهلوان آیدر كذا فی المجمع تكمار سكون كاف وفتح میمله بمعنی تخمار
مرقوم میرخسرو بیت هم از ویست خوارج نشانهٔ لعنت * كه سكزنست بر ایشان سزا
نه تكمارست * سكزن براوقدرده مرنی غایت كسكین وانجه اولور تكمر تكمار مرقومدن
اختصار اولنمشدر تندر سكون نون وفتح دال مهمله ایله فرهنك جهانكیریده بمعنی رعد
استاد فرخی در صفت اسب * قطعه * برفتن زتیری چو فرمان سلطان * نخوردن زخوشی
چو عیش توانكر * نه چرخست اجزای او چون ستاره * نه ابرست آوای او همچو تندر *
مشرف شفروه در صفت اسب * قطعه * اسبست زود خیز سبكپوی تیز تاز * كز پویه وشتاب
مكو باد صرصرست * از بانك او چو باران زهره همیچكد * زیرا كه خود چو برق وصهیلش
چو تندرست * مجمع الفرسده ضم دال مهمله ایله وزیاده واو ایله ده مرویدر ابو شكور
بیت اكر تندر مویه كرنیستی * سوی ابرچند هنر نیستی تندور سكون نون وضم
دال مهمله وواو مجهول ایله رعد معناسنه در شمس فخری بیت چو باد تو باشد غم نباشد
شب تاریك وابر وبرق وتندور منوچهری بیت خروشی بركشیدی تند تندور *
كه موی مردمان كردی چو سوزن تندبور سكون نون ودال مهمله وضم باء موحده

ایله بمعنی برجستن یعنی صچرامق کذا فی شرفنامه تندیوز سکون نون ونون ویای تحتانی
وکسر دال مهمله ایله برجستن کذا فی المؤید تور بوزن حور اون ایکی معنایه کلور
اول فریدون شاهك بیوك اوغلی اسمیدر که تورج دخی دیرلر توران زمین آکا منسوبدر ثانی
مملکت توراندر که تخفیفا تور دیرلر حکیم فردوسی بیت تو کاهی نبیره کشی کاه پور *
بهانه تراجنك ایران وتور * وله بیت زشهری بداد آمد ستیم دور * زایران ازین سو وزان
سوی تور * بو معنایه میر معزی بیت کرکین تو بکند ردسوی هند * در خشم توره برد سوی
تور * ثالث پهلوان وبهادر معناسنه حکیم قطران ارموی بیت هیچ توری را نفرماید
فلك پیکار تو * ور بفرماید بخون اندر شود مستور تور * رابع فرس قدیمده معشوق هیز
معناسنه در حکیم قطران بیتنده بو معنایه تلمیح وار در مصراع ثانیده خامس مؤید الفضلاده
طعمی اکشی برکیاهدر طعامه قورلر لطیف چاشنی ویرر میر خسرو بیت من پیاده هیچکه
تا رفته از اقبال شاه * تا مه زیر قدم هر کز کرو تور وکرم * سادس بمعنی تجسس وتفحص صاحب
فرهنك منظومه بیت مرغ شد سبزه زار دور از جوی * مهر شمس است چون متور مجوی
سابع بمعنی دم اورکك که توریدن رمیدن معناسنه وبکسور فتن ودور شدن معناسنه
ثامن شرفنامه ده نام دختر ایرج شاه که منوچهر اندن وجوده کلدی تاسع ادات الفضلاده
نام مهمانی واقعدر عاشر بمعنی بیوه یعنی طول عورت حادی عشر مجمع الفرسده آوانی
وظروف معناسنه در ثانی عشر قیماقلی پشمش پالوده در توانکر سکون نونله دولتمند
یعنی غنی ومالدار ورزق جهتیله صاحب قوت دیمك اولور توی شیر قیماقلی سود
معناسنه در توی قیماقدر یاسنر تو دخی دیرلر تیر ضمتین ایله قوش بورنی وطاوسه بکزر
بر قوشدر عربیده شفنین دیرلر کسر شین ایله مع الزاء المعجمه * تراز فتح راء مهمله
ایله بمعنی خوبی ونیکویی ابو المعانی بیت سزد که سرو وخوبان شوی بحسن وکمال *
باین تناسب اعضا باین تراز جمال ترغوز سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله حکم
پادشاهی معناسنه که یرلیغ دخی دیرلر میر نظمی بیت برویش چون خط فیروز آمد *
بقتل عاشقان ترغوز آمد * ترکتاز ترك ایله تازدن مرکب اسمدر خبرسز چاپق
وجولان ایلمك وغارت ویغمایه سکرتمك معناسنه حکیم سنائی بیت ترکتازی کنیم وبرشکنیم
نفس زنکی مزاج دربا زار * نواب سپهسالار میرزا خان بن بیرام خان مخاطب بخان خانان
نوشته * رباعی * یکچند دلم بهجر آموخته بود * وز ذوق وصال دیده بردوخته بود *
باد توشبانه ترکتازی آورد * بر باد بداد آنچه اندوخته بود * وصالنوب یورمك معناسنه
شیخ نظامی بیت هم رقیبش ز ترکتاز افتاد * هم براقش زپویه باز افتاد * محبوب بلوشیوه
وناز ایله خرامان اولوب عشاقك صبر وقرارین یغما وغارت ایتدکلریچون آنلرك وصفلرینده ده
ترکتاز دیرلر تندباز سکون نون ودال مهمله وفتح باء موحده ایله شکار آلور قوشلره
دیرلر تندنیوش سکون نون وکسر تاء مثناة ایله غایت حدت طبعدن کنایه ایدوب
تهور وغضب معناسنه استعمال ایدرلر انسانده وحیوانده وارد اولور قاقیق معناسنه ده کلور
بو معنایه چغتای اوکته دیرلر اسکندرنامه ده خاقان اسکندردن مخفی کلدکده ایتدی بیت

بیت یوق ایرسنکا اوکنه سوزیوق ایدی * نی بولسا بیرینك ساودین اوق ایدی تندوز
سکون نون وضم دال مهمله ایله رعد معناسنه در کذا فی الصحاح توز واو معروف ایله
طقوز معنایه کلور اول توختن لفظندن مشتق صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور توختنك
معنالری عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی شمس فخری بیت کر ابعاند در کارزار جای
درنك * چو چشم شاهرخ آرد بمعرکه کین توز * ثانی بمعنی تاخت وتاز امردر حکیم سوزنی بیت
عروس اهچان باشی تو آنکاه * که آنجا لشکر ستر ما کند توز * ثالث بمعنی اندوزنده یعنی کار
وکسب کننده حکیم انوری بیت کفتش هان چکونه داری حال * زین این ورطه تاب وحادثه
توز * رابع بمعنی کشنده وله ایضا * قطعه * ای براعدا واولیا پیروز * در مکافات این
وآن شب وروز * بریکی جود فایقت غالب * وزدکر جاه غالبت کین توز * خامس بمعنی کذارنده
واداکننده وله ایضا بیت بذل نزدیك همت توچو وام * کرمت وام وتوز وشکر اندوز
سادس بمعنی اندوختن وکشیدن بو معناده صیغهٔ امر اولور شهاب الدین احمد مؤید بیت
از سلاطین ملك کیو بر فقیران بذل کن * با موالی باده نوش واز مخالف کینه توز * سابع
بمعنی بکذار واداکن یعنی صیغهٔ امردر حکیم سنائی بیت یکزمان از کنج دانش وام نادانی بتوز
با خرید یك برابر اسب همت رابتاز * ثامن اغاج قبوغنه دیرلر که یایه صرارلر بو معناده زاء
فارسیله توژ دخی دیرلر خلاق المعانی بیت کردد چو روی توازکمان پشت پای آن * کورا
شود زناوك صرما فكار پای * تاسع سرحد فارسده اهوازه قریب بر شهر آدیدر که معربی
توج در کذا فی المجمع توقز هاتفی بیت توقزهای
شاهانه پیش از شمار * دران عرضکه بردهنکام باد مع الزاء الفارسی * توژ واو مجهول ایله
یای توزی که التون حل ورنکا میز بویه ایله نقش ایدرلر شیخ نظامی بیت دو ابروش همچون
کمانی بزه * سیه تور توژ وی از مشك به * شیخ ابو سعید ابو الخیر بیت پی درکاواست وبیه
درکهسار است * ماهی سیم پشمی بدریا با رست * بر درمکر رست وتوژ دریلغار ست * زه کردن
این کمان بسی دشوارست * ویایه اوقك دمرنی طرفنه صاردقلری اغاج قبوغنه دیرلر امیر
خسرو * مثنوی * دید پیری بسان یاره توز * کرده خودرا زمردمان مستور *
تیر بالاش چون کمان شده کوژ * بر کمان کهن بر آمده توژ * بو لغتی کیمی زاء معجمه ایله وکیمی
زاء فارسیله نقل ایدرلر اما زاء فارسیله اولدوغنه دلالت چوقدر جمله دن حکیم فردوسی
بیت کمانیست کز اشك من توژ کشت * سهی سرو شمشاد من کوژ کشت * وکوژ زاء
فارسیله درکه بوکری معناسنه در آکا قافیه اولنمشدر بو معناسی دخی اعلام نساددر حکیم
فردوسی بیت دو ابرو بسان کمان دراز * بود توژ پوشیده از مشك تاز مع السین المهمله
ترس ضمتین ایله بمعنی زمین شیار ناکرده یعنی نطس اولمامش یر مجمع الفرسده غایت
پك یرکه آکا قازمه کار اپلیه ومؤید الفضلاده وفرهنك میرزا ابراهیمده فتح تاء مثناة وضم راء
مهمله ایله منقولدر وبو معناسی دخی سخت در عموما عربیده سکون راء مهمله ایله سپر معناسنه در
شیخ نظامی بیت بروسینه همچو پولاد ترس * حدیث تنومندی آن خود مپرس *
ترمس سکون راء مهمله وضم میمله بچی بوینوزی که عربیده خرنوب دیرلر تس

استخفافا آدم اوزرینه توکرك بر تمغه دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم آکا تفو وتهو وته دخی
دیرلر ع توس ع سکون واو ایله بمعنی ترس مرقوم یعنی زمین سخت ع مع الشین المعجمه ع
ترش ع اکشی معناسنه اکرچه مشهوری سکون راء مهمله ایله در اما اصحی ضم را ایله در
حکیم اسدی بیت چنان خوش نیاید بدن کت خورند * چنان ترش نه نیز کت نشکوند *
ع تش ع ایکی معنایه در اول حرارت وقلق واضطرابه دیرلر که درونده غم واندوه زیاده
اولدوغندن ظهور ایدر پور بهای جامی * قطعه * روزها شدکه بدم می آید * بردروه
نمیدهد چاوش * این ازعدل توزمانه چنان * که نیابد ضرر زآتش تش * ثانی آزق
معناسنه اولان توش لفظندن اختصار اولنمشدر قوت معناسنه استعمال اولنور مثلا مرغ
سمندره آتش یدوکی اجلدن آذر تش وتش خوار دخی دیرلر ع تندی کوش ع قولاق
یومریسی یعنی قولاغك یومری جانبی تند یومری معناسنه مقدما ذکر اولنمشیدی * الوتدان
فی الاذنین اللذان فی باطنها * کذا فی المشکلات ع توش ع واو مجهول ایله درت معنایه
کلور اول طاقت معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * ببازید پای وبه پیچید دست *
همه بندوزنجیر درهم کسست * چه بکسست زنجیر بی توش کشت * بیفتاد ازان درد
وبیهوش کشت * مختاری بیت زنك عیشی بی تاب وتوش کشته چو مور * زنا توانی
بی دست وپای مانده چو مار * وقوت معناسنه اولدوغی بوندندر استاد بیت بتوشابه
کفت ای سه باتوان * به ازشیر مردان باتوش جان * بعض نسخه ده قدرت معناسنه ده
منقولدر حکیم ناصر خسرو بیت درطاعت وبی طاقت وبی توش چرایی * ای کاه ستمکاری
باطاقت وباتوش * بومعنایه حکیم فردوسی بیت چو بهرام یل کشت بی توش وتاو *
بسی نیشت اوانذر آمدز تاو * ثانی بدن معناسنه کلور حکیم اسدی * مثنوی * بدوکفت
ملاح مغزای کار * که اینجا بود کرکدن بیشمار * مبالای کاوی براز خشم وجوش * یکی
یانورمه ز پیلان بتوش * ثالث قوت معناسنه حکیم انوری بیت خطی کشیده ام ازخط برین
ورق نکشد * بدان نکه نکنم من که بی تن وتوشم * رابع بمعنی قوت یعنی آزق که حاجت قدری
اوله حکیم فردوسی بیت هران می که خوردم بتوهوش کشت * روان خردمند راتوش کشت
توشهٔ سفر بومعنادندر ع تولش ع واو مجهول وضم لام ایله ایکی معنایه در اول شعله معناسنه
میرنظمی بیت دران شب بتولش زشمع وچراغ * شده همچو روز آن همه باغ وراغ *
ع مع الغین المعجمه * تخم مرغ ع یمرطه معناسنه عموما طاوق یمرطه سنه دیرلر خصوصا
ابو المعانی بیت باور مکن بوعده وزنهار دل منه * ازماکیان نسیه به این تخم مرغ نقد
ع تفاغ ع فتح فا ایله بیوك شراب قدحیدر عربیده قحف دیرلر کذا فی الصحاح ع تناغ ع
فتح نون ایله بمعنی تفاغ مرقوم که آخر مجلس میده آنکله محبتا طلوا ایچرلر میرنظمی بیت تناغ
خورده ام در بزم عشقش * از آن رو میشدم دلکرم عشقش ع توغ ع واو معروفله ایکی
معنایه کلور اول معروف الاجه قیلدر نیزه باشنه نصب ایدرلر ثانی تاغ مرقوم معناسنه که
بر یك اغاجدر آتشه یاندقده بر قاج کونه دك آتشی سونمز غلبهٔ استعمال ایله اودون
معناسنه اولشدر شمس فخری * قطعه * فقع نا خورده چند ازمعدهٔ تنك * بر یشم برهلد ایام

ایام آزوغ * من ازمحنت بسان عود سوزان * خزان عمر را ازعود وبان توغ ع مع الفاء ع
ع تف ع نفرت جهتیله وطبعه نا ملایم کلمك ایله توکرمك معناسنه یعنی اعراض کوسترمك
مولانا جامی بیت تف بران طائفهٔ مرده دلان * درهوا وهوس افسرده دلان * لغت محمودیده
بمعنی ناخن واقعدر ع تاف ع فتح لام ایله اوزدچکردکی وصاپی وقبوغی که صقلدقدن صکره
قالور ترکیده جبره دیرلر کذا فی شرفنامه ع توف ع واو معروفله ایکی معنایه در اول خلقك
غلبه سندن وطاغ اواسندن ظاهر اولان صدا حکیم انوری بیت قلادید درلشکر افتاده
توف * ازان پهلوان حمله صف شکوف * بومعناده نونله نوف دخی دیرلر ثانی جنبش وهمخوردکی
معناسنه حکیم اسدی بیت قلادید درلشکر افتاده توف * زکر دپلان رفته خورد رکسوف
مصراع اول توارد واقع اولمشدر ع مع القاف * تتق ع ضمتین ایله پرده معناسنه در مولانا
جامی درشب معراج بیت خیمه برون زد زحدود جهات * پردهٔ اوشد تتق نور ذات *
ترغاق ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله مؤید الفضلاده کیجه لرده خرسوز وحرامزاده دن
پکجیلك ایتمك معناسنه مطهر شیرازی بیت بردرکه میمون تودر نوبت ترغاق * میران مهان
برعدد ریك برآری ع ترقق ع سکون راء مهمله وفتح قافله زبان خوارزمده ساعد اره دیرلر
ع مع الکاف * تبنك ع سکون باء موحده وفتح نونله قیومجیلرك التون وکمش ریخته
ایتدکلری قالب معناسنه استاد عنصری بیت تبنك ارکج نهد کسی بی شك * ریخته کج
برآید ازتبنك ع تبوك ع ضم باء موحده ایله اغاج طبق که ایچنه میوه وبعض اشیا قورلر
شمس فخری بیت خاك بر تارك دوات وقلم * حبذا دبه وجوال وتبوك ع ترترك ع سکون
راء مهملهٔ اول وضم تاء مثناة وراء ثانیله شیرازك باکوهی دیدکلری طاغنده بر لطیف مکاندر
اهل شیراز ونواحیسندن اول محله سیر وتفرجه کلوب عشرت ایدرلر آنده دپه سی سوری
بر یاپلجق قیا واردر نوجوان تازه یکتلر بریسی طاش اوزرینه اوتورب یوز اوزرندن قایدقلری
کبی قیارلر ع ترتك ع سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده تذرو
معناسنه در تورتك وجور یوز دخی دیرلر مؤید الفضلاده زاء معجمه ایله واقعدر شرفنامه ده
خوش رفتار برقوشدر نواحیٔ هند طاغلرنده اولور دیو مسطوردر میرنظمی بیت بکفتارش
چوطوطی شکرخا * خرامش همچو ترتك خوب وزیبا ع ترسنك ع سکون راء مهمله وفتح
شین معجمه ایله ادات الفضلاده یشل رنك خوشنما برقوش آدیدر ع ترشکك ع ضم راء مهمله
وسکون شین معجمه وفتح کافله اکشیرك دیمك اولور کاف تصغیر ایله ع ترشناك ع ضم راء
مهمله وسکون شین معجمه وفتح نونله اکشیلو معناسنه در نمناك وفرحناك کبی شاعر بیت
دماغ میکساران میشود چاك * بخموری سحر آبا ترشناك ع ترك ع سکون راء مهمله ایله
ایکی معنایه کلور اول ختا وختن ودشت قبچاق خلقنه دیرلر که عادتلری زدوبرد وغارت ویغمادر
نتکم خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ شیرینکار شهر آشوب * چنان بردند
صبر ازدل که ترکان خوان یغمارا * وترکستان ولایتنه یالکز ترك دیرلر استاد دقیقی بیت اکنون
فکنده بینی ازترك تا بمن * یکچند کاه زیر پی آهوان ستمن * بوتعبیر عجم ولایتنه یالکز عجم
وعربستانه عرب وروم ولایتلرینه روم دیدکلری کبیدر ثانی محبوبه دخی ترك دیرلر نتکم

خواجه حافظ بیت اگر آن ترك شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم
سمرقند وبخارا را * محبوبلر شیوه ونازایله صبر وقرار عشاقی غارت ایتدکلری ایچون تسمیه
اولنمق واردر شهیدی قمی بیت عالم تمام پر ز شهیدان فتنه شد * ترك مرا خدنك ستم در کمان
هنوز تفك فتح فا ایله ایچی بوش نیزه درکه اغز ایله فندق اتارلر کذا فی شرفنامه تف
او فورمك ر اغزتوفنکندن فندقی اوفوروب آتغله تسمیه اولنمشدر قورشون آتلان تفنکه
اول مناسبتله تفك تسمیه اولنوب اکا دخی علم اولنمشدر ابن یمین * قطعه * مرد ثابت قدم
آنست که از جا نرود * وز چه سرکشته بود کرد زمین همچو فلك * همچو سیمرغ که از جا نبرد
طوفانش * نه چو کنجشك که افتد بدم از باد تفك * خواجه عمید لویکی بیت پای کشیده ام از ین
دست فشانده ام ازان * رشته زدود انکهی چون کل خار از تفك تفیرك کسر فا وسکون یای
تحتانی وفتح راء مهمله ایله تفیرای مرقوم معناسنه یعنی پالهنك ایتدکلری طاش تك
ایکی معنایه کلور اول هر قوشك بورنه دیرلر میر نظمی بیت زبانت درازی مکن بر کسی *
چو مرغ تکی دار زیحت بسی * ثانی شعله‌سی آز اولان چراغه دیرلر تکوك ضمتین ایله
سیم وزر دن جانور صورتنده دوزلمش قدح کذا فی الصحاح شرفنامه ده نهان معناسنه در
وفرهنك علی بیکده غرفهٔ بالا معناسنه در تلك سکون لام ایله حبوباتدن لوبیا
دیدکلری غله در کذا فی فرهنك جهانکیری تبنك وتنك کلاهما بسکون النون ایکی
معنایه کلور اول کوچك طاولکه شعبده بازلر ومسخره‌لر چالوب اوینارلر ترکیده دبلك دیرلر مقصود
خرده دیمشدر بیت می نشانی غنچکی وبلبانی همه شب * سپر آنکه زدی بو سر میدان
تبنك * ثانی ایرقایشی معناسنه در تنك سکون نون ایله بوینی قصه وآغزی طار
بر داغه دیرلر حکیم ازرقی * رباعی * آن حاکم ما نیان روزی ماند * کردسر اوبینه کوزی ماند
تنك دهنش بعود سوزی ماند * چون سرمه کشد راست ببوزی ماند تنك ضم نون
ایله یوفقه معناسنه که عربیده رقیق دیرلر ویوفقه‌لقدن تحملی اولمیان نسنه‌یه ده دیرلر
ابو المعانی بیت تنك ظرفان عالم را سزا نیست * بیا شامیدن آزادهٔ عشق توبك
سکون واو وفتح باء موحده ایله کنجینه معناسنه در لسان الشعراده بایرینه نونله واقع اولمشدر
واداة الفضلاده بایریشه تاء مثناة ایله مسطوردر وفرهنك جهانکیریده کاف فارسیله
روایت اولنمشدر تورك مجمع الفرسده فتح راء مهمله وفرهنك جهانکیریده ضم راء مهمله
ایله مسطوردر ایکی معنایه در اول سمزاوت معناسنه که پرپهن وخرقه دخی دیرلر استاد
عسجدی * مثنوی * چونا اهل واقد وکرده بلند * نباشد جوان آزادهٔ هوشمند * اکرچه
چنار وست بر کش بزرك * نباشد در ونفع برك تورك * ثانی توران پهلوانلرندن بر مبارز
آدیدر حکیم فردوسی بیت یکی پهلوان بود نامش تورك * دلیر وسرافراز وکرد سترك *
تورنك سکون راء مهمله وفتح نونله بمعنی تذرو کذا فی مجمع الفرس منصور شیرازی
بیت بنزدیکت بدود توباز از شاهین * نکرد باز ز پاس توظلم بر تورنك * کاف فارسیله ده مرویدر
توشك فتح شینله بمعنی بزجوانه ترکیده نهالی‌یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری توك
موی بکلمسته یعنی بر طوتام صاچ کذا فی المجمع اما تحفة الاحبابده آتك پیشانیسنده اولان پرچم

پرچم مع الکاف الفارسی * ترنك فتح راء مهمله وسکون نونله اوج معنایه کلور اول مجوف دبه
اغز تفنکی معناسنه ثانی مرغ دشتی که واو معدوله ایله تورنك دخی دیرلر ثالث زندان
معناسنه در ترنك سکون راء مهمله وفتح نونله شرفنامه ده تذرو معناسنه وفرهنك
جهانکیریده کپك معناسنه در تس‌سك سکون سین اول وفتح ثانیله ادویه دن براوتدر
عربیده بنفسج الکلاب دیرلر فارسیده برآدی دخی شاسبانکدر تلنك ضم لام وسکون
نونله حاجت وخواهش یعنی استمك واستینه تلنکی دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * بکدایی
بکفتم ای نادان * دین ودنیا مده ز بهر دو نان * ابلهانه جواب دار از صف * کز پی خرقه
وجماع وعلف * راست خواهی بدین تلنك خوشم * این کنم به که بار خلق کشم * حکیم سوزنی
بیت خرکه ایست کدیه خو کرده * از تلنك ملوك تا بخراب توتك سکون واو وفتح
تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بر قوشدر تعلیم ایله سخنکوی ایدرلر عربیده طوطی وببغا
دخی دیرلر مزبور قوشك قفسنه قرشوسنه بر آیینه قورلر آیینه نك آردنده بر کمسنه
اوتوروب استدیکی سوزلری سویلر کرارا طوطی آیینه ده شکلن کوروب سویاین آنی
صانوب جناب باری تعالی جل شانه اول قوشه اول قدر ادراك واستعداد ویرمشدر که
ایشتدیکی سوزی ضبط ایدوب سویلر لیکن تعلیم اولنان سوزی سویلر غیری سوزه قادر
دکلدر حیاة الحیوانده مزبور قوش صحیح یشل وصافی سیاه ورنکین قرمزیده اولدیغین
یازار هندوستان ولایتنده بر پرده اولور ثانی بر قسم قامشدر ریشه دخی دیرلر ثالث بر نوع
اتمکدر شهر قزوین واطرافنه مخصوصدر رابع شیرازده بر محله آدیدر تورنك کاف
عربیده مذکور اولان تورنك معناسنه در تونك سکون واو وفتح نونله کنجینه
معناسنه درکه بایله توبك دخی دیرلر کذا فی لسان الشعرا توك فرهنك جهانکیریده
چشم معناسنه در قرالاوی بیت ز توك مست تو عالم خرابست * بقید زلف تو خلقی
کرفتار مع اللام * تغال غین معجمه ایله خوار زمیلر لسانده وجه معناسنه در تغل
فتح غین معجمه ایله آغیل معناسنه در قیونك وکچی نك وصغرك اولسون ابو المعانی بیت بکرد کوی
توعشاق بود سرکشته * چو کوسفند بشب در تغل همی آیند تل کیسهٔ خیاط که ایکنه
وابریشم ویوکسوك وغیری نسنه‌لر قورلر اکا قود دخی دیرلر میر نظمی بیت مشو در پی حرص
وآز تدوان * مکن جیب ودامن تل درزبان تنبل سکون نون وضم باء موحده ایله بوزن
سنبل یعنی مکر وحیله استاد منوچهری بیت بخت بی تقصیر وبخت روز بی مکروه غم * دهر بی
تلبیس وتنبل چرخ بی نیرنك ورنك * شمس فخری بیت دولت اوعطای یزدانست * نه بمکر
ونه لبس ونه تنبل توال بوزن چوال یعنی نهایت هر چیز ودخی کیر ودونمك معناسنه در بمعنی
اول ابو المعانی بیت پاك شو در عشق یار وصلت آلوده مشو * کین ره عشقست باشد رفته
در وصلت توال توپال باء فارسیله مؤید الفضلاده بمعنی مس که عربیده نحاس دیرلر فرهنك
جهانکیریده بمعنی ریزهٔ زر وسیم که عربیده قراضه دیرلر توبال واو مجهول وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی توال مرقوم ثانی مجمع الفرسده دموری دوکدکده ایشته برامیوب دوکیلنی که
عربیده خبث الحدید دیرلر توبل واو مجهول وفتح باء موحده ایله بمعنی پیش پیشانی

يعنى آلنك ايلروسى كه قبله قريب بو در مير نظمى لطيف تشبيه ايلمش بيت چورو يش ماه
وكيسو هالهٔ او * كه تو بل شعلهٔ جوالهٔ او ع توشمال ع سكون شين معجمه وفتح ميمله چاوش
معناسنه دركه دركاه سلاطينده خدمت ايدرلر وميرى ايشلرك مباشرلرى معناسنه وله بيت
مكر بوده آنجايكى توشمال * شدى نيك محضرو نيكو خصال ع توشل وتوشيل ع اول فتح
شين معجمهٔ ثانى كسرايله بر نوع لطيف اينجه بز در اكابر جامه ايدرلر آكا توزى دخى ديرلر
عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى ع تول ع واو مجهول ايله شرفنامه ده بمعنى كج دهان
وصحاحده بمعنى پيرامون دهان فرهنك جهانكيريده واو معروفله بمعنى جنك وپرخاش شيخ
آذرى بيت سنان صاعقه برزد سراز دريچهٔ شب * چواز درون سيه روز تول خنجر
نيو * واو مجهول ايله رم معناسنه در زيرا توليدن رميدن معناسنه در توريدن وفا توليدن
دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره در صفت كواكب بيت سخت مى تولى ز تربيعات او
وز دلال وكينه وآفات او ع تو يل ع كسر واو وسكون ياى تحتانى ايله پيشانى معناسنه در
بعض فرهنكلرده كلهٔ سر معناسنه مرويدر شمس فخرى * قطعه * كر كند شهريار خصم
شكار * سوى كردون نظر بچشم اغيل * اختران بر زمين نهند از بيم * از پى بندكئ شاه
تو يل ع مع الميم * تتم ع ضم تاء مثناة ايله سماق معناسنه در كذا فى شرفنامه مؤيد الفضلاده
سكون تا ايله مرويدر ع تخم ع معروف حبوباتدن هرنه اولورسه كه اكيلور وعربيده بذر
ديرلر كسر ذال معجمه ايله شيخ سعدى بيت زمين شوره برسنبل نيارد * در وتخم عمل ضايع
مكردان * مير نظمى بيت هركه تخم بدى بكشت همان * حاصلش جز بدى نيايد ازان ع تتم ع
ضم تائين وسكون ميمين ايله قطاس معناسنه دركه كاو كوهى قو يروغيدر سپاهيلر آت
بوينه اصارلر عظيم شهرت وزياده مهابت كوسترر آكا غرغا وكرغاو وكرغا دخى ديرلر
ع تم ع برنوع يصى اوق دمرنيدر اكثر تركستانده قوللنورلر ع توتهٔ كندم ع واو معروف
وفتح تاء مثناة ايله تخل بتى در تونه بدن انسانده سياه شكل كبى نسنه در اندن استعاره
طرى تقيله بت معناسنه استعمال اولنمشدر ع تولوم ع واو معروف ومجهول وضم لامله
اسلحه معناسنه در كذا فى شرفنامه ع مع النون * تبان ع فتح باء موحدهٔ مشدده ايله
تمان معناسنه در مير نظمى بيت كشاده بند تبان دلارا * شده آيينه ئى مثل پيدا ع تبنان ع
سكون باء موحده وفتح نونله تبان مرقوم معناسنه ونون باء موحده يه تقديمله دخى جائز در
ع تبن ع ضم باء موحده ايله شورم معناسنه اداى تركاندر كذا فى شرفنامه ع تخم ريحان
وتخمكان ع يعنى امثال الاچى ايله انه تخمكيا دخى ديرلر ايضا فى شرفنامه ع ترش شيرين ع
نه صحيح اكشى ونه صحيح طتلو اولان نسنه كه ميخوش تعبير ايدرلر هرنه دده كه اول طعم اوله عموما
واناره خصوصا اكرچه ترش ضم رايله تلفظ اولنور كاهى تخفيف قصد اولنوب راىي ساكن
ايدرلر مصدرى سكون رايله ترشيدن كلور شيرين ايله ياخود آخر لفظله تركيب اولندقده
البته راساكن اولور زيرا تصرفات مشتقاتده تخفيف مقصود در ع ترشيدن ع اكشمك
واكشتمك معناسنه مصدر در ع ترغان ع سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ايله ايكى معنايه
كلور اول رهبر كه عربيده دليل ديرلر ثانى باج معناسنه مير نظمى بيت نشسته برسر بالاى

بالاى ودر بند * زياده روان ترغان بكير د ع تركان ع جمع ترك در الف ونون ادات جمعدر
خواجه سلمان بيت كين زمان شمشير كينى بر ترك تركان آزماى * درد يار تركان نه ترك مان نه تركان
ع ترنجان ع سكون نون وفتح جيمله كتب طبده بادرنجبويه دخى ديرلر عوام قوان اوتى
ديدكلريدر ترنج رايحه سنه قريب خوشبو رايحه سى وار در ع تمن ع فتح ميمله اون ايكى بيك
عدده ديرلر تمان دخى جائز در بوديارده كثرتدن كنايه ايدرلر اما الحالة هذه عجمده اللى
عباسى يه تمن ديرلر كه رومك غروشى حسابيله اون التى غروش ايكى ثلث اولور زيرا
عباسينك اوچى بر غروش حسابنه رايجدر مير نظمى بيت شاهى كه عطاى او تمن بود
عالم به ثناش مؤتمن بود * بعض ديارك رسوم عرفيه سنده اون بيك وبعض دياره ده بش
بيك اقچه اعتبار ايدرلر چغتايده دخى تومان ديرلر ع تن ع بحر ظلماتده اولور عظيم الجثه
بر نوع بالقدر انى قوريدوب بيلان صوقنه وزهر ايچمشه ايچورلر فى الحال قى ايدوب
خلاص اولورمش وبو معناسى دخى كلخن دركه تون لفظندن مخففدر ع تنبان ع سكون
نون وفتح باء موحده ايله كور شجيلرك دريدن طونلريدر ودخى تومان معناسنه در
ع تنجيدن ع سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله قولانى وقوشاغى محكم چكمك
ع تنديدن ع سكون نون وياى تحتانى وكسر دال مهملهٔ اولى ايله بر نسنه آواز ويرمك
ع تواكن ع ضم كافله چيلاق آديدر كه غليواج وغليواژ دخى ديرلر كذا فى شرفنامه
ع توان ع ايكى معنايه كلور اول كوج معناسنه كه عربيده قوت ديرلر ودخى قدرت
معناسنه توانستن دن صيغهٔ امر ووصف تركيبى وكاهى اسم فاعل استعمال اولنور كمال
بخندى بيت اينچنين صورت مطبوع زجان نتوان ساخت * در توان ساخت ز قدرتو
روان نتوان ساخت * ثانى بمعنى ابر يعنى بولت مير خسرو بيت زسيلى كه بر كوه ريزد توان
شود برسر كوه كشتى روان * خواجه عميد لويكى بيت ز روى بحر معلق توان شده پيدا
چو پشت ماهى شيم از ميانهٔ جيحون ع توانستن ع كسر نون وسكون سين مهمله ايله
قادر اولمق وكوجلو اولمق معناسنه در ع توانيدن ع بمعنى توانستن مرقوم فارسيده بد طولا
اصحابى مصدردن مشتق اولان كلماتده حرف تبديلينه قائل اولما مغله حالى اوزن مصدر
اعتبار ايدرلر ع توبان ع واو معروف وفتح باء موحده ايله بمعنى تنبان مرقوم ع توب وسن ع
سكون باء موحده وفتح را وسين مهملتين ايله بوكلمش اسپ كه توب قادر رسن معلوم
ع توختن ع واو مجهول وسكون خاء معجمه ايله بش معنايه كلور اول بمعنى خواستن يعنى
استمك حكيم اسدى بيت بتيغ وسنان هر كجا كينه توخت * كهى دل دريد وكهى سينه
دوخت * ثانى بمعنى كزاردن يعنى ادا ايتمك وعاريتى نسنه يى كيرو ويرمك ودين اوده مك
رضى الدين نيشابورى بيت اياستوده بزركى كه وام شكر ترا * زبان بندهٔ تو توختن نميداند
ثالث بمعنى فروكردن يعنى اشاغى ايندرمك حكيم سنائى بيت خلق اكر در تو توخت ناكه
خار * تو كل خويش از ود ريغ مدار * رابع بمعنى اندك فراهم آوردن يعنى آز آز جمع ايلمك
حكيم اسدى بيت همه يادى از بخت آموختم * كه من كين بدين چارها توختم * خامس
فرهنك جهانكيريده بمعنى كشيدن مرويدر ع توران ع مشهور مملكتدر توران زمين ديرلر

فریدون شاه اوغلی تورہ منسوب اولغله شهنامه ده فردوسی ایران و توران خلقنك جنك
وجدالرین بیان ایدرکه تور اوغللریله ایرج اوغللری میاننده عداوت وخصومت نجه زمان
متمادی اولمشیدی مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت ز توران زمین خیمه بیرون زدند *
سرا پرده بر طرف جیحون زدند ‌ۀ تورنکان ‌ۀ فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون نونله
بمعنی ترلنکان مرقوم یعنی زنده کننده وپدید آرنده همه تعالی وتقدس کذا فی شرفنامه ‌ۀ توریدن
کسر راء مهمله ایله خصم مخصوص بخیل وشرمنده اولمق معناسنه در کذا فی المجمع ‌ۀ توزیدن
کسر زاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول بمعنی خواستن شیخ عراقی بیت زنهار ازان دوچشم
مستت * فریاد ازان دو زلف کین توز * ثانی بمعنی گزاردن وادا کردن ادیب صابر بیت
چند باشی روز وشب دلسوز بد ساز ای پسر * خام شادی توز اسب یغمی تازای پسر
حکیم سنایی بیت یکرمان درکنج دانش وام نادانی بتوز * تاخر دیکدم برای مرکب همت
بتاز * ثالث بمعنی اندوختن وحاصل کردن استاد دقیقی بیت بریکی جاه فایضت غالب
وز دکر جاه قاهرت کین توز * رابع بمعنی فروکردن بمثل توختن خامس بمعنی کشیدن کذا فی
فرهنك جهانکیری ‌ۀ توسن ‌ۀ واو مجهول ایله مفتوحه ده ذکری مرور ایدن توسن معناسنه در
اسب سرکش دیمکدر ابو المعانی بیت هرکز نکشته اهل دلی رافلاك بمهر * زینهار بردی رام
نشد توسن مراد ‌ۀ توشدان ‌ۀ سکون شین معجمه ایله اسم مرکبدر توش ایله داندن آزق
قویاجق ظرف طغرجق وامثالی نسنه لرکه اهل سفر ایچنه نواله قویوب سفره کتورلر
‌ۀ توشکان ‌ۀ سکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله حمام کلخنی کذا فی شرفنامه بو معنایه
ابو المعانی بیت خوی محنت بریزد از سراپایم زتاب غم * دو دیده جام کرمایه درونم توشکان
کویا ‌ۀ توشمان ‌ۀ سکون شین معجمه وفتح میمله بعض نسنه ایچون وضع اولنان نشان ومیان
سرای معناسنه در ‌ۀ توفیدن ‌ۀ کسر فایله ایکی معنایه کلور اول صدا ویندا معناسنه حکیم
فردوسی بیت بتوفید کوه وبلرزید دشت * خروش سپاه از هوا برکذشت * وله بیت
خروشی برآمد ز اسفندیار * بتوفید از آواز او دشت وغار * ثانی جنبش وبرهم خوردکی
عربیده هزاهز دیرلر حکیم فردوسی بیت بتوفید شهر و برآمد خروش * توکفتی همی کر کند
نعره کوش * بعض فرهنکلرده فایرینه نون واقع اولمشدر ‌ۀ تولیدن ‌ۀ واو معروف وکسر
لام وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اوقلق وصانجمق معناسنه در ابو المعانی بیت
رسیده راحتی جان حزین را * که پیکان مژه بر سینه تولید ‌ۀ تولیکن ‌ۀ کسر لام وفتح کاف
فارسیله بمعنی تواکن مرقوم یعنی غلیواج کذا فی شرفنامه ‌ۀ تومان ‌ۀ بمعنی تنبان مرقوم
وکور شجیلرك دری تومانی وکجیلرك شلواری وزبان خوارزم وزبان مغانده اون بیك عدده
دیرلر ‌ۀ تون ‌ۀ ناحیهٔ مشرقده برمملکت یاخود برشهر آدیدر ودخی کلخن که غایت قرمشی
اوله شاعر بیت کروهی آمدند درکرد بیرون * چو آتش از میان کلخن تون * شرفنامه ده
قرارکاه نطفه معناسنه در یعنی رحم مادر ادای ترکاندر ‌ۀ تونیدن ‌ۀ کسر نونله بمعنی توفیدن
مرقوم کذا فی جهانکیری ‌ۀ تهمتن ‌ۀ شرفنامه ده ضم تایله مرویدر خداوند سپاه کران
ورستمك القابندندر ‌ۀ مع الواو * تفو ‌ۀ ضم فایله بمعنی آب دهن یعنی توکرك کمال اسمعیل بیت

بیت با کف دربار توهردم برشك * ابر زند بررخ دریا تفو * وتوکرمك معناسنه ده استعمال
اولنور ابو شکور بیت نبشکرده ببرید زیر کلو * تفو بر چنین ناشکیبا تفو ‌ۀ تلو ‌ۀ ضم
ضم لام ایله ما بین تیر یعنی یلکه وارنجه دیرلر ابو رافع بیت تیراندر قلب دشمن تا تلو * میخلد
چونانکه در چشمش تلو ‌ۀ تندرو ‌ۀ سکون نون ودال موقوف وضم راء مهملتین ایله بخیل
وخسیس واکشی یوزلو معناسنه کذا فی المشکلات بو معنایه ابو المعانی بیت بوده است
احسان تو بر خلق عالم رایکان * میشود نزد کفت دریای عمان تندرو ‌ۀ تو ‌ۀ واو مجهول
ایله ضمیر خطابدر سن دیمك معناسنه افصح بودرکه واو اظهار اولنیوب ضم تانك اشباعیله
تلفظ اولنه همام تبریزی بیت مکر سنکین دلست وجان ندارد * هر آنکس که چو تو جانان
ندارد * وادات رابطه اولان استهداخال اولنوب بعض محلده واو ساقط اولوب یالکز ضمه ایله
تست دینلور وعلامت مفعول اولان رایه ادخال اولندقده ترا دینلور که اصللری تو است وتورا
ایدی وکاهی ضرورت شعر حسبیله واو اثبات اولنوب تلفظ اولنور مثالی حکیم اسدی
بیت همه با توست از بجوییش باز * تانیاید کسی کشاید راز ‌ۀ تو ‌ۀ واو معروفله وتانك اشباعیله
اوج معنایه کلور اول قیماق که سودی قینادوب اوزرنده منعقد اولانی آلورلر عربیده قسطا
دیرلر ثانی قات معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت من این ایوان نه تورا نمیدانم
نمیدانم * من این نقاش جادورا نمیدانم نمیدانم * ثالث پرده معناسنه که تاه وتوه دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت رحمت صد توبران بلقیس باد * که خدایش عقل صد
مرده بداد ‌ۀ تو بر تو ‌ۀ یعنی قات اندر قات ودخی قمراتمك که کاهی وامثالی اولور ‌ۀ تو و ‌ۀ
واوی زیاده اشباع ایچون بروا ودخی یازرلر قیماق معناسنه در ‌ۀ تهو ‌ۀ ضم هایله بمعنی تفو
یعنی آغزدن توکرك آتمق که تف وتفو ده دخی دیرلر ابو المعانی بیت دهد دولت فلك هر ناسزا را
تهو باشد چنین اقبال دنیا ‌ۀ تهیو ‌ۀ سکون ها وضم یای تحتانیله بمعنی تذرو که تس وتیه ودخی
دیرلر شرفنامه ده بمعنی تیهو مرقومدر ‌ۀ مع الهاء * تتره ‌ۀ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله
ایله سماق معناسنه کذا فی المجمع ‌ۀ تخمه ‌ۀ سکون خاء معجمه وفتح میمله اوچ معنایه در اول
معده ده طعام فاسد اولوب هضم اولمامغه دیرلر عربیده هیضه دیرلر حکیم سنایی بیت
تخمه چون هاضمه تباه شود * معده پژمرده ودوتاه شود * ثانی اصل ونژاد معناسنه در
حکیم فردوسی بیت یکی آنکه از تخمهٔ کیقباد * همی از تو کیرند کوپی نژاد * وحکیم اسدی
نطفه معناسنه دیمشدر بیت بت زاولی کفت ازین هر چهار * نیم من جز از تخمهٔ شهریار
ثالث یره اکیلن حبوبات تخم معناسنه ‌ۀ تخمیانه ‌ۀ هرنه کونه تخم اولورسه بغدای وارپه
وغیری حبوبات دن وسبزوات تخملری والحاصل هرنه تخم که یره اکیلور اکا دیرلر ‌ۀ ترخه
ضم راء مهمله وسکون خاء معجمه وفتح جیمله تولك مرقوم معناسنه ‌ۀ ترسه ‌ۀ سکون را
وفتح سین مهملتین ایله بمعنی قوس وقزح کذا فی تحفة الاحباب ‌ۀ ترشه ‌ۀ سکون راء مهمله
وفتح شین معجمه ایله قوزی قولاغی دیرلر اوز نجه براکشی طعملو یپراقدر نباتات نوعندن
‌ۀ ترمه ‌ۀ سکون راء مهمله وفتح میم ایله اکرم که ایرا ایچنه یصدق کبی دیکرلر اکا ادرم وادرمه
دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زین باترمه نکه کن چه خواهی کشت سوار * تانیفتی چه شوی

جمله بو جمله پذیر ی ترنجیده ع ضم راء مهمله و سکون نون و یای تحتانی و کسر جیم ایله ایکی
معنایه کلور اول بمعنی چین وارتک حضرت مولانا قدس سره بیت سیب بکفت ای ترنج
زچه ترنجیده * کفت من از چشم بد می نشوم خود جدا * ثانی بمعنی کشیلمک استاد عنصری
بیت بیاراست خودرا چو مردان جنک * ترنجیده بی بارک تنک تنک ی تروده ع بوزن
ستوده ی تروه ع بوزن سرفه کلاهما بمعنی جفت که عربیده زوج دیرلر توروه دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس ادات الفضلاده بمعنی توده یعنی کومه اولمش نسنه ی تروشه ع بمعنی
ترشه مرقوم و فرهنک جهانکیریده بر میوه آدیدر ی ترویه ع ضم راء مهمله و واو معروف
و فتح یای تحتانیله یوللق ایام شتاده یاپلقدن نردبان کبی اولدوغنه دیرلر میر نظمی بیت در ایام
شتا نتواند پویه * ره هموار چون باشد ترویه ی تفسه ع سکون فا و فتح سین مهمله ایله
اول سیاه لکه که بشره آدمیده ظاهر اولور سببی هیچ سودادر اکا تاش دخی دیرلر و عربیده
کلفه و هندی لسانده چهائی دیرلر ی تکله ع سکون کاف و فتح لامله ایکی معنایه در اول
اتابکان شیرازدن برینک اسمیدر که آنی پادشاه ایلدیلر شیخ سعدی بیت مظفر الدین
سلجوق شاه کز عدلش * روان تکله و بو نصر و سعد مینازد * ثانی دیوانه یه دیرلر ی تکمه
سکون کاف و فتح میمله دوکمه در میر خسرو در نعت رسول علیه السلام بیت کرد نعلین رهروان
رهت * شرف تکمه کلاه همه * شیخ عطار بیت تکمهای زرکه بر سنجاب شاهان دیده
اخکری چندی درخشان کشته در خاکسترست ی تکه ع فتح کافله ایکی معنایه در اول
بر نوع اوقدر که معروفدر ثانی پشته و جای رفیع معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری
ی تلنه ع سکون لام و فتح نونله خواهش یعنی سؤال ودخی کدالک ایتمک که تانک دخی دینلور
کمال اسمعیل * قطعه * اکنون که زهیچ سود ندارد * بازار هنروران روایی * تلنه بتو آوردم که
هستی * معشوقه روز بی نوایی ی تلوسه ع ضم لام و فتح سین مهمله ایله غلاف شمشیر و خنجر
و بچاق و امثالی نیام دخی دیرلر شجاعی بیت خیال غمزه ات از بس که در دلم بخلید * دلم تلوسه
شمشیر آبدار تو کشت * شرفنامه ده خرمانک اوتلی یعنی هنوز اولمامشی مشکلاتده وهی
مبادی الطلع مسطوردر ی تنده ع سکون نون ایله اول غنچه کل و سایری که هنوز یپراقلری
کورینمه تندیدن مصدریدر کذا فی شرفنامه ی تنره ع سکون نون و فتح راء مهمله ایله تنده
مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع ی تواهه ع فتح هاء اول و اخفاء ثانیله بر نوع طعامدر ات
و بادنجان ایله بشورورلر تباهه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه ابو المعانی * قطعه *
چند آن میزبان خوب خصال * پیش مهمان تواهه آرد * هم دو نان سفید در سفره *
ور بویش کشادکی دارد ی توبره ع واو معروف و سکون باء موحده ایله ترکیده قلب بعض
ایله توربه دیدکلریدر تون دخی دیرلر ی توبزه ع واو مجهول و فتح باء موحده و زاء معجمه ایله
پاره خربزه یعنی قاون و قارپوز دلمی ی توبه ع واو معروف و فتح باء موحده ایله قوس
و قزح معناسنه یای تحتانیله تویه دخی دیرلر ی توته ع واو معروف و فتح تاء مثناة ایله بدن
انسانده سیاه سکل کبی نسنه در سودای محترقدن ظاهر اولور اکثر کوز قپاغنک ایچنده
و طشره سنده اولور کاهی سرخ و کاهی سیاه اولور سودا ایله قان محترق اولدقده سرخ اولور

اولور و اصلنده ثاء مثلثه ایله توثه در ابو المعانی * قطعه * ای مردمک بچشم رقیب * کرده
ظاهر بچشم من توته * در جلا جس یکی طبیب بکفت * چشم او باید ش شود پوته ی توجیه ع
کسر جیم و فتح یای تحتانی ایله بمعنی سیلاب استاد رودکی بیت خودرا جوید همه خوبی
و زیب * همچنان چون توجیه جوید نشیب ی توخته ع سکون خاء معجمه و فتح تاء مثناة
ایله توختن لفظنک جمیع معنالرنده اسم مفعول اولور خواسته و کزارده و جمع کرده و فرو کرده
و کشیده واند وخته کبی ی توخچه ع سکون خاء معجمه و فتح جیم فارسیله دیوارده بعض
نسنه قویاجق یر ابو المعانی * قطعه * عرضحالی بر وفر ستادم * او نخواند و نهاد
بر توخچه * بعد از آن صره تها دم پیش * بی توقف کشاد داد بوقچه ی تودره ع
واو مجهول و فتح دال و راء مهملتین ایله بر قوشدر جثه سی ایریجه و اتی لذیذ اولور اکا
چال دخی دیرلر حکیم اسدی بیت دمان یوز تازان بر آهو بره * کمین ساخته چرخ بر تودره
ی توده ع واو معروف و فتح دال مهمله و اخفاء هایله یغن بمعنی تل لکن یغلمش اوله طپراق
اولسون غیری اولسون شمس فخری بیت عطای اونباشد بدن بدن * بود از لعل و کوهر
توده توده * حکیم اسدی بیت بها توده کردند زر و کهر * بها بر کرفت آن خرچار کر *
میر نظمی بیت در باغ وفا بکشود جانان * نهاده توده کل پیش یاران ی تودوده ع
یعنی دود و لسان الشعراده بمعنی توده مسطوردر ی تورته ع سکون واو و راء مهمله و فتح
تاء مثناة ایله شرفنامه ده کلید معناسنه در بو معنایه ابو المعانی بیت کشاده تورته
کنجینه راز * معانی کرد ظاهر آن شه ناز ی توروه ع ضم راء مهمله ایله بمعنی جفت که عربیده
زوج دیرلر کذا فی المجمع ی توره ع واو مجهول و فتح راء مهمله و اخفاء هایله بمعنی قاعده
و اسلوب بو عبارت ترکیده دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بسی توره دانان جنکیز
کیش * بجنکیز خویش و ز جنکیز پیش * ابو المعانی * قطعه * نیکخواهان جفای بی پایان
بر سیهکار لطف موفور * با بدان نیکی و نیکان بد * این چه طرز مخالف این تور ی توسه ع
واو مجهول و فتح سین مهمله ایله بسانمش حیوان آت اولسون غیری اولسون میر نظمی
بیت بو الهوس راهمی دهی بوسه * از چه پرورده این خر توسه ی توشه ع واو معروف
و فتح شین معجمه ایله بمعنی زاد راه اصلنده توش قوتدر هاء اختصاصیه ایله آزغه علم اولمشدر
مولانا هاتفی بیت بنوعی که تا هفت سال درست * نباید راز کس توشه جست * شرفنامه ده
بمعنی سینه مرویدر ی توقه ع فتح قافله بوزن سوقه بمعنی کمرسار کذا فی شرفنامه
ی تولبره ع سکون لام و فتح باء موحده و راء مهمله ایله پابوج وادک قالبی معناسنه
ابو المعانی بیت کس زن بوده است چو کفش فراخ * کیر سختش چو تولبره باشد ی توله ع
واو معروف و فتح لامله بالحق معناسنه عربیده وحل دیرلر طالب آملی بیت دو سال آمد که
از خیل سکانت * ترا چون توله فرش آستانت * واو مجهول ایله ابه کومه جی دیدکلری اوت
عربیده خبازی دیرلر ی تونکه ع واو مجهول و سکون نون و فتح کاف عجمیله شرفنامه ده
بمعنی شب و فرهنک جهانکیریده بمعنی کنجینه واقعدر ی توه ع بوزن کوه ایکی معنایه در
اول قات ثانی پرده معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت قامت من شد

از جفایت توه * نکشوده ز روی خوبت توه ن ته ع اظهار هایله بمعنی پف کذا فی المجمع
ن تیره ع ضم یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله قره طاوق دیدکلری کوچك قوش که بلبل کبی
خوش آوازدر * وهوالدجاجة الاسود کذا فی کتاب السامی ن مع الیاء التحتانی * ترکانی ع
زنان ترکه مخصوص فراجه نوعندن بر طرز فراجه در شرف شفروه * قطعه * چون رفت
خبر سوی ملکشاه * خالی ز طرب کفن بخشید * ترکان بموافقت بر آمد * ترکانی و پیرهن
بخشید ن ترکغری ع فتح غین معجمه وکسر راء مهمله ایله ولایت ترکستانده قونار کوچر
بر طائفه نك آدیدر غایت خونریز وتند خوی وکثرتلرندن حکامه قارشو قویوب اطاعت
ایتمزلر ن ترنجی ع ضم راء مهمله وسکون نون وکسر جیم ایله چمدك معناسنه درکه بری ایکی
بورمق طرتغیله آخرك دریسن طوتوب صقرا بوالمعانی بیت رقیب سك صفت در بزم دلدار
ترنجی میکند پنهان که بر خیز ن ترلقی ع ضم زاء معجمه وسکون لام وکسر قافله یوغرت صویی
نملك ایله قینادوب قوریدرلر اکشی کبی اولور بعده طعامه قورلر کذا فی الصحاح ن تلنکی ع
ضم لام وسکون نون وکسر کاف فارسیله بمعنی خواهنده دلنجی که عربیده سائل دیرلر کمال
اسمعیل بیت بکیش خام طمع خواند ویکی بی نفس * یکی تلنکی کابل بکیش خواری خوار
ن تلی ع بجامك مراهم وادویه قوطوسی مرهمدان دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر
نظمی بیت یکی شاکرد بجام سرافراز * تلی آورد باصد شیوه وناز * اما کتاب السامی
فی الاسامی ده درزیلرك ایکنه وابریشم قودقلری کیسه معناسنه مسطوردر ن تندی ع
سکون نون ایله وجود انسانده ظاهر اولور یومرجه ات ومطلقا یومری وغلیظ اولان نسنه
ودخی اوجی سوری وکسکین اولان دمور نسنه لر وحدت طبع وغضب وسرکشی معناسنه ده
کلور ن تونکی ع سکون واو وفتح تاء مثناة وکسر کاف فارسیله برنوع اقچه در زمان قدیمده
رایج ایمش میر عماره بیت با بر رحمتی مانند همیشه دست امیر * چکونه ابرکجا تونکیش باران ست
ن توتی ع واو معروف وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول توتك مرقوم معناسنه که
بر قوشدر تعلیم ایله سخنکوی اولور عربیده طوطی دیرلر ثانی کشتی وجهازی معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری ن تودری ع فتح دال وکسر راء مهملتین ایله قوش اتمکی دیدکلری
اوت تخمی سرخ وبیاض اولور ن توزی ع واو معروف وکسر زاء معجمه ایله اوج معنایه در
اول برنوع لطیف جامه در شهر توزده اشلنور غایت لطیف وانجه اولدوغندن اکا برقفتان
ایدرلر بز اولدوغنه بو بیت دلالت ایدر استاد دقیقی بیت قاقم وسنجاب در سرماسه چار *
توزی وکتان بکرما هفت هشت * مجودیده آغربهالو بر جامه در ملمع ودقیق اولور یازایامنده
کیرلر دیو روایت ایدر اما مجمع الفرس ده ومشکلاتده اینجه طوقنمش کتان در دیو نقل
اولنمشدر وصاحب مجمع بو بیتی مدعاسنه موافق ایراد ایلمش عبدالواسع جبلی بیت
بدخواه توزهیبت تو سوخته چنانك * ازماهتاب توزی واز آفتاب تیر * وفرهنك
جهانکیری صاحبی ده کتان اولق طرفنه ذاهب اولوب بو بیتی ایراد ایلمش حکیم سنایی
بیت بند بند م همه بکشاد چو توزی ازماه * تا تو بر تارك خورشید بیستی قصبی
مختاری بو معنایه دیمش در بیت در آفتاب امن تو اکنون بکازرون * توزی

توزی رفو کنند بتاء تیر ماهتاب * ثانی کشتی معناسنه ده استعمال اولنمشدر خواجه عمید
لویکی * قطعه * تا ابد ناهید بربط سازر ازین چند بیت * در بن دندان مذاق شکر
خوزی نشست * هرکه بر درکاه او کرد التجا رست از محن * اینمنست از موج دریا هرکه
در توزی نشست * ثالث توختن لفظنك مضارعی اولور آز جمع ایلمك معناسنه استاد
رودکی بیت بجمله خواهم یکماهه از تو وسه شها * بکیج کیج نخواهم که کام من توزی ن تورثی ع
زاء فارسیله اطفال مکتبه بر مقدار نواله کتوروب بربرینه ضیافت ایلمه دیرلر کذا فی المجمع
ن توشی ع کسر شین معجمه ایله خسته ده جاندن رمق قالمه دیرلر ابوالمعانی بیت برسو
بالیتم آمد چون خیال وصل یار * تازه جان دادست او توشی ز جانم مانده بود ن تونی ع واو
معروف وکسر نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی دزد وعیار حضرت مولانا قدس سره بیت کین
مکر قصد من آمد خونی است * باطمع دادکداو تونی است * ثانی ایراق کلمشه دیرلر
ابوالمعانی بیت رفته بوده از غم حسرت پی وصل نکار * آمده اکنون چو تونی کرد سیاحی
دلم * ثالث اصل ولایتی وحسب ونسبی نامعلوم اولانه دیرلر ن توی ع بوزن کوی درت
معنایه کلور اول قات معناسنه که منحنی ومحیط اوله شلغم وصوغان قاتلری کبی که بر بری
اوزرنده واقع اوله استاد دیمشدر بیت نهر آموازیم حود ترا یك جوی بود * آسمان
از کاشفت یکغنجه نه توی بود * ثانی بمعنی اندرون یعنی ایچرو بسحاق اطعمه بیت در توی
دهن که دارضرب است * دندان سکه زد بنام بغرا * ثالث تاه ولای معناسنه دولای
دیمکده دو توی دیرلر میر خسرو بیت ورق کاهل معنی سیاهش کنند * کله روز توی
کلاهش کنند * سیف اسفرنکی بیت چیست آن تیره که چون جوشن * توی بر تو نمایه
ویکتاست * رابع چشن ومیزبانی یعنی قونقلق کذا فی فرهنك جهانکیری ن باب الثاء المثلثة
المفتوحة مع الالف ع زبان عجمده اکرچه ثاء مثلثه واقع اولمامشدر لکن عربیدن بعض کلمه
اخذ ایدوب کند ولغتلری کبی استعمال ایدرلر بعض فرهنکلرده سکز حرف عربی یازمامشلر
چونکه مراد واقم حروف بو مجموعه جدیده جمله یی جامع اولمقدر اکا بناء تحریری لازم اولمغین
استعمال اولنان بر قاج لغت عربیه نقل وترقیم اولندی جمله دن ن ثنا ع حمد وستایش
معناسنه در مولانا محمد ظهوری بیت ثنا میکنم ایزد پاك را * ثریاده طارم تاك را *
ن ثری ع فتح راء مهمله والف مقصوره ایله یرالتی معناسنه میر نظمی بیت میکند توحید
تو بهر ثنا * هرچه هست است از ثریا تا ثری ن مع الباء الموحده * ثاقب ع کسر قافله
دلیجی معناسنه خواجه حافظ بیت ز رقیب دیوسیرت بخدای خود پناهم * مکر آن شهاب
ثاقب مددی کند شهارا * شهاب ضم سین مهمله ایله خورده یلدزه دیرلر ن ثوب ع سکون واو
ایله بمعنی جامه شیخ عطار بیت هرکه ثوبی باتن عاری دهد * دردو عالم ایزدش یاری دهد
وعربی اشعارده دخی وارد اولمشدر متنبی بیت وفی الناس من یرضی بمیسور عیشة *
ومرکوبه رجلاه والثوب جلده ن مع التاء المثناة * ثابت ع کسر باء موحده ایله محکم
واستوار ودر جابر قرار مولانا جامی بیت جامی که شده رابخش نجات * توبه روزی کن وبر توبه
ثبات * وسبعه سیاره دن غیری نجومه ثوابت دیرلر حرکتلری وسیرلری اولمامغله ن مع الراء

المهمله * ثمر فتح میمله میوه که بر وبار دیرلر شیخ عطار . بیت بهر خدمت هرکه بربند د کمر
از درخت معرفت باید ثمر مع النون * ثمن فتح میمله بها قیمت معناسنه خواجه حافظ . بیت
هرآنکه کنج قناعت بکنج دنیا داد * فروخت یوسف مصری بکمترین ثمنی مع الهاء * ثلاثهٔ
غساله عربیدر معناسی طعامدن خالی ایکن اوچ قدح شراب که حکما قولنجه معده یی اخلاط
ردیه دن پاك وتنقیه ایدر فارسیده آکا سه تا دیرلر کسر سین مهمله ایله . برطبیب دیمشدر . بیت
کر نوشی ثلثهٔ غساله * طبعت بکند هوس نواله * کثرت استعمال ایله سرخوش اولمق
معناسنه اولمشدر شعرای رومدن قنالی زاده علی افندی . بو بیتی مناسب دیمشدر . بیت قچن
ثلاثهٔ غساله یی ایدرسم نوش * اولور اوچر لمه دن مضطرب سفینهٔ هوش * عربیده دخی
استعمال اولنمشدر ولابن المعتز * نظم * خل الزمان اذا تفاعش اوجح * واشك الهموم الى المدامة
والقدح * واحفظ فوادك ان شربت ثلثة * واحذر علیه ان یطیر من الفرح * هذا
دواء للهموم مجرب * فاقبل مشورة صاحب لك نصح من المضمومة مع الالف * ثریا
فتح راء مهمله و یای تحتانیهٔ مشدده ایله اولکر دیدکلری یلدز در ماه پروین ده دیرلر منازل
قمردن بر منزله در هبوط و طلوعی وار در شیخ عطار . بیت بندکان حق چو جانرا باختند
اسب همت تا ثریا تاختند * واستعاره طریقیله محبوبك دیشلری وصف اولنور ابو المعانی
بیت درمیان لعل مروارید بوده شعله پاش * قدرت یزدان ببین درمه ثریا کرده جا باب
الجیم المفتوحة مع الالف * جا فتح مکان معناسنه حقیقتا و مجازا استعمال اولنور میرزا قلی
بیك . بیت از بزم تا زآمدن من برون رود * برخاست کرم ودادن جا را بهانه ساخت *
مثال معنیٔ ثانی خواجه حافظ . بیت در آن زمین که نسیمی وزد زطرهٔ دوست * چه جای
دم زدن نافهای تا تاریست * وبدل معناسنه کلور مثلا فلان یرینه بجای فلان دیرلر خواجه
حافظ . بیت ده روزه مهر کردون افسانه است وافسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا
یای تحتانی ایله جای دخی دیرلر کلمهٔ جا عربیده آمد معناسنه در وچغتاییده الی معناسنه انتهاء
غایت اداتیدر صباحه دك دیمکده تا نکغاجا دیرلر جابلسا کسر باء موحده وسکون لام
وفتح سین مهمله ایله جانب مغرب انتهاسنده بر شهر اسمیدر جابلقا کسر با وسکون لام
وفتح قاف ایله جانب مشرق انتهاسنده بر شهر اسمیدر خواجه سلمان . بیت بهر جایی که خواهی
رفت وخواهی خورد رزق خود * نخواهد بیش وکم کشتن بجابلقا و جابلسا جامیا
کسر میم وفتح یای تحتانی ایله بر شهر آدیدر خلقی کفره در جان افزا وجانفزا کلاهما
بسکون النون هر نه که مدد حیات اوله حقیقتا ومجازا استعمال اولنور ابو المعانی . بیت ای لب
میکون لعلت جانفزای عاشقان * وی غم هجران وصلت دلکشای عاشقان جانکزا
سکون نون وفتح کاف فارسی وزاء معجمه ایله هر نه که طبیعته نفرت ویروب ناملایم اوله
حقیقتا ومجازا اسم مرکبدر جان اصرجی معناسنه وله ایضا . بیت شد جواب تلخ تو بر خستکان
آب حیات * روی ناپاك رقیبت جانکزای عاشقان جبا فتح باء موحده ایله اوج
معنایه کلور اول بمعنی نهان شدن ثانی بد دل بودن ثالث کیرو طورمق معناسنه بو اوج
معنا ایله ده عربیده مستعملدر وقصر الفاظیه عربیدر قوبی اطراف اولان طپراق معناسنه

معناسنه وضم جیم ایله ویاء مشدده ایله پنه عربیدر بد دل معناسنه وکسر جیمله ده عربیدر
دولرایچون صو جمع ایلمك معناسنه جخما سکون خاء معجمه ایله قاو و چقماق کیسه سی
شمس فخری . بیت بجای شانه وآتش زنه سپاهی او * کنند پر ز یواقیت کیسهٔ جخما
جرا فتح راء مهمله ایله وظیفه ونفقه معناسنه ابو المعانی ایکی معنایه . بیت جراد ارم
بکوی باد رفتن * زکوة حسن او کردم جرا خوار جفتا سکون فاو فتح تاء مثناة ایله
اکلمش واکری اولمش معناسنه جفته دخی دیرلر کذا فی المجمع جفا معروف جور وستم
وظلم حکیم انوری . بیت تمتعی که من از خلق در جهان دیدم * همان جفای پدر بود وسیلهٔ
استاد جلبا سکون لام وفتح باء موحده ایله قوغه نك ایپی بغلنان اغاجه دیرلر جنا
فتح نونله بوزن ثنا میوه که اغاج اوزرنده اوله ابو المعانی . بیت جاهلان کر عاقلانرا بد کمارند
نیست غم * سنك اندازند طفلان چون جنا دارد درخت جوا بوزن نوا استرآبادیلر
لسانجه جدا یعنی آیریلق معناسنه در میر نظمی . بیت داردم درسر زسودایش هوا * چون
شود آن ماهرو از من جوا مع الباء * جاروب ضم راء مهمله ایله سپورکه معناسنه در
جا ایله روبدن مرکبدر جا معلوم روب اسم فاعلدر سپوریجی دیمك اولور اصلی روب جادر
وصفیتدن علمیته نقل اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر سپورمك مجازا آلت فاعله
منسوبدر لکن اسم فاعل اطلاق اولنور خواجه سلمان . بیت روضهٔ پاك حسین است اینکه
مشکین زلف حور * خویشتن رابسته برجاروب این جنت سراست جاماسب وجامسب
کلاهما بفتح المیم حضرت دانیال اوغلیدر علم حکمتده مشهور جهان بر حکیم نادره داندر
شرفنامه ده کشتاسب شاهك وزیریدر جامسب نامه آنك تألیفیدر جاماس دخی دیرلر
جامه خواب فتح خاء واو معدوله ایله مفروشدن عبارتدر اصلی همزه ایله جامهٔ خوابدر
اویقو اثوابی دیمك اولور علمیته نقل اولنجق علامت اضافت اولان همزه ساقط اولمشدر
مولانا جامی . بیت جدا کرد پس یوسف زرف یاب * زپیش زلیخا بشب جامه خواب
جرب سکون راء مهمله ایله غالب وهر ایش الندن کلور جرب دست دیرلر و بر معناسی
دخی یاغلو معا کولاته دیرلر حکیم خاقانی . بیت جرب وشیرین نعمت دنیا * بمکس راندش
نمی ارزد * عربیده فتح راء ایله وجود انسانده اولان خارش که ترکیده اویوز دیرلر جلاب
بوزن صواب ایاقلی کوپه که زنان قولاقلرینه اصارلر جلب فتحتین ایله روسپی عورت
شمس فخری . بیت کسی که یکسر موازهواش بر کردد * یقین که مادر او زانیه است وزنش
جلب * بر معناسی دخی زنجیر که چالرلر حکیم فردوسی . بیت برفتند نیی کذشته زشب
نه بانك تبیره نه بوق وجلب * وترفته نسخه معناسنه ده منقولدر جشاسب سکون میم
وفتح شین معجمه وسین مهمله ایله جمك جمیع معنالریله مترادفدر جمشید ده اولسون اسکندرده
اولسون عنقریب جم ده تفصیلی ذکر اولنور انشاء الله تعالی حکیم اسدی . بیت بدانست
هرکس که کرشاسبست * فروزندهٔ تخت جمشاسبست * جناب فتح نونله درت معنایه
کلور اول برکر ودر که جناع دیمکله معروفدر حکیم خاقانی * قطعه * خاطر تو مرغ وار هست
پیرواز عقل * یافته هر صبحدم دانهٔ اهل ثواب * دیده مراهست صبح باد لم از هر دو کون *

عشق نهاده كروغفر كشيله جناب * خواجه عميد لويكى * قطعه * روزى كه رزمكاه شود
پرز سيل خون * بر سيل خون زسر بدواند جناب تيغ * جز با جزنك كرز بكويد اجل
سخن * جز با قضا بمرك نبندد جناب تيغ * ثانى قپواردنه طيادقلرى اغاجه ديرلر ابو المعانى
بيت چنان بوده عدلش كه در عهد او * نبندند خانه بقفل وجناب * ثالث بمعنى قدر ورتبه
وله بيت شه شهريار جهان بنده اش * زبس رتبه اش بوده عالى جناب * رابع قپو اوكنده
اولان صوندرمه عربيده دركاه آستانه واطراف سراى وكوشه معنالرينه در نتكيم شاعر
ديمشدر بيت يارب اين مائيم واين دركاه صدر انبياست * يارب اين مائيم واين خاك
جناب مصطفاست * وكسر ايله عربيده كردن وسرچارده اولان ايپه ديرلر لغ جنب بع
سكون نونله بمعنى نزد كذا فى شرفنامه بو معنايه مولانا عرفى بيت اى نه فلك زخرمن صنع
تودانه * درجنب كبرياى تو عرش آشيانه لغ جنك جلاب بع سكون نون وكاف فارسى
وفتح جيمله بمعنى مكر وحيله وخدعه ودخى برنسنه يى كيرو قومق يعنى تأخير ايتمك حقيقتا
ومجازا لغ جنوب بع مقابل شمال اولان طرف بعض نسخه ده بادشرقى معناسنه مرويدر
لغ جنيب بع كسر نون وسكون ياى تحتانيله يدك معناسنه فارسيده جنيبت دخى استعمال
اولنور ميرنظمى بيت سمند فلك بوده اوراجنيب * هلال قمر بوده سيمين ركيب لغ جواب
نظيره معناسنه كمال خجند بيت مطلع انوار حسن است آن رخ چون آفتاب * مطلعى كفتم
بدين خوبى كه ميكويد جواب * مقابلهٔ كلام وردّ سؤال وامثالى شعرده استعمال اولنور اما
مركب اولدقده آب شعير معناسنه آب جو تقديرنده ابو المعانى بيت پرسشى كرميكند
از حال دل * عاشق دلخسته را بايد جواب لغ جيب بع سكون ياى تحتانى وباء موحده
بمعنى كريبان وعربيده قيون معناسنه وله بيت جيب ودامن پرشد از درّ سرشك * چون
زر وسيم عطاى شهريار لغ مع التاء * جاست بع سكون سين مهمله وتاء موقوفه اوزم
صقدقلرى ير معناسنه كذا فى المجمع لغ جالوت بع حضرت داود على نبينا وعليه الصلوة
والسلام ايله جنك ايدوب حضرت داود ورب قتل ايلدوكى كافرك آديدر كذا فى شرفنامه
لغ جامه نشست بع دوشنجك اثواب حكيم فردوسى بيت همه كردكن خواسته هرچه هست
پرستنده وجامهاى نشست لغ جرب دست بع ايكى معنايه در اول الى اوزديرلر هرنه يه
يا پشر ايسه وجوده كتورر مولانا محمد ظهورى بيت چو برخوان اكرام مستان نشست *
بيك نغمه در بوزه شد جرب دست * ثانى آلات حربى مراد اوزن قوللنور پهلوانه ديرلر
لغ جرست بع كسر را وسكون سين مهملتين ايله ديشلرى صقوب صدا چقرمغه ديرلر
وصقلق ويرمك معناسنه ده مرويدر فرهنك جهانكيريده راء مشدده ايله واقعدر ميرنظمى
بيت چو با خشم وتندى جرست كرده است * ميانش كرفت وبسر برده است لغ جرشفت بع
سكون راء مهمله وفتح شين معجمه ايله هجو معناسنه در استاد عنصرى بيت چون بترسى
زبلاها وآكفت * شعر بايد كه نكويى جرشفت لغ جست بع سكون سين مهمله ايله بوزن
دست جستن لفظندن فعل ماضيدر صحرادى ديمك اولور حكيم شفايى بيت زمژكان
ناكهانش سايه بردست * فتادوار غوانش ازسمن جست لغ جغبوت بع سكون غين معجمه

معجمه وضم باء موحده ايله ايچ طوله سى كه عربيده خسود ديرلر جيم فارسيله دخى جائز اولدوغى
منقولدر وفتح غين معجمه ايله ده مرويدر سروري مجمع الفرسده جيم وسكون غين ايله تصحيح
ايلمش وشمس فخرى باڭى غينه تقديم ايله جبغوت نقل ايلمشدر لغ جغشت بع فتح غين
وسكون شين معجمتين ايله تره نوعندن برسبزه در اول بهارده جمله سبزه لردن اقدم بتر سركه
ايله نانخورش ايدرلر خراسان خلقى ميانده بومثلدر جانى بجغشت كشيدم يعنى عمرى
عسرت ايله بوللغه ايرشدردم ديمكدر لغ جمست بع كسر ميم وسكون سين مهمله ايله كوك
رنك قيمتى آپلق برطاشدر معدندن حاصل اولور بعضيسى قزللغه مائل اولور چندان قيمتى
يوقدر اصلى كمست در كاف فارسيله مدينهٔ منوره على ساكنها افضل التحيه دن اوچ مرحله
بعيد صفرا نام برموضعده اولور معربى جمست در نقل اولنوركه مزبور معدندن مصنوع
ظرفدن شراب ايچلسه هركز مستلك ويرمز وبرپارچه سى قدحه قويوب شراب
ايچسه لر سرخوشلق واقع اولمز واكر ياصدق آلتنه قوسه لر خوب رؤيالر كوريلور حكيم
اسدى بيت بكفت اين واز هردو بادام مست * به پيكان همى سفت لعل جمست * حكيم
سوزنى بيت بكوهر از همه آزادكان شريفتر ست * بران قياس كه ياقوت ناردان جمست
لغ جنك جلابست بع فتح لام وكسر باء موحده وسكون سين مهمله ايله اياقلى كوپه اينجو
ولعل وغيرى نه اولورسه لغ جنيبت بع كسر نون وسكون ياى تحتانى وفتح باء موحده ايله
يدكلدر جنيب مرقوم كبى مولانا هاتفى بيت پس آنكه جنيبت كش ازبهر شاه * كشيده
اشهى بردبارگاه * جنيبت كش يدكجى ديمك اولور لغ جواست بع فتح واو وسكون سين
مهمله ايله ياغ خمور ديدكلرى طعام كه عربيده دليك ديرلر ابو المعانى بيت براى لقمه زالت
كشيدنى نه رواست * شكر نباشد اكر كوشود بنان وجواست لغ جيغوت بع سكون ياى
تحتانى وضم غين معجمه ايله خرما ليفندن ايتدكلرى توربه وچوال ومثلهما كذا فى المجمع
لغ جيغت وجيغوت بع كلاهما بسكون ياء التحتانى وضم الفاء بمعنى جيفوت مرقوم كذا فى
تحفة الاحباب لغ مع الجيم * جبتاج بع سكون باء موحده وفتح تاء مثناة ايله عجم شاهلرينك
نوروزده كيدكلرى مخصوص جامه در كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ جخاج بع فتح خاء معجمه ايله
آغزى بوزمه برنوع كيسه در ابو المعانى بيت عطاى او كه بجان را چنان شده مبذول * نه
درجخاج بكنجد نه كيسه وهميان لغ جنج بع سكون نون ايله بوزن كنج آواز كاو يعنى صغر آوازى
لغ مع الخاء * جخاخ بع فتح خاء معجمه وجيم ثانيله آواز زخم شمشير يعنى قليج اورلدقده
ظاهر اولان صدا كذا فى الاداة لغ جخجاخ بع سكون خاء معجمه وفتح جيم ايله دخى جخاخ
مرقوم معناسنه مرويدر ميرنظمى بيت جهان پرز آواز كوس ونفير * زجخجاخ تيغ
وز شفاش تير لغ جخ بع بوزن يخ جنكجو اولمق وغوغا وآشوب معناسنه در مجمع الفرسده
جيم فارسيله مرويدر لغ جماخ بع فتح ميمله آت كيمنك طماغى كما نقله نعمة الله لغ جوخ بع
سكون واو ايله بمعنى كروه كه فوج وچوق دخى ديرلر كذا فى شرفنامه لغ مع الدال المهمله
لغ جاودان خرد بع اضافت نون وفتح خاء معجمه وراء مهمله ايله بركتاب اسميدركه هوشنك
شاه حكمت عمليه ده تصنيف ايلمشدر كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ جاود بع كسر واو ايله

جاوید لفظندن اختصار اولنمشدر جاوز فتح واو وسکون زاء مهمله ایله بمعنی خار وخس یعنی
یعنی برد کنند ریباض اولور میرنظمی بیت درین کلشن نیابی یك کل تر * که جاوزی نباشد
همچو نشتر جاوزد فتح زاء معجمه ایله جاور دمرقوم معناسنه در کذا فی شرفنامه جد
بوزن سد ایکی معنایه در اول درت یاشر دوه ثانی پیچ وتاب زلف وکاکل میرنظمی بیت
چون بشادی جد زلفش شانه کرد * زخم بر جان دل دیوانه کرد * عربیده اصل وپدر پدره
وبخته دیرلر جاوید کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله ابد معناسنه در کاه اسم مصدر وکاهی
صفت استعمال اولنور جرد فتح راء مهمله ایله زخمدار معناسنه یعنی یارلی کافی ظفر
همدانی در صفت اسب بیت وحشی وسست وبد لکام وچموش * جرد ولنك وکند نابینا
حکیم زجاجی بیت جرد بود لیکن قوی دست وپای * برفتن بدی همچو پر همای * وسکون
راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده تخت پادشاهان معناسنه استاد
فرخی * قطعه * ز زر پخته یکی جرد ساختند ورا * چو کوه آتش وکوهر در وبجای شرر
بمال ومملکت وتاج افسرش بودست * کمینه چیزی وآن تاج بود وآن افسر * ثانی مجمع
الفرسده بر قوش آدیدر خرچال دخی دیرلر کوك رنکده صو کنارلرنده تعیش ایدر عربیده
حباری دیرلر جرغند سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله قیمه ایله طولمش قیون
بغرسقی که جکرا کند وروغن وذونج ولکامه دخی دیرلر عربیده عصیب دیدکلریدر جیم فارسیله
دخی منقولدر مجمع الفرسده بمعنی چراغدان واقعدر بمعنی اول ابو المعانی * مثنوی *
روستایی برفته در بازار * زیر وبالا چو کرده کشت وکذار * پیش آش پز رسیده بدناکه
دید جرغند پز بوده تبه * اشتهایش بروچو غالب بود * بخریدن بجان طالب بود *
جزد سکون زاء معجمه ایله مجمع الفرسده بر بوجکدر جعله بکزر اما یشل رنك اولور
یازاپامنده صحرالرده دورر ودراز چاغرر بعض نسخه ده چکرکه نك بر نوعنه دیرلر کیمی جرغن
وکیمی توی طوقلی وکیمی ده کرپی دردیمش اما معتمد نسخه ده بر بوجکدر ترکیده چرلایق وعربیده
ضرار اللیل دیرلر وبولغتی کیمی راء مهمله ایله جرد وکیمی کسر جیمله وکیمی فتح جیم وراء مهمله
ایله نقل ایلمش وبر نسخه ده جرد جرد وبر نسخه ده جرعه روایت اولنمش وبر نسخه ده دخی اوراق
قوشی که حصاد زمانی یول کنارنده صدا ویرر متصل کیجه وکوندز طورمز چاغرر وبر نسخه ده
دالسز جز نقل اولنمشدر جمله نقللری کوریلوب فقیر تصحیح لغت ایدمدم جعفرآباد
شیرازده بر موضعدر کذا فی شرفنامه جعد سکون عین مهمله ایله قورجق زلف وکاکل
عربیده لکن فارسیده ده مستعملدر خواجه حافظ بیت ببوی نافهٔ کاخر صبا زان طره
بکشاید * ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها جکاد فتح کاف فارسیله چل
دیدکلری قوشدر وبر معناسی دخی طاغ دپه سیدر ابو المعانی بیت اشك بارد دمبدم باد
وآه سوز دل * در جکاد کوه باشد ابر باران دائما جلاد لام مشدده ایله ایکی معنایه در
اول معروف ثانی جلدك فاعلی معناسنه در چغتای لسانده جلاده قیماج دیرلر میرعلیشیر
بیت کوکلنی قایدی اینك غمزه سی قیلمادی رحم * قیماقیا باقیبان اول ایکی کوزی قیماج *
جالاك سکون لام ایله ایکی معنایه در اول کار وکسبده قادر وهر خصوصده قوی ومقبول وچست

وچست وچابك معناسنه ابو شکورا بیت بآموختن وجلد فرزانه شو * بهر دانش
سوی پیمانه شو * ثانی جلق اورمق معناسنه حکیم سوزنی بیت امروز منم کیر خد وکرده
بکف پر * چونان زده ام جلد چو چخماخ بجف پر جلوند بوزن الوند بمعنی چراغ کذا فی
شرفنامه جلوید سکون لام ویای تحتانی وکسر واو ایله عسکرك کزیده سی ومرد
بهادر وشجیع معناسنه نعمة الله نسخه سنده خیاراو جاغنه ده روایت ایتمش جلید
کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی جلوید ودخی جلد روی معناسنه خواجه سلمان بیت
نقشی که بر جلید بندم ز آب چشم * حالی بسان نقش جلیدی شود نداب جمشید
شهنامه ده میم مشدده ایله دخی مذکور اولمشدر مشهور پادشاه حکیم مشربدر انتظام عالم
ایچون اکثر صنایع آنك اختراعیدر چادر دیکوب حمام یاپمق وطبل وسورنا وانواع سازلر
واوزمی صقوب شراب ایلمك وابریشم قوردیله ابریشم حاصل ایلمك وایلك ویوك اکیرمك
وبوکمك وطقویوب اثواب ایتمك چلاه للق وخیاطت ایلمك وتعیین وترتیب لشکر وآیین
دیوان وتربیهٔ اولاد وعسکر وانواع عطریات وادهان پیدا ایلمك وشهردن شهره وکویلره
یول آچمق وطاغ وییلاقی کسدروب شاهراه یول ایتمك ومنازلده مسافرخانه وعمارت
ایتمك وقویی قازدیروب صو چقرمق وخرقلر قازدروب صو آقتمق فی الجمله آنك اختراعیدر
ودیورلرکه اجنه وشیاطین اکا مسخر ایدی اوچیوز ییل پادشاه اولدی وهیچ خسته اولمدی
بعض روایتده کند وصورتنده اصنام یاپدروب ایراق ولایت وشهرلره کوندرردی آنده کندو
طرفندن حاکم اولان کمسنه سنه ده بر دفعه اول صنمی انواع مرصعات ایله مزین وچقاروب
خلقه کوستررردی دیرلر بوندن مرادی خلق اطاعتدن عدول ایتمیوب ایشلرینه مشغول
اولوب انقیادلرین تأکید وتمهید ایچون ایتمش اوله ولفظ جمشید لفظ مرکبدر جم ایله
شیددن که جم اولو پادشاه دیمکدر اسکندره دخی جم دیرلر وشید آفتاب معناسنه در کندو
غایت محبوب اولدوغندن آفتابه تشبیها بو اسمله تسمیه ایلدیلر کذا فی المجمع وشرفنامه
وفرهنك جهانکیریده اصلی جام شید اولمق محتملدر ساغر آفتاب معناسنه استخفافا لفظ ایچون
الفی محذوف اوله بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت توکفتی مکر زنده شد جام شید *
جهانرا ازو دل بترس وامید * وحضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام جمشید دیندوکی
بو بیتدن مفهومدر بیت چو جمشید بر باد بنشست وراند * بدانان رود باد خود خیره ماند
میانلرنده فرق بودرکه جام وشراب وصنایع مذکوره ذکر اولندقده مراد جمشیددر وباد وتخت
وملك جهان یاد اولندقده حضرت سلیمان مراددر وآیینه وامثالی آکلدقده مراد اسکندردر
جند سکون نونله بوزن بند ماوراء النهرده بر شهر اسمیدر حضرت مولانا قدس سره
بیت آن چه رویست که ترکان همه هندوی ویند * ترکتاز غم وسودای تو از جند کذشت
حکیم انوری بیت تو در حفظ ایزدی چه کنی * حرز وتعویذ اهل جند وخجند جیود سکون
یای تحتانی وفتح واو ایله طغری اغاج که حبور دخی دیرلر مع الراء المهمله * جار
خبر پیام معناسنه که جار رسانید یعنی دیرلر بره خبر ایرشدردی دیمك اولور خبرجیه ومنادیه
جارچی دیرلر مولانا وحشی یزدی بیت دهر زد جارکی ستمکاران * ظلم آخر باین شود منجر

ل جاپورباع ضم فارسیله ترکستانده برشهر آدیدر حکیم نزاری قهستانی بیت باچرخ
تو برنیاید ازتو * اقطاع تو کندراست وجاپور ل جادرع معروف فارسیده چادر دینلدوکی
شرفنامه‌ده مسطوردر ل جاغرع فتح غین معجمه ایله قوش یملکی یعنی قورصاغی وثاغردخی
دیرلر عربیده حوصله دیرلر شمس فخری بیت دائم ازچینه‌های انعامش * پر بودمرغ آزرا
جاغر ل جالشکرع فتح لام وکاف فارسی وسکون شین معجمه ایله ایشه زیاده سعی ایدیجی
ودخی خرامنده یعنی صالنجی جیم فارسیله ده مرویدر مجمع الفرسده سین مهمله ایله منقولدر
ل جالندرع فتح لام وسکون نونله سومناتده برمکان اسمیدر کذا فی المجمع ل جاندارع
وجانه‌دارع اوچ معنایه کلور اول یعنی سلاحدار حضرت مولانا قدس سره بیت چوزخم
تیغ نباشد بجنك ونیزه ونیر * چه فرق حیز ومخنث زرستم جاندار * ثانی روزی یعنی قوت
حکیم سوزنی * قطعه * چنان شده است ببازارها روایت نان * که بوی نان بتر از ونمیرسد
از شور * بروز ورتوان یافت اندکی جاندار * چه چاره داند کرد آنکه زرندار دوز ور *
ثالث نگهبان وحافظ جان معناسنه شرف شفروه بیت کی تواند کرد جانداری اوهر جانور
حافظ وجاندار اوایزد تعالی بس بود ل جان‌آور وجانورع جانلو دیمکدر اگرچه ذی روح
اولانلره جانور دیمك اولورلکن انسانده استعمال اولنمز حیوان غیر ناطقه اطلاق اولنور
شیخ سعدی بیت همای برسر مرغان ازان شرف دارد * که استخوان خورد وجانور نیازارد
ل جانشکرع سکون نون وکسر شین معجمه وفتح کافله جانورشکار ایدیجی دیمکدر کذا فی
المجمع ل جانوسارع ضم نون وفتح سین مهمله ایله دارا بن دارابك قاتلی آدیدر وداراب
قاتلنك آدی مانوسار در کذا فی شرفنامه ل جانوسپارع ضم نون وکسر سین مهمله
وفتح باء فارسیله موبدلردن برموبد آدیدر بیت یکی موبدی نام او ماهیار * دگر مرد را
نام جانور سپار ل جاوشیرع واو موقوف وکسر شین معجمه ایله صمغ انواعندن بردارو
آدیدر ترکیده اوغلان آشی دیرلر ل جایگیرع یای اول موقوف ثانی ساکن وکسر کاف
فارسیله یرنده ثابت ومحکم وبرقرار معناسنه ضده‌ی جایگیریز اولور وگاهی امردخی اولور یر
طوت معناسنه ل جدرع سکون دال مهمله ایله بوزن صدر یعنی قاصد یعنی ایلچی وبو
معناسی دخی درت یاشنده اولان دوه‌در شمس فخری بیت بجاست درهمه عالم شهی که
همچون او * کمینه بخشش اوصد هزار جدر بود * شرفنامه‌ده ذال معجمه ایله وفرهنك
وفاییده جیم فارسی ودال مهمله ایله‌در ل جذرع سکون ذال معجمه ایله اعداددن اول
عدددرکه کندو نفسنه ضرب اولنسه برعدد حاصل اوله که عدد مضروب عدد نسبتی ایله که
حاصل اولور اکا جذر دیرلر اول عدد محصول بو عدد نسبتی ایله مجذور اولور مثلا ایکی عدد
ینه ایکی عدده ضرب اولنسه درت عدد حاصل اولور اول ایکی عدد مضروب ایدی
بودرت عدد نسبت ایله جذر اولور اول درت مجذور اولور وقس علیه الباقی *
ل جرارع فتح راء مهمله مشدده ایله ایکی معنایه کلور اول زلف که زیاده دراز اولوب
سینه اوزرینه صالنه میر نظمی بیت شده دلبند مشکین زلف جرار * کشد دل
بند فکر وصل آن یار * ثانی اول عقربه دیرلر که قویروغن یرده سوریرك یوریه عربیده بیشمار

بیشمار عسکر که آهسته کیده لر ل جرع شکاف معناسنه‌در عموما وزمین شکافته خصوصا
حکیم ناصر خسرو بیت ای برادر چشم من زینهاد رین عالم همی * اشکرا بنوه ببینند دره
پرجوی وجر ل جزدرع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله قیون قویروغی یاغی اریوب صاف
یاغ سوزلدکدن صکره یرنده قلان نسنه که ترکیده قاقردق دیرلر جیم فارسیله ده مرویدر
کذا فی المجمع ل جسرع سکون سین مهمله ایله حلقه معناسنه هرنه‌نك اولورسه ل جسورع
سکون سین مهمله وفتح واو ایله طوغری وهموار اولان اغاج وهرنکه اغاج کبی طوغری اوله
میر نظمی بیت چوب جسور گرفته در دستش * بزند هرکه کرا که بر جستش * عربیده ضم
سین وسکون واو ایله جرأتلی وگستاخ معناسنه‌در ل جشیرع کسر شین معجمه ایله بوزن
بشیر یعنی چلاه که جشیره وجوشیر وجوشیره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری
ل جغرع سکون غین معجمه ایله غوك معناسنه‌در زایله چغز ووزغ دخی دیرلر کذا فی المجمع
ل جفرع سکون فایله اوزرینه یازی یازیلان دری جیران دریسی اولسون غیری اولسون
لغت مشترکه‌در عربیده دخی بو معنایه‌در میر نظمی بیت برآورد آنجا مجوهر تبنکو * که بودست
جفر نوشته‌درو ل جلاگرع آیینه وقلیچ وسائر نسنه‌لر پاسن آچیجی ودخی جندره‌جی
معناسنه میر نظمی بیت چو در دست ساقی که ساغر بود * بر نك دلم راجلاگر بود *
ل جمربورع سکون میم وراء مهمله وضم باء موحده ایله درت ایاغی وپیشانی وقارنی الی
بیاض اولان آته دیرلر بو لغت شرفنامه‌ده ومؤید الفضلاده ونسخه میرزا ابراهیمده مسطوردر
لکن حرکتی اشعار اولنمامش فقیر حرکتن تخمینا یازدم ل جنکارع ایکی معنایه کلور اول اول
یشل بویه که زنکار دخی دیرلر ثانی پاس که دمورده وغیریده اولور که ترکیده کوف دیرلر
شرفنامه‌ده بینکج معناسنه که پنجپایك وپنجپایه وخرچنك دیرلر وجنك آرنده معناسنه دخی
کلور ل جنکاورع سکون نون وکاف فارسی موقوف ایله ایکی معنایه کلور اول جنکجی
آدم اولسون حیوان اولسون پیل جنکاور وشیر جنکاور دیرلر ثانی فتنه خیز وغوغا
انگیز معناسنه‌در میر نظمی بیت چو پیل مست هرمرد دلاور * شجیع وپهلوان وجنك آور
ل جنیورع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله صراط کوپریسی معناسنه‌دربیت
کسی را که شد کار جود وعطاست * باو راجنیور شود راه راست ل جودرع سکون واو
وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول یعنی کاو استاد منوچهری بیت نه نافه فتاند همه
آهوئی * نه عنبر فشاند همه جودری * ثانی براوتدر کشت زارده بتر خرده یمشی اولور
عربیده دخی بیوك اولوزه دیرلر کوچکنه ضم جیم وهمزه ایله جؤذر دیرلر ل جوذرع سکون
واو وفتح ذال معجمه ایله یعنی جو مجو کذا فی المؤید ل جورع سکون واو ایله جام جم خطوطندن
برخط آدیدر کنار جامه یقین اولمغله طلوا ولمق اعتبار اولنور تا خط جور دیرلر لب باب
طلو دیمك اولور تا خط ازرق وتا خط بغداد دینلدکده تعبیر تصریحا اولور وتا خط جور
دینلدکده ایهام وکنایه طریقیله اولور وزیاده شراب وبرمکه ده جور دیرلر مثلا باده بجور داد
دیرلر کذا فی المحمودی والمجمع وشرفنامه بو معنایه ابو المعانی در ساقی نامه بیت باده بکشیم
تا خط جور * زآن خم که نداردش وراغور * عربیده ظلم وستم معناسنه‌در ل جوزهرع

سكون واو وزاء معجمهٔ موقوفه وكسر ها ايله فلك القمرك مائلى ايله مائلى تقاطع ايتدوكى
پرده بر برينه مقابل ايكى نقطه واردركه عقدتين وراس وذنب دخى ديرلر جوزهر اولدر
اما بعض نسخه ده قويروقلى يلدزه جوزهر ديرلر ديو مسطوردر ﴿ جوشير ﴾ سكون
واو وكسر شين معجمه ايله چولاهه معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ جوهر ﴾ اول
نسنه دركه عرض آنكله قائمدر واصطلاحده نخودى چوق قليه كه آكا جوهردانه ده ديرلر
كذا فى المحمودى بومعنايه بمصداق اطعمه بيت طعام پخته چون درخانه باشد * خوشا
قليه كه جوهردانه باشد ﴿ جيشكر ﴾ سكون يا وشين موقوف وفتح كاف فارسيله چرى
باشى وچرى دوزيجى فى الجمله عسكره متعلق خدمتى ايدنه ديرلر جيش عسكر معناسنه
عربيدر كر فارسيدركه كاردن مخففدر فاعل صيغه سيدر ايكى لساندن مركبدر ﴿ مع الزاء
المعجمه * جاليز ﴾ كسر لام وسكون ياى تحتانى ايله بوستان كه قاون وقاربوز وخيار وقبق
وسائر آكا بكزر نسنه اكيلور ودخى سبزه زار معناسنه دركذا فى المجمع پاليز دخى ديرلر
شمس فخرى بيت زخصمش ار نشود ملك پاك نيست عجب * كه نيست از سر خرچاره بهر
جاليز ﴿ جانباز ﴾ تركيبى دخى جانباز ديرلر ومخاطره ايشى ايدنه دخى ديرلر ﴿ جاى كريز ﴾
كسر يا وكاف فارسى وراء مهمله ايله محل قرار يعنى قچاق يرى جا يكيرك ضديدر مير نظمى
بيت پيش آمد از براى ستيز * باورا نماند ست جاى كريز ﴿ جبروز ﴾ سكون باء موحده
وضم راء مهمله ايله كرپى كه باب التاده ذكر اولندى مجمع الفرسده مع الرا ايله اول معنايه
مذكوردر ﴿ جز ﴾ جاليازدناميله مشهور اولان شهرك اسم قديميدر فرهنك
جهانكيريده يعنى جزيره حكيم فردوسى بيت ببازاركانى بر فتم زجز * يكى كاروان دارم از جزو بز
وكسر جيمله قويوق ياغيله قاورلمش رشته كه اون دوكرلر آكا تزلب وخرغ دخى ديرلر ﴿ جلبيز
وجلوز ﴾ كلاهما بسكون اللام ايكى معنايه كلور اول بمعنى مفسد وغماز شمس فخرى بيت
بعهد اونبود قدر ظالم ومفسد * بدور اونبود كام جائر وجلوز * ثانى يولار صاپى كه
عربيده مقود ديرلر طاهر فضل بيت روا نبود بزندان وبند بسته تنم * اكرچه زلفك
مشكين توبدى جلوز * صحاحده مشرطه باشد يعنى غماز مسطوردر ﴿ جماز ﴾ فتح ميم مشدده
ايله كوزاوجيله باقغه ديرلر عربيده طناز معناسنه وذومخلب يعنى طرنقلى قوش ويرتجى
حيوانك صفتى اولور اول مناسبتله حراميلره دخى ديرلر ﴿ جواز ﴾ فتح واوايله درت معنايه
كلور اول كاوميش سپيدميان يعنى بلى بياض صوصغرى ثانى يول باصمق ايچون كتمك ثالث
مشترى يلدزينك برآديدر رابع صرمسق دوكجك اغاج هاون معناسنه استاد فرخى بيت
اى بكوپال كران كوفته پيلان را پست * چون كرنجى فرو كوفته باشد بجوان * عربيده
خلاص واجازت وعفونامه معناسنه در ﴿ جهويز ﴾ سكون ها وياى تحتانى وكسر واوايله
قوپى پاك ايدجك آلت ونفرين ايديجيه ده ديرلر بعض نسخه ده قوغه چقارجق چنكال كه چاه
وچاه بوز وچاهجوى دخى ديرلر ﴿ مع السين المهمله * جاپلوس ﴾ ضم با ولامله تملق
كوستروب يالتقاجى معناسنه اسم فاعلدر عربيده تبصبص ديدكلرى معنايه دركمال خجندى
بيت از هوادارئ ماتو چه مستغنيست يار * اى رقيب اين جاپلوسى ولوندى تابكى

* وخرسنك معناسنه ده استعمال اولنور شمس فخرى بيت بجاپلوسئ خود در اهيكند
پركار * ولى نكو نبود كار جاپلوس وپلوس ﴿ جاسوس ﴾ ضم سين مهمله ايله آرايجى
معناسنه جستن لفظندن اسم فاعل اولور مير نظمى بيت شود جاسوس چشمت شهر دلرا
بود كالاى صبرم را بيغما ﴿ جالينوس ﴾ معنى جهتى ايله فاعل العجايب ديمكدر بو
حكيم حاذق ذو فنون آديدر كه مشاهير حكمانك آخريدر خاتم المعلمين دخى ديرلر زماننده
صنايع طب وحكمت غايت شهرت بولمشيدى اطباء سوفسطائينك اقوالى شايع اولمشيدى
انلرك محاسن اقوالارين محو وابطال ايدوب بقراط وتوابعينك اقوالن تشييد ايلمشيدى
وحشايش واعشاب خواصن يازوب امزجه ومنافعن تجربه ايدوب وجود انسانى تشريح
واحوال وكيفيتن واعضاسن تفصيل وتشخيص امراضه اسباب وعلامات بيان ايلدى آنك
قولى الى هذا الآن مادهٔ كليهٔ اطبادر وعلم طبده التى قطعه مدون كتاب تصنيفى وار درجمله
مقبول ودستور العملدر ﴿ جاماس ﴾ جامسب مرقوم كبى در ﴿ جاورس ﴾ فتح واو
وسكون راء مهمله ايله بر نوع صارى دارو در كاورس دخى ديرلر ﴿ جرس ﴾ فتح راء مهمله
ايله ايكى معنايه كلور اول دوه چاكى كه دوه نك بوينه وايكى طرفنده يوكه اصارلر خواجه
حافظ بيت مرا در منزل جانان چه جاى عيش چون هردم * جرس فرياد ميدارد كه بربنديد
محملها * ثانى فرهنك جهانكيريده زندان معناسنه زرآتشت بهرام بيت مكردان سوى
خويشتن جنك كس * مكن بر تن خويش كيتى جرس * وله بيت مشو هيچ ناخوانده
مهمان كس * طفيلى بود دائم اندر جرس * وسكون رايله بوزن درس اول صدايه ديرلركه
عكسى ظاهر اوله فخر كوركانى بيت شنيد از جرس درهوا يه آكاه * شنيد آواز كفتار
شهنشاه ﴿ جسبوس ﴾ سكون سين مهمله وضم باء موحده ايله نفاق معناسنه بر كمسنه يه
منافقت اتمكه ديرلر ابو المعانى بيت نديدم در جهان هركز كسى باشد وفادارى * ندارد هيچ
كس يارى كه جسبوسى بود كارش ﴿ جس ﴾ بوزن كس جستن لفظندن صيغهٔ امردر
بعض محلده اسم مصدر اولور ﴿ جمس ﴾ فتح ميمله باغ ايچنده اولان كوچك بغچه لر معناسنه در
﴿ مع الشين المعجمه * جاش ﴾ بوزن كاش غله انبارى كه راش دخى ديرلر كذا فى شرفنامه
جيم فارسيله ده مرويدر ﴿ جالش ﴾ كسر لامله مباشرت جماع معناسنه وجماعه حريص
اولانه جالشكر ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ جانبخش ﴾ طبيعه خوش كلن نسنه وامر
اولور جان بغشله ونصب جان معناسنه ده استعمال اولنور مير نظمى بيت شه جانبخش
مادر بزم جانان * كه تن بودست مجلس يار سند جان ﴿ جانكش ﴾ لجوج ومعاند معناسنه
يعنى نزاع وجدل وبمعنى مباحثه ايدن ضم كافله ده استعمال اولنور ابو المعانى بيت هركرا دارد
خرد جانكش نمى باشد همين * در نهايت جهل باشد باكسى كردن جدل ﴿ جاى باشش ﴾
مكان اولمغه لايق ومسكن ايلمكه مناسب محل معناسنه ﴿ جخش ﴾ فتح خاء معجمه ايله علت عن
يعنى اول يومرى ات كه آدمك وحيوانك كردننده ظهور ايدوب بادنجان كبى دورر اكرچه وجعى
اولمز اما قطع اولنسه احتمالدر هلاك اوله كذا فى المجمع استاد لبيبى بيت از كردن او جخش
درآويخته كويى * جنكيست پر از باد در آويخته از بار ﴿ جربش ﴾ سكون را وكسر باء

موخده ایله آت آوازی که جر یودخی دیرلر عربیده صهیل دیرلر ل جش ع کوك رنك مهره در
صورچه دن ایدرلر رنکی فیروزه یه غایت مشابه در فقرا وکم بضاعه اولنلر کمشه بغلدوب
یوزك ایدرلر و دفع چشم زخم ایچون اطفال باشنه دکرلر و بوینه طقرلر و اندن حبه و نکمه
ایدرلر روملر اکا معجون دیرلر حکیم سوزنی بیت جش اکرچه برنك فیروزه است * فر فیروزه
نیست اندر جش * وله بیت چشم بد زمانه بمالك اثر کند * کر بر جبین مالع ببندد زعدل جش
ل جغش ع فتح غین معجمه ایله جغشت مرقوم معناسنه در ل جماش ع میم مشدده ایله
نسخهٔ حلیمیده بر مجی قوشلره دیرلرکه شکاری نهانی کوروب آولیه و دخی حرامیلر صفتیدر
شعرا استعاره طریقیله محبوبك کوزی وصفنده ایراد ایدرلر کمال اسمعیل بیت بیست باد صبا
خواب نرکس جماش * چنین ز رنج سپهر کشت ناتوان نرکس * شرفنامه ده بمعنی مست و دلیر
فرهنك جهانکیریده بمعنی شوخ و شوخی و مست و مستی معناسنه در شیخ نظامی بو معنایه بیت
ز شیرین کاریٔ آن نقش جماش * فرو بسته زبان و دست نقاش * عربیده بر روز کاره
دیرلر ل جمس ع فتح میمله مختصر جماش مرقومدر و دزدیده نکاه معناسنه در ل جموش ع
ضم میمله یعنی جفته زن شاعر در صفت اسب بیت وحشی و سست و بد لکام و جموش *
جر دو کند و لنك و نابینا ل مع العین المهمله * جزع ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی فریاد و زاری
عربیده رشرفنامه ده مهرهٔ یمانی که یمن ولایتنه منسوب بر نوع مهره در بو معناده مشهوری
سکون زایله و چشم دلبران معناسنه ده مرویدر ل جع ع عنکبوت معناسنه در کذا فی نعمة الله
ل مع الغین المعجمه * جاناغ ع فتح نونله کماج خیمه ترکیده چادر کوبکی دیرلر حکیم سوزنی بیت
ای خیمهٔ تو برز سپهر برین بقدر * جاناغ خیمهٔ تو سر دار ز سپهر بدر ل جزغ ع فتح زاء معجمه
ایله قوربغه که جغز و وزغ و غوك دخی دیرلر ل جغ ع چفت صو ر کن اوکوزك بوینه قودقلری
اغاج معناسنه که ترکیده بوینددرق دیرلر مجمع الفرسده ضم جیمله منقولدر و فتحه ایله آبنوس
اغاجی کذا فی التحفه ل جناغ ع فتح نونله ایکی معنایه کلور اول قیو طیاغی ثانی ایرك اوك
قاشی معناسنه شمس فخری بیت براسب نوبتی خداوند ملك جم * پروین ستام باشد
و خور شید دومه جناغ ل مع الفاء * جاجاف ع ایکی معنایه کلور اول کناه و خطا ثانی زن
روسپی معناسنه در لغت محمودیده بمعنی خشك و یابس مسطوردر ل جاف ع رجالده بی وفا
و هرجایی و نساده قحبه و روسپی معناسنه در و دخی خشك معناسنه کلور ل جاف جاف ع
ایکی معنایه کلور اول زن فاحشه ابو شکور بیت ز دانا شنیدم که پیمان شکن * زن جاف
جا فست آسمان فکن * ثانی پادشاهلرك شکاره مخصوص اولان قوریسی معناسنه شمس
فخری * قطعه * خاك بر سر شاعری را کاشکی * بود می سر شوی یا نه پای باف * یا مکر
بودی که تا برخوردمی * زین جهان بی ثبات و جاف جاف ل جزف ع فتح زاء معجمه ایله بد اسز
اولان نسنه یعنی مفت و مجانا اولوب عوضی اولمیه میر نظمی بیت دلم در پیش او همچون
خزف بود * براه عشق او جانم جزف بود ل مع القاف * جابلیق ع کسر باء موحده و لام ایله
معبر رؤیا معناسنه یعنی واقعه تعبیر ایدیجی کذا فی نسخة الحلیمی بو معنایه ابو المعانی بیت
یکشبی در خواب دیدم آن پری * کرده تعبیرش مرا یك جابلیق * بعد ازین بسیار درد

درد و حسرتش * میشوی با ذوق وصل او رفیق ل جاثلیق ع فتح ثاء مثلثه ایله حکیم دانا
و مرد کارشناس ترسا و قوم نصارانك دانشمندی حکیم خاقانی بیت ز سر کین خر عیسی ببندم
رعاف جاثلیق ناتوانا * لغت محمودیده بمعنی آتش و مردم چاپلوسی کننده و دبیر و بمعنی منجنیق
ل جندقوق ع سکون نون و دال مهملهٔ موقوفه و ضم قافله محمودیده بمعنی دیو مسطوردر
ل جوالق ع فتح لام ایله چوال و خرقهٔ خشین و قلندر بلاك معناسنه ل جولق ع فتح لام
ایله درویش قلندری معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت جولقیٔ سر برهنه میکذشت
با سر بی مو چو پشت طاس و طشت ل جوق ع سکون واو ایله کروه و جماعت مردم که
جوخ و فوج دخی دیرلر ل مع الکاف * جامهٔ غوك ع غوك قوربغه در اکثر صوکنارلرنده
بو صودن ایچنده طوره مغله یوصونه جامهٔ غوك تسمیه اولنمشکه جغزوان و سرند دخی دیرلر
و نسخهٔ میرزا ابراهیمده شمر دخی دینلدوکی مسطوردر میرخسرو بیت کنون مرده به
آرزوهای چو من * که از جامهٔ غوك سازد کفن ل جبلك ع سکون باء موحده و فتح لام ایله
بر نسنه سخت و صعب اولمق معناسنه منجیك بیت پادشاها بعدل بخشش تو * کشته دیوار
دولت جبلك * و فتح بایله ترنج ربی که صوین قیناد وب قوامه کتوروب رب ایدرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ل جربك ع سکون راء مهمله و فتح باء موحده ایله سخن بد اندیش
و کنایه او سوز معناسنه در ایضا منه ل جزك ع فتح زاء معجمه ایله بر علتدر قوشلرده اولورکه
قنادی و قویروغی یلکلرینك دیبی آلنوب اتی نیمکه باشلر ابو المعانی بیت رقیب کفت که
در کوی یار شاهینم * بکفتمش که شوی مبتلای رنج جزك ل جسك ع فتح سین مهمله ایله بمعنی
رنج و بلا حکیم سنائی بیت از ره مرك وجسك ماده و نر * آرز و منده مرك بکك بکر *
حضرت مولانا قدس سره بیت ورای پرده بکی دیو زشت سر بر کرد * بکفتمش که تو بی
مرد جسك کفت آری ل جشن بزرك ع فروردین ماهك التنجی کونی درکه نوروز خاصه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل جك ل ایکی معنایه در اول حجت قاضی که عربیده صك
دیرلر بوندن تعجیم اولنمشدر شمس فخری بیت جمال دنیی و دین خسروی که قاضیٔ چرخ
نوشت تا ابدی ملك را بنامش جك * ثانی حلاج طوققی معناسنه در شرفنامه ده بمعنی
جنبانیدن چغرات یعنی یوغردی یاغ چقارمق ایچون چالقیه جق نسنه که ترکیده یایق دیرلر
ل جلك ع فتح لامله بر کوچك قوشدر کذا فی شرفنامه ل جمالوك ع اضافت ایله بر راهزن
مشهور آدیدر ایضا منه ل جمشاك ع سکون میم و فتح شین معجمه ایله بمعنی کفش جیم
فارسیله ده مرویدر جمشك و چمشك دخی دیرلر ابو المعانی بیت فتاده ام بغم دهر پا و سر
عریان * نه پای ببند جمشاك و نه سرم دستار ل جنجك ع سکون نون و فتح جیمله بونجه
اوتی که عربیده فصفصه دیرلر کسر فایله ل جنك ع معروف عربیده محاربه و معرکه و چغتای
لساننده کسر صریحله ایش دیرلر میر علیشیر بیت غم تا یار هجرنیکه کونکلوم یارن سین *
ایش کونی تابغان کبی ایل غائبین قانلارارا * واو روش دخی دیرلر ل جنك ع فتح نونله
انسانی و یا حیوانی اولدی صانوب بر اتفغه دیرلر ل جنکلوك ع سکون نون و کاف فارسی
و ضم لامله ایکی الی برکسنه اوزرینه قویوب اوتورمق مجمع الفرسده ایکی الی دیز اوستنه

قویوب اوتورمق و اللری دیزه طیایوب قالقمق خسته‌لکدن و ضعفدن اولور حالتدر افصحی جیم فارسیله درمحمودیده جنکوك واقع اولمشدر ی جوزاك ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله غصه‌یمك وغمناك اولمق کذا فی فرهنك جهانکیری ی جوسك ع سکون واو وفتح سین مهمله ایله کوکسه وقوله دکیلن دوکمه که انکل وانکله واخکوژنه وبندیمه دخی دیرلر کاف وضم جیمله دخی مرویدر ی جوشك ع سکون واو وفتح شین معجمه ایله شراب برداغی که باباله دخی دیرلر مثال مردو لغت میرنظمی بیت دهد باده ساقی ز سیمین جوشك * نماید بو سیم بکشوده جوسك ی مع الکاف الفارسی * جاخسوك ع سکون خاء معجمه وضم سین مهمله ایله فرهنك حسین وفائی‌ده اوراق که اکری دموردرغله وچایر بچرلر عربیده منجل دیرلر شهیدی قمی بیت ای خواجه بازرکی واشغال نی ترا * برکیر جاخسوك بد ومیدرد حشیش ی جاخشوك ع شین معجمه ایله‌ده اوراق معناسنه مرویدر حکیم طرطری بیت بجاخشوك بزه کشتزار طاعت خویش * بدست نفس درو کرده‌ام هزاران آه ی جراسك فتح را وسین مهملتین ایله برجانوردرکه دریا ز ایامنده صحرالرده آواز ویرر جزده دخی دیرلر * ی جرنك ع فتح راء مهمله وسکون نون ایله آواز جرس وآواز شمشیر وکوز وصدای زنجیر خواجه عمید لویکی بیت جز با جرنك کوز نکوید سخن اجل * جز با قضا بمرك نه بندد جناب تیغ ی جغنك ع فتح غین معجمه وسکون نونله ترکیده بیالق دیدکلری قوش کذا نقل احمد بن اسمعیل فی المشکلات ی جلونك ع ضم لام وفتح نونله قاون وقارپوز نکاکی جیم فارسیله‌ده منقولدر ی جوسنك ع وزننده آرپه آغری معناسنه درکه جوارپه دروسنك وزن معناسنه درمیرنظمی بیت اکر رو میشود چون ماه بدرش * نباشد پیش او جوسنك قدرش ی جیسنك ع سکون یای تحتانی ونون وکسر سین مهمله ایله پادشاه بجرات اسمیدرکه هندوستانده ابتدا اول پادشاهلق ایلدی کذا فی شرفنامه ی مع اللام * جال ع بوزن مال دام معناسنه‌که تله دخی دیرلر عبد الواسع جبلی بیت ای زانعامت کرفته طالب آمال مال * بر خصمت نهاده صاحب آجال جال * و فرهنك جهانکیریده مسواك اغاجنه‌ده دیرلر وزبان هندیده نیز جان دیرلر عربیده فخ دیدکلریدر ی جامغول ع سکون میم وضم غین معجمه ایله یعنی حرامزاده که خشوك وراغول بسته دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * از غرض غافل بد ند وبیخبر * وز طمع رفتند بیرون سر بسر * همچنان کان جامغول حیله دان * کفت میجویم کسی از مصریان ی جدول ع نهر کبیردن متفرق اولان اینجه خرقلر وکوچك ارمقلره دیرلر ومجازا اینجه یوللره وبالحقلی یولك قچه مقارینه وصحیفه‌ده خط اطرافنه چکلان چزی اکر آلتون واکر غیری ی جستن دل ع یورکك اوینمه‌سی وعلت خفقان ابو المعانی بیت اغیار بدکمان ترا با یار دوش دیدم * بی تاب ماند عقلم از جستن دل من * ی جل ع اوچ معنایه دراول اندرون دهان یعنی آغز ایچی ثانی میان دریا ثالث طویغان مشابه برقوشدر بو معنایه شاه طاهر خندلی * قطعه * ای خوش آن دایرهٔ دامن صحرا که درو * پر زنان همچو جلاجل بفغان آمده جل * باغ شد مکتب وهر غنچهٔ خندان طفلی * که برآورده ورقهای کلستان زبغل ی جلاجل ع دایره‌ده اولان پوللرکه زیل دیرلر و بعض نسخه‌ده

نسخه‌ده چاك معناسنه‌ده منقولدر مولانا بدر الدین محمد ظهوری بیت ز جنبش لمعهای نو ودر ظل * ورق کل راشده زرین جلاجل * وله بیت عنادل زان جلاجل نغمه پرداز * درین فیروزه کاخ افکنده آواز * استعاره طریقیله در اما ظهوری اصلی اوزره ساقی نامه‌ده ایراد اولنمشدر بیت برآورده دردف جلاجل فغان * وز ونغمهای عنادل نهان ی جاجل سکون لام وفتح جیمله یعنی جلاجل مرقوم ی جنبلول ع سکون نون وفتح باء موحده ایله صالنجق که ترموه وجانبازی دخی دیرلر ی جندل ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله حامیی صندل معناسنه نقل ایلش اما شرفنامه‌ده ومجمع الفرسده اول کمسنه‌نك اسمیدرکه فریدون آنی یمن شاهنك دختری خواستکار لغنه یعنی قز استمکه کوندردی کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم فردوسی بیت بجا نام او جندل راه بر * بهر کار دلسوز بر شاه بر * عربیده سنك معناسنه‌در ی جنکل ع سکون نون وفتح کاف فارسیله ترکیده چلاتلاغی دیدکلریدر * ی جیپال ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله پادشاه لاهور اسمیدرکه اوچیوز قطار فیلی واوتوز بیك مسلح سواری یعنی آتلو عسکری وارایدی طبل شاهی آنك اختراعیدر آخر الامر سلطان محمود سبکتکین آنی اسیر ایلدی کذا فی شرفنامه ی مع المیم * جاجرم ع فتح جیم وسکون راء مهمله ایله برشهر اسمیدر مشاهیر شعرادن بدر جاجرمی اول شهردندر ع جاکرم فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله محمودیده یعنی قرار وآرام معناسی ترکیب یری اسی دیمکدر ی جام ع ایکی معنایه دراول قدح معناسنه طلوا اولسون بوش اولسون مثال اول خواجه حافظ بیت ساقیا برخیز درده جام را * خاك بر سر کن غم ایام را * مثال ثانی وله بیت ساقی بنور باده بر افروز جام ما * مطرب بکو که کار جهان شد بکام ما * وبللور قدحه‌ده جام دینلور وله بیت صوفی بیا که آینه صافیست جام را * تا بنکری صفای می لعل فام را * ثانی ولایت هراتده شهره مانند برقصبه آدیدرکه مولانا جامی اول قصبه‌دندر تنکم بیور مشلردر * مصرع * مولدم جام ورشحهٔ قلم * عبد الله هاتفی * مثنوی * چو در عرصهٔ جام زد بارکاه * شدش قبهٔ بارکه کوی ماه * هوس کرد مهر سپهر احترام * زمین بوسی شیخ الاسلام جام ی جام جم ع پیالهٔ جمشیددرکه آنی حکما یدی معدندن یدی فلك سرنه تشبیها تصنیف ایدوب غریب صنعت کوسترمشلر جام جهان نما وجام کیتی نما وجام کیهان نما دخی دیرلر ی جذر اصم ع تخته خاکده سکز عدده دیرلر وعلم ارقامده اول عدده دیرلرکه آندن برمخرج ظاهر اولمیه اون برعددکبی که نصفی وثلثی وربعی صحیح اولمز وتخته خاك طقوز مرتبه‌درکه بدیسی جذر وسکزنجیسی اصمدر کذا فی شرفنامه ی جم ع اسم جنسدر هر سلطان عالیشان ذوالاقتداره جم اطلاق اولنور نتکم بو بیتدن مفهوم مدر بیت جهان ندار والا کهر کیقباد * جمی بود با خسرو آیین داد * از جمله هر یرده که جم ذکر اولنه قرینه خاتم وتخت وباد وبلقیس وامثالی ذکر اولنه مراد حضرت سلیمان علیه السلامدر بو بیتدن مقصود فهم اولنور بیت اکر تخت جم رفت بر باد سخت * مرا باد دانید جمال درخت خواجه عمید لویکی بیت یعقوب را نشاط ز یوسف فزوده‌اند * داود را بشارتی از جم نموده‌اند * واکر مقابله وآینه وسد وحکمت وامثالی ذکر اولنه مراد اسکندر اولور

بو بیتدن مفهوم اولور بیت آیینهٔ سکندر جام جمست بنکر * تا بر تو عرضه دارد احوال ملك دارا * واکر پیاله وجام وشراب وامثالی ذکر اولنه مراد جمشید اولور بو بیتده واقعدر بیت کرادانی ازخسروان عجم * زعهد فریدون وضحاك وجم * وجیم مشدده ایله دخی روایت اولنمشدر اکثر عربیده واقع اولور جوزکندم اربه سنبلهسی بغدای ویاخود بغدای کبی اربه اوله یعنی سنبله سی کبی اولور خندروس وسندروس دخی دیرلر کما ذکر فی ذخیرهٔ خوارزمشاهی مع النون * جاپلوس کردن یالتقلنمق وتواضع کوسترمك وبی اصل عرض محبت ایلمك معناسنه در جاروب زن سپورکه اوریجی وسپورکه اورمق معناسنه امراولور ابو المعانی بیت بزن جاروب بامژکان راهش * مبادا خار مژکان ریخته باشد جامدان اول ظرفدرکه ایچنه اثواب قورلر مظروفه اختصاصی اولغله درکمال اسمعیل بیت حکایت من واین کارنامها اکنون * همان کلید در جامدان آبادست جامهٔ بادرون ایچ طونی معناسنه بعض نسخهده جامهٔ بادرو واقعدر جانبیدن سکون نون وکسر باء موحده بعده یای تحتانیله اوشنمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری جان روح حیوانیدرکه هرزندهده اولور نتکم بو بیت ناطقدر بیت کر بجان زنده کیست حیوانرا * زندکانی تومیدهی جانرا * شیخ الرئیس ابن سینا رسالهسنده دیرکه * مراد از روان نفس ناطقه است واز جان روح حیوانی انتهی وبرقوم آدیدرکه آدمدن اوّل دنیایه کلدیلر وفرهنك جهانکیرده سلاح معناسنهده روایت اولنمشدر بو معنایی مؤید امیر خسرو بیت بار کیرجان جاندار رانش بدهنکام کشت * کرّه کردون که کاهی رام وکاهی توسنست * بر نسخهده دهان معناسنه منقولدر جانان محبوب ومعشوق معناسنه معروفدر ابو المعانی بیت اکر جان خواهدت جانان بده منت بکیر از جان * نباشد خوب تر از جان که جان دادن بجانانرا جان شیران نون موقوف وکسر شین ایله بر تعبیردرکه تعظیم حالنده محبت ایله خطاب اولنور جاودان بمعنی همیشه یعنی ابد الدهر بشرط الاتصال استاد فرخی بیت همی تا جاودان رانام درتازی ابد باشد * ملك محمود راشاهی وشادی جاودان باشد * مولانا هاتفی بیت نماند جهان جاودانی بکس * خدای جهان جاودانست بس جاویدان مثل جاودان مرقوم لکن صیغهٔ مبالغهسیدر جاویدن سرچهلر بر نسنهدن قورقوب تیز تیز اوتدکلرینه دیرلر استاد رودکی بیت مرغ دیدی که بچه زود پرند * جاوجاوان درست چونانست * بو بیتك تصرف بیتیهسندن فهم اولنورکه مصدرنده جاوجاویدن دیمك جائز اوله جاییدن کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله یرلشمك ویرده قرار ایدوب طورمه عربیده توطن وچغتای لسانندهتوختماغ دیرلر میرعلیشیر بیت اوزدیاریدا بوزوق کونکلوم نه یانکلیغ توختاسون کیم ایور بیکانه هم احباب مندین هم حبیب جبین کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله آلن پیشانی معناسنه عربیدر لکن کندی ترکیبلرینه جزو ایدرلر چین جبین کبی طالب آملی بیت جبین بخت مراخاکروب هردرکاره * مانه ساخت که روی زمانه بادسیاه جخین سکون خا وفتح جیمله بر نوع سیاه دانه در سیاه وبراق مرجمکدن ایریجه اولور آکا چشمخام وچاکسو دخی دیرلر

دیرلرکو زاغی نشمهنا فعدرکذا فی شرفنامه جخشیدن سکون خا وکسر شین معجمتین ایله طاپی اورکمك ویاکلمك جدئین سکون دال مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانیله شرفنامهده مزین اولمش انبانچهکه جیستن دخی دیرلر میرنظمی بیت بالعل ودر شهوار بود جدئین * بر آورده زجیب وداد پیشین جرب زبان فصیح اللسان وشیرین سخن وخوش صحبت معناسنه ابو المعانی بیت لسان منطلقم بسته از غم هجران * که شرح دل نکند هیچ کالك جرب زبان جرب دادن زیاده ویرمك وغلبه ایتمك معناسنهدر جربیدن سکون را وکسر باء موحده ایله غالب اولمق وغلبه ایتمك ویاغلهمق ویاغلی اولمق معناسنهدر جربی کردن ایشنمه ثانی وآهسته لك ایله وجوده کتورمك جرغون سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله لسان الحمل دیدکلری اوتدرکه جرغول دخی دیرلر ترکیده دخی قوزی قولاغی دیرلر جرون ضم راء مهمله وسکون واو ایله بوزن درون هرمز شهرینك اسم قدیمیدر وسکون را وفتح واو ایله بوزن رهزن هند قاونی کذا فی المحمودی جسبیدن سکون سین مهمله وکسر باء موحده ایله میل ایلمك معناسنهدر کذا فی الحلیمی میرنظمی بیت دلم جسبد بسوی نش صبح تا شام * نکردد یکنفس درجای آرام جستن سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه استعمال اولنور اول صحرامق که مستقبلنده سین هایه ابدال اولنوب جهد وجهنده دیرلر ثانی قورتلمق خلاص شدن معناسنه خواجه سلمان بیت من مسکین بسودای پری رویی کرفتارم * که باد صبح نتواند زبند زلف او جستن * ثانی بمعنی کریختن حکیم فردوسی * مثنوی * چنین کفت بانامداران براز * که کر کار کردد بمابرد راز * خود وزیرکان برهیونان مست * بسا زیم بی خستهکی راجست * شاعر بیت که نتوانی زبند چرخ رستن * زتقدیری که یزدان کرد جستن * معنای اوله چغتایده سیکرمك دیرلر سبعهٔ سیاره ده فرخ شاه جانانه سن دوشنده کوردکی یرده دیو بیت فرخ اویغاندی سکریب اویقودین * کوزندید اویقو اوچدی قایقودین جسیدن کسر سین مهمله ایله میل ایلمك معناسنهدر کذا فی فرهنك جهانکیری جشن فتح شین معجمه ایله بوزن رسن بمعنی تب ولرزکه عربیده حمی دیرلر شاعر دیمشدر بیت چو دید اندرو شهریار زمن * در افتاد از بیم او واجشن * وسکون شین ایله ایکی معنایه کلور اول مجلس شادی وضیافت معناسنه حکیم انوری بیت در جشن آسمان وش تو ریخته نیاز * ساقیٔ ماه روی تو در ساغر آفتاب * ثانی عید کونلرینه دیرلر وجیم فارسیله ده مرویدر جشن سان سال ملکینك اوّل کونی آدیدر جفتن سکون فا وفتح تاء مثناة ایله میل ایلمك واکلمك واوزم آصمهسنه هرك ایلمك جفسیدن سکون فا وکسر سین مهمله ایله یاپشمق معناسنهدر جفن سکون فا ایله نام شمشیر یعنی قلجك جملهٔ اسماسندندر جمشیدون جم وجمشید معنالرینك جملهسنهکاور حکیم قطران ارموی بیت خداش از آنرو مسعودکرد وکر خواهد * هر آنچه خواهد بکند چو کرد جمشیدون جنان جمع جند رکه زنان معناسنهدر جن بمعنی زن استرآبادی اسانیدر ودخی طرف وجانب معناسنهدر حکیم فردوسی بیت پرندوش ازین جن سواری

كنشت * كه لرزيد از و سر بسر بوم و دشت * عربيده ضم جيمله دفن ايلك معناسنه در وكسر جيمله بنه عربيده درت معنايه كلور اول بمعنى پرى ثانى دل ثالث بمعنى نخست رابع بمعنى توى
جندن سكون نونله بوزن كندن دمور و پولاد وغيرى نسنه لرك پاسن آيجغه ديرلر ودخى صندل اغاجى كه جندل دخى ديرلر شمس فخرى بيت بو د بمجلس او فرش عبقرى حسان * بود بعطر او همه عود و يا جندن
جنكوان سكون نون وكافله هندوستانك الكه سى واسع بر ولايتك آديدر
جنكيدن سكون نون وياى تحتانى وكسر كافله جنك ايلمك معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى
جنين كسر نونله بمعنى خوانچه يعنى كوچك صفره كه طعام ما حضر ده ومحل افطارده قوللنورلر مير نظمى بيت بهر مهمان خوانچه افطار * به زخوان بزرك بد ديرآر
جوزجان سكون زاء معجمه ايله بر شهر اسميدر كذا فى شرفنامه
جوزن بوزن روزن بر نوع عود بغداى وارپه دانه لرين زعفران ايله بويايوب وياخود زرده چوب ايله صاررد وب اوزرينه افسون اوقويوب بركسنه يه مقصودى نه ايسه اورب استدكارين ايدن سحره يه ديرلر كه هندوستانده چوقدر شيخ نظامى بيت ز هندوستان آمده جوزنى * بهر جو كه زر سوخته خرمنى * وله بيت مكر نشنيد از هندوى جوزن * كه داند دود هركس راه روزن * مجمع الفرسده بر آفتده بغداى وارپه يه دوشوب تباه ايلر و آخر فرهنكارده زخمهٔ مطرب و آتش زن و برافتده شرارهٔ آتش معناسنه منقولدر
جودان سكون واو وفتح دال مهمله ايله بش معنايه كلور اول بر نوع كافوردر كه ميت كافورندن غيريدر غايت لطيف رايحه سى واردر سيف اسفرنكى بيت سمند ترا باد در نوبهار * ز كافور جودان دهد خاك رند * ثانى حوصلهٔ مرغان يعنى قوشلرك قورسغى كه زاغر دخى ديرلر مير خسرو بيت بسا پويند كان كاندر روار و * ز زخم تير جودان كشته جوجو * ثالث بر نوع سكوت آغاجى در رابع آتك ديشلرى اراسنده اولان سياه كه آتك كنج اولدوغنه علامتدر زائل اولدوغندن صكره ياشى بلمز اولور خامس بر نوع انار در دانه سى يابس وبى آب اولور
جوزيدن سكون واو وياى تحتانى وكسر زاء معجمه ايله غصه يمك وغمكين اولمق معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى
جوسن سكون واو وفتح سين مهمله ايله بمعنى جوشن
جوسيدن سكون واو وكسر سين مهمله ايله بمعنى جفسيدن مرقوم يابشمق معناسنه
جوشن فتح شين معجمه ايله جبه معناسنه تركيلر دخى جوشن ديرلر استاد فرخى بيت مژكانت همى كذر كند از جوشن * مانند سنان كيو در جنك پشن
جولان بمعنى آمد شد كردن در ميان ميدان يعنى ميدان اورتاسنده كلوب كتمك
جون فتح واو ايله بر يصى اغاجك بر طرفنه خرده طاشلر نصب ايدوب و بر اوجنه ايپ چكوب صغرك وياخود آتك بوينه بغليوب واوزرنده آدم اوتوروب غله اوزرندن چكدررلر تا كه غله نك صاپى خرد اولوب دانه سى چيقه تركيلر دوكن ديرلر
جوهريان ايكى معنايه كلور اول بر طائفه در جناب بارى عز اسمه حضرتنه جوهر ديرلر ثانى جوهر فروش جمعيدر مثال اول ابو المعانى بيت من ندانم كلام جوهريان * آنچه دانم منزه از همه است
جيبين سكون يائين تحتانيين وكسر باء موحده ايله اول

اول نسنه يه ديرلر كه دفينه القنده اولور كذا فى المجمع
جيستن سكون ياى تحتانى وسين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى جديدن مرقوم مع الواو *
جادو سحر ايديجى معناسنه مشهوردر استعاره طريقيله محبوبك چشمنه ديرلر شانى تكلو بيت چشم تو جادويست كه چون صورت فرنك * دريك نكاه باهمه كس آشنا شود
جاروب ضم راء مهمله ايله چاروب لفظندن ترخيم اولنمشدر سپوركه كه عربيده مكنسه ديرلر
جامهٔ بادرو جامهٔ بادروندن مرخمدر طونى معناسنه در
چاندارو سكون نونله ترياق معناسنه در حكيم خاقانى در صفت آفتاب بيت اى مهر دهان روزه داران * چاندار وى علت بهاران
جاو بمعنى جوى ماوراء النهرده مستعمل لغتدر كذا فى فرهنك جهانكيرى
جربو سكون راء مهمله وضم باء موحده ايله بمعنى جريش مرقوم كذا فى المجمع
جغو ضم غين معجمه ايله بيقوشه مشابه بر قوشك آديدر
جلبو سكون لام وضم باء موحده ايله بر سبزه در نعناعه مشابه حضرت مولانا قدس سره بيت فندق و خشخاش برقص آمده * نعنع و جلبو باب جويبار *
جلو ضم لامله ايكى معنايه در اول دمور كباب شيشى كه كرد ناو بايزن دخى ديرلر ثانى بمعنى شوخ وشنك كذا فى فرهنك جهانكيرى
جهلو سكون ميم وفتح ها وضم لامله غله انواعندن بر نوعك آديدر كه مشنك دخى ديرلر كذا فى شرفنامه
جوجو سكون واوين ايله ايكى معنايه در اول خطا ولايتنده بر شهرك آديدر كه انده ابريشم ومشك وكافورك غايت اعلاسى اولور مولانا محمود ابن يمين بيت مژكان او چو جوشن الماس بكندرد * جون سوزن فسانزده از لاد جوجوى * حكيم خاقانى بيت جو بجور از زمان نمود صبح * مشك جوجو در نهان بنمود صبح * خواجه عميد لويكى بيت در شمامه خوردهٔ كافور جوجو يار شد * عنبر تر كاروان در كاروان آمد بديد * ثانى بمعنى ريزه ريزه حكيم خاقانى * مسمط * خورشيد درخشانست مى زان زر دولرزانست مى * جوجو همه چانست مى فعلش بحز وار آمده * وله بيت جو بجو جور دلستان بركير * دل جوجوشد ز چان بركير
جو تخفيف واو ايله شعير معناسنه در محوديده زخمهٔ مزامير معناسنه شرفنامه ده التونك طقسان الى عيار نه ديرلر يعنى طقسان الى مثقال التونه درت مثقال كش اضافه اولنمش آتشه طيانمق ايچون ضم ايدرلر مجمع الفرسده بو معناده ضم جيمله مرويدر عربيده تشديد واو ايله بالاى هوا يعنى ما بين ارض وسمايه ديرلر اكثر جوّ هوا استعمال اولنور واندرون معناسنه كه جوّ سماد ديرلر مع الهاء *
جاجرمنه بر چشمه در صو يله طلو كنش چمدقله بر قطره صو يى قالمز غروبدن صكره وياخود بولوت اولدقده ينه مالامال صو اولور كذا فى عجايب البلدان
جاده راه روشن وشاهراه لفظ عربيدر فارسيده ده استعمال اولنور مير نظمى بيت از طريق جاده بيرون رفته بود * منزل مقصود ره كم كرده بود
جامه اسم جنسدر جميع لباسه اطلاق اولنور معناى اصليسى اعتباريله ملبوسدن ومفروشدن عامدر ملبوسه تن جامه ديرلر كه اصلى جامهٔ تن در علميته نقل اولنجق قاعدهٔ تركيب بوزيلوب مضاف اليه تقديم اولنمشدر كثرت استعمال ايله تن لفظيده رفع اولوب يالكز جامه قالمشدر مطلق كاله مصروف اولدوغى جهتيله جامه دينلدكده مراد لباس اولدوغى معلوم اولور شيخ سعدى بيت پيراهن برك

بردوختان * چون جامهٔ عید نیکبختان * شعرا صراحی معناسنده ده استعمال ایلمشلردر
شمس فخری بیت فتح بر یاد بزم اوخورده * هرچه درجام کرده ازجامه * منجیك بیت
چوخون جامه بجام اندرون فروریزی * هوای ساغر وصهبا کند دل ابدال * ولغت محودیه
هرنکه برنسنه نك مظروفی اوله آنك ظرفنه ومحیطی اولان شیئه جامه دیرلر مطهره یه آب
جامه و بوستانه شهر جامه دیدکلری کبی ومدح وشعر معناسنده استعمال اولنور شمس
فخری بیت جامها بافته از وشاعر * که بروعرض کرده یك جامه ‌ر جامه خانه ‌ع جامه دان
معناسنه شرف شفروه بیت یك برانی زجامه خوانهٔ وصل * بتن محرمان راز رسان *
‌ر جاله ‌ع بوزن هاله دانه صاپی ایله باغلیوب حصه ایدرلر و دمت ایدوب صغردیلریله
کلك ایدوب صوچرلر حکیم ولولی بیت جزجالهٔ فضل ای برادر * از بحر جهالتت کذرنیست
‌ر جامکاه و جامکه ‌ع اصحی جامهٔ کاهدر محل اثواب معناسنه اصلنده کاه جامه ایدی
مضاف الیه تقدیم اولنوب وهاء علامت دخی حذف اولنوب جامکاه دیرلر عوامك حمام
طشره سنه جامکان دیدکلری جامکاه در ‌ر جاندانه ‌ع سکون نون اول وفتح ثانی ودال مهمله
ایله باشك ایلروسنده براز قیلسز اولان یره دیرلر اوان طفولیتده نرم و براق اولور کذا فی
فرهنك جهانکیری ‌ر جانه ‌ع بوزن دانه درت معنایه کلور اول کوچك صغیر معناسنه مثلا
اسب جانه وکاوجانه دیرلر واغاجلك اوزدکی ثالث جزیره معناسنه رابع سلاح معناسنه در
حکیم فردوسی بیت یکی باره وکبر وبرکستوان * پرند آورد جانهٔ هند وان ‌ر جاودانه ‌ع
یعنی همیشه جاودان مرقوم معناسنه در ‌ر جاوله ‌ع سکون واو وفتح لام ایله لغت پهلویده کل
معناسنه وکل اغاجی دیکمکه دخی دیرلر ‌ر جاوه ‌ع بوزن یاوه فرهنك جهانکیریده
برمشهور جزیره آدیدر وشرفنامه ده لب دریاده واقع برشهر وولایت اسمیدر ‌ر جاه ‌ع
منصب ودولت وعزت واقبال ورتبه ومنزلت وقدر عالی معنالرینه استعمال اولنور عربیده
اعجام تصرف ایتمشلردر ‌ر جای پناه ‌ع حقیقتا ومجازا صغنجق ملاذ وملجأ معناسنه
وپوصویری ومکان امن ومحل امان ابو المعانی بیت چوماندم بره جرم خویش بیسر وپا * بجز درت
نبود هیچ امید جای پناه ‌ر جایگاه ‌ع اصلی کسر یا ایله درکه علامت اضافت کسره در علم اولدقده
ساکن تلفظ اولندی محل ومکان معناسنه در ‌ر جبه ‌ع فتح با واخفاء ها ایله حلقه سنر رزه که ترکیده
قابورغه دیرلر وجوشن دخی دینلور مولانا هاتفی بیت رسیدند خوار ز میان فوج فوج *
زداز جبه پوشان همه دشت موج * جبهه ‌ع سکون باء موحده وفتح هاء اول واخفاء ثانی ایله
رخساره وآلن معناسنه در ثانی منازل قمردن برمنزله آدیدر جبهة الاسد دیرلر ‌ر جبیره ‌ع
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله اوچ معنایه کلور اول مهم مصلحت وامر ضرورت
ایچون جمع اولان جماعته دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود شان تا جبیره شدند * هزبر
ژیان واپدیره شدند * ثانی عربیده شیر بزرك یعنی بیوك ارسلان ثالث عضای شکسته یی
صاردقلری باغه دیرلر باء فارسیله نقل صحیحدر ‌ر جته ‌ع فتح تاء مثناة مشدده ایله یوله
کسر حرامی مولانا هاتفی بیت همه خیل چغتای خوانش طفیل * برآهنك جته برآراست
خیل * ومطلق دزد معناسنه ده کلور ‌ر جدکاره ‌ع سکون دال وفتح کاف وراء مهملتین ایله

ایله سوتند بیرور آی خطاپذیر معناسنه ابو الحسن شهیدی بیت جهانیانرا دیدم بسی زهر
مذهب * بسی بدیدم از کونه کونه جدکاره * واستاد دیمشدر بیت ز رای نکو کار کرد تمام
زجدکاره کرد سراسر تباه * بعض فرهنکده ذال معجمه وجیم فارسیله ده منقولدر ‌ر جران ‌ع
فتح وراءین مهملتین وتشدید اول ایله زلف معناسنه وعربیده لشکر بیحد آهسته کیدنلر بوایکی
معنایه میر نظمی * مثنوی * دل عاشق شود جرّان پیوند * از انو طرّه هایش کشته
دلبند * هجوم لشکر جرّان غم * کند آسوده های صبر درهم * وقویروغن چکرك کیدن
عقربه ده دیرلر ‌ر جرب روده ‌ع یاغله قاورلمش بغرسق مومبار طوله سی وپنجه وشی
کبابی وعربیده نقانق دیدکاری بغرسق طوله سی ‌ر جرده ‌ع سکون را وفتح دال مهملتین
ایله اول آته دیرلرکه باباسی عربی وآناسی غیری جنس اوله کذا فی المجمع ‌ر جرکه ‌ع سکون
راء مهمله وفتح کاف فارسیله سورکون آوی وآو جیلرك آت باشی برابر کیدوب آوایتدکاری
مثال معنیٔ اوّل مولانا هاتفی بیت مقدم نشینان درکاه شاه * همه جرکه آرای آن صیدکاه
وطالب آملی بیت بصحن دشت چو حکم شکار جرکه نمود * زمین چو کوی درحلقهٔ سوار افتاد
وایکی اوج دیرکلی چادره دیرلر ‌ر جرمه ‌ع سکون راء مهمله وفتح میمله شرفنامه ده اسب
خنك معناسنه یعنی بوز آت محمودیه ده ضم جیمله معنای مزبوره در ‌ر جرّه ‌ع راء مشدده ایله
سبو معناسنه یعنی دستی حضرت مولانا قدس سره بیت خمار بیحد من بحرها همی طلبند
که نیست مست ترا رطلها وجرّه کفاف * عمر خیام * رباعی * می خور که تنت بخاك درذرّه
شود * خاکت پس ازان پیاله وجرّه شود * از دوزخ واز بهشت فارغ میباش * عاقل بچنین
صفت چراغره شود ‌ر جریده ‌ع کسر را وفتح دال مهملتین وسکون یای تحتانیه ایله دفتر ودفتر
کیسه شی کمال خجندی بیت کمال از حال دل بیش دو بنوشت * پریشان شد ورقهای جریده
‌ر جریه ‌ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیه ایله بمعنی معلم وقورسق ‌ر جزدن ‌ع سکون
زاء معجمه وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی جزدر مرقوم کذا فی کتاب السامی ‌ر جسینه ‌ع کسر
سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نونله بوز رنك نسنه هرنه اولورسه جیم فارسیله ده
مرویدر میر نظمی بیت سواری کشته براسب جسینه * کرفته هم بدست باز جسینه *
‌ر جشد ‌ع فتح شین معجمه ایله صاع روغن یعنی یاغ اولچکی جیم مضمومه ایله ده مرویدر *
‌ر جشیره ‌ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله جولاه که جوشیره
دخی دیرلر عربیده حایك دیرلر میر نظمی * مثنوی * پیش حلاج آمد یك پیره زن * کفت
خواهم رفت این پنبه بزن * خواهمش ریسید اوراد ختم * بعد از ان نزد جشیره می برم *
‌ر جشیشه وجشینه ‌ع کلاهما بکسر الشین المعجمه وسکون الیاء التحتانی آت وقاطره
مخصوص اینده که بوز رق اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ر جعبه ‌ع سکون عین مهمله
وفتح باء موحده ایله قوپوزدیدکاری ساز معناسنه ایاسی نقل ایلمشدر عربیده اوق ظرفیدر
‌ر جغاره ‌ع فتح غین معجمه وراء مهمله ایله آلتی معنایه کلور اول مجمع الفرسده غله وصمان
قویوسی که عربیده مطمور دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده جغش دیرلر براوت کوکیدر حکیم
سوزنی بیت درجزع همچو جزع بچنکلان * میکاو دوجغاره نمی یابد * ثالث نان ارزن

یعنی طاری اتمکی رابع قزجه که زنان یوزلرینه سورر لر خامس گاو وشتر وکوسفند وسائر
حیوانات سادس هری نواحیسنك برنده برقریه اسمیدر ل جغاله ح فتح غین معجمه ولامله
شرفنامه ده ومحمودبکده قوش سوریسی بو معنایه مؤید شمس فخری بیت اکر نخجیر صحرا
وهوارا * کند ارسیله خالی وجغاله ل جغرابه وجغزاوه وجغزوان ح کلهم بسکون الغین
المعجمه مجمع الفرسده وغیریده قوربغه یوصوقی که یشل نسنه در ایلك کبی صو کنارنده
واوزرنده اولور عربیده طحلب دیرلر ل جغته ح فتح غین معجمه ونون ایله برقوشدر صاری
رنك وکوزلری بیوك اولور ترکیده بیالق دیرلر ل جغه ح فتح غین معجمه ایله صورغج وطورنه
وبالقچین تلی که صورغج کبی باشه قورلر اکثر بهادر ودلاورلر ایدرلر میر نظمی بیت بپوشید آن
شه زن ازپولاد * مرصع جغه هم برافسر نهاد ل جفاله ح فتح فا ولامله یعنی جغاله مرقوم
ل جفته ح سکون فا وفتح تاء مثناة ایله شرفنامه ده یعنی کج مسطوردر اما اصح معنی
اولان نسنه یه دیرلر بو معنایه شمس فخری بیت بدرکاهش همیخواهد که ماند * قد قوس وقزح
زان جفته باشد * مجمعده طاق عظیم وبر نوع تختدر وفرهنك فخر قواسده اوزم چارطاقی که
عربیده عریش دیرلر وبعض یوده کلاور دیرلر ومؤید الفضلاده دخی اوزم عریشی معناسنه در
وفرهنك جهانکیریده جفتن لفظندن اسم مفعولدر خمیده معناسنه بو معنایه مؤید شمس
فخری بیت شهنشاهی که بهر خدمت او * همیشه پشت کردون جفته باشد ل جفرسته
سکون فا وسین وکسر راء مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ماسورة ایچنده کی دموری محکم
ایدجك اغاج بعض نسخه ده ماسورة چکدوکی دمور ایلك وبعض نسخه ده ماسورة معناسنه
مرویدر ترکیده سرجن دیرلر کسر سین مهمله ایله ل جفنه ح سکون فا ایله بوزن دفنه ایکی
معنایه در اول قاپچقی ثانی بیوك چناق که شهکاسه دیرلر ل جکاشه ح فتح کاف فارسی
وشین معجمه ایله کرپی که تشی ده دیرلر کذا فی شرفنامه ل جکرنه ح فتح کاف فارسی ونون
وسکون راء مهمله ایله بر نوع طورنه تلی در غیری طورنه لردن کوچك اولور اکثر سپاهیلر
ونوخاسته بکتلر باشلرینه قورلر میر نظمی بیت خرامان آمده باقد بالا * جکرنه برسرش
دارست پیدا ل جکیجه ح کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی وفتح جیمله بر ظرفدر آنکله
یاغ چقاررلر کذا فی مؤید الفضلا ل جلغوزه ح سکون لام وضم غین وفتح زاء معجمتین ایله
چام فستقی که عربیده صنوبر دیرلر بو لفظ معربدر فارسیسی کسر جیم فارسیله در وهندی
لساننده جوزنه دیرلر ل جلوه ح نازایله صالنمق معناسنه مشهوری کسر جیمله در ل جلوه که
کردك خانه عربیده حجله دیرلر ل جلیه ح کسر لام وسکون یای تحتانیله زهکیر که انکشتوانه
دخی دیرلر میر نظمی بیت شود تیر مژه دردل خلیده * نکه درچشم عاشق راجلیده *
ل جمازه ح فتح میم مشدده وزاء معجمه ایله محل دوه سی ودوه نك اسم مقبولیدر ل جمره ح
شدت حرارت زمین وماه شباطده موالیده ثلثه یه عارض اولان حرارت ودخی یانمش آتش
قوری حکیم انوری بیت هم جمره برآورد فروبرده نفس را * هم فاخته بکشاد فروبسته
زبان را * لفظ عربیدر واول لساننده دخی حرارت معناسنه استعمال اولنور شیخ بهاء الدین
عاملی بیت اغتص بریقی کتحسی الحاسی * اذا ذکره وهو لعهد ناسی * ان مت وجمرة الهوی فی

کبدی * فالویل اذن لساکن الارماس ل جنابه ح فتح نون وباء موحده ایله بر نوع
لعبدر معاهه لی یعنی اوج ایله اویناریلر ل جنبینه ح سکون نون اولی ویاو فتح ثانی وکسر
باء موحده ایله بر نوع سلاحدر کذا فی المؤید ل جنجه ح سکون نون وفتح جیمله اوزم چکردکی
معناسنه در ل جندرخانه ح سکون نون اول وراو فتح دال مهملتین وخاء معجمه ونون ثانی
ایله پچی بسلمدکاری اوه دیرلر توشکخانه وزقوت دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت برآمد عالم از صیقل چو جندرخانه شد کیتی * که بشنیدند کو خواهد ما بجان افریدنه
ل جنغوزه ح سکون نون ایله یعنی چلغوزه مرقوم وبعض فرهنکده کوکنار معناسنه
مرویدر ل جنیبه ح کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله یعنی جنیب مرقوم
لکن فرقی شولقدر که بو خاص یدکدر اول عامدر ل جوازه ح فتح واو وزاء معجمه ایله قیون
شیردانی که کیپا دخی دیرلر شاعر دیمشدر * قطعه * جوازه ار شود مملو خوش آید * برنج
وکوشت خرده با بهارات * ولی باید کنار جوی وسبزه * دوسه بارود کربودن محالات *
ل جوپینه ح سکون واو وکسر باء فارسیله هماقوشی معناسنه در ل جودانه ح سکون
واو وفتح دال مهمله ونون ایله بش معنایه کاور اول بر نوع خوشبو لطیف کافوردر رضی الدین
نیشابوری بیت یقین بدان که زعشق قصیم مرکب تست * که درجزا یر جودانه میشود کافور
ثانی چینه دان مرغان یعنی قوش قورسغی شرف شفروه بیت جرب وشیرین تملی کرده *
از تو طاوس قدس جودانه * ثالث بر نوع سکودر رابع آتك دیشی اوسنده اولان سیاه که
یاشی آنکله معلوم اولور زائل اولدقدن صکره یاشی بلنمز خامس بر نوع انار در بو بش معناده
جودان مرقوم ایله مرادفدر ل جودره ح سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله نام سی
لشکر روس کذا فی شرفنامه ل جوزکره ح دوکمه که قفتانه دیکرلر کره کسر کافله عقده
جوزدن مراد دکرمیلکدر واول مناسبتله تسمیه اولنمشدر ابو المعانی بیت تمی کشاید اکو
زسینه جوزکره * شود درون دلم آرزو هزارکره ل جوزینه ح کسر زاء معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح نونله یعنی لوزینه عربیده اوزینج دیرلر بادام وشکر ایله اوج کوشه لو یاغلی
خمیر ایدرلر غالبا جوز ایله ایتدکلرینه جوزینه دیرلر ومحمودیده بر نوع شوربادر که جوزی
دوکوب ایچنه قورلر ل جویسه ح سکون واو وفتح سین مهمله ایله کوشك معناسنه در که
تعریب ایدوب جوسق دیدیلر کذا فی شرفنامه ل جوشیره ح سکون واو وکسر شین معجمه
ایله یعنی چولاه کذا فی فرهنك جهانکیری ل جونه ح سکون واو وفتح نونله یعنی آفتاب
میر نظمی بیت زسودای عشقش سفر کرده شد * زتأثیر جونه صیه چرده شد ل جهره
بوزن بهره بر چرخدر که چولاهلر آنکله ماسورة یه ایلك وابریشم صاررلر کذا فی المجمع
ل مع الیاء التحتانی * جاپلوسی ح یالتقانمق معناسنه آخرنده یای مصدریه در مولانا جامی
بیت دلاله کند بجاپلوسی * آراسته مجلس عروسی ل جابی ح کسر باء موحده ایله خراج باغ
وعشر محصول جمع ایدیجی معناسنه اسمدر ل جادویی ح اول نسنه در که آنکله انسانك
حالی متغیر اوله فرهست دخی دیرلر عربیده سحر دیرلر ل جالی ح کسر لامله بر اغاجدر دالنی
کسوب مسواك ایدرلر عربیده اراك دیرلر ل جام جهان نمای وجام کیتی نمای ح کلاهما نام

جام جمدر ابو المعانی بیت هردمی بیشود درون ساده * جام گیتی نمای پر باده جامکی
فتح میم وکسر کاف فارسیله بر طوناق قماش وغیری نسنه‌دن عبارتدر اثواب جنسندن
وبهاسی اعتباریله نقود نوعندن اولسون شرفنامه‌ده خدامه وسائر متعلقاته سنه‌وی
ویریلان علوفه وجامه بها معناسنه‌در شیخ نظامی * مثنوی * مرا خضر تعلیم کر بود دوش
بزاری که آمد پذیرای کوش * که ای جامکی خوار تدبیر من * زجام سخن چاشنی گیر من *
وفرهنگ جهانگیریده بر معناسی دخی بر مقدار اپلکی بوکوب فتیل ایدوب یاقدقلرینه دیرلر
جامهٔ قطرانی یعنی جامهٔ سیاه ماتم جامه‌سندن کنایه‌در کذا فی شرفنامه جامهٔ موی
کورکلو اثواب خواجه سلمان بیت آفتابی بتو کرمست وهوا پشت امید * سرد باشد که کنم
جامهٔ مویی در خواست جامه واری قفتانلق معناسنه هر ندن اولورسه وار کلمهٔ
لیاقتدر شاهوار کبی شاهه لایق دیمك اولور بو دخی جامه‌لکه لایق معناسن افاده ایدر
جانبازی صالنجقه ترمون دخی دیرلر جانفرسای هر نسنه‌که طبیعته ناخوش
کله حقیقتا ومجازا جان کیدریجی دیمك اولور جانفزای جان فرسانك عکسی در تتکم
میر نظمی دیمشدر بیت جانفرسا ای غم هجرت مرا * آنچنان بو دست وصلت جانفزا *
وفرهنگ جهانگیریده شهور ملکینك یکرمی اوچنجی کونی آدیدر جانکزای فتح کاف
فارسیله طبیعته خراش ویرر نسنه‌لره دیرلر زهر کبی وامثالی وله بیت جان پرور آن لب
لعلین را * آنچنان اغیار باشد جانکزا جای مکان معناسنه حقیقتا ومجازا شاعر
بیت بتون و بنجه باب سیاه * بجایی که هرکز نروید کیاه * ومحل معناسنه بیت جای
آنست که خون موج زند در دل لعل * زین تغابن که خزف میشکند بازارش * ومنزل
معناسنه بیت چوب خسیس را اکرش تربیت کنی * جایی رسد که بوسه که خسروان شود
جای بهاری یایلاق یریدر که صویی وچمنی وافر وهواسی لطیف وصحیح اولدوغندن
واسی اولماغله بهاره نسبتله تسمیه اولنمشدر جداوی فتح دال مهمله وکسر واو ایله
خدامك علوفه‌سی ومرسومی معناسنه‌در میر نظمی بیت زکنج لطف تو خواهد جداوی * که
دادر چشم خسته دو تداوی جربی اسم مصدردر جرب مرقوم معناسنه‌که غالب والی اوز
وبهادر اولمق جکری فتح کاف فارسیله خردل معناسنه بعض فرهنگلرده آیرق دیدکلری
اوتدر جلوی سکون لام ایله نازایله صالنوب یوریمك معناسنه یای مصدریه ایله
وکاه یای نسبتله اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت جلوهٔ قدر ترا دید چو در صحن چمن *
زان سبب ماند بجا سرو بشوده جلوی جنغی فتح نون وکسر غین معجمه ایله برکمسنه ایله
مشورت ایلمك معناسنه‌در کذا فی شرفنامه جنکلاهی سکون نون وفتح کاف فارسیله
چیلق دیدکلری قوش که غلیواج وغلیواژ وجوزه‌لو وحاد وکوشت ربا وزغن دخی دیرلر
جیم فارسیله دخی مرویدر جنکی کاف فارسیله جنکجی آت وفیل وآدم هر نه اولورسه
حتی خروسه دخی صفت ایدرلر وجست وچابك معناسنه‌ده کلور ابو المعانی بیت شود
جنکی میان ماکیان را * ولی در پیش شاهین راخر وست جوی کسر واو ایله جای
معناسنه‌در ویای وحدت ایله بر آریه آغری نسنه‌یه دیرلر باب الجیم المکسورة

مع الالف * جبا فتح باء موحده ایله باج وخراج معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی
قطعه * جودش کفاف عمر بحر دو بزرك بود * عدلش حیات تازه بخاص وبعام داد * جیشش
جبای خطهٔ چین وختا ستد * حکمش قرار مملکت مصر وشام داد جرا یعنی چراغ میر
نظمی بیت شد هر داغ غم در سینه سوزان * جرا باشد مرا در شام هجران مع الباء الموحدة
جلاب بولانق صو مولانا جامی بیت وزچه جوینده هر نایابی * نکشد لب زچین
جلابی جلباب سکون لام وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول یعنی پیر فانی
میر نظمی بیت نمانده طاقت وبی تاب بودم * جوان شد عشق ومن جلباب بودم * ثانی
سنکلك که ابریشمدن وابنجه قماشدن اوکی نسنه در ایچنه کیروب یاتورلر وله بیت بخفته
زیر جلباب آن پری زادد * رحله نشسته دایه دلشاد مع التاء المثناة * جبایت فتح بائین
موحده‌تین ایله خراج وعشر المق معناسنه‌در کذا فی فرهنگ جهانگیری جفت سکون
فا ایله طاق مقابلی در زوج معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت من بهر جمعیتی نالان
شدم * جفت بد حالان خوش حالان شدم مع الجیم * جبلاج سکون باء موحده ایله
یعنی مرد بزرك بی همت یعنی دولتمند وصاحب جاه اولوب بی نفع وبی همت اولانه دیرلر کذا فی
فرهنگ جهانگیری مع الخاء المعجمه * جخ مفتوحه‌ده ذکری مرور ایدن جخ کبی که
پهادر و شجیع معناسنه‌در مع الدال * جکراکند مونهار وشیر دان وامثالی نسنه‌لره
دیرلر شاعر بیت چو برآورد یخنی وآبا * جکراکند پلا وهم بغرا جکربند بغرسق
معناسنه‌در تتکم شیخ سعدی * قطعه * کس نیاید بخانهٔ درویش * که خراج زمین وباغ بده
یا بتشویش غصه راضی شو * با جکربند پیش زاغ بنه جهند فتح ها وسکون نونله
طرف معناسنه یعنی بیع وشرا واخذ واعطاده اقچه‌نك ایوسن وکن آیریجی بعض نسخه‌ده نون
یرینه باء فارسیله مرویدر مع الراء المهمله * جرجر بقله معناسنه منقولدر جکر
کاف فارسیله درت معنایه کلور اول معروف عربیده کبد دیرلر ثانی غم وغصه معناسنه شیخ
فرید الدین عطار بیت کر رسانی ذرهٔ شادی بجانم بی جکر * هم روا باشد که بر دل بی تو چندین
غم رواست * بو معنایه شیخ نظامی بیت بردار ز راه عشق این رسم جکر دادن * ورنی همه
واهت درخون جکر کیرم * ثالث یعنی انتظار حکیم خاقانی بیت مکن هیچ تقصیر در کشتن من
که کار عزیزان جکر بر نتابد * رضی الدین نیشابوری بیت جکر چه میدهی ازاکه بر توان
چیدن * زخاك رهکذرت پاره پارهٔ جکرش * رابع یعنی میان هر نسنه‌نك اورته‌سی حکیم
انوری بیت کرده کاه جهان کداخته بود * که یکی کرده‌ای جکر بدهد * ونحو دیده اندازه
معناسنه دخی مرویدر جلاکر کاف فارسیله آینه وقابجه وغیری نسنه‌لره جلا ویریجی
وهر نکه پرداخت اولنور آنی ایدیجیه‌ده دیرلر جلانکر سکون نون وفتح کاف فارسیله
دمور کلیدو اکا مثال دمور نسنه‌لر دوزیجی ترکیه‌ده دخی چلنکر دیرلر جهان آور غایت عالم
وکامل وزیاده بهادر وپهلوان معناسنه میر نظمی بیت ندیده دیدهٔ کردون مثالش *
جهان آور بعلم وفضل وحالش جهاندار پادشاه دیمکدن کنایه‌در داشتن دن اسم
فاعلدر وله بیت جهانداری پری صورت ملائك خو * باحسان وبعدل وخلق نیکو جهانسالار

یعنی پادشاه کذا فی المحمودی امّا بعض فرهنکلرده شرداری عالی مقدار معناسنه‌در ق جهانکیر ع
بودخی پادشاه دیمکدر مرور ایامله بعض پادشاهلك اسمی اولمشدر میر نظمی بیت شاه
در ملك هند نامش جهانکیر * نه ملك هند وسند بلکه جهانکیر ق جیر ع بوزن شیر یعنی
زیر ونشیب کذا فی فرهنك جهانکیری ق مع الزاء المعجمه * جزجز ع چولمکله بعض نسخه
قیندار ایکن ظاهر اولان صداکذا فی شرفنامه ق جلوز ع سکون لام وکسر واوایله یعنی
مفسد وغماز بولغت جمیع فرهنکلرده حرکات ثلثه ایله بو معنایه نقل اولنمشدر میر نظمی بیت
بعهداو نبوداز چرخ دلکیر * بدور او نماند جلوز وشریر ق جهاز ع فتح ها ایله انسانك
لوازم ومهماتی وترتیب عسکر واثواب عروس ولازمهٔ مرده لفظ عربیدر وفارسیلرده دخی
مستعملدر وله بیت جهاز آن عروس ملك داماد * برون شد آز شمار وحد واعداد *
ق مع الغین المعجمه * جزغ ع سکون زا وغین موقوفله جزدم مرقوم که تفصیلی مفتوحه‌ده
مرور ایلدی ق مع الکاف الفارسی * جلنك ع کسر لام وسکون نونله درت معنایه‌در اوّل
بر نوع حریردن طوقنمش قماشدر زرتارده اولور ساده دخی اولور اندن قبا وچکمه وشلوار وغیری
البسه ایدرلر شیخ اوحدی * مثنوی * از رخ آن بتان شنکولی * نتوان بست چشم
بر کولی * در بوان جلنك زر بفته * ای بسا دل که شد بهم رفته * ثانی صدای زنك
وزنجیر وامثالی شیخ محیی * رباعی * آنجا که بجرخ است مه از ضرب تلنك * آتش زند
از شوق در آن راه شلنك * رفتیم ورسیدیم وکرفتیم بجنك * آن حلقه که سوز از وست یك
صوت جلنك * ثالث خربزه وامثالینك صاپی رابع بمعنی ملح آبی یعنی صو چکرکه سی میك ومیاك
دخی دیرلر وهندی لسانده جنکه دیرلر ق جنك ع سکون نونله چزمه اوچه سنك اولان
صوری دمور که مهمیز ومهماز دخی دیرلر عربیده منقار الخف دیرلر کذا فی المجمع ق جیزجنك ع
اول آلتدر که معهود آلته مشابه ایدوب بعض عودات بیللرینه بغلیوب بر بر لرینه فعل ایدرلر
آنی ایدن عورته سعتری دیرلر ق مع اللام * جل ع بوزن دل بچاق ونجاق وبالته وامثالی
نسنه‌لرك صاپنه دیرلر میر نظمی . بیت تبرزین ندارد آبنوس * کرفته بدست پولاد بجل
فسوس ق مع النون * جهان ع معروف عالم کون فساددر * یعنی دنیا ق جهان آفرین ع
جناب باری تعالی جل اسمه حضرتنك نام شریفیدر که جهان یارادیجی دیمك اولور شاعر
بیت جهانت بکام وفلك یار باد * جهان آفرینت نکهدار باد * شیخ سعدی بیت بر تست
پاس خاطر بیچارکان وشکر * بر ما وبر خدای جهان آفرین جزا ق جهانبان ع سکون نون
وفتح باء موحده ایله جهان کوزدیجی یعنی حمایت وصیانت وحفظ وحراست ایدیجی معناسنه شیخ
سعدی بیت کر پدرم رفت وجهانبان منم * وارث اکلیل سلیمان منم ق جهان بین ع جهانی
کوریجی وصیغهٔ امر اولور جهان کور وچشمدن کنایه‌در میر نظمی . بیت جهان بین داری
جهان بین شو * که راه بزرکان بکیر وبرو ق جهان کهین ع یعنی انسان که عالم صغیر دخی
دیرلر ق جهان مهین ع یعنی عالم عربیده عالم کبیر دیرلر ق جهن ع سکون ها ایله نام پدر
افراسیابدر حکیم فردوسی . بیت چو از جهن بشنید پیغام شاه * همیکرد چندان بدود رنکاه
ق جستن ع سکون یا وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اوّل بمعنی جستن حضرت

حضرت مولانا قدس سره . بیت چون بدیدم صبح رویت در زمان بر جستم * کرم
درکار آمدم موقوف مطرب نیستم * ثانی بمعنی جستن یعنی انبا نجهٔ پرزنیت ق جیلان ع
بر ولایت اسمیدر که معرّب کیلاندر وبو معناسی دخی عنابدر سنجد جیلانی دیرلر وبر معناسی
دخی کنجددر که عربیده سمسم دیرلر یاغن چقاررلر جیم فارسیله‌ده مرویدر ق مع الواو *
جهانجو ع سکون نون وضم جیمله پادشاه معناسنه‌در جهانی تجسس ایتدوکیچون ق جیروز
سکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله بمعنی جیروز مرقوم یعنی تشی کذا فی شرفنامه
ق مع الهاء * جرنه ع فتح راء مهمله وسکون نونله قیون کوزکندن بومشق کورکدرکه
عربیده غضروف دیرلر بعض نسخه‌ده قوش جکری معناسنه‌در ق جکرکوشه ع جکرك
زیاده‌سی * زیادة الکبد منیة صغیرا فی جنبها منحیته عنها کذا فی الصحاح الجوهری واستعاره
طریقیله اولاده دیرلر عربیده اولادنا اکبادنا دیدکلری کبی میر نظمی بیت زعالم همه اوست
دلبند ما * جکرکوشهٔ ماست فرزند ما ق جلازه ع فتح زاء معجمه ایله موسیقی پرده‌لری
وساز پرده‌لرینه دخی دیرلر ق جلفه ع سکون لام وفتح فا ایله تراشهٔ قلم وعربیده یاشلوعورته
دیرلر عربستانده کیلان آنلرده بر جنس مشهوردر ق جهان زنده ع اضافتسز برشکوفه‌در
اصلا پژمرده اولمز یاز وقیش همیشه بهاردر حکیم اسدی بیت کل زرد وآل وجهان زنده
جفت * کرفته بر بید بویا کرفت ق جیره ع جرجانی لسانده کاکیان دیدکلری اوتدر
ق جیوه ع سکون یای تحتانی ایله زیوه که عربیده زیبق وترکیده سندق دیرلر ق مع الیاء *
ق جکری ع سکون کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله بمعنی ریواس وریباس که ترکیده اشقون
دیرلر دنی آلوب شربت ایدرلر غایت لطیف ونافعدر حماء صفراویه‌یی دفع ایدر ابوالمعانی
بیت کرفته غم حسرتش لرز وتب * زلعل لبش شربت جکری داد ق جکرخواری ع یعنی
غم واندوه ومشقت کلیه کذا فی شرفنامه ق جمری ع سکون میمله بازاری وکم اصل وسفله
کذا فی المجمع وفتح جیمله ده مرویدر ق جهان آرای ع سنال ملکیدن التنجی آی آدیدر ق جهانداری
وجهانکیری ع پادشاهلق معناسنه یالوی یای وصفیه‌در ق جی ع ولایت صفاهانه دیرلر عوما
واول یرك بلوکلرندن بر بلوکه دیرلر خصوصا ق باب الجیم المضمومة مع الالف * جبا ع فتح
باء موحده ایله نام یوم السبتدر ق جدا ع معروف آیرو معناسنه‌در میر نظمی بیت فتاده
جدا از در شهریار * بحیرت همیکرد کشت وکذار ق جرغا ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله اولو قلی طاس وله بیت بمستی در آیی بجوش وخروش * بینداز ساغر بجرغا بنوش
ق جویا ع ایکی معنایه کلور اول جوییدن لفظندن اسم فاعلدر آرایجی معناسنه وله
بیت بجالات عشقت که کو یاشدی * بدشت طلب راکه جویا شدی * ثانی توراندن
بر مبارز آدیدر که رستم النده هلاك اولدی کذا فی شرفنامه ق مع الباء * جباب ع فتح باء موحده
ایله آکا دیرلر که ایکی آدم بر نسنه ایچون بحث ایدوب رهن قویه‌لر کذا فی المجمع ق جراب ع
فتح راء مهمله ایله صو معناسنه‌در عربیده دری کیسه‌یه دیرلر ق جلاب ع لام مشدده ایله
ایکی معنایه کلور اوّل اریه صویی وشکر ایله قینامش معروف شربتدر مولانا هاتفی . بیت
فلك کریه میکرد از ان زهر خند * که پر زهر میدید جلاب قند * ثانی برشاعرك اسمیدر که

ذکر اولنور بیت تب غم کرشود خوان شعر جلاب * حرارت را خوش آید آب جلاب
ل جلوچوب ب ضم لام وجیم فارسیله کباب شیشی که بایزن وسیخ دخی دیرلر جیم فارسیله ده
مرویدر کذا فی شرفنامه ل جناب ب فتح نونله ایکی نسنه بربرینه محکم باغلو اوله شویله که
آیرلمسی عسیر اوله وفرهنگ وفائی ده برنسنه ایچون ایکی آدم مباحثه ومراهنه ایده‌لر
آکا دیرلر حکیم خاقانی بیت دیده مرا مست صبح باد لم از هر دو کون * عشق نهاده کرو فقر کشیده
جناب ل جوب ب سکون واو ایله لکنت لسان یعنی پلتك اولانه دیرلر ل مع التاء المثناة *
جزخشت ب سکون راء مهمله وشین وکسر خاء معجمتین ایله منکنه که مجلدلر وجلاکرلر وسائر
یاغ چقارنلر آلتی در حکیم اسدی بیت کشیده سر شاخ میوه بخاك * رسیده بجزخشت
خوشه زتاك ل جست ب جستن لفظنك ماضیسیدر آرادی معناسنه دخی استعمال اولنور
جستجوی دیرلر کمال خجندی بیت کرچه کم شد بر سر کویت کمال * یافتم بازش بجست
وجوی تو * بو طریقه اکرچه مصادره عامه در اما ماضی سیله امر صیغه سنی جمع ایدوب
ترکیب ایدرلر احمد کرمانی بیت مستغرق جستجوی کشتم * مستهلك شست وشوی کشتم *
ل جفت ب اول عدد درکه کسرسز تنصیف اولنه وزوج معناسنه که مقابلی فرددر ودخی
هر نسنه که بر نسنه ایله مقابل اوله هر برینك آخرنه جفت دیرلر اره عورتی وعورته ارینه
نسبتله جفت دیدکلری بو قبیلدندر فارسیده ضمیر مؤنث اولمدوغیچون ایکیسنه ده جفت دینلور
حکیم اسدی بیت ازین پیش چیزی نیارمت کفت * پس این کردلت با خرد هست جفت *
ل جوانبخت ب قوی طالع معناسنه در اکثر نو رسیده یکتلر وصفنده ایراد ایدرلر کنج یکتلرده
قوت مقرر اولغین هم کنجلکن وهم طالعن تعبیر ایدرلر میر نظمی بیت بدور ایافته چون حسن
کمال * جوانبخت وجوان عقل وجوان سال ل مع الجیم * جوج ب سکون واو ایله طاق ایوان
اوزرینه زینت ایچون قودقلری نسنه ومجمع الفرسده خروسك بورنی اوزرنده اولان قزل
ات پاره سنه دیرلر وشرفنامه ده سر مغفر یعنی توغلغه دپه سی مسطوردر ل مع الخاء المعجمه
جناخ ب فتح نونله یعنی دوال وزخمه قایشی که ایرده اولور آکا اوزنکی طقرلر کذا فی الصحاح
بعض نسخه ده ایر قایشی وایر غاشیه سی ده دیرلر وقدح کبیر معناسنه ده اولدوغی مرویدر
جیم فارسیله ده نقل اولنمشدر ل جولخ ب سکون واو وفتح لامله بر نوع طوقنمش پشمینه درکه
اکثر کبه وفقرا جامه ایدرلر قلندرلر چوق کیرلر انلره چولخی دینلدوکی بوسببدندر جولاق
معربیدر کمال اسمعیل * قطعه * چولخ من که بیست پیش ارزید * بعد ششماهه استجارت
تو * قصبی شد که شش نمی ارزید * چشم بد دور از تجارت تو ل مع الدال * جرد ب سکون
راء مهمله ایله اوراق قوشی که بازا یامنه شدت حرده اوته قارنی یاریلور عربیده ضراء اللیل
دیرلر بعض ولایتده زبترو زاء معجمه ایله جزد وجرعد دخی دیرلر ل جزد ب سکون زاء معجمه
ایله یعنی جزد مرقوم ل جغد ب سکون غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول اوکی قوشیدرکه
کوندز یاتوب کیجه چقوب دیوار اوزرلرنده واغاجلرده اوتر وخالی یرلرده وخرابه‌لرده مکان
ایدینوب اکرچه بیقوشه مشابهتی واردر لکن اندن ایری جثه‌لودر وبیقوشدن غیری
اولدوغنه میر خسرو قران السعدین نام تألیفنده بیت باغ خراب از قدم شوم بوم *

* جغد قدم شوم شده یار بوم * بیقوشه جغد دینلمك صحیح اولمدوغی ظاهردر شیخ
نظامی بیت بوم بد چنین کفت دهقان سغد * که برناید از خانه باز جغد * حکیم انوری بیت
کر زمین را همه در سایهٔ انصاف کشد * جغد جاوید ببرد طمع از ویرانی * ثانی کنکرهٔ
حصار معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری وبعض فرهنکلرده باشلق پرچمی دوکم اتیمکه
دیرلر ل جغرد ب فتح غین معجمه وسکون راء مهمله ایله سبزه ومرغزار کذا فی المجمع ل جنبد ب
سکون نون وفتح باء موحده ایله بوزن ومعنی کنبد مرقوم * مثنوی * کسی زیر این جنبد
نیل فام * میسر نباشد که کیرد مقام * در بجاکه آید یکی چند روز * نشیند کند عزم
رفتن بروز * کر آید یکی دردلش آب وتاب * به ناچار کردد برفتن شتاب ل جندفند ب
سکون نونین وضم فا ایله یعنی بیم وهراس ترکیده بو تعبیره قورقو قویو دیرلر ابو المعانی بیت
شهریار عدل پیشه خسرو عالی تبار * در زمانش هیچ کس را نیست در دل جندفند *
ل جوانمرد ب سخی وکریم النفس معناسنه ترکیده جومرد بوندن غلطدر معنای ترکیب کنج
آدم دیمك اولور اما بو معنایه استعمالی جائز کورلمدی ل جود ب واو مجهول ایله یعنی اشباعسز
جغد مرقوم معناسنه میر نظمی بیت بهر معموره لانه کرد چون جود * زشومی عاقبت
ویرانه ترشد * وعربیده واو معروف ایله یعنی اشبا علی سخا معناسنه در ل جهود ب
معروف طائفه در ل مع الراء المهمله * جر ب زین اسب یعنی آت ایری کذا فی فرهنك جهانکیری
ل جند بادستر وجند بیدستر ب کلاهما بسکون النون والدال المهملتین قوندز خایه سیدر
اخراج ریحه نافع دوادر ودخی منافعی طب کتابلرنده یازمشلردر ل جوار ب فتح واو ایله اجازت
واذن معناسنه ابو المعانی بیت شهی بکرد درش چون کدای کردونرا * دهند شام وسحر را
جوار کردیدن ل جوجر ب واو معروف وکسر جیمله یعنی درم که زوزن دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ل جوربور ب واوین معروفتین وراءین موقوفتین وضم باء موحده ایله
خوش رفتار بر قوشدرکه تونك وتزنك وتورنك وجوزوکپك دخی دیرلر ترکیده ککلك عربیده
حجل دیرلر فتح حاء مهمله وجیمله کذا فی شرفنامه ل جور ب فتح واو ایله بالا معناسنه که ضد
نشیبدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل جویبار ب واو معروف وسکون یای تحتانی وفتح
با ایله اقرصو وکنار آب جوی معناسنه میر نظمی بیت پسند اهل دل فصل بهارست *
کنار جویبار وسبزه زارست ل مع الزاء المعجمه * جرز ب سکون راء مهمله وضم باء
موحده ایله یعنی کرز یعنی توانا وزبردست پهلوان معناسنه ل جرز ب سکون راء مهمله ایله
توی توقلی دیدکلری قوشدرکه عربیده حباری دیرلر ضم حاء مهمله ایله حاجی پاشا شفا نام
کتابنده خواصن ذکر ایدر از جمله بو مرطه سن آق صاچه وصقاله سورسه‌لر سیاه ایدر *
وبر سنه یه دك سیاه قالور لکن اول مرطه‌نك ایچی سیاه اولملق کرکدر بیاض وصاری اولورسه
اولمز تجربه سی بویله درکه بر ایکنه ایله بیاض ابریشم تلی کچورب چکه‌لر سیاه چقارسه عمله
کتورلر حیوة الحیوانده دخی بو خاصه مسطوردر حکمتی بودرکه ارکك حاصل اوله‌جق مرطه
سیاه اولور دیشی چقه‌جق مرطه سیاه اولمز ایمش راقم الحروف بو احوالی آوجیلردن
استفسار ایتدم مزبور قوشنك ابتدا چقاردوغی مرطه‌نك ایچی لابد سیاه اولور دیدیلر

ق جره باز ع بیاض طغان معناسنه مجمع الفرسده ارکك طغانه دیرلر مولانا جامی بیت
جره بازت که شکاری فکنست * چیره جوجه هر پیره زنست * وتشدید را ایله جلد وچابك
معناسنه مرویدر ق جزع ترکیبده غیری ایله تعبیر ایتدکاری معنایه در مثلا بندن غیری
دیمکده جزمن دیرلر شاعر بیت دهان جزمن ازلعل لبت دور * سر جزمن زطوق غبغبت
دور * کاهی اوّلنه بر یا زیاده ایدوب بجز دیرلر بیت جهان چون اژدهای پیچ در پیچ * بجز
دود سیه گردش دگر هیچ * چغتایده اوزبکا واوکون دیرلر اسکندرنامه ده حکما اسکندرک
دریا سفرینه رضا کوستردکلرنده دیر بیت بیلیب بارچا کیم منع دوکیر ایماس * رضا دین
اوکون هیچ تدبیر ایماس ق جفت ساز ع سکون فا وتاء مثناة وفتح سین مهمله ایله فنون
سازندکاندن برفن که اوچ قسمدر برینه جفت ساز وبرینه یك ساز ونیم ساز وبرینه راست ساز
دیرلر کمال اسمعیل بیت آنجا که جفت ساز سرخامه است بود * لحنی بود تمام که نام نوا برد *
ملك الشعرا حکیم روحی بیت بتاب گیسوی چنك وبجفت ساز رباب * بنیف دیده نای
ودهان نا انبان * کذا فی فرهنك جهانگیری وشرفنامه ق جفته دز ع سکون فا وفتح تاء
مثناة وراء مهمله ایله اوزم چبوغنی بوقار وقالدرمق ایچون یاپدقلری کروت که عربیده
عریشه دیرلر ق جلویز ع مفسد وغمازکه مفتوحه ومکسوره ده ذکر اولنمشدر ابو المعانی
بیت هر آنکس که شود جلویز وبدگوی * نیاید در دو عالم هیچ کس روی * جامع اللغاتده
یعنی سرهنك پیاده ولغت محمودیده یعنی قاضی رشوت خوار ورساله میرزا ابراهیمده یعنی
شخص نامختار واقع اولمشدر ق جواز ع هاون معناسنه در لکن ایکی قسمدر بر قسمی اغاجدن
وطاشدن اولور شیرازیلر آکا چوغن وترکستانده دیبك دیرلر وهندی لسانده اوکهلی دیرلر
استاد فرخی بیت ای بکوپال گران کوفته پیلان را پشت * چو کرنجی که فرو کوفته باشد بجواز
قسم ثانی معصره درکه آنده حبوبات دوکوب یاغ چقارورلر وبغدای قبوغن آیرلر وشکر
قامشندن شکر شیره سن آلورلر بو قسمی ده کاهی اغاجدن وکاهی طاشدن ایدرلر حکیم
سنائی بیت پیش دل وگوش وهوش بهر جواز لبت * نام شکر کرشکست کام وزبان ترا *
وفتح جیمله عربیده روائی وروانی وآب دادن ستور وکشت واجازت وخط راه معنالرینه
مشد اولدر ق جوالدوز ع معروف نسنه در دوزدوختن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
ق جوربوز ع سکون واوین وراء مهمله وضم باء موحده ایله یعنی مرغ تذرو یعنی سکاون
کذا فی المجمع ق جوی تاز ع سرعتله اقان ارمق معناسنه جوی ارمق تاز تازیدندن اسم
فاعل اولور میرنظمی بیت ازجفای عشوه او فتنه ساز * شد زچشم اشك همچون جوی
تاز ق جوبجوز ع سکون واو ویای تحتانی وضم جیمله اغاج قوردی معناسنه منقولدر
ق مع الشین المعجمه * جنبش ع سکون نون ایله جنبیدن لفظندن اسم مصدردر مولانا
جامی بیت جنبش اول زمحیط کرم * سلسله جنبان وجود ازعدم * حرکت معناسنه
اولور ق جوارش ع بر مفید ومنافعی چوق مشهور معجوندر گوارش لفظندن تعریب
اولنمشدر ق جوش ع ایکی معنایه در اول جوشیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
کاهی اسم مصدر استعمال اولنور مولانا عرفی * مصرع * خم بجوش آمد بکو چون باده

باده اکنون نشکند * ثانی فرهنك جهانگیریده زره حلقه سی کبی خرده حلقه یه دیرلر
حکیم سنائی بیت مایه فهرست عزّ وناوك دلدوز او * دانه کفرست ودین جوش پر جوش او
وله بیت کار ما گردست درهم چون زره * جوشن مشکین پر جوش شما ق جوشش ع کسر شین
معجمه اولی ایله ایکی معنایه کلور اول جوشیدندن اسم مصدردر قینامش معناسنه آخرنده
اولان شین علامت مصدریه در ثانی انسانك وجودنده ظاهر اولان قبرحق که سببی دم فاسدر
صفرالرك حرکتی ایله ظهور ایدر ق مع الغین المعجمه * جغ ع بوزن مغ بویندرق که چفت سورن
وعربه چکن اوکوز بوینینه کچیرورلر میرنظمی بیت چنان می ماندش کابیدن زن * که کاو
چفت جغ باشد بکردن ق جناغ ع فتح نونله شرفنامه ده دوال زین وادات الفضلاده پرده
وزینت ایچون اولان اثواب زائده معناسنه وفرهنك جهانگیریده یعنی دامن زین که عربیده
یون دیرلر کمال اسمعیل درصفت اسب خود بیت موی بروی نرسته جزکه نمد * پوست
در وی نمانده جزکه جناغ * وابن یمین بیت سایه حق آنکه اسبش را چو خنك آسمان *
ازمه نوزین واز خورشید میزیبد جناغ ق مع القاف * جناق ع فتح نونله یعنی جناغ مرقوم
کذا فی شرفنامه ق جوالق ع فتح لامله بر نوع خشین ودرشت جامه در پشمینه دن ایدوب
قلندران کیرلر کذا فی شرفنامه شاعر بیت کر نباشد جامه نرم ولطیف * کو جوالق باشد
اوبی امتنان ق مع الکاف * جدانك ع فتح دال مهمله ونونله بر اویون آدیدر جدراك وکوزه
کردان دخی دیرلر محمودیده کرم زبل یعنی زبل بوجکیدر عربیده جعل دیرلر ق جدراك ع سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله کوزه کردان دیدکاری اویوندر ق جربك ع سکون راء مهمله
وضم باء موحده ایله سخن نکته آمیز یعنی کنایه لو سوز میرنظمی بیت همیکرد باوی بجربك
سخن * شاه حرفهاش بدل داغ زن ق جفتك ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بر قوشغر درکه
ارککینك بر طرفنده قنادی وبر طرفنده اکریجه قلاب کبی یلکی واردر دیشی سینك کذلك لکن ارککك
قنادی اولدوغی طرفك خلافنده اوچدقده قلابلرین بر برینه کچوروب ایکی جانبده ایکی
قناد اولور معا اوچارلر یره قوندقده قلابلرین صالیویروب اونلرلر عربیده اول قوشه لاینفك
دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری ق جکك ع سرچه دن کوچك بر قوشدر کذا فی الصحاح
ق جوزه دوك ع سکون واوین وفتح زاء فارسی وضم دال مهمله ایله ایکنه دلوکی وایکك
باشنده اولان کرتچك مجمع الفرسده اکیرمك معناسنه در ایلك وکتان هرنه اولورسه
ق جوانیك ع کسر نون وسکون یای تحتانیله دیشی سرچه بعض نسخه ده یا نوندن مقدم
واقع اولمشدر ق جوشاك ع شین معجمه ایله اسم مصدردر جوشیدن معناسنه میرنظمی
بیت گریبان تابدامن کرده است چاك * درونش زاتش غم بوده جوشاك ق جوشك ع
سکون واو وفتح شین معجمه ایله قفتانده دوکمه کچه جك الك معناسنه ق جولاهك ع عنکبوت که
دیوپای وغنده ومکسکیر دخی دیرلر ق جویك ع مصغر جوی یعنی کوچك ارمق ق مع الکاف
الفارسی * جرواسك ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله چکرکه کبی بر جانوردر دخی کوچك
اولور کیجه ایله اوتر عربیده صرصر دیرلر کسر ثین ایله وزین دخی دیرلر ق جنك ع سکون
نونله یعنی اشل یعنی چولاق وقوریوب عاطل اولمش ال معناسنه در محمودیده بیوك کبی که

سفينهٔ كبير معناسنه وجهاز معناسنه ده مرويدر ﴿ جونك ﴾ سكون واو ونونله اوج
پاشردوه‌يه ديرلر بش ياشنه وارنجيه‌دك مولانا هاتفي بيت طلبكار جونك كسسته مهار*
برآمد برآن آسمان رس منار* معناى مزبوره تركستانده تيلاق ديرلر مشفقى بلخى بيت
ماده تيلاق فشنكيست كه بكسسته مهار * ريسمان ليرو خطب ابرو ودستار سبل * فشنك
حرون دوه كه يوك اورمز وچكنجه يوله كتمز وسبل دوه نك سينه سنه ديرلر ﴿ مع اللام ﴾
﴿ جل ﴾ بوزن مل چول كه آته اورزلر وبعض حيوانه ده اورزلر ﴿ جليل ﴾ فتح لام وسكونه
ياى تحتانيله جل مرقوم معناسنه حكيم اسدى * مثنوى * بياراست كاوس خورشيد فر
بديباى رومى يكى مهد زر* زپيروزه پيكر زياقوت كاه * كهربا فته برجليل سياه *
وهودج اوزرينه اورتيلن نسنه كه قماشدن وغيرى نسنه دن ايدرلر هرندن اولورسه حكيم
فردوسى بيت برفتند پوشيده وبان خيل * عمارى يكى درميان جليل * بو معنايه حكيم
اسدى ديمشدر بيت زهودج فروهشته ديبا جليل * غلام ايستاده پس خيل خيل *
وكسر لامله دخى استعمال اولنور يعنى پوشش فيل حكيم فردوسى بيت عمارى بسنجنده
ديبا جليل * كنيزك ببردند چينى دوميل ﴿ جمال ﴾ يعنى حسن وخوبى وجمال اوك
مرقوم معناسنه دركذا فى شرفنامه ﴿ جندال ﴾ سكون نون وفتح دال مهمله ايله حكيم
فيلسوفك شاكردخاصى اسميدر ومرور ايام وكثرت استعمال ايله علم حكمتده علم اولنلرك
مستعد شاكردخاصنه ومصاحبلرينه ده علم اولمش حكيم اسدى بيت برآنكه زجندال
واز برهمن * فراوان بهر كوشه درانجمن ﴿ جنكال ﴾ سكون نون وفتح كاف فارسيله هدف
وپوته كه كماندشلر مشق ايچون اكا اوق آتارلر ﴿ جوال ﴾ معروف تركيده جيم فارسيله چوال ديرلر
ميرنظمى بيت نه صحبت توان كرد بايد خصال * برفتن نباشد چو باسك جوال ﴿ جوبال ﴾
واو معروف وفتح باء موحده ايله يعنى جوال مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ جول ﴾ واو
معروفله چيلاق كه غليواج وغليواژ دخى ديرلر شاعر ديمشدر بيت اى خواجه ماكيان نشده
ازجهان شدى * باجول ديدهٔ كه بكنجى نهان شدى ﴿ مع الميم ﴾ * جرم ﴿ كناه وخطا معناسنه
عربيدر فارسيده ده استعمالى جائزدر ميرنظمى بيت همان اين شده درجهان جرم من *
كرفتم چو جان عشق تودربدن ﴿ جمجم ﴾ سكون ميم وضم جيمله كفش جامكى كه كيوه دخى ديرلر
درويشان كندولرى ياپوب كيرلر جيم فارسيله ده روايت اولنمشدر ﴿ جوان اسپرم ﴾ انواع
رياحيندن برنوع ريحاندر عربيده ريحان الشياطين ديرلر ﴿ جوجم ﴾ سكون واو وفتح جيم ايله
اغاجك اصل بوداغى كه چيچك وميوه آنده اولور ابوالفرج رونى بيت رستست بهار
ازبهار عدلت * چو شاخ فرونى زشاخ جوجم ﴿ جومردم ﴾ مردسخى معناسنه ميرنظمى
بيت بهربا ممسكى چون خوارباشد * جومردم مردنيكوكار باشد ﴿ مع النون * جربان
سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله اوج معنايه در اول يعنى كريبان ميرنظمى بيت
همان زد دست جربانش كرفته * توكويى جانستان جانش كرفته * ثانى خشتك
كه قفتان وكوملك قولتوغنه ديكرلر وله بيت فلك زاطلس خودبدو جامه كرد * كه جربان
زماه نوش كامه كرد * ثالث نيام تيغ معناسنه وله بيت زجربان كشيده شمشير تيز *

* زقربان كرفته نيرستيز ﴿ جردان ﴾ سكون را وفتح دال مهملتين ايله يعنى كيراسب
﴿ جرعه دان ﴾ اول طغرجق كه سياحان ايچنه ازق قورلر وابدال وقلندران يانلرينه
اصدقلرى درى كيسه ومصلق كه ايچنه صوقورلر كذا فى نعمة الله ﴿ جزدان ﴾ سكون
زاء معجمه ايله اجزا واوراق قودقلرى ظرف شاعر بيت كه اوراق پريشان هرچه دارم*
زجزدان بود ضايع بيقرارم ﴿ جستن ﴾ سكون سين مهمله ايله آرامق وتجسس ايتمك
مستقبلنده سين واوه قلب اولنوب جويد وجوينده دينلور ﴿ جفتن ﴾ سكون فا وفتح تاء
مثناة ايله اكلمك انحنا معناسنه ميرنظمى بيت نبايد بيش اهل جاه جفتن * نمى شايد
سخن بسيار كفتن ﴿ جلجلان ﴾ سكون لام اول وضم جيمله حبوبات قسمندن كشنيز
ديدكلريدر كذا فى شرفنامه ﴿ جنبان ﴾ سكون نون وفتح باء موحده ايله ايكى معنايه كاور
اول يعنى كه لاختن شمس فخرى بيت مخالف ارچه كه خودراز سنك مى پنداشت * زتاب
آتش تيغش چو موم شد جنبان * ثانى ديرنجى معناسنه جنبيدندن اسم فاعل اولور
﴿ جنبيدن ﴾ ديرنمك معناسنه يعنى حركت ايتمك خواجه سلمان بيت صبا ببوى توچندان
دويده بود كه دوش * نداشت تا بسحر كه مجال جنبيدن * چغتاى لسانده كسر الفله اياد ام
ديرلر اسكندرنامه ده بلنياس حكيم اسكندرك اناسى تعزيه سنده دير بيت تاپاركوى
چوكاندين ايلدامليق * وليكن بواور آخر آراملق ﴿ جوازان ﴾ زاء معجمه ايله جواز
مرقومك ايكى معناسنه مرادفدر يعنى هاون ودبيك ﴿ جوان ﴾ تازه يكيت وسائر كنج
اولان حيواناتده دخى استعمال اولنور اسب جوان ديرلر وساده رو محبوبلرك خودعليدر
نتكم ديمشلردر بيت جوان اسب وجوان سال وجوانبخت * كه خدمت كردن ايشانرا شود
سخت ﴿ جوبان ﴾ باء فارسيله ده جائز شبان معناسنه در ﴿ جوشيدن ﴾ كسر شين
معجمه ايله قينامق عربيده غليان ديرلر كمال خجندى بيت سماع آسمان بود برصوفى كرم*
چو آتش نيست جو شيدن چه كارست ﴿ جويان ﴾ واو معروف وفتح ياى تحتانى ايله
اسم فاعلدر آرايجى معناسنه ﴿ جوييدن ﴾ آرامق يعنى تجسس ايلمك وصويى ارمق ايدوب
آقتمق معناسنه ﴿ جهوديان ﴾ جهود وضع ايلمك معناسنه وجمع جهود دخى اولور جهودان
كبى مثال اول ابوالمعانى بيت شود بعهد تواز بيم قهر شمشيرت * همه عدوى تو مجنون
جهوديان پنهان ﴿ جيتن ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح تاء مثناة ايله ايرده اكرم ديدكلرى
نسنه در ﴿ مع الواو * جرغاتو ﴾ سكون راء مهمله وفتح غين معجمه وضم تاء مثناة ايله صاغرغ
ديدكلرى امزكا وطاس معناسنه در ﴿ جفت كاو ﴾ اول اوكوزه ديرلركه جفت سورمكه
مخصوص اوله وجفته دخى ديرلركه عربيده كى فدان معناسنه ﴿ جو بجو ﴾ سكون واو وفتح
باوضم جيمله شرفنامه ده پاره پاره وجزجزو ذره ذره معناسنه ومحو ديده اكچه يى كومه كومه
وحصه حصه ايتمك معناسنه در مثال اول ابوالمعانى بيت شود ظاهر زهرخاكم هواى عشق
جانانم * پس ازمردن كه باشد جو بجو جسم غم آلودم ﴿ جوجو ﴾ شرفنامه ده جو بجو
معناسنه در وآخر نسخه لرده سرچه معناسنه دركه عربيده عصفور ديرلر ﴿ جو ﴾ ارمق كه
عربيده نهر ديرلر ومجمع الفرسده يعنى جغ مرقوم مسطوردر ﴿ مع الهاء * جرغه ﴾ سكون

باء موحده وراء مهمله وفتح جیم ثانیله یعنی تازیانه میر نظمی . بیت سوارست بر بارکی یورغه را
بدست زرین جیجرغه را ❊ جداکانه ❊ فتح کاف فارسیله باشقه باشقه وآیرو آیرو معناسنه
وصف حالیه قبیلندندر میر نظمی ❊ مثنوی ❊ کروهی زشهزادکان آمدند ❊ به پیشش
ز خدمت همه سر زدند ❊ جداکانه پرسید از و حالشان ❊ ز هر یك خبر یافت احوالشان ❊
❊ جرعه ❊ سکون را وفتح عین مهملتینله قدحده وشیشه ده بقیه اولان شرابه
وظرفده بقیه اولان شیٔه اکرچه لفظ عربیدر لکن فارسیده غایت مستعملدر شاعر ❊ قطعه ❊
هرکه زاد از مادر اندر عزّ و ناز ❊ می بباید در غم وائده مرد ❊ هرکه زین خم جرعهٔ صافی بخورد
می بباید خوردنش صد جرعه درد ❊ جرّه ❊ فتح راء مهملهٔ مشدده ایله اوج معنایه کلور
اول هر چرنده و پرنده نك ارککنه دیرلر عموما وارکك طغانه دیرلر خصوصا مختاری . بیت
چو یاد کرز و تیغ تو محکم کنند و تیز ❊ پیلان مست بسلك و پلنکان جرّه تاب ❊ وله بیت در ان
زمان که بخندد چو کبك دشمن تو ❊ عقاب جرّه بر آید ز بیضهٔ عصفور ❊ ثانی شجاع ودلاور
معناسنه سیف اسفرنکی . بیت در بزم خوبتر ز تذرو ملونی ❊ اندر مصاف جرّه تر از باز ازرقی
پور بهای جامی ❊ قطعه ❊ در چنین درکهی که مرغ علوش ❊ مینهد بر سپهر هفتم غش ❊
چاوش خوبروی می باید ❊ جره و جست و چابك و خامش ❊ ثالث برساز در شدر غویه مشابه
اما اندن کوچکدر شیخ نظامی . بیت مغنی بان جرّهٔ جان نواز ❊ باهنك ما نالهٔ جان بساز ❊
میر خسرو . بیت بیا مطرب آن جرّه طفل وش ❊ چو طفلان ببر کیر و بنواز خوش ❊
❊ جریره ❊ فتح راءین مهملتین وسکون یای تحتانی ایله پیران ویسه نك قزی نامیدر که سیاوش
انی حبالهٔ ازدواجه کتوردشیدی اندن فرودنام بر فرزندی وجوده کلدی کذا فی مشکلات
شهنامه ❊ جزدره وجزده ❊ کلاهما بسکون الزاء المعجمه وفتح الدال المهمله قویروق یاغی
وساده یاغلك وغیرك اریسوب دبنده قلن دردنه دیرلر کذا فی المحمودی ❊ جشه ❊ فتح شین
معجمهٔ مشدده ایله یعنی آستین پیراهن یعنی کوملك یکی کذا فی المجمع ❊ جغاله وجغله ❊
کلاهما بفتح الغین المعجمه واللام یعنی کروه مرغان کذا فی شرفنامه ❊ جفته ❊ سکون فا وفتح
تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول آت وقاطر دپمه سی میر نظمی بیت بجاموشی مشو ایمن
ز دشمن ❊ زند جفته که شد بدخوی توسن ❊ ثانی آدمك اوتراق یری معناسنه وله بیت
چو دید آن سرور خوبان خفته ❊ که سر بر زیر و بالا کرد جفته ❊ ثالث میان پای زنان
معناسنه که دیمشلر در . بیت سوخته نشود پخته تا در نز نه جفته ❊ بسیار تعب باید تا فهم
کند کفته ❊ مصرع ثانی بویله ده مرویدر ❊ بسیار تعب باید تا در بشود سفته ❊ جفرسته ❊
سکون فا وسین وفتح راء مهملتین وتاء ایله ماسوره ایچنه پخن دمور ایك معناسنه در ❊ جکاره ❊
فتح کاف فارسی وراء مهمله ایله مختلف یوللر یعنی خلاف راه راست که جکاره دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره ❊ قطعه ❊ خلق ز جدائیٔ عصبیت ❊ بر راه فتاده چون عصان
هرچند شدست خون جکرشان ❊ جستند درین رهٔ جکاره ❊ جلانه ❊ فتح لام ونونله کرم
سرکین غلطان یعنی مزبله بوجکی کذا فی المحمودی ❊ جلاه ❊ لام مشدده ایله جلها که عربیده
حایك دیرلر ❊ جله ❊ لام مشدده واخفاء هایله اوج معنایه کلور اول یعنی جلاه مرقوم که

که معربی جلاهقدر ❊ الجلاهق کغلابط الذی یرمی واصله بالفارسیة جله وهی کبته الغزل
والکثیر چلهاو بها سمی الحایك ❊ کذا فی القاموس ثانی . بر نوع منقردر متعفن یرلرده حاصل
اولور اکرچه سماروغ یعنی کماة معناسنه منقولدر اما استاد عسجدینك بو بیتندن فهم
اولنور که سماروغدن غیری اوله بیت چو کودك سر فرو دارد بحجره بر سر جمدان ❊
چنان کردد که پنداری سماروغست یا جله ❊ ثالث قا وصره سپدی معناسنه در وصحاحده
یعنی کروههٔ ریسمان یعنی ایپ یوماغی وتحفة الاحبابده خرما اغاجی ونسخهٔ میرزا ابراهیمده
ظرف مایعات یعنی صولو نسنه لر قونیلان ظرف وبر نسخه ده ملت نفاس زنان معناسنه
مرویدر ❊ جله ❊ تخفیف لامله بر یومق ایپلك کذا فی المشکلاة ❊ جمانه ❊ فتح میم ونونله
یعنی میانه میر نظمی . بیت با هنك سرود عاشقانه ❊ در آمد دست افشان در جمانه ❊
❊ جمجمه ❊ سکون میم اول وفتح ثانی وضم جیم اول وثانیله کاسهٔ سر یعنی آدمك باش کمکی واستعاره
طریقیله اغاج قدحه دیرلر ❊ جنابه ❊ فتح نون وباء موحده ایله یعنی توام یعنی ایکیز حکیم
خاقانی . بیت دولت وملت جنابه زاد چو جوزا ❊ مادر بخت یکانه زای صفاهان ❊ جنبنده ❊
سکون نونین وفتح باء موحده ایله حشرات ارض یعنی حرکتلری ایاغله اولیوب دپرنرك یورین
❊ جنبه ❊ سکون نون وفتح باء موحده ایله جنبنده لفظندن اختصار اولنمشدر ومطلق
حرکت معناسنه شاعر در هزل . بیت چو پیش معلمی بکشودی دنبه ❊ مکن بالا و زیرین
بجنبنه ❊ جنجه ❊ سکون نون وفتح جیمله اوزم چکردکی معناسنه در ❊ جندره ❊ سکون
نون وفتح دال وراء مهملتین ایله معروف ایکی اغاجدر اوزم وغیری نسنه صقرلر وسائر
ایشلره دخی استعمال اولنور ترکیده فتح جیمله معروفدر ❊ جوازه ❊ فتح واو وزاء معجمه ایله
اغاج هاون که بعض نسنه دوکرلر استاد فرخی بیت ای بکو پالکران کوفته پیلان را پشت
چون کریجی که فرو کوفته باشد بجواز ❊ جودابه ❊ واو معروف ودال مهمله وباء موحده ایله
صو بندن صیزندی اولان ترشح معناسنه ابو المعانی . بیت سر شکم ریزد از دیده چنانست
که جو دانه شد کو یا زمژکان ❊ جوزه ❊ زاء فارسیله یعنی مرغ بچه قوش یاوریسی معناسنه
عموما طاوق پلجی خصوصا ❊ جوشیره ❊ سکون شین معجمه وفتح باء موحده وراء مهمله ایله اطعمه
نوعندن تتماج دیدکلری طعامدر ❊ جوشیده ❊ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله
جوشیدن لفظندن اسم مفعولدر قینامش معناسنه ❊ جولاه وجولاهه وجولهه ❊ کلاهما
بواو المعروف فرهنك جهانکیریده یعنی عنکبوت حضرت مولانا قدس سره بیت چو کنج جان
بکنج خانه آمد ❊ بکردش می تنیدم همچو جولاه ❊ وله بیت چون جولههٔ حرص درین
خانهٔ ویران ❊ از آب دهن دام مکس کیر تنیدم ❊ بعضیلر دیرلر که جولاه اصلنده تارعنکبوته
دیرلر وآنك طوقومسنی جولاه طوقومسنه تشبیه ایدبلر وبعضیلر چله ایپلك یوماغیدر وجلها
آنك جمعیدر قاموسده بویله تعریف اولنمشدر نتکیم مرور ایتدی ❊ جوله ❊ واو مجهول ولامله
واظهار هایله جولاه معناسنه در واخفاء هایله ایکی معنایه در اول یعنی تیردان یعنی اوق
قونیلان ظرفکه کیش وترکش وشقا دخی دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی ❊ قطعه ❊ کرچه
دارد ز اعتراض جهول ❊ سینه بر تیر طعنه چون جوله ❊ لیك نزدیك او چنان باشد ❊ که سلك

ازدو و میکند دوله * وقربان کمان یعنی یایلغه دخی جوله دیرلر تفصیلی کمان لغتی ذیلنده ذکر
اولنور ان شاء الله تعالی ثانی بمعنی خارپشت یعنی کرپی آنک دخی اوقی اولدوغی مناسبتله درکه
اسفرنه و سفرنه و اسکرنه و سکرنه و تشی دخی دیرلر واو معدوله ایله یعنی واو رسمی ایله
بر نوع سبزه درکه حیوانات اکا تمام رغبت ایدرلر اکا مرغ دخی دیرلر و مرغزار و چراگاه
معناسنده ده حضرت مولانا قدس سره * مصرع * ای ساربان با قافله مکذر مروزین مرحله
اشتر بخوبان هین جوله نز بهر من بهر خدا ع جوبچه ع سکون واو و یای تحتانی و فتح جیم
تصغیر ایله کوچک ارمق معناسنه در ع جوینده ع آرایجی معناسنه اسم فاعلدر استاد
بیت این مثل مشهور نزد عاقلان * میشود جوینده یابنده همان ع جوبینه ع کسر بای
اول و سکون ثانی ایله جویه منسوب معناسنه که ارمق کنارنده واقع چمن و مرغزار و اکا متعلق
اولان نسنه‌لر ع جهودانه ع ایکی معنایه کلور اول براغاجدر که اندن حاصل اولان صمغه
کلک و کرثده و انزروت دخی دیرلر ثانی یاغلی بغرسق و بر نوع بغرسق طولمه‌سیدر عربیده
نقانق دیرلر کذا فی شرفنامه و فرهنگ جهانگیری ع مع الیاء * جحی ع کسر حاء مهمله
ایله لطیفه‌کوی و اوغوزانه وضع و تکلم ایدنه دیرلر عموما و بر کسنه‌نک نامیدر خصوصا
بر کون مذکور بر مجلسده لطیفه‌کونه بر سوز سویلر حاضر اولان اهل مجلس خنده ایتمزلر
الم چکوب واروب اوننده اناسنک چقرغن قرار بو معنایه حکیم انوری بیت از حسد فتح تو خصم
تو بی کرده آب * همچو جحی از خدوک چرخهٔ مادر شکست * بو کا مثال روم دیارنده
ناصر الدین خواجه دیدکاری شخصدر که حکایه‌لری ایله جهان پر اولمشدر ع جدایی ع
آیروق جدا آیرودر یانک یای وصفیه و یای مصدریه اولور ابو المعانی بیت در میان من
و غم هیچ جدایی نشود * کوییا از رحم مادر من توام زاد ع جکری ع سکون کاف فارسیله
اشخون که عربیده ریباس دیرلر براوند و شربت ایدرلر ع جوی ع واو معروف ایله ایکی
معنایه کلور اول ارمق که عربیده نهر و چغتای لسانده سای دیرلر اطفی دیوانده بیت اول
باش کونکل عیدا الطفی کوز بدین * هر ساری که کوز کا قیلور سای کورونور * بو معنای
سای دخی وقتدر ثانی جوییدن و جستن لفظلرندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور چاره
جوی و رضاجوی کبی ع جویای ع جوینده کبی اسم فاعلدر لکن بونده مبالغه وار در زیاده
آرایجی دیمک اولور ع باب الجیم الفارسی المفتوحة مع الالف * چارپا ع سکون را و فتح
باء فارسیله جمیع حیوانات که درت ایاقلی اوله عموما و اما اکثر حیوان اهلیده استعمال اولنور
خصوصا آت و قاطر و اشک و دوه و قیون و کچی و صغر کبی ع چارتا ع سکون را و فتح
تاء مثناة ایله درت قللی طنبور که اصلی چارتار در خواجه سلمان بیت طبع کینی راست
شد در عدل تو زانسانکه باز * نشنود صوت مخالف هیچکس زین چارتا * بو بیتده اولان
چارتادن چار عناصر معناسی قصد اولنمشدر استعاره طریقیله کردش زمانه‌یی سازه تشبیه
ایدر ع چارواع سکون راء مهمله و فتح واو ایله اوچ معنایه درکه اول بمعنی چارپای مرقوم
ثانی بمعنی غارت و یغما ابو المعانی بیت رفت از دست تصرف هر چه هست از ملک دل *
دلبران ازناز و عشوه کرده بودند چاروا * ثالث بمعنی چار عناصر وله بیت کر یکی باشد

باشد مخالف و خنته دار هستی است * انتظام حال باشد اعتدال چاروا ع چراغ ایکی معنایه در
اول سؤال مخاطبدر نیچون دیمک اولور عربیده لای شیء معناسنی افاده ایدر چغتاییده
بو معنایه طاغو دیرلر میر علیشیر بیت یوز یکا آشفته قاسلار بولماسای عاشق ناغو * بولدیلار
هر قایسی بر دیوانهٔ زولیده مو * ثانی اوتلاق که عربیده مرعی دیرلر میر خسرو بیت
گاو چرا خوردهٔ این مرغزار * شیر جهانخوار فنا را سپار ع چشم بینا ع زیاده کوریجی کوز
صاحب بصیرت و دیدهٔ عبرت بین معنالرینه صائب تبریزی بیت یا رب از عرفان مرا
پیمانهٔ سرشار ده * چشم بینا جان آگاه و دل بیدار ده ع جشم فسا ع چشم زخم دفعنه
افسون ایدن کمسیه دیرلر بدیهی بیت چشمش کوبی زهر چشم بد ایدون * چشم فسا یست
و دل پرنده و جانست ع چرب بالا ع سکون راء مهمله و باء اول موقوف و ثانی مفتوح
یعنی موزون قد و مطبوع قامت کذا فی شرفنامه ع چکا ع فتح کافله طوبغار دیدکاری
قوشدر ابو المعانی بیت دیدهٔ شاهین قهرش را همین * جسم اعدا می نماید چون چکا *
ع چلیپا ع کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح باء فارسیله خاج دیدکاری که عربیده صلیب
دیرلر نصاری اغاجدن و کمشدن و آلتوندن ایدوب اعزاز و اکرام ایدرلر اعقیدهٔ باطله‌لری
بو یله درکه حضرت عیسی علیه السلامک صورت مصلوبه‌سی اوله حاشا ثم حاشا مصلوب
اولمامشدر قرآن عظیم الشانده * و ما قتلوه و ما صلبوه و لکن شبه لهم * وارد اولمشدر
و هر نکه پیچ و تاب اوله اکا ده چلیپا دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت حلقهٔ آن جعد
مو سلسلهٔ پای کیست * زلف چلیپا وشش آفت ایمان کیست * شیخ سعدی بیت کر
مسجد روم ابروی تو محراب منست * در در آتشکده زلف تو چلیپا دارم * شمس فخری
بیت محمود غزنوی سان از بهر دین احمد * زنارها کسسته بشکسته است چلیپا ع چمن پیرا
باغبان معناسنه که بوستان پیرا دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت ز اصل در کند و شاخ سایه‌دار
شود * زیکدکر چو چرا کردشان چمن پیرا ع چندا ع مقدار عددن سؤالدر نقدر
دیمک معناسنه ع چهارپا و چهاروا ع چارپا و چاروای مرقوم معناسنه در ع چها
قاردیمکدر اصلی چه‌هادرکه چه‌نه‌وها والف ادات جمعدر ابو المعانی بیت دانی که در ره عشق
دل را چها کشیده * در این دیار حسرت غم و بلا رسیده ع مع الباء الموحده * چاپوب ع
ضم باء فارسیله اسکی بز و جامهٔ کهنه پاره‌لری که ترکیده چاپوت دیرلر ع چادرشب ع
یورغان و دوشک چارشفی و زنان باشلرینه بورید کاری که یالکز چادر دخی دیرلر ابو المعانی
بیت هرچه از زن راکه بینی تو در و صلش مکوب * زیر چادرشب ندانی زشت رو باشد یا خوب
ع چار اسباب ع یعنی قوت جاذبه و قوت ماسکه و قوت هاضمه و قوت دافعه کذا فی شرفنامه
ع چارشوب ع سکون راء مهمله و واو و ضم شین معجمه ایله یعنی چارسو ترکیبده حذف با ایله
چارشو دیرلر شاعر بیت کر شودت مقتضی رفتن بازارها * ورنه مرو بهر هیچ جانب هر چارشوب
ع چارم کتاب ع کسر میمله که اضافتله اولور یعنی قرآن مجید کتب منزله‌نک دردنجیسی دیمک
اولور کذا فی شرفنامه ع چاه نخشب ع اضافتله و فتح نون و شین و سکون خا ایله ولایت نسفده
حکیم ابن مقنع بر طاغده بر قویی قازوب علم حکمت صنعتی ایله ایچندن بر آی کوسترمش که

ماه آسمان طلوع ایتدکده عکسندن زمینده دخی بر آی کورینور اول آیه ماه نخشب دیرلر
نخشب بعضیلر قویونك اسمیدر وبعضیلر طاغك اسمیدر وبعضیسی حکیمك اسمیدر دیدیلر
نخشبك معنای اصلیسی تابان اولمغله محبوبك یوزینه استعاره طریقیله ماه نخشب دیرلر مولانا
جامی در یوسف زلیخا بیت سه روز آن ماه درچه بوده تا شب * چو ماه نخشب اندر چاه
نخشب * مولانا عارفی درکوی وچوکان بیت وین برد بکوی سیم غبغب * صد دست کرو
زماه نخشب ❊ چبچاب ❊ سکون باء موحده وفتح جیم فارسیین ایله آواز بوسه معناسنه
شیخ سعدی * قطعه * برسیدم از حکیم هوشمند * کاندرین عالم بکو آواز چند * کفت در عالم
بسی آوازهاست * زان چهارست ای برادر سوده مند * قلقل قرابه وچبچاب بوس * جز بز
قلیه فش شلوار بند ❊ چپ ❊ صول که مقابلی راستدر که چپ وراست دیرلر عربیده یمین
ویساردیدکلریدر میرنظمی نفهمد زیراز بالاست هرکز * ندانسته چپش از راست هرکز
❊ چرب ❊ سکون راء مهمله ایله مأکولات قسمندن سموز ویاغلی اولان هرنه اولورسه ودخی
بر نوع صودر ومحمود یعنی غالب معناسنه مسطوردر ❊ چرنداب ❊ فتح راودال مهملتین
وسکون نونله شهر تبریز محلاتندن بر محله آدیدر شیخ کمال خجندی * رباعی * تبریز مرا
راحت جان خواهد بود * پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود * تا در نکشم آب چرنداب
وگجیل * سرخاب زچشم من روان خواهد بود ❊ چلب ❊ فتح لامله بوزن طلب ایکی معنایه در
اول برنجیدن دوزلمش ایکی نسنه در تبسی کبی طبل وسورنا چالندقده بر آدم هربرینی برالنه
آلوب چالنان مقامه مناسب آهنك ایله بربرینه اورور رومیده آکا زیل دیرلر فارسیده بر آدی دخی
شیج درهندی لسانده جهانجه دیرلر حکیم فردوسی بیت چو یك پاس بکذشت از تیره شب
زپیش اندر آمد خروش چلب * استاد فرخی * قطعه * اندر آن صحرا که شیران د ولشکر
صف کشنده * وآسمان ازبرهمی خواند برایشان اقترب * چشمهٔ روشن نه بیند دیده
ازکرد سیاه * بانك تند زنشنود کوش ازغو کوس وچلب * ثانی بمعنی آشوب وفتنه حکیم ناصر
خسرو بیت عامه برمن تهمت دینی وفضل من بکل * برسرم فضل من آورد اینهمه شور
وچلب * حکیم قطران ارموی بیت زمهر وکینش عمکین عدوی شاد ولی * زدست وتیغش
بیدار امن وخفته چلب ❊ چناب ❊ فتح نونله ایکی معنایه در اول چادر کا جی که کلیجهٔ خیمه
وباد ریسه دخی دیرلر رضی الدین نیشا بوری بیت جز در جناب تو نزنم خیمهٔ ثنا * کر چرخ
در دهان کندم چوب چون چناب * ثانی ولایت سنجانده بر ارمق آدیدر صویی غایت لطیفدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ چنغوب ❊ سکون نون وضم غین معجمه ایله چغت وچغبوت
معناسنه در ایضا منه ❊ مع التاء المثناة * چارجوی فطرت ❊ عناصر اربعه که دم وصفرا
وبلغم وسودادن عبارتدر کذا فی المحمودی ❊ چارمیخ حیات ❊ بو دخی عناصر اربعه معناسنه در
ایضا منه ❊ چاشت ❊ سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول قوشلق معناسنه که عربیده وقت
ضحی دیرلر ثانی اول وقتده تناول اولنان طعامه دیرلر نتکم اخشام طعامنه شام دیرلر ابو المعانی
بیت شود خون جکر روزم مرا چاشت * چنان باشد غم وآلام شام ❊ چبغت وچبغوت ❊
کلاهما بسکون الباء الفارسی وضم الغین المعجمه بمعنی اکین یعنی یصدق ودوشك وامثالی

وامثالی نسنه لرك ایچی که عربیده حشو دیرلر سکون شین معجمه ایله شمس فخری بیت در خرابات
ریش خصمانش * کشته درریز قحبکان چبغوت * فرهنك جهانکیریده نهالی ولحاف وسوزنی
وجامه وهرنکه پنبه لو اولوب زیاده پژمرده وکهنه اولمش معناسنه در اهالیٔ سمرقند وبخارادن
استماع اولنان غین معجمه یادن مقدم چغیبوت در وبعض فرهنکده دخی بویله مرویدر وبعض
معتبر فرهنکلرده بزم نقلمز کبی مسطوردر ❊ چخت ❊ سکون خاء معجمه ایله طمع وامید خام
معناسنه در کذا فی شرفنامه ❊ چرب دست ❊ شرفنامه ده شیرینکار ومجمع الفرسده
جلد وچابك معناسنه مسطوردر معنای اوّله مناسب مولانا ظهوری بیت چو برخوان
اکرام مستان نشست * بیك نغمه دریوزه شد چرب دست ❊ چرخشت ❊ سکون راء
مهمله وشین وضم خاء معجمتین ایله منکنه که آنکله اوزم وزیتون وغیری نسنه لر صقوب
صوین ویاغن چقارورلر استاد لطیفی بیت اکر عصری کنی بر فرق انکور * نیاردز ولکن
بر هیچ چرخشت * فرهنك جهانکیریده بعض فرهنکلردن نقل ایدر که اول بیوك حوض کبی
نکنه که ایچنه اوزومی طولدیروب صقرلر آکا عربیده معصره دیرلر استاد فرخی بیت دوچشم
من چود وچرخشت کرد فرقت دوست * دو دیده همچو بچرخشت زیر پای انکور ❊ چرست ❊
کسر را وسکون سین مهملتین ایله حالت غضبده دیشلری صقوب اراسندن صدا چقارمغه
دیرلر کذا فی المجمع ❊ چغبت وچغیبوت ❊ تقدیم غین معجمتین ایله بمعنی چبغوت مرقوم
ومجمع الفرسده هر دو بمعنی بالین ونهالی مسطوردر فرهنك جهانکیریده پنبه وامثالی وآستر
جامه وبالش ونهالی ایچنه قودقلریدر عربیده حشو دیرلر طیان مرغزی بیت آن ریش
نیست چغبت دلاله خانهاست * وقت جماع زیر حریفان فکند نیست ❊ چغت ❊ سکون
غین معجمه ایله بمعنی سقف خانه کذا فی فرهنك حسین وفایی ❊ چفت ❊ سکون فایله درت
دیرك اوزرینه بنا اولنمش عمارت هرنه اولورسه تالار دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت خامه زده
عطارد از لاجورد کردون * بنوشته نام سلطان بالای چفت معبر * عربستانده وبعض
اناطولیده اوقپولری اوکنه درت دیرك اوزرینه بنا ایدرلر دیار عجمده صغار وکبار اولرنده
اولور ❊ چنکالخوست ❊ سکون نون ولام وفتح کاف فارسی وخاء معجمه وواو معدوله ایله
بمعنی مالیدهٔ نان وغیره کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیریده اتمکی یاغ وبال ایله اووب
بر نوع طعام ایدرلر آکا مالیده ویالکز چنکال دخی دیرلر عربیده عفیصه دیرلر ❊ چیغوت ❊ سکون
یای تحتانی وضم غین معجمه ایله بمعنی چبغوت مرقوم ❊ مع الجیم * چاج ❊ مجمع الفرسده
ختن ملکنده بر شهرك اسمیدر آنده غایت بی نظیر یای اشلنور حکیم اسدی بیت سپهبد
همیرفت تا شهر چاج * بزرکان زکردش ابا طوق وتاج * فرهنك جهانکیریده ترکستانده بر شهر
آدیدر که تاشکند نامیله مشهوردر آنده غایت بی نظیر ونهایتده دلپذیر یای اشلنور وکندن
دیار کمان چاجی مقبولدر شیخ نظامی بیت کمانهای چاجی وچینی پرند * کرانمایه شمشیرها
تیر چند * کمانك اول شهره خصوصیتی شایع اولمغله یالکز چاجی دینلوب کمان مراد اولندیغی
معلوم اولور نتکم حکیم فردوسی بیت هر آنکه که چاجی بزه درکشم * ستان فرو ریزد از ترکشم
❊ چخج ❊ فتح خاء معجمه وسکون ایله ده مرویدر بر علتدر که ترکیده اور وعربیده سلعه دیرلر

بوغازده وآخرعضوده ظاهراولور یومری ات چیقوب طورر اگرچه وجعی اولمز اما قطع
اولنسه جائزکه صاحبی هلاك اوله فرغان وکیلان خلقنده اکثرواقع اولور ﴿ چکوج ﴾
اول دمور آلتدرکه آنکله دکرمان طاشنی کسکین ایدرلر کذافی المجمع وموید الفضلاده وبعض
فرهنکلرده لام ایله چلوج واقع اولمشدر ﴿ مع الجیم الفارسی * چاچ ﴾ غله کومه سی که صماندن
آیرلدقده یعنی اوزون واقع اولور آکا چاچ دیرلر مولانا حسن کاشی بیت . ای چاچ کرانت
چرخ ازرق * ای شادروانت چرخ اطلس ﴿ چاکوچ ﴾ ضم کاف و واو معله وله ایله چکیچ که
دمور وباقر دوکرلر پوربهای جامی بیت بردیده زد بچا کوچ دشنام وبیخ چوب * اهل
جوین را زمین ویسار نعل ﴿ چچ ﴾ اول نسنه درکه آنکله غله صحارلر کذافی شرفنامه
وجیم عربیله ده مرویدر ﴿ مع الخاء المعجمه * چارشاخ ﴾ خرمن صاوردقلری پرمقلی اغاج که
ترکیده یبا دیرلر اکثری درت پرمق اولمغله چارشاخ تسمیه اولنمش درت دالدیمك اولور شاعر
بیت درمیان کیدیان هرکس بقدر خویش شاخ * لیك آن دیوث برسر چار شاخ معتبر
﴿ چارمیخ ﴾ سکون راء مهمله ایله ایرده کرکی دیدکلری نسنه در خصوصا هرنکه درت
طرفندن کرباوب میخلنه آکا دیرلر عموما واستعاره طریقیله عملو اطه یه دیرلر شاعر
بیت خلیده بردر کون کیر میخش * کرفته زیر و کرده چارمیخش ﴿ چخ ﴾ بوزن یخ اوج معنایه
کلور اول قایچ وخنجر وامثالی نسنه لرك غلافی مختاری بیت زجرم کرکدن سمازند و پشلك
پیل ازین پس چخ * که خام کاووچوب بید خام آید نکهبانش * ثانی بمعنی سبزه
حکیم علی فرقدی بیت بادهٔ چونان که غم باعکس چون خورشیداو * باز نتواند چخیدن
چون قصب باماهتاب * حکیم انوری بیت شادمان باش ای فلك قدرت خداوندی که
هست * جای مغلوب وفلك راکر کنون باوی چخی * ثالث بمعنی سعی وکوشش حکیم ناصرخسرو
بیت چون همیشه چون زنان درزینت دنیا چخی * کرت چون مردان همی درکار دین باید چخید
مصدری چخیدن کلور ﴿ چخاچخ ﴾ اوق وقلیچ اوردقده ظاهر اولان صدا وچخیدن وبرچخیدن
معنالرینه ده کلور کذافی شرفنامه ﴿ چخماخ ﴾ سکون خاء معجمه وفتح میمله محبوب العارفین نام
کتابده کیسه وپوستین معنالرینه وتحفة الاحبابده وهندوشاهده قاو وچقمق قودقلری
کیسه معناسنه حکیم سوزنی بیت چکچك دندان من چو چکچك چخماخ * برشد
وبکذشت از آسمانهٔ آتش * مجمع الفرسده درت کوشه لو دری کیسه که بیلده بغلو
کوتوررلر صحاحده اول دری کیسه درکه بعض اهل سفر ومجرد کمسه لر ودرویشان ایچنه
شانه وبچاق وبعض لوازم قورلر شمس فخری معیارده کیسه که شانه وسوزن وامثالی
نسنه قورلر دیوب بوبیتی نظم ایلمش بیت بجای شانه وآتش زنه سیاهیٔ او * کنند پر
زیواقیت کیسه وچخماخ * وبرمعناسی دخی چقماقدرکه طاشدن آتش چقارر عربیده زند
وچقتایده چاقان دیرلر وینه تحفة الاحبابده بمعنی تبرزین مسطوردر یعنی ایربالته سی
﴿ چرخ ﴾ اون معنایه کلور اول فلك اعظم که برکون وبرکیجه ده تمام بربر دوره ایدوب
مرکزنه وارر ثانی کریبان جامه معناسنه شمس فخری بیت تاکل ولاله بروید از خاك * تامه
ومهر بتابد از چرخ * ثالث بمعنی کمان عموما شمس فخری بیت دیدهٔ دوست باتو روشن

روشن باد * سینهٔ خصم پر از ناوك چرخ * شمس طبیبی بیت ای زچرخت پریده برکردون
طائران چهار پر سمسام * غایت پلك یای قورلمدن حلقه کبی اولدوغندن تشبیه ادیرلر خصوصا
حکیم فردوسی . بیت اکر سخت باشدت ازچرخ تیر * پس این تیر من آمد ازچرخ زیر * مذکور
اوج معنایه میرخسرو * مثنوی * کسی کش چشم زخم ازچرخ روزیست * رسد کرجش جهان
در چرخ دوزیست * چو زخم از تیر بی تدبیر چرخست * نه کمتر تیر چرخ از تیر چرخست *
رابع بمعنی پیرامن که کریبانی وکرته دخی دیرلر میرخسرو بیت قباو چرخ زربفت ومرصع
ستام وزین زرین ملمع * وله اندرین معنی درصفت جشنی . بیت بسکه هرسوشد قباوچرخ
در عالم فراخ * همچو چرخ اطلس اطراف همه کیهان کرفت * خامس غزنین مضافاتندن
برقصبه آدیدر مهستی کوید * رباعی * باخلق بداوری بود قاضیٔ چرخ * وز علم وعمل بری
بود قاضی چرخ * . بومشته اکرمی برآید نیست عجب * زانروی که مشتری بود قاضیٔ چرخ
طریق هدایت رفیق نقشبندیه ده سلسلهٔ خواجکان عزیزان قدس الله اسرارهم حضراتنك
مشاهیرندن خواجه یعقوب چرخی قدس سره اول قصبه دندر سادس فرهنك جهانکیریده
طاق ایوان ورواق کیوان مکان درکاه سلاطین وآنك امثالی ابنیهٔ عالیه معناسنه حکیم فردوسی
* مثنوی * بدو داد دیوان عرض سپاه * بفرمود تا پیش درکاه شاه * بیاراست جای
بلند وفراخ * سرش بر تراز چرخ درکاه کاخ * سابع برنوع بیاض کوکرك طغانه ده دیرلر شاعر
بیت باز سفید آفت طاوس وقاز * چرخ کز وبسته شود چشم باز * کمال پادشازاده
مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب اسکفلی طغانه چرخ دیدکاری هواده چرخ اوروب
اوچدوغیچوندر دیوب تسمیه وبیان ایتمش حال بوکه جمیع طغان اسکفلی اکر اسکفسز شکاری
برحالی ایچنده یاخود برقیادیبنه یقدقده شکاری براغوب کتمیوب البته اوزرنده دور ایدوب
هواده چرخ اورر بومعناده شکاری قوشلردن چاقردیدکاری قوشه چرخ دیرلر چرخله مرادقدر
حتی شاهدی کبی مختصرده * مرغاب وچرغ اوردك چقرتیزی کند یعنی قاقر * واقعدر
وفارسیده غین وخاء معجمتین وقاف حرفلری برلرینه ابدال اولنمق قاعدهٔ کلیه در ثامن
حرکت دوریه یه چرخ دیرلر عموما استاد لطیفی . بیت میرتم چرخ کاه که بصفا * درغمت
چون دمی حضور برم * تاسع دولاب وآکا بکزر هرنه اولورسه حتی فلك الافلاکه حرکتی
دولابیه اولمغله چرخ دینلدی نتکم شیخ سعدی بیت بچرخ اندر آیند دولاب وار * چو
دولاب برخود بکریند زار * عاشر مطلقا دوران ایدنلره چرخ دیرلر صوفیلرك دور وسماعی
وابریشم دولابی ودکرمانك معروف چرخی وعربه تکرلکی کذلك قاکلی وقیونك ایپی صاریلن
اغاچ وبچاق واستره کسکین ایتدکاری بلکو وعوراتك چقرغی واپیلك صاردقلری اغاجدن
اولان نسنه که المیه دیرلر والحاصل فی الجمله دور ایدن اشیایه چرخ اطلاق اولنور انجق
بعضیسنی امتیاز ایچون اضافتله استعمال ایدرلر ﴿ چشم زخ وچش زخ ﴾ بوایکی لغت
مختصر چشم زخمدر مجمع الفرس ومحمودی وفرهنك جهانکیریده مسطوردر خواجه عمید
لویکی بیت عطاردرا بدوزم دیدهٔ بد * که چادو خامهٔ را چشم زخ کرد ﴿ چناخ ﴾ فتح نونله
ایرقاشیدر میرنظمی بیت چوتیغ برق آسایش کشیده * بسر زد تا چناخ زین رسیده *

ل چهارشاخ ع یعنی چارشاخ مرقوم ل مع الدال المهمله * چارد ع فتح راء مهمله ایله ترکیبی
آلجی و عربیده جبصین دیدکاری درکه آنکله صرچه چاملری یاپشدررلر ل چاوید ع
چاویدن لفظنك ماضیسیدر قوش فریادی معناسنه درابوشعیب بیت ای عاشق مهجور
وزکام دل خود دور * میال همی چاویدکه معذوری معذور ل پخد ع فتح خاء معجمه ایله
پخیدن لفظنك مضارعیدر و بمعنی کوشد ودم زند وستیزه کند کذا فی المجمع اوج معنایه
ترتیب اوزره ابو المعانی بیت * قطعه * چونادان برپخد در بزم عرفان * نمیدانم پخد
بیهوده کفتار * ولی چون کس نمیرد کوش او را * برنجیده پخد باشد دل آزار ل پخید ع
کسر خاء معجمه ایله پخیدن لفظنك ماضیسیدرکه پخد مضارعیدر ل چربید ع سکون راء
مهمله و کسر باء موحده ایله بمعنی زیاده شد وزیاده کرد و بمعنی فرو رفت کذا فی شرفنامه وله
قطعه * بدل چربید ازان آلام حسرت * چو عشق یار چربیدست دردل * نخستین برمی آید
آه پرسوز * کنون چربید کشته سوزش دل ل چرده ع فتح راء مهمله ایله آته و قاطره مخصوص
اولان سرخ رنکدر کدر و مله طوری دیمکله معروفدر و سکون را ایله نسایه وغیره مخصوص
لوندر که برمقدار سیاه مرك اولور عربیده اسمر اللون دیدکارینه عجمده سیاه چرده دیرلر
سراج الدین قمی بمعنی لون بیت زصنع اوست که شب چون سیاه چرده شود * سپهر سبز
قبا سرخ روشود زشفق * اثیر الدین اخسیکتی بیت سواد طره توقیع تو بر آتش رشك
سیاه چرده کند مشك را زمحروری * خواجه حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست
چشم میکون لب خندان دل خرم با اوست * بعض فرهنکلرده بمعنی پوست یعنی دری
وسیاه رنك معناسنه درسیه چرده تعبیرنده چرده جلد اولمق غایت صحیحدر وفتح را ایله رعی
معناسنه مضارع اولور اوتلر دیمکدر ل چرغند ع سکون راونون و فتح غین معجمه ایله بمعنی
چراغ و چراغدان و جمع عربیده مذکور اولان جرغد معناسنه و بمعنی جراد اللیل کذا فی
شرفنامه ل چرغد ع مختصر چرغند مرقومدر ل چرمه پولاد ع دمور قیرآت حکیم فردوسی
بیت سواری بکرد ار آزرکشسب * بزیراندرش چرمه پولاد اسب ل چرند ع فتح راء مهمله
وسکون نونله بمعنی چراکاه یعنی مرعی کذا فی المجمع ل چزد ع سکون زاء معجمه ایله بر جانوردر
چکرکه کبی یازایامنده پیدا اولور هوا هر نقدر کرم اولسه اول بوجك چوق اولور و زیاده
فریاد ایدر بعض ولایتده بی بضاعت و فقیر اولانلر آنی بشوربه پرلر حکیم انوری بیت
اندرین شدت کرما که زتأثیر تموز * بانك چزد از تف خورشید چو نفخ صورست * شمالی
دهستانی بیت خروش چزد میان سراب وقت زوال * چنانکه ناله عاصی بود میان سعیر
و بعض فرهنکلرده چکرکه و چغرغان دیدکاری جانورجك و نعمة الله صقلق معناسنه در روایت
ایلمش ل چشد ع سکون شین معجمه ایله بمعنی چشن یعنی عید نوروزی و جمعیت وسرور
وصحبت خاص که ایام معلومه ده ایدرلر ل چشم بند ع سکون میمله بچه که زنان طشره
چقدقده یوزلرینه طوتارلر سیاه لطیف قیلدن وسیاه بویانمش خام ابریشمدن طوقورلر
ل چشید ع فعل مضارعدر ل چشید ع چشیدن لفظنك ماضیسیدر طاتدی عربیده
ذاق معناسنه میرنظمی بیت بکیتی چنان سرد و کرمی کشید * زخوان جهان تلخ و شیرین

شیرین چشید ل چغد ع سکون غین معجمه ایله بمعنی پخد مرقوم کذا فی المجمع ل چکاد ع فتح
کافله دپه معناسنه عموما بمعنی تارك سر یعنی باشك دپه سی فضل طاهر بیت کوخیو ابر آسمان
فکنم * بی کمانم که بر چکاد آید * وجمله باشه دپه اعتبار یله دیرلر استاد منوچهری * مسمط
سیم تو ری من رسید جامه نیامد پدید * جامه ببایدکشید جامه ببایدت داد * هست دران
بس خوشی جامه زسر برکشی * بر فکنی برکشی بنده ات را بر چکاد * بو معناده تار و تارك
و تارنك وهباك وکاخ دیرلر فرهنك جهانکیریده دپه دن پیشانی یه اینجه قیل اولمیان طاز باشه
دیرلرکه عربیده اکا اصلع دیرلر شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بی مویست
که شد زسبله تادیب شاه روخ چکاد * اولقوله باشه روخ چکاددخی دیرلر وطاغ دپه سنه ده چکاد
دیرلر خصوصا حکیم فردوسی بیت بیامد روان دیده بان از چکاد * که آمد از ایران سپاهی
چو باد ل چلود ع ضم لام وسکون واو ایله قصبه و بیوك کوی معناسنه در ل چماند ع
فتح میم و نونله چمیدن لفظندن فعل مضارعدر صالنور و سیر وسلوك ایدر میرنظمی بیت
چماند آن پری درباغ عشوه * نهد بر سینه دل داغ عشوه ل چمند ع فتح میم وسکون نونله
اسب کاهل و چاپکخوار یعنی اول آت که یمی فی الحال یرامایوب رعکانه تکاسل ایدر ل چمید ع
کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله چمیدن لفظنك ماضیسیدر صالنوب یوریدی و سیر و سلوك
ایلدی دیمك اولور حکیم فردوسی بیت چو شیر از شرزه زجای چمید * بکوه همایون
پنه برنهید ل چندان بود ع شرفنامه ده بمعنی تا آن زمان و محو دیله بمعنی تا بحدی مسطوردر ل
چند ع بمعنی مقدار عدده و غیرنده استعمال اولنور میرزا فصیحی * مصرع * چند کفتم
غم دل با تو ازان خوار شدم * و میرزا قلی بیك بیت دست و پا چند زنی عرض شهیدان بودی
یکزمان صبر کن ای کشته که قاتل برود * فرهنك جهانکیریده بمعنی هرچند شرف شفروه
بیت بیك کمان در جناب وادی قدسش * چند دریده ندیده هیچ کرانرا ل چندفند ع اول
معنایه درکه عربیده وهم و خوف و خشیت دیرلر ونهیب واحوال دشوار که وجود انسانده اولور
میرنظمی بیت این نصیحت کوش باشی سود مند * تابکی از حال دنیا چندفند ل جهرزاد ع
همای بنت بهمن شاه اسمیدر که اردشیر آنی از دواجه کتورمشیدی اکا دخی بهمن شاه دیرلر
ایدی کذا فی شرفنامه ل مع الراء المهمله * چادر ع ایکی معنایه کلور اول معروف که خیمه
معناسنه در ثانی عورات باشلرینه بوریدکاری اورتی الوغ بیك بیت غلام باره نیم من
ندارم آن مذهب * هلاك چادرم وکشته چلك پوشم * مولانا هاتفی بیت بما کرسکندر
برابر شود * بکرد سرش چترچادر شود ل چار ع اوج معنایه کلور اول اعداددن درت
عدددر که چهار دخی دینلور حکیم انوری بیت زحسن یوسف رایش بمصر چرخ چارم در *
دل خورشید بایك خانمان دردزلیخایی * ثانی چاره لفظندن مخففدر سید ذوالفقار شروانی
بیت رهین وصلم واو همدم دمم را جان * زبون دردم واو رادوی دلم را چار * ثالث برداق
و ابریق سفالین و کرپچ بشوره کاری اوچاقدر زبان هندیده محلب اغاجنه دیرلر وهندك
لسان علی سنده چاسوسه دیرلر ل چار وچدر ع اتباع الفاظ قبیلندندر معناسی علاج
و چاره دیمکدر قریع الدهر بیت او چار بکار من چو در کرد * چار وچدر از کسی نخواهم

ل چاشنكير ح معروف طعام دوشيجى اما معناى تركيب پاشنى طوتيجى كسه عربيده مذوق ديرلر قاعدۀ سلاطين ماضيه بويله ايدى آشجى طعامى بشوروب ويردكدن صكره مقربين سلطاننك برى هر طعامك لذتن طادوب تشخيص ايتدكدن صكره پادشاهك اوكنه كتورر
ل چاكر ح فتح كاف ايله مطلقا بنده در اركك اولسون ديشى اولسون ميرنظمى بيت بنده حلقه كوش فرمانيم * چاكر خاندان سلطانيم ل چالشكر ح كسر لام وسكون شين معجمه وفتح كاف فارسيله شرفنامه ده بمعنى خرامنده وكشف اللغه ده هر ايشه زياده مباشرت ايديجى
ل چاهسار ح قويى باشى معناسنه مولانا جامى بيت دوبدند بسيار تا چاهسار * كل كامشان كشته شد جمله خار * اصلى سار چاه ايدى تركيب اولنوب علم اولنجق مضاف اليه تقديم اولندى بو قاعدۀ مقرره در ل چپار ح فتح باء فارسيله هرنكه دورنك اوله عموما وشول كوكرجين كه سياه نقطه لرى اوله ودخى انك خلافى اونى جا بجا نقطه لرى اوله مثلا طورى اولوب بياض ويا سياه نقطه لرى اوله وقوله كذلك واشهب قير اولوب سياه نقطه لرى اوله خصوصا ل چپر ح فتح باء فارسى مشدده وتخفيف ايله ده اوج معنايه كلور اول بمعنى حلقه ودائره مولانا جامى بيت چپر زده ميديدم كرد تو رقيبا نرا * آهى زدم وكفتم تخم چپرى سوزد * واستاد ديمشدر بيت كنار جوى از سبز چپر بست * ميان كوه از لاله كمر بست * ثانى اغاج وچوبه وسازدن چورلمش ديوار كه خانه وباغ وحولى اطرافنه ايدر پور بهاى جامى بيت آب چون مردان جنكى در زده * باغ چون ديوار شهراند ر چپر * ثالث بعض درى پاره لرينه وكوستك وپاى بند پارچه لرينه دخى امثالى نسنه لره ايدرلر وكيجه ايدنلر كيجه ارا سنه قودقلرى پاره لره ديرلر واو لقوله نسنه طوقياتلره چپرباف ديرلر
ل چتر ح سكون تاء مثناة ايله سايبان ودخى پادشاهلرك باشى اوزرينه طوتدقلرى كولكه لك مولانا جامى بيت چتر فرازندۀ فرقت سحاب * سايه نشين چترترا آفتاب ويوكسك دپه لو چادروزنان باشلرينه بوريدكلرى چار معناسنه در ل چخچير ح سكون خاء معجمه وكسر جيم ايله چخشور كه اياغه كيلور كذا نقله احمد بن اسمعيل ل چدار ح فتح دال مهمله ايله كوستك معناسنه محتشم كاشى بيت ذكر بزمكه عيش وطول شب خواهى * فلك چدار كند دست وپاى توسن خود ل چدر ح فتح دال مهمله ايله چادر معناسنه كاهى چادر ايله رديف ايدوب چادر وچدر ديرلر كذا فى تحفة الاحباب وكشف اللغه ل چراخوار ح فتح راء مهمله وخاء معجمه ايله بمعنى چراكاه يعنى مرعى امير خسرو بيت حرسند شدى بخورد كيتى زيرا توخرى جهان چراخوار ل چراخور ح فتح راء مهمله وضم خاء معجمه وواو مجهول ايله ايكى معنايه در اول بمعنى چراكاه يعنى مرعى حكيم نزارى قهستانى بيت فزون از صد هزار اسب وشتر بود * چراخورها چو كنج از مال پر بود * ثانى اسم فاعل اولور اوتليان حيوانات معناسنه
ل چرازار ح فتح راء مهمله وزاء معجمه ايله بمعنى چراكاه يعنى مرعى چرا اوتلاق در زار اسم جامددر يعنى آخر كلمه دن اشتقاقى يوقدر شول معنادن عبارتدركه تركيبده آخر كلميه الحاق ايتدكلرى لق ولك معناسنه در مثلا چايرلق وكل لك كبى ل چراكر ح فتح كاف فارسيله جانور چرانده معناسنه وچرنده معناسنه خواجو درهماى همايون بيت كهى با چراكر چرا

چراكر شدى * كهى با پرنده پرآور شدى ل چرخ اثير ح يعنى فلك قمر بعض قولده كرۀ آتش روايت اولنمشدر كذا فى مجمع الفرس ل چرخ اكبر ح يعنى عرش اعظم كذا فى شرفنامه
چرخۀ تير ح چرخ وچرخه چقرقدر تيرآنك اوقيدر مير نظمى بيت مشو بهر طمع مغموم ودلكير چو دردست زنك را چرخۀ تير ل چركر ح سكون راء مهمله وفتح كاف فارسيله بمعنى مطرب وخنياكر كذا فى تحفة الاحباب ورسالۀ سغدى شاعر بيت بو مى ونظرت حلال باشد يا بار * وين بحث من كرفتم از چراكر ل چرزدر ح باب الجيم العربيه ده مذكور اولان جرزدر معناسنه در ل چشپر وچشفر ح كلاهما بسكون الشين المعجمه وفتح الباء الفارسى والفاء بمعنى نشان پاى يعنى ايزكه پى دخى ديرلر عموما ونشان پاى سباع خصوصا عربيده اثر ديرلر كسره القله لواحد من الشعرا بيت تا قيامت بديده كل چينم * سكت آنجا كه چشفر انداز د *
ل چشكر ح سكون شين معجمه وفتح كاف فارسى ايله ايكى معنايه در اول بمعنى چاشنكير ثانى بغداى قيناد وب بلغور ايتمك معناسنه در ل چشم آور ح ايكى معنايه در اول باغ وباغچه لرده ميوه دن چشم زخم دفعى ايچون بغلدقلرى نسنه ثانى بركوزى سياه وبركوزى بياض آته ديرلر ميرنظمى در صفت اسب بيت نه بيند وقت رفتن راست از چپ * مكر چشم آورست آن لاشه مركب ل چشمسار ح بيكار باشى چاهسار كبيدر ل چشمۀ هفت اختر ح منازل قمردن يدى كردى يدكلرى يلدزدر كذا فى شرفنامه والمحمودى ل چشير ح كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانيله بيوك چوال وعمان غرارى ل چغار ح فتح غين معجمه ايله صداى چنك وساز وامثالى ودخى غله قويلان قويى معناسنه در ل چغر ح سكون غين معجمه ايله شرفنامه ده بمعنى پرسيدن وحال التفات نمودن يعنى صورت التفات كوسترمك ومشكلاتنه كيروب باقمق معناسنه در ميرنظمى بيت چو كرد چغر با هر سفلكانرا * ندانسته بد از نيكو دلانرا ل چكار ح كاف فارسيله بمعنى چكاد مرقوم يعنى تارك سر فضل طاهر بيت اكر بهمت اهل زمان در اوج روم * بزور چرخ فلك رچكار اندازم ل چنار ح معروف اغاجدر مشهور ومتواتر دركه مرور ايامله كندودن آتش پيدا اولوب اشاغى اينجه يقار نتكيم مولانا عرفى قصيده سنده ديمشدر * مصرع * عجب نبود كر آتش برآورم چو چنار ل چنبر ح معروف نسنه دركه حلقۀ رسنتاب وحلقۀ دف وحلقۀ قوچى وسائر نسنه لرده اولور ل چنبور ح سكون نون وضم باء موحده ايله يولار صاپى كه عربيده مقود ديرلر ل چنكار ح سكون نون وفتح كاف فارسيله ايكى معنايه در اول بمعنى ژنكار دركه يشل بويادر ثانى پول پول منقش اولان آتدركه غايت مقبول اولور خصوصا قير اولوب سياه پوللرى اوله ميرنظمى بيت سوارى آمده با فر وهيبت * كه زيرش اسب چنكار خوب صورت ل چهار ح ايكى معنايه در اول بمعنى چاركه درت عدد در ثانى خرچنك معناسنه كه عربيده سرطان ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل چهر ح يعنى چهره كه تركيده يوز وعربيده وجه معناسنه در حكيم اسدى بيت بپرسيد بسيار وبوسيد چهر * نوازيد هرگونه افزود مهر ل چهير ح بوزن شهير چهر مرقوم معناسنه در ل چيپر ح سكون ياى تحتانى وفتح باء فارسيله برقلعه اسميدر ودخى طريق واسع وجاده معناسنه مرويدر ل چيبور ح سكون ياى تحتانى وضم باء فارسيله طريق

شاهراه واقع رجلدر مع الزاء المعجمه * چار مغز جوزكه تركيده قوز ديرلر چار پهلو
دخی ديرلر ايچی درت خانه اولدوغی سببيله ابو المعانی بيت مشو چار مغزانك ر ون زبهار
شكسته شوی ازكف روزكار چار ساز چاره ايديجی معناسنه مير نظمی بيت شوی
چاره ساز ضعيف وزبون * تر الطف ايزد شود رهنمون چاز بوزن باز قوربغه دركه
چغز ووزغ وغوك دخی ديرلر چاميز كسر ميم وسكون يای تحتانيله سدك كه چميز
دخی ديرلر عربيده بول ديرلر چاهوز وچاهيوز كلاهما بسكون الها قويی پاك وتطهير
ايده جك آلات وپاك ايديجی معناسنه كه هم اسم فاعل وهم اسم آلتدر وقوغه چيقاراجق
چنكال كه چاهجو دخی ديرلر بعض نسخه ده بمعنی چپه يعنی صولاق چبداز سكون باء
موحده وفتح دال مهمله ايله بمعنی سرموزه كه عربيده چرموق ديرلر چراغ پرهيز اول نسنه يه
ديرلركه هوا سويندرمك ايچون چراغ اوكنه قورلر كذا فی فرهنك جهانكيری چرخ انداز
يعنی كمانكش چرخ يای اولديغنك ذكری مرور ايلدی واندازاوق آتمق ايدوكی دخی ذكر
اولندی نجيب الدين جرد پادقانی بيت شهاب وار چو تيراز كمان خود رانی * ثنای شست
تو كويد سپهر چرخ انداز چرخ ساز ايكی وجهله استعمال اولنور اول صيغهٔ امر اولور
دون ودوندر معناسنه ثانی اسم فاعل اولور دوندريجی وچرخ دوزيجی معنالرينه لفظ چرخك
جميع معنالرنده بويله استعمال اولنور چرز سكون راء مهمله ايله صوكنارنده
اولور بر قوشدر چقوك وچكوك وچكار وخرجال وسرخاب وبالوزك دخی ديرلر عربيده
ابو المليح وقبره ديرلر ومجمع الفرسده خاك جسته ديدكلری قوشدركه كيجه اوچار وكوندز
ياتور بحرق دخی ديرلر اما كتاب السامی فی الاسامی ده * جرز مرغيست كه آنرا بتازی
صبارى كويند * فرهنك جهانكيريده قول اول اوزره منقولدر شكار مخلبنك طغانك يوزينه
صاغاريعنی ترسنی آتار اول اجلدن شكار اولنمغه منع حاصل ايدر مسعود سعد سلمان بيت
در آمدم پس دشمن چو چرخ بهر شكار * چو چرز ناكه برز دبريش من بنخال * وفتح راء
مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول بمعنی خايچه يعنی چينيه جك تركيده دخی چرز وچمن ديرلر
ثانی بمعنی چرده يعنی لون ثالث بمعنی صحرا چرهواز سكون راء مهمله وفتح ها ايله پراسه
ديدكلری كيجه قوشی كه شب پره ده ديرلر عربيده خفاش ديدكلريدر مير نظمی بيت چو
شاهين ميكند بال وپرش باز * نيايد چرهواز با زپرواز چشم آويز برقعدركه اينجه
سياه آت قيلندن ايدوب زنان يوزلرينه طوتارلركه آكا يازی واياسی وچشم بند دخی ديرلر
تركيده پچه ديرلر شيخ اوحدی بيت سحر چشمان تو باطل نكند چشم آويز * مست هرچند
بپوشند نباشد مستور چغاز فتح غين معجمه ايله دشنامده وبی حيا سليطه عورته
ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت چون چغز كشت بناكوش چو سيسبر تو * چند تازی پی اين
پيره زن زشت چغاز چغز فتح غين معجمه ايله فرهنك جهانكيريده بر اوتدر غايت بياض
اولور پونجه شكلنده وچاروب اوتنه ده مشابهتی واردركه آكا خور وژاژ دخی ديرلر مثالی ناصر
خسروك بيت مرقومه سنده ذكر اولندی وسكون غين معجمه ايله مغز وزنی اوزره درت
معنايه كلور اول اولی جراحته ديرلركه آغزی قپانمش ايچی طولو چرك وماده اوله حضرت مولانا

مولانا قدس سره * مثنوی * كی بود بستان وكشت وبرك وبر * تانكردد نظم اوزيروزبر *
تانه بشكافی بنشتر ريش چغز * كی بشد نيكو وكی كرديد نغز * ثانی صوجانورلرندن
قوربغه كه آكا غوك وبكل ووزغ دخی ديرلر هندی لسانندہ ميندك ديرلر ابو الفتح بستی بيت
هرچندكه درويش پس مغز آيد * بر چشم توانكران همه چغز آيد * حضرت مولانا
قدس سره بيت همچو نغزان روز جلوه ميكند * همچو چغزان شب بتكرار آمده * ثالث
ناله معناسنه در مصدری چغزيدن كلور رابع بيم وترس معناسنه در حضرت مولانا قدس
سره بيت چند كرديد چو دولاب درين بحر عذاب * سرفرو برده وچغزيده چو بوتيماريد
مجموعة الانس نام فرهنكده بيقوشك بر نوعنه ديرلركه چغد دخی ديرلر چكليز سكون
كاف ويای تحتانی وكسر لام ايله زحمت ولادت معناسنه بمعنی طلق ای وجع الولادة كذا فی
المشكلات چميز كسر ميم وسكون يای تحتانيله بمعنی چاميز مرقوم يعنی بول چهار مغز
بمعنی چار مغز مرقوم كه جوزدر كما ذكر چهره پرداز ايكی معنايه در اول بمعنی نقاش
ومصور ثانی نير اعظم القابندندر نتكيم مولانا عرفی شيرازی بر قصيده سی مطلعنده ديمشدر
بيت چهره پرداز جهان رخت كشد چون بمحمل * شب شود نيمرخ وروز شود مستقبل *
نيمرخ ومستقبل رسم تصويردر مع الزاء الفارسی * چاژ عبث وبيهوده وبمعنی
وبی فائده معناسنه كه ژاژ دخی ديرلر مير نظمی بيت ز مخموری دمادم ميكشد فاژ *
شده كفتار نامربوط او چاژ مع السين المهمله * چاپلوس سكون باء فارسيله بابی
سابقده مذكور اولان چاپلوس معناسنه در فرهنك حسين وفائی ده باء موحده ايله در اما
فرهنك جهانكيريده باء عجميله مرويدر حضرت مولانا قدس سره بيت چاپلوسی لفظ
شيرين وفريب * می ستانی می نهی چون زر بجيب چاليوس تقديم لام ايله ده چاپلوس
مرقوم معناسنه در كذا فی تحفة الاحباب چپلوس حذف الف ايله دخی چاپلوس
مرقوم معناسنه در كذا فی المجمع چخس سكون خاء معجمه ايله بمعنی چخچ مرقوم يعنی
اول يومری اتكه كردن انسانده ظاهر اولور تركيده اور ديرلر ضم همزه ايله چرخ اطلس
شرفنامه ده بمعنی عرش مجيد علم هيئتده فلك تاسع وفلك الافلاك وفلك اعظم دخی ديرلر
فلك اطلس ديمه نك وجهی بودركه نجوم وكواكبدن خاليدر افلاك سبعه يی محيط اولوب
غايت سريع الحركه در شويله كه بركون بر كيجه ده تمام دوره ايدوب يينه مركزينه وارر وسيری
مشرقدن غربه در ساير افلاكك سيری آنك عكسنه در بعضی رحاوی وبعضی حمايلی وبعضی
دولابی دور ايدرلر هر برينك مخصوص سيری واردر فلك شمس غربدن شرقه كيدر اوچيوز
آلتمش كونده دونوب تمام ايدر وفلك قمر اوتوز كونده تمام دور ايدر فلك زحل اوتوز سنه ده
فلك مشتری اون ايكی سنه ده فلك مريخ بش سنه ده فلك زهره طقوز آيده وفلك عطارد بش
آيده حركت ذاتيه سی واردر العلم عند الله تعالی چرخ مقوس يعنی انحنای افلاك
كذا فی شرفنامه چرس فتح راء مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول حوضدركه ايچنده اوزم
صقوب شيره ايدرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * اندر چرس جان اكر پای همی كوبی
تا غوطه خوری بكذم در شيره بسيارم * با شيره فشارانت اندر چرس عشقم * پای ازپی

آن کوهم کآنکور تو افشارم * ثانی بمعنی چراکاه یعنی مرعی حکیم سنائی بیت همره جان و خرد باش
سوی عالم قدس * نه ستوری که تراعالم حسیست چرس * ثالث بند و زندان معناسنه
حکیم سوزنی بیت چون نباشد شاعر معقول کار شعر دزد * کی کذارد قافیت را بیکناهی در چرس
و بعض فرهنکلرده اشکنجه معناسنه واقع اولمشدر بو معنایی مؤید حکیم نزاری قهستانی
* قطعه * کر سرش از مغز نبودی تهی * آنهمه فریاد نکردی جرس * هرکه بقید تو
کرفتار شد * تا ندهد جان نرهد زین چرس چرکس معروف طائفه در شجاعت
وشهامت ایله مشهورلردر مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت بتسخیر چرکس کروه دکر * فرستاد
و دادش شکوه دکر * قصیده فراست صاحبی و بعض اخلاق کتابلرنده غلام و جاریه لری
استخدامه غایت قابلیتلرین واستقامت وغیرت و ماملکلرینه محبت واطاعتلرین و ساده دل
اولدقلرینه بناء طلب ریاست ایلدکلرین ذکر ایدرلر چشما لوس کوز اوجیله بقمق
معناسنه در کذا فی المجمع چکس فتح کافله ایکی معنایه در اول طغان او تراغی وامثالی
نسنه لره دیرلر عبد الواسع جبلی * قطعه * چون نماید ترکشا نزاد در مصاف کینه صبر *
تیغ برق و نیروی اله کوس و رعد کرد ابر * بر هوا پرنده باز و بر زمین غرنده ببر * بر چکس باشد
ز قهر و بر نفس باشد ز جبر * خواجه عمید لویکی * مسمط * فریاد قمری ز قفس افغان باز ان
از چکس * و زبانک طاوس و مکس آواز کریه است و طنین * ثانی خجلت و شرمندکی
معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت صور را دل شد جاذب چو عنین شهوت کاذب
ز خوبان نیست عنین را بجز پخسیدن و چکس * و سکون کافله ده ایکی معنایه در اول اول
کاغد پاره سنه دیرلر که مشک و عنبر و دارو و اقچه و سفوف وامثالی نسنه لره صارلمش
اوله انسان هندبیده پری دیرلر حکیم انوری بیت بنشست و یکی کاغدکی چکس برون کرد *
حاصل شده از کدیه بجوجونه بمثقال * ثانی ینه طغان او تراغنه دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت عنان بمرکب توسن مده مکر بحساب * بچکسه باز نیاید چو اوج کیرد باز چلاس
اول کسنه یه دیرلر که طعامی سفره یه کتورمزدن اول هرقابدن بر قاج لقمه یه عربیده آکل
اوامس دیرلر کذا فی المجمع مع الشین المعجمه * چار بالش سکون راء مهمله ایله اوچ
معنایه کلور اول پادشاهلره مخصوص تختدر که آنجق درت یصدق قونیلور میر نظمی بیت
چار بالش نشین حسن و جمال * شهریار سریر فتنه و آل * ثانی عناصر اربعه دن
کنایه در ثالث سینه معناسنه در چاش اوچ معنایه در اول خرمن که صماندن
چقمش اوله چاچ مرقوم معناسنه در بو معنایه حکیم سوزنی بیت از زمین دل من
چاش شنا برکیری * زانکه تخم کرم و کشتن احسان دانی * ثانی کتان تخمی ثالث
چاشت لفظندن تخفیف اولنمشدر چالش کسر لامله ایکی معنایه کلور اول بمعنی
خرامیدن و نیاز رفتن شیخ سعدی بیت بیا مادرین شیوه چالش کنیم * سر خصم را سنک
بالش کنیم * ثانی جنک معناسنه ده مرویدر چالیش کسر لام و سکون یای تحتانیله
تکبر و ناز و نخوت معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت این نظر با آن نظر چالیش
کرد * ناکهانی از خرد چالیش کرد * یا سز چالش دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت چون مهر کند فلاع

فلاع سواری * از چالش لاشه خرچه خیزد چانش کسر نونله چالش مرقوم معناسنه در
کذا فی المجمع چاوش نقیب لشکر معناسنه در شرفنامه ده ایکی واوایله چاووش واقع
اولمشدر مولانا جامی بیت پشت بر پشت شاه و شاه نشان * چاوشانش ز جاه شاه نشان
چپش ضم باء فارسیله بر یاشنده کچی یه دیرلر حکیم سوزنی بیت میش و بره و پخته
وشاک و چپش تو * بکرفت بیابان ز در راز آور پهنا * بود بهای جامی بیت لایق کشتنست
چون شپشاک * سر بباید بریدنش چو چپش چخش سکون خاء معجمه ایله بمعنی
نخجیر و پخش مرقومان اسدی طوسی و شمس فخری و هندوشاه بو بیتک معناسن تخصیص
ایلمشلر در استاد لبیبی بیت آن چخش ز کردنش برآویخت که کویی * چنکیست پر از باد
بیاویخت از بار چربش سکون راء مهمله و کسر باء موحده ایله انسانده دری آلتنده
ظاهر اولان یومرجه اتلر چرش فتح راء مهمله ایله بمعنی چراکاه عربیده مرعی دیرلر و یاغون
دخی دیرلر و بعض نسخه ده رو زعید و بزم و جشن معناسنه در کسر راء مهمله ایله اسم مصدر اولور
اوتلامق معناسنه چروش سکون راء مهمله و کسر واو ایله چربش مرقوم معناسنه در
چریش سکون راء مهمله و کسر یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول ترکیده کسر راء
ایله چریش دیرلر ثانی بمعنی چربی یعنی یاغلی طعام اولسون غیری اولسون حضرت
مولانا قدس سره بیت چریش آنجا دان که جان فربه شود * کار نا امید اینجا به شود *
بو لغتده اکرچه فرهنک جهانکیری تابع اولندی اما باء موحده ایله اولمق طبعه چسبان کورندی
چش چشیدن لفظندن صیغه امر و وصف ترکیبی اولور طادوغلچش کبی بمعنی اول
میر نظمی بیت بهرد خواهت در بنجاه مکش * تلخ و شیرین لقمه دنیا بچش چشش
بوزن کشش ایکی معنایه کلور اول اسم مصدر اولور چشیدن لفظندن ثانی قورنغه یه
دینلور وکی مروید میر نظمی بیت چو بشنید آنجا صدای چششش * ولی چاره نبود از بس
کشش چشم کاومیش برنوع ایری و رنکین قرمزی کلدر شیخ نظامی در هفت پیکر بیت
غنچه با چشم کاومیش بباز * مرغ باکوش پیلکوش براز چمش سکون میمله اوچ
معنایه کلور اول بمعنی چشم حکیم فردوسی در یوسف زلیخا بیت بکردار چمش کوزنان دو چمش
همه سحر و شوخی همه رنک و نمش * ثانی بمعنی خرام ناز یعنی نازایله رفتار سیف اسفرنکی
بیت سرخوش و چمشان چو کبک مست رفت * عاشقان را دل بهجرانش بکفت * ثالث
اول سیاه دانه یه دیرلر مرجمکه مشابه در بعض دوای چشمه ادخال واستعمال ایدرلر چاکشی
و چشام و چمناک و چمنک دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری چموش ضم میم و واو معروفله
ایکی معنایه کلور اول بد فعل ولکدزن یعنی جفته زن اسب واستره دیرلر معربی شموش در
کمال اسمعیل در قسمت میراث بیت آن استر چموش ولکدزن از آن من * وان کره مصاحب
با از آن تو * ثانی برنوع پای افزار در مع الغین المعجمه * چارباغ شهر اصفهان قربنده
بر عظیم معمور و مشهور باغچه در که شاه باغچه سید ر حقنده دینلمشدر بیت کرند یدی
درجهان باغ ارم * کن تماشا چارباغ پرنعم چاغ ایکی معنایه در اول وقت هنکام معناسنه
ثانی بمعنی عنکبوت و چغ معنالریله مترادفدر بو لفظ چغتایی در ترکیده دخی استعمال اولنور

ق چالغ ق کسر لامله اشکنی اولیان آته دیرلر بو دخی ترکیبده مستعملدر ق چباغ ق فتح
باء فارسیله بایٔن بالغی ق چراغ ق اوج معنایه کلور اول معروف ثانی بمعنی چرا یعنی اوتلاق ایکی
معنایه حکیم اسدی * مثنوی * به پرسیدن پهلوان سترک * بکفتند کاو پست آبی بزرک
همی زوفتی کوهر شبچراغ * بدان روشنایی کند شب چراغ * ثالث آت ایکی الن قالدیروب
اویاغ اوزرینه قالقمه وغنه دیرلر ق چرغ ق سکون راء مهمله ایله چاقردیدکاری طغا نکه
عربیده صقر و دیرلر سکون قافله چغتایده قادچغی دیرلر ق چقبلغ ق سکون غین معجمه
وضم باء موحده ولامله اضطراب ایله نعره وفریاد معناسنه‌در برشاعر آنی ایدوب برمالدار
عورت طلب وتزوج ایلمشدر * رباعی * آن شد که ز انعام تو دغبهازدمی * بر سفره وخوان
تو بیغهازدمی * از زن بندی من کرک را یارب * از کرسنه‌کی چه چقبلغهازدمی ق چغ ق ایکی
معنایه کلور اول یاغ چقردقلری اغاجکه ترکیده یایق دیرلر وفارسیده شیرزله دخی دیرلر
ثانی بمعنی چرخه یعنی چقرق لغت مز بور حرکات ثلثه‌ده معنای آخر ایله کلور ق چنك مرغ ق
ایکی معنایه‌در اول معنای ترکیبی قوش طرناغی ثانی ایرك صاغر یلغی معناسنه ق مع القاف *
چاخشوق ق سکون خا وضم شین معجمتین ایله اوراق که اکین واوت بچرلر داس دخی دیرلر اما
داس اوراق وچاخشوق طرپان اولمقده مرویدر سین مهمله ایله‌ده منقولدر ق چار طاق ق
درت کمر اوزرینه یاپلمش خانه بالا میر نظمی در صفت عمارت بیت کشیده سر باوج عالی
رواقش * شده پر زیب وزیور چار طاقش ق چاق ق بمعنی عهدکه چاغ دیرلر کذا فی
المحمودی ق چاه شقوق ق اضافتله در راه مکهٔ مکرمه‌ده برقوی اسمیدر کذا فی شرفنامه
ق چقا چاق وچقاچق ق کلاهما بفتح القاف وجیم الفارسی صدای تیغ وآواز تیرکه پیاپی
اوریلوب وآتلدقده ظاهر اولور شیخ نظامی بیت ز بیم چقاچق که آید ز تیر * کفن کشت
در زیر خفتان چو زیر ق مع الکاف * چابك ق ضم باء موحده ایله زیبا وخوب معناسنه‌در
میر نظمی بیت چو بوده آن پری خوش طبع وچابك * بخدمت جمله کشتند جست وچابك
ق چابك ق ضم باء فارسیله سریع الحرکه که هر ایشی تیز طوتار کاهی جست ایله ردیف ایدرلر
حکیم اسدی بیت چو چابك فعالست بازی سکال * که در پرده داند نمودن خیال ق چابوك ق
واوایله‌ده چابك مرقوم معناسنه‌در فرهنك جهانکیریده نقل ایدوب حکیم اسدینك بیتنی بو وجه
اوزره ایراد ایلمشدر از مذمت دنیا بیت چو چابوك دستست بازی سکال * که هر پرده داند نمودن
خیال ق چارترك ق فتح تاء مثناة ایله درت کوشه‌لو برنوع کلاهدر خواجه سلمان بیت ای کلاه
همت را چار کوهر چار ترك * وی قبای حشمت را چرخ اطلس استرك ق چاریك ق فتح یای
تحتانی ایله درت حصه‌ده برحصه اولان نسنه هرنه اولورسه یعنی درت بلوکده بربلوك
ق چاك ق یدی معنایه کلور اول یرتق که عربیده مشقوق دیرلر ابو المعانی بیت تا بکی
از هجوم دردوغمت * دامن وجیب صبر سازم چاك * ثانی یرتماج که قفتان انکنده وپکنده ایدرلر
وله بیت کشته از درد حسرت رویت * دامن وآستین صبرم چاك * ثالث بمعنی حجت که
چك دخی دیرلر عربیده صك وقباله دیرلر حکیم سنائی بیت کرچه ستد زمانه چك چاکری
زما * آتش نخست در شکنی چاك چك زنیم * رابع صباح وقتی بیاضلغنه دیرلر حکیم فردوسی

فردوسی بیت چنان کن که چون بردمد چاك روز * بدید آید از چرخ کیتی فروز * خامس
صدای شمشیر وخنجر ونیزه زین وغیرهم حکیم فردوسی بیت ز چاك تبرزین وجر کمان * زمین
کشت کرد انتراز آسمان * سادس اول کوچك پنجره‌لرکه بیوك قپولر وخان وقلعه قپولری ایچنده
اولور سابع مشکلاتده آماده معناسنه منقولدر ق چاك چاك ق زیاده یرتلمش نسنه‌یه
دیرلر حکیم اسدی بیت تن از خوی پر آب ودهن پر ز خاك * زبان کشته از تشنکی چاك چاك
وشمشیر وغیری آلت حرب صداسی معناسنه چکاچاك دخی دیرلر ق چالاك ق زیاده چابك
معناسنه که جست ایله مرادف ایدوب جست وچالاك دیرلر فرهنك حسین وفائیده بمعنی
جای بلند وبمعنی دزد وخونی مسطوردر ق چالیك ق کسر لام وسکون یای تحتانی ایله
ایکی پاره اغاجدر بری اوزون بری قصه اوزوننی اله آلوب قصه‌یی یره قویوب الده‌کی اغاجله
یره‌کی نك اوجنه اوروب یوقاری وصحرا رقده بردخی هواده ایکن اوروب اتارلر ترکیده چلیك دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت طفلیست سخن کفتن مرد یست خمش کردن * تو دستم
چالاکی نی کودك چالیکی ق چادك ق مخفف چکاوکدر ق چاهك ق ایکی معنایه کلور اول
چاه زنخدانه دیرلر ابو المعانی بیت بفریب وعدهٔ اودل تومده ز دستت * که بسحر چشم جادو
چو تو بس بچاهك انداخت * ثانی کاف تصغیر ایله کوچك قویی در ق چچك ق فتحتین ایله
رخسار محبوبان وروی دلبران وکل معناسنه‌ده مرویدر کذا فی المجمع شرفنامه‌ده معنای
مرقومه ضمتین ایله مرویدر ق چرخ ریسك ق چکرکه‌یه مشابه اما اندن کوچك برجانوردرکه
کیجه صدا اویرر شیرازیلر چرداسك دیرلر ق چربك ق سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله
اوج معنایه کلور اول بمعنی چوبه اول نسنه درکه اینجه حریر کاغد آهارلنمش اولوب تصویر
ویاخود نقش وخط صفحه‌سی اوزرینه قویوب نقش قلمیله رسم آلورلر سید ذو الفقار
شروانی * قطعه * تا نشان از خامهٔ ثانی دهد فصل بهار * وز زر افشان چربك تارونه
شود باد خزان * باد ز اشك حاسدت باروی زر سیمای او * جلت ابر بهار ورشك کنج
شایکان * ثانی اول یوفقه اتمکه دیرلرکه یاغده بشوروب حلوا ایله تناول ایدرلر بسحاق اطعمه
بیت نسیم چربك وحلوا بمرد کان چو رسد * ببوی هردو برآرند دست وسر ز قبور *
ثالث قیماق که سر شیر وچربه دخی دیرلر ق چرك ق فتح راء مهمله ایله زخم معناسنه‌در میر خسرو
بیت چرك زد چشم زخمی را زیك خس * ز بهر چشم اورا زخم شد بس * وسکون راء مهمله
ایله برقوش آدیدر کیجه‌لرده اغاجه ویاخود بر دیواره ایاغندن آصلوب چغررر کذا فی
فرهنك جهانکیری ق چرمك ق سکون راء مهمله وفتح میمله آغرشق که بادریسه دخی دیرلر
کذا فی المحمودی ق چروك ق سکون راء مهمله ایله طغر حق د بنده خرده قلن اتمك پاره‌لری
کذا فی المشکلات ومجمع الفرس اما واوك حرکتی اشعار اولنمامش فرهنك جهانکیریده طباخلر
ترید ایتدکاری خرده اتمکه دیرلر آنده دخی حرکتی بیان اولنمامش غالبا قتلرنده غایت
مستعمل لغتدر ق چریك ق کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله برعسکره خارجدن
امداده کلن عسکره دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی بیت چریك آمد چوانبوهی
پشه را * شد افزون قوت بازو سپه را ق چشمك ق اوج معنایه کلور اول استعاره طریقیله

کوزلکه دیرلر خواجه کمال بیت بردیده چشمك می نهم چون موسم دیدار شد * در آرزوی
روی توبنکر که چشم چارشد * ثانی کوز دوالرندن برد وا آدیدر چشام دخی دیرلر ثالث
بمعنی کفش کذا فی فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده براوت آدیدر که عربیده اخراس الکلب
دیرلر ؕ چك ؔ سکزمعنایه کلور اول محودیده و بعض فرهنکلرده بمعنی قباله یعنی حجت قاضی که
تعریب ایدوب صك دیرلر وشرفنامه ده بمعنی منشور ومکتوب معناسنه ثانی فرهنك
جهانکیریده بمعنی سخن قوی البرهان ثالث بمعنی چکیدن بو معناده صیغهٔ امردخی اولور
بو اوج معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی * قطعه * دیریست تاریاست اصحاب را بحق *
اندرکتابخانهٔ اسلاف تست چك * آید صواب هرچه توکویی وخصم را * یاراوزهره نی که
کند هیچکونه چك * تودرچکان زلفظ براصحاب خویش باش * کو برزخ اعادی توخون
دیده چك * رابع مشتهٔ حلاج مولانا کاتبی بیت نشاند جود توخورشید را بحلاجی *
زچرخ قوس وزاغصان سدره اش چك ساخت * خامس اسفل زنخدان که ترکیده اکا
دیرلر سادس براغاجدر اوجنده درت بش پرمق کبی اغاج اولور آنکله خرمن صاورب دانه یی
صماندن آیوررلر ترکیده یباعه یبه مدره دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره قرالاوی * قطعه *
تابکی بوسه برچك چلبی * بشمری همچو تنکهٔ صراف * تابغر بیله همچو برزبکر * دانه ازکه
بچك بسازد صاف * سابع تحفة الاحباب بمعنی قطره شاعر بیت چکی چون نبود از بو
نیره خاك * بکن سیمتن راسر از تیغ چاك * ثامن اغاج بودامق معناسنه عموما و زم چبوغن
بودامق خصوصا حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله کلور ؕ چکاچاك ؔ فتح کاف و جیم فارسیله
آواز تیغ و خنجر و کرز که چکاچك و چکچاك دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چکاچاك
خنجر بکردون رسید * زهندوستان خون بجیحون رسید * وآواز کرز معناسنه حکیم
اسدی بیت شل و تیر پیوسته چون تار و پود * چکاچاك برخاست از کرز وخود *
و برپك نسنه یه طوقندقده ظاهر اولان صدایه دیرلر فضل طاهر بیت چو برکوه سودی
تن سنك رنك * بفر سنك رفتی چکاچاك سنك ؕ چکاچك ؔ ایکی معنایه کلور اول بمعنی
چکاچاك مرقوم ثانی دیشلری بربرینه اوروب چقان صدایه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ؕ چکاوك ؔ فتح واوایله اوج معنایه کلور اول صدای قمری طالب آملی بیت زمین جزیرهٔ
مرغان نیم بسمل کشت * زبس چکاوك قمری وکبك وسارا فتاد * فرهنك جهانکیریده
برقوشدر سرچه دن بیوجك خوش آواز جل دخی دیرلر عربیده قبره وابو الملیح ده دیرلر
وعراقیده هوژه دیرلر امیر معزی بیت تاچکاوك بست موسیقار برمنقار خویش * ارغنون
کشنست بلبل بردرخت ارغوان * ثانی چغانه معناسنه که بریاریق اغاجدر اراسنه دائره
جلاجلی کبی پوللر استوار ایدوب رقاص رقص ایدرکن النده طوتوب سائر سازلره آهنك
ایدر هندوشاه منشی بیت زکل ساکن بو دبلبال بلبل * نه از ریرو بم چنك و چکاوك * ثالث
باربد خسروك مخترعاتندن برنوا آدیدر که نوای چکاوك دیرلر شیخ نظامی بیت نوا کر نوای چکاوك
زند * چو دشمن زند تیر ناوك زند * سیف اسفرنکی بیت ازنوای چکاوك اندر کو * کبك
دررقص کردن آمد باز * برنوع مرغابی یعنی بردورلو صو قوشی واردر که سرخاب دخی دیرلر

دیرلر لسان هندیده ارککنه چکو ودیشسنه چکوی دیرلر عادتلری بویله درکه ارککی دشیسی
ایله کیجه بر یرده یاتمیوب بر برندن جدا اولورلر اکثر هند خلقی غلط ایدوب تقارب لفظ
مناسبتی ایله چکاوك ایله چکویی برصانورلر بو معناده میر خسرو بیت جفت چکاوك زقضای
خدا * روز بهم جاوشب ازهم جدا * وله بیت دران خون کامدان پیکان ناوك * تواند آشنا
کردن چکاوك * میر خسروك چکاوك دیدوکی چکوی درلکن غلط عوامه تابع اولمش ؕ چکچاك
ایکی معنایه در اول آواز ضرب کرز وشمشیر حکیم فردوسی بیت زچکچاك کرز وزشبشاب
تیر * برآورد ازجان دشمن نفیر * ثانی آواز بوسه ابو المعانی بیت لبالب چو بودند آنماه
وخورشید * که چکچاك بوسه اصم می شنید ؕ چکچك ؔ سکون کاف وفتح جیم فارسیله
اوج معنایه کلور اول آواز کرز وشمشیر وچوبه دست وامثالهم که تیز تیز پی اندرپی اورلمقدن
ظاهر اولور چکاچاك معناسنه حکیم سوزنی بیت باب درفکنم ملحزان بکف چکچك *
چوکف کف آبله خیزانم ازقفای ملیح * ثانی صوبك قطره قطره طمله سندن چقان صدایه
دیرلر ثالث شدت شتادن ویا خود لرزش وجوددن دیشلرك بربرینه اوردوغندن صادر
اولان صدایه دیرلر ؕ چکك ؔ فتح کافله ایکی معنایه در اول بند ابریشم ثانی بمعنی کنجشك که
عربیده عصفور دیرلر شاعر بیت چو نتواند عدو کشتن مقابل * چکك را نیست تابش
پیش شاهین ؕ چکوك ؔ ضم کاف ایله ایکی معنایه در اول چکاوك مرقومك معنای اولیله
مترادفدر شمس فخری بیت وانکه بیشه باز همتش که صید کند * کرکسی چرخ بشکرد چو
چکوك * ثانی بمعنی بچه پهن که خرفه دخی دیرلر سموز اوت معناسنه ؕ چکیزك ؔ کسر کاف
وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله برمرضدرکه بول مثانه دن قطره قطره ایتر عربیده
تقطیر البول دیرلر ؕ چلاك ؔ ایکی معنایه در اول مخفف چالاك در ثانی چشمك معناسنه
میر نظمی بیت ندید ازضعف غم از دردناکی * که کرده چار چشمش باچلاکی ؕ چلبك ؔ
سکون لام وفتح باء فارسیله یاغده پشمش اتمك کذا فی شرفنامه بو معنایه میرزا قلی بیك
درقصیدهٔ قسمت میراث بیت انبارخانهٔ جوو ارزن ازان من * دستارخوان چلبك وحلوا
ازان تو ؕ چلك ؔ فتح لامله بمعنی چکك مرقوم وضم لامله بمعنی چالیك مرقوم وکسر جیم
وسکون لامله بمعنی کفچه کذا فی فرهنك جهانکیری ؕ چلوك ؔ فتح لام وسکون واو ایله
آت بوینه بغلدقلری برابیدر ؕ چلونك ؔ ضم لامله برشخصك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری
ؕ چمتاك وچمتك ؔ کلاهما بسکون المیم وفتح التاء المثناة بمعنی کفش که چمشاك وچمشك وچمناك
وچمنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؕ چمشاك وچمشك ؔ کلاهما بسکون المیم
وفتح الشین المعجمه بمعنی کفش یعنی پابوج ؕ چمك ؔ فتح میمله بمعنی قوت وقدرت خواجه
عمید لویکی بیت پایکه سخنوری یافتم ازقبول تو * خود زازل بعون تودست مراست این
چمك * شرفنامه ده بمعنی پیش دستی وفریبی وافزونی وجنبانی ومحودیده بمعنی فیروزی
مسطوردر ؕ چمناك وچمنك ؔ کلاهما بسکون المیم وفتح النون بمعنی چمتاك وچمتك وچمشاك
وچمشك مرقومون کذا فی فرهنك جهانکیری ؕ چنکلوك ؔ سکون نون وکاف فارسی موقوف
وضم لامله آدم وچارپا حیواناتك الی ویا ایاغی کرشونا راست اولمغه دیرلر حضرت مولانا

قدس سره بيت چنكلوك وخفته شكل بى ادب * شوى اوميغيزد اورا ميطلب لغ چهارپايك
برعلت آديدر انسانده اولور عربيده تقام ديرلر لغ چهره دوك ع چقرق كه چرخه دخى ديرلر
كذا فى المجمع لغ مع الكاف الفارسى * چارك ع فتح راء مهمله ايله بمعنى چاوش مرقوم حكيم
نزارئ قهستانى بيت بيكدم هردوتن از جا بجستند * جو چارك چوب در پيچان بستند
لغ چپلاهنك وچپلهنك ع كلاهما بسكون الباء الفارسى والنون وبفتح اللام والهاء تخم
تربدر زرد يعنى صارى لغ چرنك ع سكون راء مهمله وفتح نون ايله طرفه نسنه يه ديرلركه
كركسه نوظهور اولسون وكركسه محل استعجاب اولنور نسنه اولسون ميرنظمى بيت
چو اوغم نبوده متاع چرنك * نديده كسى آنچنان طرفه رنك لغ چسنك ع فتح سين مهمله
ونونله بمعنى كل باش عربيده اقرع ديرلر حكيم سوزنى بيت سرمست وكون فراخ چودر آب
غرقه شد * خاشاك وار بر سر آب آمد آن چسنك * بعض فرهنكده داغ پيشانى معناسنه در
لغ چغوك ع ضم غين معجمه وواو معروفله بمعنى جرز مرقوم يعنى اول قوش كه اكا خرچال
وعسرخاب دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ چلانك ع فتح لام ونونله مزبله بوجكى كه
خيزدوك ودپلك وسركين غلطانك وسركين كردانك وكشتك وكوى كردانك دخى ديرلر عربيده
جعل ديدكلريدر كذا فى جهانكيرى والمجمع لغ چلونك ع سكون لام ونون وفتح واو ايله قاون
وقارپوز ثكاكى كذا فى شرفنامه لغ چنك ع طقوز معنايه استعمال اولنور اول برنوع
مشهور ومعروف سازدر مولانا قدسى بيت غبار كدورت ز دلهاى تنك * كند پاك مطرب
زكيسوى چنك * ثانى بمعنى خميده يعنى منحنى كه چفته وچچاخ دخى ديرلر حقا كه بو معنا
سازلرندن انسبدر زيرا مذكور سازه مناسبت اسم بو معناده در ثالث بمعنى قلاب عموما
وقلاب فيل خصوصا كه چنكك دخى ديرلر امير خسرو بيت قوى ضعيف نوازى كه پشه
زامرش * بيانك چنك نه كوش فيل مى خوارست * رابع چنكال معناسنه دركه بودرت معنايه
حكيم سوزنى بيت پيران چنك پشت وجوانان چنك زلف * درچنك جام باده ودر كوش
بانك چنك * خامس نكارنامه مانى آديدركه اكا اوچنك وارتنك وارژنك دخى ديرلر
حكيم سنايى بيت اى سنايى نشود كار تو امروز چو چنك * تا بخدمت نزوى ونكنى پشت
چو چنك * سادس درنده قوشلرك طرناغى شيخ نظامى بيت ره بط با زنبر آهنك ميزد
برقص كبك شاهين چنك ميزد * سابع استعارت طريقيله پنجه انسانه ده ديرلر حكيم فردوسى
بيت پياده كه ديدى كه چنك آورد * سر شهسواران بچنك آورد * ثامن بمعنى شل يعنى
چولاق كه دست فلان شل شد ديكده چنك شد ديرلر تاسع شرفنامه ده مزاميردن برنوعدركه
غايت شهرتى واردر لغ چنكلوك * كاف اول عربى ايله اول كمسه ديرلركه رنجدن ياخود
زخمدن اللرين ديزى اوستنه قويوب بوكيلوب اوتوره ودخى الى واياغى بوزلمش اولانه
ديرلر استاد فرخى بيت بمردن بدل اندرون چنكلوك * به از دستكارى بنيروى غوك *
ودخى مشكلاتده اوتوروب قالقمقده آدمه ويا ديواره طيانمغه ديرلر لغ مع اللام * چال ع
آلتى معنايه كلور اول بمعنى دوموى عموما وآت يله سى وقويروغى كه بياض وسياه قريشق اوله
خصوصا اثير الدين اخسيكتى بيت درسر كرفته با نقط كلك اصفرت * كلكون آسمان

آسمان هوش چال وابرشى * ثانى غله قيوسى كه كودال وچاله دخى ديرلر شيخ اوحد الدين
دركتاب جام جم بيت كله در جول وغله اندر چال * نتوان داشت چله از سر چال
وچلاه چقورى كه اياقلرين ايچنه صالوب بز طوقور اكا پاچال دخى ديرلر ودخى مجرم
وقاتل حبس اولندوغى قرا كوقويى كه سيه چال دخى ديرلر ثالث قمار رهنى معناسنه جمال
الدين عبد الرزاق كاشى بيت هيچ ميدانى كه اينجا با حريف مهره دزد * جان همى بازى
بحصلى تو بهر چال قمار * رابع بمعنى آشيانه مرغ ملك قمى در رفتن روز آمدن شب بيت
سيه مست مرغى درآيد بچال * زرين بيضه بنهفت در زير بال * خامس برقوش آديدر
واول ايكى قسم اولور برقسمى جثه ده بيوكدر قاز قدر اولور اكا خرچال دخى ديرلر وبرقسمى
كوچك كه قرغه قدر اولور اكا ولبك وولبكه دخى ديرلر عربيده حبارى وتركستانده توغدرى
ديرلر شمس فخرى بيت يكانه خسرو صاحبقران كه از عدلش * رود بپرسش شاهين بخانه
بط وچال * وشاهسار دينشدر بيت چو باز را بكند باز دار مخلب وچنك * بروز صيد
بروكبك راه كيرد چال * شيخ نظامى اسكندرنامه ده اسكندر جنك دارايه عزيمتده اثناى
راهده ككلكلرك جنك ايتدكلرين كوروب تفأل ايتدوكنى بياننده چال كبك درى اولمقده
استفاده اولنور * مثنوى * دوكبك درى ديد برخاره سنك * بابين كينكان جنكى بجنك
يكى را نشان كرد برنام خويش * بر ويست فال سرانجام خويش * دكر مرغ را نام دارا نهاد *
بران فال چشم آشكارا نهاد * همان مرغ شد عاقبت كامكار * كه برنام خود فال زد شهريار
چو پيروزد بد آنچنان چال را * دليل ظفر يافت ان فال را * سادس ولايت قزوينده
برقريه نك اسميدر وزبان هنديده اوج معنايه كلور بورى اهل هندك زبان عليسنده چهار
كروهه چال ديرلر ايكنجى اهل هندك زبان متعارفلرنده رفتاره چال ديرلر اوچنجى هندده
اولور برنوع بالق آديدر لغ چاه بابل ع ولايت بابلده برمشهور قويودركه آنده هاروت
وماروت نام ايكى ملك محبوسدر الى يوم القيامه طورورلر زمان سابقده بعض كمسنه لر واروب
آنلردن سحر اوكرنورلر ايمش احواللرى قرآن عظيم الشانده مشهوردر لغ چپل ع فتح باء
فارسيله اول كمسنه يه ديرلركه كندويى ناشايسته نسنه لر ايله آلوده وكندويه عيب كتورر
نسنه وچركين ونامعقول ايشلر ايليه استاد منوچهرى بيت هركو بجز از تو بجهان ندارى
بنشست * بيداد كرست وچپلك بيخرد وبس لغ چخكول ع سكون خاء معجمه وضم كاف
فارسيله حاجى پياده رو يعنى مكه معظمه يه پيادن كيدن آدمه ديرلر ميرنظمى بيت شتابان
رفته بوده قصد موصول * چو راه كعبه كويا بود چخكول لغ چرغول ع سكون راء مهمله
وضم غين معجمه ايله براوت اسميدركه اكا چرغون وخرغول وخركوشك وزبانبره دخى ديرلر
عربيده لسان الحمل ديدكلريدر لغ چشماغل وچشماغول وچشماغيل ع كلهم بسكون
الشين المعجمه وفتح الميم كوز اوجيله باقمق كرك محبتا وكرك غضبا اولسون خوبانده دزديده
نكاه ديرلر شمس فخرى * قطعه * كركند شهريار خصم شكار * سوى كردون نظر بچشماغيل
اختران بر زمين نهند ز بيم * از پى بندكى شاه توبل لغ چغل ع فتح غين معجمه ايله ايكى
معنايه در اول بمعنى چين شكنج كه انسانك يوزنده وغيرى يرنده قوجه لق سببى ايله اولور ياخود

عم وغضب جهتی ایله اولور ثانی برظرفدر دباغت اولنمش دریدن برداق کبی ایدوب برلوله
نصب ومسافرلر یولجیلر یانلرنده کوتروب یوللرده آندن صو ایچرلر لغت مزبوره حرکات ثلثه ده
معنای آخر ایله استعمال اولنور کذا فی فرهنك جهانکیری چکال کاف فارسیله ایکی
معنایه کلور اول هرآغر وکثیف اولان نسنه یه دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت پیش
طبعش کران هوای سبك * پیش حلمش سبك زمین چکال * ثانی نشانهٔ تیرآماج
معناسنه میرنظمی بیت کشادند چون تیرا پر وبال * همان سینهٔ خصم کردند چکال *
چل اوج معنایه کلور اول رفتن لفظندن صیغهٔ امردر برو معناسنه کیت دیمك اولور
حکیم ناصرخسرو بیت اکرچه غرقهٔ از فضل اومید مباش * بعلم کوش وازین غرق جهل
بیرون چل * امیرخسرو بیت از چل چل تو پای من زادشد بکل * من خود نمی چلم تو اکر
میچلی بچل * زبان هندیده دخی بومعنایه در ثانی میان دریایه دیرلر وسط البحر معناسنه
میرنظمی * مثنوی * تلاطم کرده موج ازباد صرصر * بکشتی راکبان کشتند مضطر *
که بودند درچل دریای عمان * درانچال کشته اند نومید ازجان * ثالث خس وخاشاك وکل
وسنك ایله صواوکنه ایندکاری بند معناسنه که یزغ ووزغ دخی دیرلر چنال فتح نون
ایله بوزن ومعنی چنار کذا فی المجمع چملول سکون میم وضم لام وواو معروفله صابنجق که
زموره دخی دیرلر چنبلول سکون باء موحده ایله چملول مرقوم کبی صابنجق معناسنه
مرویدر چندل بوزن ومعنی صندل حکیم ناصرخسرو بیت بسوخته برسرکه ونمك
مکن که ترا * کلاب سایدو کافور سازد وچندل چنکال وچنکل کلاهما بسکون النون
وفتح الکاف الفارسی جانور پنجه سنه دیرلر اما بعض فرهنکلره فرق بیان ایدوب چنکال سباع
یعنی یرتجی چارپا حیوان پنجه سی وچنکل مرغ شکاری یعنی یرتجی قوش پنجه سی اوله وفرهنك
جهانکیریده لغت ثانی ضم کافله روایت اولنمشدر مذکور معنالر بو بیتلردن فهم اولنور شاعر
* قطعه * زعدل اوشاه بازسفید جفت کلنك * زامن اوشاه شیرژیان یار شغال *
نه ان فراز بر دبر هوا بدان چنکل * نه این دراز کند در زمین بدین چنکال * واستعاره
طریقیله آدمی ده دخی استعمال اولنور شاعر دیمشدر بیت هنرمند یوسف باپین وداد
بچنکال خوش آن عرب را بداد * فرهنك محمودیده اورمان وجای خارناك ومجمع
الفرسده بمعنی هدف واقعدر وفرهنك حسینی وفایی ده خاء معجمه ایله روایت اولنمشدر
چنکول سکون نون وفتح کاف فارسیله خسته لکدن ویاخود زحمتدن مجال اولمامغله
الدرین دیزاوستنه قویوب اوتورمغه واول هیأتله قالقمغه دیرلر شمس فخری بیت بدخواه
فلك خسرو دارای ملك کیر * باشد زدرد ورنج همیشه چو چنکول چول فتح واو ایله
بمعنی خمیده یعنی اکلمش کذا فی المجمع مع المیم * چارچشم بعض قیونك وسائر حیوانك
کوزلری اوزرنده کوز کبی جه سیاه نشانلری اولور اولمقوله یه چارچشم دیرلر ودخی کوزلك
طوتمش آدمه دیرلر چاردهم اون دردنجی عدد وماهك بدر اولدیغی محل مرادیدر
دیمکدر چارم عدده دردنجی دیمکدر چارمین بام دردنجی کوك معناسنه چارم
دردنجی ویانسبت ونون نسبتی تأکید ایچوندر چرخ چارمین دخی دیرلر کذا فی شرفنامه

شرفنامه چام لغت مشترکه در برقاج معنایه کلور دانه ودوکمه کره معناسنه وطرز واسلوب
وقات تای معناسنه وسر محله ودیو لرکه کویه قریب محللرده واقع اولور چام چام
بمعنی خم اندرخم منجیك بیت کفتا مراچه چانکه بارام نیستم * کفتم که زود خیز همیکرد
چام چام * وچام مرقومك جمیع معنالرنده تکرار ایچون استعمال اولنور ومجمع الفرسده
دره ها ودهها وراههای پرپیچ وتاب مسطوردر چرام فتح راء مهمله ایله بمعنی چراکاه
یعنی اوتلاق حکیم سنایی بیت آن شنیدی که در ولایت شام * برده بودند اشتران بچرام
چرخ نهم یعنی عرش مجید کذا فی شرفنامه چرم فتح راء مهمله ایله بوزن حرم ایران
زمینده برمقام اسمیدر ومحمودیده درهٔ کوه یعنی طاغده اولان دره معناسنه در وسکون
راء ایله بوزن شرم صغردر یسندن پرداخت اولنمش کون هرحالتده چرم دیرلر وچغتای لساننده
اولتاك دیرلر عموما وجزمه وپابوج التنه دیکلن کون خصوصا حسب حال مثنوی سنده کلور
بیت اوتوك اولتاکی تخته نعلین آنکا * بولوب پیر قدم اورونی کونین انکا چشام وچشخام
وچشم اول وثالث بفتح الشین وثانی بسکون الشین وفتح الخاء المعجمات اوچیده مرجمك قدر سیاه
دانه لردر دوکوب واله یوب غایت نرم ایدوب اغریلو کوزه دوا ایچون چکرلر غایت مفیددر
وکهنه جراحته اکسه لر بتوروب صاغلدر آکا چاکو وچشمك دخی دیرلر طبیب یوسفی * رباعی *
چون از رمد تو بکذرد روزی چند * تا آهوی صحت درآید بکمند * چشخام ونبات مصری
وماميران * باید چو غبار کرده ودر چشم افکند چشم خصوصیله کوز معناسنه درکه
عربیده عین دیدکلرینه چغتایده قاراق دیرلر نتکم لطفی دیوانده بیت ای غمزه سی مسکین
لاره کوب قیلغوچی بیدار * جادوقاراقینك سحرابلا هاروتغه استاد * غین معجمه ایله قراغ
دخی دیرلر واستعاره طریقیله امید معناسنه استعمال اولنور چشم دارد دیرلر امید دارد دیمك
اولور کمال خجندی بیت بخاکبوسی پایت هنوز دارم چشم * دران زمان که بکیرم بخاك
بوسیدن چشم پنام فتح باء فارسی ونونله جمال که عربیده هیکل دیرلر ابوالحسن شهیدی
بیت بتانکارا ازچشم بد بترس بترس * چرانداری باخویشتن توچشم پنام * شمس فخری
بیت هرکه باحرز مدح اوباشد * نبود حاجتش بچشم پنام چشم زخم کوز دکمك
عربیده اصابت عین معناسنه ابوالمعانی بیت فلك که عقد ثریا زبهر دفع کزند * زچشم زخم
زمانه بکردنش اویخت چم اون ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرام وخرامیدن لفظندن
صیغهٔ امر اولور حکیم ناصرخسرو * قطعه * نها دخدا یست درتو خرد * چو در تار نور
وچو در مشك شم * کرازدین ودانش خبر بایدت * سوی معدن دین ودانش بچم * وبمعنی
چمان یعنی خرامان حضرت مولانا قدس سره بیت دم سخت کرم داری که بجادویی وافسون
بزند کره برآتش بچما نرا وهوارا * ثانی ساخته وآراسته معناسنه استاد عنصری بیت
زکرك اکر تونهٔ بهتر زکرك مباش * اکر تومؤمنی وکاردین تو بچمست * ثالث بمعنی
اندوخته وفراهم آورده استاد فرخی بیت جهان ومال جهان سرتسر چمیدهٔ تست *
بشهریاری وپیروزی آن چمیده بچم * رابع سوز معناسنه مثلا برسوز دن برمعنی
قصد اولنه مشکلاتده وهو ما یستفاد من اللفظ یعنی برلفظدن معنی استفاده اولنه ابوالحسن

سهیلدی بیت رغوی کنی که شاعر دهرم ولیك نیست * در شعر تو نه حکمت ونه لذت ونه
چم * خامس بمعنی جرم وگناه حکیم نزاری قهستانی * مسمط * جم کفتمش کو جم چه چم
بر من بدین سهو ست وچم * مثلش نباشد در عجم شاهی ز نسل بوالبشر * سادس بمعنی
خوردن حکیم فردوسی بیت شما دست شادی بخوردن برید * بیك هفته اندر چمید
وچرید * سابع مرو بلر لساننده زیان معناسنه ودارا لمرزبلر زباننده چشم معناسنه در
حکیم سنائی بیت عالمی دیکرست عالمشان * نیست فوقی ز نور ناچمشان * ثامن صیغه
حکیم سوزنی بیت سپهداران ایرانرا شایسته بدهمت * که پیش او بشایستی نهادن
دست را بر چم * تاسع انتظام کار معناسنه کسائی بیت چرا نه شکر کنم نعمت ترا شب وروز
که از تو اختر من سعد کشت وکار بچم * عاشر جلد وچابك وچالاك اولمق معناسنه استاد
لطیفی بیت بر فضل توکی معترف آیند که دانند * اشعار تو بی چم وسخنها همه خله * فتح
خاء معجمه ایله خله نك معنالری محلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی حادی عشر بمعنی خم خمیدن
لفظندن صیغهٔ امر اولور ثانی عشر بوریا قمشندن طبق ایدوب آنکله غله نك صمانن
وتوزین آیررلر اکا چیچ وغله بر افشان دخی دیرلر هندی لساننده اکا سوب دیرلر ل چنك مریم ع
بخور مریم دیدکلری شکوفه در که بش برمق کبی در مجمع الفرس ده مسطور در که زن حامل
وضع حملده عسرت چکسه اول اوتی صویه قورلر اصلنوب بو یندن جدا اولدوغی کبی
بامرالله تعالی اول عورت وضع حمل ایدر نتکم بو بیتده بو معنایه اشارت وار در شیخ نظامی
بیت بوست آن چنك مریم شاه عالم * چنان کابستنان آن چنك مریم ل چهار علم ع
یعنی خلفاء الراشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین کذا فی شرفنامه ل چهار نظم ع یعنی
عناصر اربعه کذا فی شرفنامه ل مع النون * چاپاتان ع فتح باء فارسی وتاء مثناة ایله
بعض نسخه ده تا یرینه نونله واقعدر ادك اوزرینه کیلن ادك معناسنه در کذا فی نعمة الله
ل چارکون ع کتب طب مفرداتنده بسباسه دیدکلری دارو در ودخی سمر اغاجنه دیرلر
ل چاشکدان ع فتح شین معجمه ودال مهمله وسکون کافله ل چارمین ع چارم دردنجی یای
نسبت ونون تأکید ایله دردنجی یه منسوب دیمك اولور ل چاشدان ع سکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله اتمك صاندوغی کذا فی التحفه اما غیری نسخه لرده خاء معجمه ایله در
ل چاکانیدن ع بمعنی چکانیدن یعنی طملامق هرنه اولورسه استاد فرخی بیت پیش
سائل زر بچکاند بهنکام جواب * پیش نحوی موی بشکافد بهنکام سؤال ل چامیدن ع
کسر میمله تبول وتغیط معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مسمط * بس کن که هر مرغ ای
پسر کمتر خورد انجیر تر * شد طعمه طوطی شکروان زاغ را چامین خر ل چاویدن ع
سرچه لر واکا بکزر قوشجغزلر برنسنه دن اورکوب چغرشدقلرینه دیرلر ل چاهیدن ع
کسر ها وسکون یای تحتانی ایله اوشمك معناسنه در ل چاییدن ع کسر یای تحتانیٔ اول
وسکون ثانیله اوشمك معناسنه مرویدر کذا فی نسخهٔ بحر الغرایب الحلیمی ل چپان ع فتح
باء فارسیله بمعنی جامهٔ کهنه بوندن که اسکی اثوابلی آدمه چپانی دیرلر میر نظمی بیت
نباشد لایق بزمت چپانی * تو عالی قدری وقدر تو دانی ل چپتیش ع سکون باء فارسی وکسر

وکسر مثناة تاء ویای ساکنه ایله بمعنی انبانجه یعنی کوچك طغرجق کذا فی فرهنك جهانکیری
ل چپسین ع سکون باء فارسی ویای تحتانی وسین مهمله ایله آچلی که عربیده جبصین دیرلر
وله در تعریف قلعه بیت چنان بود محکم بنای حصار * بچپسین وکچ کرده اند استوار *
ل چپ دادن ع پاره یه آتمق معناسنه اصطلاحیدر ل چپسیدن ع سکون باء فارسی
ویای تحتانی وکسر سین ایله بمعنی چسپیدن وچسفیدن که عنقریب ذکر اولنور انشاءالله
تعالی ل چپیره شدن ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله حاضر ومهیا اولمق ودرپاوب
جمع اولمق حکیم فردوسی بیت بفرمودشان تا چپیره شدند * هزبر ژیان را پذیره شدند *
ل چپین ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله سله سپیدی که اکثر سکوت چیغندن
ایدوب ایچنه اتمك وبعض اشیا قورلر حکیم فردوسی بیت بچپین در افکند ناکه سرش *
همان نان کشکین به پیش اندرش ل چتین ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله ایرك
قوریمی که ایکی طرفدن دیکیلور ل چخیدن ع کسر خاء معجمه ایله بمعنی ستیزه وسرزنش
یعنی چکشمك ودخی بمعنی کوشیدن یعنی دورشمك مولانا کسائی بیت طعنه مزن که
با دولب من چراخچی * هرچند پیر کشتم وتو تازه نوجوان * ودخی پیچ وتاب معناسنه مرویدر
ل چخین ع کسر خاء معجمه ایله کیرلو وپاسلو شوخکین معناسنه شرفنامه ده کسر نین ایله
مقیددر ل چرامین ع فتح راء مهمله وکسر میمله بمعنی علف بهرامی بیت بماندم اینجا بیچاره
زاه کم کرده * نه آب با من بیچاره نه چرامینا ل چران ع فتح راء مهمله ایله بوزن خران یعنی
چرنده اوتلایجی معناسنه اسم فاعل اولور ل چرانیدن ع فتح راء مهمله وکسر نون وسکون
یای تحتانی ایله حیوان اوتارمق تشدید ایله ده تحفه ده منقولدر ل چراییدن ع کسر
یای تحتانیٔ اول وسکون ثانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی چراکاه اوتلاق معناسنه شمس فخری
قطعه * حسود شاه را در باغ امید * نماندست از ثمر غیر از سپید چین * چو حیوانیسته
مانده در بیابان * ز بخت بد ز آب ونه چراییدن ل چرب زبان ع طتلو دللو ومنتظم الکلام
وفصیح اللسان دیمکدر میر نظمی بیت شوی خوش سخن با کبیر وصغیر * کنك چرب زبانی
همه کس اسیر ل چرب شیرین ع لطیف ونفیس ولذیذ طعام حکیم خاقانی بیت چرب
شیرین نعمت دنیا * بمکس راند نشنمی ارزد ل چربیدن ع سکون راء مهمله وکسر باء موحده
ویای ساکنه ایله غالب اولمق معناسنه شیخ نظامی بیت من ار بر تو چربم بهنکام کین * بدم
قائم انداز روی زمین * ودخی فروآمدن وفروآوردن وفرورفتن وفروکردن بونلردن مراد
مغلوب ایتمك وغالب اولمق معناسیدر بابا نصیبی کیلانی بیت برمه آن روز تو نه دقتش مچربید
که ز نارنج بباز یجه تراز ومیساخت ل چرخ برین ع یعنی عرش مجید کذا فی شرفنامه
ل چردان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بوزن مردان کد الرجز وسؤال مخلتینه الارتله
طوتدقلری طاس ویا کشکول اصلی جیم عربیله درجز اولنان اشیایه ظرف اولور وبو
معناسی دخی قبولرده اولان رزه خلقه سید رایکی معنایه زنیب اوزره میر نظمی بیت کدائی
کرفتست چردان بدست * بدر آمد وکرد چردان شکست ل چرستیدن ع فتح را وسکون
سینین مهملتین ویای تحتانی وکسر تاء مثناة ایله بوزن پرستیدن دیشلرینی بر برینه صقوب

چرد بمقدار چرسدان فتح راو سکون سین مهملتین ایله چارکوشه بر نوع طغاردر که
درویشان وسیاحان وقلندران درت کوشه سندن باغ ایدوب ارقه لرینه باغلرلر ایچنه
مأکولات وبعض سبك جامه دخی قورلر کاهی حمائل واریده ایدرلر شیخ جنید خانخالی بیت
برون رفتم جو درویشان نمد پوش * چرسد انرا حمائل کرده بردوش چرغان سکون
راء مهمله وفتح غین معجمه ایله اول بیوك مهردر که منشورلره طغرا یرینه بصررلر کذا فی
فرهنك جهانکیری چرغون سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله بمعنی چرغول مرقوم
چرمدان سکون راء مهمله ومیمله وفتح رایله ده جائزدر دری کیسه معناسنه که دولیان
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ایمنم از مکر دزد وراهزن * زانکه چون زر
درچرمدان توام * وله ایضا بیت کاسهٔ ارزاق بیاپی پرست * کیسهٔ اقبال چرمدان
ماست چرنکیدن فتح راء مهمله وسکون نون وکسر کاف عجمیله آواز کرز وامثالی
نسنه لرکه او ردقده ظاهر اولور چرون سکون راء مهمله وفتح واوایله شهر هرمزك
اسم قدیمیدر چرویدن سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واوایله ایکی معنایه کاور
اول چاره آرامق معناسنه در میر نظمی بیت بدرد عشق اوچندانکه چرو ید * بجز صبرش
علاجی راهی دید * ثانی سکر تمك معناسنه در شمس فخری بیت دولت ونصرت وسعادت را
نیست کاری ورای چرویدن چریدن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله اوتلامق
معناسنه تشدید رایله وتخفیفله ده جائزدر چسپان سکون سین مهمله وفتح باء
فارسیله بر نوع جامه درکه اوستنه کیولر بکاری طارو اکثریا بوینی دخی قصه ایدرلر بالاپوش
وچکمان دخی دیرلر وبر معناسیده یاقشقلو ومناسب اولان نسنه درهر نه اولورسه مثلا فلان
چیز بفلا نرا چسپان آمد دیرلر چسپیدن سکون سین مهمله وکسر باء فارسیله میل
ایلمك وزیاده کلمك وبر نسنه طوتمق وبر جسم بر جسمه متصل اولمق بروجهله که انفصالی کوج
اوله ویا یشمق ویاقشمق معنالرینه در کذا فی الشکلات چشان فتح شین معجمه ایله کرز
معناسنه درکه پشان وقشان دخی دیرلر چشم پریدن کوز سکرمك معناسنه شمس
تبریزی بیت چشم همی پرد مکر آن یار میرسد * دل میجهد نشانه که دلدار میرسد *
چشم داشتن امید ایتمك معناسنه خواجه حافظ بیت کر بسر منزل سلمی رسی ای
بادصبا * چشم دارم که سلامی برسانی زمنش چشم زدن کوز ایلمك یعنی کوز قیوب
اشارت ایلمك ابو المعانی بیت با رقیبان برهنش دوش شدم میل نکرد * چشم زد برمن
آشفته مکر از سر لطف چشم زن ترکیده اولنر دکن دیدکاری اوتك تحمیدر چشمه زن
دخی دیرلر کوز آغریسنه ایتدکاری معالجه یه جزو ایدرلر غایت اینجه سحق ایدوب سرمه
کبی استعمال اولنور چشم کردن یعنی چشم زخم اصابت عین معناسنه در ترکیده کوز
دکرمك دیمکدر میر نظمی بیت که بوده چشم بختم آنچنان بد * بجور ونا زجانانرا چشم کرد
چشملان سکون شین معجمه وفتح میمله اول سیاه دانه لردر که چشام وچشخام وچشم دانه
دخی دیرلر چشم سوزن ایکنه وچوالدوز دلوکی شمس فخری بیت بود چو چشمهٔ
سوزن بچشم اعدا یت * زبس بلا ومحن عالمی بدین فرخار چشن سکون شین معجمه ایله

ایله بمعنی چشن مرقوم که باب سابقده ذکری مرور ایلدی استاد عنصری بیت آیین عجم
چشن جهان دیده فریدون * بر شاه جهان دار فری باد همایون چشیدن کسر
شین معجمه ایله دادمق ذوق معناسنه خواجه کمال خجندی بیت آز شربت خامی که شفای
همه جانها ست * بی چاشنی درد چشیدن نتوان یافت * عربیده ذوق که فاعلی ذوّاق کاور
چاشنکیر معناسنه وچغتاییده تاتماغان دیرلر چغان فتح غین معجمه ایله اوج معنایه
کاور اوّل اول معروف چتال اغاج که اراسته زیلر استوار ایدوب رقاصلر اللرنده اصول
طوتوب رقص ایدرلر چغانه دخی دیرلر حمید قلندری بیت از شعر او کمند اکر شعر دلبران
هر تار آن ترانهٔ چنك وچغان دهند * ثانی بمعنی مرد کوشنده یعنی کار ومصالحنده مجدّ وساعی
اولان آدم ثالث بر شهر آدیدر چغانیان شهر سمرقندده بر محله آدیدر حکیم سوزنی
بیت شغل چغانیان زانی باده * یکباره زود وباده نمی باید چغزیدن بوزن لغزیدن
ایکی معنایه در اول بمعنی ترسیدن حضرت مولانا قدس سره بیت درفنا جله شوده
فانیهٔ هستیها * پس نیامد ز بلا کریه ودرچغزیدن * ثانی سرفنامه ده التفات ایتمك
معناسنه در چغیدن کسر غین معجمه ایله بخیدن مرقوم معناسنه کذا فی المجمع
چفتیدن سکون فا وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله میل ایلمك معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری چفسیدن سکون فا وکسر سین مهمله ایله بمعنی چسپیدن عموما
ویا پشمق معناسنه خصوصا حضرت مولانا قدس سره بیت نور آبی دان وهم بر آب چفس
چونکه داری آب از آتش منفس * قزدرمه معناسنه منفس نهی حاضردر میل ایله
معناسنه ابن یمین * قطعه * سعی در تنقیص قدر خویش کرد * هرکه کرد اهمال در تکمیل
نفس * بادها این نفس نافرمان وشوم * کفتمت از حرص بردنیا بچفس چقیدن
کسر قاف وسکون یای تحتانیله قازق ومیخ قاقمق معناسنه در چکانیدن طملتمق
معناسنه چکیدن لفظنك متعدیسی در خواجه سلمان بیت حدیث خاك درت واز چشن
سلمان پرس * که کار اوست درین باب درچکانیدن چکان چکیدن لفظنك اسم
فاعلی در طملجی معناسنه ودخی بمعنی چکانیدن چکمان وچکمن کلاهما بسکون
الکاف بمعنی چسپان مرقوم یعنی بالاپوش وزره یلکی معناسنه مرویدر چکن فتح کافله
ایکی معنایه در اول بمعنی چکمن مرقوم شمس فخری بیت تاج یاقوت وبغلتاق چکن *
یافت ازیمن دعای او خروه * ثانی بمعنی اول شیء میر نظمی بیت بوعده نیامد چو آن سیمبر
شوم ناله خیز چکن تا سحر چکیدن کسر کافله طملمق معناسنه هر نه اولورسه کمال
خجندی بیت با ز آتشی بسینه رسیدن کرفته است * خون از دل کباب چکیدن کرفته است
چلیدن کسر لامله کمرمك وکومك مثلا آت کمی کومك وایت کوکی کمرمك ودخی
چلدلك ایلمك چمان بوزن همان اوج معنایه دراول بمعنی خرامان که چمیدندن اسم
فاعل اولور نازایله صالنجی معناسنه خواجه حافظ بیت شد چمان درچمن حسن وملاحت
روزی * درکلستان وصالش نچمیدیم برفت * ثانی پیالهٔ شراب که چمانه دخی دیرلر حکیم
ناصر خسرو بیت همچو بلبل لحن ودستانها زند * چون لبالب شد چمان از بلبله * ثالث

مجلس خاص معناسنه میرنظمی بیت بخلوت سرایش چمان کرده اند * که ذوق وصالش
نهان کرده اند * چمانیدن مع یعنی خرامیدن صالنمق معناسنه مصدردر لغ چملان مع شهر
اصفهان دروازه‌لرندن بردروازه آدیدر حکیم شفائی درهجو وزیر محمد مؤمن بیت مومن هلهم
با زی چملان بکجا رفت * پا کاری صد درصد کرمان بکجا رفت لغ چمن مع معروف ودخی
صف صف تمش اغاجلرك آراسی کذرکاه اوله ودخی اغاجلی مکان که آلتی چایر اوله مولانا
کسائی بیت سروبتان کرده وکلشن خراب * لاله ستان خشك شکفته چمن * محمودیده
چمند معناسنه مسطوردر یعنی اسب دلیر لغ چمیدن مع نازایله صالنمق شرف یزدی بیت
چو سرو تو دامن کشان می چمید * چمن دامن از شرم برسر کشید * بو بیت معمادر اسم نجم
چقار ودخی میل ایتمك معناسنه عمعق بخاری بیت چمیدنت سوی دشمن برغم من تا کی
بکیر چنك بچنك وبخواه ساغرمی * تحفة الاحبابده بمعنی خم خوردن مسطوردر لغ چمین مع
کسر میم ایله بول وغائط دیمکدر حضرت مولانا قدس سره بیت بمعنی بول بیت چان نبود
درجهانرا این چمین * لیك نبود این چمین مامعین * وله بمعنی غائط بیت بابلانرا جای میزیبد
چمن * مرجعل رادر چمین خوشتروطن * وله ایضا بیت کرچه طوطی خود ازشکر زنده است
زاغ را می چمین خربابد * بو بیتدن فهم اولنور که حیوانات زبانه ده مستعمل اولمش اوله لغ چناچن
فتح نون وجیم فارسیله آواز تیر یعنی اوق پیاپی آتلدقده ظاهر اولان صداسی که شپاشاب
دخی دیرلر تنکم آواز شمشیره فشافاش دیرلر شیخ نظامی بیت زبیم چناچن که آمد زتیر *
کفن کشت درزیرجوشن حریر لغ چنازهن مع فتح نون وها وسکون زاء معجمه ایله مقامات
شیخ الاسلامده یازرکه برکلمهٔ تحسین وآفرین‌درکه جمله ایولکلر آنك ضمننده اوله یعنی شول‌قدر
ایو اوله که وصفی ممکن اولمیه آنك تعبیریدر لغ چنبرکردن مع حلقهٔ رسنتاب یعنی ایپ بوکنلرك
حلقه‌سی که آندن پچوب بربا شندن بوکر ودخی دف ودائره والك وغربال مثللو نسنه‌لره
چنبر ایتمك لغ چنبیدن مع سکون نون وکسر باء موحده ایله جستن لفظنك ایکی معناسیله ده
مرادفدر اول بمعنی خیز کردن حضرت مولانا قدس سره العزیز بیت حلقه حلقه براو
رقص کنان دست زنان * سوی اوچنبد هریك که منم بندهٔ تو * ثانی بمعنی کریختن حکیم
ازرقی بیت چنان کریزد دشمن که سیر ایت او * زهیبت تو بجنبد مکر بشکل شکال *
لغ چندان مع ایکی معنایه‌در اول لفظ مرکبدر چند ایله آندن اولقدر واوله کلو معناسنه
کلبی بیك ترك بیت چندان سودم جبین حسرت بزمین * کین توده خاك را تینك آوردم
ثانی لفظ مفرددر صندل اغاجنه دیرلر حکیم سوزنی بیت هست برلکلك زچندان وبقم
منقا رو پا * پس چرا شد آبنوسی هردو برلکلکیه * مجمع الفرسده ولایت چین شهرلرندن
برشهر معظم آدیدر لغ چندن مع مخفف چندان مرقوم وبمعنی چنده که عنقریب ذکر اولنور
ودخی صندل اغاجی معناسنه حکیم خاقانی بیت دررنك وبوی دهرنه هیچم که ده روم * ازقم
نیم که بال بچندن درآورم * بعض فرهنکده برخوشبو اغاجدرکه رزه‌ده دیرلر بر ولایتده حاصل
اولور کذا فی شرفنامه لغ چنکالخوان مع برطعام درنان کرمی روغن آلوده ایدوب تناول ایدرلر
لغ چنکلستان مع اورمان معناسنه‌در اما چنکل ترکیده چتلغی دیدکلرید روستان محل ومکان

ومکان معناسنه‌در غلبهٔ استعمال ایله مطلق صیق اغاجلغه اسم اولمشدر لغ چنیدن مع کسر
نون وسکون یای تحتانیه‌له بمعنی چکیدن مرقوم میرنظمی بیت زکویش صبا چون وزیدن
کرفت * سرشکم زدیده چنیدن کرفت * لغ چوکان مع اوج معنایه‌کلور اول معروف باشی
اکری براغاجدرکه آنکله میدانده طوب اوررلر کوی وچوکان متعارف اویوندر بغایت
سواری وسلحشور اولنلر اوینارلر هربر آدم اول میدانده آت سوررمز ثانی ینه باشی
اکری براغاجدر پولاد طوپی باشنه اصارلر پادشاهلرك چتر آساکبی لازمندندر کوکبه
دخی دیرلر سراج الدین سکزی بیت زعنبر برمهش خیزد زسنبل برکلش چوکان * دلش
چون قبهٔ تازی رخش چون قبلهٔ دهقان * ثالث هر باشی اکری اغاجه چوکان دیرلر جمله‌دن
طبل وکوس طره‌سی شیخ سعدی * قطعه * خردمندان نصیحت میکنندم * که سعدی
چون دهل بیهوده مخروش * ولیکن تا بچوکان مینزنندش * دهل هرکز نخواهد کرد خاموش
لغ چوبکان مع چوکان معناسنه‌در ابن یمین بیت ربوده کوی لطافت بچوبکان سرزلف
ز دلبران سهی قدّ وکلرخان سمن خدّ لغ چهان مع بمعنی بسیار چوق دیمکدر میرنظمی بیت
ترحم کن یکی برجان سوزان * چهان شد جور تو ازای شاه خوبان لغ چهیدن مع صچرامق
وله بیت عنان سمندش چو داده کشاد * چهیدن کرفت ورسیده چو باد * ودخی میل ایتمك
وتفرجانمك وفرهنك جهانکیریده بمعنی چکیدن مسطوردر لغ چیبین مع سکون یاء
تحتانیتین وکسر باء فارسیله اول نسنه‌یه دیرلرکه ایکی وقعه‌نك اراسنده اوله لغ مع الواو مع
لغ چارسو مع معروف معنای ترکیب درت طرفدر اکثر بازارلراویله اولدوغی وجهدن تعبیه
اولنمشدر وابو المعانی * قطعه * کردم اندیشه چارسو رفتم * که خرم طالع فروشنده *
طالع بدبینی که هم آنجا * کس ندیدم شود فروشنده * همه اهل خرد بحکم زمان * بهر
طالع خرید کوشنده لغ چارو مع ضم راء مهمله ایله اوچلك معناسنه عموماً غله اوچلکی
خصوصا وله بیت شهنشاهی که ادنی لطف وجودش * زروسیمی دهد هردم بچارو *
لغ چاکسو مع سکون کاف وضم سین مهمله ایله صیاه رنك بردارودر کافور ایله آمیخته
ایدوب کوزه چکرلر منجیك بیت جود تو سود دارد برعلت نیاز * چونانکه سود دارد برچشم
چاکسو لغ چاکشو مع شین معجمه ایله بمعنی چاکسوی مرقوم کذا فی التحفه وفرهنك وفائی
لغ چامه‌کو مع غزلخوان وخواننده چامه شعر وغزل معناسنه درکوکوینده معناسنه‌در
لغ چاو مع صدای شایع معناسنه ترکیده دخی استعمال اولنور برسوز خلق بیننده شایع
ومشهور اولدقده فلان سوز چاولندی دیرلر ودخی مقوّادن سکه‌لنمش اقچه درزمان سلفده
اوزبك پادشاهلرینك بری برمحلده خزینه‌سنك مضایقه‌سی اولور اول زمان اختراع ایدوب
رایج ایلمش کذا فی تاریخ وصاف اول عصر شعراسنك بری دیمشدر بیت چاو اکر درجهان
روان باشد * رونق ملك جاودان باشد لغ چاوچاو مع سرچه واکابکزر قوشجغزلراورکدکده
ودخی شکاری قوش کوردکده چغرشدقلرینه دیرلر شمس فخری بیت بی خانمان وبی زن
وفرزند دشمنش * کنجشك وار دارد پیوسته چاوچاو لغ چاهچو مع سکون ها وضم جیم
فارسیله بمعنی چاهیوز مرقوم قوچی پاك ابده جك آلات وقوغه چقارجق چنكال لغ چپو مع

ضم باء فارسیله سکود مرنی میرنظمی بیت چنان سرنیزبود چپوی نیزه * چوسوزن
بکذراند بی ستیزه فی چتو ع ضم تاء مثناة ایله پرده معناسنه حکیم نزاری قهستانی
بیت دکرریاحین چون دختران دامن کش * کرفته کرد خوانین کل ز رشك چتو فی چربو ع
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی چریش مرقوم ثانی بمعنی
چربی یعنی یاغلی استاد لطیفی بیت بدو گفتم نکارینا چه باشد که مرا باشی * که هستم در غمت
سوزان چوبر آتش نهی چربو فی چرغنو ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وضم نونله
ایکی معنایه در اول شراب ظرفی هرنه اولورسه ثانی برکونه دلپسند ساز در ایکی معنایه
ترتیب اوزره ابوالمعانی * مسمط * ساقی بنه برجام می از چرغنو در بزم کی * زن چرغنو مطرب
به نی عیشی کنیم رغم عدو فی چرندو ع فتح را وسکون نون وضم دال مهملتین ایله استخوان
نرم که شانه دیدکلری کوك اوجنده وکوکسده اولور عربیده غضروف دیرلر ضمتین ایله
کذا فی الصحاح فی چشم آرو ع اول الف ممدوده ایله اول نسنه در که دفع چشم زخم ایچون
عمله کتوریله آدم ایچون ویاخود حیوانات ویا زراعت ویا باغ باغچه وخانه وسرای
ایچون ایدرلر سید حسن غزنوی * رباعی * ای سرتاپا بنازکی سروسهی * ازجملهٔ نیکوان
توخوبی توبهی * برحسن وجمال پیش می افزاید * چشم آروچو چشم بر روی نهی *
شیخ آذری بیت اولیا را که هست حسن نکو * این ملامت کنند چشم آرو فی چشم کاو ع
برنوع رنکین کلدرقویو قرمزی چشم کاومیش دخی دیرلر رومده برنوع آری وآبدار لطیف
ارکه دیرلر عربیده اکا عین البقر دیرلر فی چشمهٔ ترازو ع ترازونك کبوتر کحدوکی سوراخی
عربیده عین المیزان دیرلر ابوالمعانی بیت شده چوچشم ترازوی چشم خونینم * شده است
هرمژه ام چون کبوتر میزان فی چغو ع ضم غین معجمه ایله بیقوش جنسندن برقوشدر
اکا کلیت ایله مشابهتی وار در ابوشکور بیت اکرباز انی اندر چغوکم نکر * وکر باشهٔ سوی
بطان مبر * لغت خرسانیدر امافرهنك حسین وفایی ده بمعنی کنجشك واقعدر ومجمع الفرس ده
دخی اویله در فی چکاو ع کاف عربیله چکاوك مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت چنین کفت
باکردجنکی نژاو * که ترچون عقابی ومن چون چکاو * شمس فخری بیت برشاخسار مدحش
طوطی طبع من * بردست در سخن سبق از بلبل چکاو * مجد همکر بیت شاها ز فر سایهٔ
معمار عدل تو * همسایهٔ عقاب کرفت آشیان چکاو * برمحلده دخی حکیم فردوسی بیت
بد انسان که شاهین ربایدچکاو * ربود آن کرانمایه تاج نژاو فی چکو ع ضم کاف عربی ایله
مطربلرك سازه اوردقلری زخمه یه دیرلر میرنظمی هروی بیت مهیا شده بزم خاص شهان *
سه تاری چکوزده چوخنیاکران * وچکك مرقوم معناسنده مرویدر فی مع الهاء * چاپله ع
کسر باء فارسیله وباء موحده ایله ده مرویدر کل معناسنه در کذا فی المجمع فی چاچله ع
کسر جیم عجمیله چارق معناسنه ماوراء النهر لغتی در مسعود سعد سلمان بیت کبیر کردندی
همه برکتفشان نی کوردین * صدر جستندی همه در پایشان نه چاچله فی چار آیینه ع برنوع
جبه در که درت یاصی قاپورغه سی اولور فی چارپاره ع معروف درت پارجه اغاجدرر قاصلر
اللرنده بربرینه اورب رقص ایدرلر فی چارجوبه ع درت اغاج که قاپو وپنجره یه نصب

نصب ایدوب قنادلرین اکا محکملر فی چارخانه ع دیار عجمده معروف درت خانه لی
قرغاندر که ایچنده درت نوع طعام پشورولر اکثر تفرج وباغ وباغچه مسیره یرلره
کتدکلرنده کوتورلر وبرنوع صنیدر اول دخی درت خانه لیدر نتکم میرنظمی بیت سخایش
چنان برخواص وعوام * بچارخانها راکشیده طعام فی چارخایه ع دلیروشجیع دیمکدن
کنایه در وتابع هوای نفس اولوب متعدد عورات وجواری طوتانه دخی دیرلر نتکم امیدی
بیت پیرانه سرکه قد امیدی دوتا شده * ازچارخایکی دوسه جا کتخدا شده فی چارده ع
اظهار هاایله اعداد ده اون درت ومااهك بدر اولدوغنه ده دیرلر خواجه حافظ بیت می دوساله
ومحبوب چارده ساله * همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * وکال کامل معناسنه ده کلور مولانا
هاتفی بیت مرا آنچه از چارده داد دست * که نتواندش دورکردون شکست فی چارشنبه
اظهار هاایله هفته نك دردنجی کونی فی چارکامه ع یورغه آت حکیم خاقانی بیت ساقیا
اسب چارکامه بران * تارکاب سه کامه بستانیم فی چارمرچاره ع ایکی معنایه کلور اول
بمعنی مرحله ثانی ملاو دانشمند معناسنه ابوالمعانی بیت باده میخور ومکن ریا همچون * واعظ
وشیخ وچارمرچاره فی چاره ع اوج معنایه کلور اول بمعنی مدد چغتاییده ارمان دیرلر میر
علیشیر بیت اولتور رهجران تونی اولسام هم ارمان قالماغای * توشاهم پیر ایام وصالنکنی
کوریب * ثانی حیله ثالث بمعنی یکبار فی چاژه ع زاء فارسیله بخس وعبث معناسنه در
فی چاشتگاه وچاشتکه ع کلاهما بفتح الکاف الفارسی قوشلق وقتی که چاشت قوشلقدر
وگاه وقتدر عربیده ضحی دیدکلری زماندر فی چاشته ع قوشلق یمکی که چاشت معلوم
وآخرنده کی ها اختصاصیه در یعنی اول وقته مخصوص اولان یمك اولور فی چاله ع فتح لامله
اول چقوردر که اوزرینه دزکاه قویوب جلاهلر ایاقلرین اوزادوب بزطقورلر وغله قویلن قویی یه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی چامه ع شعر وغزل معناسنه حکیم فردوسی بیت
یکی چامه کوی ویکی چنك زن * یکی پای کوبد شکن برشکن * وبمعنی داستان بیت
بدان چامه کو کفت کای ماهروی * بپرداز دل چامهٔ شاه کوی * ودخی قوت وقدرت
معناسنه کلور میرنظمی بیت نوشتن چارهٔ نامه ندارم * نشینم باالم چامه ندارم فی چانه ع
فتح نون واخفاء هاایله اوج معنایه کلور اول زنخدان معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت شکرحق کوید ترا ای پیشوا * آن لب وچانه ندارم آن نوا * ثانی ترکیده چکه چالدی
دیدکلری معنایه که زفراومنه دخی دیرلر میرنظمی بیت وفاکردنش را بهانه کند * مکن
باوراو که چانه کند * ثالث اتمك ایچون کسلمش خمیرکه زواله دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری فی چاوله ع سکون واو وفتح لامله کل خوش رنك معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه
استاد عنصری بیت همه بوستان سازی از دشت وراغ * چمنهاش پرلاله وچاوله فی چاه ع
مطلق قویی درکرك صویی اولسون کرکسه صویی اولماسون فی چاه یوزه فی قویی دن
قوغه چقارجق چنکل ودخی بکره ایچنده اولان دمور که انك اوزرنده دونر عربیده خطاف
دیرلر اغاجدن اولسه قعله دیرلر فی چپاره ع فتح باء فارسی وراء مهمله ایله جامهٔ کهنه
معناسنه در فی چپله ع سکون با وفتح جیم فارسیین ایله بوز اوز رنده قایغه دیرلر عربیده

زحلو قه دیدکاری معنایه خلاب وخلاش وغرلغج دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر
نظمی بیت درهمه جا او نشود درخله * راست روان نابود چپله * خله یول ضایع
ایتمکدر ل چپه ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول صولاق آدم و حیوانه دیرلر آدم
صول الن صاغ کبی قوللنور و آتك صولاغی صو چکرکن اوّل صول الن صویه قور بیطارنامه ده
مسطوردر و بر معناسی دخی زغرکو پکه دیرلر بعض آوجیلر زغره چپه آدقورلر وقوفی اولمیانلر
سکردوب چاپك وغی اجلدن صانورلر اول آدایسه چپه دن غلط اولوب زغر معناسنه اولور
بو معنایه میر نظمی بیت پو ستارشه رادویدند هرسو * دران چون چپه کرده اند جستجو *
ل چپیره ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله بمعنی آماده شدن و مصاحبت ایچون بر یره
کلمك معناسنه شمس فخری بیت برای ساز کار دولت او * کواکب را بود دائم چپیره
وحکیم قطران ارموی بیت سحرکاهان زند شد و تپیره * و زو لشکر کند سر پا چپیره *
ل پخیله ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله مجمع الفرسده بمعنی دمزده و شرفنامه ده
بمعنی کوشیده مسطوردر ل چرابه ع فتح را و باء موحده ایله سود اوزنده بغلنن قیمق کذا فی
شرفنامه ل چراخواره ع فتح رائین و واو وسکون خاء معجمه ایله اول ظرف که ایچنه چراغ
قورلر چراغواره دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت درشب قدر چاه تو روح الامین نظاره کرد
این مشش وسه قرابه را دیده چراخواره ل چراغپایه ع ایکی معنایه کلور اول معروف چراغدان
معناسنه که چراغ ایله داندن مرکب بر ظرف قندیل معناسنه ثانی اول آته دیرلر که ایاغ
اوزرینه قالقوب اللرین یوقارو طوتار میر خسرو بیت براق همت والای تو بکر مروی
چراغپایه کنان بر سپهر جست بتان ل چراغبره و چراغوره ع کلاهما بفتح الراء المهملة وسکون
الغین المعجمة بمعنی چراغپایه کذا فی المحمودی فرهنك جهانکیریده فنار معناسنه در ل چراغله ع
سکون غین معجمه ایله یلدز بوجکی کرم شبتاب دخی دیرلر نیازی حجازی بیت شب چراغك
چراغله شبتاب * کرمکی کو بود شب افروزان ل چراغوان ع بمعنی چراخواره مرقوم حکیم
انوری * قطعه * این آبکینه خانهٔ کردون که روز و شب * از شعلهای آتش الوان مزینست
یا داچراغوارهٔ فرّاش جاه تو * تا هیچ در فتیلهٔ خورشید روغنست ل چرب روده ع
پنجه وش و یاغلو قاورلمش ایچی طولمش بغرسق عربیده نقانق دیرلر ل چراگاه و چراگه ع
کلاهما بفتح الراء المهملة وکاف الفارسی و اظهار ها ایله اوتلاق که عربیده مرعی دیرلر ل چربه ع
سکون راء مهمله و فتح باء موحده ایله بمعنی چرخه یعنی چقرق واغرشق وخرطی وتوزق ل چرته ع
سکون را و فتح تاء مثناة ایله لون و رنك معناسنه که چرده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل چرخ غله ع تار لادن خرمن برینه غله چکدکاری قاکلی که چرخ قاکلی و عربه یه دخی
دینلدوکی ذکر اولندی میر نظمی در تعریف دیوانه * خس وخاشاك بر سر بود مویی *
سرش چون چرخ غله بود کویی ل چرخله ع سکون راء مهمله و فتح خاء معجمه ایله براوتدر
ترکیده کوینك دیرلر بعض نسخه ده چچکنه دیرلر و بعضنده قالوغان دیدکاری اوت که عربیده
شکاعی دیرلر ل چرخه ع سکون راء مهمله و فتح خاء معجمه ایله چقرق دیدکاری که عوارت وسائری
ماسوره یه و قلمه ایلك صارلر واغرشق و توزق معنالرینه که قاصرغه ده دیرلر ل چرده ع سکون

سکون را و فتح دال مهملتین ایله رنك و لون معناسنه در قره یاغز آدمه سیه چرده دیرلر خواجه
حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست * رخ زیبا لب خندان دل خرم با اوست
و دخی اصل اولمیان آته دیرلر محمودیده اکدش آته دینلدوکی مسطوردر ل چرزه ع سکون
راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله بمعنی چردهٔ مرقوم و دخی سبز رنکه دیرلر بعض نسخه ده سیاه رق
اولانه دیرلر و شرفنامه ده اچق قوله آته دیرلر ل چرغنده ع سکون راء مهمله و نون و فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چراغپایه ثانی قیون بغرسغی که برنج و قیمات ایله
طولدورورلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل چرکه ع کاف فارسیله سورکون آوی طالب
آملی بیت بصحن دشت چو حکم شکار چرکه نمود * زمین چو کوی در حلقهٔ سوار افتاد *
مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت چو صفهای چرکه بهم داد دست * شد آن پیکران دشت
دیوار پست * مقدّم نشینان درکاه شاه * همه چرکه آرای آن صیدکاه ل چرمه ع سکون
راء مهمله و فتح میمله بمعنی اسب عموما حکیم اسدی بیت برانکیخت بعس چرمهٔ کرمخیز * درافکند
بر هندوان رستخیز * و قوله آت خصوصا حکیم فردوسی بیت بپوشید سهراب خفتان
جنك * نشست از بر چرمهٔ سنك رنك * مجمع الفرسده اسب معین و محمودیده اشهب کبود
واقعدر و فرهنك جهانکیریده اسب خنك در حکیم خاقانی بیت دو اسبه در آی و رکابی
در آور * کز و چرمهٔ صبح پکران نماید ل چرنده ع فتح راء مهمله وسکون نونله عموما چارپا
حیوانه اطلاق اولنور معناسی اوتلایجی دیمکدر ننکیم عموما طیوره پرنده دیرلر کاهی
علی العموم بیانده چرنده و پرنده دیرلر شاعر کفته بیت کند ذکر تو اجمله پرنده * بدشت و کوه صحرا
را چرنده ل چرویده ع سکون را و یای تحتانی و کسر واو ایله چاره اسنمك معناسنه شمس
فخری بیت دولت و نصرت و سعادت را * نیست کاری بغیر چرویده ل چریده ع چریدن دن
اسم مفعولدر و بمعنی مجرد یعنی مال و اثوابده علاقه سی اولمینه دیرلر ل چزدره ع سکون زاء معجمه
و فتح دال و راء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول چکرکه یه مشابه بر جانوردر ثانی چغرغان
توی دیدکاری قوش ثالث اغز ایله صقلق و برمك رابع اینجه آوازه دیرلر ل چزده ع
سکون زاء معجمه و فتح دال مهمله ایله چزدرهٔ مرقومك درت معناسیله ده مرادفدر ل چزه ع
فتح زا و اخفاء ها ایله هر نسنه نك ایچی مثلا اغاجك اوزی و اکا بکزر نسنه لره دیرلر و بعض فرهنکده
چادر معناسنه مرویدر ل چسپیده ع سکون سین مهمله و کسر باء فارسیله میل ایلمش
و اکلمش و موافق و مناسب اولمش معنالرینه میر نظمی بیت دران خال و خط و رخسار کلکون
دلش چسپیده و عشقش بود افزون ل چسته ع سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه کلور اول نغمه معناسنه میر خسرو بیت چسته میزد بلبل از شاخ وهمی
نالید زار * خاست بر پا سرو کان چسته او راد رکرفت * ثانی ساغر معناسنه و له * مثنوی
شیر آهو کشش زدی بصریر * نغمهٔ آهوان آهوکیر * زان پی نیر میزدش هر سو * کلهٔ کور
و چستهٔ آهو * ضمه ایله حیوانات شیردانی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل چشم براه
یعنی منتظر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی بیت چشم براه بوده بشب تا سحر * جز بخیالش
نشده جلوه کر ل چشم دانه ع بمعنی چشملان مرقوم ل جشم زده ع کوز دکمش آدم اولسون

حیوان اولسون استعاره طریقیله ایشی مرادی اوزره اولمیانه دیرلر زبانزد ظرفادر
ف چشم کاوانه ع اول کوزه دیرلرکه ایری اولوب بیاضی چوق اوله کذا فی شرفنامه چشم فراخ
معناسنه عین بقره نوعا مشابهتی اولمغله در ف چشم کشته ع ضم کاف ایله شاشی که عربیده احول
دیرلر استاد عسجدی بیت هجا کر دست پنهان شاعرانرا * قریع آن کور ملعون چشم
کشته ف چشمه ع بکار معناسنه عربیده عین دیدکلری شیخ سعدی بیت درین چشمه
مابسی دم زدند * برفتند تا چشم برهم زدند * وله بیت هرکجا چشمهٔ بود شیرین * مردم
ومرغ وموور کرد آیند * چغتای لسانینده بولاغ دیرلر لطفی دیواننده بیت کوزوم خیالی
خیلیغه روشن حریم ایرور * آری یری بولاغ یاشیده اسقیم ایرور * بر معناسی دخی ایکنه
وچوالدوز دلوکنه دیرلر شمس فخری بیت بود چو چشمه سوزن بچشم اعدایت * زبس
بلا ومحن عالمی بدین فرخا ف چغاله ع فتح غین معجمه ولام ایله طیور جمعیتی یرده اولسون هواده
اولسون شمس فخری بیت اکر بخجیر صحرا وهوارا * کند از سیله خالی وچغاله ف چغامه ع
فتح غین معجمه ومیم ایله شعر وغزل وقصیده معناسنه ابو المعانی بیت نعتش که نوشته ست قضا
صفحهٔ اوراق * مرغان بسحر خواند بر اشجار چغامه ف چغانه ع فتح غین معجمه ونون ایله اوج
معنایه کلور اول معروف یاریق اغاجدر جلاجل پوللرینی اراسنده محکم ایدوب رقاصلر اللرنده
اصول طوتوب رقص ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت این خانه که پیوسته درو چنك
وچغانه است * از خواجه بپرسید که این خانه چه خانه است * ثانی موسیقیده بر پرده
آدیدر مجیر الدین بیلقانی بیت مطرب عشق میزند هر دم * چنك در پردهٔ چغانهٔ دل *
ثالث فرهنك جهانکیریده مرد کوشنده یه دیرلر ف چغرشته ع سکون غین وشین معجمتین
وکسر راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایلك یوماغی که ایکه صارلمش اوله زغونه وفرموك وکیسته
دخی دیرلر ف چغرنده ع سکون غین معجمه ونون وفتح را ودال مهملتین ایله بمعنی ترسنده یعنی
قورقیجی ف چغریده ع سکون غین معجمه ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله بمعنی ترسیده یعنی
قورقمش حضرت مولانا قدس سره بیت چند کردید چو دولاب درین بحر عذاب *
سر فرو برده وچغریده چو بو تیمارید * مجمع الفرسده بمعنی التفات کرده مسطوردر ف چغزابه
وچغزاوه ع کلاهما بسکون الغین وفتح الزاء المعجمتین قورباغه که چغز ووزغ وغوك دخی
دیرلر عربیده ضفدع دیرلر ف چغزباره وچغزواره ع کلاهما بسکون الغین والزاء المعجمتین
بوصون که صو کنارلرنده بیتشور نسنه در وصو یوزنده دخی اولور جامهٔ غوك وبرغسمه دخی
دیرلر شیرازیلر چل بك وهندیلر سوال دیرلر ف چغنه ع سکون غین معجمه وفتح نون ایله چغانهٔ
مرقومك معنای اولنه میر خسرو بیت بیا مطرب آن چغنه کز بك فغان * کشد زاهد ازا
بسوی مغان ف چغواره ع بمعنی چغزوارهٔ مرقوم ف چفاله ع فتح فا ولام ایله بمعنی خیل مرغان
یعنی قوش سوریسی حکیم ناصر خسرو بیت آمد تا زان زهند مرغ بهاری * روی نهاده
بما چفاله چفاله * حکیم اسدی بیت پراکنا کردون وهامون همه * ز مرغان چفاله ز غرمان
رمه ف چفته ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بش معنایه کلور اول بمعنی سرکو سفند یعنی
قیون باشی شیخ نظامی اسکندرنامه ده یازر که اسکندر ذو القرنین اول وقت زنکیان اوزرینه یقین

یقین اولدقده طلایهٔ اسکندر ایله طلایهٔ زنکیان ایچون جنك وقتال مشتغل اولوب غلبه
طرف زنکیانه ال ویردی مغلوبیته باعث خوف وهراس لشکر اسکندرده واقع اولدی
اسکندر بو حاله واقف اولدقده طوطیانوش حکیم که علم موسیقیده کمال مرتبه مهارتی وار ایدی
پادشاه زاده زنکیان پلنکر قتنه کوندردی وصلح طلب ایلدی پلنکر امر ایلدی طوطیانوشی
قتل ایلدیلر وقانتی بر طشت ایچنه قویوب پلنکر اوکنه قودیلر پلنکر طشتی النه آلوب اول
قانی ایچدی بو حالی طوطیانوش ایله کیدن آدملردن برقچی اسکندر لشکرینه ایرشدیروب
اشاعه ایلدیلر لشکرك قلبنه خوف وهراس زیاده مستولی اولمغله اسکندر بو حادثه دفعی
ایچون امر ایلدی زنکیلر لشکرینك اطرافندن برقاچ زنکی طوتوب کتوردیلر فی الحال
برینی قتل ایدوب اول برلرینك اوکنده بشوروب باشنی اسکندر اوکنه کتوردیلر واسکندر
آشچی باشیسنه تنبیه ایتمشیدی که مخفی بر قیون باشنی بشوروب وتربیه ایدوب زنکی
باشی دیو اسکندر اوکنه کتورن اسکندر دخی اسیر زنکیلر اوکنده باشی ییوب اسیرلری
صنعت ایله قاچوردیلر آنلر دخی عسکرلرینه واردقده اسکندر آدم باشنی اسکری بادام کبی
یدوکن صویلدکده زنکی لشکرینه اسکندر لشکرندن زیاده خوف استیلا ایدوب فی الحال
مغلوب اولدیلر بو محلده نظم ایدوب دیرکه بیت چنان میخورد زنکیٔ خام را * که زنکی خورد
مغز بادام را * معنای چفته نك ثانیسی خمیده یعنی اکلمشدر اثیر الدین اخسیکتی بیت
ای بسا شب که تو در خلوت من تا بسحر * از قد چفتهٔ خود حلقهٔ در ساخته ام * ثالث
بمعنی تهمت کمال اسمعیل بیت من برسخا وتربیت کیسه دوخته * حساد میفهند بتقریب
چفته ام * رابع بمعنی برابر وقرین حکیم انوری * قطعه * خدایکان بزرکان وپادشاه صدور
که باد نفاذ تو هست از قضا فراموشم * یکی ز آتش جور سپهر با زم خم * که از تجاسر آن
همچو دیك میجوشم * عجب مدار که امروز مرا دیده است * دران لباچه که تشریف
دادهٔ دوشم * ز بهر خسر وسیارکان همی خواهد * که عشوهٔ بخرم وان لباچه بفروشم
دکرنه چفته نهد با قبا بکامی خویش * همی برآید ازین غصه دمبدم هوشم * خامس
اوزم اغاجنی قالدرمق ایچون ایتدکلری چارطاق که عربیده عریش دیرلر ف چفده ع
سکون فا وفتح دال مهمله ایله محو دیده چفتهٔ مرقومك معنالرینه مرادفدر ف چفرسته ع
باب سابقده مرقوم اولان جفرسته معناسنه در ف چفسیده ع سکون فا ویای تحتانی
وکسر سین مهمله ایله یاپشمش معناسنه در ف چکابه ع فتح کاف وباء موحده ایله کزینهٔ
کازران یعنی قصار طوقماغی ابو المعانی بیت کازر دهر میزند هر دم * بر سر من چکابهٔ محنت
ف چکاده ع فتح کاف ودال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی تارك سر عموما شیخ عطار
بیت پیش سر سبزیٔ خطت چو قلم * عقل کل بر چکاده می آید * وله بیت نخستین پیش
میدان شد پیاده * قدم غرقه در آهن تا چکاده * ثانی بمعنی سپر کذا فی فرهنك جهانکیری
ف چکاسه ع فتح کاف وسین مهمله ایله بمعنی خار پشت یعنی کرپی که رکاسه وسیحول
دخی دیرلر بر جانوردر ایاق دکنلوی اولور اوق کبی اطرافنده طوتمق استینه اتار ییك یایدن چقان
اوق کبی آتیلور هندی لسانینده شاهی وکیلانی لسانینده خون دیرلر ف چکاکه ع کاف اول

عربی ثانی عجمیله قپو رزه سی که کلیدی آکا اورلر میرنظمی در نصایح بیت چکاکه مزن
بردوت ناکسان * زاحسان حق آیدت میهمان چکاله فتح کاف ولام ایله طمله که
عربیده قطرات دیرلر وله بیت شده سیلاب خون باآه وناله * سرشك دیده بکمشت
ازچکاله چکامه یعنی چغامه مرقوم یعنی شعر وقصیده ابوالمثل بیت چوکردد آکه
خواجه زحال ونامهٔ من * بشهریار رساند سبك چکامهٔ من * استاد لبیبی بیت همه
پوچ وهمه خام وهمه سست * معانی ازچکامه تا بسازند چکاوه چکاوك مرقوم
معناسنه درکه چکاودخی دینلور واستاد منوجهری * رباعی * بردل داردلاله یکی داغ سیاه
دارد سمن اندرز نخش سیمین چاه * برفرق سرنرکس برزد کلاه * برفرق سرچکاوهٔ یك
مشت کیاه چکره سکون کاف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول صودن صحرایان
قطره لردرکه عربیده رشحه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هفت دریا اندرو یك قطره
جمله راهستی زموجش چکرهٔ * وله قدس سره بیت پای آهسته نه که تانجهد * چکرهٔ
خون دل بهر دیوار * ثانی کوپك که عربیده زبد دیرلر فتح زا وبا ایله چکزبه سکون کاف
وفتح زاء معجمه وباء موحده ایله دخی کوپك وزبد معناسنه در چکسه سکون کاف
وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول طغان اوتراغی معناسنه در حکیم نزاری قهستانی
قطعه * نزاری اکردیده باشی کسی * که غماز را محرم راز کرد * چنان دان که ازقوم نصرانیان
چلیپا کسی چکسهٔ باز کرد * ثانی خرده وکوچك اولان نسنه لرهربه اولورسه چکه
یوزنکه طمله که چکاله وچکره دخی دیرلر چکیده کسر کاف ایله ایکی معنایه در اول
چکیدن لفظندن اسم مفعولدر ثانی کرزکه عربیده عمود دیرلر شمس فخری بیت چکیدهٔ
توز مغز بلان کند اعلام * حسام توز سردشمنان دهد پیغام چلان کوه ولایت یمنده
برطاغ آدیدر حکیم نزاری بیت بکوهی برسته ازتشویش انبوه * که خوانندش دران کشور
چلان کوه چلمله سکون لام اول وفتح میم ولام ثانیله رابکان معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت علم حق آنست اززانسوکش عنان * غامه راده جمله عالم چلمله چلیپه
کسر لام وسکون یای تحتانی ایله زهکیرکه انکشتدانه دخی دیرلر چمانه فتح میم ونونله
یعنی پیاله طالب آملی بیت زمان صراحی مشرب نهاده برطاقی * که هروبهر چمیدن چمانه
میطلبد * شمس فخری بیت حریفان ظفررا درحمیت * بباد اوبود جام چمانه چمچرغه
سکون میم وراء مهمله وضم جیم فارسی ثانی وفتح غین معجمه ایله یعنی تازیانه محمودیده
یعنی کره تازیانه وادات الفضلاده رشتهٔ تازیانه معناسنه ومجمع الفرسده مطلق
تازیانه واقعدر چمشه سکون میم وفتح شین معجمه ایله یعنی چشمه استاد فرخی بیت
عدو چون تیغ او بیند تنش راجان زبان آید * اکرچه چمشهٔ حیوان عدورا دردهان آید *
چمنده فتح میم وسکون نونله اوتلایجی حیوانه دیرلر چرنده کبی چمیله کسر میم
وسکون یای تحتانیله صالنجی معناسنه خرامیده کبی کذا فی المجمع والمشکلات واوزم چکردکی
معناسنه ده رسیدهٔ نظردر چنبه سکون نون وفتح باء موحده ایله کزینهٔ کازران
یعنی قصارطوقماغی ابوالمعانی بیت هرکه اونیره کند آب روان وصافی * هردمش کاوزکردون

ذکردون برش چنبه زند * جامع اللغه ده قپوطیاغی معناسنه مسطوردر چنبه مرده برقاج
آدمه کفایت ایده جك قدر نسنه طعام اولسون غیری اولسون کذا فی شرفنامه چنه
بوزن بنه دوکج وفیجی معناسنه در کذا فی نعمة الله چنکاله سکون نون وفتح کاف
فارسیله چنکال مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر چنکله سکون نون وضم کاف
فارسیله اوج معنایه کلور اول چنك دیمکله معروف اولان ساز معناسنه در مسعود سعد
سلمان بیت چزدرا برشاخها ی خم کرفته لحن پای * بادرا از برکهای خشك بانك چنکله
ثانی پنجهٔ آدم وطیور ثالث قلاب معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری چنه فتح
نونله حنك اسفل که چانه وزفرومنه دخی دیرلر ترکیده چکه دیدکلریدر چهارتاره راء مهمله
موقوفه وفتح تاء مثناة ایله مزامیرنوعندن برنوع مزماردر کذا فی المحمودی چهارخانه
شیردان وبرطعام آدیدر چهارکانه درت حصه ودرت دانه اولان نسنه یه دیرلر
چهارکامه یورغه آت واسب رهوار معناسنه تیزکامه وتیزرو وچاکانه وچابکی
دخی دیرلر چهره یوزك جمله سنه دیرلر بالای پیشانیدن اسفل ذقنه وارنجه شیخ سعدی
بیت بچهره چوآتش بعارض چوآب * فروزانترا زماه وازآفتاب * چهره نك متداولی
اولان یوز معناسنه معروفدر قزل بکزلو اولان آفتاب چهره وبیاض بکزلویه ماه چهره
دیرلر کاهی مشبهی تقدیم ایدوب چهره ماه دیرلر حکیم فردوسی بیت بدینسان همیکفتش
ای چهره ماه * همیکرد یوسف بهرسو نکاه * وصورته دخی چهره دینلور نتکم عرفی
بیت چهره پرداز جهان رخت کشد چون بمحمل * شب شود نیمرخ وروزشود مستقبل
چهنده فتح ها ودال مهمله وسکون نونله صحرایی معناسنه در چه مخفف
چاه در مع الیاء التحتانی * چاپاتی فتح باء فارسی وکسر تاء مثناة ایله شرفنامه ده اتمك
نان معناسنه مرویدر اما فرهنك جهانکیریده نان فطیر یعنی مایه سز اتمك که ال ایله یوفقه
ویاصیلمش اوله چپاتی دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت غلام کنجد وکاکی وقیمهای تنك *
زهی بچهرهٔ چپاتی ثواب کرده چابکی ضم باء موحده وکسر کاف فارسیله یورغه آت
یوریدکده چاپك کتد وکندن تسمیه اولنمش چهارکامه وچارکامه دخی دیرلر میرخسرو بیت
داد باحسان رهی پرورم * چابکی خاصه وبدره زرم چاچی کسر جیم فارسیله غایت
ایو یایه دیرلرکه اکثر بیاض توزلو اولور زیرا ایلك اعلاسی چاچ شهرنده اشلنمکله کمان چاچی
مشهور اولمشدر چارکوشی مخصوص درت کوشه لو شراب ظرفیدر مرور ایامله
هرشراب ظرفنه علم اولمشدر ابوالحسن شهیدی بیت چارکوشی وچارکوشهٔ باغ *
کربدست آیدت فرومکذار چاشتی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله قوشلق
یمکی معناسنه که اخشام یمکنه خفتی دیرلر میرنظمی * مثنوی * هرکه داده عیال وزن فرزند
بی شك اورا برنج ودرد افتند * کرکریزد زخانه تشکفتی * که بخواهند چاشتی وخفتی *
چاشنی سکون شین معجمه وکسر نونله محمودیده یعنی دلیل ونمودار وحفت ومزه
معنالرینه اما مشهوری طعامدن برمقدار آلوب لذتنی تجربه ایتمکه دیرلر مولانا جامی بیت
عکس لب برجام می بنمای وانکه خوش بنوش * شربت نانخست این را چاشنی ازقند کن

ل چالی ع یعنی چال مرقوم که برقوش آدیدر ل چاولی ع سکون واو ایله یعنی غله برافشان که
چچ دخی دیرلر بغدای صاپندن اورلمش طبق در بسحاق اطعمه درجنك زرده پلاو با بغرا
بیت فرستاد برلغ بهر کاولی * که بافند بهر سپر چاولی ل چاهچوی ع سکون ها وضم
جیمله دمور چنکال که قیودن قوغه چقاررلر کمال اسمعیل بیت چاهچوی سر زلف کج تو
راست کنم * مکر آرام دل از چاه زنخدان برسر ل چای ع مشهور قرمزی نسنه در بشوربه
ایچنه شکر قیوب قهوه کبی ایچرلر غایت هاضمدر دیار عجمده قهوه یرینه استعمال ایدرلر
ل چپانی ع فتح با فارسیله تکبنی وقلاش معناسنه مولانا وحشی بیت بهر جا سحر ساز
ونکته پرداز یست درعالم * زعریانی بود در جامهٔ رندان چپانی ل چرخی ع برنوع ابریشم
جامه در اطلس چرخی دیرلر کذا فی شرفنامه ل چشم فرنکی ع کوزلکك اعلاسی فرنکستاندن
کلدوکی اجلدن اسم ایلمشلر میر نظمی بیت چنان از دور دید آن شوخ وشنکی * مکر
در چشم کرد چشم فرنکی ل چغتای ع ترك پادشاهلرندن بر پادشاه و یاخود برقبیله نامیدر
مولانا هاتفی بیت دران وقت از نسل چغتای خان * نبود آنکه بخشد جهانرا امان * تیمور
اول طائفه دن اولمق فهم اولنور وله بیت دلیران چغتای خانی لقب * زلب نقش بستند
خاك ادب ل چکانی ع کاف فارسی مشدده ایله برنوع جزیره در کذا فی فرهنك جهانکیری
ل چکی ع بوزن یکی سختیان معناسنه در ل چمانچی ع سکون نون وکسر جیم فارسیله
اول شراب برداغیدر که بوغازی تنك وشکمی فراخ اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل چمانی
ایکی معنایه در اول ساقی دیمکدر ثانی مستانه صالنمغه دیرلر کذا فی شرفنامه ل چندی ع
نقف دیمك اولور وبرقاج معناسنه ده کلور لغت اوللك ایکی معنا سیله بولغتك مثالی ابو المعانی
بیت چمانی خوبرو در بزم دی شب * چمانی کرد چندی از سر ناز ل چنکالی ع سکون نون
وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول اول نسنه یه دیرلر که ال ایله اوب راست ایدهلر ثانی
برنوع طعامدر رشته یه مشابه اولور ل چنکی ع یای نسبتله مطرب معناسنه در *
ل چوکانی ع اول آته دیرلر که رقص ایدرکن اوك الن چوکان کبی طوتار خواجه حافظ
بیت اسب چوکانیٔ چرخت رام شد در زیر زین * شهسوارا چون بمیدان آمدی کویی
بزن * آت غایت تند وتیز اولدوغندن وضع مرقومی ایدر خواجه سلمان بیت شهسوار
همت برخنك چوکانی بحکم * آسمانرا درخم چوکان چوکوی افکنده باد * مراد آتك
رقص وجولان ایتدوکن بیاندر مولانا جامی بیت سربشه از ره چوکانیٔ شاه * بوکه یکبار
کند در تو نکاه ل چهارسوی ع یعنی چارسوی مرقوم ل چهری ع فتح ها وکسر
راء مهمله ایله پول پول بیاضی اولان آته دیرلر مجنون چپ نویس بیت توسن سرکش وتندی
قالع از کوکب وماه * آمد اسب چهری بهر تو مه پیشانی * مه پیشانی النی صقر
دیمکدر ل باب الجیم المکسورة مع الالف * چرا ع نیچون دیمك معناسنه در اما اصلده
چه ایله راء تعلیلدن مرکبدر نیچون دیمك اولور مولانا شاهدی تحفه سنده بیت
کیت برو وسویله بکوکل بیا * ازچه ندن چون نه نیچون چرا ل چلقفا ع مشهور
ومعروف کورکدر دلکونك برنوع اعلاسیدر ل چهلپا ع قرق ایاق دیدکاری موزی

موزی جانور در چیان دخی دیرلر ل چیزوا ع کرپی دیدکاری اوقلی جانوردر عربیده قنفذ دیرلر
ل مع التاء * چفت ع سکون فا ایله قپو زنجیری که رزه یه کچوب کلید اوررلر ل چیره دست ع
الی اوزیعنی هرنه طوتسه وجوده کتوره وجست وچابك پهلوان ومرد شجیع معناسنه میر
نظمی بیت چو وصفها ببستند ایرانیان * همه چیره دستان وآهندلان ل چیست ع
ندر دیمك معناسنه چه ایله ادات رابطه اولان استدن مرکبدر خواجه حافظ بیت دوش
ازمسجد سوی میخانه آمد پیرما * چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیرما * واداة
استفهامدر قرینهٔ حالیه ایله معناسی معلوم اولور وله بیت عزم دیدار تو دارد جان برلب
آمده * باز کردد یا بر آید چیست فرمان شما ل مع الجیم * چجاج ع فتح جیم عربیله برمدور
کیسه در صغیردن ایدوب اوج درت طبقه ایدرلر هر برینه برکونه شیٔ قورلر ابو المعانی
بیت درون پرست از انواع غصه ومحنت * دلم شدست بخروار شوخکین چو چجاج
ل مع الحاء المهمله * چل صبح ع خلقت آدم که خبرده * خمرت طینته آدم اربعین صباحا
وارد اولمشدر که مراتبی بیاندر ل مع الخاء المعجمه * چمچاخ ع سکون میم وفتح جیم فارسیله
یعنی خمیله یعنی مخنی استاد فرخی بیت زردو چمچاخ کردم از غم عشق * دورخ لعل فام وقامت
راست * استاد منوچهری * مسمط * انکورها برشاخها مانندهٔ چمچاخها * دادی
چشان چون کاخها بستانشان چون زاویه ل چناخ ع فتح نونله ایکی طبقه کیسه که اطلس
وکمخادیبادن ایدوب برطرفنه زر وبرطرفنه سیم قورلر ابو المعانی بیت ازعطاهای
بینهایت او * جیب عالم زسیم وزر چو چناخ ل چنخ ع سکون نونله کوزدن اقان چپاق
معناسنه یای تحتانی ایله ل چنیخ ع دخی دیرلر میر نظمی بیت ز ناپاکی که بوده دیده آزیخ
نشسته هیچ از مژکان او چنیخ * وکوزدن متصل اقان یاش وکرپك دوکلك معناسنه میر
خسرو بیت چنخ که شد غمزه زنی سازاو * کور بوده که کشد نازاو ل مع الدال المهمله *
چهرازاد ع نام همای دختر بهمن در که بهمن دیکردن دارای بزرکی وجوده کتوردی
ل چهرزاد ع دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الراء المهمله * چپور ع ضم با
فارسیله پیکان نیزه معناسنه در میر نظمی بیت چنان زد نیزهٔ باز و رکلکون * چپور آمد
کزی از پشت بیرون ل چرچر ع خردل بری در دستانیسی دخی اولور کیکر وشیرازیلر کهرك
دیرلر بستانی سنه کف عایشه دخی دیرلر عربیده چرچیزه دیدکلریدر ل چنار ع اصحی جیم
مفتوحه ایله در اما مشهوری مکسور استعمال اولنور حکیم ازکنا بیت چنار سالخورده
سرو کردار * فلك چون بارسرو ازوی نمودار ل چیدار ع سکون یای تحتانی ایله کفش
معناسنه در کذا فی المجمع ل چیر ع بوزن پیر بش معنایه کلور اول ظفر بولمق وغالب
اولمق معناسنه حکیم اسدی بیت بمرده سواری برافکن براه * که با چیر کشتیم برکینه
خواه * ثانی یعنی بهره وحصه حکیم سنایی بیت بندهٔ باش بی نصیبه و چیر * که فرشته
نه کرسنه است ونه سیر * ثالث شجیع ودلاور معناسنه در بو معنالرده چیره دخی دیرلر
رابع محوده یعنی شیرکا ومسطور در خامس بوانات قریه لرندن برقریه آدیدر ل چینوار ع
سکون یای تحتانی ونونله یعنی راست ل چینور ع حذف الفله دخی چینوار مرقوم معناسنه در

ﯓ مع الزاء المعجمه * چپداز ع سکون باء فارسی وفتح دال مهمله ایله بمعنی خارکش که سرموزه
دخی دیرلر عربیده جرموق دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯓ چکلیز ع سکون کاف فارسی
ویای تحتانی وکسر لام ایله عوراتك موضع معهود لرنده اولان کوشت پاره که چکلیش دخی دیرلر
ابو المعانی درهجو زنکی بیت کسش واسع است آنچنان کشته چکلیز * چو پرده است کو باکه
آویخته بر در ﯓ چلویز ع مفسد وغماز معناسنه جیم عربیله ده مرویدر میرنظمی بیت
قتل عاشق واچنا نش تیز شد * چشم فتان تو اچلویز شد ﯓ چنکز وچنکیز ع شرفنامه ده
کلاهما بکاف الفارسی مغلان پادشاهی نك اسمیدر که کیفیت خروجی طبقات ناصریده
تفصیلا مذکوردر ومنقولدر که ولایت هراتده یکرمی درت کره یوز بیك آدم قتل ایلدی
وکندویه مخصوص شریعت اختراع ایدوب آدینی توره قومشیدی وجمیع عمرنك عسکرینه
بریوده انهزام واقع اولمامش برشاعر بو وزیرك بخلی هجونده دیمشدر بیت نان تومکر اشکر
خان چنکیز ست * زیرا که همه عمرو وانشکستست ﯓ چیز ع نسنه که عربیده شی دیرلر شیخ
سعدی بیت بکفتا من کای ناچیز بودم * ولیکن مدتی با کل نشستم ﯓ مع الشین المعجمه *
چنکش ع سکون نون وکسر کاف فارسیله بر مبارز تورانی اسمیدر که افراسیاب امدادنه
کلمشیدی رستم النده هلاك اولدی ﯓ مع الغین المعجمه * چراغ ع اصلنده فتیلده یانن
شعله نك آدیدر مجازا آلت مخصوصه یه دیرلر که ایچنه یاغ وفتیل قویوب یاقرلر کذا فی المجمع
ﯓ چرغ ع سکون زاء معجمه ایله خار پشت یعنی کرپی که چرنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﯓ چغ ع اینجه چوبلردن یا پولر پرده کبی ایدوب بعض نسنه اطرافنه چکرلر
ﯓ چیغ ع سکون یای تحتانی ایله بو دخی اول معنایه در ﯓ مع الکاف العربی * چپلك ع
سکون باء فارسیله شرفنامه ده ناشایسته وآلوده وپلید معنا سنه در امامجموع دیده فتحه
ایله مرویدر ﯓ چپنلك ع کسر باء فارسی ولام وسکون نون ایله پشه خانه معنا سنه
ماوراء النهرده سکنکه چپن دیرلر ﯓ چراغك ع کاف تصغیر ایله کرم شبتاب که یلدز بوجکیدر
ﯓ چرك ع سکون راء مهمله ایله کیر وپاس وایرك که جراحتدن وکوزدن اقار اکا شوخ وشوق
وشوغ وشغه دخی دیرلر میرنظمی بیت هیچ رویش نشسته آن بدحال * کوش وبینی زچرك
مالامال ﯓ چزك ع فتح زاء معجمه ایله ایری اوقلی کرپی که چیزك دخی دیرلر ﯓ چشك ع سکون
شین معجمه ایله بمعنی افزون وغالب معناسنه حکیم فردوسی بیت خرد چون شود کمتر وکام
چشك * چنان دان که دیوانه خواهد بچشك ﯓ چکچك ع لفظ مکرردر فتیل یاش
اولوب یاندقده چقان صدا حکیم سنایی بیت چکچك اندر فقیه چیست خری * چچك
اندر چراغ چیست تری ﯓ چلك ع اوج معنایه کلور اول درت جانك بری که دزد دخی دیرلر
ثانی چتین قوزکه ایچی قولای چقمیه ثالث نیم ربع یعنی ثمن ﯓ چنك ع کسر نونله قوریمش
کوده وچزمه اوکچه سنه قودقلری دمور که مهماز ومهموز ومهمیز دخی دیرلر فرهنك
جهانکیریده منقار جانوران ونوك سنان وپیکان وامثالی نسنه لره دیرلر ﯓ چواك ع بوزن
سواك خرده خمیری یاغ ایچنده پشوروب اوزرینه بال قویوب تناول ایدرلر ترکیده لقمه
دیرلر اکثر تصدق ایچون ایدرلر میرنظمی بیت زانعام او خلق شد سیرناك * پزنده برای

برای تصدق چواك ﯓ چواکك ع کاف تصغیر ایله بمعنی چواك مرقوم ﯓ چیزك ع سکون
یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول مصغر چیز در ثانی بمعنی چزك مرقوم کذا فی شرفنامه
ﯓ مع الکاف الفارسی * چرنك ع کسر را وسکون نونله چاك آوازی وکرزدن ظاهر اولان
صدایه ده دیرلر میرنظمی بیت شده کوش کردون اصم از ترنك * جهان را کرفته صدای چرنك
ﯓ چه رنك ع یعنی نه فائده ونه چاره دیمك معناسنه در کذا فی شرفنامه بو معنایه شاعر بیت
نه دانم چه کویم چه رنك آورم * که تا دست وی زیر سنك آورم ﯓ چیز چنك ع عورات آلت
رجل کبی نسنه دوزب ویالوریشه بغلیوب بر برلرینه درکار اولورلر محاچنك دخی دیرلر
ﯓ مع اللام * چغل ع کسر غین معجمه ایله سیاه بالچق که چکل دخی دیرلر ولای معناسنه دخی
استعمال اولنور ﯓ چکل ع کسر کاف فارسیله ترکستانده بر شهر آدیدر محبوبی غایت چوق
اولدوغی مشهور در خوبان چکل دیرلر حکیم اسدی بیت زترك چکل خواست چینی کمان *
بجم کفت کای مایه ومیهمان * خواجوی کرمانی * مسمط * شد رویت ای شمع چکل از روی
جان کرپاس دل * چون میکشی چندین مهل در بحر خون مشتاقرا * خلقی بت پرستلر در
اول دیارده بر کنیسا وار در چکل آنك اسمیدر غلبه ٔ استعمالله شهره علم اولمش واول
کنیساده خدمت ایچون محبوبه قزلر قومشلر درکه اصنامه خدمت ایدرلر امامرادلری بودرکه
اول کنیسایه واردلر اول قزلری کوروب ناچار میللرندن بته طپارلر وبر روایتده قراچی
طائفه سندن اولانه چکل دیرلر غالبا یغماجی اولورلر بوجهتدن دلبرلر عقل وصبری یغما
ایتدکلرینه چکل دیرلر ﯓ چل ع اوج معنایه کلور اول اول آته دیرلر که صاغ الی وصول ایاغی
بیاض اوله اکا اشکل واشکیل دخی دیرلر شاعرك بری اسب معیوب حقنده دیمشدر * قطعه
درآب خسب وحرون تنك ران وتاپغ زن * سکندری خورو شبکور کاهل وکمراه * کاوش
وکج دم وجب شوره پشت وآدم کیر * یسار وعقرب وچل سم صفید وکام سیاه * ثانی احمق
وکول ولا یعقل ثالث جهل لفظندن مخففدر ﯓ چه دل ع یعنی نه قوت ونه قدرت ونه ارلك
ودلاورلك دیمك معناسنه در ﯓ چهل ع عدد ده قرقدر اربعین معناسنه ﯓ چیپال ع
سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله هندوستانده لاهور مملکتنه پادشاه اولانلرك لقبیدر
ﯓ چیل ع سکون یای تحتانی ایله بوزن هیل بر بلوك آدم دیمك معناسنه در کذا فی المجمع
ﯓ مع المیم * چم ع اول یشل نسنه درکه صواوزرنده وکنارنده اولور برغسمه وجامه ٔ غوك
دیدکلریدر ترکیده یوصون دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯓ چهرم ع شرفنامه ده برشهر
اسمیدر میرنظمی بیت بچهرم آمده شاه جوانبخت * نشسته بادل شادان بر تخت *
ﯓ مع النون * چپدان ع سکون باء فارسیله بمعنی چپدان مرقوم که خارکش دخی دیو
ﯓ چخین ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله بمعنی رنکین کذا فی فرهنك جهانکیری
ﯓ چدن ع مختصر چیدن در دوشرمك معناسنه ﯓ چراغدان ع چراغ قودقلری ظرفدر
دان اسم مکان اولدوغی معلومدر ﯓ چرست کردن ع کسر را وسکون سین مهملتین وتاء
موقوفله دیش قجردتمق معناسنه ﯓ چرستیدن ع دخی اول معنایه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ﯓ چرکین ع معروف چرك ایله متصف اولان نسنه وزشت وبدنما وبدصورت

اولانه دیرلر ل چرنکیدن ع فتح راء مهمله وسکون نونله کرز وچاك وامثالی نسنه‌لر صدا ویرمك
ل چستان ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یاکلتمج وبلمجه که ترکیه‌ده اولندرکه فلان
دیدکلری ابو المعانی بمعنیٔ اول بیت صریح کفتم وکردم طلب زیاد وصال * چستان ده‌مه جواب
مراوعه دروغ ل چکان ع نه نسنه معناسنه‌درکه کدام کان دخی دیرلر ل چکاین ع بمعنی
چکاین مرقوم یعنی کوشت پارهٔ فرج زنان ل چکن ع کسر کافله جامهٔ زرکش یعنی صرمه ایله
طوقنمش قماش کمال اسمعیل بیت خروس وار سحرخیز باش تاسر وتن * بتاج لعل وقبای
چکن بیارایی ل چکین ع زیادهٔ یای تحتانی ایله بمعنی چکن مرقوم یعنی جامهٔ فاخر وزرتاری
اطلس وامثالی قماش شمس طبیبی بیت دوش بکردون زرکشیده کله کفت * تا چکنم
هفتورنك بز رچکین را * خواجه عمید لویکی بیت چون حبشی ورومی پرده زآستان تو
روز قبای زرچکین شب سلب کالك کلك ل چنه دان ع یعنی حوصلهٔ مرغان قوش قورساغیدرکه
چنه قوش یمی ودان اسم ظرفدر ل چیدن ع سکون یای تحتانی ایله درمك معناسنه
مصدردر خواجه سلمان بیت بغیر برك کلات کان نمیتوانم چید * که هیچ روی مرا نیست برك کل
چیدن * ومیل ایلمك معناسنه ده روایت اولنمشدر عربیده المام والتقاط دیرلر چغتای
لسانده نیرماك دیرلر لطفی دیمشدر بیت چو وصلی روضه سیدین نیرمادیم کلی هرکز *
نجه تو تارمینی بلبل دلك آه اوزاری بیلا ل چیره شدن ع غالب اولمق وجرات ایلمك معناسنه
ل چیرکی کردن ع دلیرلك ایتمك ویوزسزلك ایلمك معناسنه‌در ل چیستان ع سکون یای
تحتانی وسین مهمله ایله بمعنی چستان مرقوم یعنی یاکلتمج که آکا بردك وجربك وکیردك دخی
دیرلر عربیده اغلوطه دیرلر ل چیلان ع سکون یای تحتانی وفتح لامله ایکی معنایه‌در اول عناب
دیدکلری یمشدر شمس فخری بیت زمن دست توغایت عنایت شاهان * عقیق ولعل برآید
مثابهٔ چیلان * حکیم سوزنی بیت مانندیکی درخت چیلان * سرکنده وبرك وبرندارم *
ثانی کرکان ساکن اولدوغی میشه‌یه دیرلر ل چین کردن ع یوزوآلن بورشدرمق وقاش
چاتمق ونسنه ویروب ودوشرمك معناسنه‌در ل چین ع درت معنایه کاور اول بوکلم ثانی
بمعنی راست ثالث چیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور سخن چین ودانه چین کبی رابع
مشهور مملکت آدیدر ل چینه دان ع بمعنی چنه دان مرقوم حکیم خاقانی بیت طاوس
وغراب خوار هردم * کاورس ز چینه دان براندخت ل مع الواو * چنیزو ع کسر نون
وسکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله بمعنی نقد میر نظمی بیت چو داده سیم اشك وزردی
رو * بکالای غم عشقش چنیزو ل چیژو ع سکون یای تحتانی وضم زاء فارسیله اوقلی
کوپی که تسی وتشی دخی دیرلر ل مع الهاء * چله ع چیله لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی المجمع
ل چراغ پره ع پروانه دیدکلری بوجکدر ابو المعانی بیت خالست عکس دیدم جون شمع
روی اودید * همچون چراغ پره شب تاسحر بکردید ل چرخشته ع سکون راوشین وکسر
خاء معجمتین وفتح تاء مثناة ایله منکنه دیدکلری اغاجدرکه آنکله بعض نسنه صقرلر ل چرخه
قلغان دکنی برمه ودوتوی کبی نسنه دردکندن حاصل اولور یرندن قوپوب هوایه اوچر
چغرسته ع سکون غین معجمه وسین وکسر راء مهملتین ایله ماشه که آنکله آتش طوترلر ل

چغرسه ع حذف تا ایله ده ماشه معناسنه‌در ل چکاشه ع فتح کاف وشین معجمه ایله
کرپی نك قصه دکنلوسی کذا فی المحمودی ل چکونه ع فتح کاف ونون وسکون واو ایله
بر قوشدر کروانك دخی دیرلر وضم کاف فارسیله نته ونه نك کبی معناسنه‌در معنای
اوللی لفظ مفرددر ومعنای ثانیده چه ایله کونه‌دن مرکبدر ل چلپاسه ع سکون لام وفتح
باء فارسی وسین مهمله ایله کلر دیدکلری جانوردرکه کرفش وکرپاسه وکرپاشه دخی دیرلر
مجمع الفرسده ضب جنسندن درسوسمار دیرلر ضبدن کوچك اولور مجودیده باء موحده
ایله مرویدر ل چلچله ع سکون لام اول وفتح ثانی وکسر جیم فارسیله شرفنامه‌ده بمعنی
غلیواژ یعنی چیلاق ونعمة الله‌ده قوربغه‌دردیمش اما مؤید الفضلا صاحبی یازمش ولکن
بو لغت برفرهنکده ذکر اولنمامشدر دیمش ل چله ع لام مشدده ایله اوج معنایه کاور اول
صوفیانك خلوتده چقاردقلری اربعین در بو بیتدن فهم اولنور حکیم خاقانی بیت مراسی
مقال حالی کشت معلوم * که شیخ چله رادرسی نماند * ثانی فصل شتاده واقع اولان
زمهریر کونلری که قرق کون اعتبار ایدرلر شیخ سعدی بیت زمستانست وراه از برق تندست
سفر در چلهٔ وی ناپسندست * ثالث عورتلك وضع حملدن صکره ایام نفاسلری قرق کون
اولسون اکسك اولسون استاد عسجدی بیت برافشاندم خیوآلود چله درشکاف او *
چو پستان مادر اندرکام بچه خرد درچله * ولام مخففله یای کرشی که ابریشمدن بغلنور
بیت تابکمانت فلاع این چله بست * تیر خوانیت برون شد زشست ل چنه وچینه ع
کلاهما دانهٔ مرغان یعنی قوش یمی حکیم ناصر خسرو بیت مرغ چو بردام وبرچنه نظر افکند
بخت بد آنکه بخاردش رك بسمل * شیخ سعدی بیت مرغ آنجا رودکه چینه بود * نه بر آنجا
رودکه چی نبود ل چنیبه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله یورك که دل دخی
دیرلر عربیده قلب دیرلر میر نظمی بیت عدو کرچه برحیله قادر بود * ندارد چنیبه که ظاهر بود
ل چنیه ع کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی خنیه که باب خاده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی ل چهره ع پیکر وروی آدمی وغیره ونقش وصورت دیوارده دخی استعمال اولنور که
نقاشه چهره کشا وچهره پرداز دخی دیرلر ل چه ع اخفاء ها ایله نه دیمکدر واکرچه ها ایله
یازیلور اما تلفظ اولنمز کاهی برلفظ ادخال اولنوب هاء علامتی حذف اولنور چکونه
وچشناسی کبی تنکم حکیم سنایی بیت توکه در قید کالك انفاسی * چهره را از نقاب چشناسی
چغتای لساننده کسر ایله نی دیرلر که نیه دیمك یرده نیکا دیرلر ونه ایدیم دیمکده نیتای دیرلر
ل چیچله ع سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسی ولامله بمعنی رنج وعلت وکسر جیمله ده مرویدر
ل چیره ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله شجیع وبهادر ودلاور معناسنه حکیم
فردوسی بیت چو هومان برآمد بران تیره کی * بپیچید کودرز ازان چیره کی * وجست
وچابك معناسنه که ضدی خیره در خواجه حسین ثنائی بیت از پی این شبان کرك مزاج *
کرك راچیره بوشبان کردم * وچیره مرقومك معنالریله مترادفدر ل چیزه ع سکون یای
تحتانی وفتح زاء معجمه ایله چنبسترکه بردمور آلتدر آنکله قیل قوپاررلر وخرده نسنه‌لر
طوتارلر میر نظمی بیت بوده درحسن خط ناچیزه * موی روکرده پاك باچیزه ل چنیدره ع

سکون یای تحتانی و نون موقوف وفتح دال وراء مهملتین ایله بر ولایت آدیدر نقل اولنورکه
آنده برچشمه واردر دائما آندن دهل وساز صداسی ایشیدیلور ❊ مع الیاء التحتانی ❊
❊ چله دی ❊ فتح دال مهمله واظهار یا ایله اربعین شتا معناسنه مولانا جامی بیت زشیخ
چله نشین دور باش وچله وی ❊ که هست چله دی سرد ترز چله دی ❊ چیره کی ❊ دلاورلك
وشجاعت وچیره مرقوم معنالرینه صفت اولور ❊ چیزی ❊ برنسنه معناسنه در آخرنده کی
حرف یا کاه وحدت وکاه صفت معناسن افاده ایدر ابو المعانی بیت بردرت سائلی اکر آید
چیزی ده مکردش محروم ❊ چیستی ❊ سکون یای تحتانی وسین موقوف وکسر تاء مثناة
ایله استفهام قبیلندندر نه سن ونه در دیمك معنالرین افاده ایدر ❊ چینی ❊ ولایت چینه
منسوب اولان نسنه لره دیرلر وبر لطیف رنکدر بیاض ایله کوك اراسنده ❊ چی ❊ اخفاء
یا وکسر صی محله چیز معناسنه در شاه داعی شیرازی بیت من این مرغ زیرك منش می
شناسم ❊ اکرچی ندارد بسی چینه دارد ❊ باب الجیم الفارسی المضمومة مع الالف ❊ چوخا ❊
یوکدن ایدرلر معروف اثوابدر ودخی رهبانلره مخصوص برنوع جامه در حکیم خاقانی بیت
هرا بیند درسوراخ غاری ❊ شاه مولو زن وپوشیده چوخا ❊ چوزه لوا ❊ زاء معجمه ایله
چنکلاهی یعنی غلیواژ کذا فی المجمع ❊ چونا ❊ فتح نونله نیجه سن دیمك معناسنه آخرنده کی
خطاب در ابو المعانی بیت کشیدم جور ومحنت چند مدت ❊ نکفت آن جور پیشه هیچ
چونا ❊ مع الباء ❊ چلوچوب ❊ باب سابقده ذکری مرور ایدن جلوجوب معناسنه
جیم فارسیله ده استعمال اولندوغی مرویدر ❊ چوب ❊ چبق ودکنك وهر کسلمش اغاجه
دیرلر قوری اولسون یاش اولسون بیت چوب خسیس را اکرش تربیت کنی ❊ جایی
رسد که بوسه که خسروان شود ❊ وعصا معناسنه ده دیمشلردر بیت سیه مارکو راسر آید
بچوب ❊ زسوراخ پیچان شود سوی چوب ❊ چغتای لساننده فتح شین معجمه ایله شوشه
دیرلر سبعه سیاره ده عشقله سلطنت جمع اولمق محالدر دیدوکی یرده بیت ایکیسین کیم
دیسا قیلاین جمع ❊ شوشه موزون دیکای یاسارمین شمع ❊ مع التاء المثناة ❊ چست ❊
سکون سین مهمله ایله درت معنایه استعمال اولنور اول چابك معناسنه شمس فخری
❊ قطعه ❊ چرخ درمهر شیخ ابواسحق ❊ چون میانرا ببست چابك وچست ❊ ازپی اقتدار
حشمت او ❊ شیررا داغ شه نهند براست ❊ ثانی بمعنی تنك امیر خسرو بیت اکرخانه فراخ وکر
بچسنست ❊ بچار ارکانش بنیاد درستست ❊ وله بیت زنهار که آن بند قبا چست مبندید
کزنا زکیت بخیه بر اندام بر آید ❊ ثالث محمود دیده بریری اوزرینه نسنه یغمق معناسنه رابع
شرفنامه ده بمعنی زود ودر کرفته مسطوردر ❊ چغرات ❊ سکون غین معجمه وفتح راء مهمله
ایله یوغرت که ماست دخی دیرلر بسحاق اطعمه بیت کشك دردوزهك وزرداب ولبن ❊
چغرات وماست ❊ چربه شیرو زبده مسکه دوغ کردی مارچز ❊ وسوزلمش یوغرت
ویوغرت قورسنه دخی دینلور ❊ چفت ❊ سکون فا ایله ایکی معنایه در اول جامه تنك که
چسپان وچست دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ثانی عمارت آلتنه قونیلان دیرك وکارکیر
دیوار اوزرینه ایتدکاری کمان در میرنظمی درصفت عمارت بیت رواق وطاق عالی

عالی دید وبشکفت ❊ که بوده ابر بردیوار او چفت ❊ چوبدست ❊ فتح باء موحده ودال
وسکون سین مهملتین ایله مرکب سورجك دمور اوجی سوری نسنه در اغاجدن دخی ایدرلر
مولانا جامی ❊ قطعه ❊ رافضی روز قیامت خربود زیر یهود ❊ ملحد نادان بدست اندر کرفته
درمهار ❊ باز نصرانی بدستش چوب دست آهنین ❊ میزند خرتار ساند جمله راد ارالبوار
❊ مع الجیم ❊ چوج ❊ شکاری طوغان که چوز دخی دیرلر مولانا عبد الله هاتفی بیت
زریك بیابان فزون لشکری ❊ زچوچی نژاد انش هر سوسری ❊ مع الخاء المعجمه ❊ چوب سرخ
بقم اغاجی غایت پك اغاجدر آنی قیروب قینادوب ابریشم وایلك وبز بویارلر ابو المعانی بیت
آن خرابه چنان دلداده دنیا شده ست ❊ می نشانه کوییا درباغ عالم چوب سرخ ❊
❊ مع الدال المهمله ❊ چغد ❊ سکون غین معجمه ایله اکسه ده دوکم اورلمش صاچ وحصار
کنکره سی وبیقوش که کوج وکوف وکول دخی دیرلر ❊ چغند ❊ فتح غین معجمه وسکون
نونله دپه ده اولان قیللرکه اکسه ده دوکم اورلمش اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ چنبد ❊
بوزن بمعنی کنبد ❊ چوب نورد ❊ کسر باء موحده وفتح نونله اول اغاجه دیرلرکه دفه طراخی برینه
آنکله نسنه طوقیوب اورر لرودخی نکنده معناسنه وکتاب تاج الاسما ده منوال معناسنه درکه
بزی طوقیجه اکا صرارلر ❊ مع الراء المهمله ❊ چر ❊ آلت تناسل معناسنه حکیم انوری
بیت آنچه دی آن پسر سرکرك چرخور کرد ❊ من ندیدم که در آفاق یکی کمتر کرد ❊ چرکر ❊
سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول پیغمبر دیمك وبعض فرهنکرده
مغنی معناسنه در حکیم ناصر خسرو بیت برپی شیردین یزدان شو ❊ کزپس چرکرا مستست
بتاز ❊ ثانی خنیا کر معناسنه شهاب الدین مهمزه بیت زآوای مطرب چرکرز دستان ❊
دل من بتان همچو ماهیست دربر ❊ چغندر ❊ ضم غین معجمه ودال مهمله وسکون نونله
چکندر معناسنه در چقندر دخی دیرلر ❊ چغور ❊ ضم غین معجمه ایله طاوق پلجی معناسنه
ابو المعانی بیت چو ماکیان زن غررا به بچه بسیار ❊ زبیضه متعفن برآورد چو چغور
❊ چقندر ❊ ضم قاف وسکون نون ایله ❊ چکندر ❊ ضم کافله معروف شلغمك برنوعیدر قرمزی
اولور حکیم سوزنی درصفت کیر خود بیت اکر زتن که چکندر نمای شد تن او ❊ زکون کنده بود
کنده چکندر او ❊ چناور ❊ فتح نون وواو ایله ختن مملکتنده برشهر اسمیدر ❊ چنبور ❊
سکون نون وضم باء موحده ایله دیزکین ویولار صاپی ترکیده چلبر وعربیده مقود دیرلر
❊ چندر ❊ سکون نون وضم دال مهمله چکندر معناسنه در بسحاق اطعمه بیت هرکز
نشنیده ام که آشی ❊ فخری بوجود چندر آرد ❊ چوار ❊ بوزن کوارد ستور معناسنه
ابو المعانی بیت ایا ستوده خصال وایا فرشته جمال ❊ کرم چوار دهی میکشم نقاب مقال
❊ چوب بار ❊ سکون باء اول وفتح ثانی ایله برنوع لیف اغاجیدرکه آندن لیف ایدرلر
❊ چوبخوار ❊ سکون باء موحده وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه در اول
برقور تجغزدر اغاج یوهرنه بولور سه یرد یوجه ودیوك دخی دیرلر عربیده ارضه دید کلریدر
فتح راء مهمله وضاد معجمه ایله ثانی دکنك اورلمش آدمه دیرلر تعزیر ایچون اولسون غیری
اولسون ❊ چور وچورپور ❊ کلاهما بسکون الواو برقوشدرکه اکا تذروو تورنك دخی دیرلر

ترکیبیله سکون دیدکاریدر حکیم سوزنی بیت پری دید اوجوری نار ون قد * دری رفتار
سروی یاسمن خد ده مع الزاء المعجمه * چز ﻉ جراق بوجکی وآری قوشی دیدکارینه ده دیرلر
ده چوالدوز ﻉ معروف دوز دوزیدن لفظندن اسم فاعلدر چوال دیکیجی دیمك اولور
ده چوب باز ﻉ سکون باء اول وفتح ثانیله پنبه قوزالغی معناسنه ده چوز ﻉ سکون واو
ایله اوج معنایه کلور اول شکاری طوغانکه بریاشندن اولمیه شکار آلمش اوله ثانی فرج زن
معناسنه حکیم سوزنی بیت عضور واست چوز وکون نیست درین چراو چون * کون زنی
خواص دان چوز برای جمهره * وله * مثنوی * طرفهٔ هنکام سفر کردنش * مهرزند
بردر چوز دنش * کیدی خرمهره بدریا که زد * باکره اندر دل صحرا که زد * ثالث بردن
طوب بتمش اوت یونجه وژاژ کبی که اکا چغر دخی دیرلر ده مع الزاء الفارسی * چژ ﻉ تومان
یاقه سی یعنی اوچقوراوی ابو المعانی بیت کلید کنج صفا بودبند شلوارش * بچژ کشوده
بمفتاح کیرخوش کارم ده مع الشین المعجمه * چوبکش ﻉ سکون باء موحده وفتح کاف
ایله پنبه دن دانه یی آیردقلری آلت معناسنه کذا فی المحمودی ده مع الغین المعجمه * چغ ﻉ
ایکی معنایه در اول چوب آبنوس حکیم اسدی بیت یکی تخت عاج ویکی تخت چغ *
یکی جای شاه ویکی جای فغ * ثانی بوینه رق معناسنه در ده چناغ ﻉ فتح نونله ایرقوشی که
چناق دخی دیرلر شمس فخری بیت براسب دولتی خداوند ملك جم * پروین سنام باشد
وخورشید ومه چناغ * ودخی بمعنی پیاله وپاین بالغی معناسنه ده مرویدر ده چوغ ﻉ
بوزن بوغ صوبندی معناسنه میرنظمی بیت چو بوده باغم ومحنت سرشته * بجوی اشك
پلکش چوغ کشته ده مع القاف * چماق ﻉ ایکی معنایه در اول کفچه معناسنه ثانی
سرسته که دموردن واغاجدن ایدرلر کذا فی نعمة الله ده چوب یساق ﻉ اول عصادر که
چاوشلر اللرنده کوتررلر مولانا هاتفی بیت ادب کردش اول بچوب یساق * بفرمود
از کردنش تا بساق ده چناق ﻉ فتح نونله بمعنی چناغ مرقوم خواجه سلمان بیت شمال
صبت تراشد براق برق عنان * هلال زین براق توکشت وبدر چناق ده مع الکاف
ده چتوك ﻉ ضم تاء مثناة ایله بمعنی کنجشك یعنی سرچه وچغك وچکوك دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ده چربك ﻉ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله درت معنایه کلور
اول برکسنه حقنده صورت راسته دروغ سو بلکه دیرلر کمال اسمعیل بیت تبارك الله
چندین سوابق خدمت * شود بچربك تغریب مفسدی برباد * بومعنایه ظهیر فاریابی
بیت مراز چربك صاحب غرض زبیخ مکن * که من بباغ فصاحت درخت باروم *
مجمع الفرسده غمز وشقاوت ایچون سو یلنان سوز که برکسنه لسانندن نقل اولنه ثانی
طنز وتمسخر معناسنه حکیم فرقدی بیت بیکمان موش درثم اچربك آید برپلنك * بی سخن کیك
دری را خنده آید بر عقاب * ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی خجلت وانفعال سید ذو الفقار
شروانی بیت هردم بدولت شرف خاکپای تو * دورسپهر چربك تاج کیان دهد * رابع
محمودیده بمعنی اغلوطه که یا کلتمج دیرلر ولغز معناسنه ده میرخسرو بیت نروما ده
چون دوست یادوست * بسی من موز چربك کفته درپوست ده چغك ﻉ ضم غین معجمه ایله

ایله سرچه که عربیده عصفور وجمعنه عصافیر دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ده چغوك ﻉ ضم
غین معجمه وواو معروفله بمعنی چغك مرقوم که چغنه دخی دیرلر حکیم نظام الملك تقویت باه ایچون
ایتدوکی اجزا ترکیبنده دیر بیت ززعفران وسقنقور ومغز چلغوزه * بمشك وعنبر ومغز
چغوك آمیزد ده چکاچك ﻉ فتح کاف وضم جیم فارسیله افواه ناسده دوشمش خیره دیرلر حکیم
زجاجی بیت چکاچك شد این راز اندر میان * که کردید بدشاه بار ومیان ده چکچك ﻉ
سکون کاف وضم جیم فارسیله بمعنی چکاچك مرقوم حکیم سنایی بیت چکچکی او فتاده
در مسجد * زپی هزل وضحکه از پی جد ده چکك ﻉ فتح کافله ابریشم دوال که چالك دخی دیرلر
مجمع الفرسده بمعنی طناب خیمه مسطور در ده چك ﻉ آلت تناسل که چوك ولند وتمور
دخی دیرلر پور بهای جامی بیت از عیب دردهان توافسرده خون چوکس * وزغصه آب
کشته زچشمت روان چوچك ده چکوك وچکك ﻉ کلاهما بضم الکاف الفارسی بمعنی کنجشك که
چغك وچغوك دخی دیرلر شمس فخری بیت اکرکند طیران درهوای دولت او * زچنك
شاهین باز آورد شکار چکك ده چلانك ﻉ فتح نونله ایکی معنایه کلور اول برلعبدر کوزه
کردان دخی دیرلر ثانی بربوجکدر سرکین کردانك دخی دیرلر عربیده جعل دیرلر ده چلك ﻉ
سکون لامله بمعنی کفچهٔ دیك زن کذا فی مؤید الفضلا ومحمودیده ابریشم اکیر دکاری ایلك
معناسنه در ده چلوك ﻉ ضم لامله دکرمان بوینه بغلدقلری ایپ کذا فی شرفنامه ده چواك ﻉ
یاغده پشمش اتمکه دیرلر بسحاق اطعمه بیت عدس وباقلی وسیر وپنیر وزیتون * درپیش
نان چو اکست ومقیل وبلبار ده چوبك ﻉ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول پنبه چقرغی
ثانی برتخته ایله براغاجدر سرپاسبانان اول اغاجی تخته یه اوروب پاسبانلری آکاه ایدر
وبقم اغاجنه ده دیدلر وکی منقولدر ده چوپلنك ﻉ سکون با وفتح لامله دو یالك سرخ که باشه
بغلرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آن شاه در وغیش بین با اسبك بازینك * شنکینك
ومنکینك سربسته بچو پلنك ده چونانك ﻉ یعنی چنانکه کذا فی شرفنامه ده مع الکاف
الفارسی * چفتك ﻉ سکون فایله برقوشدر که اکا چو پینه وکروانك دخی دیرلر محمودیده
بر بیاض وایری وبیوك اوزون قوشدر مجمع الفرسده تاء مثناة یرینه نون واقع اولمشدر
ده چکوك ﻉ ضم کاف فارسیله براوت اسمیدر ودخی چزد مرقوم معناسنه در ده چماك ﻉ فتح
نونله قوش بسلدکاری یر ترکیده کومس دیرلر ده چنبك ﻉ سکون نون وفتح باء موحده ایله
ایکی معنایه کلور اول بمعنی خیز یدن وجستن یعنی قالقمق وصچرامق حضرت مولانا قدس
سره بیت سرمستئ دروصل خود دراصل اصل وصل خود * چنبك زنان درنیستی چنبك
زنان اندر نما * ثانی بمعنی سنك آهن ربا یعنی مقناطیس ده چنك ﻉ سکون نونله ایکی معنایه
کلور اول بمعنی سخن وکفتار خواجه نصیر طوسی * قطعه * خمش بودن نکو فصلیست لیکن
نه چندانی که کوییدت که کنکی * همان بهتر که در بزم افاضل * ز دانشهای خود چیزی
بچنکی * که تا معلوم کردد عاقلانرا * که تو شاخ کلی با چوب شنکی * ثانی قوشلك دانه دوشردکنه
دیرلر ده چوشك ﻉ سکون واو وشین وکاف موقوفله لوله دار بوداغه دیرلر بابله دخی دینلور
هندی زبانینده تیتی دیرلر ده چوك ﻉ واو معروفله ایکی معنایه کلور اول برقوشدر کیجه

ایاغندن آصیلوب حق حق دیو صدا ویرر اول قدر چغررکه بوغازندن قان طاملر منوچهری
بیت چوك زشاخ درخت خویشتن آویخته * زاغ سیه بر دو بال غالیه آمیخته * کذا فی
فرهنك جهانکیری ومجموعة الانس اما محمودیده بمعنی بوم کلان یعنی ایری بیقوش بو معناده
بعض نسخه ده واو یرینه راء مهمله واقع اولمشدر ثانی آلت تناسله دیرلر قرالاوی بیت برکس
چون کمان نداقی * ونی چوك چون چك نداف * وواو مجهول ایله دوه نك دیز چوکدیکمه
دیرلر مولانا جامی بیت برانم ازعقب کوچ کردهٔ خودلوك * زند جمازهٔ سعیم بخیمه کاهش چوك
وپور بهای جامی بیت پیش بازآمدند وچوك زدند * چوك چون اشتران لوك زدند سواستعاره
طریقیله ملوك وسلاطینی اوکنده تعظیم ایچون دیزی یره قومغه دیرلر استاد لطیفی بیت هردمی
کرم راتموك زند * پیش اودل بلا به چوك زند * دست قپچاق لغتیدر چوکاك فتح کاف
فارسیله وضمله ده مرویدر برقوشدر محوست ایله مشهور در بوم دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری چون پشت پلنك ابلق حیوان آت اولسون غیری اولسون کذا فی شرفنامه
مع اللام * چغداول سکون غین معجمه وفتح دال مهمله وواو ایله لشکر سوریجی ودمدار
عسکر معناسنه در چغول سکون غین معجمه وفتح دال مهمله ایله چغدول سکون
غین معجمه وضم دال مهمله وواو معر وفله کلاهما یعنی چغداول مرقوم کذا فی شرفنامه والمجمع
والمحمودی چغل فتح غین معجمه ایله ترکستان لغتیدر جنك محلنده کیدکلری جبه که
چوقال وجوشن دخی دیرلر میر خسرو بیت نه همچون دیکران زاهن چغل پوش * سلامی
عصمت یزدانش بردوش * حکیم نزاریٔ قهستانی بیت چغل به پیش خدنکش چو شیطنه نست
وشهاب * زره به پیش سنانش چو سوزنست وحریر * وضم غین ایله اول بدبخت کمسه یه
دیرلرکه بر کمسنه دن بر سوز ایشیده ویاخود برفعل کوره که انك افشا سیله فاعلنه ضرر
وآزار اصابت ایلیه انی اظهار ایده ویاخود واروب حکامه غمز ایده عربیده غماز دیرلر چلی آلت
تناسل معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری چنبل سکون نون وضم باء موحده ایله
یعنی کدا یعنی دلنجی چنبل دلنجیلك دیمك اولور حکیم سنائی بیت آز با جود او چو ممتلیان
هست همچون سبیل چنبلیان * وله بیت ندی نزل الله اندر شهر * چنبلی وار در دهم بنوی
چول واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول بیابان معناسنه شیخ اوحدی بیت کله
درچول وغله اندر چال * نتوان داشت چله از سر چال * ثانی بمعنی خمیده یعنی اکلمش
مع المیم * چماچم ضم جیم فارسیله بمعنی پیشانی که عربیده جبین وجبهه دیرلر حکیم نزاری
بیت بدرکاه قیصر رفیعت نهاده * ملوك جهان ازتفاخر چماچم چمچم سکون میم وجیم
فارسیله اوج معنایه کلور اول بمعنی رفتار وخرام حضرت مولانا قدس سره بیت سر بومزن
ازمستی تا راه نکردد کم * در بادیهٔ مردان محوست تراچمچم * ثانی اسب واستر وکاو وخر
وسائر حیوانات بهایمه دیرلر حکیم سوزنی بو ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت تاتو چمچم کنی
شکسته بدم * بسر سنك همچو چمچم خر * ثالث بر نوع ایاق قابی دراسکی نسنه لردن ایدرلر
آکا کیوه دخی دیرلر شیخ سعدی * قطعه * خوش بود دلبستکی یا دلبری * ماهرویی مهربانی
مهتری * چمچمی درپای مردانه لطیف * پرسرش خربند کانه میزری * بو بیتلردن فهم

فهم اولنور که مطلق پا پوج اوله وحکیم نزاری بیت اکرکیمخت بلغاری نباشد * که در پوشم
من وکرکاو چمچم چم بش معنایه کلور اول لاف اورمق وتفاخر ایتمك معناسنه شاه داعی
شیرازی * مثنوی * درهمهٔ جان بخلص رسید * خانهٔ داعی همه داعی کشید * زانکه فنا نام
مرا کرده کم * کفت زنام ولقب خود مچم * ثانی حیوانه دیرلر شیخ عمر خیام * رباعی * ای رفته
وباز آمده وچم کشته * نامت زمیان مردمان کم کشته * ناحق همه جمع آمده وسم کشته *
ریش از پس سر آمده ودم کشته * ثالث اوزم جبره سی که شیره سی النمش اوله رابع بمعنی سرما
یعنی صوغوق خامس اول سیاه وبراق دانه در که دوای چشم ایچون ترکیبه جزو ایدرلر غایت
مفیددر آکا چشم وچشمك وچاکس دخی دیرلر چوچم جیم فارسیله باب جیمده مرور ایدن
جمجم معناسنه در کذا فی المحمودی چوم واو معروفله آغاج دیدکلری طاغ یمشید رعربیده
زعرور وتفاح بری وزوثلاث حیات دخی دیرلر وفارسیده اغاجنه ثلاث دیرلر شیرازی لرکیل
دیدکلریدر جالینوس آکا ملهلیون دیمشدر بریسی وبستانیسی اولورکه مثلث عجم دیرلر
شیرازیلر کل سرخ دیرلر واپچ باغنه ده چوم دیدکلری رسیدهٔ نظر در مع النون * چپنی
کسر باء فارسیله سکوت چبوغندن یاپلمش سپد وطبق معناسنه حکیم فردوسی بیت بکسترد
کرپاس وچپین نهاد * زچپین بران نان کشکین نهاد چنان آنچلین معناسنه اصلی چون آن در
تلفظنده تخفیفا واوی حذف اولنوب اشباع ضمه ایله استعمال اولنور مراد معنای تشبیهی افاده
ایدر غیاثای حلوایی بیت چنان ذرات اعضایم زمهرت کشته مالامال * که کرخنجر زنی
بوی محبت آید از خونم * ابو المعانی بیت چنان مستم چنان مستم چنان مست * نمیدانم
زخود نیستم وکر هست چنین بونچلین معناسنه اصل چون این در تخفیفا واو ایله الفی
حذف اولنمشدر خواجه سلمان بیت تاجهان بود چنین بود چنین خواهد بود * همه را عاقبت
کار همین خواهد بود چوپان باء فارسیله قیون وصغیر کودنه دیرلر عربیده راعی
دیدکلریدر چوب زین کسر باء موحده وزاء معجمه ایله ایراغاجی که قلتاق دیرلر چوپك زن
مهتر پاسبانه دیرلر بوروش وطرز قدیم زمانده متعارف ایدی که مهتر پاسبان برالنه براغاج
وبرالنه بر تخته پاره سن آلوب پادشاهك نامن ذکر وآکا دعا ایدوب تخته یی دوکه دوکه
دولاشوب پاسبانلری بیدار ایدر بلاد عراق وفارسده لیالیٔ رمضانده خلقی سحوره قالدرمق
ایچون قپولری طولاشور حضرت مولانا قدس سره بیت مزن چوپك دکر چون پاسبانان
که هستی ماهیان را پاسبان آب * استاد فرخی بیت باغبانی ببایدان بت را * بابکی پاسداد
چوپك زن چوپکین بمعنی چوپك زن مرقوم چوپاین سکون باء فارسی وکسر
لامله بمعنی چوبکش مرقوم چوب نان کسر با وفتح نونله اوقلاغی که آنکله یوفقه خمیری
اچارلر شاعر بیت نیمدرکف زن هیچ چوپی * خوشا چوبی که باشد چوپك نان *
چوپین مطلق اغاجدن اولان آوانی وچنق وطبق وما اشبه ذلك چوخیدن
واو معروف وکسر خاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چخیدن مرقوم ثانی بمعنی لغزیدن
یعنی سورجمك شکوخیدن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری چوشدن سکون
واو وشین موقوف ایله بمعنی مکیدن یعنی امك صیف اسفرنکی بیت خلق عدوت هرچی

گز چکر آب جوشدی * آب روانش از لب چشمهٔ خنجر آمدی ف چونان ع بمعنی چنان
اصلی اوزره واقعدر استاد لطیفی بیت مکن بد که چونان نه بینی جزا * نکوکار باشد به نیکی
جزا ف چونین ع بمعنی چنین اصلی اوزره حکیم اسدی بیت که ش مهربانی که ش کین بود
چنین بود گیتی و چونین بود ف چون ع تفخیم جیم و واو معروف ایله نجه دیمك معناسنه که
عربیده کیف دیرلر گاهی ادات رابطه الحاقیله چونست دیرلر خواجه حافظ بیت زگریه مردم
چشم نشسته در خونست * ببین که در طلبت حال مردمان چونست * وهر نجه دیمك
معناسنه هرچون دیرلر بیت اگر پیش ازین بند وافسون کنی * نیارم من این کرده هرچون
کنی ف چون ع واو مجهول ایله ایکی معنایه گلور اول ادات تعلیلدر شیخ سعدی بیت چون
ننالم تلخ از دستان او * چون نیم در حلقهٔ مستان او * مصراع اولده کی چون کیف معناسنه
اولان چوندر مصراع ثانیده کی ادات تعلیلدر ثانی تشبیه معناسن افاده ایدر بلکه ادات
تشبیهدر خواجه حافظ بیت گر خلوت ما را شبی از رخ بفروزی * چون صبح در آفاق جهان
سر بفرازم * بو تشبیه ایچون اولان چون اسم مرکبدر گاهی واوی حذف اولنوب چنان اولور
میرزا شانی بیت چون آن غریق میم ساقیا که از گل من * اگر گلی بدر آید شراب از و چکد
وچغتای لسانده اولکی چونه نچوك دیرلر لطفی دیوانده بیت نچوك طبیبغه دردنگنی آیتابین
آخر * که دردینگیز یوز میننگ دوادین آرتق ایرور * وچون ثانی که تشبیه در یانگلیغ دیر فرهاد
نامه‌ده فرهاد هنوز شیرخوره ایکن عشق علامتلری وار ایدی دیدیکی یرده بیت انگا ایچماك
بولوب ناکام یانگلیغ * مریض وشیرهٔ بادام یانگلیغ ف مع الواو * چچو ع ضم جیم فارسیله
بوستان معناسنه درهندی لسانده چوچی دیرلر ف چغو ع ضم غین معجمه ایله بمعنی جغد مرقوم
ف چنو ع ضم نونله بمعنی چون او یعنی انك کبی دیمك اولور حکیم خاقانی بیت تا مادر جان
رحم گشاداست * هرگز خلقی چنو نزادست * حکیم فردوسی بیت همه رازها تیز کرد آشکار
جهان را نیامد چنو خواستکار * ودخی استغفار وطلب بحث معناسنه استعمال اولنور کذا فی
المشکلات ف چو ع اوج معنایه استعمال اولنور اول واو معدوله ایله یعنی اخفاء واو ایله
بمعنی مانند خواجه حافظ بیت چو باد عزم سر کوی یار خواهم کرد * نفس ببوی خوشش
مشکبار خواهم کرد * ثانی ادات تعلیل اولوب شیخ سعدی بیت چو مرد سخنگوی فانی شود
مر اورا سخن عمر ثانی شود * ثالث وقت معناسن افاده ایدر خواجه حافظ بیت چو با حبیب
نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان باد پیمارا ف مع الهاء * چبرغه ع سکون باء موحده
وراو وضم جیم فارسی وفتح غین معجمه ایله بمعنی تازیانه ف چرّه ع فتح راء مشدده ایله کوچك
طوغان وار کان طوغان کذا فی المحمودی جیم عربی وراء مخففله ده مرویدر ف چره ع
زاء فارسیله طون یاقه سی نیفه دخی دیرلر میر نظمی بیت شود خیره چو چشم گیرد زکار
که بگشاید چره از بند شلوار ف چغنه ع سکون غین معجمه وفتح نونله بمعنی گنجشك پورهای
جامی بیت شوم چون بوم گرسنه چون زاغ * خرد چون چغنه سست چون کوتر ف چلپله ع
ف چلپلة ع سکون لام اوّل وضم باء فارسیله وفتح لام ثانیله مضطرب وبی آرام معناسنه
ظهیر الدین فاریابی بیت ای زنور رای تو خورشید ومه شد در حجاب * وی زجود دست

دست تو ابر بهاری چلپله ف چلچله ع سکون لام اوّل وکسر جیم فارسی وفتح لام ثانیله بمعنی
لاك پشت یعنی قبلو بغه استاد دیشدر بیت چل چله بنشست صوفی ره نیافت * چلچله بهتر
بود زان چل چله * بعض نسخه‌ده غلیواج معناسنه مسطوردر ف چلغوزه ع سکون
لام وضم غین معجمه ایله چام اغاجی یمشی که چام فستقی دیمکله معروفدر عربیده صنوبر دیرلر
اسم مرکبدر چل بسیار معناسنه‌در وغوزه قوزلق دیمکدر معنای ترکیب چوق قوزالقلی
دیمك اولور معربی فتح جیم عربیله جلغوزه‌در امیر خسرو بیت بود گندم گری بالا سرافراز
سر چلغوزه گوید با فلك راز * شیخ آزری بیت هرکرا نیست ذوق چلغوزه * هست
درخور ددرش اوبوزه ف چلّه ع لام مشدده ایله قاوصره سپدی کذا فی نعمة الله ف چمانه ع
فتح میم ونونله اوج معنایه گلور اول بمعنی میانه میر نظمی بیت دران کاشانه سرای بی بهانه
چو سروی سرکشیده در چمانه * ثانی بمعنی پیالهٔ شراب ثالث حیوان بوایکی معنایه
حکیم ناصر خسرو بیت چه لافی که من یك چمانی نخوردم * چه فضلست پس مر ترا بر چمانه
ف چمچمه ع سکون میم اوّل وفتح ثانی وضم جیم فارسیله ایاق سسی که یورركن ظاهر
اولور شلپ وشکاشك وشکك دخی دیرلر امام فخر رازی بیت در صفت قران مجو چمچمهٔ
مرکبش * توده کش شك چشم از نمك ذوالمنن * حکیم سوزنی بیت کرد نعال وچمچمهٔ
یاد پویکانش * خوش چون سماع وسرمه بسمع وبصر رسید ف چمچه ع سکون میم
وفتح جیم فارسیله اغاج قدح وکفچه واغاج چناق ف چنانه ع فتح نونین ایله وای دینه
دیرلر براو بوندر ف چنبه ع سکون نون وفتح باء موحده ایله توقاج دیرلر بر توتقدر آنکله
قصارلر بز آغردرلر استاد لبیبی * قطعه * دو چیزش بشکن ودو برکن * منه پیش زغلغل
وزغنبه * دندانش بگاز ودیده بانگشت * پهلو بدبوس سر بچنبه * ثانی قپو آردنه
طیاد قلری اغاجه دیرلر ف چنچه ع سکون نون ایله اوزم چکردکی ف چوب پاره ع
بمعنی چوب پاره یعنی بر نوع لطیف اغاجدر ف چوبدانه ع سکون باء موحده وفتح دال مهمله
ونونله بمعنی سنجد یعنی ایکده دیدکلری میوه ف چوبه ع فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در
اول اوزون یوفقه آچدقلری اوقلاغی که گردنه وپیواده دخی دیرلر هندی لسانده پیلن
دیرلر ثانی بهرام چوبین لقبیدر ف چوبینه ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح
نونله اغاج قاقان دیدکلری قوشدر فرهنگ جهانگیریده ایکی معنایه مرویدر اوّل کاروانك
دیدکلری قوش ثانی بهرام چوبین لقبیدر ف چوتاه ع فتح تاء مثناة ایله بوزن کوتاه بمعنی
همچنین کذا فی المجمع ف چوثه ع فتح ثاء مثلثه ایله بمعنی پانك یعنی قپلان ایضا منه
ف چوچه ع فتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول فرهنگ جهانگیریده بمعنی چوپهٔ مرقوم
ثانی پلچکه طاوغك وغیرك اولسون میر نظمی درصفت معلم مکتب بیت روداز خانه اش
هرروز هفته * پیش طفلان همچون چوچه رفته ف چوره وچوژه ع اوّل بفتح
الراء المهمله ثانی بزاء الفارسی ایکی معنایه در اول بمعنی اخیر چوچه یعنی پلچکه عربیده
فرخ دیرلر سکون راء مهمله ایله ثانی ایکك کرتیکی که ایپلك اکیردکده آکا چرژه دوك
دخی دیرلر کذا فی المجمع ف چولاه وچوله ع کلاهما بفتح اللام چلها معناسنه که عربیده

حایك دیرلر ۞ چهره ۞ سكون ها و فتح راء مهمله ایله اكابرك ووزرانك ایچ اوغلانی
معناسنه جیم عربیله منقولدر ابو المعانی بیت درحرمگاه دولتت دائم * ماه وش چهره
بادد رخدمت ۞ مع الیاء الفتانی * چكری ۞ سكون كاف وكسر راء مهمله ایله دیواسك
بونوعیدر شمس فخری بیت درکهستان بنام دولت تو * سرز دار شاخ در شود چكری *
۞ چنكلاهی ۞ سكون نون وكاف موقوف ایله بمعنی غلیواج یعنی چیلاق ۞ چوبدستی ۞
سكون باء موحده ایله سردسته كه اكثر قلندرلر كتورلر ۞ چوبسای ۞ سكون باء
موحده وفتح سین مهمله ایله دوربی معناسنه ۞ چوبشوی ۞ سكون باء موحده وواو
وضم شین معجمه ایله اول قصه اغاجدركه قصارلر وجامه شوپلر آنكله جامه اغردرلر ابو المعانی
بیت چنین بد كرتنش صد ساله شوید * بچوب شوبی نمی یابد سپیدی ۞ چوبكی ۞
یعنی چوب زن مرقوم امیر خسرو بیت یك چوبكیٔ بام تو بهرام چوبه شد * یك ترك
نوبتیٔ درت سنجر آمده ۞ چاغری ۞ سكون غین معجمه وكسر راء مهمله ایله سوزمه یوغرت
حكیم غمناك بیت وان زر از تو واستاند آنكه تا اكنون ازو * چاغری خوردی همی وطا یفی
ولیولنك ۞ باب الحاء المهملة المفتوحة ۞ حق كلام بودركه زبان فارسیده اوائل كلمه ده
حرف حاء مهمله اولمز لكن لسان عربك السنه دن فضل ورجحانی وامتیاز شانی اولمغین
عجم بولساندن بعض الفاظ اخذ ایدوب بعینها استعمال ایدرلر وبعضیلرین كند وتركیبلرینه
جزؤ قیلورلر وواقع اولوركه بلا تغییر كلمهٔ عربیه یی تعجیم ایدرلر نتكیم ذكر اولنسه كركدر
انشاءالله تعالی وحرف حا لسان عربدن غیری لساننده یوقدر دیو امام سیوطی رحمة الله
علیه ذكر ایتمشدر فی الواقع زبان فارسی ظرافت ولطافت وملایمت اوزره اولمغین سكن
حرفدن كلمه تركیب ایتمامشلردر نتكیم اول دفتر ثانیده ذكر وبیان اولنمشیدی ۞ مع الالف
۞ حاشا ۞ ایكی معنایه در اول بر كلمه دركه معنای تنزیه افاده ایدر یعنی برنسنه دن لایق
ذاتی اولیان وصفی استبعاد واستغرا ایچون استعمال ایدرلر خواجه حافظ بیت حاشا كه
من بموسم كل ترك می كنم * من لاف عقل میزنم این كار كی كنم * ثانی براوتدر عربیده ماموثه
وترمس وسقر الحمار دخی دیرلر وبرك سپیدان اولدوغیچون مروید ۞ حالیا ۞ بمعنی اكنون
وفی الحال خواجه حافظ * مصرع * حالیا مصلحت وقت درین می بینم * واستاد لطیفی
بیت حالیا مصلحت وقت چنین است وچنین * كه نشینیم بهم آمده در باغ سه سین ۞ حاما ۞
ماما اوزانده ایكی نوعه در حامای صغیر واردر ایكی مثقالدن عبارتدر وحامای كبیر واردر
اوچ مثقالدن كنایتدر ۞ حبة الخضرا ۞ بنك تخمیدركه یپراغن قوریدوب دوكوب تناول
ایدرلر غایت مخدردر ۞ حبذا ۞ درت معناده محلنده استعمال ایدرلر اول مدح معناسنه
مرحبا لفظیله ده مرادف ایدرلر حكیم انوری بیت مرحبا نوشدن وآمدن ماه صیام *
حبذا واسطة العقد شهور واعوام * وكوزل دیمك معناسنه طالب آملی بیت حبذا
ای نوبهار عجز كز تأثیر تو * معصیت رامیدهد امرآزش ازطرف كلاه * وتحل تعجب
تعجب معناسنه حكیم انوری بیت حبذا كبر قاضیٔ كبرنك * كه ندارد ز سنك خارانك
ومعنای تحسین دخی افاده ایدر میر نظمی بیت حبذا بارگاه كردون سا * مرحبا خیمهٔ فلاع

فلاع پیرا * عربیده دخی بو معنا لره استعمال اولنور شیخ عمر ابن الفارض قدس سره بیت
حبذا فیك اسقام خفیت بها * غنی تقوم بها عند الهوی حجج ۞ حربا ۞ سكون راء مهمله
وفتح باء موحده ایله بر جانوردر خورشیده محبتندن دائما رشوسنده طورر ضدی خفاش دركه
كونشدن قاچر استاد بیت نه دانا ز وخبردارد نه او باش * كه حربا نیز كور آمد چو خفاش
مذكور جانور كونشه قارشو طوردقده دریسی الوان كورینور نتكیم حكیم الشعرا متنبی دیمشدر
بیت بتلون الخریت من خوف النوی * فیها كما تتلون الحرباء * خریت كسر خا وراء
مشدده ایله رهنما معناسنه در ۞ حوض ترسا ۞ اول تكنه دركه كفره آندن شراب ایچون
اوزم صقرلر كذا فی شرفنامه ۞ مع الباء الموحدة * حاجب ۞ پرده وپرده دار معناسنه
شیخ فیضی بیت حاجب دركاه تو منع نداند كه چیست * هركه رود كو برو هركه رسد كو بیا
ثانی بمعنی ابروان ابو المعانی بیت حاجب وچشمت كند منع اشارت بمن * اینهمه از طالع
بوده چو بختم سیاه * شعرادن بری بود وبیت لطیفی دیمشدر * اهوی رشاء اعمی
القانونا * من حاجبه الارج القانونا * وحق من فی الیم القانونا * اعیی مرضی بقراط والقانونا
قانونلرك هر بری بر معنایه در ۞ حجاب ۞ فتح جیم مشدد ایله بمعنی حاجب مولانا محمد ظهوری
بیت شمال وصبا خاكروب قضا * ز حجاب دركه یكی مرحبا ۞ حرب ۞ سكون راء
مهمله ایله بمعنی جنك میر نظمی بیت دران معركه كرم شد حرب وجنك * نماند كسی را چو
صبر ودرنك ۞ حسب ۞ فتحتین ایله كوهر خاص ومال ودخی دریم اوی كه بریه ده اولانلرك
اولیدر وقبیله واندازه معنالرینه كذا فی ترجمان الصحاح هاتفی * مثنوی * من اهل جهانرا
نسب نامه ام * نشد از حسب كرم هنكامه ام * مراهست امروز چندان حسب * كه عاد
آیدم از شمار نسب * وسكون سین مهمله ایله بوزن كسب كافی معناسنه اولان بعض محلنده
استعمال ایدرلر ونسنه صایمق ورسم ووقوع معناسنه كه حسب حال دیرلر خواجه حافظ
بیت حسب حالی ننوشتم بتو ایامی چند * قاصدی كوكه فرستم بتو پیغامی چند *
۞ مع التاء المثناة * حاجت ۞ بمعنی رجا وتمنا ومطلب ومقصود معنالرینه شیخ سعدی
بیت وصف تراكر كنند ور نه كنند اهل فضل * حاجت مشاطه نیست روی دلارام را *
میرزا فصیحی بیت از بسكه شرر میجهد از پنبهٔ داغم * حاجت نبود در شب هجران بچراغم
۞ حسرت ۞ بمعنی پشیمانی وفرقت وآرزو شانیٔ نكلو بیت من بحسرت دور كرد ومدعی
مغرور وصل * ای محبت خاك برسر باد تأثیر ترا ۞ حقیقت ۞ خلاف مجاز وخلاف فرع
وحقیقت الامر ما یصیر الیه حق الامر وبلغة حقیقة هذا الامر ای یقین شانه والحقیقة
ما یحق علی الرجل كذا فی المشكلات ۞ حیرت ۞ عكس جمعیت خاطر وخلاف تیقظ وعدم
انتباه منلا شانی بیت نه شكوفهٔ نه بركی نه ثمر نه سایه دارم * همه حیرتم كه دهقان بچه
كار كشت مارا ۞ مع الجیم * حاج ۞ زوار كعبه شیخ سعدی بیت حاجی بره كعبه ومن طالب
دیدار * او خانه همی جوید ومن صاحب خانه ۞ حلواج ۞ مرغ مردار خوار ابو المعانی
بیت عنقا صفتم قاف قناعت بكرفتم * حلواج نیم كه طعم جیفهٔ دنیا ۞ حلوای پرنج ۞
یعنی حلوای چربش وبر نسخه ده چربین واقع اولمشدر حلوای تر ولطیف دیمك اولور

ف خویج م کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله ات طبخ اولنه‌جق آکا قوییلان لوازم مولانا شمس تبریزی قدس سره بیت که چون خویج دیک بجوشیم واو بفکر * کفکیر میزندکه چنین است خوی دوست ف مع الدال المهمله * خاد م ایکی معنایه‌در اول قوزغون که غراب دخی دیرلر ثانی حضرت یعقوب اولادندن برینک اسمیدرکه حضرت یوسفک علیهما السلام آنه‌سندن دکلدر ف خاجمند م خاجتلی دیمکدر مندک معناسی مقدمه‌ده تفصیل اولندی ف حال کرد م وجد وشوقه کلدی معناسنه مولانا آصفی بیت مجنون درآسمان قمر چودید وحال کرد * کو یا کاج خیمهٔ لیلی خیال کرد ف حسد م غیرک نعمتی زوالن استمکدر ف مع الراء المهمله * حاضر م نقد معناسنه میر نظمی بیت نثارت کند دل هرآن قادرست اکر جان سزا میشود حاضرست ف حذر م صاقنمق معناسنه مولانا عرفی بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنیدکه طوفان فتنه است ف حریر م ابریشم معناسنه معروف ودخی یار ومصاحب وکاغد معناسنه‌در کذا فی شرفنامه ف حشر م فتح شین معجمه ایله بوزن نظر جمعیت وآلای معناسنه مولانا هاتفی بیت دکربا ده خیل ستان حشر * شد از ظل عالیش فرخنده فر * میر خسرو بیت کاه بیانش ز ملایک حشر برسخنش چون مکسان برشکر ف حصار م بر ولایت اسمیدر مجمع الفرس‌ده برشهر حسن خیز واقع اولمشدر ف حصیر م معروف شمس فخری بیت دایم حصیر پاره مه از مزرعات چرخ * از بهر خانقاه شهنشه برند دوخ ف حقور م ضم قاف وسکون واو ایله صاحب حق دیمکدر میر نظمی بیت مکن رنج خاطر چو کلب عقور * بهر کار راستی لطیف وحقور ف حلوای شکر م برنوع لطیف شکر حلواسیدر کذا فی شرفنامه ف حیدر نام امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه حضرتلری که حیدر کرار دیرلر وارسلانک جملهٔ اسماسندندر ف حیز م سکون یای تحتانی وفتح زای معجمه ایله هند وستانده اولور برنوع اوزون کوکدر شولقدر اوزوندرکه برکوکدن برچرخی قلقان ایدرلر ف مع الزاء المعجمه * حرام مغز م اوکرغه کوکی یعنی ایکو کذا فی نعمة الله ف مع الشین المعجمه * حاش م معنای تنزیه افاده ایدر حاش لله دیرلر وشیدای ز زکر * قطعه * بکرد کلشن روبت دمیده سنبل تر * ندیده هیچکس اسلام را زکفر حصار * کدام کفرچه اسلام حاش لله ازان * که دست قدرت یزدان والی غفار * بکرد سورهٔ والشمس بهر دفع کزند * نوشته آیت واللیل را بخط غبار ف مع الفاء * حرف م حروف تهجینک مفردی وطرف معناسنه وآغزدن ضرطه چالق ودخی سوزک سقطن طوتمق که فاعلنه حرفگیر دیرلر وسوز معناسنه دخی استعمال اولنور مولانا ولی دشت بیاضی بیت تاب تغافل تو ندارم خدای را * حرفی اکر شنیدهٔ از من نهان مکن * سوز معناسنه استعمال اولندوغی خواجه حافظک بو بیتندن فهم اولنور بیت آسایش دوکیتی تفسیر این دو حرفست * بادوستان تلطف بادشمنان مدارا * مجودبله عیب معناسنه مسطوردر ف حریف م اصلنده حرفتدن ماخوذ در * وفی القاموس حریفک معاملک فی حرفتک * بعده تعمیم اولنوب معاشر وهمصحبت مجالس انتهی معناسنه استعمال اولنمشدر نتکیم خواجه حافظ * مصرع *

* معاشران ز حریف شبانه یاد آرید * بعض کتب ادبیه‌ده * هل من فتی ظریف معاشر حریف * واقع اولدی نظیر وسهیم وموافق مرد کار معناسنه ملاک قمی بیت حریف ساغر دردی کشان غم داند * که بر سر ملک از عاشقی چه امیر فت * بو معناسی دخی قمار بازدر مولانا محمود ابن یمین بیت باحتیاط رو ایدل که دست خونست این * که روح درکروست وحریف بس طرار * دست خون بر قمار اوینی در ف مع القاف * حق م نام جناب حضرت باری تعالی عز اسمه‌در وضد باطلدر ف مع الکاف * حسنک م سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی قباله یعنی حجت کذا فی شرفنامه وغیره ف حسرت الملوک م مونبادطوله‌سی که خرده قیمه ات وپرنج ایله طولدورلر سبب تسمیه‌سی اولدرکه عجمده بو طعامی غایت لطیف ایدرلر اسی ایکن لذیذ اولور صوغودقده نصکره بتمز وملوک طباخ دکاننه وارمق ممکن اولمدیغندن آکا حسیبک حسیب الملوک وحسیب البزغاله وجنبل دخی دیرلر کذا فی شرفنامه حسیب الملوک م یعنی حسرت الملوک وحسیب الملوک مرقومین ف حسیبک م کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله مثله ف حلک م کسر لام ایله وفتحله‌ده جائزدر یعنی سیاهی یعنی قراکولق حضرت مولانا قدس سره بیت چون زمین برخاست از جد فلک * بی شب وبی سایه ماند بی ملک * عربیده شدید السواد معناسنه‌در حکیم الشعرا متنبی بیت خالک کالعذاف جثل دجوجی * اثیث جعد بلا تجعید * بو بیته مدوّر دیرلر کیسوی زن وصفیدرکه عذاف ودجوجی شدید السواد معناسنه وجثل یوغون واثیث اوزون وجعد قور جقدر ف حوضک م کاف تصغیر ایله فسقیه چوره‌سنه کی کوچک حوض وبیوک طاس وباطیه کذا فی شرفنامه ف مع اللام * حال م کوی باز لرک میدان باشلرینه دیکدکاری ایکی عمودک آراسنه دیرلر که درهو ویا لکز هو دخی دیرلر میر خسرو بیت دو میداندارتک میزدبد نبال شه سرکشته همچون کوی بی حال * ودخی بمعنی اکنون یعنی از منهٔ ثلثه‌دن شمدیکی حال معناسنه لطیفی بیت بسیاری عمرت رفت باقیست بتاینه * این حال اغنیمت دان مندیش بزاینه * وحالات اشیا معناسنه که مثلا کشینک صفتندن واحوالندن عبارتدر شاعر دیمشدر بیت دروغی که حال دلت خوش کند * به از راستی کش مشوش کند * بو قبیلدندرکه مقام تحاشیده توسل اولنور استاد لطیفی بیت دم امیرندومیزید از حاتم ثانی * حال آنکه ندادست بکس پارهٔ نانی ف حمایل م حماله‌نک جمعیدر وحماله قلیچ باغیدر رهرنکه اویخته کردن اولور میر نظمی بیت چو آمد پیش دلدارش نشستش * حمایل کرده برکردن دو دستش ف حواصل م قوش قورساغی وقوش کوکسنده نرم وخرده توبلر اولورکه اندن کورک ایدرلر حکیم اسدی بیت چو پر حواصل برآورد زاغ * برافروخت کیوان زنکی چراغ ف مع المیم * حاتم م عربده طی قبیله‌سندن برمشهور سخی کمسه‌نک اسمیدرکه اوغلی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم زمان شریفلرنده اسلامه کلدی ودخی سیاه قرغه‌یه‌ده دینلدوکی وسیلهٔ نظردر ف حرام م ضد حلالدر خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز باز خواست * نان حلال شیخ زاب حرام ما ف حرم م مکان محفوظ وجای محرز ف حریم م دخی دیرلر شیخ فیضی بیت منزل تردامنان نبود حریم کوی دوست * هرکه نبود پاکدامن

در حرم نامحرمست حسان عجم شرفنامه ده خاقانی نك لقبی اولدوغی مذکوردر
حشم فتح شین معجمه ایله سیاه چادرکه بربه‌ده اولان کمسنه لره مخصوصدر وآنکله
قونوب کوچن طائفه وبیابانده ساکن اولنلره دیرلر منلا هاتفی بیت حشم بی سرو شهر
بی سروری * نه کردنکشی نه بلند اختری * ومطلق لشکر معناسنه مولانا ظهوری بیت
بده می که کردم فریدون حشم * پریشان کنم مغز ضحاك غم حکیم درست اسلو ومحکم
فکرلو عاقل وعالم وعلم حکمتدن خبیر ودخی اسماء حسنی دن بر اسمدر شیخ سعدی بیت
بنام خداوند جان آفرین * حکیم سخن در زبان آفرین مع النون * حبایل شیطان یعنی
عورات کذا فی شرفنامه حبل المتین یعنی قرآن مجید عظیم الشان . ایضا منه
حرمدان یعنی کیسهٔ زر ابو المعانی بیت فصل بهار جامه ودستار کرو شد * رندان
باده خوار حرمدان تهی کرد حرون ضم راء مهمله وواو معروف ایله اسب نافرمان یعنی
سرکش آت خصوصا وهر دطیع اولمین عموما احمد کرمانی بیت . بر نفس حرون نه اندکی
ونج * تا راحت روح یابی از کنج حریفان یعنی یاران شیخ عبد السلام پیامی بیت پستان
صراحی چو مکیدند حریفان * چون شیر خوران نقل ز اخکر نشنفا سند حزیران کسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله شهور رومیه‌دن اوّل یاز آیی آدیدر ابو المعانی بیت
بیخبر کشتم بعشقت از کذار عمر من * چون بهار وصل دائم از حزیران فراق حسان
عربدن مداح رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بر شاعر شیرین کلام آدیدر حلقه چینی
بر نوع حلوادر حلقه کبی ایدرلر حمدان آلت رجل آدیدرکه خوارزم لغتیدر استاد
عسجدی بیت چو آید برون حمدان بدان ماند سر سرخش * که از بینی سفلاینی فرود
آید همی خله * شیخ سعدی اطایفنده عبارت عربیله وجعل حمدانهم فی نمدانهم دیمشدر نمدان
فرج زناندر حیران سرکشته ونیم عقل وکاهی کوزده استعمال ایدرلر باقه قالمش
معناسنه حکیم شفائی بیت از حریر دیده خاك جلوه کاهش بیختم * دل نشد پیدا ولی صد
چشم حیران یافتم حوض نعمان اجی صولو بر حوض ایدی که آدی اول نیسان ایدی
بر کون حضرت سرور عالم صلی الله علیه وسلم اوزرینه واردی معجزاتی برکاتیله حق جل
وعلا اول صویی طتلو ولطیف ایلدی حضرت علیه السلام اکا نعمان اسمنی ویردی کذا فی
شرفنامه مع الواو * حسو ضم سین مهمله واخفاء واو ایله اوماج آشی بسحاق اطعمه
بیت حسو نعره میزد که بغرا کجاست * که کشتند مسکین کاچی چو ماست حو بوزن
تو بمعنی خونابه یعنی قانلو کوز یاشی مع الهاء * حبه فتح باء مشدده ایله برچکردك وزنی
شانی تکلو بیت قندیل کعبه را بفروشم بحبهٔ * تا در چراغ بتکده روغن در آورم حربکاه
جنك یری معناسنه حریر سینه یعنی سینهٔ نرم کذا فی شرفنامه حسیب البزغاله
یعنی حسرت الملوك مرقوم حفنه سکون فا وفتح نونله اغز طلوسی بعض نسخه‌ده آوج
طلوسی معناسنه‌در حلقه بازرکانلرك بیع وشرا ایچون عقد ایتدکاری مجلس
که حلقه اولوب اوتورلر ودق باب ایچون قپویه یاپارلر دمور وکش وبرنجدن اولور سه
ودخی مطلق مجلس معناسنه خواجه حافظ بیت درحلقهٔ کل ومل خوش خواند دوش بلبل

بلبل * هات الصبوح حیوا یا ایها السکاری * وهر نه که اورته سنی بوش ودکرمی اوله حمدونه
میمون که کبی دخی دیرلر فتح کافله عربیده قردوسعدان دخی دیرلر حواله کاه یعنی مرجع
ومأوی وجای پناه خواجه حافظ بیت جز آستان توام در جهان پناهی نیست * سر مرا
بجز این در حواله کاهی نیست حوصله یعنی تهیکاه که قورسق دیرلر مجازا تحمل ایلکه
دخی دیرلر ملا طرزی * رباعی * ای از نکهت خراب ملاع هستی * یك دیدن وصد بیخودی
ومستی * تاب نکهت حوصلهٔ دهر نداشت * یکچشم بی بقایی عالم بستی حوسه
سکون واو وفتح سین مهمله ایله یعنی توانکر غنی معناسنه ابو المعانی بیت بروز حشر تمل
پاك میخواهند * برابوست حوسه وکدا آنجا حیکله سکون یای تحتانی وفتح کاف
ولامله ایت اوزومی ودیرلر که براوتدر دوکوب اوج کونلك اطفاله سورولر مع الیاء * حالی
یعنی فی الحال محمد عصار چو طاهر کشت انکشت هلالی * شکست حسن ماه بدر حالی
حامی کمند معناسنه‌در ابو المعانی بیت از غم عشقت خلاصی را نخواهد یافت دل *
حامی سودای زلفت کردنم زنجیر شد حبشی بنده معناسنه‌در مولانا جامی در نعت شریف
بیت وصف ذاتش چه کنم او عربی من عجمی * لاف مهرش چه زنم او قرشی من حبشی *
یای نسبتله حبش ولایتی خلقنه دیرلر بسحاق سبکپا وسیه چرده اولغله اکا لقب اولنمش حفرقی
سکون فا وفتح راء مهمله وکسر قافله زشت وبدلقا معناسنه درشیخ سعدی بیت ازین
حفرقی سوی کالیوهٔ * بدی سرکه در روی ما لیوهٔ حلقی زلبیا بشورن حلواجیه
دیرلر انواع رنك حلقه چینی حلوا ایدر بسحاق اطعمه بیت در انتظار حلقهٔ زنجیر حلقی
اصحاب را دویده چو مسمار بر درست حوض ماهی یعنی برج حوت کذا فی شرفنامه
حوبجی کسر واو وسکون یای تحتانی ایله حلوای ناطف آدیدر باب الحاء المکسورة
مع الباء * حجاب یعنی پرده میر سنجر بیت حسن تو در حساب نیارد نقاب را * کی از کتان
حجاب بود ماهتاب را * و بمعنی شرم وحیا شجاع کاشی بیت مرا بعرض تمنا حجاب نکذارد * وکر
نخوش شوم اضطراب نکذارد مع الراء * حر * طومان اکرچه مشهوری هایله هردر لکن
حایله ده استعمال اولندوغی مرویدر ودخی . بو لفظله چوبانلر قویون چاغرور عربیده فرج زنانه
دیرلر حصار قلعه در محصور دندر مولانا عرفی بیت ز منجنیق فلك سنك فتنه می بارد
من ابلهانه کریزم در آبکینه حصار * میر نظمی بیت در آنجا حصاری نمایان شده * همه
مردمانش هراسان شده * که محصور کشتند جمعی دران * ز شمشیر مردان شده بیم جان
مع الزاء * حجاز خطهٔ مکه ومدینه‌یه دیرلر وموسیقیده بر مقام آدیدر ایکی معنایه ابو المعانی
بیت میروم باشوق دل راه حجاز * مدح پاکش را کنم صوت حجاز حرز یعنی پناه وحمایل
مولانا جامی بیت حرز امان چیست نعت ونام محمد * صل علی سید الانام محمد * ومحوی ارد بیلی
بیت ز چشم زخم خطر داری ای هما که ببندی * بسینه هیکل زخمی بیال حرز شکستی *
عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور عماد الکاتب اصفهانی بیت کان فی صون مقلتی دخر دمعی
هنك الوجد سارقا منه حرزا حیز مخنث آدمه دیرلر حکیم اسدی وهند وشاه وحکیم
قطران وشمس فخری هاء هوز ایله هیز اولق اوزره تصحیح ایلمشلر در امرد مفعول معناسنه زیرا

فارسینك لغتی وصفنده حاء مهمله اوائل کلمه ده واقع اولا مشدد وزبان پهلویده حمام
طاسنه ده هیز دیرلر مفعول اوغلان دخی الدن اله کتدوکیچون استعاره طریقیله تسمیه
اولنمش اما بین الناس حایله مشهوردر ع مع المیم * حلم ع یعنی نرمی ولطف طبع عربیده
حرکات ثلثه ده معانی مختلفه یه درکه فتحه ایله نرمی پوست آدمی وکسره ایله معروف وضمه ایله
خواب معناسنه دراما قرطبی مثلثا نقل ایتمشدر بیت جه فالادیم حلو ما بقی حلم * ولاهنی
لی الحلم مذغبت یامعذبی ع مع النون * حرمان ع محروم اولمق وحسرت معناسنه حکیم
شفائی بیت نالهٔ در دم سرکوی اثر کردهام * داغ حرمانم که باز ازجگر کم کردهام *
ع حین ع زمان معناسنهدر ابو المعانی بیت بر سوم آتش فروز وحین حرمان وصال *
فکر کن این نازنین عمر ما چون کذشت ع حصار شادمان ع ماوراء النهرده برشهر اسمیدر
کذا فی شرفنامه ع مع الهاء * حجله ع سکون جیم وفتح لام ایله خلوتخانهٔ زفاف وحجرهٔ
خاص شاعر بیت عروس روی پوش کل درون حجله یا بلبل * دهان بکشاده زیر لب حدیثی
میکند مبهم ع حصن فیروزه ع یعنی آسمان ودخی برشهرك قلعهسی اسمیدر کذا فی
شرفنامه ع حیره ع بوزن تیره یعنی قفا اکسه معناسنه ع حیله ع مکر والدامق ودخی
چاره معناسنهدر ابو المعانی بیت دلربا عالیجناب وچرخ بکرو بخت دون * فکر وتدبیرم
غماندهزان ندارم حیلهٔ ع مع الیاء * حجاب ظلمانی ع یعنی شب کذا فی شرفنامه ع حصار پولادی
دمور یوکسوك کدر زیرا قوللنور ایضا منها ع حیری ع سکون یای تحتانی وکسر راء مهمله
ایله فرهنك وفاییده رواق وطاق ایوان وتحفة الاحبابده انجق رواق معناسنهدر مولانا
مشفقی بخاری بیت بکروز خطا کردم ونانش نشکستم * بشکست مرا دست وبرون کرد
زحیری ع باب الخاء المضمومه مع الف * حورا ع یعنی حوری مولانا هاتفی بیت سمنبو
پری چهره حور اسرشت * نه حور وبهشتی که خرم بهشت ع مع الباء الموحده * حجرهٔ خواب
یعنی سرد وچشم کذا فی المحمودی ع حلی بند آب ع صو کنارنده اولان چمنزار ودخی اینجو خلق
ایدیجی مراد جناب باری تعالی جل شانه دیمکدر وبر قطره آب باراندن اینجو خلق ایدر دیمك
اولور ع مع الراء المهمله * حجت استوار ع یعنی قرآن عظیم الشان کذا فی شرفنامه ع حجر ع
جای شلوار بند یعنی اوچقور اوی ابو المعانی * مثنوی * بند شلوار حجر آن دلبر * خفته بر کنج
گویا اژدر * چون کرفتم بدست آن اژدر * از میان پای مار آردسر ع حقه کر ع چقرقچی که
عربیده خراط دیرلر راء مشدده ایله ع مع الزاء المعجمه * حقه باز ع معروف که حقه اوینادوب
التلرنده دانه کزدرر ودخی نجه صنعتلر کوسترر ابو المعانی بیت دانهٔ مرغ دلم بودست آن
خال سیاه * می نماید میکند پنهان زلف حقه باز ع حکم انداز ع نشانی درست اورن کمانکشه
دیرلر که آتدوغی اوق خطا ایتیوب اصابت ایلیه اکا قدر انداز دخی دیرلر ع مع السین المهمله
ع حقهٔ کاوس ع خسروك مشهور باربدینك اوتوز الحاننده بر لحن آدیدر حقهٔ
کانوس دخی دیرلر کذا فی المجمع ع مع الشین المعجمه * حکم کش ع فتح کاف ثانیله یعنی مطیع
وفرمانبر ایضا منه ع مع المیم * حکم قدم ع کسر قاف ایله تقدیر ازلی وحکم حضرت حکیم
لم یزلی دیمکدر ایضا منه ع حلام ع فتح لام ایله بچهٔ کوسفند یعنی قوزی نونله حلان دخی دیرلر

دیرلر کذا فی شرفنامه ع مع النون * حسن ع معروف ودلبرلرده جاذب القلوب اولان حالت
مولانا حسین ثنائی بیت در روش حسن ونازهست بسی خوشنما * غمزه بطرز ستم عشوه
بونك جفا ع حلان ع بچهٔ کوسفند کذا فی شرفنامه ع حلوان ع سکون لام ایله نعمتی فراوان
برشهر آدیدر ودخی عروس ایچون ویریلان مالدر که باباسی وآناسی کندولری ایچون
آلورلر * وهذا عار عند العرب وحلوان المرأة مهرها وهو ما یعطی الی الکهانة * کذا فی تاج
الاسماء یعنی باباسی قزینك حلوانی آلمق عرب قتنده عاردر عورتك حلوانی مهری یعنی
آغرلغیدر ودخی فالجیه ویریلان اقچیه دیرلر ع مع الهاء * حجره ع خلوت خاص ومخزن
ویا لکز مخصوص اولان اوده یه دیرلر کاتبی ششتر وحجره قصبهسنك * مصرع * ششتر ششترغم
دلبر بحجره حجرهٔ تن ع حقه ع اول کوچك قوطی درکه ایچنه درّ وجواهر قورلر واکا بکزر
نه دن اولورسه اولسون ع مع الیاء التحتانی * حسن عاریتی ع عورات یوزلرینه وسمهدن
قودقلری خال وایندکلری آرایش وزیور که اصلی اولمیوب زائل اولور ع حسینی ع سادات
کرامدن حضرت حسین رضی الله عنه حضرتلرینه منسوب اولان اشراف کثرت استعمالدن
هر سیده حسینی دیرلر وموسیقیده بر مقام آدیدر ع باب الخاء المفتوحة مع الالف ع
معلوم اوله که حرف خاء معجمه ده قاعدهٔ فرس بودر که مابعدنده واو یازیلور اکا معدوله
دیرلر کتابت اولنور تلفظ اولنمز مثلا اول واودن صکره کلان حرف مفتوحه واقع اولسه
خا مفتوح تلفظ اولنور ایجوست وخواب وخوار کبی که وظیفه خوار دیرلر وحرف مکسور
واقع اولسه خا مکسور تلفظ اولنور خویش کبی ومضموم قرأت اولنسه واو یازیلور اما
تلفظ اولنمز خوان کبی سفره معناسنه ضم صریحله الفسز اولسه خون کبی قان معناسنه
هر برینك محلی کلدکده بیان اولنور انشاء الله تعالی ع خا ع درت معنایه در اول خاییدن
لفظندن اسم فاعل اولور وصف ترکیبیده اولور دیمشلر شکرخا کبی خواجه حافظ بیت
بدم کفتی وخرسندم عفاك الله نکو کفتی * جواب تلخ میزیبد لب لعل شکرخا را * ثانی
خاییده معناسنه ده اسم مفعول اولور ثالث یعنی دوش یعنی اوموز رابع نعمة الله مقعد
قلی دیمش خامس فرهنك جهانکیریده کثیف صولر جمع اولدوغی یره ده خا دینلور که بارکین دخی
دیرلر ع خارا ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جنس حجردن بر نوع غایت پك طاشدر
صلابتله معروف خواجه حافظ بیت سرکش مشو که چون شمع ازغیرتت بسوزد * دلبر که
درکف اومو مست سنك خارا * ثانی حریردن اشلنور برنوع موجدار لطیف قماشدر خاره
دخی دیرلر شمس فخری بو ایکی معنایه ترتیب اوزره دیمشدر * قطعه * یمن دولت ناشی اکر
سؤال کنند * زلال خضر بر آید زخار واز خارا * کدام بنده زانعام عام او نکرفت * هزار
بدرهٔ دینار ورزمهٔ خارا * رزمه قماش بغاشمس یوکه دیرلر کمال اسمعیل بیت همچو لاله زسوز
دل بدرم * ورزخارا کنند پیرهنم * بو بیتدهکی خار مذکور قماش اولمیوب پیرهنلکه قابل
برنوعندن اولمق فهم اولنور ع خاکپا ع خاکله پادن مرکبدر ایاق طپراغی معناسنه مجازا
هضم نفس وافتقار اظهار ایتمك محلنده استعمال ایدرلر شاعر * مصراع * اکرچه نیك نیم
خاکپای نیکانم ع خامالا ع بردار ودرکه مازریون وهفت برك دخی دیرلر طپراغی زیتون

بیراغندن کوچك ومزور بیراغندن بیوك اولور قالترق ولونی صارویه مائلدر طبیعتی
درجهٔ رابعهده حار ویابسدر بهق وبرص علتنه نافعدر کذا فی البدیعی ع خرد ما ف
سکون را وفتح دال مهملتین ایله خوش رنك وخوش آواز بر قوشدر حکیم ناصرخسرو
بیت خجسته را بجز از خرد ماندارد کوش * بنفشه را بجز از کرك ماندارد دهن ع خضرا
ولایت شامده بر قصردرکه قصر خضرا دیرلر عربیده سبزه معناسنه در ع خطا ف مشهور
مملکتدر مستقل پادشاهی واردر اول ولایتلرده بی نظیر فغفور آوانی اشلنور غایت مقبولدر
ولطیف قماشی اولور خطایی دیرلر وبی مثل محبوبلری اولور کثرتندن عالمه مشهور
اولمشدر کمال خجندی بیت کرز خوبان خطا خواهی خراج * سجده آرندت بتان چین همه
مولانا هاتفی بیت خطایی کنیزان بالابلند * بمژکان سنان وبکیسو کمند * بعض فرهنکلرده
منذکوردرکه ترکستان زمیننده برمعمور شهره دخی اسمدرکه صحراسنده آهوی مشك اولور
وعربیده ضد صوابدر ع خط استوا ف حکماء رصد قتلرنده برخط موهومدرکه وسط السماده
برباشی قطب شمالی وبرباشی قطب جنوبیدر وهر اقلیم ایچون برخط استوا واردرکه ارتفاع
شمس واول اقلیمك استواء نهاریدر چونکه شمس اول خطه ایریشور لیل ونهار برابر اولور
آنی کچدکدن صکره سیر آفتابه ارتفاع دیرلر زوال دیرلر حرارت شمس وضیای نهار
آندن صکره تدریجله نقصان بولور کذلك قوای بشر دخی نقصان پذیر اولور مؤید الفضلاده
ومجمع الفرسده خط استوایه الف استوا دخی دینلدوکی مسطوردر نتکم ذکری باب الفده
مرور ایلدی ع خفجا ف فتح فا وجیمله آغر باصمق که عربیده کابوس دیرلر برعلتدر سببی
قاندر ابو المعانی درهفت رقیب بدسیرت بیت درآمد شخص بدشکل وبداندام * نشست
دربزم رندان همچو کابوس ع خلا ف تهی وخالی معناسنه وآویزه دخی دیرلرکه عربیده
بیت الخلا دیدکلریدر میر نظمی بیت برونش مزین چو طاوس زیبا * درونش شده
پرنجاست خلا ع خوا ف فتحتین ایله کوشت معناسنه در مولانا عبد العلاء برجندی شرح
چغمنی اوزرینه اولان حاشیه سنده شهر خوارزمك وجه تسمیه سی بودر * سمی خوارزم
بذلك لان الجماعة التی بنوها اوّل الامر کان مأکولهم لحم الصید فقط وکان فی هذا المکان
حطب کثیر وبلغة اهل خوارزم خوا اللحم والرزم الحطب * کذا فی آثار البلاد والف
ممدوده ومقصوره ایله عربیده ایکی معنایه کلور اول شکم طعامدن خالی اولق ثانی رعاف
معناسنه یعنی بورون قانی والف ممدوده ایله ینه عربیده ایکی نسنه اراسنده اولان هوایه
دیرلر ع خوان یغما ف واو معدوله ویغمایه اضافتیله اول طعامدرکه اغنیا بشوروب صلای
عام ایدرلر هرکیم اولورسه کلور یراکا خوان کرم دخی دیرلر خواجه حافظ بیت فغان کین
لولیان شوخ وشیرینکار وشهر آشوب * چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا *
ع خورا ف واو معدوله ایله قوت یعنی غدا وآشام معناسنه دخی کلور حکیم ناصرخسرو
بیت تن خورای کور خواهد شد بتن تاکی چری * جانت عریانست تو برکرد تن کرپاس تن
ع مع الباء الموحده * خاب ف بمعنی با زیبقی افکنده یعنی کیرو براغلمش کذا فی فرهنك جهانکیری
خاسب ف کسر سینی مهمله ایله بمعنی سیب ایضا منه ع خاکروب ف سپورکه معناسنه لفظ

لفظ مرکبدر طپراق سپوریجی دیمك اولور خواجه سلمان بیت آستانترا برخ شاهان دنیا
خاکروب * بژمکاهترا بلب حوران جنت جرعه چین ع خب ف درت معنایه کلور اول سکوت
معناسنه یعنی ایسم اولمق حضرت مولانا قدس سره بیت کرشمس تبریزی مرا کردی اشارت
کفتمی * ایندم چو مشك آورده است خب کردم از پیش وزکم * مولانا محمود ابن یمین
قطعه * فلك رادوش میکفتم که ما را * بجز اسایشی از تو طمع نی * فلك چون این سخن
بشنید وکفتا * برو ابن یمین خب باش یعنی * کاهی زد لفظنه مضاف ایدوب خب زد دیرلر
سکوت ایلدی دیمك اولور ثانی مجمع الفرسده مکر وحیله معناسنه در ثالث صوغوق
دیمکه قار یغار ایکن هوا اسوب قاری شدت ایله صاورربوایکی معنایه ترتیب اوزن ابو المعانی
بیت از کمال خبث خب کردی ز روی دوستی * کفتهایش همچو خب بوده در ایام شتا * رابع
محمودیده بمعنی افشردکی کلو یعنی بوغازك صقلمه سنه دیرلر بعض فرهنکلرده جمله دن فرهنك
جهانکیریده باوفا رسیله منقولدر ع خراب ف ایکی معنایه در اوّل ویرانه معناسنه که
خرابه دخی دینلور بو معناده عربیله مشترکدر ثانی چکدکین سرخوش معناسنه حضرت
مولانا قدس سره بیت اکرچه مست بود کل خراب نیست چو من * که راز نرکس مخمور
باشما کوید * میر خسرو بیت شبان چون شد خراب از بادهٔ ناب * رمه در معدهٔ
کرکان کند خواب * مولانا محمد ظهوری بیت بزودی که در مجلس شیخ وشاب * زیادش
بیفتند مست وخراب * بوند ندرکه شرابخانه یه خرابات دیرلر ع خرباب ف اضافتله
اول اغاج پارسی آلتندرکه کاسهٔ طنبور ورباب وامثالی سازلر اوزرنده اوب قللری اکا
بغلرلر ع خرك رباب ف دخی اول معنایه درود دخی مرقوم سازلرك قللری آلتنه قونیلان اغاج
پارسنه ده دیرلر کذا فی مجمع الفرس ع خرنوب ف پچی بویتوزی دیدکلری قوری یمشدر
چکردکی وزن قیراط رومیه دیرلر ایکی نوع اولور برّی وبوستانی بوستانیسنه خرنوب شامی
دیرلر برّیسنه دکنلو اولور خرنوب قبطی وخرنوب مغربی وخرنوب الشوك دیرلر وخیارشنبره
خرنوب هندی دیرلر وقرظ دکنینه ده دیرلرکه اقاقیا آنك عصاره سیدر اکا خرنوب مصری وخرنوب
قبطی دخی دیرلر ومصر یلر اناغورس دیدکلری اوته خرنوب خنزیر ویمشنه حب الکلی دیرلر
کذا فی کتب مفردات الطب ع خره چوب ف یاپونك ابتدا اولان چانیسی که ترکیده قره چاو دیرلر
ودخی عالی بنالر ایچون ایتدکلری اسکله وبعض فرهنکلرده قبه وکمر ایچون اولان قالب
ابو المعانی لطیفه کونه دیمشدر بیت خره چوب شد چو دلبر نازك * بر اوسما ختم
کمر خود را ع خشکاب ف سکون شین معجمه وفتح کافله مانع معناسنه اورمزدی بیت
آنکه درقتل عالمی نبود * هیچ مانع ترا وخشکابی ع خلاب ف باچلق معناسنه فرهنك
جهانکیریده کل آب آمیخته دیمشدر بومعنایه حضرت مولانا قدس سره بیت حرص کاو
وخرنداده جزمران درآب وکل * تانمانی آب وکل مانند خراندرخلاب * مختاری بیت
وخشی چنانکه از تك او یاد شد بخل * راندم چنانکه از خوی او دیك شد خلاب * مجمع الفرسده
زمین کلناك شویله که آنده ایاق سورچر اکا چچله وخلاس وخلیش وغریفج دخی دیرلر
عربیده زحلوقه ومزلقه دیرلر ع خلب ف فتح لامله بمعنی خامه قلم معناسنه نعمة الله نقل

ایلشدر خله چوب فتح لام وضم جیم فارسیله کمینك دومن اغاجی که خله کشتی دخی دیرلر
کذا فی المجمع خنب فتح نون ایله بوزن نسب بمعنی صفه کذا فی شرفنامه خواب
واو معدوله ایله هم اویقودر نوم معناسنه وهم دوشدر رؤیا معناسنه مثلا خوابیدم دیرلر
اویودم وخواب دیدم دوش کوردم دیمك اولور ایکی معنایه حضرت مولانا قدس سره
بیت سر نهاد وخواب بردش خواب دید * کامدش از حق ندا جانش شنید * چغتای
لساننده توش دیرلر بو لفظ ایکی وجه اوزره در وجه اول واو تلفظ اولنمیوب آنجق تانك
ضمه سنه دلالت ایچون یازیلور وجه ثانی واوك اثباتیله رؤیا یعنی واقعه معناسنه در
میرعلیشیر بیت کیجه کیم توشکا کیرکای اول سعادت اختری * بیر مکیل یارب مانکا اول
اویقودین بیدارلیغ خیر الثیاب یعنی جامهٔ سپید کذا فی شرفنامه اما مشکلاتده
جامهٔ خود رنك درکه برنوع بزدر پنبه سی نخودی رنك اولور لطیف بز طوقورلر مله دخی دیرلر
مع التاء المثناة * خاربست سکون را وسین مهملتین وفتح باء موحده ایله باغ
وباغچه وبوستان اطرافنه محافظه ایچون قودقلری خار وخاشاك که پرچین دخی دیرلر خارپشت
سکون راء مهمله وشین معجمه وضم باء فارسیله کرپی معناسنه درکه آرقه سی دکنلی اولمق
تقریبیله تسمیه اولنمشدر شاعر بیت فتاده بران پهن دشت درشت * سرنا تراشیده چون
خارپشت خامدست سکون میم وسین وفتح دال مهملتین ایله الی ایشه یاقشمین آدمه
دیرلر بو معناده خیره دست دخی دینلور میرنظمی بیت نیاید بکار تو هر خام دست * چوهر
جا شود قدر نادان پست خرابات میخانه که آنده وارنلر مست وخراب اولورلر مولانا
ظهوری بیت خرابست معمورهٔ عقل وهوش * باآبادیش درخرابات کوش * زیاده
مست مدام اولانه خراباتی دیرلر شرف شفروه بیت بمال دست تبرك بدان خراباتی *
که سخت طرفه بود روزه دار میخوار * عربیده که نعمة الله خراباتی مسکش دیمش تعبیر فاحش
ایتمش خربت سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بط بزرك که غاز دخی دیرلر ترکیده
قازدیدکلریدر چونکه قاز بلاهت وحماقتله مشهوردر ابله واحمق آدمه ده خربت وخربته
دیرلر بعض نسخه لرده طاء مهمله ایله خربط یازرلر لکن خطا ایدرلر فارسیده حرف طا اولمز
خرتوت سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله بعض نسخه ده اکشی قره توت یازمشلر
اما فرهنگ جهانکیریده برنوع توتدر نهایت مرتبه ده زبون وبیمزه اولور مولانا عبد القادر
نائینی بیت کال قدرت اورا بچشم غیرت بین * بیاورت شکر ازنی بر چشم از خرتوت *
خرخشت سکون راء مهمله وشین معجمه وکسر خاء ثانیه ایله معصره معناسنه درکه
اوزم ولیمونی وزیتونی وکنجدی ایچنده صقوب صوین ویاغن چقاررلر کذا فی فرهنگ وفائی
خرست فتح را وسکون سین مهملتین ایله بمعنی سیاه مست یعنی پکچکین سرخوش
عربیده طافح دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مست خرست میروم ازپی عشق بوالعلا
بیم ندارم از بلا تن تللا تللا للا خره خشت فتح راء مهمله واخفاء ها وکسر خاء ثانی
وسکون شین معجمتین ایله کرپیج یعنی خشت کرپیج وخره یغن معناسنه در خست
سکون سین مهمله ایله بش معنایه کلور اول رنك معناسنه که عربیده لون دیرلر حکیم فردوسی

فردوسی بیت نویسنده برجامه بنهاد دست * بغیر سر خامه را کرد خست * بو معنایه
شرف شفروه * قطعه * کو بیا با تو من نشست کنم * قصد آن طرهٔ چو شست کنم * بادهٔ
راوقی بجان بخزم * پس بخوناب دیده خست کنم * ثانی نفع معناسنه حکیم سنایی * مثنوی *
با تقاضای عقل ونفس وخواس * کی توان بود کردکار شناس * با ابل عقل راز کابن خست
درتو نم نواپیش همه پست * ثالث فرهنگ جهانکیریده بمعنی آرزو وخستهٔ آرزو رابع
مجمع الفرسده بمعنی خسته کردو آزرده شد خامس فرهنگ وفائیده مجروح کرد معناسنه
مرویدر خشت سکون شین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول کور کوز یعنی اعور
ثانی بمعنی اشك عربیده دمع دیرلر ثالث بی هنر وبی معرفت معناسنه در خشت خشت
سکون شینین معجمتین وضم خاء ثانی ایله تقردی عموما وچحان تقردیسی خصوصا حضرت
مولانا قدس سره بیت خشت خشت موش درکوشش رسید * خفت ذوق اند نفش کای رمید
خش خشت حذف تاء اول ایله دخی معنای مزبوره درکذا فی المجمع حضرت مولانا
قدس سره بیت باز این سستی این ناموس کوش * که فرو مرد از یکی خش خشت موش
خنت فتح نونله بمعنی ضیا ویلدرمق درخشان معناسنه وبر معناسی دخی کوپدرخم کبی
وبعض نسخه ده فلاخ معناسنه ده مرویدر مع الجیم * خاج ایکی معنایه کلور اول چلیپا که
عربیده صلیب دیرلر کمال اسمعیل بیت صلیب وخاج بسوزد که لیسیا بکند * بنای مدرسه را
پرکند لبان آزر * ثانی نرمهٔ کوش یعنی قولق یومشاغی حکیم سوزنی * قطعه * کرك را
پیشه پوستین دوزیست * درد کانی که عدل تست استاد * هم بخاج آرد ار تو فرمایی *
باز داردیکی چو بچه حاد خانج سکون نونله اول چقورجه یردرکه اطفال جوز اوینایوب
ایچنه دوشنی آلورلر حکیم سوزنی بیت بسلامت چو من باز رسی ای فرزند * راست غلتد
بسوی خانج همه جوز پدر خنفرج فتح تاء مثناة ورا وسکون فا ایله شمزاوت که پرپهن
وفرفخ وخرفه دخی دیرلر عربیده بقلة الحمقا دیدکلریدر کذا فی فرهنگ جهانکیری خج
خجیدن یعنی کوشیدن لفظندن صیغهٔ امردر چالش معناسنه وکاهی اسم مصدر اولور
کذا فی المجمع خج خج مرقوم معناسنه که تکراری تأکید ایچوندر ابو المعانی بیت
بارها خاطرم آید که فراغت کنمش * عشق دل باز مرا کفته که خج خج بغمش خرمنج
سکون راء مهمله ونون وضم میمله ایکی معنایه کلور اول یعنی خرمکس که منج مکس معناسنه
کلدوکی مرویدر حکیم ازرقی * رباعی * ای تو تبتی مشك حسود زرغنج * باپور تورخش
پوردستان خرمنج * باد ارخ حاسدت ترنجیده وزرد * سر بر طبقی نهاده پیشت چو ترنج *
ثانی مفلوج معناسنه کذا فی فرهنگ جهانکیری خفج فتح فا ایله بوزن درج اغریا ممق که
عربیده کابوس دیرلر جیم فارسیله ده مرویدر و خفجك عربیده لرزیدن پای شتر وکج شدن
دیمکدر ابو المعانی بیت دوش باما خفته بد درکلستان آن غنچه فم * ناکهان آمد رقیب
دیو سیرت چون خفج خفرج سکون فا وضم راء مهمله ایله شرفنامه ده بمعنی پرپهن که
فرفخ وخرفه دخی دیرلر بقلة الحمقا معناسنه مشکلاتده کسر را ایله مسطوردر ومحمودیده
ضمتین ایله پرپهن وکسرتین ایله اکا دیرلر که طرنقله نسنه طوتارلر ومجمع الفرسده فتحتین ایله

اوچه‌نجی معناسنه‌در ﮒ خفرنج ﻋ سکون فا و فتح راء مهمله ایله یعنی کابوس که قرنجك دخی دیرلر
حکیم سوزنی باکیرخود کوید بیت برکنی خفرنج کاری پای من زی سرزنی * باغ اندازی
کلی سرکین کشی که خواره * خلنج ﻋ فتح لام و سکون نونله حیوانات ده دورنك معناسنه
عموما واسب ابلق خصوصا استاد عسجدی بیت زدر و زرو کوهر آکنده کنج * پراکنده
در رخش چال وخلنج * مجمع الفرسده کسر خا ایله بوزن شکنج معنای مرقومه مرویدر اما
مؤید الفضلاده اول سیاه کبوتر که قنادی بیاض اوله و یاخود الاجه اوله ﮒ خلواج ﻋ سکون
لام ایله یونجی ولاشه خوار بر قوشدر کذا فی فرهنك جهانکیری بعض نسخه‌ده زغن معناسنه درکه
خلیواج وغلیواج دخی دیرلر ﮒ خلیج ﻋ نهر معناسنه اما عربیده کول معناسنه‌در و شرفنامه‌ده
نهردن آیرلمش کوچك ارمق معناسنه‌در نعمة الله دکز قولاغی ایله تفسیر ایتمشدر ﮒ خلیواج ﻋ
مرغ مردار خوار وزغن معناسنه‌ده مرویدر ﮒ خنج ﻋ سکون نونله بوزن کنج فائده و نفع
معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * زیان یافت کوینده اندر سخن * بدو کفت کای شاه
تندی مکن * بسی راندی از کفت بی سود وخنج * کنون پاسخ از سخت یابی مرنج * وهندوشاه
نخجوانی دخی بو معنایه نقل ایلمش بیت مرا هرچه ملك و سپاهیست وکنج * همه آن
به تست وتراز وست خنج * بو معنایه حکیم سنائی بیت بهر پا دست مار بر سر کنج * تز پی آنکه
کیرد از وی خنج * شمس فخری معیارده نان و نعمت وعیش وعشرت معناسنه‌در دیو ب
بو بیتی دیمشدر بیت سپنج دهر را بو خرمی دان * بحشمت باری اندر راحت وخنج * فرهنك
حسینی وفاییده خنج اول صدادر که حین مجامعتده رجلدن صادر اولور وفرهنك جهانکیریده
طرب وشادی و دخی ضایع و باطل معناسنه روایت اولنمشدر ﮒ خنج خنج ﻋ بو لفظ مکرر
جماع مباشرتنده ظاهر اولان صدایه دیرلر میرنظمی بیت چوشد جمع باوی بناز و بغنج *
زافراط شهوت کند خنج خنج * خنفج ﮒ خنفج ﻋ سکون نون وفتح فا ایله قوش اتمکی دیدکلری اوت که
اطباتودری دیرلر ﮒ خوج ﻋ مجمع الفرسده قوش سوریسی معناسنه روایت اولنمش اما درکتب
اشعار اولنماشدر و فرهنك وفاییده تاج معناسنه منقولدر ﮒ مع الخاء * خخ خخ ﻋ بو لفظ
مکرر بمعنی زهی که خه خه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ خط نسخ ﻋ معروف اجناس
خطدن بر جنس خطدر که واضع الاصل ابن مقله‌در ﮒ خلخ ﻋ فتح لام مشدده ایله وضم ایله‌ده
مرویدر خطا مملکتنده بر مشهور شهر معظمدر محبوب ومحبوبه‌لری غایت چوق اولور مولانا
هاتفی بیت قد افرای سهی سروان خلخ * جمال آرای رعنایان کارخ * بو بیتده ضم لام ایله در
شرفنامه صاحبی ابراهیم فاروقی فتحتین ایله روایت ایلمشدر ﮒ خلیخ ﻋ کسر لام وسکون یای
تحتانی ایله براغاجدر اندن چناق وطباق کبی آوانی ایدرلر ﮒ خمچاخ ﻋ سکون میم وفتح
جیم فارسیله اول کیسه‌درکه قاو وچقماق وآنلره بکزر اشیا قورلر ترکیده چنته دیرلر
وانا طولی ولایتنده اغزی بوزمه‌لی ویانجق دخی دیرلر شمس فخری قولوق دخی دیرلر دیو ب
بو بیتی نظم ایلمش بیت بجای شانه وآتش زنه سپاهی او * کنند پر ز یواقیت کیسه وخمچاخ
ﮒ خنجوخ ﻋ سکون نون وضم جیم وواو معروفله نام شریف حضرت ادریس علی نبینا وعلیه
السلام که اخنوخ دخی دیرلر میرنظمی بیت زدل کرد جهان را محو ومنسوخ * شده بو چرخ چارم

چارم جای خنجوخ ﮒ مع الدال المهمله * خاد ﻋ بوزن باد چیلق دیدکلری قوشدر که زغن
دخی دیرلر عربیده حاء مهمله ایله در استاد فرخی بیت چون در و خذلان وعصیان توای
شهراه یافت * کا خهاشد جای کوف وخانهاشد جای خاد ﮒ خارزد ﻋ سکون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله بردکندر که چاقردکنی ودخی قلقان دکنی دیرلر ﮒ خارسپید ﻋ برنوع بیاض
دکندر خارچه دخی دیرلر اپاسی بندق دکنی دیو روایت ایلمش ومحمود بده بمعنی باآدوردو بر
اوتدر عربیده نمامه دیرلر ﮒ خاکی نهاد ﻋ یعنی متواضع خاك طبراقدر نهاد خلقت معناسنه‌در
یای نسبتله مراد نفسی اچلق طوتمقدر کذا فی المحمودی بو معنایه ابو المعانی بیت همچو آتش
نفس خود عالی مکیر * کر خرد داری بشو خاکی نهاد ﮒ خانغرد ﻋ سکون نون وراء مهمله
وفتح غین معجمه ایله بمعنی خانه تابستانی یعنی یازه مخصوص او کذا فی شرفنامه ﮒ خانه باد ﻋ
بروج اثنی عشردن باده منسوب اولان اوچ برجدر که جوزا ومیزان ودلو درزیرا هر اوچ
برج بر عنصره منسوبدر اما ارباب فن حمل آتش وثور باد وجوزا آب وسرطان خاك
واسد آتش وسنبله باد ومیزان آب وعقرب خاك وقوس آتش وجدی باد ودلو آب
وحوت خاکدر دیمشلر بو قول اوزره ثور وسنبله وجدی اولور ﮒ خانه زاد ﻋ اوده
یتشن بنده زاده معناسنه ابو المعانی بیت کر شوم باجان ودل آلفته هجر وصال * خانه زاد
محنتم پرورده در دوغم ﮒ خاوند ﻋ فتح واو وسکون نونله غرب جانبیدر خاور معناسنه که
جانب مغربده اولان بلاد اهالیسنه خاوندی دیرلر میرنظمی بیت شد مطیعش همه دماوندی
همچنان باختری وخاوند ﮒ خد ﻋ دال مشدده ایله یناق ورخ معناسنه عربیدر ﮒ خراد ﻋ
راء مهمله مشدده ایله بوزن نراد مجمع الفرسده بر مبارز تورانی نامیدر بو معنایی مؤید
حکیم فردوسی بیت زیکسوی لشکر به پیژن سپرد * دکر سوی شیدوش وخراد کرد
مؤید الفضلاده بر پادشاه اسمیدر که کمال عقل ودانش ایله موصوف ایدی وفرهنك جهانکیریده
تخفیف را ایله بمعنی غلیواج که غلیواژ دخی دیرلر ﮒ خرد ﻋ فتح راء مهمله ایله بوزن شود لیم
معناسنه که کشی ویاقر ایشلرین قلایی ایدوب بربرینه یاپشدررلر و دخی سد یاجوجه
قریب بر شهر آدیدر خلقی جمله جهوددر ﮒ خرد ﻋ سکون راء مهمله ایله بوزن دردنبیره
یا چلق که اباغه یاپشور خرد وخره دخی دیرلر استاد فرخی بیت بس کسا کاندر هنرواندر
کهر دعوی کنند * همچو خرد خرد ماند چونکه برهانی بود ﮒ خرند ﻋ فتح راء مهمله وسکون
نونله براوتدر چوغانه بکزر بلخ دیارنده خاخان دیرلر ابو شکور بیت تذرو تا همی آمد خرند
خایه نهند * کوزن تا همی از شیر پر کند پستان ﮒ خرند ﻋ فتح زاء فارسیله براوتدر یا قرلی
پارچه پارچه کلی اولور صابون کبی استعمال ایدرلر بعض نسخه‌ده شخار معناسنه‌درکه عربیده
قلیه دیدکلری صابون اجزاسندن بر جزودر اما بو بیتدن فهم اولنور که شخاردن غیری اوله
شمس فخری بیت هر کجا تیغ تو بود قصار * نبود حاجت وشخار وخرند * راء مهمله ایله‌ده
روایت اولنمشدر ﮒ خسانید ﻋ فتح سین مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانی ایله دیش ایله
پر نسنه‌یی اصروب یارماتمکه دیرلر ﮒ خساید ﻋ فتح سین مهمله ویای تحتانیله بو دخی اول
معنایه‌در بعض فرهنکلرده شین معجمه ایله مرویدر کذا فی مجمع الفرس ﮒ خسته بند ﻋ اعضای

شکسته باغی وباغلیانه دخی دیرلر عربیده جبیره دیرلر کذا فی المحمودی * خشم آلود یعنی
غضبناك مشهوری کسر خا ایله در اما اصحی فتحه ایله منقولدر * خشود ضم شین معجمه
و واو معروفله ترکیده طرمق دیرلر بستانجیلر آلتیدرکه آنکله بستانك اوتن قوپاروب پاك
ایدرلر مجمع الفرس‌ده تازه بتمش دالی اغاجدن بوداییوب پاك ایتمکه دیرلر * خشین بند
اکثر فرهنکلرده زغن یعنی چیلاق معناسنه منقولدر بو معنایه استاد فرخی بیت تا بود چون
همای فرخ کرکس * تاکه نباشد نظر باز خشین بند * تحفة الاحباب‌ده وفرهنك حسینی
وفائیده زغن معناسنه در اما مجمع الفرس صاحبی بوقوله اعتراض ایدوب سهو وخطا ایتشلردر
زیرا لفظ خشین کبود رنکه دیرلر زغن کبود اولمز اما باز کبود رنك اولور و بند اسم فاعلدر
معنای ترکیب صیاد باز دیمك اولور معنای بیت غلیواز یعنی زغن نظر باز خشین اولمیه
* خشیناد کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله قیل قویرق دیدکاری قوشدر
بعض نسخه‌ده کرکس معناسنه روایت اولنمشدر * خفرد فتح فا وسکون زاء فارسی ودال
موقوفله طکوزلان بوجکی که خفزد وخفزده وخبزود دخی دیرلر * خفید کسر فا
وسکون یا ایله بوزن رسید پسندیده ومشهور ومعروف معناسنه ادات الفضلاده باب الخاء
مع الفاده مسطوردر بو معنایه ابو المعانی بیت در شب هجران چنان فریاد وزاری شد
بدید * برفلك بو دست در جمع ملایك راخفید * برقاج معنایه دخی کلدوکی مصدرنده واسم
مفعولنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی * خلید خلیدن لفظنك ماضیسیدر صانجدی
وصوقدی دیمك معنالرینه اما جراحتی اوله آلات حربله اولسون وجانور صوقمش اولسون
ابو المعانی ایکی معنایه بیت ای بد زبان چو مار کزنده خلیده است * کویا بدست نیز خلیده ست
سینه را * خمانید فتح میم وکسر نون وسکون یای تحتانی ایله برکسنه ویاخود برنسنه‌یه
تقلید ایتدی دیمکدر کذا فی المجمع ومعنای لغوی جهتیله اکلدی واکدی دیمك اولور خمیدن
لفظندندر * خم دهد اکری اولور معناسنه در اکرچه خم اکری ودهد ویرر دیمکدر
اما معنای مصطلحی اکری اولور دیمکدر ابو المعانی بیت وای آندم چون سر زلف سیاهش
خم دهد * می رباید کوی دل از دست صبرم غم دهد * خمید خمیدن لفظنك مضارعیدر
اکری ایدر معناسنه کمال اسمعیل بیت که دستبوس توچون خاتم تواند یافت * که تاز بار زر
ولعل قامتش نه خمید * ودخی دشی معناسنه در * خنجرود سکون نون وکسر جیم
وضم را و واو معروفله یعنی استهزا وسخره ابو المعانی بیت کریه‌ام دید آن نکار غنچه لب
خندان کشت * کریهٔ بی اختیارم یعنی کرد خنجرود * خنداخند زیاده خندان
معناسنه در خندکولدی وکولیجی دیمك اولور بر جنسدن اولان ایکی لفظك آراسنده واقع
الفه الف مقابله والف مساوات دیرلر * خندوتند تند فتح تاء مثناة وسکون نونله یعنی
ترت ومرت کذا فی المجمع * خنید کسر نون وسکون یای تحتانی ایله یعنی خفید مرقوم
مشهور ومعروف دیمك معناسنه در خنیده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری * خواب آلود
خواب واو معدوله ایله اویقو معناسنه در آلوده اولق اویقوده واویومش واویوجی معناسن
افاده ایدر اکثر کوز وصفنده استعمال ایدرلر ابو المعانی بیت سرز بالین برنیارد بخت

بخت ناهموار من * کی شود بیدار یارب چشم خواب آلود او * خود واو غیر ملفوظ ایله بوزن
سد کلاه آهنین که سرپناه دخی دیرلر جنك محلنده کیرلر آکا ترك وخوی وسر پایان دیرلر
عربیده مغفر دیدکاریدر کذا فی شرفنامه * خود واو معدوله ایله خود اول مخرجنه
قریب ادا اولنور کندو دیمك معناسنه در اما مشهوری ضم خا ایله‌در ودخی بو اداتدرکه اسم
آخرینه لاحق اولور حکم مرتبه‌ده خصوص حالته دلالت ایدر استاد لطیفی بیت من خود
نمیرسم که بپای سکش ببوسم * یارب رقیب ناپاك ازچه ورا ببوسد * خوند واو
معدوله وسکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی خداوند ثانی بمعنی تند ونیز کذا فی فرهنك
جهانکیری * خوید کسر واو وسکون یای تحتانیله قصیل یعنی تازه ارپه وبغدای
سنبله‌سی که هنوز قورمامش اوله شیخ سعدی بیت هرکه مزروع خود بخورد خوید *
وقت خرمنش خوشه باید چید * کسر خا ایله ده روایت اولنمشدر * خیاید فتح یای
تحتانیین ایله خاییدن لفظنك مضارعیدر چینر دیمك اولور شمس فخری بیت کز ان
کز دست محنت نیز دندان * که خلق دشمنانت را خیاید * خیمه زد یعنی نزول کرد خیمه
چادر ورزد فعل ماضیدر اوردی معناسنه اما اصطلاحی چادر قوردی دیمك اولور شیخ
سعدی بیت منم بکوه ودشت وبیابان غریب نیست * هرجاکه رفت خیمه زد وبارکاه
ساخت * شرفنامه‌ده مقیم شد ودخی لشکر کشید معنالرینه مرویدر * مع الراء المهمله
* خار بش معنایه کلور اول دیکندرکه اولسون غیریده اولسون شیخ سعدی بیت
چمن کرچه سراسر لاله‌زارست * برهنه پا مرو آنجاکه خارست * ثانی ولایت ری مضافاتندن
برقصبه‌نك اسمیدر مولانا امیدی * قطعه * بجای جایزهٔ شعر کردرین مجلس * به بنده
لطف کنی شهریار ری و خار * نخواهم از خطر جان خویش ومیخواهم * که زنده باشم
وباشم دراصفهان چوکار * ثالث ماه بدره دیرلر یعنی بدر اولمش آیه خار دینلور حکیم
فردوسی بیت چو خورشید تابان نهان کرد روی * همی تافت خار از پس پشت اوی
رابع بمعنی ناز وکرشمه مختاری * قطعه * باده بیار ای پسر خوش که پاك * باده بردزین
دل غمکین غبار * ای می وکل بخش لب وروی تو * بهرهٔ چشم تو خمارست وخار * خامس
سنك خارایه دخی خار دیرلر امیر خسرو بیت نبود رسنك نشسته تاسوفار * خار پشتی
نموده پشتهٔ خار * خارخار دغدغهٔ خاطر والم دل وخلجان اولمق معناسنه استاد لطیفی
بیت درون خارخار محنت ازهجر * کدا پروای کلکشت بهارست * وتعلق قلب معناسنه
بیت یار رفت ازچشم ودر دل خارخار او بماند * برجکر صد داغ حسرت یادکار او بماند *
وخاریدن لفظندن اسم فاعل اولور خارنده معناسنه ابو المعانی بیت خارخار دل من کشته
غم هجرانش * زان سبب کرده تنم محنت دل ویرانش * خارآور دکنلو معناسنه اسم
مرکبدر خار ایله آوردن معنای ترکیب دکن کتوریجیدر مراد دکنلو دیمك اولور * خارزار
دکنلك لفظ زار مقدمه‌ده بیان اولنمشیدی کلزار وچمنزار کبی مولانا هاتفی بیت زهر نوك
خار آتشی برفروخت * چنان خارزاری سراسر بسوخت * ابو المعانی بیت منزل مقصود
دور راه طلب خارزار * طاقت رفتار نیست شد کف پا آبله * خارسر اوجی سوری

وکسمکیّن بردکندر خصوصا و دخی کسمکیّن سوزی اولان نسنه‌یه عموما ملاء الشعرا صائب
تبریزی بیت نمی بینی زاستغنا بزیر پا نمیدانی * که آخر میشود خار سر دیوار مژگانها *
خارشتر دوه دکنی شترخار دخی دیرلر خاروار دکن کبی اولان نسنه‌یه دیرلر
وار کلمهٔ لیاقت درنتکم تفصیلی مقدمه‌ده ذکر اولندی ابوالمعانی بیت شده بعض خارواری
هر مژه از گریهٔ حسرت * که شد پای نگه مجروح ومی ماندست در دیده خاشنشار
کسر شینِ اول و فتح ثانی وسکون نون ایله قیل قویرق دیدکلری قوشدر خاکسار
خاک ایله ساردن مرکبدرکه سار نسبت واضافت معناسنه‌در طپراقه منسوب دیمك اولور
ابوالمعانی بیت آن همای اوج استغنا مکرر روزی بلطف * سایه اندازد سر این خاکساران
میشود خاکستر کسر کاف وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کل که اودوندن
وکومردن اولور و عربیده رماد دیرلر مجیری نیشابوری بیت چند سوزم ز فراقت تن غم پرور
خویش * کنم ازدست تو خاکستر خود بر سر خویش * صبری سمرقندی بیت نسیم غیر
بر خاکسترم گر بکذرد روزی * هزاران شعله‌های غیرت از خاکسترم ریزد * شعرا خاکستری
طپراق یرینه استعاره طریقیله استعمال ایدرلر هر شیٔ بعد الفنا طپراق اولمق مقرر اولدیغی
ایچون خاکشور سکون کاف وضم شین معجمه ایله طپراق قارشدریجی دیمك اولورکه
خاک ایله شوردن مرکبدر شور شوریدن دن اسم فاعل اولور ابوالمعانی بیت نار هجران تو
سوزانید جسم سر بسر * استخوان سوخته می یابند هزاران خاکشور خالی السیر
یعنی یالکز یوریجی تنها رو معناسنه ودخی فرك براسمیدر بر کوکبه اتصالی اولمدیغندن
خالی السیر دیرلر کذا فی شرفنامه خانه گیر ایکی معنایه‌در اول یعنی خانه گیرنده
اوطوریجی دیمك اولور ومکان ایدیجی معناسنه مولانا محمد ابن یمین بیت عشقت چو در سراچهٔ
دل خانه گیر شد * از بس برون رود خرد از وی باضطراب * ثانی قارنرد اویوننده دردنجی
لعبك آدیدرکه یدی نوع اویوندر اول قاردر ثانی زیاد ثالث ستاد رابع خانه گیر خامس طویل
سادس هزاران وده هزار دخی دیرلر سابع منصوبه‌در بویدی لعبك حرف اعتباریله محلی
گاه پچه یازیلور خواجه سلمانك بو اوج بیت قطعه سنده ذکر اتمشدر * قطعه * قارد ز عقل
مانده عدویت که کم زیاد * در معرضت ستاده مقید بششدرست * کو راه خانه گیر حکایت
مکن طویل * با آنکه ده هزار کیشش چون تو چاکرست * منصوبهٔ حیل نتوان باخت
باکسی * با آنکه کعبتین سپهرش مسخرست * ونرد اویوننده خانه طوتیجی وخانه طوت
معناسنه امر اولور خاور جانب مغربدر حکیم اسدی اشراط ساعت بیاننده بیت
سوی خاور آید بدید آفتاب * هم آتش کند جوش طوفان هم آب * حق ادا بودرکه
خاور مغرب زمیندر و ارباب لغت اکثر بو قول اوزرینه متفقلردر اما بعض شعرا جانب
مشرق اولمق اوزره شعرلرنده ایراد ایدرلر بو مبحثك تفصیلی باختر لغتی ذیلنده ذکر اولندی
وخاوری مشرق دینلر بو بیتلره متمسك اولمشلردر حکیم انوری بیت بدست عشق گرفته
امید دامن دل * که آفتاب هم اکنون بر آید از خاور * کمال اسمعیل بیت سپیده دم
مسته طیرست کوبی * دمید براطراف خاور شکوفه خایه گیر فتح یای تحتانیٔ اوّل

اوّل وکسر کاف فارسیله عنکبوته مشابه بر زهرناك جانوردر خایه کیرك ودلمه ودلمك وغنده
دخی دیرلر ضم دال وغین ایله عربیده رتیلا دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ختار فتح
تاء مثناة ایله باغ وبوستان ومزروعاتی بیکانه اوتدن پاك ایلمکه دیرلر فرخاری بیت باغ
دین وکشت دولت را بتیغ * کرده از خار وخس اعدا ختار ختنبر فتح تاء مثناة
وسکون نون وفتح باء موحده ایله بوزن غضنفر اول مفلس آدمه دیرلرکه غنادن دم اوره
کذا فی المجمع وشمس فخری بیت بر دست تو بحر هرچند زند لاف * ولی عقل داندکه هست
او ختنبر ختور ضم تاء مثناة وواو معروفله بوزن غیور قامش معناسنه‌در کذا فی المجمع
خر بش معنایه کاوردر اول معروف که عربیده حمار دیرلرکه اهلی اوله زیرا بریسنه کور
دیرلر عربیده حمار وحشی دیدکلریدر حضرت مولانا قدس سره بیت کوش خر بفروش
دیگر کوش خر * کین سخن را بر نیابد کوش خر * شیخ سعدی بیت بمسکین خر اگرچه
بی تمیزست * چو بار میکشد همین عزیزست * وله بیت اسب تازی اگر ضعیف بود *
آنچنان از طویلهٔ خر به * ثانی قره واوزلی باپلحق که خرد وخره دیرلر حکیم سنائی بیت
پای در خر زده چو مردم مست * چیست این دست موزهٔ دل کست * وصولرد بننده اولان
باپلحه دخی دیرلر وله ایضا بیت دردریای معانی در ته خر جای ساخت * از پی دعوی بروی
آبها آخال ماند * ودخی بتاق که طوار دوشسه چقمق عسیر اوله شمس فخری * قطعه *
ویحك آن بادپای مرکب شاه * که زند پشت دست بر اختر * پیش چشمش چه شب چه روز
سپید * وقت سیرش چه کوه بود چه در * باد با سیر او بوقت شتاب * چون خر لنك مانده
اندر خر * ثالث اول اغاج پاره سنه دیرلرکه عود ورباب وکمانچه وتنبوره وامثالی سازلرك
کاسه‌لری اوزرنده اولورکه قیللری آنك اوزرندن چکرلر آکاخرك دخی دیرلر سیف اسفرنکی
بیت خلق تو کرند رد پردهٔ بدخواه رواست * عود آنکه طرب آرد که کشد بار خری *
وکمال اسمعیل بیت بیچاره‌یخ بلا چون خر ربابم اسیر * زرخمها که ازین چرخ پرده در دیدم
وله ایضا بیت نشاند عدل تو برکا و زهره را چون دید * که می نشد نفسی از خرد باب جدا
رابع خریدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور استاد لطیفی بیت دیدناکه ورا
خریده شد * عاشق دلفروش غمخر شد * خامس بدو زشتلکده کاله ایرشمش نسنه‌یه دیرلر
خرسنك وخرامرود وخربیواز وخرتوت وامثالهم چغتای لسانندهٔ معنای اولنه ایشاك
دیرلر ترکیده اشك دیدکلری بوندر فرهاد نامه خاتمه سنده کاور بیت دنی لار کا بیر
اوکیم ز رفشان دور * ایشاك ایلیغه توکاك زعفراندور خر راء مشدده ایله صولو باپلحق
ومجمع الفرسده ارمق وخوض دینلرنده اولان باپلحه دیرلر وبعض نسخه‌ده تنبوره قیلی
آلتنده اولان اغاج پاره‌یه دیرلر وعربیده فعل ماضیدر بلا قصد دوشمکه دیرلر کلام مجیدده
وخر موسی صعقا * وارد اولمشدر خراخر فتح راء مهمله وخاء معجمه ایله بوزن سراسر
اویورکن بوغازدن کلان صدایه دیرلر میر نظمی بیت برفته بخواب اندر وآن پایه * خراخر
شده از کاویش بدید خرادمهر راء مشدده ومخففه درو دال موقوفه بر آتشکده
اسمیدرکه اردشیر بابك زماننده بنا اولنمشیدی حکیم فردوسی بیت چو آذرکشسب وچو

خرادمهر * فروزان بکردان کردان سپهر ؛ خرانبار فتح سکون نون وفتح باء موحده ایله
اوج معنایه کلور اول برایش اوزرینه جمع اولمق معناسنه شمس فخری بیت بمدح شاه
وقصد دشمنانش * همیسازند انس وجان خرانبار * ثانی فرهنك جهانکیریده برقاج آدم
برعورته جماع ایتمکه دیرلر حکیم سوزنی بیت سر بت وچوازان کیربفریاد آمد * بخرانبارکنی
دعوت چون یاد آمد * ثالث خرخشه وفتنه وآشوب معناسنه محمد ابن یمین بیت روم مسیحا
نفسا زین خرکان روی بتاب * همطویله نسزد عیسیٔ مریم باخر * ابلق چرخ سزد مرکب
توهمچو مسیح * خرخری لایق تو نیست خرانبار مخر * حذف الفله خرنبار دخی دیرلر ؛ خرخر
بوزن بربر ایکی قات اولمق وایکی قات اولمش نسنه وپشته وطاق ایوان معنالرینه کذا فی
شرفنامه ؛ خرخیز فتح سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بر ولایت آدیدر
ترکستان ملکنده که آنده مسك حاصل اولور شاه ناصر خسرو بیت بینی این باد که کوبی
دم یارستی * باش بو تربت وخرخیز کذارستی ؛ خرخیار فتح اشك خیاری دیرلر برداروندر
عربیده قثاء الحمار دیرلر اصلی خیار خر ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمشدر ؛ خردر
سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی غلیواج یعنی چیلق ؛ خرزهر فتح آغو اغاجی بعض نسخه ده
قرغه دولکی معناسنه واشك توبنه دیدکاری دخی مرویدر خرزهره دخی دیرلر ؛ خرکاه قمر
وخرکه قمر وخرمن قمر فتح کلهم بمعنی دائرهٔ قمرکه کاهی آی اطرافنده واقع اولور ترکیده آی آغلی
دیرلر عربیده هاله دیدکاریدر فارسیده برهون وخرکاه وخرکه وخرمن وسابو دوشادور
وشابور دخی دیرلر ؛ خرکبوتر فتح برنوع ایری کوکرجیندر عربیده ورشان دیرلر میرنظمی
بیت خرمکس را صدای سازی نیست * خرکبوتر حریف بازی نیست ؛ خرکر فتح سکون
زاء مهمله وفتح کاف فارسیله سکك نوعندن ایوز دیدکاریدر اوباز دخی دیرلر ؛ خرکور فتح
ضم کاف فارسیله بیابان اشکی ترکیده قولان دیرلر میرنظمی بیت نبوده آدمی کویا که آن عور
زمینه ازمردمان مانند خرکور ؛ خرمار فتح اشکچی معناسنه نعمة الله روایت ایلمش وجه
تسمیه سی روایت اولنمامش ؛ خرنبار فتح سکون نون وفتح باء موحده ایله خرانبار مرقوم
معناسنه وبر صوچلیی اسکه بندروب تشهیر ایلمکه دیرلر استاد لبیبی بیت یکی مواجر
بی شرم وناخوشی که ترا * هزار بار خرنبار پیش کرده عسس ؛ خروار فتح اشك یوکی اصلی
خربار در با ایله واو میاننده تبادل وتواخی اولمغله خروار دیدیلر مولانا هاتفی بیت بخروار
مشك وجواهر بمن * چه خروار وچه من هزاران ثمن ؛ خرهٔ اردشیر فتح فتح راء مشدده
ایله بر الکه نك اسمیدرکه اردشیر آنده بوشهر عمارت ایلمشدر حکیم فردوسی بیت زبرمایه
خیری که بد دلپذیر * همی تاخت تا خرهٔ اردشیر * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله ؛ خزهٔ
اردشیر فتح واقع اولمشدرکه اردشیرك اسمی بهمن بن اسفندیاردر اول بنا ایتمشدر ؛ خزر فتح
فتح زاء معجمه ایله کیلان حوالیسنده بر ولایت اسمیدرکه دریای کیلان آکا منسوبدر
دریای خزر دینلور اما عوام ناس غلط ایدوب دریای مذکوره بحر قلزم دیرلر قلزم
ولایت یمنده بر موضع اسمیدرکه آنده اولان دریایه قلزم دینلور حکیم خاقانی بیت کر خزر وروم
وترك رام حسام تواند * نیست عجب کر نهاد رام خول است رم * منقولدرکه اول دیارده

دیارده طوطی یشامز وبی نظیر عسل حاصل اولور آکا خزران دخی دیرلر حکیم انوری
بیت زنبور خزر فضلهٔ زنبور سرشته * آهوی ختن کشتهٔ خلق توچربك * مؤید
الفضلاده خزر ترکستانده بر ولایت اسمی ذکر اولنمشدر ؛ خزیر فتح کسر زاء معجمه وسکون
یای تحتانی ایله اول آتش کلنه دیرلرکه هنوز ایچنده آتش اوله مؤید الفضلاده وبر نسخه ده
دخی آتش معناسنه منقولدر ؛ خسار فتح فتح سین مهمله ایله بمعنی نخ یعنی بوزه دیرلر میرنظمی
بیت نماند ست راه ازیمین ویسار * همه دشت وصحرا کرفته خسار ؛ خستر فتح
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله حشرات ارض مانند موش ومار ومور وغیرهم ؛ خسر فتح
فتح سین مهمله ایله بوزن کسر بمعنی پدر زن ترکیده قاین آتا دیدکاریدر نتکم خسو مادر
زن در وضم خا ایله دخی مرویدر ؛ خشفشار فتح فتح شین معجمه وسکون فا ایله ؛ خشنشار فتح
فتح شینین معجمتین وسکون نونله مجمع الفرسده قیل قویرق دیدکاری قوشدر وبعض نسخه ده
قره بتق وبعض نسخه ده اوردك واقع اولمشدر ؛ خشنسار فتح کسر شین معجمه وسکون
نون وفتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده برنوع مرغابیدرکه باز رنکنده بوز رنك اولور
حکیم فردوسی بیت پیاده همی شد زبهر شکار * خشنسار دید اندران چشمه سار *
؛ خشور فتح ضم شین معجمه وواو معروفله پیغمبر دیمکدر فرس قدیمدر میرنظمی بیت
آن سك قلتبان وبی ملت * نشنده هیچ خشور را امت ؛ خشیشار فتح کسر شین وسکون
یای تحتانی وفتح شین ثانیٔ معجمتین ایله صو قوشلرندن برقوشدر باشی بیوك وتیره رنك اولور
کذا فی شرفنامه ؛ خشینار فتح کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله قیل قویرق
دیدکاری قوشدر استاد دقیقی بیت کزان کردار کومردم ربایند * عقاب تیز پرباید
خشینار ؛ خضر فتح ضاد معجمه ایله اما حرکتی اشعار اولنمامش برجزیره ده واقع بر شهر
اسمیدر ؛ خطر فتح طاء مهمله ایله بوزن نظر بمعنی قدر وعظمت ودشواری وبحث ایله اولان
رهنه دخی دیرلر کذا فی بعض فرهنك ؛ خط محور حکماء رصد وعلماء هیئات قتنلرنده برخط
موهومدرکه بر اوجی جانب شرقیده وبر اوجی جانب غربیده اولور خط استوایی تقاطع
ایتمشدر شمس انك اوزرندن سیر ایدر ؛ خلخال زر فتح مابین قزوین وکیلانده واقع بر شهر
آدیدر حالا یا لکز خلخال دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * چو کل پنج ویك روزهٔ ماه نو * بخلخال
یك هفته شد درکرو * زبوکار آن حلقه برکرد سر * که خواندش امروز خلخال زر *
؛ خلر فتح فتح لام مله بوزن کمر سیاه دانه جلبان که علف کاو واشتر ایدر لرترکیده بورچق
دیرلر ؛ خلندر فتح فتح لام وسکون نونله بوزن قلندر براوتدر عربیده سعتر وترکیده کوپکو
اوتی دیرلر ؛ خلیع العذار فتح اکرچه بو ترکیب عربیدر فارسیده قاریشق اولین نسنه یه دیرلر
وساده یوزلو آدمه یعنی صقالسز واسب بی لجام واشتر بی افسار وراه کشاده ودخی رسوایلق
معناسنه در کذا فی المحمودی ؛ خمیر فتح بو لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی غایت شایعدر
کند وترکیبلرینه جزء وایدوب خمیرمایه دیرلر هرنکه یوغرلمش اوله اوں اولسون غیری اولسون
؛ خنجر فتح معروف آلتدر اندن غیری بیوك بچاغه ده دیرلر شیخ سعدی بیت شنیدم که
بقصاب کوسفندی کفت * دران زمان که بخنجر سرش زتن ببرید * وعجمك برنوع ابجه

واوجي سوري خنجري كدرومه اكا تيغ ديرلر شاعر. بيت حديث نرم چون زير از رك چنك
زبان چرب چون خنجر كه زنك * وآتشك شعله سنه وماه وآفتابك ضياسنه وانلر امثالي
نسنه لره مجازا خنجر ديرلر بو تقريبله تيغ وشمشيره دخي ديمشلور كذا في شرفنامه ع خنفشار ع
سكون نون وفتح فا وشين معجمه ايله بمعني مرغابي بزرك يعني بر نوع ايري اوردكدر ع خنفر ع
سكون نون وفتح فا ايله اواني واثاث البيت يعني لوازم واثواب خانه ع خنور ع ضم نونله بمعني
خنفر مرقوم ودخي بالته ونجاق وبچاق وامثالي نسنه لركه اوده قوللنلور حكيم سنايي بيت ازان
دشمن ودوست نارم بخانه * كه خاليست ازخشك وازتر خنورم * حكيم خاقاني بيت نيابيه
جز خنوري راكه دوران ساخت هنكامش * نه بيني نان تنوري راكه طوفان كرد بر آتش
فرهنك محموديده ضمتين ايله واقعدر ع خنيور ع كسر نون وسكون ياي تحتاني وفتح
واو ايله صراط معناسنه در تقديم ياي ايله خينبور دخي ديرلر حكيم اسدي بيت بداني كه
انكيرستش است وشمار * هميدون بپول خنيور كذار * كتاب زند واستاده بو معنايه چينود
ديرلر ديو مسطور در كسر جيم فارسي وسكون ياي تحتاني وفتح نون وواو ودال موقوفه
ع خواب كذار ع اويوبجي وواقعه كوريجي معناسنه كذا في شرفنامه ع خوار ع واو معدوله
ايله التي معنايه كلور اول ذليل وحقير معناسنه در اما بو معناده ايكي وجه روايت اولنمشدر وجه
اول واو معدوله يعني رسمي اولوب تلفظ اولنميه البته الفي ثابت اولور مثالي حكيم اسدي
بيت سر ترجمان كند وبردار كرد * بسيله فرستاده وخوار كرد * مشهوري بو در وجه
ثاني واو ملفوظي اوله خور ونور وزني اوزره استعمال اولنه اما اماله اعتباري اولميه بو وجه
شاذ قبيلندندر فصحا اعتبارندن خارجدر معناي ثاني خوارك معناسنه در لكن بدون التركيب
معني افاده ايتمز شرابخوار ونواله خوار ووظيفه خوار كبي ثالث فرهنك جهانكيريده بمعني
واست مسطور در مثالي حكيم ازرقي * قطعه * آب كردش مركبي كز چابكي هنكام تك *
نعل سخت اوز خاك نرم نكيزد غبار * كاه بودن كاه رفتن كاه جستن كاه تك * كند وسست
وتند وتيز ورام ونرم وخوهل وخوار * رابع سهل وآسان معناسنه شرف شفروه بيت
بيت ايوب وقت مسني الضر خويش * نام تو كره كشت بر وآن عذاب بجز خوار * كمال
اسمعيل بيت زشوق آنكه دهم بوسه بر ستانه تو * بر آسمان شدنم نيك خوار مي آيد *
ظهير فاريابي بيت نه يار ست بالونه آموزكار * بر او همه كار دشوار خوار * خامس بمعني
اندك يعني قليل حكيم فردوسي بيت پس پشت او خوار مايه سوار * تن آسان او از لب
جوي بار * سادس شهرري قريه سنه بر ناحيه آديدر ظهير فاريابي بيت كسي كه عمر قبول تو
يافت در عالم * بچشم همت او ملك ري نمايد خوار * مجمع الفرس بمعني نرم دخي واقعدر
ع خوار بار ع بقدر حاجت اولان طعامه ديرلر بو معنايه خوانبر دخي ديرلر عربيده قوت
وميوه ده ديرلر صراحده مذكوردر كه ميوه بالكسر خوار بار در وامتياز خوار بار آوردن باشد
ما برخوار بار آرنده اولور حكيم سنايي بيت بدو نوكشته كنده نيك كهن * خوار بارش بجاي
خرمابن * بعض فرهنكده بو شهردن بر شهره كتور دكلري قسم ماكولاته ديرلر ع خواستار ع
واو معدوله وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله خواستن لفظندن تصرف اولنمش اسم فاعل

فاعل صيغه سيدر خواهش آرنده معناسنه لفظ مركبدر خواستن ايله آردن عروس طلبنه
وارنلره علم اولمشدر تركيده دوكور ديرلر استاد لطيفي بيت كسي كوجهان را بود خواستار
ورادانش آيدنه كوهر بكار * بو بيتدن فهم اولنوركه مطلق طالب معناسنه اوله عموما واسم
مصدر ومناط فعل دخي استعمال اولنور ع خواليكر ع واو معدوله وكسر لام وفتح كاف
فارسيله حكيم اسدي طوسي روايتنده بمعني آش پز يعني طباخ بو معنايه حكيم سنايي بيت
هركجا كربه كشت خواليكر * غذي خواجه كشت خاكستر * محمود ابن يمين بيت شاه
انجم همچو خواليكر بكاه بزم او * صبح سازد از شهاب و بره را بريان كند * معيار جماليده
بمعني خوانسالار يعني چاشنكير واقع اولمشدر شمس فخري بيت چون سپهر نيست بزم
او در دست * قهرماني نير وماه خواليكر * بو معنايي مؤيد حكيم فردوسي بيت يكي خانه
او را بيارا ستند * بديبا و خواليكران خاستند * فتح واو ايله منقولدر اما شرفنامه ده ضم
خا ايله واقعدر ع خوانسالار ع واو معدوله وسكون نون وفتح سين مهمله ايله اكا ديرلركه
پادشاهلر اوكنه طعام قور وجمله طعام اموري آنك زير حكمنده ورأينه مفوض اولور تركيده
چاشنكير باشي ديرلر بو اسم ملوك چاشنكير باشي سنه مخصوص ايكن غلبه استعمال ايله
هر چاشنكيره اسم عام اولمشدر خواجه سلمان بيت قرص خورشيد اكر در خور خوانش بودي
عيسي مائده آراست بدي خوانسالار * شرفنامه ده بو دخي ضم خا وسكون واو ايله در
ع خوانسار ع فرهنك جهانكيريده مختصر خوانسالاردر چاشنكير معناسنه تركستانده
بكاول ديرلر اثير الدين اخسيكتي بيت خوانسار امل هميكند راست * بر خوانچه تيغ
كاسه سر ع خواهر ع واو معدوله ايله قرقنداش عربيده اخت ديرلر ضم الفله چغتاي
لسانده سيكيل ديرلر سبعه سيارده فرخشاه جانانه نك رازني كشف ايدوب اخي نك خاتوني
ايدوكن بلدكده دير بيت سين هم ايمدي شكفته دل بولغيل * منكا ايكي جهانده سيكيل
بولغيل ع خور ع واو معدوله ايله سر و بر وزني اوزره اون معنايه كلور اول روشني مفرط
يعني غايت روشن وتابدار معناسنه اثير الدين اوماني بيت كر آفتاب خور از نور راي او نبرد
بروز روشن ره نا ورد بپا خترش * ثاني بر فرشته نامدر نير اعظمه موكلدر وتدبير امور
ومصالح كه روز خورده واقعدر اكا متعلقدر ثالث نام آفتاب در بو ايكي معنايه خسرواني
بيت تو پاسبان سبيل پري وشت ميباش * بسان خور كه نكهبان قرص خور باشد * رابع
لايق معناسنه در معناي ثالثه بو معنايه كمال غياث بيت معشوق من كه رشك مه وغيرت
خورست * جانش فداكنم كه بدين پايه در خورست * خامس هر ماه شمسي نك اون بر بجي
كوني اسميدر مير نظمي بيت كر ز حال عالمي داري خبر * غير عيشت نكندي در روز خور *
سادس بمعني خوردني حكيم اسدي بيت چه تازي بد يبا وخز وسمور * چو خواهد تنت
بد خور كرم ومور * سابع خوردن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبي اولور آبشخور كبي
ثامن فرهنك جهانكيريده بمعني مزه ولذت تاسع نام قصر خورنق عاشر هر كونك يملك
معناسنه كه عربيده قوت اليوم ديرلر ع خورمهر ع نام شمشير حضرت سليمان على نبينا
وعليه السلام مسعود سعد سلمان * قطعه * مكر نكين سليمان بدست خسرو ماست *

که چون سلیمان مر بادرا بفرمان کرد * چرا سلیمان خورم هر نام سیفی داشت * که باد چونان
فرمانبری سلیمان کرد خیرا النثار یعنی شکر واشك چشم کذا فی شرفنامه خیفر
سکون یای تحتانی وفتح فا ایله آوانی اثواب خانه معناسنه مع الزاء المعجمه * خاراناز
کرپی که تسی و تشی وخار پشت دخی دیرلر کرپی بر قاج نوع اولنه ایری واوزون اوقلی سنه
خاراناز تعبیری اول اجلدندرکه صیادی ویا خود اوزرینه وارن آدم وحیوانی کوردکده
ارقه سندن اوقلرین بر بر آتوب کسنه یی یقلشدرر کوشك یایدن چقان اوق قدر منزله
وارر و داستکاه وکی یره بحر خاز بوزن ناز اوج معنایه کلور اول کیر و پاس که عربیده
وسخ دیرلر بدیع سیفی بیت تو خاز غصه وغم از لباس عیش رهی * باب لطف وبصابون
التفات بشوی * مؤید الفضلاده وجود انسانده چرك احتدن و چبانیدن حاصل اولان چرك
معناسنه مسطور در ثانی فرهنك جهانکیریده کتان جامه دن بر نوعدرکه متقالی بزکبی
طوقنشدر ابن یمین بیت زروی کسوت اکرچند امتیازی نیست * ولیکن اطلس واکسون
توان شناخت زخاز * ثالث ایاق طاشی که آنکله ایاقدن کیر چقاررلر حکیم نزاری قهستانی
قطعه * بودم اندر سوق آنحضرت مثل * همچو دنیادار غرق بحر آز * زآرزوی پای توسل
شهریار * داشتم روی دژم چون سنك خاز خاکبیز طپراق غربالی که خاك معلوم
بیختن وبیزیدن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر ومعنای مصطلحی دقیق النظر
معناسنه در حضرت مولانا قدس سره بیت چون ندانی حد ازین حد میکریز * تا به پیچی
در سرای خاکبیز خامباز سکون میم وفتح باء موحده ایله اغزی آچق بیوك قزغان
کذا فی نعمة الله خامسوز سکون میم وضم سین مهمله ایله خام کون وایرخامی ودباغت
اولنمامش کون هرنه نك اولورسه میر نظمی استعاره طریقیله بیت سخنهاش چون تیردلدوز
بود * چنان پوست درویش که خامسوز بود خامیاز سکون میم وفتح یای تحتانی
ایله اسنمك که اکا خامیازه وخمیازه دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر حضرت مولانا قدس سره
مثنوی * این نمیدانم ولی هستی تن * میکشاید بی مراد من دهن * آنچنان کز عطس
واز خامیاز * ایزدهان کرد دبنا خواه تو باز خانه باز فتح نون واخفاء ها وفتح باء موحده
ایله اول قماراویونی که بحثدن خارج اثواب وجمع مال ورزق بخشیله اوینارلر کذا فی المجمع
خانه برانداز یعنی وطن وولایتن ترك ایدوب هرزه کرد جهان اولان ودرویش سیاح
وغریب البلاد معنالرینه ودخی معانی مذکورلرده صیغهٔ امر دخی اولور شیخ نظامی بیت
خانه برانداز ستمکاریست * دولت باقی زکم ازآریست خانه پرداز خانه برانداز ك
ضدیدر یعنی واردوغی یرلرده خانه ومنزل دوزیجی معناسنه اسم فاعل اولور بو ایکی لغتك مثالی
ابو المعانی بیت خانه پرداز نظام حال بودم پیش ازین * چون شدم عاشق ترا خانه براندازم
کنون خایه ریز فتح یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله یمرطه قایغنه سی که خایه یمرطه در
وریز ریزیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر خبیز کسر باء موحده وسکون
یای تحتانیله براوتدر اوغلان اجی دیرلر وبعض لغتده اوجی معناسنه ودخی صرلش
وصرمشق معنالرینه ده مرویدر خربز سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله قاون

قاون وقاربوزه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت خامی سوی پالیزجان آمد که تا خربز
خورد * دیدی تو خود یادید کس کاندر جهان خربز خورد * بر روایتده عربیده رابوغه
دیدکلریدرکه * الرابوغة الخربز بالفارسیة وهی غیر البطیخ بتسمیة الفرس خربزه کذا فی تاج الاسما
خربنواز سکون راء مهمله وکسر باء موحده وسکون نونله یراسه قوشی که عربیده
خفاش دیرلر شمس فخری بیت زنور طلعت او دشمن ار بود محروم * سزدکه مهرنه ورزد
بمهر خربنواز * مرقوم قوش آفتابدن کوزی خیره لنمك ایله کوندزیاتوب کیجه اوچوب
تحصیل نفقه ایدر خربوز سکون راء مهمله وضم باء موحده وواو مجهوله ایله خربنواز
مرقوم معناسنه حکیم نزاری قهستانی درنکوهش اسب * قطعه * اسبی دارم که نعره واری
خالی نکند بیك شبانروز * کر براثرش پلنك باشد * بیرون نشود زجار خربوز خربیواز
سکون راء مهمله وکسر باء موحده وسکون یای تحتانیله خربوز مرقوم معناسنه که مذکور
اوج لغت دخی یراسه نك ادلریدر شاعر دیمشدر بیت نکنی هیچ کار روز دراز * کار توشب بود
چو خربیواز خرخیز سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله خطا مملکتنده
شهرچینه قریب بر شهردرکه آنده اعلا مسك وابریشم حاصل اولور بی نظیر لطیف قماشلر
ایشلرلر چینه قریب اولدوغنه شیخ نظامی بیت سکندر چه چین قصد خرخیز کرد *
درخواب راتنك دهلیز کرد * بو معنایه حکیم سنایی بیت خابکان خطا و خرخیزی *
آب وآتش ببرده از تیزی * وآنده مشك حاصل اولدوغنه حکیم ازرقی بیت چو ناف آهوی
خرخیز ماده جان ترا * بوصف خلق تو زه شك پرشود افواه * وحکیم سنایی بیت کی شناسد
قیمت ومقدار دربی معرفت * کی شناسد قدر مشك آهوی خرخیز وختن خرز
شرفنامه ده بر شهر اسمیدر دیو منقولدر لکن رانك حرکتی اشعار اولنمامشدر خرکز
سکون راء مهمله وکاف فارسینك فتحی وکسریله ده مرویدر بعض فرهنکلرده اویازو بعضنده
برنوع سکسکدر یا زایامنده سواحل یرلرده وشتاء اولمین محللرده غایت چوق اولور حیواناته
یولده کیدرکن یاپشوب اول مرتبه هجوم ایدرلر که حیوانی یره یقارلر وبرفرهنکده خرکز
برآدمی تشهیر ایچون مرکبه بندیروب کزدرمکه دیرلر خرکواز ضم کاف فارسیله
مجمع الفرسده برابنجه اوجی سوری اغاجدر آنکله مرکبی سوررلر استاد منوچهری بیت هست
باخط توخط چینیان چون خطاب * هست با اقلام توشمشیر شیران خرکواز خربوز
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله خربیواز مرقوم معناسنه در خز
دکز قیونی دیدکلری جانورك توینه دیرلر واول توینی اکیروب لطیف جامه لر طوقورلر اول
جامیه ده خز دیرلر حکیم اسدی بیت دو خرکه بمد خز وچو پیش زر * همه بندشان شوشه های
کهر * ومطلق ابریشمدر مولانا هاتفی بیت دوصد کاروان پرنیان فرنك * خز زرکش
وتاچه هفت رنك * عربیده برنوع ابریشم معناسنه در نتکم بدرالدین یوسف ابن لؤلو *
بیت وسارت الاضفان عن برق الحمی * وقد حلوهل المطارف والخزا * وله بیت علی
روضة غناقد فرشت لنا * علی نهرها المنثاب نسجها خزا خواز فتح واو ایله چوب
بنددرکه شهر وبازارلرده ترتیب ایدوب اوزرینه اقمشهٔ فاخره ایله زیب وزینت ایدرلر

بومعناسی دخی چوپه دست درکه آنکه حیوان سوزلر استاد فرخی بیت دوستانرا بیافتی
براد * سردشمن بکوفتی بخواز ﴿ل﴾ خیوز ﴿ع﴾ سکون واو بن وضم یای تحتانیله بوزن نوروز
یعنی شب پره یراسه که عربیده خفاش دیرلر ضم خا ایله ده مرویدر ﴿ل﴾ خیوز ﴿ع﴾ ضم یای تحتانی
ایله ده شب پره یه دیرلر ﴿ل﴾ مع السین المهمله * خایه دیس ﴿ع﴾ فتح یای تحتانی اول وسکون
ثانی وکسر دال المهمله ایله بریه ده قوم ایچنده ترب کبی اولور بر نسنه در عربیده کما ترکیده
طوملان دیرلر منقولدرکه عفونت ارضدن حاصل اولور خرده سی لذیذ اولور ات قدر غدائیتی
واردر طوردقچه ایری اولور بعضی تعفن هوادن دکرمان طاشی قدر اولور صوینی کوزه چکاسه
رمدی نافعدر دیرلر ﴿ل﴾ خراس ﴿ع﴾ آت دکرمنی در حکیم انوری بیت آنکه از ملکش خراسی
دیدی باشی پیش نه * کر روی بر بام این سقفی بدین پهناوری * حکیم خاقانی بیت یك
خروش خروس صبح کرم * زین خراس خراب نشنیدم * اصلی آس خر درکه اس آسیادن
مخففدر علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی اکرچه رومده دکرمانی آت وقاطر ایله
دوندررلر اما دیار عجمده اشك ایله دوندررلر بویندده ظاهردر بیت پیش شهر عقل کل
این پنج حواس * چون خران چشم بسته در خراس * صودکرمانه آسیاب وبل دکرمانه
آسیاد یدکلرندن دخی معلومدر ابتدای وضعنده اسمی خراس قومشلر هر زمان دوندرن
خراولمق لازم دکل صغرده دوندرسه یینه خراس دیرلر شیخ عمر خیامك بور باعیسی مناسب
مدعادر * رباعی * یا بیم درین کنبد ویرانه اساس * جونده رخنه همچو موری در طاس
آکاه نه از منزل امید وهراس * سرکشته وچشم بسته همچو کاو خراس * بو قولی مؤید
وبومدعایی مؤکد کمال اسمعیل * رباعی * اسبی دارم بکند از خرخرتر * مانند خراس بلی
کرد برخورتر * چندانکه همیرود بود هم برجای * چندانکه همی پیش خورد لاغرتر
﴿ل﴾ خرکس ﴿ع﴾ ضم کافله چوق سوزلو وبیهوده کوی اولانه دیرلر حکیم سنایی بیت زد
خرکسیست چشمك تحریك که کو باش * این متج دران کاو زنه بند زیاده ﴿ل﴾ خرمکس ﴿ع﴾ آت
سککی که آکا مشبع ومرمژ دخی دیرلر کذا فی المجمع کمال پاشا زاده مرحوم خرمکس اشك
آروسیدر لفظ مکس ده معنای عموم اولمغله بونده خر قیدی ایله معنای خصوص ظاهر
اولمشدر دیدیکی یرده لکن مکسه آرو معناسن توجیه ایله ویردی آنی بلم ﴿ل﴾ خس ﴿ع﴾ آلتی معنایه
کاور اول مردم دون وفرومایه ورذیل معناسنه حکیم سنایی بیت هرزه دان هم شریف وهم
خس را * کوکسی کوکسی بود کس را * ومردنا کس معناسنه استاد عسجدی بیت بدان رسید
که بوما بزنده بودن ما * خدای وار همی منتی نهد هر خس * ثانی بخیل اولان آدم که زفت دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت جهاندار بخشنده باید زخس * خصال جهانداری اینست وبس * بخیله
خسیس دینلدوکی بومعنادندر ثالث بی منفعت اولان اوته دیرلرکه ترکیده چور چوب دیدکلریدر
شیخ سعدی بیت باران که در لطافت طبعش خلاف نیست * در باغ لاله روید ودر شوره بوم
خس * بومعنا استعاره طریقیله اولسه جائزدر شعرانك استعمالاتندن فهم اولنورکه
خس تعبیرندن فائده سزاوت مراد اولنه مکرکه مقدما معمم استعمال اولنمش اوله اویله
اولسه موصوف ایله ذکر اولنمق مناسب ایدی معیار جمالیده شمس فخری چور چوب دیو

دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت ای خسروی که منهل لطف وعطای تو * خالیست از کدورت وپاك
از غبار خس * رابع تحفة الاحبابده بمعنی حیوانیدرکه صواوزرنده اوچار فرهنك جهانکیریده
بومعنایه مناسب برجانور درکه ایچه ایاقلری واردر صواوزرنده یورر مولانا خواجه عبدالله
انصاری * نثر * کر بر آبی روی خسی باشی * دل بدست آر تاکسی باشی * خامس فرهنك
میرزا ابراهیمده وبر معتبر فرهنکده دخی بر مرغ سفیددر طورنه دن کوچك اولور سادس
مجمع الفرسده ونسخهٔ میرزاده بمعنی مردم کوهی یعنی طاغ آدمیسی وعربیده مرد بخیل ورذیل
وسفیل معناسنه وبمعنی کاهوکه ترکیده مارول دیرلر حکیم سوزنی بیت خس بوددر لغظ
تازی کوك اندر شاعری * کوك زن برسوزنی کرخوش تراند لفظ خس * هندی لسانده
کفره دن برقومدر هندستان ایله خطا میاننده اولان طاغلرده ساکن اولورلر آنلره خس
دیرلر ﴿ل﴾ خلیس ﴿ع﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول هر ایکی نسنه بر برینه
قارشمش اوله عموما مثلا لعل ایله اینجو ویاش میوه قورسیله وتازه اوت قوریسی ایله
وبغدای ایله ارپه وماش ایله پرنج وبونلر کبی هر نه وار ایسه وسیاه قیل بیاض ایله خصوصا
ثانی کل سیاه یعنی قره باچق ابو المعانی بیت چون خرلنك درخلیس افتد * کو برون آمدن
شود دشوار ﴿ل﴾ خندروس ﴿ع﴾ سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین وواو معروفله بغدای
رومی کذا فی المؤید ﴿ل﴾ خندریس ﴿ع﴾ سکون نون وفتح دال وکسر راء مهملتین ایله کندم کهنه
وشراب کهنه معناسنه در عربیده دخی بومعنایه استعمال اولنور شمس الدین احمد الطبی بیت
خندریش من عهداد ریس تشفی * داء قلبی المفجع المحرور ﴿ل﴾ خنوس ﴿ع﴾ ضم نونله بوزن
عبوس واپس خزیدن یعنی کیرو به سورتنمك عربیده دخی بومعنایه در ﴿ل﴾ خواس ﴿ع﴾
واو معدوله ایله بمعنی ترس وبیم یعنی قورقو کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه ابو المعانی
بیت شود از خواس ایمن هرکه از قهر خدا ترسد * شود از فقر ایمن هرکه شکر نعمتش
کوید ﴿ل﴾ مع الشین المعجمه * خاشوش ﴿ع﴾ ضم شین معجمه ایله دمور اوراق که آنکله اوت بیچرلر
آکا خاجسوك وخاجسول دخی دیرلر اوت قیدیله اولمغین طرپان اولمق مناسبدر زیرا غله
بیچلن اوراغه داس دینلور ﴿ل﴾ خارش ﴿ع﴾ کسر راء مهمله ایله کیجیمك که عربیده حکه دیرلر
وکیجیمك معناسنه اسم مصدردر ابو المعانی درهزل بیت چوسك کر زعلت خارش *
متصل عضو هاش میخارد ﴿ل﴾ خارکش ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وضم کافله سرموزه درکه خرکشی
دخی دیرلر دکن اوزرینه باصدقده دکن تأثیر ایتمدوکی مناسبتله وفتح کافله دکن چکیجی یعنی
بعض فقرا اشکه کوجی تیموب ارقه سنده خار وخاشاك کتورب صتارآنلره خارکش دیرلر
وموسقی ده برسرود آدیدر شیخ عطار بیت بلبل شوریده میکرد ندخوش * پیش کل
میکفت راه خارکش ﴿ل﴾ خاش ﴿ع﴾ جنك معناسنه درکه لفظ پر ایله ترکیب ایدوب پرخاش
دیرلر مجمع الفرسده حدت طبع معناسنه منقولدر فرهنك جهانکیریده اول کسیه دیرلرکه
محبت مفرط صاحبی اوله ودخی مادر زن ومادرشوی یعنی قاین انا وقاین اتاکه خش دخی
دیرلر چوب علف یعنی ایچنده اولان چوپ مکر شاعر بیت زهر خارشهٔ خویشتن پرورد *
بجز خاش وبراچه اندر خورد ﴿ل﴾ خاش وخش ﴿ع﴾ اتباع الفاظ قبیلندندر خاشی ریزه

معناسنه یعنی چور چوب ﴿ خاك كش ﴾ طپان دیدكاری آلت زراعیندر كه تارلایه تخمی صاچدقدنصكره انكله چكوب طپراغی وتخمی اورترلر معنای تركیب طپراق چكیجی دیمك اولور ماله زمین دخی دیرلر شاعر بیت سر خود را ناتوانی از دكر بنهفته كیوه * خاك كش كرمی نباشد دانه را مرغان خورد ﴿ خاكش ﴾ خاك كش مرقومدن مخففدر میر نظمی بیت نیاز دل چنین ای یار دلكش * كه دامن میكنی بر قبر خاكش * شینی مصدر استعمال اولندقده آنك طپراغی دیمك اولور ابو المعانی بیت پس از مردن بحسرت عاشقانت * ز خاكش لاله پرداغ روید ﴿ خامش وخاموش ﴾ واو ایله ده واوسز میمك ضمه سیله ده سكوت معناسنه در اپسم اول دیمكدر خاموش شو دیرلر میر نظمی بیت چرا ای دل كه خامش می نشینی * بهار آمد می ومطرب كزینی * واستعاره طریقیله مرده معناسنه ده استعمال اولنور وچراغك سو نمسنه ده دیرلر طالب آملی نك بو بیتندن فهم اولنور بیت چسان روشن كند طالب چراغ كوكب خود را * كه كردد جنب مهرومه رودخاموش می آید ﴿ خانه بردوش ﴾ رند لامكان وسیاح جهان وهرزه كرد دوران دیمكدر ﴿ خانه فروش ﴾ ایكی معنایه در اول وصف تركیبی اولور او دلالی معناسنه ثانی تارك دنیا وسیاح معناسنه ﴿ خب باش ﴾ سكون باء موحده اولی ایله خاموش اول معناسنه در ابو المعانی بیت نه جای نالهاست این بزم كلزار * بسست ای بلبل شوریده خب باش ﴿ خجش ﴾ فتح جیمله باب الجیمده مذكور اولان نخش معناسنه كه بر علتدر آدم وحیوان كردننده ظاهر اولور یومری اتدر اكرچه وجعی اولمز اما كسسه لر احتمالدر صاحبی هلاك اوله كذا فی شرفنامه ﴿ خدیش ﴾ كسر دال مهمله وسكون یای تحتانیله وزرا وامرا وكبار خانه لرنده اولان كتخدا قادین كه كد بانو دخی دیرلر استاد رودكی بیت نكو كفت مزدور با آن خدیش * مكن بد اكر بد نخواهی بخویش * ﴿ خراروش ﴾ فتح راء مهمله اول وضم ثانیله غوغا وغلبه معناسنه كه خلالوش وخلانوش وخلاوش دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هر دم كه خطیب جبلی بانك بر آورد * مجموع خرانرا فكند او بخراروش ﴿ خراش ﴾ فتح راء مهمله ایله ایكی معنایه معروف ثانی سقط اولمش وعملدن قالمش معناسنه در میر نظمی خراش وكهنه بود اثواب خانه * زنش فرتوت وهم زال زمانه ﴿ خرش ﴾ فتح راء مهمله ایله خروش معناسنه در ﴿ خركش ﴾ فتح كافله بوزن تركش طماق كه ایاغه كیلور میر نظمی بیت در آمد روستای كاو طینت * كه خركش پا كشیده خر طبیعت * وضم كافله بوزن سرپش * ایاغی چوق بر بوجكدر كه یره یاپشوب یاتور بعض نسخه ده عربیده حمار قبان دیدكلری جانوردر مجمع الفرسده بمعنی كشنده خروسر موزه غلیظ كه خاركس دخی دیرلر وبعضیلر جعل مانند بر جانوردر خاكستر رنك اولور اكثر مقابرده اولور ﴿ خركوش ﴾ ضم كاف وسكون واو ایله طوشان كه عربیده ارنب دیرلر قولاغی اوزون اولدوغندن اشك قولاغنه تشبیها تسمیه اولنمش شاعر بیت كوش خر بفروش دیكر كوش خر * كین سخن را در نیاید كوش خر ﴿ خرموش ﴾ بر نوع صچاندر غایت ایری اولدوغندن كدی طوتمغه قادر اولمز كدی ایله جنك ایدوب غالب كلور هندی لسانده كهوش دیرلر مولانا مطهر در صفت با بوی خود كفته بیت با بوی هست مرا خر دخیز

خیز دوك صفت * كش چو خر كوش نمونه است وز خرموش نژاد ﴿ خرانجاش ﴾ فتح راء مهمله وجیم وسكون نونله تورانی بر مبارز پهلوان آدیدر كذا فی شرفنامه ﴿ خروش ﴾ اضافتله یبان اشكی در عربیده حمار وحشی وفارسیده كور دخی دیرلر كاف فارسیله شیخ سعدی بیت خروش اكر بكسلاند كمر * چو در ریك ماند شود پای بند ﴿ خریش ﴾ كسر راء مهمله ایله یعنی خراشیدن اسم مصدردر وكسر خایله انداملرین دری بی سلخ ایتمكه دیرلر وفرهنك حسینی وفاییده امر اولوب بخراش معناسن افاده ایدر خسروانی بیت جهان برشبه داود ست ومن چون اوریا كشتم * همانا یافتی كامت كنون زین پیش نخریشم ﴿ خس وخاش ﴾ ایكی معنایه كلور اول ریزه قماش یعنی قماش خرده سی كه ایشه یرامز ثانی بمعنی خس وخاشاك ابو حفص سغدی فرهنكنده خاشه بمعنی خاییدن انسان وحیوان دیوب رودكی نك بو بیتن شاهد ایراد ایلمش بیت نشست وسخن راهمی خاشر زد * زآب دهن كوه راشاش زد ﴿ خش ﴾ بوزن كش اوج معنایه كلور اول فرهنك جهانكیریده مادر زن ومادر شوی معناسنه شمس فخری بیت دست خوش زمانه بركنده وشخوده * روی از طپنچه زن ریش از كشیدن خش اما بو معنی ده واو ایله خوش یازلمق اصحدر ثانی سرعتله سكرتمك معناسنه شمس فخری بیت در راه مدح ذاتت كلكم ببین كه دایم * از پای فرق سازد در وقت رفتن خش * ثالث بمعنی بغل یعنی قولتق كه كش دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت دست ساغر بخش بر وصله را * سوزنی شاعر بسست دست بخش ﴿ خشخاش ﴾ افیون چیچكی نك تخمیدر غایت خرده اولور روغن دربردرهم مقداری استعمال اولنسه وجودی سست وعقلی تیره ایدر قابوغنه كوكنار دیرلر عجمله قهوه خانه لركبی محلاری مجمع مكانلر ایدوب انده كوكناری اصلدوب قهوه كبی ایچرلر غایت ایله مكیفدر زنكم دیمشلر دو * مصرع * نیازم زهر قاتل را دو فنجان كوكنار آشام ﴿ خش خش ﴾ سكون شینین وفتح خاء معجمات ایله مع التاده ترقیم اولنان خش خشت معناسنه در كذا فی المجمع ﴿ خس وخاش ﴾ اتباع الفاظ قبیلندندر ریزه بیزه معناسنه بعض فرهنكلرده خس وخاشاك معناسنه در ﴿ خشیش ﴾ كسر شین معجمه وسكون یای تحتانی ایله غوغا وغلبه وانبوه معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری میر نظمی بیت چو لشكر آمدند آنجا پس وپیش * میانشان های وهو برخاست خشیش ﴿ خطكش ﴾ مسطر دوزیجی ورسم ایدیجی معناسنه در كذا فی شرفنامه ﴿ خفاش ﴾ فاء مشدده ایله یراسه دیدكاری قوشدر بولفظ عربیدر اما فارسیده دخی مستعملدر حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلامك معجزه لرینك بری بودر كه با چقدن بر قوش یاپوب جناب باریدن روح رجا ایتدكده فی الحال قوشه روح كلوب اوچدی افصح المتأخرین ملك الشعرا فی عصره مولانا صائب تبریزی بو مضمونی بو بیتنده بسلمشدر بیت نسبت خفاش با عیسی چو عیسی با خداست میشود عیسی خدا خفاش اكر عیسی شود ﴿ خلالوش ﴾ فتح لام اول وضم ثانیله خلق اراسنده واقع اولان غوغا وغلبه وآواز غلغله وهنكامه امثالی كه خلانوش وخلاوش دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * وصف خلق شاه میكردند دوش * سنبل ونسرین ورد وبلغوش بلبلی بشنید ودر زاری فتاد * وز خلالوشش بر آمد صد خروش * استاد رودكی بیت بر كرد

گل سرخ کشیده خط سبزی * تا خلق جهان را بفکنده بخلالوش * چغتای لسانده تالاشماق
دیرلر و عین مهمله ایله علالا دخی دیرلر خلانوش ضم نونله خلالوش مرقوم معناسنه
تحفة الاحبابده صدا و مشغله معناسنه در مجمع الفرس و فرهنك حسین و فاییده کذلك
معنای مرقومه مرویدر اما ادات الفضلاده و شرفنامه‌ده خلانوش نیلوفر اولمق اوزره
مسطوردر معیار جمالیده شکوفه‌ایست دیو بیت مرقومی نظم ایلمش و بر فرهنکده بردارو
اسمیدر دیو مرقومدر خلاوش واو معروفله بمعنی خلالوش مرقوم خلش کسر
لامله جراحت ایتمك و ایچرو نسنه ایتمك حضرت مولانا قدس سره بیت جانب دیکر خلش
آغاز کرد * باز قزوینی بغازاساز کرد * خلیدنك معناسنه اسم مصدردر خلقافروش
کسر لامله اسکی پوسکی صاتیجی‌یه دیرلر خلیش کسر لام و سکون یای تحتانیله ابلیجه دیدکلری
قدرتدن اصیمش صو و موضع کرمسیر یعنی صواهل بر بعض نسخه‌ده کرم و سردی معتدل
اولان محل معناسنه در میر نظمی از زبان شاه با پسر راکوید بیت موضعی بایدت که عیش
بود * بروآنجا که او خلیش بود * فرهنك جهانکیریده بمعنی خلاش مرقوم و مجمع الفرسده
کسر خایله معنای اوله مرویدر خمکوش یای باشی که معنای ترکیبی اکری قولاق دیمك
اولور خمکوشه دخی دیرلر خمش ضم میمله خموش کلاهما بمعنی خاموش شیخ سعدی
بیت خداوند تدبیر و فرهنك و هوش * نکوید سخن تا نه بیند خموش خنده خریش
فتح خاء معجمه ایله یوزه کولمك مثلا بر کسنه‌نك صقالنه کولسه‌لر اکا خنده خریش دیرلر استاد
فرخی بیت ای کرده مرا خنده خریش همه کس * ماراز توبس جانا ماراز توبس * بو بیتك
فحواسی اوزره معنای مفعول ظاهر اولور که خنده زده اولمق مناسبدر بعض فرهنکده استهزا
و هزل طریقیله کولمکه دیرلر شمس فخری بیت شهنشهی که زند پاسبان درکه او * زقدر
و همت بر ثبیر چرخ خنده خریش خنده ریش بودخی خنده خریش معناسنه در کذا فی
تحفة الاحباب خنده خویش و خندیش بونلر دخی اول معنایه در کذا فی المجمع بو درت
لغت بو معنایه استعمال اولنور خواب خرکوش اصلسز سوز ایله الدامق معناسنه
ترکیده دخی طوشان اویقوسی ویردی دیرلر ابو المعانی بیت بوعد وصلتش عمرم کذشت
و مانده‌ام محروم * بجای خواب راحت خواب خرکوشم دهد هردم خواهش واو معدوله
و کسر ها ایله خواستن لفظندن اسم مصدردر استك معناسنه فرهنك جهانکیریده مال
معناسنه منقولدر بو قطعه ایله استشهاد اولنمشدر بو معنایه خواسته دخی دیرلر ابو الحسن
شهید * قطعه * دانش و خواهشند نرکس و کل * که بیکجای نشکفند بهم * هرکجا
دانش است و خواهش نیست * هرکجا خواهش است و دانش کم خوش واو معدوله ایله
یوزن غش اوج معنایه کلور اول خوب و یخشی دیمکدر ثانی مادر زن قاین انا معناسنه که
اکا خوش دامن و خشو دخی دیرلر منجیك بیت تازیانه دوتا چو کیر خسر * موزه اندر
شکسته چون کس خوش * خسر قاین اتا پدر زن معناسنه در پور بهای جامی بیت
هرکه شد داماد او دیوث بیند او خسور * وانکه او را خوش بود او قلتبان بیند ختن *
خسور دخی خسر کبی پدر زن معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت زروی دلنوازی کفت

کفت خوش را * که خوش داران بت خورشیدوش را * ثالث بوسه معناسنه در که اکا
خوش یوزی دخی دیرلر فرهنك وفاییده ضم خایله مرویدر خیلتاش یعنی لشکر و سپاهی که
عسکردن اوله بو بینه خیلتاش دیرلر و بر افندی قوللرینه خواجه تاش دیرلر خیل ایله
تاشدن مرکب لغتدر و تاشك معناسی باب التاء مع الشینده ذکر اولندی استاد منوچهری
بیت دل باز ده بخوشی و رنه بدرکه شه * فردا تخیلتاشی ترك آورم بیاری مع الطاء
المهمله * خبط کلهٔ شتر مرغ یعنی دوه قوشی‌نك باشی کذا فی بعض اللغه خربط
خر ایله بط لفظندن مرکب لغتدر بر نوع ایری قازه دیرلر که خربت دخی دیرلر حکیم انوری بیت
از عقاب و پوستینش کرنه کوید به بود * کرچه در دریا تواند کرد خربط کازری * فرهنك
حسین و فاییده ابله و نادان معناسنه مسطوردر بو معنایی مؤید حکیم انوری بیت بنده
با چند حربطست امروز * همچو خر در قلاب افتادست * بعض فرهنکده ازغون و فاسد
و باطل اعتقادلی آدمه دیرلر خریط کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله دفتر کیسه‌سی
عربیله مشترك استعمال اولنور خریطه دخی دیرلر خط بش معنایه کلور اول معروف
یازی معناسنه در که دیمشلر بیت نوشتم خط خط جانان بماند * نمانم در جهان خطم بماند *
ثانی خط که محبوبان نوخیز شعرانك بعضیسی هنوز کورنمش صقاله دیرلر و بعضیسی تازه بتمش
بیغه دیرلر و بعضیسی قاشه مشابه اولدوغی حالده بیقدر دیرلر که چارابرو تعبیری صحیح اوله
یعنی اول ابو المعانی بیت همیشه آیت حسنش نمایان * خط مشکین او چون خط ریحان
یعنی تعبیر ثانی وله بیت بدید آمد چو برلب خط دلجو * کنار آب حیوان سبز خود رو *
یعنی تعبیر ثالث وله بیت شود از خط یار چارابرو * چهار ارکان عشق خلق محکم * ثالث
کنار ساغره دیرلر ابو المعانی بیت شرابم تا بخط ساغرت نه * بیا ای ساقی کار و مراده *
رابع کنار جو وله ایضا بیت خط ساقی خط ساغر خط جوی * درین عالم مرا نیست دلجوی
خامس بر محل اسمیدر که اندن بی نظیر نیزه حاصل اولور رمح خطی دیرلر و مشکلاتده نیزه‌یه ده
خط دیرلر مع الفاء * خترف سکون تاء مثناة و فتح راء مهمله ایله افسنتین رومیدر
ترکیده پاین دیرلر و دومنه‌نك بر نوعنه‌ده خترف دیرلر و برنجاسف کوهینك بر نوعیدر
دیمشلر افسنتین قدیم رمله و برودت معدیه نافعدر و مسهل صفرادر و بدنه قوت ویرر و تقویت
معده و کبده دخلی عظیمدر کذا فی البدیعی خرکوف بر جنس بومدر غایت ایری اولور
ترکیده اوکی دیرلر شاه قاسم انوار * رباعی * عاشق که سمندر نبود خرکوفست * صوفی که قلندر
نشود بوقوفست * زاهد که نه پارسا بود نامردست * رندی که نه شاهد یشی باشد یوقست
خریف کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی ایله پیر کهن سال معناسنه کذا فی شرفنامه
بو معنایه میر نظمی بیت بکفتا دران بزم پیر حریف * بکیرش بنرمی بطبع لطیف * وقت
خزانه‌ده خریف دینلدوکی فصلك پیر اولدوغی جهتیدر اما اصل معناسی زبوندر اصلی
عربیدر تعجیم اولنمشدر اکرچه کبیر السن دیمکدر لکن توسع اولغله زبون و ضعیف معناسنه
استعمال اولنمشدر جوهری صحاحده واما الزبون بمعنی الخریف فلیس من کلام اهل البادیه
دیدوکی مذکور معنایه‌ده دلالتی واردر خزف فتح زاء معجمه ایله سفال معناسنه عربیدر

اما فارسیده استعمالی شایعدر سقسی وچولمك دوزنلره خراف دیرلر میرنظمی بیت کهر
بود نطقت که دارد شرف * که گفتار من بو دا اینجا خرف ﯓ خشف ج فتح شین معجمه ایله قار
معناسنه درکه برف دخی دیرلر عربیده ثلج دیدکلریدر ﯓ خف ج بوزن کف ایکی معنایه
کلور اول بوقچه معناسنه حکیم اسدی بیت لب کین کشان کافته زیر کف * ز کرمای
خورشید خفتان خف * ثانی قاو معناسنه که بزدن وغیریدن ایدرلر شمس فخری بیت
آتش زنهٔ سنك شبانان شمارا * از اطلس افلاك دهد چرخ برین خف * استاد منوچهری
* رباعی * لاله مشکین دل وعقیقین طرفست * چون آتش اندر او فتاده بخفست * کل باز
هزار کرد نازصلفست * زیرا که چو معشوقهٔ خواجه خلفست ﯓ خلاف ج ضد سلف دراهوا المعانی
در نعت شریف بیت آبای تو برند شرف از تو سلف * دارند شرف در دو جهان از تو خلاف
ﯓ خلوف ج ضم لامله بوی دهان که عربیده بخر دیرلر فتح بایله میر نظمی بیت زند دم بوقت
سخن بی وقوف * رود تا بفرسنخ دهانش خلوف ﯓ مع القاف * خربق ج سکون راء
مهمله ایله وضم باء موحده ایله براوتدر ایکی نوع اولور بری سیاهدر که خربق اسود دیرلر ترکیده
کرپی دیرلر وبعض یرده طانه قران دیرلر برنوعی بیاضدر که خربق ابیض دیرلر صار مشق کیبیدر
دبنده بیاضلغی اولور نوع ماراچه سی وار در ترکیده لکلج وبعض یرده مارولق دیرلر ﯓ خفچاق
سکون فا وفتح جیم فارسیله مجمع الفرسده ولایت ترکستانده بر بیابان آدیدر دشت خفچاق
دیرلر اول صحراده اولان قومه خفچاقیان دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * زبس که ریخت ازین پیش
خفچاقان * بهندوی کهرین چون پرند چین براق * عجب مدار که از روح نامیه پس ازین
بجای سبزه زکل بردهد سر قپچاق ﯓ خلق ج کسر لامله کهنه اولمش نسنه یه دیرلر وسکون
لامله عربیده یراتمق معناسنه در اما مخلوق معناسنه استعمالی شایعدر که ترکیده ایل
دیدکاری معنایه در اما له ایله استعمال اولنور اما چغتایده ایل درت معنایه کلور میر علیشیر
* رباعی * خلق ایچره حق اولیاسنی ییل رحمت * اول خیلیدین اولدی ایل نائل رحمت *
ذکر ایلاب آلارنی ایله حاصل رحمت * کیم ذکرلاری ایلادی نازل رحمت ﯓ خندق ج
معروف قلعه وحصار وباغ وبوستان اطرافنه قازدقلری خرقدر ﯓ خورنق ج فتح واو
ونون وسکون راء مهمله ایله غرائب دهردن بر قصر عجیبدر که نعمان اکبر شاه بنا
ایتدرمشدر بر روایتده بهرام کور کوشکیدر اما اصحی نعمان شاه بناسیدر که سنمار نام
بر استاد معمار یاپمشدر عجایب البلدانده مسطوردر که ظهر کوفه ده نعمان بن امرئ القیس
امریله سنمار بنایی اتمام ایدوب نعمان کلوب تماشا ایدوب غایت پسند وتحسین ایتدکدن
صکره سنماره سؤال ایدرکه بو قصره انهدامه باعث اولور ضرر یری وارمی سنمار ده بلی
بو یرنده برطاش قومشم اکر بر کمسنه انی قوپارسه فی الحال قصر منهدم اولور نعمان
دیدیکه اول محلی سندن غیری کمسنه بیلورمی سنمار بندن غیری کمسنه بلمز دیدوکی کبی
نعمان شاه سنماری بالای قصردن زمینه آتوب هلاك ایلدی بو حکایه خلق میاننده مشهور
اولوب ضرب مثل اولدی جهانده ایلوکه ایلوك اولیدی نعمان سنماره ایدردی دیرلر شعرای
قدمادن بری بر قصر تعریفنده بیت نه قصر قصر خورنق نشان که بنیادش * نمیتوان که کند

کند صد هزار شه نعمان ﯓ خوق ج فتح واو ایله آلتون وکمشدن یاپلمش حلقه هرنه ایچون
اولورسه ﯓ مع الکاف * خارچنك ج دموردکنی دیدکاری اوتدر خار ایله چنك لفظندن
مرکبدر ﯓ خاشاك ج چوب چکنلرکه طپراغه قارشمش اوله اصلی خاره ایدی خاردن امتیاز
ایچون آخرینه کاف لاحق اولوب هاء علامت الف ساکنه وراء مهمله شینه قلب اولندی
شاعر بیت کر بکندرم بخاطر پاك تو پاك نیست * خاشاك نیز بر دل دریا کند ز کند * کاهی خس
ایله مرادف ایدوب خس وخاشاك دیرلر وکاهی خار ایله ده مترادف ایدوب استعمال ایدرلر
بیت ز خاشاك واز خار شاخ درخت * یکی آتشی بر فروزیده بخت ﯓ خاشك ج فتح شین
معجمه ایله خاشاك مرقومدن اختصار اولنمشدر ﯓ خاك ج معروف عناصر اربعه نك اسفلی در
عربیده کی تراب معناسنه چغتای لسانده توفراغ دیرلر میر علیشیر بیت بیز فنا توفراغی
بولدق دیر آرا ای اهل زهد * خانقه صحنیده اسیر بحث تقدم ایلانکیز ﯓ خاك تك ج ملعبهٔ
اطفالدن بر لعبدر بر ز طپراق ایچنه هر بردن برابر اقچه قارشدیروب قاج آدم ایسه اولقدر
حصه ایدوب هر بری بر کومه یی آلوب هر کیمك حصه سنده نه مقدار اقچه بولنورسه آلور
شرفنامه ده حربیده وحیرانه ودوداله وکوهاموی دیدکاری اویوندر عربیده قیفال وزنی
اوزره فیال دیرلر ﯓ خامسوك ج سکون میم وضم سین مهمله ایله بازاچ دیدکاری اتمك در
کاف عجمیله ده مرویدر ﯓ خان خرك ج کاروانسرای کاهی یالکز خان دخی دیرلر کمال اسمعیل
بیت خان خرك شدست همه خانمان من * بر پکه کرنشسته در وکاروان برف ﯓ خایسك
کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وکاف موقوفله چکج معناسنه بیوك اولسون کوچك
اولسون عربیده مطرقه ومدقه دیدکاریدر منجیك بیت آنجا که پتك باید خایسك
بیهده است * کوزست خواجه سنکین نغز آهنین سندان * پتك فتح باء فارسی وسکون تاء
مثناة ایله دمورجی چکیجیدر وسندان زبان پهلویده اورسدر اما شرفنامه ده خایسك
پتك آهنکران وامثال آن وپتك خرد که چکش خوانند چکش دیدیکی بر طرفیله میخی محکم
ایدرلر وبر طرفیله میخی نعلدن وغیریدن قوپاررلر حکیم فردوسی بیت بپولاد خایسك
آهنکران * فرو برده مسمارهای کران ﯓ خباك ج فتح باء موحده ایله وباء فارسیله ده
مرویدر بوغاز صقلوب طونلمغه دیرلر استاد رودکی بیت باد وسه بوسه رها کن این دل
از کرم وخباك * تا بمنت احسان باشد احسن الله جزاك * فرهنك جهانکیریده اول درت دیوار
دیرلرکه سقفی اولیه وچارپا حیوانی کیجه ایچنده یاتوردقلری سقفسز درت دیواره ده دیرلر
حکیم سوزنی بیت هزار تن راخر پیش برده ام بفراز * هزار کس را کوساله رانده ام بخباك
بو معنایه شمس فخری بیت بیشه را بوهز بر ساخت قفس * دشت را بر کوزن ساخت خباك
ﯓ خبزدوك ج فتح باء موحده وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله شرفنامه ده ومجمع
الفرسده بر بوجکدر زبل حیوان ایچنده حاصل اولور اکا سرکین غلطان وسرکین کردان
وجلانك ودیلك وکشتك وکوی کردانك دخی دیرلر عربیده خنفسا دیدکاریدر وفرهنك
زفانکویاده یازرکه بعض نسخه لرده خبزدوك هزارپا یه معناسنه واقع اولمشدر وبعض نسخه لرده
کاف فارسیله مرویدر امیر خسرو بیت بوی کل ولاله خبزدوك را * در سرود مغز خلد دوك را

خبك ع خباك مرقوم معناسنه آندن اختصار اولنمق وار در بوغاز صقمق معناسنه كه
خبه وخفه دخی دیرلر شمس فخری بیت بعهد عدل تو دزدان معذب خبه اند * خنك كسی كه
بود ایمن از عذاب خبك * وجنك ومحاربه محلنده ایكی خصم بر بریتك بوغازین طوتوب
صقمغه دیرلر خسروی بیت تا بمیری بلهو باش ونشاط * تا نكیرد ابر تو مرك خبك *
شرفنامه ده * افشردن كلو ورونیز سیاهی رو كه از غم واندوه عارض شود كه اورا تا سه
ونفسه نیز كویند بعربی كلفه خوانند ع بجك ع فتح جیمله نقطهٔ علت مثلا بجك سفید
درچشم فلان افتاد دیرلر ونكته معناسنه ده كلور وكنه یه دخی بجك دینلدوكی منقولدر
كذا فی فرهنك جهانكیری ع خدك ع فتح دال مهمله ایله بمعنی پل یعنی كوپری حكیم نزاری
قهستانی * قطعه * زاختف آنكه مجلست در عرب مشهور * بدفتر مثلی دیده ام بكویم
چون * بدین مثال مرا هم حكایتی بودست * ازین مثل خدكی ساختم بوین جیحون ع خراك ع
فتح راء مهمله ایله بانك كلوی خفته یعنی اویومش كمسنه نك بوغازندن ظاهر اولان صدا
خربشك ع سكون راء مهمله وباء موحده نك فتحی وكسری ویا ضمیله مید راشعار اولنمشدر
لكن نعلبند معناسنه فرهنكرده مسطوردر ع خرتك ع سكون راء مهمله وضم تاء مثناة
ایله برمهره درچشم زخم دفعی ایچون اطفال بویونلرینه اصارلر اول مهره اوج لونله ملوندر
كذا فی فرهنك جهانكیری ع خرچنك ع سكون راء مهمله ونون وفتح جیم فارسیله یڭكج كه
عربیده سرطان دیرلر شاعر دیمشدر بیت چو بوز د سر چنك خرچنك مور * جهان كشت
روشن بسان بلور ع خرسلاك ع سكون را وفتح سین مهملتین ایله خربنده معناسنه
حكیم سوزنی بیت آنچه بردی خرسلا كانی همی وارونیست * كر بكویم زود كیرد بر تنی خود
تعریت * پور بهای جامی بیت خری خربطی خرسری خرسلاك * بدی بد دلی
بد تنی بد سیر ع خرك ع فتح راء مهمله ایله طقوز معنایه كلور اول مخفف خاركدركه خرمای
خشكه دیرلر بسحاق اطعمه بیت نخود وكشمش وپسته وخرك ومیله ببر * قصب وانجیر
قورومش اسپید بیار * ثانی اول اغاجدركه عود ورباب وطنبور وامثالی ساز قالری
آلتنه قورلر حكیم سوزنی بیت بچشم من خرخانه بهتر از خركیست * كه بر رباب نهند
از پی سرود ونواز * وخواجه عمید لوبكی بیت كاسه رباب راچه نقص كر كسلد بزخمه در
تا دبر پشیمی درو یا بسر آیدش خرك * ثالث بر تخته دركه مجرم وكناهكاری اوزرینه یاتورب
دوكرلر كذا فی فرهنك جهانكیری اما شرفنامه ده فلقه دیدكلری ایپ چكمش اغاجدركه
صوچلونك ایاغنه چكیروب دكنك اورلر رابع اول اوچ اغاجدركه اوچلرنده تكرلك اولور
هنوز یورین اطفال اكا یاپشوب یوریمك اوكرنور خامس اول سپایه دیرلركه نقاشلر
اوزرنه طوروب دیوار نقش ایدرلر وجامعه قندیل یاقنلر كذلك اوزرینه باصوب قندیل
یقرلر سادس فرهنك جهانكیریده پنبه دولابی كه برال ایله دوندیروب برال ایله دمورنك
اراسنه پنبه ویرر تا كه چكید ندن آیریله سابع دوه جك دیدكلری بوجكه دركه چكركه یه مشابهدر
واردر ثامن اول اغاجه دیرلركه اوزرینه اودون قویوب یاررلر تاسع شیراز مضافاتندن
سباخ وماسرم اعمالندن برقریه اسمیدركه شیرازه سكز فرسخ یرده واقعدر مذكور معنالردن

معنالردن غیری خر لفظنك تصغیریدر ع خركوشك ع كاف اول عجمیله مصغر خركوشدر
ودخی بردارودر اسهالی قبض ایدر اكا خرغول دخی دیرلر كذا فی شرفنامه ع خرمك ع
سكون راء مهمله وفتح میمله برمهره در دفع چشم زخم ایچون اطفال بوینینه بغلرلر اكا خرنك
وخورمك دخی دیرلر واو معدوله ایله وضم خایله ده مرویدر مجیك بیت ترسم چشمت
رسد كه سخت خطیر ای * چو نكه نبستند خرمكت بكلو بر ع خروك ع ضم راء مهمله وواو
معروفله براوتدر عورتك سودین زیاده ایدر اكا خرچكوك دخی دیرلر فرهنك زفانكویاده بمعنی
خنجك كه سیاه دانه در وخرك مرقوم معناسنه ده مرویدر بو معنایه مؤید میر خسرو
بیت زهره كشیده پیشش كار خود وخروك را * بكشاده از بریشم بكذاشته از غنا را *
ع خره سنك ع ایكی معنایه در لفظ مركب اولور طاش یعنی معناسنه خره خشت كبی كه
خره یغن در ع خسك ع فتح سین مهمله ایله چوپ چكنز دیمك اولور كاف تصغیر ایله اما فرهنكرده
دكنلو اوت معناسنه در شیخ علی نقی بیت چه بد بختم كه وقت صبحگاهی باد نوروزی * بجای
برك كل خار وخسك در پسترم ریزد * شیخ نظامی بیت نخفتی را خسك در پسترش بود *
مكس راد رتو پیراهن درش بود * بعض فرهنكده اوچ كوشه لو بردكندر دیو تصحیح اولنمشدر
استاد فرخی بیت كهی كیاهی پیش آمدی چو نوك خسك * كهی زمینی پیش آمدی چو
روی نبو * ومجمع الفرسده اوچ كوشه سی سوری بر نوع دمور دریره دوشدكده البته
بر سوری اوچی یوقارو طورر قلعه محاصره لرنده یوریش محلنده هجوم خصمه مانع اولمق
ایچون قلعه دن طشره كتورر لر اكا سباج دخی دیرلر قلعه جنكنده شیخ نظامی بیت خسك
بر كذرگاه كین ریختند * نقیبان خروشیدن انكیختند ع خشتوك ع سكون شین معجمه
وضم تا ایله حرامزاده معناسنه حذف تا ایله خشوك دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت از بزركی كه
هستی ای خشتوك * چا كرت بر كفت نهد قنوك ع خشوك ع ضم شین معجمه و واو
معروف ایله خشتوك مرقوم معناسنه شمس فخری بیت كر فلانی نقص علم زاد چه سود *
از بلا به چه زاد غیر خشوك * بلا به زن فاحشه در بو معنایه مؤید استاد لطیفی بیت
هر كه بد اصل وبا خشوك بود * فتنه زاید چو پا بلوك بود ع خفك ع فتح فا ایله بوغازی
صقوب بوغمق آدمده وحیوانده استعمال اولنور خبه كردن وخفه كردن معناسنه در
ع خكشك ع ضم كاف اول وسكون شین معجمه ایله خاك خشك لفظندن اختصار اولنمشدر
برنوع بوداقدر خام طپراقدن دوزب منقش ایدرلر مذكور برداغی شهر خانه قزلر یا پرلر شمس
فخری * قطعه * ای شاه شیر حمله زآهو بود اكر * با خلق تو كسی كند اثبات بوی مشك * جائی كه
ذكر كوزهٔ یاقوت زر كنند * ابله بودكه شرح كند كوزهٔ خكشك ع خلشك ع ضم لام
وسكون شین معجمه ایله برنوع منقش دمنی در طپراقدن ایدوب ایچنه كیمی خرده اقچه وكیمی
نقل طولدیروب قزلرك جهازی اراسنده كوتروب داماد اوینه كلدكده قیروب نثار ایدرلر ابو الخطیر
كركانی * قطعه * چون مرغ هفتر نك كند جلوه این خلشك * واندر میانش بادهٔ رنكین
بوی مشك * مازان خلشك رنكین وین لعبت بدیع * باده خوردیم تر وبكون دربریم خشلك
ع خلیك ع كسر لام وسكون یای تحتانیه ایله طویغار دیدكلری قوشدر ابو المعانی * قطعه *

خوش نظم پاکی شود آن شعر ترهات * چون میشود سلیس سخن که شود رکیك *
ازدست زن هنرکی آید برو زجنك * هرکز نمیکند عمل باز را خلیك ی خنجك ع سکون
نون وفتح جیم فارسیله اوج کوشه او بردکندر یره دوشدکده بر طرفی یوقارو طورر خسك
دخی دیرلر ابوالمؤید بیت نباشد پس عجب از تخم ارعود * شود دردست من مانند خنجك
فرهنك جهانکیریده بمعنی خار وخسك هندوشاه بیت بیستان بعد ازین برعکس بهمن
کل سوری برون آید زخنجك * لغت مزبور کسر خا وضم خایله در آخر معنالره مرقومدر
محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ضمله روایت اولنان معناسنه مؤید الفضلاده فتحه
ایله مسطوردر ی خواب سبك ع یعنی امزغنق کذا فی شرفنامه ی خورمك ع واو معدله
ایله بمعنی خرمك مرقوم ی خوزدوك ع فتح واو وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله بمعنی
خنبزدوك مرقوم که خروك دخی دیرلر ی مع الکاف الفارسی * خاجسوك ع سکون جیم
وضم سین مهمله ایله اوت بجه جك اوراق که خاجوك دخی دیرلر بعض نسخه ده جیم مقدم
وخا مؤخر واقع اولمشدر ابو المعانی بیت سبزه زار باغ عیش عیدمن * شد هلال عید
عشرت خاجسوك ی خاجوك ع حذف سین مهمله ایله خاجسوك مرقوم معناسنه وله
ایضا بیت سبزه کشتر از عشرت را * شده انکشت بخت من خاجوك ی خایك ع فتح
یای تحتانیله چکرکه معناسنه که عربیده جراد دیرلر کذا فی نعمة الله ی خبك ع فتح باء
فارسیله شرفنامه ده نان بزرك که اکثر عیدلرده بشوررلر حکیم سوزنی * قطعه آدمیا دست
زدنیا بدار * چون بنشسته درآبا توچك * ورنه خودابن دنیا دارد ترا * برسرره چون
پچکانرا خپك * عمیدلویکی بیت ازجکر تنور مشرق امر توبی برآورد * قرصه زر مغربی
ازپس سیمکون خپك ی خبوك ع ضم باء موحده ایله محکم واستوار معناسنه کذا فی مؤید
الفضلا بومعنایه ابوالمعانی بیت بنای خانه ارکان عدلش * خبوك ومحکمست چون خانه
دین ی خدنك ع فتح دال مهمله وسکون نونله اصلنده قاین اغاجنك آدیدرکه آندن اوق
ایدرلر مزبور اغاجك اسمی اولدوغنه بو بیتلرده دلالت واردر شیخ نظامی بیت درکنار آنچنان
کشیدش تنك * که طبرخون شدش نهال خدنك * بوقولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی *
همه سینه کوه وبیه خدنك * یکی بیشه کردش زریك وزرنك * درختش طبرخون
وبیش خدنك * کیا سنبل وسیب وسنباره سنك * مزبور اغاجدن دوزیلان اوقه تیر
خدنك دیرلر میرخسرو بیت برآوردن تیرهای خدنك * کرفته کمان ونبردی بجنك * کثرت
استعمال ایله تیری حذف اولنوب یالکز خدنك اوقه علم اولمشدر حضرت مولانا قدس سره
بیت جمله ادراکات برخرهای لنك * اوسوار بادپران چون خدنك * کمال اسمعیل بیت بسوی
مردمك چشم دشمنت نرمك * پیامهای درشت آوردزبان خدنك * ودخی مذکور اغاجدن
ایرقلتاغن ایدوب زین خدنك دیرلرکاهی بونك دخی مضافی حذف ایدوب یالکز خدنك
دیرلر نتکم بو بیتده واردا ولمشدر بیت لاله را درقبا کشیدی تنك * سروراخانه ساختی
زخدنك * نعمة الله نسخه سنده کرپی اوقنه وپنکجه ده خدنك دیرلر دیو روایت
ایلمش کرپی اوقنه استعاره طریقیله دینلدوکی جائزدر اما ینکجه خدنك تعبیرینك

٣٧١ تعبیرینك مناسبتی بعیدکورینور ی خدوك ع ضم دال مهمله وسکون واوایله قوجه قدر
ترکیده ضم هایله هدوك ویردی دیرلر استاد عنصری بیت هرکه بردرکه ملوك بود * ازچنین
کاربا خدوك بود ی خرایك ع فتح راء مهمله ویای تحتانی ایله نسخه حلیمیده سورلامش
بوریو اما نعمة الله نطس اولمش تارلا معناسنه دردیمش ی خرچکوك ع فتح جیم
فارسی وضم کاف اول عربی ایله براوتدر سودی آزاولان عورتك سودین زیاده ایدر آکا خروك
دخی دیرلر کذا فی شرفنامه وفرهنك جهانکیریده * خرچکوك خبازی باشد کوچك نیك
خوشبو شود وازاد ستنبویه نیز خوانند مسطوردر ی خرچلوك ع خرچکوك مرقوم
معناسنه درکه بعض نسخه ده کاف یرینه لامله واقع اولمشدر ی خرچیك ع کسر جیم فارسی
وسکون یای تحتانیله صحرای واسع یعنی یول اووه قرالاوی بیت ای برهمه تحبکان
کیتی سرجیك * کون توفراختر زسیصد خرچیك ی خرسك ع فتح سین مهمله ایله
بر نوع اوبوندر تازه بکتلر اوینارلر اکیلوب باشنی بربنك قوجاغنه قورسائرلری چوره سندن
جست چاپك آکا دکرلر اول ایسه انلری ایاغیله اوروب دکرسه کوزدیجی آنی قالدیروب
یرینه دکدوکی آدمی یاتورر اناطولی دیارنده بواویونه اوزون اشك دیرلر هکذا نقله الحلیمی
ی خرسنك ع خر ایله سنکدن مرکب لفظدر مجمع الفرسده بمعنی سنك آسیا وسنك
بزرك که بی فائده یول اوزرنده وتارلالرده طوررشیخ اوحدی بیت تادلت راز غیر اورنکیست
پیش راهت زشرك خرسنکست * فرهنك جهانکیریده سنك ناهموار وناتراش معناسنه
شیخ نظامی بیت بحر سنك غضبان خرابش کنید * بسیلان خون غرق آبش کنید *
مولانا محمود ابن یمین بیت هر رهی کان کرفتم اندر پیش * کشت خرسنك وسنك راهم شد
بعض نسخه ده ایشه یرامز چاقل طاشی معناسنه مرویدر واستعاره طریقیله عاشق
ومعشوق میاننده مانع وصلت اولان نادان اشکه دیرلر ابوالمعانی بیت مانع وصلت یارم
شده آن زشت لقا * درمیان من وجانان شده خرسنك بلا ی خزوك ع ضم زاء معجمه ایله
وواو معرفله مزبله بوجکی که سرکین کردان دخی دیرلر عربیده جعل دیدکلریدر ی خسوك ع
ضم سین مهمله ایله چرکیش معناسنه ابوالمعانی بیت آنقدر دادخدا حسن جمال * که شده
روی عدو زشت وخسوك ی خشك ع فتح شین معجمه ایله بهانه ایتمکه دیرلر وله ایضا بیت
باغیر میرود بتماشای راغ وباغ * یکدم برم زآمدنش صد خشك کند * ودخی کوزه دوشن
چوبه دیرلر ی خشنك ع مجمع الفرسده سکون شین معجمه وفتح نونله اول داغه دیرلرکه
باشنده وشقیقه لرده یاقرلر ودخی چل وپچلی معناسنه کاور حکیم سوزنی فتح شین وسکون
نونله نظمه کتورمش بیت شد میرو دنیل وچو درآب غرق شد * خاشاك وار برسر
آب آمد آن خشنك ی خلنك ع فتح لام وسکون نونله بمعنی دورنك که خالنج دخی دیرلر
استاد منوچهری * قطعه * تابرآمد لخت لخت از کوه میغ وماغ کون * آسمان آس
ونك از رنك اوکردد خلنك * بادعمرت بیکران وباد عزت بیزوال * بادسعدت بی نحوست
بادشهدت بی شرنك ی خوك ع فتح واوایله خدمتکار معناسنه ابوالمعانی بیت رشك آورد
بخدمت اوانس وهرملك * زان رو رساند سر بفلك هرخوك از و ی مع اللام * خاجول ع

ضم جيمله اوراق كه آنكله علف بچررلر اكا خاچوك وخاجسوك وخاشوش دخي ديرلر في خال ع
اون ايكي معنايه كلور اول بك كه عربيده شامه ديرلر شعرا محبوبلرك عذار وكردننده
اولان خاللرين استعارات وتشبيهات ايله مدح و وصف ايلمشلر درهرنقدر سياه اولسه واير
اولسه مقبولدر طالب آملي * رباعي * مژكان نبود بكرد چشم من زار * حسرت بره
نظاره ام ريخته خار * در ديده سياهيم نه از مردمكست * جذب نكهم ربوده خال ازرخ يار *
بو مضمونه قريب مير نظمي بيت آن خال سياه عنبر آكين * ازمردم ديده بود رنكين *
چغتاي لسانينده كسر ميمله مينك ديرلر لطفي اشعارنده بيت مينكي حسن تيدا لطفي اكر
اولسا غمزه بيرلا * بيري داغ عشق تا بغاي يوراكينه ايا قسايارب * ثاني بمعني جفت
ثالث برقوشه ديرلركه قرغه قدر اولور اتي تازاتي طعمنه بكزر رابع سنجق خامس تير
سادس سياه سابع ابر بارنده معنالرينه ثامن شرفنامه ده نشان روي تاسع شتر بزرك
عاشر بو ديعان نك بونوعنه ديرلر حادي عشر بمعني اثروخبر ثاني عشر خرامش علم كه هند
پادشاهلرينه ويررلر وشعرا استعاره طريقيله انكورك چشمه نسبت ايلمشلر در نتكم شمس
الدين ميداني بيت انكورك چشم ماست خاليت باد * كزديش سواد مردم ديده فتاد *
وعربيده برادر مادره خال ديرلركه تركيده دايي ديدكلريدر في خامل ع بوزن عامل بي نام
وبي نشان معناسنه ابوالمعاني * مسمط * درعهد شاه عادل باذوق بوده هردل * كذشته
است ازازل ظالم شده ست خامل في خاول ع ضم واو ايله دمورده اولان پاس كه ژنك ودمورچه
دخي ديرلر مولانا محمود ابن يمين بيت از آرزوي قدچو سروت براستي * برمن زمانه
تنكتر از چشم خاولست في خبكال ع سكون باء موحده وفتح كاف فارسيله نشانه سوراخ
كذا في فرهنك حسيني وفايي استاد عنصري بيت چنان پلان زره پوش وشاه تركانش
بتيرو زوپين برپيل ساخته خبكال في ختل ع سكون تاء مثناة ايله تركستانده برولايت
اسميدر انده بي نظير آتلر حاصل اولور اسب ختلي مشهوردر وختلاني دخي ديرلر كذا في
مجمع الفرس في خچكول ع سكون جيم فارسي وضم كافله دانجي معناسنه كه كاسه خچكول
ديرلركه كاسه كدايدمك اولور اكا چكول وكشكول دخي ديرلر حكيم انوري * قطعه * بروزكار
ملكشه عرابني خچكول * مكر بباركهش رفت از قضا يكبار * سؤال كردكه امسال عزم
حج دارم * مرا اكر بدهد پادشاه صد دينار * چو حلقه دركعبه بكيريم ازن صدق * براي
دولت وعمرش دعا كنم بسيار * سيف اسفرنكي بيت كعبه روان صفا پلاس بسازند *
اشتر خچكول راز جامه احرام في خرچال ع فتح جيم فارسيله كوچك قرغه وطوي ديدكلري
قوشه ده مرويدر شمس فخري بيت بانتقام كند هر زمان عقاب عقاب * بعهد معدلت
اوكبوتر وخرچال في خردل ع معروف عربيدر فارسيده دخي مستعملدر تخم سپيد دخي
ديرلر غايت خرده اولور ابوالمعاني در تعريف بخيل بيت اكر كسي بشود ضامن بهشت اورا
نميدهد بكفش هيچ دانه خردل ع خرطال ع سكون را وفتح طاء مهملتين ايله برنوع طفرجق
كبي صغر دريسنده اپدرلر واچنه زروسيم قورلر استاد عنصري بيت دو بدره زر بكر فتم بفتح
تاراثين * بفتح روميه صد بدره كيرم وخرطال في خرغول ع سكون راء مهمله وضم غين معجمه

معجمه ايله نسخه ميرزا ابراهيمده بمعني خركوشك مرقوم اما صحيح نه ابي ريحانده بر قطو بادرغول
فرس قديمده كوشي معناسنه در اول اشك قولاغنه مشابه اولدوغندن خرغول تسميه ايتمشلردر
واسپغول معناسنه ده مرويدر في خشماغيل ع سكون شين وفتح ميم وكسر غين معجمتين
ايله وقت غضبده كوزاوجيله باقمغه ديرلر في خصل ع سكون صاد مهمله ايله بوزن وصل
ايكي معنايه كلور اول عهد وپيمان معناسنه ثاني رهن وشرط ايله اوق وقمار اوينامق معناسنه
حكيم انوري بيت دست در خصل ميكني هشدار * مهره درششدروحريف دغاست *
في خلخال ع ايكي معنايه كلور اول معروف نسنه در التوندن وكمشدن ايدوب زنان
اياقلرينه طقازلر وبعض چارپا حيوانه ده ايدرلر ابوالمعاني بيت شهي كه چرخ درپاي
براقش * كند ازماه نوسيمين خلخال * اكا پاي برنجن دخي ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت چون توپاي لنك داري كوپراز خلخال باش * كوش كرراسو دنبود صدهزاران
كوشوار * ثاني مابين كيلان وقزوينده برشهر معظم آديدركه خلخال زرد دخي ديرلر في خل ع
بمعني آمدن ودخي آمدن لفظندن صيغه امراولور بيا معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت
اكرچه غرقه ازجهل خود نميد مباش * بعلم كوش وازين غرق جهل بيرون خل * بمعني
بيرون آي وعربيده لام مشدده ايله سركه معناسنه در * كما قال رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم خير الادام الخل * كذا في فرهنك جهانكيري في خنجيل ع سكون نون وياي
تحتاني وكسر جيمله صالنجق كه باد پيچ ديرلر اصفهانيلر لغتيدر كذا في مجمع الفرس في خنكل ع
سكون نون وفتح كاف فارسيله اسلحه دن برنوعدر كه جوشق دخي ديرلر كذا في فرهنك
جهانكيري في خوال في واو معدوله ايله لغت محموديده طعام معناسنه در وفرهنك جهانكيريده
دوده كه چامدن و بوزياغندن وكوتاكدن آلوب مركب ايدر ابوالمعاني بيت سياه بختي
من كاتبان بهرنوشت * زدود آه دروغم كرفته اند خوال في خواهران سهيل ع واو معدوله ايله
ايكي يلدزدر عربيده اختا سهيل ودخي شعريان ديرلر في خول ع فتح واو ايله بوزن بدل
برقوشدر چله بكزر اما آندن كوچركدر وعربيده خدمتكار معناسنه در وسكون واو ايله
بوزن هول بنه عربيده ايكي معنايه در اول بمعني نكاه داشتن ثاني نيك رعايت كردن في خيال ع
معروف يعني اول صورت وشكلدر كه بغير مشاهده باطنده هيأت وشخصيتن تصور ايايه
حواس باطنه دن قوت متخيله ديدكلري محلده اولور وياي تحتاني مشدده ايله عربيده سوار
معناسنه كلور كه آتلو ديمك اولور ابوالمعاني ايكي معنايه بيت خيال كردن اوجان خصم
ميلرزد * نميتوان كه ايستد چو آيد او بخيال في خيل ع عسكر وحشم وتوابع وجمعيت وخدمتكار
معنالرينه كمال خجند بيت درسايه سلاطين باشد كمال ميكن * كر بشمرند اورا ازخيل
بندكانت * وعربيده آت ديرلر آيغر اولسون قصراق اولسون في مع الميم * خاتم ع فتح تاء
مثناة ايله لغت مشتركه در مهر يوزك معناسنه خواجه حافظ بيت كرچه شيرين دهنان
پادشهانند ولي * آن سليمان زمانست كه خاتم با اوست * وكسرتا ايله آخر ايدجي حضرت
سروركائناته خاتم ديدكلري نبوتي آخر ايند وكيچوندر صلى الله تعالى عليه وسلم في خاتم جم ع
يعني مهر حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام جم اكرچه پادشاه ديمكدر لكن خاتم

ایله ویاخود باد ایله ویا آصف ایله استعمال اولنمشدر مراد حضرت سلیمان اولور وآیینه
وحکمت وحکما وامثالی نسنه لر ایله ذکر اولنمشدر مراد اسکندر اولور وجام وباده وساغر
وامثالی نسنه لر ایله یاد اولنمشدر مراد جمشید اولور خالم ضم لام ایله بمعنی ماریعنی ییلان که
عربیده حیه دیرلر محمود ابن یمین * قطعه * همیشه تا بر اهل خرد محال نماید * که خارپشت
بود درکه مساس چو خالم * بسان خالم و برشکل خارپشت حسود ت * کشیده پوست
ز تن پا وسر درون شکم خام یدی معنایه کلور اول ضد پخته در طعامده واتده واتمکده
و میوه لرده استعمال اولنور که ناپخته دیمک اولور وشرفنامه ده مبنی تجربه وناصادق آدمه ده
دیرلر نتکم بو مشهور بیتده وارد اولمشدر بیت صوفی نشود صافی تا درنکشد جامی *
بسیار سفر باید تا پخته شود خامی * ابو المعانی بیت تا چند مرا تجربه باجور وستم * درعشق
تو پخته شده ام خام نیم * ثانی شرابک بر آدیدر خاقانی شروانی بیت یکی لعل
خسرو فشاند بجام * یکی در سفال افکند درد خام * وشراب پخته مراد اولنمشدر خام
دیرلر ایکی معنایه خواجه سلمان بیت پخته شد هر که بخام خم خمار رسید * تو بدین آتش
اکر در رسی نی باشی خام * ثالث دباغت اولنمامش دری یه دیرلر سیف اسفرنکی بیت چو
زکیمخت زمین ادهم شب جست برون * اسد از خام خود افکند بروزین پلنک * حکیم اسدی
بیت پی پیل بخسته در دام او * سواران خبه درخم خام او * بوندن قصار لنمامش بزه خام
دیدکاری رابع کمنده دخی دیرلر شمس فخری بیت باش بادولت جهانکیرش * افکند برحصار
کردون خام * حکیم اسدی بیت که این جست کین و که آن جست نام * که این تیغ بر کف
که آن خم خام * خامس سازقلی ایندکاری ابریشمه دیرلر مهستی * رباعی * شاهان
چو بود زبزم ساغر کیرند * بر باد سماع چنك وچاکر کیرند * دست چو منی که پای بند طرب بست
درخام نکیرند که درز کیرند * سادس ابریشمدن ایندکاری دام مرغانه دیرلر استاد
عنصری بیت کاه درهم شود چو بافته دام * کاه کیرد کره چو تافته نام * سابع قلمه ده
دیرلر اکرچه قلم خامه دراندن مختصر اولق وار وبیاض قلمه دینلدوکی ده مرویدر مولانا
امامی هروی * قطعه * ای خداوندی که جام وخام تا از دست تو * سر برآوردند چون
خورشید ونیر اندر جهان * باد جامت ریخت برخاك منزلت آب بحر * بهر خامت داد بر باد
سخاوت خاك كان خرام بوزن مرام بمعنی بشارت حکیم اسدی بیت سپهدار ازان
کفتها کشت رام * که پیغام بد یا نوید خرام خرم بوزن نرم ناقص ایلمك وقطع ایلمك
ویولدن دونمك معنالرینه خشرم شین معجمه ایله در اما حرکتی اشعار اولنمامشدر
انجق کلیج معناسنه نعمة الله روایتیدر خشم چشم وپشم وزنی اوزره غضب وتهور
معناسنه درمشهوری کسر خا ایله در خم بوزن دم یدی معنایه کلور اول اکری که منحنی
مشکل اوله شمس فخری بیت خم کردون ز طاق حشمت او * یافت چون قامت حسودش
خم * ثانی بمعنی صف حکیم فردوسی بیت هزاران بود اندرون طاق خم * هزاران نکار
اندرون پیش وکم * ثالث بمعنی تاجخانه استاد عنصری بیت سپه پهلوان بود باشاه جم
بخم اندرون شاد وخرم بهم * رابع طاق ایوان وکمر وعمارت معناسنه حکیم انوری بیت

بیت خاکی مطربان صدای خمست * هم دران پرده هم دران آهنك * خامس پیچ وتاب کمند
حکیم اسدی بیت پی پیل بخسته در دام او * سواران خبه درخم خام او * سادس حقیقت
معنی بو کلمه درکه خمیدن لفظندن اسم فاعل اولور بلی بو کلمه منحنی اولان آدمه خمیده قامت
دیرلر خمیده اسم مفعولدر بو معنایه خم کشته دخی دیرلر مولانا جامی * مسمط * ازپس فغان
وشیون جنکیست خم کشته تنم * اشك آمده تا دامنم از هر مژه چون تارها * سابع فرهنك
جهانکیریده بمعنی کوپ یعنی قاچمق که پسخم دخی دیرلر بو معنی اصطلاحیدر حکیم سنایی بیت
چون عشق بدست آمد تن کور کن وخوش زی * چون عقل بیامد آبی کور کن وخم زن
حکیم سوزنی بیت آن دادکستری که ز تأثیر عدل او * باز وعقاب خم زند از کبك
وازخراب خم اندرخم بو کلمه بو کلمه دیمکدر مولانا هاتفی بیت کمند خم اندرخمش شیربند
کلوکیر شیران شمشیربند * اکثر زلف محبوبان وصفنده استعمال اولنور میرنظمی بیت
خم اندرخم زلف مشکین او * شده دام مرغ دلم چین او خم بخم دخی بو معنایه در
خوارزم واو معدوله وفتح راء مهمله وسکون زاء معجمه ومیم موقوفه برمشهور
ولایت وبر عظیم شهر اسمیدر خوان کرم بمعنی خوان یغما کما مر فی اول الباب خوزم
واو معدوله وفتح زاء معجمه ایله نجار معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری مع النون
خاخیدن کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بصمق معناسنه در خارکن
سکون راء مهمله وفتح کافله اول قازمه که آنکله دکن قوپاررلر وچالی وچرپی صاتیجی
معناسنه لفظ مرکبدر که خار دکندر وکن کندیدن لفظندن اسم فاعل اولور وصیغه امر
دخی اولور وبو معناسی دخی بر نوا اسمیدر نتکم ظهیر فاریابی بیت سرو دخارکن از عندلیب
نیست عجب * که مدتی سرکارش نبوده جز با خار * فرهنك جهانکیریده دکنله طولو
پوته معناسنه حکیم سنایی بیت خارکن کرچه دست بالا کرد * سر او راسپهر بالا کرد *
خارون ضم راء مهمله ایله بمعنی خارین خاریدن مصدردر قاشیمق معناسنه وکیجیك
علتی ایکی یایله خاریدن دخی دیرلر خارین کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله
سرکش معناسنه در وقاشیجق نسنه یه دیرلر خازغان زاء معجمه ایله بوزن ومعنی قازغان
کذا فی نسخه نعمة الله خاستن سکون سین مهمله ایله قالقمق یعنی اوتور رکن قالقن
آدمه ویا تور رکن طورن حیوانه برخاست دیرلر میرزا قلی بیك بیت از بزم تا ز آمدن من برون
شود * برخاست کرم دادن جارا بهانه ساخت خاقان اکرچه توران زمین
پادشاهلرینك لقبیدر نتکم ایران زمین پادشاهلرینه کی وعجم پادشاهلرینه کسری وچین
پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای وتاتار پادشاهلرینه خان وروم پادشاهلرینه
قیصر وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن پادشاهلرینه تبع ضم تا وفتح باء مشدده ایله ومصر
پادشاهلرینه قدیمدن فرعون دیرلر جمعنده فراعنه مصر دیرلر ایدی کذا فی کتاب مفتاح
اللغه اما خاقان کثرت استعمال ایله مطلق پادشاه دیمك اولدی خاکدان خاك ایله
داندن مرکبدر که دان اسم جامد در ظرف مکان معناسنه جامه دان وخامه دان کبی مراد
طپراقلی پوچ وپلك دیمکدر واصطلاحا دنیایه ده خاکدان دیرلر کمال اسمعیل بیت صورت

آدم باطف صنع خود بنکاشته * پس بقهر اهبطوا در خاکدان انداخته خاکیان لفظ
مرکبدرکه برجزؤی خاکدر و برجزؤی یای نسبتدر طپراغه منسوب دیمك اولور و برجزؤیده
الف ونون درکه ادات جمعدر معنای ترکیب آدمیان اولور و بر معناسیده خواران یعنی ذلیللر
وبی حرمتان یعنی حرمتسزلر دیمك اولور بو معنایه ابوالمعانی در نعت شریف بیت اکر
زتو مددی خواستم روا امیدار * زآستان توداد ند خاکیان عزت خال نان اضافتله یعنی
کسر لام و فتح نونله چورك اوتی که اتمك اوزرینه قورلر کذا فی شرفنامه خالیدون
کسر لام وسکون یای تحتانیله زرده چوب دیدکلری صاری اغاجدرکه زرده چاو و زرده
چوبه دخی دیرلر کذا فی المجمع خاماروان فتح راء مهمله ایله بید مصری که خامالیون
وخامان دخی دیرلر کذا فی المحمودی خامالیون فتح میم وکسر لامله بمعنی بید مصری
خامان کذلك بید مصری در خامدان خامه ایله داندن مرکبدر قلمدان معناسنه
ترکیب اولندقده هاء علامتی حذف اولنور قاعدهٔ کتابت اوزره خاموش کردن ایسم
ایتمك معناسنه مصدردر خاموشیدن ایسم اولمق معناسنه بودخی مصدردر *
خان یدی معنایه کلور اول شاه معناسنه که تاتارخان کبی عموما ثانی ترکستان
پادشاهلرینه دیرلر خاقاندن اختصار اولنمش اولور روم پادشاهلرینه قیصر دیدکلری کبی
خصوصا حکیم انوری بیت آن خواجه که پیش دیونه تدبیر صوابش * در بندکی شاه کشد
قیصر و خانرا * وخواجه سلمان بیت جمشید زمان شیخ حسن آنکه تفاخر * باشد بغلامی
درش قیصر و خانرا * ثالث بمعنی خانه یعنی او بیت معناسنه شاعر بیت آنرا که بکور خفت
باید بی جفت * باجفت بخان خویش نتواند خفت * رابع مطلق منزلدر حکیم سنایی
بیت دشت وکهسار کیر همچو خروش * خانه وخان بمان بکربه و موش * خامس
کاروانسرایه دیرلر یولجی آنده اجرتسز قونوب کوچر و اجرتلی اولان معروف خاندر قوامی
کنجه بیت دل پر معرفت بایدکه درجان باشدش ایمان * کسی را پاسبان بایدکه در خان
باشدش کالا * سادس بمعنی خانمان که ترکیبده اوبرق دیرلر خواجه حافظ بیت بیا که ترك
فلك خان روزه غارت کرد * هلال عید بدور قدح اشارت کرد * دیوان حافظ یازنلر بو خانی
واو معدوله ایله سفره معناسنه اولان خوان کبی یازرلر غلط ایدرلر سابع زنبور عسلك شاهنه
دخی خان دیرلر حکیم خاقانی بیت برآرم زین دلچون خان زنبور * چو زنبوران خاك
آلوده غوغا خان خانان یعنی وزیر اعظم خان بوننده وزیر و حاکم معناسنه اولمق اقتضا
ایدر خواجه حسین ثنایی * قطعه * خان خانان که خاك درکه او * دیدهٔ آفتاب را بصر ست
قبله * عبدالرحیم که خاك درکه او * در حریم حرم کعبه درست خاندان فتح نون ودال
مهمله ایله حرمدن کنایه در آنده اهل بیت ساکن اولور خاندان رسول وخاندان نبوت
دیرلر صلی الله علیه وسلم نتکم شیخ سعدی * قطعه * با بدان یار کشت همسر لوط *
خاندان نبوتش کم شد * سگ اصحاب کهف روزی چند * پی مردم کرفت وآدم شد *
خانمان کمال پاشازاده مرحوم بو اسمك تحقیقنده دیرکه خان ایله ماندن مرکب لفظدر
مان مانستن لفظندن اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه که منزله بکزیجی دیمك اولور بو اسمك

بو اسمك اصلنده موضوع له اولدوغی معنی یوزك واکراد و عربانك سیاه اولری ایدی
بعده کثرت استعمالدن اوبرق معناسنه اولدی انتهی کلامه بو معنایه خواجه حسین
ثنایی * مصرع * بسوزد بیك خنده ات خانمان * جغتای لساننده الاخان الامان دیرلر
میر علیشیر بیت خانماندین ایریب قیلغان زمان توفراقغا حبس * قیلما الطفونك میثی
الاخان الامان دین جدا خانه فروشان یعنی پاکبازان ومجردان وخراباتیان
وکدایان و بونلرك امثالنه دیرلر کذا فی شرفنامه خانه کن فتح نون وکافله مدبر و بدبخت
وناخلف کمسنه باباسی یرین طوتمیوب فسق وفسادی سببی ایله دربدر اوله ایضا منتها
خاوران خراسانده بر ولایت اسمیدرکه حکیم اوحدالدین انوری اول ولایتدندر
بسطامه قریبدر نتکم کندوسی دیمشدر بیت شادباش ای آب وخاك خاوران کز روی
لطف * همچو آب بحر وخاك کان کهر می پروری * خواجه سلمان انورینك مرقوم بیتنه
جواب ویروب دیرکه بیت دی زدشت خاوران چون ذرهٔ مجهول آمده * کشته امروز اندران
چون آفتاب خاوری * وجانب مشرقه ده خاوران دیرلر خواجه سلمان بیت ذرهٔ کز عراق
برخیزد * رشك خورشید خاوران کردد خاییدن مصدردر چیکنمك معناسنه شاعر
دیمشدر بیت چودندان ز خاییدنش عاجزست * وجود از کواریدنش عاجزست *
خبابیدن فتح باء موحده وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله چیکنمك معناسنه در
مضارعی خبابید کلور شمس فخری بیت ازان کردست محنت تیز دندان * که خلق دشمنت را
خباید خبه کردن فتح باء موحده ایله بوغمق اختناق معناسنه فایله خفه کردن
دخی دیرلر خبیدن کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله ایاغله باصمق معناسنه
مصدردر ختلان سکون تاء مثناة وفتح لامله بدخشان مضافاتندن بر ولایت اسمیدر حکیم
انوری بیت مبشر آمد واخبار فتح ختلان کرد * نشاط باده کن ای خسرو خراسان شاد
ولایت مزبوره کولاب دخی دیرلر اول ولایتده بی نظیر آتلر حاصل اولور نتکم شیخ نظامی
بیت سکندر بران اسب ختلی نشست * که چون کرد بنشست وچون برق خست *
وحکیم خاقانی بیت چو بر خنك ختلی خرامد بمیدان * امیر اخور شه میر ختلان
نماید ختنه کردن سکون تاء مثناة وفتح نونله سنت ایلمك معناسنه بونك اصلی
عربیدرکه کسر خا ایله ختان دیرلر تعجیم ایدوب تصرف ایتمشلردر خرانگین فتح
راء مهمله وتاء مثناة وکسر کاف عجمی وسکون یای تحتانیله برنوع سلاحدر اکا خر پشته
دخی دیرلر خراطین فتح راء وکسر طاء مهملتین ایله صوغلجان که کرم سرخ وکرم دران
دخی دیرلر بو اسم تراکیب فارسیه کبی که خرانجا ستدرطین با پچقدر صوغلجان بالچقدن
عفونت سببیله حاصل اولدوغندن تسمیه ایتمشلر حکیم شفایی خلیل نام بر کمسنه هجونده
* قطعه * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف ازایارج شراب از معاجین * ندانسته
از کند نادارچینی * سقنقور نشناخته از خراطین * بدو کفتم از طب چها خوانده کفت *
کلستان وبستان وفرهاد وشیرین * چو تاریخ خان بود پرسیدم ازوی * که کیلان بنا کرده
چه ست چندین * بکفت آن بنا را علیشیر کرده * بهندوستان در حوالی قزوین *

بگفتم که رستم بود داستان او * فرامرز و گودرز وبهرام چوبین * بگفت این کیاهان که
پرستیدی از من * بود در بدخشان بحمام سرچین لغ خراهن مع برنوع علفدر زبان هندیده
اوها اله دیرلر لغ خراهین مع کسرها ایله صوغلجان در فرهنگ جهانگیریده باپلقدن وصمان
چوپندن متکون اولور عربیده خراطین وهندی لساننده کیجوه دیرلر لغ خربان مع
اشکجیدر شتربان کبی خرایله باندن مرکبدر واشك کوزدیکی دیمك اولور لغ خرچیدن مع
سکون راء مهمله وکسر جیم فارسیله کوز یاشرمغه دیرلر میرنظمی بیت براقش سراپا
تنش دیده شد * ولی ازغمش دیده خرچیده شد لغ خرزان مع سکون راء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله نوروز کونی که اعجام سرسال اعتبار ایدرلر لغ خرزدان مع فتح راء مهمله
وسکون زاء معجمه ایله توران مبارزلرندن بر مبارز آدیدر بعض فرهنگلرده کسر را ایله
مرویدر لغ خرزین مع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله اوج معنایه در اول برنوع
سپادر که ایری آتدن آلدقلری اوزرینه قورلر حکیم انوری بیت از پی احیای دین چوابر
بهاری * بوسر خرزین ندیده خنگ توزین را * اما فرهنگ جهانگیریده اول اوزون
اغاجدر که ایکی باشنی ایکی سپا اوزرینه نصب ایدوب اوزرینه ایو قورلر امیر معزی بیت
خیمهارا میخ فرماید زرمح رومیان * زینهارا از صلیب کافران خرزین کند * ثانی تکیه گاه معناسنه
یعنی بعض کوشه لرده طیانه جق طرابزون کبی ایدرلر کیمی اغاجدن وکیمی طاشدن وکرپجدن
ایدر ثالث برنوع پالاندر استر وخر اوزرینه اوروب بنرلر لغ خرشین مع سکون راء
مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی خرامیدن یعنی صالنمق حکیم علی فرقدی بیت بمیدان
چو آغاز خرشین نهاد * در فتنه بر روی اعدا کشاد لغ خرغون مع سکون راء مهمله وضم
غین معجمه ایله بر شهر اسمیدر منجیك بیت با ابوبکر توبی چون قصب شکرریز * وین یکی موبال
خام آمده از خرغونا لغ خرفتن مع ضم راء مهمله وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله خرلامق
وقت نزعده واقع اولور حکیم اسدی بیت زدشمن دو بهره گرفته شدند * دگر کشته زار
وخرفته شدند * کسر را ایله ده مرویدر لغ خرك زمین مع اضافتله ایاقسز یر اوزرینه
سوریتور بوجکاره دیرلر هر نه نوع اولورسه اسم عامدر لغ خرکان مع سکون راء مهمله وفتح
کافله اوج معنایه گلور اول مجمع الفرسده ایکی اکری اغاجدر یای خانه لرینك اوزوناغنه
یایه چله اورمق استدکلری یایی آتشه کوستروب آهسته آهسته اول ایکی اغاج اوزرینه
چکرلر تا که درست اوله بعده نصمه ایله بغلرلر بر کون اول اسلوبله قالور ایرته سی چله
پکیدرلر شیخ نظامی بیت تنی چون خرکان از کوژ پشتی * برو دوشی چو کیمخت درشتی
ثانی فرهنگ جهانگیریده براغاج یایدر سباع وحیوانات چقال ودلکو کبی باغه میوه یمکه
گلدکلری اول اغاجه بر اوق یرلشدیروب جانورك یولی اوزرنده طپراق ایچنده پنهان ایدرلر
جانور اوزرینه باصدوغی کبی اوق یایدن بوشانوب جانوری گوکسندن یاخود بوکرندن
اوروب هلاك ایدر حکیم خاقانی بیت زامتحان طبع مریم زاد برچرخ دویم * نیر عیسی
نطق رادر خرکان آورده ام * ثالث ادات الفضلاده کاردشوار وبی فایده معناسنه
مسطوردر لغ خریشیدن مع کسر راء مهمله وشین معجمه وسکون یاءین تحتانیین ایله

ایله طرنقله طرملمق ودیش ایله اصروب قوپارمق معنالرینه استعمال اولنور ابو المعانی
بیت بنازم پیش تو گر خویش می آید مرنجانی * ندادی کام دل جانا نمی باید خریشیدن
لغ خریدن مع کسر راء مشدده ایله اطفال اوچق طوتمق تخیل معناسنه وتخفیف را ایله
صاتون المق که عربیده اشترا معناسنه در کسر خا ایله ده جائزدر کذا فی مجمع الفرس لغ خزان مع
فتح زاء معجمه ایله اوج معنایه گلور اول فصل خریف که ترکیده کوز فصلی دیرلر ثانی شهریور
ماهك سکزنجی کونی اسمیدر ثالث بمعنی خزنده یعنی حشرات ارض بو ایکی معنایه ترتیب
اوزن شاه ناصر خسرو بیت چون خر بسبزه رفته بنوروز درخزان * درزیر در خزان
شده با کوزه عصیر * وفصل مزبورده ورق اشجارك صراردوغنه ده خزان دیرلر لغ خزران مع
سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بر ولایت آدیدر خزر دخی دیرلر اول ولایتده طوطلی
یشامز دیرلر لغ خزروان مع سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله و واو ایله خزك مرقوم معناسنه
وشرفنامه ده بر مبارز تورانی آدیدر لغ خزمیان مع سکون زاء معجمه وکسر میمله قندز
قیری که اطبا خایه سنه جند با دستر وجند بیدستر دخی دیرلر اخراج ریحه غایت نافعدر
لغ خزیدن مع کسر زاء معجمه ایله اطفال امکلیه رك یوریمك وقارن اوستنه سورتنمك
وجمیع ایاقسز جانورك یوریدیکنه دیرلر کمال اسمعیل بیت بعهد عدل تو رمح ار تطاولی
کردست * به تنگنای دل خصم در چو مار خزند * وطینمق یعنی سورجمك فر وخزیدن دخی دیرلر
حکیم اسدی لغزیدن لغتی آنکله تفسیر ایلدی لغ خسپیدن مع سکون سین مهمله وکسر
باء فارسی بعده سکون یای تحتانی ایله مصدر در ایاغله باصمق معناسنه لغ خستن مع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یارلمك ونسنه صانجمق معناسنه حکیم سنائی بیت
خلق اگر در تو خست تا که خار * توکل خویش از و دریغ مدار لغ خستیدن مع سکون
سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانی ایله بمعنی خستن مرقوم لغ خسکانان مع سکون
سین مهمله وفتح کاف ونونله تفتیش محکم وتفحص وقوی کذا فی المجمع لغ خسیدن مع بوزن
رسیدن مصدردر بمعنی خاییدن چینمك معناسنه کذا فی شرفنامه لغ خشاییدن مع فتح
شین معجمه وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله طرملمق که خریشیدن وشخودن دخی
دیرلر استاد رودکی بیت دریا دو چشم و بر دل آتش همی فزاید * مردم میان آتش
و دریا چگونه پاید * بی شك نهنك دارد دل راهمی خشاید * ترسم که بدگوار دید وکان
نه خرد خاید لغ خشجان وخشیجان مع کلاهما بسکون الشین المعجمة وفتح الجیم بمعنی اخشیجان
مرقوم یعنی عناصر اثیر الدین اخسیکتی بیت چهار آلت فراهم بسته بنای مهندس دل
کز و معمور میگردد در و دیوار هر خشجان لغ خشین مع کسر شین معجمه وسکون یای
تحتانیله اول بوز رنگه دیرلر که قرالغه مائل آق اوله ویاخود کوك ایله سیاه میانه سنده ویاخود
یشل ایله بیاض اراسنده اکثر طوغانده استعمال اولنور استاد فرخی بیت تا نیامیزند بازاغ
سپیه باز سپید * تا نیامیزند با باز خشین کبك دری * فرهنگ جهانگیریده رنگ سیاهه دیرلر
عموما استاد کسائی بیت کوهسار خشین راپس ازین * که فرستد قیاس حور العین *
بازنامه ده مسطوردر که بطریق الخصوص اول طوغانه دیرلر که ارقه سی وکوزی سیاه اولوب

مشکاره غایت دلیر و بویوك اوله ودنی کوزی قزل غیرتلو واقدامطوطوغانه دیرلر که النّدن
شکار خلاص اولمیه حکیم سنایی * قطعه * اندران موضع که فرمان ترا باشد نهیب * وندران
کشور که تهدید ترا باشد عقاب * کرکدن بی شاخ وبی چنکل بود باز خشین * مار بی
زندان وبی چنکال زاید شیرغاب * اما فرهنکرده باز خشین بوز رنك طوغاندر اول
نوع طوغان زیاده قیمتلو ومقبول اولور زیرا غایت صیاد وجکردار اولمق لازمه سیدر
شمس فخری بیت بعهد او نکشد رنك باز شیر ژیان * بدوراو نبرد کبك جور باز خشین
ف تحفة الاحباب ده مسطوردر که خشین ماوراء النهرده بر ولایت اسمیدر ف خفتان ع
سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بر نوع جبه در جنك محلنده کیرلر ترکستانده قلماق دیرلر حکیم
اسدی بیت سپهبد مراو رابکشتی نشاست * بکین جستن دیو خفتان بخواست * بو قولی
مؤید شیخ سعدی بیت نه بینی که در معرض وتیغ و تیر * بپوشند خفتان زیر حریر *
حکیم خاقانی بیت چو پیژن داری اندر چه مخسب افراسیاب آسا * که رستم در کمین است
ونهنکی زیر خفتانش * حکیم انوری بیت ناوك حادثهٔ کردون را * سایهٔ حشمت او خفتانش
ف خفدان ع سکون فا وفتح دال مهمله ایله بو وزن ومعنیٔ خفتان مرقوم کذا فی مجمع الفرس
ف خفندیدن ع فتح فا وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال اول ایله اوکسورمکدن ویاغیری
سببدن بوغاز بوغلمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ف خفه کردن ع خبه کردن
معناسنه که بوغمقدر نه ایله اولورسه یالکز خفه دخی دیرلر شمس فخری بیت بعهد عدل
تو دزدان معذب خفه اند * خنك کسی که بود ایمن از عذاب خبك ف خفیدن ع کسر فا
وسکون یای تحتانی ایله بمعنی عطسه زدن یعنی اقسرمق مؤید الدین بیت دماغ صبح را
درهر خفیدن * زفیض رای او خورشید زاید * بعض نسخه ده اوکسورمکدن بوغاز طوتلق
میر نظمی بیت ندارد چو تاب تکلم بان * خفیدن کرفته کاویش همان * کذا فی ادات الفضلا
وضم خا ایله بمعنی سرفه مرویدر ف خکیدن ع کسر کافله باصمق ایاغله اولسون غیری
اولسون میر نظمی بیت مکر دست یاری مراجت هم * خکیده بپای ستم شخص غم ف خلخان
سکون لام وفتح خاء معجمه ایله بمعنی خرند مرقوم یعنی قلیه اوتی که یاقوب طاش کبی اولور
بعض اشیایه استعمال ایدرلر مملکت بلخ ده چوق اولور ف خلیدن ع کسر لام ایله دکن وایکنه واکا
بکزر نسنه لر باتمق وآلات حرب نیزه واوق صانجمق ویاره وجراحت الم ویرمك مولانا جامی
بیت اکر از شبهه خلیدی خاری * تاکشیدندی از کل آزاری ف خمان ع فتح میمله بمعنی
کمان اصلنده یایك ایکی طرفی اکری اولمغله خمان تسمیه اولنمشدر مرور ایام وتغیر السنه دن
کمان اولدی کذا فی فرهنك جهانکیری ف خمانیدن ع بو وزن رسانیدن ایکی معنایه کلور اول
اکلمك وبو کلمك معناسنه ثانی آخر آدمه تقلید اسو یلمك که شیراز بلر والوچاندن دیرلر
طیان مرغزی بیت مردم نهٔ ای خبیر بچه ماندو روبت * چون بوزنهٔ کوبکسبی باز خماند
ف خم دادن ع بر نسنه یی اکمك واکری ایتمك بعض نسخه ده اکلمك معناسنه ده مرویدر
ف خمسهٔ من ع یعنی پنج انکشت بش برمقدن کنایه درعربیده خمسهٔ مبارکه دیرلر
ف خمسین ع ترساطائفه سنك اللی کون زعملرنجه اعتکافلری تنصر زماننده عبادت ایتمش

ایتمش وزمهریر و دتصمکره نوروزه وار نجه اللی کون شدت شتایه دیرلر که زمهریر قرق کوندر
اربعین تسمیه اولنمشدر مجموعی طقسان کون فصل شتا اولور اعجام لفظ خمسینی معنای
مذبوره استعمال ایتدکاری ایچون ارباب لغت تحریر ایلمشلر درعربیده عدد ده اللی نك
اسمیدر میر نظمی بیت رسیده اربعین وفصل خمسین * کرفت از شدت دی صبر وتمکین
ف خموش شدن ع یعنی ایسم اولمق ف خمیدن ع کسر میمله مصدردر اکلمك معناسنه کمال
نجندی بیت زلف خمیده چند تهی در نظر کمال * دیوار عمر بین که خمیدن کرفته ایست *
ف خنبانیدن ع سکون نون اول وکسر ثانی وفتح باء موحده ایله برکمسنه نك سوزینی ویاخود
حرکتنی طنز وتمسخر یوزندن تقلید ایتمك خمانیدن دخی دیرلر شیراز بلر بو معنایه
والوچانیدن دیرلر ف خنبیدن ع سکون نون وکسر باء موحده بعده یای تحتانینك سکونی
ایله مشهور اولمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ف خندان ع کولیجی معناسنه
مبالغه ایله اسم فاعلدر واستعاره طریقیله بعض نسنه یه صفت استعمال ایدرلر روی خندان
وکل خندان وپستهٔ خندان کبی ف خندستان ع سکون نون وسین وفتح دال مهملتین وتاء
مثناة ایله شرفنامه صاحبی فتحه ایله سخره وفسوس معناسنه نقل ایلمش وادات الفضلا
ومؤید الفضلا صاحبلری کسر دال ایله روایت ایلمشلر ف خندیدن ع مصدردر کولمك
ضحك معناسنه کمال نجندی بیت این چه خندیدن چه شیرین تر لبست * اب دکر باشد
کل خندان دکر * چغتای لسانده کولکو دیرلر میر علیشیر بیت لبلاری خندان بولور
کوزمدا کورسا ییغلاماق * کوزلاریم ییغلار لب جانبخشیدا کولکو کوروب ف خن ع
خانه یه دیرلر خان وخون دخی دیرلر یادکیری اولان اوه خانه زیرا بادکیره بادخن دخی دیرلر
وحمامك آتش یاقدقلری یرینه کلخن دیدکلری بوندندر امام فخر رازی بیت چون تف
آتش فنا داز خن مشرق در آب * زلف بنفشه پرست از کلهٔ یاسمن ف خوابیدن ع واو
معدوله ایله مصدردر لازمیدر یاتمق وایومق وچوکمك متعدیسی خوابانیدن کلور بو معنایه
ابو المعانی بیت بیدار نشد بخت من از خواب دریغا * خوابیدن این طالع بد روز الست است
ف خواجهٔ سه یاران ع واو معدوله ایله کوه کابل دامننده بر موضع اسمیدر که غایت لطیف
ومروّح مکاندر بی نظیر چشمه سی وار در صویی جاریدر کنارنده درخت چنار وارغوان
بیحساب واقع اولمشدر سبب تسمیه سی خواجه مودود چشتی وآنك خلیفه سی خواجه سعید
وخواجه محمد ریك روان خواجه سعیدك خلیفه سی بواوج عزیز اول مکانده دائما صحبت
ایدرلردی نتکم شاعر بیت بکابل آمدم و دیدم آب باران را * ولیك معتقدم خواجهٔ
سه یاران را ف خواستن ع واو معدوله ایله مصدردر استمك طلب معناسنه مستقبلنده
سین هایه وتا داله ابدال اولنوب خواهد وخواهنده دینلور حکیم اسدی بیت ز تو بی بهانه یکی
خواست کس * که ببریدهٔ بیش ودّریده پس * چغتای لسانده ایستاك دیرلر ایستاکان
اسم فاعل اولور ایستاب طلب معناسنه کلور میر علیشیر بیت ایستاب اول بت نی خرد بیلیدا
زنار ین کورونك * بیر کلابه ایب بیلا یوسف خریداری ین کورونك * ودخی تیلاماك دیرلر
یعنی دیلمك سبعهٔ سیاره ده فرخ شاه خواجه انجی یارقدینی دیلدوکی یرده بیت تیلاب

ایلیغه دولت ارکانین * قیلدی آغاز خواجه دستانین خوالستان کسر لام وسکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بونه دخی واو معدوله در نسخهٔ میرزا ابراهیمده دوات معناسنه در
خوالسته دخی دیرلر وابسته وزنی اوزن ووامه دخی دیرلر خوالیدن واو معدوله ایله
بوزن نالیدن مصدردر چاشنکیرلك معناسنه خوان واو معدوله ایله ایکی معنایه
کلور اول سفره معناسنه وهر نسنه که ایچنه طعام آراسته اولنه صحاح اللغه ده مائده ایله
خوان اراسنده فرق بیان اولنوب ایچنده طعام اولورسه مائده دینلور اولمزسه خوان
دیرلر لکن واونی معدوله ایله ثابته میانده مخرج ایله استعمال ایدرلر شیخ سعدی کلستانده
* نثر * باران رحمت بیحسابش همه را رسیده * وخوان نعمت بیدریغش همه جا کشیده *
دیمکله خوانی نعمته مضاف ایلدی صاحب صحاحك تعبیری درست کلدی معنای ثانی
مزروعاتی خس وخاشاکدن پاك ایلمکه دیرلر ابوشکور بیت از بیخ چو برکنده مرا خار بینداخت
مانندهٔ خاروخسك وزار چوخوانا خواندن واو معدوله ایله اوقومق وقرأت
معناسنه ودخی دعوت معناسنه کلور خوشدامن واو معدوله وسکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله یعنی مادر شوی ومادر زن زبان هندیده ساس دیرلر حکیم سوزنی
بیت مرا مغز جوزا وخوشدامنم * که تا همچو خور کردن آدم بزیر خولان سکون
واو ایله عربیده حضض مکی دیرلر بردوادر غایت نافع نسنه در خویدن واو مکسوره
وسکون یای تحتانیه ایله کوکله مك یعنی غله یی کوك ایکن فروخت ایدوب صرف ایتمك معناسنه
خیابیدن فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر باء موحده ایله چینمك خابیدن
معناسنه میر نظمی بیت چو دندان نبوده خیابید نیست * ازان چرب وشیرین طعام
اندکیست خیبرستان نام حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم
الله وجهه خیبر بر قلعه نك اسمیدر ستان اسم فاعلدر آلیجی معناسنه کذا فی شرفنامه
خیروان سکون یای تحتانی وراء موقوف وفتح واو ایله جای مولد خاقانی اولان
شروان شهرینك اسم قدیمیدر خیزران سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله
براوزون کوکدر هندوستان جزیره لرنده اولور اندن قلقان ایدرلر ترکیده حیزران دیرلر
حکیم اسدی بیت همه دشت اونوکل وخیزران * کهی یکسویش بیشه وزعفران *
وبرنوعی یوغون اولور اندن عصا ونیزه ایدرلر ترکیده اکا قارغی دیرلر کمال اسمعیل بیت
چون نام کلك او شنود رخ سرشغب * خود را فرو نوردد چون شاخ خیزران خیلان
اسم مصدردر تکبر وعظمت معناسنه در خیلانیدن سکون یائین وکسر نونله نیزه یی
واوقی وامثالی نسنه لری صانجمق معناسنه در مع الواو * خارو ضم راء مهمله وواو
معروفله چاقردکنی میر نظمی بیت چنان آب وهوایش دلکشوید * دروچون نخل کل
خاروبروید خارسه پهلو ایکی معنایه کلور اول اوچ کوشه لو برنوع دکندر ترکیده
پترق دیرلر ثانی اوچ کوشه لی اوق دمرنی ونیزه حربه سنه ده دیرلر وله ایضا بیت سنان
در دست کردد زور بازو * بکیششش تیرها خارسه پهلو خاشجو سکون شین معجمه
وضم جیمله جنکجو معناسنه در اصلی پرخاشجو ایدی تخفیفا پر لفظی حذف اولندی وله ایضا

ایضا بیت کشیدند لشکر چو صف بهادرو * دلیران ومردان پرخاشجو خاکشو سکون
کاف وضم شین ایله قرمزی رق برنوع تخمدر وغیری نسخه ده قره جه دانه لردر کافور ایله
قارشدیروب کوزه چکرلر جمله چاکشو وخردوکلان وشغرك دخی دیرلر ترکستان زباننده مرا
شوه وهندی لسانده خرب کلان دیرلر شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین پادشاه ملك
ای خاك درکهت شده آثار خاکشو خالو ضم لام ایله ایکی معنایه در اول برادر مادر دیرلر عربیده
خال دیرلر ثانی سورنادرکه شاهنای وشهنای دخی دیرلر کذا فی جهانکیری خبرجو فتح باء
موحده ایله جوینده خبر معناسنه در جاسوس دیمك اولور میر نظمی بیت بشهر عشق دلرا
جست سرسو * دو چشم شوخ او بوده خبرجو خبزدو فتح باء موحده وسکون زا
وضم دال مهمله ایله بر بوجکدر مزبله ده اولور خبزدوك وخبزده دخی دیرلر عربیده جعل
دیدکلریدر استاد لبیبی بیت آن روی وریش بدکه پر از بلغم وخیوست * همچون خبزدویی که
شود زیر پای تخج ختو ضم تاء مثناة ایله بر مرغوب ومقبول کمکدر آغویی دفع
ایدر اول طعام ویا شرابده که زهر شبهه سی اوله مزبور کمکی اوزرینه قورلر زهروار ایسه
فی الحال درلر بر روایتده کرکدن بوینوزیدر دیرلر هندوستانك بعض جزیره لرنده اولور
هلاك اولدقدنصکره اتی چورر آلننده اولان شاخی یرده قالور بیلور کسنه لر واروب آلورلر
کذا فی المجمع وفرهنك زفانکویاده شاخ افعی دردیو مسطوردر وبعض فرهنکده ختو چین
ولایتنده زنج اقلیمی حدودنده بی پایان بر بیابان در اصلا شنلکی یوقدر اول بیاباننده بر عظیم
الهیکل کبیر الجثه قوش اولور آدی ختودر مذکور کمك آنك کوکی دردیرلر ابراهیم سنداندن
روایت اولنور که برزمانده بر بیوك قافله ایله چین صحراسنده کیدر ایدك ناکاه کون یوزی
طوتلدی کویا کسوف شمس واقع اولدی صاندق همراهلرم جمله آتلرندن دوشوب یوزلری
اوستنه یاتدیلر کون آچلدقجه باشلرین قالدردیلر نه حال وحکایتدر دیدم ختو دیرلر
بر قوشدر دیو وصفنده مبالغه ایلدیلر وبرکتابده بو عبارتله یازمش که * بقوت الختو یقال
انه قرن الافعی * بوندن فهم اولنور که کرکدن بوینوزی اولیه حکیم اسدی بیت چهل تنك
وتا رازملع ختو * زکوهرده افسر زکنج بهو خدو ضم دال مهمله وواو معروفله توکرکه
خبو دخی دیرلر میر نظمی بیت بکنج زبان را که نامه بخواند * خدوی دهن را بهرسو فشاند
خرودارو نباتاتدن براوتدر سپید تاك دخی دیرلر عربیده کرمة البیضا دیدکلریدر
خستو سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول مقر ومعترف معناسنه در
منصور شیرازی بیت اکر بفضل بکویم ترا مشابه نیست * بصدق دعوی من آید آسمان
خستو * بو معنایی مؤید حکیم فردوسی بیت بهستیش باید که خستو شوی * زکفتار
وبیکار یکسو شوی * وعبد القادر نایینی بیت روان عالم وجاهل بشکر او شده خستو
زبان صامت وناطق بحمد او شده کویا * ثانی برمیونك چکردکنه دیرلر استاد فرخی بیت
تا دهند جای او بکس دیکر * ننهد چوب را خطر خستو * ثالث بزرکان ولایت چیندن
برینك آدیدر حکیم فردوسی بیت بچین مهتری بود خستوی نام * دکر سرکشی بود زنکوی نام
خسو ضم سین مهمله وواو معروفله مادر زن یعنی قاین انا شمس فخری بیت باد

همیشه خسرو سلطان محترم * تا اخترم بد ارد داماد را خسو خشو ضم شین معجمه ایله
دخی مادر زن معناسنه روایت اولنمشدر خفزدو فتح فا وسکون زاء معجمه وضم دال
مهمله ایله خبزدوك مرقوم معناسنه در ابو المعانی بیت مکن حرص وطمع مردار دنیا *
مکر در مزبله همچون خفزدو خکاو فتح کاف فارسیله بر ولایت اسمیدر حکیم سنایی
بیت داشت زالی بروستای خکاو * مهستی نام دختری وسه کاو خو بوزن نو یدی
معنایه کلور اول چوب بندرکه نقاشلر وبنالر اوزرنده طورب ایش ایشلرلر شیخ آزری
بیت قدر کتابت قدر تومینو شتکه بست * درون قصر تونه طاق آسمان از خو * حکیم
قزاری قهستانی بیت زبهر چار طاق رفعت اوست * که کردون بسته از هفت آسمان خو
مذکور خره چوب دخی دیرلر خسروانی بیت بینی آن نقاش وآن رخسار او * از برخو
همچو پرکردون قمر * وبعض قبه وکمر یاپولری آلتنه ایتدکاری قالب معناسنه روایت اولنوب
بو بیت استشهاد اولنمش شمس فخری بیت هرکه تطبیق کند اساس علوت * عرش باید که
باشد اوراخو * فرهنگ وفایی ده کمر قالبی معناسنه نقل ایدوب بو بیتی ایراد ایلمشدر بیت
هرجا که عمارت تو آغاز کنند * در کردن طاق آن خوی ساز کنند * ثانی مزروعات ایچنده
بتن بیان اوتی که آنی قوپاروب آتمغه اکین اصلاح اولنمشدر ناصر خسرو بیت چون
بخار وخوم پز نم رحمت بچکید * باز رود شد زنم رحمت تو خار وخو * وحکیم فردوسی
بیت کنون رزم ارجاسب را تو کنم * ز طبع روان باغ بی خو کنم * مطلق فایده‌سز اوت که
بتدوکی یردن دفع ضرری ایچون قوپاررلر حکیم فردوسی بیت کرایدون که رستم بود پیشرو
نماند برین بوم وبر خار وخو * ثالث فرهنگ جهانکیریده بمعنی کندبن یعنی قوپارمق حکیم
سنایی بیت شده اعدا ایشان از ایشان خو * همچو ریش کهن ز شانه تو * رابع بمعنی
ه رو کردن وبریدن یعنی بچمك وکسمك حکیم سنایی بیت خوشه ملك تخته شد
خو کن * جامه ملك کهنه شد تو کن * خامس بمعنی کف دست یعنی آوج ایچی اسنا دفلکی
شروانی بیت ما راست جهات سته یك کام * ما راست بچار سبعه یك خو * سادس
بمعنی کفل یعنی صاغری آتك وغیرك اکا فرخش دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی اسب
آسوده تیز رو * چمنده کر بود آکنده خو * سابع عربیده عشقه دیدکاری صرمشق که
براغاجه صارلسه لابد قوریدر ابو المثل بیت چنان چون خو که بر پیچید بکاین * به پنجه
من بران سمین صنوبر خوخو بوزن جوجو لغت پهلویدر درت معنایه استعمال اولنور
اول بمعنی عادت ثانی بمعنی تیغ ثالث بمعنی نیرو یعنی قوت رابع شاخ درخت معناسنه در خلو
ضم لامله ایکی معنایه در اول بمعنی آلو یعنی ارك بسحاق اطعمه بیت در آش خلو کوفته
دیدم که بدعوی * بردان کرو از میوه که با هیأت به بست * مزبور آلو بر نوع ایری ولذیذ
اولور ثانی بر معظم طاغ آدیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری خماخسرو علم موسیقیده بر نوا
اسمیدر شیخ کج تبریزی بیت بردهوش وجان ز من خنیا کرش * چون بچیب اندر خماخسرو
نواخت خواو واو معدوله ایله بوزن کاو وخواب معناسنه با ایله واو ارasنده تبادل
مقرر اولمغله در حضرت مولانا قدس سره بیت کر خری دیوانه شد تك دم کاو *

* بزعمش چندان بزن کاید بخواو خوللو فتح لام اول وضم ثانیله راوزیانه یری یه
دیرلر خیو ضم یای تحتانیله توکرك معناسنه در خلاق المعانی بیت باکف دریاش تو
هردم زنك * ابر زند بر رخ دریا خیو * ابو المعانی بیت کرپوی رو دلبری آدی به پیش
با خیو آمد ادکن دو کار خویش مع الهاء * خاتوله ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح
لامله ایکی معنایه مروید رطلو ململو معناسنه ثانی فرهنگ جهانکیریده بمعنی وغا ومکر وحیله
شاعر بیت کرتو خاتوله خواهی آوردن * این چه مکرست وتنبل ودستان * مجمع
الفرسده دخی مکر وحیله معناسنه مسطور در ابو العباس بیت اکنون که همیست باز
باید داد خاتوله کنی وچندکونه شرو خاده فتح دال مهمله ایله بوزن باده درت معنایه
کلور اول مجمع الفرسده درختك راست ودراز تمش دالی ثانی فرهنگ جهانکیریده
کچیلرك کچی سوردکاری اوزون اغاج که کورك یرینه قوللنورلر اکثر کلکده استعمال اولنور
ثالث سقف سپوردکاری اوزون اغاج که اوجنه سپورکه قورلر رابع آدم صلب ایتدکاری
دارك اوزون اغاجنه دیرلر کذا فی تحفة الاحباب بو معنایه حکیم سوزنی بیت نصیب
دوست تو هست کل ز باغ ولی * نصیب دشمن تو هست خاده از پی دار خارچه
سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله براو تدر ترکیده بندق اوتی دیرلر تازه ایکن ترشیسنی
ایدرلر لذیذ اولور خارچینه سکون راء مهمله ویا وکسر جیم فارسی وفتح نونله
جبستره دیدکاری دمور نسنه درکه آنکله قیل قوپاررلر میر نظمی بیت موی رومیکنی
بخارچینه * خویش ساز د چو خوب دیرینه خارسه کوشه بمعنی خارسه پهلو
خاره فتح راء مهمله ایله مع الالف اولان خارا ایله مرادفدر اول برنوع پك طاشدر که
قطعا آلت اکا کار ایتمز خواجه حافظ بیت نکرفت در تو ناله حافظ بهیچ روی * حیران
آن دلم که کم از سنك خاره نیست * حکیم انوری * قطعه * اکر بکوه برند از عنایت تو نشان
وکر بحر برند از سیاست تو مثال * ازین بنفشه بروید ز روی خاره صلب * وزان پشیزه
بریزد ز پشت ماهی دال * پشیزه بالق پولیدر ودال قرتال ثانی حریردن اشلنور بر نوع
موجلی لطیف قماشدر رضی الدین نیشابوری بیت ز چرخ اطلس امید نبود که * کرم
دهد ز دل دوستان دهد خاره * ثالث نسخه میرزا ابراهیمده اول اوزون اغاج که سپورکدیغلیوب
سقف خانه یی سپوررلر خازه فتح زاء معجمه ایله کل سرشته یعنی یوغرلمش بالچق که
صوا وبنا ایچون ایدرلر عربیده طین دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی * مثنوی * خدایا
اهل دل را ذوق دلده * ضیایی بخش اورا شوق دلده * کاش از آب رحمت خازه کردان
دلش از باد قربت تازه کردان خازنه فتح زاء معجمه ونونله بمعنی خواهرزن که خیازنه
دخی دیرلر ترکیده بالدز دیرلر خاشه فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خاشاك
یعنی قوریمش اوت حکیم فردوسی بیت نه کویا زبان ونه جویا خرد * ز هر خاشه خویشتن
پرورد * شرف شفروه بیت سپهر پیش وقارت چو خاشه هرزه روی * زمان بنزد تو
چون ابر باد پیمایی * ثانی فرهنگ جهانکیریده رشك وحسد معناسنه مسطور در شاه
ناصر خسرو بیت کرچه شان کار همه ساخته از یکدکرست * همکنان کینه ور وخاشه

بریکدکرند لغ خاکروبه مع خاکروب مرقوم معناسنه آخرنده هاء علامت ایله سپورندی معناسنه درخواجه سلمان بیت آستانت را برخ شاهان دنیا خاکروب * بژمکاهت راباب حوران جنت جرعه چین لغ خاکینه مع کسر کاف فارسیله نعمة الله یمرطه قایغنه سیدر دیو نقل ایلمش که خایه کینه ده دیرلر لغ خاله مع ضمیر مؤنث ایله ترکیده خواهر پدره دیرلر عمه معناسنه اما عربیده خواهر مادردر لغ خامشه مع کسر میمله سرکله دیدکلری اوتدر اطبا شیطرج دیرلر اعلاسی هندی در لغ خامه مع درت معنایه در اول یونلمش قلم که آنکله یازو یازیلور یونلمامشنه کلك دیرلر هاتفی بیت این نامه که خامه کرد بنیاد * توقیع قبول روزیش باد * استاد بیت پادشاهی که ازانامل او * حامل عقد درشود خامه * ثانی صراحی یه دیرلر شاعر بیت غنچه بریاد بزم او خورده * هرچه درجام کرده ازخامه * ثالث یغن یعنی کومه اولمش نسنه عموما شیخ اوحدی بیت خودنمایی باب وجامه مکن * پوش براهل شوق وخامه مکن * قوم یعنی خصوصا استاد عسجدی بیت تاهست خامه خامه بهر بادیه بریك * وزباد غیبه غیبه برونقش پرنکار * حکیم سنایی بیت کرده ازخلق دشمنان چوسحاب * خامهٔ ریك را بجون سراب * رابع بعض فرهنکلرده قیلدن طوقنمش اوه دیرلر وابنجه قامشه ده دیدکلری رسیدهٔ نظردر لغ خامیازه مع سکون میم وفتح یای تحتانی وژاء معجمه ایله اسنمك که غلبهٔ نومدن وکاهلکدن عارض اولور آکا خمیانه وآسا وآساوه وباسك وپاسك ودهان دره ودهن دره وفاژ وفاژه دخی دیرلر عربیده تثاوب دیدکلری در شیخ عطار بیت خامیازه فعل شیطا نست وقی * ای پسر این مباش ازمکروی حکیم سوزنی بیت کس ازانجمله شادمانه نکشت * بشب کرم وخامیازهٔ من لغ خانچه مع سکون نون وفتح جیم فارسیله کاربانسرای مختصره دیرلر لغ خان غرده مع سکون نون ورا وفتح غین معجمه ودال مهملتین ایله یعنی خانهٔ تابستانی لغ خانقاه وخانقه مع کلاهما بسکون النون وفتح القاف واظهار الهاء لغ خانکاه وخانکه مع کلاهما بسکون النون وفتح الکاف الفارسی واظهار الهاء کلهم بمعنی فی سبیل الله بنا اولنمش عمارت مدرسه کبی برمکاندر فقرا ودرویشان وارباب سلوك ساکن اولورلر خواجه حافظ بیت در عشق خانقاه وخرابات فرق نیست * هرجا که هست پرتو روی حبیب هست * حکیم خاقانی بیت مرا کر نز خانه بخانکاه بود * چو طفل کز بر مادر کریزد از بر باب لغ خانواده مع سکون نون وفتح واو ودال مهمله ایله خاندان قدیم اصل وحسب صاحبی وخاتون خانه معناسنه ایکی معنایه میر نظمی بیت خانواده بردبی بی خانه اش * زانکه بوده خانواده خانه اش لغ خانه مع خصوصله منزل آدمیدرکه ترکیده او وعربیده بیت دیرلر اصلی خاندر آخرنده کی هاء علامت معنای عامدن معنای خاصه نقل ایچوندر مرکبات منقوله ده بوهانك زیاده سیله شایعدر اما کلمه مفرده ده بوها آز بولنور مولانا وحشی یزدی بیت خانه پر بود ازمتاع صبر این دیوانه را * سوخت عشق خانه سوز اول متاع خانه را * وابیات شعره ده خانه دیرلر غالبا بر سطره موزونه بیت دیدلدوکی خانه دن مأخوذدر ونرد ده دخی استعمال اولنور و برشی ظرفنه ده خانه دینلور مظروفك اوی ومکانی اولدوغی تقریب ایله یوزك قاشینك خانه سی کبی ونعمة الله بغدای

بغدای چپی وتارلایه ده خانه دیرلردیمش لکن طبعه ملایم کلمز نقلی نه یردندر معلوم فقیر اولمدی وچغتای لساننده اوی ضم همزه وسکون واو ایله میر علیشیر بیت کونکول حرائینی انکلاتدی آه درد آلود * اوی ایچرا اوت انکاتینی ایلکا ظاهر ایلدی دود لغ خانچه مع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله کوچك حوض که اکثرا ایچلرنده ایدرلر شیخ نظامی بیت من آن خانچه ام کابم عیا نست * هرآنچه دردل آید بروز بانست لغ خایسته مع کسر یای تحتانیله بوزن شایسته بمعنی خاییده یعنی چینتمش ومجازا سخن بیهوده وشایع یعنی سویلنمش شاه ناصر خسرو بیت برخوان ژاژخای منه هرکز * این خوب قول پخته وخایسته * لغ خاینده مع فتح یای تحتانی وسکون نونله اسم فاعلدر چینه یجی دیمك اولور لغ خاییده مع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله اسم مفعولدر چینتمش وسویلنمش معناسنه حکیم خاقانی بیت خاییدهٔ دهان جهانم چونیشکر * ای کاش نیشکر نیمی من کبستمی * کبست حنظلدر وچیتمك معناسنه استعمال اولنور میر عماره بیت شده درکار او مدهوش وحیران سرانکشت خاییده بدندان لغ خایه مع یمرطه یه دیرلر اسم عامدر کرکسه طاوق یمرطه سی اولسون کرکسه سایر طیورك اولسون خالیکه دخی دیرلر حکیم اسدی بیت عقابیست تیرش که درمغز وترك * بچه فتح باشد ورا خایه مرك * حکیم نزاری بیت با اجل پرزدن چکونه بود * بیضهٔ مرغ وخایه وسندان * وکرکسه انسانك یمرطه لری اولسون ابو المعانی بیت فراخست آنچنان کس چون درخان * رود خایه درویش نیست پایان * لغ خایکینه مع فتح یای اول ونون وسکون یای ثانی وکسر کاف عجمیله یمرطه قایغنه سی ابو المعانی بیت زور کرد آن طفل رایك ناتراش وبی ادب * جای نازك پاره کرد وخایکینه میزدند لغ خایه کشیده مع خادم آخته معناسنه آدم اولسون حیوان چارپا اولسون خایه چکامکدن مراد آخته اولمقدر میر نظمی بیت نباشد مردی ازخایه کشیده * اکرقدرش شود بالا رسیده لغ خپار مع فتح باء فارسی وراء مهمله ایله بمعنی جست وچابك وچالاك وهوشیار شاه ناصر خسرو بیت فلك روغنکری کشتست بوما * بکار خویش درجلد وخپار لغ خبجه مع سکون باء موحده وفتح جیمله تمر هندی دیدکلری مسهل صفرا برلطیف دوادر لغ خبره وخبوره مع کلاهما بسکون الباء الموحده بمعنی محکم واستوار کذا فی مجمع الفرس لغ خبرپژوه مع پژوه فتح با وضم زاء فارسیله پژوهیدن لفظندن مشتق اسمدر خبرارایجی معناسنه اولور جاسوسه دینلور لغ خبزده مع فتح باء موحده ایله خفزدوی مرقوم معناسنه لغ خبوه وخبیوه مع اول سکون باوثانی کسر باء موحده ایله مجمع الفرسده جمع حساب معناسنه ومحو دیده بمعنی تودهٔ ریك یعنی قوم یغنی وجمع مردم لغ خپه مع فتح باء فارسیله بوغلمش معناسنه که اسم مفعولدر بوغماغه خپه کردن دیرلر حکیم اسدی بیت پی پیل شد خسته در دام او * سواران خپه درخم خام او * واسم مصدر اولور بوغمق معناسنه وبوغاز صقلمق جنك مرقوم معناسنه شیخ نظامی بیت باب اندرخپه کشتن چه ماهی * به ازپیش بزغ زنهار خواهی * واو ایله خوه دخی دیرلر لغ خپیده مع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بوزن ومعنی خمیده یعنی اکلمش وبمعنی خفته یعنی اویومش کذا فی المجمع

خ‌پیره ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول
فرهنك جهانکیریده توده ریك یعنی قوم یغنی ثانی فرهنك زفانکویاده توده ریك وجمع حساب
ومجمع الفرسده بمعنی محکم واستوار خ ختنه ع سکون تاء مثناة وفتح نونله سنت معناسنه
میر نظمی بیت شروع ختنهٔ شهزاده کردن * بخروار سیم وزر آماده کردند خ ختیره ع
کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله چوبان عکبه‌سی که ایچنه تواله‌سن قور
خ خجار ع فتح جیم وراء مهمله ایله بمعنی اندك کذا فی شرفنامه وضم خایله ده مرویدر خ خدر ع
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله آتش شرارهسی که توتون اراسندن چقار میر نظمی . بیت
میان دود آهش خدر رخیزد * که پندارند اختر هر که بیند خ خرابه ع معروف ضد معمور
اصلی خرابدر وآخرنده ها علامت مفعو لدر خ خران ع فتح رائین مهملتین ایله کثرت بکادن
بوغازدن ظاهر اولان آواز بعض علت سببی ایله ظاهر اولور ترکیده خرلدی دیرلر و بوکسکدن
اقان صوصداسنه دیرلر اصلی عربیدر که خریر الماء دیرلر یعنی اول حضرت مولانا قدس سره
بیت شد صبر وخرد نماند سودا * میکریدو میزنند خران خ خرازه ع فتح راء مهمله
وزاء معجمه ایله آلت رجل که حذف الفله خرزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت هیزان زده بودند
صف از بهر خرازه * استاده یکی هیز از یشان بطرف بر خ خربته ع سکون راء مهمله
وفتح با وتاء مثناة ایله مردابله واحمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری خ خراسه ع فتح
راوسین مهملتین ایله مولانا هاتفی بیت کر از ان بکردند از یشان هراس * همه در خراسه
چوکاو خراس خ خربسه ع سکون را وضم باء موحده وفتح سین مهمله ایله طام صحاغی که
دیواری یغمور دن حفظ ایچون ایدرلر خ خرپشته ع سکون راء مهمله وشین معجمه وضم
باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول هرنکه اوزون اولوب اورته‌سی یوکسك
وچوره‌سی الچق محدب الشکل اوله خیمه وقبر وقبه وطاق ایوان وده‌وه اورکچی و . بونلر امثالی
نسنه‌لره دیرلر مثال خیمه حکیم سنایی بیت تادر مقام امنی خرپشتهٔ فرازت * چون
وقت کوچت آمد تا بی دمید ناکه * کمال اسمعیل بیت ستون خیمهٔ قالب کنی دودست ضعیف
چومن زپستی خرپشته را بوم بفراز * مثال قبهٔ قبر حضرت مولانا قدس سره بیت سر
خرپشتهٔ من بانك زد ای کشتهٔ من * زآنکه من در چمنم صورت من در لحدی * مثال طاق
ایوان شیخ نظامی بیت زخرپشتهٔ آسمان در کذشت * زمین وزمانرا ورق در نوشت
ثانی برنوع جوشنه دیرلر استاد منوچهری بیت آنروزکه آن جوشن خرپشته بپوشد
از جوشن او موی تنش بیرون جوشد * استاد فرخی بیت با جهانکیر سنان تو بجان
ایمن نیست * پوست زان دار وچون جوشن خرپشته نهنك خ خرپشه ع فتح باء فارسی وشین
مشدده ایله برنوع ایری سکك رحیوانا ته یا پشور شول مرتبه که حیوانی کید رکن یقار خ خربطه
سکون راء وفتح باء موحده وطاء مهملتین ایله بعض مضحك ومسخره کذا فی رفهنك زفانکویا
خ خربله ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ولامله دولاب معناسنه در ظهیر فاریابی بیت
تاکه ماه دولتت والا شد از چرخ بقا * نیست کریان در دیارت هیچکس جز خربله *
خ خربنده ع معروف بنده خرتعدیرنده قاطره خدمت ایدوکیچون ومکاری که قاطر

قاطر با رکیر بسلیوب کراچکور میر خسرو * مثنوی * همیزد با خری خربندهٔ لاف * که
پالانکر بهست از پرنیان باف * خراند کوچهٔ جان دار وجان برد * ولی خربنده زیرباز
خرمرد خ خربوزه وخربزه ع کلاهما بسکون الراء وضم الباء الموحده وفتح الزاء المعجمه
بمعنی خربزه مرقوم که قاون معناسنه بسحاق اطعمه بیت پنیر وخربزه بینی شهید کن خودرا
که مرکهای چنین دیردیر می آید خ خرچاره ع سکون راء اول وفتح جیم فارسی وراء ثانیه
بوستانلرده ومزروعاتده انسان اسلوبنده برشی ایدوب قورلرکه حیوانات زیان ایتمیه
خ خرخسه ع سکون راوفتح خا وسین مهملتین ایله صیادلر دامه بغلدوغی قوشه دیرلر که
سائر قوشلرانی کوروب یانسه کلوب قوندقلرنده دامه کرفتار اولورلر عربیده ملواح دیرلر
خ خرخشه وخرشه ع کلاهما بسکون الراء وفتح الشین المعجمه خصومت ومجادله معناسنه
خواجوی کرمانی بیت ای مسلمانان اکر چشمش کند قصد دلم * چون توان کردن بان
رو ترك کافر خرخشه * وغوغا وآشوب معناسنه پوربهای جامی بیت قصد فرزند مردمان
کردی * خرخشه بر سرمن آوردی * اغاجی بیت در خوی تو انیست بجز خرخشه کاری
مانا که بود خوی بد ست خرخشه زاری * واضطراب قلبه دخی دیرلر خ خرزه ع فتح راء
مهمله وزاء معجمه ایله بونجق وخرمهره که صغریورکندن چقار وطلوم وقیو آغزنه قود قلری
دلکلی طاشه دیرلر خ خرزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله آلت رجل معناسنه
حکیم انوری بیت زند کانی خرزهٔ قاضی * بادچندانکه او بود راضی خ خرزده ع سکون
راوفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله بوق بوجکی معناسنه شاعر بیت کسی بیند آن شکل بر هم زده
بکوید که این بوالعجب خرزده خ خرزهره ع سکون راء مهمله اولی وفتح زاء معجمه وراء
ثانیه ایله برنوع اغاجدر یپراغی سکوت یپراغی کبی اوزون اما اندن قالن اولور حیوان
یدوکی ساعت هلاك اولور ترکیده آغو اغاجی دیرلر میر خسرو . بیت منه دل برین باغ مردم
فریب * که خرزهره را نام برداشت سیب * بعض فرهنکلرده ابوجهل قارپوزی که فارسیده
کبست وعربیده حنظل دیرلر شیخ سعدی . بیت رطب ناورد چوب خرزهره بار * چو بد
تخم کشتی همان چشم دار * مؤید الفضلاده برقور تجغر در سرخ وسیاه اولور زهرناکدر
آکا کاغنه دخی دیرلر خ خرساوله ع سکون راوفتح سین مهملتین ایله کلر دیدکلری جانوردر
کرباسو دخی دیرلر کذا فی المجمع خ خرسله ع سکون راوفتح سین مهملتین ایله بردار ودر
اطباقتنده معروفدر خ خرسنده ع سکون راونون وفتح سین مهملتین ایله اسم فاعلدر قانع
معناسنه یعنی آنکیچون هرنه اولورسه راضی وشاکر اوله خرسند دخی دیرلر میر خسرو بیت
خرسنده بعافیت نبودیم * اینك خوآن کرفته مارا * شرف شفروه بیت عشق شدکه آلوده
هجران وصالست * کنجیست ندانم دل خرسنده که دارد خ خرشته ع فتح راء مهمله وتاء
مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی خرامیده یعنی صالنجی کذا فی فرهنك جهانکیری خ خرغوله
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله براوتدر ادویه‌یه جزو ایدرلر تخمی دخی اجزایه داخل
اولور خصوصله جراحاتی پاك ایدوب ات بتورمکه عظیم نفعی وار در بوخاصیت یپراغنده
زیاده در وتخمی کلاب ایله ایچسه‌لر جراحت امعایه غایت نفعی واردر وکوکنك دخی نفعی

وار در جراحت پاك ایلمكه بو سببدن فارسیده ریم آهنج دخی دیرلر شیرا زیلر بار تنك وزبان
سندی سمرقندده دوف وعربیده لسان الحمل وهندی لسان نك خوب كلاد دیرلر طبیب یوسفی
رباعی * باشد چو زضعف معده ات بول الدم * ضعف توازان زیاده كرد دهردم * كر شربت
زرك وآب خرغوله خوری * قوت شود ت افزون مرض كردد كم ‖ خرفه ‖ سكون راء مهمله
وفتح فایله برسبزه در پربهن وخفرج وفرفخ دخی دیرلر تركیده سمزاوت وعربیده بقلة الحمقا
دیرلر غایت نافع اوتدر ‖ خركاده ‖ سكون را وفتح كاف ودال مهملتین ایله بمعنی خركاه
مسطوردر ‖ خركاه وخركه ‖ كلاهما بسكون الراء المهمله وفتح الكاف الفارسی اصلی قره اوه
دیرلر عربان واكراد بكلری ومتعین اولنلری قورارلر وتركانك كیچه دن اولری ایدی مرور
یامله پادشاهلرك ووزرانك اوتاقلرینه اسم اولدی خواجه سلمان بیت باهمه قدر ومرتبت
بست كمر نهادتو * چنبر خركهی تراخركه چرخ چنبر ست * شرفنامه ده كسر خا ایله ضبط
اولنمش وامیر زین الدین هروی ملك الشعرا كه حسن جان لقبی ایله معروفدر اندن نقل ایدر
مقام لطیف وموضع خرمه خركاه دیرلر آنك ایچون كه زبان پهلوی ده كسر خا ایله
خرخوش معناسنه وكاه محل معناسنه در محل خوش دیمك اولور ‖ خركره ‖ كره ضم
كاف وفتح راء مشدده ایله طای دیمكدر خره مضاف اولمغله اشك یاوریسی دیمك اولدی
ابو المعانی بیت همه فرزند اومانند اوشد * هر آینه زخر خركره زاید ‖ خرمهره ‖ قاطر
بونجغی كه قاطر ومركب بولارینه وپالانسنه زینت ایچون دیكرلر میر نظمی بیت اكر نطعت
چو مروارید باشد * شود خر مهره كر بخت نباشد * وبی قیمت اولان بونجقلره دیرلر شیخ
نظامی بیت زخر مهره مغز پرداخته * جهان مغز كوه از سرانداخته * وبر نوع نفیر در جنكده
چالرلر غالبا كرّه نای دید كلری بو ریدر كه اشك كبی صدا ویرر ‖ خرویله ‖ سكون راء مهمله
وكسر واو ایله آواز بلند وموحش معناسنه در كذا فی المجمع ‖ خره ‖ درت معنایه كلور اول
چای وحوض دیبنده اولان بالچغه دیرلر حكیم سنایی بیت پل بود برد وسوی آب سره
چون كذشتی كه تو ازان چو خره * ثانی فرهنك جهانكیریده بمعنی لای شراب یعنی شراب
دردی كه كوب دیبنده قالور وبولانق بالچق معناسنه در حكیم ناصر خسرو بیت كر تو بخواب
وخور بدهی عمر همچو خر * برجان تو وبال چو بر خرشود خره * ثالث غله نك وسائر نسنه نك
یوقاروباشن دوشرمك معناسنه در میر خسرو بیت بسكه بیرند سران خران * شد خره
سر زسران سران * فرهنك جهانكیریده برنسنه نك یانندكین دوشرمك معناسنه در
حكیم ناصر خسرو بیت یار بزه بر تواز تو خره كردست * ای مثل چو كانت پشت در بزه
باور * رابع هر تخمك سفلی یعنی یاغی النمش سمسم ویا دام وامثالی نسنه لره دیرلر كه اكا
كنجال وكنجاره دخی دیرلر اكثر بادام وكنجدك سفلن خرما ایله یرلر بسحاق اطعمه بیت لوزینه
همانندم كه به بیند سرازما * مادر عوض آن خره خرما بسرشتم * ضم را واظهار ها ایله
نور معناسنه در زراتشت بهرام بیت خره از رویشان افزونتر آمد * توكوی آفتاب آنجا
درآمد * وله ایضا بیت بخلقان بربخشود ایزد پاك * كه بفرستاد زرتشت خره ناك *
‖ خریده ‖ قول وجاریه اولادی واوده حاصل اولمش قزه دیرلر كذا فی مجمع الفرس ‖

‖ خرشته ‖ كسر راء مهمله وسكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله كمر ایوان وطاق
معناسنه شیخ نظامی بیت زخرشته آسمان در كذشت * زمین وزمانرا ورق در نوشت
وجنك آلتلوندن برسلاح آدیدر تاج الدین علی صابر * قطعه * در جوشن وخرشته
شد ستند تمرها * كین شاخ درختان همه باتیغ وسنانند * ترسند كه شان خسته شود
سینه بزخمی * در جوشن وخرشته ازان كشته نهانند ‖ خریشه ‖ كسر راء مهمله وسكون
یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بول حمار یعنی اشك سد یكنه دیرلر میر نظمی بیت بنوشد
هرچه می آید بشیشه * نداند باده ناب از خریشه ‖ خزده ‖ سكون زاء معجمه وفتح
دال مهمله ایله بمعنی زاله یعنی كناه ابو المعانی بیت چوابرمن كنی جور فراوان * تراعاشق
شدم خزده نكردم ‖ خزره ‖ سكون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله پنچه معناسنه در
خژنده ‖ فتح ژاء فارسی ودال مهمله وسكون نونله بمعنی خژند مرقوم یعنی قلیه اوتی ‖ خزنده
فتح زاء معجمه ودال مهمله وسكون نونله حشرات ارض یعنی هرنه كه ایاقسز یورزنده
سوریننور وبوجك قبیلی اولانه دیرلر ‖ خزیده ‖ كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی
وفتح دال مهمله ایله اكا دیرلر كه بركسنه بوجاقده ویاخود دیواریا ریغنده واغاج ایچنده كزلنمش
اوله حكیم انوری بیت می بینم ازین مرتبه خورشید فلك را * چون شب پره درسایه لطف
توخزیده ‖ خزینه ‖ معروف عربیدر فارسیده دخی استعمالی شایعدر ‖ خساره ‖
فتح سین وراء مهملتین ایله اغاجك زاید بوداقلرین كیدروب پاك ایتمكه دیرلر كذا فی
مؤید الفضلا ‖ خسته ‖ بوزن بسته درت معنایه در اول عموما میوه چكردكنه دیرلر
اوزم وشفتالو وغیرهم میر خسرو بیت لب رطب خوانی وانكه خسته ازدندان كنی * خسته
ازدندان من كن كه رطب میخوانیش * بو بیتدن خرما چكردكی فهم اولنور وقدماء شاعرلرندن
بوی دیمشدر * رباعی * شیرین كاخیست حجره رفته درو * یكدانه مستغنی رنا سفته درو *
یادهلیز یست اندران كرده سفید * یا سینه چاك خسته خفته درو * ثانی بیمار وآزرده
معناسنه در منزبور ایكی معنایه میر خسرو سلطان علاء الدین كورا ولمسنه * مثنوی *
كسی كوبركشید این دیده تو * بسان خسته شفتالوی تو * دو چشم اوچود وعناب خسته
همیشه خسته ودر خون نشسته * ثالث اول زمینه دیرلر كه زراعت ایچون سوریلوب
حاضرلنمش اوله لكن انسان وحیوانات ایاغندن نرم اوله حكیم انوری درصفت اسب خود بیت
فی ازغبار خاسته بیرون شدی بزور * نی از زمین خسته برانكیخته غبار * رابع بمعنی برخاسته
شرف شفروه بیت نه جز خفته درخواب دیدست مثلت * نه جز خسته بیدار دیدست نامت
بعض فرهنكلرده هایله هسته دخی دینلدوكی منقولدر ‖ خسره ‖ سكون سین وفتح راء
مهملتین ایله دپرنجی متحرك معناسنه ‖ خشاوه ‖ فتح شین معجمه وواو ایله اول زمینه دیرلر كه
زراعت ایچون آماده وخار وخاشاكدن وطاشدن پاك اولمش اوله شمس فخری بیت بهر بومی كه
باشد اهتمامش * نباشد حاجت زرع وخشاوه * كذا فی فرهنك حسین وفائی ‖ خشته ‖
سكون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی مفلس وبی برك ونوا كذا فی فرهنك جهانكیری
میر نظمی بیت درعالم از نظر افتاده كشته * چنان بی سیم وزر بودست وخشته *

ل خشمه ح سکون شین معجمه وفتح میمله اثواب مساْفران یعنی لوازم سفر ابو المعانی بیت
اضطراب دل ومضایقه هم * خرج راه واوازم وخشمه ل حشنجه ح فتح شین معجمه وجیم
وسکون نونله خشنك دیدکاری پاره که قفتان وکوملك قولتغنه دیکرلر کذا فی مجمع الفرس
ل خشینه ح کسرشین معجمه وسکون یای تحتانی و فتح نونله خشین مرقوم معنالرینه
ازجمله بوز رنکلو اولان نسنه معناسنه کسائی بیت کو هسار خشینهٔ پس ازین * کی
فرستد لباس حور العین * وقره کوز طوغان معناسنه شمس فخری بیت نیا ردکرد
درایام عدلت * جفا بر تیهوان با زخشینه ل خط آورده ح یعنی چار ابرو دلبر بعض شعرا
قتنده تازه بتمش صقالویه دیرلر میرنظمی بیت چوشد آن شوخ پرآشوب آفاق * خط
آورده برای قتل عشاق ل خطرایه ح سکون طا وراء مهملتین ایله بوزن همسایه جامهٔ
درویشان که یوکدن ایدرلر کذا فی تحفة الاحباب ل خفاچه ح فتح فا و جیم فارسیله ایکی
معنایه کلور اول قاون وقار پوزك خامی ترکیبه که دوکلك دیرلر ثانی بجازده برطا نفه آدیدرکه
قطع طریق ونهب کاربان ایدرلر کذا فی شرفنامه مثال معنیٔ ثانی حکیم خاقانی بیت
ز سموم آسیب تز باران بخیلی یافته * ز خفاچه بیم ز غریبه عصیان دیده اند *
ل خفاله ح فتح فا ولامله کروه مرغان وقوش جغلدیسی وباب جیمده اولان جغاله
معناسنه ل خفته ح سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سرفه یعنی اوکسرك میرنظمی
مثنوی * کلویش راز زور سرفه کفته * چنا نش داده بودآزار خفته * صدایش
چون شنیدی شاه ایران * بکفت آرند حکیمی بهر درمان ل خفچه ح سکون فا وفتح
جیم فارسیله حکام شرع تعزیر ایچون اوردقلری لت معناسنه درشاعر بیت بفرمود قاضی که
با امر شرع * بخفچه ازان کار کردند منع * نسخهٔ حسین وفائی ده بمعنی شوشهٔ زر وسیم
مسعود سعد سلمان بیت پشتش چو خفچه خفچه وآن خفچها همه * در بسته همچو پهلوی
مردم بیکدکر ل خفه ح بمعنی خبهٔ مرقوم اسم مصدر استعمال اولنور ل خفد ح سکون
فا وفتح دال مهمله ایله بمعنی کج شده وخمیده شاه ناصرخسرو بیت امروز همی ضعیف بینی *
این قامت خفدهٔ نزارم ل خفیده ح کسرفا وسکون یای تحتانیله بوغلمش واعضا او یوشوق
اولمش کذا فی نسخهٔ وفائی واداة الفضلاده بمعنی عطسه زده وضم خایله بوزن بریده بمعنی
سرفهٔ زده کذا فی المجمع ل خلاشه ح فتح لام وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اولکی دوهٔ ی
معناسنه ابو المعانی بیت دل تلاشی میکشد از غم بدن کشته خراب * چون خلاشه بشکند
کشتی بیفتد اضطراب ل خلاشمه ح کسرشین معجمه وفتح میمله امتلادن عارض اولان علت
بعض فرهنکده بوغا زایله دماغ اراسنده واقع اولور برعلته دیرلر مولانا حسن شهیدی بیت
آن کسی را که دل بود نالان * او علاج خلاشمه نکند ل خلاوه ح بوزن علاوه سرکشته
وسراسیمه معناسنه که کلاوه وکلالیو وکلالیوه وکالیوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره * قطعه * حریف جنك کزیدم تو هم درآور جنك * چوسك صداع دهد تن مزن بر آور
سنك * بخویش آی چنین خویش را خلاوه مکن * که اینت کوید کولست وانکه کوید رنك
ل خلند ح فتح لام ودال مهمله وسکون نونله ایجروکیدیجی ومجروح ایدیجی معناسنه استاد

استاد لبیبی بیت بود بردل زمژکان خلنده * کهی تیرو کهی ناوك زننده ل خله ح تخفیف
لامله یدی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده براوزون اغاجدرکه آنکله کمی یی سوروب
طوغری یوریدرلر حکیم ناصرخسرو بیت آب تیزست این جهان کشتیت را * بادبان کن
طاعت ودانش خله * امادریاده اولان کمی اوزون اغاجله قولانلمز مکر بعض چکدیرمه
صولرده اولان کمی اولسه بعید دکلدر حکیم فردوسی بیت سر بادبان تیز برکاشتی * خله
پیش ملاح بکذاشتی * بو بیتدن دومن اولمق فهم اولنور ثانی بمعنی خالی حکیم سنائی
مرد دین باش مال رایله کن * خیز ودنیا بجملکی خله کن * ثالث مجمع الفرسده بمعنی کم شده
بعضیلر بو معناده ضم خایله روایت ایلمشلر اما بو بیتده فتحه ایله در استاد عنصری بیت
او مرا نرادران یله کرده * مهر اورا زدل خله کرده * رابع حکیم اسدی طوسی وهندوشاه
نخجوانی هرزه وهذیان معناسنه روایت ایلمشلر بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هرمدح
وآفرین که نه اندر ثنای تست * نزدیك عقل باشد افسانه وخله * خامس فرهنك
جهانکیریده هرنسنه که خلنده اوله یعنی صانجلمق ممکن اوله دکن وبیزو چوالدوز وامثالی نسنه لر
سادس بوریحدر امعاده وبعض اعضاده اولورکه صانجوب وجع حاصل ایدر بو ایکی
معنایه ترتیب اوزره میرخسرو بیت هرخلهٔ خارکه چو زدم بکشت * صد خلهٔ هجر بجانم
کذشت * بعض نسخه ده کاو وخرسون جك اوجی سوری اغاجه ده دیرلر لکن معنای خامسه
داخلدر میرخسرو بیت آدمیانرا سخنی بس بود * کاو بود کش خله درپس بود * فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی وجع مفاصل دیوب بو بیتی ایراد ایلمش مسعود سعد سلمان بیت رویها
تابان زخشم اندامها پیچان ز بعض * کو بیا دارند بادلقوه و دردخله * بو روایت معنای
سادسه داخلدر سابع شرفنامه ده تخفیفله بمعنی خلم یعنی آب غلیظ که از بینی آید سومك
دیمك اولور و تشدید لامله بمعنی کم شده مسطوردر و فرهنك جهانکیریده تشدید لامله
اوچ معنایه در اول شراب ترش یعنی اکشمش شراب ثانی بمعنی درویش بی نوال ثالث مشتق
یکساله یعنی بر یاشر دوه ل خلیته ح کسرلام وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بمعنی
خریطه یعنی دفتر کیسه سی نجیم اولنمشدر ابو المعانی بیت همه مدح وثنای تو نوشته * عیکیجی
بجان باشد خلیته ل خلیده ح کسرلام وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله مجمع الفرسده
صانجلمش وایچرو کتمش معناسنه حکیم انوری بیت هرساعتش ازغصه کلی تازه شکفته
وزغصه چو خارش همه دردل بخلیده ل خمانیده ح میم ونون ویایله بوزن رسانیده بمعنی
کج کرده وخمیده معناسنه متعدی اولور حکیم اسدی بیت خمانیده دم چون کمانی زقیر *
همه نوك دندان چو پیکان تیر ل خمبازه ح سکون میم وفتح باء موحده وزاء معجمه ایله
بمعنی خمیازه یعنی اسنمك ابو المعانی بیت ازشراب عشق دل خمبازهٔ حسرت کشد * درهمه
بزم محبت رانشد مست وصال ل خمخمه ح سکون میم اول وفتح خاء معجمه ومیم ثانیله
بوزن دمدمه اوچ معنایه در اول متکبرانه سوز سویلمك ثانی ککزدن سو بلك توکیده
کسرایله خمخم دیدکلری ثالث پرامز نسنه یمك کذا فی فرهنك جهانکیری ل خمکوشه ح سکون
میم وضم کاف فارسی وفتح شینله یای باشی که اکربجه اولور آکادیرلر ل خمله ح بوزن شمله

صحاق هرنسنك اولور صه ‌ في خميازه ‌ بي سكون ميم وفتح ياى تحتانيله اسنمك كه آسا وسا
ودهان دره وفاژ وفاژه دخى ديرلر مولانا صائب بيت چه سود اوح مزارم زخشت
خم كردن * مراكه عمر بخميازه وخمار كذشت ‌ في خميدن ‌ بي كسر ميم وسكون ياى تحتانيله
بوزن رسيده اكلمش واكرى اولمش معناسنه كذا فى المجمع ميرنظمى بيت سوى بهر تواضع
قد خميده * نهال كشته پر ميوه خميده ‌ في خميرمايه ‌ بي اتمك مايه سى كه اكشى خمير در ابو المعانى
بيت متاع خانهٔ دل نهب كرد دردو غمش * خميرمايهٔ صبرم بريده است مكير ‌ في خميره ‌ بي
بوزن كثيره يوغرلمش نسنه هرنه اولورسه كلبشكره وبنفشه شكره خميره ديدكلرى
بومعنادندر ‌ في خميركند ‌ بي اضافتله كنده كاف عربيله قوپمش اولان نسنه يه ديرلر خميرك
اضافتيله تركيده زواله ديرلر اتمك ايچون كسوب يومرى ايتدكلرى خمير پاره سنه ديرلر
‌ في خمينه ‌ بي كسر ميمله بوزن كمينه بى وقت يغان شديد يغموره ديرلر ميرنظمى بيت چنان شد
برف وباران خمينه * نفس يخ بسته مى آيد زسينه ‌ في خنبه ‌ بي سكون نون وفتح باء موحده
ايله فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى طاق ايوان وصفه وفرهنك جهانكيريده اوزم اغاجنه
ايتدكلرى چارطاق كه عربيده عريش ديرلر ‌ في خنجه ‌ بي سكون نون وفتح جيمله وجيم فارسيله
دخى مرويدر جماع لذتندن ظاهر اولان صدا كه نفس ويردكجه بورندن چقار استاد
بيت تراى قلتبان كركرى به * كه نيوشى بشب درخانه خنجه * مؤيد الفضلاده بومعنايه
خمله بوزن غنچه مسطور در ‌ في خنجد وخنجيده ‌ بي كلاهما بسكون النون اولى بوزن پنجده
ثانى بوزن سنجيده انزروت ديدكلرى كه صمغ نوعندندر كذا فى نسخة الحليمى ‌ في خنده ‌ بي
ضحك معناسنه كولمك در اسم مصدر اولور كه فاعلى خندان اولور نوعى خموشانى بيت
الهى خنده ام را نالكى ده * سرشكم را جكر پر كالكى ده ‌ في خنه ‌ بي فتح نونله بمعنى پشته
خرمن يعنى وغيرى نه اولورسه ميرنظمى بيت خنه از برك كل كشته بهر جا * كه جمع
آمد پرى رويان رعنا ‌ في خنيده ‌ بي كسر نون وسكون ياى تحتانيله بوزن شنيده كار
شايع ومنقول اولان كفتكو معناسنه شيخ نظامى * مثنوى * زان دل كه بيكدكر بدادند
در معرض كفتكو فتادند * زين پرده دريده شد بهر سو * وين راز خنيده شد بهر كو
ومرد مشهور معناسنه حكيم اسدى بيت برادر بدان شاه راسرورى * خنيده بمردى
بهر كشورى * مؤيد الفضلاده كار مشهور ومعروف معناسنه دخى روايت اولنمشدر
بوقولى مؤيد استاد فرخى بيت يكى شادمانى بد اندر جهان * خنيده ميان كهان ومهان *
معيار جماليده بمعنى پسنديده شمس فخرى بيت مرتاض شد سپهر وجهان هم مطيع شد
اين از وفور رأفت شاه خنيده بود * ادات الفضلاده ايكى طاغ اراسندن ظاهر اولان
صدا وطاس وامثالى نسنه لرك آوازى معناسنه منقولدر وحركات ثلثه ده معناى آخر ايله
استعمال اولنور ‌ في خنيوه وخنيوه ‌ بي كلاهما بكسر النون وسكون الياء التحتانى بوزن
كبيره مجمع الفرس ده جمع حساب ودفتر وفرهنك زفانكويا ده بمعنى تودهٔ ريك ونسخهٔ ميرزا
ابراهيمده بمعنى جمع شدن چيزى وبسنجيده معناسنه در ‌ في خواب جامه ‌ بي جامه خواب
معناسنه اويقو اثوابى ديمك اولور وله بيت چو برخاست در سحر از خواب جامه * در آمد قاصد

قاصد وآورده نامه ‌ في خواب ديده ‌ بي بلوغه ايرشمش صبيان وبنات معناى تركيب احتلام
اولمقدن كنايه در ميرنظمى بيت چو شد آن سرو سيمين نو رسيده * بشب با فكر جانان
خواب ديده ‌ في خوابنيده ‌ بي واو معدوله وفتح يا وكسر نونله بمعنى خسپانيده يعنى ياتورمش
واويوتمش ديمك اولور شيخ سعدى بيت سهى سروش ببالين خوابنيده * سرشك
ازلاله وكل بر دميده ‌ في خوابكاه ‌ بي باء موقوف وفتح كاف فارسيله دوشك واويوجق مكان
ووقت خواب اسم زمان واسم مكان واسم آلت معنالرينه استعمال اولنور محلنه كوره
‌ في خواجه ‌ بي واو معدوله ايله خداوند خانه وصاحب مال وشيخ وحاكم ووزير معنالرينه
استعمال اولنور شيخ نظامى بيت خواجه مع القصه كه در بند ماست * كرچه خدا نيست
خداوند ماست * كشورى وزير زين العابدين هجونده ديمشدر بيت سمور اندر بر خواجه
ولى اولاد واتباعش * نهاده كس اجاره همچو در املاك غازانى * قصيدهٔ مزبوره نك مطلعى
بودر بيت بنا زم پادشاهى را كه از تأييد سبحانى * نهاده ديو سارى را بكف مهر سليمانى *
وصاحب مال معناسنه حكيم انورى * قطعه * خواجه در بخل شد چنان معروف * كه ببام
اندرون دود نراجه * هردو با يكدكر همى كفتند * كير خر در كس زن خواجه * بر معناسى دخى
خروس ايمكى در استاد لطيفى بيت منم چون ريك وتو همچون دجاجه * بوم شد راست بر تو
خفته خواجه ‌ في خواركار ‌ بي واو معدوله وسكون راء اول وفتح كاف وراء ثانيله فرهنك
جهانكيريده دشنام ويرجى معناسنه خور آكارى ودشنام ويرمك وخوارخورى دشنام
اشتمك معناسنه در استاد منوچهرى بيت توخوركار تركى من برد بار عاشق * زشتست
خواره كارى خوبست بردبارى * بو معنايى مؤيد كمال اسمعيل بيت بكيش خام طمع
خواند ويكى بى نفس * يكى تلنكى كاهل بكيش خوارى خواه ‌ في خوار ‌ بي واو معدوله وفتح
راء مهمله ايله روزى ونصيب معناسنه حكيم فردوسى بيت ابا خواست بر دانش چاره
نبود * ابا كوشش وزور خواره نبود ‌ في خوازه ‌ بي واو معدوله وفتح زاء معجمه ايله بوزن غازه
قدوم پادشاه ايچون اهالئ شهر مخصوص پادشاه اولان محلى زيب وزينت ايتمكه ديرلر حكيم
سوزنى * قطعه * به پيش باد نه آن نامه تا بمن برسد * كه هيچ باد نيابى چو باد بانك وبوى
بكوى دوست بر آن نامه را بدان عنوان * به پيش نامهٔ تو تا خوازه بندم كوى * وبزنمش
كوشكه ده ديرلر استاد عنصرى بيت مظفر او بديد چون خوازه * هر يكى زو بزينتى تازه
تحفة الاحباب ده عروسه مخصوص اولان خانهٔ مزين معناسنه فرهنك جهانكيريده دونما
ايچون اوزرينه اقمشه ترتيب ايتدكلرى اغا جلره ديرلر واوزم اغاجنك عريشى وبنا وعمارت
ونقاشلر نقش ايچون بغلدقلرى اسكله معناسنه مرويدر ودخى بمعنى خواهش يعنى استمك
حضرت مولانا قدس سره بيت مهر سيدش از سوى هر مهترى * بهر دختر دمبدم خوازه
كرى * بو بيت مثنويدن قرطلبى ايچون فهم اولنور ‌ في خوازنده ‌ بي واو معدوله ايله بوزن
سازنده بمعنى عروس كذا فى المجمع ‌ في خواسته ‌ بي واو معدوله وسكون سين وفتح تاء مثناة
ايله ايكى معنايه كلور اول خواستن لفظندن اسم مفعول اولور استنمش معناسنه ثانى
متاع وقماش معناسنه در حكيم اسدى بيت مدان به زدانش يكى خواسته * كه تا يد

همی از دهش کاسته * استاد عسجدی * قطعه * یا ببند دیا کشاید یاستاند یا دهد
تا جهان بر پای باشد شاه را این یادکار * آنچه بستاند ولایت آنچه بدهد خواسته *
آنچه بندد پای دشمن آنچه بکشاید حصار * مزبور ایکی معنایی بو بیتده حسین وفایی ایراد
ایتمشدر بیت میدهد خواسته ناخواسته محتاجا را * هیچ محتاجی محتاج نباشد بسؤال *
ل خواسته ع واو معدوله ایله بوزن کاسه باغ وبستانه حیوانات اورکوب کیرممك ایچون
ایتدکاری انسان هیأتنده کی نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل خوالسته ع
واو معدوله وکسر لامله بوزن دانسته بمعنی محبره یعنی دوات ولیقه یه ده دیمشلر در مجمع
الفرسده فتح لامله بوزن وابسته منقولدر ل خورابه ع واو معدوله ایله بوزن خرابه ایکی
معنایه کلور اول آب اندك که صو بندی اراسندن صزوب آقر حکیم فردوسی بیت زجوی
خورابه چو کمتر بکو * که بسیار کرد ویکباره او * ثانی آوانئ زراعتئ حاضر وآماده اولان
اکنجیه دیرلر ل خورده ع واو معدوله ایله خاء مضمومه ایله اولان خرده نك جمیع معنالریله
مترادفدر محلنده بیان اولنور انشاء الله تعالی ل خورنکاه وخورنکه وخورنه ع اوچی دخی
واو معدوله وفتح راء مهمله ایله بر قصر نامیدر که سنمار رومی که عربیده سنمار دیرلر نعمان
بن امرئ القیس امریله بهرام کور ایچون بنا ایتمشدر قصر مزبور خورنق اسمیله مشهوردر
اما اعجام خورنکه دیدکاری جای طعام دیمك اولور اول قصرده روایت اولنور که اوچ کنبد
متداخل بنا اولنمشیدی بهرام کوره عبادتخانه ایدی سه دیر وسه دیس دخی دیرلر کسر
دال ایله زبان پهلویده کنبد دیس دیرلر اما عربیده تعریب اولنوب خورنکهه خورنق
وسه دیره سدیر دیرلر حکیم خاقانی بیت خواهی که در خورنکه دولت کنی مقام * بکریز از ین
خرابهٔ تا دلکشای خاك ل خوره ع واو معدوله وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول خره
معناسیله مترادفدر که خاء مضمومه ده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ثانی بر مرضدر عربیده
جذام دیرلر ثالث مضمومه ده اولان واو معروفله خون معناسنه ل خوره ع سکون واو
وفتح راء مهمله ایله بوزن چوره مجمع الفرسده دره معناسنه وتحفة الاحبابده خرزهره که عربیده
دفلی دیرلر ومؤید الفضلاده بمعنی پامال مسطوردر ل خوله ع سکون واو وفتح لامله بوزن
دوله اغاج ئیبردانه که ایچنه اوق قورلر روم ولایتنده اکا قندیل دیرلر وتحفة الاحبابده اول
قبوردر که ایچنه اوق طولدیروب پهلوانلر وغازیلر بویونلرینه طاقرلر میر نظمی بیت
حمایل وار خوله کردنش را * نیندیشد در اعدا مردنش را ل خوه ع فتح واو ایله بمعنی
خبه مرقوم مجمع الفرسده بمعنی خوی یعنی عرق مسطوردر ل خه ع اظهار هایله بوزن مه
اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوش که خه خه دخی دیرلر عربیده اولان بخ بخ لفظنك ترجمه سیدر و
ثانی بمعنی پشته که عربیده تل دیرلر ثالث بمعنی خرمن غله ل خه خه ع برقاج محلده استعمال
اولنور زهی زهی و نیکا نیکا وعجب عجب وخوش خوش معنالرینه در هر بری محلنده ایراد
اولنور حکیم خاقانی بیت زه زه ای بخت خه خه ای دلدار * هم وفادار وهم جفا بردار *
بو بیتی سروری مجمع الفرسده خاقانی یه اسناد ایتمش اما یوسف انجوی فرهنك جهانکیریده
انوریدن بو وجه اوزره نقل ایدر بیت بخ بخ ای یار وخه خه ای دلدار * هم وفادار وهم جفا

جفا بردار * عبارت مذکوره ترکیبده په په وپوه پوه دیدکاری معنایه در کمال اسمعیل بیت پس
توقع بودت نعمت وحشمت زکسان * خه خه ای خام طمع مردك بیهوده امل ل خیازه ع
فتح یای تحتانی وزاء معجمه ونون ایله بمعنی خواهر زن که خازنه دخی دیرلر ترکیده بالدز
دیدکاریدر کذا فی المجمع ل خیشخانه ع سکون یای تحتانی وشین وفتح خاء معجمتین ونونله
مجمع الفرسده قامشدن یاپلمش اودر نسخهٔ میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده قیلدن طوقنمش او
ومعتبر ومفصل فرهنکلرده اغاجدن یاپلمش اوکه برجانبنده دلوکی اولوب سقالر طشره دن
صویی قویه لر ایچرو کیده ور وزکار ایچروده اول صویی طاغیده یاز ایامنده حرارت دفع
اوله بو طرز هندوستانه مخصوصدر بو معنایه حکیم خاقانی بیت از کلاب وژاله وکافور
صبح نس درسموم * خیشخانه کسری وسرداب خاقان کفته اند * وفرهنك جهانکیریده
اول خیمه در که کتان بزندن ایدرلر ایچنه سکوت پیراغی دوشیوب اوزرینه صو سپرلر دفع
کرمئ هوا ایچون هندوستانده خس وخاشاکدن بو مقوله اوایدرلر ایمش خیشخانه
تسمیه سنه باعث بودر حکیم سوزنی بیت چو آفتاب شد از اوج خود بخانهٔ حوت *
بخیشخانه رود برك بید وباده بخواه ل خیکله ع سکون یای تحتانی وفتح کاف ولامله براوتدر
عربیده جیهله ومرمه دخی دیرلر ل خیشاه ع الم وغصه معناسنه نعمة الله نقل ایتمش
اما حرکتن اشعار ایتمامش وکیفیت احوالن دخی بلدرمامش ل خیمه ع معروف چغتای
لسانیده اق اوی ضم همزه ایله اودیمکدر میر علیشیر ماه بدر کاملی خرکاهنه تشبیه ایدر بیت
تا فلك بختی لاری توزکای قطار * تا تولون آی آق اوی ایتکای آشکار * بو مطلعده فانوسه
تشبیه ایدر بیت اول قویاش آق اوید اومین تیکرینو رمیق هرساری * کویا فانوسدین
پروانه قالغای توشغاری ل مع الیاء التحتانی * خارائی ع خاراسنك سخت در آخرنده کی
یای وصفیه در برنسنه نك صلابت وقویلکن بیان ایدر ل خارچینی ع اول طپراغه دیرلر که
انی قیناتوب صرچه ایدرلر ودخی اوق دمرنی ایدرلر انسانه طوقندقده هلاك ایدر ابو المعانی
بیت کسی که شود مانع وصل یار * کند سینه اش خارچینی کذار ل خارماهی ع کسر راء
مهمله ایله بالق قاچیغی ودخی مزبورن بالغی نك آدیدر وله بیت کسی راچون خوردمال دواهی
بحلقومش شود آن خارماهی ل خازنی ع کسر زاء معجمه وسکون نونله براستاد حکیمك
آدیدر سیف الدین زبیری بیت اکر بحکم حساب سخاش کردندی * بساختندی جاماسب
وخازنی احکام ل خاکبازی ع خاك ایله بازیدن مرکبدر اطفال اویونلرندن براویوندر که
طپراغه هر بری بر مقدار اقچه کزلیوب طپراغی قارشدیروب قاچ آدم ایسه اولقدر
حصه ایدرلر هر بری کندو حصه سن ارایوب نه چقارسه آلور کذا فی المحمودی ل خاکبیزی ع
مسافرت معناسنه در معنای ترکیب طپراق الهمکدر ظاهر بودر که بو اسم اول معنایه حقیقتی دکل
اصطلاحیدر مسافر منازل ومراحلده خاك آلوده اولوب طپراغه غلطان اولدوغندندر
بو معناسی دخی صوکنارنده طپراق یویوجی اولور بعض اولردن طپراق قالدررلر صوکنارینه
دوکوب یورلر ایچنده بعض کمش والتون وبقر پاره لری بولورلر بو معنی حقیقیدر کذا
فی المحمودی ل خاکساری ع خوار وذلیل وخاك آلود خاکسار مرقوم معناسنه ل خاکشی

فتح كاف وكسر شين معجمه ايله تودری شرح دیرلر بر دارودر ل خاله بینی ع اضافتسز فتح
لام واخفاء ها وكسر با وسكون یا ونونله پرنج او نیله پشمش بولاج واطعمه نك اچلغی یعنی ادنای
طعام كذا فی المجمع ل خاله بی بی ع بودخی اول معنایه در یعنی ارزل طعام كذا فی المشكلات
بو معنایه شاعر بیت نخواهم كلشكر با منت غیر * خوشست بی امتنان آن خاله بی بی
ل خالی ع یعنی تهی وتنها معروف سوز در ل خامشی و خاموشی ع كلاهما بضم المیم وكسر
الشین المعجمه ایسم اولمقدر شیخ سعدی بیت دو چیز خیره عقلست دم فرو بستن
بوقت كفتن و كفتن بوقت خاموشی ل خامی ل خاملغله معروف وموصوف اولان نسنه یه
دیرلر و بر معنا سیله كمندر ل خانكی ع فتح نون وكسر كاف فارسیله خانه یه منسوب اولان
نسنه یعنی اوده مخصوص پشمش اطعمه وسائر اشیا عموما و بر نوع لطیف حلوادر خصوصا
خانی ع كسر نونله صو وصو غوده حق مكان ودخی حوض معناسنه شیخ نظامی بیت آب كوثر
نه آب خانی بود * چشمهٔ آب زندكانی بود * نسخهٔ میرزا ابراهیمده زر خالص ونام همای ابن بهمن در
ل خاور خدای ع خاور زمین پادشاهی در وسلم بن فریدون شاه كه خاور زمینی اكا ویروب
انده پادشاه اولدی اكا خاور خدای دیرلر یعنی خاور صاحبی ل خای ع لذت ومزه معناسنه
اسم استعمال اولنور ودخی چقور یرلره یغمور دن صو ایركلوب متعفن اولمق ودخی خاییدن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور شكر خای وژاژ خای كبی ل ختلی ع سكون تاء
مثناة وكسر لام ویای نسبتله ختل دیدكاری ولایته منسوب اولانه دیرلر عموما وانده بی نظیر
آتلر حاصل اولور واول مناسبتله غایت ایو آته اسب ختلی دیرلر كثرت استعمالله یالكز ختلی ده
دیرلر شیخ نظامی بیت وشاق نیك چشم هفت خركاه * بران ختلی شده سوی شهنشاه *
ل ختلانی ع بودخی اول معنایه در نون تأكید ایچوندر ل خراباتی ع خراباته یعنی میخانیه
منسوب مراد مست مدامدر مولانا محمد ظهوری در قسمیه بیت بجوش وخروش مناجاتیان
یكلمانك نوش خراباتیان * شرف شفروه بیت بمال دست بترك بدان خراباتی * كه
سخت طرفه بود روزه دار میخوان ل خرد ستی ع بیان اشكی عربیده حمار وحشی دیرلر
ابو المعانی بیت صورتش آدم چو كاو وحش بوده صیرتش * چون خرد ستی كریزد
كربه بیند آدمی ل خرزی ع فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه ایله بو تجقجی پیلور معناسنه
ل خر عیسی ع اضافتله عیسی علیه السلام اشكی دیمكدر و بر معناسی ده رهباندر ل خرنای
كرنای ایجامك بر نوع بوروسیدر اشك صداسی كبی صدا ویرر اكثر جنكلرده چالرلر سیف
اسفرنكی بیت پای كوبد سر پرچم چو زند راه بقا * جنك شیر علم ولحن سرود خرنای
رضی الدین نیشابوری * قطعه * اندران روز كه مشاطهٔ تأیید ظفر * شود از خون
جیبان پیكر شمشیر آرای * مرد در هم جهد از غایت فرط كینه * اسب برهم فتد از هیبت
بانك خرنای ل خشی ع كسر شین معجمه ایله اول بیاض نسنه كه بیاضلغی اقصی الغایه اوله
عربیده قوری دیرلر ل خله كشنی ع كی دومنی معناسنه در ل خند ستانی ع خند ستان
مرقوم معناسنه مجمع الفرسده مسخره لق ایتمك معناسنه مسطوردر ل خوالی ع واو
معدوله ایله بوزن خالی ایكی معنایه در اول طعام معناسنه ثانی رودخانه یعنی چای خرقی

حرقی كذا فی فرهنك جهانكیری ل خوای ع واو معدوله ایله پای وجای وزنی اوزره چاشنی
و مزه معناسنه ابو المعانی بیت آنقدر كرده اثر درد غم حسرت یار * خوای از ذایقه وكنم
نتوانم بشناخت ل خوی ع واو معدوله ایله عربیده عرق دیرلر حكیم اسدی بیت دلارام ره
بورخ از شرم كی * سمن لاله شد لاله لولو ز خوی * دیكر بیت بر روی خط تو قطرهٔ خوی
بوی عرق بهار دارد * چغتای لسانینده كسر خا ایله نیه دیرلر وكسر واو ویای تحتانی مشدده
ایله عربیده زمین دشت وهامون وزمین نرم معناسنه در ل خهی ع زهی معناسنه تحسین
ایچون استعمال اولنور كمال اسمعیل بیت زهی شكسته خطت پشت زلف مهرویان *
خهی ببرده لبت آب چشمهٔ حیوان * وكلمهٔ تحسین در خه ایله ای لفظلرندن مركبدر حكیم
انوری بیت زهی بیان تو اسرار غیب را خاكی * خهی بنان تو آثار جود را تفسیر ل خهی خهی
یعنی زهی زهی ونیكا نیكا وخوش خوش ل خیری ع سكون یای تحتانی وكسر زاء مهمله
ایله كیمی صاری كل وكیمی صاری شبوی در دیرلر و بر معناسی دخی رواقدر بو ایكی معنایه
شمس فخری * قطعه * زرد وخیره است دشمنش كویی * كرد نسبت با وخرد خیری *
پادشاهی كه هفت طاق سپهر * باشد از طارمش كین خیری ل خیلی ع كثرتدن كنایه در
وجمعیت معناسنه ده كلور میر نظمی بیت مرا كردند هر شب آشنایی * سكان در كوی
جانان بودخیلی ل باب الخاء المكسورة مع الالف * خلا ع بوزن ردا پالحق معناسنه
میر نظمی بر آنكس كه نقشش كند اقتضا * بماند چو خر لنك اندر خلا ل خوا ع بوزن بیا
یعنی مزه عربیده لذت وذوق معناسنه میر نظمی بیت بسیار خوردن كند امتلا *
مر آنكس دهن را نباشد خوا ل خیربویا ع سكون یای تحتانی اول وفتح ثانی وراء موقوف
وضم باء موحده ایله قافله كه هال وهیل وهال بوا وهیل بوا وشو شمیردخی دیرلر ل خینا ع
سكون یای تحتانی وفتح نونله سرود ونغمه معناسنه در وكاهی نون یایه تقدیم اولنور امیر
خسرو در ترجیع شعر بر نغمه بیت نظم را علی تصور كن بنفس خود تمام * كونه محتاج
سماع وصوت خینا كر بود ل مع الباء الموحده * خشب ع سكون شین معجمه ایله بی هنر
وبی معرفت اولانه دیرلر ابو المعانی بیت ندانستم رموز فن عشقت * دبستان جهان را
خشب ماندم ل خلاب ع بوزن كلاب چامور وچركاب معناسنه احمد كرمانی در متابعت
نفس كوید بیت چون خرهمه در خلاب ماند * باشك همه در حجاب ماند ل خلب ع
سكون لامله یعنی خلم یعنی سومك كذا فی المجمع ل خیزاب ع بوزن نیزاب موج دریا
معناسنه كه كوهه دخی دیرلر اصلی آب خیز ننده ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم
اولندی ل خیك آب ع سكون یای تحتانیله قربه كه آنكله صو چكرلر خیك اصلنده اسم
عامدر هر طلومه دیرلر آب اضافتیله مخصوص صو طولومی اولدی كذا فی مجمع الفرس
ل مع التاء المثناة * خت ع یاوب یوپورمق یوییدن معناسنه وبعض فرهنكده یالدرمق
تابش معناسنه میر نظمی ایكی معنایه بیت بكوه ودشت را خت كرد چون نور * در آنسو
تا كهان خت دید از دور ل خشت ع سكون شین معجمه ایله اوج معنایه كلور اول كرپیج
معناسنه كه بشوروب وقطعه سن كوچك ایتدكده رومده توغله وعجمده خشت

پخته دیرلر پخته وصفیله موصوف اولمزدن مقدم مطلق کرپچ مراد اولنور استاد دیمشدر
بیت بوفای تو اکر خشت زنند از کل من * همچنان در دل من مهر وفایی تو بود * خطیب
شیرازی * قطعه * صحن حمام رشك رضوانست * کرچه بنیاد اوست از کچ وخشت *
ماه رویان در وچو غلمانست * قوطه‌ها پر زله جای بهشت * ثانی فرهنك جهانکیریده
کتاب زندك یکرمی برنسکندن اون ایکنجی نسك آدیدر کتاب زندی یکرمی بر قسمه
تقسیم ایدوب هر قسمه ضم تونله نسك دیرلر وهر بر نسکك آدی واردر ثالث حربه دمور یدر
اما کثرت استعمالدن حربه دیدکلری نیزهٔ کوتاهه خشت ودمور یته حربه دینلمك شایع
اولمشدر بو بیتدن مفهوم اولدر بیت ببالای سرو به نیروی پیل * بانکشت خشت افکند
بردو میل * وحربه اولدوغنه بو دخی دلالت ایدر حکیم اسدی بیت هواچون شب وکرد
چون دیو زشت * دروچون شهاب روان تیروخشت * دیکر مصرع * یکی خشت شاهین
رود مارپیچ * وسنان دمورینه دیرلر وحربه دمورینه دینلدوکی بو بیتده تصریحاً واقعدر
حکیم فردوسی بیت برآمد درخشیدن تیغ وخشت * توکفتی هوا بر زمین لاله کشت *
وحربه اولدوغنه حکیم فردوسی بیت یکی خشت زد بر میان قباد * که بند کمربند او بر کشاد
معلوم اولدی که حربه‌یه‌ده ودمورینه‌ده محلنك اقتضاسیله استعمال اولنور ایمش *
خشت خشت ☽ تقردی که پچان وبعض نسنه‌لردن صادر اولور بر صدادرکه تقرتقر
ایدر حضرت مولانا قدس سره بیت خشت خشت موش برکوشش رسید * خفت ذوق
لذتش کلی رمید ☽ خلعت ☽ بخشش قفتانی که پادشاه ووزیرلر خدمت مقابله سنده
انعام ایدرلر آکا تشریف دخی دیرلر میر نظمی بیت بجان خدمتش چون رسیده بکوش
بفرمود خلعت نهندش بدوش ☽ خیره دست ☽ باب الجیم الفارسی مکسورنده ذکری
مرور ایدن چیره دستك مقابلنده ضدی درالی اوز اولمیوب طوتدوغی اشی سقط
ایدوب هیچ برایشه یرامین آدمه دیرلر ابو المعانی بیت خیره دستند آنکه دعوای هنررا
میرنند * هرکه از دستش هنر آید نباشد لاف زن ☽ مع الجیم ☽ خلنج ☽ کسر لام وسکون
نون ایله اعضانك طوتلمسنه یعنی عملدن قالمه‌سنه ودخی طرنقله قازیمق معناسنه که
خلنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ☽ خینج ☽ سکون یای تحتانی ونون وفتح فایله
سکرك تخمی دیدکلری دارودر کذا فی نعمة الله ☽ مع الدال المهمله * خرد ☽ فتح راء مهمله
ایله عقل وبصیرت معناسنه شیخ سعدی بیت سپهر اول کند چشم خرد کور * پس
آنکه برخردمند افکند نور * حکیم سنایی بیت بر سرت به زعقل افسر نیست * خرد
اندر سرست بصر نیست * چغتای لسانده عقله ایس دیرلر فرهادنامه‌ده فرهاد ماتمنده
شیرین حقنده دیو بیت اور وبان آنچه شور وشین قیلدی * کذ ضعف ایلاب ایسی اوزی
بیقلدی ☽ خردمند ☽ صاحب عقل دیمکدر مند ادات توصیفدر مقابلی بیخرد اولور شیخ
عمر خیام * رباعی * ای چرخ ذکردش تو خرسند نیم * آزادم کن که لایق بند نیم * کر میل تو
با بیخرد ونادانست * من نیز چنان اهل خردمند نیم ☽ خروند ☽ سکون راء مهمله ونون وفتح
واو ایله بر نوع خیاطت یعنی درزیلك در صنعت واستادلقله کوسترمك ایچون ایدرلر کذا فی

فی فرهنك جهانکیری ☽ خشاوند ☽ فتح شین معجمه وواو وسکون نون ایله بر مملکت آدیدر
کذا فی المجمع ☽ خنك بید ☽ سکون نون وکاف فارسی موقوفله بمعنی خار درخت یعنی
اغاج دکنی که بعض اغاجلرده اولور استاد رودکی بیت تن خنك بید ارچه باشد سپید
بنرمی وتری نباشد چو بید ☽ خنید ☽ کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی مکیلدی یعنی
امدی فعل ماضی اولور شرف شفروه بیت که از باغ تو لاله میچنیدم * که از لعل تو شکر
میخنیدم * مصدری خنیدن کلور مکیلدن معناسنه ☽ خوید ☽ واو معدوله ایله مفتوحه‌ده
ذکری مرور ایدن خوید معناسنه در قصیل دیمکدر وتازه بتمش مزروعاته دیرلر بو لفظك
استعمالنده ایکی وجه واردر بری مذکور وجه‌در بیدوزنی اوزره حکیم انوری بیت ای عجب
نیست بسی کز اثر لاله وخوید * کفتی آهو بره مینا سم وبیجاده لبست * بو قولی مؤید شمس
فخری بیت بهر قصیل فرس سایس تعظیم او * آورد از باغ چرخ هر سحر وشام خوید
وبر وجهی دخی کسر واو وسکون یایله خرید وچوید وزنی اوزره درمیر عماره بیت رویش
میان خلهٔ سبز اندرون بدید * چون لاله برك تازه شکفت درمیان خوید ☽ خوی درد
کسر واو وسکون یای تحتانیله بر علت آدیدر طرنغك اطرافی بشوب چرك واریك بغلر کاه
اولور که آندن طرنق دوشر عربیده راحس دیرلر وهندی لسانده انکلیزه دیرلر ☽ خویشاند
واو معدوله وسکون یای تحتانیله خصم واقربا معناسنه در ☽ خید ☽ سکون یای تحتانیله
تازه بغدای وآرپه که خوید دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * کسی که عزت عزلت نیافت
هیچ نیافت * کسی که روی قناعت ندید هیچ ندید * زهی خوشست ولیکن زجهل خواجه همی
خوشی نیاید از وهیچ زانکه خار ازخید ☽ مع الراء المهمله * خدیور ☽ کسر دال مهمله
وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله پادشاه دیمکدر که خدیو دخی دیرلر اصحی اولو پادشاه
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ☽ خدمتکار ☽ معروف ☽ خدمتکدار ☽ خدمت
ایدیجی مخصوص اولق لازم دکل هر خدمت ایدنه دیرلر هرنه وجهله اولور سه ابو المعانی
بیت خدمتکدار شاه جهانم بجان ودل * دارم امید لطف وعنایت دریغ مدار ☽ خر ☽
ایکی معنایه‌در اول صاتون آل معناسنه صیغهٔ امردر ثانی طومانده بهار ایامنده یوجه
طاغلر باشنده وکوز فصلنده آچق یرلرده ودره‌لرده اولور آکا هر دخی دیرلر اما زبان
پهلویده خرخوش دیمکدر ☽ خریدار ☽ صاتون آلیجی مشتری معناسنه در اصلی خریددار در که
خرید اشتراددر ودار اسم فاعلدر ایکی دال بر یرده تلفظ ثقیل اولمغله بری حذف اولنمشدر
میر نظمی بیت خریدار متاع درد عشقم * زعهد کودکی پرورد عشقم ☽ خنبیر ☽ سکون
نون وکسر جیمله بوزن انجیر اوج معنایه‌در اول بمعنی تیره یعنی قراکو حکیم اسدی بیت
همه آسمان کرد لشکر کرفت * همه دست خنبیر وخنجر کرفت * ثانی بوی تند یعنی کریه
رایحه ایچ یاغی ویاخود کوك ویوك یانغی وچراغ سونکی وامثالی قوقوله دیرلر خسروانی
بیت سالها بکذرد که بر ناید * روزی از مطبخت همه خنبیر * ظهیر فاریابی بیت زباد کرزش
کردون همی پراز آشوب * زتف تیغش هامون همه پراز خنبیر * شمس فخری بیت چنان
بسوخت زتاب سنان خصمت * که بر نیاید از وکر بسوزدش خنبیر * ثالث هر نیزوتنه

اولان نسنه یه دیرلر ﴿خنکسار﴾ بفتح سکون نون وکاف فارسی موقوف وفتح سین مهمله ایله
ایکی معنایه کلور اوّل اول کمسیه دیرلرکه باشنک قیلی بیاض اوله حکیم قطران ارموی بیت
زال زر اندر ازل زلزال شمشیر تودید * درازل شد خنکسار از هول آن زلزال زال * امیر
خسرو بیت صفوت آتش مجوزین چاپکی پوشان رسم * زانکه طاوسی نیاید از بطان
خنکسار * ثانی کوهرچله درکه باروتك برجزؤیدر ﴿خیار﴾ بالفتح معروف شاعرك بری دیمشدر
بیت قافیهٔ نان وپنیر وخیار * درعجم این یافت مثل اشتهار * یا ز فصلنده خیار وپنیرك
اتمك ایله تناولی لطیف اولوب واوچی نك قافیه سی واسع اولمغله مثل ایتمشلر ﴿خیارچنبر﴾
وخیار شنبر بالفتح کلاهما ادویه دن مسهل لطیفدر تازه سی خیار کبیدر قوریدقده ایچنده
بتی بالکی اولور اون درهمی تمام شربتدر بر ویا ایکی مجلس عمل ایدر غایت مفید نسنه در
﴿خیاوار﴾ و ﴿خیاور﴾ کلاهما بفتح الیاء التحتانی والواو ایش کوج معناسنه ابو المعانی بیت
هرکس بجهان دادوستد راشده کاسبی * جز عشق مرا نیست خیاوار مناسب ﴿خیر بکیر﴾
سکون یائین تحتانیین وکسر باء موحده وکاف فارسیله اقسام لعبدن برلعبدرکه بردایره
چویوب ایچنه بریسی کیروب طورب باقیلری اطرافندن آنی اوررلر اول ایاغله آنلری
دپرتقنسنه طوقنور ایسه آنك یرینه اول طورر بو اویونه خرسك وبخور دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﴿خیر خیر﴾ بولفظ مکرر بش معنایه در متحیر وواله وسرکشته معنالرینه در
حکیم اسدی بیت کس ازخیل ایشان نبد مانده نیز * بماندند در زخم او خیر خیر *
دیکر باندرین معنی بیت شمار نده شد سست مانده دبیر * دل وشاه ولشکر همه خیر خیر
ثانی هرزه وهذیان معناسنه در کمال اسمعیل بیت اومیکند مسوّدهٔ شعر من بیاض * من
میکنم مسوّدهٔ شعر خیر خیر * ثالث بمعنی بی سبب وبی اصل شاعر بیت خیر خیرم کرد
صاحب تهمت اندر همچو بلخ * تاهمیکویند کافر نعمت آید اندری * رابع بمعنی تیره وتاریك
حکیم فردوسی بیت ز آواز باران وکردان نیز * همی چشم خورشید شد خیر خیر *
خامس لغت مجود یده بمعنی شتاب وشرفنامه ده بیهوده وتاریك وتیره معناسنه مسطوردر
﴿خیر﴾ بالفتح بوزن شیر یدی معنایه کلور اول سرکشته وحیران حکیم قطران ارموی بیت ای
مجوبی بربتان کابل وکشمیر میر * ماندم از بس کاوری در عهد ها تاه خیر خیر * ثانی
هرزه وبی سبب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ای رونق جانم زتو چون چرخ
کردانم زتو * کندم فرست ای جان که تاکی خیر کردد آسیا * ثالث فرهنك جهانکیریده
کوزه غبار واقع اولمغه دیرلر رابع اعضا اویوشق اولمغه دیرلر خامس ناچار معناسنه
ابو المعانی بیت در اندیش وصلت که تاخیر شد * سراپا وجودم زغم خیر شد * سادس
برشکوفه درکه زر وسرخ وبیاض اولور آکا خیری دخی دیرلر سابع رند ودلیر وبی شرم
معنالرینه در بو معنالرك جمله سنده هاء علامت ایله خیره ده دیرلر ﴿خیره سر﴾ بفتح سکون
یای تحتانیله باشی دونمش وشاشقون معناسنه اولور مولانا هاتفی بیت سپاهان پرفتنه
خیره سر * زچشم سیاه بتان خیره تر ﴿خیز کیر﴾ و ﴿خیزه کیر﴾ بالفتح کلاهما بسکون الیاء التحتانی
وزاء معجمه موقوف وکسر الکاف الفارسی براویوندر ترکیده طور طوت دیرلر یعنی ایله

ایله فارسی سنك ترجمه سیدر خیر بکیر مرقوم معناسنه آکا کوهاموی وخرسك دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﴿خیز﴾ مع الزاء المعجمه * ﴿خردسوز﴾ بالفتح ایکی معنایه کلور اول آذربایجانده بر آتشکده
نامیدر شیخ نظامی * مثنوی * ازآنجا بتدبیر آزادکان * درآمد سوی از رآبادکان * دران
لحظه بود آتش سنك بست * که خواندی خردسوزش آتش پرست * ثانی هرنکه عقلی
زائل ایدر غم وغصه وافکار دور وجای مخوف وکار دشوار ومکیفات وبونلره بکزر
نه اولور سه عموما ودلبر ممتاز خصوصا ﴿خیز﴾ بالفتح بوزن تیز خیزیدن وبعض ارباب لغت
قولنجه خاستن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر سحر خیز کبی مثال امر خواجه حافظ
بیت ساقیا برخیز ودرده جام را * خاك برسر کن غم ایام را * مثال وصف ترکیبی خواجه
سلمان بیت ببوی دوست سحر خیز شو چو باد صبا * که بوی دوست زمشکین دم سحر یابی
﴿خرس﴾ مع السین المهمله * ﴿خرس﴾ بالفتح سکون راء مهمله ایله آیو دیدکلری وحشی جانور درسباع
نوعندن میر نظمی درصفت احمق وکول بیت چنان کردند تعلیم وتفهیم * که نتواند کند
چون خرس تقلید ﴿خیس﴾ بالفتح سکون یای تحتانی ایله بوزن کیس پلاس وجامهٔ کهنه
وخشین ودخی خیسیدن لفظندن صیغهٔ امردر ﴿خدیش﴾ مع الشین المعجمه * ﴿خدیش﴾ بالفتح کسر
دال مهمله وسکون یای تحتانی ایله حرم کبارده براختیار خاتون اولورکه امور بیته کتخدالق
ایدر وسوزینك نفوذی دخی مقرّر اولور اولمقوله یه کد بانو دخی دیرلر ابو مسلم بشاری
* رباعی * در ظاهر اکربرت تمام درویش * زینم چه زنی بطعنه هردم صد نیش *
دار دهرکس بنا باندازهٔ خویش * درخانه خود بنده وآزادو خدیش ﴿خراش﴾ بالفتح فتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول خراشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور دلخراش
وروخراش کبی ثانی اول یاره که دری اوزرنده اولور طرنق ودکنه دن عارض اولور وبچقو
اغزندن دوکان نسنه که ترکیده تلاش دیرلر وسختیان وامثالندن تراش اولنان نسنه یه دیرلر
شمس فخری ایکی معنایه * قطعه * رسید رافت عدلش بدان که ازسر شاخ * نمی نماید ارّه که
تراش وخراش * برون فکنده بجار وب لا تدز کردون * عدوش راز درخانهٔ جهان چو
خراش ﴿ضمه﴾ ایله آخر معنایه کلور محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿خرش﴾ بالفتح کسر راء
مهمله ایله اول نوع خنده یه دیرلرکه هزل وتمسخر یوزندن اوله آکا خریش وخندیش
وخنده خریش وخنده ریش دخی دیرلر ابو المعانی بیت کمان مبرکه شود دولت جهان
جاوید * بروی تودوسه روزی فلك خراش کند ﴿خریش﴾ بالفتح کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خراش مرقوم ثانی بمعنی خوش ضمه معناسی محلنده ذکر
اولنور انشاء الله تعالی ﴿خلاش﴾ بالفتح غلغله وغوغا معناسنه در کذا فی المجمع اما شرفنامه ده
بمعنی خلیش که چچله وخلاب وغر لغج دخی دیرلر ﴿خلیش﴾ بالفتح کسر لام وسکون یای تحتانی
ایله اول قویی باچغه دیرلرکه آدم باصدقده ایاق کوجله قالقر کذا فی ادات الفضلا ﴿خویش﴾
واو معدوله ایله بوزن کیش الی معنایه کلور اول بمعنی اقارب یعنی خصم حکیم اسدی بیت
مر این خانه تو خانهٔ خویش دان * مرا کرچه بیکانه ام خویش دان * ثانی بمعنی خود که
خویشتن دخی دیرلر ترکیده کند وکندوسی دیدکلری معنایه در شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی

آتش بدو دست خوش ازخرمن خویش * چون خود زده ام چه نالم از دشمن خویش * کس
دشمن من نیست منم دشمن خویش * ای وای من و دست من و دامن خویش * ثالث بمعنی کاواهن
وخوش کار مزارعه ده دیرلر حکیم فردوسی بیت بجشم ز گنج ودرم صد هزار * بدرویش
هرکو بود خویش کار * رابع بمعنی وجود حضرت مولانا قدس سره بیت خویش من
والله که بهر خویش تو * هر نفس خواهد که میرد پیش تو * خامس بمعنی خوب وخوش میر
خسرو بیت دید چواین میشنوی خویش را * تیر قلم کرد سر خویش را * سادس برنوع
طوقمش غلیظ کتان بزی در که آکا خیش دخی دیرلر میر خسرو بیت خانه خویش از خشکی
وتری * یافته از خرکه مه برتری * معنای اوله عربیده قارب وچغتای اسانده کیش قارام
دیرلر خصم واقربا دیمك اولور لـ خیره کش ع ضم کاف عربیله مجمع الفرسده ضعیفه
وبی مجال وبی شرم معناسنه در شیخ سعدی بیت جهانسوز وبی رحمت وخیره کش *
ز تلخیش روی جهانی ترش * کذا فی مؤید الفضلا اما خاطره کلور که خیره بی سبب وهرزه
معناسنه اوله ضعیف معناسی نجه استنباط اولنور لـ خیش ع سکون یای تحتانیله
ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانگیریده برنوع کتاندر اکثر بلاد گجرات وسندده طوقورلر
وکیورلر استاد فرخی بیت دلی را درهان نوشی عدو را بر جگر نیشی * عدو خیش است وتو چون
ماه تابان آفت خیشی * وبرنوع کتاندر که مصرده طوقنور خیش مصری دیرلر ثانی اول
اغاجه دیرلرکه اوکوز بوینینه بغلرلر آکا ایمد دخی دیرلر ونسخه میرزا ابراهیمده برنوع لطیفه
کتان جامه در که ایام تابستانده کیورلر بو معنایی مؤید حکیم انوری بیت آسمان خود سال ومه
پاینده این دستان کند * در دیش باخیش دارد در تموزش بافنك * بافنك ز ردا وه کورکه
دیرلر ومجمع الفرسده جامه کتان سطبر مسطوردر لـ مع الصاد المهمله * خلاص ع شرفنامه ده
التون ونقد نفیس صفتنده استعمال اولنور ومشکلاتده بمعنی پوته مذکوردر لـ مع الفاء
خلاف ع شرفنامه ده صلقم سکوت معناسنه مسطوردر وعربیده ضد راستدر مخالف
معناسنه وفعال وزنی اوزره مصدر اولور لـ مع القاف * خیوق ع سکون یای تحتانی
وفتح واو ایله خوارزم مملکتنده برشهر آدیدر مولانا هاتفی بیت توهم دست ازکات وخیوق بدار
که تا مملکت ماندت پایدار لـ مع الکاف * خباك ع فتح باء موحده ایله قیون وصغر آغیلی که
کیجه یاتمق ایچون ایدرلر ابو المعانی * قطعه * شها این سرای چنان اشتباه * شود دوستانرا
مکان لطیف * نکیرد فرار ونیاید حضور * شود دشمنا نرا خباك کثیف لـ خرسك ع
مصغر خرس درو خیر کیر اویونی معناسنه شیخ سعدی بیت استاد ومعلم چو بود کم آزار
خرسك بازند کودکان در بازار لـ خسك ع سکون سین مهمله ایله کل معصفر معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانگیری حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله کلور لـ خشتك ع سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول قفتان وکوملك قولتغنه اوردقلری پارهدرکه
ترکیده دخی خشتك دیرلر کمال اسمعیل بیت آنکه قدرش جو کشد دامن رفعت بر چرخ *
همچو خشتك بودش شکل زمین زیر بغل * استاد لطیفی بیت هرکه از خار میوه چیند بود
دامن وخشتکش دریده بود * بو معنایه خواجه سلمان بیت خشت ایوانش برصدرن گردون

گردون خشتك * طرز بنیانش بر دامن آفاق طراز * ثانی بمعنی ایینه زانو یعنی دیز کوزی مولانا
علی فتحی بیت بی رضایت هرکه بو یدیك قدم * خشتك زانوی او برکنده باد لـ خمناك ع سکون
میم وفتح نونله مریض ومعلول وزحمتلو معناسنه ابو المعانی بیت بجاه ودولت وقدرت اکر برند
حسد * درون خصم ترا تا ابد شود خمناك لـ خنامك ع فتح نون وضم میمله بندق اوتی
دیدکلری بدر لـ خنجك ع سکون نون وفتح جیمله صاقز اغاجی که یمشنه منه کوش دیرلر
عربیده حبة الخضرا دیدکلری در فارسیده برآدی دخی تمشکدر اناطولیده چدنه دیرلر حرکات
ثلثه ایله مرویدر ارباب لغتك هر بری بر حرکتله نقل ایلمشلردر معروفی بیت بادا وربدرت را
که مدام * که بنه کشن بدی وکه خنجك * مجمع الفرسده جیم فارسیله مرقومدر لـ خیلك ع
سکون یای تحتانی ایله هو طلومه دیرلرکه کرك بال وکرك صو وکرك نسنه قونیله جمله سنه
خیلك دیرلر لـ مع الکاف الفارسی * خلنك ع فتح لام وسکون نونله ایکی معنایه کلور اول
خلنج مرقوم اولمك معنای اخیرنه ثانی دورنك معناسنه در استاد منوچهری بیت تا برآید
لخت لخت از کوه میغ ماغ کون * آسمانرا آسکون کردد ز رنك او خلنك لـ خنك ع سکون
نونله هر بیاضه دیرلر عموما استاد بیت خدای تیغ ترا داد ازل بزال نمود * ز بیم تیغ تو تا ازان
خنك شد سر زال * وقیرآته دیرلر خصوصا حکیم فردوسی بیت تبارك ز فولاد سبزش کلاه
فرس خنك برکستوانش سیاه * قیرآته بو اسم اطلاقی رنك اعتباریله در شعرا آخر نسنه لرده
دخی استعمال ایتمشلردر از جمله پای سکرنه دیرلر اکثری بیاض اولمغله شیخ نظامی بیت
قوس وقزح کشت کمان وار کوز * از دو طرف خنك پی وسرخ توز * وبیاض فقتانه ده
دیمشلر حکیم فردوسی بیت بپوشید سهراب خفتان خنك * نشست از بر چرمه سبز
رنك * اما بو بیتده قافیه اقتضاسی اوزره خاء مفتوحه کرکدر بیاض اولمق اوزره ایراد اولنان معانی
جمله بیاض صحیح دکلدر بلکه برمقدار تیره رنك اولمق فهم اولنور لـ مع اللام * خبال ع فتح
باء موحده ایله قیون وپکی وصغر آغیلی که کیجه یاتمق ایچون یاخود صاتمق ایچون طاشدن
یاخود اغاجدن ایدرلر ابو المعانی بیت میندار خانه هر اصحاب مال * همی ساخته اند
بهر خود را خبال لـ خیتال ع سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرسده سخن دروغ
ومزاح معناسنه در تحفة الاحبابده کذلك ونسخه وفاییده انجق مزاح معناسنه مسطوردر
لـ خل ع بوزن دل سومك معناسنه مرویدر خلمدن ترخیم اولنسه جایزدر میر نظمی بیت
بد اندام وبدکوی وبد بود دل * دو دیده پر آزخ به بینش خل لـ مع المیم * خرام ع یدی
معنایه کلور اول ناز وعنا لغله صالنمق معناسنه میر خسرو بیت بهر زمین که چو آب حیات
بخرامی * دهان مرده بزیر زمین پر آب شود * بو معناده اسم مصدر اولمق لازم کلور نازایله
صالنمش معناسنه استاد لطیفی بیت مکر از یار من آموخت کل وسرو چمن * کین چنین خنده
شیرین وخرامی دارد * ثانی خرامیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور سرو خرام
وکبك خرام کبی معنای اول ایله بو معنایه استاد فرخی بیت خاك او پر خرام وجادووش *
باغ او پر بتان کبك خرام * ثالث بمعنی خوب شمس فخری بیت تا نباشد کریم همچو لیئم *
تا نباشد کریه همچو خرام * رابع بمعنی مژده حکیم فردوسی بیت سپهبد از ان کفتها کشته

زام * كه پيغام بد با نويد وخرام * مختاري بيت زشمشير زهراب دل را نويد * ز پيكان پولاد
جانرا خرام * خامس بمعنى شادمانى وسرور وله بيت ببودند يكهفته با ناى ورود *
ابا سور وجشن وخرام وسرود * وله بيت يكى شهر بد شاه را شاهه نام * همان از در سور
وجشن وخرام * سادس بمعنى مهمانى شدن * وله بيت خرام آورا مشكرا نرا بخوان * يكى
خلعت آراى بالاى خوان * وله بيت چو طوس سپهبد پذيرد خرام * بياشيم ر وشندل
وشاد كام * سابع بمعنى نويد وله بيت يكى نامه فرمود نزديك سام * سراسر درود ونويد
خرام * استاد فرخى بيت دولت اورا بملك داد نويد * وامل تازه روى وخوش خرام
بو معنالرها بيات مرقومه استشهادى فرهنك جهانكيرى نقليدر خسم سكون سين مهمله
ايله شرفنامه ده جراحت معناسنه در بو معنايى مؤيد استاد عنصرى بيت بسى خسمها
كرده بود از نخست * مر اين خسمهاى مرا چاره جست خشم سكون شين معجمه ايله
غضب وتهور معناسنه در خاء مفتوحه ده ذكرى اصلى اوزرينه ايدى بونده مشهور اولدوغى
اوزره نقل اولندى ايكى وجهى ده جائزدر ديمك اولور خلم كسره يه قريب سكون لام ايله
اوج معنايه كلور اول اول غليظ صو وخلط دركه بورونندن اقار عربيده مخاط ديرلر شمس فخرى
بيت عدورا خيال سر تيغ او * زبينى كند مغز بيرون چو خلم * بو معناده خل وخم دخى ديرلر
ثانى بمعنى غضب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت خلم خوشتر از چنين خلم اى خدا
كر كند از نور ايمانم جدا * ثالث اول كل نيره كه چسبنده يعنى ياپوشقان قره بالچق كه اياق
قودقده ياپشوب يوريمكه عسرت وير ر استاد * مثنوى * مرو بى دانشى در راه كمراه * كه
راه دور تار پكست وپر چاه * چراغ علم ودانش پيش خوردار * وكرنى درچه افتى سرنكونسار
فغان زين صوفئ درخلم مانده * ولى درخلم خور بى علم مانده خم درت معنايه كلور اول
بمعنى خلم كه اندن اختصار اولنمشدر ثانى برنوع بومدر خوش آواز اولور كه صد اسندن
هو لفظى فهم اولنور ثالث زخمتلو جراحت رابع علت ساله ديرلر خيره چشم بولانق
قور قودن اوله ياخود عليل اوله مولانا هاتفى بيت ازان خيره چشمان نا اعتميد * لب هندوى
آتشين شد سفيد خيم بوزن سيم يدى معنايه كلور اول مجمع الفرس ده كوزدن اقان
چرك كه تركيده چپاق ديرلر منجيك بيت دوجوى روان دردهانش زخلم * دوخرمن زده
دردو چشمش زخيم * ثانى جراحت وجراحتدن چقان ارياك معناسنه حكيم اسدى * مثنوى
زمين هست آماجگاه جهان * نشانه تن ماوچرخش كمان * ز زخمش همه خستكانيم زار *
نهان خيم وخون ليك درد آشكار * بو معنايى مؤيد استاد عنصرى بيت بسى خيمها كرده
بود او درست * مران خيمهاى مرا چاره جست * خسم لغتنده عنصرينك ايراد اولنان
بيتى عينى ايله بو بيتدر فقير راقم الحروفك تصرفى قياس اولنوب دخل اولنميه مرقومك
نظمنده بو ايكى وجه اوزره بولنمشدر ثالث اول چوال كه غليظ پنبه ايلكى ايله طوقنمش اوله واكا
بكزر نسنه لره ديرلر طيان مرغزى بيت سبوى وساغر وآئين وغولين * حصير
وجاروب وخيم وپالان * بو بيتده برقاج لغته شاهد ايراد اولنمشدر رابع بغرسق واشكنبه
قازنديسنه ديرلر بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت خصمش اركه خورد عجب نبود * كه سكانرا

سكانرا كلبچه باشد خيم * خامس طبيعت درشت معناسنه دركه در خيم دخى ديرلر درشت
اولور بو تقديرجه خيم طبيعت اولور حكيم سنائى بيت مرد شهوت پرست را درخيم
بد تر از بت پرست خواند حكيم * سادس خوى تند وتيز معناسنه حكيم فردوسى بيت
دكر خوى بد آنكه خوانيم خيم * كه با او ندارد دل از ديو بيم * هكذا نقل فى فرهنك جهانكيرى
وفرهنك حسين وفايى سابع تحفة الاحبابده بمعنى ديوانه مسطوردر مع النون *
نخاليدن فتح جيم وكسر لام ايله قوجاقلمقدر دراغوش كردن معناسنه ابو المعانى بيت
كشيدم آنقدر جورش نديدم لطف او هركز * نشد روزى بما روزى ميانش را نخاليدن
نخوليدن الف يرينه واو ايله ده اول معنايه در خذلان سكون ذال معجمه ايله
حرمان معناسنه عربيدر شيخ عطار بيت هركه اندر طاعتش كسلان بود * حاصلش كمراهى
وخذلان بود خراشيدن فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله طرملامق ويك قازيمق
وخراش ودلخراش بوندندر ابو المعانى بيت مشو بسخت دلى روخراش مردم را *
كه هر كزش نكند باخرد خراشيدن خرامان نازله ورعنا لغله صالنوب يوريمه ديرلر
اسم فاعلدر صالنجى معناسنه وله بيت خرامان سوى من آمد نهادم روى بر پايش *
متاع معتبر كردند پاى انداز شاهانرا خراميدن مصدردر صالنمق معناسنه خران
راء مشدده ايله وتخفيفله ده جائزدر رام ومطيع معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت بيچاره
نبات دانه بينى * هموار خران اين دوكوهر * وحكيم سوزنى بيت تندى وتيزئ آغازى
وخران نشوى * تند توسن ببرند آخر وخران آرند خرمن معروف وغله بيغوب
دوكه جك يره ده خرمن ديرلر مثال معنئ اول شيخ سعدى بيت خداوند خرمن زيان ميكند
كه بر خوشه سر كران ميكند * مثال معنئ ثانى حضرت مولانا قدس سره بيت
خرمن همه در ريخته كندم بكاه آميخته * هين از نسيم باد جان كه راكن از كندم جدا * غله
يغننه خرمن تسميه سى خصوصادر وهر نسنه نك يغننه ده ديرلر حكيم انورى بيت خالى
مدار خرمن آتش زدود عود * تادر چمن ز بيضه كافور خرمنست * وهالهٔ ماه يعنى آى
آغلنه خرمن ديلور رضى الدين نيشابورى بيت ماه بى خاك جناب توچنان تنك آمد *
كوبر ودائرهٔ خرمن زندان ديدم خريدن كسر راو دال مهملتين ايله صاتون المق اشترا
معناسنه كمال خجندى بيت حكمت فروش تاكى مرهم هميكند عرض * ما خستكان
نخواهيم اينها بجان خريدن خزيدن كسر زاء معجمه ايله امكلمك وقارن اوستنه
سورتمك معنالرينه وبعض اياقسز جانورلره صفت اولور خزيدن ماركبى كمال اسمعيل
بيت بعهد عدل تو رمح ارتطا ولى كردست * به تنكناى دل خصم درچو مار خزيد * وطينق
وسورچمك معناسنه فرو خزيد ديرلر حكيم اسدئ طوسى لغزيدن لفظى خزيدن ايله
تفسير ايلمش خسيدن كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيه ايله بمعنى خاييدن
كذا فى شرفنامه وفرهنك جهانكيرى خشت زن سكون شين معجمه ايله كرپچ اوريجى
ديمك اولور خشت كرپچدر وزن زدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور واسم
فاعل دخى استعمال اولنور كرپچ اوردى بو امر اوله وياخود كرپچ پشوريجى اوله وياخود خشتماد

معناسنه اولەكه خشت نیزه كوتاهه دخی دیرلر و یاخود خشت زن پهلوان ز و پیش لقبی
اولسه زیرا اول دائما خشت ایله جنك ایدردی و یاخود خشت ایله جنك ایله دیو امر اوله
بو معنالرك جملەسنه شمولی واردر كذا فی المجمع ع خلیدن ع سكون لام و كسر میمله
سومكرمك و غضب ایلمك معنالرینه مصدردر ع خوان ع فتح واو ایله اول كونكدركه اوزرنده
اودون یاررلر و اغاج یونارلر تركیلە آكا یغرق دیرلر ع خون ع خوان مرقومدن تخفیف
اولنمشدر ع خویشتن ع واو معدوله ایله كند و كندم دیمكدر ع خیابان و خیاوان ع
كلاهما بفتح الیاء التحتانی و الباء الموحدە و الواو شهردن خارج محللردە ایكی جانبی باغ باغچه
وسایەدار اغاجلرو اورتەسی یول و كذركاه و نشیمن اوله حاصل كلام زیاده سایەدار اغاج
اولان یره دیرلر مولانا جامی بیت حدیث روضه مكن جامی این توبس مارا * كه در سواد
هری ساكن خیابانیم * و آقرصو اولوب ایكی طرفی سایەدار اشجار اولان یره دخی دیرلر
مولانای مشار الیه بو محلده دخی دیمشدر بیت غرض ز خلد برین جامی این نه بس مارا *
كه در بلاد هری ساكن خیاوانیم ع خیدن ع بوزن دیدن خمیدن معناسنه اكلمك در و دخی
پنبه و یوك دتمك معناسنه در ع خیره شدن ع اویوشمق و كوز قماشمق و بر عضو و یا انسان
ایشه یارار اولمامق معنالرینه در ع خیزان ع سكون یای تحتانی و فتح زاء معجمه ایله یعنی خیزاب
مرقوم و دخی حمله ایدیجی معناسنه میر نظمی بیت شله خیزان ز هر جانب دلیران *
بیكدیكر ز دندی تیغ بران ع خیزیدن ع سكون یائین التحتانیین و كسر زاء معجمه ایله
قالقمق برخاستن كبی مصدردر غیاثای حلوایی * قطعه * برخیزای طبیب كه تا ناله سر كنیم
تحریك لب كشودن مرغ سحر كنیم * ما عندلیب زاده و پروانه طینتیم * در بیضه مشق
سوختن بال و پر كنیم ع خیسیدن ع سكون یائین التحتانیین و كسر سین مهمله ایله اصانمق
آغاریدن معناسنه ع مع الواو * خدیو ع كسر دال مهمله و سكون یای تحتانیله یعنی
خداوند یكانه یعنی اولو پادشاه كه ملك و مال و عسكر و قوتده سائر پادشاهلره تفوقی
اوله حكیم فردوسی بیت سیامك ز دست خروزای دیو * بنه كشت و ماند انجمن بی خدیو
و شیخ سعدی بیت خدیو خرد مند فرخ نژاد * كه شاخ امیدش برومند باد * بو بیتدن
انجق پادشاه اولمق فهم اولنور اما شیخ نظامی بیت خدیو جهان درجهان تاختن * براراست
عزم سفر ساختن * و حكیم نزاری قهستانی بیت بر مسند مراد نشسته جهان خدیو *
آن كش فلك بطوع كند عیدهٔ خطاب * بو بیتلرده بیوك پادشاه فهم اولنور ع خرو ع
ضم راء مهمله ایله فرهنك جهانكیریده سرخ رنك بر چچكدر نیر اعظم سمت رأسه واردقده آچلور
آكا خیرو و خیلو دخی دیرلر معربی خیروج در عربیده اسم خبازی در ع خشاو ع فتح شین
معجمه ایله باغی و بوستانی و مزروعاتی خارج اوتلردن پاك ایتمكدر كه خشاو كردن دیرلر
ابو المعانی بیت آن شوخ دلربا كه بحمام نوره زد * كویا كه باغ صحن همیكرده است خشاو
ع خیرو ع سكون یای تحتانی و ضم راء مهمله ایله بر نوع لطیف خوشبو شكوفه در اطبا یاغنی
آلورلر صاری و بیاض و قرمزی و بنفشی و ابری رنكلو اولور بو صفتلرله عربیده منثور دیدكلری
چچك اولمق كركدر اما ارباب لغتك كیمی خیرو و منثور دردیر و كیمی كل خطمی دردیر بو آنه دك

بو آنه دك فصل اولنمیوب قائلی شمس فخری بیت همیشه تا نباشد لاله چون كل * كل
با بونه نبود تا چو خیرو * بو بیتدن دخی منثور اولمق اقربدر ع خیلو ع یعنی خیروی مرقوم
سیف اسفرنكی بیت كرنشان فخر بودی نام نیر بی هنر * صدر شادروان بخیلو بازداری
نارون * بوندن كل خطمی فهم اولنور لغت تحریر ایدن بیچاره نیجه تصحیح ایلسون ع خیو ع
ضم یای تحتانیله مفتوحه دە ذكری مرور ایدن خدو و خیو معناسنه توكرك دیمكدر
ع مع الهاء * خجه ع سكون یاء موحده و فتح جیم فارسیله یعنی خفچه كه عنقریب ذكر
اولنور انشاء الله تعالی ع بخوله ع فتح جیمله قبرجق كه آتش یاقه سندن و یاخود ایش
ایشلمكدن الده واقع اولور و بیاننده یوریمكدن ایاقده ظاهر اولور آكا تاولی دخی دیرلر
كذا فی فرهنك جهانكیری ع خدزنوه ع عنكبوت معناسنه یازمشلر اما حركتن اشعار
ایتمامشلر ع خذره ع سكون ذال معجمه و فتح راء مهمله ایله آتش قوتی ع خراشیده ع
خراشیدن لفظندن اسم مفعولدر طرملنمش و یاره لنمش معناسنه حكیم اسدی بیت
ز بس خون كه هر سوی پاشیده شد * زمین همچو روی خراشیده شد ع خراشه ع
خراش مرقوم معناسنه در ع خرسته ع كسر واو سكون سین مهملتین و فتح تاء مثناة ایله
بر نوع اوزون و سیاه قورتدر صوده اولور آدمك بر عضونه یاپشسه قانن صورر آكا
سولك و زرو و زلو و دیوچه دخی دیرلر ع خرس كیاه ع بر اوتدر كوكنه شقاقل
دیرلر اول اوتی آیو زیاده سودیكندن تسمیه اولنمش بعضیلر كزدبر دیدیلر و بعضیلر كرفس
بری در دیدیلر اما بو سوز خلافدر یونانی زوفس و قوقانس دیرلر و بر كروه زوفس بوندن
غیریدر بونك آدی دوا ایا واغریادر دیدیلر شیراز بلوبدران دیرلر ع خرقه ع پارهٔ كرباس
و دخی درویشانك مخصوص جامەلریدر میر نظمی بیت بخرقه كشیده سر از اختلاط *
بدل كرده باد ردو غم انبساط ع خركاه ماه و خركه ماه و خرمن ماه ع كاهم اول دائره دركه كاه كاه
قمرك چورەسنده واقع اولور آكا برهون و برهوان و سابود و شاپورد و شاور دخی دیرلر
عربیده هاله دیدكلریدر بعض نسخه ده خركاه ماه و خرمن ماه آسمانددر دیو مسطوردر ع خره ع
یعنی خر مرقوم كه هر و هره دخی دیرلر طومان معناسنه میر نظمی بیت سراسر زمین را
خره میكرفت * شله روی خورشید چون تیره زفت ع خریده ع صیغهٔ مفعولدر
صاتون آلنمش بازركان بیننده متاعه دیرلر و دخی بو معناسی محجوبه و صاحبهٔ حیا خاتوندر
نتكم میر نظمی بیت شد از كار جهان دامن كشیده * كه بود آن پارسا خاتون خریده *
ع خساره ع فتح سین و راء مهملتین ایله باغ و بوستان و مزروعاتی خارج اوتدن پاك
ایتمكه دیرلر كذا فی شرفنامه ع خشت پخته ع پشمش كرپچ كه كرمید اولور كاهی تخفیفا
تاء مثناتی حذف ایدوب ع خشپخته ع دیرلر كذا فی المجمع ع خشبجه ع سكون شین
معجمه و تاء موقوف و فتح جیمله اول پاره دركه قفتان و كوملك قولتغنه دیكرلر میر عماره بیت
بجای خشبجه كر مشك نافه برد وزی * هم ایچ كم نشود بوی مشك از بغلت ع خشته ع
سكون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله مفلس بی برك و نوا فتح خاء معجمه ایله دخی مرویدر
ع خشینه ع كسر شین معجمه و سكون یای تحتانی و فتح نونله خشین مرقوم معناسنه در

لغ خطه فتح طاء مشدده ایله سنور والکه یعنی برحکومتك یر خواجه سلمان بیت دارای
عهد شاه اویس آنکه میکشد * از تیغ کرد خطهٔ دین آهنین حصار * ودخی معمارلرك
دیوار بناسنده چکدکاری ایپه دیرلر خطه عربیدر که ترکیده الکه وچغتایده چول دیرلر مملکت
معناسنه لغ خفچه فتح سکون فا وفتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اول بمعنی سبیکه که
زروسیم اریدوب دموردن اولوق کبی قالب ایچنه دوکرلر چبوق کبی اولور اکا شفشه
وشوشه وشیوشه دخی دیرلر استاد عنصری بیت خدایکا نا امشب نشاط سازبدانك
پدرش زاهن بودست ومادراز جرست * بصورت شجری زر خفچه اورابرك * که ازعقیق
وزیاقوت بار آن شجرست * واستاد فرخی درصفت تذروی بیت چوزر خفچه همه
پشت وپرش آتش رنك * جونخل بسته همه سینه دائره اشکال * ثانی زلف
وکاکلدن برقاج قل بربره جمع اولوب دلبرانك یوزی اوزرینه دوشراکاده خفچه دیرلر
استاد لبیبی بیت آن خفچهٔ مشك زیردلبر * کردست مرا بغ کرفتار * ثالث اغاجك
غایت طوغری وموزون تمش دالنه دیرلرکه اکا چنچه دخی دینلور لغ خلاشمه فتح مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن علت معناسنه درکسره ایله ده استعمال اولنه وغن نقل ایلشلر میرنظمی
بیت هرکرانیست دیدهٔ اذعان * او نباید خلاشمه درمان لغ خله فتح بوزن کله مفتوحه ده
برقاج معنایله ذکر اولندی اما بونده آنجق بمعنی شده مروید ر لغ خنیده فتح کسر نون
وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی مکیده مصدری خنیدن کلور مکیدن
معناسنه شرف شفروه بیت که ازباغ تولاله مچنیدم * که ازلعل تو شکر مچنیدم *
لغ خویسه فتح بوزن نویسه مباحثه ومناقشه معناسنه در پیرهرات خواجه عبد الله
انصاری طبقاتده یازرکه * ابو عبد الله خفیف را با موسی عمران جیرفتی خویسه افتاده
بود نامهٔ فرستادبوی با پیغام بجیرفت که من درشیراز هزار مرید دارم که ازهریکی هزاردینار
خواهم شب را زمانی نخواهند موسی عمران جواب باز فرستاد که من در جیرفت هزار دشمن
دارم که هرکه بومن دست یابد مراتاشب درنکی ندهد وزنده نکذارد صوفی منم یاتو لغ خویله فتح
واو معدوله ایله بوزن پیله بمعنی ابله واحمق لغ خیده فتح یای تحتانیله بوزن دیده خفته
وخمیده معناسنه که خنیده دخی دینلور فتحه ایله ابو شکور بیت الا تا ماه نو خیده کانست
الا تا چون سپر باشد مه نو لغ خیره فتح یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بوزن شیره یدی
معنایه کلور اول سترك ولجوج معناسنه حکیم فردوسی بیت همه پیش من پوی پوی
آمدند * چنان خیره وجنکجوی آمدند * ثانی متحیر وفرومانده شیخ سعدی بیت
ملك درسخن کفتنش خیره ماند * سرودست فرماندهی برفشاند * ثالث هرزه وبی سبب
حکیم انوری بیت هرکه تواندکه فرشته شود * خیره چرا باشد ودیو وستور * رابع بمعنی
بیهوده کمال اسمعیل بیت دست سخن زدامن مدح تو کوته است * خیره چرا درازکنم قیل
وقال چیست * خامس فرهنك میرزاده بمعنی شکفت وآشکارو بسیار شوخ دیده سادس
مجمع الفرسده بمعنی تاریك سابع وجود آدمی ده عضو اویوشق اولمق وکوز قماشمق
معناسنه خواجه سلمان بیت بیاض دیدهٔ نرکس نکر تعالی الله * که خیره کشت درودیدهٔ

دیدهٔ اولو الابصار لغ خیزنده فتح سکون یای تحتانی ونون وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله
اطفال ایام شتاده تختهدن یا پوب اوزرینه اوتروب بوزاوزرنده قیار ترکیده قزاق عربیده
زحلوقه دیرلر لغ خیسته فتح سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن خسته معنالریله متراد فدر مریض معناسندن ماعدا میوه چکردکی
وغیری لغ خیسه فتح سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله پلاس وجامهٔ کهنه معناسنه
میرنظمی بیت بدید آمد از ره یکی پیش شاه * برش جامهٔ خیسه برسر کلاه لغ خیکچه
سکون یای تحتانی وکاف فارسی وجیم تصغیرایله کوچك طلوم دیمك اولور اکثر اوغلاق وآهو
بره دریسندن ایدرلر لغ مع الیاء التحتانی * خری فتح کسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول
طباری رنك برچیچکدر اورته سنده سیاهی اولور اکا خیری وهمیشه بهار دخی دیرلر ابن یمین بیت
رونق وزیب دکر دارد کنون طرف چمن * ازخری وخطمی ریحان وشاخ یاسمن * ثانی نحس
وشوم ونامبارك معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت باز همایون چون چغدك کشته خری
چغدك شوم وخری باز همایون شد * ثالث الوان معناسنه کلور نه اولورسه لغ خلاقی
خلافیاتك دیرلر بوعلم اسمیدر کذا فی شرفنامه لغ خلال ما مونی فتح بر خوشبوی اوتدر
طوب اولور قوریدقده خلال کبی استعمال ایدرلر عربیده اذخر دیرلر وکوم دخی دینلور لغ خوی
کسر واو ایله بمعنی آب دهان خیو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ویای مجهول ایله سرپناه
معناسنه که کلاه خود دیرلر لغ خیره رای فتح بدتدبیر یعنی برامز تدبیرایدیجی وفکرورایده
خطا ایتمکه دیرلر حکیم فردوسی بیت که باشی توای ناکس وخیره رای * که عهد بزرکان
دآری بجای لغ خیری فتح سکون یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول
بر نوع صاری رنك چیچکدر اورته سنده سیاهی اولور همیشه بهار دخی دیرلر عربیده عصفر
دیدکلریدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * بسوی باغ حقایق دمی کذاری کن *
مسافران عدم بین بدیدهٔ بینا * ببین بسوسن وریحان وخیری وخطمی * ببین بیاسمن زرد
ولالهٔ حمرا * مجمع الفرسده بمعنی خیرو واقعدر خواجه سلمان بیت اعتدال نوبهار کلشنت
دومهرجان * میدمد خیری ازخار اوکلبرك ازخسك * راقم الحروف خیرو وخیری نمقوله
چچك اولدوغن کثرت اختلاف روایتدن تصحیح ایده مدم ثانی فرهنك جهانکیریده ایوان
معناسنه منقولدر حکیم انوری بیت من زخیری بتابخانه شوم * که نه من لنکم ونه ره دورست
ثالث رنك سرخه دیرلر مختاری بیت باد راکحلی کنی زان اشهب شبدیز ونك * خاك راخیری کنی
زان پرنیان سبزکار * وله درصفت شمشیر بیت زمین خیری لباس آیدهوا خیری سبب
کردد * اکرآن حلهٔ کحلی کند درحرب عریانش لغ خی فتح خیك مرقومدن ترخیم اولنمش
لفظدر طلوم معناسنه ابوشکور بیت می خورم تا چونار بشکافم * می خورم تا چو خی
بیاماسم * بومعنایه شمس فخری بیت بخشمت دشمنت سر ورنکردد * نباشد قوتی برباد
خی را * بومعنایه مظفری * رباعی * بکشای بشادی وفرخی * ای جان جهان آستین خی
کامروز بشادی فرارسیدی * تاج الشعرا خواجه فرخی لغ باب الخاء المضمومة مع الالف *
خدا فتح حضرت جناب باری تعالی عز اسمه په دینلور اکرچه معنای لغویسی صاحب دیمکدر

ومالك معناسنه ده کلور ولکن لفظ آخر ایله ترکیب اولنور مثلا خانه خدا وده خدا وکدخدا کبی
یا لکز خدا دینلسه الله تعالی جل شانه دن غیری یه دینلمز زیرا اصلنده خود آی ایدی
معناسی قائم بذاته اولور ترکیبی کندوکابجی دیمك اولور تلفظ خفت بولمق ایچون واوی
حذف اولنوب خایه ضمه اشباعله حرکت ویریلوب خدا دیدیلر اما بو ترکیب اولمیوب لفظ
مفرد اولنجه صاحب معناسنه اولور مثلا عرب صاحب فضه دیر عجم سیم خدا دیر ترکی کمش
اسی دیر نتکم بو بیتده واقعدر بیت هم سیم خدا وهم قوی پشت * خلقی سوی اوکشیده
انکشت * وصاحب قریه یه ده خدا دیرلر مثالی مشاعر بیت هرکه ازدست رنج خویش بره
بهتر از نان ده خدا وبره * وصاحب البلاده کشور خدا دیرلر مثالی حکیم فردوسی بیت
پدر کاه توسونهم برزمین * نه من جمله کشور خدایان چنین * وصاحب البیته خانه خدا
دیرلر شیخ سعدی بیت خانه خدای کودر برج کبوتران * بکشای یا بکش که بمردیم
در قفس * واو ده اولوب اولان آدمه کدخدا دیرلر کد کاف عربیله خانه معناسنه در
تحریف عوام وکثرت استعمال انام ایله دال تا یه ابدال اولنوب کتخدا دیدیلر وحرمك عوراتك
اولوسنه کدبانو دیرلر بو بیتده ایکیسنده واقع اولمشدر بیت ز نان داشتی رای زن درسرای
بکدبانوی فارغ از کدخدای * جناب الله جل شانه حضرتنه عجمك خدا دیدوکنك
معناسی لفظ مفرد اولدوغی حالده عربیده اولان رب معناسیدر چغتای کسر تاء مثناة
ایله تینکری دیرلر رومده تکری فتح تا ایله تعبیر ایدرلر اصلی چغتاییدر که ترکی اسان انلردن
انجق رومده استعمال اولنان عبارت اول لساندن تراش وپرداخت اولنمشدر لغ خردها ع
سکون را وفتح دال مهملتین ایله کسورات اعداد در اصلی خرد کوچکدر وها والف ادات
جمعدر خردك یا لکز استعمالنده کاهی هاء علامت کتوروب خرده دیرلر وکاهی ثقلت کتابت
وتلفظدن صیانت ایچون حذف ایدوب خردها دیرلر فتح دال ایله ابو المعانی بیت
تن خبیث عدو را چو پاره کرده بتیغ * فتاده است درآنجا چو خردهای ادیم لغ خرما ع
معروف میوه در اما اصحی میوه نوعندن دکل غدا جنسندندر زیرا مکه ومدینه وحجاز
ومصر وبلاد عراق که بغداد وبصره جانبلریدر خرمایی باغ ایله یشورب آنکله تعیش ایدرلر
حتی دوابه علف ایدرلر اغاجی لطیف وغایت موزون اولور شعرا شعرلرنده استعاره طریقیله
ایراد ایدرلر میرنظمی بیت قد او سرو ویا خود نخل خرما * که رویده بباغ حسن تنها
لغ خشکفا ع سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح فا ایله وبعض نسخه ده کاف عربینك
فتحه سیله مرویدر مایه سز اتمك که عربیده فطیر دیرلر کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میرنظمی
بیت کنی بهر شکم قدر تراپست * شکر بوره نباشد خشکفا هست لغ خشکمانا ع سکون
شین معجمه وکاف موقوف وفتح میم ونون ایله طعامدن صکره تسکین حرارت معده ایچون استعمال
اولنان بارد نسنه لره دیرلر هرنه اولورسه لغ خلولیا ع ضم لام اول وکسر ثانیه ایله ایکی
معنایه در اول برنسنه یه دیرلر که هر کیم استرسه آنی تصرف ایده کسنه مانع اولمیه اسم عامدر
هرنه اولورسه اولسون کذا فی المجمع ثانی بمعنی بی شرم وبی حیا کذا فی فرهنك جهانکیری
وشرفنامه ده دیوانه مشرب معناسنه که عربیده ماخولیا ومالیخولیا دیدکلریدر لغ خنشا ع

لغ خنشا ع سکون نون وفتح شین معجمه ایله مبارك وفرخ معناسنه که خنشان دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه ابو المعانی بیت سال فرخ ماه خنشار وز خرم آمده *
فصل کل بزم شراب ویار همدم آمده لغ خنیا ع سکون نون وفتح یای تحتانی ایله سرود
معناسنه که ایرلایجیه خنیا کر دیرلر عبید زاکانی بیت در بزم تو که مجمع شاهان عالمست
ناهید دستیاری خنیا کران کند لغ خواجه سرا ع خادم که پادشاه ووزرا وکبار سرایلرنده
حرم خدمتنده وعورات ضبطنه مخصوص اولدوغنه بناء خواجه سرا دیرلر مولانا هاتفی
بیت ز خواجه سرایان کروه دکر * بهریك از یشان شکوه دکر لغ خوا ع اولمقدار
طعامه دیرلر که برکون کفایت ایلیه اکا آشام دخی دیرلر عربیده قوت یوم معناسنه در
لغ خوب کلا ع ادویه دن بر تخم آدیدر خوب کلان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ خودرا ع ایکی معنایه کلور اول خود که اشارت ذات معلومدر ورا علامت مفعولدر
کندویه دیمك اولور ثانی را ایدن اختصار اولنمشدر کند وتدبیریله ایش ایدنه دیرلر ایکی
معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت از ره راست رو بکو خودرا * که نباشد روا شدن خودرا
لغ خودستا ع ستاستایش لفظندن اسم فاعلدر کندینی مدح وتعریف ایدیجی دیمکدر
لغت اول ایله بونك مثالی ابو المعانی بیت بکذر آن نادان خودرا میکند * از کمال جهل ظاهر
خودستا لغ خودنما ع واو معدوله ایله وواو ثابته ده جایزدر کندینی کوستریجی خود
فروش معناسنه ده اولور مشکلاتده متکبر ومعجب معناسنه مسطوردر لغت اول ایله
بونك مثالی میرنظمی بیت صرف جهلست آنکه باشد خودستا * هرکه دارد عقل نبود
خودنما لغ خورا ع اظهار واوایله خوارنده معناسنه اکول دیمکدر بسیار خوار دخی دیرلر
میرنظمی بیت همچو کاو خوش علف بود وخورا * هرچه باشد خوردنی دارد دوا *
لغ خورصلا ع کیلار معناسنه که ذخیره حفظ اولنه جق موضع ومکان معناسنه لکن
حرکتی اشعار اولنمامشدر لغ خوشا ع نه کوزل وایو معناسنه عربیده کی طوبی معناسنه ده
منقولدر حکیم رکنا بیت خوشا هنکامه عشق مجازی * خوشا هنکام عشق وعشقبازی
لغ خوفا ع قوت معناسنه نعمة الله نقلیدر لغ خونبها ع عربیده دیت دیدکلری معنایه در
مقتولك الغان قانی بهاسنه دیرلر کمال خجندی بیت چو بدست خویش تیغ بزنی دمی رها کن
که زساعدت بکیرم بنطاره خونبهارا * مولانا عبد الله هاتفی بیت ثنا کفت برکار واستادشان
نه مرهم بها خونبها دادشان لغ مع الباء الموحده * خب ع بمعنی خم یعنی کوب کذا فی
نعمة الله خمب وخنب دخی دیرلر لغ خلب ع سکون لام ایله سرمه که عربیده کحل دیرلر ضم
کافله وعربیده فتح لام مشدده ایله یغمورسز شمشك معناسنه لواحد من الشعرا بیت
کل الذی راموا نوالك امطروا * ما کان برقك خلبا الامعی لغ خمب ع سکون میم ایله کوب
معناسنه در لغ خنب ع سکون نونله بو دخی کوب معناسنه در میرنظمی بیت صراحی
وساغر وخنب شراب * شود یار رندان خانه خراب لغ خوب ع کوزل دیمکدر عربیده کی
حسن معناسنه بعض محلده ترکیب ایدوب خوبرو وخوب صورت دیرلر لغ خوراب ع
واو مجهول وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول چرکاب که کاریزلرده اقار ثانی صو بندی که

باغ و بوستان صواردقلری آقان صویه اوکنه قورلر ابو المعانی بیت فرو رفت وخوناب
شد درجکر * شد اشك را پالغ همچون خوراب لغ خوردوخواب ع ییوب یاتمقدن
کنایه در کاهل وبی غیرت آدملر وصفنده ایراد ایدرلر وله بیت نداند غیر خوردوخواب هرکز
اندرین عالم * شد آن بیخرد همچون خر وکاو علف خواری لغ خوشاب ع ایکی معنایه
کلور اول هر آبدار اولان نسنه یه دیرلر عموما نسخهٔ حسین وفاییده صفت لعل ویاقوت
ولولو در وهر جواهر آبداره دیرلر مثالی حکیم اسدی بیت نه هر آهو از بوی مشك ناب *
نه از هر صدف در خیز وخوشاب * وله بمعنی مروارید آبدار خصوصا بیت زکل کنده
شمشاد پرتاب را * بدو دسته در خسته خوشاب را * ثانی برقصبه در لاهور مضافاتندن
مولانا شهابی بیت روان باد پایش چو آتش بتاب * ازان خاك آید بسوی خوشاب *
لغ خوناب ع واو معدوله قان قاریشق صوا کثر کوز یاشنده استعمال اولنور میر نظمی
بیت شد خوناب اشك دیده از غم * که سوزد آتش حسرت جکرهم لغ مع التاء المثناة
بخست ع فتح جیم وسکون سین ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی بخسته ثانی موسیقیده
برمقام اسمیدر کذا فی المجمع ع خرت ع سکون راء مهمله ایله سوراخ تیر ونیشه وامثالی
واکنه وچوالدوز دلوکنه ده دیرلر لغ خرافات ع فتح راو فا ایله بمعنی سخنان خوش یعنی لطیف
مصاحبت هر با بدن مطبوع ومعنی دار مصاحبته دیرلر کذا فی شرفنامه لغ خرد دست ع
سکون راو دال مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول مفصلهٔ ساعد ومرفق یعنی بلاغ ودیرسك که
خرده کموکلر بو برینه بغلو اولور ثانی ال ایله اولان اویون ثالث یان کسیجی که عربیده انشال
دیرلر ابو المعانی بیت کشد سرمه از دیده آن تیز دست * برد از کف انکشت باخرد دست
لغ خشك پشت ع قبلو بغه که سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت جنك نارد
خشك پشت آغاز کرده یك کروه * ما راین واخشك پشت آن همی خایید سر لغ خمت ع
سکون میم ایله لغ خنت ع سکون نونله کلاهما بمعنی خم یعنی کوب باء موحده یرینه تاء مثناة
ایله ده مرویدر لغ خنك بت ع سکون نونله بر بت اسمیدر غزنه ایله بلخ میاننده واقع بامیان
نام برالکه ده برطاغ باشنده طاشدن تراش اولنمش یاننده بر بت دخی وار در سرخ بت
دیرلر تفصیل احواللری سرخ بت ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی لغ خورپوست ع
ایکی معنایه کلور اول برقومدر کونشه طپارلر آفتاب پوست دخی دیرلر ثانی بر چیچکدر
کونه یك چیچکی دیرلر کونش نه طرفه کتسه اول طرفه دونر میر نظمی بیت نماید رخ
از دروبا لاوپست * شد کو یا عاشقان خور پرست لغ خوست ع واو فارسیله بمعنی
خربزه و بمعنی مالیده وراه کوفته یعنی یورغون کذا فی شرفنامه لغ خون دست ع واو معدوله
ایله مخصوص سفره در کذا فی المجمع لغ خون کشت ع واو معروف وفتح کاف فارسیله قصابلرك
اوزرنده ات طوغردوغی کوتکه دیرلر لغ خون کوشت ع دخی اول معنایه در لغ مع الجیم *
خراج ع فتح راء مهمله ایله اول یومری آتدر که کردنده وسایر اعضاده یومریلنوب چقار
عربیده غدود دیرلر ترکیده اور دیکلری بدر ده چوق اولور ارباب لغتك بعضی اسم خاصدر
دیدیلر وبعضی اسم عامدر هر یومری اولانه دیرلر دیو روایت ایلدیلر لغ خروج ع ضم راء مهمله

ایله فرهنك جهانکیریده خروش معناسنه نقل ایدوب بو بیت ایله اثبات مدعا ایلمش استاد
رودکی بیت سکا لیده در جنك مانند عوج * تبر برده بر سر چو خوج خروج لغ خشکانج ع
سکون شین معجمه وفتح کاف وکسر نونله بمعنی خشك اندام یعنی هر نسنه نك نموی اولمیوب
طراوتدن خالی اوله یعنی قدید اولمش نسنه یه دیرلر میر نظمی بیت چو زشت وبد اندام
بوده زنش * که خشکانج بی طراوت تنش لغ خفج ع سکون فا ایله ایکی معنایه کلور
اول کورخانه وثانی بیقوش معناسنه در وله ایضا بیت کر نماند هما ونام هما * نکند سایه
سایهٔ خفجی لغ خفنج ع نونله دخی خفج مرقوم معناسنه در لغ خنج ع سکون نونله بوزن
کنج بیقوش معناسنه مرویدر لغ خوج ع سکون واو ایله ایکی معنایه کلور اول تاج خروس
خصوصا شمس فخری * قطعه * هر خروسی که سحر مدح شهنشه خواند * بامدادان
زشرف بر فلکش ساید خوج * ور همای از نظر همت اودور افتد * شوم وویرانه نشین
کردد مانندهٔ کوج * ثانی هر قوشك تاجنه دیرلر عموما لغ مع الجیم الفارسی * خروچ ع
ضم راء مهمله ایله خروس معناسنه کذا فی شرفنامه لغ خالنج ع فتح لام وسکون نونله اغاج
چناق واغاجه ده دیرلر ابو المعانی بیت هر آنکس که نداند قدر نعمت میشود کفران *
بجای کاسهٔ فغفور در خوانش خالنج یابد لغ خوچ ع واو معروفله ایکی معنایه در اول
فرهنك جهانکیریده بستان افروز دیدکلری شکوفه در تاج خروسه مشابهتی اولمغله تاج
خروس دخی دیرلر مختاری بیت چون خوچ وچو نیلوفر بودم برخ دوست * اکنون
برخ دوست چو نیلوفر وخوچم * ثانی اول قیونه دیرلر که اطفال بسلیوب اوزرینه نمکه
تعلیم ایدرلر اکا نکل وواك وغرم وقوج وقچ دخی دیرلر لغ خود خروچ ع برچیچکدر تاج
خروس دخی دیرلر عربیده تنو وجندی دیرلر لغ مع الخاء المعجمه * خلخ ع لام مفتوحه
مشدد ایله ترکستان ولایتنده بر شهرك اسمیدر محبوبلری غایت چوق اولور ابو المعانی بیت
شد حسن وجمال آن مهوش * رشك خوبان خلخ ونوشاد لغ خنوخ ع ضم نونله نام
حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلام که اخنوخ دخی دیرلر لغ مع الدال المهمله * بخند
فتح جیم وسکون نونله ماوراء النهرده ولایت فرغانه ده بر شهر عظیم اسمیدر خواجه کمال اول
شهردندر نتکم دیمشدر بیت بد هزار دو کمال آمده است نظم بلند * یکی کمال صفاهان یکی
کمال بخند لغ خداوند ع صاحب ومالك معناسنه که دیمشلر * مصرع * خداوند ملك
وخداوند مال * کاه اولور اضافتسز جاه ورتبه صاحبنه خداوند دیرلر لیذهب السامع
کل مذهب ممکن بو اعتبار ایله اعزه واصحاب دولته وعلم وفضل وکمال اربابنه دینلور وشول
مرتبه شایع السنهٔ ناس اولمشدر خداوندکار دیمك معناسنه خنکار دیرلر لغ خرد ع سکون
مهمله ایله اوفاق وکوچوك معناسنه که مقابلی کلاندر ایری دیمکدر کاهی آخرینه هاء
علامت کتوروب خرده دیرلر شاعر دیمشدر بیت عدو را بکوچك نباید شمرد * که
کوه کلان دیدم از سنك خرد لغ خرداد ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله درت معنایه در
اول برفرشته اسمیدر که آب روان ودرختان اوزرینه موکلدر وماه خرداد ده واقع اولان
امور ومصالح اکا متعلقدر زراتشت بهرام بیت چو زرتشت از انجای برکاشت رو *

همانکاه خردادشد پیش او * ثانی سنهٔ شمسیه نك اوچنجی آیی نك آدیدرکه نیراعظمك برج
جوزاده اولدوغی ایامدر روم لسانند ایار دیرلر صوك بهار آیی در سیف اسفرنکی بیت
بروج نامنه نقش بهار می بندد * نسیم خلق تو در کارخانهٔ خرداد * ثالث هر ماه شمسی نك
اوچنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ فارسیان بودرکه هر آیك اسمی که کون اسمنه مطابق کله اول کون
عید جشن ایدرلر بو جشنه جشن خرداد دیرلر رابع بر بیوك آتشکده نك نامیدر امیر معزی
بیت آهن پولاد باعزمت ندارد محکمی * آتش خرداد باخشمت ندارد التهاب
خرسند سکون را و نون و فتح سین مهملتین ایله قانع و قناعت معناسنه ده کلور میرنظمی بیت
افزود رخش بد بدم نور * خرسند نیم نظاره از دور
خرشاد سکون راء مهمله و فتح شین معجمه ایله آفتاب دیمکدر زبان پهلویده کذا فی المجمع فرهنك جهانکیریده اسماء آفتابدن
براسمدر حکیم روحانی بیت کشته از فیض تابش خرشاد * کوه در سبز و بوم و بر آباد *
خرشید کونش معناسنه لفظ مرکبدر خر ایله شیددن خر اصلنده خور ایدی
عند الترکیب ها ساقط اولمشدر و واوك حذفی ده واثباتی ده جائزدر خور لغت پهلویده
نور دیمکدر هکذا قال علامة الشیرازی فی شرح حکمة الاشراقیه و شید دخی پهلویدر
کونش معناسنه ایکی ترکیب ایدوب خورشید و خرشید دیدیلر و کاه اولور یالکز خور
و خرد دخی کونش معناسنه استعمال اولنور و کاه اولورکه شیدك یاینی حذف ایدوب
خرشد دیرلر کسره ایله اکتفا ایدرلر نتکم بو بیتده واقعدر بیت طرفه که چون تابش خرشد
نهان * کشت پر از قطرهٔ خون آسمان
خشك آرد لفظ مرکبدر خشك ایله آرددن معنای ترکیب قوری اون دیمك اولور خشکار دخی دیرلر
خشنند سکون شین معجمه و فتح نونله بمعنی خشنود یعنی راضی حکیم اسدی بیت چو خشنند بود خوب کاری کند *
چو خشم آیدش بردباری کند
خشنود راضی دیمکدر میرنظمی بیت چو آه و زاریم پروای او بود * بیك نظاره دل راکرد خشنود
خنود ضم نون و واو معروفله تنبلیك یعنی کوچك یوك که او زرینه بنمك قابل اوله
خنید کسر نونله بمعنی پسند یعنی بکنمك که خنیده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
خود واو معروفله بوزن بود و سود توغلغه دیدکلری دمور کلاه که جنکده کیرلر سرپناه دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت پلان قرعهٔ جنك
انداختند * سرو تن زخود و زره ساختند * واو معدوله ایله بوزن سد خویش کبی
کندو دیمکدر عربیده هو دیرلر
خود پسند کندوبی بکنمش کمسنه یه دیرلر کمال خجندی
بیت باد خود را کرد مانندی کل از باد هوا * کفت در رویش صبا این خود پسندی تا بکی
خورد واو معدوله ایله کرد و مرد و زنده خوردن لفظندن فعل ماضی در و بر معناسیده
راست کلمك عربیده مصادفه معناسنه شیخ عطار در منطق الطیر بیت خورد عیاری بدان
دلخسته باز * بر وثاقش بر دو دستش بسته باز * و لایق معناسنه ده کلور در خورد دیرلر
خوردمرد واو معدوله ایله ریزه ریزه معناسنه در تاج المصادر ده ترجمهٔ تکسیر
خورد مرد شکستن در
خورشید خور ایله شیددن مرکب اسمدر که خور و شید و مهر
و آفتاب و خو زبان پهلویده نور و شید کونشدر علم هیأت کتابلرنده مذکوردرکه جرم

جرم خورشید یوز التمش جرم کرهٔ ارض مقداریدر کیفیت احوالی ماه لغتی ذیلنده ذکر و تفصیل
اولنورانشاء الله تعالی عربیده شمس و نیراعظم دخی دیرلر چغتایده قویاش دیرلر
خورمد ذال معجمه ایله ده مرویدر ماه شمسی نك اون ایکنجی کونی اسمیدر
خوریاد سکون واو و راء مهمله و فتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول رعایا و روستایی مقوله سی
خدمتکار ثانی بی ادب و ناقابل معناسنه ابوالمعانی بیت چو وضع خوب زنا زك طبیعتان
آید * چه لطف حسن بر آید ز طبع خوریادان
خوشاد واو مجهول و فتح شین معجمه ایله باغ و بوستان و مزروعاتی از و مستور خارج اوتلردن پاك ایلمکه دیرلر کذا فی المحمودی
خوش آمد طبعه موافق سوز و خوش کلدی و مدح و تواضع معناسنه خواجه
سلمان بیت سوسن آزادهٔ خلقت کرد با سرو سهی * لطف طبعت را خوش آمد هر دو را
آزاد کرد
خوشید کسر شین معجمه ایله یعنی خشك شد و خشك کرد معناسنه کذا فی
شرفنامه
خوهد مختصر خواهد در دیوان سوزنی ده چوق واقعدر
خوید کسر واو و سکون یای تحتانیله مفتوحه ده و مکسوره ده ذکری مرور ایدن خوید یعنی
قصیل شرفنامه ده ضم خاء معجمه ایله ضبط اولنمشدر
خوی خورد واوین معدولتین ایله
عرقچین و ترلك معناسنه در مع الراء المهمله *
ختار فتح تاء مثناة ایله باغ و بوستان
و مزروعاتی خار و خاشاکدن پاك ایلمکه دیرلر ابوالمعانی بیت خطر ویش را کند تازه
تراش آن دلربا * باغ حسن از خار و خس کویا که میکرد ختار
ختنبر فتح تاء مثناة
و سکون نون بعده باء موحده نك فتحه سیله اول مفلس و جری یه دیرلر که مال و غنادن دم
اوروب دعوای دولتمندی ایدر شمس فخری بیت بر دست تو بحر هر چند لاف د * ولی عقل داند که
هست او ختنبر
خجیر کسر جیم و سکون یای تحتانیله خوب و زیبا معناسنه حکیم فردوسی
* مثنوی * چو چندین بر آمد برین روزکار * خجسته نبود اختر شهریار * بشاه جهان
کفت زردشت پیر * که در دین ما این نباشد خجیر * وله ایضا بیت یکی نامه بنوشت خوب
و خجیر * سوی نامور خسرو دین پذیر
خداور فتح دال مهمله و واو ایله یعنی پادشاه خداوند
کبی میرنظمی بیت به پیش خداور زمین بوسه داد * دعا کرد و سر جای خدمت نهاد *
خداوندکار کاف عربیه ده معنی دار و کاف فارسیه ده معنی دارد رایش صاحبی
دیمك اولور روم ده سلطان سلاطین جهان و خاقان خواقین زمان سلالهٔ آل عثمان
ابد الله دولتهم و سلطنتهم الی آخر الدوران و انقراض الزمان حضراتنه خنکار دینلدوکی
خداوندکار لفظندن اختصار اولنمشدر استعمالنده نوع ثقلت اولمغین خفت تعبیر اختیار
اولنمشدر
خرده کیر سوزده اکسك طوتیجی و آدمك سقط و نقصانن طوتانه دیرلر
خواجه حافظ بیت برو ای زاهد و بر دردکشان خرده مکیر * که ندارند جز این تحفه بما روز
الست
خسر فتح سین مهمله ایله و ضم ایله ده جائزدر قاین اتا معناسنه شمس فخری
* رباعی * ای کرده افاضل از ایادی تو پر * از نعمت و ز اسب و خر و کاو و شتر *
بد خواه ترا حال چه باشد که کنون * عفریت زنش باشد و ابلیس خسر * فتح سین مهمله
ایله حکیم فردوسی بیت بکوهر بمان روز ننك آورم * که پیش خسر هدیه جنك آورم *

حکیم سنایی درنعت سرور کائنات علیه افضل الصلوة بیت مفخر جمله انبیا او بود * خسر پاك مرتضی او بود * حکیم نزاری قهستانی بیت خسر زان بس بطبع شاد برخاست * بکار آرایش داماد برخاست ﴿خسرانکر﴾ داماد معناسنه کوبکو دیمك اولور ﴿خسور﴾ ضم سین مهمله وسکون واو ایله بوزن کسور ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی پدر زن و پدر شوهر که خسر دخی دیرلر حکیم سنایی بیت بر کهی کرکنی بفروی خوی * از خشو وخسور ونك بوی * ثانی بمعنی درآمدن وخسودن وخسوردن یعنی در کردن ﴿خشار﴾ فتح شین معجمه ایله بمعنی خشت یعنی کوبچ کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿خشك ابزار وخشك افزار وخشك اوزار﴾ کلهم بسکون الشین المعجمه وکاف الموقوف آلات حوایج طعام نخود ومرجمك وسبزوات وبهارات کبی زبان فارسیده حرف با وفا و واو میانلرنده تبادل وتواخی اولمغله جمله بر معنایه استعمال اولنور ﴿خشك آخر﴾ یعنی سال قحط کذا فی شرفنامه بو معنایه اصطلاحی اولمق کرکدر والا ترکیبدن معنای مزبور استنباط اولنمز حکیم خاقانی بیت زخشك آخر خذلان پرست خاقانی * که در ریاض محمد چرید کشت رضا ﴿خشکار﴾ سکون شین معجمه وفتح کافله خشك آرد مرقوم معناسنه در النمامش وایری دوکلمش اوندن بشن اتمکه دیرلر حکیم خاقانی بیت برین نان ریزها منکر که شب دارد برین سفره * که ازهر یوزه عیبست خشکاری درانبانش * ثانی بمعنی خاکینهٔ مرقوم ﴿خشکامار﴾ سکون شین معجمه وفتح کاف ومیمله برنسنه نك غوروتها پننه ایرشنجیه دك تفتیش ایلك استفسار بلیغ واستقصا معناسنه استاد رودکی بیت ازفراوانی که خشکامار کرد * زان نهان مرمردرا بیدار کرد * وحساب ایتمك معناسنه شمس فخری بیت خدایکان سلاطین که وزکار ندید * نظیرش ارچه بسی جست وکرد خشکامار * ودخی بر علتدر که تشنکی عارض اولوب هر نقدر صو ایچرسه ریان اولمیوب قارنی شیشر عربیده استسقا دیرلر کذا فی شرفنامه اما محمودیده ﴿خشك امار﴾ کسر همزه ایله معنای مرقومه مزبودر ﴿خشکسار﴾ سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح سین مهمله ایله اول یره دیرلر که صودن بعید اولوب یغمور یغمامش اوله لفظ مرکبدر خشکله سار دن سارك بو محلده معناسی ترکیبده استعمال اولنان لق معناسنه قوریاق دیمك اولور نسبت واضافت معناسنه چشمه سار وکوهسار کبی شیخ نظامی بیت بهر خشکساری که خسرو رسید * بباریدباران کیا بردمید ﴿خشك سر﴾ سکون شین معجمه وکاف موقوفله دیوانه معناسنه در بعض نسخه ده دیوانه مزاج وتندخود رسودانك وجوده استیلاسی سببی ایله یبوست عارض اولوب حالات مرقومه یی موجب اولمغله در میر نظمی بیت خدمت شاهان نشاید بی هنر * علت سرسام دارد خشکسر ﴿خشکمار﴾ سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح میمله براوتدر ترکیده دوترق دیرلر ﴿خشنسار﴾ فتح شین معجمه وسین مهمله وسکون نونله برنوع اوردکدر ترکیده آکاسونه دیرلر کذا فی صیدنهٔ ابی ریحان وعلیه الاعتماد * ﴿خفار﴾ فتح فایله بمعنی مزد بدرقه یعنی دلیل ورهبره ویربلان اجرت ابوالمعانی بیت آه وزارم شد دلیل کوی یار * عاشقان دارند آن رهبر خفار ﴿خمار﴾ خطا وختن

وختن ملکنه تابع بر شهر اسمیدر خوبرولری غایت چوق اولور استاد فرخی بیت تو بار خدای همه خوبان خماری * وز عشق تو هر روز مرا تازه خماریست * عربیده اول ملالت وکدورته که کیفیت شرابدن صکره عارض اولور مرقوم بیتده ایکیسی ده واقع اولمشدر مولانا شیخ محمد ظهوری بیت صداع خمار می هستیم * کند کمره خانهٔ مستیم ﴿خنبور﴾ سکون نون وضم باء موحده و واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول قیامت معناسنه ثانی بمعنی مزارع مجمع الفرسده باء فارسیله مرویدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده وادات الفضلاده کسر نون وفتح واو ایله منقولدر ﴿خنیاکر﴾ سکون نون وفتح یای تحتانی ایله ایرلایجی سرودکوی ومطرب معناسنه خواجه سلمان بیت زهره آمد بردر پرده سرایش بار خواست * زه ندادش حاجب لا از پی خنیاکری * حکیم انوری بیت نوای طوطی و بلبل خروش عکه وسار * همی کند خجل لحنهای خنیاکر ﴿خنیور﴾ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله شرفنامه ده بمعنی قیامت و مزارع معناسنه فتح خایله دخی مرویدر کاذکر یای تحتانیله وآنك یرینه باء موحده ایله ده منقولدر ولغت محمودیده صراط و بر شهر آدیدر بو قولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی بپول خنیور که چون تیغ تیز * کذارست وهم نام وهم رستخیز * بجایی کزین رز مکاه استوار * یاب و علف راه نزدیك خوار ﴿خوار﴾ واو معدوله ایله بر قاچ معنایه کلور ذلیل که ضد عزیز وآسان وشوخ وانداك وخوارنك معنالرینه ودخی شهر ری حوالیسنده بر ولایت آدیدر اضافتله خواردری دیرلر شهنامه ده چوق محلده مذکوردر و عربیده فتح واو ایله آواز کاوه دیرلر قرآن عظیمده * عجلا جسدا له خوار * وارد اولمشدر ﴿خوارتار﴾ واو معدوله وسکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکله صالح اولان نسنه لره دیرلر بغدای وغیره کذا فی المجمع ﴿خوارکار﴾ واو معدوله وسکون راء مهمله وفتح کاف ایله ستمکار ومستهزی وآدم خوارلیجی معناسنه استاد منوچهری بیت تو خوارکار ترکی من برد بار عاشق * زشتست خوارکاری خوبست بردباری ﴿خوددار﴾ واو مجهول وسکون دال اول وفتح ثانیله اهل قناعت اولان آدمه دیرلر میر نظمی بیت مشو با حرص دنیا خوار باشی * خرد داری اکر خوددار باشی ﴿خور﴾ خوار مرقوم معناسنه درکه واوی رسمی والفی ثابتدر بونده الفی محذوف و واوی ثابتدر بر قاچ معنایه کلور لایق معناسنه که درخور دخی دیرلر و آفتاب معناسنه درکه خورشید دخی دیرلر وجانب مشرق وبمعنی شریك وخوردن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور ومشهور شمسیه نك اون برنجی کونی اسمیدر وبهرام کورك مشهور کوشکیدرکه قصر خورنق دیرلر بوایکی معنا ایله آفتاب وصیغهٔ امر معنالرینه مسعود سعد سلمان بیت روز خورست ای بدورخ همچو خور * یافت خور از چرخ فلك باده خور * ولایق وشریك وذلیل ومشرق معنالرینه ابوالمعانی بیت بکن بوصل تو خور زان شدم زعشقت خود * شدست مطلع خور کر تراشود مه خور * وبمعنی خورنده وبمعنی خوردنی ومزه معناسنه دخی رصیدهٔ نظردر ﴿خوار﴾ فتح واو ایله بوزن سوار بر مملکت اسمیدر حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلامك فرزندی انده مدفوندر ﴿خوردبار﴾ سکون واو وراو دال مهملتین ایله میوه ومأکولات یوکی بار خوردنی تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنمشدر

ومعنای مرقومك خلافی یعنی اکله صالح اولیان نسنه یی طعام برینه کتورنلر ۞ خونه اردشیر ذکری مرور ایدن خره اردشیر معناسنه که بر الکه آدیدر انده اردشیر عمارت ایلمشدر حکیم فردوسی . بیت یکی نام او خونه اردشیر * که کرد د زیادش جوان و دبیر ۞ خوزر ۞ واو مجهول و فتح زاء معجمه ایله بر اغاج آدیدر ۞ خوشخور ۞ سکون واو وشین وفتح خاء معجمتین ایله میخوش یعنی اطعمه ده واشربه ومیوه لرده بمقدار اکشیلکی اولانه دیرلر ۞ خوشکوار ۞ سکون شین وضم کاف فارسی وفتح واو ایله کواریدن لفظندن اسم فاعل اولور معنای ترکیب ایو سکیجی یعنی تیز هضم اولور نسنه اطعمه واشربه نك لطیف وسریع الهضم وتناولنده لذت ولطافت اولانه دیرلر ابو المعانی بیت بده ساقی آن باده خوشکوار * که ایام عیشست وفصل بهار * بو بیتده لغت مقدم دخی مذکور در وله بیت چو با نقل خوشخوار و یار نکو * می خوشکوار از کف خوبرو ۞ خوشنظر ۞ سکون واو وشین و فتح نون و ظاء معجمه ایله لعل رنك بر کلدر و زرد وسپیدی دخی اولور هندوستانده هن تاتاری دیرلر کذا فی شرفنامه ونسخهٔ میرزا ابراهیمده لالهٔ خطا یید رخواجو از روضة الابرار بیت باز کشا نرکس مازاغ را * آب ببر خوشنظر باغ را ۞ خوکر ۞ کسر کاف عربیله مختصر خوکیر و کیرندهٔ خوی * یعنی الفت و عادت معناسنه صیغهٔ امر واسم فاعل دخی اولور ۞ خون کبوتر ۞ یعنی شراب خواجه سلمان بیت درخت شد دم طاوس و غنچه شد پرطوطی * زحلق بلبله باید کشاد خون کبوتر ۞ خوانسالار ۞ واو معدوله وسکون نون وفتح سین مهمله ایله چاشنکیر سلاطین ووزرایه دیرلر ۞ خوانکر ۞ واو معدوله وسکون نون وفتح کاف فارسیله آشجی طباخ معناسنه خوان سفره معناسنه اولدقده چاشنکیر ومزه کیر معناسنه اولور ۞ خهر ۞ سکون ها ایله وطن ومسکن وجایکاه معناسنه استاد فرخی بیت چون بره باشم و باشم بغم خانه و خهر * چون بشهر آیم و باشم به بسیجیدن راه ۞ مع الزاء المعجمه * خشك مغز ۞ خشك سر مرقوم معناسنه کذا فی المجمع ۞ خودیسوز ۞ واو معروف وکسر دال مهمله وسکون یای تحتانی ایله آذربایجانده بر آتشکده آدیدر کذا فی المجمع شیخ نظامی از اسکندرنامه بیت دران شهر بود آتش سنك بست * که خوانده خودیسوزا زرپرست ۞ خوردی پز ۞ آشجی طباخ معناسنه معنای ترکیب یمك بشوریجی دیمك اولور ۞ خوز ۞ بر ولایت اسمیدر که شوشتر آنك اعظم شهری در اول ولایتده بی نظیر شکر حاصل اولور حکیم انوری بیت آنکه از تجویف مالی ساقی احسان او * جام که خوزی نهد پردستها که عسکری * اکا خوزستان دخی دیرلر کذا فی المجمع ۞ خوشنواز ۞ واو معروف وسکون شین معجمه وضم نونله ایکی معنایه کلور اول نام والی شهرهیا کله که بر شهر عظیمدر ثانی استاد مطرب که نواختن ساز چالمق معناسنه مصدردر نواز آندن اسم فاعل اولور ایو ساز چالیجی دیمك اولور میر نظمی بیت نواختند در بزم انواع ساز * در آنجا بدی مطرب خوشنواز ۞ خولیز ۞ واو مجهول وکسر لامله اور قوشی که خوکیزه دخی دیرلر نعمة الله وحلیمی جولق قوشی ایله تفسیر ایتمشلر ۞ خونریز ۞ سکون واو معروف ونون ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول خون قان وریز ریختندن وصف ترکیبی

ترکیبی اولوب قان دوکیجی دیمك اولور وثانی جلاد معناسنه در وشعرا استعاره طریقیله غمزهٔ محبوبه دخی دیرلر استاد بیت آن غمزهٔ خونریز وبان چشم سحر ساز * با فتنه کری درکف خود تیغ کرفتست ۞ خویوز ۞ پراسه که شب پره دخی دیرلر کذا فی المؤید کتاب السامی فی الاسامیده فتح خایله مرویدر بعض فرهنکده تکلی معناسنه منقولدر ۞ مع السین المهمله * خروس ۞ معروف مؤذن مسافران میر نظمی بیت شنیدند در شب چو بانك خروس * زدند بهر کوچ آنهمه طبل و کوس ۞ مع الشین المعجمه * خدیش ۞ کسر دال وسکون یای تحتانیله مجمع الفرسده بمعنی کدبانو یعنی اولو خاتون استاد رودکی بیت چه خوش کفت آن مرد با آن خدیش * مکن بد مکس کر نخواهد بخویش * وبمعنی خداوند منقولدر ۞ خراش ۞ فتح راء مهمله ایله دوشکون افتاده معناسنه شمس فخری بیت برون فکند بجار وب لا تذر کردون عدوش راز درخانهٔ جهان چو خراش * کسر خایله معنای آخره کلور نتکم ذکر اولندی ۞ خرده فروش ۞ چرچی که خرده وات صتار فروش فروختن لفظندن اسم فاعلدر ۞ خرکش ۞ ضم کافله اکرچه دیدکلری سککدر ومخمور معناسنه ده استعمال اولنور ایکی معنایه میر نظمی بیت چنان از بادهٔ دوشینه خرکش * نمی آید جهان در دیده خرکش ۞ خروش ۞ ضم راء مهمله ایله کریه ایله اولان فریاد و زاری وکریه سز اولان فریاده دخی دینلور کذا فی المجمع وجمله فرهنکلرده جمله وکورلدی که بها درلردن محل پیکارده و دخی وحوش وسباعدن ظاهر اولان صدا واهل حال کمسنه لرك حالت وجدده فریادلری ومستانکی حالنده اولان جوش وخروش مولانا محمد بدر الدین ظهوری درساقی نامه قسمیه . بیت بجوش خروش مناجاتیان * بکلبانك نوش خراباتیان * یعنی اول میر نظمی بیت دو اشکر بجوش وخروش آمدند * چو دریای عمان بجوش آمدند ۞ خش ۞ خشك لفظندن مرخمدر یعنی کافی اسقاط اولنمشدر قوری یابس معناسنه ۞ خواجه تاش ۞ یعنی بر افندی قوللری و بر استاد معلم شاکردلری نتکم تاش لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی شیخ سعدی بیت من وتو هر دو خواجه تاشانیم * بندهٔ بارکاه سلطانیم ۞ خود فروش ۞ خودستای وخودنمای کبی کندو یی مدح وتعریف ایدنه دیرلر میر نظمی بیت چو واعظ مباشید بیهوده جوش * ببالای کرسی مشو خود فروش ۞ خورش ۞ واو مجهول وکسر راء مهمله ایله اسم مصدردر یمه جك معناسنه کمال اسمعیل بیت ای عجب شمشیر خسرو از چه سبزارنك شد * چون همه ساله زخون خصم می باید خورش * عربیده غدا دیرلر ۞ خوش ۞ واو معروفله اوج معنایه کلور اول قوری خشك معناسنه شیخ اوحدی بیت دو چشم من از عشق او چون تر ست * لبم کر بخوشد زغم کو بخوش * شیخ سعدی بیت نماند آب جز آب چشم یتیم * بخوشید سرچشمهای قدیم * شمس فخری * قطعه * اکر نبودی فیض سخا وبخشش تو * شدی درخت امید جهانیان همه خوش * وکر نباشد عون تو در چنین وقتی * بر آید از همه اهل جهان فغان وخروش * ثانی بمعنی خویش وخود حضرت مولانا قدس سره * مسمط * خاموش شو خاموش شو در عشق او مدهوش شو * از حال خود بیخوش شو باز آر فکر ما مضی * کمال اسمعیل در مرثیه * قطعه * از خروش و شغب و ناله چرا

خاموشید * خواجه راحال بد ایسان وشما با هوشید * غصت اواره شد وامن چو راحت
بکریخت * عافیت رخت برون بردشما با خوشید * کر بدانید حقیقت که چکار افتادست
همچنین زنده بمانی که بخود برخوشید * ثالث بمعنی خوب وخوش حکیم ناصر خسرو
بیت توچو یکی زنکی ناخوب پیر * دخترکان تو همه خوش وشاب * عربیده واو معروفله
شیرین معناسنه در خوش منش نیك نهاد وخوش طبیعت وحسن خلق وپسندیده
اخلاق معنالرینه خونش واو معدوله وکسر نونله اوقوبش وشفاعت معناسنه اسم
مصدر در خون سیاوش بردارودر خون سیاوشان دخی دیرلر عربیده دم الاخوین
دیرلر مع القاف * خناق * فتح نونله بر علتدر غلبه دمدن بوغازده شش عارض
اولور مولانا وحشی یزدی بیت کرمدعی خناق کن ازقرب من که هست * رشك در راز دست
حریف کلو فشار * مولانا ظهوری بیت خناق غم بسته راه نفس * ندارم بغیر از تو فریادرس
مع الکاف * خباك * فتح باء موحده ایله قیون آغیلی وصغر آخوری استاد دقیقی بیت
خدنکش بیشه بر شیران کند تنك * کمندش دشت بر کوران خباکا * نسخه حسینی
وفاییده خطیره مسجد معناسنه مرویدر خدوك ضم دال مهمله وواو معروفله مجمع
الفرسده تیره خاطر وتاسه معناسنه وشرفنامه ده شرمندکی وخجلت وفرهنك وفاییده تیره
شدن وخشمناك شدن معناسنه استاد عنصری بیت هرکه بردرکه ملوك بود * ازچنین
کارها خدوك بود * وتحفة الاحبابده بمعنی رشك وحسد وفرهنك میرزا ابراهیمده غصه
وغم معناسنه در بو معنی جمله دن انسب در بو قولی مؤید حکیم انوری بیت از حسد فتح
تو خصم تو پی کرده است * همچو بچی کز خدوك چرخه مادر شکست * حضرت مولانا
قدس سره بیت نفس ضعیف مرده رامن نکنم حریف خود * زانکه خدوك میشود
خوان مرا ازین مکس * بو بیت تیره شدن معناسنه مؤیددر خردك سکون را وفتح
دال مهملتین ایله ادبلو وکارشناس معناسنه خردیکك کاف تصغیر ایله کوچوجك
دیمك اولور ابو المعانی بیت ببرد طاقت وآرام طفل نورسته * هنوز شیوه نیاموخت
هست خردیکك خرمك فتح راء مشدده ایله بر مهره در چشم زخم دفعی ایچون کردن
اطفاله اصارلر واو معدوله ایله خورمك دخی دیرلر خروهك ضم را وفتح ها ایله مرجان
معناسنه درکه بسد دخی دیرلر خواص جواهرده استاد دیمشدر * مثنوی * برای دفع
امراض وبایی * خروهك کهربا یشب خطایی * نکهدارد بنزد خویش هردم * بلطف حق
نه بیند محنت وغم خسك سکون سین مهمله ایله وقت معناسنه بعض نسخه ده تأخیر
ودرنك وآرام معناسنه در زرآتشت بهرام بیت بشادی آنکهی کفتا که یك خسك * بخوان
بروی کنون کفتار یك نسك خشك سکون شین معجمه ایله قوری معناسنه که ضدی
تر در عربیده کی یابس معناسنه موضوع له معناسی بودر ومعنای مصطلحی ناکس وبخیل
وناهموار ودرشت طبع آدمه دیرلر استاد لطیفی بیت چه سود آیدم از توای شخص خشك
که کر بیدی نامدی از تو پشك * جغتاییده قوروغ وقاسقالغان دیرلر میرعلیشیر بیت قوروغ
جسمی اوتون دیکدور بلادشتیدا قاسقالغان * آنکا اونکا نداهیران کاروانی اهلی اوت

اوت سالغان * قاسقالغان قورومش دیمك اولور خشتوك سکون شین معجمه وضم
تاء مثناة ایله مجمع الفرسده پدری نامعلوم اولان ولدکه آکا بچه کو وبچه کوی وسندوسنده
وقفاك وخشوك دخی دیرلر عربیده لقیط دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت کند ادعای نسب بی پدر * که بد اصل خشتوك بوده مکر خشوك ضم شین وواو
معروفله بعض فرهنکده بر نوع پیاله در صغر بو یوزی اسلوبنده سیمدن والتوندن ایدوب آنکله
شراب ایچرلر اما شرفنامه ده خشتوك مرقوم معناسنه در وفرهنك جهانکیریده حرامزاده
معناسنه در و بو قولی مؤید حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * پیشه آمد وجود آدمی
بر حذر شو زان وجود ار زان دمی * در وجود ما هزاران کرك وخوك * صالح وناصالح
وخوب وخشوك * شمس فخری بیت کر فلك بعض علم زاده شد * ازبلا به چه زاد غیر
خشوك خمك ضم میمله ال اله اوردقده چقان صدایه دیرلر مجمع الفرسده آواز بانك
دست بدست زدن بو تعبیردن ایکی ال ایله اصول طوتمق فهم اولنور فرهنك جهانکیریده
فتح میم مشدده ایله مذکور معنایه درکه خنبك دخی دیرلر وبر معناسی دخی زیاده عمیق در
کذا فی شرفنامه ومؤید الفضلاده میم مشدده ایله کوزه کلین یعنی طپرا قدن اولان برداق
وکوس چناغی بو معنایه شیخ نظامی بیت درآمد بشورش دم کاودم * بخمك زدن جام
روبینه خم * مشکلاتده فتح میمله مرویدر خناك خناق مرقوم معناسنه خناقدن
تعجیم اولنمشدر استاد رودکی بیت بادوسه بوسه رها کن این دل ازدرد خناك * تا بمن احسانت
باشد احسن الله جزاك خنبك سکون نون وفتح باء موحده ایله خمك مرقوم معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری خنجك سکون نون وفتح جیم فارسیله بمعنی دن کوهی ترکیده
منه کوش وعربیده حبة الخضرا دیرلر معروفدر بیت یادآور پدرت راکه مدام * که
بتنکش بدی وکه خنجك * فرهنك جهانکیریده بمعنی درمنه یعنی یوشنجه خناجك
یوشان دیدکلری اوت ودخی آت وقاطر یاغری معناسنه نعمة الله نقلیدر خودرنك
معروف بر رنکدر نخودی رنکه قریب هندوستانده پنبه سی اول رنکده اولور آندن فاخر
بی نظیر بز طوقورلر علما ومشایخ وکبار قفتان ایدرلر اکا ملهه دخی دیرلر میر نظمی بیت چو
پوشد جامه خودرنك زیبا * بسی زیبد بقد سرو رعنا خورمك واو معدوله وفتح
میمله بر مهره در خرمك دخی دیرلر خوراك واو معروفله بمعنی خوردنی یعنی یمکه
حاضرلنمش طعام دیمکدر خونجك واو مجهول وسکون نون وفتح جیم فارسیله خنجك
مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه مع الکاف الفارسی * خروسك * ضم را وواو معروف
وفتح سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول سرخ رنك برجانوردر اکثر حماملرده اولور ثانی
فرج زنانده اولان لحم زایددر ابو المعانی بیت زند طعنه برکیرنا سرفراز * خروسك بکس
شد زبان دراز خرهك سکون راء مهمله وفتح ها ایله مرجان که بسد وخروهك
دخی دیرلر کذا فی المجمع خلشك ضم لام وسکون شین معجمه ایله کل ناپخته رنك کرده
یعنی خام باالچقدن دستی وبعضی ایچی بوش نسنه لر یاپوب واوستنی رنکامیز نقش ایدوب
وایچنه نقل طولدیروب جهاز دخترانده کوتروب داماد خانه سنه واردقده یره اوروب

ایچنده کی یغما ایدرلر کذا فی شرفنامه منیری مزین تعبیریله مرویدر ۞ خنبک ۞
سکون نون وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه در اول فرهنک جهانکیریده ساز و یاخود
نغمه یه اصول طوتوب اللری بر برینه اورمق معناسنه که خمک دخی دیرلر حضرت مولانا
قدس سره * مسمط * ای خواجه سرمستک شدی برعاشقان خنبک زدی * مست
خداوندی خودی کشتی کرفتی باخدا * ثانی فرهنک میرزا ابراهیمده جامهٔ درشت وخشین که
فقرا ودرویشان کیرلر ثالث مجمع الفرسده صفیری که در وقت آب خوردن اسب بدهان میزنند
یعنی آت صو ایچرکن سقلق اورمق ۞ خنک ۞ ضم نونله ایکی معنایه در اول بختلو معناسنه که
عربیده طوبی له دیرلر شیخ سعدی بیت نیک وبد چون همی بباید مرد * خنک آنکس که
کوی نیکی برد * حضرت مولانا قدس سره بیت خنک آن قمار بازی که بباخت هرچه
بودش * نماند هیچش الا هوس قمار بازی * ثانی بمعنی سرد که آب خنک وهوای خنک
دیرلر کمال خجندی بیت باشد اینها حرکات خنک وباد سری * که دران روضه کنی کشته
شبستان کستاخ ۞ خنک ۞ سکون نونله اوچ معنایه در اول فرهنک جهانکیریده بمعنی
پیغوله که کوشه دخی دیرلر ثانی مجمع الفرسده بمعنی عاشق زار و بیقرار ثالث محمودی ده
علم وادب وفضیلت ومعرفت ولطافتدن خالی اولمق معناسنه در اوچ معنایه ابو المعانی
بیت نشیمن خنک افتاده بمحنت خانهٔ حسرت * تحمل میکند آنکس که باشد خنک در عالم
۞ خنیک ۞ کسر نون وسکون یای تحتانیله برنوع درشت وخشین جامه در که فقرا
ودرویشان واهل تقوی وورع کیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ۞ خورهک ۞ سکون واو
وراء مهمله وفتح هایله خرمک مرقوم معناسنه در ۞ خوک ۞ واو مجهول ایله ایکی معنایه در
اول اهلی خنزیره دیرلر که آزوسی اولمیه آنی کفره اوزنه بسلرلر وحشی سنک آزوسی اولور
کراز دیرلر نتکم بو بیتدن فهم اولنور بیت خوک که دندان کرازی نبود * طعمهٔ سک شد
زکرازی چه سود * ثانی بر علتدر وجود انسانده ظهور ایدر ۞ مع اللام * خبکال ۞
سکون باء موحده وفتح کاف فارسیله بمعنی هدف یعنی نشانهٔ تیر و پوته معناسنه شمس فخری
بیت زتیر حادثه اجرام را غرض تن اوست * که چشم شست کشاید جز سوی خبکال *
بو لغت بعض نسخه ده فتح خا ایله وبعضنده ضمله ایراد اولنمش بو مقوله مخالف الحرکه لغتلرک
تصحیحنده قلم راقم الحروف متضجر اولور انجق چاپ سی ادنی تفاوت ایله تکراری ارتکاب
اولندی عند الاهالی عذر مقبولدر ۞ خذول ۞ ضم ذال معجمه ایله بردوادر عربیده حضض
مکی دیرلر اطبا حولان دخی دیرلر ۞ خردسال ۞ سکون راو دال مهملتین ایله قلیل السن
کوچک یاشلو دیمک اولور کذا فی المحمودی بو معنایه ابو المعانی ۞ خشکسال ۞ قحط
وغلادن کنایه در سال بی باران دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ۞ خشل ۞ سکون شین معجمه ایله
نقل مکی دیدکلری دارودر ۞ خل ۞ بوزن مل اوچ معنایه در اول بمعنی خاکستر استاد فرخی
* قطعه * پیل مست از بو درکا خش کند روزی کذار * آتش خشمش دو دندان خل کند
بو پیل مست * شیر نر کر بو سر کو پیش کند وقتی کذر * آفت سهمش دو ساعد بشکند
بو شیر دست * ثانی کیلانیلر لسانده سوراخ مقعد معناسنه در میرزا قلی بیک در هجو

هجو یکی از اکابر کیلان بیت شنیدن از تو خوشست این عتاب بمزه را * که بار پایه وزن
پیاله خل بلا بزه را * ثالث بمعنی کج وخمیده که اکا خهل وخهله دخی دیرلر ۞ خمول ۞ ضم
میمله بمعنی تأخیر شده وپس مانده کاهی کنج ایله ترکیب ایدوب نشسته بکنج خمول دیرلر میر
نظمی بیت امابد آن وصلت نیاید وصول * بحسرت نشسته بکنج خمول ۞ خوال ۞ بوزن
چوال کفش دوزلر پابوج قالبی اراسنه صوقدقلری چوی عربیده حفاظ دیرلر میر نظمی
مثنوی * فراخست آنچنان فرج زنک را * بکابیدن چو خواهد مردکک را * رود اوّل
دو خایه اندرونش * شود زان پس خوال کیر نکونش ۞ خول ۞ الاچه سرچه که چنکاک
دخی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده طویغار قوشنه دیرلر دیو قنبره وابو المایحی خول
ایله تفسیر ایلمش وادات الفضلاده بر قوشدر تیز پرو بلند پرواز و بعض نسخه ده درّاج سفید در
دیمشلر استاد منوچهری بیت خول تنبور تو کویی زند ولا سکوی * از درختی بدرختی
شود وکوید آه * بو بیت معنای اوله مناسبدر و بو معناسی اغاج چناق و یاین بالغنه ده دیرلر
زبان هندیده بکبیری دیرلر وخراسانیلر میانده مثلدر * خولی بکفم به زکلنکی بهوا *
۞ خوهل ۞ اکری کج معناسنه که مقابلی راست در شاه ناصر خسرو بیت آن بندها که
بست فلاطون دوربین * خوهلست وسست پیش کهین شکار من * و بر مخصوص
اکری مجه اغاجدر که پشمق جیلر پشمق ایله قالب اراسنه قودرلر هانک سکونیله ده جائزدر
مثالی فتح هایله استاد لطیفی بیت کفش کس زنت راست کیر خرست قالب * کیر تو هم بکنجی
چون خوهل وپس آهنک * مثال سکون ها بوشکور بیت پس از ژاژ خوهل آوری پیش
من همت خوهل پاسخ دهد پیرزن ۞ خهل ۞ بمعنی خوهل مرقوم کذا فی فرهنک جهانکیری
۞ مع المیم * خرد خام ۞ زیاده خرد اولمق معناسنه میر نظمی بیت صبا آورد کرز
وصلت پیام * وجو درقیبم کند خرد خام ۞ خردهٔ ادیم ۞ بر آلتدر که سختیانی آنکله
تربیه واصلاح ایدرلر وسختیان پاره لری که ایشدن آرتر کذا فی الحلیمی ۞ خرّم ۞ فتح
راء مشدده ایله طقوز معنایه کلور اول هر مکان که آب روان و سبزه زار وشکوفه آرا
وچمن پیرا اوله اکا خرّم دینلور عربیده مکان نزهت دیدکلری معنایه در ثانی شادیلغه یای
وصفیه ایله خرّمی دیرلر نتکم شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلک راست شد از خرّمی *
تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را * ثالث زمانه صفت اولور حکیم انوری بیت عدل تو شب
چو روز روشن بود * روز تو همچو عید خرّم باد * رابع کشایش خاطر وسرور قلبه
دینلور کاه اولور که رایی تخفیفله استعمال ایدرلر خسروی بیت ای سراپای معدن
خرّمی * چشم تو بردلم نهاده مکر * خامس ماه دی یعنی اوّل قیش آیی که نیر اعظمک برج
جدیده ایام مکثی در سادس ماه دی دن روز پیاور دیدکلری کونه اسم ایدوب خرّم روز
دیدیلر اول کونده ملوک عجم تختدن اشاغیده پراوز رنکده بیاض فراشلر دوشه دب وبیاضلر
کیوب اوتوروب خاص وعامه اذن ویررلر هرکیم استرسه یاننه واروب سوزی وحاجتی
وار ایسه سویلر و شاه دخی کمسه نک سوزین وحاجتین ردّ ایتمیوب جمله یه التفات ونوازش
واستمالت ایدر سابع سکون رایله بر مزرعهٔ معروف آدیدر که اسکندر ذو القرنین وفات

ایتدکده دفن اولنمسنده اختلاف ومنازعات کثیره اولوب اهل فارس وفات ایتدوکی
محلده دفن اولنسون دیدیلر ور ومیان مولدی اولدوغی یرده دفن اولنسون دیدیلر
آخر بر عاقل حکیم دفع نزاع ایچون بر نواحی ده بر لطیف مرغزار واردر خرم دیمکله مشهور بر عالی
جبل اوستنده در اول محله آدم کوندروب سؤال ایده لم معقول ایسه اول جبل اوستنده کی خرم
دیدکلری محلده دفن اولنسون دیدوکی محلده حکیم فردوسی حکایه ایدر * مثنوی * برفتند
پویان بکردار غرم * بدان بیشه کش نام خوانند خرم * بکفتند پاسخ چنین داد باز *
که تابوت شاهان درآید براز * که خاك سکندر باسکندریست * که او کرده بدروزکاری
بریست * ثامن سرخ رنك برچیچکدر قوپدقدن صکره تازه طوروب صولمز تاسع اعلام
رجالدندر خرم شاه برشهریار مشهوردر وهندوستان پادشاهلرندن برپادشاه آدیدر
ﻙ خشام ﮒ فتح شین معجمه ایله زکام که دماغدن ماء غلیظ اینوب بوروندن دلکلری طوتیلور
ﻙ خلم ﮒ ضم لام ایله بلخ مضافاتندن برقصبه آدیدر سرحد بدخشانده واقع ده فرعون
دیمکله مشهوردر شیخ آذری بیت بلخ را قریه ایست نام خلم * ده فرعون خواندش مردم
ﻙ خم ﮒ درت معنایه کلور اول کوپ که عربیده دن دیرلر بوزن من جمعی دنان کلور شیخ
بهاء الدین عاملی بیت هاتها صهباء من خمر الجنان * دع کؤسا واسقنیها بالدنان *
میخانه ده شراب کوپلری ایله طوردوغی اجلدن خمخانه دیرلر میرنظمی بیت بخمخانه آی
وبعشرت بکوش * بیند از ساغر بخم می بنوش * ثانی کوس معناسنه حکیم فردوسی
بیت بفرمود تا بردرش کاودم * زدند وببستند برپیل خم * کوس اکثر توجدن
دوزلمکله رویینه خم دیرلر وله بیت سپهبد بزد نای رویینه خم * خروش آمد از نالهٔ کاودم
کاودم ضم دال ایله بوری در ثالث کنبده خم دیرلر حکیم انوری در صفت عمارت * رباعی *
راعی زایران صریردرت * هم زیك خطوه هم زیك فرسنك * خاکی مطربان صدای خمت *
هم دران پرده هم دران آهنك * مجد الدین همکر * قطعه * مخالف تو بهر کار کاور درخ وروای
فدالله املش عجز وناتوانی باد * وکر شود ارنی کوی رؤیت مقصود * جواب اوزخم
چرخ لن ترانی باد * رابع بمعنی خاموشی ﻙ خورزم ﮒ واو مجهول وفتح راء مهمله وسکون زاء
معجمه ایله مشهور ولایتدر اما اصح فتح خا وواو معدوله ایله خوارزمدر ثانی شول بغرا که
اسباب محسناتی اولمیه ﻙ مع النون * ختن ﮒ فتح تاء مثناة ایله مشهور ومعروف مملکتدرکه
آنده غایت بی مثل محبوبلر ولطیف ونازك قماشلر استلنور کذا فی المجمع ومشك آهوسی
اول دیارده چوق اولور مشك ختن دیرلر خواجه حافظ بیت باهمه عطر دامنت آیدم
از صبا عجب * کرکذر تو خاك را مشك ختن نمیکند ﻙ خداخوان ﮒ شهادت پرمغی که
عربیده مسبحه دیرلر ﻙ خداوران ﮒ ضم دال مهمله ایله الله دن ایراقلر یعنی ظلمه وفسقه
ومرتکبون کبایر کذا فی شرفنامه ابو المعانی بیت که ترسد از خدا دوست زعصیان *
خداوران شود کارش بخسران ﻙ خدافروشان ﮒ یعنی ظاهرده اهل تصوف وارباب
معرفت واصحاب علم اولانلر ﻙ خدایی فروشان ﮒ اهل لعنت که دعوای خدایی ایدرلر
کذا فی شرفنامه مذکور درت لغت اصطلاحی در شرفنامه دن منقولدر ﻙ خدایکان ﮒ کسر

کسر یای تحتانی وفتح کاف فارسیله اولو پادشاه که صاحب دولت ومالك مملکت شهنشاه
وشهریاردخی دیرلر حکیم انوری بیت کردل ودست بحر وکان باشد * دل ودست خدایکان
باشد * وله بیت خدایکانا سال نوت همایون باد * همیشه روز تو چون روز عید میمون
باد ﻙ خراسان ﮒ ایکی معنایه در اول جانب مشرقه دیرلر فخر کرکانی * مثنوی * بلفظ
پهلوی هر کو سرآید * خراسان آن بود کزوی خراید * خراشد پهلوی یعنی خرامد
عراق وپارس را ازوی خرامد * استاد رودکی در کتاب دوران آفتاب بیت از خراسان
بردمد طاوس فش * سوی خاور میخرامد شادوکش * مهر دیدم بامدادان چون بتافت
ازخراسان سوی خاور می شتافت * ثانی ولایت عراق وفارسك جانب شرقیسنده واقع
برعظیم مملکت ومعظم شهردر بیحد وبی عدد قرا وقصباتی مشتمل ومعمور آبادان ولایتدر
سبب تسمیه سی ایکی وجهله در بر وجهی جانب شرقده اولدوغی وجه ثانی اقلیم رابعده
اولدوغی اقلیم رابع ایسه شمسه منسوبدر اول تقریبله خور آسا دیدیلر مرور ایامله واونی
حذف ایدوب آخرینه نون الحاق ایدوب خراسان ایتدیلر نتکیم تیمورنامه ده هاتفی بیت
خراسان بروی زمین سینه است * بروز آسمان نام دیرینه است ﻙ خرچین ﮒ سکون راء
مهمله ویای تحتانی وکسر جیم فارسیله هکبه که عربیده خرج دیرلر ضم خا ایله ﻙ خردخان ﮒ
طاردغان معناسنه مروید راصلی اورمغله اوفانمش اولان نسنه در چغتای لساننده
اوشانماق واوشالماق دیرلر ﻙ خرده بین ﮒ مدقق ومحقق وانجه فکرلو معناسنه کمال خجندی
بیت تا دهانت هست پیدا کر نظرها شد نهان * خرده بینان وصف آن پیدا و پنهان
کرده اند ﻙ خرده دان ﮒ دقیقه شناس ونکته دان وعیب بین معناسنه در ابو المعانی
بیت تمامت عیب دارم معرفت نی * بنزد خرده دانان نیست مخفی ﻙ خرسیدن ﮒ
سکون را وکسر سین مهملتین ایله چوروب متعفن اولمق معناسنه ﻙ خرستان ﮒ خرمالق
ستان اسم مکاندر کلستان وبوستان کبی مراد خرمابتدوکی یردر ﻙ خرمابن ﮒ خرما اغاجنك
بدنی که ترکیده اغاجك اوزدکی دیرلر ﻙ خرمدان ﮒ فتح را وسکون میمله چانته که سیاحان وقلندران
یانلرنده طاقوب کزدررلر میرنظمی بیت بربندی کند نام هردربدر * خرمدان تهی کیسه خالی ز زر
ﻙ خروشیدن ﮒ مصدر در حمله ایلمك وفریاد وجوش ایلمك یعنی غوغا وشورش کمال
خجندی بیت بوسر آن کوی چه کردیم کم * یافت نشد این چه خروشیدنست ﻙ خریدن
کسر زاء مشدده ایله اطفالی اوچق طوتمق ابو المعانی بیت نشان کزیدن شده برلب باز
که خرید آن طفل در بزم اغیار ﻙ خسبیدن ﮒ سکون سین وکسر با وسکون یا ایله
مصدر لازمیدر یاتوب اویومق متعدیسی خسبانیدن کلور چغتای لساننده اوکورامك
دیرلر ﻙ خسودن ﮒ ضم سین وواو معروفله محو دیده بمعنی دروودن یعنی مدح ودعا وثنا
ایلمك اما مجمع الفرسده معنای مزبوره راء مهمله زیاده سیله ﻙ خسوردن ﮒ ضبط وروایت
ایلمش کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم مرقوم ایکی لغی فرهنك جهانکیری صاحبی بمعنی درو دکردن
وبمعنی درآمدن نقل ایلمش ﻙ خسرونشان ﮒ علامت پادشاهی ونشان خسرو پرویز کذا فی
المجمع ﻙ خشك انکبین ﮒ اول عسلدرکه پتکده قوریوب قالور کذا فی شرفنامه ﻙ خشك باختن

شرط ورهنستر نود وقار اویناموق کمال اسمعیل بیت چشم من در رخ تو با غم دل * خشك
می بازد و تو میماند ﴿ خشکجان ﴾ سکون شین معجمه و کاف ایله شرفنامه ده اوج معنایه
مرویدر اول روح مجرّد ثانی مرد بی عشق ثالث نعمت غیریدن بی بهره اولانه دیرلر اوج
معنایه ترتیب اوزره وله بیت * خشکجان بودم بعشقت ای صنم * کرچه بنیستم در محبت
خشکجان * حمد لله کشته ام باغم غنی * بوده ام از جاه دیکر خشکجان ﴿ خشکجهان ﴾
اول روزکار واول زمانه دیرلرکه انده لطافت وفیض اولمیه میر نظمی بیت چو کارم تلف
شد ندیدم بهی * بخشك جهان در کذشته شهی ﴿ خشکماز کردن ﴾ برخبری جد وجهله
ایدوب اصلنی وحقیقتنی صورمغه دیرلر ﴿ خشکنان ﴾ بکسمات وکورك وقوری اتمك
وامثالی نسنه لره دیرلر ﴿ خشودن ﴾ ضم شین معجمه ایله اغاجك قوری داللرین وزیاده
قسملرین قیروب پاك اتمکه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ خفتن ﴾ ایکی معنایه کلور
اول وقت عشاکه یاتسو نمازنه نماز خفتن دیرلر ثانی اویومق معناسنه خواجه حافظ بیت
کفتم ای مسند جم جام جهان بینت کو * کفت افسوس که آن دولت بیدار بخفت * ویاتمق
معناسنه وله بیت شب قدری چنین عزیز و شریف * با تو تا روز خفتنم هوس است *
شیخ سعدی * مصرع * ولی بحمله اول عصای شیخ بخفت * واکلمش معناسنه ده استعمال
اولنور ﴿ خفتیدن ﴾ سکون فا وکسر تاء مثناة ایله بمعنی غلطیدن یوالنمق ودخی اعضا
اویشمق متعدیسی خفتانیدن اولور ابو المعانی بیت بخاکراه تو عشاق جان فدا کرده
بیك نکاه ز تو تا بحشر خفتیده ﴿ خفیدن ﴾ کسر فا وسکون یا ایله بمعنی سرفه کردن یعنی
اوکسورمك کذا فی الاداة ابو المعانی بیت دهان بود خشك ونیامد خیو * خفیدن کرفته
نفس درکلو ﴿ خلقان ﴾ سکون لام وفتح قافله غایتده چرکین ونهایتده کیرلی حکیم انوری
بیت پایهٔ قدر ترا از مه نشان میخواستم * کفت اوکی درده یاما درین خلقان خیام ﴿ خلی ﴾
کسر لامله دائما بورندن چرك وسومك اقان کمسنه یه دیرلر اغاجی بیت بینی خلی چومیش
دارد * صد کرك درنده پیش دارد ﴿ خماهان وخماهن ﴾ کلاهما بفتح المیم والها برجنس
طاشدر ایکی نوع اولور ارکك ودیشی ارککی غایت سخت وتیره رنك در صو یله ازلسه سرخ
رنك اولور زنجفره کبی ودیرلرکه آهن نوعندندر ایکیسنکده طبیعتی سرد وخشکدر دموی
وصفراوی رمده طلا اولنسه نافعدر خصوصا دیشی سی تیریدده دخلی زیاده در ومنقولدرکه
مزبور طاشدن دوزلمش ظرفدن شراب ایچلسه اصلا وقطعا سرخوش اتمز عربیده آکا
صندل حدیدی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * خدایکانا مهمان بنده بود ستند * تنی دو
دوش بنقل ونبید ورود وکباب * بطبع خرّم چندان شراب نوشیدند * که بر خماهن
کردون فروغ زد سیماب * حکیم خاقانی بیت فیروزهٔ چرخ را ز آهم * جز رنك خماهنی
نیابی ﴿ خمدان ﴾ کوب قونیلن مخصوص خانه خم کوپ ودان ظرف مکاندر ﴿ خمستان ﴾
خانه خمار که انده کوپلر بر مقداریره کوملمش اولور خمخانه وخمکده دخی دیرلر ابو المعانی
بیت زسیر باغ ونخلستان مرا به * که باشم در خمستان باده نوشم ﴿ خنبیدن ﴾ سکون نون
وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله بمعنی بوجستن صحرامق کذا فی شرفنامه ﴿ خنبیدن ﴾ کسر

کسر نون وسکون یای تحتانی ایله بمعنی بوجستن کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه ابو المعانی
بیت بمستی از و بوسه کردم نیاز * بر نجیده از من زجا بر خنبید ﴿ خنستان ﴾ کسر نون
وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی مبارك وخجسته کذا فی المجمع ﴿ خنشان ﴾ سکون نون
وفتح شین معجمه ایله بمعنی مبارك وخجسته که برتو مبارك باد دیمك اولور استاد رودکی بیت
باد برتو مبارك وخنشان * جشن ونوروز کوسپند کشان * مجموعة الانس نام لغتده سین
مهمله ایله وبعض نسخه ده فتحتین ایله مرویدر ﴿ خواستن ﴾ واو معدوله ایله استمك طلب
معناسنه در اکرچه مشهوری خاء مفتوحه ایله در لکن بعض معتبر فرهنکرده خاء مضمومه
ایله ضبط وروایت اولنمشدر ﴿ خواندن ﴾ واو معدوله والف ثابته ایله اوقومق معناسنه
لغت اوّل ایله بو لغت وبونلره بکزر برقاج لغت دخی خایه فتحه ایله ضمه میاننده مخرج ویرلمك
کرکدر اول اجلدن هم مفتوحه ده وهم مضمومه ده یازلمشدر ﴿ خوانیدن ﴾ مثله معناسی
اوقتمقدر هم لازم وهم متعدی اولور ﴿ خواهیدن ﴾ مثل خواستن ومخرجی دخی انلر کبیدر
متعدیسی خواهانیدن کلور طلب ایلمك وایتدرمك معناسنه ﴿ خوپخین ﴾ واودن صکره
یاء فارسی وخاء معجمه ایله مؤید الفضلاده مومیا معناسنه مسطوردر اماحرکتی اشعار
اولنمامشدر ﴿ خوبکلان ﴾ واو مجهول وسکون باء موحده وفتح کاف فارسیله بردار واسمیدر
کذا فی شرفنامه ﴿ خوچاریدن ﴾ فتح جیم فارسی وکسر راء مهمله ایله صقلمق وطبیعت
غم والم وافکاردن منقبض اولمق معناسنه ﴿ خوچیدن ﴾ کسر جیم فارسیله بصدر ضعیف
اولوب نسنه یی ایکورمك ابو المعانی بیت زلف دلدار کردنم بپچید * چشم بدبین
حاسدان خوچید ﴿ خودبین ﴾ کندین کورجی معجب ومتکبر معناسنه وله بیت درد وعالم
همی شود منموم * نکند سود ظالم وخودبین ﴿ خوران ﴾ واو مجهول وفتح راء مهمله
ایله بمعنی خوراء مرقوم یعنی بسیار خوار اکول معناسنه مبالغه ایله اسم فاعلدر وله بیت
خوردن وخفتنت بود اندك * همچو کاو وخران مشو خوران * وکیخسرو پهلوانلرندن برمبارز
ایرانی نامیدر ﴿ خورجیون ﴾ واوین مجهولین وسکون راء مهمله وجیم وضم خاء ثانی
ویای تحتانی ایله اویقوده اغر بصمق که فرنجك دخی دیرلر عربیده کابوس دیدکلریدر حکیم
خاقانی بیت فرنجك وارشان بکرفته آن دیو * که سرپا نیست نامش خورجیون * بو بیتك
اقتضای وزنی اوزره جیمی مکسور اولمق کرکدر ﴿ خوردن ﴾ واو معروف ایله تناول
معناسنه که یمك یمکدر ﴿ خوردوستان ﴾ واو مجهول وسکون راو سین وضم دال مهملات
وفتح تاء مثناة ایله اوزم چبوغنك تازه سی که برمقدار اکشیجه اولور آکا ستاك دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﴿ خورده دان ﴾ واو مجهول ایله بمعنی خرده دان یعنی دقیقه شناس ونکته دان
وعیب دان خرده وخورده بردر معنالری ذکر اولنور انشاء الله تعالی دان اسم فاعلدر
ابو المعانی بیت وجود من سراپا عیب ونقصست * اکر مخفیست داند خورده دانان
﴿ خورزرومیان ﴾ سکون واو وراو زاء موقوف وضم راء ثانیه ایله دست بند دیدکاری
اویوندر ﴿ خورستان ﴾ واو مجهول وکسر راو سکون سین مهملتین ایله شهر تستر وتوابعی
اولان یرلره دیرلر سمرقند قریبنده بوشکرخانه در ﴿ خورشید پرستان ﴾ یعنی مغان کذا فی

شرفنامه خورشید سواران یعنی شب بیداران کذا فی شرفنامه کیجه وقتنده شمس
تحت الارضده واقع اولمغله بیدار اولانلر شمسه سوار اولمش اولور وجه تسمیه میدر دیو
خاطره کلور یاخود شب بیدار اولوب مشتغل بذکر الله اولنلر تنویر عالمده شمسه غالب
وسوار اولمش کبی اولور حاصلی سماعه موقوف اصطلاحدر شیخ نظامی بیت سایه
خورشید سواران طلب * رنج خود و راحت یاران طلب خورشیدن دوشرمك
وپرشمق وتبسرمك وآزق کتورمکی سومك واویون کتورمك وخوش کلمك معنالرینه یعنی
اول میرنظمی بیت درآمد کلستان زاخوبرویان * کل بوسه بخور شیدند پنهان خوزان
واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله پرمبار زایرانی نامیدر که خوزان مزبور اصفهانی بنا ایتمکله
اول شهره خوزان تسمیه اولنمشدر شیخ عطار بیت مرادر شهر خوزان مهربانست * که باغ
خاص شهر باغبانست * وبر مملکت آدیدر دیمشلر خوزستان واو مجهول وکسر زا وسکون
سین مهمله ایله خوزان مرقوم ولایتنه دیرلر بی نظیر شکر حاصل اولور شهر شوشتر اول
خطه نك شهریدر شیخ نظامی بیت زپس خنده که شهدش بر شکر زد * بخوزستان شد
افغان طبرزد * خوشخوان ایو اوقیجی خوش کوزلدر وخوان خواندندن اسم
فاعل اولور میرنظمی بیت چو دیدم بلبل خوشخوان بکلشن * بدو کفتم کل آمد چشم روشن
خواجه حافظ بیت در حلقهٔ کل ومل خوشخواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا
یا ایها السکارا خوشدامن واو معروف وسکون شین معجمه ایله بمعنی مادر زن که قاین انا
دیرلر بو معنایه یا لکز خوش دخی دیرلر مؤید الفضلاده خوشتامن دیرلر دال یرینه تاء مثناة
ایله وبعض نسخه ده خوشامن دده دیرلر حکیم سوزنی بیت بکویم ای زن تو کشته قلتبان شوهر
سه پایه زن شده خوشدامن تو ادامادی خوشه چین باشق دوشریجی خوشه باشق
معناسنه ده کلور وچین چیدن لفظندن اسم فاعلدر واستعاره طریقیله صاحب سلیقه
ومعانی پرورلکه اقتداری اولمیوب شعر ونظم سویلرم دیو آخرك اشعارندن تراش ایدن زمانه
شاعرلرینه دیرلر ابو المعانی * قطعه * قوت طبعش نبود ودخل وشعرم کند * میشود
از خرمن اشعار ما را خوشه چین * میزند در انجمن باهرزه لاف شاعری * لیك نتوان خواندش
موزون اشعار بهین خوشیدن واو مجهول ایله بورشمق وقوریمق خشکیدن معناسنه
استاد لطیفی بیت درختی کاب از دستت نوشد * همیشه میوه وشاخش بخوشد *
ویعنی خشك شدن زدودان کذا فی مشکلات شهنامه خون واو معروف ایله مطلق
قاندر دم معناسنه شیخ سعدی بیت خون نقش بکردنم پدرت را بزن بکش * عیسی مریمی
تو پدر را چه میکنی * ومفتوحه ایله مضمومه بیننده اولان مخرج ایله واو معدوله ایله ده سفره
وطعام معناسنه ده مستعملدر خونچین سکون نون وکسر جیم فارسیله باء موحده
ایله ذکری مرور ایدن خونچین معناسنه درکه مومیادر خون سیاوشان ترکیبی ایکی
قرداش قانی عربیده دم الاخوین دیرلر شرفنامه ده بر اغاجدر سرخ رنك اولور آنکله ابریشم
وجامه بویارلر اول اغاجه خون سیاوشان ودم سیاوشان ودم سیاوش ویالکز سیاوشان
ودار پرنیان دخی دیرلر وجه تسمیه سی اولدر که چون افراسیاب سیاوشی قتل ایتدی اول

 اول یرده که قتل اولنوب قانی دوکلدی اول وقت بر اغاج بتدی که مزبور اغاجدر بعض فرهنکلرده
وبعض کتابلرده مزبور اغاج بقم اولمق اوزره منقولدر اما صحتی معلوم دکلدر سیاوشك قتلنی
ایهام ایدر خواجه حافظ بیت شاه ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ خون
سیاوشش باد * شاه ترکان که شاه توران افراسیابدر مولانا محمد بدر الدین ظهوری بیت
تکوید بخون سیاوش دریغ * چواند از د افراسیابانه تیغ خوهن واو معروف وفتح ها ایله
یز ر یاغی چقاریجی وصانیجی معناسنه مرویدر خوی چین واو مجهول وسکون یاء
تحتانیین وکسر جیم فارسیله عرقچین معناسنه درکه خوی واو معدوله ایله عرقدر وچین چیدن
لفظندن اسم فاعلدر مع الواو * خدو ضم دال مهمله ایله توکرك خیو وتفو دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت او خدو زد بر رخش که روی ماه * سجده آرد پیش او
در سجده کاه * حکیم سوزنی بیت ان بد چرخ آسیا کردان * خشك شد در دهان بنده خدو
ضم راء مهمله ایله برقوشدر عربیده حباری دیرلر ودخی خروسه دیرلر کذا فی المجمع
خسرو دارو حوانجان دیدکلری دارو درهندی لسانده کولنجن دیرلر خسرو
ایکی معنایه کلور اول هرذی شوکت پادشاهه خسرو دیرلر ثانی اعلام رجالدندر ملوك
عجمدن کیخسرو که مشهور پادشاهدر فریدون اولادندن ایرج نسلندن ونوش الروان اوغلی
هرمزتا جدارك اوغلی پرویزك لقبیدر که خسرو پرویز در شیرین ایله احوال حکایه سی
مشهوردر خسو ضم سین مهمله ایله بمعنی مادر زن خسرو وخسره دخی دیرلر استاد
فرخی بیت بدسکال تو ومخالف تو * خسوی جنکجوی باداماد خشکمازو سکون شین
معجمه وکاف موقوف ایله اغاجك قوری بوداقلرین وناهموارین قرمق خشکمازه دخی دیرلر
خوشکو سکون شین معجمه وضم کاف فارسیله ایو یرلایجی دیمك اولور یعنی مطرب
خوشنوا کمال خجندی بیت چو مطرب خواند ابیات تو کویند * که این کوینده خوشکو نماید
خشود ضم شین معجمه ایله بمعنی مادر شوی یعنی کوییکو اناسی که خوش وخوشدامن
دخی دیرلر شمس فخری بیت باد همیشه خسرو سلطان محترم * تا احترام دارد داماد راخشو
بو بیتدن مادر زن اولمق فهم اولنور اما مختارینك بیت بشری لك بشری که هجای تو همه پاك
سوی خشوبت کردم تحریر وفرستاد * بیتندن مادر شوی فهم اولنور فتحه ایله عربیده
خرمای زبون وزبون خرمایه ده دیرلر خفتو سکون فا وضم تاء مثناة ایله آغر یاصمق که
عربیده کابوس دیرلر بو کرفته معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت آن کرانجان
وکران تن کرد بزم خواص * اهل مجلس تنکدل باشند خفتو کامده خفردو فتح فا
وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله مفتوحه ده مقکور اولان جعل معناسنه بعض فرهنکلرده
ضمله مرویدر خودخو تربیتسز بیویوب کندو هواسنده اولانه دیرلر میرنظمی بیت
نخورد سلهٔ استاد ندید جور پدر * شد ست زنده بخود خو هوای نفس بسر خودرو
واو معروف وسکون دال وضم راء مهملتین ایله طاغلرده خدایی بتمش اغاج وبیابانده بتن
شکوفه وسائر نباتاته دیرلر خود کندو وروستن لفظندن اسم فاعل اولور مراد بلا نصب
وزرع بتن نباتاتدر خوشاو یعنی خوشاب مرقوم کذا فی المحمودی خوشنو واو

معروف وسکون شین معجمه وضم نونله خوشنود لفظندن ترخیم اولنمشدر حکیم اسدی
بیت شدم من باندو زمن بکروید * زمن پاك بد رود خوشنو شو ید فی خو فی بوزن
کو عادت معناسنه در وبعض اسمه اضافتله استعمال اولنور نیکخو وبدخو کبی شیخ آزری
بیت چون بادبوی توبسی کشته بهردر * باحضرت توکرده چوخاك در تو خو *
فی مع الهاء * خبه فی فتح باء موحده ایله قزل تودری دیدکلری دار ودر ترکیده قوش اتمکی
دیرلر واصفهانیلر خاکشی دیرلر ذکری مرور ایلدی فی بجاره فی فتح جیم وراء مهمله ایله بمعنی
اندك کذا فی الاداة مفتوحه ده دخی ذکری مرور ایلدی وفرهنك جهانکیریده دخی ضمه ایله
مسطوردر مختاری بیت بنکر بزمین وسپاه دشمن * کان فراوان واین بجاره است *
فی بجاوه فی فتح جیم وواو ایله بمعنی صدا وآواز کذا فی فرهنك جهانکیری فی بجسته فی
قتلو ومبارك معناسنه استاد عنصری بیت مکن خلاف دل ازنا بجستکی برهان * خلاف
کردن اوسخت نا بجسته بود * یعنی نامبارك عربیده بجسته یه یمنه ومیمونه دیرلر وله ایضا بیت
بجسته باز کشاده دهان مشکین دم * کشاده نرکس چشم دژم زخواب خمار * برمعناسی
دخی برنوع صاری کل در اورتاسنده سیاهی اولور اکا دخی بجسته دیرلر شیخ نظامی بیت درون
خرکه از بوی بجسته * بخور وعود وعنبر کله بسته * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت
ازان بجسته وشاهسپرغم هردو شدند * یکی چو دیدهٔ چرخ ویکی چو چنك عقاب *
فی خرابه فی فتح راء مهمله وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول براینجم صومقدارنه دیرلر
واومعدوله ایله خورابه دخی دیرلر ثانی برچوب در صوینی چقاروب یوزنه یاغی چقار
اول یاغی آلوب بعض امراضه دوا ایدرلر فی خرچینه فی هاء علامتله خرچین مرقوم معناسنه که
هکبه در هرنه نوع اولورسه وبرمعناسیده قوش ایبکی در فی خردکاه فی سکون راء مهمله
ودال موقوف وفتح کاف فارسیله دوه نك کوکسنده یره کلن یری یرینه دیرلر کذا فی
التحفه ودخی چارپا حیوانك کوکسنك یری ابوالفرج رونی بیت برون کند خرد از خردکاه
لهو شکیل * فروکشد طرب از طرد جای عیش لکام فی خرده فی سکون راء وفتح دال مهملتین
ایله التی معنایه کلور اول هرنسنه نك ریزه سی یعنی اوفاغی بو معنی معروفدر ثانی نکته
معناسنه سیف اسفرنکی بیت برون پردهٔ عقلست جان خرده بینا را * بغمزه سوی
یکدیکر اشارتهای پنهانی * عمادی بیت تشویر میدهد خرد خرده بین مرا * نقش خرد
بباده ز لوح دلم بشوی * ثالث عیب وکناه وخطا معناسنه مولانا جامی بیت زمن کر خردهٔ
آید مکن عیب * زخردان خرده نبود عیب وعاری * رابع بمعنی خس وخاشاك بوایکی
معنایه یعنی ثالث ورابع معنالرینه شیخ سعدی * مثنوی * بداندیش بر خرده چون دست
یافت * درون بزرکان باتش بتافت * بخرده توان آتش افروختن * پس آنکه درخت کهن
سوختن * خامس کتاب زندك یکرمی برنسکندن برنسکنه خرده وتمامنه ایارده دیرلر استاد
دقیقی بیت ببینم آخر روزی بکام دل خودرا * کهی ابادهٔ خوانم شها کهی خرده * سادس
شرارهٔ آتش معناسنه فی خرده مرده فی پاره پوره واوفاق تفك دیمکدر ابوالمعانی بیت
نیاز ونا زندانم چو خرده مرده حساب * همین بوصل ترا جان داده میدانم فی خرفه فی سکون

سکون راء مهمله وفتح فا ایله برنوع سبزه درکه پرپهن وفرفهن وتخمکان وفرفخ دخی دیرلر
ترکیده پرپیم وسموزاوت وعربیده بقلة الحمقا دیرلر فی خرمکاه وخرمکه فی کلاهما
بفتح الراء المشدده وکاف العجمی وسکون المیم بمعنی خرکاه وخرکه شمس حیدی در نعت بیت
از علو همتت فراش خرمکاه قدر * خیمهٔ قدر ترا براوج اوادنی زده * ومکان شادی
وشکوفه زار حکیم خاقانی بیت تابش رخسار تو از راه چشم * کرد خرمکاه دل ازارغوان *
بو بیتده چادر اولمق دخی مناسبدر ارغوانی خیمه یه تشبیها فی خروسچه فی ضم را وسکون
واو وسین مهملتین وفتح جیم فارسیله بمعنی استخوان کاو یعنی بوغاز آلتنده کورینن کموککه
تلیك دخی دیرلر فی خروسه فی ضم را وفتح سین مهملتین ایله فرج زنانه اولان لحم زائد ابوالمعانی
بیت بخواه صحبت زن هرد وچیز هست کریه * زبان دراز خروسه دهن فراخ نکون *
فی خروه فی ضم راء مهمله وواو معروف واظهار ها ایله بوزن کروه بمعنی خروس استاد
عنصری بیت شب از حملهٔ روز کردد شکوه * شود پر زاغش چو پر خروه * شیخ نظامی
بیت خروه غنوده فرو کوفت بال * دهل زن بزد بر تبیره دوال فی خره فی فتح راء مهمله
ایله التی معنایه کلور اول محقق دوانی شرح هیاکلده ذکر ایدرکه خره نوردر الله تعالی
حضرتندن فائض اولور جمله مخلوقات اول نور ایله تعیش وریاست ایدرلر بعضی بعضی نك
اوزرینه واول نور وسیله سیله کسب صنایع وحرفته قادر اولورلر واول نورك آثار فیضی
پادشاهلردن که عادل اوله ظاهر اولور آنلره کیان خره دیرلر بو معناده واو معدوله ایله خوره
دخی دیرلر ثانی برحصه معناسنه کلور حکمای فرس ملك فارسی بش خره یعنی بش حصه
ایدوب هرحصه یه براسم قومشلردر بوترتیب اوزره حصهٔ اول خرهٔ اردشیر حصهٔ ثانی
خرهٔ استخر حصهٔ ثالث خرهٔ داراب حصهٔ رابع خرهٔ شاپور حصهٔ خامس خرهٔ قباد در
بو خره یه خوزه وکوره دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زپرمایه تر هرچه بد دلپذیر * ببردند
تا خرهٔ اردشیر * ثالث راء مشدده ایله بمعنی صدای خوب وآواز خوش آینده ومستحسن حکیم
ناصر خسرو * مصرع * تو خفته وبرکفتهٔ خوش خرّه * وضم را واظهار ها ایله اوج معنایه
کلور اول خروس معناسنه که خرده دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت خود سپس آرزوی
تن مرو * چون خرهٔ بدزپی ماکیان * وله بیت سرد وتاریك شد ای پور سپیده دم دین *
خرهٔ عرش هم اکنون نکند بانك نماز * ثانی مجمع الفرسده جانوران وحشی ثالث بمعنی
خسته یعنی چکردك که خره خرما وخره انکور دیرلر فی خروهه فی ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح ها ایله پفتوه معناسنه که پك دخی دیرلر ترکیده تلبه دیدکلری که طغانجیلر طغان اوقورلر
وطو زاغه قوش کلك ایچون قودقلری قوش که عربیده ماواج دیرلر فی خستوانه فی سکون
سین مهمله وتاء مثناة وفتح نونله درویشان کیدوکی مرقع خرقه وپشمینه دن اولان پچاقلی
خرقه معناسنه در ولسان الشعراده پارهٔ برد وپارهای کرپاس یعنی الاجه پانلری وبز
پانلری فی خستونه فی سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح نونله لباس درویشان که
پشمینه ومرقع دخی دیرلر ابوالفرج رونی بیت خستونهٔ حسن اهتمامش * برخستکی فناست
مرهم فی خسرخواجه فی پدر زن معناسنه در کذا فی شرفنامه فی خسره فی مادر زن

معناسنه بو ایکی معنایه ابو المعانی * قطعه * کر محبت نکند خواجه خسرد امادرا * عیب نبودکه
همین دختر کش میکاید * وین عجب که خسره میل کند د راول * بعد زان برسر کیرد دختر
خود جنك آرد خسرینه یعنی خسره مرقوم وله بیت شود دا ماد اکردرکار همسر
بود خسرینه راضی ترزدختر خسوره یعنی خسرینه مرقوم استاد لطیفی بیت اکربازی
نساری بالضروره * خوشت ناخوش بود دیکر خسوره خشاره فتح شین معجمه وراء
مهمله ایله سفره ده طعام واتمکدن دوکلن پاره خشکبازه سکون شین معجمه وکاف
موقوف وفتح باء موحده وزاء معجمه ایله اغاجك قوری داللرین وناهموار بتنلرین کیدروب
پاك وهموار ایتمکه دیرلر خشکرنده سکون شین معجمه ونون وکاف موقوف وفتح راء
مهمله ایله یبوست طبیعتدن عارض اولان جرب که قوری او یوز دیمك اولور میرنظمی بیت
سرایت میکند زان شور وتنك * که سرتا پا وجودش خشکرنك خشکریشه کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله مهره جراحت وناسورکه ترکیده ناصراتی
دیرلر خشکنانه کاف موقوف وفتح نونین ایله قاتقسز یالکز بیلن اتمك حضرت مولانا
قدس سره بیت چون روزکرد د میدود از بهر کسب وبهر کد * تا خشکنانه اوشود
از بهر او ترمانه خفته سکون فا وفتح تاء مثناة ایله اسم مفعولدر یاتمش وایومش
معناسنه شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است بیدار
بوده به * ودخی خمیده اکلمش معناسنه شمس فخری بیت شهنشاهی که بهر خدمت او *
همیشه پشت کردون خفته باشد خفچه سکون فا وفتح جیم فارسیله بر اغاجدر سرخ
رنك ومدور اولور ومیوه سی دخی اولور عربیده عوهج دیرلر خفه فتح فا ایله اوکسرك که
سرقه معناسنه در میرنظمی بیت که هست علت باطنش در بدن * خفه کیرد اورا بوقت سخن
خله لامك تشدیدیله ده تخفیفیله ده جائزدر ایله اوج معنایه کلور اول سومك
خلم معناسنه استاد عسجدی بیت چو آید رو برون حمدان بدان ماند سر سرخش *
که از بینی سقلاتی فرود آید همه خله * ثانی سخن هرزه وهذیان استاد لطیفی بیت بر فضل
توکی معرفت آیند که دانند * اشعار تو بی چم وسخنها همه خله * ثالث کمی دومنی وله
بیت دریاست وراپر آب شله * کیران جهان دروچو خله * مذکور اوج معنایه تخفیف لامله
شمس فخری * قطعه * رای منیر تو زمعالی واحتشام * در روی پادشاه زمان افکند خله
هرمدح آفرین که نه اندر ثنای تست * نزدیك عقل باشد وافسانه وخله * کشتی اهل
فضل شود غرق موج یأس * کونه زاهتمام تو باشد وراخله * لام مشدده ایله عربیده
ایکی معنایه در اول دوست ودوستلق ثانی براوتدر که طعمی شیرین در وکسر خا ولام
مشدده ایله ینه عربیده اوج معنایه در اول دیش ارا سنده طعامدن قلان ثانی چادر شب
آستری ثالث سرکانه صاردقلری دری یه دیرلر خلمه سکون لام وفتح میمله یعنی صو
چوکان شرف شفروه بیت هیچ کل بودکه درآخر دست آب نشد * بود بیدی که نه در خانه
چوکان آید خمبره سکون میم وفتح باء موحده وراء مهمله ایله کوچك کوب که
بستوقه دیرلر ودخی آلات جنك وحربدن بر مدور چوالك کبی دموردن ایدوب ایچنه

ایچنه دمور پاره لری باروت سیاه ایله طولدیروب هاون طوپنك ایچنه باروت ایله تعبیه
ایدوب آتوب قلعه ایچنه دوشرلر اول مرتبه هندسه ایله اتارلرکه مراد ایتدکلری محلده
پاره لنور وآدملری هلاك ایدر خمخانه میخانه معناسنه که کوب اوی دیمك اولور مولانا
محمد ظهوری بیت زخمخانه فیض هر یا مداد * بجام طلا رایت صبح داد خمره سکون
میم وفتح راء مهمله ایله خمبره مرقوم معناسنه خمکده سکون میم وفتح کاف فارسیله
میکده کبی خمخانه معناسنه در خم مهره سکون میم اول وضم ثانیله اینجو صدفندن
یاپلمش بر مدور نسنه در بوری کبی چالرلر شیخ نظامی بیت برآورد خم مهره آواز شیر *
دماغ از دم کاودم کشته سیر خنبره سکون نون وفتح باء موحده وراء مهمله ایله
مجمع الفرسده کوچك کوب معناسنه در شیخ نظامی بیت خنبره نیمه برآرد خروش *
لیك چو پر کرد دو کرد د خموش * فرهنك جهانکیریده ضم باء موحده ایله آغزی طار
کوچك بر داقدر دیو روایت اولنمش حکیم ناصر خسرو بیت در خنبره بماند دو دست وپای
کوز * بکذار کوزه ودست برآور زخنبره * شیخ نظامی بیت خاك درین خنبره غم چراست
رنك وخش ازرق ماتم چراست خنبه سکون نون وفتح باء موحده ایله بوزندن نبه
طپرا قدن ایری کوپلر ایدوب رعایا وفقرا انبار کبی ایچنه غله وذخیره قورلر بعض یرده
اغاجدن دخی ایدرلر عربیده کواره دیرلر ابوشکور بیت پراز میوه کن خانه را تا پدر * پر
ازدانه کن خنبه را تا پسر * بدیعی سیفی در قسمیه بیت بکرد خنبه کندم بزحمت کردم *
نوشته های تراز وبکوشه های کمان * شمس فخری بیت زجودش خلق را باشد لالی * بجای
غله درانبار وخنبه خنبیله سکون نون وکسر باء موحده ایله مشهور ومعروف اولانه
دیرلر میرنظمی بیت درین عالم زعیب اوست خالی * شه خنبیله با نیکو خصالی خنجده
سکون نون وکسر جیم وفتح دال مهمله ایله از روت دیدکلری اغاج پسی درودخی کاه بك دیدکلری
بوجکه دیرلر خنجره سکون نون وکسر جیم وراء مهمله ایله یعنی خنجده مرقوم خنجیده
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله یعنی خنجده مرقوم وجماع مباشرتنده ظاهر اولان
صدا معناسنه ده مرویدر ابو المعانی بیت خنجیده جماع شنود او بکوش خویش * وآنکه که
زند درکس زن هر میان سخت خنیده کسر نون وسکون یای تحتانی ایله یعنی پسندیده
شیخ نظامی بیت بکیتی ازان خوبتر داستان * خنیده نیاید بر راستان * حکیم اسدی
بیت خنیده بکلك وستوده بتیر * بدان کنج بخش وبدین شیر کیر خواره فتح واو ایله
بوزن شماره نسخه میرزا ابراهیمده یعنی دستور ودخی قوام بدن اوله جق قدر طعامه دیرلر
کذا فی المؤید حکیم خاقانی بیت همکاسکی ذره پس فخر نیست اورا * کز خود خواره
آمد وز ماه نو خلالش خوپله واو معروف وسکون باء فارسی وفتح لامله ابله واحمق
ونادانسته معناسنه حکیم انوری * مصرع * من خوپله در سبلت افکنده بادی خوچه
واو معروف وفتح جیم فارسیله قوش ایبکی که خوج دخی دیرلر شمس فخری بیت هر خروسی که
سحر مدح شهنشه خواند * بامدادان زشرف بر فلکش باشد خوج * ورهمای ازنظر
همت او دور افتد * شوم ویرانه نشین کرددما ننده کوج خود خرده سکون واوین

ودال مهمله وضم خاء معجمه واظهار هایله بستان افروز دیدکلری چچکدر شمس فخری بیت
کرز فیض دست او بارد سحاب * لعل وزر روید بجای خود خروه ل خودخون ب سکون
واوبن ودال موقوف وفتح راء مهملات واخفاء هایله امیرعاشقان دیدکلری یشل قزل ایله
الاجه خوشبو بر بیراقدر کذا فی المجمع ل خودکان ب فتح کاف عربیله ایشنی کندوکوروب
کسنه یه ایناغمین آدمه دیرلر میرنظمی بیت شود آسوده دل ازنیش آزار * که باشد
دائما خودکان درکار ل خودکامه ب فتح کاف عربیله هرمصلحتی وهرسوزی کندومرادی
اوزره استین آدمه دیرلر حکیم فردوسی بیت نویسد بهر کشوری نامهٔ * بهرشهریاری
وخودکامهٔ ل خوده ب واومعروف وفتح دال مهمله ایله یعنی کنبد عربیده قبه دیرلر میرنظمی
بیت نشسته زیرخوده برسریرش * چه خوده آسمان کنجد بزیرش ل خورابه ب واومجهول وفتح
راوباء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول آوانی زراعتی آماده اولان اکنجی ثانی اول جزؤی صوکه
بندن صزوب اقه بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * نبودی مردمان اهل هنر را *
التفاتی بریسمان وکلابه * زانکه ازجود شهریار جهان هست * بسوی کشت زار فضل
خورابه * هریکی راز فاضلان بودالحق * از عطایش هزار ده خورابه * وحکیم اسدی
نقلنجه اول ارماغه دیرلرکه اندن صوالهلر انتفاعی اوله استاد عنصری بیت زجوی
خورابه چه کمتر زکوی * چو بسیار کردد بیکباره جوی ل خورده ب واومجهول وسکون
راوفتح دال مهملتین ایله یعنی ریزه یعنی اوفاق نسنه لروشرارهٔ آتش وبمعنی نکته ودقیقه بر
کسنه نك قول فعلنه طوتیله کذا فی المجمع بو معنایه خواجه حافظ بیت چو قسمت ازلی
بیحضور ما کردند * کراندکی نه بوفق رضاست خورده مکیر * وچارپا حیوانك وستوزانك
کوسنك یری مسعود سعد سلمان بیت سرین وکردن وپشت وبرش متین شد * میان وخورده
پای ودرخش مضمرشد * بو بیت ات تعریفنده در سمین سموز ومضمر صیق معناسنه اولور
ل خورماه ب یاز آیلرندن برآیك آدیدر ل خورنکاه وخورنکه ب کلاهما بواو المجهول
وفتح الراء المهمله وکاف العجمی وسکون النون بمعنی رواق که پیشکاه خانه در حکیم خاقانی
بیت خواهی که درخورنکه دولت کنی طواف * مکرنزازین خرابه که دلکشای خاك ل خون
بوزن کون برعلت مزمنه درکه اطبا آکله دیرلر ل خوزده ب واومعروف وسکون زاء معجمه
وفتح دال مهمله ایله طکوزلن بوجکیدر ل خوسره ب واومجهول وسکون سین وفتح راء
مهملتین ایله برادرزن ترکیده قاین دیرلر میرنظمی بیت دختراکرخواهی ببین مادرش * خوسره
خوبتر شود ازخواهرش ل خوسه ب واومعروف وفتح سین مهمله ایله اول کالبددرکه
باغ وبوستانه بهایم کیرممك ایچون آدم کبی یاپوب قورلر کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی
بیت نیست آدم کربصورت آدمست * خوسه بوده کو بیاد رباغ را ل خوشه ب واو
معروف وفتح شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول اوزم وخرما صالقمی وله بیت هرکه
نبود بخت بوده هر دو چشم بخت کور * باغبان دهرندهد خوشهٔ انکوررا * ثانی بغدای
واریه وسائر حبوبات سنبله سی ثالث برج دوازده کانه دن برج سنبله یه دیرلرکه نیراعظم
ماه اغستوسده اول برجه تحویل ایدر شیخ نظامی بیت خوشه کزان سنبل ترساخته سنبله

سنبله را براسد انداخته * رابع فرهنك جهانکیریده برقوش آدیدر شیخ آذری در عجایب
الدنیا * مثنوی * هست مرغی که خوشه نام ویست * ایلك دریای چین مقام ویست *
خوشه کویند وهم خوشی کویند * آنکسان کاختلاف میجویند ل خوشیه ب واومعروف
وکسر شین معجمه ایله یعنی پژمرده یعنی صولمش شیخ سعدی بیت شکوفه کاه شکفته ست
وکاه خوشیده * درخت وقت برهنه است ووقت پوشیده ل خوکیره ب واومعروف وکسر
کاف له جولق قوشی که خولیز وخولیزه دخی دیرلر ل خولیزه ب واومعروف وکسر لام ایله
یعنی خوکیرهٔ مرقوم ل خوله ب واومجهول وفتح لام ایله یعنی خالی تنکم ماله پر معناسنه کلور
حکیم سوزنی بیت سیکیده بخانه وام شده ست * پنج ازان خوله پنج ازان ماله ل خونابه
قان ایله قارشمش صو خوناب مرقوم کبی آخرنده هاء علامتدر خواجه سلمان بیت چو مشك
وعود عزیزی نفس وطیب نفس * بسوز سینه وخونابهٔ جکریابی ل خونجیه ب
واومجهول وسکون نون وکسر جیم ایله کوزاوتی که علاج رمددر ودخی اکیر معناسنه مرویدر
ل خوهله ب واومعدوله ایله یعنی کج یعنی اکری خوهل مرقوم کبی ل خوه ب واومجهول
واظهار هایله بوزن کوه برکیاه اسمیدر ل خوی خون ب واومعدوله ویای موقوف وضم
حایله عرقچین ونمدزین یعنی تکلتی میرنظمی بیت درآیینه بزلفش مشك سوده * بزیر
خوی خون کیسونموده ل خویله ب واومعدوله ایله احمق وابله معناسنه که یای تحتانی
یرینه باء موحده ایله ده روایت اولنمشدر نتکم ذکر اولندی استاد فرخی * قطعه * بازخواهم
بشبی بوسهٔ یکماهه زدوست * بوسه وآنچه بدان ماند معینش نکر * حاکم شهرهمین
خواهد لیکن بزبان * نبکوید چومن خویله ودیوانه چوخر ل خوی ناه ب واومعدوله ویای
موقوف وفتح نون ایله اوزون قرمزی قورتدر باحقدن حاصل اولور عربیده خراطین ترکیده
صوغلجان دیرلر ابو الفرج سنجری * قطعه * روزحرب از پیش اوخرچنك وار * بس
خزیدن عادت بدخواه باد * دم زده کردم ندیدم زین عمل * اژدها درحرب اوخوی ناه باد
ل خویه ب واومعروف وفتح یای تحتانیله یعنی پیل چوپین وپازو دخی دیرلر کورك
دمورجی وقویجی وقلایجی آلتیدر ل مع الیاء التحتانی * خبازی ب فتح باء موحده وکسر زاء
معجمه ایله ابه کومجی دیدکلری اوتدر ابو المعانی بیت نزد سرمست می عشق چه آبست وچه
مل * پیش فارغ شده ازخود چه خبازی وچه کل ل خدای ب نام عزیز جناب باری تعالی
جل اسمه در ذکری مرور ایدن خدا معناسنه آخرنده کی یا حرفیله ده جائزدر بو یا جای وسرای
یالری کبی در اما اصلی خود آی اولمق دخی اولورکنده وکلیجی معناسنه بو بیتده بو معنایه تلمیح واردر
استاد بیت آمد برمن که من رسولم * کفتم توبروکه من خودآیم * بعده واوی حذف ایدوب
اشباع ضمه ایله خدای دیدیلر ل خرده دستی ب یان کشلك خرده دست یان کش معناسنه در
آخرنده کی حرف یاء وصفیه در ابو المعانی بیت چون نداردا صل پاکش دائما پستی کند *
آنکه کار وپیشه نبود خردهٔ دستی کند ل خردهی ب بکجی قوشی دیدکلری قوشدر ل خسپی
سکون سین مهمله وکسر باء فارسیله مشتری یلدزینك برآدیدرکه اورمزد وبرجیس دخی
دیرلر استاد بلعمی در صفت شمشیر بیت درنده چوشیران رمنده چو ثعبان * درافشان چو

خسپی درخشان چو آزر ✿ خسرانکری ✿ سکون سین ونون وفتح راو کاف فارسیله بمعنی
دامادی کردن یعنی کویکولك ایتمك وبمعنی زن خواستن یعنی دوکورلك ایتمك میرنظمی ایکی
معنایه بیت چودید مادرش خسرانکری خواست * همین خسرانکری این کار کردست
✿ خسروانی ✿ درت معنایه کلور اول خسروکه پادشاه در والف ونون علامت جمعدر
وآخرنده کی یای نسبتدر معنای ترکیب پادشاهلره منسوب اولان نسنه دیمك اولور تاج
خسروانی وتخت خسروانی کبی ثانی استعاره طریقیله بیوك ومقبول عالم اولان نسنه یه
دیرلر خم خسروانی وزرخسروانی کبی ثالث برنوع لطیف خالص التوندرکه کیخسروه منسوب
طوتارلر نتکم استاد فرخی * قطعه * همیشه تاچو درمهای خسروانی کرد * ستاره تابد
هرشب زکنبد دوّار * دوچیز داد زبهر دوتن نهاده مقیم * زبهر ناصح تخت وزبهر حاسد دار
رابع خسرو پرویزك مطربی باربد مشهورك الحانندن برسرود مسجع نامیدر خواجه
حافظ بیت مغنی کجایی بکلبانك رود * بیاد آور آن خسروانی سرود * سیف اسفرنکی
بیت ازنواهای کلك من سازند * مطربان راه خسروانی خویش ✿ خسروی ✿ برنوع
شراب عرقیدر میرنظمی بیت بیاساقی برمابکلشن شتاب * ببزم آوران خسروی باده ناب
✿ خشای ✿ شین معجمه ایله بمعنی خوش کننده حکیم نزاری قهستانی بیت شهریار
مشرق شمس الدین علی * خسرو ظالم کش وعاجزخشای ✿ خشکنای ✿ سکون شین
معجمه وکاف فارسی وفتح نونله بمعنی نای کلو یعنی خرتلاق دیدکلری عضو کذافی المؤید ✿ خشکی
آت وقاطر ترسی ترکیبنده فشقی بوندن غلطدر میرنظمی در تعریف خست وبخل بیت کند
دور دائم ستوران خود * خوردخشکها یش بجای علف ✿ خشنی ✿ سکون شین معجمه
وکسرنونله بمعنی زن فاحشه مولانا رازی بیت دشمن آل علی دانی که کیست * آن پدر
کشخان ومادر خشنی است ✿ خم روی ✿ معنای ترکیب توج کوپدر اما کوس معناسنه
اسم اولمشدر مولانا هاتفی بیت بکفتا به بندید برکرکدن * خم روی شیران آهن بدن
✿ خوبی ✿ واو معروف وکسر باء موحده ایله کوزللك معناسنه درکه خوب کوزل ویای وصفیه
ایله کوزللك دیمك اولور میرنظمی بیت بخوبی ندارد نظیر وعدیل * ستوده خصال
وپسندیده اصیل ✿ خودبینی ✿ تکبرلك یعنی کندوینی کورمکلك اخلاق ذمیمه دندر ✿ خودستای
کسرسین مهمله ایله کندوینی اوکیجی تمدح معناسنه کمال خجندی بیت کفتمش در آب عارض
عکس جان بامانمای * کفت مردم خودستایی خوب وخوش آید مرا ✿ خورای ✿ واو معدوله
وفتح راء مهمله ایله بمعنی لایق وزیبا که اندرخورد وارزد خود ودرخود ودرخور وزدروشایان
وفراخور بونلر جمله برمعنایه مترادفدر کذافی المجمع ✿ خوردنی ✿ نسنه که حاضر لنمش طعام
میرنظمی بیت برآورد خوردنی درپیش مهمان * بطبع خرّم وباروی خندان ✿ خوردی
برنوع لطیف وخوش خورشوربادر ✿ خوشای ✿ بمعنی خوشه که صالقم وسنبله دروبمعنی
خوشی ✿ خوشی ✿ واو معدوله ایله برقوش آدیدر که خوشه دخی دیرلر شیخ آزری در
عجایب الدنیا * مثنوی * هست مرغی که خوشه نام ویست * لیك دریای چین مقام ویست
خوشه کویند وهم خوشی کویند * آنکسان کاختلاف میجویند ✿ خونی ✿ قانلو معناسنه گاهی

گاهی چشم خونابه صفت ایدوب چشم خونی دیرلر محبوبك کوزی ونگاهی عشاقی بیجال
ایتمدوکیچون وگاهی برنون زیاده ایدوب خونین دیرلر میرنظمی بیت همیکشت عاشقان
آن چشم خونی * نمی پرسد مجال زارچونی ✿ خوهلکی ✿ بوزن بختکی بمعنی کجی وناراستی
کذافی المجمع ✿ خوی ✿ واو معروف ایله بوزن موی عادت معناسنه شیخ سعدی بیت
خوی بد درطبیعتی که نشست * نرود تا بوقت مرك ازدست * ودخی حاصل وجای مزروع
معناسنه گاهی حذف یا ایله خو دیرلر موزنی اوزن ✿ خوی ✿ واو معدوله ایله تعریفنده
وکان بالفتح ولکن المجهول بین الفتح والضم وبالقصر عرق * یعنی اصلی فتح ایله ایدی اما
مجهول اولدی فتح وضم اراسنده وقصر ایله در معناسنه درکه عربیده عرق دیرلر ترکیده در دیرلر
چغتایده کسرتا ایله تیردیرلر ✿ باب الدال المفتوحة مع الالف ✿ دال مهمله ایله ذال معجمه نك
فرقی مقدمه ده تفصیل وبیان اولنمشیدی لکن کلمه آخرنده اولدقده ذال معجمه واقع اولور
اولدخی قاعده متقدمین اوزره در متأخرین قتنده اصلا فرقی یوقدر وذال معجمه استعمال
اولنمز جمله دال مهمله در واوائل کلمه ده من کل الوجوه واقع اولمامشدر بو زبان ظرافت
عنوانده واقع واستعمال اولنمیان سکز حرفك بری ذال معجمه دربو وسائر دیدیسی دخی واقع اولورسه
عربیدن اخذ اولنمشدر ✿ دا ✿ بنا وعمارتلوده تمل یعنی اساس دیدکلری نسنه یه دیرلر
وبعضیلر تمله وضع اولنان ایاقدر دیمشلر درکلا التقدیرین اصل بنا در مولانا جامی بیت پی
دیوار ایمان بود کارش * ازان شدچار دا ازچار یارش ✿ دادا ✿ هرجاریه یه دیرلر عموما
واطفال خدمتن ایدن جاریه یه دیرلر خصوصا شاه داعی شیرازی * مثنوی * راست
بشنو صافیا بالله زمن * خواهری دارم بصورت به زمن * کربه بینی حسن مهرآرای او *
تومرا خوانی یقین دادای او ✿ دارا ✿ فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول برمشهور
پادشاه آدی ایدی که اسکندر ذوالقرنینك ابتدای ظهورنده مصروتخت ولایتاره حکم ایدردی
مجمع الفرسده آکا داراب وکیقباد دخی دیرلر اسکندر آنی قتل ایلدی بوقوله مناسب خواجه
سلمان بیت بکن قصد کسی کز بعد چندین سال درعالم * هنوز امروز بردراست نعش قاصد
دارا * ثانی اسکندر رومی دیمکله معروف ومشهور اولان اسکندر ثانینك پدری نامیدر
زیرا اسکندر ایکیدر ذوالقرنین لقبی ایله مشهور اولان اسکندرك باباسنه فیلقوس دیرلر
ثالث هرذی شوکت پادشاهه مدح وستایشده داراد یرلر رابع شراب دردی که کوب دیبنده
قالور بو ایکی معنایه استاد عنصری بیت زمی کرنبا شد زدارا کشم * اکرچند سلطان
وداراوشم * خامس داشتن لفظندن مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده طوتیجی دیمك اولور
حکیم اسدی بیت نخست ازجهان آفرین کردباد * که دانای رازشت دارای داد * بو معنایی
مؤید شیخ نظامی بیت بدان داور که اودارای دهرست * که بی توجان شیرین همچو زهرست
تحفة الاحبابده بمعنی درون مسطوردر وصیغهٔ امرووصف ترکیبی ده اولور انباردار معناسنه
✿ داربا ✿ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ضروری نسنه یه دیرلر که درباود روا
ودربایست ودروایست دخی دینلور حکیم سوزنی * قطعه * هرکز مباد بر تو فذلك شمار
عمر * همچون جنان وپیش تو رضوان بریك کی * هست این جواب شعر بیونانی آنکه کفت

یارب چه دارا وفریبنده کودکی دارالبیضا شرفنامه ده بصره شهرنده بر سرایدرکه
عبدالله بن زیاد بنا ایلمشدر بعض نسخه ده کوفه ده بر سرای عالی اسمیدر ولغت محموده
بنه کوفه ده بر مشهور سرایدر دیوارنده سربریه صورتلر نقش اولنمش ودهلیزنده برسك
وبرکوسفند وبر ارسلان تصویری واردر نیه اشارت اولدوغی معلوم ومشهور اولمامشدر
داما میمله دکزیر معناسنه کذا فی الحلیمی ونعمة الله دامیا سکون میم وفتح
یای تحتانیه لغت محموده بمعنی سوراخ موش یعنی صیچان دلوکی بو معنایه میرنظمی * مثنوی
چو شاطر کربه ادنی بنده تو * چه بند بلکه هرافکنده تو * براعدا حمله شیرانه کردند
چو موش در دامیا همخانه کردند دانا اکرچه معنای موضوعی بلیجی که عربیده
عالم وعلام معناسنه در اما عاقل معناسنه استعمالی شایعدر مقابلی نادان درکه جاهل
وبی عقل معناسنه در بونك آخرنده کی الف مبالغه اتصاف معناسن افاده ایدر احوالی
مقدمه ده بیان اولنمشیدی جناب باری تعالی عز اسمه اسماسندن وصفات ثمانیه
ازلیه سندن بریدر نتکیم مرحوم شاهدی لغت منظومه سنك اولنده بیورمشدر بیت
بنام خالق حی وتوانا * قدیم وقادر وبینا ودانا داها فتح هایله بوزن ماها بمعنی غار ودره که
میان کوهده واقع اولور کذا فی المحمودی دبا فتح باء موحده ایله بوزن قبا چکرکه
ملخ دخی دیرلر عربیده جراد دیرلر میرنظمی بیت شده لشکرش همشمار دبا * که هریك
بجان عدو را وبا درا تخفیف راء مهمله والف ممدوده ایله آمدن لفظندن صیغه
امردر اندرون آ معناسنه که ایچرو کل دیمك اولور وبر معناسی دخی بیوك چاکدرکه کاروان
دوه لرینه اصارلر وبعض کبار دوه لری یوکارینه اصارلر ترکیده ارداه دیرلر بو معنایه خواجه
سلمان بیت مرحبامی شنود تخته این ره زدرای * یجنی از سر درا نشنود الا آواز * ثالث
بمعنی نکون آویخته وباژکونه که اندروا واندروای دخی دیرلر فرهنك زفانکویاده بمعنی
حاجت مرویدر شرفنامه ده اندربایست وتلتك وتلته ودرواى ونیاز ووایه ووایا
لفظلریله مترادف اولدوغی مسطوردر درا فتح راء مشدده ایله بوکرتلان دکنی نك
یمشنه دیرلر دربا سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی نکون آویخته که
دربایست ودروا دخی دیرلر واوایله باحرفی اراسنده تبادل وتواخی اولمغله وفرهنك
زفانکویاده بمعنی حاجت مرقومدر دردا محل تأسفده استعمال اولنور برادر حیفا
ودریغا معناسنه شیخ سعدی بیت دردا وحسرتا که عنانم زدست رفت * دستم نمیرسد که
بکیرم عنان دوست درزاده آسا اسم مرکبدر درزاده ایله آسادن درزاده بمعنی درداده
وآسا آسیادن مخففدر معنای ترکیب دکرمان اواوغی اوکنه قودقلری تخته درکه جریان
آبی دکرماندن منع ایدر کذا فی شرح السامی فی الاسامی دروا سکون راء مهمله وفتح
واوایله بمعنی بازمانده یعنی برمصلحت ایچون الیقونمش آدم وغیری خواجه سلمان بیت
باوجود چون توشاهی دست ارباب هنر * جوردور چرخ دروا بونشابد پیش ازین * معیار
جمالیده شمس فخری بمعنی آویخته دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خدا یکانی وشاهنشهی که
دشمن او * زغم همیشه بیك تارمو بود دروا * فرهنك جهانکیریده بمعنی سرکشته وسرکردان

وسرکردان حکیم خاقانی بیت زهروان چون آفتاب آزاد وخندان رفته اند * من چرا چون
ذره سرکردان ودروا مانده ام * وبمعنی بازکونه ونکون وله بیت چه اخکرماند زان
آتش که وقتی * خلیل الله دران افتاده دروا * فرهنك زفانکویاده کتب معتبره فرسدن
برکتاب اسمیدر ودخی بمعنی حاجت که دربایست ودروایست معناسیله مترادفدر حکیم
اسدی بیت زدروای ما هرچه بایست خیز * نه بستست برمادر کنج خیز * مز بورایکی
معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت کرستر انوای سفری دروا ستی * سرنکونانراسری
درواستی دریا معروف شیخ سعدی بیت بدریا در منافع بیشمار ست * اکر خواهی
سلامت درکنارست دستار سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دستار لفظندن
مرخمدر صارق ودستمال معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * بسکه میشویم وهم میکویم *
جبهه خویشتن ودستارا * ریزه ریزه شدی از زخم کدین * پوششم کرنبدی ازخارا *
دست آسیا الدکرمنی اصلی آسیای دست درعلم اولمغله مضاف الیه تقدیم اولندی
میرنظمی بیت نیست دستار بر سرم پیچیده است * کو بیادست آسیا کردیده است *
دشتیوا تارلا ومزروعات بکجیسی که دشتیبان دخی دیرلر دغا فتح غین معجمه
ایله فریب وحیله وناراستی معناسنه حکیم انوری بیت ای اسپهر نوالی که پیش صدق
وسخاست * سخای ابر دروغ ونوال بحر دغاست دما فتح میمله خسته لکدن غایت
ضعیف اولوب تیز تیز صولغه دیرلر وبدننك قیلی اورپرمك ودم کبی نفس معناسنه مرویدر
دندا سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی کسشه یعنی ضایع اولمش میرنظمی بیت
چکونه بازمی آیم بسوبت * دل آشفته دنداشه بکوبت دندان آسیا آزودیشلرینه
دیرلر ماکولات اول دیشلر ایله نرم اولدوغندن بووجه ایله تسمیه اولنمشدر عربیده طحان
دیرلر اوك دیشلره ثنایا وایکیسی اراسنده اولانلره کسار دیرلر دولت خدا دولت صاحبی
دیمك اولور خدا اصاحب معناسنه کلدوکی مقدمده ذکر وبیان اولندی خانه خدا وده خدا
کبی دولت کیا کسر کاف فارسیله براوت درخاصه سی بودرکه برکمسنه کندوده حفظ
ایدوب کوتورسه دولتلو اولور دیرلر ابوالمعانی بیت تو دمیده سبز خطش درکلستان عذار
عاشق بیجان کانرا بوده است دولت کیا دها عربیده ضم دال مهمله ایله در زیرك وعاقل
وکارشناس معناسنه وله بیت رشته کارش نبند از دکره اهل خرد * عاقبت اندیش
باشد هرکه می باشد دها مع الباء الموحده * داب شرفنامه ده بمعنی کر وفر وشوکت
معناسنه در بو معنایه ملا مطهر بیت کربه بینی آنهمه دارات وداب ودار وکیر * که با من
شاه ورستم باستان آورده اند * ودخی داراب لفظندن اختصار اولنمشدر ونسخه میرزا
ابراهیمده بمعنی خودنمایی ومجمع الفرسده پیدا ایتمك معناسنه مذکوردر داراب
دارا اوغلی اسمیدرکه اسکندر ذوالقرنین الندن هلاك اولدی استاد لطیفی بیت شه سکندر
بعقل ورأی صواب * غالب وچیره دست بر داراب * مجمع الفرسده پادشاه ایران زمینی
اسمیدرکه بهمن شاه اوغلی در ومحمودیده بمعنی کر وفر ودار وکیر مذکوردر دارالادب
مجلس علم وفضیلت ومجلس درس وعلوم کذا فی شرفنامه دارسنب سکون راء

ونون وضم سين مهملتين ايله نسنه دله جك آلت مثقب وبورغى كبى بعض نسخه ده دار
اغاجدر وسنب دله جك نسنه در معناى تركيب جهتى ايله اغاج دلن قوشدر كه آكا اغاج
قاقان ديرلر ابو المعانى بيت دلبرى چون سفت در دخترى * كيراو بو دست كويا دار سنب
داروكوب اول ايرى هاونه ديرلر كه اطبا آنكله ادويه سحق ايدرلر اما شرفنامه ده
هاون دوكيجى شاكرد اطبايه ديرلر بو معنى دخى اصحدر داشاب فتح شين معجمه ايله
بمعنى دهش يعنى عطا وبخشش استاد منوجهرى بيت زكين تو غمناك كردد عدو * ز داشاب
تو شاد كردد ولى دب بوزن چب بمعنى نكاه داشت كذا فى فرهنك جهانكيرى دبيب
كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه ايله بوزن طبيب نرم ودوكلش معناسنه در كذا فى فرهنك
جهانكيرى عربيده قرنجه يوريمسنه ديرلر درب سكون راء مهمله ايله دوه طاولى
عربيده طريق معناسنه در درياب سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيه ايله بش معنايه
كلور اول صيغهٔ امر دريافتن لفظندن بول معناسنه محسوس اولسون حكيم قطران ارموى
بيت به پيشكاه بزركان كرت نبكند ارند * فقير باش وزمين بوس وآستان درياب *
ثانى آكاه وفهم ايله معناسنه خواجه حافظ * مصرع * واح چون لعل آتشين درياب
وله * مصرع * بيا وحاصل عمر عزيز را درياب * ثالث مدد ومعاونت ايله معناسنه
وله بيت بعشق روى تو عاشق غريق بحر بلاست * كه فوت ميشود اينك بيا يكى درياب
رابع فرهنك جهانكيريده دريا معناسنه منقولدر بو معنايى مؤيد شيخ عطار بيت تو دل
خواهى شدن در آب معنى * اكر هستى يقين درياب معنى * فخر كركانى بيت عدبل
ماهيان باشم بدرياب * كه همچون ماهيم همواره در آب * خامس تدارك ايله معناسنه
ابو المعانى بيت بچند در پى نفس وهوا تك وپو يت * كه رفت عمر عزيزت تلافيش درياب *
بو معنا ده چه دريابد ديرلر نه تدارك ايدر ديمك اولور دست چپ صول طرف كه
عربيده شمال يسار ديرلر مقابلى دست راست در كه عربيده جانب يمين ديرلر چپ وراست
ديرلر عربيده كى يسار ويمين معناسنه مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت زميران شهش دست
چپ شد قوى * زهى آنچنان بازوى خسروى دست چوب آلت كتور دكارى قصه
دكنك وطوار سورجك اغاج كه چوب دست دخى ديرلر دست ياب فرصت معناسنه در كه
دست يافت دخى ديرلر مير نظمى بيت هدايت رفيق وظفر در ركاب * براعدا هميشه شود
دست ياب مع التاء المثناة * دادراست سكون دال وسين وفتح راء مهملات ايله بمعنى
عادل حكيم فردوسى * مثنوى * چو بشنيد جاماسب برپاى خاست * چنين كفت كاى خسرو
داد راست * اكر شاه كفتار من بشنود * بدين كردنش اختران بكرود داراث فتح
راء مهمله ايله بمعنى كر وفر اثواب احتشام وساير آلات حشمت كذا فى مؤيد الفضلا داردست
سكون را وسين وفتح دال مهملات ايله ابت اوزومى ديدكارى اوتدر داشت داشتن
لفظندن صيغهٔ ماضى در طوتدى معناسنه حقيقتا ومجازا استعمال اولنور وبعض تراكيبه
مضاف اليه ايدوب فروداشت ونكه داشت ديرلر مير نظمى بيت نكهداشت ايزد نكشته
خطا * بكفت اينچنين بوده است ماجرا دربايست سكون را وياى تحتانى وسين مهملتين

مهملتين وفتح باء موحده ايله بمعنى حاجت وضرورى اسم مصدر اولور دخى بمعنى آويخته ونكون
درخواست سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله بمعنى طلب ورجا والتماس كه
درخواست كرد ديرلر يعنى طلب ايلدى ورجا ايتدى ديمك اولور ابو المعانى بيت خدمت
آستان عشق ترا * شده شاه جهان زا درخواست * دردشت كسر را وفتح دال مهملتين
ايله اصفهان محلاتندن بر محله آديدر كمال اسمعيل * قطعه * اى خداوند هفت سياره *
پادشاهى فرست خونخوار * كه در دشت را چو دشت كند * جوى خون آورد بجوى باره * عدد
مردمان بيفزايد * هر يكى را كند بصد پاره * دردوخت سكون را وضم دال مهملتين وواو
معروف ايله بمعنى كفتكو تركيبده سوز صاو ديدكارى معنايه در مير نظمى بيت چو شد شايع
ميان خلق آنكار * شده در حق او دردوخت بسيار * درغشت سكون راء مهمله وشين
وفتح غين معجمتين ايله مجمع الفرسده سبزوات معناسنه مرويدر وله بيت چو كلشن خوان
نعمت را كشوده * مكر كه سر بسر درغشت بوده * دروايست بمعنى دربايست مرقوم
باء موحده يرينه واو واقع اولمشدر تبادل جايز اولدوغى جهتله كذا فى المجمع وغيره دست
اون بر معنايه كلور اول معروف يد معناسنه حقيقتا ومجازا شيخ سعدى بيت از دست
وزبان كه برآيد * كز عهدهٔ شكرش بدر آيد * ثانى نفع وفايده معناسنه حكيم سنايى
بيت ترك وايرانى واعرابى وكرد * هر كه عادلتر ست دست او برد * ثالث نصرت وظفر معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بيت شاد جانش بد كه بر شيران نر * يافت آسان نصرت ودست
وظفر * رابع مقام عالى معناسنه حكيم فردوسى بيت نشسته است بر دست دستان
سام * كمر بسته بر دركهش خاص وعام * خامس صدر مجلس ومسند ملوك وصدور
آكابر كه چار بالش وچار بالشت دخى ديرلر حكيم انورى بيت زهى دست وزارت از تو دستور
چنان كز پاى موسى پايهٔ طور * سادس بمعنى قوت وقدرت حكيم خاقانى بيت دست
دست تست جان ماواى تو * پاى صورت در ميان نتوان نهاد * سابع بمعنى غلبه وتسلط
حسين ثنايى بيت بعهد دست تو از بيم اشتباه درم * تن از پشيزه كند پاك طبع ماهى شيم
مير خسرو بيت شه بحيات خود اين نقش بست * ملك منست اين دكرى راچه دست *
ثامن طرز وروش كه برين دست ديرلر حكيم خاقانى بيت كس راسخن بلند ازين دست
سوكند بمصطفى اكر هست * پور بهاى جامى * رباعى * آزرده مشو كرم كسى آمد ورفت
در سر ز محالم هوسى آمد ورفت * اندر دل من غم مقيم غم تست * ورنى غم ازين دست بسى
آمد ورفت * تاسع بر نسنه تمام اولمق مثلا دست جامه از دستار يعنى تمام طونلق قماش
ويكدست سلاح مراد ستر پناهدن موزه يه وارنجه جملهٔ سلاحه ديرلر ويكدست خانه
ديرلر نشيمن خانه دن مطبخ وكنيفه وارنجه بونك امثالى نسنه لره ديرلر حكيم فردوسى بيت
كرانمايه دستى بپوشيد رفت * بدركاه كسرى خراميد تفت * وحكيم اسدى بيت ز ديباى
رومى شتروار شست * ز پوشيدنى جامه پنجاه دست * شيخ نظامى بيت تو از زندكانى
مى ورود وجام * برآراسته دست مجلس تمام * عاشر كرت ومرتبه معناسنه مثلا يكدست
بازى ويكدست سفر ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت اين بار خصل بفكن ودست كرو ببر

بستاخ داد خواه وتمام ندب بباز * میرخسرو بیت هنکامی که ایشان دست می بازند ازبازی
ولعب دست ایشان کعبتین از دست میغلتند * حادی عاشر یعنی دستور اثیر الدین اخسیکتی
بیت ای اصل اصل تیغ تو ودیکران نیام * وی دست دست شرع تو ودیکران بنام * معنای
اول که الدر عربیده یدو چغتای لسانند کسر همزه ایله ایل دیرلر لغ دستادست ع ایکی
طرفدن عسکر وسپاه محاربه ایتمك معناسنه سپاه از هردو طرف دستادست شدند دیرلر
ودخی صاغ وصول قول معناسنه که عربیده یمین ویسار و جناحین دیرلر و بر معناسی دخی
نقددر که ویره سی یه پسادست دیرلر ابوشکور بیت ستد و دادمکن هرکز جز دستادست *
که بسادست خلاف آرد وصحبت ببرد لغ دستار بست ع یعنی دستار پیچیده صارلمش صارق
وفعل ماضی اولور صارغی صاردی معناسنه ابوالمعانی در صفت شیخ مرایی بیت پوش خرقه
وشال وسبحه بدست * بسر تاج صوف وبدستار بست لغ دست بدست ع یعنی نقد انقد ودخی
بو بوینه متصل که دست بدست بمرتبهٔ رسیده دیرلر وله بیت بکوششی کنم راه عشقش کندار
رسم دست بدست رتبهٔ وصل یار لغ دست راست ع صاغ طرف وصف لشکرده جانب یمین
معناسنه مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت برآراسته شاهرخ دست راست * که آن پرقدش
بامهٔ بود راست لغ دست رست ع مندرکه مقعد آلتنه قورلر عربیده آکا قیاس دیرلر
لغ دست یافت ع نصرت وظفر بولمقدن کنایه در ابوالمعانی بیت میشود منصور هرجا
یا کمال لطف حق * باشد از اقبال دایم برعدویش دست یافت لغ دشت ع سکون شین معجمه
ایله درت معنایه کلور اول معروف بیابان وصحرا معناسنه در عموما ثانی ولایت خراسانده
بر شهر آدیدر دشت بیاض دخی دیرلر مشهور شهردر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
در بخارا بندهٔ صدر جهان * متهم شد کشت از صدرش نهان * مدت ده سال سرکردان بکشت
که خراسان که کهستان کاه دشت * ثالث ترکستانده واقع بر مشهور صحرادر دشت قپچاق
دخی دیرلر رابع کوهستان معناسنه ده روایت اولنمشدر ابوالمعانی بیت یابند حیات وباز
غم هجر میکشند * بکره کند ومکن بسوی دشت عاشقان لغ دنه کرفت ع فتح نون واخفاء
ها ایله عجله ایتدی وتك وپو ایلدی وعجب وغرور ایلدی معنالرینه در لغ دوات ع معروف
ترکیده دخی مستعملدر میرنظمی بیت چو نزدیك بوده دوات وقلم * نوشته بران نامهٔ
پرستم لغ دوات ع معروف لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر کاهی کند و
ترکیبلرینه حزو اید وب دولتمند دیرلر لغ دهشت ع کسر ها وسکون شین معجمه ایله یعنی
یکانکی وفرید عصر کذا فی تحفة الاحباب بو معنایه ابوالمعانی بیت شده مشهور عالم بادهشت
عشق روح افزا * که برسر برده کار عاشقی با در دحسرت را لغ دهمست ع فتح ها وسین
مهمله وسکون میم ایله بر اغاجدر آتشه یاندقده خوش رایحه سی چقار عربیده غار دیرلر
همیشه سبز وتازه اولور کذا فی المجمع لغ دهمشت ع شین معجمه ایله دهمست مرقوم
معناسنه در بعض نسخه ده حب الغار اغاجی درکه یمشی آجی اولور ترکیده دفنه دیرلر لغ دهن پشت
اضافتله یعنی سوراخ کون کذا فی شرفنامه بو معنایه میرنظمی بیت از دهن پشت کند نغمه ها
خیز داز ومهر زخفته بپا لغ دیرمنات ع بر مشهور کنیسادر که سراپا در ودیواری نقوش

نقوش وتصاویر ایله مزیندر دیرلر که کفره زعملرنجه بوزاون اوج مرسل نبینك تصویرین ایشلمشلر
ابوالمعانی بیت خانهٔ سینهٔ من دیرمنات آساشد * که درو صورت خوبان شده نقش وتصویر
لغ مع الجیم * داج ع یعنی تاریکی لفظ عربیدر دجی دن مشتق اسمدر فارسیده استعمال
اولنور شیخ نظامی بیت ای زروز سپید تا شب داج * بمدد های فیض تو محتاج لغ دراج ع
فتح راء مهمله ایله بوزن خراج بر موضع اسمیدر لغ درتاج ع سکون را وفتح تاء مثناة ایله
بر چیچکدر کونش قنغی طرفده اولسه اول طرفه دونر عراقده آکا توله دیرلر کذا فی المجمع
لغ درج ع سکون راء مهمله ایله حجره معناسنه وخط نقش آمیز شرفنامه ده حضرت
رسالت پناه صلی علیه الاله تمت آلاه لیلهٔ معراجده اندن کندر ایلدی بر موضعك اسمیدر
عربیده یازمق معناسنه درهاتفی بیت نوشتند درجی بسلطان مصر * که ای بر تراز تاجداران
عصر وفتح را ایله پایهٔ نردبان در لغ دسترنج ع سکون سین مهمله وتاونون وفتح راء مهمله ایله
ال بچقوسی که دست اره و ترکیده دستره دیرلر عربیده منشار دینلور ابوالمعانی بیت
زعشق تونشوم هیچ وجه روکردان * اکرنهی بسرم دسترنج بیدادی * شرفنامه ده یعنی
پیشه یعنی صنعت وکار وکسب که اشلمکله اوله شیخ سعدی بیت بیاموز فرزندا دسترنج *
اکر دست داری چو قارون کنج لغ دواج ع فتح واو ایله بوزن خراج بخت وفرحی
وسرور وشادی معناسنه میرنظمی بیت چو روزی شده تخت شاهی وتاج * نشسته
برو باسرور ودواج * بعض نسخه ده چادرشب ویورغان معناسنه ده مرویدر اما چادرشب
معناسنه ضمه ایله در لغ دهانج ع فتح ها ونونله ایکی اورکجلو دوه ترکیده بغور دیرلر نتاج دیشی دوه لره
چکرلر لغ دهنج ع سکون ها وفتح نونله معدنی بر نوع طاشدر بر قاچ لون اولور اعلاسی کوك رنك
وشفاف اولاندر وصارو رنکی اولور جزیرهٔ قبرسده معدنی واردر وبر لونی سنجابی رنك اولور
موشی دیرلر وبر نوعی دخی الاجه اولور طاوسی دیرلر سیاهرق قزللغه مایل دخی اولور اعلاسی
فرنکستانده اولاندر دهنج فرزنکی دیرلر شرفنامه ده ضم دال ونونله روایت اولنمشدر لغ مع الجیم
الفارسی * دریچ ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر یاء فارسیله حولی اطرافنده وقپو
اوکلرنده اولان تخته دیوار که طولانوب کیرمك ایچون ایدرلر که طشره دن ایچروسی کورنمیه
در ایله پیچدن مرکب لفظدر طولاشق قپو دیمك اولور لغ دست پیچ ع زنان وعروسان
اللرینه حنا وسمه اورد قلرنده صاردقلری بزوال ایله صاریلان نسنه هرنه اولورسه لغ دم آهنج
سکون میم ونون وفتح همزه وها ایله نفس چکیجی دیمك اولور که دم نفسدر وآهنج آهنجیدن
لفظندن اسم فاعلدر لغ مع الخاء المعجمه * دخ ع اوج معنایه کلور اول یعنی نیکو حکیم سوزنی
قطعه * همیشه تا که بود زیف زشت ودخ ونکو * بلفظ اوتره کویان یاوه کوی کوخ
زچرخ باد همه شغل دشمنان تو زیف * زبخت باد همه کار دوستان تو دخ * ثانی فوج
معناسنه که فوج فوج دیمکدر دخ دخ دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت همچو امواج بحر
لشکرشان * متعاقب همیرسد دخ دخ * ثالث یعنی سره یعنی برار کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ درداخ ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله خسته لکدن هنوز قالقمش عربیده ناقه دیرلر
کسر قاف واظهار ها ایله بو معنایه واو ایله درواخ دخی دیرلر استاد لطیفی بیت مغیث ملت ودین

قهرمان خصم شکار * کو دشمنش نشود هرگز از علل د رداخ ﴿ل﴾ در واخ ﴿ع﴾ سکون راء مهمله
وفتح واو ایله اللی معنایه کلور اول خسته لکدن هنوز صحته دونوب لکن تمام صحت بولمامش
اول حالته عربیده نقاهت دیرلر حکیم سنایی بیت کرده خصمان بروجهان فراخ * تنکتر
از درونکه درواخ * ثانی شجیع ودلیر معناسنه منصور شیرازی بیت فلك جناب وعطارد بنان
ومهر ضمیر * زحل مراتب ومه رایت واسد درواخ * ثالث شدت ودرشتی معناسنه ابو الفرج
رونی * قطعه * با حفظ تو کستاخ نکند رد * بکنای قضا بر عیال ملك * با امر تو درواخ
بنکرد * شیر فلك اندر غزال ملك * رابع محکم ومضبوط معناسنه پیر هرات خواجه عبد الله
انصاری طبقات نام کتابنده بیورر * شنودن سخن نیکان وحکایات پیران واحوال ایشان
دل مرید از اتر بیت باشد وقوت وعزم فزاید ودران از الله تعالی ثبات یاود وبر بلا امتحان
آرود وبدرویشی وناکامی قدم فشارد تا عزم مردان یاود ودست در ولایت وزکن درواخ زند
واز آداب وسیرت ایشان ادب کیرد * وینه کتاب مرقومده شیخ ذو النون مصریدن نقل وروایت
ایدر * کفت وقتی کسی یا وی که بضاعت تو بدست او بود ودرد تو با دار وی او موافق
دامن وی درواخ دار * خامس بمعنی درستی وصحیح شمس فخری بیت جمال دینی ودین شاه
وشیخ ابو اسحق * که خصم او رانبود ز درد ها درواخ * سادس بمعنی راستی استاد رودکی
بیت چونکه مالیده بدو کستاخ شد * کار ما لیده بدو درواخ شد * سابع تحفة الاحبابده
بمعنی یقین که ضد کماندر مثلا کمانم بفلانی درواخست دیرلر کمانم فلانه درستدر یعنی
یقینم واردر دیمك اولور ونسخهٔ میرزا براهیمده معنای اوله زاء فارسیله درواژ نقل اولنمشدر
﴿ل﴾ دریغ ﴿ع﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله تقصیرو دریغ طوتمق معناسنه در
میر نظمی بیت پری روئی نباشد چون کمالش * همیدارد دریغ از من جمالش ﴿ل﴾ دریواخ
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بمعنی دریغ داشتن وتقصیر کردن کذا فی المجمع
﴿ل﴾ مع الدال المهمله * داد ﴿ع﴾ درت معنایه کلور اول عدل وعدالتدر اکثر عدل ایله مترادف
اولور که پادشاه داد کر دیرلر اما عدل ایله دادك میاننده فرق وار در عدل کشی بنفسه عدالت
ایدوب ظلم ایلمامکدر وداد آخرك ظلمی دفع ایلمکدر ثانی عدل استمك معناسنه در شیخ
سعدی بیت پیش که هیبرم ز دستت فریاد * هم پیش تو از دست تو میخواهم داد * ثالث
بر نوع قبر جقدر که آکا بریون وولین دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکلری علتدر معنای مقدم
ایله بو معنایه شاعر دیمشدر * قطعه * امان الله آن کرکین میلاد * که کرکین است میل
کردن او * ز بس مردم که از وی داد خواهند * کرفته داد سر تا پا تن او * رابع عمر وسن
وسال معناسنه حکیم قطران ارموی بیت نوروز پر تو زخ وپیروز بامداد * از بخت داد یابی
واز عمر برخوری * ودخی دادن لفظندن فعل ماضی در ویردی معناسنه که می باید داد
دیرلر مصدر دخی اولور ﴿ل﴾ داد آفرید ﴿ع﴾ ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده حضرت
خلاق عالم جلت قدرته اسماسندن بر اسمدر ثانی موسیقیده بر نوا آدیدر حکیم فردوسی بیت
سرودی باواز چون بر کشید * که اکنونش خوانی وداد آفرید ﴿ل﴾ داد راد ﴿ع﴾ سکون دال
وفتح راء مهملتین ایله حق جل وعلانك اسماء شریفه سندن بر اسمدر ﴿ل﴾ دادستد ﴿ع﴾ کسر دال

دال وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله آلش ویرش عربیده اخذ واعطاء دیرلر وبو معناسیده انتقامدر
اما بو معناده دال موقوف کرکدر داد بستد تقدیرنده ابو المعانی بیت اکر که نایل وصلت شود
دل محزون * ز جور حسرت وغم لا محاله داد ستد ﴿ل﴾ داراد ﴿ع﴾ فتح راء مهمله ایله حضرت باری
جل ذکره اسماسندندر ﴿ل﴾ دارد ﴿ع﴾ سکون را ودال موقوفله نام شریف از نامهای خدا عز
اسمه مذکور اوج اسمه میر نظمی بیت دارد وداراد وداد راد همین * هر سه را نام خدادان
یقین ﴿ل﴾ دارد ﴿ع﴾ فتح راء مهمله ایله داشتن لفظندن صیغهٔ مضارعدر طوتار معناسنه ولە
* مثنوی * هر که دارد علم او دارد شرف * کر عمل دار دنشد عمرش تلف * هر که دارد مال او
نبود خسیس * در دو عالم میشود نفس نفیس ﴿ل﴾ دار و برد ﴿ع﴾ ضم راء مهمله وبا و واو
مجهول ایله بمعنی طاقت وقوت وکر و فر ونبرد حکیم فردوسی بیت بپوشید رستم سلاح
نبرد * با ورد که رفت باد ار و برد * وجنك وعربده معناسنه حکیم اسدی بیت برابر
کشیدند صف نبرد * براند ز جنك آوران دار و برد ﴿ل﴾ داشاد ﴿ع﴾ فتح شین معجمه ایله عطا
وبخشش معناسنه که داشاب دخی دیرلر شمس فخری بیت بود بحضرت او قیس
صاعده نادان * برد زهمت او معن زائده داشاد * استاد عنصری بیت خواستم تا نثار
داماد دش * پدر اینجا بمن فرستادش * حسین وفایی لامله دلشاد نقل ایلمش اما الفله
اصحدر ﴿ل﴾ داماد ﴿ع﴾ کویکو عربیده عریس وصهر دیرلر کسر صاد ایله ابو المعانی بیت کر
خرد مندی مده دل این عروس پر فتن * صد هزاران همچو تو داماد کشت این پیره زن *
﴿ل﴾ داند ﴿ع﴾ فتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی تواند که دانم توانم معناسنه کلور حکیم نزاری
قهستانی بیت مکر خود این شب یلدا بروز داند برد * کدام یلدا که این شب هزار چندانست
ثانی دانستن دن فعل مضارعدر بیلور معناسنه ﴿ل﴾ دانشمند ﴿ع﴾ صاحب علم دیمکدر دانش
علم معناسنه اسم مصدر در ومند ادات توصیفدر واداة نسبت دخی اولور دولتمند وحاجتمند
کبی ﴿ل﴾ دانشومند ﴿ع﴾ بو دخی دانشمند کبی صاحب علمدر حکیم فردوسی بیت بود دانشومند
هم پهلوان * نه بیند کسی شیر از نیستان جوان ﴿ل﴾ دبید ﴿ع﴾ کسر باء موحده وسکون یای
تحتانیله اطبا اصطلاحنده دوا دیمکدر بعض نسخه ده معجون معناسنه مرویدر ﴿ل﴾ دد ﴿ع﴾
بوزن بد جنس چارپا حیوانلدن یرتجی جانور دیرلر ارسلان وقپلان وببر وسباع سایره
شیخ سعدی بیت نه هر آدمی زاده از دد بهست * که دد ز آدمی زادهٔ بد بهست *
حکیم سنایی بیت مملکت را ثبات در خرد ست * بیخرد مرد همچو غول ودد ست ﴿ل﴾ دو داد ﴿ع﴾
یرتجی چارپا جانور سباع معناسنه کذا فی المجمع ﴿ل﴾ در آمد ﴿ع﴾ ایچرو کلدی دیمکدر معنای
ترکیبی جهتیله ایچرو کلمك لازمه سی اولمغله هدایا وبی کسب منفعت اولان نسنه یه دیرلر تنکر
بو بیتدن مفهومدر بیت چنین کفت دختر بفرخ پدر * که آمد عجیبی از ان راه در ﴿ل﴾ در آید
یعنی کوید سوز ه کلور دیمك معناسنه استاد فرخی بیت کسی که ژاژ در آید بد رکهی نشود
که جرب زبانان آنجا شوند کند زبان ﴿ل﴾ درباقی شد ﴿ع﴾ یعنی قالدی وآخر اولدی شیخ
نظامی از هفت پیکر بیت مطرب آمد روانه شو ساقی * شد طرب را بهانه درباقی *
﴿ل﴾ دربند ﴿ع﴾ التی معنایه کلور اول طاغده وبعض یرلرده ز حمتله کچیلن یره دیرلر وسرحدلرده

مضبوط وقطع اولنان مضیق محل که عربیده ثغر دیرلر مولانا هاتفی بیت که قاصد زدربند چون
درگذشت * درآمد بسرحد قپچاق دشت * ثانی اول نسنه یه دیرلر که آنکله قپو بغلنور و
کلید ومفتاحسز که عربیده مغلاق دیرلر بو معنای ترکیبدر ثالث برشهر عظیم اسمیدر شیخ
نظامی بیت شکارستان او آنجا زدربند * شبیخونش بخوارزم وسمرقند * رابع فرهنگ
جهانگیریده قلعه یه دخی دینلدوکن ذکر ایدر حکیم ازرقی بیت بدربند سجستان آنچه
اوکرد * مثالی کرده بدحیدر بخیبر * حکیم زجاجی بیت بدربند ها فتح کرده است شاه
برآورد برجش بخورشید ماه * خامس گذرگاه تنکتر دریا بوکا ترکیده بوغاز دیرلر میر نظمی
بیت بکشتی نشستند سر جمله لشکر * زدربند دریا گذشتند یکسر * سادس تقیید
احوال نفس ایلمك مثلا کندو قیدنده اولور دیمکده دربند خویش میشود دیرلر شیخ سعدی
بیت هرکه دربند خویشتن باشی * عشقبازی دروغ زن باشی * لغ درد ح سکون
راء مهمله ایله اغری عربیده وجع دیرلر ورنج وزحمت ومشقت معناسنه میر خسرو
* رباعی * عشقی دارم وسینه سوزانی * دردی دارم ودیده گریانی * عشقی وچه
عشق عشق عالمسوزی * دردی وچه درد دردبی درمانی * چغتای لساننده مونك
دیرلر کاف عجمیله سبعه سیاره دم اولکی حکایه ده ایدر بیت یوز تومان مونکدا جان
افکاری * باری بیرساری وبو بیرساری لغ درخورد ح سکون رانك مهملتینك وضم
خاء معجمه وواو مجهول ایله لایق معناسنه درخورد دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هرکه صاحب
نظر بود مردست * مرد درآن کند که درخور دست لغ دردمند ح دردلو نیازمند وحصه مند
کبی استعاره طریقیله مابونه ده دیرلر ظاهرا بنه علت اولوب اضطرابی ایچون علاجه محتاج
اولغله درد صاحبی دیمك اولور ابو المعانی * قطعه * ارقیب گرخود از عشاق کردد * ترحم
بایدش کو دردمندست * مکر روزی درآید بز پدندان * علاجی حاضر او را دلپسندست
لغ درمیانه باشد ح یعنی رهن اوله برشرط ویاخود بر نسنه ایچون رهن قونلمق لازم اولدقده
فلان چیز درمیانه باشد دیرلر کمال خجندی بیت کرمیان باشدش بزیر قبا * خرقه بنده
درمیان باشد لغ درند ح فتح راء مهمله وسکون نونله یعنی سان یعنی شکل وسیما کذا فی
شرفنامه لغ دروند ح سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله درت معنایه کلور اول ایرانی
پهلوانلرندن برمبارز آدیدر ثانی برادر اسمیدر ثالث قپو باصرغی که عربیده مغلاق
دیرلر رابع یعنی دربند مرقوم لغ دریابند ح ایکی وجهله ایکی معنایه در اول دریا ایله بندن
مرکب اوله دریا کنارلرنده کمی طوردخی لیمان آغزی وکمی یاپلان یرکه ترکیده ترسانه دیرلر
ثانی در ایله یابندن مرکب اوله جمع فعل مضارع اولور بولورلر وآکارلر دیمك اولور ایکی
معنایه ابو المعانی بیت زروی کشتیان زاده شاه پرنور دریابند * عجب نبود همه ارباب
کشتی شود دریابند لغ درپسند ح سکون زا وفتح باء فارسینك ایله پرهیزکار معناسنه
کذا فی الجمع لغ درژند ح فتح زاء فارسی وسکون نونله یعنی تند وخشم آلوده میر نظمی
بیت بوصف لشکر عدو چو زند * تیغ ونیروکان بزور درژند لغ دستاد ح سکون سینك
مهمله وفتح تاء مثناة ایله یعنی دستیار وله بیت به پیشش آمد وبیداد کرده * مراجور وستم

و رستم دستاد کرده لغ دستانزند ح سکون سینك مهمله ونونك وفتح تا وزاء معجمه ایله نام
نام پدر رستم درکه دستان وزال وزر وزر وزال دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نهادم ترا
نام دستانزند * چو باتو پدر کرد دستان بند لغ دستبازد ح الی اوزدیر دست معناسنه که
هرنیه یا پشسه الندن کله ودخی الصونردیمك اولور لغ دستبرد ح سکون سینك مهمله
وتاء مثناة وضم باء موحده ایله خصمه غلبه وظفر وهنرده غلبه ایلمك معناسنه میر نظمی
بیت بکفتا مباش اینقدر پرشتاب * که دستبرد او را نیارید تاب لغ دست بند ح اوچ
معنایه در اول زنان لعل واینجو وامثالی جواهری ایپلکه دیزوب قوللرینه بغلرلر ثانی جوانان
کفره اوینارلر خوران دیرلر بولرینك اللرین طوتوب ایاقلریله یری دپوب طولاشورلر
حکیم اسدی بیت بهر برزن آوای رامشکران * بهر کوشه دستبند سران * شیخ
نظامی بیت ساعتی دست بند میکردند * برسنن ریشخند میکردند * ثالث ایراقدن
حلقه ایدوب اوتوران وطورانه دیرلر آدم اولسون حیوان اولسون اکا پرموزه وچپر دخی
دیرلر وله بیت اندران بزمه پرندزده * کپك ودراج دست بند زده لغ دستکرد ح سکون
سینك مهمله وفتح کافله بحقوصایی دستاکرد دخی دیرلر لغ دشبد ح سکون شینك معجمه
وضم باء موحده ایله وجودده شکست اولوب مخالف ویاکج تمش کوکه دیرلر ابو المعانی
فلك آنقدر کوفت باغم مرا * که جسم سراپای دشبد شده لغ دعد ح سکون عینك مهمله
ایله بوزن رعد یعنی معشوقه عرب نفس الامرده اشعار عربیده معروف اولان نام معشوقه
اولمقدر عاشقه ضم رایله رباب دیرلر بو معنایی مؤید حکیم انوری بیت حال من بنده زحال
دیکران بودی بتر * حال وعد آخر بتر باید که باشد بی رباب * بو بیتدن فهم اولنور که دعد
عاشق ورباب معشوق اوله لغ دماوند ح شهر همدان قربنده برطاغك اسمیدر واول
ناحیه ده برشهر آدیدر واول طاغ اکا مضاف اوله لغ دمید ح یعنی بزنید اوربکوز
معناسنه جمع امر حاضردر کذا فی المشکلات لغ دنباوند ح سکون نونك وفتح باء موحده وواو
ایله مازندرانده برطاغ اسمیدر که دماوند دیمکله مشهوردر کذا فی فرهنگ جهانگیری
لغ دند ح سکون نونله بوزن چند طقوز معنایه کلور اول استخوان پهلو یعنی ایکو کوکی
مختاری بیت بجای سینه دهان وبجای کردن چشم * بجای دندش تارك بجای کتف عذار
ثانی فقیر بی نوایه دیرلر حکیم سوزنی بیت دند وملك یکی شمر وبهره جوی باش * ازبدره
زرملك وزشپیر دند * وله بیت بعون الله نه معروف ونه مشهور * چو عوانان بقلاشی
ورندی * ثالث دندان لفظندن اختصار اولنمش دیش معناسنه ابو الفرج رونی بیت
بشکل پیل یك دندش نکه کن * نعم چون پیل یك دندش هزارست * رابع یعنی ابله
ونادان وبی باك وخودکام شمس فخری بیت دراصابت بنزد فکرت تو * عقل محض شناس
وعاقل ودند * واستاد لبیبی بیت اندرین شهر بسی ناکسی برخاسته اند * همه خر
طبع وهمه احمق وبی دانش ودند * خامس دزد بی دیانت معناسنه ابو شکور بیت
بخواند آنکهی زر کردند را * زهمسایکان هم تنی چند را * سادس چولاه آلتلرندن دیشی
دیشی یا پاشی براغاجدر هر بری اراسندن برتل کچر دفه ایچنه قویوب ارشی صقلشدررلر

مولانا محتشم کاشی بیت ندارد نج کار پیوند من * شکست است دندانهٔ دندمن * سابع طائفهٔ کدایاندن بر قسم‌درکه‌ز ورایله دیانورلر آنلره شاخشانه وکنکردخی دیرلر شیخ عطار درالهی نامه * مثنوی * یکی دندی میان داغ وددردی * ستاده بود بردکان مردی * از و میخواست چیزی می نداد‌ش * بسی بر پیش دکان ایستادش * زبان بکشاد دکاندار بر پیچ * که تا توزخم نکنی ندهمت هیچ * چوکردی زخم ازمن نقد مجوی * وکرنه همچنان می باش ومیکوی * خدایا من چوآن دند کدایم * که بر تن نیست بی صد زخم جایم * ثامن حب السلاطین دیدکاری دارود را ما حکیم اسدی طوسی هرنکه کال بوستدن بوغازی طوتدماز و وانا رقبوغی مثللو نسنه‌لره دیرلر دیمش بوقوله بو بیتی ایراد ایلشلر منجیك بیت قند جدا کن از و دورشواززهر دند * هرچه باخر بهست جان تر آن پسند بو بیتدن فهم اولنورکه اول آجی نسنه اوله که نفعی ظاهر اوله صبر و حب السلاطین وامثالی دوالرزیرا ماز و وانا رقبو غنك بو خاصه یوقدر تاسع فرهنك جهانکیریده براوتدر دیمش و بعض نسخه‌ده دفنه یمشی‌که آکا حب الغار دیرلر و ضم دال مهمله ایله برنوع زنبوردر ع دندان مزد ع معنای ترکیب دیش کراسیدر مزد دندان تقدیرنده مجمع الفرسده بعض کبار و ارباب جاه ومناصبی ضیافت اولندقدن صکره کیدجکی محل برمناسب پیشکش وهدایایه دیرلر حکیم انوری بیت زانکه هرکز هیچ دندان مزد * برسرخوان آسمان ننشست * اما فرهنك جهانکیریده مسطوردرکه زمان قدیمده عادت دولتمندان بویله ایدی فقرا و صلحا و علمایی ضیافته دعوت ایدوب طعامدن صکره هر برینه حاللرینه مناسب سیم وزر واثواب نوعندن عطیه واحسان ایدرلر ایمش حکیم سنایی بیت مزدخندان لب نباشی مردسند ان دل مباش مرد دندان مزد نبودی مرد دندان زن مباش * حکیم سوزنی بیت بدندان مزد ازوخواهم قمیصی * اکر اطلس دهد یا خار یا خز * ایکی روایت دخی اصحدر فرهنك جهانکیری قولی معنای ترکیبه اوفقدر اما شمدی اول عادت متروك و مرفوعدر مجمع الفرس صاحبینك قولی جاریدر ع دندان نماید ع یعنی بخندد کولریوزکوستروب اظهار بشاشتدن کنایه‌در حکیم خاقانی بیت نقاب شکر فام بند دهوارا * چو صبح از شکر خند دندان نماید * ع دهن بند ع زنان طشره چقدقده آغزلرینه بغلدقلری یاشمق عربیده لثام دیرلر ع مع الراء المهمله * دادار ع حضرت باری تعالی عز اسمه اسما سندندر شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان جمال دنیی ودین * که آفتاب شهانست وسایهٔ دادار * وشاه ناصر خسرو بیت علم اجلها هیچ خلق ندادست * ایزد دادار دادکستر ذوالمن * اسم صفاتدن اولمغله عادل پادشاهلره ده علم ایدر مولانا مطهر بیت نادری در همه فن نا موری در همه چیز * زردهٔ روز وری داد کردداری * معناسی دادآرنده دره دادراندر ع اوکی قرنداش معناسنه درکه داد رقرنداشدر و اندر اوکی معناسنه در استاد لطیفی بیت ورا دادراندریکی مرد بود * که با دیو جنکی هم آورد بود ع دادر ع یعنی برادر حضرت مولانا قدس سره بیت تلخ خواهی کرد بوما عمرما * که بدین میداردی دادر ترا * بعض نسخه‌ده یار مشفق ومحب صادق معناسنه مرویدر ع دادکر ع فتح کاف عجمیله حقیقتا حضرت

حضرت باری تعالی اسم شریفیدرکه عادل حقیقیدر جل شانه و عم نواله و مجازا پادشاه عادل و وکلا و حکامه‌ده دیرلر عدالت پیشه اولدوغی حالده معنای ترکیب عدل ایدیجی دیمکدر منلا عبد الرافع بیت کرچه چون ضحاك ظالم بر جهان وی ظلم کرد * دادچون نوشین روان داد کرخرواراو * و بو معناسی دخی ماه ملکی چشنلرندن برچشن آدیدر امیر معزی بیت تهنیت کویند شاها تر ابجشن دادکر * چشن رامن تهنیت کویم بشاه دادکر ع دادکیر ع کسر کاف عجمیله عادل معناسنه و ظلم دفع ایدیجی معناسنه شاعر بیت داد من از توستد در روز داد * داد مظلومان ز بیداد دادکیر ع دادندر ع فتح دالین مهملتین و سکون نونله اوکی قرنداش دادراندر لفظندن اختصار اولنمشدر استاد لطیفی بیت نیا یند درخانه دادندران اکرچه که بودند باهم دران ع دار ع بش معنایه کلور اول هر دیکلوب طوران اغاجه دیرلر حکیم فردوسی بیت دوم دانش از آسمان بلند * که بر پای چو نست بی دار و بند * ثانی آدم صلب ایتدکاری اغاجه دیرلر عرفی شیرازی بیت منصور انا الحق زدن دار ودکر هیچ * مائیم ولبا لب شدن یار ودکر هیچ * ثالث جانبازك اویناد وغی رسندن یوقارو دیکدیکی ایکی اغاج که ارالرنده اولان رسن اول قدر کرلشن دکلدر اول اغاجه جانباز اصطلاحنده دار وایپنه اجل بشکی دیرلر و بعض نسخه‌ده جانباز ایپنك جمله اغاجلرینه دیرلر شمس فخری * مثنوی کشیده زهر سو رسنهای دار * زبالا بزیر از یمین و یسار * مکو دار کان بودچارم سپهر * نه آن مه رسن بازکان بود مهر * بخل ماه تابان زرخسار او * زکردون کذشته سر دار او * ع رابع فرهنك جهانکیریده سقف خانه یی اوزرینه قودقلری اغاجه دیرلر بابا فغانی بیت بر کنکرهٔ وحدت و بر دار حقیقت * غیر آن سر شوریدهٔ منصور نکنجد * خامس هندوستانده مالده مضاف اتندن برشهر اسمیدر ولایت مزبورك دار الملکنه مندودیرلر میرخسرو بیت خود آن دردهلی وجان در دوادو * تنش در شهر و جان در دار هند و * وداشتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور آیینه دار و درمدار وصاحب و حافظ معنالرنده تاجدار وجهاندار کبی و عربیده سرای وخانه معناسنه‌در ع دار وکیر ع کسر کاف فارسیله جنك وعربده معناسنه کیرودار دخی دیرلر استاد عسجدی بیت ستاده بجا آنزمان چرخ پیر * ندیدست چشمش چنان دار وکیر * معنای ترکیبی کیر کرفتن دن امر درطوت معناسنه و دار داشتن دن صاقله معناسنه طوت صاقله دیمك اولور ع داربر ع راء مهملهٔ موقوف و ضم باء موحده ایله بو یشل رنك قوشدر منقاریله اغاجدلر شیرازیلر آکاتك تیز وسبزك دخی دیرلر وکیلانی داراب دیرلر ع داروی هوشبر وداروی هشبر ع واوایله و واوسز اشباع ضمهٔ هایله ده جائزدر بر ترکیبدر قوقلیانك عقلنی کیدرر خصوصا و هرنکی عقلی زائل ایدر عموما ابو المعانی بیت شود افزودهٔ عقلم چومی بایار مینوشم * اکربی یار باشد میشود اوداروی هشبر ع دازار ع فتح زاء معجمه ایله یاپوجی معمار معناسنه‌در که داز بنادر آر آوردندن اسم فاعلدر معنای ترکیب بنا کتوریجی یعنی بنا ایدیجی اولور ع داسار ع فتح سین مهمله ایله ع داستار ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ع دستار ع حذف الف اول ایله کلهم یعنی دلال سمسار معناسنه متاع دلالی میر نظمی بیت انقدر تعریف کرده حسن

يار * مثلا مقاع وصلتش زاد استار ف داشخوار ع سکون شین وضم خاء معجمتین وواو معدوله ایله یعنی چرك آهن یعنی دمور بوقی داشخال دخی دیرلر عربیده خبث الحدید دیدکلریدر
ف داغسر ع سکون غین معجمه وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول باشی مویدن خالی اولان آدم که ترکیده طاز دیدکلریدر دغسر دخی دیرلر عربیده اصلع دینلور ثانی برقوشدر باشنده برقاج صاری تللری اولور بلبل وهزار کبی خوش آوازدر کذا فی فرهنك جهانکیری ف دامیار ع سکون میم وفتح یای تحتانی ایله یعنی صیاد آهو وغیری که طوزاقله طوتارلر حکیم اسدی بیت جهان دامیار یست نیرنك ساز * هوای دلش چینه ودام آز فرهنك جهانکیریده بالقجی آغی معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت بوی لقمه ماهی صید کشته * بشست دامیاران قید کشته ف دانشور ع کسر نون وسکون شین وفتح خاء معجمتین ایله مجمع الفرسده صاحب علم مرویدر ف دانشکر ع کسر نون وسکون شین معجمه ایله وفتح کاف فارسیله یعنی اهل علم ف دانشور ع صاحب علم مزبور اوج لغت بر معنایه در که علم صاحبی معناسنه در ف داودار ع واو ساکن وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول هرزه وهذیان وذم وفحشیات سوبلجی ثانی قارده رهی مضاعف ایدیجی معناسنه بو ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت داودار من اکر باشد هزار * داودارم در قفار عشق یار ف داور ع فتح واو ایله بش معنایه کلور اول اسماء شریفه حضرت حاکم حقیقی جناب باریدن بر اسمدر حکیم خاقانی بیت زهد شما وفسق ما چون همه حکم داورست * داور تان خدای باد اینهمه چیست داوری * ثانی مجازا پادشاه عادله دیرلر اصلنده دادور در کثرت استعمالدن دال ثانی محذوف اولمشدر ثالث درمان معناسنه در که اعلی دارو در کثرت استعمالدن واو رایه تقدیم اولندی حکیم قطران ارموی * قطعه * چه باید مایه آنکس راکه باید سود بی مایه * چه باید داور آنکس راکه باید درد بی داور * چو بینه رنج برادر چه مایه رنج برخیزد * چو کهتر کار بکذارد چه باید شغل بر مهتر * رابع حاکم وصاحب حکومت معناسنه شاعر بیت از تو بکه نالم که دکر داور نیست * وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست * خامس کمال پاشازاده خصم معناسنه در دیوب بو بیت ایله استشهاد ایلمش بیت سر انجام ترسم که بی زور کی نباشد جزا زداور کینه ور ف داوزار ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله یاوجی بنا معناسنه
ف دبوس تیر ع ضم باء موحده وکسر تاء مثناة ایله طومار اوقی معناسنه در ف دبیر ع کسر با وسکون یای تحتانی ایله یازیجی کاتب معناسنه که یتاغ دخی دیرلر استاد عنصری بیت ببوسه دادن نامش بمدح در عنوان * فرو و بصر از دیده سوی دست دبیر * حسین ثنایی در اسکندر نامه * مثنوی * دبیر خرد پیشه راخواند پیش * دل از تیش اسکندری ریش ریش * که بنویسی یك نامه از من بروم * که از تابش آتش شود همچو موم ومدبر امور دولت ومعتمد الدوله یه دخی دیرلر ف دجر ع سکون جیمله بوزن زجر حبوباتدن بو کرجه در او بیا دخی دیرلر حکیم شیرازی بیت یاد ناك آمد نخود وهم فطیر * دجر وماش وفول نخود هم شعیر ف ددنبور ع فتح دال مهمله ونون وضم باء موحده ایله قوان اوتی دیدکلری اوتدر ف در ع طقوز معنایه کلور اول قپو معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ازدر

ازدر اهل صفا دورم شوای دل من * هرکه دورست ازین در بخدا نزدیکست * بخداده اولان با استفهامیه در یعنی خدایه یقیندر ثانی دره کوه یعنی طاغ آراسنده اولان دوز یرلر وطاغ اتکیدر خلاق المعانی بیت چون نافه مشك نارسیده * لاله همه کوه درکرفته * عبد الواسع جبلی * قطعه * ایا میری که از کرز وسنان وتیغ وپیکانت * بود پیوسته اندر بیشه ودریا وکوه ودر * هژبران اشکسته تن نهنکان اکفیده دل * پلنکان اکسسته دم کوزنان ا دریده بر * بو ایکی بیت برقصیده دندر که چار اندر چار صنعتی واقعدر ثالث بمعنی فی که ظرفیت معناسنی افاده ایدر عربیده الماء فی الکوز دیدکلرینه عجم آب در سبو دیرلر استاد لطیفی بیت من زبان مدح کو دارم ولی کو مرد جود * تیغ هندی در نیام وسیم در کیسه چه سود رابع بمعنی کرت ومرتبه عبد الواسع جبلی * قطعه * اکر کیتی بکرداند رخ از احکام او یکره وکر کردون به پیچاند سر از فرمان او یکدر * زبیم او بیك ساعت درین باطل شود ارکان * زترس او بیك لحظه ازان زائل شود محور * بو ایکی بیت دخی مزبور قصیده دندر صفت لف ونشر مرتب واقعدر خامس بمعنی باب که کتابلرده ذکر اولنور مثلا باب الفلان دیرلر عجم دار حکام دین زردشتکه مشتمل برسه در دیر وهو بلردن بری بر کتاب تصنیف ایدوب آدینی سه در قومش زر آتشت بهرام بیت همانکه یکی در زاستای زند * بخواند وبر آورد بانك بلند * سادس نوع وجنس معناسنه حکیم فردوسی از یوسف وزلیخا بیت من از هر دری کفته دارم بسی * شنیده نه کفتار من هر کسی * وله در شهنامه بیت زهر در پرستنده کانت بود * هم آزاد وهم بنده کانت بود * سابع بمعنی درون مثلا درخانه رفت دیرلر درون خانه رفت دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ثامن تحسین لفظ ایچون بعض افعال ومصادر اوللرینه ادخال اولنور استاد لطیفی بیت شدم خوار وبیچاره ای چاره کر * رهی را بچشم کرم درنکر * وآخرلرینه الحاق اولنور شیخ سعدی بیت بدریا درمنافع بیشمارست * وکر خواهی سلامت در کنارست * بو بیتده مثال بدریا درده اولان در تحسین لفظدر تاسع دریدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور معنای اول که قپو معناسنه ایدی عربیده باب وچغتایده ایشیك دیرلر میر علیشیر بیت چاکلیك کوکسوم ایشیکتور جسم اوی بیت الحزن * اول ایشیککینینك حلقه سیدور فعل وکل میخی توکان ف در ع تشدیدیله بو کرتان دکمیدر عربیده علیق دیرلر ضم عین مهمله وفتح لام ایله در ف دربدر ع سائل وکدایی وقپو قپو کزمك حقیقتا مثالی کمال خجندی بیت جو بیت که بدر کعبه کهی در در دیر * چون کدای توشدم از پیشه این دربدری * ومجازا مثالی بیت شنیدم من آن داستان سربسر * زنیك وبدش آکهم دربدر ف در بر ع اوزرنده واوزرینه عربیده علیه دیدکلری معنایه در مولانا خلیلی صبوری بیت ذکر شب شد غم خوناب حسرت در برم ریزد * اجل الماس مرك از سر زنش در ساغرم ریزد ف درخوردار ع یعنی برخوردار که باب الباء مع الراده ذکر اولنمشدر ف درخور سکون را وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله لایق وسزاوار معناسنه در کمال غیاث بیت معشوق من که رشك مه وغیرت خورست * جانش فدا کنم که بدین پایه در خورست ف درداری ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله قره اغاج که عربیده شجر النبق دیرلر ف درسار ع سکون

راو فتح سین مهملتین ایله یعنی درگاه حکیم سوزنی بیت طاق در سار سرای تست محراب
ملوك * هرکه روآرد برین محراب روازوی متاب * وفرهنك جهانکیریده قلعه وحولی
اوکلرینه چکلن دیوار ومحوط که ایچروسی نمودار اولیه وله بیت برکند باب اودر خیبر بزور
دست * در سار قلعه در بصراز باره درفکند * وقپو پرده سی معناسنه وله بیت بخت
ودولت چو در آیند بدر سار سرای * آن دهد بر عتبه بوسه واین بر طبقه دریابار
بو شهر نامیدر که دریا کنارنده واقع اولمشدر وهر دریا کنارنده واقع اولان شهره دیرلر عموما
کذا فی المجمع وشرفنامه ده دریای عظیم وبی پایان وفرهنك میرزا ابراهیمده دریا کنارنده واقع
اولان قرا وقصباته دیرلر اما اصول لغت بیان ایدنلر دریا یله باردن مرکب لفظدر دربار باریدن
لفظندن صیغهٔ فاعل اولور یاغدیریجی معناسنه کثرت باران وغیریدن کنایه ایدوب دریا
یاغدیریجی دیمك اولور ابو المعانی بیت در غم حسرت چنان بکریست چشم خونفشان *
وقت عالم پیش سیل اشك دریابار من دژار فتح زاء فارسیله یاپوجی بنا ومعمار
معناسنه وله بیت عشق توکویا دژاری بوده جای آب وخاك * خانهٔ دل زاشك وسودا
خوش عمارت ساخته دژکوار سکون زاء معجمه وضم کاف فارسیله کج هضم
اولان طعام که دیرکوار دخی دیرلر دژ درشت ونا موافق معناسنه در وکوار کواریدن
لفظندن اسم فاعل اولور عسیر الهضم اولان نسنه در میر نظمی از زبان حکیم کوید بیت کشد
معده زوز حمت ناکوار * اکر خورد نیها شود دژکوار دژه کیر فتح زاء معجمه وکسر
کاف فارسیله تکنه دن خمیر قازیجق آلت ترکستانده ارسون واکستره دیرلر دژه ایله
کیردن مرکبدر که درشت ونا موافق اولانی طوتیجی یعنی کیدریجی مراد در دست ابزار
ودست افزار ودست اوزار بواوج لغت بر در اهل صنایع آلتی که انلر ایله صنعتی اولان ایشی
ایشلرلر کذا فی المجمع دستار ایکی معنایه کلور اول معروف صارق عربیده کی عمامه
معناسنه در ثانی مقرمه معناسنه در شیخ سعدی بیت ای تهی دست رفته در بازار *
ترسمت پرنیاوری دستار دستخطر سکون سین وتاء مثناة وفتح خاء معجمه وطاء مهملتین
ایله زیاده شرطله نرد وقمار اوینی معناسنه در دست نرد وقمار معناسنه وخطر زیاده شرط
دیمکدر کذا فی المجمع دستخر سکون سین مهمله وتاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله شتم که
دشنام ونفرین معناسنه شیخ سعدی بیت کسم پای مرغی نیاورد پیش * دلی دستخر
رفت زاندازه پیش دستر سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دستره معناسنه در که
عنقریب ذکر اولنور انشاءالله تعالی دستکار سکون سین مهمله وتا وفتح کافله اهل
صنعت معناسنه مثلا بر مصنع وخوش اسلوب نسنه یه این دستکار فلان است دیرلر بو فلانك الی
ایشیدر دیمك اولور خلاق المعانی بیت چون آستین ز دست کذشته است کار من * واودر
نمیکشد زچنین دستکار دست * چابك معناسنه دخی مرویدر دستکیر معین وحامی
معناسنه کیر کیرنده دن مشتق در وکیرنده معناسنه در ابو المعانی بیت دستکیرم کر نبان
دامنت بکرفته ام * باسر دامن ببر یا دست امیدم بکیر * جغتای لسانده قولداماق دیرلر
یعنی ال طوتمق سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت قاصد آتلاندوروب آنی قولداب *

* یاندی کلیکان یولی ساری یولداب دستوار دست ایله واردن مرکبدر دردت معنایه
کلور اول مجمع الفرسده یعنی عصا که الده کوتروب طیانورلر خلاق المعانی بیت وقت قیام
هست عصاء دستکیر من * بیچاره آنکه اوکند از دستوار من * ثانی یعنی همدست ودستیار
حکیم فردوسی بیت بایران بسی دوستدارش بود * چو خاقان یکی دستوارش بود * ثالث
فرهنك جهانکیریده یاره ودست برنجن معناسنه که ترکیده بلازك وعربیده کسر سین ایله
سوار دیرلر ابو الفرج رونی بیت برپای ظلم هیبت او پای بند کشت * در دست عدل
دولت او دستوار شد * رابع چوب دست وکنده که چوبانلره مخصوصدر اکا یاهو دخی
دیرلر دستور بش معنایه کلور اول صاحب دست ومسند یعنی وزیر وصدر ومقام
صاحبی وتمشیت امور دولت اکا تفویض اولنه اعتماد الدوله ده دیرلر حکیم انوری بیت
آفرین بر حضرت دستور وبر دستور باد * جاودان چشم بد از جاه وجلالش دور باد
ثانی رخصت واذن واجازت معناسنه شیخ نظامی بیت کارجوی رونقی از نو برد * قصه
بدستوری دستور برد * شاعر بیت دستور کریه دارم چشم کهر فشانرا * وزدود اشك
پردم ناموس بحر وکانرا * ثالث اصل وقانون وطرز وروش معناسنه استاد لطیفی بیت
ای شه اصل معالی مه دستور کرم * هست از طلعت تو شعله فزا نور کرم * عبد الله هاتفی
بیت چنین است دستور این زال پیر * که زهرت دهد چون چشانید شیر * رابع فرهنك
جهانکیریده براوزون اغاجدرکه یه آرقوری قورلرکه آنکله میزان کشتی یی کوزه دلر
خامس پیشوای مجوس زردشت وهیربد وموبدکبی دستیار معین ومددکار معناسنه
استاد عنصری بیت دستیار وستور وکار سفر * ساخته کرد هرچه نیکوتر * شمس فخری
بیت نیست در ماندکان فاقه دار * جز ایادی عطایت دستیار * ترکیده یاردمجی دیرلر
حسین ثنایی بیت همچون قضا بقای ترا دهر درضمان * همچون قدر نفاد ترا چرخ دستیار
ودخی کورشجیلرك باش پهلواندن اشاغی پهلوانه دیرلر دسمر سکون سین مهمله وفتح
میمله حبوبات جنسندن مردمك دیدکاری دانه در عربیده دوجع دیرلر ضم دال مهمله وجیمله
دشمر سکون شین معجمه ایله یعنی دسمر مرقوم اما کتاب السامی فی الاسامی ده سین
مهمله ایله * الدسمر وهی حبة صفراء تشبه بالماش مسطوردر دغسر سکون غین
معجمه وفتح سین مهمله ایله باشنده قیل اولمیان آدم ترکیده طاز دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
دفتر معروف ویعنی نامه اسما جمع وتحریر اولنان نسنه یه ده دیرلر عربیله مشترك
اسمدر * مصرع * حدیث آرزومندی بصد دفتر نمیکنجد دفتردار دفتر طوتیجی دیمکدر
سلاطین آل عثمان ابد الله دولتهم وسلطنتهم الی یوم الحشر والمیزان حضراتنك خزینه وکیلی
وقابض مالی اولانلره علم اولمشدر دفتری دخی دیرلر دکر فتح کاف عجمیله هندوستانده اولور
ایمش میناقوشندن بورنی قزل بامر الله تعالی صداسندن سورهٔ اخلاص فهم اولنور قنادلرین
آچوب بوینن اوزادوب اوقودقچه خرده قوشجغزلر کلوب قنادی آلتنه کیردوکی کبی طوتوب
اکل ایدرمش خواجه حافظك * مصرع * دام تزویر مکن چون دکران قرانرا * بوکا شمولی
واردر دلکر سکون لام وفتح کاف عجمیله مسکران طعام که باروغن بود کذا فی المشکلات

لغ دمابرمع ضم باء موحده ایله ئیزئیز نفس ویرمك ترکیده صولومق دیرلر دماصولومقدو
بردن لفظندن اسم فاعلدر میرنظمی بیت سنیله با صبا کل بوددمزن * دمابر آمده بابلبل
یکلشن لغ دمار مع بوزن چنار اغاجك وغیرینك اصلی وبیخی معناسنه در عربیده هلاك
وانتقام وکینه معناسنه در مولانا هاتفی بیت یکی تیره را کرده زهر آبدار * کزان دشمنش را
برآرد دمار * وبعض نسخه ده یره یکمك معناسنه در لغ دماور مع ضم واو ایله یعنی
دمازمرقوم وله بیت چوکرده تك وپوبدار ودیار * دماورشده چون سك هرسوار *
لغ دمچار مع سکون میم وفتح جیم فارسیله برنسنه نك قوقوسی ظاهراولق ورنکی بالورمك
معناسنه وله بیت زفیض فصل شد صحن چمنزار * چوجنت هرشکوفه کشت دمچار *
لغ دمور مع فرهنك جهانکیریده ضم میمله ایکی معنایه دراول آواز نرم وآهسته ثانی افراسیاب
اقرباسندن برشخص ناهموارك نامیدرکه سیاوشك قتلنه چوق سعی ایلمشیدی ومشکلاتده
سکون میم وفتح واو ایله بوزن سرکر یعنی اول مروید رو عربیده فرهنك نقلی اوزره
صاحبی دستور سنراوینه کیرمکه دیرلر لغ دنبر مع سکون نون وفتح باء موحده ایله بوزن
عنبر هند وستانده مشهور برشهر اسمیدر حکیم فردوسی بیت همه کابل ودنبر وماسی هند
روان همچنین تا بدریای سند لغ دندانکیر مع سکون نونین وکسر کاف عجمیله دیش
قماشدرن نسنه یه دیرلر ودیش ایله اصیرجی دیمك اولور میرنظمی بیت می شنیدست آن
سخن دلکیر شد * چون سك مسلح بدندانکیر شد لغ دور مع سکون واو ایله اوچ معنایه دراول
درس کذشته یی اوقومق عبدالرافع بیت میکنم درس عشق روزازبر * شب همه شب
چودورمیخوانم * ثانی پیاله معناسنه امیرخسرو بیت ساقیامی ده که امروزم سردیوانکیست
دور برکردان که مرکم ازتهی پیمانکیست * ثالث جاسوسلرك پادشاهه اخبار یازدقلرینه
دیرلرکه جاسوسه سردور دیرلر لغ دهار مع فتح ها ایله طاغلرده صفه کبی اولان یرلره دیرلر
حکیم اسدی بیت کهن پردها روشکسته درم * دهارش پرازکان زر بکسره * ومغاره
معناسنه حکیم سنائی بیت شست حیش چوموی ئیرآرند * اژدها ازادهار زیرآرند *
حکیم اسدی بیت یکایك پراکنده بردشت وغار * قدی چون درخت ودهان چون دهار *
لغ ده هزار مع قمارکبی نوع لعبندن دردنجی لعبنك آدیدر غلط ایدوب قمار بازلر داوهزار
دیرلر مجمع الفرس التنجی لعبك آدیدر خواجه سلمان * قطعه * فاردزعقل مانده عدو یت
که کم زیاد * درمعرضت ستاده مقید بششدرست * کرراه خانه کیرحکایت مکن طویل
باآنکه ده هزار کسش چون توچاکرست * منصوبه حیل نتوان باخت باکسی * باآنکه
کعبتین سپهرش مسخرست لغ دیبادر مع سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ودال مهمله ایله
شهورملکینك سکزنجی کونی آدیدر لغ دی بمهر مع سکون یای تحتانی وکسر باء موحده ومیمله
ایکی معنایه دراول برفرشته نامیدر وبعض نسخه ده جناب باری تعالینك اسماء شریفه سندندر
حکیم فردوسی بیت چومهرسته مهر آورد دی بمهر * تراتازه ترباد هرروزچهر * ثانی هرماه
شمسینك اون بشنجی کونی اسمیدر مسعودسعد سلمان بیت دی بمهرست مهربانی کن
کزسه چیزمهربانی کن * اهل فارس بوکونی غایت معتبرومبارك طوتارلر ودیرلرکه

ودیرلرکه بوکونده برکمسنه الماسناول ایدوب نرکس قوقلسه تمامی سال راحت ورفاهیت وخیرایله
چکر وکیجه سنده سوسن ایله توتون ایلسه تمامی سالده امانده اولور قحط وفقردن وبوکونده
صدقه ویرمك واکابرو ملوك زیارتنه وارمق مناسبدر زراتشت بهرام بیت بدانکه که
نمود خورشید چهر * بروزی که خوانی ورادی بمهر لغ دیبور مع سکون یای تحتانی وضم
باء موحده ایله یعنی روبور یعنی ایکی نشانلو قفتان لغ دیر مع کنیسا که کنشت دخی دیرلر لکن
دیر نصاری طائفه سنك وکنشت یهودیلرك کنیساسی اولمق اوزره نقل دخی واردر شیخ عمرخیام
* رباعی * تاچند چراغ مسجد ودیروکنشت * تاکی ززیان دوزخ ودسود بهشت *
روبرسرلوح بین که استاد ازل * از بهرتوآنچه بودنی بودنوشت * مولانا هاتفی بیت بهر دیو
هند آتشی برفروخت * همه دیریانرا دران دیرسوخت * بوبیتدن آتشکده اولمق فهم اولنور
مرور ایامله اختصاص رفع اولنوب هرکنیسایه دیروکنشت دیدیلر معنای مرقومه بوبیتده
تصریح واردر وله ایضا بیت بهرمنزلی کامدی درحساب * بسی دیرو بتخانه کردی خراب
لغ دیجور مع سکون یای تحتانی وضم جیمله غایت سیاهی شب که تاریك معناسنه عربیدر
فارسیده استعمالی شایعدر شب دیجور وشام دیجور دیرلر ابوالمعانی بیت شام دیجورغمت
برمن شده دور ودراز * آنچنان دردل امیدوصلت مقصود هست لغ مع الزاء المعجمه *
لغ داز مع باچق وباچق ایله ایش ایدن آدمه ده دیرلر ودخی یعنی داس که بغدای وآرپه
سنبله سنك قاچغیدر لغ دالبوز مع سکون لام وضم باء موحده ایله برکوچك قوشدر
قرشتوك ودالبوزه وترند دخی دیرلر وطواطك برنوعیدر لغ داموز مع سکون میم وفتح
واو ایله بوزن جانفزا کبره وزبل سیدی که آنکله زبل چکرلر عربیده وزوز دیرلر میرنظمی
بیت شد شکمش کهنه خلابچکله * روی سردامو زمزبله لغ دانه سبز مع منه کوش
دیدکلری طاغ یمشیدر عربیده حبة الخضرا دیرلر لغ درز مع سکون راء مهمله ایله اول
شکندرکه ترکیده کسر یای تحتانیله یو دیرلر بولفظ باشده والده وپارمقلرده واثوابده واغاجده
وبناده استعمال اولنور عربیله مشترك لغتدر نتکم بدرالدین یوسف ابن لولو بیت
موشقه قدنبت الظل دیلها * وکف حواشیها واکمامها در زا لغ درواز مع دروازه دن مخففدر
بیوك حولی قپوسیدر دراز ایله وازادن مرکبدر درمعلوم وازو بازآچقدر دایما آچق طوردیغندن
آچق قپودیمك اولور لغ دریوز مع سکون راء مهمله وضم یای تحتانی وواو معروف ایله
دلنمك که دریوزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت کنون ای قلتبان زان دربدین در * همی روچون
کدایان تودریوز لغ دز مع کوشك که عربیده قصر دیرلر حکیم فردوسی بیت چوببرید رستم بن
نشاخ کز * بیامد زدریا بایوان ودز لغ دست اوراز ودست افراز ودست اوراز مع ارباب صنایع
آلتلریدر عربیده عدات بواوج لغت مع الزاده اولان اوج لغت مرقوم ایله آلتی سیده بومعنایه
استعمالی اولنور لغ دست آموز مع یاوریدن بسلنوب الده تعلیم اولنمش آوجی قوشلر
شاهین وغیری کمال خجندی بیت سرزقیدت نکشد تا توچو آموخت کمال * مرغ مالوف
کرفتار زدست آموزیست * واوده طایدن بشن آت وغیری معناسنه ده کلور عموما
لغ دست آویز مع هدیه حقیرانه یعنی آز پیشکش ونیاز معناسنه ده کلور کمال خجندی

بیت بردست آویزجان وسرچورفت آنجاکال * عاشق درویش هر جا رفت درویشان
رفت * والده برنسنه‌یی دایم طوتمغه ده دیرلر ؛ دستباز ؛ سکون سین مهمله وتاء
مثناة وفتح باء موحده ایله نرد وقمارده چاپك اوینایچه دیرلر والی اوز اولانه‌ده دیرلر چیره
دست معناسنه میر نظمی بیت دستبازی میکنم درنردعشق * دادن جا نراکه کشتم مردعشق
؛ دمساز ؛ سکون میم وفتح سین مهمله ایله موافق وراز داشت معناسنه ابوالمعانی
بیت همچونی یك عاشق همراز یافتم خویش را * بلبل شوریده رادمسازیافتم خویش را
؛ دندان اپریز ودندان افریز ودندان پریز ودندان فریز ؛ کاهم بمعنی خلال که عربیده
منکاش دیرلر شاعر بیت بزرك وفراخست دندان نیز * هرانکشت اوکشته دندان فریز
؛ دندان تیز ؛ یعنی ظالم وطمعکار کذافی شرفنامه ؛ دندان مز ؛ ضم میمله بعد الطعام
تناول اولنان میوه وخوشابه دیرلر ؛ دهاز ؛ فتح ها ایله بمعنی بانك بلند که نعره دخی دیرلر
استاد فرخی بیت فرخی بنده تو برد رتو * ازنشاط تو برکشیده دهاز * بمعنی فریاد شمس
فخری بیت اکرنه عنایات فضلش بود * بکردون برآید زمردم دهاز ؛ دهیز ؛ سکون
یائین تحتانیین وکسر میمله شهو رفارسیه نك اون التنجی کونی اسمیدر ؛ مع الزاء الفارسی *
؛ داژ ؛ خرمن یرنده باقی قلان دانه‌لرکه سپورب پاك ایدرلر خصوصا وعلق سپورندی
عموما ابوالمعانی بیت غله خیرجهان برد نه پیش * ما بجای خرمنش کردیم داژ *
؛ دالیژ ؛ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله ترکیده برداقچل قوشی که چکك دخی دیرلر کذافی نعمة
الله ؛ درواژ ؛ سکون راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول درواى مرقومله مترادفدر یعنی
سرنکون حکیم ناصرخسرو بیت ازابر به بینی که همی مرد بکوشش * پرنده فرو داردبسته
شده درواژ * ثانی سرکشته وسرکردان ثالث بمعنی دربایست یعنی ضروری ؛ دژ ؛
بدخوی ودرشت طبع معناسنه شمس فخری * قطعه * چونیرکشت ازو کار ملك وملت
واست * اکرچه بود ازین پیش چون کمان اوکژ * برفق ورای رزین کرد خلق را تسخیر *
بکین وبطش نکردی وبی ثباتی دژ * نسخهٔ میرزا ابراهیمده کسر دال مهمله ایله بمعنی خشم
وچسبنده وفرهنك حسین وفاییده بمعنی بد مسطوردر ؛ مع السین المهمله * داس ؛
بوزن پاس درت معنایه کلور اول اوراق که عربیده منجل دیرلر حکیم انوری بیت کاو کردون
هرکزاند رخرمن عمرت مباد * تامه نوکشتزار آسمانرا هست داس * ثانی غله سنبله سنك
قالجغی حکیم خاقانی بیت ازسرخوشه ناکهش داس شکست درکاو * کردرك کاوش راهرسو
داس نشتری * ثالث تحفة الاحبابده بمعنی دام نخجیرقخرکرکانی * مثنوی * چوکوری بودم اندر
مرغزاران * ندیدم دام وداس دامبازان * توبودی دام بازو داس دارم * نهادی دام وداست
برکندارم * رابع فرهنك جهانکیریده براوت آدیدر عربیده سداب دیرلر آغر قوقوسی واردر
وبعض نسخه‌ده چناق وچولك معناسنه ده مرویدر وکاهی اتباع قیلنلندن ایدوب داس
وداوس دیرلر ؛ داس ودلوس ؛ اتباع ومزاوجه قبیلندندر تباه وتبست وخراب وبیاب
وتار ومار معنالرینه شمس فخری بیت مقام دشمن اونیست جزخراب وبیاب * صفات حاسد
اونیست غیر داس ودلوس ؛ دبوس ؛ ضم باء موحده وواو معروف ایله اوچ معنایه

معنایه کلور اول میرزا ابراهیم فرهنکنده اسافل اشخاص معناسنه نقل وروایت ایدوب
بو بیته متمسك اولمش شیخ نظامی ازهفت پیکر بیت کرداوکشته کردمی افشاند * کدم وکه
دبوس می جنباند * اما کرز معناسنه حکیم فردوسی بیت زباد دبوس توکوه بلند *
شود خاك نعل سر افشان سمند * بو معنایه استاد منوچهری * قطعه * چون زند بر مهرهٔ
شیران دبوس شصت من * چون زند برکرده کردان عمود کاوسار * آن کند بردوش
کردان کردن کردان چوکرد * وان کند بر پشت شیران مهرهٔ شیران شیار * ثانی اول
منزله دیرلرکه انده اثواب وجهاز عروس اوله که دبوسه دخی دیرلر ثالث ماوراء النهرده
واقع بر قلعه درکه قلعهٔ دبوس دیرلر سمرقند وبخارا میاننده واقعدر شویله‌که ایکی طرفنك
مسافه‌سی مساویدر بانی سی اسمیله موسوم اولدوغی منقولدر عربیده باء مشدده ایله
کرز معناسنه در ؛ درواس ؛ سکون راء مهمله ایله بمعنی پایندان عربیده کسر دال ایله
درباس دیرلر قپوارده قودقلری طباق معناسنه معرب اولمق موجه کورینور ؛ دریواس
زیادهٔ یای تحتانیه ایله بمعنی درواس مرقوم استاد رودکی بیت دیوار ودریواس فروکشت
وبرآمد * بیست که یکباره فرو آید دیوار * فرهنك حسین وفاییده اطراف خانه معناسنه
مسطوردر اما معیار جمالیده دیوارایچنه استحکام ایچون قودقلری اغاج که ترکیده خطل
دیرلر واساس دیوار قازیلوب کن صو چقدقده اورده قوری بیوك قازق معناسنه ومعنای اوله
شمس فخری بیت آن شاه که در مملکتش هیچ کسی را * نی حاجت درباشد ونی خوف دریواس
؛ دس ؛ اوچ معنایه کلور اول دست لفظندن مخففدر ال معناسنه میر نظمی بیت نماند
تاب وطاقت که سخت پیر شد * نکیرد دس وپار منیکیر شد * ثانی مثل ومانند معناسنه
استاد عنصری بیت ندیدونه بیند تراهیچکس * که رزم مثل وکه بزم دس * استاد فرخی
بیت یکی خانه کردست فرغاردس * که بفروزد از دیدن اوروان * ثالث بمعنی آن
بولغته بو معنی کتاب زنددن استنباط واستخراج اولنمشدر زبان هندیده اون عدده دس
دیرلر وضم دال ایله کل پخته یعنی پشمش بالچقدر ؛ دستاس ؛ سکون سین مهمله وتاء
موقوفله ال دکرمنی که داس دست معناسنه حکیم سوزنی بیت بدست همت توآسمان هست
چودستاسی به پیش آسیابی ؛ دست پس ؛ بمعنی آخرکاردست کار معناسنه کلدوکی مقدم
ذکر اولندی پس باء فارسیله آخر معناسنه اولدوغی ظاهردر حکیم فردوسی بیت یك امشب
بکوشیم دست پسین * که داند که دیدار باشد حزاین ؛ دست رس ؛ هر نسنه‌یه ال
ایرشمك که قوت وقدرت وغنادن عبارتدر استاد لطیفی بیت آنچه از هرچه دارد دست
رس * دستکاه او نداند هیچ کس ؛ دمخیوس ؛ سکون میم ویای تحتانی وفتح خاء معجمه
وواو وکسر نون ایله بر بازرکانك آدیدرکه عذرایی منقلوسدن اوغورلیوب کوتردی واندن
خلاص اولدی استاد عنصری بیت دل دمخیوس بشد از شکیب * که در کار عذرا چه
سازد فریب ؛ دنکس ؛ سکون نون وفتح کاف عربیله ناکس معناسنه در ابوالمعانی بیت
دردعشقت بده وجان عزیزم بستان * که غم عشق ترانیست سزا هردنکس ؛ دوس ؛
فتح واو ایله دمور جیلر دموری قزدیروب براقدقلری صویه دیرلر اول صو غایت نافعدر

معده يه قوت ويروب حماى صفراويه يى دفع ايدز واسهالى قبض ايدر وطلاقه نفعى عظيمدر اطبا ماءالحديد ديو ايام شتاده دمور ريارسنى قزديروب صويه براغوب استعمال ايتدررلر بعض نسخه ده صاد ايله مرويدر ده تاس سكون ها وفتح تاء مثناة ايله تعليق معناسنه ابو المعانى در نعت شريف بيت كرد ده تاس رهكذار ترا * زيور تاج دوات عالم دى پس ياى موقوف وفتح باء فارسيه ايله يعنى يولداش ودخى تصوير وصورت معناسنه در مع الشين المعجمه * داخش كسر خاء معجمه ايله بر علتدر وجود انسانى ضعيف ويابس ايدر ميرنظمى بيت مبتلاى علت داخش شده * كاراو شام وسحرنا لش شده * اطباقتنده سين مهمله ايله داخس ديرلر دارش بوزن خارش بويالى سياه كون وسختيان وميشين وله بيت شده تيره زسودا وزخارش * كه پندارى وجودش بود دارش * داركوش سكون راء مهمله وضم كافله نكهدار باش معناسنه امردر خواجه حافظ بيت اى ملك العرش مرادش بده * وزخطر چشم بدش داركوش * حكيم اسدى بيت نخستين تن ازدشمنت داركوش * پس آنكاه بر زخم دشمن بكوش دارموش بر بياض دارودر كه صحان اوتى ديرلر عربيده سم الفار ديرلر سموماتندر كذا فى المحمودى دارويش سكون را وياى تحتانى وكسر واو ايله علم معناسنه داش بوزن باش چناق وچولمك بشوردكلرى فرون خصوصا كذا فى المحمودى شاعر بيت قضارا بود آنجاداش كرمى * كه دردى خشت ميكردند پريان * ومطلقا فرون معناسنه عموما شيخ سعدى بيت زاهد خام خويش بين هركز * نشود پخته كر نهى درداش * وبر معناسيده كلستانه اولدوغى مرويدر دانش كسر نونله ياش معناسنه اسم مصدر دركاهى وصف تركيبى اولور دانشمند ودانشوركى عربيده علم وچغتاى لساننده بيليك ديرلر فرهادنامه ده فرهادى معلمه ويردكلرى محلده معلم وصفنده بيت كيتوردىلار حكيم نكته دانى * بيليك بيرلا جهان ايچرا مومانى دانوش ضم نونله عذراىى اوغورليوب صاتن آدمك آديدر حكيم عنصرى بيت يكى تيز پايى ودانوش نام * كذشته برو بر بسى كام ودام دخش خاء معجمه ايله بوزن رخش اوج معنايه كلور اول برنسنه يه وبر ايشه ابتدا ايلمك معناسنه شمس فخرى بيت بمدح شهنشاه اعظم كنند * سعود كواكب بهر كار دخش * ثانى معامله معناسنه استاد عنصرى بيت من عامل ومعاملى هم * وزخلق مراست با تو دخشم * ثالث بمعنى تيره وتاريك حكيم فردوسى بيت بخواه آنچه خواهى وديكر بخش * مكن بردل ما چنين روز دخش دراغوش قوجاقلق معناسنه كه آغوش قوجاقدر در ظرفيتدر استاد لطيفى بيت وه كه من مى نتوانم كه ببوسم پى او * اى بسا كس بتصرف ز دراغوش كذشت درباش سكون راو فتح باء موحده ايله دكنك عربيده عصا ديرلر استاد لطيفى بيت دى بدر كاهش برفتم ديد دربا نش مراد * بر سرم درباش زد كفتا كزين در دورباش وصيغهٔ امر اولور تيز اول ديمك اولور وكوزدكر معناسنه ده مرويدر درخش فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه ايله ارمنيه شهرنده برآتشكده ناميدر كذا فى شرفنامه ومؤيد الفضلاده برق يعنى شمشك معناسنه در شاعر بيت درخش او بخندد بوقت بهار * هما

همانا نكويد چنين ابر زار * فرهنك حسين وفايى ده ذال معجمه ايله واقع اولمشدر درش فتح راء مهمله ايله بر نوع خيار دركه ونده ودرشى دخى ديرلر وسكون را ايله آت يملكى كه عربيده معلف ديرلر حكيم خاقانى بيت جاى علفش نه زين كهن درش * از خوشهٔ چرخ وكوشهٔ عرش درغيش سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر غين معجمه ايله يعنى بسيار وانبوه كذا فى المجمع درويش معروف جهت دنيويه دن برشيئه مالك اولميه دروش ضم را وواو مجهول ايله حجامك حجامت آلتى كه آنكله وجوددن قان چكمر صغر بوينو زندن ايدرلر حكيم سوزنى بيت بموسمى كه ستوران دروش وداغ كنند * ستور وار براعدا نهاده داغ ودروش * بو بيت اقتضاسى اوزره حجامت ايتمك معناسنه وحجامت نامنه اولمق لازم كلور دريوش سكون راء مهمله وضم ياى تحتانى ايله درويش معناسنه حروفلرى مناسبيدر انجق ياواودن مقدم واقع اولمشدر مير خسرو * قطعه * بنكر كه چه ميكويدت اين كنبد كردان * كفتار جهانرا ز ره حشمت بنيوش * زين خانهٔ الفنج وازين معدن كوشش * بركير هلا زاد ومر ولاغر ودريوش * حكيم سوزنى * قطعه * اى بخلق بشر بخاق سروش * بهنر جود ورز ودانش كوش * بتوانكر دلى وكف جواد * نخوهى ماند در جهان دريوش * دستخوش سكون سين وتاء موقوف وضم خاء معجمه ايله دائما الده طوتلان نسنه معناسنه وادات الفضلاده بمعنى دستمال ومجمع الفرسده سخره وسهل الحصول معناسنه شيخ نظامى بيت پى سپر جرعهٔ ميخوار كان * دستخوش بازىٔ سياركان دستكش سكون سين مهمله وتاء مثناة وفتح كافله بش معنايه كلور اول يدك آت معناسنه حكيم فردوسى بيت چو بيدار شد رستم از خواب خوش * بكار آمدش بارهٔ دستكش * باره آت اولدوغى ذكر اولندى ثانى كمان نرم خواجه سلمان بيت بخت طفل تست برنايى كه چرخ كوزپشت * چون كمان دستكش در قبضهٔ فرمان اوست * وكپاده معناسنه ده استعمال اولنور جمال الدين كاشى بيت اى دستكش تواين مقوس * وى دستخوش تواين مقرنس * ثالث يعنى قايد اعمى يعنى كورى يدوب كزدرن آدمه ديرلر شاعر * رباعى * فرقست ميان آنكه ارزوى يقين * باديدهٔ بينا رود اندر راه دين * با آنكه دوچشم بسته بى دستكشى * هرسوى همى رود بظن وتخمين * رابع مجمع الفرسده مزد دست يعنى اجرت عمل شيخ نظامى بيت دستخوش كس نيم از مهر كنج * دستكشى ميخورم از دست رنج * خامس كتاب محموديده مضبوط ومحبوس معناسنه واسير معناسنه ده مرويدر مثلا دستكش فلا نست ديرلر فلانك اسيريدر ديمك اولور دش كندوى برهيوب دوزب قوشمق معناسنه حضرت مولانا قدس سره از فش خود وزدش خود باز ره * كه سوى شه يافت آن شهبا ز ره دم سياوش خون سياوش مرقوم معناسنه كه عربيده دم الاخوين ديرلر مجمع الفرسده وبعض نسخه لرده بر قرمزى رنكك اغاجدر خرده طوغرايوب قيناد رلر غايت سرخ رنكك صويى چقار آنكله بز بويارلر بو تقريره اوزره بقم اولمق كركدر اما دم الاخوين بقم دكلدر وشرفنامه ده دخى مجمع الفرس نقلى كبى مسطوردر دمش كسر ميمله اغاجك بدنى كه تركيده اوزدك ديرلر وهر اوزلى اولان نسنه نك اوزينه ديرلر ابو المعانى بيت چون درخت بى دمش بودست تن * تندباد آه سرد

از پا فتاده ل دندان اپرش ودندان پرش ودندان افرش ودندان فرش ع کلهم بمعنی
دندان اپریز واخوانیکه ذکری مرور ایلدی عربیچه منکاش دیرلر کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس
ل دندش ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله کند وکندویه سو یالك غضبدن اولسون
سروردن اولسون زمزمه معناسنه کذا فی المجمع ل دهریش ع یعنی قبا صقل یاله ریش
دخی دیرلر کمال اسمعیل درحق کمال خجندی بیت آن ملحد خجندی ریش بزرك دارد * ازغایت
بزرکی دهریش میتوان کفت * کمال خجندی جوابنده * قطعه * کمال اصفهان کرملحدم خواند
چراغ کذب را نبود فروغی * مسلمان کویمش من در برابر * دروغی را نشاید جز دروغی
ل دیانوش ع فتح یای تحتانی وضم نون ایله نام مهتره دادزدان در که دریاده عذرا بر موافق روزکار
ایله کید رکن یولن اورمشیدی استاد عنصری بیت بر آن را دان جوینده کام * یکی
مهتری بده یانوش نام ل مع الغین المعجمه * داغ ع انسانك وحیوانك جسدنه آتش ویا خود
قزمش دمور ایله یاقدقلری داغ عربیچه کی دیرلر اول واسطه ایله نشانه ده داغ دیرلر شمس
فخری * قطعه * بران خنك چرخ نها دست قدرتش * درکاه ستارن بکف الخضیب داغ
بی داغ حکمش از همه برخط استواست * خورشید را سپهر بمشرق نداد داغ * حیوانه
نشان اولان داغدن غیری نشانه داغ دیدکاری بو بیتدن فهم اولنور حکیم اسدی بیت
بکشت آنهمه مرغ کند آب ونی * ندید از زردان هیچ جز داغ پی * ودخی بعض اهل عشق
قوللرینه یاقدقلری داغکه مشهور دوشانی تنکو بیت کشته دستم شاخ کل از بسکه داد داغها
یادکار باغ نومید یست بر سر میزنم * بر نسنه دن دلکیر اولدقده فلاندن داغ اولدم دیرلر
تنکم مولانا طرزی بیت ز داغ خرقه ام آزرده طرزی وزاهد * در آتش حسد از داغ
داغ میسوزد * عربیچه کی دیدکارینی فارسیچه دخی استعمال ایدرلر وکی فارسیچه قچن
معناسنه در خواجه حافظ * مصرع * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی * چغتایده توکان
دیرلر میرعلیشیر بیت جسمیدا نوایینك هر ماموغ ایلامرهم * بر نیچه اوقونك زخمی
بر نیچه توکانلار دور ل داموغ ع ضم میمله فریاد وزاری معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ل درغ ع سکون راء مهمله ایله بند آب یعنی صو یك اوکنه قویوب جریانن منع ایتدکاری
نسنه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت دل بردم مرا و ز دم مردم نشمرد * کفتا که چه سود دست
چو درغ آب ببرد ل دریغ ع کسر راء مهمله ایله ابله واحمق معناسنه در وکسر دال ایله منع
وتقصیر معناسنه در ابو المعانی بیت خرد کر تو داری شنو این سخن * دریغست کفتن سخن
هر دریغ ل دغ ع طاز یعنی باشنده قیل اولمین واغاجسز اولان طاغه دخی کوه داغ سر دیرلر
ل مع الفاء * دست لاف ع نسخه میرزا ابراهیمه بمعنی سودای اول یعنی بازرکانك اول
ایتدوکی فائده که سفته دخی دیرلر هندی لسانینه بوهنی دیرلر معروفی بیت دست لافی که
جو داو کر دست * کر داز بحر وکان بر آورد دست * بازرکانك وسائر بیع وشرا ایدنلرك
ابتدا ایتدکاری اسمی وفائده معناسنه که دستمال دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ل دف ع ترکیچه
دخی دف دیرلر مولانا هاتفی بیت سپه ها نهادند کردان زکف * همه مطربان بر کرفتند دف * میر
نظمی بیت چنان داده شوق وطرب دف زبان * که شد اهل مجلس دران کف زنان ع

ل مع القاف * درق ع سکون راء مهمله ایله بوزن شرق قلقان که سپر دخی دیرلر عربیچه
ضمله ترس وجنه ده دیرلر وله * مثنوی * شعر بر سرش تیغ تیز همچو برق * چو کرده براو
بورواست درق * ولیکن نشد درق او پایدار * زسر تا بزین کرد همچون خیار ل دروق ع
بوزن حروق پیمانه شراب یعنی میخانه جیلرك شراب اولچدکاری ظرف ابو المعانی بیت بنوش
از کف مغبچه بادروق * چو لب تشنکان از جکر سند حروق ل دق ع درویشانك کیدکاری
خرقه پشمینه که توپلری صالنور وسوزه اعتراض ایلمك ودانجیلك کذا فی شرفنامه وکنایه
ایله سو یالك وفائده سز سو یالك معناسنه شیخ عطار بیت ای برادر جز ثنای حق مکو *
قول حق را از برای دق مکو ل دشت قبچاق ع ترکستان سمتنده بر صحرای بی پایاندر
آنده عامی تاتار طائفه سی قونرلر وکوچرلر ل دلق ع بوزن حلق جامه درویشان یعنی
درویشلر کیدوکی خرقه خواجه حافظ بیت بر کفم نه ساغر می تا زسر * بر کشم این دلق
ازرق فام را ل مع الکاف العربی * داجك ع فتح جیم فارسیه ایله بمعنی کوشوار یعنی کوپه عربیچه
قرطه دیرلر شرف شفروه * قطعه * آن شیهه که مرکب بندت همیزند * بر خنك آسمان
چونوای چکاوکست * وان نعل کهنه که بیفتد زپای او * در کوش دختران همه چون
لعل داچکست ل دادك ع فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی دادیك حکیم سنائی
بیت همه پادشه زحاجب وزامیر * همه لافش زدادك وزوزیر * ثانی نام دله در اثیر الدین
اخسیکتی بیت تو آن نازنینی که درمهد فطرت * روان دایکان بر تر از عقل دادك ل دارمك ع
سکون راء مهمله وفتح میمله مروك بر نوعیدر ومروریا حینك بر جنسی در کذا فی فرهنك
جهانکیری ل دانك ع فتح نون ایله دانه معناسنه در بو معناده کاف تصغیر اولور وسکون نون
ایله ربع درهم در بعض یرده ربع مثقالده دانك دیرلر معربی دانق در حکیم اسدی بیت
بسا کس که یکدانك ندهد بتیغ * چو خوش کویدش جان ندارد دریغ * چغتاییه بر دنکه
التون دیرلر التی جکردك وزننده اولغله فرهاد نامه ده خزان فصلی عشرتنده دیر بیت اوی
التون قرش التون نام التون * می التون ظرف التون جام التون * وضم نون ایله اول نسنه یه
دیرلر که اطفالك دیشی بیتجك محلنده هر جنس غله دن بر مقدار ممزوج ایدوب قیون باشلری
ایچنه قویوب پشوررلر بعده همسایه واحبابه اولشدررلر عوامك اعتقادلری بویله ایمکله
طفلك دیشی آسان وجهله بتوب الم ویرمز ل دبنك ع فتح باء موحده وسکون نون ایله
بوزن نهنك قوی البدن وصحیح الاعضا اطفاله دیرلر وتاء مثناة ایله تبنك دخی دیرلر *
ل درفجك ع سکون راء مهمله وفتح فاو جیمله بمعنی کابوس کذا فی المجمع ل درفنجك ع
سکون راء مهمله ونون وفتح فاو جیمله کابوس معناسنه که ترکیچه آکا اغرباصمق دیرلر حکما دیرلرکه
ماده سوداوی در انسانه اویورکن واقع اولور دم ایله مختلط اولدوغی اجلدن عوام جن در
کلوب آدمك اوزرینه دوشوب اعضاسن صقردیرلر بو اعتقاد فاسد در اجنه یه اولقدر رخصت
یوقدر که بنی آدمه مسلط اوله لر بویله اولسه جن انسك ضدی وعدوسیدر ضرره قادر
اولسه بر صاغ آدم قالمزدی لسان عربیه کابوس وعبد الجنه وسریانی خرجیون دیرلر
ل درك ع فتح راء مهمله ایله مجمع الفرسیه دستارچه ودستمال معناسنه در وتحفة الاحبابده

زاء فارسیله دروفرهنك جهانكیریده زاء معجمه ایله منقولدر عربیده درك ضمان معناسنه در
صاحب درك صاحب ضمان در درآهنك سكون زاء فارسی ونون وفتح هایله تند وتیز
طبع معناسنه كه درآكاه ودرآكه دخی دیرلر انسانده وحیوانده استعمال اولنور وصف در
شاعر بیت كمانی كه من چون توام ناسپاس * چوكرك درآهنك ناحق شناس درك
فتح زاء فارسیله وزاء معجمه ایله ده مرویدر دستارچه شمس فخری بیت تویی حقیقت مقصود
دین زبعد رسل * نه آن شهان كه بدانند خودكلاه ز درك * فرهنك جهانكیریده زاء معجمه
ایله یعنی دستمال مرویدر استاد رودكی بیت ای طرفهٔ خوبان من ای شهرهٔ دی * لب را
بسر درك مكن پاك زمی * بو بیتدن دستارچه معناسی استنباط اولنور زیرا دستار
ایله طوداق سلمك نهی اولنمش اما بكن پاك ازمی اولسه دستمال مناسب ایدی دستاهنك
سكون سین مهمله وتاء موقوفله آلت بزكران یعنی اكنجیلر آلتلرندن برآلتدركه تركیده
طوتق دیرلر نعمة الله تعبیریدر دستك سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
یعنی دوك یعنی ایككه ایلك ویوك وابریشم اكیررلر كتاب محمودیده ایكی الدن چقان صداكه
فاعلنه دستك زن دیرلر ومصغر دست در میرنظمی بیت چوخنیاكر زده دستك درآنم *
سته ارباب مجالس شاد وخرم دشك سكون شین معجمه ایله بوزن رشك نسخهٔ
میرزا ابراهیمده ایكنه یه كچمش ابریشم تلی سین مهمله ایله ده روایت اولنمشدر دفزك
سكون فا وفتح زاء معجمه ایله یوغون وقالن نسنه یه دیرلر كثیف وغلیظ معناسنه دفك
فتح فایله نشانهٔ تیر معناسنه هدف دخی دیرلر حكیم سنایی بیت هركز زروی دفتر ودف
درمصاف عشق * تیرامیدكی چو یقین دو دفك زنیم دفنوك سكون فا وضم نون ایله
غاشیه یعنی ایواورتسی اكثر پارچه لرایله اولوركه آكا یاپوق دخی دیرلر منجیك بیت كون چو
دفنوك پاره پاره شده * چاكرش بركتف نهد دفنوك * كذا فی تحفة الاحباب مجمع الفرسده
ضم دال مهمله ایله مرویدر اما رسالهٔ ابوحفص سغدیده چوماق معناسنه در وبو بیته
متمسك در بیت ازبزركی كه هستی ای خشنوك * چاكرت بركتف نهد دفنوك * اما بو بیت
غاشیه معناسنه مناسبدر دك بوزن حك التی معنایه كلور اول یعنی تقدیر حكیم انوری
* قطعه * كرتو ایزدان بزركی داد راضی نیست خصم * خصم را كرد فتر تقدیر باید كرد حك
عالم وآدم نبودستند كاندر بود كار * زید از اهل درج شد عمر از اهل درك * كر بیزدان
اقتدار كردست سلطان واجبست * شاه والاتر نهد چون حق مكو كردست دك * ثانی
كدایه دیرلر سیف اسفرنكی بیت برسر خوان سخن لذت من خواه كه نیست * درابای سخن
هیچ سفیه كاسهٔ دك * ثالث محكم ومضبوط اثیرالدین اخسیكتی بیت زجنبش طرازنده
معمار دوران * اساس بناهای آن بقعه رادك * رابع آسیب كه صدمه وده دخی دیرلر
كمال غیاث بیت زانرو زبادكن كه كند همچوخاك پست * كوه تنت زبانهٔ آتش بضرب دك
خامس یعنی سرطیان مرغزی بیت كسی راكه نامش نیاشا بود * دك ودیم اوراتماشا بود
سادس اول كوه وصحرایه دیرلر كه سبزه ودرختاندن خالی وساده اوله بوندندركه برآدمك
صاج وصقالی وییغی تراش اولسه آكا دك زده دیرلر وكاهی لك لفظیله مرادف ایدوب دك ولك

ولك دیرلر معربی دق ولق در معناسی آفاقی مصاحبتدر دلیك كسر لام وسكون یای
تحتانی ایله اوماج دیدكلری طعامدركه اونی یاغله پشوروب اوزرینه بال قویوب اوورلر
بولفظ عربی اولمق فهم اولنور زیرا دلك اوماقدركه فاعلی دلاك اولور دلیك فعیل بمعنی مفعول
ملاحظه اولنور دمسنجك سكون میم ونون وفتح سین مهمله وجیمله یوندقوشی حكیم
خاقانی بیت كه چون دمسنجك ازشاخ بشاخ * كاه چون شب پرك ازتیم به تیم دمیك
كسر میم وسكون یای تحتانیله یعنی بوم زمین وسكون میم وفتح یایله برقریه اسمیدر غزای
غزنین نام كتابده مسطوردركه سلطان معزالدین غوری هند غزاسندن عودت ایتدكده
مذكور قریه یه ایریشوب قونده ملاحده فدائیلرندن برینك جام زخم خنجریله نوش صهبای
شهادت ایلدی شاعرك بری دیمشدر بیت شهادت ملك بحر وبر معزالدین * كزابتدای
جهان مثل او نیاید یك * سیم زغرهٔ شعبان بسال سیصد ودو * فتاده در ره غزنین بمنزل دمیك
دورنك سكون واو ونون وفتح راء مهمله ایله قبا اولان نسنه یه دیرلر وبرقو رتجغزدر
دهیك اون عدده برآلتان عشر معناسنه هرنه ده اولورسه دیلك ودیلوك
كلاهما مصغر دیلدر حشرات ارضدن عنكبوته بكزر بر زهرناك بوجكدر وجود انسانده
یوررسه جراحت ایدر بوع دخی دیرلر دیهمك سكون یای تحتانی وفتح هایله شهور
فارسیه نك یدنجی كونی آدیدر مع الكاف الفارسی * درانك فتح راء مهمله ونون ایله
بودریا آدیدر یونانی لسانده عالاغاطیستون دیرلر ونقل ایدرلركه مقام فرشتكاندر *
درنوك سكون راء مهمله وفتح نونله شادروان نوعندن برنوعدر قلم اوجی كبی وتركیبندن
دخی اویله اولمق اقتضا ایدر درونك ضم راء مهمله وواو معروف وفتح نون ایله
تیاتادن بركوكدر معربی درونجدر هیأتی عقربه مشابه اولدوغندن دروغ عقربی دیرلر
درژنك فتح زاء فارسی وسكون نونله پاره هرنسنك اولورسه عربیده رقعه معناسنه در
میرنظمی بیت درویش بحیله كرفتست ژنك * چوبیغی برش خرقهٔ پردرژنك دروك
ضم راء مهمله ایله هیزم باریك یعنی اینجه اودون وسوك دخی دیرلر دستاسنك یعنی
قلاخن صبیان معناسنه در دستسنك دخی دیرلر كذا فی المجمع دسوك ضم سین
مهمله ایله هیزم باریك كذا فی مجمع الفرس دشنك فتح شین معجمه وسكون نون ایله
ایكی معنایه در اول ختا ملكنده برشهر آدیدر حكیم فردوسی بیت ختایی وچینی وشنكی
ودهر * زخون سیاوش ندارند بهر * ثانی غلاف خوشهٔ خرما كه دلنك وبتلاب دخی
دیرلر دلنك فتح لام وسكون نونله درت معنایه كلور اول صوسندی كه اوت وساز
وطائر وطیراغله بغلرلر آكا برغو ورغ دخی دیرلر استاد دقیقی بیت شمررا چوازآب خواهی
بونك * نخست استوارش كن ازكل دلنك * ثانی یعنی آویخته كه آكا آونك دخی دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت زلفكش راصد دل وجان شد دلنك * زیركی هربندكی وتاركی *
ثالث حربه معناسنه كه نیزه دن كوچك اولور آكا سل دخی دیرلر هندی لساننده آكا شیل
وسانك دخی دیرلر رابع غلاف خوشهٔ خرمایه دیرلر دنكادنك ایكی دنك وایكی نسنه
اغرلقده بربرینه مقابل اوله غلبهٔ استعمالدن برابر معناسنه مشهور اولمشدر دنك

بوزن سنك آلتى معنايه كلور اول يوكك برجانبى كه تنك دخى ديرلر ثانى واله وحيران معناسنه
مير نظمى بيت درغم عشق تراى شوخ وشنك * مانده ام آشفته وحيران ودنك *
ثالث بمعنى احمق وابله خسروانى بيت درين كار مردهشيوارجوى * نه دنك درّ آكاه
بسيار خوى * رابع اول صدايه ديرلر كه ايكى طاش ويا ايكى اغاج بربرينه طوقنمقدن
ظاهر اولور زلالى خانيسارى بيت درجنون ديوانه رادنكى بسست * خانهٔ پرشيشه را
سنكى بسست * خامس فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى نقطهٔ پركار ونشان ملقا بادى
بيت ترامانند دنك ومن چو پركار * بكردت بى سروبى پاى كردم * سادس مؤيد الفضلاده
بمعنى ديوانه وبيهوش ﯓ دهاك ﯔ نام ضحاك مارى كه مشهور پادشاه ايدى آك عيب وآفت
معناسنه در ضحاك اون عيب ايله معيوب اولدوغى اجلدن ده آك لقبى ايله ملقب اولدى
ضحاك معرّب ده آكدر انده موجود اولان عيوبك ١ زشتى روى ٢ كوتاهى قد ٣ كبر ونخوت
٤ بى شرمى ٥ بسيارخوارى ٦ بدزبانى ٧ دروغكويى ٨ شتابكرى يعنى عجولى ٩ بيداد
كرى يعنى ظالمى ١٠ بعضى بددلى وبعضى بيخردى ديمشلردر كذا فى المجمع وهكذا فى فرهنك
جهانكيرى معناى مرقومه حكيم قطران ارموى بيت بد انديش توده آكست ده آك * تواى
خسرو فريدونى فريدون * فريدون ضحاكى قتل ايتدوكى مشهور آفاقدر وزرآتشت
بهرام بيت بجا شد آن فريدون خردمند * كه او ده آك بست اندر فريدون ﯓ مع اللام *
ﯓ داخال ﯔ تازه فدان كه غرس ايدرلر دارخال ودال خال دخى ديرلر كذا فى المجمع
ﯓ داخول ﯔ ضم خاء معجمه ايله سلاطين وارباب دولت قپولرنده طاشدن وياخود تختهدن
انسان صفه‌لر ايدرلر اوزرينه بوّابان وچاوشان وغيرلر اوتورزلر اكا دارافزن ودكه وسكو
دخى ديرلر كذا فى المجمع ﯓ داخل ﯔ ضم خاء معجمه ايله فرهنك جهانكيريده دركاه پادشاهان
معناسنه امير خسرو * قطعه * نركس ازپهلوى سنبل سوى ما چشمك زنست * تابدان
چشمك اسير طرّهٔ سنبل شويم * شاه تا داخل بساط آراست اندر مدح او * چون علم
كشتيم بارى سوى اوداخل شويم ﯓ داربهال ﯔ سكون راء مهمله وفتح باء موحده وهايله
يمقم اغاجى كذا فى فرهنك جهانكيرى ﯓ دارخال ﯔ سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله
فدان معناسنه در يعنى تازه اكيلجك اغاج فدانى كذا فى شرفنامه اما شرح السامى فى الاساميده
دارخال هو اعتقال الرجل الاغصان ينقل من وضع الى موضع اخر للغرس * يعنى براغاج
دالن يرنده يا توب كوك طوتدقدن صكره قالدروب آخر يره ديكلن كه تركيده اكا دالدرمه
ديرلر فدان معناسنه شهاب الدين هروى بيت توكفتى مكر دارخال بهشت * بياورد
رضوان درين باغ كشت ﯓ داشخال ﯔ سكون شين وفتح خاء معجمتين ايله چرك آهن كه
عربيده خبث الحديد ديرلر ﯓ داغول ﯔ ضم غين معجمه وواو معروفله بمعنى حرامزاده دغول
دخى ديرلر ميرنظمى بيت اكر بينى كريزازوى چون ازغول * نباشد مرد آدم طبع داغول *
ﯓ دال خال ﯔ بمعنى دارخال مرقوم ﯓ دال ﯔ قرتال ديدكلرى بيوك سياه قوشدر غايت
حدت طبعى واردر جميع قوشلر آندن خوف ايدرلر وقنادلرين اوقه يلك ايدرلر شاعر * مثنوى
سربرج كيمخت را بازكرد * دروهرچه بد مرغ پرواز كرد * هوا پر زنبور شد دال پر * خدنكى

خدنكى تن وآهنى نيشتر * وسموز يعنى فربه بواكى معنايه مير نظمى بيت مرغ جسم خصم تو
كردال بود * بازقهرت بهرصيدش دال بود * وداشتن لفظندن صيغهٔ امر اولان دار معناسنه
حضرت مولانا قدس سره الاعلى نك مجموعهٔ لطيفه لرنده كنند وخط شريفيله بر قافيه ده
اون دفعه تكرار بيوردقلرين بو فقير راقم الحروف مطالعه سيله مشرف اولوب معناى
مزبوره تبركا وتيمنا بر مصراع تحرير اولندى * مصرع * عزم رفتن كردهٔ چون عمر
شيرين باد دال ﯓ دامال ﯔ بوزن پامال آلات واثواب خانه معناسنه عربيده اثاث
البيت ديرلر ابو المعانى بيت نمانده هيچ حوايج بخانهٔ دل زار * بباد داد همه هرچه هست
ازدامال ﯓ دام داهول ﯔ كيك طوزاغى اكرچه داهول كيك طوزاغيدر دام مطلق طوزاقدر
اضافت ايله عطف تفسير اولور دام ده معناى عام وداهولده معناى خاص وار در حضرت
مولانا قدس سره بيت بهر صيدى كو نميكنجد بدام * دام داهول شكارى ميكنم ﯓ دامغول
سكون ميم وضم غين معجمه ايله اوردكلرى يومرى ات كه عربيده غدد ديرلر مجمع الفرسده
قبرجق دانه لر يدركه وجود انسانده ظاهر اولور عربيده سلعه ديدكلرى علتدر فرهنك
جهانكيريده غول بيابانه دامغول ديرلر ديو مسطوردر ﯓ دانهٔ دل ﯔ بمعنى حبة القلب
كذا فى شرفنامه ﯓ داهل ﯔ ضم هايله ايكى معنايه كلور اول طوزاق معناسنه كه داهول
دخى ديرلر شمس فخرى * قطعه * احتسابش بدان رسيد كه برد * نالى ومستى ازطبيعت
مل * صيد اكر حرز نام او سازد * هيچ ترسش نبود ازداهل * ثانى صيادلر اول علامتلركه
مزروعات كنارلرينه ايدرلر كه صيدانلرى آدم صانوب اوركوب قچركن طوزاغه اوغرايوب
طوتيلورلر ﯓ داهول ﯔ ضم هايله دام آهو يعنى كيك طوزاغى عربيده حباله وداخل دخى ديرلر
تحفة الاحبابده كسر هايله داهل واقعدر ونسخهٔ ميرزا ابراهيمده داهول اول علامتدركه
كنار مزروعاتده آدم هيئاتنده ايدرلر حيواناتى ضرر زرعدن قاچورمق ايچون فرهنك
جهانكيريده كذلك بو معنايه درحكيم نزارى قهستانى بيت سلطنت كرهم بدين طبل
وعلم بودى بحشر * دشتبان داخول خود آنروز هم بفراشتى * حكيم اسدى بو معنايه ضم
خا ايله داخول روايت ايلمشدر وكتاب السامى فى الاساميده معناى اوله روايت اولنوب خا ايله
داخول واقعدر ﯓ دجال ﯔ جيم مخففله بمعنى كاربان ابنوه يعنى بيوك قافله ﯓ دخل ﯔ
سكون خاء معجمه ايله بمعنى نخل عربيده ايراد ومقابل خرج معناسنه در ﯓ در دسل ﯔ
اضافتله وكسر سين مهمله ايله سل علتدر اطبا ذات الريه ديرلر تركيده ايچه آغرى ديدكلريدر
آق جكرده برجراحتدر ايشلر آخر كار صاحبنى هلاك ايدر ﯓ درغال ﯔ سكون راء مهمله وفتح
غين معجمه ايله امنيت وآسايش وآسودكى معناسنه استاد رودكى بيت اى شاه بنى سيرت
ايمان بتو محكم * اى مير على حكمت عالم بتو درغال ﯓ دستمال ﯔ ايكى معنايه كلور اول
معروف مقرمه معناسنه در معناى تركيبى ال سلجك ديمك اولور ثانى ضد مشكل اولان
آسان معناسنه در ابو المعانى بيت هيچكس در عهد تو پيشش نيايد مشكلى * حكم راى
توشده كارجهان از دستمال * وپايمال استعمال اولنان معنى دستمالده دخى استعمال اولنور
بدر الدين شاشى بيت آنكس كه چون قلم بنهد بر خط تو سر * در دستمال حادثه مانند

مسطر ست * ودخی نایدهٔ اول تجارت معناسنه ‌در دغل بفتح غین معجمه ایله باطنی ظاهری
کبی اولمینه دیرلر وقلب معنا سنه یعنی مغشوش حضرت سلطان ولد بیت برتو اوقلب دغل را
زرنمود * دیوراچون حور بهشت می نمود * ودخی عیب وفساد وکجمز اقچه شیخ سعدی
بیت تاچه خواهی خرید ای مغرور * روز درماندکی بسیم دغل * ودخی خاشاك که مطبخ
وفرون وحمام کلخنلرنده یقارلر شیخ نظامی در مخزن بیت کرد غلی باش بر آتش حلال * ورزو
ویاقوتی از آتش مثال * ودخی حرامزاده معناسنه بو معنی معنای اولدن مشتقدر مولانا جامی
بیت درجهان شاه وسروری چوعلی * کرکسی سرکشد زهی دغلی ‌در دغول بضم غین معجمه
ایله یعنی حرامزاده کذا فی المجمع ‌در دکل بفتح کاف عجمی ایله ایکی معنایه کلور اول الی
واباغی اکری اولان آدمه دیرلر واللری واباقلری درکنلره یعنی طومرقلره اولانه دخی دیرلر
واباغی بد قوقان آدمه ده دیرلر میرخسرو درمذمت مغلان جنکیزی بیت دکله بورسنك بر پشت
دکل * کنله کی راجای کرده در بغل * ثانی دغل معناسنه در وله ایضا بیت مشتی دکلان ودکله
پوشان * قربوقربو زنان جوشان * وخطی تمام نارسیده اولانه ده دکل دیرلر ‌در دلال بلام
مشدده ایله دلالت ایدیجی وغماز معناسنه ولام مخففه ایله ناز وشیوه ایتمك معناسنه لفظ
عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور ایکی وجهینك مثالی میرنظامی بیت آه دل دلال
عشق یارشد * از دلال وعشوه دل درکار شد * وعربیده شیخ شهاب الدین بیت اشرقت
فی الاعراض حسبك مادمی * لك بالدلال وبالملال مباح ‌در دنبال بسکون نون وفتح باء
موحده ایله مسخره معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ‌در دنکل بسکون نون وکسر کاف
ایله وبی اندام وناساز معناسنه شمس فخری بیت چار کس در ممالك شه نیست * ظالم وهیز
ومفلس ودنکل * بو معنایه کسر دال ایله ده مرویدر وفتح کاف فارسیله ترکستانده روبرو
اوتورمغه دیرلر ‌در مع المیم * داخم بکسر خاء معجمه ایله نصیب ورزق معناسنه کذا فی المجمع
‌در داربام بسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اول اوزون دیرکدر که ارقوری طام
اوزرینه قویوب اوزرینه سقف خانه بنا ایدرلر ایضا منه ‌در داروی کرم بفتح اسی اوت دیمکدن
کنایه در بعض حوایجدن ترکیب ایدرلر زنجبیل وجوزبوا وقرنفل وکمون وفلفل وامثالهم کذا فی
الحسینی ‌در دام بفتح ایکی معنایه کلور اول طوزاقدر هرنسنك اولورسه حکیم انوری بیت اکر
از جود تو کیثی بمثل دام نهد * طایر وواقع کرد ونش در آیند بدام * ثانی چار پا جنسندن
برنجی اولمیان حیواناته دیرلر طوشان وجیران امثالی که دد برنجیدر عموما حیوانات مراد
اولندقده دد ودام مابیننده بو فرقی فهم ایتمینی دد ایله دامی بلمز شیخ نظامی بیت دد ودام
از نشاط دانهٔ خویش * همه مطرب شده در خانهٔ خویش ‌در دانم بفتح یعنی توانم حضرت
مولانا قدس سره بیت تو بی جان من وبیجان ندانم زیستن یاری * تو بی چشم من وبی تو
ندارم دیدهٔ بینا * ندانم زیستن یعنی نتوانم زیستن ودخی دانستن دن نفس متکلم اولور
بلورم معناسنه ‌در داهم وداهیم بفتح کلاه معنی تاج مرصع اکثرا ما له ایله تلفظ اولنور بلکه شایع
بودرکه الفله یازیله اما یای تحتانی ایله دیهیم دخی مستقل لغتدر لکن مشهوری کسر دال ایله در
حکیم قطران ارموی بیت ایا ناصح شاه داهیم داری * ویا حاسد شاه داهیم داری * میرنظامی

میرنظامی بیت نهد داهیم شاهی برسر خویش * اتاقه میزده بر افسر خویش ‌در دخشم بفتح
سکون خا وفتح شین معجمتین ایله برادر علاقهٔ قدیم ومعاملهٔ دیرینه یی تذکر محلنده ایراد
اولنور دخشم به تست بوده نم سنکله علاقم ومعاملم ودوستلغم قدیمدر دیمك معناسنه در
میرنظامی بیت خدا آفریده بروز نخست * محبت چنین بوده دخشم به تست ‌در دخم بفتح
سکون خاء معجمه ایله اول سردابدر که ایچنه میت قورلر دخمه دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
چنین کفت بامن ستاره شمار * که رستم کند دخم سام سوار ‌در دد ودام بفتح بهایم وسباع یعنی
دد برنجی جانوردر ارسلان وقپلان وقورد وغیری ودام برنجی اولمین حیوانات چار پاقیون وکچی
وطوشان وآهو وغیری استاد بیت دد ودام هستند ازین شیوه فرد * که کاری ندارند جز
خواب وخورد ‌در درغم بسکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بر موضع
اسمیدر اعلا شرابی اولور شراب درغمی مشهوردر حکیم سوزنی بیت شراب درغمی از جام
شامی * بشادی نوش کن از صبح تا شام * وله ایضا بیت تا سوی درغم نشاط کرد وخرامیده
شد در غم بسته بر حوالی درغم * بو معنایه شمس فخری بیت کسی راکه درغم است ودو اجام
درغم است * دل هرکه درهم است کشادش ز درهم است * بو بیتدن درغم شرابك آدی اولوق
استنباط اولنور ثانی موسقیده بر پرده نامیدر هرکسده که غم والم واندوه اوله مجرد آنی
اشتمکله دفع اولوب سرور ونشاط حاصل اولور مولانا بوسلیك بیت چنان مستغرقم درغم که
مطرب * اکر درغم سراید غم فزاید ‌در درهام بسکون راء مهمله وفتح ها ایله درهم معناسنه که
رایج اقچه در کذا فی فرهنك جهانکیری ‌در درهم بسکون راء مهمله وفتح ها ایله دوریاوب جمع
اولمق مثلا یوز بورشدرمغه روی درهم کشید دیرلر حکیم انوری بیت تان درهم نیاید کرد کیت
ثابت ارکان تر زخرم استوار * وانجنمکدن کنایه ایدوب درهم شد دیرلر ‌در دم بفتح یکرمی
معنایه کلور اول معروف نفس معناسنه ثانی یعنی فریب حکیم سنایی بیت زاهدا زا
ز برای زه وزه * قل هو الله احد دام دمست * اثیر الدین اخسکتی بیت دم بدادند مرادام
طرازان حواس * زانکه پروانه نه دراوج مکان میکردم * ثالث یعنی نخوت وکبر حکیم اسدی
بیت بمردی وکنج وسپاه از تو کم * نیم چیست این طمع واین باد ودم * رابع یعنی بوی که
شم معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت پیاز وسیر به بینی بروی ومی بوئی * ازان
پیاز دم آهوان چنین نرسد * بو معنایه ابن یمین بیت چون تاب کرفته سنبل زلف * آورد
صبا دم قرنفل * مصدری دمش کلور ابن یمین بیت بوی جودوی آید سابلان بجنابش
بلی که مشك بخورده نماید از دمشند * خامس وزن شعره دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بس کن وهیچ مکو کرچه دهان پرشکرست * زانکه این وزن ودم وقافیه هم عیارند * سادس
کورك که قویجی ودمورجی آنکله آتش یاقرلر حکیم خاقانی بیت کاوه که داند زدن بر سر ضحاك
پتك * کی شودش پای بند کوره وسندان ودم * سابع آه معناسنه که دم سرد کشید یعنی آه
سرد کشید کمال اسمعیل * رباعی * روز آمد وبرد وختم از دم لب را * پرداخته از روان
وجان قالب را * اکنون که مرا زناله همی داردشم * شاید که چو روز زنده دارم شب را *
ثامن یعنی افسون امیر معزی بیت کاهی ز بیم روبج خواندم فسون ودم * کاهی ز ترس

وشوسنه کرده ام دعا * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت آنکه مرخواب فتنه راهرشب *
بخت بیدار او بدم بند د * تاسع دهن عاشر زمان معناسنه بو ایکی معنایه مجیب الدین جرد
پادقانی بیت هرکه همچون کل کشاید دم بیادمدح او * روزکاراو وادران دم دامن زر میدهد
حادی عشر وقت معناسنه مرشد یزدجرد بیت همه شب بیاد لب آن صنم * لب خود مکی
بوسه تا صبحدم * ثانی عشر برایچم صویه دیرلر نظیری بیت درسیاهی دم آبی که خضر داد نشان
هست آبی که در انکور سیاهست نهان * ثالث عشر ظاهر اولق وله ایضا بیت هرچه در پرده نهان
بوده هویدا کردد * چه شبی بود که این صبح سعادت دم زد * رابع عشر عیش وعشرت
ابوالمعانی بیت دمی بکلشن عالم فراغت خاطر * نبایدم که کنم یکنفس بجانان دم * خامس
عشر قلیج اغزی یعنی کسکین طرفی خواجه سلمان مصرع * شخص سجود ر ادم تیغست بوددماو
نتکم ایکی یوزلی قلیجه تیغ دو دم دیرلر محتشم کاشی بیت دمی کشی بعتابم دمی باطف وخطاب
چه قاتلی توکه تیغ ستیزه ات دو دمست * بو معناده عرب سیف ذوشفرتین دیر نتکم متنبی
شعرنده دیمشدر * مصرع * میعاد کل رقیق الشفرتین غدا * سادس عشر اوق دمرنی
ونیزه اوجی خواجه سلمان بیت آن لحظه که از زخم دم نیزه و پیکان * چون خانهٔ زنبور شود
سینهٔ خارا * سابع عشر مقراض اوجی محمد مصار بو معنایه شاهد دیمشدر * مصرع *
بودهمو اره سیم در دم کاز * ثامن عشر فرون اغزی که تون دخی دیرلر وله ایضا * مصرع *
دهان پرشرارش چون دم تون * تاسع عشر یعنی دهن ماهی شیخ فیضی * مصرع * یونس
من چون دم ماهی بکش * عشرین قوزغون قرغه یه دیرلر دمادم وقت وقت معناسنه
نصیرای همدانی بیت دمادم بلبلان بوسند دستم * که پندارند کل بر سر ز دستم دوادم
اغاج کوبکی معناسنه مرویدر دهم ضم هایله عدد ده او نجی دیمکدر میرنظمی بیت
چون روز دهم ز ماه بکذشت * بر تخت شهی چوماه بنشست ده یم درت اقچه اغری
قدر بر نوع اقچه در دیلم سکون یای تحتانی وفتح لامله بر قوم وبر جماعتک اسمیدر اما اصحی
بر موضع اسمیدر که اول موضعده اولان قومه دیلمی دیرلر و دخی قرنجه نک بر یوده جمع اولدقلرینه
و صوایچه چلک محل و دشمن وداهیه معنالرینه مرویدر و دراج دیدکلری قوشک ارککنه دیرلر
کذا فی المجمع مع النون * داختن سکون خاء معجمه و فتح تاء مثناة ایله یعنی دانستن
کذا فی فرهنک جهانکیری داخیدن کسر خاء معجمه ایله بوزن وانیدن بر برندن نسنه
آیرمق ودقتله نظر ایتمک معناسنه کذا فی المجمع دادان پادشاهان قدیم لقبلریدر
کیومرثدن کشتاسب شاهه کلنجیه دک دادستان کسر دال وسین مهملتین ایله اضافتله
اولور آلش ویرش دیمک اولور فرهنک جهانکیریده یعنی مشریک و برایشده آخره راضی
اولمق معناسنه در دادن ویرمک عطا معناسنه مستقبلنده الف هایه قلب اولنوب
دهد ودهنده دیرلر چغتای لسانده بیرماک دیرلر بیرکای بیرماکای ویره ویرمیه دیمک اولور
فرهادنامه ده صیف وصفنده دیر بیت بیریب یافراغ نشان طوطی پر یدین * سنج طاووس
جنت پیکر یدین دادیان پادشاهان قدیم طائفه سی که اولی کیومرثدر پیشدادیان
دخی دیرلر طبقهٔ اولی درکیانیان طبقهٔ ثانیه ساسانیان طبقهٔ ثالثه بابکان طبقهٔ رابعه در

رابعه دردار پرنیان کسر راء مهمله وفتح باء فارسیله جمیع فرهنکلرده بقم اغاجیدر اسم مرکب
اولدوغی ظاهردر که دار رنک معناسنه در پرنیان اینجه ابریشم در ابریشمه رنک ویردوکیچون
بقمه اسم اولمشدر کذا فی المجمع مسعود سعد سلمان بیت جوهر تنی پراکند آن پرنیان پرند
خاکی کنر و نوید جز دار پرنیان * مختاری * قطعه * درچین دهند باشکر فغفور وچیش
رای * اثار عزم وجزم تو دید تد ناکهان * تازاستخوان سوخته وخون بسته سان *
زان دار چنی آمد و زین دار پرنیان دار آفرین ودار افرین کلاهما بسکون الراء المهمله
والفاء اول الف ممدوده ثانی قصر ایله اول نسنه در که صفه کنارنده طیانمق ایچون وتختلر
اطرافنه یصدق طیامق ایچون ایدرلر عبد الواسع جبلی * قطعه * آن پیمبر کو براعجاز نکین
برانس وجان * بود مستولی بحکم ایزدار آفرین * کرشود زنده بحکم ایزد آنکس سرنهد
کرنویسد نامش از بهر تفاخر برنکین * مثال ثانی حکیم سوزنی بیت هست مر بخت
تراقدرت که تخت راکند * پایه از یاقوت وصحن ازسیم ودار افرین ززر دارافرین ودار زین
کلاهما بسکون الراء المهمله وکسر الزاء المعجمه قپو اوزرنده اولان کوچک پنجره معناسنه در عمید
لوبکی بیت صدر قدرم نه مقامیست که هر لحظه زحل * چشم روشن کند از چشمهٔ دار
افرینم * مثال ثانی حکیم روحانی در قسمیه بیت بخیره چشمی سوراخهای دار بزین *
بسرخ رویی دیوارهای آتشدان دارافرین فتح راء مهمله وسکون فا وکسر زاء معجمه
ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده یعنی صفه ودکه که قپونک ایکی طرفنه ایدرلر انسزو اوزون اولور
وادات الفضلاده مطلق صفه کنارلرنده اولان تکیه کاه معناسنه در ابوالفرج رونی بیت
تکیه بر بالش اقبالش دار * که ز تأییدش دارا فرنست داستان ایکی معنایه
کلور اول حکایهٔ ماضیه در حضرت مولانا قدس سره بیت بشنوید ای دوستان این داستان
در حقیقت نقد حال ماست آن * حکیم خاقانی بیت هرداستان که آن نه ثنای محمدست
دستان کاهنان شمر آنرانه داستان * ثانی مثل وشهره معناسنه در داشتن
مصدر در طوتمق معناسنه کرک محسوسا وکرک معنا خواجه سلمان بیت ملک را امید فتح
ازچرخ باید قطع کرد * چشم برکرد سمند شاه باید داشتن داشن فتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه کلور اول بخشش وعطیه معناسنه فخر کرکانی * مثنوی * ز بد رفتا
داشن دایه ازرام * بد وکفت ای مرا فرخنده تر کام * ترا از بهر داشن خواستارم *
که من خود خواسته بسیار دارم * تویی چشم مرا خورشید روشن * مرا دیدار تو باید
نه داشن * ثانی اجر معناسنه در وله ایضا بیت ترا داشن دها دایزد بمینو * بدین رنج
وبدین کردار نیکو * کتاب زنده ده داشن اول آلتون واثوابه دیرلر که پارسیان ایام
عید جشنلرنده نذر طریقیله ویاخود تصدق وجهیله فقرا ومستحقینه ویررلر دالان
بوزن نالان دهلیز که ایکی قپو ارالغیدر دالانه دخی دیرلر استاد عنصری بیت یکی راسته
پاجو جست بنیان * یکی را روضهٔ خلد ست دالان دال پرنیان بقم اغاجی دار
پرنیان معناسنه داماں ودامن کلاهما بفتح المیم اتک معناسنه در عربیده ذیل دیرلر
چغتای لساننده ایتاک دیرلر کسر الفله میرعلیشیر بیت پاک ایتاکلیک ایستاسانک پیرپاک

اینا کلیك ایستایان * اینی طوزیغه یوزسور کوشهٔ دامانین اوپ دامیدن کسر
میمله صاورمق معناسنه عربیده تذریه دیرلر فرهنك جهانكیریده برنسنه برنسنه ایله برابر
اولق ویوقاروكتمك معناسنده‌ده منقولدر دان دانستن لفظندن صیغهٔ امردر ووصف
تركیبی دخی اولور سخندان كبی واسم فاعل اولور وظرف مكان اولور جزدان وجامه‌دان كبی
ودانه معناسنه‌ده استعمال اولنور حكیم سوزنی بیت دانست ودام خال وخم زلف آن
صنم * من سال وماه بسته بدان دان ودام دل دانستن بیلمك مستقبلنده سین نونه
ابدال اولنوب داند ودانند دینلور عربیده معرفت معناسنه‌در وچغتایده طانیمق دیرلر
فرهادنامه‌ده فرهادایچون درت فصله مناسب درت قصر بنا اولنمق امرنده دیر بیت تانیب
اول فصل رنكین اهلینی رنك * موافق ایلار كا یلاقصرنی رنك * وچاغلاماق دخی دیرلر
چاغلادیم بیلدم دیمكدر دانه‌دان پراكنده وپریشان معناسنه ودانه دانه دیمك
اولور سیف اسفرنكی بیت خرمن مه‌را چوسوخت زاتش تیغ آفتاب * خوشهٔ پروین
چو اشك ریخت فرودانه‌دان دانه زن جوزن مرقوم معناسنه یعنی ساحر وافسون
ایدیجی حكیم خاقانی بیت چون بجوهرچه زن دانه‌زن ارجو نمود * خبرآن زشفاباز خطرباز
دهید * فرهنك جهانكیریده ساحرلكدن برنوعدركه هندوستانده ساحره عورتلرطاری
دانه‌لرین یاخود آرپه دانه‌لرین زعفران ایله رنكین ایدوب اوزرینه افسون اوقیوب
مراد ایتدكلری مصلحت ایچون اول دانه‌لری اول آدمك اوزرینه آورلر حكیم خاقانی بیت
هرزن هندوكه‌اوورادانه بردست افكنم * دانه‌زن بی‌دانه بیند خرمن سودای من داوردان
فتح واو ودال وسكون راء مهملتین ایله شهرواسطه برفرسخ مقداری یرده واقع برقریه
اسمیدر كذا فی المجمع داهون ضم ها وواو معروفله داهول مرقوم معناسنه‌در دام آهو
دیمكدر دبستان كسر باء موحده وسكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله مكتب
خانه معناسنه دبیرستان دخی دیرلر حكیم خاقانی بیت چودیدم كاین دبستان راست كلی
علم نادانی * هرانجم حفظ جزوی بودشستم زاب نسیانش دبیرستان مكتب خانه
دبستان مرقوم كبی میرنظمی بیت دبیرستان چون خلد برین دان * نشسته اندروحوران
وغلمان دراغوش كردن قوجاقلمق معناسنه ابوالمعانی بیت چوهاله‌ماه را كرده
دراغوش * دراغوش كردم آنما ه تاصبح درآمدن ایچرو كلمك معناسنه مصدرر
میرنظمی بیت درآمدنش درآمده جان * ازرفتن آن همیرود جان درآوردن ایچرو
كتورمك معناسنه‌در دربان قاپوجی كه بواب وحاجب معناسنه بان كوزدیجیدر
قاپوبی كوزتدوكی ایچون دربان دیدیلر شیخ سعدی * قطعه * درمیر ووزیر وسلطان را *
بی وسیلت مكرد پیرامن * چوبه بیند تراسك ودربان * این كریبان كرفت وآن دامن *
درپین سكون راء مهمله وكسر باء فارسیله پارچه‌دراثوابه دیكرلر درپه ودرپی
دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت سیه كلیم خری ژنده جل وپشما كند * كه زند كیش نه درپیش
پذیرد ونه رفو درخوردن برنسنه‌یی كندو قدرنجه دیمكدر درخورلایق معناسنه‌در
تن برشیئك نفسنه اشارتدر درآویختن حمله وهجوم ایلمك معناسنه مولانا هاتفی بیت

بیت یان شیرمردان درآویختند * بدندان وچنكال خون ریختند دردمن دردمند
معناسنه‌دركه اول لفظدن اختصار اولنمشدر كذا فی فرهنك جهانكیری درد ناخن
تركیده قورلغن دیدكلری علتدر طرنق دیبنده ظاهر اولور درزمان سكون راء مهمله
وزاء معجمه موقوفله ایكنه یخمش ایلكه دیرلر ابوالمعانی بیت ازضعف شدچو درزمان تن
خارغم حسرتش چوسوزن درزن سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایكی معنایه‌در
اول باغ وباغچه قپولرینك ایچ طرفی درودرزنه مضاف اولنسه عورت قپوسی دیمك
اولور مراد حرم قپوسی دیمك اولور ثانی ایكنه معناسنه‌دركه سوزن دخی دیرلر حكیم
خاقانی بیت همه‌بی مغزرازین یافته قدر * كه ازسوراخ قیمت یافت درزن * وله
ایضا بیت چون موی خوك درزن ترسا بودچرا * تارردای روح بدرزن درآورم *
وله * قطعه * توبی خاقانیا سیمرغ اشعار * بران كركس شعاران بال مشكن * دهان
ابلهان دارند بردوز * بروت روبهان دارند بركن * برای آنكه خرازان كه خرز * كنند
ازسبلت روباه درزن درغان سكون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ماوراءالنهرده
برشهر اسمیدر سمرقند قربنده وبرناحیه‌نك اسمی اولمقله مرویدربوبیتدن مفهوم مدرابوالعباس
بیت یكی ازجای برجستم چنان شیر بیابانی * برودعوی زدم مانندهٔ روباه درغانی *
درقهستان سكون راء مهمله وكسر قافله اغاجلق دیمكدركه درقه اغاجدر وستان
اسم مكاندر معنای تركیب اغاجلق دیمك اولور كذا فی المجمع دركون سكون راء مهمله
وضم كاف فارسیله ایكی معنایه‌در اول تركی باغی كه بند فتراك معناسنه ثانی قپواوزرینه
یاغموردن محافظه ایچون ایتدكلری صچاق معناسنه در درمان علاج وچاره معناسنه‌در
خواجه حافظ بیت دردمارانیست درمان الغیاث * هجرمارانیست پایان الغیاث *
وبر معناسی دخی درمانده یعنی عاجز وقپوده قالمش معناسنه‌در ایكی معنایه ابوالمعانی * قطعه
بكیرخسته‌ام درمان بجستم * بكفت آدشوخ جزمن نیست درمان * اكرخواهی
علاجش اندرون آی * وكرنه خایه‌وش بیرون درمان دروازبان سكون راء مهمله وزاء
معجمه وفتح باء موحده ایله محله بكجیسی وحولی قپوجیسی كه دروازه محله وحولی قپولرینه دیرلر بان
كوزدیجیدر تركیب اولندقده هاء علامت حذف اولنمشدر دروازیان سكون راء
مهمله وكسر زاء معجمه وفتح یای تحتانیله دروازه‌یه مخصوص اولانلر كه دروازه معلوم ویای
نسبت وادات جمع اولان الف ونون ایله مركبدر درون ضم راء مهمله وواو معروفله
ایچرو معناسنه اندرون كبی ابوالمعانی بیت درون سینهٔ من مخزن خیال تو بود * چنانكه
رسم قدیمست كنج درویران * برمعناسی دخی ولایت خراسانده برشهر آدیدركه مابین مرو
ونسانده واقعدر وضمتین ایله پیمانهٔ غله یعنی كیل كذا فی فرهنك جهانكیری دریابیدن
سكون راء مهمله ویای تحتانی ثانیه وفتح یای اولی وكسر باء موحده ایله بمعنی آویختن
وصلب كردن دریافتن سكون راء مهمله وفا وفتح یای تحتانی وتاء مثناة ایله عربیده
بلوغ معناسنه كه ایرشمكدر وبولمق وملاقی اولمق واكلامق درك معناسنه كه دریاب دخی دیرلر
شاعر ایكی معنایه بیت بی‌هنراهل هنررا نشود دریافتن * سخن اهل هنرهم هنرست دریافتن

۞ درياوكان ۞ بالجمله ديمكدر كان ودريادخى ديرلر ووجرده نه وارايسه ديمك اولور ابو المعانى
بيت كف جودش چنان بودست هردم * همى بخشد بردم كان ودريا ۞ دست ابرنجن
ودست اورنجن ودست برنجن ودست برجن ودست ورجن ۞ كلهم بمعنى دستينه يعنى
بلازك عورات مرصع والتون وكمش وانجودن ايدوب قوللرينه طقرلر عربيده كسر سين
ايله سوار ديرلر شيخ عطار بيت من ازدست دل پرشيون خويش * همى پيچم چو دست
اورنجن خويش * استاد منوچهرى بيت بديد آمد بلا از جانب كوه * بسان زعفران
آلوده محجن * چنان چون دوسر ازهم باز كرده * ز روى سرخ يكتا دست برنجن ۞ دستاران
دست ايله آراندن مركب لفظ رشاكرد معناسنه استاد عسجدى بيت بسى قصب اندرسر
اى دوست بمشتى زر * يك بوسه بده مارا اى دوست بدستاران * اكا دستان دخى
ديرلر وبعض فرهنكلرده ايشدن اول اجرت ويرلكه ديرلر وبعض نسخه ده مژدكانى معناسنه
مرويدر ۞ دستارخوان ۞ يعنى پيشكيركه دستار مقرمه در وخوان سفره در معناى
تركيب سفره مقرمه سى ديمك اولور وتحفة الاحبابده بمعنى نواله وزله حكيم فردوسى بيت
بمن دار ازين كونه دستارخوان * كه ازمن جهان آفرين را بخوان * شرفنامه ده اوزون
سفره دركه اكثر بزدن وچيتدن ايدرلر ۞ دستان ۞ يدى معنايه كلور اول مكر وحيله
معناسنه حكيم اسدى بيت بهلتى كه سپهرت دهد ز راه مرو * تراكه كفت كه اين زال ترك
دستان كرد * ثانى قصه وحكايه معناسنه حكيم سنائى بيت بكفتم كه رستم كه بودست دستان
فرامرز وكودرز وبهرام چوبين * ثالث فرهنك زفانكويه ده جاذولق معناسنه درامير
معزى بيت نيارد كرد باتو مكر دستان * اكر دستان جاذو زنده كردد * رابع رستمك پدرينه
دستان دخى ديرلركه رستم ورستم دستان ديدكلرى مشهوردر مير نظمى * مثنوى * چون تو بيعد
مرد را كرده زبون * زال دنيا باچنين مكر وفسون * چاره نى كر رستم دستان شوى *
عاقبت مغلوب دست آن شوى * رستمى باباسنه نسبت ايتدكلرى كبى باباسنى دخى باباسى
سامه نسبت ايدوب دستان سام ديرلر حكيم فردوسى بيت نشسته است بردست
دستان سام * كمربسته بردركهش خاص وعام * خامس نغمه سرود معناسنه حكيم
سوزنى بيت بفضل وعدل معروفى بران جمله كه درعالم * زنند از فضل وعدل تو بدستان
بلبلان دستان * سادس ولايت سمرقندده برموضع اسميدر سابع لفظ دستك جمعى اولور
هرنه معناده اولورسه يعنى دست معنالرنده جمع استعمال اولنور شيخ سعدى بيت دستان
كه تو دارى اى پرى روى * بس دل ببرى بمكر ودستان ۞ دستان زن ۞ دستان لفظنه
فاعل اولور ساحر ومكار معناسنه حكيم اسدى * مثنوى * ز دستان زن هركه ناترسكار *
روان خرد بادلش نيست يار * هرانكو نترسد ز دستان زن * ازو در جهان راى ودانش مزن
وحكايه سويلجى معناسنه مولانا جامى بيت سعدى آن بلبل شيراز چمن * در كلستان
سخن دستان زن * اضافتله عورت مكرى ديمك اولور ۞ دست پيمان ۞ امانت اصمرلق
معناسنه وجلوه عروس واسباب دامادى معناسنه حكيم اسدى بيت مراو از بهر
نريمان بخواست * همه دست پيمان او كرد راست * وفرهنك جهانكيريده مهر مؤجل

مؤجل معناسنه مسطوردر ۞ دستخوان ۞ فتح خاء معجمه وواو معدوله ايله سفره كه پيش
انداز ودستارخوان دخى ديرلر كمال اسمعيل بيت در سراى ملوك دست نياز * سنت نان
ودستخوان برداشت ۞ دست خون ۞ سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة وضم خاء معجمه
ايله نرد وقمارك آخر لعبى در حكيم خاقانى بيت پا راين دل خاكى را برد ندبدست خون * امثال
همان خواهد ازپاى نينديشد * وله بيت در قمره زمانه فتادى بدست خون * وآمال
كعبتين كه حريفيست بس دغا * قمار باز حريف ديرلر چونكه حريفلر قمار اوينايه لرياجان
بسته ويا حريف ششدر ايتمش وهفده ها واورمش اوله لر اول نوع اويونه دست خون ديرلر
نتكم حكيم خاقانى بيت دست خونست وهفده خصل حريف * آه درششدر خطر ماييم
بو بيتدن معلوم اولوركه خصل هفده اولوب ششدر ايدن اولوركه دست خون معناسى
اوله ابن يمين بيت باحتياط روا يدلكه دست خونست اين * كه در وحد ز كرو دست حريف
بس طرار * كرو جان ديدوكى شرط قماردر ۞ دست زن ۞ سكون سين مهمله وتا وفتح
زاء معجمه ايله نادم وپشيمان اولمش كذا فى المجمع سبب تسميه سى بويله فهم اولنوركه محل
تأسف وندامتده اللرى برپرينه ويا خود ديزه اورمق عادت اولمغله دست زن دينلمش اوله
۞ دستشكن ۞ اضافتله قورجق صاچ كه عربيده مجعد وجعد ديرلر ابو المعانى بيت
زلف سيهش طاقت جانم بردست * دست شكنش دست آرامم بشكست ۞ دستك زن ۞
سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وكاف موقوف ايله بمعنى سرودكوى ايرليوب ورقص
ايدن اللرين برپرينه اوروب اصول طوتمقدن عبارتدر كذا فى المجمع ۞ دست كزين ۞ فتح
كاف فارسى وكسر زاء معجمه ايله اسب جنيب يعنى يدك آت شيخ نظامى بيت اين دوسه مركب كه
نزين كرده اند * از پى مادست كزين كرده اند * بعض فرهنكلرده منتخب معناسنه ده واقع
اولمشدر ۞ دستوان ۞ سكون سين مهمله وتاء مثناة ايله ايكى معنايه كلور اول بمعنى الدوان
ثانى ناطور حمام مير نظمى بيت شده پايمال ليمه ناكسان * بكرمابه دهر شد دستوان
۞ دشتيبان ۞ مزروعات بكجيسى كه عربيده ناطور البستان ديدكلريدر اما شرفنامه ده
ولايت تركستانده برموضع ياخود بر صحرا اسميدر وفى الصحاح الدشت هو الصحرا وهو فارسى
اواتفاق وقع بين اللغتين او العربى الدست بالسين المهمله وتبريز ايله نخجوان ارا سنده برقصبه در
واصفهان اعمالندن برقريه آديدر ومجمع الفرسده شيرازده برموضع اسميدركه اكا ۞ دشت ارزان
دخى ديرلر ۞ دشت سواران ودشت سوران ۞ باديه وصحرالرده قونوب كوچر قوم هرنه
طائفه اولورسه اولسون سبب تسميه سى ظاهردر ۞ دشتيوان ۞ بمعنى دشتيبان مرقوم كه
باپرينه واو واقع اولمشدر ۞ دغل زن ۞ برقاج معنايه كلور اول قلبزن كه قلب اقچه
كسيجى ويرامزاشلو وخاين ودخى زنباره وديوث يعنى فاحشه عورتلو وكاهى زن لفظى تقديم
ايدوب زن دغل ديرلر نتكم مير نظمى بيت ميكنى كار دغل اى زن چپل * تا بكى اين
كار بداى زن دغل ۞ دكن ۞ فتح كافله طاغ دپه سنده واقع اولان قلعه يه ديرلر حكيم ناصر
خسرو * قطعه * از نهيب تيرتان هر شب زمين * زابر تيره پيش وآرد مجن * لرز لرزنده
غضنفر در عرين * ترس ترسنده عقاب اندر دكن * ولسان عربده سياه رنك اولمغه ديرلر

ادكن غايت سياه در وزبان هندده ايكى معناسى واردر برى جانب جنوب وبرى بر بيوك مملكت آديدر ولايت دهلى نك طرف جنوبنده واقع اولمشدر ملك الكلام ملا فيضى بيت كفت سوكند ميدهم سوكند * بسر تخت تاجكيرد كن ﭺ دمار آوردن ﭺ انتقام المق وهلاك ايتمك ودوكنجه قرمق معناسنه در دمار اصلنده هلاك معناسنه لفظ عربيدر دمره الله اى اهلكه الله ﭺ دمان ﭺ فتح ميمله درت معنايه كلور اول فرياد فرح وشادى جهتيله ياخود غضب وحدت سببى ايله استاد منوچهرى بيت بزى همچنين سالهاى دراز * دنان ودمان وچمان وچران ثانى مهيب وتوانا وزورمند معناسنه اكثر فيله صفت ممدوحه ايدوب پيل دمان ديرلر شيخ سعدى بيت نه مردست ان بنزديك خردمند * كه با پيل دمان پيكار جويد * وذى روح اولميانه دخى استعمال اولنور مولانا هاتفى بيت زميدان كين پانهاده زبس * كه سيل دمان رخ نتابد زكس * كاهى نهنكه دخى صفت ايدرلر شاعر بيت نهنك دمانست اندر نبرد * هنر بر ژيا نست در كارزار * ثالث سرعتله كتمك معناسنه صاحب فرهنك منظومه بيت هست در هوختنك اسم مكان * نيز رفتن بود دمان ودنان * رابع يعنى زنان بو معنى كتاب زندن منقولدر ﭺ دمزدن ﭺ سكون ميم وفتح زاء معجمه ايله صولومق يعنى نيز نيز نفس ويرمك ودخى بركسنه حالندن زياده لاف اورمق معناسنه در استعاره طريقيله غير ناطقه دخى استعمال اولنور خلاق المعانى بيت چو سر بر آرد كلكت زچاه ظلمانى * بود مطالع انوار جاى دمزدنش ﭺ دمسان ﭺ سكون ميم وفتح سين مهمله ايله دمساز مرقوم معناسنه در ﭺ دمندان ﭺ فتح ميم وسكون نونله اوچ معنايه كلور اول يعنى دوزخ زرآتشت بهرام بيت درخت بار ور دركشت مندان * چو بنشاند ندر ستند از دمندان ثانى آتش معناسنه در شهاب مهمزه بيت كرد از چشم توچو زهر نيز زد * كردد از لطف توچو آب دمندان * ثالث كرمان توابعندن بر شهر آديدر نقل اولنور كه اول شهره قريب بر طاغ واقع اولمشدر آنده زر وسيم وآهن وتوتيا ونوشادر معدنى واردر ودخى اول طاغده بر مغاره واردر ايچروسندن صوصداسى كلور وتوتون كبى بخار چقار واطرافنده كثيف اولوب قالور چوق كسنه لر واروب اول متكاثف اولان نسنه يى دوشررلر خالص نوشادر اولور كامى ظفر همدانى بيت اوز كرمان سوى دمندان شد * تا نوشادر بره نيشابور ﭺ دم واپسين ﭺ يعنى آخر نفس ابو طالب كليم بيت دم يشمان چون فتد در دم واپسين دلا * قدر بدانى آن زمان نامه بحساب را ﭺ دميدن ﭺ بش معنايه كلور مصدردر اول اورپرمك يعنى سبزه بتمك كبى كمال خجندى بيت كوى خط ورخ تو زباران اشك ما * كلها شكفته سبزه دميدن كرفته است * ثانى نمو معناسنه يعنى اغاج واوت بتوب بيومك معناسنه استاد لطيفى بيت كل صد برك چكونه دمد از خاك سياه * ورنه خلق تو كند باد صبا را تعليم * ثالث نسنه ظاهر اولمق مثلا صباح روشنلكى وهوا اسمك ابو المعانى بيت دميد صبح سعادت بروى خندانت * رسيد مژده بشب غمكشان هجر ترا * رابع مجمع الفرسده يعنى لاف زدن خامس حمله آوردن معناسنه در ﭺ دنان ﭺ فتح نونله بوزن زبان سرور ونشاط ايله خرامان اولمجى يعنى صالنوب يوريمكه ديرلر حكيم فردوسى بيت ابر پشت پيلان بشيره زنان * خروشان وپيلان دمان ودنان * مصدرى دنيدن كلور ﭺ دندان ﭺ ديش عربيده سن جمعى اسنان كلور جمله ديشلره دندان دينلور زيرا انسانك ديشلرى درت صنفدر كه اوك ديشلره دندان پيشين وسائرلرينك دخى آدلرى وار در چغتاى لسانده تيش ديرلر ﭺ دندان پيشين ﭺ اوك ديشلر عربيده مباسم وايكى يانده اولانلره ثنايا وانلردن كيرو اولانلره كسار ديرلر يك اولان نسنه انلر ايله قيريلور اك كيرو ديشلره طحان ديرلركه طعامى انلر بومشادر ﭺ دنديدن ﭺ تهور وغضب ايلمك وحدت طبعدن كند وكندويله سويلمك ميرنظمى بيت به پيش آمده بچنين خشم وكين * بدنديد باخود چو شير عرين * ﭺ دن ﭺ بش معنايه كلور اول فرهنك جهانكيريده فرياد معناسنه در منوچهرى بيت همه ساله دل دلبر همى برد * همه روزه بكردون همى دن * ثانى دنيدن لفظندن اسم مصدر اولور استاد لطيفى * مسمط * اى سرو آهو دن مرو صيد هر اهرمن مشو * با مأنشين حكمت شنو تا دسو بازارت شود * ثالث معيار جماليده شمس فخرى مفرد استعمال ايدوب خراميدن معناسنه نقل ايتمش بيت چو سرو با دسرت سبز ودولتت دائم * چو كل زياد طرب روز وشب شكفته ودن * رابع مجمع الفرسده دن بنشاط رونده يعنى نشاط وسرور ايله كيدیجى معناسنه شاه ناصر خسرو بيت همچو نخجيران دنيدى سوى دانش تو كنون * نيك دان بايد همى اكنون شدنت اى نيك دن * خامس نشاطله كتمك كه صيغه امر اولور وله بيت دام براحت پرست شو تو چو آهو * زين سو وزان سو كياه ميخور ومى دن * عربيده كوب معناسنه در شاعر بيت واى درد دندان در ددن دان * كه درد يدن نشنيد در ددندان ﭺ دنه كرفتن ﭺ نيز للك ايلمك ومتكبر اولمق وخصمنه غالب اولمق ﭺ دنيدن ﭺ كسر نون وسكون ياى تحتانى ايله صالنى بو ديمك ووضع وحركتنده نازكوسترمك ﭺ دوان ﭺ دويدن لفظندن صيغه اسم فاعلدر يعنى سرعتله سكرديجى اكثر آته صفت ايدوب اسب دوان ديرلر يوكرك آت ديمك اولور ابو المعانى در تعريف اسب بيت بكرد او نرسد با هزار سعى صبا * بزيران تو باشد اكر كه اسب دوان * وكازرونه قريب محلده واقع بر قريه اسميدر كه قدوة العلماء الراسخين جلال الدين دوانى اول قريه دندر ﭺ دوانيدن ﭺ مصدر متعدى در سكرتدرمك تركيض معناسنه خواجه سلمان بيت چو ديده در طلبت واجست كرديدن * سرشك را بهمه جانبى دوانيدن ﭺ دوران ﭺ واوك سكونى ده فتحه سيله ده جائزدر دونمك ودونجى معناسنه ودائما دونمك لازمه سى اولمغله روزكاره ده ديرلر ﭺ دويدن ﭺ سكرتمك معناسنه مصدر لازميدر عربيده ركض ديرلر كمال خجندى بيت ما درد تو رسم كه رفتى بصد شتاب * كى عمر رفته كس بدويدن كرفته است * واداى خدمت ايچون يلكه ديرلر * مصرع * از دوست يك اشارت از ما بسر دويدن * چغتايده چاپمق ديرلر ومتعديسنده چاپتورمق ديرلر فاعلى چاپغان وچاپغون اولور ﭺ دهان ودهن ﭺ كلاهما بفتح الهاء اغز معناسنه كه عربيده فم ديرلر شيخ سعدى بيت زبان در دهان اى خردمند چيست * كليد در كنج صاحب هنر ﭺ دهدادن ﭺ سكون ها وفتح دالين مهملتين ايله سوكمك وقارشو سو يلمك ونفرين ايتمك ﭺ دهون ﭺ ضم ها و واو معروفله ازبر اوقومق يعنى كتابسز حفظدن اوقمق كذا فى

مؤيد الفضلا وفرهنك ميرزاده حفظ معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى عبد القادرنائينى
بيت آنكه مدح شاه خواند از دهون * از دهانش بوى مشك آيد برون ﴿ دى بادين
ودى بدين ﴾ كلاهما بسكون اليائين التحتانيين وكسر الدال المهملة اوج معنايه كلور اول
حضرت بارى تعالى جل ذكره نك اسماء شريفه سندندر ثانى اسم فرشته در حكيم فردوسى
بيت چو پيدا شود افسر دى بدين * بكام تو باد از زمان وزمين * ثالث هر ماه شمسى نك
يكرمى اوچنجى كونى نك آديدر اول كونده دعا ايتمك ودفع شر شياطينى ديلمك وفرزند استمك
مناسبدر ديرلر مسعود سعد سلمان بيت دى بدنيست ودين مرد خرد * آن سناسم كه لعل
باده خورد ﴿ ديدين ﴾ سكون يائين تحتانيين وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول
بمعنى دويدن پياپى يعنى طورميوب سكرتمك ثانى اول كسنه يه ديرلر كه خدمت جزئيه ده
استخدام اولنوب هر ساعتده آنى ادنى ايشه كوندوره لر ﴿ ديمين ﴾ سكون يائين تحتانيين
وكسر ميمله ايكى اغاجدر اطفال آنكله بازيچه ايدرلر دودله دخى ديرلر ﴿ مع الواو * دادو ﴾ ضم
دال مهمله وواو معروفله بمعنى غلام پير عموما بر طفلك معين خدمتكارى خصوصا لالا
معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت بيرون بر ازين طفلى مارا برهان اى جان * ازمنت
هر دادو وز غصهٔ هر دادا * دادا خدمتكار جاريه در كه طفله مخصوص اوله ﴿ داركدو ﴾
سكون را وفتح كاف وضم دال مهملتين ايله قبق اغاجى وجه تسميه سى بودركه سلاطين ووزرا
وامرا ايام عيد وجشنلرده صحرايه چقوب بر قورى قبق ايچنه سيم وزر قويوب براغاجك
باشنه محكم ايدرلر ونيراندازلر ميدان باشندن آت سكردوب كيدركن اوق آتارلر هر كيم
اول قباغى اورسه آكا قباغى وبر خلعت دخى ويررلر آكا برجاس دخى ديرلر تركستانده
قباق ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ دارو ﴾ ضم راء مهمله واخفاء واوايله حكما واطبا
علل وامراضه ايلدكلرى علاج وبر معناسى دخى ايو آدم ديمكدر ابو المعانى بيت مريض عشق
شدم اى طبيب خستهٔ غم * بغير نوش لبت دارو بى نيايد خوش ﴿ دازرو ﴾ فتح زاء معجمه
وضم راء مهمله ايله زبان پهلويده اسماء جناب حضرت باريدندر جل ذكره ﴿ داس درو ﴾
سكون سين وكسر دال وفتح راء مهملات ايله اوراق معناسنه واوراغله بچمك معناسنه ده
كلور ﴿ دانكو ﴾ فتح نون وضم كاف ايله عاشوراشى يعنى بر نوع طعامدر كه نخود وبقله وعدس
وفستق وفندق وبونلر امثالى نسنه لرى بال ايله يا خود بكمز ايله بشوررلر آكا هفدانه
وهفتدانه دخى ديرلر اكثر ماه محرمده بشوروب اولشدرمك معتاد اولمشدر ﴿ داو ﴾ بوزن
كاو درت معنايه كلور اول خصل معناسنه قمارده رهنى زياده يعنى براويون شرطى قدر
مضاعف ايتمك شيخ آذرى بيت شها قمار نبازند ليك ميخوانند * مواليان تونقد دو كون را
يك داو * مؤيد الفضلاده نرد وقمارده نوبتله اويناملق معناسنه حكيم انورى بيت همه
در ششدر عجز ند و تراداو بهفت * ضربه بستان وبزن زانكه تمامى نه بست * ثانى دشنام
معناسنه در مير خسرو بيت از ته دم عنبر تر زاده كاو * داوه بخاست لب مردم زداو *
ثالث دعوا معناسنه رابع باچقدن ديوار كذا فى المجمع ﴿ دژبرو ﴾ سكون زاء فارسى وضم باء
موحده وراايله بمعنى خشمكين وكره برابرو زده يعنى قاش چاتوب غضب كوسترمك ابو شكود

ابو شكور بيت يكى دژبرو هست پرخاشجو * كزو هست شير ژيان زاخدو ﴿ دستارو ﴾
سكون سين وفتح تاء مثناة وضم راء مهملتين ايله بلازك كه دست ابرنجن و دست برنجن دخى
ديرلر عربيده سوار معناسنه در ﴿ دستنبو ﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وسكون نون
وضم باء موحده ايله ايكى معنايه كلور اول كوچك قاون كبى الاجه وخوشبو كه تركيده شمامه ديرلر
نعمة الله بيلغج تعبير ايلمش ثانى بعض عطريات كه مسك وعنبر وكلاب ايله تخمير ايدرلر حكيم
خاقانى بيت سرخ جامى چون شفق در دست وآنكه چون صبوح * خانه از صبح ودستنبو
زاختر ساختند ﴿ دسمو ﴾ سكون سين وضم ميمله حبوبات دن بوكرلجه معناسنه در ﴿ دلو ﴾
قوغه وبروج اثنى عشرك اون برنجى برجى اسميدر ودكرماندن استعمال اولنان سپدن ده
ديرلر بو لغت عربيله مشتركدر ﴿ دنداركاو ﴾ سكون نونين وفتح دال مهمله وكاف عربيله
خلال معناسنه در كاو كاويدن لفظندن اسم فاعلدر كذا فى شرفنامه ﴿ دوادو ﴾ پياپى
سكرتمك يعنى بلا منقطع سكردوب كتمك مولانا هاتفى بيت خدنك از دو جانب روار وكرفت
بروى زمين خون دوادو كرفت ﴿ مع الهاء * داپرزه ﴾ فتح باء فارسى وزاء معجمه وسكون
راء مهمله ايله بر كوچك قوشدر فراشتوك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ دابژه ﴾
كسر باء موحده وفتح زاء فارسيله چپلاق ديدكلرى قوشكه زغن دخى ديرلر ابو المعانى بيت
نشود بلهوسان عشق حقيقى دمساز * كار شاهين نكند دابژهٔ كم پرواز ﴿ دادخواه ﴾
سكون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله داد استيجى يعنى شكايتجى مير نظمى
بيت ترحم ندارى باين بى كناه * شوم روز محشر ز تو دادخواه ﴿ داددده ﴾ سكون دال
ثانيه وكسر دال ثالثه مهملات ايله لفظ مركبدر دادايديجى معناسنه كه جناب حضرت
بارى جل ذكره در وبر معناسى دخى شهور ملكينك دردنجى كونى اسميدر ﴿ دارپژه ﴾
سكون راء مهمله وفتح با وزاء فارسيين ايله سرچه دن كوچك بر قوشدر الاجه تويلرى
اولور تركيده آكا اسكته ديرلر ﴿ داروغه ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح غين معجمه
ايله صوباشى معناسنه در چغتاى لسانيدر ﴿ داره ﴾ فتح راء مهمله ايله بوزن چاره اوج
معنايه در اول وظيفه كه هر كون ويريله حكيم سوزنى بيت هر كه عمل كرد بديوان او *
خامه بودجامكى وداره كير * ثانى مخفف دائره در ثالث هاله معناسنه در كويا تدويرى
سببى ايله داره دينلمشدر ﴿ دازه ﴾ فتح زاء معجمه ايله اول نسنه يه ديرلر كه ايكى اغاجى ديكوب
وبر اغاجى دخى آرقورى اول اغاجلرك باشنه محكم ايدرلر كه كوكرچين وطاوق وغيرهما
طيورآنك اوزرينه اوتورر ﴿ داسغاله ﴾ سكون سين مهمله وفتح غين معجمه ولام ايله معيار
جماليده كوچك اوراق كه دهره دخى ديرلر اغاج وباغ بودامق ايچون ايدرلر شمس فخرى
بيت براى ديدهٔ بدخواه جاهت * بود مريخ دركف داسغاله * تفسير لغتده وشاهديده
شمس فخرينكدر اما اوراق ايله يا دهره ايله كوز چقارتمنك مناسبتى ندر هله عدونك بورنى
وقولاغنى كسدرسه مناسبتى وار ايدى بيت براى قطع كوش وانف خصمت * بود مريخ
دركف داسغاله * بارى بويله اولسه مناسب ايدى مؤيد الفضلاده باشى اكرى دكنك
معناسيه مرويدر ﴿ داسكاله وداسكله ﴾ كلاهما بسكون السين المهملة وفتح الكاف الفارسى

باغبانك باغ بودادیغی دهره كه عربیده منجل دیرلر ظهیر فاریابی بیت درکف دوستت
برای عدو * داسکاله چو ذوالفقار بود * بعض فرهنکلرده باشی اکری بر اغاجدر که آنکله
میوه قوپارمق ایچون اغاجك دالنی چکرلر وبعض نسخه‌ده شین معجمه ایله واقعدر اما
اصحی سین مهمله ایله‌در ‡ داسه ‡ فتح سین مهمله ایله بغدای وآرپه سنبله سنك قابچغی
عربیده سفاد دیرلر میر نظمی بیت شود خوشه غدای آشنارا * چو داسه نشتر حلقوم
اعدا ‡ داشنه ‡ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یعنی کهنه وفرسوده شاه ناصر
خسرو * قطعه * اینکه شد زرد و کهن پیرهن جا نست * پیرهن باشد جانرا و خرد راتن *
عاریت داشتم این ازتو تا پکچند * پیش تو بکفنم این داشته پیراهن * وبو معناسی دخی
داشتن لفظندن اسم مفعولدر بو معنایه مصرع اولده واقعدر ‡ داغینه ‡ کسر غین معجمه
وسکون یای تحتانی وفتح نونله حیواناته داغ اوواجق دمور آلت ابو المعانی در نعت شریف
بیت آسمان از مقدمش یافته شرف * مهر بر پیشانیش داغینه است * فرهنك جهانکیریده
یعنی کهنه مسطوردر ‡ دالابه ‡ فتح باء موحده ایله قراول عربیده طلایه دیرلر ولهُ در نعت
شریف بیت انجم رخشان که شب با مشعله * بهر پاس خلوتت دالابه است ‡ دالانه
فتح نون ایله بمعنی دالان مرقوم یعنی دهلیز وله بیت عالم فانی بچشم عارفان * کشته تار
و تیره چون دالانه است ‡ دالبزه ‡ سکون لام وضم باء موحده وفتح زاء فارسیله یعنی
داربزه مرقوم یعنی برکوچك الاجه قوشدر ‡ دالپوزه ‡ سکون لام وضم باء فارسی
وفتح زاء فارسیله وطواط کبی بر قوشدر کتاب السامی فی الاسامیده ترند دیدکاری قوشدر که
عربیده وصع دیرلر فتح واو وسکون صاد مهمله ایله ‡ دالوزه ‡ ضم لام و واو معروفله‌ده
دالپوزهٔ مرقوم معناسنه‌در ‡ داله ‡ بوزن ناله بمعنی دال مرقوم که قرتال. رهاء علامتله
دخی مرویدر ‡ دالیزه ‡ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله چلی دیدکاری
قوشدر انی یونور میر نظمی بیت چو شاهین قهرت در استیزه بد * کروه عدو همچو دالیزه شد
‡ داموزه ‡ سکون میم وفتح واو و زاء معجمه ایله داموز مرقوم معناسنه که زبل سپیدیدر
‡ دامیده ‡ کسر میم وسکون یای تحتانیله برنسنه اوزرنده اولمش نسنه وکوکندن قوپمش
ودخی تخم صاچلمش وخاکی ویا خود غله‌یی هوایه ویرمش یعنی صاورلمش دیمکدر که دامیدن
اسم مفعولی اولور میر نظمی بیت بامر قضا بخت کردیده شد * همه خرمن مال دامیده شد
‡ دانچه ودانژه ودانیژه ‡ اوچی ده سکون نونله مرجمك که مجود دخی دیرلر عربیده
عدس دیدکاری غله‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ‡ دانش پژوه ‡ دانش اسم مصدردر
علم ومعرفت معناسنه وپژوه فتح با وضم زاء فارسیله وواو معروف واظهار هایله ارامق
وآرایجی معناسنه‌در معنای ترکیب اهل علم ودانشمند وطالب علم معناسنه اولور شاه
ناصر خسرو بیت شه مملکت کیر ودانش پژوه * منوچهر چهر وفریدون شکوه ‡ دانکانه
فتح نونین وکاف عجمیله مجمع الفرسده متاع واثواب معناسنه حکیم انوری بیت ای درجوال
عشوه علی وار با شداو * از حرص دانکانه بکفتار روزکار * اما فرهنك جهانکیریده سکون
نون اول ایله اولنسته یه دیرلر که یاران سیر وصحبته کتدکلرنده آنلر برلری خرج ومصرف طعام

طعام ولوازم سایره ایچون ویردکلری بر مقدار اقچه معناسنه‌در کمال اسمعیل * قطعه *
باکف دریاش توهردم زنند * ابر زند بر رخ دریا تفو * کرچه مراهست بجز وار فضل * نیست
زدانکانه مرایك تسو ‡ دانه ‡ حبوبات قسمنك هرنوعنه دیرلر حبه معناسنه ودخی قوش
یمی چینه معناسنه ‡ داه ‡ بوزن کاه قول وقراواش جاریه وخدمتکار معناسنه استاد
فرخی بیت خنك آن میرکه درخانهٔ تو بارخدای * پسرودختر آن میر بودبنده وداه * وخدمت
معناسنه‌ده استعمال اولنور استاد رودکی بیت اختراند آسمانشا ن جایکاه * هفت
تابنده دوان دردو وداه * بعض نسخه‌ده غایت ملایم دلبر اوغلان واکر عورت که هرکسه
بی تکلف آشنا اولوب تابع اوله بو معنایه میر نظمی بیت مبین آن هیز مستعمل که هرکاه * کند
صحبت بهرکس میشود داه * وبو معناسی دخی اون عددرکه مشهوری ده‌در قاعدهٔ کاییه
اوزره شاه وماه وکاه کبی در الفسز استعمالی صحیحدر مجمع الفرسده صروری اون عدد
معناسنه‌در ودکینك بیتنی شاهد ایراد ایلمش ایله اولسه دو وداه ضم دال ایله اولمق کرکدر اما فتحه
ایله اوقنسه دونده معناسنه اولور حکیم فردوسینك بو بیتنده واضحدر بیت ابر داه ودو هفته
شد کدخدای * کرفتند هریك سزاوار جای * بو معنایه ابو شکور دخی بیت الا تا ماه
نوخیده کما نست * سپهر کردمه داه وچهار را ‡ داهیه ‡ کسر ها وفتح یای تحتانیله شدت
بلا ومصیبت تعریفنده * الداهیة من شدائد الامر والجمع دواهی داهیة الدهر ما یصیب
الناس من عظم نوائبه دیمشلر لغت مشترکدر فارسیده دخی استعمال اولنور ‡ دایره ‡ چون
پیرامن معناسنه ودکرمی اولدوغندن چالنان دائره وهرنکه صحیح مدور اوله ودایره
کوکل ویرمشه دیرلر ابو المعانی بیت من دائرهٔ دائرهٔ کون شده‌ام او * کردست دهد دایره زن
باشم از پنجا * بو بیتده اوج معنی واقع اولمشدر ‡ دایه ‡ حقیقتا اطفاله خدمت ایدن جاریه
واستعاره طریقیله‌ده محلنده استعمال اولنور نتکم شیخ سعدی کلستاننده * نثر * دایهٔ
ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات را در مهد زمین بپرورد ‡ دباله ‡ فتح باء موحده ولام
ایله توریغ معناسنه‌در شاعر بیت در انجا لازم آید چون قباله * بهریك دادیك کارد ودباله
‡ دپایه ‡ فتح باء فارسی ویای تحتانیله بمعنی دبستان یعنی مکتب خانه میر نظمی بیت
چو اطفال نورس بمکتب روند * دپایه چوکلزار جنت کنند ‡ دبدبه ‡ سکون باء اول
وفتح ثانیله نقاره معناسنه‌در شیخ نظامی * مثنوی * با فلك آن شب که نشینی بخوان
پیش من افکن قدری استخوان * کاخرلاف سکیت میزنم * دبدبهٔ بندکیت میزنم * حکیم
نزاری قهستانی بیت دبدبه تاکی زنی برسر بازار عشق * جمله زبانی خموش چند ازین
داوری * ودیلك معناسنه‌ده کلور واستعاره طریقیله شهرت ودولت وجاه حشمت معناسنه‌ده
استعمال اولنور میر نظمی بیت دبدبهٔ جاه بکیوان رسید * این سخنی انس وملك می شنید
‡ دبره ‡ فتح باء موحده وراء مهمله ایله قصیل درکه خوید معناسنه عربیده سبزه وانی
حصه حصه ایتمك شاده دخی دیرلر قصیل معناسنه اولدوغی مجاز مرسل طریقیجه در
‡ دبه ‡ تخفیف ایله کبه و زننده بر علتدر عربیده فتق دیرلر خایه‌یه اینوب طوردقده
شیشر ‡ دبه ‡ تشدید ایله کوندن یاپلمش بر ظرفدر اهل سفر ایچنه یاغ وبال وربا

وامثالی نسنه‌لر قورلر وصومطره سنه‌ده دیرلر دخمه سکون خاء معجمه وفتح میم ایله
مقبره معناسنه استاد عنصری بیت هرکرا رهبری کلاغ کند * بیکمان دل بدخمه داغ کند
ومیت ایچون اینه‌کلری صندوقه ومیت قودقلری سرداب که مخصوص میت ایچون اوله
حکیم فردوسی بیت یکی دخمه از بهر او ساختند * همه فرش دیبا درانداختند * اما بو
بیتدن فهم اولنور که میت دفن اولندوغی قبه اوله ومدفن معناسنه اولدوغی جمله‌دن
اقرب واصحدر مولانا وحشی * قطعه * اکر بدخمهٔ زابلستان بمثل * کسی وخنجر وشمشیر
اوکشند بمثال * بکرد جسم نکردند رو زحشر ازبیم * روان سام ونریمان وروح رستم زال
ومؤید الفضلاده ارکك دوه‌کو کردکده آغزندن چقان کوپوك که عربیده کسر شین معجمه ایله
شقشقه دیرلر دده یرتجی جانور که دد دخی دیرلر استاد لطیفی بیت شبی قیرکون ماه
پنهان شده * بخواب اندرون مرغ ودام ودده * حکیم سنایی بیت چه بوی چون ستور و
دیو ودده * چارمیخ اندرین کدای کده * وجد معناسنه‌ده وتعظیم واکرام وجهی اوزره
درویشانه‌ده دده دیرلر درازه بوزن قرازه دیوث معناسنه که کشخان وغلتبان دخی
دیرلر هندی لسانده بهروه دیرلر کمال اسمعیل بیت هیچ نامه ورقعه سلام مانوشت * زهی
درازه وزن روسپی ولوطی کار * عربیده یوك اکیر دکلری ایکه دیرلر درآینده یعنی کوینده
وآواز کننده شیخ نظامی بیت درآینده هرصودرای ستیز * زبانك تهی مغز را کرده تیز *
درپه سکون راء مهمله وکسر باء فارسیه اوج معنایه کلور اول بمعنی پیوند * وپاره
شمس الدین کوتوالی بیت زبس درپه کزد بر خرقهٔ خویش * زسنکینی بدی هفتاد من بیش
وجامه یه دیکلن پاره معناسنه اورمزدی درمدح یکی از اولیا * قطعه * ای بهاری که ابر زنده
تست * شمع عرفان زمهرت افروزم * کر بدرد زبرق آن زنده * درپه از مهرومه پرودوزم
ثانی بمعنی عفو ومسامحه ثالث ناپیدا معناسنه در درداده سکون را وفتح دالین
مهملات ایله دکرمانك صویی آقدوغی اولوق معناسنه در دردزه اضافتله وکسر زاء
معجمه واظهار ها ایله زنانه مخصوص بر علتدر عربیده وجع الرحم دیرلر واولادوجوده کلورکن
آنه سنك آغریسنه دیرلر دردسیاه اطبا حمای محرقه دیدکلری علت مشکله‌در میر نظمی
بیت آن سیه روشده بلای سیاه * میشود مبتلای دردسیاه درزاده سکون
راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی درداده مرقوم یعنی دکرمان اولوغی درزه سکون راء
مهمله وفتح زاء معجمه واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول پشتهٔ ریك حکیم انوری درصفت
صعوبت راه * قطعه * بکوهسار بیابان اندر آوردیم * جمازکان بیابان نوردك کوهان *
چو پشته پشته درودرزه‌های خار وخسك * چوبان بان درونهای ریك روان *
مجمع الفرسده تودهٔ علف کاه معناسنه در حکیم انوری بیت در مجلس روزکار تراین بس
کردرزه رسیده بدستت * ثانی بمعنی درز مرقوم یعنی بیو ترکیده کسر داالله مستعملدر حکیم
سنایی بیت کمر کیر خیزه لرزه بود * کیسهٔ کس فراخ درزه بود درسان سکون راء اول وفتح
سین مهملتین وراء ثانیله قلعه قپوسی وحولی اوکنه چکلن دیوار وقپو پرده‌سی که تخته‌دن ایدرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت مانند موران جهان کشتند در طاسی نهان * آن رخنه

رخنه جویان را جهان واشد درود درساره درسته فتح راو تاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله
عفوومسامحه معناسنه در رضی الدین لالای قزوینی بیت هرانکو کند جرم مجرم درسته * کند
فضل حق از همه دانش رسته درغاله سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ولام ایله فرهنك
میرزاده وشرفنامه‌ده دربند وطاغ اوزرنده آشان یول واویله محلده واقع اولان قلعه یه‌ده دیرلر میر
نظمی بیت چو کوهی سرکشیده بود عالی * شده واقع در ودرغاله غالی درقه سکون
راء مهمله وکسر قاف واظهار ها ایله سپر چوبین یعنی اغاج قلقان هندولره مخصوص در واسمی
دخی هندو لغتی اولمغه مناسبدر درکاله ودرکلاله کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح اللام
اول فتح کاف ثانی ضم کاف فارسیه ایله بمعنی یخ یعنی بوز بعض فرهنکلرده اولوقدن صواقارکن
طوکدوغنه دیرلر درکاه ودرکه کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح الکاف العجمی آستانهٔ
پادشاهان مجازا اما حقیقتا جناب باری تعالی جل شانه قپوسیدر خواجه حافظ بیت هرکه
خواهد کو بیا وهرچه خواهد کو بکو * کبرو ناز حاجب ودربان این درکاه نیست درمانده
چاره سز معناسنه در لفظ مفرد مقامنده استعمال اولنور اما مرکب اولنجه قپوده قالمش
دیمك اولور بو دخی بیچاره معناسنه اولور عربیده عاجز دیرلر چغتای لسانده ایایندی دیرلر
درمنده درمانده‌دن مختصردر دروازه اول بیوك قپودر که دائما آچق طورور
وترکیبندن بو معنی فهم اولنور که درقپو در وازبازکی آچق معناسنه در وحرف هاکه آخر
مرکباته لاحق اولمق قاعده در معنای عام ترکیبدن معنای خاص علمیته علامت نقلدر شارح
منظومهٔ حقایق بو عبارت ایله نقل ایدر * الدرب هو الباب الواسع وفی الفارسیه یقال لها
دروازه * اکرچه وسعتی بیان ایتمش اما قید آخره تعرض ایتمامش قید آخر بودرکه هر آچق
طوران قپیا قسنز قپویه دروازه دینلمز انجق شهره کیر یاجك محل که صوقاقلر لرنده قپو
ایدرلر لکن احتیاج اولدقجه قپامزلر اکا دروازهٔ شهر دیرلر بو بیتدن مفهوم در شمس فخری
بیت نتوان دهن مخالفان بست * دروازهٔ شهر را توان بست * بو معنایی مؤید حکیم
سنایی بیت برتر از صورت و مکان ومحل * در دروازهٔ جهان ازل * محل مرقومده اهل
بازار اوتوروب بیع وشرا ایدرلر ودخی درویشلره وسائلره اول محل مجمع اولوب دریوزه محلی
اولمغله بر سبیل تجوز دلنجیلك صفتی ده قصد اولنور استاد لطیفی بیت زکوی دلبران
دروازه کردن * بود دردکهن را تازه کردن دروانه سکون راء مهمله وفتح نونله کپنك
دیرلر نردبان باشلرنده وطام اوزرینه وبعض فوقانی اوطه لره چقمق ایچون ایدرلر استانبولده
اکثر اولرنده نردبانلری باشلرنده اولور که قپانوب آچیلور درواه سکون راء مهمله واظهار
ها ایله دروا ودرواره مرقوما نك اوج معنالریله مترادفدر جمله‌دن بمعنی سرنکون امیر
معزی * قطعه * همی چو کوه نماید سمند بادنکش * زباد کوه نمایش مخالفان کاهند * کنند
زآتش شمشیر جان ازیشان کرد * زهول آهن او جفت ناله وآهند * زبیم دشمن تیغش که
بر شود بفلك * ستارکان همه در برج خویش درواهند درونه ضم راء مهمله و واو
معروف وفتح نونله درت معنایه کلور اول حلاج یایی فخر الدین جرجانی بیت سرسر وسهی
شد باشکونه * دو تا شد پشت او همچون درونه * ثانی مطلق یایه دخی دیرلر مولانا کسایی

بیت تیر بودیم چون کمان یکچندی * کوز کشتیم چون درونه شدیم * ثالث بمعنی درونه میر خسرو بیت چون غمزده را بران تحیر * ازخوردن غم درونه شد پر * رابع مؤید الفضلاده دویه دن بر کوکدر عقرب هیئاتنده درونهٔ عقربی دیولر تعریب ایدوب درونج دیدیلر وضم دال وراء مهملتین ایله قوس وقزح معناسنه در ﴿ درویزه ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله بمعنی دریوزهٔ مرقوم یعنی دیلنمك کزمك دلنجیلره لازمه اولدوغندن اسم اولمشدر شیخ سعدی بیت چوپیری بدرویزه شد بامداد * درمسجدی بود وآواز دار * شیخ نظامی * مثنوی * پنبه پراکنده چوکل کوش تو * نرکس چشم آبلهٔ هوش تو * وعده بدروازهٔ کوش آمده * خنده بدرویزهٔ هوش آمده * میر خسرو بیت فروغست درکل امین خاك پیوست * که تو درویزهٔ خورشید ومه رست ﴿ درویه ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح یای تحتانی ایله جامه یه دیکلن یامه بز اولسون غیری اولسون میر نظمی بیت زعالم هرکه دل ناکامه دارد * درویه رقعه اش درجامه دارد ﴿ دره ﴾ فتح راء مخفف ومشدد ایله ده جائز دردرت معنایه کلور اول ایکی طاغ اراسنده واقع برمقدار آچق یر خواجه حافظ بیت صیدکشته چشمش بر آهو بره * بر آورده کبکان خروش از دره * وطاغ اراسنده سیل اقدوغی یره ده دیرلر وله ایضا بیت زشیرین کیاهان کوه و دره * شکر یافته شیر آهو بره * اصلی دردر آخرنده کی ها پایه ودسته ده اولان هاکبی اختصاصیه اولمغله جائز در ثانی بمعنی شکم کسائی بیت درهٔ من شدست ازنعمت * چون زنخدان خصم پرعنده * ثالث شول شکمه دیرلر که هرنقدر طعام یسه وهرنه بولورسه ییوب طویمیه استاد لبیبی بیت داددرهٔ که کاه نان خوردن * ساکن نشود بهفت من سرکین * رابع فرهنك جهانکیریده بمعنی شکنبه حکیم ناصرخسرو بیت کرك از دمه خوران ورمه درکیاچران * هر یك بحرص خویش همی پر کند دره * حکیم سوزنی بیت ده مرغ مسمن تو بتنهای بخوردی اودرهٔ کاوی بده انباز نیابی ﴿ درهشته ﴾ سکون راء مهمله وشین معجمه وکسر ها وفتح تاء مثناة ایله بمعنی جود وعطا شاعر بیت بسکه دارد سخا ودرهشته * در زمانه نه زد نه درهشته ﴿ دریاچه ﴾ کول معناسنه عربیده خلیج دیرلر ابوالمعانی بیت زشك داغ سینه ام یاقوت درکان بوده است * نزداشك چشم من دریاچه عمان بوده است ﴿ دریچه ﴾ پنجره واوجه قپو یعنی بیوك قپودن کوچك قپو اویارلر آت کیرمیه جك قدر وبعض نسخه ده اولوطاغ دپه سنه دیرلر ﴿ دریوزه ﴾ سکون راء مهمله وضم یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی دروازه کردن یعنی دلنمك معناسنه که درویزه دخی دیرلر خلاق المعانی بیت درمانده ام بدست غریمان مظلمه * دریوزهٔ زکوی عطای تو میکنم * مولانا جامی * مثنوی * ای خدا کمترین کدای توام * چشم برخوان کبریای توام * میرسم بردر تو هر روزه * شیٔ لله زنان بدریوزه ﴿ دزدنه ﴾ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ونون کواکب سیاره یه دیرلر یعنی یدی یلدز که ثابت اولمیوب دائما حرکت اوزره درلر بونلر در زحل ومشتری ومریخ وشمس وزهره وعطارد وقمر بونلرك فارسیده اسملری زحله کیوان ومشتری یه برجیس واورمزد دخی دیرلر مریخه بهرام شمسك اسامیسی خورشیددن غیری چوقدر وزهره یه ناهید وعطارده تیر وقمرك دخی

دخی ماهدن غیری آدلری چوقدر و بونلرك هر بری برکوکده در وحرکتلری بر برینه مخالفدر کمی رحاوی وکمی دولابی وکمی حمایلی دوراید رلر وهر برینك مخصوص حرکتی واردر زحل غایت بطی الحرکه در اوتوز اوج یلده بردوره یی تمام ایدوب مرکزنه کلور مشتری اون ایکی یلده تمام دوره ایدر ومریخ بعض فلکیلر قولنجه درت یلده وبعضیلر قولنجه ایکی بچق ییل وبعض قولده بر بچق ییلده دور ایدوب مرکزنه کلور وشمس بر ییلده تمام دوره ایدوب هر برجده بر آی مکث وار در وزهره سکز آیده وعطارد درت بچق آیده وقمر اوتوز کونده دور ایدر هر برجده ایکی بچق کون طورر و یکرمی سکز منزله سی وار در هر منزله ده اون ایکی بچق کون طورر که اوچیوز اللی کونده منازلی قطع ایدر و بونلرك سیری غربدن شرقه در اما فلك الافلاك که فلك اطلس وفلك اعظم دخی دیرلر یکرمی درت ساعتده تمام دوره ایدوب مرکزنه کلور بونك سیری شرقدن غربه در ایچنده اولان سکز کوکی معا دوندرمکله سبعهٔ سیاره نك دور وحرکتلری کورنمیوب بونك سرعت حرکتنده سیارات شرقدن غربه کیدرکبی کورینور الله اعلم وسائر کواکب فلك ثابتده اولمغله انلرك حرکتلری وفلك ثابتك یتمش ییلده بردرجه حرکت مخصوصه سی واردر دیرلر بو محل بوندن زیاده تفصیله تحمل ایلمز تفصیل استین هیئات کتابلرینه نظر ایتسون ﴿ درکاله ﴾ بمعنی درکالهٔ مرقوم ﴿ درژه ﴾ فتح زاء فارسیله بمعنی مهرکه خاتم معناسنه در اداة الفضلاده بمعنی پرخشم ﴿ درینه ﴾ کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح نونله اتاجنده اولان یومریجه نسنه یه دیرلر ترکیده بز وعربیده غدد دیرلر ﴿ دستارچه ﴾ ایکی معنایه کلور اول المقرمه سی که دستمال دخی دیرلر حکیم انوری درمنقبت امام علی رضی الله عنه * رباعی * آن دست که جود درسجود آمد ازو * دیباجهٔ ترتیب وجود آمد ازو * دستارچهٔ که یکدمش خدمت کرد * تانیست نکشت بوی جود آمد ازو * خواجه حافظ * رباعی * ماهی که قدش بسرو میماند راست * آیینه بدست روی خود می آراست دستارچهٔ پیشکشش کردم کفت * وصلم طلبی زهی خیالی که تراست * ثانی مندیل که صارق یرینه صاریورلر ﴿ دستاره ودستره ﴾ الفك اثباتیله وحذفیله جائز ال بچقوسی که برنوع کوچك بچقودر عربیده منشار دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ازشکرنی که هست بهره مجاییدنش * لب همه دندان شده برمثل دستره * حکیم واولی بیت خواندن مدح توان بردل دشمن که کند * آن بجادستره نتواند برچوب زرنك ﴿ دستانبویه ودستنبویه ﴾ کلاهما بمعنی شمامه که قاون کبیدر اما الاجه وخوشبویدر دستنبوی دخی دیرلر بعض عطریاتدن شمامه ایدوب اله طوتارلر غایت نفعی واردر شمس طبیبی بیت زدستنبویهٔ خلقش جهان وانسان معطر شد * که هردم میکند سجده نسیم باغ رضوانش ﴿ دستانه ﴾ سکون سین مهمله وفتح تا ونونله آلت زراعتدن بر آلتدر دستاهنك دخی دیرلر ترکیده طوتق دیرلر ﴿ دستاویزه ﴾ هدیهٔ مختصر وواسطهٔ بزرکان کذا فی المجمع مثال معنیٔ اول میر نظمی بیت بدستاویزه محنت آیدیوم * شب وروز ایام غم کسترم ﴿ دستبانه ﴾ سکون سین مهمله وتاء مثناة موقوف وفتح باء موحده ایله الدوان وقوپلاق که دستوانه دخی دیرلر ﴿ دستوزه ﴾ سکون سین وتاء موقوف وضم سین ثانیله اول قره دیرلر که خواستکار

اولمش اما هنوز نكاح اولنمامش اوله كه نامزد دخی دیرلر تركیده نشانلو دیدكاری معنایه در
شاعر * مصرع * یكی دخترك دست سوزه بدی ❊ دست‌شانه ❊ سكون سین وتا وفتح
شین معجمه ونونله قزازلرك چیر دیدكاری طراق كه كوندن اولور ❊ دستگاه ❊ سكون سین
مهمله وتا وفتح كاف عجمی واظهار هایله اوج معنایه كلور اول اول نسنه دركه عامه تحریف ایدوب
د زكاه دیرلر قماش وبز وكتان طوقورلر حكیم انوری بیت باصطناع برآراست دستگاه وجود
باعتماد بیفزود پایگاه صدور * ثانی اكثر قدرت وقوتدن كنایه ایدوب بو مرتبه كاره الی
ایریشور وكوجی یتر معناسنه استعمال اولنور استاد لطیفی بیت آنچه از هر چیز دارد
دست رس * دستگاه اونداند هیچ كس * ثالث كثرت اثواب واموال وارزاقدن كنایه در
حكیم فردوسی بیت بدانش نبد شاه را دستگاه * وكرنی مرا بو نشاندی بگاه ❊ دست كله
سكون سین وتاء موقوف وفتح كاف ولامله ایكی معنایه كلور اول اول نسنه دركه ایپ ودریدن
ایدوب آت وقاطر ایاغنه بخورلر تركیده كوستك دیرلر ثانی شبیه ونظیر معناسنه در
كذا فی فرهنك جهانگیری ❊ دستكه ❊ ایكی معنایه كلور اول دستگاه مرقومدن مخففدر اوج
معناسنده مستعملدر ثانی قوت وقدرت معناسنه حكیم فردوسی بیت به نیك وبه بد
دادمان دستكه * خداوند كیوان وخورشید ومه ❊ دست موزه ❊ ضم میم وواو معروف
وفتح زاء معجمه ایله یعنی دستاویز مرقوم حكیم سنائی بیت ساخته دست موزه سالوس
هر یك من جو ودو كاسه سبوس * امیر فخر الدین ربیع الملكی بیت ای تیغ اوكه فتح زتو دست
موزه ساخت * یارب بدست اوچه درخشنده كوهری ❊ دستواره ❊ لفظ مركبدر دست
ایله وار وهاء علامتدن دست معلوم وار كلمه‌ٔ لیاقتدر وهاء علمیته نقل ایچوندر معنای تركیب
الكبی وال قدری نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه شیخ اوحدی در جام جم بیت چون خوری نان
دستوارهٔ او * نظری كن بدست پارهٔ او ❊ دستوانه ❊ سكون سین وتا وفتح واو ونونله اوج
معنایه كلور اول یعنی دست ابریجن كه دستیانه ودستینه دخی دیرلر ثانی صدر مجالس
معناسنه كه یا لكز دست دخی دیرلر حكیم نزاریٔ قهستانی بیت پادشاهی بما رسید كه یار *
باز آمد بدستوانهٔ ما * ثالث ساعد آهنین یعنی قولچاق كه جنك كونلرنده زره كیدكده انی
قوللره كیدرلر تركستانده قلق دیرلر ❊ دستورده ❊ سكون سین وتاء مثناة وراو وفتح واو
ودال مهملات ایله بوزن پرورده اوقلاغی كه آنكله یوفقه آچارلر كذا فی المجمع ❊ دستورشاه
برنوع ذی قیمت جواهر ایله مرصع تاجدر كه شاهلره مخصوصدر حكیم فردوسی بیت تبارك
برش تاج دستورشاه * زكوهر كران سنك وتابان ماه ❊ دستوره ❊ سكون سین وتا
وفتح واو وراء مهملتین ایله یعنی دست زنج ودست ارهٔ مرقوم یعنی ال بچقوسی كذا فی المجمع
❊ دسته ❊ بوزن بسته التی معنایه كلور اول قبضهٔ شمشیر وخنجر وبچق وتیر وتیشه وامثالی
ثانی اهل صنایع آلتلرینك صاپی معناسنه عموما ثالث كل ولاله وسنبل وریحان وامثالی شكوفه
وسبزه دسته سنه دیرلر محمد شمس بغدادی بیت صد دسته باد از كل واقبال در كفت * برفرق
دشمنان تو تیغ دو دسته باد * حكیم فردوسی بیت یكی دسته داری كنا یون بدوی * ازو بستدی
دستهٔ رنك وبوی * كمال اسمعیل بیت چهر شاهان د رقبای سبز وسرخ * همچو كل

كل باغنچه دریك دسته اند ❊ رابع یعنی جاروب یعنی سپوركه حضرت مولانا قدس سره بیت
دمی چو فكرت نقاش نقشها سازی * كهی چو دسته فراش فرشها روبی * خامس یار ومعاون
معین ومددكار معناسنه شاه ناصر خسرو * رباعی * بسته هوا مباش اكر خواهی * تا دیو مر
ترانكردد سته * چون از فساد باز كشتی دسته * آنكه كند صلاح ترا دسته * سادس یعنی
یعنی كستاخ وكستاخی كردن استاد رودكی بیت نیست از من بتر عجب كستاخ * كه توكردی
در اولم دسته ❊ دست یافته ❊ یعنی ظفر یافته وغالب شده میرنظمی بیت دست یافته
باد دایم برعدو * می نماید نصرت واقبال رو ❊ دستیانه ودستینه ❊ اوج معنایه كلور اول
حكم همایون شاهان ووزرا فرمانی معناسنه استاد منجیك بیت مرا بباغ تو دستینهٔ نیشت
چنان * كه تیره كردد از اشك مانوی از وی * بو معناده مطلق مكتوب ومراسلات معناسنه
كلور وله بیت كه كند كاربدان خط تو ای مردك خر * دركس زنت سزد این خط وآن دستینه
ثانی یعنی دست برنجن یعنی بلازك وقول یاغی كه اینجو ولعل وسائر نسنه‌لردن ایدرلر مولانا
جامی بیت زدستینه دو ساعد داده رونق * ززركرده دو ماهی را مطوق * شیخ نظامی
بیت سی كنزوی مراد ستینه سازند * به از سیمی كه بر دستم كذارند * ثالث دستهٔ عود ورباب
وطنبور وامثالهم حكیم خاقانی بیت دل بكیسوی چنك دربندید * جان بدستینهٔ رباب دهید
❊ دسكره ❊ سكون سین وفتح كاف عجمی وراء مهملتین ایله ایكی معنایه كلور اول هر شهر
وقصبه یه دیرلر عموما عربیده كی مدینه ومصر معناسنه حكیم نزاریٔ قهستانی بیت بكهپایه
دارم یكی دسكره * كه بر دستكاریش باد آفرین * ثانی بو شهر اسمیدر عراق عجمده خصوصا
تاریخ طبریده مسطوردر كه هرقل ملك رومی منازعدن پاك ومصون ایتدی فرخان ملك
رومدن فرار وهزیمت ایلدی هرقل عقبندن ایریشوب فرخان وملك عجم ایله محاربه
ایلدكده عجم ملكی قاچوب شهر دسكره یه واردی مزبور شهرك متین ومحكم حصاری اولمغله
آنده تحصن ایلدی سواد عراقده آندن معظم شهر یوق ایدی شهر مزبور معناسنه استاد لبیبی
بیت كاردانی همی ارزی بسوی دسكره شد * آب پیش آمد ومردم همه در قنطره شد
❊ دسمره ❊ سكون سین وفتح میم وراء مهملتین ایله دسكرهٔ مرقوم معناسنه مرویدر
❊ دسه ❊ سكون سین مهمله وفتح میمله برنوع غله آدیدر كذا فی مجمع الفرس ❊ دسه ❊
فتح سین مهمله ایله ایكی معنایه در اول جلاهلرك ایلك یوماغی میرنظمی بیت زنكی بودكیسو
ژولیده * بند سرچون دسه بیولیده * ثانی طوقنان بزی صاردقلری چاركوشه اغاج كه
عربیده منوال دیرلر ❊ دشمه ❊ سكون شین معجمه ایله بوزن چشمه ایرانیلردن بر مبارز پهلوان
نامیدر كذا فی مشكلات شهنامه ❊ دشنه ❊ سكون شین معجمه وفتح نونله خنجرك مخصوص
آدیدر وبرنوع خنجر تیغی دركه انسزا اولور ابو المعانی بیت زمژكان دشنه‌ها زد سینهٔ دل
شده حال دل بیچاره مشكل * لار خلقنه مخصوص برنوع خنجره ده دیرلر شیخ نظامی بیت من
آن روم سالار تازی مشم * كه چون دشنهٔ صبح مردم كشم ❊ دشنوه ❊ سكون شین معجمه
وفتح نون وواو ایله یعنی دشنهٔ مرقوم كذا فی نعمة الله ❊ دشیشكه ❊ كسر شین معجمهٔ اول
وسكون یای تحتانی وشین ثانی وفتح كاف فارسی واظهار هایله یعنی شب كیجه معناسنه

صاحب فرهنگ جهانگیری نقل ایلمشدر دكزده سكون كاف وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله صقالی و بیغی تراش اولان آدمه دیرلر كذا منه دلاله لام مشدده ایله اوچ معنایه‌در اول غمز وغیبت ایدیجی ثانی ناز وعشوه ایدیجی زنه دیرلر ثالث عاشق ومعشوق میاننده اولان واسطه‌یه دیرلر حكیم سنایی بیت چون درآمد وصال راحاله * سردشد گفتگوی دلاله * مولانا هاتفی بیت فرستاده دلالهٔ هوشمند * پی خواهش دردا ناپسند *

دله فتح لام ومیمله تازه مایه اورلمش پنیر آكادلمك دخی دیرلر تركیده دال یرینه تاء مثناة ایله تازه كسلمش پنیره تله دیرلر غلط در اصلی دال ایله‌در كذا فی فرهنگ جهانگیری دله لام تخفیفله اوچ معنایه‌در اول دشتی برجانوردر سموره مشابه تركیده سكسار دیرلر دریسن دباغت ایدوب كورك ایدرلر سینه سی بیاض سائر یری سیاه اولور سمور وزرداوه وسكسار برنوع جانوردر انجق سمور نرم ولطیف وبراق اولور صافی سیاه در بیاض یری یوقدر واستعمالنده خاصه واردر واقامتی زیاده‌در وزرداوه برمقدار صاری ودر سینه سی بیاضدر قیمتی سموردن آزجقدر بونك دخی خاصه سی واردر اما سكسارك توبلری اوچی سیاه ودیبی بیاضدر برمقدار درشت درو براق دكلدر قیمتی زرداوه دن آزجقدر استعمالنده اقامتی یوقدر بولغنی تعریب ایدوب دلق دیدیلر شیخ نظامی * مثنوی * روز وشب ازقنه‌ز وقاقم چراست * این دله نیست پلنك اژدهاست * گربه‌نهٔ دست درازی مكن * بادلهٔ دهدله بازی مكن * مجمع الفرسده دله قاقم ایله تفسیر اولنمش ولام مشدده ایله مذكور جانور معناسنه منقولدر وفرهنگ میرزا ابراهیمده دله بیان كدیسی دیومرویدر بو بیت ایله استشهاد اولنمشدر استاد فرخی بیت همیشه تا بصورت یوزبر تر باشد ازآهو * همیشه تا بقوت شیر بر تر باشد از دله * حكیم اسدی بیت زهر سو پی اندازه دروی بجوش * بتان پرندی برش دله پوش * ثانی بمعنی دلاله ثالث جامهٔ پشمینه ومرقع درویشان كه معربی ایله مشهوردركه دلق دخی دیرلر وتشدید لام ایله مكر وحیله معناسنه وبر مشهور مكاره عورت آدیدر دلهٔ محتاله دیرلر استاد فرخی بیت زبهر آنكه ازبند تو چون هردم رها گردد * كنون دایم همیخواند كتاب حیلهٔ دله دلیله كسر لام وسكون یای تحتانیه ایله بلغور معناسنه شاعر بیت چو روی كرده نهفته طعامهای نفیس * غد ابشام وسحرشد دلیله ومنجو دمامه فتح میمین ایله ایكی معنایه‌در اول نقاره معناسنه در سیف الملوك درمدح جلال الدین اكبرشاه * رباعی * ای شاه فلك رتبت وخورشید سریر * فیلت بنقار خانه‌كاه زدوكیر * آورد زسر دمامه وزدندان چوب * سنجش شده كوشها وخرطوم نفیر * ثانی نفیر معناسنه حكیم نزاری قهستانی * مثنوی * بكین برخاسته چون شیر غران برفتن تیز چون شمشیر بران * دمامه برد میدند ازبكاهی * روان كشتند چون دریا سپاهی * بعض نسخه‌ده دبلك كه قولتق آلتنه طوتوب چالارلر دمدمه فتح دال مهمله سكون میم اول وفتح ثانیله درت معنایه‌كلور اول فرهنگ جهانگیریده مكر وفریب وافسون معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت زین دمدمها زنان بترسند * برما تو مخوان كه مرد مردیم حكیم نزاری قهستانی بیت ملك قناعت مده بدست طمع بازه * مثوی نشاید زبون

زبون دمدمهٔ زن * ثانی نقاره ودهل وكوس وامثالی نسنه‌لر معناسنه وله بیت دمدمه میزنند برسر بازار عشق * همسر جان میدهند كیست خریدار عشق * ثالث بمعنی آواز سیف اسفرنكی بیت اگرچه دمدمهٔ جاه دیرمیماند * بشعر زنده بود نیكنام مردم را * رابع غوغا وغلبه معناسنه ابوالمعانی بیت مكن ستیزه بهر كس بخوی نیكوزی * باطف شو همه‌كارت مباش دمدمه‌ساز * وفرهنگ جهانگیریده بمعنی سركوب قلعه اول نسنه‌یه دیرلركه قلعه مقابله‌سنده طپراق واغاج ونه اولورسه قلعه‌كبی نسنه ایدوب اوزرینه طوپ چقاروب قلعه‌نك برج وباروسن وایچروسن دوكرلر خلقنی تعجیز ایچون دمكاه ودمكه كلاهما بسكون المیم وفتح الكاف الفارسی واظهار الهاء آهنكر وزركر اوجاغی وحمام كلخنی وكرمید اوجاغی وامثالی نسنه‌لره دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت كه در طواف آتشم گه در شكاف آتشم * باد آهن دل سرخ رو وازدمكه آهنكرم * حكیم سوزنی بیت بصرهٔ خاطر بدمكه آرو بتفسان * كنبد كرمابهٔ دماغ سویدا دم گرفته قوقمش دری وغیری ودباغت اولنمدین متعفن اولمش معناسنه ودخی بمعنی نفس گرفته شیخ نظامی بیت زمین ازباد آهن خم گرفته * هوارا ازدراودم گرفته دمنده فتح میم وسكون نونله دمیدن لفظندن اسم فاعلدر ودخی بباد دمنده یعنی صاوریجی وافوریجی ابوالمعانی بیت بگلشن آمد وبلبل شده غزلخوان * صبا بنكهت خوش غنچه‌را دمنده شده دمنه سكون میم وفتح نونله ایكی معنایه‌كلور اول برشغال در وكلیله دخی برشغال آدیدر بونلرك محاوره ومناظره ومناقشه ومسامره‌لرینه مبنی بر كتاب تألیف اولنمشدر ابتدا دابشلیم نامنه هندی لسانی اوزره تألیف اولنمش جمیعا بهایم لساندن حكایاتدر بعده زبان پهلوی‌یه ترجمه اولنمش بعده عربی لسانی اوزره ترجمه اولنمش بعده حسین واعظ سهیلی امیر نامنه زبان فارسی‌یه ترجمه ایدوب نامنی انوار سهیلی قومش بعده جنت مكان فردوس آشیان سلطان سلیمان خان نامنه واسع علی سی نام برمرد فاضل تركی‌یه ترجمه ایدوب اسمنی همایون نامه قومش حقاكه عبارات رنكین وكلمات دلنشین نظم وابیات ایله زیب وزینت ویرمش عند الاهالی مقبول كتابدر استاد فرخی دمنه‌نك شیوه‌ایتدوكی فریب ومكر وحیله‌سی صددنده بیت دمنه از بهر شكم عافیت شیر نجست * لاجرم شیر بچه برد بسر كین پدر * حكیم خاقانی بیت دمنه اسد بجاشود شاخ برهنه سنبله * قوت موم وآتشی فعل زقوم وكوثری * ومجازا فتنه كار وحیله‌كر عورته دیرلر ابوالفرج رونی بیت تف سیاستش ازدیو دمنه ساخته خف * كف كفایتش ازشیر فتنه دوخته شیر * ثانی اول دلوكدركه تنورلرده نفس المق ایچون اولور ودخی بخار چقمق ایچون اول دلوكه قودقلری بزپاره‌لرینه‌ده دیرلر كمال اسمعیل * قطعه * آن ریش چنان نمی پسندند * صاحب طبعان این زمانی * زیراكه بهیچ كار ناید * الا ازبرای دمنه‌دانی * عربیده جمع اولمش زبل حیوانات معناسنه‌در جمعی دمن كلور شیخ اوحدی بیت دمنهٔ رفتكان نست این خاك * سبزهٔ دمنه را چه داری پاك * بعض مزبله اوزرنده تازه یشل چمن بتر اما الی زبل اولمغله عربیده ضرب مثل ایدوب ایاكم وخضراء الدمن دیرلر برآدمك ظاهری معمور وباطنی خراب اولسه ضرب ایدرلر دمه

بوزن عمه ترکیبی دپی دیدکاری یعنی قار یغاورکن شدید هوا اسوب قاری صاوورآتی وآدمی
یوله کتمکدن منع ایدر حکیم اسدی بیت مران کرک را مرک به دردمه * که بی خورد ماند
میان دمه * بو معنایه شیخ نظامی بیت کرک از دمه کی هراس دارد * باخود نمد وپلاس
دارد * ودخی دمورجی آلتندن کورک وآتش اوفورجك نسنه‌لره دیرلر امیر خسرو
بیت نقد را سکه درعیار آورد * دمه وکوره را بکار آورد ﻯ دمیده ﻊ کسر میم وسکون یای
تحتانیله دمیدن لفظندن اسم مفعولدر ظاهر اولمش وتازه بتمش واوفورلمش وصباح
آچلمش مثال اول وثانی ابو المعانی بیت دمیده غنچهٔ خندان بعارض خوبت * زبوی عنبر
زلفت دمیده سنبل تر * مثال معنیٔ اخیر حکیم شفایی بیت خورشید تواز صباح امکان
صد مرحله بیشتر دمیده ﻯ دنبره ﻊ سکون نون وفتح باء موحده وراء مهمله ایله یعنی طنبور
کذا فی شرفنامه ﻯ دندانه ﻊ سکون نون اول وفتح ثانیله کلید وطراغك دیشلری وامثالی
نسنه‌لرده استعمال اولنور وفرهنك جهانکیریده کنکره‌یه دندانه دیرلر حکیم خاقانی بیت
قصری که بنام او طراز ند * دندانه‌اش از آفتاب ساز ند ﻯ دندان خنده ﻊ یان دیشلری
یعنی ثنایا دیدکاری دیشلرك یاننده اولنلر که خنده ایتدکجه کورینور ﻯ دندان کوساله ﻊ برنوع
اوقدرکه دمرنی کوکدن اولورشو یله که بوزاغو دیشنه مشابه امیر خسرو بیت سودانش
کز کین دلیر افکند * بدندان کوساله شیر افکند ﻯ دندنه ﻊ بوزن زمزمه آهسته سویلشمك
معناسنه کال اسمعیل بیت تیزی که بانك رعد بم وزیر او بود * در زیر لب چو دندنهٔ ناتوان
کند * دندیدن آنك مصدریدر ﻯ دنقه ﻊ سکون نون وفتح قافله دلوجه دیدکاری که
بغدای اراسنده بتر اکر بیله دوشرلسه اوکندکده بغدایی افساد ایدر میر نظمی بیت همی
باشد اکر در جمع مردم * چو دنقه میکند افساد کندم ﻯ دنکاله ﻊ سکون نون وفتح کاف
عجمیله اولوقدن صواقرکن طوکوب بوزاوله کذا فی کتاب السامی ﻯ دنکداله ﻊ سکون نون
وکاف وفتح دال مهمله ولامله یعنی دنکالهٔ مرقوم کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم بو معنایه لنك
سکاك دیمشدر بیت خلم از دماغ وبینی من تا به پشت پای * کشتست دنکداله زسردی
واز خمار ﻯ دنکلاله ﻊ سکون نون وکاف عجمیله یعنی ژاله که ایام بهارده وقت سحرده
یغوب سبزه اوزرنده قارکبی کورینور وبو معناسی دخی تیزلك وتند طبع اولمق ﻯ دنه کرفته
کتاب السامی فی الاسامی‌ده بمعنی متکبر وناسپاس یعنی کفران نعمت حق جل وعلا وبعض
نسخه‌ده خوشحال وشادان ومجمع الفرسده بمعنی پیك آمده ودونده ﻯ دنه ﻊ فتح نونله
نعمت وشادی معناسنه خلاق المعانی بیت حاش لله کر کند پیوند با طبع تو غم * طبع غم را
از نشاط اوبید آید دنه * تحفة الاحبابده بمعنی دویدن وتکبر وغرور کردن شاه ناصر خسرو
بیت مثلست اینکه چو موشان همه بیکار بمانند * دنه‌شان کیرد وآیند سرکربه بخارید
فرهنك جهانکیریده صداوندا وشادیلق سببی ایله زمزمه معناسنه استاد منوچهری بیت
تا توانی شهریارا روز امروزی مکن * جز بکرد خم خرامش جز بکرد دون دنه ﻯ دنیده ﻊ
بوزن رسیده یعنی خرامیده رفتن یعنی صالنی صالنی یوریمك شاه ناصر خسرو بیت ای
دنیده همچو خون کرده رخان از خون دل * خون دن خونت بخواهد خورد کرد ذن مدن

مدن ﻯ دوده ﻊ سکون واو وفتح دال مهمله ایله یعنی دایره کذا فی شرفنامه ﻯ دوره ﻊ
سکون واو وفتح راء مهمله ایله یعنی پیمانهٔ شراب کذا فی الاداة ﻯ دوله ﻊ سکون واو وفتح
لامله درت معنایه کلور اول بمعنی کردباد که ترکیده قاصرغه عربیده زوبعه دیرلر ثانی پیالهٔ
شراب کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ثالث بمعنی دایره رابع زلف معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری
وکتاب السامی فی الاسامی‌ده ضم دال ایله کردباد معناسنه اما موید الفضلاده فتحه ایله کردباد
وضمه ایله اول شخصه دیرلر که قصیر القامه اولوب زیرك وعاقل ودانا ظن اولنه اما
اول نادان وابله اوله وعربیده ایکی معنایه در اول بخت وطالع ثانی غالب وذی قوت
معناسنه در ﻯ دهان دره ﻊ اسنمك که خمیازه معناسنه در آکافاژ وفاژه دخی دیرلر ودخی دائما
اغزی آچق طوتانه دیرلر وهراسنده وکن سعریلینه دینلور ابو المعانی بیت پیش بلبل
از دل هرکز مکوای دردتر * آن دهان دره رازت فاش در کلشن کند ﻯ دهانه ودهنه ﻊ کلاهما
بفتح الهاء والنون اوچ معنایه کلور اول ژنکار معدنی درکه رنکی سبز وتلخ اولور باقر
معدنندن حاصل اولور وانی بعض دوا ترکیبنه جزو ایدرلر خصوصا دفع سمومات ودارویِ
چشمه نفعی وار در اعلاسی فرنکدن کلور دهنهٔ فرنکی دیرلر کال اسمعیل بیت زتاب
خشم تو کر پرتوی بروم رسد * شود زبانهٔ آتش دهانه‌های فرنك * حکیم نزاری قهستانی
* قطعه * صیقل بکن این رواق ازرق * زیر وزبر ساد بر کرانه * وین صحن زمردی شود
راست * از ریزهٔ ساد چون دهانه * بو معناده معربی دهنج در * ثانی لجام اسب ثالث هر نکه
دهانه مشابه اوله یاخود دهان منزله‌سنده اوله ودخی دره اغزی وچارسو وبازار اغزی
اغزی معناسنه در شیخ نظامی بیت شد زمین بر دهانه‌های پر آب * که کس آن کنج راند ید بخواب
ﻯ دهدله ﻊ سکون ها وفتح دال مهمله ولامله یعنی نفرین زن یعنی قارشو ویریجی ابو المعانی
بیت پند شنو از من ودور شو از خفتنش * روی مبین آن زنی میکند آن دهدله * ودخی
هرجایی وبیوفا معناسنه که کندویه محبت ایدنی قویوب غیریلرله یار اوله حضرت مولانا
قدس سره بیت شرح آن بکند ارم وکیرم کله * آن جفای آن نکار دهدله ﻯ دهره ﻊ
بوزن بهره درت معنایه کلور اول بر کسکین دمور در یالته کبی بر طرفی اوراق کبی اما اوزون
اولور وآنکله ایری اغاجلرك قوروسن وناهموار اولان دالن کسرلر حکیم اسدی بیت چوزد
دهرهٔ پهلوانی درخت * شد از خانهٔ دولتش تاج وتخت * ثانی باغبانلرك باغ بوداغی
کوچك دمور بوکا ترکیده دخی دهره دیرلر ثالث نعلبندلرك آت طرناغی یوندقلری دمور
سمتراش که ترکیده صونتراج دیرلر رابع فرهنك وفاییده وفرهنك جهانکیریده کیلانیلره
مخصوص برنوع حربه درکه دموری یصی اولور قصاب ساطوری کبی شاعر بیت دهر قصابِ
ناجوانمرد ست * دهره‌اش بهرهٔ رقاب وصدور * عبد الواسع جبلی بیت کل چاك زد جامه
کنون قد بنفشه شد نکو * آلوده لاله رخ بخون چون دهرهٔ فخر عجم ﻯ ده دکه ﻊ اظهارها
وفتح راو کاف عجمیله غایت شجیع وبهادر معناسنه معنای ترکیب اون طمرلو در مرادیوار
ویورکاو دیمك اولور کذا فی المجمع ﻯ دهله ﻊ سکون ها وفتح لامله حصیر اپندکاری ساز
ونعمة الله وحلیمی قندره دیدکلرا وت یازمشلر امابعض نسخه‌ده ضم دال ایله تصحیح اولنمشدر

۞ ده مرده ۞ اوز اوز النان شیشه دیرلر ابو المعانی بیت بدیگران دهد آن شوخ بوسه
ده مرده * مرا بدست کند صد هزار ناز و ستم ۞ ده نه ۞ اظهار هاء ثانی و ضم نونله زیور
و آرایش معناسنه خاقانی بیت موکب شاه اختران رفت بکاخ مشتری * ششمه داده
دهنش فضل دواز ده دری ۞ دهنه ۞ سکون هاء اول و فتح نون و اخفاء هاء ثانی ایله بر طاشدر
جواهر نوعندن تعریب ایدوب دهنج دیدیلر کذا فی شرفنامه و فتح هاو نونله لجام و کمر و قنطره
معناسنه آت و قاطر اغزنه اوریلان هرنه اولورسه ۞ دهنه ۞ مفعول و مستعمل اوغلان
و یا عورت معنای لفظ و یریجی دیمکدر میر نظمی بیت شده از دست عالم زر کشنه *
که نبود همچو او هیز دهنه ۞ دهوه ۞ سکون ها و فتح واو ایله یعنی دهلهٔ مرقوم ۞ دهینه ۞
کسر ها و سکون یا و فتح نونله ایکی معنایه کلور اول سوداغزی که فله دخی دیرلر ثانی دهنهٔ
مرقوم معناسنه ۞ دهیوده ۞ سکون ها و ضم یای تحتانی و واو معروف و فتح دال مهمله ایله
اونده بر ده یکی و نصفنه بچیوده دیرلر بچیک معناسنه ۞ مع الیاء التحتانی * دادفرمای ۞
حضرت باری تعالی جل ذکره اسماسندندر داد و یریجی دیمکدر عادل حقیقی جناب الله در
عز اسمه و مجازا عدل پادشاهلره دخی دیرلر خلیفة الله فی الارض اولدوغیچون ۞ دادنی ۞
ویره جك در هرنه اولورسه اسم مصدر در خوردنی و پوشیدنی کبی احسان و عطا
معناسنه ده کلور ۞ دادی ۞ بوزن شادی ایکی معنایه کلور اول مشهور فارسینك یکرمی
بشنجی کونی اسمیدر ثانی یای خطا بیه ایله و یردك دیمك اولور میر نظمی بیت کام دل رازمن
ندادی * کام دل دیگران چو دادی * و یای استفهامیه دخی اولور و یردکمی معناسنه ۞ دارای ۞
فتح راء مهمله ایله انبار دار معناسنه یعنی انبارجی ۞ دارائی ۞ یای نسبتله دارایه منسوب
دیمك اولور و بر نوع حریر قماشدر موج و یرلدکده خارا دیرلر ۞ دار بوی ۞ سکون راء مهمله
و ضم باء موحده ایله عود اغاجی اصلی بوی دارا ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنوب
دار بوی اولدی شمس فخری بیت ببزمش جام زرین آفتابست * حطب در مطبخ او دار
بویست * استاد رودکی بیت تا صبر وانباشد شیرینی شکر * تا بید وانباشد بوی چو دار
بوی ۞ داری ۞ کسر راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول یعنی انباردار ثانی ناقوس کیوان ثالث
داشتن لفظندن صیغهٔ مخاطبدر ۞ دامنی ۞ فتح میم و کسر نونله عورتلرك باش اورتسی
عربیده مقنعه دیرلر میر خسرو بیت خود این شه راحق آن شاه افکنی داد * که بر سرهای
شاهان دامنی داد ۞ دامی ۞ صیاد معناسنه دام طوزاقدر آخرنده کی یای نسبتدر ۞ دانشی ۞
کسر نون و سکون شین معجمه ایله دانشمند معناسنه در حکیم فردوسی بیت سز دکر بدین
بوم زابلستان * نهد دانشی نام غافلستان ۞ داوری ۞ بولغته بعض فرهنکلرده حکومت
معناسن و یرلر داور حاکم اولمق اوزره بو معنی ده حاکمك صفتی اولور شیخ نظامی بیت
جهاندار دار ادران داوری * طلب کرد ایرانیان یاوری * و کیمی ده تظلم و شکوا معناسنه
دیدیلر پادشاهلره عرض احوال اولندوغندن خواجه حافظ بیت لاله ساغر کیر و نرکس
مست و بر ما نام عشق * داوری دارم خداوندا اکر داور کنم * کمال پاشازاده و بعضیلری
خصومت معناسنه دردیدیلر داور خصم اولمق اقتضاسیله شیخ نظامی بیت کسی را که دولت

دولت کند یاوری * که آرد که با او کند داوری * و بعضیسیده عداوت معناسنه نقل ایلدیلر
حکیم انوری بیت آب و آتش را اکر در مجلسش حاضر کنند * از میان هر دو بر دارشکوهش
داوری ۞ داهی ۞ کسر ها ایله دوربین و بسیار دان و مجرب امور عالم و زیرك و احوال شناس
معناسنه مرویدر ۞ دای ۞ بوزن های تمل که کار کیر عمارتلرده ایدرلر عربیده اساس دیرلر
شیخ نظامی بیت آنچه بدو خانه نوا پین بود * خشت پسین دای نخستین بود * و تمل ایاغی
معناسنه ده مرویدر مولانا جامی بیت پی دیوار ایمان بود کارش * از ان شد چار دای
از چاریارش ۞ دبستانی ۞ کسر باء موحده و سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله طفل
مکتب معناسنه دبستان مکتب و یای نسبتله طفل اولمق لازم کلور کلامی اصفهانی بیت
ز هفت ساله دبستانیان دعا اینست * که باد عمر تو صد بار برتر از هفتاد ۞ دیوکی ۞ ضم باء
موحده و کسر کافله بیوك معناسنه که براوتدر عربیده ملوکیه دیرلر بعضیلر آفتاب کردك
معناسنه دردیرلر اولدخی براوتدر کونش دورایتدکچه اودخی دور ایدر ۞ درای ۞ درایله آیدن
مرکب اولنجه صیغهٔ امر اولور عربیده کی تعال معناسنه حکیم انوری بیت اثر خیر اثیر دین
خدای * مرحبا مرحبا درای درای * لفظ مفرد اولنجه اوچ معنایه کلور اول چاك عربیده
جرس دیرلر حکیم انوری بیت آن یکی که رقیب کرد نفر * و آن یکی که سهیل بانك درای *
ثانی یعنی پتك آهنکران یعنی دموجی چکیجی حکیم فردوسی بیت از ان پوست کاهنکران
پشت پای * بپوشند هنکام زخم درای * ثالث سوزه شروع ایتمك نسخهٔ میرزا ابراهیمده
سوزه شروع ایدیجی معناسنه در کمال اسمعیل بیت ز بس که من بکند از تنم زغصه و رنج *
بجان رسیدم ازین شاعران هرزه درای ۞ درباری ۞ سکون راء اول و کسر ثانی و فتح باء
موحده ایله بر کره ده دیمکدر عربیده کی دفعة معناسنه درایله باریدن مرکبدر ۞ دربای ۞
سکون راء مهمله و فتح باء موحده و اظهار یای ایله دربایست مرقومدن مخففدر حاجت
معناسنه در وای دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت آنکه چون مردمك دیده بود پیوسته
فتح را در صف کین چتر سپاهش دربای ۞ درپی ۞ سکون راء مهمله و فتح باء فارسی و اظهار
یا ایله یعنی پارکه جامه یه دیکرلر عربیده رقعه دیرلر حکیم سوزنی بیت در سر آنها قصب بستم که
با بسیار جهد * نامه یشان یاد درپی نخستین بر ازار * سیف اسفرنکی * قطعه * میلاد
هر که باشد در سایهٔ خلافت * شر یا نش راببندد از قبض روح مجری * سلطان اولیا دیدیمی
تو در طریقت * از جامهٔ خضر در بر جامهٔ تو درپی ۞ دربندپای ۞ بو علتدر ایقلرده ظاهر
اولور عربیده نقریس دیرلر ۞ درد زی ۞ اضافتله وجع رحم که دردزه دخی دیرلر ۞ درزی
معروف عربیده خیاط دیرلر ابو المعانی در حق شاکرد درزی * رباعی * درزی بچهٔ که در دکان
میدیدم * از چاك دل و سینه سخن و زریدم * دزدیده نکه که سوی من افتاده * راضی شدن
از غمزهٔ او فهمیدم ۞ درماندکی ۞ بیچاره و عاجز اولق و عجز معناسنه ده اولور میر خسرو
ای بدرماندکی پناه همه * کرمت عذر خواه همه ۞ درواي ۞ یعنی دربای مرقوم
حکیم اسدی بیت نه درواي ماهر چه بایست نیز * تو شتست بر ماره کنج خیز * و دخی
نکون و باز کون آویخته معناسنه در ۞ درهوی ۞ سکون راء مهمله و ضم هاء و واو مجهول

واظهار یای ایله کوی وچوکان میدانی نك ایکی باشنده نصب اولنان ایکی میلك اراسی که
ایکی جانبده طورب طوبی چوکان ایله اورلر تاکه مزبور میللرك اراسندن کچوره لر قنغیسی
کچوره بیلورسه غالب اولمق اولورولایت روم وعربستانده جرید اوینادقلری معتبر اولدوغی
کبی عجمده کوی وچوکان معتبردر شاهلر ومیرزالر اوینارلر مولاناعارفی مستقل بر کتاب
نظم ایتمشدر ومحمد عصار از مهر و مشتری بیت روان بر بود از شاه جهان کوی * چو بادش
برد بکسر تا بدر هوی * یاسز درهو دخی دیرلر ودر سز یا الکز هوی دخی دیرلر شاعر بیت
نهای وهوی سوی هوی دوکرد * بز دیکیارد بکر کوی هو کر دری زبان فارسینك فصیحی
ولسان عجمك صحیحی در بو حدیث شریفك منطوق اولدوغی معنای لطیف او زره * قال علیه
الصلوة والسلام لسان اهل الجنة فی الجنة العربیة والفارسیة الدریة امادری نه معنایه
اولدوغنده برقاج روایت واردر بری بودرکه کمال پاشا زاده مرحوم نقل ایلمشدرکه عجم
پادشاهلرینك اشهری بهرام کوربن اردشیر زمان سلطنتنده تنبیه ایلمشیدی که قپوسنده
لسان فارسینك صحیحن سویلیه لر واحکام مراسلات اول لسان اوزره یازله بو قاعده خیلی زمان
پادشاه اولمغله عالمه شایع اولوب غلبه استعمالدن دره یعنی قپویه نسبت ایدوب دری
دیدیلر ودری مطلق فارسی اولدوغی شرف الدین یزدینك بو مشهوربوسه معماسندن
فهم اولنور * زلعل یار خواهم ضد شرقی * بتازی ودری وقلب وتصحیف * تازی عربی
اولجه دریده فارسی اولور ومحمد هندوشاه نخجوانی صحاحنده روایت ایدرکه عجم پادشاهلرندن
بهمن بن اسفندیار زماننده اطراف عالمدن خلق کلوب قپوسنده جمع اولدیلر اما بونلرینك
لسانن فهم ایلمزلردی فارسیده کونه کونه لغت سویلرلردی زیرا هر ولایتك مخصوص لغتی واردر
بهمن امر ایتدی علماسی زبان فارسینك اصحن وضع ایدوب دری نام قودیلر یعنی قپو لسانی
دیدیلر اطراف ممالکه تنبیه ایتدیلر جمیع خلق اول لغتی استعمال ایلدیلر زمانه خلقنه بو وضع
مطبوع ومستحسن وپسندیده کلوب مرور ایامله پاك ومنقح ولطیف ومصحح لغت ایلدیلر
نتکم حکیم انوری بو مقامه مناسب دیمشدر بیت سمع بکشاید ز شرح وبسط او جذر اصم *
چون زبان نطق بکشاید بالفاظ دری * واقنوم صاحبی نقل ایدرکه شیراز الکه سنده بر طائفه
واردر قونار کوچر فصیح فارسی سویلرلر نتکم حجاز بریه سنده اولان عربان فصیح عربی
سویلدکاری کبی وبرده آنلرك اولدقلری ناحیه یه دردیرلر آخر بیتده یای نسبت کتوروب دری
دیدیلر کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیری صاحبی یوسف انجوی روایت ایدرکه لغت فارسیه یه
دری تسمیه اولندوغنك اوج وجهی واردر وجه اول برجماعت فصیح اولمق اوزره تعبیر ایدوب
دیدیلرکه هر لغتده که نقصان اولمیه اکا دری دینلور وبر کروه دیدیلر دری بر لسان در برقاج پاره
شهر ساکنلری اول لغتله نطق وتکلم ایدرلر اول شهرلر بامی ومرو وبخارادر وبر فرقه نك
اعتقادلری بویله درکه پادشاهلر استانه سنده اولان خلق تکلم ایتدکاری لغت اوله والحاصل وجه
تسمیه سی نه اولورسه اولسون دری لغت فارسیه در شیخ نظامی بیت مغنی در خروش
آورده پرده * غزلهای دری آغاز کرده * ودرینك بر معناسی دخی کبك دری در بونك دخی وجه
تسمیه سنده بر کروه دیدیلر دره کوهه منسوب درو بر فرقه دیدیلر خوشخوان اولدوغی سبب

سببیله دری دیدیلر یعنی فصیح وصحیح دیمك اولور حکیم سوزنی بیت پری دیدار حوری
تارون قد * دری رفتار سروی یاسمن خد * وبعض فرهنکده مسطوردرکه دامن کوهه دو
دیرلر دره دن ترخیم اولنمشدر وبعضیلر آب وهواسی لطیف وچمنزار اولان موضعه دیرلر
انده اولان ککلکه کبك دری دیرلر وبعضیلر دیدیلرکه کبك اکثر یا دامن کوهده اولور اول اجلدن
کبك دری دیرلر حکیم انوری بیت در پناه سدره جاهست رغبت پروری * بر عقاب آسمان
فرمان دهد کبك دری * ولفظ درینك بر معناسی قرارکاه بر معناسی جای خواب وبر معناسی
دخی ظرف اولمقدر درژنی سکون زاء فارسی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی کرفته روی
وخشمکین کذا فی شرفنامه دستانبوی ودستنبوی کلاهما بمعنی میوه خوشبوی
وبر نوع میوه درودخی خانه عطرکه ترنج یپراغی بعض خوشبو یپراقلر ایله طوغرایوب کلاب
وکسکین سرکه ایله شیشه یه قویوب متعفن هواده قوقرلرکه دماغی پاك ایدوب تعفندن
حفظ ایدرودخی بعض عطریات ترکیب ایدوب الدنکی الده طوتوب استشمام ایدرلر ایام
عفونت هواده دخلی عظیمدر حکیم خاقانی بیت در دست رضای آن مطهر * دستنبویست
خلد انور دست شوی ایکی معنایه در اول ال یوبجق صو یاخود ال یوبجق لکن وابریق
وامثالی نسنه لر ثانی امرد فارغ اول معناسنه ترکیبده آندن ال یودیدکاری معنایه خواجه
حسین ثنائی بیت زین پس ز فیض بحر نشوید سحاب دست * افتد اکر از آتش مهرت
دروشرار دستکاری بمعنی پیشه که عربیده صنعت دیرلر دستوری بمعنی
اذن ورخصت شیخ نظامی بیت هر سخنی کز ادبش دوری است * دست بروما لکه
دستوری است دستی معروف ظرفدر برداقدن بیوك اولور ایچنه صو وسائر صولی
نسنه لر قورلر ومنلا احمد پاشا که مؤید زاده دیمکله معروفدر بر قصیده سنده دستی تعبیرینی
بسلدوکی خاطره کلمکین ثبت اولندی بیت ایکی دستم طولومی دستی صندرمه بنم * طوتلم
ایکی المه قانده ایمش قانی کرم دشتی سکون شین معجمه ایله صحراده صوسز حاصل اولان
مزروعات ونباتات وصو ایله حاصل اولانه بوستانی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
هر روز زین خانه ای مجنون که کردی خون زهجران خون * چو دشتی را فرو بودی عجایب
نیست خون رفتن دشنکی فتح شین معجمه وسکون نون وکسر کاف ایله بمعنی روزکار شاعر
بیت دشنکی بشنکی وشوخی خویش * ربود آن بت سنگك را از برم دغل درایی یعنی
عیب بولمغه چالشورسن وکار فریب ایدرسن دیمك معناسنه در کذا فی المجمع دغوی
ضم غین معجمه وواو معروفله بر صحرا اسمیدرکه کیو وطوس آنك شکارکاهنده بر قز بولوب
کیکاوسه کتوردیلر قز بنات ملوکدن اولمغله کیکاوس آنی حباله ازدواجه کتوردی سیاوش
آندن وجوده کلدی کذا فی مشکلات شهنامه دم ابی یعنی برایچم صو منلا حیرتی
بیت بکر بلادم آبی نمید هند بکس * ز قطره بفشانند همچو ابر مطیر دمیدکی
بر علتدر وجودده قبرجقلر حاصل اولور دنی کسر نون ایله بمعنی نشاط وخرمی شاه
ناصر خسرو بیت ای شده مشغول بنا کردنی * کرد جهان بیهده تا کی دنی دواری
اول سکه لنمش آلتونه دیرلرکه هر بری بش شیانی یه صرف اولنور استاد منوچهری بیت

چون توكه خدمت هركهترگى ومهتر * از بهرده شيانى وز بهريك دوارى * شيانى درم ده
هفتدر ع دوالى ع نام حاكم بخارادركه اسكندرنوشابه كه پادشاه بردع در آنك حبالهٔ ازدواجنه
كتوروب بردعه حاكم ايلدى شيخ نظامى بيت دوالى بنام آن سوار دلير * برآرد دوال
ازتن نره شير * عربيده برعلتدر ع دوسرانى ودوسرى ع كلاهما بسكون الواو وفتح
السين المهمله يعنى ستبرو بزرك كذا فى فرهنك جهانكيرى ع دوى ع كسر واو ايله دغل باز
وحيله كار معناسنه دركذا فى المجمع ع ده پنجى ع كميار التون وكمش يعنى خالص اوليوب
مغشوش اولان كرك آلتون وكرك كمش خالص العيار اولانه ده دهى ديرلر شيخ نظامى ازهفت
بيت پيكر برمنست اينكه درسخن سنجى * ده دهى زر دهم نه ده پنجى * وله ايضا بيت
همه راه او خود پر ازكنج بود * زرده دهى سيم ده پنج بود ع ده دهى ع يعنى خالص وكامل العيار
التون وكمش حضرت مولانا قدس سره بيت عرصهٔ كش خاك زر ده دهيست * زد بهديه
بردن آنجا ابلهيست ع دهرنكوهى ع دهردن شكايت ايلمك ودهره يرامز سوز يلمك يعنى فلكه
وروزكاره شتم ايتمك معناسنه مؤيد الدين * مصرع * ازدهرنكوهى چه بود سود ترا ع دهكانى
سكون ها وفتح كاف عجميله برنوع آلتوندر ع دهلى ع سكون ها ايله دهلو ديدكلرى شهردركه
ميرخسرو وميرحسن اول شهردندركه هندوستان مملكتنده برمشهور شهردر ومولانا هاتفى
بيت كرانمايه كوهر كرامى صدف * برآهنك دهلى برآراست صف ع دى ع بوزن مى ايكى
معنايه در اول برملك آديدركه تدبير امور ومصالحكه ماه دى وروز دى باور وروز دى بمهرده واقع
اولور اكا متعلقدر ثانى سال شمسيدن اونجى آيه ديرلركه نير اعظم مدت مكثى برج جدى ده
اولهكه اول شتادر وقشه دى دينلدوكى بوندندر امير خسرو بيت بجان ميد ادراحت
دين ازوى * چو برف اندر تموز وشعله در دى * اهل فارس مذكور اوج كونه عيد
چشن ايدرلر ع باب الدال المهمله المكسورة مع الالف * درازنا ع فتح راء مهمله ونون
وسكون زاء معجمه ايله محل درازيده يعنى اوزونلق ويريجى محل شيخ سعدى بيت توچه غم
خورى كه دورى زوصال يار اى دل * كه شبى نديده باشى بدرازناىٔ سال * قاضىٔ نور
اصفهانى بيت درازناى زمانرا بطول بشكافد * بلارك تو اكر برسر زمان آيد *
ع درختك دانا ع بردرختدر آفتاب قنغى طرفه كيدرسه آنك يپراقلرى اول طرفه دونر
حكيم خاقانى بيت كر بودرش درختك دانا شدم چه باك * كاقبال او درخت كدو را چنار كرد
اثير الدين اخسيكثى بيت باصطناع تو ممكن بود بيام زمانه * كه تخم بقلهٔ حمقا شود درختك
دانا ع درمسرا ع يعنى ضربخانه دار الضرب معناسنه در خواجه عميد لويكى بيت ربود صبح
درست ستاره خاكى ماند * درمسراى فلك همچو كلبهٔ قلاب ع دريغا ع محل تأسف ده
حيفا معناسنه آخرنده كى الف استغاثه معناسن افاده ايدر دردا واحسرتا كبى شاعر بيت
اى دريغا دريغ افسوسا * رفت عمرم بباد وحاصل نيست ع دزافتا ع سكون زاء معجمه
وفا وفتح تاء مثناة ايله برقلعه اسميدركه آنى شاپور بنا ايلمشدر ع دلربا ع سكون لام وضم
راء مهمله وفتح باء موحده ايله صفت محبوبدر كوكل قاپيجى ديمك اولور ابو المعانى بيت چه
باشد كرنمايد دردلم انديشهٔ ديكر * بلاى عشق او ارزد بدنيا دلربا دارم ع دلكشا ع كوكل

كوكل آچيجى روى محبوب ومكان خوبه صفت ايدرلر روى دلكشا وقصر دلكشا كبى ع دلهرا ع
سكون لام وكسر ها وفتح راء مهمله ايله نام پادشاه هندوستاندر كذا فى المجمع ع دهخدا ع
صاحب قريه ورئيس قريه معناسنه در ع دهكيا ع سكون ها وكسر كافله يعنى دانه كه
صره وساغه بكزر براوتدر بشورب يرلر ومقدم جماعت وخواجهٔ قريه معناسنه در كذا فى
المحمودى وشرفنامه ع ديبا ع التون وكمش تل ايله طوقنمش حرير قماش هرورده بو اسمله
معروفدر حكيم اسدى بيت چه نازى بديبا وخز وسمور * كه خواهد تنت بد خورمار وموز
برمعناسى دخى شهور فارسينك اونجى كونى آديدر ع ديدهٔ بينا ع كوريجى كوز محسوسا
ومعنا صاحب بصيرت يعنى آكاه ابو طالب كليم بيت بكار وبار جهان غير بكنظر نكنند * حباب
واركسى راكه ديدهٔ بيناست * بو معناده چشم بينا دخى ديرلر مولانا صائب بيت يارب ازعرفان
مراپيمانهٔ سرشار ده * چشم بينا جان آكاه ودل بيدار ده ع ديرا ع يعنى دير آينه يعنى كچ
كليجى وصيغهٔ امر دخى اولور مقصود اكلنمكى بيا ندر استاد بيت بساديرا كه خوشتر باشد
از زود * درست آيد هر آنكس بود ديرا * بو بيتدن مراد هر ايشده عجله ايتميوب تأنى
وتفكر ايله ايتمكدر ع ديرپا ع سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح با عنا رسيله چيان ديدكلرى
موذى جانوردر حشرات ارضدن كه هزار پا وچل پا دخى ديرلر وآهسته يوريمكدن كنايه
ايدرلر انسان اولسون حيوان اولسون ع ديكپا ع سكون ياى تحتانى وكاف وفتح باء
فارسيله ساج آيغى كه ديك چولمكدر وپا ايقلرى اولنجه ساج آيغى اولمق اقتضا ايدر وبكپايه
دخى ديرلر ع ديوپا ع اورمجك جنسندن اكا بكزر اوزون اياقلى برجانوردر انكسه وچولاهك
وغنده دخى ديرلر ومكسكيرده آنك نوعندندر كذا فى شرفنامه اما ادات الفضلاده ديوپا
براوت آديدر مجمع الفرسده عنكبوت معناسنه در استاد عنصرى بيت زپالان فرونست
وپيش رشيد * تنيده دران خانه صد ديوپا ع ديوفرسا ع اوچق طوتمشه ديوفرساى دخى
ديرلر يعنى طوداقده قبرجق كبى نسنه لر ظاهر اولور تبخاله معناسنه ابو المعانى بيت كررقيب
ديو بيئم رفته پيش آن پرى * ميشود ازتاب غيرت ديوفرسا برلبم ع مع الباء الموحده *
ع درخت سنب ع ضم سين مهمله وسكون نون وباء موحدهٔ موقوفله دلمك معناسنه در
معناى تركيب اغاج دلن ديرلر برقوشدر كذا فى المجمع ع دزآهنك افراسياب ع شهر بردع
قربنده برمغاره آديدركه پادشاه توران زمين افراسياب منهزم اولوب فرار ايتدكده اول
غارده اختفا ايتمشيدى كذا فى مشكلات شهنامه ع دلاشوب ع براغاج آديدر غايت موزون
ولطيف خوش قامت اولور يپراغى داللرى دينده چقار اكا پنج انكشت دخى ديرلر اكثر
واغلب صو كنارلرنده بتر تخمنك تند ونيز رايحه سى واردر عربيده فقد ديرلر بعض ادويه ده
استعمال اولنور خصوصا استسقا علتنه زياده نافعدر ع دلفريب ع محبوب صفتى در
كوكل الداييجى ديمك اولور كوكل الدامق خوبانك شانندن اولمغله مناسب صفت ايلمشلر
ابو طالب كليم بيت دل چو فريب او خورد صبر وخرد چه ميكنند * بدرقه چاره كى كنند رهزنى
سراب را * مولانا عرفىٔ شيرازى بيت ناز آفت وكرشمه بلا عشوه دلفريب * ياران حذر
كنيد كه طوفان فتنه است ع دلاب ع سكون لام وفتح ميمله قيفى آلتمق ايچون چوق قيفا يوب

قویی اولمش سوده دیرلر ﻛ دی شب ﭺ یعنی دون کیجه دی دون دیمکدر عربیده کی امس
معناسنه در مضاف ایله بارحه معناسنه اولور ابو المعانی * قطعه * شدی دی شب ببزم
باده نوشان * که ننك ونام وادادی بتاراج * نشاید رفتنت در بزم رندان * بتیر کیر کونت
کشته آماج ﻛ دیکرشب ﭺ اولکی کیجه عربیده اوّل امس دیرلر میر نظمی * مثنوی *
شمع پرنور کلبهٔ احزان * ازفروغ رخ مه تابان * آن پری آمدست دیکرشب * جان
ودیده برون بشوق طلب ﻛ دیکشب ﭺ دیکرشبدن مخففدر بنه اول معنایه وله ایضا
بیت دیکشب دادوعدهٔ وصلت * جانا کرمیدهم زهی دولت ﻛ مع التاء المثناة * درخت ﭺ
اغاجدر هنوز کسلمش اولمیوب یرنده طورر اوله میوه دار اولسون کرکسه اولمسون یاش
اولسون کرکسه اولمسون زیرا کسیلوب یرندن قوپدقدن صکره اوزون وهموار ایسه
ستون دیرلر دکل ایسه یاغمدن غیری یه یرامز اولور هیزم وهیمه دخی دیرلر بوسبب ایله جمعی
درختان اولور رنتکم شیخ سعدی بیت برك درختان سبز در نظر هوشیار * هرورقی دفتریست
معرفت کردکار * یاش اولدوغی حالده درخت دینلمکه صلاحیتی زیاده اولور وله بیت
باد درسایهٔ درختانش * کستراینده فرش بوقلمون * وله ایضا بیت پیراهن برك بر درختان
چون جامهٔ عید نیکبختان * عربیده شجر وچغتایده ییغاج دیرلر فرهاد نامه ده خزان
وصفنده دیر بیت چوقیلدی کهربا کون مهر کردون * ییغا جلار برك رنکین کهربا کون
ﻛ درخت سخت ﭺ کرداغاجی معنای ترکیب پك اغاج دیمك اولور ﻛ دژهخت ودژهوخت
کلاهما بسکون الزاء الفارسی وضم الهاء اول اشباع ضم ثانی واو مجهول ایله نام بیت المقدسدر
یعنی قدس شریفك آدیدرکه دژهخت کنك ودژهوخ دخی دیرلر استاد دیمشدر بیت
کعبهٔ نظم سخن خراب شد از تو * همچو زبخت النصر خطیرهٔ دژهخت * بخت النصر قدس
شریفی خراب ایتدوکی مشهوردر ﻛ دست ﭺ سکون سین مهمله ایله قارش وسره
معناسنه ده منقولدر عربیده کسر شین معجمه ایله شبر دیرلر وکاهی اولنه باء موحده
ادخال ایدوب بدست دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * کیبك دست کونه اودیده * ازدهن آب
رفت ازشوقش * بی ادب بود بهر نادیدش * حلقهٔ کون کرده ام طوقش * عربیده قزغانه
دست دیرلر ﻛ دیك پخت ﭺ چولمك کبابی وچولمکده پشن طعام ﻛ دیك جوشت ﭺ
برادرکه صحبت یاراندن بلاسبب قالقوب کیدن ایچون ایراد ایدرلر چولمك قینادی دیمك
اولور یعنی عورتی سحرایندی دیمکدر ابو المعانی از زبان یکی بیت صحبت یاران مرادخواه بود
لیك هیچ آرام ندارم دیك جوشت ﻛ دیواسپست ﭺ سکون یای تحتانی وواو وکسر الف
وباء فارسی وسکون سینینك مهملتینك ایله قره یونجه دیدکلری اوت که عربیده جندقوق
دیرلر وبر نسخه ده کیك یونجه سی دیرلر ﻛ دیواسفست ﭺ باء موحده یرینه فا ایله ده اول معنایه در
ﻛ دیوسپست ﭺ حذف الف ایله بنه اول معنایه در ویا اکثر اسپست دخی دیرلر ﻛ دیوست
حذف الف وباء فارسیله ده اول معنایه در بودرت لغت بووجه اوزره مجمع الفرسده مسطوردر
ﻛ دیودست ﭺ ایشنده مقدم وزیاده ایش ایشلیوب وتکاسل ایتمین آدمه دیرلر میر نظمی
* مثنوی * اکرچه دیودستی برسرکار * ولی طالع مخالف بود ناچار * که نتوان خوردن

خوردن کس پیش روزی * وکر دل بهریك نه نان بسوزی ﻛ دیودولت ﭺ دولت
سریع الزوال ودشمن دولت معناسنه در کذا فی شرفنامه سبب تسمیه سی حضرت سلیمان
علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام خاتمی النه کیرن دیوك سلطنتی برایکی کونلك اولوب بنه
علی الفور الندن کتدوکی اجلدن بو معنایه اسم اولمشلر در ﻛ مع الجیم * دژآهنج ﭺ سکون
زاء فارسی ونون وکسر ها ایله ایکی معنایه کلور اول بدخوی وبدکردار معناسنه حکیم اسدی
در صفت اژدها بیت بدوکارکر خنجر وتیر نیست * دژآهنج کوهیست نخجیر نیست *
ثانی تیز تیزرو معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﻛ دژهرج ﭺ فتح زاء فارسی وراء
مهمله وسکون ها ایله شرفنامه ده قبلهٔ متقدمین وبیت المقدس که دژهوخت کنك وکنکدژ
هرج وکشتك وایلیا دخی دیرلر اما لسان الشعراده بتخانه معناسنه در واداة الفضلاده دژهرج
بوزن بیقدر منذکوردر ﻛ دیوکاوج ﭺ سکون یای تحتانی وواو اوّل وفتح کاف فارسی
وضم لام وواو ثانی معروفله طفل مصروع یعنی حواله لی طفل صاحب لغت محمودی جیم
یرینه خاء معجمه ایله نقل ایلمشدر وسروری کاشی مجمع الفرسده جیم فارسیله روایت
ایلمشدر راقم الحروف فرهنك جهانکیری یه تابع اولدم زیرا اغلبی لغتلرده جیمله در ﻛ دیولاج
دکنلو چایر وچمن یری که خار وخاشاکی زیاده اوله چایرینك چندان نفعی اولمدوغندن
حیوانات ه مرعی اولمیه مثالی میر نظمی بیت ندیده سود از وی هیچ محتاج * تو پنداری که
مرعی بود دیولاج ﻛ مع الخاء المعجمه * درخ ﭺ فتح راء مهمله ایله اغاج معناسنه که درخت
لفظندن ترخیم اولنمشدر میر نظمی بیت شود سایه ونفع اوسودمند * که باشد درخ
میوه دار وبلند ﻛ دریخ ﭺ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بمعنی دریغ کذا فی بعض
اللغه وله * مثنوی * درختی که باشد نموش زبیخ * ببریدنش در دل آید دریخ * جوانی که
باشد بچل ساله مرد * دوانبود اورابکشتن بدرد ﻛ دژهرخ ﭺ فتح زاء فارسی وراء مهمله
وسکون ها ایله بمعنی بیت المقدس کذا فی المجمع ﻛ دیولاخ ﭺ عمارت وشنلکدن ایراق اولوب
مسکون اولمین یره دیرلر لاخ که هر اسمك آخرینه لاحق اوله توفیر ومکان معناسن افاده ایدر
طاشلو یره سنکلاخ دینلدوکی کبی خرابه وخالی یرلرده دیو یعنی شیاطین اولدوغی اجلدن
دیویری ودیوی چوق یر دیمك اولور شیخ نظامی بیت هست درین دائرهٔ دیولاخ *
خانهٔ دل تنك وغم دل فراخ * استاد عنصری بیت چرنك دیولاخ آکنده پهلو * تنی فربه
میان چون موی لاغر * بو بیتده لازمیله ذکر اولنمشدر ضیاء الدین بلخی بیت ازان
دیولاخ پراز غول بکریز * بغولان اکردونهٔ پیش مستیز ﻛ مع الدال المهمله * درازرود ﭺ
ماوراء النهرده برارمق آدیدر اما بعض ماوراء النهرك کندوار ماغی آدیدر زیرا نهر اسم
عامدر هر ارمغه عربیده نهر دیرلر بونك اسمی اولمق بعید دکلدر بوکا نهر کاشغر دخی دیرلر
بیوك نهر در ایچنده پشم حاصل اولور باشی غایت ایراقدر اول اجلدن درازرود تسمیه اولنمش که
معنای ترکیبی اوزون چای دیمك اولور ﻛ درد ﭺ سکون راء مهمله ایله بوزن ورد یارق
ویرتق معناسنه در میر نظمی بیت دهان غنچه چون دردست وبازست * ازاز ونالهٔ بابل
درازست ﻛ درود ﭺ ضم راء مهمله وواو معروفله درویدن لفظندن اسم مصدر اولور

بچيني معناسنه كه عربيده حصاد ديرلر از يوسف و زليخا بيت بيارا ست آيين كشت ودرود
ازان زركه يوسف بد وداده بود ﯾ دژآباد ﭻ سكون زاء فارسيله يعني خشم آلود وغضبناك
بهرامي بيت اكر شيري دژآبادش ببيند * چوسك اندر پس زانو نشيند ﯾ دژآلود ﭻ
يعني دژآباد مرقوم خسرواني بيت يكي پير دژآلو دست درجنك * كه داردازمصاف
شير زنك ﯾ دژبرود ﭻ سكون زاء فارسي و راء مهمله وضم باء موحده ايله خشمناك
وبدخوي معناسنه استاد * رباعي * از روي تو دژبرودكين مي بارد * وزقد توفتنه برزمين
مي بارد * هركاه كه قامت توآيد بخرام * بروي زسپهر آفرين مي بارد ﯾ دژند ﭻ فتح زاء
فارسي وسكون نونله بدخوي وتند وغضبناك معناسنه كه دژآكاه دخي ديرلر استاد لطيفي
بيت مكن هيچ صحبت بمرد دژند * كه در طبع پاكت نيارد نژند ﯾ دلاد ﭻ فتح لامله يعني
داماد عربيده صهر ديرلر كسر صاد ايله مير نظمي بيت مكن كرمشناسي بمهر اعتماد *
فريبنده است اين زن پر دلاد ﯾ دلشاد ﭻ خوشدل مسرور القلب معناسنه طالب آملي
بيت ماكه ويران شد كاييم بدين دلشاديم * كه جهاني شده آباد زويراني ما ﯾ دل ميداد
يعني راضي اولدي وراضي ايدي كذا في شرفنامه معناي تركيب كوكل ويردي يعني عاشق
اولدي ومائل اولدي ديمك اولور ﯾ دهيد ﭻ كسر ها وسكون ياي تحتاني ايله صيغهٔ
جمع امردر ايكي معنايه كلور اول اوركز اضربوا معناسنه حكيم اسدي بيت پس ازخشم
فرمود كوراد هيد * همه دستها را بخون در دهيد * ثاني ويركز اعطوا معناسنه خواجه
عبدالله انصاريدن بر صورت بغداي طلب ايتدكده انبار دارينه بر كاغد بوني يازوب ويرر
* ارزني ايدكندمش دهيد ماش فرستاديم نخود آمد ﯾ ديباوند ﭻ سكون ياي تحتاني
وفتح باء موحده و واو بعده نون ساكنه ايله لقب طهمورث شاهدر اكا ديوبند دخي ديرلر
ديباوندك معناسي تمام سلاح ديمكدر بامرالله تعالى ديولر اكا مسخر ايدي كذا في فرهنك
جهانكيري ﯾ ديد ﭻ بوزن بيد ديدن لفظندن مشتق اسمدر مع التركيب معني صحيح اولور
يا الكز اولدقده انجق كوردي معناسنه فعل ماضي اولور شاعر بيت تامي پخته بيني اندر جام
ديد بايد هزار غورهٔ خام * وظاهر اولدي معناسنه ده كلور نتكيم شاعر ديمشدر بيت
بديد آمد آن چهرهٔ نورمند * نكوتر زخورشيد صد باورند * وتركيب اولندقده ضرر
ديد ودواديد كبي شاعر بيت درميان عاشقان كرحسرتم ديدي روا * نعمست اينكه شوم
بادولت وصلت سزا ﯾ ديرند ﭻ سكون يا ونون ايله بوزن كيرند دهروزمان معناسنه
استاد رودكي بيت يافتي چونكه مال وغره مشو * چون توبس ديد وبيند اين ديرند *
ابو حفص سغدي تعويذ معناسنه نقل ايدوب بو بيته تمسك اولمش بيت اياسر ومن در تك
وپوي آنم * كه ديرند آسا يه پيچم بتو بر ﯾ ديوآباد ﭻ خراب مكان كه سكناي بني آدم اولمامقدن
كنايه در مير نظمي بيت بجايي آمده تنها وبي زاد * كه بوده هولناك وديوآباد ﯾ ديوباد ﭻ يعني
كردباد تركيده قاصرغه ديدكلري كذا في شرفنامه بو معنايه شيخ نظامي بيت چو زان دشت
بكذشت چون ديوباد * قدم دردكردد يولاخي نهاد * استعاره طريقيله غايت يوكرك آته ديرلر
مولانا هاتفي بيت فروجست ازكوهه ديوزاد * كشيد اژدها تنك برديوباد * كوهه بونله ايو

ايو معناسنه ذو وجهين دوه يه ده ديرلر ﯾ ديوبند ﭻ لقب طهمورث شاهدر اما شرفنامه ده
بردار واسمدر ديو نقل ايدر ادات الفضلاده نام دار ودر ﯾ ديوسپيد ﭻ عابد جاهلي
اضلال وجهلي سببي ايله بلكه مرتبهٔ كفره ايصال ايدنه ديرلر ﯾ مع الراء المهمله * دبير ﭻ
كسر باء موحده وسكون ياي تحتانيله كاتب معناسنه خواجه حسين ثنائي بيت دبير كهر
سنج ماني قلم * بكف صفحه آورد بهر رقم * دال مفتوحه ده ذكري مرو رايلدي لكن كسر
ايله دخي استعمال اولنمغين تكرارينه ارتكاب اولندي تكثير لغت مراد اولنور ملاحظه اولنميه
ﯾ دزدار ﭻ تركيبده دخي مشهوري دزدار در دز قلعه در دار داشتن دن اسم فاعلدر حافظ
معناسنه قلعه محافظه سي اكا مخصوص اولمغله تسميه اولنمشدر صفت تجنيس لفظ ايله ابوسعيد
هروي بيت زد زداري دزي دزديد دزدي * زهي دزد بكه دز دزد دزدزدار * شيخ
نظامي بيت بكفتا كه دزدار اين كوهسار * ستادست بردر با ميد بار ﯾ دكر ﭻ اول معني
ايچون موضوعدر كه تركيبده دخي ايله تعبير اولنور مثالي خواجه حافظ بيت رونق عهد
شبابست دكر بستانرا * ميرسد مژدهٔ كل بلبل خوش الحانرا * بر معناسيله غير يدر نتكم
بو بيت مشهورده واقعدر بيت تيغ ببايد زدنش برجكر * هركه زبانش دكر ودل دكر *
ياي تحتاني ايله ديكرده دينلور ﯾ دكربار ﭻ بركره دخي باركرّه معناسنه در ثنائي بيت
دكربار آن خسرو پر فريب * سخن را برنك دكر داد زيب ﯾ دلاور ﭻ بهادر وشجيع ويوركلو
معناسنه لفظ مركبدر معناسي يورك كتوريجي ديمك اولور يعني قوّت قلب صاحبي مراد
شجاعتي بياندر ﯾ دلبر ﭻ محبوب معناسنه اصلنده ايكي وجه واردر بري ضم بايله بردن لفظندن
اسم فاعل اولور كوكل ايلديجي معناسنه تلفظنده نوع ثقلت اولمغين ضمه فتحه يه تبديل اولنمش
بر وجه دخي بر دل يعني كوكل ميوه سي ديمك اولور علم اولنجق مضاف اليه تقديم اولنمش
كلا التقديرين مراد محبوبدر اركك اولسون ديشي اولسون مير نظمي بيت نزيبد دلبري
هرروي ساده * ببايد كه بدل آشوب داده ﯾ دلپذير ﭻ كوكل پسند ايتديكي نسنه هرنه
اولورسه لفظ مركبدر دل ايله پذيرودن كه پذيرفتن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبي
اولور تعبير دلپذير وحركت دلپذيركبي وعلى هذا القياس ﯾ دلدار ﭻ صفت محبوبدر كوكل
طوتيجي كه عاشقك كوكلن آلور هر محلده معشوق معناسنه مخصوصدر شيخ على نقي بيت
مكرامشب بجنت خانه ام دلدار مي آيد * كه جا زامرژدهٔ وصل ازدر وديوار مي آيد *
وبر معناسي دخي شجاعدر ثنائي بيت بتير خنجر مرشكان زهر پرورتو * كسي بتيغ سياست
نكرده دلداري ﯾ دلكير ﭻ كوكل طوتيجي يعني كوكله انقباض ويريجي كير كرفتن دن اسم
فاعلدر بونده دخي ايكي وجه واردر بر وجهي علاقه وغم ومحنتدر كه افكار وتشويش خاطر
حاصل اولور ابوطالب بيت كليم ازهند دلكيري ندارد * پس ازالفت قفس هم آشيانست
وبر وجهي علاقهٔ مهر ومحبتدر خواجه سلمان بيت برسراي كهنهٔ دلكير دنيا دل منه *
رخت جان بردار وبار دل درين منزل منه ﯾ دلير ﭻ سكون ياي تحتاني ايله بهادر وشجاع
معناسنه ابوطالب كليم بيت خدايرا نه نشيني بمردم چشمم * ترا مباد بخون ريختن كنند
دلير * ثنائي بيت ز قوّت تهي مرد بازو دلير * زبهر زبوني سرافكنده زير ﯾ ديوبت شور

مرکب قارشدرمجق هرنه اولورسه شوروشوریدن لفظندن اسم فاعلدر قارشدریجی معناسنه
﴿ دیار ﴾ ولایت والکه معناسنه عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر ولی دشت بیاضی
بیت ترحمی که دلی دارم ازجفای رقیب * چنان ضعیف که اسلام در دیار فرنك ﴿ دیبادر ﴾
سکون یای تحتانی و فتح باء موحده وضم دال مهمله ایله مشهور فارسیه نك سکزنجی کونی اسمیدر
مسعود سعد سلمان بیت دیبادرست خیز و بیاری نکارومی * وین ترك می بیار که ترکی
کرفت خوی ﴿ دیجور ﴾ سکون یای تحتانی وضم جیم ایله غایت قرا کیجه یه صفت استعمال
اولنور مسعود سعدی سلمان بیت آخرای آفتاب روز افزون * کی دهد صبح این شب
دیجور * بو لفظ عربیدر فارسیده استعمالی شایعدر وشولقدر واردرکه عرب دالك فتحه سیله
وعجم کسره سیله استعمال ایدرلر کسره ایله نوعا نزاکت ظاهر اولور ﴿ دیدار ﴾ بش
معنایه کلور اول بمعنی روی ثانی بمعنی چشم بو ایکی معناده حکیم سنایی بیت ز دیدارت
نپوشیده است دیدار * ببین دیدار اکر دیدار داری * ثالث بینایی و قوت باصره یه دیرلر
حکیم قطران ارموی بیت دیده فضل راتویی دیدار * خانه جود راتویی بنیان * رابع بمعنی
بدیدار یعنی ظاهر کمال اسمعیل بیت بنقشبندی فطرت که در مضیق رحم * بر آب نطفه کند
نقش جانوردیدار * حکیم خاقانی بیت بخدایی که هم زعطسه خوك * موش راکرد درجهان
دیدار * بو معنایله معنای اولهینه حکیم خاقانی بیت دیودل باشیم و بر پاشیم جان * کان بزی
دیدار دیدار آمدست * خامس بمعنی دیدن یعنی کورمك حکیم فردوسی بیت اکر هست
خود جای کفتار نیست * ولیکن شنیدن چو دیدار نیست * کذا فی التحفه والمجمع وفرهنك
جهانکیری کمال پاشازاده بو لغتده دخی اختراع خاص بیان ایدوب دیرکه دیدار کفتار کبی
لفظ مرکبدر دید ایله آردن دید کورمکدر و آر آرنده معناسنه در ترکیب اولنجق کورمك
کتوریجی دیمك اولور کوریجی معناسنه انتهی دیدارك عربیده معناسی جمالدر ذکر اولنان
بش معنانك معنای اولنه چغتای لسانده کورك دیرلر فتح راء مهمله ایله مثلا کورمکه
کورکاج دیرلر سبعه سیاره ده بهرام شاه دلارام تصویرین کوردیکی پرده بیت قویدی
شه خدمتیغه فرزانه * شه پری کورکاج اولدی دیوانه ﴿ دیده دار ﴾ یعنی دیده بان
حکیم اسدی بیت خروشان در آنجایکی دیده دار * که ای بیهشان نیست جاشان بکار
﴿ دیده ور ﴾ کوریجی وکوزلو معناسنه که دیده کوز در و ور لفظنك مختصریدر
لیاقت معناسنه معنای ترکیب کوزلو دیمك اولور ابو المعانی بیت کر خرد داری تماشا کن
برین صنع شریف * هرکه باشد دیده ور بیند هم آثار لطیف ﴿ دیر ﴾ بوزن زیر کیچ معناسنه که
مقابلی زود در نیز معناسنه شاعر بیت معشوقه که دیر دیر بیند * آخر به ازان که سیر
بیند * ودخی اکلنمك معناسنه که دیر آمدی دیرلر وچوقدن معناسن دخی افاده ایدر
بو ایکی معنایه میر نظمی بیت ندیدم روی جانان دیر بوده * چو دیر آید برفتن سیر بوده
﴿ دیر بار ﴾ یارك بعض معناسیله ردیف اولور اوزون یول و ایراق زمان وتکرار معناسنه
کلور امادراز معناسنه اولان قدرزمینده اولمق مناسبدرکه یوللك ایراقلغی و بر مکانك بعدیت بیانده
واروب کلمکده اکلنمك اقتضاسیله تعبیر اولنمق جایزدر ومجاز ابعید معناسنه ابو المعانی بیت

بیت تم ز دردفراقش زبون حسرت شد * حکایت دل غم دیر بار محنت شد ﴿ دیرکوار ﴾
ضم کاف عجمیله هضم معناسنه در کیچ هضم اولنان نسنه یه دیرلر اطبا بطی الهضم دیرلر
﴿ دیك افزار ﴾ دیك چولمك در و افزار آلتی ولوازمی در قزغان وچولمك قپاغی ودخی
طعامه قونیلان اشیا کمون وکشنیز وفلفل و دارچین وامثالی نسنه‌لره دیرلر ایکی معنایه
میر نظمی بیت طعامش پخت دیك افزار برداشت * که دیك افزار عنبر مشك پنداشت
﴿ دیکر ﴾ اول معنی ایچون وضع اولنمشدر که ترکیده بردخی دیمکله تعبیر ایدرلر بو بیتدن
فهم اولنور بیت زمان چون رفت دیکر یافت نتوان * عنان زندکانی تافت نتوان * وتکرار
اولان نسنه نك ایکنجیسنه ده دیکر ایله تعبیر ایدرلر ایکند ونمازینه نماز دیکر دیدکلری
بو معنادندر چونکه نماز ظهره نماز پیشین یعنی اولکی نماز دیدیلر ایمدی ایکند وتکرار وایکنجی
اولمغله نماز دیکر تعبیر ایتدیلر بو مقوله تسمیه عدم اتساع لغت جهتیله در ﴿ دیك کیر ﴾
سکون کاف اول وکسر کاف عجمی ثانی ایله قزغان وچولمك قولپی کیر بوننك کیرنده معناسنه
اسم مصدر اولور ﴿ دیمه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح میمله چهره معناسنه که رخسار وعارض
وروی دخی دیرلر کذا فی المجمع عربیده کی وجه معناسنه ﴿ دینار ﴾ بوزن بیمار اوزانده بر مثقال
وزنی در ومعاملاتده اون درهم کشمدن عبارتدر بعض یرده یدی درهم کش اعتبار ایدرلر
بعض محلده النون مراد اولنور لفظ عربیدر جمعی دنانیر کلور ﴿ دینور ﴾ سکون یای
تحتانی ونون وفتح واو ایله بوزن کشور ایکی معنایه در اول صراط معناسنه ثانی بر ولایت
و یاخود برشهرك اسمیدر شاعر بیت کند آسان کذر در روز محشر * بدینور هرکه باشد
دین پرور ﴿ دیوار ﴾ معروف شیخ سعدی بیت چه غم دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان
چه باك از موج بحر آنراکه باشد نوح کشتیبان * عربیده جدار وحانوت دیرلر ﴿ دیوخار ﴾ فتح
خاء معجمه ایله براغاجدر اهل جنسدن بر روایتده صنوبر اغاجیدر ایری دکنلری اولور وغندندر
دیودن مراد ایری در وخار دکندر و بر روایتده حب الصنوبردر که عربیده عوسج دیرلر
شرفنامه ده سپید خار تعبیریله مسطوردر ﴿ دیودار ﴾ سکون یای تحتانی وواو وفتح
دال مهمله ایله بر نوع اسمیدر مجمع الفرسده صنوبر هندی معناسنه در ﴿ دیوسار ﴾ فتح سین
مهمله ایله بدخوی و زشت معناسنه در ومعنای ترکیب مانند دیو دیمکدر میر عماد بیت
کفت بد مدرکشم جهان حرون را * تا بچه رونجل دیوسار برآمد * مولانا هاتفی بیت همه دیو
ساران ژولیده موی * بریش دراز و درازی روی * نسخه میرزا ابراهیمده اول کسنه یه
دیرلرکه دیوجامه کیمش اوله دیوجامه اولدرکه ارقه سنك ایکی طرفلرینه قرتال قنادی یغلنمش
اوله دشمنه مهابتلی کورنمك ایچون جنك کونلرنده کیرلر حالا اول عادت روم ایلی سرحدلرنده
جاریدر شهباز روم ایلی دلاورلری دشمن ایله دست وکریبان کشاکشدن خالی اولمدقلری اجلدن
اول مقوله قنادلی جامه کیوب وآتلرینك باشلرینه تل قورلر که دشمنه مهابتلی کورینه‌لر مؤید
الفضلاده دیوسار اولدرشت وخشین جامه درکه جنك کونلرنده کیرلر ﴿ دیوکیر ﴾ کسر
کاف عجمیله هندوستانده اشلنور حریردن بر نوع لطیف وانجه قماشدر یانلرنده خیلی
مقبوللدر میر خسرو * مثنوی * نکودانند خوبان پری کیش * که لطف دیوکیر ارکنان پیش

زلطف این جامه براندام آبیست * ویاخود سایه باماهتابیست لغ دیهور فی سکون یای
تحتانی وضم ها و واو معروفله بمعنی آسمان مرویدر لغ مع الزاء المعجمه * دراز فی جسم شی
ممدوددر هرنه اولورسه عربیده طویل معناسنه مقابلی کوتاهدر بعض ترکیبلرده صفت
ایدوب شب درازو عمردرازو چاه درازدیرلر شاعر بیت نکو نسار کشتی بچاه دراز * که هرکز
ازو برنیایی دراز * وهرنکه طوتقنور آنك اوزننه درازدیرلر تار معناسنه لغ درخت سبز
ودرختینهٔ سبز فی یشل رنك برقورتدر اغاج اچنده حاصل اولوب اغاجی ییوب دلر آكا
سبزك دخی دیرلر هندی لسانده کتناس دیرلر لغ درم دوز فی زبل بوجکی عربیده جعل دیرلر
ضم جیم وفتح عین ایله لغ دز فی خصوصیتله قلعه نك اسمیدر حکیم فردوسی بیت بدان خرمی
روزهرکز نبود * پی مردبی راه بردزنبود * بعض فرهنکده زاء فارسیله منقولدر اما صحیح دکلدر
زیرا کوتواله دزدار دینلدوکی زاء معجمه ایله اولدوغنی اشعار ایدر هیچ کمسه زاء فارسیله دژدار
دیمه مشدر عربیده حصار وجغتایده قورغان دیرلر فرهادنامه ده خسرو شیرین اوزرینه لشکر
چکوب شیرین دخی ارمنیه قلعه سنه کیروب فرهادی دخی قلعه یه کلسون دیدوکی یرده بیت
انکا ظاهر قیلیب اول ایش قیاسین * کلوب قورغانغا کیرملك التماسین * نعمة الله نسخه سنده
شهره دخی دز دیرلر وپایوسی متین ومحکم اولان کویه ده وده یه ده دز دیرلر وعربیده رکه
بغدادده دخی دز دینلدوکی روایت اولنمشدر لغ دژ پراز فی سکون زا وفتح باء فارسیله خام
طمع وخشم آلوده معنالرینه باء موحده ایله ده مرویدر ابو شکور بیت پلنکی دژ پراری
دید بر کوه * که شیر چرخ کشت از کینش استوه لغ دلاویز فی صفت محبوبدر کوکل تعلق
ایتدیرجی معناسنه خواجه سلمان بیت بسیار مشوغره بدین حسن دلاویز * این حسن
دلاویز تراعشق من آراست * ومحبوبدن غیری ده دخی استعاره طریقیله استعمال اولنور
شیخ سعدی * قطعه * کلی خوشبوی در حمام روزی * رسید ازدست محبوبی بدستم *
بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تو مستم لغ دلسوز فی اکثر صفت محبوبده استعمال
اولنور مثلا حسن دلسوز دیرلر کوکل یاقیجی دیمك اولور وموجب حرارت وسوزش دل اولور
نسنه لرده غم دلسوز وعشق دلسوز کبی که دل معلوم وسوز سوزانیدن وسوزیدن لفظلرندن
اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت سوخت عالم روز وشب آه غم دلسوز من * بردل سنکین
اوهرکز نمیکرد اثر لغ دلنواز فی سکون لام وضم نونله کوکل اوخشایجی یعنی کوکله خوش کلن
نسنه نواز نواختن لفظندن اسم فاعلدر شاهد دلنوازو یار دلنواز دیرلر ویا الکز دلنواز
دیرلر بر فعلدر که آندن کوکل ذوق ایده جك حالت حاصل اوله نتکم بو بیتدن فهم اولنور
میرزا فصیحی بیت دلم ببرد و ننواختی هزار افسوس * اکرچه دلبریت هست دلنوازی نیست
خواجه حافظ بیت زان یار دلنوازم شکریست باشکایت * کرنکته دان عشقی خوش بشنو
این حکایت لغ دهاز فی کوی یری یعنی سابقده کوی اولوب بعده مرور ایامله خراب اولمش
اوله لغ دهلیز فی قپوایله اوا راسنده اولان اوزون یر اوستی مسقف اولسون کرك اولمسون
وایکی قپو ارالغنه ده دیرلر شیخ نظامی بیت دهلیز فسانه چون بود تنك * کرد سخن از شد
آمدن لنك * استعاره طریقیله شاعر درصفت زن بیت دو شاخ آمد دو پایش دزد وغم را

غم را دزی نمود دهلیز عدم را * عربیده دالك فتحه سیله استعمال ایدرلر یوسف ابن لوا
بیت سیما بطل معرش لرواقه * من مقلتی اوراقه دهلیز لغ دیرباز فی سکون یای تحتانی
وراء مهمله وفتح باء موحده ایله دنیا معناسنه روایت اولنمشدر ابو المعانی بیت مکن غرور
باین جاه ودولت زائل * مخور فریب که این دیرباز پرحیلست * ودخی چوقدن دیمك
معناسنه کلور کمال خجندی بیت فراموشت کنم کفتی نبودی * مرا از دیرباز این
نکته یادم * مجمع الفرسده دخی بمعنی درازو طول زمان کذشته معناسنه در حکیم سوزنی
بیت درعمل بادیربازی ودرازی ممکنست * چون امل بادانزاع مردرازو دیرباز لغ دیز فی سکون
یای تحتانیله بش معنایه کلور اول رنك سیاه که آت وقاطره مخصوص اوله شبدیز کبی که
خسروك مشهور سیاه آتی ایدی ثانی رنك خاکستری که سیاهه مائل اوله ترکیده بوز
دیرلر ثالث قلعه وحصار معناسنه استاد فرخی بیت زکنك دیز بفرمان شاه بستاند *
حصار و پیل دمان هریکی چوحصن حصین * رابع برنوع چولمکدر خامس برنوع شیادر که
کوزه چکرلر بو بش معناده دیزه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ دی روز فی دونکی
کون که عربیده امس دیرلر لغ دیکرروز فی پس فردا یعنی یارندن صکره کی کون میرنظمی
بیقرار کرده این دل پرسوز * وعدهٔ وصل یار دیکرروز لغ دیهاز فی سکون یای تحتانی وفتح
ها ایله کوی یری یاسز دهاز دخی دیرلر لغ مع السین المهمله * دزندیس فی فتح زاء معجمه وسکون
نون فا وکسر دال مهمله ایله همانا معناسنه یعنی اثنای سخنده همانا دیمك اولور استاد رودکی بیت
اکرچه دروفانی شبهی ودیس * نمیدانی تو قدر من دزندیس لغ دیس فی سکون یای تحتانیله
ادات تشبیه در براسمك آخرینه که لاحق اوله مشبه به صفتن افاده ایدر مثلا ماه دیس
وخوردیس کبی استاد فرخی بیت یکی خانه کرده است فرخار دیس * که بفروزد از دیدن
اوروان * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت جهانرا اکر شه تو باشی یقین * شود در پناهت
جهان خلد دیس * بو معناده شیخ نظامی بیت دران آرزوکاه فرخار دیس * نکرد آرزو
با معاصل بکیس * زبان هندیده ایکی معنایه در اول بمعنی روز ثانی ملك وولایته دیرلر
دیو دیس فی ناتراشیده وثقیل الجسم وحیله کار معناسنه معنای ترکیب شیطان کبی دیمکدر
میرنظمی بیت یکی حاجبی ترش رو دیو دیس * که نبود چون او بد نهاد وخسیس *
لغ مع الشین المعجمه * درازکوش فی یعنی خر اوزون قولقلی دیمکدر اشکه هم خرهم درازکوش
دیرلر قولاغی سائر حیوانه نسبتله اوزون اولدوغندن تسمیه اولنمشدر کذلك طوشنه
خرکوش دیدکلری اشك کبی قولاغی اوزون اولدوغندندر میرنظمی * مثنوی * یکی
روستا بود هشتاد سال * رسیده ست عمروش ببی مجال * درازکوش ولاغر چواو پیرولنك
کند هر قدم یك دوساعت درنك لغ درخش فی فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله شمشك که
عربیده برق دیرلر استاد عنصری بیت کر بلرزانیش بادست ارجنبانی درخش * او بیند ازیش
نیوست از بجنبانی کمان * اصلنده اسم مصدردر کاهی وصف ترکیب ایدوب ماه درخش
دیرلر شمس فخری بیت خسروان سپهر ملك مدام * همچو خورشید ومشتری بدرخش *
لغ درفش فی فتح راء مهمله وسکون فا ایله یدی معنایه کلور اول آهنکرلرك اوکلرینه طوتدقلری

دری معناسنه درفشك معنای ثانی شیء مطلق سنجاق وعلمدر حکیم فردوسی بیت زکرد اندر
آمد درفش سیاه * سپهدار بوده به پیش سپاه * ثالث برق معناسنه در رابع بمعنی
درخشندهٔ هرنه اولورسه درفشان دخی دیرلر حکیم اسدی بیت درفشان هم از تیغ میغ
چنان شعله میزد که در جنگ تیغ * خامس توغلغه اوزرینه صاریان مثال حکیم فردوسی
بیت همه روی آهن گرفته بزر * درفش سیه بسته بر خود زبر * سادس اوجی سوری
حربه دیرلر حکیم فردوسی بیت زبس گونه گونه سنان ودرفش * سپرهای سیمین وزرین
کفش * سابع کفش دوز وسراج آلتلرندن بیز واوجی سوری دمور وایجه بیل معناسنه ده
کلور وهر رنکدن علامت معناسنه ده مرویدر ﯖ دروش ﭺ فتح راء مهمله وسکون واو
ایله درویدن لفظندن اسم مصدر در غله بچش دیمکدر ﯖ دریش ﭺ کسر راء مهمله ایله
براو بوندر ترکیده طقو رجین دیرلر ﯖ دزمنش ﭺ سکون زاء معجمه وفتح میم وکسر نونله
برنسنه نك بیوکلکندن ومتانت واستحکامندن کنایه ایدوب بو عبارتله بیان ایدرلر وقلعه واری
معناسنه که دز قلعه درومنش خلقت وطبیعتدر دیمکدر ﯖ دهش ﭺ اسم مصدر در عطا وبخشش
معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * فریدون فرخ فرشته نبود * زمشك وزعنبر سرشته نبود
زداد ودهش یافتندش جمیل * تو داد ودهش کن فریدون مثل * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت نیست شغل تو بجز عدل وعطا * نیست کار تو بجز داد ودهش ﯖ دیش ﭺ بوزن پیش
بمعنی اورایده یعنی اکاویر کذا فی التحفه اصلی دهش در فتح هایله هاءی ساکنه یه ابدال اولنوب
دیش اولمشدر استاد رودکی بیت خویش بیگانه گردد از پی سود * خواهی آن روز مزد
کمتر دیش ﯖ دیورخش ﭺ سکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح راء مهمله ایله موسقی ده
برنوا اسمیدر کذا فی المجمع ﯖ مع الغین المعجمه * دریغ ﭺ منع وتقصیر ایتمك خواجه حافظ
بیت قدم دریغ مدار از جنازهٔ حافظ * اگرچه غرق گناهست میرود ببهشت * وتحسر
وتأسف معناسنه در ﯖ دماغ ﭺ بورونك یوقاروسی دال مفتوحه ایله ده جائزدر کسر ایله
اولیجق عربیله مشترك اولور بو معنایه خواجه حافظ بیت سحر ببوی ریاحین وگل شدم
درباغ * که تا چو بلبل بیدل کنم علاج دماغ ﯖ مع الفاء * دلف ﭺ سکون لامله چنار
اغاجی دلب دخی دیرلر ﯖ مع القاف * دبق ﭺ سکون باء موحده ایله کوکچه درکه اغاجلر
قوریجق بتر بعض یرلرده برج دیرلر اوکسه آنك یمشندن اولور اول اجلدن اوکسه یه دبق
دیرلر ودین ده دیرلر ﯖ مع الکاف * درازآهنك ﭺ برایش ویاخود بر مصلحت اوزادیغنه
دیرلر شاعر بیت درازآهنك شد این کار با تو * ندانم چون کنم ای یار با تو ﯖ درلك ودرلیك ﭺ
کلاهما بسکون الراء وکسر اللام فرهنك جهانگیریده بویی و یکی قصه اولان اثوابه دیرلر کسر تا
ایله ترلك وترلیك دخی دیرلر نجیب الدین جرد پادقانی * قطعه * تا برنهاد عالم وبرقد روزگار
دوزد فلك قباچهٔ دوران زچاپکی * بادا قبای ملك ببالای قد تو * وانگه بزیر دامن جاه
تو درلکی ﯖ درمسنك ﭺ بر درهم اغری قدر نسنه مثلا اون درهم نسنه یه ده درمسنك
دیرلر همسنك برابر دیمکدر ﯖ درژك ﭺ کسر زاء فارسیله بمعنی ابله وشرفنامه ده رسن که زیاده
قورلدقده کندودن کره طوتار اکا دیرلر ﯖ دنك ﭺ سکون نونله ایکی معنایه کلور اول آواز

آواز معناسنه ثانی اول طوقمق که صویله باروت دوکر واول اغاج که آنکله چلتوك دوکوب
پرنج چقاررلر وزیت وشیروغن منکنه سی شاعر بیت حسود دولتت را چرخ گردون * بفرقش
دمبدم مجنو کند دنك ﯖ دهك ﭺ فتح هایله کوچك کوی کاف تصغیر در میر نظمی بیت پی آهوان
شد چو تنها دوان * دهك دید و کشته بسویش روان ﯖ دیژك ﭺ سکون یای تحتانی وفتح
زاء فارسیله بوزرنك اولان نسنه لرده استعمال اولنور هم عارضه وهم معروضه اطلاق
وارد رجمیع رنکه دلالت ایدر لغتلرك حالی بویله در عارضه ومعروضه اطلاق اولنور ﯖ دیك
سکون یایله چولمك دیرلر عربیده خروسه دیرلر فارسیده دخی مستعملدر خواجه سلمان
بیت الا تا لاله در صحرا الا تا غنچه در بستان * یکی چون تاج دیك آید یکی همچون سر
بیغا ﯖ دیوك ﭺ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله بر بوجکدر اثوابی وکتابی کسر عربیده
ارضه دیرلر فارسیده بید و دیو جه ده دیرلر میر خسرو بیت آن زه که بشد کمانش از کار
دیوك زدنش بروی دیوار * بعض نسخه ده سولك معناسنه که زلو دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت دیوك بدست دلوك آن بر سبوخت نیش * کونرابسان خمره دیوك فروش
کرد ﯖ مع الکاف الفارسی * درنك ﭺ فتح راء مهمله وسکون نونله التی معنایه کلور اول
وقت وساعت وزمان معناسنه ثانی ثبات وآرام وتأخیر معناسنه بو ایکی معنایه حکیم
سوزنی * قطعه * ای پایگاه قدر تو برچرخ نیمرنك * دور وراستاب وبقای ترا درنك *
از زیر پیچ پرده بشاهد نظر کنی * چون صوفیان برقص دارنی همان درنك * کر لطف
هر دیست بمردم کیا رسد * مردم کیاه مردم کردد همان درنك * ثالث بمعنی آخرت یعنی
خلود معنای ثانیله بو معنایه حکیم فردوسی بیت چو سازی درنك اندرین جای تنك * شود
تنك بر تو سرای درنك * رابع بمعنی رنج ومحنت که آدرنك وادرنك دخی دینلور فرخی بیت
فلك چو غیبهٔ جوشن ستاره زان دارد * که بی درنك بود چون بروزنی بشتاب * خامس
سازوزنك وناقوس وشکستن چینی وشیشه صداسنه دیرلر شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی *
ازباده رخ شیخ برنك آوردن * اسلام زجانب فرنك آوردن * ناقوس بکعبه در درنك
آوردن * بتوان نتوان ترا بجنك آوردن * حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * تاکه آن
دیوانه شورش در رسید * بردر دکان شیشه گر رسید * یك بیك برسنك میزد بی درنك *
کز دلش بردی درنك شیشه رنك * سادس درنکیدن لفظندن اسم مصدر اولور خلاق
المعانی بیت رفت آنکه روز ماز شم تیره زنك بود * واندوه را بنزد دل ما درنك بود * وصیغهٔ
امر ووصف ترکیبده استعمال اولنور استاد لطیفی بیت گفتم اینجا بدرنکم بصفا گفت درنك
که مجلس و براماه زو و کوه درنك ﯖ درنکادرنك ﭺ صدای طبل وکوس که پیاپی چالنه مولانا
هاتفی بیت بستند بو بختیان طبل جنك * بگردون برآمد درنکادرنك ﯖ درژآهنك ﭺ
زاء فارسیله بدخوی وبدکردار معناسنه در تحفة الاحباده بمعنی بدآهنك یعنی بر امر قصد ایدیجی
مثالی استاد عنصری بیت زبس کینه جوی ودرژآهنك بود * فراخا رکیتی بروتنك بود *
ودخی تیره بین معناسنه وله بیت بیك خدنك ودرژآهنك جنك داری تنك * تو بر پلنك
شیخ بر نهنك دریابار ﯖ درژهختکنك ﭺ سکون زاء فارسی وخاء معجمه ایله قبلهٔ متقدمین یعنی

بيت المقدس حكيم اسدى بيت بدژهختكنك آمد از راه شام * كه خوانيش بيت المقدس بشام ﮒ دژهوختكنك ﮒ زيادهٔ واو ايله دخى بيت المقدسه ديرلر حكيم فردوسى بيت كنون سلم را اى جنك آمد است * كه يادش ز دژهوختكنك آمد است * حكيم اسدى بيت چو نوح آمد و يافت آيد دژنك * كشيد استخوانش بدژهوختكنك ﮒ دژك ﮒ فتح زاء فارسيله يعنى دستارچه يعنى مقرمه ميرنظمى بيت بدستت دژك كرتهى آمدى * ز تن بدسگالت رهى آمدى ﮒ دشنك ﮒ فتح شين معجمه وسكون نونله صوبندى كه خس وخاشاك ايله اوله اوزرينه قودقلرى اغاج داللرينه ديرلر كذا فى الاداة اما نسخهٔ ميرزا ابراهيمده تار ابريشم معناسنه سين مهمله ايله دسمرويدر ﮒ ديك ﮒ اماله ايله چولك معناسنه در اسم عامدر هرنه كه ايچنده طعام طبخ اولنه بقردن اولنه ديك مسير وطپراقدن اولنه سفالين ديرلر واماله سز دون امس معناسنه در ﮒ ديك برديك ﮒ اولدركه ايكى چولكى بر بوينه قپاقليوب بعض اشيا تصعيد ايدرلر كيمياكرلر بيننده معروف نسنه در ﮒ ديوانه سك ﮒ يعنى قودوز كوپك ميرنظمى بيت رقيبش چون سك ديوانه كشته * چو ديدان سروقد همخانه كشته * ﮒ ديومشتك ﮒ حبوبات نوعندن بر نوعدركه قابوغى چقار دقده مقشر مرجمك كبى اولور آكا كاومشك دخى ديرلر ﮒ مع اللام * دل ﮒ معروف عربيده قلب ديرلر قلب صنوبرى ديدكلرى كوشت پاره در حضرت مولانا قدس سره بيت سر نشتر عشق بر رك روح زدند يكقطرهٔ خون چكيد ونامش دل شد * ضم دال ايله آخر معنايه كلور ﮒ دنكل ﮒ سكون نون وكسر كافله بد اوضاع وسفيه معناسنه در شمس فخرى بيت چاركس در ممالك شه نيست ظالم وهيز ومفسد ودنكل ﮒ ديسال ﮒ يخن نيل عربيده عام اول ديرلر شاعر بيت كار ديسال نشود فكر فلان فى امسال * هيچ ممكن نبود در قته بباز آوردن ﮒ ديرينه سال ﮒ ياشلو پير واختيار معناسنه مولانا هاتفى بيت جهاندار در باركه كرده جاى * بديرينه سالان كار آزماى ﮒ ديودل ﮒ سكون ياى تحتانى وواو وفتح دال مهمله ايله اقچه قواق ديدكلرى اغاجدر ﮒ ديودال ﮒ كسر دال مهمله ايله شجاع وبهادر حكيم خاقانى بيت ديو دژ پاشيم وبر پاشيم جان كان پرى ديدار ديدار آمدست * مجمع الفرسده بمعنى تاريك دلى وجاهلى ﮒ مع الميم * درازدم ﮒ يعنى سك حكيم خاقانى در قسميه بيت بسر ترك جدان من كه بودى شان * دراز كوش نديم ودرازدم بواب ﮒ درخت كرم ﮒ اضافت وفتح كاف عجميله ايلغون اغاجنه اسم اولمق اوزره مرويدر ﮒ درم ﮒ فتح راء مهمله ايله سيم مسكوك يعنى اقچه هرنوعنه درم ديرلر بو مشهور بيننده مفهومدر بيت درمداران عالم را كرم نيست * كرمداران عالم را درم نيست * واستاد عنصرى بيت از كهر كرد كردن بفخم * نه شكر چيد هيچ كسش نه درم ﮒ درهم ﮒ معروف اوزانده اون التى چكردك اغريدر بر بچق درهم بر مثقال اولور خواجه سلمان بيت در ترازوى عمل درهم احسان ترا * برنقود حسنات صفت يا ران بود ﮒ دژآكام ودژكام ﮒ كلاهما بزاء الفارسى زاهد وپرهيزكار معناسنه فخر كركانى بيت مكن دژكامكى با آن جوانمرد بهرو ومهتر ازاكو بپرورد ﮒ دژپيم ﮒ سكون زاء وكسر باء فارسيين ايله يعنى غم وديعنى اول يومريات كه درى التنده ظاهر اولور كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ دژخم ودژخيم ﮒ كلاهما

بسكون الزاء الفارسى وكسر الخاء المعجمه دژ ايله خيمدن مركب لفظدر دژ بد وزشتدر خيم خوى معناسنه در معناى تركيب بدخوى ديمك اولور فخر كركانى * مثنوى * اكر دشمنت نيز آيد فراز * تو اسب تكبر برو بر متاز * چنان شو تواضع كنان سوى او * كه باز آيد از دژخيمى خوى او * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت رام وخوش طبع كشت در عهدش * ديو بد طبع وشرزه ودژخيم * وبد اخلاق وبدنهاد معناسنه ده كلور حكيم فردوسى بيت بجاجاى ديوان دژخيم بود * كزان جايكه پيل رابيم بود * ورسالهٔ نصيريده خسيس وتنك حال معناسنه مرويدر ومجمع الفرسده قتال وجلاد معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى بو معنى استعاره طريقيله اولمق وارددر حكيم فردوسى بيت بدژخيم فرمود كين رابكوى * بداراندر آويز ودرتاب روى * وله بيت بدژخيم فرمود تا كردنش * زند بس باتش بسوزد تنش * حكيم سنايى بيت مرو دژخيم مرد را بكشيد * برد واند ردوان سرش ببريد ﮒ دژم ﮒ فتح زاء فارسيله بش التى معنايه كلور جمله بر برينه يقين غمكين وآشفته حال معناسنه در حكيم اسدى مثنوى * دژم تركسى مرد در شكست وآز * كه هر ساعتى مركس آيد فراز * كرانتر زهر چيز باركناه كز و جان دژم كردد ودل سياه * وشمس فخرى پريشان حال معناسنه بيت خسروا دور زمان معدلتت * نيست جز زلف يار هيچ دژم * ومهيب وغضبناك معناسنه آدمده وحيوانده استعمال اولنور حكيم فردسى بيت دليران ايران زاوّل بهم * بكردند حمله چو شير دژم * وله بيت همى زاسمان كركس اندر كشد * ز دريا نهنك دژم بركشد * والمناك وغمناك معناسنه عرفى شيرازى بيت شاها بعطايت كه از ان كام كه دانى * نوميد مهل عرفى محروم دژم را * پژمرده وبورشمش معناسنه وله بيت از عدل تو كر طبع چنين معتدل آيد * آن عدل رسد عالم فرتوت ودژم را ﮒ دزدام ﮒ سكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ايله قلعه ده اولان زندان وحبس خانه دركه قلعه در دام طوزاقدر طوزاقدن مراد طوتيلوب قالمق معناسنه در قلعه لرده حفظ وحراست محكم اولغله مجرم وكنهكار اولنلرى آنده حفظ ايدرلر كذا فى المجمع ﮒ دشم ﮒ فتح شين معجمه ايله بيركه سواجلر آلتلرنده در دژينه دخى ديرلر ﮒ دلارام ﮒ كوكل اكلنديجى ديمكدر اكثر صفت محبوبده استعمال اولنور ميرنظمى بيت تمنا كر برآيد از دلارام * مشو غير از وصالش اى دل آرام ﮒ دلام ﮒ كوچك نيزه دركه هندليلر الده كتوروب خصمه حربه كبى آتار هندليلر ميانده غايت معروف ومستعملدر كندو اسانلرنده داپنهى ديرلر حكيم ناصر خسرو * قطعه * بحرب اهل ضلالت ز بهر كشتن جهل سخنت را چه برنده حسام بايد كرد * كه نت خاطر وحجت سپرت بايد ساخت * ترا سزاى دلامش دلام بايد كرد ﮒ دمام ﮒ بوزن امام لفظ عربيدر انى تعريف ايدوب ديرلر * الدمام هو دواء يشبه الزعفران يطلى به جبين الاطفال * يعنى اول بر دوادركه زعفرانه بكزر واطفالك النته سوررلر وهر طلا اولان نسنه يه ديرلر ﮒ دهيم ﮒ كسر ها وسكون يا ايله تاجدركه دهيم ودهام دخى ديرلر كذا فى المجمع ﮒ ديم ﮒ بوزن سيم ايكى معنايه كلور اول يعنى چهره حكيم سنايى بيت ديم ماهست اكر دم او نيست * نام ماهست اكر نم او نيست * حكيم خاقانى بيت عيسوى دو بادم احمد ديم وچشم حادثات * در شكر خواب عروسان ازدم وازديم او * ثانى

مختیان معناسنه که ادیم دخی دیرلر عربیده مطرشت یه معناسنه درکه دیمه دخی دیرلر استاد فرخی
بیت کر تو کویی که کف میر چو ابراست خطاست * کر کف میر درم بارد وازابر دیم دیوکندم
چاو دارد یه کاری غله درآ ریه یه مشابه میر نظمی درصفت یکی بسیار خوار بیت خری بسیار
خوار و بدنوالی * خوردا زدیوکندم راچوالی دیهیم ودیهم کلاه هما بسکون الیا وکسر
الها عجم شاهلرینه مخصوص اولان مرصع تاجدر شمس فخری بیت شهریار جهان طلعت
اوست * زینت تخت وزیور دیهیم * حکیم فردوسی بیت چو دیهیم شاهی بسر برنهاد *
جهان سراسر همه داد داد مع النون * دبیرستان مکتب خانه دبیر کاتب وستان مکان
معناسنه در کاتب یری دیمک اولور حکیم سنائی بیت عقل راخواهی که تا اندر عقیله ات نفکند
کوش کیرش در دبیرستان الرحمن دراز * حکیم خاقانی بیت دبیرستان نهم در هیکل روم
کنم آیین مطرانرا مطرا * هیکل نصارا کلیسا سیدر دبستان دبیرستان لفظندن
اختصار اولنمشدر مولانا جامی بیت معلم کیست عشق وکنج خاموشی دبستانش * سبق
نادانی ودانا دلم طفل سبقدانش * از نظیره این قصیده حکیم خاقانی بیت مرا دل پیر تعلیمست
ومن طفل زباندانش * دم تسلیم سر عشر وسر زانو دبستانش * مولانا هاتفی درلیلی مجنون
مثنوی آن شیفته برخلاف طفلان * میرفت بمهر تا دبستان * با درس کهش نبود میلی * بودی
غرضش وصال لیلی دبن کسر باء موحده ایله دبق مرقوم یعنی اوکسه که اغاجه سوردلر
قوش قوندقده یاقلری یاپشوب قالور کذا فی المجمع دراز خوان فتح خاء معجمه و واو
معدوله ایله اوزون پیشکر دستار خوان دخی دیرلر واوزون سفره عربیده سماط دیرلر بعضاق
اطعمه بیت دراز خوان پراز نان کند مین باید * که درمقابله راه کهکشان آری *
درانیدن فتح راء مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانی ایله دریدن لفظنک متعدیسی
اولور یرتدرمق معناسنه خواجه سلمان بیت بیاد روی تو خواهم که خرقه کردم چاک * به
نیکنامی پیراهنی درانیدن درابیدن کسر یای اول وسکون ثانیله آواز چقارمق
وایرلق سیخ اوحدی درجام جم بیت فقرا کرخورد نست وکاییدن * هرزه چند بردرابیدن
درختان جمع درخت دراغاجلر اکرچه ادات جمع اولان الف ونون ذوی العقوله اولور
درخت ایسه جماداتدندر بونده الف ونون مخالف قاعده در برجواب اولدرکه جماداتده الف ونونله
جمع الحق بونده در شاذ مقوله سیدر عدم منزله سنده اولور النادر کالمعدوم مضمونی اوزره قاعده یه
مخل اولمز جواب آخر درختک ذوی او لمغله جائز در تفصیلی مقدمه ده ذکر اولنمشدر شیخ
سعدی بیت برک درختان سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار
درختستان اغاجلق دیمکدر میر نظمی بیت درختستان اندر دشت بوده * مکر شیر
ژیان آنجا غنوده درخشان بمعنی تابان درخشیدن لفظندن اسم فاعلدر شاعر بیت
درخشان دو رخشان چو شمس وقمر * درفشان دو لبشان چو شهد وشکر درخشیدن
یلدرمق وضیالی اولق معناسنه درکذا فی مجمع الفرس وشرفنامه چغتای لسانینده ایشقاماق
دیرلر ایشتا رضیا ویررو ایشتابان ضیا ویرین دیمکدر اسکندرنامه ده رای هندی اسکندره
کوندردوکی آثار وصفنده دیر بیت هراشهب که کوکنا با قیب کیشتابان * قویاش اشهی

اشهی ثانی دیک ایشتابان درفش کاویان فریدون شاهک سنجاغی درکه کاوه آهنکر
قالدیروب ضحاک اوزرینه خروج ایتمشیدی تفصیلنه مساعده اولمامغین طی اولندی امیر
معزی بیت کر فریدونرا خبر بودی زرای فرخت * فال بکرفتی فریدون ازدرفش کاویانه
درفشیدن فتح راء مهمله وسکون فا وکسر شین معجمه ایله بمعنی درخشیدن میر نظمی
بیت شده آن روی دلجو ماه تابان * درفشد از لطافت در ردندان درم کزین ضم
کاف فارسیله صراف معناسنه اقچه سچیجی دیمک اولور درنک کردن ودرنکیدن
صبر وآرام ایلمک وتوقف معناسنه ایکیسی ده مصدردر اکلنمک معناسنه درویدن
فتح راء مهمله وکسر واو ایله اوت وغله بچمک عربیده حصاد معناسنه حذف یا ایله درودنه
دخی جائزدر چغتایده اورماک دیرلر بو بیتده مصارعی واقع اولمشدر میر علیشیر بیت مزرع
دهرغه ساچ لطف ایلا احسان تخمن * هرنه ایکسانک انی اوق چو تکیم اوراسین اخر
دریدن کسر راء مهمله ایله یرتمق عربیده خرق معناسنه خواجه سلمان بیت عادت
شیر وسم اوهست دریدن وزدن * عادت شیر رایت نیست بغیر صفدری دریکان
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح کاف ایله اعمال نجومدن برنوع شکلدر معربی دریجاندر
دژبرازان سکون زاء فارسی وفتح باء موحده وراء مهمله وزاء معجمه ایله بمعنی عیب
کیران وخشم کینان وخام طمعان مفردی دژبراز در الف ونون ادات جمعدر دژمان
سکون زاء فارسی وفتح میم ایله برنسنه نک ایریلکندن وقبالغندن کنایه در لفظ مرکبدر درکه
قلعه در ومان ماندستندن اسم فاعلدر معنای ترکیب قلعه یه بکزیجی دیمک اولور دژوان
سکون زاء فارسی وفتح واو ایله دریغ وحسرت معناسنه کذا فی فرهنک میرزا ابراهیم ومؤید
الفضلاده الوان معناسنه دکرکون غیری کونه دیمکدر میر نظمی بیت دل زارم نشد
با لطف مقرون * زجور یار شد حالم دکرکون * وسرنکون ویوزی کیرودونمش معناسنده ده
مسطوردر امیر خسرو بیت کافرتا تا ر برون از هزار * کرددکرکون براشتر سوار *
دل انکیزان موسیقی ده برلحن آدیدر منوچهری * نظم * در باغ بنوروز درم ریزانست
بر نار دنان لحن دل انکیزانست * باد سحری سیبه دم خیزانست * یا میغ سیه بکشتی
آویزانست * تا باغ مکر زمیغ بردارد جنک * ونمیغ بو سیه زچشم خونریزانست دلستان
صفت محبوبدر کوکل آلیجی معناسنه بوستان ستدن لفظندن اسم فاعلدر مکان معناسنه
اولان ستان دکلدر دلنشین کوکل قبول ایتدوکی نسنه کوکله اوتوریجی دیمکدر شفائی
بیت کاری بدست ناله شفائی فتاده است * زین دلنشین خدنک که دراستخوان شکست
دهستان کسر ها وسکون سین مهمله ایله بر شهرک آدیدر حکیم فردوسی بیت خوه
اندر دهستان بیاراست جنک * برین بر نیام فراوان درنک دهقان کوی رئیسی کثرت
استعمال ایله کویلو معناسنه اولمشدر مرحوم کمال پاشا زاده بونده دخی تصرف ایله تعبیر
خاص ایدوب دیرکه دهقان لفظ معربدر فارسیسی دهخان ایدی اصلی خان دهدر علم اولیجق
مضاف الیه تقدیم اولندی خان رئیس معناسنه اولدوغی خان تفسیرنده یمه مرحومک
نقلی اوزره ذکر اولنمشدر عمدة المحققین مولانا سعد الدین نور الله مضجعه حاشیهٔ قاضی

بیضاوی ده سورهٔ آل عمران آخرنده تصریح ایتمشدر بو عبارت ایله * الدهقان رئیس
القریة ومقدم اصحاب الزراعة وهو معرب انتهی * شعرا اشعارلرنده ایراد ایلمشلردر بیت
چو آید بخت دهقان در کرانی * دلش مائل شود بر جفت رانی * بو بیتی ملا عاسنه بینه
ایراد ایلمش لکن بوندن رئیس اولمق فهم اولنمز انجق کویلو فهم اولنور زیرا کویده رئیس اولان
شخص جفت سورمز رنجبر اولان رعایادر چفت سورن دهکان سکون ها و فتح کاف فارسی
ایله فرهنگ جهانکیریده ایکی معنایه در اول مزارعه دیرلر ثانی مورخه دیرلر معربی دهقاندر
دهین کسر ها و سکون یای تحتانیله سود اغزی که فله دخی دیرلر دیدان سکون
یای تحتانی و فتح دال مهمله ایله اول قیش آیی بولغتی نعمة الله بو معنایه ذکر ایلمش غالبا
اسم جامددر دیده بان کوزجی معناسنه باغبان وکشتیبان کبی دیده یه اضافتله اسم
فاعل دخی اولور جلالی بیت بران کوه سر بانك زد دیده بان * که از کردشد تیره روی
جهان دیدکان کاف فارسیله کوزجیلر وکوزجیلر حسین ثنائی بیت چون خرد
در خزانهٔ دل * دیده از خواب دیدکان برخاست دیده وان یعنی دیده بان
بای موحده یرینه واو واقع اولمشدر دیدن کورمك رؤیت معناسنه مصدردر مستقبلی
مخالف قیاسدر زیرا بیند وبینند کلور خواجه سلمان بیت جمال روی ترا تا بدیدهٔ من
نمیتوانم ازین رشك دیده را دیدن دیوندان سکون یای تحتانی و نون و فتح زاء معجمه
ودال مهمله ایله یعنی آهنین سه پایه یعنی دمور ساج ایاغی کذا فی فرهنگ جهانکیری دیمین
سکون یائین تحتانیین ایله یعنی غوك جوی یعنی ارمقده اولان قورباغه ایضا منه دین اشارت
قریبدر بو دیمك معناسنه بدین کونه و بدینان دیرلر وشهور فارسیه نك یکرمی دردنجی
کونی اسمیدر خواجه سلمان بیت دین روز ای روی توان کفت دین * می خور وشادی کن و خرم
نشین * عربیده معروف ملت ومذهب معناسنه فتحه ایله ینه عربیده وام معناسنه در
دیوان دعوا محلی یعنی حکام ووالیٔ ولایت اوتوروب حکومت واستماع دعاوی ونظم
دفاتر ایتدکاری مکان وارباب خدمته پادشاه اوتوروب خدمات میری یه ایتدکاری موضع
سبب تسمیه سی بر کون کسری طشره چیقوب کوردی کتاب واهل دیوان اوتوروب محاسبهٔ
دفاتر اعمال وامنا ایدرلر ایشهاد یوانند دیدی یعنی بونلر شیطانلردر دیو شیطاندر دیوان جمعیدر
محاسبان وعمال ومحصلان اموالك امور دنیویه ده حذاقتلری واحوال خفی وعیانده وقوف
وفراستلری اولدوغنه بناء وکسرینك جبلیتنده عدل وانصاف مرکوز ومضمر اولدوغی اجلدن
ادای دیوان ایله تسمیه ایلمش وبر معناسی دخی خریطه در که کیسهٔ دفتردر و بر معناسی دخی
شعرانك اشعاری دفتریدر ترتیب ایتدکاری تقریبله دیوان دیرلر عربیله مشترکدر دیوجان
یعنی سخت جان ابوالمعانی بیت تیر آهم نکرده کار رقیب * دیو جانست وسنکدل بودست
دیهیان اهل قریه کویلو دیمك اولور یای ثانی نسبت معناسنه در مع الواو * دروع
فتح راء مهمله و اظهار واو ایله بچین عربیده حصاد معناسنه خواجه حافظ بیت مزرع سبز
فلك دیدم وداس مه نو * یادم از کشتهٔ خویش آید وهنكام درو * ودرویدن لفظندن
امردر اولور بیچ معناسنه دهو ضم ها واخفاء واو ایله کوه سراندیب قرینده بر معظم طاغدر

طاغدر آنده حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام مبارك قدملرینك اثری واردر طاشده
تأثیر ایتمش زیارتکاهدر واروب زیارت ایدنلردن مرویدر که هر خطوه سی یتمش آدمدر بودخی
منقولدر که هر کیجه دریادن بر پاره بلوت فریاد وزاری ایله رك کلوب اول اثر اقدام اوزرینه
یاشدوکر غیری یرلرده یغمور اولمیوب آنجق قدم شریف اولدیغی یرلره یاغدیر همیشه
سبز وخرم و چمنزار و شکوفه لر اکسك اولمز دریا آکا ایکی میل قدر یرده واقعدر دیو
شیطان واولاد واتباعنه دیرلر بر معناسی دخی قاره منتردر ودخی جامهٔ پشمینه که خشین
ودرشت اولور جنك محلنده کیرلر وکین آدمه دیوسار دیرلر کذا فی شرفنامه دیودار
صنوبر که چام فستغنه دیرلر لکن هندوستانه مخصوص بر چام اغاجی واردر دیوار حذف
دال مهمله ایله دیودارودن اختصار اولنمش صنوبر معناسنه جلغوزه دخی دیرلر نتکم شاعر
بیت پسته وبادام دیوار وشود * کر پزی با انکبین نیکو شود * طبیعتی حار ویابسدر
استرخاء عصب وفالج ولقوه یه نفعی واردر مع الهاء * درازه فتح راء مهمله وزاء معجمه
ایله هر اوزون اولان نسنه یه دیرلر خصوصا بزك ارسنه دیلور عموما دجله سکون جیم
وفتح لام ایله معروف ارمقدر مولانا هاتفی بیت خصوصا بان دجلهٔ شور وشین * امیر ودلیر
ودلاور حسین * وآلای وصف عسکر معناسنه استعاره طریقیله اولمق کرکدر وله بیت
که هر ستو یکی دجلهٔ موج ریز * روان شد سوی آن محیط ستیز درخت خانه سقفه
اولمغه صالح اولان دیرك اودیرکی اواغاجی دیمکدن مراد اولدر درازینه هر نسنه نك
طوالنه دیرلر یا وصفیه ونون صفتی تأکید ایچون وها خصوصیتی بیان ایدر میر نظمی
بیت درازینه رود هر سرو شمشاد * قد بالای جانان میکند یاد درخت سنبه ضم
سین مهمله و سکون نون وفتح بای موحده ایله دولکر آلتلرندن مثقب و بورغی معنای ترکیب
اغاج دلن دیمکدر ودخی سباع طرنغی وطیورك منقاری استعاره طریقیله در درمنه
فتح راء مهمله ونون و سکون میمله یاوشان دیدکاری اوتدر عربیده شیح دیرلر میك فتحه سیله ده
جائزدر درنه سکون راء مهمله وفتح نونله تیغك جملهٔ اسماسندندر کذا فی فرهنك
جهانکیری دروه سکون راء مهمله و فتح واو واخفاء ها ایله یما که اسکی جامه یه
دیکرلر ودخی یرتق عربیده مخروق معناسنه میر نظمی بیت پیره زنی بود دران بیوهٔ *
داشت برش جامهٔ پردروه * دره فتح راء مهمله مشدده ایله ترکیده طره دیرلر عربیده ضم
دال مهمله ایله مستعملدر آنکه طبلباز دوکرلر ودخی ایپدن بوکوب آدم دوکرلر دریده
دریدن لفظندن اسم مفعولدر یرتلمش معناسنه مولانا عرفی بیت کفتم که بدامنت زنم دست
از شوق توجیب جان دریده * حکیم شفائی بیت سر پنجهٔ باد دامن تو * پیراهن نه فلك دریده
وبعض تراکیبده صفت استعمال ایدرلر میر نظمی بیت مثلش بجهان کس ندیده * مستعمل
هیز کون دریده درژاکاه ودرژاکه ودژکاه زاء فارسیله خشم آلود وسهمکین
وغضبناك عبدالواسع جبلی * قطعه * ز آسیب تیغ تو باشند دائم * چو سیماب لرزان
چو سیمرغ پنهان * پلنك روانکاه در کوه بربر * نهنك درژاکاه در بحر عمان * حکیم فردوسی
بیت چنین تا بیاید یکی ژرف رود * سپه شد پراکنده چون تار و پود * معنی ژرف

پنهانش کوتاه بود * بر وبو کذشتن ژاکاه بود * و بذخو وتند معناسنه انسانلك ابوشکور
بیت ز چیز کسان دست کوته کنی * دژاکاه را برخود آکه کنی * صفت مذکورلر ده حیوانك
حکیم اسدی بیت دکر روزنك پیلی دژاکاه بود * که ویرانشسته شهنشاه بود * مثال لغت ثانی
حکیم اسدی بیت دژاکه دوی سهمکین منکرست * بزوردل از هردوی برترست * مثال
لغت ثالث استاد فرخی بیت نکند ردشیر دژکاه بصد عمر از بیم * اندرین بیشه یك چاکر
اوکرد کند ر * دژاکامه ودژکامه و دژکمه * زاء فارسی وکاف فارسیله دژاکاه واخوانی
معنالرینه مؤید الفضلاده بمعنی خواجه وزاهد مسطوردر * دژغاله * سکون زاء
فارسی وفتح غین معجمه ولامله حصار وقلعه قله سی که دژ قلعه دروغاله قله معناسنه در کذا فی المجمع
* دژله * سکون زاء فارسی وفتح لامله دجله معناسنه مسطوردر شط بغداد دیدکاری
نهر عظیمدر * دژینه * کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح نونله سراج وکفشکر
آلتلرندن بیزدرکه آنکله دری داوب دیکرلر * دکرباره * باره دفعه معناسنه در بر کره
دخی دیمك اولور حسین ثنایی بیت دکرباره شد آسمان مرك ریز * بشد کرد از اوج برچرخ
تیز * دلخواه * سکون لام وفتح خاء معجمه ایله کوکل استدوکی وطبیعته خوش کلن نسنه ونزدده
غالبلك مراد ایدوب استدوکی رهن وشرطه دیرلر بو بیتدن معلومدر طالب آملی بیت ازان
چو نرد هوس بامن آورد بمیان * نخست قاعدهٔ شرطه رانهد دلخواه * دلشاد * سکون لام وضم
شین معجمه ایله کوکلی کتمش عاشق دیمك اولور مولانا جامی * رباعی * ای آنکه ترا دولت شاهی
هوسست * وا زادی بندکان ترادست رسست * آزاد کزانرا که بود بندهٔ عشق * کان
دلشاد رابندکی عشق بسست * دله * بوزن کله دل معناسنه در منوچهری درمدح
یکی ازوزرا بیت خسرو تنهٔ ملکت واو چون دلهٔ ملك * ملکت چو قران اوچو معانی
قرانست * دمسه * سکون میم وفتح سین مهمله ایله ابریشم سفید معناسنه در که تعریب
ایدوب دمسق دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری * ده * ایکی معنایه کلور اول کوی که عربیده
قریه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ده مرو ده مرد را احمق کند * عقل را بی نور
وبی رونق کند * ثانی اور معناسنه یعنی بزن امر صیغه سی اولور میر نظمی بیت کر ببند د در دل
خصمت کره * کردن بغیش بتیغ حکم ده * صیغهٔ امر ووصف ترکیبی استعمال اولنور فرمانك
دیرلر مولانا عبدالله هاتفی بیت یکی کفت بستان یکی کفت ده * یکی کفت احسن یکی کفت زه
* دهاده * بو بر لفظدر که جنك ومقاتله ومحاربه یی بیان ایدر ایکی صف لشکر و بریشه اورا
اور ایتدیلر دیمك اولور وله بیت دها ده بتیغ چکاچك ز تیر * ز هر سو رسیده بچرخ اثیر
مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت غریو دهاده بر آمد چنان * که افتاده از دست شیران سنان
وله بیت دهاده بر آمد ز هر دو طرف * دو در پای کین برلب آورده کف * دهچه *
سکون ها وفتح جیم فارسیله زبان دیلمیده رعیت معناسنه در * دهشته * کسر ها وسکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بخشش وعطایا معناسنه در تصرفات عامه قبیلندندر وشعرا
شعرلرنده ایراد ایلمشلر در بیت نباشد کس چوتو فرخ سرشته * عجب نبود ز تو لطف
دهشته * دهیه * کسر ها وسکون یای تحتانی ایله ایکی طرفدن واقع اولان عطا وبخشش

بخشش معناسنه وجنك ومحاربه معناسنه ده کلور شاعر بیت دهیه حاضر وآماده بودند
چو وا جنك وکین بکشاده بودند * دیباه ودیبه * کلاهما بسکون الیاء التحتانی وفتح الباء
الموحده دیبا دیدکاری قماش که نالی طوقنمش اوله حکیم اسدی بیت تهی دست ودرویش
بادردوتاب * همه دیبه وزر بیبند بخواب * دیباجه * یوزکه عربیده وجه دیرلر و بکاق خط
معناسنه وکتاب ومکتوب اوّلی خواجه سلمان بیت دفتر افلاك را چون ذات او دیباجه شد
خط سبز اختران کرد ایش مسطری * دیده * درت معنایه کلور اوّل کوزك کورن
یری درکه مجموعنه چشم دینلور که سیاه وبیاض وقپاغندن عبارتدر انجق کورن یرایدوکی
بو بیتدن فهم اولنور بیت چنان مردلم را پسند یدهٔ * که کوبی بچشم اندرم دیدهٔ * کوزك
سیاهی ایچنده اولان بکنه مردم چشم دیرلر عربیده کی انسان العین معناسنه بیاضی نك مخصوص
آدی یوقدر مناسب اولان سیاهنه دیده دینلمکدر بیاض وسیاه وقپاق وکرپك جمله چشم
تعبیرینه داخلدر بو بیتدن واضحدر بیت شبی همچون سواد دیده پرنور * هوا عنبر فشان
چون طرهٔ حور * ثانی مشاهده معناسنه ثالث اول درخت یاخود پشته و یاجای بلند اولان
یرکه اوز رنده دیده بان اوتورر حکیم فردوسی بیت ز دیده بیامد بدرکاه رفت * زمانی
براندیشه بد زین شکفت * رابع دیده بان معناسنه بیت غو دیده بشنید دستان سام
بفرمود بر چرمه کردن لکام * و دیدن لفظندن مشتق اسم مفعول صیغه سید رشاعر
بیت سواد دیدهٔ غمدیده ام باشك مشوی * که نقش خال توام هرکز از نظر نرود * دیده کاه *
کوزجی طوروب باقجق یر حکیم اسدی بیت چو زی اژدها ماندیك میل راه * بدید ندر ره
یکی دیده کاه * دیرینه * سکون یانین وکسر راء مهمله وفتح نونله اسکی وقدیم معناسنه
چوقدن دیمك اولور بندهٔ دیرینه وعهد دیرینه دیرلر ابوالمعانی بیت بندهٔ دیرینه را لطف وکرم
داشتن * عادت دیرینه است درشیم مهتران * دیزه * سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه
ایله بش معنایه کلور اول بوزرنك اولان نسنه یه دیرلر عموما وبوز آته دیرلر خصوصا
حکیم فردوسی بیت بفرمود تا بر نهادند زین * بر آن دیزهٔ پیل تن دوز کین * وبوز قاطره
دخی دیرلر حکیم اسدی بیت قطار استر دیزه صد و سی * که بارش طشت تشخان بود تبسی
کمال پاشا زاده بحر الغرائب صاحبنك غیرت اولان رنکه دیزه دیرلر دیدیکن رد وتزییف
ایدوب عجمك دیزه دیدیکنه ترکیده یاغز دیرلر دیزه ایله دیزك فرقنی بلمامش دیو اعتراض ایلمش
اما اکثر نسخه لرده حامی دوایتنه مطابق واقع اولوب یاغز آته دیزه دیمش بوقدر فرهنك
جهانکیریده دیزه رنك معناسنه در عموما وسیاه رنکه خصوصا شبلی بزکی صاحب فرهنك
منظومه بیت داستان قصه داورست حکم * دیزه باشد سیه درفش علم * ثانی رنك
خاکستری که سیاهه مائل اوله اسب واستره مخصوصدر وبعض حیوانا تده اوموزی باشندن
قویروغنه دك سیاه خط چکلمش اکا سول دخی دیرلر ثالث بر نوع دبکدر یعنی چولمك رضی
الدین نیشابوری بیت پندی بکویمت بشنوهان دکر مپز * درد دیزهٔ خیال ابا های حرص
وآز * رابع حصار وقلعه خامس بر نوع شیافدرکه زه چکرلر * دیسه * سکون یای تحتانی وفتح
سین مهمله ایله آلاجه قماش اولسون غیری اولسون میر نظمی بیت مزین حجله کد فرش

نفیسه * همه زربفت وزنگار رنك ذیسه لغ دیگانه ع سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسی
ونونله قپلو بغه که سنك پشت دخی دیرلر لغ دیکپایه ع سکون یای تحتانی وفتح کاف
وباء فارسینك ویای ثانیله ساج اباغی که دیك چولمکدر وپایه التنه قونیلان اوج اباقلی دموردر
ابوالمعانی بیت چو دیك سفالین شد ستی شکم * ز کیرو دو پایش چو دیکپایه است *
لغ دیکینه ع سکون یائین تحتانیینك وکاف فارسی وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول چولمکده
پشن طعام وثانی دونکی نسنه معناسنه در لغ دیلپایه ع سکون یای اول ولام وفتح باء فارسی
ویای ثانیله سوجق کرکسه جوز وباداملی شیردان کرکسه طولمش مونبار کذا فی نعمة الله
لغ دینارویه ع سکون یای تحتانی اول وفتح نون ویای ثانی وضم راء مهمله ایله براوتدر ترکیده
چوردك دیرلر وبیان طراغی ده دیرلر اهل اخبیه یوغرده قاتوب یرلر لغ دینه ع سکون یای تحتانی
وفتح نونله دونکی کونه واقع اولمش احوال میر نظمی بیت بیاد آورده بود احوال دینه * همیکرد
آشکاره سوز سینه لغ دیوانه ع معروف عربیده مجنون دیرلر لغ دیو بخورده ع باء موحده
وخاء معجمه وراء مهمله ایله بوزن نکوشیده جن طوتمشه دیرلر کذا فی المجمع لغ دیوچه ع فتح
جیم فارسیله تحل بتی از باب لغت بو معناده متفقلردر ومجمع الفرسده کوه دیدکلری قورتجغزدر
اثواب وچوقه یی کسر کمال اسمعیل بیت کرفرشته است چو پروانه باتش باز د * هرکه
امروزنه چون دیوچه درمویش جاست * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی ارضه کوه نوعندن
بر بوجکدر وبمعنی چوپی که اندام خارند یعنی ارقه قشغیسی وبمعنی زلو یعنی سولك بر سیاه قورددر دم
فاسدی وجوددانسانیدن امووب چقرر حضرت مولانا قدس سره بیت سك نه براستخوان
چون عاشقی * دیوچه وار از پرخون عاشقی * صیدنه ابی ریحانده نام کیاهدر که اکا
زروك دخی دیرلر یعنی انبر بارس وشیخ اسمعیل جرجانی ذخیره خوارزمشاهی نام کتابنده
ارسال علق بابنده سولکی رادر ولایت ماد یوچه کویند دیمشدر لغ دیوستنبه ودیواستنبه
کسره همزه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة بعده سکون نون وفتح باء موحده ایله شکمی بزرك
وجثه سی قبا دیو دیمکدر واستعاره طریقیله ثقیل الجرم وبداخلاق آدمه دیرلر لغ دیوه ع
سکون یای تحتانی وفتح واو ایله ترکیده طوملان عربیده کا دیدکلری دربیه ده تعفن هوادن
غایت ایری اولور وحتی قاریوز قدری کورلمشدر اما الماقدر اولانی قیمات ومرطه ایله بشوررلر
لطیف تناول اولنورات قدر غدائیتی وار مفرط باهدر لغ دیه ع سکون یای تحتانی واظهار
ها ایله کوی معناسنه در لغ دیهه ع سکون یای تحتانی واظهار هائین ایله شهور فارسیه نك
اون بشنجی کونی اسمیدر لغ مع الیاء * دبیقی ع کسر باء موحده وقاف وسکون یای تحتانی
ایله بر نوع دیبادر صاف ابریشمدن سیم وزرتل ایله طوقنور وضم دال ایله بر شهر آدیدر
لغ درازای ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله اوزنلق بر بیوك بالق وصفنده حکیم اسدی
بیت ز دریا فتاده بخشکی برون * درازای اوچاره صدرش فرون لغ درازی ع ارشکه
بز ایچون اوزاتدقلری ئاره دیرلر آخرنده یای نسبت درهرنکه اوزونلغه منسوب اوله اکا
درازی دیرلر لغ درژخی ع سکون زاء فارسی وفتح خاء معجمه ایله بندیوان معناسنه در لغ دلربای ع
دلرباء مرقوم معناسنه در آخرنده کی یا جای وسرای یاری کبیدر لغ دلکشای ع ذکری مرور

مرور ایدن دلکشا کبیدر وهوایه صفت استعمال اولنور نسیم دلکشای دیرلر نوعی خوشانی
بیت ز چاك درنسیم دلکشایی * درون آورد بوی آشنایی لغ دمیقی ع کسر میمله بر نوع
قماشدر اطلس وسیم وزرتل ایله طوقنمش اولور لغ دهقانی ع کویلو معناسنه آخرنده کی یا
یای وصفیه درکه صفتن بیان ایدر میر نظمی بیت نیاید کار بد از اصل زاده * نباشد آدمی
دهقانی زاده لغ دهکانی ع کاف فارسیله دهقانی دیمکدر اصل دهکاندر تعریب ایدوب
دهقان ایتدیلر لغ دی ع دون عربیده امس دیرلر وحشی یزدی * مصرع * دی هلالی بود
امشب بدر وامروز آفتاب لغ دیبه خسری ع خسرو پرویزك سکز کنج بنام یعنی اسملی سکز
خزینه سنك برینك نامیدر حکیم فردوسی بیت دکر آنکه نمش اکرنشنوی * بخوانی ورا
دیبه خسروی * وموسیقی ده باربد خسروك یاپدیغی اختراعلرندن برلحن آدیدر میر نظمی
بیت چو آغاز کرده در آن شبروی * که آهنك کرد دیبه خسروی لغ دیداری ع اقدوغی
غایت ظاهر اولان صویه دیرلر یعنی جریانی زیاده اولان صو بو اسم غالبا اصلنی بیان اوله زیرا
اول جوهری که ازل آزالده جناب باری تعالی جلت عظمته مظهر تجلی ایلدکده اریوب صو اولدی
بحارندن کوکاری وکوپوکندن طاغلری وموجلندن یرلری خلق ایلدی مشاهده دیدار ایله
جاری اولدیغی سببیدن تسمیه اولنمش اوله ابو المعانی بیت درد عشقم بجاشود پنهان * اشك
چشمم چو جوی دیداری لغ دیده کافوری ع یعنی نابینا اولان کوزه دیرلر لغ دیرپای ع
اشکنی آز آت وقاطر وقوی هیکل آدم لغ دیری ع غایت کیج معناسنه یای وصفیه دردیره
صفتدر میر نظمی بیت چو زیرش هست دیری اسب لاغر * چنان یکدره کوشتش
نیست دربر لغ دیکپای ع دیکپاء مرقوم معناسنه آخرنده یا زائده در لغ دیکبرکی ع
سکون یای تحتانی وکاف فارسی اول وراء مهمله وفتح باء موحده وکسر کاف فارسی ثانیله
اول خورجدر که آلات سفریه دندر ایچنه طعام ماحضر قونیلوب یوله کوترلر وبعض نسخه ده
دیکبابرکی واقع اولمشدر لغ دیناری ع نسخه میرزا ابراهیمده حریرك بر نوعیدر ومنقوره
دخی دیناری دیرلر خواجه سلمان بیت بدفع کفر دل صافی تو دیناریست * کزان درست
توامروز نیست یك دینار لغ دیوار بینی ع بورونك اورته سنده اولان پرده که ترکیده بورون
دیرکی دیرلر لغ دیوپای ع سکون یای تحتانی وواو وفتح باء فارسیله اورجکك بر نوعیدر که
ایاقلری اوزون اولور شمس فخری بیت خصم ملك تو دیوپای آسای * در هوا باد دائما
درواي لغ دیوفرسای ع اوچق طوتمش دیمکدر میر نظمی بیت ببزم کر به بیند آن سمن
سای * شود اغیار بدرك دیوفرسای لغ دیوورسای ع فاپرینه واو ایله دیوفرسای
مرقوم معناسنه در لغ دیهی ع سکون یای تحتانی وکسر ها ایله اهل قریه معناسنه درکه ده کویدر
آخرنده کی یا یای نسبتدر لغ باب الدال المضمومة مع الالف * درنا ع سکون راء مهمله وفتح
نونله بر موضع اسمیدر لغ درواج سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی درست وتحقیق حکیم خاقانی
بیت یعقوب آن فراست درواش دید وکفتا * بر پاکی مسیح چو تو کوهری ندارم لغ دنیا ع
معروف لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور لغ دوال پا ع ترکیده قایش بالدر عربیده
غول دیرلر نقل اولنور که انسان صورتنده کیروب بریه ده وبعض طاغده یولدن چقان آدمی

آزدروب اوکینه دوشوب کیدر وشهاقالدقده اومزینه بینوب ایاقلرین بوینه صاروب استدوکی قدرکزردر دکدنصکره هلاك ایدر ومجازا حیله کار مردم فریب آدمه دیرلر خواجه سلمان بیت
چرخ دوال پای اکرسرکشی کند * امرت کشد بجرم زجرم اسد دوال فی دوپا بہ باء فارسیله برنوع قرمزی کوچك قورد در اکثر بلوط اغاجلرنده بولنور دوشروب قینادوب صویله ایله ابریشم بویارلر غایت لطیف قرمزی رنك اولور اکثی سو رسنه لر چقماز عربیده قرمز دیرلر بعض دوالره دخی جزؤ ایدرلر نازك بویه در فی دوتا بہ تاء مثناة ایله ایکی قات اولان نسنه یه دیرلر بر قات اولانه یکتادیرلر ودخی برجامه که پنبه سز همان یوزی وآستری اوله آکا دیرلر خواجه سلمان بیت دوتایی فقرا جامه ایست کز عظمت * هزار میخی افلاك آستریابی اکیلوب ایکی قات اولشه دیرلرکه عربیده منحنی دیرلر شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تاچو تو فرزند زاد مادر ایام را * چغتای لساننده اونکای دیرلر لطفی دیوانده بیت اونکای بادی روضه ایچرا نرکس * چون لطفی ایرو رکوز ونوك قتیلی فی دوجا بہ جمله شاشی معناسنه برنسنه یی ایکی کوردوکیچون دوجا دیرلر میرنظمی بیت راست بیناں راست بینند هر یکی * کج نظر دوجاست بیند بی شکی فی دوشا بہ شین معجمه ایله سودی صاغلور قیون ویکی واینك که دوشیدن لفظندن مشتقدر حکیم اسدی بیت زکاوان صدوسی هزار از شمار * زمیشان دوشا هزاران هزار فی دوغبا بہ سکون غین معجمه وفتح بایله توغاشور باسی که قوزی اتی ویوغرت ایله ایدرلر اصلی دوغ آبا در یوغرتاوشوربا دیمك اولور تخفیفا الفی حذف اولنمشدر فی دوغوا بہ باء موحده یرینه واو ایله استعمال اولنور دوغبا کبی بونك دخی اصلی دوغ آوایدی تلفظنده نوعا ثقلت اولمغله تخفیف اولنمشدر فی دولاب بہ لام ایله بمعنی سبوی آب یعنی صو دستیسی کذا فی التحفه فی مع الباء الموحده *
فی درخوشاب بہ لطیف وآبدار وبیاض ابجویه دیرلرکه در راء مشدده ومخففه ایله ابجو در وخوشاب لطیف صولی دیمك اولور ابوطالب کلیم بیت سفته آید کوهر از دریا بعهد نظم تو زانکه شد سوراخ از رشك شش دل در خوشاب فی دنب بہ سکون نونله اصلی دمب ایدی میم ساکن نونه قلب اولندی لکن تلفظنده نوع ثقلت اولمغین بائی حذف اولنوب دم دیرلر خنب وستب کبی در تلفظه سهولت ایچون خم وسم ایدیلر فی دوشاب بہ سکون واو وفتح شین معجمه ایله بکمز معناسنه در عربیده کسر دال وسکون یا ایله دیس دیرلر ابتدا خرما بکمزی ایچون وضع اولنمشدرکه اوزم شیره سندن اولان بکمزه رب العنب دیرلر ایدی کیدرك ایکیسنده دیس دیدیلر دخی کیدرك خرمایه اوزم غلبه ایدوب هم اسمن وهم استعمالن آلدی عجمده دوشاب دیدیلر میرنظمی بیت برندان چو زاهد زیك جای زاده * در اصلش یکی بود داوشاب وباده فی دولاب بہ اسم عامدر صودوندر دیکی دولاب وطوارچکدوکی دولاب وابریشم صاردقلری دولاب وچرخ که نه دولاب دیرلر وچرخه که چقرقدر واولرده اشیا قومق ایچون ایتدکلری دولاب که خزانه ده دیرلر بوجمله یه دولاب دینلور عربیله مشترکدر مثال اول ابوالمعانی بیت شد برهم دکر با آب دولاب * چوغالب آمد آب کردید دولاب مع التاء المثناة * دخت بہ بوزن بخت دختر لفظندن مختصر اولنمشدر قیز معناسنه که عربیده

عربیده کی بنت معناسنه در خواجه افضل الدین کاشی بیت آبی که بروزکار بندد کیمخت توکه پسرش نام نهی کاهی دخت * حکیم اسدی بیت جزاز دخت او نیست زیبای من * بدوشاه روشن کند رای من * حکیم فردوسی بیت کزینه دلم دخت مهراب را * بیارم زدیده بمهراب را فی درست بہ اوج معنایه کاور اول معروف صاغ وصحیح وضد ناقصدر ثانی تنکه زرکه اشرفی وفلوری نامیله مشهوردر کمال اسمعیل بیت چون صبح با ذکر زبان ابمدح او * چرخش درست مغربی اندر دهان نهاد * رفیع الدین لبنانی بیت زبیحسابی جودش ازین سپهر نبود * درست مغربی آفتاب درمیزان * شیخ سعدی بیت شنید این سخن پیرفرخ نژاد * درستی دوبرآستینش نهاد * ثالث صحیح وتندرست معناسنه حکیم ناصرخسرو * قطعه * سودمنند همه خلق جهان اچوشکر * جان من بادفدا شان که بطبع شکرند * آن شکرنفع همی کردیه بیمار درست * دشمن ودوست ازایشان همه بی نفع کرند * صحیح معناسنه چغتای لساننده چین دیرلر میرعلیشیر بیت ای کونکل آهنکنی دیرسین کیم سوایلو طاشنی * چین ایرورکونکل که آئینیك کرسرایت ایلای فی درشت بہ ضم راء مهمله وسکون شین معجمه ایله پك وایری ضد ملایم وناهموار معناسنه حقیقتا ومجازا اولسون مثالی بیت چنین ست رسم جهان درشت * کهی پشت برزین کهی زین به پشت * عربیده خشین ولسان چغتایده ایریك دیرلر میرعلیشیر بیت فقر یولیدا ایرین پشمینه دین عار ایتماکیم * هرکیم کدین یقین بدینی اول سوهان قیلور فی دشت بہ سکون شین معجمه ایله بدوزشت معناسنه در بر آدمك آدنی یرامزلغله ذکر ایتمکه دشنام کرد دیرلر آدنی یرامز آکدی دیمك اولور وسوکمکه ده دشنام داد دیرلر مرورایامله تاسنی قالدیروب دشنام داد دیدیلر ودشمن دخی اصلنده دشتمن ایدی بددل معناسنه زیرامن دل معناسنه فرس قدیمدر ودشوارده دشتوار ایدی ودشخوار دخی دشتخوار ایدی وعلی هذا القیاس هرنه وار ایسه کذا فی فرهنك جهانکیری فی دنیاپرست بہ طالب دنیا یعنی دنیایه محبت ایدوب عقل وفکری دنیاده اولوب آخرتی هیچ خاطرینه کتورمینه دیرلر لواحد من الکبار بیت مشو دنیاپرست وجمع دنی * مکن با این شود ویران عقبی فی دوپوست بہ ایکی قات نسنه بربرینه ملاصق اوله کاغد وآنك امثالی نسنه لره دیرلر فی دوبیت بہ اول چارمصراع شعردرکه خوانندکان ابتدای سروده اوقورلر فی دوخت بہ سکون واو وخاء معجمه ایله اولدوختن لفظندن فعل ماضی در دیکدی خیاطت معناسنه مستقبلنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب دوزد دینلور وبومعناسی دخی دوشیدن لفظندن فعل ماضیدر دوشید صاغدی عربیده حلب دیرلر وبو معناسی دخی اداکرددر بوایکی معنایه سراج الدین راجی بیت شیرهرماست دوخت تدبیرش * دام افلاس دوخت احسانش * وبرمعناسی دخی دختردر فی دوست بہ ترکیده دخی دوست دیرلر مقابلی دشمن در بیت مترس ازدشمنی که دوست خویست * حذر ازدشمنی که دوست رویست * ومحبوب معشوق معناسنه شایعدر فی دویست بہ کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله ایله مراتب اعداده ایکیوز عدده دیرلر عربیده مائتین دیرلر کاهی دوصد دیرلر فی مع الجیم * دراج بہ فتح راء مشدده ایله ککلکه مشابه برقوشدر ترکیده توراج دیرلر

لطيف اتی اولور میر نظمی بیت سحرکه بو سر شمشاد و سروی * بجواتك ملحقت درّاج
وقری في درج ع سکون راء مهمله ایله بویدان یعنی غالیه وزباد قودقلری کوچك حقه
و قیمتدار جواهر و اینجو قویوب حفظ ایتدکلری حقه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت سران عرب را
بمجلس نشانند * ز درج لالی جواهر فشانند * و استعاره طریقیله محبوبك دیشلرین
اینجویه تشبیه ایدوب دهاننه درج دیرلر ایکی معنایه ابو المعانی بیت بدستش درج پر از لعل
و یاقوت * نهد بر درج دیگر در خوشاب * درج اولدن مراد ساغر پر می درج ثانی دهندر
یر درجی بر درج اوزرینه قودی دیمك استر في دواج ع فتح واو ایله فراجه معناسنه در بعض
نسخه ده چادر شب که زنان طشره چقدقده بورینورلر رومده شایع دکلدر زنان عجم فراجه
کبیوب چادر شب قوللنورلر فتح دال ایله مشهور در چغتای لسانیدر و بعض نسخه ده یورغان
معناسنه و بعضنده ذکله دیدکلری جامه معناسنه مرویدر میر نظمی بیت بپوشیده دواج
از اطلس سرخ * ز تاب می رخش رنگین فرخ في دوج ع بوزن پوج شرفنامه ده برکیاهدر
دیو منقولدر في دود آهنج ع ایکی معنایه در اول خانه لرده و مطبخ و خان و سائر یرلرده
اولان اوجاغك توتونلکی وکذلك حمام کلخنلرینك توتونلکی شاعر بیت دهانش چون زدی
از دود آوخ * توکویش بود دود آهنج دوزخ * ثانی اول سفالدر که چراغ اوزرینه قورلر
دوده سنی آلوب مرکب ایتمکه بو ایکی معناده دودهنج و دود آهنك و دودهنك دخی دیرلر
في دودهنج ع حذف الف و فتح ها و سکون نون ایله دود آهنج مرقوم معناسنه در في دولج ع
واو مجهول و فتح لام ایله سرداب که زیر زمینه ایدرلر ایام حرده صیفده ایچنده اوتورورلر میر
نظمی بیت چو فاوغ شد ز بالا خانهٔ اوج * شد غمخانه اش پیغوله دولج في مع الخاء المعجمه
في دخ ع بوزن رخ حصیر ایتدکلری ساز در شاکر بخاری بیت روی مرا هجر کرد زرد تر از رنك زرد
کردن من کرد عشق نرم تر از دخ و دخ * بو معنایه شمس فخری بیت از بهر حصیر یارگاهش *
از سدره و طوبی آمده دخ * فرهنك جهانگیریده بر معناسی دخی دخت و دختر لفظندن مخففدر
قیز معناسنه مولانا شهاب الدین عبد الله قامی بیت در چمن دلبری سرو قد و ماهرخ
چون تو ندیده ست کس هیچ پری چهره دخ * في دوازده رخ ع بر مشهور جنکدر که کیخسرونك
سرلشکری کودرز افراسیابك سرلشکری پیران ویسه ایله کوه کنابد دامننده عظیم جنك
و جدال ایلشلر ایدی کذا في المشکلات شهنامه في دوخ ع واو مجهول ایله ایکی معنایه در
اول هر دشت و صحرا و شاخ درخت اوتدن و یپراقدن و هر سرکه قیلدن خالی اوله اکا دیرلر
و د وخ چکاد دخی دیرلر دوخ خالی و چکاد دپه در عربیده آنجلین قیلسز باشه اصلع دخی دیرلر
ثانی اول سازه دیرلر که آندن حصیر ایدرلر اول دخی یپراقسز اولدوغی جهتدن زراتشت
بهرام بیت شود رخ زرد و پشت لوخ کرده * تنت باریك همچون دوخ کرده * بو معناده
دوخ و لوخ دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * دایم حصیر یا نمه از مزروعات چرخ * از بهر
خانقاه شهنشه برند دوخ * پر شوخ فتنه بود تن ملاء پاك شست * عدلش باب تیغ تو
خصم راز شوخ * مطلق ساز معناسنه که معروف اوتدر حیوانات یمز شاکر بخاری بیت
روی مرا هجر کرد زرد تر از رنك زرد * کردن من عشق کرد نرم تر از دوخ و لوخ * فرهنك میرزا

فرهنك میرزاده اول تیردرکه آتشبازلر آتش کیجه لرنده باروت ایله ایدوب آتارلر رومده
هوائی فشنك دیرلر في دوزخ ع معروف ترکیده طاموغ عربیده جهنم دیرلر شیخ سعدی
بیت حوران بهشتی را دوزخ بود اعراف * از دوزخیان پرس که اعراف بهشتست * چغتای
لسانندہ طاموغ دیرلر في دوشاخ ع ایکی معنایه در اول کمر زرین یعنی التون و مرصع قوشاق
و قاپچ و ترکش باغی و شاطرلرك مخصوص کمر قوشاغی میر نظمی در حق شاطر محبوب بیت دل
عاشقان زانجهت خسته بود * دوشاخ مجوهر میان بسته بود * ثانی مجرمانك کردننه
اوردقلری قید آهنکه رومده آکا لاله دیرلر فارسیده آکا دوشاخه دخی دیرلر مولانا جامی
در صفت کلمهٔ شهادت بیت لام الف هست درین دیولاخ * کردن دیوان هوا را دوشاخ
في دومیخ ع ایکی قطب دیدکلری یلدز که بری قطب شمالی و بری قطب جنوبی در کذا في المحمودی
ترکیده اول یلدزلره دمورقازق دیرلر آنك ایچون که اصلا حرکتلری یوقدر في مع الدال المهمله
في درد ع سکون راء مهمله ایله شراب و اشربهٔ سایره آنك امثالی نسنه لرك دبنه چوکن
سفلی و قدحده بقیه قلان شراب که جرعه دخی دینلور شعرا باده خوار اولانلره درد کشان
دیرلر شرابه غایت اقبالندن جرعه دیمز درد دیمز نوش ایدر دیمکدر ابو تراب بیك بیت
در کوی خرابات بلا را کذری نیست * بر دردکشان خیل الم را ظفری نیست في درود ع ضم
راء مهمله و واو معروفله اوچ معنایه کلور اول حضرت سرور کائنات و مفخر موجودات علیه افضل
الصلوة و اکمل التحیات ایچون صلواة معناسنه در قرآن عظیم الشانده وارد اولان * ان الله
و ملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین امنوا صلوا علیه و سلموا تسلیما * الله تبارك و تعالی دن
رحمت ملائکه دن استغفار و مؤمنین دن دعادر اول دعایه فارسیده درود دیرلر شیخ سعدی بیت
هزاران درود و هزاران سلام * ز ما بر محمد علیه السلام * و سایر اصحاب عظام و اولیای نعم ایچون
اولان دعا و ثنایه ده دینلور ابن یمین بیت بیاد خاطر او وانیاز در بر کیر * درود او بیدان دست
درفشان برسان * دیکر بیت ولیکن ز داغ دو چشمش درود * دلش پر سلام و زبان پر درود
بویندرکه برکسنه یی اسنلکه بدرود کرد دیرلر وداع ایتدی معناسنه شاعر بیت بکفت این و زاب
مژه رود کرد * بیوسیدش از مهر بدرود کرد * ثانی بمعنی درو کردن یعنی بچمك حکیم فردوسی
بیت اجل تیغ الماس آورده است * درود ترا داس آورده است * ثالث خمسهٔ مسترقه
سال ملکی نك بشنجی کونی آدیدر في دروند ع سکون راء مهمله و نون و فتح واو ایله بدمذهب
و فاسق و فاجر معناسنه در بولغت بو معنا ایله کتاب زنددن منقولدر زراتشت بهرام بیت درود
از ما به دین خردمند * که دورست از ره و آیین دروند في دزد ع سکون زاء معجمه ایله
خرسوز که عربیده سارق دیرلر دزدیدن خرسزلق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت مکر
بوده است آنجا دزد بدنام * که دزد د سرمه از چشم بهرام في دشناد ع سکون شین معجمه
و فتح نون ایله کثرتدن کنایه ایدوب بسیار معناسنه استعمال ایدرلر میر نظمی بیت * بکفتار
خوشش دشناد کرده * فسون و حیله را ایجاد کرده في دغد ع سکون غین معجمه ایله کان عروس
معناسنه در ابو المعانی بیت دل مه آرایش زیبندهٔ دنیای دون * این عجوز پر حیل خود را نماید
دغد خوب في دنباورد ع سکون نون و راء مهمله و فتح باء موحده و واو ایله یعنی دم دار یعنی

قویرقلی وقطار اشتر واسترك صوکنده اولان ترکیبده دنداردیرلر ك دند ع سکون نونله
برنوع زنبوردر کذا فی فرهنك جهانکیری ك دوبود ع قفتانك یاقه سنه ایکی طرفدن
دیکیلن اینجو وصرمه ایله ایشلنمش یاقه‌لق کاهی واو سزده کلور دوبد دخی دیرلر ك دوخ چکاد
شرحی دوخ لغتی ذیلنده ذکر اولندی شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بپویست *
کدیش زسهم ٔ تأدیب شاخ دوخ چکاد ك دود ع سکون واو ایله ایکی معنایه‌در اول توتون که
عربیده دخان دیرلر اسم عامدر هر شینك توتنه دیرلر واوله ده استعمالی شایع اولان
توتون که آکا تنباکو دخی دیرلر ثانی غم واندوه معناسنه حکیم قطران ارموی بیت جان
خصمانت زمان درغم بطبع سود سود * وزدل خویشانت سور خرمی بردود دود * بومعنادن
آه درونه تشبیها دود دل دیرلر بو بیتده ثامیچ وار در شاه طاهر دکنی بیت زعشق آه کشیدن
نشانه ٔ خامیست * که هرچه سوخت ازودود برنمی آید ك دودآلود ع ایکی معنایه کلور اول
هرنکه توتونلی اوله یعنی ایس وپاس ثانی هندوستانده بر بیوك قصبه آدیدر وبعض نسخه‌ده
جنکاری رنکه دیدکاری مسطوردر ك دودکند ع فتح کاف فارسی وسکون نونله توتونلك که
اوجاق اوزرنده ایدرلر آکا دودآهنك دخی دیرلر ك دوسند ع واو معروف وفتح سین مهمله
وسکون نونله بمعنی چسپند یعنی میل ایلمك ویاپشمق وچپیدن لغتنك معنالرینه شبیه اودی
درجام جم بیت دست بکذار تاشرمی بوسند * توبهل قادر وهمیدوسند ك دوصد ع یعنی
ایکیوز دویست مرقوم معناسنه ابوتراب بیك بیت چوآیم جانب کویت دوصد منزل یکی
سازم اکر بیرون روم درهر قدم صدجا کنم منزل ك دوکارد ع فتح کاف عربی وسکون راء مهمله
ایله مقراض معناسنه لفظ مرکبدر معنای ترکیب ایکی بچق دیمك اولور مجمع الفرسده
طرنق شکلنده برنسنه‌در اثوابدن لکه کیدررلر عربیده افصحی خلمان در عوام جلم ك مع الراء
المهمله * دختر ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله قیز معناسنه که دخت دخی دیرلر
ك دختندر ع اوکی قزقرنداش دیمکدر اصلی دخت اندر در تخفیفا الفی حذف اولنوب
دختندر ایلدیلر شمس فخری بیت کین اواز قبایلی دشمن * نه پسند رهاله نه دختندر
شاه ناصر خسرو بیت شیعه ٔ مایندری ای بدنشان * شاید اکر دشمن دختندری * ادات
الفضلاده بمعنی دختر شوهر یعنی کشینك آخر عورتدن اولان قیزینه دیرلر ودختراندر
ودخترندر دخی دینلور ك دخچکار ع سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسی وکافله مرد صالح وزاهد
معناسنه‌در ك دخدار ع سکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله کیرلنمش بیاض قفتان وکیرلی
ساده میرنظمی بیت سراپا مهمل ومردار بوده * که در برجامه ٔ دخدار بوده ك دخسر ع
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله طاز باش یعنی قیل اولمیان باشه دیرلر ك درچکار ع
سکون راء مهمله وجیم فارسی وفتح کافله جواهر واینجو قوطوسی ك دردخوار ع سکون
را ودال مهملتین وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بغرسق پینلو وشراب صاف اولنجه‌یه‌دك
طورمیوب ایچن وبلا جرعه نوش باده ایدنه دیرلر میرنظمی بیت دردخوار باده ٔ عشقیم ما * سینه
صاف وساده ٔ عشقیم ما ك دردور ع سکون را وضم دال مهملتین وواو معروف ایله کرداب که
دریا ایچنده اولان چورنتیدر دوشنکی وآدم هلاك اولور ك درشهوار ع ایری وآبدار اولان

اولان اینجو که معنای ترکیب پادشاهه لایق اینجو دیمکدر ابو المعانی بیت کنون که مدح توانظم
من چودر خوشاب * سزد که درنظر آری چودر شهواری ك درکو ع سکون راء مهمله وضم کاف
فارسیله مخالف معناسنه‌در وله بیت فتد بوادی ٔ خسران درکو رامرش * بوندنفع جهان
هرمتابع فرمان * ك درودکر ودروکر ع کلاهما بضم الراء المهمله وسکون الواو وفتح الکاف
الفارسی ترکیبده دولکر عربیده نجار دیرلر کمال خجندی بیت کجا کنند درست اهل زهد
تخته ٔ عشق * که مشکلست ببون دروکری آموخت * حکیم خاقانی درمدح پدر خود
بیت نوح دروکر نبود کر پدر من بدی * قنطره بستی زچوب برسر طوفان او * ك درکر ع
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله درودکر لفظندن اختصار اولنمشدر ترکیبده دولکر
بوندن غلطدر حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تادرکران آورند * سزاوار چوب کران
آورند * یکی نغز کردون چوبی بساخت * بکرداندرش چوبها درنشاخت ك دزدافشار ع
بولدوغن سرقه ایدن آدمه دیرلر میرنظمی بیت هرچه دارم بدزد غمزه ٔ یار * همچو چشمش
نبوده دزدافشار ك دژکوار ع سکون زا وضم کاف فارسیله ناموافق طبع اولان نسنه
وعلاجی عسیر کار معناسنه ك دستور ع وزیر معناسنه‌در حکیم انوری بیت امروز روز عید تو
درشهرتنی زده * فرداتراچه کوید دستور شهریار * ودیوان دفتری معناسنه‌ده کلور
ك دشخوار ودشخوار ع سکون شین وتاء موقوف وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله ایکی
لغت دخی بمعنی دشوار یعنی کوج عربیده عسیر دیرلر اصلی تاء مثناة ایله دشخوار در کیدرك
تاسز دشخوار ایلدیلر بتنه کیدرك استخفافا لاستعماله دشوار دیدیلر حکیم انوری بیت
هرچه پنهان قضا حزم توپیدا داشته * هرچه دشخوار قدر عزم توآسان یافته * حکیم ناصر
خسرو بیت کرآسان همی بایدت فردا * مکیر از بهر دنیا کار دشخوار * حضرت مولانا
قدس سره بیت جام جفا باشد ودشخوار خوار * چون زکف دوست بود خوش بود *
ك دشوار ع دشخوار لفظندن مخففدر جمالای شیرازی * مصرع * مکس آسان
بشهد افتد ولی دشوار برخیزد ك دمدار ع سکون میم وفتح دال مهمله ایله هرنه که قویرقلی
اوله مثلا ستاره ٔ دمدار کبی وبرمعناسیده عسکرك جمله‌سندن کیرو قالان کمسنه‌لر که محافظه ٔ
لشکر وکیرو قلانلری قومامق ایچون ترکیده دونداردیرلر استاد بیت چو دمدار بکذاشتی
پیشرو * بمنزل رسیدی رهی نوبنو * وبر معناسی دخی اشتر واستر قطارینك کیروده
اولاننه دیرلر میرنظمی بیت میرود همچو سك پس دلدار * کشته آن بدلقا خر دمدار *
معنای ثانی‌یه عربیده ساقة الجیش وترکستانده جند اول دیرلر ك دنباور ع سکون نون
وفتح باء موحده ایله بمعنی دمدار مرقوم ك دوپیکر ع برج اثنی عشردن برج ثالث که جوزا
دیدکاری یلدز درکواکبی تصویر وتحریر ایلدکلرنده انی ایکی باشلو آدم تصویر ایدرلر استاد
عنصری بیت سپهسالار ایران که زکالش * دوپیکر کرد عقل اندر دوپیکر * بومعنایه شمس
فخری بیت ایا شهریاری که از بهر خدمت * کربست برآستانت دوپیکر * عمعق بخاری بیت
یکی صورتی چون جهانی مهیا * برآورده پیکر بفرق دوپیکر ك دوچار ودوچهار ع ایکی آدم
ناکاه بربرینه راست کلمکه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت بزد با من میان راه تنکی * دوچاری

وذوچاری ودوچاری * شیخ عطار بیت کرام صدر اجل دیده که با اوهم * اجل نخورده دوچاری
درین سرای سپنج * استاد فرخی بیت هرکه با تو بجنك شد دوچهار * باظفر نزد او یکیست
نجوب * عربیده مصارف وجغتایده اوچراماق دیرلر توش اولماق معناسنه سبعهٔ سیاره ده بهرام
شاه عیش ایدرکن مانی نقاشی کوردوکی محلده بیت بیلا ایشلادر تو یارا یروی او زیکا * دشت
آرا اوچرادی بیرا او آوکوز یکا * وینه سبعهٔ سیاره ده * مثنوی * ایستادی حاجتین که خلق دهر
آنکا مطلوب ایدی بیتون رکای بهر * کوز یکا اوچراکای دلارامی * حاصل اولغای وصال دین کامی
دوخواهر فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله ایکی قیزدر یعنی برینه شعرای یمانی و برینه شعرای
شامی دیرلر شرفنامه ده دوخواهر اخت سهیل دیمکله معروفدر دیو مسطور در دودخوار
دال ثانی موقوف وفتح خاء معجمه و واو معدوله ایله یعنی پروانه که شمع اطرافنه طولانور پرنده ده
دیرلر کذا فی المجمع دودر سکون واو و فتح دال مهمله ایله چپ و راست که عامه تحریف
ایدوب چپراز دیرلر هرنه اولورسه ایو ایشمدن یاخود صرمه دن اشلنمش و یاخود کشدن
والتون و باقردن ورن یاپلمش هرنه ایسه اسم عامدر چپراز لفظنك ترجمه سیدر دور
بوزن سور ایراق عربیده کی بعید معناسنه مقابلی نزدیکدر میرنظمی * مثنوی * اکراز
از آستانت دورافتم * مینداری که مدحت را بکفتم * دعاکوی توام نزدیك اکر دور * میند از این
دل محزون مهجور دورادور الف مقابله و مساواة ایله ترکیده اوزون اوزاق دیکاری
معنایه که غایت بعیددن کنایه در ولها ایضا بیت مکن این فکر دورادور هردم * که انداز دترا
درغصه وغم دواندر یعنی دریك عربیده کی عمیق معناسنه در دوژنه دار سکون
واو وفتح زاء فارسی و نون و دال مهمله ایله اکنه لی سکاك و بوجك وسقرسکی معناسنه
دوستار و دوستدار دوست طوتیجی و دوستلق ایدیجی و عاشق دیمك اولور شاعر بیت
دوستدار الم و دشمن شادی شده ام * حالت عشق عجب حال دکرمیباشد دوسکر
سکون واو وسین مهمله وفتح کاف فارسی ایله صوایجی که دیوار صوار دوسر بولاف
دیدکاری نسنه که اربه کبی سنبله سی اولور امادانه دار اولماز مع الزاء المعجمه * دختر رز
شراب انکوری معناسنه در دختر قیز و رز اوزم واوزم چبوغنه ده دیرلر شراب اندن حاصل
اولدوغندن تسمیه اولنمشدر ابوالمعانی بیت بهر دختر رز میدهم نقود خرد * شوم
زد ردو غم فکر صحت آسوده دوز بوزن سوزلکلك ترسی زاء فارسیله دمر ویدر
دومغز ایکی پهلو بادام ودخی هرنه که اب قسمندن بر ظرفده ایکی دانه اولسه آکا
دومغز دیرلر میرنظمی بیت هردو یك پیرهن غنوده نش * همچو بادام دو مغز بوده نش
دهلباز یعنی طبلباز که دهل ضمتین ایله طبل معناسنه در مع الزاء الفارسی * دژ
عدد معناسنه روایت اولنمشدر مثلا بر عدد ایکی عدد دیمکده یك دژ دو دژ دیرلر و بانیقدر
دیمك اولور مثلا صد دژ دیرلر یوز قدر دیمکدر دوژ یعنی دوز مرقوم یعنی لکلك ترسی
مع السین المهمله * دخس سکون خاء معجمه ایله دخسر مرقومدن اختصار اولنمشدر
طاز باش معناسنه عجم بویله اسماییی مرخم ایدوب استخفافا تلفظ ایدرلر دوپوس ضم باء
فارسیله بودخی دوپوست لفظندن ترخیم اولنمشدر خطاطك بری دیمشدر بیت هرکه خواهد

خواهد فلك پوس کند * مشق بر کاغذ دوپوس کند * پیوش تواضع معناسنه در یعنی
هرکسه که استرفلك کند ویه تواضع ایلیه دوپوس کاغذه مشق ایلیه زیرا بویله ایدن
نیز صاحب کتبه اولور دوس بوزن کوس صوادرکه اوایچنه صوارلر صواجیه دوس
کردیرلر دوك ریقسی واو معروف وکاف فارسیله ایلك اکیریجی دوك ایکدر ریس ریسمندن
لفظندن اسم فاعلدر ابوالمعانی بیت دلم دو کریسه شد بارشته غم * شدم دوکریمن
از سودای زلفش مع الشین المعجمه * درخش ضم راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول
شمشك عربیده برق دیرلر استاد منوچهری بیت اکر درخش بهاری نه تیغ توجهدی *
زخاك کوهر الماس رویدی نه کیاه * عبدالواسع جبلی بیت از خروش و فروغ رعد
ودرخش * ساخته کوس وآخته خنجر * ثانی هر نسنه نك فروغ وضیاسی حکیم فردوسی
درخشان شده تیغها یم شب * چو زنکی که بکشاید از خنده لب * شمس فخری بیت خسروا
از سپهر ملك مدام * همچو خورشید و مشتری بدرخش * ثالث ولایت ارمنیده بر آتشکده نك
ادیدر وارمنیه یه آتشکدهٔ درخش دیرلر نتکم شهر شیرازده رأس مجوسیدن رأس البغل دیرلر
رابع قاین قهستاننده بر قریه اسمیدر آنده بی نظیر کلیم طوقورلر دردکش جرعه نوش مست
مدام دیمکدن کنایه در شیخ عبدالسلام پیامی بیت ما رند صبوحی زده مست الستیم * پیش
از همه دردی کش و پیش از همه مستیم درشت کوش قولاغی اغر یعنی بر مقدار ایشتمز
کسنه یه دیرلر کذا فی المحمودی درفش ضم راء مهمله وسکون فا ایله درخش مرقومك
معنای اول و ثانی سیله مترادف المعنی در دروش ضم راء مهمله و واو مجهول ایله آلت جرحدن
اولان یاره که اوکلز اوله خراسانیلر لغتیدر و مشکلاتده حجام آلتلرندن بر آلتدر کذا فی
شرفنامه اما فرهنك جهانکیریده نیشتر فصاد معناسنه و کسرداله درفش مرقومك جمیع
معانیسیله مترادفدر و واو معروفله عربیده داغ و نشان معناسنه در درمنش سکون
زاء فارسیله کوکل دونمك اختلال معده معناسنه که عربیده اول حالته غثیان دیرلر دژ مختل
معناسنه در دال مکسوره ده اولان دژ منش بوندن غیری معنایه در دمش ضم میمله یاس
وجعل معناسنه در دوزباش درت معنایه کلور اول چاوشلرك اللرنده کتوردکاری
آلت زجرکه آنکله خلقی ایراقلشدرورلر معنای ترکیبی دخی انی اقتضا ایدر مولانا جلال الدین
بیت غیرت من برسر تو دور باش * مینکذ کای خس ازین در دور باش * نتکم شاعر
دیمشدر بیت سرخار چنان زده دوریاش * که آتش نشد برسرش نوریاش * بو معنایی
موید شیخ نظامی بیت سمندش کرچه با هرکس بزین است * زبان دور باش از آهنین است *
ثانی اوچی سوری حربه دموری تاریخ وصافده بیت دوریاش غضبش چون افعی *
دو زبان آخته بر دشمن شاه * بو معنایه شیخ نظامی بیت بهنگام از برای نورپاشی * ستاده
زنکی بادوریاشی * ثالث فرهنك جهانکیریده ذکر ایدرکه قدیم ایامده بر نوع سنان ایدی که
ایکی چتال ایدرلردی اما شمدی هندوستانده آنك مثلی بر نیزه نك اغاجن زر وزیور ایله مزین
ایدوب پادشاهلری اوکنده کتوررلر حتی پادشاه جنکه طرف عدودن اوق و نیزه آتلورسه
آنکله اوروب دفع ایدرلر و مست فیللری مزین ایدوب جنکه کوتوردکده فیل اوکنده دخی

اللرینده کوتوررلر رابع بر سبیل استعا ره آه درون معناسنه در شیخ نظامی از اقبالنامه
بیت چو دارا جواب سکندر شنید * یکی دورباش از جکر برکشید ؏ دورباش ؏ اشباع
ضمه ایله دورباش مرقوم معناسنه در ؏ دوش ؏ واو معروفله اوج معنایه کلور اول اوموزدر
عربیده منکب دیرلر مولانا هاتفی بیت کشیدند در دوش کردان کار * زرههای داودی
زرنکار * ثانی دون کیجه دیمکدر عربیده بارحه دیرلر خواجه حافظ بیت دوش دیدم که
ملائك در میخانه زدند * کل آدم بسرشتند وبه پیمانه زدند * ثالث دوشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر معنای اوله چغتایده ایکین دیرلر کسر الفله وکاف فارسیله میرعلیشیر بیت
ای نوایی کسوت فقر و فنا ایکینمنکا سال * یوخسه خرفنك تیکدور کرا طلس اولسون
کرپلاس ؏ مع الغین المعجمه * دروغ ؏ ضم راء مهمله وواو معروفله بی اصل سوز یلان
معناسنه کمال بجندی درحق کمال اسمعیل در جواب او کفته * قطعه * کمال اصفهان
کر ملحدم خواند * چراغ کذب را نبود فروغی * مسلمان کویمش من در برابر * دروغی را
نشاید جز دروغی * مقابلی راستدر میرنظمی * مثنوی * بعزم جهانواندارد فروغ
چو کفتار آنکس که باشد دروغ * سر راه رابستی درد وستیست * بکج رفتکان روی
اندر بدست * چغتای لسانیده او تروك دیرلر کاهی آخرینه کینه لفظی که کاف عجمیله ادات
تصغیردر کتوروب او تروك کینه دیرلر میرعلیشیر بیت قهر ایلا تهدید نی دللار غه یاری
چین غنه * مهر ایلا هر وعده کیم قیلدی باری او تروك کینه ؏ دوغ ؏ واو معروف ایله
آیران که یوغردی صو ایله ازرلر کاهی یوغرت معناسنه ده استعمال اولنور حکیم شیرازی
بیت هم بصل در دوغ آغشته بخور * بازاران دوغ ترش کشته بخور * وبر علت
معالجه سنه ده دیرلر ؏ مع الفاء * درخف ؏ سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله یعنی
زنبور سیاه کذا فی شرفنامه والمجمع ؏ دف ؏ یعنی دف که باب مفتوحه ده ذکری مرور
ایلدی ضمه ایله ده منقولدر میرنظمی بیت کند برشم خورشیدش فلك پف * که کی کیرد
بدست ماه نودف ؏ مع الکاف * دخترك ؏ کاف تصغیر ایله قزجغز دیمك اولور واوده
بسلنوب حاصل اولان قزه دخی دیرلر بر معناسی دخی خراط آلتلرندن اکدی دیدکاری
دمور که آنکله حقه او یارلر ؏ دروك ؏ ضم راء مهمله ایله هیزم باریك یعنی اینجه اودون که دسوك
دخی دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا ؏ دسوك ؏ ضم سین مهمله ایله هیزم باریك بعض فرهنکلرده
دال مفتوحه وواو معدوله ایله ده مرویدر ؏ دوالك ؏ فتح لام وکاف تصغیر ایله هندو قول
معناسنه در میرنظمی بیت بامرت رام باشد چرخ کردان * زحل کمتر دوالك نام کیوان *
بر معناسی دخی قمار اویناد قلری قاپشدر میرخسرو بیت بسمبوس بوقت عرشیان محتاج
فتراکت * بدست آویز این مشتی دوالك باز آویزان ؏ دورنك ؏ سکون واو ونون وفتح راء
مهمله ایله هر نکه ایکی یوزلو وایکی وجهله اوله مثلا کل رعنا کبی وکیجه کوندز معناسنه مولانا هاتفی
بیت نبود دش امید وفا زان دورنك * خواص فرشته مجو از پلنك ؏ مع الکاف الفارسی * درنوك
سکون راء مهمله وفتح نونله بر نوع شادرواندر که اندن صواوق کبی هموار چقار ؏ دك ؏
اشباع ضمه ایله ایك که آنکله ایلك اکررلر دوك لفظندن مخففدر ؏ دلك ؏ سکون لام

لام وفتح میمله بر جانوردر عنکبوته مشابه زهرناکدر وشول مرتبه که بر آدمی صوقسه احتمال در
هلاك ایلیه آقاغنه دخی دیرلر عربیده رتیلا دیدکلریدر غرایب الدنیا وعجایب العلیا الشیخ آذری
بیت دلکی میکند هزار بچه * مرو راهست بیشمار بچه ؏ دم کرك ؏ اضافتله صبح اول که
عربیده صبح کاذب دیرلر اول بیاض ممدودی دم کرکه بطریق التشبیه در خواجه سلمان بیت
اثر عدل بود آنکه بر اطراف افق * در دم کرك رود آهوی زرین تمثال * ناصر بخاری تصریحا
ذکر ایتمشدر بیت شد دم کرك سحر از سوی مشرق بدید * جرم هوا چون پلنك کشت
ملمع بدن * بو معنایه استاد الشعرا خاقانی بیت دم کرکست باد م آهو * که همه مشکبار کردد
صبح ؏ دوالك ؏ فتح لامله بر خوشبو داروددر بعض دوالره وعطریاته جزؤ ایدرلر دواله
دخی دیرلر عربیده اشنه وهندی لسانیده جریله دیرلر ؏ دوده آهنك ؏ سکون واو ودال
مهمله ونونله ایکی معنایه کلور اول اوجاقلق توتونی که اولرده وحمام کلخنلرنده وفرونلرده ایدرلر
توتون چقمق ایچون شیخ نظامی بیت آتشی چون سیاه دود برنك * کاورد سر برون
دوده آهنك * ثانی اول سفالدر که چراغ اوستنه قورلر دوده الق ایچون مختاری * رباعی *
آفاق بپای آه ما قرسنکیست * بر آتش ما سپهر دوده آهنکیست * دریای امید ما هرجاست
خاریست * بر شیشهٔ عمر ما هرجا سنکیست ؏ دودهنك ؏ دوده آهنك مرقومدن مخففدر
حکیم خاقانی * قطعه * بهر نهال عیش ز دوران منال بیش * بهر مدار جسم بزندان مدار
جان * کان باز راکه قلهٔ عرشست جای او * در دودهنك خاك خطا باشد آشیان ؏ دوزك
سکون واو وفتح زاء فارسیله قبا اوپری اولان نسنه هرنه اولورسه میرنظمی بیت چنان
دوزك بدی همچنه فیل * کرانجان وثقیل الجرم وتنبیل ؏ دوستك ؏ ایکی طاشدر که
مکهٔ مکرمه ده صفا ومروه دیمکله مشهوردر ؏ دوك ؏ واو مجهول ایله ایك اغاجدن ایدوب
ابریشم وکتان اکیررلر ودموردن ایدوب پنبه اکیررلر ابوالمعانی بیت تنم چون دوك باریك
بوده است از رنجش حسرت * همی پیچید بروی جرعهٔ عشق رشتهٔ غم را ؏ مع اللام * دشبل
سکون شین معجمه وکسر باء موحده ایله بر یومری نسنه در ات ایله دری اراسنده ظاهر اولور
درپیه دخی دیرلر عربیده غده دیدکلریدر ؏ دغول ؏ ضم غین معجمه وواو مجهول ایله حرامزاده
معناسنه ولد الزناده دیرلر استاد رودکی بیت ایستاده دید آنجا در دغول * روی زشت
وچشمها همچون دغول * وبر معناسی دخی شراب ایله طلو بیوك قدح که مجلس آخرنده
ایچله بیت مزبورك ایکی معنایه ده شمولی واردر کذا فی المجمع ؏ دلال ؏ سکون لام وضم میمله
خام وتازه نخود که هنوز قابنده ایکن بریان ایده لر کذا فی المجمع ؏ دل ؏ بوزن مل بر مرضدر یورکده
کره اولوب زحمت ویرر کذا فی فرهنك جهانکیری ونسخهٔ میرزا ومجمع الفرسده نباتاتدن براوتدر که
یغرسقلرده اولان فضلاتی اخراج ایدر ؏ دمبال ؏ سکون میم وفتح باء موحده ایله قویروق
صوقمی اصلی بال دم درعادت اوزره علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمشدر بوندندر که
ترکیده پالدم دیرلر استعاره طریقیله وانسانك آردینه ده دمبال دیرلر شاعر بیت مبادا
هیچکس را تنکی حال * مجال فرق نبود پیش ودمبال * وکوز قویروغنه ده دمبال چشم
دیرلر ونونله دنبال دخی جائزدر ؏ دمل ؏ فتح میم مشدده ایله چبان که دم فاسددن وجود

انساننك ظاهر اولوب اوزی چقنجیه دك زحمت ویرر استاد لطیفی بیت دور کن از ریاو سمعه عمل
دم فاسد بود و باو دمل * میم مخفف ایله ده جایزدر و نونله دنبل دخی دینلور عربیله مشترك
لغتدر ﮒ دنبال ﭺ سكون نون و فتح باء موحده ایله دمبال مرقوم معناسیله مترادف در
اصلی میم ایله ایدی نونه قلب اولنوب دنبال اولدی ﮒ دنبل ﭺ سكون نون و فتح
باء موحده ایله دمل مرقوم معناسنه اما دمل بوندن تصرف اولنمشدر لسان عربیه
دنبل مستعمل دكلدر زبان فارسیه شایعدر بوندن فهم اولنور كه لسان عربیه اولان
دمل تشدید میمله اصلی فارسی اولوب تعریب اولنمش اوله غالبا اصل عربیه بویله
وضع اولنوب بعده فارسیه شایع اولمغین نظیرینه قیاس ایدوب اصل بیان ایتمشلر اوله
ﮒ دوال و دوبال ﭺ اولی الف و ثانی باء موحده ایله بش معنایه كلور اول تسمه كه اوزنكی یه
باغلرلر و طبلباز ه طره ایدرلر امیر خسرو بیت همی ریخت در طاس طاعت زلال * همی
كوفت بر كوس دولت دوال * ثانی حیوانات دریسندن ایند كاری كون حكیم ازرقی * قطعه
كسی را در جهان دامن نكیرد * بشخصی فربه و بالای لاغر * ولیكن كاه كوشش بر درآرند *
دوال پیل فربه شیر لاغر * ثالث زمرده دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت ز بهر ساعد شاخ ابو
بساخت كوهر كش * كه قطره در خوش ابست و سبز ه شبه دوال * رابع مكر و حیله معناسنه
حكیم سنایی بیت نكوم من سوی دوال شما * نشوم نیز در جوال شما * خامس یعنی شمشیر
شیخ نظامی بیت چو زخم دوال دوالی چشید * بیه سوی رخت برادر كشید ﮒ دوبل ﭺ
سكون واو و فتح باء موحده ایله بی حقیقت و بیوفا معناسنه حكیم ناصر خسرو بیت تن
دوبل بیوفاست ای خواجه * چند بن مطلب مراد این دوبل ﮒ دودل ﭺ متردد و متلاشی
یعنی برایشك ظهورو تأخیرنده متحیر اولانه دیرلر ﮒ دول ﭺ بوزن غول بدی معنایه در اول یعنی
دلو آب یعنی قوغه ثانی یعنی برج دلو بروج اثنی عشرك اون برنجی برجیدر حكیم سنایی در فلكیات
بیت باز دو پیكر و ترازو و دول * از هوا یافت بهره پیش ه ول * ثالث مكار و محیل و متطاح و بی حیا
معناسنه حكیم سنایی بیت كرده از قفل زلف مرغولان * بهر دولی و فتنه دولان * رابع
دلو آسیا كه اول مربع و مخروطی شكل اغاجدن یاپلمش ظرفدر ایچنه بغدای قورلر لكلك حركتی
ایله دكرمان ایچنه دوكیلور حضرت مولانا قدس سره بیت چون لكلكست كلكت بر آسیای
معنی * طاحون زآب كردد تر لكلك معین * زان لكلك ای برادر كندم ز دول بجهد * در آسیا
درافتد معنی زهی مبین * خامس تركش سادس كیسه و خریطه معناسنه سابع نسخه
میرزا ابراهیمه یعنی سفله حكیم انوری درطلب شراب بیت كر نفرستی بمانم اندر غم *
و بن دول غلام جست ناكاده ﮒ دوبل ﭺ كسر واو و سكون یای تحتانیله ایكی معنایه در
اول مكر و حیله ثانی خام ابریشم كه هنوز قوردن آیرلش دخی صارلمامش اوله ﮒ دهل ﭺ
ضم ها ایله طبل معناسنه در مولانا هاتفی بیت دهل زن فراموش كرد از دهل * بكردن
دوالش شد ازدید غل ﮒ مع الیم * درژنام ﭺ سكون زاء فارسی و فتح نون ایله وجود انساننده
ظاهر اولان قبرجق معناسنه در ﮒ درژم ﭺ سكون زاء فارسی و فتح ها ایله اول یری اتدركه
دری التنده واقع اولور ﮒ دشخیم ﭺ سكون شین و فتح خاء معجمتین ایله یعنی دشنام و نفرین

ونفرین یعنی سوكمك میر نظمی بیت چو كردد ظالمی بیداد معتاد * همه خلق جهان
دشخیم میداد ﮒ دشمنكام ﭺ رسوا و بد بخت معناسنه در كذا فی المحمودی بو بر تعبیردر كه
بر امر صانیجی و بد افعال اولان كمسنه یه دیرلر ﮒ دشنام ﭺ سكون شین معجمه و فتح نون ایله
سوكمك و نفرین ایتمك عربیه شتم و قذف دیرلر كمال خجندی بیت كفتی دهمت هزار دشنام
دشنام مكو دعاست اینها ﮒ دلام ﭺ یعنی بچش یعنی نسنه صارلمق و صارپاجق میر نظمی
بیت زلفش كه شود دلام كردن * باید بهوس تمام كردن ﮒ دلم ﭺ ضم لام ایله یاصی قبرجقلر كه
وجود انسانده ظاهر اولور اسبابی تاسه و دم و صفرا و خارشی دخی اولور اكا سهپر دیرلر
عربیه شرا دیدكلری علتدر طبیب یوسفی بیت ای كشته دل تو از دلم آزرده * آزرد كیت
ازدم طغیان كرده * یابیم بصحت چو بینم ترا * بكشاده رك خود ملاین خورده ﮒ دم ﭺ قویرق آنده
و سایر جانورده استعمال اولنور و استعاره طریقیله هر نسنه نك آخرنده و اوجنده ایراد ایدرلر
ﮒ دمادم ﭺ متعاقب و پیاپی معناسنه مشهوری فتح دال مهمله ایله در اما معتبر لغت كتابلرنده
ضمه ایله ضبط اولنمغین تحریر اولندی حكیم انوری بیت ای حكم تراقضا پیاپی * وی امر ترا
قدر دمادم ﮒ دنبال چشم ﭺ كوز قویروغی میر نظمی بیت زد نبال چشم از امید نكاه *
شود حال زار اسیران تباه ﮒ دوازدهم ﭺ مرتبه اعداده اون ایكنجی عدده دیرلر ﮒ دوستكام
دشمنكام مرقومك ضدیدر یعنی اول هرنه معنایه ایسه بونك عكسی در ایولكده و محبوب
عشقنه ایچان طلو قدح معناسنه در ﮒ دوم ﭺ ضم واو ایله ایكنجی در یعنی عدده ایكی در
ﮒ مع النون * دختر زن ﭺ اوكی قیز یعنی آخر قوجه دن اولان قیز كه اناسیله بیله كله اضافت
ایله معنی صحیح اولور نتكم شاعر بیت كرچه دلالت كند او خواهرش * دختر زن خواه بباق
مادرش ﮒ درودن ﭺ ضم راء مهمله و سكون واو ایله ایكی معنایه در اول مدح و ثنا ایتمك
معناسنه مصدردر ثانی مزروعاتی بچمك معناسنه حكیم اسدی بیت درو دشمن برك
برّی زین * برید از دهانش درخت سخن ﮒ دروغ زن ﭺ یلانجی عربیه كاذب معناسنه در
دروغ یلاندر و زن اسم فاعل اولور تركیب اولنمقله یلانجی دیمك اولور ابو المعانی بیت
دروغ زن شاه برشاخ كل هزار چمن * اكر بعشق صداقت بدی نكردد فاش ﮒ دروغ زدن
یلان سویلمك معناسنه در وله ایضا بیت بقول خود نكنی كار این چه فریادست * برو كه
واعظ خرتابكی دروغ زدن ﮒ دروزن ﭺ ضم راء مهمله و فتح زاء معجمه ایله غله بچیجی
و بچار مك معناسنه در ﮒ درون ﭺ ضم راء مهمله و واو معروفله ایچ یا نه ظله یعنی محل اوچكی
كذا فی فرهنگ جهانكیری ﮒ دریجان ﭺ كسر راء مهمله و سكون یای تحتانی و فتح جیم فارسی
ایله اول نسنه در كه هر برجك درجاتی اوچر تقسیم ایدوب هر قسمنه بریلدزه تعیین ایدرلر علم
نجومده برقاعده در ﮒ دریدن ﭺ كسر راء مهمله و سكون یای تحتانی ایله درودن مرقوم
معناسنه كذا فی المجمع ﮒ دزددان ﭺ سكون زاء معجمه و فتح دالین مهملتین ایله كلیدان
معناسنه در ﮒ دزدیدن ﭺ سكون زاء معجمه و یای تحتانی و كسر دال مهمله اولی ایله
اوغرلق معناسنه مصدر در ابو المعانی بیت نماند طاقت و آرام صبر من حیفا * متاع
صبر دلم برد نكاه دزدیدن ﮒ درژن ﭺ زاء فارسیله نیز و كسكین معناسنه اكثر ترشی و حموضات

تعریفنده استعمال اولنور ﯛ دستون ﭺ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله سرکین یعنی
حیوانات ترسی ﯛ دسین ﭺ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله کوبکه خنب وخم معناسنه
دسینه دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت تازه بعهد تو باد کاشن دولت * تا کل دل تازه از ذهاب
دسین است ﯛ دشمن ﭺ معروف ضدی دوست در ﯛ دکان ﭺ فتح کاف عربیله معروف
ترکیده وعربیده دخی دکان دیرلر انجق کافی مشدد ایدرلر بر معناسی دخی اغاج قاوی در
استاد لطیفی بیت درکلخن دل آتش عشقت چنان شد ست * کاندر فروز داز بر سینه
دکان نهند ﯛ دکلان ﭺ سکون کاف ایله مدور براغاجدرکه برشیش صوقوب یوك وپنبه
اکیررلر وبوکرلر سیف اسفرنکی بیت زلفکان از رعشه جنبد پای بند دل نکردد * باد کز
دکلان جهد تخت سلیمان بر نتابد ﯛ دوبرادران ﭺ فرقدان دیدکاری ایکی یلدزدر قطب
شمالی حوالیسنده بنات النعش صغرایه قریب یرده کورینور ودخی سکسك دیدکاری
قوشدر عربیده عاجزی دیرلر اول اجلدن که یالکز شکاره قادر اولمیوب ایکیسی بردن شکار
آلوب یرلر ﯛ دوچندان ﭺ ایکی اولقدر مضاعف معناسنه ابو المعانی بیت کفتم زغم عشق
ترا دلشده بیمار * باخنده بکفت درد دلت باد دوچندان ﯛ دوختن ﭺ دیکمك جامه اولسون
غیری اولسون کمال خجندی بیت ز زلفت باید ش عمر دراز و رشته زان افزون * که این چاك
کریبانها رفیقی دوختن کیرد * ادات الفضلاده دین ادا ایتمك یعنی بورج اودهمك ومجمع الفرسده
بمعنی دوسیدن مسطوردر چغتای لساننده تیکماك اثواب دیکمك اولسون اغاج اولسون
میرعلیشیر بیت کونکلاکیم چاکین تیکار کامیل آئینك ای رفیق * بیلمادینك کویاکه
کونکلاك ایچرا کوکراك چاکی بار ﯛ دودافکن ﭺ ساحرلردن برقسم ساحردرکه لبان غود
ودانهٔ سپند ومقل ازرق وامثالی نسنه لری آتش اوزرینه قویوب افسون اوقورلر تاکه
شیاطین حاضر اولوب اول سحری که اراده ایدر عمله کتوررلر حکیم خاقانی * رباعی * دود
افکن را بکو که بس نالانم * دودی برکن که دود کین شد جانم * بر من بیدل کرد بدل جانانم *
دل کرد پی مکن که سرکردانم * وله ایضا بیت زان غمزهٔ دود افکنی آتش فکنی درمن * هم
دل شکنی هم تن دلدار چنینی خوشتر ﯛ دودمان ﭺ اولو قبیله وقدیم سلسله وعظیم عشیرت
معناسنه در رشید الدین وطواط بیت خدای داند کر تو بدودمان نروم * اکر برآرد
دودم زد ودمان آتش ﯛ دوربین ﭺ غایت زیرك ودقیق فکرلو معناسنه در دور اندیش
وباریك بین معناسنه در ﯛ دوست بین ﭺ ماه ملکی یزدکردك یکرمنجی کونی آدیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﯛ دوستکان ﭺ محبوب ومعشوق معناسنه دوستکام دخی دیرلر استاد
فرخی بیت کسی راچومن دوستکامی چه باید * که دلشاد کردد بهر دوستکانی ﯛ دوسکن
ودوسکین ﭺ کلاهما بسکون الواو وسین المهمله وکسر کافله یاپشقن هر نه اولورسه عربیده
لزج معناسنه در ﯛ دوسیدن ﭺ سکون واو ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله اوج
معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی رسیدن ثانی چسپیدن معناسنه یعنی برشیئه
میل ایلمك شیخ اوحدی بیت آب کند بده خاك پوسیده * در تو چون نفس وروح دوسیده
شیخ عطار بیت چند پای هرکسی بوسیدنت * از طمع بر هر خسی دوسیدنت * شیخ نظامی

نظامی * مثنوی * بخسته کاغذی بکرفت دردست * بعینه صورت خسرو بر ویست * بدان
صورت چو صورت کرد ختی * بدوسانید بر شاخ درختی * ثالث خانه ده وقنده اولورسه دیوار
صوامق معناسنه در ﯛ دوشکن ﭺ سکون شین معجمه وفتح کافله اثواب اوموزدن قاصلق
مولانا شهیدی * رباعی * تاچند بلای تن بینی را * سرپوش کنی دهن بینی را * برقامت تو
بلند افتاده ست * وقتست که دوشکن بینی را ﯛ دوشیدن ﭺ واو مجهول وکسر
شین معجمه ایله سود صاغمق معناسنه که عربیده استحلاب معناسنه در ﯛ دوکان ﭺ
عربیده اولان دکان لفظندن تصرف اولنمشدر استاد لطیفی بیت بوصل تو خوریست
دوکان بهشت * دو عالم فدا بهر دوکان تو * ﯛ دوکدان ﭺ واو معروف وسکون کاف
فارسیله ایلك توربه سی که عورات اورکه یه بغلیوب ایچنه ایلك واغرشق قورلر عربیده رخفش
دیرلر کمال اسمعیل بیت یارب چه فتنه بود که از سهم هستیش * مریخ تیر خود همه در دوکدان
نهاد ﯛ دوکران ﭺ واو مجهول وفتح کاف عربی وراء مهمله ایله برنسنه اینلولکی عربیده کی
عرض معناسنه ﯛ دوکران ﭺ واو معروف وسکون کاف فارسیله اوره که عورات کتان
اکیررلر امیر نظمی بیت زنان را چرخه می بایست ودوکران * نبرد کیردارستا بیست مردان *
ﯛ دومین ﭺ کسر میمله عددده ایکنجی دیمکدرکه سومین اوچنجی چارمین دردنجی در وقس
علیه الباقی ﯛ دون ﭺ کند ونوعنه نسبت ایله الحق معناسنه در ادنا دخی دیرلر وسفله معناسنه
انسانده وحیواناتده وجماداتده استعمال اولنور مقابلی عالی وبالادر کاهی دانا مقابلنده ذکر
اولنور مراد بیان ضدین اولدوغی حالده بو بیتدن فهم اولنور بیت همه دانند کرداناو کردون
کمر بسته بدین بوکار کردون ﯛ معا لواو * درغو ﭺ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله
حلواجیلرك پاتیله دیدکاری بیوك قزغانی دیبنده حلوادن باقی قلان نسنه یه دیرلر آتش
آتیوب بعض ایشه سوررلر کذا فی المجمع ﯛ دغدو ﭺ سکون غین معجمه وضم دال مهمله
ایله نام مادر زراتشت در دیرلرکه فریدون نسلندندر زرآتشت بهرام بیت روایت کند
موبد روزکار * که بکرفت دغدو بزرتشت بار ﯛ دغو ﭺ ضم غین معجمه ایله دردروغن وانکبین
یعنی یاغ وبال وامثالینك سفلی که دیبنده چوکر دیرلر ﯛ دمکاو ﭺ اضافتله ایکی معنایه کاور اول
بمعنی تازیانه واول نسنه درکه آنکله صغر واشك سوررلر حضرت مولانا قدس سره بیت
کرخری دیوانه شد یك دمکاو * برسرش چندان بزن کاید بجاو * ثانی بوریدرکه یاقردن
وتوجدن ایدوب جنك محللرنده وخانلر وپادشاهلر آلایلرنده چالارلر اکا دمکاوه وکاودم دخی
دیرلر ﯛ دو ﭺ عددده ایکی در اثنان معناسنه افصح بودرکه واو اشباع اولنمیه کاهی ضرورت
وزن ایچون اشباع جایز اولور حکیم اسدی بیت بخنده عقیقین نقط میم کرد * شب
آهنك در میم دونیم کرد * وکاه اولور آخرینه حرف یا الحاق اولنوب روی ومومی قافیه سنده
استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت طاق ورواقم زبکی طاق بود * خود بجهان طاق نبود دست
دوی * وکاهی آخرینه یای مصدریه لاحق اولدقده البته واو ثابت اولور حکیم سنایی
بیت چکنم زحمت تویی ودویی * چو یقین شد که من منم تو تویی ﯛ دوبارو ﭺ فتح باء موحده
وضم راء مهمله ایله هالك دیدکاری بر سره قدر ایکی باشی قلم واری چالنمش اغاجدر یره براغوب

براوزن اغاجله باشنه ادرلر بوقاروچحراد قدبراوجی هواده ایکن اووروب اوینارلر ابو المعانی
درهزل بیت غنچهٔ زنبق آن نوکل کلشن طفلی * درکفم کیرمراهم چو دوبار وزده ام *
ع دوتو ع واو مجهول وفتح تاء مثناة ایله ایکی قات دیمکدر توقات معناسنه اولدوغی باب
التاده ذکری مرور ایلدی وبو معناسی دخی بلوشمق عربیده کی ملاقات معناسنه که دوچار
دخی دیرلر ع دوخ چکاو ع فتح جیم فارسی وکاف عربیله دپه سنده قیل اولمیان کسنه یه
دیرلر شمس فخری بیت عجب مدارکه فرق سپهر بی مویست * که شد زسلهٔ تاً دیب شاه
دوخ چکاو ع دودو ع لفظ مکرر در ایکیشر ایکیشر دیمکدر روایت اولنورکه حضرت سرورانبیا
سرخیل اصفیا سید العرب والعجم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم لغت فارسیدن
ونجق سلمان فارسی رضی الله عنه تطییب خاطر ایچون بردفعه یا سلمان اشکو ردودو بیورمشلر
العهدة علی الراوی ع دورفرو ع سکون راء مهملهٔ اول وضم فا وراء ثانیله درینك
عربیده کی عمیق معناسنه ومجمع الفرسده صاحب فکر معناسنه در ع دوغو ع واو مجهول
وضم غین معجمه ایله دردبروغن معناسنه واوسز دغو دخی دیرلر ع دوقو ع واو مجهول وضم
قافله بزرجزر بوتی یعنی بیابان کشوریلك تخمی ع دومو ع ایکی معنایه کاور اول ایکی بلوك
صاچ که ایکی طرفه صارقر مولانا هلالی درصفت اسب بیت نو عروسی بناز جلوه کنان
چون دومو از قفا فکنده عنان ع مع الهاء * دبله ع سکون باء موحده وفتح لامله ناطف
دیدکلری حلوادرکه شکر وبادام ایله اولور وبعض نسخه ده پشمینه دیدکاری حلوادر ع دبنوقه ع
سکون باء موحده وضم نون وفتح قافله فرهنك میرزاده کیرویه صالنمش صاچ ودخی شمله
ودستار اوجی که ارقه یه صالنمش اوله ع دختربنه ع هنوز حد بلوغه ایرشمش قز معناسنه
ابو المعانی بیت اکر به پیش تو آید صرو رزن کاذب * حذر کن از زن خود کیرید ختربنه بزن
ع دخته ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی دوخته یعنی دیکلمش ودخی بمعنی دوشیلمش
یعنی صاغلمش حکیم فردوسی بیت سرانجام چون شیراز ودخته شد * زن ومردازان کار
پردخته شد ع دختینه ع دختربنهٔ مرقومدن مخفف در بو معنایه موید میرنظمی * مثنوی *
سزاوار ست باشد همسریته * که او بودست اکنون دختربنه * شدن دختینه اوراالازم
آمد * بشوهر را شود جفت سرامد ع دخنه ودخینه ع اول سکون خاء معجمه وفتح
نون ثانی کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله آتشه یانوب رایحه سی چقان نسنه
هرنه اولورسه ع دراجه ع راء مهملهٔ مشدده وفتح جیمله بمعنی فراجه که اوسته کیرلی
برجامه در ع درخوشه ع کسر راء مهمله وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله درخوشاب
معناسنه در که اندن تر خیم اولنمشدر لطیف وآبدار ایجود یمکدر میرنظمی درتعریف دختر
بیت که شاید شه باو باشد انوشه * نمی سفته هنوز ش درخوشه ع دردانه ع سکون
راو فتح دال مهملتین ایله یکتا انجو که صدفده بردانه اولور غایت ایری وغلطان وآبدار
اولدوغندن درشهوار دخی دیرلر وله بیت چو او دردانهٔ ناسفته بوده * دران یا مثقب الماس
سفته ع درده ع سکون را و فتح دال مهملتین ایله دردیٔ شراب وآب وروغن وغیرهم یعنی اول
مقوله نسنه لرك دیبنه چوکن چرکی حضرت مولانا قدس سره * مسمط * کر زحمت تو برده ام

تو برده ام پیمانه شی من مرده ام تو صافی ومن درده ام بی صاف دردی خاره شد ع درفشه ع ضم
راء مهمله وسکون فا وفتح شین معجمه ایله تیمك جملهٔ اسماسندندر کذا فی فرهنك جهانکیری
ع درونه ع ضم راء مهمله واو مجهول وفتح نونله کمان نداف یعنی حلاج یایی که کودك
دخی دیرلر استاد رودکی بیت سپید برف برآمد که کوهسارسیاه * وچون درونه شد آن
سرو بوستان آرای * کمال اسمعیل بیت نرسد بو شرف قدر تو هر شاعر کو * خاطری دارد
نظام وزبانی وصاف * لفظ قوس ارچه بود شامل نام هردو * شیوهٔ قوس وقزح نیست
درونه ٔ نداف * فخر کرکانی بیت سر سروقدش شد بازکونه * دوتا شد پشت او همچون
درونه ع دره ع دری نه ایدیسز کسوب بربونه اوروب قمچی کبی ایدوب مجرم وکناه ایدنلری
دوکرلر وطبله بازطرهٔ سنه ده دیرلر حکیم روحی بیت همی زد نعره اغرچکان سنکین دل * چودره
برده دل عیدو یانك بوسنه ان ع درژبیه ع سکون زاء فارسی وکسر باء موحده بعده سکون یا ایله
مهره کبی بر نسنه درات ایله دری ارا سنده ظاهر اولور اکا دشیل دخی دیرلر عربیده غده دیرلر
ع دزد افشره ع بمعنی دزد افشار مرقوم یعنی بولدوغن اوغرلین آدمه دیرلر ع دزدیده ع
دزدیدن لفظندن اسم مفعولدر واستعاره طریقیله محبوبك کزلو باقشنه ده دیرلر حکیم متفایی
بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان بسر نازکن وسوی من انداز ع دسته ع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سنك طاشی معناسنه کذا فی المجمع ع دسینه ع
کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نونله دسین مرقوم معناسنه در که کوب دیمکدر
ع دشنام دهنده ع شهادت بومقی که عربیده سبابه دیرلر ظاهر بودر که برآدم مقابلنده
اولان آدمه شتوم ایتدکده بو مغیله اشارت ایتمك مناسبتی ایله تسمیه اولنمشدر ع دغدغه ع
سکون غین معجمهٔ اول وفتح ثانیله ایکی معنایه کلور اول معروف که ترکیده فتح دال مهمله ایله در
ثانی بومخله برکسنه نك قولتغنه هلك ویرمك که اول کسنه قیقلنوب بی اختیار خنده عارض
اولور اکا غلغلیچ وغنجو دخی دیرلر ابو المعانی بیت بخاطر دهد دغدغه فکر وصل * بشمع
هوس میزند عشق پف ع دکانچه ع بازار یرنده اولان پلاسدن وخاشاکدن اورتلمش
صفه لرکه او زرینه خرده فروشلر متاعلرین قویوب اوتورورلر ع دکه ع فتح کافله لغت قدیمه در
حبس خانه معناسنه شیخ سعدی بیت بره بویکی دکه دید م بلند * تنی چند مسکین دروپای
بند ع دله ع سکون لام وفتح میمله برجانور در زهرناك اولور عنکبوته بکزر عربیده
رتیلا دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * آنرا که کزد دلهٔ از روی بهای * باید که سفوف کرده
شونیز دهی * آنگاه باب کرم واشخار ونمك * معجون کنی بموضع نیش نهی ع دمسنجه ع
سکون میم ونون وفتح سین مهمله وجیمله دمسیجه معناسنه در که قویروغن صالن قوشه
بو اسم دخی مناسبدر حکیم صاحب درقسمیه بیت بسر پریدن موسیچه از هوس بهوا *
بدم فشانی دمسنجه کان مورشکار ع دمچه ع مصغر دم یعنی کوچك قویرق وآت
قویروغندن ایتدکلری مکس ران ع دمسیچه ع سکون میم ویای تحتانی وکسر سین مهمله
وفتح جیم فارسیله فرهنك میرزاده ابابیل قوشیدر که بره دوشد بکه بردخی نیرا وچمیوب
قویروغن صالرطورر حکیم خاقانی بیت چو موسیچه همه سر درهوا کش * چو دمسیچه همه

دم بر زمین زد ؛ دم غزه ؛ سکون میم وفتح غین وزاء معجمتین ایله قویرق دیمکدر ترکیده
قویرق صوقمی دیرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت جمع میکرد دبروی آن بزه * کوسری
بو دست ایشان دم غزه ؛ دم کاوه ؛ دم کاومرقومک ایکی معناسیله دخی مترادفدر ؛ دم لابه ؛
سکون میم وفتح لام وباء موحده ایله بمعنی سک یعنی کوپک که صاحبین ویاخود بر آدم الندن
اتمک کوردکده قویروغن صالوب یالتقلندوغی اجلدن تسمیه اولنمش سلطان حسین بایقرا
* قطعه * بمدح آنچه افزودیم درکمال * زهجوم که کوبی همان کم شود * که دم لابه سک
چه شادی فزود * که از عفعفش موجب غم شود ؛ دنباله ؛ سکون نون وفتح با ایله قویرق که
ذنب ودنبال ترجمه لرنده ذکری مرور ایلدی ؛ دنب غزه ؛ کسر باء موحده وفتح غین معجمه
ایله یعنی اضافتله استخوان دم یعنی قویرق صوقمی عربیده عسیب دیرلر شهاب الدین باقی
بیت هرکه از دنب غزه بازشناسد سر را * واندر آخر ز خران مهتری آن خر را ؛ دنبه ؛
قویرقدر عربیده الیه دیرلر قوزی وقیون وآت وغیری حیواناتده استعمال اولنور وشرق
قیونلرینک قویرغی ایری ومدور اولمغله تشبیها کون محبوبانه ده دنبه دیرلر ابو المعانی
بیت نصیحتی شنو ازمن که اختیار منه * برای دنبهٔ فربه دلت همین از دست ؛ دوازده ؛ عدده
اون ایکی عدده دیرلر اثنی عشر معناسنه ؛ دواسبه ؛ ترکیبده چتال آتلو دیدکلری یعنی
بر آته بنوب بر آتی یدکنه آلوب الغار ایله یوله کیدن دیار عجمده وضع مذکور عادت اولمغین
اولاغه وسرعت وعجله ایله الغار ایدنه علم غالبه دن اولشدر وضع اصلی حسبیله دکل مجاز مرسل
طریقیله در ؛ دوالخواره ؛ سکون لام وفتح خاء معجمه وراء مهمله ایله چفته قوشیلان صغر
ودخی بویندرق معناسنه در میر نظمی بیت کند کر خلاف توکا و زمین * بکردن دوالخواره
بند دهمین ؛ دواله ؛ فتح واو ولام ایله فرهنگ جهانکیریده بردار و دراسته دیرلر صنوبر وجوز
وبلوط اغاجلرینه دولاشور اعلاسی سفید وخوشبو اولاندر که نوع مصری در وسیاه اولان
نوعی بر امزدر که هندیدر توتونی صرعه نافعدر وکند وخفقانه واختناق رحمه فایده ویرر وضعف
جکره وقلبه ومعدیه قوت ویرر اکا دوال ودوال المسک دخی دیرلر عربیده اسمام ویونانیده
سیمون دیرلر کذا فی البدیعی ومجمع الفرس وقمار اویناد قلری قایشه دخی دواله دینلور ؛ دومه ؛
فتح میمله فرلنغج که اطفال اللرنده فرلندررلر بر اویونجقدر ؛ دوازده ؛ نونله دوازده مرقوم کبی
اون ایکی عدد در ؛ دوبخچه ؛ سکون واو وخاء معجمه وفتح با وجیم فارسیین ایله سرجان
دیدکلری قوش وایپلک بوماغی ؛ دوتاه ودوته ؛ کلاهما بسکون الواو وفتح التاء المثناة
واظهار الهاء ایکی قات اولان نسنه دوتا ودوتاو ودوتای دخی دیرلر مولانا جامی بیت یا شفیع
المذنبین بار کناه آورده ام * بر درت این بار با پشت دوتاه آورده ام ؛ دوختره ؛ سکون
واو وخاء معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله بمعنی دوشیزه یعنی بکر قیز کذا فی المجمع ؛ دوخته
ایکی معنایه کلور اول دیکلمش جامه وغیره دوختن لفظندن اسم مفعولدر ثانی بمعنی دوشیده
یعنی صاغلمش بو معنایه ابو الفرج رونی * مصرع * کف کفاینش از شیر فتنه دوخته شیر *
؛ دودخانه ؛ یعنی خانمان دودمان معناسنه حکیم سوزنی . بیت ایا ستوده بتو دودخانهٔ نبوی
جهان بعزم کرفته صواب ورای قوی ؛ دود داله ؛ سکون واو ودال مهمله اولی وفتح دال ثانیه

ثانیه ایله بمعنی دودله ودودله دخی دیرلر بر نوع لعب اطفالدر که خاک دبلک دخی دینلور ؛ دودکنده ؛
سکون واو ودال مهمله ونون وفتح کاف فارسیله ایس قوقان نسنه طعام وجامه وغیرهما
میر نظمی * مصرع * تنش کنده وجامه اش دودکنده ؛ دودله ؛ واو معروف وفتح دال مهمله
ولام ایله بر اغاج پاره سیدر بر سره مقداری ایکی باشی قلم واری یره قویوب بر اوزون اغاج ایله
باشنه اورر لر قالقدقده هواده ایکن بر دخی اوروب آتارلر قارشوده بر آدم دخی النده بر اغاج
ایله اول دخی اورر بومنوال اوزره نشان قودقلری اغاجه اوره بیلور ایسه خوش اوراماز ایسه
مغلوب اولمش اولور اول کوچک اغاجه پل واوزون اغاجه چفته دیرلر عربیده کوچک اغاجه
ضم قافله قله واوزوننه مقلاة دیرلر کذا فی المجمع ؛ دودواله ؛ بمعنی دودلهٔ مرقوم ؛ دوده
بوزن سوده ایکی معنایه کلور اول بمعنی دودمان حکیم ازرقی بیت شعاع درفش تو بر هرکه تابد
نزاید ز اولاد آن دوده دختر * ثانی دودهٔ چراغدر که مرکب ایتمک ایچون آلورلر مرکب یاپمق
صنعتنده دیمشلر در بیت همسنک زاج دوده همسنگ هردو مازو * همسنک هرسه صمغست
وانکاه زور بازو ؛ دوره ؛ واو معروف وفتح راء مهمله ایله کوچک مرطبانی طبق وچناق
معناسنه حکیم سوزنی بیت آن دوره کوش سر خم سیکی فروش دزدید * از هر خم نصیبی
ده دوره نوش کرده ؛ دوریسه ودوریشه ؛ بری سین مهمله وبری شین معجمه ایله خاولی
مقرمه وچاقلی زیلو ومثل ذلک ماهرنه اولور رسه کذا فی المجمع ؛ دوژه ؛ واو معروف وفتح
زاء فارسیله بو دکرمی دکند راثوا به یا پشو ر مولانا خفاف بیت بد لبها اندر آویزد و زلفش *
چو دوژه اندر آویزد بد اسن ؛ دوژنه ؛ واو معروف وفتح زاء فارسی ونونله مؤید الفضلاده
زنبور معناسنه در وفرهنگ میرزاده سوری سکک وفیل خرطوم در وکتاب السامی فی الاسامیده
واو یرینه ها ایله ده ژنه واقعدر ؛ دوزینه ؛ واو مجهول وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی
وفتح نونله نیش زنبور وپشه مسطور در کذا فی فرهنگ جهانکیری ؛ دوستنبه ؛ سکون
واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة وبعد النون الساکنه باء موحده ایله قات قات اولان نسنه یه دیرلر
عربیده مطبق معناسنه ؛ دوستنده ؛ دخی اول معنایه در شاعر . بیت چند جامه چون
پیاز داری بپوست * کرچه دوستنده است لیکن تلخ روست ؛ دوسنده ؛ سکون واو
نون وفتح سین مهمله ایله بمعنی چسبیده یعنی میل ایتمش واکلمش دیمکدر ؛ دوسیده ؛ سکون واو
ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله برقاچ معنایه در اول بمعنی چسبیده ثانی میل ایلمک معناسنه در
شیخ اوحدی درجام جم بیت آب کند یده خاک بوسیده * در تو چون نفس روح دوسیده
؛ دوشانه ؛ ایکی معنایه کلور اول چتال بر نوع کردن بنددر که مجرملر وکناهکارلرک بوینلرینه
کچیررلر مولانا جامی . بیت کش کشاکش دوشانه بر کردن * میبرد تا بخدمت ذوالمن *
ثانی بر نوع چتال اوق دمرنی در ؛ دوشه ؛ بوزن خوشه ایچنده سود صغدقلری ظرفه
دیرلر کذا فی المجمع ؛ دوشنبه ؛ ایام اسبوعدن بازار ایرتسی که عربیده اثنین دیرلر ؛ دوشیده
کسر شین معجمه ایله بوزن کوشیده امزکلی عورت وصغمال حیوان عموما میر نظمی بیت
هر دو پستان چو کار دوشیده * همچو فواره شیر جوشیده ؛ دوشیزه ؛ واو معروف
وکسر شین وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمتین ایله بکر قیز معناسنه کمال اسمعیل بیت

دوشیزکان خاطر من بین که غنچه وار * بر رخ کرفته اند زتو شرمسار دوست * حکیم خاقانی
بیت آمد سماع زیور دوشیزکان غیب * بی رقص وحال چون کروایی چه مانده * جمع
مراد اولنده قده هاء علامت کاف عجمی یه ابدال اولنور قاعدۀ کلیه در دوشینه واو
معروف وکسر شین معجمه ایله دون کیجه کی دیمکدر می دوشینه دیرلر دوش دون کیجه دریاونون
حرفلری ادات اتصاف ومرجعی نسبت مؤکده درزیرا یا نسبی در ونون تأکید نسبت
ایچوندر وها خصوصیت معناسن افاده ایدر بعض اسمه مضاف اولوب می دوشینه وناي دوشینه
دیرلر شاه طاهر دکنی بیت کینه وروزی مکن ازناله دوشینه ما * حیف باشد که بود در دل توکینۀ ما
دوغه ودوغینه اول بفتح الغین ثانی بکسرها وسکون الیاء التحتانی وفتح النون کلاهما یاغ
سوزه جك آلت دوکانه فتح کاف فارسیله ایکیشر وایکی دانه دیمکدر مثلا یکانه
ودوکانه وسه کانه وچهارکانه دیرلر دوکچه سکون کاف فارسیله مصغر دوکدر
وماسوره که مکوك ایچنه قویوب بز طوقورلر دوك رشته سکون کاف فارسیله ایلك
اکیرد کاری ایك وخیمه طنابی بوکد کاری ایك وامثالی دوك ریسه کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله آغرشق وایك ایله معا اولدقده یا اکثرا غرشغه باد ریسه
دیرلر دولانه واو مجهول وفتح لام ونونله بر میوه آدیدر باغده وطاغده اولور اما باغده
اولان لذیذ اولور وبر مقدار مخوش در سرخ رنك المایه مشابهتی وار در اما المادن کوچك
اولور وارك کبی ایچنده بردانه چکردکی وار در طبیب یوسفی بیت دولانۀ سرخ بوستانی *
بشکست بمعده وجکر هم دوله واو مجهول وفتح لامله بش معنایه کلور اول بمعنی پشتۀ
بلندی حضرت مولانا قدس سره بیت هرکه برین ره نرود دره ودوله است رهش * من که
برین شاهرهم بوره هموار م ازو * شیخ اوحدی در جام جم بیت شب تاریك ودیو بیغوله *
راه باریك دوله بر دوله * ثانی مکر وحیله معناسنه استاد فرخی بیت زبهر آنکه ازچنك
توفردا چون رها کردد * کنون دایم همی خواند کتاب حیله ودوله * ثالث ناله وفریاد
معناسنه حکیم نزاری قهستانی * قطعه * کرچه دارد زاعتراض جهول * سینه بر تیر طعنه
چون چوله * لیك نزدیك او چنان باشد * که سك وازدو میکشد دوله * رابع بمعنی شکم
بسحاق اطعمه بیت شهد چربش دوله کیپا پاچه دست کله سر * روده زیچك شش حسیبك
دل کباب وخون جکر * خامس اول کسنه یه دیرلر که کند ویرنسنه دکل ایکن کند ویی نسنه
ظن ایلیه عربیده اوج معنایه در اول طوز وطپراق تلقمق که فارسیده کرد باد دیرلر ثانی
اول مال ورزقه دیرلرکه برالدن براله واصل اوله ثالث مالدار وغنی وبی نیاز معناسنه در دومویه
صقالی قرغل آدم یعنی صقالك بر مقداری آغرمش اوله دوموی دخی دیرلر دویره
ضم واو وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله قارقایشی کذا فی المجمع دهله سکون ها وفتح
ولامله کون دید کاری اوت بعض نسخه ده قند ره دید کاری اوندر استاد لطیفی بیت بر پشت
اکر خوار کشی هم دخ ودهله * بهتر که زدنان طلبی ناسره کهله مع الیاء التحتانی * دهیقی
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله بعض نسخه ده فتح یای تحتانیله بر [illegible] راسبی اولمق اوزره
دخی مرویدر دخترزای هر بار قیز طوغرن عورته دیرلر دختر قیزدر وزای زاییدن

لفظنك اسم فاعلی اولور درای فتح راء مهمله ایله ولکر آلتلرندن ای دموری دید کاری
آلتدر دردی شراب ویاغ وبال وآنلره بکزر نسنه لرك دیبنه چوکن چرك وسفلی مولانا
پیامی بیت ما رند صبوحی زده مست الستیم * پیش ازهمه دردی کش وپیش ازهمه
مستیم درستی سکون را وکسر سین مهملتین وتاء مثناة ایله نام دختر کسری درکه
بهرام کور آنی حبالۀ ازدواجه کتوره شیدی شیخ نظامی بیت دخت کسری زنسل کیکاوس
درستی نام ونغز چون طاوس * وضم را وسکون سین مهملتین ایله صحیح وطوغری اولمق
معناسنه درکه راستی ودرستی دیرلر دشتی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بر نوع
سیاه قورتدر که باچلق ایچنده حاصل اولور آکازلو وسلوك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت مروزین خانه ای مجنون که کردی دل زهجران خون * چو دشتی را فرو بردی
عجایب نیست خون رفتن دشوار زای وضع حملده هر بار زحمت چکن عورته دیرلر
خواجه حسین ثنایی بیت کاه بهر مادر دشوار زای طالعم * دایه خونخوار نامهربان
می آورم دغوی ضم غین معجمه وسکون واو واظهار یای تحتانیله ترکستان سرحدنده
بر صحرانك اسمیدر کذا فی شرفنامه دنیی سکون نون وکسر یای تحتانیله دنیا معناسنه در
مقابلی عقبی در یانك کسر ایله ده والف مقصوره کبی فتحه ایله ده جائزدر موسی وعیسی کبی
خواجه سلمان * قطعه * اکر عکس رخ وبوی سر زلفت نبودندی * که بینوری شب دیجور
نوراز طور موسی را * بیازار سر زلفت که هست آن حلقۀ سودا * نباشد قیمت چندان متاع
دین ودنیی را دوالك باری دوال باز مرقوم معناسنه یعنی حیله باز حکیم ناصر خسرو بیت
ای منافق با مسلمان باش وبا کافر بدل * چونت باید باخداوند این دوالك باختن دوبرجی
سکون واو وراء مهمله وضم باء موحده ایله عورتك پنهانی اونیاشنه دیرلر حکیم شفائی بیت
ای مخترع کوفتۀ خامه وخرجی * خرجی زتو وخامه زیاران دوبرجی دوتای فتح تاء مثناة
ایله ایکی قاتلو طنبور خواجه حافظ بیت مغنی کجایی دوتایی بزن * بیکتایی اوکه تایی بزن
دوران واو مجهول وفتح راء مهمله ایله نای معناسنه درکه خنیا کرلر چالرلر بعض نسخه ده زاء
معجمه ایله مرویدر دروزی یعنی صحت بدن وتندرستلك معناسنه فخر کرکانی بیت دروزی
ودرستی مر ترا باد * مبادا زبخت بر جان تو بیداد دوری واو مجهول ایله بر نوع کلدر ایچی
بورنك طشره سی بورنك اولور حکیم اسدی بیت هزاران صف کل دمیده زسنك * زصد برك
ودوروی واز عفترنك * وایکی یوزلو اولدوغی مناسبتله منافقه ده دیرلر واو معروفله یعنی اشباع
ایله ایراقلقدن بیاندر دوزای واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله وراء مهمله ایله دخی مرویدر نسخۀ
میرزا ابراهیمده مزامیردن بر نوعدر یعنی بر نوع سورنادر مجمع الفرسده نایه دخی دیرلر دیو مسطوردر
دوستکامی ایوللك صانن دوستلره دیرلر کمال اسمعیل بیت منت خدایرا که شهنشاه شرع را
اسباب دوستکامی دولت میسر ست دوستکانی کاف فارسیله اول طلوقدح درکه باده خوارلر
میاننده معروف ومشهور در مجلس آخرنده بر برلرینه محبتا ایچرلر خواجه حسین ثنایی بیت
که این پندم آید زدارا بکوش * که چیزی بجز دوستکانی منوش * بو بیتدن فهم اولنورکه مطلق
طولو قدحدر مجلس اولنده اولسون آخرنده اولسون شمس فخری بیت دوستکانی جمله بر یادش

خورند * روز عشرت دوستان با دوستان * کتاب السامی فی الاسامیده مولانا میدانی دخی
بو معنایه ذکر ایتمشدر باده مجلسنده شراب ایچلن قدحدن بیوك قدحه دیرکه محبتا ایچرلر اکا
دوستکانی دخی دیرلر بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت تمام اوست که فانی شد صفت
آثارش * بدوستکانی اول تمام شد کارش * وشیخ نظامی بیت منم ومنم یکی دلانه بی مجنون
دیده * دوید وبهم نشسته همه شب بدوستکانی ﴿ دوسوی ﴾ ضم سین مهمله ایله ایکی یاولق
کیسو مولانا هلالی در ترجیح محبوب از محبوبه بیت نو عروسی بناز جلوه کنان * چون دوسوی
از قفا فکنده عنان ﴿ دوکجی ودکجی ﴾ سکون کاف عجمیله عورات کتانی ویا خود ایپکی اکیروب
ایك اوزرینه صاردقلرینه دیرلر کروهه معناسنه ده مرویدر ﴿ دوموی ﴾ قرغلی که صقالك
نصفی آغرمش اوله وبر معناسی دخی ایکی اومو زدن اشاغی اینن صاچ مولانا هلالی بیت تار
کاکل زموی کیسو به * بخدا زان دوموی بکمویه *

فقد تم الجلد الاول من نسخة المطبوعة الملقبة بفرهنك شعوری والمسماة بنوال
الفضلا ولسان العجم بعون من زین السنة الملل والامم بلغة مخصوصة وعلم
بالقلم علی یدا الحقیر المأمور بعمل الطبع فی دار الطباعة المعمورة فی غرة
شعبان المعظم سنه خمس وخمسین ومائه والف من هجرة
من له العز والسعادة والشرف فی البلدة الطیبة
المحمیة قسطنطنیة صانها الله تعالی من انواع
آفات الکونیة والبلیة

تاریخ ختم طبع کتاب لمصححه الحقیر

ای خوش این نسخهٔ پاکیزه وخوب — که لسان العجم اینجا مجموع
شده نامش چو نوال الفضلا — فضلا را بد امل زین مدفوع
بهر بسیاری این نسخه زبس — کوشش افتاد وچنین شد مطبوع
ز اصطلاحات وکنایات ولغات — خارج از دفتر این نا مسموع
کس نه بنماید از ین حرف سقیم — بود انکشت نهادن مرفوع
با چنین صحت وهمواری نقش — کشت باصنعت طبعش مصنوع

عاطفا کفت بختمش تاریخ
بسکه فرهنك شعوری مطبوع

سنه

١١٥٥